

PL
189
S456
1901
C.1
ROBA

Fraschery, Ch
Kāmūs-i Türkī

Samy bey

- Tarih ve Medeniyet
www.tarihvemedeniyet.org

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

قاموس ترکی

کافه لغات ترکیه ایله لسان ترکیده مستعمل کلمات و اصطلاحات عربیه و فارسیه واجتیه بی جامع اوله رق لسان ترک مکمل لغت کتابیدر .

Kāmus-ı Türki

مؤلفی : ش. سامی

صاحب و ناشری

« اقدام » صاحب امتیازی و باش محرری

احمد جودت

معارف نظارت جلیله سنک ۲۹ رجب ۱۳۱۷ و ۲۰ تشرین ثانی
۱۳۱۵ تاریخلی و ۵۴۷ نومرولی رخصتنامه سیله طبع اولمشدر .

کافه حقوقی صاحب و ناشرینه عائددر .

در سعادت

« اقدام » مطبعه سی — باب عالی جاده سنده دائرة مخصوصه سنده ،

۱۳۱۷

TarihveMedeniyet.org

Digital Kitaplığı

افاده مرام

لغت کتابی بر لسانك خزانه سی حکمنده در. لسان کله لردن مرکبدر، که بوکله لر دخی، هر لسانك کندینه مخصوص بر طاقم قواعد توفیقاً، تصریف و ترکیب ایدیلرک، انسانك افاده مرام ایتسنه یارادرلر. ایدنی لسانك سرمایه سی کله لرله قواعد صرفیه ونحوه سندن عبارتدر.

دنیاده هیچ بر آدم تصور اولنه ماز، که لسانك کافه لغاتی بیلسین، ویا جمله سنی حفظنده طوته بیلسین؛ ویک آزادملر واردر، که لسانلرینی تمامیه قاعدهیه توفیقاً سویله بیلسینلر. بو حال ایسه هر لسانك جامع اولدینی کلماندن مرور زمانله بر طاقنی بادیه نیسانده بر اقوب غائب ایتسنی، وقواعد مخصوصه سنه مغایر صورتده سویلنهرک، فصاحتدن محروم قالسنی، والحاصل ککیش وفصحی ایکن، طار و غلط بر لسان اولسنی منتج اولور.

لسانلری بو انحطاطدن وقایه ایدمک آتجق ادبیاتدر؛ ادبیاتك یعنی ادبانك بو باده ایدمک جگری خدمتک ایلک خطوه سی ایسه لسانك مکملیتی تشکیل ایدن کله لرینی وفصاحتنی موجب اولان قواعدینی حسن محافظه ایتکدن عبارتدر. بو ایکی شقک برنجیسی لسانك کافه لغاتی حاوی مکمل بر قاموس، وایکنجیسی قواعد صرفیه ونحوه سی جامع منتظم بر صرف ونحو کتابی وجوده کتیرمکله حاصل وممکن اوله بیلیر.

بونك ایچوندرکه تحریری وادی حالنه کچیرلسی مرام اولنان هر بر لسانك اڭ اول کله لری جمع ایلر بر لغت، وقواعدی ضبط ایلر بر صرف ونحو کتابلری تدوین ایدمک اسکیدن بری بر قانون عمومی حکمنه کجوب، حتی بو کون کره ارضك اڭ معجور طرفلرنده ساکن اڭ وحشی اقوامک بیله سویلدکلری لسانلری اوکرنمک ایستین آوروپالیر اولسانلرک لغت و صرف ونحو کتابلرینی ضبط وتحریر ایتکدن ایشه پیریشیرلر.

لغاتی وقواعدی مضبوط اولیان لسانك هیچ بر وقت السنه ادبیهدن عد اولفق ادعاسنه صلاحیتی اوله ماز؛ زیرا بو ایکی کتاب ادبیاتك اساسیدر. بنای ادبیات آتجق بونلرک اوزرینه تأسیس اوله بیلیر. لسانك تدنسنه قارشى برسد یرتی طوته جق دخی آتجق بو ایکی کتابدر. مکمل بر قاموسی اولیان لسان ثروت طبیعی سی دیمک اولان لغتلرینی کوندن کونه غائب ایدمک، کندنی سرمایه سیله بر شی افاده ایدمیه جک درجه ده طار اولور؛ ومنتظم بر صرف ونحو کتابی اولیان لسان طوغری سویلمکک تأمین ایدمیه یوب، کیتدکجه ده یا ککیش سویلیر، ونهایت بستیون غلط بر لسان حالی آلیر.

بناء علیه، لسانی فصیح وککیش بر لسان ادبی حالنده محافظه، ویا بو حاله تحویل وارجاع ایتمک ایستین بر قوم لسانك مکمل بر قاموسی ومنتظم بر قواعد صرفیه ونحوه کتابی ایدیمکک سعی وغیرت ایتمک اقتضا ایدر.

PL
180
S456
1901

941771

بو حقیقت جمله به مسلم، وکافه اقوام متقدمه نیک بو نقطه دن باشلا دقلری معلوم اولدنی حالده، بزرگه، بیک سنه دن بری تحریری وادی بر لسانه مالکیز، بو قدر مدت طرفنده لسانیزک نه کلماتی جمع ایدوب مکمل بر قاموس، نه ده قواعدینی بحق ضبط ایدوب منتظم بر صرف ونحو کتابی وجوده کتیر مشردر. بو اجمال وقصور مزک نتیجه سی اوله رق، حد ذاته خیل ککیش وزنکین اولان ترکجه من اکثر کله لری غائب ایدوب، عربی وفارسی به عرض افتقار ایتدیکه، برشی افاده ایده میه جک درجه ده طار، وکله لریک اصل واشتقاقی بللی اولیه حق صورتده عوامک تلفظنه تابع غلط بر لسان حالی آلمشدر.

معلومدر که: ترکجه آسیایک بتون قسم شمالیه سنه تکلم اولنان السنه تورانیه زمره سندن اولوب، الآن اورالده یک واسع یرلده سولتمکده اولدنی حالده، بر شعبه سی ده غربه طوغری ایلرییه رک، آوروپا ايله آسیایک بر برینه قارشی اوزاندقلری ایک بیوک وکوزل شبه جزیره ده یعنی آناطولی ايله روم ایلنده تکلم اولتمکده در.

ایشته، چغتایچه اسم سقیمه مقابل، عثمانلیچه نامیه شهرت بولان، و غرب ترکجه سی نامیه شرق ترکجه. سندن تفریق ده مناسب اولان لسانیز ترکجه نیک بو شعبه سیدر، که سولندیکی یرلرک، آسیای وسطی و شمالیه نسبة، ترقی و تمدنه اولان استعداد موقعی وطبیعی سائقه سیله، شیوه تلفظ وافاده جهته یک چوق ظرافت ولطافت پیدا ایتش ایه ده، عربی وفارسیدن وروجه وایتالیانجه کبی السنه اجنیه دن اخذ واستعاره ایتدیک کلمات و تعبیراته قارشی، کندی کلماتدن بر چوغنی ترک وفوت ایتش، و بو لسانلرک شیوه سنه تبعیتله، شیوه اصلیه ترکیه سندن بر درجه ده قدر آیرلشدر. مع هذا، شرق ترکجه سیله غرب ترکجه سی آره سنده کی فرق، ظن اولندنی کبی، ایتالیانجه ايله لاتینجه ویا اسپانیولجه ايله فرانسزجه آره سنده کی فرق قدر، یعنی بو ایک ترکجه دن هر برینی دیکرندن بستیون آیری وکندی باشنه بر لسان عد ایتدیره جک درجه ده اولوب، بو فرق آتیق شمالی ايله جنوبی آلمانجه ویا طوسقانه ایتالیانجه سیله ناپولیتان ایتالیانجه سی یاخود مصر عربجه سیله مغرب عربجه سی آره سنده کی فرق درجه سنده در؛ و شرق ترکجه سیله غرب ترکجه سی برک لساندر، ایکسی ده ترکجه در.

حقیقت حال بو مرکزده ایکن، مبدأ افتراق اولان زماندن یعنی یدی سکرز قرندن بری ترکجه نیک بو ایک شعبه سی سولینلر پیننده هر بر ارتباط واختلاط کیلوب، طرفین ادباسنک دخی، تقرب واتحاده بدل، تباعد وتباینه چالیمه لری، و املا و صورت تحریر وافاده ده هر ایک طرفک بستیون آیری بر طریق واصول اتحاد ایدوب، بر بندن بستیون پیخیر بولغلی، والحاصل، سکرز یوز سنه لک اجمال وتسامح وجهالت لسانیزک بو ایک شعبه سی وهله بر بندن آیری ایک لسان صورتده کوسترمه سبب اولمشدر. آتیق بو شعبه لک ایکسی ده بحق تدقیق وتعمیق اولنوب، اعتباری وغیر طبیعی اولان املا فرق دخی بر طرف ایدیلجه، ایکسینک بر لسان اولدنی تظاهر ایدر.

بو ایک شعبه نیک، مبدأ افتراقلرندن بری، خانفیی زیاده تبدل وتغیر ایتش، و خانفیی حال اصلیه سنه قالمشدر؛ بوراسی تدقیق اولندقدده، عیان کوریلور، که شرق ترکجه سی همان اسکی حالنده ثبات ودوام ایتش؛ و بزم غرب ترکجه من ایه قرنندن قرنه کلی تبدلاته اوغرایوب، نهایت شمیدیکی حالی کسب ایتشدر. ایتدی، صرف بزم طرفه عائد اولان بو تبدله ترقی می یوقسه تدنی می دیه جکرز؛ ایشه اصل مسئله بونده در. بو سؤاله ویریه جک جواب ایه نه صرف مثبت ونه ده صرف منفیدر. بو تبدله لسانیز من جهة ترقی ومن جهة تدنی ایتشدر. کرک تلفظده وکرک صورت افاده ده کسب ایتدیک ظرافت وغربی وفارسی ايله السنه سائرده دن آلدنی حسابیز کله لره قزاندنی وسعت شبهه سز بر ترقیدر؛ لکن السنه تورانیه نیک قاعده عمومیه اساسیه سی اولان آهنکه تبعیتی بر درجه ده قدر غائب ایدوب، بو آهنکه اصلا

اوپاز کله لر وتعبیرلر پیدا ایتسی، و خالص ترکجه اولان بیکلرجه لهری کوشه نیانده بر اقوب السنه سائریه عرض افتقارله، عادتاً بر السنه درلوسی حالته کچمی ده البته بر تدنیدر.

خلاصه دیه بیلیز که: شرق ترکجه سی تلفظیه و صورت افاده جه بر آرز ده قبا، و بزم غرب ترکجه من ایه چوق ده ظریفدر؛ لکن قاعده واساساً شرق ترکجه سی طوغری، و بزمکی ایه غلطدر. عربی وفارسی ايله السنه اجنیه دن آلدنی کلمات واصطلاحات سایه سنده بزم غرب ترکجه من ده واسع ایه ده، صرف ترکجه کلمات وتعبیراته کلنجه، چغتایچه بزمکندن چوق ده زنکیندر.

ترکجه نیک بو ایک بیوک شعبه سی ایجه تدقیق ومقایسه ایتدیکمزه، شو حقیقتله واقف اولورز: اولاً، ایکسینکده قواعد صرفیه ونحویه لری اساساً بر ومشترک اولوب، پینلرندکی فرق بونلرک آیری آیری ایک لسان عد اولغسی موجب اوله حق درجه ده دکلدر؛ بالعکس بر لسان اولدقلری اثبات ایچون اک بیوک دلیل اشبو قواعد صرفیه ونحویه اتحادیدر.

ثانیاً، املا وتلفظیه اولان فرق بر طرف ایدلکده، هر ایکسینک حاوی اولدقلری کله لک ثلثانندن زیاده سی ایکسی پیننده مشترکدر، که بوده بر لسان اولدقلری کوستر.

ثالثاً، چغتایچه ده خالص ترکجه اوله رق بر چوق کله لر بولیورز، که بو کون استانبولده مستعمل دکل ایه ده، جمله سی مجهول دخی اولوب، بر طاقی دونه کلنجه قدر قولانیلیوردی؛ واسکی شعرا وادامیزک آتارنده بولغله، لسان ادیمزه داخلدر؛ بر طاقی ده آناطولی ده ایوم مستعمل اولوب، یالکز بر مقدارلری عثمانیلر طرفندن هیچ قولانیله رق، چغتایچه مخصوص قالمشدر. بونلردن ده بعضلرینک بزم ترکجه ده مترادقلری اولدنی حالده، بعضلرینک مقابلری اولوب، بونلرک برینه عربیدن، فارسیدن ویا السنه اجنیه دن مستعار کله لر قولانیورز. بونلرک ایه یانچیلغی وچغتایچه ده کیلرک ترکجه لکی مسلم اولدیفندن، بونلره چغتایچه نامی ویرمک خطادار؛ بونلر خالص وصافی ترکجه کله لدر، که بزجه امال اولنوب، اونودلنی حالده، شرقده کی همجسملر طرفندن، یعنی ترکجه نیک بشیکی ومحل اصلیه سی اولان ترکستانده، حفظ اولمشدر. بونلرک بزجه دخی موقع استعماله قونیه رق، احیاسیله، لسانیزک برقات ده کسب وسعت واستغنا ایتسی هر صاحب حیثیتک آرزو ایدمجه کی بر ایشدر.

رابعاً، بزم غرب ترکجه مزده شرقده کی همجسملرک آ کلامدقلری بر چوق کله لر موجوددر، که بونلرک اکثری السنه اجنیه دن مستعاردر، وبعضلری تکلمده مستعمل لغات مولده دندر.

لسانیزک بو وجهله تشمت وتفرقه سبب اولان حال ایه، یوقاریده دیدیکمز کبی، مکمل وکافه لغاتی جامع بر قاموسی ومضبوط بر صرف ونحو اولامسیدر.

اک غریبی شوراسی که: حاوی اولدقلری کله لک یوزده سکسانی اصلا لسانیزده قولانیان وقوللا نمنده احتیاج اولیان لغت کتابلرینه «لغات عثمانیه» نامی ویرلشدر. ده صرف ترکجه کله لک ضبط وتفسیری «معلومی اعلام» قیلندن عد ایدیلرک، لزومسز وفائده سز عد اولمشدر. بو فکرده بولنانلره قارشی دینله بیلیکه: هر قوم کندی لسانیزک لغتلینی ضبط وتفسیره محتاج اولمه ایدی، صرف عربیدن عربیه مفسر قاموسلر، صحاحلر، لعابلر، لسان العربلر، محیط المحیطلر؛ فارسیدن فارسییه برهانلر، فرهنگلر؛ فرانسزجه دن فرانسزجه به بشرلر، لاروسلر، لیتره لوجوده کلزیدی. هر لسانیزک مکمل واک مفصل لغت کتابی یته او لسانده و او لسانله متکلم اولانلر طرفندن ضبط وتدوین اولندنی حالده، بزم نودن، بتون عالمن مستثنی اوله رق، لسانیزک بر لغت کتبی احتیاجندن مستغنی اوله لم؟

لکن، مملکت مزده علوم ومعارف ترقی وتعمم ایتدیکه، عاقبت بو حقیقت دخی آگلشیلوب، لسانیزک مکمل بر قاموسنه اولان احتیاجز معارفدن بحق بهره دار اولان اولاد وطن طرفندن آرزو اولغله

باشلادی. بر لسانك قاموسی اولسانده مستعمل كافه لغاتی جامع و او لسانده قولانیان کله لدن عاری اولقی شرطدر. بو حالده، لسانزده مستعمل و غیر مستعمل اولان کلمات عربیه و فارسیه بی جامع اولوبده اصل ترکیه کله لدن عاری اولان لغت کتابلری لسانزک مالی اولدینی کبی، صرف ترکیه کله لری حاوی اولوب ده نوجه مستعمل کلمات عربیه و فارسیه بی واصطلاحات متنوعه بی جامع اولیان کتا بلرده لسانزک مکمل قاموسی نظریله باقیله ماز. «افراد بی جامع، اغیار بی مانع» تعریف، هر خصوصده اولدینی کبی، بو بایده دخی دستور العمل اولقی اقتضا ایدر. لسانز ایچون ترتیب اولنه حق قاموس بو لسانده مستعمل کرک ترکی الاصل و کرک السنه ساثره دن مأخوذ کلمات واصطلاحاتک جمله سنی جامع، و لسانزده مستعمل اولیان کله لدن عاری اولمیدر.

بویله مکمل بر قاموسه اولان احتیاجز بو کونکی کونده جمله مسلم، و شمعی به قدر لسانزک بویله برکتابدن محرومی نه درجه لده بادیء تأسف اولدینی معلومدر. آنجق بونک لزومی نه قدر بیوک ایسه، جمع و ترتیبی ده اوقدر مشکل و یک زحمتی بر سعی و اقدامه محتاجدر.

عمرک اون ایکی سنه لک برقمی ضبط واستملاک ایدن «قاموس الاعلام» ک ختامنده، لسانزک مکمل بر قاموسی ترتیبه سی ایتمکلمی خواهشکران معارفدن بر جوق ذوات کرام شفاهاً و تحریراً اخطار ایتلردر. هر نه قدر «قاموس الاعلام» پیرو اولقی اوزره، کتاب مذکورک ختامندن اول «قاموس عربی» به بدا و مباشرت ایش ایدسه ده، مکمل بر «قاموس ترکی» به اولان احتیاجز «قاموس عربی» به اولان احتیاجزدن اقدم و ده اعمومی اولدیندن، «قاموس عربی» به دوام ایتمکله برابر، بونک دخی ترتیبی حقنده کی ابرامات واقعه به اجابت ایتمکی وظائف حیثندن عد ایتدم.

ذاتاً بویله بر «قاموس ترکی» ک تحریری اسکیدن بری منوی ضمیم اولدینی حالده، ترتیبنده تصور ایتدیکم مشکلات جرأتمه بر سد ممانعت چکمشیدی. فکر عاجزانه مه کوره، بر قاموس ترکی، مکمل اوله بیلک ایچون، ترکی الاصل اولان کله لک کافه سنی جامع اولقی اقتضا ایدر؛ حالبوکه لسانزک کله لری جمع و ضبط خصوصنده شمعی به قدر یک آ ز همت اولمش، و هر قوم و امتده لغویونک اسامی و تراجمی مجلدات تشکیل ایتدیک حالده، بزده بوعله توغل ایتمکی کیسه دوشونموب، لسانزک کلماتی هان غیر مضبوط بر حالده قالمش اولدیندن، بویله بر اثرک مکملی ممکن اوله بیلک ایچون، ترکیه ده محرر کافه آثارک تابعیه اکتفا اولنموب، بو لسانک سویلندیکی ممالکک جمله سنه طول مدت سیاحت، و لسانلری این ییلان صنوف مختلفه اهالی ایله صحبت ایدیلرک، ک نادریلرینه و ارنجه به قدر کافه لغات ضبط و قید اولقی اقتضا ایدر. بو ایسه بر آدمک بتون عمرخی بوکا حصر ایتمسنه متوقف اولدینی حالده، یننه و هله اولاده یک اوقدر مکمل اوله میوب، بر برخی تعقیب ایده جک لغویونک تسایع مساعی و همایله و مرور زمانه تکمل ایده بیلر.

بو ملاحظه بر قاموس ترکیک ترتیبه تشبث خصوصنده نیته اوتهدن بری بر سد ممانعت اولمقده ایکن، بو دفعه ابرامات واقعه به قارش طوره میوب، «مالایدرك کله لایترک کله» کلام حکمت آمیزینه تبعیتله، «کم ترک الاول للآخر» فحوا سنجه، بوندن سوگره لسانزده علم لغته اشتغال ایده جک ادبای استقبال طرفندن قصور و تقایهی اکال اولقی امیدیه، ممکن مرتبه ده والدن کله کی قدر مکمل اولقی اوزره، مستعیناً بعونه تعالی، اشبو «قاموس ترکی» ک ترتیبه مباشرت ایتدم.

بزجه اهامال و فراموش ایدیلوب، شرق ترکیه سنده مستعمل بولنان خالص ترکیه کله لک و علی الخصوص بونلردن لزومی و دکرلی اولانلرینک درجی، و بو وجهله بونلرک بزم ترکیه به دخی قبولیه احیا و تعمیلری خصوصنه خدمت ایتمک اخص آمالم ایکن، مجرد قومیت و جنسیت محبتی تقدیر و التزامله بونلری عربی

و فارسی تعبیرات طمطراقکارانه به ترجیح ایده جک ذواتک هنوز ندرتی و اکثرینک بو فکره مخالف بولمسی قیما بو خدمتدن کندیمی محروم برافقه بی مجبور ایتشددر.

مع هذا، بو قاموسک ترکی الاصل کلماتک مأنوس و ادبای حاضره و سالفه طرفندن مستعمل اولانلریله، کندیلری متروک اولدقلمی حالده، مشتقلمی مستعمل بولنان کلمات اساسیه بی و احیاسی الزم اولان بعض متروکاتی و لسانزده مستعمل لغات واصطلاحات عربیه و فارسیه و اجنبیه ک کافه سنی جامع اولسنه الدن کله کی قدر سعی و غیرت اولنه رق، اکثر لغاتک نه کبی تعبیراتده قوللاندینی، واستعماللرینک لزوم و یا عدم لزومی دخی شرح ایدلمش؛ و هر لغتک معانی مختلفه سی اشارات مخصوصه ایله آریلوب، ایجابنده مثالرله دخی ایضاح اولمشدر.

لسانزک جمله مشکلاتندن بری دخی عربیدن مأخوذ کلماتک دائماً لغت عربده کی معانی بی حفظ ایتوب، اکثریا فرقلی بولمایدر. عربیده دوهیه، چوله و چادیره متعلق مختلف معانیسندن صرف نظر اولنوب ده، معانی اصلیه عربیه سندن یا کتر بزجه لازم اولان بر و یا ایکسینی محافظه ایدلره دیه جک یوغیسه ده، کلمات عربیه ک برطاقی لسانزده عربیده اصلاً حائز اولدقلمی بر معنا ایله قوللانیلور، و یا خود عربیده هیچ مسموع اولیان بر بادن تصریف اولنیور. مثلاً «احساس، احتیاس، استیاج، مدرر» کبی کله لر بو قیلدندر. ایدمی لفظاً و یا معناً عربی اولیان و هیچ بر قاموس عربیده بولنمیان بولکله ده «کلمات عربیه» نامی و یریه بیله جکمییز؟ بعض ذوات بویله لرینه «لغات مولده» نامی و یرمک ایتیلور؛ لکن معلومدر، که لغت مولده منسوب بولندینی لسانه متکلم اولان خلق ییننده تولد و تحصیل ایدنه دینیر؛ یوقسه اولسانک ییابجیلری طرفندن ایجاد اولنانلرینه «غلط» دن بشقه هیچ بر صفت یا قیسه ماز. بز ترکیه لغات مولده تشکیل ایده بیلر؛ لکن لغات عربیه تولیدیه هیچ بر حق و صلاحیتز یوقدر. بناء علیه، فکر عاجزانه مه قایرسه، بوکی لغتک بین العوام مستعمل اولانلرینه غلط طریقه عربیدن مأخوذ لغات ترکیه نظریله باقیلیر؛ مجرد لسان فی وادی به منحصر بولنانلری ایسه تصحیح و یا تبدیل ایدوب، غلط قوللانمالیز. بونک ایچون، بو قاموسده بوکیلرک ذکر و تفسیری صره سنده اووجهله ایضاحات و یریلوب، تصحیح و تبدیلری صورتی دخی اخطار اولمشدر.

اریانک معلومیدر که بو قیلدن کتا بلرده مندرجاتک کثرت و وسعتی کافی اولوب، حسن ترتیب و اصول متخذه ک دخی اهمیتی یک بیوکدر. مثلاً عربیده فیروز آبادینک قاموسی و بونک شرحی اولان «تاج العروس» ایل «لسان العرب» و صرف ترکیه کله ل ایچون و فقی پاشا مرحومک «لحجه عثمانی» سی علم لغته اهمیتدن ساقط کتا بلر دکدر؛ لکن بونلر کافه اصحاب مراجعتک دکل، بلکه یا کتر لغت ترتیب ایتمک ایتستین لغویونک ایشنه یارایه بیله جک بر اصول و ترتیبده در. لغت قولای بولنه بیله جک بر ترتیبده صره لغش اولدقندن بشقه، معناری دخی برلرندن آریلوب، ولایق وجهله تفسیر و مثالرله ایضاح اولنموب، قارمه قاریشقی و هپسی بردن آتلمشدر. بوندن ایسه آنجق ارباب اختصاص کال زحمتله ونجه مشکلاتله استفاده ایده بیلر. بوندن ماعدا، لسانزک ترکی الاصل اولان کلماتی جامع اولوبده عربی و فارسیدن مأخوذ لغات واصطلاحات مستعمله و مأنوسه بی حاوی اولیان بر لغت کتانی مثلاً انکلیزجه ک فرانسه زجه دن مستعار کلماتی یعنی بولسانک هان نصف لغاتی حاوی اولیان بر لغت کتانه بکزر، که بویله بر کتاب ترتیبی هیچ بر انکلیز تصور بیله ایتمه مشدر. «قاموس ترکی» نه لسانزک ممتاندن اولان بو کبی کلمات واصطلاحاتدن محروم اولمی، نه ده «لغات عثمانیه» نامیه نشر اولنان نیجه جسم کتا بلر مزکی، ترکیه ده دکل، عربی و فارسیده بیله استعماللری اندر اولان غرائب لغات عربیه و فارسیه ایله ملو بولمیدر. بزجه مستعمل لغات عربیه و فارسیه بی جامع اولدینی حالده، بو کتابک «قاموس ترکی» نامیه تسمیه سنه بلکه اعتراض ایدنلر بولنور؛ لکن لسانز لسان ترکیدر، بو لسانه مخصوص لغت کتانه دخی بشقه

اسم دوشونمك عبثدر. لسانزده مستعمل كهلرك جله سیده، هر خانفی لساندن ماخوذ اولورسه اولسون، حقیقه مستعمل ومعلوم اولمق شرطیله، تركه دن معدوددر.

لسانزده مخصوص اولورق السنه مختلفهیه مترجم نه قدر لغت كتابلری وار ایسه، جله سنه مراجعت اولندیغی حالده، ایچلرنده لسانزك حال حاضرینه واحتیاج حقیقیسنه لك زیاده موافق وبحق تركه نك لغت كتابی دیگمه شایان بوندن اون یدی سنه اول تركه دن فرانسزجهیه اولورق عاجزانه ترتیب ایتدیكم لغت كتابی بولدیغی ده، مقام تفخرده اولمیه رق، اعترافه مجبورم.

ینه تکرار ایدرم كه: لسانزك كلمات اصلیه سی هنوز تمامیله ضبط اولندیغی كبی، بزجه مستعمل لغات عربیه وفارسیه دخی لایقیله تعین ایتدیكندن، وسائر بویه مشکلاتدن طولانی، شمديك هر ججه مكل بر قاموس تركی ترتیبی بك متعسر اولمغه، میدانم قوبدیغم بو اثرك دخی اودرجه ده مكملیتی ادعا ایدم؛ لكن هر حالده لسانز ایچون دیگر لغت كتابنه احتیاج براقیه جق بر حال وصورته اولسنه فوق العاده سعی وغیرت اولندیغندن، اخلاف طرفندن اكالی ممكن اولمیه لك براساس برخی طوته بیله جکی، ولسانزك تحدید وتعیننه وتصحیح غلطاتنه دخی خدمت ایده جکی مأمول قوبدم. هله بوكی مراجعت كتابلرنده آرا نیله جق كهلرك قولایقغه بولنوب، مناسنك سهولته تعینی ایچون ازم ولا بد اولان قاعده واصوله رعایت خصوصنده، یكرمی سنه دن بری لغت كتابلری ترتیبیله توغلم وبوجهله فن لغته اختصاص یاردیمیه، بو اثرك قصورسز اولدیغی ادعا ایده بیلم. زده متداول لغت كتابلرنك چوغنده حروف هجا ترتیبیه لایقیله وتامیله رعایت اولمقدن بشقه، اكثریا كهلر ایلک حرفلرنك حرکه سنه كوره صره لنوب، مثلاً همزه مفتوحه ايله باشلايلر آیری وهمزه مكسوره ايله بدأ ایدنلر آیری دیزلمش، وكذلك كاف فارسی كاف عربیدن آیرلمشدر؛ حالوكه حرکه لر خطمزده یازلمدیغی كبی، كافك مختلف تلفظلری دخی هر وقت اشارتله تفریق اولمادیغندن، وانسان معناسی بیلدیكی كهلرك بالطبع حرکاتی دخی بیله میه جكندن، زده آرایه جفی شاشیروب، استفاده ایده مه مسی طبعیدر. معناری دخی كذلك برندن هج بر اشارتله آیرلمسزین قارمه قاربشیق قونیلوب، خانقیرلی مترادف و خانقیرلی مختلف معانیدن اولدیغی فرق اولنه ماز.

اشبو «قاموس تركی» ده لغاتك ایلک حرفلرندن صوك حرفلرینه وارنجهیه قدر حروف هجا ترتیبیه رعایت اولندیغی حالده، حرکه لر وموهوم اشاراته رعایت اولغامشدر؛ ومع هذا لغتلك حرکات و اشارات لازمه ايله تلفظلری تعین اولنوب، صورت قرائلرنده شبهه وتردده محل براغلامشدر. عربی وفارسیدن ماخوذ اولان كهلر تفریق اولندیغی كبی، هر لغتك اقسام كهلرك خانقیرسندن اولدیغی دخی مقطعات مخصوصه ايله كوسترلمش؛ وكرك اصل تركه كرك عربی وفارسیه كهلرك صورت اشتقاق ویا ترکیبی شرح اولغامشدر. معناسی مختلفه كثر استعمالرینه كوره رقلره صره لنوب، عین معنایی ترجمه وافاده ایدن كهلر فاصله (،) ايله، مثالر دخی (:) نقطین ايله آیرلمشدر. اصطلاحات علمیه وفنییه ايله لغتك معناسی دكیشدیرن تعبیرات مخصوصه || اشارتیه آیرلیدیغی كبی، لغتك جنسی دكیشدیکنده یعنی اقسام كهلرك برندن دیگرینه انتقالی، مثلاً اسم ایكن صفت اولسی، حالنده دخی =، وگله ویاخود تعبییر ايله معناسی آره سنه ده (=) اشارتی وضع اولغامشدر.

اسماء ومصادر عربیه دن الف ممدوده ايله ختام بولانلردن لسانزده آخزلرنده كی (ء) اسقاط اولنوب، مثلاً (شعراء) یرینه (شعرا) قوللانیلمیه ده، محضاً اساساً همزه نك موجود اولدیغی بیلنك، ومثلاً اضافت حالنده (شعراى عرب) دینله جك یرده، همزه نك اظهاریله (شعراء عرب) دیمك دهها فصیح اولمقدن، اوکا كوره قوللائق ایچون، بوهزملر یازلمشدر.

ناه تأنیثله ختام بولان اسماء عربیه عربیده دائماً یووارلاق (ة) ايله یازیلیرسه ده، تركه ده بعضلری

(ه) وبعضلری اوزون (ت) ايله قوللانیلمقدن، اشبو قاموسده بو الفته رعایت اولغامشدر. بنالری تعدی ایچون اولان مصادر عربیه «اولمق، اولمق، ایدمك» كبی افعال اعانه تركیه ايله تركیلرنده لازم ومطابعت بناسنه انتقال ایتدیكندن، بعض یكی لغت نویسلمز بولنری مثلاً «افهام» آكلاتق، آكلاتق «كبی هر ایكی معنا ايله ترجمه ایتدیكی عادت ایتلمسه ده، بو فرق صرف تركه فعل اعانه دن كلوب، مصدر عربینك حد ذاتنده معناسی نه ایسه ینه او، یعنی مثلاً «كسر» قیرمه و «انكسار» قیرله اولدیغندن، بز بو قاعده اساسیهیه رعایت ایدوب، نافله یره تطویل مقال وتشویش اذهاندن توقی ایلدك.

اسماء عربیه نك تركه ده مستعمل اولان جمع مكسرلرنی صره لرنده درج ایتدكسه ده، معانی وتفصیلاتی مفردلری ماده لرینه تعلیف ایدوب، بالكنز آیریمه معانی مخصوصهیه كنلری ومفردسز قوللانیلنلری كندی صره لرنده بیان ایدیورز، لسانزده مستعمل اولان فارسی وعربی تنه لری وصفترك مؤنثلرنی دخی مفرد ومذكرلری صره سنده ذكر ایدیورز.

اصطلاحات فنییهیه كنجه: معلومدر كه هر فك اصطلاحات مخصوصه سنی جامع آیریمه جسیم وبعضاً مجلداتدن مركب قاموس خصوصیه ی واردر. بو حالده كافه فنونك اصطلاحاتی بو كتابه جمع ایتك محالدر. آنجق هر بر فك اصطلاحاتدن برطاقی عمومجه معلوم ومستعمل، وبر طاقلری ده بالكنز اوفك منتسبین ومخصصینه مخصوص ومنحصردر. برنجی شقندن اولان اصطلاحات بو كتابه درج اولنوب، ایكنجی شقندن اولانلردن بالطبع صرف نظر اولغامشدر.

الحاصل، لسانزك شمديكی حاله كوره، وبوكونكی كونده ممكن اولمیه لك درجه ده، مكمل بر لغت كتابی اولسنه سعی وغیرت اولغامشدر.

نشری خصوصنه كنجه: بونی دخی «قاموس عربی» كبی كندی حسابمه چیقارمغه قرار ویره رك، او صورته اعلان ایتدكندن، بر ایكی جزئی طبع ایتدیركدن صكره، زمانزده نشریات نافعه ايله ترقی وتعمم معارفه جدی خدمتله ایفاسنه موفقیتی جله نك معلومی اولان «اقدام» غزته سی صاحبی جودت بك افندی بو كتابك دخی نشرینی درعه ده ایتك طالب اولمغه، ذاتاً محررلكه ناشرلكی جمع ایتك بری معنوی و دیگرى مادى ایكی آغر بوكك آلتنه كیرمك اولدیغی بیلدیكم حالده، بوكلفته ناچار قاتلامش اولدیغمدن، ومشارالیهك بونی دخی سرعت وانتظام ومكملیت مطلوبه ايله نشره موفق اولمجه قی خدمات سابقه سی دلائلیله بیلدیكمدن، علی الخصوص مملكتمزده طاقت فرسا اولان نشری غائله سندن قورتلق، وهمده دوام نشریله اكالی تحت تأمینده بولمدمرق ملاحظه سیله، تكلیف واقعی همان قبول ايله، نشری وظیفه سنی كنیدیلرینه ترك ایلدم.

ش. سامی
ارن كوی ۲۰ رمضان ۱۳۱۷

افادۀ طابع

محصول سعی و تتبع اولان آثار جدید و نافع سیله کتبخانه ملیمیزی ترین و محتاج اولدیغیز آثار مهمه نیک بعضیلرینی وجوده کتیره رک خدمات وفیره ابدال ایلین شمس الدین سامی بک افندی حضرتلری لسانتجه ائک زیاده محتاج اولدیغیز دیگر بر اثر قیمتداری، (قاموس ترکی) بیده تالیفه خامه ران همت اولشلردر. (قاموس ترکی) نامیله نشر اولنان بو اثرک تعین ماهیتی حقنده سوز سونلک زائددر. یالکز مؤلفنک نام محترمی یاد ائتمک اثرک درجه مکملیت و اهمیتنی توضیحه کفایت ایدر. مشار الیه لسانتزه بویه بر ائردن، بر رهبردن محرومیتی نه درجه بادی مشکلات و محاذیر اولقده بولندیغنی اثبات ایتشلردر. فی الحقیقه بر لسانک انتظامی اولسانده موجود اولان لغاتک ممکن مرتبه جمع و تلفیقنه وابسته در. لسانک انتظامی اولسانک ترقی و تکملته، لسانک ترقی و تکملی ده ادبیاتک ایلرلسنه خادمدر. ادبیات ایسه معلوم اولدیغنی اوزره کافل ترقیاتدر. دیمک که لسان ملینک لغتنامه سنی نشر ائتمک مملکتک ترقی و تعالیسنه خدمتدر که بوده آئجق بر همت عالیله امکان پذیر اولور. شمس الدین سامی بک افندی حضرتلری بده ایسه بوهمت مشکل براندازانه بالغاً مبالغ موجوددر. زاده استقصا اولان مآثر مهمه عرفانلری بو مدعا یه برر برهان بلیغ الیانددر.

مع مافیله همت نه قدر عالی، غیرت نه قدر متوالی اولورسه. اولسون، بوکی آثار مهمه و جسمیه نیک ساحه وجوده کلی کذلک سعی و غیرتی کندینه رهبر اتخاذ ایتش بر طابعک وجودینه وابسته در. اوروپاده بیله ائک بیوک مؤلفلر طابعلرک معاونتدن مستغنی اوله مازلر. بر مؤلف — باخصوص بویه جسم مؤلفات و مدونانده — هم خدمت تحریری همده خدمت نشری درعهده ایدرسه مشکلات تضاعف ایدر. تقسیم اعمال قانون حیرتمونی بو خصوصده ده طبیعت و الحای احواله اولان مطابقتنی کوستریور. مؤلف تحریر ایله، طابع تمثیل ایله مشغول اولمایددر. او وقت امر تحریر نقصاندن بری اوله جنی کی کسوه طبع دخی نفیس اولور.

ایشته بو حقیقه تمسک ایدرک، علی الخصوص مملکتزده جدی بر خدمت ابراز ائتمک ایستیه رک (قاموس ترکی) نیک طبع و نشرنده مؤلف غیور سامی بک افندی حضرتلرینه عرض دست معاونت ایتکی مطبعه عاجزانهم ایچون بر وسیله مباحث بیلیم. بناء علیه (قاموس ترکی) نیک ناشر لکینی درعهده ایدرک بعون اه تعالی ایشه کتابک نشرینه ایتدار ایتدک.

أقدام غزنه سی

صاحب امتیاز و سر محرری

احمد جودت

اسم مصدر	سمص	تأنيده	ت.
اسم مفعول	سمف	تاتارجه	تا.
اسم منسوب	سمذ	تأنيده مؤنث	تث.
اسم اشارت	شه	تأنيده مذکر	تذ.
صفت	ص	ترکجه	تر.
وصف ترکیبی	صتر	ترکی قدیم	تقد.
صفت مؤنث	صث	ترکانجه	تک.
صفت مذکر	صذ	مؤنث	ث.
صفت مشبهه	صش	جمع	ج.
ضمیر	ض	جمع مؤنث	جث.
ظرف زمان	ظز	جمع مذکر	جذ.
ظرف مکان	ظم	مجهول	جه.
اسم عدد	عد	چغتایجه	چ.
عدد رتبی	عب	حال	ح.
عربی	عر	حرف جر	حج.
غلط	غا	حرف ندا	حد.
فعل	ف	حرف ربط	حر.
فارسی	فا	حرف نفی	حن.
فعل متعدی	فته	حرف تنبيه	حه.
فعل مجهول	فج	ادات	د.
مفرد	فد	مذکر	ذ.
فرائزجه	فر	روجه	ر.
فعل مشارکت	فش	اسم	س.
فعل مطاوعت	فط	اسم آلت	سآ.
فعل لازم	فل	اسم تفضیل	سث.
کنایه	ک	اسم تصغیر	ستص.
لا یتنجیه	لا	اسم مؤنث	سث.
معلوم، معروف	م	اسم جنس	سج.
مصدر	مص	اسم خاص	سج.
مضارع	مض	اسم مذکر	سذ.
مهمات	مه	اسم زمان	سز.
انکلیزجه	نکا	اسم فاعل	سف.
ایتالیایجه	یتا	اسم مکان	سم.
یونانی	یو	اسم مبالغه	مجب.

اداره ملكيه	صو.	تصوف (اصطلاح صوفيون)
علم الارض	ط.	طب
انشا	ط.	طباعت
بانچوا ناك	ع.	عسكري
باقيله، مراجعت ونظر اولنه	عا.	عائله لسانی
بحريه	عر.	شعر
فن بيطرى	عو.	عوام لسانی
تاريخ طبيعى	ف.	فقه
تجارت	فلا.	فلسفه
تشریح	کیم.	کیمیا
جغرافيا	لس.	لزامت
جراثقال	ما.	ماله
فن جراحى	مج.	مجازا
حکمت طبيعى	م.	منطق
حقوق	مر.	مٹروک
ادبيات	مع.	معدنيات
رياضيه	معم.	فن معماری
زراعت	مو.	موسيقى
استحكام	ز.	نادر الاستعمال
فن صيد لانی	زبا.	نباتات
صرافيه	ه.	هيئت
صنایع		

اشارات مخصوصه

- مترادف‌های آبریز
 ؛ او معنایه متعلق تعبیراتی آبریز •
 : مثالرك باشد قونور •
 = عبارده آرمه‌سنه كلن لغت ویا تعبیرله معنایی آرمه‌سنه كیرر.
 « » لفظی مقصود اولان كلمات و حروفی آبریز •
 رقم معانی مختلفه بی تعداد و تصنیف ایدر •
 || معنایی دكیشدیرن تعبیراتی واصطلاحات علمیه و فنییه بی آبریز •
 = لغتک جنسی دكیشدیکنه، مثلاً اسم ایکن صفت ویا فعل متعدی ایکن فعل لازم اولدیغنه
 علامت اولوب، آلتنده جنس جدیدینک علامتی وضع اولنور.
 — بعضی تفصیلات و مطالعاتی آبریز.
 ( ) لغتک تضمین ایتدیکی و آنجق معنایی آکلاشلق ایچون ذکر ی اقتضا ایدن عباراتی احاطه ایدر.
 [ ] بعضی ایضاحات و ملاحظاتی ایچنه آبریز.

- و او مقبوضه ثقیله : بو، شو •
 ژ او مبسوطه ثقیله : یول، زور •
 و او مقبوضه خفیفه : دوز، سور •
 و او مبسوطه خفیفه : کوز، سوز •
 کاف عربی : کیم، کار •
 کاف فارسی : گل، گز •
 ی ویا وکی اوقونان : اگر، گوگرچین •
 صاغر کاف : دگزر، الک •
 (۱) ه فتحه ثقیله : آرمه، دخی •
 (۱) ی کسره ثقیله : صره، قانی •

اخطار. — هر صحیفه‌نک برنجی ستونی باشنده صحیفه‌نک برنجی ماده‌سنک ایلك اوج حرفی، و اوچینجی ستونک باشنده دخی صحیفه‌نک صوك ماده‌سنک ایلك اوج حرفی کوسترلمشدر، که بونلرك ایکسنه برکوز آتلغله او صحیفه‌ده نه حرفلردن نه حرفلرینه دك لغتلر مندرج بولندیقی آکلاشیلیر.

قاموس ترکی

۱

۱. حد. ۱. تحبيله برابر ندا
 ۲. بیان ایدر، یعنی سوده‌رك
 ۳. واو خشایه‌رق چاغرمغه یارار : آ
 ۴. بابانک یا وروسى : آ کوزمک بیکى !
 ۵. تکدیر و عتابله برابر ندایه
 ۶. دلالت ایدر : آجانم ! بونصل ایش !
 ۷. آ حریف ! نه درسنک ایتدیك !
 ۸. ۳. اخطار و تنبيه ایله برابر برنوع
 ۹. تأسف و توکل معنایی تضمین ایدر :
 ۱۰. آبرادر ! کیمدن ایياک مأمول
 ۱۱. ایدرسک ؟ آقرداش ! بن بوايشك
 ۱۲. اوله میه جغنی سوبلیدی ایدم. —
 ۱۳. همزه ایله باشلایان اسملردن اول
 ۱۴. چوق دفعه بز (ی) دخی آلوب،
 ۱۵. (آی) صورتنده قوللانیلیر : آی
 ۱۶. اوغل !
 ۱۷. حد. [ماده] آتفه‌ده کندن دها
 ۱۸. ممدود اولوب، کندی باشنه قو.
 ۱۹. لانیلیر. بناء علیه تقریقى الزمدر.]
 ۲۰. ۱. تعجب بیان ایدر : آ ! بونه در !
 ۲۱. آ ! بونه کوزل آت ! ۲. صبر.
 ۲۲. سزلق معنایی تفعله برابر حدت
 ۲۳. وانفعاله دلالت ایدر : آ ! بو
 ۲۴. چوق اولدی : آ ! بن بویله شی
 ۲۵. ایستم •
 ۲۶. ۱. ترجه ده دخی مستعمل
 ۲۷. الفباء عربینک برنجی حرفیدر.
 ۲۸. عربیده فتحه بی تقویه ایچون
 ۲۹. قوللاندیغنده « الف » و کندی
 ۳۰. باشنه متحرک و یاساکن اوقوند.
 ۳۱. یغنده « همزه » دینلر سه‌ده، ترجه.
 ۳۲. ده (ا) شکنده اولانته الف،
 ۳۳. و (ء) شکنده یازیلا تته همزه
 ۳۴. دینلیر. برنجی شکلی ۱ شکل
 ۳۵. سریانیسندن، وایکنجیسی ۲ شکل
 ۳۶. عبرانیسندن مأخوذدر. الک اسکی
 ۳۷. شکلی براوکوز باشی رسمندن عبارت
 ۳۸. اولغله، عموم السنه سامیه ده مشترک
 ۳۹. اولان اسمی ده بوکا دلالت ایدر.
 ۴۰. ترکی الاصل کله لرده یالکز باشده
 ۴۱. همزه کبی اوقونوب، آلتنده (و)
 ۴۲. و یاخود (ی) بولمازسه، همان
 ۴۳. دائماً مفتوح اوقونور. بناء علیه
 ۴۴. ترکی الاصل واجبی کله لرده الف
 ۴۵. مفتوحه نك (ه) صورتنده تحر.
 ۴۶. یری عبثدر. همزه دن صوکره الف
 ۴۷. کلیرسه، ایکیسى برابر (آ) شکنده
 ۴۸. یازیلیر. رقم کبی استعمالنده یعنی
 ۴۹. ایجد حسابنده (۱) عددینه
 ۵۰. اشارتدر.

۱. د. فعله التعاق ایدوب،
 ۲. تصدیق و تأکید بیان
 ایدر، و مدلولک بدیهی ویا طبیعی
 اولدیغنی کوستریر : اولور آ : صا.
 ۳. تار آ، کندی مالیدر. ۲. (صیغه
 شرطیه مخاطبه ملحق اوله‌رق)
 ۴. تعجیل بیان ایدر : کلسه ک آ : یازسه.
 ۵. کز آ. [غائبه « یا » قوللانیلیر :
 ۶. کلسه یا : یازسه لریا.]

۱. س. فا. صو. ل. آب
 ۲. آب آتشرک، آب آتشاره،
 ۳. آب انکور، آب طرب کبی
 ۴. تعبیرل شعرا عتدنده شرابدن
 ۵. کنایه در. || آب حیات (و
 ۶. عو. آب و حیات) آب حیوان،
 ۷. آب زندگی = خضر (عم) ک
 ۸. ایچدیکی صوکه ایچنلری
 ۹. حیات سرمدی به نائل ایتدیکی
 ۱۰. مرویدر؛ مح. لطیف و خفیف
 ۱۱. صو. || آب روان = آقار صو.
 ۱۲. || آب زر = آلتون صوینی.
 ۱۳. || عالم آب = بزم عشرت. عو.
 ۱۴. || آب و تاب = رونق، طراوت،
 ۱۵. تازه لک. || آب ودانه = مقدر
 ۱۶. اولان رزق، قسمت، قدر.

|| آب وهواء بر مملكتك احوال
صحيه سي .

آباء { سذ. جر. عر. فد : اب. بلا :
اب .

آباد { ص. فا. شن، معمور . ||
تركيباته محل و مكان و بر
شيك كثرته بولنديغي كوستير :
شمس آباد = چوق كوش كورن ؛
غم آباد = كدرله مملو .

آباد { سذ. جر. عر. فد : ابد. بلا :
ابد .

آبادان { ص. فا. شن، معمور .
(آباد كجي) .

آبادانلق { س. شنك، معموريت .
(فارسي ياء مصدر يته
ترجيه ده آباداني استعمالي چر .
كيندر .

آبادي { س. فا. هندك دولت آباد
شهرته اعمال اولنان بر
نوع اعلا يازي كاغدي . (دولت
آبادي دن مخفدر .

آباه { س. عم، عجمه، مر. (احيائي
(آرزو اولنور لزوملي كلا .
تدندر .

آبامق { فت. دريغ و منع ايتك،
(يا مامق، مخالفت ايتك،
فر: Refuser. مر. (بري بوش
قالش اولديغندن، احيايي آرزو
اولنور .

آباند پرمق { فت. (دوهي) چو .
(كرتمك، اخلامق .

آبانلامق { فل. ۱. بيوك آديم
(آتمق . ۲. آديملي
زياده آچه رق اولچمك .

آبانمق { فل. (عر. «عبا» دن) ۱ .
(بر شيك اوزرينه قيامق،
اوستنه چوكمك، چولانمق : فلانك
اوزرينه آبادي . ۲. صارمق،

اكلك : پنجره دن آبانوب باقم .
۳. آدملي آچق .

آبانوز { س. فا. «آبنوس» دن
(اصل هندون چيقان بك
سرت و سياه بر آغاج . || سياهلق
وسر تلكدن دخی كنایه اولور :
آبانوز كسلك . = ص. آبانوزدن
معمول : آبانوز اوق .

آبانی { س. ايكدن صارمق
(دالره ايشلمش بر نوع
قاش كه صاريق و سائرده قوللا .
نيلير : بروسه آبانيسي . = ص. بو
قاشدن معمول : آبانی صاريق .

آب حیات { آب حیوان و
(سائره . بلا : آب .
(ص. فا. (آب . داشتن .)
آبدار { ۱. صولی، تروتازه .
۲. رونقلى، پارلاق . ۳. معنيدار .

آبدارلق { س. ۱. صولايق،
(تازه لك . ۲. رونق،
طراوت .

آبدال { س. ص. (عر. «بدیل»
(جمعی اولان «ابدال»
دن) ۱. احمق و صافدرون . ۲.
برشيته عقل يورماز قلندر مشرب
ودرويش آدم .

آبدالسي { ص. آبداله بکزر،
(احقجه .

آبداللق { س. ۱. بدلاق، حملا .
(قت . ۲. قلندرلك،
صافدرونلق .

آبدان { س. فا. (آب . دان) باغچه
(قوغه سي، صولامغه
مخصوص سوزكچلي قوغه . ۲.
سیديك قاوغی، مثانه . لس .

آبدست { س. فا. (آب . دست =
(الصوي) نماز قيق
ايچون بروجه شرع يوز وديرسكه

برابر ال وياقلري ييقامق و باشه
مسح ايتكدن عبارت افعال طهارت،
وضوء، آبدست آلمق . || مج. تكدير
وتعزير : آبدست ويرمك . || آبدست
اقتضائكم = دوش آزمق، احتلام .
|| آبدست بوزمق = دفع حاجت
ايتك . || آبدستمد شهم يوقدره
اطمنسانم واردر . (بين العوام
غسله دخی بعضاً آبدست دينلد .
يكچون، لاجل التفريق، برينه
كوجك وديكرينه بيوك آبدست
ديرلر .

آبدستان { س. فا. آبدست آلمغه
(مخصوص ابريق .

آبدستخانه { س. فا. (آبدست .
(خانه = آبدست اوى)
۱. آبدست آلمغه وال و يوز ييقامغه
مخصوص موصلقلى و قورنه لي محل .
۲. آبدست بوزه جقير، آياق يولى .

آبدستاسن { ص. آبدست آلامش،
(آبدستى بوزولش .
|| مج. پرهيزسز، محرماندن احتراز
ايغز .

آبدستك { س. اصل آبدست
(آليكن كييان برنوع
قيصه جبه .

آبراش { ص. ۱. (عر. «إبرش»
(دن) آلاجه بگكلى
(آت) . ۲. (عر. «إبرص» دن غلا)
توكسز يرلنده او يوز كچي برعلق
اولان (آت) = س. علت مذ .
كوره، برص .

آبرو { س. فا. (آب . رو) ۱ .
(يوز صوي، يوز آقلى،
عرض، ناموس . ۲. شرف،
حيثيت : آبرو دوكمك = حيثيت
ذاتيه ي بايمال ايتك . ۳. امثال
واقرانه بادى، فخر و شرف اولان

اك كزیده لری : آبروی سلاجقه
اولان جلال الدين محمد شاه .

آبگون { ص. فا. (آب . گون)
(صورنگنده، كوك،
مائى . لس .

آبگينه { س. فا. شيشه، صرا .
(حى، قدح . لس .

آبلا { س. ۱. بيوك همشيره .
(«آغاك» ك مؤثى
حكمنده در . آناطولیده «باجى»
و شرق تركيه سنده «آبا» ديرلر .
۲. دائره اسكيسى، قلفه .

آبلاق { ص. (عر. «أبلق» دن)
(آق آق قره سي قره
دكرى چهره لي كنخ ايريسى .

آبلوقه { س. (بنا. Blocco دن)
(بحراً محاصره : آبلوقه
ايتك، آبلوقه آلمق، آبلوقه يي
بوزمق = خط محاصره يي دلوب
كچمك، آبلوقه يي قالديرمق = محلا
صره يي فسح ايتك .

آبلى { س. (بنا. توسطيله عر.
(«جبل» دن) مج. الده
طوتلوب اونكه يلكن قوللا .
نيلان ايب . || مج. آبلى يي براقق =
شاشيرمق .

آبنوس { س. فا. آبانوز . (فار.
(سنى تركيباتده «س»
ايله يازمليدر .

آبنوسيه { ص. عر. بنا. فضيله
(آبانوسيه = نباتات
بر صنف مخصوصى . فر :
Ébénacées .

آبو { حد. عر. «آبونه» ! تعبيرندن
(مخفف اوله رق ادات تمجيدر .

آبورجبور { س. ص. لذت
(وصفته مضر او
له رق دقتسز پيشمش عادى

تكملة اطلاق اولنور : آبورجبور
تكملة : آبورجبور يي وب ايني
بسلانلى . || مج. آغزندن كان،
دقتسز، عادى سوز، صاچه
صپان، هندان : آبورجبور
سولك .

آبوق صابوق { ص. دو .
(شونمكسز ين
وصايقلا رجه سنه سويلينان، منا .
سبتسز، هندان قيبيلندن (سوز) :
آبوق صابوق سولك باشلادى ؛

آبوق صابوق سوزلر . (صابوق
«صامق» دن مشتق اولوب،
«آبوق» ايسه اتباع ايچون
لسانمزده چوق قوللانيلان
مهملا تدندر .

آبوننه { س. ص. (فر. Abonné)
(غزته ورسائل موقوته
كچي نشر ياته پشندن آچقه ويره رك
برمدت معينه ايچون مشترى
اولان، مشترك : فلان غزته لك
آبونه لرى چوقدر ؛ بررساله
موقوته آبونه اولمق .

آبونه لك { س. ۱. بر غزته
(و سائرده آبونه
اولمه، آبونه اولانك حال وصفق،
اشتراك . ۲. بر غزته ورساله
موقوته و سائرده برمدت معينه
ايچون پشين و يرلك شرطيله
تخصيص ايدلش بدلى، بدل
اشتراك : فلان غزته لك برسنه
ايچون آبونه لكى شودر . (بولك
يرينه فر. «آبونغان» استعمالى
عبيدر .

آپارمق { مض : آپارير . فت.
(تركان لغتنده) ۱ .
آلوب كوتورمك : كچه نامرد
كوپريسندن قو آپارسون صو
سنى . ۲. آشيرمق، چالوب
چارمق .

آپاز { س. (غلطى : هاپاز) ۱ .
(قيالى آوج، مثن . ۲ .
قيالى آوجه صيفان مقدار : بر
آپاز بغدادى .

آپازلامق { فل. (كچي) يلكينك
(زياده شيشمسيه
رتلرنده مستعمل برادندن مركب

اوله رق روم اينده زبازددر .
ايا، هي، بهي : آبه قرداش . عو .
(اصل معنا .
آبيارى { سنى صولامه واسقا
ايسه ده، لسانمزده يالكز معنائى
مجازيسيله بعض اسكى منشان
طرفندن قوللانلشدر . (يارديم،
امداد : آبيارى همتكزله =
همتكز يارديميله، همتكز سايه
سند .

آپ { د. «آ» ايله باشلار بعض
(صفتلره كيروب، مبالغه
بييان ايدر : آپ آچيق = بك
وبستون آچيق ؛ آپ آكز =
اصلا نظردره بوغيكن، بقتة ؛
آپ آشكار، آپ آق . («آپ»
و «اوپ» و «ايب» صورتلرنده
قوللانيلانك عيئيدر : آپ ايني،
اوپ اوزون، ايب اينجه كچي .

آپارتمان { س. (فر. Appar-
temant) ۱ . برقچ
اوطه دن مركب و برعائله اقامته
الويريشلى دائره . ۲. كرايه و يرلك
اوزره بويله دائره لره منقسم
عقار .

آپارمق { مض : آپارير . فت.
(تركان لغتنده) ۱ .
آلوب كوتورمك : كچه نامرد
كوپريسندن قو آپارسون صو
سنى . ۲. آشيرمق، چالوب
چارمق .

آپاز { س. (غلطى : هاپاز) ۱ .
(قيالى آوج، مثن . ۲ .
قيالى آوجه صيفان مقدار : بر
آپاز بغدادى .

آپازلامق { فل. (كچي) يلكينك
(زياده شيشمسيه

ويا آرقه آتيلان شال وساژه .
آ ت ق ي ل ا م ق { فت . مكيكه آتق .
 ايتك .
آ ت ل ا م ق { فت . ۱ . برني آتلامه
 و اجبار ايتك . ۲ . كچير مك ، آشپر .
 مق ، صاومق : بر خسته لي ، بر
 بلاي آتلامق .
آ ت ل ا م با ج { س . چو چقرك آتلامه
 اوبوني .
آ ت ل ا م ق { فل . « آت » دن ۱ .
 آت كچي قالقوب فير .
 لامق ، صيغرامق . ۲ . فيشقيز .
 مق . = فت . ۱ . كچمك ، اوستندن
 كچوب براقق : اوقور كن ايكي
 سطر آتلادي . ۲ . آتلمق ، اوت .
 به كچمك : شو طاغی آتلاسه ق .
 آدیم آتلامق = قوت يتديكي
 قدر آدیم آچه رق صيغرامق .
آ ت ل ا م ه { س . آتلامق فعلی ،
 آتلايش . با : آتلامق .
 آتلامه طاشی = چامورلی بولك
 بر طرفندن ديكر طرفنه كچمك
 ايچون قونمش طاش .
آ ت ل ا ن د ي ر م ق { فت . « آت » دن
 نديرمق ، آتلی ايتك ، آته
 ينديرمك .
آ ت ل ا ن ف ي ج { س . درهك اوتنه سنه
 كچمك ايچون صو .
 يك ايچنه موضوع آتلامه طاشی .
آ ت ل ا ن م ق { فل . ۱ . آت كچي قا .
 آت ل ا ن م ق ، شاخلامق .
 ۲ . آت ايدنمك ، آتلی اولمق ،
 آته يينمك . ۳ . كچيرمك ، اوبو .
 دلق : بو يازيدن بر سطر آتلا .
 همشدر . آتلانان آتلانانه =

بنی آتدی . ۶ . صاچق ، سرنك ،
 طاغیتمق : تخم آتمق . ۷ . دو .
 كك ، قومق ، وضع والقا ايتك :
 انباره ذخيره آتمق : قيشلق
 كوروی آتمق . ۸ . اورمق ، يا .
 پيشدیرمق : طوقات آتمق : چفته
 آتمق . ۹ . اوزاتمق ، صومق :
 ال آتمق . ۱۰ . بوشاتمق ، تشهير
 ايتك : تفنك ، طوپ ، طبانجه
 آتمق . ۱۱ . تأخير ، تعويق ،
 امهال ايتك : صكرهيه ، يارينه
 آتدی . ۱۲ . عطف واسناد
 ايتك ، يوكلكتك : قباحتي فلانه
 آتديلر . ۱۳ . دوشورمك ، يا .
 تيرمق : يره آتديلر . آدیم آتمق =
 يوريمك . بگز آتمق = صارار .
 مق ، صولمق . پانبوق آتمق =
 حلاج يايله پانبوغی قبارمق .
 پرنده دن آتمق = اغفال ايتك .
 پوستكي آتمق = يوها باغرمق ،
 تزدیل ايتك . آتل آتمق = وضع
 اساس ايتك . آتلی آتمق =
 چوق آرزو ايتك ، تهالكه ايسته .
 مك . چكه آتمق = جان چكشمك ،
 حالت نزعده بولمق . آتلی حرف ،
 سوز آتمق = ۱ . طولاييسيله تعريض
 ايتك . ۲ . طاقلق ، معاشقه
 ايتك . طاش آتمق = اعتراض
 ايتك ، عاينده بولمق . آتلی طوبی
 آتمق = افلاس ايتك . آتلی طيهی
 آتمق = چوق حیدتلوب تهوور
 ايتك . آتلی قاش آتمق = اشارت
 و غمزه ايتك . آتلی قاشيق آتمق =
 حرصله وچوق يك . آتلی قياغی
 آتمق = صاوشوب قورتلق .
 كوز آتمق = طمع و غبطه ايتك .
 آتلی گوگدهيه آتمق = يك . آتلی لاف
 آتمق = كوزدهك ايتك ، لزومسز

يرمچوق سويلك . نعره آتمق =
 باغرمق . آتلی يابانه آتمق = اعتبار
 ايتمك ، صايامق . = فل . ۱ .
 اساسسز سوز سويلك ، يالان
 سويلك . ۲ . تفاخر ايتك ، اصلسز
 شيلرله افتخار ايتك . ۳ . اورمق ،
 اوينامق : نبضی آتيور . ۴ . آتلیق ،
 سويلك : شفق ، طاك آتمق . ۵ .
 بوشاتمق ، آتلی آتمق : بوتفنك
 آتيمور . ۶ . بر شيتك كنساری
 قيريلوب چنتلك . ۷ . صولمق ،
 اوچوق : بگز آتدی . آتوب
 طوتمق = بيروا اصلسز شيلر سو .
 يلكله تفاخر ايتك .
آ ت م ه { س . آتمق فعلی ، آتیش . با :
 آتمق .
آ ت ی { ص . عر . ۱ . آتیه . « آتیان »
 آتلی دن س . ۱ . كله جك
 اولان ، اوگده بولنان ، مستقبل ،
 ماضی و حال مقابلی : زمان آتیده =
 كله جك زمانده : ايام آتیه =
 كله جك كونلر . ۲ . اوگده ، زيرده
 مسطور و محر بولنان : بروج
 آتلی : وجه آتلی اوزده . آتلی
 الذكر ، آتلی البيان = آتلی طرفده
 ذكر و بيان اولنان . = س .
 كله جك زمان ، استقبال : آتیده
 ظهور ايدمك و قوعات : آتيدن
 بحث ايتك : آتلی قراگلق .
آ ت ی آ { ص . عر . ارگده ، ايلريده ،
 آتلی زيرده : آتلی بيان اولنه .
 جفی اوزره .
آ ت ی ج ی { ص . آتلی سلاح آتان ،
 آتلی نشان آلوب اورمهده
 ماهر ، نشانجی .
آ ت ل ش { س . آتمق فعلی و طر .
 آتلی زی ، آتمه . با : آتمق .

۲ . نشانجی . ۳ . تفاخر مقصديله
 سويلمش فاحش يالان .
آ ت ش د ي ر م ق { ياخود آتشدور .
 مق . فت . ۱ .
 سوگوب صايتمق ، برينك قباحتر .
 يخی صايه رق عتاب و سرزنش
 ايتك . ۲ . عجله ايله يك .
آ ت ش م ق { فت . ۱ . اورشمق ،
 آتلی طاش و سلاخه
 بربرينه اورمق . ۲ . بربريني سو .
 گهرك غارغا ايتك .
آ ت ی ق { س . سرت و يغورت چالقا .
 آتلی مغه مخصوص كوچك
 يايتمق .
آ ت ی م { س . ۱ . اسلحه ناربه نك
 بوشادلسی ، آتلی ،
 انداخت . ۲ . قورشون منزلی ،
 قورشونك يتيشديكي مسافه . ۳ .
 سلاحك بردفعه آتلمسيچون اقتضا
 ايدن باروت وساژه : بر آتیم
 باروت .
آ ت ل ا ر { س . عر . فد : اثر : با :
 اثر .
آ ت ل ا م { س . عر . با : اتم .
آ ت ل ا م ه { ص . عر . ۱ . آتمه . « اتم »
 آتمق دن س . ۱ . گنهكار ، صرجلی .
آ ج { ص . ۱ . طوق اولميان ، يكمه
 اشتهاهی اولان ، كرسنه ،
 جايغ . آدم و ياچيوان و قارنه صفت
 اولور : آج : قارنم آجدر : آج
 قالمق . ۲ . طوبياز ، طمعكار ،
 حريص : نه آج آدم ! ۳ . فقير ،
 محتاج : آج طوبورمق . ۴ .
 قوراقدن زياده قاورلمش : آج
 طوبراق . آج آجيه = آج اوله رق ،
 بر شي يكمسرين . آج طو .
 يورمق = ۱ . فقرای اطعام ايتك .

آج قارنه = آج ايكن ، دها برشي
 يمه دن . = س . آجلق ، جوع :
 آجندن اولمك .
آ ج ا ل { س . عر . فد : اجل
 با : اجل .
آ ج ر { ص . عر . ۱ . آجره . « اجر »
 آجر دن س . ۱ . عقه . بر شيشی اجا .
 رديه ورن .
آ ج گ ر ز ل ی { ص . طمعكار ، طو .
 حريص .
آ ج گ ر ز ل ي ل ك { س . طوبيازلق ،
 طمعكار لانی ،
 حرص .
آ ج ل { ص . عر . ۱ . آجله .
 « آجل » دن س . ۱ .
 عقه . وعدهيه مربوط ، وعدهيه
 حاولنده وقوع بوله جی اولان .
 « ضدی : عاجل .
آ ج ل ا { ص . عر . ۱ . وعدهيه مربوط
 اوله رق ، وعدهيه حلو .
 لنده اجرا اولمق اوزره .
آ ج ل ق { س . ۱ . طوق اولميانك
 حالي ، يكمه اشتهاهی مو .
 جب حال ، جوع : آجلق چككم .
 ۲ . قيتلق ، قحط .
آ ج ن ت { س . آتلی . « آجنت »
 آجنته بر واپور شركتلك هر
 اسكدهكي مأموري . ۲ . بر
 شركت و يا ادارهك آخر مملكتده .
 كي وكيلي . ۳ . بومأمور ويا وكيلك
 مأموریتی و اداره خانه سی .
آ ج ن م ق { با : آجيفق .
آ ج و ر { س . برجنس خیار .
آ ج ی { ص . ۱ . طانلك ضدی ، مر ،
 آجی تلخ . آجی علاج . ۲ . ايلمكه
 صالح اولميان ، طوزلی : آجی صو .

بر شیک طاش طرفی، خارج؛
آجیدن آدم آلفاز. ۳. مأمو.
ریسزک، معزولیت: آجیفه
جیققی. ۴. وظیفه و مأموریتی
اولیوب موقتاً ایشز بولسان
ضابط: آجیقلر قومیسونی. ۵.
آجیق رنک: آجیفه بویامق. ۶.
حساب موازنه سنده نقصان:
بودجه آجیفی: آجیفی جیققدی.
|| آجیقندن، آجیقندن آجیفه =
ظاهر، علناً، آشکاره. || آجیفه
اورمق، میدانه جیققارمق، کشف
و افشا ایتک

آجیق اغز. ۱. بر جنس جیقک.
آجیقلامق. ۱. میدانه
و اعلان ایتک. ۲. آجیقندن و
آشکاره سوبک و یایامق. = فل.
میدانه جیققی، ظاهر اولمق.

آجیققلق. ۱. آره لاق، مسا.
فنه: ایکی آغاج آره.
سندگی آجیققلق. ۲. فراحاق،
نظارت: کوکل آجیققلندن خو.
شلائیر. ۳. میدان، ابنه و ساثره.
دن خالی عرصه: اوک اوکنده
بر آجیققلق وارد. ۴. هوانک
بلوطسز وراق اولمق: بوکونکی
هوانک آجیققلقی. ۵. عفت خصو.
صنده لا ابالیك: بو قادینك
آجیققلقی معلومدر.

آحاد. ۱. سند. ج. عر. فد. احد. ۱.
احد.

آخار. ۱. «آق» دن مشتق
اولوب، «اها» املا.
سیله فارسی به دخی یکمشدن
۱. آقلق، دوزگون. ۲. پرداخت
قوله سی.

آخارلامق. ۱. فد. پرداخت قوله.
سی سورمک،
جلا ایتک.

آخارپود. ۱. «ر»: O'xapod =
سکر آیقایی. ۱.
معروف بر جنس دیکز حیوا.
نیدر، که میکسز اولوب، اوزون
آیاقلرنده ناصیرکی قوه ماصه یی
حائز اولان دوکومرله قیساره
پاپشیر. ۲. سرطان مشابه بر
نوع چیان: رحم آخارپودی.
|| آخار. ۱. عر. ۱. آخری.
«آخر» دن سفته. ۱. باشقه،
غیری، دیگر: وقت آخر =
باشقه وقت: او بخت آخر = او
باشقه بخت: تعبیر آخرله = باشقه
افاده ایله.

آخار. ۱. عر. ۱. آخره. «آخر»
«آخر» دن سفته. ۱. صوگ،
صکره کی: آخر نفس = صوگ
نفس: آخر زمان = صوگ زمان:
آخر زمان پیغمبری = فخر
کائنات صلعم انندمنز. ۲. بیتن،
ختام بولان: آخر اولدی،
یتدی. = سند. ج. اوخر =
صوگ زمان، نهایت: اوخر عمرنده،
اوخر محرمده. || بر آدمک اول
و آخری = ابتدا و صکره کی حالی،
بدایت و نهایت. || من اوله الی
آخره = ابتدا سندن نهایتنه دک.
= ح. صکره، اک صکره، عا.
قبت: ایلدک زلفک کی آخر
پیشان حالمی (روحی). || اول
و آخر = ابتدا و صکره، هر وقت.
|| آخر الامر = نهایت، عاقبت.
= جند. آخرین = صکره کیلر،
متأخرین: اولین و آخرین.
|| «آخرین» تعبیری «اولین»

و «متأخرین» تعبیری «متقدم»
مین «تعبیرینه مقابل قولانیلوب،
اولین و آخرین و متقدمین و متأخرین دینلیر. ||
|| آخرت. ۱. سته. عر. «آخر» دن
«سفته» دن. ۱. نسبتی: اخروی
او بردنیا، عقی، دار بقا.
|| آخرت آدمی = اهل تقوی. ||
|| آخرت اولادی، قرداشی = بر
رسم مخصوصله اولادغه و یا
قرداشلغه قبول اولمش آدم. ||
|| آخرته کیمک = اولمک، وفات
ایتک.

آخرتلك. ۱. ص. ۱. آخرته
«نسب» و متعلق:
|| آخرتلك ایش. ۲. زهد و تقوی
و اعمال صالحه سیله آخرتی قرائش:
|| آخرتلك آدم. = س. ص.
اولادغه قبول اولمش اوکسر.
|| آخرین. ۱. ص. ج. عر. فد. آخر.
|| آخرشام. ۱. س. با: آقتام.

آخراط. ۱. س. ۱. بیانی آرمودکه
دانه سی کوچک او.
لوب ای اولدجه یئز. ۲. بو
میوه یی ورن آغاج.

آخو. ۱. ص. «آق» دن اصاج
و صقالی آق اولوب شا.
یان حرمت و تعظیم اولان:
آخو بابا. ۱. یالکز بو تعبیرده
مستعملدر. ||

آخور. ۱. س. ۱. اصل ترکیه او.
لوب، فارسی به دخی
یکمشدن. || حیوانات یا تیریلان
طام، اصطبل. || میر آخور =
حکمدار حیوانلرینک اداره سنده
مأمور آدم، اصطبل عامره

مدبری. || خاص آخور = حکمدار.
رنک حیواناتنه مخصوص آخور
و بو آخور مأمورلرینک اقامتنه
مخصوص اداره، اصطبل عامره.
|| آخورلامق. ۱. فل. (حیوان)
یا توب خاملامق.

آد. ۱. س. ۱. «عن اصل» آت
اولوب، تاسی حرکه لندیکی
وقت داله تحول ایدردی. الیوم
شرق ترکیه سنده بویله قولانیلیر.
۱. اسم، نام: آدک نه در؟ ۲.
شهرت، صیت، شان: آدی
جیققی = کسب شهرت، اشتهار
ایتک. ۳. اعتبار، حیثیت. ||
|| آدینی آگمق = ذکر ایتک.
|| آدینی آگمق = قاله آلامق.
|| آدی باتق = اونودلق، قاله
آلفاز اولمق. || آدی بلورسز =
مجهول الاسم، مجهول الاحوال.
|| آدی بوزلق = شهرت و اعتبار.
رینه خلل کملک. || آدی جیققی =
اشتهار ایتک: بدنام اولمق. ||
آد، صان = شهرت و اعتبار. || آد
طابق = لقب قومق، تلقیب
ایتک. || آد قومق = اسم وضع
ایتک، تسمیه ایتک. || آد و برمک =
برینک اسمی سوبلیوب خبر
و برمک. || آدی وار = اسمی وار
جسمی یوق: شهرت کاذه
صاحبیدر.

آدا. ۱. س. با: آطه.

آداب. ۱. سند. ج. فد. ادب. با:
ادب. ۱. ادب.

آدامق. ۱. فد. برینی نذر ایتک سوق
واجبار ایتک.

آداش. ۱. س. ص. ۱. «اصلی» آد.
مشتک الاسم، همدم، سمی.
|| آداسلق. ۱. س. بر آدده بولسان
(ایکی کشینک حال وصفی
وینلرنده کی مناسبت، همنامی.
|| آدامق. ۱. س. «آدامق» دن
(مقدس بر شخص و یا مقامه
عهد اولان شی، نذر.

آدامق. ۱. فد. مقدس بر شخص و یا
مقامه بر شی: عهده و نذر
ایتک: تکیه به قربان آدامق.
|| آدسز. ۱. ص. ۱. اسمی اولیان. ۲.
شهرت و اعتباری او.
|| میان، مجهول الاحوال. || آدسز
پارمق = انسان النک باش پار.
مقدن اعتباراً دردنجی پارمقی،
بنصر.

آدلامق. ۱. فد. ۱. آد قومق،
تسمیه ایتک. ۲. آد
طابق، تلقیب ایتک.

آدلامق. ۱. فل. ۱. نام و شهرت
قزاقق. ۲. فنا لقمه
شهرت بولمق، بدنام اولمق.

آدلی. ۱. ص. ۱. بر آد و اسمی
اولان، مسمی: احمد
آدلی = احمد نام، احمد اسمیله
مسمی. ۲. مشهور، مشتهر،
صیت و شهرته نائل. ۳. فنا لقمه
آدی جیققی. || ای آدلی، حسن
صیت و اعتباره مالک. || آدلی
صانلی = شهرت و شان و اعتبار
صاحبی.

آدم. ۱. «آدمی» و یا «بنی آدم»
دن مخفف، و یا خود
ابوالبشرک اسمی بوندن مأخوذ
اولمق محتملدر. ۱. حیوان
ناطق، انسان، بشر، مردم: بر

آدم کلدی. ۲. انسانیتلی و مر.
وتلی کیشی: آدم اولمیه جق. ۳.
مأمور، اوشاق، خدمتچی، تبع:
آدملم بوراده یوق. ۴. برینک
یتیشدیردیکی والزام ایتدیکی،
طرفدار، غیر تکیش: او فلانک
آدمیدر. || آدم اولغی = مروتنلی
انسان، مرد. || آدم اولادی =
اصیل و تربیه لی انسان. || آدم
اولمق = تربیه آلمق تفیض و ترقی
ایتک. || آدم عقلی = معقول،
مقبول، ایشه یارار، (سوء
استعمال ایله اشیا حقنده دخی
مستعملدر. || آدم! آدم! سن ده!
بر ایشی استخفافی معنا سیله
مستعمل تعبیردر.

آدمجق. ۱. س. «آدمجق» یا.
|| آدمجق. ۱. کلیدر. کوچک و قفیر
و حقیر یا خود شایان مرحمت انسان.
|| آدمجق. ۱. س. «آدمجق»
|| آدمجق. ۱. خطادر. کوچک و
حقیر آدم.

آدمجه سنه. ۱. انسانیته یا قیشیر
صورته، انسانیتله.
|| آدمجیل. ۱. ص. ۱. آدم بین،
سالار و یا آدمدن اورکر، غیر مأ.
نوس (حیوان). ۲. افراط انیتدن
انسانک اوزرینه کن (حیوان).
|| آدمجیلان. ۱. انسانیته یا قیشیر
صورته.
|| آدمسز. ۱. ص. کیمسه سز، یالکز،
معین و یار دجیسی
اولیان.

آدمسزلق. ۱. س. کیمسه سزلق،
ایدجک آدملمر ققدانی.
|| آدمی. ۱. ص. عر. ۱. آدمیه، ج. فا.
|| آدمی. ۱. آدمیان. انسانه منسوب

ومتعلق، بشری. = سد. انسان، آدم.

آدمیت {س. ۱. آدمی، بشر. ۲. انسانه یا قیصر حال، انسانیت.

آدم {س. ۱. «آتمق» دن ۱. یوریمه ده بهر آیانگ قالدیریوب آلمسندن عبارت حرکت، خطوه. ۲. بر آدم مقدار مسافه واولی. ۳. آتمق = یوریمک، کیمک؛ آتاق تعلیمی ایتک. ۴. آدم آتلامق = صیغرامق، پرتاو ایتک. ۵. آدم آیم = آغر آغر، یاواش یاواش. ۶. آدم آلمق، آدینی تک آلمق = ملاحظه و بصیرتله حرکت ایتک. ۷. آدینی کری آلمق = ندامت و تردده حرکت ایتک.

آدیلامق {فت. آدیلمه اولچمک، آدیم صایق.

آذان {س. ۱. عر. فد: اذن. ۲. اذن.

آذر {س. ۱. فا. آتش، اوت، آذر نار. ۲. آذر.

آذرپرست {س. ۱. فا. (آذر-پرست) آتسه طابان، آتش پرست، مجوس، زردشتی.

آذرگده {س. ۱. فا. (آذر-گده) آتشدک، مجوس معبدی.

آذری {ص. فا. آتسه و آتش پرستلکه یعنی دین مجوس منسوب و متعلق.

آرا {ص. فا. (اصل فعل اولوب معناسنی افاده ایدر) طواندان، تزیین ایدن، شنلندیرن: سخن

آرا = مزین سوز سولین. ۱. دل آرا = دلبر، محبوب. ۲. مجلس آرا = صحبت و ظرافتله مجلسی شنلندیرن.

آراء {س. ۱. عر. فد: رأی. ۲. رأی.

آرا {س. ۱. یخود آره. ۲. بین، میان: آرامزده = پیغزده. ۳. فاصله، بعد، مسافه: اون میل آراسی واردر. ۴. یکی وقعه بیننده کچن زمان، اثنا، خلال: او آراده = او اشناده: آرادن بش کون کجدی. ۵. مهلت، فرصت: آرا ویرمیدی: آرا بولمق. ۶. فاصله، انقطاع: آره ویرمکسین = بلا فاصله، لاینتقطع. ۷. مناسبت، علاقه: آرامز بوزوقدر. ۸. یکی شی بیننده بولسان محل وساژه، مابین: قیو آراسی، آرا دیواری. ۹. آرا آجلیق = بوزشتمق. ۱۰. آرد آرا = تنایع، دوام: آردی آراسی کسمدی. ۱۱. آرد آرادن، طول. ۱۲. پیسیله، بالمناسبه. ۱۳. آرا آرا، وقت وقت، گاه گاه، اخیانا. ۱۴. آرایه آلمق، قوشاتمق، هر طرفدن مهاجمه ایتک. ۱۵. آرا آتی = ذی القعدة شهر عربسی. ۱۶. عو. ۱۷. آرا لرنی بولمق = اصلاح بین ایتک. ۱۸. آرا باغی = برون زاری، وتره؛ قونداق طاقنده چوجفک بجاققری آراسنه قونیلان بز. ۱۹. بر آراده = برلکده، مجتمعا؛ مشغولیتدن قورنله بیله جک بروقت فرصتده. ۲۰. آرا دن جیقارمق = طی و طرح و اخراج ایتک. ۲۱. آراده جیقارمق = سائر ایشلر میاندنه یاپوب

کچمک. ۱. آرا صره، آرا ده صروده = وقت وقت، بعضا، اخیانا. ۲. آرا صوئومق = آرقه. ۳. سی آرایوب اونودلمق. ۴. آراده قالمق = مسئول اولمق. ۵. آرا قیو = یکی قومشی آراسنده تصوصی قیو. ۶. آرایه قومق = تویسط ایتک. ۷. بر آرایه کلمک = طولانمق، اجتماع ایتک. ۸. آرا دن کچمک = مزور و جریان ایتک. ۹. آرایه کیرمک = توسط ایتک. ۱۰. آرایه کیمک = نظر دفته آلتامق، قاریشیقنله کیمک. ۱۱. آرا نغمه سی. ۱۲. با: نغمه. ۱۳. آرا ویرمک = فاصله ویرمک، کیمک؛ فاصله بولمق، منقطع اولمق.

آرایه {س. ۱. «عربه» صورتده (تحریری غلط فاحشدر). ۲. درت ویا یکی تکررک اوزرینه یووار انسان معروف نقل آتی، کردونه: پینک، یوک، اوکوز، طوب آرایه سی. ۳. ال آرایه سی = ال ایله ایتیلن کوچک جنسی، کچمک.

آرایه جی {س. ۱. آرایه یاپان. ۲. صنعتکر. ۳. آرایه سورن آدم.

آرایه جیلق {س. ۱. آرایه یایمق. ۲. صنعتی. ۳. آرایه سورنک حال وصفی.

آراتدیرمق {فت. ۱. طلب ویا ایتدیرمک. ۲. سلفندن بتر اولوب اونو آرزو ایتدیرمک.

آراتمق {فت. ۱. طلب ایتدیر. ۲. مک. ۳. بالواسطه آرامق، تفتیش و تجسس ایتدیرمک.

آرا رقت {س. ۱. نکا. ۲. Arrow-root} اوفق چو. ۳. حقلره بدیربان مغدی برجس نشاسته که آمریقاده حاصل اولان برکوکدن چیقار. ۴. ص. فا. طسونامش، بزغش، مزین، سوسلی.

آراسته {س. ۱. آنف الذکر. ۲. لفظ فارسیدن مأ. ۳. خوددر. ۴. چارشینک بر اصنافه مخصوص قسمی: کورکچی آراسته سی. ۵. وقیله اردو چارشینی، اردو کاهده قوریلان سیار چارشی.

آراشدیرمق {فت. تفتیش و تحری. ۲. آراشدیرمق = طولایسیله صوروب سولیمک.

آرال {س. ۱. بربرینه قریب آطلر هیئت مجتمه سی که فرا. ۲. نسزجه ده یونانیدن مأخوذ اوله رق آرشیپل (Archipel) دینلیر. ۳. مر. (احیا واستعمالی الزم کوزل برکله در. ۴. بحر خوار. ۵. زمه بومناسبتله علم اولمدر).

آرالاتمق {فت. ۱. آره سنی آچق، کلشدیرمک، طاغیتمق.

آرالاتمق {فل. ۱. سیرکشمک، طاغیتمق.

آرالاتمق {فل. ۱. تک وتنسا. ۲. سیرکشمک.

آرالق {س. ۱. یکی شی بیننده. ۲. بوشلق، فاصله، مسافه: تخته آرائی. ۳. برقاج اوطه وساژه آراسنده کی اوفاق آچیقاق: قیو آرائی. ۴. وقت،

هنیکام، فرصت: آرائی بوله مدم: بر آرائنده. ۵. فاصله، کیمه، انقطاع: آرائی ویرمک. ۶. آرائی آرائی، وقت وقت. ۷. آرائنده، دیگر ایشلر آراسنده. ۸. آرائه کیمک، نافله یره محو اولمق.

آرائق {س. ۱. سیرک، آچق، فاصله: آرائی دیش. ۲. یاری قیالی: قیوی آرائی ایتک.

آرام {س. ۱. دیگنله، سکون، قرار. ۲. راحت، حضور، استراحت. ۳. اقامت، مکث. ۴. آرام ایتک = دیگنله. ۵. آرام جان، آرام دل، دل آرام = کوی کلی راحتلندیران دلبر.

آرامساز {ص. فا. (آرام-ساخن) مکث و اقامت ایدن، مقیم، ساکن: آرامساز عز و اقبال = عزت و اقبال ایله مقیم.

آرامسز {ص. ۱. راحتسز، تلاشی.

آرامسزلق {س. ۱. راحتسزلق، تلاش.

آرامش {س. ۱. فا. حضور، راحت.

آرامق {فت. ۱. بولمق چالیشمق، تحری، جستجو ایتک: قانچان آتی آرایور. ۲. ایتک، طلب ایتک: حقی آرایورم. ۳. یوقلامق، معایه، وفتیش ایتک: برینک جیبیلرنی، اوستنی آرامق. ۴. مأمول ایتک، وار ظننده بولمق: بزده اوله شی آراما. ۵. آرزو ایتک، بر شیشک تحصیلنه چالیشمق: سز غاوغا آرایورسکیز. ۶. باقمق، قید

ایتک، نظر اعتباره آلمق: بن اوله شی آرامام. ۱. آرایوب بولمق = ایستیه رک برلایه دوچار اولمق. ۲. چاره آرائی = تدبیر دوشونمک. ۳. کوکده آرایوب یره بولمق = مأمولک خارجنده اوله رق قولایقله مقصده نائل اولمق.

آرامگاه {س. فا. (آرام-گاه) ۱. استراحت یری. ۲. اقامت اولسان یری. ۳. اوتو، ریلان یری، مسکن، مأوی، منزل.

آرامه {س. ۱. آرامق فعلی. ۲. آرامق.

آرائمق {فج. ۱. تحری و جستجو لقم. ۲. رواج و اعتبار بولمق. ۳. باقمق، نظر اعتباره آلمق: احباب آراسنده اوله شی آرائماز.

آرائمق {فط. ۱. تحری اولمق. ۲. صکره دن قیمتی آکلاشلق. ۳. کندی کندیته وذهنا آرامق. ۴. کندی اوست و باشنی یوقلابوب آرامق.

آرایش {س. ۱. فا. سوس، زینت.

آرایچی {س. ۱. دکنیزه دو. ۲. یوب جیقارمق له مشغول آدم. ۳. مکرکده بولجیلرک اشیا سنی معا. ۴. معاینه به مأمور آدم. ۵. شیشی آراکچی دو نوب طول. ۶. شان: آرایچی فشک = بوصورتله طولاشان طونما فشکی: آرا. ۷. ییچی کوکب = شهاب ثاقب.

آرغید { س. طاع یلی، یکسید،
بوغاز. مر. آرغیدال و
آرغادال دخی دیلیر. }

آرغیق { با: آریغمق. }

آرغین { ص. «آرغیق» دن. اسکی
(اسلاسی: آرغون) }
ضعیف، زبون، دوشکون، درما.
نسر: آرغین میدر طارغین میدر.

آرق { س. تارله و بوستانه صو
آریق آریق ایچون آریلان
یول، خرق، جدول. }

آرقداش { س. «آرقه» دن.
(اصلی: آرقه داش.) }
۱. رفیق، شریک. ۲. معاون،
یماق.

آرقداشلق { س. رفاقت،
(رفیقلاک، شر.
یکلاک. } آرقداشلق ایتمک =
رفاقت ایتمک، برابر بولمق.

آرقوری { ص. (غنا: آقوری)
(اکری، بر یاندن
اوبر یانه کچن، حامیلی. } آرقو.
ری آدم = ترس آدم. } آرقو.
ریدن کلک = کج معامله ایتمک.

آرقه { س. ۱. صرت، ظهر،
(پشت: آرقه یه آلمق، آر-
قه اوستی یا تمق. ۲. کری
طرف، خلف، ورا، پس: طا.
غک آرقه سنده. ۳. یوز مقابلی،
ترس، ظهر: کاغذک آرقه سنه
یازمق. ۴. آلت طرف، صکره،
مابعد: آرقه دن کیتمک، آرقه یه
قالق. ۵. حامی، التماسچی، ظهیر،
شفیع: او آدمک آرقه سی یوقدر.
۶. حمایه، مظاهرت، التماس:
آرقه سز بر شی* اولماز. ۷.
بطن، نسل: آرقه دن آرقه یه =

بطناً بعد بطن. } آرقه آرقه یه
ویرمک = تعاون ایتمک، ال بر.
لکله چالیشمق. } آرقه آرقه =
کریسین کری. } آرقه دن آر-
قه یه = کیزلیدن، بللی ایتمکسین.
} آرقه سی پک، قوی = اوشو.
میله ک صورتده کیتمش. } بر
شیک آرقه سنه دوشمک = تعقیب
ایتمک. } آرقه سنده طولاشمق =
تخری ایدوب اله کچیرمک چا.
لیشمق: بر خدمت آرقه سنده
طولاشیور. } آرقه ویرمک =
طیامق، استناد ایتمک. = ص.
آرقه ده وکریده بوانسان: آرقه
قبو: آرقه سواق.

آرقه لی { س. بلدن یوقاریسی
(اورتق بر نوع لباس
که یلک اوستنه کیلیر.
} آرقه لی { س. ۱. صرتی قوی.
۲. حامیسی اولان،
التماسلی.

آرقه لیج { س. حال سمری.

آرمادور { س. (بتا. Arma-
tore) } ۱. کینک دیرک و سرن ولیکن کبی
تجهیزاتی یاپان آدم. ۲. کیده
خلاط ایلمش دیرمک مخصوص آغاج
ویا دمیر قول: آرمادور چلیکی.

آرمغان { س. هدیه، پیشکش،
(تحفه، برکدار.

آرمود { س. (فا. «امرود»
(دن) معروف میوه،
عرییده کثری دینور. انواعی
چوقدر: آچقه، بک، بوزطوغان،
قاوصره، قیش، مصطفی بک
آرمودی. } آرمود آغاجی، بو
میوه یی ویرن آغاج.

آرمودی { ص. آرمود شکنده
اولان. } آرمودی
آلتون (وغلطی آرمودیه) =
نظراتی مقامنده چوقدر طاقیلان
یاضی و بوققه یازیلی آلتون.
آرموز { س. (روجه دن؟) کبی
قابلامه لی آرمه سنده کی
چاتلاق.

آرمه { س. (بتا. Arma) ۱.
(کینک دیرک و سرن و
یلکن کبی تجهیزاتی. ۲. حکمدا.
ران و دره بکری خاندانلرینه
مخصوص بر طاقم اشارات و
رسملری حاوی لوحه. } آرمه یی
آلمق = کینک تجهیزاتی سلب
ایدوب تکنه حالنده براقق.

آرناؤد { س. (ر. Arnaud-
tore) بوده آرناؤدجه.
دن: آربان، آربر. آرنبود
صورتنده تخریری عبشدر. }
روم ایلمنک غرب جهتنده س. }
کن معروف قوم. } آرناؤد
المای = قالدانلر جهتنده چیقان
اعلا جنسی. } آرناؤد بویری =
قرمز یویر. } آرناؤد پینیری =
آرناؤد لنگ قونجه جهتنده چیقان
اوقق کله شکنده یاغلی برجس
پینیر. } آرناؤد داریسی = دار-
ینک برجسی. } آرناؤد ریختمی =
دکزک دینی برازطار ایوب بیوک طا.
شلی بربری اوزرینه اوتورتماق
صورتیله یاییلان خنیز ریختم.
آرناؤدجه { س. آرناود اسانی.
} = ۱. آرناؤد
لسانده: آرناؤدجه سولمک. ۲.
آرناؤدله مخصوص طرزده:
آرناؤدجه قوزی پیشیرمک.
آرناؤدلق { س. ۱. آرناؤدجنسی
(و بو جنسیته منسو-

بت: آرناؤد لغنی انکار ایتمیور.
۲. آرناؤدله مسکون مملکت،
روم ایلمنک غرب جهتی: قوصوه،
اشقودره، مناستر، یانیه ولایتلری.
} س. (یو. Παρμαίνος
} فر. Arnica) قاتی طور-
دیرمق خاصه سنی حائز برکوک،
اوکوز کوزی.

آروانه { س. بوز دیشی
دوه.

آره { آره لی و سائره. با: آرا
(و سائره.

آری { س. «آریقی» دن } ۱.
(بال یاپان معروف سیکک،
نخل، زنبور. ۲. قوغان. }
اشک آریسی = بوسیکک بال
یاپماز جنسی. } اوغل آریسی =
تازه یتیشی که بیاض بال یاپار.
} آری اوقی = یوکسوک اوتنک
پنیه ویا صاری نوعی. } بال
آریسی = بال یاپان آری، نخل.
} بک آری، آری بکی = هر
قوغانده قومانده ایدن دیشی
آری. } آری چیچی = بر نوع
چیچک. } آری قوشی = یشیلی
صاریلی چاغرتان برجس قوش.
} آری قوغانی = آریلرک بال
یایدق لری اوقق کنبه شکنده
یووه. } بیان آریسی = ایکنه نر
وبال یاپماز آری نوعی. } آری
یووه سی = پک غلبه لکدن کنایه.

آریا { س. (بتا. ۶. خلاطرلی
(صالیو یروب یلکنلری
ایندیرمک حرکتی: آریا ایتمک.
} آریقی { ق. ۱. ییقامق، یومق،
تظہیر و تنظیف ایتمک.
۲. زانڈی تنقیح ایله تمیزله مک،
تصفیه ایتمک، ساده لکمک. مر.

آریغ { آریغمق. با: آریقی،
} س. (آریغی «دن. }
آریق { اسکیمش ایسه ده یرینه
قام اولان «ضعیف» کله سنک
مناسی بسبتون بشقه اولوب،
یری بوش اولد یغدن استعمالی
(زمدر. ۱. آتی یاغی سوزلمش،
ضعیف، لاغر. ۲. ساده،
صاف، پاک، تمیز، بری.
} آریقلا تمق { ق. اتسز ولاغرایتمک،
ضعیفلا تمق. مر.

آریقلامق { فل. و:

آریقلامق { فل. اتسز ولاغر
(اولقی، ضعیفلا تمق.
مر. (احیاسی الزم. }

آریقلاق { س. ۱. اتسزلاک، لا-
(غرانی، ضعیفلاک. ۲.
ساده لک، صافلی، تمیزلاک. مر.

آریغمق { فل. «آریغمق» و
(«آریغمق» دخی
دیلیر. ۱. آتی یاغی سوزیلوب
ضعیف ولاغر اولقی. ۲. یو-
ریلوب زبون دوشمک، دوشکون
اولقی. مر.

آریلمق { فل. ایلمک، خسته
(لقدن قالتمق، شقایاب
اولقی، کسب افاقت ایتمک. مر.

آریقمق { فل. ۱. تمیزلکمک، پاک و
(ظاهر اولقی. ۲. ضعیفلا-
مق، اتسز ولاغر اولقی. ۳.

آریقمق { ق. ۱. ییقامق، تمیز-
(لکمک. ۲. ساده ویری
اولقی. ۳. اصلاح نفس ایتمک. مر.

آز { س. ۱. چوق مقابلی، قلیل،
(اندک، جزئی: بوقیت شو
آزاجق { و طوغریسی آزجق }
۱. پک آز مقدارده: بکا آزا.
جق اکمک ویرک. ۲. پک آز
زمان: آزاجق بکه یک.
(ص. فا. کوله لکدن ویا
آزاد { اسارتدن قورتیش،
معتوق: آزاد اولقی. ۲. قیدسز،
سربست، لا ابالی. ۳. مکتبدن
صالیویرلمش: خواجه شاگردانی
آزاد ایتدی. = س. ۱. اسا
رتدن قورتارمه، اعتاق: آزاد
قبول ایتمز بنده. ۲. اطفالک

ماله کوره آزدرد. ۲. سیرک،
نادر: او یرک یاغوری آزدرد.
= س. ۱. آزان، قلت: آزجو.
غه تابعدر: جوغه آزه باقملاز؟
چوغی کیتدی آزی قالدی. ۲. آز
اولان شی: آزله قناعت ایتمک.
= س. ۱. آزمقدارده: آز
سویک: آزیتمک. ۲. سیرک اوله.
رق، نادر: بوله ایش آزدو.
شر. } بر آز = ۱. آز مقدار،
جزئیجه: بر آز صو ویرک.
۲. جزئی وقت: بر آز بکه یک. }
بر آزدن = صکره جه: بر آزدن
کلک. } آک آزدن = اقلی، لا اقل.
} آز بچی = جزئیجه، اهمیتیز
مقدارده: وکنایه طریقیله او.
لدجه: اوندن ده آز بچی معلو.
مانمز واردرد. عمو. } آزجوق = هر
نه مقدارده اولورسه، چوق
دگل ایسه آز اولسون: آدجغز
آزجوق اوقومش. } آزقالدی =
همان: آزقالدی دوشیوردم. }
آزکره، آزدفعه = نادرآ.
} س. فا. حرص، طمع، طمعکار.
آز { س. لتی. ل.

آزاجق { و طوغریسی آزجق }
۱. پک آز مقدارده: بکا آزا.
جق اکمک ویرک. ۲. پک آز
زمان: آزاجق بکه یک.

آزاد { س. فا. کوله لکدن ویا
(اسارتدن قورتیش،
معتوق: آزاد اولقی. ۲. قیدسز،
سربست، لا ابالی. ۳. مکتبدن
صالیویرلمش: خواجه شاگردانی
آزاد ایتدی. = س. ۱. اسا
رتدن قورتارمه، اعتاق: آزاد
قبول ایتمز بنده. ۲. اطفالک

مکتبدن صالیورسی: آزادوقتی،
 آزادات = قیونك صاغ طرفی.
 آزادگی { دن } هر قید دن
 مبرا اولیش، سربستی، قیدسز
 ولا ابالیانه یا شایش. له.
 آزادلامق { قته. ۱. اسیر و یا
 قویورلسی، عتق: آزادلق کلا.
 غدی. ۲. سربستک. = ص.
 اغتاقه مستحق، اعتاقی وقتی
 کلش: آزادلق کوله.
 آزادلی { ص. س. آزاد و
 وسائر. اعتاق ایدلمش کوله
 آزادده { ص. فا. ۱. هر قیددن
 ۲. مبرا، عاری، سالم: بن اولیه
 شیردن آزاددهم. || آزادده دل =
 کوکلی بر شیشه مربوط اولیان.
 || آزاده سر، باشنده غائله
 اولیان. (ج. فا. آزادکان.)
 آزادی { س. فا. آزادلق،
 سربستک. له.
 آزار { س. فا. انجیمه، تعذیب،
 عقوبت. || دل آزار =
 کوکل انجیدن. || مردم آزار =
 آدم انجیدن. || آزار دیده =
 ظلم کورمش.
 آزار { س. (آنف البیان لفظ
 فارسیدن) چیقتمه،
 عتاب، تکدیر، سرزنش: آزار
 ایشیتک.
 آزارلاقمق { قته. تکدیر و
 عتاب ایتدیر.

مک: بن اولادی کیمسه یه
 آزارلا تمام.
 آزارلامق { قته. چیقتمق،
 عتاب و سرزنش
 ایتک: پدرمخی چوق آزارلادی.
 آزارلانق { قته. تکدیر و
 سرزنش دوچار
 اولتی: بن آزارلامق ایستتم.
 آزارلاش { س. چیقتمه،
 عتاب، تکدیر.
 آزارلتمق { قته. مقدارخی اینده.
 یرمک، اکسیتیمک،
 نقیل، تنقیص ایتک: بن قوتونی
 آزارلدم.
 آزارلماق { فل. مقداری تنزل
 ایتک، اکسیتیمک، تنال.
 قص ایتک: ایشمز آزادی.
 آزارلماق { فج. ۱. بشقه-بی
 طرفندن تخریش
 و تهریح ایدلمک. ۲. یوز و یریلوب
 شمارلنی: یوز بوله بوله آزدیر.
 لدی. ۳. یولدن چیقار یلوب
 افساد واغوا اولتمق. ۴. جزئی
 بر فنالق اصلاح اولغیه جق حاله
 کلک.
 آزدیرمق { قته. ۱. حرکتیه
 کتیرمک، تخریش
 و تهریح ایتک. ۲. یوز و یریلوب
 شمارتمق. ۳. یولدن چیقار یلوب
 اضلال واغوا ایتک، آیارتمق،
 صایتمق. ۴. جزئی بر فنالغی
 اصلاح اولغیه جق حاله کتیرمک:
 چاشیرجی چاشیری آزدیردی =
 فنا بیقایه رق تمیزلغیه جک بر
 حاله کتیردی.
 آزر { یاخود آزار. ح. مکرراً
 آرمقداردن، تدریجاً،
 یواش یواش: صوبی آزر ایچملی.

آزمق { فل. ۱. جوشتمق، تهور
 و هیجانه کلک، شمار.
 مق = بو آدم آزدی. ۲. طاشتمق،
 فیضانه کلک: درملر آزمش.
 ۳. طوغری یولدن چیقتمق،
 طغیان ایتک. ۴. کسب شدت
 ایتک: روز کار آزدی. ۵.
 شهرتی غلبه ایتک. ۶. فنالاشتمق،
 التهاب پیدا ایتک: یاره سی آزر.
 دی. ۷. قودورمق: کوک
 آزدی. ۸. صارروب تمیزلنه.
 میه جک بر حاله کلک: بوچاشیر
 آزمش. ۹. مختلف الجنس ایکی
 حیواندن تولد و تحصل ایتک:
 بو قیون مرینوسله قیورجقدن
 آرمشدر: بو کوک چقالدن
 آرمشدر. || دوش آزمق =
 احتلام اولتی.
 آزموده { ص. فا. (آزمودن)
 (فعلنندن صم. ۱).
 تجربه اولتمش، دگنمش، مجرب.
 ۲. تجربه کورمش. || کار آزر =
 موده = ایش کورمش، تجربه لی.
 آزمه { س. آزمق فعلی. ۱. آزر =
 مق. = مختلف الجنس
 ایکی حیواندن متولد: آزمه
 کدی: وان آزمه سی: چقال
 آزمه سی بر کوک.
 آزو { س. با: آزی.
 آزوای { س. بیان مر سیتک
 بر جنسی.
 آزوت { س. یونانیدن مستعار
 (فر. Azote) کیم.
 اجسام بسیطه تک بریدر.
 آزوق { یا: آزوقلامق و سائر.
 یونیقی چیگمه که مخصوص
 دوز و یاصی دیش که

آغزک ایکی طرفنده آلتی او.
 سستلی اولور: آزی دیشی. ||
 گمی آزی به آلمق = سرکشک
 ایتک. (مجازاً انسان حقنده
 دخی مستملدر.)
 آزیتمق { فل. ۱. چوق اوزامق،
 آزیتمق (حددن زیاده بوی
 پیدا ایتک. ۲. یولدن صایتمق،
 دغیان ایتک.
 آزیشدرمق { قته. تدریجاً
 غاوغانی آزیشدریدیلر.
 آزیشتمق { فل. ۱. تدریجاً آزر.
 آزیشتمق (مق، کسب شدت
 ایتک: غاوغا آزیشیدی. ۲.
 طویشتمق، غاوغا ایتک.
 آزیق { یاخود آزوق، س. ۱.
 (بییه جک، یینی طعام،
 قوت، غذا. ۲. ذخیره، رزق،
 مأکولات.
 آزیقلانق { فل. ۱. ایتک،
 آزیقلانق (تقدی ایتک. ۲.
 ذخیره تدارک ایتک، قوت
 ایدتمک.
 آزیقلی { ص. محتاجینه بییه جک
 و یرن. آج طویوران،
 مطم، منم.
 آس { س. قاقم.
 آس { س. عر. نبا. مر سین
 آس { س. د. فا. (ترکیاتده تشبیه
 بیان ایدر) کبی، مسائل:
 کل آساء کل کبی.
 آسادون { س. عر. نبا. چو.
 آسان { ص. فا. قولای، سهل،
 آسان { س. فا. اشیک، عتمه.
 آسانه { ۲. پایتخت، مرکز
 سلطنت. (بو معنا ایله استانبوله

آسانسور { س. (فر. Asien-
 seur) بیوک و
 مرتفع ابلیسه ده خلی یوقاری
 چیقاروب آشانی ایندیرمک
 ایچون ما کینه ایله چیقوب اینر
 حجره، مصعاد.
 آسایش { س. فا. (آسودن)
 (فعلنندن صم. ۱).
 راحت، حضور. ۲. امنیت
 عمومیه، صلح و رفاه عمومی:
 حفظ آسایش. || آسایش پرور =
 امنیت و صلح عمومی به خدمت
 ایدن. || آسایش پرورانه = امنیت
 عمومیه به خدمت ایده جک
 صورتده.
 آستار { س. (اسکی و شرق
 ترکیه ده آلت، تحت،
 ۱. انواده یوزی تشکیل ایدن
 قاشک آلتنه یعنی ایخته قاپلایان
 بز و سائر: آستاری یوزندن
 بهالی. ۲. صیومو یویا و سائر آلتنه
 کچیریلن قباقات. || ستم. داخلی،
 خارجی آستار = خندک ایکی
 یوزندن بهری.
 آستارلامق { س. (قته. آستار
 آستارلاق { ص. آستاره یازار
 (بز، صیومو، یویا
 و سائر).
 آستارلی { ص. آستاری اولان،
 آستار کچیرلش.
 آستان { س. فا. ۱. اشیک،
 عتبه. ۲. درگاه،
 دربار، بارگاه.
 آستانه { س. فا. اشیک، عتمه.
 ۲. پایتخت، مرکز
 سلطنت. (بو معنا ایله استانبوله

علم اولشدر. ۳. بيوك تكيه.
مرکز.

آستانه لی (س. ص. استانبولی،
شهری).

آستین (س. ص. فا. انواب قولى،
يك، كم).

آسمان (س. ص. فا. گوك، سما،
سهر، فلك).

آسمانی (س. ص. فا. ۱. گوگه، منسوب
ومتعلق، سماوی: بلای
آسمانی ۲. كوك رنگنده، آجیق
ماوی: آسمانی چنبر).

آسود (س. ص. فا. راحت، حضور،
راحتنامه، استراحت، له).

آسودگی (س. ص. فا. راحت،
حضور، استراحت،
آسایش، له).

آسوده (س. ص. فا. «آسودن»
فلانیدن سمف. [
راحتناش، مستريح. || آسوده
خاطر = جمیت خاطره مالك. ||
آسوده دل = گوگلی راحت.
|| آسوده نشین = راحت
اوتوران.

آسیا (سنخ: [Asia] ارضك
قطعات خمه سنك اك
بيوك. [آسیای وسطی، آسیای
غربی، آسیای شمالی كې تعبیرات
غلط دكلدر، زیرا علملر هر
لسانك مالیدر.]

آسیا (س. ص. فا. دكرمن، له).

آسیاب (س. ص. فا. صو دكرمنی،
له).

آسیب (س. ص. فا. بلا، مصیبت، آفت،
له).

آسیده (س. ص. [عر: عصیده، دن.])
اورته سنه اتلی باییه
دوكلش پرنج ویا آربه اونى جو.

بك آشاغیلادی. = قه. قدر
واعتباردن دوشورمك.

آشاغیلی (ص. آشاغیلی اولان:
اشجار طاقی).

آش (س. ص. يك، طعام: پيشمش
آشه صوئوق صو قاقق.

|| آش اوی = مطبخ. || آق آش،
اكشی آش، بغدادی آش، سوتلی
آش (غذا: سوتلاج)، صاری
آش، نازلی آش = يك انواعی.
|| آش بیرمك (وغدا: آش
ارمك) = كبه قالدین يكمیدن
تيسينمك.

آشچی (س. ص. فا. باریشیقاق، صلح،
مسالمات، له).

آشچی (س. ص. ۱. برخانه ویا قو
ناقده يك پشیر مكله
مكف آدم، طباخ: ارلك، قالدین
آشچی، فرك آشچیسی، آشچی
باشی، آشچی یماغی. ۲. مخصوص
بردكده يك پشیروب بدل مقاد
بلنده خلقه یدرن و صانان، عادى
لوقظه جی: آشچی دكانی.

آشچیلیق (س. ص. ۱. آشچی صنعتی
و حال وصفی: آشچیلیق
ظن اولندیقى قدر قولای بر
صنعت دكلدر. ۲. يك پشیر
بر، آشخانه، مطبخ، آش اوی.

آشخانه (س. ص. آش اوی، مطبخ).

آشمرمق (س. ص. آشیرتمق وسائر.
|| آشیرتمق وسائر.

آشقه (س. ص. فا. مفتون، شیدا،
چیلیدر برجه سنه عاشق،
مفتون. = ص. تر. آجیق مشربلی،
اویناق، ناموسى مشكوك
(قاری).

آشقیق (ص. «آشقیق» دن. ۱.
گچكین، متجاوز. آشمش
اولان: آشمش یاشنی آشقیقندر.

۲. ح. یخی تجاوز ایدن، متهور:
آشقیق طاشقین.

آشكار (ص. فا. آجیق، مبدانده،
بالی، عیان، ظاهر. ||

آشكار ایتك = میدانه جیقار.
من، آجیقیدن یامق. || آشكار
اولمى، میدانه جیقق، ظاهر
وعیان اولمى. = ح. آجیقیدن،
ظاهر وعیان اولارق: آشكار
سویلدی.

آشكارا (ص. ص. فا. عمر، آشكار،
ظاهر).

آشكاره (ص. ص. فا. آشكار له. =
ح. آشكار، آجیقیدن.
|| حال اولارق استعمالی زیاده
در: || بن آشكاره سویلدم.

آشلاقمق (ق. و:
||

آشلامق (ق. و: يك یدیرمك،
اطعام ایتك. - با: آشلاقمق،
آشلامق.

آشلق (س. ص. «آش» دن. قه.
ییتی، مأكولات، ار.
زاق، ذخیره. (چ: آشلیغ).

آشلقچی (س. ص. قه. ارزاق
متعهدی. (چ:
آشلیغچی.)

آشلق (مض: آشلق، قه. ۱. بو.
كك برشیك اوستنه
جیقوب اوتنه سنه ایتك: طاقی
آتمن. ۲. برحد فاصلی كچمك،
آتلانمق، عبور ایتك: خندق،
ایرمانی، دكیزی آشلق. || مجز
حد معروف كچمك، تجاوز ایتك،
چوق اولمى. || باشند آشلق =
يك زیاده كلك، موجب مجز
و بهت اوله جق درجه ده جو غالمق:

ایشلمز باشند آشدی. = فل.
(ارلك حیوان) دین سنه بیك
چفتك شك: آغیر قیصرانغه، بوغا
اینگه آشدی.

آشمه (س. ص. آشمق فعلی، عبور،
تجاوز. = ص. آشان،
تجاوز ایدن: باشند آشمه ایشلمز.
مز وارددر.

آشنا (ص. ص. فا. بیلدك، طانیدق،
كندیسیله گوریشیلن، ییا.
نجی ضدی. || مجز. واقف، معلوم.

آشنا (س. ص. «آشقیق» دن. ۱. بر
شیفته نقل اولنان ماده. ۲.
چچك علقك ویا دیگر برعلتك
اوگى آلقق ایچون تلقج اولنان
ماده: اینك، چچك آشیشی. ۳.
یسانی ویا جنسی عادى آغاجه
جنسنه قریب برانی آغاجیدن
اوریلان قلم ویا یاراق آشیشی.
|| آشی قلمی = آغاجه آشیلانمغه
مخصوص قلم.

آشیان (س. ص. فا. قوش یووه سی.
|| مجز. مسكن، اقامتگاه.
- بو معنا ایله ترکیانده كیرر:
فردوس آشیان = جنت مكان.

آشیانه (س. ص. فا. آشیان مرأ.
دفیدر).

آشی بویاسی (س. ص. دیوار بویا.
مقدمه مستعمل
قیرمزى ویا صاری طوبراق،

آشچی (س. ص. ۱. چچك آشیشی
اوران، تلقج جیدری
اوران، لیب ویا جراح. ۲. آغاج
آشیلانمق صنعتی اجرا ایدن آدم،
التفات، له).

آشچیلیق (س. ص. ۱. چچك آشیشی
اوران، طبیب ویا

آشوب (س. ص. فا. «آشفتن» دن.)
قارغاشاقی. - قاریشد.
بر یچی وصف ترکیبی به كیرر:
جهان آشوب = عالمی قاریشد.
یران. || بر آشوب = فسادله
مملو.

آشوبگاه (س. ص. فا. و آشوبگه. س. فا.
اغتشاش یری،
قارغاشاقی محلی.

آشوری (س. ص. ۱. آشیری.

جراحك حال وصفی. ۲. آغاج
آشیلان آدمك صنعتی.

آشیرمق { فت. «آشیق» دن } ۱.
آشیرمق { بر شیئی بر ارتقا عك
اوستندن کچیرمك، اوتیه آتلا.
تمق. ۲. کچمك، صاومق،
تملكی آتلامق. ۳. دفع ایتد.
یرمك، بشقه سی واسطه سیله
اورته دن قالدیزوب نایدید ایتك.
۴. جالدیرمق، سرت ایتدیرمك.
آشیرتمق { س. ۱. آشیرتمق فعلی.
۲. لا: آشیرتمق. ۲.
اكر بندی، قولان. ۳. باشمك
اوست قانی. = ص. ۱. چالتمش،
مروق. ۲. اوستندن آتیلان:
آشیرتمق یا شتمق.

آشیرلمق { فج. ۱. یوکسك
بریرك اوستندن کچیر-
لمك: طاش دیوارك اوستندن
آشیرلمق. ۲. آتلامق، صاومق.
۳. دفع وتبعید ایدلمك. ۴.
چالتمق، سرت ایدلمك.

آشیرمق { فت. «آشیق» دن }
اوستندن کچیرمك. ۲. آتلامق،
کچیرمك، صاومق: بوقضایی ده
آشیردق. ۳. دفع وتبعید
ایتك. ۴. قابوب کونورمك. ۵.
چالمق، سرت ایتك. ۶. حدی
مجاوز ایتك، جوق ایلری
کیتك.

آشیرمه { س. ۱. آشیرمق فعلی.
۲. لا: آشیرمق. ۲.
دیگر بر شیئك اوستندن آتیلان
ویا باغلانان شی. = ص. چا-
لتمش، مروق.

آشیری { ص. «آشیق» دن. —
آشیری و آشوری ده

یازبایر ۱۰. ۱. حیددن مجاوز،
بك زیاده ارلان: آشیری در-
جده جسور. ۲. بر شیئك
اوته سنده بولسان، ماوراده
ارلان: دگیز آشیری بر. ۳.
برخی آتلا یوب دیگرینی قولانغله
واقع اولان، بر فاصله ایله
وقوع بولان: کون آشیری = بر
کون اولوب، برکون اولیان
او آشیری = بر اوه عائد اولوب
برینه اولیان. = ۱. ۸. بك، جوق،
زیاده، حیددن افزون: آشیری
حدتندی. ۲. فاصله ایله، فاصله لی
اوله رق: کون آشیری کلیور.
= ظم. بر شیئك اوته سنده:
دگیز آشیری اوتوربور. [ج:
آشاری.]

آشیرسن { ص. ۱. چچك غلته
تلقیج جدریسی اجرا اولنماش:
نه قدر آشیرسن چو جققلر وار ایسه
آشیرلانی. ۲. آشی اورلماش
(بانی آغاج).

آشی طاشی { س. آشی بویاسك
(معنی، ازله مشی.

آشیق { ص. «آشیق» دن } بر
چیقمش. = س. طوبوق کیکی
که او بونده قولانیلوب بریری
اوستنه قونور. — آشیق کیکی
دخی دیرلر. [اسکی املاسی:
آشوق. ۱۰] || آشیق آتمق = طو-
بوق کیکیله اویون اوینامق:
و مج. رقابته کیریشمك. || آشیقی
بك، چفت اوتورمق = ایشی
راست کلمك. || هب بر قویون
آشیقی یز = جمله من مساوی یز.

آشیق { فل. قته. عجله و شتاب
آشیق { ایتك. — آشیقیر.
مق = تعجیل ایتك. [ج. آشو-
قاق، آشوق تورماق مستعملدر.]
آشیلانمق { فت. ۱. چچك غلته
قارشى تلقیج جدری
اوردیرمق، بالواسطه آشیلانمق:
چو جققلر آشیلانم. ۲. آغاجه
آشی اوردیرمق: بادم آغاجنه
قایبی آشیلانم.

آشیلانمق { فت. «آشی» دن }
قارشى آشی اورمق: بنم چسو-
جققلر می فلان طیب آشیلادی.
۲. بیانی آغاجه آشی اورمق:
آرمود قانی آخلاطه آشیلانم.
۳. (صو و سائر مشروباتی قیو
ویا قارده) صوئومق: شربق
آشیلانمق کی؟

آشیلانمه { س. ۱. آشیلانمق
فعلی. لا: آشیلانمق.
۲. یکی آشیلانمش آغاج: باغده.
کی آشیلانمه لی صولامی. =
ص. ۱. آشیلانمش (آغاج):
بو کراز آغاجی آشیلانمه میدر؟
۲. برقاب دروننده قویوه ویا
قارده قونوب صوئودلمش: آشیلانمه
صو.

آشیلانمق { فج. ۱. چچك غلته
تلقیج جدریسی اجرا اولنمق:
چو جققلرک جمله سی آشیلاندى.
۲. آغاجه آشی اورلمق: بومو-
سمده آغاج آشیلانماز. ۳. آشی
ایله تلقیج اولنمش کی تماسله و دیگر
صورتله کچوب سرایت ایتك:
بو علت بزه ده آشیلانمه جقدر.

اسم خاص معناسنی محافظه ایدر.
آصفانه { ص. فا. وزیره مذسوب
(ومتعلق و یا شایسته اولان:
حضور عالی آصفانه لینه.

آصفی { ص. عر. ۱. آصفیه. وزیره
(متعلق: امر آصفی.

آصفی { س. «آصفیق» دن } ۱.
آصفی { باشلیجه کلین اوطه سنده
سوس ایچون آصفیلان شیئرلر،
پرده، زار، چچك و سائره،
طونامه: آصفی آصفیق. ۲. هدیه
ویشكش مقامنده یکی بنایه یا
آراهه آتلیرنه یا خود آدملره
آصفیلان قماش و سائره. ۳.
آصفیه مخصوص شی، تعلیق
اولنان ماده، آویزه. ۴. قورو-
مق ویا محافظه اولنمق ایچون
آصفلمش میوه و سائره هونکی.
۵. پانتالونی اوموزدن آصفیلی
طونامه مخصوص باغ. ۶. باشه
صالاندیریلیر زنجیرلی مجوهرات.
|| مج. تعویق، تأخیر، امهال:
ایشی آصفی به قومق: مسئله
آصفیده قالمق. || مهم. بسانك
آلتی ییقلوب دیرکله طوتدیر-
لمی، بوشه واکرنی به آلتیسی:
اوی آصفی به آلتی. || ام. مزایده
ویا مناقصه بوضله سنك عائد
اولدینی دائره ده ویا بر محل
عمومیده بر مدت معینه ایله
آصفیلی طورمسی: شو قدر
غروشه آصفیده در.

آصفی { س. ۱. چچك غلته
تلقیج جدریسی اجرا اولنمق:
چو جققلرک جمله سی آشیلاندى.
۲. آغاجه آشی اورمق: بومو-
سمده آغاج آشیلانماز. ۳. آشی
ایله تلقیج اولنمش کی تماسله و دیگر
صورتله کچوب سرایت ایتك:
بو علت بزه ده آشیلانمه جقدر.

آصفی { س. عر. [حضرت سلیمان]
نك وزیرینك اسم خا-
صندن مسته اوردلر. وزیر:
آصف بی مدانی. — تشبیه صو-
رتیه به بعض ترکیساته ده کیرر:
وزیر آصف تدبیر، که بوقدرده

آصفی { س. عر. ۱. کلین اوطه.
لرینی آصفیلرله طونا-
تان آدم. ۲. پانتالون آصفیسی
یاپان ویا صابان آدم.

آصفیق { فج. ۱. بریره ایلیشیدیر-
یلوب صارقیدلمق، تعلیق

ایدلك: فس جیوی به آصفیلان.
۲. صاب ایله اعتدال اولنمق:
حیدود آصفیلر. = فل. صارقق،
اوزانمق، ایتك: پنجره دن
آصفیدی. || مج. اصرارله طلب
ویا تکلیف ایتك، صاریلوب
براقامق، یاپیشوب کیتمه مك.

آصفیق { س. آصفیق فعلی. || مج.
اصرار و تهنیده طلب
و تکلیف، مسلط اولیش.

آصفیق { ص. آلت تناسلی ناقص
اولوب تزوج و تناسله
یارامیان (قاری)، رتقاء. =
س. بوققصان طبیعی: آصفیق علی.

آصفیق { مض. آصار. قته. ۱.
یوب بوسك بریره ایلیشد.
انوانی جیوی به آصفیق. ۲. صا-
الاندیرمق. ۳. آصاره رق اعدام
ایتك: آصوب کیمك. || مج.
تعلیق و تعویق و تأخیر ایتك. ||
قولاق آصفیق = دیگله مك، سو-
یلتیلن سوزی حسن تلقی ایدوب
اونكله عمل ایتك.

آصفیق { س. آصفیق فعلی. و: آصفیق.
= ص. آصفلمش، آصفیلی،
آویخته: آصفمه کوبری: آصفمه
ککید.

آصفیق { س. ۱. چار طاقه آصفلمش
اوزوم آغاجی. ۲. علی-
الاطلاق اوزوم آغاجی. || مج.
آصفمه بودامق = مناسبتیز سوز
سویلك. || آصفمه یا پرانی، طولمه
یا بغمه یازایان اوزوم آغاجی
یا پرانی.

آصفیق { قباغك چار طاقه
آصفیق { انسان اوزون
بر جنسی.

اولق. || مج. ایلک کوز آغریسی =
 ۱. انسانک عمر نده برنجی دغه
 اوله رق باشنه کان وقه
 ویا عشق و علاقه، ایلک ابتلا.
 ۲. ایلک دنیا به کلن اولاد. ||
 باش آغریسی = یهوده غایله،
 صداع. || آغریسز باش = غایله.
 سز آدم.

آغریتمق { ف. آغری بی موجب
 آغریتمق } اولق، وجع و الم
 ویرمک. || مج. باش آغریتمق =
 تصدیع و ازعاج ایتک.

آغریلی { ص. (اصلی: آغریقی،
 آغریلی) آغریغان،
 وجعی.

آغریتمق { فل. (بدنک برعضوی)
 آغریتمق } بروج و المه دوچار
 و مضطرب اولق: باش آغریور.
 (فاعلی دائما بدنک برعضوی
 اولوب، شخص اولماز. و بناء علیه
 متکلم و مخاطب دن تصریف اولماز.)
 آغریمه { س. قویونلرک خسته لق
 موسمی.

آغز { یاخود آغیز. س. «آغز»
 (دن) ۱. انسان و حیوا.
 ناکت یوزلرینک آلت قمنده
 اولوب یکه و سس چیقارمغه
 یارایان دلیک، فم، دهان. ۲.
 ایچی بوش قابرلرک و سائر
 شیشلرک مدخلی، آبیق طرفی:
 قهره، دستی، فرون، مغاره
 آغزی. ۳. آلات جارحه ناک
 کسکین طرفی: قلچ، بیضاق
 آغزی. ۴. بعضی آلترک اوجی،
 ایش کورن طرفی: آناختار،
 قلم آغزی. ۵. کیریلک و یا
 کچیلک بریرک مبدئی، مدخل،
 باش: یول آغزی. ۶. نهرک

یرمک، دها زور ایتک.
 آغز لا شق { فل. ۱. دها
 اولق، ثقلی آرمق. ۲. کسب
 و خامت ایتک، و خیم اولق:
 خسته، خسته لق آغزلاشدی.
 ۳. وقار و تمکین پیدا ایتک،
 دها کامل اولق. ۴. فنا قو.
 قغه باشلامق، بوزلق: یمک
 آغزلاشدی.

آغز لا مق { ف. اکرام و
 بطاقت و تانی پیدا ایتک. ۲.
 تعین ایدوب آغز قوقو آلق.

آغز لا تمق { فل. ثقیل و یا
 تمکینلی اولق.
 = فح. اکرام اولمق: آغز لا.
 نه جق مسافر یوزندن بلیدر.

آغز لا ق { س. ۱. ثقلت، وزنده
 ۲. یواشاق، بطاقت. ۳. وقار،
 تمکین. ۴. آغز شیشلرک مجموعی،
 اشیا، غلبه لک، احوال و ائقال.
 ۵. کلینه ویران مهر معجل
 آغزی، کابین. ۶. کچه او.
 یقوده باصان کابوس: آغز لا
 باصمتی.

آغز لا تمق { ف. ۱. ثقلتی آر.
 آغز لا تمق } آغز لا تمق و سائر.

آغزی { س. (اصلی: آغریقی،
 آغزی) آغریغ. || بدنک بر
 برنده طویلان اضطراب، وجع،
 الم، درد. (آجی و صیزی دن
 فرقی واردر. یا: آجی) باش
 آغریسی، قارن، کوز آغریسی.
 || آغزی طومق، قادی طوغو.
 ره جفی وقت کی آغریله دوچار

چیقماز، ایشی بطی. || آغز
 یکلک = زور کورنک. = ۱.
 یواش، بطاقت: آغز یورمک.
 — تکرارله آغز آغز دخی
 دینلور، یواش یواش دیمکدر.
 ۲. تحمل اولغیه جق صورته
 کوتی: آغز آغز بر شی قوقو.
 یور. = س. ۱. ثقلت، آغز لا ق:
 آغز لجه = ثقلتجه، وزنتجه. ۲.
 وقار، تمکین: آغریخی طاقمق.
 ۳. کوچ، کوچمه، انفعال:
 آغریمه کیتدی.

آغز شاق { س. ۱. ایللیک
 آغز شاق } اکرمک مخصوص
 ایلکینک آلت طرفنده منظار
 کی تخته و یا کیکدن معمول
 تکرلک. ۲. یووارلاق و تو.
 مسکسی شی: کچه قندیلی
 آغز شاقی، چادر آغز شاقی
 (تپه سنده کی)، دیز آغز شاقی
 (دیز قباغنک کیمکی). || طوموز
 آغز شاقی = برنوع بخور مریم
 کوکی.

آغز شاق لا تمق { فل. ۱. آغز
 آغز شاق لا تمق } شاق کی
 منظار مسی بر نومسک حاصل
 ایتک: چیبان آغز شاق لاندی.
 ۲. شیشوب یووارلاق: ۳. ۴.
 آغز شاق لاندی.

آغز لا تمق { ف. ۱. ثقلتی آر.
 آغز لا تمق } آغز لا تمق، دها
 کران ایتک: یوکی آغز لا تمک.
 ۲. اکرام و اعزاز ایت یرمک،
 حسن قبول ایتدیرمک.

آغز لا شدیرمق { ف. ۱. دها
 آغز لا شدیرمق } آغز ایتک،
 ثقلتی آرتدیرمق. ۲. اهمیت و
 وخامت آرتدیرمق. ۳. کوچلشد.

چوق. || پار معنی آغزنده =
 منخیر. || آغز پرسنکی = ورد
 زبان. || آغزی پک = کتوم.
 || آغزی بی پورازه آجق =
 امید یوش جیقوب حائب
 اولق. || جان آغزه کلک =
 هول و دهشته دوچار اولق و یا
 صبر نوکتمک. || خلق آغزی =
 متواتر سوز، شایعه. || درد
 یول آغزی = ایکی طریقک
 تقاطع ایتدیککی محل. || دشمن
 آغزی. ۱. افترا. ۲. قره خبر.

آغز { یاخود آغیز. س. ۱. یکی
 آغز } طوگران حیوانک ایلک
 سودی، سوت باشی، لب. ۲.
 بال و یاغک قایماغی زنده سی.
 (بو ایکی ماده ناک چ. املاسی
 آغوز در.)

آغز لا ق { س. ۱. سیغاره ط.
 آغز لا ق } قیلوب ایچیلن زیوا.
 نه لی آلت. ۲. نفسله جالینان
 آلات موسیقیه ناک آغزه کلن
 پارچه سی که اکثریا ویده لیدر.
 ۳. یش کوفه لرینک اوزرینه
 قونیلان دال و بپراقلر.

آغستوس { س. (رومانک برنجی
 آغستوس } امپراطوری ائتمدن
 مأخوذدر: Augustus. } تقویم
 رومی شهر شمیه سنک اساساً
 آلتنجیی و آوروپا لیرک شمیدیک
 حساب سقیمه کوره طموزنجی
 آیدر. آسیاده سربانیجه دن
 مأخوذ اوله رق (آب) درلر.
 || آغستوس بوجکی = بو آیده
 چوق اوتن جبرلاق بوجکی، و مج.
 چوق سولین گوه زه آدم.

آغشته { ص. فا. عمر. بولاشمش:
 آغشته } آغشته خون و خاک =
 قانه و طور اراغه بولاشمش.

آغل { آغلانمق و سائر. یا:
 آغل } آغیل و سائر.

آغلانمق { ف. برنجی جانی آجیه.
 آغلانمق } رق آغلانمغه مجبور
 ایتک. آغلانمغه سبب اولق:

دکیزه دوکلدیکی بر، منصب:
 چای آغزی. ۷. کنسار، اوج:
 اوچورومسک آغزی. ۸. طار
 کچه جک بر، کچید، بوغاز. ۹.
 اسکله، یناشه جق بر. ۱۰.
 حدود، سینور، ثغور. || مج.
 سوز، سولیش، لقردی:
 آغزی طاتلی. || آغز آتمق = تفاخر
 ایتک. || آغز آجیدیرمق = سو.
 یلمکه مجبور ایتک، صیقلدی به
 سببیت ویرمک. || آغز آجیدر.
 مامق = سولیکه فرصت ویرمه.
 مک. || آغز آچامق = التزام
 سکوت ایتک. || آغزی آجیق =
 شاشقین، آواناق. || آغز آرا.
 مق = طوغریدن طوغری به صور.
 مقسزین بر تقریبه سولیدوب
 فکریخی آکلامق. || آغز آغزه.
 ۱. مطابق، اویغون، تام تامنه.
 ۲. طولو، لبالب. || آغزه
 آاق = ذکر و یا ذم و فصل
 ایتک. || آغزه آلماز = تفوه
 اولنه میه جق قدر غایظ و آغز
 (سوز). || الدن آغزه = ثمره
 سعیه لکچینیر، سرباه سز. ||
 آغز اوتی = فالیه بارودی. ||
 آغزه باق = ۱. برینک سوزینه
 مفتون اولق. ۲. سوزندن
 اصلا آیرلیوب اتباع ایتک. || بر
 آغزندن = هب بردن، متفقاً. ||
 آغزی بوزمق = شتم ایتک،
 ناسزا سربلک. || آغزی بو.
 زوق = غایظ کفر بازلقلر ایتکی
 اعتیاد ایدن. || آغزی بوش =
 سر صاقلایه ماز، بوش بوغاز.
 || آغزی بیضاق آچاز = پک
 مکدر. || آغزی بیوک = ادعایی

چو چنی آغلاماڭ. || نج. چوق
تأثير ايتك. || آنار آغلامق =
چوق ستم ايتك.

آغلا شمق { ف. برلكده آغلا-
مق، بربرني آغلا-
مق: بر قاج قادين آغلا شمه
باشلا ديلر. = فل. تشكي و تظلم
ايتك، برينك ستمدن ويا كندی
حالندن شكایت ايتك.

آغلاما مق { فل. آغلار كي
اولمق، يالاندن
آغلامق، تباكي ايتك.

آغلامس يق { ص. دائما آغلار
كبي طوران ويا
سولين.

آغلامش { ص. دائما شكایت
ايدوب آغلار كبي
لقردي ايدن.

آغلامق { فل. ۱. كوله نك
ضدي اولان فعل
معلومی اجرا ايتك، كوز باشی
دوكورك سسله ويا سسز بكا
وگره ايتك. ۲. ياس و ماتم
ايتك، اولوبه آغلامق. ۳.

تظلم و شكایت ايتك. ۴. يالواره.
رق ايتك، تضرع و نیاز ايتك.
|| آنا آغلامق = چوق زحمت
و اذیت چكمك، بك مضطرب
اولمق.

آغلامه { ص. آغلامق فعلی،
بكاء، گريه.

آغلايش { ص. آغلامق فعلی و
طرز و صورتی: بر
آغلايش آغلادی كه.

آغلاييق { ص. دائما آغلار كبي
طوران و حالندن
متشكي اولان، آغلامش (آدم).

آغلاق { مض. آغار. فل. ۱. بوقا.
ری قالمق، يوكسلك،
يوقاری به ميل ايتك: قيلدن
آغار ترازوی محبت. ۱. تبخیر
و تصعد ايتك، بخار اولوب يو-
قاری قالمق.

آغله { ص. ۱. «آغلق» دن [۱.
اكوكب. ۲. شهاب.

آغلق { و آغلق. با: آغلق،
آغلق، آغلق.

آغو { ص. زهر، سم. مر. || آغو
آغلی = زقوم آغاجی، كه
ايكي نوع اولوب، برينه آق،
وديكريه قره آغودينور. || آغو
اونی = بالديران.

آغو { حد. اوافق چوجقلى
اويالانديرمغه مخصوص
برخطاب تلطيف اولوب، آغوجق
دخی ديرلر.

آغوش { ص. فا. قوجاق: بر
والده نك آغوش شفقتی.
|| دراغوش ايتك = قوجاقلامق.
|| هم آغوش = قوجاق قوجاغه
صارلمش.

آغیر { ص. فا. قوجاق: بر
والده نك آغوش شفقتی.
|| دراغوش ايتك = قوجاقلامق.
|| هم آغوش = قوجاق قوجاغه
صارلمش.

آغیر { ص. فا. قوجاق: بر
والده نك آغوش شفقتی.
|| دراغوش ايتك = قوجاقلامق.
|| هم آغوش = قوجاق قوجاغه
صارلمش.

آغیر { ص. فا. قوجاق: بر
والده نك آغوش شفقتی.
|| دراغوش ايتك = قوجاقلامق.
|| هم آغوش = قوجاق قوجاغه
صارلمش.

آغیر { ص. فا. قوجاق: بر
والده نك آغوش شفقتی.
|| دراغوش ايتك = قوجاقلامق.
|| هم آغوش = قوجاق قوجاغه
صارلمش.

آغیر { ص. فا. قوجاق: بر
والده نك آغوش شفقتی.
|| دراغوش ايتك = قوجاقلامق.
|| هم آغوش = قوجاق قوجاغه
صارلمش.

آغیر { ص. فا. قوجاق: بر
والده نك آغوش شفقتی.
|| دراغوش ايتك = قوجاقلامق.
|| هم آغوش = قوجاق قوجاغه
صارلمش.

آغیر { ص. فا. قوجاق: بر
والده نك آغوش شفقتی.
|| دراغوش ايتك = قوجاقلامق.
|| هم آغوش = قوجاق قوجاغه
صارلمش.

آفت { س. مر. ج. آفات. بلا، داهیه.
مصیبت. || عر. عشقته
استلا بر مصیبت عد اولنان
كوزل، دلبر: آفت جان آفت
دوران، آفت جهان. (بوايكنجي
معنايه جمی كلز).

آفتاب { س. فا. كوش، شمس.
|| مج. بك كوزل شخص،
بك پارلاق چهره.

آفتار { س. ص. فا. ج. آفتار.
دگان. (عر. آفة، فا.
زدن) بر مصیبت و علی الخصوص
حریق و زلزله كبی بر داهیه به
اوغرامش، مصاب: حریق
آفتزدكانته اعانه طوبلامق.

آفریده { ص. فا. (آفریدن)
فعالندن سف. (يارا-
دلش، مخلوق: فرد آفریده =
هچ كيمه.

آفرین { حد. تحسین و تقدیر
مقامنده مستعملدر:
آفرین سكا! آفرین همتنه! -
بعضاً ده استهزا طریقه تكدير
مقامنده قوللانيلير. || آفرین
آلمق = مظهر تحسین اولمق.

آفرین { ص. فا. (اصل «آفریدن»
فعالندن صیغه امر او-
لوب صتر. تشكيلة كيرز)
يارادان، خالق: جهان آفرین =
دنیاي يارادن. || آفرین خوان =
آفرین اوقویان، تقدیر و تحسین
ايدن: آفرین خوان اولمق =
تقدیر و تحسین ايتك.

آفرین { ص. فا. (اصل «آفریدن»
فعالندن صیغه امر او-
لوب صتر. تشكيلة كيرز)
يارادان، خالق: جهان آفرین =
دنیاي يارادن. || آفرین خوان =
آفرین اوقویان، تقدیر و تحسین
ايدن: آفرین خوان اولمق =
تقدیر و تحسین ايتك.

آفرین { ص. فا. (اصل «آفریدن»
فعالندن صیغه امر او-
لوب صتر. تشكيلة كيرز)
يارادان، خالق: جهان آفرین =
دنیاي يارادن. || آفرین خوان =
آفرین اوقویان، تقدیر و تحسین
ايدن: آفرین خوان اولمق =
تقدیر و تحسین ايتك.

آفرین { ص. فا. (اصل «آفریدن»
فعالندن صیغه امر او-
لوب صتر. تشكيلة كيرز)
يارادان، خالق: جهان آفرین =
دنیاي يارادن. || آفرین خوان =
آفرین اوقویان، تقدیر و تحسین
ايدن: آفرین خوان اولمق =
تقدیر و تحسین ايتك.

آفرین { ص. فا. (اصل «آفریدن»
فعالندن صیغه امر او-
لوب صتر. تشكيلة كيرز)
يارادان، خالق: جهان آفرین =
دنیاي يارادن. || آفرین خوان =
آفرین اوقویان، تقدیر و تحسین
ايدن: آفرین خوان اولمق =
تقدیر و تحسین ايتك.

آفرین { ص. فا. (اصل «آفریدن»
فعالندن صیغه امر او-
لوب صتر. تشكيلة كيرز)
يارادان، خالق: جهان آفرین =
دنیاي يارادن. || آفرین خوان =
آفرین اوقویان، تقدیر و تحسین
ايدن: آفرین خوان اولمق =
تقدیر و تحسین ايتك.

آفرین { ص. فا. (اصل «آفریدن»
فعالندن صیغه امر او-
لوب صتر. تشكيلة كيرز)
يارادان، خالق: جهان آفرین =
دنیاي يارادن. || آفرین خوان =
آفرین اوقویان، تقدیر و تحسین
ايدن: آفرین خوان اولمق =
تقدیر و تحسین ايتك.

آفرین { ص. فا. (اصل «آفریدن»
فعالندن صیغه امر او-
لوب صتر. تشكيلة كيرز)
يارادان، خالق: جهان آفرین =
دنیاي يارادن. || آفرین خوان =
آفرین اوقویان، تقدیر و تحسین
ايدن: آفرین خوان اولمق =
تقدیر و تحسین ايتك.

آفتاب { س. فا. كوش، شمس.
|| مج. بك كوزل شخص،
بك پارلاق چهره.

آفتاب { س. فا. كوش، شمس.
|| مج. بك كوزل شخص،
بك پارلاق چهره.

آفتاب { س. فا. كوش، شمس.
|| مج. بك كوزل شخص،
بك پارلاق چهره.

آفتاب { س. فا. كوش، شمس.
|| مج. بك كوزل شخص،
بك پارلاق چهره.

آفتاب { س. فا. كوش، شمس.
|| مج. بك كوزل شخص،
بك پارلاق چهره.

آفتاب { س. فا. كوش، شمس.
|| مج. بك كوزل شخص،
بك پارلاق چهره.

آفتاب { س. فا. كوش، شمس.
|| مج. بك كوزل شخص،
بك پارلاق چهره.

آفتاب { س. فا. كوش، شمس.
|| مج. بك كوزل شخص،
بك پارلاق چهره.

آفتاب { س. فا. كوش، شمس.
|| مج. بك كوزل شخص،
بك پارلاق چهره.

آفتاب { س. فا. كوش، شمس.
|| مج. بك كوزل شخص،
بك پارلاق چهره.

آفتاب { س. فا. كوش، شمس.
|| مج. بك كوزل شخص،
بك پارلاق چهره.

آفتاب { س. فا. كوش، شمس.
|| مج. بك كوزل شخص،
بك پارلاق چهره.

آفتاب { س. فا. كوش، شمس.
|| مج. بك كوزل شخص،
بك پارلاق چهره.

آفتاب { س. فا. كوش، شمس.
|| مج. بك كوزل شخص،
بك پارلاق چهره.

آفتاب { س. فا. كوش، شمس.
|| مج. بك كوزل شخص،
بك پارلاق چهره.

آفتاب { س. فا. كوش، شمس.
|| مج. بك كوزل شخص،
بك پارلاق چهره.

آفتاب { س. فا. كوش، شمس.
|| مج. بك كوزل شخص،
بك پارلاق چهره.

آفتاب { س. فا. كوش، شمس.
|| مج. بك كوزل شخص،
بك پارلاق چهره.

آفتاب { س. فا. كوش، شمس.
|| مج. بك كوزل شخص،
بك پارلاق چهره.

آفتاب { س. فا. كوش، شمس.
|| مج. بك كوزل شخص،
بك پارلاق چهره.

آفتاب { س. فا. كوش، شمس.
|| مج. بك كوزل شخص،
بك پارلاق چهره.

آفتاب { س. فا. كوش، شمس.
|| مج. بك كوزل شخص،
بك پارلاق چهره.

آفتاب { س. فا. كوش، شمس.
|| مج. بك كوزل شخص،
بك پارلاق چهره.

آفتاب { س. فا. كوش، شمس.
|| مج. بك كوزل شخص،
بك پارلاق چهره.

آفتاب { س. فا. كوش، شمس.
|| مج. بك كوزل شخص،
بك پارلاق چهره.

آفتاب { س. فا. كوش، شمس.
|| مج. بك كوزل شخص،
بك پارلاق چهره.

بر قابدن دیگرینه نقل ایتک،
طاشیق، دور ایتک. ۲. آراه رق
آلت اوست ایتک. ۳. آلتی
اوسته کتیر مک: طامک کره.
میتلرینی آقتارمق. ۴. آله
(تارله نی) آلتی اوسته کله جک
صورتده بلله مک.

آقتارمه { س. ۱. حوله مک بر
بردن بر یرده ویا
قرمه ایندیرلمکسین بر کیدن
دیگرینه نقلی. ۲. طام کره.
میتلرینک آلت اوست ایدیلرک
یکیدن تنظیمی.

آقتیریس { س. (فر. Actrice)
تیارو اوبونجی
قیزی. (آقتور) ک مؤتیدر.

آق قق { یاخود آق قق. قق. آق قق
سبب اولقی، جریان
ایندیرمک، اساله ایتک. ۱۱. کوز
یاشی آق قق = آغلانق.

آق قق { س. آتک آلتندن برونیه
طوغری اوزانان بیاض
ویا پنبه لکه، صباح الخیر. ۱۱. ادرنه
طرفلرند کوزله مهیه آق قق دیرلر.

آق قور { س. (فر. Acteur)
تیاروارک اوبونجی.
آق قق { س. کوتوری ایش ایچون
ویریلن اجرت، ال امکی.

آق جگر { س. تنفسه و تصفیة
دم ایلله حیاته مدار
اولان عضو مهم، رته. (قره
جگر دینان کبده قازشی بویه
نیمه اولنور.)

آقچه { س. بیاضی، بیاضچه،
آقراق، آقسی.

آقچه { س. ۱. وقتیه متداول
بولنش بر کوچک کومش
سکه، پول. ۲. نقد، پاره،
زنگینک. ۱۱. آق آقچه = کومش

مسکوکات. ۱۱. اوفق آقچه = بو.
زوق پاره. ۱۱. آقچه ایتر، بر
آقچه = پک دگر سز، ۱۱. آقچه تخته.
سی = صرافلرک پاره صایدقلری
کنارلی ویر طریف طار و آجیق
تخته. ۱۱. برکیسه آقچه = بشیوز
غروش مبلغ. ۱۱. آقچه کیسه.
سی = پاره کیسه سی.

آقچه آغاج { س. بر جنس اور.
مان آغاجی.

آقچه سزلیک { س. پاره سزلیق،
زوکورتک.

آقچیل { س. بیاضه مائل، بیاض،
ضمتراق.

آق خردال { س. خرداله مشابه
آق خردال { بیاض دانلی بر
جبه که معالجه ده مستملدر.

آق خشخاش { س. شروبی یا.
بیلیر بر نوع
خشخاش (فر. Diaecde).

آق دیکن { س. انماری مهمل
دیکنلی بر نبات.

آق قق { قق. طوپال ایتک.
۱۱. مج. نقصان براقق،
بیتیرمه مک.

آق قق { س. طوپال، اعرج،
لنک. (بوتعبیر «طو.
بال» دن دها عمومی، دها
اسکی دها اسالیدر.)

آق قق { س. طوپاللق،
اعرج.

آق قق { قق. (اصلی اغسامق
اولوب «آق قق» دن.)
بر آياغک قیسه ویا معلول
اولسندن سکدرک بوریمک،
طوپاللامق. ۱۱. مج. ناقص ونا تمام

آق قق { قق. (اصلی اغسامق
اولوب «آق قق» دن.)
بر آياغک قیسه ویا معلول
اولسندن سکدرک بوریمک،
طوپاللامق. ۱۱. مج. ناقص ونا تمام
قالق، ایلرله مه مک، انی کینه مک.
آق سکود { س. سکود آغا.
آق سکود { س. جنک بر نوعی.

آق سلمن { س. کیم. حیوه امله
قلوردن مرکب خاصه
سمیه سی زیاده بر طوز.

آق سیون { س. (فر. Action)
شرکت و تجارت
حصه سی، سهم. (مقابلی اولد.
یفیعون لزوم سزدر. هله حصه.
دار معناسیله «آق سیون»
استعمالی پک عبثدر.)

آقشام { س. (تر. آق، قا. شام.
آقشام { آقشام یازما ملی. ۱۱.
غروب شمس وقتی، مسا، شام:
اقشام اولیور. ۲. غروب
شمس ایلله یاتیلر جق وقت آره.

آقشام { س. آقشام کچ وقت
قدر اوتوردق ۱۱. اقشام اولق =
کوندوز کچوب کجه تقرب ایتک.
۱۱. آقشام اوزری، آقشام اوستی =
آقشام وقتنه قریب. ۱۱. آقشام
ایتک = کونی کچیرمک. ۱۱. آقشاملر
خیر اوله، اقشام شریفلرک
خیر اولسون = تحیه و انتفات
تعبیری. ۱۱. آقشام کونی = کونک
اوکله دن صکره کی قیمی. ۱۱. اقشام
نمازی = صلوة عشا. ۱۱. اقشام
یککی = اقشام ویا اوندن صکره
یننک عشا. ۱۱. طز. ۱. غروب
شمس وقتنده یاخود اوندن
صکره: هر اقشام کلیر. ۲.
اوکزدن اقشام وقتی: اقشام
بزه کلیر میسگر؟ ۳. دونکی
اقشام وقتی: اقشام نزه ده
ایدیگر؟ ۱۱. صباح اقشام = هر
صبح هر اقشام، علی الدوام.

آقشام { س. ۱. اقشام ار.
اقشام { س. کن یاتان. ۲. هر
اقشام مقن صورتده عشرته
دوام ایدن.

آقشام { س. هر اقشام بر
ایشه دوام ایدن.
۱۱. آقشامی صباحی = علی الدوام.
آق صقال { س. کوی اختیاری،
قوجه باشی.

آق صو { س. کوزله عارض
آقصرمق { س. آقصریق اصلی:
کصریق. بونلره با.

آق قطار { س. (عر. «عطار» دن
غلط ایسه ده محل
استعمالی ده بسبتون بشقه اولد.
یغندن، بومعنی ایچون بوملائک
محافظه سی اقتضا ایدر.) محله
آره لرنده ایکنه ایلیک کبی
اوفق تفک شیلر صاتان دکانجی:
آق قطار دکانی.

آق طاوشان { س. بر جنس
چول صیحانی،
بروع.

آق غنبر { س. غنبرک بیاض
جنسی.
آق کفبال { س. کفبال بالیغنه
مشابه بر جنس

آق کفبال { س. کفبال بالیغنه
مشابه بر جنس

آق ق { س. ۱. آق ق فعلی، جریان،
سیلان. ۲. شهاب.

آق ق { یاخود آق قتی. س. ۱.
بر جسم مایعک متغایا

حرکتی، سیلان. ۲. نهر ویا دکنز
صوینک بر طرفه طوغری جریانی:
بوغاز ایچی آق قتیسی. (عکسنه
آنافور دیرلر. ۳. بعض
امراضده بر منفذدن جراحت
جریانی، سیلان مخاطمی.
۱۱. آق قتی بورتی = آق قتی به
معروض بورتی. ۱۱. آق قتی به
کورتک چکک = اولیه جق برایشه
چالیشتی، نافله یورلقت.

آق ق { س. ۱. بیاضی اولان، بیاض
لکلی ویا جیرکلی: آق قتی
قریبی = بیاض و سیاه اوله رق
آلاجه.

آق ق { س. ۱. مض: آقار. فل. ۱. مایع
شیء بولندیغی یردن آشا.
غویه طوغری حرکت ایتک،
جریان، سیلان ایتک: صو
آق قور { س. (فر. Accordo)
پیانو وسائر آلات
موسیقیه دوزنی. ل. (دوزن
دیملی.)

آق قورده جی { س. بیانو و سائر
آلات موسیقیه.
یه دوزن ویرن اوسته، دوزنجی.
آق قورده جی { س. (فر. Aeonite)
قورد بوغان
دینلن نبات که عصاره سندن
آق قورده جی { س. (فر. Aconitine)
قورد بوغان
دینلن نبات بر ماده سمیه
جیقار.

آق قورده جی { س. (فر. Aconitine)
قورد بوغان
دینلن نبات بر ماده سمیه
جیقار.

آق قورده جی { س. (فر. Aconitine)
قورد بوغان
دینلن نبات بر ماده سمیه
جیقار.

آق قورده جی { س. (فر. Aconitine)
قورد بوغان
دینلن نبات بر ماده سمیه
جیقار.

آق قورده جی { س. (فر. Aconitine)
قورد بوغان
دینلن نبات بر ماده سمیه
جیقار.

آق قورده جی { س. (فر. Aconitine)
قورد بوغان
دینلن نبات بر ماده سمیه
جیقار.

آق قورده جی { س. (فر. Aconitine)
قورد بوغان
دینلن نبات بر ماده سمیه
جیقار.

ملکته تجاوز و هجوم: آقین
ایتمک. || آقین آقین = گروه،
گروه، بر برینی متعاقب و غلبه لکه،
فوجا فوج.
آقینچی { س. دشمن ملکته جا.
آقینچی پول ایچون هجوم
ایدن سواری عسکری.
آقینچیلق { س. دشمن ملکته
آقینچی چاول ایچون هجوم
ایدن عسکر و باشیوز و قلرک
حال وصفتی و بو طرزده کی اصول
حرب و تخریب: آقینچیلق ایتمک.
آک { س. ۱. بین، دماغ. ۲.
فکر، ذهن. ۳. ذکا،
فطنت. ۴. خاطر، حافظه. هر
نه قدر بوگون بزجه متروک
ایسه ده، ذاتا مشتقاتی ده
مستعمل اولغله. احیا واستعمالی
الزم کوزل بر لغت اساسیه در.
آکا { و ده طوغریسی اوکا.
(ض. «او» ضمیر غائب
واسم اشارتک مفعول الیهیدر:
آکا (اوکا) سولدم. (ضرورت
وزن ایچون «آکه» صورتنده
ده یازارلر.)
آکاری { ح. اوته یان. || آکا.
ری بگری = اوته
بری. مر.
آگاه { و آگه ص. فا. ۱.
{ معلوماتی، خبر، وا.
قف: بو سره آگاه میدک؛ بن
بواشدن آگاه دکلم. ۲. اویا.
نیق، متیقظ، بصیرتلی. — بو
ایکنجی معنا ایله وصف ترکیبی
دخی تشکیل ایدر: دل آگاه =
قلبی متیقظ؛ آگه ضمیر = کذا.
آگاهی { و آگهی. س. فا. ۱.
{ معلومات، وقوف،

خبر دارلق. ۲. اویا نیقلی،
تیقظ، بصیرت.
آکدیرمق { قف. «آک» دن
طریقه کتیرمک، درخاطر
ایتدیرمک. ۲. بر شیشی خاطره
کتیرمک، اونوتدیرمق، اکار
ایتمک: کنیدیگی خیره آکدیر.
۳. مشبه بهی خاطره کتیرمک
صورته چوق بکزه مک:
محشری آکدیرر بر ازدحام.
{ لسان تکلمده مفعول به یرینه
مفعول الیه ایله قوللانیلوب،
مثلا: بوقاش اوکا آکدیریور،
دینیر.
آکرمق { و آکرمق. قف. آ.
آکرمق { کیرمق، آکیرمق.
آکسالامق { و آکسالامق.
لار. قف. تقلید ایتمک، برینک
تقلیدینی یا هر ق کنیدیسه اکلمک.
= قل. صویتاریلق و محظرمانی
ایتمک. مر.
آکسز { و آکسزین. ح. «آک»
دن. بناء علیه آنسز
یازماملی { خاطره یوغیکن،
علی الغفله، بقتة، ارنجیالا،
بالدهاه. || آپ آکسز، آپ
آکسزین = بستیون غفلت او.
زره لیکن، اصلا خاطره
یوغیکن.
آکصیرتمق { قف. آکصیرمعنی
عطسه بی جلب ایتمک، آکصیرتمق:
بو انقیه آکصیرتمیور.
آکصیردیجی { ص. آکصیر.
اولان، عطسه ویرن.

آکصیرمق { مض. آکصیر،
غلا: آکصیرمق. { پندن کلیرکی
گورین اوکسور و بکزر بر
شیشی برونن چیقارمق، عطسه
اورمق.
آکصیریق { قف. «آک»
گن اوکسور و بکزه مشابه برحال،
عطسه.
آکل { ص. عر. ق. آکله. ج:
س. { یین، شیشی. { جمی ده
مستعملدر. || تا. حیوانانی
یدکاری شیشه کوره صنوفه
تقسیمه یارار: آکل البشر =
انسان آتی یین (آدم): آکل
الجراد = چکرگه ایله بسلن؛
آکل السمک = بالیقله بسلن؛
آکل اللحم = اتله بسلن؛ آکل
النبات = اوتله بسلن؛ آکل
الحوام = حشر اتله بسلن (حیران).
— حیوان آکل اللحم، حیوا.
نات آکله اللحم دینلیر.
آکلاتدیرمق { قف. بالواسطه
آکلاتدیرمق { افهام ایتمک،
برینه بر بشقه سذک توسطیه بر
بر شیشی معلوم ایتدیرمک.
آکلاتمق { مض: آکلا دیر.
تفہیم ایتمک، آکلا یه جق صو.
رتده افاده ایتمک: بو آدمه
مقصدمی آکلا تمغه چالیشیورم.
۲. اوکرتک، تعلیم، تدریس ایتمک:
درس آکلا دیور. ۳. صراحة
سویلیه رک رمز و ایما ایله اشرا ب
ایتمک: بن یارین کایه جکی آکلا
دیرکی اولدم.

آکلا دلق { فح. افهام اید.
لک، بیایدیرمک،
ذهنه القا اولمق: بو ایش بکا
بویله آکلا دلدی.
آکلا دیش { س. افهام، تفہیم،
افاده: آکلا
دیشه گوره فتوی ویریلیر.
آکلا شامق { فح. منفهم و
معلوم اولمق،
عقل ایردیرمک: ایشک حقیقی
آکلا شیله مدی. { «آکلا متی»
برینه یکمشدیر.
آکلا شتمق { فح. ۱. برینک
مقصدمی آکلا.
مق: طورک بر آکلا شلم.
۲. موافقت حاصل ایتمک، اوز.
لاشتمق: بو ایشده آکلا شه.
میه جق مییز؟
آکلامق { مض: آکلا ر. قف.
«آک» دن. ۱.
عقل ایردیرمک، درک ایتمک،
ذهن آلمق: بو سوزک معناسی
آکلا یه مدیم. ۲. تحقیق ایتمک،
اوکرتک: واپورک نه وقت کله.
جکی آکلا ده گل. ۳. طویق،
سزمک، حس ایتمک، فرانسه
وارمق: خصمک ستمن آکلا
مامق خصمه ستمدر. ۴. بیلک،
واقف و آگاه اولمق: ایش
آکلا ر آدم. || سوز آکلامق =
فراستلی و منصف اولمق: سوز
آکلا یان بری کلسین = سوز
آکلا یان یوق می؟ مقصدمی
آکلا ده میورم.
آکلا نلق { فح. آکلا شلق،
{ منفهم و معلوم او
لمق. { بوکون متروک حکمنده
اولوب. «آکلا شلق» فعلی

برینی طوتمشدیر. { س. ۱. فهم اد.
آکلا ییش { راک، عقل ایر.
دیرمه: بنم آکلا ییشمه گوره.
۲. ذکاوت، فراست، انتقال:
بو آدمک آکلا ییشی یوقدر.
آکلا ییشلی { ص. فراستلی،
ذکی، فطین، هر
شیشه عقل ایردیرر، سریع
الانتقال.
آکلمق { فح. ۱. خاطره کتیر.
لک، تحظر ایدلمک.
۲. ذکر اولمق، قالد آلمق.
آکله { س. عر. «آکل» دن
س. عر. ط. طوتدینی
عضوی بیتین کوتی بر یاره،
بیرجه.
آکمق { قف. مض: آکلا ر.
«آک» دن. ۱. خا.
طره کتیرمک، تحظر، یاد ایتمک:
او کونلری آکمور میدک؟ ۲.
آغزه آلمق، قالد کتیرمک، ذکر
ایتمک: اونک آدینی آکما.
آکگی { و آکگی. با: آگاه،
آگاهی.
آکیرتمق { قف. (اشکی) باغرمق،
آکیرمق { آکیرمغه تشویق
ایتمک. || مح. (غلیظ و کوبه
الصوت بر آدمی) باغرمق.
آکیرمق { فل. «آک» دن
(اشک و اوکا مشابه
حیوان) کریمه صوت ایله گنگز.
ندن باغرمق. || مح. صوت کریمه
مرکب کبی باغرمق.
آکیز { س. اکین بیایدکدن
صکره یرده ککوکه
بیشیک فالان صمان اوجلری.
آل { ص. ۱. قویو و بارلاق
پنبه: آل چوخه آل یناق.

۲. قزیله مائل طور ی: آل
آت. || آل یناق = ینای قی.
میزی. { پاله ینای و غلا بورن
کبی ترکیه قاعده سنه مخالف بر
وصف ترکیبیدر. || س. ۱.
بارلاق قرمیزی ترک: اوکا
آل یاقیشماز: آلی پوللی. ۲.
اکثر لحوه لزه عارض اولان
بر نوع ییلاچق: آل باصدی.
۳. قاذی لک یوزه سور دکاری
پنبه دوز کون.
آل { س. عر. «هل» ایچمه و قونور.
{ اسم جمع اولغله جقی یوقدر. ||
۱. عائله، اولاد، چولق چو.
جق: آل نجی، آل رسول، آل
عبا = فخر کائنات (صلم)
افندمرک عائله لری که حضرت
نجی ذیشانله جناب مرتضی و
حضرت فاطمه ایله امام حسن
وحسین افندیلر مژدن مرکب
عد اولنور. ۲. سلاله، خاندان:
آل عثمان = سلاطین عظام
عثمانیه: آل بویه = ملوک بویه.
آل { س. عر. حیل، خدعه،
مکر. ل.
آلا { ص. قاریشیق رنکلی،
بککلی، آلاجه، منقوش:
آلا بولا = پک آلاجه لی: آلا
کوز: آلا کورمک = آلاجه
کوروب انی فرق ایتمه مک. { بو
مقامده مدسز هزه ایله وایچه
لامله تلفظی غلط و آهنگ
لسانه مغایردر. ||
آلا { د. (بنا. Ala) ایتالیایه دن
{ اخوذ بعض تعبیر لک
باشنده بولنوب، «اصولچه»،
طرزنده «معناسنی افاده ایدر:
آلا فرانسه = فرنک اصولچه؛

آلاتورقه = ترك طر زنده
 { حد. هادی، هیا: آلا }
 { قوزوم؛ آلا آلامی! }

{ سذ. ج. عر. } مفردی
 { غیر مستعملدر. } نعمتدر،
 احساندر، عطیهدر. له.

آلابالیق { س. آتندیسی سرت
 { صوئوق طاتلی صو.
 رده بولنور برجنس لذیذ بالیق.

{ س. آتا. } [Ala banda]
 آلابانده { س. آتدیك بر طرفنده

بولنان طوپلرك بردن بوشانسی،
 یاییم آتشی: آلابانده ایتمك؛
 اورسا آلابانده = كمی بی بردن
 جورمك قوماندنسی. { س. }
 شدتی تعزیر و تنکیر: بر آلا.
 باندنیدی که.

آلات { سذ. ج. عر. } فد:
 { آلت. } یا: آلت. =
 س. تر. فد. عو. آلت تناسل
 ذکور.

آلاجه { ص. قاریشیق رنگلی،
 رنگارنگ: آلاجه

قاش. { آلاجه بولاجه، دلی
 آلاجه سی = طبع سلیمك خو.
 شلانیجه جفی صورته بر برینی
 طوتماز پارلاق رنگارنگ ملون.
 { آلاجه قراکلی = اقشام و
 شفقند اول کی یاری قراکلی،
 فر. Crépuscule. = س. ۱.

قاریشیق الوان: دلی آلاجه بی
 سور؛ انساک آلاجه سی ایچنده
 حیوانك طیشنده در. ۲. بر
 قاج رنگده ایلیکدن معمول
 بر طوقومه که آناطولینك اکثر
 طرفلرنده یاپیلیر: ایلیك آلا.
 جه سی.

آلاجه لایمق { فط. مختلف
 رنگارنگه

لکه و بول پیدا اتمك، رنگارنگ
 اولق. { کوز آلاجه لایمق =
 بولایمق، این کورده مه مک.

آلاجه لایق { س. مختلف الملون
 { شیک جالی. { س. }
 نباتمزاق، تلون.

آلاجه لی { ص. مختلف الملون،
 رنگارنگ. { آلا.
 جملی بولاجه لی = نامطبوع
 صورته رنگارنگ.

آلاچوق { س. ترك عشایرینك
 چالی چرپیدن و
 جیتدن مسکندری، اوبه.

آلار { ضم. ج. چ. آنلر واونلر
 برینه ضمیر غائبك جمعنده
 مستعملدر.

آلارغه { س. آتا. } [Alargo]
 { س. } آچیق دیکز،
 انکین: آلارغه به چکلمك.
 { آلارغه ایتمك = آچیفه چکلمك.
 = حد. آچیق کل، یاقلاشمه،
 اوزاق!

آلازلایمق { فط. ۱. آلوده
 قیزارتمق ویا او.
 توله مک. ۲. قیزغین دمیرله
 باققی، کی ایتمك.

آلازلامه { س. بیلانجی دینان
 شیک برنوعی.

آلازلایمق { فط. ۱. آلوده
 قان حرارتندن قیزیلایق پیدا
 اتمك.

آلاف { سذ. ج. عر. } فد:
 { الف. با: الف.

آلاقارغه { س. سیاه وکول
 رنگنده قارغه،
 غراب البین.

آلام { سذ. ج. عر. } فد: الم
 { با: الم.

آلامانه { س. ۱. کوچك اودون
 (کیسی. ۲. بیوک با
 لیجی قایی. ۳. بویه قایقرله
 مخصوص بیوک آغ، ایغریب.

آلان { س. اورمان ایچنده
 آجیقلی، فر. Clair-
 rière.

آلان { ص. ج. قاریشیق، کو.
 ردیلی، پاتیردیلی: آ.
 لان تالان اولدیلر.

آلاو { س. (غا: آلو) آتشدن
 جیقان یالین، لهب، شعله.

آلاولایمق { فل. (غا: آلو
 ایتمك، التهاب ایتمك، شعله لایمك.

آلاویره { س. ۱. قاریشیق،
 قارغشاق، هرج و
 مرج. ۲. بر شیشك الدن اله
 ویریلرک ویا آتیلرک آقئارلمی؛
 قارپوزلی آلاویره ایله سرکیبه،
 کره میتلری چاپنیک اوزرینه
 آتدیلر. ۳. واپورله کهور
 ویرمك ایچون بورده قو.
 ریلان قدمه لی اسکله. ۴. طلو.
 مبه نك جذب و دفع ایله ایشله.
 سی: آلاویره لی طلومبه.

آلای { س. ۱. جاعت، کروه،
 غلبه لك، فوج، جم غفیر.
 ۲. کثرتلی مقدار، مختلف و
 متعدد اشخاص ویا شیئر: بر
 آلای جهلا؛ بر آلای خردوات.
 ۳. دبدبه و داراته اجرا اولنان
 رسم، موکب: بیرام آلای،
 صره آلای. ۴. درت طاہور
 پیاده ویا بش بلوک سواری
 عسکرندن مرکب قوت: پیاده،
 نظامیه، ردیف، سواری آلای.
 { آلای امامی = بر آلای

عسکره امامت وظیفه سنی ایفا
 ایدن صارقلی ضابط. { آلای
 امینی = بر آلای عسکرک امور
 حسابیه سنه باقان ضابط که
 بیکباشی مادوننده در. { آلای
 بکی = وقتیه بر ایالت سپاهیسنگ
 باشی؛ الیوم ژاندارمه الاینگ
 قوماندانی. { آلای کاتبی = بر
 آلای عسکرک امور تحریریه.

سنی ایفا ایدن ضابط. {
 میرالای = بر آلای عسکره
 قوماندن ایدن ذات که قائمقامک
 مافوتشده و میرلوانك مادوننده
 بولنور و بک عنوانی حازدر.
 { آلای آلای = کروه کروه،
 فوجا فوج. { آلای اثوابی =
 اونیفورمه، البسه رسمیه. { آلای
 ایتمك = اکلمك، استهزا ایتمك،
 ماهتابه آلمق. { آلای سخاچی =
 ایام مخصوصه ده سفائی طونایمق
 ایچون آچیلان رنگارنگ بایراقلر.
 { آلای طوبی = ایام رسمیه ده
 وتشرفات ایچون آتیلان طوب.
 { آلای قورمق = وهیساتله
 اوغراشمق. { آلای گچیرمك =
 برینك سوزینی دیکلر کی او-
 لوبده بشقه شیء دوشونمکه
 مشغول اولق. { آلای مالای =
 هب بردن، طاقیه، پالاس
 پاندراس. { آلای والا، آلای
 مذکور کی ترکیبات فارسیه
 غلطاندندر. }

آلایچی { ص. هرکله اکلمکی
 سون، مستهزی.

آلایش { س. فا. ۱. بولاشیقانی،
 بولاشمه. ۲. واهی
 زینت و دبدبه: دنیانك آلایشنه
 آلدایمق.

{ ص. ۱. دبدبه لی، مطمئن،
 آلایه اجرا اولنان.
 ۲. ضمناً اکلمجی، استهزائی:
 آماده آلایلی یازمش! { س. ۴.
 مکتبدن چیقمیوب، آلایدن
 یعنی نغردن بیتشمش (ضابط)،
 مکتبلی مقابلی.

{ ص. بکیت، بهادر، قهر-
 مان، بهلوان. مر.

{ س. } (ایتالیانجه دن مأ-
 خوذ) { س. ۱. سرنلرک
 دیرکرك اوزرینه قالدیریلوب ربط
 ایدلسی. ۲. فلوکه کورکدرینك
 سلاملامق ایچون یوقاری
 قالدیرلسی. ۳. طالیانلرده آغك
 یوقاری آلمسیله بالیفك طو-
 بلاغسی.

{ س. } (لا. Albume)
 { فوطوغراف رسملرینی
 ویا سائر تصاویر و اشکال و خا-
 طراتی حاوی جزء دان.

{ س. ۱. آمریقای جنو-
 بیده یاشارچی ایله
 دوه آره سنده بر چاریا. ۲. بو
 حیوانك قیلندن معمول برجنس
 اینجه یوکلای قاش.

{ س. ۱. اوست مقابلی،
 زیر، تحت: برک اوستده
 بر آلتی ده بر. ۲. آرقه، کری،
 صوئک: بو ایشك آلتی اینی
 چیقمیوج. ۳. کزیده کی قسم،
 مابعد، مؤخرجهت: حکایه نك آلتی
 ده اغریبدر. = ص. ۱. آشاغیده،
 بر دیگر شیئک مادوننده بو-
 لنان، اسفل، تحتانی، زیرین:
 آلت قات، آلت چکله. ۲. بر
 شیئک معروض بولنان: طوب
 آلتی، روزکار آلتی، { آلت

آلته = بر برینك آلتنده. { آلت
 آشاغی اورمق = غلبه چالمق،
 یرم اورمق. { آلتنه آلمق =
 مغلوب ایتمك، یگمك. { آلت
 اوست = یوقاریسی آشاغی و آشا-
 غیسی یوقاری کله جک صو-
 رته، زیر وزیر: آلت اوست
 ایتمك = چوق قاریشیدر و بر
 زیر وزیر ایتمك. { آلت اولمق =
 مغلوب اولمق، یگمك، بجنده
 الزام اولمق. { آلت ایتمك =
 مغلوب ایتمك، یگمك، بجنده
 الزام ایتمك. { آلت باشنده =
 بلا فاصله آلتنده، یاننده. {
 آلت طرف، آلت یان = متصل
 اولان جهت سفلی، مابعد. {
 آلتنده قالمق = ۱. مغلوب
 اولمق، یگمك. ۲. منتدار
 اولمق، بر ایلیك کوروبده قار-
 شیکله بولنه مامق. { آلتلی او.
 ستلی فوقانی و تحتانی، آشاغیسی
 ویوقاریسی برابر: بو او آلتلی
 اوستلی کرایه و بریلر. { آلیق آلتی =
 ممر، یول اوستنده واقع. { آلیق
 آلتنه آلمق = چوق دو گمك. { س. }
 حقیر کورمك { آلتندن کزلیجه،
 خفیا. { ال آلتی = معیت، توابع،
 زیر دست. { ییق آلتی = استهزا:
 ییق آلتندن کولمك. { چکله
 آلتی = چکله آلتنده کردانك
 صارقان یری، غیب. { حصیر
 آلتی، مندر آلتی = اهل، عیدم
 اجرا. { صمان آلتندن صو-
 یورومك = اصلا بللی اولمیه جق
 صورته حیل و دسلیس قورمق.
 { طام آلتی = اوستی اورتیلی یر،
 بنا. { قبه آلتی = دور سابقده مجلس

محلی. || قسوه آتی = صباح
قهوه سیله برابر یمن یمک،
ماحضردن عبارت اوله ورق بحاله
یمن شیء: قهوه آتی ایتک = بو
یمکی یمک. || بر آتی = بودروم،
مخزن. — آله، آلتده، آلتدن
تعبیرلری ظرف مکان و حرف
جر معناسی افاده ایدرلر.
آلت (س. عر. ج: آلات.
۱. برایش ایشلمکده و
یا بر صنعت اجراسنده قوللا.
نیلان ادوات، آوادانلی: آلت
حرب، آلات جراحیه، آلات
وادوات. ۲. عضو: آلت
معهوده = عضو رجلیت: آلات
تناسلیه = ارکک و دیشی اعضا
تناسلی. || مج. سبب واسطه، بر
شیئک اجراسنه توسط ایدن:
خیره، شره آلت اولمی. (صو.
کنده کی ت ناه تأیث ایهده،
ترجده ده هیچ بر وقت آله و آله
صورتنده قوللانماز.)
آلتیق (س. خطاطلرک بازی بازار.
آلتیق (کن کاغدی استناد ایتدیر.
مک ایچون قولاندقلری قالیجه
کاغده، ال سپری.
آلتیش (عد. آتی کره اون،
ستین، شصت. ۶۰.
آلتیش (عد. بهرینه ویا بهر
دفعه سنده آلتیش:
هپسنه آلتیش غروش دوشدی.
آلتیشلامق (فل. آلتیش یاشنه
اولمی، وارمی، آلتیشاق
اولمی، حد ستینه واصل اولمی.
آلتیشلیق (ص. ۱. آلتیش جزء
مجموعی. ۲. آلتیش یاشنده
(آدم). ۳. آلتیش پاره لقی

(سکه). ۴. آلتیش (پاره ویا
غروش وسائر) دکرده.
آلتیشنجی (ص. الی طقوزدن
آلتیشنجی سنه: یوز آلتیشنجی.
آلتیشی (کان، سادس، ششم:
آلتیشی صنف، آلتیشی سنه: اون
آلتیشی، یوز یکری آلتیشی.
آلتون (یاخود آلتین. س. ۱.
زر، ذهب. ۲. آلتون سکه،
لیرا، دینار، فلوری. ۳.
زنگینلک، ثروت. = ص. آلتوندن
معمول، زرین: آلتون ساعت،
آلتون ظرف. || مج. پک کوزل،
پک بولنده: اونک ایثی آلتون.
|| آلتون بابایی = پک زنگین
آدم. || آلتون توزی = تبر.
|| آلتون طوبی = پک کوزل
چوقق، نور پاره سی. || آلتون
قاقه = آلتون تل و پوللر قاقغه
تزیین اولمش، زرنشان. ||
آلتون یابراغی = ورق.
آلتون اوقی (س. اگر لقی اوقی
مستعمل بر نبات، اسقولو.
پندریون.
آلتونجی (س. آلتوندن معمول
آلتونجی (شیلر یاپان صنعتکره
آلتونی ورق حانه کتیرن صنعتکر.
آلتون طوب (س. غنبر چیچی،
غازیه.
آلتون قویروق (س. قیل دو.
قوشک بر نوعی.
آلتون کوتکی (س. پکوانه
کوک.

آلتونلامق (یاخود آلتینلامق.
آلتونله قایل.
مق یاخود یالیزلامق، تذهیب
ایتمک.
آلتی (عد. بش ایله یدی آره.
سندگی صانی، سته،
شش. ۶: اون آلتی = ست عشر،
۹۶: آلتیده بر = سدس. ||
آلتی اوقه = یورغان ایچنده
برخی آرقه اوستی یاتیروب لرنندن
وباجاقلرندن طوتهرق یوقاری
قالدیردقن صوکره یره راقه.
رقدن اجرا اونسان اوپون که
چوجوقلر آراسنده میز یقیچلی
ایدنلره مجازاً موقع تطبیقه
قونیر. || آلتی کوشه = سدس
شکی.
آلتی پاتلار (س. روولور دینلن
مکرر آتشی
طیانجه.
آلتی پارمق (ص. آلتیده فضله
بر پارمنی اولان
(آدم). = س. ۱. پلاموط با.
لیفشک بیوکی، طوریک نوعی.
۲. یول یول برجس قاش.
آلتیش (عد. بهرینه یاخود
بهر دفعه سنده آلتی:
قویونلری تقسیم ایتدک جمله مزه
آلتیش دوشدی: آلتیش آلتیش
آلوب کوتوردیلر.
آلتیق (ص. ۱. قیتی آلتی
(غروش وسائر) او.
لان: بو قاشک آلتیق ده وار
بدلیکی ده. ۲. بوی آلتی آرشن
وثقلی آلتی اوقه وسائر اولان:
آلتیق دیرک: آلتیق قوزی.
= س. آلتی غروش وسائر ددن

عبارت، آلتی به منقسم سکه.
آلتی (ص. ۱. پارلاق قرمزیه
مائل رنگده، ۲. آله چا.
لار طوری (آت).
آلتی (ص. آلتیجه، پک بو.
آلتی (سک اولیان. اکثر یا
مقام تحبیده مستعملدر.)
آلتیق (ص. دها آلتیق، آز
آلتیق، آلتیق، آلتیجه.
آلتیق (یا آلتیق. ترکی قدیمده
یر و طوپراق دیمک او.
لان «آل» دن یاخود «آلت»
دن. ۱. یوکسک مقابلی، دون،
پست. ۲. بوی قیصه، قصیر،
کوتاه. || مج. ۱. طبعی ونسلی
آشانی، فرومایه، دنی، ذلیل،
دون، پست. ۲. خسیس، پنتی،
جری. ۳. قورقاق، نامرد.
|| آلتیق کوکلی = متواضع، کبر.
سز. || آلتیق کوریشمک =
کبر ایتمه مک، تواضع کوسترمک.
|| یالیمی آلتیق = کبری قیریق.
آلتیجه (ص. آلتیجه، پک بو.
آلتیجه (سک اولیان. = ح.
دناشته، ذلت و تنزله: آلتیجه
یالوارمی.
آلتیقلاقمق (فت: ایندیرمک،
آلتیق، آلتیق، تدنی
ایتدیرمک.
آلتیقلامق (مض: آلتیقلا.
فت: تحقیر ایتمک،
خوار و ذلیل نظریله باقی. =
فل. تدنی و تنزل ایتمک، آلتیجه
تبصص و تلق ایتمک.
آلتیق (س. ۱. یوکسک
مقابلی، پستی. ۲.
بوی قیصه لی. || مج. ۱. دناشت،
فرومایه لک، ذلت. ۲. مبالغه لی

خست، جریلک، ۳. قورقاق،
نامردی.
آلتیق (مض: آلتیقلا. فل.
آلتیق، آلتیق، ایتمک. || مج.
تنزل ایتمک، ارتکاب مذلت،
تذلل ایتمک.
آلتیق (س. صاغلام بر خرج
آلتیق (یا آلتیق ده قوللانیلان
معروف بیاض توز، جیس:
آلتیق طاشی = یونک ازله مشی،
طاش حالنده اولانی.
آلتیق (فت: آلتیق ایله یا.
آلتیق (پیشدیرمی و یا
صیوامق، آلتیق سورمک.
آلتیق (مض: آلتیقلا. فت. ۱.
آلتیق (حیله و خدعه ایله
قاندیرمق، اغفال ایتمک. ۲.
اوپون ایتمک، طولاندیرمق.
۳. یالان سولیک، اصلی اولیان
شیئی واقع و طوغری کی
کچیرمک. ۴. سوزنده طورما.
مق، وعد و تعهدی طوتامق.
(ترکی قدیمده و چغتایجه ده
«آلتیق» فعلی وارد. بزجه
متروک اولوب یرنی بو لغت
طوتمشدر.)
آلتیق (ص. ۱. اغفال ایدن،
مغفل، فریبده.
۲. یالان سویلین، کاذب. ||
احق الدادان = اینجه اینجه
یاغوب چوق ایصلادان یاغوره
اطلاق اولنور. || چوبان آلتیق
دان = آلتیجه طاشوق دخی
دینلن بر جنس قوش.
آلتیق (ص. اغفال ایدن،
مغفل، حیله کار.
۲. یالان سویلین، کاذب. ۳.
صورت ظاهره سی امنیت بخش

اولوب انسانک اعتمادینی جلب
ایدن.
آلتیق (ص. چابوق آلتیق، هر
شیئه قولای اینانیر،
مغفل.
آلتیق (ص. اغفال، حیله،
فریب.
آلتیق (فظ. ۱. حیله و خدعه به
آلتیق (قالبیق، اغفال اولنق.
۲. پاکلیش بر فکره ذاهب اولنق،
غافل بولنق، طوغری حکم
ایدهمه مک. ۳. بالانه اینانق.
۴. اعتماد شایسته اولیان،
برینه اعتماد ایدوب اوگا گوگنمک،
مغرور اولنق.
آلتیق (س. و:
آلتیق (س. آلتیق فعلی.
آلتیق (یا: آلتیق.
آلتیق (ص. آلتیقان، کاذب.
آلتیق (یا: آلتیق.
آلتیق (فت. ۱. آلتیق سوق
واجبار ایتمک، قبول
ایتدیرمک. ۲. بالواسطه آلتیق،
آلتیق آدم کوندرمک. ۳. اشترا
ایتدیرمک، صاتین آلتیق سوق
واجبار ویا بوکا مساعده ایتک:
بگا شو آلتیق آلتیرمدیلر. ۴.
صیغدیرمق، استیعاب ایتدیر.
مک: بو قدر ذخیره یی شو
انباره فصل آلتیره جقکزر؟
= فل. ۱. اهمیت ویرمک:
حریف هیچ آلتیرمیور. ۲. تحین
ایتک، چیلدیرمق. || برونش
قیل آلتیرمامق = متکبرانه
مخالفت ایتک.
آلتیق (ص. [Allest] : حاضر، مهیا، عو.

آلش { آلتقی و - اثره با: آلیش
{ و - اثره .

آلغنجار { س. برنوع یبانی آجی
{ ویشنه .

آلقته { ص. فا. ج. آلفنگان.
{ عشق و - وودادن شیدا
و مجنون اولان، آشفته. = س.
تر. ناموسز قاری، فاحشه .

آلقیش { س. ال چیره رق و بلند
{ آواز ایله یاشا دیه
باغره رق ایدیلن تقدیر و تحسین :
مکرر آلقیشلرله استقبال
اولندی .

آلقیشلامق { ق. ال چیره رق
{ بلند آوازله
تقدیر و تحسین ایتک .

آلقیشلامه { و آلقیشلش . س.
{ ال چیره رق و بلند
آوازله یاشا دیه باغره رق تقدیر
و تحسین ایتمه .

آلقیشلانمق { ف. ال چیره رق
{ تقدیر و تحسین
اولتمق، بویله برنمایشه نائل
و مظهر اولمق .

آلگون { و آلگونه . ص. فا. آل
{ رنگنده، قویو و پار.
لاق پنبه رنگنده .

آلاق { ص. ۱. حیلکار، مزور،
{ دوباره جی. ۲. سوزنده
طورماز، دونک. || آللاق
بوللاق، اللاق ماللاق = قارمه
قاریشقی. عو.

آللق { س. ۱. قویو و پارلاق
{ پنبه رنگ، آل رنگی. ۲.
قادیلرک یوزه سوردکاری آل
دوزگون .

آلما { س. آهنگه مغایر اوله رق
{ مدسز «آلما» دیدیکمز

میوه نك اسم اصلی و صحیحیدر.
با: آلا .

آلمان { س. آلمانیلی، جرمانیلی،
{ جرمان .

آلماناق { س. آلمان جنسیتی و حال
{ وطوری .

آلمق { مض: آلیر. ق. ۱. ال ایله
{ طوتوب گوتورمک، اخذ

و قبض ایتک : بردن بر طاش
آلدی. ۲. قبول ایتک، ویریلن
شیئی تسلیم ایتک : چفتلگک
بو سته لك وارداتی آلدی. ۳.
برابر گوتورمک : چولقی چو.
جغنی آلوب کیتش؛ سیل کو.
پری بی آلمش. ۴. تحصیل
ایتک، ایدتمک، مالک و حائز
اولمق : مأموریت، رتبه،
نشان آلمق. ۵. اله کچیرمک،
ضبط، قمع ایتک. ۶. صایتین
آلمق، اشترا، مبیاعه ایتک : بر
آت آلمق ایسترم. ۷. کندینه
طوغری چکمک : قایقچی کوردی
آلدی. ۸. استیعاب ایتک : بو
شیشه یوزدرهم صو آلیر. ۹.
چویرمک، احاطه ایتک : اطرافنی
آلمق، اورته یه آلمق. ۱۰.
آگلامق، فهم و ادراک ایتک :
ذهن آلمیور، معلمی درسی کوزل
تقریر ایدیور اما کندیدی غباو.
تندن آله میور. ۱۱. تلقی ایتک :
امرکزی آلدیم. ۱۲. کسمک،
قیصمق : بویشدن بر آزالملی .

۱۳. قابل و مساعد اولمق :
بویا، جلا آلمق. ۱۴. پیدا و جا.
صل ایتک = نم آلمق. ۱۵.
قزاق، تحصیل ایتک : پاره
آلمق، نام آلمق. ۱۶. بر منفذ.
دن ایچنه کیرمک : کمی صو،

فوجی هوا آلیور. ۱۷. قایمق،
یاقه لایمق، مبتلا اولمق : خسته .
لق آلمق. || آتش آلمق =
طوتیشمق، بردن پارلامق :
و مج. زیاده حد تلیمک . ||
اذن آلمق = استیدان ایتک ;
مأذونا کیتمک. || اطرافنی آلمق،
اورته یه آلمق = صارمق، احاطه
ایتک. || اله آلمق = الهه ایتک، قزاق.
نمق. || اودونج آلمق = استقراض
ایتک. || اورنک آلمق = امثال
ایتک. || اوستنه آلمق = ۱. درعهده،
تعهد ایتک. ۲. بر قباحک فاعلی
کندی اولدیغنی سویلک. || اوزرینه
آلمق = اورته یه سو یلینلن بر
لقدردین مقصد کندی اولدیغنی
ظن ایتک. || اوکنی آلمق =
وقوعندن اول دفعی چاره - نی
بولمق. || اولچی آلمق = ۱. اولچمک،
مقیاسنی قید ایتک. ۲. قیاس ایتک.
|| بورج آلمق = استقراض ایتک.
|| بوینک اولچیسنی آلمق = کندی
مقدار و اعتبارینی آگلامق. ||
بوینسه آلمق = درعهده، تعهد
ایتک. || برتاو آلمق = میدان
آلوب قوشمق. || جواب آلمق =
سؤالنک جوابنه نائل اولمق؛ جواب
رد آلمق. || خبر آلمق = استخبار ایتک،
طویمق. || خیزی آلمق = کسب
سکونت ایتک، تسکین اولتمق،
یاواشلامق. || سوز آلمق = وعد
و تعهد ایتدیرمک. || صایتین
آلمق = مبیاعه، اشترا ایتک.
|| صوئوق آلمق = صوئوقدن
خسته لایمق، کندی اوشوتمک.
|| صورت آلمق = استنساخ
ایتک، عینی جیقمارمق. || صو.

لوق، نفس آلمق = تنفس ایتک ;
بر آزار استراحت ایتک. || عبرت
آلمق = متنبه اولمق. || قان آلمق =
حجامت ایتک، بر مقدار قان
آقیتمق. || قیز آلمق = تزوج
ایتک؛ صهریت پیدا ایتک ;
قیز آلوب ویرمک = مصاهرته
بولتمق. || کوز آلمق = کوزی
قاشدیرمق. || گورگل آلمق =
تطیب خاطر ایتک. || مسخره یه
آلمق = اکلمک، استهزا ایتک.
|| مشق آلمق = بازی و سائرده
برندن اورنک آلوب تقلیده
چالیشمق. || میدان آلمق = فرجه
و فرصت بولمق. || یول آلمق =
قطع طریق ایتک، ایلمک.
|| آلوب ویرمک = تنقید و مؤاخذه
ایتک. || آلوب ویره مه مک =
اوغراشمق.

آلن { س. باشک اوک طرفنک
{ اوست قسمی، کوز و قا.
شلك اوستنه کلن جهتی، ناصیه،
جبین، پیشانی. || مج. ۱. هر
شیك اوک جهتی، جبهه : بناتک
آلنی. ۲. یوز، وجه، چهره.
۳. کوستریش، صورت ظاهره،
ناصیه حال. ۴. جرأت، حیاء.
سزاق، کستاخلق. || آلنی آ.
چیق = اوتانه جق ایثی اولمیان،
غیف، ناموسلی. || آلنی آق =
قیاحتسز، معصوم. || آلن تری =
مشقتلی و ناموسکارانه سعی و عمل.
|| آلن دریمی، طماری = حیا :
آلننک طماری پاتلامش =
حیاسز. || آلن قاریشلامق =
تحسین ایتک، (مقام انکارده)
صلا او قومق : بو ایثی یاه بیل.

آلنی { ص. ۱. آلنی اسکی، وا.
{ سع ناصیه لی. ۲. حیاسز،
جری، کستاخ.

آلنمق { ف. اخذ اولمق. = فل.
{ سو یلینلن بر سوزی
کندی اوستنه آلوب منفعل
اولمق، ظنه دوشوب چاقی
متأثر اولمق : بو آدم چوق
آلنیر .

آلو { ص. (اصلی : آلاو، غلط
{ فاحشی : علو) ۱. آتشدن
جیقان پارلاق و مشغل هوا،
یالین، لیب. ۲. مزراق اوجنه
طاقیلان کوچک بیراق، فلامه.
|| آلو کسملک = پک زیاده غضب
و تهور ایتک .

آلن { س. ۱. باشک اوک طرفنک
{ اوست قسمی، کوز و قا.
شلك اوستنه کلن جهتی، ناصیه،
جبین، پیشانی. || مج. ۱. هر
شیك اوک جهتی، جبهه : بناتک
آلنی. ۲. یوز، وجه، چهره.
۳. کوستریش، صورت ظاهره،
ناصیه حال. ۴. جرأت، حیاء.
سزاق، کستاخلق. || آلنی آ.
چیق = اوتانه جق ایثی اولمیان،
غیف، ناموسلی. || آلنی آق =
قیاحتسز، معصوم. || آلن تری =
مشقتلی و ناموسکارانه سعی و عمل.
|| آلن دریمی، طماری = حیا :
آلننک طماری پاتلامش =
حیاسز. || آلن قاریشلامق =
تحسین ایتک، (مقام انکارده)
صلا او قومق : بو ایثی یاه بیل.

آلود { ص. فا. اریک. (لسانمزده
{ بوندن غلط اوله رق «هولو»
بعض اریک انواعنه اطلاق او.
لنور. شفتالو و زردالو دخی
بوندن مرکبدر.

آلود { ص. فا. «آلودن» فعلندن
{ سمص. اولوب وصف
ترکیبی یه کیرر. (بولاشیق، بو-
لاشمش، ملوث : خون آلود =
قانه بولاشیق؛ خواب آلود =
ایقویه بولاشمش، اویومش؛
مرحت آلود = مرحتلی .

آلودگی { س. فا. بولاشیقلق.
{ س.

آلوده { ص. فا. «آلودن»
{ فعلندن سمص. بولاشمش،
بولاشیق : آلوده خون = قانه
بولاشیق : آلوده دامن = آتکی
بولاشیق، غفتسز، ناپاک دامن .

آلندیرمک { ق. آلو جیقاریر
{ حاله کتیرمک،
طوتیشدیرمق، اشتعال ایتدیرمک.
آلنمک { فل. آلو جیقارمق،
{ یالینلاق، اشتعال
ایتک، طوتیشمق. || مج. ۱.
کسب اشتداد ایتک. ۲. غضبه
کلمک، حدت ایتک .

آله جق { س. مدیون ذمتنده
{ اولان مطلوب : دفترک
آله جق قسمی. مقابلی : ویره جک.
آله جقلی { س. برینک ذمتنده
{ آلا جقنی اولان آدم،
داین .

آلهه { س. ج. عمر. فد : اله.
{ با : اله .

آلیج { س. بیانی اریک انواعندن
{ بری .

آلیجی { ص. ۱. آلان، آخذ.
{ صایتین آلان،
مشری، طالب : بومالک آلیجیسی
یوقدر .

آلیش { س. ۱. آلمق فعلی و طرز
{ و صورتی. با : آلمق.
۲. صایتین آله، مبیاعه، اشترا :
آلیش ویریش = آلیم صایتیم،
اخذ و اعطا، داد و ستاد. ۳. بر
موقعک بر نقطه دن کوریشی،
نظارتی .

آلیشدرمق { ق. آلیشدرمق
{ ایتدیرمک،
مألوف قیلقی، عادت ایتدیرمک :
طوغری آدمی یالانه آلیشدرمه .

آلیشدرمق { ق. آلیشدرمق
{ ایتدیرمک،
مألوف قیلقی، عادت ایتدیرمک :
طوغری آدمی یالانه آلیشدرمه .

۲. آجغه ویا قورمغه یارایان مختلف الجنس آت : پیانو، قانون، ساعت، ویده آناختاری. ۳. شفره حلقه یارایان جدول، مفتاح. || مج. واسطه، آلت حصول : سعی ثروت آناختار. ریدر. || آناختار اویدیرمق = حمله و دسیسه قورمق : جیبنده یوز آناختار = کثرت دساییدن کنایه. (یاخود آیسون. س. آناسون) (ر. Aniston) راز. یانه روی دینن بر نبات که جبهلی کوزل رایجلی اولوب اککه و بعض مسکراته قونور. || مصر، چین آناسونی = بونک انواعی. || آناسون یاغی، رو. حی = جبه سندن چیقاریلان مایعتر.

آناتولی (سخ. ر. Anadolı) قره دیکزه آق دیکز و مرمره ایله آطهر دیکزی آره سنده اوله. رق شرقاً فرات وادیسندک متمد اولان شبه جزیره سی، که (آسیای صغری) اسمیه معروف اولوب، اليوم ممالک عثمانیه نک اڭ مهم قسمی تشکیل ایتمکده در. آناتولیالی (ص. س. آناتولی اها. آناتولیالی) ایلسندن اولان. آنافور (ر. Anapora) = ده آق دینک یاننده ویا آلتنده اونک عکده، اوله رق آقان صو، آقندی مقابلی.

آنابق (س. س. ۱. آنا حال وصفی، والدله. ۲. آنا برینی طونان قادی، آخرت آناسی.

آناتاس (س. اقالیم خارده بیتشن بر آغاج و ووردیکی میوه که صوری الشکل لذیذ و کوزل رایج لیدر : آناتاس شرابی. آنبار (س. اصل عربی اولوب، آنبار) آنجق عربیده هزه سی مدسزدر. ۱. ذخیره و سائر وضعه مخصوص بیوک صندوق. ۲. امتعه و سائر وضع و حفظنه مخصوص یر، مخزن، مغازه، دپو. ۳. کمینک حمله وضعه مخصوص یری. ۴. سفن حربیده طویلرک صره لاندیفی قات : ایکی آنبارلی، اوج آنبارلی کی. || آنبار امینی = آنبارچی، کمرک و سائرده آنبارک محافظه و اداره سنه مأمور آدم. || در آنبار اتمک = آنبار قومق. || قرق آنبار = مختلف شیلری حاوی دکان و سائر. مج. معاومات مختلفه یی جامع آدم.

آنبارچی (س. کمرکده ویا دیگر بر دایره ده آنبارک محافظه و اداره سنه مأمور آدم، آنبار امینی. آنبارچیلق (س. آنبارچی صفت آنبار بارلس (س. بو. Beperep) قادی طوزلی دینن نبات، بربریس، زرشک. آنتراسیت (س. بو. Anthracite دن) کمی معدن کورینه مشابه بر معدن که ایی یانیوب قورشون قلی اعمالنه بارار.

آنجلیق (س. ر. Angelikon) ملک اوتی.

آنجه (ک. «آن» صورتی آلان (او) اسم اشارتیه «جه» اداتندن مرکب اولوب، بعیده اشارت ایچوندن، و قریبه مخصوص اولان «بونجه» نک مقابله در، اونک کبی، اونک قدر، او قدر، اوله جه. ص. یاخود اونچیلان. ک. آنچیلان (اصلی : آنجه لین) اوله جه، اول صورتله، او مر. تبه ده، او قدر. (بعیده اشارت ایچون اولوب، قریبه مخصوص اولان «بونچیلان» ه. مقابلدر.) مر.

آنختار (س. با : آناختار. آن (س. ج : آنت. ۱. عین، قسم، حلف، سوکند : آند ایچمک = عین ایتمک : آند بوز. مق = نقض قسم ایتمک : آند و برمک = عین ایتدیرمک، تحلیف ایتمک. ۲. آداق، نذر، عهد. آندلا شتمق (فش. بر برینه عین و یروب آلمق، عهدلشمک. آندلی (ص. عین، عین و قسم ایتمش، تحلیف اولشمش. آنده (آندن یاخود اونده، اوندن. با. او. آندیز (س. ۱. آردیج نوعندن ۲. جالی. ۳. فاحشه لر جمعی اولان ناپاک محل. || آندیز اوتی = عربیده قنس و زنجیل الشام و فارسیده راسن دینن بر نبات طبی. آندیق (یاخود آندوق. س. صر. آنچلیقه) تیلانک بر نوعی.

آنسز (آنسزین، آب آنسزین. با : آنسز) آنسز و سائر. آنغاریه (یاخود آنقریه. س. بو. Angharic) که بوده فا. «کار» دن محرفدر. اهالی به بلا اجرت کوردیر یان ایش، عمله و حیوانات و آرا به و سائر نک مجانا حکومت ایشنه قوللانسی، سخره. || مج. کوکلسز، ایستیه رک، واهمیت و بر مکسزین : آنغاریه ایشلمک، دیگلمک. آنغیت (س. قازدن بیوجک طوغله رنگنده بر جنس قوش. آنغیتی (یاخود آنغیدی. ص. آنغیت قوشی و طوغله رنگنده اولان. آنغیج (س. جیتدن دوشمه سز آرا به. آنف (ص. عر. : آنفه. «انف» دن سف. ماضیده پک قریب، برونک اوچنده اوله جق صورته یقینده کچن. — اکثراً آنف الذکر، آنف البیان کی تعبیر اده بولنور که دمیخک ویا آزی یوقاریده ذکر و بیان او. انسان دیمکدر. — ماده آنفه، افادات آنفه کبی تعبیر اده دخی بولنور. آنقا (ح. عر. آزی یوقاریده، دمیخک : آنقا ذکر و بیان اولندیفی اوزره. آنک (آنلر، آنی و سائر. با : آنک) آنک. آنونیم (ص. بو. Anonymos) اسمی بللی و

مذکور اولمیان : آنونیم شرکت = کیسه نک نامنه اولیه رق حصه. دلدانک جمله سنه عائد بولنان شرکت. (یاخود آننه. س. چوجق لسا. آنه) آنده و استانبول شیوه سنده) آن، والده، نینه : آنه جکم = آنانجق : بیوک آنه = جده. آنیده (ظ. او آنده، در حال، همان. آنیسون (س. با : آناسون. او) یاخود قوش و دیکزده بالیق اورمق ویا طومق ایشی، صید، قنس، شکار، تخمیر : آوه کیمک. ۲. آوده اوریلان ویا طوتیلان وحشی حیوان یا قوش یاخود بالیق : آو اورمق، بو طاعلر. ده چوق آو وارددر. ۳. اله کچن شی، طمه، غنیمت : الینه کوزل بر آو کجی. || آو آرامق = کلپیر شی، طلبنده بولنق. || آو آتی = آوده اوریلان بیان حیوانی و قوش آتی. (بالیغه اطلاق او. لغاز. || آو قوشی = آو آولامغه آلیشیق آتامجه و شاهین کبی یرتیجی قوش. || آو کوپکی = زاغار و تازی کبی آو آولامغه آلیشیق کوپک. || آو هوایی = یوصلق و قارلق هوا. || بالیق آوی = صید ماهی. || سورکون آوی = آولانه جق بیان حیوا. ننگ اطرافنی صاروب اورتیه آلمق اوزره آتله و غلبه لکله ایدیلن شکار. || هو آوی = آتله و قوشله ایدیلن صید.

آوارانلق { صنعتكر آلات و ادواتى، مرانغوز و سائر طاقي .
آواره { ص. فا. ۱. سرسرى، مكانسز، سر كشته، سر كردان: آواره كز مك. ۲. بوش كرن، ايشسز، كوجسز، معطل: ايشندن آواره اولقى .
آواره { ص. (يتا. Avara) : ساحلدن آجمله. = حد. آجيل .
آواره لك { ص. ۱. سرسرى لك. ۲. ايشسز لك، (بو. نك يرينه «آواركى» استعمالى عبندر .
آواز { و آوازه. ص. فا. ۱. سس، صدا، صوت. ۲. ندا، نعره. || مج. شهرت، صيت .
آواناق { ص. «آومق» دن [چاقى آلدانير، آليق، صاف درون، شاشقين .
آواناقلق { ص. چاقى آلدانير، آدمك حالى، آليقلق، شاشقنلق .
آوتديرمق { ياخود آوتديرمق. آوتديرمق { قة. ۱. بالواسطه اكلندروب اويناتقى، اغفال ايندirmek. ۲. (چوجنى) داديسنه هولتدروب اويناتقى .
آوتقى { ياخود آوتقى. قة. ۱. تأخير وتعويقله آلداتقى، اغفال ايتك. ۲. (چوجنى) صيغرا. دهرق صوصديرمق، تسكين ايتك .
آوجى { ص. ۱. آو اوليان، صياد. ۲. آدمك حريص (حيوان): آوجى كدى. || آو- جى اوتى دم زهره ديتلن

نبت. || آوجى باشى = يگپرى اوجاغنده اوتوز اوج سكبناك ضابطى. || ع. آوجى بلوكى = عسا- كر خفيفه. [فر: Chasseurs]
آوجيلىق { ص. آو آلامغله مشغول آدمك حال وصفتى، صيادلىق .
آو { ياخود آووج. ص. ۱. ال ايجى { آياسيله پار مقلرك ايجى بجوعى، كف، مش. ۲. آوجك استيعاب اينديكى مقدار: بر آوج بفعداى. || آوج آوج = آوج طو لوسيله، بول بول. || آوج آچق = ديلنك، تسال ايتك. || آوج ايجى = ال آياسى، راحه. || آوجك ايجنه آلمق = اله يگپرمك، ضبط و حكمى آلتنده بواندى مق .
آو { آوج كيدشتمك = بر بردن پاره كله جكنى تفال ايتك. || آوجنى يالامق = محروم قالمق. || الده آوجده يوق = فقر، صغراييد .
آو { اله آوجه صيغرامق = ضبط اوانميه جق درجده حشارى و ياراماز اولقى. || بر آوج = آز مقدار .
آوچلامق { ياخود آووجلامق. آوچلامق { قة. ۱. آوجك ايجنه آلق، آوجه قاورامق. ۲. بول بول آلمق. ۳. احاطه ايتك، ايجنه آلق: يلكن روزكارى آوچلامق = روز كردن شيشمك .
آودلىق { ياخود آوودلىق. فح. آودلىق { ۱. تمويق و تاخيرله اغفال ايدلمك، اكلندريله رك اويالانمق. ۲. (چوجنى) صيغرا. ديله رق صوصديرمق، تسكين ايلمك .

ص. فا. «آوردن» فعلاندن
آور { ص. اولوب ستر. تشكيلنه داخل اولور. [كتيپى، حامل، صاحب، موجب، باعث: رشك آور = غبطه ينى موجب: تاب آور = قدرته مالك، قادر: زور آور = قوت صاحبي، قوتلى: پيام آور = خبر كتيپن .
آورت { ياخود آوورت. ص. آورت { (حركه علا و مسنده آخرنده كي «ت» «د» تحول ايدر. [يئاغك ايج طرفى، بوش پرى. || مج. تفاخر، تكبر: آورت ايتك، صاتمق = تفاخر و تكبر ايتك .
آورتلى { ياخود آوورتلى. ص. تفا. آورتلى { خرو تكبر ايدن، متكبر، آغزى غلبه لق .
آورقيا { سخ. م. كره ارضك قطعات خسه سندن برى، كه اك معموريدر .
آورقيا { ص. آوروپا اها. آورقيا { (ايشندن اولان. ص. آوروپا اها. آورقيا { ص. «آورمق» دن [آورقيا { قيورق، مقوس، چار- ييق. مر. آورقيا { قة. (يايى) قورمق، چار ييق. مر. آورقيا { فظ. قيوراق، چار- ييق. مر. آورقيا { مض: آورير. فل. آورقيا { ايتك، قيوراق، چار- ييق. مر. آورقيا { ياخود آوستراليا خسه نك اك كوچكى، فلنك جديد .

<p>حاولی اوله رق طبوانه آسیلان بلور ویا معدندن زینت اواییسی، آصق. آویزه کوش = کوبه. ۱. حد. ۱. مادی ویا معنوی آه } بر آجی حس اولند قدقه قو. لانیلیر: آه! باشم! آه! آنا. جیم. ۲. ندامت و تأسف بیان ایدر: آه! اولدن بیله ایدم. ۳. برینه آجندیننه، کدر واسف ایدلد. یکنه دلالت ایدر: آه! اولد. دم! = س. فا. ایچ جکمه، تآوه، فغان: آه ایتمک، آه جکمه؛ آه سحرکاهم. آه ایتمک = بد دعا ایتمک. آه طوتمق، آهه اوغرا. مق = بد دعا به مصاب اولتی. حد. ۱. ها! صحیح! کر. آها } چک! ۲. ایشته! آل! عو. س. فا. } تر: آخار دن آهار } آق دوز کون. حد. ۱. یاواش، آغر، آهسته } متائی، بطئی. مو. یاواش ویا چالینان (چالنی) = ح. یاواش، تائی ایله: آهسته آهسته. س. فا. دمیر، تیمور، آهن } حدید. له. س. ص. فا. } «آهن» آهتر با } دمیر، «ربودن» قایمق دمیری قایان، مقناطیس. س. فا. ۱. قصد، آهنگ } نیت: آهنگ سفر. ۲. دوزن، اصوات آره سنده توافق، مقام. ۳. چالنی طاب. قمنک اجرا ایتدیکی تقسیم، پشرو. ۴. چالنی ایله اککنجه، طرب. ۵. اصوات، الوان وسائر آره. سنده موافقت، توافق، او یغو. نلق. ۶. السنه تورانیه کله لرینی</p>	<p>لامنق = غافل طوور اتمق، اغفال اولنق. آولانیش } س. اغفال اولنه. س. یو. } اولک آولی } ویا بر داترنهک اطرافنده دیوار ویا چیتله محاط یر، حولی. عربی «حول» و ترکیه «اغیل» ایله مشابهتی تصادفی اولق اقتضا ایدر سه ده، اومیروس لسانده آغیل و آخوره دخی ὀλῆ دینلسی غریبدر. س. فا. ایسه کچیرلش آولنک } آصق: انجیر، اووز آونکی. } لسانزده مستعمل اولان «هونک» بوندن غلا. س. یو. } یاخود آوونق. فط. ۱. آونق } اوایلانمق، اغفال ایدلمک. ۲. (اینک وسائر) کبه قالمق. س. فر. } (Avocat) آووقات } حضور محکمه ده اجرت مقابلنده برینک نامنه دعوی، ویا حقوقنی مدافعه ایدن آدم، دعوی وکیل. = ص. مج. ۱. مدافعه به مقتدر، چکمه لی، جریزده لی. س. دعوی وکیلنک آووقاتلق } حال، وصف و صنعتی. مج. جریزده. س. } «آوونختن» فعلندن آویخته } سمف. } آصلش، آصیلی. له. س. } «آوونختن» فعلندن آویز } سمص. اولوب، صتر. لره کیرر. } آسیلان، آصیلی بولنان: دل آویز = گوکلک آصیلی بو. لندیفی، گؤکلکی جذب ایدن. س. فا. لامبه و فنار و آویزه } غاز ویا متعدد موملری</p>	<p>س. ص. آوسترایه آوسترایه لی } اها لیسندن او. لان، یکی فنلنکی. س. یو. } یاخود آوستریا. سخم. آوستریه } آلمانجه: Oster- reiche. } نجه، آوستریا و مجار. ستن دولتی، آوستریا امپراطور. لغیله مجارستان قراللی هیئت مجموعه سی. س. ص. آوستریا آوستریه لی } دولتی اها لیسندن اولان، نیمچه لی، آوستریا تبعه. سندن بونان. ص. گبه (اینک). آوغان } مر. س. دیوار دیننده صو آوغین } کجه مخصوص دلیک. یاخود آوقیق. مض: آوقامق } آوقار، آوقیر. فته. صیقوب اوفا لمتی، آوغمق، از. مک. = فل. اوفا لمتق، طاب. غلنی. مر. آوقمق } با: آوقامق. س. یو. } (Aulac) آولاق } دره، وادی، صو جدولی. س. } «آو» دن } آو آولاق } محلی، تخخیرکاه. س. } فت. آو، صید، شکار آولامق } ایتمک، اصطیاد ایتمک: طاوشان، ککلیک، بالیق آولامق. مج. کوزتمک، قووالامق، ترصد ایتمک. روز کار آولامق = سرعتله حرکت ایتمک، باد پیمای اولتی. سیکک آولامق = بوش شیرله اوغراشمق. س. } فط. آو ایدلمک، صید آولانمق } اولنق. غافل آو.</p>
--	--	---

ترکیب ایدن هجرا آره سنده
توافق. [فر. Harmonie.]
آهنك ايتك = اكلفك. || چالغی به
آهنك و برمك = دوزن و برمك.
آهنكسز. {ص. ۱. دوزنسز،
آهنكسز. {مقامسز. ۲. اصوات
و یا الوانی آره سنده توافق
بولمیان.

آهنكلی. {ص. ۱. دوزنلی، مقا.
{ص. ۲. اصوات ویا
الوانی آره سنده توافق بولنان،
اویغون.

آهنین. {ص. فا. «آهن» دن
{ص. ۱. دمیردن معمول، حد.

آهو. {ص. فا. جیلان (جیران)،
غزال، ظبی، || مج. ۱.

دابر، محبوب. ۲. ایری و کوزل
کوز، چشم غزال: بنی بر کوز.
لری آهویه اسیر ایتدی فلک.
|| آهوچی = غزال یاورسی؛ و مج.
الفت و انسیتدن مجتنب دابر.

آهو طودی. {قرمیزی آغاج
{چیلگی.

آی. {ص. ۱. کره ارضك بکی،
{قر، ماه. ۲. اساسا قرك
کره ارض اطرافنده بر دور
اجرا ایتسیله قیاس اولنان زمان،
سنه قریهك و بالتعمیم سنه شمسیه.
نكده اون ایکی قیمندن بهری،
شهر، ماه، رمضان آتی، نیسان آتی.
۳. آی واك زیاده هلال رسم
و شكلی: آی یلدیز. || مج. پك
كوزل و پارلاق شخص و یا چهره.
|| آی آغیلی = بعضاً کره قرك
اطرافنده کورین نور دائره سی،
هاله. || آی آیدینلی، آی ایشیغی =
قرك و بر دیکي ضیا، مهتاب. ||

آیك اون دردی = طولو آی،
بدر. || آی باشی. ۱. شهرك
برنجی کونی. ۲. قادیلرك عادت
كورمسی، حیض. || آی بالطه =
تبریز. || آی پارچه سی = پك
كوزل شخص. || آی تیور = دوغرا.
مهجی كسری. || آی چیچی =
كوشه طوغری دون بیوك
واوزون صابلی چیچك، عبد
الشمس. {كون چیچی دخی
دینلیر. || آی دده = اوفق چو.
چقلمك قره و بر دكلی اسم.
|| آی دده یه مسافر اولمق =
آچیقده یاتمق. || آی طوتلق =
خسوف اولمق. || آی طوغدی =
یكی آی، هلال. || آیه طوغ یا
طوغیم دیمك = پك كوزل و
پارلاق اولمق. || اوج آیلر = شهر
نكته كه رجب و شعبان ایله
رمضاندر. || طولون آی = غروب
قریب آی، هلال. || سم. آی طا.
بیه = هلال شكنده طایه.

آی. {حد. ۱. آكسزین حس
{اونسان حیرت و تعجب و
تحاشی به دلالت ایدر: آی! شو.
راده بری وار؛ آی! سز
كلیورمیسكز؟ آی! نه دیور.
۲. كدر و تأسفه و علی الخصوص
بر آغری حس اولندیغه دلالت
ایدر: آی! پارمن! — مكرر
دخی قوللانیلیر: آی! آی!
{بوصورتده استخفاف
واستیزانی ده قطن ایدر. ۳.
«آ» رینه ندا ایچوندیر: آی
اوغل!

آی. {ص. پارمق داخل اولمقزین
{ال و آياغك ایچی، دوز

ری: ال آياسی = كف؛ آياق
آياسی = طبان. || كدی آياسی،
كوبك آياسی = نبات جنسلی.
آيا. {حد. فا. تعجب و استفهام ایله
{بر برتمنی و امیده دلالت ایدر،
عجا: آيا! سن بونی ادر كنه بیله.
جگمیسك؟ ...

آیات. {س. ج. عر. فد: آیت.
{با: آیت.

آیارتمق. {فد. (عمله و خدمتچی
{وساثره یی) قاندر و
برندن آیره رق کندی ایش و
خدمته آلمق.

آیاردمق. {فج. قاندریلوب بر.
{ندن چیقاریلورق
دیگر بر ایشه و یا بشقه سنك
خدمته آلمق.

آیارمق. {فل. بولدن شاشمق،
{آزمق.

آیاز. {س. «آی» دن {قبشین
{آچیق هوای و اکثریا
مهتابی کیجه لرده حکم سورن
قورو صوفوق.

آیازلاقمق. {فد. کیجهك آيازینه
{براقوب اوشونك،
آيازده بكتك.

آیازلامق. {فل. ۱. کیجه آيازنده
{اوشومك، كبوره.
مك. ۲. آيازده بكه مك. ۳.
اوشومك، صوفوق آلمق. ۴.
نافله بكه مك.

آیازلانمق. {فظ. کیجه آيازندن متأ.
{ثر اولوب صوفوق
آلمق، آياز ایشله مك.

آیازمه. {س. (ر. Ἀγίασμα)
{روملر عندنده مبارک
نظریله باقیلوب زیارت ایدیان
چشمه و یا پیکار.

آیاق. {س. «آمق» دن آخری
{حرکه اندیگی وقت «ق» ی
«غ» نه تحول ایدر. ۱. انسان
وحیوانك یوریمسنه یاریان
عضو، رجل، قدم، پای: انسانك
ایکی، آنك درت آياغی واردر.
۲. بعض اثاث بیتیه و ساثرهك
آياغه مشابه قسملری كه اونلرك
اوزرنده طورورلر: اسكمله،
ماصه آياغی. ۳. قائماً طوران
بعض شیشلرك یره طوقونان
قسم اسفل، قاعده لری: ستون،
دیوار آياغی. ۴. آياق باصه جق
یر، باصامق، قدمه: مردیون
آياغی؛ قرق آياق مردیون. ۵.
جای آغزی، منصب. ۶. بر
كولدن آیریلوب فضله میاهنی
دکیزه کوتورن نهر: درین او.
خری كولك آياغیدر. ۷. آدم،
قدم: بن بورادن آياق آتمام.
۸. اون ایکی پارمقدن یعنی
یاریم آرشیندن عبارت مسافه
اولجیسی، قدم. ۹. آت یورو.
یشك نوعی. || آياق آتی = مر،
یول اوستندده. || آياق اوستی =
آياقده، قائماً. || آياق اولطه سی =
وتیله دشمنك آياق لرینه باتوب
یوریمسنه مانع اولمق اوزره
یولك اوزرینه براقیلان دمبر
دیكنلر. || آياق باصمتی. ۱۰. بر
مملکشته کبرمك، قدوم. ۲.
اصرار و تفعیل ایتك. || آياق
باغی = انكل، مانع، بایندر. ||
آياق تری = طیبب اجرتی. ||
آياقده = قائم، قائماً، اوتور.
مقسزین. || آياق دیوانی = یکجیری
ضابطانك افراده و بر دکاری

تنبيه: زمان قدیمده مجلس وکلانك
آياقده اولورق عاجلاً بر قرار
اتخاذ ایتلری. || آياق سوریمك =
تملل ایتك. || آياق طاقی = عوام،
اسافل گروهی. || آياق طولا.
شمتی = یورو ركن آياقلر بر برینه
طولانمق، سرخوش کی یوریمك.
|| آياق قانی = آياغه کیيله جكشی،
پاپوج، قوندده، چاریق، پوتین،
ترلك وساثره. || آياق ما کینه.
سی = آياقه چویریلر طباعت و
دیکیش وساثره ما کینه سی. ||
آياق یولی = آبدستخانه، ممشا.
|| آياغه طولاشمق = آراشمقزین
بولمق، تصادف ایدمك. || آيا.
غه قیامتی = چوق یالوارمق،
تملق ایتك، عفو ایتمك. || آرت
آياق = چاربا حیوانانده کریده کی
آياقلر. || اوك آياق = چاربا حیوا.
نانه ال مقامنده اولان ایلرکی
آياقلر. || اوك آياق اولمق = بر
ایشده مشوق اولوب دیکرلر.
یخده قاندره رق حصولنه جا.
لیشمق. || آياق دیره مك = اصرار
ایتك. || باشند آياغه = تپه دن
طیرناغه، سراپا. || خروس آياغی =
طیه چیقارمق بورغو. || درت
آياق = اللری دخی آياق کی قو.
للانه رق اوپله جه یوریمه. ||
ساج آياغی = ساج و تنجره آلتنه
قومغه مخصوص دمیردن اوج
آياق لی مطبخ آتی. || آياق خفای =
چوق کزوب طولاشان، کزکینچی
|| سوز آياغه دو شمك = هر ققاندن
بر سس چیقمق. || صاغ آياق
قانی دکل = کوونيله مبه جك (آدم)،
شایان اعتماد اولمیان. || طوموز

آياغی = تفنگدن اوستوی چیقار.
مغه مخصوص انجه بورغو.
|| قرق آياق = حشراتدن آياغی
چوق معروف برجنس، هزاربا.
آياقداش. {س. ۱. بول آرقداشی،
بولداش، همپا. ۲.

آرقداش، رفیق، هممسك.
آياقلامق. {فل. آدم آتمق، یو.
{ریمك. = فدا آياقه
باصمتی، چیکنه مك.

آياقلاندیرمق. {فد. تحریك
{ایتك.

آياقلامق. {فل. ۱. طاوارنوب
{آياغه قالمق، یو.
ریمك. ۲. قیام، دعوی، ادعا
ایتك، قالمق.

آياقلاق. {س. ۱. جانباز نعلینی.
{س. ۲. ستون قاعده سی، کر.
سی طاشی. [فر. Piedestal.]

آياقلی. {یاخود آياقلو. ص. ۱.
{آياغی اولان، یورون.
۲. یوکسك (حیوان). ۳.
متحرک، سیار. || آياقلی کتبخانه =
مستحضراتی چوق عالم، علامه.
|| درت آياقلی = چاربا.

آیت. {س. ج. عر. ج: آیات. ۱.
{علامت، نشان، اثر. ۲.
قرآن کریمده بهر سورمهك
مربک بولندیگی جل شریفهك
بهری كه متصل المعنی اولوب،
ماقبل و مابعدندن تفریق ممکندر:
آیت کریمه، آیات قرآنیه.

آیتقمق. {فد. سونلک، دیمك.
{مر.

آیدین. {ص. «آی» قر، «تون»
{کیجه. ۱. آیلی (کیجه)،
مقمر. ۲. روشن، ضیادار،
منور. ۳. واضح، آشکار، باهر.

۴. مبارک، مسعود. || کوزیکز آیدین = بر سودیکنه ویا آرزو. سنه نائل اولانه ایراد اولنور تبریک تعبیریدر.

آیدینلاق { فل. آیدینلاق اولق، آیدینلاق } روشن و ضیادار اولق.

آیدینلاق { س. ۱. آی نوری، آیدینلاق } مهتاب، آی آیدینلاق. ۲. ضیا، نور، ایشیق، روشنائی. ۳. ضیادار بر. ۴. طام باجه. سی، چاییده کی بنجره.

آیران { س. دوگیلوب یاغی آ. آیران } نفش و صو قاریشدرلش یغورت. || آیران دلیسی = حق، بولک. || آیرانی شیشمک = کبر. لثمک. { استهزا مقامنده. }

آیرانلق { س. طالاق. || آیرانلق } تلق شیشمک = حدت ایتک. عو.

آیرت { س. تفریق، تمیز؛ آیرت ایتک = تفریق و تمیز ایتک. } (فت. غا: آیتلاق) آیرتلاق { تفریق و تمیز و انتخاب ایتدیرمک. }

آیرتلاق { فت. غا: آیتلاق } ایتک، آیرمق. ۲. بر شیشک ای قمنی سچمک، انتخاب ایتک، کزیده سنی آیرمق. || برنجی طا. شندن آیرتلاق = پک مشوش و مشکل بر ایشک ایچندن چیقمق.

آیرتلاق { فط. غا: آیتلاق. آیتلاق } (فق. ۱. تفریق و تمیز اولنق، آیرمق. ۲. سچلوب انتخاب اولنق، کزیده قسمی آلفق.

آیرمق { فط. ۱. تفریق او. آیرمق } لفق، جدا دوشمک؛

اوندن، چولق چوجفندن آیرلدی. ۲. بولمک، تقسیم او. لفق: ایکی به آیرلدی. ۳. تفریق و تمیز اولنق، فرقی و ممتاز اولق: کندسی آرقداشلرندن آیریلور. ۴. سچلمک، انتخاب اولنق: او مخصوص آیرلشدر. ۵. یارلق، چاتلامق: طوداق آیرمق. ۶. زوجین بینلرنده کی رابطه نکاحی فسخ ایتک: قاریسندن، قوجه سندن آیرلدی. ۷. چکلمک، انفکاک ایتک: ایشندن هیچ آیرلاز.

آیرمق { فت. ۱. تفریق ایتک. آیرمق } ۲. بولمک، تقسیم ایتک: ایکی به آیردی. ۳. تفریق و تمیز ایتک: ای آدملی آیرمق. ۴. سچمک، انتخاب ایتک: ایچلرندن بر ایکی دانه آیرلم. ۵. یارمق، شق ایتک: غلاصی درده آیردی. ۶. تطبیق ایتدیر. مک: اوئی قوجه سندن آیردیلر. ۷. چکلمک، انفکاک ایتدیرمک: درسندن آیردیلر. || کوز آیر. مامق = چوق دقت ایتک، دیده دوز اولق.

آیری { یاخود آرو. ص. ۱. فا. آیری } صله، منقطع، آره لقی، منفرد: محله دن آیری بر او. ۲. کندی باشنه، مستقل: او آیری اوده اوتورور. ۳. بشقه، غیر، آخر: او آیری ایشدر. || آیری آیری = هربری آیری، هربری کندی باشنه، منفرد. || آیرجه = آیری اوله.

رق. || آیری غیری = تکلیف و تکلف.

آیریق { س. برجلس چایراونی که آیریق } کوکی پک درین و سرت اولوب باغ و باغچه لره مسلط اولور، و آیتلاقی پک زوردر: آیریق اونی، آیریق کوکی. || آیریق چیچکی = فقاق. || طو. موز آیریقی = باتاققلرده حاصل اولان بر نوع ساز.

آیرپلاشمق { فط. آیرمق، منفرد آیرپلاشمق } اولق.

آیرپلاشمق { فط. ۱. آیرمق، منفرد آیرمق. ۲. کیمسه ایتامق، مبان اولق.

آیرپلق { س. فرقت، مفارقت، جدایی، هجران. ۲. مبانیت، مخالفت. }

آیغیر { یا آغیر. س. انخه مش طا. آیغیر } (مازلق آت، حصان. || مج. آزغین آدم. || دیکز آیغیری = باشی آته بکزر بر حیوان بحری که قرمه ده چیقار. || صو. آیغیری = آفریقانک بیوک نهر. لرنده بولنور جسیم بر چاربا، جاموس بحری، ایوپوتام.

آیغیرلق { یا آغیرلق. س. آیغیرک } حال و صفی و وظیفه. سی: بو آت آیغیرلق ایده مز. || مج. آزغینلق.

آیق { آقاق، آیقلامق و سائر. آیق } با: آییق و سائر.

آیلاق { ص. ایشده اولیان، بوش آیلایق } کزن.

آیلاقچی { س. معین بر ایشی او. ایلاچی } میسوب، کونده لکله ایشاین رنجبر.

آیلامق { فل. ۱. طولاشمق، دورایتک. ۲. یوقاریدن آشاغی به قایمق، دوشمک. مر.

آیلامق { فط. دوشمک، دور ایتک. مر.

آیلمق { فت. (بایلمش و یا سرخوش آیلتمق) آدمی } کندینه کتیر. مک، افاقت بولدیرمق.

آیلق { ص. ۱. آیده بر وهر آی وقوع بولان، آیه تابع اولان، شهری: آیلای رساله موقوته = آیده بر نشر اولنان. ۲. بر آیده اجرا اولنان، بر آیده قطع اولنان: بر آیلای یول، ایکی آیلای ایش. ۳. یاشی شو قدر آیدن عبارت اولان، ظهور و وقوعندن شو قدر آی چکش اولان: آلتی آیلای بر چوجق، اوج آیلای ایش: یش آیلای مسئله. = س. بر آیلای خدمته مقابل ویریلن اجرت، معاش. || آیلای باغلامق = معاش تخصیص ایتک. || آیلای چیقمق = معاش ویرلمک. || آیلای کیمک = معاش قطع اولنق، عزل ایدلمک.

آیلقی { ص. آیدن آیه ویریلن معاش ایلقی } مقابله خدمت ایدن (مأمور و یا خدمتچی)، موظف، معاشی.

آیلمق { فل. ۱. طولاشوب آیلای } رینه کلک، بر دور نام اجرا ایتک. مر. ۲. بایلمه دن و یا سکردن افاقت بولق، کندینه کلک.

آیلق { مض: آیار. فل. تق. ۱. آوسته چیقوب آغمق، صعود ایتک. ۲. طولاشوب دور ایتک. ۳. چکیلوب آیرمق.

آیلق { مض: آیار. فل. تق. ۱. آوسته چیقوب آغمق، صعود ایتک. ۲. طولاشوب دور ایتک. ۳. چکیلوب آیرمق.

آیلق { مض: آیار. فل. تق. ۱. آوسته چیقوب آغمق، صعود ایتک. ۲. طولاشوب دور ایتک. ۳. چکیلوب آیرمق.

آیلق { مض: آیار. فل. تق. ۱. آوسته چیقوب آغمق، صعود ایتک. ۲. طولاشوب دور ایتک. ۳. چکیلوب آیرمق.

آیلق { مض: آیار. فل. تق. ۱. آوسته چیقوب آغمق، صعود ایتک. ۲. طولاشوب دور ایتک. ۳. چکیلوب آیرمق.

آینده { ص. فا. } «آمدن» فعلندن آینه { س. کلیمی، کان. || خوش آینه = کلفتیز، کلیمی کوزل. لس.

آینه { س. فا: آینه دن } انعکاس ضیا طریقله انسانک کند. یخی کور مسیحون یا بلش مصفا لوحه و یا جام، گورگوز، مرعات.

آینه چی { س. آینه یاپان و یا صا. آینه چی } تان آدم.

آینه لی { ص. آینه و یا آینه لره مزین: آینه لی } چارشی، قازینو.

آیو { س. با: آیی. یاخود آیوه. س. معروف سرت میوه، سفرجل: اکمک، شکر، گورک، لیون، چین آیوایی = بو میوه ک انواعی. || آیو آغاجی = بو میوه یی ویرن شجر مثمر. || آیو چکرکی = طوگوق پنبه رنگ. || آیو کپی = پک صا ارامش، خسته. || آیوایی یوتمق = سر خوش اولق.

آیوالق { س. آیو آغاجلرینی حا. وی محل، آیو باغچه سی. یاخود آیو. س. معروف وحشی حیوان، دب، خرس. بوز، قره و آق جنسلری واردر. || آیی بالینی = بر جنس حیوان بحری. (فر. Phoqua). || آیی پنجه سی = کف الدب، شوکه الیهود، آیی قولاغی = شقایق.

آییق { ص. «آیمق» دن } کندینه آییق { کلش، سر خوشلقدن و یا بایلقدن قورتلش، عقلی باشنده. آییقلاق { آییقلاق، آییقلاق. آییقلاق } آیرتلاق، آیرتلاق و آیرتلاق دن غا. با: آیرتلا.

آییق { ص. «آیمق» دن } کندینه آییق { کلش، سر خوشلقدن و یا بایلقدن قورتلش، عقلی باشنده. آییقلاق { آییقلاق، آییقلاق. آییقلاق } آیرتلاق، آیرتلاق و آیرتلاق دن غا. با: آیرتلا.

آییق { ص. «آیمق» دن } کندینه آییق { کلش، سر خوشلقدن و یا بایلقدن قورتلش، عقلی باشنده. آییقلاق { آییقلاق، آییقلاق. آییقلاق } آیرتلاق، آیرتلاق و آیرتلاق دن غا. با: آیرتلا.

آییق { ص. «آیمق» دن } کندینه آییق { کلش، سر خوشلقدن و یا بایلقدن قورتلش، عقلی باشنده. آییقلاق { آییقلاق، آییقلاق. آییقلاق } آیرتلاق، آیرتلاق و آیرتلاق دن غا. با: آیرتلا.

آییق { ص. «آیمق» دن } کندینه آییق { کلش، سر خوشلقدن و یا بایلقدن قورتلش، عقلی باشنده. آییقلاق { آییقلاق، آییقلاق. آییقلاق } آیرتلاق، آیرتلاق و آیرتلاق دن غا. با: آیرتلا.

آییق { ص. «آیمق» دن } کندینه آییق { کلش، سر خوشلقدن و یا بایلقدن قورتلش، عقلی باشنده. آییقلاق { آییقلاق، آییقلاق. آییقلاق } آیرتلاق، آیرتلاق و آیرتلاق دن غا. با: آیرتلا.

مق و سائر. آییقلاق { س. سر خوشلقدن و یا بایلقدن قورتلش آدمک حالی، عقلی باشنده اولمی.

آیین { س. فا. ۱. رسم، عادت، قا. آیین } نون، داب، اصول: آیین قدما اوزره. ۲. مراسم مذهبی، عبادت: آیین مجوس اوزره؛ اجرای آیین ایدرکن. || شهر آیین = شنگ، دونما.

آیین { س. فا. آیین، کوزکو، آیین } مرآت. || آیین اسکندر = رومینک کویا اونکله دنیایی کوردیکی خارق عاده بر آینه. بو خرافاته سبیت ویرن شی مشارالیه ک یاننده بولنش اولمی محتمل اولان بر خریطه و آطلس اولسه کرکدر.

آییندار { س. بر بیوک آدمک آییندار } کینیرکن آینه سنی طوتغله مکلف خدمتچی.

آب { س. عر. ج: آباء. آنا، آب، بابا، پدر، والد: اب مشفق = شفقته پدر. || آب بر پدردن، پدری بر، یعنی والده. سی آیری: آب برادریدر. || آب عن جد = بابادن اوغله، نسلا بعد نسل. = ج. آب و اجداد = آنا، اسلاف. — کنبه. لک ترکیبیده و سائر تعبیرات عربیه ده «ابو، ابا، ای» صور تلخیصیه آلیور، که عربیده هر برینک محل استمالی آیری ایسه ده، لسانخزده بلا فرق قولانیلیر: ابا بکر، ابو حنیفه، ای دلامه.

آب { س. عر. ج: آباء. آنا، آب، بابا، پدر، والد: اب مشفق = شفقته پدر. || آب بر پدردن، پدری بر، یعنی والده. سی آیری: آب برادریدر. || آب عن جد = بابادن اوغله، نسلا بعد نسل. = ج. آب و اجداد = آنا، اسلاف. — کنبه. لک ترکیبیده و سائر تعبیرات عربیه ده «ابو، ابا، ای» صور تلخیصیه آلیور، که عربیده هر برینک محل استمالی آیری ایسه ده، لسانخزده بلا فرق قولانیلیر: ابا بکر، ابو حنیفه، ای دلامه.

آب { س. عر. ج: آباء. آنا، آب، بابا، پدر، والد: اب مشفق = شفقته پدر. || آب بر پدردن، پدری بر، یعنی والده. سی آیری: آب برادریدر. || آب عن جد = بابادن اوغله، نسلا بعد نسل. = ج. آب و اجداد = آنا، اسلاف. — کنبه. لک ترکیبیده و سائر تعبیرات عربیه ده «ابو، ابا، ای» صور تلخیصیه آلیور، که عربیده هر برینک محل استمالی آیری ایسه ده، لسانخزده بلا فرق قولانیلیر: ابا بکر، ابو حنیفه، ای دلامه.

آب { س. عر. ج: آباء. آنا، آب، بابا، پدر، والد: اب مشفق = شفقته پدر. || آب بر پدردن، پدری بر، یعنی والده. سی آیری: آب برادریدر. || آب عن جد = بابادن اوغله، نسلا بعد نسل. = ج. آب و اجداد = آنا، اسلاف. — کنبه. لک ترکیبیده و سائر تعبیرات عربیه ده «ابو، ابا، ای» صور تلخیصیه آلیور، که عربیده هر برینک محل استمالی آیری ایسه ده، لسانخزده بلا فرق قولانیلیر: ابا بکر، ابو حنیفه، ای دلامه.

آب { س. عر. ج: آباء. آنا، آب، بابا، پدر، والد: اب مشفق = شفقته پدر. || آب بر پدردن، پدری بر، یعنی والده. سی آیری: آب برادریدر. || آب عن جد = بابادن اوغله، نسلا بعد نسل. = ج. آب و اجداد = آنا، اسلاف. — کنبه. لک ترکیبیده و سائر تعبیرات عربیه ده «ابو، ابا، ای» صور تلخیصیه آلیور، که عربیده هر برینک محل استمالی آیری ایسه ده، لسانخزده بلا فرق قولانیلیر: ابا بکر، ابو حنیفه، ای دلامه.

آب { س. عر. ج: آباء. آنا، آب، بابا، پدر، والد: اب مشفق = شفقته پدر. || آب بر پدردن، پدری بر، یعنی والده. سی آیری: آب برادریدر. || آب عن جد = بابادن اوغله، نسلا بعد نسل. = ج. آب و اجداد = آنا، اسلاف. — کنبه. لک ترکیبیده و سائر تعبیرات عربیه ده «ابو، ابا، ای» صور تلخیصیه آلیور، که عربیده هر برینک محل استمالی آیری ایسه ده، لسانخزده بلا فرق قولانیلیر: ابا بکر، ابو حنیفه، ای دلامه.

آب { س. عر. ج: آباء. آنا، آب، بابا، پدر، والد: اب مشفق = شفقته پدر. || آب بر پدردن، پدری بر، یعنی والده. سی آیری: آب برادریدر. || آب عن جد = بابادن اوغله، نسلا بعد نسل. = ج. آب و اجداد = آنا، اسلاف. — کنبه. لک ترکیبیده و سائر تعبیرات عربیه ده «ابو، ابا، ای» صور تلخیصیه آلیور، که عربیده هر برینک محل استمالی آیری ایسه ده، لسانخزده بلا فرق قولانیلیر: ابا بکر، ابو حنیفه، ای دلامه.

اَبْرَوْلَامِق { فقه سرمرکھی خا.
رومی و یا طمارلی
اوله رق بویامق.

اَبْرَه { س. عر. ایکنه، سوزن.
|| ف. چیکلرده غبار طلعی
میضه ایصال ایدن میل (فر.
[Style]. ا. ا. ابره مقناطیسیه =
پوصله، قبله نما ایکنه سی. || ابره
هوام = آری وعقرب کبی حشر.
تک ایکنه سی، دیکنی.

اَبْرِی { ص. عر. ابریه. [ابره]
[دن س. ا. ابره سی اولان
(نات): فصیله ابریه (فر. Stylo-
idéas]. || ا. ایکنه شکلده
اولان. [فر. Styloïde].

اَبْرِیز { س. عر. خالص آلتون.
اَبْرِیشیم { س. ف. بوکلش اییک،
اَبْرِیشیم { اییک اییلیکی. = ص.
اَبْرِشیدن معمول: اَبْرِشیم یو.
سکول، صحاق.

اَبْرِیق { س. عر. [زبازدی:
[ابریک.] صو دوکمه
مخصوص قبولی و ابریکلی قاب:
آبدست ابریق؛ جای، شربت،
قهوه ابریق = هر بری بر شکل
مخصوصه قابل.

اَبْرِیقچی { ابریقچی بائی. س.
[و:]

اَبْرِیقِدَار { س. ف. بیوک بر دا.
[زده و علی الخصوص
سرای هایبونده لکن ابریق و
آبدست لوازمه مأمور آدم.

اَبْرِیقِدَارلیق { س. ابریقِدَار
[وظیفه سی و
صفت و مأموریتی.

اَبْزَار { س. عر. ف. بزر.
[با: بزر.

اَبْصَار { س. عر. ف. بصر.
[با: بصر.

اَبْطال { س. عر. [بطلان]
[دن مص. افعال] ۱.

اَبْطال و حکمیز براقه، رفع و
لغو، قالدیره، فتح: بر قانونی
اَبْطال ایتک. ۲. باطل اولدیغنی
کوسروب اثبات ایتمه، چورو.
تمه = اودعوانی ابطال ایتدی.

اَبْعاد { س. عر. ف. بعد.
[با: بعد.

اَبْعاد { س. عر. [بعد] دن
[مص. افعال] اوزاقلشد.
یرمه، طرد. [تبعید] ده
مستعمل اولوب، آنجق نفی و
اجلا معناسنی ده متضمندر.

اَبْقاء { س. عر. [بقاء] دن
[مص. افعال] ۱. دائم و
باق ایتمه، براقه: ابقای نام
ایتک = نامی براقق، نامنک
دائما یاد اولنسنه سبب اوله جق
بر فعل خیره بولنقی. ۲. یرنده
براقه، کندی حالنده ترک،
طوقنامه: بر عزک اوج یتنی
چیزوب ایکسنی ابقا ایتشلر. ۳.
بر مأموری عزل ایتیوب مأموریتی
تصدیق و یا عزلی عقبنده مأمو.
ریتنه اعاده ایتمه: مأموریتنده
ابقا اولندی. || ابقاء تعیین ایتک =
مأموریت سابقه سی تصدیق
ایتک.

اَبْلیسانه { ص. ح. ف. شیطان
[لایق، شیطانکارانه.
[ابلسکارانه] دیمک ده
ایدر.

اَبْلیسکارانه { ص. ح. ف. شیطان
[نک ایشنه بکرز،
شیطانجه.

اَبْلیق { و زبازدی املیق. با:
[ایلیق.
[وین. س. عر. ف. بخت. ج:
[ابناء، بنی (بنو). اوغل:
حسن بن علی؛ فاطمه بنت احمد:
ابناء سبیل = بوجیلر؛ بنی آدم =
آدم اوغلاری، انسانلر. || ابناء
جنسمز = همجنسلسر من اولان
افراد بشر. || ابن وقت = زمانه
آدمی.

اَبْکار { س. عر. ف. بکر.
[با: بکر.

اَبْکَم { ص. عر. [بکامت] دن
[ص. [دیلسز، اِسم،
اخرس.

اَبْلاغ { س. عر. [بلوغ] دن
[مص. افعال] ۱. یتشد.

یرمه، ایصال. [بو معناده
« تبلیغ » ده مستعملدر.] ۲.
طولدریره، واردیره، چیقارمه،
بر مبلغی بر حده ایصال: معا.
شنی بش بیکه ابلاغ ایتدیلر.

اَبْلَق { ص. عر. [بلق] دن
[ص. [آلاجه] با: ابلاق.
= س. آلاجه ای آت: ابلق
سوار. ذ.

اَبْلَه { ص. عر. [بلاهت] دن
[ص. [احق، عقلسز، بدلا.
|| ابله پسندانه = بدلارک بکنه.
جکی. || ابله فریب = آنجق حقانی
آلدانه بیلیر (قباحیله). [ابلهانه]
و « ابلهی » تعبیرلری قوللانیله.
حق شیشلر دکلدرد.

اَبْلِس { س. عر. ج: آبالیس و
[ابالس. شیطان. || مج.
حیث و دساس آدم، || ابلیس
طیرناغی = شیطان طیرناغی.

اَبْلِسکارانه { ص. ح. ف. شیطان
[لایق، شیطانکارانه.
[ابلسکارانه] دیمک ده
ایدر.

اَبْلِسکارانه { ص. ح. ف. شیطان
[نک ایشنه بکرز،
شیطانجه.

اَبْلِق { و زبازدی املیق. با:
[ایلیق.
[وین. س. عر. ف. بخت. ج:
[ابناء، بنی (بنو). اوغل:
حسن بن علی؛ فاطمه بنت احمد:
ابناء سبیل = بوجیلر؛ بنی آدم =
آدم اوغلاری، انسانلر. || ابناء
جنسمز = همجنسلسر من اولان
افراد بشر. || ابن وقت = زمانه
آدمی.

اَبْکار { س. عر. ف. بکر.
[با: بکر.

اَبْکَم { ص. عر. [بکامت] دن
[ص. [دیلسز، اِسم،
اخرس.

اَبْلاغ { س. عر. [بلوغ] دن
[مص. افعال] ۱. یتشد.

اَبْباء { س. عر. ف. بزر.
[با: بزر.

اَبْنیه { س. عر. ف. بناء.
[با: بناء.

اَبْ { س. عر. [اب] اسمنک
[اب] حالت رفعی اولوب، کنیه لرده
بولنور. [با: اب.

اَبْواب { س. عر. ف. باب.
[باب. [با: باب.

اَبْوت { س. عر. [اب] دن
[اتالیق، پدرلک، پدرحالی.

اَبْوَجَهْل قارپوزی { س. عر.
حفظ و فر. Coloquinte دینلن
آجی بر میوه.

اَبْوَطیلون { س. خطمی انوا.
[عندن بر چیک.

اَبْوین { س. عر. [اب] دن
[آنا بابا، والدین.

اَبْه { س. طوغورمه صنعتی اجرا
[ایدن قالدین و یا طیب، قابل،
قاله؛ ابله قالدین؛ ابله طیب. || ابله
اسکمله سی، ابله اوریکه سی = اسکی
جاهل ابلرک وضع حمل ایده جک
قالدینلری اوتورتمنی عادت ایدند.
کاری بر اسکمله. || ابله پسکی =
پسی اوق. || سوزابه سی = جوق
سویلن.

اَبْهام { س. عر. ج: ایهامات.
[مص. افعال] قسالی و
مشکوک بر صورتده افاده: بو
سوزده ایهام واردر.

اَبْهام { س. عر. [عرییده مؤ.
[ایهام] (شدر). ج: ایهام. ال و
آیاغک باش پارمنی.

اَبْهت { س. عر. بیوککک،
[عظمت، مهابت.] یا لککز
صدر عالی معزوللرینه ویریلن
اَهتلود و تلوغواننده مستعملدر.

اَبْهر { س. عر. ق. تمیز قانی
[یورکدن بدنه طاغیدان

اَبْهر { س. عر. ق. تمیز قانی
[یورکدن بدنه طاغیدان

بیوک بر شریان که آرقه بونجه
اوزانیر: شریان اهر.

اَبْه گونجی { س. [و غا. ابله
[گونجی] چیک و
کوک طبعده مستعمل و یا پراغی
سبزه سی قوللانیلان معروف
نبات، خبازی، پتیک.

اَبْه لک { س. ابله صنعتی و فنی،
[ابله لک]

اَبْی { س. عر. [اب] اسمنک
[حالت جرده آلدیغنی صورت
اولوب، کنیه لرده بولنور.] با:
اب.

اَبْیات { س. عر. ف. بیت.
[با: بیت.

اَبْیض { ص. عر. ف. بیضاء.
[« بیاض » دن ص. [

اَبْیض { ص. عر. ف. بیضاء.
[« بیاض » دن ص. [

اَبْیض { ص. عر. ف. بیضاء.
[« بیاض » دن ص. [

اَبْیض { ص. عر. ف. بیضاء.
[« بیاض » دن ص. [

اَبْیض { ص. عر. ف. بیضاء.
[« بیاض » دن ص. [

اَبْیض { ص. عر. ف. بیضاء.
[« بیاض » دن ص. [

اَبْیض { ص. عر. ف. بیضاء.
[« بیاض » دن ص. [

اَبْسید { س. تکرلک چنبرینک
[پارچه لری.

اَبْمق { س. صیان دمیرینک
[اوجی.

اَبْوت { س. [آبولت. س. [فر.
[Epaulette] عسکریلرک

اَبْوت { س. [آبولت. س. [فر.
[Epaulette] عسکریلرک

اَبْوت { س. [آبولت. س. [فر.
[Epaulette] عسکریلرک

اَبْوت { س. [آبولت. س. [فر.
[Epaulette] عسکریلرک

اَبْوت { س. [آبولت. س. [فر.
[Epaulette] عسکریلرک

اَبْوت { س. [آبولت. س. [فر.
[Epaulette] عسکریلرک

اَبْوت { س. [آبولت. س. [فر.
[Epaulette] عسکریلرک

اَبْوت { س. [آبولت. س. [فر.
[Epaulette] عسکریلرک

اَبْوت { س. [آبولت. س. [فر.
[Epaulette] عسکریلرک

میدانی = وقبله یکپوری عسکر.
 ینہ لم تعیناتی توزیع و تقسیم
 اولندیفی میدان و قبشله اوکی.
 || آنه طولون = مطمبه، شیشمان
 اولقیزین سیمز، طیقناز. || آو
 اتی = آوده اوریلان حیوان و
 قوش لحمی. || بالیق اتی = یاغسر
 و سرت عضلاتدن عبارت ات.
 || بالیق اتلی = بدنی نارین اولد.
 یغی حالده اعضاسی اتله مستور
 واتلری سرت و دوز کون او.
 لان، ضعیف و لاغر اولما مغله
 برابر مطم و صارقیق اتلی اولیان.
 || دیش اتی = دیشلرک دیبلرنده
 بولنان و دیشلر دوکله کدن
 صکره برسد تشکیل ایدن
 اتلر، لسه. || قبات = الیتین و
 بالدر اتلری کبی قالین و یاغسر
 بوتلر. || گیک اتی = قیزلرک
 بلوغه ایردکرنده کی خفیف و
 متناسب طولونلق؛ گیک اتنه
 کیرمک = (قیز) بو طولونلقی
 کسب ایتک.
 { سذ. جر. عر. } [فد: تبع.
 اتباع] غیر مستعملدر. — تابع
 صفتنک جمعی زعم ایدلر یا.
 کشلردر، زیرا «تابع» ک جمعی.
 تبعه و توابع کلیر. برینه تابع
 اولوب هر خصوصده کند بیلندن
 آپریلنلر، پیرولر، طرفکیلر:
 اتباع امام اعظم. = تر. اوشاقلر
 و خدمتچیلر طاقی: آدمی شرفلند.
 برن اتباعیدر.
 { سذ. عر. } [«تابع» دن
 اتباع] مص. افعال. آنجق بورا.
 ده مصدریت معناسی مقصود
 دکادر. د. برکله نک ارقه سندن
 لفظا اوکا مشابه اوله رق ایراد
 اولنان لفظ مهمل: آت مات،
 قلع ملیح کبی: اتباع ایچون
 ایراد اولمش بر لفظ مهملدر
 دینلیر.
 { سذ. عر. } [«تابع» دن
 اتباع] مص. افعال. اویمه،
 تابع اولمه، برینک قول و یا
 مذهب و مسلکته امتثال، اقتدا،
 اقتفا: امام اعظمه اتباع ایدلر.
 { سذ. عر. } [«اتباع»
 اتی] (اونک سوزینه اتباعاً).
 { سذ. عر. } [«وحدت»
 اتحاد] دن مص. افعال. ۱.
 برلشمه، بر اولمه: بو ایکی شیء
 اتحاد ایدمه. ۲. همفکر و
 هرأی اولمه، موافقت، اتفاق،
 اشتراك: اتحاد آرا، اتحاد اسلام.
 || اتحاد ایتک = متحد اولق،
 برلشک، برلکده حرکت ایتک
 اوزره قوتلری برلشدیرمک و
 سوزی بر ایتک. || اتحاد منافع
 منفعتلرک بر و مشترک اولسی.
 { سذ. جر. عر. } [«وحدت»
 اتحاد سزلق] فقت فققدانی.
 { ص. عر. } [«اتحادی»
 اتحادی] برلک و اتفاقه متعلق.
 { سذ. عر. } [«تحفه»
 تحاف] دن مص. افعال. ارمغان
 و تنسوخ و یرمه، هدیه تقدیم
 وارسالی، اهدا: برجوق کوزل
 شیلر تحاف ایتدی. [«اهدا»
 ده مستعملدر].
 { سذ. عر. } [«اخذ» دن
 اتخاذ] مص. افعال. ۱. ایدمه،
 قبول ایتمه: بوقانونی اتخاذ ایتشدیر؛
 اونی دوست اتخاذ ایتدی =
 دوستلغه قبول ایتدی. ۲. عد
 و اعتبار، نظریله باقیه: بونی بر
 قاعده عمومی اتخاذ ایتشدیر.
 ۳. قوللانمه، استعمال ایتمه:
 شو ایکی اوطه بی سلامتی اتخاذ
 ایدورم. ۴. دوشونمه، قورمه،
 توسل: بونک اوکی آلتی ایچون
 بر تدبیر اتخاذ ایتلی.
 { سذ. جر. } [«Ether» یو.
 اتر] (Aether) کیم، تخر ایدوب
 اوجمه مائل بعض کوکول و سائر
 مایعلره ویریلان اسمدر، روح:
 اتر معطر؛ اتر کبریتی = لقمان
 روحی. یا: اتر.
 { سذ. جر. عر. } [«ترك»
 اترک] سذ. جر. عر. فد: ترک.
 { سذ. جر. عر. } [«تراب»
 اتربه] سذ. جر. عر. فد: تراب.
 { سذ. عر. } [«وسع» دن
 اتساع] مص. افعال. گک بیلشمه،
 بوللانمه، اکتساب و سعت:
 دائره نفوذی اتساع ایتدی. ۲.
 { سذ. عر. } [«وسع» دن
 اتسام] مص. افعال. قیزغین
 دمیرله درمی اوریلان تمغا ایله
 تمغالانمه، متصف اولمه. یالکز
 سجع بلا-یچون قوللانیلیر: نام
 مکارم اتسامی = مکارمله تمغا.
 لانمش یعنی مکارمله متصف
 اسمی.
 { ص. اتی اولیان، اتی آز،
 اتسیر } اریق، لاغر.
 { سذ. عر. } [«وصف»
 اتصاف] دن مص. افعال.
 وصفانمه، بر صفتله موصوف
 اوله: اخلاق حمیده ایله اتصاف
 ایتک. [«متصف اولق» تعبیری
 ده مستعملدر].

اتصال { سذ. عر. } [«اتصال»
 لات.] «وصل» دن
 مص. افعال. ۱. اولاشمه،
 بیلشمه. ۲. آرائق فققدانی،
 تماس، بر برینه طوقونمه: اتصالی
 کیمک. ۳. قرینت، یاقینلق.
 || اتصالنده = تاییاننده، بیلشیمک
 اوله رق. || کسب اتصال ایتک =
 یان یانه کلیمک، تماس ایتک،
 بیلشیمک. = جر. بر بنا یا عرصه
 و اراضینک جهات اربعه سنده کی
 حدودی. || ع. بر اردونی تر.
 کیب ایدن فرقه لر بیلشیمکی طرق
 مخاربه و اختلاط.
 { سذ. عر. } [«تعب» دن
 اتعاب] مص. افعال. یورمه،
 یورغونلق و یرمه: سزی بیهوده
 اتعاب ایتدم. || اتعاب ذهن =
 آکلاشلماز بر شیئی آکلامغه
 جالشمه، ذهن یورمه، قفا یا.
 تلامه: نافله اتعاب ذهن ایتشم.
 { سذ. عر. } [«اتفاق»
 اتفاق] دن مص. افعال. ۱. موافقت،
 موافقه. ۲. تصادفی: غرائب اتفاقیه.
 { سذ. عر. } [«اتفاق»
 اتفاق] دن مص. افعال. ۱. صافیمه،
 اجتناب: مناهی و محرماتدن اتقا
 ایتلی. (توقی ده مستعملدر).
 ۲. نقوی، پرهیزکارلق، الیهدن
 قورقه.
 { سذ. عر. } [«یقن» دن
 اتقان] مص. افعال. کوزله
 کورمش کبی اتی و صاغلام
 بیله، یقن، اطمینان. (یقن
 ده مستعملدر).
 { سذ. جر. عر. } [«اتقيا»
 اتقیا] یا: تقی.
 { سذ. عر. } [«اتک»
 اتک] اتیابک آشاغی صارقان
 قسمی و علی الخصوص کوشه لری،
 ذیل، دامن. ۲. روبه اتکنه
 بگزر مختلف مصادره دخی
 اطلاق اولنور: چادیر اتکی. ||
 اتک اتک = اتک طولوسيله، بول
 تصادف. [لسانمزده بو معنا
 ایله استعمالی نادردر]. || اتفاق
 آرا = بر مجلس اعضاسی و یا بر
 هیئت افرادی رأی و فکرلر.
 ینک بر نقطه به اجتماعی، جمله سنک
 بر رأیده بولنسی، سوز برلکی:
 بو ایشه اتفاق آرا ایله قرار
 ویرلدی. [اتحاد آرا دخی
 دینلیر].
 { سذ. عر. } [«اتصادف»
 اتفاق] دن مص. افعال. ۱. موافقت،
 موافقه. ۲. تصادفی: غرائب اتفاقیه.
 { سذ. عر. } [«اتفاق»
 اتفاق] دن مص. افعال. ۱. صافیمه،
 اجتناب: مناهی و محرماتدن اتقا
 ایتلی. (توقی ده مستعملدر).
 ۲. نقوی، پرهیزکارلق، الیهدن
 قورقه.
 { سذ. عر. } [«اتقيا»
 اتقیا] یا: تقی.
 { سذ. عر. } [«اتک»
 اتک] اتیابک آشاغی صارقان
 قسمی و علی الخصوص کوشه لری،
 ذیل، دامن. ۲. روبه اتکنه
 بگزر مختلف مصادره دخی
 اطلاق اولنور: چادیر اتکی. ||
 اتک اتک = اتک طولوسيله، بول

بول. || اتک اویمک = مقام
 نخبه ده بر بیوک آدمک اتکنی
 اویمک: و مج. تبصیب و تمان
 ایتک: ال اتک اویمک آلیشدم.
 || اتک باغی = قادیلرک فستانلری
 فراجه و چارشفک آلتسندن کور.
 رنمه مک ایچون قالدیروب بله
 باغلادقلری شربت و یا غیطان.
 || اتک یزی = چوچق قونداغنسک
 بلدن آشاغی کانی. || اتک بلده =
 حاضر، مهیا. || اتک سرین = قیافتی
 طوبلی اولیان، پاساقلی. || اتک
 سلیکمک = چکیمک، ارقی قا.
 ریشماقی، قطع مناسبت ایتک.
 || اتکه دوشمک، صارلق = التجا
 ایتک. || اتکنه بایشیمتی = طلب
 حایه ایتک. || طاغ اتکی = طام.
 غمک اتک شکسته کیتدیکه
 آلمالهرقی اووه و یا درمه طو.
 غری اوزانان قسمی.
 { سذ. عر. } [«وگا» دگی
 اتسکا] مص. افعال. طیانمه،
 سوبکشمه، یاصلانمه: یاصدیفه
 اتکا ایتشیدی.
 { سذ. عر. } [«اتک»
 اتک] صارق اوزره کییان
 روبه، فیستان، تنوره. ۲. قا.
 دینلرک صیحاق طوموق و یا
 فیستانی قبارتمق ایچون آلتدن
 کیدیکلری فوسته. || امامه
 اتکلی = چپوق طاقنسک آلت
 طرفی.
 { سذ. عر. } [«اتک»
 اتک] اتیابک آشاغی صارقان
 قسمی و علی الخصوص کوشه لری،
 ذیل، دامن. ۲. روبه اتکنه
 بگزر مختلف مصادره دخی
 اطلاق اولنور: چادیر اتکی. ||
 اتک اتک = اتک طولوسيله، بول

قولانهرق هولند یرمق. ۳.
بول بول اتكه طولد یرمق، اتمك
اتمك آلوب کوتورمك.
آتكلی { ص. اتكي اولان؛ او.
آتكلی } زون اتكلی = اتكلری
قالدیروب بله باغلانان اسکی بر
نوع اوزون اواب.
اتلاف { س. س. ع. ج. اتلافات.
{ « تلف » دن مص.
افعال } ۱. اولدیرمه، قتل و
هلاک ایتمه. ۲. بوش یره
صرف، اسراف؛ پدرندن بولدیغی
او قدر مالی آز و قتده اتلاف
ایندی. ۳. بوزمه، محو و
خراب ایتمه. ۴. اتلاف جنین =
رحمك ایچنده دولی اولدیرمك
جنایتی.
آتلی { ص. ۱. اتی چوق اولان،
آتلی } طیقناز، طولون. ۲.
چكردك ايله دری آره سنده کی
ینه چك قسمی چپوق اولان
(میوه). ۳. بالیق اتلی = اتی آز
لكن صیتی و طولون اولان.
آتم { ص. ع. } « تام » دن ستم.
آتم { ص. ع. } « تام » دن ستم،
قصائز، اكل.
اتمام { س. ع. } « تمام » دن
{ مص. افعال } بیتیرمه،
اکال، پایانه ایردیرمه؛ شو بنانی
اتمام ایدممدك. { « اکال » دن
فرق شوکه اکالده بیتیرمکه
برابر مکملیت دخی مقصوددر.
آتکم { س. } آتسه کوستروب
« اوتکم » دن. زبازدی:
اکمک. ۱. حبوبات مختلفه
اونندن معمول خورک آتشد
یا فرونده و یا پسیده پیشمشی که

انسان غدا سنك اساسیدر،
خبز، نان؛ بدای، مصر،
آریه، چاودار اتمکی. ۲. یه.
چك، یمك، طعام. ۳. کچینه چك،
میش، وجه معاش؛ اتمکی
چیقارمق. ۴. ایش، مأموریت،
خدمت، وظیفه؛ بنی اتمکدن
ایده چکسکز = مأموریتی غائب
ایتمکسکه سبب اوله چکسکز.
۵. اتمک اوافغی = اتمک ریزه لری،
توکندی. ۶. اتمک ایچی = یومشاق
اولان لی، نرمه، ۷. اتمک قابوغی =
اوست و آلتنده کی قیتیری،
قشاره. ۸. اتمک کبی = پک عزیز
وقیمتلی؛ پک لازم، لابد.
۹. اتمکی دیزنده = تلمسز، موقت
نعمت و یا خدمت. ۱۰. اتمکسکه
یاغ سورمک = آرزوسنه مع.
زیاده نائل اولمق. ۱۱. پتیر
اتمک = یاوان یمک. ۱۲. تعیین اتمکی =
عسکریلره ویریلن بکک اتمکی.
۱۳. طوز اتمک حق = شکران نعمت.
۱۴. قوری اتمک = قاتیق سز ساده
اتمک.

اتمکچی { س. اتمک یاپان و
کمز دیروب صاتان
آدم، خباز.

اتمکچیلک { س. اتمک یاپان و
صانع.

اتهام { س. ع. } « دتهمت » دن
{ مص. افعال } برینه تهمت
و قباح استنادی؛ بوندن طو.
لانی بنی اتهام ایدم مز سکن.
۲. ع. وقوع بولان بر قباح و
یا جنایتک قبل المحاکمه وظن
اوزرینه برینه استنادی.

اتهام { س. ع. } « تهمت » دن
{ مص. افعال } بر قباحك
استنادی آلتنده بولمه، اتهام
اولمه. ۳.

اتهامنامه { س. ق. ه. بر جنا.
یتدن طولانی مظلوناً
توقیف اولنان آدمه او جنایتک
استنادی حقیقه هیئت اتهامیه
طرفندن ویریلن ورقه، که او.
نکله محکمه به تسلیم اولنوب،
محاکمه سنه بدأ اولنور.

اتهامیه { ص. ع. } ۱. اتهامیه.
{ س. ع. } ۲. ق. قبل المحاکمه
مظلوناً موقوف اولانله اسناد
جرم و جنایتله اوغراشان و یا
بو ایشه متعلق اولان؛ هیئت
اتهامیه؛ اوراق اتهامیه.

ایتان { س. ع. } ۱. کتیرمه، ایراد؛
{ دلائل آیتان ایندی.
{ عربیده اصل معنایی کله،
ورود، وصول ایسه ده، ترکیه.
ده او معنا ايله قوللا تلماز. }

اثاث { س. ع. } ۱. س. اولد.
{ یغیچون جمع کبی اعتبار
اولنوب صفتی مؤثر ایراد اولنور.
او اشیاسی، مفروشات، دوئمه؛
اثاث بیتیه، اثاث بیت.

اثبات { س. ع. } « ثبوت » دن
{ مص. افعال } ۱. بایدار
و محکم ایتمه، صاغلاملاشدیرمه.
۲. دلیل و برهان ایرادله و
سند و شاهدله صحتی میدانه
چیقارمه؛ دعواسنی اثبات ایدم.
۳. مدعی؛ سویلدیکسز شایعی
اثبات ایدم بیلیرمیسکز؟ ۴. وار
ایتمه، موجود براقه، محو
ایتمه؛ یش؛ فلان کتابی محو و
اثبات طریقیله کندی نامنه

نشر ایندی، یعنی بعض یرلرینی
قالدیروب بعضلرینی براقه رق.
۴. میدانه چیقارمه، اظهار،
ابراز؛ اثبات هنر. ۵. بر دعوی
و یا مسئله نك صحتی کوسترمك
ایچون درمیان اولنان بدییی
و با هر دلیل و برهان؛ بو
دعوايه اثباتم یوقدر، اثبات
ابراز ایدم. ۶. ن. فی ضدی،
منفی اولمیان فعل و سائرته نك
حالی، ایجاب، تصدیق؛ ادات
اثبات = ادات نفیک ضدی. ۷.
اثبات وجود = حاضر و موجود
اولدیغی کوسترمك ایچون بر
کره کوریش. { فر. Acte de
présence. }

آثر { س. ع. } ۱. آثار. ۲.
{ علامت، نشان، بر شیشك
وجودینه دلالت ایدن حال؛
بر اثر جمیت کوستردی. ۳. وجودی
قالتمش بر شیشك قالان قسمی،
بقیه؛ بوراده بنا اثری یوقدر؛
اوراده بر اسکی شهرک آثاری
موجوددر. ۴. بر آدمک وجوده
کتیردیکی شیء، تألیف، اختراع،
تصنیع و اعمال؛ شاهنامه فر.
دوسینك، طباعت غوثانبرغك،
سلیمانیه جامع شرقی معمار
سناتک اثریدر. ۵. تألیف،
کتاب؛ نواینك « مجالس
النفایس » ی کوزل بر اثر در؛
آثار اسلاف ایچنده حرزجان
اوله حق کتیا بلر وارددر. ۶.
فعل، عمل، تأثیر؛ طاشده مغمز
اولان آتسه آب ایتمز اثر. ۷.
اسکی زمانلردن قالمه مصنوعو
عات بشریه؛ اسکی مصریلرک

آثار { س. ع. } ۱. آثار. ۲.
{ علامت، نشان، بر شیشك
وجودینه دلالت ایدن حال؛
بر اثر جمیت کوستردی. ۳. وجودی
قالتمش بر شیشك قالان قسمی،
بقیه؛ بوراده بنا اثری یوقدر؛
اوراده بر اسکی شهرک آثاری
موجوددر. ۴. بر آدمک وجوده
کتیردیکی شیء، تألیف، اختراع،
تصنیع و اعمال؛ شاهنامه فر.
دوسینك، طباعت غوثانبرغك،
سلیمانیه جامع شرقی معمار
سناتک اثریدر. ۵. تألیف،
کتاب؛ نواینك « مجالس
النفایس » ی کوزل بر اثر در؛
آثار اسلاف ایچنده حرزجان
اوله حق کتیا بلر وارددر. ۶.
فعل، عمل، تأثیر؛ طاشده مغمز
اولان آتسه آب ایتمز اثر. ۷.
اسکی زمانلردن قالمه مصنوعو
عات بشریه؛ اسکی مصریلرک

آثار { س. ع. } ۱. آثار. ۲.
{ علامت، نشان، بر شیشك
وجودینه دلالت ایدن حال؛
بر اثر جمیت کوستردی. ۳. وجودی
قالتمش بر شیشك قالان قسمی،
بقیه؛ بوراده بنا اثری یوقدر؛
اوراده بر اسکی شهرک آثاری
موجوددر. ۴. بر آدمک وجوده
کتیردیکی شیء، تألیف، اختراع،
تصنیع و اعمال؛ شاهنامه فر.
دوسینك، طباعت غوثانبرغك،
سلیمانیه جامع شرقی معمار
سناتک اثریدر. ۵. تألیف،
کتاب؛ نواینك « مجالس
النفایس » ی کوزل بر اثر در؛
آثار اسلاف ایچنده حرزجان
اوله حق کتیا بلر وارددر. ۶.
فعل، عمل، تأثیر؛ طاشده مغمز
اولان آتسه آب ایتمز اثر. ۷.
اسکی زمانلردن قالمه مصنوعو
عات بشریه؛ اسکی مصریلرک

آثاری جالب حیرتدر. ۷.
حدیث شریف، علم حدیث،
خبر. ۸. تاریخ، وقایع. ۹. آثار
عتیقه = ازمینه قدیمه دن قالمه
مصنوعات مهمه. ۱۰. آثار قلمیه =
تألیفات، محررات. ۱۱. کلیات
آثار = بر مؤلفک مجموع تألیفاتی.
۱۲. س. س. ع. ایز، آیاتی یری.
۱۳. مج. مساک، کیدیش؛
صلحا و ابرارک اثرینه تبعیت ایتلی.
۱۴. س. س. ع. ج. ع. (فد؛ ثقل
آثقال { غیر مستعمل } آغیر
شیلر، اشیاء غبله لك، آغراق.
۱۵. ج. ج. ع. ع. (فد؛ ثقل
فن میخانیکی. { فر. Mécha-
nique. }

آثقال { س. ع. } ۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۴۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۴۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۴۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۴۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۴۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۴۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۴۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۴۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۴۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۴۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۵۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۵۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۵۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۵۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۵۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۵۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۵۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۵۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۵۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۵۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۶۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۶۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۶۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۶۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۶۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۶۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۶۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۶۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۶۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۶۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۷۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۷۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۷۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۷۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۷۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۷۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۷۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۷۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۷۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۷۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۸۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۸۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۸۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۸۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۸۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۸۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۸۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۸۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۸۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۸۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۹۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۹۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۹۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۹۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۹۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۹۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۹۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۹۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۹۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۹۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۰۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۰۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۰۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۰۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۰۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۰۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۰۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۰۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۰۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۰۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۱۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۱۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۱۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۱۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۱۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۱۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۱۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۱۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۱۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۱۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۲۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۲۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۲۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۲۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۲۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۲۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۲۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۲۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۲۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۲۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۳۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۳۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۳۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۳۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۳۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۳۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۳۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۳۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۳۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۳۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۴۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۴۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۴۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۴۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۴۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۴۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۴۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۴۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۴۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۴۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۵۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۵۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۵۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۵۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۵۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۵۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۵۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۵۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۵۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۵۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۶۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۶۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۶۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۶۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۶۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۶۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۶۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۶۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۶۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۶۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۷۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۷۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۷۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۷۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۷۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۷۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۷۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۷۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۷۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۷۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۸۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۸۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۸۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۸۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۸۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۸۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۸۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۸۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۸۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۸۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۹۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۹۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۹۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۹۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۹۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۹۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۹۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۹۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۹۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۱۹۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۰۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۰۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۰۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۰۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۰۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۰۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۰۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۰۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۰۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۰۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۱۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۱۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۱۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۱۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۱۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۱۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۱۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۱۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۱۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۱۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۲۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۲۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۲۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۲۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۲۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۲۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۲۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۲۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۲۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۲۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۳۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۳۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۳۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۳۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۳۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۳۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۳۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۳۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۳۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۳۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۴۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۴۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۴۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۴۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۴۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۴۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۴۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۴۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۴۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۴۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۵۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۵۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۵۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۵۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۵۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۵۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۵۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۵۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۵۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۵۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۶۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۶۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۶۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۶۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۶۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۶۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۶۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۶۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۶۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۶۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۷۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۷۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۷۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۷۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۷۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۷۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۷۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۷۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۷۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۷۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۸۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۸۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۸۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۸۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۸۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۸۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۸۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۸۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۸۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۸۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۹۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۹۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۹۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۹۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۹۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۹۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۹۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۹۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۹۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۲۹۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۰۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۰۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۰۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۰۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۰۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۰۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۰۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۰۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۰۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۰۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۱۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۱۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۱۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۱۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۱۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۱۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۱۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۱۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۱۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۱۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۲۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۲۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۲۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۲۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۲۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۲۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۲۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۲۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۲۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۲۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۳۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۳۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۳۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۳۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۳۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۳۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۳۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۳۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۳۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۳۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۴۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۴۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۴۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۴۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۴۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۴۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۴۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۴۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۴۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۴۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۵۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۵۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۵۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۵۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۵۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۵۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۵۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۵۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۵۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۵۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۶۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۶۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۶۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۶۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۶۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۶۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۶۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۶۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۶۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۶۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۷۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۷۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۷۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۷۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۷۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۷۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۷۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۷۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۷۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۷۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۸۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۸۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۸۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۸۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۸۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۸۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۸۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۸۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۸۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۸۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۹۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۹۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۹۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۹۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۹۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۹۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۹۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۹۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۹۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۳۹۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۴۰۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۴۰۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۴۰۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۴۰۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۴۰۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۴۰۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۴۰۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۴۰۷. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۴۰۸. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۴۰۹. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۴۱۰. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۴۱۱. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۴۱۲. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۴۱۳. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۴۱۴. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۴۱۵. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۴۱۶. « ثقل » دن
{ س. ع. } ۴۱۷. « ث

اِجَارَتَيْن {س. ت. ع.} یکی کرا
اِجَارَة {دینک اولان بو تعبیر
 اجاره معجمله واجاره مؤجمله
 دیمکدر. بویه یکی اجاره ایله
 ايجار اولتان مسقات و مستغلات
 موقوفه یه اجارته یسی اوقاف
 دینلور. (مقابلی: اجاره واحد).
 {س. ع. ج.} اجارات.
اِجَارَة {۱ «اجر» دن مص.
 افعال} ۱. کرا. ۲. وقفه ویا
 میری یه عائد کرا. || اجاره
 زمین = اوزرینه ابنیه و باغ و سا.
 ژه یا ییلان اراضینک عشرینه مقابل
 میری یه ویریلن ویرکی. || اجاره
 معجمله = پشین کرا؛ اجاره مؤ.
 جله = ایلریده ویرله جک کرا.
 || اجاره واحد = متولی
 وقف طرفندن آی وسته کبی
 بر مدت قصیره تعیینله مسقات
 و مستغلات موقوفه ک ایجاری.
اِجَارَت {س. ع.} «جواز»
 {دن مص. افعال} ۱.
 اذن، رخصت، مساعدده. ۲.
 علوم آلیه ده و مشقده اكمال
 تحصیل ایدنلره لدی الامتحان
 ویریلن مآذونیت و شهادتنامه:
 اجازت و یرمک، اجازت آلق.
اِجَارَتِنامه {س. ف. ا. علوم آلیه
 {و مشقده مآذون
 اولانلره مملری طرفندن
 ویریلن اذنامه، شهادتنامه.
اِجَالَة {س. ع.} «جولان» دن
 {مص. افعال} جولان
 ایتدیرمه، طولاشدیرمه. ۲.
 {س. ج. ع.} {فد:
اِجَانِب {«اجنب» ترکیه ده غیر
 مستعمل.} اجنبیلر، یانجیلر.

اِجْتِبَاء {س. ع.} «جبر» دن مص.
 {افعال} زورلامه، جبر
 ایتمه، قهرأ رضاسی خلافسه بر
 ایشه سوق: کندیسینی بوایشه
 ايجار ایتدیلر؛ ضرورت انسانی
 هر شیئه ايجار ایدر.
اِجْتِبَاء {س. ع.} «جیات»
 {دن مص. افعال} ۱.
 محبوب طویللامه. ۲. جانی و
 تحصیلدارک تحصیل ایتمی. ۳.
اِجْتِرَاء {س. ع.} «جرات»
 {دن مص. افعال}
 جراتلیمه، تجاسر: اجترایتمک.
اِجْتِرَار {س. ع.} «جر» دن
 {مص. افعال} ۱. حیوان
 نک کوش کتیرمسی. (کوش
 کترین حیوانلره: حیوانات
 مجتره دیرلر.)
اِجْتِسَار {س. ع.} «جسارت»
 {دن مص. افعال}
 جراتلیمه، قورقیوب آتله. (بو
 کله نک عربیده اصلا بویه معنا.
 سی اولدیغندن، بو مقامده
 استعمالی یا کلیدشدر. بونک یرینه
 تجاسر قوللا نلیدر.)
اِجْتِمَاع {س. ع. ج.} اجتماعات.
 {«جمع» دن مص. افعال}
 ۱. طویلانمه، بریره کله، بریکمه،
 ییغله: بر چوق خلق اجتماع
 ایتشیدی. ۲. بر مجلس ویا
 هیئتک طویلانمسی، انعقاد:
 بوکون مجلسک، قومیسئونک
 اجتماعی کونیدر. ۳. ایکی ویا
 زیاده شیک برلکده بولنمسی:
 اجتماع ضدین. || د. اجتماع سا.
 کنین = ایکی حرف ساکنک
 یان یانه بولنمسی. || ه. ایکی
 سیاره نک یان یانه کلکی.

اخراجی، بر قرار ویا حکم نظر.
 مننک تطبیق، موقع فعله قونمسی،
 انفاذ: حقنده کی قرار ده ايجرا
 اولمیدی. ۳. معامله رسمی یی
 کوریلوب بیتمه، ایفا: فلان یره
 مأموریتی ايجرا اولندی: ايجرای
 ایجابی = اقتضا ایدن معامله سنک
 ایفاسی. || ه. ايجرا مأموری،
 ايجرا هیئتی = محکمه نک قرارلرینی
 موقع فعله وضع ایله مدیوندن
 آنچه یی تحصیل و دانسه تسلیم
 وظائفیه موظف عدایه مأمو.
 ری و معینی. = ج. ايجراآت =
 عملیات، تطبیقات، ایش: فلانک
 ايجراآت یی ایدر.
اِجْرَام {س. ج. ع.} جرم.
 {با: جرم || اِجْرَام س. ع.} ۱.
 ثیه، اِجْرَام علویه = سموات و
 افلاکی طولیدران اجسام،
 ثوابت و سیارات و ايجار جویه
 و سائره. (فر. Corps célestes).
اِجْرَت {س. ع. ج.} اجور،
 {اجورات. ۱. امکه
 قارشنی ویریلن آنچه و سائره،
 حق، کونده لک، معاش: اِجْرَتله
 ایشلر. ۲. برشا کردک مکتبه ویا
 مسافرک مسافر خانیه ویردکی
 و بوکا مائل برلرده ویریلن آنچه:
 اِجْرَتله مسافر قبول ایدر خانه:
 اِجْرَت سنویه سی شودر. ۳.
 پوسته، تلفراف، دمیر یول و
 سائره ویریلن آنچه: اِجْرَتی
 ویرله مش یر مکتوب.
اِجْرَتِی {ص. ۱. بریره ویرلی
 اِجْرَتِی} اقتضا ایدن آنچه یی
 ویرمه مش یاخود بو ویرکیدن
 استئنا اولمش، بجائاً قبول
 اولمش: اِجْرَتِی شاکرد؛

اِجْرَتِی مکتوب. ۲. آنچه آ.
 لیان، بجائاً ایفای وظیفه ایدن:
 اِجْرَتِی مکتوب. = ح. آنچه
 ویرمکسین، بجائاً: بن واپوره
 اِجْرَتِی کیرم.
اِجْرَتِی {ص. ۱. برایش مقا.
 اِجْرَتِی} باندۀ آنچه آلان:
 اِجْرَتِی عمله، یازبجی، مکتوب.
 ۲. بریره آنچه ویردک قبول
 اولمش: مکتبک اِجْرَتِی شا.
 کردانی.
اِجْزَاء {س. ج. ع.} فذ: جزء.
 {با: جزء. = تر.} مفرد
 کبی. ۱. ادویه ده قوللانیلان
 مواد مختلفه، عقاقیر. ۲.
 جلدلیمه مش کتاب، پراکنده.
 ۳. بر ترکیب کیمیوی ایله وجوده
 کلوب اشتعل ایتک خاصه سنی
 ویا دیگر بویه بر قوت و تأثیر
 حائر بولنان شی: اجزالی کبریت،
 قاپسول و سائره.
اِجْزَاجِی {س. ع.} عقاقیر طبیه
 {ص. ا. ص. ا.} ص. ا. و ادویه یی
 استحضار ایدن آدم، صیدلانی،
 اسپنجار: اجزاجی باشی بر بیوک
 دائره نک ویا بر فرقه ویا آلاک
 سر اجزاجیسی: اجزاجی چراغی.
 یماعی، شاکردی. (اجزاء
 طبیه و کیمیویه نک و حاضر علا.
 جبرک یا لکیز فروختیه مشغول
 اولوب، اعمالنه قارشیمانلره
 یعنی فر. Droguiste دینلرله
 دخی اجزاجی دینله ییلرسه ده،
 بونلرک عططار اسمیه تفریقی
 ده ایدر.)
اِجْزَاجِی {س. اجزاء طبیه
 اِجْزَاجِی} وادویه نک اعمال
 و فروختی صنعتی، صیدله، فن

صیدلانی، فن اسپنجاری.
اِجْزَاحَانَة {س. اجزاجی دکانی،
 اجزاء طبیه نک اعمال
 و فروخت اولندیغی محل،
 اسپنجاریا.
اِجْسَاد {س. ج. ع.} فذ:
 {جسد. با: جسد.
اِجْسَام {س. ج. ع.} فذ:
 {جسم. با: جسم.
اِجْفَان {س. ج. ع.} فذ:
 {جفن. با: جفن.
اِجْل {س. ع.} سبب، ترکیه
 {«دن» و «ایچون» یا.
 خود عربی «ل» حرفلرله
 قوللانیلر: او اِجْلدن = او
 سببدن: ادغام اِجْلچون = ادغام
 سببیه، ادغام اِجْلچون: لاجل
 التفتیش = تفتیش سبب و مقصد.
 یله، تفتیش اِجْلچون.
اِجْل {س. ع.} هرذی روحک
 {و علی الخصوص انسانک
 مقدر اولان وقت وفاتی: اِجْل
 کالجه باش آغریسی بهانه اولور:
 اِجْل قضا بر قضایه اوغرایه رق
 وفات: اِجْل مسمی، اِجْل موعوده
 من طرف الله معین و مقدر
 اولان اِجْل: اِجْل موعودیه
 اوتحال ایتدی.
اِجْل {س. ع.} ط. بون طوق.
 {قلنی. (فر. Torticollis).
اِجْل {س. ع.} «جلیل» دن
 {س. ع.} «جلیل» دن
 {س. ع.} «جلیل» دن
 جلیل و عالی، اشرف: اِجْل مخلو.
 قات = مخلوقات اشرفی اولان
 انسان.
اِجْلَاء {س. ع.} «جلاء» دن
 {مص. افعال.} طرد،
 تقریب، تبعید.

اجلاس { سذ. جر. عر. } اوتورتمه،
اجلاس { افعال. }
{ سذ. جر. عر. } فد:

اجلاف { جلف غیر مستعمل. }
اسافل، اراذل، بالذری جیلاق
کرومی. { عربیده قبا واحق
آملر دیمکدر. }

اجلال { سذ. عر. } «جلال» دن
{ مص. افعال. } ۱. بیوتمه،
آغیرلامه، تعظیم، اکرام. ۲.
یوکلک، جلال، عظمت. { بو
ایکنجی معنی عربیده یوقدر. }
اجله { سذ. جر. عر. } «فد: جلیل.»
{ با: جلیل } اجله رجال
دولت علیه = اولی صنف اولی
رتبه سنی حائر ذواته اطلاق
اولنور.

اجماع { سذ. عر. } «جمع» دن
{ مص. افعال. } ۱. طو.
پلامه. ۲. || اجماع امت = زمان
اجتهاده ائمه و فقهاء عظام ايله
کبار تابعینک امور شرعیه تک
تعیینی حقننده کی اتفاقلری.

اجمال { سذ. عر. } «جل» دن
{ مص. افعال. } ۱. بر
سوزک تفصیلات و تفصیلاته
کیریشمکسزین صورت عمومیه
و طویدن بیانی، خلاصه، تلخیص:
سوزی اجمال ایتک. ۲. حسابه
اعمال اربعه دن جمع. ۳. بر
اوزون حسابدن چیقاریلان
خلاصه: آی، سنه اجمالی. ۴.
غزته لک امور سیاسیة عمومیة.
تک حال حاضرینی خلاصه
ایده رک باشده یازدقلری مقاله،
جمله سیاسیة.
اجمالاً { ح. عر. } خلاصه طریقله،
{ مجمل، مختصر. }

اجمعین { سذ. جر. عر. } جمله سی،
{ کافه سی، } باجمعهم: رضی
الله عنهم اجمعین. { یالکز بویه
دعا تعبیراتنده مستعملدر. }
اجمل { سذ. عر. } «جیل» دن
{ سته. } دهاکوزل، احسن:
اجل ناس ایدی.

اجناد { سذ. جر. عر. } فد: جند
{ با: جند. }
اجناس { سذ. جر. عر. } فد:
{ جنس. } با: جنس.
اجنبی { سذ. عر. } ا: اجنبیه.
{ یسانجی، } بیکانه: ممالک
اجنبیه، دول اجنبیه، لسان
اجنبی. = سذ. دیگر بر مملکت
و یا جنسیت و ملیته منسوب
اولان، دیگر بر دولت تبعه.
سندن بولسان آدم: اجنبیلره
مخصوص بر یر. { «اجاب»
بزجه غیر مستعمل اولان
«اجنب» ک جمع ایسه ده، بر
معناسی مشترک اولدیغندن،
بونک جمعی مقامنده قوللا.
نیلیور. }

اجنیت { سذ. عر. } و:
اجنبیک { سذ. عر. } یا یا حقیق، بدولت
اجنبیه تبعیتی.
اجحه { سذ. جر. عر. } فد:
{ جناح. } با: جناح.
اجنه { سذ. جر. عر. } فد: جنین.
{ با: جنین. }
اجی { سذ. عر. } جی دن جن،
{ جن طائفه سندن بر فرد.
{ سذ. جر. عر. } فد:
اجوبه { سذ. جر. عر. } با: جواب.
اجور { سذ. جر. عر. } و بونک
{ ج: اجورات. } فد:
اجر. با: اجر.

اجوف { سذ. عر. } ا: جوفاء.
{ «جوف» دن صث. }
ایچی بوش، قوف. || مج. جاهل
واحق، بوش. || م. عین الفعلی
یعنی ایکنجی حرف اصلسی «و»
یاخود «ی» اولان { فعل عربی. }
{ سذ. } «حاجی» دن مخفف
آجه { اختیار، قوجه آدم، آق
صقال. }

اجهار { سذ. عر. } «جهر» دن
{ مص. افعال. } ۱. آشکار
ایتمه، آشکار سویتله. ۲. سسله
اوقومه، جهراً قرائت.

اجهل { سذ. عر. } «جاهل» دن
{ سته. } دهاوایا پک جاهل
ونادان: اجهل ناس = خلقک الک
جاهلی.

اجیال { سذ. جر. عر. } فد: جیل. با:

اجیر { سذ. عر. } «اجر» دن
{ صث. } اجرته ایشلین،
کونده لکجی. ۲.

احادیث { سذ. جر. عر. } فد:
{ حدیث. } با: حدیث.

احاطه { سذ. عر. } «حوط» دن
{ مص. افعال. } ۱. قو.
شامه، اطرافنی چویرمه: کوزک
احاطه ایتدیکی یرلر. ۲. معلو.
مات شامله، وقوف تام: سیا.
سیانده احاطه سی وار ایدی.

احاله { سذ. عر. } ج: احالات.
{ «حول» دن مص. افعال. }
۱. بر ایشی برینه ترک، برینک
عهده سنه حمل ایتمه: بو ایشی
فلانه احاله ایدلم. { حواله کبی. }
۲. مناقصه و یا مزایده چیقا.
ریلان بر میری ایشنک و یا بر
التزامک طالبنه ترکی معامله سی:

اعشاری، عسکرك اتی فلانه
احاله ایتدیلم: اغنام ویرکیسی
احاله صورتیله اداره اولنور.
{ مقابلی امانت. }

احاله { ح. عر. } احاله صورتیله،
{ مزایده و یا مناقصه قو.
یهرق طالبنه ترک ایتک طریقله،
التزام یولنده: اعشار احاله
اداره اولنور. } { مقابلی: امانت. }

احبا { سذ. جر. عر. } فد: حبیب.
{ با: حبیب. }

احباب { سذ. جر. عر. } فد:
{ حبیب. } با: حبیب.
= تر. فد. دوست، محب:
اوآدم احبابمدر: احبابجه قو.
نیشورز.

احبابلق { سذ. دوستلق، محبت،
مناسبات دوستانه. }

احبار { سذ. جر. عر. } فد:
{ حبر. } با: حبر.

احتباس { سذ. } «حبس» دن
{ مص. افعال. } ط. طو.
تله، طوتوقلق: احتباس بول =
ادرار طوتله: احتباس صفراء
وسائر.

احتجاب { سذ. عر. } «حجاب»
{ دن مص. افعال. }
اورتمه، صافلانمه، کورینمه،
کیزلنمه، نقاب وپرده وسائر
آرقه سنه کیرمه.

احتجاج { سذ. عر. } «حجت»
{ دن مص. افعال. }
دلیل و حجت ایراد ایتمه، بر
دعوائک اثباتیچون بر شیئی
دلیل و حجت عدا ایتمه: سعدینک
بر شعریله احتجاج ایدیور:
احتجاجه صالح بر شیء بوله مدی.
احتجام { سذ. عر. } «حجامت»
{ دن مص. افعال. }

حجامت اولمه، بونورز یایشید.
یهرق قان آدیرمه: احتجام ایتک.
احتراز { سذ. عر. } «حرز»
{ دن مص. افعال. } صا.
قیقه، چکمه، تحفظ، اجتناب:
منافقدن دائماً احتراز ایتلی:
کال احترازاله = پک زیاده صا.
قیقه رق.

احتراق { سذ. عر. } «حرق»
{ دن مص. افعال. }
یائمه، طوتیشمه، یانوب کول
اولمه: احتراق ایتدی = محترق
اولدی. || ه. بر سیاره تک
شمسه تقربی، شمسله بر برجده
بولغسی: احتراق زخل. || کیم.
بر جسمک مولد الموضه ايله
ترکبندن حصوله کلن تبدل:
احتراق ذاتی، بطنی، تنفسی. ||
ه. احتراق نقطه سی = اشعه
شمسک اجتماع ایتدیگری نقطه.

احترام { سذ. عر. } ج: احترا.
{ مات. } «حرمت» دن
{ مص. افعال. } حرمت، رعایت،
صایفی، توقیر، اعزاز، تکریم:
احترامده قصور ایتدی: واجب
الاحترام = شایان حرمت. ||
احترامات فائقه، انشاده تعبیر
تحیه در.

احتساب { سذ. عر. } «حساب»
{ دن مص. افعال. }
۱. حساب صورمه، حساب
چکمه، مسئولیت. ۲. زجر،
مجازات. ۳. و قتیله پولیس و
بلدیة وظیفه سنی ایفا ایدن واک
باشلی ایشی اصنافک اوزان و
اکیالنه نظارتدن عبارت اولان
محاسب و یا احتساب آغاسی مأ.
موریتی و دائره سی. ۴. بو دا.

ترمه عائد رسوم. || احتساب
آغاسی، ناظری = محاسب، دا.
روغه، شهر امینی.

احتسابیه { سذ. عر. } { رسوم
احتسابیه } { احتسابیه دن مخفف }
احتسابه یعنی بلدیة عائد رسوم.
{ سذ. جر. } احتسابات.
احتساس { فن منافع الا.

عضاده فر. Sensation دینلن
حالی افاده ایچون ایجاد اولنوب
لسان ادبیة دخی فرجه یاب
دخول اولمش برکله ایسه ده،
عربیده «حس» ماده سی افعال
بایندن اصلاً تصرف اولنمد.
یغندن، «حس» تعبیری بونی
افاده کفی دکل ایسه، «احساس»
کله سنی قوللائق اقتضا ایدر. }
احتشام { سذ. عر. } ج: احتشا.
{ مات. } «حشمت» دن
{ مص. افعال. } خدم و حشم کثرتی،
دارات، دبده، طنطنه، شکوه:
کال احتشامله: احتشامات فوق
العاده سیله عوامک کوزلرینی
قاشدیردی.

احتضار { سذ. عر. } «حضور»
{ دن مص. افعال. }
اولومه حاضر اولمه، حالت نزع،
جان چکیشمه: ییاز احتضارده
اجرت دیلر طیب.

احتطاب { سذ. عر. } «حطب»
{ دن مص. افعال. }
اورمان و یا بالطه لقدن اودون
کسمه: اهاالینک حق احتطابی.

احقیال { سذ. عر. } ج: احتقا.
{ لات. } «حفل» دن
{ مص. افعال. } بیوک برآلای
ایله حرمت و تعظیم. { باشلیجه
جمعی جنازه آلایلری حقننده

مستعملدر: نعشی احتفالات
لازمه ايله قالدیرلدی.
احتقار { سذ. عر. } «حقارت»
{ دن مص. افعال } ۱.
حقارته قائلانه، تذلل، تواضع.
۲. خوار و حقیر نظریله باقیه،
کوز طوتامه: احتقار ایتک.
احتقان { سذ. عر. } «حقن»
{ دن مص. افعال }
ط. ۱. حقنه و شیرینغه استعمالی.
۲. بر عضوه قان بریکمه سیله
اورانک شیشوب قیزارمه سی،
تراکم دم. { فر. Congestion. }
احتکار { سذ. عر. } «حکر»
{ دن مص. افعال }
ذخیره و سائر محصولات
بدن مباحیه و حبسیله فیاتک
ترقیسندن صکره آغری بها ايله
فروختی معامله سی، مطره بازلق.
احتیلام { سذ. عر. } «حلم» دن
{ مص. افعال } ۱.
دوش آزمه، اوقیوده صو
اقتضا ایته. ۲. بالغ اوله، سن
بلوغه ایرمه.
احتیاء { سذ. عر. } «حیه» دن
{ مص. افعال } ط. مضر
بمکاردن اجتناب، پرهیز.
احتمال { سذ. عر. } «حل» دن
{ لات. }
مص. افعال. ۱. برکلمه،
قالدیرمه اقتدار، تحمل: ناتواندر
آنده بو تکلیفه یوقدر احتمال.
(فضولی). ۲. ممکن اوله،
امکان، عقله قریب اوله، بر
شیتک اوله نیلیسی: بو ایشک بو
کون بیتمسی احتمالی ضعیفدر؛
بوگا احتمال ویرمه؛ هر احتمال
قارشی؛ اغلب احتماله (وطوغر).

احتیاجات عمومیه: احتیاجات
مادیه و معنویه.
احتیاط { سذ. عر. } «حوط»
{ دن مص. افعال } ۱.
ایلریده لزومی کوریلور احتمال
و ملاحظه سیله تدبیری طاورانه؛
احتیاط اوزره بولمق، احتیاطی
طاورانمق. ۲. بصیرت، تدبیر،
غفلتک عکسی. ۳. حال حاضرده
زاندکی کورینوب آنجی ایلریده
لزومی احتماله بناء ص. اقلانان
شی: احتیاط آغری، احتیاط
عسکری. ۴. عساکر نظام.
میهمک بعدالتعلیم سلاح آلتنده
طوبلیوب، حین حاجتده آلفق
اوزره ترخیص ایدیلن صنفی.
احتیاطاً { ایلریده لازم اولور
ملاحظه سیله.
احتیاطسز { ص. احتیاطه رعا.
احتیاطسز } یت ایتین، ایلریده
ظهور ایدیه بیلجک احواله قارشی
وقتیله تدبیر دوشونمین، غافل،
اسباب احتیاطیه دن محروم:
احتیاطسز آدمدر: احتیاطسز
طاوراندی.
احتیاطسزلق { ص. احتیاطه
عدم رعایت.
احتیاطی { ص. احتیاطه رعایت
ایدن، اسباب احتیا.
طیه سی مکمل اولان، ایلریده
ظهور ایدیه بیلجک احواله قار.
شی تدبیر لازمه نی اکیال ایتیش،
بصیرتی: چوق احتیاطی آدمدر؛
بن دائما احتیاطی طاورانیم.
احتیاطی { ص. عر. } احتیاطیه
احتیاطی { ص. عر. } احتیاطیه
منسوب و متعلق اولان: تدبیر

احتیاطی، عساکر احتیاطیه،
فرقه احتیاطیه.
احتیال { سذ. عر. } احتیالات.
{ «حیله» دن مص.
افعال } حیله استعمالی، حیله یه
مراجعت.
أحجار { سذ. عر. } جد. عر. فد:
حجر. ۱. حجر.
أحد { عر. } جد. عر. واحد. ۱.
|| یوم الاحد = بازار کونی. =
جد. م. بردن طقوزه قدر او.
لان رقلرکه حسابده اک صا.
غده کی خانه ده یازیلیر.
أحداث { سذ. عر. } «حدث»
{ دن مص. افعال }
میدانه کتیرمه، ایجاد و اختراع،
یکی طرزده بر شی وجوده
کتیرمه، پیدا ایته: طوب نه وقت
أحداث اولندی.
أحدی { عر. } جد. عر. ۱. احد.
أحدیت { سذ. عر. } رلک، جناب
{ حق برائی، وحد.
نیت: بارکاه احدیتیه عرض منا.
جاة ایتدی.
أحرار { سذ. عر. } جد. عر. فد:
حر. ۱. حر.
أحرار { سذ. عر. } «حرز»
{ دن مص. افعال } قرآنمه،
ناقل اوله، معنویاتدن بر نعمته
مالک اوله: رتبه، مسند احرار
ایتمک.
أحراق { سذ. عر. } «حرق»
{ دن مص. افعال }
یاقه، آتسه آتیه. آتش ویرمه:
بر او، بر اورمان، بر آدم احراق
ایتمک. || احراق بالثار = انسانی

دیری دیری آتسه آتوب یاقه
جزای مدهشی.
أحرام { سذ. عر. } «حرم»
{ دن } ۱. حرم شریفه
کیررکن حجاجک بورندکری
دیگیشز ثوب که یوک و یا یا.
موق و کتندن اولور: احرامه
کیرمک. ۲. عربانک بورندکری
بیوک یوک چارشف. ۳. یره
و یا مندرک اوزرینه یا بیلان
و چارشف و بورغان کبی قوللا.
نیلان خاوی و یا خاوسز یوک
یاغی.
أحرى { ص. عر. } لسانخزده
{ غیر مستعمل اولان
«حری» دن سفته } ده منا.
سب، ده لایق، ده شایسته
و شایان، انب: بو آدم تلطفه
جمله دن احرادر.
أحزاب { سذ. عر. } جد. عر. فد:
حزب. ۱. حزب.
أحزان { سذ. عر. } جد. عر. فد:
حزن. ۱. حزن.
أحشاء { سذ. عر. } جد. عر. فد:
حشا «حشا» لسانخزده غیر
مستعملدر: ۱. انسان و یا حیوا.
نک کوکی و قارنی اینجده کی شیلر،
باغری صاقلرله جکرلر، یورک، طلاق
و سائر، باغری. ۲. باغری صاق.
أحصاء { سذ. عر. } «حصى»
{ دن مص. افعال } صایمه،
تعداد، شمار: فضائی ناقابل
احصا.
أحضر { سذ. عر. } «حضور»
{ دن مص. افعال }
حضوره کتیرمه، حاضر و مو.
جود ایته: و آدمی او کتا بلری
أحضر ایتدم = کتیرتدم. (حـ)

کوزل معامله. ۲. باغشلامه،
بخش، انعطاف: کندیسنه کوزل
بر آت احسان ایتدی. ۳.
ویرلن، باغشانان شی، عطیه،
بخشش: احسان شاهانه توزیع
اولندی. ۴. لطف، عنایت،
کرم: احسان بیورک ایکی سوز
سویلیهیم. (بو معنا ايله استعمالی
نابمعلدر.) || احسان علی الاحسان =
احسان اوستنه احسان. ||
الاحسان بالتمام = برشی و بریلجه
تمامیه، تمامیه ویرلیدر.
أحسانیده { ص. عر. } جد. عر. احسا.
احسان = ایملک، فا. دیده = کور.
مش { برینک لطف و احسانی
کورمش، نعمته نائل اولش
اولان، منتدار.
أحسن { ص. عر. } جد. عر. حسن. ۱. حسن.
{ «حسن» دن سفته }
دها کوزل، دها یاقیشیقلی،
پک کوزل.
أحشاء { سذ. عر. } جد. عر. فد:
حشا «حشا» لسانخزده غیر
مستعملدر: ۱. انسان و یا حیوا.
نک کوکی و قارنی اینجده کی شیلر،
باغری صاقلرله جکرلر، یورک، طلاق
و سائر، باغری. ۲. باغری صاق.
أحصاء { سذ. عر. } «حصى»
{ دن مص. افعال } صایمه،
تعداد، شمار: فضائی ناقابل
احصا.
أحضر { سذ. عر. } «حضور»
{ دن مص. افعال }
حضوره کتیرمه، حاضر و مو.
جود ایته: و آدمی او کتا بلری
أحضر ایتدم = کتیرتدم. (حـ)

کوزل معامله. ۲. باغشلامه،
بخش، انعطاف: کندیسنه کوزل
بر آت احسان ایتدی. ۳.
ویرلن، باغشانان شی، عطیه،
بخشش: احسان شاهانه توزیع
اولندی. ۴. لطف، عنایت،
کرم: احسان بیورک ایکی سوز
سویلیهیم. (بو معنا ايله استعمالی
نابمعلدر.) || احسان علی الاحسان =
احسان اوستنه احسان. ||
الاحسان بالتمام = برشی و بریلجه
تمامیه، تمامیه ویرلیدر.
أحسانیده { ص. عر. } جد. عر. احسا.
احسان = ایملک، فا. دیده = کور.
مش { برینک لطف و احسانی
کورمش، نعمته نائل اولش
اولان، منتدار.
أحسن { ص. عر. } جد. عر. حسن. ۱. حسن.
{ «حسن» دن سفته }
دها کوزل، دها یاقیشیقلی،
پک کوزل.
أحشاء { سذ. عر. } جد. عر. فد:
حشا «حشا» لسانخزده غیر
مستعملدر: ۱. انسان و یا حیوا.
نک کوکی و قارنی اینجده کی شیلر،
باغری صاقلرله جکرلر، یورک، طلاق
و سائر، باغری. ۲. باغری صاق.
أحصاء { سذ. عر. } «حصى»
{ دن مص. افعال } صایمه،
تعداد، شمار: فضائی ناقابل
احصا.
أحضر { سذ. عر. } «حضور»
{ دن مص. افعال }
حضوره کتیرمه، حاضر و مو.
جود ایته: و آدمی او کتا بلری
أحضر ایتدم = کتیرتدم. (حـ)

یگلری ورعایت ایتلری اقتضا
ایدن اصول وقواعد .
أَدْبَاءُ { سذ. جر. عر. فد : ادیب .
با : ادیب .
إِدْبَارُ { سذ. عر. } «دور» دن
{ مص. افعال } بخت و طـا
لعك انساندن یوز چویرمی،
بختسزاق، طالعسرك، اقبال
ضدی، پریشانلی .
أَدْبُخَانَه { سذ. آبدستخانه، آیاق
بولی .
أَدْبِسْزَه { ص. ادب و تربیه سی او .
لیان، تربیه سز، اوتانماز،
عارسز، حیا سز، عو . چوق
باغروب چاغران، سرت طبیعتی،
نرس : ادبسز بر قاری .
أَدْبِسْزَجَه { ح. ادبسز لکله، بی
ادبانه : ادبسز جه
حرکت ایدیور .
أَدْبِسْزَلِك { سذ. ادب و تربیه
نقصانی، تربیه .
سرك، عارسزلی، حیا سزلی .
أَدْبَلْمَك { قرأتی، تربیه اولغی .
ص. تربیه لی، ظریف،
نازک .
أَدْبَلِي { سذ. عر. ث : ادبیه .
{ « ادب » دن سذ. اد .
بیانه و علوم ادبیه منسوب و
متعلق : اونك اقتدار ادیبی
مسلمدر آثار ادبیه .
أَدْبِيَّات { سذ. جر. عر. علوم
{ ادبیه، شعر و انشا و
قواعد لسان و لغت و اشتقاقه
متعلق علملرک فنك غیریدر :
ادبیات عربیه، ادبیات شرقیه،
ادبیات غربیه، کتب ادبیات .
أَدْبِيَّوْن { سذ. جر. عر. فد :
ادبی، ادبیانه توغل

ویریان معاش و وظیفه معناسیه
دخی قوللانیلیدی . ایوم مستعمل
معناسنه کوره، عربیدن مأخو .
ذخی شبهه سز اولغله برابر،
ترجه عد اولغی اقتضا ایدر .
إِدْرَاك { سذ. عر. جر : ادرا .
کات . } « درك » دن
{ مص. افعال } ۱ . آکلایش،
واریش، عقل ایردیرمه، درك،
فهم، فراست : ادراك معالی بو
کوچك عقله کرکمز . ۲ . ایریشمه،
یتیشمه، قاوشمه، واصل اوله :
وقت سعاده ادراك ایدنلر . ۳ .
چاغنی بولمه، موستمه یتیشمه، کاله
ایرمه : محضولك ادراکی .
إِدْعَاء { سذ. عر. } « دعوی »
{ دن مص. افعال } ۱ .
حقلی و یا حقسز بر دعوایه قیام،
دعوایه قالدیشمه : ادعا ایدنه
اثبات و انکار ایدنه یمین دوشر .
۲ . حقسز و اساسسز بر دعواده
بولنه، جائز اولمادیغی صفی
حائز اولدیغی درمیان ایتمه و
کندیسنه عائد اولیان بر حق
طلبه قالدیشمه : کندیسی شاعرلك
ادعا سنده در . ۳ . کندیغی بیوك
و مقتدر زعم ایدنك کندی
حقنده کی فکری : او آدمك
ادعایی پك بیوكدر . ۴ . عناده،
اصرار، معندك : ادعا اتم، اما
بویله ظن ایدرم .
إِدْعَاجِي { ص. ادعایی چوق
{ اولان، حائز اولمادیغی
اوصافله تخر ایدن، خود بین،
۲ . معند، مصر، عنادجی .
إِدْعَالِي { ص. اقتدار ولیاقت
{ دعواسنده بولنان،
کندیغه چوق کوگنن .

أَدْعِيَه { سذ. جر. فد : دعاء .
دعا . } { تشدیدله قرأتی غل .
إِدْغَام { سذ. عر. د . صرف
عربیده بر جنسدن یان
یانه ایکی حرفك شده لی بر
حرف صورتیه قوشمنه دینور :
مدد - مدکی . بو ایکی حرفدن
برنجیسنه « مدغم » و ایکنجیسنه
« مدغم فیه » دیرلر .
أَدْلَه { سذ. جر. فد : دلیل .
با : دلیل .
إِدْمَاج { سذ. عر. } « دموج »
{ دن مص. افعال } درج،
ادخال .
إِدْمَان { سذ. عر. } « دمن »
{ دن مص. افعال } کسب
ملکه و ممارسه ایچون بر شیشك
تکرار علی التکرار اجرایی،
دوام، مداومت . || د . تحصیل
مرام اولنان لسانده بر طاقم
جمل و ترکیباتک صور مختلفه ده
تکراری . { فر . Exercee . }
|| ط . ادمان بدن = اعضای بدن
قولنك ایچون ایدیلن حرکات .
{ فر . Gymnastique . }
أَدْمَه { سذ. عر. تش . درینك
{ ایکنجی یعنی بشره نك
آلتنده کی طبقه سی . } { فر . Deme . }
أَدْنِي { یاخود ادنا . ص. عر. جر :
ادنی . } { « دنی » دن سذ . }
۱ . ده یاخود پك آشانی و
آلجی، اعلی مقابلی . ۲ . ده
یاخود پك دون و خوار و حقیر :
ادنی بر آدم . ۳ . ده یا پك
بیانی : قاشلرك ادناسی . ۴ . پك
آز، جزئی، قلیل : ادنی ملاحظه
ایله آکلاشیلر . = سذ. جر. اسافل
کروهی، آیاق طاقی، اراذل .
أَدَوَات { سذ. جر. عر. فد : ادات .
با : ادات .
أَدَوَار { سذ. جر. عر. فد : دور .
با : دور .
أَدْوِيَه { سذ. جر. عر. فد : دواء .
دواء . } { تشدیدله قرأتی
غلطدر . }
أَدْهَان { سذ. جر. عر. فد :
دهن . } سوريله جك
یاغذر .
أَدْهَم { سذ. عر. قره آت، یاغز .
سذ. جر. عر. فد : دین .
با : دین .
أَدِيَان { ص. عر. ث : ادبیه . جر :
ادب . } { « ادب » دن
ص . ۱ . ادبی، تربیه لی : بر
طفل ادیب . ۲ . نازک، ظریف :
ادیب بر آدم . ۳ . ادبیانه اوغرا .
شان، علوم ادبیه منسوب بولنان :
شاعر و ادیب بر ذات . = س .
ادبیانه منسوب آدم، ادبیانه
بدطولی صاحبی عالم : ادیب کامل :
ادباء عصر .
أَدِيَّانَه { ص. فا . ۱ . ادبی و
تربیه لی بر آدمه یا .
قیشر، تربیه لی : ادبیانه بر
طوری واردر . ۲ . ادبیه و
علوم ادبیه اصحابنه لایق :
ادبیانه مباحثاته کیریشدی . =
ح . ادب و تربیه ایله و یا ادبیه
یا قیشر صورتده : ادبیانه حرکت
ایدیور .
أَدِيم { سذ. عر. ۱ . سختیان،
{ دباغت اولغش دری . ۲ .
سطح، یوز .
أَذَاء { سذ. عر. اینجیتمه، اذیت،
{ رنجش، جفا، جور،
آزار : کیمسه یه جور و اذا
ایتمه ملی .
إِذَاهِه { سذ. عر. } « ذوبان » دن
{ مص. افعال } اریتمه :
اذابه ایتك = اریتمك .
إِذَاقَه { سذ. عر. } « ذوق » دن
{ مص. افعال } طاندیرمه .
أَذَان { سذ. عر. جماعت مسلمینی
{ نمازه دعوت و وقت صلاتی
اعلان ایچون مؤذن طرفندن
مناردهده وسائر بعض احوالده
اوقونان تکبیر و کتین شهادت
ایله دیگر کلمات معروفه : اذان
اوقومق، اذان و یرمك، اذان
اوقوندی، اذان محمدی . || اقسام
اذانی، یاخود ساده اذان وقتی،
اذانده = کج وقت، آقسام .
إِذْعَان { سذ. عر. } { مص. افعال }
۱ . اطاعت، انقیاد :
فرمان واجب الاذعان . ۲ . عزم
قلب، اعتقاد . { بو ایکنجی معنی
عربیده مولادتدن اوله رق
مستعملدر . بزده ذکا و فراست
معناسیه استعمالی ایسه بوندن
غلطدر . }
أَذْكَار { سذ. جر. عر. فد :
ذکر . } با : ذکر .
إِذْكَار { سذ. عر. } « ذکر »
{ دن مص. افعال } آگد .
یرمه، خاطره کتیرمه : اذکار
ایتك = آگد یرمق .
أَذْكَیَاء { ص. جر. عر. فد :
ذکی . } با : ذکی .
أَذَل { ص. عر. } « ذلیل » دن
{ سذ . } ده یا پك ذلیل
ودون و آلجی : اذل ناس .
إِذْلَال { سذ. عر. } « ذل » دن
{ مص. افعال } آلچالتمه،
تحقیر، تذلیل .

اذن { سذ. جر. بر ایشده ممنو. عیت و یساعک رفی،

رخصت، دستور، اجازت: اذن ویرمک = مأذون ایتمک؛ اذن آلمق = مأذون اولمق؛ باذن الله = اللهک اذنیله. || مج. قوغمه، طرد، خدمتدن اخراج: او شا غنه اذن ویردی. || حق منی اسقاط. || مج. اون سکر یاشنی اکمال ایدنلره تجارت ایتمک ایچون ولی ویا وویلری طرفندن ویریلن مساعده. || اذن سفینه = بر سفینهک سیر و سفر ایتمی ایچون ویریلن مساعده نامه.

اذن { سذ. جر. ج: آذان. قو. لاق، گوش. ذ.

اذناب { سذ. جر. عر. فد: ذنب. نا. ذنب.

اذنیز { ص. ۱. اذنی اولمیان، رخصتیز. ۲. مکتبدن هفته باشی چیقمه واونه کیتمک مأذون اولمیان، مجازاة مقامنده بو رخصتدن محروم اولان (شاگرد): اوج هفته اذنیز قالدی.

اذنلی { ص. ۱. اذن ورخصت آلمش اولان، مأذون. ۲. مأذوناً مملکتنه ویا خانه سنه کیتش اولان (مأمور، نفر، شاگرد و ساغر).

اذننامه { س. قا. رخصت و ما. ویریلن ورقة، مأذونیت کاغدی، اجازتنامه، رخصتنامه.

اذواق { سذ. جر. عر. فد: ذوق. با. ذوق.

أذهان { سذ. جر. عر. فد: ذهن. با. ذهن.

أذیال { سذ. جر. عر. فد: ذیل. با. ذیل.

أذیت { سذ. جر. عر. ۱. اینجیتمه، رنجش، آزار، جفا: اذیت ایتمک، ویرمک. ۲. زحمت، مشقت: اذیت چکمک.

أذیالی { ص. زحمتی، مشقتی، چوق آغر و یورجی: اذیتلی بر ایشدر.

أر { س. (اصلی: ایر، «ایرمک» دن) ۱. ارکک، بلوغه ایرمش انسان، رجل، مرد. (قادرین و چوق مقابلی). ۲. قوجه، زوج. || مج. ذکرلی آدم، بحق رجل دینک شایسته آدم، مرد، بهادر، اهل: ار اوغلی ار. || ار باشی = اوک آباق. || ایش اری = بجریکلی، النندن ایش کلیر. || ار سز = قوجه سز، طول. || اره وارمق = قوجهیه وارمق، اولنک. || اره ویرمک = (قیزی) قوجهیه ویرمک، اولندیرمک. || سوز اری = سوز سونلک مقتدر. || سو. زیك اری = سوزنده طورور، وعدیخی اجرا ایدر. = ص. ارکک، ذکر: ارکشی، ارچی = تکه. || مج. جسور، اهل.

أر { ظز. (اصلی: ایر، «ایرمک» دن. الیوم بزجه اکثریا مرکبی: ار-کن یعنی ار ایکن قوللانیلیر. || کچ مقابلی، تیز، ارکن: ارکچ بر کون اوله جقدر.

أرادی { ص. عر. ۱. ارادیه، اراده متعلق، ارادته واقع اولان، اختیاری.

أراذل { ص. سذ. جر. عر. فد: ارذل. با. ارذل.

أراضی { سذ. جر. عر. فد: ارض. با. ارض.

أراحه { سذ. عر. «راحت» دن مص. افعال [راحتلاندیرمه، راحت ایتدیرمه، یورغو نلق آلدیرمه: جسم و ذهنی اراحه ایتمک ایچون. ذ.

أرادت { سذ. عر. «اراده ایله» بر اولدیجی حالده، لسانمزده محل استعمالی آیریدر. || قلبیده حس اولنان ایستک، اختیار، رضا، آرزو: انسان ارادتنده مختاردر: کندی ارادتیه = حسن رضاسیله.

أراده { سذ. عر. ج: ارادات. «رود» دن مص. افعال [۱. ایستمه، دیله، خول هس، مرام ایتمه. ۲. بر بیوک ذاتک امری، حکم، فرمان: فصل اراده بیورورسه کز اوله یایلم. || اراده الهیه = امر الهی. || اراده جزئی = من طرف الله انسانک النده براغملش اولان ایستک و اختیار، مقابلی: اراده کلیه، که قدرت الهیهک النده در. || اراده سنیه حضرت پادشاهی = طرف اشرف جناب ملوکانه دن شرفصادر اولان امر و فرمان. || اراده علیه = مقام صدارتدن ویریلن امرعالی.

أراده { ص. عر. ۱. ایستمه، دیله، خول هس، مرام ایتمه. ۲. بر بیوک ذاتک امری، حکم، فرمان: فصل اراده بیورورسه کز اوله یایلم. || اراده الهیه = امر الهی. || اراده جزئی = من طرف الله انسانک النده براغملش اولان ایستک و اختیار، مقابلی: اراده کلیه، که قدرت الهیهک النده در. || اراده سنیه حضرت پادشاهی = طرف اشرف جناب ملوکانه دن شرفصادر اولان امر و فرمان. || اراده علیه = مقام صدارتدن ویریلن امرعالی.

أراذل { ص. سذ. جر. عر. فد: ارذل. با. ارذل.

أراضی { سذ. جر. عر. فد: ارض. با. ارض.

أرباب { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [نما و فائضه آرتیرمه: اموال ایتامی ارباب ایچون.

أرباب { سذ. جر. عر. فد: رب. با. رب. = ص. تر. فد. اهل، لایق و مقتدر: او آدم بو ایشک اربابی دکلدرد: ارباب آدمدر.

أربعه { عد. عر. درت، چهار: جهات اربعه، اناجیل اربعه، قضاها ی اربعه. (یا لکز بویه ترکیبایند بولنور.)

أربعین { عد. عر. قرق، چهل: ییل. = س. ۱. کانون اول رو. مینک ۹ ندن یعنی کون دونمندن اعتباراً قرق کون که قره قیشدر: اربعین فرطونه سی. ۲. ارباب طریقتک قرق کون خلوته قیا.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

و «جناب حق تکبیر» معنارندن بشقه معناسی اولمديغندن، و بو معنارله لسانمزده استعمالی ما. نوس اولمديغندن، بستیون ترکی اقتضایدر. هندسه دهکی ارتسام سطحی، ارتسام افقی، ارتسام عمودی تعبیرلری ده بالطبع یا. کلیددر. بلکه «ترسم» جائز اوله.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

أربعم { سذ. عر. «رب» دن مص. افعال [انتقال: ارتداد عارینی ارتکاب ایتدی.

لغیوب مذکر کبی اعتبار
اولئور. ۱. یر، زمین، سماء
مقابلئ کره ارض، سطح ارض.
۲. طوبراق، خاک، یر، بوارضک
قوه انباتیه سی ضعیفدر. ۳.
مملکت، یر، بقعه، خطه، دیار؛
ارض فلسطین؛ آمریقای جنوبی.
بیده آتش ارضی. || ارض مقدس =
فلسطین، قدس. || ارض اوز-
رنده = کاغد اوزرنده اولیه رق،
موقعنده (اولچمک وسائر).
= جر. اراضی = زرع اولئان
ویا اولئنه بیلن یرلر، انسانلرک
تصرفنده بولئان طوبراق؛
ارضی خراجیه، اراضی عشریه،
ارضی متروکه، اراضی مملوکه،
ارضی موات، اراضی موقوفه =
طوبراق قوانین عثمانیه کوره
اقسام وانواعی. (ترکیبلرینک
ایکجی جزئه با.) || اراضی
خالیه = صاحبز طوبراق.
|| اراضی مبارکه = حجاز. ||
ارضی قانوننامه سی، نظامنا.
مه سی = اراضی حقندکی قوانین
ونظامات مجموعه سی.

ارضاء { سذ. عر. «رضو»
(دن مص. افعال) راضی
وخشود ایتمه، کواکبی ایتمه،
قاندیرمه: کنذیسی ارضا ایتم.
{ سذ. عر. «رضاع»
(دن مص. افعال)
سوت امیرمه، امیرمه:
جوجفی کیم ارضاع ایتمی.
{ ص. عر. ذ. ارضیه.
{ ص. عر. یره ویا طوبراغه
منسوب ومتعلق.
{ سذ. عر. کمرک انبارنده
ارضیه (ویا دیگر بویه رسمی

بر محله نظاماً مساعد اولئان
مدت معینه دن زیاده قالان مال
وامتعه ایچون صاحبندن آلئان
اجرت.
{ یاخود ایرغاد. س. ر.
{ Erpazary } رنجبر،
ایشجی، یابی عمله سی؛ ارغات
باشی = بو عمله نک رئیس. ۲.
کیلرده دمیر زنجیرینی طوبرلامق
ویا بیلرده بعض آغر شیئر قا-
لدیرمق ایچون زنجیرله چویر-
ذکاری افق بوجرغات: کومه،
منقول ارغات.
{ یاخود ایرغالامق.
{ فل. و.
{ یاخود ایرغالامق.
{ فط. یرنده اوینا.
مق، قیلدامق، صالانمق.
{ یاخود ایرغاندی.
{ س. یرنده اوینامه،
قیلدامه، صالانمه.
{ یاخود ایرغانمق. فط.
{ یرنده اوینایوب
طورمق، قیلدامق، صالانمق.
(بو درت کله اسکوپ استا.
نبولجه متروک حاله کچمشدر.)
{ س. یو. Opayvov }
آرغنون (معروف بر نوع بیوک
موسیقی آلتی که حاوی اولدیفی
مختلف دودوکلره کوروکله
سس ویریلرک جالینیر.
{ سذ. فا. کوزل بر قیزیل
آرغوان (رنکی اولان معروف
بر چیچک که عربیده دخی بوندن
معرب اوله رق ارجوان دیلیر.
{ ص. فا. ارغوان
آرغوانی (چیچکی رنکنده، کو-
زل وبارلاق قیزیل، ارجوانی:

شراب ارغوانی.
{ ص. عر. «رفیع» دن
آرفع { سنف. } ده اوياك يوكسك:
ارفع جبال. ذ.
{ یاخود ایرق. س. } اصلی:
{ اوروق و غلطی ایلق. }
نسل، صوی، عرق: ایل ارقلری =
اویناقلر، قبائل وعشایر، انساب.
{ عربی مترادفی کبی اولان «عرق»
ایله ا لتباس ایتمیریلور. }
{ سذ. عر. ط. اویقو.
{ سذ. عر. دن فرق شودر که: «سهر»
سببیز اولوب، کنذیسی تداییه
محتاج بر علت اولدیفی حالده، «ارق»
دیگر برمرض ووجندن ایلری کاوب،
سببیک دفعیله منافع اولور.
{ سذ. جر. عر. فد. رقم.
آرقام { با. رقم.
{ س. ایچ قلع، بالاحصار.
آرک { مر.
{ سذ. عر. «رکوب»
{ دن مص. افعال } بپندیر.
مه، پینه جک حیوان ویرمه،
کمی و آراه کبی بر شیئه بپندیرمه.
{ عربی فصیحده بو بادن بو
معنا ایله کایوب لغت عامیه در.)
{ سذ. جر. عر. فد. رکن.
آرکان { با. رکن.
{ س. } «ایرمک» دن
آرگج { اصلی: ایرگج = ایره جک
آلت } اوزون صابلی فرونجی
کورکی.
{ س. } اصلی: ایرگج. ج.
آرگج { ایرگاج } ارکک کچی،
تکه، کچی آغیری.
{ ص. } «ایرمک» دن
{ اصلی: ایرکک. ج. ایر-
کاک } ۱. انسان و حیوانک ایکی
جنسندن برنجیسنه منسوب

اولانی، طوغورتمق ویدر اولمق
خاصه و قوتی حائر اولانی،
دیشی مقابلی، ذکر، نر: ارکک
آدم، ارکک چوجق، ارکک
کدی. ۲. کوچلی، قوتلی،
توانا: ارکک بر آدم. ۳. سرت،
قولای اکیلوب بوکلز، درشت:
ارکک دمیر؛ ارکک افاده. ۴.
قوجه، زوج: بو قادینک ارککی
یاننده دکلیدر؟ بر جفت تشکیل
ایدن ایکی شیئه ن اشنه کچه جک
بر چیقندیسی اولانی ویادیکری
ایچنه کیرمه جک صورتده بولئانی:
ارکک قویچه، آناختار. = س.
ارکک انسان، رجل، مرد،
قادین مقابلی: بکلمه صالونلرینک
بری ارککلره ویدیکری قادینلره
مخصوصدر؛ ارکک قادین هب
برلکده.
{ ح. ارکک طور و
حالنده، ارکک کبی.
{ ص. قوجه سی ویا
دیگر حامیسی او-
له جق برارککی اولیان (قادین)،
بیویه.
{ ص. طور و حالدن
ارکک بکزر (قادین).
{ س. } ۱. ارکک انسان
و یا حیوانک حال
وصفتی، ذکوریت. ۲. انسان
ارککلکی، رجولیت، مردی.
۳. بلوغ، سن بلوغه وصول،
اولاد ییشدیرمه بیله جک بر سن
وحالده بولفه: ده ارکک اولمه دن
کنذیسی اولندیرمه کالقیشدیلر.
|| مج. یکیتلک، بهادرلک، شجاء.
عت، جسارت.

{ ص. قوجه سی ویا
دیگر حامییک ایدمه.
جک بر ارککی بولئان (قادین).
|| ارککلکی دیشیلی = ۱. ارکک
دیشی برلکده: ارککلکی دیشیلی
هب هندیلری کسمی. ۲. ارکک
دیشی اوله رق جفت تشکیل
ایدن: بو طواسلر ارککلکی
دیشیلیدر؛ ارککلکی دیشیلی قویچه.
{ ظن. } اصلی: ایر-کن،
ارکن { ایر. ایکن } ایچ مقابلی،
وقت کچمه دن: صباح ارکن
قالقارم؛ ارکندن، ارکن وقت؛
دها ارکندر.
{ ص. } اصلی: «ایرمک»
آرکن { دن ایرکن } سن بلوغه
ایروب ده هنوز اولئنه مش،
عزب، بکار.
{ ظن. } از ارکن، جوق
آرکنجه { کچی اولیه رق: یارین
ارکنجه طاورانه لم.
{ ص. صباح ارکن قا.
آرکنجی } لقمق ویا اقشام ارکن
یاتمق ویا اوه ارکن کیرمک یاخود
اودن ویا بوله ارکن چیتمق عادتی
اولان.
{ س. } ۱. بلوغه ایروب ده
آرگنلک { اولئنه مش دلیقانلینک
حال وصفی، عزبه، بکارلق.
۲. اکثریا اون سکز ایله یکریمی
یاشری آرمه سننده قاک حرارتندن
دلیقانلیرک یوزنده چیقان
سیویله. ۳. طول قادین بکاره
واردیفنده بکارلق حق اوله رق
ویردیک هدییه.
{ یاخود ایرکن. ص.
آرگین { «ایرمک» دن } اولمش،
یتیمش، کچاله ایرمش، یانع:

ارکین یش.
{ سذ. عر. باغ ارم. ارم ذات.
آرم { العمد = جنتدن کنایه در.
[اصل قدیم ومشهور بر باغچه نک
اسمیدر، که شامده ویا یمنده
بولمش اولدیفی مرویدر.]
آرمغان { سذ. فا. تر. } «آرمغان»
آرمغان { دن } آرمغان، هدیه،
پیشکش.
آرمک { اردیرمک وسائر. با:
ایرمک وسائر. }
{ س. } اصلی: «ایرمک» دن
آرن { ایرن } یتیشن، اصل. د.
= جر. ارنلر = قرب حق و
درجه ولایت نائل اولانلر،
اصلین، کلین: ارنلرک همتیه.
= فد. کبی: ارنلر! یا هو! پیرم!
{ سذ. عر. جر. ارانب.
آرب { طاوشان. له. }
ارواء { سذ. عر. } «روی»
{ دن مص. افعال } صو-
لامه، صوارمه، قاندیرمه،
سیراب ایتمه، سق، اسقا. (ارضی
وحیوانات حقنده مستمیلدر.)
{ سذ. جر. عر. فد:
آرواح { روح. با: روح.
آروه له مک { فد. خور یایشما.
مق ایچون تپسییه
اون سربمک.
{ سذ. فا. تخنه کسه جک دیشلی
آره { آلت، بیچی. ذ. } کوچو-
کنه ویریلن دستره اسمی بوندن
مأخوذ در: دست-اره = ال
بیچقیسی. }
آره خانه { سذ. فا. بیچی یری،
بیچیقخانه، خزار.
اریال { و اریاله. با: ریال و
ریاله. }

آریب { ص. عر. ث: اریبه. } «ارب» دن ص. ش. عقلی، ذکی، زیرک، هوشیار، ث. **آریتمک** { مض. اریذیر. فذ. صلب. } ویا طوگمش حالنده بولسان بر جسمی مایع حالنه قومق، اذابه ایتک: قورشونی موی، قاری اریتمک || مج. چوق صعیفلاقمق، وجودده ات ویاغ برافاقمق: غائله بیچاره یی اریتمدی. **آریدمک** { فج. صلب ویا طوگمش. } حالندن مایع حالنه کجیرمک، اذابه اولقمق: قورشون، یاغ، قار اریدلی.

آریک { س. اصل: اوریوک = اریوک = ارکین، ارمش. } یاخود میوه که اجناسی اولوب اکثری اکشیدر، اجاص، آلو: آماسیه، باردق، تره، جان، چقال، سرفیجه، عریانی، مردم اریکی. || اریک آغاجی = بومیومی ورن شجر.

آریگن { ص. «اریمک» دن } ولطیف (میوه).

آریکه { س. عر. ج: ارایک. تخت. } پیر = تخت زینت ورن: اریکه نشین = جالس تخت، حکم فرما. (عربیده اصل کلین ایچون حا. ضرلنن سدره واونک اوستنده. کی قبه دیرلر.)

آریتمک { فل. ۱. صلب ویا طوگمش. } کچمک، ذوبان ایتک: قورشون. ایچ یاغی، قار، شکر اریدی. ۲. مج. یاغی سوزیلوب ضعیفلامق:

بیچاره آدم غائله دن بر هفته ایچنده اریدی. ۳. (شیش، اور و سائره) طاغلق، ۴. (بز و سائره) اوزیلوب آقهرق بیتک. || اریوب طوگمق = شاشیرمق، حیرنده قالمق، || یاغی اریمک، یورکده یاغی اریمک = غراب و تلاش ایچنده اولمق، ویا پک زیاده حدت ایتک.

آریمه { س. اریمک فعلی، صلب حا. } لندن مایع حالنه کچمه، ذوبان.

آریچک { ص. ۱. اوشن، تنبل، کسلان. ۲. اوتانغاج، } محبوب. مر.

آریتمک { فل. وجودی اریتمش. } کچی کوشه یوب تنبل اولمق، تنبللکدن انیوب کرتمک. **آز** { حج. فا. } ترکجه ده کی «دن» و «عن» عربیده کی «من» یاخود بعضی تعبیراب فارسیده بولنور:

از آن جمله = او جمله دن اولهرق؛ ازل و جان = جان و یورکدن؛ از سرنو = یکی باشند: از قضا = قضارا، شاید: ازهر جهت = هر وجهه. له.

ازار { س. عر. بله باغلانوب. } بدنک آشای طرفنی ستر ایدن شی، فوطه، بشمال.

ازاله { س. عر. «زوال» دن } دفع ایتمه، یوق ایتمه: کدرینی ازاله ایتک. || ازاله بکر = قیز بوزمه. (طوغریسی: ازاله نکارت. || ط. ازاله عفونت = اجزا و ترتیبات مخصوصه ایله عفوتی یوق ایدوب میقروبلری

اولدیرمک ایشی. **ازبار** { س. عر. تحریر و اشعار. } معناسیله قولانییور. سده، عربیده اصلا بویله بر معناسی اولیوب، آنجق «تزییر» استنساخ معناسنه کایر. **ازباندیت** { س. ایتا. Sbandito } خیدود، قطاع طر. یقندن شقی آدم. = ص. پک ایری بدنی و قورقونج.

آزبر { س. فا. } «از. بر» کوسدن یاخود اوستدن (کتابه باقه دن او قومه و بوکا آلیشمه، حفظ: درستی ازبر ایتدی؛ ازبرینی اوکرندی؛ ازبره چا. لیشیور. = ح. کتابه باقیهرق: قصیده برده یی ازبر او قورم، ازبر بیلیرم. || ازبردن = کتابه باقیهرق: ازبردن او قومه. || ازبره = دوشونمده دن، دینله کلنی سولیهرک: او ازبره سوز سولیور.

آزبرجی { ص. درسی آکلار آ. } کلاماز ازبر ایتمکی عادت ایتش (شاگرد).

آزبر آتمک { فذ. ازبر اوکرتک، } حفظ ایتدیرمک: بوکتابی سزه ازبرلته جکم.

آزبر لیمک { فج. ازبر اوکرتک، } حفظ اولقمق: کونده اون صحیفه ازبرلنیرمی؟

آزبر له مک { فذ. ازبر اوکرتک، } کونده قصیده برده یی ازبرلته دم.

ازدحام { س. عر. «زح» دن مص. افتعال } غلبه لقی، بریره چوق خلق بریکمسی: قپوسنده بیوک بر

ازدحام کوردیم: ازدحامیدن کیره مدم.

ازدواج { س. عر. «زوج» دن مص. افتعال } ۱. چفتلشمه، چفت اولمه: ازدواج طیور. ۲. اولغمه، تأهل: از. دواج ایتک = اولمک. (بویکنجی معنا ایله «تزوج» قولانلق ده ایتدیر، زیرا «ازدواج» عربیده او معنایه کلز.)

ازدیاد { س. عر. «زیاده» دن. مص. افتعال } چوغالمه، آرتمه، تزاید: ازدیاد عمر و اقبال دولترلی دعاسی.

آزدیرمک { فذ. ۱. دیگری مک، } سحقی ایتدیرمک: بویانی ازدیروب اولمه قولانغلی. ۲. باصیلوب مغلوب و پریشان اولمسه مانع اولماق: بن آدم لر می سزه ازدیریم.

آزرق { ص. عر. ث: زرقاء. } سگزک رنکنده، مائی.

ازعاج { س. عر. ج: ازعا. } مص. افعال (جان صیقمه و تعجیز معناسیله قولانیلیورسه ده، عربیده «یرندن قوپاروب آیرمق» دن بشقه معناسی اولمده یغندن، استعمارلر محتاج تعجج غلطات فاحشه دندر.

آزقه { س. عر. ج: عر. فذ: زقاق. } س. کویلیله مخصوص اوغلدیلی لحن.

آزگیل { س. بر جنس کوچک } کوچکنه دونکل دیرلر.

آزگول { س. بر جنس کوچک } کوچکنه دونکل دیرلر.

آزگول { س. بر جنس کوچک } کوچکنه دونکل دیرلر.

آزگول { س. بر جنس کوچک } کوچکنه دونکل دیرلر.

آزل { س. عر. ابتدایی اولمایان } ازلدن، من الازل = ابتدادن، اسکیدن.

آزلمک { فج. ۱. توزه تحویل اولمق: بو بویا ازلدن قوللا. نماز. ۲. باصلمق، آغیر برشیتمک آلتنده قاهره ویا صیقیشهرق خردوخاش اولمق: آرابه نک آلتنده قوی ازلمش: بو پور. تقالیر، قائلر ازلمشدر. ۳. مغلوب و مقهور اولمق، تحمیل مشکل بر صیقندی آلتنده پریشان اولمق: بو آرده او بیچاره ازلدی: غائله و کدردن ازیلوب کیتدی. || ازیلوب بو. زلمک = مقصدنی آیتی سولیله. میوبده صیقیه رقی سولیله جک سوز بوله مامق.

آزلی { ص. عر. ث: ازلییه. } ازله منسوب و متعلق، ابتدا. می اولیه جق صورتنده قدیم، ابتدا سز: جناب حق علم ازلیسی، قدرت ازلییه سی.

آزلیت { س. عر. ازلیلک، ما. } ضایده ابتداسزلق: جناب حق ازلیتی.

ازمارید { س. (ر. - مزید) } رنکنده [بورنکنده بر جنس کوچک بالیق.

ازماوله { س. بر جنس آغاج } جیلکی، صاری آهو. طودی.

آزیمک { مض: ازیر. فذ. ۱. دو. } گوب توزه تحویل ایتک، قیرمق، اوفالقمق، سحقی

آزیمک { مض: ازیر. فذ. ۱. دو. } گوب توزه تحویل ایتک، قیرمق، اوفالقمق، سحقی

آزیمک { مض: ازیر. فذ. ۱. دو. } گوب توزه تحویل ایتک، قیرمق، اوفالقمق، سحقی

آزیمک { مض: ازیر. فذ. ۱. دو. } گوب توزه تحویل ایتک، قیرمق، اوفالقمق، سحقی

آزیمک { مض: ازیر. فذ. ۱. دو. } گوب توزه تحویل ایتک، قیرمق، اوفالقمق، سحقی

آزیمک { مض: ازیر. فذ. ۱. دو. } گوب توزه تحویل ایتک، قیرمق، اوفالقمق، سحقی

ایتمک: پرنجی ازیمک. ۲. باصوب ویا صیقسوب یا صیلاقمق، شکلی بوزمق: قاونی پورتقالی ازیمک. ۳. صویک ایچنده دانه لرخی قیره. رق قاریشدیرمق: یغورت، بویا ازیمک. ۴. مج. قهر و تدمیر ایتک، چوق زحمت و اذیت ویرمک: || ازوب صونخی ایچمک = ایشه یاراماز بر شیشه اوغراشمقندن کنساره در. || لقردی یی ازوب بوزمک = نه سولیله جکنی بیله. میوب لقردی یی آغزده طولا. شدیرمق. || معدده یی ازیمک = بایقلمق، بایقینلق ویرمک.

آزیمه { س. عر. ج: عر. فذ: زمان. } با: زمان.

آزیمه { س. ازلمش شی: بادم. } ازیمه سی، طوماتس ازیمه سی.

آزیمه { س. عر. ج: عر. فذ: زمان. } با: زمان.

آزیمه { س. عر. ج: عر. فذ: زمان. } با: زمان.

آزیمه { س. عر. ج: عر. فذ: زمان. } با: زمان.

آزیمه { س. عر. ج: عر. فذ: زمان. } با: زمان.

آزیمه { س. عر. ج: عر. فذ: زمان. } با: زمان.

آزیمه { س. عر. ج: عر. فذ: زمان. } با: زمان.

آزیمه { س. عر. ج: عر. فذ: زمان. } با: زمان.

آزیمه { س. عر. ج: عر. فذ: زمان. } با: زمان.

آزیمه { س. عر. ج: عر. فذ: زمان. } با: زمان.

آزیمه { س. عر. ج: عر. فذ: زمان. } با: زمان.

== ۲. استاد یافیشہ صور بدہ .
کمال مہارتلہ .

استاده { صد. فا. } «استادن»
 { دن صف. } طور مش،
 قائم: استاده موقع تعظیم
 تعظیم محله طور مش (عسکر).
 استاذ { سذ. عر. ج. } استاذ،
 دن معرب { با: استاد.

استار { سذ. ج. عر. } فد:
 «ستر» کسر ایل
 لاسخزده غیر مستعمل { اورق،
 پرده: استار کعبه = کعبه اور
 قیسی. } استار بوندن مأخوذ
 دکدر، خالص ترکیه در. {

استاسیون { س. فر. } Station
 { موقع کله سی واریکن استعماله
 نه حاجت؟ }

استاقوس { س. ر. } Astacos
 { معروف بیوک دیکر
 بوجکی که قیصاجلی وانی بیاض
 ولید اولور.

استالیه { س. ی. } Stalia
 { کیلرک لیانده حوله
 آلتی ایچون نوبت بکلمه لی
 مدت نظامیه سی.

استامپه { س. ی. } Stampa
 { مرکبه ویا قوری او.
 لهرق برشیک اوزرینه باصیلان
 بیوک تمقا، قالب: استامپه اور.
 مق، باصق.

استانبول { سذ. ر. } İstanbul
 { شهره در.
 سعادت، قسطنطنیه، پایتخت
 دولت عثمانیه. } استانبول
 پایه سی = استانبول قاضیلی رتبه
 علیه سی.

استاوروز { س. ر. } Stavroz
 { خاج، صلیب، چلیبا،
 چارمچ: استاوروز چیقارمق =

خاج اشارق یا بق.
 استاوریت { س. ر. } Stavrit
 { اوم وزنده
 بر خاج شکلی بولنان بر جنس
 دیکر بالیعی.

استباحه { سذ. عر. } «بوح»
 { دن مص. استعمل }
 ۱. حلال و مباح عد ایتمه. ۲.
 بر جماعت قاتی هدر ایدوب
 عموماً قتلرینه مساع ویرمه.

استبداد { سذ. عر. } «بد»
 { دن مص. استفعال }
 کندی باشنه وهیج بر نظام و
 قانون تابع اولقمسین حکم ایتمه.
 استبدادکارانه { صد. فا.
 اولنان، مستبده یا قیشیر: بر
 معامله استبدادکارانه ایل. =
 ح. استبدادله، مستبدانه.

استبدال { سذ. عر. } «بدل»
 { دن مص. استفعال }
 دیکشدرمه، بر شیشی ووروب
 یرینه دیگر برشی ایتمه. || ۶.
 مدتی ختام بولان نفراتک یرینه
 یکی قرعه نفراتی کتوروب او.
 نره اذن ویرمه. || استبدال
 نفراتی = بوجهله اذن آلوب
 کیدن افراد عسکریه.

استیراء { سذ. عر. } «بر»
 { دن مص. استفعال } اد.
 راردن صکره آلت تناسلک
 تطهیری. || ف. نکاحله آلتان بر
 ثبیه نک حامل اولمدیفنه مطمئن
 اولی ایچون بر حیض کورنجهیه
 قدر تقریدن اجتناب.

استبرق { سذ. عر. } صیرمه
 { تلرله مزین قاین بر
 جنس اییک قماش.

استبشار { سذ. عر. } «بشور»
 { دن مص. استفعال }
 مژده آله، بر خبر آلوب سوخته،
 بر خبری مژده کبی تلقی ایتمه: سالماً
 وصولکنزی استبشار ایتدم.

استبعاد { سذ. عر. } «بعد»
 { دن مص. استفعال } بعید
 عد ایتمه، احتمال ویرمیش،
 یا قیشدرما: او آدمدن بویه
 بر حرکت استبعاد اولنماز.

استبقاء { سذ. عر. } «بقاء»
 { دن مص. استفعال } بقا و
 دوامی طلب و آرزو ایتمه:
 استبقای توجهری.

استتار { سذ. عر. } «ستر»
 { دن مص. استفعال } اورنمه،
 صافلانمه. ||

استتمام { سذ. عر. } «تمام»
 { دن مص. استفعال } بر
 شیشک پتیرلسنی طلب ایتمه:
 مکتبک نواقصنی استتمام ایچون.
 «استکمال» دها مستعملدر.

استثقال { سذ. عر. } «ثقله»
 { دن مص. استفعال }
 ثقیل کوروب حضورندن خو.
 شلانما، صوئوق معامله ایل
 خوشلانمدیغنی آکلاتمه: انسان
 استثقال اولندیغنی یره بر دها
 کیمه ملیدر.

استثناء { سذ. عر. } «ثنی»
 { دن مص. استفعال } آیره،
 قاعده دن طیشاری برافه:
 قانون کیمه بی استثنا ایتز؛
 استثناء طریقله = قاعده عمومیه.
 دن شاذ اوله رق. || بلا استثنا =
 استثناسز، عمومیت اوزره.

استثنائی { صد. عر. } استثنائیه
 { استثنای و شاذه متعلق:
 قاعده استثنائیه.

استحاله { سذ. عر. } «جواب»
 { دن مص. استفعال }
 دعائک نزد الهیده قبول اولمسی.
 استجاره { سذ. عر. } «جور»
 { دن مص. استفعال }
 حایه و لجأ طلب ایتمه، صیغنه.
 «اجر» دن اولان «استجار»
 ایله التباس ایتدیرله ملیدر. ||

استحسان { سذ. عر. } «حسن»
 { دن مص. استفعال }
 کوزل بویه، کوزل نظریله باقه،
 بکتمه: بو ایشکزی هر کس
 استحسان ایتدی.

استحصال { سذ. عر. } حاصل
 { دن مص. استفعال } ایتمه و اله کچیرمه
 معنا سیله قولانیلیور سه ده،
 «حصول» ماده سی اصلا استفعال
 بایندن کدیکندن، غلطدر. یرینه
 تحصیل قولانیله بیلیر.

استحضار { سذ. عر. } «حضور»
 { دن مص. استفعال }
 ۱. حضوره کتیرمه، جلب. ۲.
 خاطره کتیرمه، خاطر لایمه.
 «تبیئه» معنا سیله قولانیلامی. ||

استحضارات { سذ. عر. } «حضور»
 { دن مص. استفعال }
 ۱. حضوره کتیرمه، جلب. ۲.
 خاطره کتیرمه، خاطر لایمه.
 «تبیئه» معنا سیله قولانیلامی. ||

استحجار { سذ. عر. } «حقارة»
 { دن مص. استفعال }
 خوار و حقیر نظریله باقه: نظر
 استحقارله باقدی. «استحقاف»
 دن قوتلیدر. ||

استحقاق { سذ. عر. } «حق»
 { دن مص. استفعال }
 ۱. حلال نظریله باقه، حلال
 عد ایتمه. ۲. حلال ایجسی طلب
 ایتمه، حلالاشمه. ||

استحکام { سذ. عر. } «حکم»
 { دن مص. استفعال }
 جامه کیرمه، بانو ایتمه. || ط.
 استحکام الرمل = قوم بانوسی.
 استحياء { سذ. عر. } «حیاء»
 { دن مص. استفعال }
 اوتانمه، حیاء ایتمه: بو ایشی
 ایشلکه استحیا ایتدک می؟ || ط.
 «حیوة» دن دیرلتمه، یا شامه.

استحاله { سذ. عر. } «حول»
 { دن مص. استفعال } محال
 اوله، امکانسزاق: بو ایش مر-

استحاجه { سذ. عر. } «جواب»
 { دن مص. استفعال }
 دعائک نزد الهیده قبول اولمسی.
 استجاره { سذ. عر. } «جور»
 { دن مص. استفعال }
 حایه و لجأ طلب ایتمه، صیغنه.
 «اجر» دن اولان «استجار»
 ایله التباس ایتدیرله ملیدر. ||

استحسان { سذ. عر. } «حسن»
 { دن مص. استفعال }
 کوزل بویه، کوزل نظریله باقه،
 بکتمه: بو ایشکزی هر کس
 استحسان ایتدی.

استحصال { سذ. عر. } حاصل
 { دن مص. استفعال } ایتمه و اله کچیرمه
 معنا سیله قولانیلیور سه ده،
 «حصول» ماده سی اصلا استفعال
 بایندن کدیکندن، غلطدر. یرینه
 تحصیل قولانیله بیلیر.

استحضار { سذ. عر. } «حضور»
 { دن مص. استفعال }
 ۱. حضوره کتیرمه، جلب. ۲.
 خاطره کتیرمه، خاطر لایمه.
 «تبیئه» معنا سیله قولانیلامی. ||

استحضارات { سذ. عر. } «حضور»
 { دن مص. استفعال }
 ۱. حضوره کتیرمه، جلب. ۲.
 خاطره کتیرمه، خاطر لایمه.
 «تبیئه» معنا سیله قولانیلامی. ||

استحجار { سذ. عر. } «حقارة»
 { دن مص. استفعال }
 خوار و حقیر نظریله باقه: نظر
 استحقارله باقدی. «استحقاف»
 دن قوتلیدر. ||

استحقاق { سذ. عر. } «حق»
 { دن مص. استفعال }
 ۱. حلال نظریله باقه، حلال
 عد ایتمه. ۲. حلال ایجسی طلب
 ایتمه، حلالاشمه. ||

استحکام { سذ. عر. } «حکم»
 { دن مص. استفعال }
 جامه کیرمه، بانو ایتمه. || ط.
 استحکام الرمل = قوم بانوسی.
 استحياء { سذ. عر. } «حیاء»
 { دن مص. استفعال }
 اوتانمه، حیاء ایتمه: بو ایشی
 ایشلکه استحیا ایتدک می؟ || ط.
 «حیوة» دن دیرلتمه، یا شامه.

استحاله { سذ. عر. } «حول»
 { دن مص. استفعال } محال
 اوله، امکانسزاق: بو ایش مر-

σχεδόν = مجسم بین [ایچنه قو.
نان چفته فوطوغراف رسملرینه
باقفه مخصوص چکجه لی و
اوستی آجیق دور بین .

استسعاد { سذ. عر. } «سعد»
[دن مص. استفعال]
اوغورلی عد ایتمه، مسعود و
میفتلی نظریله باقه: قدومکزی
استسعاد ایتمه .

استسقاء { سذ. عر. } «سقی»
[دن مص. استفعال]

۱. صو ایتمه. ۲. یاغور دعا.
سنه چیمه، استقطار. || ط.
بدیک مواضع مختلفه سنه صو
طویلا نه علنی: استسقاء بطن،
استسقاء صدر، استسقاء کلیه،
استسقاء مفصل وساثره. [فر.
Hydropisie]

استشاره { سذ. عر. } «شور»
[رات.] «شورا»
[دن مص. استفعال] طایشمه،
برینک رأی و مطالعه سنه مرا.
جعت، متروک ترکجه سی: کنکاش.

|| استشاره اوطه سی = خارجیجه
نظارتنده حقوق دول قوانینه
آشنا مشاورلردن مرکب هیئت.
استشعار { استعمال معناسیله
قوللانا نلر واریسه ده،
عربیده «اورکمک» و «قیلانمق»
دن بشقه معناسی اولدیغندن،
غلط اولوب، استعمالی جائز دکلدرد.

استشفاء { سذ. عر. } «شفاء»
[دن مص. استفعال]
شفا طلب ایتمه، خسته لغه علاج
وچاره آrame: فلان معدن صو.
بندن جوارلری اهابلی استشفای
ایدردلر.

استشفاع { سذ. عر. } «شفا»
[دن مص.]

استفعال [شفاعت ایتمه، برینک
آرمیه کیرمسی طلب ایتمه .

استشمام { سذ. عر. } «شم»
[دن مص. استفعال]

۱. قوقلامه، قوقو آلمه، قوقو.
سندن طویه. ۲. مج. قرینه
ایله آکلامه، اوزاقدن وطولا.
پیسيله خبر آلمه.

استشهاد { سذ. عر. } «شهادت»
[دن مص. استفعال] ۱. شاهد

کترمه، شهادتیه مراجعت:
استشهاد ایچون بخیده جلب
ایتدیلر. ۲. دلیل و برهان عد
ایتمه، اثبات دعوی ایچون ایراد:
صرف ونخوده اعظم شعرائک
سوزلیله استشهاد اولنور. ۳.
شهادت اوله، احراز شهادت:
امام حسین (رضه) افتدمنک
کربلا ده استشهادی. [بو او.
جنجی معناده شهادت ده
فصحدر.]

استصحاب { سذ. عر. } «صحت»
[دن مص. استفعال]
یانه آلمه، برابر کوتورمه: برا.
درخی، کتابی استصحاب ایدره
کیتدی. بالاستصحاب برابر
آلهرق، ... له برلکده .

استصغار { سذ. عر. } «صغر»
[دن مص. استفعال]
کوچک عد ایدوب اهمیت ویر.
مه مه، تحقیر، استخفاف: ارباب
صنعتی استصغار ایتمه ملی .

استصواب { سذ. عر. } «صواب»
[دن مص. استفعال]
— قاعدة استصابه اولقی لازم
کلیرسه ده، عربیده دخی بویه
اعلالیزی ده قوللانیلر. [طو.

غری بوله، طوغریلغنه حکم
ایتمه، تصویب: رأیی استصواب
ایتدیلر. || استصواب کرده =
تصویب ایدلش: بو رأی
استصواب کرده ارباب شعوردر.

استطاعت { سذ. عر. } «طوع»
[دن مص. استفعال]

کوچ یتمه، قدرت، اقتدار. ||
علی قدر الاستطاعه = کوچ یتدیکی،
الذن کلدیکی قدر .

استطاله { سذ. عر. } «طول»
[دن مص. استفعال]

اوزامه. || ط. بعض اعضائک
اوزامی: استطاله بظر، استطال
له مرضیه .

استطباب { سذ. عر. } «طب»
[دن مص. استفعال]
طبییه مراجعت، کندخی طبییه
باقدیرمه، تدوی ایتدیرمه .

استطراد { سذ. عر. } «تدریج»
[دن مص. استطرادات.]
اصل موضوع بحدن اولیبوب
بالمناصبه سوزآره سنده بیان
اولنان فقره و بویه بر فقره
ایرادی: استطراد طریقله ایراد
اولنمشدرد.

استطرادی { ص. عر. } «تدریج»
[دن مص. استطرادیه.]
استطراده متعاقب و یا استطراد
طریقله ایراد اولنان: فقره
استطرادیه .

استطلاع { سذ. عر. } «استطلاع»
[دن مص. استطلاعات.]
[«طوع» دن مص. استفعال]
مطلع و خبردار اولمغه چالیشمه،
تفتیش و تحقیق: استطلاع حقایق
ایچون: استطلاعاتی یازدی .

استظلال { سذ. عر. } «ظل»
[دن مص. استفعال]

کولکه لئه. کولکه آلتنه کیرمه:
لاجل الاستظلال اورمانه
کیردیلر. ||

استعاضه { سذ. عر. } «عیاض»
[دن مص. استفعال]

اعوذ بالله من الشیطان الرجیم
و یا نعوذ بالله والعیاض بالله دیهرک
حق تعالیانک صون وامدادینه
صیغنه .

استعاره { سذ. عر. } «استعاره»
[رات.] «عور» دن

مص. استفعال [اودونج آلمه،
عاریت اولهرق قوللانمغه: لسا.
نمز عربیدن بر جوق کلهر
استعاره ایتشدرد. || د. تشبیه
طریقله و مشبهه بی مشبهه یینه
قوللانمغه ایراد اولنان طرز
بدیع که اسلاف شعرا و منشیانمز
طرفندن جوق مبالغه و سؤ
استعمال اولنمغهرق چیغرنندن
چیقارلمشدر: زلف یینه سنبل،
خال یینه مسک، دلبر یینه
ماه استعمالی کبی .

استعانه { سذ. عر. } «استعانة»
[دن مص. استفعال]
استفعال [یاردیم ایتمه: لطف
ربانیدن استعانه ایدرم .

استعجاب { سذ. عر. } «عجب»
[دن مص. استفعال]
عجب ایتمه، حیرتده قالمه،
استعجاب .

استعجال { سذ. عر. } «عجل»
[دن مص. استفعال]
عجله ایتدیرمه، بر شیک چاق
اولوب یتشمی ایتمه، تعجیل:
مکتبک کشادخی استعجال
ایدیورلر.

استعداد { سذ. عر. } «عد»
[دن مص. استفعال]

۱. بر شیک قبول و احرازینه
اولان میل طبیعی، قابلیت:
بعض اقوامک عسکرلکه و
بعضلرینک چفتیجیلکه استعداد.
لری واردرد: بو آدمک فلان
خسته لغه جوق استعدادی وار.
در. ۲. ذکاوت، فطانت، علم
و تربیهیه قابلیت: بو چوجفک
جوق استعدادی واردرد .

استعطاف { سذ. عر. } «عطف»
[دن مص. استفعال]

ترجم و شفقت طلب ایتمه: فلان
حقنده معاونتکزی استعطاف
ایدرم. [اصل معنای عربیسی
بو صورتله بشقه سی حقنده
استرحامدر.]

استعظام { سذ. عر. } «عظمت»
[دن مص. استفعال]

بیوتمه، بیوک کورمه، کوچک
بر شیشه اهمیت و یروب بیوک
کوسترمه: بو آدم خسته لغنی
دائما استعظام ایدرد. [عربیده
تعظیم و تعظم معنایله دخی
قوللانیلیورسه ده، ترکجه ده
بوندن بشقه معنی ایله قوللا.
نلسی جائز دکلدرد.]

استعفاء { سذ. عر. } «عفو»
[دن مص. استفعال]

۱. عفو ایتمه: استعفای قصور.
۲. بر منصب و خدمتدن عفو
اولنغنی ایتمه، کندخی اختیاریه
افضال: مأموریتندن استعفا
ایتدی: استعفا سنی و بردی:
استعفا سنی قبول اولندی، اولمندی:
استعفا سنی کری آلدی = استعفا.
دن واز چکدی .

استعفاف { سذ. عر. } «عفت»
[دن مص. استفعال]

محرماندن وارنکابدن اجتناب،
عفت و ناموسله اتصاف. [«عفت»
بو معنایی افاده ایتدیکندن
لر و مسزدر.]

استعفانامه { سذ. عر. } «س. فا. بر مأمو.
[دن مص. استفعال] رک مأموریتندن
عفو اولنمسی استعفا ضمننده
ویردیکی ورقه رسمیه: استعفا.
نامه سنی تقدیم ایتدی .

استعلاء { سذ. عر. } «علو» دن

علو مرتبه حاصل ایتمه. [«اعتلاء»
دهما مستعمل اولوب، بو
لر و مسزدر.]

استعلام { سذ. عر. } «علم» دن

مص. استفعال [معلومات طلبیچون
مافوقدن مادونه اولنان رسمی
مراجعت: ولایت کییتی سنجاقدن
استعلام ایتدی: استعلامه ده
جواب کلدی .

استعمال { سذ. عر. } «عمل» دن

مص. استفعال [قوللانمغه: سلاح
استعمال ایتک: شدت استعمال
ایتک: بو کلکی خافی محله
استعمال ایدرلر. || حسن
استعمال = کوزل قوللانمغه، یینه
صرف ایتمه: نفوذ و اقتدارینی
حسن استعمال ایدیور. || سؤ
استعمال = نایمجل قوللانمغه،
حدینی تجاوزله یولیز حرکتده
بولنه: وظیفه سنی، نفوذ حکو.
متی، امنیتی سوء استعمال ایتدی.
استعماله { سذ. عر. } «غوث»
[دن مص. استفعال]
یاردیم وامداد ایتمه، آمان و
الغیاث دیه باغرمهرق استعداد. || د.

معناییله قوللانیلیر.

قارشى ویرلک اوزره اموال غیر منقوله نك ترمینی .
 استغناء { سذ. عر. } « غناء »
 { دن مص. استعمال }
 محکمه شرعیه ده خاصمیدن برینک مفتی به مراجعتی .

استفتاح { سذ. عر. } « فتح »
 { دن مص. استعمال }
 ۱. بدأ، مباشرت، ابتداء . ۲. اصنافک اوغور صایدقلى ایلک آلیش ویریش (غا. سفتاح) : دها استفتاح (سفتاح) ایتدم .
 || تکبیر استفتاح = نمازه باشلار . کن او قونان تکبیر .

استفراش { سذ. عر. } « فراش » دن
 { مشتق اولق }
 اوزره بر جاریه بی اوطه لاق ایتمه معناییله قوللانیلیر ۹۹ ده، عربی فصیحده اولمیدی کبی، لغت عامیه عربیه ده دخی « افراش » و « افتراش » قوللا . نیلوب، استفراش مسموع دکلدر .

استفراغ { سذ. عر. } « فراغ »
 { دن مص. استعمال }
 قوصمه قی غشیان : استفراغ ایتک .

استفسار { سذ. عر. } « فسر »
 { دن مص. استعمال }
 صوروب آکلامه، برشی حقنده تفصیلات و معلومات ایستمه : استفسار خاطر .

استفهام { سذ. عر. }
 { استفهامات، « فهم »
 دن مص. استعمال } صوروب آکلامه . آکلامق ایچون اولنان سوال . || د. ادات استفهام = سواله مخصوص ادات، ترکیه ده « می » و عربیده « ا » و « هل » کبی .

استفهامی { سذ. عر. }
 { استفهامات، « فهم »
 دن مص. استعمال } صوروب آکلامه . آکلامق ایچون اولنان سواله مخصوص ادات، ترکیه ده « می » و عربیده « ا » و « هل » کبی .

استغراب { سذ. عر. } « غرابه »
 { دن مص. استعمال }
 تعجب ایتمه، تحیر، استعجاب : کمال استغرابله ایشتدم .
 « استغراب » بر شیشک غریب و ارم باشقه اولسنه، و « استعجاب » ایسه پک کوزل و فوق العاده یکدنیه جک بر حالده بولنسنه شامق حقنده مستعجلدر .

استغراق { سذ. عر. } « غرق »
 { دن مص. استعمال }
 ۱. طالمه، بر شیشک ایچنه کومله، بر شیشه قایلنمه . ۲. طالعینلق، ارباب تصوفک وجد و حاله طالب ماسودان بخیر اولملری : حالت استغراقده نه یابدیغنی تیلیوردی . || د. عربیده حرف تعریفک کیردیکی اسمک مدلولنک کافه افرادنی قابلیه جق بر تعیم بیان ایتسی .

استغفار { سذ. عر. } « غفران »
 { دن مص. استعمال }
 جناب حقندن ذنوبک عفو و مغفرتی استرحام ایتمه، استغفرالله دهرک اظهار ندامت و توبه ایتمه : توبه و استغفار ایدم .

استغفار الله { سذ. عر. } « اللهم عفو »
 { و مغفرت طلب ایدرم } معناییله دعا اولوب، اکرام و تعظیبه قارشى دخی تواضع و محویت ایچون وصانکه او سوزله کنه ایه کیرلمش ده استغفار اولنیورمش کبی ایراد اولنور .

استغلال { سذ. عر. } « غله »
 { دن مص. استعمال }
 کراسی و یا محصولی بورجه

منسوب و متعلق : خطاب استغفار . می، جمله استفهامیه .

استقبال { سذ. عر. } « استقبال »
 { دن مص. استعمال }
 ۱. به بکره میور . اصلی آکلاشیله . شیه مدی . ر. Et: σφιλισόν (ایس توفیلیقون) یعنی دوستانه و محبتله تمبیرندن غلط اولق احتمالی وارددر .

استقامت { سذ. عر. } « قیام »
 { دن مص. استعمال }
 ۱. طوغریلق، درستی، اکر یلک ضدی : طریقک، خطک استقا . متی . ۲. طوغری و ناموسکارانه حرکت، طوغریلق، راستی، صدق : استقامتدن آیرلما می؛ استقامت انسانی سلامته چیقاریر . ۳. بر شیشک بر طرفه طوغری اوزانسی، جهت، توجه : فلان سلسله جبالک استقامتی شرقدن غریبه در؛ حرکت ارضک استقامتی جنوبدن شماله ایدی .

استقبال { سذ. عر. } « قبل »
 { دن مص. استعمال }
 ۱. کله جک زمان، ماضی مقابلی و حالک غیری، آتی : استقبالده نه اوله جغنی آتجق الله بیلیر؛ استقبالدن خبر و یرمک ادعایی . ۲. قارشیلانمه، کلکده اولان بر ذاتک اکرام و یا اظهار محبت ایچون اوکنه حیتمه : پک پارلاق بر استقباله مظهر اولدی؛ کمال طنطنه ایله استقبال ایتدیلر؛ استقبالنه چیقیدیلر . || ه. شمس و قرک یکدیگرینه مقابل بولنسی : استقبال قر . || د. فمک حدثک کله جک زمانده وقوع بوله جغنی افاده ایدن

استقراض { سذ. عر. }
 { استقراضات }
 « قرض » دن مص. استعمال
 فائضله آنچه آلمه، بورج ایتمه : استقراضن اداره ممکن دکلدر . [اصل عربیده بو معنایه « اقراض » موضوع اولوب،

« استقراض » ایسه بورج ایستک دیمکدر .
 استقصاء { سذ. عر. } « قصو »
 { دن مص. استعمال }
 شیشک کنهنه وارمغه چالشیله، درین تفتیش و تحقیق . || ط. داخلی بر مرضک حقیقتی آکلا مق اوزره آلات و وسائط مختلفه استعمالی .

استقطاب { سذ. عر. } « قطب »
 { دن مص. استعمال }
 لغت مولده [ه. استقطاب ضیا = اشعه شمسک انکسار طریقیله قوس قزحده کی الوان سبغیه بعدالاتقسام بر نقطه جمعی .

استقطار { سذ. عر. } « قطر »
 { دن مص. استعمال }
 ه. بر مایعی انیقندن چکمه . [« قطیر » دن دها طوغری و دها فتیدر .

استقلال { سذ. عر. } « قلة »
 { دن مص. استعمال }
 ۱. کندی باشنه اوله، کیمسه به تابع اولیوب کندی کندینه اوله : استقلال قرائق، کسب استقلال ایتک : « استقلالیت » دیمک خطادر . ۲. آز کورمه، آز زیماسمه : کندیسنه تعیین او . لنان معاشی استقلال ایتدی . || د. استقلالیه { سذ. عر. }
 { استقلالیه یعنی کندی باشنه اولمه منسوب و متعلق .

استمک { سذ. عر. }
 { استمک و سائر . }
 استمک { سذ. عر. } « کبر »
 { دن مص. استعمال }
 ۱. بیوک بوله، بیوک کورمه،

۱. بیوک بوله، بیوک کورمه،

بیونیه، جوق ایهیت ویرمه،
[استعظام] دها مستعملدر.
۲. کبر، عظمت. [تکبر]
دها مستعملدر.]

اسباب مدافعه. ۲. برایشک
نقصانسر و مکمل اولسی، کاله
ایردرلسی: طرق و معابرک
استگمالی الزمدر.

استگناه [سند. عر.] «اکتناه» دن غلا.
[استگناه] «کنه» ماده سی بشقه
بایدن کاز.

استگلاغمیت [س. یونانییدن
Sta- مأخوذ فر. lagmite] بر آلتنده بعض
مغاره لده مواد کلسیه بی حاوی
صور طاملامسندن آشاغیدن
یوقاریه دیکنه اوزانمش صو.
رتنده تشکل ایدن طاشلر،
مقطره تختایه.

استگلاقتیت [س. یونانییدن
Sta- مأخوذ فر. lactite] بر آلتنده بعض
مغاره لده مواد کلسیه بی حاوی
صور طاملامسندن یوقاریدن
آشاغیه صارقش صورتنده
تشکل ایدن آویزه کبی طاشلر،
مقطره فوقانیه.

استلام [سند. عر.] «سلم» دن
[استلام] مص. افعال [الی طو.
قندیروب اوپه رک (حجر اسودی)
زیارت ایته.

استلزام [سند. عر.] «لزم»
[استلزام] دن مص. افعال
بر نتیجه طبیعی و ضروریه صو.
رتیه ایجاب ایته: کیجه جوق
چالشمه کر صباح کچ قالمکزی
استلزام ایدر.

استماع [سند. عر.] «سمع»
[استماع] دن مص. افعال [۱.
دیکله مه، قولاق ویرمه: درس،
وعظ، حدیث، دعوی استماع
ایتمک. ۲. دیکلیوب قبول ایتمک،

استگشار [سند. عر.] «کثرت»
[استگشار] دن مص. افعال
جوق کورمه، چوغسمیه:
آلدینی معاش استگشار اولنه ماز.
استکراه [کرا ایل طوته و
اکترامه معناسیه
مستعمل ایسه ده، عربیده «اکتر»
قولانیلوب، بوماده استفعال
بایدن اصلا کلدیکندن، غلطدر.
استکراه [سند. عر.] «کره»
[استکراه] دن مص. افعال
کریه کوروب نفرت ایته،
تیکسیفه، ایگرمنه: قیافتندن
انسان استکراه ایدر. [اصل
عربیده معناسی بر شیئی کره
یعنی زورله وایستیهرک یا بقندن
عبارتدر.]

استکساب [سند. عر.] «کتاب» دن
[استکساب] غلطدر.

استکشاف [سند. عر.] «کشف»
[استکشاف] دن مص. افعال
کشف و تحقیق ایتمک چالشمه،
اطراف و تفرعاتی ظاهره چیقار-
مه. [ع. دشمن اردوسنک ویا
مواقفک احوالی آکلامفه چا-
لیشمه: استکشافات عسکریه:
استکشاف تعرضی: استکشاف
عادی: استکشاف خریطه سی:
استکشاف قوی.]

استکمال [سند. عر.] «کمال»
[استکمال] دن مص. افعال
۱. بیتیرمه، اتمام، نقصان
کمال، تماملامه: استکمال

استنجاه [مراج کله سنک
[استنجاه] ک معنای
عامیانه سیله استفعال بایندن
کتیرلسندن متولد اولان بو
لفظ بر خصوصک آچیقندن
تکلیفندن اول نه تأثیر ایده.
جکینی ونه صورتله قبول اولنه.
جغنی طولایسیله آکلامق معنا-
سیله مستعمل ایسه ده، عربی
دکلدرد. لزومیه برابر غلطدر.
استمک [استمک وسائر. لا:
استمک ایتمک وسائر.]

استملاک [بر ملکک منفعت
عمومیه ایچون
جانب میریدن طوعاً و کرهاً اشتراسی
معناسیه مستعمل کوزل بر
لفت ایسه ده عربی دکلدرد.
«ملک» ماده سی اصلا استفعال
بایدن کلیوب، «تمک» کله سنک
ده تمامیه بومعنایه کلدیکی «تاج
العروس» ک مستدرکاتنده مبین
اولد یغندن، بونک رینه «تمک»
قولالائق اقتضا ایدر.

استمناء [سند. عر.] «منی»
[استمناء] دن مص. افعال
بر واسطه غیر طبیعی ایله منی
دوکک فعل مکروهی، استمناء
بالید.

استمهال [سند. عر.] «هل»
[استمهال] دن مص. افعال
مهلت ایتمه.

استمناد [سند. عر.] «استنا»
[استمناد] دات. [«سئود» دن
مص. افعال] ۱. طیانمه، اتکا:
دکنکنه استناد ادوب
طور مشیددی. ۲. گوگنمه،
اعتماد: هر خصوصه لطف
الهی به استناد ایدرم. ۳. بر

شیئه دایل وسند نظرلیله باقوب
بر دعوانی اونک اوزرینه بنا
ایته: علی الغفله سولیمش بر
سوزه استناد ایدره رک بر طاقم
مطالبه قالمیشدی. [۴. استناد
خطی = عسکرک حین حاجتده
چکیلوب مدافعه ایده. یکی خط.
استناد] [ح. عر.] ۱. طیانهرق،
[استناد] [گوگنهرق، اعتماد:
فلانک حمایه سنه استناداً بوکا
جرات ایدیور، عفوکزه استناداً.
۲. سند و دلیل اتخاذ ایدره رک:
ناینک بر بیتنه استناداً بو
سوزک جوازی ادعا ایدیور.
استنادگاه [س. فا. طیانهرق،
[استنادگاه] گوگنهرق،
آرقه. ظهیر: بنم استنادگاهم
آنحی جناب حقدر.

استناره [سند. عر.] «نور» دن
[استناره] مص. افعال [نور-
لاندرمه، ضیالاندرمه، پار-
لانه. ل.

استنباط [سند. عر.] «نبوط»
[استنباط] دن مص. افعال
بر سوز ویا ایشدن کیزی بر
معنی چیقارمه، ضمناً آکلامه:
سوزندن بونی استنباط ایدیورم.

استنتاج [سند. عر.] «نتاج»
[استنتاج] دن مص. افعال
نتیجه چیقارمه: سوزلرکردن
شو استنتاج اولنیور.

استنساخ [سند. عر.] «نسخ»
[استنساخ] دن مص. افعال
بر نسخه سنی، صورتی چیقار-
مه، یازمه: کتاب استنساخ
ایده رک اجرتیه تمیش ایدردی.

استنشاد [سند. عر.] «نش»
[استنشاد] دن مص. افعال [برینه

شعر سولیمه، شعر انشادنی
امر یا تکلیف ایتمه: خلیفه
استنشاد ایتمه دن کندینی بر
قصیده انشاد ایتدی.

استنشاق [سند. عر.] «نشق»
[استنشاق] دن مص. افعال
ف. آبدستده بورنه صو چکمه.

استنصار [سند. عر.] «نصر»
[استنصار] دن مص. افعال
یاردیم ایتمه، استعانه، اعتماد.
ل. ولس.

استنطاق [سند. عر.] «نطق»
[استنطاق] قات. [«نطق» دن
مص. افعال] سولیمه، سوز
سولیمه سنی تکلیف. [هقه. بر
وقعه عدلیه مدخلی اولان بر
شخصه مرتب سؤالر ایرادیه
ویردیکی جوابلرک قیدی:
استنطاق ایتمک: استنطاقه آلق،
چکمک: تحت استنطاقه آلق:
استنطاق مأموری = مستنطق:
استنطاق دائره سی، قلی.

استنطاقنامه [س. فا. هقه. مطنو.
[استنطاقنامه] (نه ایراد اولنان
سؤالره ویردیکی جوابلری
حاوی ورقه: استنطاقنامه بی
تمهیر ایتدی.

استنطاقی [س. فا. هقه. مطنو.
[استنطاقی] قیه. هقه. استنطاقه
منسوب و متعلق: اوراق
استنطاقیه.

استنغنه [س. بنا. ۵. ملکنلرک
[استنغنه] یوقاری قالدیرلوب طو-
پلانسی و بو حرکتک اجرا سیچون
ویریان قومانده: استنغنه یلکن =
یلکنی طویلا.

استنکاف [سند. عر.] «نکف»
[استنکاف] دن مص. افعال [

ایدر.

قولانیلان بیاض بر طوپراق.
(یا استونی یا خود اصطوبو.)
استوپو (س. [یتا: Stupa] با:
استورپه. [عربیده دخی اصطیه
ویا اصطیه دینلدیکی فیروز
آبادینک قاموسنده مذکور
ایسده بوتکده معرب اولدینی
ظاهر در.]

استوج (س. [یتا] جراح و
مهندس آلاتی طاقی
وبونلری حاوی قوطی.

استورپه (س. [نکا: Storp]
سفاشته سیلوب

سورپورمکده قولانیلان قبا
کتن وکنور یاخود بوزوق
خلاط پارچه سی. ۲. بر اینجه
خلاط بر اوجنه اوزری اوریلی
برقورشون پارچه سی ربط ایتمک
ودیکراوجی قبضه اغخاذ ایدلک
صورتیله یاییلان آلت ضرب که
اکثر یاظلوبه جیلر یکدیگرلری
ضرب ایچون استعمال ایدرلر.

استوره (یاخود اوستوره. با:
اوستره.

استوفاتو (یاخود استوفاتو. س.
[یتا: Stoffato]
صالجلی بر نوع اتیمی.

استوفه (یاخود استیفه. س.
[یتا: Stoffa] بر
جنس اییک قماش که اکثریا
صیرمهلی ویا قلابدانلی اولوب
مفروشانده قوللانیلیر.

استهداء (س. [هدی]
[دن مص. استعمال]
هدایت ایتمه، طوغری یوله،
طریق مستقیمه سوق اولغی
طلب و آرزو ایتمه: استهدا ایچون
بر مرشد کامله مراجعت اقتضا

قبول ایتمه، رد، امتناع،
اعراض، عدم موافقت: استهدا
رضایر مش ایکن بیده استسکاف
ایندی.

استونوغرافیا (س. [یو. Stenograph]
[vɔpɔpɔfɪa]
پک آز وپک قیصه اشارات و
خطوطله پک چاقی یازیلیر بر
خط، که مجملرده ایراد اولنان
نظقلری و سائر بویله افاداتی
قید ایتمکده مستعملدر، خط
مختصر. — بو خطی یازانلرده
(استونوغراف) دینلیر.

استواء (س. [سوی] دن
[مص. افتعال] مساوی
اوله، ایکی شیشک بر اولمی:
استواء خطین. [بو معنی ایله
تساوی ده مستعملدر.] ۲.
دوز اوله، دوزلک. ۳. اور.
تده و تام بر درجه ده بولمه،
اعتدال. ۴. خط استواء
کره ارضک ایکی قطبندن
مساوی بعد و مسافده فرض
اولنان خط که اعتدال ربیع
و خریف کونلری شمس تام
اونک اوستندن یکر ولیل و نهار
بتون کره ارضده مساوی
اولور. [همزه ک ضربه اوقرتمی
غلطدر.]

استوار (ص. فا. صا غلام، متین،
محکم، قوی، ل. س.
استوانه (واستوانی. با: استوانه
واستوانی.)

استویج (س. [قورشون بویایی
[دنلن بیاض معدنی
بر ماده که بویا جیلنده مستعملدر.
ع: اسفیداج. ۱۱ قبا استویج =
بویا آستاریچون استویج یرینه

[وضوح] دن مص. استعمال ابر
ایشک آجیق بیان اولغی طلب
ایتمه، بر ماده حقنده ایضاحات
طلب ایتمه: استیضاح کیفیت
ضمننده ولایت امرنامه یازلدی:
استیضاحات ایله اضاعه وقت
اولنیور.

استیضاحاً (ح. ع. ایضاحات
[طلیحون، استیضاح
مسئله ضمننده.

استیعاب (س. [وعب]
[دن مص. استعمال]
۱. ایچنه آلمه، ایچنه صیغمه:
تجربه ایکی اوقه صو استیعاب
ایدر. ۲. طوعمه قاپلامه،
ضبط ایتمه: بو آغاجلر بتون
باکلهین استیعاب ایده جکدر.

استیف (س. [یتا. ۱. صره، نظام،
[دیزی: استیفه قومق =
صره لامتی، دیزمک، ترتیب
و تنظیم ایتمک. ۲. صره لکش
شیء، دیزی، منتظم یغین:
اودون، بالیق استیفی. ۱۱. بو.
کمی حمله سنک حرکتیه مانع
اولمیه جق صورتده ترتیب و
تنظیمی. ۱۱. برینک استیفی بوزمق =
تحقیق و تزییل ایتمک. ۱۱. استیفی
بوزمامق = طورینی و طوریشنی
اصلا دیکشدریمه مک.

استیفاء (س. [وفا] دن
[مص. استعمال] تامیله
وکاملاً اخذ: مطلوبنی استیفا
ایندی: استیفای تکالیف امیریله.
استیفلمک {یاخود استیفله مک.
[فت. صره لامتی،
دیزمک، استیف ایتمک: اودو.
نلری استیفلدیلر.

استیم (وغل: اسایم. س. [نکا:
Steam] واپور، ماکینه.
سنک وسائر ماکینه لک قزانده
بریکوب ماکینه بی تحریک ایدن
بوغو، بخار: واپورک استیمی
کلدی، استیمی آزدور.
استیماتور (س. [یتا. Estima-
[تور] کر کرده امتعه
ومواد تجاریه به با یچین مأمور،
مخن، استیماره جی.

استیماره (س. [یتا. Estimare]
[تقدیر قیمت، تخمین
قیمت، کر کرده امتعه و مواد
تجاریه به با یچیک وظیفه سی:
استیماره مأموری = مخن.
استیماره جی {س. کر کرده امتعه
ومواد تجاریه به با یچین مأمور،
مخن، استیماتور.

استیمان (س. [امان] دن
[مص. استعمال]
امان دیلمه، امان دیلمه یرک
تسلیم اوله: استیمان ایدن ارباب
شقاوت.

استیمبوط (س. [نکا. Steam-
[bot] کوچیک وا.
پور، چنته.

استیناس (س. [انس]
[دن مص. استعمال]
انسیت پیدا ایتمه، آلیشه، وحشت
زائل اولوب مونس اوله.

استیناف (س. [اف]
[دن مص. استعمال]
۱. یکیدن باشلامه. ۲. [حق.
محکمه ابتدائیه دن ویریلن حکمه
راضی اولمیسوب، دعوانی اونک
مافوقنده کی محکمه به نقل ایتمه:
استیناف دعوی ایدی. ۱۱. د.
نحو عربیده بر سوال مقدره
جواب حکمنده سوز ایرادی:
واو استیناف = بوکدالات ایدن
«و». ۱۱. حق. محکمه استیناف =
محکمه ابتدائیه ک مافوقنده
و محکمه تمیزک مادوننده اوله رق
ایکینجی درجه ده اولان محکمه،
که دعای بی استینافاً کورور.
ولایات مراکزنده بولنور.

استینافاً (ح. ع. [حق. استیناف
[صورتیله، ایکینجی
درجه ده محاکمه اولمق اوزره:
استینافاً رؤیت دعوی اولندی.
استینافیه (ص. ع. [حق. استینافیه
[حق. استینافه منسوب
و متعلق محکمه استینافیه. ۱۱.
د. نحو عربیده بر سوال مقدره
جواب حکمنده بولنان: جمله
استینافیه.

استینافیه (ص. ع. [حق. استینافیه
[حق. استینافه منسوب
و متعلق محکمه استینافیه. ۱۱.
د. نحو عربیده بر سوال مقدره
جواب حکمنده بولنان: جمله
استینافیه.

ماده سی عربیده تفعلیل باندن
اصلا کله مکه، یا کلیش واصلر
اولدیفندن، لزومی وار ایسه،
«اسراع» قولالئلیدر.

اسراف { سذ. جر. عر. ج: اسراف }
فات. [«سرف» دن
مص. افعال] لزومسز یره وفضله
اوله رق مال و سائرهمی صرف
و اتلاف ایتمه: مالی اسراف
ایتدی: اسراف کلامه حاجت
یوقدر: اسراف حرامدر.

اسرافیل { سذ. } عبرانیجه دن
دردت ملک مقربدن
بری که قیامت کونی صوری
اولمکه مکلفدر.

اسرائیل { سذ. } عبرانیجه ده
عبدالله دیمکرد
حضرت یعقوب (عم) ک لقبی
اولوب، نبی مشار الیهک اون
ایکی اولادندن منشعب اولان
عبرانیله دخی بو مناسبتله
(بنی اسرائیل) دیرلر.

اسرائیلیات { سذ. جر. عر. }
بنی اسرائیل
کتابلرنده خرافات قیللندن او
له رق منقول بولان حکایات و
تفصیلات.

اسراب { سذ. جر. عر. کیم. قور. }
شون. [«رصاص»
دخی دیرلر سده، اصل رصاص
قلای دیمک اولدیفندن، تفریق
اقتضا ایدر.]

اسراع { ص. عر. } «سریع» دن
ستف [ده و یا پک سر-
عتلی و چاق. ل.]

اسراع { سذ. جر. عر. } «سرعة»
دن مص. افعال] سر-
عت ایتدیرمه، چاقولاندیرمه،
تعییل ایتمه. [«تسریع» ده
مستعمل ایسه ده، «سرعت»

اسراع { سذ. جر. عر. } بر خطک ایکی
اسراع { سذ. جر. عر. } بر خطک ایکی
اسراع { سذ. جر. عر. } بر خطک ایکی
اسراع { سذ. جر. عر. } بر خطک ایکی
اسراع { سذ. جر. عر. } بر خطک ایکی

اسراع { سذ. جر. عر. } بر خطک ایکی
اسراع { سذ. جر. عر. } بر خطک ایکی
اسراع { سذ. جر. عر. } بر خطک ایکی
اسراع { سذ. جر. عر. } بر خطک ایکی
اسراع { سذ. جر. عر. } بر خطک ایکی

اسراع { سذ. جر. عر. } بر خطک ایکی
اسراع { سذ. جر. عر. } بر خطک ایکی
اسراع { سذ. جر. عر. } بر خطک ایکی
اسراع { سذ. جر. عر. } بر خطک ایکی
اسراع { سذ. جر. عر. } بر خطک ایکی

اسراع { سذ. جر. عر. } بر خطک ایکی
اسراع { سذ. جر. عر. } بر خطک ایکی
اسراع { سذ. جر. عر. } بر خطک ایکی
اسراع { سذ. جر. عر. } بر خطک ایکی
اسراع { سذ. جر. عر. } بر خطک ایکی

اسراع { سذ. جر. عر. } بر خطک ایکی
اسراع { سذ. جر. عر. } بر خطک ایکی
اسراع { سذ. جر. عر. } بر خطک ایکی
اسراع { سذ. جر. عر. } بر خطک ایکی
اسراع { سذ. جر. عر. } بر خطک ایکی

اسراع { سذ. جر. عر. } بر خطک ایکی
اسراع { سذ. جر. عر. } بر خطک ایکی
اسراع { سذ. جر. عر. } بر خطک ایکی
اسراع { سذ. جر. عر. } بر خطک ایکی
اسراع { سذ. جر. عر. } بر خطک ایکی

استینه { سذ. جر. عر. } با: استینه

استیهال { سذ. جر. عر. } «اهل» دن
مص. استفعال] بر
شیکه مستحق و اهل اولمه،
استحقاق، لیانت: عهده استیهالنه
فلان مأموریت تودیع اولندی.

استحار { سذ. جر. عر. } فد: سحر.

استحق قوشی { سذ. جر. عر. } حق قوشی،
مرغ شب آویز.

استخیا { سذ. جر. عر. } با: سخی.

استد { سذ. جر. عر. } آرسلاق، شیر.
|| اسد الله = حضرت علی
المرتضی (رضه) افندمزه ویرلن
عنواندر. || ه. برج اسد =

برج اثنا عشرک بشجیسی، که
کونش بو برجه نموز رومینک
۱۱ نده داخل اولور: قلب
الاسد = برج اسد ده برنجی
درجه ده برنجیم ثابت. [فر.]

[Régulus] : ذنب الاسد = ینه
او برجه ایکنجی درجه ده بر
نجم ثابت [Denebola] :
ظهر الاسد = ینه او برجه
ایکنجی درجه ده بر نجم ثابت

[Geba]. || اسد اصغر =
برج اسد ایله دب اکبر آره سنده
بر جملة کویکیه. [فر: Petit
Lion].

اسدیر مک { فت. اسمنی موجب
اولق، هبوب

ایتدیرمک: پورازی بو قدر
شدتله اسدیرن شمال طرفلرنده
یاغان قارلردر.

اسره { سذ. جر. عر. } طوتسا قلق،
اسیر دوشمه، اسارت. ل.

ایتمه، سعد و مینت قزاندیرمه. ل.
اسعار { سذ. جر. عر. } فد: سحر.

اسعاف { سذ. جر. عر. } «سعف»
دن مص. افعال] برینک
طلب ورجاسنی قبول ایله ایستد.

یکنی اجرا ایتمه: اسعاف مطلوب.
بی، اسعاف مستد حاسی. [اصل
عربیده ایش بیتیرمه و برینک
دعوتی قبول معنارخی افاده
ایتمکله، بزم صورت استعما.
لمزده تعیم واردر.]

اسعد { ص. عر. } «سعید» دن
ستف. [ده سعید، پک
مسعود، دها بختیار و یا مینتلی.

اسف { سذ. جر. عر. } آحیمه، کدر،
فوت اولان بر شیشدن
محزون اوله: بوگا چوق اسف
ایتدم: اسف ایتمیک چاره سی
بولنور.

اسفا { حد. و الاسفا! ایوا! یازیق!
و الاسفا که تعیم و تلافیسی
ممکن دکلد.

اسفار { سذ. جر. عر. } فد: سفر.
وسفر. با: سفر.

اسفل { ص. عر. } سفلی. ج:
اسافل. [«سافل» دن
ستف.] دها ویا پک دن و آلحق
اولان: اسفل ناس. || اسفل
السافلین = جهنم.

اسفناخیه { ص. عر. } نبأ: فضیله
اسفناخیه = اسفناخیه = اسفناخ
قیلندن اولان نباتات.

اسفنجی { ص. عر. } اسفنجیه.
تس. سونکره مشابه
اولان: اجسام اسفنجیه.

اسفیداج { سذ. جر. عر. } فا: بیاض
دیمک اولان «سپیده»

تخویر معناسیله قولالانلر وار
ایسه ده، معنای حقیقیسی «سطر
آتلامق» و «یا کلیش ارقومق»
دن عبارت اولدیفندن، بزجه
اولان استعمالی غلطدر. (تسطیر)
تجویر اولنه بیلیر.

اسطبل { یاخود اصطبل. سذ.
(عر. یو. σπυλον)]
آخور: اسطبل عامره [غا.] =
خاص آخور: اسطبل عامره
مدیری = میر آخور: اسطبل
عامره یا به سی = قیوجی باشیلقدن
یوقاری و میر الامرلقدن آشای
ملکیه رتبه سی.

اسطرلاب { یاخود اصطربلاب.
سذ. جر. عر. } یو.

Ασπερολαβιον [وقتیله اجرام
سمایویه تک ارتفاعنی آلفده
مستعمل بر نوع رصد آلاتی.

اسطقس { سذ. جر. عر. } یو. σπυλον
[عنصر، عنا.
صر اربمه تک بهری، اصل،
جوهر.] حکمت عتیقه ده
مستعمل ایدی.]

اسطوانه { سذ. جر. عر. } فا. «ستون»
دن و اواده یو. σπυλον

۱. دیرک، عمود.
۲. ایچی بوش عمود، زیوانه.
|| س. زیوانه شکلی، دائره تک
خط مستقیم اوزره حرکتیله
کسب ارتفاع ایتمسندن حاصل
اولان شکل مجسم: اسطوانه
قائمیه: استوانه مائله.

اسطوانی { ص. عر. } اسطوا.
نیه. اسطوانه شکنده
اولان.

اسعد { سذ. جر. عر. } «سعد» دن
مص. افعال] مسعود

وقاین (کسره ثقیله) اوله رق
ایکی تلفظی واردر. ایکنجیسنک
( ) صورتنده یازیلره رق تفریق
اقتضا ایدر. ترکی الاصل کله.

لرده اکثریا (ی) ایله اظهار
اولنیر. تسهیل قرائت ایچون
بو (ی) یی یازمه ده امساک
اولناملیدر. یا لکز (بر)،
(سبز)، (یز) کبی کثرت استعما.
له ترده محل برافیه جق قدر
بلغمش بعض کلهلر مستثنادر.
عربیده «ایکی اسره» تنوینک
مکسورینه دینور. || اوستون
ابره = حرکات، حرکه اشارتلی.

اسره لَمَک { یا اسره له مک. فت.
} اسره حرکه سنی

قومق، اسره ایله اوقومق،
کسره ایله تحریک، تکسیر ایتک.
اسره لَمَک { فط. اسره حرکه.
سبیله حرکه لَمَک،
اسره ایله اوقومق، کسره ایله
تحریک، تکسیر اولفق.

اسره لی { ص. اسره حرکه سبیله
} حرکه لَمَک، اسره ایله
اوقونان، مکسور.

اسریک { ص. } «اسریک» دن.
اصلی: اوسروک [
۱. سرخوش، مست، سکران. ۲.
آزغین، قیزغین: اسریک دوه.

اسریک { مض: اسریر. فل.
} اصلی: اوسرومک [

۱. سرخوش اولق. ۲. قیز-
مق، آزمق.

اسطار { سذ. جر. عر. } فد. سطر.
با: سطر. «سطور»
دها مستعملدر.]

اسطار { سذ. جر. عر. } «سطر» دن
مص. افعال] یازمه و

دن معرب [کیم، استوبج .
اسفینقس (س. یو. پیر، پیر) اسکی
اسفینقس یونانیلرده موهم بر
جانورکه کویا مارین و جابرینه
معمای بر طاقم سؤالیر ایراد
ایده رک جواب ویره میئلری یو.
تارمش. اسکی مصریلر عندنده
قادر باشلی آرسلان شکنده بر
صنم که ایوم موجود اولان
بر جسینه عربیلر (ابو الهول)
دیرلر.

اسقاء (س. س. ع. «سقی» دن
(مص. افعال) انسان و
حیواناته یاخود اراضیه صو
ورمه، صووارمه، صولامه،
اروا : حیواناتی، باغچه نی اسقا
ایتدی، مندرس آیدین اووه سنی
اسقا ایدر.

اسقا پارمه (س. (یتا.) ع. ی.
کمی یی طوییدن
کرالامه.

اسقاچه (س. (یتا.) ع. ی. کمی دیر.
کنک آياخی، آياقانی.

اسقارپین (س. (فر. Escarpin)
قونجیز ویا یاریم
قونجلی ظریف آياق قابی، آلا.
فرانغه خفیف قوندوره.

اسقارچه (س. (یتا.) ع. ی. کمی
(حمله سنک پک صبیق
استیف اولسی.

اسقارصق (س. (یتا.) ع. ی. ۱.
یلکنلری طولیدیر
دیک روز کار. ۲. کینک آله.
بیلدیکنه طولیدیرلق اوزره
کوتوری کرالامسی.

اسقارموز (س. (یتا.) ع. ی. ۱.
کورك طا.
قلمی اوزره قایق و صندلاک

یان کنه ارینه دیکنه صوقلش
تخته چپوی. ۲. بر جنس کوچک
بالیق.

اسقاره (س. (یتا.) ع. ی. ۱.
یاخود اسقره (س. (ر.
[Σαρά] مختلف
ایشلره مخصوص اوله رق آغاج
ویا دیمیر و سائرده دن قفس ویا
پارمقلق، شبکه: مطبخ اسقاره سی =
کولباسدی و بالیق پیشیرمه
مخصوص قولیلی دیمیر قفس:
کمی اسقاره سی = اوستنده کمی
انشا ایدوب برابر دیکزه ایندیر.
مکه مخصوص بیوک قیزاق: تم
اسقاره سی = چوروک و باناقلق
طوبراقلرده اوستنده تم طور.
دیرمه مخصوص قونیلان آغاجلر:
کرنیدی اسقاره سی = آلت قته آید.
ینلق ویرمک ویا طاشلرک اوزرینه
باصلامق اوزره قفس شکنده
دوشمه: اسقاره بالینی، وغلط
اوله رق بالیق اسقاره سی = اسقا.
رده بیشمش بالیق.

اسقاط (س. س. ع. «سقوط»
(دن مص. افعال) ۱.
دوشورمه، آشاغی آتمه. ۲.
حذف، احما، رفع: فارسیده
اکثریا اسکندرک همزمسی
اسقاط اولنور. ۳. حکمز
براقه، ابطال، باشه کلکی مقدر
اولان بر قضائک اوفق بر حادته
ایله اولش حکمنه کجسی: آيا.
غکزی ایجیتدیکزسه ده بونکله
بلکه بر بیوک قضا اسقاط
اولندی. ۴. محروم ایتمه، غائب
وفوت ایتمه: حقوق مدنییه دن
اسقاط اولندی. ۵. مواناک
روحیون یعنی عذابلرینک عفو

واحا سیچون بر رسم مخصوصله
ویران صدقه: اسقاط آچمه سی.
|| اسقاط جنین = رحمن قصداً
چو جق دوشورمک ویا دو-
شورتمک جنایتی.
اسقارله (س. (یتا.) ع. ی. ۱.
(کمی آرمه سی نزد بانی.
۲. سفائ حریبه نک صول طر-
فنده کی تشریفات نزد بانی.
اسقاله (س. (یتا.) ع. ی. ۱.
[Scala] آلات
موسیقییه برده لرینه
پارمق آلیشدرمق تعلیمی.
(س. س. ع. ی. «سقام»
با: سقم.
(س. (یتا.) ع. ی. ۱.
واستائیدیل. ۲.
اسقاندیل (س. (یتا.) ع. ی. ۱.
اسقندیل (س. (یتا.) ع. ی. ۱.
اسقالات (س. (یتا.) ع. ی. ۱.
خاص بویالی پک قر-
مزی و پک پارلاق بر جنس
اسکی وندیک چوخه سی.
اسقره (س. (یتا.) ع. ی. ۱.
اسقاره.
اسقریم (س. (فر. Eserime)
(تلق و میج تعلیمی، سلا-
جهازلق، لسه.
(س. (ر.) ۱. بر نوع
اسقندیل (کاغد اوپونی: اسقندیل
اوینامق. ۲. علی الاطلاق او-
پون کاغدی.
(س. (یتا.) ع. ی. ۱.
اسقندیل (دیکزک عمق درجه.
سنی آکلامق ایچون کیلرده
قوللاندق قلی آلت. ۲. دیکزک
عمقنی اولچمه: اسقندیل ایتمک.
|| ع. بر شیک کینه و حقیقتی
ویا بر ایشده کی نیت و مقصد خق-
نی آکلامغه چالشمه، استکنانه،
یوقلامه: بن بر کره اسقندیل
ایده ی.

اسقور بوت (س. (فر. Scor-
{ but } اوزون
دیکز سفری ایدنلرده طولی
بالیق کی قورو شیلریمه دن
حاصل اولان مهلک بر مرض که
دیش ایلرینک دوکلسیه ظهور
ایدر، داء حضر. || اسقور بوت
اوتی = رقیق البزور دخی دینان
بر نبات.

اسقورپیت (س. (ر. Σχορ-
{ πείτης } دیکنی
اولدیفیچون عقربه بکزدیلوب
اوکا دلالت ایدن بو اسمله تسمیه
اولمش لندیز بر بالیق.

اسقورچونه (س. (یتا.) ع. ی. ۱.
(جنس قره کوک
که رچلی اولور.

اسقوطة (س. (یتا.) ع. ی. ۱.
یلکنلری قوللانمغه
مخصوص ایپ.

اسقوفه (س. (یتا.) ع. ی. ۱.
(اورمه کلاه ویا تاقیه
که اکثریا تپه سی دوریک وپو-
سکوللی اولور.

اسقومری (س. (ر.) معروف
(بر جنس کرچک
و مبدول بالیق، که چپوز و تو-
تون بالینی اسمیلره قورودیلانلر
دخی انواعندندر.

اسقونجه (س. (یتا.) ع. ی. ۱.
(طوب طو-
(مارینک پوستکی-
ویا سونکری.

اسقونطو (س. (ر.) یاخود اسقونطو. س.
(س. (یتا.) ع. ی. ۱.
(Sconto) بر
سند ویا پولیه و صورتک وعده.
سی حولندن اول آچمه سی آلفق
ایچون براغیلان صرافیه، قیر
دیرمه پانی. || اسقونطه ایتمک =

فیردیرمق.
(س. (یتا.) ع. ی. ۱.
(کوچکی و لاتین
یلکنلیدی، ایکی دیرکلی خفیف
بر جنس کمی.

اسکات (س. س. ع. «سکوت»
(دن مص. افعال) ۱.
صوصدیرمه، سکوت ایندیرمه:
شو چوجفی اسکات ایدک.
۲. معارضه ده الزام ایدوب
سکوته مجبور ایتمه: بو دلیل
ایله کندیسنی اسکات ایندم.
۳. قاندرمه، راضی ایتمه: اونی
بش اون غروشه اسکات ایده.
بیلر سکر.

اسکان (س. س. ع. «سکون»
(دن مص. افعال) ۱.
برلشدرمه، مسکن ووطن
قزاندیرمه: اسکان مهاجرین:
فلان قریبه قافقاس مهاجر-
لرینی اسکان ایندیلر: بدویلرک
اسکانی. ۲. اهالی قزاندیرمه،
اهالی برلشدرمکه اعمار: آنا.
طولینک خالی برلرینی اسکان
ایتمی: جزیره نک اسکانی بیوک
بر معموریتی منتج اولور. لازم
اوله رق برلشتمک و اقامت ایتمک
مناسیله استعمالی غلطدر. بر
حرفی ساکن یعنی جزملی اوقو-
مه معناسنی ده «تسکین» ایله
افاده ایتمی.

اسکله (س. (فر. Escabelle)
(درت آياقلی و اوستی
حصیری اوتوریله جق کوچک
و آرقه سز کرسی. ۲. تپسی،
صینی، شمعدان، سیفاره لوازمی
قونه جق مختلف اشکالده کوچک
ماصه ویا سه پا. || ایه اسکله سی =
اوریکه.

اسکی (س. (ر.) یاخود اسکی. ۱. حدوت ویا وجو-
دندن بری چوق زمان
کچمش اولان، قدیم، عتیق،
دیرین، گهن: اسکی زمان، اسکی
معدن، اسکی آدملر، اسکی شراب.
۲. شمیدیکندن اول اولان،
مقدم، سابق، سالف، پیشین:

اسکلت (س. (یو. Σκελετός)
(اتلری دوککش اولدیفی
حالده هیئت اصلیه لرینی محافظه

ایدوب طاعنلماش انسان و حیوان
کیکیری، قنید. || ع. پک ضعیف
و آریقی آدم.

اسکله (س. (یتا.) ع. ی. ۱.
بیلر ده یوکسک برلرک
انشاسیچون موقت کراسته ایله
قوریلان سال: اسکله قورمق.
۲. دیکز قیسنده کمی و قافقازک
یناشد قلی محل که اکثریا
دیکزه اوزانمش کارگیر ریختم ویا
قازیقار اوزرینه آتیش اخشاب
صالدن عبارتدر: واپور اسکله یه
یناشه مدی. ۳. ساحل بجرده
واقع و سفائک یناشمه سینه مساعد
تجارتگاه شهر و قصبه: سلائیک
کوزل بر اسکله در. ۴. برملکتک
اخراجات و ادخالاننه و تجارت
بحریه سینه واسطه اولان لیان
ویا قصبه، مخرج: آناطولینک
بتون قسم غریبسنک اسکله سی
ازمیردر. || ع. کینک صول
یانی: اسکله یه کل. (مقابلی:
سجاق.)

اسکله (س. (فر. Escabelle)
(درت آياقلی و اوستی
حصیری اوتوریله جق کوچک
و آرقه سز کرسی. ۲. تپسی،
صینی، شمعدان، سیفاره لوازمی
قونه جق مختلف اشکالده کوچک
ماصه ویا سه پا. || ایه اسکله سی =
اوریکه.

اسکی (س. (ر.) یاخود اسکی. ۱. حدوت ویا وجو-
دندن بری چوق زمان
کچمش اولان، قدیم، عتیق،
دیرین، گهن: اسکی زمان، اسکی
معدن، اسکی آدملر، اسکی شراب.
۲. شمیدیکندن اول اولان،
مقدم، سابق، سالف، پیشین:

یکسی اسکینی آراتیور؛ اسکی باغچوان. ۳. اسکوب پر لشمش، مزمن؛ اسکی بر اوکسوروم واردر. ۴. قدم قزاعش، قدملی؛ هیئت سفرايه دائما لک اسکيلری ریاست ایدر؛ وزرائک لک اسکینی. ۵. حکمی بکشم، معطل؛ اسکی تقویم، اسکی موده. ۶. یاشلی، مسن، اختیار؛ اسکی آدمدر. ۷. مرور زمانله بو زلمش، فرسوده، کهنه؛ اسکی اثواب، اسکی قوندره. ۸. بو زوق، خراب، ویران؛ اسکی او، اسکی قلعه. = ج: اسکیلر. ۱. اسکی آدملر، قدما، متقدمین. ۲. اسکی اثواب و ساثره. || اسکیدن = اسکی زامندن بری، من القیدم. || باش اسکی = بر دائره امکدارلر نیک لک قدملیسی. || اسکی بابوج = دکر سز شی؛ اسکی بابوچی آلیرسک = بر شی؛ قزانه مازسک. || اسکی پوسکی = کهنه شی؛ بیرتیق بیرتیق. || اسکی طاس اسکی حمام = حال سابقدن اصلا فرق یوقدر. || اسکی قورت = کار آزموده قور. کافه شعباتی بیلیر.

اسکیتمک { صد. عر. فت. ۱. قوللانهرق، اسکی حالته قومق، کهنه لشمک؛ او اتوانی، او پوتینی اسکیتدم؛ بو چوقی کتابلرینی چاپی اسکیتور. ۲. قوللانهرق اسکیکه براقق؛ بوزیتون یاغنی اسکیتلی. ۳. مزمن حالته قومق؛ خسته لنی اسکیتک ای شی؛ دکلدرد.

اسکیکجه { صد. آراسکی، اسکیمی. } لا: اسکی. اسکیکچی { س. ۱. اسکی اثواب و ساثره آلوب صا. } تان آدم. ۲. اسکی قوندره ویا اثواب یامه لیوب تعمیر ایدن آدم، یامه چی. اسکیدلمک { ج. ۱. قوللانهرق، رق اسکی وکهنه حالته قونق؛ کتابلر بو قدر چاپی اسکیدیلیرمی؟ ۲. قوللانهرق اسکیکه براقق؛ توتون اسکیدلدکجه ده ای اولور. اسکیتتمک { و اسکیتک، اسکیتک برینه قوللانیلیرسه ده، بو اسکیکهی صورت ده فاصیهدر. لا: اسکیتک، اسکیک. } اسکیلک { س. اسکی اولان شی؛ و یا شخصک حالی. } لا: اسکی. اسکیمی { صد. آراسکی، اسکیکه. } بکزر، اسکیکه. اسکیمک { مض: اسکیر. قل. ۱. حدوشندن بری چوق زمان کچمک، قدیم وکهن اولق؛ شریعت موسی (عم) چوق اسکیدی؛ زیتون یاغنی اسکیدکجه ایلشیر. ۲. مزمن اولق؛ بو اوکسوروک اسکیدی. ۳. قدم قزاعق، قدملی اولق؛ بر ما. موریتده اسکیمک بو آدمه میسر اوله میسر. ۴. حکمی کچمک، معطل اولق؛ او موده اسکیدی؛ فن کتابلری بر قاج سنه ده اسکیر. ۵. اختیار لامق، قوجا. مق؛ او آدمده چوق اسکیدی. ۶. بوزلق، فرسوده وکهنه.

اولق؛ اثواب اسکیدی بکیتیمک مجبورم. ۷. خراب و ویران اولق؛ اخشاب اولر یکریمی سنه ده اسکیر. اسلاف { س. ج. فد: سلف. } لا: سلف. اسلام { س. عر. [«سلام» دن (مض. افعال) ۱. جناب حقک وحدانیته و ساثر ارکان ایمانه معتقد و مقر اوله؛ کافه انبیا اسلام اوزره ایدیلر؛ ایمان ایله اسلام بردر؛ اسلامه کلک. ۲. خاتم الانبیاء (صلعم) افتدمنز طرفندن وحی ربانی ایله اظهار و اعلان و تأسیس بیوریلان دین مبین، دین محمدی، مسلمانق؛ دین اسلام. ۳. دین اسلامی قبول ایتمه، مسلمان اوله؛ اظهار اسلام آیتدی؛ شرف اسلامه مشرف اولدی. ۴. ملت اسلامیه، هیئت مسلمین، اهل اسلام؛ علمای اسلام، خلیفه اسلام، عالم اسلام. ۵. عو. مسلمان، مسلم؛ اسلامدر؛ اسلام اولدی. || حجة الاسلام = اعظم علماء اسلامدن امام غزالی حضرتلرینک لقبدر. || سیف الاسلام = جانب اقدس نبویدن خالد بن ولید (رضه) حضرتلرینه ویریلان لقبدر. || شیخ الاسلام = دولت علیه عثمانیه ده امور شرعیه و علمییه ریاست و بو خصوصه ذات حضرت پادشاهی یه وکالت ایدن علمادان بیوک بر ذاته ویریلان عنواندر، که تشریفات دولته صدر اعظمدن صکره ایکنجیدر. [آسیای وسطیده علمائک بیو- کهریته ویریلیر بر عنوان تعظیمدر.]

اسلامی { صد. عر. ۱. اسلامیه، دین اسلامه و مات معظمه اسلامیه به منسوب و متعلق؛ ملت اسلامیه، شریعت اسلامیه، ممالک اسلامیه، حیت اسلامیه. = ج. فا. اسلامیان = مسلمانلر، اهل اسلام؛ مفخر اسلامیان.

اسلامیت { مسلمانان و دین اسلام معنا سیله مستعمل ایسه ده، اسلام کله سی ذاتاً مصدر و مصدریت معناسی متضمن اولوب، بر ده اادات مصدریت علاوه سی فضله اولمغه، عربیده مسموع اولدیغندن، لسان ادبیده اولسون استعما. لندن توق اولنق اقتضا ایدر. هر نه قدر اصلاح لساندن اور. کنلر بو تجویزه جهتلر آراتور. لرسه ده، فرانسزلریله بزم بو تعبیر غلطزدن یا گیلهرق، لسانلرنده مصدریت اداتسیله اسلامیه کله سنی تشکیل ایتمش ایکن، اخیراً عربییه کسب و قوفله بونک مناسبتسز ایکنی درک ایدنجه، بو تعبیری ترک ایدرک، برینه Islam قوللانمغه باشلا دقلری خالده، بزم بیلهرک بویله یا کلیش تعبیرلر قوللانمغه اصرار من عبث اولمازی؟

اسلاحه { س. ج. فد: سلاح. } لا: سلاح.

اسلم { صد. عر. [«سلم» دن (س. ستف) ده یا خود یک صاغلام و امین، لک صاغلام، لک طوغری؛ اسلم طریق بودر. } س. ج. اسالیب. اسلوب { طرز، اصول، نسق؛

اسلوب جدید؛ بر اسلوب حکیمانه ایله. || د. طرز افاده، افاده و انشاده هر منشی و ادبیک کندیته مخصوص طرز ی که فرانسزجه ده Style دینیر، سابقه؛ اسلوب ساده. } س. استیمرن غا. لا: اساییم { س. استیم.

اسم { س. عر. ج: اسماء، اسم. } می. (اصلی «سمو» اولوب، مشتقات عربییه سی اوندن شکل ایدر؛ تسمیه کی. [آد، نام؛ اسمکزه در؛ || اسم سونلک = برینک اسمنی یعنی کیم اولدیغنی خبر ویرمک. || اسم قومق = آد طاقق، تسمیه ایتمک. || اسم ویرمک = برینک نامنی سویلیوب کیم اولدیغنی خبر ویرمک. || اسمیه = آدیجی بیان ایدرک. || د. صرفده کله تک منقسم اولد. یعنی اقسامدن بری که زمانه مقارن اولمیه رق ذاتیه قائم بر شخص ویا شیشه دلالت ایدر: آدم، آرسلان، آغاج، طاش، یل، عقل، صبر کی. صرف عربیده اعم اولوب، صفت و کنایاتی دخی جامعدر؛ کاتب، مکتوب، هو، الذی کی. اسم خاص، اسم عام، اسم جنس، اسم ذات، اسم فاعل، اسم مفعول، اسم زمان، اسم مکان، اسم آلت، اسم تفضیل، اسم مبالغه، اسم منسوب، اسم تصغیر، اسم اشارت، اسم موصول = اسمک صرفده مبین انواعی. ترکیبیلرینک ایکنجی جزئه. || اسم اعظم = لفظه جلال، الله اسمی. || اسماء

حسنی = جناب حقک صفاتی مبین اسملر که اهل طریقتک وردلرینی تشکیل ایدر. || اسمایی اوزرینه صیغراتق = طارلق، کوچند. برمک، بر قول و یا فعل ایله طارغینلغه سبیت ویرمک. || بسم الله (اصلی بسم الله = اللهم آدیه؛ بسم الله الرحمن الرحیم، بسمه سبحانه = کذا.

اسما { ج. عر. یالکر آدله، صحیحدن اولمیه رق، بر عنوانی حائر اولوب اقتضا ایدن وظیفه یی ایفا ایدم مین وحقوقدن محروم اولان حقنده دینلیر: اسماً مدرسدر، لکن درس ویردکی یوقدر؛ اسماً مدیردر. [عکسی حالنده: اسماً ورسماً دینلیر.]

اسماء { س. ج. فد: اسم. } لا: اسم.

اسماع { س. عر. [«سمع» دن (مض. افعال) ایشیتدیر.] مه: سمی اسماع ایدنجه یه قدر باغرمه جفم.

اسماک { س. ج. عر. فد: سمک. } لا: سمک.

اسمر { صد. عر. ۱. سمراء. ۱. قره یه مائل، بقدای رنکنده (اضل ترکیه سی «قو- گور» اولوب، قورمال دید. یکمزک دخی طوغریسی «قو- گور آل» در؛ اسمر بگزلی، اسمر اتمک. ۲. اسمر بگزلی (آدم): اسمری کورمیخه.

اسمرجه { صد. آراسمر، بقدای رنکی یه مائل.

اسمرلک { س. قره یه مائل رنک، بقدای رنکی پک

لطیف بر اسمراکی واردر .
{ ص. اسمره جالار،
اسمر مسی } بغدادی رنگنه
مائل .

{ ص. آدیز، آدی اولیان؛
اسمیر } اسمیر شرکت = آتونیم
دینلن شرکت نوعی که بشون
حصه دارانک واصحاب سندانک
مالی صاییلوب، کیمسه نک فضله
حق تصرف واستفاده سی اولماز.
{ مض: اسر. فل. ۱.
اسمک } (هوا) اویشامق،

(یل) حرکت ایتک، هبوب
ایتک، وزان اولمق، یل، روز.
کار اسر. فاعل معلوم اولمقله،
حذف دخی اولنور: بو کون
چوق اسیور. ۲. آکیزین
خاطره کلک، خطور، سنوح
ایتک: اوله اسدی؛ عقلنه اسر.
سه. ۳. بردن ظهور ایتک،
چیقورمک: ده اسمدی. ۴.
نصیب، قیمت اولمق، اصابت
ایتک: بو سزه نره دن اسدی؟
|| اسوب صاورمق = حدث
وکورلدی ایتک. || باشده
خیالار اسمک = قورندی غلبه
ایتک. || برنده یلار اسمک = نابود
اولمق، نام ونشانی قالمق .

{ ص. اسمک فعلی، هبوب.
اسمه } یا: اسمک .

{ ص. عر. ۱: اسمیه. (اسم)
اسمی } (دن سمد. ۱. آده منسوب
ومتعلق. || م. اقسام کله دن اسمیه
متعلق: جمله اسمیه = ایکی اسمدن یعنی
مسند الیه مسند الیه دن مرکب
جمله. (ترجهمه جمله اسمیه بوقدر،
زیرا فعل اسنادی مذکور
اولدیفندن، مثلا «انسان مخلو.

قدر = جمله بی جمله فعلیه، و
ادات اسناد زعم ایتدکاری لفظ،
حدث و زمان بیان ایتمکه، تما.
میله فعلدر. }

{ ص. (اصلی: «ایس» دن
اسن } (ایسن ۱. صاغ، صحته،
صحیح، سالم. ۲. صاغلام. ۳.
صاف، خالص. ۴. ذکی، عاقل.
مر. = س. قاکلو (قاعنی)
دینلن ایکی تکرارلکی آراهه نک
یکپاره دینکلکی .

{ ص. عر. «سنین» دن
اسن } (سغه) ده ایشلی، ده ا
مسن. ذ.

{ سذ. عر. ج: اسنادات،
اسناد } اسانید. («سند» دن
مض. افعال ۱. بر شیشی بر
آدمه نسبت وعزو وعطف
ایته: بو یقی امرأ القیسه اسناد
ایدورلر. ۲. افترا، ناحق و
اصلیز یره عزو: حقمده بر
طاقم اسناداتده بولندی. (بو
معنی عربیده اولیوب، مناسبتی
جهتله برنجیسندن مأخوذدر.)
۳. احادیث شریفه نک صره سیله
وعننه سیله راویلرینی بیان ایته.
(یالکیز بو معنی الیه جمعی اسا.
نیدکلیر. ۴. م. نحو عربیده
مسند الیه مسند الیه یعنی مبتدا الیه
خبر یاخود حروف مشبهه بالفعل و
سائر اسم و خبرلری آره سنده کی
رابطه، که لسانزده یم، سک،
در، ایدم، ایدک الخ یعنی اولمق
فعلیه افاده اولنور. عربیده و
اوندن مشتق السنه سامیه ده
بو فعل مفقود اولوب، ربط
کلامدن آکلاشیلیر.

{ ص. عر. ۱: اسنادیه.
اسنادی } م. مسند الیه مسند
الیه آره سنده کی رابطه یه متعلق،
بو رابطه و مناسبتی بیان ایدن:
فعل اسنادی، جمله اسنادیه.

{ سذ. ج. عر. فد: سن.
اسنان } یا: سن .
{ فت. ۱. چکوب اوزاتقی.
استنمک } ۲. اوصاندر مق،
تعجیز وتصدیع ایتک .

{ ص. اسنه بن، اکریلوب
اسنک } ینه طوغریلان ویا او.

{ س. ۱. اسنه مه، خیاره،
ناب: اسنک کتیرمک. ۲. جوانک
بورن و آغز باغی، مشین خریمه.
اسنلشمک } فش. وداعلاشقی،
رک آیرلمق، مر.

{ یاخود ایسنک. س. ۱.
اسنک } صاغلق، صحت، تند.
رستک. ۲. ایشیمه، شفا، بره.
۳. صاغلامق، سالمک. ۴. خا.
لصاک، صفوت .

{ یا اسنله مک. فت.
اسنلمک } («اس» دن مشتق
اولان «اسن» دن [وداع
ایتک، عافیتده قالك دیوب
برافق .

{ یا اسنه مک. مض: اسنر.
اسنمک } فل. ۱. اکریلوب طو.

غریلق ویا اوزایوب قیصالمق،
الاستیقلی اولمق: دوشمه تخته.
لری اسنیوردی. ۲. اویقو ویا
جان صیقندیسندن غیر اختیاری
آغز آچق، خیاره اورمق،
تثاوب ایتک. ۳. جان صیقند-
یسندن اویو قلایوب طورمق،
کوشه مک .

آسنمه } یاخود اسنمه و:

{ یاخود اسنیش، س.
اسنیش } ۱. اکریلوب طوغری-
اسه ویا اوزانوب طویلانمه،
الاستیقلی. ۲. اویقو و جان
صیقندیسندن کلن معروف غیر
اختیاری آغز آچه، خیاره،
ناب .

{ سذ. ج. عر. فد:
اسوار } سور. یا: سور .

{ سذ. ج. عر. فد:
اسواق } سوق. یا: سوق .

{ ص. عر. ۱: سوداء.
اسود } («سواد» دن صحت)
قره، سیاه. ذ.

{ یاخود اسویداد.
اسوداد } سذ. عر. («سواد»
دن مض. افعال.) قرارمه،
سیاهلانمه || ط. اسوداد الجلد،
اسوداد الرئه، اسوداد الشعر،
اسوداد کاذب رشتین = مختلف
امراض اسملری.

{ سذ. عر. («سهل»
اسهال } (دن مض. افعال) یورک
سورمه، لیت: اسهاله اوغرا-
مق، اسهالی اولمق؛ اسهال ویر-
مک؛ اسهال خفیف، اسهال
شدید .

{ سذ. ج. عر. فد: سهم.
اسهام } یا: سهم .

{ ص. عر. («سهل» دن
اسهل } (سغه) ده ایشلی، قو-
لای، الک قولای: اسهل طریق
بودر .

{ س. (بلکه صاحب دیمک
آسی } اولان «اصی» دن [بیوک
برادر، آغا بک. مقابلی یعنی
کوچک برادر: افی. مر.

{ سذ. عر. ج: اسراء.
اسیر } («اسر» دن صحت. ۱.
طوتساق، حربده دشمنک الینه
دوشن: اسیر دوشمنک. ۲. قول
کوله، بنده: اسیر بازاری. ۳.
مچ. دوشگون، مبتلا، دوجار:
اسیر عشق، اسیر درد وحن.
|| اسیر حرب = حرب اصول و
قواعدینه کوره موقتاً دشمن
غالبک اسیری عد اولنان دولت
مخاصمه عسکر وتبعه سی .

{ ص. ح. فا. طوتساغه
اسیرانه } ویا کوله یه یا قیشیر
صورتده: اسیرانه بر معامله الیه.
{ س. کوله و خلائق آلوب
اسیرچی } صانان تاجر .

{ س. کوله و خلائق
اسیر جیلک } فروختی، تجارتی.

{ مض: اسیرکدیر.
اسیرگتمک } فت. حفظ ایتک .

{ یاخود اسیرگه مک.
اسیرگمک } مض: اسیرگر. فت.

{ اصلی: «اسره مک» وجفتای
املاسنجه «اسرامق»، «اسراغلا
ماک». ۱. قورومق، صاقلا-
مق، حفظ ایتک. ۲. رحم
ایدوب، وقایه، محافظه، جایه،
صیانت ایتک: الله اسیرگین.
۳. دریغ ایتک، آجیوب ویر-
مه مک، قیه مامق، امساک ایتک:
بن سزدن پاره نی اسیرگم؛
مالنی چوق اسیرکر. || سوزی:
اسیرگمک = بول صرف ایتمه مک،
آزودوشونه رک سویلک .

{ فل. ۱. قورولمق،
اسیرگنمک } صا قلائق. ۲.
حفظ ووقایه اولمق. ۳. دریغ
ایدلک، قییلماق: اسیرکنه جک

شی* دکدر .

{ یاخود اسیرگه.
اسیرگیجی } یجی. ص. ۱.
قورویان، صاقلایان، حافظ. ۲.
مرحمت ایدوب، وقایه و صیانت
ایدن: جناب حق اسیرگیجیدر.
۳. دریغ ایدن، قیه میان، محسک.
{ س. ۱. طوتساق،
اسیرلک } اسر، اسارت. ۲.
کوله لک، رقیب، مملوکیب. ۳.
دوشگونلک، ابتلا .

{ ص. (اسکی وچ. املاسی
اش } «ایش» ۱. بر چفت
تشکیل ایدن ایکی شیک بهری،
چفتک بهر تکی: بو آتک اشی
کپردی. ۲. بر شیشه تمامیه
بگزر وهر جتجه معادل او.
لان، مثل، مانند، عدیل، همتا:
بونک دنیاده اشی بولناز. ۳.
مساوی، اقران، کفو: جناب
حقک اشی بوقدر. ۴. آرقداش،
رفیق، زوجیندن بهری: اشندن
آیرلمشدر. ۵. دوست، محب،
یار: کندیمه وفادار بر اش
بوله مدم. || اش ایتک = بر تکتک
بگزرینی بولوب چفت ایتک:
حیوانلری اش ایدمه مدم. ||
دول اشی = جنینی احاطه ایدن
زار، که برلکده چیقار، مشیه.

{ سذ. عر. ج: اشارات.
اشارت } («شور» دن مض.
افعال ۱. یارمقله وکوز وقاش
وسائر الیه کوسترمه، ایما: بگا
اشارت ایتدی: بر اشارتله
آکلاندی. ۲. علامت، نشان،
علامت فارقه: قلهدن یانغین
ایچون اشارت چکیلیر: کمی
اشارت قالدپردی: اشارت

۱- قوسمان پرده بفرست
۲- ایدن صو پیکاری

أَشْنَعُ { ص. عر. } « شنيع » دن
 { سته } دها ویا پك چركين
 و منفور و مكروه .
 أَشْمَكُ { فل. (حيوان) } آياغيله
 { یری قازيق ، دفع حا .
 جت ویا قاشيق و یايم آرامق
 ايجون توزی طوبراغی قاريدير .
 مق : کدی ، طاوق اشك .
 أَشْنَه { س. عر. } تا . بوصون .
 أَشْنِيَّةُ { ص. عر. } تا . فصيلة
 { اشده } = بوصون قيلندن
 اولان نباتات . (فر . Algues .)
 أَشْوَاقُ { س. عر. } با . شوق .
 { س. عر. } « شهود »
 { دن مص. افعال } شاهد
 کتيرمه ، شاهد چيقارمه ، شهادت
 ايتيرمه : کنديسي اشهاد ايجون
 محکمه کتير ميشدي .
 أَشْبَبُ { ص. عر. } : شهباء .
 { « شهب » دن ص. }
 قير (آت) . || حلب الشهباء =
 خانه لری بياض طاشدن اولق
 حبيله حلب شهرينه اطلاق
 اولنور .
 أَشْهَرُ { ص. عر. } « شهر » دن
 { سته } دها ویا پك مشهور
 و نامدار : اشهر شعراي زمان .
 أَشْهَلُ { ص. عر. } : شهباء . « شهل »
 { دن ص. } الا ، قيو
 ماوی . { مؤثي دها مستعملدر :
 شهبلا کوزلی .
 أَشْهَلُ { فت. ۱ . } (طوبراق ،
 { کول . آتش وسا .
 ثره ني) قاريدير مق ، خفيجه
 اشك . ۲ . آرامق ، آراشدير مق ،
 تحري اشك . ۳ . قيشقير مق ،
 تحريك اشك .

حالبوکه او تعبيراتک « صاحبسر .
 خالی » معنا سيله استعمالی
 ملحوظدر .
 إِصَابَتُ { س. عر. } « صواب »
 { دن مص. افعال } ۱ .
 راست کلمه ، طوغری وارمه ،
 یرنی بوله : اوق هدفه ، قور .
 شون آوه اصابت ايتدی . ۲ .
 طوغری بر رأی و مطالعه ده
 بولمه : سويلدیکنده نادراً
 اصابت ايدر : اصابت بيوردیکر .
 ۳ . دوشمه ، طوقمه ، طوقمه :
 فلانه قرعه ، نزول ، صاعقه
 اصابت ايتدی . ۴ . مناسب و
 تام وقتنده اولان ايش و فعل
 و حرکت : اصابت اولدی : اصا .
 بتکه سزده بولنديکيز . || اصابت
 عين ، اصابت نظر = کوز دکه .
 || اصابت قرين ، اصابت معتاد =
 دائماً اصابت ایدن ، صائب ،
 طوغری . = ح. پک مناسب ،
 پک ابي ، ابي اولدی .
 أَصَابِعُ { س. عر. } با . اصبع .
 { س. عر. } با . اصبع .
 أَصَاغِرُ { ص. عر. } با . اصغر .
 { ص. عر. } با . اصغر .
 إِصَاغَه { ص. عر. } با . اصغره .
 { ص. عر. } با . اصغره .
 نيلور سه ده ، عريده « بر شينه
 بر شکل و هيئت مخصوصه و یرمه
 و قيوچيق ايمه » معنا سته کن
 « صوغ » ماده سي اصلا افعال
 بيشدن کلد يکندن ، غلطدر .
 آتقيق « صباغت » کله سنک بو
 معنايه کلد يکي « تاج العروس » ک
 مستدرکاتنده مين اولغله ، اصا .
 غه یرينه بو قائم ايديه بيلير .

أَصَالَتُ { س. عر. } « کولديک »
 { اولان « اصل » دن }
 ۱ . کولکي و اساسلي اولمه ،
 رسوخ ، متانت . ۲ . زادکانق ،
 نجات ، صوی و نسب صاحبي
 اولمه : اصالت آتقيق مدار تربيه
 و ظرافت اولديغيچون مقبولدر .
 ۳ . بالذات کندي ايشيچون و
 کندي نامنه حرکت ، وکالتک
 ضدی : اصالت طريقيه .
 أَصَالَةٌ { ح. عر. } بالذات کندي
 { ايشيچون ، وکالت طريقيه
 اوليه رق : هم کندي طرفندن
 اصالة هم فلان طرفندن وکالة
 تبریکه کيدم : شمدی به قدر
 وکالت اتمکده ايکن بو دفعه
 اصالة مأمور اولدی .
 أَصَاتِلُوْ { اصالتی : ص. صوی
 و نسب صاحبي ، نجيب ،
 اصیل . — انشاده و کتابت
 رسميه ده سفرايه وساير اجانب
 کبارينه یريلن عنواندر .
 { س. عر. } با . اصابع .
 أَصْبَعُ { عر. ييده همزه و باک
 حرکات ثلثه سيله قرانی جائز
 ايسه ده لسائزده کسره ايله
 دها مستعمل اولوب ، حتی اولچيده
 « اصبي » تلفظ اولنور . ۱ .
 باز مق ، انکشت . ۲ . اولچی
 پارمقي ، آرشينک يکری درته
 بری .
 أَصَحُّ { ص. عر. } « صحیح » دن
 { سته } دها ویا پک طوغری ،
 اک صاغلام : اصح رواياته کوره .
 { س. عر. } با . اصحاب .
 أَصْحَابُ { ص. عر. } با . اصحاب .
 — اصحاب رسول الله (صلعم)
 و سادده جه اصحاب = فخر کائنات

افندمزيک صحبت نبويلرينه و
 رؤيتلری شرفنه نائل اولان
 ذوات ، صحابه : اصحاب کرام .
 { س. عر. } « صدور »
 إِصْدَارُ { دن مص. افعال } بر
 امر و فرمان ویا برات صدور
 ايتديرمه ، چيقارمه : بر برات
 عالی اصدار بيوردی .
 أَصْدَافُ { س. عر. } با . صدف .
 { س. عر. } با . صدف .
 أَصْدِقَاءُ { س. عر. } با . صديق .
 { س. عر. } « صر »
 إِصْرَارُ { دن مص. افعال } آياق
 باصوب طورمه ، بر فکر و
 دعواده ثبات ايدوب دوغمه مه .
 { صر مق ، اصرغان و
 أَصْرَمْتُ { س. عر. } با . بصيرت مق
 وسايره .
 { ص. عر. } با . صاحبسر ، اها .
 أَصْزَرُ { ليز ، خالی : اصسر آطه .
 ۲ . معمور يیدن محروم ، شلکدن
 عاری .
 { س. عر. } « صبر » دن
 إِصْطِبَارُ { دن مص. افعال } صبر و
 تحمل ايمه ، قاتلانمه ، ديشني
 صيقوب طيانمه . ۱ .
 { س. عر. } با . اسطبل .
 إِصْطَبِلُ { س. عر. } با . اسطبل .
 { س. عر. } با .
 أَصْطِرْلَابُ { س. عر. } با .
 { س. عر. } « صفو »
 إِصْطِفَاءُ { دن مص. افعال }
 سچمه ، انتخاب .
 { س. عر. } با .
 إِصْغَاءُ { دن مص. افعال } ۱ . دیکه مه ،
 قولاق و یرمه ، استماع ، برينک
 مطلوبی نظر اعتباره آلوب
 قبول ايمه ، اسعاف : رجایی

اغويسندن بشقه علمی و فنی بر
 معنای متفق عليه ايله مستعمل
 لغت : اصطلاح طبي ، اصطلاحات
 رياضييه . ۲ . کنایه و استعاره
 صورتيله قوللا نيلوب موضوع
 لهنگ غيرنده استعمال ايله مثل
 حکمنه کچمش تعبير : آذربيجا
 اصطلاحنده شو معنا ايله قوللا .
 نيلير . ۳ . هر کسک آکلامديني
 و تکلمده غير مستعمل غريب و
 مغلق لغت : اصطلاح پاره لامق =
 بوله لغت قوللانق .
 { ص. عر. } با .
 إِصْطِلَاحُ { دن مص. افعال } اصطلاح .
 داختن [غريب و مغلق لغت
 قوللانان ، اصطلاح پاره لايان .
 { ص. عر. } با .
 إِصْطِلَاحِي { دن مص. افعال }
 و صنايع مخصوص کلمات و تعبيراته
 منسوب و متعلق : بر کله نک
 معنای اصطلاحیسي ، تعبيرات
 اصطلاحيه .
 { س. عر. } « صيد »
 إِصْطِيَادُ { دن مص. افعال }
 آولامه ، آوه کيمته : اصطیاده
 چيقيتميدی .
 { س. عر. } « صعود »
 إِصْعَادُ { دن مص. افعال } يوقا .
 ری چيقارمه ، يوکلمته .
 { ص. عر. } « صعب » دن
 أَصْعَبُ { سته } دها ویا پک
 کوچ ویا صرب : اصعب امور :
 اصعب طرق .
 { س. عر. } « صفو » دن
 إِصْغَاءُ { دن مص. افعال } ۱ . دیکه مه ،
 قولاق و یرمه ، استماع ، برينک
 مطلوبی نظر اعتباره آلوب
 قبول ايمه ، اسعاف : رجایی

ا ط ر افلی { ص. ۱. آرقلی، آرقله. سی قوتلی. ۲. تفصیلا. تلی، مفصل: اطرافلی معلومات ویردی. }

ا ط ر افلیجه { ص. اولدجه تفصیلا. تلی، خیلی مفصل. = ح. تفصیلاتله، مفصل اوله. رق، هر طرفی تحقیق ایدرک: اطرافلیجه یازک. }

ا ط ع ا م { س. ع. «طعام» دن مص. افعال [یمک یدیر- مه: اطعام محتاجین. }

ا ط ع ا م ی ه { س. ع. بعض خانقا. هارک وسائر مؤسسات وقیه نک فقرایه یمک یدیرمه مخصوص محضات موقوفه لری. س. ع. ج. ع. ع. فد: ا ط ع ی ه { طعام. با: طعام. }

ا ط ف ا ء { س. ع. «طفو» دن مص. افعال [سوگندیرمه: آتشی باصیرمه: یانغین اطفاء اولندی. || مج. تسکین، باصیر. مه: اطفای نازده فساد. || ما. اطفاء دیون = بورجک فائضیه برابر رأس المالدن دخی سنه دن سنه به برر مقدار تأدیه سی. (فر. Amortissement.) }

ا ط ف ا ی ه { س. ع. یانغین سو. گندیرمه مکة مخصوص الای وهیت: اطفایه آلایی: اطفایه آراه لری. }

ا ط ف ا ل { س. ع. ج. ع. فد: طفل. با: طفل. }

ا ط ل ا س { س. با: اطلس. }

ا ط ل ا ع { س. ع. ج. ع. اطلا. عات. «طلوع» دن مص. افعال [مطلع و خبردار اوله، کسب وقوف، آگاه اوله: }

کسب اطلاع یتک = معلومات آلق، واقف اولق: بو باده کی اطلاعاتی ناقصدر. «یتک» فعل اعانه سیله قولالنیسوب، «کسب» ایله ویا دیگر صورته استعمال اولنور. }

ا ط ل ا ق { س. ع. «طلق» دن مص. افعال [۱. صالیورمه، قویورمه، تخلیص، تخلیه سیل: اسیرلری، محبوسینی اطلاق ایتدیلر. ۲. عفو، صفح، حبس وسائر جزادن قور ناره: اطلاق اولندی: اطلاقه نائل اولدی. ۳. بوشامه: زوجه سی اطلاق ایتدی. (بو معناده «تطریق» ده مستمیلدر. ۴. قید وحصردن قورتاروب عمو. میت اوزره قولالنه، شمولند. یرمه: بتون سیاه آدم لره زنجی اطلاق اولنور. ۵. اسم ویرله، تسمیه: کوچک کتاب لره رساله اطلاق اولنور. (تعمیم صورته دردنجی معنادن مأخوذدر.) || اطلاق عنان = توجه، عزیمت. || اطلاق لسان = آغزه کلنی سوبله. || اطلاق ید = خیر ایشله. || علی الاطلاق = قیدسز وحصر وتخصیص یتکسزین، عمو. میت اوزره: علی الاطلاق آورو. پالیرله فرنک دینور. }

ا ط م ن ا ن { س. ع. «طمینان» دن مص. افعال [۱. امین اوله، امنیت، صاعلا. ۲. برینه امنیت ایتمه، وثوق، اعتماد: او آدمه اطمینان وارددر. ۳. شبهه وتردد ایتمه، محقق نیله، قلباً امنیت حاصل ایتمه: بو ایشک بوبله اولدیفنه اطمینانم وارددر. || اطمینان قلب = قلباً بر شیشک صحت وحقیقته اینانوب اصلا شبهه وتردد ایتمه. }

ا ط ن ا ب { س. ع. ج. ع. فد: «طنب» غیر مستمیلدر [جادیر ایپلری، باغلری. }

ا ط ن ا ب { س. ع. «طنب» دن مص. افعال [سو. زی ایب کی چکوب اوزاقمه، لزومسز تفصیلاته وفصله سوز. لرله بجئی تطویل. (ضدی: ایجاز.) }

ا ط و ا ر { س. ع. ج. ع. فد: طور. با: طور. }

ا ط و ا ق { س. ع. ج. ع. فد: طوق. }

ا ط و ل { س. ع. ج. ع. طرلی. «طویل» دن سته. } ده ها ویا پک اوزون: جناب حق اطول عمرله معمر ایلسین. }

ا ی د ط و ل = (پک اوزون ال یعنی) معلومات ومهارت تامه، اقتدار تام: فقه وحیدشده ید طولی صاحبی بر آدم. }

ا ظ ف ا ر { س. ع. ج. ع. فد: ظفر غیر مستمیلدر [طیرناقلر. }

ا ظ ل ا ف { س. ع. ج. ع. فد. ظلف [چتال طیرناقلر. }

ا ظ ل ل { س. ع. ج. ع. فد. ظل. }

ا ظ م { ص. ع. «ظالم» دن سته. } ده ها ویا پک ظالم وحقیر. }

ا ظ ه ا ر { س. ع. «ظهور» دن مص. افعال [۱. کوشترمه، میداننه جیقارمه، آشکار ایتمه: آنجی میدان حربده هرکس جسارتی اظهار ایدمیلیر. ۲. یلاندن کوشتریش، صایتیش: اظهار معلومات. }

ا ظ ه ر { ص. ع. «ظاهر» دن سته. } ده ها ویا پک ظاهر وآشکار، پک واضح: اظهار من الشمس = کونشدن ده ها آشکار. }

ا ع ا ج م { س. ع. ج. ع. فد: عجی. } ا ع ا ج ی ب { س. ع. ج. ع. فد: عجوبه. با: عجوبه. }

ا ع ا د ه { س. ع. «عود» دن مص. افعال [۱. کری چویرمه، کری دوندیرمه: هدیه سی اعاده ایتدی: کوندردیکم آدمی اعاده ایدیکز. ۲. تکرار ایتمه، برده ها یامه: اعاده محاکمه: بو سوزی اعاده ایتیکز. ۳. اسکی حالنه کتیرمه، فوت. }

اولان بر شیشی برینه کتیرمه: اعاده طاقیت، اعاده ثروت. ۴. مقبله ایتمه، قارشیت یامه: اعاده زیارت ایتک. [پنلرندکی فرق ایچون با: ارجاع. }

ا ع ا د ی { س. ع. ج. ع. فد: عدو. با: عدو. }

ا ع ا ر ه { س. ع. «عور» دن مص. افعال [طاریه ویرمه، عاریته ویرمه: کتساب اعاره ایتک. [مقبلی استعاره. }

ا ع ا ش ه { س. ع. «عیش» دن مص. افعال [باشتمه، کچندیرمه: اولاد وعیالی اعاشه ایتک. }

ا ع ا ظ م { ص. ع. ج. ع. فد: اعظم. با: اعظم. }

ا ع ا ل ی { ص. ع. ج. ع. فد: اعلا. }

ا ع ا ن ه { س. ع. ج. ع. اغانات. «عون» دن مص. افعال [۱. یاردیم، امداد، آغچه ایله معاونت. ۲. بر فعل خیر ایچون یا عمومی بر ایش ایچون ویا خود مصاب ومحتاج بر آدم ویا بر جماعت ایچون ویرین وطویلا. نیلان آغچه: اعانه آغچه سی، اعانه دفتری، اعانه عسکریه. }

ا ع ا ن ه { س. ع. ج. ع. فد: اعانه طریقیله، غائب ایتک، آرتق معتبر ومقبول اولماق. || صاحب اعتبار = اعتباره مالک، معتبر. || نظر اعتبار ره آلمق = اهمیت ویرمک، مقبول طومتق. || اعتباریله = فرض ایدرک. = ج. اعتبارات = فرضیات: اعتباراتله اوغراشمق. اعتباراً { س. ع. ج. ع. طر. با: باشلا. } یه رق، بدأ ایدرک: }

افتعال. ۱. نظر اهمیت آلمه، اهمیت ویرمه: اسکی شعرا قافیه به او قدر اعتبار ایتلردی. ۲. حرمت، رعایت: کندیسنه چوق اعتبار ایدرلر. ۳. تجارتده برینک سوزینه وامضاسنه اولنان امنیت واعتماد: از میرجه اعتباری وارددر: تجار ذوی الاعتباردن. ۴. شرف، حیثیت: اصحاب نا. موس اعتباردن. ۵. برزماندن بدأ ایدرک صایمه: مارت ابتداسندن اعتبار ایدرک. ۶. حقیقی اولیه رق بر شیشه ویرین قیمت، متفق علیه وفرضی قیمت: فرانسر لیراسنک اعتباری یکرمی فرائق ایسه ده قیمت حقیقیه سی اوندن دونددر. ۷. فرض، تقدیر: هر طاؤق سنه ده یوز یورطه یورطلامق اعتباریله یکرمی طاؤق دن ایکی بیک یورطه آلتیر. ۸. عبرت آلمه، بر کونی حرکتک سوء نتیجه سی کوره رک متنبه اوله. (عربیده برنجی معناسی اولان بومعنا ایله لسانزده نادر قولالنیلیر.) || حواله سمع اعتبار ایتک = نظر اهمیت آلمق، قولاق آصق. || اعتباردن دوشمک = اعتباری غائب ایتک، آرتق معتبر ومقبول اولماق. || صاحب اعتبار = اعتباره مالک، معتبر. || نظر اعتبار ره آلمق = اهمیت ویرمک، مقبول طومتق. || اعتباریله = فرض ایدرک. = ج. اعتبارات = فرضیات: اعتباراتله اوغراشمق. اعتباراً { س. ع. ج. ع. طر. با: باشلا. } یه رق، بدأ ایدرک: }

حزیران ابتداسندن اعتباراً بش
آید؛ بوکوندن اعتباراً در سرك
پروغرای دكشه جكدرك .

اعتبار سز { ص. ۱. اعتباری
کچمین. ۲. شرف و حیثیتی او.
لمیان. ۳. غیر مقبول، اعتباردن
دوشمش .

اعتبار سزلق { ص. ۱. اعتبار
و حرمت و شرف
و حیثیت فقدانی. ۲. مقبول
اولایش، رواجدن دوشمه .

اعتباری { ص. حرمت و رعایت
و شرف و حیثیت
نائل، معتبر: اعتباری آدم، نجار.

اعتباری { ص. ۱. اعتباریه
حقیقی و فعلی اولیان،
متفق علیه و یا فرضی اولان:
مسکوکات قیمت حقیقیه سیله
قیمت اعتباریه سی آره سنده کی
فرق؛ بو بر امر اعتباری در .

اعتدال { ص. ۱. عدل
{ دن مص. افتعال }
ایکی طرفی مساوی اوله،
تساوی: اعتدال لیل و نهار.
۲. افراط ایله تقریط آره سنده
حد وسطیده اوله، تام لزومی
درجه سنده بولمه، اورته حالد

اوله: هوانك، حرارتك اعتدالی.
۳. شدت و افراط و هیجانندن
سالم اوله، یواشلق، ملائمت:
اعتدال افکار، اعتدال مسلك.
۴. تناسب، اویغونلق، توافق:
اعتدال قامت. — اکثریا کسب،
اكتساب اتمك یا خود بولنی
فعلیه قوللانیلیر: هوالر کسب
اعتدال ابتدی؛ خسته لقی بر آز
اعتدال بولدی. || ه. کرده ار.

ضك دور سنوبسند شمسه
تام اورته سنی کوستره جك نقطه یه
کسیله هر طرفنده لیل و نهار
مساوی اولسی، که بوده هر
هر دورده ایکی دفعه اولور:
اعتدال ربیعی = ماردك ۹ نده
واقع اولانی؛ اعتدال خریفی =
ایلولك ۹ نده وقوع بولانی؛
اعتدال نقطه سی = محرک اعتدال
محلی. || حد، درجه اعتدال =
هر شیک افراط و تقریطدن
مبرا عد اولغسی اقتضا ایدن
درجه. || عدم ابدال = اعتدا.
لسزلق. — فرانسزلرك «صوئوق
قان» تعبیر مألوفلرینی، بر اصطلاح
فنی ایشده لسانزه نقلنه مجبور
ایتمز کی، ترجمه سیچون بعض
ذوات طرفندن توصیه اولنان
«اعتدال دم» تعبیری مناس.
سبتزدر، اولسه اولسه «اعتدال
مزاج» دینله بیلیر.

اعتدال سزلق { ص. ۱. اعتدال
عدم
اعتدال، افراط و یا تقریط:
هوانك اعتدال سزلقی .

اعتذار { ص. ۱. عذر
{ دن مص. افتعال } بر عذر
و بر سبب و وسیله در میان
ایده رك و بر مانع کوستره رك
عفو دیلمه، بیان معذرت اتمه:
دعوته اجابت اتمدیکندن طو.
لائی اعتذار ایدبور. || اعتذار
شهادتنامه سی = معذرتی تصدیق
ایدن طیب راپورملی و یا دیگر
علم و خبر.

اعتراض { ص. ۱. ع. ج: اعتراض
ضات. || «عرض»
دن مص. افتعال } بر فکر و یا

قراری قبول ایتیبوب چور و تمکه
قالقیشمه، اسباب و دلائل ایستمه
و یا اوکا قارشى اسباب و دلائل
ایراد اتمه: بو فکر کزه اعتراض
ایتمکه مجبورم؛ بیلهرك بیلهرك
هر سوزده اعتراض اتمك عا.
دیتدر. [عربییده بو معنایه
کلپور سده، معانی، کثیره سی
پیننده «برینك یولنه چالی
چربی آتوب انكل جیقارمه»
معنایی دخی بولنوب، لسانزه
ده کی استعمالی بوندن مأخوذ
اولسه کرکدر. «تعرض» قوللا.
ندیغیز معنایه دها قریبدر.]
|| ه. بر محکمه نك رأی و
قرارینه و یا خود ویرکی و سائر
حقنده بر دائره رسمیه نك قرار
و تبلیغنه قارشى بیان مطالعه
ایله تبدیل و تعدیاتی دعوی
ایتمه. || اعتراض علی الحکم = بر
محکمه نك غیباً و بر دیکی حکمه
قارشى محکوم علیه نك دعویاه
قیامی. || اعتراض الغیر = محاکمه
اولنان طرفیندن بشقه بر
شخص ثالثك حقوقنه طوقنش
اولقی ادعاسیله محکمه نك رأی
و حکمنه قارشى دعویاه قالقیشمی.

اعتراف { ص. ۱. ع. ج: اعتراف
فات. || «عرفان» دن
مص. افتعال } کندی قصور و
نقصاتی و آز چوق علمینده
بولنان بر حالی کتم و انکار
ایتمیوب قبول و تسلیم و اقرار
ایتمه: قباحتی اعتراف ایدبور؛
بن قصورمی، بیلدیکمی اعتراف
ایدبورم؛ اعترافات واقعه سی
اثراته حاجت بر اقدی.

اعتزال { ص. ۱. ع. ج: اعتزال
دن مص. افتعال }
بر طرفه چکمه، اختیار عزلت.
۲. ایشدن چکمه، استعفا.
۳. معروف معتزله مذهب و
اعتقادی: اهل اعتزال .

اعتساف { ص. ۱. ع. ج: اعتساف
فات. || «عسف» دن
مص. افتعال } طوغری یولدن
صاعمه، یولسزلق، حقانیتسزك:
ادعا اولنان اعتسافاتك اصلی
بو قدر .

اعتصام { ص. ۱. ع. ج: اعتصام
دن مص. افتعال }
بر شیئه یا پیشوب صیتی طوقمه:
عروده و تقای اسلامه اعتصام
ایتمك. ۲. معاصی و معاییدن
صاقینه. ||

اعتقاد { ص. ۱. ع. ج: اعتقادات
دن مص. افتعال }
۱. اینانه، قلباً تصدیق،
ایمان: وحدانیته اعتقاد و اردر.
۲. بر دین و مذهبك اینانه
جهتی یعنی معاملاتدن صرف
نظرله اساسی تشکیل ایدن
عقیده: اعتقاد اهل سنت. ||
اعتقادات باطله = خرافات قبیلندن
اصلسز شیئرله اینانه .

اعتقاد سز { ص. ۱. ع. ج: اعتقاد
دن مص. افتعال }
اینانیه، ملحد .

اعتقاد سزلق { ص. ۱. ع. ج: اعتقاد
دن مص. افتعال }
هییه یا اینانیه،
الحاد .

اعتقادی { ص. ۱. ع. ج: اعتقادی
دن مص. افتعال }
برکال اولان .

اعتکاف { ص. ۱. ع. ج: اعتکاف
دن مص. افتعال }
برکال اولان .

بر معبد و یا مکان مقدسده
و علی الخصوص حرم شریفده
قیانوب عبادتله مشغول اوله:
بر سنه مکّه مکرمه ده اعتکاف
ایتمشیدی .

اعتلاء { ص. ۱. ع. ج: اعتلاء
دن مص. افتعال }
کسله، یوقاری چیقمه، ارتفاع:
بش بیک متریه قدر اعتلاء
ایدن جبال. ۲. یوکسك مر.
تبه لره بیتشمه، نائل درجات
عالیه اوله: اعتلای شان و
شرفیچون دعا ایدرم .

اعتماد { ص. ۱. ع. ج: اعتماد
دن مص. افتعال }
استناد. || ۲. گوگنه، امنیت:
سوزه اعتماد اولنماز. || ع.
اعتماد خطی = مقاومت و حین
حاجتده چکیلوب طیانغه
الوریشلی مواقع متسلله .

اعتماداً { ص. ۱. ع. ج: اعتماداً
دن مص. افتعال }
استناد و امنیت ایدره،
اینانه رق: سزك سوزگزه اعتماداً
بو ایشه تشب ایتدم .

اعتمادنامه { ص. ۱. ع. ج: اعتمادنامه
دن مص. افتعال }
دولت متبوعه سی طرفندن
ویریلن نامه که اونق تقدیم
ایتمکله سفیر طانیلیر: فرانسه
سفیر جدیدی اعتمادنامه سنی تقدیم
ایتدی .

اعتناء { ص. ۱. ع. ج: اعتناء
دن مص. افتعال }
دقت اتمه، اهمیتله چالیشمه،
اهتمام، اقدام، اوزنمه: بو ایشه
اعتناء اتملی، کمال اعتناء ایله
چالیشملی .

اعجال { ص. ۱. ع. ج: اعجال
دن مص. افتعال }
برمه، چایی باید برمه. [تعجیل
دها مستعملدر.]

اعتیاد { ص. ۱. ع. ج: اعتیاد
دن مص. افتعال }
ایدنمه، آلیشمه، الفت: هر صباح
بر ساعت آتله کزیمکی اعتیاد
ایتمشیدی. — فارسی قاعده سی
اوزده صتر. تشکیله استعمال
اولنیور سده، بوکی تشکیلات
فضاحت لسانه رعایت ایدنلرك
قبول ایدمه بیله جکری شیلردن
دککدر: بر استاد حدائق
اعتیاد کی .

اعجاب { ص. ۱. ع. ج: اعجاب
دن مص. افتعال }
دوشورمه، تعجبی موجب اوله.
|| (اصل عربییده ایلیکیله و
کوزللیکیله تعجبه دوشوروب
حیران اتمه دیمکدر.)

اعجاز { ص. ۱. ع. ج: اعجازات
دن مص. افتعال }
۱. عاجز براقه، قارشى چیقمه
و یا مساقته کیریشمکه جسارت
ایده میه جك بر حالد بولندیر.
مه: آیات کریمه نك نزولی فصاحتی
عربی اعجاز ایتدی. ۲. کیمسه.
نك پایه میه جفی و هرکی امتنا.
لندن عاجز بر اقان خارق العاده
شی، کرامت، معجزه: اعجاز
قرآن: حد اعجازه وارمق .

اعجاز کارانه { ص. ۱. ع. ج: اعجاز کارانه
دن مص. افتعال }
مسابقندن عاجز بر اقان، معجزه
قییلندن اولان: بر فصاحت
اعجاز کارانه ایله. = ح. معجزه
قییلندن اوله رق: اعجاز کارانه
بازار .

اعجال { ص. ۱. ع. ج: اعجال
دن مص. افتعال }
برمه، چایی باید برمه. [تعجیل
دها مستعملدر.]

اعجام { سذ. ج. عر. فد: عجم. }
 { با: عجم. }

اعجام { سذ. عر. } «عجم» دن
 { مص. افعال } (بحرفی)
 معجم ایتمه، نقطه لایمه. ذ. ||
 حروف الایجام = حروف هجا.

اعجب { ص. عر. } «عجب» دن
 { سذ. } دها عجب، دها
 و یا پک غریب و تحف: اعجب
 العجایب.

اعجم { سذ. عر. ج: اعاجم. ۱ }
 { عر. اولیان، عربك }
 غیری. ذ. ۲. عربی بی ای
 سولین، عجمی. ۳. ایرانی، عجم.

اعجمی { سذ. عر. } عرب اولیان
 { و عربی بی ای سولین. }
 (اصل اسم جنس اولان لغت
 آفقه لك مفردیدر.) با: عجمی

اعجوبه { سذ. عر. ج: اعاجیب. }
 { «عجب» دن } پک
 عجیب و غریب شیء: اعجوبه زمان.
 (همزه لك فحوله غلطدر.)

اعداء { سذ. ج. عر. فد: عدو. }
 { با: عدو. }

اعداد { سذ. ج. عر. فد: عدد. }
 { با: عدد. }

اعداد { سذ. } «عد» دن
 { مص. افعال } حاضر لایمه،
 تیشته، برنی بر ایشه مستعد و
 مقتدر اوله جق حاله کتیرمه.

اعدادی { ص. عر. ذ: اعدادیه. }
 { حاضر لایمه و مستعد }
 و میا اوله جق بر حاله کتیرمه
 مخصوص: مکتب اعدادی،
 مکتب اعدادیه = شاگردانی

مکتب عالییه و دارالفنون کیره.
 بیه جک حاله کتیرمه مخصوص
 مکتب صنکی که اوچخی صنف
 عد اولنوب، مکتب ابتدائیه و

رشدیه دن صکره کلیر.
 اعدادیه { سذ. عر. مکتب }
 { اعدادی، رشدیه. }
 دن صکره کیریلوب علوم و
 فنونک مبادیسی تحصیل و مکتب
 عالییه و دارالفنون قبول اولنسه.
 بیه جک ائتداری قرائغه مخصوص
 مکتب: اعدادیه ملکیه، اعدا.
 دیه عسکریه، اعدادیه طبیه.

اعدام { سذ. عر. } «عدم» دن
 { مص. افعال } یوق ایتمه،
 وجودنی قالدیرمه، شرعاً و قدا
 نونا اولدیرمه، قصاص: طوتیلان
 خیدودلری بالحاکمه اعدام
 ایتدیلر: اعدام جزایی: اعدامنه
 حکم اولندی.

اعدل { ص. عر. } «عادل» دن
 { سذ. } دها و یا خود پک
 و اک عادل: ملوک اسلامیه نك
 اعظم و اعدلی اولان حضرت
 پادشاه.

اعذار { سذ. ج. عر. فد: عذر. }
 { با: عذر. }

اعذب { ص. عر. } «عذب» دن
 { سذ. } دها و یا پک
 طائی. ذ.

اعراب { سذ. ج. عر. فد: }
 { عر. با: عرب. = }
 سجو. بادیه نشین عرب قبائی.
 فد: اعرابی.

اعراب { سذ. عر. } «عرب»
 { دن مص. افعال } ۱.

عربیده اسماء ایله فعل مضارع
 آخرینک کلامده کی موقعلرینه و
 عامله کوره اوغرادقلری تبد.
 لات و بونک علمی که علم نجوئک
 اک مهم قسیمدر. ۲. مبنی و
 غیر منصرف اولیوب قواعد

اعرابیه به تابع اولان اسملرک
 حالی: بو اسم اعراب قبول
 ایدرمی؟ ۳. بر عباره عربیه بی
 قواعد نحویه کوره حل ایده.
 رك تطبیقاتنی اجرا ایتمه: اعراب
 ایتک.

اعرابی { سذ. عر. ج: اعراب. }
 { بادیه نشین عرب. }

اعراض { سذ. ج. عر. فد: }
 { عرض. با: عرض. }

اعراض { سذ. عر. } «عرض»
 { دن مص. افعال }
 یوز چورمه، اجتناب: اوایشدن
 اعراض ایتدی.

اعراف { سذ. عر. } اصل
 { «عرف» لك جمیدر }
 جنت ایله جهنم آره سنده برسد
 و محل.

اعرج { ص. عر. } «عرج» دن
 { صذ. } طولبال، اقساق،
 لك. لسه.

اعز { ص. عر. } «عزیز» دن
 { سذ. } دها و یا پک عزیز
 و قیمتی: اعز اجابم = اجاب لك
 لك قیمتیسی.

اعز { ص. عر. } «عزیز» دن
 { سذ. } دها و یا پک عزیز
 و قیمتی: اعز اجابم = اجاب لك
 لك قیمتیسی.

اعزاز { سذ. عر. } «عز» دن
 { مص. افعال } آغز لایمه،
 اکرام و حرمت ایتمه: کمال
 اکرام و اعزاز ایله.

اعزاز { ح. عر. } آغز لایمه،
 حرمت و اکرام لایمه:
 مدعوینی اعزاز آبر چالغی طاغی
 کتیر میشیدی.

اعزام { عریمتدن متعدی او.
 لهرق یوللامه معناسیله }

جوق مستعمل ایسه ده، عربیده
 (عزم) ماده سی اصلا افعال
 بایسندن کلدیکسندن، بسبتون
 پاکیش و اصل سدردر.

اعزه { سذ. ج. عر. فد: عزیز. }
 { با: عزیز. }

اعشار { سذ. ج. عر. فد: }
 { عشر. با: عشر. = ما. }

محصولاتک اونده برندن حاصل
 اولان واردات: اعشار و اغنام:
 اعشار بدلاتی = اعشار ملتزم.
 ينك تقاسیطه و یردکاری بدللر:
 اعشار حاله سی = اعشارك ملتز.
 ملره و یرلسی: اعشار نظارتی،
 اعشار مأموری، ملتزمی.

اعشاریه { ص. عر. ذ: اعشاریه. }
 { ر. رقلرك اون جزئه }

و یشه هر جزئک اونه تقسیم
 قاعده سنه مبنی اولان: حساب
 اعشاری: کسر اعشاری. ||
 اصول اعشاریه = بوقاعده او.
 زرینه مؤسس اولان فرانز
 اوزان و مقایس و مکاییلی، متره
 اصولی. (اصول اعشاری
 غلطدر.)

اعصاب { سذ. ج. عر. فد: }
 { عصب. با: عصب. }

اعصابی { دها طوغریسی: عصبي. }
 { با: عصبي. }

اعصار { سذ. ج. عر. فد: }
 { عصر. با: عصر. }

اعضاء { سذ. ج. عر. فد: }
 { عضو. با: عضو. = تر. }

برریشك تحت ریاستنده اوله رق
 بر مجلس و یا هیئت ترکیب ایدن
 افرادك هیئت مجموعه سی و بهری.
 (بومعنی ایله مفرد عربیسی اولان
 عضو اصلا استعمال اولغدیفتندن،

هم جمع وهم ده غلط اوله رق
 مفرد کی قوللانیلر: شورای
 دولت اعضا سندن: بادیه مجلسنه
 اعضا انتخاب اولندی: اعضا
 رییسدن اول کلیر.

اعضالق { س. بر مجلس و یا }
 { هیئت اعضا سندن }

اعطاء { سذ. عر. } «عطا» دن
 { مص. افعال } و یرمه:

معاشنی اعطا ایتدی: اعطای
 معلومات. || اخذ و اعطا = آلیش
 و یریش، آلیم صائم، داد و ستاد.

اعطاف { سذ. ج. عر. فد: عطف. }
 { با: عطف. }

اعظام { سذ. عر. } «عظیم»
 { دن مص. افعال } بیوتمه،
 بیوک نظریله باقوب لزومندن
 زیاده اهمیت و یرمه، مبالغه:
 ایشی اعظام ایتمه ملی: جزئی بر
 ایشی اعظام ایتدیلر. (تعظیم
 دن فرق ظاهر در.)

اعظم { ص. عر. ذ: عظمی. ج. }
 { اعظم. } «عظیم» دن

سته: دها و یا پک و اک بیوک، اکبر:
 شعرای عثمانیه نك اعظمی. || امام
 اعظم = مذهب حنفیه نك منسوب
 الیهی اولان مجتهد اعظم ابو

حنیفه نعمان بن ثابت (رضه).
 || صدر اعظم = دولت علیه عثمانیه
 و کلاسنک رئیس، وکیل مطلق،
 وزیر اعظم، صدر عالی.

اعظمیت { سذ. عر. ر. جبرده }
 { برریشك دیگردن بیوک }

اولسی، که اشارتی شو < در.
 { سذ. ج. عر. فد: عقب. }

اعقاب { سذ. ج. عر. فد: عقب. }
 { با: عقب. }

اعقل { ص. عر. } «عاقل» دن
 { سذ. } دها و یا پک واک
 عقلی: اعتل عقلا.

اعلا { ص. عر. ذ: }
 { علیا. ج: عالی. } «عالی»

دن سذ. ۱. دها و یا پک
 یوکسك، اك رفیع، بالا، بلند:
 بر مقام اعلایه، مرتبه علیایه
 چیتمق. ۲. معناً پک عالی و

مکرم و معزز: قدر و اعتباری
 اعلا اولدی. ۳. پک کوزل،
 پک ای، نفیس، افس: اعلا بر
 سوت بولدق: اعلا بر سجاده

آدم: اعلا دن اعلا = ایسندن
 ای. || جبر اعلا = جبرك اك دقیق
 مسائلدن بحث ایدن قسمی. ||

جنت اعلا = جنتك اك یوکسك
 قاتی. || علی الاعلا (غذ.) = اك
 عالی درجه ده (شهادتنامه).
 || نه اعلا = نه ای، فها: کلیرسه
 نه اعلا، کلرزه ایجابنه باقارز.

اعلاء { سذ. عر. } «علو» دن
 { مص. افعال } ۱. یو.

کسلته، یوقاری به قالدیرمه:
 اعلائی لواء، اعلائی صوت. ۲.
 شان و شهرتی آرتیرمه، اجلال:
 اعلائی شان و شوکت، اعلائی
 کلمه الله.

اعلال { سذ. عر. } «علت» دن
 { مص. افعال } ۱. صرف

عربیده افعال معتله دینلن و
 حروف اصلیه سنده «ا، و، ی»
 بولنان بر فعلك شکل اصلیه سیله
 شکل حاضرینه صورت انتقالتی
 قواعد مخصوصه سنه تطبیق
 ایتمه: «قال» بی اعلال ایتک.

اعلالی { ص. عر. ذ: اعلا لیه. }
 { صرف عربیده }

اعلاله عائد و متعلق : قواعد
اعلالیه .
اعلام { سذ. ج. عر. فد : علم.
با : علم .
اعلام { سذ. عر. ج. : اعلامات.
(« علم » دن مص. افعال)
بیلدیرمه، آکاتمه، افهام . || اد.
رسمی بر تحریراتک آلتنه یازیلان
بر مجلس و یا هیئتک قرار ی :
اعلام یازمق ؛ اعلام ایتمک . ||
حق . محکمه تک حکم و قرارینی
حازی ممهور ورقه : اعلام آلمق ؛
اعلامک حکمنی اجرا ایتمک ؛
اعلام خرجی ؛ اعلامات شرعیه .
اعلان { سذ. عر. ج. : اعلانات.
(« علن » دن مص.
افعال) ۱ . میدانه چیقارمه،
آشکار ایتمه، اظهار : اعلان
مسرت ایتمک . ۲ . اوراق حوادثه
بیلدیرمه : اویتک صاتیق اولد .
یعنی اعلان ابتدی . ۳ . بویه بر
مقصدله اوراق حوادثه درج
ایتدیریلن و یا آریجه نشر اولغنی
اوزره یازیلان وطیع ایتدیریلن
ورقه، اعلاتنامه : بر اعلان کوردن ؛
بوغزته اعلاناتدن چوق قزانیر .
|| اعلان افلاس = بر تاجراک
افلاسه قرار و یروب بونی اظهار
ایتمی . || اعلان حرب = ایکی
دولت آرمسند محاربهیه قرار
ویرلدیکنی بر برینه رسماً تبلیغ
ایتملی : قطع مناسباتدن صکره
اعلان حرب اولندی .
اعلم { ص. عر. (« علم » دن سته)
(دها عالم، دها اینی بیلن :
اعلم علمدار . (اعلم علمادندر
دیمه ملی .) || الله اعلم = حق تعالی
دها اینی بیلیر : الله اعلم بوکون

یاغور یاغنه جقدرد . (یا کلبور-
سهم، ظلمه کوره مقامنده
مستعملدر .) الله اعلم بالصواب
طوغریسنی الله دها اینی بیلیر .
اعلی { ص. عر. با : اعلا .
(« عیم » دن سته)
اعظم { ص. عر. دها عظم، دها عمومی،
بک شامل و محیط : علم فندن
اعمر ؛ لطف الهی اعمر .
اعما { ص. عر. باخود اعمی . ص. عر. :
(عمیاء . ج. : اعماء، عمیان .
(« عمی » دن ص.) کور، نابینا،
کوزی کورمز، ضریر . || مج
جاهل، نادان، او قومامش .
اعماء { صذ. ج. عر. فد :
اعمار { سذ. عر. ج. : اعمارات.
(« عمران » دن مص.
افعال) شلندیرمه، معمور و
آبادان ایتمه : اعمار بلاد ؛ مدت
حکومتی اعماراته کچیردی .
اعماق { سذ. ج. عر. فد : عمق .
اعمال { سذ. ج. عر. فد : عمل .
با : عمل .
اعمال { سذ. عر. ج. : اعمالات.
(« عمل » دن مص. افعال)
۱ . پانیه، ایشله، وجوده کتیر-
مه : مریئوس یوکندن چوخه
وایجه قاشلر اعمال ایدرلر ؛
باقدردن کوزل اوانی اعمال او-
لنور . ۲ . قوللانمه، موقع فعله
قومه : اعمال فکر، اعمال دسا-
یس . = ج. اعمالات = بر قایر یقه
و یا مملکتک صنایعه متعلق
ایشلری، معمولات : فسخانه
اعمالاتی، بروسه اعمالاتی .

اعمام { سذ. ج. عر. فد : عم .
با : عم .
اعمده { سذ. ج. عر. فد :
عمود . با : عمود .
اعمی { ص. عر. با : اعما .
اعناق { سذ. ج. عر. فد : عنق .
با : عنق .
اعنه { سذ. ج. عر. فد : عنان .
با : عنان .
اعنی { صرام ایدیورم معناسیله
(و بونک غایبی اولان) یعنی «
یرینه قوللانلیر مضارع نفس
مشکلم وحده صیغه سیدر .
(متکلم کندیندن بحث ایتدیکی
وقت یعنی » دن دها طوغری
ایسه ده، اونک قدر مألوف و
مستعمل دکلدرد .)
اعواض { سذ. ج. عر. فد :
عوض . با : عوض .
اعوام { سذ. ج. عر. فد : عام .
(سنه) . با : عام .
اعوان { سذ. ج. عر. فد :
(عون لسانمز ده غیر
مستعملدر .) یار دیمیلر، عون،
اتباع، یارداقلر : رفقا و اعوانیه
برابر اله کچدی .
اعوج { ص. عر. (« عوج » دن
(« عوج » ص.) اکری بوکری،
کچ .
اعوجاج { سذ. عر. (« عوج »
(دن مص. افعال)
اکری بوکری اوله، اکریله .
|| مج. طوغری حرکت ایتمه،
اکریلک، عدم استقامت .
اعور { ص. عر. : عوراء .
(« عور » دن ص.)
تک کوزلی، بر کوزندن کور،
یکچشم، صوقور .

آعیاد { سذ. ج. عر. فد : عید .
با : عید .
آعیان { سذ. ج. عر. فد : عین
(کوز) . با : عین . (او
معنا ایله عیون دها مستعملدر .)
= تر . ۱ . بر مملکتک ایلری
کنلری، اشراف، معتبران :
اعیان مملکت . ۲ . پارلمنتونک
مقرراتنی تصدیل ایچون
اعضاسی هر دولتشک نظامنه
کوره قسماً جانب دولتدن
منسوب و قسماً اشراف مملکتدن
منتخب بر مجلسی ترکیب ایدنلرک
هیئت مجموعه سی و بهری : اعیاندن
فلان ذات . (بوده اعضاکی
جمع و مفرد کی قوللانلیر .)
هیئت اعیان، مجلس اعیان =
ذکر اولنان مجلس . ۳ . (مفرد
کی) وقتیه قائم مقامی وظیفه-
سنی ایفا ایدن اداره مأموری :
کورینجه اعیانی : فلان یه اعیان
تعیین اولندی .
اغاره { سذ. عر. (« غور » دن
(مص. افعال) چاپول
ایچون دشمن ملکته عسکر
صوقه، الفار . ذ. - (« غیرت »
دن قیصقاندیرمه معناسیله لسا-
نیزده قوللانماز .)
آغانی { سذ. ج. عر. فد : اغنیه .
با : اغنیه .
اغبرار { سذ. عر. (« غبار »
(دن مص. افعال) ۱ .
توزلانمه، اوزرینه توز قونمه .
ذ. ۲ . (اغبرار خاطر دن مخفف)
خاطر قالمه، کوچمه : او سوز
اغبرارینی موجب اولمش، باعث
اغبراری اولمش ؛ اغبرار خاطر .

آغیاء { سذ. ج. عر. فد : غی .
با : غی .
آغیذاء { سذ. عر. (« غداء »
(دن مص. افعال)
بسلحه، غذا لانه . (تغذی دها
مستعملدر . « د » ایله اغتذاء و
تغذی غلطدر .)
آغتراب { سذ. عر. (« غریبه »
(دن مص. افعال)
غریبه کیتمه، اختیار غریبت :
تحصیل معیشت ایچون اغتراب
ایتدی .
آغترار { سذ. عر. (« غرور »
(دن مص. افعال) ۱ .
آلدانمه، مغرور اولمه، گو-
گنیه جک شیته گوگنمه : کند .
یسيله اولان حقوق قدیمیه
اغترار . ۲ . غافل بولمه، غفلت
اوزره اولمه .
آغتسال { سذ. عر. (« غسل » دن
(مص. افعال) بیقانمه،
یونمه، غسل آله .
آغتیشاش { سذ. عر. ج. : اغتشا .
(شات .) (« غش » دن
مص. افعال) قار غاشالق
معناسیله کثیر الاستعمال
ایسه ده، عربیده بویه بر معنا .
سی اولیوب، معنای صحیحی : بر
حیله کارک حیللی و اغفال مقصد-
ینه مبنی اولان نصیحتنه قابله در .
ذاتاً « غش » ماده سی بر شیته
حیله مزجی و خالص وصافی اولما .
یش معناسنه مبنی اولوب، بعض
مسکوکاته مغشوش دینلسی و غل
وغش تعبیری دخی بو معنایی
تأکید ایدیور .
آغتصاب { سذ. عر. ج. : اغتصاب .
(بات .) (« غصب » دن

مص. افعال) جبراً ضبط ایتمه .
آغتصاب { غصبانه معناسیله
قوللانمالی . غضب
ماده سی افعال باندن کلز .
آغتمام { سذ. عر. (« غم » دن
(مص. افعال) کدر لانه،
مغموم و مکدر اولمه . لسا .
آغتسنام { سذ. عر. (« غم » دن
(مص. افعال) ۱ . یغما
و چاپول ایتمه، غنیمت ایلمه،
حربده دشمنک اشیا و اموالنی
ضبط ایتمه : محاربه ده اغتنام
اولنان حیوانات . ۲ . غنیمت یعنی
زحمتیز بر قزانج نظریله باقه :
اغتنام فرصت ایتمک = فرصتدن
استفاده ایتمک، فرصتی قاجیر مامق .
آغذیه { دها طوغریسی اغذیه .
با : اغذیه .
آغذیه { سذ. ج. عر. فد : غذاء .
با : غذاء .
آغر { ص. عر. : غراء . (« غره »
(دن ص.) ۱ . آلتنده
بیاض نشانی اولان (آت) . ذ.
۲ . بیاض، پارلاق، شانلی و
شرقی . (مؤثی دها مستعملدر :)
شریعت غراء .
آغراء { سذ. عر. (« غراء » دن
(مص. افعال) ۱ . برینی
دیگری علیه تحریک ایتمه، آز-
دیرمه، قیشقیرمه . ۲ . حرصلا-
ندیرمه، تشویق، ترغیب .
آغراس { سذ. ج. عر. (فد :
(غرس بومعنایه کلز)
تازه فدالنر، یکی دیکلمش آغاجلر .
آغراض { سذ. ج. عر. فد :
(غرض . با : غرض .
آغراق { سذ. عر. ج. : اغراق .
(« غرق » دن

بوحالده یعنی مغلق اولمی؛
اغلاق مقبول دکلدر. (جعی
لسانخزده بومعنايه مخصوصدر.)
اغلل { غل } بون لاله‌ری؛
سلاسل واغلل.
اغللب { ص. عر. } «غالب» دن
اغللب { سته. } ۱. اگ قوتلی،
اگ قوی؛ اغلب احتمالاته کوره.
۲. اگ چوق، اکثر؛ اغلب
اشعاری غزلیاندر.
اغلظ { ص. عر. } «غلظ» دن
اغلظ { سته. } دها ویا پک قبا
وغلظ: اغلظ شتومله، اغلظ
تعبیراته.
اغماء { س. عر. } «غمو» دن
اغماء { مص. افعال } ۱. بایله،
بایغینلق.
اغماض { س. عر. } «غمض»
اغماض { دن مص. افعال } کوز
بومه، کوز قیامه، کوزمرزاسکه
کله: یوزینه اور مقندن
ایسه اغماض ایتک دها ایدر.
|| اغماض عین = ینه بو معنا ایله
قوللائیلر.
اغناء { س. عر. } «غناء» دن
اغناء { مص. افعال } ۱. زنکین
ایتمه، زنکینلک ویرمه احتیاجدن
قورتارمه: جناب حق فقیری
اغنا ایده بیلیر. ۲. محتاج براقا.
مه، قناعت ایتدیروب بشقه بر
شیته احتیاج براقامه، استغنائی
موجب اولمه: طمعکار بر شیته
اغنا اولماز؛ بوکتاب شاگر.
دانی امثالندن اغنا ایدر.
اغانم { س. عر. } «غنم»
اغانم { با: غنم. } = ا. قیون و
کچی و سائر حیواناتدن آلان

مص. افعال } ۱. بومعه، غرق
ایتمه: دشمنك سفائنی اغراق
ایتدی. ۲. د. مبالغه، کرک مدح
وکرک ذمده عقلاً ممکن اولوب
عاده ممکن اولیان بر شی اسنا.
دی: بوسوزده اغراق واردر.
(جعی لسانخزده بوایکجی معنایه
مخصوصدر.)
اغراقیات { س. عر. } «اغراق»
اغراق { لفهلی سوزلر.
اغراب { ص. عر. } «غریب» دن
اغراب { سته. } دها ویا پک واگ
غرابتلی و عجیب، پک تحف:
اغراب حوادث: بونک اغرابی
شوکه. (اگ غریبی دیمک البته
دها ایدر.)
اغشیه { س. عر. } «غشاء»
اغشیه { با: غشاء. }
اغصان { س. عر. } «غصن»
اغصان { با: غصن.
اغضاب { س. عر. } «غضب»
اغضاب { دن مص. افعال } غضبه
کتریمه، حدتاندیرمه، قیزدیر-
مه. ل.
اغفالات { س. عر. } «اغفالات»
اغفالات { دن مص. افعال }
غفلته براقه، غفلته دوشورمه،
آلدامه: طولاندر بچیلرک اغفا-
لاتنه قایله جق قدر ساده دل
دکلدر.
اغلاء { س. عر. } «غلاء» دن
اغلاء { مص. افعال } فیأت و زخی
چیقارمه، بهالاندیرمه. ل.
اغلاق { س. عر. } «اغلاق»
اغلاق { دن مص. افعال }
۱. قیامه، سد: اغلاق ابواب. ل.
۲. سوزی قاریشیق و آکلا-
شماز صورته سونله، سوزک

وافاده ایله مشغول اولوردی.
|| حقه. افاده آلمق، ضبط ایتک=
دعویه تعلقی اولان بر ماده
حقنده برنی سولیتوب سو-
یلدیکنی یازمق. || س. افاده
جبریه = علامات و اشارات جبریه
ایله افهام مرام. || افاده مرام=
کتابک باشنه یازیلان و سبب
تألیفی مبین بولسان سوزلر،
مقدمه، دیباجه.
افاضل { ص. عر. } «فد»
افاضل { با: افضل.
افاضه { س. عر. } «فیض» دن
افاضه { مص. افعال } ۱. طا-
شیه جق درجه ده طولدرمه،
بول ویرمه (یا لکز مجازاً قو-
للانیلر): افاضه نور ایتک. ۲.
فیضاندرمه، فیض وبرکته نائل
ایتمه: تدریساتیه اذهان طلابی
افاضه ایتدی.
افاعی { س. عر. } «فد»
افاعی { با: افی.
افاقت { س. عر. } «فوق» دن
افاقت { مص. افعال } ۱. اوسته
کله، خسته لخدن قالمه، ایلشمه،
خسته لخدن قورتلوب بستیون
این اولنجیه قدر آرده کچن
مدت: افاق بولق؛ افاقنده
بولنانلره یارایه جق اطعمه. ۲.
سرخوشلقدن ویا بایله دن قور-
تله، آیله.
افقاء { س. عر. } «فتوی» دن
افقاء { مص. افعال } فتوی ویر-
مه، فتوی ایله بر مسئله
شرعیه یی حل ایتمه.
اقتاده { ص. فا. ج. } «افتادگان»
اقتاده { «افتادن» فعلندن
سمه. } دوشمش، دوشکون،

مشروعیه و مقبوله و بقی اولسان
مباهات حقه ده، «تفخر» ایسه ناحق
یزه ویر نوع کپور غرورله کوستریشلی
بر اوکنه حقنده قوللائیلر، برنیسی
ممدوح و ایلکینجیسی مذمومدر.
افتراء { س. عر. } «افتراءات»
افتراء { «فری» دن مص.
افتعال } برینه یالاندن اصلی
اولسان بر قباح عزو واسناد
ایتمه، بهتان، افک: کیمسه یه افترا
ایتمه ملی؛ افترایه اوغرامق.
افتراجی { س. عر. } «اوتکنه بریکنه»
افتراجی { یا لاندن و اصلیر
قباح عزو واسناد ایدن، بهتانجی،
مفتری.
افتراس { س. عر. } «فرس»
افتراس { دن مص. افعال }
(بیرنجی حیوان) بیرتمه،
بارد لاهمه. ل.
افتراق { س. عر. } «فرق»
افتراق { دن مص. افعال } ۱.
آیرلمه، فراق، هجران: افتراق
احباب. ۲. طاغله، پراکنده
اوله: افتراق عظام.
افتخار { س. عر. } «فخر» دن
افتخار { مص. افعال } ۱. اظهار
فخر و ضرورت. ۲. بیوک احتیاج،
زیاده سیله محتاج اولمه: لسانزک
عربی یه افتقاری واردر.
افحام { س. عر. } «فحوم» دن
افحام { مص. افعال } آغز قیامه،
آغز آچدیرمامه. ل. || د. مبا-
حظه ده کلیاً الزام و اسکات ایتمه.
افخم { ص. عر. } «افخم»
افخم { دن سته. } ا. دها ویا
پک بیوک و عالی، دها فحامتلی:
آصف افخم، افخم وزرادن.
افراخته { ص. فا. } «افراختن»
افراخته { فعلندن سمه. } بو-

کسلتش، یوکسلدش، قالدیرمش،
قالدیرلمش.

افراد { س. ج. ع. فرد: فرد.
با: فرد.

افراد { س. ع. «فرد» دن
{ مص. افعال } تک و
یالکیز برافیه، آیرمه. ن. ا. د.

افراز { ص. فا. «افراختن»
{ فعلندن سمص. صتر.

تشکیلده قوللانیلیر. { یوکسلدن،
قالدیران، رفع ایدن: سرافراز=
باش یوکسلدن، ممتاز. «همزه سز
(ف) تک کسریله دخی قوللا.
نیلوب، سرفراز دینلیر. }

افراز { س. ج. ع. افرازا.
«فرز» دن مص.

افعال { طوبدن بر مقدار آیرمه،
تفریق: حصه سنی افراز ایتدیلر؛
اردودن بر قاچ آلائی (بر
مفرزه) افراز وسوق ایتدی.
|| ط. بدتک بریرندن بر منفذ و
یا یاره دن بر شی آقنه وآقان
شی. { جمعی بومناایله قوللانیلیر. }

افراس { س. ج. ع. فرد: فرد.
فرس. با: فرس.

افراط { س. ع. «فرط»
{ دن مص. افعال } پک
ایلری وارمه، حداعتدالی کچمه،
مبالغه: پرهیزده افراط ایدیور؛
پرهیزی افراطه واردیریور؛
افراطله کوزل: افراطله طمعکار؛
افراط درجه سنده محبتی واردرد.
{ ضدی تقریط. } || افراط و
تقریط = بر اوجدن بر اوجه،
اعتدال دن خارج اولورق ایکی
مباین حالک برندن دیکرینه.
|| ط. اصطلاحات یونانیله ده

(hyper, υπερ) ویا (poly, πολυ)
لفظیله افاده اولنان
معنایی ترجمه ایتمک اوزره تر.
کیبانه کیر: افراط حس (Hy-
peresthésie)، افراط تغذی
(polytrophie) کبی.

افراغ { س. ع. «فراغ»
{ دن مص. افعال } ۱.

قالبه دوکمه، معدن وسائرینی
اریدوب قالبه آقیمه: طوب
افراغی. { یاکایش واصلیر او.
لان «اصاغه» رینه بوکله تک
استعمالی اقتضا ایدر. } ۲. بر
شکل وهیئته قومه: بشقه بر
صورته افراغ ایتش.

افرنج { س. ع. «فر. Franc»
{ دن. — بوکله قرون

وسطاده تشکل ایتکله، او
وقتلرده فراقلرک وعلی الخصوص
شارلرک حکمی آلتنده بولنالرله
و بالتعمیم بشون آوروپالیلرله
اطلاق اولندی { فرنک، آورو.
پالی: طائفة افرنج. || ط. داء.
الافرنج = فرنکی علی.

افرنجی { س. ع. «افرنجیه»
{ فرنکاره یعنی آورو.

پالیرله منسوب ومتعلق: تاریخ
افرنجی: السنه افرنجیه. || ط.
فرنکی علتله متعلق: علت افرنجیه.

افروخته { ص. فا. «افروختن»
{ فعلندن سمص. —

اکثرا ترکیباده بولنور. {
شعله لشمش، پارلامش، طو.
تیشمش: دل افروخته = کوکلی
یانیق: شمع افروخته = مومنی
یاقش.

افروز { ص. فا. «افروختن»
{ فعلندن سمص. صتر.

تشکیلده کیر. ۱. شعله لندیرن،
پارلادان، تنویر ایدن: حسن
جهان افروز. ۲. طویشدیران،
یاقان: دل افروز.

افریجیون { س. ع. «یو. Πε-
ρίγειον, Périgée»

له. حاضیض. با: حاضیض.

افزا { یاخود فزا. ص. فا. «افزا»
{ بیدن «فعلندن سمص.

صتر. تشکیلده کیر. } آرتیران،
چوغالتان: فرح افزا، فرح
فزا = سرور آرتیران، فرح بخش.

افزایش { س. فا. آرمه، چوغالنه،
{ تکثر، تزايد: افزا-
یش بولتی = آرتمی.

افزود { ص. فا. چوغالان، آر-
{ تان، تکثر وتزايد ایدن.

(نادراً بعض ترکیباده بولنور.)
افزون { یاخود فزون ص. فا.

{ چوق، کثیر، وافر:
افزون اولتی = چوغالنی، آرتمی؛
افزون ایتمک، چوغالتمی، آر-
تدیرمی.

افزونی { یاخود فزونی. س. فا.
{ چوقاتی، کثرت: افزو-
نی = عمر واقبالی دعایی.

افساد { س. ع. ج. افسادات.
{ «فساد» دن مص.

افعال { ۱. بوزمه، خلل ویرمه،
برباد ایتمه: یدیکم خام میوه
معدمی افساد ایتدی: قانی
افساد اولنش. ۲. فساد او-
غرامه، فتنه وقارغا شالقی ایقاع
ایتمه.

افسار { س. فا. بولار. ل-
س.

افسانه { یاخود فسانه. س. فا.
۱. ماصال، اصلیر
حکایه، خرافات. ۲. شهرت بو-

لوب دیلاره دوشن وقعه و
حال، داستان. || افسانه پرداز=
ماصال اویدیران، ماصالحی. ||
افسانه جو = ماصال آرایان، ما-
صالرله اعتبار ایدن. || افسانه
کو = ماصال سولین.

افسر { س. فا. تاج، اکلیل،
{ دیهیم.

افسرده { ص. فا. با: فسرده.

افسوس { حد. فا. یازیق، حیف،
{ دریغ. ن.

افسون { س. فا. رقیه، عزیزیت،
{ بوگو، سحر، آرباغ.
{ بین العوام آهنگ لسانه توفیقاً
باشده کی همزه مدلی اوقونور. }

افسونجی { س. اوفوروجکی،
{ رقیه خوان، بو-
گوجی، سحر باز، آرباغچی.

افسونجیلیق { س. اوفوروجکیک،
{ رقیه خوانانی، بو-
گوجیک، آرباغچیلیق.

افسونگر { س. فا. افسونجی، او-
{ فوروجکی، بوگوجی.

افسونلامق { فت. رقیه اوقو-
{ یه رق ویا دیکر
صورتله بوگو ایتمک، اوقومق.

افسونلامق { فت. رقیه اوقو-
{ یه رق ویا دیکر
صورتله بوگو ایتمک، اوقومق.

افسونلامق { فت. رقیه اوقو-
{ یه رق ویا دیکر
صورتله بوگو ایتمک، اوقومق.

افسونلامق { فت. رقیه اوقو-
{ یه رق ویا دیکر
صورتله بوگو ایتمک، اوقومق.

افسونلامق { فت. رقیه اوقو-
{ یه رق ویا دیکر
صورتله بوگو ایتمک، اوقومق.

افسونلامق { فت. رقیه اوقو-
{ یه رق ویا دیکر
صورتله بوگو ایتمک، اوقومق.

افسونلامق { فت. رقیه اوقو-
{ یه رق ویا دیکر
صورتله بوگو ایتمک، اوقومق.

افسونلامق { فت. رقیه اوقو-
{ یه رق ویا دیکر
صورتله بوگو ایتمک، اوقومق.

افسونلامق { فت. رقیه اوقو-
{ یه رق ویا دیکر
صورتله بوگو ایتمک، اوقومق.

افسونلامق { فت. رقیه اوقو-
{ یه رق ویا دیکر
صورتله بوگو ایتمک، اوقومق.

افسونلامق { فت. رقیه اوقو-
{ یه رق ویا دیکر
صورتله بوگو ایتمک، اوقومق.

سر. ۲. یایمه، نشر واعلان
ایتمه: افشای حوادث؛ بعض
افشائله اتهام اولدی.

افشان { یاخود فشان. ص.
{ «افشاندن» فعلندن
سمص. صتر. تشکیلده کیر. }

سرین، صاچان، طاغیتان،
سیلکن: زرافشان = آلتین
سرین: دامن افشان = اتم
سیلکن.

افصح { ص. ع. «فصح» دن
{ سته. } دها ویا پک
فصاحتی، الک فصیح: افصح ادباء
عرب: افصح کلام.

افضال { س. ج. ع. فرد: فضل.
{ با: فضل.

افضل { ص. ع. ج. فا. افا-
{ ضل. } «فاضل» دن
سته. } دها ویا پک فضیلتی،
ترجیح اولنور، مرجع: افضل
صحابه کرام.

افضلیت { س. ع. دها فضیلتی
{ اوله، رجحان: اهل
سنت حضرت ابا بکر (رضه) ک
افضلیته قرار ویرمشلردر.

افطار { س. ع. «فطر» دن
{ مص. افعال } ۱. اوروج
بوزمه، اوروج آچمه: یکرمی
درت ساعتده بر افطار ایدر-
دی. ۲. رمضانده غروب
شمسه اوروجی بوزمق اوزره
ین طعام: افطاره دعوت ایتک؛
افطار حاضرلامق. ۳. اوروج
بوزمه وقتی، رمضانده اقسام:
افطارده کلدی: افطار وقتی.

افطار { س. ع. «فطر» دن
{ مص. افعال } ۱. اوروج
بوزمه، اوروج آچمه: یکرمی
درت ساعتده بر افطار ایدر-
دی. ۲. رمضانده غروب
شمسه اوروجی بوزمق اوزره
ین طعام: افطاره دعوت ایتک؛
افطار حاضرلامق. ۳. اوروج
بوزمه وقتی، رمضانده اقسام:
افطارده کلدی: افطار وقتی.

افطار { س. ع. «فطر» دن
{ مص. افعال } ۱. اوروج
بوزمه، اوروج آچمه: یکرمی
درت ساعتده بر افطار ایدر-
دی. ۲. رمضانده غروب
شمسه اوروجی بوزمق اوزره
ین طعام: افطاره دعوت ایتک؛
افطار حاضرلامق. ۳. اوروج
بوزمه وقتی، رمضانده اقسام:
افطارده کلدی: افطار وقتی.

افطار { س. ع. «فطر» دن
{ مص. افعال } ۱. اوروج
بوزمه، اوروج آچمه: یکرمی
درت ساعتده بر افطار ایدر-
دی. ۲. رمضانده غروب
شمسه اوروجی بوزمق اوزره
ین طعام: افطاره دعوت ایتک؛
افطار حاضرلامق. ۳. اوروج
بوزمه وقتی، رمضانده اقسام:
افطارده کلدی: افطار وقتی.

افطار { س. ع. «فطر» دن
{ مص. افعال } ۱. اوروج
بوزمه، اوروج آچمه: یکرمی
درت ساعتده بر افطار ایدر-
دی. ۲. رمضانده غروب
شمسه اوروجی بوزمق اوزره
ین طعام: افطاره دعوت ایتک؛
افطار حاضرلامق. ۳. اوروج
بوزمه وقتی، رمضانده اقسام:
افطارده کلدی: افطار وقتی.

افطار { س. ع. «فطر» دن
{ مص. افعال } ۱. اوروج
بوزمه، اوروج آچمه: یکرمی
درت ساعتده بر افطار ایدر-
دی. ۲. رمضانده غروب
شمسه اوروجی بوزمق اوزره
ین طعام: افطاره دعوت ایتک؛
افطار حاضرلامق. ۳. اوروج
بوزمه وقتی، رمضانده اقسام:
افطارده کلدی: افطار وقتی.

افطار { س. ع. «فطر» دن
{ مص. افعال } ۱. اوروج
بوزمه، اوروج آچمه: یکرمی
درت ساعتده بر افطار ایدر-
دی. ۲. رمضانده غروب
شمسه اوروجی بوزمق اوزره
ین طعام: افطاره دعوت ایتک؛
افطار حاضرلامق. ۳. اوروج
بوزمه وقتی، رمضانده اقسام:
افطارده کلدی: افطار وقتی.

افطار { س. ع. «فطر» دن
{ مص. افعال } ۱. اوروج
بوزمه، اوروج آچمه: یکرمی
درت ساعتده بر افطار ایدر-
دی. ۲. رمضانده غروب
شمسه اوروجی بوزمق اوزره
ین طعام: افطاره دعوت ایتک؛
افطار حاضرلامق. ۳. اوروج
بوزمه وقتی، رمضانده اقسام:
افطارده کلدی: افطار وقتی.

افطار { س. ع. «فطر» دن
{ مص. افعال } ۱. اوروج
بوزمه، اوروج آچمه: یکرمی
درت ساعتده بر افطار ایدر-
دی. ۲. رمضانده غروب
شمسه اوروجی بوزمق اوزره
ین طعام: افطاره دعوت ایتک؛
افطار حاضرلامق. ۳. اوروج
بوزمه وقتی، رمضانده اقسام:
افطارده کلدی: افطار وقتی.

افطار { س. ع. «فطر» دن
{ مص. افعال } ۱. اوروج
بوزمه، اوروج آچمه: یکرمی
درت ساعتده بر افطار ایدر-
دی. ۲. رمضانده غروب
شمسه اوروجی بوزمق اوزره
ین طعام: افطاره دعوت ایتک؛
افطار حاضرلامق. ۳. اوروج
بوزمه وقتی، رمضانده اقسام:
افطارده کلدی: افطار وقتی.

افطار { س. ع. «فطر» دن
{ مص. افعال } ۱. اوروج
بوزمه، اوروج آچمه: یکرمی
درت ساعتده بر افطار ایدر-
دی. ۲. رمضانده غروب
شمسه اوروجی بوزمق اوزره
ین طعام: افطاره دعوت ایتک؛
افطار حاضرلامق. ۳. اوروج
بوزمه وقتی، رمضانده اقسام:
افطارده کلدی: افطار وقتی.

افطار { س. ع. «فطر» دن
{ مص. افعال } ۱. اوروج
بوزمه، اوروج آچمه: یکرمی
درت ساعتده بر افطار ایدر-
دی. ۲. رمضانده غروب
شمسه اوروجی بوزمق اوزره
ین طعام: افطاره دعوت ایتک؛
افطار حاضرلامق. ۳. اوروج
بوزمه وقتی، رمضانده اقسام:
افطارده کلدی: افطار وقتی.

افطار { س. ع. «فطر» دن
{ مص. افعال } ۱. اوروج
بوزمه، اوروج آچمه: یکرمی
درت ساعتده بر افطار ایدر-
دی. ۲. رمضانده غروب
شمسه اوروجی بوزمق اوزره
ین طعام: افطاره دعوت ایتک؛
افطار حاضرلامق. ۳. اوروج
بوزمه وقتی، رمضانده اقسام:
افطارده کلدی: افطار وقتی.

افطار { س. ع. «فطر» دن
{ مص. افعال } ۱. اوروج
بوزمه، اوروج آچمه: یکرمی
درت ساعتده بر افطار ایدر-
دی. ۲. رمضانده غروب
شمسه اوروجی بوزمق اوزره
ین طعام: افطاره دعوت ایتک؛
افطار حاضرلامق. ۳. اوروج
بوزمه وقتی، رمضانده اقسام:
افطارده کلدی: افطار وقتی.

مخصوص چرز.
افطاریه { س. ع. «افطاره»
{ مخصوص یمک، چرز
وسائر. ۲. مدعوینه دیش کراسی
نامیه افطارده ویرلن احسان.

افعال { س. ج. ع. فرد: فعل.
{ با: فعل.

افعی { س. ع. ج. «افعی»
{ انکرک ییلانی.

افغان { س. فا. با: فغان.

افغان { س. ع. «افغان» دن
{ ایران و ترکستان ایله
هند آره لرنده بیوک بر قوم
مسلمدر، که مملکتلرینه افغانستان
وسویلدکری لسانه (بختی)
دینور. اقوام آریه دندر. (ع. ج.
افغانه.)

افغان { س. ع. «افغان» دن
{ ایران و ترکستان ایله
هند آره لرنده بیوک بر قوم
مسلمدر، که مملکتلرینه افغانستان
وسویلدکری لسانه (بختی)
دینور. اقوام آریه دندر. (ع. ج.
افغانه.)

افغان { س. ع. «افغان» دن
{ ایران و ترکستان ایله
هند آره لرنده بیوک بر قوم
مسلمدر، که مملکتلرینه افغانستان
وسویلدکری لسانه (بختی)
دینور. اقوام آریه دندر. (ع. ج.
افغانه.)

افغان { س. ع. «افغان» دن
{ ایران و ترکستان ایله
هند آره لرنده بیوک بر قوم
مسلمدر، که مملکتلرینه افغانستان
وسویلدکری لسانه (بختی)
دینور. اقوام آریه دندر. (ع. ج.
افغانه.)

افغان { س. ع. «افغان» دن
{ ایران و ترکستان ایله
هند آره لرنده بیوک بر قوم
مسلمدر، که مملکتلرینه افغانستان
وسویلدکری لسانه (بختی)
دینور. اقوام آریه دندر. (ع. ج.
افغانه.)

افغان { س. ع. «افغان» دن
{ ایران و ترکستان ایله
هند آره لرنده بیوک بر قوم
مسلمدر، که مملکتلرینه افغانستان
وسویلدکری لسانه (بختی)
دینور. اقوام آریه دندر. (ع. ج.
افغانه.)

افغان { س. ع. «افغان» دن
{ ایران و ترکستان ایله
هند آره لرنده بیوک بر قوم
مسلمدر، که مملکتلرینه افغانستان
وسویلدکری لسانه (بختی)
دینور. اقوام آریه دندر. (ع. ج.
افغانه.)

افغان { س. ع. «افغان» دن
{ ایران و ترکستان ایله
هند آره لرنده بیوک بر قوم
مسلمدر، که مملکتلرینه افغانستان
وسویلدکری لسانه (بختی)
دینور. اقوام آریه دندر. (ع. ج.
افغانه.)

افغان { س. ع. «افغان» دن
{ ایران و ترکستان ایله
هند آره لرنده بیوک بر قوم
مسلمدر، که مملکتلرینه افغانستان
وسویلدکری لسانه (بختی)
دینور. اقوام آریه دندر. (ع. ج.
افغانه.)

افغان { س. ع. «افغان» دن
{ ایران و ترکستان ایله
هند آره لرنده بیوک بر قوم
مسلمدر، که مملکتلرینه افغانستان
وسویلدکری لسانه (بختی)
دینور. اقوام آریه دندر. (ع. ج.
افغانه.)

افغان { س. ع. «افغان» دن
{ ایران و ترکستان ایله
هند آره لرنده بیوک بر قوم
مسلمدر، که مملکتلرینه افغانستان
وسویلدکری لسانه (بختی)
دینور. اقوام آریه دندر. (ع. ج.
افغانه.)

افغان { س. ع. «افغان» دن
{ ایران و ترکستان ایله
هند آره لرنده بیوک بر قوم
مسلمدر، که مملکتلرینه افغانستان
وسویلدکری لسانه (بختی)
دینور. اقوام آریه دندر. (ع. ج.
افغانه.)

افغان { س. ع. «افغان» دن
{ ایران و ترکستان ایله
هند آره لرنده بیوک بر قوم
مسلمدر، که مملکتلرینه افغانستان
وسویلدکری لسانه (بختی)
دینور. اقوام آریه دندر. (ع. ج.
افغانه.)

افغان { س. ع. «افغان» دن
{ ایران و ترکستان ایله
هند آره لرنده بیوک بر قوم
مسلمدر، که مملکتلرینه افغانستان
وسویلدکری لسانه (بختی)
دینور. اقوام آریه دندر. (ع. ج.
افغانه.)

افغان { س. ع. «افغان» دن
{ ایران و ترکستان ایله
هند آره لرنده بیوک بر قوم
مسلمدر، که مملکتلرینه افغانستان
وسویلدکری لسانه (بختی)
دینور. اقوام آریه دندر. (ع. ج.
افغانه.)

افغان { س. ع. «افغان» دن
{ ایران و ترکستان ایله
هند آره لرنده بیوک بر قوم
مسلمدر، که مملکتلرینه افغانستان
وسویلدکری لسانه (بختی)
دینور. اقوام آریه دندر. (ع. ج.
افغانه.)

افغان { س. ع. «افغان» دن
{ ایران و ترکستان ایله
هند آره لرنده بیوک بر قوم
مسلمدر، که مملکتلرینه افغانستان
وسویلدکری لسانه (بختی)
دینور. اقوام آریه دندر. (ع. ج.
افغانه.)

مقتدر؛ عدم اقتدار = اقتدار.
سزلق. (ا. تمك والوق كى افعال
اعانه ايله فعل مركب تشكيل
ايتيوب، اسم كى قوللايلير.)

هر نه قدر بو دخی اسم كى قوللا
نيلىرسده، بر نوع تكلف معناسى
تضمن ايتديكسندن، «قدرت» دن
فرق اولنوب، مثلاً قدرت الهیه پرینه
اقتدار الهی دینلر.

اقتدارسنز { صد. قدر وطاقى
ايش كله مين، غير مقتدر، عاجز:
بك اقتدارسنز بر آدمدر.

اقتدار سزلق { س. قدرت و
اقتباساً { طریقه اخذ واستعاره
ایده رك: مواظ حکیمانه سندن
اقتباساً اصلاح اخلاقه موفق
اولدی. ۲. نقل وایراد ایده رك:
سعدینك كلستانندن اقتباساً

بعض حکایات درج ایتشدر.
اقتحام { صد. عر. ج: اقمحامات.
(«قوم» دن مص.
افتعال) بلا ملاحظه وشدتله
هجوم، صالدرمه. ذ. ولس.
اقتداء { صد. عر. («قدو»
(دن مص. افتعال) اویمه،
تابع اولمه، برینى نمونه اتخاذ
ایدوب کندینسه تطبیق حرکت
ایتمه، امتثال: نمازده امامه
اقتدا اولنور.

اقتراح { صد. عر. ج: اقترأ.
(حات. «قرح» دن
مص. افتعال) قریحه دن ودهاده
(شعر ویا نطق) سويله. ذ.
= ج. اقتراح طریقله یعنی
دهاده سويلمش اشعار وسائر،
مقترحات: بو شاعر ك اقتراحاتى
حیرت افزادر.

اقتران { صد. عر. («قرن»
(دن مص. افتعال) یا قلا
شمه، تقرب: بو روایت حقیقته
اقتران ایدیور. || ه. سیارات
ایله قرك كره ارضه نسبتاً
شمس ایله عین طولده بولنلری.
(فر. Conjonction). مقابلی:

استعاره، استفاده: اقتباس انوار
معارف. ۲. بر فقره ویا کلامی
عیناً ویا مآلاً نقل وایراد:
احادیث شریفه نبویه دن اقتباس
ایتشدر؛ بو کتایک آیات کریمه دن
اقتباساتی چوقدر. (اصل معنای
لغویسی آتش یا قی اوزره برندن
آتش آلتی اولوب، بزرجه
مستعمل اولان معنای مجاز.
یسدر.)

اقتباساً { صد. عر. ۱. استفاده
طریقله اخذ واستعاره
ایده رك: مواظ حکیمانه سندن
اقتباساً اصلاح اخلاقه موفق
اولدی. ۲. نقل وایراد ایده رك:
سعدینك كلستانندن اقتباساً
بعض حکایات درج ایتشدر.

اقتحام { صد. عر. ج: اقمحامات.
(«قوم» دن مص.
افتعال) بلا ملاحظه وشدتله
هجوم، صالدرمه. ذ. ولس.

اقتداء { صد. عر. («قدو»
(دن مص. افتعال) اویمه،
تابع اولمه، برینى نمونه اتخاذ
ایدوب کندینسه تطبیق حرکت
ایتمه، امتثال: نمازده امامه
اقتدا اولنور.

اقتداء { صد. عر. («قدو»
(دن مص. افتعال) اویمه،
تابع اولمه، برینى نمونه اتخاذ
ایدوب کندینسه تطبیق حرکت
ایتمه، امتثال: نمازده امامه
اقتدا اولنور.

اقتدار { صد. عر. («قدرة»
(دن مص. افتعال)
کوج یتمه، یایه ییله، مقتدر اولمه،
مقدرت، طاقت: او ایشی یا یغمه
اقتدارم یوقدر؛ او اقتداره
مالك دکلدر؛ بو ایش اولنك ید
اقتدارنده در، درجه اقتداری
ما فو قنده در؛ صاحب اقتدار =

آدمك اقبالی واردر، اقبالی
آچیقدر. ۲. بر آدمك ایشی
طوغری کیتمه، حال اینی اولمه،
نظر وتوجهده اولمه، رفاه، جاه،
ادبارك ضدی: فلان اقبالده در؛
تزايد عمر و اقبال دولتری
دعاسیله مشغولم. ۳. برینه طو.
غری دوغمه، یوز چو یروب
باقه، توجه: او سعادت بکا
اقبال ایدرسه. ذ. ۴. ایستك،
یوز چو یروب باقه، آرزو: اقبال
وارمی؛ اقبال بیوریلورمی؟ (بو
صوك ایکی معناده مصدریت
معناسی محفوظ اولوب، دردنجیسی
اکثریا مأکولات و مشروبات
حقنده مستعملدر.)

اقبال پرست { صد. فا. (اقبال-
پرستن) جاه و
اقباله طا پارچه سنه آرزو کش
اولان وتقیض او غورینه هر شیئی
فدا ایدن، حریص جاه.

اقبال پرستك { س. جاه و اقبال
(حوصی).
اقبالسنز { صد. طالعز، بدبخت،
ایشی طوغری کیتمه.
اقبالسنزك { س. طالعزك،
بدبختلق.

اقباللی { صد. طالعی یاور، بختی
مساعد.

اقبالند { صد. فا. ۱. طالعی
(مساعد، بختیار. ۲.
جاه ورفاهه نائل، مقبل.

آقبج { صد. عر. («قبج» دن سنف.)
(دها ویا پك واك چركین.
ذ. ولس.

اقتباس { صد. عر. ج: اقتبا.
(سات. «قبس» دن
مص. افتعال) ۱. عاریت آلمه،

کوره. || اقتضای حال = ایجاب
حال.
اقتضاسن { صد. لزومسن، مقتضی
(اولیان، فضله.

اقتضالی { صد. لزوملی، لازم،
مقتضی.

اقتطاف { صد. عر. («قطف»
(دن مص. افتعال)

اوزوم وسائر میودلر دوشیرمه:
دیكدیكی آغاجك میوه سنی اقتطاف
ایتمك یتیشه مدی. || مج. بر سعی
و عملك نتیجه سندن مستفید
اولمه: مساعینك ثمراتی اقتطافه
موفق اولدی.

اقتفاء { صد. عر. («قفاء» دن
(مص. افتعال) آرقه
سندن کیتمه، آردینه دوشمه،
تعقیب، پیروك: مرید هر حر.
کتنده مرشدینه اقتفا ایتلیدر.

اقتحوان { صد. عر. پاپادیه. لـ.
اقتداح { صد. ج. عر. فد:
(قدح. لا: قدح.

اقتدار { صد. عر. («قدرة»
(دن مص. افتعال) ۱.
قدرت ویرمه، مقتدر ایتمه،
اقتدار قزاندیرمه. ۲. معیشتی
توسیع ایله ضرورتدن قورنارمه:
معاشمه بر مقدار ضمیمه اقدار
بیورلقلنم. (بو معنی عربیده
اولیوب، لسانزده بالناسبه،
برنجی معناسندن اخذ اولمشدر.)

اقدام { صد. ج. عر. فد: قدم.
(س. ج. عر. ج: اقدامات.
(«قدم» دن مص.
افعال) ثبات ودوام ایله سعی
ایتمه: اقدامات متوالیه سیله
موفق اولدی. (عربیده تمامیه

اقتراض { صد. عر. ج: اقراض.
(ضات. «قرض» دن
مص. افعال) بوج ویا اودونج
ویرمه: صندقده موجود مبلغی
طالبنه اقراض ایتلی. لا: ادانه.

«تقابل». وایکی سیارمهك بر
طولده بولنلری «قران» در.
|| صتر. تشکینه دخی کیر:
خاقان معدلت اقتران = عدالت
قرین.

اقتسام { صد. عر. ج: اقتسا.
مات. (قسم» دن
مص. افتعال) پایلاشمه، بولشمه:
غرما مالی بینلرنده اقتسام
ایتدیلر.

اقتصاد { صد. عر. ج: اقتصا.
دات. (قصد» دن
مص. افتعال) ۱. اعتدال اوزره
حرکت، حد وسطی به رعایت.
۲. تصرف، اداره. || علم اقتصاد =
علم اداره، علم ثروت. (فر.
Economie).

اقتصار { صد. عر. («قصر»
(دن مص. افتعال)
قیصه کسمه، اختصار، اکتفا:
بو قدرله اقتصار ایلرم. ذ.

اقتضاء { صد. عر. («قضاء»
(دن مص. افتعال) ۱.
لزوم، لازم کله: سزك کیتمه کر
اقتضا ایدیور؛ چیچكرك شمعی
آجلی اقتضا ایدردی. ۲.
احتیاج، حاجت، محتاجلق، افتقار:
بر یاغموره چوق اقتضا واردر؛
بو باغچهك بر حوضه اقتضاسی
درکاردر. ۳. لزوم ایتدیرمه،
ایجاب، لازم کتیرمه: بو ایش
سزك حاضر بولمکزی اقتضا
ایدیور. (بو مقامده «ایجاب»
استعمالی ویا «اقتضا ایتدیرور»
دینی دها فصیح کورینور.)

۴. ایشه یارامه: اونك بکا
اقتضاسی یوقدر؛ او بکا اقتضا
ایتمز. || اقتضاسنه کوره = ایجابنه
(فر. Conjonction). مقابلی:

بو معنایه کلیوب، معانی عربیه.
سندن بوکا اك یاقینی: ایلملك
وایلملكه چالیشمق معناسیدر. (ص. عر. («قدوس»
(دن سنف.) دها ویا پك
واك مبارك و مقدس، قدسینه
اك قریب: ذات اقدس جناب
رسالتناهی.

اقدام { صد. عر. («قدم» دن
(سنف.) ۱. دها قدیم،
دها ویا پك اسکی، مقدم: او
تاریخ بریکسندن اقدامدر. ۲.
دها اوکده، دها ایلری، دها
اهمیتی، ترجیحه شایان، مقدم:
بوایش اوندن اقدامدر. = تر.
ظز. اول: بوندن اقدام = بوندن
اول، مقدمه.

اقدحجه { ظز. اولجه، آز مقدم،
(باقینده: اقدحجه یازمش
اولدیغ اوزره.

اقرار { صد. عر. («قرار» دن
(مص. افعال) ۱. قرار.
لاشدریمه، پایدار و مکین ایتمه.
ذ. ۲. دلیل ایله سويله، افاده،
بیان: قلب ایله ایمانی دلیل ایله
اقرار. ۳. تصدیق، قبول،
تسلم، انکارك ضدی: جناب
خلاقك وحدانیتی اقرار ایدنلر.
۴. صاقلامیوب آچیقدن سويله،
اعتراف: قباحتی اقرار ایلدی.
|| ه. برکیسهك دیگر شخصك
کندیسنده اولان حقنی خبر
ویرمی.

اقراض { صد. عر. ج: اقراض.
(ضات. «قرض» دن
مص. افعال) بوج ویا اودونج
ویرمه: صندقده موجود مبلغی
طالبنه اقراض ایتلی. لا: ادانه.

مات عاليه ده بولنا نلر، رؤساء،
اشراف : اكابر امت. = س.
مذ. با : كبرى.

اكثرء { سذ. عر. } «كراء»
{ دن مص. افتعال }
كرالامه، كرا ايله طومعه.
{ اصلر و غلط اولان «استكراء»
يرينه قوللا تليدير. }

اكتساء { سذ. عر. } «كسوة»
{ دن مص. افتعال }
كيسفه، كيسه، رستمى البسه سنى
اكتسا ايتدى.

اكتساب { سذ. عر. } «اكتسا»
{ بات. } «كسب» دن
مص. افتعال { قزانمه، ايدتمه،
تحصيل : اكتساب معارف،
اكتساب فضائل : تجارتله اموال
كتيره اكتساب ايتدى.

«كسب» دن فرق آتق بر نوع
تكلف و (كسدى ايجون) معناسى
تضمن ايجيدر.

اكتفاء { سذ. عر. } «كفاية»
{ دن مص. افتعال }
موجوده كافى نظريه باقوب زياته
ايسته مه، قناعت : بن بوقدرله
اكتفا ايدرم.

اكتناه { سذ. عر. } «كنه»
{ دن مص. افتعال } بر
شيك كنهه وارمه، حقيقتى
آكلامه. — حقايق اكتناه
كبي سقيم وصف تركيبيلر
تشكيلنده قوللا تليير.

اكتواء { سذ. عر. } «كى»
{ دن مص. افتعال }
ط. داغلانمه.

اكتى { ياخود ايگتى. ص. ١. }
{ گكروه، آجيتراق : اكتى
يمش. ٢. اكنى يوزلى، ترشرو،
خشين : اكنى آدم. ٣. ترس،

آجى : اگتى سوز. مر.
اكتيلك { يا ايگتىلك. س. ١. }
سگروهك، آجيتراق
لذت. ٢. اكنى يوزليك،
خشونت. ٣. سرتلك، ترسلك،
آجياق. مر.

اكتار { سذ. عر. } «كثرة» دن
{ مص. افعال } چوغالتمه،
آرتديرمه. { «تكثير» دها
مستعملدر. } || اكتار كلام =
چوق سويله، سوزى اوزاتمه،
كوزه لك.

اكثر { ص. عر. } «كثير» دن
{ سذ. } «اك» چوق، اك
زياده : اكثر خلق، شعرا لك
اكثرى.

اكثرى { ح. } «اكثريا» دن
{ مخفف ياخود صو. }
كندهكى «ى» تركبه ده ضمير
غائبدر. { اك زياده، اكثريت
اوزره، اكثريا، عموميت اوز.
ره : انسانلر اكثرى قياس
نفس ايله حكم ايدرلر.

اكثرىا { ح. عر. } «اك» چوق
{ وقتده، اك زياده،
اكثريت اوزره، على الاكثر :
شاعرلر اكثريا اوهامه تابع
اولورلر.

اكثريت { سذ. عر. ١. اك }
بيوك قسم، چوقلى.
٢. بر جماعت وهيتك نصفندن
زيادهسى : بو طابورده اكثريت
زيبكدرده در. ٣. بر مجلسده
اعضائك ويردكلى رايلىك قسم
اعظمى وبونلر ك غلبه سى : محكمه.

ده اكثريت بنم اهدمه ايدى : بو
كيفيت مجلسده اكثريت قزاندى.
|| اكثريت آرا = بر مجلسده

ويربان رايلىك چوغى وبونلر ك
غلبه سى : بومجلسده اكثريت آرا
ايله قرار ويريلير. || اكثريت
محضه، مطلقه = مجرد و مطلق
بر اكثريت. || اكثريت ثلثان =
اكثريت قزانه جق طرفك اقل
ديكر طرفك ثلثانى مقدارنده
بولغى شرطيله مشروط اولان
اكثريت.

اكدار { سذ. ج. عر. } فذ :
{ كدر. با : كدر.

اكدى { ياخود ايكدى. ص. }
١. دعوتسز ضيافته
كيدن، طالقاؤق، كاسه ليس،
طفيل. مر. ٢. آليشيق، مأوس :
اكدى بيكير.

اكدىج { ياخود اكديش. با :
{ ايكديش.

اكديرمك { فذ. تخم سربدير.
غائبدر. } اك زياده، اكثريت
يرمك : بوتارله آره اكديره جكم.

اكديرمك { فذ. } «اصلى»
{ ايكديرمك }
بر طرفه ميل ايتديرمك. ||
فسى، كلاهى اكديرمك = كيف
چاتقى.

اكديلك { سذ. طالقاؤقلى،
{ كاسه ليسلك. مر.

اكر { سذ. } «اكك» فعلندن. چ.
{ ايكار } بينك ايجون آتك
اوزرينه قونيلان شى، سرج،
زين : آته اكر اورمق : تاتار،
عثمانلى، ياريم عثمانلى، فرنك،
قريم اكرى = اكر ك انواعى.
|| اكر بوشالتمق = آتك اوزرنده
بر يانه، كيلر ك اولنان سوارى
تعليمى. || اكرى بوش قالمق =
هلاك اولمق، قتل اولمق.

{ سوارى تعبىرى. } || اكر
قاشى = اكر ك اولنو آرقه سندهكى
چيقتد يلكه تخته دن اولوب مشينه
قابلا نمشدر. || اكر قالتاغى = اكر ك
اخشايدن اولان قابلانماش
قفسى.

اكر { ح. فا. ١. شرط اداق
{ اولوب، صيغه شرطيه ي
حاوى جمله شرطيه به كير، كه
صيغه مذكوره شرطيتى بيان
كافى اولديغندن، بوادات زانددر،
وبونك ايجون لسانزده بويله بر
ادات يوقدر : اكر ثوابه نائل
اولمق ايسترسه كز بو ايشى ياپك :
حيات دنيا خوش اولوردى
اكر اولوم اولسه ايدى. ٢.
كر ك، خواه، ايستر : { مكرر
اوله رق } اكر عاشق اكر
صادق زيارت ايلسه بر كر. { اليوم
بو معنا ايله استعمالى متروكدر. }
— نادراً همزه سى حذف اولوب
«گر» قالير : گرديلر سهك
بوله سك اوتدن نجات. — شمرده
بعضاً جمله شرطيه نك آخري نه
الحاق اولور : اولسه ايدى
قلمك چاك كريبانى اكر.

اكراد { سذ. ج. عر. } فذ :
{ كرد. با : كرد.

اكرام { سذ. عر. ج. } اكر.
{ مات. } «كرم» دن
مص. افعال { ١. آغزلامه،
حرمت، اعزاز، تعظيم : كمال
اكرام ايله، اكرامات لازمه
ايله قبول ايتدى : مسافرلرينه
اكرام ايدر. ٢. مقام تعظيم و
التفاتده برشى و يرمه : سزه نه
اكرام ايتديلر ؟ بر شربت، بر
سيغاره، بر توتون طبقه سى

اكرام ايتدى. ٣. احسان،
كرم : ذو الجلال والاكرام
اولان جناب الله. ٤. بازارلك
خارجنده اوله رق بايع طرفندن
مقام ممنونيتده مشترى به ترك
اولنان آتقه : بكا بر اكرام
ايمه جكميسكز : اوچ ليرا اكرام
ايدم بيليرم.

اكرامه { ح. عر. } آغزلامه
{ صورتيه، حرمت و
تعظيم ايجون : سزه اكرامه بو
ايشى ياپدم.

اكراميه { سذ. عر. ١. نشانه
{ حرمت و تعظيم اود
له رق ويربان اعانه ويا هديه :
حرمين اكراميه سى = حرمين
شرفينه كوندريلك اوزره
طولغون معاشلى مأمورينك
معاشرلندن سنه ده بر كسيلن
آتقه. ٢. امور نافع و سائر
شركتلرينك اصحاب سندانه
ازمنه معينه ده قرعه چكرك
مختلف مقدارلرده ويردكلى مك.
فات : بو دفعه چكيلن دمير يول
قرعه سنك اك بيوك اكراميه سى
فلانه دوشدى. ٣. بايع طر.
فندن بازارلك خارجنده
اوله رق مشترى به ياخود آره ده
واسطه اولانه ويربان آتقه :
الى ليرا اكراميه آلدى.

اكرامه { سذ. عر. } «كره» دن
{ مص. افعال } ١. جبراً
ورضاسى خلافتده بر ايش
يايديرمه : اكرامه ايله اوروج
بوزمه. { عرييده معناسى
بوندن عبارتدر. } ٢. اكرامه
تيكسينمه، نفرت، تنفر : بوايشدن
بكا اكرامه كلىدى. { بونك طو.

اكرامه { سذ. عر. } «استكراه» در. }
اكرامه { ح. عر. } كندى سى
رضاسى خلافتده، جبراً : اكرامه
اوروج بوزانه كناه يوقدر.
اكرامه { ياخود اكرامه،
ايمه جكميسكز : اوچ ليرا اكرام
ايدم بيليرم،
وسائر چكدير مك : فقرا قيز.
لرني طوبلا يوب ياموق اكرامه
مشغول اوليور.

اكرامه { ص. } «اگمك» فعلندن.
اكرامه { عر. } «غارى» دن
اولساملى { ١. اودونج آلتش،
قوللانك كندى مالى اولميان،
مستعار، عاريت : اكرامه اواب
كيش : اكرامه القى = استعاره :
اكرامه ويرمك = عاره. ٢.
يرلى وثابت اولميان، معلق كى
طوران : اكرامه بر ديوار. ٣.
ايتنلديكى وقت قونلوب چيقتا.
ريلان، مربوط اولميان : بو
شمعدانك طيله سى اكرامه ايدرم.
٤. طبيعي اولميان، صنعى،
ساختمه : اكرامه كوز، ديش،
صاج. = سذ. معلق طورمه :
بنابى اكرامه القى = تعمير
ايجون آلتى هدم ايدوب دستكلر
اوزرينه طوردرمق. = ح.
يرلى اولميه رق، معلق كى :
اكرامه اوتوريور.

اكرامه { سذ. عر. } «اگر»
اكرامه { ياخود معلق ويا
صنعى اولمى : ديشلرينك اكر.
تيلكى هچ بللى اولماز.
اكرامه { سذ. ١. اكر ياپان
{ و صانان صنعتي،
سراج. ٢. بر بيوك دائره ده

فولنده صدق واستقامتی
اولیان، کاذب: اگری آدم. ۴.
طوغری اولیان، یالان، کاذب:
اگری سوز. = ح. طوغری
اولیه رق، بر یاندن، چاریق:
اگری کیتک: اگری اوتور.
مق. = س. اگریلک، اعوجاج:
اگریسنی طوغریلغی، اگریدن
خوشلانمق. || اگری باقیق =
۱. کین وحدت نظریله باقیق.
۲. شاشی اولمق. || اگری
بوگری = هر طرفی چاریق و
غیر منتظم: اگری بوگری
آغاج. || بونی اگری = ۱.
شایان مرحمت. ۲. برنوع چیک،
اگری نرکس. || اگری چهره =
اکتی یوز، عبوسلق. || چهره
اگریسی = غضب، حدت.
اگری { س. بال شکی قوپارمه
مخصوص کوچ چنک.
اگریتمک { مض: اگریدن، قه.
اگری اگری ایتک،
اگمک: چهره اگریتمک =
عبوسلق ایتک.
اگریجه { ص. آز اگری،
پک طوغری
اولیان.
اگریجه { س. ۱. بالدرسیگری،
۲. هر قوب. ۳. اکلیل
الملک دینلن بر جنس نبات:
اگریجه اونی. ۳. بر جنس
سیوری سیکک.
اگریچی { یا اگریچی. س.
ایلیک بوکک صنعتی
اجرا ایدن آدم.
اگریلمک { قه. اگوی بوکک،
اکری ایتک،
چاربتق، مقوس و منحنی ایتک:

اولان. || سردار اکرم = بعض
احوالده عموم اردوی هاپونک
ویا بر جهته سوق اولسانک
عمومی قوماندانی، که سرعسکردن
صکره مشیرانک ال بیوک عد
اولسوب، «راقتلو» عنوانی
حائزدر. || یاور اکرم = مشیراندن
یاوران حضرت پادشاهی سلک
جلیلنده بولسان ذوات کرام:
یاور اکرم حضرت شهر یاری.
[جمنده غلط ارله رق «یاوران
کرام» دیرلر، حالبوکه کرام
کرمک جمیدر.]
اگریمک { یا اگریمک. قه.
ایلیک ایلیک
بوکک، (بوک و یامرق و سا.
ژمه) ایگدن چکوب ایلیک
یایمق.
اگریمه { یا اگریمه. س. ایلیک
ایلیک چکمه.
اگریم { ص. عرب. پک کریم و
لطف و کرم و سخاوت
صاحب اولان بر ذاته منسوب
ومتعلق. [انشاده مستعمل بیتز
توکمنز تعبیرات تعظیمکارانه
دندر: [لطفنامه اکره یسلری
واصل اولدی: سوی اکره یسلری
تسیار قلندی.
اگریه { یا اگریه. س. چکدن بر
نوع تکلی.
اگری { ص. (اصلی: اگریک،
ایگمک دن. ۱. بر
جهته میل ایدن، چاریق، طو.
غری اولیان، معوج، منحنی،
کچ: اگری اودون، اگری
یول. ۲. کمری، بوکک، مقوس:
اگری قلیج. ۳. مج. قبول و

آت طاقلرینه مأمور آدم، سراج
باشی.
اگریچه { یاخود گریچه. حر.
قا. هر نه قدر، ...
اولسه ده، واقعا ... ایسه ده:
اگریچه اولیه ایسه ده ... کگریچه
اولیه در اما ... — بعضاً بونی
«که، کیم» حرف ربطی تعقیب
ایدر: کگریچه کیم شعر دکادر او
کلام، نظم شاعرده نه ممکن او
نظام. — شعرده مؤخر کلسی ده
حائزدر.
اگریک { س. صولاق تارلنک
صوینی آیتقی ایچون
آجیلان خندق.
اگریلی { س. بوداقلری قیورق
سورن و بعضاً آغاج
کبی بیون بر جنس اوت:
اگریلی اونی. [سرخیسه فصیله.
سندن.]
اگریلمک { یا اگریلمک. قه.
(آته) اکر و طا.
قیم اورمق: آتی اگریلکیزی؟
اگریلمک { یا اگریلمک. فج.
ایگدن چکوب ایلیک یایمق:
مرینوس یوکی پک اینجه
اگریله یایر.
اگریتمک { فج. (آتم) اگری
دها حیوانلر اگریلندی.
اگری { ص. اگری یعنی سرج
اورلش، اگریله قو.
لانیلان (ینک بیگری): ایکی
اکری برده بالایی آت.
اگریم { ص. عرب. ج: اکریم.
[«کریم» دن ستف.]
دها ویا پک کریم، پک جوهر
و عاجناب، لطف و کرمی زیاده

یکپاره، بتون: دوشمه نخه لری
اکز اولمی.
اگریلک { س. ۱. اگری او.
اگریلک { لان شیشک حالی،
چاربتق، اعوجاج، انحناء:
دکنک، یولک اگریلکی. ۲.
عدم استقامت، حيله: اگریلک
هیچ بروقت آدمی سلامته چیقارماز.
اگریلمک { فل. اگری اولمق،
چاربتق: بو دکنک
اگریلدی: قوری آغاج اگریلر.
اگریم { یا اگریم. س. ۱.
اگریمک { اگریک آلتنده کچه
قابلی آغاج. ۲. صولک چورند.
یسی، کوچک کرداب. [چقتا.
یجده ده بوکا «اگریک» دخی
دیرلر، و «اگریم» برج و بارو
معناسنده کلیر.]
اگریز { یا: اگریز.
اکیس { س. (ودها طوغریسی
اکیس { اکیس { بر طرفی
یائمش اودون و علی الخصوص
آتش طونیشدیر مقدمه قوللا.
نیلانی، کوسکی.
اکیسولمک { یا اکیسوله مک.
اکیسولمک { قه. بر طرفی یائمش
اودون قویه رق (آتشی) طو.
تیشدیرمق، پارلاقمق. || مج.
قیزدیرمق، آزیتمق: فساد
اکیسولمک.
اکیسه { س. باشک آرقه طرفنک
آت قسمی بو شیشک
اوستی، قفا: اکیسه کیکی، اکیسه
چقوری. || مج. کری طرف،
آرقه، آرت: اکیسه سندن کیتک.
[«آرقه» و «آرد» قوللانمق
دها ایدر.] || اکیسه یه ییتک =
داله ییتک، غالب و مسلط اولمق.
|| اکیسه سی قالین = معند. ||
اکیسه میخی = باشی عمود قفا.
رینک اوزرند طوردبران
یوکسوک کبی کمیک.
اکیسیتک { یا اکیسیتک. قه.
اکیسیتک { ناقص و اکیسیتک
ایتک، آزالتمق، قاصمق، تنقیص

تازه فدانی ایستدیگک کبی
اگریلته یایرسک.
اگریلک { س. ۱. اگری او.
اگریلک { لان شیشک حالی،
چاربتق، اعوجاج، انحناء:
دکنک، یولک اگریلکی. ۲.
عدم استقامت، حيله: اگریلک
هیچ بروقت آدمی سلامته چیقارماز.
اگریلمک { فل. اگری اولمق،
چاربتق: بو دکنک
اگریلدی: قوری آغاج اگریلر.
اگریم { یا اگریم. س. ۱.
اگریمک { اگریک آلتنده کچه
قابلی آغاج. ۲. صولک چورند.
یسی، کوچک کرداب. [چقتا.
یجده ده بوکا «اگریک» دخی
دیرلر، و «اگریم» برج و بارو
معناسنده کلیر.]
اگریز { یا: اگریز.
اکیس { س. (ودها طوغریسی
اکیس { اکیس { بر طرفی
یائمش اودون و علی الخصوص
آتش طونیشدیر مقدمه قوللا.
نیلانی، کوسکی.
اکیسولمک { یا اکیسوله مک.
اکیسولمک { قه. بر طرفی یائمش
اودون قویه رق (آتشی) طو.
تیشدیرمق، پارلاقمق. || مج.
قیزدیرمق، آزیتمق: فساد
اکیسولمک.
اکیسه { س. باشک آرقه طرفنک
آت قسمی بو شیشک
اوستی، قفا: اکیسه کیکی، اکیسه
چقوری. || مج. کری طرف،
آرقه، آرت: اکیسه سندن کیتک.
[«آرقه» و «آرد» قوللانمق
دها ایدر.] || اکیسه یه ییتک =
داله ییتک، غالب و مسلط اولمق.
|| اکیسه سی قالین = معند. ||
اکیسه میخی = باشی عمود قفا.
رینک اوزرند طوردبران
یوکسوک کبی کمیک.
اکیسیتک { یا اکیسیتک. قه.
اکیسیتک { ناقص و اکیسیتک
ایتک، آزالتمق، قاصمق، تنقیص

ایتک: بن توتونی اکیسیتدم،
اکیسیتدم: آتمک یعنی اکیسیتک.
اکیس { س. (یونانجه
تجربو خلاصه
وزیده سنی چیقارمق دیمک
اولان Εξαιρέω فعلندن مأ.
خوذ اولسه کرکدر. [وقتیهله
کیمیاء کاذبله اوغراشانلرک خارق
العاده بر قوت و تأییری حائز
زعم ایتکاری بر جسم موهموم.
|| ط. بعض ادویه ایله شکر و
عطریاتدن مرکب مختلف حاضر
شروبلرکه هم مؤثر و نافع همده
لذیذ اولمق ملاپسه سیله آروپا.
لیلرجه عربلرک معهود اکیسیرینه
تشبیهاً حرف تعریفله برابر
عربیدن استعاره «الاکیسیر
Elixir» اسمیله معروفدرلر.
|| مج. بر شیشک استحصاله سبب
بجرد و مؤثر اولان ماده: اکیسیر
سعادت: اکیسیر اعظم.
اکیسیتک { ص. [«اکیسیتک»
[دن] ۱. بتون او.
لیان، ناقص، ناتمام: بو کتاب
اکیسیدر. ۲. قصورلی، عیبلی،
معوب، نام و مکمل اولیان:
بو آدمک عقلی اکیسیدر:
اکیسیتک طوغمش بر چوقق.
۳. موجود اولیان، مفقود،
معدوم: اونک یاردیمی اکیسیتک
اولسون: اکیسیتک اولدی، قور.
تلدق. ۴. دیکردن آرز و ناقص
اولان: بو اوندن اکیسیدر.
۵. وزنی تام اولیان، ناقص
العیار: اکیسیتک بر لیرا. = ح.
نقصان و ناتمام اوله رق: اکیسیتک
سویلتک: اکیسیتک طارتمق. =
س. ۱. ناقص اولان شیشک نقصا.

اکلیور میسکر؟ سز بخله اکله.
میسکر.

اکلیمک { فل. اکل و گشکیش
اولق، توسع ایتک:
بو قاش چکیمکه اکلیور.

اکله { صد. جر. عر. فد: آکل.
چوق یسکر، اوپورلر،
پس بوغاز و طمعکار اولانلر.
(بو وجهه مقام ذمه قوللا.
نلدیغه باقیلیرسه، «اکول»
جمعی اولان — همزه تک ضمیله —
«اکله» دن غلط اولق اقتضا
ایدر.)

اکله مک { اکله. با: اکلک،
اکله.

اکله مک { فت. طور دیرمق،
آلیقومق، توقیف
و تعویق ایتک. مر. (بونک
یرینه اکلیورمق قوللانیلور.)

اکلی { صد. علاوه لی، پارچه
علاوه اولمش: اکلی
روبه، تخته.

اکلی { یاخود اکلی. صد. تخم سر-
(بلش، اکلیش، مزروع:
بغدا ای اکلی بر تارله.

اکلی { صد. کنیش، عریض،
وسعتی: اکلی قاش،
عرصه، تخته.

اکلی { صد. بکرلی، رنگلی،
چهره لی: بغدا ای اکلی.

اکلیجه { صد. اولدجه گشکیش،
پک طار اولیان:
اکلیجه بر شیاق.

اکلیل { صد. تاج، فسر،
دیهیم. ل. علم نبا.
تات و آشریجه تاجه بکرر بعض
شیئرله اطلاق اولنور.

اکلیشمک { فل. و:

اکلیشک { صد. گشکیشک، عرض:
بو شیاغک اکلیشکی
مقبول.

اکلیشمک { فل. اکل و
گشکیش اولق:
بو چاک یتاغی قیشین چوق
اکلیشیر، اکلیلیر.

اکال { صد. جر. عر. ج. اکالات.
(«کال» دن مص. افعال)
کاله ایردیرمه، مکمل ایته، تما.
ملاسه، یتیرمه: یارب قالمش
بنایی اکال ایتدی: تدارکات
سفریه بی اکاله چالیشیور. ||
اکال تحصیل = تحصیلنه بدأ
ایدیلن علم و فنک ده ایلرینی
اوکرک اوزره ده اعلی بر
مکتبه و یا عملیاتخانه دوام:
اکال تحصیل ایچون آوروپایه
کوندریلن طلبه.

«اکال» ک «اتمام» دن فرق
شو درکه: اتمامده یالکیز یتیرمه
مقصود اولدیغی حالده، اکالده مکملیت
مفهومی دخی مندرجدر.

اکام { صد. جر. عر. ۱. { فد:
بنک قاجقیری. ۲. { فد: کم:
انواب قوللری، یکلر. ۱.

اکمک { فت. تخم سریمک، تخم
آتمق، زرع ایتک:
بغدا، پرنج اکمک. || مج. ۱.

صاچق، طاغیتق، سریمک. ۲.
دوشوروب غائب ایتک. || دینه
طاری اکمک = چوق تدقیق ایتک.

اکمک { صد. اصلی: اتمک. با:

اکمک { فت. (اصلی ایگمک)
۱. بر یانه میل ایتدیر.
مک، چارپیتق: باشی ایگمک؛
سجای ایگمک. ۲. بوکک،

چوپرمک، قیورمق، منعی و یا
مقوس ایتک: فدانی، تلی
ایگمک. ۳. مج. ارضا واقناع
ایتک، قاندرمق، مطیع ایتک:
کندیسی ایگمکه موفق اولدی.
|| آغز ایگمک = استهزا ایتک.
|| باش ایگمک = ۱. سرفروایتک،
مطیع اولق. ۲. محبوب اولق.
|| بل ایگمک = فتور کتیرمک.
|| بوین ایگمک = اطاعت ایتک،
خواه ناخواه راضی اولق.
|| یوز، چهره ایگمک = صومور-
مق، عبوس اولق.

اکمکچی { اکمکچیلک. با:
اکمکچی وسائر.

اکمل { صد. عر. { «کامل» دن
{ ستف. } ده ا ویا پک
کاللی، ده ا مکمل: ابن سینا
حکماء اسلامک اکملدر.

اکمیت { صد. عر. پک مکمل
مکملیت: متینینک شعرده اکملیتی
مسندر.

اکمه { صد. تخم سریمه، تخم آتمه،
زرع: چقچینک بو مو-
سمده بغدا ایگمه سی. = صد.
اکلیش، اکمله وجوده کلش:
بو چار خدای نابت میدر یوقسه
ایگمه میدر.

ایگمه { صد. ۱. بر یانه میل
{ ایتدیرمه، چاریمه،
ایندیرمه: سزک اودالی ایگمه کر.

۲. چوپرمه، قیورمه، تقویس:
او دمیر چپوغی ایگمه سی قوتنه
دلیدر. || باش ایگمه وسائر.
با: ایگمک.

اکناف { صد. جر. عر. فد:
کنف. با: کنف.

ایگندی { صد. ایگه دن چیقان
ایجه تالاش: باقی
ایگندیسی: آچمه جان ایگند-
یسیدر.

ایگو { با: ایگی.

ایکوان { صد. جر. عر. فد:
کون. با: کون.

ایکول { صد. عر. { «اکل» دن
{ سمب. } چوق یین،
اوپور، پس بوغاز. { «اکولانه»
ویاه مصدریتله «اکولی» کبی
عجم قیافتنده عرب تعبیری
قوللانقدن اجتناب ایتلی. }

ایگه { صد. اصلی: ایگک. ج:
{ اکاک } معدن وسائر
یونتمه مخصوص ایجه دیشلی
آلت، تورپی، سوهان.

ایگه { یاخود ایگک. صد. یاناغک
{ آلت طرفی، چکینی اور-
تن قسمی. || ایگه کیکی = اوست
چکه.

ایگه جی { صد. ایگه ایله ایشلین،
{ معادن وسائرینی
ایگه لین ایشچی.

ایگه لیمک { فت. ایگه ایله
{ یونتمه یوق ویا
جلا ویردیرمک: بو مقاصی
ایگه لیملی.

ایگه لیمک { یا ایگه لیمک. فد.
{ ایگه ایله ایشلک،
ایگه ایله یونتمق ویا جلا ویرمک:
معدنی جلالندیرمق ایچون
ایگه لرلر.

ایگی { یاخود ایگو ویا ایگی. صد.

{ «ایگمک» دن } قبور-
غهرک اوکورغیه مربوط

اولیانلری، آلت آلتده کیلری،
ضلع، پهلو.

ایگی { با: ایگی.

ایکیاس { صد. جر. عر. فد:
کیس. با: کیس.

ایکیال { صد. جر. عر. فد:
کیل. با: کیل.

ایکیچ { صد. یش قوپارمق
ایچون آغاج دانی و
سائر شیلری طوتوب ایگمه
مخصوص اوجی اگری دکنک،
آغاجدن قانجه.

ایکید { صد. عر. ۱. { اکیده.
{ «وکر» دن صد. }

۱. صاعلام، محکم، متین، قوتلی.
۲. صریح و قطعی: امر اکید،
اوامر اکیده. { برنجی معنادن
استعاره اولمشدر. }

ایکید { صد. عر. ۱. { اکیده.
{ محکم اوله رق، صا-
غلام صورتده. ۲. صراحت و
قطعی: کیفیتک سرعت انهاسنی
کندیسنه اکیداً یازدیلر.

ایگیر { صد. (اصلی: ایگیر) بر
جنس بیان مرستی.

ایگیز { صد. ایکن بچلکدن
صکره یرده قالان صمان
دیبلری: ایگیزمک اوزره حیوا-
نلری تارله صالیورمک.

ایگیلیج { یا ایگیلیج. صد. باغ صار.

ایکین { صد. { «اکک» دن }
{ اکلیش حیوانات سور-
مش، تارله ده یتیش حیوانات،
مزروعات: یکی یتیش، تخمه
کلش، صارامش ایکن: ایکن
بیمک.

ایکین { صد. { «اکک» دن }
{ اکلیش حیوانات سور-
مش، تارله ده یتیش حیوانات،
مزروعات: یکی یتیش، تخمه
کلش، صارامش ایکن: ایکن
بیمک.

ایکین { صد. { «اکک» دن }
{ اکلیش حیوانات سور-
مش، تارله ده یتیش حیوانات،
مزروعات: یکی یتیش، تخمه
کلش، صارامش ایکن: ایکن
بیمک.

ایکین { صد. { «اکک» دن }
{ اکلیش حیوانات سور-
مش، تارله ده یتیش حیوانات،
مزروعات: یکی یتیش، تخمه
کلش، صارامش ایکن: ایکن
بیمک.

ایکین { صد. { «اکک» دن }
{ اکلیش حیوانات سور-
مش، تارله ده یتیش حیوانات،
مزروعات: یکی یتیش، تخمه
کلش، صارامش ایکن: ایکن
بیمک.

ایکین { صد. { «اکک» دن }
{ اکلیش حیوانات سور-
مش، تارله ده یتیش حیوانات،
مزروعات: یکی یتیش، تخمه
کلش، صارامش ایکن: ایکن
بیمک.

ایکین { صد. { «اکک» دن }
{ اکلیش حیوانات سور-
مش، تارله ده یتیش حیوانات،
مزروعات: یکی یتیش، تخمه
کلش، صارامش ایکن: ایکن
بیمک.

ایکین { صد. { «اکمک» دن }
{ آرقه کیکنک ایگیر
یری: برینک ایکنه یتیشک.
{ اوروپا لسانلرده ینه بو معنا
ایله مستعمل فر. Échine، نکا.
Chine، یتا. Schiena کله لیه
مشابهت لفظیه سی غریبدر. }

ایکینج { صد. اور، نومسک، ات
بکی، سگیل.

ایکینجی { صد. اکین اکوب
بیمکه مشغول آدم،
چقیمی، فلاح، حراث: اکینجی
طائفه سی = زراع.

ایکینچیلک { صد. اکین اکوب
بیمک اوکا متفرع
علم و صنعت، زراعت، فلاح،
حراثت.

ایکیندریک { صد. آرقه تک ایکن
دینان جهتی اور-
تن شی، فراجه باقه سی، کورک
وسائر تک دوریک بسوک یاقه.
لری، زاغاره (ظهاره). —
{ فر. «پلین» دینان شیئه ده
بو اسم پک مناسب اولدیفندن،
بو بیانجی تعبیرک قبول و
استعمالنه لزوم حقیقی یوقدر.

ایکینلک { صد. ایکنه مخصوص
ویا لوریشلی: ایکینلک
نارله، اراضی.

آل { صد. (اصلی و ج: ایل) ۱.
{ انسانک طوقق، ایشلک،
آصلق کبی ایشلرده قوللانیدی
ایکی عضوک بهری بد، دست: صاغ
ال، صول ال. { عمومیت اوزره
اوموزدن طیرناق اوجلرینه دک و
بالخاصه قول ویلکک غیری اولان
آشاغی قسمی یعنی ییلک مفصلندن
اعتباراً آوجله یارمقلری شامل

آل { صد. (اصلی و ج: ایل) ۱.
{ انسانک طوقق، ایشلک،
آصلق کبی ایشلرده قوللانیدی
ایکی عضوک بهری بد، دست: صاغ
ال، صول ال. { عمومیت اوزره
اوموزدن طیرناق اوجلرینه دک و
بالخاصه قول ویلکک غیری اولان
آشاغی قسمی یعنی ییلک مفصلندن
اعتباراً آوجله یارمقلری شامل

آل { صد. (اصلی و ج: ایل) ۱.
{ انسانک طوقق، ایشلک،
آصلق کبی ایشلرده قوللانیدی
ایکی عضوک بهری بد، دست: صاغ
ال، صول ال. { عمومیت اوزره
اوموزدن طیرناق اوجلرینه دک و
بالخاصه قول ویلکک غیری اولان
آشاغی قسمی یعنی ییلک مفصلندن
اعتباراً آوجله یارمقلری شامل

آل { صد. (اصلی و ج: ایل) ۱.
{ انسانک طوقق، ایشلک،
آصلق کبی ایشلرده قوللانیدی
ایکی عضوک بهری بد، دست: صاغ
ال، صول ال. { عمومیت اوزره
اوموزدن طیرناق اوجلرینه دک و
بالخاصه قول ویلکک غیری اولان
آشاغی قسمی یعنی ییلک مفصلندن
اعتباراً آوجله یارمقلری شامل

آل { صد. (اصلی و ج: ایل) ۱.
{ انسانک طوقق، ایشلک،
آصلق کبی ایشلرده قوللانیدی
ایکی عضوک بهری بد، دست: صاغ
ال، صول ال. { عمومیت اوزره
اوموزدن طیرناق اوجلرینه دک و
بالخاصه قول ویلکک غیری اولان
آشاغی قسمی یعنی ییلک مفصلندن
اعتباراً آوجله یارمقلری شامل

آل { صد. (اصلی و ج: ایل) ۱.
{ انسانک طوقق، ایشلک،
آصلق کبی ایشلرده قوللانیدی
ایکی عضوک بهری بد، دست: صاغ
ال، صول ال. { عمومیت اوزره
اوموزدن طیرناق اوجلرینه دک و
بالخاصه قول ویلکک غیری اولان
آشاغی قسمی یعنی ییلک مفصلندن
اعتباراً آوجله یارمقلری شامل

اولان جهته دینلیر. ۲. آتک
وسائر چاربارک اوک آیاتلرنندن
بهری. ۳. میمون و نسناس
انواعنک ال شکنده وال کبی
مستعمل اولان درت عضولرنک
بهری. ۴. آلات و اوائی
مختلفه صابی، قول، قولپ:
دکرم ال. ۵. بعض آلترک
اوره جق و دوگه جک قسمی،
دسته: هاوانلی. ۶. اله و آوجه
صیفان مقدار، آوج، طونام:
بر ال بغدادی. ۷. ال ایله ابدیان
بر ایشک بر دفعه لئی، بر نوبت:
بر ال طباحجه، بر ال کاغد. ۸.
محج اورمه، ضربه: الی آخر. ۹.
مداخله، دخل: بواشده اونک ده
الی وارد. ۱۰. اقتدار، ارادت،
اختیار: او ایش بنم المده در.
۱۱. تصرف، مالکیت: مال بو
کون کیمک النده در؟ ۱۲.
ایش، عمل: فلان جراک الی
خفیفدر؛ فلان خطاطک الی
بلیدر. ۱۳. نوبت، صره: ال
کیمده در؟ ال آتمق = کیریشمک،
تصدی ایتمک. ال آجق =
دیلنک، سؤل. ال آجیق =
جوهر، سخی، سماحتلی: مسرف.
ال آلتنده = حاضر، مهیا. ال
آلتندن = کیزلیجه، کنسیدنی
کوسترمکسزین، خفیا. ال آلق =
آلق، قزاقق، کنسیدی طرفته
چویرمک. ال آوجه صیغماز =
ضبط اولماز، پک حشاری. ال
آیاسی = آوج ایچنک دوز
یری، راحه. ال ال ویرمک =
بر برینه یاردم ایتمک، برلکده
چالیشمق. ال اورمق = کیریشمک،

بدأ و مباشرت ایتمک. ۲. چالمق،
چیرمق، آلقیشلامق. ۳. ال
قومق، طوقندیرمق، باصمق.
ال ال اوزاتمق = آلمغه تصدی
ایتمک، ایستمک. ال ال اوزون =
اقتدار و نفوذی اولان. ال ال
اوستنده ال وار = مافوقک
مافوق وارد. ال ال اوغشدر.
مق = مایوس اولوب شاشیرمق.
ال ال ایتمک = اشارت ایتمک. ال
الده ایتمک = قزاقق، کنسیدی
طرفته چویرمک. ال ال ایرمک،
ایرشمک = نائل اولمق. ال ال ایشی =
ماکینه معمولاتسندن اولیوب
ال ایله یابلیش. ال ال باغلامق =
دیوان طورمق. ال ال باقق =
محتاج و عطیه به منتظر اولمق.
ال ال بایراقلی = شریر، فناقلده
مشهور. ال ال برلکی = اتفاق،
ایشده مشارکت. ال ال بالده =
خدمته مهیا. ال ال بوش = ۱.
ایشیز معطل. ۲. بر شیشه مالک
اولیان، تهی دست. ال ال پک =
خسیس. ال ال پنجه = دیوان
طوران، خدمته مهیا. ال ال
چابوقلقی = حقه بازلق. ال ال،
چیرمق = ال اورمق، آلقیشلا.
مق. ال ال چکمک = واز چکمک،
صرف نظر ایتمک، فارغ اولمق،
کف ید ایتمک. ال ال دکمک =
وقت و فرصت بولمق. ال ال دن =
۱. نوبته و معامله صره سنه
قونیه رق، عاجلا. ۲. بازار و
چارشیدن اولیه رق بالمااسبه
ماوغریدن صاحبندن آله رق:
بو آراهی دن آلدیم؛ الدن دوشمه
(فر. D'occasion). ال ال دن

= ایکی کشی طرفندن چالینیر بیان
اصولی. ال درت ال ایله = کمال
تهالکله، زیاده چالیشهرق:
درت ال ایله بر ایشه صارلمق.
ال خانم الی = اوفق بر آغاجک
ویردیکی معروف کوزل
قوقولی چچیک، زهر العسل.
— بر جوق آلات و سائرته
اسملری «ال» اسمنه مضاف
اولغله مدلوللرنک کوچکنی و
ال ایله یا الده قوللانیلتنی کو.
ستیرلر: ال یحقیسی، ال دکرمی،
ال آطلاسی.

ال { با: ایل.

ال { حرف تعریف. عمر. بر
ال اسمک مدلولنی تعیین و
تحدید ایتمک یارایوب، لسانزده
یالکزر الحاج، الفقیر، الدامی،
الشیخ کبی بعض اسملره بعض
ترکیبات عربیه ده و اسماء خاصه
ده و اکثریا مضاف ایله مضاف
الیه آره سنده قوللانیلیر: المفلس
فی امان الله، الحکم لله، العیاذ
بالله، الامان، الغیاث، محی الدین،
عبد السلام کبی. — بو لفظک
همزه سی یالکزر باشده اوقو.
نوب، ترکیباتده اوقونمیدنی
کبی، «حروف شمسیه» دینلن:
ت، ث، د، ذ، ر، ز، س، ش،
ص، ض، ط، ظ، ل، ن، ح.
فلرندن اول لامی دخی اوقو.
نیموب، آلت طرفنده کی حرف
شده لی اوقونور: باب التوبه،
نور الدین، عبد لهمد، عبد
اللطیف کبی: «حروف قریه»
تعبیر اولنان دیگر حرفلردن
اول لامی اوقونور: من الباس
الی المحراب کبی.

ال { ص. (اصلی: آلا) آجیق
(کوک، آجیق مائی: الاکوز.
ال چاقرا لا = کول رنکنه مائل
مائی. (یالکزر کوز حقنده
مستمعدر.)

ال { حه. عمر. عمر. آگاه اول،
(باق، دیکله. (لسانزده
دائما بر حرف ندادن اول
بولسور: (الای بر و بحرک
پادشاهی!

ال { د. عمر. ۱. استننا بیان
(ایدر، دن بشقه، دن ماعدا،
مکر: یر قالمز اصلا دشمنه الا

بیابان عدم. ۲. (ان. لا)
اولمدیغی حالده، عکسی حالده:
مکتبه کیتلیسک والاسنی اولاد.
لقدن جیقاریرم. (بو معناده
اکثریا ووا ایله قوللانیلیر.) ۳.

تر. هله، علی الخصوص: آوی
جوق سورم الا طاوشان آویخی؛
(بو حالده مدسز «ایله» صورتیده
تلفظ اولنور): الا اونک طوروی.

۴. تر. مطلقا، همه حال: الا کله.
جکسکز دیه اصرار ایتدی.

الان { ظر. عمر. (ال، حرف
(تعریف. آن = زمن) ۱.
شمیدی، شمیدیکی حالده. ۲.
حالا، هنسوز، دهاء، شمیدی به
قدر: الآن اوراده در: الآن
کلدی.

الاستیق { ص. (فر. Élastique)
طوپلانونوب چکیلیر،
اسنر. لسه. (هله «الاستیق»،
«الاستیقیت» کبی کولونج
تعبیرلر استعمالی عیشدر.)

الامان { حده. عمر. (ال، حرف
(تعریف. امان = م) آ.
مان، مدد: الامان! بیچارکانه ایله
لفظک رایکان.

الباس { ص. عمر. عمر. فذ: لبیب.
(با: لبیب.
الباب { ص. عمر. عمر. فذ: لب =
(ایچ، مغز) عقالر، عقول:
اولو الالباب = اصحاب عقول،
عقل سلیم صاحبیلری. (لسانزده
مفردی بو معنا ایله جمع مفردینک
معناسیله قوللانیلار.)
(سند. عمر. (لباس =
(دن مص. افعال) کیدیر.
مه: بیرامده فقرا چو جقربینی
الباس ایتمک عادیدر.
(ح. عمر. (البته = دن
(غلط) ۱. مطلقا، همه
حال: البته کله جکدر. ۲. عاقبت،
نهایت: باشلانیلان ایش البت
بتر: البت بزم المزه ده فرصت
کجه جکدر.
(ح. عمر. (اصلی: البته)
(مطلقا، همه حال: البته
کیدر کلن جهان.
(سند. عمر. عمر. فذ: لباس.
(با: لباس.
(سند. عمر. عمر. (لباس = دن
(لباس) سات. (لباس = دن
مص. افعال) زیاده بکزه یز
شیشلرک تقریقی خصوصنده
حاصل اولان شبهه و تردد:
التباس واقع اولدی؛ دفع التباس
ایچون.
(سند. عمر. (لباس = دن
(مص. افعال) صیغنه،
برینه قاچوب کنسیدندن حمایه
و تصاحب ایستمه: مرجع الیه به
التجاسمکن بشقه چاره یوقدر.
— «التجاسم» برینه مجأ
دیمک البته دهاء فصیحدر.
(سند. عمر. (لحق = دن
(مص. افعال) قالمه،

منضم اوله، انضمام : كريمة
قالش اولان بلوك طابورينه
الحاق ايتدى.

{ انضمام } سذ. عر. (« لحم » دن
{ انضمام } مص. افتعال) جر. ياره.

نك يكي ات پيدا ايدوب نپانمه،

{ التزام } سذ. عر. ج: التزامات.

{ التزام } (« لزوم » دن مص.

افتعال) ۱. كندى اوزرينه

لازم عد ائمه، اختيار: التزام

سكوت: ايشه مداخلة ائمه مكي

التزام ايتدم. ۲. برينك طرفنى

طوبه، طرفكرك ائمه :

برى متنى بى وديكرى اوتقاي

التزام ايدرك مكابره به كير.

يشدديلر. ۳. ايجاب ايتيرمه،

موجب اوله، انتاج: ثروى

اينى ياشامسى التزام ايتمز، ياشا.

مسنى يئلزن نه زكنينلر واردر.

۴. اد. واردات دولتن اعشار

واغنم كى بر شعبه بى ويا ميرى

ياخود خصوصى بر چفتلك و

سائر وارداتى بدلى مقسطاً

ويره جكنه كفيل كوسترهرك

مقطوعاً درعهده ائمه: بر قضائك

اعشارى التزام ايتدى: التزام

آلمق: التزامه ويرمك: التزامانه

قارشمقى. || بالالتزام = ايش

ايدينهرك، صورت مخصوصه ده،

راست كله دكل: بالالتزام صا.

ريغنى پريشان بر حالده كييردى.

{ التزام } ح. عر. التزام طريقيه:

{ التزام } اعشار التزاماً اداره

اولنيور.

{ التزامى } س. واردات دولتى

{ التزامى } ويا بر چفتلك وسا.

ثروى التزامه آلان، التزاماته

قارشوب بو ايشله كچين آدم،

ملتزم.

{ التزامى } س. واردات دولتى

{ التزامى } ويا بر چفتلك وسا.

ثروى التزامه آلان، التزاماته

قارشوب بو ايشله كچين آدم،

ملتزمك.

{ التزامى } سذ. عر. ث: التزاميه.

{ التزامى } د. معنای التزامى،

دلات التزاميه = برى ديكرى

ايجاب ايتديرر ايكي شيشدن

برينك ذكريله ديكرينك قصد

اولمى. || صيفه التزاميه =

صرف تركيده يازملى وسوملى

كى لزوم بيان ايدن صيفه:

التزاميه حال: يازمليدر: التزاميه

ماضى: يازملى ايدى.

{ التصاق } سذ. عر. (« لصوق »

{ التصاق } دن مص. افتعال) يا.

پيشمه، برلشمه، قاوشمه، ييتشمه:

ايكي دمير يول خطنك التصاقى.

|| ط. التصاق اجفان = كوز قيا.

قلمرك يائشمه، التصاق

مفصل = اويناق يزنده كييكرك

بربرينه يائشمندن عبارت علت.

{ التقات } سذ. عر. (« لفت » دن

{ التقات } مص. افتعال) ۱. يوز

چويروب باقه: بزم طرفه هج

التفات ايتدى. ۲. دقت، اعتنا،

احاله سمع اعتبار: التفات ائله

چوق هندسيه (وهى). ۳.

اظهار توجه، تلطيف، خاطر

صورمه، تطيب خاطر، كول

يوزله ولفكارانه آشنالقي:

التفاتكزه ناثل اوله مدق: التفات

يوقى؟ ۴. د. سوزى مثلاً

غائبدن مخاطبه، مخاطبدن متكلمه

چويرومكدن عبارت اسلوب

بلاغت، سورة فاتحه ده « اياك

نعيد » آيت كريمة سنده اولديكى.

{ التصاقى } ص. جوق التفات

{ التصاقى } ايدن، هر كسك

خاطري تطيب ايدرك لطفله

معامله ايدن، ملتفت، التفاتكار:

جوق التفاتجى بر ذندر.

{ التصاقى } س. التفات ائمه.

{ التصاقى } يش، عدم التفات.

{ التصاقى } ص. فا. التفات.

{ التصاقى } كار [التفاتجى،

ملتفت.

{ التصاقى } ص. فا. التفاتجى

{ التصاقى } آدمله مخصوص

بر طور نازكانه ده واقع اولان:

بر نظر التفاتكارانه ايله باقدى.

= ح. فا. كمال التفاتله، التفاتجيره

مخصوص بر طورله: بنى التفات.

نكارانه قبول ايتدى.

{ التصاقى } ص. التفاتله اولسان:

{ التصاقى } سذ. عر. (« لقاء » دن

{ التصاقى } مص. افتعال) برلشمه،

قاوشمه: التقاء نهرين: التقاء

بحرين: دجلة ايله فرائك التقا

ايتكارى يرده.

{ التصاقى } سذ. عر. ج: التفاتط.

{ التصاقى } (« لقط » دن مص.

افتعال) دوشيروب طويلا، و

على الخصوص كتب مختلفه به

مراجعه له معلومات جمع ائمه،

تتبع: كتب تواريخدن التقاط

ايتديكى معلومات.

{ التصاقى } سذ. عر. (« لقمه » دن

{ التصاقى } مص. افتعال) يوقمه. ث.

{ التصاقى } سذ. عر. ج: التفاتط.

{ التصاقى } (« لمس » دن مص. افتعال)

مساوى مرتبه ده بولنان ايكي

كسه دن برينك ديكرينه بشقه.

سى ايجون ايتديكى طلب ورجا:

{ التماس } فت. (اون وساثره بى)

{ التماس } الكدن كچيرتك، بالوا.

سطه الهه مكم: بو اوني التماس دن

خور يائمايلى.

{ التماس } سذ. عر. (« لوى » دن

{ التماس } مص. افتعال) صايرله،

بوكله. [لواء نصرت التواكي

غريب وصف تركيدلر ايتكيلنه ده

كير.] || تش. وجر. بعض

مواد بدنيه نك بوكلسى: التواء

شرابين.

{ التماس } سذ. عر. ج: التهابات.

{ التماس } (« لوب » دن مص.

افتعال) آلولمه، طويشمه، پار.

لامه: اسن روزكار آتشك

بردن بره التهابه سبب اولدى.

|| ط. بر عضو مريضه قانك هيجو.

ميله حاصل اولان وجعلى حرارت

وشيش وقزارمه: التهاب

قلب، التهاب رأس، التهاب شريان،

التهاب منصل، التهاب جفن،

التهاب امعاء، التهاب معدة،

التهاب رحم وساثره.

{ التماس } ص. عر. ث: التهابيه.

{ التماس } ط. آنفا بيان اولنان

التهابه منسوب ومتعلق: آثار

التهابيه.

{ التماس } سذ. عر. (« لاعم » دن

{ التماس } مص. افتعال) (ياره)

قانون اوكله: ياره سى التماس

بولدى.

{ التماس } ص. فا. قيانه بيلير،

{ التماس } او كسى ممكن (يا.

ره.) ذاتاً تركيب سقيم اولديكى

حالده، بر ياره حقنده قياندى

مناسيله « التماس پذير اولدى »

ديتك سببتون مناسبتنزدرد.]

{ التماس } سذ. عر. ج: الجأت.

{ التماس } (« لجأ » دن مص. افعال)

اجبار، مضطر براقه: الجأى

ضرورته: الجأت زمانيه دن.

{ التماس } عربيه برينى ملجأ آرامغه

مجبور ايتك، وبرينك التجاسنى

قبول ايله كنديسنى حمايه ايتك،

وحق تعالايه توكل ايتك معنا.

لرينه كلوب، بزجه مستعمل

اولان معناده استعمال اولنان،

ايتك مناسيله بر آرز مشابهي

وار ايشه ده، يته مناسبتنزدرد.]

{ التماس } سذ. عر. ج: الجأت.

{ التماس } (« لجأ » دن مص. افعال)

اجبار، مضطر براقه: الجأى

ضرورته: الجأت زمانيه دن.

{ التماس } عربيه برينى ملجأ آرامغه

مجبور ايتك، وبرينك التجاسنى

قبول ايله كنديسنى حمايه ايتك،

وحق تعالايه توكل ايتك معنا.

لرينه كلوب، بزجه مستعمل

اولان معناده استعمال اولنان،

ايتك مناسيله بر آرز مشابهي

وار ايشه ده، يته مناسبتنزدرد.]

{ التماس } سذ. عر. ج: الجأت.

{ التماس } (« لجأ » دن مص. افعال)

اجبار، مضطر براقه: الجأى

ضرورته: الجأت زمانيه دن.

{ التماس } عربيه برينى ملجأ آرامغه

مجبور ايتك، وبرينك التجاسنى

قبول ايله كنديسنى حمايه ايتك،

وحق تعالايه توكل ايتك معنا.

لرينه كلوب، بزجه مستعمل

اولان معناده استعمال اولنان،

ايتك مناسيله بر آرز مشابهي

وار ايشه ده، يته مناسبتنزدرد.]

{ التماس } سذ. عر. ج: الجأت.

{ التماس } (« لجأ » دن مص. افعال)

اجبار، مضطر براقه: الجأى

ضرورته: الجأت زمانيه دن.

{ التماس } عربيه برينى ملجأ آرامغه

مجبور ايتك، وبرينك التجاسنى

قبول ايله كنديسنى حمايه ايتك،

وحق تعالايه توكل ايتك معنا.

لرينه كلوب، بزجه مستعمل

اولان معناده استعمال اولنان،

ايتك مناسيله بر آرز مشابهي

وار ايشه ده، يته مناسبتنزدرد.]

{ التماس } سذ. عر. ج: الجأت.

{ التماس } (« لجأ » دن مص. افعال)

اجبار، مضطر براقه: الجأى

ضرورته: الجأت زمانيه دن.

{ التماس } عربيه برينى ملجأ آرامغه

مجبور ايتك، وبرينك التجاسنى

قبول ايله كنديسنى حمايه ايتك،

وحق تعالايه توكل ايتك معنا.

لرينه كلوب، بزجه مستعمل

اولان معناده استعمال اولنان،

ايتك مناسيله بر آرز مشابهي

وار ايشه ده، يته مناسبتنزدرد.]

{ التماس } سذ. عر. ج: الجأت.

{ التماس } (« لجأ » دن مص. افعال)

اجبار، مضطر براقه: الجأى

ضرورته: الجأت زمانيه دن.

{ التماس } عربيه برينى ملجأ آرامغه

مجبور ايتك، وبرينك التجاسنى

قبول ايله كنديسنى حمايه ايتك،

وحق تعالايه توكل ايتك معنا.

لرينه كلوب، بزجه مستعمل

اولان معناده استعمال اولنان،

ايتك مناسيله بر آرز مشابهي

وار ايشه ده، يته مناسبتنزدرد.]

{ التماس } سذ. عر. ج: الجأت.

{ التماس } (« لجأ » دن مص. افعال)

اجبار، مضطر براقه: الجأى

ضرورته: الجأت زمانيه دن.

{ التماس } عربيه برينى ملجأ آرامغه

مجبور ايتك، وبرينك التجاسنى

قبول ايله كنديسنى حمايه ايتك،

وحق تعالايه توكل ايتك معنا.

لرينه كلوب، بزجه مستعمل

اولان معناده استعمال اولنان،

ايتك مناسيله بر آرز مشابهي

وار ايشه ده، يته مناسبتنزدرد.]

{ التماس } سذ. عر. ج: الجأت.

{ التماس } (« لجأ » دن مص. افعال)

اجبار، مضطر براقه: الجأى

ضرورته: الجأت زمانيه دن.

{ التماس } عربيه برينى ملجأ آرامغه

مجبور ايتك، وبرينك التجاسنى

قبول ايله كنديسنى حمايه ايتك،

وحق تعالايه توكل ايتك معنا.

لرينه كلوب، بزجه مستعمل

اولان معناده استعمال اولنان،

ايتك مناسيله بر آرز مشابهي

أَلْدَوَانُ { ياخود الدؤون ويا:

أَلْدِيُونُ { س. [«ال» دن] اله
كچيريلن درى وغانت
ياخود يوك وقاشدن ال محفظه.
سى، الله، الحك. [«الديونك»
تعبيرى غلطدر.]

أَلْدِيُونَجِي { س. الديون يايان و
صانان آدم.

أَلَذَّ { ص. عر. [«لذذ» دن
ستف.] دهيا ويا يك لذتلى:
قايسى الذير ميوه در؛ ميوه لرك
الذى خرمادر.

إِلْزَامُ { س. عر. ج: الزامات.
[«لزام» دن مص. افعال]

۱. دولتك بر وارداتى ويا بر
چفتك وسائره بى التزامه
ويرمه، التزام اينديرمه. ۲.
مباحثه ده دلائل وبراين قويه
ايراديله خصمى اسكات ائمه،
مناظره ده غلبه: اوفى الزام
ايندم؛ او مباحثه ده هيج الزام
اولماز.

أَلْزَمُ { ص. عر. [«لزم» دن
ستف.] دهيا ويا يك لازم،
ال لزامولى، يك مقتضى: بوكون
اورايه كيدلك الزمدر.

أَلْزَمِيَّتُ { س. عر. يك لزوملى
ومقتضى اولان شيك
حالى، صوك درجه ده لزوم و
اقتضا: بوايش الزميت تحتنددر.

[عريده مستعمل اوليوب
قياسله اويدورلمش بر لغتدر.]

أَلَسْتُ { س. جناب خلاقك
بشرى يارادوب «الست
بربكم» بيوردينى زمان، ابتدائى
خلقت بشر: روز الست.

أَلَسَّامُ { ح. عر. [«ال» حرف
تعريف - سلام = م.]

سلام، تحيات اولسون: السلام
اى سرور اولاد آدم! السلام
اى آل ياسين! || والى سلام =
آرتق سلامدن بشقه ديه جك
قالدى، ايسته او قدر: ايسقم
والسلام: بويله ايسترم والسلام.
[س. عر. فد: لسان.
السينه]

إِلْصَاقُ { س. عر. [«لصوق»
دن مص. افعال]
بيتشديرمه، قاوشديرمه: دمير
بول، تلفراف خطلرينى الصاق
ايتك.

أَلْصَلَا { ح. عر. [اذاندكى «حى
ميدان او قومه تعبيري، كندينه
كوگن ميدانه چيقسين! ايسته
ميدان: نار عشقه تحمل ايدن
وار ايسه الصلا!]

أَلْطَافُ { س. عر. ج: عر. فد:
لطف.] با: لطف.

أَلْطَفُ { ص. عر. [«لطيف»
دن استف.] دهيا ويا
يك لطيف وخوش. ۲.

أَلْعِيَاذُ بِاللَّهِ { ح. الله صغندق،
الله اسيرگين،
معاذ الله، نعوذ بالله!

إِلْغَاءُ { س. عر. [«لغو» دن
مص. افعال] قالديرمه،

بوزمه، حكمنز براقه، لغو و
فسخ وابطال ائمه: مأمورى
الفا اولندى: قانونك او ماده سنى
الفا (فسخ) اينديلر: الغاى
قوايم تقديه. [عريده كى معاد
نيسنك برى بوگا قريب ايسه.
ده، تماميله اوييمور.]

الغار { س. با: ايلغار. [بعض
لغوونمز افعال بابنك

مصدرينه اولان مشابهته آلد.
نهرق بولغنى عربى ديه قيد
ايتشلدرد!]

أَلْغَاظُ { س. عر. ج: عر. فد: لغز.
با: لغز.

أَلْغَرَضُ { ح. عر. [«ال» حرف
تعريف - غرض = مقصد]
مقصد شوكة، ديه جكم شوكة،
كله لم مقصده.

أَلْفُ { ع. عر. ج: آلف،
[«لوف» ۱. بيك، هزار:
الف كاملده = تام ۱۰۰۰ تا.

تاريخنده. ۲. بيك سنه دن يعنى
اون قرندن عبارت زمان:
هجرت نبويه تك الف اولى
واخيرنده، الف ثانيى اوائلنده.

أَلْفُ { س. عر. [«لوف» ۱. بيك، هزار:
الف كاملده = تام ۱۰۰۰ تا.

ايك حرفك اسمى: الف ممدوده
اوزون الف؛ الف مقصوده
قيسه الف. عريده يالكز
قچه بى تقويه ايدنه الف، و متحرك
ياخود ساكن او قونانه همزه
دينليرسه ده، لسانزده (۱)
شكندنه يازيلانه على الاطلاق
الف دينلوب، همزه اسمى (۲)
شكندنه حصر اولمشدر. || مح.
طوغرى وموزون قد، قامت
سهى عمر.

أَلْفَاظُ { س. عر. ج: عر. فد:
لفظ.] با: لفظ.

أَلْفَبَاءُ { س. عر. ۱. حروف
هجاء ترتيبى، طاقى:
الفباء تركى، الفباء عربى. ۲.
حروف هجائى وسمعى اصولى
حاوى رساله.

أَلْفَتُ { س. عر. ۱. آليشمه،
انسيت، امتزاج: يازى

ايه الف ايتشدر؛ بو هوا ايله
الف ايدمه دم. ۲. كوريشمه،
قونيشمه، اختلاط: كيمسه ايله
الف ايتز: الفتن قاجار. ۳.
دوستلنى، محبت، وداد: شرط
الف ترك كلقتدر. ۴. خوى ائمه،
اعتياد: توتون مضر بر شيدر
اما الف ايدنلر واز كچه منزل.
|| گرم الف = صيقى صيقى كو.
ريشن، ايجلى ديشلى. — الفنگر
والفتگرى كى تعبيلر استعمالندن
احتراز ايتلى.

أَلْفِرَاقُ { ح. عر. [«ال» حرف
تعريف - فراق = آرياق]
الوداع!

أَلْفِيَّةُ { س. عر. بيك بيتدن مر.
كب قصيده. [بر جوق
قصائد عرييه بو اسمله شهرت
بولشدر.]

إِلْقَاءُ { س. عر. ج: القاءات.
[«لقاء» دن مص. افعال]

قومه، براقه، آئمه: قاينى
دكيزه النما ايتك: نفسى تهلكيه
القا ايتك: آتش، فداق القا
ايتك. = ج: مضر سوزلرله
ذهن چورمه، اغفال، افساد:
بر طاقم القاآته قابلدلر: القاآت
بدخواهانه.

أَلْقَابُ { س. عر. ج: عر. فد: لقب.
با: لقب. = تر. فد.

اصحاب رتبه يه ويرلن عنوان،
رفعلو، عزتو وسائره.

إِلْقَاحُ { س. عر. [«لقح» دن
مص. افعال] (آبى)
ديشيسنى كبه براقه، دول آلدبر.
مه. || نبا. انجير وخرما كى
آغاجلرك چيكنه ار ككنك نخى
كيدوب مثر اولسنى انتاج
ائمه. || ظاهر الالتحاح، خفى

الالتحاح = نباتك فعل الالتحاح
صورت وقوعنه كوره تقسيملى.
أَلْقَصَهُ { ح. عر. [«ال» حرف
تعريف - قصه = حكايه]
حكايه مزه، مانحن فيه مزه كاهلم،
خلاصه، الحاصل.

أَلَكُ { س. الهك آلت كه اينجه
تخته دن بر دائره ايله بر
يوزنى قابلايان آز جوق سيرك
كتن يا ايكدن ويا قيلدن بر تولدن
عبارتدر. || الكدن كچيرمك =
الهك؛ و.ج. اينجه دن اينجه يه
آرايوب تفتيش و تحقيق ويا
انتخاب ايتك.

أَلَا { با: اولكه.

أَلَكْتَرِيْقُ { س. (فر. Électri-
cité) واصلى يو.

«Ηλεκτρον» م. بعض اجسا
مده هر شينى كندينه چيكمك
خاصه سى، كهربائى؛ الكتريق
مثبت، منفى = بو خاصه تك ايكى
جهت. || آلت الكتريق = الكتريق
ما كينه سى. || الكتريق حيوانى،
كيميوى. || قطب الكتريق =
الكتريق مركزى. || مقياس
الكتريق، الكتريق پيماء
الكتريق تقديره واولچمكه
مخصوص آلت.

أَلَكْتَرِيْقِي { ص. م. الكتريقه
منسوب و متعلق
والكتريق خاصه سنى حائر،
كهربائى. || ط. تدوى الكتريق =
الكتريق واسطه سيله تدوى
اصولى.

أَلَكْتَرِيْقِيَّتُ { س. عر. م.
الكتريقتى الكتريقتى،
الكتريقتى، الكتريقتى

حصولى، كهر بايىت. [لغات
مولده دندر.] || قابل الكتريقتى
بقيت = الكتريقتى بيان (جسم).
أَلَكْجِي { س. ۱. الك يايان
قارى. ۲. چنكا نه قارىسى =
ص. مح. آجيق صاجيق وناموسى
شبهه لى (قادين).

أَلَكَمَكُ { با الكه مك. فت.
|| الكدن كچيرمك،
الهك.

أَلَكَمُ صَاغَمَه { س. هواده اينجه
بلوط وبنجار
بولندينى وقت ضيائى شمك
بونك ذراندن كچركن انكسا.
ريله بو ضيائى تركيب ايدن
الوانك آيرله سندن حاصل اولان
رنكارنك حلقه عظيمه كه كاه تك
وكاه چفت اولور، قوس قزح.
(عريجه ظنيله «علائم سما»
صورتنده تجربرى عبثدر.]

أَلَشْمَكُ { فش. ۱. ال ايله
ايتشهرك شقا.
لاشقى، ال شقاسى ايتك. ۲.
دوگشمك، مشاجره ايتك. ۳.
كوجنى دگمه مك.

أَلَمَمَكُ { با الله مك. فت. ۱. ال
طوقنديرمق، ال ايله
طومتق، الده قارشيديرمق. ۲.
ال ايله يوقلامق. ۳. اورسه ملك.
۴. ال قارشيديرمق، مداخله
ايتك. ۵. ايتوب طرد و دفع
ايتك.

أَلَلَهُ { س. الملك فعلى. با: الملك.
= ص. ال ايله نچلمش،
برر بر آيرلمش، سچيه، منتخب:
الله كومور.

أَلَنْجِي { ع. قرق طقوزدن
صكره كن، الى نصابه

واصل اولان : اللّٰهی دفعه،
سنهك اللّٰهی هفتہ سی .
الْمَمَك (فج. ۱. ال ایله طو.
قلق، قورجا لائق،
۲. اورسه لئک. ۳. ایلولوب
طرد و دفع اولفق، قوغلق.
الس. سذ. عر. (ال = حرف
الله (تعریف. اله = معبود [خالق
کائنات اولان وجود مطلق،
تکری، رب، مولی، خدا، ایزد.
|| الله اعلم = الله دها ائی بیلیر،
غالباً، ظن ایدرم، || الله اکبر =
الله بیوکدر، مقام تحیرده. ||
الله الله! مقام تعجب و انفعاده.
|| الله اصلاح ایتسین! محتاج
اصلاح بر شیء حقنده دینلیر.
|| الله انجمنی خیر ایلده! نتیجه سی
تهلکلی کورین بر ایش حقنده.
|| الله ایچون! الله حقیچون،
قسم! طوغریسی، حقاً. || الله
ایتسین! معاذ الله. || الله ایناند.
یرسون = خلافت یوقدر. || الله
ایلیک ویرسین! الله لا ویرسین!
بد دعا نیتیلده ترجاً دعا. || الله
بر، قسم مقام مننده. || الله بر
سوز بر، سوزدن دولیه جکئی
تأمین مقام مننده. || الله بلا ویر.
سین! بد دعا. || الله بیایر = الله
اعلم، خدا عالم. || الله بول،
بولسون! بد دعا. || الله بول
قورق = یامه، کناهد. || الله بول
قورقاز = ظالم، انصافیز. || الله
سلامت ویرسین! عزیمت ایدنلره
دعا. || الله صبر ویرسین! الله
صبر أجر احسان ایلده! بر آجی
و آفت حالنده سولنیر تسلی
دعای. || الله عشقنه! الله
حقیچون! اللهی سورسهك! قسم.

|| الله عقلر ویرسین! یولسز بر
حرکتده بولانلر حقنده. || الله
عمرلر ویرسین = دعا و تشکر
مقام منده. || الله قاوشدیرسون!
بر سودیکندن آیریلانه اولسان
دعا. || الله کریم! بر محرومیت
و احتیاج حالنده سولنیر تسلی
و امید دعاسیدر. || اللهم! ربم،
الهی! || الله ویرسین! بر نعمته
نائل اولانلر حقنده بیان محظوظ.
ظیت و اولیانلر حقنده دعادر.
|| اللهم سورسهك! الله عشقنه!
قسم. || آمان الله، آمان اللهم!
آمان یارنی! || الحکم لله! امر
اللهکدر، رضا و توکل تعبیری.
|| الحمد لله = شکر الله، اتمام
دعاسیدر. || العیاذ بالله! الله
صیغندق. || ان شاء الله = الله
ایسترسه. || بالله! تالله! والله!
الله حقیچون، قسم. || بسم الله =
اللهک امریله. || تجاوز الله عنه،
عن سیئاته = الله قصورینی عفو
ایتسین. || تعالی الله! مقام
حیرته دینلیر. || حسبنا الله =
الله بزه کافیدر. || رحمه الله (ذ)
رحمها الله (ث)، رحمها الله (ت)،
رحمهم الله (ج) و رحمة الله
علیه، علیها، علیهما، علیهم = الله
رحمت ایلده! اولولر حقنده دعا.
|| رضی الله عنه، عنها، عنهما،
عنهم = الله راضی اولسون! صحابه
و تابعین و سائر اعظم ملت حقنده
دعا. || سبحان الله! مقام تقدیس
و تعجیده مستملدر. || شهد الله =
الله شاهد مدر. || عفا الله عنه،
عنها، عنهما، عنهم = الله عفو
ایتسین. || علم الله = الله بیلیر،

اللی غروش ویا پاره و سائر
قیمتند سکه: بر الیلاک ذکر.
{س. سذ. عر. ج: آلام. ۱.
آلم (آغری، آجی، صابجی، و جم.
۲. کدر، درد، غم: الم چکمهك =
کدر ایتک، غم یمک. || ط.
اعضاء بدن اسملرینه اضافتله
و جعلی بر طاقم امراضك اساء.
میسنی تشکیل ایدر: الم اذن،
الم معده.
{س. (اصلی: آلام) معروف
آلم میوه که اکثریا یشیل ایله
صاری و بیاض آرمه منده اولوب
بعضاً بر طرفی و یا هر طرفی
آز چوق قمرزیه مائل اولور،
تفاح، سیب: آرناؤد، آماسیه، فریق
الماسی. || مج. یووارلاق شیء،
ظوب، کره جک: کوز، چکه
الماسی. || آجی الماء، دوه،
دیکن الماسی = نباتک انواعی.
|| بر الماسی = شکلی پشاته
ولذی المایه بکزر معروف
بر کوک که سبزه قیلندن اولوب
اتلی و زیتون یاغلی یمکی اولور.
|| الما باش = بر جنس اوردک.
|| الما کوزک = تیلکی پوستک بر
جنسی که کنارینه المادی دینور.
|| بر المانک یاریسی = پک مشابه،
زیاده بکزر. || قیزیل الما = وقتله
روما شهرینه اطلاق اولنوردی.
{س. ۱. اوباق کمیکنک
آلماجق (باشی، رضعه، تفاحه.
۲. چیقندیلی کمیک: یناق، چکه
الماجفی.
{س. الما صانان آدم.

{س. (یو. Ἀδάρμας)
آلماس (معروف ذی قیمت پارلاق
طاش که اک مقبول جنسنه
پرلانت دیرلر، جوهر، کوهر.
= ص. جوهر دن معمول ویا
جواهرله مزین: الماس یوزوک،
کوبه. || مج. پک عزیز و قیمتدار،
پک پارلاق و دلبر: الماسم، الماس
یارم. || الماس پارچه سی = پک
پارلاق و کوزل شخص.
{س. فا. (الماس =
آلماسپاره {م. پاره = پارچه }
الماس پارچه سی، پک کوزل و
پارلاق شخص.
{س. فا. (الماس =
آلماس تراش {م. تراشیدن یو.
تنق. } جامک اک مقبولی که
الماسله ویا الماس کبی یو تنقش
ظن اولنور، بلور، قریستال.
= ص. یو حالد اولان بلور.
دن معمول: الماستراش باردق.
{س. الماس و سائر
آلماسجی (مجوهرات یابان و
صانان آدم، جواهرجی.
{س. طو کمشات صو.
آلماسیه (یله شکر و سائر ددن
معمول بلور کبی پارلاق و
شفاف بر طاتلی: الماسیه طباعی =
بو طاتلی به مخصوص طباق.
{س. الما آغاجلرینی حاوی
آلمالق (باغچه، الما آغاجی اور.
مانلقی.
{س. ۱. الما ایله یابلقش.
آلمالی {۲. الما آغاجی چوق (بر).
{س. فا. (الم = کدر.
آلمزده (زدن = اورمق) درد
و کدره مصاب، آجی کورمش،
مکدر، غم دیده.

{س. (یو. Ἀδάρμας)
آلمک (یاخود اله مک. مض: الر.
قد. الکدن کچیرمک،
الکله چالقماق، الکله مک:
اونی الررده صکره خمور یابار.
ل. || مج. ۱. انجهدن انجبه
آرایوب طرایره رق تحری و
تفتیش ایتک. ۲. سچمک، انتخاب
ایتک. || انجبه ملک = دیننه
طاری ایتک.
{س. (یاخود اله مک. مض: الر.
آلمک (قد. (ایلیکی) المگه دن
کچیره رک صارمق: ایلیک ملک.
{س. ایلیک صارمقه
آلمگه (مخصوص بر قاج دکنکدن
و آغرجه بر قاعدیه صابلاشمش
بر ملک اوزرنده دور اوفق
طولاب: ایلیکی المگه آلق.
{س. یاخود الهمه. ص. ۱. الکدن
آلمه (کچیرلمش، التمش: اله اون.
۲. سچلمش، انتخاب اولنمش:
اله کومور.
{فج. ۱. الکدن کچیرمک:
آلمک (پرنج اونی بو الکله
النز. ۲. مج. تحری و تفتیش
اولنق. ۳. سچلمک، انتخاب
اولنق.
{سذ. ج. عر. فد: لوح.
آلواح (با: لوح.
{سذ. ج. عر. فد: لون.
آلوان (با: لون. = ص. تر. فد.
بر قاج رنگلی، رنگارنگ، آلا.
جهلی: ألوان کاغد، ألوان باصمه.
{ترکیب عر. (ال =
آلوداع (حرف تعریف. وداع =
آیرله [الله ایصمارلادق، الله
امانت اولک: الوداع ای خاک
حسرت، الفراق ای سنک غم!]

اولئان مواد مأكوله نك طما.
مارلر يائلسى.

امتعہ { سذ. ج. عر. فد: متاع.
با: متاع.

امتلاء { سذ. عر. } «ملاء» دن
{ مص. افعال } ۱. طول: صهر نچك يا غمور صوبيله امتلاسى

۲. طولفونلق: امتلاء معده = معده طولفونلقى. ۳. ط. قان طورمه، قان طولانمه: امتلاء اوعيه، امتلاء دم، امتلاء كليه.

امتناع { سذ. عر. } «منع» دن
{ مص. افعال } ۱. ايستمه.

مه، يايتمه، چكتمه: امضادن امتناع ايديور. ۲. امكانسزلق، ممكن اولمايش.

امتنان { سذ. عر. } «من» دن
{ مص. افعال } باشه قاقه، منت: احسان بي امتنان.

امتياز { سذ. عر. ج. امتيازات.
{ «ميز» دن مص. افعال }

۱. ديكرلرندن آيرله، فرقى اوله، فرق، تفوق: بين الاقران

امتيازى واردر. ۲. تمتعلى، مصرفلى ويا مسئوليتلى برايشك

بشقه لرى يايه مامق اوزره بر آدم ويا شركت و هيئته تخصيصى،

مساعده مخصوصه، رخصت: دمير بول، واپور، معدن،

فابريقه، غزته امتيازى: امتياز رخصتنامه سى، برائى. ۳. استثناء،

معافيت، حقوق استثنائيه: او خاندانك بعض امتيازاتى

واردر. ۴. بر مملكتك كندينه مخصوص نظاماتله و نيم مستقل

صورته اداره اولفق صلاحيتى، مختاريت اداره، اداره مختاره: بلغارستانك امتيازى. || امتياز

نشاني = دولت عثمانيه ده پادشاه زمان شوكتلو سلطان عبدالحميد

خان ثاى افندمر حضرتلى جانب اشرفدن ايجاد بيوريلان بر نشان

عالى. || امتياز مداليه سى = بو نشانه مربوط عد اولئان

مداليه كه آلتون و كموش جنسى واردر. || صاحب امتياز = امور

نافعه دن بر ايشك ويا بر فابريقه وغزته وسايره نك امتيازنى حائر

اولان آدم: فلان غزته نك صا. حب امتيازى.

امتيازلى { سذ. ۱. امتيازى
{ اولان، بشقه لرندن

فرق اولئان، ممتاز. ۲. حقوق استثنائيه نائل، بعض مكلفاتدن

مستثنا: بو عثريت امتيازليدر. ۳. صورت مخصوصه ده وبشقه

لرى يايماق شرطيله رخصت و مساعديه مظهر: كبريت فابريقه

سى امتيازليدر. ۴. مختاريت اداره يه نائل.

امتيازى { سذ. عر. ۱. امتيازيه.
{ امتياز واستثنا ويا

مساعده مخصوصه يه منسوب و متعلق: حقوق امتيازيه؛ شرائط

امتيازيه. امثال { سذ. ج. عر. فد: مثل.

با: مثل. = تر. فد. ۱. مانند، شبيه، نظير: بونك امثالى

يوقدر، امثالزدر. ۲. نمونه، بر مساعده ويا ديكر معامله

رسميه ده صراحت قانونيه بدل نمونه تطبيق واستنادكاه اوله

بيله جك وقته سابقه: امثال يوقدر؛ بشقه لرينه امثال اولماق

شرطيله بوكا مساعده اولمشدر.

|| س. امثال رقى = بر كمك قاج مثلى اخذ واعتبار اولنه جفنى

كوسترن رقم. || ضروب امثال. با: ضرب مثل.

امثالسىز { سذ. مانندسز، اشى يوق، بي نظير.

امثيله { سذ. ج. عر. فد: مثال. ص. عر. با: مثال. || د. صرف

عربى نك افعالى تصريفاتنه نمونه اولقى اوزره يالكز ثلاثى

مجردك برنجى بابندن «نصر» فعلنك تصريقى جدوللرى؛ امثله

مختلفه = ماضى، مضارع، مصدر كى صيغ مختلفه دن تصريف

اولئانلرى؛ امثله مطرده = يالكز بر صيغه نك غائب، مخاطب،

متكلم، مذكر، مؤنث ومفرد، تثنيه، جمع اوله رق تصريقى.

امجاد { سذ. ج. عر. فد: مجد. با: مجد.

امجد { سذ. عر. ج. اماجد. امجد { «مجيد» دن سته. [

دها ياخود بك مجد وشرف و علو صاحبي: جد امجد حضرت

پادشاهى؛ اقتضار الاماجد والاكارم.

امجه { سذ. عر. ۱. امكجه { ياخود همجه } عمومك

ياردىميه وال برلكيله كوريلن ايشه اطلاق اولنور: امجه كوتى،

امجه ايش. { «مجي» صورتنده دخی يازانلر واردر. [

امجيك { سذ. } «امك» دن [مه، مئدى، بستان.

امحاء { سذ. } «محو» ماده سنى افعال بابندن كتيره رك تركجه ده

بولقى قوللانور لر سه ده، عربيه ماده مذكوره افعال بابندن

اصلاكلز؛ وذاتاً محو متعدى اولديغيجون، او بابدن كتيرلسنه

حاجتده يوقدر. يالكز ميم مشدده نك كسريله «انحاء» دن

مبدل افعال بابندن «امحاء» واردر، كه محو و نابود اوله

معناسنه كليز، بوده لسانمزده مستعمل دكلدر.

امداد { سذ. عر. } «مدد» دن مص. افعال [۱. يارديم، معاونت، ناچار قالمش

بر آدمك يارديمينه يتيشمه: بكا امداد ايتدى، امدادمه يتيشدى؛

سز امدادمه يتيشمه ايديكر بو ايشك ايچندن چيچه ميه جقدم.

۲. كندىندن قوتلى بر دشمن قارشيسنده بولنان بر قوماندان

ياخود فرقيه معاونت ايتك اوزره كوندريلن عسكر: امداد

بكليوردى؛ امداد كلدى.

امدادجى { سذ. ۱. يارديم ايدن، يارديمجى: الله امدادچيكر اولسون! ۲.

يارديمه كوندريلن عسكر: امداد. جى بلوك، امدادجى عسكر.

امدادى { سذ. عر. ۱. امداديه. امدادى { امداد و معاونته

منسوب ومتعلق: فرقه امداديه. امدى { با: امدى.

امدير مك { سذ. امكه سوق و ايشه ايجاد ايتك، مص

ايتدير مك، امزير مك: چوجفه مه، سوت امدير مك؛ ياره يى

برينه امدير مك. سذ. عر. ج. آوامر. ۱. امير { بيورمه، بيوروق، فرمان:

فلان امر ايتدى؛ كيتمكه امر آلام؛ امر عالى، امر نظارتبناهى؛

امر سزكلدر؛ امر وفرمان حضرت من له الامر كلدر = محركات

رسميه نك نهايتنده يازلمسى معتاد ظرافت تعبيرى. ۲. بر مقام

تاليدن بر ايش حقنده امرى حاوى يازيلان ورقه، امر نامه:

نظارتدن بر امر كلدى؛ مأمور. ريتكز حقنده امرى آلديكز مى؟

{ مقابلى «نهي» ايسه ده، لسا. نمزده امر نهى مقامنده دخی

قوللانيلير: [بكا كيتمه ديه امر ايتديلر، يعنى بخى كيتمه دن نهى

ايتديلر. ۳. ط. طيبك ترتيب و تنبيه، رچته. ۴. د. فلكك ياپ

ويا ياپسون كى امر معناسنى افاده ايدن صيغه سى، كه مخاطب

وغاڭى اولور. عرب صرفيوى مخاطبته «امر حاضر» ويا سا.

دهجه «امر» و غاڭينه «امر غائب»، و منفيلينه ده «نهي حاضر» و «نهي غائب» ديرلر.

|| امر الهى، اللهك امرى = قدر الهى. || امر حق واقع اولقى =

وفات. || امر بالمعروف نهى عن المنكر = شرعاً يابلسى اقتضا

ايدن ايشلرى ترويچ و منهياتى منعه چالشمه. || امر حق =

وفات: امر حق وقوعنده. || اولو الامر = شرعاً خلقه امر

ايتكله وخلق امر لرينه اطاعتله مكلف بولنان ذوات كه خليفه

مسلمين ايله وكيلىلريدر. || امر قولى = آلدىنى امرى اجرايه

مجبور بولنان و او خصوصه رأى ومطالعه بيان ايده مين آدم.

|| ح. امره محرر سند = بونو. سذ. عر. ج. امور. ايش، امر { شى، ماده، مصلحت،

خصوص، كيفيت: بو بر امر عظيمدر؛ اسكان مهاجرين امرنده

چوق غيرتى سبق ايتمشدر؛ امور خارجيه، داخله، نافعه؛

امور سياسيه، ملكيه، عسكريه تجاريه، بريه، بحريه. || آخر الامر = انك نهايت، عاقبت. ||

ايتداى امرده، اول امرده = انك اول. || نفس الامر = ذات ماده، اساس مصلحت: نفس

الامر = موافق بر ايش. || امور بيتيه، خصوصيه، ذاتيه = بر

مأمورك غير رسمى و كندينه عائد ايشلرى. || امور مأموره =

هر مأمورك اجرا ورؤيتيله مكلف اولديغى ايشلر.

امرا { سذ. ج. عر. فد: امير. با: امير. || ع. پاشا عنوان.

تنى حائر اولميان فرمانلى بيوك ضابطلر، ميرالاي، قائم مقام و

بيكباشى رتبه لرنده بولئانلر: امراء عسكريه؛ ارکان و امرا و

ضا بطان. || امير الامرا = ۱. خلفاء عباسيه زماننده آل بويه

وسلچوقيلردن امور عسكريه يه وضبط وربطه بافق صورتيله

بفداد ده مقيم اولانلره ويريلن عنواندر. ۲. اليوم رتب ملكيه.

دن اصطلح عامره ايله مير ميرائلق آره سنده بر رتبه يى

حائر اولان كيسه كه عنوانى عزتلو باشادر.

امرار { سذ. عر. } «مرور» دن مص. افعال [پكير. مه: آخر طوپلرى بو كوپريدن

امرار ايتك تهلكه ليدر؛ امرار وقت ايتك = وقت پكير مك.

امراض { سذ. جر. عر. فد: مرض. با: مرض. }

امرد { ص. عر. } «مرد» دن صقالی جیقماش، توگسز: شاب امرد = دها بیخی صقالی کله مش دلیقانی.

امرنامه { س. فا. } امر. نامه { بر امری حاوی تحریرات رسمیه که مافوقدن مادونه یازیلیر: امرنامه نظام رتبه‌های: امرنامه سامی = مقام صدارت عظمادن یازیلان محورات. — ظرافت طریقیله خصوصی مکتوبله دخی امر. نامه دینلوب تعبیر سؤ استعمال اولنور: امرنامه عالیبرخی آلدن.

امرتک { با: امرتک. }

امرود { س. فا. } آمود. ل.

امزجه { سذ. جر. عر. فد: مزاج. با: مزاج. }

امزیرمک { یا امرمک، فد: (چوجفه) ممه ویا صنعی امزیرمک، ارضاع.

امزیرک { س. } «امک» دن [چوجفک آغزینه

آلوب امدیکی ممه نک تبه‌سی، دوکمه‌سی، حله. ۲. ممه بدل چوجقلره سوت ویرمک ایچون مستعمل آغزی ممه اوجی شکنده لاستیقلی شیشه: سوت نینه قهرنی چکمکدن ایسه چوجنی امزیرکله بملک دها اییدر. ۳. چوجقلرک صو ایچمه‌سنه مخصوص کوچک ابریق لوله‌سی. ۴. یکی طوغان چوجقلره تولبند ایچنه

صاریلی اوله‌رق امدیربان شکرلی بادم ازمه‌سی.

امزیرکی { ص. ۱. ممه ده چو. جفی بولنان، چوجفه ممه ورن (قادرین): امزیرکی قادینلرک اینی بسلنسی شرطدر. ۲. لوله‌لی (ابریق و یا دیگر قاب).

امساک { سذ. عر. } «مسک» دن مص. افعال ۱. بر شیشدن ال چکوب ضبط نفس ایتمه، اجتناب، پرهیز: طعامدن، غیبتدن امساک ایتمی. ۲. وقت معیننده اوروجه بدأ ایتمه و بونک موسمه کوره وقت شرعیسی: امساکدن صکره یاتدم: شمعی امساک قاچده‌در؟ ۳. یز ایچمز آدمک حالی، بخل، خست، جمریک: بو درجه‌ده امساکله آرتدیربله جق آتجه اکسیک اولسون.

امساکیه { سذ. عر. } رمضانده جدوللی ورقه.

امشمک { فل. } (قوزیلر) دینه دینه سوت امک.

امصار { سذ. جر. عر. فد: مصر } بیوک شهرلر:

امصار وبلاد. [مفردی اصل اسم خاص اولوب، بعده عربلر طرفندن هر بیوک شهره اطلاق اولمش، وبصورته ده جملند. یرلشدر. تاتیسه‌سی اولان «المصران» دخی کوفه ایله بصریه اطلاق اولنوردی.]

امصاص { سذ. عر. } «مص» دن مص. افعال [امدیرمه، چکدرک یوتدیرمه ویا

ایجری به آلدیرمه: ص. وده حل اولمش علاجی شریفه به امصاص ایتمک.

امضاء { سذ. عر. } «مضو» یا «مضی» دن مص. افعال ۱. یازلمش بر مکتوب وسند وسائرته نک آلتنه کندنی اسمی یازمه: امضا ایتمک، آتقی، قومق = امضالامق: سندنی امضا ایتمی: بر توصیه نامه یازوب کندیسنه امضا ایتمی. ۲. مکتوب وسند وسائرته نک آلتنه یازلمش صاحبک اسمی: بو سندک امضاسنی طانیرمیکسز؟ مکتوبک امضاسنی اوقویه مدم: وضع امضا ایتمک = امضا قومق، امضالامق: واضع امضا، صاحب امضا = بر سند وسائر ورقه‌نی امضایتمش اولان. [اصل معناسی کچیرمه واجرا و انفاذ اولوب، علی الخصوص بیع وشراکتی معاملاتک اجرا سندنه قوللایلیر: سندات و سائر معاملاتک اجرایی ایسه اکثریا امضایه متوقف اولد. یغندن، بو مناسبتله لغت مولده اولقی اوزره، لسانزده مستعمل معنایه ده کلشدر.]

امضالامق { یا امضالامق، فد: امضا ایتمی: بر توصیه نامه یازوب کندیسنه امضا ایتمی. ۲. مکتوب وسند وسائرته نک آلتنه یازلمش صاحبک اسمی: بو سندک امضاسنی طانیرمیکسز؟ مکتوبک امضاسنی اوقویه مدم: وضع امضا ایتمک = امضا قومق، امضالامق: واضع امضا، صاحب امضا = بر سند وسائر ورقه‌نی امضایتمش اولان. [اصل معناسی کچیرمه واجرا و انفاذ اولوب، علی الخصوص بیع وشراکتی معاملاتک اجرا سندنه قوللایلیر: سندات و سائر معاملاتک اجرایی ایسه اکثریا امضایه متوقف اولد. یغندن، بو مناسبتله لغت مولده اولقی اوزره، لسانزده مستعمل معنایه ده کلشدر.]

امضالامق { یا امضالامق، فد: امضا ایتمی: بر توصیه نامه یازوب کندیسنه امضا ایتمی. ۲. مکتوب وسند وسائرته نک آلتنه یازلمش صاحبک اسمی: بو سندک امضاسنی طانیرمیکسز؟ مکتوبک امضاسنی اوقویه مدم: وضع امضا ایتمک = امضا قومق، امضالامق: واضع امضا، صاحب امضا = بر سند وسائر ورقه‌نی امضایتمش اولان. [اصل معناسی کچیرمه واجرا و انفاذ اولوب، علی الخصوص بیع وشراکتی معاملاتک اجرا سندنه قوللایلیر: سندات و سائر معاملاتک اجرایی ایسه اکثریا امضایه متوقف اولد. یغندن، بو مناسبتله لغت مولده اولقی اوزره، لسانزده مستعمل معنایه ده کلشدر.]

امضالاشمق { ف.ش. } امضا ویروب ویرمکه برابر دیگر صورتی امضا ایتمدیروب آلمق: ایسه

قرار ویردکسه ده امضا. لاشه مدق.

امضالامق { یا امضالامق، فد: (بر یازیلی کاغذک) آلتنه کندنی اسمی یازمق، اسمی یازهرق قبول وتصدیق ایتمک: یازدیغک سندنی امضا. لادم: مضبطه فی امضالامق ایستمدی.

امضالانمق { یا امضالانمق، فج. } آلتنه اسم یازیلر. رق قبول وتصدیق اولنمق: مضبطه امضالاندی.

امطار { سذ. جر. عر. فد: مطر. با: مطر. }

امعاء { سذ. جر. عر. } (فد: معی غیر مستعمل) تس. باغر. صاقلر: امعاء دقیقه = اینجه باغر. صاقلر: امعاء غلیظه = قالین باغر صاقلر. ط. اختناق، استر. خاء، التصاق، التهاب امعاء = باغر صاقلره عائد مختلف امراض.

امعان { سذ. عر. } «معن» دن مص. افعال ۱. مبالغه ایتمه، برایشده پک ایلری وارمه: امعان نظر = جوق و دقتله باقه. ۲. دقت، جهد، اهتمام: نظر امعانه باقق.

امک { س. ۱. چالیشمه، سعی، جهد: بو ایشه امکم کچمشدر: امک ویرمک = چالیشمق، جهد ایتمک. ۲. زحمت، یور. غونلق، رنج، تعب: امک چکمک: جوق امکله وجوده کلش بر ایشدر. ۳. سعی حق، چالیشمه قارشیلغی، اجرت: امکی ویریکز.

امکان { سذ. عر. } «مکانه» دن مص. افعال [امکن اوله، اوله بیله جک حالده بولمه، دائرة اقتدار داخلنده اولیش: بو ایشک امکانی وارددر = ممکن، اوله بیلیر: امکانی یوقدر = ممکن دکدر، اوله ماز: درجه امکانک خارجنده در: عدم امکان = ممکن اولمایش، امکانزلق: حدیم الامکان = امکانز، محال. (ترجه «امکانز» دن ترجمه در.)

امکانسز { ص. امکانی اولمیان، ممکن اولمیان، محال. } «مکنسز» دیمک خطادر.

امکانسزلق { س. ممکن اولما. } یش، عدم امکان، محال اوله: بو ایشک امکانسزلقی معلوم ایدی.

امکدار { س. جر. } امکداران. ترکب سقم. امکی سبق ایتمش، قدم و مکافاته استحقاق قزائمش مأمور، خدمتچی و سائر: امکدار بر خدمتچیسی وارددر: امکداران بندگان میاننده.

امکدارلق { س. امکی سبق } ایتمش قدملی ما. مور و یا خدمتچینک حال و صفتی: امکدارلقده اوندن ایلری کیمسه یوقدر: اونک امکدارلغی نظر اعتباره آلتیلیدر.

امکداش { س. امک و سعی و عمل آرقداشی، امکداولقدده رفیق، قیویولدایی. } ص. ۱. چالیشمق سزین امکسز { وزحمتزجه وجوده کلن: امکسز بر ایشدر. ۲.

اوگی (اولاد): امکسز بر اوغلی، قیزی وارددر.

امکملک { یا امکملک، فل. ۱. چالیشمق، چبالامق. ۲. (اوافق چوجق) یورمه کچبالامق، دپه لئک.

امکلی { ص. سعی وجهله وجوده کلن و یا حصولی سعی وجهله متوقف اولان: جوق امکلی ایشدر.

امکن { (افعال بایندن امکان فعل ماضیسی اولوب شو تعبیر عربیده مستعملدر:) مهیا امکن = ممکن اولدینی قدر، درجه امکان داخلنده.

امکینه { سذ. جر. عر. فد: مکان. با: مکان. }

امل { سذ. عر. جر. } آمال. ۱. اتمک. ۲. شدتلی آرزو، حرص، طمع: امله دوشمک: بر طاقم آمالده بولمق. || طول امل = نائلیتی بعید شیلر امید و آرزو. سی، یتیمز توکمنز حرص جاه.

املاء { سذ. عر. } «ملا» دن مص. افعال [طولدیرمه معناسیله کثیر الاستعمال ایسه ده، عربیده ذاتاً ثلاثی مجردی طولدیرمق معناسیله متعددی اولدیغندن. افعال بایندن اصلا بو معنایه کلز.

املاء { سذ. عر. جر. } امالی. «ملو» دن مص. افعال، ودها طوغریسی «املال» دن مبدل [۱. سویلیوب برینه یازدیرمه: تألیفاتی تدریس ایدرکن طلبه‌سنه املا ایدردی (ایتدیرردی دیسه ملی): بو

کتاب املا طریقله یازمشدر.
(بو معنا ایله لسانمزدہ یک مستعمل دکل ایسه ده، مکتب و تدوین لساننده ازم اولدیغندن، استعمالی ضروریدر.) ۲. بر لسانک عبارت سنی درست یازمق علی: بو آدم املا یئیز؛ چو جقلره املا اوکرتلی؛ املا سز مکتوب؛ املا به کلک = یازله ییلك؛ املا به کله مک = یازله مامق. (بو ایکنجی معنا عربیده یوقدر، لکن هر کس املا طریقله یعنی بشقه سنک آغز دن سولیدیکنی درست یازم ییلك ایچون، بوعله محتاج اولدیغندن، برنجی معناسندن تولد و تحصل ایتشد. ذاتاً فصیح عربی سولین عربلر بو معنایه دلالت ایدمک بر لفته یک او قدر محتاج دکلر در، زیرا تلفظ لری حروفی آرمه کافیدر؛ (س) ی (ص) یاخود (ث)، و (ح) ی (خ) یاخود (ه) یازمق اولر ایچون متصور دکلر. بناءً علیه، بز املا بی فارسیده دخی سرعی اولان بوایکنجی معنا ایله قوللا نمقدن احتراز ایتمه ملی، وجین خطنه یا قیشان «رسم خط» تعیری قبول ایتمه ملیز. || مج. املا به کله مک = اصلاحی ممکن اولماق.

سند. ج. ع. ف. د. { **املاح** } ملخ. با. ملخ.
{ **املا سز** } ص. املا سی یولنده زلامش، حروفی نابعمل یازمش: املا سز بر مکتوب. = ح. درست اولمیه رقی، یا کلیش: املا سز یازبور.

{ **املا سز لقی** } س. املا یا کلیشلقی، (بو عبارت حروفنک نابعمل یازمسی: املا سز لقی صا. جنبه یازی ییلمکدن استفاده ایتدیرمز.)
سند. ج. ع. ف. د. { **املاک** } ملک. با. ملک. = تر. ف. د. { **املاک** } امیریه «دن مخفف» میری به عائد اراضی: بوتارله، بو چقتلک املا کدر. { **املیک** } ی. چکلوب مص اولمق: یزه دوکیان سوت ایلز؛ یکینک مهمسی املیک ممکن میدر؟ { **املیق** } یاخود ابلیق. با. { **امم** } س. ج. ع. ف. د. امت. { **اممک** } ف. د. نفسله چکوب جذب دی بدن امه رک ایچدی؛ مهم، طبوداغنی، پارماغنی اممک. || پارماق اممک = حیرتده قالمق، پارماق ایصیرمق. || سوت اممک = مهمده اولمق: حالاً سوت امبور. || قاتی اممک = نه سی وارسه آلمق. { **اممه** } س. اممک فعلی، مص، جذب: چو جفک سوت اممه سی. = ص. اممکه حاصل اولان: اممه طلومبه = صوبی جذب ایدمک ویرن طلومبه.

{ **امن** } سند. ع. ۱. قورقوسز. لقی، امینک، امنیت: امن وامان. ۲. راحتق، استراحت، آسودگی، آسایش: مملکتده امن و آسایش برکالدرد.

{ **امن** } سند. ج. ع. ف. د. { **امن** } امین. با. امین. { **امیت** } س. ذاتاً مصدر او.

مصدریت الحاقیه حاصل اولمش یا کلیش بر لفت اولوب، عربی دکلدر. ۱. امینک قورقو. سز لقی: تنها سواقدرده کجه امنیت محافظه ایچون متصل قول کردیریلر. ۲. گوگنمه، اعتماد، وثوق: او آدمه امنیت جا ژر دکلدر؛ بو آدم شایان امنیتدر؛ بن کندیسنه امنیت ایتدم. || امنیت سوء استعمال ایتک = بشقه سنک امنیت ایتدم سندن بالاستفاده طولاندیرمغه قالدیشمق. || امنیت صندیقی = اوفقی تفک معاملاته کبریشن بر نوع بانقه. || امنیت عمومی = بر مملکتک ضبط و ربطنده و امور ضابطه. ج. اولان امینک و آسایش.

{ **امینیت سز** } ص. ۱. امنیت و آسایشدن عاری. ۲. امنیت و اعتماد شایان اولیان: امنیتیز آدمدر. ۳. کیمسه به امنیت و اعتماد ایتین.

{ **امینیت سز لک** } س. ۱. امنیت و آسایش قندا. ۲. اعتماد و وثوقه شایان اولماش.

{ **امینیتلی** } ص. ۱. امنیت و آسایش: ایشی بر کال اولان: امنیتلی پردر. ۲. وثوق و اعتماد شایان، امین: امنیتلی آدمدر.

{ **امینه** } س. ع. ج. امانی. { **امینه** } «منی» دن ۱. اومو، امید، امل. ۲. آرزو، ایستک. ۳. مقصد، نیت، قورندی: تجارتجه بر بیوک ثروته نائل اولمق امینه سیله دیار غربته کتیدی.

{ **اموات** } ص. سند. ج. ع. ف. د. میت. با. میت. || ارا. ضی. اموات = هیچ ایشلمه مش خالی یرلر.

{ **اموال** } سند. ج. ع. ف. د. مال. { **امواه** } سند. ج. ع. ف. د. ماء. { **امور** } سند. ج. ع. ف. د. امر. = تر. ف. د. اهمیت ویریلن ایش، وظیفه: بن اولیه شیشلری امور ایتیم = وظیفه ایتیم، اهمیت ویریم؛ نه امورک؟ = نه وظیفه ک؟ نه که لازم؟

{ **امور آشنا** } ص. فا. ج. امور. { **امور دیده** } ص. فا. ج. امور. دیدن ایش کورمش، تجربه لی، کار آزموده.

{ **امور سائمق** } ف. د. وظیفه ایدنک، اهمیت ویرمک، نظر اهمیت آلمق: ایشی آکلا تدم سه ده هیچ امور سائمدی.

{ **امومت** } س. ع. «ام» دن { **اممات** } سند. ج. ع. ف. د. ام. || بر علم و فتنه یازمش اک باشلی کتابلر که مندرجات لری اساس و سند حکمنده در، نخوده سیبویه ک کتابی کی.

{ **امهال** } سند. ع. «مهال» دن مص. افعال { **امهال** } ویرمه، بر مدت دهها مساعده ایتمه، تأخیر و تعویق: حق تعالی

طریق مشروعدن صاپانلرک جزاسنی ویرمه ده امهال ایتن، امهال ایدر.

{ **ام** } ص. ع. «ام» دن سم. { **ام** } یعنی والده سندن فصل طوغمش ایسه اوله قالوب اوقوبوب یازمق ییلین، اوقوماش. (او قومق ییلکسزین کافه علوم و حقایق لدنییه مظهر و واقف اولمزدن طولانی فخر عالم (صلی الله تعالی علیه وسلم) افندمز حضرت لرینه وصف اولور.)

{ **امی** } ایله «جاهل» آردسته چوق فرق وارد: امی یا لکر اوقو. یوب یازمق ییلیندر؛ جاهل ایسه ولو بر آز اوقوبوب یازمه ییلسه برشی ییلین ناداندر. هرامی جاهل دکلدر؛ آدان کور طوغمش نییه ذوات یکمشدر، که بالطبع اوقوبوب یازمقدن محروم اولدقلری حالده، اکثر علوم و فنونده اتمه صرسته یکمشلردر.

{ **امیل** } سند. ج. ع. ف. د. میل. { **امید** } ص. فا. [شعرده بعضاً میک تشدیدله اوقونور.] اومو، اومه، امل، مأمول: امید ایتک، امید اولمق = اومق: امید ایدبورم، امیدم واردرد، اومارم؛ امید کیتمک، قطع امید ایتک = مایوس و نومید اولمق: امید ویرمک = اومدیرمق، مأمول ایتدیرمک: امیدله یاشامق = دائماً امید ایدوب ده املنه نائل اوله مامق. || ه. امید برونی = آفریقانک منتهای جنوبنده کی برون و او جوارلردن عبارت مملکت.

{ **امید بخش** } ص. فا. [امید. امید بخش] بخشیدن { **امید** } ویرن، امید ایتدیرن، امل

اواندیران: بکا امید بخش بر طاقم سوزلر سولیدی.

{ **امید سز** } ص. ۱. امیدینی نومید: بن بو خصوصده امید سزم. ۲. امید ایدله مین، غیر مأمول: عجیبی عسکرله غلبه امید سزدرد. ۳. حیانتدن و خلا صندن امید کیش، قورتلشی مأمول اولیان، آغرخسته: امید سز بر خسته سی واردرد؛ امید سز بر حالد بولنیور.

{ **امید سز لک** } س. ۱. مأمول سیت، نومیدلک: قوماندانک امید سز لکی عسکرکده غیرتی کسر ایتدی. ۲. اوموله مایش، مأمول اولماش، مأمول اولمامه: مظفریتک امید سز لکی فکری مغلوبیتی تسریع ایتدی. ۳. قورتلشدن امید لک کیش او لمی: خسته دون امید سز ایدی، بو کون حالده او امید سز لکی تخفیف ایدمک بر تبدل کورندی.

{ **امید گاه** } ص. فا. [امید. گاه] اورادن برشی اومیلان محل و مقام: یکتا امید گاهم سز سکر. [سزده در دیمه ملی.]

{ **امید وار** } ص. فا. امیدلی، امید وار اولمق = اومق.

{ **امیر** } «امر» دن ص. ۱. بر قوم و یا مملکتک باشی، یک رئیس: مسقط، ریاض امیری. ۲. بیوک بر خاندانه منسوب، نجیب، اصل ذات. ۳. تر. شریف

معنايه كلز. || امير آخور. ياخود مير آخور. با: آخور. || امير الامراء. با: امراء. || امير الجيش = اسكى عرب حكومتلرنده سر عسكر، باش قوماندان. || امير الحج = حجاجك ايشلرينه نظارت ايتك اوزره جانب جليل خلافت عظامدن منصوب ذات. || امير مکه مكرمه = مکه مكرمه وجوارلرى شرفا وساداتيله عربانك ايشلرينه باقى ووالى ايله برلكده آسايشى محافظه ايتك اوزره جانب جليل المناقب خلافت عظامدن نصب وتعيين بيوريلان و «شريف» عنوانيله دخى معروف اولان شرفادن برذات. || امير المؤمنين = خليفه اقدس اسلام. (الك اول بو عنوانى حضرت عمر الفاروق رضى الله عنه افندمر آلمشدر). - فارسيد ههزه نك اسقاطيله (مير) دينلوب، بو دخى لسانزه كچكشدر. با: مير. امير غمقى || با: ايمز غمقى.

اميك || س. «امك» دن || امكدن چورومش بر، امه اثرى، برهسى.

امين || س. «امينه» ج: امين (امن). «امن» دن ص. ||

۱. قورقوسز، قورقاز، امنيت صاحي: بوراده كندى اومده ككى امين. ۲. شبهه ايتمين، مونوقا بيلن: ايشك بويله اولد. يفتدن امين ميسكز؟ ۳. برينه امنيت و وثوق واعتماد ايدن: بن او آدمدن امين ايدم. ۴. قورقايه جق، امنيتلى: بوراسى

امين يردر. ه. كنديسنه امنيت اولسه بيان، موثوق، معتهد: كنديسى امين آدمدر؛ امين بر آدمله كوند ركز. || آلاى امين = بر آلايك امور حساييه سنه باقان ضابطه كه بيكباشينك مادوننده در. || بلوك امينى = بر بلوك امور حساييه سنه باقان كيمسه كه چاوشك مادوننده در. || صنديق امينى = وزنه دار، صندقكار. || فتوى امينى = باب مشيخته علمادن بيوك مأمور. آمينيك || س. امين اولان آدم و يا محلك حال وصفى، امنيت. با: امين. || رسومات، شهر امينلى.

ان || ح. «ان» دن || اولوب، بعض تركيبات عر. به ده بولنور: || ان شاء الله = الله ايسترسه.

اناء || س. «اناء» قاپ، حقايق، صحن و تجربه ودستى ككى ظروف. || جمعى دهها مستعملدر: || اوانى زر وسيم.

انابت || وانا. س. «انوب» دن مص. افعال || ۱.

معاصيدن توبه ايله حقه رجوع اتمه. ۲. بر مرشده مراجعتله طريقتده داخل اوله: فلان ذاتدن انابه آلمشدر، اخذ انابت ايتشدر.

انات || س. «نبا» دن || س. «نبا» دن || قادينلر، قينلر: انات مكتب رشديسى: «ههزه نك ضميمه تلفظى غلطدر. ||

اناجيل || س. «انجيل» دن || س. «انجيل» دن || انجيل. با: انجيل.

انار || اناره فعلندن و افعال با: بشدن ماضى اولوب، دعا

مقامنده اولان تركيب آتيدمه قوللايلير: انار الله قبه = حق تعالى مزاريخى تنوير ايتسين.

اناره || س. «نور» دن مص. افعال || نورلاندن. مه، تنوير. || تنوير دهها مستعملدر. ||

انام || س. «انام» دن || س. «انام» دن || ناس: بين الانام = خلق آره سنده: سيد الانام = فخر كائنات (صلى الله عليه وسلم) افندمر حضرتلرى.

انامل || س. «انامل» دن || س. «انامل» دن || انامل. با: انامل.

انانيت || س. «انانيت» دن || س. «انانيت» دن || بنلك، غرور، خود بينك.

انائى || س. «انائى» دن || س. «انائى» دن || يابلس ايسه ده عربيدمه مستعمل دكلدر. || كندى بر شئ ظن ايدر مغرور و جاهل ويياغى (آدم): انائيك بريدر.

انائيت || طوغريسى انائيت در. با: انائيت.

انائيك || س. بنلك و مغروريتله قارشيق جهالت و بياغلىق.

انباء || س. «نبا» دن مص. افعال || خبر و برمه، اخبار: كيفيتك انباء بيورلى مختلدر.

انبات || س. «نبا» دن مص. افعال || ييتيمسى موجب اوله: فدانلرى انبات ايدن قوت.

انبار || س. «انبار» دن || س. «انبار» دن || مغرب اولوب جمع دكلدر. جمى انابير و انبارات كليرسه ده،

سيد: امير صوبى. || جمعى بو بزه مستعمل دكلدر. تركبه «انبار» ولسان عوامنده «هانبار» تلفظ اولنور. ۱. ذخيره و سائره وضع و حفظنه مخصوص محل: ذخيره انبارى. با: انبار.

انباز || س. «انباز» دن || س. «انباز» دن || اورتاق، شريك: حق تعالانك انبازى بو قدر.

انبان || س. «انبان» دن || س. «انبان» دن || طغارجق. ذ.

انبرباريس || س. «انبرباريس» دن || س. «انبرباريس» دن || با: انبرباريس.

انبساط || س. «انبساط» دن مص. افعال || ۱. يائله، آچله: قورشون دوكلهه انبساط ايدر. ۲. ايچ آچله، فراحلاغمه، انشراح: انبساط خاطر، انبساط درون، انسانه بر انبساط كلير. || ط. انبساط قلب = يوركك يائلسنى موجب مرض.

انبويه || س. «انبويه» دن || س. «انبويه» دن || نبا. ت. جرا. انجه بورى، بورجق.

انبويى || س. «انبويى» دن || س. «انبويى» دن || نبا. جرا. انجه بورى شكل و صورتنده اولان.

انبور || س. «انبور» دن || س. «انبور» دن || آتشي قارشيدن بروب طو. تيشديرمه مخصوص دمير اوكسو، اوچر.

انبوه || س. «انبوه» دن || س. «انبوه» دن || فاكروه، جماعت، غلبه لك، ازدحام. ذ. ولس.

انبياء || س. «انبياء» دن || س. «انبياء» دن || فاكروه، جماعت، غلبه لك، ازدحام. ذ. ولس.

انبيق || س. «انبيق» دن || س. «انبيق» دن || (Anبيق) س. «انبيق» دن || كئول و عطريات وسائر

تقطيرينه مخصوص آلت: انبيقدن چكمك = قطير ايتك.

انتاج || س. «انتاج» دن مص. افعال || تيجيه و برمه، موجب اوله، توليد اتمه: معا. ريك انتشارى صنايع و تجارتك ده ترقيسى انتاج ايدر.

انتاج كرده || ص. «انتاج كرده» دن || ص. «انتاج كرده» دن || اوله رق حاصل اولان، ديكر بر شينك تيجيهسى حكمنده اولان.

انتارى || س. «انتارى» دن || س. «انتارى» دن || «عنترى» دينليرسه ده تركبه دن مأخوذدر. ۱. باصمه و پاتيسقه و قاش كى انجه بر شيدن معمول اوزون لباس. ۲. قادينلر دوز و سوسز لباسى: وقتيله انتارى كيليردى. || كجه لك انتارىسى = ارلك و قادينلر كجه ياتاركن و او ايچنده كييدكلرى اوزون كوماك.

انتاريلىك || س. «انتاريلىك» دن || س. «انتاريلىك» دن || لباسه اويفون: آنتا. ريك باصمه.

انتارىلى || س. «انتارىلى» دن || س. «انتارىلى» دن || انتارىلى بر آدم كلدى.

انتياه || س. «انتياه» دن مص. افعال || ۱. اويانمه، اويانلاق. ۲. غفلتك ضدى، كوز آچيقلى، تيقظ. ۳. ط. جو. لان دم و حرارت غريزه ايله اعصابده و حسايته وقوعه كلن سرعت و شدت و ترايد.

انتشار || س. «انتشار» دن مص. افعال || ۱. صا. جله، طاغله، سربله. ۲. بروندين صو چكوب پوسكورتمه. ذ.

انتشار || س. «انتشار» دن مص. افعال || ۱. صا. جله، طاغله، سربله. ۲. بروندين صو چكوب پوسكورتمه. ذ.

انتحار || س. «انتحار» دن مص. افعال || قتل نفس، اتلاف نفس، كندى كندىخى اولدورمه: مايوسيت عشقندن انتحار ايتك درجه سنه كمش.

انتحال || س. «انتحال» دن لات. «نحول» دن مص. افعال || ديكرينك شعربى ويا بر سوزنى بنهسمه: انتحال ادبيات طائنده سرتقدر: انتحال ايتديكى آثارله تفاخر ايدور.

انتخاب || س. «انتخاب» دن بات. «نخب» دن مص. افعال || ۱. سجمه، اورو. ندهله، بر شينك الك كزیده سنى آروب آله: فلان ديواندن بر قاچ قطعه انتخاب ايتدم: انتخاب اولمش كتابلر. ۲. بر مجلس اداره و يابلدیه ايچون اعضا تعيينى و يونك ايچون قانونا ايفا اولنان معاملات: بلديه هيئتى هنوز انتخاب اولمىدى. ۳. طالبلر ك ايچنده الك مقتدر و مستحقلر بنك تفریق و تعيينى: انتخاب مأمور. رين. || د. بيت انتخاب = بر قطعه ويا قصيده نك الك كزیده يتى.

انتخابى || س. «انتخابى» دن || س. «انتخابى» دن || انتخاب و انتخاباته متعلق: معاملات انتخابيه: او مجلسك تشكيلى انتخابيدر.

انتريجو || س. «انتريجو» دن || س. «انتريجو» دن || منفعت، استفادة. ل.

انتريجو || س. «انتريجو» دن || س. «انتريجو» دن || منفعت، استفادة. ل.

انتريغه || س. «انتريغه» دن || س. «انتريغه» دن || ياخود انتريقه س. «فر. Intrigue» ديسيه،

حيله، خدعه، دسيسه کارانه قورولش طولاب: انتريقه سز تياتروكتابي اولماز.

انتريقه جي (يا انتريقه جي. ص. طولاب قوران، دساس، حيله کار.)

انتزاع (سذ. عر. «نزع» دن مص. افتعال) چکوب قوپارمه، قوپاروب آله. || فد. تجريد. (فر. Abstraction)

انتساب (سذ. عر. ج. انتسا. مص. افتعال) بات. «نسبة» دن بر دائره و هيئت و خاندانه مر. بوط و متعلق اوله، ارتباط، تعلق، منسوبيت: بو خاندانه اسکيدن انتسابي واردر؛ طريقت نقشبندی به انتساب ابتد.

انتساب (سذ. عر. «نسخ» دن مص. افتعال) منسوجات کي ايکي طرفدن چيزکيلي و سطرنجلي اوله. ذ.

انتساق (سذ. عر. «نسق» دن مص. افتعال) نظام اوزره ديزلش اوله.

انتشار (سذ. عر. ج. انتشا. مص. افتعال) رات. «نشر» دن اورمه: بر رايحه طيبه انتشار ايتدی. ۲. فاش اولوب شيوع بوله، آغزله دوشمه: او وقو. سات شهرک هر طرفنه انتشار ايتدی. ۳. تعمم ايتمه، هر کس حصه دار اوله جق صورته؛ چو غالوب يائله: انتشار معارف؛ علوم و فنون انتشار ايتدی.

انتظار (سذ. عر. «نظر» دن مص. افتعال) بکلمه، کوزله، ترقب: بهاره انتظار ايدورم؛ بهارک انتظارنده يم؛ [بکيلين شي] اکثريا مفعول اليه صورته افاده اولنوب، مفعول به و يانائب فاعل کي ايرادی ومثلاً: «بهاری انتظار ايدورم، بهار انتظار اولنيسور» دينلسي ياکليشدر.

انتظام (سذ. عر. ج. انتظا. مص. افتعال) مات. «نظام» دن اوله، دوزگونک، ترتيب: بو ايشلرده هيچ انتظام يوقدر؛ انتظام آلتنه کيرمک؛ انتظام بولق؛ امور پيشه جه بعض انتظاماتله مشغولدر.

انتظامسز (ص. بويله ديزله مش قارمه قاريشيق اولان، نظام و ترتيب اوليان: انتظامسز براو.

انتظامسزلق (سذ. بويله لان شينک حالي، نظامسزلق، ترتيبسزلق، قارمه قاريشيق حال.

انتفاخ (سذ. عر. «نفخ» دن مص. افتعال) شيشمه، قبارمه، شيشکينلک. || ط. انتفاخ امعاء، انتفاخ بطن، انتفاخ رأس، انتفاخ رحم و سائر. = بو عضولرک شيشمه سي.

انتفاع (سذ. عر. «نفع» دن مص. افتعال) قائده لئه، استفاده، تمتع.

انتقاد (سذ. عر. ج. انتقادات. «نقد» دن مص. افتعال) آثار ادبيه و فنيه نك بيطرفانه

نظر تدقيق و معاينه دن کير. لمسيه بالحاکه بيان مطالعه ايدلسي: انتقاد ادبياتک الکيدر. [بونک يرينه «تنقيد» دخی قوللا نييلورسه ده، نقد ماده سي تفصيل بابندن کلدیکندن، و انتقاد طورورکن، ديگر لفته احتياج اولديفنندن، بو عندي کله نك ايجاديني تجويزه حاجت يوقدر. اولسه اولسه ثلثي مجرد دن مصدری اولان و انتقاده ذاتاً مترادف بولنان «نقاد» قوللا نييلير. «مناقده» تعبيری ده قارشيلقلي اولان معارضات ادبيه ايچون يعني فر. Polémique دينلن شي ايچون نك مناسب بر لفتدر. — انتقاد عربيده کي معنای اصلي لغوييله ترجمه ده قوللانماز.]

انتقال (سذ. عر. ج. انتقالات. «نقل» دن مص. افتعال) ۱. بر يردن بر يره کچه، تبديل مکان، کوچه: آنا توليدن روم ايلي به انتقال ايدنلر. [بو معنا ايله «نقل» استعمالی ده ما. نوسدر.] ۲. کچه، سرايت، بولاشمه: امراض ساربه اکثريا تماسله انتقال ايدر. ۳. ميراث اوله رق و ياميراث کي قاله، ارثاً کچه: پدرندن کنديسنه بر جوق اراضي و عقارات انتقال ايتدی؛ بعض علتلر ارثاً ابويندن اولاده انتقال ايدر. ۴. اموال غير منقوله نك متوفی ابويندن اوله دک نامنه کچيرلمسيه بونلرک نامنه طاو و وسند اعطاسي: انتقال معامله سي، خر جي؛ هنوز

انتقالی اجرا اولما مش. ۵. داربقايه کيته، رحلت، ارتحال، وفات. [«ارتحال» ده مستعمل اولوب، انتقال اکثريا «داربقا» به مضاف اوله رق قوللا نييلير.] ۶. سامعک متکلمک سوزندن مقصديني آکلامسي، صراحتاً سويلنلن شيشي ده درک و فهم ايتسي: بو آدمک انتقالی يوقدر؛ يردن بره انتقال ايدمه دم. ۷. سوزک، بحثک بر شيشه کچمي: سوز ميقر و بولرک تأثيرينه انتقال ايتدی. ۸. ط. بر مرض ويا عضوک بر دکشديرسي: انتقال مواقع امراض؛ انتقال بول، مثانه، مرض و سائر. || سرعت انتقال = ضمناً و کنایه افاده اولنان سوزدن بيله چاقی و درحال مقصدي آکلامه، حدث ذکا، ذهن آچيقلي؛ سريع الانتقال = چاقی آکلار، ذهني آچيق. || ام. توسيع انتقال = اراضي اميره و موقوفه نك اولاد ذکور و اناث بولمديني حاله محلول اولما مسيچون سکرنجي درجه به قدر معين اولان اقبايه انتقال ايتسي حقنده قانوناً وضع اولنان اصول.

انتقام (سذ. عر. ج. انتقامات. «نقم» دن مص. افتعال) اوج، آجي چيقارمه، ثار: انتقام آلق، اخذ انتقام ايتک = اوج آلق، اخذ ثار ايتک، آجيسي چيقارمق.

انتقامجي (ص. انتقام آلفه ميال، انتقام براقاز، ذو الانتقام.

انتكاس (سذ. عر. «نکس» دن مص. افتعال) باش آشايی دونه ويا دوشمه، ذ. || ط. انتكاس خارجي = بعض اعضاء داخلينه نك فتق صورته طيشاري به فيرلامه سي.

انتك (مض: اندير. فت. بر) (ارکک حيواني) ايکديش ايتديرمک، خصيه لرني چيقار. نهرق ارککککني کيدر مکه، بری واسطه سيله انه مکه: پليچلری ابي سميتمک ايچون ايتلي.

انتها (سذ. عر. «نهاية» دن مص. افتعال) ۱. نهايت بوله، صوکه وارمه، غايه ايرمه: بو يول نره ده انتها بولور؟ ۲. ختام بوله، توکمه، نيتمه: علم و فنک انتها سي يوقدر. ۳. صوکه، پايان، نهايت، غایت، انجام: عالمک ابتداسي اولديني کي انتها سي ده اوله جقدر، يالکر قدرت الهيه نك ابتدا و انتها سي يوقدر. (نهي اولنه معناسيله ترجمه ده قوللانمايدير.)

انتهاز (سذ. عر. «نہز» دن مص. افتعال) غنيت ييلوب قاچيرمايه: انتهاز فرصت ايتک = فرصتي قاچيرماق. [يالکر بو تعبيرده مستعملدر.]

انتهاي (ص. عر. ذ: انتهايه. صوکه و ختام بولنه

منسوب و متعلق: ادات انتهاييه، صيفه انتهاييه. ۱۵. (ش. عر. ج. اناث. ديني، آي) قادين، قيز. [جمي ده مستعملدر.]

انجاء (سذ. عر. «نجاه» دن مص. افتعال) قورتارمه، سلامت ايرديرمه. ذ.

انجاز (سذ. عر. «نجز» دن مص. افتعال) اجرا، ادا، يرينه کتيرمه: انجاز وعد = ويريلى سوزک يرينه کتيرلسي. [يالکر وعد ايله قوللانيلير.]

انجام (س. فا. صوکه، نهايت، غايت) ايش انجامه اير. دی: انجام کار = ايشک صوکی، آخر الامر: الله انجامني خيراييله.

انجذاب (سذ. عر. ج. انجذا. مص. افتعال) چکمه، جذب و جلب اولنه: غير اختياري بر انجذاب قبله. || ه. اجرام سما. ويه نك بر لرني جذب ايتلری که اندفاع ايله برابر اساس موازنه کائناتدر. (فر. Gravitation)

انجر (سذ. عر. نيا. ايصيرغان اوني.)

انجر يه (ص. عر. نيا. فصيله تجريه) انجربه = ايصيرغان قيلندن نباتات. = ش. ط. ايصيرغان اوتنک تماسندن حاصل اولان قبارجقلره مشابه جلد خسته لفي.

انجيك (س. با: اينچيك.

انجلاء (سذ. عر. «جلاء» دن مص. افتعال) ۱. جلي و عيان اوله، تظاهر. ۲. پارلامه، جلانمه. ذ.

انجم {س. ج. عر. فد: نجم. با: نجم.}

انجماد {طوگمه معناسيله لسا. نزدده استعمالی شیوع}

بولش ايسه ده، «جد» ماده سی
انفعال بابتدن اصلا کلدیکندن،
اساسنر ويا کلدش اولوب، ذاتاً
ثلاثی مجردینک ده بناسی لازم
اولد یفتندن، خماسیدن کتیر مک
کلفتی اختیار ایتکدن ايسه،
«انجماد» یرینه «جود»، و
«منجمد» یرینه «جامد» دیمک
دها طوغری و عربیه موافق
اولور. شوقدرکه بوکله لر علم
لسان وفنده برر معنایه وضع
وتخصیص ایدلشدر.

انجمن {س. فا. مجلس، جمعیت،
انجمن شورا: انجمن دانش =
آقادهیا؛ انجمن تفتیش و معاینه.
= تر. (عور. اوجند) بریره
طویلانمه، اوپک اوله.

انجو {و انجی. با: انجی.}

انجیر {س. فا. انجیر. با: انجیر.}

انجیل {س. عر. ج. اناجیل. (بو. *Enayyāl*)}

حضرت عیسی (عم) ه نازل
اولان کتاب سماوی: انجیل
شریف؛ اناجیل اربعه = انجیلک
حوار یوندن درت کشینک
ضبطنه کوره محفوظ اولان
درت نسخه مختلفه سی.

انجیلی {س. عر. ژ: انجیلیه.
انجیل شریفه منسوب
ومتعلق: نصایح انجیلیه. = س. س.
انجیله تابع آدم. ج: انجیلیون.

انجیلی {با: انجیلی.}

انحاء {س. ج. عر. فد: }
انحاء {نحو} لسانزده معنای
لفویسیله مستعمل دکدر [طرفلر،
جانبلر.}

انحراف {س. عر. ج: انحراف.
انحراف} فات. {«حرف» دن
مص. انفعال} ۱. دونه، صایعه،
طوغری یولدن چیکمه، برطرفه
میل: طریق مستقیمدن انحراف
ایتمه ملی. ۲. دیکشمه، بوزله،
فساد. ۳. قیر یقلق. || م. انحراف
ابره = بوصله ایکنه س. نک میلی.
|| ط. انحراف رحم = رحمک چار.
بلسی، بر طرفه میلی. || سم.
انحراف مری = اسطه ناریه
مره یاتنک هدف خاندن میلی.
|| ط. انحراف مزاج = کیفسزک،
نشئه سزک، قیر یقلق. || انحراف
مفصل = اوبناق یرینک چار بلسی.

انحصار {س. عر. ج: انحصار.
انحصار} رات. {«حصر» دن
مص. انفعال} ۱. یالکز برشی و یا
شخصه حصر اولنمه، بر شیئه
مخصوص اولوب بشقیه شمولی
اولماه: ازمنه قدیمه ده علومک
رؤساء روحانییه انحصاری
عمومک جهالنده قالمسنی موجب
اولوردی. ۲. بر محصول و یا
ماده تجاریه نک بر ملتزم و یا
شرکتک یدینه تسلیمی، ید واحده
حصری، رژی: تونون، تباکی،
مسکرات انحصاری؛ آمریقا
ممالک مجتمه سنک وارداتی مجرد
کمرک ایله انحصارات حاصلاتندن
عبارتدر. — برنجی معنا ایله ده
انحصار ایتک دینلر سده، منحصر
اولق، منحصر قالبی تعبیر لری
دها مانوسدر.

انحطاط {س. عر. «حط» دن
انحطاط} مص. انفعال} ۱.
دوشمه، آشاغیلامه، آچالیه:
اراضینک انحطاطی. ۲. تدنی.
۳. سن کالدن صکره سن شیغو.
خته یوزطومه: سن انحطاط
۴. ط. قوتدن دوشمه. ۵. برشیش
وساثره نک ایتمه سی.

انحلال {س. عر. «حل» دن
انحلال} مص. انفعال} ۱. چوز.
یلوب آچله: عقدۀ مشکلاتک
انحلالی؛ قابل انحلال بر مسئله. ۲.
ط. طاغله، بوزله: انحلال
دم، انحلال عظم، انحلال ورم.

انحناء {س. عر. «حنو» دن
انحناء} مص. انفعال} ۱. اکله،
بوکله، اکرله، منحنی و مقوس
اوله: خطک انحناسی. ۲. ط. بر
کیک وساثره نک بر علتدن طو.
لانی مقوس اولسی: انحناء
اظفار، انحناء عظم.

انحساف {س. عر. «خسوف»
انحساف} دن مص. انفعال} ۱.
(آی) طوتله، خسوفه اوغرا.
مه، منخسف اوله. ۲. مج. دها
کوزل ودها پارلاق و شانی بر
شی و یا شخصک غلبه سیله سوترکی
اولوب حکمی اولماه: اوغصرده
ابن سینانک بولندیفی بر یرده
دیگر علما نک انحساف طبعی ایدی.
{س. عر. «خفق»
انحناق} دن مص. انفعال} بو.
غلبه، بوناله، نفس طوتله.
{اختناق کبی.} لس.

انداب {س. عر. «ندب»
انداب} دن مص. انفعال} ط.
(یاره) اوگلوب اثری قاله،
یری بللی اوله جق صورتده
قیانمه. {Cicatrisation. فر.}

انداخت {س. فا. ۱. آتمه،
انداخت} رمی. ۲. سلاح بو.
شاتمه: یکریمی پاره طوب انداخت
ایتدیلر. ۳. ع. قورشون وکله
آتمق و نشان آلمق فنی: انداخت
مکتبی.

انداخته {ص. فا. «انداختن»
انداخته} فعلندن سمف. [آتمش،
براغلمش: انداخته کوشه نسیان.

انداد {س. ج. عر. «فد: ند»
انداد} لسانزده غیر مستعملدر
امثال، نظیرلر، شبیهلر: بی انداد =
امثالسر، بی مانند.

انداز {ص. فا. «انداختن»
انداز} فعلندن سمف. [آتمی،
آتان، آتمش: لنگر انداز = دمیر
آتان، دمیر آتمش: تیر انداز =
اوق آتان. || سلاح انداز =
کیلرده تفنگله مسلح وکی
خدماتنده غیر مستخدم بحریه
نقراتی. (بوyle وصف ترکیبیلر.
ده بولنور.)

اندازه {س. فا. «هندسه»
اندازه} دن غلط ظن ایتیشلر.
سده، هندسه بوندن معبردر
۱. اولچو، مقیاس. ۲. تر. آرشینک
بز و باصمه و ساثره اولچمه
مخصوص کوچک جنسی که ۶۰
سانتیمتره در. ۳. مج. حساب:
اندازه کبیر = حساب کبیر،
معقول.

اندازه سیز {ص. ۱. اولچوسز،
اندازه سیز} اولچوله مش. ۲.
حسابسز، چوق، غیر محدود.

اندازه ملک {یا اندازه له ملک.
اندازه ملک} ق. ۱. اندازه ایله
اولچمک. ۲. تخمین و حساب
ایتمک، تصارالامق.

اندام {س. فا. ۱. تن، بدن،
اندام} وجود: سیم اندام =
کومش تنلی: کل اندام = کل
تنلی. ۲. بوی، قد، قامت:
اندای غایتله موزون. ۳. قا.
متک موزونللی، بیجم: پک
انداملی. || اندام آینه سی = انسا.
نک بتون وجودینی کوستره جک
صورتده بیوک دیوار آینه سی.

اندامسز {ص. ۱. بویسز، قیسه
اندامسز} بویلی. ۲. بیجمسز،
لظافتدن طاری.

اندامسزلیق {۱. بویسزلیق.
اندامسزلیق} ۲. بیجمسزلیک.

انداملی {ص. ۱. بویلی. ۲.
انداملی} قامتی موزون، بیجمیلی.

اندبند {ص. فا. اندوند =
اندبند} تارومار. ۱. پارچه
پارچه: اندبند اولق = پاره لقمق.
۲. محبوب، اوتامش، قباحتی
یوزینه اورلقدن بکزی بوزلمش:
اندبند اولدی. (عور. اکبند)

اندرد {ص. عر. «نادر» دن
اندرد} سته. [دها ویا پک نادر و
سیرک: یا قوتک خاصی اندر بر
طاشدر. = ح. پک سیرک:
اندر قوللانیلیر بر لغتدر.

اندرد {حج. فا. ده، ایچنده:
اندرد} مشکل اندر مشکل = مشکلات
ایچنده مشکلات: محال اندر
محال = بستیون امکانش. (ترکی
الاصل اسملرله ترکیبی جائز اوله.
میہ جفتندن، «قات اندر قات»
کبی تعبیرلر غلطدر.)

اندراج {س. عر. «درج»
اندراج} دن مص. انفعال} درج
اولنمه و مندرج اوله معناسيله بو
مصدر و علی الخصوص (مندرج)
لسانمز ده کثیر الاستعمال

ایسه ده، عرییده اندراج یالکز
انقراض معناسيله مستملدر.

اندراس {س. عر. «دروس»
اندراس} دن مص. انفعال
اصلا اثری قالبیه جق صورتده
بحو اوله: مدارس عتیقه نک
اندراسی. [اک زیاده سف. مندرس
مستملدر.]

اندرون {س. فا. ۱. ایچ، دا.
اندرون} خل. ۲. قلب، ضمیر.
(بو ایکی معنا ایله درون دها
مستملدر.) ۳. وقیله حرم

هایون پادشاهی دائره سی: اندرون
هایون. ۴. الیوم سرای عتیقک
خزینۀ هایون و خرقة سعادت
دائره لری: اندرون هایون آغا.
لری: اندرون هایوندن مخرج.
(مقدما بو دائره آلتان کجملرک
مکمل صورتده مملری اولوب،
ادبیات شرقیه نی و دیگر بعض
علومی اوکرندکلرندن، اوراسی
بر مکتب و مخرج حکمنده ایدی.)

اندفاع {س. عر. «دفع» دن
اندفاع} مص. انفعال} دفع و
زائل اوله، اورته دن قالمه،
مندفع اوله. (سف. مندفع دها
مستملدر.)

اندک {ص. فا. آز، قلیل. ۲.
اندک} || اندک ساله = کوچک
یاشلی.

اندلس {سخ. [آندالوسیا - An-
dalousie] دن} م. اصل
اسپانیانک قرطبه و غرناطه
جهتلرندن عبارت اولان قسم
جنوبی سنک اسمی اولوب، اورادن
مملکته داخل اولان عربلر
طرفندن بتون اسپانیایور تکیزه
اطلاق اولمشدر.

اندلسی { ص. عر. ن: اندلسه، متعلق، اندلسی. }
اندلسه منسوب و

اندماج { ص. عر. ن: دموج }
اندماج عظام، اندماج جنین.

اندوخته { ص. فا. قازانش، مکتب. ن: ولس. }

اندود { ص. فا. ن: اندودن }
اندودن سمص. وصف

ترکیبلرده بولنور. سورلمش،
طلا ایدلمش یا خود ایشلمش:
زر اندود = آلتونله مطلا،
آلتونله ایشلمش.

اندوز { ص. فا. ن: اندوختن }
اندوزن فعلندن سمص. وصف

ترکیبلرده بولنور. قرانان،
اکتساب ایدن، کاسب: زر
اندوز = آلتون قرانان.

اندوه { ص. فا. تاسه، قایغو، کدر، غصه. ن: ولس. }

اندوهگین { ص. فا. و: }

اندوهناک { ص. فا. تاسه، مکرد، مغموم. ل: }

اندیش { ص. فا. ن: اندیشدن }
اندیشدن فعلندن سمص. صتر.

تشکیلنده مستعملدر. دوشون،
ملاحظه ایدن: دور اندیش =
اوزاق دوشون، هر شیئی

جوق اولدن ملاحظه ایدن،
مدبر: عاقبت اندیش = هرايشك
صوگنی دوشون: بد اندیش =
سوه فکر صاحبی.

اندیشلك { ص. با: اندیشی. }

اندیشلك { ص. فا. ن: دوشو،
اولان. ۲. تاسه، مغموم،
مکدر. ۳. شبهه و سوسه ایدن،
و سوسه. }

اندیشه { ص. فا. ن: دوشونجه،
تفکر. ۲. غم، کدر،
غائله. ۳. شبهه، و سوسه،
مراق: او آدمک حالی کندیشجه
موجب اندیشه اولیوردی.

اندیشه سیز { ص. ۱. برکونه
اولیان، بر شیء دوشونغن. ۲.
کدرسز، غائله سز، راحت. ۳.
و سوسه و مراق ایتمن.

اندیشه سیز لك { ص. ۱. دو.
شونمیش. ۲. غائله سزلك. ۳. و سوسه سزلك. }

اندیشیلی { ص. ۱. غائله. ۲.
و سوسه، مراقلی. ۳. و سوسه و مراق موجب. }

اندیشی { ص. فا. صتر. دن
سنی متضمن اسماء مرکبه ده
بولنور } دوشونمه، دوشونش:

دور اندیشی = اوزاق دوشونش،
دور اندیشلك: بد اندیشی = کونی
دوشونش، بد اندیشلك.

انذار { ص. عر. ن: نذر } دن
نذاری { ص. افعال } نذایچنك
وخامتله قورقوده رق بریشدن
منع ونهی ایتمه، تبشیرک ضدی:
هر پیغمبر قومنی انذار و تبشیر
ایله مکلف بولنمشد.

انزال { ص. عر. ن: نزول } دن
انزال { ص. افعال } ۱. ایندیر.
مه. (بو معنا ایله تنزیل ده
مستعملدر. ۲. منی خروجی:

انزال وقوعی.
آزروت { ص. غا. عزیزوت }
دیکنلی بر آغاجدن
جیقان قرمیزی و یا بیاض بر
نوع ضمع.

آزواء { ص. عر. ن: زوی }
آزواء { ص. دن مص. افعال } بر
کوشه چکمه، چکیلوب قازیشما.
مه، دنیادن منقطع اوله: ازویه
چکمدی: اصحاب ازوا = زاویه
نشین اولانلر.

انس { ص. عر. انسان، بشر،
مردم، نوع بشر. جن
وملکه مقابل: انس و جن،
انس و ملک.

انس { ص. عر. آلیشیق،
آلیشقه، الفت، انسیت:
انس طومق = الفت و انسیت
ایتمک. } انسا انس = تعبیری
قولانیله جق شیء دکلدرد.

انساب { ص. عر. ج. فد: نسب،
نسب. با: نسب. }
علم الانساب و (فد. کبی) سا.

دهجه انساب = باشلیجه عربلرده
قبائلک نسلرینی و صورت تشعب
وذریترینی قید و حفظ ایتمک
علمی. || س. } یا کلیش اوله رق
«نسبه» ک جمعی اولق اوزره
لوغاریتمه جدوللریک عددلری.

انسال { ص. عر. ج. فد: نسل،
نسل. }

انسان { ص. عر. ج. ناس. ۱.
آدم، بشر، مردم:
انسان عقل و ذکا ایله سائر
حیوانانندن ممتاز در. ۲. انسا.

نیقنی وجودانی آدم، مرد کامل:
بن اونی انسان ظن ایتم.
= ص. تربیه، انسانیتلی،

بحق انسان دینمکه مستحق: او
انسان آدمدر: جوق انسان
چو جقدر. || انسان العین = کوز
بیکی.

انسانجه { ص. انسانه یاقیشیر،
انسانیتلی، انسانیته
موافق: انسانجه معامله ایدیور.
= ح. انسان کبی، انسانه یا
قیشیر صورته: انسانجه اوتو.
روب قالمسنی بیلیور.

انسانلق { ص. ۱. آدملق، انسا.
نیت، آدمیت، بشریت.
۲. انسان حالی: انسانلقدر بو.

انسانی { ص. عر. ن: انسانیه.
آدمه منسوب و متعلق،
بشری: احوال انسانیه.

انسانیت { ص. عر. ۱. آدمه
یاقیشیر اوصاف و
فضائل، ایملک، خیر خواهاق:
سزده هیچ انسانیت یوقیدرد:
بونی یا یقنی انسانیت اقتضاسیدرد:

انسانیت نامنه بونی یا پیورم.
۲. عموم انسانلر، نوع بشر:
انسانیته خدمت ایتمک: انسانیت
ایچون دوشونور بر آدمدر.

«انسانیت» ایله «بشریت» آرمه
سنده فرق واردرد: انسانیت آدمک
اوصاف روحانیه و قلبیه سنه، بشریت
ایسه احوال جسمانییه و بدنییه سنه
عالمدر. اخلاقه متعلق حاللر انسانیتدن
و منافع اعضا ایله تاراج طبعییه متعلق
شیئر بشریتدن معدوددر.

انسانیتسز { ص. انسانه یاقیشیر
انسانیتسز { ص. اوصاف و فضائلدن
محروم، یالکز منافعی دوشو.
نوب انسانیت حسیله برشیء
یا پیمان، مروتسز، ایملکی طوقماز:
جوق انسانیتسز آدمدر.

انسانیتسز لك { ص. انسانیت
ققدانی، }

حسیات انسانیه و وجدانه مغایر
ویالکز منافع مادییه تابع حال
و حرکت: او آدمک انسانیتسز.
لکی معلومدر.

انسانیتلی { ص. انسانیتلی اولان،
انسانیتلی، انسانه یاقیشیر
اوصاف و فضائل اولان،
وجدانی، مروتلی.

انسب { ص. عر. ن: نسب } دن
انسب { ص. ستف. } دهها مناسب،
دهها ویا پک لایق و شایان: او
آدم بو ایشه انسبدرد: جمله نک
انسی اودرد.

انسبجه { ص. عر. ن: نسب } ک جمعی اولق
اوزره تشریحده طوقو.
مهیه مشابه اولان تشکلات
عضویه اطلاق اولنمش ایسه ده،
لفات عربیه ده بویله بر شیئه
تصادف اولنه مدی. بو معناده
«نسبجه» و جمعی «نسب»
قوللانس دهها طوغری اولور.

انسداد { ص. عر. ن: سد }
انسداد { ص. دن مص. افعال }
طیقانمه، قیامه. || ط. اعضاء
مختلفه نک اسامیسنه مضاف او.
له رق طیقانمقدن ایلری کلیر بر
طاقم امراضه اطلاق اولنور.

انسلاب { ص. عر. ن: سلب }
انسلاب { ص. دن مص. افعال }
سلب اولنه، منسلب اوله، محو
ورفع ایدله: انسلاب امنیت.

انسیت { ص. ذاتاً مصدریت معناسنی
متضمن اولان «انس»
اسمنه «یت» ادات مصدریتی
علاوه سبله تشکل ایتمش اساسسز
ویا کلیش بر لغتدر. عربیه
اصلا قوللانماز. «انس»
و «افت» لغتلی بونک معناسنی

انشاء { ص. عر. ن: نشاء }
انشاء { ص. دن مص. افعال }
۱. یایمه، وجوده کتیرمه،
اعمال: بر او، بر کبی انشا ایتمک.
۲. قله آله، ادبیات قاعده سنه
تطبیقاً و نثراً ایدیلن افاده تحریریه:
شعر و انشاده ید طولی صاحبی
۳. امر و تمنی و دعا یعنی یاپ
یا پسون، یایملی، یاپسه کبی وقوع
بولمامش حدث، مقابلی: اخبار.
۴. تر. علم مراسله ده کسب ممارسه
ایچون مختلف مکتوب، تذکره،
عرضحال، تبریک و تعزیه نامه،
سند، مقاله نامه و سائر اور.
نکریخی حاوی کتاب: انشاء
جدید. = ج: انشاآت = یایی به
ویا سفائش اعماله متعلق ایشلر:
انشاآتله اوغراشمق: انشاآت
دائرة سی.

«انشاء» ایله «اعمال» آرمه سنده
شو فرق واردرد، که انشا کرامسته
ایله یا پسلان معمارلغه و کیمیله
متعلق ایشلره مخصوص اولدینی حالده،
اعمال هر صورته یایمغه و مثلاً معدندن
اوانی یایمغه دخی اطلاق اولنور.

انشاء الله { ص. وانشاء الله تعالی. الله
انشاء الله } ایسترسه، اللهم امری
اولورسه، معناسبله کثیر الاستعمال
دعا تعبیردرد، که استقبالدن بحث
اولنورکن قوللانیلر: یارین
انشاء الله ارکندن چیقوب
گیدرز: یارین کله جکمیسکر؟
— انشاء الله. — بعضاً انشاء.
المولی دخی دینلیر. (طوغری سی
«ان شاء الله» صورته آیری
یازلقدرد.]

انشاد { ص. عر. ن: نشد } دن
انشاد { ص. افعال } برینک

حضورنده كندى زاده طبعى
ويا بشقه سنك اثرى اولان بر
قصيده اوقومه، ايراد ايتمه:
شعراء عرب اكابره انشاد ايتد.
كلرى قصايد ايچون پك بيوك
جائزه آليرلردى.

انشاء (ص. عر. ن: انشائي. ۱.
ياپي به ويا سفاش اعمالنه
متعلق، اعماله عائد: مصارف
انشائي. ۲. تخریر و اثر ادبانه
افاده مرام ايتك وكوزل قله
آلتق علمنه منسوب: قواعد
انشائي، اقتدار انشائي. ۳. د.
حدك وقوعنى وقطعى بر وقعه
بيان ايتيوب امر ونهى وتمنى
ودعاكي بر معنى افاده ايدن
كلامه منسوب ومتعلق: جمله
انشائي.

انشاء (ص. عر. ن: انشائي. ۱.
ياپي ايله اوغراشان
هيت: انشائي بلوكى، انشائي
ضابطى.

آنيته (با: انيته.

انشرح (ص. عر. ن: شرح)
(دن مص. انفعال)
آجله، آچيقلق، فراخلق: انشرح
درون، انشرح قلب: دكيزمنظره.
سى انسانه بر انشرح و برر.

انشعاب (ص. عر. ن: شعب)
(دن مص. انفعال)
شعبه له آيرله، دال بوداق
پيدا ايتمه، داللاشمه. (شعب
دها مستعملدر.)

انشقاق (ص. عر. ن: شق)
(دن مص. انفعال) يارله،
چانلامه، ايكيه آيرله: انشقاق

قر. ط. اعضاء مختلفه اساميسنه
اضافته بر طاقم علك اسملرينى
تشكيل ايدر.

انصار (ص. عر. ن: فد)
(ناصر بو معنا ايله مستعمل
دكلدر. فد: انصارى.) فخر
كائنات عليه اكل التحيات افندمن
حضرتلرينه يارديم ايدوب دين
اسلامك تاسس وانتشارينه
بيوك خدمتلى كوربان ذوات كه
مدينه منوره اهاليسندن وخزرج
ايله اوس قيله لرندندر. صحابه
مهاجرين وانصاره منقسمدر.

انصاف (ص. عر. ن: نصف)
(دن مص. انفعال) عدل
وحقايتله معامله، برينك عليهنده
اولان معامله ده مبالغه وافراط
ايتيوب وجدانه توفيق حركت
ايتمه، اعتدال اوزره حركت.
|| انصافه كلك = حقزلق ايتكدن
وازكچمك، مرحمت ايتك. (ثلاثيسى
اولان «نصف» دخى بو معنا ايله
مستعملدر.)

انصافسز (ص. عر. ن: حقزلق ايتكده
طريق اعتدال دن
آيريلان، وجدانسز، طمعكار و
مرحمتسز: نه انصافسز آدمدر!

انصافسزجه (ص. عر. ن: حقزلقده
اعتدال سزلكله،
وجدانسزجه، مرحمتسزجه.
انصافسزلق (ص. عر. ن: حقزلق
سزلك، وجدانسزلق، طمعكارلق،
مرحمتسزلك.

انصافكار (ص. عر. ن: حقزلقده
اعتدال طرفندن
آيريلان، لك ايلرى وارميوب

مرحمت ايدن، انصافلى: اولدجه
انصافكاردر.

انصافكارانه (ص. عر. ن: حقزلق
لقده اعتدال
ايله و وجدان و مرحمتله واقع
اولان، منصفانه: انصافكارانه
حركت. = ح. انصافله، عدالت
و مرحمتله: انصافكارانه حركت
ايتلى.

انصافلى (ص. عر. ن: حقزلقده معتدل،
وجدانلى، مرحمتلى:
انصافلى آدم، انصافلى معامله.

انصافليجه (ص. عر. ن: حقزلقده آز
معتدل، چوق
اعتدال سز اوليان، بر آرز وجدانلى
و مرحمتلى: ايچلرلنده يالكر او
انصافليجه در. = ح. اعتدال و
وجدان و مرحمتله: انصافليجه
حركت ايدوبور.

انصباب (ص. عر. ن: صبابة)
(دن مص. انفعال)
۱. دوكله، منصب اوله: قيزيل
ايرماق قره دكيزه انصباب ايدر.
(«منصب اولق» تعبيرى ده
مستعملدر.) ۲. ط. اخلاطك
بدنك بريرينه دوكلوب طوللا
نمى. (فر. Épanchement)

انصراف (ص. عر. ن: صرف)
(دن مص. انفعال)
۱. چكلمه، چكيلوب كيتمه. ۲. د.
صرف عربنده اسملرك تام اعراب
قبول ايتتى، تنوين و جر آلمان
غير منصرفدن اولما لرى. ۳. ط.

اخلاطك عضو مريضدن بشقه
برعضوه سوق و اجراسى. (فر.
Revulsion)

انضباط (ص. عر. ن: ضبط)
(دن مص. انفعال) ۱.

انتظام، يولنده اوله: دائره نك
ايشلرينى تحت انضباطه آلمه
چالشيور. ۲. ضبط وربطك
يولنده اولسى، اسائش عموميتك
تأمينيله امورضابطه نك انتظامى.
(اصل معناى عربدى صاغلا.
ملاشمه و محكم و ثابت اوله
مفهومندن عبارتدر.)

انضمام (ص. عر. ن: ضم)
(دن مص. انفعال)
قاتله، ضم والحاق وعلاوه
اولشمه، منضم اوله: موجود
اولان راحتسزله بر باش آغز.
يسى ده انضمام ايتدى. || فلانك
انضمام رأييله = اونك دخى راى
بو مركز ده اولدينى حالده،
اونك ده رضاسيله.

انطاق (ص. عر. ن: نطق)
(دن مص. انفعال) سو.
يلتمه، نطقه كيرمه: جناب حق
عبادىنى انطاق ايدر. ۲.

انطباع (ص. عر. ن: طبع)
(دن مص. انفعال) باصلمه،
طبع اولتمه: رسملك انطباعى. ۲.
فد. بر شيك ذهنده حواس
واسطه سيله صورتياب اولسى.
(فر. Impression)

انطباق (ص. عر. ن: طبق)
(دن مص. انفعال)
اويتمه، اويغون و مطابق كلمه. ۲.

انطفاء (ص. عر. ن: طفو)
(دن مص. انفعال)
سوگنمه، منطقي اوله. ۲.

انطواء (ص. عر. ن: طى)
(دن مص. انفعال) صاريلوب
دوشيرله. ۲.

انظار (ص. عر. ن: نظر)
(دن مص. انفعال) ۱.

انعام (ص. عر. ن: حيوانات
اهليه ديمك اولان
«نعم» ك جمعيدر.) ۱. اموال،
نمترلر. ۲. سورة انعام ايله
برابر بعض سور قرآنيه يى
حاوى مجموعه: انعام شريف.
(ص. عر. ن: انعامات.
«نعمه» دن مص. انفعال)
نعمت و برمه، احسان ايتمه،
ايلك ايتمه: انعام واحسانك
متشكرى يم.

انعزال (ص. عر. ن: عزل)
(دن مص. انفعال) بر طرفه
چكلمه، اختيار افراد و عزلت
ايتمه. ۲.

انعطاف (ص. عر. ن: عطف)
(دن مص. انفعال)
بر طرفه دونمه، ميل ايتمه،
تمایل، توجه: نظر التفاتلرى
بك انعطاف ايتدى.

انعقاد (ص. عر. ن: عقد)
(دن مص. انفعال) ۱. باغلا
نمه، عند ايدلمه. ۲. تشكيل
اولتمه، قورلمه: مجلسك انعقادى.
(«منعقد اولق» تعبيرى ده
مستعملدر.)

انعكاس (ص. عر. ن: عكس)
(دن مص. انفعال) بر
يره اوروب كرى دونمه، صو.
رئك جامه يا صويه ويا ديكر
پارلاق بر شيته اوروب اوراده
كورنمى ويا سسك بر طاعه
ويا ديكر بر حائله چاروب اورا.
دن چيتمش كبرى دونمى،
يانقولانمى: صورتك آينه ده
انعكاسى: انعكاس صدا: انعكاس
ايتك = يانقولانمى، منعكس
اولقى.

انقراض (ص. عر. ن: نفوذ)
(دن مص. انفعال) (آلتمان
امرى) پرينه كيرمه، اجرا:
امركرى انقراض ايتك وظيفه مدر.
(ص. عر. ن: انقراض)
(دن مص. انفعال) نفقه و پروب
كچينديرمه، بيلمه: او يتيلرى
كيم اتفاق ايدوبور؟

انقش (ص. عر. ن: نقش)
(دن مص. انفعال) ۱. طبع
بر شيك آچلىسى، انسدادك ضدى.
(ص. عر. ن: فجر)
(دن مص. انفعال) ۱. شفق
سوكه، صباح آچلمه، طاك آتمه.
۲. ت. و با. بعض محفظه لك
وقتي حولونده كنديلكندن
آچلمه سى: انفجار انكسارى،
حاجزى، مصرعى = بونك انواعى.

انفراد (ص. عر. ن: فرد)
(دن مص. انفعال) آيريلوب
تك و تنها قاله. || على الانفراد
كندى باشنه، آبرى اوله رق:
تك تك، هر برى آيريجمه: على.
الانفراد كلديلىر.

انقراق (ص. عر. ن: فرق)
(دن مص. انفعال)
آيرله. ۲.

انقش (ص. عر. ن: نقش)
(دن مص. انفعال) ۱. طبع
بر شيك آچلىسى، انسدادك ضدى.
(ص. عر. ن: فجر)
(دن مص. انفعال) ۱. شفق
سوكه، صباح آچلمه، طاك آتمه.
۲. ت. و با. بعض محفظه لك
وقتي حولونده كنديلكندن
آچلمه سى: انفجار انكسارى،
حاجزى، مصرعى = بونك انواعى.

انقش (ص. عر. ن: نقش)
(دن مص. انفعال) ۱. طبع
بر شيك آچلىسى، انسدادك ضدى.
(ص. عر. ن: فجر)
(دن مص. انفعال) ۱. شفق
سوكه، صباح آچلمه، طاك آتمه.
۲. ت. و با. بعض محفظه لك
وقتي حولونده كنديلكندن
آچلمه سى: انفجار انكسارى،
حاجزى، مصرعى = بونك انواعى.

انگیز طورنده ویا لسانیه:
انگیزجه اوینار؛ انگیزجه
سویلر.

انگیزلک { س. انگیزله
مخصوص طور
وحال.

انگینار { س. (اصلي: کنگر)
معروف سبزه، عر.
ارض شوک. (فرانسزلک - Arti
chaut سی (ارض شوک) دن
غلط اولسه کرکدر.

انگور { س. فا. اوزوم. و
س. عر. آب انگور
شراب، خر، باده، می.

انگول { س. تپیل، آغر، مسکین،
عاجز.

انگیز { س. فا. (انگین)
فعلندن سمص. صتر.
تشکیلده مستعملدر. (قوپاریجی،
ایراث ایدیجی، قاریشدریجی:
قته انگیز = قته و فساد
قاریشدریان.

انگین { س. با: انگین.

انلی { س. با: انلی.

انمک { س. یاخود انه مک. فت. (ارکک
(حیوانک) خصیه لرخی
چقاروب ارککلکنی کیدرمک،
اخصا انمک، بورمق: آنی
انیوب ایکدیش یاپارلر.

انمله { س. عر. ج. انامل. یارمق
(اوی: انمله پیرای تکریم
و تعظیم اولدی = یدمه اصل
اولدی. (یا لکز بویه تعبیرلده
مستعملدر.)

انمودج { س. عر. فا. نموده
(دن معرب) نمونه،
اورنک.

انمه { س. یا انه مه. س. انمک فعلی،
(انمه) اخصا.

انمش { س. خصیه لرخی چقار.
ریلوب ایکدیش ایدلش،
اخصا اولمش (حیوان).

انمک { س. ج. خصیه لرخی چقار.
ریلوب ایکدیش ایدلک،
اخصا اولمق.

انوار { س. ج. عر. فد: نور.
(با: نور.

انواع { س. ج. عر. فد: نوع،
(با: نوع.

انور { س. عر. (نیر) دن
(سفه) دها ویا یک توری،
چوق پارلاق: شرع انور.

انهاء { س. عر. (نهی) دن
(مص. افعال) ۱. بیتشدیر.
مه، ابلاغ. ۲. رسمی بر
ایشک بر دائرة رسمیه دن
مافوقه یازلسی: ایجابی ولایتدن
باب عالی به انها اولندی؛ مأمو.
ربنک ترفیع ونصبی منصوب
اولدقلری دائرة دن نظارت
عائده سته انها اولتور.

انهار { س. ج. عر. فد: نهر.
(با: نهر.

انهدام { س. عر. (همدم)
(دن مص. افعال) ۱. یقلمه،
همدم اولمه، خراب وویران
اوله: جسم بر بناتک انهدامی
سوقاغی سد ایتشدیدی.

انهزام { س. عر. (هزیمت)
(دن مص. افعال) بوزله،
مغلوب اولمه، یگله: انهزامه
اوغرایان عسکر: دشمنک انهزام.

می. (اصل عرییده معناسی:
بوزیلوب قاجق ویرینه صیفینوب
میلأ ایتسکدر.)

انهماک { س. عر. (همک)
(دن مص. افعال) بر
شیثک اوزرینه زیاده دوشمه،
بیوک بر آرزو و مسارعتله تثبت
ایتمه: درسه انهماکله چالیشور؛
خلقک موده به انهماکی اوروپاده
پک جاریدر.

انه مک { س. با: انمک.

انیاب { س. ج. عر. فد: ناب.
(با: ناب.

انیس { س. عر. (انس) دن
(ص. کوریشیلن آدم،
آرقداش، همدم.

انیشته { س. همشیره ویا خاله
(زوجی.

انی قونی { س. ح. (ودها طو.
(غریبی اسکی قونی)
عریض و عمیق، کرک کبی،
لایقيله، عادتاً، خاطری صاییلر:
بوگون انی قونی صوثوقدر؛
انی قونی کتابت اوکرتمش.

انیک { س. یاخود اینیک. س. بیر.
(تبعی حیوان یاوریسی:
آرسلان، آبی انیکی.

انیکلمک { س. یا انیکله مک. فل.
(بیرتبعی دیشی حیوان)
طوغورمق، یاوریلماق.

آنین { س. ایگله، ایگلدی، زل.
(ری: آه واین انمک.

آو { س. (اصلي: اوی، ابو، ییو.
(ج: اوی) ۱. نوع بشردن
بهر عائله تک آری اوله رق اقامته
مخصوص محل که طاش وکراسته.
دن ویا تختهدن اولور، خانه،
بیت، دار، مسکن: کارکیر او،
اخشاب او؛ بر قاتی، ایکی قاتی
او. ۲. کوچک پارچه لره منقسم

عشیرت: قره او = یرلی و متمکن
عشیرت. || جام اوی = چرچیوه.
نک منقسم اولدییی کوزلرک
بهری. || جان اوی = معدده نک
اوستی که سوننج و قورقو وسائر
تأثراتده اوراده بر خیلان حس
اولنور. || دؤگون اوی = سور
اجرا اولسان خانه: سوننج و
شنک خانه سی. || کوز اوی =
کوزک بولسندی چیقور، خانه
چشم.

اق { ص. مفرد غائبه مخصوصدر.
(بن، سن، او) ج: اونلر،
آنلر. عر: هو، فا: او، وی:
اوکلدی؛ اونک اوغلیدر؛
اونلرله برابر ایدی. (بوضیر
مجردک غیری احوالده ینه و او
ایله اونک، اوگا، اونی اولمق
هم قاعده هم تلفظ عمومی
اقتضاسندن ایکن، مدلی الفله
آنک، آسگا، آنی استعمالی
فارسی (آن) اسم اشارته
تقلیداً می یوقسه بشقه بر سیه
می میندر آکلاشیله میور.)

اق { یاخود اول. ش. مفرد غائبه
(مخصوص اولوب، بعیده اش.
رت ایچوندرد: قریب ایچون
«بو» و متوسط ایچون «شو»
قولانیلیر. عر: ذلک، تلک. فا.
آن. — بعضاً عینی معناسنه
کلیر: اوگون اعاده ایتدم؛
ینه او آدم کلدی؛ حالا او اوده
میسکر؟ — بعضاً مجرد تعظیم
ایچون اولور: اول خدای لم
یزل حقچون! او نبی ذیشانک
مبارک آغزندن؛ او کریم ابن
کریم ابن کریم. — || زمانه

بر شیثک بهر قسمی، خانه:
ساطرنجده فیل اوی، آت اوی.
۳. بر اوده اقامت ایدنلرک
هیئت مجموعه سی، عائله، فامیلیا،
اهل بیت، خانان: ناموسلی او؛
معتبر او. ۴. صوی، نسل،
سلاله، خاندان: روم ایلنده
قوانوز اوغلی اوی مشهور
ایدی. || او آدمی = پک تکلیفسز
و محرم آدم. || او اشیایی = اثاث
یتیمه، دوشمه و سائر طاقلری.
|| او ایشی = دکان و فابریقه ده
یا بلیوب اوده قادیلر طرفندن
یا بیلان: بو رچل او ایشیدر.
|| او بارق = چولق چوجق، اهل
وعیال، خانان. || اوجه = بتون
خانه خلقي بر لکده: اوجه
کرمکه کیتشیدک. || او حیوانی =
آلیشیق، مأنوس حیوان،
یبائی حیوان مقابلی. || او
خلقی = عائله افرادیله خد.
متخیلر، بر اوده اقامت ایدن
آدملر. || اودن، اوده = قادیلر،
حرم: اوده دیکدیلر، اودن
ایستورلر. || او صاحب، صا.
جبه سی = اوک بیوک، اوی
اداره ایدن، کتخد، کد بانو.
|| او غائله سی = چولق چوجقک
اداره سی ایشلری. || او قادینی =
اوه باقان و باقه سنی بیلن قادین.
|| او هکیمی = بر او خلقة دائماً
باقان و احوال و مزاجلرینه واقف
اولان طبیب. || او ییکی = اوده
پیشن وقادیلر طرفندن پیشریان
یمک. || آخرت اوی = دار
آخرت، او بر دنیا. || آش
اوی = مطبخ. || آق او = کوچیه

دلالت ایدر اسملرله ظروف
زمانیه تشکیل ایدر: او آنده، او
ساعت، او کون، او کیجه، او
وقت، او سفر، او دفعه، بونلرک
قریب ایچون مقابلاری «بو»
ایله تشکیل اولنور: بو آنده،
بو ساعت و سائر. || کذلک
مکان بیان ایدن بعض اسملرله
ظروف مکانیه تشکیل ایدر:
او یر، او یان، او طرف، او
جهت. || او بو، شو بو = اوتکی
بریکی، خلق. || او قدر = او
مقدارده. || او کی = اوله، او
مثلی: او کی ایشلرده عجله
ایتمک اولماز. || او یوله = اوله،
او طور و مسلکده، او کیدیش
و ترتیبه. (احوال سائرده ده
تصریفجه ضمیر اولان «او» دن
فرقی اولیبوب، جمعی دخی اونلر
ویا آنلر اولور. — اسم اشارت
اولان «او» نک ضمیر «او» دن
تفریق اقتضا ایدر. ضمیر اولانی
«بن» و «سن» مقابلی، اسم اشارت
اولانی ده «بو» و «شو» مقا.
بلیدر. او آدم و او آنلر کی صفت
مقامنده بر اسمله قولانیلانی
اسم اشارتدر. لام ایله «اول»
استعمالی بزه اسکیوب متروک
حکمنه کچمش؛ ویا لکز کتابت
رسمیه نک «اول باده» کی
بعض تعبیراته منحصر قالمشدر.)
اق { حد. صبر سزلق حسیله قا.
(ریشیق افعال وانکسار و
تحدیر بیان ایدر: او! بو ای
اولدی، او! بویه می اوله جقدی
یا؟ — بعضاً ده مکرر قوللا.
نیلیر: او! نه یا یورسکر؟ عا.

اواخر { صد. ج. عر. فد: آخر. با: آخر. = سذ. ج. صوك كونلر، صوك زمانلر: ربیع الاولك اواخرنده، مائة سادسه نك اواخرنده، اواخر عمرنده. }

اواسط { صد. ج. عر. فد: اوسط. با: اوسط. = سذ. ج. اورته كونلر، اورته زمانلر، اورتهل: محرمك اواسطنده، اون اوچنجی قرن هجری اواسطنده، اواسط عمرنده. }

اوامر { سذ. ج. عر. فد: امر: با: امر. [بیورو و فرمان معناسنه اولان امرك جمعیدر. ایش معناسنه كلن امرك کی ایسه «امور» کلیر.] }

اوان { سذ. عر. وقت، زمان، هنكام: اوان شبابنده. ل. [مدایله آوان تلفظی غلطدر.] }

اوانی { سذ. ج. عر. فد: «اناء» لسانزده يك مستعمل دكلدر [قابله، مطبخ و چای و قهوه و تنویر و سائر طاقلری: اوانی سیم وزر. }

اوائل { صد. ج. عر. فد: اول. با: اول. = سذ. ج. ایلک و قتلر، برنجی كونلر، ابتدال: اوائل رمضانده، ایکنجی قرن هجری اوائلنده، اوائل عمرنده. [یا لکترجه (اوائلده) قوللانیلور ایسه ازمنه قدیمده معناسنی افاده ایدر.] }

اوباش { سذ. ج. عر. فد: «وبش» لسانزده غیر مستعملدر. [آشاغی خلق، آتیاق طاقی، چاپقین کروهی، کلخان

اوپ { د. «او» ايله باشلار { بعض صفتلرک باشنه قو. نور ادات مبالغه در: اوپ اوزون = يك اوزون. }

اوپ { س. ت. کوكس، صدر، بر نارهله. مر. } اوپدرمك { یاخود اوپدیرمك. فته. اوپمك سوق واجبار و یا مساعدده ایتك: هر كسه ایتكنی اوپدیرر: کیسه یه الی اوپدیرمر. }

اوپرا { یا اوبره. س. [بتا. Opera] منظوم و مکمل صورتده موسیقی یه اوپدریلوب چالغی ايله اویناییر تیاترو اوپونی: کوزل بر اوپرا یازدی، نظم ایشدی. ۲. بویله اوپونلرک اجراسنه مخصوص تیاترو: پارس اوپراسی، ایتالیان اوپراسی. }

اوپش { یاخود اوپوش. س. اوپمك فعلی، اوپه، بوسه، قبله: گوگر جینلر بر طاتلی اوپشله اوپشورلردی. }

اوپشدرمك { یا اوپوشدیر. م. فته. ۱. اوپشمك یعنی بربرینی اوپمك سوق واجبار ایتك: قوشلری طاتلی طاتلی اوپشدرن شی: حس ایتدکلری عشق و شوقدر. ۲. باریشدیرمق، مصالحه ایتدیرمك: عاقبت کندیلرینی اوپشدرمکه موفق اولدق. }

اوپشمك { فش. ۱. بربرینی او. پمك، بوسه و یروب آلتی: طوداق طوداغه او. پشدیلر. ۲. باریشمق، مصالحه ایتك: عاقبت فلانك توسططه اوپشوب آرمه لنده برشی قالدی. }

اوپكه { یا اوفكه. با: اوگكه. } اوپك { فته. تقبیل اولمق: طاش اوپلیری؟ الی اوپلیر آدمدر = شایان حرمت. }

اوپمك { فته. بوسه آلتی تقبیل ایتك: كوچك چوجو. قلی جوق اوپمك صحت و تربیه. لرینه مضردر. || ال، آتیاق، اتك اوپمك = بو صورتله ایفا اولنور بعض مراسمی برینه کتیر. م. || ال اوپمك = حرمت و تعظیم ایتك. || ال اتك اوپمك = رجا و نیاز ایتك. || یر اوپمك = کمال تعظیم ايله دخول و تلقی امر راسمه. سنی ایفا ایتك. || اوپوب باشه قومق = چوق معزز و محترم طومتق. }

اوت { اصلی: اؤگات، اوات: ادات تصدیقدر، نم، بلی، های های، اویله در: بو ایش بویله میدر؟ — اوت. [افندم تعبیریه تعقیب اولمق ظرافت اقتضاسنددر:] اوت افندم. }

اوت { س. «ت» حرکه لندیکی وقت دخی «د» قلب اولماز. ۱. خشکی اولیان و قیشین یاپراق و ساق دوشن نبات، حشیش، گیاه. تازه، یاش، یشیل اوت: قوری اوت. ۲. علاج، دوا: هکیم براوت ویردی: بر اوت ایچدم. [طب قدیمده علاجلرک منحصر آبتاق اولمسنده ندر، فقط استانبول لهجه سننده مستعمل دکلدر.] ۳. حیوان یمی، علف: حیوانه اوت ویر. [بو مقامده گیاه استعمالی عشدرد.] || سیمز اوت = عر. بقله الحقاء دینلن بر

سبزه که یاپراقلری قالدیجه و طعمی اکشیجه اولور. || بالقی اوتی = بالقلری سرسم ایدوب اولامغه مخصوص حب. }

اوت { یاخود اؤد. س. «ت» حرکه لنده «د» اولور. } ۱. آتش، نار: کنساکار جهنم اودینه مستحق اولور. ۲. یاقیچی علاج و علی الخصوص قیلاری دوشورمك ایچون قوللانیلان زرنیخ: اوت طومتق. || آغز اوتی = فالیه دلیکنه قونیلان باروت. || اوت یالینی = آلو، اهیپ. || اوت یری، اوت طاشی = جامده زرنیخ قوللانمغه مخصوص محل. || طوب اوتی = اسپرکشین، عمومه عائد اولان مالی بول کیسه دن صرف. }

اوتاد { سذ. ج. عر. فد: وتد. با: وتد. }

اوتار { سذ. ج. عر. فد: وتر. با: وتر. }

اوتارمق { فته. «اوت» دن: اوتالاتق، رعی ایتك، (چوجق) قوزی کزدیروب اوتالاتق، بسلك. }

اوتاغ { س. و: }

اوتاق { س. [ایچنده آتش یاند.] یغیچون «اوت» دن، ویا «اوتورمق» دن مشتق اولسه کرکدر. — «ق» حرکه. لنجه «غ» اولور. — «غ» ايله فارسینه دخی یکمش اولدیغندن، او طریقه «اوتاغ هایون» تعبیری غلط دکلدر. [حکمداران و سائر بیوکله مخصوص واسع یوکسك اتکلی و سوسلی چادیر، بیوک

خیمه، خرگاه، طارم: اوتاق قوردیلر. [«اوطه» بوندن مأخوذ اولسه کرکدر.] }

اوتاقچی { س. ۱. اوتاق دینلن و صاناتان، چادیرچی: اوتاقچیلر چارشیمی. ۲. اردوده اوتاق قورمغه مکلف افرادک بهری. س. حیا، محبویت، حیا. شرم. مر. }

اوتاندرمق { فته. ۱. بشقه سنك اوتانسنی موجب اولق، حیا و محبویت ویرمك: چوجق اوتاندرمیکز. ۲. کندی طرفدارنك محبویت و خجالتی موجب اوله جق بر سوز سونلک و یا ایش یاقی: او خندمه تعیینکره توسط ایدیم آما صکره بنی اوتاندر میه سک. ۳. لطف دیدنه سنی مقابله دن عاجز براقه. جق درجه ده اییلک ایتك، اکرام واحسانیه محجوب ایتك: بو لطف و کرمله یزی اوتاندر. دیکز. [بو مقامده محجوب ایتك تعبیری ده مستعمل و مناسبدر.] }

اوتانفاج { صد. جوق اوتانان، وجمیتکا هله چیقدیغنده کند. ینده بر تلاش و تأثر طویوب قیزاران و سربست لقردی سو. یلبه مین، اوتانه جق برحرکنده بولمق سزین بلا سبب اوتانان، محجوب، شرمنده: يك اوتانفاج بر چوجق. }

اوتانفاجلیق { س. بلا سبب او، تانان آدمك حالی، محبویت. }

دېنى يره دكدرمك: قبودان
كمى اوتورتدى.

اوتورتمه { ص. اوتوردلش،
برلشدېرلش، مو-
ضوع. || پاطليجان اوتورتمه سى =
تكرلك تكرلك كسيلوب صحنه
اوتوردلش پاطليجان ايله قيمه دن
پاييلورمك.

اوتوردلوق { فج. ۱. اوتورمغه
(سوق واجب)
ايدلك، اقصاء اولمقى: بر
صنداليه اوتوردلدى. ۲. بر-
لشدېرلك، وضع اولمقى: بو
طاش ديوارك اوزرينه اوتور-
دېله جقدر.

اوتوروش { س. اوتورمقى فعلى
(وطرزي: بو فصل
اوتوروش.

اوتوروشمق { فل. ياتيشمقى،
(كسب سكوت
ايتك: قارغاشه لنى، فرطونه
اوتورلدى.

اوتورمق { فج. قعود ويا مك
(واقامت ايدلك:
بوراده اوتورلماز؛ اوراده قاج
كون اوتوريله جقدر؟ بتون كون
ايشىز اوتوريلورى؟

اوتورمق { مض. اوتورور، فل.
(اصلى وچ: اوتورور.

مق { ۱. آياقلى طوبلايوب
مقعدك اوزرينه برلشمك، بديك
يالكنز يوقارى قسى قائم اوله.
جق صورتده وضعت آلمقى،
قعود ايتك: يره اوتورمقى،
صنداليه اوزرينه اوتورمقى.

۲. حركت ايتيىوب طورمقى،
قالقى، مكك ايتك، اكلشمك:
بوراده قاج ككون اوتوره.

جغز؟ ۳. ساكن اولمقى،
اقامت ايتك: بو اوده اوتو-
رورم؛ يازين بوغاز ايچنده
اوتورور. ۴. هيچ بر ايشله
مشغول اولمىوب استراحت
ايتك، ايشىز وقت كچيرمك:
بتون كون اوتوره جفكزه برشى
اوقوسه كر آ. ۵. چوكك، آشاغى
ايتك: بو او اوتورمى؛ يايلان
ريختم بر آرشين اوتوردى. ۶.
(كمينك) دىي صيفده طوررا.
غه طوقفق، قرهيه كلك: آز
قالدى واپور اوتوريلور. ۷.
(برمايمك توريسى) ديبه
چوكك، سوزلك، ترسب ايتك:

اشباع درجه سندن زياده كلن
املاحك فضله سى شيشه نك ديبه
اوتورور. || آشاغى اوتور-
مقى = راحت ايتك. || اكرى
اوتورمقى = بنى ادبانه وضعت
آلمقى. || قان اوتورمقى = قان
طوبلانوب يره و قيرمى بر
حاله كورنمك: كوزمه قان
اوتوردى. || قولوچقه اوتور-
مقى = طاؤق وساژه پايى چيقار-
مقى اوزره يورطه لك اوزرينه
ياتمقى؛ وچ. دائما بر يره قالب
حركت ايتمهك.

اوتورمه { س. ۱. اوتورمقى
(فعلى: با: اوتورمقى
۲. آلتوندى بر شيتك اوزرينه
قالقى بيوك الماس ويا ديكر
طاش. ۳. سبزه اوزرينه قو-
ندېرلش قوش باشى كباب.

اوتورى { ياخود اوترى. حج.
(اصلى: امرار واجرا
ايتك ديمك اولان «اوتكار»

مك «دن «اوتكارى» سبب
وعلت بيان ايدر، طولايى،
اجلدن، بناء على: بوندن اوتو-
رى = بوندن طولايى، بو اجلدن
بو سببدن، بناء عليه: نه دن
اوتورى = نه سببه مېنى؟

اوتوز { عد. اوج كره اون،
ثلاثين.

اوتوزر { عد. بهرينه ويا بهر
دفعه سنده اوتوز:
جمله سنده اوتوزر غروش و برلدى.

اوتوزلامق { فل. اوتوز ياشنه
(بالغ اولمقى: او-
راده اركلكر اوتوزلا مينجه
اولمزلر.

اوتوزلق { س. ۱. اوتوز قسمن
(مركب. ۲. اوتوز
آرشين ياخود قارش ويا ديكر
براولچى ايله اوتوز بوينده ويا
اكنده بولنان: اوتوزلق ديرك،
تخته. ۳. اوتوز غروش يا پاره
وساژه دكرنده اولان: اوتوز
لق چوخه. ۴. اوتوز ياشنده
بولنان: اوتوزلى بر آدم. =
س. اوتوز قسمة منقسم مثلاً اوتوز
غروش ويا پاره قيمتنده سكة
صحىحه ويا موهمه واعتباريه:
بوكا بر اوتوزلى ويرهيمى؟

اوتوزنجى { ص. يكرى طقوز-
(دن صكره كلن،
اوتوز درجه ومرتبه سنده
بولنان: آيك اوتوزنجى كرنى؛
هجرت نبويه نك اوتوزنجى سنه.
سى: يوز اوتوزنجى الخ.

اوتوسىز { يا اوتيسىز. ص. صيحا
(دميره پرداخت ايدله.
مش، اوتولمهش (چاشير و
ساژه).

اوتوش { با: اوتش.

اوتولتمك { ف. ۱. صيحا
دميره پرداخت
ايتديرمك: بو چاشيرى كيه
اوتولمقى؟ ۲. درى وياحيوانك
توكلىنى ياقديرمقى.

اوتولمك { يا اوتوله مك. ف. ۱.
صيحا دميره
پرداخت ايتك، اوتودن كچيرمك:
چاشيرى اوتولدى. ۲. قيزغين
دميره توكلىنى ياقوب تيزلمك:
پاچه لى اوتولوب حاضر صا-
تارلر. ۳. (چيقيق كيكى)
يرينه قومقى، نجير ايتك. (بو
اوچى معنا ايله استعمالى بزجه
متروكدر.)

اوتولمه { س. اوتولمقى فعلى: با:
(اوتولمك.

اوتولتمك { فل. ف. ۱. صيحا
دميره پرداخت
ايدلك، اوتودن كچيرمك: چا-
شيرك هپسى اوتولندى. ۲.
قيزغين دميره توكلى ياقولوب
تيزلمك: پاچه لى دها اوتولمقى.
۳. آتشده ويا آلوده آلازلامقى.
۴. (حيوان) قضاء توكلىنى
ياقى: بو كدى زرده اوتو-
لندى؟

اوتومه { س. آتشده آلازلامش
(تازه بقدای كه بدويلرك
بك سودكلى شيدر، فريك.

اوتون { س. عفو، صفح، مغفرت.
(بزجه متروك ايسه ده،
احياسى الزم كوزل بر لغتدر.)

اوتة { ظم. «اوت» اسم اشارتيله
(مكان بيان ايدن «ته»
ياخود «تا» اداتسندن مركب.

چ: اوتا. ۱. اوزاقده، او-
زاقچه، حلك بعيدينه اشارت
ايچوندر، قريينه اشارت ايچون
اولان «برى» مقابلى: اوتده ده
اوتور: اوتيه كيت. ۲. دها
اوزاق، دها ايلرى اولان بر:

اورايه قدر بيليم اوتيه سنه
قارشى: ۷۵ عرض جنوب سينك
اوتيه سى مجهولدر. ۳. بر شيتك
آرقه سنده بولنان، ماوراء:
دگيزك اوتيه سنه كچمك: چايك
اوتيه سندن كلك. = ظن. زمان
بعيده اشارت ايچوندر، اسكى
واوزاق زمان: اوتهدن، اوتهدن
برى = اسكيدن، اسكيدن برى،
من القديم. = ص. ۱. ديكر،
اوزاقچه بولنان: اوتيه كون =
اوزاقچه بولنان، بك يقين اوليان
بر كون، بر قاج كون اول. ۲.

اوتيه طرفده كى: نهرك اوتيه
ياقه سى: اوتيه طرف. || اوتيه
برى = شو بو، مختلف شيلر:
اوتيه برى آلمغه كيدىوردم. ||
اوتيه بريده = شوراده بوراده،
مختلف يرلر ده: اوتيه سنده بر-
يسته = مختلف محللرنده. || او-
ته سنه وارمقى = بك ايلرى
كيتك، حدى تجاوز ايتك.
|| اوتيه سنى برى ايتك = تسويه
ايتك، يوله ياتيرمقى، اصلاح
ايتك.

اوتةكى { ص. ۱. اوزاق، دها
(اوزاقچه بولنان، ديكر
برينه نسبتله اوزاق اولان،
بعيده اشارت ايچون اولوب
قريه مخصوص اولان «برى»
مقابليدر: بريكنى بيليم لكن
اوتةكى كيم؟ ۲. ديكر، بشقه،

اوتكى ايش فصل اولدى؟
اوتكى اوده نقل ايدمكجز. ||
اوتكى بريكى = مبهم اشخاص،
خلق: اوتكى بريكى كلىر.

اوتى { اوتيلك وساژه. با: اوتو
(وساژه.

اوتان { س. س. ج. ع. [ف. ۱. اوت
(«وت» بزجه غير مستعمل]
بتلر، اصنام: عبادت اوتان،
كسر اوتان.

اوج { س. ع. [فا. «او»
(دن معرب) ه. سيارات
محركرينك مركردن اك اوزاق
نقطه لى، مقابلى: حضيض. || ح. ۱.
بر شيتك نهايت درجه سى،
اك عالى مرتبه سى: اوج اقباله
واصل اولمشيدى. اوج بالادخى
دينلير.

اوج { س. ۱. بر شيتك سيورى
(تيه سى: ايكنه، مزراق،
قازيق اوجى. ۲. كنار، طرف،
يان: دنيانك بر اوجنده، كوزك
اوجى. ۳. صوك، غايت، منها:
اوجى اورته سى بللى دكل. ۴.
كوشه، بورن: قره نك دگيزه
كيرمش بر اوجى. ۵. باش،
ته: ممة اوجى، چيان اوجى.
۶. سبب، وجه، يوز: طمع
اوجندن بلايه دوشمك. || اوج
اوجه = طولاً متصل: ديركلرى
اوج اوجه ديزمك. || اوجدن
اوجه = افراطدن تفريطه. || بر
اوجدن بر اوجه = بر ياندن بر
يانه، بويته. || اوجنى اورته سنى
بولمقى = كسديرمك، قرار وير-
مك. || ايب اوجى = سررشته،
اماره، وسيله. || ايب اوجى

ویرمک = سبیت ویرمک، بهانه
اتخاذ اولنه جق بر حرکتده
بولتیق. || باش اوجی = یاتان
آدمک یا صدیق طرفی؛ و مجرب،
یان: باش اوجنه دیکلمک، باش
اوجندن آیرلماق. || اوجنی
بولتیق = حل و فصل ایتک؛ اوجی
بولتماز = حل و فصلی مشکل؛
پایانسر. || بورن اوجی = قرب:
بورنک اوجنده در = یک یقیندر.
|| دیک اوجنده = در خاطر
ایدیلوب تام سویلنه جک و قتده
قاجیریلان برشی حقتده ایراد
اولنور: اوتک اسمی دیک او.
جنده در. || اوجنی قاجیرمق،
اوجنی آلتنه قاجیرمق = حسابی
شاشیرمق، ضرر، افلاس ایتک.
|| قلم اوجی = صابه طاقیلان دمیر
قلم. || اوج ویرمک = ۱. ظهور
ایتک، کوزمک. ۲. بیتک،
سورمک، نابت اولق.

اوج {س. ۱. انتقام، ثار: اوج
آلمق = انتقام آلمق، اخذ
ثار ایتک. ۲. بحث، اوکدول،
یادس: اوج طومق.

اوجا {یاخود اوجه س. قوبروق
صوقوی، مقعدک اوستنده.
کی کیمک، ثعلبه.

اوجاع {س. ج. ع. ف. د. وجع.
با: وجع.

اوجاق {س. (بلکه «اوت» دن)
۱. آتش یانان یر،
کانون: اوطه، مطبخ اوجاغی؛
اوجاق باشندن آیرلماز. ۲. طو.
مانک چیتیمسیحون دیوارده آ.
جلش دلیک و طامدن یوقاری
چیقان باجه: اوجاقلری

تمیزلمی؛ اوجاق سوپورکسی.
۳. معدنجیلرک معدن اریشدکری
یر، قالحانه. ۴. کیرج یاقدقلری
یر، کیرج فرونی: کیرج اوجاغی.
۵. طاش و معدن چیقارمق
ایچون آچیلان چقور ویا قیو:
طاش اوجاغی، معدن اوجاغی.
۶. تحت الارض اولان صو
یولی و لغم و سائرتهک مختلف
محللرته یا پیلان باجه لکه آچیلوب
قیانیر: صویولی، لغم اوجاغی.
۷. باغچهک بر جنس سبزه
زرعنه آیرلمش و اطرافی یو.
کسلدیلوب چقور قالمش تارله سی:
باطلیجان، خیار اوجاغی. ۸. مج.
آتش سوگمنر خاندان، بیوک عائله:
روم ایلینک ال معروف اوجاقلری.
۹. مرتب صنف عسکری:
یکجیری اوجاغی. || اوجاق چکر.
کسی = اوراق قوشی. || اوجاق
خاق = سابقده پیاده عسکری.
(سواری یه بلوک خاقی دیرلردی).
|| اوجاغه دوشمک = التجا ایدوب
حمایه و صحابت ایستک: اوجاغکزه
دوشدم. || اوجاق سوگندیر.
مک، اوجاغه انجیر دیکمک = بر
عائلهک محوینه سبب اولق.

اوجالامق {فل. اوجه کیتک،
یوکسکه چیتیمق.

اوجرا {یاخود:

اوجراق {ص. یک اوجده
وکنارده بولنان:
اوجرا بر یردر. (عربی ظنیله
هجرا یازلمی خطادر.)

اوجرمک {فل. بحث ایتک،
یادس طومق.

اوجشمک {فش. برله بحث
ایتک، یادس طو.
تیشمق.

اوجک {و:

اوجکز {س. کوچک خانه،
فقیرانه او.

اوجگیر {ص. فا. ع. اوج = م. فا.
گرفت = طومق) اک
یوکسک درجه یه واصل اولان،
اک بالایه چیتیمش.

اوجلی {ص. اوجی اولان، تبه.
سی سیوری بولنان.

اوجمند {س. فا. «انجمن» دن
{غلط} طوب، یغین،
کومه، طوبلانته: کلک براوجند
اولم. = ص. طوبلی، ادارمل،
اوینی منتظم طوتان: اوجمند بر
قادر. (بو ایکنجی معنا هم
«طوب و طوبلی» معنا سندن
هم ده «او» دن مشتق ظن
اولم سندن تولد ایشمدر.)

اوجوز {ص. بدل و ثمنی آز او.
{لان، بهالی ضدی،
رخیس، اهون: ذخیره بوسنه
پک اوجوزدر. = ۱. آزدیل
مقابله ده، اهون اوله رق: بو آتی
پک اوجوز آلمشسکر: بو آدم
اوجوز صاتار. ۲. مج. آز
زحمتله، پک قولای: اوجوز
قورتلدق.

اوجوزجی {ص. ۱. اوجوز
{مال صانان (صا.
تیجی) ۲. اوجوز شیئر آرایوب
صاتین آلان آدم.

اوجوزلاتیق {یا اوجوز.
{لتمق. قه.

اوجوزلامق {یا اوجوزلمق.
{فل. اوجوز
اولق، فیاتی تنزل ایتک، اهون
صائلغه باشلامق: چیلک خیلی
اوجوزلامش.

اوجوزلق {س. آشاغی فیاتله
{صاتله، رخص،
اهونیت: محصولاتک اوجوزلنی
فیض و برکت سندن. = ص.
هرشیثک و علی الخصوص
احتیاجات ضروریتهک آشاغی
فیاتله صاتلیدی (یر): آناطولینک
ایچ طرفلری اوجوزلقدر.

اوج {عد. ایکیدن صکره اولان
{صانی، ۳، ثلثه، سه: اوج
کشی، اوج کون: اون اوج ۱۳،
یکرمی اوج ۲۳، یوز اوج: اوج
یوز. با: اوجیوز: اوج بیک = اوج
کره بیک ۳۰۰۰ || اوج آیلر =
رجب ایله شعبان و رمضان.
|| اوج آیلق = اوج آیده برایدیلن
واوج آیه مخصوص: اوج آیلق

حساب، اوج آیلق آهونه: اوج
آیلق چوچتی. || مج. اوج انبارلی
= اوج انباری اولان، ویا اوج
صره طوب محلی اولان حرب
کیمی. || اوجده بر = برشیثک منقسم
اولدینی اوج قسم ویا حصه سندن
بری، ثلث. || اوج قات = برشیثک
اوج مثلی، اوج اوقدر اولان:
بوتارله اوته کندن اوج قات
بیوکدر: اونک اوج قاتیدر.
|| اوج قاتلی = اوج درجه لی، اوج
طبقه لی: اوج قاتلی براو. || اوج
کوشه لی = اوج کوشه سی اولان
شکل ویا جسم، مثک.

اوجار {ص. اوجان، طیران ایدن،
{غازه تحول ایدوب هوایه
قاریشان: اوجار زوحر، مایملر.

اوجاری {ص. «اوجار» دن
{اولوب، آخرنده کی «ی»
تخصیص ایچون شاذ براداتدر.
پک حشاری، نهایت درجه ده
چاقین: اوجاری چاپقینلردندر.

اوجاق {ص. صاریلان، صارماشان
{نابت. طیاره

اوجر {عد. هر برینه ویا هر
{دفعه سنده اوج: تارله.
نک محصولندن جمله سنده اوجر
کیله دوشدی: اوجر اوجر آرابه.
له ییندیردیلر.

اوجرتمق {یاخود اوجورتق.
{قه. ۱. اوجغه سوق
واجبار ایتک ویا اوجغه سربست
براقق، اطاره ایتک: قوشی
اوجورتدی. ۲. تجز ایتدیرمک،
غازه تحویل ایتک: شیشهک
آغزینی آچیق براقه رق لقمان
روحنی اوجرتمش. ۳. قلیجه

اوجورمق {یا اوجورتمه. س.
{چوچلرک اوجنه ایپ
باغلایه رق روزکار یاردیمیه
هوایه اوجوردقلری معروف
اویونجاق.

اوجورمق {فت. ۱. اوجغه سوق
{واجبار ایتک ویا
سربست براقق. ۲. چوق مدح
و ثنا ایتک، عیوقه چیقارمق.
۳. سرعتله کوندیرمک، چاق
یتیشدیرمک: خبر اوجورمق.
۴. چالمق، چاریمق: کتابلرمزی
برر برر اوجر بورلر.

اوجورمق {س. پک صارب و دیک
{محل، یار، یارلیز:
اوجرومدن دوشمک، یووار.
لاتمق.

اوجروملق {ص. اوجوروم
{و یارلری چوق:
اوجروملق یر. = س. اوجرو.
ملری چوق یر.

اوجروملی {ص. اوجوروم و یار.
{لری چوق (محل):
اوجروملی یر.

اوجشقمق {فش. ۱. برلکده ویر
{برلینه قاریشه رق
اوجق: قوشلر اوجشیورلردی.
۲. قنادلری اورده رق تلاشله
اوجق: اوردک اوجشیور.
{یا اوجقونمق. فل.
{اورمک، توحش
ایتک.

اوجقور {س. «قور» ته.
{قوشاق دیمک اولغله

اورديه {س. ج. عر. فد: وادی. با: وادی.}

اور {س. بدن انسانك مختلف پر. رنده چپانسر والتهاپسر اوله رق حاصل اولان شیش، تومسك: ات اوری = طامار اوری، یاغ اوری. || آغاج اوری = اشجارده حاصل اولان تومسك.}

اور {س. تق. خندق، اوکی خندقی طوراق طایبه: اوربکی = استحکام محافظی: اور قازمق = استحکامه کبرمک. — اورخان ده بوندندر.}

اور {س. تق. یاغ سد، صنعی حائل وحد فاصل، حواله، پرده.}

اورا {ح. اوره جق کبی حاضر اوله، شاهینک شکاره هجوم ایتک اوزره قبارمه سی: اورا طورمق. [ندا کبی دخی قوللائیلوب، آوروپالیرک هورا Hourra صداسی دخی بوندن مأخوذ در.]}

اورا {یاخود قرا س. تق. حدود نشانی، حدوده علامت اولق اوزره یوکسلدیلن تیه.}

اورا {ظ. محک بیدینه اشارت ایچوندن، اوبر، اوچمل، اوجھت، بورا مقابلی: اورا آدملری هپ اوزون بویلی اولور؛ اورانک میوهلری مشهوردر. — اکثرا حروف الصاقله برابر قوللائیلر: اوراده، اورادن اوراجه، اورایه، اورایه قدر. — مالکیت بیان ایدن ضمائر شخصیه به اضافتی حالتده اسم}

اولوب، ینه محل وجهت مناسبی محافظه ایدر: اورام آغریور؛ اورا کزده براوق شیش واردر؛ اوراسی مملکستک اک کوزل یردر: اصل ایشک مشکلی اوراسیدر = اوجهتدر؛ اوراسی دوشونلی؛ اورالری = اوجهتلر، او یرلر. || اورا حقهده = تا اورا ده. [بوتصفیر محلی تحیدید ایچوندن.]}

اورامق {یاخود اورامق. ق. تکمیل سیلوب سوپور. مک، بیوب پیترمک، اوراق کچمش کی تیزیوب اثر براقسا. مق. مر.}

اوراد {س. ج. عر. فد: ورد. با: ورد.}

اوراده {اورادن وساثره. با: اورا.}

اوراق {س. «اورامق» (فلندن) ۱. طریانک کوچکی، محصاد: بو اوراق هچ کسپور. ۲. اکین بیجه، محصاد: کویلیر شدی اوراقله مشغولدر. ل. ۳. محصاد وقتی، موسمی: اوراقده اوده مک اوزره یاره استقراض ایدرلر. || اوراق بوجکی = اغستوس بوجکی، جراد. || اوراق قوشی = اوراق بو. جگنک بیوجکی. چرتلاق، اوجاق چکرکسی، چرچر، چرتلاق دخی انواعیدر. || اوراق سیگیلی = آر. قهسی چوکوک اولغله یوکه کلن (بیکی).}

اوراق {س. ج. عر. فد: ورق. با: ورق.}

اوراقچی {س. اکین بیجن، اورانله اکین بیجه.}

رک بونک اجرتیله کچین رنجبر. اوراقلامق {ق. اوراقله اکین بیجمک، محصول اوراقله کسوب طولیلامق، محصاد ایتک.}

اورالی {س. اوملکت، اوچمل ذات اورالی میدر؟}

اورام {س. ج. عر. فد: ورم. با: ورم.}

اورامق {ق. تق. ۱. طوبراقدن خندق و طایبه یاغق. ۲. اولچوب بیجمک، ۳. اوراق بیجمک، محصاد ایتک. مر.}

اوران {س. تق. ۱. بیجه، ۲. اولچی، ۳. بیجم، اندام، تناسب، یاغیشیق. ۴. تخمین، کشف. [ترکی باعث تأسف عظیم اوله جق متروکاتندندر.]}

اورانسر {س. بیجمسز، تناسل. سبیز، یاغیشیقسز، خنطل. مر.}

اورانسرلق {س. بیجمسزلق، یاغیشیقسزلق، عدم تناسب.}

اورانغ اوتانغ {س. Orang-Ou- tang ملایی لسا.}

ننده بیان آدمی دیمکدر: انسناس دینان بیوک میونک انواع اربعه سندن بری که هندجینی ایله اوجوارلرده کی جزایرک طاغلرنده واورمانلرنده بولنور.

اورانلامق {ق. ۱. اولچمک، تخمین ایتک، بها بیجمک، تقدیر ایتک. ۳. تصور و تصمیم ایتک. مر.}

اورانی {س. بیجمیلی، متناسب، اندامی، یاغیشیقلی. مر.}

اورپر مک {فل. اورکه دن توپلر قالقوب دیکلک ودری ایکنه ایکنه قبارمق، اقشعرار، ازبترار ایتک: وجودم، توپلرم اورپردی.}

اورپر مه {س. اورکه دن توپلر دیکن دیکن قالمسی ودرینک ایکنه ایکنه قبارمه سی، اقشعرار، ازبترار.}

اورت {س. اورتمه، کیزله، ستر، ایتک، اخفا. یالکز شو تعبیرده مستعملدر: اورت باص ایتک = بر قباحی انظار عمومیه به دوشورمیه رک و طویورمیه رق ستر واخفا ایتک.}

اورتاق {س. «اورته» دن) ۱. شریک، مشترک، تجا. رتده ویا دیگر بر ایشده حصه مند وشریک اولان آدم: اورتاق اولق = عقد شرکت ایتک، بر شرکتیه داخل اولق. ۲. بر قوجه تک متعدد زوجه لرندن هر برینه دیگرینه نسبتله اورتاق دینلیر.}

اورتاقلا شمق {فل. اورتاق شرکت و مشارکت ایتک: همیز اورتاقلا شیرسق بیوک بر دکان آچه بیلیر.}

اورتاقلا شه {یا اورتاقلاشی. ح. اورتاققله، مشترک، بالاشترک: اورتاقلاشه بر دکان آچه لم ویا بر یفتلک آله لم.}

اورتاقلق {س. شرکت، مشا. رکت: اورتاقلق}

تجارتک روحیدر: اک بیوک ایشلر اورتاققله اولور؛ بنم بو ایشده اورتاقلم یوقدر. || اور. تاقلق ایتک = عقد شرکت، مشا. رکت ایتک.}

اورتانه {س. «اورته» دن) اورتاده بولسان، اوسط، وسطی، اوج شیشک ووسطه واقع اولانی، ایکنجیی.}

اورتانه {یاخود اورتانسبه. س. جاپو نیادن کله بر چیچک، جاپون کلی.}

اورتدیر مک {ق. ۱. اوستنه بر شیء آتدیرمه. رق ستر واخفا ایتدیرمک، صا. قلاتمق، کیزلتمک. ۲. آچیق بر شیشک اوستنی قباتمق، مثلاً بنایه قام قودیرمق: دها یایی اورتدیرمه دم. ۳. چقور طولدو. رتمق، قباتمق: بوجقورلری اورتدیرملی.}

اورتلمک {ف. ۱. اوستنه بر شیء چکیلوب ستر اولمق: دوشمه خالی ایله اور. تیلور. ۲. کیزلتمک، کتم واخفا اولمق، میدانه چیقارلامق.}

اورتمک {ق. ۱. اوستنه بر شیء چکوب کورغز ایتک، ستر ایتک: حیوانه چول، خسته یه یورغان اورتمک: یاغور. لقی بتون وجودینی اورتیوردی. ۲. صاقلامق، کیزلک، کتم و اخفا ایتک. ۳. قیامق: قیوی، پرده یی اورتدی.}

اورتمک {ق. (حیوانات و محصولاتی) یشیده. یروب چوغالتمق، جنسلرینی اورتدیرمق، انتشارینه سبب اولق: ممالک عثمانیه ده مرینوس قویو. نلرینی والیوم مجهول برطاقم حیوانات صناعیه یی اورتمک غیرت اولمیلیر.}

اورتمک {ق. ۱. اوستنه بر شیء آلوب ستر او. لقی: بر چارشغله، بر یاغورقله اورتندی. ۲. یوزینه نقاب ویا یاغمتی طوتتمق. ۳. (قیز) قاجغه باشلامق، فراجه یاغمتی ویا چارشف بچه طوتتمق: یکی اورتمش بر قیز. = فح. کتم و اخفا اولمق، اورث باص ایدمک. اورتق {اورتولی وساثره. با: اورتق {اورتی وساثره.}

اورته {س. ۱. ایکی اوجدن مساوی مسافه ده اولان محل ویا زمان، وسط، میان: یولک اورتیه سی، سنه تک اورتیه سی، کونک اورتیه سی. ۲. بر شیشک بتون کنارلرندن مساوی مسافه ده یاخود اوکا قریب محل، وسط، مرکز: میدانک، اوطه تک اور. ته سی. ۳. یاری، نصف، منتصف: قیشک اورتیه سنی بولدی: ذخیره. یی اورتیه دن آیرملی. ۴. میدان، صحن، آره: ایشی اورتیه ده وکلی، ۵. یکجیری اوجاغنده طابور، ۶. دیکز آچیغی، اککین: اولو اورتیه. || اورتیه ابونی = اسکی طرزده میداندن اورتیانلار بر نوع قبا تیارو ابونی. || اولو اورتیه = آچقدن آچینه، طوغریدن طوغریه به بر شیء سوبلک ویا یاغمتی، || اورتیه به آلمق = هر طرفدن احاطه

عنه: او ایش باشی اورتیلی
قالدی.

اورچین { س. ایپ نردبان.

اورچوق { س. ۱. اوریلان،
۲. ایه اوریکیسی.

اوردک { س. ۱. معروف صو
قوشی، مرغاب، وز.
انواع کثیره سی وارد: یسان،
او، دیکز، کول اوردکی؛ سکل.
بی، بحار، کرزه، بوغرتلاق،
اورچین، چیتیریقچین، چین،
دستره بورن، قالدین، قاشیقچین،
قیل قوبروق، قرهجه، کروان
اوردکی؛ یشیل باش، الما باش،
پاتقه اوردک؛ آفتیت اوردکی =
آیاقلری پک کیده اوفاجق نوعی.
۲. خسته لک یتاقدن قالمق سزین
صو دوکلرینه مخصوص اوردک
شکلنده یعنی یوینی براوجنده یو.
قاری به مائل قاب. || اوردک
ادلی = پیتاق. || اوردک باشی =
لاجورده جالار زمردی یشیل.
|| اوردک بالینی = یاصیجه برالنی.
|| ایلجه اوردکی = راحت آلیشیک
تنپور آدم. || اوردک محبتی =
احبابک مصائبه ساده واه واه
دیمکه اکتفا. || قازیرینه اوردک
آلتی = آلدانق.

اورتیلی { یا اورتولی. ص. ۱.
اورتیلی { اورتلیش، مستور،
پوشیده: اورتیلی بر صندوق؛
اطراف آچیق و اوستی اورتیلی
بر محل. ۲. کیزلی، مکتوم:
کیزلی اورتیلی بر شیء دکلر.
۳. قبالی، مقلق: اوراسنی پک
اورتیلی کیدی. || باشی اورتیلی
۱. باشی اورتمش: باشی اورتیلی
بر قالدین کلسدی. ۲. مسکوت

اورده { س. ج. ع. ف. د:
ورید. ۲. ورید. ۳. ورید.
اوردیرمق { س. ۱. اورمه
یا مساعده ایتک. ۲. تخریب
وغارت ایتدیرمک. ۳. اهلاک
ایتدیرمک.

اوردیرمک { س. ۱. اورمه
یا مساعده ایتک. ۲. تخریب
وغارت ایتدیرمک. ۳. اهلاک
ایتدیرمک.

اورغانچی { س. اورغان دینان
اینجی خلاتلری
یعنی قالین ایلری باپوب صانان
ایشیمی.

اورغون { ص. ۱. اورلمش،
آدم. ۲. مصاب، دوجار: عشق
اورغونی. || سوت اورغونی
= سوت طوقمقدن خسته لشم
(چوق) = س. ۱. باره،
جریجه: اگر اورغونی.
۲. سوری ایله تصادف اولنوب
اطراف صاریله رق ایدیلن آو،
سورکون آوی: اورغون آوی.
۳. (کاغد اوپوننده) طالعک
مساعده سیله ویاغی آرقداشلره
راست کملکه اورغون آوی
کبی جملهک آخه سنی طوپلامه:
اورغونه راست کلمش.

اورغونلق { س. ابتلا، دوجار
اوله.

اورف { س. (عر) عرف: دن
(غلط) قورقو، دهشت،
تهدید.

اورفلمک { یا اورفله مک. ف. د.
قورقوتیق، تهدید
ایتک.

اورک { س. یایی، بنا، معمارلغه
(متعلق ایش وسوس.
|| اورک ایی = چربی، حذا ایی،
دیواری پرسه سی.

اورکشمک { یا اوزکشمک. ف. د.
آکشرین قورقو.

اورکشمک { س. ۱. دوگشمه، مض.
اورشمه { ربه. ۲. غوغا، محاربه.
۳. کورش.
(س. قالین ایپ، اینجه
اورغان { خلاط.

اورمق، بره لیوب بوزمق:
حیوان آرقه سنده کتیرلی میوه.
لری اورسه لر. ۳. طاقت
براقماق، قیریقلاق ویرمک،
ضعف ودرمانسزلفه اوغراتیق:
بو صیتقه بی چوق اورسه لدی.
اورسه لکم { ف. ۱. اسکیمک،
(بوزلق، پزمرده
اولق: بو اثواب اورسه لندی.
۲. زده لکم، اورلق، بره لنوب
بوزلق: میوه کوفه ک اینجده
اورسه لشم. ۳. طاقتی توکنمک
قیریقلفه وضعف ودرمانسزلفه
دوجار اولق: بر صیتقه دن بو
قدر اورسه لکم.

اورش { یا اوروش. س. ۱.
اورش { اورمق فعل وطرزی،
ضربه: اونک اورشی آدمی سقط
اید. ۲. حرب، ضرب، مضاربه:
آره لنده بر اورش اولش.

اورشدیرمق { یا اوروشدیر.
(مق. ف. د. ۱.
محاربه و مضاربه ایتدیرمک. ۲.
دوگیشدیرمک، کورشدیرمک:
قوج، خروس اورشدیربورلر.

اورشمق { ف. ۱. دوگیشمک،
مضاربه ایتک: میا.
حته نهایتنده اورشمقه باشلادیلر.
۲. غوغا، محاربه، جنک ایتک:
مذاکرات صلحه نتیجه پذیر اوله.
میوب طرفین ینه اورشمقه
باشلادیلر. ۳. کورشمک: ایکی
پهلوان، قوج، خروس اورشیور.

اورشمه { س. ۱. دوگشمه، مض.
اورشمه { ربه. ۲. غوغا، محاربه.
۳. کورش.
(س. قالین ایپ، اینجه
اورغان { خلاط.

اورغان { خلاط.

اوردیرمک { ف. د. اورمک
سوق واجبار
ایتک، بر دیکری واسطه سیله
اورمک: چوراب، آغ اوردیر.
مک: دیواری اوردیرمک. ۲. ا:
اورمک.

اوردینق { س. (یتا. Ordino)
نم. ۱. دایک بعده
امر ایدمه جکی بره تأدیه اولمق
اوزره یازیلان تحویل، امر
وحواله. ۲. بر حوله قونشختو.
سنگ قومانیایا طرفندن دیکشد.
یرلسیله کرکدن اشیایی چیقارمق
ایچون ویریلن حواله.

اورس { س. اوزرنده دمیر وساثر
معدنلری دوکدکاری
دمبردن قالین و بر طرفی سیوری
آلت که بره کومیلی بر کوتوک
وکوچکی بر دستکاهک اوزرینه
قوندیرلمش اولور، سندنان:
دمیرچی، قیوچی اوریسی.

اورسا { یا اؤرسه. س. (یتا.)
۱. کیمک صول طرفی،
اسکله. ۲. کیمک روز کارک
کلدیکی طرفه یاقین بر جهته
دوندیرلمی: کمی نی اورسا ایتک.
|| اورسا آلابانده = بردن بره
صوله دونمک. || اورسا بوجه =
کاه صوله وکاه صاغه دونهرک
یوریمک.

اورسالامق { فل. ۴. (کی)
صول طرفه،
اسکله یه دونمک.

اورسه لکم { یا اورسه له مک.
(ف. ۱. اسکیمک،
بوزمق، پزمرده ایتک: یولجیاق
اثوابی اورسه لر. ۲. زده مک.

و حصر یا خود محاصره ایتک.
|| اورته سنی بولق = تصدیق و
تسویه ایتک. || اورته به دوکمک =
هر شیئی میدانه چیقاروب
حقانیت اوزره فصل دعوی
ایتک ایتک. || اورته دن قالدیر.
مق = مفقود حالته کتیرمک. ||
اورته مالی = مشترک مال. || اورته
یازیمچی = یکپیریلده بلوک امینی.
= ص. ۱. آرده، وسطده
بولنان، وسطی: اورته پارمق،
اورته قات، اورته دیرک. ۲.
متوسط، معتدل، افراط و
تفریط آره سنده اولان: اورته
بوی. || اورته ایلمچی = سفیر کبیرک
مادوننده اولان سفیر. || اورته
حالی = نه زنکین نه فقیر.

اورته لامق { ف. ۱. اورته به،
میدانه قومق.

۲. بر شیک اورته سنه، وسطه
وارمق، نصفی بولق: قیچی
اورته لادق. ۳. نصفندن، یاری
یاری به بولک، اورته سندن
آرمق: کاری ایکی اورتاق آره.
سنده اورته لاملی.

اورته لامق { ف. ۱. اورته سنه
نصفی وارمق، نصفی
ایتک: بو ایش اورته لاندی.

اورته لق { س. ۱. ساحه زمین،
بر یوزینک کورین
قسمی، آفاق: اورته لق آغاردی؛
اورته لق قراردی؛ اورته لقدمه
کیمه یوق. ۲. خلق عالم، ناس:
اورته لقدمه بر بیوک مسرت حکم
سوربور. ۳. اوطه ویا اوک
ایچی، اثاث بیتیه مک هیئت
مجموعه سی: اورته لغی بر آرز

اوركك {ص. چاق وهر شيدن
قورقوب بردن بره
صيرايان، متوحش، رميده :
اوركك آدم، آت، حيوان .

اورككك {ص. چاق وهر شيدن
قورقوب بردن بره
صيرايان انسان وحيوانك حالي،
توحش .

اوركمك {فل. ۱. آكزيرن
برشيدن قورقوب
بردن بره صيرامي : بو آت
چوق اوركر؛ وحوشك جمله سي
انساندن اوركر . ۲. چككك،
اوزاقلاتق، اجتناب ونباعد
ايمك : اويوندن چوق اوركرم .
۳. (نباتات) محصول شاتق،
دوكل : بوشتالي آغاجي بوسته
اوركدى .

اوركندى {ص. بردن بره چو .
كن قورقورعه .

اوركنوز {ص. (يتا. Orea)
دينلن بيوك برجنس بايق .

اورگنو {يا اوزو . ص. ۱. او .
رلش صاج، صغيره :
صاجنى بر، ايكي اوركو اورمش .
۲. اورلش شي، شريت وساژه .
|| سيگيراوركوسى = سيگيراليافي .

اورگونج {ص. ۱. دوهك آرقه .
سندكي تومسك ،
سنام : بر، ايكي اوركوجلى دوه .
۲. بوكا بگزرهرنوع تومسك :
آياق، بورن اوركوجى . ۳. تپه،
چيقتدى = طاغ اوركوجى .

اورگونجلك {ص. دوهك اور .
قونيلان كوچك سمر .

اورگونجلك {فل. اور .
برتومسك پيدا ايمك، قنبور .
لاشمق، تومسكلك، تحديايمك .
اورگونجلى {ص. اوركوجى
اولان، تومسكى،
محدب .

اورگونلك {يا اوركوله مك .
اورمك : صاجلرني اوركولمك .
اورمك : صاجلرني اوركولمك .

اورگون {ص. طغيان مياهمده
بريكوب طوران
سولردن متحصل كوچك كول .

اوركه {يا خود اوزيكه . ص.
(« اورمك » دنى
يوقسه ر. Póxx دنى ؟)
قادينلرك بوكلكرى يوگ وكن
وساژه بي طاقدقلى تپه سي چتال
دكنك كه بللرينه صوقه رق صول
الريله اويوكدن برر پارچه چكر
وصاغ الريله ايكي چوره رك
بوكرلر، مقله . || ابه اوركه سي
= جاهل ابلرك طوغورتدقلى
قادينلرى اوتورتدقلى برجنس
اسكله . || اوركه طاشى = دكين .
ده ياصى قيا .

اورلاشق {فظ. شيشوب اور
اولقى، تومسك
حاله كچمك، اور پيدا ايمك .

اورلمق {مض : اورلور .
۱. دوگلك، ضرب
اولنقى : اوگا قولاي اورلماز .
۲. اولديرلك : محاربه ده
اورلدى . ۳. ياره لاشق،
قورشون اصابت ايمك، مجروح
اولقى : ياغندن اورلدى .
۴. برخسته لغه طولقى، مصاب
اولقى : قولرايه اورلش .

۵. عشق وعلاقه به كرفتار اولقى :
بر قيزه اورلش . ۶. ازمك،
زده لئك، بره لئك : بوميومل
هب اورلش . ۷. چاللىق، ضرب
اولنقى، دوگلك : طاول، تونبك،
چاك اورلدى . ۸. بوشانق،
آلتقى، انداخت ايدلك : طوب،
طبايجه، تفنك اورلدى .

اورلمك {فل. اوركو بايق :
بويوزك صاجى قولاي
اورلار .

اورلمه {ص. اورلىق فعلى، او .
رلش . با : اورلىق .

اورلمه {ص. اورلك فعلى، اؤ .
رلش . با : اؤرلك .

اورلى {يا اوزرلى . ص. اورلش،
اوركو ايدلش : اورلى
صاج .

اورلى {ص. بدنك بر طرفنده
بر اورى يعنى شيش
وتومسكى اولان .

اورلش {ص. با : اورمه .

اورمان {ص. آغاجلى چوق،
آغاجلى ير، بيوك
قورى، غابه، ييشه : معادن
واورمان مأمورى : اورمان
قولجيسى . || بالظه كورمه مش اور .
مان = من القديم حال طبيه بسنده
قالوب آغاجلى بربرينه قارشمش
وهچ كسله مش اورمان . || اورمان
كبابى = برنوع ات يمي .

اورمانجى {ص. اورمان مأمو .
رى، قوريجيلرك
باشى، مديرى .

اورمانلىق {ص. اورمان كى
چوچقه آغاجلى
اولان ير، صيق چاللىق : اورا .

ده براورمانلىق واردر : اوراى
اورمانلىق بريردر .

اورمچك {ص. با : اورومچك

اورمق {مض : اورور . فت . ۱.
چاللىق، ضرب ايمك :
باشنه اوردى : آرقه سنه اوردى ؛
طوقات، سله اوردى : بيكيه،
اوكونه اورمق . ۲. اولديرمك،
قتل ايمك : او آدمى خيدودلر
اورمشلر . ۳. ياره لاشق، جرح
ايمك : ياغندن اورمشلر .

۴. اصابت ايتديرمك : شو
قوشه اوچ كره آتدمده اورمه .
مدم : نشانى اوردم . ۵. مر-
ميات آتمق، طوبه ويا قورشونه
طونق : قلعهدن دشمن كيلرينه
اوربورلر : نشانه اورمق .

۶. آتمق، دوشورمك، ياتير-
مق : اونى بره اوردى . ۷. قاقق،
صوقق، دق ايمك : بورايه بر
چيوى اورملى . ۸. سورمك،
كچيرمك : ديواره صيوه، تخته لره
بوياء اورمق . ۹. طيامق، قو-
مق، ياپشديرمق : بنياه دستك
اورمق : چاشيره يامه اورمق .

۱۰. حرب ايمك، قورشون وكله
آتمق : دشمن اوكون قارشيزده
طوروب اورمى : اشقياني
اوروب پریشان ايتدك . ۱۱. حرباً
هجوم وتخریب ايمك، بوزمق .

۱۲. طاقق، قومق : حيوانه
اكر، ديزكين اورمق . ۱۳ .
يوكلكمك، تحمیل ايمك : بيكيه يوك
اورمق . ۱۴ . حسابدن اخراج
وطرح ايمك : شو اوچ رقى اور .

(بربرينه اورمق ديتلور ايسه)

اووقت اعمال اربعه دن ضرب
معناسنى مفيد اولور . ۱۵ .

چاللىق : چاك اورمق، طاول
اورمق . ۱۶ . طوقنقى، تانير
ايمك : كوش باشمه، كوزمه
اوردى : بوقوقو باشه اوربور .
۱۷ . تيمك، تكمه آتمق : بو آت .

۱۸ . دق ايمك : قيسوي اورمق
اورور : آت اورمش .
= فل . ۱۰ . صايق، صالدير .
مق، متوجه اولقى، طوغريلقى :
كى قرهيه اوردى . ۲ . كوستر-
مك، كوستريش بايق، يالان بر
حركتده بولنقى : دليلكه، خسته .

لغه، ييله مزلكه اورمق . ۳ . آلتقى،
كندىنى آتمق . ۴ . چارمق، طو-
قنقى : ياغمور يوزمه اوربوردى .
۵ . صوقلىق، كيرمك، طاللىق : اور-
مانه، سورى به اوردى . ۶ . طو-
لق، حس اولنقى، كچمك : قارمه
بر صانجى اوربور . || آجغه
اورمق = ميدانه چيوارمق، آشكار
ايمك، اظهار ايمك . || آشاغى
اورمق = تنزيل ايمك، آشاغى
وارمق . || اوسته اورمق = ضم
وعلاوه ايمك . || اولته اورمق
= برياندن بريانه كيدوب كلهرك
طورمامق . || ايجرى اورمق
= خارجه اولان برمرض كچوب
داخلده ظهور ايمك . || باش
اورمق = مراجعت، تصدى ايمك .

|| باشه اورمق = باش آغريسي
ويرمك . || بر آتوب ايكي اورمق
= برسوز ويا فعل ايله ايكي ايش
كورمك . || بوين اورمق = قطع
رأس ايله اعدام ايمك . || پراقتيه،
دميره، زنجيره اورمق = جزاء بونلره
باغلامق، بند ايمك . || پوسته ينى

اورمق = صويق . || دم اورمق =
ادعا ايمك، دعوا سنده بولنقى .
|| صويه اورمق = صويه كيرمك،
صويك ايچندن كچمك .

|| طيشاري اورمق = خسته لى
خارج بدننه ظاهر اولقى .
|| قولاق اورمق = قولاق آصق،
استماع . || اكر وان اورمق = كر-
وانى صويق . || كومور، كون
اورمق = كومور ويا كوش
طوقنقى . || لاف اورمق = ساده
لافنلك ايدوب ايش كورمه مك .

|| نمره اورمق = نمره آتمق، باغر-
مق . || يول اورمق = قطع طريق،
راهزنلك ايمك . || يوله اورمق
= يول جهتنه طوغريلقى . || يوزه
اورمق = برينك عيب وقباختنى
يوزينه قارشى سويلوب محجوب
ايمك .

اورمك {فت . ۱ . دستكاهده
ياييلان طوقومه قيلندن اولميه رى
ال ايله وبوكا مخصوص ايكنه لرله
ياييلان واكثرثا كوز كوز
اولان بر شيء ايشك : آغ،
چوراب، فانه، حصير اورمك .

۲ . اليافى بر قاج بلوكه تقسيمه
بو بلوكلى بربرينه كچيرمك
اوركو بايق : صاجى اورمك .
۳ . قاش وساژه مك دليلك
وييرتيق يرني ايليكلرى بربرينه
قارشيدرمق وياهمه سز اوله رى
تعمير ايمك : پالتوسنى بر قاج برندن
اورمش . ۴ . ييكيدن ديوار بايق
ويا ديوارك ييقيق يرني تعمير
ايمك : ديوار اورمك .

اورمك {فت . با : اورمه مك .

مأمول، بعید الاحتمال: او ایچی
چوق اوزاق کورپورم. ۳.
مخالف، مبین، اویماز، توافقی
ایتمز: او مال بوندن چوق او-
زاقدر. = ح. اوزاق یرده،
ایراق اوله رق: اوزاق اوتور-
یور: بندن اوزاق! یعنی اوزاق
اولسون، ایستقم: اوزاق دوشمک
= بربرندن اوزاق بولمق. =
س. بعید وایراق محل: اوزاغه
کیتمک، اوزاقدن کلک. || او-
زاقدن اقربا = آرمسی آچلش و
اسکیش یعنی برقاچ بطن اولدن
آیرلش خصم. || اوزاقدن باقق =
سیرجی قالمق، مداخله ایتمه مک.
اوزاقجه { ص. ح. آز ایراق
وبعید.

اوزاقلاشدیرمق { ق. ۱.
آیری وبعید دوشورمک: بو
آغاجلری برآز اوزاقلاشدیرمق.
۲. اوزاغه سورمک، تبعید
ایتمک.

اوزاقلاشمق { ف. ۱. بربرندن
دوشمک، تبعید ایتمک: او-
زاقلاشدق ده کوریشه میورز.
۲. اوزاغه کیتمک، بعید اولمق:
بول طولاشدیرلدیغیچون اوراسی
بزدن اوزاقلاشدی: او کونلر
اوزاقلاشدی.

اوزاقلاشمه { س. اوزاقلاشمق
فعلی. با: او-
زاقلاشمق.

اوزاقلق { س. ۱. مسافه ویا
ایراق، بعد: چارشینک اوزاقلق

سببیه بو او بزه کلز. ۲. فرق،
تفاوت، اویمازلق: بو ایکی مال
آره سنده چوق اوزاقلق واردر.
اوزامق { فل. ۱. اوزون اولمق،
بویجه قزاقق، تطاول
ایتمک: آغاجلر، صاج، صقال
اوزامق: چوجقلر اکثریا اون
سکز یا شلرینه دک اوزارلر.
۲. زمانجه ده اوزون اولمق،
دها چوق سورمک، امتداد
ایتمک: کونلر خیلی اوزادی:
کانون اول ابتدالرنده کجهلر
چوق اوزار. ۳. سورمک،
سورنجه ده قالمق: بو ایش
چوق اوزادی: دعواضر بر قاچ
سنه اوزایه جقدر. ۴. صکره یه
قالمق، تأخر ایتمک: بو سنه او-
زومک طاتیلانمسی چوق او-
زادی. ۵. اوزاق اولمق،
اوزاغه کیتمک.

اوزامه { س. اوزامق فعلی. با:
اوزامق.

اوزان { س. وزن. ج. ع. فد:
اوزن. با: وزن.

اوزان { ص. لافزن، هرزه وکیل.

اوزاتمق { فل. ۱. اوزون سور-
مک، بویجه کیتمک،
امتداد ایتمک: بودره اووه بویجه
اوزانیور. ۲. یاقوب اعضای
بدنی اوزاتمق، کوشیوب اوپ
اوزون یاتمق: مندرک اوزرینه
اوزانمشیدی. ۳. ال اوزاتمق،
غصب نیتله تجاوز ایتمک: او
بزم چفتلکده اوزاندی.

اوزاغه { و اوزانیش. س. او-
زاتمق فعلی. با: اوزاتمق.

اوزایش { و اوزامه. س. اوزامق
فعلی. با: اوزامق.

اوزبک { س. مستقل امیر دیمک
اولوب، و قتیله چنکیز.

یلرک تحت حمایه سنده اولان
بویله بر بک حکومتی آلتنده
بولغش بر مغول طائفه سینه
ویریلن اسمدر، که بونلرک اخفادی
سرور زمانله ترککشوب ایوم
ماوراءالنهرده قوم حاکم صو-
رتنده بولنیورلر.

اوزدک { س. ۱. آغاج کوتوک،
کوکلرینه ویره یاقین
اولان قالین یری. ۲. اکین
صایی، کیز. ۳. بعض نباتاتک
بالدیری. مر.

اوزدکلیک { یا اوزدکله مک. ق. ۱.
تارله ده دوککش

قلمش باشاقلری طویلامق. || مج.
اوزدکلیوب بوزدکلیک = اقتدا.
رینک خارچنده اولان برایشی
یاغفه چالشمق. ۲. ترددله
طاوراتمق.

اوزدن { یا اوزدنک. س. کوبه،
دانه، آصق.

اوزر { س. ۱. اوست، فوق، هر
شیئک یوقاریسی، زبر:

اوزری بوزوق، اوزره چیتمق،
اوزرندن دوکلیک، اوزرمزه
آلدی. ۲. آرقه، صرت، ظهر،
پشت: یوکی کندی اوزرینه
آلدی، اوزرندن آلدی. ۳.
طیش طرف، یوز، خارج،
بیرون: اوزری پک کیرلی ایدی:
ایچنه باقمسه ده اوزرندن اوله
آکلاشیلیوردی: مکتوبک
اوزری. ۴. اوست باش، قیافت:
اوزری تمیز. ۵. یان، برابر،
معیت: اوزرنده آچمه بولمندی:

سلاحلرینی اوزرندن آلدی.
۶. عهد، ذمت: اوزرمزه ترتب
ایدن: اوزرینه لازم اولان:
بو ایش فلانک اوزرنده در. =
حج. ۱. اوست: اوک اوزرنده
طورمق، اوزرینه چیتمق،
اوزرندن دوشمک. ۲. دائر،
متعلق: سوق الجیش اوزرینه
بخت آچلدی. ۳. کوره، تبعیه،
امتثال: آلدیم امر اوزرینه
حرکت ایتم. ۴. شرطیه:
وعده سنده ادا ایتمک اوزره
اقراض ایتمش ایدم. قارش،
علیه: دشمن اوزرینه عسکر
سوق ایتمک. ۵. ایچون،
لاجل، نیتیه، مقصدیه: آوه
کیتمک اوزره حاضرلانمقده در:
بر مکتب آچق اوزره اعانه
طویلا یورلر. ۶. عزم و تصمیم
وقرب بیان ایدر: کیتمک
اوزره در = کیتسی مصمدر: کلک
اوزره در = کلسی پک قریبدر،
بکلنیلیور: یتیمک اوزره در. ۷.
کچی، مثلوه، طرزده، یولده،
اولوجهله: بالاده بیان اولندیغی
اوزره: زبرده عرض و افاده
اولنه جفی اوزره. (بو صوئک
درت معناده دائماً مفعول الیه
صورتنده اوله رق «اوزره»
قوللانیلیر. - بو «ه» بی نفس
کله دن عد ایدوب، اوزری
و اوزرنده کچی تعبیراتده
مخدوف فرض ایتمک ذهانی ده
واردر. || اوزرینه آتمق = عزو
واسناد ایتمک. || اوزرینه آلق =
۱. درعه ده، تعهد ایتمک. ۲.
کندینه اسناد ایتمک آلمق،

منفعل اولمق. || اوزرینه دوشمک
= ابرام ایتمک. || اوزرینه وارمق
= اصرار ایتمک. || بونک اوزرینه
= بناء علیه، بنابرین.

اوزرلک { س. اولرده اکثریا
توتسی ایچون قوللا
نیلان یبانی سدف تخمی.

اوزرقندی { بر جنس بوجک.

اوزرک { س. اوکوز آراه سدنک
اوق. || طوغریلقندن ده
کنایه اولور: اوزرک کچی بر آدم =
پک طوغری و مستقیم.

اوزرک { س. ۱. چکر دک، کوبک:
۲. جبان اوزی، سو.
نکری، آغرشاغی.

اوزرگج { س. چکیلوب آلنیر ایپ
نردبان.

اوزگون { ص. اوزلش، زبون،
خسته. = س. غیر
مقبول برجنس بالیق که اسمندن
طولایی خسته لره یدیرلسی نافع
زعم اولنور.

اوزکونلک { س. ۱. زبونلق،
ضعف، رنجور.
لک. ۲. اذیت، عذاب، محنت.

اوزگه { ص. ۱. بشقه، غیری،
دیگر، آخر: اوزگه
حالتدر. ۲. بام باشقه، دیگر
کون، بیلن و معروف اولان
کچی دکل: اهل عرفانک بزم الفتی
اوزگه عالمدر. ۳. بیابجی، اغیار.
مر.

اوزلاشدیرمق { ق. «اوز»
دن [او-
یشدیرمق، موافقت ایتمک،
ایکی ویا زیاده شخص بیننده
وفاق حاصل ایتمک، باریشدیرمق.

اوزلاشلق { ف. اتحاد و هوا.
حاصل اولمق: او آدم لرله
اوزلاشماز: اوزلا شیله جقمه
شراطی ییللی.

اوزلاشمق { ف. اویشمق،
موافقت و مصالحه
ایتمک.

اوزلاشمه { س. اویشمه، هوا.
وقت، مصالحه.

اوزلشمک { ف. ۱. اوزولب
پیدا ایتمک. ۲.
(چیان) سونکر و قاتی جراحت
باغلامق. ۳. قویولا شمق، پخیلا
نمق، آغده لانمق.

اوزلک { س. ۱. بونک، انانیت،
غرور. (بو معناده
شمعی استعمال اولنماز). ۲.
جوهر، ماده، لب. ۳. لزوجت،
اوزلی و یاپیشقان اوله.

اوزلک { س. توتسی، کونلک،
بحور.

اوزلمک { یا اوزله مک. ق. ۱.
«اوز» دن [آر-
زو ایتمک، شوق الیه ایستمک،
مشتاقی اولمق، کورمه جکی کلک:
مملکتی اوزلدم: اولادیغی
اوزلش والده.

اوزلمک { فل. ۱. اسکیوب بو-
زلمق، فرسوده اولمق.
۲. خسته و ییتاب دوشوب ضعیفلا-
مق، درمانسز قالمق. ۳. صیقلی،
بر شیئی آرزو و مرام ایدوب ده
موفق اوله مامقدن مضطرب
اولمق: سز اوزلمک. ۴. اثنای
تقاهنده خسته لقی نکس ایتمکله
ییتاب دوشمک. || اوزوم اوزوم

اوزلك = يك زياده صيقلوب
مضطرب اولق .
اوزله { يا اوزله مه . س . كورمك
اوزوسى ، اشتياق : وطنى
بو درجه ده اوزله سى .
اوزله { س . ايستديكنى يابه
مقدن مضطرب اوله ،
اوزلك فعلى . با : اوزلك .
اوزلك { فط . ۱ . اوز واپ
پيدا ايتك . ۲ .
(چيان) آغرشاق و قانى جرا
حت حاصل ايتك . ۳ . آغده .
لائىق ، بختيلائىق .
اوزلكه { س . اوزلك فعلى . با :
اوزلكه .
اوزله مك { فط . با : اوزلك .
اوزلى { س . ۱ . اوز واپي اولان .
۲ . زبده و قامعاغى
چوق . ۳ . لزوجتلى و بابيشقان
(چامور) .
اوزمك { فط . ۱ . كروب كو .
اشتك . ۲ . يوروب صيقمق ،
جان صيقمق ، اضطراب و يرمك :
مناسبتى سوزلرله خستى
اوزمه يك . ۳ . جفا و اذيت ايتك ،
معذب ايلك : بو ايش بى چوق
اوزدى .
اوزمك { س . اوزمك فعلى . با :
اوزمك .
اوزمه اك { س . ۱ . ساقز اوقى ،
(عوسج . ۲ . هر
درلو قوقولى اوت نخى .
اوزن { ياخود اوزن . س . ۱ .
(اهتمام ، دقت ، تكلف
|| اوزن بزن = چوق دقت و

اهتمامه اولنان تزيينات ، اوزنه .
رك ياپيلان سوس .
اوزندى { س . ۱ . اوزنه ، جان
صيقله ، يورله ،
اضطراب . ۲ . مراق ، اندیشه .
۳ . اذيت ، اذا ، جفا ، عذاب :
چوق اوزندى بى موجب اولدى .
اوزنديرمك { فط . (صحى
ايله در) ۱ . تكلف و اهتمامه بر
ايش يابديرمق . ۲ . تشويق و
الحاح ايتك .
اوزندى { س . ۱ . چوق كلفت
واهتمامه يائيش .
۲ . چوق زحمت و صيقندى بى
موجب : اوزندى ايشدر . ۳ .
مراقى ، اندیشه لى : اوزندى
آدم .
اوزنگى { س . (اصل اوزانوب
« اوزنك » دن) حيوانه بينلد .
كده آياقلى قومغه مخصوص
دمير باصماقركه قايشله اكره
مربوطدر ، ركاب . || اوزنكي به
آياق باصمق = آته بيغك . || او .
زنكي آغاسى = آته بينليركن اوهر
اوزنكي بى طوتوب يارديم ايدن
خدمتجى ، ركابداز .
اوزنگيلمك { ياخود اوزنگيله .
(مك . فط . آته
اوزنكى يعنى مهميزله اوروب
سورمك .
اوزنك { فل . (اصلى واو
مبسوطه ايله در .)
۱ . تكليف و اهتمامه چالشمق ،
اختيار كلفت ايتك : اوزنشم
ديمينلر . ۲ . چيلاقمق ، اوغرا .

شمق ، حاضرلائىق : قوش ياو .
ريسى اوچمه اوزنيور .
اوزنمه { اوزنشم . س . اوزنك
فعلى . با : اوزنك .
اوزوك { س . يوزوك يرينه
لفتدر .
اوزوم { س . سرکه ، پكمز ، شراب
وساژه اعماله يارايان
وتازمه و قوريسى بى معروف ميوه .
كه اوراق دانلى و صالقم صو .
رتنده اولور ، غن ، انگور .
هرمملكته كوره انواع واجناسى
يك چوقدر : چاوش ، يانجىاق ،
پارمق ، تومبالاق ، روى نكار ،
مسكت اوزومى ؛ چكر دكسر ، رزا .
قى وساژه . || اوزوم آغاسى
= آصمه ؛ اوزوم كوتوكى ، چيوغى .
|| اوزوم صوى = شيره .
|| قورى اوزوم = زيب .
|| قوش اوزومى = يك كوچك
دانلى سپاه اوزوم كه قوريسى
فستيقله برابر بعضى بىكره قونور .
|| فرنك اوزومى = اوزومك
غبرى برميومه كه شروى اولور .
|| ايت اوزومى ، تيلكى اوزومى
= نبات انواعى .
اوزون { س . (« اوز » دن)
۱ . بويى چوق اولان ،
طويل ، دراز : اوزون آدم ،
اوزون آغاج ، اوزون ديوار ،
اوزون تارله . ۲ . چوق سورن ،
چوق دوام ايدن ، مديد ممتد :
اوزون مدت ، اوزون كون ،
اوزون عمر ، اوزون يول .
۳ . جابق ييتمز تفصيلاتلى ، مفصل :
اوزون ايش ، اوزون سوز .
= ۴ . چوق ، چوق وقت : او .
زون سورر ؛ اوزون سويله .

|| اوزون اوزادى ، اوزون او .
زادى به = دور و دراز ، يك
تفصيلاتلى ، عريض و عميق .
|| الى اوزون = ۱ . مقتدر ،
نفوذلى . ۲ . خرسز ، سارق .
|| اوزون ايتك = ۱ . نافله يره
اوزاتمق ، لزومسز اوله رق چوق
سويلك . ۲ . يك ايلرى به وارمق ،
چوق مدعيات و مطلوب باند
بولمق . || اوزون بويلى = طويل .
القامه . || اوزون حيوان = ييلان .
|| اوزون طومق = چوق سوره .
جك و يا يك مفصل و بيوك اوله .
جق صورتده باشلامق .
اوزونجه { س . بر آرز و يا خيلى
اوزون ، اولدجه
طويل ، دراز .
اوزونلق { س . ۱ . اوزون اولان
شيك حالى ، طول ،
درازى . ۲ . بر جسمك بويى ، اك
مقابلى ، طول . || اوزونلغنه =
بوچمه ، بوينه ، طول .
اوساط { س . ۱ . عر . فط .
وسط . با : وسط .
اوست { س . ۱ . يوقارى ، فوق ،
برشيك يوقارى قسمى ،
بالا ، آلت مقابلى : اوستندن
آلق ؛ اوستنى طويلامق ؛ اوک ،
يوك اوستى . ۲ . طيش ، برشيك
طيشاريسى ، خارجى ، سطح : يرك
اوستى ؛ پورتقالك اوستى .
۳ . قياق و كوپوك كپى برشيك
اوزرنده بولنان قسمى : پكمزك ،
يوغورنك اوستى . ۴ . اثواب ، قيا .
فت : اوستى يك پيس ؛ اوستنه
باقلماز . ۵ . مافوق ، آمر ، مأمور
اوستندن آلدنى اسره اطاعت
ايتلى . = ۶ . يوقارى اولان ،

يوقاريدنه بولنان ، اعلا ، بالا ، فو .
قانى : اوست محله ، اوست طوداق ،
اوست قات . ۲ . ديكرندن يوقا .
رى اولان ، مافوق ، بالاتر :
اوست جيقمق ؛ او او بو اودن او .
ستدر = اوستوندر . = ۳ . يوقارى ،
فوق : اوست جيقمق ؛ اوست كلك .
= ۴ . حجه . اوسته ، اوستنه ، اوستنده
= اوزره ، اوزرينه ، اوزرنده ،
اوستنه چيقدى ؛ اوستنده
اوتوردى . || آلت اوست : قار .
مه قارشىق ، زير وزبر . || آلت
اوست بوركى = يالكز قالين و
ايكى پارچه خوردن ياپيلان
بر نوع قبا بورك . || آياق
اوستى = آياقده ، اوتور .
مقزين ، محاله . || اوستنه آلقى
= ۱ . درعهده ، تمهد ايتك .
۲ . بن ياپدم ديه اعتراف و يا
ادعا ايتك . || اوسته اورمق
ضم و علاوه ايتك . || اوست اوسته ،
بر برى اوستنه = بربرى اوزرينه ،
جمله سى برصاييله رق . || اوست
باش = اثواب ، قيافت . || اوستمز
دن ايراق = الله اسيركهيه . || اوسته
ويرمك = ايكى شىء مبادله سنده
برينه ديكر برشىء دهاعلاوه ايتك .
مح . بر فائده تعقيب ايدر ايكن
متضرر اولق . || اوست جيقمق ،
اوست كلك = غلبه چالمق ،
مسابقت ايتك . || اوسته كلك =
سميرمك . || اوستنه مال ايتك =
تقيده ايتك ، اهميت و يرمك .
|| اوستنه وارمق = برشيشى يايىق
ايستينه قارشو اصرار و تهديدده
بولمق || اوستنه يايىق = غضب ايدوب
يانشده كار قالىق . || اوست يان =

يوقارى به طوغرى بيتشيك و متصل
طرف ؛ اوست ياننده = يوقارى به
طوغرى يانى باشنده . || اوستنه
يورمك = اوزرينه هجوم ايتك .
|| ال اوستى = مافوق ، آمر .
|| باش اوستنه = على الرأس والعين .
|| باش اوستنده يرى وار = اطا .
عت و حرمت بر كالدرد . || تبه
اوستى = باش آشاغى . || قلوبور
اوستى = برشيشك ممتاز قسمى .
|| مكتوب اوستى = طرفك اوزرينه
يازيلان اسم و عنوان . || يول
اوستى = ممر اولان محل و طريقده
بولنان ، اوراده تصادف ايدىلن
اوستره { س . ياخود :
اوستوره { دن } تراش ايتكه
مخصوص بر آلتى ، كسكين آلت
قاطعه : اوستوره اورمق ، چكمك
= اوستوره ايله تراش ايتك .
اوستون { س . (« اوست » دن)
۱ . اوست كان ، ما .
فوق ، فائق : يازيده او بندن
اوستوندر ؛ يارمازلقده بو
هپسندن اوستون چيقدى ؛ ال
الدىن اوستوندر . ۲ . غلبه چالان ،
غالب . || اوستون كلك = غلبه
چالمق . || اوستون كورى =
سطحى ، يالاندن : اوستون كورى
سوپوردى . = ۳ . خطك اوستنده
يازيلان حركه لك برنجيسى ،
اسره دن بو موقعيله فرق اولنان
قعه ؛ ايكى اوستون = تنوينلى
قعه ؛ قالين اوستون = قعه ثقيله ؛
قعه مخمه .
اوستونلك { س . تفوق ، غلبه .

اوستونله مك { قته قصه ايله
اوستونلى { ص. اوزرنده اوستون
مفتوح.
۱. { س. فا. «استاد» دن
اوسته { ۱. بر صنعتده مأذون
وماهر آدم، چراغلقدن چيقوب
كندى باشه چالیشان صنعتكار:
دولكر، مارافوز، ديوارچى،
يورغانچى اوسته س. ۲. خدمتچى
قادينلرك و جاريه لرك باشى، اسكيسى.
۳. بر يرك كديكى خدمتكارى،
پيشه كار: بورجكى اوسته س. ۴.
صنعت معلمى، مربى، كوسترجى:
اوستم بكا بويه اوكرتدى: نقش،
پيانو اوسته س. ۵. بيكييريلده
يوزباشى مقامنده اورته ضابطى.
|| كوشه اوسته س. اصنافك كتحدا
يماغى. || حمام اوسته س. = حمامه
قادينلرى اجرته ييقايان خدمتچى.
= ص. ۱. صنعتده ماهر،
صنعتنى مكممل صورتده بيلير:
اوسته اولدى، اوسته چيقدى.
۲. چوق بيلير، مهارت و تجربه سى
زياده، آلدانماز: آرتق بوايشلرده
اوسته اولدق.
اوسته لى { س. ۱. صنعتكرلك،
مأذونيت، كندى باشه ايشليه
ييلن صنعتكارك حالى. ۳. خدمتچى
و جاريه و ساثره باشلر.
نك حالى. ۴. مهارت، حذاقت،
تجربه: او آدمك اوسته لى انكار
اوله ماز. ۵. مهارت و حذاقت
اثرى، اينجه صنعت، مكمليت:
بوايشده بيوك بواسته لى وارد.
اوسته لى { ص. ۱. اوسته لقه
(بني مهارت و حذاقت)

قتله يابلش، معرفتلى، مصنع:
اوسته لى ايشدر. ۲. حيله و
شيطنتله دوشونلش: اوسته لى
بر طولاب قورمشر.
اوسته لك { يا اوسته له مك.
فل. «اوست»
[دن] ۱. بر شيتك اوزينه ضم
و علاوه اولمق، آرتق، ازدیاد
ايتك. ۲. باصديرمق، غلبه
چالمق، اوسته چيقدى. ۳. تكرار
دونك، عودت و رجعت ايتك،
نكس ايلك: صيته اوسته لى.
اوسط { ص. عر. ۱. وسطى.
ج: اواسط «وسط»
[دن ص. ۱. اورته ده بولنان،
اورته ده كى، وسطى: مغرب
اوسط = مغرب اقصايه مقابل
وقته جزاير جهته دينلردى:
قرون وسطى = قرون قديمه و
متاخره. مقابل تاريخك اورته
زمانلرى كه ميلاد عيسى عليه السلام
مدن استانبولك قتحه دك اولان
زمانلردر. ۲. اورته حاده بولنان،
معتدل، ايكيى اورته سى: اوسط
امور: اوسط بر حاده در. =
س. جند. اورته دهكى زمان،
آي ياسنه ويا قرنك اورته لى:
اواسط ذى الحجه: ۱۳۱۷ سنه.
سى اواسطنده: اواسط قرن
نالده.
اوسطونج { س. ج. آلات جرا.
حيه طافى و بونلرك
محفظه سى.
اوسع { ص. عر. «واسع» دن
[س. ف.] دها ككيش. ۱.
اوسقور { سى قيقنده بولنان
واپور، قيقندن چرخلى بخار
كيسى.

اوسكره { س. طولانى قواطه.
اوسكوف { س. ر. [Kosov] :
تپه سى دوريك و
اوجى بوسكوللى تا قيه كه اكثريا
آق دكيز اطه ليلرى كيپر.
قيرمىزى يوكدن اورمه اولوب،
فسك اساسيدر.
اوش { س. شو، اشبو. مر. [چ.
اوشال، اوشول قوللانيلير].
اوش { اقشت. حد. كوپكى زجر
و دفع ايچون قوللانيلير.
|| اوش كوپك ديمه مك = كناه
طريقله التفات ايتمه مك، يوزه
باقامق، كوپك يرينه بيله قوما.
مق. = س. اوش اوش، اوش
اوشلر (چوق لسانده) =
كوپك.
اوشاق { س. [عر. «عشاق» دن
ظن اولمش ايسه ده
اصل تركه ده اوشاغ اوفاق و
كوچك ديمك اولوب، اوشامق،
اوشالمق كچي فعليله برابر اليوم
چ. مستعملدر. ۱. چوق،
طفل. (بو معنا ايله استانبولجه
مر. ۲. دليقانى، شاب، كنخ:
روم ايلي، آناطولى اوشاغى.
۳. خدمتچى، خادم، اتباع: او.
شاق بولمق، قوللانمق: اوشاق
اوطه سى. || اوشاق قيان = اوفاق
چوققلى قالديران آق بابا.
اوشاقلق { س. خدمتچيك،
اتباعلى.
اوشت { با: اوش.

۲. صالديرمق، تسليط ايتك:
دشمنه قايچ اوشرمك.
اوششمك { فش. هر طرفدن
هجوم ايدوب
ييقمق، قوششوب طولانمق:
قارنجلر شكره اوششديلر.
اوشقون { يا آشقين. س. كچى
قولاغى دخی دينلن
بر نبات.
اوشك { س. كوچك و شاق،
قره قولاق نوعى.
اوشمك { فل. ييقمق، طولان
نمق، تجمع، تحشد
ايتك.
اوشمن { س. اوشمنه، تنبلك،
تكا س. = اوشن كتير.
مك. (استانبولجه متروك حكمنده
اولوب، اوشينكك دينور.)
اوشمنج { ص. اوشمن، تنبل،
متكاسل.
اوشندى { س. ۱. قوشندى،
مهاجره، مزاحه.
۲. غلبه لك، ازدحام. || اوشندى
ايتك = بر ايشى ال برلكيله
پيتيرمك اوزره هر طرفدن
شتاب ايتك.
اوشندير مك { قته كسل و بر.
مك، تنبل
ايتك.
اوشنگن { ص. اوشمن، تنبل،
كاسل. مر.
اوششمك { فل. ايشلىكى آرزو
ايتمه مك، تنبلك ايتك،
رخاوت و تكاسل ايتك: قالمه،
كيتمه، ايشلكه اوشندم.
اوشنيك { ص. تنبل، كاسل.
اوشنيكلك { س. تنبلك، تكا.
سل، كسل.

اوشوتك { يا اوشيتك. قته.
۱. صوتوق حس
ايشديرمك، صوتوقدن متأثر
ايتك: بوروزكار بنى اوشوتدى.
۲. صوتوق آلديرمق، صوتوقدن
خسته ايتك: چوجوغى او.
شوتيك: كنديكزى او.
شوتشمسكز.
اوشومك { يا اوشيمك. فل.
صوتوق حس ايتك،
صوتوقدن متأثر اولمق: چوق
اوشويورم: اوشومه مك ايچون
زياده كييغلى.
اوشومه { يا اوشيه. س. صوتوق
حس ايتمه، صوتوقدن
متأثر اوله: بو قدر اوشومه نك
معناسى يوق.
اوص { س. [چ. اوس] ۱. عقل،
ذكا، فراست، ادراك،
ظننت، هوش، خرد. ۲. ادب،
تربيه، حسن حركت. ۳. يا.
واشلق، حلم. || اوص بهاسى =
عقلزلفله ايديان بر حركتك
تيجه سى اوله رق چكيلن زيان كه
ايلريسيچون عقل اوكرتمك سبب
اولور.
اوصاف { س. ج. عر. ف. ۱. وصف: با: وصف.
۲. اوصان { س. بيقندى، بركينك،
ملال، فتور: بگا بو
ايشدن اوصان كلدى. (بو
مقامده «اوصانچ» استعمالى
غلط ايسه ده ايله شايددر.)
اوصانچ { ص. ۱. بيقان، بركين،
ملول، فتور كتيرن.
۲. اوصان و يرن، بيقديران،
ملال ايراث ايدن.

اوصانديرمق { قته. بيقديرمق،
فتور و يرمك: بو ايشلر بنى
جانمدين اوصانديردى.
اوصانديريجي { ص. بيقديران،
بزديرن، ملال
و فتور و يرن.
اوصانلمق { فح. اوصان كلمك،
كيتيرك: اوقومقدن اوصانماز:
بويه ايشلردن چابق اوصانيلير.
اوصانمق { فل. ييقمق، بزمك،
ملال و فتور كتير.
مك، ييزار اولمق: بازمقدن هيچ
اوصانمام آما خوشلانديم شيتلر
اوقومقدن اوصانيم.
اوصانمق { قته. ۱. عقل اوكرتمك،
عقللانديرمق. ۲.
تأديب و تربيه ايتك. ۳. بومشاق،
حلم و ملايم ايتك: او آدمى
اوصانه بيليرسه كز سز اوصانه.
جقسكرز.
اوصانديرمق { قته. علفنى يا.
شنه كتيرك،
حسن حركته مجبور ايتك: حسن
معامله لك آرزغين آدملىرى
اوصانديرر.
اوصانمق { فل. ۱. عقل اوكرتمك،
عقللانمق. ۲. ادب
و تربيه اوكرتمك، تربيه اولمق.
۳. ياواشلق و حلم بيدا ايتك،
بومشامق: او چوججك بوقدر
اوصانه جفى مأمول دكلدى:
يا اوصلو. ۱. علفنى،
ذكى، هوشيار، خردمند،
فطين. ۲. تربيه لى، ادبى. ۳.
ياواش، حلم، ملايم، ياراملز
مقابلى: اوصلى چوجق. || اوصلى

طورمق = راحت اوتورمق، يا-
رامازلق ايتمهك.

اوصليجه { ص. اولدجه عقللى
و تربيهلى وحليم.

اوصليق { ص. تربيه، حسن حركت،
حلم، ياواشلىق.

اوصول { او صوللاجق. با:
اصول.

اوضاع { سذ. جر. عر. فد:
وضع. با: وضع.

اوضح { ص. عر. «واضح» دن
ستف. دها ويا پك آجيق
وايضاحلى. ذ.

اوط { اوت. سذ. قد. او كوز، مانده،
اوط { صيغير. اوط ييلى = اسكى
ترك تقويمنده بر دورك ايكنجى
سنهسى.

اوطورمق { قل. با: اوتورمق.

اوطن { س. با: اؤدون.

اوطه { اؤده. س. ۱. اولك منقسم
اولدينى بولهك بهرى،

حجره: بو اولك قاج اوطهسى
واردر؟ يتاق اوطهسى، مسافر
اوطهسى، خدمتى اوطهسى،
يك اوطهسى، صنديق اوطهسى.

۲. قلم، يازخانه، دائره: آمدى
اوطهسى، مهمه اوطهسى، ترجمه
اوطهسى، تجارت اوطهسى.

۳. صراف، دعوى وكيلى،
طبيب وساير اصحاب معاملاتك

خانلرده وساير عمومى محللرده
طوققلى اوطه ويا دائره:

قلان برده اوطه طوتور، او-
طهسى واردر. ۴. كويلرده

مسافر قبول ايتكه مخصوص

و بشون كوى طرفندن اداره
اولنور اوطه ويا او: بوكويك
اوطهسى وارميدر؟ || بكار
اوطه لرى = بكارله كرالامق
اوزده يابلس صره اوطه لرى. ||
پر اوطهسى = يرله برابر اولان
تحتانى اوطه.

اوطه باشى { سذ. خان اوطه جيسى،
بر خاندن اوطه لرك
كرابه و يرلسنه و محافظه و اداره-
لرینه قاريشان و آناختارلرينى
حفظ ايدن آدم.

اوطه حق { سذ. كوچك اوطه.

اوطه جى { سذ. دواثر رسميه ده
هر قلم و دائره نك
خدمتى كورن و كجه بكميلك
ايدن آدم: باب على اوطه جيلرى.

اوطه جيلق { سذ. اوطه جى وظيفه
سى و حال و صفقى.

اوطه شيق { سذ. ديكريله بر او-
طه ده اقامت ايدن

آدم، همجهره: او بنم اوطه-
شىقمدر.

اوطه لق { سذ. نكاح سز اوله رق
استفراش اولنان جاريه.

اوعيه { سذ. جر. عر. فد: وعاء.

اوغلامق { (اؤوالامق) فد. ال
ايله اوغوب اوفالتمق:

تارخانه، نشسته نى اوغلامق؛
باغى اوغلامق = كوتوكلى اوى-
غوب قابوقلرينى دوشورمك.

اوغان { سذ. اسكى ترك مشركلرينك
فضا و كائناتدن كنياه ايدى.

اليوم چغتايجه ده رب والله
معناسيله مستعملدر. — بولفتك

اسكى يونانيلرك اك قديم واك
بيوك معبودى اولان و محيط
كل ويا بحر محيطه معناسنده كن
(اوغين ۱۷۴۷) ايله اولان
مشابهت لفظيه و معنويه سى پك
غريبدر. «اوقيانوس» ده بوندن
مشتقدرد.

اوغديرمق { (اووديرمق) فد.
ال كزدير توب
صيقديرمق، دلك ايتديرمك:
صيزلايان يرله ياغ سورروب
كوزلجه اوغديرملى.

اوغر { اوغلامق، اوغرسز و
ساژه. با: اوغور و
ساژه.

اوغر اتمق { كركن برره ايليشد.
۱. وارديرمق،

برمك: او طرفه آدم يوللارسه كز
بزه ده اوغراتك: ازميره كيدن
و پورى كليولى به اوغراته قىلر.
ميدر؟ ۲. دوچار و كرفتار
ايتك: بنى درده، بلايه اوغراتد.
يكر: باشمى بلايه اوغراتدم.

اوغراش { سذ. غوغا، صواش.

اوغراشديرمق { فد. ۱. مشغول
ايتك، اشتغال

ايتديرمك: بنى بويله نافله ايشلرله
اوغراشديرورلر. ۲. غواثى
موجب اولمق، غائله ده بولنديرمق:

او آدم بزي چوق اوغراشديردى.

اوغراشمق { قل. ۱. مخصوصه،
{ معارضه ايتك:

ايكى طرف عسكرلرى اوكون
اقتسامه قدر اوغراشديلر. ۲.

مشغول اولمق، اشتغال ايتك:
ياغجه ايله اوغراشديورم. ۳.

چكشمك، كشاكشده بولمق:

آرتق بن سزكله اوغراشه مام؛
سز او آدمله اوغراشه مازسكز.

اوغرامق { قل. اصلى: «اوق»
كركن

بريره ايليشمك، موقتاً طورمق:
كركن بزه اوغرايتك! ازمير

و پورى مدلللى به اوغرار. ۲.
دوچار و كرفتار اولمق: بر باش

آغريسنه اوغرادم: بلايه او-
غرادم: اقترايه اوغرادى. ۳.

كچمك: قونيه طريقى كوتاهيه به
اوغرايورمى؟ ۴. فيرلامق،

چيتمق: كوزلى طيشارى به
اوغرامش.

اوغري { سذ. ۱. اوغرايلان
ير، يول، چيزكى،

خط، اثر: كون اوغريسى =
كونشك كوكده تعقيب ايتديكى

يول، بروج صره سى: صمان
اوغريسى = مجره، كهكشان. ۲.

اوغرايوب اوران، خرسز، حرا-
مى، سارق، دزد.

اوغريلامق { قل. خرسزلق
ايتك. مر.

اوغريلاپين { حذ. خرسزجه.
سنه، دزدانه.

اوغريلق { سذ. خرسزلق، حرا-
مى، ميلك، سرقت مر.

اوغرين { حذ. خرسزجه سنه،
ياواشجه، طولنامق

تقيديتيله، ياب: ياغرين
اوغرين يوريمك. مر.

اوغشديرمق { فج. بربرينه
{ سوريله رك او-
غلق، دلك ايدلك.

اوغشديرمق { (اؤويشديرمق)
{ فد. بربرينه سو-

رهرك اوغشمق، دلك ايتك:

الرينى اوغشديرمق. || مج. ال
اوغشديرمق = حيرنده قالوب نه
يايه جفتى شاشيرمق.

اوغشديرمه { سذ. اوغشدير-
{ مق فعلى.

اوغل { سذ. ارلك اولاد، ابن،
{ فرزند، پسر، زاده: او

بنم اوغلدرد: بن فلانك اوغلى يم؛
زال اوغلى رستم: آى اوغل،

اوغلم = اولادم. || اوغل آريسى =
يكي يتيشن آرى. || اوغل اوتى =

بادرنج ديتلن نبات. || اوغلدن
اوغله = بابادن اوغله، بطناً بعد

بطن. || اوغل اوغلى = تورون،
حفيد، نيره. || اوغل ايدمك =

اولادلغه قبول ايتك، تبنى ايتك.
|| اوغل بالى = تازه آرينك يابديغى

بياس بال. || آخرت اوغلى =
اولادلغه قبول ايدلمش آدم، او-

غلق. || ار اوغلى ار = شجيع
ومرد آدم. || اوكى اوغل = زو-

جيندن برينه نسته ديكرينك
بشقه آرقداشدن دنياه كلش

اوغلى، ريپ، امكسز. || ايل
اوغلى = خلق، اغياردن آدم،

بيايجى. || قجه اوغلى = دسيسه.
كار، بى مروت. || قول اوغلى = عسكر

اولادى، اوجاق زاده. (طرابلس
غريده مكر كز قضا سنده و جوار-

لرنده بر صنف اهالى كه اساساً
يكيچرى اولادندن اولغله بعض

امتيازات و حقوق و وظائفه
نايلدرلر. || كوپك اوغلى = شيطان

وحيله كار آدم. || هين اوغلى =
پك دساس آدم.

اوغلاق { سذ. كچى يا وريسى،
{ چيچ، جدى.

اوغلامق { قل. اوغلى ايتك،
{ كوردلدى و قاريشيق

بر سس ايشيتك، اوغلامق:
قولانم اوغلايور: قولانم بر

اوغلامه { سذ. اوغلى، قولان-
{ غه كن قاريشيق و

كوردلدى سس.

اوغلان { سذ. ۱. ارلك چو-
{ جق، اوشاق، غلام،

پسر: اولاد كردن قاجى اوغلان
قاجى قيزدر؟ ۲. هنوز توبى

كله مش كنچ ارلك، دليقانى،
شاب. || آت اوغلانى = سايس

يماغى. || ايچ اوغلانى = وقتيله
حرمه كيرر چيقار بالغ اولماش

كوچك خدمتى. || قيو اوغلانى =
قيوچوقدارى يماغى؛ سفارترلده

ترجان معاونى. || قيز اوغلان =
باكر قيز.

اوغلانچق { سذ. كوچك ارلك
{ چوچق.

اوغلامق { قل. كوردلدى و
{ قاريشيق قالين بر

سس ايشيتك، بويله برسله كو-
ردلدى ايتك: قولانم اوغلايور؛

قولانم بر شيتلر اوغلايور.

اوغلدروق { سذ. دول يماغى،
{ بمورطه لى، مهبل.

اوغلدى { سذ. قولانم كن كور-
{ لدلى و بوغوق سس:

قولانمندن براوغلدى اكسيك
اوليور: آريلرك اوغلديسى.

اوغلق { سذ. اوغل صفت وحق
{ وظيفه سى، اولادلى،

بنوت. || كوپك اوغللى = حيله.
كارلى، قورنازلى. عو.

اوغلق { س. ص. اولادله قبول اولمش، آخرت اوغلی : كندی اولادی اولیه وب بر اوغللی واردر .

اوغلق { ج. ۱. صیقی صیقی ال صیقلی، دلك ایدلك : هر صباح یاریم ساعت اوغلدجه يتاقدن قالقه ماز. ۲. آوجه صقیلوب اوقالدلق : ترخانه اوله اوغلاماز. ۳. برشی سوريله رك صیقی صیقی دلك ایدلكه تمیزلنك : بومنگال اوغلیدر؛ آرتق بوتپی ارغلاماز برحاله كلكشدر .

اوغماج { و :

اوغماق { س. تازه ترخانه .

اوغمق { (اوقمق) ق. ۱. النی صیقمق، دلك ایتك : صیزلایان عضوی اوغمقله اینی ایدر. ۲. آوج آره سنده صیقه رق اوقالتق : ترخانه اوغمق. ۳. صیقی صیقی برشی سورهرك تمیزلك وبار. لاتمق : بومنگالی، تپسی بی كول ایله، لیون قابوغیله اوغملی؛ تخته اوغمق. || مج. ال اوغمق = شاشیرمق .

اوغمه { (اؤومه) س. اوغمق فعلی، دلك .

اوغمق { فل. «اغمق» دن غا.] اوزلك .

اوغور { س. [لا. Augur — یمن، سعادت، برکت، خیر : اوغور اوله، اوغور كله = خیر

اوله، خیری اولسون؛ اوغورل اولسون = سلامتله. ۲. یول : بو اوغورده بونجه فداكارلقلر ایتدم = بو یولده؛ اوغور كزده جانمی فدا ایدرم = سرك بولكزده. || اوغوری آچیق = طالعی. [لفت تركجه اولدیغیچون «اغور میان موغور. . .» کبی ترکیبات فارسیه غلطدر.]

اوغورسز { ص. میمنتسز، بر. مشوم، منحوس .

اوغورسزلق { س. میمنتسزلك، برکتسزلك، خیرسزلق، شامت، نحوست .

اوغورلی { ص. میمنتلی، متین، مسعود، خیری، برکتلی .

اوغوز { س. تق. [اوکوز بونك مرققیدر.] ۱. طوسون. ۲. صافدرون و بونك آدم. ۳. کوبلی، صحرایی، قبا آدم. مر. ۴. اینی، حسن حال صاحبی. [شمعی بعضاً بو معناده قوللا نیلور.] || اوغوز خان تركارك اك اسکی حکمداری ویا اسکی حکمدارلرینك اك بیوك و مشهوری اولمق اوزره طانتشدر .

اوق { حد. کدر و تأسف بیان ایدر، و اکثریا بروجع ویا یورغونلق و ما یوسیت حس اولندقدمه قوللانیلیر : اوف ربم! اوف! نه کوچ حال ایش .

اوف { حد. بقتدی، بركینك و اوصانمه حالنده قوللا نیلیر : اوف! بو فصل ایش؟

اوف آمان! اوف! براق الله عشقنه!

اوق { حد. استكرام و نقرته دلالت ایدر : اوف! نه آغر قوقو! اوف! نه ملون اوطله .

اوف { حد. بوف کبی برشی سوگندیرمك ایچون اوفلكی تقلید ایدر : اوف! دیوب مومی سوگندیردی .

اوقالمق { ق. ۱. دها اوقا اوقالمق، یا اوقا اوقا : قباق قابه بیوك کلیور برآز اوقالمی. ۲. اوقا اوقا قیرمق، اوغلامق، خرد و خاش ایتك : اكمی اوقاندی .

اوقاق { ص. يك اوقاق، يك كوچك، كوچوك .

اوقاق { ص. ۱. دها كوچك، كوچوك، اصغر، كهر. ۲. كوچوك، آز كوچك، كوچكجه .

اوقاق { ص. ۱. بیوك مقابلی، كوچك، خرد، صغیر : اوقاق طاغ، کوی، آدم. ۲. اینجه، ریزه : اوقاق اوقاق دوگملی؛ اون اوقاق = پك دقیق و اینجه. || اوقاق تفك = كوچك جثلی، چلیسز : اوقاق تفك بر آدم. = س. كوچك و اهمیتسز شیئر : اوقاق تفك آدم .

اوقاقلامق { اوقاقلامق، اوقالتق .

اوقاللق { س. ۱. كوچكك، صغر : اوقاللقك ضرری یوقدر. ۲. اوقاق آچقه، بوزوق آچقه كسورات : اوستمده اوقاللق

یوقدر؛ اوقاللق ایچون زحمت چکیلیور .

اوقاق { ص. ایچنده اوقاق بولنان : ایربلی اوقاقلی = ایری اوقاق قاریشیق ویا بربری اوستنه .

اوقالتمق { ق. ۱. اوقالتمق، یا اوقا قلامق، ق. ۱. اوقا اوقا طوغرا .

اوقالتمق { ق. ۱. اوقا اوقا طوغرا .

اوقالتمق { ق. ۱. اوقا اوقا طوغرا .

اوقالتمق { ق. ۱. اوقا اوقا طوغرا .

اوقالتمق { ق. ۱. اوقا اوقا طوغرا .

اوقالتمق { ق. ۱. اوقا اوقا طوغرا .

اوقالتمق { ق. ۱. اوقا اوقا طوغرا .

اوقالتمق { ق. ۱. اوقا اوقا طوغرا .

اوقالتمق { ق. ۱. اوقا اوقا طوغرا .

اوقالتمق { ق. ۱. اوقا اوقا طوغرا .

چکرجه سنه صولومق .

اوقفكه { س. [اصلی : اوقگه] حدت، غضب .

اوقفكه جی { ص. حدتلی، حدید المزاج، متهور .

اوقفكه لندیرمك { ق. حدت و غضبه کثیر .

اوقفكه لیمك { فل. حدت و غضبه کثیر .

اوقفكه لی { ص. حدتلی، غضبلی، حدید، غضبناك .

اوقفكه لی { ص. حدتلی، غضبلی، حدید، غضبناك .

اوقفكه لی { ص. حدتلی، غضبلی، حدید، غضبناك .

اوقفكه لی { ص. حدتلی، غضبلی، حدید، غضبناك .

اوقفكه لی { ص. حدتلی، غضبلی، حدید، غضبناك .

اوقفكه لی { ص. حدتلی، غضبلی، حدید، غضبناك .

اوقفكه لی { ص. حدتلی، غضبلی، حدید، غضبناك .

اوقفكه لی { ص. حدتلی، غضبلی، حدید، غضبناك .

اوقلمه { یا اوقلمه و اوقلمه .

اوقلمك { ج. ۱. آغزله نفس ویرمك : اوبله اوقلمن .

اوقلمك { ج. ۱. آغزله نفس ویرمك : اوبله اوقلمن .

اوقلمك { ج. ۱. آغزله نفس ویرمك : اوبله اوقلمن .

اوقلمك { ج. ۱. آغزله نفس ویرمك : اوبله اوقلمن .

اوقلمك { ج. ۱. آغزله نفس ویرمك : اوبله اوقلمن .

اوقلمك { ج. ۱. آغزله نفس ویرمك : اوبله اوقلمن .

اوقلمك { ج. ۱. آغزله نفس ویرمك : اوبله اوقلمن .

اوقلمك { ج. ۱. آغزله نفس ویرمك : اوبله اوقلمن .

اوقلمك { ج. ۱. آغزله نفس ویرمك : اوبله اوقلمن .

اوقلمك { ج. ۱. آغزله نفس ویرمك : اوبله اوقلمن .

اوقلمك { ج. ۱. آغزله نفس ویرمك : اوبله اوقلمن .

اوقلمك { ج. ۱. آغزله نفس ویرمك : اوبله اوقلمن .

|| تاتار اوق = اساساً تانارله مخصوص زنبركلى اوق. || تعليم اوق، نشان اوق = تعليم ايتمك و نشان اورمغه مخصوص اوق. || اوق آتيمي = اوقك قطع ايدمه. بيله جكي مسافه، منزل. || اوق ميداني = اوقله نشان اورمغه مخصوص تعليم ميداني؛ وچ. روز. كاره معروض محل. || اوق يايدين چيتمق = ايش ايشدن چيتمك. || اوق ييلاني = اوق كي آيلان بر جنس انكر ك ييلاني. || اوق ييك = اوقله مجروح اولمق.

اوقات { س. ج. ع. ر. فد: وقت. با: وقت.

اوقار { س. باشند اوق شكلنده سرغوجي بولنان چول باليجيلي، بوتيمار، جنگي طورنه.

اوقارمق { با: اوقلامق.

اوقاف { س. ج. ع. ر. فد: وقف. با: وقف.

|| اوقاف هايون = سلاطين عظام حضراتك و قفلى. || اوقاف هايون نظارتى و ساده جه اوقاف نظارتى = سلاطين عظام حضراتك اوقاف شريفه سنه واصحاب خيرك اوقاف مضبوطه سنه وجوامع شريفه ومدارس و سائر مؤسسات وقفيه ايشلرينه باقان نظارت: اوقاف هايون نظارى، مجلسي، مفتشي، محاسبه جيس، خزينه سى و سائر. || اوقاف مضبوطه = اداره سى اوقاف نظارتنه عائد و قفلى. || اوقاف مندرسه = ما وضع اهللى مندرس اولش و قفلى.

اوقانت { يا خود اوقطانت. س. [Octant]. لا. } و ه. ۱. ثمن دينلن ارتفاع نخته سى. ۲. قرك سكزده برى كورينه جك موقعه بولمى يعنى درت كونك اولمى، ثمين.

اوقچى { س. اوق بايان و صاتان صنعتجي؛ اوقچىلر = بو اصنافك چارشيسى. ۲. اوق آنان، يايله مسلح عسكر، تير انداز، تير زن، قواس؛ اوقچى باشى = بونلرك رئيسى. سابقده بر منصب مخصوص ايدى.

اوقرامق { فل. (آت) صو ايجون كيشنه مك.

اوقشامق { با: اوخشامق.

اوقلاغو { يا خود اوقلاوه. س. } چكه چپوق، كه بر نوعى دكنك كي اينجه واوزون و بر نوعى ده طوقاق كي قالين و قيصه اولوب، يالكرال ايله طوتيله جق اولجلى اينجه در.

اوقلامق { ق. اوق آتمق، اوق اوق كي فيرلامق.

اوقلق { س. اوق قوبورى، اوق محفظه سى، جعبه، تيركش. اصل تركجه سى: صاداق.

اوقلى { س. اوق ويا اوقلى بولنان؛ اوقلى كييرى = قلم كي بيوك ديكنلر اولوب تهلكه كورد يكننده اولردن برينى اوق كي فيرلانان كييرى.

اوقومتق { ق. ۱. اوقومغه اوقومتق { سوق واجبار ويا مساعده ايتك: باشم آغر.

ديغيجون كيسه سسله برشى اوقوتام: مكتوبى كيه اوقوتمش؟ ۲. درس ويرمك، اوكرتمك، تدريس ايتك: صباحلى عربى و اوكله دن صكره فارسى اوقو. ديور. ۳. تحصيل اينديرمك، تحصيله قومق: اوغلارنى او. قوتمدى. ۴. اوقوبوب اوقله مك ايجون بر رقيه خوانه كوسترمك: چوجنى حواله يه اوغرامش اوقوتمغه كوتور يوردى؛ سن كندىكى اوقوت = عقلكى باشنه دوشير. ۵. تلقين ايتك، حيل و دسايس اوكرتمك: كندىسى اوقوتمشلر. || برينه رحمت اوقو. تمق = اوندن بتر اولمق.

اوقوتمه { س. اوقومتق فعلى. با: اوقومتق.

اوقور { ص. ۱. اوقومتق بيلير: اوقور يازار آدملره افندى دينور. ۲. اوتن، ترم ايدن: اوقور قوش.

اوقومش { ص. ۱. علم اوكر. ۲. رئيس روحانى، راهب، پاپاس. [استانبول لهجه سننده بومعاده قوللانماز.]

اوقومتق { ق. ۱. يازلمش بر شيشى كوزدن كيوروب سسله ويا سسز قرائت ايتك، مطالعه، تلاوت ايتك: كتاب، مکتوب، غزته اوقومتق. ۲. اوكرتمك، تحصيل ايتك: علم اوقو. مق: عربى اوقوبور: كنجلككنده برشى اوقومامش. ۳. شرق و تركى سويلك، ترم و تغنى ايتك: فلان كوزل اوقوبور. ۴. دعوت

ايتك، چيغرمق: قاديملر دوكونه اوقومغه كيتديلر. [استانبول شيوه سننده يالكر فاعل صيغه سى اولان «اوقويجي» كلمه سى مستعملدر. ۵. دعا اوقوبوب اوفلك، اوفورجيك ايتك. || اذان اوقومتق = اذان ويرمك. || دعا اوقومتق = دعا ايتك. || رحمت اوقومتق = رحمت ويرمك. || ميدان اوقومتق = مسا. بقه به دعوت ايتك.

اوقومه { س. اوقومتق فعلى: اوقومه سى يازمه سى يوقدر. با: اوقومتق.

اوقوناقلي { ص. اوقونمى قو. لاى يازى ويا كتاب.

اوقومتق { ف. ۱. قرائت او. ۲. تلفظ اولمق: بو كله نصل اوقونور؟ ۳. كندىنى بر اوفور و جكي يه اوقومتق: او. قونمغه كيد يوردى.

اوقونمه { س. اوقومتق فعلى. با: اوقومتق.

اوقولش { س. اوقومتق فعلى و طر زى: كوزل بر اوقويشى واردر.

اوقويجي { ص. ۱. قاعده ايله اوقويان، تلاوت ايدن، قراءدن اولان. ۲. شرق و تركى سويلين، خواننده، مغنى. ۳. دعوت ايجون كيدن، دعوتجي: اوقويجي كرمك = دوكونه دعوت ايجون دور ابواب ايتك.

اوقه { س. اصلى ع. همزه مك. ضمى و قافك تشديديله «اقه» در. «قيه» غلطدر [

درت يوز درهمدن عبارت ثقلت وزنى: بر اوقه ايتك، شكر. [مايعاتده مستعملدر:] بر اوقه زيتون يافى. || يكي اوقه = بيك يكي درهمدن عبارت اوزان جديده اوقه سى، كيلو. غرام. || اوقه هر يرد درت يوز درهم = عقل ايجون طريق بر در. { ص. ۱. بر اوقه آغر. لغنده اولان: اوقه. لى ايتك. ۲. بر اوقه استيعاب ايدن: اوقه لى شيشه، قاب.

اوقه لى { ص. ۱. آغر، ثقیل، بيوك. ۲. اهميتلى، وقارلى، آغر.

اوقيانوس { س. [يو. Ωκεανος] بحر محيط.

اوقيانوسيا { س. م. كره ار. شك قطعات خسه. سندن برى اولوب، آسيانك جنوب شرقى سننده واقع آستراليا ونام ديكرله فلنك جديد قطعه. سيله بحر محيط معتدله طاغنىق پك چوق كوچك آطه لردن مر كيدر. آستراليا اسميله دخى ياد اولنور.

اوك { س. ۱. يوزه كن جهت، اوك (ايلرى، قبل، پيش: اوك اوكى، قيونك اوكى. ۲. كله. جك زمان، استقبال: اوكمز قيشدر. ۳. جبهه، ناصيه، آلن: بر بنايى كوزلشديرن اوگيدر. ۴. بر شيتك و على الخصوص بر بنائك آلنى قارشى سننده بولنان آچيقلق و ميدان: قيشله تك اوگى كيكش اولميدر. ۵. ايلرى طرف، بكن جهت، ماقبل، مابعد ديمك اولان آرقه مقابلى:

اوگى آرقه سى. ۶. باش طرف، اوك ايلرى ويا اوك يوقارى جهت، صدر، رأس: عسكرك اوگى. ۷. حضور، پيشگاه، نزد: اوك كنه كوتورديلر: نه يوزله اوكنه چيغه جقسك؟ = ص. يوز طرفنه و ايلرى يه كن، اوكله بولنان، ايلرى: اوك طرف: اوك ديشلر: اوك باغچه: اوك قيو. = ظم. اوگه، اوكله، اوگجه، اوگدن: ايلرى يه، ايلريده، ايلريدن: اوكه دوشدى: اوكه طوردى: اوكجه كيد يوردى: اوكدن كيدى. = ظز. ايلرى، استقبال، آتى: اوكزده بر كوچك يازدها واردر. || اوكنى آردنى بيلير = حزم و احتياط صاحي، صافىلى. || او كنى آتمق = وقوعندن اول منع ايتك، وقوع بولماسى چاره سنى بولمق. || اوك آباق = مشوق. || اوكنه باقى = محبوب اولوب جواب و برمه مك. || اوكه چيتمق = آرانقيزين بولمق، راست كلك. || اوكه دوشك = رهبرك ايتك، سوق ايتك. || اوكه قاتمق = ۱. كوتورمك، سوق ايتك. ۲. قوغلا لامق، تعقيب ايتك. || اوگنى كشمك = مانع اولمق، سد چكمك. || اوكه كلك = ۱. تصادف ايتك، راست كلك: اوكنه كنه صاناشيور = هر كسه. ۲. تقدم ايتك، باشده بولمق. || اوكله كى = ۱. باشده، ايلريده بولنان: اوكله كى كيدر. ۲. كله جك، ايلريده كى، آتى، مستقبل: اوك. كمزده كى آتى اوتوز بر كوندر. { س. تق. كوكس، سینه، اولك { صدر. [بوكون غير مستعمل

ستف. [١. برنجی، ایلک : باب

اول = برنجی باب: درجه اولی
 = برنجی درجه: انسانلک اولی
 حضرت آدمدر: ۲. اسکی،
 کچمش، قدیم: اول زمانده؛
 زمان اولده: اولین و آخرین
 = اسکیر و یکیلر. ۳. تقدم ابدن،
 مقدم: او بندن اولدر.
 = س. باشلانچ، ابتدا، باش:
 ایشک اولی، کله نك اولنده،
 کتابک اولی، بشخی قرن هجر
 ینک اوائل، اوائل رمضانده؛
 اونک اول و آخرین بیلیم.
 || من اوله الی آخره = ابتدا-
 سندن نهایتنه دک. = ظن.
 ۱. کچمش زمانده، مقدمه،
 ابتدالی: اول کوزل یازی یازار.
 دم صکره بوردیم. ۲. دهه مقدم،
 دهاییلری، دهه اسکی: او بندن
 اول بواشه باشلادی: بن سزدن
 اول کدم: برکون، ایکی ساعت،
 اوچ سنه اول = مقدم. || اول
 امرده = ابتدا، باشده. || اک
 اول = اک ابتدا، اک باشده.
 || اول بأول = اک ابتدا، هر
 شیئدن اول. || اول و آخر = مقدمه
 و صکره، مکرر. || اوللری =
 اولجه، مقدمه: زمان قدیم.
 اول = ح. عر. ۱. برنجی درجه.
 ده، برنجی اوله رق:
 اسلامک شرطلری بشدر، اول
 کلمه شهادت، ثانیاً صوم، ثالثاً
 الخ. ۲. اک اول، ابتدا، اول
 امرده: اولابن اونی طایمورم؛
 اولا او بزم دلی آکلماز.
 اول = ح. عر. با: اولی.
 اولاتق { ق. «اولو» دن }
 اولاتق { ۱. بیوتکم، تکبیر

و تعظیم و تقدیس ایتک، حمد
 و سیاس ایتک: تکرری اولاتق.
 ۲. آغزلامق، عزت و اکرام
 و حرمت ایتک: مسافری اولاتق.
 اولاتق { ق. «اولامق» دن }
 اولاتق { (چوزیلن بزی) }
 طراغه کچیرمک: بزی اولاتق.
 اولاخ { س. افلاق اهلایسندن
 اولان ویا روم ایلینک
 رومانلره همجنس اولان بر
 صنف اهلایسندن بولنان آدم.
 اولاخجه { س. ماده آفنده
 ذکر اولنان اول.
 خلرک سولیدکری لسان:
 اولاخجه بوزوق لاتینجه دن
 متولد السنه دندر. = ح.
 اولاخلر لسانده ویا بونلره
 مخصوص طرز و حالده: اولاخجه
 سولیک: اولاخجه خوره تیک.
 اولاخلق { س. ۱. اولاخ جنسیتی
 ۲. اولاخلره مسکون
 محل.
 اولاد { س. ج. عر. فد: ولد.
 با: ولد. = تر. فد. ج.
 ۱. چولق چوجق: اولاد و عیال.
 ۲. ذریت، نسل، سلاله: اولاد
 رسول (عم)، اولاد فاتحان.
 ۳. اوغل، قیز، چوجق: قاج
 اولادی واردی: بش اولادی،
 برارکک اولادی، برقیز اولادی
 واردی: کل اولادم: ارکک
 اولادلم: اولاد ذکور = ارکک
 چوجقلر: اولاد اناث = قیز
 چوجقلر. || اولادملکت = اهالی.
 اولادسز { ح. چوجقلری اولمیان،
 عقیم.
 اولادسزلق { س. چوجقلری
 اولامه، چو-
 جقزلق.

اولادلق { س. اوغللق، بنوت:
 فلانی اولادلقه قبول
 ایتدی.
 اولادیت { س. (عربی به تقلید)
 اولاد اسم جمعده
 خلاف قاعده ادات مصدریت
 الحاق اولغله تشکل ایتش غلط
 بر لغتدر: اولادلق، بنوت:
 اولادیتله مشروط = بابادن اوغله
 قالمق شرطیله.
 اولار { ح. اونلر، آنلر، مر.
 بیتشمه، بیتشیکک،
 اولاش { اتصال.
 اولاشدیرمق { ق. ۱. بیتشدر.
 مک، اتصال
 ایتدیرمک، الصاق ایتک. ۲.
 کوریشدیرمک، قاوریشدیرمق:
 الله سودککرکزه اولاشدیرسین.
 اولاشدیری { ح. بیتشیک او.
 له رق، متصلاً.
 پیوسته.
 اولاشتمق { فل. ۱. بیتشکم، کب
 اتصال ایتک، متصل
 و پیوسته اولق: طایغ طایغه
 اولاشماز آدم آدمه اولاشیر.
 ۲. بیتشکم، واصل اولق:
 مکتوب محله اولاشدی. ۳.
 کوریشتمک، قاوریشتمق، ملاقات
 ایتک، ملاق اولق: اولادینه
 اولاشدی.
 اولاشیق { ح. ۱. بیتشیک،
 متصل، ملاصق،
 پیوسته. ۲. بیتشمش، وصول
 بولش، واصل.
 اولاغان { ح. اولان، اوله یلن،
 واقع، ممکن الوقوع:
 اولاغان ایشلردر.

اولاق { ح. متصل، قریب،
 بیتشیکه یلن: ال اولا-
 غی = الک بیتشیدیک، ال آلتنده
 بولنان، ماحضر.
 اولاق { س. ساعی، تاتار، برید،
 پوسته. || ال اولاغی =
 یاردیمچی.
 اولالمق { فل. اولوالمق، بیومک.
 س. طاقیم، بلوک: اولام
 اولام { اولام = طاقیم طاقیم.
 ق. ۱. بیتشدرمک،
 اولامق { قاوریشدیرمق، الصاق
 ایتک، اکله مک. ۲. طولایه رق
 باغلامق، صارمق.
 اولامق { ق. (اصلی: اوغلامق)
 باغ فلزیرینک پیچیرینی
 قیرمق.
 اولامه { ح. ۱. بربرینه باغی،
 مسلسل، زنجیرله. ۲.
 اکلتوب اوزادیلجق، اکله. ||
 اولامه یونجه = یرده سورینه رک
 آجیلان یونجه نوعی، ذنب الخیل.
 اولان { ح. «اولق» فعلندن
 کائن، واقع. با:
 اولق.
 اولاتمق { فل. بیتشکم، متصل
 اولق، تسلسل ایتک،
 زنجیرله بربرینه صاریلوب او-
 زاتمق.
 اولانغه { س. اتصال، تسلسل،
 زنجیرله اوزانغه.
 اولایچی { س. ایکی چکوب چله
 بیان ایشچی.
 اولت { س. «اولک» دن } صالغین
 انسان و حیوان خسته لغی:
 اولت ییلی.
 اولته { یاخود اولته. س. (یتا-
 Volta) ۱. کینک روز.

کاره قارشى کیده بیلک ایچون
 برصاغه برصوله صاپوب طولا.
 شمه سی: اولته اورمق. ۲. مج.
 برآشانی بر یوقاری کرینجه.
 اولته { یاخود اولطه. س. اوچنه
 چنکلی ایکنه طاقیلی آت
 قوروغی قیلندن معمول اییکه
 بالیق آولامقده قوللانیلیر.
 انواعی چوقدر.
 اولجه { ظر. ۱۰. برآزاول، اولجه،
 مقدمه. ۲. دهه اول،
 او بندن اقدم.
 اولچر { س. آتشی قاریشدیره جق
 دمیر قول، گلبری.
 اولچر مک { ق. (آتشی) اولچر
 ایله قاریشدیروب پار-
 لاتمق. || مج. اغوا، افساد ایتک.
 اولچر مک { ق. بالوا-طه او.
 لچمک، قشاش
 اولچروب صاتین آلمق، قشاش
 قالدیرمق.
 اولچشمک { ف. بوی اولچشمک =
 ایکی کئی بربرینک
 درجه سنی آکلماق ایچون میدان
 مسابقهه چیقمق.
 اولچک { س. ۱. حبوبات اولچمک
 مخصوص اولچی، مکمال.
 ۲. شینیک، کیهلنک ربی که
 ایکی قوطی به منقسم اولوب
 درت اوقه دن عبارتدر.
 اولچلمک { فج. ۱. اولچیدن
 کچیرمک، طول و
 عرضی ویا حجمی تعین اولمق
 (تقلت حقنده طارتلق، وزن
 دینلیر، مساحه، مقایسه اولمق:
 ذخیره اولچک ایله، منسوجات
 آرشین ایله، مایعات رطل ایله
 اولچیلیر؛ اثواب اولچلمزدن بچلمز.
 ۲. مج. ای دوشونلک، تاسار-

لاتمق، موازنه و مقایسه اولمق،
 تقدیر و تخمین ایدلمک: قراردن
 اول ایش ایجه اولچلمک اقتضا
 ایدر.
 اولچلمک { ق. ۱. برشینک طول
 و عرض و عمق یاخود
 حجمی تعین ایتک، مساحه،
 مقایسه، کیل ایتک: تارله نی،
 عرصه نی، صویک درینلکخی،
 ذخیره نی، زیتون یاغنی اولچمک.
 (آغراق حقنده طارتمق دینلیر).
 ۲. بیحیه جک برشینک اولچیشنی
 آلمق: ابتدا اولچوب ده اوله
 بیحی. ۳. مج. ایجه دوشونمک،
 تاسارلامق، تقدیر و تخمین،
 مقایسه و موازنه ایتک: سز بر
 کره ایشی ذهنکزه اولچک.
 || مج. اولچوب بیحیک، ملاحظه
 ایتک. || جانی جانه اولچمک = قیاس
 نفس ایدره رک انصاف ایتک.
 || کوزله اولچمک = برکوز کز-
 دیروب تخمین ایتک. || یری
 اولچمک = دوشونوب یاتمق.
 اولچمه { س. اولچمک فعلی، مسا-
 حه، مقایسه، کیل. با:
 اولچمک.
 اولچو { س. با: اولچی.
 اولچوم { س. ۱. مساحه، مقاد-
 یسه، موازنه. ۲.
 ملاحظه، تخمین، تقدیر. ۳.
 طور، ادا، روش، رفتار. ||
 اولچوم ایتک = طور و ادا ایتک،
 بوی کوسترمک، بیلچیک صا-
 تمق. || اولچومنی بوزمق = طور
 و رفتارینی دکیشدیرمک.
 اولچوملمک { یا اولچومله مک.
 ق. تقدیر و

اولورمی؟ بو صیحاقد شمسیه سز
کزمک اولماز؛ بو اثواب بکا
اولماز. ۹. یا بلقی، اعمال ویا
اجرا اولغق: ترشی بویه اولور؛
ایله اثواب اولورمی؟ ۱۰. ممکن
وقابل اولغق: هیچ اولورمی؟
دنیا ده اولیه حق شیء یوقدر؛
هر شیء اولور؛ اولور ایش
دکلدر. ۱۱. ایرمک، یتشمک،
کال بولغق: اوزوم اولدی؛ آر-
مود این اولدقجه یغز. ۱۲.
کلك، واقع اولغق، ظهور ایتک:
برکون اولور میدانه چیقار.
۱۳. کلك، چاتق: صباح
اولدی؛ اقسام اولیور. || اولان
اولدی؛ ایش ایشدن کچدی؛
مضی ماضی. || اولدم اوله سی،
اولدم اوله لی = بن کندی بیله لی،
عمر مده. || اولدی یتدی =
آرتق کچدی. || اوله اوله =
نهایت، صوک احتمال اوله رق،
بوندن زیاده اوله ماز. || اولسون
= بکی، ایله اولسون، ضرری
یوق. || اولورسه اوقدر = صوک
درجه ده، بوندن زیاده اولماز.
|| نه اولدم بدلاسی = کسب ایتدیکی
حال و ثروته مغرور اولوب تفر
ایدن. || نه اوله جق؟ دهانه
ایسترسک، بوندن زیاده نه اوله
بیلیر؛ || نوله = نه اوله، نه اوله جق.
|| نه اولورسه اولسون = هرجه
بادا باد. || هیچ اولمازسه = اقلی،
لا اقل. — دیگر ترکیبات ایچون
مرکباتک قسم آخیرینه. بلا.

اَوْلَمَك { مضی: اؤلور. فل. ۱.
یا شاماز اولغق، جان
وبرمک، ترک حیات ایتک، وفات،

ارتحال ایتک، فوت اولغق. ۲.
صولغق یومشاق، پزمرده اولغق:
بو چیکلر اولمش. ۳. قوامی غائب
ایدوب دوشمک. ۴. پک زیاده
صیقق، پک شدلی قورقو ویا
دهشت واضطراب وزجت
چکمک: قورقودن، آجلقدن،
صوسزلقدن، مراقدن اولیور.
۵. حکمی قالماق. || اجلسز
اولمک = قضایه اوغرایوب وفات
ایتک. || اؤلوب اؤلوب اؤل-
مه مک = چوق چکمک. || اولورمیسک
دین = مایوس. || اؤلورمیسک
اولدیرمیسک؟ = تحمل اولغیه.
جق برمعامله حقنده قوللانیلیر.
|| سنک ایچون، سنک یولکله اوله ییم
= سکا فدا اوله ییم.

اَوْلَمَه { س. اولغق فعلی. بلا:
اولغق. اولغق.
اَوْلَمَه { س. اؤلک فعلی. بلا:
اولک. اولک.

اَوْلَدِيرْمَك { فت. او بارق
صاحبی ایتک،
تأهل ایتدیرمک، تزویج ایتک:
قیزی اولندیردم؛ اوغلی
اولندیرمکیم.

اَوْلَمَق { فط. عربی مصدر لرله
بر لشه رک مطاوعت
فعلری ترکیب وتشکیلنه یارار:
قید اولغق، ذکر اولغق.

اَوْلَمَك { فل. «او» دن [
او بارق صاحبی اولغق،
تأهل، تزویج، ازدواج ایتک:
ارکک یکریمی بش وقیزاون سکز
یاشنی کچمکجه اولغمه ملیدر؛ اولمک
هرکس ایچون بروظیفه در.

اَوْلَمَه { س. اولغق فعلی. بلا:
اولغق. اولغق.

اَوْلَمَه { س. اولمک فعلی، تأهل،
تزوج، ازدواج.
اَوْلُو { ص. [اصلی: اولوغ] بیوک،
اولو طاع؛ اولو آغاج؛ اولو آدم.
[بزجه یالکز بومشالارکی
بعض تعبیراتده قوللانیلوب،
سائر محاورده «بیوک» لغتی
استعمال اولنیور.] || اولو اورته =
آچیقندن، آچیغه ظاهر، آشکاره.

اَوْلُو { ص. [اصلی: اؤلوک]
اولو آدم. ۲. جانشز، قوتسز،
پک ضعیف. ۳. روحسز، گو-
شک، تبیل، مسکین. ۴. سو-
لپوک، صولغق، پزمرده. = س.
اولمش آدم، جنازه، نعش:
اولونی قالدیردیلمی؟

اَوْلُو { یاخود اولی. صد. ج.
[فت. یوقدر.] صا.
حبلر، اصحاب: اولو الالباب
= عقل صاحبلی؛ اولو الامر
= امر صاحبلی، خلفای کرام
حضراتیله اولرک نامنه حکم ایدن
امرا وقضاة وسائر.

اَوْلُوْجَهْلَه { ح. «اول» اسم
اشارتیه «وجه»
اسم عربیسندن و «له» حرف
الصاقدن مرکب [او صورته،
او یوله.

اَوْلور { ص. «اولغق» دن [
اوله بیلیر، اولغق احتمالی
اولان، ممکن، محتمل، قابل اجرا:
اولور ایش دکلدر. || اولور
اولماز = دکمه، راست کله، کیم
اولورسه، نه اولورسه. || اولو-
رینه باقق = اوله بیلدیکی قدر
یا بوب زیاده سنی ایستمه مک.

اولوس { س. قوم، امت، عشیر-
تک بیسوک: اولوس
ایلره، ایل اویماقلره، اویماق
اوروقلره تقسیم اولنور.

اولوشمق { فش. (کو پکار)
اولوشمق [بردن اورومک، ناله
ایدرجه سنه اوزون وموحش
صورته باغرشمق.

اولوغ { ص. بلا: اولو.

اَوْلُوْغُر { س. نیلوفر چیمکی که
صوده حاصل اولور
بر نباتدر. [Menuphar]

اَوْلُوْغ { س. ۱. اوستی آچیق
بوری، ۲. طامدن
این یاغور صولرینی طویلامق
ایچون طامک کنارلرینه
طولاشدیریلان اوستی آچیق
چنقو بوری، ناودان، میزاب.
۳. بیو، برشیک اوستنده اولش
یول.

اَوْلُوْغُلُ { ص. اولش یوللری
اولان، بیولی.

اَوْلُوْک { ص. بلا: اؤلو.

اَوْلُوْلامَق { فت. «اولو» دن [
توقیر و تعظیم ایتک،
اکرام واعزاز ایتک. مر.

اَوْلُوْلامَق { فل. بیوک صا.
[تمق، تکبر و
تعظم ایتک. مر.

اَوْلُوْلق { س. بیسوکک، عظمت.

اَوْلُوْم { س. «اولمک» دن [
وفات، موت، ممات،
اجل: اؤلوم اللهک امری: او-
لوم دیریم = حیات و ممات.
|| اؤلومنه صوصامق = ایستیه رک

مخاطره کیمک.
اَوْلُوْجَمِل { ص. اولوی موجب،
[باعث موت، مهلک:
اولو مجمل خسته لغق.

اَوْلُوْمَق { فل. (کو پکار)
اولوشمق [بردن اورومک، ناله
ایدرجه سنه اوزون وموحش
آغلارجه سنه اورومک.

اَوْلُوْیَت { س. عر. «اولی»
اسم تفضیلنه ادات
مصدریت علاوه سیله متشکل
لغت مولده در. [ده لایق و
سزاوار ومناسب اوله، رجحان،
تقدم: بو جهته اولویت واردر؛
فلان اولویتله مستحقدر.

اَوْلَهْجَق { ص. ۱. ممکن، قابل،
[محتمل: اوله جق ایش
دکلدر. ۲. مقدر: اوله جق
ایمش؛ انسان نه یاپسه ایش
اوله جغه واریر. || اوله جفی =
فیألتک شایان قبول مقداری،
اویشیله بیله جک فیآت: اوله.
جفی سویلیکده آله لم.

اَوْلُ { ص. «او» دن [او بارق
صاحبی، متأهل، ذوالزوج،
قاریلی، قوجه لی: اولی آدم، اولی
قادین.

اَوْلُ { یاخود اولا. ص. عر.
[«ولی» دن ستنف.]

۱. مقدم، مرجع: اوله یایمقدن
ایسه بویه یایمق اولادر.
۲. ده لایق، ده سزاوار
وشایان، انطب، احرا: اومنصبه
او بندن اولادر.

اَوْلُ { ص. عر. «اول» ک
[مؤنثیدر] برنجی: رتبه
اولی. بلا: اول.

اَوْلُ { ص. ج. عر. بلا: اولو.

اَوْلُ { ص. عر. «اولیه»
[«اول» دن ستنف.]
برنجی درجه یه ویا ایلک زمانلره
منسوب ومتعلق، اک اول وقوع
بولان: تحقیقات اولیه = بر
وقعه جزائیه حقنده اک ابتدا
اجرا اولنان تحقیقات.

اَوْلُ { ظر. «اول» صفت
[عربیه سیله تر. ضمیر غائبدن
مرکب] ابتدا، ابتداری: اولی
بویه اولوردی.

اَوْلُیَاء { س. ج. عر. فد:
[ولی، بلا: ولی. = تر.
فد. ولی، ولایت وکرامت صا.
حی، قرب الهیه نائل آدم:
بوتربه بر بیوک اولیا یاتیور.
|| مج. ولی کبی حلیم وسلم وحسن
اخلاقه مالک: بو آدم عادتاً
اولیادر.

اَوْلُیَات { س. ج. عر. «اول»
[دن ستنف. ج.] بر
ایش ویا وقعاتک ابتداری، ایلک
قسمی، اصل ماده ویا وقعاتدن
اول ظهور ایدن علائم ووقایع،
مبادی، مقدمات: بوایشک
اولیاتی واردر؛ اولیاتی ییلدکجه
ایشی آکلایه مازسکز.

اَوْلُیَجِی { ص. اولی مقرر، قابل
[موت.

اَوْلُیَلِک { س. اولی آدم ویا قادینک
[حالی، متأهلک.

اَوْلُیْن { ص. ج. عر. فد:
[اول. بلا: اول.

اَوْم { واژما س. نق. کیمک وسائر.
[نک یووارلاق باشی.] اؤ-
موز وسائر بوندن مشتقدر. [

اوما { یاخود اوما. س. کوچک
[چوقچلری قورقونمق

ایچون جاهلانه ایجاد اولمش
قورقونچ بر شخص موهوم، دیو
وغل ییانی کی اسمی وار جسمی
یوق شی.

اوماج { دن اوغماج } نازه تر
خانه.

اوماجه { س. کسیان آغاجک
برده قالان کونوک
دی.

اوماجی { یاخود اوماجی. س.
کوجک چوققلری
قورقونق ایچون ایجاد اولمش
مخوف بر شخص موهوم. [اوما
کی].

اومبره { س. [شا. Ombra =
کولک] جوز تقلیدی
تلوینانده قویو قهوه رنگنده
بویامغه مخصوص طوبراق بویا.

اومدیرمق { ق. امید ایتدیرمک،
امیده دوشورمک،
اطماع ایتک: یاغمورلر محصولانجه
برکت اومدیرور.

اومسانمق { فل. امید ایتک،
امیده دوشمک،
امیده بولمق.

اومک { فل. با: ایومک.

اوملق { فج. ۱. امید اولمق،
مأمول ایدمک: او
آدمدن بویله برایش اولمازدی.
۲. بکلتمک، انتظار اولمق:
اولمیان بریدن کلدی.

اومق { ق. ۱. امید ایتک،
املنده بولمق، مأمول
ایتک: کیمدن یاردیم اومیورسک؟
۲. بکلمک، انتظارنده بولمق:

بوکونلرده بر مکتوب اومیورم.
۳. اینامق، ظن ایتک: اومام که
بوکون کلسین.

اومه { س. ۱. اومو، امید، امل.
۲. بکلمه، انتظار، ترقب.
۳. اینامه، ظن.

اوممق { فل. امید دوشمک،
امید و انتظارده بولمق،
اومسانمق.

اومنیبوس { س. [لا. Omnibus]
تراموای کی بیلتله
چوق یولجی آلیر بیوک آراهه که
تراموایدن فرق دمیر یولی
اولیبوب عادی قالدیرملرک او-
زرنده یوریدلسیدر.

اومو { س. ۱. اومه، امید، امل.
۲. بکلمه، انتظار، ترقب.

اومورغه { س. صحیحی: اوگورغه
با: اوگورغه.

اوموز { س. [کیک باشی دیمک
اولان] اوم و «اوما» دن
مشتق اولسی لازم کلیرسه ده،
ترکیده «جکین» دینلکینه نظر آ،
یو. Dmos (اوموس) دن مأخوذ
اولسیده محتملدر. [آرقه نیک اک
یوقاریسی، بونیک ایکی طرفنده
قوللرک اوجلرینه دک ممتد
اولان یر، کتف، عاتق، دوش،
ت: جکین: اوموزی اگلی:
اوموزینه آلمق. || اوموز او-
بشمک = مساوی و همپایه اولمق. ||
اوموز اوچرچاغی = کوپریچک،
ترقوه. || اوموز اورمق = یاردیم
ایتک. || اوموزه اورمق = ۱.
قالدیرمق، اوموزینه آلوب کو-
تورمک. ۲. آرقه سنی اوخشامق،
تقدیر و تحسین ایتک. || اوموز

اوموزه = ازدحام. || اوموز باشی
= اوموزک اوجی، قولک اوستی،
منکب. || اوموز چکمک، قالدیر.
مق = بیله مزلسکه کلمک، تجاهل
ایتک. || اوموزه چیممق = یوز
بولمق، طاشیرمق. || اوموز
سیلکمک = مساحه ایتک. ||
اوموزده طاشیق = چوق حرمت
واعزاز ایتک. || اوموز کورکی
= اوجلری اوموزه متصل او-
لوب، آرقه دن آشایه طوغری
اوزانان کورک شکنده ایکی
یامی کیک که بولرله باقورق ققال
ایدنلرده واردر. || اوموز
ویرمک = یاردیم ایتک. || اوی
اوموزنده = خانه بردوش، سر-
سری. || ع. سلاح اوموزه =
تفنگی اوموزه آلمق قومانده سی.

اوموزلامق { ق. ۱. اوموزه
اورمق، قالدیر.
یروب اوموزده طاشیق. ۲.
اوموز و یروب طیشاق، یاردیم
ایتک.

اوموزلق { س. ۱. اوموزه
مخصوص اونیفورمه
سوسی، آپولت. ۲. اوموز
چاپرازی. || کچی اوموزلنی =
کینک باش وقچ طرفلرنده هر
ایکی یانده کی قیریم یری که جمأ
درت اولور.

اون { س. اوکودلمش توز حالنده
حبوبات وسائر، دقیق:
بغدا، آربه، پرنج، پتانه اون؛
اون اکک یاپارلر. || مج. پک
ایجه دوگلش شی: اون اوافاق
|| اون قیانی = اون چکیلن وصا-
تیلان محل.

قن { عد. طموزدن صکره کلن
عدده که آحاددن صکره او-
لوب عشراتک برنجیسیدر، ویر
رقیله صاغنده برصفر ایله افاده
اولنور، عشره، ده، ۱۰: اون
کشی، اون کون؛ اون بر، اون
ایکی الخ؛ یوز اون، بشیوز
اون یدی. || مبالغه دن ده کنایه
اولور: اون کره سویلدم. ||
ع. اون باشی. با: اونباشی. ||
اونده بر = برشیثک اون قیمندن
بری، عشر. || اون پارمق =
ایکی ال، اون پارمغ یاقه سنده در
= حققی ایسترم: اون پارمغی
قره = مفتری، ناموس شکن.

اونباشی { ق. بکنوب ایستک،
ترجیع واختیار ایتک.
مر.

اونباشی { س. ع. اون نفره قو-
مانده ایدن عسکرکه
افراددن معدود اولوب نفر ایله
چاوش آره سنده اولور. || اونبا-
شی طاقی = بر اونباشی معیتنده
بولنان اون نفر هیئت: او
قراغولده بر اونباشی طاقی اقامه
اولنیور.

اونباشیق { س. اونباشی رتبه،
صفت و وظیفه سی.
اونجی { س. اون استحضار و
فروخت ایدن، دقیق
تاجری.

اوندهلق { س. ۱. اونده بر اوله-
رق ویریلن ویا آلتان
اجرت: بو حلواجی اوندهلقله
صاتیور. ۲. محصولات ارضیه دن
بروجه شرعی اونده بر اوله رق
خریسنه دولته ویریلن ویری،

عشر: ذخیره، زیتون، اوزوم
اوندهلقی.

اوندهلقی { س. ۱. محصولات
ارضیه نیک عشرنی
طوپایان حکومت مأموری ویا
ملتزم، اعشارجی، اعشار
تحصیلداری. ۲. حاصلاتک
اونده بری مقابلنده چالیشان
ایشی، صاتیجی.

اوندهلقی { عد. بهرینه ویا هر دفعه.
سند، اون: پاره نی تقسیم
ایتدکلرنده جمله سنه اونز غروش
دوشدی: تختلری اونز اونز
یوکلتدیلر.

اونگوز { یا اوگوز، اونگی.
س. عناد، معندک.

اونگوز { اونگوزده مک. با:
هونکور، هونکور.
دهمک.

اونگول { ص. عنادجی، معند،
مصر. مر.

اونگولیک { س. عنادجیلق،
معندک، اصرار.
فل. عناده بیتمک،
معندک ایتک،
تغند و اصرار کوسترمک.

اونلامق { ق. اونده بولامق،
اوستنه اون سرعک
ویا اونده باترمق.

اونلق { س. اون قونیلان یر،
دقیق انباری. || اونلق
صیحانی = ملوث آدم.

اونلق { ص. ۱. اون قیمندن
مرکب. ۲. اون غروش
وسائر قیمنده اولان: اونلق
فانله: اونلغندن چیقارک. ۳. اون
باشنده بولنان: اونلق برچوق.

اونوتدیرمق { ق. اونوتدیرمق،
موجب اولمق،
سبب نیسانی اولمق: او یونه
اولان مراق کنده سنه وظیفه.
سنی اونوتدیرور. ۲. دهاییوک
برآجی کلوب اوندن اولکینک
اونوتدیرمق موجب اولمق:
اوغلک وفاتی باباسنی اونوتدیر.
دی. ۳. عفو ایتدیرمک، باعث
عفو وصفی اولمق: بکا صکره.
دن ایتش اولدیغنی ایلک اولکی
معامله سنی اونوتدیردی.

اونوتدیرمق { ص. چوق اونودان،
اونوتدیرمق: اونوتدیرمق،
آدمدر: اونوتدیرمق طبیعتی واردر.
مض. اونوتدیرمق. ق. ۱. خاطرندن چیقمق،
۱۵

= س. ۱. اون غروش وسا-
ثه قیمنده سکه حقیقه ویا
اعتباریه: بوکا براونلق وار: بر
اونلغه ویرمیسکر. ۲. اون
پارهلق کوجک سکه: دینجی
براونلق ویرم.

اونلی { ص. اوندن یانلش ویا اونه
بولانمش.

اونلی { ص. اون قیمندن مرکب.
= س. او یون کاغدلر.
ینک اون بنگلیسی: قوبه نیک
اونلیسی سزده میدر؟

اوننجی { ع. اون درجه و مره.
تیه سنده بولنان،
طقوزنجیدن صکره کلن، عاشر،
اوتنجی کون، اوتنجی باب: یوز
اوتنجی.

اوننجیلق { س. اوتنجی اوله،
اوتنجینک درجه
و مرتبه سی: صنفنده اوتنجیلنی
قرانه بیلیرسه ینه ای.

اونوتدیرمق { ق. اونوتدیرمق،
موجب اولمق،
سبب نیسانی اولمق: او یونه
اولان مراق کنده سنه وظیفه.
سنی اونوتدیرور. ۲. دهاییوک
برآجی کلوب اوندن اولکینک
اونوتدیرمق موجب اولمق:
اوغلک وفاتی باباسنی اونوتدیر.
دی. ۳. عفو ایتدیرمک، باعث
عفو وصفی اولمق: بکا صکره.
دن ایتش اولدیغنی ایلک اولکی
معامله سنی اونوتدیردی.

اونوتدیرمق { ق. اونوتدیرمق،
موجب اولمق،
سبب نیسانی اولمق: او یونه
اولان مراق کنده سنه وظیفه.
سنی اونوتدیرور. ۲. دهاییوک
برآجی کلوب اوندن اولکینک
اونوتدیرمق موجب اولمق:
اوغلک وفاتی باباسنی اونوتدیر.
دی. ۳. عفو ایتدیرمک، باعث
عفو وصفی اولمق: بکا صکره.
دن ایتش اولدیغنی ایلک اولکی
معامله سنی اونوتدیردی.

اونوتدیرمق { ق. اونوتدیرمق،
موجب اولمق،
سبب نیسانی اولمق: او یونه
اولان مراق کنده سنه وظیفه.
سنی اونوتدیرور. ۲. دهاییوک
برآجی کلوب اوندن اولکینک
اونوتدیرمق موجب اولمق:
اوغلک وفاتی باباسنی اونوتدیر.
دی. ۳. عفو ایتدیرمک، باعث
عفو وصفی اولمق: بکا صکره.
دن ایتش اولدیغنی ایلک اولکی
معامله سنی اونوتدیردی.

اونوتدیرمق { ق. اونوتدیرمق،
موجب اولمق،
سبب نیسانی اولمق: او یونه
اولان مراق کنده سنه وظیفه.
سنی اونوتدیرور. ۲. دهاییوک
برآجی کلوب اوندن اولکینک
اونوتدیرمق موجب اولمق:
اوغلک وفاتی باباسنی اونوتدیر.
دی. ۳. عفو ایتدیرمک، باعث
عفو وصفی اولمق: بکا صکره.
دن ایتش اولدیغنی ایلک اولکی
معامله سنی اونوتدیردی.

اونوتدیرمق { ق. اونوتدیرمق،
موجب اولمق،
سبب نیسانی اولمق: او یونه
اولان مراق کنده سنه وظیفه.
سنی اونوتدیرور. ۲. دهاییوک
برآجی کلوب اوندن اولکینک
اونوتدیرمق موجب اولمق:
اوغلک وفاتی باباسنی اونوتدیر.
دی. ۳. عفو ایتدیرمک، باعث
عفو وصفی اولمق: بکا صکره.
دن ایتش اولدیغنی ایلک اولکی
معامله سنی اونوتدیردی.

اونوتدیرمق { ق. اونوتدیرمق،
موجب اولمق،
سبب نیسانی اولمق: او یونه
اولان مراق کنده سنه وظیفه.
سنی اونوتدیرور. ۲. دهاییوک
برآجی کلوب اوندن اولکینک
اونوتدیرمق موجب اولمق:
اوغلک وفاتی باباسنی اونوتدیر.
دی. ۳. عفو ایتدیرمک، باعث
عفو وصفی اولمق: بکا صکره.
دن ایتش اولدیغنی ایلک اولکی
معامله سنی اونوتدیردی.

اونوتدیرمق { ق. اونوتدیرمق،
موجب اولمق،
سبب نیسانی اولمق: او یونه
اولان مراق کنده سنه وظیفه.
سنی اونوتدیرور. ۲. دهاییوک
برآجی کلوب اوندن اولکینک
اونوتدیرمق موجب اولمق:
اوغلک وفاتی باباسنی اونوتدیر.
دی. ۳. عفو ایتدیرمک، باعث
عفو وصفی اولمق: بکا صکره.
دن ایتش اولدیغنی ایلک اولکی
معامله سنی اونوتدیردی.

بلا اختیار خاطر دن جیقارمق،
نسیان، فراموش ایتک: بوکون
اورایه کیده جکمی اونوئدم؛
او قدر امکه اوکر ندیکم علوم
ریاضیه بی کاملاً اونوئدم. ۲.
چمک، عفو و صغ ایتک، آسما.
مق: کسندیسندن کوردیکم
حقسزلقری کاملاً اونوئدم.
۳. اهل و مسامحه ایتک:
وظیفه سنی اونودور آدم دکادر.
اونوئمه {س. اونوتیق فعلی، نسیان،
فراموش.

اونودولق {ج. خاطر دن جیقمق،
جیقارلوق، فراموش
ایدلک: ائی اوکرنیلن درس
قولای اونودلامز؛ سزک ایلککزر
اونودیلیری؟

اونودیچی {ص. چوق اونودان،
اونوتقان.

اونیفورمه {س. (فر. Uniforme)
البسه: ضابط اونیفورمه سی؛
رتبه اولی اونیفورمه سی؛ بیوک
اونیفورمه.

اؤوز {س. با: اؤگز.

اؤولامق {فل. غا: هوولا.
قوشی) فیلاوب هجوم ایتک:
شاهین گوگرچینک اوزربنه
اوولادی.

اؤومق {ا. اؤوشدیرمق و ساژه.
ا. اؤومق و اؤومق و ساژه.

اؤوه {س. دوزیر، صحرا، دشت:
زهر دکچی کوزل و منبت
اووهل: صوسز واسع اووهل.
[«اوه» صورتنده تحیری
ناقصد.]

اؤوه لامق {فت. با: اؤغلامق.
اؤوهلق {ص. اکثریت اوزره
جزیره و عراق اووهلق برلدر.
اؤوهام {س. ج. عمر. فد: و هم.
اؤوهک {س. با: اؤگهک.

اؤوهو {حد. اوکسوروک سسنى
تقلیددن عبارت استهزا
تعبیردر.

اؤیا {یاخود اؤیه. س. [«اومق»
دن] قادی چاشیر و ائوا.
بنک و سائر بعض شیلرک کنارینه
ایکنسه ایله پاییلان ویا حاضر
آلتوب دیکیلن ایسک ویا کتن
وایلیکدن اوومه لی سوس،
دانته: یاقه سی اویالی: اویالی
یعنی. [اوروپا کارى اولانلرینه
اکثریا دانته دینلوب، اویا اسم
ترکیسی یریسنه یعنی قادیلر سزک
ال ایله یایدقلى طرز قدیمه
مخصوص قالمشدر؛ حالبوکه هپسی
اویا اولدیفندن، اجنبی مالیه
برابر بر اجنبی لغتکده ادخالته
حاجت یوغیدی.]

اؤیاجی {س. اویا و دانته یاپان
وصاتان آدم ویا قادی.

اویار {ص. [«اومق» دن] ۱.
اومسی و اویدرلسی ممکن،
قابل تسویه: اویار ایش دکادر.
۲. بکزر، مثل، مانند: بونک
اویاری، بوگا اویار یوقدر =
بی مانند، بی نظیردر.

اویالامق {فت. ۱. اویا و دانته
ایله تیزین ایتک،

اویا طاقق. ۲. مج. ۱. مشغول
ایدوب بر شیشی اونوتدیرمق:
شو چوجنی آل ده بر آزار اویالا.
۲. آلداتیق: ایکی آیدر بی
اویالایور.

اویالاندیرمق {فت. مواعد
کاذبه ایله آلدات.
دوب وقت کچیرمک، بوکون
یارین دیه رک آلداتیق: آله.
جقیلیری برر صورتله اویالا.
ندیر یور.

اویالانمق {فج. اشغال و اغفال
اولغق، آلداتیق.
= فل. عبثله اشتغال ایدوب
وقت غائب ایتک.

اویالی {ص. اویا و دانته طاققش،
اویا ایله مزین: اویالی
یعنی.

اویان {س. آتک باشنه طاقیلان
سوسلر، رخت پوسکول
وپوللری.

اویاندیرمق {فت. ۱. اویقوی
قاچیرمق، ایقاپ
ویدار ایتک: بنی یارین ارکندن
اویادیرک. ۲. مج. غفلتدن قور.
تارمق، ارشاد و متنبه ایتک:
مواعظ حکمت آمیزله بر چوق
آدملری اویاندیردی. ۳. علم
وعرفانه تنویر اذهان ایتک، ظلمت
جهالتدن قورتارمق: مکتبلری
تکثیر و تعمیم ایله ارباب صناعت
و تجارتی اویاندیرمغه غیرت ایتلی.
۴. پارلامق، طوتیشدیرمق،
اشعال و تنویر ایتک، یاقق: شو
آتشی، شو موملری اویاندیرک.
۵. اعمار ایتک، بنا و کشاد
ایتک، معمور بر حاله کتیرمک،
شنلندیرمک: بغدادده مدرسه

نظامیه بی اویاندیران؛ شو مکتبی
اویاندیر سق؛ اوراده بر درگاه
اویاندیر مشلر.

اویاندیرمچی {ص. اویقوی قادیان،
ایقن، منبه: اویاندیرمچی (علاج،
ساعت).

اویانلق {اویانلق. با: اویانلق،
اویانلق {اویانلق.

اویانلامق {فت. (آته) کم و
دیزکین، باش رختی
طاقق.

اویانمق {فل. ۱. اویقودن قادیان،
ایقن، اویقو قاچق،
= متیقظ و بیدار اولق: بو صباح
پک ایرکن اویاندیم. ۲. مج. خواب
غفلتدن قورتلوب متنبه اولق،
کوز آچق، رشد و هدایت نائل
اولق: فلانک وعظ و نصیحتیه
بر چسوق آدملر اویاندی. ۳.
علم و هنر اوکرنوب ظلمت جهالتدن
قورتلق، تمدن ایتک:
مکتبلر سایه سنده خلق اویاندی.
۴. (نساتات) جانالانوب سور.
مکه باشلامق: او یاغموردن
صکره چایرل اویاندی. ۵.
(فسالقی) ظهور ایتک.
۶. شنلمک، معمور اولق،
کشاد ایدلک: اوراده بوسوک
زمانده بر درگاه اویاندی.

اویانمه {اویانیش. س. اویانمق
فعلی، تیقظ.

اویانیق {ص. ۱. اویومیان،
یقظان، بیدار: کیمه
یاریسی بن اویانیق ایدم. ۲.
کوزی آچق، ذکی، مستعد:
پک اویانیق بر چوجفه بکزیور.
۳. علم و عرفانه تنویر ذهن

ایدوب غفلت و جهالتدن قور.
تیش اولان: اورانک اهالیسی
اویانیقدر.

اویانیق {س. ۱. اویومیان
آدمک حالی، تیقظ،
بیدارلق. ۲. ذکاوت، استعداد.
۳. غفلتک ضدی، تنبه، بصیرت.

اویخو {س. با: اویقو.

اویدیرمق {فج. ۱. توفیق و
تطبیق ایدلک:
قانونک بر بندینه اویدیرلوق
اقتضا ایدر. ۲. تسویه ایدلک،
دوزده دلمک: باغچه نک هر طرفی
اویدیریلوب ده صکره دیکیه جک
شیئر دیکمیلدر. ۳. ایجاد و
تصنیع ایدلک: بو خبر اویدیرلش
بر شیشه بکزیور.

اویدیرمق {فت. ۱. توفیق
و تطبیق ایتک،
اویغون کتیرمک: انوائی وجوده
اویدیرملی. ۲. دوزلتمک، تسویه
ایتک، یولنه قومق: ایشلری
اویدیروب صکره راحت ایتلی.
۳. ایجاد و تصنیع ایتک: کندن.
یلکندن برطاقم حوادث اویدیر.
مش. ۴. موجب انتفاع اوله جق
صورته ده ایتک: بو کتابی
نرمدن اویدیردیکز. || آفاق او.
یدیرمق = آفاق تعلیمی ایتک.
|| اناختار اویدیرمق = اصل
اناختاردن بشقه بر اناختار ایله
کلیدی آچق.

اویدیرمق {فت. بشقه سی واد.
سطه سیله اؤقمق،
چقورلاقمق، قازیتیق، حک
ایتدیرمک.

اویدیرمه {س. اویدیرمق فعلی.
با: اویدیرمق. =

ص. اویدیرلش، ایجاد و تصنیع
اولغش، اصلسز، یالان: اویدیر.
مه بر حکایه.

اویر مک {فت. ۱. اولندیرمک،
ترویح ایتک. مر.
[تلفظی اورمک. طشره ده الیوم
بومعنا ایله قوللانیلیور.] ۲. اتباع
ایچون چویرمک فعلیه برابر
قوللانیلیر مهلاتنددر: او یروب
چویرمک. ۳. برشی: باقمقدن
عاجز اوله رق ترددله اوته.
سنه بر یسنه باقی: الننده
اوردی چویردی طموردی.
۴. عهد سندن کلک: او پردی
چویردی یابدی. ۵. مج. طو.
غریجه سویله میوب طولایسیله
آلاقمق: او یروب چویرمه،
طوغریسنی سویله والسلام.

اویشدیرمق {فت. ۱. اوز.
لاشدیرمق،
آره لنده موافقت حاصل ایتک:
طرفینی اویشدیرمغه چالیشور.
۲. دوزلتمک، تسویه ایتک: بو
ایشی ده اویشدیر یورملی.

اویشمق {فت. اوزلاشمق، موا.
فت ایتک: محاکمه
احتیاج بر اققسزین آرازمده
اویشدق.

اویصال {ص. [«اومق» دن] هر کسه
اویان، هر
کک فکر و رأینه تابع اولوب
مخالفت ایتین و کندیته مخصوص
فکر و رأی اولیان.

اویغور {س. بیوک بر ترک قبیله سی
که ماوراءالنهرک شمال
و شرق جهتلرنده منتشر اولوب
اک اول تمدن ایدن و خط استعمال
ایده رک ترکیه بی یازان بونلر

اولغله، اسکی ترکیه اویغور
لسانی و یازسی اویغور خطی نامیه
شهرت بولمشر. جنکیز خاندن
صکره اسلامه کلن مغوللرله
قاربشوب (چفتای) نامی
آلمشر.

اویغون { ص. (اویغی «دن»
۱. اویار، موافق،
مطابق، تابع؛ آندیسنه اویغون
اوشاق؛ طبیعتنه اویغون کلک
= توافقی ایتک. ۲. مناسب،
لایق، شایسته؛ پک اویغون
برایشدر. ۳. اوجوز، اھون؛
اویغون بریائنه آلمی.

اویغونیز { ص. ۱. اویغاز، نا
بق؛ بکا اویغونیز کلیور. ۲.
لایق اولیان، نا مناسب؛
اویغونیز برایشدر. ۳. سوء
حرکتده بولنان، تریبہ سز؛
اویغونیز بر آدم.

اویغونیزلیق { ص. ۱. اویمازلیق،
(عدم) توافقی.
۲. مناسبیتلک، ناروا فعل
و حرکت. ۳. سوء حرکت، سوء
معامله، یارامازلیق؛ بو آدمک
اویغونیزلیقی معلوم.

اویغونلیق { ص. مناسب، لیاقت.

اویغنه لامق { اقبولغق. ۱. اویغنه لامق.

اویقو { ص. (اویومق «دن»
۱. انسان و اکثر حیواناته
مرکون و علی الخصوص کیمه لری
عارض اولسی طبعی اولان
معروف اویوشقلق حالی، نوم،
خواب؛ اویقو اویومق. ۲. مج.

غفلت بصیرتسزلیک. ۳. جهالت،
ظلمت جهل و نادانی؛ جینیلیر
اویقوده درلر. || اویقو آچلیق =
اویقو سزملکی کیمک. || اویقو
باصمق = اویقو غلبه ایتک، بلا
اختیار اویومق. || اویقو طاغلق،
قاچمق = اویقو آرزوسی مندفع
اولوب آرتق اویویه مامق.
|| اویقو کسیدیرمک = برآز
اویومغله اویقوی دفع ایتک.
|| اویقویه طالمق = درین اویومق؛
و مج. خواب غفلته وارمق.
|| اویقویه وارمق = اویومق.
|| اویقودن قالمق = اویاتمق.

اویقوجی { ص. اویقوی جوق
سون، جوق اویویان.

اویقوسز { ص. اویومیان، اویو-
بوکیجه اویقوسز قالم.

اویقوسزلیق { ص. اویومامه،
(اویویه مامه،
سهر، ارق؛ اویقوسزلیق آدمی
سرسم ایدر.

اویقولق { ص. ۱. قونداقده کی
(صینک آجنده
بریکن پروز. ۲. قوزینک غیرتلا
غنده بولنان ایریجه بزلر.

اویکونمک { فل. متأثر اولق،
(درد درون اولق.

اویلق { یاخود اویلو. ص.
(بجاغک قالجهدن دیزه
قدر اولان قسم اعلاسی، فخذ؛
اویلق کیمکی = بوقمک کیمکی.

اویلمق { یوق اولق؛ آغاجک
قابوخی اولش؛ یرلر سیلدن
اولش؛ قویونک بیلزیک ایدن
اویلور.

اویله { ص. اویلق فعلی، چقور-
لائم.

اویلوم { ص. اولش، اویمل،
دایک دشیك.

اویله { ص. (اوی «اسم اشا-
ریتله «یله» ادانیدن
مرکب [تشبیه و تمثیل ایچون
بعیده اشاره مخصوصدر. (قریب
ایچون «بویله» و متوسط ایچون
«شویله» دینلیر. [اویولده،
اوصورتده، اوطر زده، اونک کی
اومشلی، هکذا، چنان؛ اویله
آدم؛ اویله سولیک؛ اویله یازمق.
|| اویله ایسه = اوحالده، او
تقدیرده. || اویله جه = طبق او
طرزده. || اویله سی = اودرلوسی.

اویله { یاخود اویلان؛
اویله.

اویله لک { ص. اوطر زده، اوصورت،
(اویول؛ اویله لکه
اولماز؛ اویله لکه جوق تریبه
اولماز.

اویماق { ص. بر اولوسک منقسم
(اولدینی قملرک بهری،
قبیله.

اویمق { مض. اویار، فل. ۱.
(آرقه سندن کیمک، تابع
اولق، اتباع و امثال ایتک،
اقتضا، اقتدا ایتک؛ نمازده
امامه اویمق. ۲. موافقت و
مطابقت ایتک، موافق کلک،
مخالفت ایتمه مک؛ کیمسه یه اویماز
عجائب بر آدمدر. ۳. ماستبلی
و اویغون اولق، بکزه مک،
بربرخی طومق؛ بو خرج بو
قاشه اویماز؛ آستار بوزده اویلیدر.
۴. یاقیشمق، کلک؛ بو اثواب

بکا اویماز. ۵. قرارلاشمق،
متفق علیه اولق، نتیجه پذیر
اولق؛ اویاش اویمدی؛ بازار-
لق اویدی می؟ ۶. تام کلک،
موافق اولق؛ آناختار کلیده،
قیاق تجربه اویملیدر.

اویمق { مض. اویار، فته. ۱. قاز-
مق، چقورلاشمق، حفر
ایتک؛ کوستیک یری اویوب
ایچنه کیر. ۲. قازیمق، حک
ایتک؛ مرمری اویوب بر طاقم
چیکار و یازیلر نقش ایتش. ۳.
بر شیشی مقرر کسوب پارچه
چیقارمق؛ کوملک یاقه سنی،
قولتوغنی اویمق. || کوز اویمق =
چیقارمق.

اویمه { ص. ۱. اویمق فعلی. ۲. نخته و طاش
(اویمق. ۳. نخته و طاش
وقاش و سائر اوزرینه حک
ویا دلیک دشیك کسمکله اولنان
زینت؛ مرمر اویمه سی؛ صحاق
اویمه لری؛ اورتینک اطرافنده کی
اویملر.

اویمه چی { ص. طوغرامه زینتلی-
نی یاپان طوغرامه چی.

اوینامق { مض. اوینادیر. فته.
۱. یری دیکشدر-
مک، قیلدا مق، تحریک ایتک؛
دامه بیلن خانفی طاشی اوینا-
ده جغنی بیلیر؛ فدانی یرندن
اوینامازسه کدها جابق بوپور.
۲. اویون ایتدیرمک، اویون
اوینامغه سوق و اجبار و یا
مساعده ایتک؛ اوکنده شطرنج
اوینامده رق سیر ایتکله تلذذ
ایدر. ۳. صیقارمق، اویونلر
ایتدیرمک؛ آت اوینامق؛ آبی،
میمون اوینامق. ۴. خوره

ایتدیرمک، رقص ایتدیرمک. ۵.
تیا تروده بر اویون اجرا ایتدیر-
مک؛ بو اقسام فلان تیا تروده
مولرک فلان اثرینی اوینامده.
جقاردر. ۶. آلداتمق، اغفال
ایتک، آلداده رق یورمق؛ ایکی
آیدر بنی اوینادیور. || ایچنه
اوینامق = محو ایتک؛ بو پاره یی
ایچنه اوینامدی.

اوینامق { ص. اوینامق فعلی. ۱. یا؛
(اوینامق.

اوینادلمق { ص. ۱. یری دیکشدر-
مک، تحریک ایدلمک؛
دامه نک شو طاشی اوینادیله.
جقدر. ۲. صیقارللق، اویون
ایتک؛ سوق اولمق؛ بو آت
جوق اوینادیلوب یورلمشدر.
۳. (تیا ترو اویونی) اجرا
ایتدیرمک؛ بو کیجه تیا تروده
یکی بر اویون اوینادیله جقدر.
۴. اغفال ایدلمک، اویالاندیرللق.
(اوینادیلش. ص. او-
اوینادلمق؛ ینادلق فعلی و طر-
زی. ۵. اوینادلق.

اویناش { ص. معشوق، دلبر،
(سوکلی.

اویناشمق { فته. برلکده اوینا-
مق، برینه طاقیله
رق اوینامق، ملاعبه ایتک.
(اویناشمق. ص. برلکده اوینامه،
(ملاعبه.

اویناق { ص. ۱. اوینار، متحرک.
۲. ثباتسز، متانتسز،
متلون. ۳. شوخ، شیوه کار،
ناموسی شبه لی. = ص. بوغوم،
مفصل؛ اویناق یری = بوغوم
یری، مفصل.

اویناق { ص. ۱. متحرک کلک،
(اوینار شیک حالی.

۲. ثباتسزلیق، متانتسزلیک،
تلون. ۳. شوخلق، شیوه کارلک،
آچیق مشرب.

اوینامق { فل. ۱. قیلداشمق،
طاش یرندن اویناماز، زور
اوینار. ۲. صیقارمق، هوپلا-
مق، صداغه صوله آتیه رق
اویونلر یایمق؛ بو طای جوق
اوینار. ۳. بولکلک، قیرللق،
متحرک اولق؛ بر آیاغی اویناماز؛
بو بیک قولاری بجاقلری اوینار.
۴. اکنجیه ایچون اولان
اویونلرک بریله مشغول اولق؛
بو جوق بئون کون اوینار.
۵. اویون قیلندن بوش و فائده.
سز سوسله اوغراشوب وقت
غائب ایتک؛ نقاش، مارانغوز
جوق اوینایور. ۶. خلجانه
اوغرامق؛ یورمک اوینادی.
۷. صارصیلوب یری برآز
دیکشدرمک؛ بو بنا اوینامش؛
تملینک بر طرفی اوینادی. || غفل
اوینامق = تخمین ایتک. || کو-
لوب اوینامق = اظهار سرور
ایتک. = فته. ۱. بر اویون
اجرا ایتک، بر اویونه اوغراشمق؛
کاغد، طاوله، دامه، شطرنج،
بیلاردو، قار اوینار. ۲. قاره
قومق، قارده غائب ایتک؛
پدرندن بولدیغی میرانی کاملاً
اوینادی. ۳. تیا تروده اجرا
ایتک؛ بو اقسام تیا تروده قارمنی
اوینایه جقاردر.

اوینامق { ص. اوینامق فعلی. ۱. یا؛
(اوینامق.

اویناللمق { ص. ۱. اویون اجرا او-
(لتمق؛ بوراده اوینا.

نلاز؛ بواویون بویله می اوینا نیلیر؟

اویوناق {ب.} (اویون ویا اولغق؛ طاولة یالکز ایکی کئی آراسنده اوینانیر؛ بواقشام تیاتروده نه اوینانه جقدر؟

اویونایش {س.} صیجریوب اوینا مق فعل وطرزی؛ بویله اوینایش بن کورمدم.

اویوتق {مض.} او بودور. فته، اویقویه یا تیرمق، اویقو کتیرمک، تنویم ایتک؛ چوجنی اویوتدکمی؟ آفیونلی علاجلر آدمی او بودور. ۲. اوصاندیرمق، جان صیقمق؛ بر طاقم اوزون حکایه لره بنی اویوتدی. ۳. آلداتق، اغفال ایتک. ۴. (برایشی) طول مدت تأخیر و تعویق ایتک، سورنجه ده براقق؛ بزمایشی بستیون او بوتدیلر. ۵. مانیاتسمه ویا قلور و فورم ایله بر مریضک حسی ابطال ایدوب بالتمق؛ کندیشی اویوتق سزین عملیات اجرا ایتدیلر.

اویوتقه {س.} اویوتق فعلی. {ب.} اویوتق.

اویودیچی {س.} اویقو کتیرن، اویقو ویرن، منوم؛ اویودیچی علاج.

اویور {س.} ۱. اویویان، ناظم. ۲. ساکن، راکد، طورغون؛ اویور صو، اویور ابرماق.

اویوز {س.} حیواناته عارض اولان برعلت ساریکه

پک صیق اوفق چپانلردن عبا رت اولوب زیاده قاشیفنی مو. جب اولور، جرب، کچیک؛ او. یوز اولسق = بوعلته طوتلق؛ و مج. صبر ایدمه مک، پک صبر. سز اولق. || اویوز اوتی = کچیک اوتی، برجنس نبات. || آغاج اویوزی = اشجاره عارض اولان برعلت، قراع. = ص. اویوز علتنه طوتلش، اجرب؛ اویوز کچی.

اویوشدیرمق {ب.} حسی ابطال رک طویماز برحاله کتیرمک، اخیدار ایدمک؛ آغریان بر برطاقم علا. جلد سورمکه اویوشدیریله بیلیر.

اویوشدیرمق {ف.} حسی رک طویماز برحاله کتیرمک، اخیدار ایتک؛ آغریان بری بعض روحلر سورمکه بر آز اویوشدیردم.

اویوشدیرمق {س.} حسی اویوشدیرمق {ب.} ابطال ایدمه رک طویماز برحاله کتیرن، مخدر؛ آفیون اویوشدیرمقی علاجلرک بریدر.

اویوشق {س.} یاخود اویوشیق. ص. حسی ابطال ایدمکه طویماز برحاله ککش، مخدور؛ آیاغم اویوشقدر؛ فلجدن بریانی اویوشق حالنده قالشدر. || مج. تنبل، بطی.

اویوشق {یا} اویوشیق. س. اویوشق {س.} حسی ابطال اولغسیله طویماز برحاله بولغنه، حسسزک حالی، خدر، اخیدار؛

آیاغنده اویوشلق واردر. || مج. تنبلک، بطالت، رخاوت.

اویوشمق {فل.} «اویومق». دن اولان «اویوشمق» فعلندن تفریق اقتضا ایدر. || حسی ابطال اولغق، طویماز اولق، قارنجیه لنگ؛ آیاغم اویوشدی. || مج. تنبلک ورخاوته دوچار اولق؛ اویوشوب قالدیم.

اویوشمه {س.} اویوشمق فعلی، خدر، اخیدار. {ب.} «انخدار» اولماز، «نخدر» ک ده معناسی بشقده در.

اویوشوق {اویوشوقل، یاخود؛

اویوشیق {اویوشیق} اویوشیق {فل.} تق. ۱. (صو) اویوشمق {طورمق، راکد اولق. ۲. (سوت) طوروب قویولاشمق، یوغورت اولق.

اویوق {س.} «اوییق» دن) اویوق {ایچی اویلق، قوف؛ اویوق بر، آغاج. = س. ۱. اویلق محل، قوف بر، این، مفاره. ۲. دیش و میوه و سائر قوغوغی.

اویوق {یاخود اویوق س.} اویوق {اصلی؛ و اومقبوضه ایله «اوییق» دن «اویوق» اولسه کرکدر. || بوستان قور. قولفی. ۲. یاچه تپه، تومسک.

اویوقلاشمق {ف.} ایچی اویوب اویوقلاشمق {قوف ایتک، او یوق حالنه کتیرمک.

اویوقلامق {فل.} اصلی؛ اویوقلامق اولسه

کرکدر. || ایتمز غامق، ینکله مک؛ آیاغده اویوقلاب طوربور.

اویوقلاشمق {ف.} ایچی اویلق، اولق؛ آغاج اویوقلاندی.

اویوک {س.} ب. اویوق.

اویولغامق {ف.} ۱. دیکیشله یول ایتک. ۲. موقت و سگرک دیکمک، ایلیشدرمک.

اویولغه {س.} بارچه لری طوتدیر. مق ایچون موقت و سگرک دیکیش.

اویولغه لامق {س.} موقت و سگرک دیکیشله بارچه لری طوتدیرمق. = فل. ییلان کبی طالغه لانه رق حرکت ایتک.

اویوم {س.} ۱. اوییق فعلی وطر. ۲. اویومه. ۳. اویلق، حفر و حک اولغش بر. || کوز اویومی = کوزک خانه سی، چشخانه. = د. مکرر اوله رق مبالغه بیان ایدر؛ اویوم اویوم اوییق = چوق وهر طر. فنی اوییق.

اویومق {مض.} اویور. فل. اویومق {اویقویه وارمق، اویقوده اولق؛ چوجق اویو. دی؛ سز کلدیک کزده بن اویو. یوردم. || مج. ۱. غافل اولق، خواب غفلتده بولغق؛ هرکس ایلر یلیور بزاویو یورز. ۲. (ایش) کری قالمق، تأخیر اولغق، عوق و تأخیره دوشمک.

اویوملامق {فل.} (آغاج) نی = قلیچ تعلیمی. || کاغذ اویونی اسقامیل کاغذیله اوینانیلان صالمق، طومق.

اویومه {س.} اویومق فعلی. {ب.} اویومق.

اویون {س.} «اوییق» دن) ۱. اکلمک ووقت کچیر. مک ایچون بشون وجودله ویا. خود ال ایله متعدد آرقداش لر یننده اجرا اولان شی که چو. جقلره و بیوکاره مخصوص اوله رق انواعی حسابسزدر، لعب، بازی، لهو، لایه؛ اویون اوینامق.

۲. یکن قزاق اوزره آقچه قونیه لر ق اوینانیلان اویون، قمار؛ ماملکنی او بونده یدی، اویونه وپردی. ۳. رقص و جا. نیاز کبی آدم لک خاقی اکلندیر. مک ویا اجرای هنر ایتک اوزره بر محل مخصوصده ایتدکلری اجرا آت؛ بو کجه اویون وار؛ اویونه کیتدیلر. ۴. حیل، خدعه، اوسته لقی آلداتمه، دولاب. ۵. تیاتروده اجرا اولغنه مخصوص آحیقلی ویا کولنج حکایه وونی حاوی کتاب. [بوکا اویون اطلاق ایتک اورتا اویوننه قیاس ایدلمسنه مبنیدر. || اویون آلمق = قارده قزاق. || اویون ایه سی = پیشقدم، اویونک باشی. || اویون ایتک، یا یق = حیل و خدعه یا یق، طولاب چویرمک. || او. یون چیقارمق = براویون دو. شونوب میدان قومق. || اورتا اویونی = اسکیدن قالمه قبا و ناقص مضحکه اویونی که میدانه واورته ده اوینانیلوب سیرجیلر اطرافنده اوتورورلر. || قلیچ اویو. نی = قلیچ تعلیمی. || کاغذ اویونی اسقامیل کاغذیله اوینانیلان

اویوناق {یا} اویوناق. س. ۱. اویوناق {چوچلرک اکلوب اوینامسچون یا یلش تحف شی؛ چوجق اویونجاقی. ۲. اهمیتسز و لزومسز شی، مالا یعنی؛ بویله اویونجاقلره اوغراشاملی. ۳. پک قولای واصل دو شونمک سزین و یورلمق سزین یا ییلان ایش؛ او بنم ایچون اویونجاقدر. ۴. هر کسک اکلنجه سنه مبنی علیه اولان آدم، کولنج، مسخره، ملعبه؛ بن سنک اویونجاک می می؟

اویونجاقچی {س.} چوچلرک اویونجاقچی {ایچون اویو. تجاقلر یاپان و صاتان آدم.

اویونجی {س.} ۱. اویون ۲. قارباز. ۳. تیاتر و آقتور و آقتیسی. ۴. جانباز، رقص، مغنی و سائر بوکی خاقی اکلندیر. مکه مخصوص لعباتی اجرا ایدن ارکک ویا قیز. ۵. دولاب چویرمق، حیل باز، محتال.

اویوندی {س.} اویور کبی طو. ران، مسکین، تنبل.

اویونمق {ب.} اویقویه وارلغق؛ اویونمق {بوراده اویونماز؛ بو

وقته دک اویونورمی؟

اویون و قارلرک انواعی. اویونماز {س.} تر. «اویون» فعلندن مرکب غلط تعبیردر. [صیجریوب اوینانان و یا لئانلانان (یادری حیوان)؛ اویونماز کدی. || مج. حیل و خدعه یاپان، دوباره چی.

اویونجاق {یا} اویونجاق. س. ۱. اویونجاق {چوچلرک اکلوب اوینامسچون یا یلش تحف شی؛ چوجق اویونجاقی. ۲. اهمیتسز و لزومسز شی، مالا یعنی؛ بویله اویونجاقلره اوغراشاملی. ۳. پک قولای واصل دو شونمک سزین و یورلمق سزین یا ییلان ایش؛ او بنم ایچون اویونجاقدر. ۴. هر کسک اکلنجه سنه مبنی علیه اولان آدم، کولنج، مسخره، ملعبه؛ بن سنک اویونجاک می می؟

اویونجاقچی {س.} چوچلرک اویونجاقچی {ایچون اویو. تجاقلر یاپان و صاتان آدم.

اویونجی {س.} ۱. اویون ۲. قارباز. ۳. تیاتر و آقتور و آقتیسی. ۴. جانباز، رقص، مغنی و سائر بوکی خاقی اکلندیر. مکه مخصوص لعباتی اجرا ایدن ارکک ویا قیز. ۵. دولاب چویرمق، حیل باز، محتال.

اویوندی {س.} اویور کبی طو. ران، مسکین، تنبل.

اویونمق {ب.} اویقویه وارلغق؛ اویونمق {بوراده اویونماز؛ بو

وقته دک اویونورمی؟

اویونمق {حد.} «آی» دن مخفف اولوب {تکلمه قوللانیلیر.} ب. آ. ا.

اه { الله لفظ جلالتہ بدل یازیلوب،
{ الله اوقونور.
اهالی { سند. جر. عر. { فد:
« اهل » لسانمزدہ بشقہ
محلہ قوللائیلیر. ۱. بر مملکتک
بر لیری، بر مملکتہ اوتور انلر،
سکنہ: آناطولی، روم ایلی،
استانبول اہالیسی. ۲. خلق،
عوم، ناس: اہالینک سہولتی
ایچون: اہالینک راحتنی دوشو.
تملی. « اهل » مادہ ستہ دہ بلا.
اھانت { سند. عر. { «ھون» دن
{ مص. افعال. ۱. بغیر حق
تحقیر واستخفاف ایتہ، حق سزلق،
۲. خیانت.
اھتداء { سند. عر. { «ھدایت».
{ دن مص. افعال. ۱. طوغری یولہ کیرمہ، رشد وھدا.
یتہ نائل اولہ. ۲. دین اسلامی
قبول ایتہ، مسلمان اولہ: آفر.
یقای وسطیدہ اقوام زنجیہ کل
یوم طوبدن اھتدا ایدورلر.
اھتزاز { سند. عر. { ج: اھتزا.
{ زات. { «ھز» دن
مص. افعال. ۱. خفیف صورتہ
دیرمہ، اوینادیلان بر تلک بر
وقت دیرمہ سی کی حرکت، لرزہ،
رعشہ. ۲. م. ھوانک سسدن
طائفہ ثوب نقل صدایہ واسطہ
اولسی. { فر. Vibration }.
اھتزازی { سند. عر. { اھتزا.
{ زیہ. م. اھتزاز
دینلن خفیف دیرمکہ وطائفہ.
لائمفہ منسوب ومتعلق: حرکت
اھتزازیہ.
اھتمام { سند. عر. { ج: اھتمامات.
{ «ھم» دن مص. افعال

زیادہ دقتلہ چالشمہ، اھمیتلی
سعی وغیرت: بوایشہ کال اھتماملہ
تثبت ایدہم: بذل اھتمام ایتک.
{ سند. عر. { «ھدیہ» دن
اھداء { مص. افعال. { ھدیہ
ویرمہ، ھدیہ کوندرمہ:
بزہ مدینہ منورہ دن خرما اھدا
ایتدی.
اھرام { سند. جر. عر. { فد. ھرم.
{ بلا: ھرم.
اھرمین { یاخود اھرمین. س. فا.
{ زردشت دیننہ تابع
اولان اسکی ایرانیلر اعتقادندہ
ثنائیتی تشکیل ایدن ایکی قوتک
بری، کہ شر وظلت منبئی ایدی.
دیگری کہ خیر ونور منبئی ایدی
ایزد دینلیدی. بعدالاسلام ایزد
اسمی جناب حقہ و اھرمین شیطانہ
ویرلیدی.
اھل { سند. عر. { فد. وج. کبی
{ قوللائیلیر. ۱. صاحب،
مالک، متصرف: اھل ثروت،
اھل هنر، اھل ناموس، اھل
وقوف. ۲. ساکن، متمکن: اھل
قریہ، اھل جنت. ۳. مقتدر،
بجراکلی، ارباب: بوایشک اھلیدر،
بو ماموریت ایچون اھل بر آدم
آراملی. = س. زوجیندن بہری،
قاری، قوجہ: اھلیلہ خوش
کچنمک: اھل وعیال = عائلہ،
فاملیا، چولوق چوجوق. || اھل الله =
ولی، اولیاء || اھل بیت = خانہ
خلق، عائلہ: خاندان، سلالہ:
اھل بیت نبی وسادہ جہ اھل بیت =
فاطمہ الزھرا (رضی الله عنہا)
افندمن حضرتلرلہ زوجلری
واولاد کرامی، اولاد رسول

الله (صلعم): محب اھل بیت.
|| اھل حال = وجد وحال صاحبی.
|| اھل خبرہ = بر ایش حقندہ
معلومات ووقوف صاحبی اولہ.
نلر، بعض خصوصیاتک تحقیق
وخلیجون ارباب ووقوفدن متشکل
ھیئت مخصوصہ. || اھل دل =
صاحب دل، عارف باللہ. || اھل
دنیا = دنیا آدمی، دنیا
ایشلرلہ مشغول آدم. || اھل
سنت = حضرت فخر کائنات
افندمنزلہ اصحاب کرامنہ عمل و
اعتقادہ اقتدا ایدنلر. || اھل
طریق = بر طریقہ منسوب، سا.
لک. || اھل قبلہ = مسلمان. || اھل
کتاب = کتب منزلہ دن برینہ
اینانانلر، مسلمانلر، خرسیتانلرلہ
یہودیلر. || اھل وقوف = ایشدن
خبر و معلوماتی اولان، کار آشنا.
اھلاک { سند. عر. { «ھلاک» دن
{ مص. افعال. { محو و نابود
وصرف ایتہ: ماملکنی، بیکرجہ
حیواناتی اھلاک ایتدی.
اھلی { سند. عر. { اھلیہ. { سمن.
{ آلیشیق، مونس، بیانیکنک
غیری: اھلی حیوان، حیوانات
اھلیہ.
اھلیت { سند. عر. { «اھلیہ» ایلہ
{ اذات مصدریتدن مر.
کب [اقتدار، لیاقت، استحقاق:
اھلیتی مسلدن: اصحاب اھلیتدنر.
اھم { سند. عر. { «مهم» دن
{ ستہ. { دھا اھمیتلی، دھا
مهم، زیادہ اعتناہ شایان: اھم
امور: تقدیم الاھم علی المہم
= اک اھمیتلی اولان ایشک عادتاً
مہملرہ ترجیحی.
اھمال { سند. عر. { «ھل» دن
{ مص. افعال. { اھمیت ویرمہ

مہ، وظیفہ یی اجرا ایتمہ مہ، مسالہ
محہ: وظیفہ سنی اھمال ایدن مسئول
اولور.
اھمالجی { ص. ایشنہ دقت ایتمین،
{ مسامحہ جی، دقتسز.
اھمیت { سند. عر. { «اھم» اسم
{ تفضیلہ اذات مصدریت
الحاقیلہ متشکل لغت مولدہ در.
تکلمہ ہا ساکن ومیم شدہ سز
تلفظ اولنور. [مهمک، آغرلق،
دکر لیک، شایان دقت اولہ، دقت
واھتمام: ایشہ اھمیت ویرمک،
نظر اھمیتہ آلتی، مسئلہ نک
اھمیتہ بناء.
اھمیتسز { ص. غیر مهم، دگری
{ اولیان، نظر اعتبارہ
آلئمفہ شایان اولیان، خفیف،
عادی: اھمیتسز ایش، اھمیتسز
خستہ لق.
اھمیتسلی { ص. مهم، دکرلی، آغر،
{ نظر اعتبارہ آلئمفہ
شایان: اھمیتلی مسئلہ، اھمیتلی
خستہ لق.
اھواء { سند. جر. عر. { فد: ھواء.
{ بلا: ھواء.
اھوال { سند. جر. عر. { فد:
{ هول. بلا: هول.
اھون { ص. عر. { ۱. دھا خفیف،
{ دھا ضررسز: اھون شر
ویا اھون شرین = ایکی فنالفسک
اک خفیفی. ۲. دھا ویک اوجوز:
اھون فیاتلہ صاتیلیور: بونی اھون
آلشکسز.
اھونلک { سند. و:
اھونیت { سند. عر. { اوجوز.
{ لقی.

{ حد. ۱. ندایہ یعنی چاغر.
ای { مفہ یارار: ای دوستم: ای
بنم یار عزیزم: ای اللہم! { فارسی
ایلہ مشترک ایشدہ، فارسیدہ
ھمزہ سی مکسوردر. ۲. [ایجاب
اداتیدر، اوت، پکی، اولور.
{ بومعنا ایلہ [تلفظ اولنور. {
۳. ندایہ جواب ایچون قوللائیلیر،
افندمن، نہ وار: چاگردم، ای،
دیدي. ۴. سؤال واستیجواب
ایچون قوللائیلیر: ای، صکرہ؟
ای، سویلہ باقلم. ۵. تصدیق
اداتیدر: ای، اوراسی اولہ. ۶.
صبر سز لقلہ اکتفائی آمردر: ای،
جام، الویرر: ای، آرتق چوق
اولدی. ۷. ہی، یاھو: ای!
کیمدر او؟
ای { بلا: اینک.
ایا { حد. فا. عر. ای، ہی:
{ ایا شاہ خوبان.
ایاب { سند. عر. { کری دونمہ،
{ کلمہ: ایاب و ذھاب =
کیدوب کلمہ.
ایادی { وایدی. سند. جر. عر. { فد:
{ ید. بلا: ید.
ایاغ { سند. فا. { تر. «ایاق» دن
{ آیاقلی قدح، پیالہ. عر.
ایالت { سند. عر. { ج: ایالات. بر
{ والینک تحت اداره سندہ
بولتان مملکت، بردولت اولکہ.
سنک برنجی درجہ منقسم اولدیفی
اقسامک بہری: [ممالک عثمانیہ دہ
ولایت اصولنک قبولندن بری
بواسم متروک حکمنہ کچوب، الیوم
ممالک اجنبیہ وولایات ممتازہ حقندہ
مستعملدر: [فرانسیہ برطاقم کوچک
ایالاتہ منقسمدر.

ایام { سند. جر. عر. { فد: یوم.
{ بلا: یوم. = فد. کبی.
۱. زمان، ھنسکام، دور: او
ایامدہ، اونک ایامندہ. ۲. نفوذ،
اقتدار: ایام بولدی: شمعی اونک
ایامیدر. ۳. کمی بہ مساعد روز.
کار: کمی ایام بولدی: ایام اولہ!
{ زبانزدی: ہیامولہ [کیمچیلرک
دمیری آلیرکن سوبلد کلری
پر سنکدر.
ایبلیق { س. [زبانزدی ایللیق
{ ارکک پلیچک ائتشی.
ایبلیک { س. خروسک باشندہ کی
{ قیرمزی لحم زائد، خروس
طاراخی. || خروس ایبلیکی = بر
نوع قیرمزی چیچک.
ایبلیک { س. چاوش قوشی، ھدھد.
ایپ { س. [بای مجھولہ ایلہ آپ
{ اوقونور. ۱. خاطر،
فکر، ذھن، یاد. ۲. صافی،
اعتبار، ملاحظہ. مر.
ایپ { س. باشلیجہ باغلامفہ یارایان
{ اوزون و قالینجہ بوکہ
شیء کہ اکثر یا قینایدن اولور،
حبل، رسن، ریمان: چاشیر
ایچی، قوغہ نک ایچی، دھا قالینتہ
اورغان و بیستون قالینتہ خلط،
اییدن اینجہ ستہ دہ سیجیم دینیر.
|| ایپ اوجی = وسیلہ، سبب،
سررشتہ: ایپ اوجی ویرمک =
سببیت ویرمک. || ایسہ اون
سرمک = بہانہ. || ایپنہ باصان =
سرسم. || ایپ پارہ سی ویرمک =
دفع بلا ایتک. || ایپہ چکیمک =
صلب ایتک. || ایدن قوشاق =
صوک درجہ دہ فقر و ضرورت. ||

ایپه دیزمک = تنظیم ایتک. ||
 اپنی سورمک = جزاسنی آرامق،
 مستحق جزا اولق. || ایپ
 قاجقینی واجب الصلب، آصیله.
 جق آدم. || ایپدن قازیردن
 قورتلش = جنایات مکرره صلا.
 حی. || ایپله قویوبه اینلز =
 اعتماد غیر شایان، سوزینه کو.
 کنلر. || ایپنی قیرمش = آزعین.
 ایپسیر { ص. ۱. ایپ اولیان:
 رابطه دن بری، هیچ بر قیدله
 مقید اولیان، چاقین، کلخان بکی؛
 ایپسیر صایسز = سرسری، مجهول
 الاحوال، ایاق طاقی. (بونک
 اصلی یاه مجهوله ایله یعنی صایبی
 وملاحظه دیمک اولان «ایپ»
 دندر. }
 ایپسید { با: ایپید.
 ایپک { س. طود پاراغیله بسلن
 معروف بر بوجکک یایدینی
 پک اینجه و یومشاق تلرکه
 ذی قیمت اقشه و ایریشیم اعماله
 یارار، حریر، قز. || ایپک بو.
 جکی = ایپکی یا پان بوجک که
 ابتدا قورت و بعده کلک حالنده
 اولور. || ایپک بوجکی نخعی =
 بو بوجکک بمورطه سی. || ایپک
 چیچکی = هر رنگده چیچک
 آچار سمیزاوت نوعندن بر
 نبات. || ایپک قوزه سی = دها
 چکمه مش و بوجکک یایدینی
 کبی قوزه سنه صارلی بولنان
 ایپک. || خام ایپک = قایناما مش
 و بیاضا دلامش ایپک. = ص.
 ۱. ایپکدن معمول: ایپک
 قماش، ایپک مندیله. ۲. ایپک

کبی یومشاق و پارلاق: ایپک
 صاچلر.
 ایپکچی { س. ایپک یتیشدیرن و
 یا صاغان آدم.
 ایپکخانه { س. (تر. ایپک - فا.
 خانه. — خانه لفظانک
 ترجمه اسملرله بالترکب تشکیل
 ایتدی اسماء مرکبه پک چوق
 اولدیغندن، یازخانه و ایپکخانه
 کبی اسملر غلط نظرله باقا.
 ملیز. } ایپک یتیشدیریلوب
 تصفیه واستحضار اولندیغی محل،
 ایپک فابریقه سی.
 ایپکلی { ص. ایپکله یابلیش،
 ایپکدن معمول، ایپکله
 قاریشق: ایپکلی قماش.
 ایپلمک { یا ایپله مک. قذ. ایپ
 صارمق، ایپله باغلامق.
 ایپلمک { یا ایپله مک. قذ. (یاه
 مجهوله اولوب همزه
 مفتوح او قونق اقتضا ایدر
 کن، رسن دیمک اولان «ایپ»
 دن مشتق ظنیله همزه مکسوره
 ایله زبازددر. } ۱. تخطر و
 تذکر ایتک، یاده کتیرمک،
 خاطرلامق. ۲. صایمق، اعتبار
 ایتک. اهمیت و برمه مک.
 ایپلیک { یاخود ایپک. س.
 دیکمه و منسوجات
 نهنجه یارایان پاموق، کتن،
 یوک، ایپک و ساژه تلی، حیط،
 رشته: کتن ایپلیکی، پنبوق
 ایپلیکی، یوک ایپلیکی (و غلطی
 یوک ایپکی). — اکثر یا ایپک
 مقابلی اوله رق پنبوق ایپلیکنه
 اطلاق اولنور: ایپلیک آلاجه.
 سی. || ایپلیک ایپلیک = تل تل،
 الیاف حالنده. || ایپلیکی بازاره

چیتمق = رسوای و مبتذل اولق.
 ایپلیک پنبیری = تل تل بر
 جنس پنبیر. || ایکنه ایپلیک =
 پک ضعیف و قوری. || ایکنه
 دن ایپلیک = کافه تفرعات و تئاتیله.
 || پنبوق ایپلیکیله باغلامق =
 موقتاً بر چاره بولق.
 ایپلیکچک { س. رشته علنی،
 دودیمانی.
 ایپلیکخانه { س. ایپلیک بویکین محل،
 ایپلیک فابریقه سی.
 (قدیمده کوزکه محکوم اولانلرک
 قونلقلری حبس که اوراده خللاط
 یاپارلر ایدی. }
 ایپلیککنمک { فل. (قاش) تل
 تل طاغلق،
 ایپلیکاری میدانه چیتمق، بو.
 زلق، دیدمک.
 ایت { س. کوپک، کلب، سک.
 || مح. دگر سز و اخلاقسز
 آدم: ایتک بری. || ایت الی =
 آتک ایجری باصان حافری.
 || ایت اوزوی = فضیله بادنجا.
 نیه دن بر نبات، عتب الذب.
 || ایت بورنی = نسرین نخعی،
 یبانی کل نخعی. || ایت خیاری =
 ابوجهل قاربوزی. || ایت درنکی =
 خارلدیسی کورلدیسی چوق او.
 لان بجم حشرات. || ایت دیر.
 سکی = آرپه جق. || ایت سوربسی =
 خندله جمعیتی. || ایت بوغان =
 آجی چیچکدم. || ایت نشانی =
 آتک آباغنده نامقبول بر نشان.
 || ایت یاناغی = نابکارلر جمعی.
 || ایت ییل = اسکی ترک تقویمنده
 بر دائرة تشکیل ایدن سنه لک
 اون برنجیسی. || یابانک ایپی =
 ادبسر آدم.
 ایتام { س. ج. عر. فد: یتیم.
 (با: یتیم.

ایتدیرمک { قذ. بالواسطه ایتک،
 ایتک سوق و
 اجبار و یا مساعده ایتک: غاوغا
 ایتدیرمک، حفر ایتدیرمک.
 ایتدیرمک { قذ. بالواسطه ایتک،
 قاقق، ایلری به
 سوردیرمک: بو تخته پرده یی
 بر آزار ایلری به ایتدیرملی.
 ایتشمک { ف. ۱. بربرخی
 ایتک، قاقق، بربرخی
 قاقه رق اویناشق و کورشمک:
 ایتشمکدن ایش کورمه و قتلری
 یوقدر. ۲. بوغشمق، غاوغا
 ایتک: ایتشوب خرلاشیورلر.
 ایتشمه { س. ایتشمک فعلی. با:
 ایتشمه.
 ایتسکال { س. عر. «اکل»
 دن مص. افعال [ط.
 یتنه، آشینه، اویتله.
 ایتلاف { س. عر. «الفت»
 دن مص. افعال [ط.
 ۱. کوریشمه، الفت، انسیت. ۲.
 موافقت. (لسان سیاسیده
 Entente لفظ فرانسویسی مقا.
 منده استمهال ایدلمک باشلا.
 مشدر: فلان مسئله حقنده
 بین الدول حصوله کان ایتلاف.)
 ایتلک { س. کوپکک، نابکارلق،
 سو اخلاق.
 ایتلک { ف. ۱. قاقق، ایلری به
 سوردیرمک: غلبه لکدن
 ایتله ایتله آزالدی نردباندن
 دوشیوردی. ۲. زورلامق،
 اجبار ایدلمک، زورله سوق
 اولمق: آنجق ایتلکله ایش
 کورور.
 ایتلک { مض. ایدر. قذ. ۱. ایتلک،
 یاغق، قیلق، فعله کتیر.

مک: ایپک ایتک، فنانق ایتک،
 ۲. ایشلک، یاغق، اعمال ایتک:
 تیلکی پوستندن کورک ایدرلر؛
 بنانک اوستنی قبه ایتلی.
 (بومعنا ایله استانبولجه مر. ۳.
 بر فعل و حرکتده بولمق، عمل
 ایتک: ادبسر ایتدیکنی بولور؛
 ایتله دیدم سکا دیکله مدک؛ بو
 آدمله فصل ایدم جکر؟ او ایشی
 فصل ایتدیکر؟ ۴. حاصل ایتک،
 طومق، وارمق: ایکی دفعه
 ایکی درت ایدر؛ اوج دفعه
 بش نه ایدر؟ چفتلک بش
 سنه لک وارداتی چوق پاره
 ایدر. ۵. دکک، قیمتده اولق:
 بو طای نه ایدر؟ الی لیرا ایدر.
 — مصادر عربیه به التحاق
 ایدره رک، مصدرک بناسنه کوره،
 متعدی یا لازم و یا مطاوعت
 بنالی افعال مرکبه تشکیل ایدر:
 جلب ایتک، دخول ایتک،
 انعکاس ایتک کبی. — مکرر
 متعدی «ایتدیرمک» و مجهو.
 للری «ایدلمک»، «ایتدیرلمک»
 دخی بویه قوللانیلر. «اولمق»،
 «اولمق» محل استمهالی آیریدر.
 با: اولمق، اولمق. || آتش ایتک =
 سلاح بوشاتمق. || آلت
 اوست ایتک = چوق قاریشدیر.
 مق. || اش ایتک = جفت یاغق.
 || امور ایتک = اهمیت و برمه مک،
 وظیفه ایدلمک. || بایرام ایتک =
 بایراملاشمق، بایرام تبریکی مقا.
 منده اویشمک و یا مصافحه
 ایتک. || بر ایتک = برلشدیرمک،
 توحید ایتک. || بازارلق ایتک =
 صاتیلوب آلنه جق بر شیشک

بهاسنی قرارلاشدیرمق ایچون
 مذاکره ایتک. || چهره ایتک =
 یوز و برمه مک، عبوس طور.
 مق. || خیر ایتک = خیری کو.
 رلمک، ایشه یارامق. || سوز
 ایتک = قولشمک، بالمذاکره
 قرارلاشدیرمق. || سوز بر
 ایتک = موافقت، اتفاق ایتک.
 || یوق ایتک = محو ایتک.
 ایتک { مض. ایتر. قذ. ۱. ایلری به
 (سورمک، دورتمک،
 قاقق، دفع ایتک: ایتوب آزار
 قالدی نردباندن دوشوریوردی.
 ۲. زورلامق، سوق و اجبار
 ایتک، متصل امر ایتک: ایتکله
 ایش کورور.
 ایتک { قذ. (صحیحی «آتمق»)
 دیمک، سونلک. مر.
 ایتکه { س. ایتک فعلی. با: ایتک.
 ایتکه { س. ایتک فعلی. با: ایتک.
 ایتی { ص. (ودها طوغریسی:
 «ایپک» یاخود «ایگتی»)
 کسکین، پران، قاطع، صارم:
 ایپی قلع، بیحاق. || مح. سرت،
 آجی: ایپی آدم، ایپی سوز. مر.
 (س. ایتک و دورتمک
 ایتیش { فعلی و طرزی: بر
 ایتیش ایتدی که آزالدی دو.
 شوردم.
 ایتلیک { ص. با: ایپی.
 ایتلیک { یا ایتله مک. فل.
 (کسکینلشمک، سر-
 تلمک.
 ایتلیک { فل. ۱. کسکین اولمق.
 ۲. سرت اولمق، دیک
 کلک.

ایثار { سذ. عر. } « اثر » دن
{ مص. افعال } ۱. اکرام،
اعزاز. ۲. اختیار، انتخاب.
{ متداول لغت کتابلر مزده
بذل سخاوتکارانه معنایی
و بریلور سه ده، عریده بویه
بر معنایی اولدیفنه دسترس
اوله مدق. }

ایجاب { سذ. عر. ج: ایجابات.
{ « وجوب » دن مص.
افعال } ۱. اقتضا ایتدیرمه،
موجب و سبب اوله: یا غمورلرک
کثرتی اکیلرک کثرتی ایجاب
ایدیور. ۲. اقتضا ایتمه، لازم
کله: بزم اوراده بولمقلغمز
ایجاب ایدیور. { بویکنجی
معنا یعنی لازم کبی استعمالی
عریده اولیوب، غلط اوله رق
لسانزه مخصوصدر. بو مقامده
اقتضا استعمالی دها مناسبدر. }
ایجابات زمانه دندر = زمانک
اقتضا ایتدیردیکی شتلردندر.
|| هته. انشای تصرف ایچون ابتدا
سولتن سوز.

ایجاد { سذ. عر. } « وجود »
{ دن مص. افعال } وجوده
کثیرمه، یوقدن وار ایتمه، بوله،
کشف، اختراع: طباعتک ایجا.
دی: یکی ایجاد = یکی جیقمش
شی، اختراع جدید. || مح.
ایجاد ایتک = اولامش شیئی
اولش کبی کوسترمک، یالان
قورمق. || ایجاد کرده = ایجاد
اولنش: واپور استفسونک
ایجاد کرده سیدر.

ایجار { سذ. عر. } « اجر » دن
{ مص. افعال } کرایه ویرمه:
اوی ایجار ایتک.

ایجاز { سذ. عر. } سوزی قیصه
{ کسمه، اختصار، اطناب
ضدی: ایجاز طریقله افاده
مرام ایتک: ایجاز محل = افاده
مرامه نقصان کثیره جک درجه
و صورتده اختصار. مقابلی:
اطناب مل.

ایجام { سذ. عر. } « وجع » دن
{ مص. افعال } آغریته. ||
ایچ { سذ. عر. } هر شیتک ایچریسی،
{ داخل، جوف، درون:
اوک، مغاره تک، صندیفک ایچی.
۲. بر شیتک اورته سنده کی قسمی،
مغز، لب، کوبک: جوز، بادم
ایچی، اتمک ایچی. ۳. قارن،
معدده، باغر، بطن: ایچم بایلیور،
ایچم صالحیور: ایچ آغریسی.
۴. قلب، ضمیر، وجدان: ایچم
قبول ایتبور: ایچمه طوغدی:
ایچی صیقیلیور. ۵. حرم
دائرة سی: ایچ آغاسی. مر.
۶. بر شیتک داخلی و کیزی
یعنی کورنغز جهتی، باطن، ظاهر
مقابلی: انسانک ایچی طیشی بر
اولی. || ایچ بائلیق = آجلقدن
بایغینلق کلک. || ایچ بولانغی
= بورک بولانغی. || ایچ آلامق =
یه مه مک، معدده قبول ایتامک.
|| ایچمه صیفدیره مامق = حوصله.
سی آلامق، قبول ایده مه مک.
|| ایچی ایچمه صیغمامق = سکون
بوله مامق. || ایچ باغلامق = میوه.
تک داخلده کی ینه جک یری
حصوله کلک: بو بادم هنوز ایچ
باغلامامش. || ایچ سورمک =
اسپال اولتی. || ایچ چکمک
= آه ایتک، تاوه ایتک. || ایچ

صیقلی = جان صیقلی. || ایچمه
طوغمق = الهام اولنش کبی
خاطره کلک. || قاؤن ایچی =
ترنجی به مائل قویوصاری. ||
ایچ یاغی = باغر صاقلری قابلايان
یاغ چنبری. — ایچمه، ایچمه
ایچدن، ایچمه، ایچنده، ایچندن
کبی حروف الصاقله برابر ظرفیت
معناسی بیان ایدر. || ایچمه = ۱.
اورته ده: اون سنه امر قایلیرک
ایچنده یا شادم. ۲. میانده:
ایچمزده کونی آدم یوقدر.
۳. ظرفنده: یکریمی کون ایچنده
صرفی اوکرندی. || ایچندن =
اورته سندن: چارک ایچندن
چکدی. || ایچ ایچمه = ایچریدن
دها ایچری، بری دیگر ایچنده:
ایچ ایچمه او طه لری واردی.

ایچ { ص. } ایچریده کی، داخلی،
{ درونی: ایچ قیو، ایچ
قبوق. || ایچ گوگی = قان
پدرینک اویته آنان داماد. || ایچ
قلعه = بر قلعه تک ایچنده بولنان
دها کوچکی، نارین، بالاحصار.
|| ایچ یوز = بر شیتک حقیقی.
|| ایچ کوملکی = نه کیلن کومک.
|| ایچ طونی = پانتالون آلتنه
کییان طون.

ایچر مک { یا ایچور مک. با:
ایچیر مک. }

ایچرو { با: ایچری.

ایچره { س. ایچ طرف، داخل،
درون، طشره مقابلی:
ایچره سی طشره سی برذر.
= ظ. ایچنده، داخلنده،
ظرفنده: مملکت ایچره، زمانه
ایچره.

ایچری { یاخود ایچرو. ظم.
داخلده، داخله، درونده،
درونه: ایچری کل: ایچری
اوور: قبولدن ایچری کیردی.
= ص. ایچریده کی، داخلی،
درونی: ایچری دائره = ایچ دائره.
= س. ۱. ایچ طرف، داخل،
درون: بواوک ایچریسی طیشا.
ریسندن کوزلدر. ۲. ایچ، یو.
رک، معدده: ایچرم آلیور. —
حروف الصاقله ظرفیت معناسی
آلیر: ایچریده، ایچری به،
ایچریدن.

ایچقی { س. مارانغوز آلتسندن
پچقی } بر آلت.

ایچقیر مق { با: هیچقیر مق.

ایچکی { س. } « ایچمک » دن {
مسکرات نوعندن اوله رق
ایچیلن شی، عشرت: ایچکی به
دوشکون = عشرته مبتلا:
ایچکی کوکشی خراب ایتش.

ایچگیل { و:

ایچکین { ص. ایچری به متعلق،
داخلی، درونی.

ایچک { ص. ایچمه و ایچری به
مخصوص وعاده، داخلی.

ایچکمک { ج. ۱. (مایع برشی)
{ یولتی، آغزندن معدده.
یه ادخال اولتی، شرب ایدمک:
صو ایچیلیر. ۲. عشرت اولتی،
مسکرات شرب ایدمک: کوندو.
زین ایچیلیری؟

ایچلی { ص. ۱. ایچی طولو:
ایچلی فندق. ۲. چاق
متأثر اولور، بورکی یوقته. ۳.
کین صاقلار، کیندار. || ایچلی

طیشلی = تکلیفسز، لا ابالی.
ایچمک { مض: ایچر. ق. } « ایچ ».
{ دن } ۱. (مایع بر
شیشی) آغزندن ایچری به
چکمک، شرب، نوش ایتک:
صو ایچمک. ۲. (مفعولی محذوف
اوله رق) مسکرات ایچمک،
عشرت ایتک: چوق ایچر:
ایچمکدن جکرلری خراب اولمش.
۳. توتون و تنباکو یا قوب دو.
ماتی چکمک: توتون، سیغاره،
چوق، نارکله ایچر. ۴. جذب
وبلع ایتک، چکوب یوقمق:
طوبراق اودرجه ده قوریمشیدی
که اوقدر یا غمورک صوینی چابو.
جاق ایچدی. || آند ایچمک =
مین، قسم ایتک. (اسکی تعبیر.)
|| قاتی ایچمک = اجرای کین
ایدوب انتقام آلتی. || بیوب
ایچمک = عیش و نوش ایتک.

ایچمه { س. ایچمک فعلی، شرب،
نوش.

ایچور مک { با: ایچیر مک.

ایچون { یاخود ایچین. حج. ۱.
علت و غایه بیان ایدر،
لاجل، برای: سزی کورمک
ایچون کدم = کورمکه: هرکس
چکمک ایچون چالیشیر. ۲.
سببیت بیان ایدر: خسته
اولدیفیچون (اولدیفی ایچون)
کله مدی = اولدیفندن، اولدیفی
سبیدن: اونک ایچون اغلا یور
= اوندن طولایی، اوسبیدن.
۳. لهنده، اوغورنده، یولنده:
هرکس اولاد ایچون چالیشیر:
سزک ایچون یوریلورم: اونک

ایچیمی { ص. ۱. شویله و یا بویله
طعمی: کوزل ایچیمی،
آغر ایچیمی. ۲. لذتی، لذیذ:
ایچیمی شروب، توتون،

ایچون حیاتی تهلکیه قودی.
۴. قسم بیان ایدر: الله ایچون:
اولاد کزک باشی ایچون. ||
نیچون (نه ایچون) = نه مقصدله:
نیچون کلدیکز؟ نه سبیدن، نه دن:
نیچون اوتور میورسکز؟ || بو.
نک ایچون = بناء علیه: بو
سبیدن طولایی. (اکثر حروف
الصاق کبی، بودخی ضمائرک
مضاف الیهی و اسملرک مجردیله
امتزاج ایدر: احمد ایچون،
قارداش ایچون، بنم ایچون،
سزک ایچون، اونک ایچون، سزک
ایچون. یا لکز ضمیر غائبک جمی
مستتلا اولوب: اونلر ایچون
دینلیر. }

ایچیر مک { ق. ۱. ایچمه سوز
{ واجبار و یا مساعده
ایتک، اشتراب ایتک: حیوانه
صو ایچیر مک: خسته به علاج
ایچیر مک. ۲. مسکراتدن برشی
و یروب شرخوش ایتک: چوق
ایچیروب بیچاره بی خسته ایتشلر.
۳. جذب و بلع ایتدیرمک، سیندیر.
مک: بو یاغندن آغریان یره
سوروب اوغلا یه رق ایچیر ملی.
|| نوقات ایچیر مک = نوقات اورمق.

ایچیش { زی: بونصل ایچیش؟
{ س. ۱. ایچمه، ایچیش.
ایچیم { ۲. ایچیلن شیتک لذتی:
بو شراک ایچیمی آغر. ۳. بر
دفعه ده ایچیلن مقدار، جرعه:
برایچیم صو.

ایچیمی { ص. ۱. شویله و یا بویله
طعمی: کوزل ایچیمی،
آغر ایچیمی. ۲. لذتی، لذیذ:
ایچیمی شروب، توتون،

ایچین { با : ایچون .

انج { حد . ۱ . دوه بی چو کرتیمک
ایچون قوللایلیز صوتدر .
۲ . خیزی نفس ویرمکی تصویر
ایدر .

ایخلاتمق { فت . و :

ایخلامق { فت . ایخ دیه رک دوه .
فل . (یالکنز ایخلامق) ایخ دیه رک
خیزی نفس ویرمک .

اید { س . تقد . ۱ . قوقو ، رایحه ،
بوی . ۲ . ایس ، سیس ، دو-
مان ، دخان : اید آغاجی =
توتی ایچون وکوزل رایحه
ویرمک ایچون یاقیلان معروف
آغاج ، عود آغاجی .

ایداع { سذ . عر . } « ویدیعه » دن
{ مص . افعال } هفت . کندی ما-
لنک محافظه سنی دیگره حاله ایتمک .

آید { فت . عر . } تأیید مصدرندن
{ ماضینک مفرد مذکر غاچی

اولوب ، دعا مقامنده مستعمل

بعض ترکیبات عربیه ده قوللا .

نیلیز { اید الله = الله مؤید

ایتنسین ! اید الله ملکه = الله

ملکنی مؤید و محکم ایتنسین !

ایدیشمک { فت . بربرینه ایتمک :

{ وداع ایدیشمک = وداع .

علاشتمق : یاردیم ایدیشمک = بربرینه

یاردیم ، تعاون ایتمک .

ایدیلک { ج . اولتیق ، قیلمق ، یا .

{ یلق : ایدیله جک برشی

قالدی : کندینه جوق اکرام

ایدلی . با : ایتمک .

{ فل . « ایتمک » فعل غیر

ایدرم { مستعملنک ماضیسیدر :

ایدم ، ایدک ، ایدی ، ایدک ،

ایدگن ، ایدیلر . یالکنز و صیغ
مرکبه تشکیلنده قوللایلیز :
کلیر ایدم ، کلیرور ایدم ، کلدی
ایدم ، کلش ایدم ، کله جک ایدم ،
کللی ایدم ، کله ایدم ، کلسه
ایدم . همزه نک و بعضاً یانک ده
حذفله دخی قوللایلیز : کلیر ایدم ،
کلیردم ، کلشیدم ، کلشدم ؛ کله .
جکیدم ، کله جکیدم کبی .

ایدتمک { فط . ۱ . کندی کندیته
ایتمک : عادت ایدتمک .

۲ . اتخاذ ایتمک : او اصولی قانون

ایدندیلر . ۳ . استحصال و

اکتساب ایتمک ، مال ایتمک ، بر

شیک مالک و صاحبی اولتیق ،

قزاقق : بر چفتلک ایدندی ؛ بر

خیلی کتابلر ایدندم .

ایدنمه { س . ایدتمک فعلی .

آیدی { س . ج . عر . فت . ید .

ایدیج { وایدیش . با : ایگدیش .

ایدیش { س . ایتمک فعل و طرزی :

{ اونک یاردیم ایدیشی .

{ سذ . عر . } « اذاع » دن مص .

{ افعال } اذیت ویرمه : ایدنا

ایتمک .

ایر { س . تقد . لحن ، نغمه .

{ ایرن ، ایرکن وسائره . با :

{ ار وسائره .

ایر { س . با : اگر .

ایراث { سذ . عر . } « اراث » دن

{ مص . افعال } کتیرمه ،

ایجاب ایتمه ، ویرمه : اغری ،

خلل ایراث ایتمک .

ایراد { سذ . عر . } « وورود » دن

{ مص . افعال } ۱ . کتیرمه ،

نقل ایتمه : مثال ، دلیل ایراد
ایتمک ، ایراد ادله . ۲ . بر ملک
و بردیکی تمتع ، محصولات و کرا
وسائره دن آلتان ایتمه ، کایر :
چفتلکم ، املاک و عقارک ایراد
سنویسی نه قدردر ؟ ۳ . کرا ویا
محصول ویرن املاک و عقار :
ایرادی وارددر ، ایراد صاحبیدر ،
ایرادیله چکینور .

ایراق { ص . } بو کله نک برنجی
هجاسی خفیف وایکجیسی

نفیل اولوب ، آهنکه مغار اولتی

غراشدندر . بلکه اساساً همزه نک

اسره سی نفیل ایدی . — اسکی

وچ . املاسی ایراغ در . } اوزاقده

بولنان ، اوزاق ، بعید ،

دور : بغداد بورادن ایراقدر ؛

ایراق مملکتلرده . = ظم . او

زاق ، اوزاقده ، دور : بزدن

ایراق اوتورور . } اوستزدن

ایراق = بزدن اوزاق اولسون ،

الله اسیرکه سین .

ایراقلاشدیرمق { فت . اوزاقلا .

تبعید ایتمک .

ایراقلاشتمق { فل . اوزاقلاشتمق ،

{ تباعد ایتمک .

ایراقلاشتمق { فل . اوزاغه کیتمک ،

{ اوزاق اولتیق ، تباعد

ایتمک .

ایراقلق { س . اوزاقلق ، بعد ،

{ مسافه .

ایران { سذ . آسیانک بیوک بر

فاری ایله متکمددر . ایوم فارس ،

خراسان ، کرمان ، آذربایجان و

سائر ممالکدن مرکبدر . لسان

عوامده عجمستان دینیر . ایران

زمین دخی دیرلر .

ایرانلی { س . ص . ایران اهلایسنندن
ایتمک ، اولان ، عو . عجم .

ایرانی { س . ص . ذ : ایرانیه . ج .

{ فا : ایرانیان . ایرانه

منسوب و متعلق و ایران اها .

لیسنندن اولان : دولت ایرانیه .

ایرته { س . برکون صکره کی کون :

{ بایرام ایرته سی = بایرامدن

برکون صکره ؛ واردیم کونک

ایرته سی بنایر کونی ایدی ؛

ایرته سی کون ؛ ایرته یه قالدی . }

جمعه ایرته سی = یوم سبت ؛ بازار

ایرته سی = یوم اشنین . } بو ایکی

ترکیبده « ایرته » دن « ه » اسقاط

اولنور . — بعضاً سنه حقدده

دخی قوللایلوب ایرته سی سنه

دینلیر یعنی برسنه صکره .

ایرته ملک { فل . ایرته یه قالمق ، بر

{ کون کری قالمق :

اوراده ایرته ملک مجبور اولدی ؛

یمک ایرته لسه بایاتلاشیر .

ایرتی { با : اگرتی .

ایردیرمک { فت . ایرمنه سبب

{ اولتیق ، ایرمنسینی

ایجاب ایتمک ، وصول ایتدیرمک ،

ایصال ، تبلیغ ایتمک : و قتیله محلنه

ایردیرمک می ؟ } عقل ایردیرمک

= آکلامق ، فهم و ادراک ایتمک :

بواشه عقل ایردیرمه مدم کیتدی .

ایردیرمه { ایردیریش . س . ایر-

{ دیرمک فعلی و طر-

زی ، ایصال ، تبلیغ .

ایرشدیرمک { یاخود ایرشدیر-

{ مک . فت . ۱۰ .

یتیشدیرمک ، ایصال ایتمک : مولا

چوق ییللره ایرشدیرسین . ۲ .

خبرویرمک ، اخبار ، انبا ایتمک ،
برخبری یتیشدیرمک : بوراده
سویلد کلر منری . کندینه
ایریشدیرمشلر .

ایرشمک { یاخود ایرشمک . فل .

{ ۱ . یتیشمک ، واصل

اولتیق : ایریشیر منزل مقصودینه

آهسته کیدن . ۲ . اوزانوب

طوتمق ، ال ویا بوی یتیشمک :

شو رافه ایریشه بیلیرمیسکر ؟

آیاغه قالدسه باشی طاوانه ایریشیر .

۳ . (بر خبر) واصل اولتیق : او

کون وقوع حال کندینه ایرشمش .

۴ . اولتیق ، کمال بولتیق : اوزوملر

دها ایرشمدی . ۵ . تأهله الوبیشلی

سنه واصل اولتیق ، یتیشمک :

ایرشمش قیزی وارددر .

ایرشمه { یا ایرشمه . س . ایرشمک

{ فعلی . با : ایرشمک .

ایرغالامق { با : ارغالامق .

ایرکلمک { فل . ۱۰ . (صو) بریکوب

{ طورمق ، طوروب

تغفن ایتمک . ۲ . (انسان) توحش

ایدوب طورمق .

ایرکمک { فل . (صو) بریکوب

{ طورمق ، ییغلق .

ایرکن { ایرکن . با : ارکن ، ارکن .

ایرکندی { س . صو وچرکاب

{ وسائره بریکمه سی ،

یغنی ، طورغون صو وچرکاب

وسائره .

ایرگین { ص . یتیشمش ، کمال بولمش ،

{ اولمش : ایرکین یش-

{ فل . شرقی و ترکی

ایرلامق { سولمک ، تغنی ایتمک ،

برذاتدر . } آیاق صویه ایرمک

نغمه ایله اوقومق . مر .

ایرلامه { س . نغمه ایله اوقومه ،

{ تغنی . مر .

ایرلایش { س . ایرلامق فعلی

{ و طرزی ، تغنی اصو-

لی . مر .

ایرلایچی { س . نغمه ایله اوقویان

{ آدم ، مغنی ، خوا-

نده . مر .

ایرماق { یاخود ایرمق ، س . آقار

{ صویک بیوک ، طوغریدن

طوغری یه دکیزه دوکیلی ، نهر :

قیزیل ایرماق کبی . } دها کوچکنه

ویر ایرماغه دوکیلنه « چای » ،

دها کوچکنه « صو » و « اوزن »

و هروقت آقیانه دره دینور . —

اوزن استانبولجه مجهولدر .

دره بعضاً آقان کوچک صویه ده

دینیر . بعضاً نایمجل اوله رق چایه

ایرماق نامی ویریلیر : یشیل ایر-

ماق کبی که بیوک ایسه ده قیزیل

ایرماغه دوکیلور . }

ایرماق { فت . تقد . آروپ طاغیتق ،

{ آقیدوب طاغیتق ، برا-

کنده و پریشان ایتمک : ای

خدا سن طوغری یولدن

ایرماغل . مر .

ایرماک { فل . ۱۰ . یتیشمک ، واصل

{ اولتیق : ال رافه ، باش

طاوانه ایرمک . ۲ . نائل و مظهر

ودسترس اولتیق : مراحمه

ایردم . ۳ . اولتیق ، کمال بولتیق :

شفتالیرلر دها ایرمدی . سن

رشدده واصل اولتیق ، یتیشمک :

ایرهمه مش برچو جقددر . ۴ . ولایت

مرتبه سنه واصل اولتیق : ایرمش

برذاتدر . } آیاق صویه ایرمک

یره اوغراشمق و اوغراشدیرمق،
 || ایش کسوقی = ایشله اوغرا-
 شلدیری وقت کیلن اثواب، ایش
 روبه سی و یا اوست کوملکی. || ایش
 کوج = مشغولیت. || ایش کوج
 ایتک = مدار اشتغال اتخاذ ایتک. ||
 ایش کورمک = ترویج حاجت
 ایتک. || ایش کونی = تعطیلک
 غیر. || ایش کوسترمک = یابه جق
 ایش ویرمک. || ایشلی کوجلی =
 مشغول. دغدغه لی. || ایش
 یایق = ایش کورمک، وکنایه
 ایش بوزمق: اما ایش یایدیکر.
 || ایشه یارامق = برکونه قدر
 و ذکر اولتی. || ال ایشی =
 نقش کی نسوانه مخصوص بعض
 صنایع. || اوسته ایشی = مهارتله
 یابلیش، استادانه، مصنع شیء.
 || ایکنه ایشی = قصناق. || بر
 ایشدر اولدی = مضی مامفی.
 || ایشتمک { فت: چیش ایشدرمک:
 آتی ایشتمک. || مج: جوق قورقوتق.

ایشته { یاخود اشته. د. (اصلی
 اوشده) اشارت ادا.
 تیدر، باق، نا، هوذا، اینک:
 اشته قلم اشته کاغد.
 ایشچی { س. ص. ۱. ایش ایشلین،
 ایشله مشغول آدم،
 رنجبر، عمله. ۲. دیکیش و نقش
 کی ال ایشله مشغول قادی و یا
 قیز: ایشچی قیز.
 ایشچیلک { س. ۱. ایش ایشلین
 آدمک حالی، رنجبرلک.
 عمله لک. ۲. دیکیشچیلک،
 نقشچیلک.
 ایشسز { ص. ایشی اولمیان، برایشله
 اشتغال ایتمین، بوش،

معطل؛ ایشسز کوجسز = بوش
 وقت یکیرن، خیلاز.
 ایشسز لک { س. ایشله اشتغال
 ایشسزین { س. طوبراق قندیل.
 ایشقرمق { فل: ایشلیق چالمق،
 قوش کی اوتک.
 ایشقریق { س. طوبراقدن صو
 دودوک.
 ایشقنه { س. (ر.) قره مرجان
 بالی.
 ایشتمک { فت: ۱. ایش کور-
 دیرمک، ایشله
 مشغول ایتک، چالیشدیرمق:
 باغچه سنده دائما اوج درت عمله
 ایشلدیر. ۲. یکیرمک، نفوذ
 ایشدرمک: بوروزکار صوئوخی
 آدمک ایلکنه قدر ایشلدیر.
 ۳. جراحته اندیرمق، جراحی
 بر حالد طوئق: یاقی بر قاق
 کون ایشلتم. ۴. بریشی اصلاح
 ایچون اوزرینه دوشمک: بو
 یازی دها ایشتملی.

ایشتمه { س. ایشتمک فعلی. با:
 ایشتمک.
 ایشلیدیچی { ص. ایشلدن، چا-
 بول خطنک ایشلیدیچی شرکتی.
 ایشلک { ص. ۱. جوق ایشلن، دائما
 ایشلر، ممر: ایشلک
 بول، سوراق. ۲. تجربه لی، ادما.
 نلی، آلیشیق، سهل: ایشلک
 یازی، ایشلک قلم. ۳. ای ایشلر،
 طبعانمش و یا بوزوق اولمیان:
 ایشلک چبوق، ساعت.
 ایشلمک { یاخود ایشله مک. فل.
 ۱. ایش کورمک، ایشله
 اوغراشمق، مشغول اولق:

کونده سکز ساعت ایشلر.
 ۲. کیرمک، نفوذ ایتک: صو
 طوبراگک ایچنه ایشلمش. ۳.
 تأثیر ایتک: ایچمه ایشلدی؛
 صوئوق ایلکنه قدر ایشلدی.
 ۴. (ماکینه و سائر) معرک
 اولق، بوزوق و معطل اولماق:
 ساعت، بارومتره، ماکنه،
 دکرمن ایشلیور. ۵. چوق
 کیدیلوب کلفک، بطل اولماق:
 بویول چوق ایشلیور: یکی
 آجیلان دکان، غازیو ای
 ایشلیور. ۶. جراحت باغلامق،
 جراحته اندیق، قعج ایتک: یاره،
 چیان چوق ایشلیور. = فت.
 ۱. یایق، اعمال ایتک: نه
 ایشلیورسک؟ ۲. اویق، حک
 ایتک، اویهرق ترین ایتک:
 بو طاولانی کوزل ایشلشیر.
 ۳. ایکنه ایلنه نقش ایتک: آطلاس
 اوزرینه اییکه کوزل چیکر
 ایشلیور.

ایشلمه { س. ایشلمک فعلی. با:
 ایشلمک. = ص. نقش
 ویا حک ایشی، اویته.
 ایشلمه لی { ص. صیرمه و یا
 اییکه نقش وترین
 اواغش.

ایشلمک { فل. ۱. اعمال اولق،
 یایق: بویصیاقده
 ایش ایشلمز. ۲. حفر ویا حک
 یاخود نقش ایدلمک: طوبراق
 یومشا قدر قولای ایشلنیر؛
 میشه آغاجی زور ایشلنیر: لا.
 جوردا آطلاس اوزرینه صیرمه
 ایشلنیرسه کوزل کوستریر.
 ۳. چالیشق، ایش کورلمک:

کونده سکز ساعت ایشلنیر.
 ایشلمه { س. و:

ایشلنیش { س. ایشلمک فعلی و
 ایشلنیش { طرزی. با: ایشلمک.
 ایشلش { س. ایشلمک فعل وطر-
 زی. با: ایشلمک.

ایشلمک { فل. چیش ایدلمک، صو
 دوکک: هریره ایشلمز.
 ایشه مک { فل. (اصلی: « اشه.
 لک » دن ایشمک)
 صو دوکک، چیش ایتک، تبول
 ایتک. = فت. ادرارله ویا
 ادرار یرینه چیقارمق: قان
 ایشه دی.

ایشلیدیرمک { فت: طوبرومق،
 اسماع ایتک:
 بوروزکارده سسکی فصل
 ایشلیدیره جکسک؟

ایشلیمک { س. ایشیمه مه،
 ایشیمه ییش: ایشیمز.
 لک ککک = ایشیمز کی اولق،
 صاغرلغه اورمق. (ایوم استا-
 نبولده ایشیمه مز لک کک دینیر.)
 ایشیمز لک { فل. ایشیمز
 (کی اولاق،
 ایشیمز لک کک، صاغرلغه اور-
 مق.

ایشیمک { فت: ۱. طویق، قو-
 لاقه حس ایتک. سمع،
 استماع ایتک: سسکزی ایشیمز؛
 کیجه آتیلان طوبی ایشیمز.
 ۲. خبر آلق، استخبار ایتک:
 کلدیککزی دون ایشیمز؛ برشی
 ایشیمز عجباً صحیح میدر؟ ۳.
 دیکلمک، قولاق آصق: نافله
 آغزکزی بوربورسکز او آدم

ایشیمز: نصیحت ایشیمز. ||
 ایشیمزدن ککک = ایشیمز کی
 اولق، صاغرلغه اورمق. ||
 لقردی ایشیمک = معاتب اولق،
 عتابه دوچار اولق.

ایشیمه { س. ایشیمک فعلی، سمع،
 استماع.

ایشیدلمک { فل. ۱. طویل-
 سموع اولق: بر
 سس ایشیدلیدی: بورادن طوب
 سسی ایشیدیلیر. ۲. خبر آلق،
 استخبار اولق، سموع اولق:
 برسرکی کشادینه قرار ویرلدیکی
 ایشیدلمشدر. ۳. دیکلمک، سموع
 و مقبول اولق: نیم سوزم
 ایشیدلیدی.

ایشیدیمچی { ص. ایشیدن، سا.
 مع، مستمع.

ایشیق { س. ۱. آیدینق، نور،
 ضیا: مومک ایشیق،
 پنجره دن کلن ایشیق. ۲. کیجه
 تنور ایدن شیء، موم، قندیل،
 لامبه: بورایه برایشیق کتیرک.
 || ایشیق ایتک، ایشیق ویرمک
 = آیدینق ویرمک، تنور ایتک،
 = ص. آیدینق، منور، ضیادار.

ایشیل { ح. مکرر قوللانیه رق
 بارلامنی و کوزلری بار-
 لاده رق باقی تصویر و تأکید
 ایدر: ایشیل ایشیل ایشیق
 باقی.

ایشیلاقمق { فت: بارلامق، بار-
 لداقمق: حدتندن
 کوزلرینی ایشیلاتدی.

ایشیلامق { ضیا ظاهر اولق،
 آرائی آرائی بارلامق، یالایق:

شیشک ایشیلاوردی. || کوزلر
 ایشیلامق = اثر حدت کوستر.
 مک.

ایشیق { فل. بارلامق، بارلدا-
 مق، یالایق، لامع
 و ضیا پاش اولق، تلاؤ ایتک:
 قندیل، الماس، آتش بوجکی
 ایشیدی.

ایشین { س. ۱. کونشک بارلیدیسی.
 ۲. اوزاقده لماع ایدن
 ضیا.

ایص { س. با: اص.

ایصال { س. ص. (« وصول ».
 دن مص. افعال) وصول
 بولدیرمه، ایریشدیرمه، پتیشدیر-
 مه، اولاشدیرمه: مکتوبی
 محله، ارزاقی اردوگاهه ایصال
 ایلدی.

ایصلاقمق { یاخود اصلاقمق.
 فت: صویه باتیرمق
 ویا اوزرینه صو سربمک، نمناک
 ایتک، تبیل و ترطیب ایتک:
 بزی، اللری ایصلاقمق. || مج.
 دوکک، طباق آتمق.

ایصلادلش { س. ایصلاقمق فعلی
 وطرزی، ترطیب،
 تبیل. || مج. ضرب، کوک، طباق.
 یاخود اصلاق. ص.
 ایصلاق { صویه باتیرلمش و یا صو
 طوقمش، نمناک، رطیب، تر. ||
 ایصلاق قارغه = مسکین.

ایصلاقلق { س. صویه بولاشمش
 اولان شیک حالی،
 نمناک، تبیل، ترطب: بوئوابده
 بر ایصلاقلی واردر.

ایصلامق { فت: ایصلاقمق. ص.

ایصلانمق { فط. صوبه بولاشمق،
ایصلانمق { نملی اولمق، تبل و
ترطب ایتک: انوام، الم ایصلا.
ندی.

ایصلیق { یاخود اصلیق. س.
ایصلیق { ایشقرلدیغی وقت
آغزدن چیقان ایجه سس،
صغیر: ایصلیق چالمق = بوسی
چیقارمق، ایشقیرمق.

ایصمارلامق { ایصمارلامه و
ایصمارلامق { ساژه. با:
ایصمارلامق و ساژه.

ایصیق { ایصیق، ایصیق و ساژه.
ایصیق { با: اصی و ساژه.

ایصیرتمق { یاخود ایصیرتمق.
ایصیرتمق { فت. ایصیرمه سوق
ایتمک: کوپکره ایصیرتمق =
کوپکری تسلط ایتک. || یارمق
ایصیرتمق = حیرتده برامق.

ایصیرغان { یاخود اصیرغان ص.
ایصیرغان { ایصیران، دیشله
صیقوب قویاران. = س. ایصیر.
غان، ایصیرغان اونی = تماش
جلدی یاقار معروف بر نبات که
ککلیجه وایجه برخاوله مستور
یابراقری وارد، انجره، قرص.
ایصیرغین { رت قبارجفی.

ایصیرمق { یاخود اصرمق. فت.
ایصیرمق { دیشله قویارمق،
دیشله طوقوب صیققی، عض
ایتمک: المانی ایصیردم: کوپک المی
ایصیردی. || مج. ذم و قدح
ایتمک. || آوج ایصیرمق = زیاده
حدت ایتک. || یارمق ایصیرمق
= جوق تعجب ایتک، حیرتده
قالمق. || کوز ایصیرمق = طانیر

کئی اولمق. || یاقه ایصیرمق =
یاردم و مدد ایتمک.
ایصیریحی { ص. ایصیران، عض
ایدن.

ایصیریق { س. ایصیرمه اثری،
ایصیریق { دیش یاره سی. || مج.
زیان، ضرر. مر.

ایضاً { س. عر. یته اوله، کذا،
ایضاً { کذک، بودخی، دفعه.

ایضاح { س. عر. ج. ایضا.
ایضاح { حات. || «وضوح» دن
مص. افسال [آجیق و مفصلاً
بیان ایتمه. شبهه برافیه جق صو.
رتده آجیق افاده: ماده بی ایضاح
ایتمک: بوبابده ایضاحات ویرمک.
ایضاحاً { ح. عر. آجیقدن بیان
ایضاحاً { وافاده ایدره، شبهه
برافیه جق صورتده آجیق و
مفصل اوله رق: ایضاحاً یازمق.

ایغریب { س. [ر. Iğrîp
ایغریب { بیوک بالیق آغی که
انواعی وارد. || ایغریب چویر.
مک = اوسته لقه بردن و بیوکجه
تمتع و استفاده ایتک. || ایغریب
قایبی = بش چفته بالیق قایبی.

ایغل { مه. مکرر قوللانیه رق بر
ایغل { مایعک بول بول و سسله
آقدیغنی تصویر ایدر: ایغل ایغل
آقور.

ایفاء { س. عر. [«وفاء» دن
ایفاء { مص. افعال [۱. بورج ویا
وعدنی ادا ایتمه: ایفاء دین،
ایفاء عهد. ۲. برایشی موقع
فعله قومه، اجرا. ۳. ایش کور.
مه، یایمه، ایتمه، قیله: وظیفه سنی،
خدمتنی ایفاء ایشدی. [اجرا
وادادن فرقیون با: اجرا.]

ایق { مه. انسانک بوغلیکن ویا
ایق { بوغازی طارالمش اولدیغنی
حالده صیقندی ایله جیقاردیغنی
سی تصویر ایدر: ایق وبق
یایمق.

ایقاد { س. عر. [«وقود».
ایقاد { دن مص. افعال [یاقه،
طوتیه شیدیرمه، اشعال: ایقاد
قنادیل ایتک.

ایقاط { س. عر. [«یقظ» دن
ایقاط { مص. افعال [اوپاندیرمه،
اویقودن قالدیرمه. || مج. غفلتدن

قورتارمه، عقلنی باشنه طوبلانمه.
ایقاع { س. عر. [«وقوع» دن
ایقاع { مص. افعال [وقوع
بولدیرمه معناسیله قوللانیلور.
سه ده، عرییده دوشورمه ویا.
ثر معانی به کلوب بومعنا به کلز.

ایقان { س. عر. [«یقین» دن
ایقان { مص. افعال [یقین ییله،
تیقن، صاغلام بیلیش.

ایقل { مه. انسان ویا حیوانک
ایقل { بوغلورجه سنه و صیقندی
ایله نفس آلمنی تصویر ایدره
مکرر قوللانیلور: ایقل ایقل
نفس آلیوردی.

ایقلاقمق { فت. زورلا بوب صیق.
ایقلاقمق { رق ایق دیمکه مجبور
ایتمک، اخافه و تضییق ایتک.

ایقلامق { فل. ۱. صیقندی
ایقلامق { آلتنده زحمتله نفس
آلمق. ۲. نفس بوکالیرکی
اغلامق. ۳. جوق زحمت و مشقت
آلتنده بولمق، یوک آلتنده
ازلمک.

ایقندی { س. زیاده اقباضی اولان
ایقندی { آدمک ویا وضع حمل

ایکسیندیرمک، اکراه واستکراه
ایتدیرمک.

ایگرنج { ص. [غل: ایگرنج]
ایگرنج { هر شیددن ایگرنج،
تیکسین، استکراه ایدن: ایگر.
تج طبیعتی وارد.

ایگرنمک { غل. ایگرنمه کلک،
ایگرنمک { استکراه ایدمک:
تمیز آدمدن ایگرنلن.

ایگرنمک { فل. تیکسینمک،
ایگرنمک { اکراه، استکراه،
نفرت ایتک.

ایگرنمه { س. تیکسینمه، اکراه،
ایگرنمه { استکراه، نفرت.

ایگرنه جک { ص. تیکسینکی
ایگرنه جک { موجب، اکراه
اولنه جق، مستکرم.

ایگرنه مک { فل. (بوغا و امثالی)
ایگرنه مک { باغرمق، بوکور.
مک.

ایگریک { ص. چوق باغران
ایگریک { و بوکورون (حیوان).

ایگریم { س. با: اگریم.

ایگنمک { فت. ۱. ایکلمه سنی مو.
ایگنمک { جب اولمق، زار و نا.
لان ایتک: پهلوانلر یکدیگرینی

ایگنمک { ۲. محزون و مکدر
ایگنمک { ۳. عکس صدا ایله چینلا.
ایگنمک { ۴. عکس صدا ایله آتلدجه طا.
ایگنمک { ۵. غلری ایگنلیوردی.

ایگنمک { فل. چینلامق،
ایگنمک { طنین انداز اولمق.

ایگنمک { س. ۱. ایگنلش، ناله،
ایگنمک { زاری. ۲. عکس صدا،
طنین.

ایگنمک { ص. صدا ویرن،
ایگنمک { عکس صدا ایله اونی،

ایده جک قادیجک زورلامه سی.
ایقنمق { فل. ۱. ثقلته صیقنوب
ایقنمق { زورله نفس آلمق. ۲.
شدتلی انقباض حالده ویا وضع
حمله زورلامق.

ایگ { س. قد. قوقو، ایس، را.
ایگ { یجه، بوی.

ایگ { س. با: ایگی.

ایگده { س. اکشی پستک آغا.
ایگده { جی و یوه و چیچی،
غیرا، سنجید.

ایگدیج { س. و:

ایگدیش { س. انخش آت،
ایگدیش { بینک بیکری.

ایگدین { ص. [قوقودیمک اولان
ایگدین { «ایگ» دن [قو
قش، بوزوق، جلق (یمورطه).

ایگر چین { ص. قرار ویرمین،
ایگر چین { متردد، موسوس،
ص.

ایگر چینلک { س. تردد، وسو.
ایگر چینلک { سه، وهم، مر.

ایگرنج { س. اکراه، ایگرنمه.
ایگرنج { = ص. ۱. ایگرنه.
جک، مکروه: پک ایگرنج بر

شیدر. ۲. ایگرن، استکراه
ایدن: ایگرنج طبیعتی وارد.
[بونک صحیحی: «ایگرنج» در.]

ایگرنجلیک { س. ایگرنمه،
ایگرنجلیک { استکراه، اکراه،
مکروهیت، تیکسینه.

ایگرنمک { س. ایگرنمه، اکراه،
ایگرنمک { استکراه، مکرو.
هیت، تیکسینه.

ایگرنمک { فت. ایگرنمسی
ایگرنمک { موجب اولمق.

چینلایان، طنین انداز.
ایگن { فل. ایک مصدر غیر
ایگن { مستمندن حال صیفه.

سیدر: ۱. اولدیغنی حالده: بن
اوندن دهها کنج ایکن دهها
یاشلی کورنیورم. ۲. اولدیغنی
زمان: بن اوراده ایکن اوله
بریت یوغیدی. — مضارع
وماضی نقلی و استقبال صیفه.

لرینه دهه الخاق ایدره رک یته
حال ویا زمان بیان ایدر صیغ
مرکبه تشکیل ایدر، ویا حالده
اکثریا همزه ویا بی حذف
اولنور: کیدرایکن (کیدرکن)،
کیمش ایکن (کیمشیکن)،
کیمشکن (کیمشکن)،
(کیده جیکن، کیده جیکن).

ایگنجی { ع. برنجیدن صکره
ایگنجی { اکن، نانی: ایگنجی
قبو، ایک ایگنجی کونی: اون
ایگنجی = نانی عشر: یگرمی ایگنجی؛
پوز ایگنجی. = س. معاون.

ایگندی { س. اوگله ایله آقسام
ایگندی { آره سنده کی نماز
وقتی، عصر نانی: ایگندی
نمازی، اذانی. || ایگندی او.

سستی = ایگندی وقتی. || مج.
ایگنیدن صکره: وقتسز، پک کچ.
ایگندی { طز. ایگندی وقتی،
ایگندی { ایگندی او-تی.

ایگنه { س. ۱. دیکشه مخصوص
ایگنه { دمیر و چلیکدن - یوری
و آرقه سی دیکلی آت، ابره،
سوزن. ۲. دیکن، باتان
سیوری شی. ۳. آری و عقر
کبی بو جکرک صوقد قری سیو.

ری شی. ۴. بعضی ماکینه و

آلتړك سيورى وايځه جزئ: تفك، دومن ايكنه سى. ه. ياشه ويا كوكسه صولقى اوزره ايكنه به طاقيلې مجوهر: الماس ايكنه، باش ايكنه سى. || ايكنه آردى = بر نوع ديكيش. || مج. ايكنه ايليك = بك ضعيف و نجيف. || ايكنه دن ايليكه = كافه تفراعات و تماميله. || ايكنه دليكي. || اولته ايكنه سى = زوقه. || ديكيش ايكنه سى = ديكيشه مخصوص ايكنه. || شيش ايكنه = جوراب اورمكه مخصوص شيشهك. || طوبلى ايكنه = آر. قهسى طوبلى ويوارلاق ايكنه كه بر شى كه ايليشديرمكه يارار. || بورغان ايكنه سى = بورغان قابلامنه مخصوص بيوجك ايكنه. || ايكنه يوتش = غايته ناتوان. **ايگنه جك** { س. مج. دومنى ربط. ايگنه جى } س. ايكنه ياپان ويا **انگنه دان** { س. (تر. ايگنه م. فا. غا. تعبير. دها غلطي: ايكنه. دانلق. طوغرىسى: ايكنه لك) ايكنه محفظه سى، تنكه ويا كيكدن اوراق استوانى محفظه. **ايگنه لك** { س. ايكنه محفظه. سى. ايگنه دان. **ايگنه لك** { ياخود ايكنه له مك. قه. ۱. ايكنه ايله دملك. ۲. قالبنى آلتى اوزره كنارلرينى ايكنه ايله دلهره اشارت ايتك. ۳. طوبلى ايكنه ايله ايليشديرمكه.

ايگنه لى { س. ايكنه سى ويا تفك } ايكنه كى ايځه و سيورى بر آلتى اولان: ايكنه لى تفك: ايكنه لى قارنځه. **ايگه** { وايكا. س. تف. صاحب. مالاك. مر. **ايگه لك** { قه. تف. ۱. تحت نجيف. } تصرفنه آلتى، مالاك و متصرفى اولقى. ۲. تملك (استملاك) ايتك. **ايگى** { عد. بردن صكره كان ايگى } صابى، اثنين، دو، ۲: ايگى كشي، ايگى ساعت؛ اون ايگى، يكرمى ايگى، يوز ايگى. || ايگى يوز. با: ايگيوز. || ايگى بيك = الفين. || ايگى آغزلى = ايگى طرفى كسر (بيچاق و ساثره). || ايگى چفته = درت كوركلى قايق. || ايگيده بر = نصف. || ايگيده بر، ايگيده برده = بك صيق، هر وقت، || ايگى قات = مضاعف. || ايگى كونده بر = كون آشپرى، غبا. || ايگى يوزلى = ۱. ايگى طرفى يوز (قاش). مج. مران. **ايگى** { ياخود ايگك، يوځ ويا پنبوق وساثره جوړوب قوېرمنه مخصوص چليك. || آرابه ايگيسى = آرابه اوتفك قلى. || صبان ايگيسى = آغاج ميځى. = ص. ايگى طاش = دكر. منك آلت طاشى. **ايگى** { س. با: اگو. **ايگيز** { س. ص. بر حملدن طو. } غمش ايگى قارداش، توأم. || ايگيز طوغورمق = بروضه حمله

ايگى چوچق دنسايه كترمك: مج. چوق عذاب چكك. **ايگيز لمه** { ص. ايگيزلى، چفته. **ايگيزلى** { ص. چفته: ايگيزلى ايگيشر } عد. هر برينه ويا هر دفعه سنده ايگى: ياره برى تقسيم ايتديلر ايگيشر ليرا دور شدى؛ بو فدانلرى ايگيشر غروشه آلدن. **ايگيلك** { ص. ۱. ايگى غروش. ۲. ايگى غروش قيمتده اولان: ايگيلك باصمه. ۲. اوقه وساثره ثقلنده اولان. ۳. ايگى قىمندن مركب. **ايگيله مك** { قه. ايگى بايغى، اشنى تدارك ايتك. **ايگيلى** { ص. ايگى شيشى حاوى و يا ايگى شيشدن مركب. = س. اسقاميل كاغذلرينك ايگى بشكلىسى: سينكك ايگيليسى. **ايگين** { د. تف. عجا، آيا: كلېرى ايگين؟ **ايگيوز** { عد. ايگى دفعه يوز، ما. تين، ۲۰؛ بيك ايگى يوز = ۱۲۰۰؛ ايگيوز بكرى = ۲۲۰. **ايل** { (آل) س. ۱. خلق، ناس، آدملى: ايل عالم. ۲. قوم، قيله، عشيرت: يكي ايل، اسكى ايل. ۳. بر قوم و قبيله نك مسكن وماواسى: تنكه ايل، تركمان ايل. ۴. مملكت، ديار، ايالت، ولايت: روم ايل، قوجه ايل. = س. ص. يسانجى، بيكانه، اغيار: او بنم ايچون ايلدر؛

ايل اوى = يسانجى ير. || ايل بكي، خانى = عشيرت رئيسى. — هلاكوپه ايلخانى، وسايله سنه (ايلخانيه) نامى و يرلمسى بوندندر. || ايله كونه (ايل عالمه) قارشى = يار واغياره قارشى. || غلط اوله. رق (ايالات) صورتدهده جمعى ياپوب، ايالات وعشاير دېرلر كه كوچه طاقلىرى ويوروكلر ديمكدر. **ايل** { س. تف. پيل برينه سنه معنا. سايه مستعملدر. با: پيل. — ييلان، ييلديرم، ييلديرامق كى لغتلك ده اسكى املاسى ايلان، ايلديرم وساثره در. **ايلاد** { س. سنه. عمر. } «ولادت» دن { مص. افعال } ۱. طوغور. مه. ۲. طوغورتمه. **ايلاف** { س. سنه. عمر. } «الفت» دن { مص. افعال } الفت وانسيت ايتديرمه، آليشديرمه. **ايلتمك** { مض. ايلدير. قه. ۱. بر ايله يعنى بره كوتورمك، نقل و ايصال ايتك: بونى فلان يره ايلت: شو ماصه بى بو طرفه ايلديوير. ۲. قاپوب چالمق، سرقت ايتك، آلوب كوتورمك. **ايلتى** { (آلتى) س. } «ايل» دن { ايگى قارداش زوجهلرينك هر برينه نسبتله ديكرى، بر قادينك قاينك زوجه سى. **ايلچى** { (الچى) س. } «ايل» دن. { اصلى: ايلچى } برمملكت ويا دولت طرفندن ديكرى نژدينه كوندريلن وكيل، رسول، سفير، بيوك ايلچى = سفير كبير؛ اورته ايلچى = بيوك ايلچينك

مادوننده كى ايلچى؛ ايلچى وكيلى = مصلحت كنندار. **ايلچىلك** { (الچىلك) س. ايلچى صفت و ماموريتى، سفارت، رسالت. **ايلدلمك** { مج. كوتورمك، سوق و نقل ايدلك: اوتويه ايلدلمك. **ايلدم** { ص. نادم، بشيمان. مر. **ايلدملك** { س. ندامت، بشيمانلق. } ياخود ايلرو. ظم. (اصلى: ايلرى) «ايلك» دن «ايلكارى» اؤكده. كرى مقابلى، قدام، پيش: ايلرى اولقى، بولائق، اوتورمق، كچمك؛ ايلرى كل. = ص. ۱. ايلريده، اوكدده بولنان، اوكدن كيدن: ايلرى خط، ايلرى قره. غول. ۲. دها اوكدده بولنان، متقدم، سابق: اوبزدن ايلريدر. ۳. ترقى ايتش، مترقى، كچمش، اقدام اولان: صنايعده انكاتره فرانسه دن ايلريدر؛ علوم ريا. ضيه ده اوبندن چوق ايلريدر. ۴. وقت صحىدن زياده كوسترن (ساعت): بو ساعت چوق ايلريدر. عكسى: كرى. = س. ۱. اؤك طرف، برشيك اؤگى: كاروانك ايلردى كوزمزدن غائب اولشيدى. ۲. كيديله جك اولان ير، اوكدده بولنان مسافه: يولاك ايلريسى دوزدر؛ ايلريز اووه در. ۳. كله جك زمان، آتى، مستقبل: ايلريز يازدر. || ايلريده = ۱. (ظم.) اوكدده، باشده. ۲. (ظن) آتيدده، استقبالهده. || ايلريدن = اوكدن. || ايلرى آلتى = تقديم ايتك. || ايلريده اولقى = بولائق. || ايلرى چيتمق = قارشىلامق، استقبال ايتك. || ايلرى سيور. مك = ۱. سوق ايتك، كوتور. مك. ۲. درميان ويا تكليف ايتك. || ايلرى چكك = ترقى ايتديرمك. || ايلرى چكك = تقدم و مسابقت ايتك. || ايلرى كلك = نشأت ايتك، منبعث اولقى. || ايلرى كان = اعيانندن اولان، نفوذ و اقتدار اصحابندن بولنان. || ايلرى كيتك = ترقى ايتك. || ايلرى وارلق = حدى نجوز ايتك، چوق اولقى. **ايلريتمك** { قه. ۱. ايلرى كو. } تورمك، ايلرى سورمك، تقديم ايتك. ۲. ترقى و تفويض ايتديرمك: آسرى آز زمان ظرفنده كندبىسى ايلريتمدى. **ايلريلمك** { يا ايلريله مك. فل. ۱. ايلرى كچمك، اوگه كچمك، تفوق، تصدير ايتك. ۲. اوگه طوغرى يوريمك، اوگه چيتمق. ۳. چوق ايلرى كيتك، ايلريده بولائق: بز بوله چيتمديغز وقت او خيلى ايلر. ياشيدى. ۴. ترقى و تفويض ايتك: ايلريله جك برچوققدر؛ آمرقا. ايلر بو صوك زمانلرده چوق ايلريديلر. ۵. ساعت ايلرى اولمق، وقت صحىدن زياده كوسترمك، بوق يوزيمك: بوساعت ايلريليور. **ايلشمك** { ايلشديرمك. با: ايلشتمك وساثره.

ایلمغار } س. ۱. باشی بوش آتک
 درتله قوشمه سی. ۲.
 آکسزین هجوم، آقین، دشمن
 طوبراغنه چاپول ایچون وقوع
 بولان سوارى هجومی. || ایلمغار
 ایتک = هجوم و آقین ایتک.
 ایلمغارچی } س. چاپول ایچون
 دشمن طوبراغنه هجوم
 ایدن باشی سوزوق سوارى
 عسکری، آقینچی.
 ایلمغارلامق } فل. چاپول ایچون
 دشمن طوبراغنه
 آقین ایتک، آقینچیلق ایتک.
 ایلمقامق } فل. ۱. (آت) باشی
 بوش اوله رق درتله
 کیدرکی قوشیق. ۲. (آتلر) قو.
 شوب هر طرفه یایلق. ۳. چاپول
 ایچون آتله هجوم ایتک، آت
 قوشدیره رق هر طرفه اوروب
 کچک. مر.
 ایلمغیم صالغیم } س. صیاق مو.
 سمده بخارک
 چقورجه اووه لره یاصلانوب
 اوزاقدن صوکی کورخه سی،
 سراب. (لازم برلفت اولدینی
 حالده استانبولمه متروکدر.)
 ایلمغین } س. (اصلی: «یلغ» دن
 ییلغین) انواع عیدیه سی
 اولان بر نوع اورمان آغاجی:
 آق ایلمغین = باشلیجه صولاق
 یرلده حاصل اولان و آجیق
 پنبه چیمک آچان نوعی که قدرت
 حلوانسک ایسی بونک یاراغنده
 اولور، گزمازی؛ آجی ایلمغین =
 آجی کونک دینلن ضعیفی ورن
 جنسی، ائل.
 ایلمغینجار } س. بیانی کراف، آجی
 کراف.

ایلمغینلیق } س. آق ایلمغین اور.
 مانی، قوریلغی.
 ایلمق } س. [صحیحی «ارق» ویا
 «اوروق»] با: ارق.
 ایلمق } س. باشی بوش = کزن
 آیشدیرلامش آت، خرکه.
 [اتاتارل بویله لرخی اتلرخی یتک
 ایچون یتیشدیرلر.]
 ایلمک } ص. اولکی، برنجی، مقدم،
 ابتداکی، ایلریده کی،
 صوگ مقابلی: ایلمک ایشمز او
 اولدی؛ ایلمک اوغلی؛ ایلمک حرف؛
 ایلمک بهار. = ح. اک اول،
 اک باشد، برنجی اوله رق: ایلمک
 یارادیلان انسان؛ ایلمک سولیدکی
 سوز. — بعضاً مجرد تأکید
 ایچون اولور: ایلمک ابتدا = اک
 اول؛ ایلمک اؤکجه = اک اؤکده.
 ایلمکلیک } س. اولکیلیک،
 برنجیکلیک.
 ایلمکین } ح. ابتدا، اک اول،
 ابتدادن، ایلمک دفعه
 اوله رق: بن ایلمکین اوله
 آکلام.
 ایلممک } فت. ایتک، قیلق، یایلق،
 ایشلمک. — تکلمده آز
 قولانیلوب، اسکی کتابتده
 ایتک یرینه فعل اعانه اوله رق
 چوق استعمال اولنور، ومصادر
 عربیه ایله افعال مرکبه تشکیل
 ایدر: امر ایتک، بیان ایتک،
 امداد ایتک. || نیله یم = نه
 ایله یم، نه یایه یم؟ نیلسون = نه
 ایلسون، نه یایسین؟
 ایلمک } فت. ۱. طوبلاوب طوتدر.
 مق، چاتق: ایلمک طوتار؛
 لباسی کندی ایلم دیکر. ۲.

آتله کرمک. ۲. معیت وصحب
 و برابرک بیان ایدر، عمر. (مع)
 فا. (با) کبی: یارین سنکله
 بازاره کیده جکز؛ بش کشی ایله
 کلدی؛ اککی پینرله یدی. ۳.
 طرز واسلوب و کیفیت بیان
 ایدر: زحمتله یوریمک؛ قولایلقه
 ایش کورمک؛ کرا ایله او طو.
 تمق؛ معاونتله کچمک. = حر. ۱.
 عطف ایچون قولانیلیر: و، ده،
 دخی: بن ایله سز یارین فلان
 یره کیده جکز = بن وسز؛ کیتک
 ایله کتک = کیتک و کتک، کیدوب
 کتک. ۲. مصدر عربی وفار.
 سی به الحاق اولنه رق ینه عطف
 مناسیله ربط کلام ایدر:
 تحقیقات جلیه و خفیة اجراسیله
 استحصال اولنه جق نتیجه نک
 اشعاری، که بو افاده ایله تحقیقات
 اجراسی و کیفیتک اشعاری
 مطلوبدیر؛ عربی اوله رق «بالاجرا»
 دخی دینلیر؛ خیدودلری اخذ
 وتوقیفله حقلرنده ایجاب قانونیک
 اجراسی. ۳. مصادر ترکیه یه
 الحاق اولنه رق سبیت بیان
 ایدر: کیفیز اولغله کله میه جکشی
 یازمش = کیفیز اولدیفندن،
 اولدینی اجلدن؛ قیش تقرب
 ایتسیله لازم شتائیته نک تد.
 رکی اقتضا ایدر. ۴. ینه مصادر
 ترکیه یه الحاق اولنه رق مجرد
 ربط کلامه ویا «اولسی اوزرینه»
 «اولسنه بناء»، «اولنجه» کبی
 بر معنا افاده ایدر: طلب بیو.
 ریلان اوراق کوندیرلمش اولغله
 وصولنک اشعاری. ۵. ضمیر
 مضاف اسم مصدره الحاق

اولنه رق زمان واولنجه، اولدینی
 آنده کبی زمانجه زیاده تقرب
 بیان ایدر: بکنیان اوراقک
 کلسیله کیفیت موقع تذکره قو.
 نه جقدر = کلدیکی آنده؛ سزک
 عزیمت ایتکیزله ایش دیکشدی =
 عزیمت ایتدیکیز آنده. تأکید
 ایچون (برابر) کله سی ده علاوه
 اولنور: بنم سولیمله برابر ایشه
 اهمیت ویرمهک باشلادیلر. مصادر
 عربیه ایله ده اولور: اونک
 وصولیه برابر ایشه کیریشدیلر.
 || ایله برابر = ضدیت بیان ایدر،
 اولدینی حالده، ایکن، مع:
 بونکله برابر = بویله اولدینی
 حالده، مع هذا: کندیبی وظیفه
 سنی ایفا ایتش اولغله برابر
 قباحتی اوستنه آلدی = ایفا ایتش
 اولدینی حالده — اسملرک مجردینه
 وضعیر واسم اشارتک مضاف.
 الهنه الحاق اولنوب، یالکز
 بونلردن جمع غائب مستتفا
 اوله رق مجرد حالده قولانیلیر:
 بر آدم ایله (بر آدمه)، احمدله،
 انسانلرله، بنمله، بزمه، سنکله،
 اونکله، بونکله، اونلرله، بونلرله.
 ایلی } ص. ایلیق، صیحاچه،
 صوتوغی قیرلش.
 ایلمتق } فت. الیندیرمق، آز
 ایصتیق، ویا آز صیحا
 قاله جق صورته صوتوغی.
 ایلیجق } یا ایلیجاق. ص. پک آز
 صیحا، ایلیجه.
 ایلیجه } س. طیبی صیحا صو،
 صیحا معدن صو،
 قدرت حمای. یردن قاینایانسه
 قاینارجه، واوزرنده قبه واینه

اولورسه قابلیجه دینیر.
 ایلیشیدیرمک } فح. ربط و
 تعلیق ایدلمک،
 چنک و دوکله کبی بر شیشه
 یرلق: بر یره ایلیشیدیرلمزسه
 طورماز.
 ایلیشیدیرمک } فت. ربط و
 تعلیق ایتک،
 چنک و دوکله کبی بر شیشه
 طوتدیرمق، طاقق: نشانی
 ستره ایلیشیدیرلر؛ اثوابی
 چپوی به ایلیشیدیر.
 ایلیشیمک } فل. ۱. ربط و
 تعلیق اولنق، طاب.
 قلق، طاقلوب قالمق: قوغه
 قوبونک ایچنده طاشه ایلیشیدی.
 ۲. طورمق قالمق، ایلشش کبی
 آیریه مامق: بو آدم کیتدیکی
 یرده ایلیشوب قالیر. ۳. آز
 طورمق، موقتاً اوتورمق: سن
 برآز شوراده ایش بن شیمدی
 کلیرم. ۴. شبه و تردد ایتک،
 تعریض ایتک: مسوده نی اوقو.
 ۵. طوقمق، صاتاشمق، تعرض
 ایتک: سز اوکا ایلیشیمک. ||
 || کوز ایلیشیمک، کوزه ایلیشیمک =
 غیر اختیاری اوله رق آرامقزین
 خفیجه کورمک: کوزم بر
 شیشه ایلیشیدی، کوزمه بر شی
 ایلیشیدی. || گوکل ایلیشیمک =
 تشق و علاقه ایتک.
 ایلیشیک } س. ۱. تعلق، مربوط.
 طیت، ارتباط، منا.
 سبت، علاقه: اونکله بر ایلیشیکم
 یوقدر. ۲. انکل، مانع: ایشک
 هیچ بر ایلیشیک قالدی؛ بعض

ایلیشیکره تصادف ایتدک. ۳. حساب، آله جق ویره جک: ایلیشکی کسمک = حسابی قطع ایتک؛ ایلیشیک براقماق.

ایلیشیکسکز { ص. ۱. برکونه اولیان، برشیه متوقف اولیان: ایلیشیکسز ایش: ۲. کیش، حل و فصل اولمش، برکونه بوسوری اولیان: ایلیشیکسز حساب. ۳. قیدسز، آزاده و لالایی، برشیه مربوط اولیان: ایلیشیکسز آدم.

ایلیق { ص. ۱. ایلغ } آاز صیحا، صوغی قیرلش، نیم کرم: ایلیق صو. (ایصیدلش مایع و علی الخصوص صو حقنده مستعمل اولوب، مثلا ایلیق هوا دینلر.)

ایلیقلاقمق { ایلیقلاقمق. ۱. ایلیق، ایلیق.

ایلیک { ص. ۱. ایلک «دن» کیمیک ایچنده یاغه

مشابه ماده، مغز، مخ. || ایلیک ایشاک، کچک = چوق ودرین تأثیر ایتک: صوغوق ایلیکمه ایشلدی، کچدی. || ایلیک صیز. لامق = درین آغری طویق. || ایلیک کبی = یومشاق ولنیز شی. || مردار ایلیک = اوگورغه کیکی ایچنده کی مغز. || ایلیک یاغی = چرویشک ایچه سی.

ایلیک { ص. ۱. ایلک «دن» لبا. سک دوکه کچکه مخصوص دایکی، عروه: کوملکه ایلیک آجق: سترهک ایلیکنه چیچک طاقق.

ایلیکک { یا ایلیکک. ک. ق. دو. کهنی ایلیک کچیره رک انوابی طوندیرمق، قاوشدیرمق: ستره سنی ایلیکدی.

ایلیککک { فط. انوابی قاوشد. بروب دوکه لرینی ایلیکیرنه کچیرمک: ایلیککسز دن بیوکک حضورینه جیقلاز. = (انواب) دوکه لری ایلیکره کچیرمکله قاوشدیرمق: انواب طار اولجه ایلیککسز، زور ایلیککیر.

ایلیکی { ص. دوکه لری ایلیکره کچیرمق، قاوشدیرمق: ستره سی ایلیکی ایدی.

ایلیق { فل. ایلیق اولق، صو. پوغی قیرلش، آاز صیحا قاله جق صورته صوغومق: صو ایلیدی.

ایلیسندیرمق { ق. ایلیقلاقمق، ایلیق یاغی، صو. پوغی قیروب ویا برآز صوغو. دوب آاز صیحا براقق.

ایلیسوق { فل. ایلیق اولق، صو. پوغی قیرلش، آاز صیحا قاله جق صورته صو. صوغومق ویا آاز ایصیق.

ایم { ق. علاج، دوا: قوجه قاری ای. (ام کبی). مر. س. س. «ایم» دن اولق احتمالی وارد. قایرمق، کوزتمک، تأمین ایتک، چاره سنی بولق. = فل. کندی قوریمق، قایرلماق.

ایمبات { س. (یاریم روزکار بمعنایه). «نیم باد» ویا دکر روزکاری بمعنایه عر. فا. «یم بادی» تعبیرلندن غلط عد اولمسی پک بعید وفا.

ایمان { س. ج. عر. فد: یمن. لا: یمن. — (فد: ترکجه).

ده غیر مستعمل «این» صاغ اللر. ز.

ایمان { س. عر. «امن» دن مص. افعال ۱. ایتامه: قدره ایمانم وارد. ۲. دین حق قبول ایتمه، وحدانیت ونبوت تصدیق ایتله، قلب الیه تصدیق ویدیل ایل اقرار ایتمه: ایمان ایتک. ۳. ایمانه کک، ایمان کتیرمک = مؤمن اولمق: رسول الله (صلعم) افندمره الک اول ایمان کتیرن. || مح. ایمانه کک = عاقبت حق تسلیم و قبول ایتک، نهایت طوغری یوله کک: هاه! شوبله ایمانه کل.

ایمانسز { ص. ۱. الله ورسول الله اینسانیمان، دینسز، ملحد. ۲. مرحمتسز، انصافسز، غدار. ۳. یاغسز، یالوان، قوری: ایمانسز پندیر.

ایمانسزجه { ح. انصافسزلقه، مرحمتسزجه، غدارانه.

ایمانسزلق { س. ۱. دینسزلق، الحاد. ۲. مرحمتسزلق، انصافسزلق، غدارلق.

ایمانسزلق { ق. علاج و تدیروچا ره دیتک اولان «ام» یا «ایم» دن اولق احتمالی وارد. قایرمق، کوزتمک، تأمین ایتک، چاره سنی بولق. = فل. کندی قوریمق، قایرلماق.

ایمانسزلق { ق. علاج و تدیروچا ره دیتک اولان «ام» یا «ایم» دن اولق احتمالی وارد. قایرمق، کوزتمک، تأمین ایتک، چاره سنی بولق. = فل. کندی قوریمق، قایرلماق.

ایمانسزلق { ق. علاج و تدیروچا ره دیتک اولان «ام» یا «ایم» دن اولق احتمالی وارد. قایرمق، کوزتمک، تأمین ایتک، چاره سنی بولق. = فل. کندی قوریمق، قایرلماق.

ایمانسزلق { س. (یاریم روزکار بمعنایه). «نیم باد» ویا دکر روزکاری بمعنایه عر. فا. «یم بادی» تعبیرلندن غلط عد اولمسی پک بعید وفا.

ایمان { س. ج. عر. فد: یمن. لا: یمن. — (فد: ترکجه).

حش برخیا لدر. غروب دیمک اولان «باتی» دن اولسی احقا. لی دها قویدر. [اکثریا غرب ویا غرب شمالیدن اسن سرین دکر روزکاری: ایجات اسبور.

ایمپراطور { یاخود امپراطور. [لا. Imperator] قرالدن دها بیوک ودها مستقل عد اولنان حکمدار، نیم مستقل حاکمه دخی حکمی جاری اولان حکمران: آلمانیه، آوستریا، روسیه ایمپراطورلری.

ایمپراطورلق { س. ۱. امپرا. وصفی: روسیه قراللردن برنجی ویلهلم آلمانیا ایمپراطور. لغی اعلان ایتشد. ۲. بر ایمپراطورک تحت حکمنده بولان دولت، حکمداری ایمپراطور عنوانی حائر اولان دولت: آلمانیه، روسیه ایمپراطورلری.

ایمپراطوری { ص. ۱. ق. یا. نسبت علاوه. سیله [ایمپراطوره منسوب و متعلق: با امر ایمپراطوری، ذات ایمپراطوری.

ایمپراطوریه { س. ۱. امپرا. طور زوجیه. سی: آلمانیه ایمپراطوریه سی. ۲. ایمپراطورلق مقامنده بولان قالدین: انکتره قرالیه سی هند. ستان، ایمپراطوریه سی عنوانی دخی آلتشد.

ایمپراطوریه { س. ۱. امپرا. طور زوجیه. سی: آلمانیه ایمپراطوریه سی. ۲. ایمپراطورلق مقامنده بولان قالدین: انکتره قرالیه سی هند. ستان، ایمپراطوریه سی عنوانی دخی آلتشد.

ایمپراطوریه { س. ۱. امپرا. طور زوجیه. سی: آلمانیه ایمپراطوریه سی. ۲. ایمپراطورلق مقامنده بولان قالدین: انکتره قرالیه سی هند. ستان، ایمپراطوریه سی عنوانی دخی آلتشد.

ایمپراطوریه { س. ۱. امپرا. طور زوجیه. سی: آلمانیه ایمپراطوریه سی. ۲. ایمپراطورلق مقامنده بولان قالدین: انکتره قرالیه سی هند. ستان، ایمپراطوریه سی عنوانی دخی آلتشد.

ایمپراطوریه { س. ۱. امپرا. طور زوجیه. سی: آلمانیه ایمپراطوریه سی. ۲. ایمپراطورلق مقامنده بولان قالدین: انکتره قرالیه سی هند. ستان، ایمپراطوریه سی عنوانی دخی آلتشد.

ایمپراطوریه { س. ۱. امپرا. طور زوجیه. سی: آلمانیه ایمپراطوریه سی. ۲. ایمپراطورلق مقامنده بولان قالدین: انکتره قرالیه سی هند. ستان، ایمپراطوریه سی عنوانی دخی آلتشد.

ایمدی سز نه یاچه جقسکز؟ ۲. آرتق، غیری: کل ایمدی: ای سوبلیک ایمدی. [بو ایکنجی معنا ایل جمله نک آخرینه کیر و «ایندی» یاخود «ندی» تلفظ اولنور: کاندی. ۱]

ایمرندیرمک { ق. آرزو ایت بر. مک، کوزل ولنیز برشی کوستروب بریک اشتها سنی اوایندیرمق، رغبت ایتدیرمک: موسسز وقتنده اوکوزل بیلکاری کوستروب ده هرکی ایمرندیرمکده معنا وارمیدر؟

ایمرنمک { فل. کوزل ولنیز برشی کوروب اشتهایه کک، زیاده آرزو ورغبت ایتک: مناو دکانک اوکندن کچرکن میوه لره ایمرندم.

ایمز { فل. کون و صیوروت بیان ایدن «ایمک» مصدر غیر مستعملدن مضارع منفی اولوب، بزجه مستعمل دکل ایسه ده، چفتا. یجه ده «ایماس» املاسیله قوللا. نیلوب، دکلد واولماز دیمکدر.

ایمزغمق { یاخود ایمزککم. لا: ایمزغمق.

ایمزغمق { فل. کون و صیوروت بیان ایدن «ایمک» مصدر غیر مستعملدن ماضی نقلیدر: او ایش اوپله ایش: آرادیفکسز آدم اوراده ایش. — فصل اعانه اوله رق افعال ساثره نک مختلف صیغه لرینه الحاق ایدره رک روایت ماضی، روایت مضارع، روایت استقبال کبی صیغ مرکبه تشکیل ایدر: و بوتقدیرده اکثریا همزه سی و بعضا یایی ده

ایمزغمق { فل. کون و صیوروت بیان ایدن «ایمک» مصدر غیر مستعملدن ماضی نقلیدر: او ایش اوپله ایش: آرادیفکسز آدم اوراده ایش. — فصل اعانه اوله رق افعال ساثره نک مختلف صیغه لرینه الحاق ایدره رک روایت ماضی، روایت مضارع، روایت استقبال کبی صیغ مرکبه تشکیل ایدر: و بوتقدیرده اکثریا همزه سی و بعضا یایی ده

ایمزغمق { فل. کون و صیوروت بیان ایدن «ایمک» مصدر غیر مستعملدن ماضی نقلیدر: او ایش اوپله ایش: آرادیفکسز آدم اوراده ایش. — فصل اعانه اوله رق افعال ساثره نک مختلف صیغه لرینه الحاق ایدره رک روایت ماضی، روایت مضارع، روایت استقبال کبی صیغ مرکبه تشکیل ایدر: و بوتقدیرده اکثریا همزه سی و بعضا یایی ده

ایمزغمق { فل. کون و صیوروت بیان ایدن «ایمک» مصدر غیر مستعملدن ماضی نقلیدر: او ایش اوپله ایش: آرادیفکسز آدم اوراده ایش. — فصل اعانه اوله رق افعال ساثره نک مختلف صیغه لرینه الحاق ایدره رک روایت ماضی، روایت مضارع، روایت استقبال کبی صیغ مرکبه تشکیل ایدر: و بوتقدیرده اکثریا همزه سی و بعضا یایی ده

حذف اولنور: کیش ایش، کیر ایش (کیریش، کیرمش)، کله جک ایش (کله جکیش، کله جکمش)، ککلی ایش و ساثره.

ایمک { فل. کون و صیوروت بیان ایدن «ایمک» مصدر غیر مستعملدن ماضی نقلیدر: او ایش اوپله ایش: آرادیفکسز آدم اوراده ایش. — فصل اعانه اوله رق افعال ساثره نک مختلف صیغه لرینه الحاق ایدره رک روایت ماضی، روایت مضارع، روایت استقبال کبی صیغ مرکبه تشکیل ایدر: و بوتقدیرده اکثریا همزه سی و بعضا یایی ده

ایمک { فل. کون و صیوروت بیان ایدن «ایمک» مصدر غیر مستعملدن ماضی نقلیدر: او ایش اوپله ایش: آرادیفکسز آدم اوراده ایش. — فصل اعانه اوله رق افعال ساثره نک مختلف صیغه لرینه الحاق ایدره رک روایت ماضی، روایت مضارع، روایت استقبال کبی صیغ مرکبه تشکیل ایدر: و بوتقدیرده اکثریا همزه سی و بعضا یایی ده

ایمک { فل. کون و صیوروت بیان ایدن «ایمک» مصدر غیر مستعملدن ماضی نقلیدر: او ایش اوپله ایش: آرادیفکسز آدم اوراده ایش. — فصل اعانه اوله رق افعال ساثره نک مختلف صیغه لرینه الحاق ایدره رک روایت ماضی، روایت مضارع، روایت استقبال کبی صیغ مرکبه تشکیل ایدر: و بوتقدیرده اکثریا همزه سی و بعضا یایی ده

ایمک { فل. کون و صیوروت بیان ایدن «ایمک» مصدر غیر مستعملدن ماضی نقلیدر: او ایش اوپله ایش: آرادیفکسز آدم اوراده ایش. — فصل اعانه اوله رق افعال ساثره نک مختلف صیغه لرینه الحاق ایدره رک روایت ماضی، روایت مضارع، روایت استقبال کبی صیغ مرکبه تشکیل ایدر: و بوتقدیرده اکثریا همزه سی و بعضا یایی ده

ایمک { فل. کون و صیوروت بیان ایدن «ایمک» مصدر غیر مستعملدن ماضی نقلیدر: او ایش اوپله ایش: آرادیفکسز آدم اوراده ایش. — فصل اعانه اوله رق افعال ساثره نک مختلف صیغه لرینه الحاق ایدره رک روایت ماضی، روایت مضارع، روایت استقبال کبی صیغ مرکبه تشکیل ایدر: و بوتقدیرده اکثریا همزه سی و بعضا یایی ده

ایمک { فل. کون و صیوروت بیان ایدن «ایمک» مصدر غیر مستعملدن ماضی نقلیدر: او ایش اوپله ایش: آرادیفکسز آدم اوراده ایش. — فصل اعانه اوله رق افعال ساثره نک مختلف صیغه لرینه الحاق ایدره رک روایت ماضی، روایت مضارع، روایت استقبال کبی صیغ مرکبه تشکیل ایدر: و بوتقدیرده اکثریا همزه سی و بعضا یایی ده

ایمک { فل. کون و صیوروت بیان ایدن «ایمک» مصدر غیر مستعملدن ماضی نقلیدر: او ایش اوپله ایش: آرادیفکسز آدم اوراده ایش. — فصل اعانه اوله رق افعال ساثره نک مختلف صیغه لرینه الحاق ایدره رک روایت ماضی، روایت مضارع، روایت استقبال کبی صیغ مرکبه تشکیل ایدر: و بوتقدیرده اکثریا همزه سی و بعضا یایی ده

ایمک { فل. کون و صیوروت بیان ایدن «ایمک» مصدر غیر مستعملدن ماضی نقلیدر: او ایش اوپله ایش: آرادیفکسز آدم اوراده ایش. — فصل اعانه اوله رق افعال ساثره نک مختلف صیغه لرینه الحاق ایدره رک روایت ماضی، روایت مضارع، روایت استقبال کبی صیغ مرکبه تشکیل ایدر: و بوتقدیرده اکثریا همزه سی و بعضا یایی ده

ایمک { فل. کون و صیوروت بیان ایدن «ایمک» مصدر غیر مستعملدن ماضی نقلیدر: او ایش اوپله ایش: آرادیفکسز آدم اوراده ایش. — فصل اعانه اوله رق افعال ساثره نک مختلف صیغه لرینه الحاق ایدره رک روایت ماضی، روایت مضارع، روایت استقبال کبی صیغ مرکبه تشکیل ایدر: و بوتقدیرده اکثریا همزه سی و بعضا یایی ده

ایمک { س. باشک تبه سنده کی
یومشاق یر، بنگلداق،
یا فوخ.

این { س. بیانی حیوانلرک بر آلتنده
اولان مسکنی، غار، مغاره،
کوب: آبی اینی.

این { ش. فاقه اشارت ایچوندور،
این { بو، شو، مقابلی: آن، او. این
و آن = شو بو. ن. || بعد ازیں =
بوندن صکره. || بنا برین = بناء
علیه. [همزه سناک حذفیه.]

ایناق { ص. قد. ۱. سوزینه اینا.
نیلیر، معتمد، مؤمن. ۲.
مشاور، مستشار. = س. رأی،
استشاره.

اینان { س. ۱. اینامه، امنیت،
و ثوق، اعتقاد، قناعت،
یقین: اینان کلک = قناعت حاصل
اولق، قانع اولق: اینان اولسون =
اینانکز. ۲. ایمان، اعتقاد.

اینانج { ص. شایان اعتقاد، موثوق،
امین، معتمد.

ایناندرمق { قد. ۱. اینانغه
سوق و اجبار
ایتمک، قاندرمق، اقتاع، تأمین
ایتمک: بن سزی ایناندرمدم،
الله ایناندرسین. ۲. (بالانی)
قبول ایندیرمک، آلداتاق.

اینانلمق { ج. صحیح نظریله باققی،
طوغری دیه قبول
اولق: اینانله حق شیء دکلدر.

اینانمق { قد. (خالص ترکیه برلفت
اولدینی حالد، برنجی
هچاسنک خفیف یعنی اینجه او.
قونسیله آهنک قاعده سنه مخالفتی
غریبدر. اساساً کسره تقیله
ایله اوله جفنده شبهه یوقدر.)

۱. طوغری نظریله باققی، صحیح
دیه قبول ایتمک، قبول و تصدیق
ایتمک: انسان هر ایشیتدیکنه
اینانملی. ۲. ایمان کتیرمک،
اعتقاد ایتمک، قلب ایله تصدیق
و دلیل ایله اقرار ایتمک: اللهک
برلکنه و حضرت محمد (صلعم)
افندمرک نبوتنه اینانمق.

اینانغه { س. ۱. اینانمق فعلی،
(تصدیق، قبول. ۲.
ایمان، اعتقاد، دیانت.

اینانیش { س. اینانمق فعلی و
طریزی: بو نصل اینا.
نیش.

اینتی یوف { س. عو. بوش شیء،
مالایمنی، صاچه
صابان، اهمیتسز و کولنج: اینتی
یوفدن شیلر: اینتی یوفدن خانه.
اینجالیز { س. ترشیسی یا بیلیر برنوع
یسان صارمساغی و یا
صوغانی.

اینجقرمق { فل. ۱. معده ده
چیمق ایستر هوا
وار ایش کی غیر اختیاری بر
حرکت اختلاجیه کلک، ایقلامق.
۲. بوغلیرجه سنه فیقلایه رق
آغلامق. (هیچقرمق دخی
دینیر.)

اینجقریق { س. ۱. معده دن کلن
(غیر اختیاری حرکت
اختلاجیه که ایقلامق صورتنده
ظاهر اولوب انسانی راحتسز
ایدر، فواق. ۲. فیقلایه رق
آغلامه. || اینجقریق طومق =
۱. اینجقریفه طوتلق. ۲. چکه
آتمق، فواق الموته اوغرامق.
اینجکلمک { قد. اینجه یامق، دها
اینجه بر صورت

قومق، ترقیق ایتمک: قلی،
سسی اینجکلمک.
اینجکلمک { فل. ۱. اینجه و یا دها
اینجه اولق، اینجه لیمک:
بو ایپ یک اینجکلمدی. ۲. یالاندن
ظرافت کوسترمک، ظرافت
اوزنمک.

اینجو { س. با: اینجی.

اینجه { ص. ۱. قالین مقابلی،
رقیق، باریک: اینجه بر
دکنک. ۲. اوفاق، دقیق،
خرده: اینجه اون، اینجه توز.
۳. سیوری: اینجه بورن. ۴.
مح. ظریف، نازک، نازین: اینجه
ایش، اینجه نقش، اینجه صنعت.

۵. ذکاولتی، ادراکلی، فرا.
ستلی: اینجه ذهن. ۶. خفیف،
مختصر: اینجه دونغا، اینجه قره
قول. ۷. مؤثر، کسکین: اینجه
آغری. ۸. قولانغه خفیف
کلن: اینجه سس، اینجه
وزلدی. || اینجه خسته لق =
سل الرئه، ورم. || اینجه ساز =
الانورقه چالمی، طاول و سرنانک
غیری اوله رق کلان و دف و
سائره دن مرکب چالنی طاقی. ||
اینجه کسیم = چلمسز، نحیف.
= ح. ۱. اوفاق و خرده او.
له رق: اینجه دوگمک. ۲.
مدققانه: چوق اینجه صوربور.
|| اینجه دن اینجه به = یک مدققانه.
|| اینجه الهیوب صیق طومق =
تمیق و تحقیق ایتمک: برایشک یک
المروسته وارمق.

اینجه جک { ص. یک اینجه، یک
(دقیق و خفیف: اینجه.
جک قلم، سس، ایش. = ح.

یک اینجه اوله رق: اینجه جک
دوگمک.

اینجه رک { یا اینجرك. ص. نازک،
باریک، نازین، فدان
کبی: اینجه رک بوی.

اینجه کتمک { با: اینجکتمک.

اینجه لک { س. ۱. اینجه اولان
شیء حالی، قالیناق
مقابلی، رقت. ۲. اوفاقلق،
خرده لک، دقت. ۳. نازک لک،
نارین لک، ظرافت. ۴. خفیف لک،
کسکین لک.

اینجه لیمک { فل. با: اینجلمک.

اینجی { یا اینجو. س. قابوخی صدف
دینان استریدی جنسندن
بر حیوان بحرینک اینجندن چیقان
معروف ذی قیمت دانه لکه قا.
دینلرجه اسباب زینتند، لؤلؤ،
در: اینجی طافق، دیزمک.
— یک بیاض و کویک کوزل
دیشلردن ده کسنایه اولور. ||
اینجی چیچی = بیاض و بووارلاق
بر جنس اغاج چیچی || اینجی
دانه سی = دردانه، یک کوزل
چوچق و یا قیز. || آغزندن اینجی
صاچق = بیوک برفصاحتله کوزل
سوزل سونک. || اینجی صوغانی =
برجنس کوک.

اینجیتمک { قد. ۱. طوقنقی،
ایلیشتمک. ۲. جان

آحیتمق، الم ویره ک، اذا وجفا
ایتمک: اوصلی چوچقلر حیوانلری
اینجیتمزلر. ۳. خاطر قیرمق،
دلکیر ایتمک: آبدال آدمدر
اینجیتمه یک. ۴. آغریلی و یا

یاره لی بر عضوه طوقنسوب
آغریتمق: قولی، چپانمی
اینجیتمک. ۵. اورمق آغریه.
جق برحاله کتیرمک، یاره ویره
اولمدینی حالد آغریتمق: آندن
دوشوب قولی، باجانی اینجیتمش.
|| اینجیتمه بی = سرطان علی. عو.

اینجیتمه { س. اینجیتمک فعلی،
۱: اینجیتمک.

اینجیدیمجی { ص. ۱. اینجیدن
آغریدان. ۲. اذا
وجفا ایدن.

اینجیدیش { س. اینجیتمک فعلی
(و طریزی. با: اینجیتمک.

اینجیر { یاخود اینجیر. س. فا.
اینجیردن [معروف میوه،
تین که بادنجان، قواق، لوب
اینجیری کبی انواعی واردر:
تازه، قوری اینجیر. || اینجیر
آغاجی = بومیوه بی ویرن آغاج
که ایری یا پراقلی و چوق ایلیکلی
اولور. || اینجیر جکر دکی = کو.
جککدن کسنایه در: بر اینجیر
چکر دکنی طولدرماز = یک آز.
|| اینجیر قوشی = صاری صندال
نوعندن بر قوش. || فرنک، عرب
اینجیری = قافتوس جنسندن
قبوخی دیکنلی و ایریجه چکر دکلکی
برنوع میوه.

اینجیک { ص. خفیف صورنده
اورلش و یا قیرلش
(عضو): قوی اینجیکدر.

= س. اینجینش، اورلش یر:
قولنده اینجیکی واردر.

اینجیک { س. ساقک اینجه کیکی،
دیزک آلتنده کیکیک.

|| اینجیک یخنیسی = قویونک
دیزدن ساقک اورته سنه قدر
اولان پارچه لرندن یا بلش بخودی
یخنی.

ایندیرتمک { قد. آشای آلدیر.
مق، تنزیل ایتد.
یرمک.

ایندیرلمک { (آندیرلمک).
ج. ۱. آشای
کوتورلمک، تنزیل ایدلمک: بو
کراسته طاغدن ایندیرلمشدر.
۲. آزالدلق، تنزیل و تقیص
ایدلمک: ذخیره تک فیانی اید.
یرلدی. ۳. آشای قویورلمک:
برده ایندیرلدی.

ایندیرمک { قد. ۱. آشای
کوتورمک، تنزیل
ایتمک: طاغدن کراسته، رافدن
اشیا ایندیرمک. ۲. حیواندن،
آرا به دن آشای آلمق: بولجیلری
آرا به دن ایندیردیلر. ۳. آزالتمق،
آشاغیلاقمق، تنزیل ایتمک: امک
فیأخی ایندیردیلر: پوسته اجر.
تلرخی ایندیردی. ۴. طرح
و تنزیل ایتمک، حسابدن آشای
اورمق: مصرف ایندیردکن
صکره ایرادی حساب اعلی.
|| باشندن ایندیرمک = قهرلا.
ندیروب نزول اصابتنه سبب
اولق. || ختم ایندیرمک = ختم
ایتمک. || کمی ایندیرمک = یکی
یا بلش کمی صویه، دکیزه
القا ایتمک.

ایندیریمجی { ص. آشای ایندیرن،
تنزیل ایدن.

اینک { س. صغیرک دیشیسی، بقره.

اینکچی { ۱. اینک چوایی،
صیغیر تاج. ۲. اینک
بسیوب سودنی صانان آدم.
اینکچیلک { ۳. اینک بسیوب
سودنی صانان
آدمک حال وصفی و تجارتی.
اینکک { ۴. اینک ره مخصوص
محل، اینک آخوری.
اینلمک { ۵. (آنک) بخ آشای کید.
رادن اینلیر.
ایتمک { ۶. (آنک) فل. ۱. آشای
(آنک) تزل، نزول، هبوط ایتمک:
کوکدن ایندی؛ حیوانات طاغدن
اینور. ۲. دوشمک، سقوط
ایتمک: طامدن این صو. ۳.
آزالمق، تناسق، تزل ایتمک،
جیققی مقابلی، فیائی دوشمک:
اکمک فیائی ایندی، قهوه
ایندی. ۴. دوز اولق، دوشمک،
قبارمق مقابلی: شین ایندی.
۵. کسب سکون ایتمک، تسکین
اولمق، مندفع اولق: صیغه،
آتش ایندی؛ حدق ایندی.
۶. حیوان ویا آراهدن یره
آباقی باصق: انشای راهده
صباحدن اقسامه قدر هیچ
ایتمک. ۷. قونمق، مسافر
اولق، منزل طومق: بو اقسام
زهره اینه جکز؟ کلن مسافرلر
کیمک اوینه ایندیلر؟ ۸. تدق
وتنزل ایتمک. ۹. دوشمک،
یقلمق: دیوار ایندی. ۱۰.
نزول اصابت ایتمک: یورکنه
ایندی.

ایتمه { (آنمه) ۱. اینک فعلی،
(آنمه) تزل. ۲. طامله،

تزل، فلج، سخته: کند یسنه
ایتمه ایندی.
اینهان { ۱. اوبور، اکول.
اینی { (انی) ۲. کوچک قارداش.
اینیش { (اینش) ۳. اینک
فعلی و طرزی: براینیش
ایندی که ۴. یوقاریدن آشای به
مائل یر، یوقیش مقابلی، مائل،
شیو، نشیب: حیوانه اینیش ده
زور کلیر: قیش ده: اینیش
ایتمک. ۳. مح. انحطاط. اینیش
آشای: اینیشده، اینیش اینرکن.
اینیش یوقیش = انکبه، دوز
اولیان محل.
اینیشته { ۱. با: اینشته.
اینیک { اینیکمک. ۲. با: اینیک و
سائر.
ایو { ۱. ایو، ایولشک و سائر.
با: ای و سائر.
ایواء { ۱. سذ. عر. «اواء» دن
مصل. افعال [قوندیرمه،
برلشدیرمه، منزل و مأوی
قزاندیرمه، اسکان. ۲.
ایوالله { ۱. حد. عر. (ای = حرف
(تصدیق - واته = قسم)
۱. اوت. نم، بلی، ایوله اولسون.
۲. تشکر ایدرم، الله راضی
اولسون. ۳. الله اصمار لادق.
ایوالله دیمک = هر شیه راضی
اولق، درویشانه توکل ایتمک.
ایوان { ۱. سذ. فا. ۱. کوشک، قصر.
۲. بیوک صاله، سالون،
دیوان: ایوان کسری = عراقده
طیسفون خرابه لرنده اسکی ایران

حکمدارلرینک جسم بر سر ایلرینک
ویرانه سی.
ایواه { ۱. حد. فا. یازیق، مهیات!
ایواه! = سذ. ایواهلر =
یازیق، تلهف: ایواهلر اولسون.
ایود { یاخود ایود. سذ. با: یود.
ایودیرمک { ۱. قوشدیر.
مق، عجله ایتدیر.
مک. مر.
ایورمک { ۱. فت. ۱. ایورمک،
ایورمک.
ایوز { ۱. حیواناتی صوقوب
قانادان مربع الشکل بر
جنس سیکک.
ایوگن { ۱. ص. قوشان، عجله ایدن،
عجول، شتابان. مر.
ایوگنیک { ۱. ص. قوشمه، عجله،
عجول، شتابانلی.
مر.
ایوگی { ۱. سذ. آغاج او یان صنعتکرلرک
قوللاندق قری بر نوع اوافق
بالطه، ال بالطه سی.
ایومک { ۱. فل. قوشمق، سرعت
و عجله ایتمک، شتاب
ایتمک، شتابان اولق. مر.
ایوی { ۱. ص. قوشمه، عجله، شتاب،
سرعت. مر.
ایویدی { ۱. ص. عجول، صاووروق.
ایویدیلک { ۱. ص. عجول، صاوور.
روئق.
ایویرمک { ۱. فت. ۱. قوشدیرمق،
عجله و شتاب ایتدیر.
مک. ۲. دوندیرمک، چورمک.
[«اوبروب چورمک» تعبیرنده
قوللاندیغمز «اوبرمک» فعلی
بوندن غلطدر].

ایویک { ۱. سذ. قاره باتیوب اوستند
ایومک ایچون آیاقلره
طاقیلان اوزون تخته قایدیراق.
ایهام { ۱. سذ. عر. ۱. ایهامات.
[«وهم» دن مصل. افعال]
۱. وهم ایتدیرمه، وهم وشبهه
وتردده دوشورمه. ۲. د.
ایکی معناسی اولان برکله تک
اک آز قوللانیلان معناسی
قصد ایدرک استعمالی. ۱. ایهام
قیج = ادب و تربیه مغایر بر
منزای مجازی مرام ایتمه.
ای { ۱. یاخود ایو. ص. ۱. بکنیله.
ایک، مقبوله کچه جک صورتده
اولان، طیب، جید، خوش،
نیک: اینی ایش، اینی خوی،
اینی آدم. ۲. فائده لی، نافع، کارلی:
اینی ایش، اینی تجارت. ۳. کافی،
وافی، الورر، یتیشیر: بر اثوابه
اوج متره قشای ایدر: اون
بیگ غروش اینی پاره در. ۴.
اویغون، موافق، مناسب: بو
اثواب سزه اینی کلدی: یوتین
آیغمه اینی کلدی. ۵. صحتده،
صحت و عافیتی یرنده: ایچیسکر؟
بز اینی یز لیکن پدر بر آز
کیفسزدر. ۱. اب اینی (ای) =
اولدجه اینی: کافی، خیلی مقدارده.
۱. پک اینی = چوق اینی، اعلا.
= ح. خوش حال و صورتده:
اینی یامیشکر اینی سویلدی.
= س. اینی شی، بر شیک اینی
جهتی، اییلک: اینی کوتیدن
فرق ایتمی: اییسی آلوب کو.

تیسینی براقق. ۱. اینی اولق =
اییشمک، خسته لقدن قالمق،
قورتمق. ۱. اینی اولدی که = اصلا.
بت اولدی که... ۱. اینی ایتمک =
فائده ایتمک، اینی کلک، نافع
اولق: او علاج بنی اینی ایتدی.
۱. اینی ایش = (استهزا طریقله)
بویله ایش اولورمی؟ بو فصل
ایش؟ ۱. اییدن اینی = تمامیله،
بستون: اییدن اینی صباح
ارلشیدی. ۱. اینی ساعتده او.
لسونلر = جنلرک و کنسایه کوتی
آدملرک اسملری آکلدیغنده
ایراد اولنور دعا در. ۱. اییسی =
مرجععی، اک مرجع طریق:
اییسی هیچ قاریشما مقدر. ۱. اییسی
کوتیسی = نیک و بدی. ۱. اینی
کلک = اویغون اولق. ۱. اینی کون =
اقبال، سعادت: اینی کون احبابی =
بر صیقندیسی اولان احبابینک
یانه یاناشیمان. ۱. اینی کون کور.
مش = اولجه غنا و ثروت ایچنده
بولغش. ۱. اینی کیتک = ایشی یولنده
اولق و حسن حرکتده بولمق.
۱. اینی کوتی = هر نه اولورسه،
ماحضر: اینی کوتی بارینه جق بر اوی
وارد دریا. ۱. اییلر = صلحا، ابرار،
صلاح حال اصحابی. ۱. اینی وار.
مق = رغما بر ایش یامق: اینی
واردده سزه خیر ویرمدم.
اییحجه { ۱. ص. ح. بر آز ویا اولدجه
اییحجه: اینی: اییحجه در.
اییلتمک { ۱. فت. اینی یامق، اییلشد.
یرمک.

اییشدیرمک { ۱. فت. ۱. اینی
اییشمک، خسته لقدن قالمق، اینی به
چورمک: کچن کونکی یاغفور
هوایی اییشدیردی. ۲. صحت
و عافیت ویرمک، اعاده صحتی
موجب اولق: بر آز چیقوب
هوا آلمی کند یسنی خیلی
اییشدیردی.
اییشمک { ۱. فل. ۱. اینی اولق،
دها اینی اولق:
چایلر چوق اییشدی. ۲.
اعاده صحت ایتمک، خسته لقدن
قالمق: خسته اییشدی. ۳.
برله آردسی اینی اولق، اصلاح
بین ایتمک: فلانله اییشدک.
اییلک { ۱. سذ. ۱. اینی اولان شیک
(حالی، حیادت، خوشلق).
۲. خیر، منفعت، فائده: بونده بر
اییلک وارکه... ۳. لطف،
کرم، احسان، معاونت: بکا بر
اییلک ایتمک ایسترمیسک؟ کند.
یسنه بیوک بر اییلک ایتدی:
چوق اییلکی طوقندی. ۴.
صحت، عافیت، بره: خسته
اییلکه یوز طوتدی: الله اییلک
ویرسین. ۵. حسن معامله،
یاواشلق. ملاعت: اییلکه
قاندیرملی: اییلکه سوبلر سه کز
قبول ایدر. ۱. اییلک بیلیر =
شاکر نعمت، متشکر، منتدار.
اییلتمک { ۱. فل. ۱. اییشمک، اینی
اولق. ۲. اعاده صحت
ایتمک، خسته لقدن قورتمق.
۳. اولق، کمال بولق.

باب السعادة الشريفة آغاسی =
قیزلر آغاسی، باش آغا. باب
هایون = سرای هایونک بیوک و
رسمی قیوسی.

کرك باب و كرك قیو اسماری بومعنا
ایله قوللاندیغندن، ایکینسی ده بومعنا
ایله بالاستعمال مثلا: باب سرعسکری
قیوسی دیمک خطا ایسه ده، باب یو
معنا ایله و قیو ایسه معنای لغویله
استعمال اولنورق، «باب سرعسکری
دینلن دائره نك قیوسی» معنا ایله
«باب سرعسکری قیوسنده طوران
توبیتی» دینلیرسه، بوتعمیرده خطا
کورمک خطادر.

باب {س. اوغور، یمن سعادت:
باب طومق = متین عد
ایتمک.

بابا {س. ۱. آتا، پدر، آب، ولد.
(اساساً) چوچق دینله مخصوص
اوله رق اکثر السنه ییننده
مشرکدر. آوروپا لسانلرنده بابا
تلفظ اولنور. ۲. یاشلی و
محترم آدم و بر نوع صفت روح.
نیسی اولان: حاجی بابا، درویش
بابا. ۳. بکتاشی شیخی. ۴.
باش، طوب: عصا بابایی، طرا.

بزان بابایی. ۵. زنجیرله عارض
اولان صرعه یه مائل بر حل
عصبی: بابایی وار: بابایی
طومق. = ص. ۱. خیرخواه و
محترم: بابا آدم. ۲. ارکک، آناج
مقابلی: بابا هندی، بابا انجیر.
|| آخو بابا، آغا بابا = آق صقالی

یاشلی وشایان حرمت آدم. || آق
بابا. بابا: آق. || آنا بابا بر =
لابوین (قارداش). || آنا بابا
کونی = کیسه نك آتاسنی باباسنی
آرامنه وقتی اولمدینی و طایمیدینی
کون، محشر، بیوک مصیبت.
|| بابا اوجاغی = اجداددن منقول

خانه. || اؤکسرلر بابایی = یتیم و
بیکسرله باقار خیر خواه ومنم
آدم. || بابادن باباییه = آبا عن
جد، یوقاری یه طوغری متسللاً؛
بابادن اوغله، اولاده = آشاغی یه
طوغری متسللاً. || بیوک
بابا = بیوک آتا، بیوک پدر، جد.
|| بابا یوردی = اجداددن منتقل
بیوت واملاک. || طقوز بابایی =
ولدزنا؛ جن فکری آدم.

بابا فینغو {س. با: بابا فینغو.

بابا قوری {س. طمارلری یان
کیشلش عقیق جنسی،
عین بقر.

بابا کوش {س. زهرسز وایصلق
چالار برجس ییلان.

بابا لاق {س. ۱. پدرک، ابوت.
۲. آخرت بابایی. ۳. او.
کی پدر. ۴. قاش پدر. = ص.
طوغری و صاف، حیل ییلز،
معتدل فکری و صافدرون: بابا لاق
آدم.

بابایی {ص. صرعه سی و برنوع
جنی اولان (زنجی).

بابایانه {ص. یاشلی ووقاری آدمه
یاقیشیر صورتده اولان:
بابایانه طور، قیافت. = ص. یاشلی
ووقاری آدمه یاقیشیر بر صو.
رتده: بابایانه کینیور.

بابا یگیت {س. بیتشمش دلیقانی،
تام قوت بدنیه سنی
آلمش کنج. = ص. جسور،
شجاع، دلیر.

بابا یگیتلک {س. ۱. تام قوه
بدنیه. ۲. کنجک،
دلیقانلیق. ۳. جسارت، شجاء.

عت. || بابا یگیتلک صاتمق =
یالاندن جسارت کوسترمک.
بابا لخانه {س. [زبانزدی: بابو.
لالانه] بابل شهر قدیمی
کبی فحشیات بری اولان آلفتلر
محلی، فحشخانه.

بابونج {س. سند. عر. (قا. «بابونه»
(دن معرب) نیا. پایادیه،
افحوان. || بابونج کلپی = ایت
پایادیه سی.

بات {اسکی منشیلرمن «یت یازا.
ری» تعبیری قوللانمقدن
ایگرنده کیر یحون قاموسی آرایه رق
عربیده بوکلینی بولمشلر سده،
بونک معنایی «ضعیف، احق،
سرخوش» اولوب، مناسبت
آلمدینی کی، برآز مناسبت آلان
«بتات» کله سی ده اوقدر نادر.
در، که بزم بیت بازارینه قدر
دوشمه سی مأمول اوله ماز.
بونک ایچون بوایدیرمه کله یی
لفت کتابلر مژدن اخراجله،
سویلدیکمز کی «یت یازاری»
یازمقدن چکمه ملیز.

باتاریه {یاخود بطاریه س.
(فر. Batterie) ع.
آلتی طوب ایله عسکر ولوا.
زمندن مرکب طاقیم: بر باتاریه
طوب، || مج. سرت معامله،
شدتلی تکدیر، آلا بانه: باتا.
ریه یی یمک. [الکتریک منظومه.
سنه، فرانسزجه ده باتاریه دینلیر.
سه ده، ترکیجه ده دینلیر.]

باتاق {ص. [«باتمق» دن.
بطاق یازماملی] ۱. باته.
جق، محو و نابید اوله جق، قور.
تارلسی ممکن اولمیان، امدنر:

ب

باب عالی = صدارت عظمی و
دیوان هایون ایله داخلیه و
خارجیه نظارتلری و شورای
دواتی حاوی دائره عالی، باشا
قیوسی؛ باب مشیخت، باب فتوی؛
مشیخت اسلامیة دائره سی، شیخ
الاسلام قیوسی؛ باب سرعسکری =
دائرة عسکریه، سر عسکر قیو.
سی. ۴. برکتایک منقسم بولندینی
اقسامک بهری، که تقسیماتک
بیوکی اولوب، اکثریا هر باب
بر قاج فصله منقسمدر: باب
اول، باب ثانی. ۵. افعال عر.
بیه نك صور تصریفه سندن
بهری: برنجی، دردنجی باب؛
افعال، تفل، استعمال بانی. ۶.
خصوص، ماده، کیفیت: اول
بابده = او خصوصده؛ بو بابده
معلوماتم یوقدر: او باب آخره
او بشقه ایش. ۷. یکید، بوغاز،
دربند. [بو معنا ایله ترکیجه ده
چوق مستعمل اولیوب، یالکز
بعض اسماء خاصه ده یولنور:]
باب الابواب = شروانده کی دربند؛
باب المنسذب = بحر احمرک جنو.
بندده کی بوغاز؛ باب الذقاق =
جبل طارق بوغازی. || باب
السعادة الشريفة = حرم هایون.

باب {س. عر. با امر عالی؛
با کمال حرمت و تعظیم؛ تلفراف.
(استعمالنده هیچ بر احتیاج
اولیوب، یرینه، «ایله» قوللا.
نکسی البته دهاکوزل وقاعده
فصاحت ده او یغوندن.]

باء {س. عر. ب حرف نك اسم
عریبیدر. باشده کی «ب»
ماده سنه با.

باب {س. عر. ج: ابواب. ۱.
باب {قیو، مدخل: باب مرحمت
آچیقدر. من الباب الی المحراب =
قیودن محرابه قدر، جمله سی.
۲. درگاه، دربار، مرجع
عمومی اولان بیوک قیو:
باب دولت؛ جمله نك باشی بوبابه
باغیدر. ۳. بیوک دائره، قیو:

مکسور اوقومق اقتضا ایدر. }
{حج. قا. ه، یه، ایله، ایچون:
ب {دست بدست، ید بید =
الذن اله؛ ساعت بساعت = سا.
عتدن سائته؛ ماه بمه = آیدن
آیه؛ تا بصباح = صباحه دک؛
بخت خدا = الله حقیقون؛ بقول
فلان = فلانک سوزنجه. [کون
بکون کی ترکیجه کله ره ادخال
غلط قاحشدر؛ کوندن کونه
دیملی.]

با {حج. قا. ایله، مع: با امر عالی؛
با کمال حرمت و تعظیم؛ تلفراف.
(استعمالنده هیچ بر احتیاج
اولیوب، یرینه، «ایله» قوللا.
نکسی البته دهاکوزل وقاعده
فصاحت ده او یغوندن.]

باء {س. عر. ب حرف نك اسم
عریبیدر. باشده کی «ب»
ماده سنه با.

باب {س. عر. ج: ابواب. ۱.
باب {قیو، مدخل: باب مرحمت
آچیقدر. من الباب الی المحراب =
قیودن محرابه قدر، جمله سی.
۲. درگاه، دربار، مرجع
عمومی اولان بیوک قیو:
باب دولت؛ جمله نك باشی بوبابه
باغیدر. ۳. بیوک دائره، قیو:

{(به. عر. باء) س. ترکیجه
ب {القبا نك ایکنجی - رفیدر.
عبرانیجه ده و سریانیجه ده د
صورتنده یازیلوب، شکل اصلی
قدیمی خانه و یا خیمه یی آکدیر.
دیفیچون، السنه سامیه ده بو
معنایه دلالت ایدن (بت)
یعنی «بت» اسمیله مسمادر.
ترکیجه ده کله ره آخرنده (پ)
کی اوقونور: کلوب، سبب،
رجب. تاریخ محله ده رجب شهر
قرینه علامتدر. ایچد حسابنده
یعنی رقم کی استعمالنده ۲
عدینه دلالت ایدر. - عربیده
مؤنث اولوب، بر نقطه لی اولقی
مناسبتیله (باء موحده)،
و نقطه سی آلتندن اولدیفیچون
(باء تختانیه) دخی دینلیر.

{حج. عر. ه، یه، ایله، ایچون:
ب {معنایله بعض ترکیبات
عربییه ده بولنور: نعوذ بالله =
اللهه صیفندق؛ بسم الله (اصلی):
بسم الله = اللهمک آدیله؛ بالله =
الله ایچون؛ منقول به. [هممعنا.
سی اولان آتیده کی اادات فار.
سیه دن تفریقی اقتضا ایدر.
عربی ترکیبات ایچنده اولنجه،
عربی اولدینی آکلا شیلوب،

باتاق مال؛ باتاق بر شرکت. ۲. باتیجی، صوبه باتان: قره باتاق. = س. ۱. باتیلان پر، چامور. لق محل، وحل. ۲. حمام حوضی. ۳. حیوانلری صوفقه مخصوص کوچک کول. || قره باتاق = اورده که مشابه صوبه باتوب چیقار بر جنس صوفی.

باتاقچی { ص. ویرمه مک نیتیه } باتاقچی { بورج آلا، ایشی باتاق اولان، طولاندریجی. باتاقچیلیق { س. طولاندریجیلیق، ایشی باتاق اولمسه هرکده مالی باتیران آدمک حالی. باتاقخانه { س. دوام ایدن ساده. دلانی صوفقه و بعضا بستون محو ایتکه مخصوص قار خانه و فحشیات محلی: اوراسی عادتاً بر باتاقخانه در. باتاقلق { س. باتاق محلی، باتیلان بر، چامورلق و یک صوفی. لاق محل، وحل: اورده بر بیوک باتاقلق وارد؛ صیغه نک اوکنی آلوب هوایی اصلاح ایچون باتاقلقلرک قوریدلسی اقتضا ایدر. باتاقلق { ص. باتاقلری و صولاق باتاقلی { یلری چوق (محل): باتاقلی اووه لک تظهیری. باتیرمق { ق. با: باتیرمق. باتسته { - با: باتیسه. باتیقین { ص. ۱. باتمش، چوکش، ۲. چوکوک. ۳. ایشی خراب. ۴. مفلس.

باتیقین { س. ۱. باتوب چوکش، ۲. چقورلق، درینلک. ۳. مفلسلک، افلاس. ۴. ایشی خراب اولمقلق. باتمان { یاخود بطمان. س. مایعات و حیوانات ایچون براولچی که محله کوره ایکی اوقه دن سکر اوقه به قدر تخلف ایدر، من. باتمق { مض: باتار. فل. ۱. بر شیک ایچنه صوفلق، آشا. غیه کیتک، طالمق: صوبه، یر، چاموره باتمق. ۲. کیرمک، حلول و نفوذ ایتک: آیغه ایکنه، دیکن باتدی. ۳. کیررکی حس اولمق، آجیتمق: کوزمه برشی باتیوز. ۴. افقدن آشای کیتک. غروب، افول ایتک: کونش باتدی؛ آی باته جق. ۵. غرق اولمق، دیکیزک دینه چوکک: کمی باتدی. ۶. محو و بابود اولمق، غائب اولمق: بتون مالی، ثروتی باتدی؛ فلان باتقه ده بر قاج بیک لیراسی باتدی. ۷. افلاس ایتک، مفلس اولمق، برشیئی قالمق: او آدم باتدی؛ فلان شرکت، باتقه باتمق اوزره در. ۸. انهمزه اوغرایوب محو و مضمحل اولمق: بتون بر فرقه باتدی. ۹. کورلر و ایشیداز اولمق، اثری قالمق: اونک آدی باتدی. ۱۰. طالمق، مستغرق اولمق: بورجه، تره، آل قانلره باتقی. ۱۱. فنا تاثیر ایتک، طوقمق: اونک لقر دیسی بکا باتماز. || قندیل باتوب جیتمق = سوگنمک درجه سنده اولمق. || چفتایجه ده افعال معاونه دن

اولوب دوام و استمرار بیان ایدر: باغروب باتمق = باغروب باتمق، طورمق. باتمه { س. باتمق فعلی. ۱. باتمق. باتور { یاخود باطور. س. ص. بهادر، قهرمان، جسور، بطل. || بهادر « دن غلط کی کوریدور سه ده، اصلی « بخادور » اولوب، فارسی « بهادر » کده بوندن مأخوذ اولدیغی مریدر. باقی { س. « باتمق » دن ۱. کونش باتدیغی طرف. غرب، مغرب. ۲. غربدن اسن روزگار. || باقی قره یل = غرب شمالی جهتدن اسن روزگار. || باقی لدوس = غرب جنوبی جهتدن اسن روزگار. باتیرلمق { ج. ۱. صوفلق، ادخال ایدمک: صوبه، چا. موره باتیرلیدی. ۲. کیردیرمک، حلول و نفوذ ایتدیرمک: شیرینغه نک ایکنه سی درینک آلتنه باتیرلیدر. ۳. غرق ایدمک: دشمنک اوج کیسی با. تیرلیدی. ۴. محو و غائب ایدمک: اوقدر ثروت جزئی زمانده نعل باتیرلیدی. ۵. افلاسه سوق و اجبار ایدمک: او باتقه بویه معاملاته باتیرلیدی. ۶. انهمزه اوغرایوب محو و مضمحل ایدمک: قوماندانک درایتزلکیله منتخب بر الای باتیرلیدی. ۷. کلی ضرر و زیانه اوغرا دلمق: او آدم اور. ناقلری طرفندن باتیرلیدی. باتیرمق { ق. ۱. صوفق، بر شیک ایچنه ایتدیرمک، طالیدیرمق: صوبه، چاموره،

یره باتیرمق. ۲. کیردیرمک، حلول و نفوذ ایتدیرمک: ایکنه، شیش باتیرمق. ۳. غرق ایتک، مستغرق ایتک: قیودان کمی باتیردی. ۴. محو و بابود ایتک، غائب ایتک: مالی، ثروتی با. تیردی. ۵. افلاسه سبب اولمق، افلاس ایتدیرمک: بو معاملات باتقه یی باتیره جقدیر. ۶. انهمزه اوغرا دوب محو و مضمحل ایتک: تدریسزلکیله بر آلائی باتیردی. ۷. محو ایتک، کلی ضرر و زیانه اوغرا دتمق: او آدمی اوغللری باتیره جقدیر. باتیش { س. باتمق فعلی و طرزی. با: باتمق. باتیش { ص. باتمش، چوکوک: باتیق کوزلی. باج { س. فا. وقتیه بر یردن بر یره نقل اولنان اشیا و امته دن انسان رسم. (معنی اصلیمی ویرکی و خراجدر.) باجاق { یاخود بجاق. س. ۱. عمومیت اوزره قالچه دن طبانه قدر اولان عضوه و تخصیص قالچه دن دیزه قدر اولان قسمنه دیشیر. حیواناتده اوک، آرت، قیج باجاق. ۲. اوون کاغدلرینک اوغلان رسمی حای اولانی، قاتی. ۳. برنوع آوکوبکی. || آلا باجاق = سکلی (آت). || اکری باجاق، تلج باجق = چاریق باجاقلی، احنف. || شیطانک قیج باجاقی = چفته لی یاراماز چوجق. || باجاق قلی = اینجیک میکسندن دودوک. باجاقسز { ص. باجاقلری و بوی قیصه، بویسر، قصیر.

القامه. باجاقسزلیق { س. قیصه بویلیق، قیصه بوی. باجاقلی { ص. بویلی، یوکسک. او. یاخود باجاقاق و یا بجناق. باجناق { س. « باجی » دن مشتق اوله ر ق اصلی: « باجیناق » در. عربی و فارسیدن مرکب « باجناق » اولدیغنی قبول و اویله تحریر ایتک بیهوده کلفتدر. ۱. بری برینه نسبتله ایکی همیشزه نک زو جلری، عدیل: حضرت عثمان ذی النورین حضرت علی المرتضی ایله باجناق ایدیلر. باجناقلیق { س. ایکی همیشزه زوج ایتش ایکی آدم آره. سنده کی مناسبت و قرابت. باجه { س. ۱. اوچاغک توتونی چیکمک ایچون طامدن یوقاری جیه قن قسمی: زلزله دن بتون اولرک باجه لری ییقلیدی. ۲. تیه پنجره سی، کلبه و طاملره یوقاریدن ایشیق و یرمکه مخصوص دلیک: قیودن آتسه لر باجه دن دوشر = آیرلساز وقوغلدیغنی حالده ینه کلیر معجزل حقنده سولیتیر: قیو باجه = هر طرف؛ باش باجه دن آشمق = چوق بویلاقمق. ۳. صوبولی و لغم کی تحت الارض شیشلرک یوقاریدن آجیلیر قپانیر دلیکی. باجی { س. ۱. بیوک همشیره، آبله. ۲. قدملی و یا شلی قادی، آبله، قالنه. ۳. شیخ زوجه سی: باجی خانم. ۴. زوجه، رفیقه. (زو جلرک رفیقه لرینه تواضعکا رانه و پردکاری اسمدر.)

باحث { ص. مر. « بحث » دن بحث { س. « بحث ایدن، بر بحثی حای، بر شیشه داتر معلومات و افاده یی جامع: زراعتدن باحث کتاب. باحور { س. مر. « بحر » دن باحور { ثموده سنه نک اک صیجاق کونلری اولان معروف یدی کون و بوکونلرک صیجاقی: ایام باحور. باحیر { س. فا. غرب، مغرب، خا. ور مقابلی. (بعضاده باختر مشرق و خاور مغرب معنا. سیله قولانلشدر.) باخوص { ح. فا. (فا. با = ابله. عر. خصوص = تعیین.) خصوصیه، خصوصاً، علی. الحصوص، هله، اک زیاده. باد { س. فا. یل، روزگار، ریخ: باد صبا. || باد بدست = الی بوش، صفرا لید. || باد پیماء پک جابق پورین، (روزکاری اولچن.) || باد رفتار = چابق پورین، سریع الحریکه. (روزکار پوریشلی.) || باد هوا = با: باد هوا. یاخود بادا. فل. فا. « بو. دن » فعلندن امر غائب صیغه سی. (اولسون، اوله.) بعض ترکیبات فارسیه ده قو. (لالیلیر:) هرچه باد اباد = نه اولورسه اولسون. بادات { س. ۱. شکرلی برالمسی. ۲. دوز طبان. باداش { باداشمق. با: باغداش، باغداشمق. بادام { س. فا. بادم.

بادامی { ص. فا. بادم شکسته: بادمی کوز. }

بادانه { س. [یتا.] دیوارله بویا شرتی: بادانه ایتک، چکمک = دیوارلی بوشربته بیاضلاتمی ویا بویامق. || مج. ۱. افراط درجه ده سوریان دوزگون. ۲. سطحی تعمیر، برشیک قصور و تقاضی ظاهرده کورنیه چک صورته یالاندن تزیینی. }

بادانه چی { س. دیوارلی بادانه ایدن صنعتکار، بو صنعتله یکین آدم. }

بادانه چیاق { س. دیوارلی با. دانه ایتک صنعتی. }

بادانه لاتمی { ق. بادانه ایتدیر. مک: اوی قنقی با. دانه چی به بادانه لاتدیکز؟ }

بادانه لامق { ق. دیوارله کیرج ویا آتی بویا شرتی چکمک، بادانه اورمق: بادانه چی اولری بادانه لار. }

بادانه لی { ص. بادانه سورلش، کیرج ویا آتی بویا شربته تلون اولمش: بادانه لی دیوارل صحت الوریشلیدر. }

بادبان { س. فا. [باد] دن، یلکن، شرع: بادبان کشای عزیمت اولمق = عزیمت ایتک. }

بادرنه { س. [یتا.] بخ. خلاطک آینه چی برینه صاریلان بز، خلاط صاریغیسی. }

بادره { س. ع. ج. بوادر. [بدور] دن سف. ۱. بداهت سوبیلوب خطادن غیر سالم سوز. ۲. آکسزین ظهور ایدن وقعه. }

بادم { س. فا. [بادام] دن. اصل ترکستان اولمینه بادم بیتشمد یکندن، و آهنگه ده اومدیفندن. ترکی الاصل عد اولنه ماز. [ایچی وپک تازه ایکن قبوغی دخی یین ویاغی چیقاریلان معروف میوه که باشلیجه اوج نوعی اولوب قولای قیریلانسه دیش یاخود ساقز، سرتنه طاش بادی و آججه اولوب قرایسه سی و صابونی پاییلان جنسنه ده آجی بادم دینیر. || بادم آغاجی = بو میوه یی ورن آغاج که اقالیم معتدله اشجارندندر. || بادم ازمه سی = ازش بادمله شکر مخلوطی. || بادم ایچی = بو میوه تک لی، مغزی. || بادم پارمق = ایهام. || بادم حلواسی = بادمه یابلش حلوا. || بادم سوبیه سی = صوبیلوب ازش بادمک صوبی که سوت کی اولوب شربت برینه ایچلیر. || بادم کورک = تیلکی پاچه سی. || بادم یاغی = بادمدن چیقاریلان یاغ. = ص. بادم شکسته، طولانی: بادم کوز، طیرناق. }

بادم { س. فا. [بادام] دن. اصل ترکستان اولمینه بادم بیتشمد یکندن، و آهنگه ده اومدیفندن. ترکی الاصل عد اولنه ماز. [ایچی وپک تازه ایکن قبوغی دخی یین ویاغی چیقاریلان معروف میوه که باشلیجه اوج نوعی اولوب قولای قیریلانسه دیش یاخود ساقز، سرتنه طاش بادی و آججه اولوب قرایسه سی و صابونی پاییلان جنسنه ده آجی بادم دینیر. || بادم آغاجی = بو میوه یی ورن آغاج که اقالیم معتدله اشجارندندر. || بادم ازمه سی = ازش بادمله شکر مخلوطی. || بادم ایچی = بو میوه تک لی، مغزی. || بادم پارمق = ایهام. || بادم حلواسی = بادمه یابلش حلوا. || بادم سوبیه سی = صوبیلوب ازش بادمک صوبی که سوت کی اولوب شربت برینه ایچلیر. || بادم کورک = تیلکی پاچه سی. || بادم یاغی = بادمدن چیقاریلان یاغ. = ص. بادم شکسته، طولانی: بادم کوز، طیرناق. }

بادهوا { س. ح. فا. [زبازدی: بدوا] پاره سز، مجنا، باش (باشی): بادهوا سرکه بالدن طاایدیر. || مج. پک اوجوز: بونی بادهوا آشسکر. }

بادی { ص. س. ع. [بداء] یاخرد [بدو] دن سف. ۱. سبب اولان، ایجاب ایدن، اقتضا ایتدیرن، موجب، علت، سبب: اخلاقک ایلیکی بادی ترقیبی اولدی. ۲. ابتداء اول، باش: بادی امرده = اول امرده. ۳. ظاهر، علنی، آشکار: بادی نظرد. }

بادی { س. فا. [بط] دن غا. [اوردک] = ح. اوردک کی: بادی بادی یوریمک. }

بادجک { س. بوغازده کی بزلر، [لوزنان، تر. سوکسو. || بادجک علنی = التهاب لوزتین. }

بادمک { س. بادم آغاجی حای ریانی. }

بادنجان { س. فا. تهرقله یاظلیجان دیدیکمز معروف سبزه. }

بادغا { س. فا. [باد = یل - نما = کوستریجی] روزکارک جهتی کوسترن آلت که اولرک یاذن الله { ع. ترکیب. الله ک اذنیله. }

وساثر مرتفع محارک اوسته قونیر. }

باده { س. فا. شراب، خمر، ص. ص. [باده پرست = شراب طایار، عشرته پک دوشکون. || باده نوش = شراب ایچن. || باده نوش اولمق = شراب ایچمک: فلاک نامنه، صحتنه باده نوش اولدیلر، اداره اقداح ایتدیلر. ع. }

بادهوا { س. ح. فا. [زبازدی: بدوا] پاره سز، مجنا، باش (باشی): بادهوا سرکه بالدن طاایدیر. || مج. پک اوجوز: بونی بادهوا آشسکر. }

بادی { ص. س. ع. [بداء] یاخرد [بدو] دن سف. ۱. سبب اولان، ایجاب ایدن، اقتضا ایتدیرن، موجب، علت، سبب: اخلاقک ایلیکی بادی ترقیبی اولدی. ۲. ابتداء اول، باش: بادی امرده = اول امرده. ۳. ظاهر، علنی، آشکار: بادی نظرد. }

بادی { س. فا. [بط] دن غا. [اوردک] = ح. اوردک کی: بادی بادی یوریمک. }

بادجک { س. بوغازده کی بزلر، [لوزنان، تر. سوکسو. || بادجک علنی = التهاب لوزتین. }

بادمک { س. بادم آغاجی حای ریانی. }

بادنجان { س. فا. تهرقله یاظلیجان دیدیکمز معروف سبزه. }

بادغا { س. فا. [باد = یل - نما = کوستریجی] روزکارک جهتی کوسترن آلت که اولرک یاذن الله { ع. ترکیب. الله ک اذنیله. }

بار { س. فا. ۱. یوک، آغراق، ثقلت: بار اولمق = یوک اولمق، ثقلت ویرمک: بارکران = آغراق، یوک، آغروظیفه. ۲. دفعه، کره: هزاربار = بیک کره. ۳. یش، میوه: برک و بار = یاراقله یش: بار آور = میوه دار، مثمر. }

بار { ص. فا. [باریدن] فعلندن ص. ص. - ص. ص. تشکیلنه کیر. [یاغیران، سرین، صا. چان، دوکن: اشک بار = کوز یاشی دوکن: کهر بار = جواهر سرین، کوزل سوزل سویلین. }

بار { ص. ع. [برد] دن ص. [سف. ۱. صوثوق، سرد: ماء بارد. ۲. مج. لطافتدن عاری، ناخوش، صوثوق: بارد طور، معامله. }

بار { مه. باغرمی تصویر ایدر: بار بار باغرمق = چوق باغرمق. }

باراته { س. [یتا. Beretta] ۱. یوقاریسی ککیش کچه باشلق، کمیچی باشلی. ۲. یلرده کیردی: بوستانچی، خاصکی باراته سی. ۲. بر جنس خروس ایکی. }

باراق { ص. اوزون توغلی، او. زون قیلی (چوقه، کبه یاخود آت، آوکویکی). }

باراقه { یاخود باراقه. س. [فر. Baraque] دن موقت مسکن وسائره کلبه، صالاش، صوندیرمه: باراقه قورمق. }

باران { س. فا. یاغمو، مطر. }

بارانی { س. فا. [وغا: بارانیه] یاغمو رلق. }

بارباته { س. [یتا. Parapetto] قلعه قورقولنی. س. یالکز زار ایله اوینا. باربود { نیلیر بر نوع قار. }

باربونی { س. [یتا.] قیرمزی به مائل بر جنس لذیذ بالیق، که بیاضجه آلاجه جنسنه تکیر دیرلر. با. برنوع فصولیه. }

بارچاق { یاخود بالچاق. س. قلیج قبضه سنک لی محافظه ایتک مخصوص سپری. }

بارچه { ص. ج. بشون، جمله، ص. هب. }

بارچه { س. [یتا.] بیوک صندال، سابقده جنک صندالی. }

بارد { ص. ع. [برد] دن ص. [سف. ۱. صوثوق، سرد: ماء بارد. ۲. مج. لطافتدن عاری، ناخوش، صوثوق: بارد طور، معامله. }

بارد { ص. ع. [برد] دن ص. [سف. ۱. صوثوق، سرد: ماء بارد. ۲. مج. لطافتدن عاری، ناخوش، صوثوق: بارد طور، معامله. }

بارد { ص. ع. [برد] دن ص. [سف. ۱. صوثوق، سرد: ماء بارد. ۲. مج. لطافتدن عاری، ناخوش، صوثوق: بارد طور، معامله. }

بارد { ص. ع. [برد] دن ص. [سف. ۱. صوثوق، سرد: ماء بارد. ۲. مج. لطافتدن عاری، ناخوش، صوثوق: بارد طور، معامله. }

بارد { ص. ع. [برد] دن ص. [سف. ۱. صوثوق، سرد: ماء بارد. ۲. مج. لطافتدن عاری، ناخوش، صوثوق: بارد طور، معامله. }

بارد { ص. ع. [برد] دن ص. [سف. ۱. صوثوق، سرد: ماء بارد. ۲. مج. لطافتدن عاری، ناخوش، صوثوق: بارد طور، معامله. }

بارد { ص. ع. [برد] دن ص. [سف. ۱. صوثوق، سرد: ماء بارد. ۲. مج. لطافتدن عاری، ناخوش، صوثوق: بارد طور، معامله. }

بارد { ص. ع. [برد] دن ص. [سف. ۱. صوثوق، سرد: ماء بارد. ۲. مج. لطافتدن عاری، ناخوش، صوثوق: بارد طور، معامله. }

شدله چارپوب آجیسته طیانلار. بارسامه { یاخود مارسمه. س. [ر. کوزل رایجی وایمون یاپراخی ککی کش بار. قلی برنات. که یله برابر اولوب، دیکلیدی یرده توسع ایدر، و نانه کبی بعض یمکله قونور. }

بارش { بارشمتی وسائر. با، بارش { باریش وسائر. }

بارع { ص. ع. [بارعه] برا. [عت] دن سف. ۱. نام، مکمل. ۲. ممتاز، فائق. }

بارغام { س. لورکه بکزر برجنس بالیق. }

بارق { س. عاقله، خاتمان: اوبارق صاحی = متاهل، اهل وعیال صاحی. [مان دائم] «او» له برابر قوللانلیر. }

بارقلاقمق { فل. اوبارق صاحی وعیال ایدتمک. }

بارقه { س. ع. شیشک، یلیرم پارلیدیسی. }

بارقه { س. [یتا. Barca] بیوک صندال، فلوکه (فلک). }

بارقه چی { س. بارقه دینلر یوک صندالی قوللانان آدم، صندالچی، قایقچی. }

بارک الله { ع. ترکیب. الله مبا. رک ایتین. مقام تحسین و تعجیبه ماشاء الله ولوحش الله کبی ایراد او. لنور دعادر. اکثریا آلتته «زهی» کله سی بولنور: بارک الله! زهی کوبه عال المال! }

بارگاه { یاخود بارگه. س. فا. [بار = رخصت. گاه،

گه = محل) رخصتله کیرله جک
محل، کیرمک ایچون اذن ایستیلن
پر، عتبه، سده، درگاه: بارگاه
پادشاهی. || مج. بارگاه کبریا =
حضور رب العالمین.

بارکش (ص. فا. (بار = یوک.
کشدن = چکک) یوک
چکچی، یوک قالدیران، آغر
شیئر طاشیان.

بارگیر (ص. فا. (بار = یوک.
کرفتن طومتق، قالدیرمق
یوک طوتیجی، یوک قالدیران، یوک
طاشیان (حیواناته و حاملره و
آرابه وکی کبی شیئرله اطلاق
اولنور) = س. تر. (تلفظی:
بیگیر) انخس آت، اسب، فرس.
(کرک یوک کرک پینک و قوشی
ایچون اولسون) یا: بیگیر.

بارگیرجی { س. با: بیگیرجی.

بارلام { س. اسقارموس آزمانی
بالبی.

بارمق { فت. محافظه ایتمک، امین
بریره صوقق، باریندیر.
مق مر. = قل. چ. وارمق.
(باریندیرمق. با: بارینق،
(باریندیرمق.

بارو { س. فا. ۱. قلعه دیواری،
حصار برجی، سور. ۲.
صیفینه جی، مجلأ، سپر.

باروت { س. (یو. (Πυρ: πυρ
(کهرچله ایله کورکورت
وکوموردن مرکب بر ماده
مشتله که توز حالنده اولوب
عمومیتله اسلحه ناریده و طاش
قیرمق کبی ایشلرده قوللا.
نیلیر. || مج. چاقی آتش آلیر،
حدت وشدته مستعد. || پنبوق

بارودی = باروت کبی بارلار
اجزالی پنبوق. || باروت قباغی =
مهمات آرابه سی. || باروت قباغی،
کرته سی = باروت اولچیس.

باروتجی { س. باروت یاپاز، با.
(روت قاربیره جیسی:
باروتجی باشی = سابقده باروت
اعمالی متعهدی.

باروتخانه { س. ۱. باروت اعمال
(اولسان یر، باروت
قاربیره سی. ۲. باروتک وضع و
حفظ اولدینی یر.

باروتلق { س. باروت قودقلری
(قوطلی و سائر، باروت
محفظه سی.

بارودی { س. باروت رنکنده،
(قویو زیتونی.

بارور { س. فا. ۱. بمش و یرن،
(میوه دار، مثمر. ۲. مج.
قائده بی موجب، حسن نتیجه
منجر، نافع.

بارومتره { یا بارومتره. س. (یو.
Bzpozμετρον دن
مأخوذ فر. Barometre دن)
هوانک ثقلتی مقایسه و تبدلات
هوائیه بی اولدن تعیین و محاک
ارتفاعی کشف ایتمک مخصوص
آلت، مقیاس الهوا، میزان الهوا.

باری { س. ص. عر. (بره دن سف.)
(یارادیجی، خالق، آفر.
ینده. = س. حق جل و علا
حضرتلری: باری تعالی.

باری { د. فا. هیچ اولمازه: ایش
(کورمزسه کباری کوردلی
ایتمه. (عو. باریم.)

باریش { س. اوزلاشمه، باریشمه،
(ترك مخصوصه، مصالحه:

باریش ایشدیلر = باریشدیلر،
مصالحه ایشدیلر.

باریشدیرمق { فت. مصالحه ایشد.
(یرمک، اصلاح
بین ایتمک، اوزلاشدیرمق. ||
مج. رنک و سائر دینی موافقت
ایشدیرمک، ایشدیرمق، امتزاج
ایشدیرمک.

باریشدیرمه { س. مصالحه ایشدیر.
(مه، اصلاح بین.

باریشدیرپجی { ص. باریشدیران،
(ایکی مخصوصه پیننده
صلح ایشدیرن.

باریشمق { فت. ترك مخصوصه ایتمک،
(مصالحه ایتمک.

باریشمه { س. باریشمق فعلی، مصدا.
(له، ترك مخصوصه.

باریشیق { ص. باریشیق، مصالحه
(ایتمش، صلح و مسالمتده
بولنان: شمعی باریشیقدرلر.
|| مج. اویغون، موافق، بربری
طونار (رنک و سائر).
= س. باریشمه، صلح، مصالحه،
مسالت، آشتی.

باریشیقلیق { س. باریش، باریشیق،
(صلح، مصالحه.

باریک { ص. فا. اینجه، دقیق،
(رقیق: باریک مین =
اینجه بللی.

باریلک { د. باری، هیچ دکلعه،
(هیچ اولمازه. (باری
استعمالی افصحدر. عو. باریلکم.)

باریمق { فت. تقد. قورومق، غا.
(فظه و حایه ایتمک. (ایوم
باریندیرمق مستعملدر.) = قل.
سپر آلتنه کیرمک، محافظه او.
لتمق. (ایوم باریمق مستعملدر.)

باریندیرمق { فت. سپر آلتنه
(آلتی، محافظه
و حایه ایتمک، قورومق.

بارینمق { فت. سپر آلتنه کیرمک،
(صوقیلوب ایتمک،
صیفینق، تحفظ ایتمک.

باریوم { س. (لا. Barium)
(کیمی. اجسام بسیطه دن
برجسم.

باز { ص. فا. ۱. آجیق، مفتوح.
(کشاه: سرباز = باشی آجیق.
۲. «باختن» فعلندن
سمص. اولوب صتر. تشکیله کیرر:
اوینایان: قار باز = قار اوینایان.

باز { س. فا. طوغان دینلن یر.
(تیمی قوش که آو طوغفه
آیشدیریلیر.

بازار { س. فا. (باز = کری.
(آوردن = کتیرمک.
— غا: بازار. ۱. آلیش
و یریش، اخذ و اعطا، دادوستاد:
بازار اوله = آلیش و یریش اصحاب.
بنه تحیه مقامنده ایراد اولنور
دعادر. ۲. آلیش و یریش یری
اوستی آجیق محل که هرکون و یا
ایام مخصوصه ننده هرکس صا.
ته جفی اورابه چیقاروب بازارقله
و یا مزایده ایله صاتار، سوق:
آت بازاری، طاوق بازاری،
بالبی بازاری، چیک بازاری،
صالی، پنجه شنبه بازاری. ۳. فیات
قرارلاشدیروب اخذ و اعطاده
اویوشمق ایچون اولنان معارضه
ویاچکشمه، بازارلق: بازارایتمک،
بازار بوزمق. || بازار باشی =
بازارده که یالق کبی بروظیفه سی
اولان آدم. || بازار بوزمق =
نفاق قومق، اضرار ایتمک. ||

بازارده قالدیرمق = صاتمق، صاتمغه
چیقارمق. || بازار قایقی =
اجرتله هرکسک اشیاسنی آلوب
نقل ایدن بیوک قایق. || بازار
کیمک = فیات قرارلاشدیرمق.
|| بازار یایمق = ایش دوزلتمک،
اصلاح ایتمک. || شکار بازاری
= کورتی و مقطوع بازارلق.

بازار { س. هفته نیک بریجی کونی که
(وقتیله بازار قورلمغه مخصوص
بولنش اولدیفیچون بواسمه
شهرت بولمشدر، بازار کونی،
یوم الاحد، یکشنبه.

بازار ایرتسی { س. هفته نیک
(ایکنجی کونی،
بازار کوندن صکره کلن یوم
الاثنین، دوشنبه.

بازارجی { س. معین کونلرده
(قوریلان بازارله
دوام ایدوب آلیش و یریش ایدن،
باراقه قوران اصناف، اهل
سوق.

بازارلاشمق { فت. فیات کیمه.
(ده چکیشه رک
اویوشمق، بازارلق ایتمک.

بازارلق { س. آلیش و یریشده
(فیات کیمک ایچون
چکیشه: بازارلق ایتمک =
چکیشه رک فیات قرارلاشدیر.
مق، فیات خصوصنده چکیشه کم؛
بازارلق کیمک = فیاتی قرارلا.
شدیرمق؛ بازارلق اویمق
= موافقت حاصل اولق؛ بازارلق.
اویه مامق = قرار و یریه مامک.

بازرگان { س. فا. (اصلی: بازار.
(گان) تاجر، تجار،
آلیش و یریش ایدن اصناف.

— افندی و آغایرینه یهودیلره

اطلاق اولنور عنواندر. ||
بازرگان باشی = سابقده شهبندر،
تجاری وکیلی. || آتاق بازرگانی =
اشیا کزدیروب صاتان، صا.
تیمی، بوغچه جی. || قورقاق بازار.
کان = متردد آدم.

بازرگانلق { س. تجارت، آلیش
(و یریش ایدن اصناف.
فک حال و شانی.

بازکون { بازکونه. با: واز.
(کون، وازکونه.

بازلاماج { یاخود بازلاماج. س.
(طائیلی بول قالین
ساج کوزلمه سی.

بازله { س. عر. «زل» دن سف.
(جرأ. کوشک و قارتک
ایچنده حاصل اولان غاز و یا صو
شیشلرینک محفظه سنی دلمکه
مخصوص بوری ایچنده محفوظ
برنوع میل.

بازن { یاخود یازن. س. [فر.
Basin] شالی طوقومه سی
طرزنده طوقمش توبلی و یا
تویسر یومشاقچه بز و یا باصمه:
توبلی، تویسر یازن: یازن باصمه سی.

بازو { س. فا. قواک اوموز ایله
(دیرسک آره سنده کی
یوقاری قسمی، قراجه، عضد.

بازوبند { س. فا. (بازو = قول.
(بندن = باغلامق)
زینت و یا قوت ایچون قوله باغلانان
کومشدن و یا صیرمه ایله ایشلنش
مشبندن محفظه که اکثریا ایچنده
برنسخه و یا بر سورة شریفه و
سائر بولنور.

بازی { س. فا. اویون. ذ.

بازيچه { س. فا. اوبونجاق، پوجق }
 كنارى، قيج مقابلى: كمى باشى؛
 بوشيشك باشى نه طرفده در؟
 ۸. يوقارى به، صدره كلن
 جهت: يتاغك، اوطنهك، سفره.
 ۹. مبداء، اول،
 ابتدا، باشلانغج: آي باشى،
 سنه باشى، كتابك باشى. ۱۰.
 جانلى حيوان عددى، رأس:
 بش باش صيفير، ايكيوز باش
 قورون. (رأس ده مستعملدر.)
 ۱۱. رئیس، آمر، برنجى: بلوك
 باشى، آتيجى باشى. ۱۲. عقل، فكر،
 ذكا. ۱۳. زبده، قيقاق: سوت،
 ياغ، بال باشى. || باش آچق =
 بددعا ايتك. || باش آشاغى = ۱.
 ترسنه دوغوش، معكوس. ۲.
 نهرك منصبه طوغرى، منابلى:
 باش يوقارى. || باشدن آتئق
 = پك زياده اولق، پك چوغالق.
 || باش آغرىسى = باشه عارض
 اولان آغرى، صداع؛ و مج.
 تعجيزى موجب فائده سز و نافله
 ايش، غائله. || باشى آلتق =
 ۱. قورتلق، تنفسه وقت
 بولق. ۲. قاچق، اوكنه كلن
 طرفه قاچوب كيتك. || باش
 اوجى = پك ياقين محل: باشى
 اوجنده = يانى باشنده؛ باش
 اوجندن آيرلدى. || باش اور.
 تيسى = قادينلرك باش ووين و
 كردانلرله صاچلرني اورتكلرى
 بز. || باش اورمق = مراجعت
 ايتك. || باشه اورمق = سرملاك
 ويرمك. || باش اوستنه = يكي،
 على الرأس والعين. || (آته) باش
 اوكرتمك = تعليم ايتك. || باش

باشيجه { س. فا. اوبونجاق، پوجق }
 س. س. ضرر، محذور:
 بآس { بونده بآس يوقدر، بر
 بآس كورميورم. (قوت وشدت
 وعذاب معناليه لسانزده پك
 مستعمل دكلدر.)
 باستارده { س. [بتا. Bastarda]
 بر جنس كوچك
 كمى، قادرغهك كوچكى. || مج.
 كينك باشندهكى افق ديرك.
 باستون { س. [بتا. Bastone]
 دكنك، عصا، ال دكنكى،
 آلافرانغه ظريف دكنك.
 باسط { س. ع. [بسط] دن
 بر عضوى
 اوزادوب آچان (عضله).
 باسور { س. ع. مابه سيل،
 قالن باغرساغك التهاى
 سيبيله جراحت و قان كلسى؛
 قانلى، بالغلى باسور.
 باسورى { س. ع. مابه سيل،
 مابه سيله متعلق.
 باش { س. ۱. انسان وحيوانات
 جمنك اك يوقارى قسمي كه
 بى و كوز، قولاق، آغز، بورن
 كى حواس آلترنخى حاوى
 اولغله بدنك اك مهم قسمدر،
 رأس، سر، كله، قفا: انسان
 باشى، آت باشى. ۲. بر شيتك
 اك يوقارىسى، تپه، ذروه،
 رأس: طاغ باشى. ۳. اوج،
 دوكه شكلنده تپه، ممة، چيان
 باشى. ۴. كنار، اوج: كوپرى
 باشى، چارشى باشى. ۵. بر شيتك
 باشلايدىنى ير، مبداء، منبع:
 صو باشى. ۶. طوب و كله
 صورتنده شى: بر باش شكر،
 بر باش پينير، بر باش صوغان.

تصدر ايتك. || باشه كچيرمك =
 اوكه آلتق، يوقارى به چيقارمق.
 || باشه كلك = دوچار اولق،
 اوغرامق: باشه كلن چكيلير. ||
 باش كوسترمك = ظهور ايتك.
 || باش كوز يارمق = بجره مەك،
 يوزه كوزه بولاشد يرمق. ||
 باش ويرمك = چيتمق، ظاهر
 اولق. || باش يمك، باشك اتنى
 يمك = برشى* طلبنده اصرارله
 تعجيز ايتك. || باشنه = بهر:
 آدم باشنه = بهر آدمه؛ او باشنه
 = بهر اوه. || باش يرينه كلك =
 راحت ايتك. || آچيق باش =
 باشك تپه سندن قيلارى دوكلش،
 اصلع. || آغر باشى = تمكينلى،
 وقور. || آتقه باشى = آتقه فرق،
 استونطو. || آلت باشنده،
 اوست باشنده. || آلت، اوست.
 || اوست باش = قيافت. || ايش
 باشى = ايشچيلرك رئيسى، قالفه.
 || ايش باشنده = ايشه نظارت
 ايدمك حالده. || بالظه باش =
 اوكى بالظه كى دوز يعنى سيورى
 اولمان واپور. || بر باشدن = بر
 اوغوردن، بردن. || بر باشنه،
 يالكز باشنه = كندى كندينه،
 يالكز، آرقداشسز. || پك،
 ديك باشلى = معند. || تيمورباش،
 دمير باش = كرا الله ويا التزامه
 و برلين بر ملك ويا فابريقه و
 سترده يته تسليم ايتك شرطيله
 كراچى ويا ملتزمه برانيلان آلات
 وادوات واشيا وساثره. || عقلى
 باشنده = عاقل ومتبصر، سرم
 اولمان. || قوش باشى = ۱. ايرى
 پارچهلى قار. ۲. اوفق پارچهلى
 كباب. || قيا باشى = اوزون
 سسله سويلنير كويلى شريقسى.
 || كندى باشنه = خودبخود،
 مستقلاً. || يانى باشنده = تا
 ياننده، اتصالنده.
 باش { ص. ۱. رئيس، برنجى،
 اول: باش قوماندان، باش
 كاتب، باش محرر، باش امام،
 باش وكيل، باش چاوش، باش
 قادين. (كتابنده فارسى «سر»
 تحويل ايتكى ترجيح ايدنلر
 وارد: سر كاتب، سر محرر كى.)
 ۲. باشليجه، اك مهم: باش ايشن
 بودر. || باش يارمق = ابهام.
 باشارملق { س. باشه چيقارمق،
 بجرلمك، تسويه
 اولق.
 باشارمق { ق. «باش» دن
 باشه چيقارمق، بجر.
 مك، تسويه ايتك، اتمام و اكمل
 ايتك.
 باشاق { س. «باش» دن. اكين
 باشى، سنبله، خوشه:
 باشاق باغلامق، طومتق =
 (اكين) باشاق حاصل ايتك،
 باشاقلانق.
 باشاچي { س. اوراق زماننده
 دوكيلوب تارلاده قا.
 لان باشاقلرى طويلان فقير،
 كسيمك طويلان، خوشه چين.
 باشاقلانق { فل. (اكين)
 باشاق حاصل ايتك،
 باشاق طومتق، باغلامق.
 باشاقل { ص. ۱. باشاغى اولان
 (اكين)، باشاق
 طومتق. ۲. باشاق رستمده
 (اوق).
 باشبوغ { س. عساكر غير
 منتظمه قوماندانى. مر.
 باشترده { س. اسكيدن برنوع
 حرب كيسى. بلا:
 باستارده.
 باشته { س. اراضى اميريه دن
 باطابو ارثا انتقال ايدن
 تارله.
 باشچى { س. كوچك چبان
 اوجى.
 باشچي { س. قوبون باشلرني
 پشيزن ويا صانان آدم.
 = ص. ايشك باشنده بولنان،
 آمر: بيك ايشچى بر باشچى.
 باشسز { ص. ۱. باشى اولمان،
 پيسر. ۲. آمرى اولمان،
 آمر طائيمان، رئيسز.
 باشسزلق { س. باشى ورثيسى
 اولمان هيتك حالى.
 باشقه { س. ياخود بشقه. ص. ك.
 «باش» دن، كندى
 باشنه، باشلى باشنه ۱. ديكر،
 غيرى، آخر، سائر، اوزكه:
 باشقه آدم، باشقه ايش، باشقه
 يرده، باشقه دفعه. ۲. باشقه
 درلو، ديكر كون، فرقلى: او
 ايش باشقه در. || باشقه سى =
 ديكرى، غيرى، ديكر برى؛
 باشقه لى = ديكرلى، ديكر
 آدملر. || ... دن باشقه =
 استئنا بيان ايدر. غيراز، سوي:
 بندن باشقه بونى هر كس ايشيتدى؛
 بوندن بشقه يوقدر. || باشقه
 باشقه = آيرى آيرى، منفرداً.
 باشقهجه { يا باشقهجه. ح. ۱.
 باشقهجه، آيريجه، آيرى اوله رق،
 منفرداً، مستقلاً: او باشقهجه
 كلدى. ۲. مخصوصاً، رأساً،

صورت مخصوصه ده: سرك
ايچون باشقه جه كتيده حكيم.

باشقه لاشمق { يا بشقه لاشمق }
قل. باشقه درلو
اولق، دكشتمك، تغير ايتك،
ديكر كون اولق: بن كورميه لي
بو آدم باشقه لاشتمش.

باشقه لق { مغايرت. اختلاف،
مخالف.

باشلا تئق { ۱. قده. ۱. بدأ ايتدير مك:
اوراغي ييتيردير بو
كون خرمته باشلا تئج: جغرا-
فيادرسنه باشلا تئدم. ۲. (چوجني)
مكتبه ويرمك، تحصيله بدأ
ايتدير مك: چوجني مكتبه
باشلا تئدي.

باشلامق { قده. (باش «دن»
بدأ ومباشرت ايتك،
شروع ومباشرت و آغاز ايتك:
ايشه، درسه، يئكه باشلا دي:
دها باشلامق.

باشلامه { س. بدأ، مباشرت،
آغاز، شروع.

باشلانغيج { س. ۱. بدأ ومبا.
(شرت ائمه، افتتاح،
مبدأ. ۲. مقدمه، ديباجه.

باشلانلمق { ج. بدأ ايدلمك:
بورادن باشلانيلير.

باشلانمق { ج. بدأ ايدلمك، مبا.
(شرت اولتمق، بو
ايشه باشلا تئدي: يارين درسه

باشلانجقدر. = قل. باش
پيدا ايتك، باش باغلامق، بو.

وارلامق، مدور اولمق: لا-
خنه باشلانغجه باشلا دي.

باشلانمه { س. ۱. بدأ ومباشرت
اولمه. ۲. باش باغلامه،
مدور اوله.

باشلايش { س. باشلامق فعلی
باشلايش { وطرزی، بدأ، مبا.
شرت.

باشلاييجي { س. باشلايان، بدأ
باشلاييجي { ومباشرت ايدن.

باشلق { س. ۱. رياست، سر کرده.
(ك. آسريت. ۲. نقه.
(ج. باشليغ { رئيس، آسر.

باشلق { س. ۱. باشي ياغموردن
محافظة به مخصوص ياغمور.

لفه مربوط ويا آيري اورتي،
قو قولته: قابوت، مشع باشلي.

۲. حربه باشي اوق و قلچيدن
محافظة به مخصوص سپر، طوغلفه،

مغفر، خود. ۳. ديرك باشي،
ته لك. ۴. آتک باشي واكسه سني

محافظة به مخصوص كليف.

باشلي { يا باشلو. ص. ۱. باشي،
باشلي { تپه سي اولان. ۲. يورار.

لاق، طوب، مدور: باشلي
لاخنه. ۳. اساسلي، اهميتلي:

اك باشلي ايشمز. ۴. ايلري كن،
باشه كچن، متخير: بللي باشلي.

۵. سيله اولميان، طور و قلامه:
باشلي اولچك. || باشلي باشنه

= كئندي باشنه، مستقلاً. ||
بيوك باشلي = عقللي، ذكي.

باشليجه { ياخود باشلوجه. ص.
(اك اهميتلي، اك اساسلي،
اك معتنا: سعيدينك باشليجه تا.

ليفاني كلستانيله بوستانيدر. =
ح. اك زياده، اك اول: او باد.

شليجه بو ايشله مشغول اوله جقه. ر.
باشماق { ياخود باشمق. س. آياق

باشماق { قاني، خف، كفش،
پاپوش.

باشماقجي { س. آياق قاني يابان
باشماقجي { آدم، خفاف.

باشماقلىق { س. وقتيله سلطانلرك
باشماقلىق { تخصيصاتي، خاص
آزبه لق.

باشمق { قل. (باش «دن»
باشمق { قارشى طورمق، ديك
كلك، معندك ايتك.

باشه { ياخود بشه. س. ايلري
باشه { كن، متخير.

باصاريق { س. ۱. چولها دستكا.
باصاريق { هنك اياقلى. ۲.

پيانو اياقلى كچي جفته اياقلى.
ياخود بصامق. س.

باصامق { مردبون پله سي، قديمه:
قرق باصامق مردبون، باصا.
مق طاشي.

باصان { س. قره باصان = آغر.
باصان { لق، كابوس.

باصدي { س. ۱. ات صوبي ويا
قيمه يله پيشمش سيزه:

باميه، قباق باصديسي: كول باصدي
= اسقرده پيشن ات، برزوله.

۲. بر شينك اوزرينه باصان:
قاش باصدي = قاشك اوزرندن

كچه جك صورتده باشه مائلا
باغلانان عصابه: دال باصدي =

آغر ليله آغاجك دالي باصديره.
حق صورتده ايري كراز و

سائره.

باصديرلمق { فج. ۱. باصق
باصديرلمق { آلتنه قومق،
ازديرلمك: آصمه ياراقلى فو.

جي ايچنه باصديريلير. ۲. طبع
ايتديرلمك: بو كتاب ايلك

دفعه اوله رق باصدير يايور. ۳.
سوگنديرلمك: يانغين باصديرلدي.

باصديرهق { قده. ۱. بالواسطه
باصديرهق { باصمق، ازديرمك:
بو طوبراغي آياقله باصديرملي.

باصقي { س. زردبان (مردبون)،
باصقي { باصامق، سلم.

باصقيجي { س. تولبند اوزرينه
باصقيجي { قالب باصان.

باصقين { ص. ۱. آغر، ثقيل.
باصقين { ۲. باصوب كچن، غا.

لب، فائق، اوستون: بو هپسي
اوزرينه باصقين چيقدى. =

س. آكز هجوم، بردن باصوب
غافل طومنه، شبنخون. || باصقين

ويرمك = هجوم ناكهاني به او.
غرامق، قباحتي ايشلر كن طولتق.

باصلق { فج. قل. ۱. آياقله
باصلق { چيكنمك، پامال اولمق:

باصليش طوبراق. ۲. ازلك،
صيقلى، تضيق اولتمق: او.

زوم، زيشون، انجيز باصليدي،
۳. هجوم ناكهاني به او غرامق،

طولتق: دشمني كيجه باصمشر. ۴.
طبع اولتمق، دستكاهه وضع

ونميش اولتمق: فلان كتاب يكيدين
باصليور. ۵. سوگنديرلمك،

اطفا اولتمق: يانغين، آتش
باصليدي. ۶. تسكين اولتمق،

كسب سكون ايتك، طورمق:
روز كار باصليدي. ۷. تمغا و

قالب اورلمق: بو تولبند ايني
باصليير.

باصلامه { س. باصلىق فعلی. با:
باصلامه { باصلىق.

باصلي { ص. باصليش، تمغا و
باصلي { قالب اورلمش و يا طبع

اولتمش، مطبوع: باصلي تولبند،
كتاب.

باصليش { س. باصلىق فعلی و
باصليش { طرزی: بو فصل

باصليش؟
تلق. || آل باصمق = لحوسه لره

۲. بالواسطه باصمق، طبع
ايتديرمك: بر اوافق كتاب

باصديرم. ۳. سوگنديرمك،
اطفا ايتك: يانغيني باصديرديلر.

۴. غلبه چالمق، كچمك، تفوق
ايتك: حيله كارلقده آرقداشلريني

باصديردي. ۵. اورت باس
ايتك، صداقلامق، مسكوت عنه

كچيرمك: اونك قباحترلريني
باصديرديلر.

باصديرمه { س. ۱. باصدير.
باصديرمه { مق فعلی. با:

باصديرمق. ۲. طوز وچنله
باصديريلوب ايسده ويا كونشده

قوريدلمش ات: قصيره باصدير-
مه سي. || مج. باصديرمه سي

چيقارتي = چوق دوگمك.

باصره { ص. عر. ۱. باصره
باصره { «بصر» دن س. كو-

رن، كوريجي: قوه باصره =
كورمك خاصه سي.

باصر غتمق { قل. آغرلق باصمقله
باصر غتمق { مضطرب اولمق، كا.

بوسه طولتق.

باصره { س. عر. ۱. كورمك
باصره { قوتی، رؤیت خاصه سي،

قوه باصره. ۲. كوز، عين،
چشم.

باصريق { س. انكاري طاشله
باصريق { باصديرلمش آچاق
چادير.

باصقي { س. ۱. باصوب صيقه
باصقي { جق، تضيق ايدمه جك

شي، منكنه، جندره، معصره.
۲. صيق، تضيق: باصقي آلتنده

اولمق. ۳. باصان، آغرلق و برن
شي: صبان باصقيسي. ۴. قالب،

تمغا.

باصمق { مض: باصار. قده. ۱.
باصمق { آياقله چيكنمك، پامال

ايتك: بورايه باصمايك. ۲. آغر.
لق و برمك، تضيق ايتك:

صنديك ايچنده اشيائي باصهرق
يرلشديرملي. ۳. قالب اورمق:

تولبندى باصمق: مهر باصمق. ۴.
طبع و تمثيل ايتك، ديزلمش ويا

ليطوغرافيا طاشنه كچيرلمش
يازي يي ماكنه و دستكاهده

كاغده كچيرمك: كتاب، غزته
باصمق. ۵. بردن بره هجوم

ايتك، آكزين اوستنه وارمق:
كچي وقتده مسافرلر باصديرلر.

۶. قباحت ايشلر كن اوستنه
واروب طولتمق: بر قلبزك اوغي

باصمشر. ۷. قولوچقه او تورتمق:
بر طاق باصدم. ۸. اورمق،

قومق: آل باصمق. ۹. اورمق،
ضرب ايتك: طياق باصمق. ۱۰.

ياتيروب بوغازلامق، ذبح ايتك:
صيغير باصمق. = قل. ۱. آياقده

طورمق: ايكي ياشنده چوجق ده
دها باصميور، يكي باصمغه باشلا

يور. ۲. چوكك، او تورمق:
بو بناتك بر طرف باصمن. ۳.

كلك، طولتمق، مسلط ارلمق،
غلبه ايتك: آتش باصدي،

حرارت باصدي، ويغو باصدي،
آغرلق باصدي. || آياق باصمق.

۱. كيتك، اوغرامق: بر دها
اونك اوينه آياق باصميه جقم. ۲.

اصرار ايتك: كيمه مكه آياق
باصيور. || آغر باصمق = ياولاش

يورنك. ۲. اهميتي كوسترمك.
|| آغرلق باصمق = كابوسه طر-

تلق. || آل باصمق = لحوسه لره

باغششق { فقه بر لکده و بر
باغششق { آغز دن باغرمق،
یاغرمق و شیون قویارمق؛
قادیئر باغششغه باشلادیلر.

باغستان { س. قا. باغچه لك و باغلق
یر.

باغشش { س. باغشلانان شیء،
باغشش { بخشش، هبه، عطیه.
[قا.] بخشش ایله مناسبی درکار
اولوب، لکن خانغیسی خانغیسندن
ماخوذ اولدیغی کسیره مدك.

باغشلاق { فقه. ۱. بخشش و
عطیه ویردیرمك.
۲. عفو و صفح ایتدیرمك.

باغشلاق { فقه. ۱. قارشیلقر
ویرمك، عطیه و
احسان ایلك، بخشش ایتك؛
کندیسه بر بقتك باغشلادی.
۲. آله جفندن واز کچمك،
صرف نظر و ترك ایتك؛ بر
چوق آله جفم واردی لکن با-
غشلادم. ۳. مجازاة و انتقام
ایستکدن کجوب عفو و صفح
ایتك؛ قباحتمی باغشلادی. ۴.
(جناب حق) آلامق، یا شاتمق؛
نه کوزل چوق الله باغشلا-
سین، آناسنه بااسنه باغشلا سین.

باغشلامه س. و:

باغشلایش { س. ۱. باغشلاق
(فعلی، بخشش، انعام،
احسان. ۲. عفو، صفح، مغفرت.

باغشلایچی { ص. ۱. باغشلا-
(یا، انعام، احسان و
انعام ایدن. ۲. عفو ایدن،
مغفرت صاحبی، غفور، رحیم.

باغشلاق { فقه. ربط و بند ایتدیر-
مك؛ دنکری باغلا.

تدیگز می؟

باغلامق { فقه. [اصلی: باغلق]
۱. ایپ اوکا مشابه

شیئرلی طولاشدیروب ربط
ایتك، دوکوم یاغق؛ ایپی
باغلامق؛ ایپی چپوی به باغلامق.
۲. ایپ اوکا مشابه بر شیئله
ر شیئی دیگرینه ویا بر قاج
شیئی بر لکده ربط و بند ایتك؛
دمت باغلامق؛ آغاجی هرکه
باغلامق؛ حیوانی قازیفه باغلا-
مق؛ برینك اللریخی، آياق لرخی
باغلامق. ۳. صارمق، صارغی

کچیرمك؛ باشی، کوزخی، یاره یی
باغلامق؛ باشنه مندیل باغلامق.
۴. طاقق، آصمق، قوشاتمق،
قوشاتمق؛ بله قلیج باغلامق. ۵.
قیامق، سد و بند ایتك؛ قپوی،
صویك مجراسنی باغلامق. ۶.
حاصل و پیدا ایتك، ایدنگك؛
اکین دانه، تخم باغلادی؛ سوت
قایماق باغلادی؛ صولر بوز
باغلامش؛ یاره جراحت باغلا-
دی. ۷. قاوشدیرمق؛ اللریخی
باغلابوب دیوان طورمق. ۸.
تخصیص و تعیین ایتك؛ برینه
معاش، آلیق تعیینات باغلامق.
۹. یاغق، تشکیل ایتك؛ صف

باغلامق. ۱۰. طولابوب بوغچه
ودنگ ایتك؛ اشیایی باغلامش؛
یتاقلری باغلامشلردی. ۱۱.
پرانغه وزنجیره اورمق؛ مجرمینی
باغلامق اصولی ابطال اولندی.
|| باش باغلامق = بریره منسوب
و مربوط اولق، انتساب ایتك.
|| باشی باغلامق = ۱. بر ایشله
مقید ایتك، آواره لکدن قور-

تارمق. ۲. اولندیرمك. || یل
باغلامق = عزم و حصر همت
ایتك؛ خدمتکزه بل باغلام.
|| پنبوق ایلیکیله باغلامق =
موقت برتدیر و چاره بولمق. ||
صاغلام قازیفه باغلامق = صاغلاملا.
شدیرمق. || طاتلی یرنده باغلا.
مق = حسن نتیجه ویرمك. ||
کوز باغلامق = سحر و بوکو
ایتك. || کوتکل باغلامق =
علاقه و تمشق ایتك. || یلکن
باغلامق = (کمی) عزیمته حاضر
لانمق.

باغلامه { س. ۱. باغلامق فعلی.
۲. باغلامق. ۲. بو-
زوق و طنزوره نوعندن تللی
چالغی.

باغلان { یاخود بقالا. س. آنیت
کچی قنادلری قیرمزی
برنوع قاز.

باغلامق { فقه. ربط و بند وقید
اولنق. باغلامق.
== قل. ۱. طوتمق، آیرلهما.
مق؛ بوایشه باغلاندق. ۲.
مجبور و مربوط اولق، تمهد
آلتنه کیرمك. || بصیرتی باغلاندی
= غافل طاوراندی.

باغلداق { س. باغرداق.

باغلی { یا باغلو. ص. ۱. ربط و
قید و بند اولنش، مربوط،
مقید؛ هرکه باغلی آغاج؛ قازیفه
باغلی آت. ۲. سد و بند اولنش،
مسدود؛ باغلی قپو، کچید. ۳.
منوط، علق، متوقف؛ بونك
آکلاشلسی لغت لرینك ییلمسنه
باغلیدر. ۴. معامله زوجیه به
غیرمقتدر || الی آياغی باغلی =

ایستدیکنی یا به میسان. || باشی
باغلی = نشانی، نکاحلی. || بصیرتی
باغلی = غافل. || دیلی باغلی =
دیلر، ابکم. || کوزی باغلی =
ای، بخیر.

باغملق { فقه. ۱. تق. باغلامق. ۲.
{ یاغق کچی } بوگو و سحر
ایتك، افسونله مك؛ کوز باغملق.
{ س. ۱. قورباغه و قاپلومباغه
انواعندن حیوانات مختلفه نك

اسم عمومیسیدر؛ قاپلومباغه
(قاپلومباغه)، فورباغه، طاش
باغه (طوسباغه)، اوتلومباغه،
یشیل باغه و سارله. ۲. قاپلومبا.
غه جنسندن بعض دیکر حیوانلرینك
قبوغی که صدف کچی، لکن
سیاهسی ودها یومشاق اولور.
== ص. بوباغدن معمول؛ باغه
طراق. محفظه و - اثره.

باغی { س. آرباغ، بوگو، افسون.

باغی { ص. عر. ۱. باغیه. [بغی].
{ دن سف. } عاصی، سرکش.
طریق حقدن عدول ایدن؛
فته باغیه.

باغیانه { ص. بغی و سرکشکله
{ ایدیان؛ حرکت باغیانه.
== ح. بغی و سرکشکله؛ باغیا-
نه حرکت ایدیور.

باغیلق { س. بغی، حقدن عدول،
سرکشک.

باقا { س. باغ.

باقاناق { یا باقاناق. س. قیون و
کچی و صغیر کچی حیوا-
ناتک چتال طیرناغی.

باقدرمق { فقه. ۱. باقغه سرق
{ واجبار و یا مساعده

ایتك؛ حرم طرفنه آچلدیغیون
اوبجره دن باقدیرمازلر. ۲. خد-
مت ایتدیرمك، ای اداره ایتدیر.
مك؛ بوآته ای باقدیرملی. ۳.
طیبیه کوسترمك؛ سز کندیکنزه
باقدیرك.

{ یاخو باقیر س. ۱. قیرمزی
یاقر { یه مائل معروف معدن که
اوانی مختلفه اعمالنه وقلای وسا.
رله ایله بالترک پرچ و طونج کچی
معادن مرکبه تشکیله کیر،
نحاس، مس. ۲. باقردن اوانی،
مطخ طاقلری؛ باقرلری قلاجی
یه ویرمك؛ باقر طاقی. ۳. باقر
پاسی، ژنکار؛ بوصحیلر باقر
اولش؛ بویك باقر چالمش.
== ص. باقردن معمول؛ باقر
لکن؛ باقر آچقه = سکه نحاسیه،
فلس احمر؛ باقر قاپلامه. || باقر
پاسی = باقره اکشی برشیء طو-
قدقدمه حاصل اولان یشیل
پاسرکه اصطلاح کیمیاده کبریتیت
نحاس و بین المعوام کوز طاشی
دینلوب، سم قاتلدر. || باقر
چالمق = ژنکار حاصل ایدوب
سم اورمق. || باقر طاشی = مالا.
کیت. || باقر طوزی = زاج
قیریس.

{ س. باقردن قوللی قاب؛
باقر اراج { قویو، کوب، سوت
باقر اراجی.
{ س. باقردن قابلر یابان
باقر چی { صنعتکر، صفار.
{ یاغملق. باغیش،
{ یاغیشق. باغیش.

{ س. (ینه بومعاده اولان
باقلا { عر. «باقلا» دن. سبزه

دیتك اولان «بقله» دن ظن
اولنسی خطادر. [معروف سبزه
که ارکن یتیشوب فاصولیه به
مشابه ایری دانهلری اولور،
وتازه ایکن قبوغیله برابر، قو-
رو سنکده دانهلری یتیروجیوا.
نات ایچون پک مغیدیر، فول؛
سافر باقلاسی = اک ایی جنبی؛
انکلیز باقلاسی = پک اوزونی.
|| آچی باقلا، یهودی باقلاسی
= قبط فولی. || هند باقلاسی =
انقیبه قودقلری کوزل قوقولی
برنخم که هندن کلیر. || باقلایی
ایصلاقمق = سکوت ایتك، کتوم
اولق؛ آغزنده باقلا ایصلائماز
= بوش بوغازدر. || باقلایی
چیقارمق = هر شیئی سرینک.
|| باقلا چیککی = آجیتی یشیل.
|| باقلا دوکک = فاله باققی.
|| باقلاقیری = آتک باقلارنکنی
آکدیرر قیر طوشی.

باقلاوه { س. با؛ باقلاوا.

باقلداق { چقان چوروك دانه؛
بورچاق باغلداغی.

باقلمق { اولنق؛ بورادن دیکزه
باقیلیر. ۲. نظر اعتباره آلتق،
دقت اولنق؛ احباب بیننده اوله
مراسمه باقلاز؛ برباقیله باقیلیرسه
(و) سادمهجه) باقیلیرسه بودها
اییدر. ۳. خدمت اولنق، ادا-
سته سعی و اهتمام اولنق؛ بو
حیوانه ایی باقیلمیور؛ بوچو-
جقلمه باقلمق اقتضا ایدر. ||
یوزینه باقلاز، یوزینه باقیلیرشیء
دکدر = پک چرکیندر.

باقوا (س. ۱. خوردن جوز، بادام و یا قایمقله یا بیلان معروف طائلی: بایه، شام باقلواسی. ۲. باقلوا دایملری شکلی، معین شکلی. = ص. باقلوا شکننده، معین شکننده پارچه لره منقسم.

باقق (مض: باقار. قه. ۱. کورمک اوزره کوزلری عطف وتوجیه ایتک، نظر، نگاه ایتک: نومه باقورسک؟ شوگا باق: باقیدم که کوریم. ۲. اعتبار ایتک، نظر اعتباره آلتی: سز بزم قصورمه باقايک. ۳. تابع اولق، تتبع ایتک، اویق: اوردک قازه باقه رق چاتلار: ایراد صاحبزبانه باقه رق مصارف قبوسنی اوقدر آجايک. ۴. دقت واعتنا ایتک، کوزلری آجق: باقک بولده برشی چیماسون. ۵. مطالعه و تدقیق ایتک: درسه باقیور. ۶. خدمتی کور. مک: بو حیوانه کیم باقیور: ابی باقسلر کوزل برآت اولور. ۷. اعاشه وانفاق ایتک، بسلمک، یکیندیرمک: جولق جوجفنه ابی باقیور: قاریسنه باققدن عاجزدر. ۸. تداوی ایتک: بو خسته به کیم باقیور؟ هروقت باقان طیب کیمدر؟ ۹. دنه مک، معاینه ایتک: باقه دن آلتاز: برایکی کون بنده طورسون باقه بده ایشمه کلیرسه آلیرم: یتکه باقق. ۱۰. آرامتی، طومتی و یا آلتی اوزره تحری و معاینه ایتک: اوه باقغه کیتدیلر: قیزه باقیورلر. ۱۱. (خسته نی)

زیارت ایتک: خسته به باقق شرطدر: خسته یاتیورده کیدوب باقغه وقت بوله مدم. ۱۲. منوط ومتوقف و معلق اولق: بویله ایشل طبیعت به باقار: آرتق او. راسی درایت به باقار. ۱۳. آغزه باقق: برینک سوزینه اهمیت و یروب تابع اولق. ۱۴. اگری باقق: کین و غرضنی اظهار ایتک. ۱۵. ایشنه باقق: کندی ایشله مشغول اولوب بشقه شیئه قاریشماق. ۱۶. ابی باقق: دقت ایتک. ۱۷. درت یانه باقق: کمال احتیاطله حرکت ایتک. ۱۸. فاله باقق: فال آجق. ۱۹. باقه قالمق: شاشقین شاشقین باقق، تحیر. ۲۰. یان باقق، یان یان باقق: کینله، نظر خصوصتله باقق. ۲۱. یوزه باقق: التفات ایتک: یوز. مه باقدی: التفات ایتدی. ۲۲. یوز یوزه باقق: اوتانه جق بر ماجرا اولماق.

باقمق (فط. ۱. کندی اوستنه و یا اطرافنه باقق: با. قنوب طور یوردی. ۲. شاشیر. مق، شاشه قالمق: باقنوب طورما.

باق (ص. عر. ۱. باقیه. ۲. بقاء) دن سف. ۱. دائمی، سرمدی، فنا بولماز: دنیا فانی آخرت باقیدر. ۲. قالان، آرتان. (هرنه قدر قالمق مفهومی متضمن ایسه ده، ینه قالمق فعلیه قوللانیلیر: حسابدن باقی قالان مقدار: ازمنه قدیمه تک آثار باقیه سی. = س. قالان مقدار و یا مبلغ، آلت طرف، مابعد:

باقسی معلوم اوله مدی. = ص. آرتق، بوندن بشقه، آخر: باقی دعا.

باقیچی (ص. باقان، خدمت ایدن، برایشه تقید ایدن. = س. فاله باقان آدم، فالچی، رمال.

باقچیلق (س. فالچیلق، رمالق.

باقیش (س. باقق فعلی و طرزی: بونصل باقیش.

باقیشلی (ص. بردلر باقیشی او. لان: آهو باقیشلی.

باقیشمق (ف. بربرینه باقق.

باقیم (س. ۱. باقه، باقیش، نظر. ۲. مطالعه، تأمل. ۳. پرو. رش، تیمار. ۴. وجه، جهت، صورت: بر باقیه: من جهة.

باقیملی (ص. ابی باقلش، سمیز (حیوان).

بال (س. فا. قورقو، خوف، بیم، احتراز. ل. ابی باک: قورقیان، احتراز ایتن، امین، سالم.

باکره (یا باکر. س. عر. قز اولوب، فصیحی بانک کسریله «بکر» در.)

باکورده (س. عر. مو سمندن اول یتیشن میوه، ترفنده.

باکی (ص. عر. «بکاء» دن سف. ۱. آغلایان، کریان. ۲.

بال (س. ۱. آرنک یا بدیعی معروف طائلی ماده، عسل، انکبین، شهد: آری بالی: سوزلش بال:

یوقاری طوتوب تفاسر ایدن || رتبه بالا = رتبه اولی صنف اولی ایله وزارت بیننده بر رتبه رفیعسه: رتبه بالا رجالدن. = س. قد، قامت بوی. || دو. بالا = ایکی قات.

بالاخره (ص. عر. صوکره، بعده، نهایت، عاقبت: بالاخره نادم اوله جق.

بالابان (یا خود بلبلان. س. بلغارجهدن مأخوذ اولوب لسان مذکورده آتی به دیرلر. ۱. کزدیریلوب اوینا. دیلان آتی: نه طویلاندیکز، بالابانی اوینایور؟ ۲. ایری جته لی انسان و یا حیوان: بالا. بان آدم، طوغان. ۳. بیوک طاول طوقاغی.

بالابانلا شتمق (فل. و:

بالابانلا شتمق (فل. ۱. اریلشتمک و شیشمان اولق. ۲. اقردی بی آغزه چیکینیوب سرخوش کبی سولیک.

بالا تر (ص. فا. دها و یا پک یوکسک و رفیع، اعلا.

بالا تفاق (ص. عر. ب = حرف جر. ال = حرف تعریف. اتفاق = اویشمق) اویشهرق، اتفاق و اتحاد برله، متفقاً، متحداً: پینلرنده بالاتفاق بوایشه قرار ویرمشلر.

بالار (س. اینجه تخته، پداوره.

بالا (ص. فا. یوکسک یوقاری، زیر و پست مقابلی، عالی، رفیع: قد بالا = یوکسک بوی. || بالا پرواز = کندیخی اولدیقندن

اورتاقلق (اورتاققله، اورتاقلا. شه، اورتاقق ایدره، برلشهرک: اصناف پینلرنده بالاشترک بر فابریقه آچدیلر.

بالا التزام (ص. عر. ب = حرف جر. ال = حرف تعریف. التزام = ایش ایدنمه) ایش ایدنهرک، صورت مخصوص، صده، قصد و نیتله: بالتزام بوی ایشی بوقدر اوزاتدی.

بالبداهه (ص. عر. ب = حرف جر. ال = حرف تعریف. بداهت = دوشوغه دن و بردن بره یا قتی: دوشوغه کزین، درحال، آنیده، بداهه، ارنجالا: بالبداهه شو قطعه نی سولیدی.

بالتمام (ص. عر. ب = حرف جر. ال = حرف تعریف. تمام = بتون) تمامیه، تکمیل، بتون: مطلوبی بالتام آلدی.

بالجمله (ص. عر. ب = حرف جر. ال = حرف تعریف. جمله = هب) هب، بتون: بالجمله اسباب سفریه نی تدارک ایتدیلر.

بالچاق (یا خود بارچاق. س. قلیج قبضه سنک سپری.

بالچیق (یا بالچق. س. ۱. یایشقان و آیانغی طوتار چامور، اوزلی طوبراق، چو ملکیچی و لوله چی چاموری، صلصال. ۲. علی الاطلاق چامور. || بالچیق خرما (ص. کبی) = زنبیل ایچنده باصلش طوب خرما.

بالخیر (ص. عر. ب = حرف جر. ال = حرف تعریف. خیر = ایسک) ایسکله، ایسکه، خیر. لیسيله: الله موفق بالخیر ایلیه.

بالدق { س. قلع قولانك حلقه - سي }

بالدران { ياخود بالدران. س. آغو اوتي، شوكران، طعما. صو بالدراني = رزنه. كوچك بالدران = تفت [نبات]. }

بالدرغان { س. حلتيت، انكدان [Assa foetida. فر.] }

بالدفعات { ح. عر. (ب = حرف تعريف. دفعات = كرهل [دفعاتله، مكرراً.] }

بالدير { س. ۱. ساقك بوتی، قبا اتي. ۲. ساق، ديز ايله آياغك بيلكي حكمنده اولان اويناق بری آره سنده كي عضو؛ بالدير سيكيري = وتر عرقوب؛ بالدير كميكاري = عضو مذكوري تركيب ايدن ابكي كيك، عظمين ساق، دودوك قلمی ايله اينجيك. || بالديري چيلاق = اسافلدن آدم، آياق طاقي، اوباش. || قايش بالديري = چيوپك. || بالديري قره = شعر الفول، كریزه، پرسیا و شان [نبات]. }

بالدیراق { س. طون و شلوار پاجه سی، بالديره كلن بری. }

بالديران { بالديرغان. با: بالدران، بالدرغان. }

بالدیز { س. زوجه نك همشیره سی. }

بالذات { ح. عر. (ب = حرف جر. ال = حرف تعريف. ذات = اوز) كندیسی، وكيل تعین وارسال اتمیه رك: بالذات قالقوب زیارتمه كلدی؛ محكمه یه

بالطه سی = حجامت اتمكه مخصوص كوچك آلت جارحه. || مرانغوز بالطه سی = نخته كسمكه مخصوص كوچك بالطه شكندنه آلت. }

بالطه جی { س. ۱. سرای خدمه. سنك برصنف مخصوص صی. ۲. بالطه ايله كیدن حریق مأمورلی. }

بالطه لامق { فت. ۱. بالطه ايله كسمك: بو اورمانی هیچ بالطه لامامشله؛ بو آغاجی بالطه لاملی. ۲. ييتمق، دويرمك، خراب اتمك: اسكي اوی بالطه لادیلر. ۳. قیروب كچيرمك، برباد اتمك. ۴. حجامت اتمك. }

بالطه لق { س. اهاليك محروقات كسمه لرینه تخصیص اولمش و رسمدن مستثنا كوپك اورمان و قورلیق. }

بالطه لی { ص. يولدن موانعی كسوب دفع اتمك ايچون بالطه لی حامل (عسكر). بالبع { ص. عر. ۱. بالغه. ۲. ايريشمش، واصل: سنی یتشه بالغ اولدی. ۳. سن رشد و بلوغه واصل اولان: ابكي اوغلندن بری بالغ وديكري صبيدر؛ جاريه بالغه. ۳. واران، بر مقداری بولان (مبلغ): معاشی اوج بيك غروشه بالغ اولدی. ۴. نهايت مرتبه یی بولان، فائق، كامل: حكمت بالغه، قدرت بالغه. ۵. س. يكون، مجموع. || بالغا مبالغ = مع زیاده، فراخ فراخ. }

بالغم { س. با: بلغم. بالغم سی = حجامت اتمكه مخصوص كوچك آلت جارحه. || مرانغوز بالطه سی = نخته كسمكه مخصوص كوچك بالطه شكندنه آلت. }

بالغم { س. با: بلغم. بالغم سی = حجامت اتمكه مخصوص كوچك آلت جارحه. || مرانغوز بالطه سی = نخته كسمكه مخصوص كوچك بالطه شكندنه آلت. }

بالفعل { ح. عر. (ب = حرف جر. ال = حرف تعريف. فعل = ايش) فعلاً، حقیقه، قوه ده و يا اعتباری اولیه رق: بالفعل خدمت عسكریده بوانانلر. }

بالق { بالقیل و سائر. با: بالق و سائر. }

بالقان { س. صارب و مسلسل ویا اورمانله مستور طاغ، سلسله جبال. = سخ. روم ایلی قطعه سنی غربدن شرقه شق ایدن سلسله جبال كه بوكا اضنا. فته قطعه مذكوره یه بالقان شبه جزیره سی دینور. }

بالقالنق { ص. بالقانلری حاوی، طاغلق: بالقالنق بر رددر. }

بالقون { س. [Baleon. فر.] اوستی آجیق و ككیشجه شه نشین. }

بالكلیه { ح. عر. (ب = حرف جر. ال = حرف تعريف. کلیت = عمومیت. بتونلك [بتون بتونه، کلیاً.] }

باللاند پر مق { فت. ۱. بال كبی ۲. قویولا شدیروب لزوجت پیدا ایتدیرمك. ۳. مج. چوق مدح و كوزل توصیف ایدوب ایزند. یرمك: تعریف ایدركن او قدر بالاندیردی كه آغز مژك صوینی آیتدی. }

بالا تلمق { فط. ۱. بال كبی طاتلی اولمق، طاتیللا شتمق. ۲. (میوه نك) عصاره سی چیقوب طوگمق، لزوجت پیدا اتمك، جیویقلا شتمق. }

بالله { ح. عر. (ب = ادات قسم. الله = لفظه جلال) حق تعالی حق یون: بالله العظيم، بالله الكریم. }

باللی { ص. بال ايله یابلیش، بال سوراش، معسل. }

بالماء { ح. عر. (ب = حرف جر. ال = حرف تعريف. ماء = صو) كیم. صوبی ویا مولد المائی حاوی ترکیبات كیمیویه اصطلاحاتنه كیره رك یونانی Hydro تعبیری ترجمه ایدر: بالماء حا. مض حديد كیانوس (Acide ferrocyanhydrique). }

بالمشاهده { ح. عر. (ب = حرف تعريف. مشاهده = كورمه) كوره رك، معاينه ایدر. رك، رأى العين كورمكه. }

بالمساسبه { ح. عر. (ب = حرف تعريف. مناسبه = م) بر منا. سبتله، بر تقریبه. }

بالمواجهه { ح. عر. (ب = حرف تعريف. مواجهه = يوزلشمه، يوزلشدیرمه) يوزلشهرك، يوز. لشدیره رك، روبرو. }

بالنه { س. [Baleine. فر.] قادیرغه بالیغی كه بالیق دینكله برابر مملی حیواناتدندر، قیطاس. ۲. بو حیوانك ساز كبی اوزون كيككری كه فیل دیشی كبی مواد مختلفه اعمالنه یارار. ۳. بونك انجه و یاصی پروازلری كه قادین اثوابك كوكسی دوز طوتدیرمق ایچون

بالونجی { س. بالون قوللانان، بالونله هوایه قالقان آدم. بالونجیق { س. بالون اعمال و استعمال ایدمك

ایچنه ديكیلب و قورسه یه قونور. { س. [Balo. آ. ۱. بالق] فرانغه رقص: بالو اوینا. مق. ۲. رقص اتمك اوزره اولسان عمومی ویا خصوصی اجتماع، و بونك ایچون اولسان دعوت و جمیت: بو اقام فلان یرده بالو واردر؛ بالویه كیتمك؛ بالو ویرمك = بالو جمیتی تشکیل ایدوب دعوت اتمك؛ ماسكلی بالو = مدعوینك یوزلری تقابلی كیتمكه مجبور اولدقلری قبالی رقص: آجیق بالو = تقابیز كیدیانی. }

بالواسطه { ح. عر. (ب = حرف تعريف. واسطه = آراهه كیرن) برینی آراهه قویه رق، برینك توسطله، طوغریدن طوغری به اولیه رق: بالواسطه كندیسنه مراجعت ایتدم. }

بالون { س. [Ballon. فر.] ۱. هوادن خفیف بر غاز قونیه هواده یوقاری یه قالقان مخترعه كه مذكور غازی حاوی بیوك و خفیف بر محفظه ايله اوکا مربوط آدمرك او تورمنه مخصوص صندال كبی بر سبتدن مرکبدر، سفینه الهوا. ۲. چوقق او بونجاغی قیلندن غازله مملو هواده طورور لا. ستیقدن طوب. }

بالونجی { س. بالون قوللانان، بالونله هوایه قالقان آدم. بالونجیق { س. بالون اعمال و استعمال ایدمك

بالونجیق { س. بالون اعمال و استعمال ایدمك

صنعتی؛ بالون هوا به قائم مقامی.
بالیق { یاخود بالی. س. دکنیز و کول و نهرلده هوا پرینه صوابه تیش ایدر حیوانات مختلفه ک اسم عمومیسیدر، سگ، ماهی؛ دکنیز بالی، طائی صو بالی. — بالیق جفتند اولیوب مهلی اولدقنری حاله صو ک ایچنده یاشایان بعض حیواناته دخی اطلاق اولنور، قادیغه بالی کی. || آت بالی = صوابیری. || آطه بالی = قادیغه بالی. || آتی بالی = فرانسه ده Plaque دینل برجنس حیوان بحری. || آق، آلا بالیق = برنوع بالیق. || بالیق آوی = صید ماهی؛ بالیق آو جی = بالیجی. || بالیق تلی = تارین اولدیغی حاله اعضاسی الله مستور وانی صبی (شخص). || بالیق اونی = باهیزهره دینل بر جنس نبات؛ بالیقنری صید ایتکه مخصوص بر ترکیب. || بالیق صبری = اورته می بوکسکجه محب یول. || بالیق نفسی = اسپریت. || بالیق یاغی = مورینه بالیقندن چیقان و سیرمهک ایچون ایچیلن یاغ.
بالیقچی { س. بالیق طوفان و بالیقچی { صانان آدم، بالیق آویسی، صیاد.
بالیقچیل { س. طوره انواعندن بالیقچیل { بالیقله یکنیز برنوع قوش، بوتیمار، ابو الحزین، سیطر.
بالیقچیل { س. بالیقچی صنعتی، صید ماهی.
بالیقچین { س. بالیق بر بر جنس (کوچک دکنیز قوننی.

بالیقخانه { س. ۱. بالیق حفظنه بالیقخانه { مخصوص بیوک لیوار. ۲. صید ماهی امینک ادره. ۳. صیعامتی.
بالیقلامق { قل. (سیکیز) بالیق صیعامتی.
بالیقلاوه { یا بالیقلاغه. س. دکنیز و یا کوکک بالیق یا. ناغی اولان جهتی، ساحلی.
بالیقماق { قل. بالیق بولی کی بالیقماق { پارلاماق.
بالین { س. قا. یا صیدی. = تر. اسکله پرینه قولانیلیر یورارلاق یا صیدی.
بالیوز { س. غایت ابری چکچ. بالیوز { س. یاخود:
بالیوس { س. (فر. Bailli) و قتله آوزویا دولنک سفرا و بیوک قونسلوسلریله جنرال و امیرال کی کبراسته ویرلن اسندر.
بالیه { س. (ایتا. Balla) بزه صا. (ریلی صبی باغلانش امتعه تجاریه دنگی.
بالیه مری { س. (موجدی اولان مسادر. غلط فاحش اوله رق «بالیز» یازیلوب، هریشی قاری و عربی براسله تسمیه یی مدار ظرافت عد ایدن کهنه کتابک بری طرفندن «عل نیمخورد» ده ترجمه اولندیغی منهوردر) اسکی برجنس طوب.
بان { د. «با» ایله باشلایان بعض (صفتلرک باشنه کلرب مبالغه بیان ایدر: بام باشقه = برشیه بکزه مزه.
بام { س. قا. طام، چاق. ذ. ولس.
بام تلی { س. (قا. «بام» دن مأ. خوددرکه صقال دیمکدر) ۱. آلت طوداغک آلتنده کی قیلار. ۲. سازک الک قالین سس ویرن تلی. || بام تلنه باصمق = حد تلند بر مک.
بامیه { س. عن اصل سوداندن کله معروف سبزه: آماسیه بامیه سی = قوریسی یکن بر جنس کوچک دانه لیلی. || هذب میه. سی = لیف قباغی نوعندن بر نبات.
بان { س. س. عر. صورقون سوکو. دی، صفصاف: بان آغاجی. || بان اونی یاخود باک اونی = فارسیده «بنک»، عربیده اوندن مأخوذ اوله رق پنج و فرانز. جهده دخی Banag دینان بر نبات طی، که نخعی سرملک ویرر.
بان { س. و قتله اسقلاونیه و مجا. رستان جهتلنده سنجاغ بکرینه و کوچک برنسلرینه ویرلن عنواندر. الیوم اوجهلرده بعض یرله (بانات) یعنی بانلق نامی ویریلیور.
بان { د. قا. «جی» معناسیله بعض (اسماء فارسیه به التحاق ایدوب، اسماء مشتقه تشکیل ایدر: باغان = باغی، پاسبان = بکچی کی.
بانبل { س. قره یازیلی قرمزی (برکوچک بوجک، اوج اوج بوجکی، زروح. || بانبل اونی = سیکیل اونی.

باندربول { س. (فر. Banderole) تحت انحصارده بولنان توتون و سائره پاکتلیرینه یاپیشدیریلان تامغالی کاغذ.
باندیره { یاخود باندیره. س. (ایتا. Bandiera) اجنبی بایرا. غی، سنجاغی: فرانز باندیره لی بر کمی. || بر اجنبی دولتنک باندیره سی آلتنه کیرمه = او دولتنک تابعیتی قبول و تحت حمایه سنه دخول ایتک.
باندیه { یاخود باندو. س. (ایتا. Banda) اینجه ساز ویا عسکری موسیقه طاقی: بر باندیه موسیقه.
باندیرمق { فته. صولی شیکک ایچنده بر اقوب ایصلا. دهرق یومشامق.
باندیرمه { س. یکیز ایچنده باندیرلش جوز صو. جوخی.
بانقر { مه. هونکور هونکور (آغلانغی و سس و کوردلی ایله اولان سائر افعالی تصویر ایچون مکرر قولانیلیر: بانقر بانقر آغلادی.
بانقنوط { س. (نکا. Bank-note) بانقه قائمه سی، هر مملکتده ملی بانقه نک آتجه مقا. منده تداول ایتک اوزره چیقار. دینی مختلف مقدار و قیمتی قائمه نقدیه.
بانقه { س. (فر. Banque). ایتالیانجه. دن عدد ایتک خطا در، زبرا ایتالیانجه سی بانقو Banco (در) بیوک شرکت ویا اداره صرافیه: عثمانی بانقه سی؛ بانقه معاملاتی.
بانک { س. فا. سس، صدا، آواز. || بانک نماز = اذان.
بانکر { س. (فر. Banquier) بانقه صاحبی، بر بانقه اداره ایدن بیوک صراف.
بانمق { فته. صولی شیکه باصدیروب یومشامق: اتمکی ات صو. ینه بانمق.
بانو { س. قا. بیوک قادی، خاتون، خانم. ذ.
بانیه { یا: بانیق.
بانی { ص. عر. «بناء» دن سف. بناوتاسیس ایدن، مؤسس: چلی سلطان محمد خان حضرتلری بحق بانی ثانی دولتدر.
بانیق { یا بانیه ویا بانه. س. (ایتا. Bagno) ۱. حمام، صوبه کیرمه مخصوص طبیعی ویا صنعی محل، صحاق، صوثوق، کو. کوردلی، چلیکی بانو؛ بانویه کیرمه. ۲. حمامه کیرمه، استحمام: اطبا هر صباح بانو ایتکی توصیه ایدیلور؛ کوکورد، کپک بانویسی اینی کلیور. — تعیم صورتیله صویک غیری حتمده ده مستملدر: قوم بانو. سی، کونش بانویسی. ۳. استحمامه مخصوص قاب: چنقودن بانو، جوجق بانویسی.
باو باب { س. (سودان السنه. سندن) آفریقای وسطیده یتیشیر برجنس آغاج. که کره ارض اشجار موجوده. سنک الک بیوکیدر.
باو بابیه { ص. عر. نبا. فصیله. باو بابیه «آفا» ذکر

اولنان آغاج جنسندن اولان اشجار.
باولی { یا باولو. س. ۱. آرچیلرک کوپکاری آیشدیرمق ایچون قولاندقنری نوگدن ساخته قوش. ۲. آلیشیق طوغان یاورسی.
باولیمق { فته. (زاغاری) باولی ایله تربیه ایتک.
باه { س. عر. شهرت.
باهر { ص. عر. ذ. باهره. («بهر» دن سف. ۱. ظاهر، عیان: آثار باهره؛ علا. مات باهره. ۲. پارلاق، کوزل. باهنامه { س. قا. شهرت انگیز تعریف و رسملری حاوی مستحجن مجموعه.
باهی { ص. عر. ذ. باهیه. شهرته منسوب و متعلق: قوه باهیه.
بای { س. قا. (تر. «بك» دن مأخوذ اولسی تحتلدر) زنکین، غنی، مقول، توانکر: بای وکدا = زنکین فقیر جمله سی.
بایات { یاخود بیات. ص. ۱. اتمش، تازه نک ضدی، بایات اکک. ۲. اسکی، موده سی کیمش، آرتق قوللانیلاز: بایات مال، اشیا. ۳. طاندز، لذت، صو. ثوق. || دکان بایادی = اسکیدن دکانه قالوب صالکیان قوراده اشیا.
بایاتلامق { فته. بر اقوب اسکیتک: صونی بایاتلامالی.
بایاتلامق { قل. بایات اولمق، اسکیتک: اسکیتک تازه کی

وطراوت و لطافتی کچمک، بایا.
غیلا شقی: بواتمک بایانلامش.
بایاغی { ص. با: ییاغی.

بایِ حال { ح. عر. } = حرف جر. ای
= هر خانگی. حال = م. هر
حالده، بهمه حال، هر فصل اولسه.
بایر { س. آز اینیشلی بر، سطح
مائل، طاغیرک انکرنده کی
بایرلرک جمله سنی باغه تحویل
ایتمشدر. || بایرقوشی = بایرجین
دخی دینان بر جنس قوش.
|| قرق بایر = حیوانات مجتره نیک
اوچجی معده سی. || بایر طوربی =
بهارلی وایری بر نوع طوب.
و مج. قبا و تربیه سز آدم.

بایراق { یاخود بیراق. س. او.
} زون برصاپک اوچنه
مربوط و دولتشک علامت
مخصوصه سنی حاوی دیک مخصوص.
صده مربع ویا مستطیل الشکل
بز، علم، رایت، باندیره: عثمانلی
بایراغی، فرانز بایراغی. [الد
طوتیلان ویا طوتیله بینه مخصوص
اولوب، برره صانجلان بیوکنه
سانجاق ولواء دیرلر. ۲. اسکی
تعبیرات عسکریده] طاوور:
بر بایراق عسکر. || بایراق آجق
= عسکر طوبلامق. || بایراق
آلتی = خیمه کاه، اوردو کاه. ||
بایراق طونامه سی و آلا ی بایرا.
قلری = کیلرک شلک کولرنده
آجدقلری مختلف اللون پارچه لر.
|| بایراق عسکری = نفیر عام.
بایراقدار { یا بیراقدار. س.
[تر. بایراق. قا.
داشت = طوتمق. ترکیب سقیم.

طوغریسی [مدار] ۱. عسکرده
بایراغی حامل اولان نفر یا چا.
وش ویا ضابط. ۲. جنکاور
و حربه کیدر برقبیله نیک ریسی:
اشقودره مالیسورلر نیک بایرا.
قدارلری.

بایراقلی { ص. بایراغی حامل
اولان: اجنبی بایراقلی
برکی. || الی بایراقلی = علنی
و مشهور ادب سز.

بایرام { یاخود بیرام. س. بر
دینده مبارک عدا لنان
کون، عید: شکر بایرامی =
عید فطر؛ قربان بایرامی، حا.
جیلر بایرامی = عید اضحی؛ مو.
سویلرک قامش، خورنیز بایرامی.
|| مج. مسرت، شلک، شهر آیین:
بایرام ایتمک = اجرای شهر آیین
واظهار مسرت ایتمک. || قره
بایرام = یأس و ماتم کونی.

بایراملا شتمق { فش. ۱. بربرینه
ایتمک، معایده ایتمک. ۲. تبریک
عید مقامنده اویشتمک.

بایراملق { ص. بایرامه مخصوص:
بایراملق اثواب. =
س. بایرام هدیه سی، بخششی.

بایرجق { س. گوندراک اوچنده کی
باغ.

بایرجچین { س. بایر قوشی.

بایرهمسی { ص. بایره بکزر، آز
مائل: بایرهمسی بریر.

بایرهمق { فل. [«بای» دن]
زنکین اولمق، وسعت
و قدرت حاصل ایتمک: یوقسول
بایرهم چنانغی بایرماز.

بایصونغور { س. برجس بیر.
تیجی قوش.

بایس { ص. عر. [«بیس» دن سه.]
صانان، صایبسی، بیس
وفروختایدن.

بایغین { ص. ۱. بایلش، کندیندن
کچمش، مغشی، بخشود.
۲. کوششک. مجالسز، جانسز.
۳. صولوق، فرسز، سولیوک.
۴. تخمور، مستانه (کوز).

بایغیندی { س. اییک بوچکیر نیک
چالی یه چیه میوب
قوزه یا به ماملری.

بایغینلق { س. ۱. بایلش وکند.
یندن کچمش آدمک
حالی، غشی. ۲. کوششک، مجا.
لسزلق. ۳. اکثریا آچلسقندن
کن برکونه معده کوششکی. ۴.
صوسزلق.

بایقال { س. تانارستانده بولسان
بیان قیصراغی.

بایقره { یا بیقرا. س. کرکس
نوعندن بیرتیجی برقوش.

بایقوش { س. قوقوماو قوشی،
بوم.

بایلمتمق { فت. ۱. بایلسنی موجب
اولمق، کندیندن کچیر.
مک: آباغنی کیمک ایچون کندیسنی
قلور و فورمله بایلتدیلر؛ بزیکو.
له دن بایلتدی. ۲. صولدرمق:
بو چیمکاری کونشده براقوب
بایلمتشکر.

بایلدی { امام بایلدی. با: امام.

بایلق { س. ۱. زنکینلک، وسعت
و قدرت. ۲. دول یتاغی،
رحم.

بایلق { فل. ۱. کندیننی غائب ایتمک،
کندیندن کچمک، غشی
اولمق: کوموردن بایلشیدی.

۲. صولوق = بوچیمکار بایلمشدر.
۳. چوق سومک، خوشه کیمک:
بو آتک یوروشنه بایلیم. ۴.
چوق کولمک، یورلق، وسائرده دن
کنایه اولور: کوله دن بایلدق؛
یوریمه دن بایلدق؛ صوسزلقدن
بایله جم. [برله استمزا ایچون
«آمان بایلیه ییم» ترکیبی ده قوللا.
نیلیر.]

بایله { س. بایلق فعلی. با: بایلق.

بایلق { فت. ۱. درمان براقامق،
درمانسز برافیق. ۲.
افسانه و افسونه آلداتمق، بوگو
ایتمک. مر.

بایر { س. فا. قیلانه مشابه واوندن
بیوک ویک بیرتیجی برجانورکه
هندستانده و آفریقاده بولنور.
پوستی پول پول اولوب، کوزل
پوستکی اولور.

بایرلیمک { فل. بیر کی قوریلوب
قارامق. [«بایرلیمک»
دیه تلفظ اولنور.]

بایرک { س. ۱. کوچیک چوجق.
و مج. چوجق مشربنده

اولان. ۲. چوجق او یونجیاغی
قییلندن یا به چوجق ویا کاین
وسائر و مج. چوق سوسلی: صانکه
بر بیک. || بزدن بیک = برایشه
یاراماز خیرسز آدم. || صقاللی
بیک = سنجه بیوک و عقل و تدبیر.

جه طفل حالده اولان آدم. ||
کوز بیک = کوزک اورته سی که
ایچنده باقان آدمک رسمی کو.
رینور، قره العین، مردمک
چشم؛ و مج. بیک عزیز و سوزکیلی
شخص: آکوزمک بیک. [تحبیب
تعبیریدر.]

بایر { س. چهره رنگی، بکز:
کندیسنده بت بکز قالما.

مشیدی. = ص. با: بد.

بیت { س. با: بیت.

بیت { س. فا. [زبازدی: بوت]
بیت { مشرک لک عبادت ایتدکری
رسم ویا هیکل، صنم، وثن. ||
مج. ۱. دلبر، بک کوزل شخص.
۲. لقردی بینر و طور وادادن
محروم اولورق جانسز بت کی
طوران آدم.

بتاریه { س. با: بتاریه.

بتاق { بتاقق. با: بتاق و سائرده.

بپرسست { س. ص. فا. [بت = صنم،
پرستن = طابق.]
زبازدی: بوت پرست. [صنفه
طاپان مشرک، عبده اوئاندن
آدم، وثنی.

بپرسستلک { س. بت و صنفه طا.
پان آدمک حالی و
دین و اعتقادی، شرک، کفر.

بپراش { س. فا. بت و صنم او یوب
پایان آدم.

بسخانه { س. فا. [بت = صنم. خانه
] = او [بتپرست لک عبادت
ایتدکری اوئانه مخصوص بنا،
بتپرست معبدی.

بتخصیص { ح. عر. اب = حرف
جر. تخصیص =
خصوصیلک [باخصوص، علی
الخصوص، هله.

بت { س. فا. [«بت» دن مخفف]
دها کوتی، دها فنا: او ای
دکدی، بو اوندن بتدر. =
س. دها کوتی حال: بتربنه
اوغرامق؛ الله بتردن صاقلاسین.

بت { س. عر. کیمه، قطع. ز. ||
بت { جرا. بتراعضو = اعضاء

بدنن برینک کسلی عملیاتی.
بتیرمک { بتشدیرمک، بتشمک و
سائرده. با: بتیرمک و
سائرده.

بتسگده { س. فا. [بت = صنم.
] = گد خانه [بتپرست لک
عبادتخانه سی، بتخانه.

بتامیه { ح. عر. [منکر ایچون] و:

بتامیه { ح. عر. [ب = حرف جر.
] تمام = بتون. ها = اونک.
- مؤنث وجع ایچون.] تمامیه،
بتون، تکمیل، هپ.

بتیمک { فل. با: بتیمک.

بتول { ص. عر. ارککلردن
منقطع (قادی). - بو
صفتی حائر اولدیفیچون حضرت
مریم (عم) و نساء ملت اسلامیه
پننده ممتازی حیدله حضرت
فاطمه الزهراء رضی الله عنهایه
اطلاق اولنور.

بتون { یاخود بؤتون. ص. ۱.
هپ، جمیع، جمله، کافه،
تکمیل: بتون عالم، بتون خلق،
بتون انسانلر، بتون کون. ۲.

یاریم ویا پارچه اولیان، تام:
بتون بر قیون، بتون المیا،
بتون صابی = عدد تام. ۳.
یکپاره، صوم: مر مردن بتون
بر ستون. ۴. انگز، یکپاره
کی چورلنز، دیک و سرت:

بتون اندام، بتون خوی. =
س. مجموع، تکمیل: قیونیک
بتونی آلمق. = ح. مجموعاً. کافه
تمامیه، هپ. [اکثریا مکرر:]
او بتون بتون باتدی: ایشمز

بتون بتون خراب اولدی. ||
بستون (بؤس بؤتون) = کاملاً،

تماميله. كلاً. || بتون بتونه =
كاملاً، اساساً، كلياً.

بَتُونَلَمَك { يا بتونه مك. قه.
اكسيك و نقصاني
برينه كتيروب تماملق، تكميل
ايتك.

بَتَوِي { با: يتوي.

بَتِي { بتيك، بتيكجي. با: يتي و
بَتِي { سائر.

بَث { سذ. عر. ۱. طاعنه،
{ صاجه، نشر. ۲. اظهار،
فالش اتمه. { بث شكوي تعبير
بو ايكنجي معنا ايله اوله بيلير، كه
او حالده بث وشكوي دينلي
غلطدر. ياخود «انما اشكوي
وحزني الى الله» آيت كريمه سندن
حزن وكدر معنا سيله مأخوذ
اوله رق «بثي شكوي» يعني حزن
وكدر دن شكايه تعبير دن غلطدر.
هر حالده تحريفه اوغرامش بر
تعبيردر. }

بَثَر { سذ. عر. و:

بَثَر { سذ. عر. ج: بشور. ط. بر
بَثَر { نوع كوچك سيويجه. ||
بَثَر رديه، بَثَر خبيثه = چيقدني
يري قانغرن ايدر مهلك بر
سيويجه.

بَج { سذ. { بجارجه دن } وقتيله
{ ويانه شهرينه وريبن اسمدر.
|| بَج اوردكي = مرجان كوزلي
سياه بر نوع اوردك. || بَج
طاوغني = هندي ايله سوكون
آره سنده برجنس طير مانوس كه
اصل يري سودان اولوب،
استانبوله ويانه دن كتيملكه بو

اسمه شهرت بولشدرد، غرغره.
{ فر. Pintade } || بَج لاوله.
سي = اوردكك صيواني نوعي.
بَجَا { ص. فا. } ب = حرف الصاق.
{ جا = ير } يرنده اولان، منا.
سب، لايق، شايسته. || نابجا =
مناسبستز، نامعمل، ناسزا.

بَجَاق { س. با: باق.

بَجَاش { س. فا. { اصلي يانك
{ قحيله بجايش يعني اونك
برينه معنا سيله بزجه مستعمل
وكنيه دفترنده كي قيدون مستعار
بر تعبير اولوب فارسيله قوللا.
نماز } ايكي مأمورك مبادله
مأموريت اتمسي، كندني طبلريله
هر يري ديكرينك برينه نصب
اولغسي: بجايش اولدي، بجايشي
اجرا ايدلدي.

بَجَد { س. عصارفردن كوچك بر
بَجَد { قوش كه اونسي بوكله يه
بكرز: بجد قوش.

بَجَرَمَك { قه. ۱. اجرا وتسويه
ايتديرمك، برينك
ايثني يتيرتمك. ۲. قتل ايتدير.
مك: طوتيلان خيسدودلري
بجرتمش.

بَجَرَمَك { ب. ۱. حسن تسويه
اوللق، موفقيته اجرا
اوللق: او ايش بجريله مدي.
۲. بَج. قتل واعدام اوللق.

بَجَرَمَك { قه. ۱. كوزلكه
اجرا وتسويه ايتك،
حسن تسويه موفق اولق:
بو ايشي بجريله جكميسكز، او
آدم بر ايش بجره ميور. ۲. بَج.
قتل واعدام ايتك.

بَجَرِيك { س. حسن تسويه، مو.
{ فقيت، كاركذارلق.

بَجَرِيكْسَر { ص. لندن ايش
اوله ماز، عاجز.

بَجَرِيكْسَر لَك { س. لندن ايش
كسه مامه، بر
ايشه موفق اوله مامه، بجز.

بَجَرِيكَلِي { ص. لندن ايش كاير،
طوتديني ايشده
موفق اولور، كاركذار.

بَجِيل { س. ۱. آشيقي كمينك
{ آلتند بوانور بر كوچك
كملك. مر. ۲. بو كيكله اوينا.
نيلان بر زار اوپوني.

بَجِيلْغَان { س. آتآك آياغنده چيقان
{ اوكلماز بر چاتلاق و
ياره. = ص. ۱. بويله بر ياره سي
اولان (آت). ۲. اوكلماز،
مهلك (ياره).

بَجِين { س. خيار ارمني، قناه يري،
{ سولوكلي بخجار (نبات).

بَجَاق { س. با: بياق.

بَجَمَك { بچي، بچيم. با: بچمك
{ وسائر.

بُجُوق { ياخود بچق ويا بوچوق.
{ س. «بچمك» دن }
ياريم، نصف، نيم: بر بچوق،
بش بچوق. { دائماً بر عدد
تامله برابر قوللايلوب، بالكز
قوللالق ايجاب ايتديكنده
ياريم دينلير. } || آز بچق، ياري
بچوق = جزئيه، بر مقدار. عو.
بُجَار { سذ. ج. عر. قه. بجز.
{ با: بجز. { بجز، بجار و
بجزكي. }

بُجُث { سذ. عر. ج: بجاث. ۱.
{ بر شيء حقنده اطرافيله
سوز سويلوب حقيقي آراشدرد.
مه: مدنيت اسلاميه دن بخت
ايدوردك: فنونك ترقيات
اخيره سندن بخت آچلدي. ۲.
سوز منازعه سي، معارضه،
مباحثه: بو آدم بچي چوق
سويور: بعض اعتقادات حقنده
بخشه كيريشديلر. ۳. بر ماده
حقنده كي تفصيلات، مسئله:
حكمت طبيعيه ده صدا بچي:
عقايدده قدر بچي. ۴. بر ادعا
اوزرينه سوزي طوغري چيقان
طرفندن قزائلق اوزره بر
مكافات تعييني، اوكدول: بويله
اولديغه بخت ايدرم: بچي قزاندني:
بخشه كيرشم. { بو دردنجي
معنا لسائمه مخصوصدر. }

بُجَر { سذ. عر. ج: بجزور، بجار،
بجار، بجز. ۱. دكيز، دريا،
يم: بجز سفيد = آف دكيز: بجز
سياه = قره دكيز: بجز احمر =
قزبل دكيز، شاب دكيزي. ۲.
بيوك نهر ويا كول: بجز نبل،
بجز جيون، بجز آزال. ۳. د. شعر
وزني: بجز رجز، بجز رمل.
۴. بجز مكتسبات عليه وقيه.
سبك پايان وكنساري اولميان،
متبجر آدم: ابن سينا بر بجزدر.
|| بجز محيط = بيوك دكيز، طيش
دكيز، اوقيانوس.

بُجَرَا { ح. عر. دكيزدن، دكيز
{ طريقيله، برآ مقابلي:
سلانيكه برآده كيديلير بجزر آده.
{ سذ. عر. ۱. ط. خسته.
{ لك لك آغر و تهلكلي
وقتي ويا مخاطره لي صدمه سي.

بُجَرِي { سذ. عر. ۱. بجزريه. ۱.
{ دكيزه منسوب و متعلق:
نباتات بجزريه: بجزري حيوانلر.
۲. كمچيلكه و فن ملاحظه ياخود
سفائن حريميه دن مركب دونمايه
منسوب و متعلق: فنون بجزريه،
عساكر بجزريه.

بُجَرِي { س. دكيز اوردكنك بر
نوعي.

بُجَرِي { سذ. عر. ۱. بجزريه. ۱.
{ دكيزه منسوب و متعلق:
نباتات بجزريه: بجزري حيوانلر.
۲. كمچيلكه و فن ملاحظه ياخود
سفائن حريميه دن مركب دونمايه
منسوب و متعلق: فنون بجزريه،
عساكر بجزريه.

بُجَرِي { س. دكيز اوردكنك بر
نوعي.

بُجَرِي { سذ. عر. ۱. بجزريه. ۱.
{ دكيزه منسوب و متعلق:
نباتات بجزريه: بجزري حيوانلر.
۲. كمچيلكه و فن ملاحظه ياخود
سفائن حريميه دن مركب دونمايه
منسوب و متعلق: فنون بجزريه،
عساكر بجزريه.

بُجَرِي { س. دكيز اوردكنك بر
نوعي.

بُجَرِي { سذ. عر. ۱. بجزريه. ۱.
{ دكيزه منسوب و متعلق:
نباتات بجزريه: بجزري حيوانلر.
۲. كمچيلكه و فن ملاحظه ياخود
سفائن حريميه دن مركب دونمايه
منسوب و متعلق: فنون بجزريه،
عساكر بجزريه.

بُجَرِي { سذ. عر. ۱. بجزريه. ۱.
{ دكيزه منسوب و متعلق:
نباتات بجزريه: بجزري حيوانلر.
۲. كمچيلكه و فن ملاحظه ياخود
سفائن حريميه دن مركب دونمايه
منسوب و متعلق: فنون بجزريه،
عساكر بجزريه.

بُجَرِي { سذ. عر. ۱. بجزريه. ۱.
{ دكيزه منسوب و متعلق:
نباتات بجزريه: بجزري حيوانلر.
۲. كمچيلكه و فن ملاحظه ياخود
سفائن حريميه دن مركب دونمايه
منسوب و متعلق: فنون بجزريه،
عساكر بجزريه.

بُجَرِي { سذ. عر. ۱. بجزريه. ۱.
{ دكيزه منسوب و متعلق:
نباتات بجزريه: بجزري حيوانلر.
۲. كمچيلكه و فن ملاحظه ياخود
سفائن حريميه دن مركب دونمايه
منسوب و متعلق: فنون بجزريه،
عساكر بجزريه.

بُجَرِي { سذ. عر. ۱. بجزريه. ۱.
{ دكيزه منسوب و متعلق:
نباتات بجزريه: بجزري حيوانلر.
۲. كمچيلكه و فن ملاحظه ياخود
سفائن حريميه دن مركب دونمايه
منسوب و متعلق: فنون بجزريه،
عساكر بجزريه.

وجهله، تماميله، كركي كي:
وظيفه يي بخت ايفا ايتلدير.

بُخَق { ح. فا. { ب = د. قسم.
{ حق = م } حقيون: بخت
خدا = الله حقيون.

بُخَكَم { ح. فا. { ب = حرف
{ الصاق. حكم = م }
حكمجه، حكميله: بكم قدر =
قهر حكمجه.

بُخَمَدِ اللّٰه { ح. عر. { ب = حرف
{ جر. حمد = شكر. الله =
[م] الله شكر اولسون، اللهم
عون وعنايتيله: بحمد الله بوكونه
يتيشدك.

بُخُور { سذ. ج. عر. قه. بجز:
{ با: بجز.

بُخَار { سذ. عر. بوغو: بخار
{ ماكنه سي = بوغو ايله ايشلر
ماكنه: بخار كيسي = بوغو ايله
ايشلر ماكنه ايله يوروركي،
واپور.

بُخْت { س. فا. طالع، قسمت،
{ اقبال: بختي وار ايش:
بختي يوقدر: بخت سياه = قره
طالع: بدبخت = طالعز: نيك
بخت = طالع ياور: بخت بيدار =
اوبانيق يعني ياور طالع: بخت
خواب آلود = اوپومش يعني
نامساعد طالع.

بُخْتَسَر { ص. طالعز، طالع ياور
{ ومساعد اولميان.

بُخْتَسَر لَق { س. طالعزلك،
{ طالعك عدم مسا.
عده سي.

بُخْتِي { ص. طالع ياور،
{ مسعود.

بُخْتِيَار { ص. فا. بختلي، طالع ياور،
{ مسعود.

بختیارلق { س. طالع مساعدگی، مسعودیت. }

بخش { س. فا. ۱. باغشلامه، مبه، احسان: بونی بکا فلان بخش ایلدی. ۲. عفو: بوقاحتی بکا بخش ایدیکز. }

بخش { و بخشا. ص. فا. [محص. بخش] اولوب صتر. تشکله کیر [باغشلايان، مبه و احسان ایدن، ورن، موجب اولان: صفابخش = صفا ورن؛ تسلی بخش = تسلی ورن. ۲. عفو ایدیچی: خطابخش. }

بخشا { ص. فا. ماده آغیه با. }

بخشایش { س. ۱. باغشلايش، احسان، عطیه. ۲. عفو، صف. }

بخشش { س. [تر. باغشش] دن بخشش { مأخوذ اولمی ملطو. }

بخشش { باغشش، احسان، عطیه، خدمه مبه وایش آدمیرنه اجرت مقررده دن فضله اوله رق ویریلن آغیه: خدمتی به بخشش ویرمک. }

بخشنده { ص. فا. باغشلايان، احسان ایدن. }

بخل { س. ع. خیسلاک، ناکسلاک. }

بخود { خودبخود. یا: خود. }

بخور { س. ع. [زبانزدی غلط اوله رق بانک ضمه در.] توتی، کونک: بخور یا قق. ||

بخور مزیم = کونکه طوز آغمر. شاخی دینلن برنیات. }

بخوردان { س. فا. توتی یا ققه مخصوص قاب. }

«دان» فارسیده ادات ظرفیت

اولدیفندن. ینه بومعاده اولان «لق» اداتک علاوه سیله بخور. دانلق دیمک غلطدر. }

بخور لاق { ق. توتسلیک. }

بخورلق { توتی یا ققه مخصوص قاب، بخوردان. }

بخیل { ص. ع. [بخیل] دن بخیل { ص. [خسب، ناکس، جری. }

بد { ص. فا. ۱. کوتی، فنا، ردی. ۲. چرکین، ناخوش، صوثوق: بدقوقو. = س. کوتیک، فناقی، شر: نیک و بدی فرق ایتک. [رجوق وصف ترکیبیلر تشکله ده کیر، که باشلیجه لری صره. لرنده ذکر اولنه جقدر.] || بد رنک = آجیقله قویو آراسنده کیرلیمی رنک. }

بد { س. ع. آریله، تباعد، بد { صرف نظر: لابد = ترکی محال، ازم، لازم غیر مفارق. }

بد { س. ع. باشلامه، شروع، بد { آغاز: ایشه، یازی به بد ایتک. }

بد آیین { ص. فا. [بد = کوتی. آیین = رسم و عادت] رسم و عادت و آیین و مذهبی کوتی. }

بد اختر { ص. فا. [بد = کوتی. اختر = نجم، طالع] طالعی کوتی، بدبخت. }

بد اصل { ص. فا. [بد = کوتی. اصل = صوی] کوتی صوبلی، فرومایه. }

بد اندیش { ص. فا. [بد = کوتی. اندیشیدن = دو. شونمک] کوتیک دوشون،

هرکسک کوتیکنی دوشون و آرزو ایدن، بدخواه. }

بد اوت { س. ع. حضارت { مقابلی، بدویک، بادیه نشینک، کوجیه لک. }

بد اهت { یا بداهه. س. ع. ۱. بدیهی یعنی ظاهر و عیان و دلیل و اثباتدن مستغنی اوله: بداهته قارشی سوز سولیمز. ۲. بردن بره و آکسزین سوز سولیمه: بریداهه، بالبداهه = آکسزین ارمجالا. }

بداهه { ح. ع. بردن بره، آکسزین، دوشونمکسزین: بداهه بریت سولیدی. }

بدایت { س. ع. ۱. باشلامه، بدایت، مباشرت: برایشه بدایت ایتک. ۲. اول، ابتدا: بوایشک بدایت و نهایت. || محکمه بدایت = دعاونیک ایلک دفعه ورأساً کورلدیکی محکمه که قضا. لرده و قضا حکمنده اولان محالرده اولور. [بونک ارستنده محکمه استیناف و اونک فوقنده محکمه تمیز وارد.] }

بدایه { ح. ع. محکمه بدایت معرفتیه و ایلک دفعه اوله رق: بودعوی بدایه رؤیت اولنوب حکم اولندقدن صکره استیناف اولمشدر. }

بدایع { س. ج. ع. فد: بدایع بدایه. یا: بدیعه. }

بد بخت { ص. فا. [بد = کوتی. بخت = طالع] طالعی کوتی، طالعز. }

بد بخت { س. ج. ع. فد: بدایع بدایه. یا: بدیعه. }

بد بخت { ص. فا. [بد = کوتی. بخت = طالع] طالعی کوتی، طالعز. }

بد بخت { س. ج. ع. فد: بدایع بدایه. یا: بدیعه. }

بد بخت { س. ج. ع. فد: بدایع بدایه. یا: بدیعه. }

بد بو { ص. فا. [بد = کوتی. بو = قوقو] کوتی قوقولی، فنا قوقان. }

بد بین { ص. فا. [بد = کوتی. دیدن = کورمک] هرکسک کوتیکنی کورن و آرایان. [لسان سیاه. سیده. فر. Pessi-miste] کله سنک ترجمه سی اوله. رق قولانیلور که هر حال فنا کورمکه مائل دیمکدر. }

بد چهره { ص. فا. [بد = کوتی. چهره = یوز] کوتی چهره لی، چهره سز. }

بد حال { ص. فا. [بد = کوتی. حال = م] حال کوتی، کوتی حالی، فنا برحاله بولنان، دوشکون. }

بد خوی { یا بد خوی. ص. فا. [بد = کوتی. خوی = طبیعت، اخلاق] کوتی خویلی، فنا طبیعتی، کوتی آلیشش، خویسر. }

بد خواه { ص. فا. [بد = کوتی. خواستن = ایتمک] هرکسک کوتیکنی ایستین، کیمسه نک ایلکنی آرزو ایتمین، غرضکار. }

بد خواهللق { س. هرکسک کوتی. تیاکنی آرزو ایدن آدمک حالی، غرضکارلق. }

بد دعا { ص. فا. [بد = کوتی. دعا = م] برینک علیمده اولنان دعا، معکوساً دعا: برینک بد دعاسنی آلق، بد دعاسنه اوغرامق. }

بد کار { ص. فا. [بد = کوتی. کار = ایش] ایش [ایشی کوتی، فنا. لقدم بولنان. }

بد گاردار { ص. فا. [بد = کوتی. گاردار = تی. گردار = طبیعت] کوتی طبیعتی. }

بد گاردار { ص. فا. [بد = کوتی. گاردار = تی. گردار = طبیعت] کوتی طبیعتی. }

بد گاردار { ص. فا. [بد = کوتی. گاردار = تی. گردار = طبیعت] کوتی طبیعتی. }

منوره آرمسنده بر محل که مشهور برغزاه نیونیک محل وقوعیدر: اصحاب بدر = بوغزاده بولنان صحابه. }

بد رقه { ص. فا. [اصلی: «بدره»] یعنی یولک بیوی اولوب تعریب اولمشدر. [رهبر، قول. غوز، یول کوستریچی، دلیل. رانک کسریله قراشی غلطدر.] }

بد زبان { ص. فا. [بد = کوتی. زبان = دیل] کوتی سوز سولیم، هجو ایدن، ادبسر. }

بدستان { س. [اصلی: بزستان، زبازدی: بدستن] قیمتی اقشه واسله و مجوهرات و ساژه آلیش و پریشنه مخصوص اورتیلی و محفوظ چارشی. }

بد سیرت { ص. فا. [بد = کوتی. سیرت = اخلاق] کوتی اخلاقی، اخلاقسر. }

بدعت { س. ع. ۱. حادث اولان شی. ۲. دینه متعلق اولوب زمان سعادتدن صکره حادث اولان شی: بدعت حسنه، بدعت سیئه. }

بد فرجام { ص. فا. [بد = کوتی. فرجام = انجام] انجا. می کوتی، صوکی فنا. }

بد فعال { ص. فا. [بد = کوتی. فعال = ایشلر] ایشی کوتی، فنا ایشلر. }

بد لا { ح. ع. بدل اوله رق، بدل صورتیه، عینا و شخصاً تعیرینک مقابلی: تعیناتی عینامی یوقسه بدلامی آلیورلر؛ خدمت عسکریه سنی بدلا و یا شخصاً ایفا ایتک. }

بد لا { ح. ع. بدل اوله رق، بدل صورتیه، عینا و شخصاً تعیرینک مقابلی: تعیناتی عینامی یوقسه بدلامی آلیورلر؛ خدمت عسکریه سنی بدلا و یا شخصاً ایفا ایتک. }

بد لا { ح. ع. بدل اوله رق، بدل صورتیه، عینا و شخصاً تعیرینک مقابلی: تعیناتی عینامی یوقسه بدلامی آلیورلر؛ خدمت عسکریه سنی بدلا و یا شخصاً ایفا ایتک. }

بد لا { ح. ع. بدل اوله رق، بدل صورتیه، عینا و شخصاً تعیرینک مقابلی: تعیناتی عینامی یوقسه بدلامی آلیورلر؛ خدمت عسکریه سنی بدلا و یا شخصاً ایفا ایتک. }

بد گمان { ص. فا. [بد = کوتی. گمان = ظن] ۱. فنا. لق دوشون، هرکسک فنا لگنده بولنان، بدخواه. ۲. هرایشه برفناقی کورن، موسوس. }

بد گو { ص. فا. [بد = کوتی. گفتن = سولمک] هرکس حقنده کوتی سوز سولیم، فصال، ذمام. }

بد گوهر { ص. فا. [بد = کوتی. اصل و اسابی و مایه سی کوتی. اصل و اسابی و مایه سی کوتی. }

بدل { س. ع. ج. بدلات. ۱. بدل اوله رق، یرینه کچن: بردهه ایکی بیکیره بدلدر. ۲. قارشلیق، عوض، برشتیک یرینه و یریلن: مالی غائب ایتدیکزسه بدلی و یرمکه مجبورسکز. = ح. بدل اوله رق، یرینه: خون دل نوش ایدرم باده کاکونه بدل. || بدل عسکریه = تبعه غیر مسلمه نک عسکرلک خدمته بدل و یردکاری و یرکی. || بدل شخصی = بالذات عسکرلک ایتک ایستیمیلرک علی. الخصوص ردیفک و وظیفه سنی ایفا ایچون معاضله کندی یر. یرینه کوندر دکری آدم. || بدل نقدی = خدمت عسکریه دن قورتلق ایچون و یریلن معین مبلغ. || تعین بدلی = عسکر. یرله تعینات یرینه و یریلن آغیه. }

بدل { س. ع. ج. بدلات. ۱. بدل اوله رق، یرینه: خون دل نوش ایدرم باده کاکونه بدل. || بدل عسکریه = تبعه غیر مسلمه نک عسکرلک خدمته بدل و یردکاری و یرکی. || بدل شخصی = بالذات عسکرلک ایتک ایستیمیلرک علی. الخصوص ردیفک و وظیفه سنی ایفا ایچون معاضله کندی یر. یرینه کوندر دکری آدم. || بدل نقدی = خدمت عسکریه دن قورتلق ایچون و یریلن معین مبلغ. || تعین بدلی = عسکر. یرله تعینات یرینه و یریلن آغیه. }

بدل { س. ع. ج. بدلات. ۱. بدل اوله رق، یرینه: خون دل نوش ایدرم باده کاکونه بدل. || بدل عسکریه = تبعه غیر مسلمه نک عسکرلک خدمته بدل و یردکاری و یرکی. || بدل شخصی = بالذات عسکرلک ایتک ایستیمیلرک علی. الخصوص ردیفک و وظیفه سنی ایفا ایچون معاضله کندی یر. یرینه کوندر دکری آدم. || بدل نقدی = خدمت عسکریه دن قورتلق ایچون و یریلن معین مبلغ. || تعین بدلی = عسکر. یرله تعینات یرینه و یریلن آغیه. }

بدل { س. ع. ج. بدلات. ۱. بدل اوله رق، یرینه: خون دل نوش ایدرم باده کاکونه بدل. || بدل عسکریه = تبعه غیر مسلمه نک عسکرلک خدمته بدل و یردکاری و یرکی. || بدل شخصی = بالذات عسکرلک ایتک ایستیمیلرک علی. الخصوص ردیفک و وظیفه سنی ایفا ایچون معاضله کندی یر. یرینه کوندر دکری آدم. || بدل نقدی = خدمت عسکریه دن قورتلق ایچون و یریلن معین مبلغ. || تعین بدلی = عسکر. یرله تعینات یرینه و یریلن آغیه. }

بدل { س. ع. ج. بدلات. ۱. بدل اوله رق، یرینه: خون دل نوش ایدرم باده کاکونه بدل. || بدل عسکریه = تبعه غیر مسلمه نک عسکرلک خدمته بدل و یردکاری و یرکی. || بدل شخصی = بالذات عسکرلک ایتک ایستیمیلرک علی. الخصوص ردیفک و وظیفه سنی ایفا ایچون معاضله کندی یر. یرینه کوندر دکری آدم. || بدل نقدی = خدمت عسکریه دن قورتلق ایچون و یریلن معین مبلغ. || تعین بدلی = عسکر. یرله تعینات یرینه و یریلن آغیه. }

بدل { س. ع. ج. بدلات. ۱. بدل اوله رق، یرینه: خون دل نوش ایدرم باده کاکونه بدل. || بدل عسکریه = تبعه غیر مسلمه نک عسکرلک خدمته بدل و یردکاری و یرکی. || بدل شخصی = بالذات عسکرلک ایتک ایستیمیلرک علی. الخصوص ردیفک و وظیفه سنی ایفا ایچون معاضله کندی یر. یرینه کوندر دکری آدم. || بدل نقدی = خدمت عسکریه دن قورتلق ایچون و یریلن معین مبلغ. || تعین بدلی = عسکر. یرله تعینات یرینه و یریلن آغیه. }

بدل { س. ع. ج. بدلات. ۱. بدل اوله رق، یرینه: خون دل نوش ایدرم باده کاکونه بدل. || بدل عسکریه = تبعه غیر مسلمه نک عسکرلک خدمته بدل و یردکاری و یرکی. || بدل شخصی = بالذات عسکرلک ایتک ایستیمیلرک علی. الخصوص ردیفک و وظیفه سنی ایفا ایچون معاضله کندی یر. یرینه کوندر دکری آدم. || بدل نقدی = خدمت عسکریه دن قورتلق ایچون و یریلن معین مبلغ. || تعین بدلی = عسکر. یرله تعینات یرینه و یریلن آغیه. }

بدل { س. ع. ج. بدلات. ۱. بدل اوله رق، یرینه: خون دل نوش ایدرم باده کاکونه بدل. || بدل عسکریه = تبعه غیر مسلمه نک عسکرلک خدمته بدل و یردکاری و یرکی. || بدل شخصی = بالذات عسکرلک ایتک ایستیمیلرک علی. الخصوص ردیفک و وظیفه سنی ایفا ایچون معاضله کندی یر. یرینه کوندر دکری آدم. || بدل نقدی = خدمت عسکریه دن قورتلق ایچون و یریلن معین مبلغ. || تعین بدلی = عسکر. یرله تعینات یرینه و یریلن آغیه. }

بَدَلْجِي {س. عسکريلک تعينيات
بوصله لرني آلوب صا-
تورق بوندن استفاده و تجارت
ايدن آدم.

بَدَلْجِيْلِيک {س. عسکريلک تعينيات
بوصله لرني آلوب
صانع ايشي و بوندن اولسان
تجارت.

بَدَلْقا {ص. فا. [بد = کوتی-
ع. لقا = صورت] صو-
رتی کوتی و چرکین.

بَدَلْک {س. ۱. کوتيلک، چر-
کينک. ۲. سرتک، تند
معامله.

بَدَن {س. ع. ج. ابدان ۱.
گورگده، جسم، تن: انسا.
نک، حيوانک بدنی. ۲. جسمک

قول و بجا و باش کبی آريجه
فرعلرن دن بشقه قسم مرکزیسی،
آغاچک دال و بوداقدن بشقه
اولان قسمی، کوتوک، کورده. ۳.

قلعه بدنی، بارو. ۴. کندیلک،
نفس، ذات، شخص: کوربرينک
مصارفنی بدنندن ویردی. || بدن
دیواری = بناک درت طرزنه
بایلان قالین دیوار.

بَدَنّا {ح. ع. بدنیله، جسميله،
شخصاً، ذاتاً، تقدأ و بدلاً
مقابلی: بدناً خدمت ایتدی.

بَدَنام {ص. فا. [بد = کوتی- نام =
آد] کوتی آد قرانان،
کوتيلکده شهرت بولان، کو-
تيلکله اسمی یاد اولسان: بو
حرکاتيله بدنام اولدی.

بَدَنْزاد {ص. فا. [بد = کوتی-
نژاد = نسل] صوبی
کوتی، بداصل، فرومایه، صویسر.

بَدَنْوس {س. [ر. Περνός =
بَدَنْوس] خروس] اورمان خرو-
زی، بیان طاوغی.

بَدَنْهاد {ص. فا. [بد = کوتی- نهاد
طبیعتی، فنا خویلی.

بَدَنّی {ص. ع. ع. ث: بدنیه. جسمه
مذوب و متمتع، جسمانی.

بَدْوَح {س. ع. ع. مکتوب ظرفلری
اوزرینه یازلمی و ظرفه
باصیلان مهره قازدیرلمی معتاد
مجهول الاصل بر لفظدر. اساساً

مکاتبات و مراسلاته موکل بر
معبود موهوم و یا ملک اسمی
اولدینی مروی، و هند و چین
شارعی مشهور (بودا) اسمندن
غلط اولسی مظلوندر.

بُدوق {یاخود بدیق. س. آرت
آیاقلری قیسه و اوزون
بوئی بر جنس صیرتلان. =
ص. بودور، کوچک.

بَدْوْی {ص. ع. ع. ث: بدویه. با-
دیده ده یعنی چولده خیمه
ایله قونوب کوچهرک یاشایان،
مدنی و حضری مقابلی: اقوام
بدویه. = س. بوحالده یاشا-
یان آدم.

بَدْوْیْت {س. ع. ع. بادیه و چولده
چادیر آلتنده یاشایان
و قونوب کوچن خلقتک حالی،
خیمه نشینک، حضری و مدنی
ضدی.

بَدْید {ص. فا. و:

بَدْیدار {ص. فا. کورینور، مشهود،
ظاهر، عیان.

بَدْیع {ص. ع. ع. ث: بدیمه. ۱.
نمونه و امثالی اولیان برشی

خلق و ایجاد ایدن: بدیم، السموات
والارض. ۲. نمونه و امثالی
اولیان نوایجاد، یکی، کورمله.
مش، نادیده: نظم بدیم، صنع
بدیم. = س. د. کلامک لفظی
و معنوی صنایع و تزیناتندن
بحث ایدن علم.

بَدْیعه {س. ع. ع. ج: بدایع. نا-
دیده و نظر تحسینی جالب
نوایجاد شی: مدنیت حاضره نک
بدایعی.

بَدْیه {س. ع. ع. آگسزین و دو-
شونه دن سویلین کوزل
سوز، حاضر جوابی: بر بدیهه =
بدها، ارتجالا.

بَدْیهی {ص. ع. ع. ث: بدیهه.
دلیل و اثباته محتاج
اولیه حق درجه ده ظاهر و عیان
اولان: کائنات بر صانعک ید
قدرتندن چیقیدینی بدیهیدر.
مذ. مقدمات یقینه دن مرکب
اولان قیاس.

بَدْیهیات {س. ع. ع. مذ. دلیل
و اثباته محتاج اولیه حق
صورته ظاهر و عیان اولان شیلر،
امور بدیهه: بدیهیات قارشی
سوز سویلک عبثدر.

بَذَر {س. ع. ع. ج: بذور. ۱.
تخم، اکیله جک دانه. ۲.
کتن تخمی: بذریاغی. ۳. کتن
تخمی یاغی: بذریایی مرکب.

بَذَل {س. ع. ع. حسن رضا ایله
ویرمه، اسیرک مکسزین و
بول بول صرف ایتمه، دریغ
ایتمه: مالی بذل ایتدی: بذل
جان، بذل وجود ایتدی: بذل
همت ایتمه. [بذال دیمه ملی.
غلطدر.]

بَر {د. فا. استعلا بیان ایدر،
اورده، علی. [بعض ترکیبات
فارسیه ده مستعملدر.] بر وجه
بالا = یوقاریده مسطور اصول
اوزره: بر معتاد = معتادی اوزره:
بر طرز نوین = یکی اسلوب
اوزره: بر موجب... = موجب.
|| بر طرف = آیری، مستثنا،
مندفع، شویله طورسون.

بَر {س. فا. ۱. کوکس، سیننه:
سپین بر = کومش کوکسلی.
(کومش کبی) - ازبر و برابر
دخی بوندندر. ۲. یش، میوه:
درخت بی بر = میوه سز آغاچ: بر
آور = میوه ویرن مثر.

بَر {ص. فا. «بردن» فعلندن
امر اولوب، صتر. تشکیننه
کبر [ايلدن، کوتورن، آلان:
دابر = کوکل آلان: کبوتر نامه
بر = مکتوب کوتورن گوگرچین.

بَر {ع. صایینک اک کوچکی و
ایلیکی، احد، واحد، یک: بر
آدم، بر او، بر طاش. = د.
۱. تنکیر بیان ایدر، عرییده کی
تنوین و یا بعض کله سی و فارسیده
اسمایه التحاق ایدن (ی) کبی:
بر آدم که نصیحت قبول ایتز:
بر ایش که الله دکلدرد. ۲. افعالک
اولرنده، «برکره» دن مخفف
اوله رق، لزوم افاده ایدر: بر
کیدلم. = ص. ۱. تک، وحید:
الله بردر. ۲. مساوی، مماثل،
فرقتز: ایکسی بردر: هب بر.
۳. [جمله منفیه ده] هب بر، اصلا:
بر درلوقا تمیور: بر وجهله راضی
اولدی. ۴. مبالغه بیان ایدر: بر
کیدش کیتدی که. = ظن. بر

وقت، بر زمان، حیناً: بر وار
ایش بر یوغیش. || بر آز =
آزبختی، آزوقت: بر آزامک،
بر آز صو: بر آزبکله یگ. || بر
اوغوردن = هب بردن، دفعه. || بر
ایکی = بر قاج، آز و غیر معین
مقدارده: بر ایکی قوش او ردیلر:
بر ایکی طاش آتمش. || ایکسده
برده = پک صیق، چوق دفعه، هر
دائم. || بر بر = مفردات و تفصیلا.
تبله، بر بر صایه رق: قباحتر.
ینی کندیسینه بر بر سویلدم.
|| بر برینه، بر برینی، بر برینک =
مبادله، مشارکتله: بر برینی
کور دیلر: ۲. برینه خبر دیر دیلر:
بر برینک ایشنی کورورلر. ||
بر بری اوستنه = جمله سی بر و
مساوی عدد اولنه رق، علی-
السویه: بو آتلی بر بری اوستنه
یکرمیش ابرایه آلدق. || بره =
اصلا یا کلماز، پک مؤثر: بو
علاج فلاخ خسته لنه بره بر
کلیر. || بر چوق = خیلی، خیلی
مقدار، کثیر، متعدد: بر چوق
کتاب طولامش. || بر درلو =
۱. بر نوع: بو بر درلو اوتدر.
۲. [جمله منفیه ده] هب بر
وجهله: بر درلو راضی اولمیور.
|| بردن = بردفعه ده، برلکده،
برابر: بر بازداق صوبی بردن
ایتمدی: جمله سی بردن کلیدلر.
|| بردن بره = آگسزین، وهله:
بردن بره قاقوب کیتدی. || برده =
همده، شورایی ده وارکه، و
لوکه: برده اوسزه خبر ویرمه
مجبور دکلدرد: برده خبر ویر-
مه ش نه اولور. || بر دها =
بر کره ده، تکرار: بر دها

سویلیک: بونی بر دها یا بامک.
|| بر زمان = بروقت، وقتيله. || بر
قاج = غیر معین مقدارده، بر
مقدار، بعض: بر قاج آدم کلدی:
بوگا بر قاج غروش ویرک. || بر
کره، بر دفعه = ۱. مره، تاره:
بن لقردی بی بر کره سویلرم: سن
بر دفعه کیت. ۲. وقتيله، کونک
برنده: بر کره کیتیمشید: بر دفعه
کوریشدم. ۳. هله: سن بر دفعه
وظیفه کی ایفا ایت...: بن بر
کره سویلیه یم ده ایسترسک
دیکله مه. || برله = ۱. آئیده،
درحال: بنی کوردیکی برله
قالقوب کیتدی. ۲. واسطه سیله:
علم هندسه برله اثبات ایتدی.
[بو ایکی تعبیر اسکیشدر.]
|| بر نیجه = مقداری اهام ایدر:
بر نیجه آدملر. || نیجه بر = نه
وقته دک، دهانه قدر: [اسکیشدر.]
|| بر وقت = وقتيله، اسکی زمانده:
بر وقت انسانلر مفارده لرده
بارینیر لردی. || بری، بریسی =
تنکیر بیان ایدر، کیم اولورسه:
قبویه بری کلش سزی ایستیور:
بو کون بریسی کوردم.

بَر {س. س. ع. ۱. قره، بحر
بر {مقابلی: بر و بحر ده، بر الشام.
[هر نه قدر لسان غزده شام ساحلنه
بریه الشام نامی ویریلیور سه ده
بو استمالز شایان تصحیح بر
خطادر. بریه چول معناسته در.
بریه الشام خطه شامک جزیره
العربه ملاصق اولان محله رینه
اطلاق اولنور. || هب بر جدید =
آمریقا و آوسترالیا قطعه لر ی:
بر عتیق = قطعات سائر ارضیه.
س. س. ع. ع. تقوی، عمل صالح،
بر {اطاعت.

{ سذ. عر. خسته لخدن قالمه،
برء { ايشمه، شفا، افقت : كسب
برء وعافيت ايتك .

{ ح. عر. قره دن، قره طر.
برء { يقيله، بجرأ مقابلي : استانبو.
لدن حله برأ كيتدی .

{ ص. فا. ۱. برلكده بولنان :
برء { اونكله برابر ايتك . ۲.
مساوی : سن اونكله برابر
دكلسك ; سن كنديكی اونكله

{ س. [يتا.] ۵. يلكن
براسيه { سرنلرخي چويرمك
ايچون ايكي اوچلرینه سربوطايپ ;
براسيه ايتك = بوایلری چكه .

{ ح. برلكده : برابر
كلدك ; برابر اوچورورز . = س.
رفاقت، برك، معيت : اونك برا.
برنده در ; برابرجه كلدی .

{ فش. برابر كلك،
برء { لشمك { بر حذاده ويا
مساوی اولتی .

{ س. ۱. مساوی اوله،
برء { لرك { تساوی، مساوات.
۲. بر حذاده اوله . ۳. موازنه،
معادله .

{ فت. تسويه ايدوب
برء { لرك { بر حذابه كتيرومك
ويا مساوی ايتك .

{ سذ. عر. ۵. بروات. رتبه
برء { و نشان ويا بر امتياز وير .
لدیكنی مصدق اولان فرمان ;
كمی برائی = كينك ناهينتی مبین

{ ليله برات = فخر
اولان كاغد . || ليله برات = فخر
كائنات (صلح) افندمزه نيوتك
حضرت جبرائیل واسطه سيله تبليغ
بيورلدیغي كجه كه شعبانك اون
بشنه مصادفدر .

{ سذ. فا. ارلك قارنداش،
برء { ارخ . || ۵. دوست، محب.

{ ص. فا. قارداشلفه
برء { ارانه { منسوب ومتعلق :
برادرانه مامله . = ح. قار .

{ سذ. عر. ۵. كوريشورز .
برء { ارانه { برادرانه كوريشورز .
برء { سذ. بر نوع وارييلی
كسری .

{ سذ. عر. [« برد » دن
برء { ارده { سمب. [صو و شربت و
سائره بی صوئوتمه مخصوص قاب،
قارلق .

{ سذ. [يتا.] ۵. يلكن
براسيه { سرنلرخي چويرمك
ايچون ايكي اوچلرینه سربوطايپ ;
براسيه ايتك = بوایلری چكه .

{ سذ. عر. حسن و جمال
برء { ارعت { و علم و شجاعت و سائر
اوصاف ممدوحه ده قران و امثاله
تفوق . || براعت استهلال . با :

{ سذ. عر. حسن و جمال
برء { ارعت { و علم و شجاعت و سائر
اوصاف ممدوحه ده قران و امثاله
تفوق . || براعت استهلال . با :

{ سذ. عر. حسن و جمال
برء { ارعت { و علم و شجاعت و سائر
اوصاف ممدوحه ده قران و امثاله
تفوق . || براعت استهلال . با :

{ سذ. عر. حسن و جمال
برء { ارعت { و علم و شجاعت و سائر
اوصاف ممدوحه ده قران و امثاله
تفوق . || براعت استهلال . با :

{ سذ. عر. حسن و جمال
برء { ارعت { و علم و شجاعت و سائر
اوصاف ممدوحه ده قران و امثاله
تفوق . || براعت استهلال . با :

{ سذ. عر. حسن و جمال
برء { ارعت { و علم و شجاعت و سائر
اوصاف ممدوحه ده قران و امثاله
تفوق . || براعت استهلال . با :

{ سذ. عر. حسن و جمال
برء { ارعت { و علم و شجاعت و سائر
اوصاف ممدوحه ده قران و امثاله
تفوق . || براعت استهلال . با :

{ سذ. عر. حسن و جمال
برء { ارعت { و علم و شجاعت و سائر
اوصاف ممدوحه ده قران و امثاله
تفوق . || براعت استهلال . با :

{ سذ. عر. حسن و جمال
برء { ارعت { و علم و شجاعت و سائر
اوصاف ممدوحه ده قران و امثاله
تفوق . || براعت استهلال . با :

{ سذ. عر. حسن و جمال
برء { ارعت { و علم و شجاعت و سائر
اوصاف ممدوحه ده قران و امثاله
تفوق . || براعت استهلال . با :

{ سذ. عر. حسن و جمال
برء { ارعت { و علم و شجاعت و سائر
اوصاف ممدوحه ده قران و امثاله
تفوق . || براعت استهلال . با :

{ سذ. عر. حسن و جمال
برء { ارعت { و علم و شجاعت و سائر
اوصاف ممدوحه ده قران و امثاله
تفوق . || براعت استهلال . با :

{ سذ. عر. حسن و جمال
برء { ارعت { و علم و شجاعت و سائر
اوصاف ممدوحه ده قران و امثاله
تفوق . || براعت استهلال . با :

{ سذ. عر. حسن و جمال
برء { ارعت { و علم و شجاعت و سائر
اوصاف ممدوحه ده قران و امثاله
تفوق . || براعت استهلال . با :

{ سذ. عر. حسن و جمال
برء { ارعت { و علم و شجاعت و سائر
اوصاف ممدوحه ده قران و امثاله
تفوق . || براعت استهلال . با :

{ سذ. عر. حسن و جمال
برء { ارعت { و علم و شجاعت و سائر
اوصاف ممدوحه ده قران و امثاله
تفوق . || براعت استهلال . با :

{ سذ. عر. حسن و جمال
برء { ارعت { و علم و شجاعت و سائر
اوصاف ممدوحه ده قران و امثاله
تفوق . || براعت استهلال . با :

{ سذ. عر. حسن و جمال
برء { ارعت { و علم و شجاعت و سائر
اوصاف ممدوحه ده قران و امثاله
تفوق . || براعت استهلال . با :

{ سذ. عر. حسن و جمال
برء { ارعت { و علم و شجاعت و سائر
اوصاف ممدوحه ده قران و امثاله
تفوق . || براعت استهلال . با :

{ سذ. عر. حسن و جمال
برء { ارعت { و علم و شجاعت و سائر
اوصاف ممدوحه ده قران و امثاله
تفوق . || براعت استهلال . با :

{ سذ. عر. حسن و جمال
برء { ارعت { و علم و شجاعت و سائر
اوصاف ممدوحه ده قران و امثاله
تفوق . || براعت استهلال . با :

{ سذ. عر. حسن و جمال
برء { ارعت { و علم و شجاعت و سائر
اوصاف ممدوحه ده قران و امثاله
تفوق . || براعت استهلال . با :

برافك . ۵. پوشامق، تطليق
ايتك : فلان آدم قاريستی براقش .
۶. مساعده ايتك، ممانت ايتك .
مك : چو جفلى كندى باشلرینه

كز مكه براقملى ; براك يازى
يازمه ; بنى براك كيديم .
۷. اقا وادامه ايتك : انسان
بودنياده ابي نم براقلى ; معمار

سنان برچوق مصنع آثار
براقشدر . ۸. اجمال و مسامحه
ايتك، باقامق : بوبانچي، بوجو .
جفلى نيچون بويله براقشكز ؟

۹. صاليو برك، قويو برك :
اوزوملى دوشيردكن صكره
باغلره قويونلى براقق ضرر
ايتز . ۱۰. كار و برك، استفاده

ايتد برك . بوايش برشى براقاز ;
اعشار التزامى سزه برشى براقدى .
۱۱. آج براقق = ۱. يبك
و بركمه مك، آچلق جزاسنه دو .

۲. ابي بسله مك،
طوبورماق . || آرا براقق =
آرلق و برك، وقت براقق .
|| آرقه به براقق = چكمك، مسا .

بقت قزاقق . || اوسته براقق =
كرى و برك، رد و اعاده ايتك .
|| صقال براقق = صقال قويو برك .
مك، ارسال لحيه ايتك . || كار

براقق = مفيد اولتی، استفاده لی
اولتی .
{ صذ. فا. كن، كسيجي،
برء { كسكين : تيغ بران =
كسكين قليج .

{ صذ. فا. [« برانداختن »
برء { انداز { فعلندن سمص . اولوب
صتر . تشكيله كير .] بو قاري به
آتان، دفع و برطرف ايدن :

موانع برانداز = انكلری بر .
|| براءت ذمت = ذمتنده برشى

|| براءت ذمت = ذمتنده برشى
طرف ايدن، دافع الموانع .
{ سذ. [يتا.] ۵. سفن
برء { انده { حريه ده عسكر ك آسمه
يتاغی، صاليخچي .

{ سذ. [اصلى مغولچه در .]
برء { انغار { اردونك صاغ قولی،
مینه . [مقابلی اولان صول
قوله يعنى ميسره ده جوانغار
ديرلر .]

{ صذ. عر. [« بر » دن
برء { اني { سمذ. [۱. صحرا و قيره
منسوب ومتعلق، يانی . ۲. خار .
جی، ظاهري . ۳. احكام شر .
عیه ده واوامر و مناهي به رعایت

تبین ایتیش، بری الذمه اوله .
{ صذ. فا. [« بر » ادات استعمال
برء { باد { باد = هوا] ۱. هوايه
اوچشكي پريشان . ۲. خراب،
ويران، تلف اولمش . = تر .

۱. پس، ملوث : برباد آدم : اوستنی
باشنی برباد ايتدی . ۲. کوتی، فنا .
{ سذ. [« بر » ادات استعمال
برء { باد { باد = هوا] ۱. هوايه
اوچشكي پريشان . ۲. خراب،
ويران، تلف اولمش . = تر .

۱. پس، ملوث : برباد آدم : اوستنی
باشنی برباد ايتدی . ۲. کوتی، فنا .
{ سذ. [« بر » ادات استعمال
برء { باد { باد = هوا] ۱. هوايه
اوچشكي پريشان . ۲. خراب،
ويران، تلف اولمش . = تر .

۱. پس، ملوث : برباد آدم : اوستنی
باشنی برباد ايتدی . ۲. کوتی، فنا .
{ سذ. [« بر » ادات استعمال
برء { باد { باد = هوا] ۱. هوايه
اوچشكي پريشان . ۲. خراب،
ويران، تلف اولمش . = تر .

۱. پس، ملوث : برباد آدم : اوستنی
باشنی برباد ايتدی . ۲. کوتی، فنا .
{ سذ. [« بر » ادات استعمال
برء { باد { باد = هوا] ۱. هوايه
اوچشكي پريشان . ۲. خراب،
ويران، تلف اولمش . = تر .

۱. پس، ملوث : برباد آدم : اوستنی
باشنی برباد ايتدی . ۲. کوتی، فنا .
{ سذ. [« بر » ادات استعمال
برء { باد { باد = هوا] ۱. هوايه
اوچشكي پريشان . ۲. خراب،
ويران، تلف اولمش . = تر .

۱. پس، ملوث : برباد آدم : اوستنی
باشنی برباد ايتدی . ۲. کوتی، فنا .
{ سذ. [« بر » ادات استعمال
برء { باد { باد = هوا] ۱. هوايه
اوچشكي پريشان . ۲. خراب،
ويران، تلف اولمش . = تر .

۱. پس، ملوث : برباد آدم : اوستنی
باشنی برباد ايتدی . ۲. کوتی، فنا .
{ سذ. [« بر » ادات استعمال
برء { باد { باد = هوا] ۱. هوايه
اوچشكي پريشان . ۲. خراب،
ويران، تلف اولمش . = تر .

۱. پس، ملوث : برباد آدم : اوستنی
باشنی برباد ايتدی . ۲. کوتی، فنا .
{ سذ. [« بر » ادات استعمال
برء { باد { باد = هوا] ۱. هوايه
اوچشكي پريشان . ۲. خراب،
ويران، تلف اولمش . = تر .

۱. پس، ملوث : برباد آدم : اوستنی
باشنی برباد ايتدی . ۲. کوتی، فنا .
{ سذ. [« بر » ادات استعمال
برء { باد { باد = هوا] ۱. هوايه
اوچشكي پريشان . ۲. خراب،
ويران، تلف اولمش . = تر .

۱. پس، ملوث : برباد آدم : اوستنی
باشنی برباد ايتدی . ۲. کوتی، فنا .
{ سذ. [« بر » ادات استعمال
برء { باد { باد = هوا] ۱. هوايه
اوچشكي پريشان . ۲. خراب،
ويران، تلف اولمش . = تر .

۱. پس، ملوث : برباد آدم : اوستنی
باشنی برباد ايتدی . ۲. کوتی، فنا .
{ سذ. [« بر » ادات استعمال
برء { باد { باد = هوا] ۱. هوايه
اوچشكي پريشان . ۲. خراب،
ويران، تلف اولمش . = تر .

۱. پس، ملوث : برباد آدم : اوستنی
باشنی برباد ايتدی . ۲. کوتی، فنا .
{ سذ. [« بر » ادات استعمال
برء { باد { باد = هوا] ۱. هوايه
اوچشكي پريشان . ۲. خراب،
ويران، تلف اولمش . = تر .

بَرَبَرِي { ص. عر. ث: بربريه. بربر }
قومه منسوب و متعلق:
ممالك بربريه.

بَرَبَط { ص. عر. قبوز ولا غوته }
دينان چالغى.

بَرِيَا { ص. عر. ياخود برىاى. ص. فا. آياقده، }
قام.

بَرَت { ص. صاج و صفالى دوشورن }
كل نوعدن برعت.

بَرْتَر { ص. فا. دها يوكسك، دها }
رفيع، اعلا. لسه.

بَرْتَمَك { ص. فا. پرتكم. }
پرتكم.

بَرَج { ص. عر. ج: بروج. ۱. }
قلعه جيقينديسى و قلعه سى،

طايه. ۲. منفرد قلعه، حصار، }
قله. ۳. سعادده مدار شمسك

منقسم اولدينى اون ايكي قسمك }
بهري، كه حاوى اولدينى ثوبتك

وضعيته بر رسم و شكل مخصوص }
كوستروب او اسلمه تسيمه اولمشدر:

برج حمل، برج ثور، برج ميزان، }
برج عقرب كى. (آوروپا

لسانلندهكى Bourg و Bour }
تصويرلى بو لفظ عربيدن

ماخوذدر. }
برجا. (ص. فا. پرنده، مناسب؛

برجا. نابرجا = مناسب دكل، }
مناسبتر، مجلس. ۱۱. پابرجا =

ثابت قدم. }
برجسته (ص. فا. مصرع برجسته =

متن و لطيف اولان }
مصرع: اكر مقصود اثرسه

مصرع برجسته كافيدر. }
برجك (يا بريجك. عد. يالكز

بر، بر دانهك. }
برجيس (ص. فا. مشتري سيا.

ره سى. }
برجيس.

بَرَخَانَه { ص. فا. (زبانزدى: بار. }
خانه (خانه) بيوك وغير منتظم

قوناق و داتره. }
بَرَخَاي { ص. ياراماز، خيالاز،

بَرَخَوَرْدَار { ص. فا. سعى و همتك }
نمره سنى اقطاع

ايدن، بر عمل خيرك مكافاته }
نائل اولان: بر خوردار اولسون؛

بر خوردار اول اوغلم. }
بَرَخَوَرْدَارْلِق { ص. سى و همت

و عمل خيرك نمره }
و مكافاته نائليت.

بَرْد { ص. عر. صوثوق، سرما. }
بردا (بردا) = قوجه قارى

صوثوقى كه ايلك بهارك ايام }
معدوده سنده وقوع بولور.

بَرْد { ص. عر. ياغان طولو. ۱. }
بردار { ص. فا. (بر = ادات استعلا.

دار = صلب آغاجى) دار }
آغاجه چكلمش، مصلوب. ۱۱. بر

دار ايتك = صلب ايتك. }
بَرْدَار { ص. فا. (بر = ميوه.

دار = ادات تملك) بمشلى، }
ميوه دار، متمر.

بَرْدَاق { ص. فا. بارداق. }
بر دوام { ص. فا. (فا. بار = ادات

دائم اوله) دوام اوزره بولنان، }
سورن، دائم، باقى: صحت و

عافيتده بردوام اولتى. }
بَرْدُوش { ص. فا. (بر = ادات

استعلا. دوش = اوموز) }
اوموزلرك اوزرنده اولان:

خانه بردوش = اوى اوموزنده، }
اوموزندهكى سجاده و يابوستكيدن

بَرَش { ص. سى. كتن يابراغيله يابلىش }
بَرَش { ص. سى. آيونلى شروب.

بَرَص { ص. عر. آبراشاق عاتى. }
بَرَص { ص. عر. بو علتله مبتلا اولانه

ابرص ديرلر. }
بَرَطَرَف { ص. فا. (فا. بر =

طرف = م) اورته دن جييمش، }
مندفع، زائل: بر طرف ايتك =

اورته دن قالديرمق، دفع ايتك. }
= ح. شويله طورسون: لطيفه

بر طرف. }
بَرْعَكْس { ص. فا. (فا. بر = ادات

استعلا. عر. عكس = }
ترس) ترسنه، عكسنه، خلافتنه،

بالعكس: كنديسى نه قدر جاهل }
ايسه اوغلى بر عكس او قدر

عالدر. }
بَرَف { ص. فا. قار، ثلج. لسه.

بَرَق { ص. عر. شمشك. }
برق (الكترىق معنا سنده دخی

كتير يلوب، ايران وهنده تلفرا. }
فده «تار برق» ديرلر.)

بُرْقَت { ص. عر. ياخود بورقات. س. تق. }
۱. هيكل، بت، صنم.

۲. بخانه، نكارخانه. }
بَرَقَرَار { ص. فا. (فا. بر = ادات

استعلا. عر. قرار = م) }
قرارى، مقرر، يرلشمش، دواملى،

دائم: حال حاضرنده بر قرار }
اولقى.

بَرَك { ص. فا. يپراق، ورق: برک }
كل = كل يپراغى: كل صد

برك = بر نوع كل: برک و بار = }
ياپراق و ميوه. ۱۱. بى برک و نوا

= الدهه آوجده يوق. }
بَرَك { ص. تق. ۱. بك، قاقى،

سرت. ۲. صاغلام، متين، }
محكم. = ح. بك، صاغلام

اوله رق. («بك» لفظى بونك }
مخفى اولسه كر كدر.)

بُرْكَان { ص. عر. (لا. Volcan }
بركان (دن) يانار طماغ، كوه

آتش فشان. }
بُرْكَانِي { ص. عر. ۱. بركانيه. ينار

طاعه منسوب و متعلق: }
علامه بركانيه.

بُرْكَت { ص. عر. ج: بركات. }
۱. نعمت، احسان الهى،

موهبة سبحانيه. ۲. بولقى، }
فيض: بو سنه ذخايرده چوق

بركت واردر. ۳. مباركلك، }
ممينت، سعادت: فلان ذاتك صحتى

بركتيله، دعا كزك بركتيله. ۴. }
آزى چوق يرينه كچه چك صو.

رتده تقديس الهى به مظهرت: }
حلال قرائليان مالهه بركت

يوقدر. ۱۱. بركت و برسين = ۱. }
حمد اولسون، الله شكرلر

اولسون، هله، بارى: بركت }
و برسين هوا بلوطلى ايدى يوقسه

صياقندن بايليردق. ۲. آلنان }
برشى ايچون دعا مقامنده ايراد

اولنور. جوابنده «بركتنى كور» }
ديرلر.

بُرْكَتْسِز { ص. بركت و ممينتى }
بركتسز (اوليان، مقدار كافنده

اولدينى حاله كفائيت ايتيوب }
خيرى كورلين: آلنك تربله

قرايندغيچون بركتسز برپاره در. }
بُرْكَتْسِزْلِك { ص. ممينتسزلك،

خيرسزلق، مقدا. }
رى كافى اولدينى حاله خيرى

كورنغن: بو پاره ده بربركتسز. }
لك واردر.

بُرْكَتْلِي { ص. ۱. فيض و بركتى }
بركتلى (اولان، بول، مبدول:

بو سنه ذخيره بك بركتلير، }
بركتلى سنه. ۲. ممينت و سعاده

مظهر، ممينتى. ۳. آزى چوق }
يرينه كچه چك صورتده خيرى

كورديان: حلال قرائيلان مال }
دائما بركتلير.

بُرْكَتْمَك { ص. تق. بكتمك، قا. }
بركتمك (تيلاشديرمق، تقويه

و تحكيم ايتك. }
بُرْكَزْدَار { ص. فا. (عواجمه زبانزدى:

بالگذار) يادكار اولقى }
اوزره و يرلين هديه: بوقوطى

بكا فلانك بركتزاريدر؛ بوده }
بندن سزه بركتزار اولسون.

بُرْكَزِيدِه { ص. فا. سچلش، }
برگزیده (منتخب، مختار.

بُرْكَشْتِه { ص. فا. ترسنه دونمش، }
برگشته (مكوس، ترس: بخت

برگشته = طالع مكوس و مخوس. }
بُرْكَشْمَك { ص. فل. تق. بكشمك،

قايتلاشمق. }
بُرْكَكْ { ص. تق. بكلك، قايتلىق،

سرتلك. }
بُرْكَدِيرْمَك { ص. بركديرمك: ۱. برىكمك،

برىكديرمك. }
بركه { ص. عر. صو بركتيسى،

كوز، كوكلك. }
برلشديرمك (بربريه كتير يلوب

بر حاله قولتى، }
توحيد ايدلك: ايكي او، ايكي

تارله برلشديرلدى. }
برلشديرمك { ص. ۱. بربريه

كتير يلوب برايتك، }
توحيد ايتك: ايكي دكانى بر.

لشديروب بيوك بر دكان حاله }
قودى. ۲. اوبشديرمق،

موافقت ايتدبرمك: ايكي كوى }
۱۹

اوله رق. («بك» لفظى بونك }
مخفى اولسه كر كدر.)

بُرْكَان { ص. عر. (لا. Volcan }
بركان (دن) يانار طماغ، كوه

آتش فشان. }
بُرْكَانِي { ص. عر. ۱. بركانيه. ينار

طاعه منسوب و متعلق: }
علامه بركانيه.

بُرْكَت { ص. عر. ج: بركات. }
۱. نعمت، احسان الهى،

موهبة سبحانيه. ۲. بولقى، }
فيض: بو سنه ذخايرده چوق

بركت واردر. ۳. مباركلك، }
ممينت، سعادت: فلان ذاتك صحتى

بركتيله، دعا كزك بركتيله. ۴. }
آزى چوق يرينه كچه چك صو.

رتده تقديس الهى به مظهرت: }
حلال قرائليان مالهه بركت

يوقدر. ۱۱. بركت و برسين = ۱. }
حمد اولسون، الله شكرلر

اولسون، هله، بارى: بركت }
و برسين هوا بلوطلى ايدى يوقسه

صياقندن بايليردق. ۲. آلنان }
برشى ايچون دعا مقامنده ايراد

اولنور. جوابنده «بركتنى كور» }
ديرلر.

بُرْكَتْسِز { ص. بركت و ممينتى }
بركتسز (اوليان، مقدار كافنده

اولدينى حاله كفائيت ايتيوب }
خيرى كورلين: آلنك تربله

قرايندغيچون بركتسز برپاره در. }
بُرْكَتْسِزْلِك { ص. ممينتسزلك،

خيرسزلق، مقدا. }
رى كافى اولدينى حاله خيرى

كورنغن: بو پاره ده بربركتسز. }
لك واردر.

بُرْكَتْلِي { ص. ۱. فيض و بركتى }
بركتلى (اولان، بول، مبدول:

بو سنه ذخيره بك بركتلير، }
بركتلى سنه. ۲. ممينت و سعاده

مظهر، ممينتى. ۳. آزى چوق }
يرينه كچه چك صورتده خيرى

كورديان: حلال قرائيلان مال }
دائما بركتلير.

بُرْكَتْمَك { ص. تق. بكتمك، قا. }
بركتمك (تيلاشديرمق، تقويه

و تحكيم ايتك. }
بُرْكَزْدَار { ص. فا. (عواجمه زبانزدى:

بالگذار) يادكار اولقى }
اوزره و يرلين هديه: بوقوطى

بكا فلانك بركتزاريدر؛ بوده }
بندن سزه بركتزار اولسون.

بُرْكَزِيدِه { ص. فا. سچلش، }
برگزیده (منتخب، مختار.

بُرْكَشْتِه { ص. فا. ترسنه دونمش، }
برگشته (مكوس، ترس: بخت

برگشته = طالع مكوس و مخوس. }
بُرْكَشْمَك { ص. فل. تق. بكشمك،

قايتلاشمق. }
بُرْكَكْ { ص. تق. بكلك، قايتلىق،

سرتلك. }
بُرْكَدِيرْمَك { ص. بركديرمك: ۱. برىكمك،

برىكديرمك. }
بركه { ص. عر. صو بركتيسى،

كوز، كوكلك. }
برلشديرمك (بربريه كتير يلوب

بر حاله قولتى، }
توحيد ايدلك: ايكي او، ايكي

تارله برلشديرلدى. }
برلشديرمك { ص. ۱. بربريه

كتير يلوب برايتك، }
توحيد ايتك: ايكي دكانى بر.

لشديروب بيوك بر دكان حاله }
قودى. ۲. اوبشديرمق،

موافقت ايتدبرمك: ايكي كوى }
۱۹

اهالیسی برلشدیروب یولی
یابدردی.

برلشمک { فل. ۱. بر اولق،
اشترک واتحاد ایتک:

ایکی شرکت برلشوب بر فابریقه
یابدیلر. ۲. بریرمکک، طوبلانق:

بو کون بلدیہ دائره سنده
برلشوب برقرار ویره جکورد.

۳. اویشیق، اتحاد ایتک:
متهدلر برلشوب مزایده ده

آرتیرمیورلر.

برلشمه { س. برلشمک فعلی. با:
برلشمک.

برلک { س. ۱. بر ویک اولمه،
احدیت، وحدانیت: اللہک

برلکی حقیقون. ۲. اجتماع،
اتحاد. ۳. آغز، دیل، سوز

برلکی = سوز بر ایتکه، متفق
الکلم اولمه. ۴. ال برلکی = مشترکا

چالیشمه، - می مشترک: ال. بر-
لکله شو ایشی بیتیرم. = ص.

۱. اویشیق، متفق، متحد:
اونلر برلک اولمشلر. ۲. بر

غروش و سائرہ قیمتده اولان.
۳. بر اوقه و سائرہ آغزلنده ویا

بر آدشین و سائرہ بوبنده اولان.
برلک { با برله مک. ق. ۱. بر

{ یا یقی، توحید ایتک. ۲. بر
بردر دیه ادعا ایتک.

برله { د. [بر. ایله] با: بر.

برلی { س. اسقامبیل کاغدلرینک
{ و دو مینه وزار و سائرہ مک

. بر پولیسی: قسبه مک برلیسی
بنده در.

برنا { س. فا. کنج، دلیقانی.

برنجی { ع. بر درجه سنده او.
{ لان ایلک، اول، اولکی:

آیک برنجی کونی، سواقاگ
برنجی اوی: اون برنجی: یوز

برنجی و سائرہ. ۱. مج. ۲. بر
خصوصده اک باشدہ بولان،

اک ایلری اولان: بو آدم نشا.
نجیلده، خطا طلقده، موسیقیده

برنجیدر. ۲. اک باشلی، اک
مهم: شمعی برنجی ایشیز شودر.

برنجیک { س. برنجی اولق حق،
{ اک باشدہ بولغنه:

صنفده برنجیک کی قزاندی؟
برلس { س. ع. یاخود:

برفوس { س. ع. ۱. عربلرک
اوستدن کیدکاری بر

لباس که پک گکیش و مربع
الشکل اولوب، یوقاریدن ایکی

اوجنده قول یرنی طوتار ایکی
دلیکی و باشلی واردر. ۲. قا.

دینلرک قیرلرده و قفرج یرلرنده
اوسته کیدکاری بر نوع یلدرمه.

بروف { یاخود بری با: بری.

بروات { س. ج. ع. ف. د:
برات. با: برات.

بروج { س. ج. ع. د: برج.

برودت { س. ع. صوتوقلی،
{ صوتوق، برد، سرما:

هوانک شدت برودتی. ۱. مج.
مناسبانده کی صوتوقلی، مخاصمه،

منافرت: آره لرنده برودت
واردر.

بروز { س. ع. میدانہ حیقمه،
ظهور.

بروقش { س. [Broche]
{ قادیلرک کوسه و یا باشه

طاقدقلری مجوهراتی بیوک
ایکنه.

بروشیق { بروشدیرمق و سائرہ.
{ با: بروشیق و سائرہ.

بروم { س. [برو.] یعنی
{ پس قوقودن مأخوذ

فر. [Brome دن] کیم. اجسام
بسیطه دن بری.

برون { س. با: بورن.

بره { س. اورمه و اینجیمه اثری
{ اوله رق بدنک بر طرفنده

حاصل اولان چوروک.
بره { ح. ع. ای، هی، یا هو!

{ دوم ایلی السنه سنده
مختلف صورده قوللانیلر بر

لفظ ر. [مختلف صورده قوللانیلر بر
لفظ ر.]

برهان { س. ع. ج: براهین،
{ دلیل، اثبات، حجت.

|| مذ. مقدمات یقینه دن مرکب
اولان قیاس.

برهلمک { ق. ۱. اوروب جو-
{ ریتک، بره حاصل

اوله حق صورنده اورمق: یو-
زینی برهلمش. ۲. (میوه وسا.

ثره ی) اورمق، زده مک، جو-
ریتک: اریکاری سیتک اینجده

چوق صالایوب برهلمش.
برهلمک { فط. ۱. اورلمقندن

چوریمک، چوروک
وبره پیدا ایتک: بتون یوزی

برهلمش. ۲. (میوه) برشیته
طوققندن اوریلوب بر طرفی زده.

لتمک: شفتالی برهلمش.
برهمن { س. ج. ع. براهمه.

{ [هندجه دن] هندو.
لرک اک قدیم دینی اولان (براهما)

مذهبنه تابع آدم. ۲. هندو
و مجوسی رئیس روحانیسی.

برهنه { ص. فا. خیلاق، آجیق،
{ یالین: برهنه سر = باشی

آجیق: برهنه پا = یالین آتاق.
{ ص. هوایه کیمش، او.

برهوا { چورلمش، نابود.
{ یاخود برو ظم. بو طرفنده

بری { یاقینده، دها یاقین، اوتہ
مقابل: بری کل: بریده طور:

بری به کل: بریدن کچ. || اوتہ.
ده بریده، اوتیه بریه، اوتہ.

دن بریدن = اوزاق و یاقین
مختلف محللر. = ص. یاقینده

بولنان، بوجهنده اولان، قرب،
اوتہ مقابل: بری طرف. =

س. یاقینده و بوجهنده اولان یر:
بریی اوتہ سندن گکیشدر. =

ظن. ... دن بری = بروقتدن
باشلایه رق استزار بیان ایدر،

دن اعتباراً: اوج سنه دن بری
کوریشمدک: اوکوندن بری خسته.

یم: کوریشیلدن بری = کوریشد.
یکمز وقتدن اعتباراً. || اوتہ.

دن بری = اسکیدن بری، من
القدیم.

بری { ص. ع. [« برات » دن
{ ص. ۱. قورتمش، سالم،

عاری، آزاده: هر خسته لقدن
بریدر. ۲. پاک، منز: جناب

حق کوزله کورمکدن و قولاقله
ایشیتکدن بریدر. ۳. هیچ بر

تعلق و مدخلی اولیان، برات
قزنان. || بری الذمه = ذمتنده

برشی اولیان، تبریه ذمت ایدن.
{ ص. ع. ۱. بریه، قره یه

{ منسوب و متعلق، بحری
بریکی { طرفده کی، یاقینده کی،

مقابل: بری و بحری تدایره
تثبت ایتدی: عساکر بریه.

بریان { س. فا. کباب.
برید { س. فا. تاتار، پوسته، اولاق.

بریزوله { س. [ایتا.] کولباصدی.
{ یاخود اریق. س. [نکا.]

بریق { ایکی (برووا و غرانیدی)
دیرکلی و ایکی سده قابا سورتا

یعنی دونامش اولان کمی.
بریکدیرمک { ج. جمع واد.

طوبلانق: معاشرله پاره بریکدیر-
لمک زوردر: قرق سنه ده

بریکدیریلن کتابلر.
بریکدیرمک { ق. جمع وادخار

مق، تحشید ایتک: اداره ایلہ
خیلی آتجه بریکدیرمشیدی:

اوینه برطاقم تبللر بریکدیرمش:
حدوده عسکر بریکدیریورلر.

بریکمک { فل. [واحد دیمک
{ اولان « بر » دن]

۱. طوبلانق، بریره کلک،
اجتماع، تراکم ایتک، ییغلق:

اعانه دن برخیلی آتجه بریکدی:
اورایه برچوق آدملر بریکمش.

۲. تحشید ایتک: حدودده
عسکر بریکور. ۳. شیشمک.

بریکمه { س. ۱. طوبلانق، تجمع،
{ تراکم. ۲. تحشید. ۳. شیشمه.

بریکمکدن حاصل
{ اولان شی، ییغیلان

مقدار.
{ یاخود برؤکی. ص. بو

بریکی { طرفده کی، یاقینده کی،
بریکی { اصل: بیض یعنی عمورطه

{ اولسه گرکدر [بو پشده و
بریکی { اصل: بیض یعنی عمورطه

{ اولسه گرکدر [بو پشده و

اوتکی مقابل: بریکی اوتکندن
بیوکدر. || اوتکی بریکی = هر

کیم اولورسه، هرکس.
برین { ص. فا. یوکسک، رفیع:

بریه { س. ع. جول، صحرا،
بریه { بیابان: بریه الشام = شام

چولی.
بریه { س. ع. ج: برایا، خلق،

بریه { ناس، انسانلر، انام: خیر
البریه = انسانلرک اک اییسی او.

لان خاتم الانبیاء (صلعم) افندمز.
بریه { س. ع. قره عسکری،

بریه { قوه بریه، بحریه مقابل:
انکلتزه مک بریه سی بحریه سندن

چوق دوندر.
بر { س. [اصلی عربی اولوب

{ شده لیدر.] پنبوق و یا
کتندن معمول بیاض طوقومه که

انواعی اولوب باشلیجه چاشیر
و چارشف و کیسه و سائرہ اعمالنه

بارار، کرباس: برلی بز، آمرقان،
طرزون بز. || آتاق بز =

آتاق سیله جک بز. || ال بز =
چو جققلرک ال ریخی سیله مخصوص

بز. || تخته بز = تخته اوغدقلری
ویقشاش تخته لرک اوزرینه

یابدقلری بز. || چو جق بز =
قونداق بز لرینک بهری. || سفره

بز = تراپزه مک اوسته آجیلان
اورتی، و وقتله سفره مک آلتنه

یاییلان یاغی. || نماز بز = قا.
دینلرک نماز قیلدقلری وقت باشلرینه

اورتدقلری بز. || بز چوزمک
= بز دستکاهدن چیقارمق:

و مج. کیدوب کلک.
بز { س. [اصلی: بیض یعنی عمورطه

{ اولسه گرکدر [بو پشده و

قولوق آلتی و قاصیق کبی یرلرده
بولنان متحرک دانلر، غده.

بز { ض. ضمیر متکلم مع الغیر یعنی
«بن» ضمیر ینک جمعیدرا
سویلین ایله رفیقلرندن کنایه در،
نحن، ما: بز کلدک، بزم ایشمز،
بزه سویلدلر، بزی کوردیلر،
بزدن قاجدیلر، بزمه کلدی؛
بزه = بزه کوره؛ بزم = بز
اولقیزین. || بز بزه = بز کندیمز،
بز کندی آرامزده، بشقه سنی
قاریشدر میهرق. — بعض
دفعه (لر) علاوه سیله مکرراً
جعلنوب بزم کبی آدملا (انای
جنمز) مناسنی افاده ایدر:
بزمه دوشمز. || بزده = بزم
مملکتده. || بز مکیسی = حال و
کارمز.

بزادی { س. (اصلی: بیجاده)
کوکیل یاقوت، بازل
(ذی قیمت طاش).

بزاز { س. ع. «بز» دن سم. ||
بز و سائر منوجات صا.
نان تاجر.

بزازستان { یاخود بزستان. با:
بذستان.

بزدرمک { ق. بقدرمق، او.
صاندرمق، تصدیق
وتغیر ایتک.

بزدر { س. ع. ج. بزور. سزه
بزدر { وچیک نخعی. (حبوبانه
مخصوص اولان «بذر» دن
تفریق اولمایدلر.)

بزدرک { ص. فا. ج. بزدرگان.
بزدرک { بیوک، اولو، عظیم کبیر.
= س. بیوک آدم.

بزدرگوار { ص. فا. بیوک مرتبلی،
بزدرگوار { عالی، جلیل القدر،

فاضل: شیخ بزدرگوار سمدی
شیرازی.

بزستان { یا بزازستان. با:
بذستان.

بزک { س. «بزه مک» دن سوس،
بزک { زینت، آرایش، زیب.

بزکی { س. کلینلری تزین
بزکی { ایدوب کیدیرن قادین،
مشاطه.

بزگین { ص. «بزمک» دن ایزمش،
بزگین { ییقمش، اوصاشمش، فتور
کتیرمش، مایوس.

بزلامق { یا یزلامق. فل.
بزلامق { (اصلی: یوزاغیلامق)
(اینک و امثالی) طوغورمق،
یاوریلایمق.

بزلاشیج { س. (اصلی: یزلاشیج)
بزلاشیج { با: یزلاشیج.

بزلیه { یا یزلیا. س. دانه سی و تازده
بزلیه { اینک قبوغی دخی ین
نخوده مشابه معروف سبزه.

بزم { س. فا. صحبت و محبت مجلسی،
بزم { عیش و عشرت جمعی: بزم
الفت، بزم عشرت، بزم وفا.

بزم { ض. بز ضمیر ینک مضاف
بزم { الیهیدر: بزم ایشمز، بزم
کله مز، بزمه برابر.

بزمک { فل. ییقمق، اوصاشمش،
بزمک { فتور کتیرمک، یزار
ومتنفر اولق: جانمندن، دنیادن
بزدم.

بزمک { یا بزمه مک. ق. طوناشمش،
بزمک { سوسلندیرمک تزین
ایتک.

بزمگاه { و بزمگه. س. فا. (بزم =
بزمگاه { مجلس گاه = محل صحبت
وعیش و عشرت ایچون طولیلا.
نیلان محل، مجلس عشرت یری.

بساتین { س. ج. ع. فد: بستان
بساتین { با: بستان.

بزمکی { ص. بزه متعلق اولان،
بزمکی { بزم تحت تصرفزده بولنان:
سزک ایشککیز بزمکندن زیاده
سوت و یریور.

بزن { س. ۱. سوس، زینت،
بزن { زیب. ۲. صنیعه، کلفت،
غیر طبیعی حال؛ اوزن بزن =
اوزنه رک کلفتله ایدیلن ساخته
زینت.

بزنمک { فط. سوسلنمک، تزین
بزنمک { ایتک.

بزریقچی { ص. (غلطی: مزریقچی)
بزریقچی { اوپونده حیلله یاپان،
حیلله باز.

بزریقیق { فل. ۱. صیقلق، طار.
بزریقیق { لقمده بولمق. ۲. تز.
ویرانده بولمق. مر.

بزریق { فر. Besique } بر نوع
بزریق { کاغد اوپونی.

بس { د. باء مفتوحه ایلله باشلار
بس { بعض ترکیه صفتلرک باشنه
کیروب تأکید و مبالغه بیان
ایدر: بس بللی.

بس { ح. فا. الویرر، کافی.
بس { یاخود بؤس. د. باء مضمومه
بس { ایلله باشلار بعض ترکیه
صفتلرک باشنه کیروب تأکید
و مبالغه بیان ایدر: بس بتون
(بستون).

بس { س. (آرناؤدجه دن) ۱.
بس { آرناؤد عهد ویمانی: بسا
ویرمک = تعهد ایتک. ۲. قان
کودن خصملا آره سنده عهد
ویمانه عقد اولنان متارکه:
ینلرنده ایکی آلاق بسا واردلر.

بس { س. ع. ج. ع. فد: بستان
بس { با: بستان.

بس { س. ع. ج. ع. فد: بستان
بس { با: بستان.

بس { س. ع. ج. ع. فد: بستان
بس { با: بستان.

بس { س. ع. ج. ع. فد: بستان
بس { با: بستان.

بسا { س. طالیا نلرده بیوک
بسا { خللاطلرک باغلاندیغی
قازیق.

بساط { س. ع. دوشمه، کلیم،
بساط { خالی، سجاده.

بسات { س. ع. شجاعت، جسارت،
بسات { یکیتک، بهادرلک: ابراز
بسات ایتدی.

بساط { س. ج. ع. فد:
بساط { بسیط. با: بسیط.

بستون { ص. ح. با: بتون.
بستون { س. ع. «بستان»
بستان { دن معرب: با: بوستان.

بسته { ص. فا. «بستن» فعلندن
بسته { س. باغلانمش، باغلی،
مربوط: دل بسته = مربوط
القلب. = س. بر شرق ویا
منظوم تیاترو اوپونک مقام
و آهنگی. مقابلی: گفته.

بسته کار { س. فا. شرق و تیاترو
بسته کار { منظومه لرینه مقام
و آهنگی. مقابلی: گفته.

بسته کار { س. فا. شرق و تیاترو
بسته کار { منظومه لرینه مقام
و آهنگی. مقابلی: گفته.

بستریک { یاخو بیسریک. س. خفیف
بستریک { و سریع یوروشلی بر
جنس همین دوه سی.

بستریک { یاخود بصریق. ص.
بستریک { جیلیز، جانسز و اوتانفاج.
بسط { س. ع. یایعه، سرمه، دو-
شتمه، آچه: بسط مقال
ایتک = سوز آچق: بسط
مقدمات ایتک = مقدمات سرد
ایتک: کر بزمگاه آچق.

بستریک { یاخود بصریق. ص.
بستریک { جیلیز، جانسز و اوتانفاج.
بسط { س. ع. یایعه، سرمه، دو-
شتمه، آچه: بسط مقال
ایتک = سوز آچق: بسط
مقدمات ایتک = مقدمات سرد
ایتک: کر بزمگاه آچق.

بستریک { یاخود بصریق. ص.
بستریک { جیلیز، جانسز و اوتانفاج.
بسط { س. ع. یایعه، سرمه، دو-
شتمه، آچه: بسط مقال
ایتک = سوز آچق: بسط
مقدمات ایتک = مقدمات سرد
ایتک: کر بزمگاه آچق.

بستریک { یاخود بصریق. ص.
بستریک { جیلیز، جانسز و اوتانفاج.
بسط { س. ع. یایعه، سرمه، دو-
شتمه، آچه: بسط مقال
ایتک = سوز آچق: بسط
مقدمات ایتک = مقدمات سرد
ایتک: کر بزمگاه آچق.

بستریک { یاخود بصریق. ص.
بستریک { جیلیز، جانسز و اوتانفاج.
بسط { س. ع. یایعه، سرمه، دو-
شتمه، آچه: بسط مقال
ایتک = سوز آچق: بسط
مقدمات ایتک = مقدمات سرد
ایتک: کر بزمگاه آچق.

و انفاق ایتک: چوقاق چوقغنی
بسمک ایچون چالیشیور. ۲.
سمیرمک، تاو لاندیرمق، تسمین
ایتک: قازلری گتمزدن اول
بسملی. ۳. یتیشدیرمک، اداره
ایتک: چفتلکنده حیوانات
بسلور. ۴. قالینلاشدیرمق،
قبارتمق، آلتی طولدیرمق: آلتی
پنبوقله بسمک.

بسمک { س. ۱. بسمک فعلی. ۲.
بسمک { بسمک. ۲. بوغازی
طوقلغنه طوتیلان و آخرتاک کبی
اتخاذ اولنان خدمتچی قیز. ۳.
آلتی طولدیرمق شی.

بسمک { س. ۱. بسمک فعلی. ۲.
بسمک { بسمک. ۲. بوغازی
طوقلغنه طوتیلان و آخرتاک کبی
اتخاذ اولنان خدمتچی قیز. ۳.
آلتی طولدیرمق شی.

بسمک { س. ۱. بسمک فعلی. ۲.
بسمک { بسمک. ۲. بوغازی
طوقلغنه طوتیلان و آخرتاک کبی
اتخاذ اولنان خدمتچی قیز. ۳.
آلتی طولدیرمق شی.

بسمک { س. ۱. بسمک فعلی. ۲.
بسمک { بسمک. ۲. بوغازی
طوقلغنه طوتیلان و آخرتاک کبی
اتخاذ اولنان خدمتچی قیز. ۳.
آلتی طولدیرمق شی.

بسمک { س. ۱. بسمک فعلی. ۲.
بسمک { بسمک. ۲. بوغازی
طوقلغنه طوتیلان و آخرتاک کبی
اتخاذ اولنان خدمتچی قیز. ۳.
آلتی طولدیرمق شی.

بسمک { س. ۱. بسمک فعلی. ۲.
بسمک { بسمک. ۲. بوغازی
طوقلغنه طوتیلان و آخرتاک کبی
اتخاذ اولنان خدمتچی قیز. ۳.
آلتی طولدیرمق شی.

بسمک { س. ۱. بسمک فعلی. ۲.
بسمک { بسمک. ۲. بوغازی
طوقلغنه طوتیلان و آخرتاک کبی
اتخاذ اولنان خدمتچی قیز. ۳.
آلتی طولدیرمق شی.

بسمک { س. ۱. بسمک فعلی. ۲.
بسمک { بسمک. ۲. بوغازی
طوقلغنه طوتیلان و آخرتاک کبی
اتخاذ اولنان خدمتچی قیز. ۳.
آلتی طولدیرمق شی.

بسمک { س. ۱. بسمک فعلی. ۲.
بسمک { بسمک. ۲. بوغازی
طوقلغنه طوتیلان و آخرتاک کبی
اتخاذ اولنان خدمتچی قیز. ۳.
آلتی طولدیرمق شی.

بسمک { س. ۱. بسمک فعلی. ۲.
بسمک { بسمک. ۲. بوغازی
طوقلغنه طوتیلان و آخرتاک کبی
اتخاذ اولنان خدمتچی قیز. ۳.
آلتی طولدیرمق شی.

اوقومق. { س. حیوان سمیرده جک یر:
بسی { بسی به قومق = سمیرک.
بسیط { ص. ع. ۱. بسیطه. ج:
بسیط { باسائط. «بسط» دن
ص. ۱. دوز، عارضه سز.
۲. آچیق، واسع، گگیش. ۳.
مرکب اولیان، ساده: اجسام
بسیطه.

بسیطه { س. ع. ارتفاع تخمسی:
بسیطه { بسیطه شمسیه، بسیطه
قطبی، بسیطه اقیه، بسیطه لیلیه
= بو آلتک انواعی.

بسیطه { س. ع. ارتفاع تخمسی:
بسیطه { بسیطه شمسیه، بسیطه
قطبی، بسیطه اقیه، بسیطه لیلیه
= بو آلتک انواعی.

بسیطه { س. ع. ارتفاع تخمسی:
بسیطه { بسیطه شمسیه، بسیطه
قطبی، بسیطه اقیه، بسیطه لیلیه
= بو آلتک انواعی.

بسیطه { س. ع. ارتفاع تخمسی:
بسیطه { بسیطه شمسیه، بسیطه
قطبی، بسیطه اقیه، بسیطه لیلیه
= بو آلتک انواعی.

بسیطه { س. ع. ارتفاع تخمسی:
بسیطه { بسیطه شمسیه، بسیطه
قطبی، بسیطه اقیه، بسیطه لیلیه
= بو آلتک انواعی.

بسیطه { س. ع. ارتفاع تخمسی:
بسیطه { بسیطه شمسیه، بسیطه
قطبی، بسیطه اقیه، بسیطه لیلیه
= بو آلتک انواعی.

بسیطه { س. ع. ارتفاع تخمسی:
بسیطه { بسیطه شمسیه، بسیطه
قطبی، بسیطه اقیه، بسیطه لیلیه
= بو آلتک انواعی.

بسیطه { س. ع. ارتفاع تخمسی:
بسیطه { بسیطه شمسیه، بسیطه
قطبی، بسیطه اقیه، بسیطه لیلیه
= بو آلتک انواعی.

بسیطه { س. ع. ارتفاع تخمسی:
بسیطه { بسیطه شمسیه، بسیطه
قطبی، بسیطه اقیه، بسیطه لیلیه
= بو آلتک انواعی.

بسیطه { س. ع. ارتفاع تخمسی:
بسیطه { بسیطه شمسیه، بسیطه
قطبی، بسیطه اقیه، بسیطه لیلیه
= بو آلتک انواعی.

بَشَارَت { س. } [آنف الذکر] لفت عربیه دن غلطدر یکی چیمه غریب شیء بدعت قبیحه، عجوبه.

بَشَاشَت { س. } کور بوزلیک: اظهار بشارت ایتک.

بَشَاق { س. } با: باشاق.

بَشَر { ع. } هر برینه و یا هر دفعه سنده بش: موجود آنچه بی تقسیم ایندکرنده بشر لیرا دوشدی: بشر بشر صایلی.

بَشَر { س. } حیوان ناطق، بشَر { آدم، انسان، مردم: نوع بشر = انسان جنسی: ابوالبشر =

حضرت آدم (عم): سید البشر = فخر عالم (صلعم) افندمن. علم البشر = انسانک احوال طبیعی. سندن بحث ایدن علم که علم اللسانه برابر کشفیات جدیده دندر.

بَشَرَه { س. } تشر. درینک طبقه خارجیسی. بشره داخله، بشره مخاطیه: بدنی داخل اورت غشاء مخاط. طینک طبقه خارجیسی.

بَشَرِی { س. } مژده.

بَشَرِی { س. } بشریه. بشَرِی { انسانه منسوب و متعلق: احوال بشریه.

بَشَرِیَّت { س. } انسانلق، بشَرِیَّت { انسانک حال طبیعی: بشریت ایجاباتندندر.

«بشریت» ایله «انسانیت» آرسنده چوق فرق وارد: بشریت انسانک هر درلو احوال طبیعیسه، انسانیت ایسه یلکیز فضائل و کمالات روحانیسنه عائددر: مثلاً نسیان، خوف، اشتها، شہوت کبی حالار بشریت: کرم، مخاوت، وفای عهد،

قناعت کبی حالار ایسه انسانیت مقتضیاتندندر. الحاصل بشریت تاریخ طبیعی، انسانیت ایسه اخلاقه متعلقدر.

بَشَقَه { س. } بشقه لاشمق و سائره. با: بشقه (باشقه و سائره).

بَشَلِک { س. } بش (غروش و سائره) قیمتده اولان:

بشک باصمه. ۲. بش (آرشین و سائره) بوینده اولان: بشک دیرک. ۳. بش جزء دن مرکب و یا بشه منقسم، خماسی. = س. بش غروشاق و یا پاره لقی سکه: بر بشک ویردی.

بَشَلَمَه { س. } بش قات ایتمه، بشلی { س. } بش پول و سائره سی: بش اولان، خماسی، خمس. =

س. اوپون کاغذ لرینگ بش بشکلیسی: قوبه نک بشلیسی.

بَشَمَق { س. } باشمق.

بَشْمَه { س. } جیقریقچی دستکاهنک بشمه { کوتوکی: دلیکی بشمه.

بَشَنجِی { س. } دردنجیدن صکره بشنجی { کن، بش درجه سنده اولان، خامس، پنجم: بشنجی او، بشنجی فصل، بشنجی کون، اون بشنجی، یوز بشنجی الخ.

بَشُوش { س. } کور یوزلی معناسیله «بشارت» دن اسم مبالغه اولقی اوزره قوللانیلدور. سده، عربلرجه مسموع اولد. یغندن، لفت مولده دکل، عاداتا غلطدر.

بَشِير { س. } «بشارت» دن بشیر { ص. } ای بر خبر کتیرن، مژده یتیشدیرن، مژده جی: بشیر نذیر = بشیر و تهدیده ما.

مور بیوریلان خاتم الانبیاء (صلعم) افندمن. (کوزل و کورل یوزلی معناریله لسانزده قوللانماز.)

بَشِيک { س. } اسکی ترکجه ده صد { لامق دیمک اولان «بشکم» دن } کوچک چو.

جقلمی یا تیروب صالایه رقی اوپوند قلمری معروف کروت، مهد، کهوره. || اجل بشیکی = مخاطره لی و متعلق اسکله و سائره.

بَشِيکجی { س. } بشیک یاپان طو.

بَشِيوز { ع. } بش کره یوز، بشیوز { خماسی، پانصد: بشیوز کئی، بشیوز غروش.

بَصَارِیق { س. } با: باصاریق.

بَصَدِيرَمَه { س. } بصدیرمه. با: بصدیرمق و سائره.

بَصَر { س. } بصار. ۱. بصر { کورمه، رؤیت. ۲. کوز، عین، چشم، دیده. ۳. چشم حقیقتله کورمه، قلب کوزی.

|| اولوالابصار = بصیرت صاحبلمی، کوروب آکلایانلر. || علم البصر = رؤیتک احوال و حقایقندن بحث ایدن علم، (فر Optique).

بَصْرَه { س. } عراق عربده و شطک { اوزرنده واقع ولایت مرکزی مشهور شهر در که علما سی و قتیله ادبیات عربیه ده کوفیونه قارش بر مسلک مخصوص اتخاذ ایتشدردی. || بصره ضمفی = برجنس ضمغ.

بَصْرِي { س. } بصره. بصره اهلیندن { یون. } بصره اهلیندن

و یا ادبیات عربیه ده کوفیونه قارش بر مسلک مخصوص اتخاذ ایدن بصره علماسندن آدم.

بَصْرِي { ص. } بصریه. بصری { رؤیته و یا علم البصره متعلق.

بَصَل { س. } صوغان. ۱.

بَصِير { ص. } «بصر» دن بصیر { ص. } ۱. کورن، کور. ریجی، بینا. ۲. کوروب آکلایان، قلب کوزیله کورن، بصیرت صاحبی.

بَصِيرَت { س. } قلب کوزیله بصیرت { کورمه، کوروب کینه و حقیقتنه وارمه: بصیرتله باقی: بصیرتی باغلاقی = غافل طاورا.

بَصِيرَتِیَن { ص. } قلب کوزی قیالی، چشم حقیقتله کورن، غفل.

بَصِيرَتِیَن لَک { س. } قلب کوزیله بصیرتیش، غفلت.

بَصِيرَتِی { ص. } قلب کوزیله کورن، هر شینک اصل و حقیقتی آکلایوب تدبیرلی طاو. رانان.

بِضَاعَت { س. } و بضاعه. س. ع. ج. بضایع. ۱. سر.

مایه: قلیل البضاعه = سرمایه سی. ۲. بضاعت = سرمایه سز. ۲. تحصیل اولشمش علم، معلو. مات.

بِضَاعِیَع { س. } ج. بضاعت. با: بضاعت. با: بضاعت.

بِطَّ { س. } فا. قاز. لس.

بِطَّارِس { س. } بر نوع اگر لقی.

بَطَارِيَه { س. } با: باتاریه.

بَطَاق { س. } بطاقلق، بطاقلقی. با: با. باقی و سائره.

بَطَال { ص. } «بطالت» دن بطال { سم. } ۱. حکمز، حکمدن ساقط، بوش: بطال اوراق.

۲. ایشلر، معطل: بطال بر دکرمن. ۳. قولای قوللانیله.

میه جق قدر بیوک، خنطال: بطال کوب. (بومعنا ترکجه به مخصوصدر. قهرمان و بهادر معناسیله لسانزده قوللانماز.)

بَطَال { س. } برایشه متعلق حکمز اوراق: بطائی لف ایتک: بطالده حفظ ایتک. || بطال ایتک، بطال چکمک (یعنی اوستنه «بطال» کلمه سنی یازمق) = حکمز بر اقق، حکمز اوراقه قاتمق. || بطال کاغد = طولی ۸۲ و عرضی ۵۷ سانتیره اولان طبع کاغدی.

بَطَالَت { س. } ایشلرک، عطات.

بَطَائَت { س. } بطی، اوله، آغر. لقی، یاواشلق، آغر طاورانه، سرعت ضدی.

بَطْرِیق { س. } س. ع. با: بطریق.

بَطْش { س. } ع. ۱. عنف و شدتله طوتوب قایمه و یاقه لایمه. ۲. قوت، شدت. غلبه.

بَطْلَان { س. } ع. ۱. حقضزلن، حق ضدی، باطل و بوش اوله: تثلیثک بطلانی. ۲. معطل و حکمز اوله. || ط. بطلان حس = بر عملیات اجرا سیحون حسک ابطالی، بر عضوک موقتاً حسدن محروم ایدلمسی.

بَطْمَان { س. } با: باتمان.

بَطْن { س. } س. ع. ج. بطون. ۱. بطن { قارن، شکم. ۲. صوی، سلاله، نسل.

بَطْنِي { ص. } ع. ۱. بطنیه. تشر. بطنی { قارنه منسوب و متعلق.

بَطُون { س. } س. ج. ع. فد: بطن.

بَطْنِي { ص. } ع. ۱. «بطالت» دن بطنی { ص. } آغر حرکتلی، یاواش، سریع ضدی، کج. || بطنی { ص. } ع. ۱. هضم اولنان.

بِعْبَارَتِهَا { س. } ع. ۱. کندی عباره. سنی تغییر ایتکسزین، عیاً: فلان کتابدن بعبارتها بر قاج فقره نقل ایتشدرد.

بِعْث { س. } س. ع. ۱. کوندنمه، یوللامه، ارسال. ۲. حق تعالانک بر نبی خلق دین حقه دعوته مأمور بیورمی.

۳. دیرلتمه، احیا، یوم قیامتده موتانک احیایی: بعث بعد الموت؛ یوم البعث = قیامت کونی.

بِعْث { س. } ع. طرف الییدن بعثت { بر پیغمبرک وبا خصوص پیغمبرم افندمن حضرتلرینگ خاقی دین حقه دعوته مأمور بیو. لسی: بعثت نبویه.

بِعْد { س. } ع. صکره. بعض ترکیبات عربیه ده بولنور: بعد الظهر = اوگله دن صکره؛ بعد الطعام =

یمکدن صکره. || بعد ذأ، بعد ازین = بوندن صکره. || بعدما، من بعد، فیما بعد = اوندن صکره، بر دما. || بعد = اوندن صکره، مؤخرأ. || بعد بعد = بر چوق

بازلسی خطادر. ۱. اولغه مش،
زوجہ سی اولیان آدم: بکار آدم،
بکار کبی یا شامق. (نادر اولغه.
مش قیز حقندہ مستعملدر.)
۲. طشرہ لی اولوب بریووک
شہردہ برایشلہ مشغول اولہرق
عائلہ سز یا شایان آدم: بکار او.
طہ لری: بکار لک جاشیرینی
بیقامق.
بکار } س. با: بیکار.

بکارت } س. عر. قیزلق. ارکک
{ تقریب ایچہ مش قیزک
حالی. (بومعنا ایله «بکر»
استعمالی غلطدر.)

بکارلق } س. اولی اولیان
{ آدمک حالی، اولغه.
مش ارکک ویا قیزک حالی: بکارلق
اولیلکدن ابی دکلدز.

بکام } ص. فا. [ب = اذات
{ الصاق - کام = مرام]
نائل مرام، آرزو ایتدیکنه
دسترس اولان، مسعود، بختیار.

بکتاش } ص. تقد. اقران، کفو،
{ معادل. || حاجی
بکتاش طوزی = حاجی بکتاش
ولی. (قدس سره) تربہ سی
جوارلرندہ چیقان براق و بلوری
بر جنس قیا طوزی.

بکتاشی } س. ص. حاجی بکتاش
{ ولی بہ منسوب طر.
یقتدہ بولندن آدم، بکتاشی
درویشی، باباسی = بو طریقک
درویشی، شیخی: بکتاشی اوزو.
می = اوزومک بر نوعی. || مج.
قیدسز، رند.

بکتاشیلک } س. بکتاشی طریق
{ و بو طریقتہ

منسوبیت.
بگجک } س. و:

بگجگیز } س. کوچیک بک;
{ بکچکم. (تجیب و
تحقیر مقامندہ قوللانیلر.)

بکجی } س. بر شیشی بکلیوب
{ محافظہ ایدن آدم،
محافظہ جی، خارس، دیدبان،
قوروجی، محلہ بکجیسی = کجہ
سوقاقلردہ طولاشوب امنیت
عمومیہ بہ باقان وجنازہ و دوکون
کی وقوعاندہ اہالینک خدمتندہ
«نان آدم: کوشک، بالی، قوناق
بکجیسی = بوش بولنان بویله بر
داڑہ بی بکلیوب محافظہ ایدن آدم:
قوری بکجیسی = قوریچی: کو-
شک بکجیسی = یانہ بی خبر ویرمک
ایچون قلدہ بکلنلر.

بکجیلک } س. بکجی صفت و
{ خدمتی.

بکر } بکارت رینہ مصدریت یعنی
{ قیزلق معناسیلہ قوللانیلر.
سہ قدہ، بو لغت عربیدہ صفت
اولوب، اصلا مصدریت معناسنہ
کلدیکندن، غلطدر. ازله بکر
تعبیری دخی بالطبع غلط اولوب،
بکارت وازالہ بکارت دینک
اقتضا ایدر.

بکر } ص. عر. بوزلامش، ارکک
{ (کورمہ مش (قیز)، قیز
اوغلان. || فکر بکر = دما اول
کیمسہ طرفندن افادہ اولغامش
فکر. || بکر مضمون = باخصوص
شعرندہ بشقہ بری طرفندن
سویلغامش مضمون.

بکرہ } س. عر. مقررہ: اوج
{ بکرہ لی = اوج مصورہ بی

بردن بوکن (چیقریق).
بکری } ص. (صباح دیمک او-
{ لان «بکرہ» دن یعنی
صبحا بدن عشرتہ دوام ایدن.
عشرتہ مبتلا، ایچکی بہ دوشکون،
سرخوش.

بکریلک } س. عشرتہ ابتلا،
{ ایچکی بہ دوشکونک،
سرخوشانی.

بگیز } س. ۱. چہرہ، یوز، روی،
{ وجہ: دکیزک بگیزی =
روی دریا. ۲. یوز رنگی: بگیز
آتمق، اوچق، بوزلق = یوزک
رنگی اوچق، صارازمق.

بگیزادہ } س. ص. ۱. بک اوغلی،
{ پدیری رئیس ویا آمر
اولان. ۲. صوبلی، اصیل، نجیب،
کشی زادہ.

بگیزادہ لک } س. صوبلیلق،
{ اصالت، نجابت،
کشی زادہ لک. || مج. مسرفلک،
تأملسزجہ حرکت، هوپہ لقی.

بگیزتمک } ق. ۱. بر شیشی دیگر
{ بر شیشہ مشابہ و
ومائل ایتمک، تشبیہ و تمثیل
ایتمک: یا بیلہ جق شیشی اورا نکتہ
بگیزتمی. ۲. تقلید و تنظیر ایتمک،
عینق یا عقی: فلانک رسنی یا بوب
چوق بگیزتدی: یازیسنی بنمکہ
بگیزتدی. ۳. یا سکیلوب بر شیشی
دیگر بر شی ظن ایتمک، یا کیملہ
رق ظن ایتمک: سزی فلانہ
بگیزتدم. || بر شیشہ بگیزتمک = نہ
صورتلہ اولورسہ تسویہ ایتمک،
بروجہ تسویہ دوشونمک.

بگیزتمہ } س. بگیزتمک فعلی،
{ تشبیہ، تمثیل. =

ص. تمثیل و تنظیر صورتیلہ یا بلش،
تقلید.

بگیز دیمک } ج. ۱. اوید.
{ یرلق، تشبیہ
و تمثیل ایدمک: بویازی اصلانہ
بگیزدیلہ مہ مشدر. ۲. تقلید
ایدمک. ۳. یا کلید شقلہ بشقہ ظن
اولغی: آرائیلان بر آدمہ بگیز-
دلدی. || بر شیشہ بگیزدیمک = نہ
صورتلہ اولورسہ تسویہ اولغی.

بگیزدیش } س. بگیزتمک فعلی،
{ تشبیہ، تمثیل.

بگیزمک } فل. بر شیشہ مشابہ
{ و مسائل اولغی: قو-
رت کوپک بگیزر بر حیواندر:
بویازی مشقہ ہیچ بگزمیور.
|| بر شیشہ بگیزمک = اولدجہ
شایان قبول اولغی: بویازی بر
شیشہ بگزمیور: شمعی بر شیشہ
بگزدی.

بگیزمہ } س. و:

بگیزهیش } س. مشابہت، شیشہ
{ و نظیر اولہ.

بگشک } یا خود بنک. س. بک
{ کبی لک، پول: بگشک بگشک
= بک کبی لک و پوللری اولان:
بگشک بگشک باصمہ، آت.

بگشکیمک } فط. بگشک بیدا
{ ایتمک، لک لک،
پول پول اولغی: کتابلر رطو-
بتدن بگشکلیر.

بگشکلی } ص. لکلی، پوللی:
{ بگشکلی باصمہ، یوز.

بگشکدیرمک } ق. جیکیمکہ بشقہ-
{ لرینی بکیمکہ
مجبور ایتمک، انتظاردہ قومق:

عفو ایدرسکیز بگشکدیرمک.
بگشکیمک } ق. ۱. بکیمکہ سوق
{ واجبار ایتمک، انتظار
ایتدیرمک: بی چوق بگشکیمک.
۲. بگشکی قومق، ترصد ایتدیر-
مک: چاری بگشکیمک: قیشین
کوشکی کیمہ بگشکیورسکیز?
بگشکیمک } ف. مشترکاً ویر-
{ لکدہ بگشکیمک: بر
چوق خلق بگشکیورلردی.

بگشکیمک } س. ۱. بک صفتی و عنوان.
{ نی. ۲. زادکانلق، اصل.
لت، نجابت. ۳. بر بک تحت
ادارہ سندنہ بولنان حکومت،
ایالت ممتازہ، امارت، پرنسک:
بلغارستان، سیام بکلیکی.

بگشکیمک } ص. حکومتہ و دولتہ
{ عائد، میری: بگشک ارا-
ضی = اراضی امیریہ: بگشک کبی
= حرب سفینہ سی. || بگشک =
بیوک وکنیش کبہ.

بگشکیمک } س. (رئیس دیوان
{ دیمک اولان
«بیشکیمی» دن غلط اولسہ
کرکدر دیوان هایون قلنک
رئیس. غلط بر ترکیبلہ: بگشکیمی
دیوان هایون دینیر.

بگشکیمک } یا بکیمکہ مک. ق. فل.
{ اصلی «بک» اولان
«بک» یعنی قوی و صاغلام
لغت ن. ۱. قورومق، محافظہ
وصیانت ایتمک، یاندہ طوروب
نظارت ایتمک: چاری، اورمانی
بکیمک: طاغلری قوروقو بکر.
۲. انتظار ایتمک، منتظر و مترصد
اولغی: برینی بکلیورم: مسافر
بکیمک. ۳. اومق، مأمول

ایتمک: بن سزدن بونی بکیمزدم.
بکیمکہ } س. ۱. قورومہ، محافظہ،
{ صیانت. ۲. انتظار،
ترصد. ۳. نوبت و ترصد محلی.
بکیمکیمک } ج. ۱. انتظار اولغی:
{ کونش آلتندہ بگشکیمک.
۲. اومق، مأمول ایدمک: او
آدمدن هرایلک بگشکیمک.

بکیمکیمک } ج. انتظار اولغی:
{ بو کونکی پوستہ ایله
جواب بگشکیور.

بکیمکیش } س. ۱. بکیمکہ، انتظار،
{ ترصد. ۲. قورومہ،
محافظہ، صیانت.

بکیمکیمچی } ص. ۱. انتظار
{ ایدن، منتظر. ۲.
محافظہ و صیانت ایدن، محافظہ
جی، محافظ.

بگشکیمک } یا خود بگشک. ص. ۱. قندہ
{ و علی الخصوص یوزندہ
طبیعی بر کوچک لکسی اولان،
خالداری. ۲. لکلی (اوزوم و
سائر).

بگشکیمک } س. بگشک. || خنکار
{ بگشکیمک: بگشکیمک = ۱. بر نوع
صاری چیچک، کہ ماویسنہ بک
بگشکیمک دینیر. ۲. قیزارتمہ
ویا تجرہ کبابی ایله یا بیلور بر نوع
باطلیجان بکی.

بگشکیمک } ق. ۱. برینہ
{ بگشکیمک: بگشکیمک
شیء کو سترمک ویا بر چوق
شیشلرک ایچندہ برینی انتخاب
ایتدیرمک: او آدمہ اثواب
بگشکیمک نہ قدر زور: سو-
رینک ایچندہ قویون بگشکیمک.
۲. قبول و تقدیر واستحسان
ایتدیرمک، مقبولہ کچہ جک بر

ایش بايق : يازمي بکنديرمدم؛
خدمتي افنديسته ايشي بکند.
برمکه چالشميلدر.

بگنلماک { بگن : قبول و
استحسان اولئق،

مقبوله کچمک : يازيسي بگنلدي؛
سي بگنلدي. ۲. سچلمک،
انتخاب اولئق، ترجيح ايدلمک؛
بر سورينک ايچنده آنچق اوج
درت قويون بگنلدي؛ ايکيندن
خافيسي بگنلدي؟

بگنمزليک { س. (وغلا : بگنه.
مزلک) ۱. تقدير
واستحسان ايتمه، خوشلا تمامه؛
بن بک حقنده بگنمزليک ايتم.
۲. عدم تنزل، صايمايه، کيمه
بي بگنهيش.

بگنمک { بگن : قبول و تقدير،
استحسان ايتمک، پسند ايتلمک؛
بو چچمک قوقوسني بگنمدم؛
يازيسي چوق بکنديلر. ۲.
سچمک، انتخاب ايتمک، خوشه
کيدني آروب آلتی : سوري به
کيرده ايستدیککز قدر قويون
بگنمک؛ بر مفازده چوراب
بکنيوردی. ۳. تنزل ايتمک،
صايقي : آدم بکفيور؛ کيمه بي
بگنمز. || کنديني بگنمش = خود
پسند، مغرور.

بگنمه { س. و:

بگنیش { س. ۱. تقدير، قبول،
سچمه، انتخاب، اختيار، ترجيح.
۲. سچمه،
بکم { س. ج. عر. فد : ابکم.
با : ابکم.

بل { س. نق. ظاهرلک، آشکارلئق،
بداهت. (بزجه بو کون
متروک ايسه ده، بللي، بليرمک،
بللمک کي مشتقاني مستعمل
بر کله اساسيه در.)

بل { س. (اصلي : بيل) ۱. بدنک
(اورته سي، قوشاق باغلانان
بري، کوكس ايله قارنک آره سي،
خصر، ميان : بله باغلامق؛ اينجه
بل؛ بلم آغريور. ۲. انسان و
حيوانده قارنک آرقه سي، صاغري
ايله اوموزل آره سنده کي محلي،
صلب : بلي بولکش؛ بو آتک بلي
دوشوکه. ۳. يوكسک طاغلك ايکي
ذروه سي آره سنده کي مقوس
قسمي ويا آلاجه اولان کچيد
وبوغازي، طاغ بلي وبيلان دخی
دينلير. || بل آغريسي = وجع قطني.
|| بل باغلامق = عزم قوي وحصر
مساعي ايتمک : خدمتکزه بل
باغلام. || بل بولک = اختيار.
لقدن قنورلا شمتق. || بل بو.

کمک = چوق بورمق، يا فتوره
دوشورمک : بو غائله بلني بولکدي.
|| بل صوئولقي = سيلان مخاطي.
|| بل کيکي = عمود فقاري. || بل
ويرمک = اگلك، مقوس اولق.

بل { س. (اصلي : بيل) اياقيله با.
صه رق يره باتيرمغه طويراغي
قازمقدمه مستعمل باغچوان و
باغچي آلتی. انواعي واردر:
آرناؤد، ساقز، بوستان بلي،
کورک بل.

بلای { س. عر. (جمعي قوللا.
{ نليوب، «بلايا» ايسه
«بليه» نك جميدر. ۱. غم، كدر،

اندوه، تاسه. ۲. آفت. ۳. آدمک
نه يابه جفني بيلديکي آغر وصيقند.
بلي ايش ويا شخص. ۴. آغراق،
نقلت، صيقندي، مشکلات. ۵.
جزا، مجازات، استحقاق اولنان
عقوبت : بلاسي بولدي. || بلايه
اوغرامق = ايستيمه رک برله منا.
زعيمه کيريشوب باشنه صيقندي
جلب ايتمک؛ بلايه اوغرامق =
مخاطره لي و غائله لي بر ايشه
صوقق. || باش بلاسي = دفعي
مشکل غائله، مزعج آدم.

بلا { د. عر. (ب = حرف جر.
{ لا = حرف نفی) ادات سلب،
سز، سزين، بي، بغير : بلا سبب =
سبب؛ بلا تاخير = کري به
براققزين، درحال؛ بلا فاصله =
آراقسز، آراق ویرمکزين؛
بلا مدت = مدتی معين اولميه رق
{ بونک صحیحی بلا مدت ايسه ده،
بلا مدت صورتنده استعمال
اولنيور. امثالي ده بويله در. ||

بالابان { س. با : بالابان.

بلاد { س. ج. عر. فد : بلد.

بلادت { س. عر. حماقت، قالب،

بلازده { س. فا. (عر. بلا =
مصيبت. فا. زده =
اورلمش) مصيبتيه دوچار،
آفت زده.

بلازيك { س. با : بيلزيك.

بلاغ { س. عر. يتيشديرمه،
{ اصيل. ن.

بلاغت { س. عر. د. مرامک
{ حسن صورته و دور.
کون و مصنع سوزلره افاده سي.
فصاحت دخی بلاغتک شرائطندن
اولمغه، هرکلام فصيح بليغ
دکسه ده، هرکلام بليغ فصيح
اولسي شرطدر.

بلاکش { ص. فا. (عر. بلا =
{ محنت. فا. کشيدن =
چکمک) محنت و مشقت چکن،
محنتکش.

بلالي { ص. ۱. مشکلات واذيت
{ و صيقندي بي موجب،
مشکل : بلالي بر ايشدر. ۲.
بر آشفته جبراً و تهديدله کنديني
دوست طوتديران حشاري آدم؛
بر بلاليسي واردر.

بلاهت { س. عر. ابلهک، حماقت،
{ بونلک.

بلایه { س. ج. عر. فد : بليه.

بلبل { س. (ترکجه و فارسيده
{ مشترکدر) نيسان و مایسده
ارکي کوزل بر سسله اوتق
معروف قوش، عندليب، هزاره
بلبل اوتيور؛ بلبل کي خوش
الحان ايله ترنم ايديور. (کويا
کله تعشيقيله و ديکندن جفا
کورمسييله اسکي شعرازه سر.
مايه اولمش ايسه ده، بلبل کلدن
دکل اصل ديکندن و ديکني
چاليلقردن خوشلانير. || بو.
قليچه بلبل = بلبله بکرر کوچک
بر قوش. || چشم بلبل = رنگلي
وتحريرلي شيشه.

بلبلایه { مرکب بالينه و آختاپوده
{ بکرر برحيوان بحري.
{ س. (فر. Belgique.
{ بلجيقيقه
{ بلجيقيقا يازماملي } ص.
آوروپاي غريده اليوم مستقل
کوچک بردولت تشکيل ايدن
معمور ومدني برمکت.

بلجيقيقه لي { س. ص. بلجيقيقه اها.
{ ليساندن اولان.
{ س. عر. ج. بلدان، بلاد. ۱. ير،
بلد { مملکت، خطه. ۲. قصبه، شهر؛
بلدامين (البلدالامين) = مکة
مکرمه. || شيخ البلد = طرابلس
غريده سابقا بلديه رئيسي.

بلدان { س. ج. عر. فد : بلد.
{ با : بلد.
{ س. عر. قصبه، شهر،
بلده { مدينه : بلدة طيبه = مدينه
منوره.

بلدی { ص. عر. ن. بلديه. (بلد =
{ دن س. ۱. شهر و قصبه به
منسوب و متعلق. ۲. شهر و قصبه
اها ليساندن اولان، شهري، بدوي
وبا کويلي اولميان. ۳. يرلي،
محلي : مرض بلدي. ۴. بلديه
اداره س. منسوب و متعلق :
مجلس بلدي، نظامات بلديه.

بلدی { س. (فت آفقه عربيده دن
{ مأخوذ) يرلي قماش،
چيت بزي.

بلدیپر { بلد پرچين، با : بيلدير
{ وسائر.

بلدیيه { س. عر. بر شهر ويا قصبه.
{ نك سواقفريله سائر امور
عموميه سته و تنظيفات وسائر
احتياجا تهنه باقان اداره : بلديه
نظاماتي، بلديه رئيسي، مجلس بلديه،

بلديه دائره سي.
بلرتمک { فت. ۱. ظاهر و عيان
{ ايتک، آچوب کوستر.
مک. ۲. (کوزلري) چوق
آچوب حيرت ويا حدته باققي :
کوز بلرتمک.

بلرتمک { فل. (ظاهر و آييق
{ ديمک اولان «بل» دن
۱. ظاهر و آشکار اولق، ميدانه
چيتمق. ۲. (کوزلر) حدت ويا
حيرتله چوق آچيلوب باققي.

بلسان { س. عر. پلسنک آغا.
{ جي.

بلسم { س. عر. کيم. پلسنک
{ ياغي.

بلسمی { ص. عر. ن. بلسميه.
{ کيم. پلسنک ياغنه
منسوب و متعلق ويا اونکله
مرکب. || با. فصيله بلسميه
= پلسنک آغاجي نوعندن اشجار.

بلش { ص. ح. عر. «بلاشي» دن
{ غلط) اجرتز، بجانا،
بادهوا، جابا : بوني بلش آلدن؛
بلش آت قصورلي اولور.

بلطفه { ح. (ب = حرف خبر.
{ لطف = کرم. ه. اوتک
حق تعالانک لطف و کرميله :
بلطفه تعالی بر چوجنم دنيايه
کلدي.

بلع { س. عر. ۱. يوتنه : بلع
{ ابتد = يوتدي. ۲. امک،
جذب و مص ايتک : طوبراق
صوني بلع ايتدي.

بلعوم { س. عر. نش. غير تلاق.

بلغا { س. ج. عر. فد : بليغ.
{ با : بليغ.

بَلَنَمَك { ب. اوكر نك، ضبط و حفظ اولفق : بودرس }
قولای بلغمیور.

بَلَنَمَك { ب. بل ایله ایشلمك، قازلق : قوراقلقدن باغلا }
بلنه میور.

بَلَنُوز { ب. بللوز. با : بللی، بللیسز.

بَلُور { س. (ع.ر. بلور) دن اوده یو. $\Delta\epsilon\upsilon\lambda\lambda\omicron\varsigma$ دن }
نخج طاشی کبی شفاف و بارلاق طاش و بوکا تقلید یا بیلان خاص جام، الماستراش.

بَلَلَه مَك { بلله مه با : بللمك، بللمه.

بَلَلَه لَش { س. اوكرتمه، ذهنه قوم، ضبط و حفظ ایتمه.

بَلَلی { ص. ظاهر، آشکار، عیان، میدانده اولان، بدیهی :

بویله اوله جفی بللی ایدی : ذکا. وقی آنلك وسعتندن بللیدر.

|| بللی ایتمك = اظهار ایلك، كوسترمك : خصوصتی بللی ایتمور. || بللی باشلی = معروف، معتبر. || بسبلی = پك آشکار.

بَلَلی { ص. شویله ویا بویله بل و میا. بلی }
بلی { ن. اولان : اینجه بللی.

بَلَلِیسز { ص. ۱. معلوم اولیان، مجهول، غیر معین : کیدوب کیمیه جکی بللیسزدر. ۲. فرق اولنه ماز، غیر مشهود، نابدید : بابلک خرابه لری بللیسز اولمشدر.

بَلَمَك { با : بیلک.

بَلَمَك { ص. فا. یوکسك، رفیع، بلند }
عالی : بلند آواز ایله = یوکسك سسله : بلند پایه =

بَلَكه { و :

بَلَكیم { ح. (ع.ر. بل. فا. که و تر. کیم) احتمال، محتمل،

اوله بیلیر، اوملیر : بلكه بواقشام کلیر، یارینه قدر بلكیم یاغمور یاغار. = حر. اولی بالطریق،

حق : اونی یالکیز سائر احیا. سنه دکل بلكه اقرباسنه ده ترجیع ایدر : قوت ایله دکل بلكه علم ایله غلبه چالنور. (لسان غوامده غلط اوله رق « بلكه لكم » ده دیرلر.)

بَلَلَمَك { ق. ۱. بیلدیرمك، او. كرتك، ذهنه قوم :

جوجفه الفبائی بَلَلَمَك. ۲. آشکار و بللی ایتمك، میدانه جیقارمق : قلبنده کینی بللیمور.

بَلَلَمَك { ق. بل ایله قازدیرمق : باغی بللیدیکزمی ؟

بَلَلَمَك { یاخود بلله مك. ق. (ظاهر دیمك اولان « بل » دن) ۱. اوكرنمك، ذهنه قوم، ضبط و حفظ ایتمك : درسی بللیدیکزمی ؟ ۲. ظن

ایتمك، بردهاید بولفق : بن اوله بللشدم.

بَلَلَمَك { یاخود بلله مك. ق. (معروف یاغچوان آلتك اسمی اولان « بل » دن) بل ایله ایشلمك، قازمق : باغی بَلَلَمَك اقتضا ایدر.

بَلَلَمَه { س. آتمك بلنی اورتمك }
اوزه راگرك آلتنه قونیلان فانیله.

بَلَلَمَه { س. اوكرتمه، ضبط و حفظ.

بَلْغَار { یاخود بولغار. س. اساساً اورال طاغری جهتمده

ساکن اقوام تاتاریه دن ایکن بعده روم ایلی جهته کلوب اسلاواشمش بر قوم معروف : بَلْغَارلر، بَلْغَار قومی، بَلْغَار لسانی.

بَلْغَارجه { یاخود بولغارجه. ص. بَلْغَار لساننده واونلرک طرز و اصولنده اولان : بَلْغَارجه کتاب، خوره. = ح. بَلْغَار لساننده ویا بَلْغَارلره مخصوص طرز و اصولده : بَلْغَارجه سونلک : بَلْغَارجه خوره تیک. = س. بَلْغَارلرک سوللکری لسان : بَلْغَارجه جنوبی اسلاوا لسانلرندن معدود در.

بَلْغَارستان { س. ه. اکثریت اوزره بَلْغَارلره مَسْکُون اولان یرکه روم ایلینک شرق جهتمده طونه مجراسیله بالقان سلسله جبال آره سننده اولوب، دولت عثمانیه یه تابع بر امارتدر.

بَلْغَم { س. (ع.ر. $\Phi\lambda\gamma\mu\alpha$) }
اخلاط اربعه تک بری، بالغام.

بَلْغَمی { ص. ع.ر. ۱. بلغیه. ۲. ط. (اخلاط اربعه دن بلغیه منسوب و متعلق : مزاج بلغمی. ۲. بالغام رنکنده، کهرباکی طالعولی طاش.

بَلْغُور { س. با : بولغور.

بَلْک { س. اوزرندن یول یکن تپه.

بَلْک { بلکی، بلکج. با : بیلک }
وساژه.

سولک = مناسبتیز سوز سولک. س. (ع.ر. چ. ابنیه ۱. یانی بناء) یاغمه، تاسیس : بر بیوک مکتب ۱. ایتدی. ۲. طیامه،

اسناد، پردعوی ویا مسئلینی بر شیک اوزرینه قوندیرمه :

بودعوانی نهیه بنا ایدورسکز ؟ (بواکی معناده مصدری محافظه

ایدر) ۳. یانی، معماراتی اثری اوله رق دیوارچی و دولکرمعر.

فتیله وجوده کش مکن وساژه، هر نوع اثر معماری : کوزل بر

بنادر : کارگیر، اخشاب بنا : ابنیه عالیه : ابنیه امیره. ۴. د. فعلک

معنا جهتمجه تنوعی، متعدی یا لازم یاخود مطاوعت وساژه

اولسی. ۵. س. سفاتک اخشاب قسمی، تکنه سی : بنا امینی = سفا.

ش تکنه لرینک انشآت نه نظارت ایدن مأمور || نابراین = بونک

اوزرینه، بناء علیه. س. (ع.ر. بناء) دن بناء (سم.) یانی یاغمی صنعتیله

کچین آدم، معمار، قلفه. ۱. س. (ع.ر. طیانهرق، استناد

بناء) ایدره رک، مینی و مستند اوله رق : بوسیه بناء = بوسیه مینی او.

له رق، بوسیدن طولانی : بناء علیه، بناء علی ذلک = بونک

اوزرینه، بوندن طولانی. س. (ع.ر. فد. بنت.

بَنَات { س. با : بنت.

بَنَادِر { س. ج. ع.ر. فد. بندر.

بَنَاگوش { س. فا. قولاغك آش. غی صارقان یومشاق قسمی که کوبه آصیلان بردر، قولاق قوزی. ع.

بَلِیک { یاخود بلین ص. (آجیق دیمک اولان « بل » دن) کوزلرینی آچوب باقه قالمش، شاشقین، متخیر.

بَلِیک کَلَمَك { یاخود بلینک فل. ۱. (کوزلری آچوب شا.

شقین شاشقین باقی، شاشه قالمق. ۲. اویقودن صیغیه رق قالمق

اطرافه شاشقین شاشقین باقی. س. (ع.ر. چ. بلیات. بلا، مصیبت، مشکلات.

بَلِیه { د. باه مفتوحه ایله باشلار بعض صفتلره ادخال اولنه رق

مبالغه بیان ایدر : بم بیاض. (بنا اومعنایه مآلیله مستعمل

تربیه عریبدر. ص. (ضمیر شخصینک مفرد

بن (متکلمیدر) انا، من. مضاف الیه : بم، مفعول الیه : بگا،

مفعول بهی : بنی : بشدن، بنیز، بنجه. ظرافت ایچون بو ضمیرک

یرینه : بنده کز، قولکیز، ثناک. رکز، مخلصکیز، داعیکیز تعبیرلری.

ده قوللانیلیر. || سنلی بنلی = تکلیفسز، لاابالیانه : سنلی بنلی

کورشمک = یرله اثنای مصاحبه ده سن، بن دینله جک قدر تکلیفسز

بولفق. س. (ع.ر. « بن » دن بن (مخفف) اوغل، ولد، زاده :

حسین بن علی. س. (ع.ر. ۱. دیب، تمیل. ۲. (آلت طرف، آشانی، قیج :

بی سرو بن = باشیز، قیجیز. ۳. کوك، کوتوك. ۴. آغاج : کلین

= کل آغاجی. || بی سرو بن = باشی صوکی بللیسز : بی سرو بن لافلر

بلغ، مکتوب بلغ. مرتبه سی عالی : بلند همت عالی همت.

بَلُوت { یاخود بلوط. با : بولوت. س. (ع.ر. چ. بلورات.

بَلُور { س. (ع.ر. چ. بلور. با : بلور. ۱. بللی اولیان،

فرق اولنماز، بللیسز. ۲. اینی فرق اولنماز = ظاهر

وعیان اولیان، شبهه لی، مشکوک. س. (ع.ر. ۱. بلوریه.

بَلُور ی { بلورودن ویا بلورده متعلق : اجسام بلوریه.

بَلُوط { س. ع.ر. ۱. میشه آغاجی. ۲. پلاموط.

بَلُوطِیَه { ص. ع.ر. ۱. فصیله بلوطیه = میشه آغاجنه

مشابه نباتات. س. (ع.ر. ارکک جوجفک

بَلُوغ { ارکک المسی، ارککک سننه ایرمسی : بلوغه، سن بلوغه

ایرمک. س. (ع.ر. ۱. بولوك. با : بولوك.

بَلِی { د. اوت، های های. (فار. سیدن مأخوذ اولوب شرق

جهتلرنده قوللانیلیر. س. (ع.ر. « بلاد » دن

بَلِیک { ص. (ع.ر. عقلسز، احق، بولک. ص. (ع.ر. « بلاغت » دن

بَلِیغ { ۱. حد کفایه ده اولان، چوق، وافر : حسن ظن : بلیغ.

۲. بلاغته یعنی دوزکون و مصنع عباره ایله افاده مرام ایدن :

شاعر بلیغ. ۳. بلاغته افاده اولدن، دوزکون و مصنع : کلام

بلیغ، مکتوب بلیغ. س. (ع.ر. ۱. بلیغ. ۲. بلیغ. ۳. بلیغ. ۴. بلیغ.

بلیغ، مکتوب بلیغ. س. (ع.ر. ۱. بلیغ. ۲. بلیغ. ۳. بلیغ. ۴. بلیغ.

رام } ح. دونوب طولاشه رق
شدتله وهواده قاصرغه

کي بر نوع کر دابلر تشکیل
ایده رک یا معنی تصویر ایده رک
مکرر قوللا نیلیر: بورام بورام
قار یاغیوردی: بورام بورام
دومان چیقئوردی: || بورام
بورام ترلک = افراطله ترلک.

بوران { س. بوراغان. با. بو.
راغان. }

بورانجه { س. صیغیر دیلی انوا.
عندن بر نبات. }

بورانچینه { س. [بتا.] مقره
دیلک پر بچدن او.
لان زبوانه. }

بورانی { س. برنجله قار: سیق
استباق ویا دیگر سبزه
یکی. [مأمون خلیفه تک تزوج
ابتدیکی بوران دختک جهازندن
اولان مشهور انجیلی یشیل
خالی به رنگه بکزدیکچون بو
اسمه تسمیه اولمشدر.] }

بورانیجه { س. [بلغارجه دن]
روم ایلی جایلرنده
قوللانیلان یکباره کوتوکن
معمول تکنه کي بالیقچی قانی.
بورترمق { یا پورتارمق با:
بورتمق. }

بورتلاق { س. طوموز یاورسی.

بورتلاق { ص. طاشاق، چا.
قیلق (بر). }

بورتلمق { فل. (بوز) بورشیق،
بورنوق بورنوق
اولتی. }

بورتتمق { فته. بورشدیرمق، صو.
مورتمق. }

بورتون { س. سابقده طوب
طاشیر بیوک حرب

ماونیه سی.

بورج { س. اعاده اولتیق اوزره
فائضله ویا فائضسز آلان }

بورج { س. ویره جک، دین، قرض؛
بورج آلتی، ایتک = استقراض
استداه ایتک؛ بورج ویرمک =
اقراض، ادانه ایتک، ویا بور.
جئی اوده مک؛ بورجه کیرمک،
باتمق = چپوق بورج ایتک،
مستغرق دیون اولتی. || مج.
وظیفه، وجیبه؛ بون بورچی =
وظیفه ذمت. }

بورج { س. دیگر آغاجلرک او.
زرنده بیتن بر نبات، که
مخنه مجار اوزومی دینلوب،
اوکسه معبوتی یاغنده قوللا.
نیلیر، دلق. }

بورج { س. [عر.] «برج» دن
اوده بو. [Hupye دن]
با: برج. }

بورجلاتمق { فط. بورجه کیر.
باتمق، بورجلی اولتی. }

بورجلی { یا بورجلو. ص. ۱.
بون، غریم، ویره جکلی. ۲.
مجبور، مکلف: بوایشی یاغنه
بورجلی. ۳. منت آلتنده
قالمش، منتدار: اوآدمه قارش
بورجلی قالدق. }

بورچاق { س. صیغیرله یدیریلن
یووارلاق دانهلی حبو.
بات نوعی، جلبان: آق بورچاق،
قره بورچاق = بونک جنسلری. }

بورچاق { ص. و:

بورچوک { ص. بورلمش، بو.
ککش، لوله لوله: }

بورچاق، بورچوک صاج = جمده.

بورچین { س. کییک دیشیسی.

بوردا { یاخود بورده. س. [بتا].
Bordo } کیچک باش
یانی؛ بوردا ایتک = یان یانه ینا.
شمق، رامیه ایتک. }

بوردهغان { س. قولوچقه.

بوردرمق { فته. (ارکک حیوا.
نی) ایتک. ایکدیش
ایتدیرمک. }

بورسه { (فر. Bourse) صرافلره
اوراق نقدیه و تمویلات
آلیش ویریشی ایدنلرک طویلا.
نوب معامله ایشدکری محل
مخصوص که امور صرافیه و هر
نوع اوراق نقدیه تک مرکزی
ورایجلرینک محل تعیینیدر:

پارس بورسه سی؛ بورسه جد.
ولی، بوسله سی = تمویلات و
مسکوکات وسائرته هر کو.
نکی رایجی کوستریر جدول؛
بورسه قومیسری = طرف حکو.
متدن بورسه ده بولان مأمور.

بورشدیرمق { یاخود بروشد.
یرمق. فته. ۱.
بر شیتک دوز کونلکنی بوزوب
غیر منتظم صورتده قات قات
وقیرمه لی ایتک، اوتیسی بوز.

مق: کاغدی، قاشی بورشدیر.
مق. ۲. خوشلانامه علامتی
اوله رق (یوزی) طویلا بوب
قات قات ایتک، عبوسلق کو.
سترمک: یوزینی بورشدیردی.
۳. (دیلک) طویلا بوب چکامسینی
موجب اولتی: بورشروب دیل
بورشدیربور.

بورششق { یاخود بروششق. س.
[تر. «بورششق»
دن مأخوذ روجه دن] دیل
بورشدیران شراب. }

بورششق { یا بروششق فل. ۱.
چکیلوب طویلاتمق،
تقبض ایتک: اختیارلقدن یوزی
بورشمش. ۲. اوتیسی و دوزلکی
بوزیلوب قات قات وقیرمه قیرمه
اولتی، سولوبومک: کاغذ، ثواب
بورشدی. ۳. قورویوب طو.
پلاتمق، صولتی: چیک بورشدی.
۴. (دیل) اکشی برشیدن قلا.
شوب طویلانهرق چکامک:

اریکدن دیلم بورشدی.
بورشمه { یاخود بروشمه. س.
بورششق فعلی. ۱:
بورششق. }

بورششق { ص. یاخود:

بورششق { ص. ۱. چکیلوب طو.
پلاتمش، تقبض ایتمش:
بورششق یوز. ۲. اوتیسی و
دوز کونلکی بوزلمش: بورششق
کاغذ، قاش. }

بورصوق { س. یشیل آغاج انوا.
عندن بر آغاج طراق
سروی. }

بورصوق { بورصومق. با: بور.
صوق، بورصومق. }

بورغاله { س. [بتا.] مح. خلاطک
قالینغنی اولچمه مخصوص
دلیکی تخته. }

بورغاج { س. و:

بورغاجق { یاخود بورغاشیق.
س. قاریشیق وطو.
لاشمش شی. }

بورغاجلاتمق { فط. بورشوب
قارمه قارشیق
اولتی. }

بورغو { س. ۱. دونه رک تخته و
سائر دلمکه مخصوص
آلت. بیوکنه و مقوس اگرتی
برصابه دوندیریلن نوعنه مثقب
(مثقاب) دیرلر. ۲. طیبیا و
سائره جیقارمغه مخصوص وینه
دوندیریلرک قوللانیلان آلت.
|| ویده بورغوسی = ویده چوپره.
جک آلت که اوجی یا صیحه بر
دمیر قلدن عبارتدر، طورنه
ویده. }

بورغول { س. [غلا. بولغور]
قائنادیلوب قورو.
دلقدن صکره قیردیریلوب برنج
یرینه پلاو پیشیرمه یارایان
بورغول پلاوی. }

بورغولامق { فته. بورغو ایله
دلمک. }

بورغمق { یا بورغومتق فته.
عضوک برینی بوروب
اینجیتمک. }

بورقلق { یا بورقولتی فل. و:

بورقمق { فل. ۱. (عضوک بری)
بوریلوب اینجیتمک:
قول، آق بورقمق. ۲. (بغای)
دکرمنده قیریلوب بورغول
اولتی. }

بورقولق { یا بورلش، انمش،
(ایکدیش اولمش) (آت).
س. [«بورمق» دن] خور:
دن ویا یوقته دن یاییلوب
ایجنه قییه یا پینیر ویا سبزه وسائر
قونقله تپسیده ویا طاوه ده پیشن
یمک انواعی: پینیرلی، قییه لی
بورک، صو بورکی، پوف بورکی،

بورق { س. ۱. دونه رک تخته و
سائر دلمکه مخصوص
آلت. بیوکنه و مقوس اگرتی
برصابه دوندیریلن نوعنه مثقب
(مثقاب) دیرلر. ۲. طیبیا و
سائره جیقارمغه مخصوص وینه
دوندیریلرک قوللانیلان آلت.
|| ویده بورغوسی = ویده چوپره.
جک آلت که اوجی یا صیحه بر
دمیر قلدن عبارتدر، طورنه
ویده. }

صیفاره بورکی، تانار بورکی.
بورک { س. قه. یووارلاق و کورکیز
باش قانی، قلابی. || بک
بورکی = قاتمرلی خروس ایکی
(جیچک). }

بورکچی { س. بورک پیشیروب
دکاننده ویا سوقاقده
صانان آدم. }

بورکچیلک { س. بورک پیشیروب
صانان آدمک صنعتی. }

بورلمق { فل. ۱. بولک،
چوبرلک، التوا ایتک.
۲. دونه ک، طولانمق: ایپ
آیاغنه بورلیدی. ۳. چوبریلوب
اینجیتمک: قول، آق بورلمق.

بورلمه { س. بورلق فعلی. با:
بورلمق. }

بورمق { فته. ۱. دوندیروب
بوکک. قیوبرمق:
بییق بورمق. ۲. یارمق آره.
سندنه قیوبروب قوبارمق، صیتمق
جیمدیکامک: اتی بوردی. ۳.
قیوبروب اینجیتمک: قولتی، آیا.
غنی بوردی. ۴. اناه مک. ایکدیش
ایتک، اخصا ایتک: آتی بورمق. ۵.
دلمک، تقب ایتک. ۶. صانجیمق:
قارم بوربور. || بورن بورمق
= بکنمه مک، استخفاف ایتک. ||
بییق بورمق = قورلمق. || دیل
بورمق = (ککره شی) دلیلی
بورشدیرمق. || طوداق بور.
مق = آغلایه جق اولتی. || قول
بورمق = غلبه چالمق. || قولاق
بورمق = اخطار وایقظ ایتک.
|| بوره بوره اوینامق = یار.
مقری چالپاره کچی اویناده رق
رقص ایتک. }

ایب. || بورینہ پانہ سی یا کلنلک
ایکی اوچنہ باغلانوب اور تہ سندن
بورینہ یہ طوندیریلان خلاط.
بوز } س. صوثوقدن طوگمش
بوز } صو، جمد، یخ : قار بوز، ||
بوز } بک صوثوق شی. || بوز
باغلامق، طوتمق = اوستی
طوگمش. || بوز بوجکی = برجنس
بوجک. || بوز جوزلک = بوز
اریمک. || بوز جیمکی = برنوع
قلیہ اونی. || بوز کی ات = بک
یاغلی. || بوز کسکک = بک زیادہ
صوثومق.
{ ص. طوبراق و دودہ توی
بوز } رنگندہ اولان، اغیر : بوز
عبا. || بوز بقال = آردیج قوشنه
بکرر برجنس بہار قوشی. ||
بوز طوغان = ۱. طوغانک بر
جنسی. ۲. طوغان باشلی چوماق،
طوبوز. ۳. برنوع آرمود.
بوزا } س. با : بوزہ.
{ فل. بوز رنگنی آلمق،
بوزارمق } بوز رنگندہ کوز.
رینگ : قیزاروب. بوزارمق =
اوتامہدن ویا دیگر بر سیدین
بکر متلون و متغیر اولمق.
{ یاخود بوزاغو ویا براق.
بوزاغی } س. اینکک کوچک
یاوریسی، هنوز سوتدن کلمہ مشی
[کلمشنہ طانہ دیرلر]، مجل.
— فیل، کرکدان، زرافہ کبی حیوا.
ناتک یاوریلرینہ ذہ اطلاق او.
لنوز. || بوزاغی بورنی = آرسلان
آغزی دینن چیچکک بیانیسی.
{ فل. (زبانزدی :
بوزاغیلامق } یزلامق) (اینک
وامثال، حہ انات) باور بلامہ،

طوغورمق: اينك، مانده بو.
زاغيلادی.

بوزاغلیق } ۱. اولاق و
چارک دردنجی و
صوک دفعه ییلمسی. ۲. اوچ
سنه ایشلمیوب حیوان ییلان
تارله؛ بوزاغلیق بوزمق = بو
صورته ترک اولمش تارله یی
آچق.

بوزان } ص: اخلال وفسخ ابدن .
 با: بوزمق . || اویون
 بوزان = خویش ، آرقداشلرینه
 اویماز (آدم) . || خاطر بوزان =
 خاطر صایماز ، خاطر شکن . ||
 دوزن بوزان = هادم اللذات .

۱. بوز رنکته
۲. بوز مسی. } بوزجه
ایشلمه مش، خام وچالیق خالده
(طوبراق). || بوزجه آطه =
جزایر بحر سفیددن (تندوس)
جزیره سی.

بوزخانه { س. (تر. بوز. فا. خانه)
 یاز ایچون قیشدن بوز
 صاقلادقلری ویا ماکنه ایله
 یابدقلری بر، بوزلق.

بوزد كله مك } قل . بوزيلوب
او تور مق .

قوزدیرمق } قذ. ۱. بالواسطه
سوق واجبار ویا مساعدۀ احمک،
اخلال ویا تخریب ابتدیرمک :
بن یابدیم ایشی کیمیه بوزدیر-
مام . ۲. آنچه تبدیل، اوقافله
تحویل ابتدیرمک : برلیرا بوز-
دره ختم.

بوزراق } ص. بوز رنگنه چالار،
بوزجه .

قورشد پر مق } فتنه آرا رہی
آحق، اخلاص

بین ایتک : محبتی چکه میوب
بزی بوزش دیر مق ایستیورل .

بوز شوق { فش. آرا آملق،
محبت مبدل منافسه
اولق، آرایه برودت کیرمک:
اول چوق احباب ایدک اما
صکره بوز شوق.

بوز شمه } سه آرا آچله، محبتك
برودته مبدل اولسي.

بۆز شوق } یاخود بوز شوق .
ص. آرمەنی آجلش،
حسن مناسباتدە اولیان، برەلە
آرمەسنە برودت و خلاف کیرەمش
اولان : فلانلە برەبیدن طولانی
بوز شوق ایدک .

بوزشوقلق } یا بوزشقیلق. ص.
آرا آچیقانی، برو.
دت، منافرت، قطع مناسبات:
آرالنده بربوزشوقلق واردرد.
بوزغون } ص. ۱. بوزلمش، پر.
یشان، خراب. ۲.

مغلوب، منہزم : بوزغون عسکر.
 = س. ۱. بوزلہ، پریشانلق،
 خرابیت، خرابی. ۲. مغلوبیت،
 انہزام. || بوزغون ویرمک =
 صیفیق، مغلوب و پریشان اولمق.
 بوزغونلق } س. ۱. پریشانلق،
 خرابی. ۲. مغلو.
 بیت، انہزام.

وزلا تَمَق } فل: ۱. یوزنده بوز
طونمق، اوستی طو.
سَمَق: حوض بوزلاندی. ۲.
(آیده و شیشه) طوما تانمق،
رطوبت حسیله شفافلی غاب
ایدوب بوزلی کی کوریمک:
صراحی بوزلا تَمَق.

بوزلق } س. بوز حفظ ویا اعمال
اولئان محل، بوز محلی،
بوزخانه.

بوز لوق } فل. ج. ۱. دوز کونای
غائب ایتک، متغیر اولوق:

بوکتاب بوزلدی؛ باغچه باقلامه.
 دن بوزلمش. ۲. خراب و ویران
 اولق، ییقلق؛ دیوارلر بوزلمش.
 ۳. معطل و بطل اولق، ایشلر
 و قوللانماز اولق : ساعت بو-
 زلدی. ۴. فنا بولق، محو و نابود
 اولق، فسخ و لغو اولمق : او
 اصول شمعی بوزلدی.
 ۵. کوتیشمک، فناشمق : بو
 چوجقک تریبیه سی ۶. زلدی؛
 یاغموردن یوللر بوزلمشدر. ۶.
 چوریمک، تعفن اتمک و یا اکشمک :
 بوات، بویکم بوزلمش. ۷. مغلوب
 و منهزم اولق، بوزغون و یرمک :
 دشمنک فلان فرقه سی بوزلدی. ۸.
 غیر مأمول، ترس بر جواب آلمغه
 محجوب و شرمنده اولق : زوالی
 چوجق او جوابدن بوزلدی. ۹.
 ضعیفلامق، بکز صولق : خسته.
 لقدن چوق بوزلمش.

بوزلمك } فل . ۱ . چكيلوب طو .
 پلامق ، استزاز اتمك :
 سيكيڭرلى بوزلدى . ۲ . بورشقى :
 دريسى بوزلمش . ۳ . طويلانوب
 دوشيرلمش اوتورمق : بر كوشيه
 بوزلدى . ۴ . چكيلوب كوچمك :
 كوزلى بوزلمش .

قوزلما } - بۆزلق فعلی. با :
بۆزلق.

فوزله } س. فوزلك فعلی. با:
فوزلك.

۱. بوزلی { یاخود بوزلو، ص. ۱.
اوستی طوگمش، بوز
باغلامش: بوزلی کول، دره.
۲. صوئومق ایچون ایینه بوز
قونمش: بوزلی صو، شربت.

صورتمده بر شیهك اوزرینه
دوشمك: بو آدم آتیه بوزه.
حقدر.

بوزمك } فت. طويل يوب صيتمق،
طار التقي، قبض ايتك :
طوره نك آغزيني بوزمك. ||
م. آغز بوزمك = بكنمه مك، حظ
ايتنه مك.

۱. س. ۱. بوزمق فعلی، افساد،
 بوزمه (اخلال، فسخ. ۲. بۆز-
 یلوب برحالدن دیگر برحاله بکجه.
 || بوزمه دوشمک = غیر مأمول
 ترس بر جواب آله رق محبوب
 وشر منده اولقی.

بوزمه { س. بوزمك فعلی. با: } بوزوقلق { شایك حالى، خلل. }
 ۲. اوافان آتتى، اوافاناز بوزوم.

توزمہ جی } تعمیر جی، اسکیم جی،
مرمت جی

بوزمه‌لی { ص. طولانوب چکیلیز
یری اولان، قشای
بوزیلرک یابلش: بوزمه‌لی کیسه،
اثواب.
بوزوک { شی.
چیتوب بوزوس
بوزوم { س. بوزمه، افساد،
تخریب. || باغ بوزومی =
اوزومک دوشملر.

بوزن { ح. عمر. وزنده معنا - سیله باشلیجه لفت کتا - بوزوجه { س. بر جنس کر - تنکله .

بلرنده مستعمل ترکیب عربیدر:
کاتب بوزن فاعل.
{ س. بوزلش برشینک
بوزندی } قالان اقسامی، دو.
کندی، اقراض، خرابه: براسکی
معبدک بوزندیسی.
بوزنه { س. تخمیر اتمش داری
خوردن معمول اکشیسی }
بر مشروب.
{ س. آتفا بیان اولنان
بوزه جی } بوزه بی یابان وسو.
قاتلده کزدروب صاتان آدم.

بوزوق } ص. ۱. بوزلمش، فسا.
ده اوغرامش، مختل: بوس } ص. ۲. عادی آغلاردن آقان
ضمیمه.

بوزوق يول، بوزوق اخلاق.
۲. ايشلر، معطل، بطل: بو-
زوق ساعت، بوزوق بيانو.
۳. ييقىلىش، خراب، ويران:
بوزوق ديوار. ۴. ترتيبسىز،

(س. فا. اوپمه، بوسه:
بوس } بوس ايمك = اوپمك =
ص. اوپن، (صتر. تشكىكه كيرر):
دست بوس = ال اوپن؛ پاى
بوس = آياق اوپن.

نظامی: بوزوق دوزن. ۵. } بوستاغان } س. قارپوز بیچیمده
اکشمیش، قووش، غیز حاله } قاب.

۳. اوزرى بوز كې اولوب
شناغلغى غائب ايتىش: بوزلى جام،
بارداق. ۴. اوزرنده آق لىكە -
سى اولان : بوزلى المناس،
زىمرد.

۱. فتہ ۱۰ دوز کو نلکئی ازالہ
بوزمق } ایتمک، متغیر ایتمک :
اولہ بی دوز لغشدم کیم بوزدی؟
۲. خراب و ویران ایتمک : باغچہ نک
دیوار بی بوز مشلر . ۳. معطل
و بطل ایتمک، ایشلر برحالہ
کیتیمک : ساعتی بوزدی . ۴.
ازالہ و فسخ و لغو ایتمک : او اصولی
بوز دیلر . ۵. افساد ، اخلاص
ایتمک : تریبہ سز آدم لرلہ کو -
ریشمہ سی اخلاقی بوزدی؟
یا غمور بوللری بوزمش . ۶.
طوققی، ضرر ایتمک : خامیوہ -
لر انسانی بوزار؛ شکر معدہ بی
بوزار . ۷. کری آلمت، نقض
ایتمک : یمینی، بازار لعی بوزدی .
۸. منہ لہ و منہ مایم ایتمک :

دشمنك بر فرقہ سنی بوزدی .
 ۹. غیر مأمول بر ترس جوابله
 محجوب ایتمك : هر كسك
 او كنده آدمی بوزمق اینی شیء
 دكلدر . || آبدست بوزمق = دفع
 حاجت ایتمك . || آغز بوزمق
 سوگمك ، شتم ایتمك . || استیغنی
 بوزمق = امور ایتمك . || اوروج
 بوزمق = افطار ایتمك . || باغ
 بوزمق = اوزوملری طوبلامق .
 || ناره بوزمق = آچق ، ایتمك .
 || لطیفه به ، شته به بوزمق = جدی
 صورتده باشلانمش برسوزی
 لطیفه به چویرمك . = فل .
 ۱. چیلدرمق . ۲. حیلدره حق

بوسستان { س. فا. (معربی: بستان) }
 بوسه، بایچه، چپك باغچه سی.
 = تر. ۱. سبزه باغچه سی. ۲.
 قانون قارپوز: بوسستان اكمك،
 بوسستان تارله سی. || بوسستان
 قورقونلی = اویوك؛ قوشلری
 قورقونق ایچون بوسستانلره
 وتارله له قونیلان قوقله؛ مج.
 قالی قیافتی یرنده ایشه یاراماز
 آدم.
بوسنانجی { س. ۱. بر سبزه }
 بایچه سنی اداره
 ایدن آدم، سبزه باغچوانی. ۲.
 سابقده اساساً خاص باغچهلر
 محافظلری ایکن بمده سرای
 هایون محافظه منه مأمور اولمش
 بر صنف عسکره منسوب آدم؛
 بوسنانجی باشی = بو صنف
 عسکرک رئیس که شهرک ضابطه
 امورینه ده باقاردی.
بوسنانجیلق { س. سبزه با. }
 بایچه باقاردی.
بوسکی { با: بوسکی. }
بوسوی { س. ص. عر. با: بو. }
 سنیاق.
بوسنه { س. روم ایلیك منتهای }
 غرب شمالنده آوستریا
 ممالیکله و صربیه و قمر طاغله
 محاط بریالت عثمانیه که هر سکی ده
 حاوی اولوب، مرکزی (بوسنه
 سرانی) در.
بوسنیاق { یاخود، بوشناق. س. }
 ص. بوسنه لی، بوسنه
 اهالیسندن اولان.
بوسنیاقچه { یاخود بوشناقچه. }
 ص. ح. بوشناقلرک
 لساننده و اولنره مخصوص

طرز واسلوبده: بوسنیاقچه سو-
 بلك، خوره تپك. = س. بوشناق
 لسانی.
بوسه { س. فا. اوپنه، قبله. }
بوسه گاه { س. فا. اوپيله جك }
 س. فا. اوپمه، اوپمكك؛
بوسی { دست بوسی = ال اوپمه؛ }
 دامن بوسی = ايك اوپمه: ایفای
 رسم دست بوسی ایتك.
بوش { ص. ۱. ایچنده کیمسه ویا }
 بر شیء اولیان، خالی،
 تپی: بوش او، بوش قاب. ۲.
 ایچی بوش، قوف، اجوف:
 بوش جوز، مفاره ۳. معنای،
 یهوده، نافله، واهی: بوش
 لقردی، بوش ایش. ۴. ایشیز،
 مشغولیتیز: بوش کر مک، بوش
 وقت. ۵. مشرتیز، کراجیسز،
 طوتلماش: بوش او، بوش
 آرابه. ۶. تطلیق اولنمش، بو-
 شامش: قوجه سندن بوش
 دوشدی. ۷. دقتیز، غافل:
 بوش بولندم. || الی بوش = ۱.
 مشغولیتیز. ۲. زو کورت،
 تپی دست. || باشی بوش = ۱.
 باشی بر یزه باغلانماش، بوش
 کرن. ۲. بینسز، عقلیز. || بوشه
 آلمق = اگر تی به آلمق، معلق
 طومتق. || بوش بوغاز = سر
 صاقلايه ماز، کوه زه. || بوش
 بوگور = اك آشایگی بوگور.
 || بوشنه، بوش بوشنه = یهوده،
 نافله. || بوم بوش = بستیون
 خالی. || بوشه چیتق = دسترس
 و ظفر یاب اوله مامق، یهوده
 یورلق. || بوشده = ایشیز، معزول،

قان بوشاندی. ۳. (سلاح)
 پاتلامق، قضاء آتش آلمق:
 بلنده طبانجه سی بوشندی. ۴.
 تطلیق اولنق: او قادین قوجه.
 سندن بوشامش. ۵. (طولش
 آدم) جوشمق، ایچنده نه وار
 ایسه سولیوب تشق صدر
 ایتك: صبر ایتدی ایتدی نها-
 یت بر بوشاندی که.
بوشلاق { بکرمک، واز }
 بکرمک، فراغت ایتك، ترك واهمال
 ایتك.
بوشناق { بوشناقچه. }
 بوشناق، بوشناقچه.
بوص { س. مرادق اولق اوزره }
 بوی اسمنه اتباع اولنور:
 بوی بوصی یرنده.
بوصالتمق { فل. بویلاقمق: بو. }
 یلاوب بوصالندی.
بوصلی { ص. بویلی (بوکله به }
 اتباع اولنور: || بویلی
 بوصلی بر دلقانی.
بوصه { س. یتا. ۱. غومنه }
 زنجیری ربط ایدن
 خلاط یا زنجیر: لکر بوصه سی.
 ۲. سرنلری دیرکله ربط ایدن
 آصق زنجیری. || کمی بوصه
 ایتك = باشند و قیچدن قره به
 باغلامق.
بوغ { س. (اسلاوجه دن) رئیس، }
 آمر، باش، سالار. || باش
 بوغ = سر کرده.
بوغا { س. صغیر آغری، طوسونك }
 بیوک. — کیک، صغین
 و بونلره مماثل حیوانلرک آغیر.
 لرینه ده اطلاق اولنور. || بوغا
 طاغی = آناتولینک قسم جنوبی

وشرقیسی طولاشان (طاوروس)
 سلسله جبالی که غلط اوله رق
 (بلغار طاغی) دیرلر. || قره بوغا
 = مانده آغری. || بوغا یاراغی
 = قارنی یاریق، بذر قطونا
 (نبات).
بوغاچه { س. (غا. بوچه) برجنس }
 بورك: قوری بوغاچه.
بوغاچه چی { س. بوغاچه دینلن }
 بوركدن پیشیروب
 صاتان آدم.
بوغاز { س. (بوغمق «دن» ۱. }
 آغزک منتهاسنده کی طار
 یرکه ییلن شیء یوتیلیرکن اورا.
 دن کچوب معدیه کیدر، غرتلاغک
 یوقاریسی، حلقوم، کلو. ۲. بونک
 طیش طرفی، بوشنک اوگی،
 کردان: تلکی پوستنک بوغازی.
 ۳. هر شینک طار و بوغوق
 یری: شیشه نك بوغازی. ۴.
 ایکی طاع آره سنده کی طار کچید،
 مضیق، دربند، عقبه: کولک
 بوغازی. ۵. ایکی قره آره سنده کی
 طار دیکز: استانبول بوغازی،
 جبل طارق بوغازی. ۶. جای
 آغزی، منصب: مندرس بوغا-
 زی. ۷. مج. ییه جك، آزیق،
 قوت، یم: آتک بوغازی؛ او
 یالکز بوغازینی دوشونور؛ بو-
 غازینی چیقارمق = ییه جکینی
 قزاقق. ۸. بوغاز خسته لی،
 بوغازک شیشه سی، خناق: بوغاز
 اولق. || بوغاز آلمق = ککره
 اولوب بوغازی باققی و اینجیمک.
 || بوغاز ایچی = خلیجک و علی-
 الخصوص استانبول بوغازینک
 ایکی سالی. || بوش بوغاز = سر
 صاقلاماز. || پیس بوغاز = ابور،

اکول، یمکه طیانیه میان. || بوغاز
 بوغازه ککک = غوغا ایدوب
 دوکتمک، مشاجره و مضاربیه
 کیریمک. || بوغازدن کچمه مک =
 غائب اولان بر سودیکنی دوشو-
 نه رک یالکز یمکه قیه مامق. ||
 بوغازینه صارلمق = اوستنه هجوم
 ایتك، قارشى طورمق. || صیق
 بوغاز ایتك = قیصیدروب اجبار
 ایتك. || بوغازه طورمق = یوته.
 مامق، یارامامق. || بوغاز طقوز
 بوغوم = سولیبه جکینی دوشونمکدن
 کنایه. || بوغاز طوقلغه = یالکز
 قارنی طورمق ایچون، اجر تیز
 ایشك. || بوغازکسن = صو ایله
 برابر حصار.
بوغازلامق { فت. (حیوان) }
 کیمک، ذبح ایتك.
بوغازلایان { س. باتانجی یری، }
 باتانخانه.
بوغازلق { س. کورکدن بوغاز }
 صارغیسی.
بوغاصی { س. ۱. آستار. ۲. }
 بوغاصی آستارلق بز، اینجه
 آمرقان بزى.
بوغاق { س. قد. بوغاز خسته لی. }
بوغان { ص. تخنیق ویا غرق }
 ایدن. با: بوغمق. || ایت
 بوغان = آجی چیکم. || قورت
 بوغان = برجنس نبات.
بوغچه { س. (بوغمق «دن» — }
 اصلی «بوغ» اولوب،
 اونك مصغیردر. ۱. درت
 کوشه سی بریزه کلوب باغلانق
 اوزره اشیا صارمغه مخصوص
 درت کوشه لی قاش. ۲. بویه
 برقاشه صارلمش هدیه لك قاش

وساژه. ۳. درت کوشه لی
شال. ۴. سجه و اوقاق دنگ
صورتنده توتون.
بوغچه جی { س. بوغچه ایله اشیا
کزدیروب صانان
قاری.

بوغچه لامق { قد. بوغچه صار.
مق. بوغچه ایچنده
استیف ایتک، پاکت یایمق.

بوغندای { یاخود بقدای. س.
[بوغوملی و باشلی اولسی
مناسبتله «بوغمق» دن] ۱. اتمک
یاغنه ونوع بشرک غداسنه یارایان
حبوباتک اک باشایی، حنطه،
قیغ، کندم. انواعی چوقدر.
۲. متناک ۷۲ ده بر جزئی،
حبه (وزن). || بوغدای باشی =
باشاق، سنبله. || مصر بوغدایی
= قلبک، قوقوروز.

بوغدیرمق { قد. بوغازنی صیقیر.
مق. اخناق ایتدیر.
مک.

بوغرتلاق { س. غرتلاق آغزی،
بوغرتلاق { خجیره. || بوغرتلاق
قوشی = چیل انواعندن بر قوش که
برجنسی صو چولغنه بگزیر.

بوغشمق { فش. ۱. بر برنک بو.
غازینه صاریلر ق
حیوانلر کی کورشمک و اویناشمق.
۲. چکشمک، مناقشه ده بولمق.

بوغلاق { فل. ۱. بوغاز طیقانغله
نفس آله مامق: قوش
پالازندن بوغلدی. ۲. صوده
غرق اولق: دکنزه دوشوب
بوغلدی. ۳. مج. زور نفس آلتق،
نفس آله ده زورلق چکرمک:
بوطار او طده بوغیله جفر. ۴.
مج. چوق صیقلق، ایچ صیقلق:

بویرده انسان یا لکیز لقدن
بوغیلیر.
بوغماجه { س. بوغازی طیقار کی
اولان بر نوع شدتی
اوکسوروک: بوغماجه اوکسو-
روکی.

بوغماق { س. بوغوم بری، مفصل،
عقده: بوغماق کیکاری =
مفاصل.

بوغماقلی { س. بوغوم و مفصلاری
اولان، ذو المفاصل:
بوغماقلی کیمک، قامش. = س.
طویقاره بگزیر کوزل اوتر بر
قوش.

بوغمق { قد. ۱. ال ایله ویا ایپ
وساژه ایله صیقمق،
تضیق ایتک. ۲. بوغازنی
صیقوب نفس آلدیرماق، اخناق

ایمک: ایپله بوغدیله. ۳. صوبه
طالایروب اتلاف ایتک، غرق
ایمک: کدی بی دکنزه آتوب
بوغدی. ۴. مج. طاره کتیروب
ایچی صیقمق، تضیق ایتک،
بوگالتیق. ۵. طالایرمق،
مستغرق ایتک: بورجه بوغدیله.
۶. قاریشیدرمق، بللی اولیه.

جق صورتده بشقه برشائه مزج
ایمک: لاقردی به بوغدی. ۷.
(سسی) بوغوق چیقارمق:
سسنی بوغیوردی. || بر قاشیق
صوده بوغمق = پک زیاده کین
وخصومت کوسترمک: اوئی
بولسه بر قاشیق صوده بوغجق.

بوغوق { س. کردانلق، قلاده.
بوغمه { س. بوغمق فعلی، اخناق،
تضیق، غرق. || بوغمه
بوغمه = بوغوق بوغوق، متمادی

اولیوب کسایرینه باشلار
(یاغور وساژه).

بوغناق { ص. بوغوق، محتبس،
کیمک، آرالق، صاغناق
صدی. (یاغور وساژه).

بوغندی { س. ۱. بوغله، اختناق.
۲. صیقله، اضطراب.
فل. بوگالمق، اضطراب
بوغشمق { و خجانه اولق.

بوغوش { س. قانیان صودن و
ایصنوب قوروپان ایصلاق
شیلردن قالدان صولی هوا،
بخار: بوغوبه اوتورمق = بخار
حای استعمال ایتک.

بوغوخانه { س. قوزه بوچکاری
بوغمه مخصوص فرون.
یاخود بوخور ویا بوغور.
بوغور { س. ۱. دوه آغزی. ۲.
قیزغین دوه.

بوغور سیمق { فل. ۱. (دیشی
دوه) قیزمق، کوپورمک.
غوره طالب اولق. ۲. (ارکک
دوه) قیزمق، کوپورمک.

بوغوق { ص. ۱. بوغلمش، مخنوق.
۲. بوغلمقه اولان بر
آتمک بوغازندن چیقار ویر
آلتندن کلیر کی صاف و آجیق
اولیان (سس) : بوغوق بر
سس کلیوردی: بوغوق بوغوق
باغریوردی.

بوغولانمق { فل. بخارله اورتمک،
بوغولانمق { بخاردن بر پرده
طومتق: جاملر بوغولانمش.

بوغوم { س. ۱. بوغلمش، صیقلمش
۲. کیمک لک اویناق
بری، مفصل: یارمقلرک بوغوملری.
۳. قامش وساژ کی نباتلرک
دوکومی، عقده: ساز بوغومی.
۴. ایکی مفصل ویا عقده آرا.

سندگی کیمک ویا قامش قسمی،
قصه: بر بوغوم قلم: قامش لری
بوغوم بوغوم کیمک.

بوغوملی { ص. ۱. مفصل ویا
عقده لری اولان:
بوغوملی قامش. ۲. بویننده
حلقه صورتده لکسی اولان:
بوغوملی قوسری.

بوغون { س. ۱. اعضای بدن
بوغماغی، فصله، بند:
آوی بوغون بوغون ایتک =
بوغماق یرلرندن کیمک. ۲. قبه
وطاوانلرک بوغازیسنده بوغو
ودومان چکمه مخصوص دایک.

بوغ { س. ۱. انسان و حیوان تر.
سی. قنورات، غایط، نجس.
۲. پیسلک، مردارلق. ۳. مج.
کوتی بر حرکتک نتیجه سی، ضرر.
|| بوغ بوچکی = خنفسا دینان
بر جنس بوچک. || دمیر بوغی
= جروف. || شیطان بوغی =
حلیت، بالدرغان. || قاز بوغی =
ترشه رنکنک آجینی.

بوغاقی { یا بوغاقو. س. ۱. کوسنک،
زنجیر، پرافنه، بند،
قید: بوغاقی اورمق = زنجیرلک،
پرافنه اورمق. ۲. آتمک آیاغنه
اوریلان بند، پایواند.

بوغایلامق { قد. بوغاقی اور-
مق، یا بواندله
باغلامق.

بوغایلق { س. آتمک آرت آیا-
قلریشک بیلکی که
بوغای اوریلان یردر.

بوغایلی { ص. بیلکاری بیاض
(اولان) آت ( ).

بوقال { س. (فر. Boeal) آغزی
(ککیش و بوینی قیسه

شراب وساژه شیشه سی.
بو قلمون { س. س. ۱. دریمی
انواع رنگار باراز ایدر
برجنس کلر، قیالکری. ۲.
جافس کی چورلدجه بشقه بر
رنگ کوسترن قماش. ۳. مج.
نباتسز و متلون الطبع آدم.

بو قلیجه بلبل { س. کسکین او-
تشی بر جنس
کوچوچک قوش.

بوک { ص. (اصلی: بوک که بوکا-
مق، بوگاق بویندندر)
احق، شاشیق، آبدال، آواناق،
غی.

بوکا { ش. (قریبه اشارت ایچون
اولان « بو » کنایه سنک
مفعول البهیدر.) یا: بو.

بوکار { س. یا: بیکار.

بوکاش { ص. بوگامش، عته کتیر.
بوکاق { مش، معتوه، فرتوت:
بوکاق براختیار.

بوکاللق { بوگامش آدمک حالی،
عته، فرتوتلق.

بوکالمق { قد. ۱. شاشیرتمق، عقلی
آلتق، آلیقلانمق. ۲.
طومان وساژه ایله نفسی کیمک،
بوغمق: طومان بزی بوگالتدی.

بوکالمق { فل. ۱. شاشیرمق،
آلیقلانمق، سرم
اولق. ۲. طومان وساژ ددن
نفس طولمق، تنفس ایده مه.
مک، و غلق: طومان ددن بوگاللق.

بوکامق { فل. ۱. عته کتیرمک،
اختیارلقدن چوجق
کی اولق. ۲. آلیقلانمق،
سویلدیکنی بیلز اولق.

بوکدیرمک { قد. ۱. قیورتمق،
جویردوب. دو.
شیرتمک: کاغدی، بزی. بوکدیر-
مک. ۲. اگدیرمک، مقوس
ایتمک: فدائی، تلی. بوکدیرمک.
۳. اگرتمک، تفتیل ایتدیرمک:
کتنی بوکدیروب ایپلیک یایدیر-
مق.

بوگری { یاخود بوگوری. ص.
اکری، معوج. (یا لکیز
« اکری » صفتنه اتباعاً قوللا-
نیله:) اکری بوگری بر آغاج.

بوگریلتمک { قد. اکریلتمک،
اکری بوگری
یایمق.

بوگریلک { س. اکریلک، اعو-
ج: اکریلک بو-
گریلک.

بوگریلی { ص. اکری، اعوجاجلی:
اکریلی بوگریلی.

بوگسیمک { یاخود بوگسمنک.
فل. احق اولق،
آلیقلانمق.

بوگیک { س. آلیقلق، شاشیقنلق،
حماقت، بلاهت.

بوگیکمک { فل. ۱. اکریلک،
بورلق، تفتیل او-
لغی: ایپ ال ایله بوکیله. ۲.
اگلمک، انخا و اعوجاج پیدا
ایتمک: نخته بوکیله: یلی بوکلدی.
۳. صانجیدن قیورللق. التواء
تقلص ایتک، ایکی بوگیک =
بوکیلوب ایکی قات اولق.

بوکلوم { س. ۱. بوکلش و قیو-
ریش شیشک تشکیل
ایتدیکی حلقه، قیورم: بیلان
بوکلوم بوکلوم قیورلمش. ۲.
قات: ایکی بوکلوم = ایکی قات.

بوكلى { يا بۇكلى. ص. بوكلىش،
بوكلى { قىيورلىش. = س. بك
ابرى و آناختارلى برنوع قلازنته.

بوكمك { ق. ۱. قىيورمىق،
بوكمك { اكركمك، تفتيل ايتك:

بوك بومك. ۲. چوبروب ديوب.
شيربك: بزي، كاغدى بوكمك.

۳. قانلامق، قيرمق: كاغدىك
بركوشه سنى بوكمك. ۴. اكك،

اكركمك، مقوص ومنخنى ايتك:
فدانى، تلى بوكمك. || بل بوكمك

= چوق بورمق، قنور و برمك.
|| بوين بوكمك = تظلم وافتقار

ايتك، مظلوم طورمق. || طو.
داق بوكمك = آغلامق. || قول

بوكمك = غلبه چالمق، مغلوب
ايتك.

بوكمه { س. بوكمك فعلى. با: بوكمك.
= ص. بوكلىش (تى).

|| فيجىرى بوكمه = ديرمه چاتم،
مستعجل و باشدن صاومه.

بوكن { قارغه بوكن. س. هند
بوكن { باقلاسى ديپان برجه كه

هند ياغى اوندىن چيقار. || قار.
غه بوكن طوزى = استريقتين

ديپن اجزا.
بوكندى { س. ۱. بوكمك اثرى،

بوكندى { دوكم، عقده. ۲.
بوكرك ياپيلان ديكيش. ۳.

بوكه قزندىسى.
بوكمك { فل. ۱. قيسوريلوب

بوكمك { ياتقى، زيارمق. ۲.
صانجيدن قيورانتقى. ۳. (صو)

ايركاوب بريره طويلاقمق.
بوك { س. ۱. بوكه، باغلامه،

بوك { عقده، جمد. ۲. سحر،
افسون: بوكو ياتقى = سحر ياتقى،

باغمق: بوكوي بوزمق = سحرى
باغمق.

ابطال ايتك.

بوكجى { س. سهار، سحر باز،
آر باغى.

بوكجىلك { س. سهارلى،
سحر بازلى، آر با.

بوكجىلىق.
بوكور { ياخود بوگر س.

بوكور { جنب، پهلو. || الى بو.
كرنده قالمق = عاجز و محروم

قالمق. || طاغك بوكورى = ياقى.
|| بوش بوكور = كىرك آلتى،

شاكله، صقله.
بوكورتان { س. ۱. طود كى

بوكورتان { اوقاق بر ميوه
وربر ديكىلى بر چالى، بوكور.

تان آغاجى. ۲. بوك ميوه سى،
طودى.

بوكورتان { ق. ۱. اتى محافظه
پشيمك. ۲. سبزه بى آتش

اوزرنده بر آزار اولدirmek.
بوكوردك { ياخود بوردر.

بوكوردك { س. برجنس بلب.
بوكوردكن { س. سم. ياندن

بوكوردكن { اوران خار جى
طايه واستحكام.

بوكوردك { س. (غا: بوبرك)
فنده ادرارى طويلايوب مثا.

نیه ورن ايكي غده، كليه.
بوكورجه { ياخود بؤگورجه.

بوكورجه { س. كوچك ويوا.
رلاجه دانهلى بر جنس فاصولىه.

بوكورلى { س. اوزون، طويل
(آت، صيفير و

ساره).
بوكورمك { فل. (صيفير و

بوكورمك { مانده و دوده كى
حيوان) باغمق.

بوكورمك { مانده و دوده كى
حيوان) باغمق.

بوكورمك { مانده و دوده كى
حيوان) باغمق.

بوكورمك { مانده و دوده كى
حيوان) باغمق.

بوكورى { ياخود بؤگورى.
با: بوكورى.

بوكوم { س. ۱. بوكك فعلى،
دفعه ده بوكين بوك وساژه

مقدارى: بر بوكوم بوك.
بوكونله مك { ق. ۱. بوكون،

بوكونله مك { بوكان = سد
صويك اوكنه سد جكوب صو.

بوكونله مك { بوكان = سد
صويك اوكنه سد جكوب صو.

بوكونله مك { بوكان = سد
صويك اوكنه سد جكوب صو.

بوكونله مك { بوكان = سد
صويك اوكنه سد جكوب صو.

بوكونله مك { بوكان = سد
صويك اوكنه سد جكوب صو.

بوكونله مك { بوكان = سد
صويك اوكنه سد جكوب صو.

بوكونله مك { بوكان = سد
صويك اوكنه سد جكوب صو.

بوكونله مك { بوكان = سد
صويك اوكنه سد جكوب صو.

بوكونله مك { بوكان = سد
صويك اوكنه سد جكوب صو.

بوكونله مك { بوكان = سد
صويك اوكنه سد جكوب صو.

بوكونله مك { بوكان = سد
صويك اوكنه سد جكوب صو.

بوكونله مك { بوكان = سد
صويك اوكنه سد جكوب صو.

بوكونله مك { بوكان = سد
صويك اوكنه سد جكوب صو.

بوكونله مك { بوكان = سد
صويك اوكنه سد جكوب صو.

بوكونله مك { بوكان = سد
صويك اوكنه سد جكوب صو.

بوكونله مك { بوكان = سد
صويك اوكنه سد جكوب صو.

بوكونله مك { بوكان = سد
صويك اوكنه سد جكوب صو.

بوكونله مك { بوكان = سد
صويك اوكنه سد جكوب صو.

بوكونله مك { بوكان = سد
صويك اوكنه سد جكوب صو.

بوك. || سوزى بول = كوزمه.

بول { س. ۱. ايشمه،
چيش: بول ايتك = ايتمك.

بول { س. ۲. سيميك، انداز، چيش.
ط بول اسوده، بول سكرى.

بول ايتك، بول مصل = اندازك
تعييرى حوجب امراض مختلفه.

بول { س. عجيبه قارىسى، ينگه.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.
بولاشدىرمق { ق. ۱. سور.

ایلك : حيوانلرك چكمنندن نهرلك
صونى بولاندى. ۳. (معدنه)
قاريشوب غشيان ايده جك اولق،
ايچ دوتمك : بوشروبىن آدمك
معدنهسى بولانير. ۴. (ذهن،
كوز) اى فرق ايجز اولق :
ذهن، كوزم بولاندى. ۵.
(كوزه) قان اوتورمق : صاغ
كوزم بولاندى. || مچ. معدنه
بولانمق = وسوسه وسوژن
حاصل اولق.

بولانمه } س. بولانمق فعلی. با :
{ بولانمق.

بولانى } کى ايکي يانه ساللانرق
وتجرت ايده رك (بوريمك).

بولانيق } ص. ۱. قاريشيق،
{ صاف و براق اوليان،
متكدر، تيره : بولانيق صو =
چامورلى : بولانيق هوا = بلوتلى
وسيللى. ۲. اى سجه مين،
مشوش : بولانيق ذهن، كوز.
۳. روتقز، فرسز، صولوق =
بولانيق بگز. ۴. قانلى، قان
اوتورمق : بولانيق كوز. ||
بولانيق صوده باليق اولامق =
فرستدن استفاده ايتك.

بولانيقلى } س. ۱. قاريشيقلى،
{ براقلقك ضدى،
كدورت، تيركى. ۲. اى سجه.
۳. مشوشلك : ذهن، كوز
بولانيقلى. ۳. فرسزلك، روتقز.
لق : بگز بولانيقلى. ۴. قان
اوتورمه : كوزنده بر بولانيقلى
وارد.

بولدوغ } س. (نكا. Bulldog)
{ آلت چكسى ايلرى به

اوزاغش و چارييق ديشلى،
آچيق قيصه باجاقلى بر جنس
كوبك.

بولديرمق } فته. ۱. بولغه سوق
ايتك، بالواسطه بولق، آراتديروب
اله پكيرمك : غائب اولان حيوانى
خده تيجيله بولديرملى : آراتدير.
دمسه ده بولديرمه دم. ۲. تدارك
ايتيرمك : خسته نك ايستديكى
بولديرمه غيرت ايتدى.

بولديرمك } فته. ۱. آرتوب
{ بولوك بولوك ايتدير.

مك، اقسامه تقسيم ايتديرمك :
محصولاتى اون حصه به بولديروب
شركابه قرعه ايله توزيع ايتدى.
۲. فاصله چكديروب آرتمق :
صالونى اورته سندن بولديروب
ايكى اوطه يادى. ۳. كسديرمك،
قطع ايتديرمك : قليجه بولديردى.

بولديق } ص. ۱. بولنور، موجود،
{ حاضر. ۲. بولغش،
جارى، معمول به.

بولشديرمق } فته. ۱. ملاقات
ايتك : بوجبه نك قولرينى بوللانملى.
۲. مبذول ايتك، چوغالتمق،
توفير ايتك : عسكرك ما كولاتى
بوللانديلر.

بولشديرمك } فته. مقاسمه ايتدير.
{ مك، پايلاشدير.
مق : تمتى حصه داران يپنده
بولشديرملى.

بولشمق } فته. ۱. بربرنى بولق،
{ برآرديه كلك، كوك.

رشمك، ملاقات ايتك : كنديسيله
بولشمق ميسر اوله مدى. ۲.
بربرينه راست كلك، تصادف
ايتك، راستلاشمق : نزه ده بو.
لشسر غاوغا ايدرلر.

بولشمك } فته. پايلاشمق، مقاسمه
{ ايتك، مشترك بر
شيئى حصه له تقسيمه توزيع
ايتك : برلكده چاليشوب محصول
بولشيرلر.

بولغارى } س. كوچك بر جنس
{ طنپوره، ساز.

بولغور } س. { « بولق » دن ۱.
{ عقل ايله بر شيئى بولق
استعداد واقتدارى، ادراك :
بو آدمده اولدجه بولغو واردر.
۲. آكلابش، عرفان، وجدان.
۳. كشف، اختراع، ايجاد.

بولغور } س. { غا. طوغرىسى :
{ بورغول ۱ : بورغول.

بولك } ياخود بولوك. با : بولوك.

بوللانمق } فته. ۱. گكيشلنمك،
{ اكلنمك، توسيع
ايتك : بوجبه نك قولرينى بوللانملى.
۲. مبذول ايتك، چوغالتمق،
توفير ايتك : عسكرك ما كولاتى
بوللانديلر.

بوللاشمق } فل. ۱. گكيشلنمك،
{ اكلنمك، توسيع
اتساع ايتك : ضعيفلاديم ايجون
بتون ائوابلرم بوللاشمق كى
كليور. ۲. بول ومبذول اولق،
چوغالقم، توافر ايتك : بوسنه
ميوهلر بك بوللاشدى. ||
معدنهك، يوركك، كوزك
بوللاشمه سى = توسيع معدنه، توسيع
قلب وتوسيع عين دينان علتلر.

بوللاق } ص. قاريشيق، مزوج،
{ مشوش. يالكنر « آلاق
بوللاق » تعبيرنده مستعملدر.
با : آلاق.

بوللانمق } فته. ۱. گكيشلنمك،
{ اكلنمك، توسيع ايتك :
سوقاقلر بوللاندى. ۲. مبذول
وفيض وبركتلى اولق : ذخيره
بوللاندى.

بوللق } س. ۱. گكيشلنك، اكلنك،
{ وسعت : سوقاقلرك، ائوا.
بك بوللمى. ۲. چوقاق، كثرت،
فيض وبركت : بوسنه محصولانده
بوللق واردر. || بوللقده بيومك
= اسراف وسفاخته آليشمق.

بولمق } مض. بولور. فته. { چ.
{ اساننده اولق برينه فعل
اسنادى كى قولالانيلر. ۱.
آرايه رق ويا تصادفى برشيئه
نائل دسترس اولق : باغچه ده
كوزل برچيچك بولدم : فلان بر
دفينه بولدى. ۲. غائب اولمش
برشيئى تكرار اله پكيرمك :
غائب اولان آتى بولديلر : دو-
شوردى ككز ياره نى بولديكز مى ؟
۳. وارمق، واصل اولمق، ادراك
ايتك : يتمشى بولدى : صاغقله
بهارى بولدم. ۴. نائل دسترس
اولمق، ظفرياب اولمق، حاصل
ايتك : شفا، افاقت بواقى. ۵.
اوغرامق، دوچار وكرفتار
اولمق : بلاسنى بولمق : تدنى بولمق :
انسان ايستديكى بولور. ۶.
تدارك ايتك : بزه بر آزيچك
بولمى. ۷. راستلامق، تصادف
ايتك، راست كلك، كوريشمك :
دون فلانى بولدم. ۸. كشف،
ايجاد، اختراع ايتك : قريستوف

قولومب آمريقايى، كوتنبرغ
طبعى بولدى : فلان يكي بر ما.
كينه، بر اصول بولدى. || آرا.
لرينى بولق = تأليف بين ايتك.
|| آراتق بولق = فرصت دوشو.
رمك. || آرايوب بولمق، آرادىغنى
بولمق = مستحق اولديغى جزايه
اوغرامق. || اللهه دن بولمق =
غضب الهى به دوچار اولمق.
|| وجود بولمق = وجوده كلك،
موجود اولمق. || وقوع بولمق =
واقع اولمق، پكيمك. || برينى
بولمق = برينه كلك، اجرا اولمق.
|| يوز بولمق = يوز ويرمك،
حسن معامله دن آزمق.

بولمك } مض. بولر. فته. ۱. بار-
{ چله و حصه له آيرمق،
تقسيم ايتك، بولوك بولوك ايتك :
محصولى بشه بولديلر. ۲. كسمك،
آيرمق، فاصله لانديرمق : اوطه نى
ايكى به بولدى : تارله نى اورته سندن
بولدى. ۳. آيرمق، تفريق
ايتك : صاجنى، صفالنى بوليور.
۴. كسمك، بيمك، ايكى پارچه
ايتك : بر قليجه ايكى به بولدى.

بولمه } بولمق فعلی. با : بولمق.

بولمه } س. ۱. بولمق فعلی، آيرمه
{ تقسيم، تفريق. ۲. كسمه،
قطع، فصل. ۳. بريوك ردن
بولنوب آيرلمش بر، مقصوره.
۴. بنانك ايچنى اوطه له ويا
ديكر بر برى اقسامه آيران
فاصله لرك بهرى، آرا ديوارى.
۵. اوطه، تقسيمات : بواوك
قاج بولمه سى واردر ؟

بولندي } س. ۱. بولنش شيء،
{ بولمه، تقسيمات. ۲.

بولن، تقسيم ايدن شيء، آراتق
ديوار وسايره، حاجز. ۳. بوله
وآراتق ديوارى اقتضاي.

بولنديرمق } ب. موجود وحا.
{ ضر اولسنه دقت
ايدمك، احضار وتيسته ايدمك :
اوکي شيتلر دائما اوده بولند.
يرلمق اقتضا ايدر.

بولنديرمق } فته. موجود و حاضر
{ اولسنه دقت ايتك،
احضار وتيسته ايتك : شركت
موقفلرده يولجيلر ايجون دائما
آرايه بولنديرر.

بولنلمق } فل. ۱. موجود اولمق،
{ تدارك اولنمق. ۲.
امداده ييتشمك.

بولنماز } ص. ۱. اله پكيسى محال، ناياب،
{ مفقود : بولنماز برمال
دكلدر. ۲. نادر، كياب، نادیده :
بولنماز بر كستابدر. ۳. اعلا،
انفس، ممتاز : بولنماز آدمدر.

بولنمز } ص. تقسيم اولنماز، ناقابل
{ تقسيم، لايتجزا : بولنمز
پارچه = جزء لايتجزا.

بولنمق } ب. ۱. آرانله رق ويا
{ تضادفا اله پكيرمك :

باغچه ده برچيچك، يولده بر چاق
بولندى. ۲. غائب اولان شيء
بالخرى اله پكيرمك : دوشور.
ديكم چانطه بولندى : چالينان
اشيا سى بولنه مدى : قاچان آت
بولنه حقدرد. ۳. ميدانه چيقتا.
رلمق، كشف اولنمق : بردفينه
بولندى : آمريقا قريستوف
قولومب طرفندن بولنمشدر.
۴. ايجاد واخترع اولنمق، وجو.
ده كتيرمك : واپور ودمير بولك
بولنمى كره ارض اوزرنده

اختلاطی نه قدر سهیل ایتدی؛
ورمه بر چاره بولنه.دی. ۵.
تدارك ايدلمك: بر آرز يمك
بولندي می؟ بر آراه بولنسه
قولای کیدی. = قل. ۱. حا.
ضر و موجود اولمق، واراولمق:
صباحلری اوده بولنور؛ بواوده
یه جك برشی بولناز؛ مذاکره.
ده سزده بولنايسكز. ۲. امداد.
ده يتشمك، ياردم و معاونت
ایتك: او آدم بكا دائما بولنشد؛
بر صيقتدیلی کوننده دوستنه
بولنمیان آدمه دوست دینلز.
بولنمك (بج. فل. ۱. آیرلق،
تقسیم اولمق، باره لانتق،
انقسام، تجزیه ایتك: تمتع حصه.
داران یکننده بولنور. ۲. آیرلق،
تفریق اولمق: بو او ایکی به بولنه
بیلیرسه ده اوچه بولنه من.
بولنه (س. ۱. وار اولمه، وجود،
موجودیت: صندیقده
دائما بر آرز باره بولنمسی شرطدر.
۲. حاضر اولمه، حضور: ولیه
جمعینده بولنه کنزی آرزو
ایدرم. ۳. اله چیرمه، تدارك:
امراض مستولی به بر چاره بولنه.
سی انسانیته بیوک بر خد. تدر.
۴. کشف، اختراع، ایجاد:
آمریقانك، تلفرافك بولنمسی.
بولنمه (س. آیرله، انقسام، تجزی.
بولنیش (یا بولنش. س. ۱. بو.
لنمه، موجودیت، وجود،
حضور. ۲. حاضر اولمه. ۳.
اله کچمه، اله چیرمه. ۴. کشف،
اختراع، ایجاد.
بولوت (یاخود بلوط، س. ت)
(حرکه لنجه د اولور. [

دکیزلردن هوایه قالقوب روز.
کارله تبدیل مکان ایدن و یاغور
ویا قار حالنده یه این بوغوکه
بعضا افقلری قابلا یوب اشعه
شمسك مرورینه بدرجهیه قدر
حائل اولور، سحاب، ابر، میغ؛
بولوتلره قدر، بولوتلر ایچنده =
پك یوكسك. || بولوتدن نم
قایمق = هر شیئدن آلتق. || بولوت
کچی = زیاده سیله سرخوش.
بولوتلا تلمق (فط. ۱. بولوت
پیدا ایتك، بولوتله
قابلا تلمق، بولانمق: هوا، اور.
تلق بولوتلاندی. ۲. لکلهك:
قاش بولوتلاندی. ۳. اوزرینه
دومان و بوغو طور مغله شفا.
فلنی غائب ایتك: آینه، جام
بولوتلاندی. ۴. (کوز) اینی
کوره مهمك، دومانلی کورمك:
صاغ کوزم بولوتلانیور.
بولوتلی (ص. ۱. بولوتله قابلا.
(نمش، بولانمق: بولو.
تلی هوا. ۲. لکلی (قاش).
۳. دومانلی، غیر شفاف: بولوتلی
آینه، جام. ۴. اینی کورمز،
دومانلی کورور، بولانمق
(کوز).
بولوك (س. [«بولك» دن.
(غلا: بولك) ۱. پاره.
لانش بر-یتك هر بر پارچه سی،
قطعه، قسم، جزء. ۲. پای،
حصه، سهم: بش بولوكه آیرمق.
۳. دیوار، چیت، پرده کچی بر
حاجزه آیرلش بنا وسائره قسمی،
اوطه، دائره: بواو درت بولوكه
آیرلشد. ۴. بر بیوک جماعتدن
آیرلش جماعت، فرقه، طاقم،

طاقفه، فقه، حزب، زمره:
طوبلاناں آدملر بش بولوك
اولمشیدی؛ بولوك بولوك کلدیلر.
۵. علی الاطلاق جماعت، سوری،
کروه، فوج: بر بولوك خلق
کلدی. ۶. مملکتک بر قسمی،
جهت، طرف. ۷. اورته دن
بولنش صاجك بر طرفه طراشمش
قسمی: صاچنی ایکی بولوك
ايش. ۸. ع. بر طاوور پیاده
ویا بر آلائی سواری عسکرینك
منقسم بولندينی اقسامك بهری که
علی العاده یوز نفر دن مرکب
وبر یوزباشینك قوماند سنده در:
فلان طابورک برنجی، ایکنجی
بولوك؛ بولوك ضابطانی. || بو.
لوك آغاسی = ژاندارمه وضبطیه
یوز باشیسی. || بولوك امینی =
بولوكك حساباننه باقان ضابط.
|| بولوك باشی = یکجیری اوچاغنده
یوز باشی به معادل ضابط؛
حائلرك ایلر و کلنلر دن بری.
بوله (س. عر. [لغت مولده]
کیمی. سیدیکدن چیقاریلان
بر ماده مخصوصه.
بولیچه (س. عر. یهودی قادینلر.
ینه ویریلن عنواندر،
قوقونه و مادامه کچی.
بولیش (س. ۱. بولمق فعلی و
طرزی. ۲. عقل ایر.
دیرمه، فهم، ادراك: او آدمك
بولیشه شایبورم. ۳. کشف،
اختراع، ایجاد.
بولیشلی (ص. عقل ایردیرمکه
مقتدر، مدرك،
فراستلی.
بولیشمق (بولیشدیرمق، بو.
بولیشق) لیشق وسائره. ||
بولوشق وسائره.

د. «بو» ايله باشلار بعض
قوم (صفتلره داخل اولوب مبالغه
وتاکید بیان ایدر: بقم بوش،
بقم بوز.
بوم (س. س. عر. بايقوش.
بوم (س. فا. یر، مملکت، زمین.
بومبار (س. فا. «مبار» دن)
۱. قویون وسائره نك
قالین باغرساغی که طولدر یلوب
صوجوق پاییلر. ۲. بو باغر.
صاغك جگر قیمیسه و پرنجه
طولدر یلوب طاوه ویا تپسیده
پیشمش.
بومبارده (س. بتا. Bombar-
[da] بخ. ایکی دیرکلی
بر نوع سفینه.
بومبارلق (ص. بومبار طو.
لیدیرمغه مخصوص
(قیمه وسائره).
بومبه (س. بتا. [مکینك
قیچنده یاتان بیوک سرن.
بونامق (بوناق وسائره. فا.
بوگامق وسائره.
بونجوق (یاخود بونجیق. س.
[تق. بوجك قابوغی]
حیوانلرك یولارینه ونظره
قارشى چوجقلرك تاقیه لرینه
طاقیلان جامدن مختلف اللون
واکثریا ماوی دلیکلی دانه،
خرز، خصمه، خرمهره؛ قاطر
بونجوغی؛ نظر بونجوغی. —
قادر ائواننه طاقیلر سیاه و
کوجکری ده واردر، حبه.
|| بونجوق علق = چوجق
حواله سی.
بونجه (ک. «بو» اسم اشارتیه
«جه» اداتندن مرکبدر. [

بو قدر، بو درجه ده، چوق،
کثیر: بونجه زماندن بری؛ هر
کون بونجه کشفیات نافعه
وجوده کلپور.
بونجیلان (ک. [اصلی: بونجه.
بونجیلان (لین ۱. بو قدر،
بو مقه-ارده: بونجیلان ایشك
اهمیتی یوقدر. ۲. بویله، بو
طرزده، بو حالده: بونجیلان
آدم. [قرب ایچون اولوب
مقابلی اونجیلاندر. اسکیمشدر.]
بوننگ (ش. بو اسم اشارتک
مضاف الیهیدر. فا. بو.
بونوق (س. بتا. [آچیق حواله،
پولیچه.
بوتور (یاخود بوتور. س. دیشی
حیوانك طوغورمسی.
بونى (ش. «بو» اسم اشارتک
مفعول بهیدر. فا. بو.
بوه (یاخود بوه. س. فا.
بوگه).
بوهو (س. بايقوشك بیوک، طا.
وق وسائره طپوره مسلط
یرتیجی بر قوش که کبجه وقت
«بوهو» کچی بر سسله اوتر،
فا. کوف.
بوی (س. ۱. اوزونلق، طول:
بونی اگنی اولچمك؛
بو عرصه اگنر ایسه ده بونی
چوقدر. ۲. یوکسكك، ارتفاع:
آغاجك بونی. ۳. بدنك اوزو.
نلمی و یوکسككی، قد، قامت:
بونی اوزون، بونی قیصه آدم؛
آدم بونی. ۴. تام و مناسب قامت،
قدموزون: بر قادینده بوی
اولمزه کوزلک ده کوریمز.
۵. حجم، بیوکك درجه سی:
صاآدینی صندیق بر قاج بویدر.

۶. بر عشرتک منقسم بولندينی
اومساقلرك بهری: بوی بکی.
|| بوی آتمق = (چوجق) اوزلا.
مق، بوی حاصل ایتك. || بوی
آتمق = ۱. تام بونی بولمق،
لرومی درجه ده اوزامق. ۲.
قامتک اولچیسینی آتمق، بونی
اولچمك. || بونی اوزون = ۱.
اوزون، طویل، مدید: بونی
اوزون کونلر. ۲. اوزاق، بعید:
بونی اوزون یر. || بونيك او.
لچیسینی آتمق = حد و دگرینی
آکلامق. || بویه برابر = آدم
یرنی اوزونلغنده. || بوی بوس =
قد و قامت، موزون اندام، یال
وبال: بونی برصی یرنده. || بوی
بوی = مختلف اوزونلغده: بوی
بوی آغاجلر. || بر قاریش بوی =
پك قیصه قامت. || بویجه =
۱. اوزونلق جهتدن طولاً:
تارله یی بونجه اولچمك.
۲. قامتله برابر، اندام اوزو.
نلغنده: بونجه بر کورک کیمیش.
|| بونجه اولاد = یتیمش بونی
آلمش. || بونجه قالبی باصمق =
قویاً قهوه و تکفل ایتك. || بوی
چکمك = (چوجق) اوزامق،
بویلا تلمق، بوی پیدا ایتك، ||
بوی سورمك = اوزامق، بویلا
تلمق. || بوی کورمك = ابراز
لیساق ایتك. || بوینه = بونجه،
طولاً: عرصه یی بونیه اولچمك؛
لک بونیه آغاج دیکمك.
|| بوی ویرمك = (نهر) آدم
بونی درینلکنده اولمق. ||
آتم بونی = متوسط القامه بر
انسانك قامتی اولچیسینی: بر، ایکی

آدم بونده بر آغاج؛ بر بچق
آدم بونده صو واردرد. ||
آشای، آچاق بوی = قصیر
القامه؛ اورته بوی = متوسط
القامه؛ اوزون بوی = طویل القامه.
{ بوی } س. اوزون آياقلى بر جنس
{ بوی } زهرلى اورومچك، رتيلا.
{ بوی } (بوکا بوگهك ديغى ياكشدر.)

{ بوی } س. قا. با. بو.

{ بویا } س. (اصلى: بویاغ) ۱.
{ بویا } رنك و برمك اوزره اجسام
واشياه سوريلن ويا اشيا اونك
ايچنه باتيريلان نباتى ويا معدنى
مايع ويا مخلوط، لون، صبغ،
قام: ياغلى، طوقشالى، صولى
بویا، خاص بویا. ۲. اجسامك
اشعه شمك بر طاقنى يلغ ايله
بر طاقنى عكس ايتدير مكدن
كورينشده آلدقلى صور
مختلفه نك بهرى، رنك، لون،
كونه. || بویا آتمق = صولمق. ||
آشى بویا = بویامده مستعمل بر
جنس صارى و قيرمزى طو.
پراق. || بویا آغاجى = قبوغى
دباغله مستعمل بر نوع قاين
آغاجى. || بویا آلمق = بویامق،
قابل تلون اولمق. || بویا اور.
مق = بویامق، بویا سورمك.
|| صارى بویا = جهرى. || قره
بویا = يالكز سياهله تلون او.
لشم، قره قلم. || كوك بویا =
پيويت.

{ بویامق } قته. بویا سوردرمك،
{ بویامق } بالواسطه تلون ايتك:
اوى كيمه بویايديكز؟ چارشاقى
قرمزى به بویايدى.

{ بویاجى } س. بویارك انواعنى تهيه
و فروخت ايدن واشيا
ومواد مختلفه ينى بویامق صنعتيله
ونقاشلقه اشتغال و تميش ايلين
آدم: بویاچيدن بویا آلمق؛
اوى بویامق ايچون بر بویاجى
آرايورم. || بویاجى كوني = بویا.
چينك بویاى وضع ايتديكى كوب؛
مچك چاقى و قولای ياپيلان
باسمه قالب و باشدن صاومه
ايشدن كنياه در: بویاجى كوني.
مى بو!

{ بویاچيلق } س. بویا صاتان ويا
{ بویاچيلق } بویايان و نقاشق ايدن
آدمك صنعتى: بویاچيلق ايدبور؛
بویاچيلق پك لزوملى بر صنعتدر.
{ بویاخانه } س. بویاجى دكانى ويا
{ بویاخانه } قابريقه سى.

{ بویادلمق } ج. تلون ايتديرلمك.
{ بویار } س. (اسلاجه دن) قبل.
{ بویار } التبع روم ايلي اقوامنك
اصلا وزادكاننه اطلاق او.
لئوردى: افلاق بر يارلى.

{ بویا سز } ص. بویا سورلمش،
{ بویا سز } بویا اورلماش، غير
ملون: بویاسز قماش، او.
{ بویا لامق } قته. بویا ايله اورتمك،
{ بویا لامق } لكلك.

{ بویالى } ص. بویا سورلمش، تلون
{ بویالى } اولشم، ملون، مصبوغ؛
صارى، يشيل بویالى بر او؛ بو.
يالى اثواب؛ بویالى صاج.

{ بویامق } قته. بویا سوردرمك ويا
{ بویامق } بویا به باتيره رق بر رنك
و برمك، تلون ايتك: اوى،
اثوابى، صاجى بویامق. || كوز
بویامق = آلداتمق اغفال ايتك.

سحر كى بر طور حيله كارانه ايله
كونى شيشى اى كوستروب اغفال
ايتك.

{ بویامه } س. بویامق فعلى، تلون.
{ بویامه } = ص. ۱. بویامش،
فورچه ايله قلمكارى تلون اولشم.
۲. غير طبيعى، ساخته، حيله لى.

{ بویان } س. میان آغاجى، شجر.
{ بویان } السوس. || بویان بالى،
بویان كوكى = میان. || آجى بویان
= آبدست بوزان. || طاتلى بویان
= عرق السوس.

{ بویاتمق } ج. بویا اورلمق، تلون
{ بویاتمق } ايدلك: آرايه بویاندى؛
اخشاب بنار خارجا ياغلى بویا
ايله بویانير. = فط. بویا سو.
رلك، لكه لئك، تلوث اولمق،
آلوده اولمق: فوطوغرافيا ايله
اوغراشانلرك اللرى بویاتمامق
ممکن دکلدرد؛ قانه بویاتمق =
مقتول اولمق.

{ بوی اوتى } س. عربیده حلبه
{ بوی اوتى } دينان بر نباتكه
تخمنده بوی تخمى ديرلر.

{ بوی داش } ص. بوی شريكى، بر
{ بوی داش } بویده اولان.

{ بوی سز } ص. قيصه بویلى، قصير.
{ بوی سز } القامه.

{ بوی سزلق } س. قامت نقصان،
{ بوی سزلق } قيصهلق: بوی سزلىق
نه فنا شى!

{ بویلا تمق } قته. اوزاتمق، بوی
{ بویلا تمق } قزانديرمق.

{ بویلا شدر مق } قته. ۱. او.
نديرمق. ۲. بوی بوی تفريق
و ترتيب ايتك.

{ بویلا شتمق } ق. بوی بيدا ايتك،
{ بویلا شتمق } بویلا تمق، اوزاتمق.

{ بویلا مق } قته. ۱. بوی قزاندير.
{ بویلا مق } مق، اوزاتمق. ۲.
بوینه اولچمك، طولاً مساحه
ايتك. = فل. بوینه كيتك،
اوزاتمق.

{ بویلا تمق } ق. بوی بيدا ايتك،
{ بویلا تمق } اوزاتمق.

{ بویله } ح. «بو اسم اشارتندن
{ بویله } — قریب ايچون اولوب،
بعیده اويله و متوسطه شویله
دينير. [بودرلو، بونك كى، بو
طرز واسلویده، هاكذا، چنين:
بویله ياب؛ بویله سوله. = ص.
بو حال و صفتنده اولان، بونك
كى: بویله آدم؛ بویله هوا. ||
بوندن بویله = بوندن صكره،
فيما بعد. || شویله بویله = ۱.
ايكيسى اورته سى، اولدجه. ۲.
هر نه صورته اولورسه.

{ بویله جه } ح. عينيله بو طرزده،
{ بویله جه } طبقى بو صورته:
بویله جه سويله جكم.

{ بویله لك } س. بو طرز، بو
{ بویله لك } اسلوب، بوكيديش:
بویله لكه ايش كورلمز.

{ بویلى } ص. ۱. بویى اولان، قد
{ بویلى } وقامت صاحى: اوزون
بویلى؛ اورته بویلى؛ قيصه بویلى.
۲. اوزون، قد بالا صاحى:
بویلى آدم.

{ بویى } س. «بویى» دن اولمشفه
{ بویى } «بویى» يازلمى خطادر. ۱.
بوی تقاتندن اولان عضوكه
باشى بدنه ربط ايدر، اوكنه
بوغاز و آرقه طرفنه اكسه
ديرلر، عنق، رقبه، كردن:
انسان، دوه، قاز بویى؛ بویى

كيكلىرى. ۲. بعض قابلرك طار و
اوزون اولان يوقارى قسمى:
شيشه، صراحی، دستى بویى.
۳. مح. ذمت، تعهد، ضمان،
مسئوليت، راجع اوله: كنهامى
بویته. || بویى آتقىسى = صارغى،
شال. || بویته آلمق = درعهده
ايتك، ضمان اولمق. || بویى
اگمك، بونكك = تظلم ايتك.
|| بویى اكرى = محتاج. || بویى
اورمق = اعدام، سياست ايتك،
ضرب عنق ايتك. || بویى او.
زاتمق = تسليم اولمق. || بویى
ايجه، بویى قیلدن ايجه = مطيع،
هر امره تابع. || بویى باغى =
۱. طسمه، كردنبنند. ۲. بویته
ويا كوملكك ياقه سنه باغلانان
قماشدن معروف قلاده. || بویى
بوران = صارى آسمه به بکزر
بگىكللى بر قوش، شقراق، كوچكن.
|| بویى بورجى = وظیفه ذمت،
وجيبه، فريضه. || بویته ييتك =
داله ييتك، زبون بولوب مسلط
اولمق. || بویى چنبرى = كوچرىچك
كيكلىرىنك اوستندهكى چوقور.
|| بویى قاشيىق = اوتاتمق، خجل
اولمق. || بویى كيمك = انقياد
و اطاعت ايتك، تابع اولمق،
سرفرو ايتك. || بویى و برمك =
مطيع و رام اولمق.

{ بویندروى } س. جفت سورن
{ بویندروى } و آراهه چكن او.
كوزلك بویته كچيريلن آغاج چر.
چوهكه بویلى بویته اوستنه موضوع
اولان اغاجنه صاپانك و آراهه نك
اوق مر بو طدر. || مح. تخمك،
قهر، تسلط: بویندروى آلتنده

اولمق = تخمك چكمك، قهر
كورمك.

{ بویى نلق } س. بویته صاريلان
{ بویى نلق } شى، صارغى.

{ بویى نوز } س. ۱. بعض حيواناتك
{ بویى نوز } باشنده طيرناق كى بر
ماده دن آز چوق اوزون و
قيورىق جفت عضوكه تدافع
و تعرض ايچون سلاحرلدر،
قرن، شاخ: اوکوز، قوج، كيك
بویى نوزى. — بوجكدره دخى
اولوب متحر كدر. ۲. بویى نوزدن
معمول بورى كه اكثرا جلب
و دعوت علامتى اولمق اوزره
چالينير، نفير، صور. ۳. حجامت
ايدنلرك قانى چكمك ايچون
قوللاندقلى بویى نوز حقه. =
ص. بویى نوزدن معمول: بویى نوز
كسه، قاشيق. || بویى نوز آغاجى
= ارغوان. || بویى نوز اوتى =
چوبله. || بویى نوز چكمك =
حجامت ايتك. || قوج بویى نوزى =
يونجه انواعندن، اكليل الملك.
|| قورى بویى نوز = حجامتمز
يايشديريلان بویى نوز و يايشه دن
حقه: صبزی به قورى بویى نوز
چكمك. || كچى بویى نوزى =
خروب. || كيك بویى نوزى = بر
نبات طبي.

{ بویى نوز سز } ص. بویى نوزى اولميان:
{ بویى نوز سز } بویى نوز سز كچى، اينك.
|| مح. بویى نوز سز قويون = حليم
و مسكين آدم.

{ بویى نوزلى } ص. بویى نوزى اولان:
{ بویى نوزلى } قيورىق بویى نوزلى. || مح.
زوجه سى ناموس سز، اولان.

بَیْزَه { یاخود بَیْزَه. س. قایق‌لرده
بَیْزَه { دومن بَیْزَه قوللانیلان
یاریم کورک؛ بَیْزَه پالہ سی. ||
بَیْزَه اورمق = قایقی بَیْزَه ایله
چویرمک.
بَیْزَه { حد. (بہ، برہ، ورہ، مورہ،
موری صورتلرندہ روم ایلی
لسانلری پیندہ مشترک برلفت
عامیانہ در) ہی! ہی! یاہو!
بہ قارداش! بہ جانم! بہ آدم!
— «آ» حرف نداسیلہ مرکب
«آہ» صورتندہ قوللانیلیر:
آہ جانم!
بہ { حج. فا. یا. ب.
بَیْزَه { ترکیب عر. ث: بہا، ت: بہما،
بہ { ج: بہم. (ب = حرف جر. ہ
= ضمیر متصل مفرد مذکر
غائبی) اوگا، اونگلہ، اوندہ:
محکوم بہ = اوگا حکم اولمش؛
معمول بہ = اونگلہ عمل اولنان،
مرعی، مستعمل.
بَیْزَه { س. فا. قیمت، دکر، ثمن،
بہا { ف: بونک بہاسی نہ در؟ بو
سنہ ذخیرہ نک بہاسی چوقدر،
یوکسکدر؛ دون بہا ایله صاتمق.
|| بہایہ جیقمق = قیمتی آرتمق.
|| بہادن دوشمک = اوجوزلامق.
|| آتش بہاسنہ = پک یوکسک
فیثالہ. || اوس بہاسی = برخطاء
واقعدن درس آلہ. || قان بہاسی
= دیت. || یوق بہایہ = پک او.
جوز، ہان بجانا. || بی بہا = بہا
تقدیر اولنہ میہجق درجہ دہ
قیمتدار.
بَیْزَه { س. عر. حسن و جمال و
بہا { ظرافت: حسن و بہادہ بی
مانند.
بَیْزَه { ترکیب عر. یا. بہ. || فہما.
بہا { یا. فہما.
بہادر { ترکیبہ دخی بخادور و
باتور قوللانیلوب ایکسی پیندہ کی
مناسبت ظاہر ايسہدہ، خانغیسی
خانغیسندن مأخوذ اولدیغی
کسدرہ مدک] یکیت، جسور،
دلاور، قہرمان، بطل.
بہادرانہ { س. فا. یکیتجہ، دلا.
بہادرانہ { ورانہ، قہرمانانہ: بر
طور بہادرانہ ایله؛ بہادرانہ بر
یوروشی وارد. = ح. جسور
آدملرہ یاقیشیر صورتندہ، یکیتجہ:
بہادرانہ یوریمک.
بہادرلک { س. یکیتک، دلاورلک،
قہرمانلق.
بہار { س. فا. ایلک یاز، فصل
ربیع، ایلک بہار: موسم
بہار. || بہار آچق = آغاجلر و
چیچکلر آچیلوب بہار اولمق. ||
صوک بہار، کفہ بہار = کوز،
خزان، فصل حریف. || ہر دم
بہار = ہر دم تازہ (چیچک).
بہار { س. س. عر. ج. بہارات.
بہار { عر. پیدہ صاری پادیدہ
معناسنہ اولوب لسانزدہ معنای
آتی ایله کثیر الاستعمالدر:
دارچین و قرانفیل کی کوزل
قوقولی و حار جبہ لکہ بعض
مأکولات و مشروبانہ قاریشد.
یریلیر: عربلر یملکہ چوق
بہارات قورلر.
بہارلی { س. بہارات قونمش (یمک
{ وسائرہ): طوزلی بہارلی
کوفتہ.
بہاریہ { س. فا. بہ اردن عربی
قاعدہ سنجہ متشکل غلط

برتعدیردر) فصل ربیعک توصیفی
وبالمناسبہ برذاتک مدحی متضمن
قصیدہ.
بہالاشمق { فل. و:
بہالاشمق { فل. قیمت و فیاتی
ذخیرہ بہالاندی.
بہالی { س. فیاتی یوکسک، آغر
قیمتی: بوسنہ میسولر
بہالیدر.
بہانہ { س. فا. ۱. وسیلہ، سبب:
بہانہ { فلان خصوصی عرض اخلاصہ
بہانہ اتخاذ ایتدم. ۲. اصلسز
عذر، ساختہ اعتذار: ایشنہ
دوام ایتہمک ایچون بہانہ آرا.
یور؛ اجل کلدی باش آغریسی
بہانہ. || بی بہانہ = قصورسز، نقصا.
نسز، عذرسز.
بہایم { س. ج. عر. فد: بہیمہ.
بہا { یا. بہیمہ.
بہبود { س. فا. (بہ = ای. بودن =
اولمق) ایلک، صاغلق.
بہت { س. عر. شامہ، شاشہ
قالہ، شاشقینلق، حیرت.
{ بانک ضمیمہ غلطدر.}
بہتان { س. س. عر. برینہ یالاندن
{ برشی اسناد ایتہ، افک،
افترا: بگا بہتان ایتملر.
بہتانچی { س. اصلسز برہ برینہ
{ برشی اسناد ایدن،
افتراجی، مغتری.
بہتر { س. فا. و:
بہترین { س. فا. اک ای، اعلا،
انفس. ز.
بہجت { س. عر. کوزلک، حسن
{ و بہا. (بعض کی لغتلمزدہ
بوکلہ بہ مسروریت معناسی دخی

بریلیر، وواقعا «بہج» مادہ.
بی او معناسیہ کایورسہدہ،
«بہجت» لغتی اصلا مسروریت
معناسنہ کلز.
بہ { ک. فا. (ب = ادات الصاق.
بہ { ہر = م. اصل فارسیدہ ہر
برینہ دیمک اولوب، لسانزدہ
غلط اولہرق قوللانیلیر.} ہر،
ہریر: بہر کتابک تجلید ایچون
اون فروش ایستور. (بہرینہ،
بہر ایچون کی تعبیراندہ «ہ»
ساکن اوقو نور.)
بہ { س. فا. پای، حصہ، قیمت،
بہرہ { نصیب: علمدن بہرہ سی
یوقدر. || بہرہ آلق = نصیبی
اولمق، حصہ یاب اولمق. || بی
بہرہ = نصیبسز، محروم.
بہرہ دار { س. فا. حصہ و نصیبی
{ اولان، حصہ دار: علم
و تربیہ دن بہرہ دار آدم.
بہرہ سیز { س. نصیبسز، محروم:
{ علمدن بہرہ سزدرد.
بہرہ مند { س. فا. نصیبی اولان،
{ حصہ دار، بہرہ دار.
بہشت { س. فا. اوچاق، جنت،
{ فردوس: بہشت آشیان =
جنت مکان، فردوس مقر.
بہشتی { س. فا. جنتہ منسوب و
{ متعلق، جنتک.
بہلہ { س. فا. طوغانچی الیونی.
بہ { س. عر. ث: بہیمہ. «بہاء»
{ دن ص. کوزل، حسن،
جیل: ہدیہ بہیمہ = کوزل ہدیہ؛
تلفراف و پویستہ نظارت بہیمہ سی.
{ ناظری ربہ بالادن دون
رتبہ دہ بولنان نظارت وادارہ لرہ
ویریلیر عنواندر.}
{ حد. ہی! ای! بہ! (اکثریا
بہی) حدت و انفعال مقامندہ
قوللانیلیر:} بہی آدم!
بہیمہ { س. عر. ج: بہام. درت
{ آیاقلی حیوان، چاربا.
بہیمیت { س. عر. حیوانلق،
{ حیوانیت.
بہین { س. فا. ای، اعلا، مستحسن:
{ آیین بہین.
بی { د. فا. نفی و سلب معناسیلہ
{ اسملرک باشنہ کیر: بی ادب =
ادبسز؛ بی اصل و اساس = اصل
واساسی اولمیان؛ بی امان = امانسز:
بی بہرہ = نصیبسز؛ بی پروا = پروا.
سز؛ بی تاب = طاقتسز؛ بی حضور
= راحتسز؛ بی خبر = خبرسز، معلو.
ماتسز؛ بی شک، بی کمان = شہہ سز؛
بی نوا = نصیبسز؛ بی وایہ = ملجأ سز.
{ بیداد و بیوایہ کی برلکدہدہ
یازیلوب مرکب لغت لرعد اولنور.}
بیابان { س. فا. جول، صحرا، برہ.
|| بیابان نشین = چولندہ
ساکن. || بیابان نورد = چولندہ
طولاشان.
بیات { بیاتلامق. یا: بیات و
{ سائرہ.
بیاتی { س. مو. موسقیدہ بر مقام
{ اسمیدر.
بی اختیار { بلا اختیار. ح. فا.
{ کندی آیتسکسزین،
ارادتی منظم اولقسزین.
بی ادب { س. فا. ادبسز، تربیہ.
بی ادبانه { س. فا. ادبسزجہ،
{ ادبسز لکھ ایدیلان:
برطور بی ادبانہ ایله. = ح.
ادبسزجہ سنہ: بی ادبانہ اوتورمق.
{ س. عر. ۱. آنلق،
بیاض { سفیدلک، بیاضلق: کو.
زک، یورطہ نک بیاضی. ۲.
مسودہ نک تمیزہ چکلمسی: بیاض

ایتمک، بیاضہ چکمک = تمییز
ایتمک. = ص. تر. آق، ابیض،
سفید: بیاض کاغد، چیچک.
{ عربیسی آنلق معناسیلہ اسم
اولدیفندن، بویلہ صفت کی قوللا.
نلسی غلط مشهوردر. آق لغت
ترکیہ سنک استعمالی البتہ
مرجحدر.}
بیاضلاتمق { فت. آغارتیق، بیاض
لری اوغہرق بیاضلاملی.
بیاضلاتمق { فط. آغارمق: بیاض
{ اولمق: آمریقان
بزی قوللانلجہ بیاضلانیر.
بیاضلق { س. آق، بیاض: قارک
بیاضلقی.
بیاضمتراق { ص. و:
بیاضمسی { ص. آز آق، آقہ جا.
{ لار، بیاض کی کو.
رینور.
بیاغی { یاخود بیاغی. ص. ۱.
{ عادی، خاص اولمیان،
عوام کاری: بیاغی کاغد. ۲.
آشاغی، دون: بیاغی آدم: پک
بیاغی مال. = ح. عادت، دوزجہ:
بیم بیاغی صیتقم وارد. —
مبالغہ و تأکید ایچون «باس»
اداتی آلیر: باس بیاغی بر
آدم.
بیاغیلق { س. ۱. عادیلک، عدم
{ تمیز: بوکاغدک، بویازینک
بیاغیلق میداندہ در. ۲. آشا.
غیلق، دولق: بو آدمک بیاغیلقی
ایلک سوزندن آکلاشیلیر.
بی امان { ص. امانسز، امان ویرمز،
{ س. عر. ۱. آکلامہ،
بیان { س. عر. ۱. آکلامہ،
{ آچیق سویلہ، افادہ، افہام:

مرامنی بیان ایلدی؛ شفاهاً،
تحریراً بیان ایتک. ۲. ادله
ایرادیه اثبات ائمه. ۳. د.
بلاغتک تشبیه واستعاره و مجاز
و کنایه کبی اقسامندن بحث ایدن
قسمی: علم بیان. ۴. (صرف
عربیده) ادغامک عکسی، اظهار،
ادغامی لازم کلن کله تک ادغامسر
استعمالی. || عطف بیان = معطوف
علیهی ایضاح و یا تأکید و یارا.
یان معطوف: اخذ و گرفت کبی.

بی آنباز { ص. فا. شریکسر.

بی باک { ص. فا. قورقوسز، قورقاز.

بی بهره { ص. فا. نصیبسر، محروم.

بی پایان { ص. فا. صوکسر، تو.

بی پروا { ص. فا. برشیدن چکنز،
صافقاز، لاابالی.

بیت { سذ. عر. ج: بیوت. او،
خانه، دار، منزل، قوناق،
مسکن. || بیت الله، بیت الحرام
= کعبه معظمه. || بیت المال =
وقبله خزینة مالیه؛ اليوم ورثه.
سی معلوم و حاضر اولیان متوفا.
لرک اموالی و بوکا مائل اموال
عمومیه بی حفظ ایدن صندوق
و اداره. || اهل بیت. با: اهل.
بیت { سذ. عر. ج: آیات. ایکی
{ مصراعدن عبارت شعر
قسمی: بریت سونلک، او قومق:
بعض آیات ایراد ایتک.

بیت { س. تمیزا که رعایت ایتمین
بیت { آدم لک اوستنده و باشنده
وطا و قلرله ساثر حیواننده حاصل
اولان وایصیردینی یری قاشیند.

یران کوچک برجنس بوجک،
قله، کله: بیت طومتق؛ باش
بیتی، طاووق بیتی. || بغدادی بیتی
= بغدادیده حاصل اولان برکو.
چک بوجک، سوس. || تختنه
بیتی = تختنه لرک آرالقرنده بارینیر
متعفن و معجز بوجک، بق، تختنه
قوروسی. || چیچک بیتی = چیچک
ده حاصل اولان کوچک بر
بوجک، فرعه، قراد. || قاصیق
بیتی = کنه، ققام. || قولاق بیتی
= قولاغه قاچان چتال قوبروقلی
بر بوجک، عقربان. || کاغد بیتی
= کاغدی و کتابلری دلوب خراب
ایدن گوگه، عنه. || بیت اونی
= بینه قارشى قوللانیلان نبات،
حشیشه القمه. || بیت پازاری
= چارشینک اسکی ملبوسات
صاتیلان یری. [بات پازاری
یازمقدمه معنا یوقدر.] || بیت
یئیکى = کیزلی عیب.

بیتاب { ص. فا. قوتسز، قدرتسز،
بورغون، بیتکین: ایکی
ساعت قوشدقدن صکره بیتاب
دوشدی.

بیتراق { ص. غا: بیتراق وپو.
{ تراق { پک صیق بیتمش،
یکی بیتوب یوزینی بستون اور.
تهجک صورتده صیق اولان.
|| بیتراق اونی = دمیر دیکن.
|| دمیر بیتراق = اسکی جنک
آلاتندن اوله رق دشنک آياغنه
باتمی اوزره یولک اوزرینه برا.
غیلان اوج کوشه لی دمیر دیکن.
|| قوزی بیتراغی = برنوع نبات،
غانز. || بیتراق کبی قاینامق =
پک صیق وازدحاملی اولق.
|| بیتراق کبی = دالر اوزرنده

پک چوق میوه اولسی.

بیتراقی { ص. داللی بوداقلی.

بیترملک { ج. ۱. صوگه ابر.
ایدلک: باشلانیلان مکتب ده
بیترله مدی. ۲. محو وهلاک
ایدلک: او مالک قحط و غلادن
بیترلدى.

بیترملک { فت. (اصلى. بیتدیرملک)
۱. صوگه ایردیرملک،
تماملامق، اتمام واکال ایتک: بن
ایشی بیتردم. ۲. محو وهلاک
ایتک، زبون و افشا ایتک، قوت
براقامق: بویستمه بنی بیتربور.
بیترملک { فت. (اصلى: بوتدیر.
{ مق { تخمک فلیزلنوب
طوبراقدن طیشاری چیقمسینه
سبب اولق، اثبات ایتک: بو
یاغمو راکیلن تخم لری چاق
بیتره جکدر.

بیترمه { س. اتمام، کال = ص. ح.
کوتوری، کسمه، مقطوع.
بیتریم { س. ۱. بیترمه، اتمام، اکال.
۲. صوگه، آخر، انجام،
پایان.

بیتشدرملک { فج. بربرینه طو.
قنه جق صورتده
یاقلاشدیرملق: شو ایکی ماصه
بیتشدریلیرسه براوزون سفره
اولور.

بیتشدرملک { فت. بربرینه طو.
قنه جق صورتده
یاقلاشدیرملق، یناشدیرملق،
اتصال ایتدیرملک: شو ایکی
ماصه بی بیتشدرملی.

بیتشمک { فل. بربرینه طوقنه.
جق صورتده یاقلای
شمق، متصل و ملاق اولق،

اکینلر بیتدی.
بیتمک { فت. نق. یازمق، کتب و
تحریر ایتک. (اليوم)
چفتایجه ده مستملدر. اصل
کتب و تحریر معناسنه بولت
موضوع اولوب، یازمق ایسه
اصلى یا یمق و بسط و تبسیط
ایتک معناسنه موضوع، واستعاره
تحریر معناسیله مستملدر.]

بیتمه { س. بیتمک فعلی. با:
بیتمک { بیتمک.

بیتوت { سذ. عر. (بیت دن)
بربرده کجه بی کچیرمه،
کجه یاتمه، کجه قونوب مسافر
اوله: او کجه فلاک اونده
بیتوت ایتدک.

بیتوی { ص. بستون، یکپاره،
تکامل. = ح. بر دو.
زی به، بویه.

بیتوی { س. نق. یازی، تحریر،
بیلدی { کتابت.

بیتیک { ص. بیتمش، محو و خراب
اولمش، فنا بولمش،
امیدسز.

بیتیک { س. نق. مکتوب، یازمش
شئ، محرات، نامه.

بیتیکچی { س. نق. یازیچی، کاتب،
محیر، منشی، مکتو.
بجی. [بککچی بوندن غلط
اولسه کرکدر.]

بیتیکرغان { س. دمیر دلیکاری
جلا و پرداخت ایتک
مخصوص دیرجی آتی.

بیتچاره { ص. فا. چاره سز، چاره.
سی قلامش، زوالی،
دردمند، مسکین: نه یایسون
بچاره، بچاره بر آدمدر؛ بچاره
قالدم.

بیتچاق { س. (بیمک دن)
کسه جک آلت که خنجرک
کوچکی و چاقینک بیوکیدر،
سکین. انواعی وارد: آشچی
بیخانی، بانچوان بیخانی، جراح
بیخانی، قصاب بیخانی. || بیخاق
بیخانه = بیخاقلری جیقاره رق
بربرینه هجوم ائمه: بیخاق بیخانه
کلدیلر. || آغزینی بیخاق آجازه
پک مأیوس و مکدر. || بورن
بیخانی = اویمه جی آتی. || یان
بیخانی = قینده اولدینی حاده
سلاح مقامنده بله آسیلان
بیخاق، جنیده، جامکيه. (ایکی
طرفی کسر جنسه قامه دیرلر.)
|| بیخاق یاره سی = سختیاند و
آیاق قابنده چاتلاق.

بیتچاقچی { س. بیخاق یابان و
صانان آدم.

بیتچدیرملک { فت. ۱. بالواسطه
مک، یاردیرملق، شق ایتدیرملک:
تختنه بیتچدیرملک. ۲. (ترزی به
اثواب) بایدیرملق، اولچی
آلدیروب کسیدیرملک، قطع
ایتدیرملک: بر قات اثواب
بیتچدیرملک.

بیتچر { س. دستره نک بیوکی،
تختنه یاران معروف
دیشلی آلت، منشار: اوک بیتچیسى =
اوکدن قوللا نیلان اینجه سی؛
آرت بیتچیسى = صکره دن قوللا.
نیلان قالینی. || شام بیتچیسى =
طراچی آتی. [بلکه صحیحی:
«شانه بیتچیسى» در؛ زیرا فا.
«شانه» طراق دیمکدر.]

بیتچقچی { س. بیتق ایله تختنه
یاران آدم.

قاوشمق: واپور ریخته بیتشدی؛
یاره تک آغزی دها بیتشدی.
بیتشیک { ص. بربرینه طوقنه.
جق صورتده یاقلای.
شمش، قاوشق، متصل، ملاصق،
پیوسته: واپور اسکله بیتشیک
ایدی.

بیتشکین { ص. بیتمش، محو و خراب
اولمش، حال و طائفی
قالمامش: او بیتشکیندر.

بیتشمک { یاخود بیتشمک. فت.
بر آدم و یا حیوانک
بیتلرینی آیتقلا یوب قیرمق.

بیتشمک { فط. کسندی بیتنی
آیتقلا یوب قیرمق:
کونشده اوتوروب بیتنیوردی.

بیتلی { ص. اوستنده بیت بولنان،
کله سی اولان، پس.

بیتمک { فل. ۱. صوگه ایرمک،
تمام اولق، پایانه وار.
مق، ختام بولق: یایمغه باشلا.

دق لری جامع شریف بیتدی؛
یازدینکیز مکتوب بیتدی می؟
۲. توکنمک، قالمیق: مرکب
بیتدی؛ قندیلک یاغی بیتدی. ۳.

محو و خراب و مضحمل اولق،
پریشان اولق، فنا بولق،
بوزلق: محاربه ده دشمن فرقه سی
بیتدی. ۴. قاله قالمق. ۵. یو.
ریلوب قالمق، فتور کتیرمک:

صباحدن بری اوغراشه اوغراشه
بیتدم. ۶. استهزا ایله حیرت
ایتک، شاشمق: سویلدیکی شعره
بیتدم. ۷. نهایت درجه ده
سومک: شوکوزل آته بیتدم.

بیتمک { فل. تخم فلیزلنوب طو.
پراقدن طیشاری به
جیقنق، نابت اولق: اوت بیتر؛

بیتشدرملک { جق صورتده یاقلای
شمق، متصل و ملاق اولق،

بیتشمک { فل. بربرینه طوقنه.
جق صورتده یاقلای
شمق، متصل و ملاق اولق،

بیچمک { ب. ۱. یارلق، بیچی
ایله شق ایدلک:
جام تختہ سی قولای بیچلیر. ۲.
کسلک قطع اولتیق: پانتالون
بوله بیچلمز: انوائی بیچلدی.
۳. اوراقله کسلک، حصاد
ایدلک: اکینلر دما بیچلدی:
چایرک اوقی بیچلدی. || بیچلمش
قدان = تمامیله حاله مناسب،
انسب، الیق.

و صورتی: بو بیچلمده سستره،
پانتالونک بو بیچیمی: اسکی،
یکی بیچیم. ۳. طرز، صورت،
اسلوب. ۴. مطلوبه موافق
صورت، اندام، تناسب اعضا:
بو آدمک، بو آتک بیچیمی کوزل.
۵. اوراق و قی، حصاد موسمی.
|| بیچیمه کتیر مک = اویدیر مق،
حسن صورت ویرمک.

بیچیمسز { ص. شکل و اندامی
چرکین، یا قیشیقسز،
غیر متناسب: بیچیمسز آدم، آت،
اثواب.

بیچیملی { ص. شکل و اندامی کوزل،
یا قیشیقلی، متناسب:
بیچیملی آدم، آت، اثواب.

بیچاصل { ص. فا. بر شیء حاصل
ایتین، نمره سز، نتیجه
سز، فائده سز.

بیحد { ص. فا. حد سز، غیر
محدود، چوق.

بیحساب { ص. فا. حساب سز،
چوق.

بیحضور { ص. فا. راحت سز.

بیخ { ص. فا. کوک، اصل. ذ.
بیخرد { ص. فا. عقل سز.

بیخواب { ص. فا. اویق و سز،
اویوماز، اویانیق.

بیخود { ص. فا. مدینه مالک
اولیان، کندیدن کچمش،
مدهوش.

بیدار { ص. فا. اویانیق، یقظان.
|| بخت بیدار = یاور و
مساعد طالع.

بیدرنک { ص. فا. اکلمین، سر-
عتلی، سربع.

بیلدریغ { ص. فا. دریغ ایدمین،
اسیر کفین، مبدول،
مصرف: هم علیه لرینگ
بیلدریغ بیوراسی.

بیلدق { س. س. عر. فا. پیاده
دن معرب] شطرنج
اویوننده پیاده طاشی.

بیدین { ص. فا. دیلسز، ایمانسز،
کافر.

بیرنجی و سائر { ص. فا. بر، برنجی
وسائر.

بیر { س. عر. قویو، چاه.

بیرا { یاخود بیر. س. [یتا. Bira]
آرپه صوبی دینان مسکر.
|| بیرا آتکی = بیرا مایه سیله
بایلان کوچک و خاص آتک.

بیراخانه { س. بیراچمکه مخصوص
یر.

بیراق { بیراقدار و سائر: فا.
بیراق و سائر.

بیرام { بیرامق، بیراملاشقی: فا.
بیرام و سائر.

بیرون { یاخود بیرون. س. فا. طیشا.
ری، خارج: درون و
بیرونی = داخل و خارجی.

بیز { س. قیوندره جی و سراجلرک
ایکته بی کچره جیگاری یری
دایکه مخصوص تختہ صابلی سیوری
دمیردن آت. || پک سیوری
وباتار شیتیدن ده کنایه اولور:

بیز کچی، بیز کچمز.

بیزار { ص. فا. بیقمش، اوصاشمش،
فتور کتیرمش.

بیزبان { ص. فا. دیلسز، لسانسز،
ابکم.

بیزلامق { فل. فا. بوزاغیلامق.

بیزلانغیج { بیزلانغیج. فا. بیز-
لانغیج.

بیزموت { س. [فر. Bismut]
ص. قابض بیاضتقراق
برنوز.

بیزوال { ص. فا. زوالسز، دائم،
باقی.

بیسامان { ص. فا. ثروت سز، سر-
مایه سز.

بیسان { ص. فا. امثالسز، بینظیر،
بیاننده.

بیسروپا { ص. فا. باش سز، آتاقسز،
پریشان حال.

بیشک { ص. فا. شبه سز، ریلسز.

بیشکیب { ص. فا. صبر سز، صبری
توکنش.

بیشمار { ص. فا. صایسز، حسا-
ب سز، چوق.

بیضاء { ص. عر. فا. ابیض.

بیضه { س. عر. یمورطه.

بیضی { ص. عر. ذ. بیضیه، یمور-
طه شکنده، طولانی
مدور: بیضی الشكل.

بیطار { س. عر. و:

بیطار { س. عر. آت و سائر
حیوانلرک امراض و تدا-
ویسنه و تیمارلری اصولونه واقف
آدم.

بیطرف { ص. فا. هیچ بر طرفی
الزام ایتمین. || هقه.

بیطرفلق = معاملات دولده دولتین
ویا دول مختلفه آراسنده آجیلان
محاربه به عدم اشتراک.

بیطارلق { یاخود بیطارلق. س.
آت و سائر حیوانلرک
امر تدای و تیمارلری علم و

اصولی: بیطارلق بیلیر: بیطارلق
ایدیور.

بیطره { یاخود بیطرت. س. عر.
بیطارلق علم و فنی: فن
بیطره.

بیطری { یاخود بیطاری. ص.
عر. ذ. بیطریه، بیطا-
ریه. بیطارلقه منسوب و متعلق:
فن بیطاری: علوم بیطریه.

بیع { س. عر. صاعقه، فروخت.
هقه. مالی ماله دکشمکدر.

بیع فاسد، بیع صحیح، بیع لازم
و سائر = بیع فقهده کی انواعی.

بیعت { س. عر. برینک حاکمیتی
تصدیق و عرض تابعیت
و صداقت ایتمه که اصل قاعده
اسلامجه مصافحه صورتیه اجرا
اولنور.

بیغایه { ص. فا. صوگن سز، پایانسز،
چوق.

بیغرض { ص. فا. غرض سز، خالص.

بیغائده { ص. فا. فائده سز، غیر
نافع.

بیق { س. فا. بیق.

بیقدیر مق { ق. اوصاندر مقی،
بزدیر مک، تنغیر
ایتک: معملک اصول سز لکی شا-
کردانی درسدن بیقدیر.

بیقرار { ص. فا. ۱. قرار سز،
ثبات سز، ناپایداری، فانی.
۲. راحت سز، آرام سز، مضطرب.

بیقلیق { ب. بیقندی کلک، او-
صالتی: هر کون بر
درلو یکم یکدن بیقلیر.

بیقلیق { فل. اوصانق، اوصانج
کتیر مک، بزمک، متنفر
اولق، کلال کلک: ایشدن بیققدم:

بیگانه { ص. فا. بسلدک اولیان،
بیانجی، یاد.

بیگاه { ص. فا. وقت سز، نامناسب
وقتده اولان.

بویاشایله انسان عمرندن، جا-
نندن بیقرار.

بیقندی { س. اوصانج، بزمه، بقمه،
نقیرت، کلال: آدمه
بیقندی کلیر.

بیگ { س. شرقی جهت ننده بک برینه
قوللانیلیر. فا. بک.

بیگ { عد. اون کره یوز. دردنجی
خانه ده یازیلان رقم، الف،
هزار، ۱۰۰۰: بیگ کتی، بیگ
سنه: بیگ بر، بیگ ایکوزاللی:
ایکی بیگ ۲۰۰۰، اوج بیگ
۳۰۰۰ الخ. || مج. بک چوق:

بک کره سولدم: بک یاشا.
|| بیکار، بیکلره، بیکلرجه = بک
چوق. || بیک دره دن صوکتیر.
مک = واهی عذرلر درمیان
آرتو ایله، ازجان و دل. || بیک
کوز اونی = محوده، سقمونیا
(نبات).

بیکار { ص. فا. ایش سز، مشغو-
لیر. || لیتز. — عزب دیمک
اولان و عر. «بکر» دن مأ.

خود بولان «بکار» لغت تر.
کجه سنک بیکار یازلمی عبندر.
فا. بکار.

بیکار { یاخود بوکار. س. یردن
نیمان ایدن صو، برصو-
یک چیقیدنی یر، منبع: بیکار
باشی.

بیکام { ص. فا. مرامنه نائل اولما-
مش، خائب، خاسر.

بیگانگی { س. فا. بیانجیلیق،
بیگانه لک.

بیگانه { ص. فا. بسلدک اولیان،
بیانجی، یاد.

بیگاه { ص. فا. وقت سز، نامناسب
وقتده اولان.

بیگباشی { س. اساساً بیک کشیدن
مرکب اولان برطابور
عسکره فرمانده ایدن ضابطه.
بیگباشلیق { س. برطابور عسکره
فرمانده ایدن ضا.
بطک رتبه وصفی: فلان بیگباش
شلیق ویرلدی، بیگباشلیغه تر-
فیغ اولندی.

بیگیری { س. آغاک بیگیری =
متجاسر، کستاخ، || بیگیری سو-
رجیسی = کرا بیگیری سوروب
آرقه سندن کیدن آدم. [« بار-
کیر » لغت فارسیه سندن مأخوذ
اولدینی قبول اولنسه بیله، او
املا ایله یازمق کلفته حاجت
یوقدر. }

بیگیری { س. بیگیری سوررجیسی،
پنک ویا یوک بیگیری
بسیلوب کرایه ورن آدم، کرا
ایله بیگیری ایشلدن آدم.

بیل { س. با: بل.

بیلاردو { س. [بشا. Billardo]
اوستی کناری وچوخه
دوشه لی مستطیل برماصه که
اوزرینه موضوع فیل دیشی
طوبلرینه مخصوص قامش
دکنکرله اوریله رق مختلف او-
یونلر اوینانیلر. بو اوینلرده
بیلاردو نامی ویریلر: بیلاردو
کتیرده جکم، بیلاردو اوینار-
میسکر؟ بیلاردو بیلیرمیسکر؟

بیلارزیک { س. با: بیلارزیک.

بیلان { س. ۱. یوکسک بوغاز،
طاغ صیرتنک آلتیجه لکن
ینه مرتفع بر بلندن کچن یول.
۲. آتک بوغازینه اوریلان
گولپسر.

بیلت { س. [Billet] تیاترو
وواپور ودمیر یول واغو-
نی کبی بریزه کیره بیلک ایچون
ابرازی اقتضا ایدن مطبوع
کاغده اجرت مقابنده آلتوب
اجرتک ویرلش اولدینغه علامتدر:
بیل آلتق؛ بیلتی کویسترمک.

بیلجی { س. تیاترو وواپور و
دمیر یول و ساثره
مدخلنده بیلک صانان یاخود
بیلترلی طویلايان ویا یوقلامه
ایدن مأمور: واپور بیلجیسی.
بیلتمک { قذ. برآلت قاطعه نی
بیلکی طاشنه سور-
دیروب کسکین ایتدیرمک،
تشخیز ایتدیرمک: بیخاقلری
بیلقلی.

بیلدیر { یاخود بولدر. ظن. کچن
سنه، برسنه اول: بیلدیر
یوقدر صیحاقل اولدی: بیلدیر
کیتدی ایدم.

بیلدیر چین { س. صوک بهاره
یاقین صید ایدیلن
اتی پک لذیذ برقوش، که چولاق
ویلوهیه مشاهد، سلوا. ||
بیلدیر چین اونی = هنددن کلیر
بر زهرلی نبات. || بیلدیر چین
قولاغوزی = ارکی.

بیلدیرمک { س. ۱. آکلادلق،
اعلام وافهام ایدلمک،
۲. اشعار وانباء اولمق: بروسه
جهتنده کوزل یاغمورلر یاغدیغی
مخلندن بیلدیر ییلور.

بیلدیرمک { قذ. ۱. آکلاتمق، خبر
ویرمک، اعلام و
افهام ایتمک. ۲. اشعار وانباء
ایلمک: ایشک صورت جریانی بکا
بیلدیر دیر: کیت آکلاده بزه بر
مکتوبله بیلدیر. || حدیثی بیلدیرمک
= دکرینی آکلاتمق، غالب کلمک.

بیلدیرمه { س. و:

بیلدیریش { س. ۱. آکلامه، خبر
ویرمه، اعلام، افهام.
۲. اشعار، انباء.

بیلدیک { س. ۱. بیلن، معروف،
یابنجی اولیان، معارفه.
لی، آشنا: بیلدیکدر: بیلدیک
چیتمق. ۲. بیلن شی، معلوم:
بیلدیکنی یاپسون: بیلدیکندن
شاشمیسور. || بیلدیکنی یاقمق،
کری بر اقامق = اجرای عداوت
ایچون صرف مقدور ایتمک.

بیلزیک { س. [اصلی: بیلک یو-
زوک] ۱. قادیئرک
سوس ایچون بیلکیرینه طاقدقلری
حلقه که آلتون، کومش، الماسلی
ویا سرجه دن اولور، سوار،
معصم. ۲. قویونک آغزینه قو-
نیلان یکپاره دلیکلی طاش،
طاش حلقه. ۳. طوبک قالبین
چنبری. || آتاق بیلزیک = عرب
قاریلرینک آتاقلرینه طاقدقلری
حلقه، خطلال.

بیلشیمک { قذ. بربرینی بیلک ویا
اوکرتمک، طایشمق،
معارفه لی چیتمق ویا معارفه
پیدا ایتمک: کیم اولدیمیزی
بر بریمزه صورده رق بیلشیمک.

بیلک { س. قول ایله ال آره سنده
یعنی دیرسکدن آشاغی
اولان اویناق بری، رسغ، معصم.
|| آت بیلکی = بو قاعیق. || آتاق
بیلکی = رسغ القدم. || بیلک
ظماری = نض. || (چشمه صوینی)
بیلک کبی آتقی = بول آتقی.

بیلکجه { س. بیلک طاقیلان
بند، کولچه، مقطره.
یا بیلگوز. س. معلومات،
اوقوف، علم، معرفت.

بیلگی { یا بیلگه، بیلگوز. س.
آلات قاطعه نی بیلگه جک
آلت، مشخیز: بیلگی چرخ =

بیلگه مخصوص چرخ: بیلگی
دمیری = قصاب مصادی: بیلگی
طاشی = بیلگه مخصوص معروف
طاش: بیلگی قایشی = بربرلرک
اوسترهلری بیلدکاری قایش.

بیلگیج { س. بیلکی طاسلایان،
عالمک صانان، عالم
اولمق ادعاسنده بولنان.

بیلگیچلک { س. بیلکی طاسلامه،
عالمک ادعاسی، معلو-
مات فروشلق، جهل مرکب.

بیلگیلک { س. علامت، نشان،
اماره.

بیلگیلی { س. معلوماتی، وقوفی،
عالم.

بیلجه { س. بشقه لینه حل
ایتدیرمک اوزره سو-
نیلین مغلغ شی، معما، لغز،
یا کلتاج.

بیلمدیک { س. ۱. بیلن: بونی
بیلدیک کیمسه قالدی.
۲. بیلنن: بیلدیکمی اوکرتمک
ایسترم. ۳. بیلنیش، جهل:
بیلدیکنی بیلز.

بیلمز { س. بیلن، جاهل، نادان:
حدیثی بیلز = حد ناشناس:
ایلمک بیلز = شکر ناشناس،
نانکور.

بیلمز لک { س. بیلنیش، جهل:
حد بیلز لک = حد نا-
شناسی: ایلمک بیلز لک = شکر
ناشناسی. || بیلز لک کلمک
[بیلز لک دیمه ملی] = نجاهل
ایتمک.

بیلیمک { قذ. ۱. برشی حقنده
وقوف و معلوماتی اولمق،
واقف اولمق: بو ایشک بویله

اولدینقی بیلیم: او آدم مهندسلکی
ابی بیلیم. ۲. اوکرتمک، کسب
وقوف و معلومات ایتمک: سزک
کلدیکیزی بیلیمدم، صکره دن
بیلیم. ۳. طایبق، آشناسی
اولمق، آشنا چیتمق: سزی
بیلیمدم: بو آدمی بیلیم جکم کلیمور.
۴. خاطره کتیرمک، یاد و تخطیر
ایتمک: شمعی بیلیم. ۵. ظن
واعتقاد ایتمک، بر فکر وذهابده
بولمق: بن سزی کیتش بیلیمور.
دم: بن اونی دوست بیلیموردم:
هرکس سنی عالم بیلیمور. ۶.
[صیغه التزامیه دن اول فعل
اگاهه صقیله] مقتدر اولمق:
یازم بیلک = یازمه مقتدر اولمق:
کیدم بیلک = کیتیمکه مقتدر اولمق.
— منقسی یازمماق، بیلیممه مک
کبی اولور. ۷. طایبق، مشول
طومتق: بن سزی بیلیم. ۸.
شبه لیمک، عزو و اسناد ایتمک:
بن اوندن بیلیم. ۹. متشکر
و منتدار اولمق: ایلمک بیلیم
آدمدر: او آدم ایلمک بیلز. ||
ابی بیلک = مطمئن اولمق. || بیان
بیلیم = اربابنه معلومدر. || چوق
بیلش = حیله کار، الدانز. || کندن
بیلک = ادیب و تربیه لی اولمق:
کندن بیلیم آدمدر: کندن بیلیم
بیلز آدم = تربیه سز، نادان. ||
کندن بیلیم = بایقین یاتمق.
|| کندی بیلیم، سز بیلیم سکر =
فصل ایسترسه یاپسون، فصل
ایسترسه کز یاک. || بیلیمه رک =
عمداً، قصداً: بیلیمه رک = قصدی
اولیمه رق، ایستیمه رک. || بیلش
اول = معلومک اولسون.

بیلَمَك { یاخود بیلَه مَك . فذ . آلات قاطعه یی بیلکی طاشنه و یا چرخه طوتوب کسکین ایتک . تشخیز ایتک : بیحاق ، قلیج بیلک : دیش بیلک = بیکه حاضر لائق .

بیلَمَه { س . بیلک فعلی ، علم ، وقوف ، معلومات .

بیلَمَه { یا بیلَه مه . س . بیلکی طاشنه سوروب کسکین ایتک ، تشخیز .

بیلَمَه دِلک { س . بیلغین ، نامعلوم ، طانیان ، مجهول .

بیلَمَك { ب . فذ . ۱ . معلوم اولقی : بواشک فصل اولدینی بیلغور . ۲ . طنائق ، معروف اولق : بو آدم بوراجه بیلغور . ۳ . مقبوله کچمک ، شکرانه قبول اولق : بنم خدمتم یلغدی ؛ دیناده ایلیک بیلغور .

بیلَمَك { ب . فذ . بیلکی طاشنه و یا چرخه کچریلوب کسکین اولق ، تشخیز ایتک : بیجا قلی بیلدی : اوستره اوله بیلغز .

بیلَه { ح . ۱ . برابر ، معاً : اونکله بیلَه کیتدیلر . مر . ۲ . حتی ، ولو : برچوق بیلَه بونی آکلار ؛ شمعی کسه بیلَه فائده سی یوقدر .

بیلَه سنجَه { ح . برابرنده ، معینده ، بر لکده : بیلَه سنجَه کیتدی .

بیلَه کی { بیلَه مک وسائره . لا : بیلکی ، بیلک وسائره .

بیلَه ییچی { س . آلات قاطعه یی خنده بیلکله کچین ایتچی .

بیلش { س . بیلَه ، واقف اوله ، بیلش { وقوف ، آکھلق .

بیم { س . فا . قورقو ، خوف .

بیمار { ص . فا . خسته ، مریض ، معلول .

بیمارخانه { س . فا . ۱ . خسته خانه ، دارالشفا ، بیمارستان . ۲ . دارالشفا ، بیمارخانه .

بیمارستان { س . فا . خسته خانه ، دخی قوللا نیلوب عباسیلر زما . ننده خسته خانه لر بو نامه یاد اولنوردی .

بیمجال { ص . فا . مجالس ، قدرتسز ، درمانسز .

بیمحابا { ح . فا . چکمه کسرن ، بی پروا ، بلا قید .

بیمعنا { ص . فا . معناسز ، مناسبتسز .

بیمغز { ص . فا . بینسز ، عقلسز ، بوش ققالی .

بیمکان { ص . فا . ۱ . مکانسز ، لا مکان . ۲ . سرسری .

بیمکت { ص . فا . ایتدیک ایلیکی باشه ققاز .

بین { سذ . عر . آرا ، آراق ، میان : بینلری آچلدی . = ظم .

آرا ده ، آرایه : بیغز ده تکلیف یوقدر = آراز ده ؛ پینکزه کیر . مک ایتم . — بو معنا ایله عربی ترکیب اتده دخی بولنور : بیننا = آرازده ؛ بین الناس = خلق آراسنده ؛ بین العما = علما بیننده ؛ بین النوم والیقظه = اویقو ایله اویانیقلق آراسنده .

|| بین بین = ایکسی اورتی سی . || مابین = آرا ده اولان شیء . — لا : مابین .

بین { س . ۱ . انسان و حیوانا تک باشی ایتمده کی بیاض ماده که سیکیر لک مرکزی اولمغه حس و شعور محاسنر ، مغز : انسان بخی ، قویون بخی ، بخی طاغلق . ۲ . عجل ، شعور ، فهم ، ذکا . || بین براقامق = ذهن

یورمق ، شاشیرتمق . || بین دلتک ، صارصیق = کورلایدن مضطرب و سرسم اولق . || بینه کیرمه مک = آکلایه مامق . || بین طاغلق = عقل پریشان اولق .

بین { ص . عر . ۱ . بینه ، آچیق ، آشکار ، واضح ، بدیهی . لا : بینه .

بین { ص . فا . « دیدن » فعلندن بین { ص . ص . اولوب صتر . تشکیله کیر { دور بین = اوزاقدن کو . رن { آلت } ؛ خرده بین = کوچک شیلری کورن { آلت } .

بینا { ص . فا . کورن ، کورچی بصیر : چشم بینا = کورن کوز .

بینام { ص . فا . اسمسز ، نامی بلایسز ، مجهول .

بیندیریش { س . بیندیرمک فعلی و طرزی .

بیندیرمک { فذ . ۱ . بیغکه سوق اوجبار و یا مساعده ایتک ، ارکاب ایتک : آتنه بیندیرمک : او کندی آتنه کیمسه یی بیندیرمز . ۲ . کمی و آرا به کی بر واسطه نقلیه کیرمک ، قومق ، ادخال ایتک : عسکری کمی ، آرا به لره بیندیردیلر . ۳ . (ساعتی) ایلری سورمک .

بیندیرمه { س . و : بیندیریش { س . بیندیرمک فعلی و طرزی .

بینیسز { ص . عرلسز ، بیغز ، سبک مغز .

بینیسز لک { س . عرلسز لقی ، حماقت .

بینصیب { ص . فا . نصیبسز ، بهره سز .

بینطیر { ص . فا . امثالسز ، بیجا ، نند .

بینک { ص . بینکه مخصوص ، اگر و یا پالان اوریلوب رکوبه تخصیص اولغش : بینک آت ، اتر . || بینک طاشی = اوستنه جیقیلهرق حیوانه بینکه مخصوص سد ، پایگاه ، معرج .

بینگشَمَك { فل . (دیشلر) بر برینه بینک ، ارتجام ایتک .

بینلَمَك { ب . رکوب ایدامک : آته اوله بینلمز : کمی نه وقت بینله جکدر .

بینماز { ص . فا . (زبازدی بانک فتحیله در) نماز قیلان ، نمازی ترک ایدن . || بینماز عذری = غیر مقبول عذر ، بهانه . || ایکی جامع آراسنده قالمش بینماز = نه یاه جغنی شا شیرمش آدم .

بینمک { فل . ۱ . حیوانک اوستنه جیقتمق ، رکوب ایتک ، سوار اولق : آته ، استره ، دوهیه بینمک . ۲ . کمی و آرا به کی بر واسطه نقلیه کیرمک ، را کب اولق : آرا به یه ، کمی ، دیر یوله بیندی . ۳ . بر شینک اوستنه جیقتمق : دیوارک اوستنه بیندی . ۴ . بر حال و صورت آلق : ایش عنانه بیندی . || دالنه بینمک = تضییق ایتک ، مسلط اولق . || کوپلره بینمک = پر حدت اولق .

بینمک { ص . فا . طوزسز ، لذتسز .

بینمه { س . بینمک فعلی ، رکوب . = ص . دیگر بر شینک

اوستنه بینن ، بینه جک صورتده یابلش .

بینوا { ص . فا . نصیبسز ، بهره ، محروم ، فقیر .

بینونت { س . عر . ۱ . آراق ، فاصله . ۲ . فرق ، اختلاف ، مخالفت ، ضدیت .

بینسه { س . عر . ج . بینات ، بر . هان ، حجت ، سند قوی .

بینسایه { ص . فا . صوگمز ، پایانسز ، بیغایه ، توکمیز .

بینهما { ح . عر . ایکسی آراسنده : بینهماده اویشدیلر .

بینیاز { ص . فا . احتیاجی و لمیان ، محتاج اولیان ، مستغنی .

بینیجی { س . ص . آته بینمه ده ماهر آدم ، فارس ، سوار .

بینیجیلک { س . آته بینمک مهارتی ، فروسیت .

بینیش { س . ۱ . آته بینمک فعلی و طرزی . ۲ . وقتیه آته بینلدیکی وقت کیلن رسمی قیافت . ۳ . علماک بعض مراسمه کیمدکاری ککیش جیه .

بیوایه { ص . فا . مجالسز ، پناهسز ، حامیسز .

بیوت { سذ . ج . عر . فد . بیت . لا : بیت .

بیوتَمَك { فذ . ۱ . بیومسنه خد . مت ایتک ، یتشدیر .

مک ، تربیه ایتک ، بسلک : بو چوجفی بن بیوتدم . ۲ . اولد . یغندن زیاده بیوک کوسترمک ، اعظام ، مبالغه ایتک : ایشی بیوتدیلر . ۳ . اهمیتی اولدینی حالده بیوتمک : غاوغانی بیوتدیلر .

بیوَجَك { ص . ۱ . آت بیوک ، پک . ۲ . بیوک اولیان . ۲ . اولدجه بیوک : بیوجک بر اودر .

بیوَدِلَمَك { ب . فذ . ۱ . بیومسنه خدمت اولق ، تر .

بیه اولق : بو چوجفی کیمک طرفندن بیودلدی ؟ ۲ . اعظام و مبالغه ایدمک : بو ایش جوق بیودلدی .

بیورَتَق { فذ . بر استندا و یا دیگر بر رسمی کا .

غدی عائد اولدینی مقامه تقدیمه اوزرینه حواله اشارتی جکدر . مک ، حواله ایتدیرمک : عرضاکی بیورتده بورایه کتیر .

بیوردی { س . و :

بیوردلی { س . ۱ . مقام صدا . رتن یازیلان بر نوع امرنامه که دیوان یازسیله یازیلوب باشنده او مقامک بیوک مهرینی حاویدر . ۲ . بروالی و یا دیگر بر مقامدن یازیلوب صاحب مصلحتک الله و بران آچیق امرنامه . ۳ . قول غاضبی رتبه سته قدر ترفیع رتبه ایدن ضابطانه مرجع لردن و برین توجهننامه .

بیورَلَمَق { ب . فذ . ۱ . امر ایدمک ، فرمان اولق . ۲ . ایدمک ، اولق ، یایلق (مقام تعظیفه بوقعلار پرینه مستعملدر) : ارسال بیورلق ، تنبیه بیورلق .

بیورمه { س . و :

بیورلش { س . بیورلق فعلی و طرزی .

بیورمق { فذ . ۱ . امر ایتک ، حکم ایتک : بوراده کیم بیوریور ؟ ۲ . امر و حاکم اولق ، تحت امر و حکمنده طو . تمق ، اداره ایتک : وقتیه بصره و موصله ده بغداد والیسی بیو . روردی . ۳ . سوبلک ، دیمک

{ تعظیم و ظرافت تعبیری } : نه
بيوردیکز؟ ۴. کیتک، کلک،
تشریف ایتک { کذا تعظیم و
ظرافت تعبیری } : بیورک کیده لم؛
نه وقت بیوردیکز؟ ۵. یمک،
تساول ایتک : بیورک؛ بیور-
میورسکز. ۶. آلق، اخذ و
قبول ایتک : { بر شیء تقدیم
ایده رک } بیورک. ۷. ایتک،
یاقی، ایتک { مقام تعظیمه بو
افعال معاونه یرنه قوللا نیلیر }
تحریر بیورمق؛ ارسال بیور-
مق؛ تنبیه بیورمق؛ زحمت
بیورمک.

{ بیورمه } : بیورمق فعلی،
{ امر، حکم، تشریف.
بیوروق } : { امر، فرمان،
حکم } . || بیوروق
طومتق = امره تابع اولق. ||
بیوروق قولی = امر قولی .

{ بیوریچی } : ۱. امر ایدن،
بیوریچی { امر، حاکم. ۲.
ایشی باشقلرینه امر وحواله ایدن.
بیوفا } : { ص. فا. وفاسز، صداقتسز،
دوئک، سوزنده طورماز.

{ بیوقت } : { ص. فا. وقتسز، مناس-
ناهنکام، ناموسم .

{ بیوقوف } : { ص. فا. وقوفسز،
معلوماتسز، بیخبر .

{ بیوک } : ۱. حجمی چوق بر
بیوک { طوتان، طول و عرض
وارتفاعی چوق اولان، کوچک
ضدی، ابری، اولو، کبیر، عظیم،
جسیم، ضخم، بزرک، مه : بیوک
طاغ، بیوک او، بیوک حیوان،
بیوک ابرماق. ۲. قدری یوکسک،

قوت و اقتداری چوق، جلیل،
عالی، فخم، رفیع : الله بیوکدر؛
بیوک آدم، بیوک خانم، بیوک
اسکندر؛ بیوک بر خاندانه
منسوبدر. ۳. یاشلی، قوجه،
کبیر، مسن : او بندن بش یاش
بیوکدر؛ بیوک عیجه، بیوک
اوغلی. ۴. گشیش، واسع،
بول : بیوک باغچه، تارله، دیکز؛
بیوک دلیک. ۵. چوق، کثیر،
وافر، بول : بیوک ثروته قوندی؛
بیوک نفوذی وارددر. ۶. قوتلی،
شدتلی، قوی، شدید : بو اونک
ایچون بیوک سعادتدر؛ بیوک
مستقی وارددر. ۷. غلبه لکلی،
جمیتلی، کثرتلی، طنطنه لی،
دبدبه لی : بیوک بر اردو، بیوک
آلای، بیوک برکروه، بیوک
دوکون. || بیوک آنا، بیوک بابا،
بیوک پدر = پدر ویا والده نیک
پدری، دده، جد. || بیوک آنا،
بیوک والده = پدر ویا والده نیک
والده سی، جد. || بیوک قفالی =
عقللی، ذکی. || بیوکدن بیوک =
ورنه بیننده سن اعتباریله
انتقال. || بیوک سوز = انایتلی
و مفتخرانه سوز. || بیوک سونلک
= تفاخر ایتک، انایتله سونلک. ||
کوچک کویک بیوک آغاسی =
عنوانلی، آورتلی آدم. = س.
ج. ۱. اعظام، اکابر، افخم،
اجله، رجال : بیوکلرک دوشو-
نه جکی ایشدر؛ بیوکلرک یانه
وارمق. ۲. یاشلیلر، سن کاله
واصل اولانلر : چوجقلر بیوکلرک
مجلسنده اوتورمازلر، بیوکلرک
سوزنی دیکلرلر.

{ بیوکلمک } : { فط. کندینی بیوک
بیوکلمک } : { کوسترمک، عظمت
صاتمق.

{ بیومک } : { فل. ۱. بیوک اولق،
حجم و جرمی آرتیق :
اوستنه برقات دها چیققلجه او
خیلی بیودی. ۲. نشو و نما
بولق : بو آغاج بیودی. ۳.
یاشلامق، سنی ترقی ایتک، قو-
جامق : اونک چوجنی بیودی.
۴. بوی آتمق، اوزانمق :
انسانلر اکثرا اون سکز یاشنه
قدر بیویوب صکره بر قرارده
قالیرلر. ۵. جاه ورتبه و قدر
و اعتبارجه ترقی ایتک : سز

بیودیکز آرتق بزمه کوریشمکه
تزل ایترسکز. ۶. گشیشلنمک،
بوللاشمق، توسع ایتک : او طه،
باغچه، حوض، بیودی. ۷. شدت
و قوت و اهمیت کسب ایتک، شدتی
آرتیق : غاوغا، بیودی. ۸.
چوغالمق، تکثرا ایتک : ثروتی چوق
بیودی. ۹. تربیه اولمق : انسان
زدهده بیورسه اورانک اخلاقیله
متفلق اولور. || طاغده بیومک
= تربیه سز و قبا اولق. || کوزه
بیومک = اعظام اولمق، چوق
اهمیت ویرمک : نصاسه بو ایش
سزک کوزکزه چوق بیودی.
{ س. بیومک فعلی. ۱. :
بیومه } : { بیومک. = ص. بیو-
مش، تربیه اولنش.
{ بیوندروق و سائر. ۲. :
بیون } : { بوین و سائر. ۳. :
بیوه } : { ص. فا. طول، ارمه.

{ بیوه زن } : { س. فا. طول قادین .
{ بیهال } : { ص. فا. یاشی و مثل و نظیری
اولیان، بیامند .
{ بیهتا } : { ص. فا. اورتاغی و شریکی
اولیان .
{ بیهر } : { ص. فا. هیچ برهنه و معر-
فتی اولیان .
{ بیهنگام } : { ص. وقتسز، ناهنگام،
مناسبتسز و قتده واقع .
{ بیهوده } : { ص. فا. نافله، بوش،
سوز. = ح. فا. نافله یره،
بوش یره : بیهوده یورلدق .
{ بیهوش } : { ص. فا. عقلانی غائب ایتک،
شاشقین، سرسم .
{ بلیق } : { س. ارکک انسانک اوست
طوداغی اوزرنده بیست
قیلار، شارب، سبله : بلیق چیققلق،
بیغی کلک؛ قره بیغی، صاری
بیغی، آق بیغی. — بعض
حیوانانده ده اولور : کدی،

آرسلان بیغی. || آق بیغی =
بیغی آغرمش (اختیار) . ||
بیغی آلتی = استهزا : بیغی آلتندن
کولمک = استهزا ایتک. || بالیق
بیغی = بالینه نیک آغزندن چیقان
سازکی شیء. || بش بیغی =
موشوله نیک ایری نوعی. || پاله
بیغی = بیغی پاله کبی اوزون
وسرت. || تر بیغی = بیغی یکی
جیقتمش. || طاوشان بیغی = بر
جنس اوت .

{ بلیقسز } : { ص. بیغی اولیان، هنوز
بلیغی چیغماش .

{ بلیقلا تمق } : { فل. بیغی کلک، بیغی
بلیقلا تمق } : { اولق : ارککار علی-
العاده یکریمی یاشلرنده بیقلا نیلر .

{ بلیق } : { ص. بیغی اولان : آق، صا-
بلیق } : { ری، قره بیغی = بیغی بو
رنکلرک برنده اولان : تربیقلی
= بیغی یکی کلش : قرانته بیغی
= بیغینه قیر سرپمش اولان .

پوش از ماریدی = از مارید بالیغناک
یاسی و بیوک نوعی. || قلیج یا پوشی =
قلیج قینک آشایسی. || یا پوشش
قاچق = طار قورتلق.

{ یا پوشچی } یا پوشچی. ۱. س.
{ آباق قانی یا پان صنعتچی }
۲. بعضی عمومی محارده خلقک
پاوشلرخنی بکلین آدم.

{ یا پوشچیلق } یا پوشچیلق. ۱. س.
۲. عمومی بر محله خلقک
آباق قابلرخنی بکلین آدمک
وظیفه سی.

{ پات } د. ۱. یاسی بر شیشه او.
رلدقده چیقان سسی تقلید
ایدر: پات کوت = اورمه، ضرب.
۲. آکسزین، ناکهان: پات دیه
برسی کلیو پر سه.

{ پات } ص. یاسی، باصیق: پات
بورن.

{ پات } ۱. س. آستر انواعندن یاسی
چاپر چیچی. ۲. بوچیچک
رسمنده الماس ایکنه. || سرای
پاتی = بوستانی انواعندن. || فرنک
پاتی = صاریسی، عین صفا. || مور
پات = قاسم چیچی.

{ پاتانه } یاخود پاتانس. س. آمریقا.
{ دن چیچمش معروف }
الماسی نوعی که مواد مغذیه دن
اولمغله، بغدادی اولمیان شمال
جهتلرنده اتمک یرینی طوتار.

{ پاتاقلامق } ق. ۱. پات کوت دیه
دوگمک. ضرب اتمک.

{ پاتلاق } ص. ۱. پاتلامش، چاتلا.
مش، یارلمش، چاتلاق،
یاریق: پاتلاق پوتین، پاتلاق

طاؤل. ۲. طشره اورمش،
فیرلامش، چیچمشدی: پاتلاق
کوز. = ۱. س. پاتلامه،

{ پاتردامق } با: پاتیر و سائر.
{ یاخود بطرونه. س.
{ پاترقنه } (یتا.) بحریه ارکا.

نک ایکخیسینه، بحریه فریقنه
وویس آمیراله وقتیسله ویرلن
عنواندر.

{ پاتره } مه. چاتره پاتره = برلسانی
{ اینی سوویله موبوب یالان }
یا کایش سوویله: ترکجه چاتره
پاتره سوویلیور.

{ پاتریسه } س. بحریه و یا پافغو
{ چپوقلرینک چارمخ }
خلاطی.

{ پاتسقه } س. (فر. باتسته Batisto
{ دن غا. } آوروپا کاری
انجه و دوزکون بیاض بز.

{ پاتقه } ص. بورنی یاسی و باصیق
{ اولان، پات بورن. =
س. غاغاسی قاشیق شکنده و دو.
که سی کورک یا سیلان برجنس
دکیز اوردکی.

{ پاتلامق } ق. ۱. س. پاتلامش، چاتلاق،
{ قضیقله یاردیرمق: }
طلومی باصوب پاتلاتدی: چپانی،
شیشی پاتلاتدی. ۲. آتش

آلدیروب سسله طوتیشدیرمق،
قضیقله هوایه آتمق: تفنک،
طوب، فشنگ پاتلامق. ۳. یار.
مق، چاتلامق: پوتینی پاتلاتدی.
۴. چیقارمق، فیرلامق: کو.
زینی پاتلاتدی. ۵. مح. چوق

معذب اتمک، پک زیاده انج
صیقمق: آدمی پاتلاتیور. || کو.
زینی پاتلامق = شدیداً مجازات
اتمک.

{ پاتلامش، چاتلا.

{ پاتلاق } ص. ۱. پاتلامش، چاتلاق،
یاریق: پاتلاق پوتین، پاتلاق

طاؤل. ۲. طشره اورمش،
فیرلامش، چیچمشدی: پاتلاق
کوز. = ۱. س. پاتلامه،

{ پاتلامق، چاتلاق،
{ قضیقله یاردیرمق: }
طلومی باصوب پاتلاتدی: چپانی،
شیشی پاتلاتدی. ۲. آتش

چاتلامه، یاریق، چاتلاق: بو.
تینک، طاولک بر پاتلاخی واردر.
۲. بردن بره ظهور: پاتلاق
ویرمک = آکسزین ظهور اتمک،
چیچیورمک.

{ پاتلامق } فل. ۱. س. سسله چاتلا.
{ مق، قضیقله یارلق: }
طلوم، شیش، جیان پاتلامق.

۲. آتش آلوب سسله طو.
تیشمق، قضیقله هوایه آتمق:
طوب، تفنک، فشنگ پاتلامق.

۳. یارلق، چاتلامق، شق اولمق:
طاول، پوتین پاتلادی: تخم،
طمورچق پاتلادی. ۴. بیوک بر

صیقندیدن هلاک اولمق: پاتلا،
پاتلاسون. ۵. چیچمق، فیرلامق،
طیشاری اوغرامق: کوزی
پاتلادی: شیشه نک طیه سی

پاتلادی. ۶. مح. چوق صیقلاق،
چوق حدت اتمک: اوف پاتلا.
یهجم! ۷. چوق بیوب ایچمک.

۸. بردن بره و آکسزین ظهور
اتمک، قویمق: بر بوره پاتلادی.
|| اود پاتلامق = چوق قورقق:
اودم پاتلادی. || قباق باشنه پاتلا.
مق: مضر نتیجه کورمک، آجیسی

چکمک. || پاتلامدک یا! صبرایت،
بکله معناسیله تعزیر تعبیریدر.
{ س. پاتلامق فعلی. با:

{ پاتلامه } س. پاتلامق.

{ پاتانغیش } س. قامشدن ویا
کبی پاتلار چوقق او یونجماخی.

|| آغز پاتانغیشی = غیجری ساقز.

{ پاتالایش } س. پاتلامق فعلی و
{ طرزی: } بر پاتالایش
پاتلادی که. با: پاتلامق.

پ

{ پایاس } س. (فر. پایاس Pailla-se
{ دن غلط } آياقلى سيمك
ايچون قيو اوكنه قونيلان توكللى
حصير.

{ پایاسلق } س. پایاس صفت و وظیفه.
{ سی، خرستیان ریاست
روحانیه سی، راهبک، رهبانیت.

{ پایاغان } س. (یتا. Pappagallo)
{ طوطی قوشی، بغاء، دره،
|| مح. سوبلدیکنی ییغز، آکلا.
مقسزین از برلین.

{ پایافنغو } س. (یتا. مح. کبی
{ دیرکنک اوچنجی یلکنی.
{ یا پوشچی. با: یا پوش،
{ یا پوشچی.

{ پایپوره } س. ایکی چفت اوکوزله
{ چکیان آغر صپان.

{ پایپوش } س. فا. ۱. با = آباق. بو.
{ شیدن = کیمک. — زباز.
دی: پایپوش } ۱. اوچکسز باشماق،
ترک، پانتوفل. ۲. علی الاطلاق

آباق قانی. || اسکی پایپوش = دکر.
سز شی. || تخته پایپوشی = اوک
ایچنده کیلن آباق قانی، ترک،
شیپ شیپ. || ایکی آباغنی برپاؤ.

شه صوقق = زیاده صیقمق،
مضطرب اتمک. || پایپوشی طامه
آتمق = اعتباردن دوشمک. ||
پاوشدن آشای = محقر. || پا.

{ پایاس } س. (ر. Παπιας)
{ روم رئیس روحانیه سی،
راهب، قیسس. || پایاس اونی
= بیت اوتنه مشابه برنات. ||
پایاس بالینی = برجنس کوچک
قیابالینی. || پایاس یخنیسی = زیتون
یاغلی و صوغانی بالیق یخنیسی.

{ پایا } س. (« پایاس » دن مخفف)
{ روم پایاسلرینک اسملری باشنه
قونور عنواندر: پایا نیقوله،
پایا یانی.

{ پایادیه } س. قویون کوزی دینان
{ اورته سی صاری وکنار.
لرنده کی یا پراقلری بیاض بر
چیچک که خاشلا نرق صوبی
کوکسی یوم شاتق ایچون ایچیلیر،
پابونه، بابونج، اقحوان. || صاری
پادیه = اطرافنده کی یا پراقلری ده
صاری نوعی، صینیر کوزی.
|| ایت پادیه سی = دیگر برنوعی،
بابونج کلپی.

{ پایاره } س. ساده صوابله خاشلاشمش
{ پینیرلی تربت. || مح. یاوان
ولندسز شی. || پایاره سی یمک
= تکدیر ایشتمک.

{ پایاز } س. ودها طوغریسی: پایاس.
{ با: پایاس.

{ پایازی } س. برنوع کوملکک بز،
{ فایرقه بوروچکی.

{ پایاس } س. (ر. Παπιας)
{ روم رئیس روحانیه سی،
راهب، قیسس. || پایاس اونی
= بیت اوتنه مشابه برنات. ||
پایاس بالینی = برجنس کوچک
قیابالینی. || پایاس یخنیسی = زیتون
یاغلی و صوغانی بالیق یخنیسی.

{ پایاس } س. (ر. Παπιας)
{ روم رئیس روحانیه سی،
راهب، قیسس. || پایاس اونی
= بیت اوتنه مشابه برنات. ||
پایاس بالینی = برجنس کوچک
قیابالینی. || پایاس یخنیسی = زیتون
یاغلی و صوغانی بالیق یخنیسی.

{ پایاس } س. (ر. Παπιας)
{ روم رئیس روحانیه سی،
راهب، قیسس. || پایاس اونی
= بیت اوتنه مشابه برنات. ||
پایاس بالینی = برجنس کوچک
قیابالینی. || پایاس یخنیسی = زیتون
یاغلی و صوغانی بالیق یخنیسی.

{ پایاس } س. (ر. Παπιας)
{ روم رئیس روحانیه سی،
راهب، قیسس. || پایاس اونی
= بیت اوتنه مشابه برنات. ||
پایاس بالینی = برجنس کوچک
قیابالینی. || پایاس یخنیسی = زیتون
یاغلی و صوغانی بالیق یخنیسی.

{ پ } به. س. الفبای ترکیک او.
{ پنچی حرفی اولوب، السنه
سامیه ده بوصدا موجود اولد.
یفتندن، اصل عربی حروفی
میاننده موجود اولدیغی حالده،
ابتدا ایرانلر کندی لسانلریچون
ایجاد اتمکله، « پای فارسی »
تسمیه اولمش؛ وبعده ترکر
طرفندن دخی قبول ایدلمشدر.
اوج نقطه لی اولدیغنه نظراً
« پای مثله » دخی دینلیر. ایجد
حسابنده بالطح یری اولیوب،
« پ » اعتبار، و ۳ عد اولنور.

{ پای } یاخود پای. س. فا. آباق، رجل،
{ قدم. || پایرجای = آباغی برنده،
ثابت. || پایرنه = یالین آباق.
|| پایسته = آباغی باغلی. || بر پا
= آباق اوستنده. || پانهاده =
آباق باصمش.

{ پایبند } س. فا. با: پایبند.
{ پایبوج } یا پوش. با: پایبوج.

{ پایا } (یتا. Papa) قتلایک خر.
{ ستیانلرک ال بیوک رئیس
روحانیه سی که زعملرنجه حضرت
عیساک وکیل اولوب، روماده
قامشدر. رم پایا = روما پایاسی
تعبیرندن غلطدر.

{ پایا } (یتا. Papa) قتلایک خر.
{ ستیانلرک ال بیوک رئیس
روحانیه سی که زعملرنجه حضرت
عیساک وکیل اولوب، روماده
قامشدر. رم پایا = روما پایاسی
تعبیرندن غلطدر.

{ پایا } (یتا. Papa) قتلایک خر.
{ ستیانلرک ال بیوک رئیس
روحانیه سی که زعملرنجه حضرت
عیساک وکیل اولوب، روماده
قامشدر. رم پایا = روما پایاسی
تعبیرندن غلطدر.

{ پایا } (یتا. Papa) قتلایک خر.
{ ستیانلرک ال بیوک رئیس
روحانیه سی که زعملرنجه حضرت
عیساک وکیل اولوب، روماده
قامشدر. رم پایا = روما پایاسی
تعبیرندن غلطدر.

{ پایا } (یتا. Papa) قتلایک خر.
{ ستیانلرک ال بیوک رئیس
روحانیه سی که زعملرنجه حضرت
عیساک وکیل اولوب، روماده
قامشدر. رم پایا = روما پایاسی
تعبیرندن غلطدر.

{ پایا } (یتا. Papa) قتلایک خر.
{ ستیانلرک ال بیوک رئیس
روحانیه سی که زعملرنجه حضرت
عیساک وکیل اولوب، روماده
قامشدر. رم پایا = روما پایاسی
تعبیرندن غلطدر.

پاتنه (س. [Patenta] ۸. اصنافه اجرای صنعت ایچون ووبابده معین اولان رسم وورکی ویرملری ایچون اعطا اولنان تذکره، اصناف تذکره سی، پاتنه اصولی. ۲. ایجاد و اختراع اولنان ویا انحصار صورتیله اعمالی مرام اولنان برایش ایچون ویریلن برات، امتیاز. ۳. تابعیت وحمایه تذکره سی: فرانز پاتنه سی آلمش. ۴. سفینه حرکت ابتدکاری یرک احوال صحیه سی حقنیده ویریلن تذکره: تمیز پاتنه = خسته لق اولدیغنی مبین صحیه تذکره سی: بولاشیق پاتنه = خسته لق اولدیغنی کوستیر صحیه تذکره سی.

پاتنه لی (ص. بر دولت اجنبیه تک تابعیت وحمایه سی آلتنده بولدیغنی مبین تذکره سی اولان پاته دق {ح. و: پاته دن {ح. بردن بره، آکسزین، بر مسافر کلیر.

پاتیر (مه. کوردلی آباق سنی تقلید و تصویر ایدوب اکثریا مکرر و تأکید ایچونده «کوتور» تعبیرله برابر قولانیلیر: پاتیر پاتیر مردیوندن ایندی؛ پاتیر کوتور اینوب جیقورلردی.

پاتیر داتق {کوردلی و پاتیردی ابتدیر مک: آیاقلرنی پاتیر داده رق بوروردی.

پاتیر داتق {فل. بورویشده کو. رلدی و پاتیردی

ایتمک، آیاقله کوردلی ایتمک: بر قاج چوقق باشمک اوستنده پاتیردایوب طور بورلردی.

پاتیردی {س. ۱. خیزی بوریمکدن حاصل اولان کوردلی، آباق سنی: مردیوندن بر پا. تیردی ایشیتدم: بر پاتیردی ایله ایجری کیریدیر. ۲. شمه، کوردلی: پاتیردی کوتوردی اکسیک دکلدیر. ۳. قارغاشه لق، عربده، آشوب. ۴. آباق پاتیر. دیسی = خصمی قورقومتق ایچون یالاندن کوستیریلن صولت: آباق پاتیردیسنه پاپوش براقق = بویله ساخته بر نمایشدن قورقوب قاجق.

پاتیر دیلی {ص. کوردلی، شمه. لی: پاتیر دیلی برایشدر.

پاچارز {یا پچارز. ص. «چاپارز» دن مقولوب اوده فا. «چپ وراست» دن مأخوذدر. آر قوری. با: چاپارز، چاراز.

پاچاوره {یا پچاوره. س. برشی سیککه ویا ال یا قماق ایچون صیحاق شیلری طومغه یارایان اسکی بز وکیم وسائره پارچه سی: آتجی پاچاوره سی. ۱. اسکی کیرلی و بورشوق اثواب وسائره. ۲. قیتسز و اعتبارسز شی: پاچاوره ده دوندیر. مک = کپازه ایتمک. ۳. پک متبدل فاحشه. ۴. یاغلی پاچاوره = یانغین ایقاعیون طوتیشدیریلوب دشمنه آتیلانی. ۵. پاچاوره بینلی = عادی فکری.

پاچاوره جی {یا پچاوره جی. س. ۱. سوفا قلرده و مز. بلرده پاچاوره و بز وسائره

پارچه لری طولیلا یوب کاغد فابریقه لرینه یتیشدیر مک اوزره صاتان آدم.

پاچوز {ایریجه بر نوع بالیق.

پاچه {س. ۱. اصلی فارسی {اولوب آباق دیمک او. لان «پا» نک مصغیردر. [باغشک آلت طرفی، دیزدن آشاغیسی. ۲. شلوار و پانتالون کبی انوابک باغشک اوراسنه کان یری، آباق کچه جک دیکرله اوست طرفی: پاچه سی بول، یرتیق شلوار. ۳. قویون، پکی و صیفیرک آیرجه صاتیلان دیزدن آشاغی آباق و بالدرلی. ۴. بو آیاقلردن یاییلان یمک. ۵. حیوانک پاچه لری پوستندن یاییلان کورک: الما، زردوا، سمور، و اشاق پاچه سی. ۶. پاچه کونی = دوکونک صوک کونی یعنی کردکه کیرلیدی کونک ایرتسی که پاچه یمکی یدیرلمی عادتدر. ۷. پاچه لری صیغماق = حاضر لانتق: چایه وارمازدن پاچه لری صیغماق = پک ایلیردن حاضر لانتق. ۸. بول پاچه = قیافتسز، شاپشال. ۹. طاشان پاچه سی = بر جنس یونجه. ۱۰. پاته پاچه اولقی = بو غشقم، دوغشمک.

پاچه جی {س. ۱. پکی و قویون و صیفیر پاچه لرینی اوتولیوب کز دیره رک صاتان آدم. ۲. پاچه یمکی پیشیروب مخصوص دکاندنه صاتان آتجی: پاچه جی دکانی.

پاخسا {س. ۱. صندیق کیربیجی. ۲. کیربیج دیوار.

پاد {س. پاراقلری صالقیم آغا. جنک کینه مشابه وچیچی صاری بر جنس آغاج، یبانی سنماکی.

پاداش {س. فا. مکافات، اجر. = ص. تر. آیاقداش، یولداش.

پاد زهر {س. فا. زهره قارشى ایچیلن علاج، آغونک تأثیرینی ایحایدن شی، دافع السم.

پادشاه {س. فا. حکمدار لر حکمداری، بیوک حکمدار: پادشاه آل عثمان.

پادشاهانه {ص. فا. پادشاهه لایق و سزا اولان: پادشاهانه بر سرای. = ح. پادشاهه لایق بر صورتله: پادشاهانه معامله ایتدی.

پادشاهلق {س. پادشاه عنوان و صفی: قانونی سلطان سلیمان خان حضرتلری قرق سکر سنه پادشاهلق ایتدی.

پادشاهی {ص. فا. پادشاهه فرمان پادشاهی. = س. فا. پادشاهلق، حکمدارلق: قانونی سلطان سلیمان خان قرق سکر سنه اجرای پادشاهی ایتدی. ۲. پادشاه.

پار {مه. پارلامنی تصویر ایدر: پار یا پار یا پارلا یوردی. پاریل پاریل دخی دینلیر.

پارایت {س. [پتا]. بح. کی سیرلکی، کوپشته سی.

پارا قونر {س. [فر. Paraton] سیر صاعقه.

پاراغراف {س. [یو. Παρά-] دن ما. خود [فر. Paragraphe] دن [

بند باشنه قونیلان [اشارتی، «بند» دیمک اولادر.

پاراگت {س. [پتا]. کینک حرکتی درجه سنی تعیینه مخصوص آلت که مقریه مربوط بر اییک اوجنه باغلاش بر نخته پارچه سندن عبارت اولوب، کمی یورورکن نخته بی دیکزه براقیرلر، و بر وقت معینده مقره دن جوزیلن اییک طولیه کمیک سرعت حرکتی درجه سنی تعیین ایدرلر. ۲. پاراکت اولته. سی = متعدد ایکته لی اوزون بر اولته.

پاراوان {س. [فر. Paravent] قیونک خارجنه ویا داخلنه وضع اولنان قاتلانیق منقول نخته پرده که رنگلی کاغد یاخود قاش قاییل چرچیوه. لردن مرکبدر.

پارپول {س. قودوز حیوان. [آ. ناطولیده قولانیلیور].

پارپولامق {فت. اوقونمش صو افسون یا مقی.

پارپه {س. قالقان یاوریسی (بالیق).

پارچه {س. [فا. «پاره» دن] لوک: اتمک پارچه سی، بز، کاغد پارچه سی. ۲. مج. اهمیتسز و عادی شخص: کاتب پارچه سی؛ اصناف پارچه سی. ۳. بر پارچه = ۱. بر قطعه، بر بولوک: بر پارچه کاغد. ۲. آز مقدار، آز شی، بر آز، جزئی: بر پارچه صو، بر پارچه یمک. ۳. آز وقت، بر آز: بر پارچه بکله یک: بر پارچه کزه جکم. ۴. آز ییجی،

جزئیجه: بر پارچه کیفسزم: بر پارچه صیقلدم. [غیر جمعی و قطعه لره ناقابل تقسیم شیلرده استعمالی نامعمل و عامیانه در.]

|| پارچه پارچه، بییک پارچه = بر جوق قطعه لره منقسم اوله. جق صورتده قیریق، ریزه ریزه: باردق المدن دوشوب پارچه پارچه، بییک پارچه اولدی.

|| الماس پارچه سی = پک کوزل و پارلاق شخص: الماس پارچه سی بر جوق. || ایی بر پارچه = ایی جنس قاش باره.

پارچه سبز {ص. اکلی اولمیان، بتون، یکپاره، اکسز.

پارچه لانتق {فت. قیر دیروب یرمک: بر اتمکی پارچه لاندی ده کوپکاره آندیردی.

پارچه لامق {فت. قیر دیروب باره. مق، پارچه پارچه ایتمک، اوفاق اوفاق کیمک: قربان اتی پارچه لایوب طاعتیدی.

پارچه لانتق {فل. پارچه پارچه اوفاق اوفاق قیرلق ویا کیمک: قاش اوله بارچه لاندقن صکره نه ایشه یارار؟ || مج. جوق چا. لیسوب چابالامق، اوتیه بری به قوشوب چوق اوغراشتمق: زواللی آدم بزه اکرام ایتمک ایچون پارچه لاندی.

پارچه لی {ص. پارچه سی اولان ویا پارچه لردن مرکب بولنان، یکپاره اولمیان، اکلی. || مج. طوقته جق برشی: بوسو. زیکز پارچه لی دوشدی.

پاردسوف {س. [فر. Pardessus] یازلق اینجه پالتوکه

باشلیجه ستره یی توزدن محافظه
ایچون سواقنده کیمیلیر.

{س. اوقسو.} پاردی او.
{دی = برنوع سازلق.

{و پارسی.} پارس با: فارس و
{فارسی.

{س. فا.} پارسان نوعندن
{یرتیجی بر حیوان.

{س. ص. فا. زاهد، عابد،
{مقی، اهل تقوی، لسه.

{ص. اسکی، پوستکی ویر.
{تیق (انواب وساژه):

پارسال بر جبه.

{س. [بتا. ۱.} اغانه و
{بخشش جمعیون کز.

دیرلوب حاضر و نه تقدیم اولنان
طبق ویا تبسی: پارسه یی کز.

دیرمک، طولاشدیرمقی. ۲. بو
صورته جمع اولنان آتجه: پارسه

طوپلامقی.

{س. [فر. Parquet]}
{ارکه} اوفاق و مختلف صورده

موضوع تخته پارچه لرندن مرکب
مزین دو شمه.

{پارل} یاخود پاریل. مه. چوق
{پارلامنی تصویر ایده رک

مکرر قوللانیر: پارل پارل
بارلامقی = لمان ایتک.

{فت. ۱.} بارلاق ایتک،
{بارلاقلق ویرمک،

لمعان ایشدیرمک، پارلایه جق
درجه ده اوغوب سیمک ویا ییقا.

مق، جلا ویرمک: پوتینی، تخته.
لری، قلیجی بارلامقی. ۲. ضیا

ویرمک، ایشلدا تقی، تنویر ایتک:
بش موم او طه یی کوزل بارلا.

تیوردی. ۳. بر شیک بارلاقلق
ویا یا ضلعنی کوسترمک، بارلاق

ویا ییاض برشی ابراز واران

ایتمک: دیشلریخی بارلاتدی؛
کدی قراکلقده کوزلریخی بار.

لاتدی. ۴. طویشدیرمقی، آلو.
لندیرمک: شو آتشی بارلاتمقی.

{اوزنکی بارلامقی = میدانه آتلق،
آت سورمک.} کوز بارلامقی

= حدت ویا تهور ایتک.

{س. [بتا. Parla-]
پارلا تودیو {torio} مکالمه محلی،

تحفظخانه لده بولاشیق آدم لری
سولیمکه مخصوص دائره.

{ص. ۱.} بارلایان، مجلا،
{بارلاق} مصیقل، لامع: بارلاق

پوتین، تخته، قلیج. ۲. ایشیقلی،
ضیادار، منور: بارلاق او طه،

هوا. ۳. شفافی، براق، صاف:
بارلاق صو، جام. ۴. کوزه

چاره جق صورتده کوزل و
شانلی: بارلاق بر غالبیت. ۵.

نفوذلی، شانلی، معتبر، متحیز،
سوزی کچر: شمیدکی حالده اک

بارلاق اودر.

{س. ۱.} بارلامه،
{بارلاقلق} جلا، لمان: پوتینک،

تخته نك، قلیجک بارلاقلقی. ۲.
ایشیق، ضیا، نور: سالونک

بارلاقلی درجه کفایه ده ایدی.
۳. شفافاق، براقلق، صافلیک:

صویک، جاملرک بارلاقلقی. ۴.
کوزه چاربه جق صورتده حسن

وجال: بوقادینک بارلاقلقی. ۵.
نفوذ، شان، اقتدار، اعتبار،

تحیز: اونک بارلاقلقی چوق
سورمدی.

{فل. ۱.} مجلا اولوب
{بارلامق} ضیایی چوق عکس

ایشدیرمک، لمان ایتک: بو.
تیلر، تخته لر، تفنک بارلایور.

دی. ۲. ضیا ویرمک، ایشلدا مق،
نور صاچق: موم، لامبه،

کونش پارلایوردی. ۳. ضیادار
ومنور اولق: آویزه لک کثرتندن

سالون پارلایور. ۴. طویشمقی،
یاغق، مشتعل اولق: آتش بردن

بره پارلادی. ۵. نفوذ و
حیثیت و اعتبار قزاقق، تمیز و

تحیز ایتک: میدانی بوش بولوب
پک چاقق پارلادی. ۶. بردن

بره حدت ایتک، غضب ملتبه
اولق: پک قولای بارلامق

عادتیدر. ۷. (قوش) فیلا بوب
اوچق. = فت. آو اوزرینه

(طوغان) آتقی.

{س. [بتا. Parlamento]}
پارلامنتو {مذاکره و مکالمه

محلی.

{س. بارلامق فعلی.} بارلامق
{بارلامه} بارلامق.

{س. بارلامق فعلی و
بارلامق} طرزی: بر بارلامق

بارلادی که. بارلامق.

{فل. نوبت نوبت بار.
بارلامق} لامق، تشعشع و

تلاؤ ایتک، شمعنه پاش اولق،
یالاچق: شمشک بارلادی.

{س. ۱.} بارلامه، شمعنه،
{بارلدی} تلاؤ، لمان، لعه:

کونشک، پرلانتنه ک بارلدیسی؛
شمشک بارلدیسی. ۲. جلا، پار.

لاقلق: پوتینلرینک بارلدیستندن
بلیدر.

{س. [بتا. ۱.} بوک
{پارله} بالامار مقرر سی. ۲. چوق

دیالی مقرر.

{س. ۱.} انسانده و بعض
{پارمق} حیواناتده ال و آياغک

متهاسنده انقسام ایتدیکی شعبه.
لرک بهری که انسانده بش

عدد در، اصبع، بنان،
انگشت: ال، آتاق پارمقلری؛

باش پارمقی، شهادت پارمقی،
اورته پارمق، آدسز پارمق و

یوزوک پارمقی، سرجه پارمق
= انسان الک بش پارمغنک

اسملیدر. ۲. بر تکرلرک مر.
کزندن چنبرینه قدر اوزانان

چیوقلرک بهری: تکرلرک ایک
پارمقی قیلدی. ۳. پارمقلق

دینان وایکی یا اوچ یرلرندن
قوشاقله باغلامش تخته یاخود

دمیر چیوقلردن مرکب اولان
بوله نك بهر چپوغی: بو پار.

مقلنگ بر قاج پارمقی دکشیدر.
لملیدر. ۴. طاغ تپه سنک سیو.

ریسی. ۵. مساحه و طول
اولچیسندنه قدمک ۱۲ و تر.

شینک ۲۴ جزئنده بر جزئی که
۱۲ خطدن عبارت عد اولنور:

برقدمله یدی پارمق؛ بر آرشینه
اون سکز پارمق. ۶. قویو بر

مایعه باتیرلر قده بر پارمغک آلدیغی
مقدار: بر پارمق بال، یاغ. ۷.

مجر. مداخله، دخل، مشارکت:
بو ایشده اونک پارمقی واردر.

{آد نز پارمق = یوزوک پارمقی،
بنصر.} آغزه بر پارمق بال

چالمق = طاتلی ویا نافع بر شیء
کوستروب آلداتمق، اطماع ایتک،

امیده دوشورمک. {آلی
پارمق = ۱. النده فضله بر

پارمقی اولان یعنی پارمقلرندن
بری چفت بولنان آدم. ۲.

چیوقلی بر جنس قاش. ۳. پا.

لاموت بالینگک ایری جنسی. {
اورته پارمقی = انسان النک

اورته دهکی اک اوزون پارمقی،
وسطی. {اون پارمقی یا فسنده

= دعوا و شکایت و برینی شدیداً
مستثول طوتمقدن کفایه در. {

باش پارمق = الک آیریمجه بولنان
قالین وقیصه پارمقی، ابهام. {

بش پارمق = ۱. آختاپود نوعندن
دکیز بوجکی. ۲. چاقر دیکنی

دینان برجنس نبات. {پارمقی
آغزنده = متحیر، شاشه قالمش.

{پارمق اصولی = شعرك مفاعيله
تطبیق اولمیه رق آنجق هجاریک

عدینه اعتبار اولنور پروزی که
اصل ترکیه یه یاقیشیر وزندر. {

پارمق اوجی = انمله، سرانگشت.
{پارمق اوزومی = اوزون دانه لی

برجنس اوزوم. {پارمق ایصیر.
مق = تعجب ایتک، متحیر اولق،

شاشه قالمق. {پارمق حسایی =
حسابی پارمقله یا پمه. {پارمق

قاریشدیرمق = مداخله ایتک. {
پارمقله کوسترملک = مشهور

ومتعارف و ممتاز اولق، مشار
بالبنان اولق. {سرجه پارمق =

انسان النک اک کوچک وکنارده
بولنان پارمقی، حنصر، {شهادت

پارمقی = باش پارمغک قارشیسندنه
بولنان پارمق، سبابه.

{س. جیه قریجی اصنافندن
پارمقی {پارمقلق و طرازان پار.

منی چویرن صنعتجی.

{فت. ۱.} پارمق طو.
{پارمقلامق} قوندیرمق، پارمق

سورمک. ۲. دورتمک، تحریک
واغوا ایتک.

{س. آتجه سی و مال و
پارمق سز {تروقی اولیمان، زو.

کورت، مفلس.

{س. نخته ویا دمیردن
پارمقلق} سره چیوقلردن عبارت

بوله و حائل: بالقون، بنجره،
باغچه پارمقلی.

{س. [بتا. Parola = سوز]
پارقله} عسکر نو بیجیلرینک و

سائرلرینک بر برلریخی طایقی
ایچون پینلرنده متفق علیه اولان

سوز. اصل ترکیه سی: اوران
یسا.

{س. فا. ۱.} پارچه، قطعه. ۲.
پار {عدد، قطعه: بش پاره

طوب: یکرمی پاره کمی. {پاره
پاره = پارچه پارچه، قیریق،

منکسر، بیرتیق بیرتیق. {هزار
پاره = یک پارچه. {یک پاره

= بر پارچه دن عبارت، اکسز،
بتون.

{س. [آنف الیایان لغت
پاره] فارسیه دن ۱. غروشک

قرقده بر جزئی که وقتیه اوج آتجه به
منقسم ایدی. ۲. آتجه، نقد،

مسکوکات. {اوافق، بوزوق پاره
= کوچک مسکوکات، اوافلاق،

بوزوقلق. {پاره ایتک = رواجی
اولق، معتبر اولق، قیمتی اولق.

{پاره ایله دکل = باد هوا کی،
پک اوجوز. {پاره بوزمق =

یویک سکه یی کوچک ره تحویل
ایتک. {پاره قیرمق = چوق

پاره قزاقق. {پاره کسمک =
ضرب سکه ایتک. {پاره میدان

کورمک = بشین پاره صایق. {
چیل پاره = یکی تداوله چیتمش

بارلاق سکه.

{س. آتجه سی و مال و
پارمق سز {تروقی اولیمان، زو.

کورت، مفلس.

پاره سزلق {س. آفقه و ثروت
{فقدانی، زو کورتک،
پاره قیتلی، مفلسک.
پاره لامتق {فت. [پاره لمتک یازمق
{عبدالر [پارچه پارچه
ابتدیرمک: و قتیله مجرملری
یریتی حیوانلره پاره لامتق
عادت ایدی.
پاره لامتق {فت. [پاره لمتک یاز
{مق مناسبتسزدر [۱. پارچه پارچه ایتک، یازمق،
افتراس ایتک: آرسلان طواشان
درحال پاره لادی. ۲. یرتمق:
انواخی بر آیک ایچنده پاره لادی.
|| مج. برلسانی پاره لامتق = باشی
کوزیخی یاره رق چاتره پاتره
سولیک.
پاره لامتق {فت. ۱. پارچه
{پارچه اولق، یر.
تلق و یا قیرلق، طاغلق: چالیر.
دن انواخ پاره لاندی: بوطاش
طوگدن پاره لاندیر. ۲. آفقه و
نقد پیدا ایتک، ثروت قزامتق.
|| مج. چوق چالیشوب چبالامق،
فدای نفس ایتک: مسافره
اکرام ایچون پاره لاندیر.
پاره لاق {ص. ۱. شو قدر پاره
{اید، شو قدر پاره
قیمتده اولان: بر پاره لاق = بر
پاره دکورنده، پک اوجوز:
ایکی پاره لاق = ایکی پاره ایدر
پک دکر سز و عادی: ایکی پاره لاق
بر آدم. ۲. شو قدر پاره قیمتده
سکه: بش پاره لاق، اون پاره لاق،
یکرمی پاره لاق.
پاره لی {ص. آفقه و نقدی اولان،
{زنکین، ثروت صاحی:
پاره لی آدمدر.

پازار {س. [طوغریسی: بازار]
{با: بازار.
پازند {س. فا. زردشتک اثری
{و مجوسیلرک کتاب مقدسی
اولان «زند آوستا» نک
پهلوی لسانده تفسیری.
پازوال {دیکچیلرک دیزه کر.
{دکری قایش.
پازواند {س. فا. «پاسبان» دن
{غا. [چارشی بکچیی.
پازوند {س. فا. «پازویند» دن
{غا. [قولچاق، بازوبند.
پازی {س. یبانی پنجار، سلق
{سبزه. || قره پازی
= سرمق.
پاس {س. ۱. معدنلرک رطوبتدن
{طوتدق قری کیر، صداء،
ژنک: دمیر پاسی، باقیر پاسی.
۲. معادنک غیری اجسام اوزرینه
قونان و حاصل اولان کیر، وسخ:
دیل پاسی، دیش پاسی. || پاس آچق
= پاسی کیدر و پ تیزلک و جلا.
لاندیرمق. || پاس طوتبتق =
پاس پیدا ایتک، پاسلامق. ||
نینکی پاس = معدنی یوب دلیک
دشیک ایدن پاس، قارنجه لئه،
معدن قارنجه سی.
پاس {س. حفظ، محافظه. ز.
پاسا پورت {س. [پتا. Passa
{پورته [مرورتد.
کره سی، ممالک اجنبیه یه کیدنلره
ویران یول تذکره سی.
پاساق {س. کیری و بیچمسز
{انواب.
پاساقلی {ص. کیری و بیچمسز
{قیافتی، چپاچول، صا.
لقیم صاچاق.

پاسبان {س. فا. کجه بکچیی،
{نکمه بان [زبازدی:
پازواند.
پاستاو {یاخود پاستال. س.
{مجارجه دن [اوجی
یالدرلی چوخه طوبی: پاستاوله
پازارلق = طوبدن.
پاسته {س. [پتا. Pasta] خوردن
{مختلف شکل و ترکیده
طاتی قزاییه: بادملی، چوقولا.
تلی پاسته.
پاسته {س. چرکسلره مخصوص
{برنوع داری ایرمکی.
پاسته جی {س. خوردن طاتی
{قزاییه یوب یوب صا.
تان آدم: پاسته جی دکاتی = بویه
قزاییه و طوندیرمه وسائره
یمکه مخصوص دکان.
پاسقالیه {س. [ر. Πασχαλιν،
{Πάσχα دن اوده
عبرانیجه «فصح» دن خرسیتیانلرک
بیرایم که حضرت عیسی (عم) ک
صعودی کونته مصادقدر: کو.
چک پاسقالیه = مولد عیسی
(عم) کونته مصادف بیرام.
|| پاسقالیه چیچکی = برجس
بودور لیلای. || پاسقالیه یورطه
سی = خرسیتیانلرک یوک پاسقالیه
ده قرمزیه یوب دق قری یورطه.
پاسقالیه لاق {ص. پاسقالیه کونته
{مخصوص: پاسقالیه.
لق انواب.
پاش {ص. فا. «پاشیدن» فعلندن
{سم. اولوب صتر تشکیلنه
کیر [صاچان، سرین، طاغیدان:
زرباش = آلتون سرین: کهر
پاش = جواهر سرین.
پاشا {س. [اصلی: باش اغا. فا.
{«پای شاه» دن مأخوذ

اولسی بعیددر [دولت عثمانیه ده
وزرایه و اساساً مناصب عالیه
سیفیه و ملکیه اصحابنه ویرلن
عنواندر. و قتیله بر وایکی و اوج
طوغلی اوله رق اوج صنفه منقسم
ایدی. الیوم ملکیه ده: وزیر،
روم ایلی بکر بکی، میرمیران
و میرالامرا اسملریله درت: و
عسکریه ده مشیرک، فریقک
و میرالواق اسملریله اوج رتبه
اصحابنه ویریلور: احمد پاشا، محمد
پاشا، ناظر پاشا، والی پاشا،
متصرف پاشا: مشیر پاشا، فریق
پاشا، لوا پاشا: قپودان پاشا،
قوماندان پاشا. || پاشا قپوسی
= باب عالی.
پاشالق {س. ۱. پاشا عنوانی،
{حائزین پاشا عنوانی
ویرلن رتبه: فلان پاشا
ویرلدی. ۲. بر پاشانک تحت
اداره سنده بولنان مملکت.
پاشالی {ص. و قتیله پاشا خدمتده
{بولنانلره اطلاق اولور.
دی: پاشالی قیافتی.
پاشمق {پاشمقی. با: باشمق
{وسائره.
پاصدیرمه {س. با: باصدیرمه.
پاطلیجان {س. فا. «باتنکان».
{دن معرب «بادنجان»
دن [خیار و قباغه مشابه مور
رنکده معروف بر سبزه یمک
انواعی احضاره بارار: بوستان
پاطلیجانی = قالین و یووارلاق
جنسی: کمر پاطلیجانی = اوزون
و مقوس جنسی: فرنک، طوماته،
یورطه پاطلیجانی = دیگر انواعی:
پاطلیجان اونورتمه سی، قیزارتمه.

سی، طولم سی وسائره = بوسبزه.
دن پاطیلان یمک انواعی. ||
پاطلیجان انجیری = انجیرک ایری
و مور برجسی. || پاطلیجان چیچکی
= طاطول، دیکن الماسی.
{س. [ر. Παγουρι]
پاغوریه {پنج انواعدن بر
جنس چغانوز.
پاقه {س. ۱. سوس ایچون
{آتک راخترینه وسائره
شیئره دیکیان و یا میخلانان
مختلف شکل معدن لوحه جکی
و یا باشلی جیوی، شمشه، قباره.
۲. زمین رنکنک غیری بر
رنکده ییوک بنک: یافته یافته =
بویه بنکرله طونامش. ۳. بر
یسوک خربطه بی ترکیب ایدن
قطعه لک بهری: یکرمی یافته دن
مرکب بر آناطولی خربطه سی
نشر اولندی. ۴. دمیرجیلرک
ویده بیولرینی آچق ایچون قو.
لاندق قری بر جنس حده.
پاک {ص. فا. [تر. زبازدی: باق]
{۱. تمیز، طاهر، مطهر:
انسانک اوستی باشی پاک اولی:
آق پاک (باق) = بم بیاض و
تمیز. ۲. لکسز، عیب و نقصاندن
بری، صافی، خالص، حمله سز،
غل وغشدن میرا: بنم قلم پاکدر:
نظر پاک، خاطر پاک. ۳. مبارک،
مقدس، عزیز: حجازک خاک
پاک. || پاک ایتک = ۱. تمیزلک،
تطهیر ایتک. ۲. بوشا لمتق،
تحلیه ایتک، سیلوب سوپورمک.
پاکت {س. [فر. Paquet]
{بر لکده باغلانمش و یا
کاغده صارلمش اشیا دمتی،
دسته، بوغچه: بر پاکت چوراب،

سیفاره، قوتون. || پاکت ایتک =
باغلایوب صارمق.
پاکدامن {ص. فا. [انکی تمیز]
{ناموسلی، عقیف،
اهل عفت و عصمت، معاصی و
عیوبدن بری.
پاکدامنلک {س. عرض، ند
{موس، عفت،
عصمت.
پاکلامق {فت. تطهیر ایتدیرمک،
{تمیزلک.
پاکلامق {فت. [پاکله مک]
{استانبول شیوه سیدر.
اناطولیده اصل زبازدی: «پاقلا
مق» در. ۱. تمیزلک، تطهیر
ایتک: اوک هر طرفی پاکلادی.
۲. تمیزه چیقارمق، تبرئه ایتک:
کندیسنه تعلقی اولدیفندن اون
پاکلامق ایستور. ۳. بوشا لمتق،
سیلوب سوپورمک، تکمیلی آلوب
کوتورمک و یایمک: بزم برهفته لق
ذخیره مزای بر کونده پاکلادیلر.
۴. ایشنی بیتیرمک، بجرمک،
اعدام ایتک: اوپله مشهور بر
جانی اله کچنجه پاکلاملی.
پاکلامق {فت. ۱. تمیزلک،
{تطهیر اولتمق: ییقا.
مفله پاکلانیر شی دکلدور. ۲.
تبرئه ذمت ایتک، بری الذمه
چیقمق. ۳. خسته لقدن قور.
تلق، ایلمتمک.
پاکلق {س. استانبول شیوه سنده
{[پاکلک دیتیر. ۱. تمیزلک،
طهارت، نظافت: پاکلق حفظ
صحت ایچون الک لازم شیئلر دندور.
۲. لکسز لک، عیب و نقصاندن
برائت، صفوت: اوک قلبشک
پاکلفه (پاکلکنه) اعمالی شاهددر.

پاکیزه { ص. فا. ۱. تمیز، طاهر،
نظیف. ۲. لکھنؤ،
بری، خالص، صافی: پاکیزه
صفات.

پال { س. بر جنس کوکرچین.

پالا { یاخود پاله. س. (روجه
ظان اولنیورسه ده، روملر
ترجیه کی قولانیورلر. بو جهت
السنه سنده مستعمل الفاظ
مشترکدن اولوب اساساً آرنه
ؤدجه اولسی ملحوظدر. ۱.
یاصی قلیچ انواعی: پالا چکمک =
پالانی چیقارمق، اورمق، قو-
لاقمق؛ پالاقلیق = بوشنه بولمق.
۲. کورکک یاصی یری و او
شکله یاصی بعضی آلتلر: پالا
صالامق = مک کورک اویناده رق
قایق یوروتمک. ۳. قلیچلامه
قوتان یاصی کیریش و سائر
کراسته. = ص. پالا دینلن قلیچ
شکلده یاصی و مقوسجه: پالاییق.
پالاز { س. (تق. وچ. یاورى و
چو جوق دیمک اولان
«بالا» دن مشتق اولمق محتملدر.]
صو قوشلرله کوکرچین کی
دیگر بعضی طیورک ییلجی:
قاز، اوردک، کوکرچین هندی
پالازی. = ص. سمیز، یاغلی،
پومبول. || قوش پالازی =
اکثریا چوققلره مسلط اولوب
نفس یولنی طیقماغله کلیتله
هلاکیرنه سبب اولان مستولی
بر بوغاز شیشی مرضی، که اخیراً
فرانسه ده دوققور (رو) طر-
فندن آشی ایل چاره سی بولنه رق
هر سنه ملیونلرجه اطفالک
حیاتی قورتارلمشدر. (فر.

{ Diphthérie }
پالازلامق { فط. (طیسور یاو-
ریمی) سمیرمک،
سمن پیدا اتمک.

پالاستوریه { س. (یتا.) ۱.
کوب تمیز لکمه قولانیلان
پچاوره لی ویا بور غیلی صیریق.
۲. طوبک یو، ار لاغنه قولانیلان
صیق، کله صیقیسی.

پالاسقه { یا پالاسقه. س. (بحار-
جه دن) ۱. فشنکک،
فشنک وضعنه مخصوص کومش
وتونجیدن یاخود کاوساله دن
محفظه که قایشله آرقوری آصیلر
ویا بله باغلانیر. ۲. سواری
چانطه سی. ۳. طوب خرتوجی
قولانیلان چانطه.

پالاسقه لی { ص. س. آنفاً بیان
اولنان فشنکک ویا
چانطه نی حامل سواری ویا
پیاده نفر ویا چاوشی.

پالالتق { س. یاصیفنه و قلیچلامه
وضعیت: کیریشلری پا-
لالتنه قومق.

پالامار { س. (یتا.) کیرلری
قره یه باغلامقده ویا
زنجیر برینه لنگره ربط اتمکده
مستعمل قالین خلاط. || پالامار
کوزی = کینک باشنده و قیچنده
پالامار کچمکه مخصوص دمیر
بیلزیکلی دلیک. || مج. پالاماری
قوپارمق = صاوشمق.

پالاموت { یاخود پالاموط. س.
(بلکه عر. «بلوط»
دن. — آخرنده کی «ت» حر-
که لنجه «د» ه تبدیل اولنور.]
۱. بر جنس میشه ایله سائر
بعضی آغاجلرک ویر دکلری یمش

که کستانه قیلیندن و آجیه
اولوب کاوساله اعمالنده قولانیلیر.
۲. بو میوه نک دباغنده مستعمل
قبوغی. ۳. بو میوه نی ویرن
میسه جنسی: پالاموت آغاجی.
پالامود { یاخود پالاموط. س.
(Παλαμύδης)
ایریجه معروف بر نوع بالیق که
مبذول اولوب اتی قباحه و غیر
مقبولدر. بر جنسی: چنکانه
پالامودی: بیوجکی: طوریقی؛
دها بیوکی: آلتی بارمق: بطالی:
زندان دین، پچوطه. آلتی بار-
مفک طوز لیسنه ده لا کرده
دیرلر.

پالان { س. (فارسیده سمر
دیمکدر.) اکثریا بینک
مرکب واستره و بعضاً آنه اوریلان
قاشقز و بومشاق اسکی بر نوع
اگر: مرکبه پالان اورمق.

پالاندوز { س. فا. پالان دیکن
و یا پان. (اصل فار-
سیده سمر جی دیمکدر.)

پالاندیز { س. زانق طاشی،
چشمه نک موصلقی
طاشی.

پالانتق { س. (یتا.) کیرلره
آغری یوک قالدیرمق
ایچون خلاطی بر برینک ایچندن
کیرلمش جوق دیللی چفته مقره.
پالانقه { س. (بحارجه دن) ۱.
آغاج وطوپراقله یانلمش
وخندق جویرلمش حصارجق.
۲. بویله بر حصارله محاط واروش.

پالاوره { س. (یتا.) بح. حرب
(کینسک طوب انبارینک
اوستنده و کورکته نک آلتنده.
کی ایکنجی قات. || پالاوره جی =
اویدیرمه شیلر - ویلین، آتوب
طوتان.

پالتق { یاخود پالتق. س. (فر.
Paletot) اوستندن کییان
قیش لباسی.

پالدم { س. (فا.) یاردم = قوپوروق
(آلتی) اگر قوزغونی که
آتک قوپوروغی آلتندن کچیریلوب
اکری آرقه دن ربط ایدر.

پالطوق { س. با: پالتق.

پالوده { س. فا. (تر. زبازدی:
پالوده) نشسته و شکرله
بیلوب صوثوق ین پلته.

پالوزه { س. با: پالوده.

پالهنک { س. فا. (اصلی: پالا-
هنک) آتله قولانیلان
و آته چکدیریلن بر جنس بیوک
کند.

پالی { س. هندستانک دکن قطعه.
سندنه و سرنیدیپ جزیره.

پالینده { س. (بودا) مذهبنک
کتابلری ده بولسانده محرر بو-
لفله، بو مذهبه تابع اولانلرک
لسان مقدسی عد اولنور.

پالیوش { س. (بلکه اصلی: پالا-
شیش) قصه وایکی
طرفی کسکین طوغری قلیچ ویا
شیش، قصاطوره.

پامال { س. ص. فا. با: پامال.

پاموق { وپاموق. (اصلی: فا.
(«پنبه» دن «پنبق» ویا
«پنبوق». با: پنبوق.

پان { یاخود پنا. س. (یو.
Παννύριον) سنه ده

بر ویا ایکی اوچ دفعه بر محل
مخصوصده قوریلوب برقاج کون
دوام ایدن بیوک بازار: اوزونچه
اووه، سلیوری، بالیکسری
پانایری. — لسان یونانیسه
معنای لغویسی مجمع و اجتماع
اولوب، اساساً بت و بتخانه زیا-
رتندن عبارت اولدیغی حالده،
زواره تجارت دخی مساع
اولدیغدن، کیده رک صرف
تجارت اجتماعلرینه یعنی بازارله
تخصیص ایدلمشدر. اسکی یونا-
نیلرک پانایر اصولی غینیه
قبل الاسلام عربلرده دخی جاری
ایدی.

پانبوق { س. با: پنبوق.

پانتالون { یاخود پانتالون. س.
(فر. Pantalon) آلا-
فرانسه قیافتده طار وایکی باجائنک
بهری یوقاری به قدر آری
دوز کسوه. (فرنگلر ایچ طونه.
ده وعلی الاطلاق بدن آشاغیسی
اورتن لباسه یونانی ویرلر.]

پانجار { یاخود پنجار. س. ترشیشی
یاپیلان و عصاره سی شکر

پانتالون { س. و:
معروف سبزه، سلق. — اصل
ترجیه سی «چوغندر» یاخود
«چوکوندور» اولوب، بولفت
ایرانیلر طرفندن دخی قبول ایله،
فارسیده «چغندر» و «چکندر»
دینیر. || قزبلقدن ده کنایه او-
لور: پانجار کسک = پک زیاده
قیزارمق؛ و مج. پک زیاده محبوب
اولمق.

پانجور { یاخود پنجور. س. (فر.
Abat-jour دن غلا.]
طرز جدید اوزره پنجره قفسی که

پانیه { س. (یتا.) بح. قایق باغلا-
یه جق قیج ایی.

آجیلیر قیانیر افقی طار تختلردن
مرکب اولوب، قفس خدمتینی
کوردکدن بشقه، اوطه نک ضیا.
سنی ده ایجابنه کوره تنقیص ایدر
ویا بستیون قرا سلق یایار.

پانجورلی { ص. پانجوری یعنی
قفسی اولان (پنجره، او).

پاندومیه { یاخود پانطومیه. س.
(یو. Παντόμιμα).

— فرانسه ترجمه قلید «پاندومیم»
دیمک کولنج بر مقلدلکدر، زیرا
فرانسزلر دخی بولمک و امانتک
آخرنده کی صاغر ه بی بستیون
مسکوت بر اقیوب، اوستنده کی
حرفله برهجا تشکیل ایده جک
صورته تلفظ ایدرلر. (لقر.
دیز ویا لکنر اشارتله اوبنا.
نیلان مضحکه ویا ضحکه: پاندو-
میمه یه کیمک؛ پاندومیمه سیراچک.
|| مج. پاندومیمه اوینامق = لسان
بیله مکدن هب اشارتله افاده
مرام اتمک.

پاترهر { س. (فا. «پادزهر» دن غلا.)
با: پادزهر.

پانتالون { س. و:
پانتالون { س. با: پانتالون.

پانطومیه { س. با: پاندومیه.

پانهاده { ص. فا. (پا = آتیاق.
(نهاده = قومش) آتیاق
قومش، آتیاق باصمش، داخل،
وارد، اصل: پانهاده میدان
امتحان اولدی. ل.

پانیه { س. (یتا.) بح. قایق باغلا-
یه جق قیج ایی.

پای { ۱. حصه، نصیب، بهره،
۲. قسمت. ۳. قسم، بولوك،
پارچه، سهم: بونی بش پای یاپك.
۳. مح. تكدير، تعزیر. || پای
ایتك = بولشمك، مقاسمه ایتك. || پای
بیچمك = قیاس، مقایسه ایتك:
كنیدن پای بیچمك = قیاس
نفس ایتك. || ديكش بانی =
بیچیلن اثوابدن ديكشه كیرمك:
اوزره فضله براغیلان قیاس.
|| پای ویرمك = چوقق اوبونه
قارشو غیر مناسب سوزسولمك.
پای { یاخود پا. س. فا. پا. پا.

پایتخت { س. فا. بر دولت حکمدار.
رېښک اقامت ايديکي
شهر، کړسې حکومت، مقر
حکمدار، مرکز سلطنت، دار.
الخلافه: دولت عثمانیه ک پایتختی
استانبولدر.
پایدار { ص. فا. [پای = آياي -
داشتن = طوموق اثبات ،
قائم، ايجه ير لشمش، سورکلی .
پایدارلق { س. ثبات، قیام،
یرلشمه، سررکلیک.
پایدوس { س. [یو. $\Pi \alpha \nu \omega$ =
تعطیل اتمک] ۱ .

موقت تعطیل، استراحت: پایدوس
ایتمک = موقت تعطیل ایتمک؛
پایدوس وقتی = ایشک تعطیل
ایدلدیکی زمان، استراحت ساعتی.
۲. بعض عوارضدن طولانی
پایی و سائر ایشلرینک تعطیل
اولنسی: پاره سی توکندیکیمون
پایی بی پایدوس ایتمک مجبور
اولدی. = حد. رنجبرله تعطیل
واستراحت وقتی اعلان ایچون
رنجبر باشی طرفسندن یوکسک
سسله ایدلن اخطار: پایدوس!

پایڈو سچی } س. پاییلردہ و
چالشیدہ بریلان پرلردہ بونلرک
استراحت وقتلرینی یوکسک
سسلہ اعلان ایدن رنجبر .
پایزن } س. [فا. پای = آباق. زدن =
اورمق] آغانغہ پرائفہ
اورلش جانی. || پایزن قیافتلی =
پڑمرده وقوروقیم قیافتلی .

پایالاتمق { فتہ تکدیر و تعزیر
ایستدیر مک : بن چو۔
جقلمی کیسہ یہ پایالاتم۔
پایاشدیر مق { فتہ بولدیر مک،
مقامہ ایستدیر۔

مك : باشلىرى آلدقلىرى چابولى
 . ياشايدىرمىق ايسىتىوردى .
 پا يلا شىمق } فش. بوشىمك، مقار
 { سمه ايتىك : چالدىقلىرى
 اموالى بىنلرندە پا يلا شىمغه وقت
 بولە ما مشلردى .
 پا يلا مق } قت. ۱. باى و حصه
 { و يرمىك. ۲. پايىنى و
 مستحق اولدىنى جوابى و يرمىك .
 ۳. تىكىدىر و تعزير ايتىك، آزار-
 لامق .

پایمال } یاخود پامال. س. فا.
[پای = آباق. مالدن =
سورمک] آباق آلتنه آلمه،
چیکنه : یا مال ایتک = آباق آلتنه
آلوب چیکمک؛ و مج. رعایت
ایتمه مک، خوار قولانمق. =
ص. آباق آلتنه آنلوب چیکمکش؛
مج. محقر، خوار و ذلیل.

پایندہ } ص. فا. ثابت، برقرار،
دوامی : دوامی : دوامی
پایندہ اولسون. = س. تر.
دستک، طایق، پرندن اوینامش
بر شیک دو شمه می ایچون قو.
نیلان طایق : پایندہ اورمق .

پایواند } س. (فا. یابند دن غا.)
آٹک آیاغنه اوریلان
باغ، کوستک .

پایه } ۱. رتبه، مرتبه،
جاه و منصب درجه‌سی.
۲. طریق علمی اصحابه ویریلن
رتبه: آناطولی، روم ایلی
پایه‌سی: حرمین پایه‌سی: از میر
پایه مجردی.

پایہ لی } ص. بر رتبہ علیہ سی
اولان : حرمین پایہ لی =
حرمین ماہ سنہ جائز .

پسغان } س. با : پاماغان .

پیگی { ص. ۱۰ : پیہ .

پہ گیلَمَک } فل کہمک، تلاشلہ
(لاقردی نی کہ لیب
سو لہ مہ مہک .

پښه } ص. دېلي طوتوق، کلمه لری
سوېليه مېوب اېلک حرف لری
تکرر ایتدیرنر، لکننت لسانی
اولان. [اصل « پ » حرفی
تکرر ایتدیرنر حقننه موضوع
اولوب، بعده تعمیم اولنشد.
« ککه » لغتی ده اساساً « ک »
حرفی تکرر ایتدیرنر ایچون
موضوعدز. بعد التعمیم ککه
سەدن دها قوتلیدر. }

پہلک } ویگیلک . سہ دیل طو
تقنی ، لکنت لسان ،
ککمه لک .

بِهَ مَلِكْ } فل. بِهَ لَكَه سَوِيلَكْ،
اِكُنْت لِسَانَه تَكَلَم اِتْمَك.

پت } یاخود پت. مه. خفیف و
یاواش سسی تصور و تقلید
ایدر، و مکرر یاخود چیت ادا.
تیله برابر قوللانیلیر: پت پت
یورویهرک کلدی؛ چیت پت
یوق. هیچ سس صدا و کوردلی
یوقدر.

پالوشقه } س. [مجارجه ويا
اسلاوجه اولسه
کرکدر] ظالغیج فشنگ .

پتالیه } قوشلری جب ایچون
اسله باغلانوب اوتدردکاری

چيفرتغان. ۲. چرنیق دینلن
طالبان قايغنك آنجی بر آدم
بنه حك قدر كه حك.

پتاوی } س. باتاویہ جزیرہ سندھ
کلنرجنس آغا جی قانونی.

ياخود پتر. ۴۰. خفيف
 پتر } و سرعتی حرکتی تصویر
 و تقلید ایده‌دك، مكرر اوله رق
 قولانيلير: پتر پتر يور يوردی.
 || پتر پتر يور يورك = نازك اندام
 برقادينك سبكر وانه يور ویشی.
 ياخود پتر اق. ۵۱. بو.
 پتر اق } تراق.
 پتر داتمق } فق. پتر دی ايتدير.
 مك: شو كاغد لری
 پتر داتمه مك.

پتردامق { فل. پتردی اتمک،
خفیف مسله اینجه
کورلدی اتمک: یاپراقلر روز-
کاردن پتردا یوب طور پوردی .
پتردی { س. خفیف کورلدی،
اینجه پاتردی: یاپراقلرک
پتردیسی .

پٽڪ } ۱. اڙيلرڪ ٻو وه سي
 (حڪمنده اولان آلتی کو
 شہلی موم تکرلکی، بالی آلمش
 کو میج. ۲. ٻو شڪلده مختلف
 شیئرل قطعہ سی، تکرلک: بر
 پٽک آفیون.

پیل (س. هند جھتلزندیہ دیش و
طوداقلزینی قرارمقی ایچون
چیکندکاری بر نبات، تنبول.
(فر. Bétel)

پتیر } سہ [فا . بتکیر دن] قیلدن
          } الک .

چکته { س. [بتا.] یمک خاویلی،
 مفرمه، کوچک پیشکیر .
 چو طه { س. پالامود بالیفنک
 اری حنی .

پیکھ } سہ قادیں لک سو قادیں یوزہ
اور تدری قفس کی سیرک
اور تدری طوق، نقاب، لثام، رقمہ۔

پچھ } س. فا. ج: پچگان. ۱.
یاوری، انسان و حیوان

یاوریسی، (کوچی، ۲. چووق،
اوغلان، غلام، || منع پچه =
مجویسی چووقی، میخانه جی
چراغی، دلبز، غمر.
نخته } ص. فا. ۱. پیشش، پیشکین.
۲. مج. تجربه لی، کار آز-
موده. || ناخنه = خام، تجربه سز.
نچی } ص. فا. «نخته» دن] قوو-
لاشمس مایع : فان پختیسی.
|| دگیز، پختیسی = نجم بحری
دینلن شفاف بر حیوان بحری.

۱۱۱ تخيلاتمق { فتد: و:
 ۱۱۱ تخيلاتشدرمق { فتد: (قان و
 ماہی) قویولاشددرمق، پختی
 حاله قومق.

مختلا شمع { فط. و :

نَحْتِلا نَمَقْ } فط. (مايع) قویو.
لا شَمَقْ، طوگمَقْ،
نَحْتِ حاله کچمک: قان پک چابق
نَحْتِلا نَمَر.

نختیلا نمہ } س. قویو لاشمہ، طوکمہ :
فانک پختیلا نمہ سی.

پداورہ } ۱. کرمیت آلتھ چانی
اورتسی } ۲. یاپیلان اینجھ تختہ.

قو طيچيلرك قولاند قلري ايجه
چام نخته سي كه قولاي بوكيلير.

پَدَر } ۱. فَا. آتا، بابا، ابا، والد
 پَدَر } ۲. پدر، افسدی، پاشا
 (= پدرکن)؛ پدر مرحوم؛ پدر
 بزرگوار، پدر عالیقدر، || یوک
 پدر = یوک بابا، جلد. || قائن
 پدر = قاین آتا، زوجیندن بهرینه
 نسبتاً دیگرینک پدری.

پدرانه } ص. فا. بابایه یا قیشیر،
بابایه لایق و مناسب؛

بر طور پدرانہ ایلہ؛ شفقت پدرانہ سنی کوستردی. = ح. بابایہ یاقیشیر صورتمہ، باباکی: کندیسنه پدرانہ نصیحت ویر. دی؛ طلبہ سنہ پدرانہ معاملہ ایدور.

پَدْرَلِک {س. آتالق، بابالق، ابوت: او آدم بکا پدر. لک ایتشدور.

پَدْرود {س. فا. وداعلاشمه: پدروود ایتک = وداعلا. شمع. ذ.

پَذیر {ص. فا. «پذیرفتن» فماندن {س. اص. اولوب صتر. تشکیله کیر} ۱. قبول ایدن، آلان، بولان: ختام پذیر = ختام قبول ایدن، ختام بولان. ۲. قبول ایده بیلیر، مستعد: اصلاح پذیر = اصلاحی ممکن: تربیه پذیر = تربیه به مستعد، قابل تربیه.

پَذیرا {ص. فا. قبول ایدن، قابل: پذیرای ختام اولق = ختام بولق.

{مه. اوچمی یاخود سرعتله پر} دوغمی ویا یاغمی تصویر و تقلید ایده درک اکثریا مکرر قوللانیلیر: پر پر اوچمی: پر پر یاغمی: پر پر ایدوب اوچه ماز.

{س. فا. قناد، جناح. اکثریا پر} مرادق اولان «بال» ایلہ برلکده قوللانیلیر: پروبالی دو. کلش برقوش. = ص. فا. اوچان، اوچیمی، طایر: شب پر = کچیه اوچان. ذ.

{ص. فا. طولی، مملو. ذ. — پر} مرکب صفتلر یعنی وصف ترکیبیلر تشکیل ایدوب طولیق وکثریت بیان ایدر: پرخون =

قان ایلہ طولی: پرغضب = غضبی زیاده: برعناده = عنادی چوق. پرائیقہ {س. سفائنه قرانته دن ویریلن تذکره که کیندیکی یزه اونی ابراز ایتدیجه یولجی و حوله چیتاروب آله ماز.

پَراچول {س. [یتا. ۱. دینکل اوستنده اولیان آصمه آراه. ۲. کمی اکریمی دینلن برنوع سفینه.

پَرازوانه {س. قلیج و بیچاق و سائرته نک قبضه ایچنه کیرن قسمی.

پَراصه {س. [ر. معروف سبزه، کراش، کندنه. || بیان پراصه سی = پنبوق اونی دخی دینلن بر جنس نبات. || یر پراصه سی = حشیشه الکاب دینلن بر جنس نبات.

پَراکنده {ص. مجموع و منتظم لفيان، طاغنیق، طارمه طاغین، متفرق، پریشان.

پَرامه {یا برمه. س. [ر. ایکی کور کلمی یعنی برچفته لی آغز قایق.

پَران {ص. فا. اوچیمی، طایر.

پَرائقه {س. [یتا. ۱. وقیله زندانده مجرمک آیاغنه اوریلان کوتوک تومروق. ۲. مجرمک آیاغنه اوریلان زنجیری حلقه: پرائقیه اورمق. ۳. پرائقیه اورملق جزاسی، کورک جزاسی: پرائقیه محکوم.

پَرائقه بند {ص. فا. پرائقیه او. رملش، پرائقیه لی.

پَرائقیه لی {ص. پرائقیه اورملش، آیاغنده پرائقه اولان =

{س. ییلان صوقه سنه علاج پرتی} ظن اولنان برجنس معدن کوموری، ییلان طاشی. قورت بوغان و امثالنه ده دیرل.

پَرپیت {ص. اسکی پوسکی، قو. راده. = س. آقره نک بیاغی شایاغی.

پَرت {س. بره لئه. || پرت مرث = بره لئمش.

پَرتاب {س. فا. و:

پَرتاو {س. فا. ۱. آتله، صیحرامه. ۲. آتلق ایچون آلنان خیز و برقاچ آدیم کیردن قو. شه رق ایدیلن قصد: پرتاو آلق.

پَرتمک {فت. برملک، کیکه طو. قفقسزین اتی ایغیتمک، بورقق.

پَرتمک {فط. بره لئمش، بورقلق.

پَرْتو {س. فا. ضیا، نور، شعاع، پارلاق.

پَرْتو آفشان {ص. فا. [رتو = ضیا. افشاندن = صاچق او:

پَرْتو آنداز {ص. فا. [رتو = ضیا. انداختن = آتلق] ضیا ونور نشر ایدن، ضیادار، منیر.

پَرْتوسوز {س. فا. [رتو = ضیا. سوختن = یاغق. — تر. زبازدی: پرتاوسز] کونشه طوتلقدده شعاعلری برنقطه به جمع ایتکله آلتنه کن شیشی یا قان جام که اشیا یی نظردده بیوتکله کوچک یازیلره و مطبوع خریطه و کتابلره باقغه یارار. [فر. Loupe]

{س. اسکی اشیا، ملبوسات پرتی} ویتاق و سائر مالز مه اسکسی: پرتی قالدیرمق =

اشیا یی طولیابوب طاشینیق، کوچ ایتک، قاقچ. || پرتی پرتی (وغا: پرتی) = اسکی پوسکی اشیا. || خرنی پرتی = ایشه یارا. ماز اسکی پوسکی شیشلر.

پَریتیق {ص. اسکی ورتیق، فرسو. ده. پارچه پارچه: ریتیق پرتیق.

پَرچم {س. ۱. وقیله باشلرینی تراش ایدنلرک تپه ده برافدقلمی صاج. ۲. حیواناتک اکسهری صیرتمده بیتوب او. زنان و قالین قیلردن عبارت اولان صاچلری، یله: آت، آرسلان پرچی. || جوان پرچم = قندیل چیچی انواعندن برچیچک، حشیشه الرئه. || دیکیز پرچی = نک قبوقلی برنوع دیکیز بوجکی.

پَرچین {س. ۱. چپوینک اور طرفه چیقان اوچنک یاصیلاندریسلیله ویا ویدملی چپوینک آرقه سنه صمون کچیر. لمکله صاغلاملاشدیرلمی: پرچین ایتک. ۲. مج. علی الاطلاق تحکیم و تقویه، صاغلاملاشدیرمه. || سر چین پرچین = محکم صورته میخلانمش ویا باغلانمش.

پَرچینلیمک {فت. ۱. (چپوینی) اوچنی کوت ایدوب یاصیلاندریمقله صاغلاملاشدیر. مق، پرچین ایتک. ۲. (علی الاطلاق) صاغلاملاشدیرمق، تقویه و تحکیم ایتک.

پَرچینلی {ص. پرچین اولمش، صاغلالم. = س. آت لئلک قولاقلی اکسری.

{س. فا. جنک، غاوغا، نزاع، جدال. پرخاش

پَرخاشجو {ص. فا. غاوغا آرایان، نزاعچی.

پَرداخ {س. فا. «پرداخت» دن [غلا. ۱. جلا، پار. لاقق، پارلامه: پرداخ ایتک = پارلاق، جلا ویرمک. ۲. تراشدن صکره اوسترنک آشا. غییدن یوقاری به سورلمسلیله قیلارک اک قیصه دیبلرینک دخی آلمسی. || پرداخ ویرمک = ۱. جلا ویرمک، پارلاق. ۲. مج. تکدیر و تعزیر ایتک، پایلامق.

پَرداخته {ص. فا. ۱. تنظیم و ترتیب اولمش، دوزلدلش. ۲. مجلا، پارلاق، پرداخلی. ذ.

پَرداخچی {س. تخته و معدن ویا سختیاندن معمول شیشلره جلا ویرن ایشچی.

پَرداخسز {ص. [صحیحی: پر. داخسز] داخسز [جلا سز، جلا اولمامش، پارلادلامش.

پَرداخلامق {فت. جلا ویرمک، پرداخ ایتک، پارلاق.

پَرداخلی {ص. پارلاق، جلالی، مجلا، پرداخ اولمش.

{ص. فا. [«پرداختن» فعلاندن سمص. [دوز. لیدیجی، ترتیب و تنظیم ایدن، مصلحت پرداز = ایش کورن. || اصطلاح پرداز = اصطلاح بارالایان. || کار پرداز = ایران دولتی طر. فندن منصوب شهیندر.

{س. فا. ۱. قیو و پنجره به آصیلان اورنی: پنجره، قیو پرده سی. ۲. بربری آیرمق وکورینسنه مانع اولق ایچون آصیلان چارشاف و احرام و سائر: پرده چکمک. ۳. یوزه آصیلان

اورتی، نقاب، پنجه: یوزندن پر. ده یی قالدیردی. ۴. ایکی یری بربرندن آیران شی، بولمه، حائل، حاجز، آرا زاری: بورن پرده سی. ۵. موسیقی آلتلرینک قولنده کی حلقه لکه هر برینه پارمق طو. قونجه بشقه برس چیقار: ساز پرده سی؛ اوست پرده = اک یوکسک سس چیقارانی. ۶. مقام، آهنگ، موسیقی سنسک حال طبیعی: چیقار نفهم سمایه پرده پرده. ۷. مج. عرض، ناموس، غفت: اهل پرده = ناموسلی، اهل عرض. || تخته پرده = تخته. دن اکرنی بولمه. || کوز پرده سی = غفلت. || پرده بیرتلق = عرض و ناموس لکدار اولق، نامو. سزلق میدانه چیقمق. || اوست پرده دن باشلامق: آغز بوزمق.

پَرده جی {س. و:

پَرده دار {س. فا. [برده = م. بریوک ذاتک قپوسنده بکلین وکیرمه مآذون اولانلره پرده یی قالدیران قوچی، حاجب، پرده جی.

پَرده دارلق {س. پرده جی و قیو. جی صفت و خدمتی.

پَرده سیز {ص. ۱. پرده سی واور. سز قیو، پنجره. ۲. مج. نامو. سز، عرض سز، عفت سز، حیا سز. س. ناموس سزلق، حیا سزلق، عدم عفت.

پَرده لیمک {فط. اوستنه پرده چکمک، پرده لی اولق.

پَرده لی {ص. ۱. پرده سی اولان: پرده لی پنجره. ۲. زام

آدم. ۲. تربیه ایدن، بتیشدیرن، ایدن، نفقه ویرن: فقرپرور بر

تفیض و ترقی ایندیرون: بنده پرور؛
معارف پرور. ۳. حائز، متصف:
مراحم پرور، مرحمتی حائز، مر-
حمله متصف.

پُروردگار {س. کافه مخلوقات
بسلین و پیشدین
جناب حق حضرتلری.

پُرورده {ص. «پروردن» فعلند
سلفه. ۱. بسلفش،
اعاشه و تغذیه اولسان: نان و
نعمتیه پرورده اولمش. ۲. تربیه
اولمش، پیشدیرلش: او فلانک
پرورده سیدر.

پُرورش {س. فا. ۱. بسلیش،
بسلمه، تغذیه، بسلفه،
غذا: آرسلان آولادیغی
حیوانلرک اتیه پرورش بولور.
۲. تربیه، پیشدیرمه، ترقی و
تفیض: والده سنک آغوش
شفقتنده پرورش بولمشر.

پُرورشیاپ {ص. فا. [پرورش
= تربیه. یافتن =
بولتی] تربیه کورن، تربیه او-
لسان: پدرینک مکتب عرفانده
پرورشیاپ اولمشر.

پُرور {س. با: پورور.

پروسیه {سخ. آلمانیه ممالکنک
اک شمال شرقی قسمی که
الیوم برقرالقی تشکیل ایندیکی
حالده، آلمانیه امپراطورلغنه ده
مرکزی اولوب، قرالی آلمانی
امپراطوری عنوانی دخی حائزدر.

پروسیه لی {س. ص. بروسیه
اهالیسندن اولان،
پروسیان.

پروقه {س. فر. Perruque
اکرتی صاج که آوروپاده
الیوم طاس قفا اولانلر ووقتیله

هرکس قورایدی: پروقه قوللانقی.
پروقه لی {ص. ۱. باشنده اکرتی
صاج قوللانان. ۲. تبه لی (قوش).
پروکار {س. فر. Perruquier
اصل معناسی پروقه
یعنی اکرتی صاج یاپان و صانان
اولوب، هرایکی صنعتک بر آدم
طرفندن اجرایی مناسبتیه الیوم
آلافراغه بربره اطلاق اولنور،
که ایشی تراش ایتک و صاج
کسمکدن یعنی عادتاً بربرلکدن
عبارتدر. بناء علیه بربر دیمک
دها فصیحدر. || پروکار دکانی =
آلافراغه بربرخانه، بربردکانی.

پروکارلق {س. آلافراغه بربرک.
پرووه {س. [بتا. Prova] دنه مه،
تجربه: اثوابی پرووه
ایتک = اکرتی دیکممش اثوابی
کیوب فصل کله جکی دنه مک؛
تفنی پرووه ایتک = دنه مک
ایچون بوشاتقی.
۱. [بتا. Prua] مح.
پرووه (کینک باش طرفی: پرووه
دیرکی، یلکفی.
پروین {س. فا. اولکردینلن بدی
نجمک هیئت مجموعه سی، ثریا.
پره بولی {س. ۱. بالدن چیقاریلان
(کوزل قوقولی سباه
برماده، بال مومی یاغی. ۲.
آرلرک قوغانی صیوادقلری ماده،
دوال.

پره سه {یاخود پرسه. س. حذا
ای، افقی اولچی و تسویه
آلتی: پرسه یه آلتی = حذا سنی
تعیین ایتک، افقی تسویه ایتک.
|| مح. ۱. حال، درجه، صره،
کرت: ایش بو پرسه یه کلدکدن

صکره. ۲. ملاحظه. تخمین:
پره سه یه آلتی = تخمین و ملاحظه
ایتک.

پره لس {یاخود پرسس. س. [فر.
Prince] خاندان حکمه دا.

ری اعضاسندن اولانلره آوروپاده
ویریان عنواندر. نسواندن اولور
ایسه (پرنسس) دیلیر.

پره یز {س. فا. ۱. خسته لقمه
یمکرک آغزلردن اجتنابه
طبیعی تعیین ایندیکی یمکرله
قاعت ایت: پره یز ایتک؛ پره یزی
بوزمق. ۲. خرسیتانلرک ایام
مخصوصه ده ات و یاغ کبی شیلر
یمکدن اجتنابلری: پره یزه کیرمک؛
بیوک پره یز = باسقالیه دن اولکی
قرق کونلک پره یز. ۳. مح.
محرماتدن اجتناب، تقوی: او

آدمک پره یزی یوقدر؛ دیلده
پره یز = راست کانی سولیش،
هرشیئی سولیکدن توقی: پره یزی
بوزمق = آغزینه کانی سولیک.

پره یزجی {ص. جوق پره یز ایدن
یاخود دائماً پره یزی
توصیه ایدن آدم.

پره یزکار {ص. فا. محرماتدن
انقا و اجتناب ایدن،
متقی، اهل تقوی.

پره یزکارلق {س. محرماتدن
توقی و اجتناب،
تقوی.

پری {س. فا. جنک پک کوزل
فرض اولنان بر طائفه سی
وعلی الخصوص انانی: پری کبی =
پک کوزل؛ پری پیکر = پری
صورتلی؛ پری رخسار، پری
رو = بناغی، یوزی کوزل؛ پری
زاد = پری زاده، کوچک پری،
کوزل طفل || پری علنی = پریچک
دخی دینلن بر اعصاب علنی، بر
نوع صرعه.

{س. فا. کری، آرقه، ماوراء:
پس پرده دن = پرده آرقه.
سندن: پیش و پشی صایمق =
اوکی آرقه - نی دوشونمک.

{ص. فا. ۱. آلتی، دون،
کست {آشاغی. ۲. یاواش،
یاواش سسله سولیتیان. ۱.
پستان {س. فا. ۴۴. ندی. ۱.

پستر {س. فا. دیشک، یتاق. ۱.
پستنگرانی {مه. صاچه، صاچه
صایان: پستنگرانی
بر طاقم سوزل.

پستیل {س. یاخود:
پش یمش ازمه سنک
پستیل {یوقه حالنده قورو.
دلشی: قایسی، اریک پسدیلی.
|| مح. پسدیلی چیقارمق = جوق
دوگمک، شدیداً ضرب ایتک.

{س. فا. ۱. اوغل، ارکک
پسر {اولاد. ۲. اوغلان، غلام،
ارکک جوجق. ۱. ولس.

{یاخود پسقیوس. س.
پسقیوس {ر. [Επισκοπος]
بر ایالت اهالی عیسویه سنک
امور مذهبییه سنه ریاست ایدن
باش پاپاس، متره پولید؛ باش
پسقیوس = پسقیوسک بیوک.

{س. پسقیوس دا.
پسقیوقوخانه {ر. [ر. سی، قوناغی،
{س. ۱. پسقو-
پسقیوقوسلق {پوس پایه سی و
صفت و مأموریت روحانییه سی.

۲. بر پسقویوسک اداره رو.
حانییه سی آلتنده بولنان مملکت.
پسک {س. دیش کیری، دیش
{پایی.

{س. فا. صکره، کریده.
پسین {کی، مؤخر. لسه.
{س. فا. «پیش» دن غلا.
پش {بعض البسه تک یا نلرینه

{س. فا. صکره، کریده.
پسین {کی، مؤخر. لسه.
{س. فا. «پیش» دن غلا.
پش {بعض البسه تک یا نلرینه

{س. فا. صکره، کریده.
پسین {کی، مؤخر. لسه.
{س. فا. «پیش» دن غلا.
پش {بعض البسه تک یا نلرینه

{س. فا. صکره، کریده.
پسین {کی، مؤخر. لسه.
{س. فا. «پیش» دن غلا.
پش {بعض البسه تک یا نلرینه

{س. فا. صکره، کریده.
پسین {کی، مؤخر. لسه.
{س. فا. «پیش» دن غلا.
پش {بعض البسه تک یا نلرینه

{س. فا. صکره، کریده.
پسین {کی، مؤخر. لسه.
{س. فا. «پیش» دن غلا.
پش {بعض البسه تک یا نلرینه

{ص. فا. ۱. کری قالمش،
پسینده {کریده بولسان. ۲.
آرتمش، آرتقی، بقیه.

{س. فا. بکنه، تقدیر،
پسند {تخمین: بو ایشکزی هر
کس پسند ایتدی. = ص. فا.
[صتر. تشکیل کیر] ۱. بکن،
تقدیر و تخمین ایدن: خود پسند =
کندینی بکنش؛ مشکل پسند =
زور بکن، بر شی بکنین. ۲.
بکنیلن، بکندیک: عوام پسند =
عوام طرفندن بکنیلن، عوامک
بکندیکی.

{ص. ح. فا. [صتر. لرده
پسندانه {بولنور] عوام پسند =
نه = عوامک بکنه جکی یولده
اولان: خود پسندانه = کندینی
بکنش کبی.

{ص. فا. ۱. بکنش،
پسندیده {مقبول.
{س. طوبراق قندیل که
پسوس {ایچنده طوک یاغیله
بزدن قنیل یا قیلیر. || طوب
پسوسی = کله قیزدر دقلری کنجیه.

{س. [اصلی: پسک] کدی،
پسی {هره، کربه. || پسی پسی =
[جوجق لساننده] کدی ویا
کدی یاورینی. || پسی اونی،
ابه پسکی = کدی اونی، چاتیق
اونی، ناردین بری. || پسی با-
لیغی = دیل بالیغنه و قالقان یار.
رینه بکزر یاصی واتی لذیذ
بر جنس بالیق.

{ص. فا. صکره، کریده.
پسین {کی، مؤخر. لسه.
{س. فا. «پیش» دن غلا.
پش {بعض البسه تک یا نلرینه

{ص. فا. صکره، کریده.
پسین {کی، مؤخر. لسه.
{س. فا. «پیش» دن غلا.
پش {بعض البسه تک یا نلرینه

{ص. فا. صکره، کریده.
پسین {کی، مؤخر. لسه.
{س. فا. «پیش» دن غلا.
پش {بعض البسه تک یا نلرینه

{ص. فا. صکره، کریده.
پسین {کی، مؤخر. لسه.
{س. فا. «پیش» دن غلا.
پش {بعض البسه تک یا نلرینه

{ص. فا. صکره، کریده.
پسین {کی، مؤخر. لسه.
{س. فا. «پیش» دن غلا.
پش {بعض البسه تک یا نلرینه

{ص. فا. صکره، کریده.
پسین {کی، مؤخر. لسه.
{س. فا. «پیش» دن غلا.
پش {بعض البسه تک یا نلرینه

{ص. فا. صکره، کریده.
پسین {کی، مؤخر. لسه.
{س. فا. «پیش» دن غلا.
پش {بعض البسه تک یا نلرینه

{ص. فا. صکره، کریده.
پسین {کی، مؤخر. لسه.
{س. فا. «پیش» دن غلا.
پش {بعض البسه تک یا نلرینه

{ص. فا. صکره، کریده.
پسین {کی، مؤخر. لسه.
{س. فا. «پیش» دن غلا.
پش {بعض البسه تک یا نلرینه

{ص. فا. صکره، کریده.
پسین {کی، مؤخر. لسه.
{س. فا. «پیش» دن غلا.
پش {بعض البسه تک یا نلرینه

علاوه اولنان مثلث الشكل پاره
چهره دیرل: اناری پشی.
{ س. فا. «پس» دن غا. }
پش { آرقه، آرت، عقب: پشنه
دوشمک؛ پشنده طولاشمق،
کرمک = آرقه سنده طولاشمق،
تعقیب ایتک.
پشت { س. فا. آرقه، ظهور؛ پشت
بر دیوار حیرت = حیرتله
آرقه سنی دیواره طامش، متحیر.
پشتخته { س. فا. پشتخته دن
پشتخته غا. که اوک تخته سی
دیمکدر. } ایش یرنده اوکه قو-
نیلوب اوستی ماصه کی قوللا-
نیلان چکجه؛ صرافلرک اوکرینه
آلوب پاره صابدفلی آقچه تخته سی.
پشمال { س. فا. «پشمال» دن
دیمکدر. } ۱. بیوک خاوی،
حمام خاویسی، بیوک سیله جک،
۲. حمامه ویا ایش ایشلرکن
بله باغلانان فوطه. || پشتمل قو-
شامق = اوسته جیقق. || پشمالق =
اعتباری بر دکاتک مشتریسنه
مقابل بر مستأجرک دیکردن
آلدینی اکرامیه.
پشمالجی { س. بیوک خاوی ویا
فوطه پاپان ویا صا-
تان آدم.
پشرو { س. (اصلی: فا. پشرو =
پشرو { اوکدن کیدن } ۱. مو.
بسته لردن اول و تقسیمدن صکره
چالینان نغمه: پشرو چالمق؛
سورناده پشرو اولماز = ناقص
آلتله اثر تکمل کوستریله مز. ۲.
پهلوانلرک طوتشدن اول کسو-
تلینه اورهرق یابدقاری نمایش.
|| ع. بر قوغان ایچنده آتیلان
متعدد مهمی، شربل نوعی.

{ یاخود پشطوو. س. (پتا.
پشطوو { pistola } طباخچه. || مج.
پشطوی طقوز پاتلار = پک
حدید المزاجدر.
پشک { س. (اصلی: فا. پش
پشک { کش = اوکه چکیلن }
هدیه، تحفه، آرمذن. || پشک
چکمه = اولیه جق بر ششی
تکلیف ایتک: کویا مکات ویر-
مک.
پشکیر { س. (اصلی: فا. پشکیر
پشکیر { = اوکه طوتیلان } ۱. اصل
یک رکن وقتیه پخته یرینه
دیزلرک اوزرینه آلتان مشترک
اوزون بز. ۲. خاوی، پخته،
مقرمه.
پشم { س. فا. یوک، پیانگی. }
پشمان { پشمالق. با: پشمان
وسائره.
پشمک { پشکین وسائره. با:
پشمک وسائره.
پشمه { س. چیقریقچی دستکاهنک
اوکنده اولان دمیری تریز.
پشمینه { س. فا. یوگدن معمول،
یوک. — س. یوگدن
خرقه، صوف، صوفیلره مخصوص
قبا وسوسز اثواب؛ پشمینه
پوش = بویه اثواب کین.
پشک { س. فا. «پشاونک» دن
پشک { غا. } ۱. قافله وکاروانک
اوکته دوشن، اوکدن کیدن آدم.
۲. کاروانک باشنه دوشوب یول
آقچه آلیشیق حیوان.
پشه { س. فا. سیوری سیکک. ذ.
پشه کار { س. (اصلی: فا. پشه.
پشه کار { کار } اورته اویونلرند
قاوقلی ایله محاوره ایدرک اویونی
آچان اویونجی؛ حقه بازپشه کاری

= حقه بازله محاوره ایدن اویونجی.
پشیز { س. فا. آقچه، پول. ذ:
پشیمان { س. فا. ندامت کتیر.
پشیمان { مش، نادم، تر. ایلدم:
پشیمان اولق = ندامت کتیرمک.
پشیمانلق { س. ندامت، ایلدمک:
پشیمانلق { پشیمانلق فائده ایتیز؛
صوگ پشیمانلق = تعمیری ناقابل
برایش ایچون چکیلن فائده سز
ندامت.
پشین { س. (اصلی: فا. پشین }
پشین ۱. ویرمسی به و مؤجل
اولیان، معجل: پشین پاره ایله
صامق. ۲. اوگدن واقع اولان:
پشین جواب. ۳. ایشلدیجه ویریان
(اجرت وسائره): اجرتی پشیندر.
۴. ایشلزدن وحق اولمازدن
اول تأدیه اولنان: او کراسنک
اوج آیلنی پشین ویریله جکدر.
= طز. ح. ۱. اوگدن، اولدن،
ایش اولمازدن اول: بن سزه
پشین سویلدم. ۲. ایشلدیجه: او
اجرتی پشین آلیور. ۳. ایشلر.
دن، اوگدن: اوک اوج آیلنی
کراسنی پشین ایستور. —
[«پ» نک اوج نقطه سی میدا-
نده طورورکن، بولغنی عربی
ظنیه «پشینا» وجعنده «پشینات»
دیمک خطای فاحشدر.]
پشینجی { س. پشین پاره ایله
وقدأ آلیش ویریش
ایدن، ویرمسی به آلیش ویریش
ایتمن.
پصریق { س. طوتوق، مسکین،
بجریکسر.
پطاقه { س. (عربی: بطاقه دن غا.)
قیمت و فیاتی مبین اولهرق
اشیا واقشه به ربط ایدیلن بوصله،

یافته. { فر. Etiquette }
پاتریق { س. یو. Πατριάρχ } روم وارمنی
کلیسارینک بیوک رئیس روحا-
نیسی، که روملرک: استانبولده،
قدسده، اسکندریه و آنطاکیه ده
اولهرق درت اولوب، اک بیوکری
استانبول بطریقیدر: ارمنیلرک ده:
استانبولده، اچیا زینده و سیدمه
اولهرق اوج اولوب اک بیوکری
(توقیکوس) دینان اچیا زینک
کیدر. ارمنی قتولیکلرینک باش
پسقیوسلرینه و پروتستانلرینک
رئیسده بطریق نامی ویریلور.
— نوارج عربیه ده بو عنوان
روم رؤسای عسکریه سنه ویر-
یلیور، که لا. Patricius دن
ماخوذدر.
پطریقخانه { س. بر پطریقک اداره
خانه سی و مقری:
روم، ارمنی، ارمنی قتولیک
پطریقخانه سی.
پطریقک { س. بطریق صفت
(ومسندی: با: پطریق.
پک { س. ۱. سرت، قاتی، صلب،
درشت: یر پک ایدی. ۲.
قوی، محکم، متین، صاغلانم:
قارنی طوق صرقی پک = ای
کیتمش. ۳. مرحمتسز، آجیماز:
پک یورکلی = سختدل، سنکدل.
۴. طیار، جفاکش: پک جانلی.
۵. دوغمز، معند، عنود: پک
باشلی. = ح. ۱. چوق، زیاده،
غایت، صفتلرک باشنه کیروب
مبالغه بیان ایدر: پک ای،
پک کوزل، پک یوردلم. ۲. سر-
عتله، خیزله، خیزی اولهرق:
پک یوریمک، پک قوشمق. ۳.

یوکسک سسله، بلند آوازله،
باغره رق: پک سوتیک. ۴. شدت
وقوتله: پک اورمق. ۵. صاغلانم
صیق، متانله: پک دیکمک. ||
الی پک = خسیس. || پک پک =
چوق چوق، نهایت الهایه: پک پک
اولسه بش اون غروش ویره بیلیر.
پکسمک { ق. ۱. سرتلشدر.
مک. قانیلاشدرمق.
۲. صیقلامق، پرچین ایتک،
تحکم و ترصین ایتک.
پکجه { س. ح. ۱. زیادهجه،
چوچقه. ۲. خیزلیجه،
یوکسجه سسله: پکجه سوتیک.
پکسماد { س. قاتی اک، سفرده
طیاق و خیف اولق
ایچون مخصوصاً چوق پیشیریلن
اکمک، غالته.
پکشدیرمک { ق. ۱. سرتلشد.
یرمک، قاتیلا.
شدرمق. ۲. صاغلانمق،
تحکم و تقویه ایتک.
پکشمک { ق. ۱. سرتلشمک.
قانیلاشمق. ۲. صیقشمق،
طیاقمق.
پکک { س. ۱. سرتلک، قاتیلق،
صلابت. ۲. شدت،
قوت. ۳. صاغلانمق، متانت. ۴.
قبض (غا. قبضلق)، انقباض.
۵. خسیسلاک، خست.
پکمن { س. قاتیلا یلوب قویولاشمش
و یا زیاده طات پیدا ایتش
شیره، که طشره لرده شکر و بال
یرینه طانیلیمک اعمالنده
قوللانیلیر.
پلاترینه { س. کفال بالیفنک ییو-
جک برجنسی.
پلاتنه { س. (اسپانیولجه دن)
آق آلتین، که یکی کشف
اولنش قیمتلی برمه دندر.

پلاچقه { س. (آرناؤدجه دن،
اشیا دیمکدر.) چاپول،
غنیمت، یغما.
پلاچقه جی { س. چاپولجی، یغما.
پلاس { یاخود بالاس. مه. پلاس
باندرا = بالدرکولدر.
پلاس { س. فا. عبا و جول کبی
قبا واسکی اشیا.
پلاسیپاره { س. فا. عبا و جول
بارجسی: بودیاده بر پلاسیپاره
ایله قناعت ایتشدی.
پلاقه { س. (پتا.) دیکز اورته سنده
یاضی بیوک قیا. || پلاقه
عبار = عیار تخته سی، دمیرچیلرک
ساج یا پراقرینی دوزلتک ایچون
قوللاندفلی مسطح چلیک.
پلاکی { س. (ر.) زیتین یاغیله و
صوغانله پیشمش بالیق، که
لوسی ده اولور: کفال پلاکیسی.
پلامار { بالامار وسائره.
پلان { س. (فر. Plan) ۱. پایله.
جق بر بنا وسائره نک شکلی،
رسمی. ۲. ترتیب، قوردنی:
محاربه پلانی. || مج. تدبیر.
پلانچته { س. (فر. Planchette)
مساحه تخته سی.
پلانغه { س. با: پالانغه.
پلانقه { س. (پتا.) مج. بیوک
مقره.
پلانکته { س. (پتا.) زنجیرله
باغلانمش چفته کله.
پلانیه { س. یاضی و اوزون ما-
رائفوز رنده سی، دمیر
رنده.
پلاو { س. فا. (هندجه دن) برنج
و یاغله پیشمش معروف بمک.
برنج یرینه بورغول و قسقس

کبی شیرک پیشمنه واتلیسنده
اطلاق اولنور: بورغول پلاوی،
اتلی پلاو: عجم پلاوی = اتله
پیشیریانی.

پلاوره { س. (یتا) با: پالاورا.

پلاپر { س. کولرده بالیق یایمق
ایچون آتیلان آغاج
دالاری.

پلنک { ص. دلی ایصیره رق سویلر
(کبی و «ر» بی «ل» و
«س» ی «ث» کبی تلفظ ایدرک
سویلن، بوصوله لکنت لانی
اولان: اوآدم پلنکدر؛ دلی
پلنکدر. = ح. بودرلو تلفظ
ولکنتله: پلنک سویلور.

پلنکک { س. دلی ایصیره رق
(سویلر کبی و «ر» و
«س» ی «ل» و «ث» کبی تلفظ
ایته، بوصورته سویلنک لکنتی:
دیلنده برآز پلنککی وارد.

پلنکک { فل. و:

پلنکک { فل. پلنک سویلک،
پلنک کبی تلفظ ایتک.

|| مج. زیاده تلاشدن دیل طو.
لاشمق، طوغری سویلیه مه مک.

پلنه { س. (فا. «بالوده» دن محرف)
صو وشرک و نشسته ایله
یایلان معروف طوگدرمه
طانی. || صو پلنه سی = طانز
شی. = ص. مج. پک کوشک،
متانز.

پلنسک { س. بلاد حارده بیتدن
(سیاه بر بیوک آغاج که
کراسته سی ویاغی قوللانیلیر،
باسان؛ پلسنک یاغی.

پلنک { س. فا. قیلان.

پلیج { س. طائوق و سائر طیورک
(یاوریسی؛ پلج جیقارمق =
قلوچته یایمق. — پک تازه
ولطیف شیدن دخی کنایه اولور:
پلیج کبی.

پلید { ص. فا. پیس، مردار، ملوث،
ناپاک.

پلین { س. صوبی دافع حما و مقوی
(عد اولنان آچی و کوزل
رایجه لی بر نبات که عربیده یونا.
نیدن استعاره افسطین دینلیر؛
آق، قره پلین؛ صوغیلان. کرید
پانی = بونباتک انواعی.

پناه { س. فا. ۱. صیغنه، اتجا،
تکیه. ۲. صیغنه جق یر،
ملجأ، تکیه کاه: اللهدن بشقه

ملجأ و پناه می یوقدر. = ص. فا.
(صتر. تشکیله کیر) برشیک
ملجأ و متکاسی، رکنی، عمادی،
حامیسی: رسالتپناه = رسول
اکرم علیه الصلوة والسلام
افندمز: خلافتپناه = خلیفه اعظم
حضرتلری: نظارتپناه = ناظر؛
عدالتپناه = عادل.

پناهگاه { یاخود پناهگه. س. فا.
(صیغنه جق یر، ملجأ،
متکا.

پناهی { س. فا. (صتر. ده بولنور)
(برشیک رکن و عماد و
حامیسی اولان ذاته منسوب و
متعلق: زمان سعادت نشان جناب
رسالت پناهیده؛ جانب عالی
نظارتپناهیلرینه.

پنایر { س. با: پانایر. — پینیری
(بوصورته یازمق عبثدر.

پنبوق { یاخود پامبوق و یا پا.
(موق. س. فا. «پنبه» دن)
بز و باصمه و سائر انواع منسوجات

و ایلیک و قیتل و سائر اعمالنه
و شلته و یا صدیق کبی شیلر
طولدرمه یارار نبقی یومشاق
و خفیف بر ماده، قطن، پنبه:
پنبوق بز، ایلیکی. || پنبوق
آغاجی، اوقی = پنبوغی و یرن
نبات. || پنبوق آتمق = حلاجلا.
مق. || پنبوغنی آتمق = دیدیکمک،
صاورمق. || پنبوق ایلیکیله
باغلامق = موقت بر چاره بولق.
|| پنبوق بالی = بیاض بال. ||
پنبوق بالیغی = آتی ینیر بر جنس
جامکوز. = ص. پنبوقدن
معمول: پنبوق بز؛ پنبوق
ایلیک.

پنبوقچی { س. پنبوق صانان
(تاجر، پنبوق تاجری.

پنبوقلی { ص. یوزله آستاری آره.
(سند پنبوق طولدرملش
(اثواب و سائر): پنبوقلی خرقة.

= س. بوصورته پنبوق
طولدرملش چوجق بز: چو.
جفک آیاقلرخی پنبوقلی یه صارمق.

پنبه { س. فا. پنبوق. ذ. ولس.

پنبه { ص. (آنف البیان لفظ فار.
(سیدن) کل رنکنده، آجیق
آل: پنبه یتاق. || توز پنبه سی =
دها آجینی.

پنبه زار { س. آتی پنبوقله بو.
(روحک و اوستی صرف
بوروجک بر نوع ایجه کوملکک بز.

پنبه مسی { ص. آجیق آل رنکنه
(چالار.

(Πεντάφυλλον. س.)
پنتافیل { بش یاراقلی بر جنس
چیچک، بش پارمق.

آیاقلرینک پارمقارلیله طیرناقلری،
مخاب، چشکال: آرسلانک پنجه.
سندن قورتلوق مشکدر. ۳.

پنجه { قوت، سطوت، صولت،
تسلط: شیرل پنجه قهرمدن او.
لورکن لرزان. ۴. پنجه ایله
اورلمش کبی بیوک لکه، پافته:
یناقلری پنجه پنجه اولمش. ۵.

اسکی شرق حکمدارلرینک امضا
یرینه اللریخی قمری بو یایه
بولایوب کاغد اوزرینه باصمه.
لرندن حاصل اولان شکل،

طغرا. || آرسلان، آبی، قورت
پنجه سی = نبات انواعی. || ال
پنجه طورمق = دیوان طورمق.

|| پنجه آتمق، پنجه یه کچیرمک =
قایمق، غصب ایتک. || پنجه آل
عبا = اهل بیت جناب نبوی بی

ترکیب ایدن بش ذات محترمه
اشارت اولق اوزره تصویر
اولان آجیق پنجه شکلی. || چا.

قیر پنجه = غاصب، زوربا، اللدن
بر شیء قورتلماز، قوتلی مرتکب.

پنجه کشمک { فش. پنجه پنجه یه
(کلوب طو تیشمق،
مبارزه ایتک.

پنجه ملک { قه. ۱. ال اوزادوب
(آلمق، یاقه لامق، غصب
ایتمک، قایمق. ۲. صج چکمک.

پنجهلی { ص. ۱. قوتلی، زورلی.
(۲. غاصب، مسلط.

پند { س. فا. اوکوت، نصع،
(نصیحت: پند ایتک؛ پند
و یرمک؛ پند پدرانسه سی دیکمک.

پندار { س. فا. صائمه، ظن. ذ.

پندنامه { س. فا. نصایحی حاوی
(کتاب و رساله و یاخود

ص. خسیسلکدن پزمرده
پنتی { حال کزن.

پنتیلک { س. خسیسلکدن پزمرده
(طوران آدمک حالی،
زیاده خست.

پنتیله مک { فل. خسیسلکدن
(پزمرده و مسکین
اولق.

پنج { عد. فا. بش، خسه. ذ.

پنجاه { عد. فا. الی، خسین. ذ.

پنجره { س. اوطه و صفه و
(سائرتهک ضیا و هوا
آلسیحون دیواره آجلش اکثریا

مستطیل شکل دلیک که چرچیوه
وجام و پارمقلق و قفس یاپانچورله
مخووظدر، روزن، طاقه: پنجره بی

آجیق، قیامق؛ پنجره دن باقق.
(س. فا. تر. زبانزدی:
(پرنشبه) هفته نک بشنجی

کونی، جمعه دن اول کی کون،
یوم الحیس: پنچشنبه کونی؛
پنچشنبه دن پنچشنبه یه.

پنجک { س. اسرتهک حال و شاننی
(وصاحبلرینک مالکیت
حقق مبین تمسک که عتقنامه

پنجکلی { ص. پنچک دینان رقیه
(تمسکله صالمتش (کوله،
خلاقی): پنچکلی کوله = بنده

حلقه بکوش.
(و پنجمین. ص. فا. بشنجی
(خامس. ذ.

پنجه { س. فا. (پنجه غلظدر) ۱.
(ال آیاسیله بش پارمی
هیئت مجموعه سی: پنجه آتمق.

۲. حیوانات مفترسه نک اوک
پنجه

ورقه: پندنامه عطار.
(س. قان قبحانی، حجامت
پسکان { هاونی.

پنهان { ص. فا. «پ» نک ضمیمه
(غلظدر) کیزی، خنی، مخنی.

پنیال { س. (پتا.) شیش، میج،
(آرناؤد شیشی.

پنیر { س. فا. پنیر. ذ.
(حد. توکورمکی تصویر ایدر
(تحقیر ادایتدر، تو! نوف!

پوپله { س. بعض اوردکیرک ایجه
(توکی که شلته و یا صدیق
طولدرمقده قوللانیلیر. = ص.

بو توک ایله طولدرملش و یا هر
نه صورته اولورسه قبا و یومشاق
(یتاق و سائر): پوپله (بوفله) یتاق.

پوپه { س. (پتا. Poppa) ۱. مج.
(کینک آرقه سی، قیچی. ۲.
کمی یه آرقه دن کلن روز کار.

|| پوپه سرنی = قیج طرفنده کی
سرلرک بری. = ص. آرقه دن
کلن، موافق (یل): پوپه روز.

کار. = ح. موافق روز کارله،
روز کاری آرقه دن آله رق: کمی
پوپه کیدبور.

پوت { س. ۱. قیرمه، بروشوق.
(۲. دیکشده ایکی طرفدن
بری زیاده کر یلوب دیکری

کوشک براغلفله حاصل اولان
شیش: پوت یایمق. || پوت قیر.
مق = سوزی نایمکل سویلک،

مناسبتز سوز سویلک، ایستیه.
رک حاضر و نندن برینه طوقه جق
برسوز سویلک. || ایش پوت

کلک = ترس کیتمک. = ص.
قیرمیلی، پوتلی.
(س. ۱. نهر معبرلنده
پوت { قوللانیلان کوچک صال.

۲. صیغیر طامنك نخنه دوشمه سی.
پوت { س. اوج درت تل ایپکدن
بوککش ایپلیک.

پوت { س. (اصلی : فا. بت) با :

پوتالونبه { س. (وغا : بتالامبه)
هند چینیده یتیشن
بر آغاجک ضمنی اولان برنوع
صاری بویا، کوتالونغه. || پوتا-
لونبه یپراغی = طیده مستعمل
یپراق.

پوتراق { ص. زیاده بوتلی، قیر-
مهلی. — با : پتراق .

پوتره { س. (اسلاوجه دن) ۱ .
روم ایلنده طاغدن طاغه
تفنکله ویریلن اشارت و خبر،
طاغ خبری. ۲. نفیر عام.

پوتلامق { فل. (اصلی : بوتلا-
مق، زیراسکی ترجه ده
بوته و بوداغ یاورى دیمکدر. [
(دیشی دوه) طوغورمق،
یاوریلامق.

پوتور { ص. بوروشمش، قیرمهلی
و بوتلی. = س. ۱. قیر-

پور { ص. و :
مهلی و بوروشقی شی : طامانگ
پوتوری. ۲. قیچنده قیرمهلی
چوق بیجاقلری صیق کسهو :
پوتور کیمک.

پوتورلی { ص. پوتور کین.

پوتوق { ص. بوتلی، قیرمهلی
و ککیش.

پوتوقلامق { فط. بوروشمق،
(پوت اولمق.

پوته { س. فا. ۱. قال ایچون یعنی
(معدن دوکک ایچون طو-
براقدن معمول ظرف. ۲. نشان
طبله سی برینه دیکیلن دستی و
سائره، نشان پوته سی.

پوج { س. ۱. قوپروق صوقومی :
{ پوج کیمکی. ۲. ایشه باراساز،
بوش شی. || ایش پوج اولمق =
خیری کورلمه مک بوش چیمق.

پوجا { س. بج. کیمک صاغ یانی،
{ سنجاق طرفی. || اورصه
پوجا = صاغه صوله، براوته یه بر
بری به، صاللانهرق : اورصه
پوجا کیمک.

پوجالامق { فل. بج. کیمی صا-
{ غه دوندیروب روز-
کاری قیچه یاقین آلمق. || بج.
سرخوش کبی سنده مک، اورصه
پوجا کیمک.

پوجک { س. قره مان قویونک
{ ایری قویروغندن صار-
قان بارمق کبی اینجه سی.

پود { س. فا. منسوجاتک اکنه
{ آتیلان ایپلیک، آراغاج،
آرش دیمک اولان تار مقابلی :
تار و بود.

پودوق { س. یکی طوغمش دوه
یاوریسی.

پور { ص. و :

پورت { ص. غیر مستوی، پورتوک،
{ طاشلق (یر).

پورتقال { س. (منشأ اصلیمی
مستادر [معروف میوه، نارنج؛
چین پورتقالی = ماندارینا؛ قان
پورتقالی = ایچی قیرمزی نوعی.
|| پورتقال آغاجی = بومیوه بی
ویرن آغاج.

پورتقالاته { س. پورتقال شربتی.

پورتقالی { س. پورتقال رنکنده.
{ (ترنجی دیمک دها
طوغریدر. [

پورتکیز { س. پورتقال و
{ پورت توغالیا دخی
دینان مملکتکه اسپانیانک غربنده
وبحر محیط آطالاسی ساحلنده در.

پورتکیزجه { ح. پورتکیز-
{ لیلرک اصولنده
ویا پورتکیز لسانده : پورتکیز-
جه سوبلک. = س. پورتکیز
لسانی : پورتکیزجه بی اوکرندی.

پورتکیزی { س. ص. پورتکیز
{ مملکتی اها لیسندن
اولان.

پورتوک { ص. غیر مستوی و
{ طاشلق (یر). = س.
بر شیئک اوزرنده حاصل اولان
قبارجقلر : دیلک پورتوک.

پورچوک { ص. قیوریق، قیو-
{ رلمش : پورچوک
صاج. = س. صاج قیوریقی، لوله،
توده، جمد. || کچی پورچوک =
کچینک پک کوچک ویوقاری
قیورلمش قیوروغی.

پورسلان { س. (فر. Porce-
[laine] ۱. چینی،
فغفوری. ۲. تلغراف تللی دیرکله
اختلاط ایتدیرمه مک ایچون دیرکله
میخلانان قنجان شکنده چینی.

پورصوق { س. تیلکی جسا-
{ متنسده وحشی بر
حیوان که تنها یرلده طوراغک
ایچنه قازدیغی دلیکارده یاشار
وبعضاً مزارلری قادیشدیرر،
زبرب، اشقار.

پورصوق { ص. بوروشق، صار-
{ قیق، سولپوک، کو-
شک : پورصوق یمش. || پور-
صوق آردیج = یای یابدقلمری بر
آغاج.

پورصومق { فل. کوشیوب صا-
{ رقتی و بوروشمق.

پورفوز { س. ۱. بیر تیلان و
{ قیریلان شیشک بیر-
تلدیغی ویا قیرلیدیغی یرده قالان
تفتیکلنه، غیر مستوی کنار :
پورورینی قالدیرمق، دوزلتمک.
۲. یازی بازار ویا برشی* بویارکن
اطرافه صیجریان طاملرلر. ۳.
قدحده قالان شراب و سائره
بقیه سی. ۴. بج. انکل، مانع،
مشکلات، عوایق. ۵. نقصان،
قصور.

پورفوزسز { ص. ۱. قیریق و
{ بیرتیق اثری اولیان،
دوز، مستوی : پوروز سز
کشلش. ۲. بج. نقصان سز، قصو-
رسز، سالم.

پوروزلنمک { فل. ۱. پوروز
{ پیدا ایتمک،
تفتیکلنمک. ۲. بج. مشکلات پیدا
ایتک، مشکلنمک.

پوروزلی { ص. ۱. پوروز و
{ تفتیکی اولان، دوز
و مستوی اولیان : پوروزلی تخته،
قشاش. ۲. مرکب ویا بویایی
اطرافه صیجریا یوب لک لشمش :
پوروزلی یازی. ۳. بج. نقایص
و مشکلاتی اولان، دوز و سهل
اولیان : پوروزلی ایش.

پوزش { س. فا. معذرت، عذر،
{ اعتذار؛ پوزش پذیر =
معذرتی قبول ایدن.

پوزینه { س. فا. میون، شبک، ز.
{ یاخود پوص. س. ۱.
{ هواده یره طوققه جق
صورتده آچاقندن پیدا اولان

دومان، سیسک خفینی : هواده
پوس وارددر؛ پوس یاغمی. ۲.
میوه لک اوزرنده حاصل اولان
ضمغ. ۳. آغاجلرک کوتوک و
دالرنده حاصل اولان یوصون
وقبوق. ۴. یاپراقلرک اوزرینه
قونان اورومجک آغی و تورت
و بوجک یووه سی. ۵. ممه نک
امزیک اوزرنده حاصل اولان
قبوق.

پوس { س. فا. اوپمه، تقبیل، بوس :
{ بوس ایتک = اوپمک.

پوسات { س. ۱. اسلحه، زره
{ سلاح و سائر حرب
آلاتی. ۲. آت طاقی، راخت.
۳. آلات و دوات طاقی. ||
پوسات جالقامق = باشیوزوق
طائفه سی قاپسز کز مک.

پوساتچی { س. اورته اوپونده
{ ششقی و تخته قلیج
کبی آلاتله مسخره لقی ایدن
صویناری.

پوساتلی { ص. زره کیمش : زرهلی،
{ جبه جی.

پوساریق { یاخود پوصاریق. س.
{ چولده اوزاقندن صو
کبی کورینن دومان، سراب،
ایلغیم صالغیم.

پوست { س. (دری دیمک اولان
{ فا. « پوست » دن) ۱.

پوسته { س. جلد : آرسلان پوستی،
دری، کیمک پوستی. ۲. اوزرینه او-
تورمق ایچون توگیله برابر
قورودلمش ویا دباغت اولنمش
دری. ۳. مقام، منصب، مسند :
پوسته کیمک. ۴. شیخک مقامی،
مشیخت : مرکز افندی پوستی.
۵. عادی کورک، قویون و

سائره درپسندن غوجوق. ||
پوستنی چیقارمق، پوستنه صمان
طولدرمق = اولدرمک. || پوستی
سرمک = بریده چوق اوتورمق.
= ص. (زبازدی : بوس) ۱.
قیللی دریدن معمول : پوست
قالپاق. ۲. پوستکی کبی قبا :
پوست بلیق.

پوستال { س. قونجیز کیش
{ مست. || بج. سورتوک
قاری.

پوستکی { س. قیللری اوستنده
{ بولنان حیوان دریسی.
|| پوستکی آتمق = یوها چاغرمق.
|| پوستکی بی سرمک = چوق
اوتورمق. || پوستکی صایدیرمق
= برنی دلی برینه قویوب عبثله
اشغال ایتک. || پوستکیسی صو-
دن چیقارمق = تحیز ایتک. || بو-
ستکیسی چیقارمق = شدتله
دوکک = ص. کوشک، سولپوک :
بوات دکل پوستکی.

پوست نشین { ص. بر مشیخت
{ مقامنده قائم، بر
درکاهک مقام مشیختی احراز
ایتمش : فلان تکیه نک پوست نشینی.

پوسته { س. (پستا. Posta)
{ تانار یاخود واپور و

دمیریول قطارله متن کونلرده
ایصال اولنان اوراق و مکاتب
وسائره : ادرنه پوسته سی بوکون
کلیر؛ آوروپا پوسته سی دها
کلدی. || بج. مخاره، موارد،
مناسبت، کیدوب کله : پوسته بی
کیمک = قطع مناسبت ایتک،
کیدوب کلکدن واز کیمک.
|| پوسته پولی = پوسته یه ویریلن
مکتوب و سائره یه یاپیشدیریلان
وویرندن اجرنی آلانان پول.

|| پوسته چانه‌سی = پوسته ایلہ
نقل اولنان اوراق چانه‌سی. ||
پوسته واپوری = مقفن صورتده
ایشلیوب پوسته‌نی نقل ایدن
واپور. || پوسته و تلغراف نظارتی
= بوایکی واسطه مخبره به نظارت
ایدن دائره. || شهر پوسته‌سی
= شهرک ایچنده ایشلین پوسته.
|| ع. سلامه ویا قره غوله چیقان
اوقق بولوك عسکر.
پوسته‌چی { س. پوسته‌نی نقل
وراق توزیع ایدن.
پوسته‌خانه { س. پوسته مکتوبلر.
پوسته‌خانه { س. ینک ویرلدیکی و
کلنلرینک تقسیم و توزیع اولندیغی
محل، پوسته اداره‌خانه‌سی.
پوستین { س. فا. کورک، فروه.
پوسکورمک { فت. ۱. آغزله
شینک اوزرینه صو یاغدیرمق؛
صو پوسکورمک. ۲. شدتله هوايه
صیجرا دوب طاغتیق: وزوو طا.
غی کولار آشلر پوسکوروبوردی.
= فل. ۱. کری دفع اوله: دشمن
پوسکوردی. ۲. صو بولرکی
شدتله کولمک. ۳. (چای)
فیث‌یرمق، کوبورمک. || آتش
پوسکورمک = بر حدت اولق.
پوسکورمه { س. ۱. صو یک
غنیق: پوسکورمه بک: پوسکور.
مه داللی قاش. ۲. بول ییغیش،
قیرمه‌لی و دوشوک: پوسکورمه
شلوار = قیرمه‌لی پاچه‌لی آياغک
اوزرینه دوشن. ۳. هواده
پاتلا یوب طاغیلان: پوسکورمه

فشنگ. = س. پوسکوریان شی.
فوران: ینار طاغ پوسکورمه‌سی.
پوسکول { س. ایللیک یا ایرک
یاخود صیرمه وتلدن
یوقاری طوب و آشاغیسی
طاغنیق آصق، شنکوله: فس
پوسکولی؛ صیجاق پوسکولی. ||
م. مشکلات، موانع.
پوسکوللندیرمک { فت. ۱.
طابق. ۲. م. مشکلات، موانع.
پوسکوللی { س. ۱. پوسکولی
ایله مزین. ۲. م. موانع و
مشکلاتی چوق، داللی بوداقلی.
|| پوسکوللی بلا = بلا ی میرم.
پوسکی { س. معناسنی تاکید
ایچون اسکی صفتنه
اتباعاً قوللانیلیر: اسکی پوسکی =
کینه.
پوسفور { مه. یسلکه دلالت ایدر
قوللانیلیر.
پوسه { س. فا. «پوسه» دن غلا.
پوش { س. اوپش، اوپمه، تقیل:
پوسه آلتی = اوپمک؛ پوسه ویر-
مک = اوپدیرمک.
پوش { س. فا. [صتر. تشکینه
کیغش: خرقة پوش = خرقة کین؛
سیه پوش = قره‌لر کیغش. ۲.
کیان، ملبوس: سرپوش = باشه
کیان شی: پاپوش = آياغه کیان
شی. ۳. اورتن، ستر ایدن:
عیب پوش = عیب اورتن.
پوشش { س. فا. اورتن، اور-
تهجک شی.

پوشو { یاخود پوشی. س. وقتیه
عسکریلرک کیدکلی
خفیف صاریق.
پوشیده { س. فا. اورتن، پرده:
کعبه شریفه نک بو-
شیده سی.
پوص { پوصات، پوصاریق. با:
پوس و سائره.
پوصله { س. ۱. خاطرده قالمی
ویا برینه اخطاری مرام
اولنان برشی یا زلش کوچک
کاغذ، کوچک تذکره، ورقپاره:
پوصله یازمق، کوندیرمک،
براقق، لف ایتک؛ بر پوصله یه
قید ایتک = اونودا ایتک ایچون
بر کاغذ پارچه‌سنه قید ایتک.
۲. بر حساب و آیش ویریش
خلاصه‌سنی حاوی کاغذ: پوصله
سنی کوندیرک پاره‌سنی ویریم.
پوصله‌لق { س. پوصله و کوچک
تذکره یازمغه
مخصوص: پوصله‌لق کاغذ.
پوصمق { فل. ۱. چوکک، سینک.
۲. پوس چوکک، اور-
ته‌لغی خفیف سپس قاپلامق.
۳. پوصویه یاتق، کین قورمق.
پوصو { یاخود پوصی. س. دشمنه
بقته اورمق اوزره
صاقلانیلوب بکلنلر کیزلی پر،
کین، کینکاه: پوصو طومتق،
پوصویه یاتق.
پوصوال { یاخود پوزوال. س.
یمنیچیلرک اولچیسى.
پوصولان { س. [یتا. ایتالیا ده
چیقار برجنس چنتو.
پوصله { س. [زبازردی: پوصله
[Bussola] کره
ارضک قطب متناطیسینک
جذبله دائما شماله طوغری دون

بر ابره واسطه سیله جهاتی تعیینه
ودکیزلر ده کیلرک یولنی کوستر-
مکه یارایان آلت. || م. پوصوله‌نی
شایریمق = نه یاپه‌جغنی سیله میوب
حیرنده قالمق.
پوصه { س. ۱. صوبی ویا یاغی
آلتان شیشلرک قالان
مواد صلبه‌سی: اوزوم، زیتون
پوصه‌سی. ۲. مایعات دینه
چوکن تورتنی، چوکک: شراب،
زیتون یاغی پوصه‌سی.
پوصه‌لایمق { فل. طوروب تو-
رنی حاصل ایتک،
طورلمق ترسب ایتک.
پوصی { س. با: پوصو.
پوغاچه { س. با: پوغاچه.
پوغامه { س. طوبی یوقاری قا-
لیدیرمغه مخصوص آلت.
پوغور { بوغور سیمق. با: بوغور
وسائره.
پوف { مه. بردن اسن ویا بردن
چیقان هوایی تصویر و
تقلید ایدر: پوف پوف اسبور.
دی. || پوف بورکی = طاوه‌ده
قیزارمش ایچی بوش و شیش
قوری بورک.
پوف { مه. دوشن یومشاق بر
شینک ویا پاتلایان بر
شینک چیقاردیغی صدایی تصویر
وتقلید ایدر: پوف دیه یه
دوشدی: پوف ایدوب پاتلادی.
پوف { مه. خفیف صورتده اسن
روزکاری ویا اینجه او-
فلکی تصویر وتقلید ایدر: پوف
پوف روزکار اسبوردی: پوف
دیهرک مومی سوندیردی.

پوف { مه. نفرت و استکراهه
دلالت ایدر: پوف! نه
کوتی قوقو.
پوقترى { س. آوجی ایصلیغی.
پوفکر مک { فت. پوفک، سسله
صو اوفلمک، او-
فلیهرک پوسکورمک.
پوفلامق { فل. قوف ویا یو-
مشاق بر شیش
چیقاردیغی سسله دوشمک ویا
پاتلامق.
پوفلمک { یاخود پونله مک، فت.
تفسله اوفلیه رک سو-
گندیرمک ویا صوئومتق: موی،
یمکی پوفلمک.
پول { س. [عر. «فلس» ک ما.
خدی اولان بو. «اوبو-
لوس» دن اولسی بعیددر. ۱.
معدندن یو وارلاق پارلاق
لوحه‌جق که صیرمه وتل ایله قا-
ریشیق اوله‌رق اثواب وسائره
ایشلمک یارار. ۲. اک کوچک
سکه: جیبنده پاره‌سی پولی
یوقدر: پاره ایله پول ایله دکلدرد.
۳. دغه کچیریلن واکا مشابه
یاضی و داژروی معدن لوحه.
۴. ویده و حیوانه صیقشیدیره-
جق صومون: پرچین پولی. ۵.
طاوله‌نک کیک یا بونوز و آ-
بنوس کبی شیشدن طاشی: طاوله
پولی. ۶. بالیمک مستور اولدیغی
سرتجه و داژروی لوحه‌جکر،
حرفش: بالیق پولی. ۷. رسم
مقامنده پوسته یه ویریلن اوراقه،
غزته لره، اعلانلره، سنداته و
مثلا بریدن کچن شیشلره یاخود
انی صو ایله طولدیریلان قو-

جیلره و الحاصل بر رسمه تابع
مواده یاپیشدیریلان مطبوع کو-
چک کاغذ پارچه‌سی: پوسته پولی
غزته پولی، سند، عرفحال پولی.
۸. وقتیه مکتوب ظرفنی یا-
پیشدیرمغه مخصوص ضغلی کاغذ
خمورندن یو وارلاق شی. ۹.
یوارلاق بکک، لکه: قاشک
زمینی لاجورد اولوب بیاض
پولاری واردرد. || پول پول =
بکک بکک.
پول { ص. اوفلیه رک شیشیریلن
عادی شیشه وصف اولور:
پول شیشه.
پولاد { س. فا. چلیک.
پولادخانه { س. چلیک فابریقه.
پولجی { س. ۱. پوسته وسندات
پوسته خانه‌ده مکتوبلره پول
یا پیشدیران ویا پولرک صرفه
نظارت ایدن مأمور.
پوللق { یاخود پولوق. س. [هندجه
«پولوغ» دن مأخوذ
اولوب آژ تغیرله اکثر السنه
بیننده مشترکدر. [برقاج جفت
اوکوز ویا مانده ایله سوریلور
آجر و متعدد دمیر صاپان.
پوللی { س. ۱. کوچک معدن
پوللرله تزین اولنش:
تلی پولی. ۲. حرفش دینان
کوچک صفیه جکرله مستور:
پوللی بالیق. ۳. بککلی: بیاض
پوللی ماوی باصمه.
پولوسکون { س. چوبان سوزگی
دینان نبات.
پولیتیکه { س. [یو. امور سیاسی، منا.

سبات سياسيه، سياسيات. اصل يونانيده: علم مدني و اداره مملكت ديمكدر. [ع. عو. مدارا، يوزه كوله، تملق: چوق پوليتيقي بيلير آدمدر. || پوليتيقي مأمور. ري = بعض ولايانده قونسلو. سترله اولان مناسبات و مخبراته مأمور آدم.

پوليتيقي جي {ص. تبصيص اتمكي ويوزه كولمكي ايني بيلير (آدم).}

پوليتيقي {ص. د: پوليتيقي. سيا. سي و سياسيه يرينه قوللانيلير غا. تعبيردر.

پوليچه {ص. [ينا. بريرده برصرافه و تاجره ويرلان آخه نك ديكر بريرده اونك اورتاغي ويا مخبري طرفندن تأديه اولنمسيچون و بران سند، چك: بوليچه چكمك = بويله برسنده آخه كوندركم: بوليچه ي قبول ايتك = كندى نامنه كن بوليچه نك ناطق اولديني آخه نك تأديه سنى درعهده ايتك: بوليچه ي رد ايتك: قبول ايتمه مك.

پوليچه جي {ص. ابكي مملكت آلوب و برن واهالى به فاحش فائضه آخه اقراض ايدن غدار مراهجه جي.

پوليس {ص. [يو. دن مأخوذ [فر. Police دن شهر ك ايجنده ضبط و ربط و جرم و جنايت ايشلرينه باقان مأمورين و افراد هيئي، ضابطه: پريس نظارتى: پوليس قوميسرى: پوليس نفرى.

پوماطه {ص. [فر. Pomade} ياره لره و صاچه سوريلن

ياغلى مرهم و معجون: پوماطه سورمك.

پوماق {ص. روم ايلنده بلغار لسانيه متكلم اولان بر جماعت مسيله.

پومبول {ص. سمير و طومبالاق (چوق).

پوتال {ص. [بنا. واپورده اينجه دمير ستون.

پونج {ص. [نك. Punch} روم ويا قونياق ايله ليمون و صيقاق صودن مركب مسكر و ايصيديجي مشروب.

پونچجى {ص. ماده آفنده بيان اولنان مشروبي ياپوب صاتان آدم: پونچجى دكاني = پونج ياپلوب صاتيلان و ايجيلن محل مخصوص.

پونزه {ص. [ينا. مرمر اوغمه، دمير و تخته تميزلمكه مخصوص سونكر طاشي.

پونطقو {ص. [ينا. Punto = نقطه} طباعت حروفنك حجبني يعنى يوقاريدن آشاغي به سطر ك كنشلكنى تشكيل ايدن بوئي اولچمكه مخصوص مقياس، نقطه: سكر پونطوق، اون پونطوق حروفات.

پوه پوه {حد. تقدير و تحسين و آلفيش اداتيدر: پوه پوه نه قدر يكت = ص. پوهه كلم.

پوهو {ص. با: بوهو.

پويان {ص. وپويا. ص. فاشان، سرعتله يوروين. || مج. طالمش: وادى شقاوتده پويان.

پويرا {ص. تكرلك اورته سنده پارمقرك صوقلدينى اطرا.

{و. پينا. ص. فاشكيش، پهن} اكل، واسع. = ص. الك، ككيشك، وسعت.

{ص. فاش. غا: مهنكي پهنكي} وپلنكي نخته نك اكل آلمه مخصوص طوغرامه جي آلتى.

{ص. صايتليق بر شيشه طالب پي} اولان آدمك بعده مبايعه دن جايمه جفته رهن مقامنده اولقى اوزره صايتانه شين ويرديكي آخه: بي ويرمك. || بي سور. مك، اورمق = مزايده ايله صا. تيلان بر شيشه مقابل بي ويرمك.

{ص. فاش. [پاي دن مخفف} بي (پاي، آرت، عقب: بي دربي = برى آرقه سندن، بربري متعاقب، آزار، زرديجا.

{ص. فاش. بربري متعاقب، پياپي} تدريجا.

{ص. فاش. ۱. بايان يوروين پياده} آدم، راجل. ۲. بايان كيدن عسكر: پياده آلاي: پياده نفرى: پياده تعليم نامه سى. ۳. خفيف برجته قايق. ۴. شطرنجده اوگ صرده كى طاشرك بهري، بيدق. ۵. مج. بهره سز، معلوماتسز: بوعلمده پياده در.

{ص. فاش. صوغان: پيازلى پياز} كباب. = تر. زيتون ياغلى و سركلى فاصوليه خاشلامه سى: فاصوليه پيازى.

{ص. [بنا. Piazza} پياسه ميدان، آچمقلى، كزيله جك ير، قرجاك: پياسه ده كزيبور. دى. ۲. كزيمه، كزيمه، قرج: پياسه ايتك. ۳. تج. چارشى ميداننده كچن فيآت، رايج، نرخ: بوكون بياغينك پياسه سى.

يدى غروشدرد. ۴. مسكوكات و اسهام و تحويلات و ساثره قيمتي، بورسره رايجي: پياسه چوق يوكسكدر.

{ص. [بنا. Piatta} پياطه {ص. طباعى.

{ص. فاش. قدح، شراب باردا. پياله} غي: پياله نوش = قدح چويرن، عشرت ايدن، ميخوار.

{ص. فاش. [پيغام كي} خبر، پيام} آخر طرفدن كن معلومت: پيام آور = خبر كترين: پيام بر = خبر كترين، پيغمبر.

{ص. [بنا. بلكه «ياض» پياقق} يعنى «بوش» ديمك او. لان Bianco دن. ۱. قرعه چكوب اصابت ايدمه جك شيشه راضى اولقى شرطيله معين مقدار آخه و برمكدن عبارت معامله: پياققو چكمك: پياققوه قومق.

۲. دمير يول و ساثر امور نافعته شركتلىرينك اسهام اصحابى منفعتته چكده كلرى قرعه: بوكون دمير يول پياققوسى چكيله جكدر.

{ص. بر شيشى قرعه به پياققو جي} قويان، پاره طوللا. يوب و برنلره قرعه چكدره درك اصابت ايدنه تسليم ايتك اوزره كزديرن آدم.

{ص. [بنا. Pianoforte دن پياققو} مختصر فر. Piano دن} اگزر برماصه شكلنده اولوب ايجنده كى تلاره اورمق اوزره خارجه كى ديشلرينه پارمقله طوقونه رق اوپنانيلان معروف موسيقي آلتى كه اليوم آلات موسيقيه نك اك مقبوليدر.

{ص. ۱. مناسبت غير مشروعه. پياققو} دن متولد چوق، ولد زنا.

۲. هر شيك اوفاغى، تمام و نقصان قالمش، اصل و نسلنه بكره ميني. ۳. آفاجك كوكندن بيتن سوركون.

{ص. فاش. طولاشيق، بوكوملى. پياققو} || پياققو اندر پياققو = پك طولاشيق، قارمه قاريشيق، قيو. ريملى. || پياققو و تاب = اضطراب.

{ص. پك طولاشيق، پياققو} قارمه قاريشيق، قيوريم. قيوريم.

{ص. فاش. طولاشيق، بوكوم، پياققو} قيوريم.

{ص. فاش. قاريشيق، بوكوش، پياققو} قيورلمش، پيچيده موى = صاچى قيورلمش.

{ص. مامون يا وريسى. پياققو} || پياققو ييلى = اسكى ترك تقويمنده دورك طقوزنجى سنى سى.

{ص. فاش. ظاهر، آشكار، پيدا} موجود و ميدانده اولان: پيدا اولمق = ظاهر اولمق، ظهور ايتك. || پيدا ايتك = حاصل ايتك: باشقه برطور پيدا ايتدى.

{ص. فاش. [بي دربي} با: پيدر پي. بي.

{ص. [ر. Pira} معروف پيده} باصى ايتك، يوقته حالنده اكل.

{ص. پيده دينان يوقته پيده جي} اتمكى بايان و صاتان آدم.

{ص. فاش. ۱. قوجه، باشلى آدم، پير} اختيار: پيرفانى = پك باشلى وضعيف اختيار. ۲. برطريقت واضعى و يا منسوب الهى: محمد بهاء الدين حضرتلى طريقت نقشبنديك پيريدر. ۳. اصنافدن بر طافه نك منسوب

کتیروب اوامر و نواهی الهیه فی تبلیغ ایدن ذات، نبی، رسول. **پیغمبری** (ص. فا. بر نبی و رسول. و علی الخصوص پیغمبر من (صلعم) افندمزه منسوب و متعلق: امر پیغمبری. — (پیغمبرك معنا سیله یعنی یاه مصدریتله لسانمزه استعمالی فصاحتہ منافیدر.)

پیغوله (ص. فا. گوشه، زاویه، بوجاق: پیغوله نشین، پیغوله کرین برکوشه چکیلوب اختیار عزلت ایدن.

پیک (ص. ۱. خبر و مکتوب کو. توروب کتیرن: پیک اجل = عزرائیل. ۲. ه. بر سیاره نك اطرافنده دونن سیاره: قر ارضك پیکیدر، مشتری وزحل سیاره لرینك متعدد پیکاری وارد. ۳. ه. هر حرکتنده برینه تابع اولان.

پیکار (ص. فا. جنك، جدال، حرب. ل.

پیکار (ص. اصل: «بوگامق» دن «بوگار» زبازدی ده بویه اولدنیچون «پیکار» یازلسی غلط محضدر. ۱. یردن قانیاهرق چیقان صو، ینوع، عین، قانیارجه. ۲. برصوبك چیقدی بی پر، صو باشی، منبع. ۳. پیکار باشی = سرچشمه، صو باشی. ۴. کوزك پیکاری = کوزك بورنه یاقین اولان اوجی که یاشك بریکوب آقیدی یردر.

پیکان (ص. فا. اوڤك اوجنده کی سیوری دمیر.

پیکر (ص. فا. یوز، چهره، صورت، بکر: پری پیکر = پری چهره لی، غایت کوزل. **پیکه** (ص. قهوه خانه لرده و سائر بعض محللرده دیواره ملاصق تخته دن قوری قنابه، دک، مصطبه: قهوه پیکرلنده یاتوب قالقاردی.

پیکه (ص. (فر. Piqué. ۱. قیاره بکلی و قالینجه بز. ۲. اسقامبیل کاغذ لرندن بر نوعی. **پیل** (ص. فا. فیل. ۱. پیل تن = فیل وجودی، ایری و قوتی آدم.

پیلبان (ص. فا. فیلی، فیل چو. بانی و سورنجیسی.

پیلشمک (ص. ف. بازارلقده اویو. شوب بایع ایله مشتری بندنه امنیت حاصل اولتی ایچون طرفیندن پی وریلوب آلتیق.

پیلیمک (ص. یا پیلیمک. ق. برشیثی بازارلق ایدوب بابی تأمین ایچون قیمتک برمقداری پی ورمک: آتی بکنیرسه بوکون پیلیمک ده برقاچ کون صکره آله جقدر.

پیلیمک (ص. بازارلقی کسیلوب پی وریلوب: بو مال پیلندی آرتق صانیله ماز.

پیما (ص. فا. (صتر. تشکیل کیر) اولچن، اولچی: بادپیما = روزکاری اولچن، پک چاقی کیدن.

پیمان (ص. فا. عهد، معاهده: پیمان شکن = عهدی بوزان، سوزنده طورمران.

پیمانه (ص. فا. عمر. قدح، شراب بارداغی. (اصل معنایی.

اولچی اولوب اکثریا میخانه لرده شراب اولچی برخی طوتان قابله ایچلدیکچون قسح معناسنی آلمشدر.

پینس (ص. ر. II. ۷۷۷. ۱. چ: پینس (Πινος) میدیه قبیلندن بیوک بر دکنز بوجکی.

پینک (ص. وپینگ. س. اویوقلامه، اییزغامه، نماس.

پینکامک (ص. یا پینکامک. فل. اویوقلامق، اییز. غامق، یا قسزین اوتورلدینی برده راحتسز اوله رق مسکین مسکین اویوقلامق.

پینیر (ص. فا. «پنیر» دن. پنایر صورتنده یازلسی عبشدر] سوتدن چیقاریلان و برمایه ایله قاتیلاشدیریلان ماده که هر برده بر ویا بر قاچ درلوسی یاپیلوب انواع کشیرمسی وارد: آرناؤد، چایر، دبل، صالاموره، طولوم، قاشر، قاشقوال، کله، کیرلی خاتم، فلنسک، لور پینیری. ۳. پینیر شکری = آغده شکرینک بایادی که پینیر کی یومشاق اولور.

پیوست (ص. فا. (صتر. تشکیله کیر) اولاشمه، اتصال: دست کرم پیوست = کرمه متصل یعنی کرمه متصف اولان ال.

پیوسته (ص. فا. ۱. اولاشمش، متصل. ۲. دائمی، مدا. فا. دائماً، متصل. ۳. پیوند (ص. فا. اولاشمه، اتصال، تعلق.

ت

ت (ته، تاء. س. (عر. ش.) الفبای ترکیک دردنجی حر. فی اصل شکلی بر خاج شکلندن عبارت اولوب، اسم اصلیی او. لان «تاو» دخی خاج دیمکدر، که عربی «تاء» در. السنه اجنیه الفبا لرنده کی شکل حاضری ا دخی شکل اصلیی آکدر. بور. بعده عربلر سرعتله یازار. کن خاجک ابکی باجانی برلشد. **ت** یازمشلر: ومؤخرأ بره دک ۸ شکلی آلمش اولان (ه) دن تقریبی ایچون اوسته ابکی نقطه علاوه اتیشلر: ونهایت (ت) شکلی آلوب (ب) دن وعر. بی به مخصوص اولان (ث) دن آنجق نقطه ایله فرق اولمشدر. مع هذا حالت وقفده (ه) او. قونان تاء تأیث ینه اسکی شکلنده یازلقده قالمشدر. فارسی و ترکی الاصل کله لرده ایسه یالکز (ت) شکلی مستملدر. عربیده ابکی نقطه لی اولسنه بناء «تاء مثناة»، و نقطه لی او. سندن اولسی اعتبارله «تاء فوقانیه» دخی دینلیر. اسکی ترتیب اصلیده یعنی ابجد ترتیبده صوک حرف اولوب، عربی به

مخصوص اولان «تخذ ضنظ» حرفلری علاوه اولندقه، یکریمی ابکنجی حرف قالمش: و ابجد حسابنده ۴۰۰ رفته علامت اولمشدر. ترکی الاصل کله لرک صوکنده کی «ت»، حرکت لنبجه، اکثریا «د» اولور: آرت، آرده آریدی: قورت، قوردک، قورده کبی. بزم غرب ترکی، مزک املاء سقیمده قالدن حرکتی (ت) ل اکثریا (ط) ایله یازیلیور، حالبوکه (ط) نک تلفظی عربی به مخصوص اولوب، ترکیه ده (ط) بولمده یغندن، بومالار یاکلیشدر: مثلا طاش، طوز، اوطورمق، طایق کی کله لرک، چفتا بجه ده اولدینی کی: تاش، توز، اونو. رمق، تایق یازلسی اقتضا ایدر. (د. عر. حرف قم اولوب، ترکیه ده یالکز لفظه جلال ایله برابر و اکثریا تأکید ایچون «تاء» و «الله» ایله برابر قو. لالانلیر: بالله تالله.

ت (د. فا. (تر. زبازدی: ته) تاء مثناة، و نقطه لی او. ۱. اتها بیان ایدوب «ب» ادات فارسیه سیله یاخود ترکیه مفعول الیهله و بعضاً فضله اوله. رق «قدر» یاخود «دک» کله.

سنگ ده علاوه سیله قوللانلیر: تا بصباح = صبحه دک؛ تا قیامت = قیامت قدر؛ تا بغداد، بغداد قدر؛ تا حشره دک؛ تا کواکلی اولنجیه قدر بکدم. ۲. غایه و علت بیان ایدوب، اکثریا «که» اداتله برابر قوللانلیر، و «تا که» یاخود «تک» تلفظ اولنور: آجیق یاز. دم تا که هرکس قولای آکلا سین: تک (تا که) هرکس آکلا سون دبه آجیق یازدم.

تا (ص. فا. قات.) یالکز ترکیا. (تده بولنور:) دو تا = ابکی قات: یکتا = برقات، تک، فرید.

تاء (ص. عر. «ت» حرفک اسم عربی، ته: تاء فوقانیه و تاء مثناة دخی دینلیر. بو صفتلر یو. قاریدن ابکی نقطه لی اولدیفنه مبنیدر.

تاب (ص. فا. ۱. طاقت، قوت، مجال: تاب و نوانم قالدی: بی تاب = مجالسز: تاب آور = قدر. تی یقن، مقتدر: تاب آور مقاو. مت اولمق = مقاومه مقتدر او. لمق. ۲. رونق، نور، ضیا: تاب رخ. ۳. طراوت، تازه لک: آب و تاب = ص. فا. (صتر. تشکیله کیر) بارلایان و یا بارلادان،

نور افشان: شب تاب = کجه پار-
لابان، آتش بوجی؛ عالم تاب =
عالی تنویر ایدن.
تابان { ص. فا. پارلاق، ضیادار،
منور: ماه تابان = پارلاق
آی؛ روی تابان = پارلاق یوز.
تابان { س. با: طابان.
تابدار { ص. فا. پارلاق، ضیا
دار، منور.
تابستان { س. فا. یاز، صیف. لس.
تابش { س. فا. پارلامه.
تابع { ص. عر. ذ. تابعه. ج:
[«تبع» دن سف.] ۱. برینک
آرقه سی صره کیدن، تبعیت و
اقتضا ایدن: فقهاء عظام ائمه
مذاهبه تابع اولشدردر. ۲.
اطاعت و انقیاد ایدن، مطیع،
منقاد: باورده قرالغی آلمانیه ایر.
طورلغنه تابعدر. ۳. د. نحو عر.
سیده ماقبلنک اعرابی آلان
(کله). = ج. با: تبعه، توابع
وتابعین.
تابعین { س. ج. عر. (فد. لفظاً
«تابع» ایسه ده، سمن.
صیفه سنده «تابعی» قولانیلیر.
فخر کاشات (صلم) افدمزک
صحبتنه نائل اوله میوب، صحابه
کرامدن بر ویا بر قاج ذاتله کو-
یشن وبر واسطه ایله نقل احادیث
شریفه ایده ییلن ذات: تابعین
کرامنددر. || تبع تابعین = تا.
بعیندن ذواتله کوریشوب ایکنجی
درجه ده واسطه ایله نقل احادیث
شریفه ایدن ذات.

تابناک { ص. فا. پارلاق، ضیادار،
منور.
تابنده { ص. فا. پارلایان، ضیا
دار، منور نشر ایدن.
تابوت { س. عر. ۱. میت نقلنه
مخصوص صندوق. (میت
ایچنده اولورسه، هیئت مجموعه.
سنه نعش دیرلر. ۲. بنی اسرا-
ئیلک حضرت موسایه نازل او-
لان و صایای عشره نبی وضع ایتد-
کری صندوق، تابوت سکینه.
تابولغنه { یاخود طاوولغه. س.
قرمزی اوزلی سرت بر
آغاجدر، که صاب و دکنک یا مقله
وکوکی طبعده قولانیلیر، قزیل
عقاب.
تایید { س. عر. [«اید» دن
(مض. تفعل)] ایدلندیرمه،
ابدی حالتیه قومه، الی غیر النهایه
دوام ایشدیرمه، باقی براقه:
بو فعل خیرله نامنی تأیید ایلدی.
تاپه { س. با: طبه.
تات { س. اسکی ترک کرک کندی
(حکملری آلتنده بولنان برلرده
اسکی ایرانی وکرلده ویردکری
اسم اولوب، مقام تحقیرده قوللا-
نیلردی.
تاتار { س. عن اصل ترک اقوامندن
بر کوچک قومک اسمی او-
لوب، بونلر چنکیز عسکرینک
پیشدارلری بولند یغندن، عموم
مغوللره تاتار نامی ویرلش، و
بعده مغوللر ترک کره قاریشمغه،
شرق و شمال جهنلری وعلی-
الحصوص دشت قیچاق وقریم
وقزان ترک کرینه تاتار دینلشدر.
|| تاتار اوقی = با: اوق. || تاتار
بورکی = قبیله لی و یغور تلی اوقی

تاتور پارچه لرلندن عبارت یمک.
|| تاتار قالباغی = کناری کورکلی
قالباغ، شوباره. || تاتار قالباغی =
اکرک بر نوعی.
تاتار { س. مکتوب نقل ایدن
(سریع الحریکه ساعی. پو-
سته، قاصد، برید. [وقتیه بو
خدمتی سرعت مشی ایله مشهور
اولان تاتار افرادی ایفا ایتد-
کلرندن، بو معنایه تخصیص او-
لشدر.]
تاتار حق { س. سیوری سیککه
بکزر لکن اوندن
کوچک و سسز مودلی بر
سیککچک.
تاتاری { ص. ۱. پیشمه مش ویا
پک آز یشمش (ات).
۲. مکتوب نقل ایتکه آلیشد-
یرلش، پوسته خدمتی ایفا ایدن
(کوکرچین). || تاتاری کوکر-
چین دیمک «کوترنامه بر»
دیمکدن البته اییدر.]
تای { س. عر. ج: تأثرات.
(«اثر» دن مض. تفعل)
۱. برشینک تأثیری آلتنده
بولغه، تأثیرنی حسن ایتمه، طویمه:
خسته لقدن، صو ثوقدن تأثر
ایتمک = متأثر اولق. ۲. حزن
و کدر طویمه، محزون و مکدر
اوله، آیقیلی برشینک تأثیرنی
حسن ایتمه: تأثرات قلبیه بی تصور
ایتمک. (عربیده بوایکی معنادن
هیچ برنی افاده ایتوب، برینک
ایزنی تعقیب ایتمک معناسنه
کلدیکندن، بولفت دخی نایمجل
قوللاندیغنز الفاظ عربیه جمله-
سندندر. تأثر ایتمکدن زیاده
متأثر اولق قولانیلیر.)

تأثیر { س. عر. ج: تأثیرات.
(«اثر» دن مض. تفعل)
۱. علامت و نشان براقه، اثر
ایتمه، ایچنه ایشله: ایچدیکم علاج
تأثیر ایتدی. ۲. حزن و کدر
ویرمه، محزون و مکدر ایتمه، بورکه
ایشله: بوسس بکا تأثیر ایدیور؛
بر طاقم تأثیرات الیه ایله متأثر اولدی.
تاج { س. فا. (تعریب دخی اولنه رق
ج. عر. تاجان کلیر) ۱. حکمدار.
دلرک باشنه کیدیکلری مرصع
شی که تحت ایله برابر حکمدارلق
علامتیدر، اکلیل، افسر، دیهم.
۲. بعض مشایخ و درویشانک
کیدیکلری سرپوش. ۳. کلینلرک
باشه قودقلری مرصع زینت. ۴.
بعض قوشلرک طراق رستمده کی
سرغوجی. || تاج سر = باش تاجی،
پک معتبر و محترم شی. || تاج کیمیک =
تتوج ایتمک، تاج کیمیه رسمی اجرا
ایتمک.
تاجانمق { فط. تاج کیمیک، رسم
تتوجی اجرا ایتمک.
تاجدار { ص. س. فا. (تاج = م-
داشتن = طومتق، مالک
اولق) تاج کین، صاحب تاج،
حکمدار.
تاجدارانه { ص. فا. حکمداره
اولان. = ح. فا. حکمداره
یا قیشر صورتده.
تاجداری { ص. فا. حکمداره
(منسوب و متعلق:
اراده سنه جناب تاجداری. =
س. فا. حکمدارلق.
تاجر { س. عر. ج: تجار.
(«تجارت» دن سف.]
تجارته مشغول آدم، بازرگان.

(لسان تکلمده اکثریا جمی
مفرد برینه قولانیلوب، مفردی
ایسه باشلیجه سختیان تجارینه
تخصیص اولمشدر.]
تاجلامق { فط. تاج کیدیرمک،
(تتویج ایتمک).
تاجلانمق { فط. تاج کیمیک،
(تتوج ایتمک).
(ص. ۱. باشنده تاج اولان
تاجی) تاج کین، تاجدار. ۲.
باشنده سرغوجی اولان (قوش).
تاجیک { س. ترک ممالککنده سا.
کن اولان ایرانیلره
ویرلن اسمدر.
تاجیل { س. عر. («اجل» دن
(مض. تفعل)) مهلت ویرمه،
بروقت معینه قدر تأخیر، تعجیل
مقابلی.
تأخیر { س. عر. ج: تأخرات.
(«اخر» دن مض. تفعل)]
کری قاله، صکره یه قاله، تقدم
مقابلی: عزیمتم تأخر ایتدی.
(س. عر. ج: تأخیرات.
(«اخر» دن مض. تفعل)]
کری به، صکره یه براقه، کیکیدر-
مه: امتحانی بر هفته دها تأخیر
ایتدیلر؛ بر خبر آنجه یه قدر
عزیمتکزی تأخیر ایدک. || بلا
تأخیر = صکره یه براقه یزین. سر-
یما و عاجلا.
تأدب { س. عر. («ادب» دن
(مض. تفعل)] ۱. ادب
و تربیه کسب ایتمه: انسان چو-
جقلقنده تأدب ایتلیدر. ۲.
ادب و تربیه قاعده سنه رعایه
اوتائمه، حیسانمه: استادمک
حضورنده بحشه کیریشمکدن
تأدب ایتدم. (بو ایکنجی معنی
عربیده اولیوب، لسانمزده برنجی

معنادن استعاره قولانیلیر.
عربیده برده ادبیات علمی تحصیل
(معناسنه کلیر.]
تأدب { ح. عر. ادب و تربیه قا-
(عدمه سنه رعایت ایده رک:
تأدباً حضور وکرده جواب ویرمدم.
(س. عر. («ادب»
(دن مض. تفعل)] ۱.
ادب و تربیه اوکرتنه، تربیه
ویرمه: اولادنی تأدب ایتدی.
(بومعنی ایله تربیه دهامستعملدر.]
۲. مخالف قانون حرکت ایدنلر
حقنده احکام لازمه نک تطبیقی.
۳. توہیح و تکدیر: تأدیب شرعی =
شرعاً اقتضا ایدن تکدیر، خفیف
بجازات.
تأدیب { ح. عر. ۱. ادب و تربیه
(اوکرده رک ویا اوکرتمک
مقصیده. ۲. توہیح و تکدیر
ایده رک.
(ص. عر. ذ: تأدیبه.
(«تأدیب» دن سف.]
توہیح و تکدیره منسوب و متعلق:
بجازات تأدیبه.
تأدیه { س. عر. ج: تأدیات.
(«اداء» دن مض. تفعل)]
اوده مه، بوج ویرمه، ادا ایتمه:
بشون بورجلری تأدیه ایتدم.
(س. فا. ۱. تل، ایلک: تار
(زلف = صاج تلی: تار تار =
تل تل. ۲. طوقومه ده مستعمل
آرش، بود مقابلی: تار و بود.
|| تار عنکبوت = اوروجک آغی.
= ص. فا. قرا کلق، مظلم:
شب تار. («تاریک» دها
مستعملدر.]
تاراج { س. فا. یغما، غارت،
(چاپول.

لا رة (كره، احيانا. || تارة بعد
اخرى = دفعاتله، ۲ ۲ بنی متعاقب

یہاں اولیامات حالی. ۲. سچلک،
کورپہ لک.

σσχ دن مأخوذ ظن اولمش

مالا (دكيزديك اولان $\Theta\alpha\lambda\alpha$)
 $\pi\pi\alpha$ دن مأخوذ ظن اولنمش

1. $\frac{1}{2}$ of the population is under 18 years of age.

ایسه ده، بعید در. ۱. طالع
موج. ۲. ایک کی بیاض و یوم شاق
شیلرک قاریشوب قبارمه سی،
قباریق.

تالانلاق { یا طلاسلاق.
تالانلاق { فل. ۱. (دکیز
وساثره) طالع لاق، موج ایتمک.
۲. (قویونلر) سوری ایله
یورورکن متموج بر صورت کوستر.
مک. ۳. (ایک وساثره) قبارمق.

تالاش { س. با: تلاش، تلاش.

تالامق { ق. یغما و غارت ایتمک.

تالان { س. قا. یغما، غارت،
چاپول.

تالان { ص. «آلان» صفتنه
اتباعاً قوللائیلر: آلان
تالان = قارمه قاریشیق.

تالم { س. ع. «الم» دن مص.
تالم { ق. کدرلنه، اسفلنه،
تألف: بوکا چوق تالم ایندی.

تالی { ص. ع. ۱. تالیه. «تلو»
{ دن سف. ۱. صکره دن

کن، برشیک آرقه سی صره
کیدن، تابع، اخیر، مقدم ضدی:
صنف تالی. ۲. قرآن کریمی
تلاوت و قرائت ایدن، قاری.
۳. مذ. قضیه تک ایکنجی قسمی،
مقدم مقابلی. ۴. ع. ردیف
عسکرینک ایکنجی صنفی، صنف
اخیری: ردیف تالی طابوری،
مقدم طابوری.

تألیف { س. ع. ج: تألیفات.
{ «الف» دن مص.
تألیف { ۱. اوزلاشدیرمه،
باریشدیرمه: آرالینی تألیف
ایندی. ۲. جمع و ترتیب و تدوین

و تحریر ایتمه: بر صرف، بر لغت
کتابی تألیف ایندی. ۳. جمع
و ترتیب اولمش کستاب، اثر:
قاموس فیروز آبادینک تألیفیدر.
|| تألیف بین = آرالینی بولمه،
باریشدیرمه. = ج. مؤلفات،
آثار: اونک تألیفات عیدمه سی
واردر.

«تألیف» ایله «تحریر» آره سنده
فرق شودرکه: تألیف قریحه دن یازلیوب
جمع و تلفیق و ترتیب اولشان، و تحریر
ایسه قریحه دن یازیلان کستاب حقنده
مستعملدر؛ مثلاً بر صرف ویا لغت
کتابی حقنده تألیف، و صرف مطالعاتی
حاوی بر کستاب حقنده تحریر دینک
اقتضا ایدر. «نظم» ایسه منظوم
آثاره مخصوصدر.

تألیفکرده { ص. قا. تألیف
{ اولمش، جمع و
ترتیب و تحریر اولمش، مؤلف،
اثر: کافیه ابن حاجبک تألیفکر-
ده سیدر.

تالم { د. «تا» یاخود «ط» ایله
{ باشلار بعض صفتلره کیروب
تأکید و مبالغه بیان ایدر: تالم
طاقیر.

تالم { ص. ع. ۱. نامه. «تمام»
{ دن سف. ۱. بتون، نقصا.
نیز، اکسیکسر: جزء تالم؛
معلومات تامه. ۲. مکمل، کامل:
تام انسان. = ج. تمامیه، بلا
نقصان: تام بر سنه در.

تأمل { س. ع. «امل» دن
{ مص. تفعل [اطرافلیجه دو-
شونمه، ملاحظه، دوشونوب ط.
شیخه، تدقیق و مطالعه: ایشی ایجه
تأمل ایدوب ده اولیه قرار ویر-
ملی: بلا تأمل = دوشونمکسین.
تأمل { ص. ایشی اولدن دو-
شونمه. ملاحظه
و تفکر ایتمن.

تأملینرک { س. دوشونمه، بش،
{ عدم ملاحظه و
تفکر.

تأمین { س. ع. ج: تأمینات.
{ «امن» دن مص. تفعل
۱. امنیت ویرمه، قورقوسنی
رفع ایتمه. ۲. صاغلاملاشدیرمه،
شک و شبهه بر اقامه: اولادینک
معیشتی، کندی حالی تأمین
ایندی. = ج. امنیتی موجب
اولق اوزره کوسترین کفیل،
ویریلن سوز ویا امانت براغیلان
آچقه وساثره: تأمینات ویردی،
کوستردی: تأمینات آچقه سی.

تأنی { س. ع. «انی» دن
{ مص. تفعل [یاواش کیمه،
یاواش حرکت ایتمه، یاواشلق،
جیکمه: بو قدر تأنی ایله ایش
کورلر.

تأنیث { س. ع. «انث» دن
{ مص. تفعل [برلفظی)
مؤنث قوللانمه، مؤنث صیفه.
سندن کتیرمه: عربی اسماء مؤ-
نثه نک عربی صفتلرینی تأنیث ایتمک
شرطدر: نذکیر و تأنیث قاعده لری.

تأنیس { س. ع. «انس» دن
{ مص. تفعل [آلشیدیرمه،
انسیت ایدیرمه: بعض حیوانلرک
تأنیسی قولایدیر.

تاو { س. (بلکه قا. «تاب» دن)
۱. ایشلنه جک بر ماده یه
ویریلن حرارت، رطوبت، صلا-
بت وساثره درجه سی، چاغ،
نصاب، قوام: دمیر تاونده
ایشلنیر. ۲. طبع اولنه جق
کاغده، اوتولنه جک چاشیره،
توتونه وساثر شیلره پوسکور-
دیان صو: تاو ویرمک. ۳.

سمیزلک، طولغوللق: تاو
لائق = سمیرمک، طولق، توکی
دوزلوب پارلامق. || تاوینی قا.
چیرمق = وقت مناسبی فوت
ایتمک. || تاوه کتیرمک = لزومی
درجه ده ایصیتیق. || تاو ویرمک =
ایصلاقم، نخلندیرمک.

تاوان { یاخود طاوان. س. اوسقنک
{ یعنی چاتیسنک آتته و
ایچ طرفنه میخلانان تخته لره
منتظم و سوسلی بویالی بر سطح
اولق اوزره کوسترین کفیل
تشکیل ایدوب چاتینک چرکینلک
اورتر و صوئوقدن محافظه
ایدر. || آغز طاوانی = طاماق.
|| تاوان باشه کچمک، باشه ییقلق =
پک اوتانه جق و مناسبتر برسوز
ایشیمکدن محجوب و متأثر اولق.

تاوانلامق { ق. بر او ویا او طیه
{ ق. بر او ویا او طیه
تاوان کچیرمک.

تاوخانه { س. قا. «ناخانه» دن
{ ۱. فقراتک تیار محلی،
میلاری اولان صیحاقر. ۲.
آتشله تسخین ایدیلن چیچکک،
صوبه لی چیچکک. || تاو خانه کچی
قارمه قاریشیق، آلت اوست،
غیر منتظم.

تاوسامق { فل. (اصلی: تاو
{ صاومق [تاوی
کچمک، رواج و رغبتنه ویا کرمی
وانهما کنه خلل کلک. صوئومق:
بازار تاوسادی.

تاو لاق { ق. تاو ویردیرمک،
{ صو سیردیرمک،
ایصلا تدریمق: توتونی، کاغدی
تاو لاق کیمز؟

تاو لاق { ق. تاو ویرمک، لزومی
{ درجه ده ایصیتیق
و یا نخلندیرمک: دمیری، کاغدی

تاویل { س. ع. ج: تاویلاوت.
{ «مال» دن مص.
تفعل [معنای ظاهر یسندن بشقه
بر معنی ایله تفسیر ایتمه: مجرم
موجب اتهام اوله جق سوزلرینی
شمعی تاویله قالفیشیور.

تاؤل { س. ص. ج: تاہلات.
{ «اهل» دن مص.
تفعل [اولنه، تزوج، اولنوب
او بارق صاحبی اوله: او هج
تاؤل ایتمدی.

تاوب { ص. ع. ۱. تأبیه. «توبه»
{ دن سف. [توبه ایدن،
توبه کار: تأتب اولق.

تاؤد { س. ع. «اد» دن
{ مص. تفعل [قولنمه، صا.
غلاملاشمه: انسان معلومات تأید
ایتمدی.

تأیید { س. ع. ج: تأییدات.
{ «اید» دن مص. تفعل
قولندیرمه، صاغلاملاشدیرمه،
تأکید ایتمه: بو خبر اولکی سمو-
حانی تأیید ایدیور. = ج. معا.

تأیید { س. قا. صیتقه، جا. ذ. تب
{ زده = صیتقه به طولش.
|| تب لرزه = صیتقه دیتیره سی.

تأیبع { س. ج. ع. «تبع»
{ اسم خاصک جمعیدر.
اسکی یمن ملوک.

تبادر { معناسیله قوللانلر وار
{ ایسه ده، «بدور» ماده سی اصلا
تفاعل باندن کلدیکندن یا کیشدر.
{ بودخی دیشمه و ترامیه
معناسیله قوللانلش ایسه.

تبادل { «بدل» ماده سی تفاعل
باندن اصلا تصرف اولغدیفتدن،
مبادلہ دیملی.

تبادل { «بدل» ماده سی تفاعل
باندن اصلا تصرف اولغدیفتدن،
مبادلہ دیملی.

بولنان اهالی: فرانسه تبعه سی، تبعه دن = عثمانی تابعیتند بولنان. [لسانزده بعضاً مفرد کبی دخی قوللائیلور سه ده، اکثریایمفردی «دن» اداتیله افاده اولنور: فرانسه تبعه سندن برآدم.]

تبعیت {س. ع.} اصل لغت {عربییه اولیوب، تبع صفتنه یاء مصدریت علاوه سیله تشکیل اولنشدر.} تابع اوله، اویمه، پیروک: او فلان تبعیت ایدور.

تبعیه {ح. ع.} غل. اویهرق، تابع تبعیه {اولهرق، پیروک ایده. رک: او قاعده یه تبعیه.}

تبعید {س. ع.} «بعد» دن. {تبعیل {تفعیل} اوزاقلاشدیرمه، اوزاغه سورمه، دفع ایتمه.}

تبل {س. قیوریم، قات، بورشق.}

تبلر {س. ع.} «باور» دن {تبلر {مص. تفعیل. لغت مولده} بللورلشمه، بللور کبی منتظم صورتده طوکمه: تبلر ایتمک.}

تبلیش {س. [وغا: تبلرش] تبلش {بربرینه یکمش، قاریشمش، قارمه قاریش.} تبلش اولق = برینه عارض اولوب متمادی تصدیع ایتمک.}

تبلیغ {س. ع.} ج: تبلیغات. {تبلیغ {«بلوغ» دن مص. تفعیل} یتیشدیرمه، ایریشدیرمه، کور، نورمه، نقل وایصال: بو خبری، سلامی تبلیغ ایله؛ دولت متبوعه سی طرفندن ایده جک بعض تبلیغاتی وارد.} هقه. برمنذکره. بی ویا اعلای علاقه دارانه ایصال ایتمه.}

تیر {س. ع.} «بنو» دن {تیر {مص. تفعیل} اوغلغه قبول ایتمه، آخرت اوغلی اتخاذایتمه: فلانی تیری ایتیشیدی.}

تبول {س. ع.} «بول» دن {تبول {مص. تفعیل} ایشمه، صو دوکمه.} ط. تبول حماضت، تبول دم، تبول سکر، تبول قح، تبول معسل = ادراره تغیر کتیرر امراض مختلفه.}

تبوب {س. ع.} «باب» دن {تبوب {مص. تفعیل} بالره تقسیم ایتمه. ن.}

تبه {ص. فا.} با: تباه.}

تبیان {س. ع.} آجیق افاده و بیان ایتمه. ن.}

تبیل {س. ع.} «بیان» دن {تبیل {مص. تفعیل} میدانه چیتمه، کورینوب آکلاشله، ثبوت بوله، دیگر دلیل واثباته محتاج قالسامه: اونک براتی ویا ذی مدخل اولدیفی تبیل ایتدی.} اکثریایمحدده تدقیقاتی اوزرینه قوللائیلر.}

تبیض {س. ع.} «بیاض» دن {تبیض {مص. تفعیل} ۱. بیاضلاقمه، آغارتمه. ن. ۲. بر مسوده نی) بیاضه چکمه، تمیز اولهرق صورتی آلمه، استنساخ ایتمه.} بو ایکنجی معنی عربیده اولمیوب، بزم کتابتک بیضه ایجادندن چیقمشدر. تمیزه چکمه دینسه ده ایدر.}

تبیین {س. ع.} «بیان» دن {تبیین {مص. تفعیل} آجیق افاده و بیان ایتمه. ن.}

تپدیرمک {ق. ۱. شدتله برندن یی ویا اعلای علاقه دارانه ایصال ایتمه.}

تیرلاقم: آتیلان طویک شدتی رافنده کی شبثیری تیدیردی. ۲. کری یه پوسکورتک، شدتله کری یه چکلمسنی موجب اولق: بو باروت تفنکی تیدیرر.}

تپرتمک {تپرتمک.} با: دپرتمک وسائر.}

تپشمک {ق. ۱. (حیوانلر) بربرلینه چفته آتمق، اورشمق. ۲. نزاع، غاوغا ایتمک، خراشتمق، بربرینی چکمه مک.}

تپلمک {با: تپه مک.}

تپمک {ق. (حیوان) ۱. چفته آتمق، چفته اورمق، آرت آیاقله اورمق: سایی آت تپش. ۲. مح. قیتمی بیله مک، اله یکن نعمتک قدرینی آکلاما. مق: سعادتتی، نعمتی تیدی.} فل. ۱. (اسله ناریه) بوشا. نیرکن کری یه چکمه: بو تفنک چوق تپر. ۲. کری دونمک، نکس ایتمک، یکیدن ظهور و اشتداد ایتمک: صیتمه، یاره تیدی.} حورا تپمک = اوینامق رقص ایتمک.}

تپمه {س. [غا: تکمه] حیوانک آرت آیاغیله اورمسی، چفته، لکده، رفاس: تپمه اورمق، آتمق؛ تپه آلته آلمق = آیاق آلته آلوب تپمه اورمق.} تپمه کچه = طوقو. مقسزین یالکز دوکمه یالذقلری قبا کچه، قار کچه سی، دیبک.}

تپندیرمک {ق. ۱. زیاده قیز.} تپندیرمک {دوروب حدتدن تپنمه سنی موجب اولق.}

تپنگو {یا تپنکی.} س. ۱. قالین قالتاق بلله سی. ۲. اسکی

اگر قولانی. {اسکی ترکجده قالتاغه تپنگو آغاجی دیرلر.}

تپمک {فل. ال ویاقلرینی او. رهرق ویره چارهرق صیجرامق، حدتدن کندینی یردن یه آتهرق چیرپنق.}

تپنمه {س. ال ویاقلرینی اورهرق صیجرامه، حدتدن کندینی یردن یه اوروب چیرپنمه.}

تپه {یا دبه.} س. ۱. نومسک بر، تپه {کوچک طاغ، تل: اووه نک اورته سنده بر تپه وارایدی؛ بر صره تپهل اوزانیوردی. ۲. اوج، ذروه، بر شیک ال یو. قاریسی، بالا: طاغک تپه سی؛ مناره نک تپه سینه چیتمق. ۳. انسان و حیوان باشنک اوجی، اک اوستی: تپه سینه اوردی. ۴. بعض طپورک باشلری اوستنده کی قبا و طوب نوک، خوتوز کبی سوس: بو قوشک کوزل تپه سی واردر.} تپه آتمق = او فکه لئمک.}

تپه {آجی تپه دن چیتمق = چوق آجی چکمه.} تپه اوستی = باش آشاغی، سر نکون.} تپه سی او. سنی دونمک = رجعت قهقریه ایله رجوع ایتمک.} تپه جامی = تاوان وقبه دن آیدینلق ورن باجه.} تپه دن طیر ناغه = باشدن آیاغه، سر تاوا.} قان تپه یه صیجرامق = زیاده حدت ایتمک.} تپه کوز = یوقاری باقان.}

تپه جک {س. کوچک تپه.}

تپه لیمک {یا دبه لیمک.} ق. ۱. تپه لیمک {اهلاک ایتدیرمک. ۲. دوکدیرمک.}

تپه لک {یا دبه لک.} س. قاغوق وفس کی باشه کییلن

شیک تا تپه سینه دیکیلن دوکمه ویا یافته که اکثریایمیرمه واینجی ایله طونامش اولور.}

تپه لیمک {یا دبه لیمک.} ق. ۱. اهلاک تپه لیمک {ایلمک.} اصلی تپه سینه اورهرق اولدیرمکدر.} ۲. اییجه دوکمه.}

تپه لیمه {س. ۱. اولدیرمه. ۲. اییجه تپه لیمه {دوکمه.}

تپه لیمه {ص. ۱. تپه تشکیل ایده.} تپه لیمه {جک صورتده طولدیرلمش، طوروقلو، طوروقلامه، مالا مال. ۲. نومسک، اوبک، طا. شقین، یقین.}

تپه لیمک {یا دبه لیمک.} فح. ۱. اولد. فل. آرقه اوستی یا توب ایکی یانه چیلایمق، چیرنوب طورمق.}

تپه لی {یا دبه لی.} ص. باشنده قبا و طوب نوک، خوتوز، سرغوج کبی بر سوسی بولنان (قوش): تپه لی طاوق.}

تپی {یا خود تپی.} س. یاغارکن سیس کبی اورته لغی قپایان پک صیق قار: تپی یاغیوردی؛ تپیدن کوز کوزی کورمیوردی.}

تپیپر {س. فا.} «تپکیر» دن غل. تپیپر {قیل الک.}

تپیپر لیمک {ق. اییجه اله مک.} (اصل معناسی: قیل الکله اله مک اوله جقدی.}

تپیپر {س. ع.} «تبع» دن {تپیپر {مص. تفاعل} بلا فاصله بربری آردندن کله، تعاقب؛ تتابع اضافات = بر قاج اضافتک بلا فاصله تعاقبی، که منائی فضا. حنذر.}

تپیپر {س. ع.} ج: تبعیات. {تپیپر {«تبع» دن مص. تفعیل} تبع

بر شیک آرقه سینه دوشوب هر طرفنی آراشدیرمه، آرقه سنی برافیه رق اطرافلیجه تدقیق و تحقیق ایتمه: ادبیات عربیه ده چوق تبعی واردر؛ تبعاتله اشتغال ایدر.} باشلیجه علوم و تألیفات حقنده مستعملدر.}

تپره {یا خود کتره.} س. بز طوقور. کن پنبوغنی چریشلدکری بیاض ساقز، کیتره، بیانی اذرر دیکنی.}

تپره مک {با: دپره مک.}

تپسینمک {با: تیکسینمک.}

تپتمه {س. ع.} ج: تپتمه {تمام} دن مص. تفعیل. ایکنجی «ت» نک ضمیمه غلطدر.} بر شیک تقصاتی اکال ایدن ویا اکال ایچون علاوه اولنان شیء، بر شیک مکمل اولمیچون وجودی شرط اولان شیء: بوچالغی ده طاقک تپه سیدر؛ یاپیله جق ایش تپاتیله یابلیدر.}

تپیم {س. ع.} «تمام» دن {تپیم {مص. تفعیل} تماملامه، یتیرمه، اکال.} «تمام» ده مستعملدر.}

تپوج {س. ع.} «تاج» دن {تپوج {مص. تفعیل} تاج کییه، کندی باشنه تاج قویمه، آورو یا حکمدارلرینک قومدرینی متعاقب علناً ورسماً تاج کییه آیین و آلا لری: روسیه ایمپراطور، لری توج رسمی موسقوده اجرا ایتمکی عادت ایدمشلردر.}

تپویج {س. ع.} «تاج» دن {تپویج {مص. تفعیل} تاج کییدیرمه، برینک باشنه تاج قویمه.}

تیز مزاجی، خویش،
تیز (یا ناز، تشکد، خدمتی زور
ایدیلر، زور ممنون اولور،
مشکل پسند: خسته لغنده چوق
تیز اولور.

تیزلک (س. تیز مزاج، خویش-
لق، تشکد، مشکل
پسندلک: اونک تیزلکی چکمز؛
خسته لغنده برتیزلک چیقاریر.

تیزلیمک (فل. تیز مزاج و خو-
یش اولق، مشکل
پسندلک ایتک، برشی بکنمز
و برشیدن ممنون اولماز برحاله
کک: بو آدم نه قدر حلیم ایسه
خسته لغنده او قدر تیزلیر.

تلیک (ص. ۱. جاق طاورانی،
تیز حرکتی، جست و
چالاک: بک تیک آدمدر؛ تلیک
طاورانی. ۲. نازک، ظریف:
تیک ایش.

تلیک (س. تفنک و طبانجه بی بو.
شامق ایچون چکین و
قالدیریلان زنبورک: تفنک
تیک: طبانجه مک تیکنی چکمز.
|| اوست تیک = تفنک و طبانجه
زنبورک مک چکمز اوزره یوقاری
پردیه قالدیرلمی: تفنکی اوست
تیکده طوروردی؛ مج. افراط
حالده، آتش آلمه، مایه برحاله.
|| تیکنی بوزماق = هیچ قلدانما.
مق، تلاش ایتمه مک.

تلیک (س. سرعت حرکت، چا-
بق طاورانه، جستک،
چالاکلک: بویله ایشلرده برآز
تیکلک لازم.

تلیگی (ص. سولرکن «ت» حرفی
دیلنده تکرار ایدنیه،
بوصورتله لکنی اولان.

تلبت (س. س. عر. «ثبات» دن
مس. تفل [ثبات کوستر-
مه، طیانمه. ۱.]

تعیب (س. س. عر. «نقب» دن
مس. تفل [دل، دلیک
آچه. ۱.]

تعیل (س. س. عر. «ثقل» دن
مس. تفل [آغز لایحه،
آغز لای آتیرمه. ۱.]

تثلیث (س. س. عر. «ثک» دن
مس. تفل [۱. اوجه
ابلاغ و یا تقسیم. ۲. شرابی بر
ثلی تجز ایدمه ک قدر قایانمه.
۳. اقابم ثلثیه یعنی الوهیتک
حاشا اوج عنصردن مرکب
اولدیفنه اینانمه: اهل تثلیث،
اصحاب تثلیث = اقابم ثلثیه
اینان خرسیتانلر.

تثلیه (س. س. عر. ۱. صرف عر.
بیده مفرد ایله جمع آره-
سند اوله رق ایکی شخصه دلالت
ایدن صیغه که (ان) و (ین)
حرفلرله ختام بولور.

تجار (س. س. عر. ۱. فدا: تاجر.
۲. با: تاجر.

تجارب (س. س. عر. ۱. یاخود تجارب. س. ج.
عر. فدا: تجربه. ۲. با:

تجارت (س. س. عر. ۱. محصولات
ارضیه و معمولات صنایع
عیه و سائر امول مختلفه بی بر
پردن دیگر بریره نقل و باعین
پرده حفظ ایدمه رک ایکی مملکت
ویا ایکی موسم وزمان آره سندگی
فیات فرقدن استفاده ایتمه،
بازرگانلق: تجارت ایدبور؛ تجا-
رتله مشغولدر. ۲. معاملات تجا-
ریه دن ایدیلن استفاده، تمتع:

بوسنه ذخیره دن خیلی تجارت
ایتدک. — ترکیبات عربیه ده
«تجاره» صورتنده ده قوللا-
نیلیر: لاجل التجاره از میره
کیتدی. || تجارت و نافع نظارتی
= امور نافع ایله امور تجاریه مک
طرفنی تهیه سمی ایدن دائرة
دولت. || تجارت مکتبی = تجارتک
متوقف علمبی اولان علومک
تحصیلنه مخصوص مکتب. || تجا-
رت محکمه سی = تجار دعاویسنک
رؤیتنه مخصوص محکمه.

تجارتگاه (س. ص. فا. عر. تجارت
م = م. فا. گاه = محل
تجارت محلی، تجارت اجراسنه
الویریشلی یز: از میر کوزل بر
تجارتگاهدر، تجارتگاه بر
اسکله در.

تجارتلی (ص. ۱. تجارتی اولان،
تجارت اجراسنه الویر-
یشلی: بو ساحلده کی قصبه لرک
جمله سی تجارتلی یرلدر. ۲.
تجارت براقیر، تجارت الویریشلی،
تمتعی، استفاده لی: ممالک عثمانیه
نک اکثر محصولات چوق
تجارتلیدر.

تجاری (ص. عر. ۱. تجاریه.
تجارت و تجاره و بازار-
کانه منسوب و متعلق: امور
تجاریه، معاملات تجاریه.

تجاسر (س. س. عر. «جسارت»
دن مص. تفاعل [جسا-
رتلنه، جرأتنه: بوایشه تجاسر
ایتدم. «اجتسار» کبی.]

تجاس (ص. س. عر. ۱. مجانست
نیلیورسه ده، عربی
اولیوب، مجانست دخی مقصدی

افاده یه کافی اولدیفندن، ایجادنده
مجبوریت یوقدر.

تجاوز (س. س. عر. ج: تجاوزات.
«جواز» دن مص. تفاعل [

۱. اوتنه سنه کچه، آشنه، آتلامه:
آلتش یا شنی تجاوز ایتشد؛
حدودی تجاوز ایتدی. ۲.
حدی کچه، تعرض، بشقه سنک
حقنه طوقنه: سز تجاوزده بولند
بکنز: تجاوز ایدن حقسدر. ۳.
کچه، مسابقت قزانمه، ده ایلری
وارمه: یاریشده او جمله سنی
تجاوز ایتدی. ۴. دیگر بر
دولتک حدودنی مروره اولکه-
سنه کیروب حرب ایتمه،
تعرض، تدافع ضدی: طرفیندن
خانیسی تجاوز ایتدی؛ اعریده
عفو و مسامحه معناسنی دخی
بیان ایدوب: «تجاوز الله عن
سینانه» دعا سنده بو معنی ایله
مستعملدر.]

تجاوزکارانه (ص. فا. تجاوز و
تعرضه واقع او-
لان: تجاوزکارانه حرکاتده
بولندی.

تجاوزی (ص. عر. ۱. تجاوزیه.
تجاوز و تعرضه منسوب
و متعلق: حرکات تجاوزیه ده بو-
لندی؛ تدافعی و تجاوزی اتفاق
عقد ایتدیلر.

تجاهل (س. س. عر. «جهل» دن
مص. تفاعل [بیلز کبی
کوسترمه، یالاندن بیلزلکه
کلک. ۲. تجاهل العارف = معلوم
اولان شیئی بر نکته ادبیه
مبنی غیر معلوم کوسترمکدر.

تجبر (س. س. عر. «جبر» دن
مص. تفاعل [کبر و جبروت
پیدا ایتمه.

تجبر (س. س. عر. «جبر» دن
مص. تفاعل [کبر و جبروت
پیدا ایتمه.

تجدد (س. س. عر. «جد» دن
مص. تفاعل [یکلیمه، یکی
اوله، تازه لئه: موسم بهارده
طبیعت تجدد ایدر.

تجدید (س. س. عر. «جد» دن
مص. تفاعل [یکلیمه، یکی
ایتمه، تازه لئه: انوخی تجدد
ایتدی. || تجدد هوا = اوطه مک
هواسنی دکشیدروب تازه لئه.

تجذیر (س. س. عر. «جذر» دن
مص. تفاعل [برعدک
جذری چیقارمه، جذری
بولوب آله.

تجرب (س. س. عر. ج: تجارب.
«جرب» دن مص. تفاعل [دنه مه، صنانه، آزمایش: تجربه
ایتک = دنه مک: تجربه قلم = قلمی
دنه مه، آزمایش خامه.

تجرد (س. س. عر. «جرد» دن
مص. تفاعل [۱. صوخته،
جیلاق و عاری اوله. ۲. هرشیدن
بوش و تهی اوله. ۳. کافه علائق
و ماسوادن کچوب جناب حقه
انتساب: ارباب تجرد. ۴. او-
لیموب مجردیاشامه. || با. تجرد
اوراق = یاپراقلرک دوکلی.

تجسم (س. س. عر. «جسم» دن
مص. تفاعل [۱. جسم
وجود پیدا ایتمه، روحانی برشی
موقتا و صورتاً جسم حاصل ایتمه:
بریری تجسم ایدوب اوکته چیقدی؛
سانکه حیات دینه تجسم ایتشد. ۲.
او آدمک صورتنی آلتشد. ۲.
کوریمه، کوزک اوکته کله: خیال.

تجس (س. س. عر. «جسم» دن
مص. تفاعل [۱. جسم
وجود پیدا ایتمه، روحانی برشی
موقتا و صورتاً جسم حاصل ایتمه:
بریری تجسم ایدوب اوکته چیقدی؛
سانکه حیات دینه تجسم ایتشد. ۲.
او آدمک صورتنی آلتشد. ۲.
کوریمه، کوزک اوکته کله: خیال.

حقه ربط قلب ایتمه: اهل تجرید.
تجریم (س. س. عر. «جرم» دن
مص. تفاعل [برندن جرمه
آله، جزای تقدی به وزیانه
اوغرا تمه: کندیسنی تجرم ایتدیلر.
(لغت مولده صفتیه بو معنایه
کلوب، معانی اصلیه عربیه سی
بشقه در.)

تجز (س. س. عر. «جزء» دن
مص. تفاعل [اقسامه اقسام ایتمه،
اجزایه بولنه، طوغرا تمه، اوقاله.

تجزیه (س. س. عر. «جزء» دن
مص. تفاعل [اقسامه تقسیم
ایتمه، اجزایه بولمه، طوغرا تمه،
اوقاله: بر جسمی تجزیه ایتک.

تجسد (س. س. عر. «جسد» دن
مص. تفاعل [جسد و جسم
وجود پیدا ایتمه، گوگده لئه:
رحمه جینک تجسدی.

تجسس (س. س. عر. ج: تجسّسات.
«جس» دن مص.
تفاعل [۱. یوقلامه، آراشدیرمه،
تحقیق و تدقیق ایتمه. ۲. برشیکن
ایچ یوزنی آراشدیرروب سرائینه
واقف اولمه چالیشه: دشمنک
احوالی تجسس ایچون تبدیل
آدملر کوندردی. || ع. تجسس
قولی = دشمن اردوسنک احوالی
تحقیقه مأمور عسکر قولی.

تجسم (س. س. عر. «جسم» دن
مص. تفاعل [۱. جسم
وجود پیدا ایتمه، روحانی برشی
موقتا و صورتاً جسم حاصل ایتمه:
بریری تجسم ایدوب اوکته چیقدی؛
سانکه حیات دینه تجسم ایتشد. ۲.
او آدمک صورتنی آلتشد. ۲.
کوریمه، کوزک اوکته کله: خیال.

تجسم (س. س. عر. «جسم» دن
مص. تفاعل [۱. جسم
وجود پیدا ایتمه، روحانی برشی
موقتا و صورتاً جسم حاصل ایتمه:
بریری تجسم ایدوب اوکته چیقدی؛
سانکه حیات دینه تجسم ایتشد. ۲.
او آدمک صورتنی آلتشد. ۲.
کوریمه، کوزک اوکته کله: خیال.

لی کوزمک اوکنده تجسم ایدیور .
 تجسیم { سذ. عر. } «جسم» دن
 { مص. تفعل } وجود ویر-
 مه، وجودلی کوسترمه: خیالده
 تجسم ایدیورم.
 تجف { سذ. عر. } «جف» دن
 { مص. تفعل } قورومه. ذ.
 تجفیف { سذ. عر. } «جف» دن
 { مص. تفعل } قورومه. ذ.
 تجلا { سذ. عر. } با: تجلی.
 تجلد { سذ. عر. } ۱. یالاندن و
 { مص. تفعل } تکفله جسارت کوسترمه.
 ۲. عناد و سرکشک ایتمه.
 تجلی { سذ. عر. } ج: تجلیات.
 { مص. تفعل } «جلاء» دن مص. تفعل [
 ۱. کوریتنه، عیان و ظاهر اوله،
 ظهور، بروز. ۲. قدرت و اسرار
 الهیه تک اشخاص و اشیا ده آتاری
 کوریتنه: ناصیه سنده نور سنجانی
 تجلی ایدیوردی. ۳. لطف الهیه
 مظهریت، طالع، قدر: بنم تجلیم
 بوبله ایش.
 تجلیل { سذ. عر. } «جلد» دن
 { مص. تفعل } «کتانی»
 دیکوب قاب کچیره، جلدله:
 بوکتابلری تجلیل ایتدیره حکم.
 تجمع { سذ. عر. } «جمع» دن
 { مص. تفعل } طولانله،
 ییقله، بریکمه.
 تجمل { سذ. عر. } ج: تجملات.
 { مص. تفعل } «جمال» دن مص. تفعل [
 سوس، زینت، زیب و زیور.
 = ج: زینت و دارات ایچون
 اختیار اولنان آغر قیمتلی اشیا.
 { س. طالع کچیمی. || مج. آز.
 تجن { سذ. عر. } «جن» دن
 { مص. تفعل } دلیرمه، چیلدیر.

مه، مجنون اوله: تجن ایتدی.
 تجنیش { سذ. عر. } «جناس» دن
 { مص. تفعل } جناس
 قوللانه، ایکی معنالی سوز سوزیلله.
 تجوید { سذ. عر. } «جودت» دن
 { مص. تفعل } قرآن کریمی
 مد و قصر و سائر قواعد قرآنیه
 رعایتله اوقومق علی: تجوید
 اوکرنک، نیک: قرآن کریمی
 تجویدله اوقومق.
 تجوین { سذ. عر. } «جواز» دن
 { مص. تفعل } جائز کورمه،
 جواز ویرمه، منع ایتمه مه،
 مساعده ایله.
 تجویف { سذ. عر. } «جوف» دن
 { مص. تفعل } اویمه،
 اویوق حالنه قویمه. ذ.
 تجوز { سذ. عر. } «جهاز» دن
 { مص. تفعل } حاضر لانه،
 مالزیه بی تدارک ایتمه.
 تجهیز { سذ. عر. } ج: تجهیزات.
 { مص. تفعل } «جهاز» دن مص.
 تفعل [لوازمی تدارک ایتمه،
 ارزاق و اسلحه و سائر مهماتی
 استکمال ایدوب حاضر لانه،
 تهیه: عسکرک، دوتمانک، کلینک
 تجهیزی. || کیم. آلات و ادوات
 و مواد معمول بهانک تهیه سی،
 استحضار. || تجهیز میت = جنازه.
 تک مالزیه سنی تدارک و تهیه ایتمه،
 جنازه بی مالزیه سیله حاضر لایوب
 قالدیرمه.
 تجهیل { سذ. عر. } «جهل» دن
 { مص. تفعل } برینه جهل
 اسناد ایتمه، جهالته حکم الیه،
 جهالتی یوزینه اورمه: عالم آدم
 کندی جهانی علمنه غالب کور.
 دیکیمون باشقه لرینی تجهیله وقت
 بوله ماز.

(سیاره)، زهره و عطارد.
 تحاشی { سذ. عر. } «حاشی» دن
 { مص. تفعل } قورقوب
 چکمه، احتراز، اجتناب: بواشدن
 تحاشی ایدیور.
 تحالف { سذ. عر. } «حلف» دن
 { مص. تفعل } طاش اوله،
 طاش کی قاتیلشمه: مواد عضویه
 بیکلرجه عصرلر آلتندده قلوب
 هوا آمازسه هیئرلرله تحجر ایدر.
 تحدت { سذ. عر. } «حدوث» دن
 { مص. تفعل } حدوث و
 ظهور ایتمه و وقوع بوله معناسیله
 قوللانیلور سده، معنای عربی سی
 بوندن پک اوزاقدیر. برینه
 «حدوث» قوللانیق اقتضای ایدر.
 تحذر { سذ. عر. } «حذر» دن
 { مص. تفعل } بر سطح مائلده
 آقهرق ویا یوورلارنه رق ایتمه،
 انحدار. ذ.
 تحدیث { سذ. عر. } «حدوث».
 { مص. تفعل } ۱. نقل
 و روایت ایتمه. ذ. ۲. احادیث
 شریفه نقل و روایت ایتمه. ۳.
 تشکرینی ایفا ایتمه: تحدیث
 نعمت ایتک. (اصل معنای:
 انسان کوردیکی ایملکی هرکسه
 سونلکدر.)
 تحدید { سذ. عر. } «حد» دن
 { مص. تفعل } ۱. سینور
 قومه، حدود تعیین ایتمه: تحدید
 حدود ایتک. ۲. تعریف و تعیین
 ایتمه، ابهام و تعمیمدن قورتارمه،
 تخصیص: لطفی یالکزر برطاقم
 آدمیره تحدید ایدیور.
 تحذر { سذ. عر. } «حذر» دن
 { مص. تفعل } صاقینه، حذر
 ایتمه، احتراز. ذ.

{ سذ. عر. } «حذر» دن
 { مص. تفعل } صاقینه،
 حذر ایتدیرمه. ذ.
 تحرز { سذ. عر. } «حرز» دن
 { مص. تفعل } و:
 تحرس { سذ. عر. } «حرس» دن
 { مص. تفعل } صاقینه،
 قورومنه. ذ.
 تحرك { سذ. عر. } «حرکت» دن
 { مص. تفعل } ۱. قیلملانله،
 حرکت ایتمه، اوینامه. ۲. (حرف)
 حرکه لانه، بر حرکه ایله اوقومنه.
 || ط. تحرك اعصاب = سیکرلرک
 اوینامسینی موجب برعلت. (فر.
 Nervomotilité).
 تحری { سذ. عر. } ج: تحریات.
 { مص. تفعل } «حرى» دن مص. تفعل [
 آرشدیرمه، برشیک ایستنی ویا
 لازمی بولق ایچون آریابوب
 تحقیق و تدقیق ویا انتخاب ایتمه:
 آثار عتیقه، معادن، کتب
 قدیمه تحریسیله مشغولدر؛ معا-
 دنجه اجرای تحریات ایچون
 مأذونیت آلدی. (جعنک «ی» سنی
 شده لی اوقوماملی.)
 تحریر { سذ. عر. } ج: تحریرات.
 { مص. تفعل } «حر» دن مص. تفعل [
 ۱. یازمه، کتابت: بونسخه
 مؤلفنک ایله تحریر اولمشدر.
 (ال ایله یازلش کتابلرک نهایتده
 «حرره الفقیر...» دیهرک
 مستنسخ کندی اسمنی یازمق
 عادتدر.) ۲. (کتاب) تألیف
 و ترتیب ایتمه، قله آله: ایلك
 قواعد عثمانیه بی مرحوم فؤاد
 وجودت پاشار مشترکا تحریر
 ایتشدر. ۳. قید، دفتره کچیر.
 مه: تحریر املاک = هرکسک

تصرفنده کی املاک دولته
 قیدی؛ تحریر نفوس = کذا
 اشخاصک قیدی. = ج. (تر.
 فد کی) پوسته ایله کوندربان
 رسمی مکتوب: لغرافله افاده
 اولنه ماز تحریرات یازمق. (شهرک
 ایچنده کوندربیلنه تذکره دینلیر.
 بر فرقی ده تحریراتک تختیم، و
 تذکره تک ایسه امضا اولمشدر.)
 || تحریرات قلبی = الویه و قضا.
 لرده مخبراته مخصوص قلم که
 ولایت و نظارتک مکتوبی قلنه
 معادلدر. || تحریرات مدیری،
 کاتبی = بوقلمی اداره ایدن مأمور،
 متصرف ویا قائم مقام رسمی
 باش کاتبی. (سنجاقده مدیر، و
 قضاده کاتب دینلیر.)
 تحریر { سذ. عر. } یازی ایله،
 تحریر { مص. تفعل } آغزدن دیمک اولان
 شفاهاً مقابلی: تحریراً افاده
 مرام ایتدی؛ تاریخ انتخابنی
 تحریراً ویردیلر.
 تحریص { سذ. عر. } «حرص»
 { مص. تفعل } دن مص. تفعل [برینک
 طمعنی اویناندیرمه، حرصلاندیر-
 مه: بیوک برتمتع کوستره رک
 کندیسنی تحریص ایتدی.
 تحریض { سذ. عر. } ج: تحریضات.
 { مص. تفعل } «حرص» دن مص.
 تفعل [قیشقیرتمه، تشویق،
 تحریک، ترغیب: برطاقم اشعار
 قهرمانانه ایله بهادرانی حربه
 تحریض ایدیوردی.
 تحریف { سذ. عر. } ج: تحریفات.
 { مص. تفعل } «حرف» دن مص.
 تفعل [۱. بر اسم ویا عبارده تک
 حرفنی تغییر و تقدیم و تأخیرله
 سقطلامه، بوزمه: امم قدیمه

انسان سفر ایچون دئما تدارکلی
طاورا ایلدر.

تدافع { سذ. عر. } «دفع» دن
(مص. تفاعل) ۱. بربرخی
دفع ایتمه، ایتمه، قایتمه. ۲.
کنندنی محافظه ایدوب
خصمک تعرضه مقابله ایتمه،
تعرض و تجاوز ایتمک سزین کندنی
برخی محافظه قارشی طورمه.
(بو معنا لسانزده تعرض و
تجاوزه مقابل و تحفظه مرادف
اوله رق اصطلاح اولمدر.)

تدافعی { ص. عر. } تدافعیه.
(تدافع و تحفظه منسوب
و متعلق، تعرض و تجاوز صو-
رته اولیوب مجرد خصمک
واقع اولان تجاوزاتنه مقابله
اساسنه مستند اولان: تدافعی
حرکتده بولمغه قرار ویرمشلردر؛
پنلرنده تدافعی و تعرضی بر
اتفاق عقد ایتمشلردر.

تداول { سذ. عر. } تداولات.
(«دول» دن مص.
تفاعل) الدن اله کز مه، طو-
لاشمه، قوللانله، موقع استعمالده
بولمخه: بو مملکتده خانگی آخجه
تداول ایدیور؟ کچن سنه تداوله
جیمقاریلان قوائم نقدیه، بانق
نوتلر؛ اوزان و مقایس جدیده
دها موقع تداوله قونما مشدر.
(عربیده متعدی اولدینی حالده،
لسانزده لازم اوله رق استعمالی
شایع اولمدر.)

تداوی { سذ. عر. } «دوی»
(دن مص. تفاعل) بر
علاج ویا تدبیر طی استعمالیه
کندی کندینه باقمه، کندنی
کندینه معالجه ایتمه، کندینه

باقه: لاجل التداوی آورو پایه
کیتدی؛ وجع مفاصله قارشی
دکیزده استخام ایله تداوی ایدنلر
واردرد. || ط. تداوی بالضم،
تداوی بالما، تداوی بالمثل و
سائرهم مداواة اصول مختلفه سی.

«تداوی» بو وجهله کندنی کندینه
باقمه معناسنه مخصوص اولوب، لسان
نمزده متعدی اوله رق «مداواة»
برینه قوللانلمی یا کایشدر: «تداوی
ایچون کوندربان طیب» دیمک طو-
غری اوله ماز: «تداوی ایچون
کوندربان خسته»، وه مداواة ایچون
کوندربان طیب» دیمک اقتضا ایدر.

تدبیر { سذ. عر. } تدبیر.
(«دور» دن مص.
تفعل) ۱. برایشک عاقبتی
دوشونه رک اسباب حصول و
موقیتنه ثبوت: تدبیر امور
ایتمک؛ تدبیرده قصور ایتمه ملی.
۲. برایشک موقیت پذیر
اولمسیچون دوشونلش طریق:
کوزل بر تدبیر قورمش؛ بر
طاقم تدبیر حکیمانه ایله موفق
اولدی. || حسن تدبیر = ایتی دو-
شونیلرک قوریلان طریق.
|| سو تدبیر = ایتی دوشونه میهرک
ایدیلن یا کلیش ثبوت. || تدبیر
منزل = وقتیه اداره بیتی معنا.
سیله قوللانلله رق اداره بیتیه
قواعدندن بحث ایدن علمه علم
اولمش ایسه ده، اداره بیتیه ویا
اقتصاد بیتیه دیمک بلکه دهه
مناسبدر.

تدبیر سز { ص. ایشک صوکنی
(دوشومین و ایشک
صوکی ایتی جیمق ایچون اقتضا
ایدن اسبابه توسل ایتمن، غافل:
بو ایشده تدبیر سز طاوراندی.
= ح. ایشک صوکنی دوشو-

نمکسزین، بلا تدبیر: انسان
تدبیر سز هیچ بروقت ایشنده
موفق اوله ماز.

تدبیر سز لک { ص. ایشک صو-
(کشی دوشونیش،
اقتضا ایدن اسبابه توسل ایتمیش،
غفلت: تدبیر سز لک دئما ندامتی
متج اولور.

تدبیری { ص. ایشک صوکنی دو-
(شون و موقیت ایچون
اقتضا ایدن اسبابه توسل ایدن: تد-
بیری آدم دئما موفق اولور؛
انسان ایشده تدبیری طاورا-
نمایدرد.

تدرس { سذ. عر. } «درس»
(دن مص. تفعل) درس
آلمه، درس اوقومه، اوکرتمه،
تعلیم: تدرس سنی تدریس سنی
تعقیب ایدر.

تدریج { سذ. عر. } تدریجات.
(«دوج» دن مص.
تفعل) درجه درجه یعنی باصا-
مق باصامق ایلرله یاخود
ایلرلتمه، آزر آزر حرکت:
انسان هر ایشده تدریج ایله
آلشیر؛ تدریج ایله قرانیلان
مالک قیمتی بیلیر. || بالتدریج =
تدریج ایله: تدریجاً، درجه درجه،
یواش یواش، آزر آزر.

تدریجاً { ح. عر. } درجه درجه،
(بالتدریج، آزر آزر،
یواش یواش: الک کوچک مأمو-
ریتدن باشلایه رق تدریجاً اعلا
المنصبه واصل اولدی؛ تدریجاً
علاج دهه ایتی تأثیر ایدر.

تدریجی { ص. عر. } تدریجیه.
(تدریجیه واقع اولان،
یواش یواش اجرا اولان: استیثناس

قاریشقلق: بر حال تدبیرده بو.
لنیور.

تذکار { سذ. عر. } تذکره، خاطره
(کثیرمه، یاد ایتمه: تذکار
ماضی. (تذکره کثیرمه تلفظی
غلطدر.)

تذکر { سذ. عر. } تذکرات
(«ذکر» دن مص. تفعل)
۱. خاطره کثیرمه، در خاطر
ایتمه: کچمشی تذکر ایتدی. ۲.

بر قاج کشی مجلس قوروب بر
ایش ایچون لقردی ایتمه، مذا-
کره: بو ایشی تذکر ایتدیلر؛
ایش موقع تذکره قوندی.
(بو ایکنجی معنی عربیده او-
لمیوب، شوری دینایر.)

تذکره { سذ. عر. } تذکره.
(«ذکر» دن. — کافک
تفحیله قرائتی غلطدر.) ۱. یاد
ایتمک و سیله اولان کاغده، بو.
صله، ورقه. ۲. بر شهرک ایچنده

بولسان دواثر رسمیه ویا افراد
پیننده تعاطی اولنان محورات:
تذکره یازمق؛ تذکره سامیه =
منام صدارت عظمادن یازیلان
تذکره: تذکره جوابیه = جواباً
یازیلان ورقه. ۳. نفوسه و

اصناف و سائرهمه ویربان رسمی
کاغده: تذکره عثمانیه = تابعیت
تذکره سی؛ اصناف تذکره سی =
پانته؛ مرور تذکره سی = پاسا.
پورت؛ کمرک تذکره سی = برمالک
کمرک رسمی ویرلدیکی مبین او-
لان پوصله. ۴. بر علم وقته
دائر ماحضردن معلومات مختصره.
ینی حاوی رساله، آجنده. ۵.

بر صنف مشاهیرک مختصر تراجم
متعدی اوله رق برینه دنائت
عطف واسناد ایتمک معناسنه
مخصوصدر.]
{ سذ. عر. } «دور» دن
{ مص. تفعل } ۱. چویر-
مه، دوندیرمه: تدویر چرخ
ایتمک. ۲. یووارلاق و مدور
یاخود دائروی ایتمه: تدویر شکل
مربع.

تدوین { سذ. عر. } «دیوان»
(دن مص. تفعل) ۱.
متفرق اشعار و سائرهمه جمع
ایدوب بر دیوان ترتیب ایتمه:
یزیدک اشعارینی تدوین ایتمشلردر.
۲. مرتب و منتظم بیوک کتابلر
جمع و ترتیب ایتمه: نیجه مجلدات
تدوین ایتمشدی.

تدهیش { سذ. عر. } «دهش»
(دن مص. تفعل)]
دهشته دوچار ایتمه، شاشیرتمه،
اورکوتمه.

تدهین { سذ. عر. } «دهن» دن
{ مص. تفعل } یاغ ویا
پوماده کی کوزل قوقولی بر
شیء سورمه: صاچلرینی تدهین
ایتمشدی.

تدین { سذ. عر. } «دین» دن
{ مص. تفعل } ۱. بر دینه
تابع اوله: دین اسلامه تدین
ایتدی. ۲. دیننده ثابت و متین
اوله، احکام دینیه سنه تمامیه
رعایت ایتمه: تدین بشقه و تعصب
بشقه در.

تذکر { سذ. عر. } تذکره.
(تذکره با: تذکره.
{ سذ. عر. } «ذکر» دن
{ مص. تفعل } قرار-
سزلق، تردد، انتظام سزلق،

تدبیریه = یواش
یواش آلشمه.
{ سذ. عر. } تدریسات.
{ «درس» دن مص.
تفعل] درس ویرمه، درس
اوکرتمه: اکال تحصیلدن صکره
تدریسله اشتغاله باشلادی؛
تدریسات نافعه سیله مملکتته
بیوک خدمت لر ایتدی؛ نحوی
بر اصول مخصوصه ده تدریس
ایدیور.

{ دفن معناسیله قوللانلر
{ وار ایسه ده، «دفن»
ذاتاً متعدی اولوب، تفعل
بایندن اصلاً کلدیکندن، غلطدر.
قوللانلما ایدر.

{ سذ. عر. } تدقیقات.
{ «دقت» دن مص.
تفعل } ۱. ایختلمه، اوقالمه،
اوافق اوافق قیروب ازمه. ۲.
مجم. ایجه دن ایجه یه آراشدروب
صوره رق حقیقتنی میدانم جیقار-
مه، ایجه دن ایجه یه تحقیق ایتمه:
کیفیتی بالا طرف تدقیق ایتمک؛
اجرای تدقیقات ایتمک.

{ سذ. عر. } «دمار» دن
{ مص. تفعل] محو و هلاک
ایتمه: اشقیایی قهر و تدمیر ایتدی.
{ سذ. عر. } تدریبات.
{ «دنائت» دن مص. تفعل]
آشاغی ایتمه، تزل، آشایلامه،
ترقی مقابلی: ذخیره نک فیاتی
تدنی ایتدی؛ یوناستانده تجارت
نقطه سندن ترقی کوریلور ایسه ده
ادیانده تدنی واقع اولدینی ظا-
هر در؛ امریقایلرک ترقیاتنه مقابل
اسپانیایلر تدنی ایتمکده در.
{ عربیده اصل بو معنایه کلیوب،

احوالی و بعض اقوال و مناقبی
 حاوی کتاب: تذکره الشعراء،
 تذکره الاولیاء و سائرہ.
تذکرہ جی { س. قدیمہ دعاوی
 و تحریر ایدن مأمور.
تذکرہ لک { ص. تذکرہ یازمغہ
 { مخصوص (کاغذ)
 کہ تقریر لکدن کوچک و بوصلہ.
 لقدن بیوک اولور.
تذکیر { س. س. ع. (« ذکر » دن
 { مص. تفعیل) ۱. خاطره
 کتیرمه، در خاطر ایتدیرمه. ۲.
 برکله یی مذکر قوللانمہ: تذکیر
 و تأیث قاعدہ لری.
تذلل { س. س. ع. ج: تذللالت.
 { « ذلت » دن مص. تفعیل)
 کندینی خوار و حقیر کوسترمه،
 ذلته قاتلانمہ، تنزل.
تذلیل { س. س. ع. (« ذلت » دن
 { مص. تفعیل) تحقیر ایتمه،
 خوار و ذلیل ایتمه: خست صاحبی
 تذلیل ایدر.
تذهیب { س. س. ع. (« ذهب » دن
 { مص. تفعیل) آلتین
 ورق سورمه، بالذیلزلامه: بر
 کتابی تذهیب ایتک = طرز قدیم
 اوزره بالذیلزله تزین ایتک.
تذهیبجی { س. کتابلری بالذیلز-
 لا مغله مشغول اولان
 آدم، مذهب.
تذیل { س. س. ع. (« ذیل » دن
 { مص. تفعیل) ذیل علاه
 ایتمه، اکلمہ، برکتبہ ذیل یازمه:
 شقایق نعمانیہ یی برفاچ ذت
 بر برینی متعاقب تذیل ایتلدر.
تر { س. حرارتدن انسانک بدنی
 مساماندن ترشح ایدن صو،
 عرق: تر دوکک. || آل آن تری
 = س. امک. || آباق تری = طبیه
 ویریلن ویزیتہ اجرقت. || تر
 آلیشدیرمق = ترینی قورومتق.
 || تردوشکی = لحوسه تک یا تیرلیدی
 دوشک. || تردوکک = ۱. ترمک.
 ۲. محجوب و مضطرب اولمق.
 || قان تر ایچنده قالمق = یک زیاده
 ترلیوب یورلمق. || صدوثوق تر
 دوکک = مناسبتسز بر قول ویا
 فعلدن محجوب اولمق. || تره
 یاتمق = مخصوص ترمک اوزره
 صیحا شیلر ایچوب و آیاقلری
 صیحا صویه قوبوب زیاده
 اورتمک.
تر { ص. یکی ترمش، یکی چیقمش:
 تر = تریبق = هنوز چیقمش بیبق;
 تر بیقلی.
تر { ص. فا. ۱. یاش، رطوبتلی،
 { ایصلاق: چشم تر = یاش،
 ایصلاق کوز. ۲. تازه، طراوتلی:
 کل تر، میوه تر، رخسار تر.
تر { د. فا. تفضیل اداتی اوله رق
 { فارسی صفتلره الحاق اولنور:
 خوشتر = دها ای: بالاتر = دها
 یوکک: کمتر = دها دون. —
 مبالغه ایچون «ین» دخی علاه
 اولوب، بوصورتله تشکل ایدن
 اسم تفضیل مفضل منه مضاف
 اوله رق قوللانلیر: کمترین عباد.
تر { د. تاء مفتوحه الله باشلار
 { بعض ترکیه صفتلرک باشنه
 کیروب مبالغه بیان ایدر: ترتیز.
تر { باخود تیر و تیریل. مه. دیتره.
 { مکی تصویر ایدر. واکثر یا
 مکرر قوللانلیر: ترتر، تیرتیر،
 تیریل تیریل تیرتیروردی.
تراب { س. س. ع. ج: اتریه. طو.
 { پراق، توز: آباغنسک
 ترابییم.

مخصوص آلت که ایچی صو ایله
 طولی و برآز هوایی حاوی بر
 شیشه بوریدن عبارتدر. || صو
 ترازوسی = آقار صویک میلانی
 قموتی غائب ایتمه مسیحون صو
 یولنسک مختلف محاررندہ بوریلر
 یوقاری یه قالمق اوزره یاییلان
 قله.
تراش { س. (فارسیدن) ۱. اوستره
 { دینلن آلت مخصوصه ایله
 قیلارک دیندن قازلسی، حلق:
 تراش ایتک، تراش اولمق. ۲.
 تراش ایدیله جک قیلار، ایکی
 تراش آردسندہ بیتن توك:
 تراشی کلش: تراشی آغارمش.
 ۳. یوزک تراش اولنان یری.
 || دیکنه تراش = خام تکلیف.
 = ص. تراش اولمش، صفائی
 تراش ایتش: تراش بر آدم.
 (عربی کبی قوللانهرق مطروش
 دیمک عبثدر.)
تراش { س. فا. (« تراشیدن »
 { فعلندن مص. اوستدن
 وسطی صورتده یونته. =
 ص. فا. ۱. اوستدن وسطی صو
 رتده یونتان، یونته رق دوزلتن.
 (صتر. تشکیلنه کیر: قلم تراش =
 قلم یونتمه مخصوص چاق: ستم تراش
 (زبازدی: صوت تراش) حیوان
 طیرناغنی یونته جق آلت. ۲.
 یوتلش: الماستراش = الماسله
 یوتلش بلاور.
تراشیده { ص. فا. ۱. تراش
 { اولمش، مخلوق: ترا-
 شیده برون = تراش اولمش بیبق.
 ۲. یونلش، سطحی یونیلهرق
 دوزلش. || ناتراشیده = یونلا-
 مش، تریه سز، قبا.
تراضی { س. ع. (« رضا » دن
 { مص. تفاعل) بر برینی راضی
 ایتمه، طرفین آردسندہ رضا-
 لاشمه: بالتراضی = رضا طرفینله.
تراطور { س. فسندیق ویا جوز
 { ایچی ازمه سیله اتمک
 ایچی و سرکه و صار مساقدن یا.
 پیلان صالحه که بعض یمکره و
 صلاتلره علاوه اولنور.
ترافع { س. س. ع. (« رفع » دن
 { مص. تفاعل) بر بری علینه
 دعوی ایدرک محکمہ یه مراجعت.
 (« مرافعه » دها مستعملدر.)
تراکم { س. س. ع. (« رکم » دن مص.
 { تفاعل) بریکمه، طولانمہ،
 یغله: تراکم ایدن صولر: عمله نک
 کونده لکاری تراکم ایتمشیدی.
 || ط. تراکم دم = برعضوه قان
 هجوم ایتمه.
تراکيب { س. س. ج. ع. فد:
 { ترکیب. یا: ترکیب.
ترامپتیه { س. (فر. Trompette)
 { چفته چوماقله چالینان
 کوچک طاوول که عسکره قو-
 مانده ایچون قوللانلیر. (فرانسز.)
 جه سی بوری دیمک اولدینی
 حالده، سهواً (تامبور) یرینه
 آلمشدر.)
ترامپتیه جی { س. ترامپتیه دینلن
 { کوچک طاوولی چا-
 لان نفر.
ترامپیه { س. (یتا. Tramuta?)
 { مبادله، برمالک دیگر بر
 مال ایله مبادله اولغسی: فایتونی
 بر قوبه ایله ترامپیه ایتدم.
ترامپیه جی { س. مالی بشقه مال
 { ایله ترامپیه ایدرک
 تجارت ایدن آدم، اسکی اثواب
 ویا دمیره قارشى اوافق تفک
 شیئر صاتان سبار صاتیجی.
تراموای { س. (نگا. Tram -
 { way) اویوق دمیر
 یول اوزرندہ حیوانله تحریک
 اولنور عمومی آراه: تراموای
 آراه سی، تراموای یولی.
ترانسپورت { س. (فر. Transport)
 { لیطوغرافیاده یازی
 ویا رسک اجزالی کاغذ واسطه سیله
 برطاشدن دیگرنه نقلی، نقل.
ترانسیت { س. (فر. Transit)
 { تجارت مالکک بر اجنبی
 مملکتندن کلوب دیگر بر اجنبی
 مملکتته کیتک اوزره براونجی
 مملکتدن کیمسی: ترانسیت مالی،
 ترانسیت تجارتی.
ترانه { س. فا. نغمه. آهنگ، مقام:
 { ترانه سحر = صباح نغمه سی.
 || ترانه پرداز = نغمه زن.
تراورس { س. (فر. Traverse)
 { دمیر یولک (رای)
 دینلن طولانی دمیرلری آلتنه
 عرضاً قونیلان آغاج ویا دمیر
 طبان.
تراویج { س. ج. ع. (فد:
 { ترویجه غیر مستعملدر)
 رمضان کیجهلری یاتسی نمازینی
 متعاقب جماعتله قیلان یکرری
 رکعتک نماز که حضرت عمر
 (رضه) ک زمان خلافتده
 عادت اولمشدر: تراویج قیلقی،
 تراویجه کیتک، تراویجه غازی.
ترپوش { س. (فا. «سرپوش» دن
 { «عرب» «طربوش» دن)
 اوافق فس، مزین طاقیه.
ترپه { س. ع. (شمرده بعضاً
 { فارسی عادی اوزره «ترب»
 صورتده قوللانلیر. ۱. بر

آدمك مدفون بولنديني طو.
پراق، مزار، مرقد. ۲. كبار
ومظنه كرامك مرقدلى اوزر.
ينه تأسيس اولنان بناكه اكثريا
زيارتگاه اولور: جنتكآن سلطان
سليم خان حضرتلرينك تربيه سى.
تربيه دار { س. فا. كبار ويا مظنه
خدمتي كورمكه موظف آدم.
تربيه دارلق { س. تربيه دار خد.
تربيه باقغه مأمور آدمك حالى.
تربيع { س. عر. «ربع» دن
{ مص. تفعل } ۱. درده
ابلاغ، درت قات ايمه. ۲. درده
قسم، درت پای ايمه. ۳. ر.
درت گوشه لی پايه، طول وعر.
ضني بر حساب ايمه: دائره نك
تربيعي. ۴. بر عددی كندينه
ضرب ايمه كه اوسته كوچك بر
۲ رقی يازمغه افاده اولنور:
۸ كبی كه ۶۴ ديمكدر. ۵. ه.
قرك درنده بری یعنی نصف
دائرة كورينه جك منزله بولغسی كه
برويا اوج هفته لى اولمسيدر;
برنجينه تربيع اول، وايكنجينه
تربيع اخيرديرل. ۶. برقطه نك
هر مصرعنه اوج ويا هر بيتنه
ايكي مصرع علاوه سى: فلان
شاعر ك بر غزلی تربيع ايتدی.
تربيعاً { ح. عر. م. مربع اوله.
رق، طول وعرضي
حساب ايدرك: تارله يي تربيعاً
اولچمك: بو اراضی تربيعاً يكرمی
كيلومتره در.
تربيه { س. عر. «ربو» دن
{ مص. تفعل. — شعرده
نادرأ فارسی عادتی اوزره «تر-

بيت» قوللانيلير. ۱. بسايوب
يتيشد برمه، بيوتنه: حيوانات،
ايك بوجكى، طيور بيتيه، فدان،
چيچك تربيه ايدبور. ۲. علم و
ادب اوكرتمه، تأديب، تعليم،
تهذيب اخلاق: چوجقلىنى اى
تربيه ايتدی: قيزنه اصل تربيه
ويره جك والده سيدر: چوجق
ايك تربيه يي عائله سنده كورور.
۳. آليشديرمه الفت ايتديرمه،
تأليس، تعليم: آبی يي، ماعونی
تربيه ايدرل: تربيه اولمش آت.
۴. ادب اوكرتمه سنده مدار او.
لمق اوزره خفيف صورته جزا
ويرمه، تأديب: بو چوجق پك
چيغرنندن چيقدی، تربيه ايتسر.
۵. بعضي يكره يورطه وليون
باخود سرکه وصالجه وسايره
علاوه سيله لذت ويرلمی: چور.
به يي، پليجي، ينجی يي تربيه ايتك.
تربيه { س. [آفة البيان كلة عر.
{ ييه دن مأخوذ } آراه
ييكيرينك ديزكىنى.
تربيه جى { ص. تربيه ايدن، مرنى: سن
نم تربيه جيم دكلسك.
تربيه ستر { ص. ۱. تعليم و تربيه
تربيه ستر آدم. ۲. تربيه اولمامش:
تربيه ستر چوربه.
تربيه سترلك { س. تعليم و تربيه
{ ادب فقدانى.
تربيه كرده { ص. فا. تربيه او.
فلان استادك تربيه كرده سيدر.
تربيه لى { ص. ۱. تعليم و تربيه و
تربيه لى آدم: چوق تربيه لى چو.
جقدر. ۲. تربيه دينان يورطه
وليمون صالجه سى علاوه اولغش:
تربيه لى چوربه.

تربيش { س. عر. «رتوب» دن
تراب { مص. تفعل } ۱. صره لانه،
صره سنده اوله، صره سى كله.
۲. تعلق ايمه، عائد اوله،
ايجاب واقضا ايمه: عهده مه تر.
تب ايدن وظيفه: بوندن بكا بر
كونه مسئوليت ترتب ايتز.
ترتيب { س. عر. ج: ترتيبات.
{ «رتوب» دن مص.
تفعل } ۱. صره لانه، صره سنده
قويه، ديزمه، تنظيم: صفلى،
اشياني، درسلى ترتيب ايتك.
۲. حاضر لانه، تهيه: برضافت
ترتيب ايتدی. ۳. متفرق اجزاي
بر يره كتيروب تركيب وتشكيل
ايمه: هر برى بر ساز ييلير بر
قاج آدم طولايوب بر باندو مو.
سيقه ترتيب ايتش. ۴. اصول،
نظام، طرز: بو ترتيب اوزره.
۵. نيت، قورتي، تصور: نم
بوابده بر ترتيب واردر. ۶.
طاقم، صنف، فصل: اسهامك
برنجى، ايكنجى ترتيبى. ۷. ط.
بر طبيبك بر خسته يي مداوات
صره سنده قوللانديني معالجات
وتبیهاتك مجموعى: فلان طبيبك
ترتيبى بكا پك اى كلدی. { فر.
Traitement } ۸. بر علاجك
اجزاء مختلفه مقاديرندن صورت
استحضار وتشكيلى: بوعلاج فلان
طبيبك، بو شروب فلان اجزا.
جينك ترتيبيدر. { فر. Formule }
۹. ط. قورشوندن دوكمه حرو.
فاتك طبع ايچون بر يره كتيوبله رك
صره لانه سى، مرتب ايشى، مرتبك:
ترتيب مهارته متوقف بر صنعتدر.
۱۰. بردن دستكاهه قونيلان
دیزلمش صيفه لى مقدارى: سكر،

اون آلتی، اوتوز ايكي صيفه لك
ترتيب: بو كتاب قاج ترتيب او.
لور؟ || س. خط ترتيب = بر قو.
سندن محوره چكيلن خط مستقيم.
{ فر. Ordonnée }
ترتيب { س. فا. طرطيل.
ترتيب { س. عر. «رتل» دن
ترتيب { مص. تفعل } { قرآن
كريمى } حسن صوتله واصل
وقاعده ايله قرائت وتلاوت ايمه.
ترتيب { س. فا. طرطيل.
ترتيب { س. عر. «رتل» دن
ترتيب { س. عر. «رتل» دن
بر لسانه چويروب مقصدی
آكلادان آدم، ديلاج: بر برمنك
لساننى بيلديكمز ايچون ترجمانه
آكلاشمغه مجبور اولدق. || مج.
بريك مقصد و مرانى آكلاشمغه
ويا بر شيى تصوير و افاده يي
آلت و واسطه اولان: فلان
غزته فلان ذاتك ترجمان افك.
ريدز: ترجمان حقيقت. { جيك
ضميله دخى لغت اولوب، بزجه
بو صورت دها مأوسدر. }
|| ترجمان ديوان ها يون = حضور
معالى نشور حضرت پادشاهي يه
چيقان سفراكي بعض ذواته نزد
ها يون شاهانه ده ترجمانلق
ايدن و باب عاليده ترجمه يي
متعلق اوراق رسميه يه باقان
ذات. || سفارت ترجمانى = دول
اجنييه سفارتلى معيتمده كى
ترجمان. || ولايت ترجمانى = والى يه
ترجمانلق و ولايتك قونسولسلرله
اولان مختار ايتى اداره ايدن
مأمور.
«ترجمان» ايله «مترجم» آره سنده
شوق واردركه: «ترجمان» آغزندن،
و «مترجم» ايسه قلمله ترجمه ايدنه ديرل.
ترجمانلق { س. ترجمان وظيفه و
{ مأمورى يي: سزه كيم
ترجمانلق ايتدی؟ ولايت ترجا.
نلفى.
ترجمه { س. عر. ج: تراجم.
{ جيك كسريله ده لغت
اولوب، ضميله غلظدر. } ۱. بر
لساندن ديكر بر لسانه چويومه،
نقل: سعدينك كستاننى عربى يه
ترجمه ايتشلردر: حرفياً ترجمه =
هيج بر كلسنى براقفسزى: مالا
ترجمه = يالكز مائى آلوب ديكر
تعبيراته افاده. ۲. بر آدمك
سرگذشتى، احوال مخصوصه سنك
تاريخى، سيرت. { لسانزده بو
مقامده يالكز ترجمه نادر قوللا.
نيلوب اكثريا ترجمه حال دينايير. }
|| ترجمه قلمى، اوطنه يي = باب
عاليده خارجيه نظارته ملقى
قلم كه سفارتلرله واقع اولان
مخبراتك فرانسز جه دن تركجه يه
ترجمه سيله موظف اولوب، ترجمان
ديوان ها يونك تحت اداره سنده
بولنور. = ج. سرگذشتلر، سير،
تراجم احوال: تراجم مشاهير;
تراجم شعرا.
ترجمه حال { س. فا. ج: تراجم
احوال. مشاهيردن
ويا عموماً مأموريندن بر ذاتك
احوال مخصوصه سى، تاريخى، سير-
تى، وائشانى مأموريتده كى احوالى:
فلان شاعر ك ترجمه حاله دسترس
اوله مدم: مأموريندن ترجمه حال
ورقه سى ايسنير.
ترجى { س. عر. «رجاء» دن
{ مص. تفعل } ۱. اومه،
اميد ايمه، امل. ۲. يالوارمه،
رجا، نياز.
ترجى { س. عر. «رجحان»
{ دن مص. تفعل } بر
شيى ديكرندن اوستون طوقته،
دها زياده بكنمه: علمى ماله
ترجى ايتلى. || ترجى بلا مرجح =
سببىز و وجهىز ترجى.
ترجيع { س. عر. «رجوع»
{ دن مص. تفعل } كرى

اون آلتی، اوتوز ايكي صيفه لك
ترتيب: بو كتاب قاج ترتيب او.
لور؟ || س. خط ترتيب = بر قو.
سندن محوره چكيلن خط مستقيم.
{ فر. Ordonnée }
ترتيب { س. فا. طرطيل.
ترتيب { س. عر. «رتل» دن
ترتيب { مص. تفعل } { قرآن
كريمى } حسن صوتله واصل
وقاعده ايله قرائت وتلاوت ايمه.
ترتيب { س. فا. طرطيل.
ترتيب { س. عر. «رتل» دن
ترتيب { س. عر. «رتل» دن
بر لسانه چويروب مقصدی
آكلادان آدم، ديلاج: بر برمنك
لساننى بيلديكمز ايچون ترجمانه
آكلاشمغه مجبور اولدق. || مج.
بريك مقصد و مرانى آكلاشمغه
ويا بر شيى تصوير و افاده يي
آلت و واسطه اولان: فلان
غزته فلان ذاتك ترجمان افك.
ريدز: ترجمان حقيقت. { جيك
ضميله دخى لغت اولوب، بزجه
بو صورت دها مأوسدر. }
|| ترجمان ديوان ها يون = حضور
معالى نشور حضرت پادشاهي يه
چيقان سفراكي بعض ذواته نزد
ها يون شاهانه ده ترجمانلق
ايدن و باب عاليده ترجمه يي
متعلق اوراق رسميه يه باقان
ذات. || سفارت ترجمانى = دول
اجنييه سفارتلى معيتمده كى
ترجمان. || ولايت ترجمانى = والى يه
ترجمانلق و ولايتك قونسولسلرله
اولان مختار ايتى اداره ايدن
مأمور.
«ترجمان» ايله «مترجم» آره سنده
شوق واردركه: «ترجمان» آغزندن،
و «مترجم» ايسه قلمله ترجمه ايدنه ديرل.
ترجمانلق { س. ترجمان وظيفه و
{ مأمورى يي: سزه كيم
ترجمانلق ايتدی؟ ولايت ترجا.
نلفى.
ترجمه { س. عر. ج: تراجم.
{ جيك كسريله ده لغت
اولوب، ضميله غلظدر. } ۱. بر
لساندن ديكر بر لسانه چويومه،
نقل: سعدينك كستاننى عربى يه
ترجمه ايتشلردر: حرفياً ترجمه =
هيج بر كلسنى براقفسزى: مالا
ترجمه = يالكز مائى آلوب ديكر
تعبيراته افاده. ۲. بر آدمك
سرگذشتى، احوال مخصوصه سنك
تاريخى، سيرت. { لسانزده بو
مقامده يالكز ترجمه نادر قوللا.
نيلوب اكثريا ترجمه حال دينايير. }
|| ترجمه قلمى، اوطنه يي = باب
عاليده خارجيه نظارته ملقى
قلم كه سفارتلرله واقع اولان
مخبراتك فرانسز جه دن تركجه يه
ترجمه سيله موظف اولوب، ترجمان
ديوان ها يونك تحت اداره سنده
بولنور. = ج. سرگذشتلر، سير،
تراجم احوال: تراجم مشاهير;
تراجم شعرا.
ترجمه حال { س. فا. ج: تراجم
احوال. مشاهيردن
ويا عموماً مأموريندن بر ذاتك
احوال مخصوصه سى، تاريخى، سير-
تى، وائشانى مأموريتده كى احوالى:
فلان شاعر ك ترجمه حاله دسترس
اوله مدم: مأموريندن ترجمه حال
ورقه سى ايسنير.
ترجى { س. عر. «رجاء» دن
{ مص. تفعل } ۱. اومه،
اميد ايمه، امل. ۲. يالوارمه،
رجا، نياز.
ترجى { س. عر. «رجحان»
{ دن مص. تفعل } بر
شيى ديكرندن اوستون طوقته،
دها زياده بكنمه: علمى ماله
ترجى ايتلى. || ترجى بلا مرجح =
سببىز و وجهىز ترجى.
ترجيع { س. عر. «رجوع»
{ دن مص. تفعل } كرى

چویرمه، دوندیرمه، تکرار
ایته. د. م. ترجیع بند. با:
بند.

عفت وعصمتدن بری، بولاشیق،
ملوث.

تردد { سذ. عر. } «رد» دن مص.
{ تفعل } ۱. کیدوب کله،
برینک یانسه دوام و مواظبت:
فلان ذاته تردد ایدردی. [بو
معنا ایله بوکون آزقوللانیلیر.] ۲.

قرار ویره میش، قرارسزلی:
بو ایشده تردد کوستربور. ۳.
ط. صیقه ویا دیگر برخسته لفاک
نوبته کلسی، تکروری. [بی تردد،
بلاتردد = تردد ایتمکسزین، دو.
شونمکسزین، همان قرار ویره رک.

تردیف { سذ. عر. } «ردف» دن
{ مص. تفعل } آردی صره
یوریتنه، تعقیب: بو مصرای
دیگر بره صراعه تردیف ایتمش.
تردیفاً { ح. عر. آردی صره بو.
ریده رک: دیگر بره صراعه
تردیفاً بومصرای ایراد ایتمشدر.

ترذیل { سذ. عر. آردی صره بو.
ریده رک: دیگر بره صراعه
تردیفاً بومصرای ایراد ایتمشدر.
رذیل و رسوای ایته
معناسیله لسانمزده کثیر
الاستعمال ایسه ده، بو معنا
عربیده ثلاثی مجردله ویا «ارذال»
ایله افاده اونوب، بوماده اصلا
تفعل بابندن کلز.

ترزبان { ص. فا. } «تر» یاش- زبان
[= دیل] حاضر جواب.
{ قله دخی وصف اولور. }

ترزی { س. } «فارسیدن معرب
«درزی» دن [انواب
بچوب دیکن آدم، خیاط: ترزی
چراغی: ترزی دکانی. || ترزی
قادین = دیکیشچی. || زنه ترزیسی
= قادیلره مخصوص انواب دیکن.
|| ترزی کندی سوکوکنی دیکمز
= انسان کندی ایشنی کندی
کوره من.

ترجم { سذ. عر. } «رحم» دن
{ مص. تفعل } آجیمه، مر-
حت ایته، مرسته کله: حاله
ترجم ایتدی.

ترجماء { ح. عر. آجیه رق، آجیقدن
{ طولانی، مرسته: حاله
ترجماً مساعده ایتمی.

ترجیب { سذ. عر. ج. } ترجیبات.
{ «رحب» دن مص.
تفعل } برینه مرحباً دیوب
آشنالقی ایته ویا راحتلاندیرمه.

ترجیم { سذ. عر. } «رحم» دن
{ مص. تفعل } رحمت ویرمه،
رحمة الله علیه دیمه: مونای
مسلینی ترجمه یاد ایتمک شرطدر.

ترخانه { س. } اکشمیش سوت ویا
{ یوغورت ایله اونندن وبعضاً
اتصونی علاوه سیله دخی یاییلوب
بعد التخمیر قورودیلهرق توزه
تحویل اولتمش برماده که قیشین
پیشیر یلوب چوربه سی یاییلیر:
ترخانه چوربه سی.

ترخیص { سذ. عر. } «رخصت»
{ دن مص. تفعل }
رخصت ویرمه، مساعده ایته،
مأذوناً اوینه کیتمنه مساعده
ایته: فلان سنه افرادینخی ترخیص
ایتدیلر.

ترخیم { سذ. عر. } «رحم» دن
{ مص. تفعل } بر استمک بر
ایکی حرفنی حدفله تلفظنی قو-
لایلاشدیروب تهوین ایته:
«عبدالله» دن «عبدل» یایمقی
کچی.

تردامن { ص. فا. } «تر» یاش-
{ دامن = اتمک } ناموسسز،

|| ترس طرفندن قالتمقی = ایشی
راست کله مک. = ح. ۱. یو.
زندن اولسیه رق، آرقه سی یوز
ویا آتی اوست کله اوزره:
کورکنی، چورباخی ترس کیدیدی.

۲. عکسنه، خلافتنه، طوغری
اولیه رق: حیوانه ترس ییتمک.
۳. آشاغیدن یوقاری به، معکوساً:
ترس یازمقی، کتانی ترس طومقی.
۴. شامته، ناساز کارانه: تجارتی
ترس کیدبور. ۵. سرتلکه: ترس
سونلک، ترس باقمی.

ترسن { س. فا. } قورقو، خوف،
{ یم. ل. س.

ترسا { س. فا. } خرسیتان، نصرانی،
{ عیسوی: ترسایچه = خر-
ستیان جوجنی.

ترسان { ص. فا. } قورقان، خائف:
{ ترسان ترسان = قورقه
قورقه، قورقه رق.

ترسانه { س. } وغلطی: ترسخانه.
{ عر. } «دارالصناعه» دن
محرف لا. «دارسنا» دن [
سفائن حربیه نك اعمال اولندیغی
بحریه قاربیه لر و امور
بحریه نك محل اداره سی: ترسانه
عامره.

ترسانه لی { ص. } بحریه لی، ترسانه.
{ ص. فا. } اکتی: ترش رو
ترش { = اکتی یوزلی، «ترشی»
تعبیری دخی بوندندر. }

ترش { سذ. عر. } «رش» دن
{ مص. تفعل } صیزمه،
مساماتدن اوفاق اوفاق طامله لر
حالنده چیقمه، ترله: دستیدن
صو ترش ایدیور: بدنندن تر
ترش ایدیوردی.

ترشه { ص. } آجیق یشیل رنکنده:
{ ترشه بر او، ترشه بویا-
|| ترس طرفندن قالتمقی = ایشی
راست کله مک. = ح. ۱. یو.
زندن اولسیه رق، آرقه سی یوز
ویا آتی اوست کله اوزره:
کورکنی، چورباخی ترس کیدیدی.
۲. عکسنه، خلافتنه، طوغری
اولیه رق: حیوانه ترس ییتمک.
۳. آشاغیدن یوقاری به، معکوساً:
ترس یازمقی، کتانی ترس طومقی.
۴. شامته، ناساز کارانه: تجارتی
ترس کیدبور. ۵. سرتلکه: ترس
سونلک، ترس باقمی.
ترسن { س. فا. } قورقو، خوف،
{ یم. ل. س.
ترسا { س. فا. } خرسیتان، نصرانی،
{ عیسوی: ترسایچه = خر-
ستیان جوجنی.
ترسان { ص. فا. } قورقان، خائف:
{ ترسان ترسان = قورقه
قورقه، قورقه رق.
ترسانه { س. } وغلطی: ترسخانه.
{ عر. } «دارالصناعه» دن
محرف لا. «دارسنا» دن [
سفائن حربیه نك اعمال اولندیغی
بحریه قاربیه لر و امور
بحریه نك محل اداره سی: ترسانه
عامره.
ترسانه لی { ص. } بحریه لی، ترسانه.
{ ص. فا. } اکتی: ترش رو
ترش { = اکتی یوزلی، «ترشی»
تعبیری دخی بوندندر. }

لی او. = س. آجیق یشیل
رنکی: ترشه به بویامق.
ترشی { س. } «ترش» دن.
{ «ترشی» یازماملی. }
بعض سبزه و میوه لک طوزلی
صو ویا سرکه ایچنده قورلمشی،
که یمک آره سنده اشتها آجق
اوزره ینیر: لاختنه ترشیسی،
خیار ترشیسی: ترشی قورمقی.
|| مح. ترشیسی قورمقی = چوق
صاقلا یوب قوللانماق. = ص.
مح. پک کوشک و سست، کچش:
ترشی اولدی.

ترشیچی { س. } ترشی قوروب صا-
{ نان آدم: ترشیچی دکانی.

ترشیچلیق { س. } ترشیچی صنعتی:
{ ترشیچلیق ایدیور.

ترشلیق { ص. } ترشی یامغه مخصوص
{ ویا الویری شلی: ترشلیق
خیار، باطیجان.

ترشلیق { فل. } ترشی اولمق، توزلی
ترشلیق { صو ویا سرکه ایچنده
اکشمک.

ترصد { سذ. عر. ج. } ترصدات.
{ «رصد» دن مص.
تفعل } کوزتمه، بکلمه، دقتله
انتظار: ترصد فرصت ایتمک.

ترصیص { سذ. عر. } «رصاص»
{ دن مص. تفعل } کیم.
قورشونلامه، قورشونه تحویل.
|| ط. ترصیص الاسنان = چو-
روک دیشلرک قورشونله
طولدیرلمسی.

ترصیع { سذ. عر. ج. } ترصیعات.
{ «رصع» دن مص.
تفعل } ۱. مجوهرات قاقه رق تزین
ایته: بر قلیچی، قوطی بی، نشانی
ترصیع ایتمک. ۲. د. ایکی فقره بی

|| مح. ترشیسی قورمقی = چوق
صاقلا یوب قوللانماق. = ص.
مح. پک کوشک و سست، کچش:
ترشی اولدی.
ترشیچی { س. } ترشی قوروب صا-
{ نان آدم: ترشیچی دکانی.
ترشیچلیق { س. } ترشیچی صنعتی:
{ ترشیچلیق ایدیور.
ترشلیق { ص. } ترشی یامغه مخصوص
{ ویا الویری شلی: ترشلیق
خیار، باطیجان.
ترشلیق { فل. } ترشی اولمق، توزلی
ترشلیق { صو ویا سرکه ایچنده
اکشمک.
ترصد { سذ. عر. ج. } ترصدات.
{ «رصد» دن مص.
تفعل } کوزتمه، بکلمه، دقتله
انتظار: ترصد فرصت ایتمک.
ترصیص { سذ. عر. } «رصاص»
{ دن مص. تفعل } کیم.
قورشونلامه، قورشونه تحویل.
|| ط. ترصیص الاسنان = چو-
روک دیشلرک قورشونله
طولدیرلمسی.
ترصیع { سذ. عر. ج. } ترصیعات.
{ «رصع» دن مص.
تفعل } ۱. مجوهرات قاقه رق تزین
ایته: بر قلیچی، قوطی بی، نشانی
ترصیع ایتمک. ۲. د. ایکی فقره بی

تركيب ایدن الفاظك قارشيلقلى
وزن وقافيه جه توافقتدن عبارت
صنعت لفظيه: منحصر در سوزلم
اوصافكه = منتظر در كوزلم
الطافكه = كى.

ترصين { سذ. عر. } «رصات» دن
{ مص. تفعل. } صا.
غلاملاشديرمه، متين و محكم
ايته.

ترضيه { سذ. عر. } «رضا» دن
{ مص. تفعل. } ۱. راضى
وخشود ايته. ۲. بر تجاوز
وتحقيره دوجار اولان آدمك
عنوينى رجا و نياز ضمننده ايديلن
معامله ندامت كارانه: فلانى
ايستيرهك تحقير ايتش اولديفكز.
دن كنديسنه ترضيه ويرمه كز
اقتضا ايدر: ترضيه طلبنده اصرار
ايدور. ۳. صحابه كرام وائمه
وسائر اعظم ملك اسملرني ياد
ايتدكه «رضي الله تعالى عنه»
دعاسنى اوقومه.

ترطيب { سذ. عر. } «رطب» دن
{ مص. تفعل. } ايصالته،
رطوبتلنديرمه: اوراقى ترطيب
ايلدى. || ترطيب لسان = كوزل
برشى سويلمكه صانكه ديلي
طراوتلنديرمه: ثنا و محمدتكرله
ترطيب لسان مصادقت ايتدم.

ترغيب { سذ. عر. } «رغب» دن
{ مص. تفعل. } رغب
ويرمه، آرزو ايتديرمه: تا.
ليقات فضيحه سه خافى مطالعه به
ترغيب ايتشدر.

ترفنده { ص. فا. } تر. زبازدى:
اول يتيشن ميوه و سبزه به اطلاق

اولنور: ترفنده انكينار، آرمود.
|| صوك ترفنده = موسمندن
صكره يتيشنى.

ترفيص { سذ. عر. } «رفع» دن
{ مص. تفعل. } ۱. يوقارى
قالديرمه، يوكسلته: بنيانى يكرى
بش متره به قدر ترفيع ايتدى.
۲. رتبه ويرمه، رتبه سنى بر
درجه يوقارى چيتمه. ۳. رتبه

آله، رتبه سنى دكيشديروب بر
درجه يوقارى چيتمه: بر رتبه ده
اقل ايكى سنه لك قدم قزانديقه
ترفيع ايدمه مهك نظامى اقتضا.
سندندر. { بواوچنجى مقامده
استعمالى لازم كى كورينيور.
سه ده، حقيقتده ينه متعددى
اولوب، مفعولى «رتبه» استمندن
عبارت، معلوم اولمغه، محدوف
اولور: ترفيع ايتك = ترفيع
رتبه، رتبه سنى ترفيع ايتك
ديكدر. }

ترفيعاً { ح. عر. } رتبه سنى ترفيع
{ ايديلهرك، ترفيع رتبه
ايتك صورتيله: فلان ضابط
ترفيماً فلان يره نصب اولندى.
مقابلى: رتبه حاليله سيله.

ترقيق { آرقداش ايته و معيتمه
قائمه مناسيله لسانمزرده
كثير الاستعمال ايسه ده، عربده
«رفق» ماده سنى تفعليل بايندن
اصلاكلز، و آرقداشلق معناسنى
ده مفاعله و تفاعل بابلرنده آلير:
بناء عليه صورت استعمالز، اصل
نظر اعتباره آلير سه، خطادن
سالم دكلدر.

ترفيه { سذ. عر. } «رفه» دن
{ مص. تفعل. } بولاقده يا.

شاته، رفاهيتله يا شامسنى تأمين
ايته: معاشنه بر مقدار ضميمه
ترفيعنى استدا ايتش.

ترقب { سذ. عر. } «رقوب»
{ دن. مص. تفعل. } بكمه،
كوزتمه، انتظار: ترقب فرصت =
فرصت كوزتمه.

ترقوه { سذ. عر. }
ترقوه كى.

ترقى { سذ. عر. }
{ «رقى» دن. مص. تفعل. }
۱. يوقارى قالمه، يوكسله:

بلوطله قدر ترقى ايتدى. ۲.
آرتمه، چوغالمه، يوقارى چيتمه:
ذخيرتك فيأتى ترقى ايتكده در.
۳. ايلرله، ايلرى كيتمه، جاه و
منصب و رفاهيتى آرتمه: استعداد
طبيعى جهيله آز و قنده چوق
ترقى ايتدى. ۴. علوم و فنون
وحضريت و مدنيتده ايلرى كيتمه:
اورانك اهالى سنى صنايعده چوق
ترقى ايتديلر: عربلر و قتييله
علوم رياضييه ده خيلى ترقى
ايتشدر: آوروپا ليلرك فنون
و صنايعده كى ترقياى محير عقولدر.

ترقى پرور { ص. فا. } ترقى به خد.
{ مت ويا يارديم ايدن،
ترقى طرفدارى.

ترقى شكن { ص. فا. } ترقى يى
{ قيران، ترقينك
عليهنده بولنان، مانع ترقى.

ترقيق { سذ. عر. } «رقه» دن
{ مص. تفعل. } ۱. اينجلتمه
ويا اينجه دوگمه. ۲. يوشامته،
رقته كيتيرمه. ۳. نازكانه
افاده ايته.

ترقيم { سذ. عر. } «رقى» دن
{ مص. تفعل. } ۱. رقم آتمه،

رقله اشارت ايته. ۲. يازمه،
تحرير: ترقيم جوابنامه به ابتدار
قلندى.

ترقين { سذ. عر. } «رقن» دن
{ مص. تفعل. } — اصل
معناسى: بويامق، يازمق، چيز.
مكدر. { يازلمش بر اسم ويا
رقى بوزمه، چيزمه ويا حكمى
اولمديغه دلالت ايدر بر اشارت
وضع ايته: قيدينى ترقين ايتك =
مقيده بولندينى دفتردن اسمنى
چيزمك.

ترك { سذ. عر. } ۱. براقه، قو.
{ يويرمه، صالح يويرمه: آتتى
اوراده ترك ايتدى. ۲. واز

كچمه، صرف نظر ايته: او عادتى
ترك ايتدى: بن توتونى ترك
ايتدم. ۳. بوشامه، تظليق:
قاريسنى ترك ايتدى. ۴. باقماه،
اهال: اوينى، اوينى ترك ايتش.
|| ترك ادب = ادبه مغاير حركت.
|| ترك جان = فدائى جان. || ترك
حيات = اولوم، وفات. || ترك
دنيا = دنياىدن واز كچوب اختيار
عزلت وازوا ايته. || ترك ديار =
اغتراب، اختيار غربت. || ترك
وترك = هرشيئى ترك ايدوب
آنچق حق تعالى ايله مشغول
اولمه. || موقعى ترك ايتك =
انسانى محاربه ده بر قوماندان
بولندينى محلدن انفكاك ايتك.

ترك { سذ. عر. } اتراك. اساساً
{ آسيا قطعه سنك شمال غربى
جهتمده مندر بر بيوك امت كه
اورادن تواريج مختلفه ده جهان كير
لكه و كشور كشالقه جنوب و
غربه طوغرى ياييله رق آوروپانك

دخى شرق جنوبى جهتلىرنه
صوقلشدر. شعبات مختلفه به
منقسم اولوب، قبل الاسلام
(اويغور) واليوم (چغتاي) و
(عثمانلى) شعبه لرى لسان ادبى به
نايل اولشدر.

تركب { سذ. عر. }
{ «ركوب» دن. مص. تفعل. }
مركب اولمه، برقاچ جزئك بر.
لشمه سندن حصوله كله: وقتيله
عناصر بسيطه دن زعم اولنان
صو و هوا دخى برقاچر عنصر.
دن تركب ايدورلر.

تركش { سذ. عر. }
{ «تركش» دن.
— اصل تركشيه: صادق،
صادق، صاغداق. } اوق قوبو.
رى، كنانه.

تركشديرمك { قذ. ترك ايتك،
ادخال ايتك.

تركشمك { فل. ترك اولق،
ترك جنسيته دخول
ايتك.

تركك { سذ. عر. } ۱. ترك جنسيته.
{ ۲. ترك مملكتى: آنا.
طولى ترككدر.

تركان { ياخود تركمن. سذ. ترك
{ امتى شعبانندن بريوك
قوم كه اساساً كوجيه حالنده
ياشايوب، آذربيجان و عراق
جهتلىرنه ساكن اولانلر دخى
بو قومك افراندنر، و فضولينك
اشعاريله شهرت بولان شيوه
لسان تركانلرك لهجه سيدر.

ترجيه { قذ. ۱. ترجمه.
ترجيه چوير.
مك، ترجمه به ترجمه ايتك: اك
مشهور تواريج عربيه يى ترجمه.
لشديرمكه همت ايتلندر. ۲.
ياكلش ويا مغلقي بر ترجمه ايله
يازمش بر شيئى طوغرى و
ساده ترجمه به چويرمك: تلاق
ترجمه سنى ترجمه لشديرمك
اقتضا ايدر.

ترجيه { سذ. عر. }
{ «ترجيه» دن.
— اصل ترجمه: باقلا،
براقدينى شيلر، متروكات،
مخلفات.

تركى { سذ. عر. }
{ «تركى» دن.
— اصل تركى: باقلا،
تركى يرنده اوله رق اكزه

ترجيه { فل. ۱. ترجمه.
{ چويرمك، ترجمه
اولق. ۲. اى ترجمه به تحويل

اولق، تصحيح ايدمك: بوكتاب
ترجيه لشمكه محتاجدر.

تركيستان { سذ. عر. }
{ «تركيستان» دن.
— اصل تركى: باقلا،
تركى يرنده اوله رق اكزه

تركش { سذ. عر. }
{ «تركش» دن.
— اصل تركشيه: صادق،
صادق، صاغداق. } اوق قوبو.
رى، كنانه.

تركشديرمك { قذ. ترك ايتك،
ادخال ايتك.

تركشمك { فل. ترك اولق،
ترك جنسيته دخول
ايتك.

تركك { سذ. عر. } ۱. ترك جنسيته.
{ ۲. ترك مملكتى: آنا.
طولى ترككدر.

تركان { ياخود تركمن. سذ. ترك
{ امتى شعبانندن بريوك
قوم كه اساساً كوجيه حالنده
ياشايوب، آذربيجان و عراق
جهتلىرنه ساكن اولانلر دخى
بو قومك افراندنر، و فضولينك
اشعاريله شهرت بولان شيوه
لسان تركانلرك لهجه سيدر.

ترجيه { قذ. ۱. ترجمه.
ترجيه چوير.
مك، ترجمه به ترجمه ايتك: اك
مشهور تواريج عربيه يى ترجمه.
لشديرمكه همت ايتلندر. ۲.
ياكلش ويا مغلقي بر ترجمه ايله
يازمش بر شيئى طوغرى و
ساده ترجمه به چويرمك: تلاق
ترجمه سنى ترجمه لشديرمك
اقتضا ايدر.

ترجيه { سذ. عر. }
{ «ترجيه» دن.
— اصل ترجمه: باقلا،
براقدينى شيلر، متروكات،
مخلفات.

تركى { سذ. عر. }
{ «تركى» دن.
— اصل تركى: باقلا،
تركى يرنده اوله رق اكزه

ترجيه { فل. ۱. ترجمه.
{ چويرمك، ترجمه
اولق. ۲. اى ترجمه به تحويل

مربوط چانه؛ ترکی به آصق،
آلمی = ترکی قایشلریله باغلامق.
ترکی { ص. عر. اُ: ترکیه. ترک
ترکی { امتنه ویا لسانته منسوب
ومتعلق: لسان ترکی، صرف ترکی،
قواعد ترکیه.

ترکی { س. عن اصل ترکاره مخصوص
ترکی { لحنه شرقی، علی الاطلاق
شرقی: ترکی چاغرمق سونلک =
تغنی ایتک. || برینک ترکیسی
چاغرمق = غیرتنده اولق.

ترکیب { س. عر. ج: ترکیبات.
ترکیب { (« رکوب » دن مص.
تفعیل) ۱. برقاج شیئی برآشد.
بروب ممزوج برشی وجوده
کتیرمه: بومعجونی بش اون
اجزادن ترکیب ایدرلر؛ ایکی
اسمدن براسم ترکیب ایتک.
۲. برقاج جزء ویا عنصرک قا.
رشمسندن وجوده کلن جسم
مربک: ترکیب کمیوی؛ بر تر-
کیب مخصوص قوللانیور. ۳. بر
قاج کله دن مرکب فقره: ترکیب
سقیم = قاعده یه مغایر ترکیب.
|| ترکیب بند. ا: ب. د. || ترکیب
کلام = ربط کلام.

ترکیبی { ص. عر. ترکیبه متعلق
ترکیبی { ویا ترکیبه حاصل اولان.
|| وصف ترکیبی = لسان فارسیده
ایکی کله دن مرکب کله: ماهرو
(ماه. رو)، دلخراش (دل-
خراش)، نیکمرد (مرد نیک)
کبی.

ترکیشمک { فل. و:

ترکیمک { فل. (« ترکی » دن)
{ بر برینک آردندن
کلك، تعاقب ایتک.

ترل { یاخود تیریل. ا: طریل.
ترلا { س. ا: تارله.

ترلک { ت. تر دوکمه سنی موجب
اولق، تر دوکدیرمک،
تعریق ایتک: جای صیجاق هواده
آدمی ترلیر. || مج. چوق یور-
مق، معذب ایتک.

ترلدیمی { ص. تر دوکدیرن،
ترلدیمی { تر دوککی موجب
اولان، معرق: ترلدیمی علاج.

ترلک { س. ۱. اساساً قوندره-
کسیلن خفیف آباق قابی. ۲.
علی الاطلاق تخته پاپوچی، پانتوفل.
ترلک { یاخود ترله مک. فل. ۱.
تر دوکک، بدک مسا.

ماتندن نم ترشح ایتک، عرق
ریز اولق. ۲. اوستنه صو و
نم قونق، نملنک: جاملر، دستی
ترلدی. ۳. (بییق) یکی چیقمق،
تازه بیتک: هنوز بییغی ترلش.
۴. مج. چوق یورلق، قان تر
ایچنده قالمق: بوایشی کورنجه یه
قدر ترلدم. ۵. اوتامق، محبوب
وشرمنده اولق، صیقلق: تر.

لیوب طور یوردی. || قان تر-
له مک = چوق یورلق، غرق
عرق اولق.
ترلی { ص. ترلش، اوستنده تر
ترلی { بولسان: ترلی ابکن صو
ایچمه ملی: ترلی ترلی صو ایچمش
= پک ترلی ایکن، تری اصلا
قوریمقیزین.

ترمس { س. ۱. بیانی فستق
ترمس { آغاجی. ۲. بو آغاجله
ساقز آغاجندن و جام آغاجی
انواعندن چیقان برنوع یاغ ویا

نفت، که طبعه وصنایعه وعلی
الخصوص بویاجیلقه مستعملدر.
ترمو متره { س. (یو. Therm-
μeter) دن هوا
ویا صویک درجه حرارتی
تعیینه مخصوص ایچی حیوه ایله
ملو جامدن آلت، میزان الحراره.
لس.

ترمه { س. برجنس بیان تورپی.
ترهیم { س. س. (« ترمة » دن
مص. تفعیل) ۱. مرمت
و تعمیر ایتمه. ۲. جمر. (قیریق
کیکی) ائی ایتمه.

ترن { س. (فر. Train) دمیریول
آراهلری قطاری. (قطار
کله سی طور ورکن شیوه لسانمه
اصلا اویمایان برلغت اجنبیه نك
استعمالنه نه حاجت ؟)

ترنج { س. (عر. فا. « ترنج » دن)
ترنج { معروف آجیبه برجنس
پورتقال که مایسده پیتشیر، و
باشلیجه شربتی ایچیلیر؛ ترنج
شرتی. [عربیده بوکا نارنج
دینلوب، ترنج ایسه آغاج قاووننه
دیرلر.]

ترنجی { ص. ترنج و پورتقال
ترنجی { رنکنده. = س. پور-
تقال رنکی.

ترنم { س. عر. ج: ترنمات.
ترنم { (« رنم » دن مص. تفعیل)
کوزل ویواش برسسله تغنی
ایتمه: قوشلر ترنم اید یوردی.

ترویح { س. عر. (« رواج » دن
مص. تفعیل) ۱. رواج
ویرمه، قیمت واعتبارینی آرتدیر-
مه: مالی ترویح ایچون بر طاقم
شعشعه لی اعلانلر نشر اید یور.

۲. کپیرمه، انفاذ ایتمه: سو-
ذخی ترویح ایچون.
ترویق { س. عر. (« روق » دن
مص. تفعیل) طورلر توب
براق و صاف ایتمه. ن.

تروییه { س. عر. (« روی » دن
مص. تفعیل) صولامه،
بول صو ویرمه، اروا. || یوم
الترویه: قربان یارامی عارفه سندن
اول کی کون یعنی ذی المحبه نك
سکرنجی کونی.

تره { س. (اصل تر و نازه دیکدر)
صلانه یرینه ینن آزیانچی
طار واوزون بریا براق، جرجیر،
قره. || تره اوتی = صلاتیه
و کبابه قونان پک انجه براوت که
دره اوتی دینیر. || صو تره سی =
تره نك برنوعی. || فرنک تره سی =
لاتین چیچی. || تره یاغی = تازه،
طوزلی و طوزسز ساده یاغ.

ترهات { س. ج. عر. (فد:
« ترهه » لسانمزده
مستعمل دکدر. — زبانزدی
رانک ضمیله در.] صاچه صاپان
سوزلر، هذیان، هرزه، عبث
سوز، مالا یعنی: ترهات دیکلمکه
وقتم یوقدر.

ترهیب { س. (« رهب » دن
مص. تفعیل) قورقوتمه
وتخویف و تهدید معناسیله قوللا.
نیلیور سه ده، عربیده « ارهاب »
او معنایه کلوب، تفعیل باندن
« ترهیب » اصلا کلز.

ترهیبی { ص. ا: ترهیبیه. [اساساً
غلط اولان لغت آغفه.
دن سم.] هقه مجازات ترهیبیه =
افعال جنائیه نك استلزام ایتدیکی
جزای قانونی.

تریاق { س. عر. فا. « تریاک »
دن عرب] ۱. مقدمه
زهرة و بعض امراضه قارشى
استعمال ایندکاری برجنس مجون:
تریاق فاروق = بونک مشهور بر
ترکیبی. ۲. علی الاطلاق یاد زهر.
۳. آفیون.

تریاقی { ص. ا: تریاکی.

تریاک { س. فا. ا: تریاق.

تریایک { ص. فا. ۱. آفیون استعمالنه
آفیونکش. ۲.
مکیفات استعمالنه آیشیق:
قوه تریاکسی. ۳. مج. خویسز،
ترس، تیز.

تریاکیک { س. ۱. آفیونکشک،
آفیونه ابتلا. ۲.
مکیفات آیشیق و دوستگونلک.
۳. خویسزاق، ترسک، تیزلک.

ترید { س. (عر. « ترید » دن
اولوب، فا. دخی تانک
قحیله « ترید » دینایر.] ات
صوینه طوغرائمش اکمک. || صوینه
ترید = یاغسز یاوان ولدتسز ترید؛
و مج. مقابلنده برشی آلمدن: صو-
ینه ترید کچیندک. = ص. مج. پک
اختیار و ضعیف، پک لاغر و
محاسن اختیار، پیر قانی: بیچاره
آرتق ترید اولمش.

تریز { س. ۱. اثنایک پشنه واتکنه
اکائن اکسز پارچه. ۲.
اکسز نخته.
تریل { یاخود تیزیل. مه. دیترمکی
تصویر ایدر واکثر یا
مکرر قوللانیلیر: صو ثوقدن
تریل تریل دیتر یوردی.

تریلده مک { یا تریلده مک. فل.
دیترمه مک، اوشو-
مک: صو ثوقده تریلده یوب
طوریوردی.
ترینکت { س. (« یتا » مج. پرووه
دیرکنک برنجی سرنی
و بوسرنه باغلانان یلکن.
تر { ص. ح. (فا. « تیز » دن)
۱. سریع، مستعجل، جابقی،
سریعاً، عجله: تزلزل. ۲. صبر.
سز: تز جانی. || تزالدن = عجله
و سهولته. || الینه تز = حارات،
الی جابقی. || تز جانی = صبرسز.
تراحم { س. عر. (« زحم » دن
مص. تفاعل) کثرت و غلبه
لکه طولیانمه، ییغله، غلبه لکه
برینک اطرافنی آلمه، ازدحام.
تراید { س. عر. ج: تزایدات.
[« زیاده » دن مص.
تفاعل] آرتمه، جوغالمه، زیاده.
لشمه: ثروتی تزاید ایتدی.
« ازدیاد » دن برآز فری واردره:
« تزاید » اکثر یا برینک و یغماقله
و « ازدیاد » ایسه نشوونما ویا ترقی
ایله آرتان حقهده قوللانیلیر، برنجیسی
تکثر، وایکنجیسی ایسه ترقی و اشتداد
معناسنه تقرب ایدر. بنسأ علیه
« ازدیاد عمر » و « تزاید ایام »
دینلکم اقتضا ایدر.
تربیر { س. عر. (« زر » دن
مص. تفعیل. دهاطوغریسی
« تربزه » در.] یازمه، تحریر.
[اصل عربیده معناسی: صورت
چقارمه و استنساخدر. لسانمزده
سؤ استعمال اولنیور.]
ترک { س. ۱. اینک ترسی، مایس:
ترکله صوانمش دیوار، ترک
توتسیسی. ۲. اودونی قیت برلر-
ده محروقات یرینه قوللانیلق
ایچون قورودلش فشتی قالی:
ترک یاقق. ۳. بیوک پارچه صو-
رتنده صپان ویا بلدن جیمش
طو براق: تارله نك تزکرنجی
قیرمق.

ابتدیرمه: اورته لئی تسکین
ابتدی: هیجانی تسکین ایتک.
٢. د. (برحرثی) ساکن یعنی
جزمله او قومه.
تسلسل { سذ. عر. «سلسله» دن
{ مص. تفعل } زنجیرله،
زنجیر کبی بربرینه اولاشوب
کیتمه، بلا اقطاع ابا عن جد
ویا بابادن اولاده انتقال ایل
سوروب کیتمه: اخلاق ملیه
بطندن بطنه تسلسل ایدر.
|| اد. قاعده تسلسل = مأمورینک
صره ایله نائل ترقی اولملری.
|| مذ. دور وتسلسل = دعوی ایل
دلیک بربرینه مربوط ومعلق
اولسلیله دعوائک حل وفصل
اولمقنیزین سوروب کیتمه بی.
تسلط { سذ. عر. «سلطه» دن
{ مص. تفعل } ١. مسلط اوله،
فضولاً برینک باشنه حاکم کیلوب
راحت برافامه: قانون سایه سنده
کیمسه کیمسه تسلط ایدمه.
٢. برینی صوک درجه ده را.
حتز ایتمه: پیشی برافامه: باشمه
مسلط اولدی.
تسل { سذ. عر. «سلم» دن
{ مص. تفعل } تسلیم اولان
شیئی اخذ وقبول ایتمه: قابرقه.
دن اسلام بی تسلیم ایچون رضابط
کوندردی.
تسلی { سذ. عر. ج: تسلیات.
تسلی } «سلو» دن مص. تفعل {
برآجی قسماً اونوتدیره جق
ایلیک ویا نصیحت، آووله: دل
غم دیده بی برآز تسلی بولدی؛
نافله تسلی ویرمه، برشیله تسلی
بوله میورم: انسانی مصیبتنده
تسلی ایتلی: متلی اولمغه محتاجدر.
نادراً «تسلا» صورتنده
قوللانیلیر.

تسلی آمیز { ص. فا. عر. تسلی = م
تسلی آمیز } فا. آمیختن = قار-
یشدیرمق { و:
تسلی بخش { ص. فا. عر. تسلی = م
فا. بخشیدن = باغشلا-
مق { تسلی ویرن، تسلی بی موجب.
تسلی پذیر { ص. فا. عر. تسلی = م. فا.
پذیرفتن = قبول ایتک {
تسلی قبول ایدن، قابل تسلی.
تسلیت { سذ. عر. «سلو» دن
{ مص. تفعل } تسلی ویر-
مک: محتاج تسلیتدر: تسلیت ایتدم.
تسلیح { سذ. عر. ج: تسلیحات.
{ «سلاح» دن مص.
تفعل } سلاحلاندیرمه، سلاح
ویرمه: عسکرینی کوزل تسلیح
ایتشدرد.
تسلیط { سذ. عر. «سلطه» دن
{ مص. تفعل } ١. مسلط ایتمه،
صاااشدیرمه: کلبی خنزیره تسلیط
ایتک.
تسلیم { سذ. عر. ج: تسلیات.
{ «سلم» دن مص. تفعل }
١. الدن اله ویرمه، ایلیشیک براقیه
جق صورتده اعطا ایتمه: پاره بی
کندیسنه تسلیم ایتدم؟ مالی کیمه
تسلیم ایتدیکیز؟ ایشته امانت سزه
تسلیم. ٢. مقاومتدن امیددی
کوب کندیخی ویا رقلعه وموقعی
دشمنه ترک ایتمه، رعی ویرمه،
عرض مطاوعت ایتمه: اوچنجی
ناپوایون کایتلی برعسکرله پرو-
سیه لیلره تسلیم اولدی؛ بازنجی
تسلیم ایتدی. ٣. کندیخی اللهک
ارادته ترک ایتمه، رضا، توکل:
تسلیم ونوکلدن بشقه چاره یوقدر.
٤. قبول واعتراف ایتمه، مخالفت
ایجاب تصدیق ایتمه: وحدانیتی

تسلیم ایتیه جک هیچ بر عقل سلیم
صاحبی یوقدر؛ بن بونی تسلیم
ایده مم. { سلام ویرمه وسلامته
چیقارمه معناریلله لسانتزدده
قوللاناز. || تسلیم روح، تسلیم
جان = وفات، ارحال. = ج:
ویرله جک بر مبلغ کلبی به محسوباً
جسته جسته ویریلن مبالغ ومفر-
دات: یکریمی بیگ غروشدن
اون یدی بیگ غروش تسلیماغز
واردرد. || تسلیم طاشی = بکناشی
درویشلرینک تسلیم وتوکل
علامتی اوله رق حامل اولدقلری
بلغمی طاش.
تسلیویت { تسلیک اوچنجی معنا.
تسلیویت } سلیله قوللانیلیرور.
واقعا مصدره ادات مصدریت
علاوه سلیله نه اونمانی چیقارمق
عبث اوله جق کبی، بویله بر تعبیر
عربیده دخی اصلا مسموع اولد-
یفتندن غلط ایسه ده، لسانتزک
تصرفاتی صره سنه کیرمشدر: عرض
تسلیت ایتک.
تسلی یاب { ص. فا. عر. تسلی = م-
{ فا. یافتن = بولمق } تسلی
بولان، قابل تسلی.
تسم { زهر لیمه. و:
{ زهرله معناریلله قوللا-
تسمیم } نیلیورسه ده، ایکسیده
عربی دکلدرد. «سم» ماده بی
عربیده تفعل و تفعیل بابندن
کیز. ثلاثی مجردینک معلوم
ومجهولی بومعناری افاده بی
کاییدرد.
تسمین { سذ. عر. «سمن» دن
{ مص. تفعل } سمیرتمه،
یاغلامه: قازلری تسمین ایدوب
اوله کسملی.

تسمیه { سذ. عر. «سمو» دن
{ مص. تفعل } آد قومه،
اسم ویرمه: یکی طوغان جوجنی
نصل تسمیه ایتدیکیز؟ مملکتکیز-
ده بونصل تسمیه اولنور؟
تسود { سذ. عر. «سواد» دن
{ مص. تفعل } ١. قرارتمه،
سیاهلامه. ٢. مسوده یازمه،
بعده تمیزه چکلمک اوزره قره-
لامه: برعرضحال تسوید ایتدی.
٣. قره لامه، مسوده: بونک
تسویدی طور یوری؟
تسویل { سذ. عر. ج: تسویلات.
{ «سؤال» دن مص.
تفعل } چرکین برشیدی کوزل
کوستره رک اغفال ایتمه. { اک
زیاده جمعی مستعملدر. }
تسویه { سذ. عر. «سوی» دن
{ مص. تفعل } ١. بر و
مساوی ایتمه، برابر ایله. ٢. دوز
ومستوی ایتمه: سطحی تسویه
ایتلی. ٣. حل وفصل ورؤیت ایتمه:
بو ایشی تسویه ایدکیز؛ تسویه
امور. ٤. ویرمه، اعطاء اوده.
مه: آله جفنگ تسویه سنی استدعا
ایتشدرد: تسویه دن ایتک. || تسویه
ترابیه = دمیریول کدرکاهنک
وبوکا مماثل ایشلرک طوبراغی
دوزلیمه، فر. Terassement.
|| صورت تسویه = بر مسئله نک
حلی ایچون اوزلاشمه، فر.
Arrangement. { اصطلاحات
سیاسیه دن اولوب، امور سائر
ده دخی قوللانیلیر: } ایکی
شریک آره سنده بر صورت تسویه
بولندی.
تسهیل { سذ. عر. ج: تسهیلات.
{ «سهولت» دن مص.

تفعل } قولایلاشدیرمه، قولای
وآسان ایتمه: تحصیل تسهیل
ایتک: تسهیلات کوسترمک.
تسیار { سذ. عر. «سار، یسر»
{ فعل اجوفندن مصدر
اولوب، عربیده اکثریا لازم
یعنی کیتمه و یوریمه معناسنه و
نادراً متعددی اولدینی حالده،
لسانزده دائماً متعددی یعنی
تسییر مقامنده قوللانیلیر. -
تاتک کسریله غلطدر } کوندیرمه،
ارسال، بعث: بر کتاب تسیار
ایتدی.
تسیب { مسیبلک یعنی امال و
{ تسایح معناسیله قوللا-
نیلیورسه ده، بوماده تفعل بابندن
اصلاً کلدیکندن، یا کلدیشدر.
مسیبلک دبعلی.
تسییر { سذ. عر. «سیر» دن
{ مص. تفعل } کوندیرمه،
یوللامه، ارسال. لسه.
تشابه { سذ. عر. «شبه» دن
{ مص. تفاعل. } بکزشمه،
بربرینه بکزمه، مشابهت.
«مشابهت» ده مستعملدر. }
تشاجر { سذ. عر. «شجر» دن
{ مص. تفاعل. } اودونله
اورشمه، مشاجره، مضاربه.
«مشاجره» ده مستعملدر. }
تشارک { سذ. عر. «شرک» دن
{ مص. تفاعل. } اورتاق
اولمه، اورتاقلق، مشارکت.
«مشارکت» ده مستعملدر. }
تشارع { سذ. عر. «شعر» دن
{ مص. تفاعل. } شاعرلک
اداسنده اولمه، زورله شاعر
اولمه، شاعرلک اداسی: شعرا

آزالدیمه ارباب تشاعر چو-
غالمقدهدر.
تشاکل { سذ. عر. «شکل» دن
{ مص. تفاعل. } شکل و
صورتمه بر اولوب بکزشمه.
تشاکلی { سذ. عر. «شکوی» دن
{ مص. تفاعل. } بربرینه
شکایت ایتمه، حالاشمه. ذ.
تشام { سذ. عر. «شام» دن
{ مص. تفعل } اوغورسز
نظریله باقمه، اوغورسز ومشوم
ع- ایتمه، تفال و تین مقابلی:
قادرلر طاوغک اوغمه سندن
تشام ایدرلر.
تشبث { سذ. عر. ج: تشبثات.
{ «ثبث» دن مص. تفعل }
(ایشه) پایشمه، صارله، کال
اعتنا ایله بدأ ومباشرت ایتمه:
بر کتاب تالیفته تشبث ایتدی؛
بر طاقم تشبثات نافعه ده بولنیور؛
بن ده ایشه تشبث ایتدم. || حق.
بر فعل جزائینک اجراسنه باشلا
یوبده اسباب مانعه حیلولتیه
موقع فعله قویه مامه.
تشبه { سذ. عر. «شبه» دن مص.
{ فعل } کندیخی بکزمکه
اوزغمه، زورله بکزمکه چالشمه:
بر قومه تشبه ایدن او قومدن
معدوددر.
تشبیب { سذ. عر. «شباب» دن
{ مص. تفعل } د. شعر
ایل بر قادیلک حسن وملاحتی
مدح ایتمه، ویا هر نه به دائر او-
لورسه بر قصیده بی بر کوزلک
اوصافیه وکنجک عشق وعلاقه-
لرینک ذکریه کیریشمه.
تشبیه { سذ. عر. ج: تشبیهات.
{ «شبه» دن مص. تفعل }

علم الارض اربابی آثار موجوده
ایله تعیین ایدیورلر؛ بریکن صو-
لردن اوراده برکول تشکيل
ایتمشدر. ۲. ترکیب وتشکیل
وعقد اولنه؛ برجمیت علیه تشکيل
ایتدی؛ بوجلس یدی اعضادن
تشکيل ایده جکدر.
تشکی { سذ. عر. ج: تشکيات.
} «شکوی» دن مص.
تفعل [شکایت ایتمه، اشتکا:
فلاندن تشکی ایدیورلر.
تشکیل { سذ. عر. ج: تشکيلات.
} «شکل» دن مص.
تفعل [۱. بر شیشه بر شکل
وصورت ویرمه، بر شکل وهیئته
قومه، بر شکل مخصوصده اوله رق
وجوده کتیرمه: دیکزک اوزرنده
یوزن بوز قیاری بر یره کلخه
بلوردن بیوک بر قلعه تشکیل
ایدرلر. ۲. ترکیب ایتمه، حصوله
کتیرمه، وجود ویرمه: طوپلا
نوب بر مجلس تشکیل ایتدیلر.
= ج. ترتیبات، تنظیمات،
اجراآت، اصلاحاته متعلق اجرا.
آت: ولایت اصولی تشکیلاتنده.
تشمیر { سذ. عر. } «شمر» دن
{ مص. تفعلیل [صیغامه:
تشمیر ساق = پاچه لری صیغامه؛
تشمیر ساعد = بگلری صیغامه.
|| مج. حاضر لانه، کال غیرتله
تثبت ایتمه: بوایشه تشمیر سا-
عد ایتدی.
تشیح { سذ. عر. } «شیخ» دن
{ مص. تفعلیل [ط. سیکیرک
چکیلوب بوزلسی، اسپازموس.
تشچی { ص. عر. } تشحیه.
بوزلسنه واسپازموسه منسوب
ومتعلق.

تشنگی { س. فا. صو صامه،
عطش. لس.
تشنه { ص. فا. ج: تشنگان. ۱.
صو صامش، صو سز،
عطشان. ۲. مج. پک هوسکار
و آرزوکش: تشنگان معارف؛
ذاتاً کندیس تشنه. || تشنه دل =
جان و یورکدن آرزوکش. || تشنه
لب = طوطاغی قورومش، پک
صوصامش.
تشنیع { سذ. عر. } «شناعت»
{ دن مص. تفعلیل [پک
معیوب و چرکین نظریله باقه،
تعیب و تقبیح ایتمه: طعن و تشنیع
ایتمک.
تشوش { سذ. عر. } «شواش»
{ دن مص. تفعلیل [قاریشمه،
قارمه قاریش اوله: ذهمنده
بر تشوش واردلر.
تشوق { سذ. عر. } «شوق» دن
{ مص. تفعلیل [شوق و
آرزو کوسترمه: کال تشوقله
بزه اشتراک ایتدی.
تشویش { سذ. عر. ج: تشویشات.
} «شواش» دن مص.
تفعلیل [قاریشدرمه، قارمه قا-
ریشق ایتمه: تشویش ذهن ایتک؛
ایشلری تشویش ایتک.
تشویق { سذ. عر. ج: تشویقات.
} «شوق» دن مص.
تفعلیل [شوق و غیرته کتیرمه،
شوق و آرزو سنی آرتدیرمه،
ترغیب: هرکی بوخیلی ودولته
نافع ایشه تشویق ایچون کندیس
اوک آتاق اولدی: اجرای تشویقا-
نده قصور ایتدی.
تشهد { سذ. عر. } «شهادت»
{ دن مص. تفعلیل [نمازده
قعدده شهادتینی حاوی اولان

«الخیات» دعاسنی اوقومه.
تشهیر { سذ. عر. } «شهرت» دن
{ مص. تفعلیل [۱. شهر-
تلندیرمه، مشهور ایتمه، شهرت
قزاندیرمه: غزته لر کندیسنی
تشهیر ایتدیلر. ۲. بر جرم و
جنایت صاحبنی عبره لساثرین
جمع ناس اولان بریره جیقاروب
کو سترمه: قبل الاعدام
کندیسنی تشهیر ایتدیلر. ۳.
سرکی به وضع ایدوب عمومه
کوسترمه، انظار عامه به وضع
واعلان ایتمه: مهمولات محلیه
تشهیر ایتلی. ۴. قینندن سلاح
چکمه، صیرمه، سلاح قوللانمه،
سلاحه طاو رانمه: تشهیر سلاح
ایتدی.
تشیطن { سذ. عر. } «شیطان»
{ دن مص. تفعلیل [شیطن
ایتمه، ابلیسکارانه حرکاتده بولنمه.
تشیع { سذ. عر. } «شیعه» دن
{ مص. تفعلیل [شیعی المذهب
اوله، شیعیله التحاق ایتمه.
تشید { سذ. عر. } (بر بنا و
ساثرینی) بوکلتوب
متین و محکم ایتمه: تشید قلاع
وابنه ایتک، روابط دوستانه
تشید ایتدی.
تشییع { سذ. عر. } «شیاع»
{ دن مص. تفعلیل [بر بردن
آریلوب کیدن بر آدمی و یا جنازه
والای و کروانی کچیرمه، حرمة
بر آزی برلکده کیتمه، استقبال
مقابلی: مسافر لری تشییع ایتدک؛
حجاج تشییعه کیتمشدک.
تصاحب { سذ. عر. } «صحبت»
{ دن مص. تفعلیل [صاحب
جیمه، حمایه و محافظه

ایتمه، طرفدارق ایدوب مدا-
فهمده بولنمه. (بو معنا لسانمره
مخصوص اولوب، عربیده آر-
قداشانی ایتکدن بشقه معناسی
یوقدر.)
تصادف { راست کله و آرمقزین
بوله معناسیله قوللا-
نیلیورسه ده، عربیده بو ماده
تفاعل بابندن کلیوب، «صدقه»
و «مصادفه» قوللانیلور. || بالتصا-
دف و علی التصادف تعبیر لری
ده عربی نقطه نظرندن بالطبع
غلطدر.
تصادفا { ح. عر. غلا. راست
کله، صدقه.
تصادفی { ص. عر. غلا. راست
کله واقع اولان،
صدفیه مبنی و متعلق اولان.
تصادم { سذ. عر. ج: تصا-
دمات. } «صدم» دن
{ مص. تفاعل [چاریشمه، طوقشمه.
} «مصادمه» کبی.
تصارلامق { یاخود تصارلامق.
فت. قورمق، تصور
ایتمک، ذهنده حاضر لامق، تر-
تیبی ایتک: براو تصارلامشیدم.
بن اونی بشقه یولده تصارلامشیدم.
تصارلامه { یا تاصرلامه. سر-
قورمه، تصور،
ترتیب.
تصاریف { سذ. ج. عر. فد:
تصریف. یا: تصریف.
تصانيف { سذ. ج. عر. فد:
تصنيف. یا: تصنيف.
} (تصنيفات کبی.)
تصاویر { سذ. ج. عر. فد:
تصویر. یا: تصویر.
} (تصویرات کبی.)
تصحیح { سذ. عر. ج: تصحیحات.
} «صح» دن مص.

تفعیل [۱. سختنی اعاده ایتمه،
اییلتمه، افافت کتیرمه: تصحیح
مزاج ایتک. ۲. یا کیشی طو-
غریلتمه، دوزلتمه، خطایی صوابه
تبدیل ایتمه: مسوده نی، مکتوبی
تصحیح ایتک: افکارینی تصحیح ایتدی.
تصحیف { سذ. عر. } «صحف»
{ دن مص. تفعلیل [
یا کیش یازمه، عباره سنی یا کلمه،
تفلیط، تحریف: او کتابی
مستخر جوق تصحیف ایتشلردر.
تصحیف ایله تحریف آره سنده فرق
واردلر. تصحیف هم معناسی هم ده
لفظی تغییر ایتکدر، تحریف ایسه
لفظی تغییر ایدوب معنایه طوقنماقدلر.
تصدد { سذ. عر. } «صدر»
{ دن مص. تفعلیل [باشه
کچمه، اک باشده اوتورمه، اوکدن
وایلریدن کچمه: بو آدم تصدیری
جوق سور، دائماً تصدیر ایتک ایستر.
تصدق { سذ. عر. ج: تصدقات.
} «صدق» دن مص.
تفعلیل [صدقه ویرمه، صدقه اوله رق
ویرمه: مالی تصدیق ایتدی.
تصدی { سذ. عر. } «صدق» دن
{ مص. تفعلیل [تشبث،
ایستدار، عزم قوی ایله مباشرت
ایتمه: مداواته تصدی ایتک.
تصدیر { سذ. عر. } «صدر» دن
{ مص. تفعلیل [۱. باشه
قومه، باشه کچیرمه، بر شیشه بدأ
ایتمه: حافظ شیرازی دیوانی
یزیدک بر بیت مشهوریله تصدیر
ایتمشدر. ۲. صدور ایتدیرمک،
صادر اولسنی موجب اولقی:
فرمان عالی تصدیری.
تصدیع { سذ. عر. ج: تصد-
یعات. } «صداع» دن
{ مص. تفعلیل [۱. باش آغریتمه،

باش آغریسی ویرمه: تصدیع
ایتمک؛ تصدیع سر ایتک. ۲. مج.
تعبیز ایتمه، راحتسز ایتمه:
تصدیدن احتراز ایدرم.
تصدیق { سذ. عر. ج: تصدیقات.
} «صدق» دن مص.
تفعلیل [کچکندیرمه، کچک اولد-
یغنی سولمه، برنک سوزینی صحیح
جیقارمه، تأکید ایتمه: اوده بنی،
نم سوزی تصدیق ایتدی: هر
سوزی تصدیق ایتدم. || اد. دو-
لته نظر اعتباره آلنه جتی بیاناتک
بر صورت رسمیه ده تأییدی.
|| ادات تصدیق آوت کبی تصدیقه
دلالت ایدن ادات. = ج. سذ.
یا: تصور.
تصرف { سذ. عر. ج: تصرفات.
} «صرف» دن مص.
تفعلیل [۱. مالک و صاحب اولمه،
تمک ایتمه: بواوی کیم تصرف
ایدور؟ کیمک تصرفی تحتنده در؟
۲. اداره ایله قوللانمه، اداره
ایتمه، عدم اسراف، اقتصاد:
تصرفه رعایت ایتک. ۳. برقادینه
معامله زوجیه ده بولنمه.
تصّر لاق { یا: تصارلامق.
تصریح { سذ. عر. ج: تصریحات.
} «صرح» دن مص.
تفعلیل [آجیق صورتده افاده
ایتمه، صراحت ویرمه، شبهه و
تردده محل بر اقیه جق صورتده
آجیق افاده ایله وتفصیلات لازمه
ایله افاده ایتمه: مسئله نی تصریح
ایتملی؛ تصریحات لازمه ویرمک.
تصریف { سذ. عر. ج: تصا-
ریف. } «صرف» دن مص. تفعلیل [۱.
کیف مایشاء تحویل و اداره:

علم الارض اربانی آثار موجوده
ایله تعیین ایدورلر؛ بریکن صو-
لردن اوراده برکول تشکل
ایتمشدر. ۲. ترکیب وتشکیل
وعقد اولنه: بر جمعیت علیه تشکل
ایندی؛ بوجلس یدی اعضادن
تشکل ایده جکدر.

تشکی { سذ. عر. ج: تشکیات.
[«شکوی» دن مص.
تفعل] شکایت ایتمه، اشتکا:
فلاندن تشکی ایدورلر.

تشکیل { سذ. عر. ج: تشکیلات.
[«شکل» دن مص.
تفعل] ۱. بر شیئه بر شکل
وصورت ویرمه، بر شکل و هیئته
قومه، بر شکل مخصوصده اوله رق
وجوده کتیرمه: دکیزک اوزرند
بوزن بوز قیاری بریره کالج
بلوردن بیوک بر قلعه تشکیل
ایدرلر. ۲. ترکیب ایتمه، حصوله
کتیرمه، وجود ویرمه: طویلا
نوب بر مجلس تشکیل ایدیلر.
= ج. ترتیبات، تنظیمات،
اجراآت، اصلاحاته متعلق اجرا.
آت: ولایت اصولی تشکیل اتنده.

تشمیر { سذ. عر. [«شمر» دن
مص. تفعل] صیغامه:
تشمیر ساق = پاچه لری صیغامه؛
تشمیر ساعد = یگلری صیغامه.
|| مج. حاضرلایتمه، کمال غیرتله
تثبت ایتمه: بوایشه تشمیر سا.
عد ایددی.

تشج { سذ. عر. [«شج» دن
مص. تفعل] ط. سیکیزک
چکیلوب بوزلسی، اسپازموس.
تشجی { ص. عر. ذ: تشجیه.
[ط. سیکیزک چکیلوب
بوزلسنه واسپازموسه منسوب
ومتعلق.

تشنگی { س. فا. صوصامه،
عطش. لس.

تشنه { ص. فا. ج: تشنگان. ۱.
[صوصامش، صوصز،
عطشان. ۲. مج. پک هوسکار
و آرزوکش: تشنگان معارف؛
ذاتاً کندیسی تشنه. || تشنه دل =
جان و یورکدن آرزوکش. || تشنه
لب = طوطاغی قورومش، پک
صوصامش.

تشنیع { سذ. عر. [«شناعت»
دن مص. تفعل] پک
معیوب و چرکین نظریله باقیه،
تعیب و تقبیح ایتمه: طعن وتشنیع
ایتمک.

تشوش { سذ. عر. [«شواش»
دن مص. تفعل] قاریشمه،
قارمه قاریش اوله: ذهمنده
بر تشوش واردلر.

تشوق { سذ. عر. [«شوق» دن
مص. تفعل] شوق و
آرزو کوسترمه: کمال تشوقله
بزه اشتراک ایددی.

تشویش { سذ. عر. ج: تشویشات.
[«شواش» دن مص.
تفعل] قاریشدیرمه، قارمه قا.
ریشیق ایتمه: تشویش ذهن ایتمک؛
ایشلری تشویش ایتمک.

تشویق { سذ. عر. ج: تشویقات.
[«شوق» دن مص.
تفعل] شوق و غیرته کتیرمه،
شوق و آرزو سنی آرتدیرمه،
ترغیب: هرکسی بوخیلی ودولته
نافع ایشه تشویق ایچون کندیسی
اوک آتاق اولدی: اجرای تشویقا.
تده قصور ایتمدی.

تشهد { سذ. عر. [«شهادت»
دن مص. تفعل] نمازده
قعهده شهادتینی حاوی اولان

«التحیات» دعاسنی اوقومه.
تشهیر { سذ. عر. [«شهرت» دن
مص. تفعل] ۱. شهر.
تلندیرمه، مشهور ایتمه، شهرت
قزاندیرمه: غزته لر کندیسی
تشهیر ایتدیلر. ۲. بر جرم و
جنایت صاحبی عبره للسائرین
جمع ناس اولان بریره جیتاروب
کوسترمه: قبل الاعدام
کندیسی تشهیر ایتدیلر. ۳.
سرکیه وضع ایدوب عمومه
کوسترمه، انظار عامه یه وضع
واعلان ایتمه: معمولات محلیه یی
تشهیر ایتمی. ۴. قینندن سلاح
چکمه، صیرمه، سلاح قوللایتمه،
سلاحه طاو رانمه: تشهیر سلاح
ایندی.

تشیطن { سذ. عر. [«شیطان»
دن مص. تفعل] شیطن
ایتمه، ابلیسکارانه حرکاتده بولنمه.

تشیع { سذ. عر. [«شیعه» دن
مص. تفعل] شیعی المذهب
اوله، شیعیلره التحاق ایتمه.

تشید { سذ. عر. [«ر بنا و
تشید» ساثره یی] یوکلستوب
متین و محکم ایتمه: تشید قلاع
وابنیه ایتمک، روابط دوستانه یی
تشید ایددی.

تشییع { سذ. عر. [«شیاع»
دن مص. تفعل] بریدن
آریلوب کیدن بر آدمی و یا جنازه
والای و کروانی کچیرمه، حرمة
بر آزی برلکده کیتمه، استقبال
مقابلی: مسافرلری تشییع ایتدک؛
حجاجک تشییعنه کیتشدک.

تصاحب { سذ. عر. [«محبت»
دن مص. تفعل] نمازده
صاحب جیمه، حمایه و محافظه

ایتمه، طرفدارلق ایدوب مددا.
فهمده بولنمه. [بو معنا لسانمه
مخصوص اولوب، عرییده آر-
قداشلق ایتمکدن بشقه معناسی
یوقدر.]

تصادف { راست کله و آرامقیزین
بوله معناسیله قوللا.
نیلیورسهده، عرییده بو ماده
تفاعل باندن کلیوب، «صدقه»
و «مصادفه» قوللانیلور. || بالتصادف
دفعه و علی التصادف تعبیر لری
ده عربی نقطه نظرندن بالطبع
غلطدر.

تصادفا { ح. عر. غا. راست
کله، صدقه.

تصادفی { ص. عر. غا. راست
کله واقع اولان،
صدقه یه مبنی و متعلق اولان.

تصادم { سذ. عر. ج: تصاد-
دمات. [«صدم» دن
مص. تفاعل] چارشمه، طوقشمه.
[«مصادمه» کی.]

تصارلامق { یاخود تاصرلامق.
فت. قورمق، تصور
ایتمک، ذهنده حاضرلامق، تر-
تیبی ایتمک: براو تصارلامشیدم؛
بن اونی بشقه بولده تصارلامشیدم.

تصارلامه { یا تاصرلامه. س.
قورمه، تصور،
ترتیب.

تصارریف { سذ. ج. عر. فد:
تصریف. یا: تصریف.
سذ. ج. عر. فد:
تصانیف. یا: تصنیف.
[تصنیفات کی.]

تصاویر { سذ. ج. عر. فد:
تصویر. یا: تصویر.
سذ. عر. ج: تصویحات.
[«صوت» دن مص.

تفعل] ۱. صحتی اعاده ایتمه،
ایستلمه، افاقت کتیرمه: تصحیح
مزاج ایتمک. ۲. پاکیشی طو-
غریلته، دوزلته، خطایی صوابه
تبدیل ایتمه: مسوده یی، مکتوبی
تصحیح ایتمک: افکارینی تصحیح ایددی.
[سذ. عر. [«صحف»
دن مص. تفعل]
یا کیش یازمه، عباره سنی یا کتله،
تغلیط، تحریف: او کتایی
مستنخر جوق تصحیف ایتمشدرلر.
تصحیف ایله تحریف آره سنده فرق
واردلر. تصحیف هم معناسی هم ده
لفظی تغییر ایتمکدر، تحریف ایسه
لفظی تغییر ایدوب معنایه طوقونماقدر.

تصدد { سذ. عر. [«صدر»
دن مص. تفعل] باشه
کچمه، اک باشده اوتورمه، اوکدن
وایلریدن کچمه: بو آدم تصدیری
جوق سور، داغما تصدیر ایتمک ایستر.

تصدق { سذ. عر. ج: تصدقات.
[«صدق» دن مص.
تفعل] صدقه ویرمه، صدقه اوله رق
ویرمه: مالی تصدق ایددی.

تصدی { سذ. عر. [«صدق» دن
مص. تفعل] تشبث،
ایستدار، عزم قوی ایله مباشرت
ایتمه: مداوانه تصدی ایتمک.

تصدیر { سذ. عر. [«صدر» دن
مص. تفعل] ۱. باشه
قومه، باشه کچیرمه، برشیکله بدأ
ایتمه: حافظ شیرازی دیوانی
یزیدک بر بیت مشهوریله تصدیر
ایتمشدر. ۲. صدور ایدیرمک،
صادر اولسنی موجب اولق:
فرمان عالی تصدیری.

تصدیع { سذ. عر. ج: تصد-
یعات. [«صداع» دن
مص. تفعل] ۱. باش آغریتمه،

باش آغریسی ویرمه: تصدیع
ایتمک؛ تصدیع سر ایتمک. ۲. مج.
تعجیز ایتمه، راحتسر ایتمه:
تصدیعدن احتراز ایدرم.

تصدیق { سذ. عر. ج: تصدیقات.
[«صدق» دن مص.
تفعل] اگر چکندیرمه، کرچک اولد-
یعنی سونله، برینک سوزینی صحیح
چیقارمه، تأکید ایتمه: اوده یی،
بنم سوزی تصدیق ایددی؛ هر
سوزی تصدیق ایده مم. || اد. دو-
لجه نظر اعتباره آلنه جق بیاناتک
بر صورت رسمیه ده تأییدی.
|| ادات تصدیق = اوت کی تصدیقه
دلات ایدن ادات. = ج. سذ.
با: تصور.

تصرف { سذ. عر. ج: تصرفات.
[«صرف» دن مص.
تفعل] ۱. مالک و صاحب اوله،
تمک ایتمه: بوای کیم تصرف
ایدیور؟ کیمک تصرفی تحتنده در؟
۲. اداره ایله قوللایتمه، اداره
ایتمه، عدم اسراف، اقتصاد:
تصرفه رعایت ایتمک. ۳. برقادینه
معامله زوجیهده بولنمه.

تصرلامق { یا: تصارلامق.

تصریح { سذ. عر. ج: تصریحات.
[«صرح» دن مص.
تفعل] آجیق صورتنده افاده
ایتمه، صراحت ویرمه، شبهه و
تردده محل بر اقیه جق صورتنده
آجیق افاده ایله و تفصیلات لازمه
ایله افاده ایتمه: مسئله یی تصریح
ایتمی؛ تصریحات لازمه ویرمک.

تصریف { سذ. عر. ج: تصا-
ریف. [«صرف» دن مص. تفعل] ۱.

کیف مایشاء تحویل واداره:

تصريف امور. [جناب خلاقك
افعال ازليه سی حقنده مستعمل
اولوب، برنجی جی دخی بومعنايه
مخصوص صدر.] ۲. د. صرف
قاعده سنج افعال وسائر اقسام
كلمه ك صيغه لامه سی، صيغه لامه،
چكمه: قال فعلی تصريف ايدك؛
ليس فعلی هر صيغه دن تصريف
اولغاز؛ سيويه اسمی تصريف
قبول ايتز. [صرف عربيده
باشليجه افعال حقنده مستعمل
اولوب، اسماء حقنده اعراب
استعمال اولوز. مع هذا اعرابری
ناقص اولان اسلمه «غير منصرف»
دينلی صرف و تصريفك اعم
اولديقه دليلدر. ايكنجی جی
بومعنايه مخصوص صدر.]
تصريف. [س. ع. ج: تصعبات.
تصعب.] («صعوبت» دن مص.
تفعل) [كوجاشمه، كوجلك پيدا
ايت.]
تصعيد. [س. ع. ج: تصعدات.
تصعد.] («صعود» دن مص.
تفعل) [يوكلمه، قالمه.] (بدن
قالبوب هوايه قاريشان بخار
وعفوت حقنده مستعملدر.]
تصعيب. [س. ع. ج: تصعيبات.
تصعيب.] («صعوبت» دن مص.
تفعل) [كوجلشدیر، مشكل ايتمه:
اشتمزی تصعيب ايتدی؛ تسهيلات
كوستره چكنه اشتمزی برچوق
تصعباته اوغراتدی.]
تصعيد. [س. ع. ج: «صعود».
تصعيد.] (دن مص. تفعل) كيم.
بعض اجسامك انيق و ياديكير
بر آلتله قيزديريلوب تخير ايدلسی.
[فر. Sublimation]
تصغير. [س. ع. ج: «صغر» دن
تصغير.] (مص. تفعل) ۱. كوجو-

لته، اوقالته. ۲. د. براسم ويا
صفقی مصغر صورتده قولالته،
كه تركجه ده «جك، جق» فار.
سیده «ك» اداتك الحاقيله
وعريده عين الفعل ايله لام الفعل
آراسنه ساكن بر «ی» ضم
ايتكله اولوز: الجك، آدجق،
مردمك، طفيل كي؛ تصغير قاعده.
سی؛ تصغير بخجی. || اسم تصغير
= بوجله تشكيل اولمش اسم
مصغر.
تصفي. [صافيلك وصافي اولقى
تصفي.] (معناسيله عربی دكلدر.
صفاء ماده سی اصلا تفعل بابندن
كلز.
تصفیح. [س. ع. ج: «صفح» دن
تصفیح.] (مص. تفعل) ۱. باصیلاتمه،
صفحه و يوفقه حاله قومه:
معندنی تصفیح ايتك. ۲. ال
چيرمه، ال اورمه.
تصغير. [س. ع. ج: «صغر» دن
تصغير.] (مص. تفعل) ۱. صارار.
تمه، صاریه بويامه. ۲. ايصليق
چالمه.]
تصنيف. [س. ع. ج: «صف».
تصنيف.] (دن مص. تفعل) صره.
لامه، ديزمه، صف صف ترتيب
ايتمه: عسكري تصنيف ايتدی.
تصفيه. [س. ع. ج: «صفو» دن
تصفيه.] (مص. تفعل) صاف و
خالص ايتمه، تميزله: مشروبانی،
شكري، طوزی تصفيه ايتك؛
تصفیه قلب = يورکی غل وغشدين
پاك ايتمه. || ما. تصفيه ديون
= بورجلرك حساباتی ميزليوب
فائزلىرى ویرمه.
تصليب. [س. ع. ج: «صلب» دن
تصليب.] (مص. تفعل) ۱. قاتلاشمه،

صلب وقاتی اولمه: جيوهك
تصلي. ۲. مج. صلابت و متانت
پيدا ايتمه. ۳. ط. بعض اعضاء.
بدنك اسباب مرضيه دن طولانی
قاتلاشمه سی: تصلب امهر، تصلب
جلد، تصلب دماغ، تصلب رته،
تصلب عظم، تصلب غدد، تصلب
قاب وسائر.
تصليب. [س. ع. ج: «صلب» دن
تصليب.] (مص. تفعل) ۱. خاجه
كرمه، چارمىخه كرهك اعدام
ايتمه. ۲. خاج چیه ارمه. ۳.
قاتلاشدیرمه.
تصلييه. [س. ع. ج: «صلوة» دن
تصلييه.] (مص. تفعل) عليه الصلوة.
والسلام ويا صلی الله عليه وسلم
دعاسنی وقومه: نام جناب
رسالتپناهى ذكر اولندقمه
تصليه اقتضا ايدر.
تصمه. [س. ع. ج: «تصميم».
تصميم.] (س. ع. ج: تصميمات.
تصميم.] («صم» دن مص. تفعل)
قرار قطعی ویرمه، قطعاً قرار.
لاشدیرمه، عزم قوی: يارين حرکتی
تصميم ايتدم.
تصنع. [س. ع. ج: «صنع» دن
تصنع.] (مص. تفعل) تکلفه کندينه
چكى دوزن ویرمه.]
تصنيع. [س. ع. ج: تصنيعات.
تصنيع.] («صنع» دن مص. تفعل)
۱. اويدیرمه، يايجه، ياقيشدیرمه.
۲. يالاندن اويدیرمه، ايجاد،
ساخته اوله رق يايجه: بوحواذی
کنديسى تصنيع ايتشدیر. ۳.
جرأ. اكسيك اولان برعضوك
تخه و قواچوق وسائر دن ساخته.
سنى اويدیروب طاقه: تصنيع الاذن.
تصنيع الانف وسائر.

تصنيف. [س. ع. ج: تصا.
تصنيف.] (نيف، تصنيفات.
[«صنف» دن مص. تفعل]
۱. صنف صنف ايتمه، صنفله
وطاقلره آیرمه، صره لامه: حيوا.
ناقى تصنيف ایدن مشاهير
طبيعیوندن (لينه) در. ۲.
کتاب جمع و ترتيب ايتمه، تأليف:
بر لغت کتابی تصنيف ايتشدیر؛
چوق تصنيفتی واردر؛ تصانيف
عديده سيله مشهوردر.
«تعريف» صرف قریبه دن يازيلان
«تصنيف» فن کتابلری کي جمع
و ترتيب اولسان و «تأليف» ايسه
ايکيسي آره سنده اولان کتابلر حقنده
مستعملدر.
تصور. [س. ع. ج: تصورات.
تصور.] («صورة» دن مص.
تفعل) ۱. ذهنده صورت ویر.
مه، فکر آقورمه، بر فکر
پيدا ايتمه: تصورم طوغری
چيقمیدی؛ بن بوايشی باشقه
صورته تصور ايتشيدم. ۲.
ذهن و خياله کتيرمه، تخيل:
اطرافى آغاجلره محاط بر ييوك
ميدان تصور ايدکيز. ۳. نيت،
ترتيب، مقصد: اوله بر تصورم
وازايدی آما صکره وازچکدم؛
انسان هر تصويری اجرا ايدمه.
مز. = ج. مذ. علم منطقك
قضایك ذهنده حصولندن و
نظرياتدن بحث ایدن قسمی:
تصورات اوقويور. مقابلی:
تصدیقات = قضایك ذهنده
تصوريله برابر ايجاد ويا سلب
صورتيه حکم و اسنادندن بحث
ایدن قسم.
تصوري. [ص. ع. ج: «تصوريه».
تصوري.] («تصور» دن سم.]

ذهنده قورمه و فکر و خياله
منسوب و متعلق، نظری، فعلی
و عملك غیری: امر تصویری؛
امور تصویری.
تصوف. [س. ع. ج: تصوفات.
تصوف.] (يوك ديمك اولان
«صوف» دن ودها طوغریسی.
يو. حکمت ديمك اولان «صوفيا»
Sophia] دن حال و وحدت و فنا
کي احوال معنويه حصر همت
ايدنلرك مسلك و طریقی: تصوف
کتابلری؛ تصوف يازمق؛ اهل
تصوف: ارباب تصوف؛ جمله طرق
عليه ك اساسی تصوفدر.
تصويب. [س. ع. ج: تصو.
تصويب.] (بیات. «صواب»
دن مص. تفعل) طوغری بولمه،
بر فکر و فعلك طوغری و مصيب
اولديغنی بیان ايتمه: برينك فکرىنى،
سوزنى، ايشنى تصويب ايتك.
|| قرین تصويب، تصويب کرده =
تصويب اولمش.
تصوير. [س. ع. ج: تصاویر،
تصوير.] (تصورات. «صورة»
دن مص. تفعل) ۱. بر شينك
صورتي چيقارمه، رسمى يايجه،
ترسيم: بر موقعی، بر بنایى
تصوير ايتك. ۲. ترسيم ايدر.
جه سنه کوزل تعريف ايتمه:
فردوسى شاهنامده ايرانيلرله
تورانيلرك محارباتی کوزل
تصوير ايدیور. ۳. صورت،
رسم: تصوير کرى کوردم.
[برنجی جی اصل بو معنا ايله
قوللايلير.]
تصوير جی. [س. ع. ج: «تصوير»
تصوير جی.] (ياپان آدم، رسام.
تصه. [س. ع. ج: «تصه».
تصه.] («تصور» دن سم.]

تصميم. [س. ع. ج: «تصميم».
تصميم.] (دن غلط] نيتلنك.
اولوب بيمك.
تضاد. [س. ع. ج: «ضد» دن.
تضاد.] (مص. تفاعل) ۱. بربرينه
ضد اولمه، بربرينك عكسنه اولمه،
اختلاف: آرملرنده تضاد واردر.
۲. د. عبارهده بربرينه ضدايکي
معنايى جمع ايتمه.
تضاعف. [س. ع. ج: «ضعف»
تضاعف.] (دن مص. تفاعل)
ايكى قات اولمه، بش اون سنه
ظرفنده سرمايه سی تضاعف
ايتدی؛ اكدار و آلام تضاعف
ايتدی.
تضرر. [س. ع. ج: «ضرر» دن
تضرر.] (مص. تفعل) ضرر کور.
مه، ضرر دیده اولمه. [متضرر
اولقى] تعبیری يعنى اسم فاعلی
دها مستعملدر.]
تضرع. [س. ع. ج: تضرعات.
تضرع.] («ضروع» دن مص.
تفعل) کندینى آچالده رق کال
تذال و خشوع ايله يالوارمه:
حق تعالانك عفو و مرحمتی
تضرع ايدرم؛ کال تضرع ايله
استرحام ايدرم؛ ستان پاشانك
تضرعانی.
تضرير. [س. ع. ج: «ضرر» دن
تضرير.] (مص. تفعل) ضرره او.
غرامه. [«ضرار» دها مستعملدر.]
تضعيف. [س. ع. ج: تضعيفات.
تضعيف.] («ضعف» دن مص.
تفعل) ايكى قات ايتمه، بر اوقدر
دها آرتدیرمه: بر مبلغی تضعيف
ايتك؛ مشغوليتی تضعيف ايتدیلر.
تضليل. [س. ع. ج: «ضل» دن
تضليل.] (مص. تفعل) طوغری
بولدن چيقارمه، آزدیرمه،

آیاتمه [اضلال] دها مستملدر. [تضمین] { سذ. عر. } «ضمن» دن وشامل اولمه، سائر شیئر میا. ننده بر شیئی دخی احاطه ایته: چفتک باغی دخی تضمین ایدبور؛ یو کلامک تضمین ایتدیکی معانی. [سذ. «متضمن» دها مستملدر. ۲. «ضمآن» دن] کفیل اولمه: تکفل، تعهد: بکا فلان تضمین ایتدی. ذ. [«ضامن اولمق» تعبیری دها مستملدر. تضمین] { سذ. عر. } تضمینات. [«ضمن، ضمان» دن مص. تفعل] ۱. مسببی اولدیغی ضرر وزیانی اوده مه: آراههك جامنی قیران یولجی تضمین ایتمک مجبوردر؛ ایتدیکی کز خساراتی سزه تضمین ایدیرم جگر در. ۲. باشقه سئک منتخب و مشهور بر سوزنی یا خود بر مصراع ویتنی ویا بر ضرب مثلی کنندی سوز ویا شعرینه درج ایته. ۳. احکام حقوقیه ده: بر مقاوله اجرا ایدلمیکنندن طولانی ادعاو. لئان ضرری و ابراث اولدان نقصانی وبر کیمسه نك محروم ایدلمیکی تجارتی اوده مه. = ج. بر دولت مغلو. بهك دولت غالبه به حرب مصارفه قارشیلق اوله رق ویردیکی مبالغ: تسالیه محاربه سی نتیجه سنده یونان دولت عثمانیه به تضمینات ویردی. ۴. تضمینات حربیه = کذا. [تضمین] { سذ. عر. } «ضیق» دن [تضیق] { مص. تفعل } طار لاشمه، صیقشمه. — مختلف اعضاء یدنك اسملرینه اضافتله اصطلا.

حات طبیه دن بر جوق امراض اسملرینی تشکیل ایدر که جمله سی صیقشمتی و طار لاشمقدن منبعدر، تضیق امعاء، تضیق اوویه، تضیق فوهات قلب، تضیق قصبات، تضیق مراره، تضیق مجرای بول، تضیق معدده، تضیق مناجر وسائر. [تضییع] { سذ. عر. } تضییع. [«ضیاع» دن مص. تفعل] ۱. براقوب غائب ایتمه، باقامغله ضایع اولسنه سبب اولمه، تلف وزیان: مالی، وقتی تضییع ایتدی. [تضییق] { سذ. عر. } تضییقات. [«ضیق» دن مص. تفعل] ۱. طار لاشدیرمه، صیقشددیرمه: یا یا قالدیرملرینی توسیع ایتمکله شوسه نی تضییق ایتدیر. ۲. صیقشددیرمه، اجبار ایتمه: بر سند یازوب کنندی مهرلکه تضیق ایتمش. ۳. صیقندی واضطراب ویرمه: آله جقلیر کنندیسی جوق تضییق ایدبور. لر: اسکی زمانده مجرملری جوق تضییق ایدرلردی؛ اوقدر تضییقا. ته انسان طیانهمیوب، خلاف واقع اقرارده بولغمله کنندی کندیلرینه افترا ایدنلرده اولوردی. [تطابق] { سذ. عر. } «طبق» دن [تطابق] { مص. تفاعل } بربرینه اوغون کله، اویمه، مطابق اولمه: رأیلمزك تطابق. [تطاؤل] { سذ. عر. } «طول» دن [تطاؤل] { مص. تفاعل } ۱. اوزانمه، اوزامه، اوزون اولمه: تطاول لیل = کیمه نك اوزامه سی. ۲.

[«تطاول ید» دن مختصر] ظلم، تعدی، غصب. [تطایر] { سذ. عر. } «طیران» دن [تطایر] { مص. تفاعل } ۱. اوچشمه، اوچشوب طاغله. ۲. کیمه بعض اجسام مایعه وصلیه نك حرارتله ویادیگر صورتله غاز حالنه یکیرلسی. [فر. Volatilisation] [تطبیب] { سذ. عر. } «طب» دن [تطبیب] { مص. تفعل } اجرای طب. بت ایتمه، هکیمک ایتمه، طبابتله مشغول اولمه. [تطبیق] { سذ. عر. } تطبیقات. [«طبق» دن مص. تفعل] ۱. ایدیرمه، مطابق و موافق ایتمه، یاقیشدیرمه: ظرفی مظر و فیه تطبیق ایتمک. ۲. ایدیرمه، بکرتمه، تمثیل: آلدیغی امره تطبیق حرکت ایدبور؛ هر بر فعل وقولنی سنن سنیه به تطبیق ایتمک چالیشیور. ۳. قارشیلادیرمه، مقابله، مقایسه: چیقار. دینی صورتی اصلنه تطبیق ایتدی. ۴. برقاعده وقانونی اجرا ایتمه، موقع فعله قومه: نظامی تطبیق ایتمک قواعده صریفه ونحو به بی فصاحت و بلاغتله یازلمش بر کتابه تطبیق ایتمک اقتضایدر. ۵. تا. معاد نك طبقه طبقه وضعیتی. ۶. تطبیق حرکت = امثال. ۷. تطبیق مهری = معاملات رسمیه ده معتبر طو. تلقی اوزره رسماً تصدیق اولمش وایجابنده تطبیق اولمق اوزره دفتره باصلمش مهر رسمی شخصی. = ج. اجراآت، عملیات. قوانین وقواعدك موقع فصله وضعی: صرف تطبیقا سز اوکر نلز؛ قوا.

نین موضوعه نك تطبیقاتنه اعتنا اولنیور. [تطبیقاً] { ح. عر. } ۱. ایدیرمه، تطبیق و توفیق ایدرک: احکام شرعییه به تطبیقاً حرکت ایدبور. ۲. توفیق حرکت ایدرک، امتثالاً: آلدیغ امره تطبیقاً فلان بره کیده حکم. ۳. اوغون و مطابق اوله رق: صرف ونحو و بلاغت قواعده به تطبیقاً یازملی. [تطبیق] { ص. عر. } تطبیقیه. تطبیقه تطبیقی منسوب ومعلق: کتب تطبیقیه. [تطهّل] { سذ. عر. } «طهّن» دن [تطهّل] { مص. تفعل } ۱. اوکومه، اون باعیه: بغدایک تطهّنی. ۲. طهّین الحصاة = مثانه ده حاصل اولان طاشلرک بر آلتله تطهّین ایدیلوب بلا عملیات دوشورلسی. [تطرق] { سذ. عر. } «طرق» دن [تطرق] { مص. تفعل } ۱. یول بولمه، حلول ایتمه: تطرق خلل. [عربیده طرق ماده سی تفعل باندن کلدیکنندن غلطدر.] [تطهّل] { سذ. عر. } «طفل» دن [تطهّل] { مص. تفعل } ۱. طالقاؤلق وکسه لیسک ایتمه، بلا دعوت ضیافته کیمه. [تطریق] { سذ. عر. } «طلاق» دن [تطریق] { مص. تفعل } ۱. بوشامه، براقه، آرمه: قاریسی تطریق ایتدی. ۲. دیشی خرما وانجیر

وسائر آغاجلرینه ارککلرینک چیچکنی آصفله مشر ایتمه. [تطمین] { مطمن ایتمه وتأمین معنا. سیه قولاً نیلیورسه ده، طوغری دکلدیر. اطمنان ربا. عیدر، تفعل باندن کلز. [تطویل] { سذ. عر. } «طویل» دن [تطویل] { مص. تفعل } ۱. اوزانمه: تطویل مقال، تطویل کلام = سوزی اوزانمه؛ لزومسز تطویلاتله املائی صحایف ایتمک. [تطهیر] { سذ. عر. } «طهر» دن [تطهیر] { مص. تفعل } ۱. تمیزله، تمیز و پاک ایتمه، پاکلامه: اوی، اثوابی، یورکی تطهیر ایتمک؛ تطهیراتله اوغراشمق. [تطیّر] { سذ. عر. } «طیران» دن [تطیّر] { مص. تفعل } ۱. فال شرعد ایتمه، تشأم ایتمه: زمان جاهلیتده عربلهر شیندن تطهیر ایدرلردی؛ تطهیراته جوق اهمیت ویرلردی. [تطییب] { سذ. عر. } «طیب» دن [تطییب] { مص. تفعل } ۱. خوشلاندیرمه، خوش ایتمه، لطفله معامله ایتمه: تطییب خاطر ایتمک = کوکلی آلمق، کوکلی خوش ایتمک، تلطیف ایلمک. [تظاھر] { سذ. عر. } «ظهور» دن [تظاھر] { مص. تفاعل } ۱. بربرینه قارشی کوریمه، ظهور ایتمه: ایکی دولتک دوننالمی تطاھر ایتدی. ۲. بربرینه آرقه ویرمه، یاردم ایدشمه: انسانلر دائماً تعاون و تطاھره محتاجدرلر. [تظّل] { سذ. عر. } «ظل» دن [تظّل] { مص. تفعل } ۱. کولکه لئه،

کولکه آلتنه کیمه. [تظلم] { سذ. عر. } «ظلم» دن [تظلم] { مص. تفعل } ۱. تعبدن شکایت ایتمه، اظهار مظلومیت ایتمه: تظلم حال ایتمک = خالندن شکایت ایتمک. [تظلیل] { سذ. عر. } «ظل» دن [تظلیل] { مص. تفعل } ۱. کولکه لئه: کولوب کچنلری تظلیل ایچون یولک ایکی طرفه آغاج دیکمشرلردی. [تعدای] { سذ. عر. } «عدو» دن [تعدای] { مص. تفاعل } ۱. خصومت، دشمنک. [تعارض] { سذ. عر. } «عرض» دن [تعارض] { مص. تفاعل } ۱. بربرینه مخالف ومباین وضد اولمه، تباین، تخالف. [تعارف] { سذ. عر. } «عرف» دن [تعارف] { مص. تفاعل } ۱. طانیه، طانیشمه. [تعاؤد] { سذ. عر. } «عؤد» دن [تعاؤد] { مص. تفاعل } ۱. بربرینه آرقه واوموز ووروب یاردم ایدشمه، تعاون. [تعاطی] { سذ. عر. } «عطا» دن [تعاطی] { مص. تفاعل } ۱. بربرینه ویرمه، ویرشمه، مبادله: مقاوله صورتلرخی تعاطی ایتدیرلر؛ تعاطی افکار؛ تعاطی اقداح. [تعاقب] { سذ. عر. } «عقب» دن [تعاقب] { مص. تفاعل } ۱. بربرینه آرقه سندن کیمه، بربرینی تعقیب ایتمه: لیل ونهار تعاقب ایتدیکجه؛ مشکلات تعاقب ایدبور. [تعالی] { سذ. عر. } «علو» دن [تعالی] { مص. تفاعل } ۱. یوکلمه، علو شان ومنزلت پیدا ایتمه.

تعالیٰ { اسماء الله برابر مقام دعاوه ذکر اولنور عربی فعل ماضی اولوب، یوکسک اولسون دیمکدر: الله تعالی، حق تعالی و تقدس. || تعالی الله سبحان الله! تعامل { س. ع. ج: تعاملات. || «عمل» دن مص. تفاعل [معامله، بر ایشک علی- العاده صورت اجرایی. || حق. بر قومک جمله سی و یا اکثری نزدنده مدت مدیده جریان ایدن معامله. || تعامل قدیم = اسکیدن بری معتاد اولان معامله و صورت اجرا که قانون کی معتبردر. تعامی { س. ع. || «عمی» دن مص. تفاعل [کورمه من لکه (کورمه من لکه) کلمه، یا لاندن کورلک صاعه. تعاون { ن. ع. || «عون» دن مص. تفاعل [بربرینه یارديم ائمه، یارديم ایدشمه: جمعیت بشریه تعاون اساسی اوزرینه مستدر. تعاھد { س. ع. || «عهد» دن مص. تفاعل [تعهد و معاهده معنایله نادرأ مستعملدر. تعب { س. ع. ۱. یورغونلق. ۲. زحمت، مشقت، اذیت: تعب چکمک. تعب { س. ع. || «عبد» دن مص. تفاعل [تکلفه عبادت و قوللق ائمه، عبادتله توغل. تعب { س. ع. || «عبس» دن مص. تفاعل [یوزا کشتیمه، عبوس الوجه اوله. تعبیر { س. ع. ج: تعبیرات. || «عبور» دن مص. تفاعل [۱. افاده، بیان: بونی فصل تعبیر ایدرلر؟ قائم تعبیر ایتدکری حیوان. ۲. بر معنا افاده ایدن

سوز، جمله، ترکیب، فقره: کوزل بر تعبیر قوللاندی: باشقه بر تعبیرله افاده ایتدی. ۳. اصطلاح: تعبیرات فنییه. ۴. دوش یورمه، رؤیا تفسیری: تعبیر رؤیا؛ رؤیایی تعبیر ایتدیرمک. || حسن تعبیر = تربیه و ادبه موافق و مناسب سوزله افاده ائمه. || سوء تعبیر = ادب و تربیه مخالف و مناسبتس سوزله افاده. تعبیرچی { س. رؤیا تعبیر ایدن معبر. تعبیرنامه { س. فا. رؤیا تعبیرینه تعبیه { س. ع. || «عبو» دن مص. تعبیه { تعبیل [(عسکری) یرلی یرینه قویوب حاضر لاهمه، ترتیب ائمه. || تعبیه الجیش = عسکرک فن حرب اقتضاسخه ترتیب ایتدن بحث ایدن علم. || «طایه» تعبیری دخی اشبو تعبیه دن غلطدر. تعب { س. ع. || «عجب» دن مص. تفاعل [شاشه قاله، تحیر، استغراب: تعجب ائمه: تعجیده قالق؛ شایان تعجب = استغرابه شایان؛ باعث تعجب = موجب حیرت و استغراب. تعجیز { س. ع. ج: تعجیزات. || «عجز» دن مص. تفاعل [عاجز براقه، برینک عجز و اقتدار سزلنی موجب اولمه. ۲. راحتسز ائمه، راحتسزلی ویرمه، مناسبتلی مناسبتسز کیدوب کلکله ویا مطالب وبرا- مات مصره ايله راحتسز ائمه: هرکی تعجیز ائمه ده معنا یوقدر. [بواکنجی معنا عربیده اولیوب،

لسانمزده همان غیر مستعمل اولان برنجی معنادن مستعاردر. تعجیل { س. ع. || «عجله» دن مص. تفاعل [عجله ایتدیر- مه، صیقشدیرمه، جابق اولسنی ایستقه: یمکی تعجیل ایدیورلر. تعجین { س. ع. || «عجن» دن مص. تفاعل [یوغورمه، خور یاغمه. || هر نه قدر «عجن» ماده سی عربیده تعجیل بابندن کلیورسه ده، خور ایشلری معنا سیله سمه صیفه-سند «معجنات» تعبیری مستعمل اولدیفندن، پک ده غلط عد اولنه ماز. تعداد { س. ع. || «تعدید کی تعداد { تعبیل بابندن مص. ۱. صایعه، صائی، شمار: تعداد ائمه = صایق؛ تعداده کلز = صاییه کلز، صایله ماز: تعداد اغنام = رسملری آلنه حق قو- یونلرک صایلسی. ۲. بربرزدکر و بیان ائمه: فضائی نا قابل تعداددر. || «صرف» ترکیب تعدادی = اسماء اعداددن تشکیل ایدن کلمات. تعدد { س. ع. || «عد» دن مص. تفاعل [بردن زیاده، بر قاج اوله: تعدد عوالم = عالملرک متعدد اولسی: تعدد ازواج = بر دن زیاده یعنی بر قاج قاری آلمه. تعدی { س. ع. ج: تعدیات. || «عدو» دن مص. تفاعل [۱. اوتیه کچمه، تجاوز. ۲. حق و عدل و انصاف حدینی تجاوز، ظلم، غدر: چنکیز و یمجورک تعدیاتی نوع بشر اچون برلکه در. ۳. عرف و عادت و قانون حدودینی تجاوز، بوحودودک خارجنده حرکت: تعدی اخلاق، تعدیات اخلاق = اخلاقه مفایر

حرکات. ۴. م. فعلک بیان ایتدیکی حدتک بر ویا ایکی مفعوله تجاوزی: تعدی الی مفعول واحد = حدتک بر مفعوله تجاوزی ائمه کی: تعدی الی مفعولین = حدتک ایکی مفعوله تجاوزی: ائمه کی احمده ویردم کی. لسانمزده بونلرک برنجیسی مفعول به وایکنجیسی مفعول الیه اولمغله آیرلدقلرندن، عربیده اولدینی کی، تعدینک بر ویا ایکی مفعول آله رق ایکی قسمه آیرلسنه احتیاج یوقدر. تعدیل { س. ع. ج: تعدیلات. || «عدل» دن مص. تفاعل [۱. عدل و حقانیه موافق و طوغری ائمه، طوغریلننه: میزانی، محکمه حکمی تعدیل ائمه. ۲. افراطدن و تفریطدن قور- تاروب لزومی درجه سنده بولند یرمه، اعتدال قراندیرمه، حد اعتداله ارجاع مقصدیله دیکشد یرمه. تعدیه { س. ع. || «عده» دن مص. تفاعل [۱. کچیرمه، تجاوز ایتدیرمه. ۲. م. بر فعلی متعدی ائمه: ترکیجه ده افعال لازمه بی تعدیه اچون اصل فعله اکثریا «دیر» اداتی علاوه اولنور: ائمه، ایتدیرمک کی. || ادات تعدیه = بر فعل لازمک متعدی اولسیچون علاوه اهلان ادات مخصوصه. تعدی { س. ع. || «عذر» دن مص. تفاعل [۱. عذر در میان ائمه، اعتذار. ۲. ممکن اولما، زور اوله. تعدیب { س. ع. ج: تعدیبات. || «عذاب» دن مص.

تفعیل [عذاب واذیت یاخود مجازاة ویرمه: تعدیب ائمه. تعذیر { س. ع. || «عذر» دن مص. تفاعل [۱. عذرلر در میان ائمه، وسیله و بهانه آرامه. تعرض { س. ع. ج: تعرضات. || «عرض» دن مص. تفاعل [۱. صااتشمه، طاقله، حقه، تجاوز. ۲. دشمنک طوبراغنه کچرشمه و حربه سببیت ویرمه، تدافع مقابلی: طرفین مخاصمیندن تعرض ایدن خانجیسیدر؟ تعرض { ص. ع. || «تعرضیه» تعرضی { تعرض و تجاوزده منسوب و متعلق، تدافعی و تحفظی مقابلی: تعرضی حرکت، حرکت تعرضیه. تعرض { غلط اولوب، طوغریسی تعرضه { تعریفه در. تعری { س. ع. || «عری» دن مص. تفاعل [۱. صوغنه، عریان اوله. ۲. بر شیئدن بری و تپی اوله: فضائلدن تعری ایتشد. تعریب { س. ع. || «عرب» دن مص. تفاعل [۱. عربلشدیرمه، عربیه ترجمه ویا بر (کله بی) عربیه ادخال و قبول ائمه: «فرسخ» ی فارسی «فرسنگ» دن تعریب ایتشدرد؛ حنین بن اسحق بر چسوق کتب حکمیئه یونانییه تعریب ایتشدرد. تعریض { س. ع. ج: تعریضات. || «عرض» دن مص. تفاعل [طولایسیله طوقنه حق سوز سوبله، آچیقندن اولیه رق طوقنه: بر سوزله بکا تعریض

ائمه کی ایتدیر؛ بواکا تعریضدر. تعریضاً { ح. ع. طولایسیله طوقنه حق صورته ده: بو سوزی بکا تعریضاً سوبلدی. تعریف { س. ع. ج: تعریفات. || «عرفان» دن مص. تفاعل [۱. اطرافیه بیان ایده. رک آکلاشمه، علائم و اشارات مخصوصه سنی تفصیل ایدرک بیلدیرمه: اونی بکا تعریف ایتدی: بر یمک تعریف ایدیم؛ تعریفله انسان هر یری بوله بیلر. ۲. بر علم و فقه متعلق بر ماده بی افرادی جامع و اغیارلی مانع اوله حق بر عباره ايله آکلاشمه: صرفده ماضی بی تعریف ایدک؛ جغرافیه ده نه ری فصل تعریف ایدرسکر؟ ۳. بو صورته بر ماده علییه ویا فنییه توصیف ایدن عباره: منطقک تعریفی نه در؟ ۴. م. عربیده بر اسمی حرف تعریف ادخالیه ویا دیگر بر اسم معرفه مضاف ائمه که تحدید و تعیین ائمه، تنکیر مقابلی: تعریف و تنکیر قاعده لری. || حرف تعریف = عربیده اسملرک مدلولنی تعیین ائمه که مخصوص «ال» حرفی. تعری { س. ع. || «عرق» تعری { دن مص. تفاعل [ط. ترلته، تره یا تیرمه. تعریه { س. ع. || «عری» دن مص. تفاعل [صوغنه، چیلاق ائمه. تعزیر { س. ع. || «عز» دن مص. تفاعل [توبخ و تنکیر ائمه. || حد شرعی دوندنه تأدیب.

تَعَزِيه { س. عر. «عزاء» دن
تَعْزِيه { مص. تفعیل } بر خصمی
وفات ایدنه تسلی و برمه، باشک
صاغ اولسون دیمه، بوسمک
ایفاسی: فلانی تعزیه ایتک،
تعزیه کیتک. (فارسی اصولی
اوزره «تعزیت» دخی قوللایلر.)
تَعَزِيه نَامِه { س. فا. تسلی ایچون
تَعْزِيه نَامِه { مص. تفعیل } یازیلان مکتوب،
تسلی مکتوبی: بر تعزیه نامه
یازدی، کوندردی.
تَعَزِيه { س. عر. «عسر» دن
تَعْزِيه { مص. تفعیل } کوجلتمه،
کوج اولمه: ایش عسر ایتدی. ذ.
تَعْسِير { س. عر. «عسر» دن
تَعْسِير { مص. تفعیل } کوجلشدیر.
مه، مشکل ایته. «تعصیب»
دها مستملدر.
تَعَشُّق { س. عر. «عشق»
تَعْشُق { دن مص. تفعیل } عاشق
اوله، عشق و علاقه ایته: تعشق
ایتک.
تَعَشِير { س. عر. «عشر» دن
تَعْشِير { مص. تفعیل } ۱. اونه
ابلاغ ویا تقسیم ایته. ۲. محصو-
لآتک عشرتی، اوندلانی آلمه:
زیتون محصولاتی دها تعشیر
ایتدیلر.
تَعَصْب { س. عر. «عصب»
تَعْصَب { دن مص. تفعیل } ۱.
برینه طرفدارلق و غیر تکشک
ایته. ۲. کندی دین و ملیتی
صوک درجه ده التزامه دیگر
بر دین و ملیته بولنانلره بغض
و کین و خصومت کوسترمه:
تعصب تمدن و ترقیه مانعدر;
دیانت نه قدر ممدوح ایسه تعصب
او قدر مذمومدر. (بوکله

عر بیده باشلیجه برنجی معنا ايله
وعصیت علیه مناسیله مستعمل
اولدیغندن، ممدوح؛ ولسانمزد
ایسه اک زیاده ایکجی معنا ايله
یعنی آوروپا لیلرک Fanatisme
تعبیر ایتدکاری مآل ايله قوللا.
نلایغندن مذمومدر. [
تَعَصْبْکَار { ص. فا. تعصبه متصف،
تعصبکار } متعصب.
تَعَصْبْکَارَانِه { ص. ح. فا. تعصبه،
تعصبکارانه } متعصبانه، اهل
تعصب طور واصلونده.
تَعَصِير { س. عر. «عصر»
تَعْصِير { دن مص. تفعیل } اوزوم
وزیتون کبی میوه لری صیقوب
صوخی آلمه.
تَعَطُّر { س. عر. «عطر» دن
تَعْطُر { مص. تفعیل } اکوزل قوقول
سورمه. ذ.
تَعَطُّف { س. عر. ج. تعطفات.
تَعْطُف { «عطف» دن مص.
تفعیل } آجیمه، شفقت و مرحمت ایته.
تَعَطِير { س. عر. «عطر» دن
تَعْطِير { مص. تفعیل } اکوزل قو-
قو ايله رایحه دار ایته: تعطیر
مشام ایتک.
تَعَطِيل { س. عر. «عطل» دن
تَعْطِيل { مص. تفعیل } ۱. ایشز
براقه، معطل ایتمه، ایشلر حاله
قومه: بر قایر قه بی، بر غزته بی
تعطیل ایتک. ۲. ایشلرک،
موقتاً ایشی براقه: بوکون
تعطیلدر؛ بایرامده قاج کون
تعطیل ایده جکز؟ کونده ایکی
ساعت تعطیل وارددر؛ تعطیل
وقتی. ۳. طور دیرمه، کسمه:
تعطیل تأدیات؛ حرکاتی تعطیل
ایتک. || مکتب تعطیلی = مکتب

درس لرینک تعطیل اولندی
مدت که سنه اک صیجاق آیلری
اولان تموز و آغستوسده اولور.
تَعَطِيلْ نَامِه { س. فا. بر غزته ناک
تَعْطِيلْ نَامِه { موقتاً تعطیل اولند.
یغنی مبین اوله رق دائره عائد-
سندن کوندیلان امر رسمی.
تَعْظُم { س. عر. «عظم» دن
تَعْظُم { مص. تفعیل } بویکک صا-
تمه، عظمت، کبر.
تَعْظِيم { س. عر. ج. تعظیيات.
تَعْظِيم { «عظم» دن مص.
تفعیل } بویکمه، آغزلامه،
حرمت و اکرام ایته: کندیسنه
چوق تعظیم ایتدیلر؛ عرض
تعظیيات ایتک.
تَعْظِيْمًا { ح. عر. حرمت و اکرام
ایدرك، احترام مقصدیله:
تعظیماً آیاهه قالدی.
تَعْنُّ { س. عر. ج. تعنفات.
تَعْنُّ { «عنفه» دن مص. تفعیل }
چوریوب قوقه، اش قوقه، کو-
فی قوقو نشر ایته: تعفن ایتک
= فنا قوقق؛ سواقلرده بر طاقم
تعنفات حاصل اولیوردی.
تَعْقِيب { س. عر. ج. تعقیبات.
تَعْقِيب { «عقب» دن مص.
تفعیل } ۱. آرقه سی صره کیتمه
و یا کله، آردی صره ورود:
قیشی بهار تعقیب ایدر؛ یونس
بالینی اکثریا کیلری تعقیب ایدر.
۲. قوغالامه، آرقه سنه دوشمه:
فراریلری تعقیب ایتک؛ تعقیب
اشقیا ایتک، تعقیباته دوام ایتک.
۳. آرقه سنی براقیه رق دوام
ایتک: تحقیقاتی تحریاتی تعقیب
ایتلی.
تَعْقِيد { س. عر. ج. تعقیدات.
تَعْقِيد { «عقد» دن مص. تفعیل }

۱. دوکومله، دوکوم باغلامه.
۲. عبارده بی مفلق و کرفت یاهه:
تعقید لفظی، تعقید معنوی.
تَعْقِيم { س. عر. «عقم» دن
تَعْقِيم { مص. تفعیل } ۱. عقیم و غیر
مثمر ایتمه، ثمره سز و نتیجه سز
براقه: سعینی تعقیم ایتک چالیشدی.
۲. ط. میقروب دینلن حیوانلقلر-
دن تجرید ایتمه. فر. Stérilisation
تَعْلُق { س. عر. ج. تعلقات.
تَعْلُق { «علق» دن مص. تفعیل }
۱. اصلی اوله، اصله. ذ. ۲.
مح. ایلشیک، مناسبت، ارتباط،
منسوبیت: بوایشک بکا تعاقی
یوقدر؛ او آدمک سزه تعلقی
وارمیدر؟ = ج. (متعلقات
یرینه) اقربا، خصملر، منسوبین:
او آدم بزم تعلقاتندر.
تَعْلُل { س. عر. ج. تعللات.
تَعْْلُل { «علة» دن مص. تفعیل }
وسيله و بهانه آرامه، بالاندن
بهانه لرله برایشدن قاچمه: بورجی
وبرمه مک ایچون هر کون بردرلو
تعل ایدیور.
تَعْلُم { س. عر. «علم» دن مص.
تَعْْلُم { تفعیل } اوکرنمه، بللمه،
او قویه رق و درس آله رق تحصیل
ایته: علوم ریاضیه بی دارالفنونده
تعل ایتدی؛ علوم طبییه بی معلسر
تعل ایتدی.
تَعْلِيْق { س. عر. ج. تعلیقات.
تَعْليْق { «علق» دن مص. تفعیل }
۱. آصمه: آویزه بی تاوانه
تعلیق ایتدی؛ کوکسنه مدالیه
تعلیق ایتشیدی. ۲. مربوط
و معلق و مشروط ایتمه، برایشی
دیگر برایشک وجود و حصوله
باغلی کوسترمه: بکا بورجی اولان

آقنه نك اعطانی حاصلاتک ادرا.
کنه تعلیق ایدیور. ۳. تأخیر،
تعویق: او ایشی کله جک سنه بی
تعلیق ایتدیلر. ۴. (مصدریت
معناسندن عاری اوله رق) باشلیجه
ایران و هند جهتلرنده و بزجه
طریق علمی محررانده مستعمل
خطه معروف که بک دلکش برطرز
ده یازیلوب بر قاج نوعی وارددر:
خط تعلیق = ج. بر کتابک
بعض محللرینی ایضاح و تفصیل
مقصدیله کنارینه ویا آیریمجه
بر رساله ده یازیلان ملاحظات
و مطالعات: کتب تدریسیه بی بر
چوق تعلیقاتی وارددر.
تَعْلِيل { س. عر. ج. تعلیلات.
تَعْليْل { «علة» دن مص. تفعیل }
علت و سبب و بهانه کوسترمه.
|| د. حسن تعلیل = صحیح و نفس
الامر مطابق اولیوب فقط منا.
سبتلی و لطیف دوشن علت و سبب،
که شعرده و تشبیهات و استعارانده
چوق واقع اولور.
تَعْلِيم { س. عر. ج. تعلیيات.
تَعْليْم { «علم» دن مص. تفعیل }
۱. اوکرنمه، بللمه: جناب حق
حضرت آدمه اشیانک اتملریخی
تعلیم ایتدی. ۲. او قوته، درس
و یرمه، تدریس: چو حقلره علوم
و فنونی قولاییمجه تعلیم ایتک ایچون
اصول لازم. ۳. مشق ویا
ادمان ايله آلیشدیرمه: برینه
یازی، قانون، شرقی تعلیم ایتک.
— بو معنا ايله اوکرنمه مقامنده
دخی قوللانیلوب: یازی، قانون
تعلیم ایدیورم دینلیر. ۴. (مصد-
ریت معناسندن تجرد ایدره رک)

منتظم عسکرک اوکرندیکی یو-
رویش و سلاح استعمالی وسائر
حرکات عسکریه: تعلیم اوکرنک؛
آیاق، سلاح، آتش تعلیمی: پیاده،
سوار، طوپیجی تعلیمی. = ج.
برینه شفاها ویا تحریراً و بریلن
تنبیها، خط حرکتی مبین
اوامر: آلدینی تعلیماته کوره
حرکت ایده جکدر؛ سفرا دول
متبوعه لرندن تعلیمات بکیورلر.
تَعْلِيْمِي { س. عسکره تعلیم او-
تعلیمی } کرده دن ضابط، معلم.
تَعْلِيْمْخَانِه { س. فا. عسکرک تعلیم
اوکرنسنه مخصوص
محل و میدان.
تَعْلِيْمِي { ص. ۱. تعلیم اوکرنش،
تعلیمی } معلم (عسکر). ۲.
تعلیمات و تنبیها آلمش، خط
حرکتی باشقه لری طرفندن
اوکرنش (آدم): اوکند-
یلکندن سویلور، تعلیمیدر.
تَعْلِيْمْ نَامِه { س. فا. ۱. بر مأموره
و بریلن تنبیهای حاوی
ورقه: کندیسنه تعلیم نامه ویر-
لشدیر. ۲. عسکر تعلیمی رسا-
له سی: پیاده تعلیم نامه سی.
تَعْمِد { س. عر. «عمد» دن
تَعْمِد { مص. تفعیل } قصد و نیت
ایتمه، بیلهرک و ایستیه رک بر
ایش یاهه: بوقتل ایشنده عمد
یوقدر؛ عمد جنایتک جزاسنی
تشدیده سبب اولور.
تَعْمِدًا { ح. عر. قصداً، ایستیه رک
و بیلهرک، اولجه ترتیب ایدمه.
رک، آکسزین تحدث ایدن بر
حدت و غضب اوزرینه اولیه رق:
عمداً قتل ایتدیکی تبین ایتدی.
تَعْمِدِي { ص. عر. ذ. تمهیدیه.
تَعْمِدِي { قصد و نیتله و ایستیه رک

وبيله رك وحق اولجه دوشونوب
ترتيب ايتمكه واقع اولان (جرم
و جنائت) : بو قتلک تعمدي
اولديني دها تبين ايتدی .

تعميم { سذ. عر. } « عموم » دن
(مص. تفعليل) [برايى
خصوصيلکدن چيقاروب عمومه
عائد وشامل ايتمه، عمومى ايتمه،
شموللنديرمه : معارف تعميم ايتمک
= عموم مستفيد اوله جق صو -
رتده نشر ايتمک .

تعميماً { ح. عر. } عمومه عائد اوله -
(حق صورتده [بر نظارت
ودائرة رسميه دن عموم ملحقاته
يازيلان اواصر حقنده مستعملدر :]
داخله نظارتدن تعميماً بر امر
نامه يازلدى .

تعميه { سذ. عر. } « عمى » دن
(مص. تفعليل) [۱. کورلتمه .
۲. قبالي بر صورتله واما
طريقيله افاده . ۳. د. م. ايجاد
حسابيله افاده اولنان بر تاريخک
اکسيکنى طولدير مق ويا فضله
سنى طى ايتمک ايچون ايراد اولنان
رمز و بما .

تعميد { سذ. عر. } عناد واصرار ايتمه معنا -
(سييله لسائزده قوللا -
نييلورسه ده، عريده « عناد »
ماده سي اصلا تفعليل بایندى
کلديکندن، ياکليشدر . « عناد »
ديملى .

تعميد { سذ. عر. } « عياد » دن
(مص. تفعليل) [اعوذ بالله ديمه،
الاه صيغته .

تعويذ { سذ. عر. } « عياد » دن
(مص. تفعليل) [نظره وسائر
آفات قارشى محافظه ظن واعتقاد
ديله آصيلان نسخه و حائل کي
شيئر، حرز .

تعويض { سذ. عر. } ج : تعو -
(يضات) [عوض » دن
(مص. تفعليل) [۱. بر شيئک ديگر

الهيه طبيعتک هر ذره سنده تعين
ايدر . ۲. خاص و معين اوله،
تخصيص و تحديد اولتمه : خسته .
افى هنوز تماميله تعين ايتدى .
۳. اعيان صره سته کچمه، کسب
اعتبار وحيثيت ايتمه : بولسون
يارب تعين ناسزالردن برى .
[بواوچي معناه عريده اوليوب
لسائزک مختار عائدندر .]

تعيب { سذ. عر. } « عيب » دن
(مص. تفعليل) [عيبلامه،
تقبيح ايتمه، عيب و عار عدا ايتمه،
تقدير ايتمه : بو حرکتکزي تعيب
ايتديلر؛ کيسه يى تعيب ايتمه ملي .

تعين { سذ. عر. } ج : تعيينات .
(« عين » دن مص. تفعليل)
۱. معين وخصص ايتمه، آيرمه،
تخصيص ايتمه : ملاقات ايچون
کون تعين ايتلى . ۲. بر منصب
و مأموريت يرلشديرمه، نصب :
بر قائم مقامغه تعين اولندي؛ بو
مکتبه بر علم ثانی تعين ايده جکر .
در . ۳. تر. (مصدریت معناسي
غائب ايدهرک) [عسکريله وسائر
بعض مأمورينه معاشدن بشقه
مأ کولات وسائر هيه متعلق
ويرلن شيئر، ارزاق : معاش
و تعييني شوقدر طوتار؛ تعييني
هر آي آيور؛ ات، اتمک تعييني؛
(ج. باشليجه بومعنايله مستعملدر) :
تعييناتي واردر .

تعيننجي { سذ. عر. } ج : تعيين ورن،
(تعيينات توزيعه مأمور
آدم .

تعافل { سذ. عر. } « غفلة » دن
(مص. تفاعل) [ييلز لککلکه،
قصد اولانندن غفلت کوسترمه .
(« تغذيه، سهواً تغذی
تغذی) و تغذيه يرينه قوللا نييلور؛

حالبوکه تغذی عريده قوشاق
يکي يک و تغذيه قوشاق يديرمک
ديمکدرک لسائزده غير مستعملدر .

تغذی { سذ. عر. } « غذاء » دن
(مص. تفعليل) [تغذی غلطدر]
بسلتمه، غذائمه : چوجق ايازاده
والده سنک سوييله تغذی ايدر .

تغذيه { سذ. عر. } « غذاء » دن
(مص. تفعليل) [تغذيه غلطدر]
بسلتمه، غذالامه : چوجقلى سوت
بو مأموريله کي شيئرله تغذيه
ايتلى .

تغريب { سذ. عر. } « غربت » دن
(مص. تفعليل) [بري
مملکتندن چيقارمه، غربت
بوللامه ويا کونورمه، طرد،
تبعيد .

تغريز { سذ. عر. } « غرور »
(دن مص. تفعليل) [حق
مشتري بي آلداتمه .

تغريم { سذ. عر. } « غرام » دن
(مص. تفعليل) [اودنسي
لازم اولان شيئي اودتمه .

تغزل { سذ. عر. } « غزل » دن
(مص. تفعليل) [۱. غزل
سوييله . ۲. حسن وجمالي شعر
ويا نثرله مدح ايدهرک برقادينه
طاقله .

تغش { سذ. عر. } « غشائه » دن
(مص. تفعليل) [اورتينمه،
بورونمه .

تغشيه { سذ. عر. } « غشاء » دن
(مص. تفعليل) [اورتمه،
بورومه .

تغضب { سذ. عر. } « غضب »
(دن مص. تفعليل) [غضبلتمه،
غضبه کله .

تغزل { سذ. عر. } « غفلة » دن
(مص. تفعليل) [غافل طاو -
راغه، غفلتمه اوله . [ظن اولند .

يفى کي « تغافل » ايله مترادف
دکادر؛ زيرا تغافل يالانندن غفلت
کوسترمک ديمکدر .

تغلب { سذ. عر. } « غلبه » دن
(مص. تفعليل) [غالب کلوب
زورله غصب و تحکيم ايتمه : ارا -
ضيسنه باشقه لى تغلب ايتشلردر .

تغلف { سذ. عر. } « غلاف » دن
(مص. تفعليل) [ط . تغلف
امعاء = باغر صافرک بر يرينه کچمى
علت .

تغليب { سذ. عر. } « غلبه » دن
(مص. تفعليل) [م . بر منا .
سبت و تعلقدن طولاني بر لفظي
ديگر لفظ و معنايه دخي شا -
ملاً استعمال ايتمه : پدر ايله
والديه « ابوين » دئلمى کي .

تغليب { سذ. عر. } « غلط » دن
(مص. تفعليل) [۱. ياکليش
چيقارمه ياکليشاق عطف و اسناد
ايتمه : کتابي تغليب ايتک ايستمش .
۲. ياکلتمه، تشويش ايتمه : ذهني
تغليب ايتديکيز .

تغليظ { سذ. عر. } « غلظة » دن
(مص. تفعليل) [قبلا لاشديرمه .

تغليق { سذ. عر. } « غلق » دن
(مص. تفعليل) [قيامه، کلید -
له : تغليق ابواب .

تغيب { سذ. عر. } « غيب » دن
(مص. تفعليل) [نازلانمه .

تغيب { سذ. عر. } « غناء » دن
(مص. تفعليل) [۱. زنکين
اوله، مال و ثروته نائل اوله . ۲.
غنا کتيره، محتاج اولمامه،
قناعت واکتفا . ۳. الحان
ايله اوقومه، ايرلامه، نغمه ايتمه :
کوزل تغني ايدبور .

تغيب { سذ. عر. } ج : تغيرات .
(« غير » دن مص. تفعليل)
۱. دگيشمه، باشقه درلو وديگر

کون اوله، باشقه لاشمه، تبدل
ایته: رنکی تغیر ایتدی؛ او آدم
بیونجه بستیون تغیر ایتش؛ بو
ابنیه ده برطاقم تغیرات کور یورم.
۲. رنک دیکشمه، دیگر کون
اوله: بکزی تغیر ایتدی. ۳.
بوزله، فساده اوغرامه: بوات
تغیر ایتدی.

{ سذ. جر. فد: تغیرات.
تغیر } { «غیر» دن مص. تغیریل
۱. باشقه لاشدیرمه، دیکشدیرمه،
دیگر کون ایته: تغیر رنک،
تغیر مسلك ایتمک؛ تغیراته او-
غرامتی. ۲. بوزمه، افساد:
حرارت اتی تغیر ایدر.

تف { وقفه. با: دف ودفه.

تفاح { سذ. جر. الما، سیب.

تفاخر { سذ. جر. تفاخرات.
تفاخر } { «فخر» دن مص. تفاعل
برینه قارشی تفریح ایته، اوگونه:
شعرا اوتنه دن بری تفاخر ایتمکی
سومشدر.

{ سذ. جر. فد: تفادیر.
تفادیر } { تفریق. ظن ایتمکری
کبی «تفرقه» نك جمی دکادر.
با: تفریق. — (تر. زبازدی:
تفاریک) اوفاق تفک شیئر، آز
قیمتی هدیه لر.

{ سذ. جر. فد: تفاسیر.
تفاسیر } با: تفسیر.

{ سذ. جر. «فضل»
تفاضل } دن مص. تفاعل ۱.
فضل وکرم و فضیلتده مسابقه
ایته: بر برلینه قارشی تفاضل
نیتله. ۲. مقدار فضله سی، فرقی.

{ ص. جر. «تفاضلیه»
تفاضلی } { «ایک رنک آراسنده»
مقدارجه اولان فرقدن متولد
نسبت: حساب تفاضلی.

{ سذ. جر. فد: تفاعیل.
تفاعیل } بو معنایه کلز [د. عرو-
صده مصراعک مفاعیل ایله تعین
اولنور اقسامه تقسیبی.

{ سذ. جر. «فال» دن
تفال } مص. تفعل ۱. فال خیر
عد ایته، اوغور صایمه: عرب لر
آتمک بعض علامت لرله تفال ایدر لر.
۲. فال آچه، فال آتمه: بعض
دیوانلردن تفال ایدر لر.

{ سذ. جر. «فوت» دن
تفاوت } مص. تفاعل [ایکی شی
آراسنده کی فرق، برنک دیکرندن
فرقی اولسی: عرب آتیه انکلیز
آتی آراسنده چوق تفاوت وارد.
۳. تفاوت عرضین = ایکی محاک
عرضی بیننده درجه جهتندن فرق.
۴. تفاوت طولین = ایکی محاک طولی
بیننده ساعت جهتندن فرق.

{ سذ. جر. «فتح» دن
تفتیح } مص. تفعل ۱. آچه،
کشاد. ۲. تر. زبازدی:
تفتیک [معدده انشراح، معدده
آچان ککیرمه: بوعلاج تفتیح ویرر.
{ سذ. جر. ج: تفتیشات.
تفتیش } { «فتش» دن مص. تفعل
آراشدیرمه، برشیئک طوغریسنی
بولقی ایچون هر طرفنی آریوب
تحقیق و تدقیق ایته: عسکرک
احوالی تفتیش ایتمک؛ طبع او-
لنه حق کتابلری معاینه و تفتیش
ایتمک؛ ولایاتجه اجرای تفتیشاته
مأمور اولدی. || انجه معاینه
و تفتیش = معارف نظارتنده
تدقیق مؤلفاته مأمور هیئت. ||

تفتیش عسکری قومیسونی = امور
واحوال عسکریه نك محور لا قنده
جریان ایدوب ایتمدیکنی تحقیقه

مأمور هیئت عسکریه. || محکمه
تفتیش = اوقاف هایون نظارتنده
باب مشیخته مربوط محکمه شرعیه.
= تر. { «تفتیش مأموری»
تعبیرندن مختصر } عو. مفتش،
تفتیش و تحقیق مأموری: بر تفتیش
کوندر دیرلر. بولیس تشکیلاتندن
اول ضابطه ده «تفتیش» ما-
مورلری وارایدی که آنلره
یالکزجه «تفتیش» دینلردی.
{ ص. جر. د: تفتیشیه.
تفتیشی } تفتیش و تحقیقه منسوب
و متعلق: معاملات تفتیشیه،
اوراق تفتیشیه.

{ سذ. جر. «فتک» دن
تفتیک } مص. تفعل [پنوق)
آتمه، (پوک) طرامه، آچه. ۲.
{ سذ. «لفت آنفه دن، مأخوذ»
تفتیک } ۱. ایجه و یومشاق پکی
قیلی: آنقره جهتندن و آناتو-
لینک سائر بعض محللرندن خیلی
مقدار تفتیک چیقار. ۲. قویونک
بهارده قیریلان ایجه و یومشاق
یوکی. ۳. یاره ایچون اسکی کتن
بزندن پایلان نساله: مجروح لر
ایچون تفتیک حاضر لامق. ۴.

تفتیک قیللرینی ویرن پکی جنسی:
آنقره ولایتنده شو قدر بیک
پکی و شو قدر بیک تفتیک موجود-
در. = ۱. تفتیک قیللرینی ویرن
جنسه منسوب، بوجنسدن اولان:
تفتیک پکی. ۲. تفتیک قیللرندن
معمول: تفتیک شال، تفتیک
چوراب.

{ فل. ایجه ایله ی
تفتیککنمک } پروزلوب سوکلک،
ایلیکری آیرلق: بوقاش چاق
تفتیککنیر.

{ سذ. جر. «قتل» دن
تقتیل } مص. تفعل [بوکمه،
اگیرمه. ۲.

{ سذ. جر. «فتنه» دن
تفتین } مص. تفعل [فتنه دوشور-
مه، فساد القا ایته: تفتین قلوب
واذهان.

{ سذ. جر. ج: تفحصات.
تفحص } { «فحص» دن مص.
تفعل [اطرافیه آراشدیروب
تفتیش و تحقیق ایته: او آدمک
احوالی ایجه تفحص ایتدی:
اجرای تفحصات ایتمک.

{ سذ. جر. «کومور دیمک»
تفحیم } { «اولان فحیم» دن [کیم.
کومور لشمه، کومور کسله.

[لغت مولده.]

{ سذ. جر. ج: تفخرات.
تفحیر } { «فخر» دن مص. تفعل
اوگونه، قورلمه، بفضل وهنر
ویا تمیزی مدار کبر و غرور
اتخاذ ایته: دنیاده هیچ برشیئله
تفخر ایتمه ملی.

{ سذ. جر. «فرج» دن
تفرج } مص. تفعل ۱. آچمه،
فرحلامه، انشراح: تفرج ایچون
کز مکه چیقمشیدی. ۲. اکلمک
ایچون واقع اولان کز نمه، سیر:
دکیز قیللرنده تفرج ایتمکده
اولان اهالی.

{ باخود تفرجگه. س.
تفرجگاه } فا. (جر. تفرج = م
- فا. گه، گه = محل) اکلمک
ایچون کز نمک مخصوص بر، اکلمجه
بری، سیر بری: بوشهرک تفر-
جگاهلری چوقدر.

{ سذ. جر. «فرد» دن
تفرد } مص. تفعل ۱. تک و تنها
اوله، هرکسدن آریلوب یالکز
قاله. (بو معناده زمانزده قوللا-
نماز کیدر. ۲. امثالسر وی
نظیر اوله: ابن سینا عصرنده

حکمیایته تفرد ایتشیدی. ۳.
کندی باشنه اوله، کسب استقلال
ایته: روم سلجوقیلری ابتدا
ایران سلجوقیلرینک عاملری
ایکن بعده تفرد ایتشلردی.

{ سذ. جر. «فراسه»
تفرس } دن مص. تفعل [چهره
وسیمایه علامتندن کمال فطانت
و ذکا ایله آکلامه، سزمه: او
آدمک تفرسی چوقدر.

{ سذ. جر. ج: تفرعات.
تفرع } { «فرع» دن مص. تفعل
۱. داللانمه، دال و بوداق پیدا
ایته. ۲. بر چوق فروع و اقسام.
مه آیرله، داللانمه، تشعب: سلجوق
قیلر خاندانی بر قاج دولته تفرع
ایتشیدی. ۳. بر فرع حالنده
اوله رق بر اصلدن آیرله: قونیه
دمیر یول خطی آناتولی خط
کبیرندن تفرع ایدوبور. = ج.

بر اصلدن آیریلان کوچک شعبه
و فرعلر، اصل واساسه آز مد-
خلی اولان تفصیلات، ایکنجی
درجه ده اهمیتی اولان احوال:
اصل مسئله به باقه لم ده تفرع طاله
اوغراشمیه لم.

{ سذ. جر. «فراغ» دن
تفرغ } مص. تفعل ۱. فارغ اوله،
برایشی بیتربوب قورتله. ۲.
صایتین آلنان بر ملکک فراغ
معامله سنی اجرا ایتدیرمه یعنی
اسکی صاحبنه فراغ ایتدیروب
کندی نامنه چویرمه.

{ سذ. جر. «فرق» دن
تفرق } مص. تفعل [آیرله، طاعله. د.
{ سذ. جر. «آیرله، آیربلیق»
تفرقه } { «اتفاق سزلق: آره لرینه
تفرقه دوشدی، کیردی. ۲.

[مصدریت معناسندن مجرد او-
لهرق] غزته صحیفه لرندن بویته
بر چیز کی ایله آریلوب بر حکایه
ویا علمی بر بحثه تخصیص اولنان
قسم: غزته تفرقه لرینی اوقومغله
مشغولدر.

{ سذ. جر. «فرح» دن
تفریح } مص. تفعل [فرحاندیر.
مه: قلبی تفریح ایتدی.

{ سذ. جر. «فرد» دن
تفرید } مص. تفعل ۱. صو.

دنیدان آریلوب یالکز الله ایله
مشغول اوله: اهل تفرید. ۲.
ص. الکتیر قیادیرلی مراسم اولنان
شیئی ناقل الکتیریق اجسامندن
آیرمه، تجرید: تاغراف تلارینی
تفرید ایتلی.

{ سذ. جر. ج: تفریشات.
تفریش } { «فرش» دن مص.
تفعل [۱. دوشمه، دوشتمه،
یایمه: سجاده سنی چنک اوزرینه
تفریش ایدوب اوتوردی. ۲.
بر محاک زمینی دوشتمه، برشیئله
اورتمه: مردیون اوکئی مرمرله
ویمک اوطه سنی چینی ایله تفریش
ایتدی: یمکخانه به چینی تفریش
ایتمی: مسافره اکراما بولی
اوزرینه چوخه تفریش ایتدیرلر.

۳. بر خانه ویا قوناق وداژنه نك
مفروشاتی تدارک ایدوب برلی
یرینه قومه، دوشتمه: یکی بیتن
قوناغی ده تفریش ایتدیرلر؛
تفریشاتی ده ایتدی.

{ سذ. جر. «فرط» دن
تفریط } مص. تفعل [حد اعتدا.
لک مادو ننده قاله، افراط ضدی:
هر ایشده افراط و تفریط مذ-
موم اولوب اعتدال دن اتی شی
یوقدر: افراطدن تفریطه دوشمکدن
احتراز لازم.

تَفَرُّقُ { سذ. عر. ج: تفاروق. }
 تَفَرُّقُ { [« فرق » دن مص.]
 تفعل [۱. آبرمه، آبری قومه:]
 سوریدن بش قویون تفریق
 ایتدی. ۲. آبری طومه، سچمه،
 تمیز: اولادمدن هیچ برینی
 دیگر لردن تفریق ایتیم؛ دین
 ومذهب تفریق ایتکسزین جمله
 تبعه به بر نظرله باقی. = ج.
 لا: تفاروق. || مجلس تفریق =
 مجلس اداره اعضای منتخبه سذك
 انتخابی ایچون عقد اولنان مجلس.
 تَفَرُّقُ { سذ. عر. [« فسخ » دن
 تفعل [۱. ط. جوروبوب
 دوکله.]
 تَفْسِیرُ { سذ. عر. [« فر » دن
 تفسیره { مص. تفعل [۱. ط.
 طبیك خسته نك ادرارینه باقی،
 ادراری معاينه ایتسی. ۲. خسته.
 نك طیب طرفندن معاينه او.
 لسان ادراری. [اصطلاحات
 جدید طیه دن اولیوب، اسکیدن
 اطباء عرب پیونده مستعملدر.]
 تَفْسِیرُ { سذ. عر. ج: تفسیرات،
 تفسیر { تفاسیر. [« فر » دن
 مص. تفعل [۱. شرح و بیان،
 ایضاح و تفصیل: بر سوزی
 تفسیر ایتك. ۲. قرآن کریمك
 عباره سنی شرح و ایضاحه ایجاب
 ایدن تفصیلات ومطالعاتی بیان
 ایتمه و بوکا دائر کتاب یازمه:
 قرآن کریمی تفسیر ایتك مقتدر،
 آیت کرسی نی تفسیر ایتكسدر.
 ۳. [مصدریت معنا سندن مجرد
 اوله رق] قرآن کریمك شرحی،
 بتون مصحف شریفك ویا بر
 یاخود بر قاج سوره شریفه نك
 شرحی حاوی کتاب: تفسیر
 یازمغه مشغولدر؛ تفسیر کبیر؛
 زنجشیرینك تفسیری. [بو معنا
 ایلله جمی تفاسیر کبیر.] قرآن
 کریمك معانی شریفه سی و اعرابی
 واسباب تنزیل وسائر متفرعاتی
 علم مخصوصی: تفسیر اوقویور؛
 تفسیر تدریسیله مشغولدر؛ علم
 تفسیر. || د. عطف تفسیر =
 نچوده بر کله نك مجرد معطوف
 الیهك معناسنی تفسیر وایضاح
 ایچون مترادفه عطف اولنسی
 و بو صورتله عطف اولنان کله
 یعنی معطوف: قتل و اعدام،
 اخذ و گرفت کبی.
 تَفْصِیلُ { سذ. عر. ج: تفصیلات.
 تفصیل { [« فصل » دن مص.
 تفعل [اطرافیه و هر جهتی
 آبری اوله رق بیان ایتمه، او.
 زون اوزادی به ایضاح ایتمه:
 مسئله نی تفصیل ایتدی؛ تفصیلات
 لازمه سیله بیان ایتك؛ بو بابده
 تفصیلات ویرمك.
 تَفْصِیلُ { سذ. عر. ج: تفصیلات و
 تفصیل { ایضاحاته، مفصلاً:
 مسئله نی تفصیلاً یازمشدر.
 تَفْضِیلُ { سذ. عر. [« فضل » دن
 تفصیل { مص. تفعل [برینی
 دیگر لردن افضل ومرجع طومه،
 ترجیح. || د. اسم تفصیل = مقایسه
 وترجیح بیان ایدن صفت که عر.
 بیده « افعل » وزنده اولوب،
 لسانزده « دها » و « اك »، اسکی
 ترکیه ده « رك » و « راق »،
 فارسیده دخی « تر » و « ترین »
 اداتلریله افاده اولنور: اکبر،
 دها بیوك، اك بیوك، بیوكرك،
 بزرگتر، بزرگترین کبی.
 تَفْضِیلُ { سذ. عر. ج: تفقدات.
 تفقد { [« فقد » دن مص. تفعل

حاضر اولیان برینی آرابوب صور.
 مه: بزی تفقد ایتدیکز؛ حالی
 تفقد ایتدی؛ حقنده اجرای
 تفقدات ایتدم.
 تَفْهَیْمُ { سذ. عر. [« فقه » دن
 تفقه { مص. تفعل [علم فقه او.
 کرغه، فقهده ید طولی صاحبی
 اولمه، فقیه اولمه: کندسی مطالعه
 واقدای سابه سندن اوکوک
 مملکتده مکمل صورتده تفقه
 ایتكه موفق اولدی.
 تَفْهَیْمُ { مه. اوافق صفتنه اتباعاً
 تفك { قولانیلوب اونك معناسنی
 تأکید ایدر: اوافق تفك = ۱.
 کوچك یاییلی. ۲. کوچك واهیتسز
 ایشلر، اوته بری، شوندن بوندن،
 خردوات. [مصغری: تفهك:
 اوافق تفهك.]
 تَفْکَرُ { سذ. عر. ج: تفکرات.
 تفکر { [« فکر » دن مص.
 تفعل [دوشونمه، فکر ایتمه،
 ذهن یورمه، اعمال فکر ایتمه:
 انسان تفکر ایدرسه حیات
 دنیانك اهمیتی اولدیغنی آکلار؛
 درین درین تفکره، بر طاقم
 تفکراته طامشیدی.
 تَفْکَرُ { یاخود توفك. سذ. باروتله
 تفك { پاتالیوب ایچنده کی قور.
 شونی فوق العاده بر سرعت و
 شدتله و قیزغین اوله رق اوزاغه
 آتمغه اتلاف ایدر اسلحه ناریه.
 دن الده و اواموزده طاشینیر
 معروف بر سلاح که یکی ایجاد
 اولوب انواعی وارددر: فتیلی،
 چاققی، قاپسولی، ایکنه لی، آر.
 قه دن طولار، مکرر آتشلی
 تفك: تفك آتمق، بوشاتق،

انداخت ایتك. || تفك پاتلامق
 = حربه باشلاق، محاربه ظهور
 ایتك. || تفك پاتلامقسزین
 = بلا حرب.
 تَفْهَیْمُ { سذ. ۱. تفك اعمال
 تفهیم { ایدن صنعتی. ۲.
 بر طابور ویا آلایده تفراتك
 تفنگرینی اصلاح و تعمیره مأمور
 و بو صنعته آشنا ضابط. ۳. تفنگکله
 مسلح محافظه مأموری و یا نفر. ۴.
 سرای هایبونده بکچیک وظیفه.
 سنی ایفا ایدن مأمور، سلاشور؛
 [« تفنگی » دخی دنیلر. جمی
 (تفنگیان) در: تفنگی بلوک]
 تفنگچی باشی؛ تفنگچیلردن بری.
 ۵. وقتله برایتك امور ضا.
 بطه سنه مأمور آدمکره تفنگچی
 باشی دینان رئیسری آلا یکی
 وظیفه سنی ایفا ایدردی. [غلط
 فاحش اوله رق جمعی « تفنگچیان »
 صورتنده قولانیلر.]
 تَفْهَیْمُ { سذ. تفك وضع و
 تفهیم { حفظنه مخصوص
 محل. [سلاخانه دهامناسیدر.]
 تَفْهَیْمُ { سذ. ۱. تفك چاییسی.
 تفهیم { سذ. عر. [« فن » دن
 تفهیم { مص. تفعل [۱. بر شیك
 انواع و اقسامنده کسب مهارت
 ایتمه، و انواعی بیله، هزار فن
 اولمه: علوم و معارفده تفهیم
 ایتكسدر. ۲. فنونده ید طولی
 صاحبی اولمه، فنونی اوکرغه:
 دارالفنونه کیروب تفهیم ایلدی.
 [« فن » عربیده نوع و درلو
 دیمك اولوب، لسانزده کی معنایی
 متضمن اولدینندن، تفهیم لفتك
 ده ایکنجی معناسی لسانزده
 مخصوصدر. مع هذا برنجیسیله
 مناسبی وارددر.]
 تَفْهَیْمُ { سذ. عر. [« فوق » دن
 تفوق { مص. تفعل [اوسته جیتمه،
 باشقه لردن اوستون اولمه: علم
 و هنرده جمله به تفوق ایتدی.
 تَفْهَیْمُ { سذ. عر. ج: تفوهات.
 تفوه { [« فوه » دن مص. تفعل [
 آغزه آلمه، سوبله، تلفظ ایتمه:
 بر طاقم سوزلر تفوه ایتكسدر؛
 بوبله سوزلر تفوهندن اجتناب
 ایتلی. = ج. مناسبتی منا.
 سبتسز سوزلر، دیدی قودی،
 داعی مسئولیت سوزلر: بعض
 تفوهاتده بولنمقدن ناشی تحت
 مسئولیته آلتشدر.
 تَفْهَیْمُ { سذ. عر. [« فوض »
 تفویض { دن مص. تفعل [احاله
 ایتمه، برینك عهده سنده ویرمه:
 بواش فلانه تفویض اولمشدر؛
 انسان هرایشنی جناب حقه
 تفویض ایتلیدر.
 تَفْهَیْمُ { سذ. تفك صفتنك
 تفهیم { مصغری اولوب « اوفد.
 جق » صفتنه اتباعاً قولانیلر:
 اوافق تفهیمك = پك کوچك
 یاییلی و ظریف و نازك: اوافق
 تفهیمك بر قیز.
 تَفْهَیْمُ { سذ. عر. [« فهم » دن
 تفهیم { سذ. عر. [« فهم » دن
 تفهیم { مص. تفعل [تکلفه و آزر
 آزر آکلومه، فرقنه وارمه:
 مسئله نی تفهیم ایتدی.
 تَفْهَیْمُ { سذ. عر. ج: تفهیمات.
 تفهیم { [« فهم » دن مص. تفعل [
 آکلومه، افهام: کیفیت کندیسنه
 ایچه تفهیم ایتدم.
 تَفْهَیْمُ { سذ. عر. ج: تفیضات.
 تفیض { [« فیض » دن مص. تفعل [
 فیض بولمه، ایلریله، ترقی ایتمه:
 علم و هنر اوکوروب ایشنه دوام

ایدن البته تفیض ایدر. [عر.
 بیده فیضان ایدوب طاشمه و
 یاییله معنا سنه کلوب، بزجه
 مستعمل اولان بو معناسی ایسه
 مجازی عد اولنه بیلیر.]
 تَقَابُلُ { سذ. عر. [« قبل » دن
 تقابل { مص. تفعل [۱. قارشی
 قارشی به کله، راست کله، یوز
 یوزه کله: ایکی اردو تقابل
 ایدوب حربه کیریشدیلر. ۲.
 قارشیلیق اولمه، بر شیته قارشیلیق
 و بدل برینی طومه: ایتدیکم
 خدمت وقتله کندیسندن کور.
 دیکم اییلکه تقابل ایتبور.
 تَقَارُبُ { سذ. عر. [« قرب »
 تقارب { دن مص. تفعل [بر.
 برینه یا قلاشمه، بر برینه یاقین کله.
 تَقَارِيرُ { سذ. ج. عر. فد: تقریر.
 تقریر { با: تقریر.
 تَقَاسِیْطُ { سذ. ج. عر. فد:
 تقاسیط { تقسیط. لا: تقسیط.
 تَقَاصُ { سذ. عر. [« قص » دن
 تقاص { مص. تفعل [اودشمه،
 حسابلاشمه، آله جق ویره جك
 قالممه، صایشمه: تقاص اولدق.
 || عو. تقاص تقوص ایتك =
 آله جقنی ویره جکله حساب ایتمه.
 تَقَاصِرُ { سذ. عر. [« قصر » دن
 تقاصر { مص. تفعل [قصور
 ایتمه، بر ایش کورمکه اقتدار
 وار ایکن کورمه مه. ذ.
 تَقَاضَا { سذ. عر. [« قضا » دن
 تقاضا { مص. تفعل [تأدیة دن
 ایچون مدیوننی صیقیشدیرمه،
 تضییق. || عو. سر زنش: بخله
 تقاضا ایتدی.
 تَقَاطُرُ { سذ. عر. [« قطر » دن
 تقاطر { مص. تفعل [طامله طامله
 آقه، طاملامه.

تَقَاطَعُ {سند. عر.} «قطع» دن
کسمه، بر برینک اوستندن یکمه:
ایک دیر یول خطی تقاطع ایتک.
[عربیده بر برندن کسلوب قطع
مناسبت معناسنه کلکه، بزم صو-
رت استعمالز عندیدر.]

تَقَاعُدُ {سند. عر.} «قعود» دن
و یا بر سقطلق سبيله خدمت
ووظیفه سنی ترکله مخصوصاتک
بر قسیمه استراحت چکمه: بر
ضابطک تقاعدی؛ تقاعد معاشی:
تقاعد صندیفی؛ تقاعد اولمق.
[لسان عوامده «متقاعد»
یرینه صفت کجیده قولایلیز:
تقاعد بر ضابط.]

تَقَاعُدُک {سند. عر.} «تقاعد لغتی متقا-
عد» دن
اصل تقاعد معناسی غلط فاحش
قیلندن اولان بو تعبیر سقیمله
افاده اولنور [بر مأمور و یا
ضابطک تقاعد اولمق؛ تقاعد-
لکنی استدعا ایتیش؛ تقاعدلکی
اجرا اولندی.]

تَقَاعُدِیَّه {سند. عر.} «معاشی»
تقاعد

تَقَاوِیمُ {سند. عر.} «تقویم»
تقویم

تَقْبِضُ {سند. عر.} «قبض» دن
تقبض {مص. تفعل} ۱. طویلا-
نوب چکمه، بوزله. ۲. ط.

قبض اولمه. [ایکنجی معنا ایله
«اقتباس» ده مستعملدر.]
تَقْبِضُ {سند. عر.} «قبول» دن
تقبیل {مص. تفعل} قبول ایتمه،
آله، اوستنه آله. ۲. ط.

تَقْبِیْحُ {سند. عر.} «تقبیحات»
تقیح {مص. تفعل} دن
چرکین کورمه، بکنمه: بوجر.

کتفی هرکس تقبیح ایتسی.
تَقْبِیْلُ {سند. عر.} «قبلا» دن مص.
تقبیل {تفعل} اوبته، بوس ایتمه،
بوسه: حجر اسودی تقبیل ایتک.
تَقْدِیْسُ {سند. عر.} «قدس» دن
تقدیس {مص. تفعل} پاک و مبارک
اولمه، دیانه معزز و محترم اولمه:
کعبه نیک تقدسی.

تَقْدِیْسُ {ف. عر.} «تقدست»
تقدیس {البيان مص. صدورن فعل
ماضی مفرد غائب} پاک و مبارک
اولسون، معزز اولسون. [دعا
مقاهنده ترکیبات عربیده
مستعملدر:] جناب حق تقدس
اسمه، تقدست ذاته.

تَقْدِیْمُ {سند. عر.} «قدم» دن
تقدیم {مص. تفعل} ۱. ایلری
چکمه، ایلریده بولنه. ۲. زمانجه
و یا درجه و رتبه ایلری بولنه،
اوکده بولنه: باقیقک ناییدن
برقرن تقدیمی وارد؛ فضولینک
عصری شعراسته تقدیمی مثبتدر.
۳. تشریفاتجه اوکدن چکمه و یا
دها یوقاری اوتورمه حق:

قاضی عسکرلر اوائلده وزیریه تقدم
ایدرکن بعده وزرائک تقدمه
قرار ویرلشد. ۴. هم. بر مضرتک
ازاله سنی اخطار ایتمه. || حق
تقدم = بر شایه هرکسدن اول
تثبت ایدلدیکی ایچون احراز
اولنان حق و شرف.

تَقْدِیْمِ {سند. عر.} «تقدیم کبی»
تقدیمه {تفعل} بایندن مص.
ما فوقه تقدیم اولنان شی،
ویریلن هدیه و یا برکدار: فلان
ذاته بر تقدیمه ناچیزانه اولمق
اوزره.

تَقْدِیْرُ {سند. عر.} «تقدیرات»
تقدیر {مص. تفعل} دن مص. تفعل

۱. قدر، حکم ازلی، جناب
حق هر شیء حقدمه کی قرار
ازلیسی: تقدیر خدا قوه بازو
ایله دونمز: تدبیر دائماً تقدیره
موافق کاز. ۲. قیمت بیجه، بها
تعیین ایتمه: کتابی، کتابک قیمتنی
صحافر تقدیر ایدم بیلر. ۳. بر
آدمک قدر و هنرنی آکلاوبوب
اعتراف ایتمه، قدر شناسلق: محویت
ایچنده یاشایان ارباب کلی تقدیر
بیوک بر مزیتدر. ۴. بکنه، تحسین
ایتمه: بر آدمک خدمتی تقدیر
اولمازسه غیرتنه خلل کلیر. ۵.
فرض، احتمال، اعتبار، صورت
حال: اولتقدیرده: بالفرض
والتقدیر: بونی پایدینی تقدیرده
بن ده مقابله ایدرم: علی کلی-
التقدیرین = هر ایکی احتماله
کوره. ۶. م. ۱. عبارده بر لفظ
و یا حالک ذهناً تصویری: بو بر
سؤال مقدرك جوابیدر. ۲.
ظاهرده اولیان براعراب وسا.
ژنه ک محلا فرض اولمقی: بر
لفظی، و یا اعرابی تقدیر ایتک.

تَقْدِیْرُ {ح. عر.} ۱. قدر
تقدیر {و بها بیجه رک، قدر
ودکرنی آکلایه رق واعتراف
ایده رک: خدمتی تقدیر اتریفه
قرار ویردیلر. ۲. م. تقدیر
صورتیه، لفظاً اولیه رق، محلاً:
بواسم تقدیراً منصوبدر.

تَقْدِیْرِی {ص. عر.} «تقدیری»
تقدیری {۱. قدر الهی به منسوب
ومتعلق، قدر اقتضا سندن او-
لان: احکام تقدیری. ۲. م.
لفظی و ظاهر اولمبوب محلی و
اعتباری اولان: بواسمک
اعرابی تقدیریدر.

تَقْدِیْسُ {سند. عر.} «تقدیسات»
تقدیس {مص. تفعل} دن مص.
تفعل} ۱. پاک و مبارک عد
ایتمه، معزز و مقدس طومعه،
قدسیت ویرمه: بتون اهل
اسلام کعبه شریفه بی تقدیس
ایدر. ۲. حمد و شکر و ثنا ایتمه:
جناب حق تقدیس ایتک. ۳.
مح. پاک زیاده حرمت و اکرام
ایتمه. تعظیم ایله: بعض اقوال
حکیمان سندن طولایی حضرت
مولایی تقدیس ایدردی.

تَقْدِیْمُ {سند. عر.} «تقدیمات»
تقدیم {مص. تفعل} دن مص. تفعل
۱. اوکه کچیرمه، ایلری به سور-
مه، بر شیشی دیکرندن اول
بولندیرمه: بسمله بی حمدیه
تقدیم ایتک اقتضا ایدر: تقدیم
الاهم علی المهم = پاک مهم اولان
ایشی عادتاً مهمنندن اول یاقق.
۲. برینک و علی الخصوص بر
بیوک ذاتک حضورینه بر شیء
کوتورمه، ویرمه: رئیس افندی به
بر مکتوب، بر هدیه تقدیم
ایتدم. ۳. بر آدمی دیگر برینک
حضورینه چیقاره رق کوریشد-
یرمه، توصیه ایتمه: یارین کلکیز
سزی خوشلانه جفکز بر ذاته
تقدیم ایدم: سزه برادری
تقدیم ایدرم. || تقدیم و تأخیر
بر عبارده نک بعض برلرنی یوقا-
ری به آلوب دیکرلرنی آشایه
آنه رق تغییر و تصحیح ایتمه.

تَقْرِیْبُ {سند. عر.} «قرب» دن
تقرب {مص. تفعل} ۱. یاقلاشمه،
یاقین کله، یاناشمه: بکا تقرب
ایتدی. ۲. وقتی یاقین اولمه،
قرب الوقوع اولمه: رمضان
شریف تقرب ایدبور.

تَقْرِیْبُ {سند. عر.} «قرب» دن
تقرب {مص. تفعل} ط. یاره اولمه،
یاره ایچنده قالمه: تقرب جلد،
تقرب معده و سائره.

تَقْرِیْبُ {سند. عر.} «قرار» دن
تقرر {مص. تفعل} ۱. یرلشمه،
بر یرده قرار و ثبات بوله: بر
جوق زمان طولاشدقدن صکره
فلان یرده تقرر ایتدی. ۲.
قرار لاشمه، قراری ویرلمه،
هنوز تحت مذاکره و ترددده
اولما: نه کونی حرکت ایدم جکمز
دها تقرر ایتدی: اعشارک احاله سی
الآن تقرر ایتدی. ۳. ط. مر-
ضک بدنک بر یرینه حصر اولمقی،
فر. Localisation.

تَقْرِیْبُ {سند. عر.} «تقریبات»
تقرب {مص. تفعل} دن مص. تفعل
۱. یاناشدیرمه، یاقلاشدیرمه:
شوماصه بی دیواره تقرب ایتلی.
۲. بر مقداری تمامیه تعیین ایدم-
میوب آشای یوقاری اوله رق
تخمین ایتمه: او آتک قرق لیرایه
آلندینی تقرب صورتیه سو-
یلدی. ۳. [مصدریت معناسندن
مجرد اوله رق] مناسبت، وسیله،
بهانه: تقریبی بولوب سویلیدی:
بالتقریب ایشی آچدی: بر تقریب
ایله صاوشدی: [بو مقامده «ایله»
سز استعمالی «بر» لفظنک
مفتوح اوله رق فا. حرف الصاق
اعتبار اولمسنندن ایلری کلش غلط
بر تعبیردر، و یا خود «بالتقریب»
تعبیر عربیسندن غلطدر: حالبوکه
عربیده بو صوک معنا ایله قوللا-
نماز.]

تَقْرِیْبُ {ح. عر.} «تقریباً»
تقریباً {تمامیه اولیه رق، تخمیناً:
بویانک تعمیراتی تقریباً اون بیک

فروشه محتاجدر: تقریباً الی
یاشنده در.

تَقْرِیْبُ {ص. عر.} «تقریبیه»
تقریبی {آشای یوقاری اوله رق
بیان اولنان، تمامیه معین و مخصوص
اولیان، تخمین.

تَقْرِیْرُ {سند. عر.} «تقریرات»
تقریر {مص. تفعل} دن
تقریر {مص. تفعل} ۱. یرلشدیرمه،
یرینی تعیین و تخصیص ایتمه. ۲.
ثابت و محکم ایتمه، صاغلا-
ملاتمه. ۳. آعزندن افاده و
بیان ایتمه، آکلامه، اوزون او-
زادی به تعریف ایتمه: مدرس
طلبیه درسنی تقریر ایتکله
مشغول ایدی: فلان معلمک
تقریری پاک کوزلدر: فلان ایسه
عالمدر آما هیچ تقریری یوقدر. ۴.
بر ایشی رسماً و تحریراً بیان ایتمه.
[فر. «رپور» کله سنک ترجمه.

سیدر:] قیودانک تقریری. ۵.
سیاسی نوطه: سفرا اوایشی باب
عالیه تقریر ایتشلر. ۶. بر ایشی رسماً
و تفصیلاً بیان ایتک اوزره یازیلان
انها روم بطریقخانه سنک بر تقریرینه
جواب یازلدی. || تقریر شفاهی =
بر خصوصه دائر سفرانک امضا.
سز اوله رق و بردکاری محرر
نوطه. تقریر مضی = امضالی اولمق
اوزره ویریلن بویه بر تقریر.
[اک زیاده بطریقخانه و سفار-
تخانه انهارینه اطلاق اولنور.
— تقریر جمعی بومعنايه مخصوص.
صدر.] ۷. فراغ املا کده مال
صاحبک مأمور رسمی حضور.
نده کی افاده سی: تقریرنی ویرمک
ایچون یاره سنی آلدی. ۸. دواثر
مرکزیه دن یالکیز مهر ایله
مختوم اوله رق صدارته کوندریلن
محررات.

تَقْرِیر لک { س. اوزرینه تقریر یا زیلان بر یا بر اقلی بیو. جک کاغد.

تَقْرِیض { س. ع. ج. تقریضات، تقاریض. [« قرض » دن مص. تفعیل] ۱. بر تالیفی منشور ویا منظوم بر مقاله مخصوصه ایله مدح و ثنا ایتمه: یازدنی کتابلری مشاهیر ادبیه تقریض ایتدیرمک عادیتدیر. ۲. بر تالیفک مدحی حقنده یازیلان منشور ویا منظوم مقاله که اوکتایک باشنه ویا آخربنده درجی حادث اولمشدر.

تَقْرِیظ { تقریض ایله مترادفدر. **تَقْرِیض** { س. ع. [« قرح » دن مص. تفعل. — لغت مو. لده.] ۱. الکم صاغمه شکلی کوسترمه، ضیای شمسی حل ایدوب رنگلری آری آری و الکم صاغمه صره سنده ابراز ایتمه: قرح خاصه سنی حائر اجسام.

تَقْسِیط { س. ع. ج. تقاسیط، [« قسط » دن مص. تفعل] قسم قس وهر قسمی بر مدت معینه سرورنده مؤجلاً تادیه اولنه جق مبلغک بهر قسمی: اعشار بدلاتی ملزملر آلتی تقسیطده ویررلر؛ تقاسیط مقررده ایله تأ. دیه اولنه جق دین.

تَقْسِیم { س. ع. ج. تقسیمات، [« قسم » دن مص. تفعل] ۱. بوله، پارچه لره آیرمه: بیک غروشی اوج کشی یه تقسیم ایتک؛ حاصلاتک حصه داران بیننده تقسیمی؛ بنایی بش دائره یه تقسیم ایتدی. ۲. آقار صویک مصوره لره آیرلدنی محل، صواق.

۳. حسابده اعمال اربعه نك دردنجیسی که مثلاً بر مبلغک بر قاج حصه یه بولغه سندن عبارتدر، اولشدرمه: ۷۴ ی ۹ ه تقسیم ایتک. ۴. مو. چالغیچیلرک یا لکز بری طرفندن اجرا اولنان فصل: بر تقسیم یا بمق. || تقسیم اراضی = اراضینک تقسیم و تعیین وخر. یطه سنک اخندی علمی که باشلیجه مثلثاته مستنددر. [فر. Géodésie] || تقسیم غرما = بر مد. یونک مالنک داینر بیننده تقسیمی. || تقسیم میاه = آقار صولرک آیرلدنی صرت و ارتفاع که بر طرفنک صولری برجهته و بر طرفنک کیلر او برجهته آقوب کیدر: تقسیم میاه خطی. = ج. بر بنانک بولاله لری، دائره لره صورت انتقاسی: بواوک تقسیماتی چوق ایدیر.

تَقْطِیع { س. ع. ج. تقطیعات، [« قطع » دن مص. تفعل] ۱. کسمه، پارچه پارچه ایتمه. پار. چدره تقسیم. ۲. شعر ی تابع اولدنی بحر کوره تقایله آیرمه، هر پارچه سنی فاصله ایله اوقومه. **تَقْطِیْعَه** { س. ع. [« ققاء » دن مص. تفعل] (کلامی ویا شعر ی) قافیله ای ابراد ایتمه، قافیه اویدیرمه.

تَقْلِب { س. ع. ج. تقلبات، [« قلب » دن مص. تفعل] ۱. دوغمه، بر یاندن بر یانه جویرله، آلت اوست اولمه. ۲. دیکشمه، باشقه قابله کیرمه، تبدل، تحول، دیگر کون اولمه: تقلب احوال، تقلب زمان. = ج. تبدلات، تحولات، انقلابات: نیم غیبو بتمده شهر اوقدر تقلباته اوغرامش که سواقلری بولمه ده زحمت جکدم. **تَقْلِید** { س. ع. [« قلد » دن مص. تفعل] ۱. حائل ویا کردا. نانی کبی بوبینه صارمه، آصمه، طاقمه، قوشانمه: تقلد سیف = قلیچ قوشانمه، طاقمه. ۲. اوستنه آلمه، درعهده ایتمه: امور حکو. متی تقلد ایلدی.

تَقْلِص { س. ع. ج. تقلصات، [« قلوص » دن مص. تفعل] ط. بر عضوک چکیلوب طولانمه. بی: تقلص حدقه وسائر.

تَقْلِیْب { س. ع. ج. تقلبیات، [« قلب » دن مص. تفعل] ۱. دوندیرمه، جویرمه، آلت اوست ایتمه. ۲. بر شیئک شکل و قالبی دیکشدرمه.

تَقْلِید { س. ع. ج. تقلیدات، [« قلد » دن مص. تفعل] ۱. طاقه، آصمه، قوشانمه: تقلید حائل، تقلید سیف. ۲. بر ینک فعل وحرکتنک ویا شکل و صورتنک عینی یایمه، بکزمکه ویا بکزمکه چالیشمه: فلان شاعر نفعی یه (یا خود نفعی یی) تقلیده چالیشور؛ فلان محرر کیمسه یه تقلید ایتکمزین کندینه مخصوص بر طرز افاده اختیار ایتمشدر. (مفعول الیه و مفعول بهله ار. تباط ایدوب، آنجق معنجاه بر آز فرقی وارد: مفعول الیه ایله اقتدا، و مفعول بهله بر شیئک ساخته سنی ویا استهزا طریقله طبقی یا بمق معنسانه تقرب ایدر.) ۳. بر شیئک ساخته سنی یایمه: اک مشهور فابریقه لک معمولاتی تقلید ایتمشدر؛ بر ینک امضاسنی تقلید ایتک. ۴. بر ینک افعال وحرکتنک عینی یایه رق کندیسيله اکلمه، تمسخر ایتمه: هر کبی تقلید ایدر، هر کسک تقلیدینی یا پار؛ بر کوریشده تقلیدینی آلمش. ۵. [مصدریت معنا. سندن مجرد اوله رق] مصنع بر شیئک، بر هنر و معرفت اثرینک ساخته سی: انکلیز چاقیلرینک تقلیدی چیتمشدر؛ تقلیدی او. جوزدر. = ص. تر. تقلید صو. رسیله یابلمش، ساخته: تقلید کومش.

تَقْلِیدِی { ص. ع. ژ. تقلیدی، وسند ایستکمزین قبول ایدیلان: ایمان تقلیدی = مقلد ایمانی. **تَقْلِیل** { س. ع. [« قلة » دن مص. تفعل] آزالتمه،

ایندیرمه، تنقیص: مقدارینی تقلیل ایتک.

تَقْوَا { س. ع. با. تقوی. **تَقْوِی** { س. ع. [« قوس » دن مص. تفعل] یای کبی اکر ی وکرلی اولمه: کیمیک تقوی.

تَقْوِی { س. ع. [« وقایه » دن] **تَقْوِی** { الهدن قورقوب منهایدن چکمه، قوی، پرهیز کارلق، زهد. || اهل تقوی = پرهیزکار ومتقی آدم یا خود آدملر. [« اهل » اسمی مفرد و جمع کی قوللانیلیر.]

تَقْوِی { س. ع. [« قوت » دن مص. تفعل] ۱. قوتلنمه، قوت پیدا ایتمه، امدادله قوتی آرمه.

تَقْوِیْت { س. ع. با. تقویه. **تَقْوِیْس** { س. ع. [« قوس » دن مص. تفعل] یای کبی اکر ی وکرلی ایتمه.

تَقْوِیم { س. ع. ج. تقاویم، [« قوم، قیام » دن مص. تفعل] ۱. طوغریلتمه، دوزلتمه، یولنه قومه، ترتیب، تنظیم: تقویم وقایع. ۲. ممالک و بلدانک طول و عرضنی ویا سیارات و ثوابنک حرکات و مواقعنی کوستر. مه و بونلری کوسترن رساله و کتاب یا خود جدول: تقویم البلدان، تقویم الافلاک. ۳. بهر سنه یه مخصوص اوله رق هر کونک شمس و قمر و سیارات طلوع و غروبنی و سائر احوال هیئتی و لیل و نهارک اوقات خمسهنک ساعات و دقیقه لری کوستریر

تَقْوِی { ص. ع. ژ. تقیه. ج. انقیاء. **تَقْوِی** { « وقایه » دن ص. — اصل یایی مشدد ایسه ده مخفف قو. **تَقْوِی** { اللیلیر.] الهدن قورقوب منایهیدن اجتناب ایدن، پرهیزکار، اهل تقوی.

تَقْوِی { س. ع. [« قبح » دن مص. تفعل. — لغت مولده. در.] ط. ایریکلمه، ایریک پیدا ایتمه: یارمسی قبح ایتدی؛ قبح دم، قبح عین، قبح کلیه وسائر.

رساله که ام اسلامییه بیننده اسکیدن بری ارباب هیئت طر. فندن ترتیب و انشری معتاد اولوب، اخیراً بواصول دخی اوروپاده کسب مکملیت ایتمشدر: تقویم سال. || حسن تقویم = اک کوزل نظام و ترتیب و شکل و صورت، که آیت کریمه دن مأ. خود اولوب، صورت و خلقت بشر حقنده مستملدر. || مج. اسکی تقویم، کهنه تقویم، کچن سنه نك تقویمی = ایشه یارامازشی.

تَقْوِیچِه { س. فا. کوچک تقویم رساله سی.

تَقْوِیْه { س. ع. [« قوت » دن مص. تفعل] ۱. قوتلنمه، قوت ویرمه، قوتی آرتدیرمه: ایکی طابور دهاکوندره رک فلان موقعده کی عسکری تقویه ایتلی؛ چوققلره بسیجی شیلر یدیره رک بدلرنی تقویه ایتک اقتضا ایدر. ۲. تأکید و تصدیق ایتمه: سوزکری تقویه ایچون بر مثال کتیره جکم. [فا. اصولی اوزره « تقویت » صورتنده دخی قوللانیلیر.]

تَقْوِی { ص. ع. ژ. تقیه. ج. انقیاء. **تَقْوِی** { « وقایه » دن ص. — اصل یایی مشدد ایسه ده مخفف قو. **تَقْوِی** { اللیلیر.] الهدن قورقوب منایهیدن اجتناب ایدن، پرهیزکار، اهل تقوی.

تَقْوِی { س. ع. [« قبح » دن مص. تفعل. — لغت مولده. در.] ط. ایریکلمه، ایریک پیدا ایتمه: یارمسی قبح ایتدی؛ قبح دم، قبح عین، قبح کلیه وسائر.

تَقْوِی { س. ع. [« قبح » دن مص. تفعل. — لغت مولده. در.] ط. ایریکلمه، ایریک پیدا ایتمه: یارمسی قبح ایتدی؛ قبح دم، قبح عین، قبح کلیه وسائر.

تقييد { سڌ. عر. ج: تقيدات. }
تقييد { « قيد » دن مص. تفعل }
۱. باغلامه، مربوط و معلق
اوله. ۲. چالشمه، چپا لامه،
ايش ايدنيوب اوغراشمه، اوسته
دوشمه : وظيفه سته قيد ايتيور؛
تقيدات نماديه ده بولمق .
تقييد { سڌ. عر. ج: تقيدات. }
تقييد { « قيد » دن مص. تفعل }
قيد و شرطه باغلامه، مشروط
و مقيد اتمه، شرط قومه : سيفور-
طه شرڪتلى حربزده ايتيه تڪ
تضيئي بر جوق قيوده تقييد
ايتملردر؛ نظامه لرينه بر جوق
تقييدات درج ايتملردر .
تڪ { ص. ۱. جفت مقابلي : تڪ
ديزكين؛ تڪ طبانجه؛ تڪ مي
جفت مي ؟ ايكي، درت، آلتى
عددلى جفت و بر، اڄ، بش
عددلى تڪدر. ۲. بر جفت
تشكيل ايدن ايكي شيك بهري:
آراهه آلترينك بر تكي خسته در؛
بونك تكي نزده ده؛ تڪني بوله مدم
جفت ايديم. ۳. بر، واحد:
بر تڪ كسابم واردر. ۴.
يالكر، تنها: بيوك بر اوده تڪ
وتها او تورمقدن انسانه وحشت
كلير. ۵. اشز، وحيد، يكتا:
او آدم بو مملكتنده تڪدر،
تكلردندر. ۶. راحت، ساكن:
او آدم تڪ طورماز. || تڪ باشنه=
كندى باشنه، يالكر، كندى
كندبنه، كيسه يارديم ايتكسزين.
|| تڪ توك = سيرك، نادر: تڪ
توك بولنور: تڪ توك مسافر ل كلير.
تڪ { حر. فا. « تاكه » تعبيردن
غلط اولقى احتمالى واردر. }
تاكه، مقصديه، مجرد شو مقصده،
عضا، اولسونده: تڪ كلسين ديه
كنديسنه يازى ياز دره جفمى

سوزلدم؛ تڭ چاپق يازلسون ديه
يازىنك كوزلاكنه اهميت ويرمدى؛
تڭ كلسين ده كچ كلسين.
تڭ } س. فا. قوشمه، سكرتمه،
سرعت. اكثريا مترادفلى
اولان «تاز» و «پو» ايله برابر
قوللا نيلير: تڭ و تاز، تڭ و پو
ايتك = طور مويوب قوشمق.
تكاپو } س. فا. ۱. اوتيه برى به
قوشه رق تحرى و جستجو
ايتمه، سمى و تعب. ۲. طالق و قلق
ومداهنه طريقيله برىنك هر
فعل و قوائى تصديق ايدوب
قاؤق صالامه.
تكاثر } س. س. عر. «كثرت»
دن مص. تفاعل] ۱.
چوغالنه، تعدد. [تكثير كى].
۲. چوققله تفاخر ايتمه، بنده
سندن زياته وارد ديه برىء
حقنه برينه قارشى ادعا ايتمه.
تكاشف } س. س. عر. «كشافة»
دن مص. تفاعل]
صيقلاشمه، قويولاشمه، كشافت
پيدا ايتمه.
تكاسر } س. س. عر. «كسر» دن
مص. تفاعل. — لغت
مولده] ه. تكاسر ضيا مختلف
نقطه لر دن كلوب بر نقطه يه انعكاس
ايدن ابكى شعاعك بر برىنك
تأثيرينى كسر ايتتى.
تكاسل } س. س. عر. «كسل» دن
مص. تفاعل] تنبلك
ايتمه، اوشمه، قيد سزلىق، اهمال؛
افاى وظيفه ده تكاسل ايتك.
تكاليف } س. س. عر. ج. عر. فد:
تكليف. با: تكليف.
تكبد } س. س. عر. «كبد» دن
مص. تفاعل. — لغت
مولده.] ط. تكبد رثه = آق
جكر ك قره جكر صورته كبر.

صافلفی غائب اتمه. || تکدر
خاطر = مکدر اوله.
{ سذ. عر. ج: تکدیرات.
تکدیر } [«کدر» دن مص.
تفعیل] ۱. بولاندیرمه: تکدیر
ماء اتمک. ۲. کدرلندیرمه،
کدر ویرمه: تکدیر خاطر اتمه.
۳. آزارلامه، تعزیر: بر قباحی
ایلك دفعه ارتکابنده تکدیر
ایله اکتفا اتملی: تکدیر اتمک؛
تکدیر ایشیقک: تکدیر یمک.
{ ص. عر. ن: تکدیری،
تکدیری } مه. مجازات تکدیری =
قباحت نوعدن اولان جرمک
استلزام ایتدیکی خفیف جزا.
{ سذ. عر. [«کذب»
تکذیب } دن مص. تفعیل] یالان
عزو و اسناد اتمه، یالان حیقار.
مه: بنی، نیم سوزمی تکذیب
ایتمک ایستور، غرته لک نشر
ایتدکاری حوادی رسماً تکذیب
ایتدیلر؛ او غرته بوکون یازدغنی
یارین تکذیب ایدر.
{ مه. [ج: تکرومک = دور-
تکر } مک، چورمک، یووارلا.
مق: و تکرک = یووارلاق،
مدور دیمکدر [یووارلانغی
تصویر ایدوب «مکر» مهملیله
اتباع اولتور: تکر مکر یووار-
لاندی؛ تکر مکر اوچورومدن
آشاغیبه دوشدی.
تکر { س. بلا: تکیر، تکفور.
تکرار } { سذ. عر. [«کر» دن
مص. تفعیل] یر ایشی
برده یایمه، اعاده اتمه: بر سو-
زی، بر رجایی تکرار اتمک؛
بر تمبیرک بر مقاله ده بر قاچ دفعه
تکراری فصاحتیه منافیدر.
|| تکرار علی التکرار = دفعاتله

تکرار { تکرار } فط . یوارلانق،
یمک یاخود دوشمک : ایندیش آشا.
غی تکراندی؛ اوچورو مدن
تکرلنوب کیتدی .

تکرمان { تکرمان } س . دکرمنک اسم
صحیحیدر .

تکری { تکری } یاخود تاگری ویا
طاگری و غا . طغری .

س . [سما وشفق دیماک اولان
« تاک » دن] اله ، مولی ، خدا ،
تقا . اورغان ، چالاب : تکرینک
قولی . || تکرینک کوئی = بتون
کون .

تکریر { تکریر } سنذ . عمر . [« کر » دن
مص . تفعل] تکرار .
لامه ، تکرار ایتمه ، بردها یایمه
ویا سوبله : بر سوزی تکریر
اتمک . [« تکرار » دن فرق
یوق کییدر . فقط بعض کتب
ادیبه ده « تکریر » حسن تکرار
معناسنده قولانلمشدرکه بوحالده
تکرار ، غیر مقبول ، تکریر
ایسه مقبول اولمش اولور .]

تکریلیق { تکریلیق } س . الوهیته . == ص .
متعلق ، الهی : تکریلیق سوز =
طوغری وانصافی سوز .

تکریم { تکریم } سنذ . عمر . ج : تکر -
مص . تفعل] تعظیم وحرمت ایتمه ،
بیوته ، اولولامه : جناب حق
بنی آدمی تکریم ایتشدر .

تکریمما { تکریمما } ح . عمر . حرمت وتعظیم
مقصیده .

تکر { تکر } سنذ . عمر . [« کر »
دن مص . تفعل] قیرله ،
شکست اوله . ذ .

تلخ } ص. فا. آجی، مر: میوہ
تلخ = آجی یش.

تلخگام (ص. فا. تلخ = آبی.
گام = طماق) طماق
آبی، هرشی * کندیسنه آبی کن،
ما یوس، مضرب: تلخگام ایلدی
فراقک بنی.

تَلْخِي { س. ف. آجیل. ل. }
تَلْخِيص { س. ف. آجیل. ل. }
تَلْخِيص { س. ف. آجیل. ل. }
تَلْخِيص { س. ف. آجیل. ل. }

۱. خلاصه ایتمه، مفصل یازلش
بر شیئت اک اهمیتلی یرلریخی آ
اورنخ لاصه افاده ایتمه. ۲.

مقام صدارتدن حضور هاینونه
عرض اولنه جق مصالحك خلاصه
ایدهمه و نه جمعه خلاصه ایدلش

تلیصیحی } ۔۔ ودها فصیحی :

تلاخی صی } س. فا. باب حاییدن
حضور هایونه عرض
اوله جق مصالحی خلاصه ایتمکه

مأمور ذات و بوايشله مشغول
 قلمك رئيسي: تخلصي ديوان هايون
 تخلصجي افندي.

تَلَذُّذٌ { سَدَّ عَرَجٌ: تَلَذُّذَاتٌ
(«لَذَّةٌ» دَن مَضَى تَفْعِلُ)
لَذْتُ طَوِيْمَةً. حَظَّ اِيْمَةً، ذَوْقَهُ
كَتَبْتُ اِيْمَةً اَلْاِيْمَةُ تَعْمَلُ

سز آدم لر تلذذ ایدر؛ مطالعہ
آایشان آدم باشقہ بر شیدن

تَلْزَحُ } سَنَدُ عَر. { «لَوْ جَعَلْتُ»

یادداشتان اوله .

تَلَكْ كِيَلَكْ } س. ۱. حبله کارانی،
تَلَكْ جَمْعِي اولان اوفاق قوريلق،
تَلَكْ جَالِيَق.
تَلَمَكْ } ياخود تله مك. فت. ۱.
تَل ايله تزين ايتك، تَلار
طابق: تاليوب پوللاق. ۲.
مطلقا تزين ايتك، سولندير.
مك: شو عباردي بر آرتلملي.
|| مَجْ تاليوب = لاق = بر طاقم
زينلر و علاءلر ايله بر شينك اصاني
كيزليوب ساخته بر شكل و برمك.
تَلَمَد يَرَمَكْ } فت. ۱. تل طابق،
تل ايله تزين ايتك.
۲. تل ايله ايچني تميزلنك. ۳.
(چبوغي) پارلاتق، توتد برمك.
تَلَمَمَكْ } فح. تل ايله تزين او.
لنق، سولنك: تَلنوب
پوللاندی.
تَلَلِي } ياخود تَلَو. ص. ۱. تَللر
طاقمَش، تل ايله تزين اولنَش
تَللِي كَلِن. ۲. قبا بر صورتده
سولنديرلش، جيجيلي بيجيلي:
تَللِي پُوللِي. || تَللِي بِيَك = دَلشَمَن
هوپا.
تَلَمَد } شاكر دلاك ايتك معنايله
قوالايي اورسه ده، غريبه
بوماده رباعي اولوب، درجه و
وتد حرج بالرندن «تله» و
«تلمد» و زلرنده كير، فَعْل
باندن كله مز.
تَلَمِجْ } سَنَد. عَر. («مَلح» دَن
مَص. تَفْعِيل) م. مَتَكَم
برضرب مثلدن ويا بر شعر و حكاية
مشهوره دن اخذ كَلَمَات و معاني
ايدرك اِيْمَا و كِتَابَه طَرِيقَه كَلَامَنده
تَضْمِين ايدوب، تَصْرِيح اِيْتَمَه:
بوسوزده تَلَمِج واردر.
تَلَمِيذ } سَنَد. عَر. ج. تَلَامِيذ،
تَلَمِيذ } تَلَامَنده. ۱. شاكر د.

تحمید { سذ. عر. [«مجد» دن
{ مص. تفعیل] ۱. اولولامه،
آغزلامه، مجد وعظمتنی اعتراف
واعلا ایتمه، تعظیم وتکریم : نام
اقدس جناب نبوی بی تحمید
ایتمک. ۲. { مصدریت معنا-ندن
عاری اولهرق } تعظیم یولنده
صبح اذاندن صکره مناره لرده
اوقونان دعا : تحمید اوقومق.
|| تحمید پلاوی = هر وقت تکرار
ایدیلوب اوصانچ ورن شی*.
{ امامک برینه هر سحورده
ایصیدوب وردکاری عینی بور-
غول (لاولدن کنهادر.)

تَمَدُّح { سذ. عر. } «مدح» دن
{ مص. تفعل } اکندی کند-
نی مدح ایته، اوگمه.

تَمَدُّن { سذ. عر. } «مدنی» دن
{ مص. تفعل } ۱. شهری
و مدنی اوله، بادیه ده چادر
آلنده یا شامقدن یعنی بدویت
حاندن و از کجوب بر شهر و
قصبه ده ساکن اوله، حضرت
حاله کجه، حضری اوله. ۲.
معارف و صنایع و سائر شعبات
مدنیتده ایلرله، ترقی ایته؛
آوروپالیر بو صوکه بش آلتی
قرنده تمدن ایتشله در؛ چاپو-
تیه لیلرک بردن بره تمدنلری
باعث حیرتدر.

تَمَدِّید { سذ. عر. } «مد» دن
{ مص. تفعل } ۱. چکوب
اوزاتمه، اوزون ایته، تطویل؛
ایچی تمدید ایتمک؛ باغچه دیواری
ساحله قدر تمدید ایتدی؛
دمیر یولی تمدید ایتدیر. ۲.
سوردیرمه، سورمسی موجب
اوله، بر مدت معینتی ده او-
زون ایته ویا بر مهلی ده او-
ایلری به سوروب تأخیر و تعویق
ایته؛ مدت مأذونیتی، رخصتی
بر آیی ده اتمدید ایتدی؛ او
دینک افسانسی مارده قدر تمدید
ایتدیر مکه چالیشیور. ۳. بر
حرف املائی اوزون اوقومه،
چکمه، مدله اوقویش: «آمین» ک
الف و یاسنی تمدید ایتلی.

تَمَر { سذ. عر. } خرما. نذ. خرما
{ آغاجنه اطلاق جائز اولوب،
نخل دینلیر. } || تمر هندی
{ زبازدی: دمیر هندی } = عن
اصل هنددن چیمه اولوب

یمنده و سائر بلاد حاره ده دخی
یتیشن بر آغاج که حشی حقیقه
دمیر کبی سرت و آغر و میوه سی
میخوش و مسهل ارلور: تمر
هندی (دمیر هندی) شربتی.
= ص. تمر هندی آغاجندن
معمول: تمر هندی صابلی قلمتراش
{ بو میوه و آغاجه آوروپا لسا-
نلرنده دخی عر. سدن مأخوذ
اوله رق Tamarin دیرل. }

تَمَرْد { سذ. عر. } «مرود» دن
{ مص. تفعل } قارشى طورمه،
دیک کله، عناد، معذک، سر-
کشک: شرع و عقلک تسبب و
تجویز ایتدیکی شیئله قارشى
تمرد بیوک بر جهالتدر.

تَمَرْمَر { سذ. عر. } «مرمر» دن
{ مص. تفعل } طودا قارک
بلا اختیار دیرمه سندن عبارت
مرض که اکثریا هذیانله مرافق
اولور.

تَمَرِّین { سذ. عر. } تمرینات.
{ «مرانه» دن مص. تفعل }
۱. تکرار ایتدیرمه ایتدیرمه
آلیشیدیرمه، شاگردانی اوقو-
دفلری علم و فنک قواعدینی
تطبیقه آلیشیدیرمق ایچون
کندیلرینه بر جوق مثالرتکیف
ایته، ادمان: صرف و نحو عر.
بیده طلبه نک تمرینی شرطدر.
۲. بو وجهله آلیشیدیرمق ایچون
طلبه به تکلیف او لنان مثالر و
بو مثاللری حاوی کتاب: تمرینات
صرفیه، تمرینات ریاضیه.

تَمَرَّق { سذ. عر. } «مزق» دن
{ مص. تفعل } ط. بیر تله،
آچله، باره لانه: تمزق رحم،
تمزق رنه، تمزق طحال، تمزق قلب.

تَمَزِیق { سذ. عر. } «مزق» دن
{ مص. تفعل } بیر تله. نذ.

تَمْسَاح { سذ. عر. } تماسیح.
{ نیلده و سائر بیوک نهر-
لرده و بلاد حاره ده یاشارکر.
تنکله جنسندن جسم بریر تیجی
حیوان که در پسنگ زره کبی
قانی اولسلیله و کانه حیوانانندن
مستثنی اوله رق چیکیزکن اوست
چکله سنی اوینا تسلیله مشهور در،
فارسیده «نهنک» دیرل. تر-
کجه سنه دسترس اوله مادی.

تَمَسْخَر { سذ. عر. } «مسخره»
{ دن مص. تفعل } مسخره لق
ایته، برینی مسخره به چوپروب
استهزایه آله.

تَمَسْک { سذ. عر. } «مسک» دن
{ مص. تفعل } ۱. طوتمه،
پایشمه، صارله: فنده کیمسه نک
سوزینه باقیوب مجرد دلیل و
اثباته تمسک اولنور. ۲. بر دین
ایچون داینک النده مدار استناد
اولق اوزره مدیون طرفندن
ویریلن سند: بر تمسک یاز مهرله جم.

تَمَسْکِن { سذ. عر. } «مسکنة»
{ دن مص. تفعل } مسکین
اوله، مسکینلشمه.

تَمَشِّق { سذ. عر. } «مشق» دن
{ مص. تفعل } مشق آله و
یازمه معنا سیله قوللانا نلر وار
ایسه ده، عربیده اصلا بویله بر
معنا به کلدیکندن، ترکیه مشق
آلمق و مشق یازمق دیمک بویله
یا کایش اصطلاح پر دازلقدن
الته ایدر.

تَمَشِّیْت { سذ. عر. } و:

تَمْغَا لَمَق { سذ. عر. } «مشی» دن
{ مص. تفعل } یوریتمه، یو-
ریمکه سوق ویا یوریمسی تسهیل
ایته، ایلریمه، ایلری به کوتور-
مه: قیوجه اولان ایشلری تمشیه
ایده جک بر آدمه محتاج؛ نظامی
دائرة سنده ایشمک تمشیه سندن
باشقه بر شیء ایستیمورم.

تَمْعَدَن { سذ. عر. } «معدن»
{ دن مص. تفعل } — لغت
مولده [مص. معدن اوله، معدن
حاله کجه: بعض اجسام مرور
زمانله تمعدن ایدر.

تَمْغَا { یخود طامغه. سذ. } اصل
{ ترکیه اولوب فارسی به ده
چکشدر. لسانزده زبازدی:

دامغه. ۱. بر جسمک اوزرینه
بر نشان و علامت باصمق اوزره
قوری یاخود مرکب و بویا ایله
وصوفوق یاخود قیزغین اوله رق
قوللانیان مهر کبی دمیر یاخود
پرینج ویا تخته و سائر ده آل: تمغا
اورمق، تمغا باصمق؛ حیوانه
قیزغین تمغا ایله نومرو باصمق. ۲.
بویله بر آلتله اوریلان نشان و
علامت: آلتون تمغا، قزیل تمغا،
قبارمه تمغا، قور شون تمغا؛ او
حیوانک صاغریسند بر تمغا وار.
در: رسمی محررات کاغذینک با-
شده تمغا اولور. || آلنده تمغا.
سی یوق = باطنی مجهول. || تیه
تمغاسی = چوجنک باشی تیه سنده کی
یومشاق یر، بنغلداق.

تَمْغَاچِی { سذ. عر. } «مشق» دن
{ مص. تفعل } مشق آله و
یازمه معنا سیله قوللانا نلر وار
ایسه ده، عربیده اصلا بویله بر
معنا به کلدیکندن، ترکیه مشق
آلمق و مشق یازمق دیمک بویله
یا کایش اصطلاح پر دازلقدن
الته ایدر.

تَمْغَا سِر { سذ. عر. } «مشق» دن
{ مص. تفعل } مشق آله و
یازمه معنا سیله قوللانا نلر وار
ایسه ده، عربیده اصلا بویله بر
معنا به کلدیکندن، ترکیه مشق
آلمق و مشق یازمق دیمک بویله
یا کایش اصطلاح پر دازلقدن
الته ایدر.

ایتمک. || تمل دیرک = اخشاب
ابنیه ده تمه طیانان آنا دیرکارک
بهری، اوجافلق. || تمل طاشی
قومق = بر بنایه بدأ و مباشرت
ایتمک. || تمل طومق = یرلشمک،
تملشمک، پایدار اولق؛ تمل طو-
تمامق = یرلشمه مه مک، پایدار و
باقی اوله مامق. || تملندن = اصلندن،
اساساً.

تَمْلِیز { ص. ۱. تملی اولمیان:
{ تملیز بنا اوله ماز. ۲.
اصلیز، اساسیز. غیر صحیح، یل-
لان، کاذب: تملیز خبرلر. ۳.
ثباتیز، بقاسیز، قانی: دنیانک
جاه و ثروتی تملیزدر.

تَمْلَق { سذ. عر. } «ملق» دن
{ مص. تفعل } یالتاقلانه،
تبصص، مداهنه، طالق و طلق:
لق انسانه یاقه نماز بر خصلت
ذمیه در.

تَمْلَک { سذ. عر. } «ملک» دن
{ مص. تفعل } صاحب و مالک
اوله، برملکی تحت تصرفه آله:
فلان چفتلکی تملک ایتدی. { یا-
کیش اولان «استملاک» یرنه
دخی قوللانیله بیلیر. }

تَمْلَکْشِدِیرْمَک { سذ. عر. } «ملک» دن
{ مص. تفعل } ثابت و باقی
ایتمک، تأسیس و تأمین ایتمک:
اومملکتده امنیت و حسن اداره
تملشیدیرمکه چالیشیور.

تَمْلَکْشَمَک { سذ. عر. } «ملک» دن
{ مص. تفعل } طومق، باقی و دائم
اولق: او آدم فلان مکتب
معلمکنده تملشیدی طوردی.

تَمْلَکْشَمَک { سذ. عر. } «ملک» دن
{ مص. تفعل } طومق، باقی و دائم
اولق: او آدم فلان مکتب
معلمکنده تملشیدی طوردی.

تملكى (ص. ۱. تملى وبنیادی او. تملكى لان، اساسى: درون تملى بر بنا. ۲. ثباتى، ثابت، باقى: دنيائىك جاه ومالى تملى دكلدر. ۳. دائمى، دواملى، سوركلى، موقت وصادق اوليان: تملى بر ايش طوعلى؛ تملى بر باغچوانز وار ايسه ده يتشديره مديكندن كونده لكجي دخى طونارز. ۴. اسكى، قديم، من القديم مؤسس: اوراك تملى برمكتي واردر. تمليج (ص. ۱. س. عر.) « ملح » دن (ص. ۱. مص. تفعل) طوزلا. مه، طوز قومه ويا طوزه وصا. لاموره يه ياتيرمه. ۲. د. سوز آره سنده كوزل بر مضمون و دلشين بر تعبير ايرادنن عبارت صنعت ادبيه. تمليك (ص. ۱. س. عر.) « ملك » دن (ص. ۱. مص. تفعل) برينى بر ملك و ماله مالك و متصرف ايمه، برينه بر ملك قزانديرمه: او باغچه يي بكا جزئى بر بدل مقابلنده تمليك ايتدى. تمن (ص. ۱. پاخود تؤمن. س. فا. بلا: تمن) تومان. تمنّا (ص. ۱. س. عر.) « منيه » دن (ص. ۱. مص. تفعل) — اصلى « تمنى » اولوب، بزجه ايسه « تمنى » لك محل استعمالى بستون آيرلمشدر. سلام ونحيه و آشنالق ياخود تشكر مقامنده مختلف وضعيتلره صاغ الى آرزوق آشاغيه ايندير دكلدر صكره آغزه طوقدير وپ باشك اوزرينه قومى حركتى، كه اتككزى وياخا كپا كيزى اوپوب باشك اوزرينه قوم ديمكندن كنياه در: كنديسنه تمنّا ايتدم؛

تمناى آلمدى = قابله ايتدى. || قنديلى تمنّا = يك يردن يايلىنى. (ص. ۱. س. عر. ج: تمنيات. تمنى) « منيه » دن مص. تفعل. — لغت آفنه نك عيني ايكن محل استعمالى آيرلمشدر. ۱. ايستك، آرزو، طلب: تمنى ملاقات، تمنى محال. ۲. آرزو اولنان شىء، مطلب، مطلوب: تمنيسى حاصل اولدى. ۳. دعا، رجا، نیاز: موفيتكزى تمنى ايدرم. تموت (ص. ۱. س. عر.) « موت » دن (ص. ۱. مص. تفعل) لغت مولده، آنجق ثلاثى مجردى لازم اولد. يفتدن يك طوغرى دكلدر. ۱. صرا. برعضوك ويا بدنك بر پارچه سنك چوريوب اولو حالنه كچمى. (فر. Mortification) تموج (ص. ۱. س. عر.) « موج » دن (ص. ۱. مص. تفعل) طالع الانه، چالقانه، قارشوب طالعفل قالمه: دكيز تموج ايتدى، تموج جه كلدى.

تموز (ص. ۱. س.) سريانيجه دن مأخوذ اولوب عربى و فارسيدده دخى قولانيلىر. [سنه شمسيه. نك مارتدن اعتباراً بشنجى آبي وياز اولان اوچ آيك اور تانجه سيدر: تموز اينده؛ تموز صيحاغى. اصل اساطيرده يونانيلىر (آدونيس) تسيمه ايتدكلرى و قرك معشوق زعم ايلدكلرى دليقانى برچوبانك اسميدر. اسم يونانيسيله اولان مشابهت لفظيه. سيده ظاهر اولوب، يونانيلىر بومصالى سوريه ليلردن استعاره ايتش اوله جقلىر آكلاشيلير.]

تمول (ص. ۱. س. عر.) « مال » دن (ص. ۱. مص. تفعل) مالدار و زنكين اوله، مال ايدنه: تجارته آرز مدت ظرفنده تمول ايتدى.

تمويه (ص. ۱. س. عر. ج: تمويهات.) « ماء » دن مص. تفعل [۱. ط. و كيم. صولانديرمه، صو علاوه ايمه. ۲. يالديز لانه. ۳. مح. اساساً حقير بر ماده يي فصاحت و بلاغته افاده و تصوير ايدوب حقلى كبي كوسترمه. تمهيد (ص. ۱. س. عر. ج: تمهيدات.) « مهدي » دن مص. تفعل [۱. يايه، دوشتمه، بسط ايمه. ۲. دوزلته، تسويه ايمه. اصلاح و تنظيم ايله.

تمهير (ص. ۱. مهمله و تخيم معناسيله قولانديغىز بو لغت غريبه فارسى « مهر » ي عربى ظنيله تفعل باندن كتر ملك كبي جاهلانه بر حركتدن متولد اولوب، شايان استعمال دكلدر.

تمهيل (ص. ۱. س. عر.) « مهل » دن (ص. ۱. مص. تفعل) مهلت و يرمه. (امهال « دهها مستعملدر.]

تميز (ص. ۱. عر.) « تميز » دن غلط [۱. پاك، نظيف، طاهر: تميز آدم؛ تميز اثواب. ۲. بيقاخش، كيرلى وياغلى مقابلى: تميز چاشير، تميز طبق. = ح. پاك اوله رق، نظافت و طهارته: تميز يوب ايجيور؛ تميز سوپورور؛ تميز ييقار. (بومعانى ايله عر. كبي « تميز يازمق اصلاً جائز دكلدر.]

تميز (ص. ۱. س. عر.) « ميز » دن مص. تميز (تفعل) اقران و امثالندن آريلوب بالاتر بر حال و موقعه بولنه، فرقلى اوله، سچلمه:

بين الاقران تميز ايتدى: علم و هنرى باعث تميزى اولمشدر.

تميزجه (ص. ۱. اولدقجه پاك و نظيف.

تميز ليمك (ص. ۱. فته. ياكلامق، تطهير و تنظيم ايتديرمك: بو اوطلا يي تميز ليملى.

تميز لك (ص. ۱. س. پاكلى، (پاكلك) نظافت، طهارت: خسته لر ايجون تميز لك هر علاجدن مؤزدر؛ تميز لكه رعايت ايتك شرطدر.

تميز لمك (ص. ۱. ياكلامق، تنظيم و تطهير ايتك: بو اوى يوقايردن آشاغيه قدر كوزلجه تميز لك اقتضا ايدر. ۲. برشيك بتوتنى آلوب كوتورمك ويا يوب يتير. مك، سوپور يورمك: بر طبله يكي ايكي كنى تميز ليلر.

تميز لمه (ص. ۱. س. پاكلامه، تنظيم، تطهير.

تميز ليمك (ص. ۱. فط. ح. ياكلامق، تنظيم و تطهير و لغتق: برايكى صابونه تميز لانه جك شىء دكلدر؛ بوشعدان آرتق تميز ليمز بر حاله كلمشدر.

تميز لييجى (ص. ۱. پاكلان، تنظيم و تطهير ايدن.

تميع (ص. ۱. س. عر.) « ميع » دن (ص. ۱. مص. تفعل) بر جسمك مابيع حالنه كچمى. || ط. تيع دم قانك اينجلمسى.

تميه (ص. ۱. س. عر.) « ماء » دن (ص. ۱. مص. تفعل) ط. صولانه: تيه دم = قانك صولانمى.

تميز (ص. ۱. س. عر.) « ميز » دن مص. تميز (تفعل) ۱. آيرمه، سچمه، فرق ايمه، تفريق: خير و شرى، خطا و صوابى تميزه مقتيدر.

۲. ايني كوتيدن فرق ايتك خاصه وقوتى، قوه مميزه: بو آدمده تميز يوقدر؛ ارباب تميز. ۳. هقه. بر دعوانك اوچنجى و صوك درجه ده رؤيتى، اك عالى محكمه. دن كچمى: دعوانى تميز ايتدى؛ ايشى تميزه كيتدى. ۴. د. نحو عرييده اسماء اعدادك و مهمم بر معنا افاده ايدن اسملك مدلولانى حصر و تعيين ايجون منصوب و منكر اوله رق ايراد اولنان اسم: عشرون درهم = يكرمى درهم، ورطل زيتا = بر رطل زيتون ياغى تعبيرلرنده درهماً و زيتاً اسملى كبي. || هقه. محكمه تميز، (وسابقاً) ديوان تميز = اوچنجى واك عالى درجه دهكى محكمه كه دعوالر بدایت و استئناف محكمه لرندن صكره اورا يه نقل و لنور. تميزا (ص. ۱. ح. عر. هقه. محكمه تميز معرفتيله، تميز صورتيله: تميزاً رؤيت دعوى ايتك: دعوا. سي تميزاً استانبولده رؤيت اولمقده در.

تن (ص. ۱. س. فا. وجود، گورگده، بدن، تن) جسم: تنده جان طور و رايكن. = تر. جسم انسانينك سطح خارجيسى، ات، درى: فانه يي تنك اوزرينه كيملى؛ تن رنكى.

تناد (ص. ۱. س. عر.) « نداد » دن (ص. ۱. مص. تفعل) طاغله، پراكنده و يریشان اوله. (يالكر شو تعبيرده مستعملدر: [يوم التناد قيامت كوني، روز محشر.

تنار (ص. ۱. س. عر.) « نزع » دن (ص. ۱. مص. تفعل) طويشمه، چكيشمه. (« منازعه » و « نزاع » دهها مستعملدر.]

تناسب (ص. ۱. س. عر.) « نسبة » دن (ص. ۱. مص. تفاعل) بر برينه قارشى مناسب اوله، بينلرنده اويغونلىق و توافق بولنه، بر برينى طوطمه، ياقيشمه: تناسب اعضا = بدن و چهره يي تركيب ايدن عضولر بر برينه اويغون اولمى؛ تناسب الفاظ = بر عبارته يي تركيب ايدن لفظلر بر برينه اويغون اولمى. || س. تناسب عددى: تناسب هندسى.

تناسبى (ص. ۱. س. عر. ۱: تناسبيه. س. حسابيه) حسابده اعداد بيننده كى تناسبه منسوب و متعلق.

تناسخ (ص. ۱. س. عر.) « نسخ » دن (ص. ۱. مص. تفاعل) ۱. روحك بر جسمدن ديكرينه و بعضاً انساندن حيوانه و برعكس حيوا. نندن انسانه كچمى (اعتقاد باطل): تناسخ ارواح؛ او فرقه تناسخه قائلدرلر. ۲. ثا. بعض حيوانلر ك قورتدن كليك حالنه كچمك كبي تبديل صورت ايللى.

تناسخى (ص. ۱. س. عر. ۱: تناسخيه. ج: تناسخيون. ۱. تنا. سخ ارواحه منسوب و متعلق ويا معتقد اولان: فلان آدم تناسخى تناسخيوندن ايدى. ۲. ثا. اييك بوجكى كبي حيوانلر تبديل صورتنه متعلق: قواعد تناسخيه.

تناسل (ص. ۱. س. عر.) « نسل » دن (ص. ۱. مص. تفاعل) نسل يتيشد. ير ككه اورمه، تولداته تكثر: نوع بشر آنجق تناسل ايله قائمدر؛ حيوانات اهليه نك تناسله چوق اهميت و يرمك اقتضا ايدر. || آلات تناسل = آلات معهوده ذكور و اناث. || تناسل غير

مجانس = جنسری آیری ایکی حیوانک چقتلشدیرلسیله ملز بر جنس یتیشدیرلسی.

تناسلی { ص. عر. ث: تناسلیه. نسل یتشدیرمکه منسوب ومتعلق: آلات تناسلیه = ذکور واناث آلات معهوده سی.

تناسل { ص. عر. ث: نظر «دن تناسل» (م. ص. تفاعل) ۱. بر برینه قارشى بولنه، بر برینه باقمه. ۲. ایکی زاویه وسائرتهك قارشى قارشى به بولنسی.

تنافر { ص. عر. ث: نفرة «دن تنافر» (م. ص. تفاعل) ۱. بر برندن اورکوب قاچه، بر برندن نفرت ایتمه. ۲. د. برکله نی ترکیب ایدن حروفک ویا بر عیاره نی تشکیل ایدن کلمات بر برندن اورکرجه سنه اویغونسز وغیر متناسب اولمسی و بوجهله اوکله ویا عبارتهك زور تلفظ اولنوب قولاغه چر. کین کلمی: تنافر حروف، تنافر کلمات.

تناقص { ص. عر. ث: نقص «تناقص» (م. ص. تفاعل) آزاله، اکسیله: ذخیره کیندجکه تناقص ایدبور. ۱. تناقص حمی = صیقهك دوشمه سی؛ تناقص دم = قانك آزالمسی؛ تناقص قوت = قوتدن دوشمه.

تناقض { ص. عر. ث: تناقضات. تناقض «(نقض» دن مص. تفاعل) انسانك برسوزی دیگر برسوزیچی چوریمه سی، برسوزی دیگرینه اویماسی، مبیانت، تباین: سوزلرنده تناقض وارد؛ بو کتاب تناقضاته ملودر.

تناور { ص. فا. ث: تن «دن تناور» (م. ص. تفاعل) ۱. بر برینه قارشى به بولنسی.

تناول { ص. عر. ث: نول «دن تناول» (م. ص. تفاعل) ۱. آلوب یمه ویا ایچمه: بر آرتقوه آتی تناول ایتدی؛ بر شربت تناول ایتدی.

تناهی { ص. عر. ث: نهایه «دن تناهی» (م. ص. تفاعل) ۱. یقته، توکنه، ختام بولمه، نهایته وارمه.

تنباکو { ص. عر. ث: زبازدی: توپکی. تنباکو (Tabaco دن) نارکیله ایله ایچیان توتون نوعی که ایران وسائر محلدن کلیر: تنباکو ایچمک.

تنباکوجی { ص. عر. ث: تنباکو صانان (م. ص. تفاعل) ۱. او یا ندیرمه، ایفاظ، بیدار ایتمه، اویقودن قالدیرمه. ۲. غفلتدن قور تارمه، عقلنی باشنه کتیرمه. ۳. شدیداً امر ویا نسی ایتمه، بر ایشك اجرا ویا ترکنی توصیه وامر ایتمه: بر یره کیتمه مسنی تنبیه ایتدم: بن کفجه به قدر ایشه باشلامالرنی کند.

تنبل { ص. عر. ث: نبل «دن تنبل» (م. ص. تفاعل) ۱. اوشن، اوشکن، اوشنج، کسلان: تنبله ایش بیور سکا عقل اوکرتسین. ۲. ایشده آغر طاورانان، بطی، آغریو. رین: تنبل حیوان.

تنبلخانه { ص. فا. ث: بتون سکافی (م. ص. تفاعل) ۱. تنبل اولان خانه، مأ. مورلری ایش کورمز دایره، تنبلار مجمع و مجلسی: اوراسی بر تنبلخانه در.

تنبلکشمک { ص. عر. ث: تنبل اولمق، تنبل (م. ص. تفاعل) ۱. اوشنک، او. تنبلک (م. ص. تفاعل) ۱. شتن آدمک حالی، کسل. ۲. آغراق، بطاقت.

تنبلیت { ص. عر. ث: تنبلتی: با: تو بلتی.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تنبور { ص. عر. ث: نبوة «دن تنبور» (م. ص. تفاعل) ۱. نبوت و پیغمبر.

تَنَزِيه { سذ. عر. ج: تنزیهات. تنزیه } «زَهه» دن مص. تفعیل [قبايح و نقایصدن بری ایتمه، تبریه: نفسی تنزیه ایتمه. ۲. حق تعالی حضرتلرنك كافه نقائصدن و اوصاف بشریه دن منزّه اولدیغنه اینانوب بونی اقرار و اعتراف ایتمه: جناب حق تنزیه ایتك .

تَنَسُّج { سذ. فا. ق. تن = بدن. فلسف } سج = خوش — یوقه تر. غریب و عجیب دیمك اولان «ناك» دن مشتق «ناكشوغ» دن می مأخوذ؟ ۱. نادر و كمیاب و نفیس شیء، تحفه، تقاریق. ۲. اشكال مختلفه اوزره معمول كوزل قوقولی خور قرصی. [بو معنا ایله تر. زبازردی «تنزو» اولوب، بو قرصك لونه نسبتله قوبو نفتیه ده «تنزونی» دیرلر.]

تَنَسُّم { سذ. عر. [«نسیم» دن تنسم } مص. تفعیل [هوا تنفس ایتمه. ذ.

تَنَسُّوخ { و تنسوخی [زبازردی: تنسوخ] تنزو، تنزونی] با: تنسخ. تنسیب } مناسب كورمه و تصویب } معناسیله قوللانیلور. سه ده، عربیده «نسبة» ماده سی تفعیل بابندن اصلاكلدیكندن، یاكلیشدر .

تَنَسِّيْق { سذ. عر. ج: تنسیقات. تنسیق } «نسق» دن مص. تفعیل [۱. نظامنه قومه، تنظیم ایتمه، صره لامة، دورلتمه، حسن نظامه قومه، اصلاح: امور عدلیه نی، امور عسكریه نی تنسیق ایلدی؛ تنسیقات عسكریه ایله مشغول اولیور. ۲. م. بر مو-

صوفه بر جوق صفتلر صره لانی، تنسیق الصفات .

تَنَشِيْر { سذ. فا. [«نشوی» دن] تنشیر } اولونی بیقاد قلی درت آياقلى تحته كروت، صالاجق. مفسل: تنشیره كلك = اولمك .

تَنَشِيْط { سذ. عر. [«نشاط» دن مص. تفعیل] تنشيط } یرمه، كیفلندیرمه: تنشيط خاطر ایچون .

تَنَصُّر { سذ. عر. [«نصران» دن نصير } مص. تفعیل [خرسیان اولمه، دین عیسوی نی قبول ایتمه: هندستانده تنصرایدن برهنیلر یوق حکمنده در .

تَنَصِيْر { سذ. عر. [«نصران» دن مص. تفعیل] تنصير } ایتمه، دین عیسوی نی قبول ایتدیرمه: میسیونرلر عبده اوانانی تنصیره چالیشیرلر .

تَنَصِيْف { سذ. عر. [«نصف» تنصيف } دن مص. تفعیل [یاری یارییه بولمه، مساوی ایکی قسمة تقسیم: واردات صافییه نی تنصیف ایتك شرطیله .

تَنَظِيْر { سذ. عر. [«نظر» دن تنظير } مص. تفعیل [۱. بکرتمه. ۲. م. بر شعرك نظیره سنی و تقاییدینی یاقه. [عربیده بسبتون باشقه معناله كلدیكندن، بزجه صورت استعمالی عنیدیرلر.]

تَنَظِيْم { سذ. عر. ج: تنظیمات. تنظيم } «نظم» دن مص. تفعیل [۱. نظام ویرمه، نظامنه قومه، دوزلتمه: باغچه نی، سالونی تنظیم ایدیور. ۳. ترتیب ایتمه، قلمه آلمه، نثرأ ویا نظماً یازمه: بر لایحه، بر قصیده، بر مضبطه تنظیم ایتدی. ۴. تنسیق، اصلاح: امور عسكریه نی، اداره مالیه نی تنظیم ایتدیلر. = ج. امور ادا ره نك منتظم بر حاله وضعی و بونك ایچون اخذ اولنان تدابیر و اجراآت، و اصلاحات، تنسیقات: تنظیمات عسكریه: تنظیمات ملكیه. || تنظیمات خیره = والد ماجد حضرت پادشاهی جنتمكان سلطان عبدالجید خان حضرتلری زماننده مرحوم رشید پاشانك عرضیله اجرا اولنان اصلاحات اساسیه كه كئخانه فرمان هایونیه اعلان اولنوب، تبعه نك تأمین جان و مال و ناموسی و قانون حضورنده جمله نك مساواتی اساسی اوزرینه مؤسسدر .

تَنَظِيْم { سذ. عر. ج: تنظیمات. تنظيم } «نظم» دن مص. تفعیل [۱. نظام ویرمه، نظامنه قومه، دوزلتمه: باغچه نی، سالونی تنظیم ایدیور. ۳. ترتیب ایتمه، قلمه آلمه، نثرأ ویا نظماً یازمه: بر لایحه، بر قصیده، بر مضبطه تنظیم ایتدی. ۴. تنسیق، اصلاح: امور عسكریه نی، اداره مالیه نی تنظیم ایتدیلر. = ج. امور ادا ره نك منتظم بر حاله وضعی و بونك ایچون اخذ اولنان تدابیر و اجراآت، و اصلاحات، تنسیقات: تنظیمات عسكریه: تنظیمات ملكیه. || تنظیمات خیره = والد ماجد حضرت پادشاهی جنتمكان سلطان عبدالجید خان حضرتلری زماننده مرحوم رشید پاشانك عرضیله اجرا اولنان اصلاحات اساسیه كه كئخانه فرمان هایونیه اعلان اولنوب، تبعه نك تأمین جان و مال و ناموسی و قانون حضورنده جمله نك مساواتی اساسی اوزرینه مؤسسدر .

طوتمق و سوپروندیلری قالد. یرتمق وظیفه سی كه بلدییه نك جمله وظايفنددر: تنظیمات مدیری: تنظیمات آراهلری .

تَنَظِيْم { سذ. عر. ج: تنظیمات. تنظيم } «نظم» دن مص. تفعیل [۱. صره لامة، صرهیه قومه، دیزمه: اینجیلری تنظیم ایتك. ۲. نظام ویرمه، نظامنه قومه، دوزلتمه: باغچه نی، سالونی تنظیم ایدیور. ۳. ترتیب ایتمه، قلمه آلمه، نثرأ ویا نظماً یازمه: بر لایحه، بر قصیده، بر مضبطه تنظیم ایتدی. ۴. تنسیق، اصلاح: امور عسكریه نی، اداره مالیه نی تنظیم ایتدیلر. = ج. امور ادا ره نك منتظم بر حاله وضعی و بونك ایچون اخذ اولنان تدابیر و اجراآت، و اصلاحات، تنسیقات: تنظیمات عسكریه: تنظیمات ملكیه. || تنظیمات خیره = والد ماجد حضرت پادشاهی جنتمكان سلطان عبدالجید خان حضرتلری زماننده مرحوم رشید پاشانك عرضیله اجرا اولنان اصلاحات اساسیه كه كئخانه فرمان هایونیه اعلان اولنوب، تبعه نك تأمین جان و مال و ناموسی و قانون حضورنده جمله نك مساواتی اساسی اوزرینه مؤسسدر .

تَنَقِيْم { سذ. عر. ج: تنقیحات. تنقيح } «نقح» دن مص. تفعیل [۱. بر شیشك فضله و لزومسز قسملرینی چیقاروب اختصارله برابر اصلاح و تمیز ایتمه. ۲. بر دائره مأمورین و خدمه سنك عددی و یا معاشرینی آزالده رق،

قازقلره باغلاقلری ایپلرك بهری. { سذ. عر. [«نفرة» دن تنقير } مص. تفعیل [۱. اینگرنمه، تیکسیتمه، اكراه ایتمه: اوآدم زیتون یاغلی یمكردن تنفر ایدر. ۲. نفرت ایتمه، چكتمه، قاجچه: بو ایشدن تنفر ایتدم .

تَنَفُّس { سذ. عر. [«نفس» دن تنفس } مص. تفعیل [۱. نفس آلمه، صولوق، صولوق آلمه: بورنی طیقانمش اولدیغندن آ غزندن تنفس ایدیوردی. ۲. موقتاً ایشنی بر اقوب استراحت ایتمه، یورغونلق آلمه: شاکر. دانك اوكله وقتی بر ساعت تنفس مأذو نیترلری واردر. || تنفس اوطله سی = دوائر رسمیه و شرکت وسائر دائره لرلنده استراحت و بریله کوریشك و مکتبلرده طلبه ایچون درس خارجنده استراحت و مخصوص اوطله، تنفیخانه .

تَنَفُّسْخَانَه { سذ. عر. [«تنفس = م. تنفسخانه } فا. خانه = او] دوائر رسمیه ده و شرکت وسائر دول ژنده مأمورینك استراحت و امور خصوصیه ایچون بریله کوریشك مخصوص اوطله، تنفس اوطله سی .

تَنَقِيْر { سذ. عر. [«نفرة» دن تنقيح } مص. تفعیل [اینکرنیرمك، استکراه و نفرت ایتدیرمه .

تَنَقِيْح { سذ. عر. ج: تنقیحات. تنقيح } «نقح» دن مص. تفعیل [۱. بر شیشك فضله و لزومسز قسملرینی چیقاروب اختصارله برابر اصلاح و تمیز ایتمه. ۲. بر دائره مأمورین و خدمه سنك عددی و یا معاشرینی آزالده رق،

ایراد و مصرفی آراسنده موازنه حاصل ایتمه: اجرای تنقیحات ایتك: تنقیحات اخیره ده معاشنك بر ربمی کسلدی .

تَنَقِيْد { ادبیات جدیدده فرانسر. تنقييد } لرك Critique دیدکلیری موآخذ ادبیه معناسیله قوللانیلغه باشلامش ایسه ده، عربیده «نقد» ماده سی تفعیل بابندن کلدیكندن، بونك یرینه «انتقاد» و «تنقاد» قوللانیلغه دها طو. غری اولور .

تَنَقِيْص { سذ. عر. [«نقصان» تنقيص } دن مص. تفعیل [آزالتمه، ایندیرمه .

تَنَقِيْط { سذ. عر. [«نقط» دن تنقيط } مص. تفعیل [۱. حروفه نقطه وضع ایتمه، نقطه لامة. ۲. عباره نك جمله و کلاملرینی ایجاب و محله کوره اشارات مخصوصه ایله آیرمه، بزم خططن. ده نوایجاد اولان بو اشاراتی قوللانیلغه: اصول تنقیط. (فر. Ponetuation] .

تَنَقِيْه { سذ. عر. [«نقایه» دن تنقييه } مص. تفعیل [عربیده معنا سی آیقلاوب تمیزله ایکن، لسا. نمزده سهواً «حقنه» و «احتقان» یرینه استعمال اولنور. لا: حقنه، احتقان .

تَنَگ { صذ. فا. طار، ضیق . تنگ } سذ. فا. کم. بورق دینان تنگار { معدن، قویوچی لهیمی. تنگدست } صذ. فا. [«تنگ» طار. تنگدستی } دست = ال [زوکورت. تنگدستی } سذ. فا. زوکورتك .

تَنَگْدِل { صذ. فا. [«تنگ» طار. تنگدل } دل = یورك] یورك طار، مضطرب .

تَنَگَر { سذ. عر. [«نکر» دن تنگير } مص. تفعیل [کندی بیبلدیرمه، تبدیل اولمه، تبدیل کزومه .

تَنَگْنای { سذ. فا. ۱. طارلق، صیقندی، اضطراب. ۲. طاریر، صیقندی بی بر محل ضیق .

تَنَگْه { سذ. ۱. اوستی قلایلانمش ایجبه دمیر صفحه. ۲. تنكه دن معمول قاب، قوغه، ابریق و سائره: صو تنكه سی، زیتون یاغنی تنكه سی. غاز تنكه سی. = صذ. تنكدن معمول: تنكه ابریق، تنكه جزوه. || صاری تنكه = اینجه یرنج صفحه سی و یا یالیزلانمش تنكه. || آغزی تنكه قابی = پك صیجاق یمك محفل. تنكه جی } قابلر و قوطی وسائر اعمال ویا اعیلیوب تمیر ایدن صنعتکر .

تَنَگْهلی { صذ. تنكه قابی، بر طر- تنكهلی } فنده تنكه سی اولان: تنکلی صندوق .

تَنَگْهلی { سذ. فا. ۱. طارلق. ۲. تنگی } زوکورتك .

تَنَگْه { نکاح قییمه و اولندیرمه تنگ } معناسیله لسانزده قوللا نیلیور سه ده، عربیده مستعمل دکلدر .

تَنَگْهیر { سذ. عر. [«نکر» دن تنگير } مص. تفعیل [۱. مجهول و طانیلیان حاله کتیرمه، تبدیل ایتمه. ذ. ۲. م. عربیده براسمی نکره یعنی حرف تعریفسز قو. للائمه، تعریف مقابلی .

تَنكِيل {سند. عر. ۱۰. اوزاقلاشدير-
شكيل} مه، تبعيد: اشقياني
دفع و تشكيل ايدي. ۲. امثاله
عبرت اوله جق بر مجازات و یرمه.
تَنِيْق {سند. عر.} «نق» دن
{مص. تفعل} كوزل يازمه،
حسن خطله تحرير. {لسانزده
علي الاطلاق يازمه معنا سيله
قوللايلير.}

تَنِيْ {سند. عر.} فارسيدن معرب.
تَنُوْر {سند. عر.} تندور دخي بوندندر.
۱. فرون. ۲. علل مستويله
ميقروبلرخي اتلاف ايجون قو.
لاليانل نو ايجاد آلت، اتوو
(Étuve).
تَنُوْر {سند. عر.} «نور» دن
{مص. تفعل} پارلايه، منور
وضيادار اوله.
تَنُوْره {سند. عر.} مولوی در-
{وېشليرنك سماع اتسا-
سند كيدكاري گكيش اتكلي
بر نوع لباس، اتكلك.
تَنُوْع {سند. عر.} «نوع» دن
{مص. تفعل} بر قاچ چشيد
اوله، چشيد چشيد اوله: حرو-
فك تنوعی السنه نك تحصيله
مانع اولقده در.
تَنُوْمند {ص. فا. وجودی، جثه.
لی، ايری.
تَنُوْر {سند. عر.} تنويرات.
تَنُوْر {«نور» دن مص. تفعل}
آيدنلاندیرمه، ضيالا نديرمه:
اوطه بي مومله تنوير اتك;
سوقاقلرك غازله تنويري؛ تنوير
مصارقي.
تَنُوْيرِي {ص. عر.} تنويريه.
ضيا لاندیرمق ايشنه متعلق،
مصارف تنويريه.

تَنُوْم {سند. عر.} «نوم» دن
{مص. تفعل} اويقويه وارديرمه.
تَنُوْن {سند. عر.} «نون» دن
{مص. تفعل} م. عربي
اسملرك آخرنده بر حركه ايله بر
نون ساكن صورتنده اوقونان
ايكي حركه: (ن)، (و)، (ه):
رب، ربا، رب، رب كي.
تَنَه {ص. فا. ۱. يالكر، نك،
وحيده: كنديسي تنها بولدم؛
تنها قالدق. ۲. بوش، خالی:
تنها یرده، تنها بر او. = ص. فا.
بوش یر، خالی محل: تنهاده او-
نورمق. = ح. يالكر اوله رق:
تنها اوتوربور، تنها كيدبور.
تَنَهالا شَمَق {فل. ۱. يالكر قالمق،
منفرد اولمق. ۲.
خالی قالمق، بوشالمق، غلبه لك
چكيلوب بوش قالمق: اورته لق
تنهالاشدی.
تَنَهَالِق {س. ۱. يالكلزلق، انفراد:
تنهاليق} تنهاليق انسانه وحشت
كتير. ۲. خالی و بوش یر،
عزلكاه: تنها لقده اوتورمق
= سور. = ص. خالی، بوش،
كيسه نك بولمديغي، ايصز:
تنهاليق بر یردر.
تَنَهَالِق {سند. عر. ۱. بيوك ييلان،
تيل (ازدها. ۲. ه. سماده يدي
برج بونجه اوزانان خفيف بر
بياضلق. {كهكشان ديه ترجمه
ايدنلريا كلشردر: تنين كهكشانك
غيري اولوب، اوندن كوچك و
خفيفدر.}
تَنَهَالِق {حد.} توکورمكدن كننايه او-
لوب تحقير و تزييل ايله برابر
تكديره دلالت ايدر: تو سكا!

تو سنك يوزينه!
تَوَالَت {س.} {فر. Toilette}
{يوز ييقايوب طرائمه
وكينه ايشلري: توالت ياتق;
دها توالتق ياعدم.} توالت
طاقق = آينه، طراق، فورچه
وساثر بوايشه يارار ادواتدن
مركب طاقم.
تَوَاب {ص. عر.} «توبه» دن
{سم.} عبادتيك توبه سني
قبول و مبالغه ايله عفو ايدن
(جناب حق).
تَوَابِع {سند. عر.} {فد:
تابع} تابع. — «تبعه» دخي
«تابع» ك جمعي ايسه ده، استعمالده
بو ايكي جمع آردسند فرق وار.
در. با: تبعه ۱. بر آدمه تابع
اولوب آرتيه سي صره كيدنلر. ۲.
بر آدمك فكر و ذهابه تبعه
اولانلر. ۳. خدمه، عون، يار.
داقلر. ۴. ملقات، لواحق، بر
مركزه مربوط و تابع اولان
يرلر. ۵. م. نحو عربييه ما.
قلمده كي اسمك اعرايله معرب
اولان معموللر.
تَوَاتُر {سند. عر.} ج: توارات.
{«وتر» دن مص. تفعل}
۱. برخبرك آغزدن آغزه باييلوب
شروع بولسي، انتشار ايتسي;
بويله بر شي و وقونه دائر بر
تواتر واردر؛ شويله بر وقعه
تواتر اولينور. ۲. كذب و زور
اتفاقلري عقلا جائز اولميان
جاعتك خبري.
تَوَاتُر {ح. آغزدن آغزه باييله-
{رق، آغزدن آغزه نقل
اولوب انتشار ايدرك: بو خبر
تواتر شايع اولدی.

تَوَارِث {سند. عر.} «وراثه»
{دن مص. تفاعل} ۱.
ميراثه قوم، ارثا متصرف اوله:
اخلاف اسلافدن بر چوق معلو-
مات توارث ايدرلر. {عربييه
اصل اولان بو صورته لسانز-
ده آز قوللايلير.} ۲. ميراث
قلمه، ارثا كچمه، ميراث كي
انتقال: اسلافك علوم و فنونده كي
كشفيات و تحقيقاتي اخلافه
توارث ايدر.
تَوَارِد {سند. عر.} ج: تواردات.
{«ورود» دن مص.
تفاعل} ۱. بربري آرقه سندن
كله، هر طرفدن كلوب بريكمه:
توارد ايدن خبرله كوره. ۲.
م. ايكي شاعرك تصادفا و بربردن
خبرلري اولمقزين عين مآلده
ويا عين الفاظه بر بيت و يامصراع
سويللري: بو مصراعده فلان و
فلان شاعر يبننده توارد واقع
اولمشدر؛ اشعار عربييه ده توا-
ردات چوقدر.
تَوَارِي {سند. عر.} «وراء»
{دن مص. تفاعل} بر
شيئك آرقه سنه صاقلانوب كوزدن
نهان اوله: آی بلوطلك آرقه.
سنه توارى ايتدی.
تَوَارِيح {سند. عر.} {فد:
تاريخ. با: تاريخ.
تَوَازُن {سند. عر.} «وزن» دن
{مص. تفاعل} طارتيده
بر اوله، وزنده بر كلمه، دنك
اوله: واردات و مصارف آره-
سندنه توازن حاصل ايتك.
[«موازنه» دها مستميدر.]
تَوَازِي {سند. عر.} «وزی»
{دن مص. تفاعل} م.

ايكي خطك الى غير النيه بربرينه
تماس ايتمه مك شرطيله يان يانه
اوزانسي: توازي خطين.
تَوَاضُع {سند. عر.} «وضع» دن
{مص. تفاعل} آلچاق
كوكليليك، كبرسلك، محويت:
چوق تواضع ايدبور، كوستر بور.
تَوَاضُعكارانه {ص. ح. فا. كبر.
كوكليلكه: بر معامله تواضعكارانه
قبول ايتدی: تواضعكارانه
معامله ايتدی.
تَوَافُر {سند. عر.} «وفور» دن
{مص. تفاعل} چوغالمه،
بريكوب آرتيه، تكثر، ترايد:
توافر مال و ثروت.
تَوَافُق {سند. عر.} «وفق» دن
{مص. تفاعل} بربرينه
اوومه، اويغون كله، موافق اوله:
افعالی اقوالنه توافقی ايتبور؛ بو
تكليفكز بنم آرزومه توافقی
ايدبور.
تَوَالِي {سند. عر.} «ولی» دن
{مص. تفاعل} بربري آر-
قه سندن كله، آراسي كسلكسزين
دوام ايتمه، بربريني ولی ايتمه:
بوكونلرده توالی ايدن يانغومورلر؛
توالی ايدن الطاف و عناياتكز.
||علي التوالی = آراسي كسلكسزين،
بربريني متعاقب: علي التوالی
ورود ايدن تنبيهات.
تَوَاقُ {سند. عر.} توأمان. ۱.
تَوَام {ايكيز: بو ايكي برادر تو-
أمد. ۲. مج. اش، مماثل. —
«هم مكارم توأم» كي عربي كلمه.
لك فارسي قاعده سنجه تركيبندن
متولد وصف تركيبيلر طبع سليم
اصحابك قبول ايدنه جككاري شي
دكلدر.

تَوَان {س. فا. كوچ، قوت، طا.
قت. — اكثر يا مترادفي
اولان «تاب» ايله برابر قوللا-
يلير: بنده تاب و توان قالدی.
تَوَانَا {ص. فا. كوچلي، قوتلي:
توانا بر دليقاني.
تَوَانِكِر {ص. فا. زنكن، مالدار،
غني، ثروت صاحبي.
تَوَبَه {سند. عر.} كناه و قباحندن
رجوعله جناب حقه توجه
ايتمه، ايشلمش بر كناه و قباحندن
نادم اولوب بردها يانماغه عهد
ايتمه: كنجلكده چوق خوارده لق
ايتش ايسه ده بعده توبه ايتش
ايدی: توبه ايتدم عاريت
و یرم كتاب: توبه اولسون!
بردها يانما؛ توبه اول توبه سي!
توبه نصوح = توبه صادقه.
تَوَبَه شَكْن {ص. فا. عر. توبه = م.
فاشكتن = قيرمق}
۱. ايتديكي توبه بي بعده بوزان:
رند توبه شكن. ۲. هر كسك
توبه سني بوزان، توبه بوزديران:
بهار توبه شكن.
تَوَبَه كار {ص. فا. توبه ايتش، بر
كنناه و قباحندن رجوع
ايتش، توبه لي: فلسق توبه كار:
توبه كار قاری.
تَوَبَه لی {ص. توبه ايتش، برايحي
بردها يانما مقه عهد و
مين ايتش: توبه لي م حيواني
كيسه یرمه م.
تَوَبِيْح {«وبخه» دن مص. تفعل}
آزار لاهمه، تكدير، تعزير:
كنديسي شديدأ توبخ ايلدی؛
توبخات شديد اجرا ايتدی.
تَوْت {س. فا. عر. طوت ديديكمز
ميوه، معروفه.} عر «توت»

وفا. «تود» دخی دینلیر. }
توتدیر مک { فت. ۱. توتمه سنی موجب اولقی، دو-
 مان چیقارتمق: لودوس روز-
 کاری بو اوجاغی دائماً توتدیرر.
 ۲. دودوکن سس چیقارتمق.
 || یا قوب توتدیر مک = زیاده
 یاقق، یا قوب کول ایتک.
توت { سذ. عر. } «وتر» دن
 { مص. تفعل } م. کرلمه.
 { س. راجحه طیه نشر یحون
توتسی { یاخود معالجه ویا افسون
 نیتله دومان چیقارمق صورتمه
 یاقیلان شیء بخور: توتسی ویر-
 مک: توتسی یاقق.
توتسیلیمک { فت. بخور یاقدیر-
 مق، توتسی ویر-
 دیر مک: شو او طه لری توتسیلیم.
توتسیلیمک { فت. بخور یاقق،
 توتسی ویر مک،
 تخیر ایتک: بو او طه نی توتسیلک
 اقتضا ایدر: نظره قارشى چو-
 جقلى توتسیلیر.
توتسیلیمک { فت. کندی کندینه
 توتسی ویر مک،
 کندی تخیر ایتک: نزه به قار-
 شی کونلکه توتسیلیمک فائده لیدر.
توتمک { فل. ۱. دومان چیقار-
 مق، دومان ویا بخار
 نشر ایتک: یکی سوگندیرمیش
 اولدقلری اودونلر حالا توتیور-
 دی: آتشدن یکی ایندیرلمش
 اولان تجربه توتیوردی. ۲.
 (اوجاق وسائر) دومانى چک-
 میوب او طه نک اینجده نشر ایتک:
 بو اوجاق، بو صوبه توتیور.
 || کوزده توتمک = زیاده آرزو
 اولغی، کمال تحسرله آرزو اولغی:

پاچه بورکی کوزمده توتیور؛
 بلغراد اورمانی مسیره سی کوزنده
 توتیوردی. || یاوب توتمک =
 کمال سوز و کدازله تشکی ایتک.
توتن { یاخود دؤدن. س. اوچرو-
 تن } مه آتیلوب صوبی دومان
 و بخاره تحول ایدن شلاله.
 (نوروج سواحل غربیه سنده کی
 خلیج لر دوکیلن انهار کی).
توتون { س. ۱. یانان بر شیتدن
 جیقوب هوا به قارشیه رق
 یوقاری به قالدان سیاهمی غاز،
 دومان، دخان: توتونی طوغری
 چیقتمق = ایشی یولنده اولقی.
 ۲. یا قیلوب دومانى تنفس ایدیلن
 معروف یابراق که آمریقادن
 کله در، دخان: یکیمجه، هاوانه،
 بوغجه توتونی؛ سرت، یاواش،
 طوقوناقلى توتون. || توتون
 ایچمک = توتونی یا قوب دومانى
 تنفس ایتک، توتون قوللانمق.
 || توتون بالیغی = دومانده قورو-
 دلش بالیق باصیرمه سی. || تو-
 تون طبقه سی = حبیبه طاشیق
 اوزره توتون قودقلری قوطی.
توتونجی { س. ۱. توتون صا.
 تان تاجر و دکانجی.
 ۲. بر بیوک قوناق ویا دائره ده
 توتون ایشلیرینه و چیقاره و
 جیوق طاقلرله ما مور آغا.
توتونجیلک { س. توتون صا تان
 توتون تجارتی.
توتونلیمک { یا توتونله مک. فت.
 دومانه آصمق، دو-
 مانده قوروتتمق، توتسیلک.
توتیا { سذ. عر. کیم. چنقو
 معنی.

باقه. { عر بیده کی معانیسی
 فرقیجه در. }
توخوم { توخوماق. با: تخم،
 تخمک.
توحید { سذ. عر. ج: توحیدات.
 «وحده» دن مص.
 تفعل } ۱. بر قاچ شیئی بر ایتمه،
 برلشدیرمه: توحید دیون، توحید
 افکار. ۲. بر عد ایتمه، بر نظرله
 باقه، برلکنه اینانمه: توحید
 باری اتمالی، توحیده قائل اولمه،
 ۳. لا اله الا الله ترکیب شریفک
 تلفظ و تکراری: ذکر و توحیده
 مشغولدر. || اهل توحید = باری
 موحدین.
توحیش { سذ. عر. } «وحشة»
 { دن مص. تفعل } اور-
 کومه، اورکوب قاچسنی موجب
 اولمه: حیوانه دکنک کوسترمه
 توحیش ایدرسک.
تودیع { سذ. عر. ج: تودیعات.
 «ودع» دن مص.
 تفعل } ۱. براقه، امانت ایتمه،
 تسلیم: بو چکیمجی سزه تودیع
 ایدیورم: اوغلار می مکتبه تودیع
 ایتدم. ۲. وداعلاشمه، اللهه
 اصمارلادم دیعه. { بو ایکنجی
 معنا ایله لسانغز ده استعمالی
 نادر در. }
تودیعا { ح. عر. براقه رق، اما-
 نت و تسلیم ایدره:ک
 اوغلار می مکتبه تودیعا کندیمی
 عزیمت ایتمش: کتابلر می فلانه
 تودیعا سزه کوندریورم.
تورات { سذ. عر. } عبرانیجه:
 «توره» قانون، شرع
 حضرت موسی (عم) ه نازل

اولان کتاب سمائی که لسان
 عبرانیده محرر واسفار خمسهدن
 مرکبدر: تورات شریف.
توران { سذ. عر. اسکی ایرانیلر
 طرفندن ترکستان و تا-
 تارستان جهتلرینه ویریلن اسمدر.
تورانی { ص. عر. } «نورانیه»
 ترکستان و تاتارستان جهتلرینه
 منسوب و متعلق و بو یرلرک
 اها لیسندن اولان. { علم اللسان
 و علم البشر منتسبینه طرفندن
 او جهتلردن جیقشمش اولان
 اقوام والسنه زمهره سنه اطلاق
 اولمشدر، که ترکله ترکیجه دخی
 بو زمهره دندر. } اقوام تورانیه،
 السنه تورانیه.
توربه { س. با: طوربه.
تورپ { س. با: تورپ.
تورپو { یاخود تورپی. س. معدنی
 رنده لمک و پرداخلامغه
 مخصوص چلیک آلت که اگه کی
 چیزیکلی اولیوب قیصه وسیو-
 ری ایکنه لی اولور، مبرد. || آ-
 غز تورپسی = قبا جلابه مخصوص
 نوعی. || بالیق صرغی، صیجان
 قویروغی تورپو = بو شکلرده
 اولان نوعلری.
تورپیل { س. } (فر. Torpille)
 بحر سفائنی پا-
 ره لاق اوزره الکتریک و-
 سطه سیله تحت البحر آتیلان بیوک
 مرمی. || تورپیل سفینه سی یل
 خود تورپیلوز = بو مرمی بی آتمه
 مخصوص سریع الحركه و کوچک
 بر نوع ماکینه لی سفینه.

تورپیلیمک { یا تورپوله مک. فذ.
 تورپی دینان چلیک
 آلتله دوزلتمک ویا پرداخلامق.
تورش { تورشیجی. با: ترشی،
 ترشیجی.
تورع { سذ. عر. } «ورع»
 { دن مص. تفعل } منهایدن
 پرهیز و توق ایتمه، ورع و تقوی
 صاحبی و پرهیزکار اولمه.
تورم { سل الرنه علت مهلکه سنه
 دوچار اولمه معنایله لسان
 عوامده قوللانیلورسه ده، اولا
 عربیده و لسان فنده «ورم»
 بو خسته لغک اسمی اولیوب،
 شیش دیمکدر، ثانیاً «ورم»
 ماده سی عر بیده اصلا تفعل
 بایندن کلز. بو حالد لفظاً و
 معنا غلطدر.
توروز اوقی { س. طیرمانیرکو-
 زل قوقولی بر
 نیات.
توره { س. } (عبرانیجه دن مأخوذ).
 «قانون، نظام، یاساغ. مر-
 با: توره.
توره دی { ص. } «توره مک»
 { دن } ۱. توره مش،
 دیرمه چاتمه، اوتنه دن بریدن
 طویلانمش: توره دی بر خلق،
 توره دی آدملر. ۲. اصلی نسلی
 اولدیفی بللیسر، چاققین مقوله سی،
 توره دینک بریدر. ۳. عاصی: توره.
 دی اولقی ایستیور. { استانبول
 لهجه سنده «تورودی» دینلیور.
توره لامق { فت. نظام و قانونه
 تطبیق ایتک. مر-
 با: توره لامق.
توره مک { فل. ۱. اوتنه دن
 بریدن طویلانوب
 وجوده کلک، درمه چاتمه صو-
 ۲۹

رتبه شکل و ظهور ایتک: فلان
محلده بر اشقیای چته سی توره دی؛
بر طاقم سرسریل توره مش.
توریت { سذ. عر. } «ورائه»
رئی تعیین ایتمه، وارث اولق
اوزره نصب ایتمه: اولمز دن
اولی فلانی توریت ایتدی.
تورنج { سذ. عر. } «ارخ» دن
{ مص. تفعل. } — عربیده
تاریخ صورتنده دها مستعملدر.
تاریخ آتمه، یازیلان بر شینک
آلتنه سنه و آئی و کونئی قید و
اشارت ایتمه: مکتوبخی یا کلیش
تورنج ایتش، تورنج ایتمه مشدر.
تورپس قوشی { س. قارغه
نوع قوش.
توریه { سذ. عر. } «وری» دن
{ مص. تفعل. } ۱. کیزله.
مه، مرانی ستر و اخفا. ۲.
د. بر قاج معناسی اولان بر
کله نك استعماله اک بعید معنا.
سنگ قصد ایدلسی.
توز { س. ۱. اینجه اون حالنده
طوبراق که روز کارله هوايه
ده قالقار، غبار، ریک، توز طو.
پراق، توز دومان؛ توز اولق؛
توز قالمق. ۲. هر شیئک
اینجه سی، اون حالنده بولنائی:
صمان توزی، شکر توزی، قیوچی
توزی. ۳. ص. اینجه غبار حالنده
علاج که کاغد پارچه لینه صاریلی
اولوب اکثریا صو ایله یوتیلیر،
سفوف: هر یاریم ساعتده بر
توز آلی. = ص. اون حالنده،
اینجه دوگلیش: توز شکر، توز
علاج. || آتاق توزی = یکی ورود،

وصول: آیاغ نك توزیله بنی کور-
مکه کلدی = وصولیله برابر.
|| توز آغاجی = قاواق. || توز
آلق = سوپور دکدن صکره
اثاث بیتیه اوزرینه قونان توزی
سیلکوب تمیزلک. || توز ایتک =
یورورکن توز قالدیرمق. || توز
دومان = قراردی. || توزی دو-
مانه قاریشدر یرمق، توزی طو-
پراغه قالمق = چوق عجله و شتاب
ایتک. || توز قوپاران = چوق
روز کارلی (محل). || اوزرینه
توز قوندیرماق = هیچ بر عیب
و قباح قبول ایتمه مک.
توز { س. } { غلطی: توز. } شقاق
توز { کوشه سی، شقاق طرفندن
قولاغه بیتشیک محل: قولاق
توزی.
توز { سذ. عر. ج. } توزیعت.
توز { «وزع» دن مص.
تفعل. } طاغیتمه، هر کسه حصه-
سنی ویرمه، تقسیم، آیری آیری
تسليم: توزیع مکاتب = پوسته
ایله کلن مکتوبلرک اصحابنه
تسليمی: توزیع مکافات = بعد-
الامتحان مکتب شاگردانه
مستحق اولدقلری مکافاتی یدأ
بیدر و صورت علنیه و رسمیه ده
اعطا ایتک رسمی: غزته نك تو-
ذیمی: آبنه لره ایصالی و ابستینلره
فروختی، طاغلیسی: معاش و
تمینا نك توزیمی = اصحابنه
اعطاسی. اعداد توزیعیه = برر
ایکیشر کبی عددلر.
توز لامق { فت. توز قوندیرمق،
توز لامق } اوزرینه توز ایتک:
شو کاغدی توز لایک: بوراسنی
کیم توزلادی؟

توز لامق { فت. توز اولق، او-
اغبار ایتک.
توزلق { ص. توزله قاریشیق و یا توز-
دن محافظه یه مخصوص.
= س. بالدری توزدن محافظه
ایدن چوخه پاچه لق که اگرکی
ویا بوتوره بیتشیک اولور: توز-
لق کیمیک؛ بوتور توز لقی. ||
خرمان توز لقی = خرمانک دیننده
قالان توزلی طوبراقی بفسدای
و آربه وسائر.
توزلی { ص. توزی اولان، توزه
بولاشمش، اوزرینه توز
قوش.
توزندی { س. ۱. توز کبی اینجه
شیء. ۲. اینجه یاغمور،
چیسندی.
توزیع { سذ. عر. ج. } توزیعت.
توزیع { «وزع» دن مص.
تفعل. } طاغیتمه، هر کسه حصه-
سنی ویرمه، تقسیم، آیری آیری
تسليم: توزیع مکاتب = پوسته
ایله کلن مکتوبلرک اصحابنه
تسليمی: توزیع مکافات = بعد-
الامتحان مکتب شاگردانه
مستحق اولدقلری مکافاتی یدأ
بیدر و صورت علنیه و رسمیه ده
اعطا ایتک رسمی: غزته نك تو-
ذیمی: آبنه لره ایصالی و ابستینلره
فروختی، طاغلیسی: معاش و
تمینا نك توزیمی = اصحابنه
اعطاسی. اعداد توزیعیه = برر
ایکیشر کبی عددلر.
توس { س. اینجه توگک، اولکر:
یوزنده توسی توگی بوق.
اکثریا بو صورتله توگک کله
سیله برلکده قوللایلیر. }

توس { حد. حیوانی کری تو-
سکورمه ده قوللایلیر.
توسط { سذ. عر. ج. } توسطات.
{ «وسط» دن مص.
تفعل. } آریه کیر، وساطت
ایتمه، میانجیلیق: کندیلریخی با-
ریشدیرمغه توسط ایتدی.
توسع { سذ. عر. } «وسعت»
{ دن مص. تفعل. } اگیشلنمه،
گشیش وواسع اولمه. (عربیده.
کی معانیسی خیلی فرقلی اولوب،
بو معنایه «اتساع» استعمالی
دها موافقندر.) || ط. توسع
قلب، توسع معده وسائر = اتساع
قلب و اتساع معده کبی بو عضو-
لرک گشیشانیسی امراضیدر.
توسکرتک { فت. دشمنک هجو-
منی رد و دفع ایتک،
کری پوسکورتک.
توسکرتک { فت. آتی } کری
{ باصدیرمق، کری-
یه چکمهک مجبور ایتک.
توسکری { ح. کری یه، کریسین
کری.
توسل { سذ. عر. } «وسيله» دن
{ مص. تفعل. } بر شیئی
وسيله اخاذ ایتمه، صارمله، اعتقاد
ایتمه: روحانیت نبویه یه توسل.
توسلا { ح. عر. } وسيله اخاذ
ایدن رک، صاریله رق،
اعتقاد ایدن رک: بو حدیث شریفه
توسلا شو حرکتده بولندم.
توسن { سذ. عر. } «توسن»
{ ات: برتوسن باد بجا.
توسیط { سذ. عر. } «وسط»
{ دن مص. تفعل. } آریه
قومه، واسطه اخاذ ایتمه، وساء
طک و توسط ایتدیرمه: اونی بو
ایشه ارضا ایتک ایچون کندیسنه

سوزی کچن برینی توسیط ایتلی.
توسیع { سذ. عر. } «وسعة»
{ دن مص. تفعل. }
گشیشلنمه، گشیش وواسع
ایتمه، بولاشدیرمه: بو اوطه یی
دها بر ایکی آرشین توسیع ایتلی؛
مرخصک دائره مأذونیتی توسیع
ایتدیلر. || توسیع انتقال. لا:
انتقال. || توسیع حدود = سینور-
لری کیشیلدوب الکه یی بیوته.
توسیم { سذ. عر. } «وسم» دن
{ مص. تفعل. } تنک او-
زرنه باروت وسائر ایله نشان
و علامت ایتمه. ن. (اسم قومه
معناسیله دخی قوللانا نلر وار
ایسه ده «اسم» ک اصلی «وسم»
اولیوب، «سمو» اولمغله، او
معناده «تسمیه» برینه بو لغتک
استعمالی غلط قاجشدر. — بر
موسمه بیتشمه معناسی ایسه
عربی یه مخصوص اولوب لسانمز-
ده اصلا مأنوس دکلدنر. }
توشه { سذ. عر. } «توشه»
{ نفس، رزق.
توشیح { سذ. عر. ج. } توشیحات.
{ «وشاح» دن مص.
تفعل. } ۱. سولندیرمه، تزیین.
{ اصلی مجوهراتی قوشاق قو-
شاته. } ۲. د. (مصدریت
معناسندن عاری اوله رق) چفته
قافیه.
توصیف { سذ. عر. ج. } توصیفات.
{ «وصف» دن مص.
تفعل. } اوصاف و صفاتی ذکر
و تعداد ایتمه، تعریف: پارس
شهرینی اوزون اوزادی یه تو-
صیف ایدیلوردی. || لسان فنده
عربی قاعده سی اوزره دیگر بر

احمه مضاف اوله رق لسان بو-
نایدن. { «توصیف»
لفظیله افاده اولنان اصطلاحی
تشکیل ایدر: توصیف الامراض =
Nosographie, توصیف الا-
عصاب = Nevrographie وسائر.
توصیه { سذ. عر. } «وصاء» دن
{ مص. تفعل. } ۱. وصیت
براقه، اولمزدن اول بعد الموت
اجرا اولنه جق ایشلری تعیین.
{ عربیده اصل اولان بو معنا
ایله برجه پک استعمال اولنماز. }
۲. ایضارلامه، سپارش: فلان
ایشی شویله یا نه سنی کندیسنه
توصیه ایلدم. ۳. بر آدمی یه
توصیه و یا توصیه نامه دینلن بر
مکتوبله و یا شفعا برینه تقدیم
ایدوب حقنده معاوضتی طلب و
التماس ایتمه: کندیسنی خاطری
صاییلر بر ذات طرفندن توصیه
اولندیفندن، فلانک توصیه سیله
کلدیکندن بر مأموریتنه تعیینی
مأمولدر. ۴. برخی تقدیم و
التماس ایچون یازیلان مکتوب،
توصیه نامه: کندیسنی بر توصیه
کتیرمشیدی. { شعرده نادراً
«توصیت» صورتنده قوللایلیر. }
توصیه نامه { سذ. عر. }
التماسی حاوی مکتوب، التماس
تذکره سی.
توضیح { سذ. عر. ج. } توضیحات.
{ «وضوح» دن مص.
تفعل. } آتیق بیان ایتمه، آچه:
مسئله یی توضیح ایتلی. { «ایضاح»
دها مستعملدر. }
توطن { سذ. عر. } «وطن» دن
{ مص. تفعل. } برلشمه، بر

لی } یاخود تولد. سنڌ. عمر.
لی } [«ولی» دن مص. تفعیل]

١. برینه یناشمه، تقرب. ٢.
برینی دوست طومنه، اظهار
محبت و قربیت ائمه. [بو معنا
ایله «تبرا» به مقابل قوللانیلوب
اهل بیت نبوی به محب و معین
اولانله، و تبرا ایسه مخالفینه
تطبیق اولنور.]
تَوَلَّیْتُ { یاخود تولیه. س. عر.
[«ولی» دن مص. تفعل]
١. برینی متولی ائمه، بر وقفه
متولی نصب ائمه. ٢. متولیلک،
متولی صفت و وظیفه سی: تَوَلَّیْتُ
برانی.
تَوَلَّدَ { س. عر. [«ولادت»
دن مص. تفعل] ١. طو.
غورمه، دنیاه کتیرمه: هر کسی
بر آنا تولید ایشدر. ٢. طوغور-
ته، طوغور مقده اولان برقادینه
ویا بر دیشی حیوانه یاردیم ائمه،
ابه لک ائمه: فلان قادینی خانخی
ابه تولید ایتدی؟. ٣. مج. وجو-
ده کتیرمه، حاصل ائمه، سبب
اوله، سبب و برمه: بومسئله یی
تولید ایدن اودر.
تَوَمَّ { س. [ت. تم = قبه لی شیء]
تَوَمَّ { یومری، طوب ثی، طومالاق.
تَوَمَّار { س. فا. دوریلوب یوکیله.
رک استوانی شکلی آلان
اسکی زمان دفتری.
تَوَمَان { س. [زیبازدی: تومن]
١. بیوک کومه. ٢. اون
بیک آحاددن عبارت مقدار: بر
تومان عسکر = (سابقده) فرقه.
٣. ایرانده اون بیک آتجه یعنی
اللی غروش قیمتده آلتون سکه.
|| میر تومان = ایرانده فریق.
|| تومان تومان = بیکارجه.
تَوَمَّاز { س. دوه.

تَوَمَّاق { س. با: طومباق.
تَوَمَّیْک { یاخود دهمک. س. ١.
[اوقاق یومری: طوبراق
تومبک. ٢. بر طرف آتیق و بر
طرف کرکین دری ایله قیالی
باقیردن معروف تومبک، دربو-
قه (در بکه). ٣. تومبک شکنده
صاقسی: بیشک تومبکی.
تَوَمَّیْک { س. [التحریر «تنبلیت»
صورتنده فارسی به ده
کچمش و غراییدن اوله رق اورا-
دن بو صورتنده لسانزه عودت
ایشدر. ١. یوک ییغینی، بو-
غجه لاش اشیا که آت یوکیکنک
ایکی دنکی آراسنه آتیلیر. ٢. او-
زرنه سایسک بیدیک خفیف یوک.
تَوَمَّیْک { س. [زیبازدی: دو-
نبک] [آغزی کرکین
دری ایله قیالی کاسه شکنده
بر آت که ایکی دکنکله اوریلهرق
چالینیر: تومبک چالمق. || مج.
عقلا تومبکی = عقلاقی ادعا سنده
بولنور کولج جا هل. عر.
تَوَمَّوْق { با: طومروق.
تَوَمَّسْک { س. یومری شیء،
محدبیر، اوقاق کو-
مه: بل کیکنک تومسکاری.
= ص. بو شکنده اولان: تو-
مسک یر.
تَوَمَّسْک { فل. یا مری یومری
[اولق، قنبورلا شتی،
سطحی تحدب ایتک: تومسادی.
تَوَمَّیْک { فل. یومری اولق،
قنبورلا شتی، طومالاق.
تَوَمَّیْک { فل. شیشک، اورلا شتی،
تومسککنک.

تَوْنَج { س. باقیر ایله قلایدن مر-
کب مخلوط معدن، برنج.
= ص. تونجیدن معمول: تونج
طوب.
تَوْنَس { س. [آفریقانک ساحل
شمالیسنده جزایر ایله
طرابلس غرب آره سنده بر
مملکت که قتیله (قارتاج) و
بعده (افریقیه) اسمله معروف
ایدی. اصل مرکزی اولان
شهرک اسمیدر: تونس امارتی؛
تونس فسی = بیوک و قالین جنسی.
تونسلی { س. ص. تونس اهلایسندن
آدم.
تَوْنُک { یاخود دُونُک. س. طاوُک
وسائر طیور بیتنه ک او-
زرنه چیقوب تونه دکاری صیریق:
تونکده خروس کبی.
تَوْنُکْه مَک { فل. (طاوُک و
سائر) تونک دینان
کومس ضیریخی اوزرنده طومرق.
تَوْنَل { س. [نکا. - تَوْنَل صو-
رتنده تلفظی غلط اولمغه
برابر شیوه لسانزه مغایر در].
١. دمیریولک بر آلتندن کچن قسمی:
بو دمیر یول خطنک تونلاری
چوقدر. ٢. ماکینه ایله تحریک
ویا قایشله جر اولنور آراهلر
ایشلدیرلک اوزره بر آلتندن
آچیلان یول: غلطه دن بک اوغلنه
تونل ایله اوچ دقیقه ده چیقیلیر.
٣. بر آلتندن افقی اوله رق آ-
چیلان هر نوع اویوق.
تَوَهَّ { س. عر. ج: توهات.
تَوَهَّم { «وهم» دن مص. تفعل
ظن و کان ائمه، وهمه تابع اوله،
بی اساس و تابعل شبهه یه تابع
اوله: نیم کندیسنک دلمینده

بولندیمغی توهم ایتشیدی.
{ تَوَلَّیْتُ، تَوَلَّیْتُک وسائر.
تَوَّی { با: تَوَّک وسائر.
تَوَّیج { س. عر. [«تاج» ک
{ مصغری] با. چیچک
یشیل اولان خارجی قسمندن
ماعداسی که دائراً مادار ملون
یا راجتعلری اولوب بر کوچک
تاجی آکدیرر. تَوَّیج جرسی،
تَوَّیج مغفیری، تَوَّیج شغوی کبی
انواعی واردر.
تَوَّی { س. فا. دیب، قمر: ته چاه = قو-
نه [یونک دیبی. ذ.
تَوَّج { س. عر. ج: تهاجات.
{ «هجوم» دن مص. تف-
عل] برلکده و بردن هجوم
ائمه، هر طرفدن قوشوب طو-
پلانمه، اوششمه: اپی کونده لک
ویرلدیکنی خبر آلتجه رنجبرلر
اورایه تهاج ایتدیلر؛ قانک بینه
تهاجی.
تَوَّاف { س. عر. [«هفت» دن
{ مص. تفاعل] بربری
اوستنه آتله، تهاج: تهافت حکما.
تَوَّالْک { س. عر. [«هلاک» دن
{ مص. تفاعل] کال آرزو
وهوسله آتله، تهالکینی دوشو-
تمکسزین بر شیئه طالمه، بربرینی
ایتوب چیکینه جک صورتنده
قوششمه: خلق کال تهالکله بو
ایشه صارلدیلر.
تَوَّاهُن { س. عر. [«هون» دن
{ مص. تفاعل] اهمیت ویر-
مه، مهمسه مه پش. ذ.
تَوَّجِد { س. عر. [«هجد» دن
{ مص. تفعل] ١. کچه او-
یومیوب نماز قیله. ٢. کچه وقتی
قیلنان نافله نمازی.

تَوَّجَّی { س. عر. [«هجا» دن
{ مص. تفعل] هجامله،
حروف هجایی بربرینه اورهرق
اوقومه.
تَوَّیْد { س. عر. ج: تهیدیات.
{ «هدود» دن مص.
تفعل] ایلریده اجرا اولنه جق
بر مجازات ایله قورقوتمه: حبس
ایله، سلاحله تهیدایتدی: تهید
ایده رک حاضر لا دینی سنندی
کندیسنه امضا ایتدیرمش؛
ایقاع تهیدیده مقتدر.
تَوَّیْد آمیز { ص. فا. (عر.
م. تهیدید = م. فا.
آمیختن = قاریشدرمق] تهیدید
قاریشدیران، تهیدیده قاریشیق،
قورقودیمچی: تهیدید آمیز برطاقم
سوزلله اجبار ایتدی.
تَوَّیْدیه { س. عر. [«هدیه» دن
{ مص. تفعل] هدیه و برمه،
بخش ائمه، باغشلامه. [«اهدا»
دها مأنوسدر.]
تَوَّیْب { س. عر. [«هذب»
{ دن مص. تفعل] دو-
زلته، تسویه، تمیزله، اصلاح و
تطهیر: تهذیب اخلاق = اخلاق
تمیزیوب اصلاح ائمه. [هان یا.
لکز بو تعبیرده مستعملدر.]
تَوَّیْز { س. عر. [«هزیز» دن
{ مص. تفعل] انجه صورتنده
دیترمه، لرزان اوله، لرزه.
[«اهتزاز» دها مأنوسدر.]
تَوَّیْز { س. عر. [«هزیز» دن
{ مص. تفعل] انجه و
دواملی صورتنده دیترمه، لرزان
ائمه، اهتزازه کتیرمه: سازک
تلرینی تهزیز ایتک؛ سیکیرلری
تهزیز ایتدی.

تَوَّیْک { س. عر. [«هکم» دن
{ مص. تفعل] ظاهر آجدی
حقیقه هزلدن عبارت برصورتنه
استهزا ائمه: تهکم ایچون بو
فقره یی درج ایتدی.
تَوَّیْک { س. عر. [«هلاک» دن]
{ هلاکی موجب اوله-
بیله جک حال، خطر، مخاطره:
تهلکبه کیرمک: کندینی، جانی
تهلکبه قومق.
تَوَّیْک { ص. تهلکسی اولان،
{ هلاکی موجب او-
له بیلان، مخاطره لی، خطرناک:
تهلکلی ایش: تهلکلی یول.
تَوَّیْل { س. عر. ج: تهیللات.
{ لاله الا الله جله شریفه سنی
تلفظ ائمه: تسبیح و تهلیل ایله
مشغول ایدی. || تهلیل خوان =
تعبیر شریف مذکوری اوقو-
یان: طرق علیه درویشانی نمشک
اوکننده تهلیل خوان اوله رق
کیدورلردی.
تَوَّیْ { س. عر. ج. عر. فد: تهمت.
{ با: تهمت.
تَوَّیْ { س. عر. ج: تهیم. [«وهم»
{ دن] برینه اسناد اولنان
سوج، ایشلدیکی ظن و وهم
آلتنده اولوب هنوز تبین و
تحقق ائمه مش جرم، قباحت،
سوج: نیم تهیم نه در؟ اونک بر
کونه تهیمی وارمیدر؟ بر تهیمته
توقیف اولغش. || هقه. اسناد
تهمت = اتهام. || تهمت ظاهره =
اثباتدن مستغنی اوله جق صو-
رتده آشکار و میدانده اولان
تهمت.
تَوَّیْ { ص. برکونه تهیمی و
{ سوج و قباحتی اولیان،
بیکناه، بری الذمه.

عشرینی اخذ واستیفا ایدرلردی:
تیمار وزعامت اصحابندن؛ تیمار
صاحبی؛ تیمار اصولی.

تیمارچی { س. ۱. تیماره یعنی
عشرینی آلدینی اراضی
امیری به مالک سپاهی. ۲. بر
خسته خانه ده مجروحین و خسته.
لرک یاره لرینی باغلابوب دکشیدرن
جراح یماعی، جراحلفک عادی
ایشلرینی کورن خدمتچی.

تیمارخانه { س. [«تیمار» دن مر-
کب ویا «تیمارخانه»
دن غلط] مختل الشعور اولانلره
مخصوص خسته خانه، دارالشفاء.
|| تیمارخانه قاجقینی = دلی، دلجه
حرکت ایدن.

تیمارخانهچی { س. دارالشفاء
مدیر یا خود ما.
مور ویا خدمتچی، مجانی
ضبط واداره ایتکله مکلف آدم،
کلانی.

تیماری { ص. عر. ث: تیمار به.
(تعبیر سقیدر) سپا.
هیلرک تیمار اصولنه منسوب و
متعلق: اراضی تیماریه.

تیم { س. عر. [قصد و نیت
تیم { دیمک اولان «تیمام» دن] ذ.
صویک قیطللی حالنده تمیز طو-
پراق و سائر به اللرینی سورده
آبدست و غسل آله: تیم ایتک.

تیم { س. عر. [یمن «دن مص-
تیم { تغل [یمن وسعادت عد
ایتمه، تبرک آله: تیمن ایچون
اوستنده برانعام شریف طاشیور.

تیم { ح. عر. یمن وسعادت عد
تیم { ایدهرک، یمن نیت و مقصدیله:
تیمناً هر صباح قصیده برده بی
قرائت ایدردی.

تیمور { یاخود دمور و تیمورچی و
تیمور { سائر. با: دمیر و سائر.

تیمی { یاخود تیمی. س. ۱. زنجیلرک
تیمی { بابا لاق کبی بر اوپونی. ۲.

بر نوع بوجک ایصرمه سندن
حاصل یومری.

تین { س. عر. اینجیر. || شجر
التین = اینجیر آغاجی.

تینقه { س. طوره بالینی حجمنده
لنیز بر بالیق.

تینقوز { ص. مسکین، سوسوک،
تینقوز { چلیسز، قلیقیز. عو.

تیون { س. پوستی یازلق اینجه
تیمون { کورک اعمالنه یارار کور-
چک بر حیوان؛ قویو تیون =
سنجاب؛ قزیل تیون = خرما
صیجانی.

تیه { س. عر. چول، صوسز
تیه { قوری صحرا. = سخ. م.

مصر ایله شام آره سنده طوز.
سینایی حاوی شبه جزیره ده
واقع جبول که بنی اسرائیل او-
راده حضرت موسی (عم) ایله
یوللرینی شاشیروب قرق سینه
طولاشمشرلدر.

ت

ت { ث. س. (عر. ثاء. س. ث.)
ت { الفبای عثمانینک بشجی حر-
فی اولوب، عربیدن مأخوذ
کلماته مخصوصدر. لسانزده عر-
بیده کی بلتک مخرجیله تلفظ او-
لنه میوب، (س) کبی اوقونور.
بو حرف، عربینک غیری اولان
السنه سامیه قدیمه ده دخی
منفوق اولمغه، حروف اصلیه سا-
میه ده بولغمیوب، خ، ذ، ض، ط،
غ حروفیله برابر یعنی «تخذضظغ»
حروفی میاننده عربلر طرفندن
ضم و علاوه اولمشدر. اصل
ایجد صره سنده یکرمی اوچنجی
حرف اولوب، رقم کبی استعما-
لنده ۵۰۰ عددینه اشارتدر.
اوج نقطه لی اولق مناسبتیله
«ثاء مثله» دخی دینلیر.

ثاء { س. عر. ث: ثاقبه. ج: ث:
ثاقب { ثواقب. [«ثقب» دن
س. ۱. بر یاندن بر یانه دلی،
دلیک آجان، دلوب کچن. ۲.
پک پارلاق، مضی: نجم ثاقب؛
شهاب ثاقب.

ثالث { ص. عر. ث: ثاء. [«ثک»
ثالث { دن س. [اوچنجی، ایکنجیدن
صکره کلن: باب ثاک = اوچنجی
باب؛ رتبه ثائه = اوچنجی رتبه.
|| ثالث عشر = اون اوچنجی.
|| شخص ثالث = طرفینک غیری

اولوب بر مناسبتله ایشه قاریشان
ویا آرایه کیرن آدم.

ثانیاً { ح. عر. اوچنجی اوله رق،
|| اوچنجی درجه ده: اولاشو،
ثانیاً شو، ثالثاً شو اوله جقدر.

ثالثه { س. ۱. رتب ملکیه تک
|| اوچنجیی، خامسه و رابعه.
دن صکره ویریلنی، رتبه ثاکه:
فلان تاریخده ثالثه آلدی. ۲.

دقیقه تک آلتشده بر جزئی اولان
ثانیه تک منقسم بولندی فی التمش
جزئک بهری: بش دقیقه ایکی
ثانیه ویدی ثالثه.

ثامن { ص. عر. ث: ثامن. [«ثمن»
ثامن { دن س. [سکرنجی، بدنجیدن
صکره کلن: باب ثامن = سکرنجی
باب.

ثامناً { ح. عر. سکرنجی اوله رق،
|| سکرنجی درجه ده.

ثانی { ص. عر. ث: ثانی. [«ثنی»
ثانی { دن س. [ایکنجی، برنجیدن
صکره کلن: جلد ثانی = ایکنجی
جلد؛ رتبه ثانیه = ایکنجی رتبه.
|| ثانی عشر = اون ایکنجی.

ثانیاً { ح. عر. ایکنجی اوله رق،
|| ایکنجی درجه ده: اولاشو،
ثانیاً شونی، ثانیاً شونی.

ثانیه { س. عر. ج: ثوانی. ۱.
|| رتب ملکیه دن ایکنجی

عد اولنور بررتبه كه ناله ايله اولي
ثانيه آره سنده اولوب، ثانيه
صنف ثانيه و ممتاز اسميله
ايكي صنفه منقسمدر. ٢. ساعت
دقيقه، سنك منقسم اولديقي آلتش
جزئك بهري: اون دقيقه يدي
ثانيه سوردی.

ثبات { سذ. عر. برنده طورمه،
ثابت و برقرار اولمه، پا.
يدارلق، پرندن و يا سوز و
عهدندن اوينا مامه: دشمنك مها.
جهانته قارشى ثبات كوستردى؛
سوزنده ثبات ايدي؛ او آدمك
ايشده ثباتى يوقدر؛ بي ثبات
ثباتسز.

ثباتسز { ص. ايشنده دوام ايتمين،
ثباتسز سوزنده طورميان،
متلون: ثباتسز آدمدر.

ثباتلى { ص. ثابت، پايدار، مداوم؛
ايشنده، سوزنده ثباتلى
آدمدر.

ثبت { سذ. عر. قيد، تحرير، يا
ثوب ضبط اتمه: ثبت
دفتر اتمك = دفتره قيد اتمك.

ثبوت { سذ. عر. تحقق، محقق
و مثبت اولمه، ميدانه
چيقمه، شبه و تردده محل بر اتمه.
حق صورنده ظاهر اولمه، تقرر
اتمه: بو ايش ثبوت بولدى؛
دعواى ثبوت بولمه مدى. [عين
فلك مصدر لى اولدقلى
حالده، «ثبت» و «ثبات» دن
فرق ظاهر در.]

ثخن { سذ. عر. [ثخن قهيله ده
ثخن اجازدر.] قالينلى، ايچى بوش
ظرف و استوانه كي بر شيشك
قالينلى: طوپك نخى = استوانه.
سنك قالينلى.

ثخانت { سذ. عر. ١. قالينلى.
٢. صيقلى. ذ.

ثدى { سذ. عر. ج: ثدايا. ممه.
بستان. ذ.

ثدى { ص. عر. ذ: ثديه. ١. تش.
مميه منسوب و متعلق.
٢. ممه شكلنده: ثدى الشكل.

ثراء { ياخود ثرى. سذ. عر.
١. طوپراق، تراب، خاک؛
تحت الثراء = ير آلتنده؛ طاب
ثراء = طوپراغى تميز اولسون،
الله رحمت ايله. ٢. ير، ارض،
زمين: اين الثراء والثريا.

ثرب { سذ. عر. تش. باغصاقلرى
احاطه ايدن ايچ ياغى.

ثروت { سذ. عر. ١. زكنينك،
مالدارق، سامان: ثروت
صاحي = مالدار. ٢. مال، ملك،

زكنينكى تشكيل ايدن حيوانات
واراضى وسايره، ممالك. [اصحاب
ثروت، اهل ثروت = اغنيا،
زكنينلر. || ثروت عموميه، ثر-
وت ممالك = بر مملكتك محصور.

لأت زرعيه و معمولات صنايعيه
وسايره سندن عبارت عمومى
زكنينك. || علم ثروت = مؤخرأ
«اقتصاد» تسميه اولنان علم كه بر
مملكته ثروت عموميه سندن و
صورت استحصال و اداره سندن
بحث ايدر. — ثروت ملل تعبيري
شايان قبول دكلدر.

ثرى { سذ. عر. [عر بسده مؤ-
نيدر.] با: ثرا.

ثرى { سذ. عر. سماده منازل
قردن اولان معروف كوا.
كب هيت مجموعه سى، اولكر،
پروين.

ثعبان { سذ. عر. پك يوك بيلان،
اژدر، اژدها.

ثعب { سذ. عر. ج: ثعال.
تيلكى، روباه. لس. || ط.

داء الثلب = توگرلك دوكله سندن
عبارت مرض، صاچ قيران.

ثغور { سذ. ج. عر. [فد: «تغر»
لساغزده غير مستعملدر]
سينورلر، حدود. [باشليجه ممالك
اسلاميه ايله ممالك غير اسلاميه
آره سنده كي حدوده و بو حدود
جوارلرنده كي ممالك اطلاق
اولنور.]

ثقل { سذ. عر. ١. طورقى. ذ.
٢. ط. نجس، قدورات.

ثقل { ص. عر. ذ: ثقلية. ط. طور.
ثقل { قويه و يا قدورانه متعلق:
مواد ثقلية.

ثقل { سذ. عر. ط. ناصور.

ثقات { صذ. ج. عر. فد: ثقه.
با: ثقه.

ثقب { سذ. عر. جبر. دلّه، مثقبه
كيك دلّه.

ثقبه { سذ. عر. تش. دليك.

ثقل { صذ. ج. عر. فد: ثقليل.
با: ثقليل.

ثقلت { سذ. عر. ١. آغراق،
كرانلق: بو طاشك اون
اوقه ثقلتى واردر؛ قورشونك
ثقلتى زياده در. ٢. صيقندى،
اضطراب: هوا ده بر ثقلت وار-
در؛ او آدمك قونيشمه سى انسانه
ثقلت كتيرر. || م. ثقلت اضافيه =
اجسام بسيطه نك بر برلرينه نسبتله
وصويك كي واحد قياسى اعتبار
اولنه رق آغراقلرينك درجه سى:
آلتونك، كومشك، باقيرك ثقلت
اضافيه سى. || ط. ثقلت رأس: ثقلت
صدر، ثقلت لسان = بو عضولره

بر آغراق عارض اولسنى موجب
امراض.

ثقلين { سذ. آ. عر. [فد: «ثقل»
لساغزده قوالالماز] انس
وجن، دنيا ايله آخرت، انسان
ايله حيوان، عرب ايله عجم ياخود
آغر شيشلرله خفيف شيشلر:
سيد الثقلين = فخر كائنات (صلم)
افندمز. [ثمدى باشليجه بو تعبیر
ده مستعملدر.] شيخ الاسلام
ابو السعود افندى به دخى «مفتى
الثقلين» عنوانى و يرلش ايدى.

ثقة { سذ. عر. ج: ثقات. ١. «وثوق»
ثقة { دن [اعتماد، اطمئنان،
امنيته، وثوق: ارباب ثقة =
اعتماد و وثوقه شايان اولانلر.
[بو تعبیرك غلط فاحش اولديغى
ادعا ايدنلر لغتك بو معنا سندن
غفلت اتمشلدرد: حتى عربلر
«اخو ثقة» ده ديرلر.] = سذ.
عر. وثوق و اعتماد شايان آ. م.
معتقد، امين: حديثه ثقة در،
ثقاتندرد.

ثقیل { ص. عر. ذ: ثقیله. ج:
ثقیل { ثقله. [«ثقله» دن صش.]
١. آغر، کران، وزنى چيوق:
قورشون اكثر معادنن ثقیلدر.
٢. صيقندى، جان صيقان،
كران جان: پك ثقیل آدمدر؛
اثقل الثقلادر = كران جانلرك اك
كران جاني. ٣. چركين: بو
سوز پك ثقیل دوشر؛ ثقیل
چهره لى. ٤. تلفظى آغر و قالين
اولان، خفيف مقابلى: حرکه ثقیله.
ثلاثون { ياخود ثلاثين. عد. عر.
اوتوز. ذ.

ثلاثه { ياخود ثلثه. عد. عر.
اوج، ٣: مذاهب ثلاثه =
اوج مذهب.

ثلاثه { ياخود ثلثه. عد. عر.
اوج، ٣: مذاهب ثلاثه =
اوج مذهب.

ثلاثى { ص. عر. ذ: ثلاثيه. [«ثلاثه»
دن سمذ.] ١. اوچلى،

اوج شيشدن مركب: ثلاثى
الاوراق = اوج ياپراقلى. ٢. د.
(صرف عربيه) حروف
اصليه سى اوج اولان (فعل):
فعل ثلاثى: افعال ثلاثيه: ثلاثى
مجرد = اصلى اوزرينه اوج حرفلى
قالمش (افعال): ثلاثى مجرد
بابلى آلتيدر؛ ثلاثى مزيدفيه =
اوج اولان حروف اصليه سى
اوزرينه بر يايكي و يا اوج حرف
علاوه سيله متشكل (افعال):
ثلاثى مزيد فيه بابلى رباعى
و خماسى و سداسى اوله رق ١٢ در.

ثلاث { عد. عر. اوچده بر، بر
جسم و يا مقدارك اوج
قسمدن برى: كونك ثلاثى مطا.
لهيه حصر ايتمشدر. = سذ.
عر. نسخ خطنه بكرر معروف
بر جنس قالين يازى.

ثلاثان { عد. عر. آ. ايكي ثلث،
اوچده ايكي: كونك ثلاث.
نى اويقو و استراحتله كچر؛ ثلاثان
اكثريتله = اكثر بى تشكيل
ايدنلرك اقليتده قالا نلرك هچ
اولمازسه ايكي مثلى اولمى شر-
طيله اولان اكثريت.

ثلج { سذ. عر. قار، برف. ذ.
ثلج { ظز. عر. صكره، بعد. [بعض
تركيبات عربيه ده بولنور:]
ثم التدارك = تداركدن صكره
يعنى ايشك و قوعندن صكره
دوشونلش: بو ثم التدارك بر
وسيله در.
ثمار { سذ. ج. عر. فد: ثمر.
با: ثمر.

ثمانى { وثمانيه. عد. عر. سكر؛
ثمان صمن ثمان = رتب عليه دن
بر رتبه.

ثمانون { وثمانين. عد. عر.
سكان. ذ.

ثمر { سذ. عر. ج: ثمار. و

ثمره { سذ. عر. ج: ثمرات. ١.
بمش، ميوه، نباتات و اشجار.
رك تخملىرى حاوى اوله رق
و بردكارى مأكول و يا غير
مأكول دانه. ٢. قائده، نفع،
كار: بو ايشدن بر ثمره كورمدم.
٣. حاصل، نتيجه: بو سميك
ثمره سنى البته كورورسكز.

ثمن { عد. عر. سكرده بر، سكر
جزء ده بر جزء: ثمن بكارك
ثمنى بكا و يرمك شرطيله مقاوله
ايتدك.

ثمن { سذ. عر. ج: ثمان. بها،
قيمت، بدل. [اكثريا جمعى
مفرد بيرنه قولالانلير:] ثمانى
اعاده ايدوب مالى كرى آلدى.

«قيمت» و «بها» بر شيشك حقيق
دكرى. «ثمن» ايسه صلتان ايله
آلان آراسنده تقرر ايدن يلدرد.

ثمن { ص. عر. ذ: ثمينه. [«ثمن»
دن صش.] قيمتدار، بهالى،
ذى قيمت: در ثمين.

ثناء { سذ. عر. ج: ثنيه. [«ثنا»
ايسه «ثنيه» نك جميدرد.]

مدح و تعظيم ايله وصف و تعريف:
سزى چوق ثنا ايتدى؛ ثنا كرده
بولندى.

ثنا { ص. فا. [عر. ثنا =
مدح-فا. خواندن =
اوقومق] برينك مدحنى اوقو-
يان يعنى مدحنه بولنان، مداح:
وصاف چنكيز سلاله سنك ثنا.
خوانيدرد.

ثناکار { ص. فا. (عر. ثناء مدح
ثنا کار = ادات فاعلیت)
مدح و تعظیفه وصف و تعریف
ایدن، دائماً مدح و ثنا سنده بو.
لنان: ثنا کارکر = مخلصکر. (ما.
فوقدن مادونه ایراد اولنور
ظرافت تعبیریدر.)

ثناکارانه { ص. فا. و:

ثناکاری { ص. فا. دائماً برینک
مدح و ثنا سنده بو.
لنان آدمه منسوب وعائد، مخلصا.
نه، مخلصی: عریضه ثنا کارانه؛
طرف ثنا کاری یه. (متکلمدن
کنایه در.)

ثناور { ص. فا. (عر. ثناء مدح
ثنا ور = ادات فاعلیت)
مدح و ثنا ایدن، برینک ثنا سنده
بولنان، ثنا کار. (بودخی ثنا کار
کچی مافوقدن مادونه خطاباً
متکلمدن کنایه در: [ثناورلی =
مخلصری.]

ثناورانه { ص. فا. و:

ثناوری { ص. فا. برینک مدح
و ثنا سنده بولنانه
متعلق وعائد، ثنا کارانه، مخلصی.
(متکلمدن کنایه در: [اشعارات
ثناورانه، جواباً: طرف ثنا.

وری یه ارسالی.

ثنا { ص. ج. عر. فد: ثنیه.
ثنا یا: ثنیه.

ثنائی { ص. عر. ث: ثنائیه. ۱.
ثنائی { ایکی قسمدن مرکب و یا
ایکی جهتلی، ایکیلی، ایکیلاک.
(علم نباتات اصطلاحانده چوق
قوللانیلیر. ۲. د. حروف
اصلیه سی ایکی اولان (کله).

ثنوی { ص. عر. بر خالق خیر
ثنوی { ایله بر خالق شر تصور
ایدن (طشه).

ثنیه { ص. عر. ج: ثنایا. اوک
ثنیه { درت دیشلر.

ثواب { ص. عر. ۱. بر عمل
ثواب { خیره قارش من طرف
الله احسان اولنان مکافاة:
ثوابه نائل اولق، ثواب قزائقی.
۲. حق تعالی لک رضائی داعی
و مکافات اخروی یه شایان عمل
خیر: ثواب ایشلک؛ شو یتیمه
اعانه ایشک ثوابدر.

ثوابت { ص. ج. عر. فد: ثابته.
ثوابت { ثاب.

ثوابلی { ص. مکافاة اخروی سی او.
ثوابلی { لان، حق تعالی لک رضا.
سنی داعی، خیری: ثوابلی بر
ایش یایمق ایسترمیسکر؟

ثواب { ص. ج. عر. فد: ثابته.
ثواب { پک پارلاق نجوم. با:
ثاقب.

ثوب { ص. عر. ج: ثواب.
ثوب { ثیاب. کییه جک شی: روبه.
جامه. (جمی دها مستعمل او.
لوب مفرد کچی ده قوللانیلیر.)

ثور { ص. عر. ج: ثوار.
ثور { ثیران. ۱. اوکوز، بوغا، کاو.
۲. ه. اوکوز شکلی ابراز ایدر
بر برج که شمک منازلندن او.
لان بروج اثنا عشرک بری
اولوب کونش نیسان آینده بو
برجه کیر، || سته ثور = اوائل
نیسانده آلتی کون که فرطونه لرله
معروفدر. || عین الثور = جبار
برجک پارلاق برکوکچی. || لسان
ثور = ککیش یاراقلی بر نبات.

ثیاب { ص. ج. عر. فد: ثوب.
ثیاب { ثوب.

ثیاب { ص. ج. عر. ج: ثیبات. بکر
ثیاب { اولیان، بکاری ازاله او.
لنش (قادین)، کرک اولندکدن
صکره طول قالمش و کرک
اولتمکسزین بکاری فوت ایش
انانه اطلاق اولنور. (»ثیه«
دیمک خطادر.)

ثوب { ص. ج. عر. فد: ثوب.
ثوب { ثوب.

ثوب { ص. ج. عر. فد: ثوب.
ثوب { ثوب.

ثوب { ص. ج. عر. فد: ثوب.
ثوب { ثوب.

ج { ص. عر. ج: ج.
ج { جیم. س. (عر. سیده س).

ج { ص. عر. ج: ج.
ج { جیم. س. (عر. سیده س).

ج { ص. عر. ج: ج.
ج { جیم. س. (عر. سیده س).

ج { ص. عر. ج: ج.
ج { جیم. س. (عر. سیده س).

ج { ص. عر. ج: ج.
ج { جیم. س. (عر. سیده س).

ج { ص. عر. ج: ج.
ج { جیم. س. (عر. سیده س).

ج { ص. عر. ج: ج.
ج { جیم. س. (عر. سیده س).

ج { ص. عر. ج: ج.
ج { جیم. س. (عر. سیده س).

ج { ص. عر. ج: ج.
ج { جیم. س. (عر. سیده س).

ج { ص. عر. ج: ج.
ج { جیم. س. (عر. سیده س).

ج { ص. عر. ج: ج.
ج { جیم. س. (عر. سیده س).

ج { ص. عر. ج: ج.
ج { جیم. س. (عر. سیده س).

ج

جادو { ص. عر. ج: ج.
جادو { جیم. س. (عر. سیده س).

جادو { ص. عر. ج: ج.
جادو { جیم. س. (عر. سیده س).

جادو { ص. عر. ج: ج.
جادو { جیم. س. (عر. سیده س).

جادو { ص. عر. ج: ج.
جادو { جیم. س. (عر. سیده س).

جادو { ص. عر. ج: ج.
جادو { جیم. س. (عر. سیده س).

جادو { ص. عر. ج: ج.
جادو { جیم. س. (عر. سیده س).

جادو { ص. عر. ج: ج.
جادو { جیم. س. (عر. سیده س).

جادو { ص. عر. ج: ج.
جادو { جیم. س. (عر. سیده س).

جادو { ص. عر. ج: ج.
جادو { جیم. س. (عر. سیده س).

جادو { ص. عر. ج: ج.
جادو { جیم. س. (عر. سیده س).

جادو { ص. عر. ج: ج.
جادو { جیم. س. (عر. سیده س).

جادو { ص. عر. ج: ج.
جادو { جیم. س. (عر. سیده س).

مختصر ١. انسانك كوكاني جذب ایدن خاصه، دلرباقي: او قدر كوزل دكل ايسه ده فوق العاده بر جاذبه سی وارد. ٢. دیگر بر جسمی کشنده طوغری چككم قوت و خاصه طبیعی سی: كوك. نكك جاذبه سی؛ مقنا طیسده کی حاذبه.

جاذبه لی { ص. خاصه جاذبه سی } اولان، هر كك كوك. كانی چكن، جلب ایدن، دلربا، دلکش، سویی: پك جاذبه لی بر قیزدر.

جار { مه. قائده سز باغروب جا. } غرمغی و كوزه لکی تصویر ایدر، واكثر یا مكرر قوللا. نیلیر: بتون كون جار جار ایدوب آغزی طور میور. = س. صدا، آواز، ندا: جار چكدر مكم = دلال چاغرتقی، منادی واسطه. سیله اعلان ایتك.

جار { س. اوچوروم، یار. مر. } س. «ازار» دن قادیلرك بوردنكلی دكرمی چارشف: بر ایكلی جاره بورتمش.

جار { ص. سده. عر. ذ: جاره. ج: } جیران. «جوار» دن بر خلاف قاعده متشكل سف. [قو. كشو، همسایه. ذ. || جار الله = مجازاً بیت الله دینلن كعبه شریفه جوارنده معتكف اولان. [مشا. میر علمان زخمشرینك لقیدر.]

جار { ص. عر. ذ: جاره. «جر» } دن سف. ١. چكن، سو. روكلین. ذ. ٢. د. (نحو عرییده) حرف جر: جار مع المجرور = حرف جر ایله آلتنده کی اسم

مجرور که عرب نحو یونی بونی بر اسم حکمنده تأویل ایدهرك خبر وسائر اعتبار ایدرلر. } جار جار { ص. لزوم سز یره چوق بر جسمی سولین. گوزه، آغزی طورماز. } جار جی { س. دلال، منادی. } جار ح { ص. عر. ذ: جارحه. } «جرح» دن سف. ١. جرح ایدن، یاره لایان، یاره آچان: جارح ایله مجروح ضابطه مرکزینه سوق اولندی؛ آلت جارحه، اسطه جارحه.

جارس { ص. یایغره جی، گوزه، } تریه سز کوردلیجی. } جارسلیك { س. یایغره، کوزدك، } تریه سزلك. } جارسلمك { فل. یایغره و کوزه. } لك ایتك، ادب سزلك و شماته ایتك.

جارطه { س. عر. «ضربه» } دن [یلتمه. عو. } جارلامق { فل. ١. جار جار ایتك، چوق سولنك، کوزه لك ولافرنك ایتك. ٢. دلالق ایتك. ٣. دلال وا. سطه سیله اعلان ایتك، دلال چاغرتقی.

جارلق { س. ١. دلال واسطه. ٢. یرلیغ، منشور. مر. } س. سده. عر. ذ: جاریه. } «جریان» دن سف. ١. آقان، آقیجی، روان: ماء جا. ری = آقار صو، آب روان. ٢. چككمده اولان، حاضر، حال: ماه جاری، سنه جاری. ٣. تدا. ولده بولنان، متداول، مستعمل،

معتبر: اصول جاریه، نظام جاری؛ حکمی جاری اولق. || حساب جاری = ایکی مؤسسه مایه و یا ایکی کیمسه آراسنده فائض ورأس المالری حساب ایدمك اوزره جریز ایدن قارشیلقلی حساب.

جاریه { س. عر. ج: جواری. } «جریان» دن سف. ١. خلاق، آقچه ایله صاتیلوب آنسان خدمتچی قیز: بر جاریه آلدی. ٢. اساساً حریده اسارته گرفتار اولمش و یا صاحب اولی طرفندن صاتیله رق معامله زوجیه ایچون آلتش قیز: جاریه سندن براوغلی وارد. (عریده برنجی معناسی علی الاطلاق قیزدر. یانك تشدیدله قرائتی غلطدر.]

جازم { ص. عر. ذ: جازمه. ج: } جوازم. «جزم» دن سف. ١. جزم ایدن، کسن، قطعاً قرار ویرن. ذ. ٢. د. [نحو عرییده] فعل مضارعی مجزوم ایدن: حرف جازم؛ حروف جازمه. || اعتقاد جازم = هیچ شبهه و تردد بولنمان اعتقاد قطعی.

جاس { د. «جا» ایله باشلار بعضی ترکیه صفتلرك باشنه کیروب مبالغه بیان ایدر: جاس جاولاق.

جاسوس { ص. سده. عر. ج: } جواسیس. «جس» دن سم. ١. شره دائر اخبار و اسراری کیزلیجه اوکرونوب خبر ویرن کیمسه. ٢. دشمن طرفندن بر دولتک احوال عسکریه سنی و قوتی اوکرنك اوزره تبدیل قیافتله

ص. عر. ذ: جالسه. } جالس { «جلوس» دن سف. } اوتوران: جالس تخت سلطنت اولدی.

سغه. (عبرانیجه: Go- } جالوت { liath) بنی اسرائیله مسلط اولوب حضرت داود (عم) ایله محاربه ایتش جیا. برده دن بری که پك زیاده ایزی و اوزون بویلی اولدیغندن، اسمی جسامت بدنده ضرب مثل حکمنه چکشد.

س. فا. ١. باردق، قدح. } جام { مشربه، کاس: جام می = شراب قدحی. || جام جم = ایران اساطیرنده شرابك موجودی و وریسی عد اولنان چك و نام دیگرله چشیدك سحر آمیز قدحی که آینه اسکندر کی موهومات شاعرانه دندر.

س. ١. چاقیل طاشلرینی } جام { اریدوب دوکدرک یایدقلمری معروف جسم شفاف، صرجه، زجاج، شیشه: جام پارچه سی. ٢. پنجره چرچیوه لرینه طاقیلان صرجه طبقه سی: پنجره نك جا. ملرینی طاقق: پنجره لرده جام قالدی. = ص. شیشه دن، صرجه دن، جامدن: جام طباق، جام کوزلك. || جام کوکی = یشله مائل ماوی. || جام کوز = ١. طمعکار، حریص. ٢. کو پك با. لیغك بر جنسی.

س. ١. پنجره جاملرینی } جامجی { طاقق صنعتی اجرا ایدن آدم. ٢. جام صانان، جام تجارتی اجرا ایدن آدم. || جامجی آرشینی = جامچیلرك قوللانقلمری

س. عر. ج: جامعه. } جامع { «جمع» دن سف. ١. طوبایان، جمع و تأل. لیف ایدن: بو مجموعه نك جامعی کیمدر؟ ٢. ایچنه آلان، شامل، حاوی: بتون قواعد صرفیه و نحویه بی جامع بر کتابدر. || جامع الکلم = ١. الفاظی آز معناسی چوق سوز. ٢. قرآن کریم. || کلام جامع = حکمت و موعظه بی شامل سوز. || مسجد جامع = جمعه نمازی قیلنان بیوک جامع شریف.

س. عر. ج: جامع. } جامع { «جمع» دن سف. ١. «مسجد جامع» دن مختصر [

اونك اولسكهنه و یا اردوسنه صوقلش، یاخود کندی وطنی علیهنده بویله بر خدمت خائنه ودنا تشکارانه ده بولنق اوزره دشمن طرفندن قزالتش آدم، چاشیت.

س. جاسوس صفت } جاسوسلق { و خدمتی: دشمنه جاسوسلق ایتك = جاسوس اولق.

ص. عر. ذ: جاعله. «جعل» } جاعل { دن سف. } یا پان، ایدن. ذ. } یاخود جاو. س. تکرانك } چاغ { چنبرندن پوریا واصل اولان پارمقلمرك بهری، تکر. لك میلی.

د. غلبه لکلی اوغلدی بی } جاغل { تصویر ایدر: جاغل جو. غل. (خفیفنه جیغل دیرلر.)

فل. غلبه لکلی او. } جاغلدا مق { غلیدی ایتك: حمامه بر چوق خلق بریکمش جاغلدا. یوب طور یورلردی. (خفیفنه جیغلدا مق و جیغلدی، جیولدی دیرلر.)

جاف جاف { س. و: }

س. آغز غلبه لغی، } جاف جوف { شتافاتی سوز.

یا جاف جافلی. } جاف جوفلی { ص. شتافاتی، مشمع، مطمئن.

جق، جك، جاغ. با: } جاق { جاق.

ص. عر. ذ: جالبه. «جلب» } جالب { دن سف. } جلب ایدن، کندی نه طوغری چكن، جذب ایدن: جالب مرحمت، جالب نظر دقت.

ص. عر. ذ: جالبه. «جلب» } جالب { دن سف. } جلب ایدن، کندی نه طوغری چكن، جذب ایدن: جالب مرحمت، جالب نظر دقت.

معبد مسلمین، مناره‌ی و منبرلی
 بیوک مسجد شریف که ایچنده
 خطبه او قونور: فلان شهرک
 شو قدر جامع شریفی و شو قدر
 مسجدی واردر؛ جوامع شریفه
 مناره‌لری تویر اولمشدر؛ سلاطین
 جامعی = لا اقل ایکی مناره‌لی اولان
 و علی الاکثر سلاطین عظام بنا
 کرده‌سی بولان جامع شریف. ۲.
 احادیث شریفه نبویه‌نی بر اصول
 مخصوصه و عنعنه‌لرله برابر
 حاوی کتاب: جامع کبیر، جامع
 صغیر.
 جامعیت { س. ش. بر شیثک حاوی
 و محیط اولسی.
 جامکان { س. فا. ۱. جامه
 احاطه اولمش ویا
 اورتلش بر. ۲. تحفجیلرک دکا.
 نک اوکنده نمونه‌لک اشیای
 معرض تماشایه وضع ابتدکاری
 جاملی دولاب: جامکانده‌کی اور.
 نکری صائمزلر. ۳. حمامک
 مدخلنده ممتازجه مشترک
 صوینوب کییفه سنه مخصوص
 اوله‌رق جاملی چرچیوه‌لرله بو.
 لنش حجره‌لر: جامکانده صو.
 ۴. سبزه وسائرہ تخم‌لرینک
 صوؤدن محافظه آلتنده اکملر.
 یچون آلتی طور براق و اوستی
 جاملی چرچیوه ایله اورتیلی
 اوزون و آلجق صندیق: جامکان
 ایچنده اکیلیر. ۵. جاملی بوله:
 جامکانله آیرلشدیر.
 جاملق { س. ۱. جاملی چرچیوه.
 لرله بولمش بر، جاملی
 بوله، یا لکر بر قسمی آچیلوب
 قیایر جاملی بیوک قیو ویا بنجره:
 صوبه جاملی. ۲. چیمک قیشلا.

غی، کوچک لیونلق.
 جاملی { ص. جامی اولان، جام
 طاقش: جاملی قیو.
 جاموس { س. س. عر. فا. «کاو-
 مانده، صو صیغیری. ذ.
 جاموقه { س. س. ب. ب. یلکنلرده
 صره صره قاصدی که
 روز کارک شدنه کوره یلکنک
 بر مقداری اولرله طوپلانونب
 قاصیلیر.
 جامه { س. فا. روبه، اثواب،
 لباس، چاشیر، ملبوسات.
 جامه خواب { س. فا. یتاق. ذ.
 جامه‌دان { س. فا. ۱. اثواب و
 چاشیر وضعه مخصوص
 صندیق ویا بیوک چانطه، صلا.
 ری. ۲. یتاق وضعه مخصوص
 بیوک خرج.
 جامه‌شوی { س. فا. چاشیر ییقا.
 یان، چاشیر جی.
 ذ. «چاشیر» لغت ترکیه‌سی
 بوندن غلطدر اعتقادیه بولغتی
 شو صورت غریبه‌ده یازانلرده
 واردر.
 جامه‌گاه { س. فا. اثواب وچا.
 شیریری ویا اوطه.
 سی، صوینوب کیینه‌جک محل. ذ.
 جان { س. فا. ۱. انسان و حیوانک
 مابه الحیاتی اولان و جسم
 ایله برابر شخصیتی تشکیل ایدن
 امر معنوی که اولومه جسمدن
 آیریلیر، روح: تنده جان وار
 ایکن. ۲. یاشایش، حیات: جا.
 ننی فدا ایدر. ۳. کوکل، یورک،
 قلب، دل: جانم ایستیور؛ جانی
 ایستیور؛ جانندن سویور. ۴.
 قوت، قدرت، زور: سننده

هیچ جان یوقیدر؟ ۵. مج. روح‌کی
 سوکیلی و عزیز، دوست، محب:
 جانم = دوستم، عزیزم؛ جانم
 برادر، جانم افندم = رجا ایدرم
 مقامنده. || جان آتمق = ۱. پک
 زیاده آرزو ایتک، کمال تهاککه
 ایستک. ۲. زور قورتلق،
 کوجه کندی قورتارمق. || جان
 آجیتق = وجعی موجب اولمق.
 || جان آجیسی، یورکر آجیسی =
 پک آجیه جق شی. || جان آزار =
 جان ایتکیدن. || جان آلمق = اولدیر.
 مک، قتل ویا ماته ایتک. || جان
 آله جق بر = ایشک الک مهم و نافع
 جیتی: مسئله نک جان آله جق یری او.
 راسیدر. || جان آور. با: جاناور.
 || جان اوی = معدنه اوستی که
 مرکز حسابدر. || جان باز: با:
 جانباز. || جان بخش = جان با:
 غشلايان، جان باغشلا رجه‌سنه
 انسانی ممنون و دلشاد ایدن،
 فراخلق ویرن. || جان جکر =
 سویشر احبا: بوراده هب جان
 جکرز. || جان چکشمک = احتضار
 ده اولمق. || جان چیمق = اولمک،
 تسلیم روح ایتک: جان چیمماز.
 دن ترکه یازیلیرمی؟ || جان خراش =
 صانکه جانی طیرمالارجه‌سنه
 تمیج ایدن، طیانیه جق صورته
 کدر ویرن. || جاندن، جان و
 یورکدن = کمال خواهش و آرزو
 ایله، جدی بر محبتله. || جازبا =
 کوکل قیای، دلربا || جانسپار =
 جانی فدا ایدن، فداکار: جانسپار
 رانه = فداکارانه. || جانستان =
 کوکل آلان، دلبر، دلربا. || جا-
 نسوز = جان یاقان، چوق کدر

واسف ویرن. || جان صیقتمق =
 صیقتمدی یی موجب اولمق،
 اضطراب ویرمک؛ جان صیقلمق =
 مضطرب اولمق. || جاننه صوصامق =
 کندی تهاککه آتمق. || جانفرسا =
 جانک طیانیه جی. || جانفزا =
 جان باغشلايان، فرحفزا. || جان
 قالمق = چوق کولمکدن بالمق:
 کوله دن کیسه ده جان قالمدی،
 کیمده جان قالدی؟ || جان قور.
 تارمق = هرکس کندی جانی
 تخلیس غائله سنه دوشمک: جان
 قورتاران یوقی؟ || جان قور.
 تارانلر = تخلیصیه هیئت. || جان
 کداز = جانی اریدیرجه‌سنه بیزار
 ایدن. || ایکی جانلی = کبه قادین.
 || جانلی جناسه = غایتله لاغر
 وضعیف. || جان ویرمک = ۱.
 دیرلمک، احبا ایتک: جناب
 حق بر آوج طور اغه جان ویر-
 دی. ۲. اولمک، وفات ایتک،
 تسلیم روح ایتک. ۳. مج. پک
 زیاده آرزو ایتک: زنکینلک
 ایچون جان ویر یور. || جان هولیه =
 ایچ اوینایه‌رق، کمال خجانه. ||
 جانه یاقین = سومی، قانی صیجا.
 || جان جانه باش باشه = اطرافه
 باقغه میدان اولماق صورته
 کثرت ازدحام، غلبه‌لک. || جان
 یولداشی = رفیق.
 جان { س. عر. جن طائفه‌سی:
 انس و جان.
 جان آریگی { س. بشیل ایکن
 ینیر کوزل بر
 جنس اریک. [وجه تمیسه‌سی
 آکلاشیله مدی.]
 جانان { س. فا. ۱. معشوقه،
 محبوبه، دایر. ۲. صو.

دلدادۀ اهل دل اولان وجود
 مطانی، محبوب العارفین: جانی
 جانانه تسلیم ایتدی.
 جانانوار { س. فا. «جان آور»
 یاخود «جانور» دن [۱.
 بیر تیجی وحشی حیوان: طوقا.
 ندن اولکی غریب جانانوارلر. ۲.
 طرمرز، خنزیر: جانانوار رسمی.
 ۳. مج. پک غدار و قیجی آدم:
 اوانسان دکل عادتار بر جانانواردر.
 جانانوارلق { س. بیر تیجی حیوان
 صفت وخصای.
 جاناور { س. فا. (جان = روح
 آوردن = کتیر مک [۱.
 جانی، روحی، ذی روح. =
 س. حیوان. — با: جانانوار.
 جانِب { س. عر. ج: جوانب.
 ذ: جانبین. («جنب»
 دن [یان، طرف، جهت، سو:
 اوجانبیدن؛ اونک جانبندن؛ جا-
 نبیدن = هر ایکی طرفدن:
 جوانب اربعه = دوت طرف:
 فلانک جانب عالیبرنه = سوی و-
 لالربنه. — «جانب سنی الجوانب»
 کی ترکیبات معنا سزدر: اولسه
 اولسه اسم تفضیل ایله «جانب
 اعلا الجوانب» دینله بیلیر. || این
 الجانب = کچیمسی قولای، حلیم.
 جانباز { س. فا. (جان = روح.
 باختن = اوستاق. [۱.
 تهلکه‌لی اویونلرده بولمغه صانکه
 جانیه اوینار آدم: ایپ جانبازی =
 ایپده اوینایوب مختارهلر مه-
 رتلر کوسترن اویونجی: آت
 جانبازی = آتله اویونلرک انواعی
 اجرا ایدن مهارتلی آدم. ۲.
 آت اوینادوب تعلیم و تربیه ایتمه.
 ده ماهر ینیحی و آت آلوب صا.

تغله مشغول آدم: جانبازدن
 برآت آدم: جانبازلرک الینه
 دوشن آت آلتماز. ۳. مج. قور-
 ناز، حیلکار.
 جانبازلق { س. ۱. ایپده ویا
 یونلرک انواعی اجرا ایدن آدمک
 مهارت و مشغولیتی. ۲. آت-
 لوب صائمه تجارتی، آت مطره.
 بازلی. ۳. مج. حیلکارلق،
 قورنازلق.
 جانبیدار { س. فا. ع. اردونک
 بریاننده اولان فرقه
 ویا مفرزه. [پشدار و دمدره
 مقابل.]
 جانبی { س. عر. ذ: جانبیه. تش.
 بر یانه منسوب و متعلق.
 (فر. Latérale)
 جانخراش { جانزبا، جانبیار،
 جانستان وسائرہ.
 با: جان.
 جاندار { س. فا. (جان = روح.
 داشتن = طوتمق [۱.
 جانی، ذی روح، دیری، حی.
 = س. وقیله ضبط و ربطه و
 محافظه اسایشه مأمور آدم: ضبطیه
 نقری. [عساکر ضبطیه‌لک
 تشککنده بونلره ویریلن «جاندار»
 اسمی بوندن اولوب، فرانزجه
 «ژاندارمه» دن غلط دکلدیر.
 ایوم مستعمل اولان بولفت
 اجنبیه به مستحق ترجیحدر.]
 جانسمز { س. ۱. جانی اولمیان،
 بیروح، بیجان، جانی
 چیمش، اولو: جانسز بریلان؛
 جانسز بدن. ۲. جانی اولمیان،
 غیر ذی روح: جانی و جانسز
 نه قدر اسملر وار ایسه. ۳. پک

بوتك اذ دقيق مسائلندن بحث
ايدن منتها سي. || جبر خاطر =
خاطري قيريلان بر آدمك كوكني
آله || جبر مافات = فوت اولان
بر شيئه بدل بشقه بر شيء قزا.
نوب متسلي اوله.
جبر ا. || ح. عر. زورله، قوه جبريه
استعما ليله، رضا سني
استحصا ايتكسزين: مالن جبرا
النندن آلدی: ياز ديغي سندی
كنديسنه جبرا امضا ايتديردی.
جبرائيل || ياخود جبريل. سخ.
(عبرانيه دن اكر و-
يون دينان ملائكه مقرينك
بری اولوب، رسل كرامه من
طرف الله وحی تنزيل وتبليغ
ايتكله موظفدر.
جبروت || سذ. عر. كبر، عظمت،
جلال. || الله مخصوص
اولوب، انسانه ياقشمد يفيحون،
عباد حقنده آنجق ذم نيئيله
قوللا نيلاير. || عالم جبروت =
لاهور، ملكوت السماء.
جبره || يا جبره. س. صوني آلان
اوزوم وسائر ميوه پو-
صهي: جبره راقيسي = اوزوم
پوصه سنك تقطيرندن چيقان
دوز راق.
جبری || ص. عر. ژ: جبريه. || «جبر»
(دن سمن). ١. زورله اجرا
اولنان، جبرا ياديريلان: جبری
بر معامله: معامله جبريه. ٢.
علم جبره منسوب ومتعلق: اشا.
رات جبريه. ٣. اراده جزئيه
منكر اولان جبريه مذهبه
منسوب وتابع. بو معنا ايله ج:
جبريل || سخ. با: جبرائيل.

جبريه || سذ. عر. اراده جزئيه
انكار ايدن بر مذهب.
جبس || سذ. عر. (يو. پوربان)
آلچي طاشی.
جبيل || سذ. عر. ج: جبيل. طاغ.
|| ح. جبيل طارق = سبته
بوغازی و بو بوغازك اسپانيه
جهتنده كي شهر مستحكم كه انكيز-
رك الندهدر. (مشهور طارق
بن زيادك اسميله سمادر. ||
جبيل لبنان = سوريه ده مستقل
ومتماز بر سنجاق كه بيروت شهرى
اطرافندهدر. || جبيل متسلله،
سلسله جبيل = زنجير كي اوزا-
نان طاغله صره سي: قانقاس
سلسله جبالى.
جبليت || سذ. عر. يارادليش،
خلقت، طينت، نهاد،
طبيعت، خوى: بر آدمك جبليتى
كونى اولورسه تربيه ايله اصلاح
اولنه ماز. (جبليت دينه ملي).
جبيل لوقوم || س. مور بر جنس
ياقوت.
جبلى || ص. عر. ژ: جبليه. || «جبيل»
(دن سمن). طاغه منسوب
ومتعلق.
جبلى || ص. عر. ژ: جبليه. || «جبليت»
(دن سمن). خلقي، طبعي،
يارادليشه اولان: بو حال او
آدمه جبليدر.
جبه || سذ. عر. علميه قياقتنده
بنش آلته كييان اوستلك
لباس كه طارجه اولوب بوتك
قيصه سنه آبدستلك ديرلر.
جبه || س. فا. زره، جوشن،
پوصات.
جبه پوش || ص. فا. زره كين،
زرهلى (عسكر).
جبه جى || س. اسكى عثمانلى ار-
دوسنك زرهلى صنفنه

منسوب عسكر: جبه جى باشی =
بو صنفك رئيسى.
جبه خانه || س. فا. با: جخانه.
جبهلى || جبهه لؤ. س. ١. تيمار
اصحابك يذك كوئور.
دكبرى مسلح وزرهلى عسكر.
٢. قافله بنى محافظه يه مأمور
سواری.
جبهه || سذ. عر. ١. آلن، ناصيه:
جبهه ساي = آلنى سورن.
٢. بر بنا وسائر مك اوڭ طرفى،
آلنى: قيشله نك جبهه سي شرقه
متوجهدر. ٣. ع. اردونك اوڭ
طرفى، اوڭده كي قسمی: جبهه
حرکاتى، مدافعه سي، هجومى.
جبرى || ص. عر. ژ: جبريه. || «جبريه»
(دن سمن). آلنه منسوب
ومتعلق.
جبريه || سذ. عر. ج: جبار.
جبین || سذ. عر. آلن، ناصيه،
جبهه: چين جبين = آلن
بروشقلىرى.
جبین || صذ. عر. || «جيات» دن
(صش). قورقاق، يوركيز،
اودلك.
جبین || س. سيورى سينك و
نانارجق كي صوقوب يا.
قهرق رامتيز ايدن اوافاق
سيك. كلرك اسم عموميسيدر.
جبینلك || س. ١. سيورى سيكك
وامشالى موزياتدن
محافظه ايچون يتاغك اوسته
آچيلان تولدن اورتى، ناموسيه.
٢. سيورى سيكك وسائر مو-
ذيات بجى اولان سوپروندياك
وباتاقاق محل.

جبه || سذ. گوڭده، بدن، جسم،
قالب: عظيم الجبهه = ابرى
گوڭدهلى.
جبهلى || ص. گوڭده سي بيوك،
جسيم، ابرى.
ججد || سذ. عر. انكار، بر شيئي
ييلديكنى بيان و دعوى
ايديش. || د. (صرف عريده)
ججده مطلق، ججده مستغرق =
لم ولسا حرفليره منفى اولان
فعل مضارع كه ماضى منفى معنا.
سنى افاده ايدر. || «ججده»
ماده سندن عريده مصدر او.
اولان «ججود» كله سنى صفت
مشبهه عد ايدوبده، يهودا بن
يعقوب (عم) ه منسوب «يهو-
دى» نك عجمجه سي اولديغى
معلوم اولان «جهود» و بوتك
ترجه غلطى اولان «جيفيت»
تعبير لرينى بوندن غلط صاييق
بيوك بر اثر جهالتدر. ||
ججيم || سذ. عر. جهنم، طامو:
نار ججيم.
جج | سذ. عر. ج: اجداد. پدر
ويا والده نك پدرى، بيوك
پدر، بيوك آتا، دده. || جداعلا =
برسالة نك باشى اولان ذات: سلا.
طين عثمانيه نك جداعلا سى سلطان
عثمان خان غازى حضرتلر پدر.
|| ججد مجد = سلاله جه، اسكيدن
سلاله انتقال ايدهر. || ابا عن
جد = بابادن بابايه، ارثا.
جد | سذ. عر. ١. چاليشوب
چبالامه، جهد، سعى،
غيرت. ٢. جدبلك، هزل، كضدى.
جدا | ح. عر. كركچكن، حقيقه،
هزل و لطيفه طريقيه
اوليه رق، جدى اوله رق: او

آدم جدا عالدر.
|| ص. فا. آبرى، آيرلش، فر.
جدا || قته دوچار، آيريلغه دو-
شكون: احبا واقرباسندن،
وطنندن جدا دوشدى.
|| سذ. عر. ١. ديوار،
حائط. ٢. تش. ايكي یرى
آيران زار، حجاب.
جدال || سذ. عر. || «جدل»
(دن مص. مفاعله) ١.
غاوغا، جنك، محاربه: عمرخى
جنك وجدال ايله كچيردى. ٢.
شدتلى مباحثه، منازعه، نزاع:
آرالزنده بر جدال آچلدى.
جداو || س. آتاك ايكي اوموزى
آره سي، ايكي اوموزينك
باشى: جداو ياره سي = ياغر.
|| سذ. ج. عر. فد:
جدول. با: جدول.
|| سذ. عر. ط. چيچك
علتى: جدري كاذب
صو چيچكى: تلقج جدري =
چيچك علتنه مبتلا بر آدمك
چييانندن آغش جراحتله اولنان
آشى. (اينكدن اولورسه تلقج
بقرى دينلير).
|| سذ. عر. ج. بوزن و
جدع || قولاق كبي بر عضوك
قطعى.
|| سذ. عر. بحثده غاوغا
ايتمه، نزاع، منازعه: علم
جدل = منطقه تطبيقاً مباحثه و
معارضه علمى، علم آداب البحث.
|| سذ. عر. ج: جداول.
|| ١. طبيعى و يا صنعى
صو آرقى، قنال: سويش جدولى.
٢. چيركى و صره لرى اولان و
خانه لره منقسم دفتر ويا كاغذ:

بر جدول چيز مك. || جدول
نخته سي = طوغرى چيركيلر چيز.
مكه مخصوص دوز نخته.
|| سذ. عر. بيوك آتا، بيوك
والده، پدر ويا والده نك
والده سي.
|| سذ. عر. ١. كچى ياو.
ريسي، اوغلاق. ٢. ه.
بروج اثنا عشر دن بر برج كه
شمس بوكانون اولك طوقزنده
كير. || مدار جدى = بو برجه
موازى اوله رق سماده وارضك
اوزرنده بر خط مفروض كه افك
ليم حاره ايله جنوب جهتنده كي
اقليم معتدله ني آروب = كونشك
جنوبه طوغرى الك آشاغى يه
وارديغى درجه ني كوستير.
مقابلى: مدار سرطان.
|| ص. عر. ژ: جدية. ج:
جديات. حقيقى، صحيح،
هزل و لطيفه قينلندن اولميان:
جدى آدم، جدى سوز. = ج:
جدى ومهم افعال واقوال: جدياتله
اوغراشيور.
|| ص. عر. ژ: جديده. ١.
يكي، قوللانماش، نو،
مجدد: لباس جديد. ٢. ظهور
وحدوئندن جوق وقت كچمه مش،
نو ظهور: كشف جديد.
|| ص. عر. || «جدور» دن
(صش). لايق، شايان،
شايشته، سزاوار.
|| سذ. عر. مسكين، علقى.
|| جب، نفسله چكمه: او
طرفه طوغرى بر قوه معنويه
جذب ايدور: طلوبه صوبى
جذب ايدر.

جَذَبَه { سذ. عر. اهل حال او-
لا تترك من طرف الله جذب
اوله هرق استغراق ووله وحيره
طاله لری، مجذوبیت: جذبه حا-
لنده سويلديكني ييلز.
جَذَر { سذ. عر. ج: جذور.
١. كوك، اصل، بيج. ٢.
س. كندی مثلته ضرب اولغله
بر عدد حاصل ایدن رقم، مثلا
٣ عددی ٩ عددینك جذ-
ريدز؛ جذر مربع = ٣ وجهه
بر كره ضرب اولنان رقم؛ جذر
مكعب = ايكي دفعه ضرب اولغله
بر عددی حاصل ایدن رقم،
مثلا ٣ رقمی ٢٧ عددینك
جذر مكعیدز؛ جذر تام = ٣
وجهه كندی كندیته ضرب او-
لغله بر عددی حاصل ایدن
رقم؛ جذر اصم = كسر سز اوله.
رق عدد مطلوبی حاصل ایدم.
مین رقم، مثلا ١٣ عددینك
جذر نامی اولیوب بونك جذ-
رینه جذر اصم دیرلر.
جَذَع { سذ. عر. نبا. اشجارك
ساقی.
جَذُور { سذ. عر. فد. جذر.
جَذُوه { یاخود جزوه. سذ. قهوه
پیشیرمكه مخصوص قولی
اوزون معروف كوچك قاب:
جذوه بی سورمك = قهوه پیشیر-
مك اوزره بونی آتسه قومق.
[«ذ» ايله یازلسی عربیده
آتش قوری ویاری یامش او-
دون دیمك اولان «جذوه»
دن مأخوذ اولسی احتماله مبنی
اولسه كر كدر.]

کبی محفظه لره اطلاق اولنور.
جَذَر { سذ. عر. بیکتلك، جسا-
رات. رت. قورقیه رقیلری به
آتله: قارشى طور مغه جرات
ایتدی؛ قارشیسینده لقردی
سویلكه جرات ایدم میور. ||
جرات یاب = جسارت ایدن، طاو-
رانه ییلن: بنی مدافعه به جرات یاب
اولدی.
جَرَاتِلِي { سذ. عر. جسور، بیکت،
طاورانه ییلن: جراتلی
آدم.
جَرَّاح { سذ. عر. [«جرح» دن
سبب.] یاره لره و امراض
خارجیه به باقان و عملیات اجرا
ایدن طبیب. [فر. Chirurgen]
جَرَّاحَت { سذ. عر. ١. یاره.
چند تاز به یحیاق یاره سی کبی
جراحته سز اولان یاره به مخصوص
اولوب، جراحته سینه «قرحه»
دیرلر. ٢. جراحق علمی، فن
جراحی. (هر ایکی معنی ايله
لسانزده چوق مستعمل دكسه.
ده شایان استعمالدر.]
جَرَّاحَت { سذ. ایريك معناسیله
استعمال ایدمده، عربی اولیوب،
لفت آنفهدن غلطدر. || جراح
باغلامق = ایريك طوتمق،
اریكلك، ایشلكه باشلامق.
جَرَّاحَتَلَمَق { فل. (یاره)
مق، ایريك طوتمق، ایشلكه
باشلامق.
جَرَّاحَتَلِي { سذ. ایریکلی، ایشلر
جراحی (یاره).

جرب العين = كوز قیاقلرینك
ایچ طرفنده چیقان سیونجه لر؛
جرب الامعاء، جرب الكلیه =
چیقانلری.
جَرَبَرَه { سذ. عر. بو لغت عر.
بیده حبله كارق، عیار-
لق وقور نازلق کبی مذموم بر
معنی ايله مستعمل اولدی بی حالده،
لسانزده بجریکلیك و ناطقه
پردازلق کبی مذموم بر صورتله
استعمال اولنیور: او آدمك
چوق علمی یوغیسده جربزه سی
قوتیله هر ایشده موفق اولور.
جَرَبَرَه لِي { سذ. ناطقه لی، بجریکلی:
جربزه لی ایدمدر.
جَرَبُوغَه { سذ. ١. بر جنس چول
صیحانی، عر. ربوع.
٢. مج. جیلز چوقق.
جَرَبِي { سذ. عر. ١. جربیه. ط.
اویوزه منسوب و متعلق.
جَرَبُوتَاوِي { سذ. بوش شیشلرله
تفخر ایدن.
جَرَبُوتَلَمَق { یاخود جربلاتمق.
فد. بر بوجك وسا.
ژره بی جرت ایتدیر و باوتدیرمك.
جَرَبُوتَلَق { سذ. بوش شیشلرله تفخر
ایدن، خود پسند.
جَرَبُوتَلَمَق { یا جربلامق. فل.
بوجك کبی جرجر
ایتمك، زربلامق، اوتتمك. ٢.
مج. كوزلهك ایتك.
جَرَبُوتَلَمَق { مه. با: جرب. = سذ.
اوراق بوجکی. = سذ.
مج. كوزه، چوق سوبلر.
جَرَبُوتَلَمَق { سذ. عر. ١. یاره لاهمه:
بیحیاقله جرح ایتدی؛
جرح و قتل ايله منهم. ٢. پو-
ریمه، رد اتمه، قبول اتمه مه:
دعواسی، شاهدلری جرح ایتدی.
جَرَّاحِلَق { سذ. جراح فن و
صنعتی، فن جراحی،
جراحت: جراحق بو صوك
سنه لره چوق ترق ایتدی؛
کویلرده جراحق ایدبور.
جَرَّاحِي { سذ. عر. ١. جراحیه.
جراحیته یعنی فن جرا-
حیه به و جراحغه منسوب و متعلق:
عملیات جراحیه، فن جراحی.
[جيك قحی وراء مشده ايله
قرائتی غلطدر.]
جَرَّاد { سذ. عر. [اسم جنسدر.]
١. چكركه. ٢. مج.
یغما کران كروهی: جراد
منتشر. || جراد البحر = تکه
دینان دكیز حیوانجی. بوجا قنادلی
بر نوع بالی دینلرده واردر.
جَرَّار { سذ. عر. [«جر» دن
سبب.] ١. مطلقا یاره طو-
بلامق ایچون كندیته برقیافت ویر-
مش دینجی. ٢. مج. عارسز وقو-
غلقه کیتز دینجی. = سذ. سورو.
کلدیکی ارزاق و مهماتی چوق
اولان، کثرتلی، غلبه لکلی:
جیش جراد، لشکر جراد.
جَرَّارَلَق { سذ. جراد ایشی،
دینجیلك: جرادلی
صنعت ایدمدر.
جَرَّارَتَه { سذ. [یسا. Girante]
مج. پویچه بی دور و
حواله ایدن شخص.
جَرَّارِد { سذ. ج. عر. فد:
جربیده. با: جربیده.
جَرَّارِم { سذ. ج. عر. فد: جربیده.
با: جربیده. [زعم
اولندی بی کبی «جرم» ک جمی
دکلدر.]
جَرَب { سذ. عر. اویوز عاتی.
ط. جرب الاجفان،

جَرَحِي { سذ. عر. ١. جرحیه.
یاره لامغه متعلق: غلام
جرحیه.
جَرَدُوال { سذ. اوزون واوی
دمیرلی جربید.
جَرَدُوالِي { سذ. جردوال دینلن
مسلم (عسکر).
جَرَدَه جِي { سذ. حجاج قافله سنی
مزارقلی عربان عسکری.
جَرَس { سذ. عر. حیوانك بویینه
آسیلان چنغراق.
جَرَعَه { سذ. عر. بر یونوم ایچیله جك
شیء و علی الخصوص باده.
جَرَلَق { سذ. باتار و آجی سلی
کوزه. = سذ. ١. او-
جاق چكرکسی. ٢. بر نوع قارغه.
جَرَلَمَق { جربلاتمق. با: جرب-
تلامق، جربلاتمق.
جَرَلَمَق { فل. زربلاتمق، باتار
و آجی بر سسله کو-
زهك ایتك، طاسز درلامق.
جَرَلَمَق { سذ. قیرده اولور کو-
چك بر آقوشی.
جَرَلَمَق { فل. كوزلهك ایتك.
جَرَم { سذ. عر. ج: اجرام.
[جیمك ضمیمه قرائتی
غلطدر.] ١. غیر ذی روح
جسم: اجرام فلکیه، اجرام
سمائیة = كوكده ثوابت و سیارات
و سکر و سائر اجسام. ٢. بیوكلك،
حجم: جرمی نه قدردر؟
جَرَم { سذ. عر. [بونك جمی
مقامنده «جریمه» نك
جمی اولان «جرام» قوللا.
نیلیور.] قباح، كناه، سوج:
نیم جرم نه ایدی که بو قدر
چکیورم؟ || صق. قانون جزائك

امر ايتديكى يا ائماق ونه ايتد
يكنى يا ائماق صورتيله ايدلين
حرکت که جنابت، جغه، قباحته
منقسمدر.

جَرَم { سذ. عر. آبرله، انفكاك.
(يا لكز قوللائيوب «لا»
ايله برابر استعمال اولنور: [

لاجرم = شبهه سز، البته، مطلقاً.
جَرُوف { سذ. عر. مه. معدن
پوصه سي.

جَرِي { ص. عر. («جرات» دن
(ص. [جراتي، كوزي
قورقاز، جساترلي، يكت:
بر مرد جري. [جري اللسان:
سربست سوز سويلين. [جري
القلم = سربست يازان.

جَرِي { ياخود جرا. فل. («جر-
(يان «دن ماضينك مفرد
مذكر غايي اولوب «آقدي»
معناسيله يالكز شو تعبيرده
قوللائيير. [ماجري = كچن، وقوع
بولان شي، وقعه، كچمش:
ينلرنده بر ماجري اولمش؛
اونلرك بر ماجرالي واردر.

جَرِيان { سذ. عر. ١. آقه، آ
(قدي، صويك جرياني؛
آناطوليده جريان ايدن قزبل
ايرماق؛ جريان هوا. [بو دخي
ترجكه دكسه ده «قوران در» دن
اهوند. ٢. كچمه، مرور،
كذر: زمائك جرياني؛ جريان
ايتكده اولان تموز آينده. ٣.
وقوع، واقع اولمه، حدوث:
آرالنده بر منازعه جريان ايتش؛
وقوعاتك صورت جرياني.

جَرِيْب { سذ. عر. ١. عربستانده
(مستعمل برنوع اولچك.
٢. طول وعرضي ٦٠ آرشين

اراضي اولچيسي.
جَرِيْحَه { س. ياره معناسيله لسانمزد
قوللائيوب، مجروح
معناسيله جريحه دار دخي دينليور.
سده عربيه ياره يه چيكم ضميمه
«جرح» و «قرحه» دينلوب،
«جريحه» لغتي اصلا مسموع
دكلدر.

جَرِيْد { س. كوي وچوكان اويوني،
(وقتييله آتله و اوجي داز
مزر اقلرله اوينانيلان اويون:
جريد اوينماق. [مج. فاره لر
جريد اوينايور = بو حيوان
مضرك كترندن كننايه در. [اصل
عربيه يپراقسز خرما آغاجي
ديمك اولوب، آكلاشله يفته كو.
ره بو اويون ابتدا اويله داللرله
اوينانيلير مش. [

جَرِيْدَه { سذ. عر. ج: جرائد.
(١. وقتيله خراج
تحصيلدارلرينك اراضينك مسا.
حه سني يازدقلى كاغد و يادفتره
دينليوردي، كه بو كونكي احتياجه
كوره آورو ياده مرعي اولان
«قداستره» يه تطبيق و تخصيصى
بك مناسبدر. ٢. مؤخرأ وقايح
مهمه يي قيد ايتدكلري ورقه يه
اطلاق اولنوب، بو مناسبتله
مملكتمزده ايلك ظهورنده
غزته يه بو نام و يرلمش ايسه ده،
بوكون همان متروك اولوب،
يالكز بعض غزته لر اسملرينك
تركيبه كيير: جريده عسكريه،
جريده بحريه، جريده طيه كبي.
٣. دوائر رسميه نك بعض بيوك
دفترلرله اطلاق اولنور.

جَرِيْق { س. اوافاق يا قر سكه،
(فلس احر. [آستريانك

وقتييله بورالرده متداول بولنش
بويله برسكسي اسمندن مأخوذدر.
جَرِيْمَه { سذ. عر. ج: جرايم.
(«جرم» دن ص. ١.
— تر. زبازدي: جرمه. ١.
صوح، قباحته، كناه. ٢. [لغت
مولده [جزاي نقدي، تقصين:
جرمه سني چيكمك.

جَز { ياخود جيز. د. ات و اوکا
(مشابه شيتلرك ياناركن
چيقاردغي سسي تصوير و تقليد
ايدر: يورم جز ايتدي. [جزير
كبابي = اسقرمه ده آزيشن بريان.
جَز { سذ. عر. ج: اجزاء.
(«جزؤ» يازلىق اقتضا
ايتز. ١. برلكك مركب اولد.
يغني اقسامدن بهري، كل مقابلي.
٢. قسم، پارچه، بونوك. ٣.

قرآن كريمك منقسم اولديغي
اوتوز اجزاء شريفه نك بهري:
عم جزئي، تبارك جزئي. ٤. ال
يازيسيله محرر كتابلرك بهري،
اون يپراق يعنى ٢٠ صحيفه دن
عبارت بلوكلى. ٥. كتب
مطبوعه نك بر دفعه ده طبع
اولنان سكر يا اون آلتى و ياخود
اوتوز ايكي صحيفه سي و ياخود
پارچه پارچه نشر اولنا نلرينك
بهر پارچه سي: جزء جزء نشر
اولنيور؛ قاچجى جزئي چيقدى؟
[كيم. جزء فرد = بر جسمي تركيب
ايدن و هر برى آيرى اولوب مجرد
قوة جاذبه و دافعه يارديميله بر برى
طوته رق بيتشيك كبي كورين
ذراتك بهري. [جزء لايتجزى =
فلسفه قديمه ده هر جسمك آرتق
تقسيم قبول ايدمه يه جك درجه يه
واران ذره صغيره سي. = ج. با:

اجزاء. [اجزاء شريفه = قرآن
كريمك اوتوز جزئي.

جَزَاء { سذ. عر. (عربيه كرك
(اي و كرك كوني قارشياق
معناسيله كلوب مكافاة يرينه دخي
استعمال اولنور سده ده، لسانمزد
يالكز كو تيلكه قارشيلغه حصر
اوافشدر. ١. جرم و قباحته
وجنابت صاحبنه كرك دنباده
و كرك آخترده ايديان مقابله،
عقوبت، عذاب: جزا ويرمك =
مستحق اولانك جزا سي ترتيب
واجرا ايتك؛ الله جزا سي وير.
سين = بد دعا؛ جزا سي بولق،
جزايه اوغرامق، جزا چيكمك،
جزا كورمك = جزايه دوچار
اولق؛ جزاي سزا = استحقاق
اولنان جزا؛ قانون جزا = مجازات
درجاني تعين ايدن قانون؛
محكمه جزا = محكمه جنابت، جغه
و قباحته افعاله باقان محكمه؛ جزاء
نقدي = بر قباحته قارشى صاحبنك
ويرمكه قانوناً مجبور اولديغي
آقچه، جريمه؛ روز جزا =
قيامت كوني، محشر كوني. ٢. د.

برى ديكرينه معلق اولان ايكي
جمله دن مركب كلامك ايكنجيسى
كه «جواب» دخي دينلوب ديكرى
«شرط» تسميه اولنور: «خير
ويرسه كر كايم» كلامنده
«كايم» جمله سي جزا و «خير
ويرسه كر» جمله سي شرطدر.
جَزَاء { ح. عر. جزا اوله رق،
(مجازاة اولق اوزره.
جَزَار { سذ. عر. («جزر» دن
(سم. [قصاب. = ص. مج.
غدار، خونخوار.

جَزَال { سذ. عر. («جزر» دن
(قصاب. = ص. مج.
غدار، خونخوار.
جَزَالِيَرْمَق { فته. جزا وير.
(مك، مجازانه

اوغرامق، محكمه جغه جزا سي
تعين ايتك.

جَزَالَتْمَق { فل. جزا كورمك،
(جزايه اوغرامق.

جَزَائِر { سذ. ج. عر. فته: جزيره.
(با: جزيره. = فته. ص.
آفريقه ي شماليده وقتيله مغرب
اوسط دينان و مغرب اقصى ايله
تونس آراسنده واقع اولان
مملكه و بونك مركزي اولان
شهر. [جزاير بحر سفيد = آطلر
ديكنده كي عثمانلي آطلرلى كه يته
بو نامه بر ولايت تشكيل
ايدورلر.

جَزْدَان { سذ. فا. [اصلى: جزء
(دان: عر. جزء = م.
فا. دان = ادات ظرفيت.
اوراق وضعنه مخصوص كتاب
قابي شكندنه و يا چانطبه مشابه
اشكال مختلفه ده مخفطه، كه حيمينه
كوره جييده و يا الده طاشينير.

جَزْر { سذ. عر. بحر محيط ايله
(طوغريدن طوغرى يه
اونكه اختلاطده بولنان دكيز.
لرده كره قرك تأثيريله دكيز
صوينك هركون ارتفاع كسييله
قره يه طوغرى اوزاند قدن
صكره اينسوب كرى يه چيكلسى.
[مقابلي اولان اوزانمق فعلته
«مد» دينير: [دكيزك مد و
جزرى.

جَزْر { مه. ات و اوکا مائل شيتلرك
(شدتله ياناركن چيقاردقلى
سسي تصوير و تقليد ايدر: جزر
جزر ياندى.

جَزْرْدَامَق { فل. ياناركن و يا
(قيزايركن جزر
جزر ايتك، جزر جزر يانمق و يا
قيزارمق.

جَزَل { سذ. عر. د. عروضده
(«مفتعلن» جزنك در.

دنجي حرفي اسقاط و ايكنجيسى
اسكان اولنه رق «مفتعلن»
قالسى و بويله جزلردن مركب
وزن: بحر جزل.

جَزَلَاتْمَق { فته. جزر ايتديره رك
(ياقق.

جَزَلَامَق { فل. جزايدرك يانمق.

جَزْم { سذ. عر. ١. كسمه، قطع.
(ذ. ٢. قطعاً قرارلاشدير.
مه، قرار قطعي و يرمه، قويا
عزم و نيت ايتمه: بو سنه حجه
كيتمكى جزم ايتدم. ٣. د. نحو
عربيه فعل مضارعك آخري
ساكن اولمه، مجزوم اولمه،
حالت جزم. [بوني ايجاب ايدن
عامله «جزم»، و قبول ايدن
معموله يعنى مضارعه «مجزوم»
ديرلر. ٤. سكون و حر كه سرك
علاقه اولان (°) اشارق.

جَزْو { سذ. عر. با: جزء.

جَزْوَه { سذ. با: جذوه. [«جزوه»
(املاسي مرجعدر. [

جَزِيرَه { سذ. عر. ج: جزاير.
(هر طرفي صو ايله
احاطه اولنش قره، آطله: ردوس،
ساقز جزيره سي؛ جزاير بحر
سفيد، جزاير بحر محيط؛ جزاير
خالدات = نسابه آطله لى. =
سذ. ص. دجيله ايله فرات مجرا.
لى آرالرنديكى خطه واسعه كه
دنبا نك اك مثبت ىرى ايكن
هان خالى و خراب بر حالده بو.
لنيور. [شبه جزيره، نيم جزيره =
يارى آطله، يالكز بر جهندن

قره به متصل آطه: بالقان شبه
جزیره سی، موره شبه جزیره سی.
|| جزیره العرب = عرب شبه
جزیره سی. (عربیده شبه جزیره.
یده اکثریا جزیره دیرلر.)
{ جزیق } داغی. — ص. چیز لایان،
حس ایدن، حساس.
{ جزیل } ص. عر. ژ: جزیه. [«جزل»
{ دن صه. } جوق، بول، کثیر.
جزیه { س. عر. ویرکی، خراج.
جزیه گذار { ص. فا. (عر. جزیه =
ادا اتمک) ویرکی ورن، خراج
باغلی، تابع.
{ جزئی } ص. عر. ژ: جزیه. جث:
{ جزئیات } جزئیات. [«جزء» دن
سمد.] ۱. بر شیک بتونه عائد
اولیوب خصوصی اولان: کللی
و جزئی. ۲. آزمقدارده، پک آز:
جزئی مصرفله، جزئی همتله وجوده
کلیر. ۳. مذ. معنایی تصور اولند
یغنده مشارکت قبول ایتین: زید
وعمر وکی. = جث. اوافق تفک
واهمیتز شیلر: جزئیاتله اوغرا.
شیور: جزئیات قبیلندن.
{ جزئیجه } ح. آز مقدار، پک آز،
لی جزئیجه زده نمش.
{ جَسارت } س. عر. یکتک،
شجاعت و جسارت ایدم: اونک
جَسَارَتْلَمْک { فل. } جسارت
پیدا اتمک، قورقو و احتراز
ذائل اولوب سربستک کلک.

{ جَسَارَتْلِ } ص. جرأت و جسارتی
زی قورقاز.
{ جَسَامَت } س. عر. [«جسم»
{ دن اکیوکلک، ایر پک:
بو بناتک جسامتی.] ایشک و
مسئله تک جسامتی کبی اهمیت
معناسیله معنویانده استعمالی
نا بمخلدر. [
{ جَسَامَتْلِ } ص. بیوک، ایری،
جسیم: خیلی جسامتلی
بر بنادر.
{ جَسَبَان } یاخود جَسَبَان. ص. فا.
یا قیشیر، لایق، شایسته،
سزوار: حاله جَسَبَان بر ایش
بولنه مدی.
{ جَسْت } س. فا. آرامه، آراشد.
{ جَسْت } یرمه. ژ. || جست وجو،
جستجو = آراشدیروب صورمه،
تفتیش و تحقیق: هر طرفده
جست و جو (جستجو) ایتدیلر:
جست و جوی حقیقتله مشغول.
{ جَسْت } ص. فا. الی و آياخی چاقی،
{ سربیع الحركه، تیک:
{ مترادفی اولان «چالاک» ايله
برابر قوللانیلر: } جست و چالاک
بر کنج ایدی.
{ جَسْت } ص. فا. صیغرامش، آتلا.
{ جَسْت } مش. ژ. = س. فا. صیغرا.
مه، آتلامه، بردفده دهکی آتلامه.
ژ. || تر. جسته جسته = آزر
آزر، درجه درجه، تدریجاً.
{ جَسَد } س. عر. ج: اجساد.
{ انسان و یا حیوان بدنی،
گوگده، تن. } (عربیده اولدیغی
کبی علی الاطلاق جسم یعنی ابعاد
ثلثه سی اولان شیء معناسیله
لسانمزده قوللانماز.)

{ س. عر. کوپری، پل،
{ جَسَر } قنطره: جسر طائر = متحرک
کوپری. [فر. Pont-volant]
|| جسر معلق = آصمه کوپری.
[فر. Pont-levis]
« قنطره » دن فرقی وارد: « جسر »
هر نوع کوپری یه و « قنطره » ایسه
یاکنز کمرلر اوزرینه اولان کارکوپرینه
دینیر.
{ س. عر. ج: اجسام.
{ جَسَم } ۱. انسان و حیوان بدنی،
کوگده، جسد، تن: جسم نالوام.
۲. ابعاد ثلثه سی اولان هر بر
شیء، جرم: جسم صلب، جسم
مایع، اجسام سمائییه. || جسم
لطیف = حواس خسه ايله طولناز
جن و ملک کبی غیر مرئی شیء.
{ جَسَم } ح. عر. جسم اعتباریله،
{ جسم اوله رق، بدنجیه:
جسماً بو اوندن کوچک ایسه ده
عقلاً ده ا بیکدر.
{ جَسَمَانِی } ص. عر. ژ: جسمانییه.
{ «جسم» دن سمد.]
۱. بدنه منسوب و متعلق،
معنوی و روحانی مقابلی: آلام
جسمانییه و روحانییه. ۲. ملل غیر
مسلمه تک روحانی دینلن هیئت
مذهبییه و رهبانییه ستمه تعلق
اولیان: امور جسمانییه و روحانییه:
پطریخاننه تک مجلس روحانی و
جسمانیسی: پاپادن حکومت
جسمانییه نزع اولنوب یالکز
حکومت روحانییه سی قالدی.
{ س. عر. ژ: جسوره.
{ جَسُور } «جسارت» دن صه.]
جسارتلی، یکیت، یورکلی، دلیر:
پک جسور آدمدر.
{ س. جَسَارَت، یکیتک،
{ جَسُورْلُق } یورکلیک: بو محـا

ربه ده جسور لغنی کوستردی.
{ ص. عر. ژ: جسمیه.
{ جَسِیم } «جسامت» دن صفه.]
۱. وجودلی، کوگدهلی، ایری:
جسیم بر دوه. ۲. بیوک، عظیم،
کبیر: جسیم بر طاغ. ۳. بیوک،
اهیتیلی: جسیم بر ایش: جسیم
بر تجارت ایتدیلر.
{ س. عر. کیرج، آلچی. ژ.
جَص } اوق قبوری،
{ جَصَبَه } ترکش.
{ س. عر. قیو بر جق صاج.
جَصَد } ص. عر. ژ: جعفریه.
{ جَعْفَرِی } «جعفر» دن سمد.]
امام جعفر صادق بن زین العا.
بدین بن امام حسین بن علی بن
ابی طالب (رضه) مذهبنه
انتساب دعوا سنده بولنان اهل
تشیع و مذهبلی: مذهب
جعفری.
{ ص. عر. [«جعل» دن
جَعْلِ } سمد. — یا بعه تعبیر نندن
لفظاً مترجم اولوب عربیده
مستعمل دکلد.] یا بعه، ساخته،
اویدر مه، صحیح و صمیمی اولیان:
جعلی بر محبتله، جعلی بر ظرافت
کوسترمک ایستور.
{ س. سرغوج، چلنک، کلین
جَفَا } چلنکی. مر.
{ یاخود چفتای. س. تر.
جَفَتای } کستان و ماوراء النهر
یعنی بخارا و خیوه خا نلقریله
تاشکند و سمرقند جهتلرنده
ساکن قومه و اورالده سو.
یلنیلوب یازیلان شرقی ترک لس.
ننه ویرلن اسم اولوب، اورالده
پدری طرفندن منصوب حاکم

بولنش اولان چفتای بن چنکیزک
نامنه منسوبدر. چفتای لسانی.
اسکی او یغور لسانک خانی او.
لوب، ۶۰۰ دن ۹۰۰ تاریخلر.
یندهک ادبیاتی مکمل بولنش و
او وقتدن املاسی وقواعدی
تقرر ایتشد. } یاخود چفتایجه. ص.
{ چفتای لسان وطر.
زنده اولان: چفتایجه لسان،
کتاب، شعر. = س. چفتای
لسانی، ترکی شرقی، یکی او یغور
لسانی. = ح. چفتای لساننده
ویا طرزنده: چفتایجه سونلک.
{ ص. عر. ژ: جغرافیه.
جَغْرَافِی } (یونانیدن) جغرافیه
فننه منسوب و متعلق: انجمن
جغرافی: تحقیقات جغرافیه. =
س. عر. ج: جغرافیون.
جغرافیه فنیله اشتغال ایدن،
بو فنک متخصصی، جغرافیه علما
و مؤلفیندن اولان: جغرافیء
شهر ادریسی: مشاهیر جغرافیو.
ندن اصطخری.
{ یاخود جغرافیه. سمد.
جَغْرَافِیا } س. عر. (یو. Γε-
ωγραφία = تحریر الارض)
کره ارضک احوال سطحیه و
طبیعیه و ریاضیه و مدنییه سندن
بحث ایدن علم که بوجه آتی
اقسام و انواعه منقسمدر: جغرا.
فیای ریاضی، جغرافیای مدنی،
جغرافیای تاریخی، جغرافیای
قرون قدیمه، جغرافیای قرون
متوسطه، جغرافیای قرون
اخیره (حاضره). بزده ایوم
بو فن نافع پک کری اولوب،
اقسام مختلفه سنده صدره شفا

و بره جک آثار تألیف و ترجمه
اولنه مامشد. } جغز { د. با. جق.
{ جغلدی } جاغلدی، حیولدی. با:
{ فل. عر. [فعل ماضی
جَف } مفرد مذکر غایب اولوب،
لسانمزده یالکز شو تعبیرده
مستعملدر:] جف القلم = بلا
تأنی بر شیئی یازیویرمک و یا
سویلیویرمک، بلا ملاحظه حکم
ایتمک.
{ س. عر. ۱. فراق و
جَفَاء } هجرانده براقه، وفاسزلق:
عشاقه وفا یرینه جفا ایدیور.
۲. جور، اذا، رنجش: بوقدر
جفایه تحمل اولماز. || جفا پدشه =
جفا ایتکی صانکه صنعت ایدنش،
جفا کار. || جفا دیده = جفا
کورمش، فراق و جور واذیت
چکمش اولان.
{ ص. فا. [عر. جفا =
جَفَا کَار } م. فا. کار = ایش [ایشی
جور و جفا ایتکدن عبارت او.
لان، جور و جفا ایدن: ای
یار جفا کار.
{ ص. فا. [عر. جفا = م.
جَفَا کَش } فا. کشیدن = چکمک
جور و جفا چکن، اذا و جفایه
دوچار اولان: عاشق جفا کش.
{ و جفته. ص. س. فا. با:
جَفْت } جفت، چفته.
{ س. عر. [صحیحی جیمک
جَفَر } قحیله در ارقام و حروف
ورموزله افاده اولنور بر علم
موهوم که حضرت علی یه اسناد
اولنور. [تلغراف رموزاتیچون

مأمور آدم، سیاف، || مج. پک
مرحمتز آدم.
جلا دار { ص. فا. (عر. جلا =
پارلاق. فا. داشتن =
طومتی } جلالی، پارلاق.
جلادت { س. عر. بیکتک،
بهادرک، متانت.
جلا سین { ص. جست و چالاک و
یکت، الی چاق و
بحریکلی.
جلا سینک { س. جست و چا.
لاکک و بیکتک،
بحریکلیک.
جلال { س. عر. بیوکک، اولو.
لق، عظمت، رفعت شان.
[باشیچه عظمت الهیه حقنده
مستملد: اذوالجلال والا کرام؛
جل جلاله.
جلالت { س. عر. بیوکک،
عظمت، رفعت شان.
(«جلال» کبی.)
جلالی { ص. عر. جلالیه.
(سنه.) ملوک سلجوقیه
ایراندن سلطان جلال الدین
ملکشاهک زمانده نظام الملک
همتله تصحیح و اصلاح اولان و
٧١ هجری هجریسندن بد ایدن
تقوم شعی، که موقع فغله قوش
تقویتلرک اک طوغریسی یعنی
اک زیاده هیته موافق اولانی
بولغله، احیای آرزو اولنور:
تاریخ جلالی، آزار جلالی، شهر
جلالیه.
جلالی { ص. ١. چاقی پارلار،
(سرت طبعی: جلالی
آدم. ٢. عاصی، سرکش. علی-
المخصوص اولن برنجی قرن هجری
اولاننده آناطولییه ظهور ایتش

کوشه = پک سوکیلی شخص. || جان
جکر = سویشن احیا: بوراده
هب جان جکرز. || جکر یا تمق =
چوق کدر ایتک.
جگرچی { س. قیون و صیغیر
جکر لرینی و یورک و
بومبار کردیروب صا نان آدم.
جگرسوز { ص. فا. (جکر = م.
سوختن = یا قوق)
جگری یاقان، پک آجیق، دلسوز.
جل { فل. («جلال» دن فعل
ماضی مفرد مذکر غائب
اولوب، جلیل و عزیز اولسون
معناسیله آتیده کی دعا تعیراننده
قولانیلیر: [جل جلاله، جل
شانه، جل و علا. (حق سبحانه
و تعالی حقنده.)
جلاء { س. عر. مملکتندن آیرله،
غربت.
جلاء { س. عر. پارلاق، پار.
لاقمه، پرداخت، لوستره:
مواد معدنییه، تختیه، مرمره،
سختیانه و سائر شیئلره جلا
ویریلیر. || جلا بخش = جلاویرن،
پارلادان.
جلاب { س. عر. فا. «کلاب»
(دن معرب. کل = م. آب =
صو) ١. کل صونی. ٢. ط.
مسهل کبی قولانیلان برشروب.
(فر. Julep بوندن مستعاردر.)
جلاجی { س. مواد مختلفه جلا
(ویرن، اوغله رق و یا
ورنیک و سائر سورده رک پار-
لادان ایشی.
(س. عر. اصل معناسی:
جلا د { قیر یا جی در) اعدام ایله
محکوم بحریمیک و زمان قدیمده
عرفاً قتل اقتضا ایدنلرک عتله

فرانسزجه دن آلدیغیز «شفره»
کله سی بولغظ عربیدن مستعاردر.
جفره { جفره لی. لا: شفره،
شفره لی.
جفیری { ص. عر. جفره، علم
جفره منسوب و متعلق.
(س. عر. ج: اجفان.
جفن { ت. کوز قباغی.
جق { جقز. د. ثقیل هجاردن
مرکب اسمله لاحق اوله رق
مصغیر لرینی تشکیل ایدر: اوغلا.
نجق، اوغلا نیجز. (خفیف هجا.
لردن مرکب اولان اسمله ده
«جک، جکر» قولانیلیر.)
(جک. د. ادات انتها اولوب،
«یه دک» به قدر» معناسی
افاده ایدر: صباحه جق = صباحه
قدر، صباحه دک؛ شهره جک =
شهره قدر، شهره دک. — یالکر
دخی قولانیلیردی: جق بو قدر =
تا بو قدر، بو قدره ورنجه.
(الیوم متروکدر.)
جک { د. ماده آغله به با.
جک { جکر. د. با: جق، جقز.
جگر { س. فا. (اصلی: جگر)
جگر اصل فارسیده بزم قره
جگر دیدیکمز عضو داخلی به
مخصوص اولوب، لسانزده آق
جکره دخی تشویل اولنهرق،
بو ایکی عضو «قره» و «آق»
صفتلرله بر بوندن آیرلمسدر: آق
جکر = ورم؛ قره جکر = کبد.
|| جکر آغزه کلک = قورقوب
اورکک. || جکر اونی = دیکز
قطاری. || جگری بر آغله اغزه
دکر سز آدم. || جکر یاره، جکر

طوغریدر. — وقتیه سوری
ایله اسیر سوق و اسیرجیلره
فروخت ایدن اشرف مخلوقات
تجارینده بو نام ویریلیردی.
|| جلب دوه سی = کسیلوب آتی
یتمک صالح کنج دوه.
جلباب { س. عر. ١. کومک.
٢. عربستانده قادینلرک
کییدکاری بر نوع فراجه. د.
جلبانامه { س. فا. (عر. جلب =
دعوت. ف. نامه و ورقه)
برخی محکمه یه دعوت ایچون
یازیلان مذکره: جلبانامه یا-
زلدی: بر جلبانامه آدم.
جلببند { س. (بلکه اصلی: جلد
بند یعنی دری یا خود
مشینله باغلی) بیوک جزء دان،
اوراق وضعنه مخصوص متعدد
کوزلره منقسم جزء دان شکنده
چانطه که قولنوق آلتنه آلنیر.
جلبه { س. کم قایشی، قایش یولار.
(س. عر. ١. دری. ٢.
مشین. ٣. کتاب قانی: بو
کتابک جلدی اسکی. ٤. (مصد-
ریت معناسیله) کتابک دیکیلوب
قاب کچیرلمسی: بو کتابی جلد
ایتمی. ٥. بر بیوک کتابک منقسم
اولدیی اقسامک بهری، مجلد:
بش جلد دن مرکب بر کتاب،
تفسیر کبیرک دردنجی جلدی.
(صوک اوج معناسی عربیده
اولیسوب، ترکیه یه مخصوصدر.
دردنجیسی یرینه عربیده «تجلید»
و بشنجیسی یرینه ینه تفعیل با-
بندن سمه. اوله رق «مجلد»
قولانیلیر. || ط. جلد خسته لی =

اولان برزمره به اطلاق اولنور.)
جلالی { ص. پارلادلمش، پارلاق،
پرداختلی.
جلاو { س. ١. تق. ارک، ایلری.
مر. ٢. آتک باشلی،
یولاری.
(س. تر. جلاو = یولار.
فا. داشتن طومتی. —
تعبیر سقیم) یدک آتی یولارندن
سوق ایدن ساییس، یدجی.
جلاین { جلین. د. تشبیه و تمثیل
بیان ایدن حالار تشکیلنه
یارار: او جلا یین = اوله جه، او
مثالی: بونجلا یین = بویه جه، بو
مثالی. لا: جه.
(س. عر. ١. جکمه،
کندینه طوغری کونور-
مه، جذب: هر کسک محبتی
جلب ایتدی: جلب قلوب. ٢.
کتیرتمه، یا زوب کوندترمه:
بغداددن بر طای جلب ایتدم؛
ایستدیککز کتابلری درسعادتن
پوسته ایله جلب ایده بیایرسکز.
٣. دعوت، احضار: کندیسنی
محکمه دن جلب ایتدیلر؛ متعهد-
لرک مجلسه جلبی اقتضا ایدر. ٤.
هقه. مذنونک و یا شاهدک محکمه یه
دعوت و احضار ایچون یازیلان
مذکره و پوصله، دعوتنامه:
کندیسنه جلب یازلیدی؛ بر جلب
کلدی.
(س. (لفت آغله عربیده دن
«ماخوذ» کسیه جک حیوا-
نات و علی الخصوص قویون سو-
ریسی جلب ایله قصابلره صا نان
تاجر. (لسان عوامده جلبی
دینلوب، جلب و سوق ایدنجی معنا.
سی دوشونیلورسه بلکه بودها

طوزلی بالغم کبی درینک اوز-
رنده ظهور ایدن مرض.
جلدبسن { ص. تجلید اولنامش، غیر
مجلد: جلد سز کتاب.
جلد آتمک { فت. (کتابه) قاب
کچیرمک، تجلید ایتد-
یرمک: بو کتابلری مجلده و یروب
جلد لئی.
جلدلمک { یا جلدله مک. فت.
(کتابه) قاب کچیر-
مک، تجلید ایتک: او مجلد کتا-
بلری پک فنا جلدلیدی.
جلد لکمک { ف. (کتابه) قاب
کچیرمک، تجلید او-
لنق: بو قدر کتابلر بر کونده
جلد لئیز.
جلدلی { ص. تجلید اولنش، مجلد:
جلدلی کتاب.
جلغار { یا خود جیو غار. س. آرا-
یه یه یوقیشده علاوه
اولنان اوکوز چفتی.
(ص. ١. بو زوق، قوقش،
چالقامش، ایگدین (عور-
طه). ٢. اورغون، چوروک:
جلق اریک. ٣. چوق ایشلر،
چوق صولانمش و ایزیکلنش:
جلق یاره. ٤. مج. بوش، یهوده،
غیر متمر، فائده سز: او ایش
جلق چیقیدی.
(س. عر. «جلد قفا»
جلقاوه { دن) ١. قوردک
اکسه سندن یاپیلان کورک. ٢.
قفاسنک توگی پارلاق بر جنس
قورت.
(س. عر. ١. اوتورمه،
جلوس { قعود. ٢. بر حکمدارک
تخته کچمی، تخت نشین اولسی:
جلوس هایون حضرت پادشاهم.

۳. یاد شاهک یوم جلوسه
مصادف اولان کون : جلوس
هایون دوختاسی، شلکی.

جلوه { س. ع. ۱. دلبرانه وضع
و حرکت، ناز : جلوه طبیعی
اولدینی وقت نه قدر شیرین ایه
جعلی اولدینی وقت ده او قدر
صوتوق و طاتسز اولور. ۲. بر
صورت حسنه و لطیفه ده ظهور :
شویله بر حال جلوه نما اولدی.
۳. تجلی : جلوه ربانیه. (ع.)
بیده کلینک داماده ایلک کو.
رینه سی و دامادک کلینه یوز
کوریمی ویرمی معناریله قوللا.
نیلوب، هر نه قدر مناسبت
ظاهر ایه ده، لسانزدکی محال
استعمالی بسبتون باشقه در. }

جلوه ساز { ص. فا. (ع.) جلوه =
م. فا. ساختن : یا معنی }

جلوه کار { ص. فا. (ع.) جلوه =
م. فا. کار = ایش }

جلوه گاه { ص. فا. (ع.) جلوه = م.
فا. گاه، گه = محل. (ع.) تجلی و
ظهور محلی : الطاف سبحانیه نک
جلوه کاهی. }

جلوه گر { ص. فا. (ع.) جلوه ایدن،
جلوه سی یا قیشان،
جلوه لی، نازنین. }

جلوه نما { ص. فا. (ع.) جلوه =
م. فا. نمودن = کو.
سترک } جلوه کوسترن : جلوه
نما اولوق = ظهور و تجلی ایتک.

جلی { ص. ع. ۱. جلیه. (« جلاء »
دن ص. ۱. آیتی، ظا.
هر، آشکار، عیان، میدانده

اولان : خفی و جلی صورتده
تحقیقات اجرا ایتلی. ۲. او.
زاقدن اوقسونه جق صورتده
قالین (یازی) : خط جلی ایل
یازلمش. (بو ایکنجی معنا ع.
بیده اولیوب، برنجیسنندن
آلمشدر. بارلاق و روشن معنا.
سیله ده لسانزده قوللاناز. }

جلیس { ص. ع. ۱. جلساء.
(« جلوس » دن ص. ۱.)
برلکده اوتوران، رفیق، همد،
همشین : جلیس انیس = انیتلی
همدم. }

جلیل { ص. ع. ۱. جلیله. ج :
(« جلال » دن
ص. ۱. بیوک، عظیم، رفیع،
عالی، قدری بیوک و مرتبه سی
یوکسک : رب جلیل : داخلیه
نظارت جلیله سی، آیدین ولایت
جلیله سی. (انشاده وزیر و مشیر
رتبه سنده بولسانلره مخصوص
اولوب، مثلاً ناظری ویا والیسی
بو رتبه دن دون رتبه ده بولتان
نظارت و ولایتیه نظارت جلیله
و ولایت جلیله دینلیوب، بهیه
ویا علیه دینلیر.) = ج. رتبه
اولی صنف اولی و اونک فوقنده
رتبه یی حائر ذوات : اجله رجال
دولت علیه. }

جم { س. ع. ۱. جموع، مجموعه :
(« جم غفیر » پک غلبه لکلی جا.
عت. (یالکز بو تعبیر ده
مستعملدر. }

جم { س. فا. حکمدار، ملک، شاه.
(اصل « جمید » کبی ایران
قدیمک اساطیر و خرافاتنده مو.

هوم بر حکمدار اسمیدر، که
یونانیلرک (باقوس) ی کی
شراب و عشرتک دخی موجبی
عد اولنور. (آیین جم = اسکی
ایرانلرک عشرت و جنبشه اجرا
ایتدکاری بر آیین مذهبی که کویا
جشید طرفندن وضع اولمشدی.
س. ع. ۱. جمادات. }

جماد { حیات و نشو و نما سی اولیان
جسم، نبات و حیوانک غیری.
(« جمادی » ضمی و دالک قحیله در. }

شهور قریه عربیه نک بشخیسیله
آلتخیسنک اسمی اولوب، برنجیسه
« جمادی الاولی » و ایکنجیسه
« جمادی الاخره » دیرلر.
(ذال مععبه ایل و منکر
اعتباریله « جمادی الاول » و
« جمادی الاخر » استعمالی
غلطدر.) || عو. مج. جمادی
الاول = سوابق احوال : بن
اونک جمادی الاولی بیایم. }

جماع { س. ع. ۱. « جم » دن،
(مص. مفاعله) چنتلشمه،
مقارنت، مجامعه. }

جماعت { س. ع. ۱. جماعات.
(« جم » دن) ۱. بر
یره طوپلانش انسانلر، گروه،
طاقم، بولوک : اوراده بر جماعت
وار ایدی. ۲. بر امامه اوپوب
نماز قیلان مسلمانلر هیئت : جماعته
کوره امام. ۳. بر مذهبه تابع
و بر هیئت تشکیل ایدن اهالی :
ادرنه نک روم، ارمنی، بلغار
جماعتی : جماعت اسلامی : جماعات
غیر مسلمه. || صوک جماعت =
جامع شریفک ایچنه صیغه میوب
ایکی قیوسی آره سنده نماز قیلانلر؛

صوک جماعت یری = جامع
شریفک ایچ و طیش قیوسی آره.
سندکی اورتیلی محل.
(س. ع. ۱. کوزلک، حسن،
بوز کوزلکی. }

جماهیر { س. ع. ۱. جمهر.
(« جمهر » س. ع. ۱. جمهر.
(« جمهر » س. ع. ۱. جمهر. }

جمجمه { س. ع. ۱. جمجمه.
(« جمجمه » س. ع. ۱. جمجمه. }

جمجمه { س. ع. ۱. جمجمه.
(« جمجمه » س. ع. ۱. جمجمه. }

جمجمه { س. ع. ۱. جمجمه.
(« جمجمه » س. ع. ۱. جمجمه. }

جمجمه { س. ع. ۱. جمجمه.
(« جمجمه » س. ع. ۱. جمجمه. }

جمجمه { س. ع. ۱. جمجمه.
(« جمجمه » س. ع. ۱. جمجمه. }

جمجمه { س. ع. ۱. جمجمه.
(« جمجمه » س. ع. ۱. جمجمه. }

جمجمه { س. ع. ۱. جمجمه.
(« جمجمه » س. ع. ۱. جمجمه. }

جمجمه { س. ع. ۱. جمجمه.
(« جمجمه » س. ع. ۱. جمجمه. }

جمجمه { س. ع. ۱. جمجمه.
(« جمجمه » س. ع. ۱. جمجمه. }

جمجمه { س. ع. ۱. جمجمه.
(« جمجمه » س. ع. ۱. جمجمه. }

جمجمه { س. ع. ۱. جمجمه.
(« جمجمه » س. ع. ۱. جمجمه. }

ایدن کله (اسم، صفت، کنایه،
فعل) : آدملر، کلدیلر، بن، مردان،
رجال کله لری جمعدر : (بو معنی
ایله ج : جموع دخی قوللانیلیر.)
جم مذکر : جم مؤنث : جم
سلم = قاعده « ون » و « ین »
علاوه سیله تشکیل اولنان جم
عربی که باشلیجه صفتلره مخصوص.
صدر : مسلمون، مؤمنین، عالین
کبی : جم مکسر = مفرد صیغه.
سنک کسر و تبدیلیه تشکیل ایدن
جم عربی : کتب، رجال کبی :
جم الجمع = ذاتاً جم اولان بر
صیغه نک جمی : مصارفات کبی که
« مصرف » ک جمی اولان « مصا.
رف » ک جمعدر : اسم جم =
عربیده مفرد اولدینی حالده
جم معناسی افاده ایدن اسم که
« ة » علاوه سیله مفردی تشکیل
اولناز، زیرا او وقت اسم جنس
دینلیر : جم قک = طقوز دن
آشاغی به مخصوص اولان جم
عربی : جم کثرت = طقوز دن
زیاده به مخصوص اولان جم
عربی : منتهی المجموع = بر عربی
اسمک مختلف جمعدر دن اک زیاده
اشخاصه دلالت ایدنی. ۴. د.
حسابده اعمال اربعه نک برنجیسی
که بر قاج عددک طوپلانوب
بر عدد تشکیل ایتمه سندن عبا.
رتدر، قره جمله. = ج. « اجمع »
یا لکز « باجمهم » تعبیر ع.
یسنده قوللانیلیر که طوبی و
جمله سی دیمکدر.

جمعا { ح. ع. ۱. اعمال اربعه دن
(جم قاعده سیله، جم ایتک
طریقیه : ۳ و ۵ و ۸ که جم ۱۶.

جمعا { ح. ع. ۱. اعمال اربعه دن
(جم قاعده سیله، جم ایتک
طریقیه : ۳ و ۵ و ۸ که جم ۱۶.

جمعا { ح. ع. ۱. اعمال اربعه دن
(جم قاعده سیله، جم ایتک
طریقیه : ۳ و ۵ و ۸ که جم ۱۶.

جمعا { ح. ع. ۱. اعمال اربعه دن
(جم قاعده سیله، جم ایتک
طریقیه : ۳ و ۵ و ۸ که جم ۱۶.

جمعا { ح. ع. ۱. اعمال اربعه دن
(جم قاعده سیله، جم ایتک
طریقیه : ۳ و ۵ و ۸ که جم ۱۶.

جمعا { ح. ع. ۱. اعمال اربعه دن
(جم قاعده سیله، جم ایتک
طریقیه : ۳ و ۵ و ۸ که جم ۱۶.

جمعا { ح. ع. ۱. اعمال اربعه دن
(جم قاعده سیله، جم ایتک
طریقیه : ۳ و ۵ و ۸ که جم ۱۶.

جمعا { ح. ع. ۱. اعمال اربعه دن
(جم قاعده سیله، جم ایتک
طریقیه : ۳ و ۵ و ۸ که جم ۱۶.

جمعا { ح. ع. ۱. اعمال اربعه دن
(جم قاعده سیله، جم ایتک
طریقیه : ۳ و ۵ و ۸ که جم ۱۶.

جمعا { ح. ع. ۱. اعمال اربعه دن
(جم قاعده سیله، جم ایتک
طریقیه : ۳ و ۵ و ۸ که جم ۱۶.

جمعا { ح. ع. ۱. اعمال اربعه دن
(جم قاعده سیله، جم ایتک
طریقیه : ۳ و ۵ و ۸ که جم ۱۶.

جمعا { ح. ع. ۱. اعمال اربعه دن
(جم قاعده سیله، جم ایتک
طریقیه : ۳ و ۵ و ۸ که جم ۱۶.

۲. طوبدن، جمله دن، هب.
جمعدیرمک { فت. (برکله یی)
جمع یا معنی، جمع
صیغه سنی تشکیل ایتک : ترکیه ده
اسملری جمعدیرمک ایچون
آخزلرینه « لر » علاوه ایتک
اقتضا ایدر.

جمعدیرمک { فت. (کله) جمع
(اولوق، جمع صیغه سینه
نقل ایدمک : ترکیه ده اسملر
« لر » علاوه سیله جمعدیر.

جمعه { س. ع. ۱. هفته نک آلتنجی
(کونی که جماعتله قیلیر بر
نماز مخصوصی اولوب جماعت
مسلمینک طوپلانیدینی کون
اولقله بویه تسمیه اولمشدر :
جمعه کونی، جمعه نمازی. (قبل
الاسلام « عروبه » دینلیردی.)
جمعه ایرتسی (و صوک کونی، یوم
البت.

جمعه لقی { ص. جمعه کوننه ویا
(جمعه سلامنی آلاینه
مخصوص : جمعه لقی اونیفورمه.
(س. ع. ۱. جمعیات،
۱. طوپلیلق، بر یره
جم اولنه ویا مجموع بولنه،
پریشانلق مقابلی. ۲. هیئت، جماعت :
جمعیات بشریه، جمعیات بشر. ۳.
علوم و فنونه متعلق مباحث و
تدقیقاتده بولنلق مقصدیه شکل
ایتمش هیئت و مجلس، انجمن :
جمعیات علیه، جمعیات طویه، جمعیات
جغرافیه. ۴. اکنجیه ایچون بر
یره طوپلانان خلق، دوکون :
نکاح، ولیه، ختان جمعیتی : بو
اوده اقسام جمعیات وار ایدی.
۵. د. سوزک بر قاج جهندن
مشابهت و مناسبتی جامع اولسی،
۳۱

جَنَحْه } سٹ. عمر. [فارسی «جناح»
دن معرب اولان «جناح»

دن مشتق لغت عامیه اولوب،
عربلرجه جيك كسريله مستعملدر.
حقه مجازات تأديبيه ني مستلزم
اولان فعل.
{سند. عر. ج: جنود، اجناد.
جند} {عسكر، سپاه، لشكر. (جمي
دها مستعملدر): جنود ظفر
نمود حضرت پادشاهی.
{س. (يو. Kulançobas =
جندره} استوانه ۱. چاشير
اوتولمكه مخصوص ايكي آغاج
استوانه دن عبارت آلت: جندره يه
قومق؛ جندره دن پکیرمك. ۲.
مجلد لكده وسائر صنايعده
مستعمل باصق و پرداخت ما.
کينه سي. ۳. قالین او قلاوه:
جندره باقلواسی = بوققه لری بو
جندره ایله آچیلیر باقلوا نوعی.
۴. طار دره، بوغاز. ۵. مج.
صیق و طار محل: جندره يه قو.
مق = تضیق آلتنه آلق. || صو
جندره سي = فر. Presse hyro-
lique دینان فوق العاده قوتلی
تضیق آلتی.
{سند. عر. ۱. عسکری،
جندی} افراد عسکریه دن آدم.
۲. وقيله مصرده سواریلره
اطلاق اولنوردی، سپاهی. ۳.
بینیچیلکده ماهر آدم، فن فرو.
سیتی این بیلیر عسکر. (بو معنی
ایله لساغزده جیمك كسریله
زبانزددر.)
{س. سواریلر ك قوشو
جندیلك} اوبونی.
{س. (فر. Général)
جبرال} ۱. اجنبی عسکرلرینك
مشیر و فریق و میرلوا رتبه سنده
بولنان ارکانه ویریلن عنواندر.

چركسلر جنگاور بر قومدر.
{س. حرب و ضربه
جنگاورلك} آیشیق و ماهر
آدمك حالی: آرنأؤدرلك جنگا.
ورایکی غیر منکردر.
{ص. فا. (جنگ=حرب.
جنگجو} جستن = آرامق
حرب آریان، حرب ایچون
وسيله به منتظر.
{ص. جنگ ایدن،
جنگجی} جنگه آیشیق و
مائل، جنگاور، محارب: جنگجی
آدمدر.
{س. آسمه نك صوگره دن
جنگيل} سوردیکی اوفاق صالغیلر.
{فس. جنگ اتمكه،
جنگكشمك} محاربه يه کیریشمك.
{س. قیغیلیم کبی اوفاق
جنگه} آتش قوری.
{سند. عر. جهات اربعه
جنوب} اصلیه نك بری که شرقه
متوجه اولانك صاغ طرفنه
دوشر، شمال مقابلی؛ جنوب
روزکاری = لودوس.
{سند. عر. جنابت اوله،
جنوب} شرعاً غسله محتاج او.
لوبده غسل ایتمه مش اوله:
جنوب حالنده قرآن کریمی مس
ایتمك جائز دکلدرد. = «جانب»ك
دخی جمی ایسه ده لسائزده
پك مستعمل دکلدرد.
{ح. عر. جهات اربعه
جنوباً} اصلیه دن جنوب جهتدن
اوله رق، جنوب طرفدن: خدا.
وندکار ولایتی جنوباً قونیه
ولایتله محدوددر.
{ص. عر. ۱. جنوبیه،
جنوبی} جنوب جهتده بولنان:

آمریقای جنوبی، ممالك جنوبیه.
{مقابلی: شمالی.} شرق جنوبی =
شرق ایله جنوب آره سنده کی
سمته طوغری اولان؛ غرب
جنوبی = غرب ایله جنوب آره.
سندگی سمته طوغری.
{سند. ج. عر. فد: جند.
جنود} با: جند.
{سند. عر. مجنون اوله،
جون} جنت.
{س. اسکی جنوه حکومتی
جنویز} واهالیسی: جنویزلردن
قاله: جنویز دوختاسی.
{ص. عر. ۱. جنبه. جن
جی} طائفه سنه منسوب و متعانی.
= سند. عر. جن طائفه سی
افرادندن، اجنی.
{سند. عر. رحمه کی چو.
جنین} جق، دول. || اسقاط
جنین = چوجق دوشورمه.
|| جنین ساقط = رحمن دوشو.
ریان چوجق.
{سند. عر. سهوا کوك دینلن
جو} وهوانی حاوی اولان بو.
شانی، فضا؛ جو هوا = هوا
بوشانی: جو هواده اوچان قوشلر.
{س. فا. آربه، شعر. ۱.
جو} {س. فا. «جستن» دن
جو} {سمص. آرامه، آراشدیر.
مه: جست وجو.} یالکز بو
تعبیرده مستعملدر. = ص. فا.
آرایچی، آریان: جنگجو = حرب
ایستین، حرب و سیه آریان.
{صتر. تشکیلاتنه کیرر.}
{سند. عر. ج: اجوبه.
جواب} ۱. سؤاله قارشی سو.
یلنیلن سوز، صورمه مقابلی:

جواب آلمق؛ جواب ویرمك:
بو سوز سؤاله جواب دکلدرد.
۲. عدم قبول، رد: استندا
ایتدمسسه ده جواب ویرلیدی.
۳. جوابی حاوی مکتوب، جواب
یولنده یازیلان مکتوب، جوا.
بنامه: یازدمسسه ده جوا
آلدم، بو مکتوب اشعارمك
جوابیدر. || جواب رد = قبول
ایتمه مك یولنده ویریلن جواب.
|| جواب یازمق = بر سؤال
تحریری یه قارشی تحریر آ جواب
ویرمك. || حاضر جواب = بلاتردد
جواب ویرن؛ بداهه جواب
مقتدر. || سؤال جواب = استجواب،
استنطاق؛ سؤال جواب طر.
زنده = مکالمه صورتده، بر
طرفده سؤاللری وقارشیسند
جوابلری یازمق صورتله.
|| جواب ناصواب = طوغری
اولیان، یا کلیش جواب.
{ح. عر. جواب اوله رق،
جواباً} جواب مقامنده: سؤاله
جواباً شو تحریراتی آلدیم؛ جواباً
شویله یازدم.
{ص. جوابی ویرلین:
جوابلسز} نیم اشعارم جوابلسز
قالدی.
{ص. جوابی اولان، جوا.
جوابلی} بی ویرلین: سؤاللی
جوابلی = سؤال و جوابی اولان؛
جوابلی تلفرافنامه = جوابنك ده
اجرتی ویرلمش تلفرافنامه.
{س. فا. (عر. جوابه
جوابنامه} م. فا. نامه: مکتوب
جوابی حاوی مکتوب، جواب
یولنده یازیلان مکتوب: مکتو.
مك جوابنامه سی کلدی؛ جوا.

بنامه عایکزی آلدیم.
{ص. عر. «جود» دن
جواد} {ص. جومرد، سخی،
کریم.
{سند. عر. یاقین بر، قرب،
جوار} اطراف: شهرك جوار.
لری پك كوزلدر؛ اوم چارشینك
جوارنده در. = ص. تر. قریب،
یاقین، قومشی: اونك اوی بزه
جواردر.
{س. ج. عر. فد:
جَواری} جاریه. با: جاریه.
{سند. عر. جائز اوله،
جَواز} ممنوع اولمامه، امر ویا
نهی اولنیوب ایشله سی و ترکی
مساوی اوله، مساعد: تخم ایتمه.
مش اوزوم صوبینی ایجمده جواز
واردرد: شریعت غرای اسلامیه
مسکرات شربنه جواز ویرمز؛
جواز شرعی = شرعاً جائز اوله.
{سند. ج. عر. فد:
جَوامع} جامع. با: جامع.
{س. فا. (تر. زبانزدی
جوان} جیمك كسریله در. (کنج،
تازه آدم، دلیقانی، شاب، برنا:
نو جوان = پك کنج دلیقانی.
{سند. ج. عر. فد. جا.
جَوَانِب} نب. با: جانب.
{ص. فا. (جوانه
جَوَانِبَت} کنج. بخت = طالع.
طالعی کنج، بختی بیدار، بختیار.
جَوَانِلَن} س. کنجك، شباب.
{ص. فا. (جوان =
جَوَانِمَرَد} کنج. مرد = ار. جو.
مرد، سخی، کریم.
جَوَانِمَرَدِلِك} س. و:

سه، فکر بجه؛ اونلرجه = اونلره
 كوره. ۳. طرز و اصول و يا
 لسانه دلات ايدر : اويلهجه =
 او طرزده؛ تركجه = ترك طرزنده
 ويا لساننده؛ عسكر جه = عسكر
 اصولنده. ۴. صفئله ويا حالله
 الحاق اولنه رق آزلق و تصغير
 بيان ايدر : كوزلجه = آز كوزل،
 كوزلجك؛ اوزونجه، ياواشجه.
 ۵. تشبيه و تمثيل بيان ايدر:
 آدجه حركت ايدبور؛ حيوانجه
 معامله. ۶. اسمله و اسماء اشا.
 راته الحاق اولنه رق مقدار
 بيان ايدر : ذرهجه = ذره قدر؛
 بونجه آدمير؛ شونجه زمان. ۷.
 اصل فعله ايكي صورته الحاق
 ايدوب زمانه دلات ايدر ايكي
 صيفه تشكيل ايدر كه محل و
 صورت استعما لريله معنالي
 صرف كتابلرند مصرحدر:
 كلنجه = كلديكي آنده؛ كلدكجه =
 هر كلديكي وقت. — بو ادا ته
 بعضاً « سنه » يا خود « لين،
 لاین » ويا « جك » اداني دخي
 علاوه اولتور : آدجه سنه حر.
 كت ايدبور؛ بويلهجه سنه سويلر.
 سكر؛ آدجه لين، آدجلاين،
 بونجلاين، اونجلاين؛ ياواشجه جق.
 } س. ج. عر. قد. جهت.
 جهات { با : جهت.
 } سن. عر. [« جهاد » دن
 جهاد { مص. مفاعله] ۱. دين
 اوغورنده محاربه. ۲. نشر دين
 و اعلاي كلمه الله ايچون سمى.
 [مصرده اليوم حرب و امور حريه
 و عسكريه معناسيله قوللانيلوب،
 حريه دائره سنه جهاديه ديرلر.]
 } سن. عر. [« جهر » دن
 چهار { مص. مفاعله] سسله و

علناً سويله ويا او قومه، جهر .
جِهَار { ياخود چار . عدد . فا .
 دُرت، اربعه؛ جِهَار يار =
 صحابه رسول الله (صلم) دن
 وعشرة مبشره دن دُرت ذات كه
 اك كزیده لری اولوب بر برنی
 متعاقب مقام خلافت اسلامیه یه
 یکمیش و خلفاء راشدین نامیله
 شهرت بولشلردر: ابابکر صدیق،
 عمر الفاروق، عثمان ذی النورین،
 علی المرتضی (رضه) .
جِهَاراً { ح. عمر . یوکسک سسله،
 آجیق دن، علناً، جِهَاراً:
 جِهَاراً سويلك، او قومق .
جِهَار شَنِيه { س. فا . با . چار -
 شنبه .
جِهَاز { س. سن. عمر . ج. اجهزه .
 ۱ . برایشده لازم اولان
 آلات و ادوات طاقی، آلات
 جراحیه و سائر طاقی . ۲ .
 کلینک پدری اوندن قوجه سی
 اوینه و برابرنده کتوردیکی
 البسه و اشیا و طاقلر . (لسانمرده
 اك مستعملی بو اولوب زبازدی:
 جِهَاز [۳ . جنازه نك قالدير -
 لمسیحون اقتضا ایدن کفن و سائر
 مالزه . || جِهَاز آلایي = کلینه
 ویریلن جِهَازی آجیق اوله رق
 پدری اوندن قوجه سی اوینه کو -
 تورن قطار . || جِهَاز خلایفي =
 کلینک جِهَاز میاننده و جِهَازدن
 معدود اولق اوزره کتوردیکی
 چاریه .
جِهَاز لَامَق { ف. (زبازدی :
 جِهَاز لَامَق [۱ .
 کلینه جِهَاز ویره ک . کلینک جِهَاز -
 زینی تدارك و احضار اتمک . ۲ .
 (بر فقره) محتاج اولدنه مهمات

ولوازمی و بر مک .

جِهـاَلتَ { سسـ، عـر . بیلزلک ، نادانلق ، علم و وقو .

فـدـن محروم و هر معلوماتدن بخبر اولمه : نوع بشرک قسم اعظمی الآن ظلت جهالتده بو . لنیور .

جِهـان { سـ . فا . ۱ . ارض و سما عالم ، کائنات ، دنیا . ۲ . کره ارض ، یر یوزی ، زمین . || ایکی جهان = دنیا و آخرت .

جِهـان آرا { صـ . فا . (جهان = م - آراستن = طونا . تمق [عالی تزین ایدن ، عالمه زینت و یرن .

جِهـان آفرین { صـ . فا . (جهان = م - آفریدن = یا . راتمق [عالی یارادان (حق تعالی حضرتلری) .

جِهـان آفروز { صـ . فا . (جهان = م - آفر وختن = بارلاتمق [عالی پارلادان ، عالمه نور وضیا و یرن .

جِهـانبان { صـ . فا . عالی حفظ و حراست ایدن ، حکمدار ، پادشاه .

جِهـانبانی { صـ . فا . حکمداره هانه : فرمان جهانبانی .

جِهـانپناه { صـ . فا . عالمک طبـا . ندینی ، عالمیانک مبلشی .

جِهـاتاب { صـ . فا . (جهان = م - تاقین = پارلاتمق [عالی پارلادان : آفتاب جهاتاب .

جِهـاندار { صـ . فا . عالمک صاحب و متصرفی ، حکمدار .

جهانداري { ص. فا. ح. كمداره
منسوب و متعلق، شاهانه .

جهانديده { ص. فا. (جهان = م-
ديدن = كورمك)
چوق دنيا كورمش، چوق ياشا-
مش و كزمش اولان .

جهانگير { ص. فا. (جهان = م-
گرفتن = طومق)
دنيايى ضبط ايدن، بيوك فاتح،
اسكندر، چنگيز خان و تيمور-
لنك كي آزمدت ظرفنده بر چوق
ممالك ضبط ايله دائره حكومتى
توسيع ايدن حكمدار .

جهانگيرانه { ص. ح. فا. دنيا-
يى ضبط ايدن
بيوك فاتحله ياقيشير بر طور
و صورته .

جهانگيرلك { س. ايدن بيوك فا-
تحرك حال وصفى .

جهانناما { س. فا. (جهان = م-
نمودن = كوسترمك) ۱ .
دنيايى كوسترن خريطه و يا
جغرافيه . ۲ . چاينك اوزرنده
هر طرفه نظارتى اولان آچيق
تراجه .

جهانيان { س. فا. ج. دنيا اها-
لىسى اولان انسانلر .

جهت { س. ع. ج. : جهات
«وجه» دن) ۱ . طرف
يان : او جهتن كلى ؛ فلان جهته
طوغرى كيتدى . ۲ . بر، محل
خطه، سمت : آناطولنيك او
جهتلرنده بوزوق بر ترجه سو
يلنيور، يا غمور جهت-جهت يا غدى
سمت سمت . ۳ . صورت، باقيم
نظر : بر جهتن حقه واردر =

صورتله، بر باقیمه کوره؛ هر
جهتجه = هر صورتله. ۴. سبب،
موجب = بو جهتدن ناشی = بو
سببدن طولانی؛ مبتدییکی
جهتيله = سببيله. ۵. وسیله،
بهانه: جهت رجحان. ۶. اوقاف.
فجیه اولان وظیفه، معاش:
امامت جهتی؛ خطابات جهتی. ||
جهات قلمی = اوقاف همايون نظا-
رتنده جهتلره و وظیفه لره باقن قلم.
|| جهات اربعه = درت طرف؛
صاغ، صول، اولک، آرقه. ||
شش جهات = آلتی طرف: جهات
اربعه ایله آلت و اوست. || من
جهت = بر جهتجه، بر باقیمه کوره.
جهد } سذ. عر. چالشمه، چیا -
{ لامه، سعی، اقدام: چوق
جهد ایتدیسه ده موفق اوله -
مدی: جهد و اقدام؛ جهد و
غیرت.
{ سذ. عر. آچیقندن و یو -
جهر } کسک سسله (سولیه و یا
اوقومه).
{ ح. عر. آچیقندن، علناً،
جهراً } یوکسک سسله: جهراً
سویلیک، اوقومق.
{ س. ۸. پنبوق و ایپک
جهره } ساردقلری صاپلی یینی.
۲. بر جهریه صاریلان بورو -
نچک مقداری.
{ س. صاری بویا کوکی.
جهری } || آلا جهری. [وغلط:
الی جری] = جهرینک بر نوعی.
{ فر. جهرینک اسمی اولان
Alizari بوندن مأخوذ اولسه
کرکدر.]
{ ص. عر. ژ: جهریه.
جهری } علی و یوکسک سسله

واقع اولان .

جه سنه { د. كې، صورتيله :
آدمجه سنه = آدم كې،
انسانيتله : كوز لجه سنه = كوز -
لككه .

جهل { سذ. عر. بئزلك، علمسز -
لك، نادانق : هر شيك
علی جهانندن ايدير . || جهل
مركب = بيله مككه برابر بيلديكني
ده بيلوب كنديني عالم ظن ايمه .

جهلا { ح. عر. بيله رك، بيلكسز -
ين، بيله مككه، جهل ونا -
دانقله .

جهلا { سذ. ج. عر. و :
سذ. ج. عر. فد : جاهل .
با : جاهل .

جهم { سذ. عر. { عبرانيجه دن .
اصل قدس قربنده حيوا -
نات لاشه لرني واعدام اولنان
مجرملري آتدقلى بر دره نك
اسمي ايدى . { آخرتده كنهكار -
لك عذاب كوردكلرى محل ،
طامو، دوزخ .

جهمك { ص. جهنمه مستحق ،
عذاب جهنمه لايق .

جهمك { س. حمامك آتش يانان
يرى .

جهمي { ص. عر. جهنمه مستحق ،
جهنم عذابنه لايق .

جهود { س. فا. [« يهود » دن ،
غلطى : چفوت .] يهود
طائفه سندن آدم ، يهودى . || مج .
عنادجى و غرضكار آدم .

جهول { ص. عر. [« جهول » دن
سمب .] بك جاهل ونادان .

جهيز { س. [عر. چهاردن غلط]
با : چهار .

جی (د.) الحاق ابتدایی کله نك
جی (خفیف و یا ثقیل هجالی اولد.
یغنه کوره « ی » سی اینجه و یا
قاین اوقونور. [اسمله و اصل
فعله لاحق اولوب یاپان و صانان
معناسی افاده ایدر : آوجی = آو
ایدن؛ بالیقچی = بالیق طوتان؛
اتمکچی = اتمک یاپان و صانان؛
صاتیچی = سواقده اوتبری کز.
دروپ صانان آدم؛ بیله ییچی =
بیحاق و سائر بیله یین آدم. (هر
اصل فعله « جی » اداتی علاوه
اولنه میه جفتدن مثلاً کاش ترجمه
سند « اولق » دن « اولیچی »
دیک و هر اسم فاعل عربی بی بو
ادانله ترجمه اتمک عبدر.]
جیادت (بولنیوب بونک یرینه
« جوده » قولانلیقتدن اویلد.
یرمه اولسه کرکدر.) ایلك،
کوزللك، تمیزك : جیادت هوا =
هوانك ایلكی.
جیاق (مه. بیوك قوشلرك باغر.
مه سنی تصویر و تقلید ایدر :
قوشلر جیاق جیاق باغریشیور.
لردی؛ ضرب کبی بر معامله
شدیده یه اوغرایان چوجقلر
حقنده دخی سولنیر : چوجنی جیاق
جیاق باغرتدی = س. چایلاق.
جیب (سذ. عر. ۱. یاقه، یاقه
جیب) آجیقلمی : باشی جیب مرآ.
قبه یه چکدی = استغراقه واردی.
ن. ۲. (تر. زبازدی : جب)
اوابك اوتیه بریسند آخچه،
مندیل، اوراق و سائر وضعنه
مخصوص اوله رق یاپیلان کیسه.
(اساساً عربلر یاقه آچیننك كو.
کسه کفن قسمنی یوایشه قولاند.
قلریچون بواسطه تمییه اولمشدر.)

جیبندن = کیسه سندن، کندی
مالندن؛ جیبی دلیک = زوکورت،
الی بوش. ۳. س. بر قوسك بر
اوجندن بدأ ایله دیگر اوجندن
مرکزه ممتد نصف قطره ایندیر.
یلن خط عمودی، فر. Sinus؛
تمام جیب = نصف قطرك جیبك
ملاق اولدیغی نقطه دن مرکز
قدر اولان قسمنی. ۴. ت. بدنك
ات و یا کیكده واقع بعض جو.
فلرینه اطلاق اولنور. || جیب
هایون = مابین هایونجه تأدییه سی خز.
ینه خاصیه حواله اولغیان مصا.
رفه مخصوص و سرقرنالی مقامنه
مربوط دائره؛ جیب هایون
کاجی = بودائره نك رئیس.
جیجوز (مه. عو. فقدان بیان
جیجوز) ایدر : پارملر جیجوز.
جیجی (ص.) جوجق لساننده [
جیجی (ای، کوزل، مقبول،
قافا مقابلی : جیجی بیک، قاقابیک.
= س. جوجق آلداته حق قیمتز
وشتافاتی سوس : جیجی بیجی.
جیجیل (ص. جوجق آلداته حق
جیجیلی) صورتده قیمتز وشتا.
فاتنی سوسلره مزین : جیجیلی
بیجیلی شیلری سور.
جید (ص. عر. ۱. حیده.
جید) « جوده » دن صش. [
ای، خوش، نیک، لطیف : آثار
حیده.
جیران (سذ. ج. عر. فد. جار.
جیران) با : جار.
جیران (س.) زبازدی : جیلان
اینجه بجاقلی و پك خفیف و جوق
سکریدیجی بر حیوان بری، غزال.
جیرق (س.) بتا. [بر سندن و یا
جیرق (حواله نك آله جقلى طرفندن

اسملره الحاق اولنه رق نسبت
بیان ایدر : بالیقچین، سیکسچین،
طقورچین، کوکرچین.
جیناق (س. یرتیجی حیوانات
بنجه و طیرناغی.
چوادره (س. یرتیجی کینک باش
طرفنده یاتان دیرک.
چپواطه (س.) بتا. [آرقه سی
صومون کیمک اوزره ویده لی
آز چوق قاین اکسیرکه باشلیجه
بوترلاری و دیرتخه لری بر یرینه
ربط اتمک یارار.
جیوجیو (س. ۱. بومرطه دن
یک جیمه ش قوش و یا
طاووق یاوریسی، کوچك پلج و
یالاز : جیو جیو جیقارتمش. ۲.
اوقاق قوشلرك و پلچلرك او.
تشمه لری. ۳. چوق سسلر،
ویزلی، کورلیدی، غلبه لك.
جیوجیولی (ص. ۱. ویزلی،
کورلیدی، سسلی.
جیوجیولی اولنه رق نسبت
بیان ایدر : بالیقچین، سیکسچین،
طقورچین، کوکرچین.
جیناق (س. یرتیجی حیوانات
بنجه و طیرناغی.
چوادره (س. یرتیجی کینک باش
طرفنده یاتان دیرک.
چپواطه (س.) بتا. [آرقه سی
صومون کیمک اوزره ویده لی
آز چوق قاین اکسیرکه باشلیجه
بوترلاری و دیرتخه لری بر یرینه
ربط اتمک یارار.
جیوجیو (س. ۱. بومرطه دن
یک جیمه ش قوش و یا
طاووق یاوریسی، کوچك پلج و
یالاز : جیو جیو جیقارتمش. ۲.
اوقاق قوشلرك و پلچلرك او.
تشمه لری. ۳. چوق سسلر،
ویزلی، کورلیدی، غلبه لك.
جیوجیولی (ص. ۱. ویزلی،
کورلیدی، سسلی.
جیوجیولی اولنه رق نسبت
بیان ایدر : بالیقچین، سیکسچین،
طقورچین، کوکرچین.
جیناق (س. یرتیجی حیوانات
بنجه و طیرناغی.
چوادره (س. یرتیجی کینک باش
طرفنده یاتان دیرک.
چپواطه (س.) بتا. [آرقه سی
صومون کیمک اوزره ویده لی
آز چوق قاین اکسیرکه باشلیجه
بوترلاری و دیرتخه لری بر یرینه
ربط اتمک یارار.
جیوجیو (س. ۱. بومرطه دن
یک جیمه ش قوش و یا
طاووق یاوریسی، کوچك پلج و
یالاز : جیو جیو جیقارتمش. ۲.
اوقاق قوشلرك و پلچلرك او.
تشمه لری. ۳. چوق سسلر،
ویزلی، کورلیدی، غلبه لك.
جیوجیولی (ص. ۱. ویزلی،
کورلیدی، سسلی.

پك جیوجیولی بر یر. ۲. جانی،
روحلی، غلبه لكی، کرما کریم؛
بازارک اك جیوجیولی وقتی.
۳. صیجاق، حرارتلی، قاینایان؛
صیجاغك اك جیوجیولی وقتنده.
جیوش (سذ. ج. عر. فد. جیش.
جیوش) با : جیش.
چولدامق (یاخود جیولده مك.
چولدامق) فل. (اوقاق قوشلر
و یا پلچلر) اولشمك، جیوجیواتمك.
چولدی (س. اوقاق قوشلرك
و یا پلچلرك اولشمه سی،
جیو جیو اتمه لری.
چپوه (س. فا. « ژپوه » دن)
چپوه معروف معدن که چوق
آشانی صوثوق درکه لرند
صلب حالنه کچوب سائر وقتلرده
مایع اولور و یریده طور.
میوب چوق حرکت ایدر، زیبق،
سیماق.

جیوه لك (س. ۱. جانی و اوبناق
یاوری : دوه جیوه آکی.
۲. یکپیریلرده خدمت و ملازمت
ایدن دلیقانلی.
چوپق (ص. زیاده صولی و
بولاشقان : جیویق قار،
چامور. = ح. اکثر یا مکرر
اوله رق لزوجتلی و بولاشقان بر
شیئی تصویر ایدر : لاری یاغ
ایچنده جیویق جیویق.
چوپقلامق (فت. لزوجتلی بر
شیئی آوج ایچنده
صیقه رق قاریشدرمق : فوجینك
ایچنده یاغی جیویقلایوب طو.
ریوردی.
چوپقلانمق (فج.) لزوجتلی
چپوه (شی) آوجلانه.
رق و یا باصیله رق قاریشمتی : چا.
مور باصیله باصیله جیویقلانمش.
(جییردامق، جییردی. با :
جییر) جیر، جیردامق، جیردی.

جیلان (س. با : حیران.
جیلان (ص. ضعیف، نارین،
جیلان) جیلنس، قوتسز : پك جیلان
بر جوجق.
جیم (س. عر. ش.) ج حرفك
جیم (اسم عربی و ترکیسیدر. با : ج.
جیمبا قوقه (ص. عو. بیچیمسز
و چلیمسز اکری بو.
کری قامتلی (آدم).
جیمجیمه (س. با : جیمجه.
جیمناستیق (س. با : جناسیتیق.
جین (د.) یاسی ایجابنه کوره
خفیف و یا ثقیل اوقونور.)

چ

{ چیم، جیم فارسی س. الفبای }
 چ ترکیك یدنجی حرفی اولوب،
 عربیده وسائر السنه سامیهده
 مخرجی مفقود اولدیغندن، ابتدا
 ایرانیلر کندی لسانلریچون
 ایجاد، وبعده ترککر دخی قبول
 ایشلردر. بومناسبتله «ژ» و «گ»
 کی «فارسی» صفتیله تفریق
 اولمشدر. ایجاد حسابنده ج
 کی اعتبار اولنور.
 چابالامق { یا چالمق. فل. ۱.
 ال آیاق اویسادوب
 دیرتمک: چامورک ایچنه دوشمش
 چابالایوب طور یوردی. ۲.
 چوق چالیمق، اوغراشمق، سعی
 وجهه اتمک: درسه چابالایور.
 چابالامه { یا: چابالامق.
 فل. ال آیاق اویسا.
 چابالامق { دهرق دیرتمک.
 س. چابالامق فعلی
 چابالایش { و طرزی.
 چابق { ص. ح. یا: چابوق.
 چابک { ص. فا. سریع، خفیف،
 چابوق: چابک دست=
 الی خفیف، الینه چابوق: چابک
 یا= آياغی خفیف، سریع حرکت.

چابوجاق { ح. و:
 چابوجاق { ح. بک سرعتله، سر-
 علی العجله: چابوجاق حیوانلری
 حاضر لایوب بندیلر، چابوجاق
 برآزیه جک تدارک ایدوب
 قوه آلتی ایتدک.
 چابوق { یاخود چابق. فا. چا-
 بک دن ودها طو-
 غریبی فارسیسی بوندن ما-
 خوددر. سریع، عاجل، عجله لی،
 خفیف: الی، الینه چابوق: آياغنه
 چابوق: چابوق اولک = سرعتلی
 طاورانک، کج قالما بک. = ح.
 سرعتله، عجله، سریعاً: چابوق
 کجدی: چابوق کل: چابوق چابوق=
 عجله ايله. || چار چابوق = بک
 سرعتله، در حال.
 چابوقلق { س. سرعت. عجله. || ال
 چابوقلقی = حقه بازق.
 چاپ { س. ۱. مجسم بر شیئک
 قالینلی واستوانی وایچی
 بوش شیئرک داخل قطری
 اولجیسی: یکرمی بش سانیتمه
 چاپنده بر طوب: کراسته چاپی=
 دیرک وسائر قالینلی. ۲. مج-
 جرم، حجم، جثه: ایری چاپده

بر آدم. || بنا چاپی = وقتيله ابنیه
 نظارتی طرفندن ورین تذکره
 که یاپنک نه بیوککده اوله جغنی
 مبین ایدی.
 چاپچول { ص. پاساقلی، بول باچه،
 چولپه، بیچیمسز،
 قیافتسز.
 چاپار { س. تاتار، اولاق.
 چاپارز { س. فا. «چپ راست»
 دن که صاغ صول
 دیمکدر. انکل، مانع، حائل،
 عائق: سزک بکیمه کر ایشمه
 چاپارز ویردی.
 چاپارزلق { س. ممانت، مشکلات،
 موانع.
 چاپارزلی { ص. انکلی، موانع
 و مشکلاتی اولان:
 بک چاپارزلی بر ایشدر.
 چاپاری { س. (ر.) چوق
 ایکنه لی اولطه.
 چاپاق { یاخود چپاق. س. ۱. کوز-
 دن آقوب کنارلرنده و
 کیریکرده بریکه رک قورویان
 شی: کوز چاپاخی. ۲. دوکه
 دمیر وسائر نکت اطرافنده
 قالدن پوروز. || چاپاق بالینی=
 ایری بولی یاصی بر جنس کول

با لینی. اصل صفت اولوب،
 سریع و آیقی دیمک ایسه ده،
 بو کون او معنی ايله استعمال
 اولماز.
 چاپاقلاقمق { فل. (کوز) چا-
 باق طومق، کوز-
 دن آقان صو آقوب کنارلرنده
 وکیریکرده قوریمق: صبا حلی
 کوزلرم چاپاقلاسیور.
 چاپاقلی { ص. چاپاخی اولان
 (کوز).
 چاپان { س. تاتار، اولاق. چاپار
 (کی).
 چاپاناق { یاخود چپاناق. س.
 قاجیراش مال، قاجاق
 مال.
 چاپاول { س. چاپق عسکری،
 آقینجی، ایلمارچی.
 چاپراز { س. فا. «چپ راست»
 دن که صول صاغ
 دیمکدر. ۱. آرقوری ایلیکان
 ویا بو وضعیتده دوکه لری بولنان
 قاوشدیرمه بک، ایکی یانی یافته لی
 صالته: آقینجی چاپرازی. ۲.
 آرقوری طاقیلان فشنکک،
 سلاحق ویلاسه. ۳. چیرکیری
 ایکی طرفندن آرقوری تقاطع
 ایدن اک: مرانغوز چاپرازی.
 ۴. دستره نک دیشلرینی اکمه
 مخصوص آلت: بیچق چاپرازی.
 چاپرازلامه { ص. آرقوری صو-
 رتنده اولان، چا-
 براز شکلنده اولان: چاپراز-
 لامه فشنکک.
 چاپراشمق { ف. آرقوری وچا-
 یل کچن ایکی شیئ
 قاوشوب کچمک و تقاطع اتمک:
 پالا-قه ايله پاله قایشی کوکسند
 چاپراشیوردی.

{ یاچپراشق. ص. آر.
 قوری وضعیتده او-
 لوب بربرینه قاوشان: چاپراشیق
 قایلر.
 چاپراق { یاخود شاپراق. س.
 عسکر اگترینک اور-
 تیسی. مر.
 چاپقی { س. یغما قصدیله دشمن
 طوراغنه آتله کیروب هر-
 طرفنه هجوم اتمه، آقین. مر.
 چاپقیجی { ص. آقینجی، چاپو-
 لچی. مر.
 چاپقیلامق { فل. آقینجی اتمک،
 یغما نیتيله هر طرفه
 آت اویتمق.
 چاپقین { ص. ۱. چوق بورین، چوق
 قوشان. مر. ۲. آجیق
 اشکین کیدن (آت). ۳. هر طرفه
 قوشوب بریرده دیکیش طوماز،
 سرسری، دربدر. ۴. خووارده،
 سقیه، زندوست، عشرت و قار
 کبی منیهاته منهک: اوچاری چا-
 بقین = سفاهتمه حد و اعتدالی
 اریان. || محله چاپقینی = محله سنی آت
 اوست ایدن یاراماز چوقق،
 کلخان بکی.
 چاپقیماق { س. چاپقین آدمک حالی،
 چاپقیماق، سفاهت، یولسزاق،
 خووارده لی.
 چاپلی { ص. ۱. بر درلو چاپی و
 قطری اولان: بیوک،
 چاپلی تفنک. ۲. چاپی بیوک،
 قالین: چاپلی کراسته.
 چاپمق { ف. (آت) قوشدیرمق،
 سرعتله یورتمک. = فل.
 ۱. قوشیق، سرعتله اوتیه برییه
 صالمق. ۲. آقین وایلمار اتمک. مر.
 چاپوت { س. «ت» سی حرکت لنبه
 «د» اولور. ۱. لباس پار-
 چه سی، طونک آغنه وکوملک

وانتاریک پشنه اکائن مثلث الشکل
 پارچه: طون چاپودی. ۲. چاپاو-
 ره، یامه، پلاسپاره.
 چاپول { س. «چایمق» دن [دشمن
 طوراغنی باصان آقینجیلرک
 ایشدکری یغما و غارت، دشمن
 طوراغندن آلتان مال، غنیمت:
 چاپول اتمک = نهب و غارت اتمک.
 چاپولجی { س. دشمن طوراغنه
 آتله هجوم یعنی ایلمار
 ایدوب یغما و غارت ایدن، آ-
 قینجی، یغما کر.
 چاپوللامق { ف. ایلمار و آقین
 براغنده یغما کرلک اتمک.
 چاپوللامق { فل. یغما قازانمق،
 غنیمت ایدتمک.
 چاپه { س. (آرناؤده دن) ۱. بر
 طرفی دوز و بر طرفی چنال
 باغچوان قازمه سی: چاپه اورمق=
 چاپه ايله اوستندن قازوب مضر
 اولتری آیقلاق، چاپه لامق.
 ۲. خرج قارشدیرمه مخصوص
 بیوک کبری. ۳. قولاقلی دمیر،
 لنگر: کی چاپه سی. ۴. بحیره لیلرک
 اونیفورمه لرنده وسائر بحیره یه
 متعلق ایشلرده کی لنگر رسمی.
 چاپه جی { س. ۱. چاپه ايله جالیشان
 رنجیر. ۲. یکجیری
 عسکرینک برصتی.
 چاپه لاتمق { ف. چاپه اوردیرمق،
 چاپه ايله قازدیرمق:
 باغی کیمه چاپه لاتیرسکر؟
 چاپه لامق { ف. چاپه ايله قازمق:
 باغی وقتيله چاپه لایه
 مدق، (سبق ایدن «چابالامق»
 دن تفریق اقتضا ایدر).
 چاپه لاتمق { ف. چاپه ايله قازمق:
 بوموسنده باغ چاپه
 لانااز.

چاپچی { س. آفنجی، سودجی.

چات { ۱. ۴۰. اورمه و ضربه سی.

چات دیه باشنه برتوقات اور.

دی. «چات چوت» دخی دینلیر.

۲. قیوچالغیه سی کی برسی تصو.

یر و تقید ایدر: چات قیوچالغیه سی.

۳. باتلامه، چاتلامه: چات ایتک =

چاتلامق، باتلامق. ۴. زمان و مکلا.

نجه سکر کلکه دلاک ایدوب «بات»

۵. هله سیله برابر قولانیلیر: چات

بات بولنور: چات بات وقوع بولور.

تک توك کبی.

چاتاق { ص. بربرینه چاتمش، چا.

ایکی طاغک بربرینه چاتوب دره

پیدا ایتدکری یر.

چاتال. { باخود چتال. س. ۱. ایکی به

آبراش دال و سائره.

۲. ایکی دیشلی یابه وسائر آتلیر.

۳. آلافرانغه تک یمده قوللا.

نیلان بادر و یا اوچ دیشلی معدن

آلت که قاشیق و بیقاله برابر بر

طاقم تشکیل ایدر: چاتال بیقاله

تک تک. = ص. ۱. اوجی ایکی به

آیرلمش: چاتال دال، چاتال بول،

چاتالاشدیرمق { یا چاتالاشد.

چاتالاشمق { یا چاتالاشمق. با:

چاتالاندیرمق { یا چاتالاندیرمق.

ایکی به آیروب چاتال ایتک: دمیر

بولی فلان برده چاتالاندیردیلر.

۲. مج. مشکوک و مشوش ایتک:

بو حال ایشی چاتالاندیردی.

چاتالانمق { یا چاتالانمق. فط.

۱. ایکی به آیرلوب

چاتال اولق، تشعب ایتک: آنا.

طولی دمیر بولی اسکیشهرده چاتاللا.

نیور. ۲. مج. مشکوک و مشوش

اولق: شمعی ایش چاتالاندی.

چاتاللق { س. ۱. برشیک ایکی به

آیرلوب چاتال اولسی،

چاتال اولان شیشیک حالی، تشعب:

بولک چاتالغی. ۲. مج. مشکو.

کیت، تشوش: مسئله تک چاتا.

لغی.

چاتاشدیرمق { یا چاتاشدیرمق.

چاتاشمق { یا چاتاشمق. فط. ۱. اوج او.

جه قاوشدیرمق، ایلشدرمک،

بربرینه ربط ایتک. ۲. طو.

قشدیرمق، مصادمه ایتدیرمک.

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشدیرمق { یا چاتاشدیرمق.

چاتاشمق { یا چاتاشمق. فط. ۱. اوج او.

جه قاوشدیرمق، ایلشدرمک،

بربرینه ربط ایتک. ۲. طو.

قشدیرمق، مصادمه ایتدیرمک.

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق { یا چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاتاشمق. فط. ۱. قاوشمق،

چاچه { س. اسکی ترکیه ده « چا چق » یا بلق و قوشمق دیمکدر. } کجی. || آجی چایه = غیر ماکول بر جنس کوچک بالیق. } یاخود چادر. س. کوجیه. } لک خانه سی، مقامنده او. } لوب اردو کاهلرده عسکر لک و کجی و قورمچی کی آدم لک دخی موقت اقامتگاهی که قالین بزدن یاخود کچه ویا دریدن اولوب اکثر یا مخروطی الشکل و بعضاً مستطیل اولور، و بر دیرکله قوریلوب اتکاری ایپ پارچه لیلله قاز قله باغلانیر، اوبه، خیمه، خرگاه، چتر: چادر قورومق؛ چادرده یا تمق. انواعی اولوب، اک یوکنه اوراق و کوچکنه چرکه دیرلر. تانار چادرینه آلاچیق، ترکیان چادرینه دریم، قالیچه وکلیدن بابیلاننده اوبه دینلیر. } فا. چتر چادر دن مأخوذدر. } || چادر آلتی = سفر، اردوگاه. || چادر چیچی = شکلی چادره بکزر بر چیچک. || چادر اوشاغی = معالجه ایچون استعمال اولنور بر نوع ضغ.

چادرچی { س. چادر یایوب صا. } تان آدم؛ چادرچیلر = چادرچی اصنافک چارشیمی. } عد. فا. درت: چارسو، چار { چار جهت: درت طرف، جهات اربعه؛ چار چشمه = درت کوزله؛ چار ابرو = درت قاش، بیخی یکی ترلش دلیقانی. فا: چهار.

چار { س. روسجه: Czar } که بوده « قیصر » دن مأخوذ روسیه امپراطوری.

چار { س. فا. چارده دن مخفف او. } لوب یا لکر « چار ناچار » تعبیرنده مستعملدر که ایستر ایستمر دیمکدر. } مه. چابوق صفتیله قوللا. } چار { زلیلر ادات تاکیددر: چار چابوق = چابو چاق. } س. فا. [چار = درت.] چارپا { یا = آباق } درت آباقی حیوان. } س. فا. [چار = درت.] چارپاره { پاره = پارچه. — تر، زبازدی: چالپاره } رقص ایدر. کن پارماقره طاقوب چالندلری ذیل. } ف. ۱. اوردیر. } چارپدیرمق { مق، صدمه ایتد. } یرمک: روزگار پنجره نك قناد. نی خیزله دیواره چارپدیردی. ۲. چالدریمق، غصب ایتدیرمک: اشیای آچیکده براتوب چارپدیر. دیگر. ۳. اگر یتمک، چارپق یا تمق: نزول آغزینی چارپدیر. مش. ۴. اوینا تمق، خلجانه کتیر. مک: آکسزین ایشیتدیکم بر سس یورکی چارپدیردی.

چارپشدیرمق { ف. ۱. اور. } طوقوشدیرمق: قیونک قنادلرینی چارپشدیرمق. ۲. طوتشدیر. مق، مضاربه و مقاتله ایتدیرمک، مصادمه ایتدیرمک: ایکی عشیری چارپشدیروب کندیزی سیرجی قالدی.

چارلشمق { ف. ۱. اورشوق، } طوقوشمق، مصادمه ایتک: پنجره قنادلری روزکاردن چارپش.وردی. ۲. طوتشمق،

مضاربه و مقاتله ایتک: ایکی مفرزه بر برینه راست کلوب چارپشدیلر. } س. ۱. اورشقه، طو. } چارپشمه { قوشمه، مصادمه. } ۲. طوتشمه، مضاربه و مقاتله. } ص. ۱. بری برینه چارپشیق { چارپش، قارپشیق، چارپاشیق. ۲. چارپیق، اگری. ۳. بری برینه بیشمق (دش). ۴. دوزگون و منتظم اولیان، چتره فیل (لسان). } فل. ۱. اگریلوب. } چارپیق { کلک: بو دیرک چار. } پلدی. ۲. یوزینی بروشدیروب منفعل اولق، متغیر اولق: بو سوزی ایشیتدیکم چارپلدی. ۳. جن طوتقم، جن شرنه او. غرامق: کجیه آغلرک آلتنده طولاشمه چارپلیرسک. ۴. نزو. لدن اولدیی کی اعضای بدنن بری اگریلک، یزندن اوینا، ق، طوتماز اولق: آغزی، الی، آیاغی چارپلش.

چارپله { س. چارپلق فعلی. فا: } چارپلش { طرزی: بر چار. } پلش چارپلدی که.

چارپیق { ف. فل. ۱. شدتله } اورمق، تصادم ایتک: آت خیزله کیدرکن دیواره چار. پدی: روزگار یوزمه چارپیور. دی. ۲. اوروب یره دوشور. مک، بیقمق: چاروبوب کچدی. ۳. زورله آلق، چالوب چرپمق، قاپوب کیتک: عشیرت کوبک قو. یونلرینی چارپدی. ۴. باشه اور. مق، باش آغریسی و یرمک، صداع

کتیرمک: بو سرکه بکا چارپدی. ۵. اورمق، دیتره مک، خلجانه کلک: یورمک چارپیور. ۶. خیزله تحریک اولنورق بریره اورمق: قیو، پنجره قنادی روزکاردن چارپیوردی. || کوزه چارپمق = نظردقی جلب ایتک: روماده اک اول کوزه چارپان سنت پیرکلیسا. سیدر. || اکون، کونش چارپمق = کونش آلتنده چوق طور مقدن ویا کر مکدن سر سملنوب خسته. لاقمق.

چارپمه { س. ۱. چارپمق فعلی. } فا: چارپمق. ۲. ضربه، صدمه، مصیبت. = ص. اوره. رق قاققله یا بلش، قبارتمه لی: چارپمه کومش معمولات.

چارپندی { س. ۱. شدتله اوینا. } فلان: یورک چارپندیسی. ۲. دیکز صولرینک اوراق لکن زیاده اوینار طالع جقزلر حائنده حرکتی: پویازک طالع، لری بیوک دکلسده چارپندیسی پک زیاده در.

چارپنق { فل. اورنق، شدتله } اوینا تمق، خلجانه کلک: توزلرک ایچنده چارپنوب طور. وردی.

چارپیق { ص. ۱. اگریلوب. } کلش، بر طرفه مائل، طوغری اولیان، اگری بوکری: چارپیق دیرک، او. دون. ۲. بر طرفه مائل، غیر منتظم: چارپیق دیوار: چارپیق عرصه. ۳. چارپلش، نزوله اوغرامش ویا جن طوتمش: چارپیق آدم. ۴. ترس، او. غورسز: چارپیق آباق.

چارداق { س. فا: چارطاق.

چارسو { س. فا: چارش.

چارشب { ودها طوغریسی:

چارشف { یاخود چارشاف. } س. فا. «چادرش»

دن اولدیی مظنوندر. ۱. پتاغه سریلن و یورخانه قاپلانان بزدن اورنی: پتاق چارشفی، یورغان چارشفی. ۲. قادیلرک تستر ایشدکاری جار: ایپک چارشف.

چارشنبه { یاخود چهارشنبه. } س. [فارسیدن] هفته. نك دردنجی کونی، یوم الاربعاء: چارشنبه کونی، چارشنبه باز. ری. || چارشنبه قاریسی = جادو، موهوم بر جن؛ وچ، صاجی طرانامش، مخوف قیافتلی قادین. || ایک صوک چارشنبه. سی = نخوستله مظنون کون؛ طقوز ایک صوک چارشنبه سی = نخوست محضه. عو. طقوز ایک صوک چارشنبه سی بر آرایه کلک هر ایش بر آرایه کلوب طو. پلامق. عو.

چارش { یاخود چارشو. س. } فا. چارسو (= درت طرف) دن اولدیی مظنوندر. ایکی طرفی دکان و اوستی اور. تیلی یاخود آچیق اخذ واعطا محلی، بازار، سوق. || چارش آغاسی = چارش محافظی. || چار شی خلقی = اهل سوق. || چام چارش = درت طرفدن، تربیعاً. || ایچی حیفت چارشیمی = نیت خالصه سی اولمایان، حیله کار.

چارطاق { یا چارداق. س. فا. } چار = درت - عر.

طاق = کرا. ۱. درت کر تشکیل ایدن اوراق کوشک و رواق اوستی. ۲. اوستنه صارماشیقی آفاج و نباتلر صارملق اوزره بر قاق دیرک و قفسدن یا بلش سایه بان. ۳. درت دیرک او. زرینه جالی چرپیدن یا بلش باغیوان و کجی قلبه سی. ۴. آصمه و آصمه قباغی و سائر صارملق ایچون قورلش قفس: آصمه یی چارطاغه آلق.

چارق { و چارقه. فا: چرخ و چارق } چرخه.

چارم { ع. دردنجی، رابع.

چارمخ { س. فا. [چار = درت.] مخ = چپوی. — تر. } زبازدی: چارمق = بحری خاچه کرمک ایچون قورلش صلیب شکنده دار آغاجی، صلیب: چار. میخه کرمک. ب. سفینه نك دیرکاری باشدن اشاغی این قالین ایپلر: جوادیرا چارمخی.

چارناچار { فا: چار.

چاروب { س. فا. سوپورکه. } س.

چاره { س. فا. ۱. طریق تسویه، } سبب اصلاح، واسطه تحلیل: چاره بوله مدی: اجله چاره یوقدر. ۲. تدبیر: برچاره دوشوغلی. ۳. مدد، یاردم: بکا بر چاره بولک. ۴. علاج، دوا: بوخسته لفه چاره یوقدر. || نه چاره! = نه یا بللی، ایستر ایستمر راضی اوللی.

چاره جوی { ص. فا. [چاره = م] جستن = آرامق } چاره آریان، تدبیر تحریرسند بولنان.

چاره ساز { ص. فا. [چاره = م. ساختن = ياقق] چاره بایان، چاره و تدبیر دوشوئو، بولان: قادینجیزك خسته لغنه کیمسه چاره ساز اولدی.

چاره سز { ص. ۱. چاره و تدبیری اولمیان، چاره سی بو. له میان: بوچاره سز بر خسته. لقدر. ۲. لابد، ضروری، الزم: قیشین آتش یاقق چاره سزدر. ۳. بیچاره، محتاج، ضرورته بولسان: يك چاره سز قالدی. ضروری و لابد اوله رق، مطلقا، همه حال: بوکون چاره سز کیديله جکدر.

چاره سزك { ص. ۱. تدبیر و علاج فقدانی و امکانزلفی، عجز، اضطراب. ۲. بر شیک ضروری و لابد اولسی. ۳. بیچاره لك، ضرورت، احتیاج.

چارچی { ص. (روسجه دن) رو. سیه ایمراطورچه سی.

چاریق { ص. ۱. کویبلرک کیدیکری آتاق قانی که سیلغه، ش صیغیر دریندن اولوب کنار لرنده کی دلیکرنه کچیریلن دری شریترله و یا قینابه آیاغه باغلا نیر. ۲. چاریق تقلیدی اوله. رق باغلامه لی خفیف اسقارین. ۳. طوب آرابه سنك تکرلکنه اینشده قرینلان باپوش. || آرنأؤد چاریقی = تلاییدن اوجی سیوری و قیورقی پوسکوللی و سوسلی خفیف آتاق قانی. || چاریقی چیقارمق = نازکشمک، کویبلک حالندن قورتقی. || دمیر چاریق = چوق طیانقی آتاق قانی.

چاریقچی { ص. چاریق بایان و صاتان اصناف. چاریك { ص. فا. [چار = درت يك = بر. تر. زبانزدی: چیرك ۱. درتده بر، ربع: برلمانك چاریکی. ۲. ساعتک درتده بری، اون بش دقیقه: هر چاریکده بر حب آلمی: بر ساعت بر چاریکده کیدیلیر. ۳. مجیدی دینان کومش سکهك درتده بری که بش غرو. شلق بر کومش سکه در: بونی بر چاریکده آلام.

چاریکک { ص. بر مجیدی چار. یکی قیتنده اولان. بش غرو شلق: چاریکک چیغاره پاکتی. چاسار { ص. [قیصر دن غلط] وقتيله المانیه ایمراطورینه ویر. یلن عنواندر.

چاشنی { ص. فا. تر. زبانزدی: چاشنه ۱. لذت، طات. ۲. نمک طادینه باقی ایچون آغزه آلنان مقدار، لذت نمونه سی: چاشنیسه باقی.

چاشنیگیر { ص. فا. [چاشنی = لذت. کرفتن = طومق] وقتيله بیوک دائره لده نمکرك لذتنه باقان آدم. = ج. فا. چاشنیگیران = سابقده ضیافتلرده سفره خدمتی ایفا ایدن بر صنف عسکر.

چاشیت { ص. یاخود چاشوت. س. چاشیتلامق { فل. جاسوسلی، جاسوسلیک، تجسس ایتمک. چاشیتلق { ص. جاسوسلی، تجسس.

چاغ { ص. ۱. زمان، وقت، اثنا، هنگام، موسم: کل چاغی، صباح چاغی. ۲. یاش: یکریمی چاغنده بردیقانی: اورته چاغده بر آدم. ۳. بوی، قید، قامت، تناسب، لزومی درجه سمیزك: دمیر تاونده انسان چاغنده یاراشیر.

چاغ { ص. ۱. یاخود چاق. د. تا، حتی، جه، دکن: چاغ اورته ده، چاغ بو قدر، چاغ اقشامه دک. مر. چاغ { ص. فا. چاه (= قویو) دن غلط] بولاشیق چوقوری، لاغم، صویولی.

چاغان { ص. قالدین و قوی دوه کوستکی.

چاغر تغان { ص. با: چیغرتغان. چاغرمق { ص. چاغرمقه سوق ایتمک، باغرمق.

چاغرمق { ص. چاغرمق. ۲. هپ بردن چاغرمق، هایقروب یاغلا ره ایتمک: بری وفات ایتدیکندن قالدیلر چاغرمق اولوردی.

چاغرغان { ص. چوق چاگران، چاغرمق. ۲. یافارمه جی. = س. چوق باغیر بر صاقصاغان جنسندن بر قوش.

چاغرملق { ص. باغرمق، ندا اید. لك: اویله چاغرلماز.

چاغرمق { ص. فا. باغرمق، ها. یقرمق، بلند آوازله ندا ایتمک: اوقدر چاغرمایک: باغروب چاغرمق. ۲. یوکسک سسله اوقومق، تغنی ایتمک: ترکی چاغرمق. [دعوت ایتمک معناسی افاده ایدن «چاغرمق» فعلیه قاریشدر لململیدر.]

چاغرمه { ص. ۱. باغرمه، ها. یقرمه، ندا. ۲. ترکی سوبله، تغنی.

چاغریش { ص. باغرمه، هایقرمه، ندا، صیحه، بلند آواز. مه. صویک قاینایوب فیشقمره سنی تقلید ایدره رک مکرر قولالاییر: صولر چاغل چاغل آقیور، چاغلایوردی.

چاغل { ص. ۱. یاخود چاق. د. تا، حتی، جه، دکن: چاغ اورته ده، چاغ بو قدر، چاغ اقشامه دک. مر. چاغل { ص. یاخود چاق. د. تا، حتی، جه، دکن: چاغ اورته ده، چاغ بو قدر، چاغ اقشامه دک. مر.

چاغل { ص. یاخود چاق. د. تا، حتی، جه، دکن: چاغ اورته ده، چاغ بو قدر، چاغ اقشامه دک. مر. چاغل { ص. یاخود چاق. د. تا، حتی، جه، دکن: چاغ اورته ده، چاغ بو قدر، چاغ اقشامه دک. مر.

چاغلار { ص. قباله و سدرله چار. یوب طبقه طبقه یرلردن کوپوره رک دوشن صو، شلاله، باغلایان.

چاغلماق { ص. چاغلماق. فل. (صو) قاینایه رق و کوپوره رک و طاشلره قباله چاره رق دوشمک و یا کوپوره رک طاشق: طاشلرده صولر چاغلار.

چاغلماق { ص. چاغلماق. فعلی. با: چاغلماق.

چاغلایان { ص. صنمی اوله رق کوپوره رک و سس ایدره رک آقان صو، صنمی شلاله. [فر. Cascade]

چاغلایش { ص. چاغلماق فعلی و طرزی.

چاغلایق { ص. یاغلایق. س. یردن سسله قاینایه رق تبعان ایدن صو، قاینارجه.

چاغلداق { فل. با: چاغلماق. چاغلدی { ص. طاشلره قباله و یا سدرله چاروب قاینایه رق دوشن صویک حیه ردینی سس: صولرک چاغلدیسی بلبلارک شاقردیسه منظم اولیوردی.

چاغل { ص. ۱. بر درلو قامتی و تناسی اولان: پهلوان چاغل بر آدم. ۲. تندرسست، سمیز، تاولی.

چاغوس { ص. (ر) دکنیشکی. د. تا، حتی، ده، جه: چاق چاق بو قدر: چاق صباحه دک. با: چاغ. [اسکیمشدر.]

چاق { ص. ۱. قاقه و کچکله اورمه کبی فعلارک سسنی تقلید و تصویر ایدر: چاق چوق، چاقر چوقور.

چاق { ص. ۱. قاقه و کچکله اورمه کبی فعلارک سسنی تقلید و تصویر ایدر: چاق چوق، چاقر چوقور.

چاقال { ص. با: چقال. چاقالوز { ص. چاقل طاشلرندن عبارت مرمیات آتان برنوع طوب.

چاقدرمق { ص. فا. قاقدرمق، میخلاق، صوقق: بورایه بر جیسوی چاق-یرملی: قازیق چاقدرمق. ۲. مج. ایچیرمک، عشرت ایتدیرمک: کندیسه چوق چاقدرمق شلر.

چاقر { ص. یاخود چاقیر. ص. ماوی چایزیکلی الا رنکنده، ماوی تحریرلی چیل: چاقر کوز = عین زرقاء. = س. پنجه سی ایری و پک کسکین بر جنس طوغان. || چاقر پنجه = طوتدینی براقاز، هر شیتدن استفاده ایدر، شدید البطش، حریم. || چاقر دیکنی = بر جنس نبات، عرفج بری. || چا- قر قنات = قنادلری تحریرلی بر نوع اوردک.

چاقر { ص. یاخود چاقیر. ص. ماوی چایزیکلی الا رنکنده، ماوی تحریرلی چیل: چاقر کوز = عین زرقاء. = س. پنجه سی ایری و پک کسکین بر جنس طوغان. || چاقر پنجه = طوتدینی براقاز، هر شیتدن استفاده ایدر، شدید البطش، حریم. || چاقر دیکنی = بر جنس نبات، عرفج بری. || چا- قر قنات = قنادلری تحریرلی بر نوع اوردک.

چاقر { ص. یاخود چاقیر. ص. ماوی چایزیکلی الا رنکنده، ماوی تحریرلی چیل: چاقر کوز = عین زرقاء. = س. پنجه سی ایری و پک کسکین بر جنس طوغان. || چاقر پنجه = طوتدینی براقاز، هر شیتدن استفاده ایدر، شدید البطش، حریم. || چاقر دیکنی = بر جنس نبات، عرفج بری. || چا- قر قنات = قنادلری تحریرلی بر نوع اوردک.

چاقر { ص. یاخود چاقیر. ص. ماوی چایزیکلی الا رنکنده، ماوی تحریرلی چیل: چاقر کوز = عین زرقاء. = س. پنجه سی ایری و پک کسکین بر جنس طوغان. || چاقر پنجه = طوتدینی براقاز، هر شیتدن استفاده ایدر، شدید البطش، حریم. || چاقر دیکنی = بر جنس نبات، عرفج بری. || چا- قر قنات = قنادلری تحریرلی بر نوع اوردک.

چاقر { ص. یاخود چاقیر. ص. ماوی چایزیکلی الا رنکنده، ماوی تحریرلی چیل: چاقر کوز = عین زرقاء. = س. پنجه سی ایری و پک کسکین بر جنس طوغان. || چاقر پنجه = طوتدینی براقاز، هر شیتدن استفاده ایدر، شدید البطش، حریم. || چاقر دیکنی = بر جنس نبات، عرفج بری. || چا- قر قنات = قنادلری تحریرلی بر نوع اوردک.

چاقر { ص. یاخود چاقیر. ص. ماوی چایزیکلی الا رنکنده، ماوی تحریرلی چیل: چاقر کوز = عین زرقاء. = س. پنجه سی ایری و پک کسکین بر جنس طوغان. || چاقر پنجه = طوتدینی براقاز، هر شیتدن استفاده ایدر، شدید البطش، حریم. || چاقر دیکنی = بر جنس نبات، عرفج بری. || چا- قر قنات = قنادلری تحریرلی بر نوع اوردک.

چاقر { ص. یاخود چاقیر. ص. ماوی چایزیکلی الا رنکنده، ماوی تحریرلی چیل: چاقر کوز = عین زرقاء. = س. پنجه سی ایری و پک کسکین بر جنس طوغان. || چاقر پنجه = طوتدینی براقاز، هر شیتدن استفاده ایدر، شدید البطش، حریم. || چاقر دیکنی = بر جنس نبات، عرفج بری. || چا- قر قنات = قنادلری تحریرلی بر نوع اوردک.

چاقرچی { ص. قوش آونده چا- قری طوتان آدم: چا- قری باشی = بولرک رئیس.

چاقشدرمق { فل. مسکرات ایتمک، ایچوب کیف یقشدرمک: اوتورمش چاقشدریوردی.

چاقشتمق { فل. بر برینه کچوب کینتلمک، طافق.

چاقشیر { ص. ۱. ایچمه قاشلی اوزون برنوع شلوار. ۲. طبورک آباغنده کی توگک.

چاقشیرلی { ص. ۱. چاقشیر دینان شلوار کیین. ۲. آباغی توگکی (کوکرچین و سائر).

چاقل { ص. یاخود چاقل. س. ایرماق و دکنیز کنارلنده صویک چالقابوب یووارلاندینی افاق طاشلرک مختلف رنکلرده اولوب او اوکارینک و باغچه یولارینک تفریشته یارار: چاقل دوشه- مک: چاقل طاشی. || چاقل پیده- سی = قیزغین چاقل اوزرنده یشمش پیده.

چاقلداق { ص. ۱. صو دکرمی اوست طاشنک اوزر- ینه طوقنه رق غیر منقطع بر چا- غلدی چیقاران تخته پارچه سی. ۳. دکرمین شکنده و دوندکجه کورلدی ایدر بر چوقق اویو- نجباغی. ۳. کچی و سائر بعض حیواناتک و راسی اطرافنده کی قیلره آصیلوب قوروپان قیغ.

چاقلداق { ص. ۱. صو دکرمی اوست طاشنک اوزر- ینه طوقنه رق غیر منقطع بر چا- غلدی چیقاران تخته پارچه سی. ۳. دکرمین شکنده و دوندکجه کورلدی ایدر بر چوقق اویو- نجباغی. ۳. کچی و سائر بعض حیواناتک و راسی اطرافنده کی قیلره آصیلوب قوروپان قیغ.

چاقلداق { ص. ۱. صو دکرمی اوست طاشنک اوزر- ینه طوقنه رق غیر منقطع بر چا- غلدی چیقاران تخته پارچه سی. ۳. دکرمین شکنده و دوندکجه کورلدی ایدر بر چوقق اویو- نجباغی. ۳. کچی و سائر بعض حیواناتک و راسی اطرافنده کی قیلره آصیلوب قوروپان قیغ.

چاقلداق { ص. ۱. صو دکرمی اوست طاشنک اوزر- ینه طوقنه رق غیر منقطع بر چا- غلدی چیقاران تخته پارچه سی. ۳. دکرمین شکنده و دوندکجه کورلدی ایدر بر چوقق اویو- نجباغی. ۳. کچی و سائر بعض حیواناتک و راسی اطرافنده کی قیلره آصیلوب قوروپان قیغ.

چاقلداق { ص. ۱. صو دکرمی اوست طاشنک اوزر- ینه طوقنه رق غیر منقطع بر چا- غلدی چیقاران تخته پارچه سی. ۳. دکرمین شکنده و دوندکجه کورلدی ایدر بر چوقق اویو- نجباغی. ۳. کچی و سائر بعض حیواناتک و راسی اطرافنده کی قیلره آصیلوب قوروپان قیغ.

چاقلداق { ص. ۱. صو دکرمی اوست طاشنک اوزر- ینه طوقنه رق غیر منقطع بر چا- غلدی چیقاران تخته پارچه سی. ۳. دکرمین شکنده و دوندکجه کورلدی ایدر بر چوقق اویو- نجباغی. ۳. کچی و سائر بعض حیواناتک و راسی اطرافنده کی قیلره آصیلوب قوروپان قیغ.

چاقلداق { ص. ۱. صو دکرمی اوست طاشنک اوزر- ینه طوقنه رق غیر منقطع بر چا- غلدی چیقاران تخته پارچه سی. ۳. دکرمین شکنده و دوندکجه کورلدی ایدر بر چوقق اویو- نجباغی. ۳. کچی و سائر بعض حیواناتک و راسی اطرافنده کی قیلره آصیلوب قوروپان قیغ.

چاقلدی { س. چاقل طاشلریله
تحریرک اولندقدمه ایندکلی کور-
رلدی: جوزلرک چاقلدیسی.

چاقلیق { س. چاقل دوشمنش ویا
بریکمش محل.

چاقلق { فح. قل. ۱. قازیفه
باغلاق. ۲. میخلایوب
برکشمک: چنکاه خروزی کبی
ایافتندن چاقیلیر.

چاقاق { س. ۱. چاقه جق آلت،
چاقاق طاشنه اوروب قیغیلم
چیتاردرق قاقی یاقان چلیک
آلت، زند. ۲. چاقاقلی تفنک
زنیرکی. ۳. چاقاق طاشی = چاقا.
قه اولندقدمه قیغیلم جیه. اران
وجام اعماله یارایان پارلاجه
طاش، قدح. ۴. چاقاق قاقوکیه.

سی = یونلرک وضعنه مخصوص بر
شکل مخصوصده کیسه. = ص.
چاقاق کبی مقوس شکنده
اولان: چاقاق پاپوش؛ چاقاق
باشلی قاق.

چاقاقچی { س. چاقاق یابان صنعتچی؛
چاقاقچی { چاقاقچیلر = بو اصنافک
چارشیسی.

چاقاقسز { ص. برایشه یاراماز
(طباخه و تفنک)
= س. شمدی قوللانیلان کیموی
کبریته و قتیله بواسم ویرلشدی.

چاقاقلی { ص. چاقاق طاشی و
(اسکی تفنک): چاقاقلی تفنک که
فتیلیدن صکره و قاپسوللیدن
اول ایجاد اولمشدر.

چاقاقش { س. ۱. چاقق فعلی و
طرزی. ۲. شیشک.

چاقیم { س. و:

چاقین { س. شیشک، برق.

چاک { ص. فا. یاریق، بیرتیق،
(چاتلاق؛ چاک ایتک = بیرتمق،
پاره لامق: پرده ناموسنی چاک
ابتدی؛ کریبان چاک = یاقه سی

بیرتیق، صدر و مأیوسیتندن
باقه سی پاره لامش؛ چاک چاک =
پارچه پارچه. = س. بیرتیق
بر: چاک کریبانمندن = یاقه مک
بیرتیغندن.

چاک { س. تونج وسائره دن معمول
(مخروطی شکل برآلت که
ایچنده معلق اولان طوقاغک
صالانوب کنارینه اورمسیله
سس چقاریر، جینغراغک بیوی،
جرس، ناقوس: دوه چاکلی،
کلیسا چاکلی؛ چاک چالمنی. ۱۱
یاگنه اوت طیقاق = محوایدوب
سنی کیمک. ۱۲. چاک قله سی =
کلیسا چاکنک تعلیقنه مخصوص
یوکسک قله. ۱۳. قولاغه چاک چالمنی
= چوق باغرمق، تکرار تکرار
سوناک.

چاک { مه. بیهوده بره چوق و
بلا فاصله سونلکی ویکه
پاریشدیروب کوزه لک ایتکی
تصویر ایده رک مکرر قوللا-
نیلیر: بتون کون چاک چاک
ایتمکدن ایشنه باقغه وقتی یوق که.

چاکر { س. فا. قول، کوله، عبد.
چاکر { انشا لساننده ظرافت
تعبیری اوله رق متکلمدن کنایه
قوللانیلیر: چاکر لری = بنده -
لری، بنده کز: معروض چاکر
کینه لیدر که بنده کزک معروضم
دیمکدر که انشاده مسند صدارتده
بولان وزرایه خطاباً یازیلور
تعبیرات رسمیه دندر.

چاکرانه { ص. فا. کوله و
(چاتلاق؛ چاک ایتک = بیرتمق،
پاره لامق: پرده ناموسنی چاک
ابتدی؛ کریبان چاک = یاقه سی

چاکرانه { ص. فا. یاریق، بیرتیق،
(چاتلاق؛ چاک ایتک = بیرتمق،
پاره لامق: پرده ناموسنی چاک
ابتدی؛ کریبان چاک = یاقه سی

چاکرانه { ص. فا. یاریق، بیرتیق،
(چاتلاق؛ چاک ایتک = بیرتمق،
پاره لامق: پرده ناموسنی چاک
ابتدی؛ کریبان چاک = یاقه سی

چاکرانه { ص. فا. یاریق، بیرتیق،
(چاتلاق؛ چاک ایتک = بیرتمق،
پاره لامق: پرده ناموسنی چاک
ابتدی؛ کریبان چاک = یاقه سی

چاکرانه { ص. فا. یاریق، بیرتیق،
(چاتلاق؛ چاک ایتک = بیرتمق،
پاره لامق: پرده ناموسنی چاک
ابتدی؛ کریبان چاک = یاقه سی

چاکرانه { ص. فا. یاریق، بیرتیق،
(چاتلاق؛ چاک ایتک = بیرتمق،
پاره لامق: پرده ناموسنی چاک
ابتدی؛ کریبان چاک = یاقه سی

چاکرانه مدر: عریضه چاکرا-
نه م.

چاکر پرور { ص. فا. (چاکر =
چاکر پرور = قول. پروردن =
بسمک) قوللری بسلوب قایران،
بنده پرور. (ظرافت تعبیری او-
له رق مخاطبدن کنایه اولور.)

چاکر پرورانه { ص. فا. و:

چاکر پروری { ص. فا. قوللری
(بسلوب قایران
کریم ومنم ذاته منسوب ومتعلق
ویا شایسته: نم چاکر پرورانه.
لری، چاکر پروریلری.

چاکر خانه { س. فا. قول و
(بنده مک یعنی متکلمک
اوی، بنده خانه، فقیرخانه:
چاکر خانه یه تشریف بیورور.
سه کز.

چاکر زاده { س. فا. (چاکر =
قول. زاده = طو-
غمش) قول و بنده مک یعنی
متکلمک اولادی: چاکر زاده.
کزی تقدیم ایدیورم.

چاکر لک { س. قولاق، کوله.
لک.

چاکر نواز { ص. فا. (چاکر =
قول. نواختن =
اوخشامق) قوللری اوخشیایوب
تلطیف ایدن. (ظرافت تعبیری
اوله رق مخاطبدن کنایه اولور.
نسبت بیان ایدن «چاکر-
نوازه» و «چاکر نوازی»
صفتلری دخی انشا لساننده
بعضاً قوللانیلیر.)

چاکری { ص. فا. قول و
(بنده یه منسوب و
متعلق. (متکلمدن کنایه اولور.)

چاکری { ص. فا. قول و
(بنده یه منسوب و
متعلق. (متکلمدن کنایه اولور.)

چاکری { ص. فا. قول و
(بنده یه منسوب و
متعلق. (متکلمدن کنایه اولور.)

معروض چاکریدر: سوی
چاکری یه ارسال بیورلمی.

چاکلق { س. کلیسا چاکنک
(آصلدیغی محل، چاک
قله سی.

چال { ح. ۱. بر اسمدن اول
(قوللانیله رق اونک طور.
میوب حرکت ایتدیکنه ومتصل
اوینا، قدیمه بولندیغنه دلالت ایدر:
چال چکله = متصل چکله اوینا.
دان، طور مقبیزین سویلین،
جوق سویلر، کوزه. ۲. کدک
بر اسمدن اول اوله رق شدتله
قامنه دلالت ایدر: چال یاقه
ایتک = بطش و شدتله یاقه لامق،
یاقه سندن قامتی.

چالا { یاخود چال. ح. بر اسمدن
(اول قوللانیله رق اونک
متصل و شدتله و پرواسز اوله رق
استعمالنه دلالت ایدر: چالا
قلج = متصل قلج چاله رق، بلا
پروا قلج اوینا، دهرق: چالا
قیرباج = شدتله و متصل قیرباج
اوره رق.

چالاپ { س. بلا: چلپ.

چالانغان { ص. ۱. ایصیران. ۲.
(آزغین (کوبک).
= س. چیان. ۱۱. چالانغانی =
ایصیران اونی. مر.

چالاک { ص. س. س. سریع الحریکه، جست
(وچالاک. مر. فا. «چا-
لاک» بوندن مأخوذ اولسه
کرکدر.)

چالاک { ص. فا. سریع الحریکه،
(الینه و آياغنه چابوق،
خفیف. (اکثر یا مترادفی اولان
«جست» ایله برابر قوللانیلیر.)

چالشقان { یا چالیشقان. ص.
(اصلی: چالشقان)
۱. چوق چالشقان، سمی وغیرت
ایدن، مقدم: چالشقان آدمدر.

چالشقان { یا چالیشقان. ص.
(اصلی: چالشقان)
۱. چوق چالشقان، سمی وغیرت
ایدن، مقدم: چالشقان آدمدر.

چالشقان { یا چالیشقان. ص.
(اصلی: چالشقان)
۱. چوق چالشقان، سمی وغیرت
ایدن، مقدم: چالشقان آدمدر.

جست وچالاک برکنج.
چالپاره { س. فا. «چالپاره» دن
(خوره تیرکن ذیل کبی
چالغق اوزره یاره قلمه طاقیلان
تخته جقلم، شقشاق.

چالپاره { س. بر نوع دیکز بوچی.
|| یهودی چالپاره سی =
بونک لکلی ورنکلی نوعی.

چال چکله { ص. بلا: چال.

چالدرمق { قه ۱. اوردرمق،
(ضرب ایتدیرمک،
چالدرمق: بره چالدرمق. ۲.
بر موسیق آتی اوینا، قیغیلم: طاول،
چاک، پیانو چالدرمق. ۳. اور-
درمق، دق ایتدیرمک: خد-
مچی یه قیوی چالدرمق. ۴.
سرقت ایتدیرمک، قایدیرمق،
ای محافظه ایده میوب چالیشنه
سبیت ویرمک: آخورک قیوسنی
آچیق برافه رق آتی چالدردی.

چالیشدیرمق { یا چالیشدیرمق.
(قه ۱. سنی ایتد-
یرمک، چالالاتق: بو ایشه نه
کندیسی چالیشیور و نه ده بزی
چالیشدیروبور. ۲. ایشلمک، ایش
ویرمک، ایشده قوللانیلق،
استخدام ایتک: هرکون اون
اون بش عمله چالیشدیروبور. ۳.
اوقوتق، تحصیل ایتدیرمک،
تحصیل ایله اوغراشدیرمق:
یازک صیحا آیلرند چو جقلمی
چالیشدیرمق صحتلرینه مضردر؛
اوغانی آلمانجه یه چالیشدیروبور.

چالیشدیرمق { یا چالیشدیرمق.
(قه ۱. سنی ایتد-
یرمک، چالالاتق: بو ایشه نه
کندیسی چالیشیور و نه ده بزی
چالیشدیروبور. ۲. ایشلمک، ایش
ویرمک، ایشده قوللانیلق،
استخدام ایتک: هرکون اون
اون بش عمله چالیشدیروبور. ۳.
اوقوتق، تحصیل ایتدیرمک،
تحصیل ایله اوغراشدیرمق:
یازک صیحا آیلرند چو جقلمی
چالیشدیرمق صحتلرینه مضردر؛
اوغانی آلمانجه یه چالیشدیروبور.

چالیشدیرمق { یا چالیشدیرمق.
(قه ۱. سنی ایتد-
یرمک، چالالاتق: بو ایشه نه
کندیسی چالیشیور و نه ده بزی
چالیشدیروبور. ۲. ایشلمک، ایش
ویرمک، ایشده قوللانیلق،
استخدام ایتک: هرکون اون
اون بش عمله چالیشدیروبور. ۳.
اوقوتق، تحصیل ایتدیرمک،
تحصیل ایله اوغراشدیرمق:
یازک صیحا آیلرند چو جقلمی
چالیشدیرمق صحتلرینه مضردر؛
اوغانی آلمانجه یه چالیشدیروبور.

چالیشدیرمق { یا چالیشدیرمق.
(قه ۱. سنی ایتد-
یرمک، چالالاتق: بو ایشه نه
کندیسی چالیشیور و نه ده بزی
چالیشدیروبور. ۲. ایشلمک، ایش
ویرمک، ایشده قوللانیلق،
استخدام ایتک: هرکون اون
اون بش عمله چالیشدیروبور. ۳.
اوقوتق، تحصیل ایتدیرمک،
تحصیل ایله اوغراشدیرمق:
یازک صیحا آیلرند چو جقلمی
چالیشدیرمق صحتلرینه مضردر؛
اوغانی آلمانجه یه چالیشدیروبور.

چالیشدیرمق { یا چالیشدیرمق.
(قه ۱. سنی ایتد-
یرمک، چالالاتق: بو ایشه نه
کندیسی چالیشیور و نه ده بزی
چالیشدیروبور. ۲. ایشلمک، ایش
ویرمک، ایشده قوللانیلق،
استخدام ایتک: هرکون اون
اون بش عمله چالیشدیروبور. ۳.
اوقوتق، تحصیل ایتدیرمک،
تحصیل ایله اوغراشدیرمق:
یازک صیحا آیلرند چو جقلمی
چالیشدیرمق صحتلرینه مضردر؛
اوغانی آلمانجه یه چالیشدیروبور.

چالیشدیرمق { یا چالیشدیرمق.
(قه ۱. سنی ایتد-
یرمک، چالالاتق: بو ایشه نه
کندیسی چالیشیور و نه ده بزی
چالیشدیروبور. ۲. ایشلمک، ایش
ویرمک، ایشده قوللانیلق،
استخدام ایتک: هرکون اون
اون بش عمله چالیشدیروبور. ۳.
اوقوتق، تحصیل ایتدیرمک،
تحصیل ایله اوغراشدیرمق:
یازک صیحا آیلرند چو جقلمی
چالیشدیرمق صحتلرینه مضردر؛
اوغانی آلمانجه یه چالیشدیروبور.

چالیشدیرمق { یا چالیشدیرمق.
(قه ۱. سنی ایتد-
یرمک، چالالاتق: بو ایشه نه
کندیسی چالیشیور و نه ده بزی
چالیشدیروبور. ۲. ایشلمک، ایش
ویرمک، ایشده قوللانیلق،
استخدام ایتک: هرکون اون
اون بش عمله چالیشدیروبور. ۳.
اوقوتق، تحصیل ایتدیرمک،
تحصیل ایله اوغراشدیرمق:
یازک صیحا آیلرند چو جقلمی
چالیشدیرمق صحتلرینه مضردر؛
اوغانی آلمانجه یه چالیشدیروبور.

۲. چوق ایشلین، چوق ایش کورن: چالشقان رنجبر. ۳. درسنه و تحصیله مداومت ایدن: چالشقان طلبه.

چالشلق { یاخود چالیشلق. فج. اوللق: نه قدر چالشله بواش اولماز. ۲. ایش ایشلنک: صیقل. قده چوق چالشماز. ۳. درس و تحصیله مداومت اوللق: کنجکلده چالیشیرسه صکره نداد. مت چکلمز.

چالشمق { یاخود چالیشمق. چالشمق { فل. ۱. چالالامق، سعی و غیرت ایتک: فلان ایشی کورمکه چوق چالشمده ده مو. فق اوله بدم. ۲. ایشلک، ایش کورمک، اوغراشمق: انسان کونده سکز ساعت چالشمیدر. ۳. درسه اهتمام و تحصیله دوام ایتک، ارقویوب یازمق: شاگردان چالیشیرسه معلمینه ده هوس کلیر.

چالشمه { س. چالشمق فعلی. با: چالشمق.

چالغی { س. «چالمق» دن. اسکی چالغی { ترکجه سی: چالاول. ۱. موسیقی آلتی، ساز: پیانو کوزل برچالغیدر. ۲. موسیقی، آهنگ، نوا: چالغی چالمق: چالغی یی سورمیسکیز؟ ۳. موسیقی طاقی، ساز طاقی، خواننده و سازنده لر: فلان اوده چالغی واردر.

چالغیچی { س. چالغی چالان، بر چالغیچی { ساز چالغی صنعت اتخاذ ایدن آدم، سازنده، مطرب. چالغیچلق { س. بر ساز چالان چالغیچی { آدمک صنعتی، سا.

زنده لک، مطربلک. چالقامتق { فت. ۱. (چوجفی) سوتدن خسته ایتک. ۲. (کمی) ذخیره یی ایصلادوب بوزمق. ۳. (قلوچنه طاؤق) یومورطه یی براغوب صوئوتمق. چالقار { س. ۱. معده بوزار شی. ۲. مسهل. ۳. پنبوق قوزه سنی تطهیره مخصوص سبت طولاب، چرچر، قوشکینارا. چالقامق { فت. ۱. صالایوب قاریشدیرمق، صا. ورمق: بوغدانی قالدورک ایچنده چالقامق. ۲. (برقانی) تمیزلک ایچون ایچنده صو اولدیغی حالده خیزله صالایوب قاریشدیرمق: بارداغی چالقا: علاج شبشه سنی چالقاملی. ۳. آغزک ایچنده صوی تحریک ایتک، غرغره ایتک: آغزی چالقامق. ۴. (مده یی) دوندیرمک. ۵. (باله) کمی یی صارصمق. ۶. (کمی) صارصمق: واپور بزی بتون کون چالقادی طوردی. ۷. (قلوچنه طاؤق) یومورطه یی اوینادوب اوستلرینه و طور. مق. ۸. قیفانه لقی یومورطه یی دوکمک: یومورطه یی ایجه چالقاملی. ۹. یاقده سودی دو. ۱۰. (بوزوق سوت) چوجفه طوقنوب ضعیفلاقمق: شو چوجفی سوت چالقامش. = فل. (اویونجی) رقصده دپه لئک، کوبک آتق.

چالقامه { س. چالقامق فعلی. با: چالقامق. چالقاندی { س. ۱. چارپندی، ۲. کلاطم: دکنز چا.

اناندیسی. ۲. معده بوزولغی، سورمه. ۳. یومورطه کبی بر شیشک بر قانک ایچنده دوکله سی و بویله دوکیان شی. || قالدور چالقاندیسی = قالدورک اوستنده قالدان چورچوب. چالقانق { حرکت ایتک، قار. یشمق: غلبه لک چالقاندی. ۲. طالع لایمق، تموج ایتک، موج اورمق، طلالایمق: دکنز چا. لقانیوردی. ۳. آلت اوست اولق: کمی چالقانیور: معده چالقاندی. ۴. یورورکن ایکی یانه صالایمق: چالقاهر قیو. ربوردی. ۵. (یومورطه) بوزلمق، جلق اولق: چالقانش یومورطه.

چالمق { فت. ۱. اورمق، چارپمق: قاجی، قلیج چالمق. ۲. یره دوشورمک، آتمق: یره چالیدی. ۳. برشیشک بر پارچه سنی کمک، چلمک. ۴. طاؤل وتونیلک کمی بر شیشه اوروب سس چیقارمق: طاؤل، ترانپته چالمق. ۵. علی الاطلاق چالغی اوینامق: پیانو، قانون، فلار. نته، بر هوا چالمق. ۶. بر برینه اورمق، چیرمق: ال چالمق. ۷. اورمق، دق ایتک: قیوی چالمتق. ۸. اوغریلامق، چیرمق، سرقت ایتک: آتمی چالیدیر. ۹. آلمق، قایمق: عقل چالمق = مفتون ایتک. ۱۰. بر مایمه جزئی طوز و یا چوربه یه اون قاتمق. ۱۱. طانیدیرمق، لذتی طویورمق: آغزیننه بال چالمق.

۱۲. سوپورمک، تمیزلک: توزی چالمق. ۱۳. اویناتمق، صالایمق، تحریک ایتک، قوللا. نتمق: کورک، صوبه چالمق. ۱۴. بورشیدیرمق: دبی چالمق. = فل. ۱. آز بکزه مک، تقرب ایتک، مائل اولق: یشیله چالیور. ۲. برشیشک لذتی ویر. مک: ایس چالمق، باقر چالمق. ۳. طوغری سولایوب چتره فیل سولیک ویا دیگر برلسان آکد. یرمق: دبی چالیور: دبی رو. مجبه چالیور. ۴. (اعت و ساز و سائر) اورمق: بوساعت طوغری چالیور: بو پیانو پک ایی چالیور. || مج. آغزیننه بر پارمق بال چالمق = مواعد کاذبه ایله آوتمق. || دودوکی چالمق = موفق اولق، نائل مرام اولق. || طوبوق چالمق = یورورکن طوبوقلری بر برینه طوقندیرمق، چامور آتمق. || هر تلدن چالمق = هزار فن اولق. || هوا چالمق = سام اورمق. || چال چکک. با: چال. || چال یاقه ایتک = یاقه سندن قایمق، قاورامق. || چاله قامچی، چاله قلیج، چاله کورک و سائر = متصل قامچی، قلیج، کورک و سائر صالایه رق. با: چالا.

چالمله { س. ۱. چالمق فعلی. با: چالمق. ۲. صاریق، عمامه. = ص. ۱. صیوامه اولیوب اوتنه سنده بریسنده بر طاقم ایشله چیکلری اولان (صاریق و سا. ژه). ۲. قافه صورتیه اولیه رق ایشلش (معدن اشیا).

چالتمق { فج. فط. ۱. اورلق، ضرب اولمق، چاربتق، ۲. یره اورلق. ۳. تحریک ویا ضرب اولنه رق سس چیقارمق: چاک، طاؤل چالتمق. ۴. (موسیقی آلتی) اویناتمق، اجرا اولمق: پیانو، دودک، عود چالتمق. ۵. سس ویرمک، سس چیقارمق، (سس) واصل اولق: قولاغمه چالندی. ۶. دق اولمق، اورلق: قیو چالندی. ۷. قایمق، سرقت اولمق: کیجه بشون اشیایی چالتمش: چالینان آت بولندی. ۸. برشیشک لذتی ویا فوقوسنی ویرمک: ایس، باقر چالتمق.

چالی { س. (اصلی: چالیق) آغاج ایله اوت آره سنده و اکثریا دیکنلی نبات. || چالی چرپی = چالی قیلندن شیلتر، خاروخس، خاشاک: چالی چرپیدن برقبه. || قره چالی = چالینک برنوعی. || چالی فاصولیه سی = چالی یه صاریلان فاصولیه نوعی. || چالی قاواق = سیدجی قاواغی، شجر الحور. || چالی قوشی = آری قوشنک برنوعی، شقراق. چالیشمق { چالیشدیرمق و سا. چالیشمق { ژه. با: چالشمق و سائر.

چالیق { ص. «چالمق» دن. ۱. بر چالیق { طرفه مائل، چارپیق: آغزی، بورنی چالیق. ۲. دو. نمش، اوینامش، بوزلمش: رنکی چالیق = صولمش: عقلی چالیق شیفته، بودالا. ۳. طوغری یوریموب یان یان کیدن: چالیق آت. ۴. اسمی چیزلمش، مطرود: دفتردن چالیق سپاهی. || چالیق قوشی = چالی قوشی. با: چالی.

= س. قویون اویوزی. چاللیق { ص. چالی ایله مملو و مستور، قونده لقی: چاللیق بریر. = س. چالی ایله مستور بر، چالی اورمانی: اوراده بر چاللیق واردر. چالیم { س. «چالمق» دن. ۱. قلیجک (کسکین طری، آغزی. ۲. طور، مشوار، رفتار. ۳. سا. خته طور، قورلمه: چالینندن چکلنز: چالیم صاتمق. || چالیمه کتیرمک = بییمه اویدیرمق.

چالین { س. چاقاق. ص. چام { ص. چام چارشی = فرطولانی، تریمه.

چام { س. دیکندن عبارت اولان چام { باپراغی قیشینده دوکنز آغاج جنسی که اکثریا یوکسک و صوئوق برلرده اولوب انواع کثیره سی واردر و هوایی تصفیه ایتکله باغچه لرده دخی یتیشدیر. بایر: آق، صاری، قره، آلا، چرالی چام، قطران چانی، قومسال چامی. || چام اوزی = صا. ری چام تخنه سی، صاری اوت. || مج. چام دورمک = بیوک بر قبالق ایتک. || چاملر بارداق اولق = اسکی حال دیکشمک. || چام ساقری = چام آغلرندن چیقان رچینه، رانج. || چام فستقی = چام آغاجنک میوه سی، تخم لرینی حاوی قوزالاغی. چاماریوا { حد. (تیا) مج. آرمه یه چاماشیر { یاخود چاماشیر. (قا. «جامه شوی» دن. ظن اولنور) اثواب آلتنده کیلن کوملک، طون و سائر: چاماشیر

یقامق؛ تیز، کیری چاماشیر؛
چاماشیر تکه سنی، لکسی، قازانی،
سیدی. || چاماشیر آغاسی،
اوسته سی = وقیله بیوک دایره لرده
چاشیره نظارت ایدن خدمتچی.

چاماشیرچی { یاخود چاشیرچی.
س. مخصوص دکا.
نده چاماشیر بیقایان آدم؛ چاما.

شیرچی قاری = دکانه واولرده
اجرتله چاماشیر بیقایان قاری
ویابیوک برقوناقده یالکز چاماشیر
بیقامقه مخصوص خدمتچی قاری.

چاماشیرچیلق { یاچاشیرچیلق.
س. چاماشیر
بیقامه صنعت و مشغولیتی؛ چاما.
شیرچیلق ایدبور.

چاماشیرخانه { س. چاماشیر بیقا.
مفنه مخصوص
محل: بو اوک چاماشیر خانه سی
بو قدر.

چامچاق { یاخود چمچاق. س. آغا.
چدن قوللی صوقابی.

چاملق { س. چام آغاجلرینی حاوی
اورمان. || ه. آرناؤد.
لغک جنوب غربی قشمی که چام
دینلن آرناؤد قومیه مسکوندنر.

چامور { س. ۱. صوابله قارشوب
بولاشیر وایچنه باتیلیر

طوبراق: صولی چامور؛ صو.
یشیق، یایشقان چامور؛ سواقفلر
چامور اولمش؛ چاموره باتقی،
بولاشتی؛ لوله جی، چو ملکچی
چاموری = لوله ویا چوملک یا تمه
یارایان چامور. ۲. کرک چاموردن

عبارت وکرک کیرج ایل قوم ویا
خراساندن مرکب اولسون دیوار
خرچی؛ اورک چاموری = خرج؛

چامور تکه سنی. || مج. چاموره
دوشمک = خاک مذلشده قالمق.
|| چامور صیوامق = اتهام ایدره رک
لکه دار ایتک. || چاموره بولا.
شمق = ناموس سز و حیا سز آدم لرله
اوغراشمق. || چاموره طاش
آتمق = ادب سزه صا تاشوب آغزینی
آچدیرمق. || چاموردن چیقار.
مق = مشکل برحالدن قورتارمق.

چامورلامق { فت. ۱. چامور
رله صیوامق. ۲. (صولر) چامور
کتیروب لیان و منفذ و سائره بی
طولدرمق. ۳. مج. اتهام ایتک،
لکه لک: ایکی ال ایل چامورلادی.

چامورلق { س. ۱. چ مورله ملو
و یا مستوریر: اوک
اوکنده بر چامورلق واردر؛
اوکولک کنارلری چامورلقدر.
۲. پاچه لری چاموردن محافظه
ایچون کیلیر قوچمه لی ویا طوقه لی
مشین ویا مشمع توزلق: چیزمه
اولدیفندن پوینک اوزرینه
چامورلق کییورم.

چامورلی { ص. چاموری اولان،
سواقفلر یک چامورلیدر.
چاموقه { س. آترینه بالیفنک
کوچکی.

چامیچ { ص. ۱. اوافق تفک.
۲. خرچین. = س.
۱. قوری اوزومک اوافق دانه.
لیسی. ۲. اوافق کوز بیکی.

۳. سیاهی آز و بیاضی چوق
کوز. مر.
چان { س. با: چاک.

چاناق { یاخود چناق. س. یایوان
طوبراق قاب، طوبراقدن

یک قابی، قصه؛ چاناق چوملک =
اوانی، سفال. || چاناق اوزنکی =
اسکی بیچیم ککیش اوزنکی.
|| مج. چاناق طوقتی = دایمک.
|| باش چاناقی = قفا کیکی. ||
دیلنجی چاناقی = کشکول. || قان
چاناقی = قانله طولی، قیب قرمز
کوز.

چاناقلق { س. ۱. سفائ دیر.
کترینک باشلرینه طو.
غری یاییلان تراچه می یرکه
بعض خدماته مخصوصدر.

چانطه { س. (تق. جونتای) مشین
و یا قاش قابلی و آجیلوب
قایان یوقاری طرفی دمیر پارواز.
ندن معمول طوربه ایل چکجه
آراسنده محافظه که مختلف بیو.
کلکده انواعی اولوب، اثواب و
چاشیر، اوراق، ییه جک، آتیه
وسائر طاشیمغه یارار: یول چا.
نطه سی، اوراق چانطه سی، یاره
چانطه سی. || مج. چانطه ده
ککایک = مهیا ویا تدارک قولای
شی.

چانغال { س. ۱. طاقش فضله
شی. ۲. اولمش قویونک
دیگر قویونه امیرین یاورسی.
چانغر { س. ۴۰. بر برلینه طوقشان
دمیر پارچه لرینک کورلد.
یسی کی ناموزون بیوک بر
کورلدی بی تصویر و تقلید ایدر:
چانغر چونغور.

چانغر دامق { فل. بر برلینه
طوقشان دمیر پار.
چهلرینک کورلدیسی کی بر کو.
رلدی ایتک.

چانغرچی { س. بر برلینه چار.
پان دمیر پارچه لرینک

کورلدیسی کی ناموزون بیوک
کورلدی.

چانغل { مه. ناموزون وقیا سی
تقلید ایدر: چانغل چو.
نغول سولیدور.

چاودار { س. حبوباتک اوزون
واسمر دانه لی برجنسی
که اتمکی ای پیشیرلک شرطیه
لنید اولور سده اکثرا خور
کی قالیر.

چاوش { س. (باشی سرغوجلی
دیمک) (؟) اولان
«سیاوش» ویا «کیاوش» دن
اشتقاقی ادعا اولنور ۱. وقیله
دیوان وسائر دوا ئردولت معیتنده
و یا حکمداران خدمتنده بولنان
یاور و محضر کی ضابطلرله دینلیر.
دی. تاریخ عثمانیده چاوشان
و چاوش باشی منصبلری خیل
اهمیتلی اولوب، چاوش باشی دحاوی
ناظری وظیفه سنی کوروردی.

۲. الیوم سالک عسکریده اونبا.
شیدن یوقاری و ملازم ثانیدن
آشاعی بر درجه در: چاوشلر
وباش چاوشلر ضابطاندن عد
اولغیوب افراد دن معدود
ایسه لرده، نفراتک کرک تعلیم
و تربیه سنده و کرک حربه سوقنده
اهمیت و خدمت لری چوقدر؛ پیاده،
سواری چاوشی. || امر چاوشی =
اوامر و اوراق تبلیغ و ایصالی
خدمتیه له قوماندانک معیتنده
بولنان چاوش. ۳. عمله و.
سائر نک باشلری. || چاوش
اوزومی = وقیله بر چاوش طر.
فندن چیوغی طاقندن استانبوله
کتیرلش ایری دانه لی کوزل بر
نوع اوزوم. || چاوش قوشی =
قیری قوشی، ایبیک قوشی، هدهد.

چاوشلق { س. چاوش رتبه و
وظیفه سی: پیاده،
سواری چاوشلغی؛ باش چا.
وشلق.

چاولی { س. تربیه اولماش شا.
هین و طوغان یاورسی.
[تربیه اولمشنه باولی دیرلر.]

چاون { س. حیوان دریسندن ویا
آلت تناسلدن یابلش
قرباج.

چاه { س. فا. ۱. قوبو، بئر. ۲.
چوققور، تحت الارض
زندان. || چاه نسیانه آتمق =
اونوتمق.

چای { س. طوغربدن دیکزه و.
صل اولیوب دیگر برنهره
یعنی بر ارماعه دوکیان نهر؛
دکیزی کچوب چایده بوغلق =
بیوک مشکلا تله غلبه چالوب کو.
چکی اوکنده حاجز قالمق؛ چایه
وارمازدن پاچه لری صیوامق =
وقت ولزومندن اول حاضر لانتق.

چای { س. (چینجه دن) خاشلانه.
رق صربی ایچیلن معروف
یابراق: چای ایچمک، بشیرمک؛
چای طاقی، ابرینی، بارداغی،
فنجانی، قاشیغی. || آطه چایی =
دیش اوتی دینلن بر نبات. || آلپ
چایی = آلپ طاغلرنده چیقوب
مسهل کی قوللانیلان بر نبات.

چاپر { س. ۱. کرک طبیعی و کرک
صنعی یعنی تخمکی اتمکله
اوت یتیمکه مخصوص یرکه اکثرا
صوآلنده بولنور، و محصولی او.
لان اوت یا بهارده ایچنده
باغلانان حیوانلرله یشیل یدیرلیر
ویاخود بیچیلوب قیش ایچون قو.
ریدیلیر، مرج، مرغ؛ طبیعی

چاپر { س. ۱. کرک طبیعی و کرک
صنعی یعنی تخمکی اتمکله
اوت یتیمکه مخصوص یرکه اکثرا
صوآلنده بولنور، و محصولی او.
لان اوت یا بهارده ایچنده
باغلانان حیوانلرله یشیل یدیرلیر
ویاخود بیچیلوب قیش ایچون قو.
ریدیلیر، مرج، مرغ؛ طبیعی

چاپر { س. ۱. کرک طبیعی و کرک
صنعی یعنی تخمکی اتمکله
اوت یتیمکه مخصوص یرکه اکثرا
صوآلنده بولنور، و محصولی او.
لان اوت یا بهارده ایچنده
باغلانان حیوانلرله یشیل یدیرلیر
ویاخود بیچیلوب قیش ایچون قو.
ریدیلیر، مرج، مرغ؛ طبیعی

چاپر { س. ۱. کرک طبیعی و کرک
صنعی یعنی تخمکی اتمکله
اوت یتیمکه مخصوص یرکه اکثرا
صوآلنده بولنور، و محصولی او.
لان اوت یا بهارده ایچنده
باغلانان حیوانلرله یشیل یدیرلیر
ویاخود بیچیلوب قیش ایچون قو.
ریدیلیر، مرج، مرغ؛ طبیعی

چاپر؛ صنعی چاپر؛ حیوانلری چا.
یره چیقارمق، باغلامق. ۲.
چایرده حاصل اولان اوتک تازه.
سی، یشیلی؛ حیوانه چاپر یدیر.
مک. || چاپر اوتی = چاپردن
وقت سز کیلوب آنلره یشیل یدیر.
یان اوت. || چاپر پنییری = بر
جنس تازه پنییر. || چاپر صوغی =
چایر مو سمنده یعنی مایس ابتدا.
لرنده اولان برودت. || چاپر
قوشی = طویغار اناوعندن بر
قوش.

چاپر { مه. با: چاپر.
چاپرلامق { فت. (حیوانی) چا.
یره چیقارمق، چا.
یر یدیرمک.

چاپرلق { ص. یشیل اوتله مستور،
اوت بیتن (محل):
چایرانی بریردر؛ اوراسی هب
باغلق چاپرلقدر.

چایلاق { یاخود چیللاق. س.
معروف برجنس آوجی
قوش. || مج. قیاروزجی، طعمکار،
کدا چشم. || چایلاق فرطونه سی =
اکثری قیش ابتدالرنده وقوع
بولان فرطونه.

چایلمق { فل. با: چایلمق.
چیان { س. با: چیان.
چوبوق { س. با: چوبوق.

چپ { ص. فا. صول؛ چپ و راست =
صاغه صوله.
(چپارز، چپاری و - اثره.
با: چپار و سائره.

چپاق { چپاقلاقمق و سائره. با:
چپاق { چپاق و سائره.

چپان { س. با: چپان.
چوبوق { س. با: چوبوق.

چپ { ص. فا. صول؛ چپ و راست =
صاغه صوله.
(چپارز، چپاری و - اثره.
با: چپار و سائره.

چپاق { چپاقلاقمق و سائره. با:
چپاق { چپاق و سائره.

چَپ انداز { ص. فا. } (معنای
چپ انداز) لغویسی: وصول
آنان [حیله کار، مکار، دساس.
چَپَر شَمَك { ص. ف. } ۱. بر برینه
کچمک، چیشمک، چاراز اولمق.
۲. صیقشتمق، کینتلمک، شدتلمک.
چَپَر شِیک { ص. بر برینه کچمک،
طولاشیق، کرفت، پیچایچ.
چَپِکَن { ص. } (اصلی: چاپقان)
چپکن { قولاری یاریق اولوب
اکثریا صارقیدیلان خرچلی
صالحه: صیرمه لی چپکن.
چَپِل { ص. قویو، کثیف، بولا.
چپل { نیق: چپل هوا = قارلی.
= ۱. قاریشیق فرطونه.
۲. چامور موسمی. مر.
چِیلاق { ص. ۱. کینه مش، صو.
چیش، عاری، عربان،
برهنه: چیلاق آدم: انسان چیلاق
طوغار. ۲. توگی دوککش،
توگنز: چیلاق قویون. ۳.
طونادامش، سوسز، ساده.
۴. طاقز، طاقی اورلامش:
چیلاق آت. ۵. بریشی اولیان،
پک زوکورت، الی بوش. || باله.
یری چیلاق = فروما بکان و
اراذل طاقی، آیاق طاقی.
|| چیلاق اتمک = صومق: چیلاق
اولمق = صومق. || چیر چیلاق،
چیریل چیلاق، چیرلاق چیلاق =
بستون عاری وبرهنه.
چِیلاقاق { ص. ۱. چیلاق اولانک
چیلاقاق { ص. } کینه مش و یا
صومش اولمه، عرباناق،
برهنه لک. ۲. زینت و یا طاقدن
عاری اولانک حالی، ساده لک.

چَپِلِک { ص. ۱. فرطونه لی، شد.
چپلیک { ص. } (تلی (هوا). ۲. قارلی،
قار یاغنه جفنی کوستیر (هوا).
۳. چامورلی، باتاق، چپویق
(موسم).
چَپُور { ص. با: چوپور.
چَپَه { ص. } (چوره) لغتیه برابر
چپه { قوللانیر: } چپه چوره =
اطرافنده، دائرأمدار.
چَپِیچ { ص. بر یاشنده کچی. فا
چپچ { رسیده «چیش» دینلوب،
ایکیسی آره سنده کی مناسبت
ظاهر ایسه ده، خانغیسی اصل
اولدینی بالیسزدر. }
چَپِیل { ص. } کوزلری چاپاقلی:
چپیل { ص. } چپیل آدم.
چَپ { ص. } ۱. پک خفیف بر سسی
چت { تقلید وتصویر ایدر: چت
پت یوریمک. } (چتر) دخی دینلیر:
چتر پتر یورور. } = ۲. پک
خفیف سس: اوقدر خلق طو.
بلاندینی حاله چت یوغدی:
کیمسه چت اتمدی.
چَپاری { ص. } بر اییکله اوج
چپاری { ص. } پنبوقدن مرکب برنوع
یرلی قاش.
چَپاق { ص. } لسانی چتر فیله اولان
چپاق { ص. } روم ایلی ترکارینه ویرلن
اسمدر.
چَپال { ص. } با: چاتال.
چَپَر { ص. } با: چت.
چَپَر { ص. } چتر دامق، چتردی. با:
چتر { ص. } چتر وسائر.
چَپَر { ص. } فا. } تر. } چادر «دن
چتر { ص. } مأخوذ اولسه کرک [چادر،
خیه.

چَپَر فیل { ص. } ۱. روم ایلی
چپفیل { ص. } خلقنک و چرکسلرک
سویله لری کچی ترکه نی یا کایش
وبوزوق برشیوه ایله سویله:
دیلی چتره فیلدر: چتره فیل سو.
یلور.
چَپَلاتَمَق { ص. } فت. پارمق لری و یا
چپلاتمق { ص. } آتشدن طوز وسپند
کچی بریشی چتر دامق، پاتلامق:
قیغیم چپلاتمق.
چَپَلامَق { ص. } فل. چکیلن پارمق
چپلامق { ص. } یاخود آتشدن آتیلان
طوز وسپند و یا چپرایان قیغیم
کچی شی. پاتلامق سس چپقارمق.
چَپَلاتَمَق { ص. } چاتلامق وسائر. با:
چپلامق { ص. } چاتلامق وسائر.
چَپَلَق { ص. } ساقر آغاجنک ویردکی
چپلق { ص. } قرمزی میوه، بر نوع
مرلنک.
چَپَلَنَبَک { ص. } کوچک دانله و تک
چپرنک { ص. } چکر دکلی سیاه ولدید
بر میوه. || چپرنک آغاجی = بو
میوه یی ویرن آغاج که مرلنک
انواعنددر.
چَپَلَه { ص. } «چاتال» دن و یا
چپله { ص. } «چتمک» دن [یازی ییلین
اتمکچی وسائر اصنافک طوتند.
قلمی حساب آلتیدر که طولا
ایکی یه آیرلش برچپوقدن عبارت
اولوب، ایکیسی برلشدیریلرک
اوزرینه بیجاقله اسک لایتین رقلرینه
مشابه رقلر و یا ساده جه کرتیکر
چپتیلر، وبری کندیسنده دیکری
ده آلیش ویریش ایدن آدیده
قالیر: چپله طومق.
چَپَه { ص. } (آرناؤدجه دن) ۱.
چپه { ص. } بولوک، کروه، طاقم، بر
ریشک اداره سی تحتنده بولان

هیئت: خیدود چته سی. ۲.
عسکر بولوک، مفرزه. ۳.
چابولجی و آقینجی طاقم: برطاقم
چتله حدودی تجاوز ایتدی.
چَپَه { ص. } یاخود چته. س. ایکی اوج
چپه { ص. } پارمق اکنده طار و او.
زون تخنه، شیشه، پارواز.
چَپَه جی { ص. } بر چته ایله ایلری
چپن { ص. } کچن عسکر، طایعه
عسکری.
چَپِیق { ص. } با: چاتیق، چیتیق.
چَپِن { ص. } چپنلک، چپنلشمک. با:
چپن { ص. } چپن وسائر.
چَچ { ص. } حیوانات بیغنی، ذخیره
چچ { ص. } کومه سی: نیسان یاغار صاب
اولور، مایس یاغار چچ اولور.
چَچارَقون { ص. } یاخود چچارون. ص.
چچارون { ص. } لزومسز و مناسبتسز
یره چوق سویلین، کوزه،
شارلتان، لافزن، چاک چاک
ایدن.
چَچَن { ص. } بلاد قافقاسده جنسیجه
چچن { ص. } چرکسلره قریب بر قوم.
چَچَدِیک { ص. } وقتیه قادینلرک و
طریق علی رجالنک ینه
او رنکده قوندره ایچنده
کییدکاری صاری مست که آلتی
دخی صاری مشیندن اولور.
چَچَدِیکجی { ص. } چدیدک دینلن
چپدیجی { ص. } صاری مست وقو.
نددی یاپوب صاتان خفاف.
چَچَر { ص. } یاخود چیر وچرل. ۴.
چچر { ص. } «چیلاق» صفتندن اول
کلوب مبالغه بیان ایدر: چرچیلاق،
چرل چیلاق = بستون عاری
وبرهنه: هیچ برشیی املقسنزین.
چَچرا { ص. } فا. } اوتلاق، مرعا. ۱.
چچرا { ص. } یاخود چیرا. س. } بلکه
چچرا { ص. } «چراغ» دن } جام آغاجنک
ساقزلی و یاغلی یری که پارچه لری
آتش یاغنه وکویلدره تنویر
ایچون موم و قندیل برینه
قوللانیر. || چچرا آغاجی = جام
آغاجنک چچرا حسی که چچرا
دینلن قالین وچیکدنه دینلن ایچنه
تختله بوندن چچقار. || چچرا
قومق = طوتیشدیرمق، چچرالا.
مق.
چَچراغ { ص. } فا. } قندیل و موم و
چچراغ { ص. } مشعله کچی واسطه تنویر:
چراغی یاقق.
چَچراغ { ص. } (غت آفتة فارسیه دن.
چچراغ { ص. } تر. } زبازدی: چچراغ
۱. اوجاق و قندیله یعنی او بارقه
مالک اولمش، نعمت و احسانه
و یا وظیفه و معاشه یاخود بر
مأموریتنه نائل اولان: فلان
مأموریتله چراغ بیوردی:
بشیوز غروش معاشله چراغ
بیورلی. ۲. خدمتدن عفو
اولنه رق اونده اوتورمق اوزره
تقاعد معاشنه نائل اولان:
یوز غروش معاشله چراغ
بیورلمش حمله چیلردندر: آرتق
اختیارلادی چراغ اولسنی
ایستور. ۳. مح. } بیک نعمت و
احسانه نائل اولان: نبی چراغی
ایتدیکز ظن ایدبورسکز?
چَچراغ { ص. } یاخود چراغ. س. } صنعت
چچراغ { ص. } اوسکرتمک مقصدیه بر
اوسته نیک معیت و خدمتنده
بولنان کنج، شاکرد، تلید:
مارانقوز، اجزای چراغی.
چَچراغلق { ص. } ۱. نعمت و احسان
و وظیفه و مأموریتنه

نائلت. ۲. تقاعد، اوده چکیلوب
استراحت ایتمه. ۳. تقاعد معاشی.
۴. شاکردلک، تلیدلک: بر
مارانقوزک یاننده چراغلق
ایدور.
چَچراق { ص. } و چرافلق. با: چراغ،
چرافلق.
چَچراقان { ص. } (اصلی: چراغان)
چچراقان { ص. } ۱. اوزرنده مشعله
یا قیلان قله و یا دیر دیرک. ۲.
بالیقچیلرک صوکنارنده قور.
دقلمی پله. || سوسام چراغانی
= یغین اورته سنده مرکوز دیرک.
|| مح. } چراغانه چیتیق = زیاده
قیزمق، پرغضب اولوب فیلامق.
چَچراقه { ص. } اوزرینه قندیل و موم
قوردر قلمی دمیرابه.
چَچراگه { ص. } یاخود چراگه. س.
چچراگه { ص. } فا. } اوتلاق یری، مر.
حالق محل. ۱.
چَچرالامق { ص. } فت. ۱. چرا قومق،
چچرالامق { ص. } طوتیشدیرمق، یاقق،
آلوندیرمک. ۲. مح. } افساد
واغوا اتمک.
چَچراموز { ص. } بالیقچیلرک آتش
چچراموز { ص. } بالیقچیلرک اوزرنده
چرا وفونده یا قلمی اسقاره.
چَچرب { ص. } فا. } سمیز، یاغلی. ۱. ||
چچرب { ص. } چرب زبان = فضج اللسان.
چَچریدیرمق { ص. } فت. } (چچریدیر
چچریدیرمق { ص. } مق. } فعلک لفظاً
ومعناً مخفی. ۱. یاواش اور.
دیرمق. ۲. کنازندن آز کسیدر.
مک. ۳. تمیز صو ایله ییقاتمق،
برصودن کچیرتمک، قصارلاتمق.
۴. بویاه باتیرلمش ایسله چیز.
دیرمک، نشان یاپدیرمق، چربی
اوردیرمق.

اشیا صانان مخفی، چرچی.
 برفله. ۲. تختہ بیگلرک بیقی
 برلینی اشارت ایتدکاری ایپکه
 بویایه باتیروب ایکی اوجلرینی
 ایلیشدیردکن صکره اورته.
 سندن قالدیروب قویورمکه
 چیزکی یاپارلر. ۳. چرنی ایله
 اشارت اولنان یرلرک بیقی ایله
 یارامی: بو طومروغی بش چرنی به
 آیرمی، برغلاصندن درت چرنی
 چیقار. ۴. مجر، نخین، حساب،
 ترتیب: چرنی به کلک، اومق. ۱۱
 چرپیدن جیتیق = حدی تجاوز
 ایتک. ۱۱. چرنی طومق = موازنه
 ایتک، حذا بولمق.

چرچیوه { } یاخود چرچوه. س.
 { } فا. «چارچوبه» دن
 اولدینی ظن اولنور. ۱. جام
 یاخود آینه ویا طبله دینلن
 اومعلی تختہ طاقغه مخصوص
 طوغرامه قفسی: پنجره، قیو،
 آینه، لوحه، رسم چرچیوه سی =
 قورنچ. ۲. باصمه چی دستکاهی.
 ۱۱. چرچیوه کاغدی = جام یرینه
 چرچیوه طاقیلان یاغلی کاغذ.
 ایتک. ۱۱. چرنی طومق = موازنه
 ایتک، حذا بولمق.

چرچیوه لی { } اولان: چرچیوه.
 لی رسم، لوحه. ۲. کناری
 جدوللی، حاشیہ لی، کناری.

چرخ { } س. فا. (تر. زبازدی:
 چرخ (چارق) ۱. دوت پروانه لی
 تکرلک: واپور، دکرمن، طولاب
 چرخ. ۲. بر ماکینه تک دونز
 تکرلکی که اکثریا ماکینه بی
 دوندیرن آلتدر: طباعت ماکینه.
 سنک چرخ. ۳. هر نوع تکر.
 لکلی ماکینه، دونه رک ایشلین
 آلت: بیلکی چرخ: چرخه
 (چارقه) طومق: چرخدن (چار.
 قدن) چکمک. ۴. هیئت قدیمه
 ظن باطنجه بربری ایچنده دور
 ایدر افلاکدن مرکب کائنات،
 فلک، افلاک: چرخ کردان، چرخ
 کردوز. ۵. عمر، بخت، طالع،
 فلک: ای چرخ دون. ۱۱. چرخ
 فلک = ۱. بر ماکینه و طولابه
 تشیه اولنان سما. ۲. ۳. طالع،
 بخت: آه! ای چرخ فلک!
 ۳. یاقلدنده دونه رک آتشلر

چرچی { } س. یاخود چرچی. س. ۱.
 چرچی { } دائمی صورتده وکلز
 بر اینجه سس چیقاران شیء.
 ۲. اینجه بر سسله جاغلاهورق
 آقان صو. ۳. اوت چکرکه سی.
 ۴. آغزی طورماز، سکوزه،
 چوق سویلر. ۵. خورجیلرک
 قیصه وقالین اوقلاغوسی، مردانه:
 چرچرکوزله سی = برنوع کوزله.
 ۶. ایچنده پنبوق قوزده سی
 آیرتدقلری سیت.

چرت { } س. صناعی بر سطح مائله
 چرت { } چرتوب این حیوانه چکد.
 یریان طوملی صو طولابی.
 چرتلاق { } س. قارغه، غراب،
 چرتلاق { } زاغ.

چرپندی { } س. ۱. اوینامه،
 رک چرپندی. ۲. ساحلده
 دکیزک یا لادینی قومسال ویا
 چاقلق.
 چرپنق { } فل. ۱. اوینامق،
 تلاشه دوشتمک: بورک چرپنق.
 ۲. (قوش قاتلرینی اوینادهورق
 تلاش ایتک: بر قوش چرپنوب
 طور یوردی.
 چرنی { } س. ۱. آغا جلدن کسینلن
 چرنی { } دال و بودانلر مجموعی،

چرپشدرمق { } فته. ۱. اینجه
 اورمق. ۲. کاغده اورورکبی
 جابقی جابقی ودفترس یازمق.
 چرپشدرمه { } س. عجله ایله و
 دفترس یازمش
 یازی.

چرپششق { } فل. (قوش) قاتلرینی
 اوروب اوینامق،
 قاتلرینی اوینادهورق حرکت و
 خجلانده اولمق.
 چرپلاق { } ۱. بر مقدار کسملک،
 ککوشه وکنارلری
 آلتیق. ۲. تنقیح اولنقی. ۳.
 (قوشک قنادی) کسملک.

چرپق { } فته. «چارپق» فلمنک
 لفظاً ومعناً مخفیدر. ۱.
 باواش و آوازورمق. ۲. اوجلرندن
 آزکوب یونمق. ۳. (زی) صویه
 اورمق، تمیز و صو وثوق صو ایله
 وصابوندر بیقامق: یعنی چرپق.
 ۱. بویایه باتیرلمش ایله تختیه
 طولانی خط چیزمک، نشان،
 چرنی اورمق. ۵. (قوش
 قاتلرینک) اوجلرینی کسمک،
 اوجلرینی قیریق.

چرپندی { } س. ۱. اوینامه،
 رک چرپندی. ۲. ساحلده
 دکیزک یا لادینی قومسال ویا
 چاقلق.
 چرپنق { } فل. ۱. اوینامق،
 تلاشه دوشتمک: بورک چرپنق.
 ۲. (قوش قاتلرینی اوینادهورق
 تلاش ایتک: بر قوش چرپنوب
 طور یوردی.
 چرنی { } س. ۱. آغا جلدن کسینلن
 چرنی { } دال و بودانلر مجموعی،

قراولاری حربه طوتمق.
 س. میكدن معدود اولیه ورق
 چرک { } یمک آره سنده ویا قهوه
 آلتنده ینن رجل، پندیر، خاویار،
 صاردلیه، یمش کی شیلر، مزه.
 چرک { } فل. وقتسز آژی شیء
 چرک { } ییوب اشتها بی
 کسدرمک.

چرک { } س. فا. کیر، پاس، پسلک،
 مردارلق.
 چرک { } س. فا. (چرک = پس.
 چرک { } آب = صو. — تر. زبا.
 نزدی: چرکف [بریکمش پس
 صولر، مردار صو، بولاشیق
 صولری. ۱۱. چرکف.

چرکس { } س. بلاد قافقاس اقوام
 اسلامیه سندن اولوب
 الیوم اکثر افرادی ممالک عثمانیه ده
 متمکن بولنان جسارت و ذکاولته
 ممتاز بر قوم و بوقومه منسوب آدم.
 چرکسجه { } ح. ۱. چرکسلرک
 طرز و اصولنده ویا
 لسانلرنده: چرکسجه خوره تک:
 چرکسجه آته بیئک: چرکسجه
 سونلک. = ص. چرکسلرک طرز
 و اصولنه مطابق. = س. چرکس
 لسانی: چرکسجه تک خانفی السنه
 زمره سنه منسوب اولدینی هنوز
 تحقق ایتدی.

چرکف { } س. فا. «چرکاب» دن
 چرکف { } محرف [بریکمش پس
 صو، تعفن ایتش بولاشیق
 صویی. ۱۱. ادیسز و تربیه سز
 آدم: چرکفه طاش آتمق = تربیه سز
 آدملره بولاشمق.

چرکه { } س. چنکانه لک کی کی ایکی
 دیرکلی خفیف اوپه: چرکه
 چریسی = چنکانه لر: چرکه قبا

پوسکوردور دائروی بر نوع
 طولنا: فشنکی. ۴. برنوع صار.
 مشیقلی نباتک چچکی. ۱۱. چرخ
 بوزلق = ایشنه خلل کلک.
 چرخچی { } س. (زبازدی: چار.
 چرخچی { } قجی. ۱. برواپورک
 ماکینه سنی ویا دیگر برماکینه بی
 اداره ایدوب ایشلدن آدم:
 واپورک چرخچیسی: چرخچی
 باشی = برماکینه به باقارلرک برنجیسی.
 ۲. برماکینه تک تکرلکنی دوند.
 یرن ایشچی: طباعت ماکینه سیچون
 برماکینیست ایله بر چرخچی لازم.
 ۳. تکرلکلی بیلکی ایله بیجاق
 وسائر بیله ین آدم.

چرخچیلک { } س. (زبازدی: چار.
 چرخچیلک { } قیاق [۱. واپور
 وسائر ماکینه سنی اداره ایدن
 آدمک وظیفه سی: چرخچیلک قیو.
 دانقدن دون عدا اولنور. ۲. بر
 ماکینه تک تکرلکنی ویا بر بیلکی
 چرخنی جویرن ایشچینک ایشی
 و حال و صنعتی.

چرخلی { } ص. دونز بر تکرلکی
 ویا پروانه لی چرخنی
 اولان: چرخلی ماکینه.

چرخه { } س. فا. (تر. زبازدی:
 چرخه { } چاره [۴. عساکر
 خفیفه تک صف ایلرینسده حرکت
 دوریه ایله ایتدکاری تعلیم: چرخه
 جنکی = بو صورتله اولسان یعنی
 ایلریده کی قراوللرک ایتدکاری
 حرب: چرخه طوی = بو تعلیم
 وجنکه مخصوص خفیف طوب.
 (س. وقتیه اردونک ایلر.
 چرخه چی { } پسندیده حرکت دوریه ایله
 جنک ایدن خفیف عسکر، قراول.
 چرخه لاشمق { } فش. ۱. ایکی
 اردونک ایلری

چرک { } س. میكدن معدود اولیه ورق
 چرک { } یمک آره سنده ویا قهوه
 آلتنده ینن رجل، پندیر، خاویار،
 صاردلیه، یمش کی شیلر، مزه.
 چرک { } فل. وقتسز آژی شیء
 چرک { } ییوب اشتها بی
 کسدرمک.

چرک { } س. میكدن معدود اولیه ورق
 چرک { } یمک آره سنده ویا قهوه
 آلتنده ینن رجل، پندیر، خاویار،
 صاردلیه، یمش کی شیلر، مزه.
 چرک { } فل. وقتسز آژی شیء
 چرک { } ییوب اشتها بی
 کسدرمک.

طایسی = جسارت صانان چنکانه.
 چرکین { } ص. «اصلی فا. «چرک» دن
 چرکین { } یعنی کیرلی [۱. کوزل
 ضدی، قبیح، زشت: چرکین
 آدم: چرکین قیز: چرکین بوزلی.
 ۲. کوتی، بکنلیه جک، مذموم،
 ردی، بد: چرکین ایش: چرکین
 خوی. = ۳. کوتی، فنا: چرکین
 ایتش: چرکین سویلدی.

چرکینجه { } ص. آژ چرکین: شیرینجه
 چرکینجه { } چرکین: چرکینجه بر
 قیز.

چرکینسمک { } فته. چرکین بولاق،
 چرکین عدا ایتک،
 چرکین کوروب بکنمه مک.

چرکینسمک { } فته. چرکین ایتک،
 چرکین کوروب بکنمه مک.
 مک، چرکینک ویرمک: تربیه
 نقصانی کوزل بر قیزی چرکینلک
 قوتی حائر در.

چرکینشدرمک { } فته. چرکین
 کین کورومک، چرکینک ویرمک:
 پک چرکین دکلدلر لکن اوقیافت
 کندیسنی چرکینشدریور.

چرکینشتمک { } فل. چرکین
 کینلک پیدا ایتک: کوجک ایکن
 اولدقجه کوزل ایدی لکن بیودجه
 چرکینشور.

چرکینلک { } س. ۱. چرکین اولا.
 تک حالی، کوزلک
 مقابلی، قبیح، زشتی. ۲. کوتیلک،
 فثالی، رذالت.

چرکینلک { } یا چرکینله مک. فل.
 چرکینلک { } چرکین اولمق، چیر.
 کینلشمک. = فته. چرکین عدا ایتک،
 ذم و تقبیح ایتک

چرک { } س. میكدن معدود اولیه ورق
 چرک { } یمک آره سنده ویا قهوه
 آلتنده ینن رجل، پندیر، خاویار،
 صاردلیه، یمش کی شیلر، مزه.
 چرک { } فل. وقتسز آژی شیء
 چرک { } ییوب اشتها بی
 کسدرمک.

چَر كِنَلَمَك { فط، چركين اولوق،
{ چركينك پيدا
ايمك : كويلي قيفاتنه كيرنجيه
چيركينلندي .

چَر نَبَق { س. (بلغارجه دن) ايكي
{ باشي چاليق طاليان ويا
ذخير قايي .

چَر وَتِه { س. (يتا) . سياه صاريق .

چَر وَقَه { س. قرمزي قناتلي كول
{ خميسي (باليق) .

چَر وِيش { س. اريدلمش صغيير ياغ
{ واتي : چرويش ياغي =
بوماده ايله ساده ياغدن مركب
مخلوط وعادي ياغ .

چَرِي { س. (اصلي : چيريك =
{ ديري، جانلي) عسكر،
جند، جيش، لشكر، سپاه . ||
چري باشي = وقتيله سر كرده،
باشبوغ، سالار، سرچشمه معنا.
سندھ قوللانيلير ايديه ده اليوم
يالكر قطيلرك مختاري حكمنده
اولان رئيسلرينه دينير . || يكي
چري (يگيري) = وقتيله تشكيل
ايدلمش معلوم اولان عسكر
اوجاغي كه اوائلده دولتك
تأسيس وتوسعه چوق خدمت
ايتش ايكن، بعده چيغرندن
چيقوب لغويي ايجاب ايتدير.
مشدر . با : يگيري .

چَرِيش { س. صاري زباق كوكي
{ اونندن ياييلان بر
معجون كه مجلدلر وياپوچجيلر
طرفندن مقوي وشين ياپشدير.
مقدمه وساير ايشلرده قوللانيلير.
قوله استعمالي مرجعدر . ||
چريش چاناغي = ياپش-ان و

طاسز شي .
چَرِيشَلَمَك { فط، چريش سور-
مك، پريشله يا-
پشدير مق .

چَرِيشَلَمَك { فط، چريشله يا-
{ پشدير مق : كتاب
قاي بويله ي چريشلنير؟

چَرِيشَلِي { س. چريش سورلمش،
{ چريشله ياپشديرلمش .

چَرِزْمِه { با : چيزمه .

{ چسك، چسندى . با :
چِس { چيس وسايره .

{ ياخود چسبان . ص. فا.
چِسبان { مناسب، لايق، شايسته .

{ ياخود حست . ص. فا.
چِسْت { سريغ الحركه، چويوك،
{ اكثر يا مترادفي اولان «چالاك»
ايله برلكده قوللانيلير : { چست
وچالاك بر دليقاني .

{ س. فا. كوز، عين، ديدنه :
چِشْم { چشم حسرتله باقتق =
حسرت كوزيله : نور چشم =
كوزك نوري : چار چشمه = درت
كوزله، يعني صبر سزلفله انتظار .

{ س. فا. ايجيله جك ماء
چِشْمِه { چاري آقان ير، كه يا
دائمي آقار وياخود خزينه و
موصلي اولور، و اكثر يا مر-
مردن معمول ومصنع اوله رق
خير ائدن معدود بولنور : چشمه دن
صوايچمك، طولدير مق : قوري
چشمه = صوبي كشمش : چشمه
حيوان = آب حيات چشمه سي .

{ ياخود چشنه . س. فا.
چِشِي { «چاشني» دن) ۱ . طات،
لذت . ۲ . يملك طات وطوزينه

باقه . دگه مه : چشنيسنه باقتق . ۱ :
چاشني، چاشنيكير . ۳ . ضربخانه ده
تعين عيسار : چشني ماموري .
۴ . برقاچ قيرن انتخاب اولنهرق
جلبلرجه حد وسطى تعين : يكي
طسوتيلان چشني به كوره . ۵ .
برقاچ جنس دقيقك قارشديرلمسياه
اتمكچيلره كوستريان اتمك
عيارى : شمدي چشنيده اناطولى
اوني دخي واردر .

چِشْنِيلَمَك { فل. يملك وسايره .
{ نك لذتي يرينه
كلك، طادى طوزى قوامنده
اولوب لذتلى اولوق .

{ ص. اجزالي، قابسوللى
چِشْنِيلِي { تفنك : چشنيلي تفنك .

{ س. نوع، جنس، اور-
چِشْنِيْت { نك، درلو، مايه سي بر
اولوب رنگي ويا چيچكلى مختلف
اولان : بوباصمه نك برقاچ چشيتي
واردر : باقه چشيتي يوقيدر؟
چشيت چشيت = كوناكون .

{ ياخود چتانه . س. (طونه
چِطْنِه { ساحلنده برقصه اتمندن
{ مأخوذدر . صندال شكل و
جسامتمنده واپور، استمبولك
كوچكي .

{ ياخود چاغله . س. پيشل
چِغَالِه { قيوغيله برابر اولان خام
بادم : ويا بوكا بگزير ديكر
ميوه .

{ س. چنكي دجكي، برنوع
چِغَانِه { چالپاره .

چَغْت { س. با : چيغيت .

{ س. چنكيز خانك تورونى
چَغْتَاي { چغتاي خانك اسمنه
نسبتله ماوراءالنهر جهتلرنده

سورمك = حراثت ايتك، صيان
استعماليله اراضى ايتلك .
{ س. ماشه وچييس كي
چَغْت { ايكي صايلى آلت : قو-
يوجي، ساعتجي چغتي .

{ س. ۱ . اوكونز چغتيله
چَغْتِي { صيان سوردرهك طوپرا-
غي ايشلين آدم، زراع، حراث :
كويليلرك قسم اعظمي چغتييدر .
۲ . كندى مالى اوليسان بر
چغتكده معين اجرت آلتق
مقاوله سيله ايشلين آدم : چغتكدن
هم ملك صاحبي همده چغتيي بحق
استفاده ايدبور .

{ س. اوكونز چغتييله
چَغْتِيْلِك { اراضى ايتلك
صنعتي، زراعت، حراثت :
چغتييلكه جوبانلق تعيش بشرينك
اك باشلي ركنلريدر .

{ فط، ۱ . چغت
چَغْتَلَشْدِيرْمَك { ايتك، برتك
اشني بولوب چغت ياقق : آرابه
آنلريني چغتلشديره مدم . ۲ .
حيواناتي ازدواج ايتديرمك،
سفاد ايتديرمك : بو كوچكي
چغتلشديروب ياوريلريني آلتق :
قوبونلري خانقاي آيده چغتلشد-
يريرلر؟

{ فش، ۱ . (برتك)
چَغْتَلَشْمَك { اشني بولوب چغت
اولوق : كوكرجينك اشني اولور-
سه بردها زور چغتلشير . ۲ .
(حيوانات) ازدواج ايتك،
سفاده كيرمك : اكثر حيوانات
سنده بركره چغتلشيرلر : اني بر
قيصر اق جنس بر آلتله چغتلشجه
البتة كوزل برطاي وجوده كلير .

ساكن ترك قومنه وسويلدكلى
شرق تركجه سنه ويرين اسم
اولوب، «اويغور» اسمي يرينه
كچمشدر : چغتاي قومي، چغتاي
لساني .

{ ص. چغتاي قومنه
چَغْتَايْجِه { منسوب ويا شايان
اولان : چغتايجه لسان، عادت .
= ح. چغتاي قومي طرز و
اصولنده ويا لساننده : چغتايجه
معامله ايدبور : چغتايجه قو-
نيشيورلر . = س. چغتاي لساني،
شرق تركجه سي : چغتايجه اويغور-
جه نك خلفيدر .

{ چغرمق وسايره . با : چيغير
چَغْر { وسايره .

{ ص. فا. جيم عربنيك
چَغْت { ضميله اولان «چغت» دن
تاك اولميان، ايكي مساوي عدده
تقسيمي ممكن اولان : چغت عدد،
رقم . = س. ۱ . برطاقم تشكيل
ايدن ايكي شي، زوج، چغت :
بر چغت كوكرجين : بش چغت
قوندره . ۲ . بر چغت يعني طاقم
تشكيل ايدن ايكي تكك بهري،
اش : بو آتاك چغتي كبردي؟
چغتن بوله مدم . ۳ . صيان چكن
ايكي اوكونز طاققي، قوشى :
چغت سورمك . ۴ . بر اركك
ايله برديشينك تشكيل ايتدكلى
طاقم، زوجين . || چغت اولوق =
اشني بولوب بر چغت تشكيل ايتك .
|| چغت ايتك = اشني تدارك
ايدوب چغت ياقق . || چغت
چيقوق = تارله وياغ ايشلري،
زراعت، امور زراعيه : چغت
چيقوقله اوغراشمق . || چغت

{ س. حيواناتك ازدوا-
چَغْتَلَشْمِه { جى، سفاد : قوبونلرك
چغتلشمه وقتي .
{ س. چغت سوروب
چَغْتَلِك { محصولات ايتشديرمك
مخصوص محل، بر صاحبك تحت
تصرفنده بولنان متعدد تارله-
لرله باغ واورمان ومرعا و
سائر مجموعي كه عمله ايله وياخود
اورناقلاشه ايشلين وچغتللك
مخصوص خانه ويا قلمه لرنده
اقامت ايدن چغتييلر معرفتيله
ايشلنير : كينك قيعنده چغتللك
ايچنده .

{ ص. ايكي قات، ايكيلى،
چَغْتِه { ايكي يانلى، قاتمرلى، مثنى :
چغته مردبون : چغته قناتلى قيو؟
چغته جام . = س. ۱ . قايفك بر آدم
طرفندن چكيلن ايكي كوركى :
بر چغته . ايكي چغته، درت چغته .
۲ . ايكي نامليلى آو تفنكي : آو
چغته سي . ۳ . آتاك آلنده غير
مقبول واوغور صايلاز چغت
نشان . ۴ . حيوانك ايكي آرت
آياغيله بردن دهه سي : قاطير
چغته آتمق . ۵ . مج. قاطيرك چغته
آتمه سي كي ضرر ويرمه .

{ ص. ۱ . آلنده چغت
چَغْتِهْلِي { نشاني اولان (آت)،
اوغور سز، مشثوم . ۲ . ايكي
آرت آياغيله بردن اوران : چغته لي
استر . ۳ . مج. حيله كار، دسيه .
كار، علاق : چغته لي آدم .

{ ياخود چغيت . س. فا.
چَغْوَت { «چهود» دن، اوده
عر . «يهودي» دن كه يهودا بن
يعقوب (عم) ه نسبتله در (بنى
اسرائيل سلاله سنه ودين مو-

سوی به منسوب آدم، یهودی، اسرائیلی.

چفو تلق { یا چفیتلق. س. ۱. چفو تلق { یهودی، یهودی جنسیت و مذهبی. عو.

چفوطه { س. ۱. کفی قیزاغی آلتنه قونیلان چار. جوه.

چقال { یاخود چاقال. س. ۱. چقال { شغال } کوپکه مشابه بیانی بر حیوان که اکثری سو.

ری ایله کزر و جوق یاغره ایدر لر، ابن آوی. || چقال اریکی = اریک الکادی واکشی جنسی، بیانی اریک.

چقریق { س. ۱. چقریق. چقماق { س. ۱. چاقاق.

چقمق { چقارمق و سائر. س. ۱. چقمق { چقماق و سائر. س. ۱. چقمق { چقماق و سائر. س. ۱.

چقور { س. ۱. چقور. چقین { س. ۱. چقین.

چک { س. ۱. چک. چک { انقاد، آجیق و اودغسی ضروری باقیه حواله بی، پولیجه.

چکچک { س. ۱. چکچک. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چکدری { س. ۱. چکدری. چکدری { س. ۱. چکدری.

چمك، صرف نظر ايتك، آرتق قارشماق: بن او ايشدن ال چكدم، المي چكدم. || قولاق چكك = تريبه ايتك. || چكه مه. مك = حسد ايتك، برينك فضائل و محسانته تحمل ايدمه مك. || كورك چكك = قابق بوروتك اوزره كورك قوللاق: آقندي. يه كورك چكك = بهوده يور. لمق، تيجه سز برايشله اوغراشمق. چكمن { س. ۱. چيكن. ۲. يا. غموراق. ۳. بول شلوار. }
 چكمه { س. ۱. چكك فعلی. ۲. چيكن ويا چكمش شي. ۳. ماصه ويا زرخانه و طولاب كې شيدلرك طيشاري يه چكككه آچيلير كوزي: بازخانه. مك چكمه سنده در. ۴. ايش ايشلركن اوستدن كييان ككيش پانتالون ويا شلوار وساژه. = ص. موزون ومنتظم: چكمه بورن. }
 چكمنك { فل. اجتناب واحتراز ايتك: كنديسي كيتك ايتيورسه ده سوز اولسون ديه چكنيور: فلاندن چكنيور. }
 چكه { س. ۱. آغزك آلتنده ايتك (كيكارينك برلشكاري يره، ذقن، زخمدان. ۲. ب. باش بودوسلامه مك آلتنده كي نها. بتدن ايلري يه طوغري جيقان ديرسك. || ۳. ب. كوزه لك، جوق سويله، بهوده لاف: بو آدمده نه چكه وار! || چكه آلتی = غيبغ. || چكه آتمق = حالت نزعه اولق. || چكه او. يناتمق = اوبورلن ايتك، جوق

آلمق = اوموز لامق، اوموزه اورمق: چكين اويناتمق = اوموز چكك، نيلزلكه (بيله مزلكه) كلك: چكين شالي = اوموز شالي، آرقه يه آلتان شال. }
 چل { ياخود چيل. ص. ۱. بياض چل } ويا قير رنگده بلككاري اولان، آق بلككلي: چل طاق، چل آت. ۲. يكي، پارلاق: چل آقچه، چل ليرا، مجديه. = س. ۱. بياض لكه، يوزده حاصل اولان بياض لكك: يوزنده چل وارد. ۲. آق بلككلي رنگ: آينه چلي. ۳. برص، آبراشاق. ۴. بلككلي برجنس ككلك: چل ياوري سي كې طاغلق = پك پريشان بر حالده طاغيلانلر حقنده ايراد اولنور. }
 چلاچه { س. دباغته قوللانيلان بويالي اجزا. }
 چلب { ياخود چالاب. س. معبود، مولی، خدا. (بوكله مك اصلي «چليپا» اولوب وقتيله برطاقم سريانلر تركستان و غولستانه دخول ايله، اوراك اقوامنه خط سرياني تي تعليم ايتكاري صره ده، بواسمه اوراچه معلوم اولوب، معبود معنا سيله قوللانلشدر. اوندن اول «تكري» ديرلردى كه بوده چينجه دن مأخوذ اولوب، اصل تركجه سي «اوغان» در. }
 چلبير { ياخود چيربر. س. يوغورت و بومورطه ايله ياپيلير بر نوع يمك. }
 چلبی { س. «چلب» دن. ۱. آقندي، آغا، بك، مولی. ۲. اوقومه بيلن، آقندي. ۳. وقتيله شهر اذكان حضراتنه ويريلير عنوان اولوب، سلطان محمد خان اول حضر تاريه

بعد الجالوس دخي لقب كې قالمشدر. ۴. اليوم قونيه ده مولانا حضر. تليرك پوست نشيسته ويريلن عنواندر: چلي آقندي. = ص. تر. بيه لي ونازك: چلي آدمدر. }
 چلبيلك { س. ۱. آقندي لك. ۲. تر. بيه، نازكك، ظرافت. }
 چلبليك { س. ۱. قوبوغي ايجنده اولوب دوكله مش پنج. ۲. پنج تارله سي. }
 چلدير { ياخود چلدر. مه. مكرر قوللانيله رق پارلاق كوز. لرله باققي تصوير ايدر: چلدير چلدير يوزمه باقوردی. }
 چللك { ياخود چيللك. س. يوزده حاصل اولان آق لكك: لرله باققي ايتك، چل اولق. }
 چللك { فت. («چالاق» فعلنك خفيق. ۱. اورمق چار. ۲. قنات، فاج چلك. ۳. دوشورمك، يره اورمق. ۴. كسك، ذبح ايتك. ۵. قايغق، چارمق. ۵. سلب ايتك: عقل چلك. }
 چللك { س. جواهرله طونادلمش سرغوج: باشه چللك طاقق. }
 چله { س. ۱. ابريشم و صيرمه وسا. ۲. زمه دمق. ۲. ياي كيريشي، وتر، زه. }
 چله { س. فا. قرق ديمك اولان «چهل» دن [اهل طريقك چكككاري قرق كونك رياضت. || ب. مشنت، اذيت، زحمت. }
 چليا { س. فا. خاج، صليب. }

چلبك { س. ۱. قصه ككلمش دال، سرت دككك. ۲. كوك صالاق اوزره يره كوميلن آتاج بوداغی، پارچه سي: چلبكدن يتيشه. ۳. چوچلرك اويندقلري معروف برايوننده چوماغه اور. مه يارايان دككك: چلبك چوماق اويوني. ۴. ب. خلاط باغلامق ايجون آتاج ومعدندن معمول بر آلت. }
 چلبك { س. قوت و متانتی عمليات مخصوصه ايله آرتديرش دمير، پولاد. = ص. چلبكدن معمول، پولادی: چلبك بيجاق. }
 چلبم { س. ۱. طور، ادا، چاليم. ۲. ادم، جبه، وجود. }
 چلبمسير { ص. اندامسز، ضعيف، آربي، اوفاق تفك ياپيلي. }
 چلبی { ص. اندامی، جثلی. }
 چلبنگير { س. كايد و آناختار و بونلره مماثل دمير. }
 چلبكك اينجه ايشلري ياپان صنعتكر. }
 چلبنگير لك { س. كايد و آناختار و بونلره مماثل اينجه دمير آلتلر يايغق صنعتی. }
 چلبشير { چاشيرجي، چاشير خانه. }
 چلبی { ياچبالو. س. (Cymbale, Kuzbala) زبلی دف. (يكي ظهورنده بيانويه دخي بواسم و يرلشيدی.)
 چلبچاق { س. صابلي آتاج قاب، آتاجدن برنوع بيوك كفتجه. }
 چلبچه { س. چمچه باليی = ياصی برنوع بيوك باليق. }
 چلبك { س. ۱. بارمق اوچلريله اوزرينه برنوع ديكيش. }
 چلبكك { ياچديككه مك. }
 چلبكك { فت. بارمق اوچلر. يله برينك اتی صيغتي. }
 چلبككه { ياچديككه مه. س. بار. مق اوچلريله برينك اتی صيغته. }
 چلرئك { فل. صويه كيرمك اوزره ياچه لری صيفايوب حاضرلاق: صوبي كورمزدن چرئمه ملي. || ب. برايشه جدی صورتده تشبه حاضرلا. نقي، تصدی ايتك. }
 چلرئمه { س. چرئك فعلی. }
 چلرئمه { لا: چرئك. }
 چلشير { س. طراق و قاشيتي كې شيللر اعمايه و حكه بارا. }
 چلشير { يان وياز قيش بايراغی دوكلر قيصه بر آتاج. = ص. چشير آغا. جندن معمول: چشير قاشيق. || كل باشه چشير طراق = مستحق اوليان شخص اوزرنده كي سوس حقنده ضرب اولنور مثلد. }
 چلشير لك { س. ۱. چشير آ. }
 چلشير { غاجلريله مستور يره، چشير اورمانلی. ۲. چشير آغاجلريله تزيين اولغش باغچه. }
 چلشير مق { فل. بعض حيوانلر و على الخصوص قوشلر دفع طبيعي ايتك، پيسلك: دائما مارتيلر چقدردقلريچون اوراسنك تمیز طورمه سي ممكن دكلدر. }
 چلمك { فل. ۱. صويه طالوب جيقمق، صويه كيروب ييقانق. ۲. طولانوب باتمق، كوملك: بارمقلر اته چمك. }

چو بان } س. فا. شبن وچوبان
حيوانات اهليه بي كز.
ديروب اوتلادان آدم، راعي:
قويون، كچي، صيفير چوباني.
|| چوبان آرمغاني جام ساقزي=
هديه ناجيز. || چوبان آلدادن=
قيرلانچيدن بيو جك بر قوش،
آلاجه طاوق. || چوبان ايكنه.

سی، پوسکولی، دکنکی، دودوکی، سوزجکی، طراغی، طغفار جی، طوزلی، مناره سی = نباتات اجناس مختلفه سی. || چوبان کوپک = سوری بی حکمکه مخصوص کوپک. || چوبان مرهمی = ترمنق وموم یاغی وسائر ایله بایلان بر نوع مرهم. || چوبان یلیدی = زهره.

چوبانجه { ص. چوبانلره مخصوص ویا لایق صورتده.

چوبانلق { س. چوبان صنعت و وظیفه سی: کوبیده چوبانلق ایدور: قوبون، صیغیر، خرکله چوبانلقی.

چوبوق { یاخود چوبوق س. ۱. او. زون دکنک، دوزدال: باغ چوبوقی = کواکشوب کونوک اولوق اوزره یره دیکین دال. ۲. توتون ایچمکه مخصوص ایچی دلیک دکنک که بر اوچنده امامه دینان آغزاق و دیگر اوچنده توتونک وضع اولندی لوله بو

لنور: چوبوق ایچمک، چیمک = چوبوقله توتون ایچمک. ۳. کینک آنا دیرکاری اوستنده اولان دیرکار. ۴. معدنن استوانی اوزون پارچه، معدن دکنکی: بر چوبوق چلیک، دمیر چوبوقی. ۵. قاش اوزرنده صوبه دن طار یول: ماوی زمین اوزرنده سیاه چوبوقلری واردر. || چفت چوبوق با: چفت.

چوبوقچی { س. ۱. وقتیلده چوبوق طاقلرینه وون. تونه متعلق ایشلره باقان خدمتچی، توتونچی: چوبونچی باشی. ۲. چوبوق یاپان صنعتکار، زیوانه چی.

چوبوقلامق { قه. دکنکه اوره. رق دوزلنک ویا توزی سیمکیمک.

چوبوقلق { س. توتون چوبوقلری قومغه مخصوص او. زون طولاب.

چوپ { س. ۱. صمان واوت و سائر پارچه جکی: کوه. زمه برچوپ کیدی. ۲. دکنک ونخته وسائر پارچه سی: برچوپله قاریشدرلی. ۳. سوپروندی: دوکیله جیک چوپ وارمیدر؟

|| چوپ آتلاماز = نکلیجی، مرا. قلی. || اوزوم چوبی = اوزوم صاقینک دانه لری یندکن صکره قالان صابی. || چوپ چانان =

مقدر، قسمت ورن. || چورچوب = اوتبری سوپرن دلیک شیلر، خس وخاشاک. || سوگندیرمه چوبی = برنوع چوبوق اوپونی. و. مج. =

برایشی باشند آتمق، اهمیت ویر. مامک. || نانه چوبی = پک ضعیف آدم.

چوپچی { س. قیو قیو کزوب اولردن سوپروتیلری آله رق شهرک خارجه طاشیان بلدی خد متجیسی.

چوپره { س. ۱. تق. بالیق قیلجی. ۲. صیق چاللیق وسائر صامشیق شیلر. || چوپره بالیخی = طاش بالیغنه مشابه قیلجی چوق بر یووارلاق بالیق.

چوپلک { س. ۱. سوپروندی، سوپروندی به متعلق شیلر. ۲. سوپرن دی آتیلان محل، منبله.

چوپلمه { س. بونوز اوتی، طانه قیران: آق، قره چوپلمه = بونباتک جنسلی.

چوپلمک { فط. قوش کی جزئی قیرندی یمک، جزئی بر شیلله قناعت ایتک.

چوپور { س. ۱. یوزده کی چیمک بوزوغی. ۲. یوزده قیر. مری لکله. = ص. ۱. یوزی چیمکدن دلیک دشیک اولمش، چیمک بوزوغی. ۲. یوزنده قیر. مری لکله لری اولان.

چوپورلی { ص. یوزی چیمکدن دلیک دشیک اولمش، چیمک بوزوغی.

چوپورینه { س. ازماریده بکزر الی دره ملک برجنس بالیق.

چور { یاخود چوتوره. س. ۱. آغاجدن یاصی باردق. ۲. روم کی قیزدیرجی برمایق قونان وائنا سیاحتده طاشینان آغاجدن یاصی و آغزی طارقلاب. || چوتره بالیخی = یاصی بورنلی اوفاق مرجان.

چوتور { ص. ۱. یاصی. ۲. یاصی چوتوره { س. با: چوتره.

چوتوق { س. یر اوستندکی آغاج کوی، طیشاری قالمش کوی.

چوچق { یاخود چوچوق. س. اصلی چوچوک = کور. به، یاوری. ۱. طفل، صبی: آرکک چوچق، قیز چوچق. ۲. کنج، دلیقانی، فتی: ائی چو. حقد. ۳. مج. هویا مزاجلی: عقلی بر شیلله یرمین. || چولق چوچق = عاقله، اهل بیت. || چو. جق اوپونجی = چوچق لک اوپنا. مه سنه مخصوص تحف شیء، ملعبه صبیان: و. مج. پک اهمیتسز و قولای ایش.

چوچقچق { س. و:

چوچقچق { س. کوچک چوچق. (اکثر یا تحبیب ایچون قوللاییر. }

چوچقچه { ص. ح. چوچق لره رتده: چوچقچه حرکت ایدور. چوچقچق { س. ۱. چوچق حالی و زمانی، طفولیت، صباوت: چوچق لنده پک یاراماز ایدی. ۲. هویا مزاج، تأملسز حرکت.

چوچور { یاخود چورچور. س. قیالرده بوانوردیکنلی و چرکین بر بالیق: چوچور آزمانی = لایقنه.

چوخه { یاخود چوقه. س. خاص یوکدن منسوج معروف قماش: قرمزی، سیاه چوخه. || چوخه چیمک = بر نوع چیمک. = ص. چوخه دن معمول: چوخه اثواب.

چوخه چی { س. چوخه یاپان و صانان آدم.

چوخه دار { س. با: چوقدار.

چور { س. اینجه چوب: چور چوپ = چالی چربی: چور چویدن بر او = پک چور وک و خفیف کراسته دن.

چوراب { س. آياغه کیلن یوک ویا پنبوقدن اورمه شیء: فالله، تیره چوراب: قونجلی، قونجسز چوراب. || چوراب اورمک = چوراب یاقق: و. مج. حیلله و دسیسه قورمق. || چو. راب سوکوی = متسلسلاً وقوع بولان، توالی ایدن شیء.

چورابی { س. ۱. چوراب پان. ۲. چوراب صانان، چو. راب تجاری.

چوراق { ص. محصولات ویرمن، شور، قیراج: چو. راق یر.

چوراقلق { س. چوراق یر، قیراج یر، شور، زار.

چورانیق { ص. عو. چورا. نبقو چوبانیقو = هب برابر، قیو قیامه جه.

چوربه { یاخود چوربا. س. یمک ابتدا سنده قاشیقله ایچیلان صولی صیجاق یمک که انواع کثیره سی اولور: پرنج، شهره، ترخانه، اشکنه، مرجک، قو. لاق، دوکون چوربه سی: تربیه لی چوربه = لیونلی ویمورطه لی: ساده صویه چوربه = خسته لره یدیریلن یاوان پرنج چوربه سی. || چوربه طاسی، کاسه سی = چوربه وضعنه مخصوص قاب. || چوربه کی قاریشتمق = پک آت اوست اولوق، قارغاشلق زیا. ده لشمک.

چوربه چی { یا چورباچی. س. ۱. برکوبده مسافر طوبوران متحین، مختار، قوجه باشی، آق صقال. ۲. طشره ده خرسیتانلرک ایلری کلنی، مغازه و دکان صاحی. ۳. یکچیریلده چوربه سی بر قزانده پیشن بر طاقک ضابطی، یوز باشی به معادل ضابط.

چوربه لیق { ص. چوربه یاغنه مخصوص، چوربه به یارار: چوربه لی یرمیک.

چوربه ی { یا چورباچی. س. ۱. برکوبده مسافر طوبوران متحین، مختار، قوجه باشی، آق صقال. ۲. طشره ده خرسیتانلرک ایلری کلنی، مغازه و دکان صاحی. ۳. یکچیریلده چوربه سی بر قزانده پیشن بر طاقک ضابطی، یوز باشی به معادل ضابط.

چوربه ی { یا چورباچی. س. ۱. برکوبده مسافر طوبوران متحین، مختار، قوجه باشی، آق صقال. ۲. طشره ده خرسیتانلرک ایلری کلنی، مغازه و دکان صاحی. ۳. یکچیریلده چوربه سی بر قزانده پیشن بر طاقک ضابطی، یوز باشی به معادل ضابط.

چوربه ی { یا چورباچی. س. ۱. برکوبده مسافر طوبوران متحین، مختار، قوجه باشی، آق صقال. ۲. طشره ده خرسیتانلرک ایلری کلنی، مغازه و دکان صاحی. ۳. یکچیریلده چوربه سی بر قزانده پیشن بر طاقک ضابطی، یوز باشی به معادل ضابط.

چوربه ی { یا چورباچی. س. ۱. برکوبده مسافر طوبوران متحین، مختار، قوجه باشی، آق صقال. ۲. طشره ده خرسیتانلرک ایلری کلنی، مغازه و دکان صاحی. ۳. یکچیریلده چوربه سی بر قزانده پیشن بر طاقک ضابطی، یوز باشی به معادل ضابط.

چوربه ی { یا چورباچی. س. ۱. برکوبده مسافر طوبوران متحین، مختار، قوجه باشی، آق صقال. ۲. طشره ده خرسیتانلرک ایلری کلنی، مغازه و دکان صاحی. ۳. یکچیریلده چوربه سی بر قزانده پیشن بر طاقک ضابطی، یوز باشی به معادل ضابط.

چوربه ی { یا چورباچی. س. ۱. برکوبده مسافر طوبوران متحین، مختار، قوجه باشی، آق صقال. ۲. طشره ده خرسیتانلرک ایلری کلنی، مغازه و دکان صاحی. ۳. یکچیریلده چوربه سی بر قزانده پیشن بر طاقک ضابطی، یوز باشی به معادل ضابط.

چوربه { س. طباغ طوموزی چوربه { یاوریسی.

چورتون { س. ۱. اوستی قبالی آغاج اولوق. ۲. ق. لاین طلومبه آغاجی.

چورجال { س. چاقاقلی طوپک زینک ایی.

چورچار { ص. بیهوده صرف هدر، یازیق: اوقدر کاغدی چوچق ل چورچار ایتدیلر.

چوردک { س. مج. غایبه سرنلر. نی یوقاری قالدیران دوناتال.

چوردوک { س. منبه و مقوی عد اولنان کوزل قوقولی بر اوت: چوردوک اوتی.

چورک { س. ۱. اوفاق قانفال شکنده دکر می و بو. مشاق اتمک: یاغلی چورک: قندیل چورکی. ۲. چورک شکنده مواد مختلفه قانفال: بر چورک قورشون، باقیر وسائر. || چورک اوتی = چورک و اتمک اوزرینه اکیلن سیاه بر کوچک حبه، حبه السوداء.

چورک { س. ۱. صولرک دو. نوب دور ایتسی، کرداب، کریوند. ۲. مختلف حبوباتی چویروب قاریشدرمغله حاصل اولان ذخیره مخلوطی.

چورک { س. ۱. یاخود چوریمک. ۱. یاش بریده

چورک { س. ۱. یاخود چوریمک. ۱. یاش بریده

چورک { س. ۱. یاخود چوریمک. ۱. یاش بریده

چورک { س. ۱. یاخود چوریمک. ۱. یاش بریده

چورک { س. ۱. یاخود چوریمک. ۱. یاش بریده

چوغی چوروکدر. || مج. چو-
روک تختہ = تہلک، مخاطره: بن
چوروک تختہ یہ باصمام. || چوروک
چاریق = لاشی، قیمتسز ایشہ یارا.
مہ جق حالہ. = برہ، برہ لاش
یر: قولندہ بر چوروک وارد:
قاؤنک چوروکنی آیقلامق.

چوروفکک { س. ۱. یاش بر-
ده طور مقصدن
ایاقی طوتماز اولوب تعفن ایش
اولان شیئک حالی: میوہ نک،
تختہ نک، قاشک چوروفککی. ۲.
بر دعوی ویا بختک التزامہ غیر
صالح اولسی، مجروحیت، مر-
دودیت: بوسوزک، بودعوانک
چوروفککی میدانده در. ۳. بر
مطلوبک تحصیل واسترداد
غیر مأمول اولسی، باناقلق:
ویرہ سینک چوروفککی مثبتدر.
۴. سوپروندی و لاشہ کبی
شیئلرک چورومک اوزرہ
آتلدقلری چوقور، مزبلہ: چو-
روککک آتمق. ۵. جنازہ لرک
بربری اوستنہ آتلدقلری فقرا
مقبرہ سی، عمومی ومشرتک قبر.

چوروفمک { فل. ۱. یاش یرده
طور مقصدن ایاقی بوزیلوب
طوتماز اولق وبومشایوب تعفن
ایتمک، تفسخ ایتمک: بومیوہلر
چورودی: بودیرکار چورو-
مش. ۲. برہ لاش، مورارمق،
زده لاش: بدنی یر یر چورو-
مش. ۳. التزامہ غیر صالح،
مجروح و مردود اولق: بزم
دعوا مز چورودی. ۴. صیقندہ
یلی بر یرده چوق طور مقصدن
محو و خراب اولق: محبسده

براقغله بر جسمک ایاقی طوتیمہ.
جق حالہ کتیرمک، افساد ایتمک:
بومیوہلری چوروفتمشکسز. ۲.
ذم وقصد ایتمک، اعتبارینی بوز-
مق: زواللی آدمی بسبتون چو-
روتدیکز. ۳. بر دعوی ویا
بختی دلائل ایرادیلہ جرح و
ابطال ایتمک: بویکی دلائل ایلمہ
دعوا می چوروتہ مسکسز. ۴. بر
مبلغ اعتباری بوزوق بر یرہ
ویرہ رک تہلکک قومی: او یا-
رہی سز بوشنہ چوروتدیکز.

چوروفدلمک { مج. ۱. یاش یرده
براغیلوب ایاقی طوتماز حالہ
کتیرمک، افساد اولق: بو
قاؤنلر بیلہ بیلہ چورودلمش. ۲.
ذم وقصد ایلمہ رک اعتباری
بوزلق: بویلمہ سوزلرہ معتبر بر
آدم چورودلمز. ۳. دلائل
ایرادیلہ بردعوی ویا بخت جرح
و ابطال اولق: بنم دلیلم اولیلہ
قولای قولای چورودلمز. ۴.
بر مبلغ اعتباری شہلی بر یرہ
براغیلہ رق تہلکک قومی: او
بارہ بیلہ بیلہ چورودلدی.

چوروفک { ص. ۱. رطوبتی بر
یرده طور مقصدن
ایاقی طوتماز اولوب صولاتش
وتعفن ایش: چوروک میوہ:
چوروک تختہ. ۲. اعتبارہ غیر
صالح، مجروح، مردود: چو-
روک سوز، چوروک دلیل،
چوروک دعوی. ۳. کوکلیہ.
جک، صاغلام و امین اولیان.
۴. تحصیل واسترداد غیر
مأمول، باطاق: آلہ جقلرینک

چورودی. ۵. اعتباردن
دوشمک. ۶. تحصیل واسترداد
غیر مأمول اولق، باتقی: او
آدمہ ویردیکمز بارہ چورودی.

چورہ { س. ۱. اطراف، جوار،
کنارلر. ۲. اطراف
قیویریلوب او یا ویا نقش ایلمہ
ترتیب اولمش تولبنددن یعنی:
صیرمہ لی چورہ. || چپہ چورہ =
فیرطولانی، دائراً مادار.

چوریمک { س. چوریمک وسائرہ.
چوریمک { با: چوریمک وسائرہ.
چوز { س. بومبار یاغی. مر.

چوزدیرمک { فت. ۱. باغلاشم
بر شیئک باغی
بوزدیروب آچدیرمق، حل وفصل
اشدیرمک: دوکومی، پاکتی،
یوکی چوزدیر. ۲. ایلمکشم
اثواب آچدیرمق، دوکومہ سنی
ایلمکندن ویا قویچہ سنک ارککنی
دیشیسنندن چیقارتمق: شو
چوجنک یلکئی، پوتینی چوزدیرک.

چوزگن { ص. و:
چوزگون { ص. چوزلمک،
چوزگون { اریمکک باشلامش،
بومشاق (قار).

چوزگی { یا چوزکؤ. س. چوز-
مه پنپوقند چار-
شافلق بز، مطلقاً صویہ لی چار-
شافلق طوقومہ.

چوزلمک { مج. ۱. دوکوم و
باغ آچلق: بودو-
کوم چوزیلہ میوہ: یوکلر چو-
زدی می؟ ۲. ایلمکشم ویا
قویچہ لاش بر اثواب آچلق:
نہ قدر صیجاق اولسہ کوکس

وقتکزک چوغنی بیوہ ایشلرہ
کچیریز. ۳. چوق وقت، طول

مدت، خیلی زمان: او وقتدن
چوق کچدی: چوق اولدی. || آز
چوق = نہ قدر ممکن اولورسہ،
چوق اولمازسہ آزاواسون، ممکن
مرتبہ. || آزہ چوغہ باقامق =
اولوریلہ راضی اولق. || چوق
چوق = نہایہ نہایہ، اولسہ او-
لسہ: چوق چوق بش کون کچہ.
جکدر. || چوقند = خیلی زماندن،
اسکیدن. || چوق شیء = غریب
شیء، تحف ایش. || چوق کرہ،
چوق دفعہ = دفعاتلہ، مراراً.
|| چوق گورمک = چوقسامق،
چوق عدا دوب یاقیشدیرماق،
جکمه مک. || «نہ وار نہ چوق»
تعبیرندہ «چوق» قنال مقصدیلہ
«یوق» یرنہ قولانیلیر.

چوقا { یاخود چوقہ. س. مرہینہ
بکزر سیاہ بریوکل بالیق.
چوقال { س. ۱. زرہ، جیہ،
درع: آت چوقالی. ۲.
صرلانمش جوملک، صو و شراب
وسائرہ وضعنہ مخصوص طو-
پراقدن قولیلی قاب.

چوققہ { ص. ح. آز زیادہ،
زیادہ جہ، اولدجہ:
چوققہ یاغور یاغدی: صویچو-
جہ ایچدم.
چوققدار { س. (اصلی: چوقہ-
دار) دار یاخود چوخہ دارا
آباق خدمتندہ بولسان چوخہ
البسہ لی یاخود چوخہ دن اولان
یردہ نک خارجندہ امرہ منتظر
بولسان خدمہ مکہ وقتیلہ بر صنف
مخصوص تشکیل ایدرلردی.
|| قیو چوققداری = الیوم باب

کت ابلاہانہ بولسان آدم حقندہ
دخی مستعملدر.
چوقغالمق { فت. چوق ایتمک، آر-
تمق: تدر مقل، تکثیر
ایتمک: سزکتابلری چوغالتمشکسز.
چوقغالمق { فل. چوق اولق،
آتمق، تکثروزیاد
ایتمک: ایشلر مز چوغالدی: انسا-
نک اولادی چوغالنجہ غائلسی
آرتار.
چوقغالمہ { س. چوق اولمہ، آرمہ،
تکثیر، تزیاد.
چوقغان { یاخود چوقغن. س.
آغده بی واثوابی آغار.
تمق ایچون قولانیلان ورجل و
حلوایہ قونان بر نوع کوک.
|| س. پنجار، مر. (سہوا)
|| هاوچہ دہ دیرلر. ||
(س. غلط اولہرق
صیغیر جق دید.
یکمز قوشک اسم صحیحیدر، کہ
اصل معناسی چکرکہ قوشیدر.
(ص. ۱. مقداری زیادہ
چوق اولان، آرمقابی، بول،
کثیر، وافر، بسیار: چوق کتابی
وارد: بوسنہ چوق محصولات
اولدی. ۲. فضلہ، زیادہ، لزو-
مندن آرتق: بویمک بزہ چوقدر.
= ح. ۱. نک، زیادہ: بویمکی
چوق سورم: چوق ابی: چوق
اوشودم: نک چوق. ۲. هر وقت،
دفعاتلہ، نک صیق: بزہ چوق
کلیردی: بو حال بزہ چوق اولور.
= ۱. بیوک مقدار، چوقلق،
کثرت: چوقدن ممنون اولمیان
آزی دہ بولماز. ۲. برشیئک
قسم اعظمی، اکثری، اکثریت:
انسانلرک چوغی آلایشہ مفتوندر:

چوزلمک عادت دکلدز: بوتوزلق
چوزلمدکجہ چیقماز. ۳. اریمکک
باشلا یوب کوشہ مک، بومشاق:
بوزلر چوزلدی. ۴. مج. مشکل
بر مسئلہ حل وفصل اولمق.

چوزلمہ { س. و:
(س. جوزلمک فعلی و
چوزلش { طرزی. با: چوز-
لمک.

چوزمک { فت. ۱. دوکوم و باغ
وسائرہ بی آچق، حل
ایتمک: شو دوکومی چوزہ مدم:
دہبا دنکلی چوزمک. ۲.
اثوابک دوکومہ وقویچہ سنی چیق-
روب آچق: کوکسکزی چوزک:
صیجاقده سترہ بی چوزملی. ۳.
اورلمش بر شیئی تل تل ایدوب
آچق، سوکک: چورانی، صابی
چوزمک. ۴. بز ایلمک وتلاری
یوماق وقلردن چیقاروب چنککلرہ
طاقہ رق اولامغہ حاضرلامق:
بز چوزمک. ۵. (حیوان جنینی)
دوشورمک، اسقاط ایتمک. || یا-
یاندہ بی چوزمک = طورہ مامق،
قالقوب کیتمک.

چوزمہ { س. چوزمک فعلی. با:
چوزمک.
چوزمہ { س. ایلمک بر نوعی:
چوزمہ چوزمہ چارشف.

چوزوک { ص. ۱. دوکوم و باغی
آچلمش، حل اولمش:
چوزوک ایلمر، دنکار، بونچہلر.
۲. دوکومہ وقویچہ سی آچلمش،
ایلمکشم: سترہ سی چوزوک
ایدی. ۳. اریمکک باشلامش،
کوشہ مش، یو مشا مش:
چوزوک بوزلر.

چوش { حد. مرکبی طور دیرمق
ایچون قولانیلوب، حر-

عالیده ولایات قیو کتخدالریك
معینده بولنوب والیرك بعض
سپارشلری اجرایدن مأمورلر.
چوقدارلق } مت ووظیفه سی.
|| قیو چوقدارلغی = قیو چوقدار
خدمت ووظیفه سی. ماده آنه به
با.

چوقرامق } فل. قاینان قران
{ کبی چوقر چوقر
ایتمک، طاقردامق.

چوقسامق } وچوقسیمق. فته.
{ چوق کورمک،
چوق عد ایدوب تنسیب ایتمه مک،
استکثار ایتک، قییه مامق.

چوقسامق } وچوقسیمق. فط.
{ چوق کوروب
کندی نفسندن اسیرکه مک.

چوقسیمق } وچوقسیمق. با:
{ چوقسامق وچو.
قامق.

چوقلق } س. ۱. برشیک چوق
{ اولسی، کثرت، وفرت،
زیادملک، بولاق: ذخیره نک چو.

قلغی فیاتک تنزانی موجب اولور.
۲. غلبه لک ازدحام: زرده چو.
قلق اوراده ۰۰۰ = ح. چوق

کره، چوق دفعه، صیق: او بزه
چوقلق کلیور: اومال بوملکتمده
چوقلق بولنیور. [بو معنا ایله
باشلیجه جمله منفیده قوللانیلیر.]

چوققار } س. ۱. ایری ووطیار.
{ لاق باشلی طوبوز، قالین
جنک چوماغی. ۲. [زبانزدی:
چومار] ایری باشلی چوبان کویکی.

۳. بوی سوز سز قویون نوعی،
چومار، چومان.

چوقاق } س. و:

چوقان } س. با: چوماق وچو.
{ مان.

چوقق } فته. دریک قازمق.
{ چوقور بوندندر. [

چوقور } ص. اولش، مقعر،
{ دریک، عمیق: چوقور
بوستان، چوقور اووه، چوقور
کوز. = س. ۱. اولش بر، دلیک،

حفره: چوقور قازمق، چوقور
طولدرمق، آغاج دیکمک ایچون
چوقور آچق. ۲. دریک قازلش

بئر، قویو، چاه: چوقور قازیور.
۳. مزار، قبر: بر آياغی چو.
قورده. ۴. بدتک بعضی لرلرند

بولنان اوفاق چوکوک یر: چکه
چوقوری = چاه زرخدان: کوز
چوقوری = چشخانه: یاناق چو.

قوری = بعضی آدملرده کولرکن
یاناقده حاصل اولان چوقور:
اگسه چوقوری وساژه. || بر

آياغی چوقورده = مزاره کیرمسی
زمانی تقرب ایتش پک اختیار آدم.
چوقورلاقمق } فته. دریکلشدیر.

قازمق: حوضی بر آژدها چو.
قورلاقمی.

چوقورلاشمق } فط. و:

چوقورلاقمق } فط. چوقوره با.
{ قمق، دریکلشمک،
چوکمک: کوزلری چوقورلا-

شمش، چوقورلاشمش.
چوقورلق } س. ۱. اوبوقلق،
ینک چوقورلغی. ۲. دریکلک،

عمق: بو عرصه نک چوقورلغی
قیمتی آزالتیور. ۳. چوقورلری
و حفره لری چوق یر: اوراده

رچوقورلق واردر. = ص. چو.
قور و حفره لری چوق: چو.
قورلق بر یر.

چوقوشمق } فش. (قوشلر) غاغا-
{ لاشمق، غاغا ایله
اوریشوب اویناشمق، غاغا غاغایه
طوتیشمق، دیدشمک.

چوقولاقمق } س. [بتا. Cioccolata]
{ آمریقاده حاصل او-
لان قاقاؤ دانه لری اونندن معمول

مغذی بر نوع شکرله.
چوقومق } فته. (قوش) غاغا ایله
{ اورمق، غاغالامق.

چوققه } س. با: چوخه.

چوقکاری } س. صورغو دارسی.

چوکان } س. فا. جرید اویوننده
{ حیوان اوستندن طوبی
طوتوب آلمه مخصوص اوجی
اکری دکنک.

چوکدیرمک } فته. و:

چوکرتمک } فته. با: چوکرمک.

چوکرتمه } ص. دیکیزک دینه ایند-
{ یریلوب اوستنه بالیقلر
کلدکن صوکره کوشه لرندن
طوتیلوب بردن قالدیریلان آغه

وصف اولور: چوکرتمه آغ.
چوکرمک } فته. ۱. (دوهی)
{ دیز اوستنه دو-

شورمک، ایخلامق. ۲. اوروب
اوتورتمق، قاقوب یرلشدیرمک.
۳. ایندیرمک: باشنه یومروق
چوکرتمک.

چوکشمک } فل. هر طرفدن
{ بردن کلوب چو-

کک، طویلانوب اینک: قوشلر
تارله یه چوکشدیلر.
{ س. نهرلرک طاشدقلرند

چوکل } اوودلرده بر اقدقلری
تورنی، چوکندی.

چوکلکمک } فل. با: چوکلکمک.
{ فل. ۱. اینک، فونمق،
هواده ویا صوده بولنان

توز وساژه دییه طورمق.
۲. چوقورلاشمق، دوشمک،
باتمق، اینک: طولدیریلان طو-

پراق: ریختیم چوکدی. ۳. باصمق،
قابلامق: سیس، دومان، پوص
چوکدی. ۴. اختیارلایوب ضعیفلا-

مق، قوتدن دوشمک. || اوستنه
چوکک = آتته آلق. || ابل چوکک =
بل ایکی قات اولمق، فتورکتیرمک.

|| دیز چوکک = دیز اوستنه او-
تورمق، دیزلری یره قویوب
اوبله طورمق.

چاوکن } س. جرید اویوننده طوبی
{ طوتیمه مخصوص اوجی
اکری دکنک، چوکان، صولجان.

[فا. «چوکان» ک بوندن اولسی
محمملدر.]

چوگن } س. با: چوغان.

چوگندر } یاخود چوغندر.
{ س. پنجار، یرکوک؛
وسهوا هاوچ. مر.

چوگندی } س. دیبه چوکن شی،
{ تورنی، رسوب.

چوگنمک } فل. ۱. آشای
{ اینک، طورشمق،
ترسب اینک. ۲. (دوه) دیز
چوکمک.

چوگوف } س. چارشافق صوپلی
{ پدق بزی.

چوگوج } س. چکچ دیدیکمز
{ آلتک اسم اصلیدر.

چوگور } س. ۱. اکین ایچنده
دیکن. ۲. غایت ایری کان.

چوگورچی } س. ۱. باسو برینی
{ طونان ایری کان
چالان چالغی. ۲. طنپوره شا-
عری، عاشق.

چوگوش } یا چوکیش. ۱. چو-
{ کک فعلی وطرزی.

با: چوکمک. ۲. اختیارلایوب
قوتدن دوشمه، هرم.

چوگوش } ص. چوکش، باتمش،
{ چوقورلاشمش،
اگلمش، بانیق: چوکوک کوز،
بل، اوموز. || چوکوک قوشی =
برجنس قوش.

چوگهرک } س. ودها طوغریسی:

چوگهکک } س. سوزیلوب صوبک
{ دینه طوران چامور،
لوله جی وچو ملکچی چاموری،
سوزلش بالچیق.

چوگول } س. قورملق و صوسز اووه،
{ بیابان، بریه، بریان: سیر
چولاری، عربستان چولی. =

ص. صوسز و نیساتسز، قیراج:
چول یر.

چول } س. ۱. قیلدن معمول قبا
{ منسوجات نوعی: چولدن
حرار. ۲. قیلدن ویا یوگدن
حیوان اورتیس: آتته چول اور-

تمک. || مج. چول طوتماز. ۱. دوا-
مسز، مباتسز. ۲. هرشیئی چابق
ضایع ویا خراب ایدن، قدرییز.

چولاق } ص. ۱. بر قولی سقط
{ ویا اکسیک اولان،

اشل، اجند: چولاق آدم.
۲. سقط، بوزلش، چارینش:
چولاق قول، ال. [یا کز قول
واله وصف اولور.] = س. قول

ویا الی سقط یاخود اکسیک
اولان آدم.

چولاقلق } س. قول ویا ال
{ سقطلغی یاخود
اکسیک، شلل، جذم.

چولیا } ص. [فا. «چولاهه با».
{ دن] ۱. بر آياغی سقط
اولان: چولیا آدم. ۲. یورورکن

ابتدا صول آياغی آتان، آياق
اعتبارله صولاق: چولیا آدم،
آت. ۳. مج. بچریکسز، الی
یا قشیش و آياغی طولاشیر:

پک چولیا بر آدم.

چولتاری } س. بالان اورتیس.

چولق } یاخود چولوق. مه.
{ دائما «چوجق» لغتیه
برابر قوللانیلیر متتایعاتندرد:

چولق چوجق = اولاد وعیال،
اهل بیت: چولق چوجق صاحب =
او بارق صاحب، عائله بابایی.

چولک } س. کرداب. مر.

چوللامق } فل. مج. غایت بیوک
{ طائفه لر کینک
اوزرنده چاتلامق.

چوللامه } ص. اوستی خورله
{ اورتیه لرک پیشن
یمکره اطلاق اولنور.

چوللامق } فط. ۱. چول اور-
{ تمک، چول ایل
اورتک. ۲. برشیک اوستنه
چول کبی قیاق، آتته: چانطه.
سنگ اوزرینه چوللاندی. ۳.

جبر ایتک، مسلط اولق،
چولوق { س. معروف قوش که
 صوک بهارده اولانیر،
 بقاچه، یلوه نک بیوک. || صو
 چولوقی = بوکا بکزر بر جنس
 صو قوشی.
چوللک { ص. چول و بیابانی چوق
 اولان، بیابانلق: چوللک
 بر یردر.
چولمک { س. چوملک دیدیکمز
 شیتک اصلی و صحیحدر.
چولوق { م. با: چولوق.
چولها { س. فا. «جولاه دن»
 دستکاهده ایشلین، بز
 وسائر منسوجات طوقویان،
 طوقویچی، نساج. || صو چو-
 لهاسی = بر جنس بالیق.
چومار { س. [اصلی: چوقار]
 ایری باشلی چوبان
 کوبکی.
چوماق { س. [اصلی: چوقاق]
 ۱. باشی ایری و طو-
 بارلاق دکنک. ۲. ایری و
 آغر باشلی صوپادن عبارت
 حرب آلتی، طوپوز.
چومز { س. مدرسه ده طلبه به
 و مدرسه خدمت ایده رک
 علم اوکرن شاگرد. طلبه یاماخی.
چوملک { س. [اصلی: چولک]
 چولکلدن یعنی سوزلمش
 چاموردن معمول طوبراق قاب
 و علی الخصوص آتسه قونغه
 مخصوص اولانی، طوبراق تجره.
 || جنناق چوملک = طوبراقدن
 اوانی. || چوملک = سابی = جاهل
 ایشی، جاهلان ایش. || چوملک
 کبابی = چوملکده یشن بر نوع
 قپامه ..

چوملکچی { س. طوبراقدن
 جنناق چوملک کبی
 اوانی یا پان وصاتان آدم.
چوملک { فل. چمک، دیزلری
 طوبلایوب قالجهر با.
 لدرلره طوقنه جق صورته
 معلق طورمق: اتکربی طو-
 بلایوب چوملدی.
چومور { س. تق. شالم.
چون { ح. فا. ۱. کبی، مثلی.
 ۲. ناصل، انچه. ۳. ن.
 عر. چونکه، مادام که: چون
 دکلسک واقف صنع ازل.
 || چون و چرا = فصل و نیحون،
 اسباب و علل. || بی چون = امشا-
 لیز، بی مانند، بینظیر.
چونگول { س. اوافق باناقلق،
 چامورلی کوچک
 کول.
چونکه { حر. فا. ۱. سبب و علت
 بیان ایدر، اولدنیچون،
 اولدنیندن: کیده م چونکه
 خسته م. ۲. مادام که: چونکه
 یلیورسک سوبله. [ادات توقیت
 اوله رق استعمالی شیوه لسانره
 منافیدر].
چویان { یاخود چویگان و یا
 چویکن. س. تق. دو-
 گله مش دوکه دمیر.
چویت { یاخود چوید. با:
 حیویت.
چویرتمک { ق. ۱. دوندیرتمک،
 بری واسطه سیله
 چویرمک و دوندیرمک: شیش
 کبابی متصل چویرتمک اقتضا
 ایدر. ۲. او بر یوزی کورینه
 جک صورته آلت اوست
 ایتدیرمک: اوصیفه نی چویرت.

۳. اطرافنی احاطه ایتدیرمک،
 دائراً مادر قوشاندیرمق: باغه
 دیوار چویرتملی. ۴. بالواسطه
 کری دوندیرمک، اعاده ایتدیر-
 میک: او شاغنی کوندروب
 کندیسنی یاری یولدن چویرتدی.
چویرمک { ج. ۱. دوندیرمک،
 دور ایتدیرمک:
 کباب آتشک قارشینده چویر-
 لمکه پیش. ۲. آلت اوست
 اولق، او بر یوزی نظر اوکنه
 کتیرمک: او یاراق چویریلجه
 او بر بحثه یکایر. ۳. احاطه او-
 لفق، دائراً مادر صارلق: بو
 باغه دیوار چویرلمیدر. ۴.
 کری دوندیرمک، اعاده ایدمک:
 یاری یولدن چویرلدی. ۵. بو-
 زلق، نقض ایدمک، کری آلفق:
 ویریلن سوز چویرلر.
چویرمک { ق. ۱. دوندیرمک:
 کبابی چویرملی،
 صو دکرمنی، بخار واپور چر-
 خنی چویرر. ۲. آلت اوست ایتک،
 او بر یوزنی اوسته کتیرمک:
 یپراغی چویر. ۳. اطرافنی آلق،
 احاطه ایتک، دائراً مادر طو-
 لاشدیرمق: باغه دیوار چویرملی.
 ۴. کری دوندیرمک، اعاده
 ایتک: کندیسنی یاری یولدن
 چویردیلر. ۵. بوزمق، باشقه
 حاله قومق، دکشدیرمک: لقر-
 دیسنی چویردی. ۶. کری آلفق،
 نقض ایتک، بوزمق: مقاوله نی
 چویردی. || آفاق قابنی چویر-
 مک = کیتکه دعوت ایتک،
 نزاکنه قونغمق. || چهره نی چویر-
 مک = یوز اکشیتک. || کری
 چویرمک = اعاده ایتک، || یوز

چویرمک = التفات ایتمک، واز
 کچمک، صرف نظر ایتک.
چویرمه { س. ۱. چویرمک
 فعلی. با: چویرمک.
 ۲. شیشده دوندیرلره کباب او-
 لمش قوزی وسائر. = ص. چویر-
 یلره کبابش (کباب) وسائر.
چویرندی { قاریشدریلوب چویر-
 لمکه وجوده کش مخلوط ذخیره.
 ۲. صولرک دونمسی و دوندیکی
 پر، گرداب. گریوند.
چویرتمک { فل. اوتنه بری قو-
 شوب طولانمق،
 تک و بو ایتک.
چویره { س. با: چوره.
چویریش { س. چویرمک فعلی و
 طرزی. با: چویرمک.
چویک { یاخود چویوک. ص. ۱.
 متین، صاغلام. ۲. چا-
 بوق حرکتی، سریع الحركه،
 جست و چالاک.
چه { ک. فا. [تلفظی: چی] نه:
 چه فائده = نه فائده: چه
 حاجت = نه حاجت: چه گونگی =
 نه درلولاک، کیفیت: چه کونگی =
 احوالی = احوالک صورت و
 کیفیت. — بعض مرکب ادوات
 فارسیه ده دخی بولنور: کرچه =
 هر نه قدر.
چه { د. فا. ادات تصغیر اولوب،
 بو معنا ایله فارسی اسمله
 ملحق اولور: باغ-بانچه کبی.
چه { س. فا. قویو، چوقور. با:
 چاه.
چه { یاخود چهلی. س. ص. جهستان
 اهلایسندن اولان، بوملمکته
 ساکن اولان قوم که شمال

اسلاوردنددر: چه قومی، چه
 لسانی.
چههار { ع. فا. درت، اربعه.
 [چار کبی. چیمک کسرله
 غلطدر.] چهاریار = صحابه کرامدن
 خلفاء راشدین (رضوان الله
 علیهم).
چههارشنبه { س. با: چارشنبه.
چهجه { ص. چه قومنه مخصوص
 طرز و اصوله و یا چه
 لسانده اولان: چهجه شرقی،
 چهجه برکتساب. = ح. چه
 طرز و اصول و یا لسانده: چهجه
 خوره تمک: چهجه سولنک،
 یازمق. = س. چه لسانی: چهجه
 شمالی اسلاو لسانلرنددر.
چههره { س. فا. ۱. یوز، وجه،
 صورت: کوزل چههره:
 چههره سنی کوسترمک. ۲. مح.
 عبوسلق، اکشی یوز، طارغینلق:
 چههره ایتک = یوز اکشیتک.
 || چههره زوکوردی = چرکین.
چههل { ع. فا. قرق، اربعین. ن.
چههلی { س. ص. جهستان اهلایسندن
 اولان، بو همیالی.
چههیز { س. با: جهاز.
چیان { س. [اصلی: «چاغنامق»
 دن «چاغان»] بیوک و
 دریمی سرت قیصه آفاقلی وقویو
 رنگلی بر جنس قرق آفاق.
 چیان اونی = برنوع اوت، اضراس
 الکاب. || ییلان چیان = زهرلی
 حشرات اجناسی.
چیانچق { س. بر جنس نبات،
 شجرة التین.
چیپان { س. با: چیپان.
چیت { س. ۱. بر جنس بز. ۲.
 چالی و دکنک وقامش کبی
 شیلردن اورلمش موقت بوله:
 چیت چویرمک: چیتله بولمک.
 || آرابه چیتی = صمان آرابه سنک
 یا نلرنده کی سبت قناد.
چیتاری { س. مرجان بالیغنه
 مشابه یوز درهمک
 آلاجه بر بالیق.
چیتشمک { قش. بر برنه کجوب
 یکشمک، کلیدلنک،
 چیت کبی صارماشقم.
چیتلنیک { س. با: چتلبک.
چیتمک { یاخود چیتلک. ق. د.
 غلابه رق بیقامق.
چیتیمک { س. اوزوم صالتمک
 کوچک طالی، فرعی.
چیتی { س. چنتیک، اوافق کدیک.
چیته { س. منتظم یولنش آلاچ
 تریز.
چیتیق { ص. چاتیق، صیق، نور-
 شوق: چیتیق آلن،
 قاش، چههره. || چیتیق اوق = به
 بسکی.
چیتیک { ص. با: چیتین.
چیتیلیمک { یا چیتیلیمک. ق. د. با:
 چیتیک.
چیتیلی { ص. اوافق چنتیکی او-
 لان: چیتیلی قانون.
چیتین { یاخود چیتین. ص. ۱.
 سرت، قانی، صعب،
 سخت: چیتین طاع: چیتین یول:
 چیتین جوز. ۲. عنادچی، معند،

سرت : چیتین مزاج؛ چیتین آدم.
۳. زور، کوچ، مشکل : چیتین ایش.

چیتینلشمك { فل. زور اولق، مشکلتشمك.

چیتینلك { س. ۱. سرتلك، قاتلق، چیتلق، سرتلك، معنلك.

چيچك { س. ۱. اشجار و نباتاتك میوه و تخمدن اول ویر.

دكری رنگارنگ و اكثری كو- زل قوقولی یا براقلر مجموعی كه نباتاتك آلات تناسلی حاویدر،

زهر، لاله : آی چيچك، آیوا چيچك، قاسم چيچك و سائر. ۲.

قاش و سائر اوزرینه رنگ و بویا ایله یاخود نقشله یعنی خرج و صیرمه

ایله و یاخود اوتمقله ایدیلن سوس : باصمه، خالی چيچك : چوره چيچك :

مرمره اویش چيچكلر. ۳. انسا- نك بدنی اوزرینه بوتراق چيچك

كی جیبانلر آجان معروف مرض مستولی كه آشی ایله چاره سی

بولمشدر، جدری : چيچك علئ؛ چيچكه طوتلق؛ چيچك بوزوغی.

۴. مح. علاق، حيله باز : نه چيچك اولدیغنی بیلیر. ۵. بعض شیلرك

زیده سی : كوكرت چيچك. ۱۱. چيچك آجق = طمور جقلری آجیلوب

(آج) چيچكلرله اورتلک : بادملا چيچك آجیدی. (يالكر آجیدی دخی دینیر.) ۱۱. چيچك

و پورتقال كی میوه لرك چيچكلرله سائر چيچك اوانعدن تقطیرله استحصال اولنان ماء معطر. ۱۱. صو چيچك = چيچك علتلك بر نوع خفنی كه صو ایله طولی سكر ك برطاق قبار جقلر چیتار مغله ظهور ایدر، جدری كاذب.

چيچكچی { س. ص. چيچك كز- آدم : چيچكچی قیز.

چيچكك { س. ۱. چيچك چيچك يتيشدير مكه مخصوص یری.

۲. چيچك وضعنه مخصوص سوسلی صاقسی كه ماصه نك اوزرینه و بیوكری صالونك بر طرفنه قو-

نور. ۳. قیشین چيچك صا- قسیرینی باریندیرمغه مخصوص

جانكان. ۴. اسکی طرزده او- طه لرده قیونك یانلرنده متعدد

اوافق حجره لر و یا محراب كی بر محل كه اساسا چيچك وضعنه

مخصوص ایدی. چيچككنمك { فل. چيچك پیدا

آجق، تهر ایتك : آجاكلر چيچكندی.

چيچكلی { س. ۱. چيچكلی (آج) چيچكلرله اورتلک :

۲. بویا یاخود نقش و یا اویمه چيچك رسمنده اشكالی و سو- سی اولان : چيچكلی باصمه، طاوان،

چوره، ستون. چيچكه { یاخود چيچه. س. تق. پدر بولسان شیلردن مأخوذدر.)

لاندیغمز معنایه کلیوب، تیزه دیمكدر. }

چیدام { س. تق. ۱. صبر، تحمل. ۲. ثبات، قرار.

چیدامق { فل. تق. صبر و تحمل ایتك، آجی به طیانق، قاتلامق.

چیداملی { ص. تق. صبری، طیا- نیقلى، متحمل.

چیر { و چیریل. مه. با : چر. چیر { س. سیاه بر جنس كوچك

چیرمق { س. ۱. چیرمق، چیرپندی. با : چیرمق و سائر.

چیرچیر { س. مح. زنجیر دونانه لی دمیر پلانغه.

چیرچیل { س. مح. بیوك فو- چیرلری قالدیرمغه مخصوص قانجه لی زنجیر و یا خلاط.

چیرك { س. با : چاریك. چیركله مك { فت. كی طوغان جو-

باجاقلرینی قارشولقلى چكمك. چیرگی { س. فا. بچریك، مهارت،

چیرقز { س. ۱. ر. Τρίπος. قورومق دیمك اولان چیرمك (؟) دن اولسی

بعید در، زیرا ككه نك شكلی ده رومجهدر.) اسقورمی بالیغك قوریدلمشی. ۱۱. مح. بك قوری

و ضعیف شخص. چیره { ص. فا. مهارتلی : چیره دست = الی یا قیشیر، لندن

ایش كلیر. چیر { س. فا. شی. يالكر «ناجیز» و «ناجیزانه» تعبیرلرنده

مستمعدر. با : ناجیز، ناجیزانه. چیز دیر مك { فت. ۱. قلم و یا

چیزكی چك دیر مك : شو نخته نك اوزرینه بر شكل چیز دیر ملی.

۲. حذف ایتدیر مك، اوزرینه بر چیزكی چك دیر روب قیدینی ترقین

ایتدیر مك : اسمنی دفتردن چیز- دیر دیرلر.

چیزگی { س. كرك قلمه ترسیم اولنش و كرك اویوق

و یا قیاریق صره، خط : بودفترك سیاه و قرمزى چیزكیلری واردر؛

آن چیزكیسی. ۱۱. چیزكی قاقیسی = آغاجه اشارت ایتككه مخصوص

مراغوز قاقیسی. چیزلك { فل. ۱. چیزكیلر و خطرلر پیدا ایتك،

سیوری برشی سورملكه بوینه طیرمالانق : بو كاغد قولای

چیزلمیور؛ بو آینه چیزلمش. ۲. چیزكی چكیله رك حذف و تر-

قین اولنق : اونك اسمی دفترده چیزلدی.

چیزلمه { س. و : چیزلك فعلی. با : چیزلش چیزلك.

چیزمك { فت. ۱. چیزكی چكمك، خط ترسیم ایتك : شو

دفتری چیزملى. ۲. سیوری برشی سورملكه بوینه طیرما- لامق : ایكنه یوزمی چیزدی.

بول، خط. ۳. تارله چیزكی، صابان بولی، آرق.

چیزمه { س. قونجی دیزه قدر و یا دیزدن یوقاری

چیفه حق قدر اوزون آتیق قانی كه باشلجه بولجیلقدده و حیوانه

یئلدكده کیلیلر، چكمه، موزه : چیزمه کییمك، چیزمه بی چكمك.

چیزمه لی { ص. چیزمه کییمش، آیاغنده چیزمه سی

اولان. ۱۱. صاری چیزمه لی محمد آغا = مجهول اولوب علامت

فارقه سی اولیان و بحق تعریف اولنیان شخصدن کنایه در.

چیزی { س. و : چیزيك { س. چیزمك ایزی، چیزمكدن حاصل او-

لان اثر، خط، یول : بو آینه نك بر چیزكی واردر؛ سودا سیرك

یا ناقارنده کی چیزكار؛ چیزيك چیزيك = یول یول.

چیزيك { ص. چیزلمش، چیزكیسی اولان : چیزيك بر آینه.

چیزيكلی { ص. و : چیزيكلی، چیزكی بر آینه.

چیزس { س. قدرت حلواسی. چیزسکین { س. و :

چیزسندی { س. و : چیزسیمك { فل. با : چیزسکین، چیزسندی و چیزسیمك.

اولق، كلك = ایشه به جکی كلك. (اصل تركی قديمده چيش = دفع حاجت، و چيشمك = دفع حا-

جت ايتك ديمكدر. } چيشيك { س. طاشان یاو- رسی.

چيشغ { س. ۱. طاشغن یووار. ۲. قاش و سائر ددن بوكسك جيت.

۳. چادر بولمه سی. ۴. بوكسك سس، كوردلی، یاغره.

چيغا { س. یوزر كن خشردی ایدن بر نوع ايرماق بالیغی، قره مرهین.

چيغاره { یاخود سیغاره. س. (اسپانیولجه دن) فشنك كی كاغده صارلمش توتون كه

بر اوجی یا قیله رق دیگر اوجندن چكیلوب ایچیلیر. ۱۱. فرنگ چيغا-

ده سی = قیلسامش توتون یا برا- قلیرنك صارلمسله وجوده ككش

بیوك چيغاره. (بوكا چيغاره و كاغدلیسنه چيغارت دیمك، لسا-

نمزده عادت اولد یغندن صرف مقلد لكدر.) ۱۱. چيغاره اسكمله سی =

چيغاره طبله سیله كبریت و سائر مازمه به مخصوص كوچك سپا.

۱۱. چيغاره طبله سی = چيغاره نك كولنی دو ككه مخصوص كوچك

طبق. ۱۱. چيغاره قو طیبی = چيغاره وضعنه مخصوص جیبده

طاشنیر قوطی. چيغارهللق { س. چيغاره ایچمكه مخصوص آغزلق.

چيغرتق { فت. ۱. بری واسطه. سیله دعوت ایتك :

بنی مجلسه چيغرتدیلر. ۲. با-

غرمق، تضییق ایدوب باغرمغه
مجبور ایتک.

چغرمقه { س. دیلسز برنوع او.
فاق دودوک.

چغرمق { فش. } «چاغرمق»
چغرمق { یرینه قولانیلور }

۱. بربرینه چاغرمق. ۲. هپ
برلکده وبرآغزدن باغروب
چاغرمق: قادیلر چغرمقیدیلر.

چغرمغان { یاخود چغرمغان. س.
دیگر قوشلری جلب
ایتک اوزره اوتدیریان آوجی
قوشی، برلاق.

چغرمق { یغ. دعوت ایدمک.

چغرمق { قه. ۱. دعوت ایتک،
جلب واحضار ایتک:

کندیسنی ضیافته، محکمه یه
چغرمقیدیلر: دینه چغرمق =

دعوت ایتک. ۲. سسلتمک،
چاغرمق. } بوایکنجی معنا ایله

استعمالی و فقی پاشا مرحوم
غلط عد ایدورسه ده، «چغ»

سس و صدا دیمک اولدیغنه و
دیگر مشتقاتکده معنارینه

باقیلیرسه، اصل معناسی بو
اولق اقتضا ایدر. }

چغرمه { س. دعوت، جلب،
احضار.

چغریق { س. برنوع آلا قارغه.

چغلدی { س. قاریشیق حیوان
سسلری، حیوانات
کورلدیی.

چغلق { س. فریاد، فغان، غریو،
شیون.

چغیت { یاخود چگیت. س. ۱.
چاقوقلی چکرده، پنبوق

و سائره تخم. ۲. یوزده کی
چیل لکسی.

چغیر { یا چگیر. س. ۱. چغ
چغیر { دیشان قار کومه سسلک

قارک اوزرنده یووارلانیکن
یرده کی قارلری برابر آلهرق

آجدیغی یول، چغیر ایزی. ۲.
یول، طریق. ۳. مج. طرز،

اسلوب، دآب، تعقیبی معتاد
اولان طریق. } چغیر آچق =

یکی برطرز واسلوب ایجاد ایتک:
ادبیاترده یکی برچغیر آجلدی.

} چغیرنندن چیمق = معتاد و
معروف اولان دآب و طریق

ترک ایتک، صایق، انحراف ایتک.
چقار { س. ۱. منفعت شخصی:

چقار { اونک بو ایشده مطلقا بر
چیقاری وارد: او یالکز

کندی چیقارینه باقار: بو بنم
چیقارمه کلز، اویماز. ۲. باشه

چیقار، حسن نتیجه ویرر:
سزک طوتدیغکز یول چیقار

یول دکادر.
چقارتمق { قه. ۱. اخراج ایتدیر.

چقارتمق { مک: کیزلدیکی مال
مال مسروق کندیسنه چقارتمق

ممکن اوله مدی. ۲. بوکسلتدیر.
مک، یوقاری یه نقل ایتدیرمک:

شوکرمتلری رنجبرله طامک
اوستنه چیقارتملی. ۳. تأثیر

ایدوب عمل ایتدیرمک: بومسهل
برقاج دفعه چیقارتیر. ۴. آلدیر.

مق، استحصال ایتدیرمک: بو
چچکارک صوینی، بو سودک

یاغنی چیقارتملی.
چقارتمه { س. ۱. چیقارتمق

چقارتمق. ۲. ایصال دیلهرق برسطحه یا.

پیشدیرلدقده اوستنده کی ضغلی
رسم اورابه نقل اولنان کاغذ.

چقارلمق { یغ. ۱. طیشاری به
چقارلمق { آلمق، اخراج او.

لغق: ارکندن اودن چیقارلدی:
طولا بدن برکتاب چیقارلمش.

۲. دفع وطررداولغق، قوغلق:
مکتبدن چیقارلدی. ۳. آلمق،

استحصال اولغق، صوینی ویا
زبدیه سی آلمق: بو چچکاردن

کوزل صو، بو سوتدن یاغ
چیقاریلیر.

چقارمق { قه. ۱. طیشاری
چقارمق { آلمق، اخراج ایتک:

اونی اودن چیقاردیلر: آتی
آخوردن، اثنای طولا بدن،

آچیه یی چکجه دن چیقارمق.
۲. چکمک، سوکک، یولق:

دیش، آغاج، قیل چیقارمق.
۳. کوسترمک، عرض ایتک،

میدانه ویا برینک اوکنه قومق:
قیزی کوریمیلره چیقارمق:

بکا چوچقارلری چیقاردی. ۴.
بوکسلتمک، یوقاری یه ایتک،

قالدیرمق: کندیسنی اوست قاته
چیقاردیلر: شونی یوقاری یه

چیقار. ۵. خلاصه سنی ویا صوینی
آلمق، استحصال ایتک: منکشه.

نک صوینی، سودک یاغنی چیقار.
مق. ۶. ایجاد واختراع ایتک:

زراعت ایچون برچوق ماکینه
لر چیقارمشلر. ۷. نشر ایتک،

میدان انتشاره قومق: فلان
پک نافع برکتاب چیقاردی.

۸. پیدا ایتک، انخاذ ایتک: او
بر عادت چیقاردی. ۹. نتیجه

آلمق، استنتاج، استنباط ایتک:
بوندن نه چقار یورسکز؟ ۱۰.

حاصل ایتک، پیشدیرمک، ویر.
مک: آناطولی چوق ذخیره

چیقاره ییلر: عربستان دنیانک
اک کوزل آتلیخی چیقاریر:

عشاق کوزل خالیار چیقاریر.
۱۱. وجوده کتیرمک. پیشدیر.

مک: بو مکتب چوق مشهور
طالمر چیقارمشدر. ۱۲. اوغو.

مق، سوکک، حل ایتک: بو
یازی یی چیقاره مدم. ۱۳.

صویق، سلب، نزع ایتک:
فسنی، اثنای، چیزمه سنی چیقار.

دی. ۱۴. اوغرامق، طولمق:
چچک، قراموق چیقارمق. } آجی

چیقارمق = ۱. انتقام آلمق،
اخذنار ایتک. ۲. تلافی مافات

ایتک. } ایتکنی چیقارمق =
یه جکنی قزانمق، کچینه جک ایش

بولق. } ایتکنی طاشدن چیقار.
مق = چوق سعی واقدام ایتک،

الدن چیقارمق = ۱. صاتمق.
۲. فوت وضایع ایتک. } او.

یون چیقارمق = او = ن بولق،
ایجاد ایتک. } ایش چیقارمق =

مسئله و مشکلات احداث ایتک.
} باشند چیقارمق = آزدیرمق،

اغوا ایتک. } بلج چیقارمق =
(طاوق) یورطه دن جیوجیو

استحصال ایتک. } دیش چیقار.
مق = ۱. چوچق دیش پیدا

ایتک. ۲. چوروک ویا آغران
دیشی چکمک. } دیل چیقار.

مق = استهزا ایتک. } ذوقنی
چیقارمق = صفاسی سورمک،

لذتی طاتمق. } سس چیقارمق
= سوبلک: اعتراض ایتک: سس

چیقارماق = راضی اولق. }

صو چیقارمق = قویو ویا دره.
دن صو طولدیرمق. } طاش

چیقارمق = غالب کلمک، اوست
چیمق. } قوقوسنی چیقارمق =

بجره میوب مشکلا ته صارمق.
} کوز چیقارمق = کور ایتک:

و مج. بوزمق، برباد ایتک.
} معنا چیقارمق = معنا ویرمک،

برسوز ویا ایشدن بر مقصد
استدلال واستخراج ایتک. }

یا کلش چیقارمق = یا کلش بو.
لوب تصحیح ایتک. } بوجک چیقار.

مق = ایک بوجکی بسله مک.
} س. اولاقلرده کی گرفت

چقیره { چالی.
چقیره لق { چوق یر.

چقیریق { چیقارمق ایچون ال
ایله دوندیر یان دولاب که بر محور

اوزرینه طولانی. ۲. ایلیک
صارمغه مخصوص دوزر کوچک

چرخ که بوده بر محور اوزرینه
دوز. ۳. بعضی اصنافک یسه

بوکا قریب شکله چرخلری.
} س. چقیریق و اوکا

چقیریقچی { مائل آغا جدن
مختلف شیئر یایان طوغرامه جی.

} س. چقیریق و
چقیریقچیلق { سائره یایان طو.

غرامه جینک صنعتی وایشی.
} قه. ۱. پیشدیر

چقیشدیرمق { یرمک، ایصال،
ابلاغ ایتک: پاره چقیشدیره.

مدم. ۲. چاره سنی بولمق:
تدارک ایتک، استحصال ایتک:

لوازم سفریه یی چقیشدیره مدی.
۳. ختامه ایردیرمک، انجامة

ایصال ایتک.

چقیشمق { فل. ۱. کیریشمک،
چقیشمق { قوت واقتداری فو.

قنده بر ایشه بولاشمق، تصدی
ایتک: بن بو ایشه چیقشه مام.

۲. بالغ، واصل اولمق، وارمق:
بریکدیگمز آچمه بر قاج یوز

لیرابه چیقشدی. ۳. پیشمک،
کافی اولمق، کفایت ایتک: پاره من

چیقشمدی. ۴. حدث ایدوب
آزارلامق، پایلامق، تعزیر

ایتک: بکا چیقشمه حقکز یوقدر:
سز کندیسنه برآز چیقشک.

چقلمق { یغ. ۱. طیشاری به
چقلمق { نقل ایدمک، خروج

ایدمک: بو هواده اودن چیقماز.
۲. یوله کیریشمک، عزیمت ایدمک،

حرکت اولمق: یارین قاجده
جینله جقدر. ۳. یوقاری کیدمک،

صعود ایدمک: بو مرد یوندن
اوست قاته چیقار: بو طاغک

تیه سنه چیقيله ماز.
} فل. ۱. ایچیریدن طیشا.

چقیمق { ری به وارمق، خروج
ایتک: اودن چیقیدی: آت آخو.

ردن چیقه جقدر. ۲. یوکلمک،
یوقاری قاتمق، صعود ایتک:

اوک اوست قاتنه چیقیدی:
مرد یوندن چیق یوردی. ۳. میدا.

نه کلک، بروز و ظهور ایتک،
کورنمک: بزه چیقیدی. ۴. طلوع

ایتک، طوغمق: کونش، آی
چیقیدی. ۵. ویرمک، اعطا او.

لغق: معاش، احسان، عطیه
چیقیدی. ۶. ختام بولمق، چکمک،

مرور ایتک: مارت چیقوب
نیسان کیردی: چیقان آی.

۷. شایع اولمق، طوبلق، انتشار

ایتمک : بر لقردی، بر حوادث
چیقدی. ۸. نشر اولمق، موقع
انتشاره قونمق : بر کتاب، بر
غزته چیقدی؛ فلان غزته صبا.
حلی چیقار. ۹. ایجاد و اختراع
اولمق : یکی بر اصول چیقدی؛
پک سهلتی برماکینه چیقدی.
۱۰. برینک و یار هیئتک حضور.
ینه وارمق : ناظر پاشایه
چیقدم؛ محکمه چیقدی. ۱۱. رفع
و نزع اولمق، سلب اولمق :
فس باشند، چیزمه آیاقدن
چیقار؛ بواواب قولای چیقماز؛
بو یوزوک بارمغدن چیقار.
۱۲. استحصال اولمق، زبده سی
آلمق : چیقکدن صو، سوتدن
یاغ چیقار. ۱۳. نتیجه آلمق،
استنتاج، استنباط اولمق :
بوندن نه چیقار؟ بویه سوز.
لردن برشی چیقماز. ۱۴. آرمق،
یوسکلمک، ترق ایتمک : ذخیره.
نک فیاتی چیقدی. ۱۵. بهالا.
نمق، بهاسی آرمق : محاربه
سبيله انکیز امتعه سی چیقدی؛
پنبوق چوق چیقدی. ۱۶. مال
اولمق، شو قدر آنچه ايله وجوده
کلمک : بو او قاجه چیقدی؛ شو
قماشدن برقات اثواب قاجه چیقار.
۱۷. تحقق ایتمک، طوغری او.
لدیغی تبین ایتمک : بنم سوزم
چیقدی؛ او آدمک دیدیکی چیقته.
جقدر. ۱۸. ظهور ایتمک،
کورینمک، نه اولدیغی آکلاشلق؛
آلدقلى کلین فصل چیقدی؛
کلن آنلرای چیقمادی؛ اوایش
مأمول ابتدیکمز کبی چیقمدی.
۱۹. باشه چیقمق، موفیتی

منتج اولمق : سندیقه لرك طو.
تدفلى یول چیقماز؛ او چیقار
ایش دکلدن. ۲۰. کفایت ایتمک،
یتیشمک، کافی اولمق : بر اثواب
بش آرشین قماشدن چیقارمی؟
بوقازمیردن بر پانتالون چیقماز.
۲۱. منتهی اولمق، وارمق نهایت
بولمق : بو یول زره به چیقار؟
۲۲. کوراولمق، پاتلامق، آفوق،
سقطلاقمق : کوزی چیقدی؛
کوزلم چیقسون ! [عین] .
۲۳ (عضو) یرندن اوینامق،
(کیمک) مفصلدن آیرمق : قوی
چیقمش. ۲۴. صادر اولمق :
امر چیقدی. ۲۵. یتیمک،
نابت اولمق : اکینلر یکی چیقمغه
باشلادی؛ بیغی یکی چیقپور.
۲۶. (رنک، بویا) زائل اولمق،
صولمق : بو بویا چیقارمی؟ بو
قاشک رنکی چیقار. || آد
چیقمق = فئالقه شهرت بولمق؛
بد نام اولمق. || آرادن چیقمق =
مندفع و زائل اولمق. || اصلی
چیقمق = صحتی تبین ایتمک : او
حوادثک اصلی چیقمادی. || الدن
چیقمق = فوت و ضایع اولمق.
|| اوسته چیقمق = ابراز مهارت
ایتمک. || باشند چیقمق = آزمق.
|| باشه چیقمق = موفق و میسر
اولمق. || باشه باش چیقمق =
یکا یک کلمک، تمام تمامه یتیشمک.
|| باره دن چیقمق = پاره صرفته
مجبور اولمق. || جان چیقمق =
وفات ایتمک؛ و مج. چوق زحمت
و مشقت چکمک. || خاطر دن
چیقمق = اونودمق. || قارشى
چیقمق = قارشىلامق. || کوزدن

چیقمق = کوزدن دوشمک، صو.
ثومق. || یولدن چیقمق = قطار و یا
تراموای یولسندن طیشاری
فیرلامق. || یوله چیقمق = یولجی
اولمق عزم راه ایتمک. || قوقوسی
چیقمق = طولمق.
چیقمه { س. ۱. چیقمق فعلی و
چیقمق. ۲. چیقندى،
طیشاری به چیقمش شیء، دیرسک.
۳. جومیه، شهنشین. ۴. حما.
مدن چیقارکن اقتضایدن خاوی
وسيله چک طاقی. = ص. ظهور
ایتمک، ایجاد اولمقش : یکی چیقمه
یکی ایجاد.
چیقندى { س. ۱. حذادن طیشا.
ری به چیقمش شیء،
بورن، دیرسک : دیوار اوراده
بر چیقندى یاییور. ۲. یازی
سپردن طیشاری به چیقمش
تصحیح و یا علاوه عبارته سی : مسو.
دهنک هج چیقندى یوغیدی؛
تبیضده چیقندیلری اونوماک.
چیقندیسز { ص. ۱. حذادن
طیشاری چیقمش
یرلری اولیان، دوز : چیقندیسز
بر دیوار. ۲. سپردن طیشاری
چیقارلمش علاوه و تصحیح عبا.
ره لری اولیان : چیقندیسز بر
مسوده.
چیقندیل { ص. ۱. حذادن
طیشاری به چیقمش
بورن و دیرسکاری اولان :
چیقندیل دیوار. ۲. سپردن
طیشاری چیقمش تصحیح و یا علاوه
عباره لری بولنان : چیقندیل
یازی، مسوده. || چیقندیل کیر.
ندیل. ۱. حذادن طیشاری
چیقمش و یا چیری کیرمش یرلری
اولان : چیقندیل کیرندیل بر

دیوار. ۲. چیقیلوب کیریله چک
یرلری، قیو و کچیدلری چوق او.
لان : چوق چیقندیل کیرندیل
بر او.
چیقش { س. ۱. چیقمق فعلی و
طریزی. ۲. چیقمق.
۲. تکدیر، تعزیر، چیقشمه :
بکا بر چیقش چقشدی که. ۳.
آتک صولتی، پرتاو.
چیقش { ص. ۱. طیشاری چیقمش،
فیرلامش، یرندن اوینا.
مش. ۲. مفصلدن اوینامش
(کیمک، عضو). || دیلی چیقش =
احق، آلیق. = س. کیمک و
عضوک مفصلدن اوینا بوب چیقمه.
سی : قولنده چیقش وارد؛
چیقش صارمق = تجیر ایتمک؛
چیقش تخته سی = جیره.
چیقش { س. مفصلدن اوینا.
مش چیقش عضولری
یرینه اعاده ایدوب اصلاح و تعمیر
ایدن عملی جراح، اوتوچکی.
چیقش { س. ۱. کوستریش. ۲.
پرتاو، صولت. ۳. شد.
تلی تعزیر، تکدیر، قویج.
چیقش { س. ۱. باغ، بوغچه، پا.
کت. ۲. برکسه به مو.
ضوع و یا بر پارچه زره صاریل
آچمه، صره، بدره.
چیک { ص. ۱. پشیمه مش، آتش
و یا قاینار صوایله استحضار
اولمامش، فی، ناچخته : چیک ات،
چیک سبز. ۲. ائی پشیمه مش،
آز پشیمش : چیک اتمک. ۳.
اولمامش، کاله ایرمه مش، خام :
چیک آرمود. ۴. مج. تجربه کور.
مه مش، آلیشمامش، خام، ناچخته،
عجی : بو آدم پک چیکدر. ۵. بد،

ثقیل، لطافتسز، صوفوق : چیک
رنک. ۶. ایشلمه مش، حال
طبیعیسنده، خام : چیک طوپراق.
|| چیک چیک مک = بیوک بر حرص
و کین کوسترمک : عسکرمن
دشمنی چیک چیک مک استیوردی.
چیک { س. صیاقدن تخرله هوا.
یه قالقان مک کچه سر.
ینلکنده غایتله اینجه بر صورتده
یره یاغمه سندن حاصل اولان
رطوبت که چایر و یا پراقرک او.
زرنده اوفاق اینجی طامله لری کبی
کورینور، نداه، زاله، شبنم :
چیک یاغمش؛ چیکدن اوستمز
ایصلاندی.
چیکتای { س. جزیره و شام
جهتلرنده بولنور کو.
زل بر جنس بیان اشکی، کور.
چیکدام { س. پا : چیکده.
چیکدم { س. بیاض و صاری و
پنبه چیککی انواعی بو.
انسان بر نبات و کوکی، اوکسز
اوغلان صوغانی، عتر، خلّاح.
|| آجی چیکدم = حوواح. —
ماویسنه ایت بوغان دیرلر.
چیکدنه { س. اساساً قره دیکزک
بو اسمله مسمی اسکله.
سندن کلن چیرالی تخته که باشلیجه
اخشاب انیه نک طیشاریسنی قاپلا.
مه ده استعمال اولنور.
چیکده { س. عساب (و غلطی :
خواب) اسم عربیسیله
معروف قیزلجه مشابه و قبوغی
سرت بر جنس میوه. — بیوک
وپک قرمزى اولان بوستانی نو.
عنه ده « چیلان » دیرلر.
چیکره مک { فل. تق. اویقو

قاجق، اویویه مامق، سهره و یا
ارقه اوغرامق. { احیایی آرزو
اولنور یری بوش قالمش مترو.
کاندندر. }
چیکسکین { یاخود چیکسکین. س.
۱. پک اینجه چیک،
آز وخفیف شبنم. ۲. اینجه و
کونش کورنجه اریوب نابدید
اولان قراغی.
چیکسمنک { فل. اویویه مامق،
اویقو سز قالمق،
سهر و یا ارق عاتنه اوغرامق.
چیکسندی { س. چیک کبی پک
اینجه یاغمور.
چیکسه مک { یاخود چیکسک
و چیسک. فل.
۱. چیک یاغمق. ۲. چیک کبی
پک اینجه یاغمور یاغمق، توزار.
مق.
چیکلک { س. ۱. پشیمه مش اولان
شیک حالی : بو اتمک
چیککی میدانددر. ۲. اولمامش
و کاله ایرمه مش میوه نک حالی،
خاملتی. ۳. مج. تجربه سز لک،
عجی لک.
چیکلک { یاخود چیکلک. س.
یرله برابر اوفاق بر
نباتک و یردیک پک لذت و کوزل
قوقولی معروف میوه، که انوا.
عی اولور : طاع چیلکی = بوتک
بیانیسی که لذت و رایحه جه جهل سینه
قانتقدنر؛ فرنک چیلکی = یری
دانه لی مایخو شجه سی؛ چیکلک فدانی،
کوکى : چیکلک تارله سی؛ چیکلک
رجلی، شروبی، طوگدیرمه سی.
|| آغاج چیککی = شکلا چیکلکه
وطوده مشابه اولوب کوچک بر
آغاج اوزرنده حاصل اولان

قرمزی و کوزل راجه ملی بر میوه، آهو طودی .
چگنسمک { فت. ۱. آباق آتنده ازدرمک، آباقله باصدیرمق : ایشافش تارله یی کیسه به چگنسمه ملی. ۲. یشرمش اکینی قاردن اول یاتیرمق، باصدیرمق : اکینلری چگنسمه ملی. ۳. مج. ازدرمک. ۴. دیشله ازدرمک : چوچقره ییه جگرینی چوق چگنسمه سبی اتملی .
چگنسمک { فت. [تق. چیتامق] ۱. آباقله باصمق، آباق آتنده ازمک، باجمال اتمک : چاری چگنسمه ملی، آت آباغی چگنسمه ملی. ۲. قهر و تضییق آتنده آلمق، ازمک : تیمورلنک عسکری کجدیکی برلک اها لیسینی چگنسمه ملی. ۳. تمک اوزره مضمحل ایتدی. ۴. آغزه آلان شیشی دیشله قیروب ازمک : پلاوی چوق چگنسمه ملی. ۵. چگنسمه ملی. ۶. چگنسمه ملی. ۷. برنک یانندن کجوب ده اوغرا. مامق، زیارت اتمکسزین کجوب کیمک، ۸. لقردی نی چگنسمه ملی. ۹. واضح و عیان سولوبوب آکلا. شلمیه جق بر صورتده تلفظ اتمک : لقردی نی چگنسمه ملی. ۱۰. سولیدیکیزی آکلا ییم .
چگنسمیک { س. بعض والده و آغزلرنده چگنسمه ملی. ۱۱. چکاروب کوچک چوچقرینه ویردکاری تمک : چوچقه چگنسمیک ویرمک هم نظافت هم صحت نقطه نظرندن پک مضر بر حادثر.

چگنسمک { یخود چگنسمه ملی. ۱. آباقله با. ۲. صلق، آباق آتنده ازلمک : قازیلان یرلر بویله چگنسمه ملی، چگنسمه ملی. ۳. قهر و تضییق آتنده آلمق : حرب زماننده دشمن اردوسنک مری اوزرنده بولسان یرلرک اها لیسینی البته چگنسمه ملی. ۴. آغز ده دیشله قیروب ازلمک : تمک نه قدر چوق چگنسمه ملی، چگنسمه ملی. ۵. اوقدر قولای هضم اولور .
چگیت { س. با : چغیت .
چگیر { س. با : چغیر .
چیل { چیلک، چیلنمک . با : چیل و سائره .
چیلان { س. با : چایلاق .
چیلان { س. عناب واصل ترکیه باغله ده بیتیشدیرین تربیه . لیس که ایری وک قرمزی اولور .
چیلک { س. با : چگنسمک .
چیم { س. ۱. جن اوقی، باغله . ۲. ده بول کنارلرینی و بعض او توریله جق یرلری اورتمک مخصوص قیصه وصیق چایراوقی. ۳. بعض طاش و آغاجلرک او . زرینه پیدا اولان یشیلک، بوضون .
چیم { س. الفبامزک بدنچی حرفی اولان «ج» که جیم عربی به ایکی نقطه دهها علاوه سیله ابتدا ایرانیلر طرفندن ایجاد وبعده

ترکار طرفندن ده قبول اولمغه، «جیم فارسی» دخی دینیر .
چیم { س. [یتا] . ۱. علی چیم { الاطلاق خلاط اوجی. ۲. کیمی ینا شدیروب باغلامق اوزره باشند، قیچدن ووردادن ویریلان پالامارلر : چیم آتمق، چیمانی طوتدیرمماقی .
چیماجی { س. واپورده واسکله ده چیمانی آتوب طوتقی وظيفه سیله موظف طائفه : واپورک چیماجیلری .
چیمبار { یخود چیمبار . س. فا. چیمبار { چیمبار = بروشقلری کید برن [چوله لارک طوقودقلری بزی کروب دوزلنک ایچون قولاندقلری آلت که ایکی اوجی طرناقلی یاضی بر دمیرو صوبه دن عبارتدر .
چیمچک { س. برنوع سرجه .
چیمدیك { س. چیمدیك و سائره .
چیملندیرمک { فت. اکیله جک کاری ویا دیکله جک باغ چیمو . قلیخی فایز قویوربرجه به قدر موقتاً طوبراق ویا قوم یخود صویک ایچنده بولندیرمق : آغاج چکر دکلیخی، بوستان تخمی، باغ چیمو قلیخی چیملندیرمک .
چیملنمک { فل. (تخم، چکر . سائره) اکیلوب دیکلمزدن اول موقتاً طوبراق یا قوم ویا صویک ایچنده طوردیریلوب فلز . لیمک : باغ چیمو قلیخی، قارپوز

تخمی، آغاج چکر دکلیخی ابتدا چیملنوب بعده دیکلمی .
چین { ص. صحیح، صادق : چین { صباح = صبح صادق . (یا . لکر بو تعبیرده مستعملدر) .
چین { س. فا. ۱. قیوریم، بولکوم، چیم : چیم : چین زلف . ۲. بورشوق، بورشقه : چین جین = آلن ابورشوخی، چین ابرو = قاش چاتقلقی . = ص. طولای . یان، دوشیرین، جمع ایدن : خوشه چین = باشاق طولایان : خرده چین = قیرندی طولایان .
چین { س. ه. آسیا قطعه سنک چین { قسم شرقیسی تشکیل ایدن بیوک بر مملکت، که بر قاق یوز ملیون اهالی نی جامعدر . نفس چیندن بشقه سیاسة بوکا ملحق اولان مغولستان، تبت، مانچور . یه، ترکستان شرقی دخی بو اسمک مدلوله داخل اولور . عربیسی (صین) در . ۸. چین ماچین تعبیر عامیانه سنده کی ماچین (مانچوریا) دن غلط اولسه کرکدر .
چیناقوپ { س. لوفرک کوچکی اولان برجنس بالیق .
چینجه { ص. چینلیرک طرز و اصوله منسوب و متعلق : چینجه لسان، یازی، کتاب . = ح. چینلیرک طرز و اصول ویا

لساننده : چینجه سولمک، رقص اتمک، یازمق . = س. چین لسانی : چینجه یی اوکرتمک پک زوردر .
چینارایا { س. وغلطی .
چینارایا { س. [یتا] یان قرانفیلنه بکزر برنوع چیمک .
چینق { س. [یتا] Zineo اجسام چیمق { بسیطه دن توتیا دینان معدن و بونک لوحه سی که تنکه کی مختلف قابل اعمالنه یارار . = ص. چینقودن معمول : چینقو لکن .
چینی { س. ص. چین اها لیسندن چینی { اولان : چینلیرک عادتی، چینی بر صنعتکر .
چینی { س. ۱. چینه اعمال او . چینی { لسان اعلا جنس اوانی . ترابیه . ۲. دیوار یوزینی قاپلا . مغه مخصوص صیرلی منقش لوحه . جقرکه اعلا جنسی وقتیه کوتاهیه . ده یاپیلردی . ۳. اوزری مینالی طوغله : چیتی صوبا، چینیلی کو . شک = چینیله قابلا تمش معروف کوشک که ایوم موزه در .
چیورمک { فت. (اوقی) هد .
چیورمک { فدن شاشیرتمق، اصابت ایتدیرمه مک .
چیورمک { چیورتمک، چیور . ندی . با : چیورمک و سائره .
چیوغلار { س. زراعت چغنی، طو .
چیوغلار { س. صغیر بونیزی .
چیومک { فل. (اوقی) هدفدن شاشیق .
چیوی { س. تخنه و سائره مخیلا اوجی سیوری و آرقه سی باشلی دمیرو، مخ : تل چیویسی = قابله دو . کلشی، قارغیچه، دمیرو چیوی = اکسر، مسمار، نعلینچی چیویسی = دمیرو اوفاق چیوی . ۸. چیوی دیش = طقوز یاش دیشی .
چیویت { یخود چغیت و غلطی : س. هندده و یتنده حاصل اولان برناتدن چیقلا . ریلان قویوماوی بویا، که صاریلنی غائب ایتدیرمک ایچون آرمقدار . ده چاشیرده قونور .
چیویلمک { فت. چیوی قاقده . یرمق، میخلامق .
چیویلمک { یا چیویلمک . فت. چیوی ایله میخلامق .
چیویلمک { فج. چیوی ایله میخلامق . = فل. مج. بربرده ایلشوب قالمق، کجیکمک .
چیپر { مه . یاتمی تصویر ایچون «جایر» دن مخفقدن : چیپر چیپر یاتمی .

اولق ملاسه سیله علی الاطلاق
عربله وبالخاصه یاشیلرینه
دینیر. [ ] حاجیلر بایرامی =
قربان بایرامی، عید اضعی. [ ]
حاجی خواجه = ایفای حج ایتیش
متدین و متقی آدم. [ ] حاجی
یاتماز = نه درلو آتسه نقلتک
اولدینی طرفه دونوب آتاق
اوستی طوران اوینجیق. [ ]
حاجیلر یولی = صمان اوغریسی،
مجره، کهکشان.

حاجی (ص. عر. ث. حاده. [ ] «حدث»
[ ] دن سف. [ ] ۱. سیوری،
اینجه اوجلی. ۲. کسکین، قاطع،
صارم. ۳. سرت، پک مؤثر.
۴. شدتلی والتهابلی (مرض،
یاره، چپان. [ ] فر. Aigu [ ]
زاویه حاده = قائمه دن دها طار
اولان زاویه. مقابلی: منفرجه.
حادث (ص. عر. ث. حاده. [ ]
[ ] «حدث» دن سف. [ ] ۱.
یکی ظهور ایدن ویا وقوع
بولان، میدانه چیقان: بر مسئله
حادث اولدی. ۲. قدیم اولمیان،
صکره دن وجوده کش، مخلوق:
حالم حادثدر. ۳. یکی، نوظهور.
حادثه (ص. عر. ج. حوادث،
[ ] حادثات. [ ] لغت آنفه تک
مؤثیدر [ ] ۱. وقعه، واقعه،
وقوع بولان حال و کیفیت،
ماجرا: حادثات دهر. ۲. ط.
بر مرضک امتدادی ائاسنده
ظهور ایدن حال، مرضک
تصادفاً بشقه بر رنگ آلمی،
عارضه. = ج. حوادث =
اخبار، وقوعات، یکی وقوع
بولش ایشلر: بوگونکی غزته.

لرده هج حوادث یوقدر؛ حوادث
داخلیه، حوادث خارجییه.
حاده (ص. عر. [ ] «حده» یازلسی
غلطدر [ ] اریمش معدنی
دوکوب تل یایغه مخصوص
دلیکی صفحه صورتنده آت. [ ]
حاده تدقیقندن کچیرمک =
اینجهدن اینجه یه تحقیق ایتک.
حاده خانه (ص. [ ] «حده خانه» صو.
[ ] رتنده یازلسی غلطدر [ ]
ترسانه تک عملیات مکتبی حکمنده
اولان بر فابریقه سی که ایچنده
مخصوص تعایم ایچون آلنان
صبیان بلوکری افرادی چا.
لیشد بریلیر.

حادی عشر (ص. عر. [ ]
حاذق (ص. عر. ث. حاذقه. ج.
[ ] حذاق. [ ] «حذاق» دن
سف. [ ] ماهر، مهارتلی، علم ویا
صنعتنده وقوف و معلومات تامه.
سی اولان: طیب حاذق؛ حذاق
اطبادن = طیبیلرک اکماهرلرندن.
حاذقانه (ص. ح. فا. [ ] «تعبیر سقیم»
[ ] حذاقانه، ماهرانه: پک
حاذقانه اجرای عملیات ایتدی.
حار (ص. عر. ث. حاره. [ ] «حرا»
[ ] دن سف. [ ] ۱. صیحا،
حرارتلی، قیزغین، ایضی: منطقه
حاره = خط استوانه ایکی جهتنده
بولنان منطقه لکه هوالری دائماً
صیحا اولوب یاز و قیشلری
یوقدر؛ ممالک حاره = صیحا
یرلر. ۲. یاقیجی، حرارت ویرن:
بهارات حاره.
حارق (ص. عر. ث. حارقه.
[ ] «حرق» دن سف. [ ] یا.
قان، یاقیجی. ث.

حارقه { ص. عر. آتش، نار.
حازم { ص. عر. [ ] «حزم» دن سف. [ ]
احتیاط صاحبی، بصیرتلی.
حاس { ص. عر. [ ] «حس» دن سف. [ ]
ایدن، طویان، طویجی، طویغولی.
حاسد { ص. عر. [ ] «حسد» دن سف. [ ]
جی، قیصقانان، حسود.
حاسر { ص. عر. [ ] «حسره» دن سف. [ ]
چکن، محروم و خائب قالان،
مرامنه نائل اوله میان.
حاسه { ص. عر. [ ] «حس» دن سف. [ ]
انسان وسائر حیواناتده کی طویغو
خاصه سی؛ حواس خمسہ = کور.
مک، ایشیتک، قوفو، لذت و
طوقنله طویقندن عبارت او.
حاسیت { ص. عر. [ ] «حس» دن سف. [ ]
حالی، طویغولیق.
حاشا { ص. عر. [ ] «حاشا» دن سف. [ ]
اولیه، الله کوسترمین، بزدن
اوزاق: حاشا، بن سزک
حقکرده اوله لقردی سوبلدم؛
حاشا حضوردن: حاشا عن المجلس.
[ ] منفور و مکروه برشی سوبلته.
[ ] جکی وقت قوللانیلیر.
حاشیه { ص. عر. [ ] «حاشی» دن سف. [ ]
بر کتاب ویا ورقه تک کنارینه
یازیلان وایچنده کی برکله ویا
قره یی ایضاح و تفصیل ایدن
عبارده، هاش، درکنار. ۲.

ح

ح (ح. س. [ ] «ح» دن سف. [ ]
[ ] سکرنجی حرفی اولوب، عرب.
بیدن مأخوذ کلمه مخصوصدر.
خ ایله ه آره سنده اولان مخرجی
السنة سامیه یه مخصوص اولغله
ترکجه ویا ایچنی برکله تک بو حرفله
یازلسی اصلاً جائز اوله ماز. شکل
عبرانیسی ۳۳ و شکل سریانیسی ۳۴
در، که بوشکلرک عربی (ح) ایله،
یونانی ۲۱ ایله ولا تیجه ۱۱ ایله اولان
مشابهتلی ظاهر در. لسان
یونانیده حروف صوتیه صره سنه
یکمشد. حروف سابعیه تک ترتیب
قدیمنده یه سکرنجی حرف او.
لوب، ایچد حسابنده دخی ۸ رقنه
معادلدر. نقطه سز اولسی حسیله
«حاء مسمله» دخی دینلیر.
حاء { ص. عر. [ ] «ح» دن سف. [ ]
[ ] عربیسیدر. حاء مسمله دخی
دینلیر.
حاج { ص. عر. [ ] «حج» دن سف. [ ]
[ ] موسم معینده مرا.
سم مخصوصه سیله کعبه شریفه یی
زیارت ایتیش آدم. اکثر یاحرف
تعریفله قوللانیلیر: الحاج. سائر
احوالده «حاجی» صورتنده
قوللانیلیر. با: حاجی. [ ] حاج الحر.
مین = ایفای حج شریف ایتدکدن.

صکره روضه مطهره جنساب
رسالتیناهو یی ده زیارت ایتیش
اولان.
حاجات { ص. عر. [ ] «حاجت» دن سف. [ ]
[ ] حاجت.
حاجب { ص. عر. [ ] «حجاب» دن سف. [ ]
[ ] «حجب» دن سف. [ ] ۱. قیوچی، پرده.
دار. ۲. اسکی ملوک اسلامیه ده
باش ماینجی ویا وکیل مطلق ووزیر
اعظم وظیفه سنی ایفا ایدر بیوک
مأور. ۳. قاش. بو معنا ایله
ج: حواجب، آ: حاجبین. ۴. ط.
آره زاری.
حاجت { ص. عر. [ ] «حاجت» دن سف. [ ]
[ ] «حاجت» دن سف. [ ] ۱. احتیاج،
لزوم، اقتضا: بوقدر تفصیلاته
نه حاجت؟ بویه تکلفاته حاجت
یوق. ۲. محتاجلق، ضرورت.
۳. لازم و ضروری اولان شی:
انسانک بر جوق حاجتلی واردر.
[ ] دفع حاجت = انسانک محتاج او.
لیدی شیئی الیه ایتک. [ ] قضاء
حاجت = دفع طبیعی. [ ] قاضی
الحاجات = هر حاجتی دفع ایتدیرن
جناب حق حضرتلری. [ ] حواج
ضروریه = انسانک ضروری او.
لرق محتاج اولدینی مأکولات
و مشروبات و ملبوسات کی شیئر.

حاجه { ص. عر. [ ] «حاجه» دن سف. [ ]
[ ] حاجت.
حاجه { ص. عر. [ ] «حج» دن سف. [ ]
[ ] «حج» دن سف. [ ] ۱. حججه کیمش قادی،
ایفای حج ایتیش خاتون: حاجه
خاتم.
حاجی { ص. عر. [ ] «حج» دن سف. [ ]
[ ] «حاج» دن غلط موسم
مخصوصده کعبه شریفه یی زیارت
ایدوب ایفای حج ایتیش آدم:
حاجیلری کوتورن واپورکلدی؛
حجاج مسلمینک رکوبنه مخصوص
سفینه. [ ] حاجی اوقی = برنوع
نبات، قان قورودان. [ ] حاجی
بابا = ایفای حج ایتیش اختیار و
محترم آدم. [ ] اکثری حاجی

ينه بونك طرز جديد اوزره
صيفه نك صوكنه دها اينجه
يازي ايله يازيلاني. ۳. بر متن
ويا شرحك مغني يرلرخي شرح
وايضاح ايدن وهر بجه «قوله»
تعبيريله كيريشن كتاب: عربي
صرف ونحو كتابلري اوزرينه
برچوق شرحلر وحاشيه لر يا.
زلمشدر. [دها سيرك اولانلرينه
«تعلقات» ديرلر.]

حاشيه لي { رنده ويا آلترنده
ايضاحي حاوي عبارلري او.
لان: حاشيه لي بركتاب.

حاصل { ص. عر. ئ: حاصله. ج:
حاصلات. «حصول» دن
سف. ۱. حصول بولان، وقوعه
ويا وجوده كلن، پيدا وظاهر
اولان: بوندن نه حاصل اولور؟
بوقدر مشتق دن بر فائده حاصل
اولدى. ۲. بيتن، يردن چيقان،
نمو ايدن: چكر كدن حاصل
اولان آغاجلر. ۳. نتيجه مقامنده
اولان، استنتاج و استنباط او.
لان: حاصل كلام = نتيجه كلام،
خلاصه كلام. ۴. ثمره، اقطاع
اولنان شي: عمرمك حاصلی =
اولادم. ۵. حسابك اعمال
اربعة سندن آلنان نتيجه: حاصل
جمع، حاصل طرح، حاصل ضرب،
حاصل تقسيم. || حاصلی، الحاصل،
حاصل كلام = نهايت، في الجملة،
خلاصه كلام. || حاصلی تحصيل
ايمك = بهوده بولمق. = س.
ج: حاصلات = زراعت وساير
مساينك ويرديكي ثمره، ايراد:
تارله نك بو سنه كي حاصلاتی؛

چفتلكك، فابريقه نك، قويونلك
حاصلاتی؛ پوسته، تلفراف،
واپور حاصلاتی. || حاصلات
صافیه = مصارف واقعه چيققدن
صكره حاصلاتك صرف تتمع
قالان قسمی؛ حاصلات غير صافیه
= مصارف تنزيل اولمق سزین
عموم حاصلات.

حاصلاتی { ص. حاصلات ويرا.
دي اولان، ايني
واردات ويرن: اوچفتلك چوق
حاصلاتلير؛ حاصلاتلي برايشدر.
حاصلسز { ص. فائده سز، ثمره.
سز، غير مثمر، بوش:
حاصلسز ايش.

حاصلاتل { فل. (اكين ويا
چوق) بوي آ.
توب اوزاتمق.
حاضر { ص. عر. ئ: حاضره. ج:
حضر، حضار، حاضرون.
«حضور» دن سف. ۱. موضوع
بحث اولان محله موجود او.
لان، بالذات بولنان، قائم،
غائب ضدي: بولقردی اولور.
كن اوده حاضر ایدی؛ حاضر
بولنانلره خطاباً سويلدی؛
حضاره خطاب ايتدی؛ حاضر
بالمجلس = مجلسه موجود بولنان.
۲. تدارك ايديلوب كوز اوكنده
بولنان، مهيا، آماده: كافه لوازم
سفریه حاضر در. ۳. هرجهتي
اكال وهر لوازمی تدارك او.
لنوب برايش ايچون مهيا او.
لان: بن حاضر؛ آراهه دها
حاضر اولدی؛ بمك حاضر در.
۴. يابليش وديكلمش حائنده
صانيلان، ايصمارلامه اوله رق

يابد برليان: حاضر اثواب، البسه؛
حاضر بوتين. ۵. شمديكي، حال:
حال حاضر = شمديكي حال. — فر.
Statu quo يعنى ابقاء ماكان
على ماكان ديمك اولان ولسان
سيا سيده قوللا نيلا ن تعبیرك
ترجه سنده ده «حال حاضر» تركيبي
استعمال ايدلمكده در. || د.
امر حاضر = صرفده امر صيفه.
سنگ مخاطبي: ياپ، ياپك كي.
[عرسيده غابليرخي بشقه صيفه
صورتنده آروب، «امر غائب»
تسميه ايدرلر.] || حاضر ايمك =
حاضر لاقمق، تهيه ايمك. || ع.
حاضر اول، حاضر طور! (وغلط:
خاص طور) ديكر بر قومانده
تلقينه حاضر بولمق قومانده سي.
|| حاضر جواب = درحال مناسب
جواب بولوب سويلر سريع
الانتقال آدم؛ حاضر جوابلق =
حاضر جوابك حالى. || حاضره
قونمق = ميراث صورتيه امكسر
ثروته مالك اولمق. = ح. ذاتا،
تام صره سيدر: حاضر كمش
ايكن شو ايشي ده كورده؛ حاضر
قلم المزده ايكن فلانده بر مکتوب
يازه لم. = سذ. ج. حضار =
مجلسده حاضر بولنان آدملر،
جماعت.

حاضر جي { س. ديكلمش مهيا
اثواب صانان آدم،
قيامه جي.

حاضر چيلق { س. ديكلمش مهيا
اثواب صانانك
صنعت و تجارتی.

حاضر لاقمق { ق. حاضر ايتدير.
مك، تهيه ايتدير.

مك: حيوانلري ار كندن حاضر.
لاتملى.

حاضر لاقمق { ق. حاضر ايمك،
تهيه ايمك: آتيجي.
يه سويليك يمي حاضر لاسون.
حاضر لاقمق { فط. لوازمی تدارك
ايدوب مهيا اولمق:
بن يولچيلق ايچون حاضر لانيورم،
= ب. تهيه ايدلمك، حاضر بولند.
يرلمق: يمك حاضر لاندی می؟
حاضر لاقمق { س. برايشه مهيا اولمق
ايچون اقتضا ايدن
لوازم، تداركات: يولچيلق ايچون
حاضر لاقمق كوريور.

حاضر لاقمق { س. قبوغي ايچنده
صوده پيشوب
قائلا شمش يومورطه. = صفت
كبي دخي قوللا نيلوب: حاضر لوب
يومورطه دينلير.

حاضر لاقمق { سذ. عر. آت كي حيوانانك
طيرناق قابلي آياغي، سم.
حافظ { ص. عر. ئ: حافظه. ج:
حافظين، حفاظ. «حفظ».

حافظ { دن سف. ۱. صاقلان: قورويان،
محافظه وصيانت ايدن: حافظ
مطلق، جناب خير الحافظين = حق
تعالی حاضر تلري. ۲. قرآن كريمي
حفظ ايدوب از بردن اوقويه بيلن:
حافظ قرآن، حافظ كلام. || حافظ
كتب = بر كتبخانه ده كتابلري حفظ
وحسن اداره ايدوب مطالعه ايمك
ايستينلره ويرن آدم. || قوه حافظه =
انسانده كي خاطر لاقمق خاصه سي.

حافظه { سذ. عر. «حفظ» دن
سف. ئ. انسانده خاطر.
لامه خاصه سي، قوه حافظه: او
آدمك حافظه سي پك زياده در.

حاكم { ص. عر. ئ: حاكمه. ج:
حكاه. «حكم» دن سف. ||

۱. حكم ايدن، آمر، غالب: قوم جا.
كم، ملت حاكمه. ۲. اوستده بولنان،
حواله سي اولان: قلعه شهره حاكم
ايدی؛ نقطه حاكمه. = سذ. عر.
۱. احكام شرعيه نك اجرا و تطبيقه
مأمور فقيه، قاضي: حاكم الشرع؛
حاكم افندي؛ مفتش حكاه = مقدما
حاكلرك تفتيشنه مأمور مثلا.
۲. والي، آمر، عامل، بر مملكتك
اداره سنه مأمور ووكيل اولان
ذات: مملكتك حاكمي. ۳. حكمدار
امير، خان: بخارا، خيوه، افغان
حاكمي. || حاكم حقيقي، حاكم مطلق =
حق جل وعلا حاضر تلري.

حاكمه { ص. ح. فا. حكم ايدمه رك،
حاکميت و آمریت طور
و طرزله: حاكمه بر طورله: حاكمه
امر ايدوردي.

حاکمك { س. آمرلك حاکميت،
حكم وامر ايمه. ۲.
قاضيلق، نائبك.

حاکميت { سذ. عر. حاکمك،
حاکميت. آمریت. — حقوق
دولده ولسان سياسيده بردولتك
ممالكي واهالي سي اوزرنده كي
اقتداري، فر. Souverainité

حاکي { ص. عر. ئ: حاكميه.
«حكاية» دن سف. نقل
وحكايه ايدن: ليلا ايله مجنون
افسانه مشهوريني حاكی بر رساله
ايدی.

حال { سذ. عر. ج: احوال.
۱. اوليش، بولنیش، صو.
رت، هيئت. كيفيت: نه حالده سكر؟
كنديسي فنا بر حالده كوردم؛
اونك حالتي كوز كرك اوكنه كتيرك؛
او بنانهك او وقتكي حاليله شمديكي

حالی آره سنده چوق فرق واردر.
۲. شمديكي زمان، وقت حاضر،
ماضي ايله استقبال آراسي: استقبالی
حاله فدا ايمه ملي. ۳. مجال، قوت،
طاقت: حالم قالمدی؛ بيچاره نك
آياقده طورده جق حالی يوقدر.
۴. مشكلات، صيغندي، غائله:
بوايشي كورخيه قدر باشمه حال
كلدی. ۵. صوفيونك موقتا مظهر
اولدق لري جنديه: وجد و حال
صاحبي. ۶. درد، كدر، الم:
هر كسك حالي بر الله بيلير.
۷. د. (صرف تركيده) احوال
اسمك بهري: مجرد، مفعول به
حالی. ۸. (كذا صرف تركيده)
زمان حاضر ده جريان ايمكده
اولان حده دلالت ايدن فعل
صيفه سي: كليور، كيديور كي.
۹. (نحو عريده) ايدمه رك معنا.
سني بيان ايدن صفت كه منصوب
اوقونور: جائتي زيدراجلا (زيد
بكايورويه رك كلدی) كي. || اهل
حال = وجد و حال صاحبي، اهل
دل. || حال آشنا، حال دن آكلاره
ارباب حاجتك حاله آجير وكند.
يلرينه معاونت ايدر آدم. || او.
حالده = اوتقديرده، اويله اولورسه.
|| بهمه حال = هر فصل اولسه، مطلقا.
|| حال بوكه = شو قدر واركه،
اويله ايكن: جان طيشاري جيتمعي
ايسيور حالبو كه طيب دها
مساعده ايتيور. || حال بويله ايكن =
بويله اولديغي حالده. || بيان حال =
انسانك بولنديغي حال و كيفيتي
افاده ايمسي، افاده مرام، عرض
حاجت. || در حال = او آنده، آتيده.
|| سعه حال = رفاه، ترفه. || شمديكي

کون اوده حبس ایتدی. = تر.
 س. حبسخانه، محبس، زندان:
 حبسه آتدیلر، حبسده در. = تر.
 ص. حبس اولمش، محبوس:
 اوج آیدن بری حبسدر. || کوز
 حبسی = نظارت آلتنده بولمه.

حبسخانه { س. متهملرک حبس
 و توقیفنه مخصوص
 محفوظ محل، سجن، محبس:
 حبسخانه مدبری؛ حبسخانه عمومی.

حبش { سخذ. م. ۱. نوبه نك
 حبش } جنوبنده و بنگ قار.

شيسنده اوله رق آفرقاده بر
 كوچك مملكتدر، كه اهالیسی
 زنجی اولدقلى حالد زباده اسمر
 و بتون آفرقاده مستثنا اوله رق
 اكثريت اوزره خريستاندرلر.
 [حبستان ديمه ملی.] ۲. حبش
 اهالیسندن اولان و یا اولر كی
 سیاه ايله بیاض آرمه سنده قویواسر
 رنكننده بولنان آدم: حبش بر
 كوله، بر جاریه. [طوغریسی
 حبشی در.]

حبشی { ص. غر. ث: حبشیه.
 حبشی } حبش مملکتی اهالیسندن
 و یا بولنره منسوب و متعلق
 یا خود بولنرک رنكننده اولان:
 حبشیلر زنجی دكلدر؛ لسان حبشی.
 حبیط { سذ. عر. مباحثه ده اسكات
 ایتك مناسیله قولانیلور.
 سه ده معانی عربیه سی باشقهدر.

حبیل { سذ. عر. كهك، حمل.

حبیل { سذ. عر. ۱. ایپ، اور.
 حبیل } غان، رسن. ۲. ث. و بنا.
 ایپ کبی بمض رابطله اطلاق
 اولنور. || حبیل متین = عروه

وثقی، واسطه سلامت. || حبیل
 موهوم = دائماً حاصل اوله حق
 کبی کورینوبده کیتمدیکه اوزا.
 قلاشان مقصد. || حبیل الورد =
 اکسه ده کی قالین سیکیرلر. —
 تحت البحر دوشدیان تلفراف
 خطنه فر. اوله رق ویردیکمز
 (قابلو) اسمی «حبیل» اسم
 عریسندن محرف اولدیفسندن،
 بز قابلو یرینه حبیل دیه بیایرز.
 حبوب { وحبوبات. سذ. ج. عر.
 حبوب } فد: حبه. با: حبه.
 حبور { سذ. عر. سونج، سرور،
 مسروریت.

حبّه { سذ. عر. ج: حبوب و
 حبّه } بونك ج: حبوبات. دانه:

حبه بی قبه یا بق = مبالغه
 ایتك؛ بر حبه، حبه واحده =
 هج. (منی جمله لرده.) || حبه
 السوداء = چورك اونی. = ج.
 ذخیره، بغدادی، آرپه، چاودار
 کبی محصولات.

حبیب { ص. عر. ث: حبیبه. ج:
 حبیب } احباب، احباء، [«حب»
 دن ص. س. سوبان، سوکیلی،
 محبوب، دوست. || حبیب الله =
 حق تعالی نك سوکیلیسی اولان
 فخر کائنات (صلعم) افندمز.

حبی { د. عر. بيله، او درجه ده،
 حبی } بردرجه ده که: بن کیمه بی
 دیکلم حتی سزی ده. بعض
 دفعه تأکید ایچون «بيله»
 اداتی دخی علاوه اولنور: حتی
 کوزمله کورسم بيله اینانام.

حث { سذ. عر. تشویق، ترغیب،
 قیشقیرمه. ذ.

حج { سذ. عر. ذی الحجه آتنده
 حج } مکه مکرمه ده مناسك و

مراسم معتاده ایله کعبه شریفه بی
 زیارت وطواف ایتك رسمی که
 شرائط خمسة اسلامدندر: ایفای
 حج شریف ایتك. || امیر الحج =
 صره هایونی و برآکیدن حجاجی
 شام طریقيله مکه مکرمه یه
 سوق و قافله یه ریاست ایدن
 مأمور مخصوص.

حجاب { سذ. عر. ۱. پرده،
 حجاب } حامل. ۲. اوانامه،
 محجوبیت. || ث. حجاب حاجزه
 کوكس ایله قارن آره سنده کی
 زار: حجاب مشمی = جنبی احاطه
 ایدن زار.

حجابلی { ص. ۱. پرده لی،
 مستور. ۲. عصمتی،

عفیف.
 حجاج { سذ. ج. عر. فدنحاج،
 حجاجی. با: حاجی.

حجّاز { سخذ. م. جزیره العرب
 حجاز } غرب شمالی قسمی که
 حرمین شریفینک بولندی خطنه
 مبارکه در. || مو. بر مقام مخصوص.
 حجازی { ص. عر. ث: حجازیه.
 حجاز } حجاز خطنه مبارکه
 سنه منسوب و متعلق ویا اورانك
 اهالیسندن اولان.

حجّام { سذ. عر. حجامت یا پیمنی
 حجام } صنعت اتخاذایدن جراح،
 حجامتچی.

حجّامت { سذ. عر. بدنك بر
 حجّامت } طرفنی یاروب اوزرینه
 بونوز قویه رق قان چكمك
 عملیاتی که و قتیله معمول به
 اولوب، الیوم متروکدر: حجامت
 ایتك، حجامت اولقی.

حجّامتچی { س. حجامت یا یان
 حجّامتچی } یعنی بونوز یا

پیشد بره رق قان آلان جراح ویا
 بربر، حجام.

حجّت { سذ. عر. ج: حجج.
 حجّت } ۱. دلیل، برهان: ایزاد
 حجت ایتك. ۲. ف. بر حکمی
 حاوی ویا بر تصرفی مؤکد اوله.
 رق محکمه شرعیه جانبندن
 ویریلن ورقه رسمیه: یدنده
 حجت شرعیه واردر، باحجت
 متصرف اولدینی ملک.

حجّج { سذ. ج. عر. فد: حجت.
 حجّج } با: حجت.

حجّر { سذ. عر. ف. بر سبب
 حجّر } قانونیدن طولانی برینك
 كندی مالی تصرفدن منع
 اولنمی.

حجّز { سذ. عر. ج: احجار.
 حجّز } طاش، سنك: حجر نجره
 طاش اودون، دكرسز واقتدار.
 سز آدم. || حجر اسود = کعبه
 مکرمه نك قیوسی یاننده دیوار.
 ده بولنان سیاه حجر سمائی که
 مناسك حجه تقییلی شرطدر.
 || م. حجر توتیا = اصطلاح
 کمیویده فحمت توتیا دینان بر
 معدن. || حجر الجو = هودان
 دوشن طاش. || حجر سمائی =
 فضاده منفرد ویا مجتمع صورته
 دور ایدر مختلف جسامته
 طاشلر. || حجر فتيله = طاغ کتنی.
 = ج. احجار قیمه، ذی قیمت
 احجار = جواهر انواعی.

حجّر { سذ. عر. قوجاق، آغوش:
 حجّر } والده سنك حجر تربیه سندن
 چیقدیغنده. ذ.

حجّروی { ص. عر. ث: حجرویه.
 حجّروی } «حجره» دن سمنذ
 ث. ط. اوقاق حجره لری و او.

یوئققلری اولان. [فر. Cel-
 lulaire].

حجره { سذ. عر. ج: حجرات.
 حجره } ۱. كوچك اوطه، او.
 طه جق. ۲. خاقهاده ددكانه
 مخصوص اوطه لرك بهری. ۳.
 تیاترو و حام و بانیه وسائر عمو.
 می محالرده آریجه اوتورمتی
 ایستینلره مخصوص كوچك
 اوطه، لوجه. ۴. اسکی طرزده
 اوطه لرك قیو طرفنده قنادسز
 كوچك طولاب که بارداق و
 سائره وضعنه مخصوص ایدی.
 || ث. ثا. مواد عضویه نك
 ایچنده آری کویچی شكانده
 اولان اوقاق دایكلر.

حجّز { سذ. عر. مقه. برندن
 حجّز } اولان مطلوبك استیفا سی
 تأمین ایچون بر مال ویا ملککی
 محکمه معرفتيله رهن حکمنه
 قیوب ضبط ویا فروختنی طلب
 ایتك معامله سی.

حجّله { سذ. عر. کلین اوطه سی،
 حجّله } کردك. (ذاتا محل بیان
 ایتدیکندن، «حجله گاه» دیمك
 عبثدر.)

حجّم { سذ. عر. بر جسمك
 حجّم } بیوکلی، جرم، حشه،
 جسامت: حجمی بیوک؛ ثقلجه
 بوندن خفیف ایسه ده حججه ده
 بیوکدر.

حجّما { ح. عر. جرجه، حشه
 حجّما } جهنجه، جسامتجه: آغر
 ایسه ده حجما کوچکدر.
 حجّجه { سذ. عر. [مص. بناء مره]
 حجّجه } بر کره حج اتمه، بر دفعه
 حجه کیمه. || حجه الوداع = فخر
 کائنات (صلعم) افندمزك صوك

یعنی ارتحاللرندن بر قاج ماه
 ماه مقدم ایضا یوردقلری حج
 شریف. || ذی الحجه = حج مره.
 سنك ایضا اولدینی آی که عربی
 سنه قریه نك صوك آیدر.
 حَجِيف { سذ. عر. ط. قارن
 غورلدیسی.
 حَجِيره { سذ. عر. ج: حجیرات.
 حَجِيره } «حجره» دن ستمه.
 ث. ثا. کوچو جك دلیك و
 اویوق.
 حَدّ { سذ. عر. ج: حدود. ۱.
 حدّ } سینور، نفر، ایکی دولت
 الكالینك ویا ایکی خطه وایانك
 تماس ایتدکری محل. (بو معنا
 ایله اکثراً جمعی قولانیلیر.)
 ۲. درجه، مرتبه: حد اعجازه
 فصاحتك معجزه به تقرب ایدن
 درجه سی. ۳. انسانك قدر و
 منزلتی، حقیقی پایه سی، دکرى:
 حدیثی ییلر آدمدر: انسان حدیثی
 تجاوز اتمه ملی: بنم حدم دكلدر؛
 حدم اولیه رق. ۴. بر قباح
 ارتکاب ایدك کنديسنه مانع
 تکرر و باشقهلر نه باعث عبرت
 اولقی اوزره شرعاً ویریلن تأ.
 دیب، شرعاً معین اولان مجازاة
 تریهیه: حد شرعیسی ویرمك؛
 یالان شاهدك حد شرعیسی
 نه در؟ ۵. تعریف منطقی. ۶.
 م. قضیه بی ترکیب ایدن ایکی
 قسمك هر بری: حد اکبر،
 حد اصغر. ۶. س. جبرده بر
 تناسب ویا معادله بی ترکیب
 ایدن اقسامك بهری. [فر.
 Terme]. || برینه حدیثی ییلدر.
 مك = جزای سزاسنی ویرمك.
 || حددن زیاده، بی حد = بك

چوق. || حـد ذاتـنده = ذاتاً، طبعاً، فطره.

حَدَاثَتٌ { سـ. عـر. بـيـكـيـك، تـازـه. لك، كـنـهـك : حـدـاثـتـ سن = ياش كوچكلى.

حَدَادٌ { سـ. عـر. [« حـدـد » دـن سـمـبـ.] دـمـير جـى. ذـ.

حَدَائِقُ { سـ. جـ. عـر. فـد : حـدـيقـه. بـا : حـدـيقـه.

حَدَبٌ { سـ. عـر. و :

حَدَبُهُ { سـ. عـر. تـ. بـا. قـانـبـور، يـومـرو.

حَدَيْلَتٌ { سـ. عـر. تـ. بـا. قـانـبـور لـق، يـومـرو لـق.

حَدَّتْ { سـ. عـر. ۱. كـسـيـنـك، شـدت، سـرتـك : حـدـتـ مزاج. ۲. اوگكه، غـضـب، تـهـور :

حَدَقٌ غـالـب : حـدـتـه جـواب وـر. دى. || پـر حـدـتـه اوگكه لى، غـضـبـناك.

|| ط. حـدـتـ با صـره، حـدـتـ سامعه، حـدـتـ شـامـه و سـائـره = بـو حـسـلـرك زـيـادـه لـكى و كـسـيـنـاكى.

حَدَّ تَنْدِيرْمَكُ { قـ. اوگكه لـندـر. مـك، غـضـبـه كـتـير مـك.

حَدَّ تَلْمَكُ { قـل. اوگكه لـنـك، غـضـبـه كـلـك.

حَدَّتْ لى { ص. اوگكه لى، غـضـبـناك، پـر حـدـت.

حَدَثٌ { سـ. عـر. ۱. يـكـي ظـهـور، يـكـي و قـوع. ۲. د. اـقـسام كـلـه دـن فـعـلـك بـيـان اـيـتـدى كـي حـال كـه اوـله و يا بـا عـه كـي پـر مـعـنـاد عـبـار تـدـر : فـعـل زـمـانـه مـقـارن حـدـث بـيـان اـيـد ر كـلـه دـر.

۳. فـ. اـبـدـت و غـسـلـك تـجـدـيـد بـيـيـن اـيـجاب اـيـتـد رن حـال و و قـعـه.

حَدَسِرُ { ص. غـير مـعـين، حـد و حـسـابى او لـيـان، چـوق.

حَدَقَهُ { سـ. عـر. تـ. كـوز، بـيـكـي، كـوزك قـره سـى، اـنـسان الـمـين، مـر دـمـك چـشم.

حَدَقُ { ص. عـر. ذـ : حـدـيقـه. كـوز بـيـكـنه و يا قـره سـنه مـنـسـوب و مـتـعـلق.

حُدُوثٌ { سـ. عـر. و قـوع بـولـه، و اقـع اوـله، ظـهـور، جـريـان : پـر و قـعـه حـدـوث اـيـتـدى.

حُدُودٌ { سـ. جـ. عـر. فـد : حـد. بـا : حـد.

حَدِيثٌ { ص. عـر. ذـ : حـدـيـثـه. [« حـدـث » دـن صـشـ.]

۱. يـكـي، حـدـيـد، نـو ظـهـور : حـدـيـثـ السن = كـجـ. ۲. صـو كـره دـن ظـهـور و حـدـوث اـيـدن، قـدـيم او لـيـان. [بـو مـعـنا اـيـله « حـا د ت » دـها مـسـتـمـلـد ر.] = سـ. عـر.

جـ : اـحـادـيـث. فـخـر كـائـنـات (صـام) اـفـندـمـزك مـبـار ك كـلامى و يا پـر فـعـل و حـركـتـى : حـدـيـث شـرـيـف :

عـلم حـدـيـث : طـلـب حـدـيـث اـيـچـون پـر چـوق و قـت سـيـاحـت اـيـتـدى :

نـقل اـحـادـيـث شـرـيـفـه.

حَدِيدٌ { ص. عـر. ذـ : حـدـيـدـه. [« حـدـت » دـن صـشـ.] ۱.

اوگكه لى، حـدـتـلى، تـنـيـز، غـضـوب : حـدـيـد المـزاج = حـدـقـى غـالـب، جـابـق قـبـزار. ۲. شـدـتـلى، شـدـيـد، كـسـيـن. = سـ. عـر. دـمـير (تـيـور)، آـهن.

حَدِيدِيٌّ { ص. عـر. ذـ : حـدـيـدـيـه. دـمـير ه مـنـسـوب و مـتـعـلق و يا دـمـير دـن مـعـمـول.

حَدِيقَةٌ { سـ. عـر. جـ : حـدـائـق. آـغـاجـلى بـا عـه، اـشـجـار

مـثـره بـيـ حـاوى بـا عـه، آـغـاجـلى : حـدـائـق خـاصـه = سـراى هـايـون بـا عـه لـرى.

حَدَاءٌ { سـ. عـر. ۱. قـار شـيـق، قـار شـي قـار شـي او لـه، مـقـابـله : دـيـد يـكـم بـنا مـكـنـك حـدـا سـنـده دـر.

۲. سـطـحـك مـسـتـوى و مـسـتـقيم او لـسى، اـسـتـقـامـت، دـو زك : حـدـا سـنى بـولـق : پـر حـذـايـه كـتـير.

مـك. ۳. تـسـويـه آـتـى، چـر بـي پـره سـى.

حَدَاقَتٌ { سـ. عـر. مـهـارت، فـن و صـنـعـتـنـده مـعـلـومـات

و تـجـر بـه كـامـله : فـلان طـيـبـك حـذا قـتى مـسـلـد ر. [بـاشـلـجـه اـطـبا حـقـنـده مـسـتـمـلـد ر.]

حَذَرٌ { سـ. عـر. صـاقـيـنه. اـحـتـراز : حـيـلـه كـار آدـمـله او رنـاقـلى اـيـتـكـدن حـذر اـيـتـلى. || الحـذر = صـاقـين، زـنـهـار.

حَذَفٌ { سـ. عـر. آـرـادـن قـالـد ر. مـه، كـيـد ر مـه، طـى، سـيـلـه : كـلـه نـك پـر حـرفـتى، حـركـه سـنى، نـقـطـه سـنى حـذـف اـيـتـك.

حَرٌّ { سـ. عـر. صـيـجـاق، صـيـجـاقـلى، حـر (« حـرارت » دـها مـسـتـمـلـد ر.)

حَرٌّ { ص. عـر. ذـ : حـره. جـ. اـحـرار. كـولـه و اسـير او لـيـان، كـندى نـفـسـنه مـالـك و اـيـسـتـدى حـركـتى اـجـراده مـخـير او لـان، آـزاد. = سـ. عـر. آـزاد آدـم. = جـ. حـر و كـر يم آدـمـلـر.

حَرَاثٌ { سـ. عـر. [« حـر ا ت » دـن سـمـبـ.] طـو پـرا غـى اـيـشـلـيـوب اـكـيـن اـكـكـله مـشـغـول آدـم، اـكـيـن جـفـجـى.

حَرَاثٌ { سـ. عـر. اـكـيـنـيـك، جـفـجـيـك.

حَرَارَتٌ { سـ. عـر. ۱. صـيـجـاق، صـيـجـاقـلى، كـرم : كـو. نـشـك، هـوائـك حـر ارقى. ۲.

صـوسـزاق، عـطـش : طـوز لى تـمـكـر آدـمـه حـرارت و يـر ر : حـر ا رنـمى سـو گـنـد ر مـيـور م. ۳. صـيـتـه نـك و يـر د يـكـي صـيـجـاقـلى، يـاقـمه، آـتـش :

اـقـشـام چـوق حـر ارقى و ا ر ا يـدى : حـر ارقى قـرق دـر جـهـيه چـيـقـدى.

|| حـرارت بـيـن = فـر. Pyroscopie و Thermoscope دـيـنـان حـر ارقى تـعـيـنـه مـخـصـوص آـلـت. ||

حـرارت غـريـزه = بـدن اـنـسـانـده كـي طـيـبـى و دـاخـلى صـيـجـاقـلى. || كـيـم. حـرارت مـجـر ده = فـر.

Chaleur libre : حـرارت مـفـر ده = فـر. Diacausis. || حـرارت نـو يس = حـر ا رنـك دـر جـهـه سـنى قـيد اـيـدن آـلـت، فـر. Thermome-

trographe. — عـربى تـركـيـا تـنـده « حـراره » صـور تـنى آـلـير : مـيـزان الحـراره = تـرمـومـتر ه.

حَرَاَسَتٌ { سـ. عـر. صـا قـلامـه، بـكـمـه، قـور يـمـه، حـفـظ، مـأ مـور لـر يـنه عـائـد اـيـدى.

حَرَاَقَةٌ { سـ. عـر. و قـتـلـه دـشـمن سـفـائـن (و بـلـاد يـنه آـتـش و يـر مـكه و يا نـغـيـن لـقا اـيـتـكه مـخـصـوص كـمى.

حَرَامٌ { ص. عـر. ۱. اـسـتـمـالى شـر عاً مـمـنـوع، حـلال او لـيـان : كـافـه مـسـكـرات حـرامـد ر : شـر عـت اـسـلامـيـه قـان اـيـچـمـكى حـرام اـيـتـشـد ر. ۲. طـو قـنـلى و تـجـا و زى مـمـنـوع، مـعـز ز، مـقـدـس، مـبـار ك : بـيـت الله الحـرام، مـسـجـد

حرام، بـلد حـرام، مـحـرم الحـرام. || حـرام او لـسـون = اـيـچـه سـيـفا. سـون : بـكا بـونـدن صـكـره اـكـنـجـه حـرام او لـسـون. = سـ. عـر. شـر عاً اـسـتـمـالى مـمـنـوع او لـان شـي، حـلال ضـدى : حـرام يـك :

حـرامـدن اـجـتـنـاب اـيـتـك. حَرَامٌ زَادَهُ { سـ. قـا. (عـر. حـرام طـو غـمـش) نـامـشـر و ع ا خـتـلا طـدن تـولـد اـيـتـش.

حَرَامِيٌّ { سـ. حـرام مـاله ال او. زـادـن آدـم، خـر سـز، او غـرى، خـيـدود، قـطـاع طـر يـق.

حَرَامِيكٌ { سـ. خـر سـزاق، خـيـدود. اـق، او غـر يـلق.

حَرَبٌ { سـ. عـر. جـ : حـروب. غـا و غـا، جـنـك، مـحـار بـه :

حـرب اـيـتـك، حـر بـه كـيـتـك، حـرب زـمـانـى. || اـركـان حـرب، اـركـان حـريـه = فـن حـربى اـبـى بـيـلوب مـحـار بـه نـك تـر تـيـبـنى يـا پـان و مـوقـعـلـرى تـعـيـن اـيـدن مـتـفـن ضـابـطـان و اـمـر : اـركـان حـرب ضـابـطى، اـركـان حـرب ر ئـيـى. || اـعـلان حـرب = پـر دـولـتـك دـيـكـر پـر دـولـتـه مـخـاصـمـانـه كـيـر يـشـمـكه مـيـا او لـد يـغـنى ر سـمـا تـبـلـيـع اـيـتـمـى. || بـلا حـرب = مـحـار بـه اـيـتـك سـز يـن : فـلان يـره بـلا حـرب دـاخـل او لـد يـلـر. || دـار الحـرب = مـحـار بـه نـك و قـوع بـولـد يـغـنى يـر. || دـيـوان حـرب = عـسـكـر يـلـرك اـمـور عـسـكـريـه دـن طـو لـا بـى مـحـا كـه لـر يـن كـورن مـحـكـمـه عـسـكـريـه :

دـيـوان حـرب عـربى = اـدارـه عـر يـه زـمـانـده عـسـكـرك غـيـر يـنه دـخـى حـكـمى جـارى او لـان فـوق العـاده مـحـكـمـه عـسـكـريـه. || صـف حـرب =

مـحـار بـه اـنـسـانـده عـسـكـرك تـشـكـيـل اـيـتـدى كـي صـره. || فـن حـرب = عـسـكـرك و مـحـار بـه اـصـولـلـر نـدن بـيـت اـيـدن عـلم. || مـيـدان حـرب = جـنـك او لـنـان مـحـل، جـنـك و قـوع بـولـد يـغـنى يـر : پـر ضـابـطـك جـسـارتى مـيـدان حـر بـده آـكـلا.

شـلـير. || يـاور حـرب = مـحـار بـه زـمـانـده و كـرك و قـت حـضـره قـومـانـد اـنـك مـعـيـتـنـده او ا مـر يـى اـجـرا يـه مـيـا بـولـان ضـابـطـك ه عـلامـت فـار قـه او لـق اوزـره قـور.

دـون طـاقـار. حَرَبًا { حـ. عـر. جـنـك اـيـله، مـحـار بـه اـيـده ر ك، سـلـاح قـوتـلـه :

پـر سـيـه لـيـلـر حـر بـا پـارسـه دـاخـل او لـشـلـر دـر.

حَرَبَاءٌ { سـ. عـر. ۱. بـوقـلـون دـيـنـان كـلـر جـنى. ۲. كـونـشـك بـلـوطـلـره عـكـس اـيـتـسـدن حـاصـل او لـان رنـكـر. (فـر. Parhélie)

حَرَبِگَاهُ { سـ. قـا. جـنـك مـيـدانى، مـحـار بـه مـحـل.

حَرِبَةٌ { سـ. عـر. قـيـصـه مـزراق، سـونـكى.

حَرِبَةٌ جـى { سـ. قـيـصـه مـزراقـه مـسـلـح اسـكى پـر صـنـف عـسـكـر.

حَرَبِيٌّ { ص. عـر. ذـ : حـريـه. مـحـار بـه مـنـسـوب و مـتـعـلق : اـمـور حـريـه، مـهـمـات حـريـه، فـنـون حـريـه :

مـكـتـب حـريـه = اـصـلى : مـكـتـب فـنـون حـريـه : اـركـان حـريـه = اـركـان حـرب. بـا : حـرب. || حـربى = حـر بـا ضـبـط او لـنـوب عـسـكـر لـه اـدارـه و تـأ مـين او لـنـه بـيـلـير مـمـلـكت.

حروں (صد. عز. ۱. طوغری
خوینز (آت). ۲. مج. و عند
عنادجی.

ریٹ (پیسوب یا تھسی، یا تعین

ازدحامی و ...

طویعو: پیانو

مسئول طوتمق. || حساب

زیاده حس ایدن، حسی غالب؛
عصبی آدمی حساس اولور؛ قلبی
حساسدر .

حَسَب { سذ. عر. ذکر، قدر،
حَسَب { قیمت ذاتیه؛ انسانک کندی
قدر و دگری، نسب مقابلی : بو
آدمک حسب ونسی وارد .
[بویه برابر استمالرری مترادف
اولمری ذهاب باطلنه سبیت
ویرمشد .]

حَسَب { ح. عر. اقتضاسنجیه،
حَسَب { کوره، جهتیه، بناء؛
حسب الزوم = لزومه بناء؛ حسب
الموسم = موسم اقتضاسنجیه؛ حسب
القرابه = قرابت جهتیه؛ حسب
المسلک = مسلک بناء؛ حسب الال
یحجاب = یحجاب کوره. || حسب حال =
برینه بیان حال ایله کندیسندن
عقل ورأی صورمه، طائشیه :
سزکاه حسب حال ایدلم. || عر.
ضمائر متصله مضاف اوله رق :
حسبی، حسبن، حسبک کبی تعبیرلر
بکا، بزه سکا کافیدر معناسیله
قوللائیلیر : حسبی الله، حسبنا الله،
حسبک الله.

حَسَب { سذ. عر. اعتبار. «ب»
حَسَب { حرف جر یله برابر
«بحسب» قوللائیلیر که اعتباریله،
کوره، جه دیمکدر : بحسب الال
عراب = اعراب اعتباریله، اعرابجه.
— تر. «ایله» ویا «جه» ادا.
تیله دخی قوللائیلیر : اقربالقی
حسیله، حسبجه = مناسبتیه،
جهتیه .

حَسَب { ح. عر. لفظه جلال ایله
حَسَب { برابر قوللائیلیر : حسب
الله = مجرد الله رضا سییون، غرض
وعوض تختنده اولیه رق .

حَسَب { ص. ح. عر. قارشیلقسز،
حَسَب { عوضسز، رضاء لله اولان،
مجاناً : حسبی ایش، حسبی چالشیور؛
حسبی محاربه یه کیدنلر (= کوکالی
اوله رق) .

حَسَد { سذ. عر. باشقه سنک نعمت
حَسَد { وفضیلتی چکه میوب زوا.
لنی آرزو ایتمه، قیصقانه، کزنی :
حسد ایتک .

حَسَد جی { ص. حسدایدن، قیصقا.
حَسَد جی { نان، حسود .

حَسَدَه { صذ. ج. عر. فد: حاسد.
حَسَدَه { با : حاسد .

حَسَرَت { سذ. عر. ۱. اله چکه.
حَسَرَت { مین ویا فوت ایدیلن
برنعمته تأسف ایدوب یا تمه وایچ
چکه : حسرت چکهک = محروم
اولوب تأسف و تاوه ایتک. ۲.
اشتیاق، کوره جکی کلک : اهل
وعیالک حسرتی چکیور؛ حسرت
یار ایله دلخون اولدی. — تر.
صفت کبی دخی قوللائیلوب،
حسرت اولقی وحسرت قالمق
دینلیر : بو سنه اوزومه حسرت
قالدی .

حَسَرَت دَه { ص. فا. ج. حسر.
حَسَرَت دَه { تر دکان. [عر.
حسرت = م. فا. زدن = اورمق]
محرومیت ویا اشتیاق دوشکونی،
حسرت دوجار .

حَسَرَت کَش { ص. [عر. حسرت =
حَسَرَت کَش { م. فا. کشیدن =
چکهک] حسرت چکن، نائل
اوله مدین ویا فوت ایتدیک بر
نعمته تأسف و تاوه ایدن، مشتاق .

حَسَم { سذ. عر. ۱. کسمه، قطع.
حَسَم { ۲. فصل، حل : حسم
دعوی. ۳.

حَسَن { سذ. عر. ج. محاسن.
حَسَن { ۱. کوزلک، جمال: حسن
و جمال، حسن و بها. ۲. ایملک،
مقبولیت. || حسن اخلاق = اخلاق
ایملکی، اخلاق فاضله. ضدی سوء
اخلاق. حسن اداره = کوزل
اداره ایتمه. || حسن تدبیر =
کوزل تدبیر. || حسن تعبیر =
مستحسن ویا صوتوق بر شیئک
کوزل وادبه موافق بر تعبیرله
افاده ایدلمی : مزار بورنی برینه
مسار بورنی دینلمی کی. || حسن
توجه = محبتله قاریشیق تحسین
و تقدیر : حقمنده کی حسن تو.
جهکزک منتقداری م. || حسن
حال = ابی حال، صلاح؛ حسن
حال صاحبی = صالح. || حسن
حرکت = ابی حرکت، ابی معامله.
ده بولنه، مقبول طرز و طور.
|| حسن ختام = خیرلیسیله پایانه
ایرمه؛ حسن ختام ویرمک =
خیرلیسیله بیترمک. || حسن خط =
ابی یازی، قاعده یه مطابق یازی
یازمه : حسن خط صاحبی =
خط ط: حسن خط معلی، درسی.
|| حسن صورت = کوزل صو.
رت، صورت حسنه. || حسن
ظن = بری حقمنده ابی فکرده
بولنه، کندیسنی ابی ظن ایتمه:
اونک حقمنده هر کسک حسن
ظنی واردر. || حسن قبول =
ابی قبول ایتمه، اکرام و تعظیفله
قبول ایدیش : حسن قبوله
مظهر اولدی. || حسن معامله =
کوزل معامله، ایملکه معامله
ایتمه. || حسن نظر = توجه،
محبتله تحسین. || حسن ویرمک =

حَسَن { سذ. ج. عر. طویفویه
حَسَن { متعلق خاصه، طو.
یفو تأثراتی : حسیات قلبیه؛
حسباتی غالب .

حَسَن { ص. عر. [«حسب»
حَسَن { دن ص. [ذاتی ذکر
وقدری اولان، مزیت شخصیه
صاحبی : حسیب ونسب بر آدم.
حَسَن { ص. [آشاهی خلق
حَسَن { دیمک اولان عر.
«حشاره» دن اولسه کرکدر
یاراماز، راحت طورماز، سرت،
خرچین، ضبطی مشکل : حشاری
آدم، آت .

حَسَن { سذ. ج. عر. فد:
حَسَن { ح. عر. حسنه. با : حسنه.
حَسَن { سذ. عر. ج. حسنه.
حَسَن { کوزل ایش، ابی ایش،
عمل صالح، خیر. ضدی : سنه،
سیئات : حسناتی سیئاتنه غالبدر.
حَسَن { ص. عر. ۱. حسنیه، جث:
حَسَن { حسنیات. کوزلک
منسوب و متعلق. = جث. کوزل
ایشلر، خیرلر، امور خیریه .

حَسَن { ص. عر. ۱. حسنه.
حَسَن { دها کوزل، کوزل،
رغا : حسنی بر قیز؛ اسماء حسنی =
حق تعالاک اسملری که ورد
کبی اوقونور. با : اسم.
حَسَن { سذ. عر. ۱. سبطین مکر.
حَسَن { مین امام حسن و امام
حسین (رضما) افندیلمز .

حَسَن { ص. عر. حسدجی،
حَسَد { قیصقانه. [«حسده»
ظن اولندیفی کبی بونک جمعی
اولیوب «حسد» ک جمعیدر.]
حَسَد { ص. ح. فا. حسد.
حَسَد { حیلکه، حسدجی یه
یاقیشیر صورتده، قیصقانه رق .

حَسَد { ص. عر. ۱. حسیه، طو.
حَسَد { یفویه متعلق، طویفویه ایله
درک اولنان : حس بر تأثرله؛
تأثرات حسیه .

حَسَد { ص. عر. ۱. حسیه، طو.
حَسَد { یفویه متعلق، طویفویه ایله
درک اولنان : حس بر تأثرله؛
تأثرات حسیه .

حَسَرَات { سذ. ج. عر. [فد.
حَسَرَات { «حشره» لسانزده
مستعمل دکدر.] بوجک ویلان
جیان قیلندن اولان کوچک
ویرده سورینور حیوانجقملر، هوام.
|| مج. دکر سز و مضر آدملر .

حَشَر { ودها طوغریسی حشا.
حَشَر { ری. با : حشاری.
حَشَفَه { سذ. عر. آلت تناسل
حَشَفَه { ذکورک باشی .

حَشَم { سذ. عر. معیت خاقی،
حَشَم { اتباع، متعلقات : خدم و
حشمی چوق .

حَشَمَت { سذ. عر. خدم و اتباع
حَشَمَت { کثرتندن متحصل اولان
عظمت، هیبت. — اجنبی حکمدارله
رانه عنوان اولور : ذات حشمت
مآلری .

حَشَمَت { سذ. عر. ۱. حشمتلو. ص. عظمت و
حَشَمَت { هیبت صاحبی، حشمت
مآب. اجنبی حکمدارله عنوان
اولور : حشمتلوالمانیا امپراطو.
ری حضرتلری .

حَشَو { سذ. عر. ۱. طولیه،
حَشَو { طولدیرمه، طولدیریلان
شیء. ۲. قیریلجق شیشلرک
آره لرینه قونیلان صمان و پنبوق
کبی شیشلر. ۳. مج. سوز آره سنده
سولنیلن فضله و معناسلر لقر دیلر.
۴. تش. جکر یورک و باغراق
وین کی اعضاء داخله تک صو.
رت اتساجی .

حَشَو { ص. عر. ۱. حشویه.
حَشَو { ۱. بر شیشک ایجنه
طولدیریلجق ویا قیریلجق مواد
آره سنه قونیلجق شیشلرله منسوب
و متعلق. ۲. مج. لزوم سز، معنا.

سز، فضله (سوز و سائره).
 ۳. تش. اعضاء داخلیه متعلق.
 حشویات { سوزک بوش برلرینی
 تولدیرمغه مخصوص «شیء»
 و «شو» کبی فضله و لزومسز
 لقر دیلر.
 حشیش { سز. عر. ۱. قوری
 حشیش { اوت. ن. ۲. اسرار
 دینن و توتون و تنباکوايله ایچیلن
 مکیفاتدن مضر بر ماده نباتیه.
 حشیشیه { سز. عر. اوت، نبا.
 اسماء مختلفه به مضاف
 اوله رقی بر جوق نباتاتک استملرینی
 تشکیل ادر: حشیشه الجرب،
 حشیشه الخنازیر و سائره.
 حصاة { سز. عر. ۱. طاش،
 حصاة { چاقیل. ن. ۲. ط. مثانه
 و قره جگر و بوککریک و سائر
 اعضاء داخلیه ده حاصل اولان
 طاش: حصاة المثانه، حصاة الکلیه،
 حصاة الرحم و سائره.
 حصاد { سز. عر. ۱. اکین بیجیه:
 حصاد { کویلیر شمیدی حصادله
 مشغولدرلر. ۲. اکین بیجیه و قتی،
 اوراق موسمی: حصادده اوده مک
 اوزره بورج آلدی.
 حصاد { سز. عر. «حصاد» دن
 حصاد { سم. [اکین بیجیه،
 اوراجی.
 حصار { سز. عر. «حصر» دن
 حصار { مص. مفاعله [۱. قوشا.
 تمه اطرافنی آله. ن. ۲. اطرافنی
 استحکامی محل، مستحکم یر،
 قلعه. || بالا حصار = ایچ قلعه.
 حصافت { سز. عر. متین رأی،
 حصافت { طوغری مطالعه.

حصانت { سز. عر. بر موقعک
 حصانت { طبعی و یا صنعی متین
 و مستحکم اولسی.
 حصبه { سز. عر. ط. قیزاموق.
 حصص { سز. عر. ۱. صیقیشد.
 حصص { یرمه، محدود بر یرک ایچنه
 آله، تضییق: دشمن عسکرینی
 فلان بره حصص ایتدیلر. ۲. محدود
 و معین ایتمه، عمومیتدن جیقاروب
 بر قسم و یا مقداره تخصیص ایلمه:
 او آدم معاونتی کنددی اقرباسنه
 حصص ایدیلر. ۳. پالکز برشیئه
 صرف و استعمال ایتمه: بوایشه
 حصص اداکار، حصص مساعی، حصص
 اوقات ایتشدیر.
 حصص { سز. عر. ط. ۱. پکک،
 حصص { انقباض. ۲. ادرار طو.
 تلبی، احتباس.
 حصص { سز. عر. ج: حصون.
 حصص { قلعه، مستحکم یر، حصار.
 حصص { سز. عر. وجوده کله،
 حصص { پیدا اوله، حاصل اوله:
 حصص بولوق، حصصه کلک.
 حصص { سز. عر. [عر. حصص =
 حصص { پیدا اوله. فا.
 پذیرفتن = قبول ایتمه [۱. قابل
 حصص، حصصی ممکن، حاصل
 اوله بیلیر. ۲. حصص بولمش،
 حاصل اولمش: حصص پذیر
 اولدی = حاصل اولدی.
 حصص { سز. عر. ج. عر. فد:
 حصص { حصن. با: حصن.
 حصص { سز. عر. ج: حصص.
 حصص { بوانن بر مالدن هرکسه
 دوشن پای، نصیب، بهره. ||
 حصص دن حصص = برحکایه و مثلدن
 آلمان عبرت و نصیح و پند.

حصصه دار { ص. فا. ج: حصصه دار.
 حصصه دار { ران. حصصه صاحب،
 حصصه سی اولان، بهره دار. =
 ص. فا. بر شرکت آچمه و یروب
 مشترک اولانلرک بهری: حصصه
 داران مجلسی.
 حصصه لسمک { ف. ش. پایلاشتی،
 حصصه لسمک { بر مال مشترک
 بولوب هرکس حصصه سنی آلتی.
 حصصه لی { ص. حصصه لی اولان،
 داران بیننده مشترک: حصصه
 مال، چفتلک.
 حصصه مند { ص. فا. حصصه سی او.
 حصصه مند { لان، بهره مند.
 حصصه یاب { ص. فا. حصصه بولان،
 نصیب و بهره سی
 اولان.
 حصصیر { سز. عر. ایچنه سازدن او.
 حصصیر { رانش بره سرمه مخصوص
 دوشمه: طرابلس حصصیری، قبا
 حصصیر، حصصیر دوشولی. || حصصیر
 اوتی، سازی = حصصیر اورمکه
 یارایان ساز. || حصصیر سوپورکه.
 سی = اوک ایچنده اورتلانی سو.
 پورمکه مخصوص سورغودن
 سوپورکه.
 حصصیر جی { سز. حصصیر یاپان و
 حصصیر جی { صانان یا خود او طه.
 لره دوشهین آدم.
 حصصیر لامتی { ف. حصصیر دو.
 حصصیر لی { ص. ۱. حصصیر دو.
 حصصیر لی { شلی (اوطه و سائره).
 ۲. حصصیر له قابلاشمش، حصصیر قابلی
 شیشه و سائره. = سز. حصصیر له
 ودها طوغریسی سیتله اورلمش
 بیوک داجانه.

حصیل { سز. عر. «حاصل» دن.
 حصیل { زیارتدی قصیل
 حیوانلره یشیل یدیرلن آربه
 اکینی.
 حصین { ص. عر. «حصن» دن
 حصین { ص. متین، محکم،
 مستحکم: حصن حصین.
 حصار { سز. ج. عر. فد: حا.
 حصار { ضر. با: حاضر.
 حصر { سز. عر. ۱. کوی و
 حصر { قصبه ده اوده ساکن اولا.
 نلرک حالی، کوجیه لکک عکسی.
 ۲. سفر و حربک عکسی، صلح،
 آسایش، استراحت زمانی: وقت
 حصرده یوز بیک عسکر بسلنوب
 وقت سفرده اوچیوز بیکه ابلاغ
 اولنور: حال حصر = صلح و آسایش
 حالی.
 حصر { ف. عر. «حضور» دن
 حصر { ماضی مفرد مذکر غائب
 اولوب یا لکز شو تعبیرده
 مستعملدر. [ماحضر = حاضر بو.
 لنان شیء، حاضر والده نه وار
 ایسه، نه بولندیه.
 حضرت { سز. عر. ج: حضرات.
 حضرت { «حضور» دن سمص. [
 اوک، حضور، پیشگاه: حضرت
 امیره عرض حال ایتدی. — بو
 تعبیر بو صورتله مقبول ایلمه مقا.
 منده قوللاقلندن تدریجاً بالتعمیم
 حضور معنا سندن تجردله صرف
 تعظیم تعبیری اوله رقی و فارسی و یا
 ترکیه قاعده سنجه مضاف حالنده
 قوللانغه باشلامشدر: «جناب»
 کبی و محله کوره اوندن دها قو.
 تلیدر: حضرت اللهه یا لواردم؛
 حضرت الله آجیددی. [بو ایکی
 متالاک برنجیسی طوغری و طبعی

و ایکنجیسی ایسه اوکا قیاسأدر.
 — اضافت فارسیه ایله ده ازیاده
 تعظیمه دلالت ایدوب، اکثریا
 ذوات مقدسه حقنده، و اضافت
 ترکیه ایله باشلیجه رجال سیاسیه
 حقنده قوللانیلر. «جناب» دخی
 بویه در: [حضرت الله، حضرت
 رسول الله، حضرت عمر، حضرت
 امام اعظم، پاشا حضرتلری، فلان
 افندی حضرتلری: [جمعی ایسه
 دائماً اضافت ترکیه ایله و لسانزده
 سهواً تثنیه مقامنده دخی قوللا.
 نیلیر: [ائمه اثنا عشر حضراتی،
 وزراء عظام حضراتی، سبطین
 اکرمین حضراتی. — حضرتکیز
 و جنابکیز کبی مخاطبه استعمالی
 مقبول دکلدر.
 حضری { ص. عر. ن: حضریه.
 حضری { ۱. کوی و قصبه ده سا.
 کن و مقیم اوله رقی یا شایانلرک
 اصول معیشتنه منسوب و متعلق،
 بدوی عکسی، مدنی: عمر
 حضری، تعیش حضری، معیشت
 حضریه. ۲. سفر و حربک غیری
 اولان صلح و آسایشه منسوب و
 متعلق، سفری مقابلی: ترتیب
 حضری: عسکرک مقدار حضریسی.
 حضور { سز. عر. ۱. حاضر
 حضور { اوله، موجود بولغنه،
 غیاب ضدی: سزک مجلسده
 حضور کن الزمدر. ۲. اوک،
 پیشگاه: فلانک حضورینه چیقدی؛
 حضورینه کیمسه بی قبول ایتیلور؛
 حضور کرده ترک ادب ایتدی.
 ۳. راحت، آسایش، آسودگی،
 آرام: کمال راحت و حضورله؛
 حضور قبله. ۴. پادشاه معرضی،
 مثول: حضورده در؛ حضوره

چیقدی: حضور درسی = رضا.
 نده محضر پادشاهیده و یریلن
 درس و اولیان سوال و جواب
 و معارضه علیه. || حاشا حضور.
 دن = حضور کردن اوزاقی او.
 لسون. [مکروه و معیوب بر
 سوز لفظنه مجبوریت الیر.
 دیکنده حسب الظرافه قوللانیلر. [
 حَضِیض { سز. عر. ۱. اک آ.
 حَضِیض { شانی و آلاقی موقع،
 اوج مقابلی. ۲. ه. بر سیارده تک
 شمیدن اک اوزاق بولندینی محل؛
 و هیئت قدیمه ده شمس و قر و سیاه
 راتک کره ارضه اک قریب بو.
 لندقلری نقطه. فر. Périgée.
 مقابلی: اوج.
 حطاب { سز. عر. اودونجی. ن.
 حطب { سز. عر. اودون. د.
 حطره { سز. عر. نهرلر ده علی.
 حطره { الخصوص شط البحرده
 قلاغوزلرک اسقاندیل کوندلری
 که اوزری قدیمه تقسیم اولمشدر.
 بو کلمه تک املاسی طوغری اولوب
 اولدیغنی تحقیق ایدمه دک.
 حط { سز. عر. ج: حظوظ.
 حط { حظوظات. ۱. حصصه، بهره،
 نصیب: حظ وافر. ن. ۲. خو.
 شلائمه، خوشه کیمه، لذتیاب
 اوله: بویه سوزلردن حظ ایتیم؛
 کندیسی دیدی قودیدن حظ
 ایدر. ۳. سوخته، سرور، شادی،
 ممنونیت: خبر صحتکیزی آلوب
 چوق حظ ایتدم. || حظوظ نفسا.
 نیه، حظوظات نفسانیه = نفس
 و شهوته متعلق لذت.
 حظوظ { سز. عر. ج. عر. و بونک
 حظوظ { جمعی: حظوظات. فد:
 حظ. با: حظ.

حقه باز { س. فا. (عر. حقه =
 حق باختن = اوینامق)
 ال چاقفلیله برطاقم حقهلر وسائر
 شیلر اویروب چوریره رك اویونلر
 ومعرفلر كوسترن آدم. || مج. حيله.
 كار، طولاندير ییجی .
 حقه بازلق { س. ال چاقفلیله او.
 یونلر یاپان آدمك
 حال وصنعی. || مج. حيله كارلق،
 طولاندير ییجیلق .
 حقیر { ص. عر. ذ. حقیره. (حقا.
 رت « دن ص.ش. [قدر
 ودكری اولیان، خوار، دنی،
 محقر، ناجیز، حرمت واعتبار او.
 لنیان. — تواضع ومحویت مقنا.
 منده دخی قوللائیلیر: بو عبد
 حقیر؛ بو فقیر حقیر .
 حقیرانه { ص. ح. فا. قدرودكری
 اولیان برآدمه متعلق
 ویا شایسته اولان یاخود اوله.
 رق. — بو دخی تواضع ومحویت
 مقامنده مستملدر: عریضه
 حقیرانه؛ حقیرانه افاده حاله
 جرأت ایلرم .
 حقیق { ص. عر. ذ. حقیقه. ج:
 (حق « دن ص.ش. [احقاء.
 حقی، مستحق، بر شایسته حق
 اولان، لایق، حری، سزا .
 حقیقت { س. عر. ج. حقایق.
 ۱. برشیک طوغریسی،
 اصل، کنه، ماهیت: بو ایشك
 حقیقی آكلاشلیله مدی؛ حقیقت
 حال. ۲. مجاز وتشبیهك غیری،
 اصل، معنای اصلی: مجاز حقیقتك
 کوبریسیدر. ۳. کائنات وطبیعت
 والوهیت حقنده کافه تشبیهات
 ومجازاندن عاری وظاهر اولان
 طوغریلق: شریعت، طریقت،

ورسم و اشكال مختلفه اوزنی
 صنعتی. بلوب اجرا ایدن آدم.
 فر. Graveur .
 حكاكلك { ویا حكاكلك. معدن
 چلیك قلمه اومق صنعتی: حكاكلك
 طباعته لازم بر صنعتدر .
 حكام { س. ج. عر. فد: حا.
 كم. با: حاكم.
 حكايت { س. عر. و:
 حكايه { س. عر. ج. حكايات.
 ۱. نقل ایتمه، بروقه و
 سرکذشتی صره سیله آكلاتمه،
 روایت: باشنه کلنلری بزه بر
 برر حكايه ایتدی. ۲. حقیقی ویا
 اویدرمه واکثریا حصه قائمه
 مخصوص سرکذشت و وقوعات،
 قصه، مثل (مصال): برطاقم حكاياتی
 حاوی کتاب: کوزل حكايله چو.
 جقرك اخلاقی تصحیح ایدر. ۳.
 فر. رومان دینلن اوزون سرکند.
 شت که اساساً اخلاقه خدمت
 ایتك شرطیله انواعی وارددر:
 حكايه تاریخی، حكايه فاجعه، حكا.
 یه مضحكه، حكايه کتابی. || علی
 طریق الحکایه، حكايه طریقیله =
 برکونه مطالعات علاوه ایتکسزین،
 مجرد نقل و روایت صورتیله.
 || مبنی علی الحکایه = بروقه و
 حكايله مستند و اوندن مأخوذ
 تعبیر که مأخوذ عنی اولان حكا.
 یه ییلندجه آكلاشماز.
 حكايه جی { س. ص. حكايله
 حكايه جی { آكلاتمی و سرکند.
 شتار نقل ایتکی سون آدم، مصدا.
 لجی، راوی، ناقل.
 حكايه نویس { س. ص. فا. ج:
 حكايله نویس { حكايله نویس،

{ عر. حكايه = م. فا. نویشتن =
 یازمق { حكايله کتابلری یازان
 محرر، رومان محرری، فر. Ro-
 mancier .
 حکم { س. عر. ج. احکام.
 ۱. حاکمک، حکومت،
 آمریت: فلانک حکمی جاریدر؛
 فلانک حکمی آئینده در. ۲. امر،
 اراده، قومانده: حکم ایتك:
 حکمی یكك؛ حکمی نافذ اولمق؛
 فلانک حکمیله حرکت ایدیور.
 ۳. قرار، بدعوی ویا مسئله یی
 دیکایوب ایجه تحقیق و محاکمه
 ایتکدن صکره حل وفصلیون
 ویریلن قرار قلمی و نتیجه، ایجاب
 قانونک تقرری: حکم ویرمك؛
 محکمه نك حکمی؛ بش سنه مدته
 حبسنه حکم اولندی. ۴. قوت،
 اهمیت، نفوذ: اونك حکمی یو.
 قدر. ۵. تأثیر: حرارت حکمی
 اجرا ایدیور؛ قیشك حکمی یكدی.
 ۶. منزله، مثابه، مقام: قاش پدر
 دخی پدر حکمنده در. ۷. اقتضا،
 ایجاب: قانون حکمنجه؛ قاعده
 ظرافت حکمنجه. || حکمی اولمق =
 قوتلی و نافذ اولمق. || حکمنده
 اولمق = مثابه سنده بولمق. || حکم
 سورمك = ۱. حاکم اولمق، حکو.
 مت ایتك. ۲. جاری اولمق. || حکمی
 یکمك = ۱. امری نافذ و جاری
 اولمق. ۲. قوت و تأثیری زائل
 اولمق. = ج. ۱. اوامر، ارا.
 دات: احکام الهیه. ۲. نظامات،
 قوانین: احکام عدلیه، احکام
 دینیه. ۳. نجومدن وسائر علائم
 طبیعی و سمائیله دن چیقارلمق
 ایستیان معنارل، استخراجات،
 فاشیدن خبر ویرمه ل: احکام
 چیقارمق؛ منجملرک احکامی. || مج.
 غریب و کولنج حکملر: احکام قور.
 مق.
 حکم { س. عر. طرفینک فصل
 دعوا ایچون رضالریله
 حاکم اتخاذا ایتدکلی کیمسه:
 حکم نصب ایتك؛ حکم قومسیونی.
 حکم { س. ج. عر. فد: حکمت.
 با: حکمت.
 حکما { س. عر. حکم جهتیله،
 حکمنده و مثابه سنده او.
 له رق: تیزه حکما والده در =
 والده حکمنده در. ذ.
 حکماء { س. عر. ج. حکم. فد:
 حکیم. با: حکیم.
 حکمت { س. عر. ج. حکم. ۱.
 حکمیک، حکیم آدمک
 حالی، عقل کامل ايله علم عالی:
 لقمانك حکمتی. ۲. فلسفه
 علی و شعباتی: حکمت الهیه،
 حکمت طبیعیه، حکمت ریاضیه،
 حکمت عملیه. ۳. سر خفی، نه
 اولدییی آكلاشماز. بب و حقیقت:
 بونده بر حکمت وارددر؛ حکمت
 الهیه. ۴. حقیقت و اخلاقه متعلق
 قیصه سوز، مثل: حکم سلیمان.
 = حد. غریب شی! عجائب!
 بونده بر سر وار: حکمت!
 || حکمت حکومت = حکومتك
 اجرا آتی تحتند کی سبب حقیقی.
 || حکمت طبیعیه = اجسامک احوال
 طبیعیه سندن بحت ایدن علم که
 کیمیا ايله توأم عد اولنور. فر.
 Physique .
 حکمت آمیز { س. فا. (عر.
 حکمت آمیز { حکمت = م. فا.

آمیختن = قاریشمق { حکمتله قار.
 یشیق، حکیمانیه: حکمت آمیز
 سوزلر = اقوال حکیمانیه.
 حکمت شناس { ص. فا. حکمت
 واقف حکمت.
 حکمدار { س. فا. ج. حکمدار.
 ران. (عر. حکم =
 امر، حکومت. فا. داشتن ممالک
 اولمق { حکم وامر صاحی اولان
 ملک، شاه، پادشاه: حکمدار
 اعظم: آوروپا حکمدارانی.
 حکمدارانیه { ص. ح. فا. حکمدار.
 ره مخصوص ویا
 لایق و سزاوار بر حال و صورتده:
 حکمدارانیه دارات و شکوهله؛
 حکمدارانیه حرکت ایدیور.
 حکمدارلق { س. ص. ملکک، شا.
 هلق، سلطان: قرق سنه حکمدار.
 لق ایتدی.
 حکمداری { ص. حکمداره
 منسوب و متعلق:
 با امر حکمداری. — س. حکمدار.
 لق: اجرای حکمداری.
 حکمران { س. فا. (عر. حکم =
 ندن = سورمك { حکم و سلطنت
 سورن، حاکم، حکمدار.
 حکمرانی { ص. حکم سورن
 ذات منسوب و
 متعلق. = س. حکم سورمه،
 حکمدارلق. || حقوق حکمرانی =
 Suzeraineté دینلن اصطلاح
 سیاسینک ترجمه سیدر.
 حکمسوز { ص. حکم و قوت و
 تأثیری اولیان، کآن

لم يكن اولان : قوانين مفسوخه حكمسزدر.

حُكْمِي { ص. بر حكم وامري
حاوی اولان : حكمی
بر تحريات.

حُكْمَنَامَه { س. فا. بر محكمه و
هيئتك حكم وقرار.
ني حاوی ورقه، حكمی حاوی
كاغد.

حُكْمِيَّات { س. ج. عر. فلسفه.
يه متعلق حكيمانه
سوزلر.

حُكُومَت { س. عر. ۱. بر
مملكتی اداره ائمه:
بش سنه حكومت سوردی،
اجرای حكومت ايتدی. ۲. بر
مملكتده حكم سورن واونی اداره
ايدن هيئت، دولت : فرانسه،
بخارا، هندستان حكومتی. ۳.
اصول اداره : حكومت مستقلة.
۴. هيئت اداره : حكومته
مراجعت ايتك : حكومت
قوانغی. || حكومت مركزيه =
پايتخته کی حكومت. || حكومت
محليه = طشرده کی حكومت
هيئت، ولايت، سنجاق ويا قضا
هيئت اداره سی. || حكومت قو.
ناغی : دوائر حكومته مخصوص بنا.
حَكِيم { س. ۱. قاشك پارلاق
ايك يولاری. ۲. يول
يول ايكي قاش.

حَكِيم { ص. س. عر. ج. :
حکماء. (حکمت)
دن ص. ۱. فوق العاده
عقيله و اخلاق حسنه سيله ممتاز
آدم، فيلسوف : لقمان حکيم،
حکماء يونان. ۲. حکمت و فلسفه
مخصوصی. ۳. کافه علوم و فنونه

واقف آدم، عالم، علامه : حکيم
ذو فنون. ۴. فن طب منتسبی،
طبيب، دوقطور. [بونك «مکيم»
يازلسی عبندر.] || حکيم مطلق =
جناب حق حضرتلری.

حَكِيمَانَه { ص. ح. فا. حکيمه
لايق و سزاوار حال
و صورتده : حکيمانه طور و حال؛
حکيمانه سوزلر؛ حکيمانه حرکت
ايتك.

حَل { س. عر. ۱. چوزمه، عقد
مقابلی : عقدی، دوکمی
حل ايتك. ۲. قاريشيق بر ماده یی
ويا مشکل بر مسئله یی فصل ايتمه،
قرار و نتیجه ویرمه : بر مسئله
جبریه یی حل ايتدی؛ دعاومری
کیم حل ایده جکدر؟ ۳. شبهه
و ترده محل بر اقیه حق صورتده
ايضاح و تفصيل ايتمه : بر معمايك
حلی؛ مقامات حريرينك اك مغلق
پرلرینی حل ایدیور. ۴. اريمه،
اذابه. [بو معنا ايله «تحليل»
لغتني قوللاقمق دهاطوغریدر.]

۵. کیم. بر جسمی کیمیا قاعده سنجیه
مرکب اولدیغی اجزایه تحویل ايله
ترکيبی بوزمه. [کذلک طوغر -
یسی «تحليل» در.] || حل و
عقد = اداره، رتق وفتق : حل
و عقد امور || حل و فصل =
عطف تفسیردر : دعاوانی حل
و فصل ايتدی.

حَلَّاج { س. عر. («حلج» دن
حلاج { سم. } پنبوق آنان
صنعتی؛ حلاج دکانی.

حَلَّالَتَمَق { فت. (پنبوغی)
حلاجیه آندیرمق :
شو شلته یی حلاجی تلمی.

حَلَّالَتَمَق { فت. (پنبوغی)
حلاجیه آندیرمق : حلاجیه پنبوغی اوقه
ایله حلاجیلر.

حَلَّالَجَلَق { س. پنبوغی آتمق
صنعتی، حلاج صنعتی.
حَلَّال { س. عر. ۱. شرعاً
استعمالی آدون و غیر

ممنوع شیء، حرام ضدی : نجما.
رتدن اولنان استفاده حلالدر؛
انسان اهل و عیالی حلال ايله
بسلیدر. ۲. نکاحی و مشروع
زوجه و زوج : انسان حلالک
غیرینه نظر شهوتله باقامیدر.
|| حلال ايتك = حلال اولسون
دیهرک بر شیئی ترک ایدوب
حقندن وازیکمک. = ح. حلال
اوله رق، حرام اولیه رق : حلال
قزانش مال.

حَلَّال { ص. عر. [«حل» دن
حلال { سم. } پک زیاده حل و فصل
ایدن، مشکلاتی حل و فصل ایتده
پک ماهر : حلال مشکلات = مشکل
کشا.

حَلَّالَزَادَه { ص. فا. (عر. حلال =
م. فا. زادن = طو -
غمق) حلال طوغمش، مشروع
و نکاحی ابویندن دنیایه کیش،
ولد زنا اولمیان.

حَلَّالَاشَمَق { فت. بر برینه حقنی
حلال ايتك، ایدیا
مفارقت ايتك اوزره بر برینه
یکمش حق وار ايسه حلال
ايتك.

حَلَّالَلَق { ص. تزوجی حلال او -
لان، شرعاً تزوج
ایدیله بیلن؛ حلالغه آلمق = تزوج
ايتك.

حَلَّالِي { س. ص. زوجہ.

حَلَّالِي { س. ص. ۱. آریشی بو -
رونجک و آراغی پنبوق
بورشيق یرلی بز : حلالی بز.
۲. یالیزلی باقیردن ویا مشین
قابل تخته ددن محافظه سی اولان
بیوک ساعت، اسکی زمان ساعتی :
حلالی ساعت. ۳. حلالی بزدن
معمول : حلالی کوملک.

حَلَّالَوَت { س. عر. ۱. طاتلیق،
شیرینک : بو یکمکه،
بو شیرینده حلاوت یوق. ۲.
طات، لذت، ذوق : بو سوزده
هیچ بر حلاوت یوقدر.

حَلَّالَوَتَبَخْش { ص. فا. (عر.
حلاوت = طاتلیق
فا. بخشیدن = باغشلاق) طاتلیق
ویرن، طاتیلاندیران، لذتی
آرتدیران.

حَلَّالَوَتِي { ص. ۱. طاتلی، شیرین،
حلو. ۲. لذتی، لذیذ.
حَلَّارُون { س. عر. ۱. قابوقلی
سوموکلکی بوجک و

سوموکلکی بوجک قابوغی.
۲. سوموکلکی بوجک قابوغی
شکلی، ساعت زنبری کی
کیتدیکه طارلاشان دائره شکلی.
۳. تش. انسان قولاغنک خارجی
بورسی. ۴. جمر. واپورک
قیچده کی چرخ، اسقرو.

حَلَّارُونِي { ص. عر. ۱. حلزونیه.
سوموکلکی بوجک
قابوغی شکنده اولان، کیتدیکه
طارلاشیر دائره شکنده بولنان.

حَلْف { س. عر. آند، یمین،
قسم.

حَلْفَا { یاخود حلقه. س. عر.
مغرب طاغرلنده و سائر

بعض یرلرده خدایی ثابت اوله.
رق حاصل اولان اوزون وفا.
این بر جنس اوت که الیاغندن
ایک تقلیدی شیلر نسج اولنور.
{ س. عر. بوغاز؛ حروف
حلق } حلق = مخرجلری بوغازدن
اولان ا، ح، خ، ع، غ، ق، ه
حرفلری.

حَلْقُوم { س. عر. تش. بوغازک
معدده یولی اولان دلیکی.
|| راحت حلقوم = راحت لوقوم
دینان معروف شکرله.

حَلْقُوی { ص. عر. ۱. حلقویه.
تش. با. حلقه ویا
حلقه لی شکل و صورتده اولان؛
فضیله حلقویه = نباتاتک بر فضیله
مخصوصه سی.

حَلْقَه { س. اورته سی بوش دائره،
اییدن، تلدن ویا معدندن
اوافق قانفال ویا دائره : قولاق،
پارمق، قپو حلقه سی؛ حلقه
حلقه = دائره دائره، قانفال
قانفال، بر قاق حلقه تشکیل
ایده جک صورتده صارلمش. ||
حلقه بگوش، قولاغی حلقه لی =
آزاد قبول ایتز کوله : بنده
حلقه بگوش.

حَلْقَه لِي { ص. دائره و قانفاللری
اولان، بر جوق دائره -
لر تشکیل ایده جک شکل و
صورتده بولنان.

{ و حلقومی. ص. عر. ۱.
حَلْقِي { حلقویه، حلقومیه. تش.
بوغازه منسوب و متعلق.

{ س. عر. طبیعت یاواشلقی،
طبیعتده یومشاقلق و صبر
و تحمل، حدت و غضبک عکسی :
حلم افراطی مسکندر.

{ س. عر. ج. احلام. ۱.
حَلْم { رؤیا، دوش، عالم معنی. ۲.
رؤیاده غسله محتاج اوله، دوش
آزمه، احتلام.

حَلْمَه { س. عر. تش. ممه باشی.

حَلْو { ص. عر. ۱. حلوه. [حانک
فحیله ده جاژدر.] ۱.

طانی، شیرین. ۲. لذیذ، خوش.
{ یاخود حلوی. س. (عر.
حَلْوَا { س. اون یاخود نشاسته
و شکر و یاغدن و سائر صورتده
پایلوب انواع کثیره سی اولان
طانی : ایرمیک، طحین، قوز،
کتن حلواسی. || قدرت حلواسی =
من. || حلوا جمعیتی، صحبتی =
حلوا پیشروب یک ایچون مقدما
ویرلن ضیافت و جمعیت.

حَلْوَا جِي { س. حلوا پیشروب
دکانده ویا سواقده
کزدریره رک صاتان آدم. ||
حلواجی قباغی = ابری بر جنس
قیش قباغی.

حَلْوَا خَانَه { س. حلوا و سائر
پیشیرمه مخصوص
گکیش و آز درین تجره ویا
قران، قوشخانه ک بیوک.

{ س. عر. (اصل معنای
حَلُول { عربی قومه ویر منزله
ایندر. ۱. کیرمه، دخول، بر
شیک ایچنه یکمه. ۲. کلوب
چاته، وصول : حلول شتا،
رمضان شریفک حلولی. ۳.
تناسخ اعتقاد باطلجه بر روحک
ویا بر جسم لطیفک بر بدنه
کیرمی، تجسم. || ح. حلول
داخلی، حلول خارجی = مایعات
و غازلرک حیوانی و نباتی زار.

دن بریدر، فر. Oxygène.
 (ص. عر.) « حل » دن
 رل (سم.) تحملی زیاده اولان،
 بوق تحمل ابدن .
 (ش. عر.) کمی بوکی، بر
 وله (کینک طاشیدیغی اشیا.
 عربیده علی الاطلاق بوک
 دیکدر.) حوله سندی = بر
 سفینه تحمیل اولنان اشیا ايله
 مرسلک و مرسل الیهک وسائر.
 نك اسملرینی مبین ورقه رسمیه.
 || حوله طونه سی = بر کینک
 طاشیه بيله جکی یوکک مقداری.
 (ص. مر. ن: حویه .
 موی (ط. صیتیه منسوب
 و متعلق : علام حویه .
 (ش. عر. با : حاه .
 (ش. عر.) انسانک
 نیت (ملکتی و عائله و تعلقانی
 تجاوز و حقارتدن حایه و محافظه
 ایتمی غیری. || حیت جاهلیه =
 حق و حقیقته و شرع شریفه قارشی
 اعتقادات باطله بی محافظه
 ایتمک غیرت جاهلانیه سی. (قوللا.
 ندیمز « تعصب » برینه اصل
 Fanatisme ترجمه سی اشبو حیت
 جاهلیه در.)
 (ص. حیتلو. ص. حیت صاحی،
 حیتلی) ارباب حیتدن اولان.
 || ان. عسکر یلرده ملازم رتبه.
 سنده و اونندن دون و ملکیه ده
 اوکا معادل رتبه ده بولسانلره
 و برین عنواندر .
 (ص. فا. ج. حیت مندان.
 حیت منند) حیت صاحی، ارباب
 حیتدن اولان، حیتلی، حیت منندان
 اهالی طرفندن و برین اعانه لر.

حَمِيمٌ مَدَانَهُ { ص. ح. ف. حَمِيْلِي
رَدَدَه، كَمَال حَمِيْلَه .

حَمِيْد { ص. ع. ر. حَمِيْدَه، [«حَد»
حَمِيْد { دَن ص. ش. ۱. مَدَحَه شَايَان،
مَدُوْح : اخْلَاق حَمِيْدَه، اَوْصَاف
حَمِيْدَه : حَمِيْد الخِصَال = هَر خَوِي
مَدُوْح اَوْلَان. ۲. حَمْد وِثَايَه
سَزَاوَار اَوْلَان حَق جَل وِعَلَا
حَضْرَتْلَرِي : رِب حَمِيْد .

حَمِيْر { سَخَذ. وَقْتُ جَاهِلِيْتَه يَمِنْ
جَهَنَّمَه سَاكِن بَوْلَان و
تَبَايَه دِيْنَلَن دَوْلَتِي تَشْكِيل
اِيْدَن عَرَب مَتَعَرَبَه دَن بِر قَوْم، كِه
لَسَانْلَرِي عَرَبِيْنَك بِر شَعْبَه سِي
اَوْلُوب، (مَسْنَد) دِيْنَلَن حُرُوف
مَقْطَعَه دَن مَرْكَب خَط مَخْصُوصَه
آثَارِي بَاقِيْدَر .

حَمِيْرِي { س. ص. ع. ر. حَمِيْرِيَه .
حَمِيْرِي { آتَف الْبِيَان حَمِيْر قَوْمَنَه
مَنْسُوب و مَتَعَلَق وِيَا بُو قَوْمَك
اِفْرَادَنْدَن اَوْلَان : حَمِيْرْلَرِك
لِسَانِي حَقْنَدَه هِنُوز تَحْرِيَات
مَكْمَلَه اِجْرَا اَوْلَمَامَشْدَر .

حَمِيْوِي { ص. ع. ر. حَمِيْوِيَه .
حَمِيْوِي { ط. پَرهِيْزَه مَتَعَلَق :
تَدَايِر حَمِيْوِيَه = س. ج. ع. ر. :
حَمِيْوِيَوَن = پَرهِيْزَه چُوق اَهْمِيْت
وِيْرَن، پَرهِيْزَه طَرَفْدَارِي اَوْلَان
اَطْبَا، فَر. Diétistes.

حَمِيَّه { س. ع. ر. «حَمِيْت» كَلَه سَنَك
حَمِيَّه { تَرْكِيبَات عَرَبِيَّه دَه آلدِيْنِي
صُورْتَدَر : حَسَب الْحَمِيَّه = حَمِيْت
اِقْتِضَا سَجْه .

حَمِيَّه { س. ع. ر. ط. خَسْتَه نَك
حَمِيَّه { طَبِيْب طَرَفَنْدَن تَحْدِيْد
اَوْلَان اَغْذِيَه اِيْلَه قَنَاعَت اِيْدُوب
اَوْ حُدُودَك خَارِجَنَه جِيْمَقَامَسِي،

پَرهِيْزَه .
حَمِيَّه { س. ص. ع. ر. قِيْنَه، صَاح و
صَقَالَه و قَادِيْنْلَرِك پَارْمَقْلَرِيْنَك
اَوْجَلَرِيْنَه سُوْرْدَكَارِي مَعْرُوف
صَارِيْمَقْرَاق پَنَبَه بُوِيَا و بُوْنَك
اَسَاسِي اَوْلَان تُوْز. || شَجَر حَمِيَّه =
پَارَاغَنْدَن بُو تُوْز اسْتِخْصَال
اَوْلَان اَنَاج كِه حِجَازَدَه و سَاثَر
اَقَالِيْم حَارَه دَه يَتِيْشِيْر، قِيْنَه
آغَاچِي .

حَمِيْلَه { س. ص. ج. ع. ر. فِد : حَمِيْلِي .
حَمِيْلَه { بَا : حَمِيْلِي .

حَمِيْلَان { س. ص. ع. ر. پَك مَرَحْتَلِي
و رُوْف و رَجِيْم اَوْلَان
جَنَاب حَق : يَا حَمَان !

حَمِيْلِي { ص. ع. ر. حَمِيْلِيَه . ج. :
حَمِيْلِي { حَمَالَه. اَهْل سَنَت مَذْهَب .
هَب اَرْبَعَه سَنْدَن اِمَام حَمِيْلِيْنَك
مَذْهَبَنَه وِيَا اِمَام مَشَارَالِيْهَك
كَنْدِيْلَرِيْنَه تَابِع وِيَا بُو مَذْهَبَه
مَنْسُوب و مَتَعَلَق اَوْلَان : مَذْهَب
حَمِيْلِي، فِقْه حَمِيْلِي، حَمَالَه مَقْتَبَسِي .
حَمِيْلِي { س. ج. ع. ر. غَيْر تَلَاق
حَمِيْلِي { بَاشِي، رَاس قَصْبَه، فَر .
Larynx. || ط. اَلْهَاب خَنْجَرَه =
غَيْر تَلَاق بَاشَنَك اَلْتِهَابَنْدَن عِبَا.
رَت عِلْت كِه فَر. Laryngite
دِيْنَلِيْر .

حَمِيْلِي { ص. ع. ر. حَمِيْلِيَه .
حَمِيْلِي { ت. ط. غَيْر تَلَاق بَاشَنَه
مَتَعَلَق .
حَمِيْلِي { س. ج. ع. ر. بُوغْدَاي، قَع،
حَمِيْلِي { كَنْدَم .

حَمِيْلِي { س. ص. ع. ر. اَبُو جَهْل قَار .
حَمِيْلِي { پُوْزِي، آجِي خِيَار، اِيْت
خِيَارِي .

حَمِيْلِي { ص. ج. ع. ر. فِد :
حَمِيْلِي { حَمِيْلِي. بَا : حَمِيْلِي .

حَمِيْلِي { ص. ع. ر. حَمِيْلِيَه . ۱.
حَمِيْلِي { اَهْل سَنَت اَمَّة اَرْبَعَه سَنَك
سَر اِفْرَازِي اَبُو حَمِيْلِيَه اِمَام اعْظَم
حَضْرَتْلَرِيْنَه مَنْسُوب و مَتَعَلَق :
مَذْهَب حَمِيْلِي . ۲. مَشَار اِلِيْهَك
مَذْهَبَنَه تَابِع وِيَا مَنْسُوب اَوْلَان :
فِقْه حَمِيْلِي. — بُو مَعْنَا اِيْلَه اِسْم
دُخِي اَوْلُور : حَمِيْلِي مَمَالِك اِسْلَام .
مِيَه نَك اَكْثَر جَهَانْمَنْدَه مَنْتَشَرْدَرلَر .
حَمِيْلِي { س. ص. ع. ر. ت. آغْز طَا .
حَمِيْلِي { وَاقِي، طَامَاغ .

حَمِيْلِي { ص. ع. ر. حَمِيْلِيَه .
حَمِيْلِي { ت. ط. طَامَاغَه مَنْسُوب
و مَتَعَلَق .

حَمِيْلِي { س. ص. ع. ر. ۱. اَسْكِي
حَمِيْلِي { مَصْرِيْلَرِك يَابِدَقْلَرِي كِي
مِيَه كَجَمِيْنِي بِر طَاقَم اِجْزَالَه
چُور و مِيَه جَاك حَالَه كَتِيْرَمَه .
[«تَحْنِيْط» دَهَا مَسْتَعْمَلْدَر .]
۲. بِر اَوْلُونَك طُول مَدْت طَا .
يَا نُوْب چُور و مَه مَسِيْچُون قَوْلَا .
نِيْلَان اِجْزَالَر .

حَمِيْلِي { ص. ع. ر. حَمِيْلِيَه .
حَمِيْلِي { حَمِيْلِيَه . ۱. دِيْن حَقَه تَابِع
اَوْلَان، شَرَك و ضَلَالَتِي تَرْكَلَه
و حُدُوث اِيْنَانَان . ۲. بَعَث نَبِيْوِيَه دَن
اَوَّلْجَه عَرَب اِيْچَنْدَه وَحْدَت اِلِيْهَه
اَعْتِقَادِلَه مَعْتَقِد اَوْلَانْلَرَه وَاوْن
پَرَسْتَلِكْ بَطْلَانَنَه حَكْم اِيْدَنْلَرَه
دِيْنَلِيْر، قَس بِن سَاعِدَه كِي .

حَمِيْلِي { س. ص. ع. ر. اِيْگَلَه، زَارِي،
حَمِيْلِي { آه، اَيْن .

حَمِيْلِي { سَخْش حَضْرَت اَدَمَك زَوْجَه
حَمِيْلِي { طَاهِرَه لَرِي .

حَمِيْلِي { س. ص. ج. ع. ر. فِد :
حَمِيْلِي { حَاجِب. بَا : حَاجِب .
حَمِيْلِي { س. ج. ع. ر. فِد :
حَمِيْلِي { حَادَثَه. بَا : حَادَثَه .

حَمِيْلِي { ص. ع. ر. ج. حَمِيْلِي :
حَمِيْلِي { رِيَوَن. بَا : حَمِيْلِي .

حَمِيْلِي { س. ج. ع. ر. فِد :
حَمِيْلِي { حَمِيْلِيَه . بَا : حَمِيْلِيَه .
حَمِيْلِي { س. ج. ع. ر. فِد : حَا .
حَمِيْلِي { شِيَه. بَا : حَاشِيَه .
حَمِيْلِي { س. ج. ع. ر. فِد : حَافِر .
حَمِيْلِي { بَا : حَافِر .
حَمِيْلِي { س. ج. ع. ر. حَمِيْلِيَه .
۱. بِرِيْنَك عَهْدَه سَنَه
بَرَاقَه، تَرْك، تَقْوِيْض، اَحَالَه :
اَوْرَاجَه اَوْلَان اِيْشَلَرْمَك رُوْتِيْنِي
فَلَانَه حَمِيْلِيَه اِيْتَدَم . ۲. صَالِدِيْر .
مَه، صَوْكَمَه، اَوْرَمَه : كَنْدِيْسَنَه
بِر قَلِيْج بِر مَزْرَاق حَمِيْلِيَه اِيْتَدِي .
۳. بِر مَبْلَغ تَاْدِيَه سَنِي بِر شَخْص
ثَالِثَه چُور مَرَمَه : فَلَانْدَه اَوْلَان
آلَاجَمِي سَزَه حَمِيْلِيَه اِيْتَدَم . ۴.
بِر مَبْلَغ تَاْدِيَه سَنَك بِر شَخْص
ثَالِثَه چُور مَرَمَه سِي اَمْر رَسْمِيْسِي،
حَمِيْلِيَه نَامَه : سَلَايِيْنَك و لَابَنَتَه بِر
حَمِيْلِيَه اَلْدَم . ۵. اسْتَدَا نَامَه لَرَك
و سَاثَر مَصَالِحَه مَتَعَلَق اَوْرَاق
رَسْمِيَه نَك تَقْدِيْم اَوْنَدَقْلَرِي
مَقَامْدَن عَائِد اَوْلَدَقْلَرِي دَاثَرَه
كُونْدَر لَسِي و بُوْنِي مَشْعَر اَوْرَاق
مَذْكُورَه نَك بِر كُوشَه سَنَه اِيْدِيْلَن
قِيْد و اَشَارَت : عَرَضْعَالِي، اَوْرَا .
قِي محَاسَبَه يَه حَمِيْلِيَه اِيْتَدِيْلَر ؟
بُو عَرَضْعَالِي حَمِيْلِيَه سِي يَوْقَدَر،

حَمِيْلِي { س. ج. ع. ر. فِد :
حَمِيْلِي { حَاسَه. بَا : حَاسَه .

حَمِيْلِي { س. ج. ع. ر. فِد : حَا .
حَمِيْلِي { شِيَه. بَا : حَاشِيَه .

حَمِيْلِي { س. ج. ع. ر. فِد : حَافِر .
حَمِيْلِي { بَا : حَافِر .

حَمِيْلِي { س. ج. ع. ر. حَمِيْلِيَه .
۱. بِرِيْنَك عَهْدَه سَنَه
بَرَاقَه، تَرْك، تَقْوِيْض، اَحَالَه :
اَوْرَاجَه اَوْلَان اِيْشَلَرْمَك رُوْتِيْنِي
فَلَانَه حَمِيْلِيَه اِيْتَدَم . ۲. صَالِدِيْر .
مَه، صَوْكَمَه، اَوْرَمَه : كَنْدِيْسَنَه
بِر قَلِيْج بِر مَزْرَاق حَمِيْلِيَه اِيْتَدِي .
۳. بِر مَبْلَغ تَاْدِيَه سَنِي بِر شَخْص
ثَالِثَه چُور مَرَمَه : فَلَانْدَه اَوْلَان
آلَاجَمِي سَزَه حَمِيْلِيَه اِيْتَدَم . ۴.
بِر مَبْلَغ تَاْدِيَه سَنَك بِر شَخْص
ثَالِثَه چُور مَرَمَه سِي اَمْر رَسْمِيْسِي،
حَمِيْلِيَه نَامَه : سَلَايِيْنَك و لَابَنَتَه بِر
حَمِيْلِيَه اَلْدَم . ۵. اسْتَدَا نَامَه لَرَك
و سَاثَر مَصَالِحَه مَتَعَلَق اَوْرَاق
رَسْمِيَه نَك تَقْدِيْم اَوْنَدَقْلَرِي
مَقَامْدَن عَائِد اَوْلَدَقْلَرِي دَاثَرَه
كُونْدَر لَسِي و بُوْنِي مَشْعَر اَوْرَاق
مَذْكُورَه نَك بِر كُوشَه سَنَه اِيْدِيْلَن
قِيْد و اَشَارَت : عَرَضْعَالِي، اَوْرَا .
قِي محَاسَبَه يَه حَمِيْلِيَه اِيْتَدِيْلَر ؟
بُو عَرَضْعَالِي حَمِيْلِيَه سِي يَوْقَدَر،

حَمِيْلِي { س. ج. ع. ر. حَمِيْلِيَه .
حَمِيْلِي { بَر تَاْدِيَه نَك بِر شَخْص
ثَالِثَه چُور مَرَمَه سِي صُورْتِيْلَه : مَطْلُوب .
بَات مَتَدَاخَلَه سَنِي حَمِيْلِيَه سَلَا .
نِيْكَدَن آلدِي، مَطْلُوبْنَك نَصْفِي
نَقْدَا و نَصْف دِيْكَرِي حَمِيْلِيَه
وِيْرَلَدِي .
حَمِيْلِي { س. ج. ع. ر. حَمِيْلِيَه .
حَمِيْلِي { كَمِيْت وِيَا نَظَارَتِي اَو .
لَان وِيَا دِيْكَر بِر مَحَلَك حَاكَمِيْت
و نَظَارَتِي تَحْتَنْدَه بَوَانَسَان : بُو
اسْتِحْكَام، بُو اَوْ حَمِيْلِيَه اِيْدَر . ۲. يَو .

حَمِيْلِي { س. ج. ع. ر. حَمِيْلِيَه .
رِيْت مَعْنَا سِي مَتَضَمِن اَوْلَقْسَزِيْن [
نَظَارَتَه مَانِع اَوْلَان شِيَه، حَاطَل :
اَوْ دِيْوَار دَكِيْز طَرَفَنْدَن حَمِيْلِيَه
اَوْلُور . ۷. دِيْكَر بِر بِنَا وِيَا
اسْتِحْكَامَك اَوْسْتَنْدَه بُولُوب
حَاكَم اَوْلَان وِيَا اِيْچَنَه بَا قَان بِنَا وِيَا
اسْتِحْكَام : تِيَه دَه كِي قَلْعَه شَهْرَه
حَمِيْلِيَه اَوْلُور، سَلَامَلَقِي حَرَمَه
حَمِيْلِيَه اَوْلَامَلِيْدَر . ۸. بِر بِنَا وِيَا
اسْتِحْكَامَك بِر مَحَلَه حَاكَم اَوْلَسِي
وِيَا اِيْچَنَه بَا قَه سِي : اَوْ تِيَه نَك
اسْتِحْكَامَاتَه حَمِيْلِيَه سِي وَاْرْدَر :
سَلَامَلَقِي حَرَمَه حَمِيْلِيَه سَنِي كَمَك
اِيْچُون بِر تَخْتَه پَرْدَه چِكْدِيْر مَلِي .
۹. بِر عَرَصَه اَطْرَافَنَه وِيَا دِيْوَار
اَوْزَرِيْنَه يَابِيْلَان مَانَعَه : بُوْرَايَه بِر
تَخْتَه حَمِيْلِيَه يَابَلِيْدَر . ۱۰.
مَسْلُطَه، دَاْدَانُوب رَا حَتْسَز
اِيْدَن شِيَه : بِر طَاقَم قَارِيْجَه لَر
كِيْلَارَه حَمِيْلِيَه اَوْلُوب بِر شِي
قُوْدِيْر مِيُوْرَلَر [بُو مَعْنَا اِيْلَه صَفْت
كَبِيْ دَه قَوْلَا نِيْلِيْر .] ۱۱. چُوْجَقْلَرَه
عَارِض اَوْلَان صَرَعَه نُوْعِي :
چُوْجَفَه حَمِيْلِيَه كَلْدِي، چُوْجَق
حَمِيْلِيَه طُوْتَلْدِي .

حَمِيْلِي { س. ج. ع. ر. حَمِيْلِيَه .
حَمِيْلِي { «حَوْل» لَسَانْزَدَه
اِسْتَعْمَال اَوْلَمَاز [اَطْرَاف،
جُوَار، نَوَاحِي، جِيَه چُورَه اَو .
لَان يَرَلَر : بُو حَمِيْلِيَه هِيْچ
يَاغْمُور يَاغْمَادِي، اَوْ حَمِيْلِيَه نَك
اَهْلِيْسِي پَك چَالِيْشْقَان اَوْلُور ؟
حَمِيْلِيَه شَهْرَدَه .
حَمِيْلِي { س. ج. ع. ر. فِد : حَاجَت .
حَمِيْلِي { بَا : حَاجَت .
حَمِيْلِي { س. ج. ع. ر. بِيُوْك بَالِيْق .
حَمِيْلِي { || ه. بَرَج حَمِيْلِيَه = بَرُوج
اِنْسَا عَشْرَدَن بَرِي شَمْس
شَبَاط اِيْنَدَه دَاخِل اَوْلُور .

حَمِيْلِي { س. ج. ع. ر. حَمِيْلِيَه .
حَمِيْلِي { «اَحُور» صَفْت مَشْهَبَه .
سَنَك مُؤَنِّي اَوْلَان «حَمِيْلِيَه» ك
جَمِي اَوْلُوب، كُوزْلَرِي اِيْرِي و
سِيَاهِي پَك سِيَاه بِيَاضِي پَك
بِيَاض قِيْزَلَر دِيْمَكْدَر . لَسَانْزَدَه
مَفْرَد كِي وَاكْثَر يَا تَقْرِيْبَه دَلَالَت
اِيْدَن يَا نَسْبَتِلَه «حَمِيْلِيَه»
قَوْلَا نِيْلِيْر . [اَهْل جَنْتَه مَوْعُود
اَوْلَان حَسَنِي قِيْزَلَرَك بَهْرِي،
حَمِيْلِيَه || حَمِيْلِيَه = اِيْرِي
كُوزْلَرِيْنَك سِيَاهِي پَك سِيَاه

حَمِيْلِي { س. ج. ع. ر. حَمِيْلِيَه .
حَمِيْلِي { كَمِيْت وِيَا نَظَارَتِي اَو .
لَان وِيَا دِيْكَر بِر مَحَلَك حَاكَمِيْت
و نَظَارَتِي تَحْتَنْدَه بَوَانَسَان : بُو
اسْتِحْكَام، بُو اَوْ حَمِيْلِيَه اِيْدَر . ۲. يَو .

وبیاضی پک بیاض قیزل ویا
بریلر.

حوری { با. }
{ س. ع. } ماده آتفه یه

حوزه { س. ع. } بر شیک داخل
{ دائره سی، دائره سنک }
ایچی، حدودینک داخلی: فلان
مملکتی حوزه تصرفه، حوزه
اداره سنه آلدی.

حوصله { س. ع. } «حصول»
{ دن } ۱. قوش قور-
صاخی، طاشاق. ۲. معده. ۳.

م. درجه استیعاب واستعداد،
قابلیت ذهنیه: بوشی حوصله مه
صیفیور، یونی حوصله مه
صیفدیورم = آکلیه میورم؛
حوصله سی طار = استعدادی
ناقص. ۴. ت. قارنک آلتنده
صاغری کیکلرینک تشکیل
ایتدکاری محفظه که رحم دخی
ایچنده بولغله انانده دها
گنیش اولور.

حوصلی { س. ع. } حوصله.
{ ت. آتفا بیان اولنان }
حوصله به منسوب ومتعلق.

حوض { س. ع. } سوس ایچون وصو
{ بریکد برمک ایچون باغچه }
ویا حولیده یا بلش مختلف وسعتده
صو جو قوری که کرج خراسانله
صیوانش واکثر یا طرافی مرمرله
وصنعی شلاله و فسقیه لاله
مزین وکوزل بالیقرله اوردک
وساثره ووصو چیچکرینی حاوی
اولور.

حوضلاتیق { فل. } (صو) بریکوب
{ حوض تشکیل ایتک. }

حؤل { س. ع. } ۱. قوت،
قدرت: لاحول ولاقوة

الابالله العلی العظیم = قوت وقدرت
آنجق جناب حقه مخصوصدر.
۲. سنه، سال. ۳. اطراف،
چوره. ۴. حوالی دها مستعملدر.
— «اولی» دیدیکمز دخی، یونل
تیدن ویا ترکیه «آغیل» دن
ماخوذ دکلسه. بوندن اوله بیلیر.

حولی { س. با. } اولی وخالوی.

حویصل { س. ع. } ۱. حو-
{ یصلات. } «وصله»
دن ستص. ۲. جلد آلتنده
اولان بر طاقم قبارجقزل: حو-
یصلات عرقیه، حویصلات هوایه.
حوین { س. ع. } ۱. حوینات.
{ «حیوان» دن ستص. }
کوزله کورغز کوچک حیوان،
مقروب: حوینات بسیطه = Pro-
tozoaires حوینات قیقیه = ایریکک
ایچنده کی حیوانجقزل: حوینات
منویه = نطفه ده کی حیوانجقزل،
بزیرات نطفه.

حی { س. ع. } ۱. حیة. ۲. حیاء.
{ دیری، زنده، جانلی، حیانه }
اولان. — صفات الاهدن دخی
اولوب: جناب حی لایموت دینلیر.
حیاء { س. ع. } ۱. دیری اوله رق،
{ جانلی، اولدیر مکسزین: }
مقابلی میتا: خیدودلرک بری حیاء
ودیکرلری میتا طوتلدی.

حیاء { س. ع. } ۱. اوتانم، خجاء.
{ لت، شرم، محجوبیت: حیاء }
ایماندندر: حضرت عثمان بن عفان
(رضه) صحابه پیننده حلم وخیاء
ایله متصف ایدیلر. ۲. عار،
ناموس، ادب.

حیا { ف. ع. } (بعض ع. دعا
{ تعبیراننده مستعمل ماضی
مفرد مذکر غائبدر) یا شاتون:

حیاك الله = الله سنی یا شاتون!
الله عمرلر ویرسین!

حیات { س. ع. } ۱. دیریک، جانلیق،
{ صاغلق، یا شایش، زندگی، }
عمر: حال حیانه، مدت حیا.
تنده: حیات و مماتی بر. ۲. آب
حیات. با: آب. ۳. حیات جاودانی =
عمر سرمدی.

حیاتبخش { ص. فا. } (ع. حیات =
{ دیریک. فا. بخشیدن = }
باغشلاق [عمری آرتیران، پک
مفرح و دلکشا.

حیاتی { ص. ع. } ۱. حیاتیة، یا شاد.
{ یش و عمره منسوب }
ومتعلق. = س. ع. ۲. حیاتیون =
بلسفه ده روحیون ایله عضویون
مسلکری آره سننده بر مسلک
مخصوصه تابع فلاسفه که بونلر
حیانه بر موجودیت مخصوصه
ویرلر، فر. Vitalistes.

حیادید { خیدودک جمعی اولق
{ اوزره قوللاش ایه. }
ده، اولا خیدود کله سی عربی
اولدیفندن بویله بر جمعی اوله ماز،
وثانیاً بولفت عربی اولدیفیچون
او لسانه مخصوص اولان (ح)
ایله یازیله میوب، (خ) ایله یازلق
اقتضا ایدر. آرتق لسانمک بویله
آثار جهالتدن اظهیری زمانیدر.

حیاسن { ص. اوتانماز، عارسز. }
{ س. اوتانمازلق، }
حیاسنلق { عارسزلق. }

حیاط { س. ع. } ۱. دیوار دیمک
{ اولان «حایط» ک. ج. }
مکسور الحاء «حیاط» دن مأخوذ
اولسه کرکدر. [اوستی قپالی
آولی، سواقق قپوسیه زردبان

آره سنده کی آره لق، طاشلق.
{ س. ع. } اعتبار. [الکبر
حیث { من } حرف جر یله برابر
عربی ترکیبانه بولنور: من
حیث المجموع = مجموعی اعتباریله،
جماء.

حیثیت { س. ع. } ۱. دکر، اعتبار،
{ قدر، شرف: حیثیت }
ذاتیة: اصحاب حیثیت: رتبه سنک،
صفت عسکریه سنک حیثیتی
محافظه ایتک.

حیثیتسن { ص. دکر و قدر و
{ اعتباری اولیان، }
اعتبارسن: پک حیثیتسن آدمدر.
حیثیتی { ص. دکرلی، قدر و
{ اعتبار صاحی، محترم. }

حیدر { س. ع. } اصل معنایی
{ آرسلان اولوب، حضرت }
علی المرتضی (رضه) افندمزه
لقب اولمشدر؛ وکنایه پک جسور
وشجیع معناسیله قوللانیلیر.

حیدرانه { ص. فا. } جناب حیدر
{ کراره شایسته بر }
جسارتله واقع اولان: برصوت
حیدرانه ایله هجوم ایتدی.

حیدریه { س. ع. } درویشانک
{ کیمدکاری قولسز و }
اوموز باشلنده مثک الشکل برر
پارچه سی اولان برنوع قیصه
لباس که خرقة نک آلتنه کیله رک
آبدستلک یرینی طوتار.

حیدود { خیدودلق، با: خیدود،
{ خیدودلق. }

حیران { ص. ع. } شاشه قالمش،
{ شاشقین، حیرته قالان، }
متحیر: حیران اولق = شاشه
قالمق، متحیر اولق: حیران
حیران باقه قالمق = شاشقین

شاشقین باقوب طورمق.
{ س. شاشقینلق، حیرت. }
حیرانلق { س. ع. } شاشقینلق،
{ شاشه قالمه: حیرته }
قالمق، حیرته طالمق = شاشه
قالمق، متحیر اولق: حیرته
براقق = هرکسک حیرته قالمسی
موجب اولق، باعث حیرت
اولق.

حیرت افزا { ص. فا. } (ع. حیرت
{ = شاشقینلق. فا. }
افزاییدن = آرتدیرمق [حیرتی
آرتدیران، باعث حیرت.

حیرت انگیز { ص. فا. } (ع.
{ حیرت = شا. }
شقیلق. فا. انکیختن = قوبارمق [
حیرت ویرن، شاشیرتان، باعث
حیرت.

حیرتبخش { ص. فا. } (ع. حیرت
{ = م. فا. بخشیدن = }
باغشلاق [حیرت ویرن، شا.
شیرتان، موجب حیرت.

حیرت زده { ص. فا. } ۱. حیرتزدگان.
{ (ع. حیرت = م. فا. }
زدن = اورمق [حیرته دوچار
اولمش، شاشه قالمش، متحیر.

حیر { س. ع. } موقع، طرف،
{ میدان: حیر - صوله کلک = }
حاصل اولق. ۲. حیر مثک
= کوکی داخل ایکی غیر مساوی
قسمه ایران زار.

حیرزان { یاخود هزارن. س. }
{ اقالیم حاره ده حاصل }
اولان اوزون یاراقلی بر جنس
قامش که اورالده قلبه و جیت
یاغفه و قلبه لری اورتمک و
صندالیه و ساثره اعمالنه دخی
یارار.

حیض { س. ع. } قادیلره بهر
{ آی عارض اولان حال }
که رحمن قان آتفه سنی موجب
اولور، عادت، آی باشی.
حیطان { س. ع. } ۱. حائط.
{ حایط. }

حیف { س. ع. } ۱. حقیرلق،
{ جور، غدر، یازیق. ۲. }
= حد. یازیق! هیهات! ایوا:
حیف صد حیف!

حیفا { حد. فا. } یازیق! واه!
{ ایوا! — «که» اداتیلده }
قوللانیلیر: حیفا که اوقدر امکی
بوشه کیدوب هیچ بر استفاده
ایده مدی.
حیل { س. ع. } ۱. حيلة.
{ با: حيلة. }

حیلوات { س. ع. } آره به کیرمه:
{ بعض موانع حیلوات }
ایتدی.
حیله { س. ع. } ۱. حیل.
{ آلداده حق طرز وترتیب، }
اویون، مکر، خدعه: بکا حیل
یابدی، اویونده حیل ایدبور.
۲. ساخته کارلق، برمالک خالصیت
وصافییتی بوزده حق شیء، قیمتز
برشی قاریشدریمه: اورالده
چیقان ساده یاغه حیل یاغملر،
حیل قاریشدریمسلر امثالسر
اولور، بوسرکده حیل واردر.
[عربیده اکثر یا چاره وتدبیر
معناسیله قوللانیلیرسه ده، لسا.
نمژده او معنا ایله اصلا قوللا.
نماز.]
حیله باز { ص. فا. } (ع. حیل = م.
{ فا. باختن = اوینامق [}
حیله یابان، حیله کار، مکار، دو-
باره جی.

حیلہ جی { ص. حیلہ یابان، حیلہ } قوللانان، مکار.

حیلہ ساز { ص. فا. (ع. حیلہ = م. فا. ساختن = یاغی) حیلہ یابان.

حیلہ سز { ص. ۱. مکر و حیلہ حیلہ سز { ایغز، طوغری: حیلہ. سز آدم. ۲. حیلہ قاریشدیرلا. مش، صاف، خالص: حیلہ سز زیتون یاغی.

حیلہ کار { ص. فا. حیلہ باز، حیلہ جی، حیلہ یابان، مکار، دو. باره جی: یک حیلہ کار آدم؛ حیلہ کارله ایشه کیریشن البته آلدانیر.

حیلہ لی { ص. حیلہ قاریشدیرلش، ساخته، قاریشیق، صاف و خالص اولمیان: حیلہ لی یاغ، زیتون یاغی.

حین { س. ع. ج: احیان. حین { زمان، وقت، هنگام: حین حاجنده = لزومی وقتنده؛ حین استراحتده = استراحت زماننده. || حینامن الاحیان = (جمله منفیه. ده [هیچ بر زمانده. = لا: احیاناً.

حیوان { س. ع. ج: حیوا. حیوان { نات. (ی) نک فحیلہ دخی جائز اولوب، شعرده وزن اقضا ایتمدیکنده اویله قوللانیلیر. ۱. جانلی شی، انسانله برابر هر ذی روح: حیوان بری، حیوان بحری، حیوان ناطق = انسان؛ حیوانات اهلیه = صاحبلی وایشه یارار حیوانلر. ۲. انسانک غیری اولان ادراکسز جانلی شی، ۳. او انسان دکل حیواندر؛ انسانک حیواندن فرقی مجرد عقل وادرا. کیدر. ۳. یوک قالدیران و آرابه چکن و بینان حیوان، بیکیر، استر، مرکب و سائر: حیوانلره یم و یرمک؛ حیوانلری چایره چیقارمق. ۴. مج. عقلسز واد. راکسز انسان، احمق: حیوان. میسک؟ (بو معنا ایله صفت کبی دخی قوللانیلیر: [حیوان حریف. || حیوان نباتی = سونکر کبی یاری نبات و یاری حیوان اولان بر صنف مخلوقات.

حیوان { س. ع. دیربلک، صا. حیوان { غلق، حیات، زندگی:

آب حیوان = آب حیات.

حیوانجه { ص. ح. حیوان کبی، حیوان طرز و حالنده، عقلسز لقله، ادراکسز: حیوانجه اوتورش؛ حیوانجه معامله اید. یور؛ حیوانجه سنه = حیوان کبی. حیوان تلق { س. حیوان حال و عقلسزلق: حیوانلق لازم دکل.

حیوانی { ص. ع. ذ: حیوانیه. حیوانی { حیوانه منسوب و متعلق، عمومیت اوزره ذی روحلره ویا عقل وادرا کدن محروم اولان بهایمه منسوب: حس حیوانی؛ مواد حیوانیه.

حیوانیت { س. ع. ۱. حیوا. حیوانیت { تلق، ذی روح حال و صفتی: حیوانیت خصایصی. ۲. عقل وادرا که وانسانیتله تعلق ایتیب انسانک حیواناتدن اولسی صفتیلله اولان حالی: بو آدمک حیوانیتی غالب؛ شهوت حیوانیت مقتضیاتندندر.

حیه { س. ع. ج: حیات. ییلان، حیه { مار.

خ { خی. س. (ع. خاء. ش.) خ { الفباء ترکیسک طقوزنجی حرفی اولوب، استانبول شیوه. سنده «ه» کبی تلفظ اولنورسه. ده، اصل مخرجی بوغازدن اولوب، «ق» ک مخرجنه قریبدر؛ وتر. کجدهده چوق دفعه «خ» «ق» ه و «ق» «خ» یه قلب اولنور: اویقو - اویخو، یوقسه - یوخسه، قانفی - خانفی کبی. عربیدن ماعدا السنه سامهده بولنامغله، اساساً حروف سامیهده مفقود اولدییی حاده، «تخذ ضغط» حروفی میاننده عربلر طرفندن «ح» نک اوستقنه بر نقطه وضعیله علاوه اولنمشدر. ابجد حسابنده ۶۰۰ رقنه معادلدر.

حاء { س. ع. «خ» حرفنک اسم عربیسیدر. اوستدن نقطه. سی اولوق حسیلله «حاء معجمه»، «حاء منقوطه» و «حاء فوقانیه» دخی دینلیر.

خا { ص. فا. [جیگنک دیمک اولان خا { «خاییدن» فعلندن سمص. اولوب صتر. تشکیله کیرر [جیگنک: شکر خاء شکر جیگنک، شکرین ویا شکر کبی طاتلی سوزلر سویلین: طوطی شکر خا؛ ژاز

خاء صاچه صاپان سوزلر تفوه ایدن. خاتم { س. ع. ج: خواتم. ۱. مهر، امضایرینه مکتوبک صوکنه باصلق اوزره صاحبنک اسمی محکوک تمغا، که اکثریا بر حلقه یه مربوط اولوب یوزوک کبی پارمغه کچیریلیر: وضع خاتم = وضع مهر. ۲. یوزوک: الماس خاتم. ۳. مهر کبی برشیءک اک صوکنده بولنان، اک صکره کی: خاتم الانبیاء پیغمبرانک اخیری اولان فخر کائنات (صلعم) افندمر.

خاتم { ص. ع. ذ: خاتمه. [ختم خاتم { دن سف. ۱. مهرلین، مهر باصان. ۲. یتیرن، ختم ایدن: خاتم قرآن.

خاتمه { س. ع. ۱. صووک، انجام، عاقبت، پایان: خاتمه چکمک = یتیرمک. ۲. برکتابک ابواب و فصولندن صکره صوکنه علاوه اولنان مقاله که اکثریا مندرجاتنک خلاصه و نتیجه سی حکمئوده در، فاتحه و مقدمه مقا. بلی: خاتمه کتاب، خاتمه الکتاب.

خاتمه کش { ص. فا. (ع. خاتمه = م. فا. کشیدن =

خ

چکمک [خاتمه چکن، یتیرن، اکال ایدن: خاتمه کش اولوق = یتیرمک.

خاقون { خادون، قادون، قادین. خاقون { س. [فارسیده ده مستعمل اولوب، تعریبله «خواتین» صو. رتنده جمعنی ده قوللانیلر. [اعتبارلی قاری، قادین، خاتم، بانو، سیده. [بوکون «قادین» صورتنده دخی مستعمل ایسه ده، «خاقون» دخی ده زایاده حرمت و برنوع التزام قصد اولندقدنه استعمال اولنور: [خاقون کیمسه یه دردینی آکلاده میور. || کوزل خاقوزاوتی، کوزل عورت اوتی = یتا. بلادونه دیدکاری چچک که نباتات طبیه دندر.

خاقونجق { س. کوچک ویا آرز خاقونجق { اعتبارلی قادین، قاد. یتغیز.

خاج { س. [ارمنجه دن حضرت عیسانک کویا صلب او. لندیفی چارمیخه تقلیداً خرستیایا. نلرک مقدس عد ایتدکاری بربرینی عموداً قطع ایدر ایکی خطدن عبارت شکل، صلیب، چلیپا، استاوروز؛ خاج چیقارمق = خرستیایا نلرجه کندی آلن وکوکسیرنده ال ایله خاج رسمی

خواص. ممتاز و مستثنای صنف و بوی صنفه مخصوص خلق، عام و عوام مقابلی: خاص و عام، خواص و عوام = عموم خلق.

خاصگی { یون خدمت خاصه سته مأمور اولان بوستانجی صنفی و ضابطانی.

خاصه { س. ع. ج. : خصایص. برآمده و یا پیشه مخصوص اولان حال، قوت، تأثیر: او آدمک بر خاصه سی (= برخصلت مخصوصه سی) وارد: کهربانک جذب خاصه سی. || بالخاصه = صورت مخصوصه، مخصوصاً، آریجه.

خاصه { س. ع. ج. : «عساکر خاصه» دن مختصر حکمدارک ذاته مخصوص اردو: خاصه اردوی هاپونی، خاصه مشیری.

خاصه { س. ۱. خاص بر جنس پاتیسقه. ۲. بر جنس ایکی قاش.

خاصه { ح. ع. آریجه، مخصوص. ص. صورت مخصوصه. ده، بالخاصه: خاصه سزک ایچون دم.

خاصیت { س. ع. بر شیشه خاص و مخصوص او. لان حال و قوت و تأثیر، بویله بر قوت و تأثیری اولق فضیلتی: بو نباده تلین خاصیتی وارد: بومبوته تک بر خاصیتی وارمیدر؟ بو آدمک هیچ بر خاصیتی یوقدر.

خاضع { ص. ع. ذ. خاضعه. خاضع { «خضوع» دن سف. تواضع ایدن، متواضع، خاشع کبی. ل.

خاطر { س. ع. ج. : خواطر. { «خطور» دن سف. ۱. انسانک دوشونمه و حفظ ایتمه قوتی، فکر، ذهن، عقل، قوه حافظه: او وقعه خاطر. مده در: سن خاطر مه کتیر؛ خاطر مدن یکدی: خاطره قالمق؛ خاطره کلمک، خاطردن چیقمش = اونودلمش. ۲. کوکل، قلب، دل، حس و طویغو قوتی: خاطر م قالدی = کوچندم؛ خاطر یایمق = کوکل یایمق؛ خاطر قیر. مق. ۳. صایفی، رعایت: سزک خاطر کر ایچون؛ اونک خاطری بیوکدر؛ او آدم خاطر باقاز؛ بن خاطر ایچون لقردی سویلم. خاطر صایمق. ۴. کیف، حال: خاطر صورمق؛ خاطر کر ایچی؟ || خاطری صایلیر = اهمیتیه، خیلی بیوک. || خاطر قالمق = کوچمک، منفعل اولق؛ خاطر کر قالمسون سزک اوغلکرده پک چالیشقان دکدر. || جمعیت خاطر = انسانک عقل و فکری یرنده و طویلی اولمه. مقابلی: خاطر پریشانلی = فکر و عتقلک ط. غنیق و قاریشیق برحاله اولسی. || در خاطر ایتک = خاطره کتیرمک، خاطر لایمق. || صفای خاطر = حضور قلب، کوکل را. - تلنی. || مرعی الحاطر = خاطری صایلیر، سوزی کچر. || خاطر صورمق = بر خسته و لحوسه به حالنه مناسب مأکولات و مشروب. تدن برشی کتورمک و یا کوندرمک. **خاطر شناس** { ص. ع. ج. : خاطر شناس { «خطور» دن سف. ۱. خاطره خطور ایدن شیء. فکره کان شیء، سانحه: بر خاطر اولق اوزره سویلیورم.

۲. خاطره قالمش شیء، یادداشت، یادکار: خاطره عهد شباب.

خاطف { ص. ع. ج. : خاطفه. ۱. سرعتله کچرکن بردن بره قابوب کوتورن. ذ. ۲. کوز قاشدیران: برق خاطف.

خافق { س. ع. ج. : «خفقان» دن قولا نلاز. = آ: خافقان، خا. فقین = شرق و غرب. = ج: خوافق: جهات اربعه: شرق، غرب، شمال، جنوب؛ آفاق.

خاقان { س. اصل چین حکمدار. لرینک عنوانی اولوب، بعدمه مغول و تاتار و ترک بیوک خانلرینه دخی اطلاق اولمشدر. «قاز» بونک محرفیدر. «خان» ایله دخی مناسبتی درکاردر. هر حالده خاقان خانلر خاتنه و حکمدارل حکمدارینه دینلوب شهنشاه مقامنده در. (تعریبله «خواقین» صورتنده جمعیده قوللانیلیر.)

خاقانی { ص. ع. ج. : خاقانیه. خا. قانه منسوب و متعلق، سلطانی، شاهانه: دفتر خاقانی = املاک عمومیه تک مقید اولدقلری دفتر و بونلره نظارت ایدن امانت؛ حدود خاقانی = ممالک شاهانه حدودی.

خاک { س. ع. ج. : ۱. طوپراق، توز، ترابی، توزی. ۲. مزار، مرقده، طوپراق: فلانک خاکنه حرمة. || خاک ایله یکسان = طوپراقله برابر، بیقلمش، اثری قالمش: تیمورلنک بر جوق بلاد معمره بی.

خاک ایله یکسان ایلدی. **خاکپا** { و خاکپای. س. ع. ج. : خاکپا { «طوپراق - پای = آفاق» آیانک طوپراغی، توزی، یاخود آیانک باصدیغی طوپراق، بر. (مفعول ایله صورتنده جناب و حضرت کبی تعظیم تعبیری او. لهرق قوللانیلیر: خاکپاکیزه کلدیم، خاکپاکیزه تقدیم ایتدم. (بوندن یاکیله رق و معنای حقیقیسنه واقف اولمیه رق جهلا: «خاکپاکیزه کلدیکز» صورتنده دخی قوللانونب، تعظیم یرینه تحقیر ایتش اولورلر.)

خاکدان { س. طوپراق یری، دنیا، کره ارض.

خاکسار { ص. ع. ج. : طوپراقله برابر، ذلیل، حقیر. (نواضع تعبیریدر: بنده خاکسارلری.

خاکستر { س. ع. ج. : کول، رماد.

خاکی { ص. ع. ج. : خاکیان. طوپراغه منسوب و متعلق و یا طوپراقدن عبارت اولان، دنیا آدمی، بشر.

خال { س. ع. ج. : خوال. ۱. والده قارنداشی، طایی. ۲. بدنده و علی الخصوص یوزده سیاه بکک، بک.

خالد { ص. ع. ج. : خالده. جند: خالدین. ج. خلدات. («خلود» دن سف.) دائم، دائمی، سرمدی. || ج. جزایر خالدهات = عربلرک قناریه آلهلینه ویر. دکاری اسم اولوب، اووقت بو جزایر ربع مسکونک اک غربی نقطه سی ظن اولمغله، مبدأ طول اتخاذ اولمشلردی. شمیدی.

مختلف طوللردن ایسه بویله بر نقطه تک عموماً قبولی البته مرجعدر.

خالص { ص. ع. ج. : خالصه. { «خلوص» دن سف. قاریشیق و ساخته اولمیان، صافی، تمیز، غل و غشیدن عاری، طوغری، حیلہ سز: خالص باغ، خلص کومش، قلب خالص، محبت خالصه.

خالصاً { ح. ع. ج. : خلوصه، طو. { غریقله، برکونه سؤ نیتله اولمیه رق، خالصانه: بن سزه خالصاً سویلیورم.

خالصانه { ح. ع. ج. : خلوصه، طو. { غریقله، برکونه غرض و عوض تحتنده اولمیه رق: خا. لسانه رأیی بیان ایتدم.

خالصیت { س. ع. ج. : خالصک، صافیک، خلوص، طوغریلق، حیلہ سزک: بنم سو. زمک، قلبک خالصیتی ظاهر در. **خالطه** { س. ع. ج. : کویکله طاقیلان بون حلقه سی، طاسمه، طوق.

خالق { ص. س. ع. ج. : خالقین. { «خلق» دن سف. (یارا. دان، یارادیچی، آفریننده: خالق عالم، خالق زمین و آسمان. (اسماء الله یندر.) || خیر الخالقین، احسن الخالقین = مفروض یارا. دیمجیلرک اک ایسی، اک کوزلی اولان خلاق مطلق.

خالقیت { س. ع. ج. : یارادیچلیق، خالقیت { یارتمق حال و صفی: خالقت مجرد حضرت الله عائد و مخصوصدر.

خاله { س. عر. [طای دیمك او- لان «خال» ك مؤنثیدر.] والدہ نك همشیره سی، تیزه. = تر. «ه» نك قحقه ثقیله صورتندہ یعنی «حالا» تلفظله [پدرك همشیره سی، عمه. (غریبدركه تیزه دیمك اولان بولفت عربیه نك معناسنی بووجهله دكیشدیروب متروك حائده براقدیغمز «چیچه» لغت ترکیه سی یرینه قوللانیورز.]

خالی { ص. عر. ن. خالیه. [«خلاء» خالی (دن سف.) ۱. بوش، تهی، ایچنده بر شی اولیان: خالی بر او، خالی صندوق. ۲. صاحبسز، ایصسز، کیسه سز، تنها: خالی یر، خالی صحرالرده. ۳. بر شیندن عاری، مستثنا، بری: بوحرکتی بر سیدن خالی دکلدر؛ ایکی شك برندن خالی اوله ماز. ۴. مشغولیتسز، اشتغال اولنمیان، بوش کیریلن: خالی بروقتکزده؛ بنم هیچ خالی وقتم یوقدر؛ ایام خالیبه ده. ۵. آجیق، منحل: خالی یر، مأموریت. || ... دن خالی اولقی، طورمق = یایما. مق، ایتمه مك: چالشمقدن بر کون خالی اولماز، طورماز. || خالی یرلر، اراضی خالیه = صا. حبسز وایشلمه مش یرلر، اراضی موات.

خالی { یاخود قالی. س. اولکرلی خالی { اوطنه کلیمی: خالی دو- شک؛ عشاق، کوردوش خا- لیلی. = ص. خاوی، اولکر- لی: خالی سجاده.

خالیا { ح. عر. بوش اوله رق: اوی خالیا براقتلر.

خالیجی { س. خالی یاپان و صا- خالیجی { تان ویاخود دوشدن؛ خالیجیلر = خالیجی اصنافی.

خالیجه { یاخود خلیجه ویا قالیجه. س. کوچك خالی، اولکر- لی کایم، سجاده.

خام { ص. فا. ۱. پیشمه مش، چیک: خام ات. ۲. اوئامش، کاله ایرمه مش: خام میوه. ۳. آچلامش، تجربه سز، عجمی: خام آدم. ۴. ایشلمه مش، آچلامش، خالی: خام طورباق، خام اراضی. ۵. راخته آلیشمقدن زحمته غیر مقول: اوتورمقدن يك خام اولدم، وجودم خام آلیشدی. ۶. ایشلمه مش، حال طبیعیسنده بولنان: خام اشیاء، خام دمیر، خام شکر. ۷. بوش، بهوده، مناسبسز، عیث: خام تکلیف؛ خیال خام، طمع خام.

خام { مه. خام خوم = دیرلانمه؛ خام { خام خوم ایتمك؛ خام خلاط = بهیمسز، شابشال.

خامس { ع. عر. ن. خامسه. خامس { بشنجی، پنجم: باب خا- مس، دفعه خامسه، رتبه خامسه.

خامسأ { ح. عر. بشنجی اوله. خامسأ { رقی، بشنجی درجه ده.

خامسه { س. عر. [«رتبه» رتبه] بشنجی رتبه که رتب قلیسه نك اك دونیدر.

خاملامق { فل. طول مدت راخته آلیشمقدن زحمته طیانماز اولقی: آت آخور- ده طورمغله خاملار.

خاملق { س. ۱. چیکلک. ۲. میوه نك اولما مش حا-

لنده بولمسی. ۳. تجربه سزك، عجمیلک. ۴. راخته آلیشمقدن زحمته طیانماز اوله.

خاموش { ص. فا. صوصان، ابکم، ساکت: خاموش اولقی = سکوت ایتمك، لقردی سوبله مك.

خامه { س. فا. قلم، کلک.

خامهران { ص. فا. [خامه = قلم سورن، قلم اویندادن: خامه ران اولقی = یازمقی.

خامه گذار { ص. فا. قلمه یازلمش، محرز، مکتوب: خامه گذار وصف و تعریف اولدی.

خان { س. امیر، حاکم، حکمدار؛ بخارا، خیوه، هرات خانی. — سلاطین عثمانیه اسامیسنه الخاق اولئور: سلطان عثمان خان غازی. || خان خانان = خانلر خانی، ملوک تیوریه زمانسنده هندستانده بررتبه مخصوصه عنوانی ایدی.

خان { س. عر. ج: خانات. خان { کرک طریق اوزرنده و کرک شهرک ایچنده یولجی و مسافر ویانجیلرک قونله رینه و واقامتلرینه مخصوص ویاخود تجار وارباب کسب وکارک ایش کوردکری و اشیای تجاریه یی وضع و حفظ ایتدکری اوطنه لری حاوی بیوک ابنیه: یولجی خانی، تجارت خانی، بکار خانی؛ خان کبی = بیوک وانتظام ونظا- فندن داری او.

خانجی { س. برخان اداره ایدوب قونان مسافرلری قبول و خدمتلرینی ایفا ایدن آدم.

خانجیلق { س. خانجی صنعت و مسلک و وظیفه سی: خانجیلان ایدیور.

خاندان { س. فا. ۱. بیوک سلا- له، اصیل و بیوک عائله: خاندان نبوت = اهل بیت رسول الله (صلام): خاندان آل عثمان = سلاله عثمانیان. ۲. بر یرده خانه سی معروف و مسافرلره آجیق مکرم و اصیل آدم. (بو معنی ایله س. وصه کبی و مفرد و آخرنده کی «ان» ه باقیله رق، سهوا جمع کبی قوللانیلر: [او خاندان آدمدر؛ بو مملکتک خانداننددر.

خاندانلق { س. ۱. اصالت، بیوک برساله یه منسوبیت. ۲. قپوسی کئنه کچنه آجیق او- لمقلق، مسافر پرورلک، مکرملک: او آدمک خاندانلی انکار اولماز.

خانق { ص. عر. [«خنی» دن خانیق { س. [بوغان. ن. با- خانیق الذنب = قورت بوغان؛ خانیق الکاب = چیدم؛ خانیق الفز = بر نبات طی.

خانقاه { س. عر. ج: خوانق. [فا. «خانگاه» دن [معرب] تکیه، درگاه، برشیخک تحت ریاستنده اوله رق درویشان محل اقامت و ذکر و عبادتی.

خانگی { ص. فا. اوه منسوب و متعلق، اوده یاشار، بیتی، اهلی.

خانلق { س. ۱. حاکمک، امارت، حکمدارلق: بخاراده بر

خیلی سنه خانلق ایتدی. ۲. بر خانیق تحت اداره سننده اولان حکومت و مملکت: بخارا خانلقی، خیوه خانلقی.

خانم { س. [«خان» اسم ترکیسنک مؤنثیدر. بویله «م» علا- و مسیله مؤنث تشکیلی قاعده سی ترجه ده بعض کلماته مخصوص او- لوب، بیك (بك) ك مؤنثی اولقی اوزره «بیكم» لغتی دخی آسیای وسطیده مستعملدر. [۱. قاد- ینلره و یریلن شرف و حرمت و تعظیم تعبیریدر، سیده، سنی، بانو: فاطمه خانم، زینب خانم، والده خانم، همشیره خانم، خانم افندی، خانم قیز، کوچك خانم، بیوک خانم. — جمعی حرمة قادینلر مقامنده دخی قوللانیلر: خانلمره مخصوص قاره. ۲. زوجه، حلیله: فلانك خانمی، پاشانك بیوك خانمی. || خانم الی = کوزل رایجه لی بی- ضمی بر چیچک واونی و یرن کو- چك آغاج. || خانم بوجکی = کل غنچه لرخی کسن سیاه بگلکی قرمز ی بر کوچك بوجک. || کبری خانم = برنوع یومشاق و بیاض تازه پینیر.

خانمان { س. ۱. خاندان، سلاله، اهل بیت. ۲. خانه خلقی و اشیای: خانمانم خراب اولدی.

خانه { س. فا. ۱. او، بیت، دار، مسکن: بوشهرک قاقج خانه سی واردر؛ خانه سی مسافرندن خالی اولماز. ۲. کوچك اقسامه منقسم بر شیءك اقسامنک بهری: دامه، طاوله، قاصه خانه سی. ۳. رقلرک صاغدن صوله معتبر اولان صره و درجه لرینک بهری: آحاد،

عشرات، مآت، الوف خانه سی. ۴. دیگر براسه الخاق اوله رق اونك مدلولنك محل وقوع و حصولی ویا مکانی کوستر اسماء مرکبه تشکیل ایدر، که الخاق ابتدکی اسمك قاعده فارسی ویا عربی اولسی لازم کایرکن، مستثنا اوله رق ترکیه دخی اولور: کتبخانه دار الکتب، خسته خانه = بیمار- ستان، طوبخانه = طوب دوکیان محل، باروتخانه = باروت قابریقه- سی، یازنخانه = یازی یازمغه مخصوص ماصه، دولخانه = خانه عالیکن، بنده خانه = خانه عاجزی و سائره. || خانه بردوش = اوی اوموزنده، اوموزنده کی کلیمدن عبارت، سرسری. || خانه خراب = اوی ییقلش، اوسز، پریشان حال.

خاوی { س. اینجه توك، اولکر، بو- روز: آتوا، قطیفه، سجاده خاوی؛ خاوی دوکلک.

خاور { س. فا. مشرق. [سهوا] «باختر» یرینه مغرب معناسیله ده قوللانیلر. [

خاوره { س. با: هاوړه.

خاوی { ص. اینجه توگی و اولکرلی خاوی { اولان: صیتی خاوی قطیفه؛ خاوی قاش. = س. اکثریا توگی یاپیلان سیله جک: ال خاو- لیلی، آبدست خاویسی، حمام خاویسی، یمک خاویسی، آتاق خاویسی.

خاویار { س. مرسین بالیغی بو- سیاه و لذیذ برماة مغذیه که وو- سیه دن چیقار. || قرمز ی خاویار = مورینه بالیغی یومور طه سندن

خَبَائِت { س. ع. کویلیک، یا. راما زلق، فناء لقی، خیالازلق: اجرای خبائت ایتدی؛ طینتندمه مرکوز اولان خبائتی اظهار ایتدی. }
خَبَاز { س. ع. [«خیز» دن خباز] اتمکچی؛ خبازان = اتمکچی اصنافی. }
خَبَائِت { س. ع. [«خیز» دن خباز] غیر مستعمل [«خبیثه» غیر مستعمل] ایشلر. || ام الخبائت = سکری حسیله هر فناء لک مصدری اولان شراب. }
خُبْث { س. ع. خبائت. بلا: خُبْث { س. ع. خبائت. }
خَبَاب { یاخود قیقاب. س. جانباز آفاقلی، فر. Echasses. }
خَبَابِی { س. ع. ایشلر، کوجسز، قایغوسز، بر ایشله مشغول اولیان احمق وخیالاز. }
خَبَر { س. ع. ج. اخبار. ۱. خبر { بروقه نك تبلیفی، بر حادثه دن حاضر بولغیانلره ویریلن معلومات، نیا، پیغام، حوادث، اصل ترکیبسی: صالحیق: میدان حربدن خبر کلدی؛ اوایشدن بزه خبر ویرن اولدی؛ برشیء اولورسه بن سزه خبر ایدرم. }
خَبَر دَار { م. فا. داشتن = طو. تمق، مالک اولمق [بر ایشدن خبر و معلوماتی اولان، خبیر، معلوماتلی، واقف، آگاه، وقیلله خبردار اولمدم؛ بنی ایشدن خبردار ایدیکز. }
خَبَر لَشْمَک { فش. بربرینه خبر فخر کائنات (صلم) افندمزله صحابه کرامی وقوعات وماجرا.

یاسیلان عادی جنسی که قرمز. یتراق اولور. }
خای { ص. فا. چیکنین. بلا: خا. }
خَائِب { ص. ع. [«خبة» دن خائب] نائل مرام و موفق اوله میان، محروم، بی بهره. }
خَائِباً { ح. ع. محروم و بی بهره اوله رق، مرآمنه نائل اوله رق: خائباً عودت ایتدی. }
خَائِف { ص. ع. [«خوف» دن سف.] قورقاق. }
خیالاز { خیالازلق، خیالازلا. نطق. بلا: خیالاز وساثره. }
خَائِن { ص. ع. ج. خونه. }
خیانت { «خیانة» دن سف.] خیانت ایدن، طوغریقله حرکت ایتیبو غدر وخیله ایله ایشلین، امنیتی سؤ استعمال ایدن، کور. دیک اییلکه قارشى کفران نعمت ایدن: خائن آدم هیچ بر وقت خیر کورمز؛ خائن مملکت، خائن دولت = مملکتنه ودولتنه قارشى اهانت ایدن. }
خَائِنَانَه { ح. فا. خائنه سینه، خیانتله. }
خَائِنَلِک { س. خانت، انسانک کوردیکی اییلکه ویا دولتی منافعه قارشى حرکت واضراره سمی ایتدی. }
خایه { س. فا. ۱. بومورطه. ۲. [زبازدی: خایا] خصیه. }
خاییده { ص. فا. ۱. چیکنمش. ۲. کوچک چوجقلره ویریلن چیکنمش بمکه تشبیهاً باشقلری طرفندن سوبانوب کپازه اولش (سوز و تعبیر): بر طاق تشبیهات خاییده قولالانور.

خَبْرَه { س. ع. ر. خبرت. }
خَبْرَه { — اهل خبره یرینه سوا }
«اهل قبله»، «قبله نما» یرینه ده «خبره نامه» دینلر وپونی لغت کتابنه ده قید ایدنلر واردر. }
خَبْرِی { ص. ع. ر. خبریه. د. بر حدیثک وقوعندن خبر ویرن (فعل وجهه): فعل خبری، جمله خبریه. مقابلی: انشائی. }
خُبْر { س. ع. ر. اتمک، نان. نه. ولس. }
خَبْط { س. ع. یا سگله، خطا. }
خَبْط { د. [اصل معنای کورجه. سنه اوکئی کورمیه رک باصوب یوریه در.] }
خَبِیْث { ص. ع. ر. حبیثه. }
«خبث» دن صف. [۱. کوتی، فنا، فاسد، ردی: ارواح حبیثه = مضر اولان جنلر. ۲. خبائت ایدن، مفسد، یارا. ماز، نابکار. }
خَبِیر { ص. ع. [«خبر» دن صف.] خبر و معلوماتی اولان، معلوماتلی، آگاه، واقف، خبردار. }
خَتَام { س. ع. ر. ۱. بیتنه، تو. کتیه، پانه ایرمه، تمام. ۲. صوک، نهایت، پایان: ختام بولمق؛ ختامه ایرمک = بیتمک؛ ختام ویرمک = بیتیرمک. || حسن ختام = کوزللاکله بیتیرمه، صا. غقلله تمام واکله. — بومقامده «ختامه مسک» جمله عربیه سی دخی قولالانلیر. }
خَتَام پَذِیر { ص. فا. [ع. ختام = قبول ایتک] بیتن، ختام بولان: اوایشده بوکون ختام پذیر او. لدی. [نابعول بر تعبیردر، زیرا

اصل معنای بیته ییلر و قابل ختام اولوب، او جمله قولالانلق ایجاب ایدردی. }
خَتَان { س. ع. عامیانه سنت دیدیکمز عملیات که بلوغدن اول ارکک چوجقلرک عضو رجلیترینک تیه سنی اورتن درینک کسله سندن عبارتدر: ختآن جمعیتی، ختآن دوکونی؛ چوجقی ختآن اتمک. }
خَتَائِت { س. ع. ر. سنتییک، چو. }
خَتَائِت { جقلری سنت ایدن جراحک صنعتی. [استعمالنه احتیاج واردر.] }
خَم { س. ع. ر. ۱. مهرله، مهر. ۲. باصمه. [چوق قولالانلیور. سه ده، یرینه مستعمل اولان «تمهیر» یا کلکیش اولدیغندن، ختم وختیم دیمک ضروریدر.] ۲. بیتیرمه، توکته، پایانه ایر. دیرمه: ختم کلام اتمک = سوزی بیتیرمک، سوزه نهایت ویرمک. ۳. قرآن کریمک تلاوتی تمام واکل اتمه، ابتدا سندن نهایتنه. دك او قومه: رمضان شریفده قرآن کریمی ختم ایده جکم؛ بر ختم ایندیره جکم. ۴. قرائت درسی مقامنده قرآن کریمی او قوبوب بیتیرمه: برسنه ده ختم ایتدی؛ ختم قرآن، ختم کلام. }
خَمْلَه { س. ع. ر. قارنک کو. }
خَمْلَه { بک ایله قاصیق آره سنده کی قسم اسقلی. }
خَمْلَه { ص. ع. ر. ۱. ختلیه. ط. قار. }
خَمْلَه { نك کوبک ایله قاصیق آره. سنده کی قسم اسقلنه منسوب و متعلق. }
خَجَالَت { س. ع. ر. اوتانمه، محجوب. بیت، شرم. }
خَجَالَت { س. فا. آسر، حاکم، حکمدار. — سلاطین عظام عثمانیه نك او خنجیسی اولان جنتمکان سلطان مراد خان اول حضرتلرینه لقب

خَجَسْتَه { ص. فا. اوغورلی، حَجَسْتَه { مبارک، مسعود؛ خجسته فال، خجسته طالع = فال و بختی مسعود و مبارک. }
خَجِل { ص. ع. ر. [«خجالت» دن خجیل] شرمند. }
خَجِلَت { س. ع. ر. اوتانمه، خجالت. }
خَد { س. ع. ر. ج. خدود. }
خَد { س. فا. ۱. الله، ت. ۲. رب: خدای لم یزل حقیقون! بحق خدا! ۲. افندی، صاحب [بو معنا ایله یا لکز بعض تر. کیت تده بولنور:] کد خدا (کتخدا) = او صاحبی. }
خُدَا پَرَسْت { ص. فا. [خدا = بتی] الله طایپان، الله عبادت ایدن، موحد. }
خُدَا دَاد { ص. فا. [خدا = الله ویردی، الله ویرکیسی، عطاء الله، احسان الهی قبلندن اولان: بر استعداد خدا داد ایله. }
خُدَام { س. ع. ج. فد. خادم. }
خُدَام { [«خدمه» کبی.] بلا: خادم. — جنجی خواجه لک طو. پلا یوب کویا کندیلرینه خدمت ایتدیردکاری جنلره دخی اطلاق اولنور: خداملی خواجه. }
خُدَا وِنْد { س. فا. صاحب، ملک، افندی. }
خُدَا وِنْد گَار { س. فا. آسر، حاکم، حکمدار. — سلاطین عظام عثمانیه نك او خنجیسی اولان جنتمکان سلطان مراد خان اول حضرتلرینه لقب

مك | كوزك كوره ميه جكي درجه.
ده كوچك شيلري و بوحالده
اولان حوياتي كورمكه مخصوص
آينه: خرده پنهان باقى: خرده
پنهان آنجق كوريله بيلير. فر.
Microscope. = ص. فا. اك
كوچك و دقيق شيلري كوره.
بيلن، مدقق، فهم و ادراك پك
كسكين: مدقق خرده بين.

خرده پنهان { ص. ح. فا. مد.
خرده پنهان، تدقيقات
عميقه ايله: تحقيقات خرده پنهان؛
خرده پنهان تدقيق ايدي.

خرده پنهان { ص. فا. خرده پنهان
خرده پنهان (كوريله بيله چك قدر
كوچك: حيوان خرده پنهان، حو.
ينات خرده پنهان. [عربي اوله ميه.
جفتدن، مؤنثه «خرده پنهان»
ديته ملي.]

خرده جي { ص. اوفاق تفك شيلر
خرده جي { ويا كه نه دمير آلات
و ادوات صانان آدم، خردوانجي،
چرچي.

خرده جيلك { ص. خردوات صا.
خرده جيلك { نان آدمك ايبي
و حال وصفتي.

خرده چين { ص. فا. [خرده =
خرده چين] قيرندي. چيدن =
طوبلا مق [ريزه و قيرندي طو.
پلايان، دوكلين قيرندي طو.
پلايان فقير.

خرده دان { ص. فا. [خرده =
خرده دان] نكته. دانستن =
بيلك [نكته و دقايق آكلان،
دقايق آشنا.

خرده فروش { ص. فا. [خرده =
خرده فروش { اوفاق تفك شيلر
فروختن = صامق [اوفاق تفك

شيلر صانان، چرچي، طبله كار.
خرده گير { ص. فا. [خرده =
خرده گير { مضمون. گرفتن =
طوتق [سوزك اينجده كيزلي
معاني آرايه رق اعتراض ايدين.
خرده ليمك { فط. اوفالمق، بار.
خرده ليمك { چه پارچه اولق.
خراس { سذ. عر. ط. ديلسز.
خراس لك.

خرستيان { ص. (ر. Xpist-
خرستيان [Christ] دين عيسى
(عم) تابع اولان، عيسوي،
نصراني: خرستيانلر، خرستيان
قوملر.

خرستيانلق { ص. عيسويت،
خرستيانلق { نصرانيت، دين
عيسى: خرستيانلق عالمي.

خرستيانى { ص. دين عيسويه منسوب
و متعلق، نصراني، عيسوي.
[غلط تعبير اولوب، يرينه نصراني
ويا عيسوي استعمال مرجعدر.]

خرسز { ص. [بلكه «خرسز» دن
خرسز { محرف [باشقه لر ينك
مالي چالان آدم، اوغري، سا.
رق، دزد. — آشيق اويوننده
بر صايي. || خرسز مالي = مال
مسروق. || خرسزيتاغى = خر.
سزلي قبول و مال مسروقلريني
حفظ ايدين آدم و منزل. || دكيز
خرسزي = قورصان. || آت
خرسزي = اوستى باشي خفيف،
ديم ديزلاق؛ هايطة.

خرسز لامة { ص. خرسز جه.
خرسز لامة { سنه، كيزلجه،
اوغريين.
خرسزلىق { ص. خرسز حال و
خرسزلىق { صفتي، اوغريلق،
سرفت: خرسزلىق ايتك.

خرسند { وخرسنده. ص. فا. فنا.
خرسند { عتكار، قانع.

خرطوم { سذ. عر. ۱. فيل
خرطوم { بورى. ۲. طولوم بيه
طاقيان مشين يلاستيق ويا صيق
بز بورى.

خرق { سذ. عر. يارمه، بيرته. ز.
خرق { سذ. عر. ۱. بز وقاش
خرقه { پارچه سي. ۲. در.

ویشلرك كيدكلري اوست لباسي.
۳. جيه نك آلتنه ويا كچه لك
انتاريسي اوسته كييلن ديزه
قدر ويا دها قيصه پنبوقلي
لباس. || خرقه سعادت، خرقه
شريف [طوغريسي شريفه] =
امانات مبارك دن اولان برده
شريفه جناب نبوي.

خرقه پوش { ص. فا. (عر.
خرقه پوش { خرقه = م. فا. بو.
شيدن = كييك [خرقه كيين،
درويش.

خرگاه { ص. فا. كبرا چاديري،
خرگاه { اوتاق.

خرگله { ص. فا. [تر. زنازدی:
خرگله { هرگله ۱. يينكه و يوك
طاشيغه آليشماش آت و قيصراق
واستر و مركب سوريسي:
جفتلكننده خرگله سي واردر.
۲. بوحالده بولنان يعني آليشما.
مش حيوان، سوري حيواني:
خرگله در يينكه كلز. ۳. مج.
تريه دن بستون محروم آدم.
۴. برايش كورمز خدمه غلبه لك:
اونده برسوري خرگله واردر.

خرگه { ص. فا. با: خرگاه.
خرل { خريل. مه. با: خاريل.

خرلا شق { فش. بربرينه «خر»
خرلا شق { ايدين كوچكلر كي
غاوغا ايتك، چكه مه من لكدن
بربريله اوغرا شق.

خرلامق { فل. ۱. «خر» ايتك،
خرلامق { كوكدن سسله نفس
آلق ويا اويقوده خورلدامق.
۲. سببسر يره غاوغا ايتك،
راحت و يرميوب منازعه چيقار.
هن ايسته مك.

خرلدا شق { وخرلدامق. با:
خرلدا شق { خرلا شق، خر.
لامق.

خرلدي { ص. ۱. اوبوركن ويا
خرلدي { اويانيقلنده كوكدن
ويا كتردن سسله نفس آله،
خورلدامه. ۲. سببسر غاوغا،
نزاع.

خرلد چي { ص. سببسر غاوغا
خرلد چي { ايدين، مزعه جي.

خرم { ص. فا. ۱. سونجلى،
خرم { مسرور. ۲. مفرح، دلگشا.

خرما { ص. فا. ۱. معروف اقاليم
خرما { حاره ميسوه سي، تمر.

خرما شكنده خور طالميسي.
۲. خرما شكنده خور طالميسي.
|| خرما آغاجي = بوميوه و يرين
آغاج، نخل. || خرما طوريسي =
خرمانك زنكي آكدير آت
طوني. || طرايزون خرما سي = چوق
چكر دكل خاي اغز بوروشدير
برميوه و يرين و يرين آغاج.

خرمان { ص. فا. «خرمن» دن
خرمان { حبوباتك صماندن
آيرلچيون ايدين عمليات: بو
ياغموور خرمانه مانع اوليور: خرمان
وقتي كچيور. ۲. بو عمليات اچيون
يعني دوكلمه حاضرلانش اكين
دمتلري بمجوعى. ۳. اكينلرك
دوگسيهون حاضرلانش دائروى

ميدان: خرمان جفتلك اورته.
سند اولميدر: خرمانده اوتور.
يوردى. ۴. اكينلرك خرمانده
دوكله سي موسمي: خرمانده او.
دهمك اوزره بورج آلدى.
۵. هر برندن برر دانه آلروب
برطاق يايلى اوزره آيري آيري
صره لانش كتاب جزئلري ويا
توتون يارقلري وساژه: كتابي
خرمان ايتك. || خرمان آرايه سي =
يكي ايجاد اولنش خرمان ماكيته.
سي. || خرمان دوگمك = دانه لرني
آيرمق اوزره اكيبي خرمانده
دوگمك. || خرمان صاورمق =
دانه لره قاريشيق اولان اينجه
صماني آيرمق ايجون كوركله
هوايه آتوب روزكارلانديرمق.
|| خرمان صوكي = توز طوپراقله
قاريشيق حبوبات. || خرمان
كيله سي = بيوك اولجك. || خرمان
يري = خرمان دوكله مخصوص
دئروى ميدان. || طوغله خرمانى =
طوغله ياييلان ير.

خرمانجي { ص. ۱. حبوباتي خر.
خرمانجي { مانده دوكلوب صا.
ورمغه مشغول آدم. ۲. توتون
يايرقلريني خرمان ايدين عمله.

خرمانلاق { فط. هر برندن برر
خرمانلاق { دانه آتوب طاقم
يايمق اوزره بر شينك اجزاسي
طاقم طاقم ايتك، خرمان ايتك:
كتابك جزئلريني، توتون يايرا.
قلريني خرمانلاق. = فل.
(حبوبات) بر دائره اوزرنده
دوتوب قوشمق.

خرمن { ص. فا. خرمان. با:
خرمن { خرمان.
خرمه { ص. فا. (خر = مركب
خرمه { مهره = بونجوق [

قاطر بونجوقي.
خروات { ص. اصل آوسترياك
خروات { خرواستان خطه سي
اهاليسنك اسمي اولوب، دالما.
چيه، اسلاوونيه و قره طاغ
اسلاوليه دخي اطلاق اولتور.
خرواتجه { ص. ح. خروات
خرواتجه { طرز ويا لسانده:
خرواتجه سونك: خرواتجه
شرقي، لسان. = س. خروات
لساني: خرواتجه اسلاو السنه.
سندندر.

خروب { وخرنوب. سذ. عر.
خروب { فاصوليه و باقلا شكنده
اولان معروف سياه ميوه، كچي
بوينوزى. || خروب آغاجي = بو
ميسوه و يرين آغاج كه اقاليم
معتدله لك صيقللنده يتشير.
|| خروب شرقي = بو ميسوه لك
قوروسى قاينادلمغه ياييلان شربت.

خروج { سذ. عر. جيقمه،
خروج { طيشري جيقمه:
خروج ايتدى = چيقتى.

خرقوس { ص. فا. «خروس» دن
خرقوس { طاقق جنسك اركي:
۱. خروس اوتك. ۲. چاققلى
سلاحك چاققي تپه سي: طابنج.
نك خروسنى قالديرمق. ۳. قيو
زنبركنك مندالي. || خروس
آياغي = فشك سوكلهك بورغو.
|| خروس اوتك = صباح اولق.
|| خروس اوغلي = جيلفين. ||
خروس ايسكي. با: ايسك. ||
خروس يومورطه سي = اوفق
يومورطه. || خروس عقلى =
نه يابدينى ابى دوشونمين.
خرقوسپينه { ص. كلينجك بالينه
خرقوسپينه { بگزيرنيز برجنس
باليق.

طیانه حق پر (خلافت اسلامیہ)
 نك اعتقاد كاهی اولان (خلیفۃ
 اسلام) : خلافتناہ افندمر .
 خلافتناہی (ص . فا . خلافت
 كاهی اولان ذات اقدسہ منسوب
 و متعلق : ذات حضرت خلا
 فتناہی ؛ عتبۃ سنیۃ جناب
 خلافتناہیلرینہ .
 خَلَّاق (ص . عر .) « خلق » دن
 ایدیمی، چوق یارادان : خلاق
 عالم (صفات اللہندرن) || خلاق
 المعانی = معانی و نكافی یارادیر
 جہسنہ بولوب قوللانان شاعر
 بلیغ .
 خَلال (سذ . عر . ۱ . آردلق،
 آرد) (زمان حقندہ :)
 او خلالہ = او آردلقدہ : خلال
 رمضانندہ = رمضان ایچندہ .
 ۲ . دیش و قولاق قاریشدیرہ .
 جق شی کہ کیك یا بونوز و
 یاخود باغہ وسارہدن اولور .
 خُلان (سذ . ج . عر . فد : خلیل .
 با : خلیل .
 خَلایق (سذ . ج . عر .) فد .
 « خلیقہ » پك مستعمل
 دکلدر [یاردلمش ذی روحلر
 و علی الخصوص انسانلر، مخلوقات
 = تر . فد . جاریہ، حربدہ طو
 تلمش و یا صاتین آلمش قیز و یا
 قادین : چرکس خلاق، عراب
 خلابی، خلاقلر .
 خَلجان (سذ . عر . دیرمہ، اوینا .
 چارخہ .) (باشلیجہ
 یورك اوینامہسی حقندہ قوللا
 نیایر :) خطبہ اغرادم، خَلجان
 قاب .

خَلال (سذ . عر . ج : خلاخل .
 عرب نسا سنك آیاقلرینہ
 طاقدقلری بیلزك .
 خُلد (سذ . عر . ۱۰ . بقا، سرمدیلک .
 ۲ . جنت : خلد برین .
 خَلد (ف . عر .) (تفعیل) بایندن
 ماضی مفرد مذکر غائب
 اولوب، دعا مقامندہ بمض
 تعبیرات عربیہدہ بولنور) دائم
 و باقی ایتمسین : خلدہ اللہ؛ خلد
 اللہ ملکہ .
 خَلط (سذ . عر . ۱ . قاریشدیرہ .
 یرمہ، مزج : اجزایی خلط
 ایتك . ۲ . مناسبتسز سوز سوبله،
 هذیان ایتمہ : آرتق خلط ایدیلور .
 خِلط (سذ . عر . ج : اخلاط، طب
 قدیمدہ بدن انسانندہ فرض
 اولنان درت عنصرک بهری کہ :
 دم، بلم، سودا و صفرا دن عبا
 رت ایدی .) (جمی دها مستعملدر) .
 خِلطی (ص . عر . ۱ : خلطیہ، ط .
 منسوب و متعلق .
 خِلعت (سذ . عر . حکمداران
 و وزرا طرفندن برینہ
 حرمت و مکافات برینہ کییدیریلن
 قافتان : خلعت فاخرہ ؛ خلعت
 کییدیرمک .
 خَلَف (سذ . عر . ج : اخلاف .
 ۱ . صکرہدن کلن، برینک
 برینہ قائم اولان، سلف مقابلی :
 سلف ایله خلف = بر مأموریتدہ
 اول بوللمش اولان آدمی بعدہ
 اونک برینہ نصب اولنان؛ فلان
 مأوریتدہ بکا خلف اولدی؛
 عزل اولدیسہ دہ، خلفی بکلیہ
 جکدر . ۲ . ذریت، نسل، اولاد
 و احفاد : بز او شانلی اجدادک

اخلاقی دکلییز؟ || خیر الخلف =
 خیری اولاد، پدرینی خیرلہ یاد
 ایتدیرمک سبب اولان اوغل .
 || ناخلف = خیرسز اولاد . || خلفاً
 عن سلف = سلفدن خلفہ، نسلاً
 انتقال صورتیلہ .
 خَلَف (سذ . عر . سوزدہ طور .
 مامہ، نقص : خلف وعدہ .
 خُلفاء (سذ . ج . عر . فد : خلیفہ .
 با : خلیفہ .
 خَلفی (ص . عر . ۱ : خلفیہ، تش
 آرقیہ و کری بہ منسوب
 و متعلق .
 خَلق (سذ . عر . ۱ . یاراتمہ، یارا
 دیش : جناب حق کاشانی
 خلق بیوردی . ۲ . ایجاد،
 اختراع، افترا، قورمہ : بویلہ
 سوزلر خلق ایتمکہ مقتدردر .
 ۳ . انسانلر، جمعیت بشریہ،
 عموم : خلق راحتسز دکلدر، خلقہ
 ایلیک ایتك ؛ خلق ایثیتدی . ۴ .
 جماعت، گروه، غلبہلک : برچوق
 خلق طویلانشیددی . || خلق
 عالم = بتون انسانلر . || بین الخلق =
 عموم آردسندہ .
 خُلُق (سذ . عر . ج : اخلاق .
 خلقی اولان خوی، طبیعت،
 سرشت : خلق حسن = کوزل
 خوی . = ج . ۱ . هر انسانک
 متصف اولدیفی اینی ویا کوتی
 خویلر = اخلاق حمیدہ = ممدوح
 خویلر : اخلاق ذمیمہ = مذموم
 خویلر . ۲ . فلسفہنک اخلاقدن
 بحث ایدن قسمی و خوی و
 طبیعتہ متعلق اولان احوال
 بشریہ : اخلاق درسی، اخلاق
 کتابلری . ۳ . اینی خویلر، انسانی

معناً و حقیقۃً تزین ایدن فضائل :
 طلب دہ هر شیددن اول اخلاق
 آراملیدر؛ و حشیلردہ اخلاق
 آراملی . || اخلاق عمومیہ =
 بر جماعتدہ عادت حکمنہ کیمش
 طبیعتلر : اخلاق عمومیہینی
 فساددن محافظہ ایتك الزمدر .
 خَلَقاً (ح . عر . یارادیلشجہ، یارا
 دیلش جهتیلہ، صورتا،
 بدنا؛ فلان پدرینہ یالکر خلقتاً
 بکرنور .
 خُلُقاً (ح . عر . طبیعتجہ، اخلاق
 جهتیلہ : امام حسین (رضہ)
 افندمر خلقتاً و خلقتاً جداقدسلیرینہ
 مشابه ایدیلر .
 خَلَقَت (سذ . عر . ۱ . یاراتمہ،
 یارادیش، آفریش :
 خلقت عالم؛ خلقت بشر . ۲ . یارا
 دیلشدہ اولان حال، خلقی طبیعت :
 او آدمک خلقتی اولدیر؛ ساحت
 او آدمدہ بر خلقتدر .
 خَلْقی (ص . عر . ۱ : خلقیہ .
 خلقتہ یعنی یارادیلشہ
 منسوب و متعلق، یارادیلشده
 اولان . جبلی : تواضع زورلہ
 اولاز انساندہ خلق اولمیدر .
 خَلِیقَت (سذ . عر . بر حال و
 خلقیہ، خلقی و جبلی
 اولسی : فضائلک خلقیتی مختلف
 فیدر .) « خلقت » برینہ استعمالی
 غلطدر .
 خَلَل (سذ . عر . ۱ . آچیقلق،
 بوشلق، رخنہ . ۲ . بو
 زوقلق، فساد . اکیسکک، نقصان :
 عقلہ خلل کایر، خلل کتیرر؛
 سزک حاضر بولنماکیز ایشمرہ
 خلل ویردی، خلل ایراث ایتدی .
 خَلَلْ دِر (ص . فا . عر . خلل =
 م . فا . پذیرفتن = قبول

ایتك) نقصان و فساد قبول
 ایدن، ناقص، بوزوق : بونجہ
 سنهك حقوق خالپذیر اولدی .
 خَلَوْتُ (سذ . عر . ۱ . تنهایی
 بکلمہ) الکرز قالہ :
 خلوت ایتك = بیبون یا الکرز
 طورمق ویا بریلہ تنها قونیشتمق
 اوزرہ یالکرز قالوب کیمسینی
 ایجری بہ آسامق . ۲ . تنها یر،
 بوش محل : خلوتہ چکامک . ۳ .
 عبادت و ذکر و ریاضت و مراقبہ
 ایله مشغول اولق اوزرہ تنها
 بر حجرہ یه قیامتہ : خلوتہ کیرمک؛
 خلوت ایتك . ۴ . حمامک بر
 قورنہلی و یالکرز بر آدمک
 یقامتہسنہ مخصوص بولمہسی :
 حمام خلوتی . ۵ . ۱ . زیادہ
 صیقاقدن کنایہ : بو اولمہ خلوت
 اولمش؛ بوراسی حمام خلوتی .
 خَلَوْتُخَانَه (ص . فا . خلوت محلی،
 خلوتہ مخصوص حجرہ .
 خَلَوْتُسَرای (سذ . فا . تنها چکیلوب
 اوتورمغہ مخصوص
 کوشک .
 خَلَوْتُسَکَاہ (ص . فا . عر . خلوت =
 تنهایی . فا . گہ =
 محل [تنہالق محلی، خلوتہ
 مخصوص یر .
 خَلَوْتُسَکَزین (ص . فا . عر .
 خلوت = تنہالق .
 فا . گزیدن = سچمک) اختیار
 خلوت ایدن، تنها چکیلوب عبادت
 و ذکر و مراقبہ ایتکی اختیار
 ایدن .
 خَلَوْتُشَین (ص . فا . عر . خلوت =
 م . فا . نشستن = او
 تورمق) خلوتدہ یعنی تنہالقدہ
 اوتوران : زاهد خلوتنشین .

خَلَوْتُ (ص . سذ .) یاء نسبتک تاء
 تأییدہ الحاقی جائز اولمہیہ .
 جغندن غلط بر تعبیردر . خلوتہ
 زیادہ اهمیت و یرن طریق مخصوصہ
 منسوب : طریق خلوتی درویش
 خلوتی؛ خلوتیلرک کسوتی .
 خُلُود (سذ . عر . دائمیک، بقا،
 دوام، سرمدیلک .
 خُلُوص (سذ . عر . ۱ . خالصک،
 صافلق، طوغریانی،
 یالان و حیلہدن خالی اولمہ :
 خلوص محبت، خلوص نیت، خلوص
 قاب . ۲ . صمیمیت، محبت صمیمہ :
 خلوصلہ نماز قیلتی؛ او آدمدہ
 خلوص یوقدر . ۳ . چاتمہ، یاراتمہ،
 مداهنہ : محضا خلوص ایچون
 اولہ سویلیور؛ خلوص چاقق .
 || عرض خلوص ایتك = محبت
 صمیمہسینی ابراز ایتك . — اقران
 بینندہ تحیہ و سلام تعبیریدر .
 خُلُوصکار (ص . فا . ۱ . برآدمہ
 لان، محب خالص . ۲ . خلوص
 چاقان، مداهن .
 خُلُوصکارانہ (ص . ج . فا . ۱ .
 محبت صمیمہ ایله .
 ۲ . مداهنہ ایله، خلوص چاقہرق .
 خُلُوصکارلق (ص . ۱ . محبت
 مداهنہ جیلک، طلاقاؤلق .
 خَلُوق (ص . عر . حسن اخلاق
 صاحی، اینی خویلی و
 هر کسلہ کچنیر اولان : پک خلوق
 آدمدر .
 خَلِیج (سذ . عر . ۱ . قوی،
 کورفر . ۲ . بوزاغ، قنال :
 خارج قسطنطنیہ = استانبول، پدشکا
 هندن کاغذ خانہ یه طوغری کیدن

یلرینه ویریلن بیویک بررتبه
اولوب، ایوم رتبه خامسه یه
معادل کییدر .

خواجهگی { س. تاجر : بدستنده
خواجهگی } خواجگی .

خواجه { س. فا. ۱. افسدی،
آغا، چلی، سید، صا.
حب : خواجه هر دوسرا = دنیا
و آخرت سیدی اولان فخر
کائنات (صلیم) افندمز. ۲. تر.
زبانزدی = خوجه معلم، مدرس،
استاد : مکتب خواجه سی، جفرا.
فیه، حساب، حسن خط خوا.
جه سی. ۳. صاریقی افندی،
ملا : خواجه افندی، خواجه
قیافتی .

خواجه لک { س. [زبانزدی :
خوجه لک] ۱.
افندی لک، صاحب لک. ۲. معلمک،
تدریس وظیفه سی : دارالفنونده
بر خواجه لک آلدی. ۳. علما
قیافتی، طایفه و منلا صفتی .

خوار { ص. فا. [تر. زبانزدی :
خوار] خور } حقیر، ذلیل،
اعتبارسز .

خوار { ص. فا. [« خوردن »
خوار] فعلندن سمص.] بین، بیجی،
آکل : مردم خوار = آدم بین،
آکل البشر .

خوارج { س. ج. عر. فد :
خارج } خارجی. با : خارجی .

خوارده { یاخود خوارده. ص.
سفیه، چاقین، مالی
ذوق و صفا و سفاخته صرف
ایدن .

خوارده لقی { س. چاقینلق، صفا.
مت، ذوق و صفا
و سفاخت بولنده مسرفلک .

خوارزم { س. ج. بحر خزرک
شرق جهتنده واقع
خطه مشهوره که ایوم خیره
خانلقی تشکیل ایدبور .

خوارزمی { ص. عر. خوارزم
خطه سی اهلایسندن
ویا بو خطه یه منسوب و تعلق
اولان .

خوارق { س. ج. عر. فد :
خارقه. با : خارقه .

خواستگار { ص. فا. ایستکلی،
طالب .

خواص { س. ج. عر. فد :
خاص. خاصه. با : خاص،
خاصه = فد. کویا خروفتدن
وسائر شیئلردن احکام جیقار.
مق معرفتی : اهل خواص = بو
معرفته و قوف ادعا سنده بولنا نلر .

خاطر { س. ج. عر. فد :
خاطر، خاطره. با :
خاطر، خاطره .

خواقین { س. ج. عر. فد :
ترکجه دن معرب خاقان .
با : خقان .

خوال { یاخود قوال. س. چیزمه
بورنیک قالی .

خوان { س. فا. ۱. سفره، ماصه،
یک تراپزه سی. ۲. یک،
طعام، نعمت .

خوان { ص. فا. [« خواندن »
سمص.] اوقویان : قرآن
خوان = دعا اوقویان .

خواننده { ص. س. فا. ج. خوا.
ننگن. ۱. خوش
الخان ایله شرقی و ترکی سویلین .

خوانده { ص. فا. [« خواستن »
فعلندن سمص.] ایستین،

آرزو ایدن : خیرخواه = هرکس
ایستکلی آرزو ایدن : بدخواه =
هرکس کوتیلکلی آرزو ایدن .

== س. ایستک، آرزو : دلخواه =
کوکک ایستکی. = د. کرک،
ایستر : خواه کافر خواه مؤمن .
|| خواه ناخواه = ایستر ایستقز ;
طوعاً و کرهاً .

خواهر { س. فا. قیز قارداش،
همشیره. ل. س.

خواهر زاده { س. فا. همشیره .
س. فا. یکن. ل. س.

خواهش { س. فا. ایستک،
ایستیش، آرزو .

خواهشگر { ص. فا. ایستکلی،
آرزوکش، طالب .

خوب { ص. فا. ج. خوبان. کو.
زل، حن، جمیل : روی
خوب = کوزل یوز. — وصف
ترکییلره ده = کیر : خوبرو =
کوزل یوزلی : خوب صورت =
صورتی کوزل : خوب سیرت =
سیرتی کوزل. = س. ج.
محبوبلر، دلبرلر .

خوپ { خوپیا، خوپپاله. ۱ :
هوپ وسائره .

خورد { س. فا. کندی : خود بخود
= کندی کندیته .

خود { س. فا. باش زهی، مغرور .
ل. س.

خودان { س. لسان نور نوعندن
برنات که کوکی سبزه
کبی یومورطه ایله بنیر .

خودبین { ص. فا. یالکز کندی
کوردن. مغرور، متکبر،
انایتلی .

خودبینلک { س. غرور، انایت .

خود پسند { ص. فا. کندی
بکنش، مغرور .

خودرای { ص. فا. کندی رای
وفکر یله ایش کوردن .

خور { ص. فا. [« خوار » دن]
حقیر، ذلیل، مبتذل :
خور طومقی، قوللانقی = کو.
زتمه مک، دقت ایتمه مک : خور
باققی = استحقار ایتمک : خوره
کلمک = طیانقی اولقی .

خور { ص. فا. [« خوردن » فعلندن
سمص.] بین، آکل : کوفته
خور = کوفته بین. [خوار کبی.]

خور { مه. اوپورکن چیقاریلان
سسی و بول بول آقان
شیئک صداسنی تقلید و تصویر
ایدر : خور خور اوپومق :
خور خور آقق .

خور { س. کوش، شمس : خور
وماه .

خورا { س. [ر. Xwpōs] رقص :
خورا تیمک .

خوراطه { س. [ر. Xwpατῆς]
شاقه، اکلیجه، لطیفه،
مزاح .

خوراطه چی { ص. شاقه چی،
لطیفه و مزاحی
سون .

خورتلامق { فل. ۱. (یابان
حیوانی) خورت
خورت ایدوب سسلنک. ۲.
عوام زعنفه کنهاکار آدم
مزارده جادی اولوب خورت
خورت ایتمک، مزار عذاب
چکمک .

خورج { س. با : خرج .

خورد { س. فا. یه، ینتی. ذ.

خورشید { س. فا. کوش،
شمس .

خورلامق { فت. خوار و حقیر
طومقی و یا قوللانقی .

خورلامق { فل. اوپورکن بو.
غازدن قالین سسله
خوردخور ایتمک .

خورلدامق { خورلدی. با :
خورلدامق، خورلدی .

خورلق { س. حقارت، ذلت .

خورقوز { س. با : خروس .

خوره { س. با : خورا .

خوریات { و غلطی : خویرات. ص.
[ر. Xwpiares]
کوبلی، قبا : الی برشیئه یا قشما یان،
برشیئی کوزل محافظه ایتمک یلین .

خوریاتلق { خویراتلق. س. کو.
یللک، قبائی، تر .

خوش { ص. ج. فا. ۱. ابی، طیب :
دون هوا پک خوش ایدی .

۲. تر. غریب، تحف : اونک
خوش براسمی وارددر. || خوش
کلدیگز = صفا کلدیگز، یکی کن
آدمه تحیه تمیزی اولوب، جوانی :
خوش بولدق. || خوش کورمک =
باقامقی، طارلماق. || بر خوش
[طوغریسی « بهوش » ولسه
کریک] = برنوع یا یغینلق حس ایدن :
برخوش اولدم. عو. || کوکلنی،
خاطرینی خوش ایتمک = تطیب
خاطرله ارضا و افتاع ایتمک .

خوشا { ج. فا. نه ابی ! نه کوزل !
زهی !

خوش آمد { س. فا. [خوش =
ابی. آمد = کاردی]
خوش کلدیگز تحیه سی .

خوش آمدی { س. فا. برینه
دیمک رسمی : ابفای رسم خوش
آمدی .

خوشاب { س. فا. [خوش =
ابی. آب = صو. —
تر. زبانزدی : خوشایف] بول
صو و وشکرله پیشمش قوری یش
که صوئوق اوله رقی یمک آخرنده
بوکا مخصوص ککیش قاشقله
ایچیلیر : اریک، ویشنه خوشابی : خو.
شاب قاشینی، کاسه سی. || خوشابک
یاغی کسملک = بوزلقی، بر جواب
بوله مامق، محبوب اولقی .

خوشاف { س. با : خوشاب .

خوشبو { ص. فا. [خوش = ابی.
بو = قوقو] ابی قوقان،
کوزل قوقولی .

خوشبجه { ص. ج. ایجه، کوزلجه،
ضررسز .

خوشحال { ص. فا. [فا. خوش =
ابی. عر. حال = م]
حال ووقتی ابی، مسعود، بختیار .

خوشگوار { ص. فا. لذیذ و
مضی قولای .

خوشلاشمق { فل. ایستک حس
ایتمک، حظ و تلذذ
ایتمک .

خوشلاندرمق { فت. ۱. ممنون
ایتمک. ۲. حظ ایتدیرمک .

خوشلائق { فل. ۱. ممنون و
خشنود اولقی. ۲.
حظ ایتمک : بوقوقودن هیچ خو.
شلائم .

خوشلق { س. ۱. ایستک، کوز.
لک. ۲. تر. غریبک،
تحفلق. ۳. نشئه سزلک : بوکون

بر خوشه بکنز وارد. [بومعناده]
 دائما «بر» کله سیله برابر قو.
 لاندیغدن، «بهره و شلق» دن
 غلط اولمیده ملحوظدر. [ ]
 خوشمَریم (پنیرله یا پیلان بر
 نوع یمک.
 خوشنوا (ص. فا. [خوش = ای-
 خوشنوا (نوا = مقام) کوزل
 صدای، کوزل الحانلی.
 خوشنود (ص. فا. با: خوشنود.
 خوشه (ص. فا. باشاق؛ خوشه
 خوشه (چین = باشاق طویلایان.
 خوشنوز (ص. [اصلی: تق. قو.
 خوشنوز (تاز) ۱. قادینلرک
 کندی صاحبزادن و یا بی و سائر
 ایله بایدقلمی باش سوسی و کسوه.
 سی: خوشنوز کیش؛ خوشنوزی
 یاقیشدیرمش. ۲. یابوان قوش
 تپه سی. ۳. ابنیه ده یا پیلان بر
 نوع تزیینات.
 خوشنوزلی (ص. ۱. خوشنوز
 باشنده کیش تپه سی اولان
 (قوش).
 خوف (ص. س. ع. قورقو: کمال
 خوف و دهشتله. [سا.
 نمزده مصدريت معناسيله «خوف»
 اتمک «صورتنده استعمالی غر-
 یدر. [ ] بین الخوف والرجاء
 قورقو ایله امید آراسنده. [ط.
 دیگر اسمله اضافتله Phobie
 تعبیر یونانیسیله افاده اولسان
 اصطلاحاتی ترجمه ایدر: خوف
 الرطوبه = Hygrophobie; خوف
 الضياء = Photophobia; خوف
 الماء = Hydrophobie کبی

خوفا (ص. ع. قورقودن، قور-
 قهرق: خودا. من الله =
 اللهدن قورقورق.
 خولان (ص. ۱. طویلان آغاجی.
 ۲. جهری عصاره سی.
 خورنیا (ص. [یو. Melezγyon
 [λιν. معربی: مالخیا و
 اختصاراً خلیا. [قورندی، خیا.
 لات. [اصل معناسی اخلاط
 اربعه دن سوداء در. [ ]
 خون (ص. فا. قان، دم: خون
 شهدا.
 خون آشام (ص. فا. [خون =
 ایچمک [سفاک.
 خون آلود (ص. فا. [خون =
 لاشیق [قانه بولاشمش، قانی.
 خوناب (ص. فا. و:
 خونابه (ص. فا. [خون = قان-
 [آب = صو] ۱. صولی
 قان، قانی صو، صوایله قان قار.
 بشیق. ۲. قانی کوز یاشی.
 خون افشان (ص. فا. [خون =
 صاجق [قان صاجان، قان سرب.
 خونبار (ص. فا. [خون = قان-
 [باریدن = یغمق [قان
 یاغدران.
 خونبها (ص. فا. [خون = قان-
 [بها = قیمت [قان بهاسی،
 دیت.
 خونخوار (ص. فا. [خون =
 قان ایچن، قانه طوبیمان، سفاک،
 ظالم.
 خونخوارلق (ص. قان دو ککله
 کلک.

خونریز (ص. فا. [خون = قان-
 ریختن = دو کک [قان
 دوکن، سفاک.
 خونریزک (ص. قان دو ککله،
 سفاکک، غدار-
 لق.
 خونه (ص. ج. ع. فد: خائن.
 خونی (ص. [یو. [Xwvion
 غزی طار قابله مایعات
 دو ککله مستعمل آلت که یوقا-
 رسی گیش و آشایسی طار
 اولور.
 خونی (ص. فا. قانی، قان دو-
 ککله مائل، قاتل.
 خونین (ص. فا. قانه ملع، قانی.
 خوی (ص. فا. [و نادراً: خو]
 ۱. خلق، طبیعت، جبلت،
 سرشت: خوی چیتماز. ۲. عادت،
 معتاد: فلان شیئی خوی ایتشد.
 ۳. کوتی آلیشه، سوء: خویلی.
 خویار (ص. با: خاویار.
 خویرات (ص. با: خوربات.
 خویسمر (ص. ای خوی اولیان
 کوتی خویلی، خرچین.
 خویسزلق (ص. کوتی خوی،
 خرچینلق.
 خویش (ص. فا. ج. خویشان.
 خویشاوند (ص. فا. اقرباء
 تعلقات. [ ]
 خویلاتیق (ص. فط. ۱. کوتی
 خرچین اولق. ۲. طارلق،
 کوجنک، منفعل اولوب حدت
 اتمک: بو وزن خویلاتیر.

خویلی (ص. کوتی خوی و عادت
 اولان، خرچین: خو-
 یلی آدم، آت.
 خیاب (ص. س. ع. ج. خیارات.
 برایشی یا یوب پیغامده
 سربست و مستقل اوله، مخیرک.
 خیاب (ص. [اصلی فارسی اولوب تر-
 کجه و عربیده مستعملدر]
 سبز ایله میوه آره سنده معروف
 بریشیلک که قباقدن اوزونجه
 اولوب صالاته و ترشیشی اولور:
 لانه، روس، جاپون خیاری.
 [ظرافتله صالاته لق ده دینیر.]
 خیاب (ص. خیاب رسمنده
 اولورق عارض اولان
 بر شیش.
 خیاب شبر (ص. ع. غلطی:
 خیاب شنبه (ص. میوه سی طبه
 مستعمل بر جنس
 نبات.
 خیاط (ص. س. ع. [«خیط» دن
 دیکیشچی، تریزی.
 خیاطه (ص. س. ع. ۱. دیکیشچی،
 تریزیلک. ۲. ج. کسلیوب
 یاریلان بر عضوک یا بیدشمق
 اوزره دیکلمسی: خیاطه الامعاء،
 خیاطه الاوتار و سائر.
 خیال (ص. س. ع. ج. خیالات.
 ۱. بر شخص و یا شیئک
 انسانک فکر و ذهنده تجسم
 ایدن صورتی: خیالی بر دم
 خاطرمدن جیهیمور. ۲. اصل
 و حقیقی اولان سزین تجسم ایدن
 صورت موهومه: خیال کور-
 مک: خیال کبی کوزک اوکندن
 کچمک. ۳. کولکه کبی آز و

مشوش صورتنده کورینن و یا
 خاطره کان شی: خیال کبی کو-
 ریئور: خیال میال کورپورم:
 خیال کبی خاطره کلیمور. ۴.
 بر شی: و یا شخصک صوبه و آینه
 و سائر به انعکاس ایدن صورتی:
 صوده کندی خیالی کورمش.
 ۵. قورندی. [بونک صحیحی
 (خ) نک کسریله در. هله
 مصدريت معناسيله خیال اتمک
 کبی استعمالی الیوم غریب و
 متروکدر. تخیل دیمک ده
 مأنوسدر.]
 خیال (ص. [آف البیان اسم
 عربیدن مأخوذ] پرده
 آرقه سنده و شمع اوکنده دری
 و یا مقوادن رسملر اونساده درق
 گولکلرینی سیر ایتدیرمکدن
 عبارت اولوب که اک مهم شخصی
 اولان «قره کوز» اسمیله ده
 معروفدر: خیال اونساق. [ ]
 خیالی فنار = فر. Lanterne
 magique دینیلن عجائب رسملر
 کوسترن فنار.
 خیالت (ص. ع. اصل اولمدینی
 حالده کوزک اوکنده
 تجسم ایدن موهوم صورت:
 خیالت کوردی.
 خیالچی (ص. خیال دینلن کولکه
 او یوننی اوینان آدم.
 خیالی (ص. ع. ۱. خیالیه. وهم
 و خیاله منسوب و متعلق.
 = س. تر. خیال دینلن کولکه
 او یوننی اوینادان آدم، خیالچی.
 خیام (ص. ج. ع. فد: خیمه.
 خیانت (ص. ع. ۱. کندیسنه
 اولان انیمیت و اعتمادی

سوء استعمال و یا وعد و تعهدینی
 نقض ایله حيله کارلقده بولنه.
 ۲. کندی دولت و مملکتی علیهنده
 دشمنه خدمت اتمه، اناثک:
 اسکی رومالیراک آغر مجارانی خیا-
 نته تخصیص ایتشلدی. — عوام
 لسانده خائن و فاسز معناسيله
 صفت کبی دخی قوللانیلیر: پک
 خیانت آدمدر.
 خیانتکار (ص. فا. خیانت ایدن،
 خیانتکار خائن.
 خیانتکارانه (ص. ح. فا. خیا-
 نته، خائنانه.
 خیانتلک (ص. ع. ۱. خائنک،
 خیانت. ۲. وقار-
 لی، سوزنده طورمایش. ۳.
 حيله کارلق، غدارلق.
 خیبر (ص. س. ع. ۱. ایلمک، ای
 شر مقابلی: خیبر
 ایلمک. خیبری طوقیق. ۲.
 فائده، منفعت: خیبر اتمک:
 خیبری کورلمک: خیبری اولق.
 ۳. باشه جیقمه، شمر و منج
 اوله، بر حسن نتیجه و وارمه،
 موفقیت: اکدیگمز تخم خیبر
 اتمدی: بو چو جق خیبر اتمیه.
 جکدر. [ ] خیبر سولک = خیبری
 سوز سولک. [ ] خیبری قالمق =
 آرتق ایشه یاراماق، قوللا.
 نماز حاله کلک. [ ] خیبرینی کور-
 مک = استفاه اتمک، مستفید
 اولق: خیبرینی کور = یکی صاین
 آلمان شی: حقنده دعا در:
 استهزا طریقيله ده قوللانیلیر:
 آراهه بو حاله کلدکدن صکره
 خیبرینی کور. [ ] خیبری یوق،
 اونده خیبر یوقدر = آرتق ایشه
 یاراماز. = ص. ۱. ای، خیبری:

خمیه گاه { س. فا. چادیر / ریش محل.
خمیه نشین { ص. فا. [عر. خمیه =
چادیر - فا. نشستن =
اوتورمق] چادیرده اوتوراز،
کوجبه .
خمیه نشینک { س. چادیرده اوتو-
ریش، کوجبه لک.
خیول { سذ. ج. عر. فد : خیـل.
با : خیـل .

دادار { س. فا. عادل مطلق اولان جناب حق .
دادانمق { داداند بر مق. با: طادا. نمق وسائره .
دادخواه { ص. فا. (داد=عدالت-خواستن = ایستمك) عدالت طلب ایدن .
دادَر { س. فا. قارنداش، برادر .
دادَرانه { ص. ح. فا. برادرانه، قارنداشجه .
دادگر { ص. فا. و :
دادگستر { ص. فا. (داد=عدالت-گستردن = دوشتمك) عادل .
داده { ص. فا. ویرلش. ن. || قرار. داده = قراری ویراش، مقرر. (بو ترکیب اسم کبی قوللا نیلوب، بر مزایده وسائره حقنده «قرار داده سی ویرلدی» دینلیور-که غلط فاحشدر .)
دادی { س. چوجقه با قفله موظف قادن خدمتی، لالا مؤ-شی، دایه : چوجق دادیسی؛ شو چوجقی دادیسنه ویرك؛ دها دادیسنك قوجاغندن چیقماش.
دادیلق { س. چوجقه باقان دادی قادن دادیلقی ایدیور: دادیلق زور بر وظیفه در .
دار { س. عر. (عربیده مؤنشد. متعدد جمعلی واریسه ده، لسانزده هیچ بری بو معناله قوللاناز. ۱. بیتك بیوکی، برقاج دأره بی حاوی مسكن، قوناق. ۲. محل، مكان، مقام : دار دنیا، دار آخرت. || دارالاستحضار-روات = کیمیا اجرا آتیله عملیات

جراحیه وسائره به مخصوص دائره ویا قوغوش فر. Labouratoire
 || دارالامان = امنیت محلی. || دار بقاء = آخرت. || دار الحرب = محاربه موقعی واهل اسلام حکمنده اولمیان برلر. || دار الخلافه = مرکز خلافت عظماء اسلامیه. || دار السعادة الشریفه اغایی = معلوم اولان مأموریت جلیله. || دار السلام = ۱. جنت. ۲. قتیله بغداد شهری. || دار السلطنه = پایتخت. || دار الشفقه = یتیم چوجقلرك تعلیم و تربیه سنه مخصوص محل. || دار شورای عسکری = مجلس عسکری. || دار فنا = دنیا. || دار الفنون = بعض تدریسات عالییه به مخصوص مکتب: || دار المعلمین، دار المعلمت = معلم ومعلمه یتشدریمکه مخصوص مکتب. || دار الملك = پایتخت. || دار الولاده = حامل فرا قادینلری طوغور تمغه مخصوص خسته خانه. = ت. || دارین = دنیا و آخرت.
دار { س. فا. اعدامه محکوم اولانلری آصمق ایچون دیکیلن دیرك : دار آغاجی؛ بردار = دار آغاجنه چکمش، مصلوب؛ بردار ایتك = آصمق.
دار { ص. فا. («داشتن» فعلندن سمص. اولوب، وصف ترکیبی تشکیلنه کیرر) طوتان، صاحب، مالك : دفتر دار = دفترى طوتان؛ خزینه دار = خزینه جی؛ مالدار = مال صاحبی، زنکین .
دار { س. فا. حرب، غوغا. «کیر» مراد فیله برابر عطف تفسیر صورتده قوللانیلیر : اثنای دار

و کیرده = غوغا صرهنده .
دار { ص. با: طار.
دارا { س. فا. (ایران قدیم ملو-کندن اسکندر ك مغلوبی اولان دارا نك اسم خاصندن مأخوذدر) حکمدار، ملك .
دارات { س. فا. دبدبه، شکوه.
داربیز { س. رطوبتی تارله، صو-لاق یر .
داربیزلی { ص. طو پراغی صولاق (تارله).
دارچین { س. فا. (زبازدی : نارچین) بهار اتدن معروف قابوق که یاقیچی ولنیز اولوب، توز حالنده قوللانیلیر.
دار فلفل { س. فا. قره بوبره مشابه لکن اوزون دانلی معروف بهار .
دارلق { دارلق. با: طارلق وسائره .
دارمه طغان { با: طارمه طغان.
دارنده { ص. فا. طوتان، طاشیان، صاحب، مالك. ن.
دارو { س. فا. علاج، دوا. ن.
داری { س. (اصل تق. تاریخ که تارله کبی «تارمق» فعلندن اولوب اوده طریقیلامق وزرع ایتك دیمکدر) حبوبا نك ترکارجه اسکیدن اك معروفی اولان اوافق دانلی ذخیره، ارزن : آرناؤد داریسی، بوز داری .
 || دیننه داری اكك = چوق تدقیق ایتك، اوزون اوزادی به صورتی. || داریسی باشکزه =

د

دال { س. (عر. ش.) الفبای ترکیك اونجی حرفی اولوب، ترتیب اصلی اولان ابجد صرهنده درونجی حرفدر. شکل عبرانیسی 7 وشکل یونانیسی Δ اولوب، لاتینجه ده D صورتی آلمشدر، که جمله سنك بر اولدیفی ظاهر در. ترکی الاصل بعض کله رده ت کبی اوقونور : آقیدی، کورلدی، ابتدی، کیتدی کبی. ینه ترکی الاصل کله رده قالین حرکتلی (د) لر بزم عثمانلی یعنی غرب ترکیه سی املاسنده ناحق یره (ط) یازیلیور : طاغ، طورمق، آطه، اوطون کبی. شرق ترکیه سنده بو مناسبتنلک یوقدر. ابجد حسابنده ۴ رفته معادلدر .
داء { س. عر. خسته لق، مرض. — امراض مختلفه به مناسبتی اولان بر طاقم اسمایه اضافتله بر چوق اصطلاحات طبیه تشکیل ایدر : داء الاسد، داء الثعلب، داء الفیل وسائره.
دأب { س. عر. عادت، اصول، قاعده. آیین : دأب دیرین اوزره .
دابه { س. عر. ج : دواب. حیوان، یوك وینك حیوانی، چاربا. || دابة الارض = قیامده دجال ایله برابر ظهور ایده جك بر حیوان مخصوص.
داخل { ص. عر. ن : داخله. کیرن، دخول ایدن : شهره داخل اولدی. ۲. بر شیتك ایچنده بو-ثان : داخل حساب = محسوب؛ داخل بالمجلس = مجلسه حاضر. = سذ. عر. ۱. بر شیتك ایچر-یسی، ایچ طرف، ایچ : داخل شهر؛ بواوك داخلی خارجدن کو-زلدیر. ۲. بر دولتك اولکسی، خارج مقابلی : حاصل اولان ذخیره داخلده صرف اوله. قدن صکره خیلی مقداری ده خارجه چیقار. ۳. رتب علیه دن بر رتبه مخصوصه : ابتدای داخل .
داخل { ح. عر. ۱. ایچریدن، ایچدن : اوی داخل بو-یاقماشدر. ۲. اولکجه ایچنده اوله رق : دولت مشار الیه داخل اصطلاحات و ترقیاتله اوغراشمق ایچون بر مدت صلح و اسایشی محافظه ایتك ایستیور.
داخلی { ص. عر. ن : داخله. ۱. ویا ایچری به نسب و متعلق : کوکمه ده داخلی بروجع

باشقه سنك نائل اولديغي بر نعمته
ناثباتي دعا مقامنده قوللايلير. كه
بوده كلينك باشنه داري دوكل
عادتن دن ايلري كلير .

دارين { س. س. ق. ع. د. نيا ايله
آخرت : دارينده باعث
سعادت اولور .

داستان { س. ق. ا. تر. زبازدي :
داستان ۱۱. حكايه. مصال,
سرگذشت . ۲. بروقه ويا حال
حكايه ايدن عاميانه منظومه .
|| ديگرده داستان اولق = بين .
الانام شهرت بولق، اشتهار ايتك .

داس { د. اسمرك صوكده الحاق
اولتهرق رفاقت و مشاركت
بيان ايدر : يولداش = يول شريك
آرقداش (آرته داش) = رفيق
وطنداش = بر مملكت اولادي
آداش (آد داش) = همدم، سمى .
{ فارسيد « طاش » صورتنده
مستعملدر . }

داعي { ص. ع. «دعاء» دن سف.
داعي ۱. دعا ايدن، دعاچي : دا.
عيكز، داعيلري، الداعي . { علما
صنفتك بنده كز و بنده لري
مقامنده قوللاندقلى تعبيردر . }
۲. جلب و دعوت ايدن، سبب
اولان : بوايش داعي = مشوايت
اولور .

داعيه { س. ع. سبب، موجب،
باعث .

داغ { س. ق. ا. قيزغين دميرله
اوريلان تماغ، نشان : داغ
اورمق . ۲. مداوات ايجون قيز.
غين دميرله اوريلان ياقى، كى .
۳. اثر بر اقان ياره، جريحه : داغ
درون = يورك ياره سي، اونودايه .
جق آجي .

داغ { داغلى . با : طاغ وساژه .

داغدار { ص. ق. ا. قيزغين
دميرله تماغلاش . ۲ .
ياردلى، جريحه دار .

داغستان { س. ع. قافقاسيه نك
معروف مملكتي كه
قديمآ آلبانيا دينايردى . { طا .
غستان يازمالي . }

داغلاق { ق. ا. قيزغين دميرله
تماغ اورديرمق، تماغ .
لاقمق . ۲. قيزغين دميرله مداوات
يرينه ياقديرمق، كى ايتديرمك .

داغلامق { ق. ا. قيزغين دميرله
تماغ اورمق . ۲. قيز .
غين دميرله ياقق، كى ايتك .

داغلق { داغلىق . با : طاغلىق،
طاغلىق . }

دال { ص. قيزغين دميرله تماغ
اورماش، تماغلى . — با :
طاغلى .

دافع { ص. ع. دافعه .
{ « دفع » دن سف . ۱ .
دفع ايدن، ايتوب اوتيه سورن،
صاوان، جالب و جاذب ضدى . ۲ .
ط. بكيون، صاوشديران : دافع
الحى = صيته بي صاوشديران
دافع العفونه = عفونته قارشى .
(Anti, 'Avr) ادات يونانيه .
سنى ترجمه ايدر . } ۳ . ه. اوتيه
ايتن، جاذب ضدى : قوه دافعه :
اجرام سمايي بي محركرنده طور .
ديران قوه جاذبه ايله قوه دافعه در .

داقوق { س. طاوق اسمك صو .
رت اصليه سي اولوب،
تقويم قديم تركيده دائره سنينك
سكزنجي سنه سي .

دال { س. ع. د حرفك اسم
مشركى اولوب، نقطه سز

اولديغنه بناء « دال مهمله » دخي
ديناير . || مج. د حرفي كهي قبور
وايكي قات اولان : قاتى دال
اولماش .

دال { ص. ع. د. داله . { دلا .
{ ات « دن سف . } دلالت ايدن :
هر سوزى علم و عرفانه دالدر .

دال { س. بوداغك بيوكى، آغاك
ايتك ووردكي شعبه لره بو .
نلرك ايتكجي درجه ده اولان
شعبه لينه بوداق دينور، شخ،
غصن : دال صالمق : دال بوداق
پيدا ايتك . || دال باصدى = آغا .
جك دالريني اكريلته جك قدر
بول (كراز وساژه يوه) . || دال
بوداق صالمق = مج. شعب و فروع
ايدوب چوغالمق . || بردالده طور .
مامق = ثبات ايتمه مك، مايون
اشتهالى اولق . || دال دن داله =
ثبات سزاق، تلون .

دال { ص. دالقاوق، دالنج . با :
طال وساژه .

دال { يانود دالى . س. آرقه،
صرت، ظهر : دالنه ييفك =
اجبار ايتك، مسلط اولق، يو .
كلنك . ۲. كرى، آرقه : دالدين
كلك = تعاقب ايتك .

دالامق { ق. با : طالامق .

داللانديرمق { ق. ۱. دال يو .
{ داق پيدا ايتد .
يرك، دالى بوداقلى ايتك . ۲ .
شعوب و فروع تعظيم ايتك،
شعب و فروع ايتديرمك . ۳ .
مج. بيودوب مشكلنديرمك،
اعظام و تعظيم ايتك .

داللاق { ق. ۱. دال بوداق
پيدا ايتك، دالى بو .
داقلى اولق : بوندانلر نه كوزل
داللاندى . ۲ . شعوب و فروع

انقسام ايتك : سربا دميربول
خطى ايلريده چوق داللانده .
جقدر . ۳ . مشكل اولق، تعصب
ايتك : بومستله بك داللاندى .

داللى { ص. داللى اولان : داللى
آغاج . || داللى بوداقلى =
داللى بوداقلى چوق، متشعب
و مج. مشكل

دالى { س. آرقه، كرى . با : دال .

داليا { س. فر. Dahlia دينيان
چيچك انواعى .

داليا { س. يرشى صايلير ايكن
واحد قيسى اعتبار اولان
عدده وصولنده سويانير : داليا
اون : داليا يوز، داليا بيك .

داليان { س. با : طاليان .

داليه { س. ع. (لغت مولده)
۱ . تش. د ودها طوغر .
يسى Δ حرف يونانيي شكلنده
اولان، فر. Deltoide . ۲ . ه .

نيل نهريله ساثر انهار عظيمه نك
منصبلرنده دكيزك ايجنه اوزاتد .
قلى مثلث الشكل قطعه ارضيه،
فر. Delta .

دام { س. ق. ا. طوزاق : دام
قورمق . ۲ . آغ . ۳ . مج .
برخى اغفال ايجون قورلمش حيله
وخده : دام تزوير .

دام { س. با : طام .

دام { ق. ع. « دوام » دن
ماضى مفرد مذ كر غائب او .
لوب، بعض تعبيرت عربيه ده
بولنور . مؤنثده « دامت » دخي
قوللايلير { دامت و باقى اولسون :
دام ملكه = ملكى دامت اولسون ;
دامت سعاده = سعادتى بر دوام
اولسون ; مادام = دامت و باقى او .
لدجه، بولندجه . با : مادام .

داما { س. با : دامه .

داماد { س. ق. ا. كرمه نك ويا
كرميه مقامنده اولان برا .
درزاده و همشيره زاده كهي بر
قيزك قوجه سي، گريكو (گريكي)،
صه : داماده قاش پدر : فلان
داماد مدر . ۲ . صهرت حضرت
پادشاهى شرفته نائل اولان : داماد
باشالر حضرائى .

داماسق { س. يتا . Damasco =
دمشق يعنى شام [اساء
اليوم آور وادن كلن ايكي يوزلى
ايك ويا يوك وكتن قاريشيق
دوشمه لك قاش . = ص. بو قاش .
شدن يابلس : داماسقوردهلر .

دامان { س. ق. با : دامن .

دامغه { دامغه لامق . با : تماغ
وساژه .

دامن { س. ق. ا. اتك، ذيل .

دامن بوس { ص. ق. ا. اتك اوين .

دامن بوسى { س. ق. ا. اتك اوينه،
اتك اويمك رسمى .

دامن درميان { ص. ق. ا. ا. اتك
قالديروب بلنه باغلامش، حاضر،
مهيا . ۲ . بر ايشه جدا تثبت
ايدن : دامن درميان غيرت
اولدى .

دامنگش { ص. ق. ا. (دامن =
اتك . كشيدن =
چكمك) ايتكى چكن، ايتكلى
طوبلايان، بر ايشه قاريشميان .

دامنگير { ص. ق. ا. (دامن =
اتك . كرفتن = طو .
تمنى [برينك ايتكته صاريلان،
استمداد ايدن .

دامه { س. (فر. Dames) آلتش
{ درت خانه به منقسم برتخته .
ده اون آلتشردن اونوز ايكي
طاش ايله اوينايلان معروف بر
اويون : دامه اوينايمق . || دامه
چيتمق = بو اويونده بر طاشي
خصمك طرفنده كي منتها صره به
ايصال ايدرك ممتاز برحاله بكي .
مك . || دامه تخته سي = بو اويو .
نك اوينا ۹۰ سنه مخصوص ۶۴
خانه لي تخته : و مج. سطح شكلى .
|| دامه طاشي، بولى = دامه او .
بنامه ده مستعمل طاش ويا تخته
وكيك و بويوز وساژه دن
بول كه ايكي رنگده اوله رق
اون آلتشردن اونوز ايكي عدد
نده اولور . || دامه ديمك = ۱ . پيتير .
مك، ختامه ايرديرمك . ۲ . آرق
دها ايلري به كچه مه مك . قلقى :
بو قوشى چيتمدى، دامه ديدى .
= حد . دامه ! آرق پيتدى !
{ د. ق. اسماء فارسيه ويا
عربيه يملق اولوب ظرفيت
بيان ايدر : نمكدان = طوز قو .
طيسى، طوزلق : جزء دان = جزء
وكاغد وضعنه مخصوص جلد بند .
— غلط قاحش اوله رق تركى
الاصل كله لره ده الحاق اولنوب،
جرق دفعه مرادنى اولان « لق »
ادات تركيه سي ده علاوه اولنور :
« ايكنه دانلق » كي .
{ ص. ق. ا. « دانستن » فعلدن
سمص، اولوب، صتر، تشكيانه
كيدر { بيلن، بيلير : سخن دان =
سوز بيلير : نكته دان = نكته
بيلير : نادان = بيلير، جاعل .
{ ص. ق. ا. بيلن، بيليجى، عالم،
دان { معلومالى .

مسافر دارند؛ بوروزکار بورا-
ده دائمیدر.

دارن { ص. عر. «دین» دن سف. }
بورج ورن، اقراض ایدن،
مقرض، آله جقی، مدیون مقا-
بلی: دائنر کندیسنی صیقیشدیر-
بورلر.

دایه { س. فا. دادی، بر ویا برقاج
چوغفه باقغه مخصوص
خدمتجی قاری. «دایه» بوندن
ایسه ده محل استعمالی باشقه در. }

دایی { س. با: طایی.

دب { س. عر. آبی، خرس. }
دب اکبر، دب اصغر =
سماتک شمال جهتنده مجموعری
بو حیوانک صورتی ابراز ایدر
ایکی واسع جله کویکیه.

دبّاغ { س. عر. «دباغه» دن
سمب. تر. زبازدی: طباق }

دریلری سیلیوب مشین و سختیان
و کاوساله وسائر یابان صنعتکر:
دباغ اوسته سی، چراغی، عمله سی.

دباغت { س. عر. حیوان دریلری
سیلیوب مشین و سختیان
و کاوساله وسائر اعمالی صنعتی:
دباغت اک نافع و لازم صنعتلر-
دندر. }

دباغخانه { س. ودها طوغریسی:

دباغخانه { س. فا. (تر. زباز-
دی: طباقخانه. } دریلر
سیلیوب مشین وسائر اعماله
مخصوص کارخانه و فابریقه:
دباغخانه لرك شهرک داخلنده
یونانی حفظ صحت و نظافت
قاعده منته منافیدر.

دبدبه { س. عر. ۱. باتردی،
کوتوردی. ۲. طنطنه،
دارات، حشمت: کال دبدبه و
داراتله شهره داخل اولدی.

دبدبه لی { ص. طنطنه لی، حشمت
و داراتله اولان.
دبدیرمک { ق. دپرتک.

دبر { س. عر. قیچ، مقعد، سفره.
دبستان { س. فا. مکتب، مدرسه:
دبستان عرفان.

دبوس { س. عر. طوپوز. ۲.

دبوی { س. (فر. Dépôt) اسطه
والبسته عسکریه انباری:
دبوی مأموری.

دبه { س. عر. دبی یو وارلاق
باقیر قاب، بریوع باقراج:
یاغ، بال دبه سی.

دبه { س. عر. برنوع فتقه مبتلا.

دبه لک { س. فتق نوعی، ادر.

دبه لیمک { فل. آرقه اوستی یا-
توب ایکی یانه چالامق.

دبیر { س. فا. کاتب، منشی.

دپرتک { ق. برندن اوینامق،
صیحاتیق، تحریک ایتک.

دپرشدیرمک { ق. قیلداتیق،
جد وجهه ایله
تحریک ایتک، حرکت کتیرمک.

دپرتیمک { فل. قیلداتیق، اوینا-
مق، حرکت کتک،
چالامق.

دپرتیمک { فل. قیلداتیق، حرکت
کتک، اهتزاز ایتک،
چالامق.

دپرمک { یا دپرمک. فل.
قیلداتیق، حرکت و
اهتزاز ایتک، چالامق. (دپرتک
دها مستملدر. }

دپتمک { دپتمک، دپتمک و ساثره.
با: تپمک و ساثره.

دپوزیتو { س. (یتا. Deposito)
۱. رهن، ودیعه:
ایتدیکی استقراضه قارشى چیتلکنى
دپوزیتو براقدی. ۲. تأمینات،
ضمان: متعهدک بشیوز لیرا
دپوزیتو براقه سی شرطدر.

دپه لک، دپه لک و ساثره. با:
دپه تپه و ساثره.
دپرتیمک { دپرتیمک، دپرتیمک و
ساثره. با: دپرتیمک و
ساثره.

دپار { س. عر. عربیده اوست
لباسی دیمک اولدیفی حالده،
لسمزده یا لکز فارسی قاعده-
سی اوزره وصف ترکیبیلرده
بولنه رق کثرت و بولاق معناسیله
قوللانیلیور. قوللانامسی البته
خیرلیدر: آثارمرحمت دپار = مر-
حمله طولی اثرلر.

دجا { س. عر. قراکلی، ظلم.

دجاج { س. عر. طوق جنبی.

دجال { س. عر. قیامتده ظهور
ایده حک بر شخص کذاب
ومضرکه حضرت عیسی (عم)
جانبندن قتل اولنه جقدردر.
خرستیانلرجه «مخالف عیسی»
معناسیله (آنتیخریست Ante-
christe, Αντιχριστος) اسم
یونانیسیله معروفدر.

دخان { س. عر. ۱. دخنه،
دومان. ۲. توتون:
انحصار دخان = توتون انحصاری،
رژبسی.

دختر { س. فا. تیز، کریمه. }
رژ: آسمه تک قیزی یعنی
شراب. عمر.

دخل { س. عر. ۱. کیرمه، فا.
ریشمه، مداخله: بواشده
بنم ۲. دخلم یوقدر. ۲. نفوذ.
تأثیر: مدنیت جدیده تک تولدنده
عربلرک چوق دخللری واردردر.
۳. واردات، ایرد، خرج مقابلی.
۴. تعریض، اعتراض: اعتداده
دخل ایدیور.

دخه { س. فا. مزار، مرقد،
تربه. ۲.

دخول { س. عر. کیرمه، داخل
اوله: ساعت بشده
شهره دخول ایتدی.

دخولیّه { س. عر. ۱. تیارو
و بالوکی عمومی برسیر
تخلنه کیرمک ایچون ویریان
اجرت لوجه اجریتندن باشقه
تیارو تک بش غروش دخولییه سی
واردردر. ۲. بعض اشیا یی تیارو
رهدن بر مملکت حین دخوللرند
آلنسان رسم: اولجه توتوندن
دخولیّه آلنیر ایدی.

دخی { حر. (اسکی و چغتایچه
املاسی: داخی) هم،
کدک: بونی بن دخی بیلیورم؛
بوندن دخی آکلاشیلیور. مختصر
اوله رق «ده» صورتندده
قوللانیلیر: بونی بن ده بیلیورم.
— وقنیه عادتاً حرف عطف
اوله ق «و» معناسیله وجهه تک

باشنده ده قوللانیلیردی: دخی
بیروح ایکن قالب آدم. — «دها»
برینه ده وقنیه «دخی» قوللا-
نیلیردی: بر دخی بونی یا یه تک.
|| ودخی = همده. برده.

دخیل { ص. عر. «دخول» دن
ص. [برینه النجا ایدن:
فلانه دخیل اولدی. ۲. دخیلک =
سکا النجا ایتدم.

دده { س. ۱. بیوک پدر، جد:
بابایی و دده سی. ۲. طریق
بابایی، قدمی درویش و علی-
الخصوص طریقت مولویه شیخ
ودرویشی. (بو معنا ایله فارسی
ظن اولنه رق سهواً جمع «دکان»
دخی اولور. }

در { س. فا. قیو، باب: در سعادت =
سعادت قیوسی، پایتخت
سلطنت سنیه اولان استانبول.
سهواً «درعلیه» دخی دینلیر.

در { ح. فا. ظرفیت بیان ایدر،
ده، ایچنده: درانبار = انبارک
ایچنده: درانبار ایتک = انباره
قومق: درکنار = کنارده، ها.
مشده: درکنار ایتک = هم مشده
یازمق: درپیش = اوکده: در
آغوش = قوجاقده: درخاطر =
خاطرده: درخاطر ایتک = خاطره
کتیرمک. (یا لکز بویه ترکیبات
فازسیه ده بولنور. }

در { ص. فا. «دریدن» فعلندن
سم. اولوب، صتر. تشکیله
کیرد. (بیرتیجی، بیرتان، یاران:
برده در = پرده یی بیرتان: صفدر =
دشمن صفلری یاران.

در { فل. (ایمک مصدر غیر
مستعملنک یعنی فعل اسنادینک
در {

مضارع مفرد غائبی اولوب،
جمی: درلر. — دالک کسره سی
ملحق اولدیفی کله تک صوک
همچاسنک حرکت کسره کوره قالین
ویا ایچیه اوقونور: نره ددر؟
وبوراده در کبی. — منفیسی:
دکدر، دکدرلر یا خود دکدردر. ۱.
الله بیوکدر: اجرام سماویه
حسابیزدر. — «وار» کله سیله
برابر موجودیت بیان ایدر:
بوراده شکر واردردر. بونک منفیسی:
«یوقدر»: بوراده شکر یوقدر.

در { س. عر. ۱. درر. اینجی،
در (لواؤ): در ناسفته = دانغمه مش
اینجی: وچ. کیمسه طرفندن
سویانغمه مش سوز: در یم = بر
صدفده تک بولسان و بنابرین
بیوک و مقبول اولان اینجی
دانغمی.

در آغوش { س. فا. (در = ادات
طرف. آغوش = قو-
جاق. — مصدریت معنا سیله
قوللانیلیر) قوجاقلامه، صارمه:
در آغوش ایتک = قوجاقلامق،
صارمق.

در از { ص. فا. اوزون، طویل:
عمر دراز. ۲. ح.
دور و دراز = اوزون اوزادییه،
اکتی قوکی، بر تفصیل. (طول
ودراز دیمک عبندر. }

در اعه { س. عر. ۱. در ابع.
اوشی آجیق بر نوع
اوست لباسی. فراجیه، بیژن. ۲.
در اقومان { س. (عر. «ترجمان»-
Drogman دن) ترجمان، دبل
اوشانی.

دِرَاغُون {س. فر. Dragon} بر صنف سواری
عسکری: دراغون آلانی. || مج.
پاره سز.
دُرَافشان {س. فا.} یاخود درفشان.
{س. فا.} {در=انجی-
افشاندن، فشانیدن = سرمک}
انجی سر بن، انجی کبی مقبول
سوزل سویلین.
دُرَاق {س. فا.} یاخود دراکی. {س. ار-
دراق} بیده قابضی دیمک اولان
«دراغن» دن غلط اولسه
کرکدر. {اولکر سز شفتالی
جنسی.
دَرَاک {س. ار.} «دراک»
{دن سمب.} چوق درک
وفهم ایدن، آکلایلی. ن.
دَرَانِبَار {س. فا.} {در=ادات
ظرفیت. انبار = م}
انبار قونمش، مخزنه وضع
اولمش: دنکاری درانبار اتمک.
{س. ج. ار.} فد:
دَرَاهِم {درهم. با: درهم.
ش. ار.} ذکا، معلو.
دِرَايَت {مات، علم و تجربه،
بحریکیک، اقتدار: ارباب در-
ایتدن؛ درایتنه بناء کندی-
فلان منصب توجیه اولندی؛
یاکزر قدمه باقیوب اک زیاده
درایتنه اعتبار اولماید.
دِرَايَتْسِز {س. ذکا و معلومات
و تجربه سی اولیان،
اقتدار سز، بحریک سز.
دِرَايَتْسِز لک {س. ذکا و معلو.
فقدانی، اقتدار سزلق، بحر-
یک سز لک.
دِرَايَتْلِي {س. ذکا و معلومات
و تجربه سی اولان،

مقتدر، بحریکی.
دَرَبَار {س. فا.} {در=قبو. بار=
بر بیوک ذاتک قبوسی اوکی که
مرجع ارباب حاجتدر: دربار
سعادت قراره (استانبوله)
مراجعت ایتدی.
دَرَبَان {س. فا.} قیوچی، بواب.
دَرَبَدَر {س. فا.} قیو قیو کرن،
سر سزی.
دَرَبَدَر لک {س. قیو قیو کرنک
حالی، سر سز لک.
دَرَبَنْد {س. فا.} {در=قبو بندن=
باغلامق، قیامق. —
عربی زعمیه «در بندت» صو-
رتنده غلط جمعی ده قوللانیلر.
طار کجید، بوغاز. = ج. حدود.
دهکی بوغازلر در بندت محافظی.
دَرَبَنْدجی {س. بر بوغاز و
کچیکد محافظی.
دَر پِیش {س. فا.} اوکده اولان،
حاضر، کوز اوکنده
بولان: درپیش اتمک = کوز
اوکنده طومق، نظر مطالعه یه
آلق.
دُرْت {س. فا.} اوج ایله بش آره-
سندگی: عددی، ایکی
دفعه ایکی، اربعه، چهار؛ درت
بوز، درت بیك؛ اون درت،
یکرمی درت؛ درتده بر = ربع
|| درت آفاق = اللری دخی آفاق
قوللانهرق (یورمک). || درت
آفاقلی = چاربا (حیوان). ||
درت ال = ایکی کشتی طرفندن
چالینان پیانو اصولی. || درت
الله یا پیشمق = کمال غیرت و
اهمیتله تشبث اتمک. || درت

باش = جهات اربعه، هر طرف،
هر یان. || درت قاش = بیخی
یکی ترملکله درت قاشلی کبی
کورین کنج، چار ابرو. || درت
کوزله بکله مک = صبر سز قلعه
انتظار اتمک، شدت انتظارده
بولمق. || درت کوشه = مربع
الشکل. || درت نعل = طولی
دیزکین، حیوانی قوشدیره رق.
|| درت یانته باغتی = شاشیرمق.
|| درت یول آغزی = ایکی یول
ویا سوقاغلک خاچواری تقاطع
ایتدیکی ی.
دُرْت لک {س. فا.} درت قبه و
سائر وزنده اولان:
درت لک بر بالیق. ۲. درت
غروش و سائر قیتمده اولان:
درت لک باصمه. ۳. درت قاریش
و آرشین و سائر بوی ویا اکنده
اولان: درت لک دیرک، تخته.
۴. مج. عو. اتمتیز، اعتبار سز،
پارمه سز بولسز: هایدی شورادن
درت لک! = س. درت غروش
و سائر قیتمده سکة صحیحه
ویا اعتباریه: بوکا بر درت لک
وبره می؟
دُرْت لِي {س. فا.} درت بکک و سائر.
سی اولان. = س. درت
بککلی اوپون کا غدی: قوپه نک
درتلیسی بنده در.
{س. ار.} ۱۰. صوقه، ادخال
دِرَج {اتمه، آریه صیقشدیرمه:
یازم جفکزر مکتوبه شونی ده
درج ایدک؛ او قاعده یی کتابنه
درج ایتمه مشدر. ۲. بر متاله ویا
فقردی غزته یه قویوب نشر اتمه:
بوحوادثی غزته یه درج ایتدیر،
فلان غزته درج ایتشیدی.

{س. فا.} جواهر قو-
دِرَج {طیسی، حقه شکننده کو-
چک قوطی.
{س. ار. ج.} درجات.
دِرَجِه {۱. یوقاری یه چقه جق
باصامق: بر درجه یوقاری چقیدی.
{ضدینه یعنی آشاغی اینه «درکه»
دینیر. ۲. دائره نک منقسم او-
یعی ۳۶۰ قسمک بهری که زوایا
وسائره یی اولچمه یارار: ۳۵ در-
جه لی بر زاویه. ۳. میزان الحراره.
نک منقسم اولدینی اقسامک بهری که
صفردن یوقاری و صفردن آشاغی
اولق اوزره ایکی طاقم ایسه ده،
صفردن آشاغی اولانلر «درکه»
دینلر سه، صفردن یوقاری ویا
آشاغی قیدینه حاجت قالماز:
مصرده حرارت ۵۰ درجه یه قدر
چیقار: پتر سبور غده برودتک ۲۵
درکدن آشاغی دوشدیک اولور.
۴. مرتبه، پایه: مجد و شرفک
درجات عالیسه واصل اولدی.
۵. مقدار، رتبه: بودرجه فضل
وعرفانی واردر: بر درجه ده
خسته درکه الی اوینا تمغه اقتداری
یوقدر. || درجه درجه = یواش
یواش، تدریجاً، بر درجه: درجه
درجه یوکسلره ک بو مرتبه یه
واصل اولدی.
دِرْجَال {ظز. فا.} {فا. در=
ادات ظرفیت. ار.
حال = زمان} آنیسه، همان،
وقت غائب اتمک سزین: بونی
ایشیدینجه درحال قالقوب کیتدی.
دِرْخَت {س. فا.} آغاج، شجر. ن.
{س. فا.} پارلامه، ضیاء،
دِرْخَش {نور.

{س. فا.} پارلاق، ضیاء.
دِرْخشان {دار، منور: در
درخشان = پارلاق انجی.
{س. فا.} لایق، منسا-
دِرْخْوَر {س. سب. ل.
{س. فا.} ۱. کدر، آجی،
درد {غصه، ناسه: بنم درد لرم
چوقدر: درد درون. ۲. زحمت،
اذیت، مشقت، رنج. ۳. یورکی
ازن انج صیقندیزی: بواش بکا
درد اولدی.
{س. فا.} انجی دانه سی.
دِرْدانه {|| مج.} کوزل و سو-
کیلی چوجق.
{س. فا.} بهرینه ویا بهر دفعه.
دِرْدَر {سند، درت: آغتی تقسیم
ایتدیرنده جمله سینه دردر لیرا
دوشدی: دردر دردر آریه.
لر به بندیروب کوتوردیلر.
{س. فا.} دردی بریده:
دِرْدَزلی {دردزلی شمع دان.
{س. فا.} «در = ادات
ظرفیت - دست = ال»
الده اتمه، طومعه، اخذ و توقیف:
جنایتی ارتکاب ایدنلری دردست
ایتدیلر. = ص. الده بولان،
یا بلقده ویا رؤیت ایدمکده او-
لان: او ایش در دستدر:
دردست تحریر اولان اوراق.
دِرْدَلْشَمْک {فش. بر برینه درد
و کددرلری سو-
یلیوب حسب حال اتمک.
{س. فا.} ۱. درد و کددری
{اولان، مفهوم، محزون،
مکدر. ۲. مزمن بر علت و
مرضی اولان، علیل، مریض.
{س. فا.} ج. درد ندان.
دِرْدَمْد {درد و کددری اولان،
زوالی، بیچاره.

دِرْدَمْدانه {س. فا.} محزون
دردمندانه {و مکدر آدمه
مخصوص طرز وحالده.
دِرْدَناک {س. فا.} کددرلی،
محزون، مکدر.
{س. فا.} ۱. کدر، آجی،
دِرْدَنْجی {سند بولان، اوچنجی
ایله بشنجی آرد سنده اولان،
رابع: دردنجی کون، دردنجی
باب.
{س. فا.} ج. ار. فد: در.
دِرْدَر {س. فا.} در.
دِرْدَر بار {س. فا.} باریدن =
باغتی انجیلر یاغدیران، انجی
کبی سوز سویلین.
{س. فا.} قوری دیوارک طاق.
دِرْز {شری آره لرنده کی یاریقلری
خرجه طولدیروب ماله نک او-
جیه چیز کیلر چکمک عملیاتی:
باغک دیوارلرینی درز اتمک:
درز ایدلش دیوار.
{س. فا.} {در = ادات
ظرفیت - زنجیر = م}
زنجیرده، زنجیره باغلی: درزنجیر
ایتمک = زنجیره باغلامق، زنجیره
اورمق.
{س. فا.} ج. ار. ج.
دِرْزلی {دروز. شامده جبل
دروزده و متفرق اولهرق بعض
مخلارده ساکن بر قوم که عرب
مستعربه دندر.
{س. فا.} ترزی. با:
دِرْزی {س. فا.} ج. دروس.
{صحیحی راک دخی قحیله.
درا بر علم و فنک تحصیلچون
هر کون آلمان تعلیم: درس
آلق: درس ویرمک، درس

کورمک: درسه چالیشمقی. || مج.
اوکرته، الفا، تلقین: بو درسی
سکا کیم ویردی: کند یسنه درس
ویرمشلر در. || ابی بردرس
ویرمک = تلبیهات و اخطارات
شدیده ده بولمقی. || درس عام =
مدرس لک جوامع شریفه ده
علی العموم مراجعت ایدن طلبه به
ویردکاری درس: درس عام
خواجهری = بویه درس ویرن
مدرس لر.

دُرست {ص. فا. ۱. صحیح یزنده،
صاغ، صحیح، سالم:
تندرست = بدنی صاع و سالم.
۲. طوغری، خطاسز، صحیح:
درست برکله سویله مز: املاسی
درست دکلدرد. = ح. طوغری
و خطاسز اوله رق: درست
سولک، یازمق.
دور {ص. فا. [ودها درستی:
درستی {درستک [۱. صحت،
سلامت، صاغلق. ۲. طوغریلق،
خطاسزلق.

دَرَسْخَانَه {ص. فا. [عر. درس =
درسخانه {م. فا. خانه او، محل
درس یری، درس ویرمک
مخصوص قفوش: بو مکتبک
درسخانه لری طاردر.
دَرَسْخَوَان {ص. فا. [عر. درس =
درسخوان {م. فا. خواندن = او.
قومق [درس اوقویان، شاگرد:
فلان ذاتک دار التربه سنده
درسخوان اولمشدر. [مترادق
اولان «سبتخوان» ده
مستملدر.]

دُرُشت {ص. فا. ۱. سرت،
[قانی، قبا: درشت طاش،
کاغذ. ۲. طوقناقلی، سرت،

توس: درشت سوز، جواب.
دُر {سند. عر. ج: دروع.
[عریده مؤنث اولوب،
مذکری قادی کوملکی دیمکدر.]
دری ویا تلدن زره، جبه.
دَرَعَب {ظ. فا. [فا. در =
درعقب {ادات ظرفیت - عر.
عقب = آلت طرف، آرقه [آر.
قهسی صره، عقینده: درعقب
کندیسی کلدی.

دَرَعَهْدَه {ص. فا. [فا. در =
[ادات ظرفیت. عر.
عهده = م. [عهده سنده آله، تعهد
ایتمه، اوستنه آله: بواشی کندیسی
درعهده ایتدی.
دَرَفْش {ص. فا. بایراق، سنجاق،
[علم. || درفش کاویانی =
مشهور کاوه نک دریدن اولان
اوکلکندن عبارت و مجوهراته
مرصع بایراق که اسکی ایرا-
نیلرجه رسمی و مقدس برعلامت
ایدی.

دَرِک {سند. عر. آکلامه، تفهم:
[اوپله دقیق مضمونلری
درک ایده بیهلک آدم دکلدرد.
دَرِکَار {ص. فا. [در = اادات
[ظرفیت. کار = ایش
ایشده بولنان، ایشک ایچنده
اولان، ظاهر، عیان، آشکار:
بو ایشک بویه اوله جفی درکار
ایدی: نیم سزه اولان مخالصتم
درکاردر.

دَرِگَاه {یاخود درگه. ص. فا.
[در = قیو. گاه = محل،
مقام [۱. قیو محلی، قیو اوگمی،
دربار، بیوکلرک مرجع عمومی
اولان قبولری: درگاه عالی قیو

چوقدارلری. ۲. تکیه، خانقاه:
تاشی درگاهی.
دَرِکَنسَار {س. فا. [در = اادات
[ظرفیت. کنسار = م.
کنسارده بولنان، بر یازینک
کنارینه یازلمش مطالعه و افاده،
هامش، حاشیه: درکنار ایتک:
بر درکنار یازمق: بادرکنسار
بیان ایتک.
دَرِکَه {س. عر. ج: درکات. ۱.
[آشاغیه این باصامق،
درجه تک ضدی: جنتک درجه.
لری وجه تک درکله لری واردر.
۲. میزان الحراره تک تحت الصفر
اولان درجه لری که عددلری
بیودجکه حرارتک او نسبتده
آزالدیفنه دلالت ایدرلر: بو
مملکتده میزان الحراره یازین
۴۰ درجه به قدر جبقار، و
قیشین ۲۰ درکه به قدر ایتر.
[لسان عربینک یو وسعتی سا-
به سنده اصطلاحزده فوق الصفر
و تحت الصفر تعبیرلینه حاجت
اولیوب، بونرک معنلری
«درجه» و «درکه» افتلرله
آیری آیری افاده اولنور. || درکه
امواج = ایکی طالعنه پیننده حاصل
اولان حفره.
دَرِگَه {ص. فا. با: درگاه.
دُرُوف {یاخود دُورلوف. س. [زیا-
[تزدی: تَورلوف، اصلی:
تَورلُوک [۱. نوع، جنس،
چشیت: بر درلو حیوان: بو
قماشک بر باشقه درلوسی ده
واردرد. ۲. برقاج نوع وچشیدی
اولان شی: کند یسنده باسمه تک
درلوسی واردر. ۳. تک قانی:

بش درلودن عبارت ساده بر
ضیافت ویردی. ۴. لکده
پیشمش مختلف سینه لره اتدن
عبارت یمک: پنج درلوسی:
درلو یخنیسی. = ص. بر نوع و
صورتده اولان، کونه: بودرلو
آدم: او درلو ایش: نه درلو
یازی: || درلو درلو = نوع نوع،
چشیت چشیت. || بر درلو =
[جمله منیفده] هیچ بر وجهله،
وجهل من الوجوه: بر درلو
قاندبرمدم. [«درلو بدرلو»
تعبیر سقیمنی قوللانمالمی.]

دَرِم {ص. فا. [کرک بونک و
[کرک معربی «درهم» ک یو.
Δραχμή دن اولدیغنی بعض
لفسیون التزام ایتشلر سنده،
منکور لفظ یونانیسک فا.
«درم» دن مأخوذ اولدیغنده
یونانیلر متفق اولوب، ذاتا یو-
نان قدیمده اک زیاده ایران
مسکوکاتی قوللاندیغندن، بونک
اصل و اساسی فارسیدر. اوزاندن
اولان معروف «درهم» دخی
یو اساسدندرد. ۱. شمیدیکی
آچیه کوره درت بش غروش
قیمتنده و فرانسه معادل اسکی
برکومش سکه ایدی. ۲. آچیه
نقود. ۳. درم خریده = آچیه
ایله آلمش، صاتین آلمش: بنده
درم خریدلری.

دَرِمَان {ص. فا. ۱. چاره، تدبیر،
[واسطه تسویه: بوکا بر
درمان بولمی: درمانی یوقدر.
۲. علاج، دوا: دردی ویرن
درمانی ده ویر: اطبا بوخته.
لغمه درمان بوله مدیلر. ۳.
قوت، قدرت، طاقت: بنده هیچ
درمان قالمدی: یوریمک درمانم
یو: ییسی: آیاقلرمده درمان
قالمدی.
دَرِمَانْدِگِی {ص. فا. عاجزک،
[عجز. ۱.
دَرِمَانْدَه {ص. فا. چاره سز قالمش،
عاجز، عجز وفتور کتیرمش،
بیچاره: مددرس درماندگن =
عجزه تک امدادینه یتیشن.
دَرِمَانْسِز {ص. ۱. قوت و طا-
[قتی اولیان، ضعیف،
یتکین. ۲. چاره سز، ضروری:
بودرمانسز بر درددرد. ۳. علاج
ودوا: اولیان: درمانسز بر
درده اوغرادی.

دَرِمَانْسِزْلِک {ص. ق. تزلک،
[ضعف، یتکینک:
وجودمده، قوللرمده بر درمانسز-
لقی طویبورم.
دَرِمَک {درمه و ساثره. با:
[دیرمک و ساثره.
دَرِمِیَان {ص. فا. [در = اادات
[ظرفیت. میان = اور-
ته، بل [اورته ده، آراده بولنان.
۳. || درمیان ایتک = آرایه سور-
مک، ایراد و بیان ایتک: بر
طاق واهی عذرلر درمیان
ایدیور.
دَرِن {سند. عر. ۱. تش. نبا.
[اور. ۲. ط. ورم. سل
الرته.
دَرِنْدَه {ص. فا. [راء مشدده
[ایله ده قوللانیلر] یرتجی،
یرتان، مقترس: شیردرنده.
دَرِنَک {ص. با: دیرنک.
دَرِنَکْ {ص. فا. ۱. تائی، تأخر،
[یاواشلق. ۲. مک،

آرام، قرار، استراحت. ۳.
دَرِنِ {ص. عر. ۱. درنیه. ط.
[ورم چیسانه منسوب و
متعلق، سل الرته متعلق.
دَرِو {ص. فا. [صین بیجه،
[حصاد. ۱.
دَرِوَاه {ص. فا. شهر و قلعه
[قیوسی. ۱. [بعض
لفوونرک زعمی کی سواقق
قیوسی دکلدرد.]
دَرُود {ص. فا. دعا، تحیه، سلام.
[لس.
دُرُوس {سند. ج. عر. فد:
[درس. با: درس.
دُرُوع {ص. فا. بالان: ارتکاب
[کذب و دروغ ایتک.
دَرُون {ص. فا. ۱. ایچ، ایچ
[طرف، داخل: درون
و بیرونی معمور: درون خانه ده
= اوک ایچنده. ۲. قلب، یورک،
ایچ: آتش درون.
دَرُونِیْن {ص. فا. [دیدن = کور-
[مک. بدن انسانک بوغاز و
بورن و دبرکی بعض منفذلندن
ایچیه باقغه مخصوص دور-
بین و خرده بینه مشابه بر آلت،
فر. Endoscope.
دَرُوند {ص. فا. [درینددن
[غظ] با: دربنده.
دَرُونِی {ص. فا. ۱. ایچ طرفه
[منسوب و متعلق، ایچلاک.
۲. یورک منسوب و متعلق،
قلبی: درونی بر مجتله سوپور.
دَرُوش {ص. فا. ج: درویشان.
[فقیر و محتاج آدم.
۳. طرق علیه دن برینک
شیخنه اتسابله زی مخصوصه
کیرمه رک خانقاهده خدمت وجهله

وریاضله اشتغال ایدن آدم :
طریقت مولویه درویشان. =
ص. ایشی حقه توکل ایدن صاف
قناعتکار و تواضع : درویش
آدمدر. — عنوان کی اسمی
خاصه نک باشنده قونور : در-
ویش احمد، درویش علی.

درویشانه { ص. فا. درویشله
مخصوص ویا لایق
اولان، درویشله یاقیشیر صو-
رتده اولان : قیافت درویشانه؛
درویشانه سوز. = ح. فا. ۱.
درویشله یاقیشیر حال و صو-
رتده : درویشانه یاشایور. ۲.
کمال توکل و تواضع و صاف. رونلکه.

درویشلک { س. ۱. درویش
حال و صفت وزی
وقیافتی : درویشلک هرکس
خرچی دکلد. ۲. توکل و
تواضع و صافدرونلق : بنم در-
ویشلکم اوله شیئرله مانعدر.

دره { س. ۱. ایک طاغ آره سنده کی
اوزون چوقور، وادی :
او اوزون دره لرده بیکارجه
قویونلر اوتلار. ۲. یالکز
قیشین آقار کوچک جای : دره ده
صو ایچمک. || دره اونی = بر
نوع رازیانه که صلاطیه قو-
نور. || دره بکی = و قتیله بر قاچ
کوبه حکمی کچن متنفذ آدم.
|| دره تپه = دوز اولمیان پر،
انکبه. || دره دن تپه دن = اوت-
دن بریدن. || بیک دره دن
صو کتیرمک = بهانه ل ایراد
ایتمک، تعلل ایتمک. || سرقاق،
طام دره سی = یاغمو صولرینک
آقه سته مخصوص چقورجه پر.

دره { س. ش. عر. ایچی دانه سی،
دردانه.

درهم { س. س. عر. ج. درهم
[فا. «درم» دن] ۱.
اوقه مک درتیسوزده بر قسمی؛
یکی درهم یاخود درهم اعشاری
= یکی اوقه دینلر کیلونک بیکده
بر قسمی که اسکی درهمک تقریباً
برثلشدر؛ درهمه = مج. آرز؛ مقابلی
اوقه ایله. ۲. عربلرک اسکی بر
کومش سکسی که تقریباً بر
فراق قیمتده ایدی. با. درم.

دری { س. [اصلی : تیریک] ۱.
انسان و حیوانک اتی
ستر و بتون بدنی احاطه ایدن
قبوق، جلد، پوست : دری
صیقلق، صوللق؛ دریسنی
یوزمک. ۲. حیوانک یوزلمش
وقوروداش وهنوز سیلغه مش
جلدی، کون : مملکتزدن آورو-
پایه خیلی مقدار دری چیقار؛
دری تجاری. ۳. میوه نک
قبوغی، قشر : کرازک در یسی
پک قولای صوللار؛ اریکک
دریسی چیقاریلیرسه دیشلری
قاشدیرماز. || بر دری برکیک =
اتسز، ضعیف، لاغر.

دری { ص. فا. [قبو دیمک اولان
«در» اسم فارسیسندن
اولدییی حالده عربی اعتباریله
مؤنثی «دریه» دخی اولور]
اسکی فارسینک دربار حکمدا.
رانده سولیلین فصیحه اطلاق
اوانسور : فارسی دری؛ لغت
فارسیه دریه.

دری { ص. عر. ۱. دریه. ایچی
اسکی پارلدایان، پارلاق،

شعشه دار : کوکب دری.
دریا { س. فا. دیکز، بحر : دریادل =
قلمی دیکز کنی واسع او-
لان : قبودان دریا = و قتیله بحریه
ناظرینه ویریان عنواندر.
دریچه { س. فا. کوچک قپو،
قپوجق.
دریده { ص. فا. بیر تاش، بیر-
تیق. ۱.

دریغ { س. فا. اسیرکه، قبیهمامه :
همتکزی دریغ بیورما-
مکزی رجا ایدرم. = حد.
یازیق، حیف : دریغ ! بنی
اولدورور بودرد. || بی دریغ =
اسیرکنین، بذل اولنان :
همتکزی بی دریغ بیورک.

دریغا { حد. فا. یازیق، حیف،
وا اسفا!

دریگ { یاخود درین. ص. [اصلی
تیریک] ۱. عمق زیاده
اولان، عمیق : دریگ قپو؛
اوراده صولر چوق دریگدر.
۲. چوقور، قویونو : دریگ
اووه. ۳. مج. زیاده طالینان :
دریگ اویقو؛ دریگ دوشوغه.
۴. کنهنه وارمحق صورته ده
اطرافلی و تفصیلاتی، انچه :
دریگ مطالعات، دریگ تحقیقات.
= س. دریگک، عمق : دریگدن
بر سس کلیوردی : پک دریگه
کیتدی. = ح. دریگ اوله رق،
عمیقاً : دریگ طالمق، دریگ
دوشونمک.

دریگلمک { قه دریگلمکنی آر-
تدیرمق، تعمیق
ایتمک : شو قویونی بر ایکی قو-
لاج دها دریگلمکلی.

دریگلمشک { قط. دریگ و
عمیق اولمق،
دریگلمکی آرقق، تعمیق ایتمک :
یاره ایشلدنجه دریگلمشیر.
دریگلمک { س. عمق : بو قیونک
دریگلمکی چوقدر.
دریگلمک { قط. دری باغلامق،
دری ایله اورتمک :
یاره دریگلمدی.

دزد { س. فا. خرسز، اوغری،
حرامی، سارق. ۱.
دزدار { س. فا. [دز = قلعه .. دا.
شتن = طومق، محافظه
ایتمک] قلعه محافظی. [اسکی
تعبیر در.]

دزدز { یاخود دیز دیر. س.
ویزردی، اوصاندریجی
کورلدی.

دزلاتمق { یاخود طزلاتمق. قه.
۱. آجی و اوصاندر.
یریجی بر سس چیقارتمق،
ویزرداتمق. ۲. فیرلاتمق، قه.
چیرمق. ۳. اورکوتمک.

دزلاق { یاخود طزلاق. ص.
طاسلاق، چپلاق.
دزمان { یاخود دیزمان. ص.
قورچامان، ابری و قباء،
زیر.

دساتیر { س. ج. عر. فسد :
دستور. با. دستور.
دساس { ص. عر. دسیسه کار،
کیزلی حیللرله آلداتمق
چالیشان.

دسالیس { س. ج. عر. فسد :
دسیسه. با. دسیسه.
دسپوت { س. [یو. Δεσπότης]
روم پستیموسی، متره.
پولیدی.

دسپوتخانه { س. روم پستیموسنک
دائره و مقری.
دسپوتلق { س. روم پستیمو-
سلفی.

دست { س. فا. ال، ید. || در.
دست با : دردست.
دستار { س. فا. صاریق، عمامه.
دستار بند { ص. فا. صاریق
باغلا یان، طریق
علمی به منسوب.
دستان { س. با. داستان.

دستاویز { س. فا. [دست = ال
- آویختن = اصلق]
اوافق هدیه.

دستبوسی { س. فا. [دست = ال.
بوسیدن = اویتمک]
ال اویمه رسم و آیینی : ایضای
رسم دستبوسی.
دسترس { ص. فا. [دست = ال..
رسیدن = بیتشمک]
الی بیتشن، نائل، موفق : مرامنه
دسترس اوله مدی.

دستره { س. [اصلی : فا. دست
اره = ال بیجیسی. تر.
زبانزدی : تستره] ال بیجیسی،
ال ایله قوللا نیلان کوچک
بیجی. || زمین دستره سی = یو-
وارلاق کیمکه مخصوص دستره.
|| قیل دستره سی = انچه تخته دن
اویمه چیقارمق ایچون اوافق بیجی.
|| دستره بالینی = اوزون بورنلی
بر جنس بالیق.

دستک { س. بر دیوار و سانی
یاخود بر آغاجی قائم
طور دیروب تقویه ایتمک ایچون
اوریلان طایق : دستک اورمق :
دستکاه طومق.

دستگاه { س. فا. [دست = ال.
کاه = محل. — تر.
زبانزدی : تزگاه] ۱. چواها.
لرک بز و سائر طوقودقلری
آلت. ۲. ارباب حرف و صنعتک
دکانلرنده اوکلرنده بولنان تخته
و ماصه که اونک اوزرنده ایش

کورورلر. ۳. قهوه جی و میخانه.
جی کی اصنافک بیوک ماصه لری
که مشروبات و سائر اورادته بیته
اولسور و آنچه اورایه ویرایر،
بوفه. ۴. قره ده انشا اولنان
کیلرک اوتوردلمسینه مخصوص
کراسته دن تربیات : آلمان دستکاه.
هله رنه سوارش اولنان سفارش. ۵.
ارباب حرف و صنعتک قورلاند-
قلری بیوک آلت طاقی : طورنه
دستکاهی؛ حاده دستکاهی.

دستگاهجی { س. [زبانزدی :
تزکاهی] ۱. بر
دستکاهده ایشلین چولها و
سائر. ۲. آغاچدن دستکاه، قیو
چیقربی، دولاب و سائر کی
شیئر اعمال ایدن.

دستگاهدار { س. [زبانزدی :
تزکاهداری] بر
غازینو میخانه و سائرده دستکاهی
اداره ایدن ارسته و یا باش چراغ-
دستگاهلاق { قه. [زبانزدی :
تزکاهلامق]
طوقه حق بز و سائر بی دستکاهه
قومق. || مج. حاضر لاق، تپشه
ایتمک.

دستگیر { ص. فا. [دست = ال.
گرفتن = طومق]
دوشنک الی طوتان، یاردیجی،
معین.

دستمال { س. فا. [دست = ال-
مالیدن = سیمک] ال
سیله مک، یاغلق، مقرر. ۴۰.

دستمایه { س. فا. [دست = ال-
مایه = بضاعه، سرمایه]
سرمایه.
دستور { س. فا. [ال دیمک
اولان «دست» ایله
«ور» ایدندن مرکبدر. تعریب
دخی اولنه رق عریبده دالی

ثانی. ۲. اليوم بر ولايتك امور ماليه سنه مأمور ذات. (سبحاقلر) ده كيلره محاسبه جي، وقضالرده. كيلره مال مديري دينير. [دفتردارلق] (س. ۱. وقتيله ماليه بر ولايتك امور ماليه سني اداره اين دن ذاتك صفت ووظيفه سي: بندان دفتردارلعي فلانه توجيه اولندي.

دفع (س. ۱. اوتيه ايمه، فاقه، جذب وجلب ضدی: اجرام سماويه يي يرلي يرنده طو- تن جذب ودفع قاعده سيدر. ۲. صاومه، منع صاوشديرمه: بو علاج صيغه يي دفع ايدر: اوبله مضر بر آدمي هر يردن دفع ايدرلر. لازم بنا سيله «اولقي» فعليله ده قوللانيلير: هله بورادن دفع اولوب كيتندي: حمد اولسون باش آغريبي دفع اولدي: دفع اول يقبل، اكسيك اول! ۳. ويرمه، اعطاء، صرف، خرج. (بو معنا ايله لسانخرده مصدری يك مستعمل اولموب، اسم مفعولی «مدفوعات» قوللا- نيدير. [۴. اورته دن قالديرمه، احيا ايمه، برطرف ايمه: احتيا. جاتي دفع ايتك: غلته ي دفع ايتدي. ۵. هقه مدعي عليه طر. فندن مدعينك دعواسني دفع ايده جيك بر دعوي اقامه سي. دفع حاجت = آبدست بوزمه. دفعه (س. ۱. دفعات، كره، بر كره: بعض دفعه = بعض كره: بو دفعه = بو كره: دفعه اولاده برنجي كرده، ابتدا. دفعاتله،

بالدفعات = مكرراً، مرة بعد اخرى. = ح. ينه، كذا، ايضاً. دفعه (س. ۱. بردفعه ده، بردن، تدريجاً مقابلي: بورجني دفعه وپردی: دفعه ويره مرسه تدريجاً ورسين. دفعه بعد اخرى = مكرراً، دفعه تله. دفن (س. ۱. سند. عر. طوپراغك ايجنه دفن صوقه، كوممه، مزاره قوم: جنازه نره دفن اولانه حقدرد. دفعه (س. ۱. بو. Δόρυ) بارا- قلر كوزل قوقاروشناكلر. ده تزيناته بارار طفلان جنسندن معروف كوچك آجاش، شجرالفار. دفعه (س. ۱. زبازدي: تفه) ۱. واراقل اتكي. ۲. دف كي بو. واراقل ودايرو شي. ۳. چولها دستكاهنك طراغك قورلدني ياني. ۴. ايتكجي طولاني، چرخي. ۵. چرخه صارلمش بيوك اييك طورده سي كه بر اوقه دن زياده كلير: اوج دفعه اييك. ۶. ورق وباقر وسايره باقراقلي دسته سي. دفعه جي (س. ۱. زبازدي: تفه جي) فاحش فاضله اوته كينه بريكنه كيزايجه باره اقراض ايندن مراهجه جي: دفعه جي به بورجي واردرد. دفعه لي (س. ۱. زبازدي: تفه لي) دستكاهك دفعه سنه چوق قوت ويريله رك طراق زياده باصلمغه صيق طوقمش (بز وسايره). دفين (س. ۱. عر. «دفن» دن دفين (س. ۱. كوملمش، كوميلي، دفن اولمش، مدفون: قونه ده دفين خاك، خطرناك بولسان

حضرت مولانا. دقيمه (س. ۱. عر. ج. دقاش، يره كوملمش مال وآچه: دقيمه آرامق، بولمق. [۲. بك قيتدار ويا معلوماتلي اولوب آنجق خا- رجدن كوسترشي اوليان، كيزلي قدر وذكري اولان آدم ويا مال: اوپر دفينه در. دق (س. ۱. سند. عر. چالمه، اورمه: دق باب ايتك = قيو چالمق. [يالكز بوتعبيره مستعملدر. دقايق (س. ۱. سند. عر. ج. فد: دقيقه. دقت (س. ۱. سند. عر. ۱. ايجنه لك، ايجنه يه دوشونمه ويا باقه، كال اهتامله ملاحظه ويا نظر ايمه: دقتله باقى، اوقومق، ياقق. ۳. اهميت ويرمه، اهميته چاليشمه: يازي به دقت ايت: مز بو ايشه دقت ايمه مشكز. دقتسز (س. ۱. ايشنه اهتامله باقيان، ابي وخطاسز ايش كورمك قيدنده اوليان: دقتسز آدم. ۲. دقت واهتامله بايلامش، كايشي كوزل يابلمش: دقتسز يازي، يمك. دقتسز لك (س. ۱. ايشه دقت واهتامله ايتام ايمه ييش، طا- لغينلقله وكايشي كوزل ايش كورمه: دقتسز لكدن ايلري كلش خطاسز: بودقتسز لكه طوغري ايش كورمك ممكن دكلدر. دقتي (س. ۱. هر ايشنده اهتامل ايدن، سهو وخطا وقوع بولماسنه غيرت ايلن: چوق دقتلي آدمدر. ۲. دقت واهتامله بايلامش: دقتلي ايش، دقتلي يازي.

دقتيلجه (ح. اولدجه دقت واهتامله: شوني دقتيلجه يازك. دقيق (س. ۱. عر. ۱. دقيقه. «دقت» دن ص. ۱. ايجنه، اوقاق، نازك، ظريف، كورلمسي ويا طوتلسي واهتامله مشكل، ايجنه دن ايجنه: يك دقيق ايش: فكر دقيق: ملاحظات دقيق. = سند. اون: برچوال دقيق. دقيقه (س. ۱. سند. عر. ج. دقايق. ۱. ايجنه فكر وملاحظه، نكته. (بومعنا ايله باشايجه جمى مستعملدر: رياضياته متعلق بر طاقم دقائي بيان ايتدي: دقائي امورله مشغولدر: دقائي اكتناه = دقائي امورله واقف. ۲. زمان مقاياسي اوله رق بر ساعتك منقسم اولديني آلتمش جزئدن بهري: بش دقيقه سوردی: بر دقيقه ده اولور. ۳. دائره درجاييله سائر مقياسلرده بهر درجه نك منقسم بولنديني جزء لك بهري كه بولنده ثانيه. ره منقسمدر. دقيقه سنخ (ص. ۱. عر. دقيقه = نكته. فا. سنخيدن طارتمق) و: دقيقه شناس (ص. ۱. عر. فا. دقيقه = نكته. فا. شناختن = طابقق) ايجنه ايشلري و نكته لري آكلايان، دقائي امورله اشتغاله مقتدر. دقيق (س. ۱. عر. ۱. دقيقه. اون دقتي: قيلندن ويا اونو حاوي اولان: فاصوليه وپاناهه كي مواد دقيقه. دق (ح. اج. ادات انتها اولوب دق زمان ومكانده قوللانيلير،

حتي، الي، تا: اقشامه دك چا- ايشدم: شهره دك يانمزده ايدي: اولنجيه دك بوني اونوتيه جقم. «دگين» دخي قوللانيلير. دك (س. ۱. درلو، نوع، طرز. ۲. مقدار، درجه، مرتبه. ۳. اعتنا، اعتبار، صايغي. ۴. تجربه. (متروك اولوب يالكز قوللانيلور. مع هذا الزم بر كله اساسيه اولوب، مشتقاني مستعملدر. دكاكين (س. ۱. سند. عر. ج. فد: دكان. با: دكان. دگان (س. ۱. سند. عر. ج. دكاكين. (تركبه ده تخفيله قوللا- نيدير. [۱. اوقاق تاجرلرك صا- ته جقلري اشياني ايجنه قويدقلري محل مخصوص كه او كي آجيق بر حجره دن شمارندر: تخفجي، باصمه جي، فسخي دكاني. ۲. بعض صنعتكارلرك ايشلدكلري ويايدقلري شيلري صادقلري محل مخصوص كه ينه اوصورتده در: دميرجي، باقيرجي، مرانغوز دكاني. دكانجي (س. ۱. بر دكانده اوتو. روب اشيا صانان كوچك تاجر. دكسمك (قد. تجربه ايتديرمك: درس كتابلريني معلمله دگتمدكجه تدريسلرينه قرار ويرمه ملي. دگديرمك (قد. ۱. طوقندير. مق، تماس ايتدير مك: صوتوق دميري تنه دگديرمه ملي. ۲. اولاشديرمق، واردديرمق، ايصال ايتديرمك: شومكتوبى محله دگديركز.

۳. قيتني بولديرمق، تقدير ايتك: بو آني الي ليرا دگديرن آنجق طونيك كوزلكيدرد. ۴. سوزي طوقنديرمق، ايعا و تعريض ايتك: او سوزي بكا دگديرمك ايستدي. دگر (س. ۱. «دگمك» دن) ۱. دگر (قيمت، بها، ثمن: بونليجك دگري نه در: بونك دگريني تقدير ايتلي. ۲. قدر، اعتبار، حيثيت، شرف: او آدمك دگري چوقدر، هيچ دگري يوقدر. ۳. اهليت، لياقت، اقتدار: هر كه دگرينه كوره حرمت اولنور: مأموريت هر كك دگريله متناسب اولميدرد. = ص. ۱. فلان قيتنده اولان، شوباده بولنان: جهان دگر، دنيا لر دگر براطفرد: يوز ليرا دگر بر آتدر. ۲. مقابل، معا- دل، شايان، شايسته: زحمتي دگر بر ايشدر. دگر سز (ص. ۱. دون قيتلي، بهاسي آشاغي، روا- جز: دگر سز مال. ۲. قدر وانتباري اوليان، حيثيتسز: دگر سز آدم. ۳. اهليت ولياقتي اوليان، نااهل: دگر سز صنعتكا- رك ايشي ده دگر سز اولور. دگر سز لك (س. ۱. دون ذخيره نك بوسنه كي دكر سزلكي چفتك اصحابني يك متضرر ايتدي. ۲. اعتبار سزاق، شرف وحيثيت فقدياني: او آدمك بضاعه. جه دكر سزلكي آكلاشلدی. ۳. لياقت واهليت فقدياني،

لیاقت سزلک، نا اهلک : معملکه
تعیینندن صکره دگر سزلکی
تبین ایندی .
د گری { ص ۱ . قیلتی، بهالی :
ذخیره بوسنه خلی
دگریلدر . ۲ . قدر و حیثیتی
اولان، معتبر، شرفی : دگری
آدم . ۳ . اهلیت و لیاقت صاحبی،
درایتی : دگری بر مأمورد .
د گری مک { فته : با : دگری مک .
د گری { س . دوز و چرخ دیمک
اولان «تکر» دن .
«دکرمان» یازمه ده معنا یوقدر
۱ . بغدادی و سازه بی اوکوتمه
مخصوص آلت و ماشین که انواعی
اولوب، اک مروفی صو ویل
وقول ایله دوتی و ایجاد اخیر
اوله رق بخار له تحریک اولناندر،
که بوکا تعبیر سقیله «فاریقه»
دینک عادت اولمشدر، آسیاب،
طاحون، رخی : ال، بخار،
حیوان، صو، یل دکرمنی :
دکرمن دره سی = صونک یولی :
دکرمن طاشی = تکرلکی . ۲ .
الده دوندیرلرک قاورلمش قهوه
و قره بویر و سازه بی توزه
تحویل اتمک مخصوص آلت :
قهوه، بویر دکرمنی . ۳ . زیتون
و سازه ازوب صوینی آلفه
مخصوص ماکینه، معصره :
زیتون دکرمنی .
د گری منجی { س . بر اون دکر .
منی اداره ایدن
آدم، طحان .
د گری منجیلک { س . دکر منجینک
(صنعت و وظیفه سی .
د گری منلک { ص . صو ویا
یل دکرمنلری

جوق محل . ۱ . جزایر بحر سفیده
ایکی آله اسمیدر . کوچک دکرمنلک،
بیوک دکرمنلک .
د گری { ص . «تکر» دن . ۱ .
د گری { یووارلاق، مدور،
داژوی : دگری چهره . ۲ .
اکی بوی بر، مربع، تربیی :
بردگری تولبند .
د گری میلک { س . ۱ . یووارلاق،
مدورلک، داژوی
شکل و صورت : چهره دکر .
میلکی . ۲ . اک ایله بوی بر
اوله، مربع شکل : بوکلیمک
دکر میلکی نام دکلد .
د گری میلک { فل . یووارلاق
ویا اکی بوی بر
اولی : سمیروب یوزی دکر .
میلندی .
د گری { باخود دگیز . س . ۱ .
د گری { کره ارضک صو ایله
مستور برلری، بحر، یم، دریا :
اولو دکر = بحر محیط : آق
دکر، قره دکر و سازه . ۲ .
طالغه، تلاطم امواج، فرطونه :
بوکون دکر واردر : بحر عماده
ایلک بهارک صوکارنده جوق
دکر یاپار . ۳ . بیوک کول ویا
نهر، دریا : خزر، آرال دگری،
نیل دگری . ۱ . آبجیق دکر =
اگگین . ۱ . آله دگری =
آله لری جوق دکر، آرال . ۱ .
دکر آشیری = دکرک اوتنه سنده
واقع . ۱ . دکر اوقی = ۱ . قمر
دریاده بیتن اولر . ۲ . قبا
طورمقله شاته و قنایه دوشمه سی
طولدرمغه مخصوص طوره جا
لنده صاتیلیر بر جنس اوت . ۱ .
دکر انکیناری، پرچی، دیکتی

د گری لیمک { فل . مناسب سزلک
ایتمک، ناسزا
ویاقیشقیز حرکتده بولمقی .
د گری { یادگیش . س . ۱ . برشی
و یروب یرینه دیکر بر
شی = آله، تبدیل، تحویل . ۲ . بر
مالک دیکر بر مال ایله دکیشد .
یرلسی، مبادلله، ترامپه .
د گری مک { فته . ۱ . برشی
و یروب یرینه
دیکر برشی = آلمی، تبدیل اتمک :
آتلری، آراهی دکشیدرم .
۲ . برشی = برقوق یکسینی قو .
لالامقی، یکیلتمک : اوطنه نک بتون
مفروشانی دکشیدرم : بوکون
چاشیر دکشیدرم . ۳ . باشقه .
لاتمقی، تغییر اتمک : طبیعتی
بستون دکشیدرمش .
د گری مک { فل . ۱ . تبدیل اتمک :
بو اتمک = آتری
دکشمش . ۲ . باشقه لاشمقی، باشقه
درلو اولمقی، تغییر اتمک : اسپرتویه
صوقانجه رنگی دگشیر : بو آدمک
طبیعتی بستون دگشیدی : هوا
دگشیرور . ۳ . چاشیر دکشیدرمک،
تمیز چاشیر کیمک : سز دگشید .
یکرمی؟ = فته . دکشیدرمک،
تبدیل ویا مبادلله اتمک : بو آتی
نه دکشیریم نه صانارم : بونی
دنیاده برشیله دکشمم .
د گری { س . ۱ . تبدیلی، تغییر،
تغیر : هوانک دگشیری .
۲ . چاشیر تبدیل اتمه، تمیز چاشیر
کیمه : چاشیر بیقانه جفندن بوکون
دگشیمه کز اقتضا ایدر .
د گری جی { ص . دگشیدن، تبدیل
و تغییر ایدن :
دگشیری رنگ .

د گشیر { یا دگشور، ص . باشقه .
لاشان، تبدیل و تغیر
ایدن، غیر ثابت : چاقی دگشیر
بر رنگدر .
د گشیک { ص . ۱ . دکشمش،
تبدیل اتمش، متغیر .
۲ . مبادلله ایدلمش .
د گشیکلک { س . ۱ . باشقه .
لاشمه، تبدیل،
تغیر . ۲ . مبادلله، ترامپه .
د گری { د . نفی اداتی اولوب
۱ . فل اسنادی به داخل
اولور : دکلم، دکسک، دکلد،
دکاز، دکسکر، دکلردر : دکل
ایدم (دکلم)، دکل ایدک الخ .
— غائب صیغه لرنده بعضاً فعل
اسنادی حذف اولوب یالکز
بو ادات قالیر : او آدم دکل
(= دکلد)، اولور اوراده دکل
(= دکلردر) . ۲ . ایکی شیئیدن
برنی نفی و دیکرینی اثباته یارا .
یوب حرف ربطکی و عربلرک
« لا . . . بل » اداتلرله افاده
ایتدکری معنا ایله قوللایلیر :
اونی سویلین بن دکل سز سکر :
دکل یازمه اوقومغه بیله افتدا .
ری یوقدر .
د گله مک { فته (« دگ » دن .
غلطی : دهله مک)
۱ . اعتنا و وقت اتمک . ۲ . صا .
یعنی، اعتبار اتمک . (متروک
ایسه ده، الزم بر لغتدر) .
د گری { یادگلو . ص . ۱ . بدرلو .
بر نوع : نه دگلی = نه درلو،
ناصل . ۲ . بر مقدار و درجه ده
اولان : نه دگلی = نه مقداره
نه درجه ده، نه قدر . ۳ . اعتنالی،
دقتی، معتنا . ۴ . صایلیر، اعتبا

رلی، معتبر، مر .
د گمک { فل . ۱ . طوقتی، تماس
ایتمک : ایصلاقی کوملک
تمه دکدی . ۲ . چارمقی، راست
کک، اصابت اتمک : قراکله ده
الم سرت برشیته دکدی . ۳ . او .
لاشمقی، وارمقی، واصل اولمقی :
کوندردیککر مکتوب یرینه
دکدی . ۴ . منتهی اولمقی، نهایت
واروب طورمقی : قوغه قیونک
دپنه دکدی . ۵ . یتیمک : باشم
طاوانه دکدی : کیمک دمیری
قومه دکدی . ۶ . تاثیر اتمک،
تاق اتمک : آجیسی جانم دکدی :
صوئوق بورکه دکدی . ۷ . طو .
قتمقی، الیشتمک، راجع و عائد
اولمقی : او آدمک بکا ایلیکی
دکدی . ۸ . اصابت اتمک : کوز،
نظر دکک = اصابت عین . ۹ . بر
بها و قیمتده اولی : بو کتاب اون
غروش دکر . ۱۰ . مساوی
و مقابل اولمقی، قارشیلیق اوله .
بیلک، تقابل اتمک : ایتدیکمز
استفاده چکدیکمز زحمته
دکدی . ۱۱ . ال دکک = اختلاس
وقت اتمک، بوش وقت بولوب
یابه یلک : ایتدیککر مسوددی
یازمه الم دکدی . ۱۲ . باشی طاوانه
دکک = تفاخر اتمک .
د گمه { س . دگمک فعلی . لا :
دگمه = دگمک . = ص . اولور
اولاز، عادی، راست کله، تصادفی،
هرکیم، هر نه اولورسه : بواش
دگمه آدمک خرچی دکلد :
بویله یازی دگمه کاغد اوزرینه
یازیله ماز . ۱۳ . دگمه ده = مشکوک،
غیر محتمل، بعید الاحتمال .
د گمک { س . (« دگمک » دن)
۱ . بورورکن طیانته جق

ایځه صوبه، عصا، باستون: ال
دکنکی: دگنگه طیانق: دگنگه
یوریمک. ۲. دگنگه دوگمه،
ضرب، صوبه، طیانق، کوک:
او سرزله منډه اولماز دکنک
ایستر.

دگنگجی { س. قلاتیلرک،
حالارک او ناشیسی.

دگنگلی اطوتان، دکنکه یو.

روین: دکنکی قواس. || ب. الی
دکنکی = دبیز، یاراماز.

دگنمک { ب. با: دگه نلک.

دگه مک { ق. «دک» دن
صنامق، تجربه اتمک:

شو علاجی برکه دگه ملی؛
کوچنی دگه مک ایستور.

دگه نلمک { ب. صنامق، تجربه
و آزمایش ایدلک:

بودگمش، دگه نش برعلاجدر.

دگین { د. ادات انتها اولوب
«دک» دن دها قو.

تلدر، الی، حتی، تا: صباحه
دگین کوز قیاه مدم: سرکچیه

دکین بن بکیه جکم: استانبولدن
ادر نه به دکین هب دوز پرلدر.

دل { س. فا. یورک، کوکل، قلب:
جان و دلدن = خلوص قلبه،
خالصانه: صفای دل = کوکل
صفایی.

دل { س. با: دیل.

دل آرا { ص. فا. (دل = کوکل-
آراست = طونامق)

کوکل تزیین ایدن یعنی خوشلا.
نذران، دلبر.

دل آرام { بادلارم. ص. فا. (دل =
دل آرام (کوکل - آرام راحت)

کوکل راحتی، کوکل راحتلاند.
یران، دلبر.

دل آزار { بادلار. ص. فا. (دل =
دل آزار (کوکل - آزر دن =

اینجیمک) کوکل اینجی-دیجی،
خاطر بوزان.

دل آشوب { س. فا. (دل = کوکل-
دل آشوب (آشفتن = فساد

دوشورمک) کوکل فساد
دوشورن.

دل آگاه { ص. فا. (دل = قلب-
دل آگاه (آگاه = عارف) قلبی

عارف، صاحب بصیرت.

دل آویز { ص. فا. (دل = کوکل-
دل آویز (آویختن = اصلق) کو-
کاک اصلدیجی، کوکل اصلق

طوتان، دلبر.

دلک { س. س. (دلک = دن
دلک (تر. زبازدی: تلاق)

حامده مشتیرلی اوغشدیروب
کیسه سورن و بیقایان خدمتی.

دلکک { س. (زبازدی: تلا-
دلکک (قلق) حامده مشتیر-

یلری اوغشدیروب کیسه سورن
و بیقایان خدمتچینک حال و صفت

و وظیفه سی: حامده دلکک
ایدیور.

دللال { س. س. ناز، عشو.

دللال { س. س. ناز، عشو.

دللال { س. س. ناز، عشو.

دللال { س. س. ناز، عشو.

دللال { س. س. ناز، عشو.

کسیرن آدم: عقار دلالی:
دلاله مراجعت اتمک.

دلالت { س. س. (دل = کوکل-
دلالت (سترمه، قولوغوزلق،

رهبرک: بکا فلان ذاتک یانسه
دلالت اتمکزی رجا ایدرم.

۲. دلیل و علامت اوله، ایما:
بو سوزی نام الشعور اولدیغه

دلالت ایدیور.

دلالتیق { س. (زبازدی: تلاق)
دلالتیق (دلالت حال و صفت

و وظیفه سی: دلالتیق ایدیور. لا:
دلالتیق.

دلالتیق { س. س. (دلالتیق =
دلالتیق (سیله صاتیلان بر شی-

ایچون بایع و مشتری طرفندن
دلاله یوزده ایکیشر نسبته

ویران اجرت، دلالت حق.

دلاور { س. س. فا. ج. دلا.
دلاور (وران. (دل = یورک-

آوردن = کتیرمک، طاشیق
یورک طاشیان، یورکی، جسر،

دلیر، قهرمان: عثمانلی دلاوران.

دلاورک { س. س. یکیتلک، جسا.
دلاورک (رت، دلیرک،

قهرمانلق.

دلایل { س. س. ج. ع. ق. دلیل.
دلایل (با: دلیل.

دلبار { ص. فا. (دل = کوکل-
دلبار (باختن = اوینامق) کوکل

اکلندیرن، قول و فعلی لطیف
و خوش اولان.

دلبر { ص. فا. (دل = کوکل-
دلبر (بردن = کوتورمک) کوکل

دلبدسته { ص. فا. (دل = کوکل-
دلبدسته (بسته = باغلی) کوکل

برنه باغلی و مهربوط، عاشق،
مبتلا.

دلبنده { س. (زبازدی: تولبند)
دلبنده (پک ایچیه قاش، تول.

دلپذیر { ص. فا. (دل = کوکل-
دلپذیر (پذیرتن = قبول اتمک)

کوکک قبول ایده جکی، مقبول.

دلپسند { ص. فا. (دل = کوکل-
دلپسند (پسندیدن = بکنمک) کو-

ککک بکندیکی، بکنیله جک.

دلشک { ص. فا. (دل = کوکل-
دلشک (تک = طار) کوکل ط.

رالمش، مضطرب، مغموم.

دلجو { ص. فا. (دل = کوکل-
دلجو (جستن = ایتیمک) کوکک

ایستدیکی، آرزو اولسان، مر-
غوب.

دلجراش { ص. فا. (دل = یو-
دلجراش (رک = خراشیدن =

طیرمالامق) یورکی طیرمالایان،
زیاده فجیع.

دلخواه { س. فا. (دل = کوکل-
دلخواه (خواستن = ایتیمک)

کوکل ایستکی، آرزوی نلب:
بر وجه دلخواه.

دلخون { ص. فا. (دل = یورک-
دلخون (خون = قان) یورکی قانلی،

پک مکدر و مغموم.

دلداده { ص. فا. (دل = کوکل-
دلداده (دادن = ویرمک) کوکل

ویرمش، عاشق، مبتلا. = س.
تو. طولومبه جی مقوله سی آدم لمرک

کوکلی ضبط آلتنده طوتان،
محبوبه، معشوقه.

دل { س. س. (دل = کوکل-
دل (صام) افندمره مخصوص

بر استرکه بعهده حضرت علی
(رضه) افندمره بخش بیور.

دلشیدی.

دلیرمک { ق. د. دلمکه سوق و
ایتمک، ثقب ایتدیرمک: بر مارا-

نفوز چاغروب شوخته بی بر قاج
یرندن دلیرملی: بوقیزک قولا-

غنی دلبرمدیکز می؟

دلربا { ص. فا. (دل = کوکل-
دلربا (ربودن = قایمق) کوکل

قایان، کوکل آلان، هر کسی
کندینه عاشق و مفتون ایدن،

دلربا.

دلریش { ص. فا. (دل = یورک-
دلریش (ریش = یاره) کوکل

یاره لی، مجروح الفؤاد.

دلساز { ص. فا. (دل = کوکل-
دلساز (ساختن = یایمق) کوکل

یایان، لطف ایله معامله ایدن.

دلسان { ص. فا. (دل = کوکل-
دلسان (ستاندن = آلمق) کوکل

آلان، کندینه مفتون ایدن.

دلسوخته { ص. فا. (دل = یورک-
دلسوخته (سوخته = یامش) یو-

رکی یانیق.

دلسوز { ص. فا. (دل = یورک-
دلسوز (سوختن = یایمق) یورک

اولایان، جذب قلوب ایدن.
دلشکاف { ص. فا. (دل = یورک-
دلشکاف (شکافتن = دلمک) یو-

رکاری دین.

دلشکسته { ص. فا. (دل = یو-
دلشکسته (رک = شکسته = قیر-

یق) یورکی قیرقی، مکسور-
الفؤاد.

دلفروز { ص. فا. (دل = کوکل-
دلفروز (فروزانیدن = پارلا-

تمق) کوکل پارلادان، سویند-
پرن.

دلفریب { ص. فا. (دل = کوکل-
دلفریب (فریفتن = آلداتمی)

کوکل آلدان، اکلندیرن.

دلفسکار { ص. فا. کوکل دلیک
و مجروح اولان.

دلفین { س. س. (دلفین =
دلفین (معروف بر حیوان بحری.

دلق { س. س. (دلق =
دلق (اسکی و یامه لی خرقة.

دلقپوش { ص. فا. (دلق =
دلقپوش (م. فا. پوشیدن =

کیمک) اسکی و یامه لی خرقة کین
(درویش).

دلک { س. س. (دلک =
دلک (س. س. (دلک =

دلگداز { ص. فا. (دل = یورک-
دلگداز (کداختن = ایتیمک)

یورکی اریدن، یورکک طیان-
میه جی.

دلکش { ص. فا. (دل = کوکل-
دلکش (کشیدن = چکمک) کو-

کل چکن، جذب و جلب ایدن.

دلکشا { ص. فا. (دل = کوکل-
دلکشا (کشادن = آیمق) کو-

کل آچان، قلبه خراقلق ویرن،
مفرح.

د ل گير { ص. فا. } دل = کوکل.
د ل گير { گرفتن = طوتمق } ۱.
 قبله برلشوب چایق اونودلماز،
 مؤثر. ۲. خاطری قالمش، کو.
 جشمش: بکا دلکیردر.
د ل ر د ه { ص. فا. ج. } دلر د گن.
د ل ر د ه { دل = قلب - مرده =
 اولی } قلی اولی، تأثیرات معنویه.
 دن بخبر، طویغوسز.
د ل م ک { فت. بر شیک ایچنه دلیک
 آجق، بریاندن بر یانه و
 یاخود یالکز بر یانده رخنه و
 چقور آجق، تقبایتمک: تختی،
 طوبراغی، کاغدی، قیزک قول.
 غنی دلمک: قورشون آغاجی دلوب
 یکدی: طوبراغی دلوب صو
 آرامق. || ایشی دلمک = ایچ یوز.
 یننه واقف اولق. || قولاق
 دلمک = ایقاط ایتمک.
د ل م ه { س. دلمک فعلی، ثقب. =
 ص. دلنش، دلمکه یاباش.
د ل ن شین { ص. فا. } دل = یورک.
د ل ن شین { نشستن = اونورمق }
 یورکده طوران، برلشن، پک
 خوشه کیدن، لطیف = بر طرز
 دلنشینده.
د ل ن م ک { فل. دلیک پیدا ایتمک،
 دلیکی اولق: قوغه
 دلندی: جیبان دها دلغدی.
د ل ن و ا ز { ص. فا. } دل = کوکل.
د ل ن و ا ز { نواختن = اوخشامق }
 کوکل اوخشیان، خوشه کیدن،
 لطیف، مرغوب.
د ل و { س. عر. ۱. قوغه، قو.
 برون صو چکدکری قاب.
 ن. ۲. ه. بروج اثنا عشر دن
 بری که حوت ایله جدی برجلری

آراسنده اولوب شمس شباطده
 بو برجه کیرر.
د ل و { و سائر. }
د ل ی { ص. } (تق. : تیلله) ۱. عقل
 و شعوری پرنده اولمیان،
 چیلغین، مجنون، دیوانه. مجذوب،
 مختل الشعور. ۲. آزعین، قول
 و فعلنده پرواسز. ۳. دوشکون،
 مبتلا، بر شیکه لروندن زیاده محبت
 و ابتلا حاصل ایدن: کتاب، آو،
 اویون دلیسی. ۴. هر شیک ییا.
 ندی، تربیه سزی، سرت و مضری:
 دلی بال. ۵. با: دلیل. || دلی
 آلاجه سی = بر برینی طوتمق
 پارلاق رنگلردن مرکب. || دلی
 اورمان = پک صیق و آزمش اور.
 مان. || دلی ایرماق = زیاده شدته
 آقان و طغیان قوتلی نهر. || دلی
 دو مان = پک سرت و صایغیز
 معامله لی آدم. || دلی صاچه سی =
 معناسز و مناسب سز سوز. || دلی
 طولی = رابطه سز. || دلی قانی.
 با: دلیقانی. || زیر دلی، قزیل دلی
 بسبتون مجنون و آزعین آدم.
 || نه اولدم دلیسی = نائل اولدیفی
 جاه ایله پک زیاده غرور پیدا
 ایدن. || دلی یه پوستکی صایدیر.
 مق = عبثله اشغال ایتمک.
د ل ی ح ه { ص. ۱. دلیمسی، دلی کبی
 حرکت ایدن. ۲. هر
 شیک ییانیسی، تربیه سزی،
 مضری، آزعینی: دلجه منطار،
 طوغان، بال، ایرماق. = س.
 بقدا ی و علی الخصوص چاودار
 اکینی ایچنده بیتن خسته قلی
 سیاه بر دانه که اتمک ایچنده
 ینجه بر نوع سکر و سرتماک

ویرر، ارقان، آرقو، کولچر.
 = ح. دلی کبی، مجنونانه: دلجه
 اوینا یور.
د ل ی ر { س. ص. فا. جسور، شجاع،
 یکیت.
د ل ی ر ا نه { ص. فا. جسارت و شجاء.
 عتله ایدیلن، یکیتجه:
 بر طور دلیرانه ایله: دلیرانه سوز.
 = ح. جسارت و شجاعتله،
 یکیت آدمه یاقیشیر صورته:
 دلیرانه سویلیور.
د ل ی ر ت م ک { فت. ۱. چیلدریمق،
 مجنون و دیوانه ایتمک.
 ۲. مج. چوق قیزدرمق. ۳.
 عشق و سودایه مبتلا ایتمک.
د ل ی ر م ک { فل. ۱. چیلدریمق،
 دلی اولق، مجن ایتمک.
 ۲. مج. چوق قیزمق، زیاده
 حدت ایتمک. ۳. عشق و سودایه
 مبتلا اولق.
د ل ی ش ح ن { ص. دلجه طورلی،
 طور و حرکتنده لا
 ابالی و سربست اولان: دلشمن
 بر آدم.
د ل ی ق ا ن ل ی { س. ۱. بلوغه ایرمش
 شاب، کنج: بردیقانی
 کوردیم: کوپک دلیقانیلیری او.
 ینا یورلردی. ۲. یکیت، جسور،
 بابا یکیت.
د ل ی ق ا ن ل ی ل ی ق { س. ۱. کنجک،
 شاب. ۲. جسارت،
 یکیتک، بابا یکیتک.
د ل ی ک { س. دلیک چقور و یا بر.
 یاندن بر یانه آچلش رخنه،
 سوراخ، ثقب: طوبراقده بردلیک
 آجق: بو کاغده، باصمه ده
 دلیک وارد: ایکنه دلیکی: صیخان
 دلیکی: قولاق، بوزن دلیکی. =

ص. دلنش، دلیکی، مثقوب:
 دلیک بر قوغه: دلیک دیشیک =
 هر طرفی دلنش. || قولانغی دلیک =
 آکلا بشلی، ایش بیلیر، آگاه.
د ل ی ک ل ی { ص. دلیکی و یا دلیکلری
 اولان، دلنش، مثقوب:
 دلیکی نخه، کاغده، طاش.
د ل ی ل { س. عر. ج. دلالات،
 ادله، ادلاء. } «دلالت»
 دن ص. ۱. قولانغوز، رهبر،
 یول کوستربچی: چولده یول
 بولق ایچون دلله احتیاج وارد.
 [بو معنا ایله اوخنجی جمی کلیر.
 سه ده. لسانزده نادر الاستعما.
 لدر.] ۲. بر دعوائی اثباته
 یارایان شی، سند، برهان: بو
 دعویه بر دلیل کتیرملی: بونی
 اثبات ایچون دلیلک و ارمیدر؟
 دعراسنی دلالات قویه ایله، ادله
 منعمه ایله اثبات ایتدی: ایراد
 ادله = دلیلار کتیرمه. ۳. نشان،
 علامت: بو سوز عقل و ذکاوتنه
 دلایدر.
د ل ی ل { س. } لغت عربیه آنفنهک
 عر. اولوب، زبازردی:
 دلی [اسکی عساکر عثمیه ده بر
 صنف خفیف سواری عسکری، که
 باشلیجه وظیفه لری اردویه قو.
 لاغوزانی ایتمک ایدی.
د ل ی ل ک { س. ۱. دلی آدمک حال
 وصفی، جنسون، جنت.
 ۲. غیر معقول فعل و حرکت و یا
 سوز: بن دلیلک ایتدم ده اوغللی
 مکتبه کوندرمدم.
د ل ی م { س. با: دلییم.
 { س. فا. ۱. صواق، نفس.
 ۲. آن، زمان، لحظه: }
 یاد ایت او دملری: هر دم = هر
 آن: دم بدم = آن بآن، آنافا نا.
 ۳. بر شیکه منسوبیت ادعایی:
 دم اورمق = ادعاسنده بولمق:
 موسیقیدن ده دم اورپور. || دم
 بسته = ساکت. || هر دم تازه =
 برجس چیچک. || دم چکمک =
 عشرت ایتمک. || دم جیتارمق =
 دودوک اوفله مک. || دمنده =
 تاونده.
د م { س. عر. ج. دماء. قان،
 خون.
د م ا { س. عر. ج. فد: دم.
 [بو معنا ایله اوخنجی جمی کلیر.
 سه ده. لسانزده نادر الاستعما.
 لدر.] ۲. بر دعوائی اثباته
 یارایان شی، سند، برهان: بو
 دعویه بر دلیل کتیرملی: بونی
 اثبات ایچون دلیلک و ارمیدر؟
 دعراسنی دلالات قویه ایله، ادله
 منعمه ایله اثبات ایتدی: ایراد
 ادله = دلیلار کتیرمه. ۳. نشان،
 علامت: بو سوز عقل و ذکاوتنه
 دلایدر.
د م ا غ { س. فا. تش. یزک آرقه
 طرفنده کی قسمی که
 آریجه بر کیسه داخنده در.
د م ا غ ی { ص. عر. ن. دماغیه.
 تش. ط. کوز یا شنه منسوب
 و متعلق.
د م گ د ا ر { ص. فا. } دم = نفس.
 وقت کچیرن، یاشایان، امرار
 اوقات ایدن: فی چالهرق دمگذار
 اولیور.
د م ل { س. عر. ط. قان جیبانی.
د م و ر { و تپور. با: دمیر.
د م و ع { س. عر. ج. فد: دم.
 با: دم. || دم و ع.
د م و ی { ص. عر. ن. دمویه. ط.
 اخلاط اربعدن قانه

د م ت م ک { یا دمتله مک. فت.
 دمتله تقسیم ایتمک،
 دمت دمت باغلامق.
د م د ا ر { س. فا. } دم = قویروق.
 داشتن = طاشیق [۴.
 اردونک آرقه سندن کیدوب
 آرقه طرفنی محافظه ایدن صنف،
 پیشدار مقابلی.
د م د م ه { س. عر. ۱. ح. دتلی
 سوز سویله. ۲.
 استیصال.
د م س ا ز { س. فا. آرقداش، رفیق،
 همد. ن.
د م ش ق { س. عر. ه. الیوم غلط
 اولهرق شام دید یکمز
 واصل شام خطه سنک مرکزی
 اولان شهرک اسمیدر. دمتی
 شام دخی دینلیر.
د م ش ق { ص. عر. دمشق شام
 شهرنده پایلان اعلا
 قلیج و بیجان و سائر نامیلیرنه
 اطلاق اولنور.
د م ع { س. عر. ج. دموع. کوز
 یا شنی، اشک. ن.
د م ع ی { ص. عر. ن. دمعه. تش.
 ط. کوز یا شنه منسوب
 و متعلق.
د م گ د ا ر { ص. فا. } دم = نفس.
 وقت کچیرن، یاشایان، امرار
 اوقات ایدن: فی چالهرق دمگذار
 اولیور.
د م ل { س. عر. ط. قان جیبانی.
د م و ر { و تپور. با: دمیر.
د م و ع { س. عر. ج. فد: دم.
 با: دم. || دم و ع.
د م و ی { ص. عر. ن. دمویه. ط.
 اخلاط اربعدن قانه

منسوب و متعلق: مزاج د موی؛
د موی آدم = قانی غالب و مزاجی
د موی.

د میده { ص. فا. یتش، سور.
مش؛ نو د میده = یکی
یتش، یکی سور مش، نورسته.
یاخود دمور و یا تیمور.
د میر { س. ۱. معروف سرت

معدن، که کره ارض اوزرنده
پک مینول اولوب، کافه معادن دن
زیاده قوللانیلیر، و هر نوع آلات
وادوات اعماله یارار، حدید،
آهن. ۲. کمی بی بر برده طور.
دیرمق ایچون زنجیرله قمر
درباه بر اغیلان چنک شکانده
آخر دیر آلت، لنگر، مرسی؛
دیر آتمق = لنگر انداز اولق.
|| دیر آلمق = دیر قالدیرمق.
|| دیر اوزرنده = دیری. || دیر

طرامق = روز کارک شدتیه
دیرک قمر دریاده سورنسی.
|| دیر بری = مرسی. || اوجاقق
دیری = کیلرده احتیاط بو.
لذیریلان الک بیوک دیر. || کوز
دیری = سفائنک دائما قوللاند.
قلری دیرلر. || طونوز دیری =
کینک قیچ طرفندن باشی چور.
مک ایچون آتیلان کوچک دیر.
|| دیر رسمی = بر لیانه دیرملک
ایچون اعطایی مجبوری اولان

مبلغ. ۳. بر آلتک دیردن اولان
قمی، نامی: قلیج، بیچاق، صیان
دیری. ۴. پرافقه، زنجیر: آیا.
غنه دیر اور دیرلر؛ دیره اور.
مق. ۵. دیردن معمول آلات
وادوات مختلفه: قیو دیری، او.
جاق دیری. || آق دیر = کچله
دوگلش دیر؛ قره دیر = قابله

دوگلش دیر؛ ارکک دیر =
سرتی؛ دیشی دیر = یوشاغی.
|| دیر قاپان = مقناطیس. || دیر
قیو = انهارده سفائنک کچمنه
مانع قیالی سد و شلاله. || دیر
قیری = دیرک رنگی آکدیرر
آت طونی، دیری قیر. = ص.
۱. دیردن معمول: دیر قاریوله؛
دیر قیو؛ دیر یول. ۲. مج. دیر
کبی سرت و قاتی یاخود طیانلی؛
دیر باش؛ دیر چاریق.

د میر باش { س. کرایه ویران
چفتک و فابریقه و
سائرده کراجی طرفندن قوللا.
نیلوب مقاوله ختامنده عینله صا.
جنبه رد اولغنی شرط اولان
آلات وادوات و حیوانات وسا.
ژر. || مج. دکیشمز و داغی شی.
= ص. کندی دیدیکندن دونمز،
معند.

د میر جی { یا دمورجی و یاخود
تیمورجی. س. دیری
ایشلیوب مختلف آلات وادوات
یاپان صنعتکر، حداد، آهنگر؛
دیرجی دکانی؛ دیرجی کوروی.
د میر جیلک { س. دیر ایشلیوب
اوندن مختلف آ.
لات وادوات یا عتی صنعتی،
دیرجی صفت وایشی: دیرجیلک
هر مملکتک الک زیاده محتاج
اولدیفی بر صنعتدر.

د میری { ص. (دیر ایت ترکیه.
سنه عربی یاه نسبت
الحاقیه متشکل غلط برکله در)
دیر رنگنه چالار قیر (آت):
دیری بر جفت آت؛ دیری قیر.
د میر یول { یاخود تیمور یول.
(دیردن یول

معناسیله صفت موصوف اولد.
یغندن، اضافتله «دیر یولی»
دیمک خطا در (الک بیوک واک
نافع کشفیات جدیده دن اوله رق
یره سرلمش دیرلرک اوزرنده
بخارله تحریک اولنور برماکینه
ایله بونک جر ایتدیکی متعدد
آراهلر دن عبارت سریع الحركه
واسطه نقلیه: دیر یول ایله
کیتک؛ آناطولی دیر یولی؛ دیر
یول موقی.

د مین { ظر. بر آز اول، مقدمه؛
د مین برسی کلوب سزی
ایستدی؛ د مین بوراده ایدی.
د مینجک { ظر. بک آز اول؛
د مینجک بوراده
ایدی.

د ن { ح. (التحاق ایتدیکی کله نك
هجرالینه کوره (د) ک
فحه سی خفیف و یا قلیل تلفظ
اولنور) ۱. ابتدا بیان ایدر:
استانبولدن ادرنه قدر؛ اودن
چیقمق؛ کوکدن دوشمک؛ یردن
قالقمق. ۲. مرور و عبور بیان
ایدر: بورادن کجی؛ قره دن
کلدیم؛ دکیزدن کیده جکم؛ اوکدن،
آرقه دن، یاندن کید یوردیم.
۳. قاعلیت و صدور وحدوث
بیان ایدر: بویلیکی سزدن
بیلیم؛ بوکتوب کچدن کلدی؛
بو خبر نره دن چیقدی؟ ۴.

سبیت و علت بیان ایدر: صیتقه
دن مضطربدر؛ حمادن وفات
ایتدی؛ جهالتندن اوله سویلیور؛
یاغصور یاغمدیغندن اکینلر
یاندی؛ بواش نه دن بویله
اولدی؟ ۵. بر شیشک نه دن
معمول اولدیفی کوسستیر: طا.

شدن بر کوپری؛ تخته دن
دشین. ۶. کلیت و جزئیت یعنی بر
کلدن جزء اولدیغنه دلالت ایدر:
علامدن بر ذات؛ تجارندن ایکی کتی.
۷. افضلیت بیان ایدر یعنی مفضل
منه کیرر: صالون یتاق اوله سندن
بیو کدر؛ بوندن ای شی اولماز.
۸. زمانجه سبق وابتدا بیان
ایدر: بن اولدن بیلیردم؛ بو
ایش اسکیدن بویله در؛ اونلر
دوندن کلدی؛ یاریندن بر حاضر.
لانلم؛ مسوده چوقدن حاضر در.
۹. طرز و اسلوب بیان ایدر:
طوبدن = مجموعاً؛ آچیکدن =
ظاهراً؛ بردن = دفعه، بر دفعه ده؛
اک آزدن = اقلی؛ کیزلیدن = خفياً؛
تلمدن = اساساً؛ باشدن = رأساً؛
یکیدن = مجدداً؛ ازرنو؛ ازر.
دن = ازر اوله رق. || بردن بره =
آکیزین، بفته. || دن بشقه =
دن ماعداء غیر از. || دن طوب =
لای، دن ناشی، دن اوتوری =
سبیل. || دن یانه = دائر متعلق.
|| بوندن بویله = ایلریده، فیما بعد،
بعد ازین.

د نایر { س. ج. عر. فد: دینار.
فا: دینار.
د نائت { س. عر. آلچاقق، عا.
دیک، ذلت، آشاقیقق؛
دنائت طبع.
د نائشکار { ص. فا. دن و آلچاق
طبعی.
د نائشکارانه { ص. ح. فا. آلچاققه،
آلچاققه ایدیلان؛
بو بک دناشکارانه بر حرکتدر؛
حقمده بک دناشکارانه معامله ده
بولندی.

د نایر { س. ج. عر. فد: دینار.
فا: دینار.
د نائت { س. عر. آلچاقق، عا.
دیک، ذلت، آشاقیقق؛
دنائت طبع.
د نائشکار { ص. فا. دن و آلچاق
طبعی.
د نائشکارانه { ص. ح. فا. آلچاققه،
آلچاققه ایدیلان؛
بو بک دناشکارانه بر حرکتدر؛
حقمده بک دناشکارانه معامله ده
بولندی.

د نبال { س. فا. قویروق. ن.
د نباله { س. فا. ۱. قویروق. ۲.
آرقه، عقب. ن.
د نبالک { و د نبالک. فا: تومبک،
تومبک.

د ننج { ص. فا. دینج.
د ندان { س. فا. ۱. دیش، سن.
۲. دیش، سن، س کبی
حرفلرک دیشه مشابه اولان
چیقندیس: بی دن اول ایکی
دندانلی سین قوللانیلیر.
د ندانه { س. فا. ۱. دیش دانه.
۲. چرخ و سائر
دیشی.

د نس { س. عر. کیر، پاس،
مردارلق. ن.
د نک { س. (فارسیدن) ۱. حیوانه
یوکلن یوکلن نصق، بر
طرفنه قونیلان مقداری: یوکل
بر دنکی. ۲. صبیق باغلا نوب
مربع الشکل بر حجم تشکیل
ایدن تجار اشیایی، بالیه:
دنکاری کرکه چیقارمق. ۳.
درهک درنده بری، دانق.
۴. مج. موازنه: قایفک دنکی.
= ص. ۱. موازنه لی، متوازن؛
بو ایکی چوال دنک کلیور. ۲.
مساوی، مماثل، اش، کفو:
او سزه دنک اوله ماز؛ قاری
قوجه دنک اولمیدر.

د نیکل { س. فا. دینکیل.
د نکاشمک { فل. دنک اولق،
موازنه حاصل
ایتمک، توازن ایتمک.
د نه مک { فت. فا: دگه مک.

د نی { ص. عر. ن: دنیه. (دنائت)
د نی { دن ص. (آلچاق، دون،
ذیل: دنی الطبع = آلچاق طبعی.
د نی { س. عر. (اصل «ادنی»
(اسم تفضیلک مؤنثدر) ۱.
عالم، آخرته نسبتله شمعی یا.
شادیمز عالم، کائنات: دنیا قانی
آخرت باقیدر. ۲. سماواته و
سائر اجرام سماوییه نسبتله کره
ارض: کائناتک وسعت وعظمتنه
نسبتله دنیا بر ذره دکلد. ۳.
دنیا ده باشاق ایچون اقتضا
ایدن شیئر، ثروت، سامان،
ماملک: او آدم دنیاچه ایدر،
دنیا بی اویفوندر. || اهل دنیا =
بو دنیا ایچون چالیشان، آخرته
حصر مساعی ایتین. || تارک
دنیا = دنیا ایشلرندن ال چکمش
آخرت آدمی. || دنیا آدمی =
دنیا ایشلرینی و دنیا ده یاشامق
ای بیلن و دنیا ایشلرله مشغول
اولان آدم: دنیا آدمیدر. مقابلی:
آخرت آدمی. || دنبايه کتیرمک
= طوغورمق: او قاری ایله
اوج چوقق دنبايه کتیردی.
(حیوانات حقتیه قوللانا ز.
|| یکی دنیا = آمریقا و یا آوسترالیه.
د نیارست { ص. فا. (عر. دنبا
د نیارست { م. فا. پرستی =
طاغی { دنبايه طاغیته جق درجه.
ده اهمیت و پروب آخرتی اصلا
دوشومین.
د نیادار { ص. فا. دنبا ایشلرله
مشغول اولوب ثروت
وسامان صاحب اولان. ن.
د نیالق { شایان: دنباالق آدم =
دنبا آدمی. = س. مال، ثروت:
دنبا لانی نصلدر؟

دَنِيْلِك { س. آچا تاق، دنا ت.

دُنْيَوِي { ص. عر. ن: دنيويه.

دُنْيَوِي { «دنيا» دن سم. بو عالمه منسوب و متعلق: بونك دنيوي واخروي مكافاتي واردر.

دُو { ع.د. فا. ايكي: دو جهان = ايكي عالم، دنيا و آخرت: دو نيم = ايكي ياريم، اورته دن بولموش.

دُو { س. با: ديو.

دَوَاء { س. عر. ج: ادويه. ۱. علاج، دارو، معالجه: بو مرضك دوايي پرهيزدر: ادويه نباتيه: ادويه كيمياويه. ۲. مج. چاره، تدبير، درمان: دردمه كيميه دوا بوله مدي.

دَوَاب { س. ج. عر. فد: دابه. با: دابه.

دَوَات { س. عر. تر. زبازدي: ديوت } يازي يازمق اوزره مركب و قلم قونه جق يري اولان معدندن بر شكل مخصوصه آتاكه بلده طاشينير. [الكز مركب وضعنه مخصوص اولانته حقه دينير.]

دَوَاتَجِي { با: ديوتيجي.

دَوَار { س. عر. ط. باش دونه سي.

دَوَار { ص. عر. «دور» دن [سم.] چوق و ياد ائما دوتن، دور ايدن، گردان: جيم دوار.

دَوَاق { ياخود دوو اق و يا طواق. س. كلينك و يا يكي طو. غمش چو جفك باشنه طاقيلوب يوزيني اورتن تولدن وتللي سوسلي اورتي: كلين، چو جق دواغي.

دَوَاقِي { ص. باشي و يوزي دواقله اور تاش: دواقلي كلين.

دَوَال { س. آري قوغانده. حا. ص. آلتي مقوا ايله بسلي اوزري صرملي ايشاه.

دَوَال { س. عر. ۱. دائم اوله، سورمه، كسله مه: دوام عمر و اقبال: ايكي كوندن بري ياغمسور دوام ايدور: حركت ارض بش ثابته دوام ايتدي.

دَوَام { س. عر. ۱. سورمه، كسله مه: دوام عمر و اقبال: ايكي كوندن بري ياغمسور دوام ايدور: حركت ارض بش ثابته دوام ايتدي.

دَوَامِي { ص. ۱. سورمه، سو. ايتز. ۲. ثبات، مقداراً اشتغال: انسان مسلكنده دوام ايتلير: هر ايش الندن كاير لكن دوايي يوقدر. ۳. ملازمت، بر مأموريت و يا بر ايشه اتسابله كيدوب كله: اوغلكر نريه دوام ايدور: فلان قله، فلان دائره دوام ايدور: قاره، آوه، تيازويه دوام ايتديكي ايشيتدم. || بر دوام = دائم، سورن، غير منقطع: عافتي بردوام اولسون. || على الدوام = متقادياً، بلا فاصله، دائماً، بر دوزيه: على الدوام مطالعه ايله مشغولدر.

دَوَامَسَز { ص. ۱. سورمين، ركسز، بقاسز، موقت: بوموسمه صوثوق دوامسزدر: دنيا نعمتي دوامسزدر. ۲. ايشنه مداومت ايتين، مقداراً چالشميان، ثباتسز: الندن ايش كليرسه ده دوا. مسزدر. ۳. محل مأموريتنه هركون كيتين، دائماً ايشي و وظيفه سي باشنده بولغيان: دوامسز اوليه ايدى تقيض

ايدم جكدي. دَوَامَسَزَلَق { س. ۱. سورمه، سوركسزك. بقا. سزلي: دنيا نعمتليرينك دوامسزلي انكار اولنه ماز. ۲. ثباتسزلي، على التوالى چالشمائه: دوامسزقله انسان هيج برايشه موفق اوله ماز. ۳. محل مأموريتنه هركون كيمه، دائماً ايش و وظيفه نك باشنده بولغمايه: اوچو جفك دوامسزلي مانع تقيض اولدى.

دَوَامِي { ص. ۱. سورمه، سو. ركلى: بر قاچ كون دواملي ياغمور ياغدى: دواملي بر باش آغريسي. ۲. ثباتي، ايشنده مقداراً چالشان: ايشنده دوامليدر. ۳. مأموريتنه هركون كيدن، دائماً ايش و وظيفه سي باشنده بولنان: مأمورينك، طلبه نك اك دوامليسي اودر.

دَوَان { ص. ح. فا. ۱. قوشان سر. عتله يوروين. ۲. قو. شارق، سرعتله ن.

دَوَاوِين { س. عر. ج. فد: ديوان. با: ديوان.

دَوَاهِي { س. ج. عر. فد: داهيه. با: داهيه.

دَوَائِر { س. ج. عر. فد: دائره. با: دائره.

دَوَائِي { ص. عر. ن: دوايه. ط. علاجه منسوب و متعلق.

دَوَب { د. دال مضمومه ايله باشلار تركي الاصل بعض صفتلرك باشنه كيروب مبالغه و تاكيد بيان ايدر: دوب دوز = دوم دوز.

دَوَبَار { س. كفاله بكز سوري. س. بورنلي و قارني بيوك بر جنس باليت.

دَوَبَارَه { س. فا. [دو = ايكي. باره = كره] طاوله اويو. ننده ايكي زاركده ايكي بگنكلي كلمي. || مج. حيله خدعه، اويون: بكا دوباره ايتدي.

دَوَبَارَه جِي { ص. حيله كار، دساس، دسيسه كار.

دَوَبِه { س. ۱. بيوك، عريض واتي دوز اوله رق عمل اولنان و يكدكه چكيلوب آغر حمله نقليا تنده قوللا نيلا ن مراكب. ۲. شمادره كي هر طرفي قبالى و ايچي بوش حجم سباح كه بر صره اوله رق دكيزه القا اولنه رق لنكر انداز اولدقدن صكره اوستلرينه كو. پري قوريلور: كوپري دوه سي: دوهل اوزرينه كوپري.

دَوَبِلِين { س. باش طرفنه كلن ايبليكارينك اوجسلى كسلش و بر جانفس ايله باغلانمش اين پوسكول. مج. بر خلاطك ايكي اوجي بيننده كي قسمي.

دَوْت { س. با: توت، طوت.

دَوْتَا { ص. فا. ايكي قات، بولكلش، قنبور، قنبوري چيتمش.

دَوْتَدُرِي { ص. عر. طور ميوب. دائماً اوتن، چوق سويلر، كوزه: دوتدرى ليلا = كوزه قارى.

دَوَجِه { س. [بتا. Doge] اسكي و نديك و جنوز حكومتي رئيسي.

دَوُجَار { ص. فا. [فارسيده واو مقبوضه ثقيله ايله او. قونور] اولاشمش، چاتمش، دو. شكون، مبتلا، كرفتار: بر بلايه

دَوُجَار اولدى: مهلك بر مرضه دَوُجَار اولمش.

دَوُجِه { س. عر. اولو آغاچ.

دَوُد { س. عر. قورت. || دود قز، دود حريره = ايپك بوجي. || دود وحيد، دود شريفى = قارنده حاصل اولان اوزون صوليجان، فر. Tania.

دَوُد { س. فا. دومان، دخان. دوداق { س. با: طوداق.

دَوْدَاه { س. فا. «تابده» دن [ايپك تللريني تميزلين ايشيجي.

دَوْدَمَان { س. فا. خاندان، عائله، سلايه.

دَوْدُو { ياخود طولى. س. خاتم، قادين. [اسكي تعبير اولوب اليوم باشليجه ارمني ائاشنه و على. الخصوص بونلرك طرز قديمده بولنان ياشليرينه اطلاق اولور.]

دَوْدُوك { س. [اصلي: «توتك». دن «توتك»] ۱. نفسله چالنه رق اينجه برسس چيقاران معروف ساز: دودوك چالقي، اوفله مك: انواعي اولور: چو جق، چوبان، كيچي دودوك. ۲. واپور و دمير بولوقو موتيفي كي ماكينه. لك بخارله سس چيقاود قلري بوري: واپور دودوك چالدى.

دَوْدُوك كِيكِي، دودوك مقرنه سي. || مج. دودوك چالقي = مستفيد اولقي، قزاق. = ص. زبوانه كي ايچي بوش: و مج. عقلسز، اجوف، بوش (آدم). || دودوك. || بوش حريف [استهزا ايچون قوللايلير].

دَوْدُوك جِي { س. دودوك چالان ويا ياپان و صانان آدم.

دَوُر { س. عر. ج: ادوار. [جمعي يالكز ۸ نجي و ۹ نجي معنا ايله مستمليدر.] ۱. دونه، بر شيك كندى محوري اوزرينه حركتي: دور ارض: واپور چر. خنك دورى. ۲. بر شيك اطرافه طولاشمه: حجاج كعبه شريفه نك اطرافتي دور و طواف ايدرلر. ۳. بر ملكتك هر طرفي كروب طولاشمه، سياحت: والى ولايت دوره چيقدى: قائم مقام قضاسنى دور ايتكده در. ۴. بعض طرقة منسوب دروېشاك دنه نرك ايتديكى ذكر و سماع. ۵. آفتار مه، بر شيك بر قابدن ويا بر محلدن ديكرينه نقلي: ذخيره ي كيدن مخزنه دور ايتدبلر: بو اشياني صنديقدن دولابه دور ايدك. ۶. بر شيك ديكرينه تسليمي: سلف كافه دفاتر واوراق خلفنه دور ايتكه مجبوردر: صنديفك موجوديني كيمه دور و تسليم ايتديكر؟ ۷. بر بلوك ويا طاقيم عسكر كفتيش و محافظه امنيت ايچون طولاه. شمه سي: دور قولى: دوره چيتمق. ۸. [مصدرت معنائى محافظه ايتدرك] زمان، عهد، عصر: جنتكان قانونى سلطان سليمان خان حضر تليريك دورى: فتوحات دورى. ۹. بر زمانك منقسم اولدينى اقسامك بهري: بعض اقوام قديمه ده برقاج سنه بر دور تشكيل ايدردي: ذات

الرثة لك اوج دورى واردى بو
خسته لك برنجى دورى تهلكه.
لیدر. || دور ابواب = قپو قپو
كزوب طولاشمه. || دور زمان،
دور فلک = طالع، قدر. || دور
محاسبه = معزول مأمورك خلفه
حساب ووروب تبریة ذمت ایتمه سی.
|| دور وتسلل = دعواك دلیله
ودلیك دعوايه تعلق ایتمه سیله
قضیه لك دونوب طولاشوب ینه
اسكى حاله كهرك حل اولنه مامه سی.
|| دور دائره سی = بحر. سفینه لك
مختلف سرعت و مختلف دومن
زاویه سیله رسم ایده بیلدیكى دائره.
دور { ص. ح. فا. اوزاق، بید.
|| دورادور، دور ودرازه
اوزون اوزادی یه.
دوران { سن. عر. ۱. دونوب
طولاشمه، جولان:
قائك دوانی. ۲. آغزدن آغزه
كرمه، تداول: دوران ایدن بر
حوادثه كوره؛ اویله بر سوز
دوران ایدبور. ۳. [غلط او.
لهرق واو ساكنه ايله] دور،
فلک، طالع.
دوراندیش { ص. فا. [دور = او.
زاق. اندیشیدن =
دوشونك] هر شیئی اوزاقدن
یعنی چوق اولدن دوشون، هر
ایشك نتیجه وعواقبی اوكدن
ملاحظه ایدن مدبر.
دوراندیشك { س. هر شیئی
اوكدن دوشو.
نوبتایج وعواقبی ملاحظه ایتمه.
دوربین { س. فا. [دور = او.
زاق. دیدن. كورمك]
اوزاقدن كورمكه مخصوص یعنی
مواد مرئییه بی بیودور جاملری

حاوی اولمغه اوزاقدن کی شیئری
یاقین كوسترمك خاصه سنی حائر
آلت معروفه كه فرانسزجه
لسان یونا نیدن استعاره Te-
lescope دینلیر. = ص. اوزاقدن
كورن، هر ایشك نتیجه سنی
اوكدن آكلایان.
دورپی { س. با تورپو.
دورت { عد. با: درت.
دورش { س. ۱. دورتمك
فعلی. با: دورتمك.
۲. تشوبق، ترغیب، تیج،
اغوا.
دورشدیرمك { برنجی متعاقب
دورتمك: حیوانی دورشدیرمك.
۲. زورله برایش یایدیرمق،
متصل اجبار وتزویق ایتك:
شمیرکی خد متخیلر آنجق دور.
شدیرمكه ایش كورورلر.
دورشمك { فش. بربرینی دو.
رتمك، بر شیشه
نظر دقتی جلب ایچون بربرینی
دورتمك: مستهزی آدملردر
جزئی بر قصور كور دیلمی
هان دورتمكه باشلارلر.
دورتمك { س. حیوانلری
دورتمكه مخصوص
قیصه اوکندره.
دورتمك { فت. [تق. تورتمك] ۱.
(حیوانی) سیوری بر
دكنكه صانجهرق یوریمكه
مجبور ایتك: ایشکی دورتملی كه
یوروسین. ۲. ایتك، ایلری یه
سورمك. ۳. تشوبق وترغیب
واغوا ایتك، زورله برایش
یایدیرمق.

دورتمك { فت. بقتدیرمق، بو.
وارتلاق، باش آشاغی
چورتمك: شو دستینی چو.
جقلمه دورتمكه باقك.
دورتیجی { ص. دورتن، تشوبق
وترغیب ویا اغوا
ایدن.
دوردر { دوردنچی. با: دردر،
دردچی.
دورشمك { فل. بر ایشه مدا.
ومت وسی و اقدام
ایتك.
دورك { س. آغزی بابوان قاب.
دورمك { ج. ییقلق، دوشو.
رلك، باش آشاغی یه
چورمك، یووار لانتق: نجره
دورلدی.
دورمك { ج. قاتلاق، صارلق،
لف و طی اولنق:
قاش دورلدی.
دورلو { س. با: درلو.
دورمك { فت. [عر. « دور »
[دن] بیقمتی، دو.
شورمك، بر یانه یاتیرمق، باش
آشاغی چورمك: فوجی،
آغاجی دورمك. || چام دور-
مك = پوت قیرمق، خلط وخطا
ایتك، قبالقه مناسبتیز برشی
سویلك.
دورمك { فت. قاتلاق، صار-
مق، لف و طی ایتك:
قاشی دورمك.
دورنویس { س. فا. [دور =
اوزاق. نویشتن =
بازمق] تلغرافه ویریه بیلیر
اسمدر.

ص. فا. [دو = ایکی. رو =
بوز] ایکی یوزلی، مرانی.
دوروم { س. ۱. قاتلامه، قاتلامه،
دیوشیرمه، بوكوم.
۲. قاش و سائرتهك قاتلامه بری،
قاتلاندیغی یرده کی چیزکی:
دورومی بوزلماش = قاتلامه
یرلری بللی، دها ییگی، چوق
قولانلماش. ۳. بر کره قاتلامه
مقداری، لوله: بردوروم قیماق.
|| دوروم دوروم = بوكوم بوكوم.
دوری { ص. با: طوری.
دوری { ص. عر. ۱. دوریه.
دونوب طولاشمه
منسوب ومتعلق: حرکت دوریه.
دوریک { ص. چوپریلوب قاتلا-
نمش یاتیرلش، یاتیق:
دوریک طوداق، یاقه، قول.
دوریم { س. چوپرله، قاتلامه،
بوكله، احننا.
دوریه { س. عر. طریق علمی یه
مخصوص بر پایه: دوریه
موالیسی.
دوز { ص. [تق. توز] ۱. اینیشی
یوقیشی و جقوری تیه سی
اولیان، مستوی، مسطح: دوز
یر، دوز یول. ۲. دوزلش،
تسویه اولمش، پرورزی اولیان:
دوز تخته، دوز کاغذ، دوز
دیوار. ۳. طوغری، مستقیم،
خط مستقیم تشکیل ایدن: کا-
غذك برکنساری دوزدر. ۴.
ساده، زینتیز: دوز ایش،
دوز قاش. ۵. دوریک وقیو-
ریق اولیان، ديك: دوز یاقه.
|| دوز آباق = یوقیشی و نردبانی
اولیان، سطحه بولنان. || دوز

طبان = طبانی اویوق و مقعر
اولیان. || دوز صو = دكر
مساوی عمده اولان یرلری
|| دوز دوز، دوز دوز =
بستون مستوی و طوغری.
= س. ۱. دوز و مستقیم یر،
اینیش و یوقیشك غیرى اولان یر
یاخود یول: بر کره دوزه
چیقهلم. ۲. آیسون و ساقزودیکر
بر مخلوطی اولیوب ساده اوزوم
جیره سندن چیقاریلان راقی:
دوز ایچمك: اردك دوزی.
|| آباق دوزه باصمق = مشكلات
بر طرف اولوب ایش قولایلا.
شمق. = ح. سطح مستوی اوزره
وطوغری اوله رق: دوز باصمق،
دوز کیمك.
دوز { ص. فا. [« دوخت »
فمنلندن سمص اولوب،
صتر. تشکیلنه کیرلر] ۱. دیکچی،
دیکن: پالاندوز = پالان دیکن،
پالانچی. ۲. دیکمه آلت اولان:
چوالدوز = چوال دیکمه یارایان
بوك ایکنه، چووالدیز. ۳.
دیکلش: زر دوز = آلتینله
دیکلش، آلتین تل ايله نقش
اولمش.
دوزاق { با: طوزاق.
دوزتمك { فت. ۱. دوز و مستوی
ایتك، پروزی قالد.
یروب طوغریلتق، دوزله مك:
باغچه یی، یولی، تخته یی دوزتمك.
۲. یولنه قومق، تنظیم وترتیب
ایتك، دوزتمك: شو اوطه یی
دوزتملی.
دوزجه { ص. ساده، عادی،
پرورسز و مشكلاتسز

یاخود زینتیز: دوزجه ایش،
آدم، یازی. = ح. سادهجه،
ساده لکه، بلا تکلف، طوغریدن:
دوزجه سویلیهم: دوزجه حر-
کت ایدبور. = س. ایشك ساده
وتكلفز اولان طوغری جهتی:
دوزجه سنی ایسترسه كز بونی
یکیدن باغلی.
دوزخ { س. فا. طامو، جهنم:
دوزخ قرار = جهنمه
قرار و مكان بوله جق، جهنمك.
دوزخی { ص. فا. جهنمه منسوب
و یا شایسته اولان،
جهنمك.
دوزدلمك { ج. دوز و مستوی
ایدلك، تسویه
ایدلك.
دوزدیجی { ص. ۱. دوزو
تسویه ایدن، طوغریلتان. ۲.
تنظیم وترتیب ایدن، یولنه قویان.
دوزگون { ص. ۱. دوزدلش،
تسویه ایدلش،
مستوی: دوزگون یول، دوز-
گون تخته. ۲. یولنه قومش،
مرتب، منتظم: دوزگون ایش،
دوزگون باغچه. = س. قادینلرك
بوزلرینه سوردکاری آق و قزیل:
دوزگون سورمك.
دوزگونجی { س. ۱. قادینلرك
سوردکاری بو.
یاری یایان و صاتان آدم. ۲.
کلینه دوزگون سورن قادین.
دوزگونلی { ص. آق و قزیل
سورمش، یوزینی
بویامش: دوزگونلی بر قادین.
دوزتمك { فت. ۱. دوز و مستوی
ایتك، تسویه ایتك:
شو یولی دوزتملی. ۲. یولنه

ياريم دوشكاري اومورغهيه
ربط ايچون اومورغنهك اوزر.
ينه آرقوري وضع اولنان آغاچلر.
دوشكلى { س. ۱. اوتوراقلى،
عريض وبو سبيله يالپهسى آز
(كى). مقابلى : نارين يايلى .
دوشكون { ساقط، آشاغىيه
صارقش، دوشوك. ۲. سعادت
حالى، رفاهيتنى غائب ائتمش :
اصلاتى وار ايسهده دوشكوندر.
۳. مبتلا، دوچار، اقتاده :
توتونه، عشرته چوق دوشكوندر.
دوشكونلك { س. ۱. دوشمش
اولانك حالى،
دوشوكلك. ۲. سعادت حال و
رفاهيتدن صكره محروميت. ۳.
ابتلاء، دوچار اوله : عشرت
دوشكونلكي يك فئادر .
دوشمك { فل. ۱. يوقاريدن
وبلا اختيار ائتمك، سقوط ائتمك :
طامدن بر كرميت دوشدى :
بخيره دن بر شئ دوشدى .
۲. يوقاريدن ائتمك، هبوط، نزول
ائتمك : بخيره دن بره دوشدى. ۳.
يوروركن ياخود طوروركن
ييقلوب بره ياتمق : دوشوب قولنى
ايچيتدى : حيواندن دوشدى :
آز قالدى دوشيوردم : چوجغه
باقك دوشمسين. ۴. ييقلق،
دورلك، منهدم اولمق : باغچه
ديوارينك بر طرفى دوشدى :
بو آغاچ بركون دوشه جكدرد.
۵. ياتمق : بوكجه ايچي ياغمور
دوشدى : طاغله قار دوشمش
اولمليدرد. ۶. قيمته آشاغيلامق،

تدن ائتمك، اوجوزلامق، قيمتى
اولمامق : ذخيره چوق دوشدى :
پياچه كيتدكجه دوشيور. ۷. درجه
ومقدارى ياخود شدتى آزالمق،
خفيفلنك، تنزل ائتمك : صبحاق،
صوتوق، روزكار دوشدى :
صيتهسى ده دوشمى : حدتى
دوشمجه حقزلنى آكلادى .
۸. قوتى زائل اولوب ضعيفلامق،
قوتدن دوشمك : زواللى قادىن
اوقدر اختيار دكلسهده چكدىكى
آجيلردن چوق دوشدى : آرتق
بوصوك زمانده چوق خسته دو.
شدى. ۹. ثروت واعتبارينى غائب
ايدوب فقير اولمق : دوشمش برعائليه
منسوبدر : مقدمابك معتبر برناجر
ايكن زيانه اوغرايوب دوشدى .
۱۰. اوغرامق، مصاب اولمق،
طوتلق : بلايه دوشدم : ايل آغز.
ينه دوشمك. ۱۱. تصادف ائتمك،
واقع اولمق، وقوع بولمق، ظهور
ائتمك : كون دوشركه چوق
آليش ويريش اولور : بعضاً اويله
دوشر : ايشم دوشرسه كاليم :
اورادن يولكز دوشرسه بزه
اوغرايك : كوى يولك صاغنه
دوشر. ۱۲. اوعمق، ياقيشمق،
عائد ومناسب اولمق : سويلك
بكا دوشمز اما سويله جكم : يم
عليهده بولمق سزه دوشرمى ؟
اويله ديمك دوشر. ۱۳. قاتلق :
كروانك اوكنه، آرقه سنه، پشنه
دوشدى : اوكنه دوشدى : يوله
دوشدك. ۱۴. ضيق، التجا
ودخال ائتمك : اوچاغنه ائتمك،
آياغنه دوشدى. || آردينه آرقه
سنه دوشمك = تعقيب ائتمك،

آرقه سنى بر اقامق. || آشاغى
دوشمك { فت.] = تنزل ائتمك.
|| اتدن دوشمك = آريق ولاغر
اولمق، ضعيفلامق. || الدن، آيا
قدن دوشمك = طاقسز قالمق،
كوتوروم اولمق. || اوستنه دو.
شمك = مسلط اولمق، چوق
اوغراشمق. || حسابدن دوشمك =
تنزل ائتمك. || طامدن دوشمك =
مناسبسز وقتده وصرهسى دكل
ايكن بر شئ سويلك. || كوچك
دوشمك = محجوب اولمق، مقابله
ايدمه مك. || كوزدن دوشمك =
نظر وتوجهي غائب ائتمك. || دو.
شوب قالمق = برابر ياشامق
رفاقت ائتمك. || دوشه قالمه =
دوشوب قالمه رق، زحمتله .
دوشمك { ياخود دوشمه مك.
} فت. (بوكور ديمك
اولان « دوش » دن) ۱. ياتمق،
آچمق، يره سرمك : كليم، حصير
دوشمك. ۲. زهينى بر شيئه
قابلامق : قالدريم، مرمر، چيني
دوشمك. ۳. براوطه وياداره نك
دوشمه سنى دوزمك، تفريش
ائتمك : يكي ياپدرديم اوى ده
دوشه يه مدم، يرلى قاشلرله
دوشه يه جكم .
دوشمه { س. دوشمك فعلى، با :
دوشمه } دوشمك = تصادفى،
راست كله، الدن صاتين آلنان :
دوشمه بر آرابه بولوب اوجوز
آلدم : الدن دوشمه = كذا .
دوشمه { يادوشمه مه. س. ۱. او.
} طه وساژه نك زمينى
قابلايان تخته وساژه : طاواندن
دوشمه يه قدر : تخته، مرمر

دوشمه. ۲. براوطه ويا دائره يه
تفريش اولسان اشيا، مندر،
ياصديق، قنابه وساژه، مفرو.
شات : بو قوناغك دوشمه يه يك
منتظم : دوشمه دوزمك حسن
طبيعه متوقفدر. ۳. بر كمينك
طريق سيردن روزكار ويا آفتنينك
تأثيريله بر طرفه دوشمى .
دوشمهلى { ص. مفروشنى او.
} لان، مفروش : دو.
شمهلى او : آلا توره، آلا فرانغه
دوشمهلى .
دوشمك { فل. ۱. يالمق، او.
} زاتمق، انبساط ائتمك.
۲. خسته لانبوب ياتاغه ياتمق،
اسير فراش اولمق : بر قاچ آي
آياقه كز دكدن صكره عاقبت دو.
شدنى. ۳. سوزى تفصيل ائتمك،
اطرافيله اكلاتمق، بسط وتمهيد
ائتمك : بر طاقم اوزون حكاياته
دوشندى. ۴. كيرمك، قويلق :
يوله دوشندى. = ج. ۱. مفرو.
شانى دوزدلك، تفريش اولمق :
يكي ياپيلان قوناقدن دوشندى.
۳. زمينى قابلامق : يايا بوللرى
چنتو اويله دوشنه جكدرد : حويلينك
مرمرلرى دوشندى .
دوشمك { دوشندرمك. دوشنجه
} وساژه. با : دوشو.
تمك وساژه .
دوشوت { ص. سقط، عليل، ال
} وآياق كبي بر عضوى
قصورلى .
دوشورمك { دوشورتمك .
} با : دوشرمك
وساژه .
دوشوك { ص. ۱. دوشمش، بر-
} ندن چيقوب اكسيك

اولمش : دوشوك ديش : دوشوك
كرميت. ۲. آشاغىيه صارقش :
دوشوك ائتمك. ۳. وقتسز طو.
غمش، قضاء رحمن چيغمش :
دوشوك چوق = جنين ساقط.
۴. قصورلى، ناقص، اوستنه
وآلته طوتماز واونماز : عبارده نك
شوراسى دوشوكدر : دوشوك
يرلرني صحيح ائتملى .
دوشوكلك { س. ۱. صارقه،
} صارقان شينك
حالى : بو ائتمك دوشوكلكى شو
اوايى چركينلشدريور. ۲. قصور،
نقصان، رابطه سزالق : بو عبارده نك
دوشوكلكى ظاهر در .
دوشوم { س. اعشارجيلرك اكين
} يقينلرني تمغلا دقلى
تخته تمغا .
دوشونجه { ياخود دوشنجه. س.
} ۱. دوشونمه، افكار،
اندیشه : سرك بر دوشونجه كز
واردرد .
دوشونديرمك { فت. ۱. دو.
} شومكى مو.
جب اولمق، باعث تفكرى اولمق :
بو چوجك تربيه سى بنى چوق
دوشونديريور. ۲. باعث غائله
وانديشه اولمق، غائليه صوقق :
سزى بوقدر دوشونديرن نه در ؟
دوشونلمك { ج. تفكر و ملا.
} حظه ايدلمك،
نظر تدقيق ومطالعه دن كچيرلك :
دوشونيله جك ايشدر .
دوشونمك { فل. فت. ۱. طا
} شفق، تفكر ائتمك،
فكر وملاحظه ائتمك : نه دوشو.
نيور سكر ؟ ۲. اوزون اوزا.
دى يه مطالعه وتدقيق ائتمك،

اعمال ذهن ائتمك : دوشونمه دن
سويله : سز بو ايشى اى دوشو.
نديكرمى ؟ ۳. خاطره كترمك،
در خاطر ائتمك، فكري بولمق :
بن بر شئ دوشوندم. ۴. افكار
ائتمك، غائله چكمك، كدر ائتمك :
خسته چوق دوشونيور .
دوشونمه { س. و :
} دوشونلش { س. ۱. دوشونمك
} فعلى، تفكر، ملا.
حظه، مطالعه، اندیشه. ۲.
غائله، وسوسه، طالغينلق .
دوشه مك { دوشه مه. با : دو.
} شمك، دوشمه .
دوشيرمك { دوشيرتمك، دو.
} شيرمه ياخود
ديوشيرمك وساژه. با : دوشر.
مك وساژه .
دوشيزه { س. فا. قيز اوغلان
} قيز، باكر، بكر. س.
دوشيش { س. با : دوشش .
} قره دوغ = چاودار
دوغمى .
دوق { س. ياكين بزىنك جنس
} اعلاسى .
دوققور { س. (فر. Docteur)
} آوروپاده بر فنده
مأذون اولانلره ويريلن عنوان
اولوب، مثلا طيبده حقوقده،
عئائده دوققور ديشلديكى
حالده، بزجه يالكز اطبايه
تخصيص اولنمشدر : دوققور
بك، دوققور فلان افتدى. (ما.
ذويت امتحانى معناسيله لسائزده
« دوققورا » تعبيرينك استعمالى
عبيدرد.]

دوفه { س. [یتا. Duca. —
 لسانزده «ق» ایله ناقابل توفیق
 اولان و او خفیفه ایله «دوق»
 و مؤننه «دوشس» و بیوک
 دوقه برینه «غراندوق» و «آر-
 شیدوق» دیمک عبسدر.]
 آوروپاچه بر اصالت عنوانی
 اولوب، بو عنوانی حائر اولانلر
 وقتیه بیوجک برلده حکم
 سوردکارندن، حاکم مناسنی
 دخی متعندر: پالمه دوقه سی؛
 روسیه و آوستریا خاندانلری
 بیوک دوقه لری .

دوقهلق { س. ۱. دوقه عنوانی
 و اصلاتی: کندیسنه
 دوقهلق توجیه اولندی، دوقه-
 لنی حائر در. ۲. بر دوقه نیک
 تحت اداره سنده اولان یر:
 اوراسی بر دوقه لدر؛ آلمانیده
 بر قاج دوقهلق واردر .

دوگتمک { دوگتمک. یا: توگتمک،
 توگتمک .

دوگنج { یاخود دوگنج. س.
 صوئوق صو ایله و
 صابونز یقادقلری چاشیری
 دوگنکلی طوقاق، چاشیر
 طاقاق .

دوگدی { س. ۱. اورمنه و
 دوگمه مخصوص
 طوقاق ویا چکیچ. ۲. کس و
 باله کی آلات جارحه نیک آرقه-
 لرنده کی طوقاق: نجاق دوگدیسی .

دوگدیرمک { فت. ۱. بر مایعی
 ری به ویا دیگر بر قابه چورتمک،
 صب ایتدیرمک: خدمتچی به

صو دوگدیروب کنندیم بیقارم؛
 بونک صوئی دوگدیرمک لازم
 اوله حق. ۲. ارمش بر مایه قابه
 بوشالتدیرمق، سبک ایتدیرمک:
 بوزوق بوریلری یکسندن دو-
 کدیرمکی؛ حروفات دوکدیرمک.
 ۳. صولی بر خوری قاشیقله
 قیزارمش یاغک ایچنه قودیروب
 پدشیرتمک: لقمه دوکدیرمک.
 ۴. صاچدیرمق، سریدیرمک،
 یره طاغیتدیرمق: شو طاوقله
 بر آزاربه، باغه کورکورت دو-
 کدیرمکی. ۵. یبانه آتدیرمق،
 طوپلادوب ویا سوپوردوب
 طیشاری به آتدیرمق: شوکو-
 لاری، سوپورندی بی، کورهدی
 دوکدیرک. || صو دوکدیرمک =
 بول ایتدیرمک: چوجقه صو
 دوکدیردیکرمی؟

دوگدیرمک { فت. [«ک» «ی»
 نور.] ۱. ضرب ایتدیرمک،
 برینی دوگمه امر ویا مساعده
 ایتک: بن چوجقلری کیمسه به
 دوکدیرم. ۲. بر شینه طوقاق
 ویا دیگر بر شینه اوردیروب قیر-
 دیرمق یا ازدیرمک ویا دانه لرینی
 آیرتمق: بغدادی، مصر، شکر دو-
 کدیرمک. ۳. قورشون ویا کله
 آتدیرمق: اوقله لری کیله دو-
 کدیرمکی. ۴. = فورطنه ده
 کی سیر ایتک و بوجه لیوب
 روزکارک اوکنه دوشمک ممکن
 اولدینی زمانلرده روزکاره باش
 ویرمک.

دوگش { یاخود دوگوش. س.
 دوگش { دوگمک فعلی. یا: دوگمک.

دوگش { یاخود دوگوش. س.
 دوگش { ۱. دوگمه، ضرب. ۲.
 دوگمه، مضارب. ۳. اوروب
 ازمه، سحق. ۴. طوپه طوطمه .

دوگشدیرمک { فت. غاوغا ویا
 کورش ایتدیرمک: قوچ، خروس دوگش-
 یرمک .

دوگشمک { فش. بر بریله غاوغا
 ویا کورش ایتک،
 مضارب ایتک: قوچلر، خروسلر
 دوگشیور .

دوگمک { فل. ۱. مایع ویا جبو-
 بات قینلندن بر شیء
 بولندی قاب ویا محلدن طیشا-
 ری چیقوب آتقی: دستیدن
 صو، فوجیدن یاغ، چوالدن
 بغدادی، صمان دوکدی؛ یره
 دوگمکی طوپلامق. ۲. دوشمک،
 سقوط ایتک: دیشلری، صاچی
 دوکدی: قوراقلقدن آغاجلردن
 بتون میوه لر، یپراقلر دوکدی-
 ۳. نهر منتهی و منصب اولق:
 طونه قره دیکزه دوکلی: میخا.
 دوکلی. ۴. چیقارلق، سوق
 وتحشید ایدمک: حدوده، قره به
 بر جوق عسکر دوکدی. ۵.
 تهالکله هجوم، مهاجه ایتک،
 اوستنه دوشمک: بتون خلق
 سوقاغه دوککش؛ شمعی هرکس
 فوطوغرافیه به دوکدی. ۶.
 منقلب اولق، منجر اولق:
 مودا چارشغه دوکدی. ۷.
 اریدلش معدن و سائر قابه
 افراغ اولق: قورشون ایله
 آتیمون خلیطه سندن حروفات
 دوکلی. ۸. زیاده اسکیمک،

خراب ویران اولق: اوایل
 دوکلیور .

دوگمک { ج. [کافی «و» کی
 او قونور] ۱. او-
 رلق، ضرب اولق: او قدر
 کوچک چوجق دوکلیمی؟ ۲.
 هاوانده ویا دیگر بر آلتله
 قیرلق، ازمک، سحق ایدمک:
 بو هاوانده کتن تخمی، اوت-
 کنده ایسه شکر دوکلی. ۳.
 طوپه ویا قورشینه طوئلق:
 بو قلمه دیکزدن دوکله من، قره-
 دن دوکله بیلیر .

دوگمک { ج. [کافی «ی» کی
 او قونور] باغلامق،
 دوکله لکم، عقد اولق. مر.
 دوکله { س. دوکمک فعلی. یا:
 دوکمک .

دوگلی { یاخود توگلی. ص. هب،
 بتون .

دوگمک { فت. ۱. بر مایعی یاخود
 حبوبات کی بر شیشی
 بولندی قاب ویا محلدن طیشا-
 ری به ویا دیگر بر قابه بوشالتقی،
 صب ایتک: صو دوگمک؛ شرابی
 فوجی به دوگمک. ۲. دوشور-
 مک، اسقاط ایتک: آغاجلرک
 بر طاقی کوزده یپراقلرینی
 دوکر، بر طاقلری دوکر؛
 خسته لقی بتون صاچی دوکدی.
 ۳. صاچق، سرمک، اکمک:
 طاوقله یم دوکدم. ۴. آقیتمق،
 اساله وازاقه ایتک: کوز یاشی
 دوکمک. ۵. بدنده سیویله کی
 شیشلر چیقارمق: وجودینک
 هر طرفنده بر طاقم چیلانلر

دوکش. ۶. کی ویا دمیر یول
 و سائر ایله چیقارمق، سوق
 وتحشید ایتک: انکیزلر هندستانه
 بر چوق مهندس دوکدیلر؛
 فلان دولت حدودینه عسکر
 دوکیور. ۷. ارمش معدن و
 سائرینی قابله افراغ ایتک:
 حروفات دوکمک؛ طوب دوکمک.
 ۸. صولی خوری قاینار یاغک
 ایچنه ویا صیجاق صاچک اوزرینه
 آقیدوب بعض یته جک شیشلر
 استخراج ایتک: لقمه، قطائف
 دوکمک. ۹. توك و خاوی
 شیشی غاب ایتک: بو قطیفه
 چاقی خاوینی دوکر؛ حیوانلر
 بو موسمه توکلرینی دوکرلر.
 ۱۰. طیشاری آتقی: شو
 صوئی، شوسپرندی بی دوکک.
 || مج. آباغنه صیجاق صو دوکک =
 حسن قبول ایتک. || تر دوکک
 = ترمک. || صو دوکک =
 ایشه مک، تبول ایتک. || قان
 دوکک = محاربه به کیتک؛ فدای
 جان ایتک. || کوز یاشی دوکک =
 آغلامق. || یوز صوئی، آبرو
 دوکک = کندی حیثیتی پایمال
 ایدوب ذلتله یالوارمق .

دوگمک { فت. [کافی «و» کی
 او قونور] ۱. اورمق،
 ضرب ایتک: تحصیل ویا تربیه
 ایچون چوجقلری دوکک فائده
 یرینه ضرری موجبدر. ۲.
 هاوانده ویا دیگر بر آلتله او-
 رهمق قیرمق ویا ازمک، سحق
 ایتک: کتن تخمی، شکر، پرنج،
 مصر دوکک. ۳. بر معدنی قیز-
 دیروب اورهمق ایشلمک: دو-

ککش دمیر. ۴. قاقق، اورمق،
 چالق: قیوی دوکدی. ۵. طوپه
 ویا قورشونه طوئلق: اوتیه دن
 قلمه بی دوکک ممکندر .

دوگمک { فت. [کافی «ی» کی
 او قونور] باغلامق،
 ایلیکلمک، دوکمه مک. مر.
 دوگمه { س. ۱. دوکمک فعلی. یا:
 دوکمک. ۲. قابه دوککش
 عادی دمیر. = ص. اریدیلوب
 قابه افراغ اولغمله یا بلش:
 دوکمه دمیر، دوکمه قاریوله .

دوگمه { س. دوگمک فعلی.
 یا: دوگمک. = ص.
 قیزغین حالتده چکیجه اوریلهرق
 یا بلش: دوگمه دمیر .

دوگمه { س. ۱. بزجه متروک
 ایچون قارشیننده کی ایلیکله
 مخصوص معدندن، کمیکدن،
 صدفدن و سائر ذی قیمت شیشلردن
 ویا خرج و قماشیدن یوورالاق
 یاخود یاضی ویا مستطیل دانه:
 کومک، ستره، قول، یاقه دوکمه.
 سی. ۲. باش، طوب، اوقاق یووار-
 لاق شیء: ممه دوکمه سی. ۳.
 اوقاق اور، یومری، چیلان .

دوگمه چی { س. معدنلری اریدوب
 قابه افراغه مختلف
 شیشلر یا بان صنعتکر، دوکومچی:
 پرنج دوکمه جیسی؛ حروفات دو-
 کمه جیسی .

دوگمه چی { س. دوکمه یاپان ویا
 صاتان آدم .

دوگمه جیلک { قابه افراغ ایتکله
 مختلف شیشلر یا بقی صنعتی .

دوگمه ملک { یا دوکمه له مک. فت. } دوکمه یی ایلیکه پکیره رک (انواب و یاچاشیری) قاوشدیرمق : کوملکی، ستره یی دوکمه لای.

دوگمه لی { ص. دوگمه سی اولان، } دوکمه ایله ایلیکلن (انواب و ساژه).

دوگن { ص. خرمونده اکیفی دو. } کدکری چاقاق طاشلی آلت.

دوگندی { ص. ۱. دوکلش پرا. } کنده شی : بقدا، طاش دوکندیسی؛ ذخیره بیتوب یالکز برآز دوکندی قالمشدر. ۲. دیکیزک طالغله لرینی کیمک ایچون ساحلک برآز ایلیرسنده مخصوص دوکلش و یا طبیعی حالده پراکنده طاشلر : لیمانک اوکنده بر دوکندی واردر.

دوگنمک { فط. کندی اوستنه } دوکک : صباحلری صوئوق صو دوکنکی عادت ایتمشدر. || صوینوب دوکنمک = استراحت ایچون صوینوب لاابا. لیانه برحال و قیافته اوتورمق. **دوگنمک** { فل. با : توکنمک. }

دوگنمک { فط. کندی کندیته } اورمق، کال یأس وندامتدن کندی باشنه وکو. کسنه و یا دیزلرینه اورمق : دوکنوب طور یوردی.

دوگنو { ص. با : دوگی. }

دوگور { ص. ۱. بربرینه نسبتله } زوجینک بدرلری : او نیم دوکورمدر؛ دوکورینه مسا. فرکیتش. ۲. دوکونده کوگیه

بدرلک ایدن آدم. (استانبولجه متروک اولوب، آناطولیده الیوم مستعمل و مقابلی اولمامغه، واجب الاستعمال برلغتمدر.)

دوگوز { یا توگوز. ص. ۱. بتون، } تام. ۲. قوتلی، توانا. مر. **دوگوش** { و دوگوش. ص. با : } دوگوش و دوکش.

دوگوم { ص. اریتمه، اریدوب قابله } دوکمه، سبک، اذابه.

دوگوم { ص. (متروک اولان } ایپ و ساژه نیک برلکده باغلانمه. سندن حاصل اولان باغ، عقده : دوکوم یا یوق؛ دوکوم چوزمک. || ص. پاراکته نیک سیمی اوز. رنده مسافه یی کوسترن تقسیمات نسبیته. || کور دوگوم = چو. زلسی زور باغ.

دوگومخانه { ص. معدندن مختلف آلات و اوانی سبک ایتمک مخصوص فابریقه، فر. Fonderie : حروفات دوکو. } مخانه سی.

دوگوملک { یا دوگومله مک. } فت. دوکوم یا بهرق باغلامق : شوایی ایی برلکده دوکوملی.

دوگوملی { ص. دوکومی اولان، } دوکومله باغلانمش.

دوگون { ص. اصلی : } « توك ترکر اوکون خانه و خیمه لرینی بایراق برینه توکلرله طونادیر. لردی. حالا چغتایجه ده توك یا یوق و نوی کونی دینیر. } بر آدمک اولندیکی و یا بر چوچغک طوغدینی و یا سنت اولدینی کون

اجرا اولنان شنک، ولیمه، سور، جمعیت : فلانک دوکونده؛ دو. کون یا یوق؛ سنت دوکونی؛ ختان جمعیتی. || ص. دوکون اوی = کورلدیلی و غلبه لک محل.

دوگه { ص. کچ اینک، دها طو. } غورمالمش اینک.

دوگه سیمک { فل. (بوغا) دوکمه } و اینک آریاب آزمق.

دوگی { یا دوگو. ص. دیکمه } دوگمش پرنج. (دوکله. } مشنه چلتیک دینیر. پرنج ایسه فارسیدر. }

دول { ص. ۱. رحک ایچنده کی } یا وورو، جنین. ۲. صوی، نسل، اوروق، عرق. || دول آلمق = جنس آفرمه قیصراق چکوب طایبی آلمق. || دول اشی = صو، کشمه. || دول دوش = تناسل. || دول یا تاغی = رحم.

دول { ص. با : طول. }

دول { ص. ج. عر. فد : دول. } با : دول.

دولاب { ص. عر. ج. دوالب. } طولاب. با : طولاب.

دولبند { یا خود تولبند. ص. یک } اینجه و سگرجه بیاض بز، صاریقلق بز. || ص. یک بیاض شی : دولبند لاله.

دولت { ص. عر. ج. دول. } بخت، طالع، سعادت:

دولت و اقبال ایله. ۲. جاه و نعمت، ثروت و سامان : دولته نائل اولمق. ۳. مستقلاً اداره اولنان حکومت و اولکسی : دولت عثمانیه؛ آوستریا، فرانسه

دولتی؛ وکلای دول؛ امور دول. ۴. حکومت سورن سلاله، حاکدان حکمداری : دولت سلوویه، دولت عباسیه. || نه دولت ! = نه سعادت، نه بختیا. رلق ! (عربی تعبیراته «دوله» صورتیده قولانیلیز : صاحب الدوله. }

دولخانه { ص. فا. (عر. دولته } بیوک ذاتک و یا تعظیماً مخاطبک مسکنی، قوناغی : دون دولخانه. نه لرینه کیتدمسه ده کندیلرینی بوله مدم؛ یارین دولخانه ده. میسکر؟

دولتلی { یا دولتلی. ص. ۱. دیوی } و یا خرویی بخت و سعادت و یا جاه و نعمت صاحبی : نه دولتلی آدم ایدی. ۲. اذ. وزرا و مشیرانه و بریلن عنواندر : دولتلو پاشا حضرتلری. صدراعظمیره : فخامتلو دولتلو؛ معزولارینه : ایتلو دولتلو؛ شیخ الاسلاملره : دولتلو سماحتلو؛ سرعسکرلره : دولتلو عطوفتلو؛ دارالسعادة الشریفه آغلارینه : دولتلو عنایتلو؛ شریف حضر. تدرینه : دولتلو سیادتلو؛ شهزادگان حضراتنه : دولتلو نجابتلو عنوانلری ویریلیر.

دولک { ص. ۱. قاؤن و قاپوز } کلکی، بوستان بوزومی اوفاق یمش. ۲. تکرارلک مر. کزنده کی آغرشاق. ۳. علی. الاطلاق یومری شی. || آجی دولک = اوجهل قارپوزی.

دولگر { ص. فا. دروگر } دن [(انیه نیک قیو و بخره دن] ماعدا اخشاب قسملرینی یاپان

صنعتکر، نجار. || دولگر بالینی = بر جنس بالیق. || ص. دولگر باغی. خلاطک برنوع باغی. **دولگرلک** { ص. انیه ایشلر. } یله مشغول اولان آدمک صنعتی.

دولنگج { یا دیوانگج. ص. طو. } یغار و قویروق صا. لان جنسی.

دولو { ص. با : دؤوللو. }

دوله { ص. عر. با : دولت. }

دولی { ص. عر. د. دولیه. دولته } منسوب و متعلق : مناسبات دولیه.

دوم { د. « دو » هجاسیله باشلار } بعض ترکیه صفتلرک باشنه قونوب مبالغه و تأکید بیان ایدر : دوم دوز.

دوم { عر. فا. ایکنجی : باب دوم. } د.

دومان { ص. ۱. آتشدن قالقان } سیاه هوا، قوتون، دخان، دود : آتشک دومان کوزلرمزی کور ایتدی؛ دوما. نده قورومتق. ۲. هواده کی سیس، پوس : اورتالنی بردومان قاپلادی. ۳. اینجه توزک هوایه قالمه سندن حاصل اولان بولا. نیقلق : توز دومانن کوز کوزی کورمزدی. ۴. میوه و چچکلرک وصیجاق هواده صوئوق برمایمی حاوی قابلرک اوزرینه قونان اینجه بوغو : دومان اوستنده = تازه کسلش. || توزی دومانه قاتمق = چسوق قوشمق، زیاده بجه ایتک.

دومانلامق { فت. ۱. دومان طومتق یا آصمق. ۲. بولاندیر. } قرارتمق. || ققایی دوما. نلامق = سرخوش اولمق.

دومانلامق { فط. ۱. دومانده } طورمق، دوما. ندن قرارتمق. ۲. بولانمق، قرارمق : کوز دومانلامق = قراروب کورمه مک.

دومانلق { ص. دومان قاپلامش، } دومان ایچنده اولان، سیسلی : هوا دومانلق ایدی.

دومانلی { ص. دومان و سیس یا } پوسی یا خود بوغوسی اولان : دومانلی هوا، طاع، چچک، میوه.

دومن { ص. کینک استقامتی } دوزلتن و ایستیلن طر. فه چورن آلت که قیچلرنده صویک ایچنده حرکت ایدر برقاچ بارچه آغاجدن عبارت اولوب کینک اوستندن ال یا طولاب و یا ما کینه ایله چویردیلیر : دومن طومتق، قوللانمق. || ص. دومنده = اک کریده. || دومن نفری = بر صنفک اک کریسنده بولنانی.

|| دومنی اکری = چارپوق قو. یروقلی آت. || طایسی دومنده = قوه الظهیری اولان. **دومنجی** { ص. کینک دومنی قو. } للان آدم. **دومنجیلک** { ص. دومنجی ایشی و } وظیفه سی : کیده دو. منجیلک ایتک قولای شی دکلدر.

دون { ظر. (نق. تون = کبیجه، } تونا کون = کبیجه دن اولکی یعنی دونکی کون (ایچنده بو.

لنیلان کوندن اول کی کون،
امس، دیروز: دؤن کوردم؛
دؤن زده ایدیکز؟ || دؤن
کیجه = بوندن اول کی کیجه.
|| دؤن دکل اول کی کون. =
س. دونسکی کون: دوندن خبرم
وار ایدی: دوندن بری کور.
مدم؛ دونه کلنجه به قدر بیلزدم.
{ ص. عر. ۱. آلقاق، دنی،
دؤن } ذیل: دهر دؤن. ۲. آ.
شاغی: دؤن رتبه، دؤن فیات.
۳. آلتده، آشاغیده اولان؛
مادون = آلتده بولنان، مافوق
مقابلی.

{ یا دؤن. س. ص. اوج
دؤنان } یاشنی پکن آت و دوه کبی
بیوک، وایکی یاشنی پکن قوبون
وچکی کبی کوچک حیوانلره اطلاق
اولنور.

{ دؤنیرمک } فت. ۱. دور ایتد.
یرمک، تحریک
ایتمک، چوریمک: چرخ، فیر.
لداغی، طولانی دوندیرمک. ۲.
کری به چوریمک، ارجاع ایتمک:
کندیستی یاری بولدن دوندیر.
دیلر. ۳. ایچنی طیشنه ویا اوکی
آرقهسنه چوریمک، تقایب ایتمک:
بو مندری دوندیرملی.

{ یاخود دؤنوش. س.
دؤنش } کری کله، عودت،
رجوع: حجدن دؤنشمده قد.
سدن کچمک املدر؛ سیردن بو
قدر ارکن دوشکزه بر معنا
ویره مدم.

{ دؤنشدیرمک } فت. کزینسوب
آرامق، تحری
ایتمک.

{ دؤنشین } طر. دؤنرکن، عود.
تده: قلندن دؤنشین
سزه اوغرام.

{ دؤنک } ص. سوزندن دؤنر،
تهسدنده طورماز، ثبا.
تسر، متلون: پک دؤنک آدمدر.

{ دؤنگل } س. موشموله دینلن
میوه، که ازکیلدن
بیوک ویش بیدندن کوچکدر.

{ دؤنکاک } س. سوزندن دؤنر
نده طورمامه، ثباتسزلق، تلون:
اونک دؤنکاکلی معلوم.

{ دؤنکی } ص. برکون اول واقع
اولان: دؤنکی یمک:
دؤنکی حوادث. || مج. پک یکی،
قدیمی اولیان: او دؤنکی آدمدر.
|| دؤنکی کون = بو کوندن اول
اولان کون.

{ دؤنکی } س. مج. ماکنه لر درو.
نده قزغانه صو ویر.
مک وسنتینه صوبنی آتقی ایچون
قولانیلان طلومبه.

{ دؤنلمک } فج. ۱. دور وجولان
اولغی: سماعده بر
قاعدده ایله دونلیر. ۲. عودت
ورجعت اولغی: اورایه کید.
یلیرسه اقشامه دونله ییلیری؟
۳. نکول ایدلمک، سوزدن ویا بر
طرفکیرلکدن جائیق: بر طر.
یقته کیرلکدن صکره دؤنلک
اولماز.

{ دؤقم } س. «دؤنمک» دن [طول
وعرضی قرق آدیم ویا
معماری آرشیندن عبارت اراضی
اولچیسکی که درت اولکه منقسمدر:

بو تارله الی دونمدر. || یکی دونم،
اعشاری دونم: طول وعرضی
یوز متره دن عبارت اراضی او.
چلیسی، هکتار.

{ دؤنمش } ص. قوقش، اکشمش،
بوزوق: دؤنمش یمک.
|| کوزلی دؤنمش = حدت ویا
دیگر برتاژدن کوزلی طیشا.
ری به فیرویلوب جیلغینه دؤنمش.
|| سودی دؤنمش = برتاژدن
سودی چالغامش (قادین).

{ دؤنمک } فل. ۱. کندی محوری
اوزرینه ویا بر مرکز
اطرافنه حرکت دوریه ایتمک،
دور ایتمک: کره ارض بکرمی
درت ساعتده بر کره کندی
محوری اوزرینه وسنده بر کره
کونشک اطرافنده دؤنر: مولوی
درویشلری بر حرکت منتظمه ایله
دؤنرلر: بو تکرلک دؤنمور.
۲. آرقه به طوغری کری کلک،
عودت ایتمک: فلان یره کیدوب
اقشام دونه جکم: بو واپور مدا.
نییه به قدر کیدوب اورادن ینه
بورایه دؤنر. ۳. دیکشمک، دیگر
کون اولغی، تحول وتغیر ایتمک:
اونک ایشی دوندی: عقلی،
سودی دوندی. ۴. اسکی دینی
براقوب دیگر بر دینله تدین
ایتمک: چینک دؤنغان دینلن
اهالیسی یاقینده دؤنوب دین
اسلامی قبول ایتمشدر: آناؤد.
لرک بر قسمی انشای قحده
وبر طاقلری چوق صکره دو.
نمشلدر. ۵. جائیق، نکول ایتمک،
سوزنی وعه دینی طوتمامق:
سوزندن دؤنمک. ۶. بریخی ترک

ایدوب طرفکیرلکندن جیقمق:
صوکره لری نلثو تره دن دو.
نمشلردی. ۷. بر حال کسب
ایتمک، بکره مک، بر حرکتده
بولغی: ارسلانه دوندی = غایت
شجاعلی حرکتده بولندی: صوبه
دوشمش صیچانه دوندی. || باش
دؤنمک = دواره اوغرامق. ||
سوزندن دؤنمک = عهدندن نکول
ایتمک. || صوی دؤنمک = نسل
بوزلمق، قاریشمق، اصالت وجنس
فوت ایدلمک. || کوز دؤنمک =
زیاده حدت ویا تلاشدن کوزلر
قرارمق.

{ دؤنمه } س. ۱. دؤنمک فعلی، دور.
۲. عودت، رجعت. ۳.
تحول، تغیر. ۴. دین دیکشدیر.
مه، اهتدا، ارتداد. ۵. نکول.
|| باش دؤنمه سی = دوار. = ص.
دینندن دؤنمش، مهتدی: چینک
دؤنمه لرینه شرق ترکیجه سیله دو.
نغان دیرلر.

دؤنما س. با: طونما.

{ دؤنوشین. دا: دؤ.
دؤنوش } نش، دؤنشین.

{ دؤنم } س. ۱. دور، دوران،
جولان. ۲. رجعت،
عودت. ۳. کره، دفعه، نوبت.
۴. با: دونم. || گون دؤنومی =
کونشک یاز ابتدا سنده شمالدن
وقیش ابتدا سنده جنوبدن خط
استوایه طوغری رجعتی وکیجه یا
کوندوزک بیومکه باشلامه سی:
کون دؤنومی فرطونه سی.

{ س. (بتا. Duello)
دؤوللو } بر معامله تحقیریه به دو.

چار اولان آدمک خصمنه تکلیفیه
آره لرنده واقع اولان مبارزه:
دووللو ایتمک: دووللویه دعوت
ایتمک: دووللویه جیقمق.

{ س. (اصلی: تیوه) پوک
طاشیان وینلن وات وسو.
دی ینن معروف بیوک حیوان
که عربستان و آفریقای شمالی ایله
ترکستان و ایران صحرالرنده کثرتله
بولسوب بحق چول سفینه سی
دینلشدر، جل، ابل، شتر: بر
اورکوجلی، ایکی اورکوجلی
دوه: دوه آغیری = بخور: دوه
یاوریسی = بؤدوق. || اولیا دوه.

سی، تکرری دوه جکی = صاف
آدم. || دوه باغردان = طاشلق
یوقیش. || دوه بوینی = بوجیوا.
نک بوینی کبی مبان وضعیتده
متصل ایکی کر شکلنده. مج.
طلومبه لرک ایکی طرفه اوسقرولی
مقوس باقر بوریلری و بونک
امثالی بوریلر. || دوه توگی =
۱. بوجیواک قیلندن معمول.
۲. آچیق بوز ویا قهوه درنکنده.

|| دوه تیاری = دقتسز، اوستون
کوی ایش. || دوه دوشلی =
قارینسز (آت). || دوه دیشی =
برجنس نار. || دوه دیکنی = بیان
انکیناری. || دوه طباتی = بخور
مریم دینلن نباتک برنوعی. || دوه.
ده قولاق = دیگر بر شیئه نسبه
جزئی ولا شیئه حکمنده اولان.
|| دوه یورویشی = یاواش لکن
غیر منقطع ودوامی یورویش ویا
ایش. = حد. یوق دوه! منا.
سببتسز سوزده قارشى استهزا
تعبیریدر.

{ س. ۱. دوه سورپسینی
دوه جی } کزدربوب اولاتان
آدم، دوه چوبانی، شتربان. ۲.
دوه سورپجیسی، کرا ایله ایشلیر
دوه لری اولان آدم، ساربان.
{ س. آفریقاده یاشار
دوه قوشی } و بدنک آغرغیله
توکلرینک آزلغندن اوچه میان
جسم بر قوش، که قتادلرینک
توکلری تربیه اولنهرق شابقه
تزییننده قوللانغله پک قیتلیدر،
نعامه: دوه قوشی توگی، یومور.
طه سی.

{ یاخود دیویت. س. (عر.
دویت } «دوات» دن [یازی یاز.
مغه وبلده طاشیغفه مخصوص اسکی
طرزده برحقه که معدندن او.
لوب مرکب و قلم وضعیون بیتشیک
بربرویسی ده واردر. با: دوات.
{ یا دیویتچی. س. دیویت
دیویتچی } یاپان ویا صاتان آدم.
دیویتدار } س. با: دواتدار.

{ حج. } خفیف هجالی کله لر
عقبنده قحقه خفیفه، وثقیل
هجالی کله لرده قحقه ثقیله ایله
اوقونور. ۱. ظرفیت مکانیه
بیان ایدوب سکون معناسنه
مخصوصدر. اوده اوتوربور:
اوده در. [حرکت وانها معناسی
مفعول ایله افاده اولنور:
اوه کیتدی، کیردی کبی.] ۲.
ظرفیت زمانیه بیان ایدر: بیلده
بر کلیر: کونده ایکی کره یمک
یر: دوشنده = عودت زماننده،
دؤنرکن: خرمانده = خرمان زما.

ننده. ۳. عدد نسي افاده ايدوب
كل بيان ايدن رقه الحاق او.
لنور: ايکيده بر = نصف؛ اوچده
ايکي = ثلثان. ۴. فائض و نما افاده
ايدوب رأس المال بيان ايدن
رقه الحاق اولنور: يوزده بش،
يوزده طقوز. ۵. عند، يان،
خانه، مملکت، قوم، ملت معنا.
سني تضمين ايدر: اونک آخچه سي،
اوراق بنده در = يانده؛ بنم چاقم
سزده ميدر؟ = عند کرده؛ بش کو.
ندن بري بزده مسافر در = خانه.
مزده؛ عسکرک بزده ارثيدر =
مملکت مزده، قوم مزده، ملت مزده.
۶. «اولق» و «وار» فعليله
مالکيت و تصرف، و «اولماق»
و «يوق» تعبيريله عدم مالکيت
و عدم تصرف بيان ايدر: بنده
ايکي آت واردر = بنم ايکي آتم
واردر، ايکي آته مالکم؛ هر
کسده ياره اولسه؛ اونده ياره
يوقدر؛ انسانده ياره اولماق نه
کوجيدر. ۷. ترکجه مصدره
الحاق اولنورق فعل اسنادی ايله
برابر استمرار و سوزکک بيان
ايدر: اونلر شمدي کلکده در =
کليورل؛ بر مکتوب يازمقده
ايدم. (اسم مصدرله اولديغي
وقت بو معنای افاده ايتيوب
«خصوصنده» معناسنی تضمين
ايدر: کيتمده بآس يوقدر؛ ياز.
مهده مهارتي واردر کي.) ۸.
صله صيغه سنه الحاق اولنقدده
زمان بيان ايدن صيغه مذ.
کوره ايله برابر آبريجه برصيغه
اعتبار اولن بيلير: بورايه کلد.

کده قونيشورز؛ کلدیکنده،
کلديکيزده باقارز؛ بن کلدیکيمده
سز يوق ايدکيز. (ترکان شيوه.
سنده بومعنا ايله اسم فاعله الحاق
اولنور: کلنده، کيدنده کي، که
کلد کده و کيتد کده ديمکدر.)
|| آياقده = قائم. || الده = با: ال.
|| بيکده بر = پک سگرک، پک
آز.
{ حر. } «دخی» و «دها»
{ دن مخفف. } — الحاق اولند.
يعني کله به کوره قهه سي خفيف
ويا ثقيل اوقونور. ۱. عطف
ايچوندر، و، هم، دخی: کيتدم
ده کلدیم؛ کيده يم ده کوره يم؛
کلک ده کورور سکرز. ۲. ضم و
علاوه بيان ايدر، دها، کلک:
برکرده کيدک؛ بن کيده جکم
سزده کلک؛ اوقور هم يازارده.
|| برده = ۱. شوراسيده وارکه:
برده علم يالکيز دنياده چکنمک
ايچون اوليوب ترين ذات ايچون
لازمدر. ۲. ولوکه، اولسه ييله:
برده ايله ديمشم بوندن نه
چيقار؟ || سن ده، آدم سن ده،
آمان سزده! براقک، اهميت
ويرمک.
{ ياخود دی. حد. ۱. ها. }
{ يدي! ها! يا: ده ايمدي = }
هايدي ايمدي! ده ده! = يا يا!
{ عد. فا. اون، عشر: ده }
{ ساله = اون سنه لک، اون }
ياشنده.
{ د. } اساساً «دخی» ايله بر
{ اولوب، اصلي: «تاقی» در }
۱. مقدار و يا زمان علاوه سنه
دلالت ايدر: بر آز دها ويرک؛

بر ساعت دها بکله يک؛ يتييرمه
دها بر ايکي سطر قالدی؛ ايکي
کون دها کچرسه بر آي اوله جق.
۲. باشقه، زياده، آرتق: دها
وارميدر؟ آرتق دها يوقدر؛
دها نه وار؟ دها نه ل! ۳.
صفتلرک باشنه کيروب تفضيل
بيان ايدر: بو اوندن دها بيوک،
او بوندن دها کوچکدر؛ دها
عالم = اعلم. ۴. تکرار، کلک،
ايضا: بر دها کيتسين = برکره
دخی؛ بر دها يايجه. = ظر.
حالا، هنوز، الآن، الی الآن،
بو آنه دک: دها کلدی؛ دها بو
راده ميسکر؟
{ سن. فا. } خارق العاده
دَهاء { ذکا و فطنت، فر. Génie.
{ سن. ج. } عر. فد:
دَهاَت { داهي. با: داهي.
{ سن. فا. آغز، فم. ذ. }
دَهاَن { انگشت بر دهان = }
پارمفي آغزننده، متخير.
{ سن. ج. } دهور. ۱.
دَهر { زمان، اوزون مدت، دور، }
هنکام، ايد: الی آخر الدهر.
۲. جهان، عالم، طبيعت، حيات
دنیا: دهر دون.
{ سن. فا. } تر. زبازدی:
دَهره { طهره } دستره کي ديشلي
واکري بودامه بيياغي.
{ سن. ج. } دهره.
{ دور زمان و طبيعته }
متعلق، طبيعي. ذ. = سن. عر.
ج: دهر يون. حوادث دنياويي
طبيعته حل و اسناد ايدن ملحد،
آخريته اينسانميان آدم، فر.
Matérialiste

{ سن. ج. عر. } فد: دهر.
دَهور { با: دهر.
{ سن. عر. } قورقونج بر
دَهِشَت { شي. ويا بيوک بره لک }
اوکنده شاشوب قاله، دوچار
خوف و تلاش اولمه، اورکمه:
انسانه دهشت کلير؛ ذهنلره
دهشت ويرر.
{ ص. فا. } عر.
دَهِشَت اَنگيز { دهشت = م.
فا. انگيزتن = قوپارمق } قور.
قوب اورککي موجب، اورکو.
دن، قورقونج: دهشت انگيز بر
اوچوروم.
{ ص. } قورقونج، اورکو.
دَهِشَتِي { دير، پک مخوف: }
دهشتلي بر منظره، بر فرطونه.
{ سن. فا. ۱. } کوي،
دَهِقان { جفتجي. ۲. } کوي مختا.
ری. (عربی به دخی کچمکله،
«دهاقين» صورتنده جمع عر.
يیسی ده واردر.)
دَهِليز { سن. فا. و: }
{ سن. ج. } دهاليز.
دَهِليز { فارسي دن معرب } سواق
قبوسيله نردبان آره سننده کی آره.
لق، خياط. || ت. قولاغک ايچنده
بولنان جوف، فر. Vestibule.
{ ع. فا. } اونجی، عاشر. ذ.
{ سن. ج. } ادهان.
دَهن { سوريله جک ياغ. }
{ سن. فا. با: دهان. }
{ سن. عر. } دهر و صوصز
دَهِناء { اووه، صحرا، چول. }

{ سن. ج. عر. } فد: دهر.
دَهور { با: دهر.
{ سن. عر. } هایدی!
دَی { ها! || دی دی، ده ده = }
يايا، اويله يا. — ديمک فعلنک ده
امريدر.
{ سن. ج. عر. } فد: دار.
دَيار { با: دار. = فد. کي. }
مملکت، خطه: بوديارده عادت
بويله در؛ دار وديارندن اوزاق
دوشمش؛ ديار آخره کيتمک.
|| ه. ديار بکر = جزيره خطه.
سنک قسم شمالي سي که مرکزی
آمد (قره آمد) شهريدر.
بزجه غلط اوله رق شهره ده بو
اسم ويريلير، دمشقه شام دينلد.
يکي کي.
دَيار { سن. عر. کيسه، شخص. ذ. }
{ ر. } Δίακος { بر
دياقوز { متره بوليدک معيتنده
بولنان کنج راهب که متره
بوليدک ملازمی عد اولنور،
شماس. }
{ ص. عر. } «دين» دن
دَيان { سمب. } مکافاة و مجازاتی بحق
ويرن. (اسماء حسنادندر.)
{ سن. عر. } ديندارلق،
دَيانَت { احکام دينيه به تماميله
رعایت: اصحاب ديانتدن بر
ذاتدر.
دَيانَتکار { ص. فا. و: }
{ ص. } احکام دينيه به رعایت
دَيانَتِي { ابدن، ديندار، متق. }
{ سن. ۱. } برشيتک الديرک
ديب { و آشايغي يري، آلتی: }
دکيزک ديبی قعر دريا؛ قویونک

ديبی: ديبه دوشدی؛ ديبه
چوکدی. ۲. برقاب و سائره تک
خارجدن آشايغي به کان يوزی:
تخيره تک، جزوه تک، بارداغک
ديبی. ۳. آغاج و ديوار کي
شيتلرک آشايغي سي، کوتوک، بن،
کوک، تمل: آغاجي ديبندن
کتمک؛ ديوارک ديبنه اوتورمق؛
موم کندي ديبنه ايشيق ويرمز؛
ديب قار يوزی = کوکنه ياقين
چيقانی که تخمی اکلمک الور.
يشليدر. ۴. برشيتک الکرکسي،
اک آرقه طارقي: صحنه تک ديبنده
بر قيو کوريشور. ۵. مقعد،
دبر، اوتوراق يري. ۶. مج.
اصل، اساس. || ديبنه داری
اکمک = تعميق و تحقيق ايتمک،
کنهني آرامق. || طيرناغي ديبنده =
پشين (آخچه). || قران ديبی =
محالي و سائر بعض يتکلرک قزاک
ديبنه بايشوب خوش و مقبول
بر قوقو آلان قسقي؛ وچ. او.
لادک اک کوچکی. = ص. بر
شيتک آلتنده واک آشايغينده
بولنان: ديب باغرساق = بومبار؛
ديب ديش = اک کريدم
آزی ديشلری.
ديبا { سن. فا. و: }
{ سن. عر. } (فارسي دن
ديباچ { معرب } داللي چيچکلي بر
جنس ايک قاش.
{ سن. عر. ۱. } کتابک
ديباچه { نقشلره مزین و مذهب
اولان ايلک صحيفه لری.
{ ق. ديمک سوق و }
ديدير مک { اجبار ايتمک، ديمک }
براققي، سويلتمک: کندينه

۲. کتابك مېني عليهي اولان
بخته كېر شمعون اول كې مقاله
استاديه سي، مقدمه : ديباجه .
الكتاب .

ديپلومات (س. توفيك چرخدن
اشاغي اولان دېني
تشكيل ايدن آغاچ كه اك قالين
قميدر : توفيك ديپلوماتي .

ديپلوم (ص. ۱. اصل، اساس،
۲. ثبات، دوام .

ديك (س. طاش ويا آغاجدن
بيوك هاون، قهوه، برنج
ديكي .

ديپلومات (س. ص. بو. Διπλωματ)
كوزلي امور سياسي و مناسبات
دوليه ايله مشغول آدم و بوفنده
يك ماهر اولان : يسمارق كې
بر ديپلومات نادر يتشير؛ رشيد
پاشا بحق ديپلومات ايدى .

ديپلومات (س. ص. بو. Διπλωματ)
ايله اشتغال ايدن لك
مسلكي و بوفنده كې مهارت .
|| مج. حيل و دسايس، قورنازلى .

ديپلومه (س. بو. Διπλωμα)
بر علم و فن و صنعتده
وعلى الخصوص طبده بالامتحان
اثبات لياقت ايدن لره اوني اجرا
ايچون و برلين ماذونيت كاغدى،
شهادتنامه : ديپلومه سنى آلوب
اجراى طبابت اېده جكدر؛
ديپلومه سز كيمه اجراى طبابت
اېده مز .

ديپلومه (ص. شهادتنامه،
مأذون : ديپلومه
طبيب .

ديپوزيتو (س. با : دپوزيتو .

ديت (س. عر. جديات، جنابت
في النفسه مقتولك نفسه
وجنابت في مادون النفسه مجرو .
حك عضو مجروحنه بدل جا .
نيسك اعطاسنه شرعا مجبور
اولد يني مال، قان بهاسي، خونها .

ديترتمك (ياخود دترتمك . فت.
اولق، چوق قورقوتني، رعشه يه
دوچار اتمك : سرتلكيله هر كسي
ديترتمشدر .

ديترشمك (فش. هب برلكده
وبردن قورقوب
ديترمك : مملك سرتلكندن
بچاره شاگردان ديترشيورلدى .

ديتر (ص. ۱. الى ويا بتون
اعضاي بدني ديتراولان،
صارصاق، مرتعش . ۲. حلازوني
تل اوزرينه بينديرلمكه دائما
ديتر (الماس) . || ديترك اوني
بر جنس طاغ اوني .

ديترمك (ياخود تتره مك . فل.
۱. صيق صيق و بلا
فاصله اوينامق، ارتعاش اتمك،
لرزه ناك اولق : صيتمه دن ديتر .

يوردي : اللرى ديتر . ۲. مج.
چوق قورقني، رعشه دار اولق :
شاگردان معلمن ديتربورل .

۳. چوق او شومك : قيشك
اورته سنده پالطوسز ديتربور .
|| اوزرينه ديترمك = برينه چوق
رقت و محبت اولوب زياده دقت
اتمك : باشقه اولاد لري اولد .

يفندن قاري قوجه او جوجنك
اوزرينه ديتربورل . || ير كوك
ديترمك = بيوك بردهشت واقع
اولق .

ديترمه (س. ديترمك فعلی،
رعشه، لرزه .

ديتمك (فت. ۱. ليليف آرمق :
بزي، قشاشي دتمك .
۲. (پنبوق وسائره ني) آتمق،
طرامق . ۳. (قوش) غاغاسيه
پارچه پارچه قوبارمق : قارغه
لشي دتمك .

ديجور (ص. فا. قارا كلك، مظلم :
شب ديچور .

ديدار (س. فا. ۱. يوز، چهره،
وجه : عرض ديدار اتمك :
ديدارينى كورمكه مشتاق . ۲. كر-
رمة، رؤيت، ملاقات : ديدار
ياره نائل اولق .

ديديشمك (فش. بربريني دتمك،
بربرينك اتني قو .
بارمق، غاوغا اتمك، يكدبكريني
راحتسز اتمك : قوشلر ديدشيور-
لردى : نه ديدشيورسكز .

ديديتمك (فل. پاره لانه جه سنه
جد وجه اتمك .

ديده (س. فا. ج. ديدگان، كوز،
عين، چشم : نور ديده =
كوزك نوري : ديده اشكار =
كوز ياشي دوكن كوز .

ديده (ص. فا. كورمش . صتر.
تشيكنه كير : || جهان
ديده = طلي كورمش، چوق
كورمش ويا ياغامش . ج. جهان-
يدگان .

ديده بان (س. فا. ۱. بكجي،
محافظ، قولجي . ۲.
نوبت بكين، قره قول .

ديده بانلق (س. بكجيك، مح-
فظلق، قولجي .
ديديرگين (ص. بريني بكغز،
كندى بريني غائب
ايدوب ديكر محللى يادرايان :
ديديركين اولق = سرسرى اولق .

خسيس ديديرمه مك ايچون ايي
فداكارلىق ايتدى : او كيمسه يه
آمان ديديرمز .

ديدى قودى (س. اصل «ديتمك»
«قومق» فعللر .
ينك ماضيلىرلدر . ۱. قيل و
وقال، كفت وكو . ۲. نياملق،
سخنچينك .

ديدى قوديجي (ص. ديدى قو .
دى يى سور،
تمام، سخنچين .
ديديك (ص. سويلشم، مقول :
او آدمك ديدكي
ديديكدر = سويلديكي سوز بحت
سويلشم بر سوز اولوب دونمه .
سي محالدر، سوزى سوزدر .

دير (س. عر. ۱. مناستر، صو-
مع، كليسا . ۲. عر. ميخانه،
ميكده .

ديرسك (س. ۱. قول ايله بيلك
كيكيرنك محل التصاب .
قنده كي بوكوم، مرفق : اللرى دير .
سكه قدر يقامق . ۲. اورته سندن
بوكوملى ويا بر يره طيماغه
مخصوص كر استه : بر ديرسك
طيماق . ۳. كوشه، زاويه : بول
اوراده بر ديرسك تشكيل
ايدبور . ۴. ماكينه وسائره
چوپرمكه مخصوص اورته سندن
بوكوملى قول . || مج. ديرسك
باشي = كى آلتنك بردن بره يو .
قاري يه طوغرى انخنا پيدا
ايتديكي محل .

ديرل (س. ۱. دوز واوزون
آغاچ كه اخشاب اينيده
كوشه لره قونور : آلتيلق،
سكزلك ديرك، ميشه ديرك :
چادير ديرك . ۲. كيمده يلكن

سرنلرينى طولتمق اوزره عموداً
ديكيلن آغاچ كه آلتنده كي قالين
پارچه سنه اناديرك دينر : بر،
ايكي، اوج ديركلى كى . ۳. اينيده
بر طرفنى طولتمق اوزره آغاچ
ويا طاشدن ستون، عمود : مرمز
ديركلرك اوزرينه قورلمش كرلر؛
ديركار آره سي . ۴. مج. يك اوزون
بويلي آدم . || كوكك ديركلرى
آلتلق = قيامت خرابى اولق،
چوق ياغور ياغتمق .

ديركلك (س. ديركلرى چوق
ويا هر طرفى ديركله
محاط ير .

ديركل (ص. ديرك ويا ستونلرى
اولان : اوج ديركلى
كى : ديركلنى بنا . = س. بر يو-
زنده ديركلر رسنى اولان بش
فراتلق بر كومش سكه كه
وقتييله سيخيتين دولتي مسكوك .
تندن اولوب، شرقده يك منتشر
ايدى، ريال .

ديرلالمق (فل. مناسبتيز و
لزو مسز چوق سوز-
لر سويلوب معجزك اتمك :
آرتق ديرلانوب طورما .

ديرلتمك (ياخود ديرلتمك . فت.
۱. حيات و برمك،
حياته اعاده اتمك، احيا اتمك :
اولولرى ديرلتمك . ۲. سرتلشد .
يرمك، قاتيلاشديرمق، سولپو .
كلكنى كيديرمك : بو چيچكلرى
صويه قومغه ديرلته بيليرسكز .
۳. مج. اعمار اتمك، شلنديرمك :
جزيره ي ديرلتمك ايچون فرات
ودجله دن بر چوق جيدوللر
آهق اقتضا ايدر .

ديرلتمك (ياخود ديرلتمك . فت.
۱. حيات و برمك،
حياته اعاده اتمك، احيا اتمك :
اولولرى ديرلتمك . ۲. سرتلشد .
يرمك، قاتيلاشديرمق، سولپو .
كلكنى كيديرمك : بو چيچكلرى
صويه قومغه ديرلته بيليرسكز .
۳. مج. اعمار اتمك، شلنديرمك :
جزيره ي ديرلتمك ايچون فرات
ودجله دن بر چوق جيدوللر
آهق اقتضا ايدر .

ديرلتمك (ياخود ديرلتمك . فت.
۱. حيات و برمك،
حياته اعاده اتمك، احيا اتمك :
اولولرى ديرلتمك . ۲. سرتلشد .
يرمك، قاتيلاشديرمق، سولپو .
كلكنى كيديرمك : بو چيچكلرى
صويه قومغه ديرلته بيليرسكز .
۳. مج. اعمار اتمك، شلنديرمك :
جزيره ي ديرلتمك ايچون فرات
ودجله دن بر چوق جيدوللر
آهق اقتضا ايدر .

ديرلتمك (ياخود ديرلتمك . فت.
۱. حيات و برمك،
حياته اعاده اتمك، احيا اتمك :
اولولرى ديرلتمك . ۲. سرتلشد .
يرمك، قاتيلاشديرمق، سولپو .
كلكنى كيديرمك : بو چيچكلرى
صويه قومغه ديرلته بيليرسكز .
۳. مج. اعمار اتمك، شلنديرمك :
جزيره ي ديرلتمك ايچون فرات
ودجله دن بر چوق جيدوللر
آهق اقتضا ايدر .

ديرلتمك (ياخود ديرلتمك . فت.
۱. حيات و برمك،
حياته اعاده اتمك، احيا اتمك :
اولولرى ديرلتمك . ۲. سرتلشد .
يرمك، قاتيلاشديرمق، سولپو .
كلكنى كيديرمك : بو چيچكلرى
صويه قومغه ديرلته بيليرسكز .
۳. مج. اعمار اتمك، شلنديرمك :
جزيره ي ديرلتمك ايچون فرات
ودجله دن بر چوق جيدوللر
آهق اقتضا ايدر .

ديرلتمك (ياخود ديرلتمك . فت.
۱. حيات و برمك،
حياته اعاده اتمك، احيا اتمك :
اولولرى ديرلتمك . ۲. سرتلشد .
يرمك، قاتيلاشديرمق، سولپو .
كلكنى كيديرمك : بو چيچكلرى
صويه قومغه ديرلته بيليرسكز .
۳. مج. اعمار اتمك، شلنديرمك :
جزيره ي ديرلتمك ايچون فرات
ودجله دن بر چوق جيدوللر
آهق اقتضا ايدر .

ديرلك (س. ۱. حيات، ياشايش،
عمر : ديرلكنه ختام
ويرمك . ۲. ياشامق ايچون
لازم اولان شي، نفقه، معاش،
معيشت : ديرلك دوزمك . ۳.
برلكده ياشايش، كچمه، معاشرت :
برلكده ديرلك اتمك .

ديرلكسز (ص. معاشرتي مشكل،
امترا جز : دير-
لكسز آدم .

ديرلك (ياخود ديرلك . فل.
۱. جانلالمق، حيايه
كلك : محشرده اولولر ديريله
جكدر . ۲. (سولپوك شي)
سرتلشم، قاتيلاشمق : بو چيچكلر
آرتق ديرلز . ۳. مج. قوت و
طراوت كلك، جسارت آلق،
جانلالمق، تازه حيات بولق :
بو خبري آلتجه ديرلدى .

ديرلك (في [دهرلك] طولالمق،
ديوشيرمك، جمع و تحشيد
ايدلك، اقتطاف اولتمق : بر
خيلي آدملر ديرلمش؛ اوزوملر
دها ديرلدى .

ديرلك (ياخود ديرلتمك [درله-
مك] و :
ديرلك (ص. ۱. حيات و برمك،
حياته اعاده اتمك، احيا اتمك :
اولولرى ديرلتمك . ۲. سرتلشد .
يرمك، قاتيلاشديرمق، سولپو .
كلكنى كيديرمك : بو چيچكلرى
صويه قومغه ديرلته بيليرسكز .
۳. مج. اعمار اتمك، شلنديرمك :
جزيره ي ديرلتمك ايچون فرات
ودجله دن بر چوق جيدوللر
آهق اقتضا ايدر .

ديرلك (ياخود ديرلتمك . فت.
۱. حيات و برمك،
حياته اعاده اتمك، احيا اتمك :
اولولرى ديرلتمك . ۲. سرتلشد .
يرمك، قاتيلاشديرمق، سولپو .
كلكنى كيديرمك : بو چيچكلرى
صويه قومغه ديرلته بيليرسكز .
۳. مج. اعمار اتمك، شلنديرمك :
جزيره ي ديرلتمك ايچون فرات
ودجله دن بر چوق جيدوللر
آهق اقتضا ايدر .

ديرلك (ياخود ديرلتمك . فت.
۱. حيات و برمك،
حياته اعاده اتمك، احيا اتمك :
اولولرى ديرلتمك . ۲. سرتلشد .
يرمك، قاتيلاشديرمق، سولپو .
كلكنى كيديرمك : بو چيچكلرى
صويه قومغه ديرلته بيليرسكز .
۳. مج. اعمار اتمك، شلنديرمك :
جزيره ي ديرلتمك ايچون فرات
ودجله دن بر چوق جيدوللر
آهق اقتضا ايدر .

ديرلك (ياخود ديرلتمك . فت.
۱. حيات و برمك،
حياته اعاده اتمك، احيا اتمك :
اولولرى ديرلتمك . ۲. سرتلشد .
يرمك، قاتيلاشديرمق، سولپو .
كلكنى كيديرمك : بو چيچكلرى
صويه قومغه ديرلته بيليرسكز .
۳. مج. اعمار اتمك، شلنديرمك :
جزيره ي ديرلتمك ايچون فرات
ودجله دن بر چوق جيدوللر
آهق اقتضا ايدر .

ديرلك (ياخود ديرلتمك . فت.
۱. حيات و برمك،
حياته اعاده اتمك، احيا اتمك :
اولولرى ديرلتمك . ۲. سرتلشد .
يرمك، قاتيلاشديرمق، سولپو .
كلكنى كيديرمك : بو چيچكلرى
صويه قومغه ديرلته بيليرسكز .
۳. مج. اعمار اتمك، شلنديرمك :
جزيره ي ديرلتمك ايچون فرات
ودجله دن بر چوق جيدوللر
آهق اقتضا ايدر .

ديرلك (ياخود ديرلتمك . فت.
۱. حيات و برمك،
حياته اعاده اتمك، احيا اتمك :
اولولرى ديرلتمك . ۲. سرتلشد .
يرمك، قاتيلاشديرمق، سولپو .
كلكنى كيديرمك : بو چيچكلرى
صويه قومغه ديرلته بيليرسكز .
۳. مج. اعمار اتمك، شلنديرمك :
جزيره ي ديرلتمك ايچون فرات
ودجله دن بر چوق جيدوللر
آهق اقتضا ايدر .

دیوشیرلوب چاآشدرلش چالی
چرپیدن عبارت: دیرمه چامه
او. ۲. اوتهدن بریدن طولابلا.
نمش غیر منتظم هیئت؛ دیرندی،
دیوشیرمه: اونک عسکری هب
دیرمه چامه ایدی.

دیرن { یاخود دگرن. س. خرمان
صاورمه مخصوص قالین
یابه.

دیرندی { س. (دیرندی) ۱. اوتهدن
بریدن دیرلوب دیو.
شیرلش عادی شیشلر، دیرمه
چامه شی. ۲. اوتهدن بریدن
دیوشیرلش غیر منتظم وایشه
یاراماز عسکر.

دیرنک { یا درنک. س. ۱. اکلیجه
ایچون واقع اولان
طولانمه، جمعیت، جنبش انجمنی.
۲. دوکون، ولیمه، جمعیت.
۳. طاول وزورنا ایله اوینایان
عادی رقص و بالو: بر طاقم
کیجیلر و کومورجیلر کیجه یاریسنه
قدر درنکده اوینامش. || قار.
غه دیرنکی = جمع اسافل.

دیرنک { فل. طبانقی، قوتلی
طاورانقی، دیک و
قارش طورمق، مخالفت ایتک.

دیری { ص. (اصلی: تیریک) ۱.
جانی، بر حیات، حی،
زنده: بو هندیی دیری می
یوقسه کیش می آلدیکز؟
۲. مج. اینی پشمه مش، چیک: بو
اتیک دیریدر؛ بلاوک دانه لری
دیری قالمش. ۳. سرت، درشت =
دیری سوز. ۴. قوتلی، جانی،
اویانیق: دیری بر دلیقلیدر.

دیریه { س. مج. [یتا]. عمومیتله
بر شیشک بر اوجنی

بر طرفنه چکمه: طولیری
دیریه ایتک = قویروقلرینی
چکوب آغزلرینی هدفه توجیه
ایتک. || روزگار دیریه سی =
برکرته دن دیکرینه تدربجا
چکمی.

دیریلتمک { دیریلک. با: دیرلتمک
دیرلک.

دیریلک { س. ۱. جانلیق،
حیات، یاشایش. ۲.
سرتلک، درشتلک. — با: دیرلک.
دیریم { س. حیات، یاشایش:
اولوم دیریم دنیاسی.

دیرین { ص. فا. و:

دیرینه { ص. فا. اسکی، قدیم،
قدیمی: داب دیرین =
عادت قدیمه؟ بنده دیرینه = اسکی
قول، عبد قدیم.

دیز { س. باجاق ایله بالدر کییکار.
ینک محل التصاق، رکه،
زانو: دیزه قدر چامور وار
ایدی؛ چایک صوبی حیوانلرک
دیزینه قدر کلیددی. || دیز
اوزره، دیز اوستنده = دیزلری
یره قویهرق. || دیز باغی = دیزک
آلتنده ویا اوستنده چوراب
وساژدهنی طو تدیرمه مخصوص
باغ. (انکله ده پک معتبر بر
نشاندرو) || دیز چوروتمک =
تحصیله سعی ودوام ایتک. || دیز
چوکمک = دیزلری یره قویهرق
اوتورمق ویا مقام تعظیمه بر
دیزی یره قویهرق اکلک: دیز
چوکوب درس دیکلوردی؛
حضورنده دیز چوکدیلر. || دیز
دیزه = دیزلر تماس ایده جک صور.
نده یان یانه. || دیز قباغی، آغر

شاغی = دیزک اوک طرفده کی طاسی،
رضغه. || ایتکی دیزنده اولق =
حقوقه رعایت ایتمه مک، وفایز.
لق ایتک، طوز ایتک حق یتله.
مک. || دیزلرینه قیامت = آفاقلرینه
صاریلوب یالوارمق. || دیزلرینک
باغی چوزلمک = قورقنی عاجز
و درمانده قالمق، هیچ بر شی؛
دیه مه مک. || دیزی دیتنده دایما
برلکده، برابر: چوجغنی دیزی
دیتنده بیوتدی.

دیز دیرمک { فته. ۱. صره به
قودیرمق، صره.
لاتمی: فنارلری حوضک اطرا.
فنه دیز دیرمشیدی. ۲. مرتبه
دوکمه حروفاتی صره لاده رق
یازی ترتیب ایتدیرمک: بوکتابی
آکلار بر مرتبه دیز دیرملی.

دیزگه { س. دیز باغی، دیزک
اوست ویا آلت طر.
فنده باغلانان چوراب باغی. صر.

دیزگین { س. حیوانک آغزینه
چکیریلن کسه باغلی
قایش که اونکله یتنجی حیوانی
اداره ایدر، عنان: دیزکیننی
چکمک، قویویرمک. || تک دیز-
گین = آغزی بوزوق (آت).
|| طولو دیزگین = ارخای عنان
ایده رک حیوانی آله بیلدیکنه
قوشدیرمق. || دیزکیننی چکمک =
پاک ایلری به کیدنله مانع اولمق:
دیزکیننی چکدیلر.

دیزلک { س. دیزه قدر اولان
قیصه بر نوع طون که
اوستدن و آلتدن کییلر: دیزلک
کییور.

دیزلمک { فل. مج. ۱. صره لا.
نمق، صره به قومق،

برصره تشکیل ایتک: بولک اوز.
رنده دیزلدیلر. ۲. دوکمه حرو-
فات صره لانوب طبع اولمق:
اوزره یازی ترتیب اولمق:
بوکتابدن قاچ فورمه دیزلدی؟
دیزلمه { س. و:

دیزلش { س. ۱. صره لانه، بر
صره تشکیل ایتمه.
۲. دوکمه حروفاتک صره لانوب
طبع اولمق اوزره یازی تر-
تیب اولمق: تعلیق حروفاتک
دیزلمه سی، دیزلشی پک زوردر.
دیزمان { ص. ایری، قوجامان،
زپر.

دیزمک { فته. ۱. صره لامق،
صره به قومق، سلسکه
چکمک: صاقسیرلی حوضک
اطرافنه دیزملی. ۲. دوکمه
حروفاتی صره لانوب یازی ترتیب
ایتک: بر مرتب کونده قاچ
صیفه دیزمیلیر؟ || قورشونه
دیزمک = بر عسکری بی بر بولک
عسکرک مریماتی اوکنه قویوب
قانونا اعدام ایتک.

دیزمه { س. ۱. صره لانه، صره به
قومه، تصنیف: اینجی
دیزمه. ۲. دوکمه حروفاتی صره-
لامه، ترتیب: بو مرتبک دیز-
مه سی فرقیدر.

دیزی { س. ۱. صره لانه، نظم،
سلسک: تسبیح، اینجی
دیزبسی. ۲. صره لانمش، بر
صره تشکیل ایدن شی: بر
دیزی اینجی.

دیزلش { س. دیزمه. با: دیزمه.

دیزیلی { ص. ۱. صره لانمش،
سلسکه چکمک: مش:

دیزیلی عسکر: دیزیلی صاقسیرلر،
اینجی. ۲. ترتیب اولمش: دیزیلی
صیفه لر.
دیزیلش { س. با: دیزلش.

دیش { س. ۱. انسان و حیوانلرک
آغزنده کی کیک دانه لرکه
کسوب قویارمغه وایصیروب
یمکه یارار واکثر حیوانانده
مدافعه و تعرض سلاهی یرینی ده
طوتار، سن، دندان: دیش
چیقمق = بیتک: دیش چیقار-
مق، چکمک: دیش دوشمک،
دوکلک: اوک دیشلر = شایا:
آزی دیشلری = اضراس: کو.

پک دیشلری = انیاب: دیب
دیشی = کنارده کی آزی دیشلری:
سوت دیشی = چوجقلرک موقت
دیشلری: عقل دیشلری = یکرمی
یاشلرنده چیقان کنار دیشلری:
دیش اتلری = لته. ۲. چرخ و
دستره کبی چنتیکلی شیشلرک هر
چنتیکی، دندانه: طراغک بر قاچ
دیشی قیریق: چرخک دیشلری
اکریلش. ۳. بعض لبلرک اینجه
واوزون دیشلری، بو شکله
اولان دانه: صارمساق دیشی؟
دیش دیش قار. ۴. قاب کنا.

دیشلرک { س. کدیک، چنتیک،
کناری دیش دیش اولمش:
بو چاقینک بر دیشی واردر.
|| دیش اوقی = آطه جایی. || دیش
بادمی = دیشله قیریلیر اینجه قیوقلی
ساقز بادمی. || دیش بوداق =
معروف بر جنس غیر مثر اور.
مان آغاجی، || دیش بیسه مک =

دیشلرک { س. کدیک، چنتیک،
کناری دیش دیش اولمش:
بو چاقینک بر دیشی واردر.
|| دیش اوقی = آطه جایی. || دیش
بادمی = دیشله قیریلیر اینجه قیوقلی
ساقز بادمی. || دیش بوداق =
معروف بر جنس غیر مثر اور.
مان آغاجی، || دیش بیسه مک =

دیشلرک { س. کدیک، چنتیک،
کناری دیش دیش اولمش:
بو چاقینک بر دیشی واردر.
|| دیش اوقی = آطه جایی. || دیش
بادمی = دیشله قیریلیر اینجه قیوقلی
ساقز بادمی. || دیش بوداق =
معروف بر جنس غیر مثر اور.
مان آغاجی، || دیش بیسه مک =

حرصانمق، یمکه حاضر لانتق.
|| دیش بوغدایی = ۱. چوجق دیش
چیقارمق اعتقادیه قاینادیلوب
طاغیلان بوغدای. ۲. عاشورا
بایلان ایری بوغدای. || دیش
طیبی، حکیمی = دیشلره باقان
طیب مختص، دیشجی. || دیش
کوسترمک = مقاومته حاضر لوب
تهدید ایتک. || دیش کچیرمک =
تعرض ایتک، برشی: یایمق: او
دیش کچیره میور. || طاقه، یایمه
دیش = صنعی انسان: دیش
طاقق. || فیل دیشی = عاج. || اینر
دیشی = اختیارلرک سکان طقسان
یاشنده چیقاردقلری دیش.

دیش { دیشاری. با: طیش،
طیشاری.

دیشجی { س. دیش خسته لقلرینه
باقان وچوروکارینی
طولدیروب یاخود چیقاران
ویایمه دیشلر طاقان طیب
مختص ویا متطب و بربر،
دیش طیبی.

دیشجیلک { س. دیش چکمک
صنعتی و دیش طب.
بقی: دیشجیلکده مهارتی واردر.

دیشسز { ص. دیشی اولیمان،
دیشلری دوکلش.

دیشسزلاک { س. دیش فقدانی.

دیشلک { ص. کدیک، چنتیک،
دیشلرک { یا دیشله مک. فته.
دیش کچیرمک، دیش کچیرمک،
ایصیرمق: کوپک بالدرینی
دیشلیدی.

دیشلمک { یاخود دیشلک. فل.
دیشلمک { دیشلمک، یارلمق،
دلیک دیشک اولمق.

دیشلمک { ب. دیش کچیرمک، ایصیرملق .
دیشلی { ص. ۱. دیشی اولان: ضرری طوقور، ضرر ایرانه مقتدر .
دیشمک { یاخود دشمک، فته. یارمق، دلمک: چیبانی دیشمک .
دیشی { ص. ۱. انسانده و حیوانانده ارکک مقابلی، انشا، ماده: دیشی کدی؛ دیشی هندى. ۲. برى برینه کبر بر چفتدن عبارت آلات و ادواتک دیکرینی اخذ و قبول ایدن تکی: دیشی قوپچه؛ دیشی آناختار = دلیکلی. ۳. یومشاق، ملایم = دیشی دیمیر؛ دیشی سوز.
دیشیک { یادشیک، ص. دلیکلی، دلش: دلیک دیشیک = هر طرفی دلش.
دیشیلی { ص. دیشیسی اولان: دیشیلی ارککلی دیشیلی = ارکک دیشی ایله برابر.
دیغدینگی { ص. «ر» حرفی «غ» کبی تلفظ ایدن پیکی.
دیک { ص. ۱. آشاغیدن یوقا. ری به طوغری عمودی وضعیتده بولنان: دیک آغاج، دیوار؛ دیم دیک. ۲. پک صارب: دیک یوقیش، دیک قیا. ۳. تیز، سرت، یوکسک، پک: دیک سس. ۴. طوغربدن طوغری به ودقتی وحید: دیک باقیش. ۵. خشین، خرچین: دیک مزاج. ۶. آشا-غیدن یوقاری به، قیلارک دیکنه: دیک تراش. || دیک روزکار = سفینه ناک یولنه مقابل جهتدن اسن

مخالف روزکار = ۱. آشاغیدن یوقاری به: دیک چیمق؛ دیک تراش ایتک. ۲. صیق، طوغر-یدن طوغری ودقت وحدتله: دیک دیک باقق. ۳. سرت، دناد و محالفتله: دیک سویلک. || دیک کلک = قارشى کلک، مخالفت ایتک. || دیکنه، دیک دیکنه = ۱. ضد بنه، عکسنه. ۲. ترسنه: دیکنه تراش ایتک.
دیک { ص. ۱. سکون، راحت. ۲. دوزلک، موازنه، دنک. (متروک ایشه ده، دیکمک، دیکلمک، دیکیز و سائر مشتقاتی مستعملدر.)
دیکدیرمک { فته. ۱. آياقده اقامه، نصب، رکز ایتدیرمک: بر طاش، بر دیرک دیکدیرمک؛ سنجاق، موم دیکدیرمک. ۲. کوکشمک اوزره یره قودیرمق، غرس ایتدیرمک: آغاج، باغ دیکدیرمک. ۳. ایکنه واییلیکه خیاطت ایتدیرمک: چاشیر دیکدیرمک، یرمک، سوکوک دیکدیرمک.
دیکدیرمک { فته. ۱. طور-کار یاغموری دیکدیردی. ۲. تسکین ایتک، راحتلاندیرمق، آسوده ایتک: اذهانی دیکدیر-مک. ۳. سوگندیرمک: مومی دیکدیرمک.
دیگر { ص. فا. باشقه، آخر: دیکر ایش، دیکر آدملر؛ دیکری = باشقه سی، آخری؛ دیکرلری = باشقه لری.
دیگرگون { ص. باشقه درلو، طرز آخرده، متغیر:

حالم دیکر کون اولدی.
دیکسینمک { یاخود تیکسینمک، و غلطی تیکسینمک. فل. بر یمکدن اکراه کلک، استکراه ایتک، معده یادرفا. مق: بو یمکدن دیکسیندم.
دیکسینه { یاخود تیکسینه و تیکسینه. س. یمکدن اکراه کله، معده یادرفامه: بو یمکدن بکا دیکسینه کلدی.
دیکک { س. باغ هرکی.
دیکمک { ب. ۱. آياقده طور-دیرملق، اقامه ورکر ایدلمک: دیرک، طاش، سنجاق، موم دیکمک. ۲. غرس ایدلمک: جام آغاجی بو موسمه دیکمک. ۳. ایکنه واییلیکه خیاطت ایدلمک: بزم انواب دهاد دیکمیدی؟ = فل. آياق اوزره طورمنی ویا قالمق، قائم اولق، دیم دیک طورمق، طوروب کیتیمک: قارشیه دیکدی؛ اوکنده دیکوب طوردی.
دیکلمک { یاخود دیکله مک. فته. ۱. ایشتمک او-زره قولاق ویرمک، استماع ایتک: چالغی، شرق دیکله مک؛ قیودن دیکله دی. ۲. قولاق آصق، قبول ایتک، اصفا ایتک: سوز، نصیحت دیکلمک؛ وقتيله اخطار ایتدیمسه ده دیکمدی.
دیکلمک { فل. طورمق. حر-کت ایتمه مک.
دیکمه { س. دیکمک فعلی. با:
دیکمه { دیکلمک.
دیکمه { س. دیکمک فعلی. با:
دیکمه { دیکلمک.

دیکلمدیرمک { فته. ۱. سکو-تسکین ایتک. ۲. راحت ایتدیر-مک، یورغونلق آلدیرمق: وجودی دیکندیرمک. ۳. سوگندیرمک: مومی دیکندیر-مک. || قالی دیکندیرمک = اولمک، وفات ایتک.
دیکلمک { فل. ۱. سکونت بولق، طورمق. ۲. راحتلنق، استراحت ایتک: بر قاج کون دیکانه حکم.
دیکلمک { فل. قالمقوب دیک-تویلری دیکندیدی.
دیکله مک { با: دیکلمک.
دیکلی { ص. دیکلمش، رکز او-لنمش: دیکلی طاش، دیرک، موم. || بر دیکلی آغاجی یوقدر = هج برملک مالک دیکدر. || دیکلی طاش = بعض اقوام قدیمه دن قاله عمودی آثار. (فر. Pierre druidique)
دیکلیجی { ص. دیکلین، سا-مع، مستمع.
دیکمک { فته. ۱. آياقده طور-دیرمق، رکز و اقامه ایتک: بر طاش، بر دیرک، سنجاق دیکمک: شمعدانه موم دیکمک. ۲. کوکشمک اوزره یره قومق، غرس ایتک: آغاج، فدان دیکمک. ۳. قالی باش آشاغی چوروب ایچمک: بردستی صوبی دیکدی. ۴. ایکنه واییلیکه درز و خیاطت ایتک: انواب، چاشیر، سوکوک، یاره دیکمک. || سوزی دیکمک = دیکجه سوبله مک، طیاتق. || کوز دیکمک = طمع ایتک: مطمع نظر دقتی اولق.

دیکمک { فل. ۱. طورمق، کلمک، سکونت و انقطاع بولق: یاغمور، روزکار دیکدی. ۲. راحتلنق، استراحت ایتک.
دیکمه { س. ۱. دیکمک فعلی. با:
دیکمه { دیکمک. ۲. یوک آلوب ویرمک و سائر جراثقال خدمت لرند قولا لائق اوزره اغاجدن قوریلان ماچونه .
دیکمه { س. دیکمک فعلی. با:
دیکمه { دیکمک.
دیکن { س. ۱. بعض نباتاتده بولنان سیوری و بانار ایکنه، شوک، خار: کل دیکنی، چالی دیکنی. ۲. دیکنلری چوق اوت ویا چالی. ۳. آری و عقرب کبی حیوانات ایکنه سی. ۴. مجرمانه، انکیل، حائل. || اشک دیکنی = بیان انکیناری. || اولمز دیکن = بیان مرسیبی. || بوغا دیکنی = چوبان قالدیدان. || بیغمبر دیکنی = دوه الماسی. || جافر دیکنی = بش یارمق. || دوه دیکنی = مغیلان. || سنجاق دیکنی = عوسج.
دیکنلی { ص. دیکنی چوق اولان: دیکنلی چالی.
دیکچی { ص. اسکی و بالخاصه اسکی قوندیره دیکمکه کچین، یامه جی.
دیکچیلک { س. اسکی شینلر دیکمک صنعتی، یامه حیلق.
دیکیش { س. ۱. دیکمک فعلی و صنعتی، خیاطت: دیکیشه کچینور. ۲. دیکيله جک شی: دیکیشم واردر؛ دیکیش دیکمک. ۳. مجرمانه، علاقه، ایلشیک. || دیکیش یایی = بیچیلان

انواب و سائرده دیکیشه کیرمک اوزره براغیلان فضله. || دیکیش طوتدیرمق = ۱. ایلشیمک. ۲. نبات بولق، دوام ایتک: او بر یرده دیکیش طوتدیرماز. || دیکیش قالمق = آز قالمق، هان هان.
دیکیشجی { س. دیکیش دیکن قالدین.
دیکیم { س. دیکمه، دیکیش، خیاطت.
دیکیمخانه { س. بکک انواب محل.
دیل { س. ۱. انسان و حیوانانک آغز-نده کی معروف عضو که غداپی - تمغه و باغرمغه و بالخاصه انسانده تکلمه یارار، لسان، زبان: انسان دیلی، قویون دیلی. ۲. انسانلرک تکلم ایتدیکلری لهجه لک بهری، لغت، لسان، زبان: دنیاده بیکرجه دیلار سولتیر؛ ترجمه اسکی و ککیش بر دیلدر. ۳. مختلف آلات و ادوات او-زونجه ویاصی و اکثریا اوبشار قتملری: ترازوی، دودوک کلید دیلی. ۴. دیکزک ایچنه اوزانمش اوزون، قوملق و اوستی دوز و آلقاق قاره پارچه سی. (طالعلق و طاشلق اولاننه بورن دینیر.)
دیل { مجرمانه، مذمت، فصل: الله دیلندن قوروتارسون. || آغزی وار دیلی یوق، آغز-نده دیلی یوق = سس چیقارماز، متحمل، معصوم، محجوب. || ادرنه دیلی = باشلیجه بوشهرده پاییلان صغیر دیلی باصدرمه سی. || دیل آلتی = طاؤقلره عارض اولان بر

خسته لى، قورباغه جق. || دېل
اوجنده اولقى = حاضر سويلنه.
جك قدر خاطره كلوب ينه
قاچقى : اونك آدى دېلك او.
جنده در. || دېل اوزاتقى = حدك
خارجنده اوله رقى برينك عاينده
سويلك، اطالة لسان، زباند.
رازلق ايتك. || دېل اوزون =
ادبىز. || دېل اوغلانى = وقيله
تر جان يماغى. || دېل باغلامق =
سكوت مجبور ايتك، اسكات
ايتك. || دېل باليغى = ياصى بر
جنس باليغى. || دېل بورمق،
دېل چيقارمق = كلنگ، استهزا
ايتك. || دېل پينيرى = اوزون
پارچه لى بر جنس تازه پينير.
|| دېل طومق = دشمنك احوالى
سويلته جك اسير طومق. || دېلى
طومق = حفظ لسان ايتك، هر
شىء سويلكدن احتراز ايتك.
|| دېلره دوشمك = سؤ شهرت
بولقى، كوتيلكه اشتها ايتك.
|| صيغير دېلى = اوزون ياپراقلى
بر نبات، لسان الثور. || قايش
دېلى = حذله نك تعبيرات مخصوص.
صه لى. || قوش دېلى = ۱. كله.
لرك هر هجاسى آره سنه ديكر
بر هجا ادخال وتكرار ايده رك
ويا ديكر بر صورتله سويلنك
وييلنلر طرفندن آكلشلامق
اوزره بر قاچ كشي آره سنده
متفق عليه اويديرمه لسان.
۲. ديش بوداق نخى. || دېلرده
كركمك = فسالقه شهرت بولقى.
|| دېلى كيمك = صوصمق، اختيار
سكوت ايتك. دېله كلك = ۱.
سوء شهرت قازاتمق. ۲. سويلك.
|| كوك دېلى = قزىلق اوتى

|| كوچك دېل = بوغاز ده يوق.
ريدن آشاغى به صارقان كوچك
ات پارچه سى، لهات.
|| دېلاق { س. اناك عضو تناسلى
ايچنده كى دېلك، بظر.
|| دېلباز { ص. [تر. دېل = لسان
فا. باختن = اوينامق.
دلبازه تقليد تعبير سقيم] سوز
بولوب طاتلى طاتلى سويلين
مقابلى : پيسيرىق.
|| دېلچاك { س. ۱. كوچك دېل،
دېل شكلنده كوچك
آك. ۲. دېلاق، بظر.
|| دېلسىز { ص. ۱. لقردى
سويله مر، ابكم، لال:
دېلسىز برديلنجى؛ صاغرو دېلسىز
مكتبى. ۲. سكوتى، ساكت،
سس چيقارماز، حليم : دېلسىز بر
چوچق.
|| دېلسىز لك { س. لقردى سو.
دېلسىزك نه زور شىء.
|| دېلك { س. ۱. آرزو، تمنى، رجا:
سزدن برديلكم واردر.
۲. ايستك، مطلوب، خواهش:
دېلكنى يرينه كتيرمك.
|| دېلشمك { ف. ۱. سويلشمك،
مكالمه، مصحبت
ايتك : هنرى وار ايسه كلسون
دېلشم. ۲. اجنبى ديليله
قوشمق.
|| دېلشمك { فل. ۱. دېله كلك،
دېل پيدا ايدوب
سويلك : برچق ياشنده او قدر
دېلشمك! ۲. دېلى آچلوب چوق
سويلك. ۳. ادبىزك ايتك.
۴. ديلره دوشمك، مذموم و.
مدخول اولقى.
|| دېلى { ص. چوق وانى سويلر:
پك دېلى برچوچق.

دېلاج { س. تر جان.
|| دېلمك { ف. اوزون اوزون
كيمك : قارپوزى دېلى.
|| دېلمك { ياخود دېله مك. ف.
۱. ايستك، آرزو
ايتك. ۲. آرامق، ايستك، طلب
ايتك : دېله نه ديلرسه ك.
|| دېلنجى { س. ۱. آوج
آچوب راست كندن
آچه وسارءه ايستين فقير و محتاج
آدم، سائل. كدا : قيوه برديلنجى
كلى. ۲. مج. هر شىء ايستكدن
اوتانيمان عارسز و طمعكار : اوپك
دېلنجى بر آدمدر.
|| دېلنجى لك { س. ۱. دېلنجى حال
وصفتى، سؤال،
سائلك : طاقت دېلنجىك ايتكه
مجبور اولدى. ۲. مج. عارسزاق،
طمعكارلىق.
|| دېلندير مك { ف. دېلمكه مجبور
ايتك، دېلنه جك
حاله كتيرمك : بو اسرافات بر
كون كنديسى دېلنديره جكدر.
|| دېلنجىك ايتك :
او كسز چوچق سو.
قادرده دېلمكه مجبور اولدى. =
ف. دېلنجه سنه ايستك، بويه
ايتسيه رك اله كچيرمك : بن اوتى
دېلندم سزه فصل ويرهيم.
|| دېله مك { ف. با : دېلك.
|| س. اوزونلغنه كلسش
دېليم { پارچه، طبيعى بويه پار.
چهره منقسم بر شيتك بهر
پارچه سى، على الاطلاق پارچه،
قطعه : بر ديلم قارپوز، پورتقال

دېليمى، بر دېليم اتمك؛ دېليم
دېليم كيمك.
|| دېمك { ف. ۱. سويلك، آغز
بر سوز چيقارمق :
نه ديدى؟ يارين كل ديدى؛ بن
برشى ديمدم؛ سرك ديديكسىز
آكلادق. ۲. اسم ويرمك، نام
طابقى، تسميه ايتك : بوكا نه
ديرل؟ سز بوكا نه ديرسكز؟
عربيه آنه نه ديرل؟ هيمالايه
ديدكارى سلسله جبال. ۳. نقل
و روايت ايتك : اوبله ديرل:
اقشام كلى ديورل. = فل.
معنا ويرمك، بر معنايه كلك :
بو سوز نه ديمك؟ فارسيد
اسب آت ديمكدر. || ديمك او.
ليوركه = يعنى، بوندن شو
آكلاشيلوركه : ديمك اوليوركه
سز درسه دوام ايتيه جكسكز.
|| نه ديمك؟ نه ديمك اولسون؟
او فصل لقردى؟ اوبله شىء
اولور؟ || يوق ديمك = ردايتك،
قبول ايتمه مك.
|| ديمومت { س. عمر. دائلك،
دوام، سورمه : ديمو.
مت عمر و اقبال كز ايچون دعا
ايدرم.
|| ديمه { س. ديمك فعلى. با : ديمك.
|| ديمى { س. [ر.] ورويلكنه طو.
قونمش پنبوق ويا يوك
قاش ويا بز وشياق وسارءه.
|| ديمى { س. عمر. ج. اديان. اللهه
عبادت و معنوياته اعتقاد
خصوصنده هر ملك طوتدينى
يول : دين اسلام، دين مابين،
دين حق، دين باطل؛ دنياده
يك چوق اديان واردر. || يوم.

الدين = قيامت كوتى.
|| دين { س. عمر. ج. ديون.
بورج، بر مدت معينه
ختمانده اودنك اوزره فائضه
ويا فائضسز آلمش آچه : دينى
چوقدر؛ ديونه مستغفر قدر.
|| ديون عموميه = دولتك عموم
ديونه قارشى تخصيص ايلديكى
وارداتى قبض و اداره ايدن
دائرة مخصوصه.
|| دين { ح. عمر. دينجه، دين اعتبار.
ريله، دين نقطه نظرندن :
قار ديناً و عقلاً مذمومدر.
|| دينار { س. عمر. ج. : دينار.
اسكى بر آلتين سكه كه
تقريباً بر چاريك لبرا قيمتده
ايدى؛ دينار ودرم = آچه.
|| دينار { ص. فا. (ع. دن = م. فا.
ديپرور { پروردن = بسمك } دينه
خدمت و مظاهرت ايدن.
|| دينپناه { ص. فا. (ع. دين = م.
پناه = ملجأ } دينك
طياندينى، دينه ركن و استناد كاه
حكمنده اولان : پادشاه دينپناه.
|| دينج { ص. وجودى صاغلام
ديج { قوتدن دوشمه مش، توانا،
تندرست : خيلى ياشلى ايسه ده
ديجدر؛ دينج بر آت آرايورم.
|| دينجلك { س. صاغلامق، توا.
نالى، تندرستك.
|| دينجلكمك { فل. صاغلاملاشمق،
توانا و تندرست
اولقى.
|| ديندار { ص. فا. احكام دينيه به
حقيه رعايت ايدن،
دينك اوامر و نواهيسنه تابع
بولنان، متدين : ديندار آدمدر.
|| ديندارانه { ص. ح. فا. ديننه
رعايت ايدن آدمه

مخصوص ويا ياقيشير صورته :
بر معامله ديندارانه ده بولندى؛
ديندارانه حركت ايدبور.
|| ديندارلق { س. احكام دينيه به
تاميلى رعايت، تدبير :
او آدمك ديندارلغى معلومدر.
|| ديندارى { س. فا. ديندارلق. ن.
|| دينسز { ص. هيج بر دينله متدين
اوليان و يادينك احكامنه
رعايت ايتين، ملحد : دينسز آدم.
|| مج. مرحمتسز، اللهدن قورقاز.
|| دينسز لك { س. هيج بر دينله
تدين ايتيش، دينسز
آدمك حالى، الحاد : دينسز لك
بتون عالمده مذمومدر؛ دينسز.
لكه اتهام اولشمىدى، || مج.
مرحمتسزك، غدارلق.
|| دينشكن { م. فا. شكستن = قيرمق }
دينى قيران، دينك عاينده بولنان.
|| دينشكنانه { ص. ح. فا. دينى
ايدنه جك صورته : بر طاقم
اقوال دينشكنانه ايله : دينشكنانه
حركت ايتك.
|| دينلمك { ف. ۱. سويلنك : اوبله
بر سوز دينلدى؛ بو
ايش حقده نه دينلدى، نه دينله.
جكدر؟ ۲. اسم قونقى، تسميه
اولنقى : تلغراف دينلن يكي
ايجاد. ۳. نقل و روايت اولنقى :
هندستانده ينه ويا ظهور ايتدى
دينلور.
|| دينك { ف. ۱. سوز سويلنك :
بوكا بر شىء دينه سز؛
او كا نه دينر؟ ۲. اسم ويرمك :

آمریقادہ بولنان برجنس حیوانہ
آلیاغہ دینیر.

« دینلک » ایله « دینک » آراسندہ کی
فرق ظاهر در : « دینلک » عادتاً مجهول
اولوب نائب فاعل آلیر؛ « دینک »
ایسه کیدانک وکانک کبی نائب فاعلی
دغما محذوف مجهولردن اولوب برابر
ذکر اولنان اسم مفعول الیه حالندہ
ایراد اولنور : بو شویله دینلیر؛ بوکا
شویله دینیر.

دینی { ص. عر. د. دینیه. دین و
مذهبہ منسوب ومتعلق :

امور دینیه.

دیف { یاخود دیه. د. ۱. کویا،
سوزده، دیهرک، صانک:

بوکون درس یوقدر دیو بنی
مکتبه کیتکدن آلیقودی. ۲.
ظنیلہ، ادعاسیلہ، بہانہ سیلہ : بن
امکدارم دیو کوشده او توروب
هیچ برایش کورمک ایستیور.

دیو { س. فا. (تر. زبازدی: دو)
شیطان، جن، عفريت. || دیو

آینه سی = اشیایی بیودن آینه؛
کندیی دیو آینه سنده کورمش =
کندیی بیوک ظن آینه، مغرور،
خود بین اولمه.

دیوار { س. فا. (تر. زبازدی:
دووار) کرک بناک بر

طرفی تشکیل ایتک وکرک بر
محل احاطه ایتک ویا بولمک ایچون
طاشدن ویا طوغله وکیر بیچدن
سد، جدار، حائط : اوک درت
دیواری؛ باغچه دیواری؛ آره
دیواری؛ قوری دیوار = خر.
جسی؛ دیوار چکمک = دیوارله
احاطه ویا تفریق ایتک.

دیوارچی { س. دیوار وکارگیر
اینبه یابان صنعتکر:

دیوارچی اوسته سی.

دیوارچیلق { س. دیوار وکارگیر
اینبه یابان آدمک
صنعتی و مسلکی.

دیوان { س. عر. ج. دراوین،
(فارسیدن مرع) ۱.

بیوک مجلس، مجلس عالی : دیوان
قورلمق. ۲. اولاری مرافعات
ایچون قوریلان مجلس عالی:
دیوان همایون؛ آمدی دیوان
همایون = وقتیلہ بومجلس عالی

باش کاتبی؛ ایوم باب عالی دن خاکپای
شاهانه یه عرض اولنان خصو.

صاتی تقدیم وارساله واردات
سندیی تلقیه مأمور اولان

قنک ریسی، ترجان دیوان همایون =
حضور هایونده ترجانلق وظیفه.

سنی ایفا ایدن ذات. ۳. بر
شاعرك اشعارینی قافیه لینه کوره

حروف هجا ترتیبیلہ جامع اولان
بجموعه : دیوان باقی، دیوان نابی،

دواوین شعرا، || دیوان افندیسی =
وقتیلہ وزرائک رسمی وخصوصی

باش کاتبلی که امور تحریریه.
لرینی اداره ایدرحادی. || دیوان

تمیز = مقدا هرولایت مرکزنده
بولنان محکمه تمیزه ویران

اسمدر: دیوان تمیزریسی. || دیوان
حرب = عسکریلری محاکمه ایتک

اوزره قورلمش عسکری محکمه
فوق العاده سی؛ دیوان حرب

عرفی = قانون عرفی تحتنده بولنان
ممالکته امورسیاسیه دن واسا.

یش وانضباطه متعلق ایشلردن
طولانی مظنون اولانلری محاکمه

ایتک اوزره قورلمش محکمه
عسکریه. || دیوان طورمق =

ویریلہ جک اوامری اخذوتانی ایچون

آیاق اوزره الارینی قاروشدربوب
طورمق. || آیاق دیوانی = فوق.
العاده احوالده عجله قوریلان
مجلس.

دیوانچه { س. فا. قافیه اعتباریلہ
حروف هجا ترتیبیلہ
مرتب کوچک بجموعه اشعار.

دیوانخانه { س. فا. اوطه لر آره.
سندہ کی واسع صو.

فه، صاله.

دیوانه { ص. فا. ۱. دلی، مجذوب.
۲. آبدال، آلیق.

دیوانه لک { س. ۱. دلیک. ۲.
آبداللق، آلیقلق.

دیوانی { ص. عر. د. دیوانیه.
دیوانه منسوب ومتعلق:

مناصب دیوانیه. || خط دیوانی =
دیوان هایونده فرمان و براتلرک

تحریریه مخصوص کوزل و
کرفتلی بر نوع بازی. = سند.

خط دیوانی.

دیوث { س. ص. عر. قاریسنگ
ناموسسز لغتی چکن

غیرتسز و آچاق آدم.
س. قاریسنگ ناموسسز.

دیوثلق { لغتی چکمک آچاقلقی.
دیور مک { با: دیورمک.

دیوشر مک { با: دوشیرمک.

دیون { س. ج. عر. فد: دین.
با: دین.

دیویت { س. با: دیویت، دوات.

دیه { با: دیو.

دیهم { س. فا. تاج، اکلیل.

ذ

ذ { ذل. س. [عر. ذال. س. ه.]
الغای ترکیسک اون برنجی

حرفی اولوب، عربیدن مأخوذ
کلماته و بر قاج فارسی کلمه یه

مخصوصدر. عربیده یونانیلرک
حرفی کبی پلسک بر تلفظله

او قونور سه ده، ترکجه ده بو
سس مقفود اولدیفندن، لسانمزده

« ز » کبی او قونور : ذهن،
لذت، ختامیندر کبی. اسکی

اقوام سامیه دخی بو مخرجی
غائب ایتش اولدقلرندن، عبرانی

وسریانی الفبا سنده موجود
اولوب، « ثخذ ضظغ » حرفی

میاننده عربلر طرفندن ضم
اولمشدر. اصل ابجد صره سنده

یکرمی بشجی حرف اولوب،
(د) حرفه مشابہت شکلیه.

سندن طولانی، اونک صره سته
یکیرلمشدر. ابجد حسابنده

۷۰۰ رفته معادلدر. اسکی
اصول اوزره مختصر تارمخدره

ذی الحجه یه و « ا » ایله برابر
ذی القعدیه علامتدر.

ذ { ش. عر. بو، شو. [یا لکز
بعض تعبیرات عربیه ده بو.

لنور: [بعد ذا = بوندن صکره؛
کذا، هکذا = بویله، بونک کبی.

ذا { ص. عر. دائماً مضاف اوله رق
قوللانیلان « ذو » صفتسک

حالت نصی اولوب نادراً لسا.
نمزده بو حالده قوللانیلیر : یا

ذالجلال والا کرام.

ذات { ش. عر. ج. ذوات.
[لسانمزده اکثریا غلط

اوله رق مذکر اعتبار اولنور.]
۱. کندی، نفس : بالذات

کلدی = کندیسی؛ ذات مسئله =
مسئله نک کندیسی. ۲. اصل،

جوهر، عین، صفت مقابلی:
اسم ذات = بر ذاته دلالت ایدن

اسم، صفتک غیر. ۳. معتبر
ومعزز شخص : ذات کبریاء جناب

حق؛ ذات رسالتپناهی؛ ذات
شاهانه، ذات عالی حضرت

پادشاهی؛ ذات صدارتپناهی و
سائر؛ ذاتکر، ذات علیاکر،

ذات عالیلری؛ فلان پک خلوق
بر ذاتدر؛ اویله ذواتله کوریشمکی

هر کس آرزو ایدر. || بالذات =
کندیسی، وکیل وساطتیلہ اولیه.

رق : بالذات کیدوب زیارت
ابتدی. || ذات البین = ایکی ویا

زیاده شخص بیننده کی مناسبات:
اصلاح ذات البین ایتک = آره.

لرینی بولمق. || حد ذاتنده =

عارضی اولیه رق : اوحد ذاتنده
متیندر.

ذات { ص. عر. [« ذو » صفتک
مؤنثی] صاحبه، متصرفه،

مالک، حائزه، اهل : ذات الزوج =
قوجه لی (قادین). || ط. مختلف

اعضای بدنه مضاف اوله رق
اونلرک التهایدن عبارت انواع

امراضک اصطلاحات فنیه سی
تشکیل ایدر : ذات الجنب = یان

زارینک التهای؛ ذات الرئه = آق
جکر التهای؛ ذات الکبد =

قره جکر التهای؛ ذات الکلیه =
مسانه التهای و سائر. || ثا.

حیوانات و نباتات اصطلاحاتنده
دخی کثرتله بولنور : ذات

الشدایا = ممه لی حیوان، ذات
البطون و سائر || ه. ذات

الکرسی = صور کواکبدن بری.
[Cassiopee]

ذاتاً { ح. عر. ۱. حد ذاتنده
[اوله رق، طبیعی وجبلی او.

له رق : ذاتاً ضعیف ایدی بو
خسته لی کندیسی بسبتون دو.

شوردی. ۲. کندیلکندن،
مخصوص اولیه رق : او ذاتاً

چارشی یه کیده جکدی بن ده

بعض شیئر ایصماریلام.
ذاتی { ص. عر. ذ: ذاتیه. ۱.
 ذات واصل وجوهه
 منسوب و متعلق، عارضی اولیان:
 فضل و کرم اوندہ ذاتی بر
 خصلندر؛ مکارم ذاتیه سی اقتضا.
 سنجہ. ۲. ذات و شخصہ مخصوص،
 خصوصی، شخصی: بعض مصالح
 ذاتیه سنک تسویه سیحون مأذونا
 مملکتہ کیتدی. || ط. خستہ نک
 ذات و شخصہ مخصوص حال،
 فر. Idiotique. = ح. تر.
 ذاتا، کنیدیلندن، طبیعی او.
 لہرق: ذاتی موسیقی بہ استعدادی
 وار ایدی.
ذاتیات { ش. ج. عر. ذات و
 شخصہ عائد خصو.
 صات، شخصیات: ذاتیات او.
 غراشقی ای شی دکلدرد.
ذاکر { ص. سن. عر. «ذکر» دن
 [سف. ۱. ذکر ایدن،
 ذکر و ورد و تسبیحہ مشغول.
 ۲. تکیہ دہ الہی اوقویان آدم.
 { ش. عر. «ذ» حرفک
 ذال اسم عربی سیدر. نقطہ ملی
 اولی مناسبیلہ ذال معجمہ
 دخی دینلیر.
ذالک { ش. عر. با: ذلک.
 { ص. عر. «ذہاب»
 دن سف. ۱. کیدیجی،
 کیدن. ۲. بر فکر وظنہ
 اویان، صایان، قائل اولان: او
 بویلہ بر فکرہ ذہاب اولدی:
 بن سزک کلیہ جککزه ذہاب
 اولدم.
ذاهل { ص. عر. «ذہول»
 دن سف. [اہمال ایدن،
 اہمالی، مسیب.

ذائق { ص. عر. ذ: ذائقہ.
 [«ذوق» دن سف.]
 طادان، لذت طویان: قوۃ
 ذائقہ = لذت طویق حاسہ سی.
ذائقہ { ش. عر. حواس خمسہ دن
 لذت طویق حاسہ سی،
 قوۃ ذائقہ.
ذباب { سن. عر. سیکک، مکس.
 { سن. عر. ۱. بوغازلامہ،
 کسمہ: بر قویون ذبح ایتمک.
 ۲. قربان کسمک: ذبح قرابین.
 { ش. عر. ط. قوش بالازی:
 ذبحہ حائقہ؛ ذبحہ کاذبہ.
 { ش. عر. قصابلرک کسد.
 کاری حیواناتدن آلنان
 رسم.
ذبیح { ص. عر. [«ذبح» دن
 [صف.] قربان کشتن و یا
 کسیلہ جک: بزجہ ذبیح حضرت
 اسماعیل (عم) در.
ذخائر { ش. ج. عر. فد: ذخیرہ.
 با: ذخیرہ.
ذخیرہ { ش. عر. ج: ذخائر.
 وقتندہ صرف اولمق
 اوزرہ تدارک و انبارہ وضع او.
 لنان مأکولات: ذخیرہ تدارک
 ایتمک: ذخیرہ انباری.
ذراع { سن. عر. ۱. انسانک
 دیرسکندن اورتہ یار.
 معنی اوجنہ دک اولان طول،
 آرشین. ۲. یکرمی دوت یارمغہ
 منقسم اولان آرشین: ذراع
 معماری: ذراع اعشاری = مترہ.
ذروه { ش. عر. تپہ، طاغک
 اک یوقاری نقطہ سی:
 ذروۃ جبل.
 { ش. عر. ج: ذرات. پک
 کوچک پارچہ، بر آریہ نک

یوزدہ بر جزئی. || ذرہ قدر،
 ذرۃ = ما = هیچ، اصلا.
ذریۃ { ش. عر. ج: ذریات،
 ذریۃ { ذراری. [نشر دیمک
 اولان «ذر» دن] نسل، صوی،
 اولاد و احفاد، بر آدمک صلبندن
 کلن انسانی جنسی: اونک ذریۃ
 قالمدی: هرکس ذریۃ برافق
 وظیفہ سیلہ اولتمک مجبوردر.
ذریعہ { ش. عر. ج: ذرایع.
 وسیلہ، ہانہ، واسطہ،
 مناسبت، سبب: ذریعۃ حسنہ.
ذقن { سن. عر. ج. اذقان، چکہ،
 آغزک آلتندہ ایکی اکک
 کیمکنک برلشدیکی بر، زخندان.
ذکاء { سن. عر. [«ذکات»
 غلطدر] ذهن کسینلکی،
 سرعت انتقال، زیرکک، فطا.
 نت: اصحاب ذکادن بر آدم.
ذکاوۃ { سن. ذکا برینہ قوللا.
 نیورسہ قہ دہ، عربی
 اولیوب، غلطدر. «ذکاء»
 دیملی.
ذکر { سن. عر. ج: اذکار. ۱.
 آسمہ، خاطرہ کتیرمہ،
 یاد، تذکار. ۲. آغزہ آلمہ،
 اسمی بیان ایتمہ، شفاہا و یا بحریرا
 تصریح اسم: بر شاعرک اسمی
 ذکر ایتمکسزین شعرینی نقل
 ایتمہ ملی: اونی مورخین صرہ.
 سندہ ذکر ایتمش: زبورہ
 حضرت موسی (عم) ک اسمی ذکر
 اولنیور. ۳. بیان، افادہ: اونی
 یوقاریدہ ذکر ایتمک: بونک
 ذکر کیچمدی. ۴. تسبیحہ و
 مختلف صورتدہ اسماء حسنائی
 سوبلہ، ورد چکمہ: ہر نمازدن
 صکرہ بر ساعت ذکر ایدر: در.

ویشلر شمعدی ذکر دہ درلر.
 [یالکز آغزہ اولیوب قلب و
 ذہنک دہ اللہلہ مشغولیتی شرط
 اولدیفنہ بولمکت معنای اصلیمی.
 دہ شاهددر. — جمعی باشلیجہ
 بو معنایلہ مستعملدر.] ۵.
 مدح، ثناء، ستایش، ایلمک یاد:
 سزک محاربہ اخیرہ دہ یارارقلر.
 کری ذکر ایدنیورلدی. || ذکر
 جیل = ۱. مدح، ثناء، ستایش،
 مدح و ثنا ایلمہ اسمی یاد اولنہ:
 یکن کون فلان بردہ ذکر جیلکز
 یکدی. ۲. مکتب شاگردانہ
 توزیع مکافاة صرہ سندہ مکافانہ
 مستحق اولیوب دہ بسبتون
 محزون براغلرلر دہ تجویز او.
 النیالرہ ویریلن مطبوع برکاغذکہ
 مکافات استحقاقنہ تقریری کوستربر.
ذکر { سن. عر. ج: ذکور.
 ۱. ارکک، انسان و حیوا.
 نک ارککی: [بومعنادہ مفردی
 زبازرد دکلدرد] بو وقتک تولیتی
 اولاد ذکورہ انتقال ایدر. ۲.
 عضو رجلیۃ، آلت تناسل ذکور.
ذکور { سن. ج. عر. فد: ذکر.
 با: ذکر.
ذکی { ص. عر. ذ: ذکیہ.
 [«ذکاء» دن صف.]
 ذہنی کسکین، سریع الانتقال،
 فطین، زیرک: پک ذکی چوچقدر.
 [تمیز و طاہر دیمک اولان «ذکی»
 ایلمہ التباس واقع اولما لیدر.]
ذل { سن. عر. و:
 { ش. عر. آچاقق، مذ.
 لت، دنائت، فرومایہ لک:
 انسان کندینی ذلہ، ذلتہ القا
 ایتمہ ملی: ذل و دنائتہ، ذلتہ

یایلمہ جق ایش اکسیک اولسون.
ذلک { ش. عر. [عربی سندہ کافی
 مفتوح ایسہ دہ، لسانزدہ
 ساکن اوقونوب، یالکز بعض
 تعبیرات عربیہ دہ مستعملدر.] بو،
 شو: مع ذلک = بونکک، شونکک
 برابر: کذلک = بونک کبی، بویلہ،
 ایضا: بناء علی ذلک = بونک بناء،
 بونک اوزرینہ.
ذلول { ص. عر. [«ذلة» دن سم.]
 مطیع، یاواش، رام. ذ.
ذلیل { ص. عر. ذ: ذلیلہ. [«ذات»
 دن صف.] آچاقق، ذنی،
 فرومایہ، خوار، حقیر.
ذمم { سن. عر. برینک کوتیلکنی
 سوبلہ، عیبلامہ، یرمہ،
 چکشدریمہ، قدح، هجو: فلان
 آدمی ذم ایددی: انسان یارینی
 اغیارینہ ذم ایتمہ ملی: آغزی
 ذمہ آلیشدیرماملی.
ذمام { سن. عر. کندی طرفنی
 حایہ و وقایہ وظیفہ و مجبو.
 ریتی: اونک ذمام اداره سی تحتدہ
 بولنیورلر.
ذمام { ص. عر. [«ذم» دن سم.]
 چوق ذم و قدح ایدن،
 فصال، چکشیدیریجی.
ذمامیم { ش. ج. عر. فد: ذمیمہ.
 با: ذمیمہ.
ذممت { ش. عر. ج: ذمم.
 ۱. حایہ، تصاحب، وقایہ
 مجبوریتی، برینک امنیتنی تعہد:
 اهل ذمت = بر دولت اسلامیہ
 نک تحت تابعیت و حایہ سندہ
 بولنان اهل کتاب یعنی خریستیان
 و یہودیلر. ۲. عہدہ: فلانک
 ذمتندہ شو قدر آلہ جنم واردرد:
 صندوق آچقہ سندن ذمتنہ پارہ

کیچرمش: بواش بنم ذمتندہ در،
 بنم واجبہ ذمتندر. ۳. بر آدمک
 کندی عہدہ سنہ کیچروب تأدیہ.
 سنہ مجبور اولدینی آچقہ، دین،
 بورج: سابق وزنہ دارک بر
 خیلی ذمتی چیقندی: خزینہ بہ
 ذمتی واردرد. || تبریۃ ذمت =
 عہدہ سندہ بر شیۃ اولدیفنی،
 بری الذمہ اولدیفنی بالحاسبہ و یا
 بالمحاکمہ اثبات ایتمہ: او تبریۃ
 ذمت ایددی: تبریۃ ذمت مضبطہ.
 سی = بر مأمورک حین انفصالندہ
 بر کونہ ایلمیشکی اولدیفنی مبین
 یدینہ ویریلن مضبطہ. — عربی
 تعبیراتدہ «ذمہ» صورتندہ
 قوللانیلر: بری الذمہ = تبریۃ
 ذمت ایتمش، ایلمیشکسز.
ذمم { ش. ج. عر. فد: ذمت.
 با: ذمت.
ذمی { سن. ص. عر. ذ: ذمیہ.
 [«ذمت» دن سم.]
 دولت اسلامیہ نک تحت تابعیت
 و حایہ سندہ بولنان غیر مسلم،
 رعیتہ، رعایا. [عربلر زمانندہ
 قوللانیلوب، الیوم پک مستعمل
 دکلدرد.]
ذمیمہ { ص. عر. ذ: ذمیمہ. [«ذم»
 دن صف.] ذم و قدحہ
 مستحق، بکتنیلہ جک، مذموم،
 معیوب: اخلاق ذمیمہ.
ذمیمہ { ش. عر. ج: ذمام. مذ.
 ذم شیۃ، کوتی خلق
 و حصلت و یا فعل و عمل، سوۃ.
ذنب { سن. عر. ج: ذنوب.
 [کناه، اثم، صوج: ذنب
 چوقدر: جناب حقندن ذنوبک
 عفوینی دیلمر.

ذَنبٌ { سذ. عر. ج: اذئاب. قویروق، دم، دنباله: نجم ذوالذنب. || ذنب الاسد = اسد برجنك كوكبي. || ذنب الدجا. جہ = دجاجه صورتك كوكبي. || ذنب قیطس = قیطس صورتك كوكبي. }

ذُنُوبٌ { سذ. ج. عر. فد: ذنب. با: ذنب. }

ذُو { صد. عر. ذ: ذوات. ج. ذ: ذوات. (مضاف

قولانیلوب، بعضاً حالت جری اولان «ذی» و نادراً حالت نصی اولان «ذا» صورتندہ بولنور. صاحب، مالک، متصرف، حائر: ذوالوجهین = ایکی بوزلی؛ ذا الجلال = جلال صاحبی؛ ذی شان = شانلی؛ ذوی العقول = عقلیله، انسانلر: تجار ذوی الا- عتبار = معتبر تاجرلر. || علوم ریاضیه و تاریخ طبیعی و سائرہ اصطلاحاتندہ چوق قولانیلیر: دوستہ الوجوه = اون ایکی بوزلی؛ ذو اربعة الاضلاع = درت ضلعلی؛ ذو وجوه کثیرہ = چوق بوزلی؛ ذو الازهار الظاهرہ = آشکار جیمکلی؛ ذوالایادی الاربعہ = درت الی و سائرہ. — بواصطلاحات اکثری ذاتاً سیم ترکیب و یک اوزون اولوب، برلرینه مثلاً: سداسی الوجوه، رباعی الاضلاع، کثیر الوجوه، ظاهر الازهار، رباعی الایدی یا خود چار دست کی مختصر و طوغری اصطلاحات ترتیب و قبولی اقتضا ایدر. }

ذَوَابٌ { سذ. ج. عر. فد: ذواب. با: ذوابه. ج. عر. فد: ذواب. }

ذَوَبَانٌ { سذ. عر. اریمه: ذوبان. اتمک = اریمک. }

ذَوَقٌ { سذ. عر. ۱. طامه، ذوق ناصلدرد؟ ۲. حواس خسه دن بری که آغزله طو- یلیر، قوه ذائقه. ۳. لذت طویمه، متلذذ اولمه، حظ، محظوظیت، خوشلانمه: شو بنا، شو سوز، شو بیت، شو یازی ذوقه کیتدی؛ بونده نه ذوق واردرد؟ بونک بر ذوق وار- میدرد؟ ۴. این بی کوتیدن فرق و تمیز اتمک خاصه طبیعی سی- ایدر. }

ذَوَابُهُ { سذ. عر. ج: ذواب. پرچم، زلف، کیسو: }

کوکب ذو الذؤابه = نجم کیسودار. ذَوَاتٌ { سذ. ج. عر. فد: ذات. با: ذات. }

ذُو الْفِقَارِ { سذ. عر. (اصل فخر کائنات (صلم) افندمزک مشهور بر قلیچی که بدر غزا سنده اول حضرته کچوب، ارتحال نبو- یلرندن اول حضرت علی المرتضی (رضه) افندمزه اعطا بیور- لمشیدی. }

ذَوَالْقَرْنَيْنِ { سذ. عر. مشهور اولان لقبدر. اسکندر و برلمش }

ذَوَالْمَعَاشِينِ { صد. عر. (ایکی یا شایلی { تا. هم قرده هم دکنزده یا شایه بیان حیوانلره دینیر، فر. Amphibie. }

ذَوَالْوَجْهَيْنِ { صد. عر. ذ: ذات. طرفلی، ایکی بوزلی، ایکی صو- رتله استعمال اولنه بیلیر. }

ذَوَابٌ { سذ. ج. عر. فد: ذواب. با: ذوابه. ج. عر. فد: ذواب. }

ذَوَبَانٌ { سذ. عر. اریمه: ذوبان. اتمک = اریمک. }

ذَوَقٌ { سذ. عر. ۱. طامه، ذوق ناصلدرد؟ ۲. حواس خسه دن بری که آغزله طو- یلیر، قوه ذائقه. ۳. لذت طویمه، متلذذ اولمه، حظ، محظوظیت، خوشلانمه: شو بنا، شو سوز، شو بیت، شو یازی ذوقه کیتدی؛ بونده نه ذوق واردرد؟ بونک بر ذوق وار- میدرد؟ ۴. این بی کوتیدن فرق و تمیز اتمک خاصه طبیعی سی- ایدر. }

ذَوَقٌ { سذ. عر. ۱. طامه، ذوق ناصلدرد؟ ۲. حواس خسه دن بری که آغزله طو- یلیر، قوه ذائقه. ۳. لذت طویمه، متلذذ اولمه، حظ، محظوظیت، خوشلانمه: شو بنا، شو سوز، شو بیت، شو یازی ذوقه کیتدی؛ بونده نه ذوق واردرد؟ بونک بر ذوق وار- میدرد؟ ۴. این بی کوتیدن فرق و تمیز اتمک خاصه طبیعی سی- ایدر. }

ذَوَقٌ { سذ. ج. عر. فد: ذوق. با: ذوق. (اصلی «ذوق» }

ذَوَقٌ { سذ. ج. عر. فد: ذوق. با: ذوق. (اصلی «ذوق» }

ذَوَقٌ { سذ. ج. عر. فد: ذوق. با: ذوق. (اصلی «ذوق» }

مجروریدر. لسانزده دائماً حالت جزده و مضاف اوله رق قوللا- تلفله «ن» سز استعمال اولنور. }

ذَهَابٌ { سذ. عر. (ذالك كسريله غلطدر) ۱. کله دیمک اولان ایاب مقابلی، شد، رفت: ایاب و ذهاب = کیدوب کله، آمد شد، آمد رفت. ۲. بر فکر و ظنه تابع اولمه، صابعه، بر فکر و ظنده بولنمه، ظن، اعتقاد: بنم ذهابم یا کلش جیقیدی. }

ذَهَبٌ { سذ. عر. (عربیده مؤ- نث دخی اولور) آلتین، زر. }

ذَهَبِيٌّ { صد. عر. ذ: ذهبيه. آلتینه منسوب و متعلق ویا آلتیندن معمول، زرین. }

ذِهْنٌ { سذ. عر. ج: اذهان. ۱. قوه مفکره، دوشونمه و آکلامه قوت و استعدادی: ذهنی آچیق، ذهنی مشغول. ۲. خاطر، قوه حافظه: ذهنده قالدی؛ بوکون او قود یغنی یکریمی سمنه ذهنده طوتار. }

ذِهْنٌ { سذ. عر. ج: اذهان. ۱. قوه مفکره، دوشونمه و آکلامه قوت و استعدادی: ذهنی آچیق، ذهنی مشغول. ۲. خاطر، قوه حافظه: ذهنده قالدی؛ بوکون او قود یغنی یکریمی سمنه ذهنده طوتار. }

ذِهْنٌ { سذ. عر. ج: اذهان. ۱. قوه مفکره، دوشونمه و آکلامه قوت و استعدادی: ذهنی آچیق، ذهنی مشغول. ۲. خاطر، قوه حافظه: ذهنده قالدی؛ بوکون او قود یغنی یکریمی سمنه ذهنده طوتار. }

ذِهْنٌ { سذ. عر. ج: اذهان. ۱. قوه مفکره، دوشونمه و آکلامه قوت و استعدادی: ذهنی آچیق، ذهنی مشغول. ۲. خاطر، قوه حافظه: ذهنده قالدی؛ بوکون او قود یغنی یکریمی سمنه ذهنده طوتار. }

ذِهْنٌ { سذ. عر. ج: اذهان. ۱. قوه مفکره، دوشونمه و آکلامه قوت و استعدادی: ذهنی آچیق، ذهنی مشغول. ۲. خاطر، قوه حافظه: ذهنده قالدی؛ بوکون او قود یغنی یکریمی سمنه ذهنده طوتار. }

ذِهْنٌ { سذ. عر. ج: اذهان. ۱. قوه مفکره، دوشونمه و آکلامه قوت و استعدادی: ذهنی آچیق، ذهنی مشغول. ۲. خاطر، قوه حافظه: ذهنده قالدی؛ بوکون او قود یغنی یکریمی سمنه ذهنده طوتار. }

ذِهْنٌ { سذ. عر. ج: اذهان. ۱. قوه مفکره، دوشونمه و آکلامه قوت و استعدادی: ذهنی آچیق، ذهنی مشغول. ۲. خاطر، قوه حافظه: ذهنده قالدی؛ بوکون او قود یغنی یکریمی سمنه ذهنده طوتار. }

ذِهْنٌ { سذ. عر. ج: اذهان. ۱. قوه مفکره، دوشونمه و آکلامه قوت و استعدادی: ذهنی آچیق، ذهنی مشغول. ۲. خاطر، قوه حافظه: ذهنده قالدی؛ بوکون او قود یغنی یکریمی سمنه ذهنده طوتار. }

ذِهْنٌ { سذ. عر. ج: اذهان. ۱. قوه مفکره، دوشونمه و آکلامه قوت و استعدادی: ذهنی آچیق، ذهنی مشغول. ۲. خاطر، قوه حافظه: ذهنده قالدی؛ بوکون او قود یغنی یکریمی سمنه ذهنده طوتار. }

ذِهْنٌ { سذ. عر. ج: اذهان. ۱. قوه مفکره، دوشونمه و آکلامه قوت و استعدادی: ذهنی آچیق، ذهنی مشغول. ۲. خاطر، قوه حافظه: ذهنده قالدی؛ بوکون او قود یغنی یکریمی سمنه ذهنده طوتار. }

ذِهْنٌ { سذ. عر. ج: اذهان. ۱. قوه مفکره، دوشونمه و آکلامه قوت و استعدادی: ذهنی آچیق، ذهنی مشغول. ۲. خاطر، قوه حافظه: ذهنده قالدی؛ بوکون او قود یغنی یکریمی سمنه ذهنده طوتار. }

ذِهْنٌ { سذ. عر. ج: اذهان. ۱. قوه مفکره، دوشونمه و آکلامه قوت و استعدادی: ذهنی آچیق، ذهنی مشغول. ۲. خاطر، قوه حافظه: ذهنده قالدی؛ بوکون او قود یغنی یکریمی سمنه ذهنده طوتار. }

اولنه بیلیر. «فکر» ایسه ایکینسکده برینه قولانیله بیلیر. }

ذِهْنًا { ح. عر. ذهنيه، ذهنله، قوه مفکره ایله، آغزله وقلله اولمیه رق: ذهناً حساب اتمک: ذهناً اوقومق: ذهناً چایشیق = اوقویوب یازمق کبی مشغولیت ذهنیه. }

ذِهْنِيٌّ { صد. عر. ذ: ذهنيه. ذهنه وقلله اولان، ذهنله واقع او- لان: حساب ذهنی = کوچک چو- جقلره از برون اوکوردیلن اعمال اربعه تک باشلی قاعده لر: مشغولیت ذهنیه = عقل و فکرجه اشتغال، اوقویوب یازمغه متعلق ایشر. }

ذِهْنِيٌّ { صد. عر. ذ: ذهنيه. ذهنه وقلله اولان، ذهنله واقع او- لان: حساب ذهنی = کوچک چو- جقلره از برون اوکوردیلن اعمال اربعه تک باشلی قاعده لر: مشغولیت ذهنیه = عقل و فکرجه اشتغال، اوقویوب یازمغه متعلق ایشر. }

ذِهْنِيٌّ { صد. عر. ذ: ذهنيه. ذهنه وقلله اولان، ذهنله واقع او- لان: حساب ذهنی = کوچک چو- جقلره از برون اوکوردیلن اعمال اربعه تک باشلی قاعده لر: مشغولیت ذهنیه = عقل و فکرجه اشتغال، اوقویوب یازمغه متعلق ایشر. }

ذِهْنِيٌّ { صد. عر. ذ: ذهنيه. ذهنه وقلله اولان، ذهنله واقع او- لان: حساب ذهنی = کوچک چو- جقلره از برون اوکوردیلن اعمال اربعه تک باشلی قاعده لر: مشغولیت ذهنیه = عقل و فکرجه اشتغال، اوقویوب یازمغه متعلق ایشر. }

ذِهْنِيٌّ { صد. عر. ذ: ذهنيه. ذهنه وقلله اولان، ذهنله واقع او- لان: حساب ذهنی = کوچک چو- جقلره از برون اوکوردیلن اعمال اربعه تک باشلی قاعده لر: مشغولیت ذهنیه = عقل و فکرجه اشتغال، اوقویوب یازمغه متعلق ایشر. }

ذِهْنِيٌّ { صد. عر. ذ: ذهنيه. ذهنه وقلله اولان، ذهنله واقع او- لان: حساب ذهنی = کوچک چو- جقلره از برون اوکوردیلن اعمال اربعه تک باشلی قاعده لر: مشغولیت ذهنیه = عقل و فکرجه اشتغال، اوقویوب یازمغه متعلق ایشر. }

ذِهْنِيٌّ { صد. عر. ذ: ذهنيه. ذهنه وقلله اولان، ذهنله واقع او- لان: حساب ذهنی = کوچک چو- جقلره از برون اوکوردیلن اعمال اربعه تک باشلی قاعده لر: مشغولیت ذهنیه = عقل و فکرجه اشتغال، اوقویوب یازمغه متعلق ایشر. }

ذِهْنِيٌّ { صد. عر. ذ: ذهنيه. ذهنه وقلله اولان، ذهنله واقع او- لان: حساب ذهنی = کوچک چو- جقلره از برون اوکوردیلن اعمال اربعه تک باشلی قاعده لر: مشغولیت ذهنیه = عقل و فکرجه اشتغال، اوقویوب یازمغه متعلق ایشر. }

ذِهْنِيٌّ { صد. عر. ذ: ذهنيه. ذهنه وقلله اولان، ذهنله واقع او- لان: حساب ذهنی = کوچک چو- جقلره از برون اوکوردیلن اعمال اربعه تک باشلی قاعده لر: مشغولیت ذهنیه = عقل و فکرجه اشتغال، اوقویوب یازمغه متعلق ایشر. }

ذِهْنِيٌّ { صد. عر. ذ: ذهنيه. ذهنه وقلله اولان، ذهنله واقع او- لان: حساب ذهنی = کوچک چو- جقلره از برون اوکوردیلن اعمال اربعه تک باشلی قاعده لر: مشغولیت ذهنیه = عقل و فکرجه اشتغال، اوقویوب یازمغه متعلق ایشر. }

ذِهْنِيٌّ { صد. عر. ذ: ذهنيه. ذهنه وقلله اولان، ذهنله واقع او- لان: حساب ذهنی = کوچک چو- جقلره از برون اوکوردیلن اعمال اربعه تک باشلی قاعده لر: مشغولیت ذهنیه = عقل و فکرجه اشتغال، اوقویوب یازمغه متعلق ایشر. }

ذِهْنِيٌّ { صد. عر. ذ: ذهنيه. ذهنه وقلله اولان، ذهنله واقع او- لان: حساب ذهنی = کوچک چو- جقلره از برون اوکوردیلن اعمال اربعه تک باشلی قاعده لر: مشغولیت ذهنیه = عقل و فکرجه اشتغال، اوقویوب یازمغه متعلق ایشر. }

ذِهْنِيٌّ { صد. عر. ذ: ذهنيه. ذهنه وقلله اولان، ذهنله واقع او- لان: حساب ذهنی = کوچک چو- جقلره از برون اوکوردیلن اعمال اربعه تک باشلی قاعده لر: مشغولیت ذهنیه = عقل و فکرجه اشتغال، اوقویوب یازمغه متعلق ایشر. }

ذِهْنِيٌّ { صد. عر. ذ: ذهنيه. ذهنه وقلله اولان، ذهنله واقع او- لان: حساب ذهنی = کوچک چو- جقلره از برون اوکوردیلن اعمال اربعه تک باشلی قاعده لر: مشغولیت ذهنیه = عقل و فکرجه اشتغال، اوقویوب یازمغه متعلق ایشر. }

اسکی اصولده والیوم طار محلرده کی تاریخلرده «ذا» ایله افاده اولنور. }

ذِي الْقَعْدَةِ { سذ. عر. تقويم قریه تک اون برنجی آیدر. اسکی اصولده تاریخده «ذ» حرفیه افاده اولنور. }

ذِيَابٌ { سذ. ج. عر. فد: ذئب. با: ذئب. }

ذِيَابٌ { سذ. ج. عر. فد: ذئب. با: ذئب. رت دینان بیرنجی حیوان که قویونلره و سائر حیوانات اهلیه به مسلط اولور، گرک. || لث. صور کواکبدن بری، فر. Canis lupus. }

ذِيلٌ { سذ. عر. ج: اذبال، ذیل. ذیل. ۱. اتمک، دامن. ۲. طاعن اتمک، پیرامن کوه. ۳. تاریخ و تراجم احوال کبی مواد متعلق کتابلرک مابعدی اولقی اوزره بعدہ بشقه لر: طرفندن یازیلان کتاب: «فوات الوفيات» عنوانی کتاب ابن خلائک «وفیات الاعیان» عنوانی اثرینک ذیلدر؛ «شقائق نعمانیه» یه بر برنجی متعاقب بر قاج ذیل یازلشدرد. ۴. مکتوب و تحریرات و مواد قانونیه تک آلتنه یازیلان شیء، هامش، علاوه، ضمیمه. }

ذِيلٌ { سذ. عر. ج: اذبال، ذیل. ذیل. ۱. اتمک، دامن. ۲. طاعن اتمک، پیرامن کوه. ۳. تاریخ و تراجم احوال کبی مواد متعلق کتابلرک مابعدی اولقی اوزره بعدہ بشقه لر: طرفندن یازیلان کتاب: «فوات الوفيات» عنوانی کتاب ابن خلائک «وفیات الاعیان» عنوانی اثرینک ذیلدر؛ «شقائق نعمانیه» یه بر برنجی متعاقب بر قاج ذیل یازلشدرد. ۴. مکتوب و تحریرات و مواد قانونیه تک آلتنه یازیلان شیء، هامش، علاوه، ضمیمه. }

ذِيلٌ { سذ. عر. ج: اذبال، ذیل. ذیل. ۱. اتمک، دامن. ۲. طاعن اتمک، پیرامن کوه. ۳. تاریخ و تراجم احوال کبی مواد متعلق کتابلرک مابعدی اولقی اوزره بعدہ بشقه لر: طرفندن یازیلان کتاب: «فوات الوفيات» عنوانی کتاب ابن خلائک «وفیات الاعیان» عنوانی اثرینک ذیلدر؛ «شقائق نعمانیه» یه بر برنجی متعاقب بر قاج ذیل یازلشدرد. ۴. مکتوب و تحریرات و مواد قانونیه تک آلتنه یازیلان شیء، هامش، علاوه، ضمیمه. }

ذِيلٌ { سذ. عر. ج: اذبال، ذیل. ذیل. ۱. اتمک، دامن. ۲. طاعن اتمک، پیرامن کوه. ۳. تاریخ و تراجم احوال کبی مواد متعلق کتابلرک مابعدی اولقی اوزره بعدہ بشقه لر: طرفندن یازیلان کتاب: «فوات الوفيات» عنوانی کتاب ابن خلائک «وفیات الاعیان» عنوانی اثرینک ذیلدر؛ «شقائق نعمانیه» یه بر برنجی متعاقب بر قاج ذیل یازلشدرد. ۴. مکتوب و تحریرات و مواد قانونیه تک آلتنه یازیلان شیء، هامش، علاوه، ضمیمه. }

ذِيلٌ { سذ. عر. ج: اذبال، ذیل. ذیل. ۱. اتمک، دامن. ۲. طاعن اتمک، پیرامن کوه. ۳. تاریخ و تراجم احوال کبی مواد متعلق کتابلرک مابعدی اولقی اوزره بعدہ بشقه لر: طرفندن یازیلان کتاب: «فوات الوفيات» عنوانی کتاب ابن خلائک «وفیات الاعیان» عنوانی اثرینک ذیلدر؛ «شقائق نعمانیه» یه بر برنجی متعاقب بر قاج ذیل یازلشدرد. ۴. مکتوب و تحریرات و مواد قانونیه تک آلتنه یازیلان شیء، هامش، علاوه، ضمیمه. }

ذِيلٌ { سذ. عر. ج: اذبال، ذیل. ذیل. ۱. اتمک، دامن. ۲. طاعن اتمک، پیرامن کوه. ۳. تاریخ و تراجم احوال کبی مواد متعلق کتابلرک مابعدی اولقی اوزره بعدہ بشقه لر: طرفندن یازیلان کتاب: «فوات الوفيات» عنوانی کتاب ابن خلائک «وفیات الاعیان» عنوانی اثرینک ذیلدر؛ «شقائق نعمانیه» یه بر برنجی متعاقب بر قاج ذیل یازلشدرد. ۴. مکتوب و تحریرات و مواد قانونیه تک آلتنه یازیلان شیء، هامش، علاوه، ضمیمه. }

ذِيلٌ { سذ. عر. ج: اذبال، ذیل. ذیل. ۱. اتمک، دامن. ۲. طاعن اتمک، پیرامن کوه. ۳. تاریخ و تراجم احوال کبی مواد متعلق کتابلرک مابعدی اولقی اوزره بعدہ بشقه لر: طرفندن یازیلان کتاب: «فوات الوفيات» عنوانی کتاب ابن خلائک «وفیات الاعیان» عنوانی اثرینک ذیلدر؛ «شقائق نعمانیه» یه بر برنجی متعاقب بر قاج ذیل یازلشدرد. ۴. مکتوب و تحریرات و مواد قانونیه تک آلتنه یازیلان شیء، هامش، علاوه، ضمیمه. }

ذِيلٌ { سذ. عر. ج: اذبال، ذیل. ذیل. ۱. اتمک، دامن. ۲. طاعن اتمک، پیرامن کوه. ۳. تاریخ و تراجم احوال کبی مواد متعلق کتابلرک مابعدی اولقی اوزره بعدہ بشقه لر: طرفندن یازیلان کتاب: «فوات الوفيات» عنوانی کتاب ابن خلائک «وفیات الاعیان» عنوانی اثرینک ذیلدر؛ «شقائق نعمانیه» یه بر برنجی متعاقب بر قاج ذیل یازلشدرد. ۴. مکتوب و تحریرات و مواد قانونیه تک آلتنه یازیلان شیء، هامش، علاوه، ضمیمه. }

ذِيلٌ { سذ. عر. ج: اذبال، ذیل. ذیل. ۱. اتمک، دامن. ۲. طاعن اتمک، پیرامن کوه. ۳. تاریخ و تراجم احوال کبی مواد متعلق کتابلرک مابعدی اولقی اوزره بعدہ بشقه لر: طرفندن یازیلان کتاب: «فوات الوفيات» عنوانی کتاب ابن خلائک «وفیات الاعیان» عنوانی اثرینک ذیلدر؛ «شقائق نعمانیه» یه بر برنجی متعاقب بر قاج ذیل یازلشدرد. ۴. مکتوب و تحریرات و مواد قانونیه تک آلتنه یازیلان شیء، هامش، علاوه، ضمیمه. }

ذِيلٌ { سذ. عر. ج: اذبال، ذیل. ذیل. ۱. اتمک، دامن. ۲. طاعن اتمک، پیرامن کوه. ۳. تاریخ و تراجم احوال کبی مواد متعلق کتابلرک مابعدی اولقی اوزره بعدہ بشقه لر: طرفندن یازیلان کتاب: «فوات الوفيات» عنوانی کتاب ابن خلائک «وفیات الاعیان» عنوانی اثرینک ذیلدر؛ «شقائق نعمانیه» یه بر برنجی متعاقب بر قاج ذیل یازلشدرد. ۴. مکتوب و تحریرات و مواد قانونیه تک آلتنه یازیلان شیء، هامش، علاوه، ضمیمه. }

بورلدم که لقردی سويلکه بحال
يوقدر: لقردی سويله ميه جک
راده ده يورغونم؛ يورغونله ده
بر راده يه قدر تحمل اولنور.
۲. تقريب، تقریبي مقدار ويا
زمان: سنی قرق راده لرنده دره
قرق صولرنده؛ ساعت بش
راده لرنده؛ سنوی وارداتی بش
آتی یوز ایرا راده سنده در.
(عربیده فائده ومنفعت معنا.
سندن بشقه برده آراهه اوقی
معناسته کلیر. لسانتورده کی استعما.
لنک وجهی آکلاشیله مدی.)
راز (س. فا. سر، کیزی شی: راز
راز درون، راز دل = قلبه
محفوظ سر؛ کشف راز= افشای
سر؛ راز آشنا = واقف اسرار؛
راز نهان = کیزل سر.
رازقی (س. ص. رزاقی دخی دینان
(معروف اوزوم جنبه
اطلاق اولنور: رازقی اوزوم،
اوزومی.
رازی (ص. ع. ر. ژ: رازیه.
(«ری» دن سمن.)
ایراک (ری) شهرینه منسوب
ومتعلق ویا بوشهرک اهالیسندن
اولان، ریلی: فخر رازی.
(ص. فا. سره (اسرا ده)
رازی (منسوب ومتعلق، سری.
[شاعر مخلص اولور.]
رازیانه (س. فا. تر. زبازدی:
(رزنه) دره اونی نو.
عندن بر نبات که خیار ترشیسته
قونور.
رأس (س. ع. ج: رؤس. ۱.
باش، قفا، سر: علی الرأس
والعین = باش اوسته. ۲. تپه،
اوج: رأس جبل. ۳. برنجی،

باش، رئیس: شهر مزده کی قلعه.
لرک رأسی اودر. ۴. دیکزه
کیرن طاغلق و صارب قره پار.
چه سی، بون: رأس اخضر =
یشیل بون. ۵. باشلانغیچ،
ابتدا، باش: رأس سنه = پیل
باشی. ۶. جانی شی = عددی:
یوز رأس قویون؛ بر قاج بیسک
رأس خرکله. ۷. الک یوقاری
مقام، صدر، باش: رأس کارده
بولنان = آمر؛ رأس اموره
یکنلر. || س. رأس زاویه =
زاویه نیک یوقاریده کی کوشه سی؛
رأس مخروط = مخروط تپه سی؛
رأس منشور = منشورک باشی.
|| ما. رأس المال = سرمایه،
اقرض وادانه اولنان آخه نیک
کندیسی، فائضندن باشقه اولانی.
|| مسقط رأس = برآدمک طو.
غدیغی بر، وطن: شیراز سعدینک
مسقط رأسیدر. || برأسه =
کندی باشنه، آریجه، مستقلاً.
رأساً (ح. ع. ۱. کندی باشنه،
کنیدیک کندن، خودبخود:
بوایشی رأساً کوردی. ۲.
کیسه یه تابع اولمقیزین، مستقل
اوله رق، کندی باشنه: او رأساً
مأموردر. ۳. جواب ویا شرح
وسائر اولیه رق: بن استعماله
حاجت بر اقیوب. رأساً یازدم؛
اسکی متنلری شرح ایتمکدن
ایسه بوفنده رأساً بر کتاب یازملی.
۴. بر مأمور ویا هیئت و محکمه.
نک وظیفه سی ایجاباتندن اوله رق
بر معامله بی بالذات ایفا ایتمی که
فر. D'office تعبیرینک ترجمه.
سیدر.

رأس المال (س. س. سنه. ع. مالک
(باشی) فائضی محسوب
اولیان اصل مال، اقرض و
استقراض ایلمش آخه نیک
کندیسی، سرمایه.
راسپه (س. دمیر و تخته بی قازمق
ایچون مثلث الشکل و ص.
پلی بر چلیک آلت: راسپه
ایتمک = قازمق. || راسپه طاشی =
کمی کوکرتله ریخی تمیزلرکری
یومشاق سونکر طاشی.
راست (ص. فا. ج: راستان.
(«رسوخ» دن سمن.) ۱. طوغری، مستقیم:
ره راست = طوغری یول. طریق
مستقیم. ۲. صاغ، یمین، صول
مقابل: چپ و راست = صول
صاغ، صاغ صول. ۳. حقانیتی،
حق، محق، طوغری: سخن
راست = طوغری سوز. = س.
۱. طوغریانی، استقامت حقانیت.
۲. طوغری و مستقیم آدم:
ره راستان = طوغریلرک یولی.
۳. مو. بر مقام مخصوصک اسمی.
راست (دن) ۱. تصادف،
اصابت. ۲. موفقیت، توفیق.
|| راست کتیرمک = موفق ایتمک:
الله ایشکیزی راست کتیرمین.
|| راست کلک = تصادفی ایتمک،
تصادفاً بولمق، ملاقی اولمق:
بو کون فلانه راست کلدم؛
کندیسنه راست کلیرسم سویلرم.
|| راست کله = تصادفی، علی.
التصادف، اتفاقاً.
راستق (س. فا. «راست» دن)
راستق (قاشه سوردکاری معدنی
قره بویا، وسمه: راستق چکمک =
قاشلره راستق قومق. || راستق

طاشی = آتیمون دینان معدن.
|| راستق مرکب = ثابت مرکب.
راستگو (ص. فا. راست =
طوغری. کفتن =
سویلک) طوغری سویلین،
یالان سویلن، صادق.
راستلامق (فت. تصادف ایتمک،
تصادفاً ملاقی اولمق،
راست کلک: بو کون فلانی
راستلادم.
راستی (س. فا. طوغریلق. ل.
راسخ (ص. ع. ج: راسخین.
(«رسوخ» دن سمن.) ۱.
ثابت، متین، صاغلام. ۲.
بر علم و فنیسه و علی الخصوص
علوم دینه ده ید طولی صاحبی
اولوب بونک کینه و حقایقنه واقف
اولان: علماء راسخیندن بر ذات.
(ص. ع. «رسم» دن سمن.)
راسم (رسم یابان، ترسیم ایدن. ژ.
راسمه (س. ع. رسم، طادت،
دأب: راسمه تبریکی
ایضا ایتمک. (عربیده بو معنا
«مرسوم» لغتیه افاده اولنور. که
مفردی بزجه اشبو «راسمه»
لغتیه تبدیل اولندیغی حالده،
جمعنده بزجه دخی «راسمات»
قوللائیلوب، «مراسم»، یعنی
«مرسوم» ک جمعی قوللائیلوبور.)
راشد (ص. ع. ج: راشدین.
(«رشد» دن سمن.) رشد
صاحبی، طوغری یولدن کیدن،
هادی: خلفاء راشدین = انقاس
مقدسه نبویه دن استفاضه انوار
هدایت ایتمش اولان چهاریار
کزین یعنی ابابکر، عمر، عثمان،
علی (رضهم) افندیلر مزکه بر برینی

متعاقب اجرای خلافت ایتمشلردر.
[مفردنده «رشید» ده
مستعملدر.]
(ص. ع. «رشوة» دن
راشی (سنه) رشوت ویرن، بر
مرثشی به حققر و غیر مشروع
ایشنی کوردیرمک ایچون آخه
وهديه ویرن.
(ص. ع. «رصد» دن
راصد (سنه) ۱. دقتله باقوب
بکلین، کوزه دن. ۲. اجرام
سمائی و علائم جویه بی مشاهده
و معاینه ایچون رصد قوللائان.
(ص. ع. ژ: راضیه.
راضی («رضا» دن سمن.) ۱.
رضا ویرن، موافقت ایدن، مانع
اولیان، خشنود: صاحبی راضی
اولدی. ۲. رضا و ممنونیتی مو.
جب: عیشه راضیه. ژ.
(ص. ع. «رض» دن
راضه (سنه) ۱. ازیجی: آلت
راضه = طوقاق کبی ازیجی
آلت که طب قانونی اصطلاحاً
تندن اولوب سهواً (راضیه)
قوللائیلور.
(یاش و غنلی معناسیله
راطب (جمعیت طبیه عثمانیه
قوللائمش ایسه ده، طوغریسی
«راطب» در.
(ص. ع. ژ: راعده.
راعده («رعد» دن سمن.) کرلین،
کوک کورلمه سی سستی چیقاران. ژ.
(ص. س. ع. «رعی» دن
راعی (سنه) ۱. بر حیوان سوریسی
کودوب اولادلان، چوبان،
صیغیر تاج. || مج. بر قومک ریئسی
ویا بر مملکتک مدیر و محافظی. ژ.
(س. فا. اصل معناسی طاغ
(اتکی اولوب، باغ و باغچه.

لرک الک کوزلری طاغ اتکنده
بولنانلری اولدیغندن، کوزل
باغچه مقامانده «باغ وراغ»
صورتنده قوللائیلیر.
(ص. ع. ژ: راعبه.
راعب («راعبه» دن سمن.)
رغبت کوسترن، ایستکلی، طا.
لب، آرزو مند.
(س. فا. «رف» دن)
راف (۱. دیواره قاشا، بخلائمش
تخته که اوزینه اوته بری وضعنه
یارار: رافه قومق: رافک
اوزرنده استیف ایتمک. ۲.
طولایک قاتلرینی تشکیل ایدن
تخته لرک بهری، صره: بو طو.
لاک رافلری اگر تیدر. ۳.
اوته بری قونمق ایچون بر ایکی
ویا اوج درت صره لی اکرنی
و آچیق طولاب که ایکی حلقه
ایله دیواره آصیلیر. فر. Étagère.
(س. ع. آجیمه، اسیر.
رافت (گمه، لطف و مرحمت.
(ص. ا. مرحتلی معناسیله
رافتو (سردار لر و بریلیر عنوان.
ندر: دولتو رافتلو.
(س. ع. «رفدان»
رافدان (دن) قبوغیله برابر
صوده آز پیشمش یومورطه.
(س. ع. ترک دیمک
رافضه (اولان «رفض» دن
سنه. ژ. شیعیلردن بر فرقه در.
(ص. ع. ژ: رافضیه.
رافضی («رافضه» دن سمن.)
فرق شیعیه دن رافضه فرقه سنه
منسوب.
(س. رافضی مذ.
رافضیلک (هی، رافضیلرک
اعتقادی.

رُبَاعِي (ص. ع. ر. د. رابعه. ۱. د. ر. رابعی) (صرف عربیده) حروف اصلیه سی درت عددیه اولان ویا اوچدن عبارت اولان حروف اصلیه سنه بر حرف ضم ابدلش اولان (فعل): «خرج» و «اکرم» کبی: رباعی مجرد درتدن عبارت اولان حروف اصلیه سنندن مرکب فعل، دخرج کبی: رباعی مزیدیه حروف اصلیه سی اولان درت حرفه بر ویا یکی حرف دخی آرتقله بش ویا آلتی حرفلی اولش فعل: «تخرج» و «اخرج» کبی: ۲. ر. تا. با. درتلی: رباعی الوجوه = درت یوزی: رباعی الاضلاع = درت ضلعی: رباعی الاجزاء = درت جزئی: رباعی الازهار = درت چچیکلی: رباعی الاسنان = درت دیشلی. (دو اربعة الوجوه = وسائر تعبیردن اصح واوکا مرجحدر. ۱. = سن. ع. ر. ج: رباعیات. د. درت مصراعلی یعنی یکی بیتدن مرکب قطعه: بر رباعی سویلدی: عمر خیامک رباعیاتی.

رَبَانِي (ص. ع. ر. د. ربابیه. «رب» ربابی) (دن سمن) حق تعالی حضرتلرینه منسوب و متعلق، الهی: قدر ربانی: مقدرات ربا. نه. = سن. ع. ر. ج: ربابیون. قلب و فکری الهی ربط و حصر اتمش آدم، عارف بالله، واصل بالله.

رَبِح (سن. ع. ر. ج: ارباح. ۱. ربح) (کار، فائده، تمتع. ۲. فا. نص، نما، گذشته. د. ر. ربح) (سن. ع. ر. ۱. باغلامه، ایلشدیرمه: حیوانک یو.

لارخی قازیغه ربط ابتدی؛ او مادهیه متعلق کاهه اوراق مضبطه. یه ربط ایتملی. ۲. د. جمله لری حروف وادوات لازمه ایله بر برلرینه باغلایه رق یولله صره. لامه، نظام، ارتباط: بو عبارت. نك ربطی یولنده دکلدر؛ بو فقره یی ربط ایتملی؛ یازدینی شیءك ربطی بوزوقدر، ربطنه باقلی. ۳. حصر و تخصیص و تعلیق: قلبی الله ربط اتمش. || ضبط و ربط = مملکتك نظام و اسایشی: ژاندارمه قوماندانی مملکتك ضبط و ربطنه نظارت ایدر.

رُبْع (سن. ع. ر. درتده بر، بر ربیع) شیءك درت قسمندن بر قسمی، چاریک: ربیع معاش = معاشك درتده بری. || ربیع دائرة = بر دائرة نك درتده بری اولان مثلث قائم الزاویه که ۹۰ درجه دن عبارت اولوب هیئتده مقیاس یرینی طوتار، ربیع تخمسی، فر. Quadran. || ربیع مسکون = کره ارضك بتون نصف جنوبیسیله نصف شمالیسنك دخی آمریکا طرفنده کی یاریسی کشف اولغانزدن اول بتون قسم مسکون فی زعم اولسان و عند المتقدمین معلوم اولان چاریکی بو اعتقاده او وقت ارض، عالم، دنیا معنا. سنیه دخی قوللانیلر دیسه ده، بوکون استعمالنه محل قائما مشدر: بو نك ربیع مسکونده امثالی بو لغماز. = تر. (زبازدی: او. د. رب) ۱. غروشك درتده بری، اون پارهلق سکه: اوج

غروشله بر ربعه آلم. ۲. یاربم آرشینك درتده بری یعنی آر. شینك سسکزده بری که اوج یاربمقدن عبارتدر: بش آرشین اوج ربیع. ربیع (سن. ع. ر. زبازدی: ربیع) (رویه) اسکی آلتونک چار. یکی که تقریباً اون غروش قیمتده بر سکه ایدی. — البوم هند ستانده متداول یاربم مجیدیه دن بیوجك کوش سکه. || ربیع چچیکلی = اوکوز کوزی. || ربیع صوغانی = کرید لاله سی نوعی. ربقه (سن. ع. ر. کندیباخی، بونه ربقه) آتیلان حلقه، ایلک.

رَبَا (سن. ع. ر. «رب» ابله ضمیر ربی) متصلاک جمع متکلمی اولان «نا» دن مرکب اولوب «ربز» دیمک اولدینی حالده، لسانزده یالکیز «رب» معناسیله قوللا نیلیور. (بزم و جمله کائناتک ربی اولان حق تعالی حضرتلری: ربنا حقچون.

رُبُوبِيَّة (سن. ع. ر. ۱. افندیلاک، مالکیت. د. ۲. تسکر. یلق، الوهیت. ربی) (سن. ع. ر. «رب» ابله یاه متکلمدن مرکب اولوب، «رب» دیمک اولدینی حالده، لسانزده «رب» مقامنده قوللا نیلیور. (تسگری، الله: آمان یارب! سزی ربی یه امان ایدرم.

رَبِيب (سن. ع. ر. اوکی اوغل، امکنز. د. ربیبه) (سن. ع. ر. اوکی قیز. د. ربیب) (سن. ع. ر. ایلک یاز، بهار. ربیب) || ربیع الاول = شهر

قریه عربیه نك اونجیبی، که وقتیه سنه قریه نك اکسیکی تضمین اولنورکن بهارک ابتداسنه تصا. دف ایدرمش. || ربیع الآخر شهر قریه عربیه نك دردنجه سی که یوده اساساً بهارک اواخرینه تصادف ایدرمش. || نقطه ربیع = ایلک بهارک مبدئی.

رَبِيعِي (ص. ع. ر. د. ربیعیه. ایلک بهاره منسوب و متعلق. ربیب) (سن. ع. ر. فد: رتبه. ربیب) (ص. پایلی، رفیع الدر. انشا لساننده یطریقله ویریلان عنواندر. ربیه) (سن. ع. ر. ج: رتب. ۱. ربیه) صره، باصا مقی. درجه، پایه. منزلت: علم و عرفانده بر رتبه عالییه نائل اولدی. ۲. مقدار، قدر، درجه: بورتبه چالشمق. (بو معنا ایله الیوم نك استعمال اولنیور. ۳. ارکان و مأمو. رین دولته ویریلن شرف و اعتبار درجه سی، پایه: رتب ملکیه. رتب عسکریه، رتب علیه: رتبه اولی، رتبه بالا: رتبه آلتی، ویرک.

رُتَبَة سِر (ص. رتبه سی اولیان. رتبه لی) (ص. اصحاب رتبه دن. رتبت) (فر. Retraite) مه. بر یولچه نك اعاده حسا. بی ده حاوی حامل طرفندن کشیده اولمش یکی پولیجه. ربی) (سن. ع. ر. بیرتیق و یاریق ربی) (بایشدیروب تعمیر اتمه. || رتق و رتق = اداره: رتق و رتق امورده مقدر.

رَتَقَاء (ص. ع. ر. آلت تناسلی ناقص اولمقله تولیده غیر صالح (قادر)، اصلیق. ربیلا) (سن. ع. ر. زهرلی و ابری. ربیله) (سن. ع. ر. ط. مفاصلده و سائر جهات بدنده حاصل اولان وجع و التهاب روماتیزمه. رباء) (سن. ع. ر. ۱. امل، امید، اومه: خوف ورجا بیننده. ۲. (زبازدی رانک کسریله) یاوارمه، نیاز: بو ایشی کور. مه کری رجا ایدرم: بو رجا قبول ایده جکسکر.

رَجَا جِي (ص. ۱. یاواران، رجا و نیاز ایدن. ۲. بر. یچون توسط ایدوب رجا ایدن، شفیع. رجا لی) (سن. ع. ر. ج. فد: رجا. ربی) (سن. ع. ر. شهر قریه عربیه نك بدنجیبی. ربحان) (سن. ع. ر. اوستون او. ربحان) (لمه، افضلیت، مر. جملاق: صوبه نك منقاله ربحانی غیر منکردر: ادعای ربحان = افضلیت دعوا سننده بولنه: اسباب ربحان = ترجمه سبب اولان جهات. (ربحانیت» دیمه ملی.)

رَجَز (سن. ع. ر. د. عروضده رجز) (مفعیلی بر مصرانده اوج کره «مستفعلن» دن عبارت وزن: بحر رجز. رجعت) (سن. ع. ر. ۱. کری دو. رجعت) (نم، کری یه یعنی کلن طرفه طوغری حرکت: یاری یو. لدن رجعت ایتدی. ۲. د. زو. جک تطلیق ایتدیکی زوجیه سی

کری آلمه سی. || ع. خط رجعت = اردونک انجایی حانده کری یه طوغری چکیلجهکی محل و طریق: خط رجعتی تأمین ایتک: دشمنک خط رجعتی کسمک. || رجعت قهقری = آرقه سی دومیه رک کریسن کری کیمته. ربحان) (سن. ع. ر. ط. صارصله، ربحان) (خپان، تزلزل. ربح) (سن. ع. ر. ج: رجا. ربح) (بلوغه ایرمش ارکا آدم، ار. د. ۲. مج. اهل، مقتدر: بو ایشك رجا لی دکلدر. = ج. ایلری کلنر، اعیان = رجا لی دولت: ابله رجا لی دولتدن. ربح) (سن. ع. ر. ج: رجا. ربح) (آیاق، قدم، پای. د. ربح) (سن. ع. ر. ۱. طاشلامه، ربح) (طاشله اوره: ربح شیا. طابن. ۲. د. متهمی بلنه قدر طوراغه کوموب طاشلامقله اعدام جزای. رجوع) (سن. ع. ر. ۱. کری دو. رجوع) (نم، عودت، رجعت: یاری یولدن رجوع ایتدی: ما نحن فیهمزه رجوع ایده لم. ۲. جایمه، سوزندن دونه، سوزینی کری آلمه: او آدم سوزندن، وعدندن رجوع ایتز. رجوعیت) (سن. ع. ر. رککک، رجوعیت) (ارکک. رجیم) (ص. ع. ر. (رجم» دن رجیم) (ص. ع. ر. طاشلامش، طاشله و غلش، رج اولمش: شیطان رجیم. ربیه) (سن. ع. ر. ۱. ربیه) (ربیه) (طیبک خسته یه تسبیب ایتدیکی علاجلرک ترکیباتی و

صورت استعمالی مبین اوله رق
ویردیکی بوصله : رچته یازمق،
رچته ویرمک.
رچل { س. شکرله قابینادلش
میسوه طاتلیسی : چیلک،
کل، ویشنه رچلی.
رچینه { س. [Resina] چام
کسی بعضی آغاجلرک ویر-
دکوری ساقز.
رچینهلی { ص. ساقز قونعش
(شراب وسائر).
رحال { س. ج. عر. فد : رحل.
رحل { س. ج. عر. رحال. سمر.
رحل { یالان : شد رحال ایتک =
عزیمته حاضرلانق.
رحلت { س. عر. ۱. کوچ
نقل مکان، انتقال. ۲.
عزیمت، حرکت، سفر. ۳. اوله،
وفات : رحلت ایتدی : رحلی
تاریخنه دک.
رحله { س. عر. اوزرنده اوقو.
نان ویا استنساخ اولان
کتاب وحقه وسائر قونق
اوزره اوکه آلتان تختهدن طار
وآلچاق ماصه : دیرسکری رحله
مطالعه و تدریسدن آیرلدی.
رحم { س. عر. آجیه، اسیرکه،
مرحمت : حاله رحم ایتدی :
رحمی چوق برآمدرد.
رحم { س. عر. ج. ارحام. ۱.
رحم { دول یانغی : رحم مادرده
ایکن. ۲. قربت، خصمق.
|| صله : رحم = اقربا و تعلقاتی
زیارت و تفقده. || ذوی الارحام =
آ طرفندن اقربا.
رحم { ف. عر. [بعضی دعا تعبیات
رحم { عربیه سنده بولنور فعل
ماضی مفرد مذکر غائبدر.]

رحمت ایلین، ایلیه : رحمه الله =
الله اوکا رحمت ایلین.
رحمان { ورحمن. ص. س. عر.
[«رحمة» دن ص.] عبادینه
رحم وشفقتی زیاده اولان حق
جل و علا حضرتلری : جانب
رحماندن.
رحمانی { ص. عر. ۱. رحمانیه.
جانب حقه منسوب و
متعلق، جناب حقدن کن و بناء
علیه خیره مستند، شره مستند
اولان شیطانی مقابلی : فکر
رحمانی دائمی فکر شیطانی به
غلبه ایدر.
رحمت { س. عر. ۱. اسیرکه،
مرحمت. ۲. حق تعالیانک
موتایه رحم ایدوب کنهالری
عفو بیورمسی : الله رحمت ایلیه !
[عربی ترکیباند «رحمة» ص.
رتنده یازیلیر :] رحمة الله علیه !
رحمة الله رحمة واسعة = الله غنی
غنی رحمت ایلیه. (رحمة الله علیه
رحمة واسعة دیمه ملی. ۳. تر.
ج. حق تعالیانک عبادینه مر-
حمتنک بر علامت ظاهره سی
اولان نافع یاغصور : رحمت
دوشدی : رحته طوندق.
رحمتیک { ص. و :
رحمتیک { ص. رحمت الهیه مظهری
دعا اولنان، رحته محتاج
و مستحق، مرحوم : رحمتی پدرم.
— اسم کبی ده قوللایلیر : رحمتی
بویله شیلردن خوشالنامزدی.
رحمی { ص. عر. رحته منسوب
و متعلق.
رحمی { ص. عر. ۱. رحیه. ط.
رحمی { دول یانغنه منسوب و
رحمتی { ص. عر. ۱. آت طاقی.
رحمت { ۲. یول لوازی. ۳.
مفروشات وسائر خانه طاقلری.
۴. پنجره و قیو قنادرلی چر-
چیمویه ربط ایدن منشه طاقی.
رحمتلوق { ف. (آته) رخت و
رحمتلوق { طاقم طاقی.
رحمتی { ص. عر. رخت وطاقله تزین
و تجمیز اولغش (آت).

رختوان { س. آت غاشیه سنک
صیرمه لی غیطانی؛
رختوان آغایی = آتک رختلرینه
باقان ساییس.
رخسار { س. فا. و :
رخساره { س. فا. عر. یا کاق،
رخد، عذار، رخ :
رخسار یار.
رخسوده { ص. فا. رخ = یا کاق-
سودن = سورمک]
یا کاقی و یوزنی سورن، سور-
مش : رخسوده آستان نیاز
اولقی = یوزنی ایشیکنه سورمک
رجا ایتک.
رخش { س. فا. عر. پک یوروک
و کوزل آت : بر رخش
صبا رفتارده سوار اولمشیدی.
رخشان { ص. فا. و :
رخشنده { ص. فا. پارلاق، تابان،
لامع : نجم رخشان.
رخصت { س. عر. اذن، مأذو-
نیت، اجازت، مسا-
عده : رخصت آلقی، ایتمک،
ویرمک؛ رخصت رسمیه.
رخصتسیر { ص. ح. اقتضا ایدن
رخصت رسمیه بی
حائز اولمان ویا حائز اولقمسیرین :
اومکتب رخصتسیردر : رخصتسیر
مملکتنه کیتدی.
رخصتلی { ص. رخصت رسمیه بی
حائز، اذنی، مأذون.
رخصتنامه { س. فا. رخصت
رسمیه بی حاوی
ورقه، اذننامه، اجازتنامه.
رخنه { س. فا. ۱. کدیک، یقیق
و بوزوق یر، فرجه. ۲.
م. خلل، زریان.

رخنه دار { ص. فا. ۱. کدیک
و یقیقی اولان. ۲.
م. خلل پذیر، نقصانی اولان.
۳. متضرر، زیانه دوچار : بو
ایشدن اک زیاده رخنه دار
ارلان نیم.
رخنص { ص. عر. ۱. رخنه.
[«رخنص» دن ص.]
اوجوز، اهون. ۲.
س. عر. ۱. کری چوپر مه،
۲. ایتوب اوتیه آتمه، دفع :
یاغلی شیلر صوی رد ایدر.
۲. قبول ایتمه، عدم قبول،
ابا : هدیه می، رجای رد ایتدی؛
رد ایله جواب ویردی. ۳.
طاینامه، انکار ایتمه : اوغلی رد
ایتدی. ۴. چوروتمه، جرح
ایتمه : دلیلی، شاهدینی رد
ایتدی.
رداء { س. عر. بعضی درویشلرک
شال کبی اوموزلرینه
آندقلری و احتیاجه کوره سجاده
و بورغان کبی ده قوللاندقلری
یوک قماش.
ردانه { س. عر. یلکن و تنه لره
آچیلان اوفاق دلیکاره
کچیریلن دیمیر و پرنج حلقه.
ردات { س. عر. ۱. کوتیک،
فنائی، فساد، خبات.
۲. ط. خسته لقی و یاره آزیغلی.
ردف { س. عر. ۱. کری،
آرقه : ۲. د. [عروضده]
قافیه نک روی دینان صوک
حرفندن اول کن «ا، و، ی»
حرف مدی.
ردی { ص. عر. ۱. ردیه.
[«ردات» دن ص.] ۱.
کوتی، فنا، فاسد، یاراماز. ۲.
ط. آزیغ.

ردیف { ص. عر. ۱. ردیفه.
[«ردف» دن ص.] ۱.
صکره دن، آرقه دن کن. ۲.
نظامیه صنفندن صکره
کچیلن صنفه منسوبک بوصف
حین حاجتده سلاح آلتنه آلتیر :
صنف ردیف؛ عساکر ردیفه.
= س. ۱. بوصفه منسوب
عسکر ویا ضابط و نفر : ردیف
آلایی : ردیف بیکباشیسی؛
ردیغلی طویلا یورل. ۲. د.
قافیه دن صکره اوله رق هر
پتک آخرنده تکرر ایدن کلمه.
ردالت { س. عر. ۱. آلقاق،
دنئت، ناسزا فعل وحر.
کت : بن او ردالتی قبول ایتم.
۲. اوتانه جق وکولنه جک ایش،
عار، عیب، مسخره لقی : پک
ردالت اولدی.
ردائل { س. ج. عر. [فد :
«ردیله» لسانزده غیر
مستعملدر. زعم اولندیگی کبی
«ردالة» ک جعی دکلدرد.]
آلچاقه و اوتانه جق ایشلر، ناسزا
و معیوب افعال وحرکات.
ردیل { ص. عر. ۱. ردیله. ج :
ارزال. [«ردالة» دن
ص. — «ارازل» جعی زعم
اولندیگی کبی بونک اولیوب
«ارذل» کدر.] ۱. آلچاق،
دنی. ۲. کولنه جک و عیبلانه جق،
رسوای، مسخره : ردیل آدم.
۳. آشاهی، بایاهی، ناسزا :
افعال ردیله.
رز { س. فا. اوزوم آغاجی، آصمه،
باغ کوتوکی، کرم. ۲. م. ج.
عر. دختر رز = (اوزوم آغاجنک
قیزی) شراب، خمر، باده، می.

رَزَق { ص. عر. ۱ «رزق» دن
 { سم. ۲ } كافه مخلوقات
 رزقی ویرن جناب خلاق: جناب
 حق رزاقدر.
رَزَاقِي { ص. س. عر. «رازقی»
 { دن غلط } قوروسی مشهور
 بر جنس اوزوم: رزاقی اوزوم،
 رزاقی اوزومی.
رَزَانَت { س. عر. آغراق، مناد
 { نت، جدیت، اهمیت:
 رزانت رأی؛ رزانت فکر.
رِزْق { س. عر. ج: ارزاق،
 ۱. قوت، آزیق، نفقه،
 معیشت: قارنجه بیله رزقی
 تدارک ایدر. ۲. من طرف الله هر
 کسه مقسوم و مقدر اولان نعمت:
 رزق مقدر، رزق مقسوم.
 ۳. بیه جک ایجه جکه متعلق مواد،
 ذخیره، مأکولات. (بو معنا
 ایله اک زیاده جمی قوللانیلیر.)
 ارزاق عسکریه: ارزاق تدارک؛
 ارزاق انباری.
رَزَم { س. عر. فا. غاوغا، جنگ،
 حرب. ل. س.
رَزْمگاه { س. عر. فا. ۱. رزم= حرب
 { گاه = مکان } حرب
 میدانی.
رَزْنَه { س. عر. «رازیه» دن [
 { دره اوقی نوعندن معروف
 نبات که ییاقیسی و بوستانییسی
 اولور. || صو رزنه سی = صو
 بالدی رانی.
رَزَه { س. عر. ۱. قیو قناتلری
 { سوکویه تعلیق ایدن دمی
 چنکلی که منشه یرینی طوتار.
 ۲. قیوی قیالی طوغه مخوص
 خارجدن و داخلدن قوللانیلیر
 دمیردن ساده زنبک.

فا. بناه = ملجا [پیغمبرلکک ملجی
 اولان فخر کاشات (صام): رسا.
 لپناه افندمنز.
رَسَالَتِپَهاي { ص. عر. فا. ملجانبوت
 و رسالت اولان
 پیغمبرمنز افندمنزه منسوب
 و متعلق: هجرت رسالتپهای؛
 جانب عالی رسالتپهایدن.
رَساله { س. عر. ج: رسالت،
 ۱. مکتوب، نامه: رساله
 تبریکه؛ رسالت بلغمه. (بو معنا
 ایله لسانمزده پک استعمال او.
 لئیور.) ۲. اساساً مکتوب
 صورتنده یازیلان کوچک کتاب،
 پر مسئله و یا علم و فنه دائرخضر
 تألیف: منطقه بر رساله
 یازمشدر؛ مسائل فقهیه، دائر
 رسالت عیدیده سی واردر. || رساله
 مخصوصه = منحصراً بر مسئله
 فنیه حقنده یازیلان رساله (فر.
 Monographie).
رَسام { س. عر. [«رسم» دن
 { سم. ۱. رسم یاپان، رسم
 و تصویر یایق صنعتی بیان
 واجرا ایدن آدم، مصور.
رَساملق { س. عر. رسم و تصویر
 ملقده مهارتی واردر.
رَسان { ص. عر. فا. پیتشدرن، کو-
 { تورن، اصال ایدن.
 (صتر. تشکینه کیر: [مژده
 رسان = مژده کوتورن، مبشر؛
 شرف رسان = شرف، کتیرن.
رَسائِل { س. عر. ج. عر. فند: رساله.
 { س. عر. ج: رسالتی.
رَسَاق { ص. عر. «روستا» دن
 { معرب } کوی، چنک.

رَسَاقِیز { س. عر. فا. قیامت، محشر. ۱.
 دولته و دولت نامنه اید.
 یان حرکت و سولیلان سوز:
 رسمک خارجنده قونیشیورز:
 من غیر رسم یازدی. ۱۲.
 و برکی، بر مالدن میرینک
 آلدیغی حصه، تکلیف، باج:
 کمرک رسمی، طوز رسمی؛ بحرأ
 نقل اولنان امتعه دن کمرک رسمی
 آلتیر. (بو معنی ایله جمی
 «رسم» ک جمی اوله رق
 «رسومات» دخی قوللانیلیر.)
 || رسم سلام = ۱. عسکرک مافو.
 قته اجرا ایتدیکی مراسم تعظیمیه.
 ۲. برکینک دیکرینه قارشی
 ایضا ایتدیکی مراسم تعظیمیه.
رَسْمًا { س. عر. ۱. دولت نامنه،
 { دولت طرفندن، دولته
 مقبول اوله حق صورتده و مراسم
 معتاده ایله: خارجیه ناظری
 ایشی قابتوره رسماً یازدی؛ یکی
 کلن سفیر یارین رسماً قبول
 اولنه جقدر (= صورت رسمیه ده)؛
 بن رسماً سولیلورم. ۲. مجر.
 مجرد عادت یرینی بولسون دیه،
 جدی اولیه رق، صورت ظا-
 هره ده: رسماً حسن قبول
 کوستردیسه ده ممنون اولدیغی
 آکلادم.
رَسْمِجی { س. عر. رسم یاپان، ال ایله
 { ویا فوطوغرافه رسم
 چیقاران، رسام، فوطوغراف.
رَسْمِش { ص. عر. ۱. اشکال و
 { تصویراتی اولمان:
 رسمیز کتاب؛ رسمیز سیاحتنا.
 مه دن بر شیء آکلاشلماز. ۲.
 رسمی معاملات اولمان، مراسم
 و تکلیفاتدن عاری رسمیز معامله.

رَسْمِلی { ص. اشکال و تصویراتی
 { اولان: رسمی کتاب،
 غزته.
رَسْمِی { ص. عر. ۱. رسمیه، ۱.
 { دولت طرفندن و یا دولت
 نامنه اولان: اعلان رسمی،
 توجیهات رسمیه. ۲. آلایه و
 داب و آیین مخصوصه اجرا
 اولنان: معایده رسمیه، استقبال
 رسمی. ۳. مجرد عادت یرینی
 بولسون مقصدیه اجرا اولنوب
 جدی و صمیمی اولمان: رسمی
 بر سوز سولیدی. ۴. م.
 (صرف عربیده) املا ایچون
 یازیلوب اوقونغان (حرف).
 || غیر رسمی = دولت نامنه و
 رسماً اولمان: غیر رسمی بر
 تحریرات یازلیدی. || نیم رسمی =
 بستیون دولت نامنه اولوب
 بر درجه قدر رسمیتی اولان:
 برلینک نیم رسمی عزته لری.
 || هاء رسمیه = کله تک صوکنده
 اولوب قحنه ی تقویه ایدن «ه»
 حرفی: بنده کله سنده کی «ه»
 کی. «هاء سکنه» دخی دینلیر.
 || هندسه رسمیه = سطحی رسملر.
 دن بحث ایدن هندسه، هندسه
 مجسمه تک غیره.
رَسْمِیَّات { س. عر. رسمیه، رسمیه
 { رسمیه: رسمیه اتله اوغراشمیه لم.
رَسْمِیَّت { س. عر. رسمیه، رسمیه
 { رسمیه: رسمیه اتله اوغراشمیه لم.
 سوزلرک رسمیتی بیان ایدیور.
 سوزنه رسمیت ویرمک ایستیور.
رَسْن { س. عر. ۱. آب، اورغان.
 { ۲. بخلاط.

رَسَبَنْدَن { ص. فا. (رسن=خراطه) }
رَسَبَنْدَن { بند=باغ } یا **رَسَبَنْدَن** { بند=باغ }
 ساحله باغی: کمی رسبند ایکن.
رُسَوای { ص. فا. رذیل. مسخره، }
رُسَوای { معایبی اشتہار ایتش: }
 رسوای علم اولدی.
رُسُوب { س. س. ع. مایعات }
رُسُوب { دیننده طوران مواد }
 کشیفه، تورقی، تلو، چوکندی.
رُسُوح { س. س. ع. صاغلا }
رُسُوح { ملق، متانت. ۲. بر }
 علم وفك كهنه وصول ووقوف:
 فقهده اصحاب رسوخنددر.
رُسُول { س. س. ع. ر. ج. رسل. }
رُسُول { ۱. ایچی، سفیر. (بو }
 معنایله قولانلامغه باشلامشدر.
 ۲. پیغمبر، مرسل، نبی، تر. یو.
 لاواج: رسول الله = نبی الله،
 من طرف الله عبادتی دین
 حقه دعوت ایچون بئورلش
 اولان انبیاء عظامک بهری و
 بالخاصه پیغمبر محمد مصطفی
 (صلم) افندمن. ۳. ف. تصرفده
 دخلی اولمقنیزین برینک سوزخی
 دیگره تبلیغ ایدن.
رُسُوم { س. س. ع. ج. ف. ند: }
رُسُوم { رسم. ۱. رسم. بونك ده }
 جمی: رسومات. ۲. رسومات.
 ۳. رسومات. ۴. رسومات.
 حوله وضعنه و یولجی اقامتنه
 مخصوص انبار وقارلرینك: رجه
 استیعانی که ایانلرده و قتالارده بوکا
 کوره رسم اعطا اولنور.
رُسُومات { س. س. ع. ج. ع. }
رُسُومات { «رسم» ك جمع }
 الجمعیدر. ۱. اموال مختلفه نك
 میری به عائد و برکیلری. ۲.
 (مفرد کبی) كرك اداره سی،

که مقدما طوز و صیدماهی و
 سائر رسومی دخی شامل
 اولدیغندن بواسمله تسمیه او.
 لمشدر: رسومات امانتی، امینی،
 دائره سی، مأمورینی.
رُسُومی { ص. ع. ر. رسومیه. }
رُسُومی { «عربیده یاء نسبت }
 جمع صیغه سنه الحاق اولمقیغندن
 یا کایشدر. (کرکه اوکا متفرع
 رسوم و تکالیفه منسوب و متعلق:
 جمیت رسومیه = رسومات
 مجلسی: قوانین رسومیه.
رُسُومِد { س. فا. (اصل فارسیده }
رُسُومِد { «یتیشدی، ایریشدی» }
 معناسیله فعل ماضی اولوب،
 وقتیه دفتره بوکله ایله قید
 اولمقیغندن، «رفت» مقابلی
 اوله رق علم اولمشدر. (اقرض
 اولسان بر مبلغك اعاده سیله
 قیدینك ترقینی، حذف، احما:
 دفتر دن رسید ایتدی: نامی
 رسید اولندی.
رُسُومِد { ص. فا. یتیشمش، }
رُسُومِد { ایریشمش، واصل، }
 کمال بولمش: رسیدنه دست
 تعظیم اولدی = مشخون تعظیم
 اولان یدمه واصل اولدی:
 رسیدنه ختام = ختامه واصل
 اوش. (نورسیده = یکی یتیشمش.
 (نارسیده = یتیشمه مش، ایرمه مش.
رُش { س. س. ع. س. س. پوسکور. }
رُش { تمه. ۲. }
رُشَادَتَلُو { ص. فا. خلق طوغری }
رُشَادَتَلُو { یوله سوق وارشاد }
 وظیفه سیله موظف اولان مشا.
 یخه ویران عنواندر.
رُشَاش { س. س. ع. یراشاشه. }
رُشَاش { س. س. ع. سرپندی. ۲. }

رَشْتَه { س. فا. ۱. ایلیک، خیطه، }
رَشْتَه { تیره. ۲. تجر. رابطه، }
 علاقه، واسطه: رشته نجت:
 رشته حیاتی قطع ایتك. ۳.
 تر. (زبازدی ارشته) اوده
 یا ییلان تل شعریه: رشته چور.
 به سی. (سر رشته = آب اوجی،
 وسیله. (رشته آستانه = یو
 سیم، اسپاولو.
رَشَم { س. س. ع. صیغه، ترله. }
رَشَم { (ترشح ده مستملدر. }
رَشَمَه { س. س. ع. ج. رشحات. }
رَشَمَه { دستی کبی برقابدن چیقان }
 صیغندی، ترله.
رُشْد { س. س. ع. ۱. طوغری }
رُشْد { یوله کیتمه، طوغری }
 یولی بولمه. ۲. طوغری دو.
 شوغنه، عقل و تمیز صاحبی
 اوله: اصحاب رشدنددر. ۳.
 بالغ اولمه، بلوغ: اثبات رشد
 ایتك: سن رشد.
رُشْدی { ص. ع. ر. رشیده. }
رُشْدی { بالغ و سن رشده }
 واصل اولان چوققره مخصوص:
 مکتب رشدی: مکتب رشیده =
 ابتدائیدن صکره واعدادیدن
 اول اولان مکتب که مبادی
 علومك تدریسنه مخصوصدر.
رُشْدییه { س. س. ع. مکتب ابتدا. }
رُشْدییه { «یدن صکره و مکتب }
 اعدادیدن اول اولان مکتب
 رشدی: رشیده مکتبنه کچدی:
 رشیده درس لرندن امتحان ویره.
 بیلیر. (مکتب رشیده = تعبیری
 اضافت قاعده سنه مبنی اوله بیلیر.
رَشَك { س. فا. ۱. قیصقانه، }
رَشَك { حسد، غبطه. ۲. }
 حسد و غبطه یی موجب، محسود.

رَشَك { ص. فا. حسد و }
رَشَك { غبطه یی موجب، }
 محسود: رشك آور امثال و اقران.
 (حسد جی دیه ترجمه ایدنلر
 یا ککشلردر.)
رَشْمَه { س. زنجیردن کم. }
رَشْمَه { س. ع. بر مأموره }
رَشْمَه { حق یی یا حقنیز برایش }
 کوردیرمک ایچون ویریلن اجرت
 وهدیه: رشوت ویرمک، آلمق،
 یمک، رشوتله ایش کوردیرمک.
رُشَوْت { س. (اصلی مجهول) }
رُشَوْت { ۱. آرمه نك }
 اقسام و تفرعانك کیده احتیاطاً
 بولندیریلان یدکلکی: رشوت
 یلکن. مقابلی: اثواب. ۲.
 کیده احتیاطاً بولنان سرن و
 چپوق و کوندلرک استیف او.
 لندقری محل.
رُشَوْتَجِی { ص. رشوت قبول }
رُشَوْتَجِی { ایدن، رشوتله ایش }
 کورن.
رُشید { ص. ع. ر. «رشد» دن }
رُشید { ص. ۱. طوغری یوله }
 کیدن، استقامت اوزره حرکت
 ایدن. ۲. عقل و درایت و حسن
 حرکت صاحبی، مالی حسن اداره به
 مقتدر، اسرافدن متوق. ۳. سن
 رشده واصل، بالغ، عاقل.
رُشیدیه { س. س. ع. رشاسته و }
رُشیدیه { شکرله یا ییلان برجنس }
 طابلی.
رُشیم { س. س. ع. «رشم» دن }
رُشیم { س. س. ع. «رشم» دن }
 مایه انبیایه سی اولان واکثریا
 ایکی مصراعك اورته سننده بو.
 لنان دانه جك، فر. Embryon.
رَصَاد { س. ع. ر. «رصد» دن }
رَصَاد { س. ع. ر. «رصد» دن }
 صاغلام، متین، محکم.

اجرام سمائییه باقان اهل هیئتدن
 آدم، فلکی.
رَصَاص { س. س. ع. ۱. قور. }
رَصَاص { شون. (اسرب، رصاص }
 اسود. ۲. قالا. (قصیدر،
 رصاص اییش.)
رَصَانَت { س. ع. صاغلامق، }
رَصَانَت { متانت، محکمك. }
رَصَانَتِی { ص. صاغلام، متانتی، }
رَصَانَتِی { محکم، رصین. }
رَصَد { س. س. ع. ۱. کوزتمه، }
رَصَد { بکامه، پوصی طومنه. ۲. }
 ۲. اجرام سمائییه دور یینله
 معاینه ایتمه. ۳. اجرام سمائییه
 سیر و معاینه به مخصوص دور یین
 و یا دیگر آلت: رصدله آیه
 باقی.
رَصَدخانه { س. فا. اجرام سما. }
رَصَدخانه { یتیه آلات مخصوص. }
 صه ایله و بیوک یرلی دور یینله
 سیر و معاینه ایتمه مخصوص بنا:
 پارس رصدخانه سی: نصیر الدین
 طوسی نك هلاکویه یا دیردینی
 رصدخانه.
رَصَدگاه { س. فا. ۱. کوزدوب }
رَصَدگاه { بکامه مخصوص محل. }
 ۲. رصدخانه.
رَصَدی { ص. ع. ر. رصدیه. }
رَصَدی { کواکبی سیر و معاینه }
 ایتمه مخصوص و یا بوکا منسوب
 و متعلق: آلات رصدیه، تد
 قیقات رصدیه.
رَصیف { ص. ع. ر. رصیفه. }
رَصیف { «رصف» دن ص. }
 صاغلام، محکم، متین، صاغلام
 صورتده بنا ایدلمش.
رَصین { ص. ع. ر. رصینه. }
رَصین { «رصانت» دن ص. }
 صاغلام، متین، محکم.

رِضا { س. ع. ۱. خشنودلق، }
رِضا { ممنونیت: الله رضا سیچون! }
 ۲. قائل اولمه، موافقت، عدم
 مخالفت: بوایشه رضا کر وار.
 میدر؟ رضا طرفین = هر ایکی
 طرفك موافقتی. ۳. ایستك،
 اراده، اختیار، طوع: کندی
 رضاسیله کیتدی. ۴. قدر
 الهی به سرفرو ایتمه، توکل:
 انسان ایچون دیاده رضا وتو.
 کدن باشقه چاره بوقدر. (رضاء
 لله = الله رضا سیچون: عوض مقا.
 بلنده اولمیه رقی مجرد الله راضی
 اولسون دیه، ثواب ایچون. (رضاء
 ویرمک = راضی اولمق، موافقت
 ایتك.
رِضا جو { ص. فا. (ع. رضا = }
رِضا جو { م. فا. جستن = آرا. }
 مق) برینك رضاسنی طلب و آرزو
 ایدن، راضی ایتك چالیشان.
رِضا داده { ص. فا. (ع. رضا = م. }
رِضا داده { فا. دادن = ویرمک }
 رضا ویرمش، راضی اولمش،
 قائل.
رِضَاع { س. ع. سوت امه. }
رِضَاع { (أرضاع برینه امزمره }
 معناسیله قولانلاملی.)
رِضَاعی { ص. ع. سوت امه. }
رِضَاعی { متعلق، سوتدن اولان }
 (قربانت): ولد رضاعی = سوت
 اوغل.
رِضْوَان { س. ع. ر. خشنودلق، }
رِضْوَان { رضا: رضوان الله علیه = }
 الله راضی اولسون! رضی الله عنه!
رِضْوَان { س. ع. ر. جنتك محافظی و }
رِضْوَان { قیوچییسی اولان ملکك }
 اسمدر: روضه رضوان = جنت،
 بهشت.

رَضِیَ { فل. عر. } (بعض دعا تعبیراً)
رَضِیَ { تنیده مستعمل فعل ماضی در }
راضی اولسون : رضی الله عنه =
الله او ندن راضی اولسون.

رَضِیع { سذ. عر. } (رضاع) دن
رَضِیع { صش. } [سوت قارنداش،
سوت برادر.

رَطَب { ص. عر. } : رطبه تازه،
رَطَب { یشیل، یاش (یمش).
|| رطب و یابس. = یاش قوری؛
و مج. مناسبی مناسبست. || رطب
اللسان = لسانی تازه نندیرن،
کوزل بر شی سویلین.

رَطَل { سذ. عر. } تقریباً اوقه.
رَطَل { نك ثلثه معادل اسکی
مایعات اولچیس، لیتره. ۲. عر.
شراب قدحی، پیاله.

رُطُوبَت { سذ. عر. } ۱. یاشلق،
رُطُوبَت { تمیلک، اصلاقلی : بو
چاشیرده بر آرز رطوبت حس
ایدیورم. ۲. هواده ویا اینه نك
ایچنده کی نم : هواده رطوبت
وارد؛ بو اوک هیچ رطوبتی
یوقدر. || میزان الرطوبه = هوا.
ده کی صو بخارینك مقداری
اولچمکه مخصوص آلت، تفاضلی
ترمو متره، ایفرو متره.

رُطُوبَتِي { ص. ۱. یاش، ایصلاق :
رطوبتی رطوبتی چاشیرکیمک
صحته نك مضرد. ۲. رطوبتی
اولان، یابس اولمیان، نمنك :
رطوبتی هوا؛ رطوبتی او.

رَطِيب { ص. عر. } : رطیه. ۱.
رَطِيب { یاش، ایصلاق. ۲. تازه،
یشیل.

رُغَاف { سذ. عر. } ط. بورن
رُغَاف { قانامه.

رَعَايَا { سذ. ج. عر. } فد : رعیه.
رَعَايَا { با : رعیه.

رِعَايَت { سذ. عر. } ۱. کوزتمه،
رِعَايَت { حفظ : رعیات حقوق،
رعیات منافع. ۲. صایعه، صایفی،
اعتبار : او عاذته شمعی رعایت
ایدن یوقدر؛ حقوق قدیمه مزه
رعیات ایتیمور. ۳. حرمت،
اکرام، تعظیم، آغزلامه : بو
ملکتمه مسافره چوق رعایت
ایدرلر.

رِعَايَتْسِزْلِك { سذ. حرمتسزلك،
رِعَايَتْسِزْلِك { اعتبارسزاق،
حرمت و تعظیم ایتیمیش، صا.
یغیسزلق : اونك حقنده رعایتسز.
لکده بوندیلر؛ ارباب فضل
وهنره رعایتسزلك جائز دکلدر.

رِعَايَتْسِكَار { صذ. فا. حرمت و
رِعَايَتْسِكَار { اعتبارایدن، مکرم.
رِعَايَتْسِكَارَانِه { صذ. ح. فا. حر.
رِعَايَتْسِكَارَانِه { مت و اعتبارله :
رعایتسکارانه معامله؛ رعایتسکا-
رانه قبول ایتدیلر.

رِعَايَةُ { ح. عر. } صایه رق، حر.
رِعَايَةُ { مت و اعتبار ایدرک :
حقوق قدیمه مزه رعایه هر معا.
مله سنه تحمل ایتدم؛ سننه رعایه
سمی چیقارمدم.

رُعْب { سذ. عر. } قورقو، خوف،
رُعْب { دهشت.
رَعْد { سذ. عر. } کوك کورلمه سی :
رَعْد { برق ورعد.

رَعْدَ اَنْدَاز { صذ. فا. عر. } رعد =
رَعْدَ اَنْدَاز { کوك کورلمه سی.
فا. انداختن = آتق [کوك کور.
لمه سی کی شدتلی سس چیقاران،
کورلین.

رَعْشِه { سذ. عر. } دیترمه، قورقو
رَعْشِه { ویا صو نو قدن دیتره بش،
اورکه : بر رعشهیه دوجار اولدم؛

بتون وجودمه بر رعشه یالیدی.
رَعْشِه دَار { صذ. دیتره بن، اورکن،
رَعْشِه دَار { رعشهیه گرفتار.

رَعْنَا { صذ. اصل عربیده «ارعن»
رَعْنَا { صفت مشبهه سنك مؤنثی
اولوب، احق و دوشونمده دن
آغزینسه کانی سویلر قادی
معناسنه مخصوص اولدیفی حالده،
لساغزده شبهه سز «رعن» فعلنك
سوسلنوب کوزلشك معناسنه
دخی کلسی مناسبته، محل استمالی
بستون دكیشدیر ایشدر.)
کوزل، لطیف، پارلاق، رونقلی :
دلبر رعنا، سرو رعنا. || اكل
رعنا = یاری قرمز یاری صاری
كل، كه شعرا عننده نك
مقبولدر. = ح. نك ای، نك
اعلا : رعنا بیلیرسكز؛ رعنا
معلومكزدر.

رَعْي { سذ. عر. } ۱. اوتلامه،
رَعْي { حیواناتك مرعاده اوت
یمه سی : او با برلده بر چوق قو.
یونلر رعی ایدیلرلردی. ۲.
اوتلامه، کومه، حیواناتی مرعاده
حفظ ایدوب بسله : چوبانلر قو.
یونلرین رعی ایتمکه مشغول
ایدیلر. ۳. تر. عرض اطاعت
ایتمه، تسلیم اولمه، رعایا حکمنه
یکمه : قلعه ضبط اولنجه بتون
او جوار اهالیسی کلوب رعی
ویردیلر. (تعبیر قدیمدر.)

رَعِيَّة { یاخود رعیت. سذ. عر.
رَعِيَّة { ج. رعایا. ۱. سوری،
اوتلادیلان حیوانات سوریه،
بر چوبانك کوتدیکی حیوانات.
۲. بر حکمدارک حکم و اداره سنه
تابع اولوب تکالیف امیره ورن
خاق، زیردستان، برایا دینان

ارباب سیفدن اولوب محافظه لری
دولته عائد بولنان تبعه : رعیه نك،
رعایانك - قوقنی محافظه ایتك.
|| رعیت پرور = رعایاسنه ای باقان.

رَغَائِب { سذ. ج. عر. } فد :
رَغَائِب { رغبه. با : رغبیه. ||
لیله رغب = فخر کائنات (صلم)
افندمر حضرتلرینك رحم مادره
دوشه سگری لیله مبارکویه
مصادف کیجه که رجیک ایلک جمعه
کیجه سیدر.

رَغَبَت { سذ. عر. } ۱. ایستك،
رَغَبَت { آرزو، خواهش، میل :
رغبه ایتك، رغبه کوسترمك؛
رغبه وارمیدر = آرزو بیو.
ریلیوری، ایستك وارمیدر؟
۲. قبول، حسن قبول، حسن
تلقی، اعتبار : یازدینی کتابلر
رغبه عمومیه مظهر اولدی؛
او بیجم مجوهرات رغبندن
دوشمشدر.

رَغْبَتْسِز { صذ. ۱. خواهشی اولمیان،
رَغْبَتْسِز { ایستكسز. ۲. رغبه
عامیه مظهر اولمیان، غیر مقبول،
رواجسز.

رَغْبَتْسِزْلِك { سذ. ۱. ایستكسز-
رَغْبَتْسِزْلِك { لك، میل و آرزو
فقدانی. ۲. عدم مقبولیت،
اعتبارسزلق : بو قیلدن مالار
حقنده بو رغبتسزلك دوام
ایتدیجه.

رَغْبَتِي { رغبتاؤ. صذ. ۱. ایستكلی،
رَغْبَتِي { خواهش و میل و آرزو-
سی اولان : بن بومالك رغبته لیس
دکم. ۲. حسن قبوله مظهر،
مقبول. ۳. از. وقتیه رغبته سز.
غیر مسلمله ویریلر عنوان ایدی.
رَعْد { سذ. عر. } رفاه، وعت،
رَعْد { سهولت. نذ.

رَغْم { سذ. عر. } ضدینه و عذابینه
رَغْم { حرکت، نسبت : حسودلرک
رغمه؛ علی رغم العدو = دشمنك
عنادینه.

رَغْمًا { ح. عر. } عنادینه، ضدینه :
رَغْمًا { خسیسدر صدنه و برمن
دینلره رَغْمًا هرکسدن زیاده
ویردی.

رَغْبِيَّة { سذ. عر. } ج. رغباب. ۱.
رَغْبِيَّة { رغبه و آرزو اولنه جق
شی. ۲. بیوک و نك مقبول
عطیه و احسان. نذ. || لیله
رغباب. با : رغباب.

رَفَادِه { سذ. عر. } ج. رفاه. یاره لرك
رَفَادِه { اوزرینه قونیلان قاتلا-
نمش بز، باصتی.

رَفَاقَت { سذ. عر. } ۱. آرقداشلق،
رَفَاقَت { شریکک، معیت : رفا-
قتنده بر آدم واریدی؛ رفاقنده
ایکی کاتب بولنیور. ۲. یول
آرقداشلقی، یولداشلق : فلان
یره کیده جکم بکا کیم رفاق
ایتمك ایستر؟ اونك رفاقی نك
اییدر. (ترکیبات عربیه ده «رفاقه»
صورتسنده دخی قوللانیلمیر :)
حسب الرفاقه.

رَفَاه { سذ. عر. } و :
رَفَاهَت { سذ. عر. } و :

رَفَاهِيَّة { سذ. عر. } باشا بشده
رَفَاهِيَّة { بولاق و قوللایق،
وسعت حال، اتساع معیشت :
کمال رفاهله یاشامق : خلغمزك
اسایش و رفاهیتی برکالدرد.

بو اوچ لغتدن برنجیسی اولان
«رفاه» فیروز آبادیك «قاموس» نده
بولماقغله، بعض لغویونمز عربی
اولدیننه حکم ایتشلسه ده، «محیط

المحیط» ده بشتی باقن «رفه» فعلنك
مصدری اولاق اوزرد مقید اولدیننه
باقیلیرسه، اوده عربیدر. «رفاهیت» ه
خط دینلر دخی اصابت ایدمه مشلردر؛
چونکه بوکله دخی قاموسده وارد.

رَفَتْ { سذ. فا. ۱. کیتمه. کیدیش-
رَفَتْ { غزیمت، حرکت : آمد
ورفت = کیدوب کله. ۲. ترقین
قید. (اصل قبل ماضی اولوب،
دفتلرده «شد» کی «آمد»
مقابلنده قوللانیلمه، لسان رسمی به
کیرمشدر.)

رَفَقَار { سذ. فا. کیدیش، بوروش،
رَفَقَار { حرکت : رفتار نازکانه.

رَفَقَه رَفَتْ { ح. فا. کیت کیده،
رَفَقَه رَفَتْ { کیده کیده، کیده-
رک، تدریجاً.

رَفْقِيَّة { سذ. «رفت» لغت فارسیه-
رَفْقِيَّة { سندن عربی قاعده سی
اوزرینه تشکیل اولنش لغت
سقیمدر. شایان استعمال دکلدر.
کمرک اصطلاحنده اخراج اولنان
اموالدن آلتان رسم، «آمده»
لغت سقیمه سنك مقابل.

رَفْدَان { سذ. عر. } رفدان
رَفْدَان { یومورطه.

رَفَض { سذ. عر. } ۱. ترك. نذ.
رَفَض { رافضیك.

رَفْع { سذ. عر. } ۱. قالدیرمه،
رَفْع { یوکلمته، یوقاری به چیقار. ۴.
اعلا : رفع لوا، رفع صدا ایتك.
۲. قالدیرمه، لغو و فسخ ایتمه :
او اصولی رفع ایتدیلر. ۳.
نزع : رتبته سنی رفع ایتدیلر. ۴.
د. (نحو عربیده) اعراب دینان
اسمك احوال اربعه سنك برنجیسی
که اکثریا ضم ویا (و) و (ا)
ایله اولور. و بو حالده بولنان
آتمه مرفوع دینلیر. || ج. رفاه

رفع زوائد = یاره نك چوروك
انلرينك قطع وازاله سی. || ر. بر
عددك قوتی تزئید ایتمه.
{ رفعته } س. ع. یوکسكك، علو،
{ یوکسك و بیوك رتبه :
علم و هنرله انسان رفعت
قزائیر.
{ رفععلو } ص. ۱. علو و رفعت صا.
{ حی } ۲. ا. رتبه ناله
اصحابه و بیكباشیلره ویریلن
عنواندر.
{ رفع } س. ع. یاواشلق، طا.
{ تلیق، ملایمت : رفع ايله
معامله ایتك.
{ رفعه } س. ج. ع. ر. فد : رفیق.
{ با : رفیق.
{ رفیع } ص. ع. ا. رفیع. « رفعة »
{ دن ص. } یوکسك، یو.
جه، عالی، بلند : قصر : رفیع :
رتبه رفیع : رفیع الدرجات :
قدر و اعتباری عالی اولان.
{ رفعه } س. ج. ع. رفقاء.
{ « رفق » دن ص. }
۱. آرقداش، یولداش، همیا :
ابتدا رفیق دوشونملی صکره
طریق. ۲. اورتاق، شریك :
رفقاسنه طایفه دن بر شیء
دیهمدی. ۳. یارداق، یاماق،
معاون : مجلسك امور تحریریه.
سنی اداره ایچون بر رفیق
محتاجدر. ۴. قوجه، زوج، آر.
قداش : قادینه رفیقك نرهده
اولدیفنی صورملی.
{ رفیق } س. ع. ۱. آرقداشلق
رفیق (یا اورتاقلق) ویا یارداقلق
ایدن قادی. ۲. قاری، زو.
جه : رفیقهم همشیره کر.

{ رفیه } ص. ع. « رفاهة » دن
{ رفیه } ص. ع. بولاق وراحتله
یکین، یاشایشی و یکنمه سی فراح
اولان.
{ رفق } د. با : ر. ك.
{ رفق } س. ع. قولق، مملوكت.
{ رفق } ص. ع. قول، مملوك، عبد.
{ رفق } س. ج. ع. رفقه.
{ رفاب } با : رفقه.
{ رفابت } س. ع. ۱. ایش و
صنعتده ویا علم و هنرده
امثالنه تفوق ایتك واولره
رغمأ قزائق غیرتی : فابریقه لر
بیننده کی رفابتدن مشتیرلر
استفاده ایدر. ۲. رفیقك،
دیكرینك طالب و هوسکاری
اولدیفنی شیئه طالب و هوسکار
اولوب مسابقته چالشمه : بن
اولره قارشی رفابت کیرشمه :
عشاق بیننده کی رفابت. ۳.
قیصقامه. — تعبیرات عربیه ده
« رفابه » صورتنده قوللانیلیر :
حساب الرفابه.
{ رفاص } ص. ع. ۱. رفاصه.
{ « رفص » دن سم }
خوره تن، اوینایان، رقص
ایدن. = س. ع. چالار سا.
عناك ماکینه سنك حرکتی
تعدیله مخصوص اوله رق معادن
مختلفه دن مرکب کفچه شکنده
آلت که ساعت ایشلدیجه افق
حرکتده بولنور.
{ رفامبو } (Ricambio) ما.
قبول ایدلمه رك پرو.
تستو ایدلمش پولیجه نك عکسنه
کشیده ایدلمی.
{ رفباء } س. ج. ع. رفد : رفیب.
{ با : رفیب.

ماعداهر نوع اوراق رسمیه
تحریرنده مستعمل معروف بر
جنس یازی که چابق یازیلیر.
{ بو صوك معنا ايله زبازدی
رانك کسرله در. }
{ رقم } س. ع. ج. رقم، ارقام.
{ ۱. یازمه، یازی، تحریر،
یازی ايله قید و اشارت : رقم
ایتك = یازمق، قید و تحریر
ایتك. ۲. عددلری قید و
تحریر مخصوص اشاراتک بهری :
۷ رقمی، ۸ رقمی : ارقام هندیه =
آوروپالیرك ارقام عربیه دید.
کلری و اولرك عربلردن عرب
بلرکده هندیلردن اخذ ایتش
اولدقلری ۱، ۲، ۳ الخ. اشا.
راتی. ۳. حساب علم وقواعدی :
رقم بیلک، اوكرنك. || رقم
دوكلك = حساب ایتك. || رقم
قویقمق = نومرو وضع ایتك.
{ رقم } ص. فا. (ع. رقم) م.
رقزده { فا. زدن = اورمق } ۱.
یازاش، محرر، مقید. ۲. مذ.
کور، ذکر و بیان اولنان.
{ رقم } ص. فا. (ع. رقم) م. فا.
رقزن { زدن = اورمق } یازان،
چیزن، قید و اشارت ایدن.
{ رقمکش } ص. فا. (ع. رقم) م.
م. فا. کشیدن =
چکمسك { رقم چکن، یازان،
چیزن.
{ رقم } ص. ع. ۱. رفقه. « رفقه »
{ دن سم. } اعداد اشارا.
تنه و حساب منسوب و متعلق.
{ رقم } س. ج. ع. رفد : رقم.
{ رقم } با : رقم.
{ رقم } س. ع. ج. رفقا.
{ رقم } ج. فا. رفیقان. « رفقا »

{ دن ص. } ۱. دیکرله عین
شیئه طالب و خواهشکر اولان،
بر محبوبه دلداده اولان عاشقلرک
یکدیگرینه نسبت بهری. ۲.
بر ایش و صنعت ویا علم و هنرده
امثالنه مسابقتله اولنری چو.
ریده رك ایلرلك ایستین : اطبا
اکثریا بر برلرینه رفیب اولورلر.
{ رقم } س. ع. « رقم » دن
{ رفیت } مصدریت اسیدر (قولق،
کولهك، جاربهك، عبودیت :
تأکید روابط رفیت ایتك.
{ رقم } ص. ع. ۱. رفیق. « رفق »
{ دن ص. } ۱. رفقه.
یوفقه، نارین. ۲. آزادسز کوله
وجاریه. ۳. مج. مرحمتی، چابوق
متأثر اولور : قلب رفیق.
{ رقم } س. ع. سحر باز و اوفو.
{ رقم } روکیلرک او قودقلری
شیء افسون : رفیه اوقومق.
{ رقم خوان } افسون فا. خواندن =
اوقومق { رفیه و افسون اوقو.
یان، افسونکر، اوقوروچی.
{ رقم } د. (رفقه هجالی الفاظه،
{ « رقم » قالین هجالیلرند)
۱. اسکی شیوهده صفتلره ملحق
اولوب تفضیل بیان ایدر : کوز.
لرک = دهاکوزل : آفرق = دهاک
بیاض. ۲. یتنه صفتلره ملحق
اولوب تصغیر بیان ایدر : کو.
چورک = کوچوجك. (صوکنده کی
کافك حذفله.)
{ رقم } س. فا. طامار : رک جان =
{ جان طاماری. }
{ رقم } س. ع. ۱. اوزنکی :
رکاب { تحریر رکاب عزیمت
ایتدی. ۲. خاکپای (علی الخصوص

تشریف شاهانه ائسانده تقدیم
اولنان معروضات حقنمه
مستعملدر : { رکاب هایونه عرب.
ضحال تقدیم ایتك.
{ رکابدار } س. فا. (ع. رکاب =
{ اوزنکی - فا. داشتن =
طومتی } وقتيله کبرا آتہ بیترکن
اوزنکیلرینی طوتان آغا.
{ رکاکت } س. ع. ۱. کوشكك.
ضعف، قوتسزك. ۲.
۲. سوباشیده نقصان، طوغری
سویله میش، طوتقوناق : دیانده
رکاکت واردر : رکاکت لسان.
۳. ربط کلامده نقصان،
ربطسزاق، سلاست ضدی : یاز.
دیفنی شیلرده رکاکت اکسیک
دکلدر.
{ رقمه } س. ع. دیز، زانو. ۲.
{ رقمه } س. ع. دیکمه، صا.
یلامه، یره صایلابوب
قائماً طور دیرمه، قورمه : رکز
لوا : بر ستون رکز ایتك : رکز
خیام = چادر قورمه.
{ رقمه } س. ع. ج. رکمت.
{ « رقمه کسرله غلطدر. }
نمازده بر قیامله بر رکوع و بر
سجودی متضمن حرکت : ایکی
رکعت نماز قیلدم : اوکله نمازی
قاج رکعتدر ؟
{ رقمه } س. ع. ج. ارکان.
{ ۱. بر شیتك اك صاغلام
و محکم طرفی، تمل دیرکی، گوشه،
استادگاه : رکن کعبه مبارکه،
بر بناتك رکنی. ۲. ستون،
عمود. ۳. مج. بر هیئتك اك
اهمیتلی واك قوتلی افرادینك
بهری : او آدم بو مملکتك

رَنگین { ص. فا. ۱. رنگی اولان، پارلاق رنگلی. ۲. مج. کوزل، لطیف، مزین. ۳. مصنع و مزین (عباره، سوز): بر مصراع رنگین.

رَو { ص. فا. [« رفتن » فعلندن] سمص. اولوب صتر. تشکيلنده بولنور. ۱. کیدن، یوروین: تیز رو = چاقی کیدن: راهرو = یوله کیدن، یول آلان. ۲. کیتدیگی، یوردیگی: قلمرو = قلم کیتدیگی، حکم سوردیگی یر، اولکه.

رَو { یوز، وجه، چهره: روی زیبا = کوزل چهره. ۲. سطح، یوز: روی زمین = سطح ارض، یر یوزی: روی دریا = سطح بحر. || آبرو = یوز صوبی. || روبراه = متهی عزیمت. || رو برو = یوز یوزه. || خوبرو = کوزل یوزلی. || دو رو = ایکی یوزلی، صرائی. || رو کردن = یوز چورن. || رو مال = یوز سورن: یوز سورمه.

رَو { ص. فا. [« روییدن » فعلندن] سمص. اولوب ترکیاتده بو. لنور [بیتن، نابت: خود رو = کندی کندینه بیتن، خدایی نابت.

رَوَا { ص. فا. لایق، مناسب، جائز: روا کورمک: تجویز و تنسیب ایتک. || ناروا = غیرجائز، نامناسب.

رَوَايَط { س. ج. ع. ف. د. را. بطة. با: رابطه.

رَوَاة { س. ج. ع. ف. د. راوی. با: راوی.

رَوَاتِب { س. ج. ع. ف. د. را. تبه. با: راتبه.

رَوَاج { س. ج. ع. ۱. سوروم، ای سوریلن شیك حالی، اعتبار: بوسنه ذخیره نك رواجی وارد. ۲. تداوله بولنان قیمت و بها: آقچه رواجی: بومالک چار. شیده رواجی نه در: [بویاکیجی معناده « رایج » دخی قوللائیلیر.]

رَوَاجِسِر { ص. سورومسز، سو. رلین.

رَوَاجِسِرْلِق { س. سورومسز. لك، سورملیش.

رَوَاجِلِ { ص. سوروملی، ای سوریان، اعتبارلی (مال).

رَوَافِض { س. ج. ع. ف. د. رافضی. با: رافضی.

رَوَاق { س. ج. ع. اوستی اورتیلی آلتی، سوندیرمه، صاچاق آلتی، چارطاق. || نه رواق = طقوز چارطاق یعنی قبه سما.

رَوَاقِی { ص. س. ج. ع. روا. قیون. حکماء یوناندن اساساً مدرسه نك اوکنده کی صاچاق آلتنده تدریس و تدرس ایدن بر صنف حکمایه اطلاق اولنور که رئیسلی (زنون) در، فر. Stoiciens.

رَوَان { ص. فا. کیدن، یوروین، آقان، جاری: آب روان = آقار صو، ماء جاری. || تحت روان = ایکی استره تحمیل اولنان بر نوع محفل. = س. روح انسانی. || روح روان، روح و روان = برنجی تقدیرده کیدیجی اولان روح معناسیله صفت موصوف.

وایکجی تقدیرده عطف تفسیردر.

رَوَانَجَش { ص. فا. و: رَوَانَجَشَا { ص. فا. [روان = جان.] جان باغشلیان، تازه حیات و برن، پک مفرح و دلکش.

رَوَانَه { ص. فا. کیدن، یورو. ین: روانه اولق = کینمک، یورومک.

رَوَانِی { س. [اصلی فا. « روغنی »] یعنی ساده یاغله یاییلان] تبسیده پشیر ایرمیک یاخود او. ندن بر طاتلی که انواع کثیره سی اولور.

رَوَايَت { س. ج. ع. روایات. ۱. بر خبر و کلام و سائره نقلی، حکایه: صحابه نك اکثری احادیث شریفه روایت ایتشلردر: فلان بزه بر طاقم خبرل روایت ایتدی. ۲. نقل و روایت اولنان حکایه و خبر، افواه ناسه دوشن سوز: او یله بر روایت دوران ایتش: بر روایت ایشیتدم. ۳. بر ماده حقیقده بر آدم و یا بر طاقم آدملر طرفندن نقل اولنان صورت وقوع: بوبابده شویله بر روایت دخی وارددر، دیگر بر روایت کوردهده شویله اولمش.

رَوَايِج { د. و. د. و. طوغریسی « روا- رایج. با: رایجه.]

رَوَبَاه { باخود روبه. س. فا. تیلکی، ثللب. د.

رَوَبَرَاه { ص. فا. و: رَوَبَرَو { ص. ج. فا. با: رو.

رَوَبَه { س. [روبا. Roba. زبا.] نزدی: اورو به. ۱. کیله جک ثی، اثواب، البسه: برقات روبه یاپدرم. ۲. اثواب و چاشیر و یاتاق و سائر مه متعلق اشیا: روبه لری آریجه بر آرابه. به یو کاتمش. ۳. قادیلرک اوده کیدکلی بئو اثواب، انتاری، کیکه لك: بوقاشدن کوزل روبه یاییلیر.

رَوَبَهْلِق { ص. قادیلرک اوده کیلک اوزره بئوون اثواب و انتاری اعماله مخصوص ویا لایق: روبه لقی قاش.

رَوَبِیَه { س. [اصلی: ربعیه.] زبازدی: اورو به. ۱. وقتیه آلتون چاریکی. ۲. هند. ستانک تقریباً ۱۴ غروش قیمتده برکومش سکسی. [Roupie].

رَوَح { س. ج. ع. ارواح. ۱. انسانده و حیوانا. تده کی ماده حیاتیه، جان: بدنده روح وار ایکن: روحنه رحمت اولسون! ۲. حرکت، فعالیت، قوت: بو آدمده هیچ روح یو. قدر. ۳. تأثیر، مؤثرک: بو عباره پک سونو کدر بر آز روح ویره جک تعبیرات بولمی. ۴. بر ماده نباتیه و سائرده دن چیقاریلان خلاصه که اکثریا پک خفیف و طیار بر مایع حالنده اولور: نانه روحی، آفیون روحی، لقمان روحی، نیشادر روحی، طوز روحی. || روح الله = حضرت عیسی (عم). || روح الامین، روح القدس = حضرت جبرائیل.

رَوَحَانِی { ص. ع. ۱. روحانی. [« روح » دن سم.] ۱. جانه منسوب و متعلق: انسانک احوال جسمانیه و روحانیه سی. ۲. صرف روحدن عبارت اولوب جسمی اولمیان، مادی اولمیان، معنوی، روح قبیلندن اولان: او روحانی بر خالدر، شخص روحانی. ۳. امور مذهبییه و آخرته متعلق: خرسیتیانلرک ریاست روحانیه سی. = س. ع. ج. روحانیون. صرف روحدن عبارت اولان عالم لاهوت سکائی، جسم لطیف، ملك: روحانیلره قاریشقی: زمره روحانیون.

رَوَحَانِی { ص. ع. ۱. روحانی. [« روحه » دن سم.] رانک ضمیمه قرائتی غلطدر. لطیف و دلکش، کوزل منظره لی و هوادار: روحانی بر محلد.

رَوَحَانِیَّت { س. ج. ع. ۱. روحا. نیلک، روحدن عبارت اولانک حالی. ۲. ارتحال ایتش بر ذاتک موجودیت رو. حانیه سی، عالم ارواحده موجو. دینی، اولیاء عظامک روحانیتندن استمداد ایتک. ۳. ادیان سائرده رؤساء مذهبک حالی.

رَوَحِیْرَوَر { ص. فا. روحه قوت و انشراح ویرن، حیات بخش: روحپور بر مقامله ترغساز اولدی.

رَوَحِیْسِر { ص. جانسز، قوتسز، روحانی.

رَوَحْلَانْدِرْمَق { ف. جانلاندیر. مَق، قوت و تأثیرینی آرتدیرمق.

رَوَحْلَانْمَق { فل. جانلنمق، قوت و تأثیرینی آرتنمق.

رَوَحِلِ { ص. ۱. جانی، ذی روح، بر حیات. ۲. مج. قوتلی، تأثیرلی.

رَوَحِی { ص. ع. ۱. روحیه. جانه منسوب و متعلق: احوال روحیه.

استعمالده «روحانی» دن فرقی وارددر: «روحانی» معنویاتده، «روحی» ایسه مادیات و طب و فلسفه مه متعلق خصوصاً صائده قوللائیلیر.

رَوَدِبَار { س. فا. جای، آقار صو، نهر. ل.

رَوْدَه { س. مج. خلاطک دولاب اوزرنه صاریلوب تشکیل ایتدیگی یوماق.

رَوَز { س. فا. کون، کوندوز، یوم، نهار: روز و شب = کیجه کوندوز: روز افزون = عمری اوزادان، حیات بخش: روز جزا = قیامت کونی، محشر. || روزمره = هر کونکی: مصارف روزمره.

رَوَزگار { س. فا. زمان، وقت، عهد، هنگام.

رَوَزگار { س. [لغت آنفه فارسیه] دن مأخوذ اولوب، ترکیجه اولمدیغی ظاهر ایسهده، فارسیده اصلاً متضمن اولمدیغی و معنای اصلیه هیج مناسبی اولمیان بر معنایه نقلی غریبدر. ۱. یل، ریخ، باد: پوراز، لودوس روزکاری: شدتلی، خفیف روزکار. ۲. پوصله کرته لری: روزکار آلتی = روزکارک اسدیگی جهتک مقابلی: روزکار اوستی = روزکارک اسدیگی طرف. || رو- زکار پایی = ع. مرهباتک حین طیراننده روزکارک تأثیر یله واقع اولان انحراق.

روملا شَمَق { فط، روم جنسیتنه
کیرمک، روم او.
لق.

روملق { ص. اهالیسی روم اولان:
اوراسی روملقدر. =
س. روم جنسیتی: اونک روملنی
لساندن بلیدر.

رومورکور { س. [فر. Re-
morqueur] کی
چکن واپور.

رومی { ص. عر. ژ: رومیه.
۱. وقتیه روم دینان
آناطولی و روم ایلیه منسوب
ومتعلق ویا بویرلک اهالیسندن
اولان: جلال الدین رومی،
اسکندر رومی. ۲. روم جنسیتنه
منسوب ومتعلق، روم: لسان
رومی، قواعد رومیه.

رونده { ص. فا. کیدن، یورین.

رونق { س. عر. پارلاق، کو
زلک، لطافت، طراوت،
زینت: رونق بهار، رونق جمال.

رونق آفزا { ص. فا. (عر. رو.
نق) = پارلاق. فا.
افزاییدن = آرتدیرمق [برشیئک
پارلاقنی وزینت ولطافتی آر.
تدیران، کوزلشدیرن.

رونق لی { ص. پارلاق، کوزل،
لطیف، مزین.

روئما { ص. فا. و:

روئمون { ص. فا. (رو = یوز -
نمودن = کوسترمک)
یوز کوسترن، ظهور ایدن،
میدانه چیقان: بعض احوال
غریبه رونما، روئمون اولدی.

روی { س. فا. لا: رو. || روی
نکار = ۸. بر نوع زنبق

چیچی. ۲. پنبه رنگده کوچک
دانهلی بر جنس اوزوم.
رویی { س. عر. و. قافیه نک
حرف اخیری.

رؤیا { س. عر. اویقوده کو.
رین شی، دوش، واقعه،
عالم معنی: رؤیا کورمک؛ رؤیا.
سند کورمک؛ رؤیا تعبیر ایتک؛
رؤیایه کیرمک = رؤیاده کورمک؛
فلان ایش بویکجه رؤیامه
کیردی.

رؤیت { س. عر. ۱. کورمه،
کوریش: رؤیت هلال =
یکی آبی کورمه. ۲. نظارت،
اداره: امور بیتیه می رؤیت
ایده جک کیسه یوقدر. ۳. باقه:
دعواسی فلان محکمه ده رؤیت
اولنیور: دعواسنی هنوز رؤیت
ایتمدیلر.

رؤیت { س. عر. برایشک هر
جهتی لایقیله تفکر
ومطالعه ایته، بصیرت، رأی
سدید وصاب: اصحاب رویتدن.
ره { س. فا. با: راه.

رها { س. قورتله، قورتلش،
خلاص: رها بولمق = قور.
تلق، خلاص بولمق.

رهابین { س. عر. ج. عر. فد:
رهابان. با: رهبان.

رهاوی { س. فا. [رها] یعنی
اورفه شهرینه منسوب
۱. صدقلی. کوچک چالنی. ۲.
مقامات موسیقیه دن بری.

رهایب { ص. فا. [رها] خلاص
یافتن = بولمق [خلاص
بولان، قورتولان: رهایب
اولق = قورتلق، خلاص بولمق.

رهب { س. عر. [هانک قبیله ده
لغندر] قورقو، خوف.

رهبان { س. عر. ج. رهباين.
کشیش، قره باش، خر.
ستیانلقده تارک دنیا.

رهبان { س. عر. ج. عر. فد:
راهب. با: راهب.

رهبانیت { س. عر. راهبک،
کشیشک، ترک دنیا
ومجرد اوله رق یاشایش: اسلا.
مده رهبانیت یوقدر.

رهبر { ص. فا. [ره = بول -
دن = کوتورمک] بول
کوسترن، قولاغوز، دلیل.

رهبرلک { س. قولاغوزلی، بول
کوسترمه، دلالت:
رهبرلک ایتک.

رهرو { ص. فا. [ره = بول -
رفتن = کیتک] بوله
کیدن، بول آلان، یولچی، ساک.

رهزن { ص. فا. با: راهزن.

رهگذار { یا رهگذر. س. فا.
[ره = بول - گذشتن =
کچمک] بولک کچدیکی یر، کچید،
ممر، آباق آلتی.

رهن { س. عر. برمالک اوندن
استیفاسی ممکن اولان
بر حق مقابلنده موقوف
طوبتسی، طوقو، اوگدل، گرو:
رهن براقق.

رهنما { ص. فا. [ره = بول - نمودن =
کوسترمک] بول کوسترن،
قولاغوز، دلیل.

رهایب { ص. فا. [ره = بول -
یافتن = بولمق] بول
بولان، کیره بیان، فرصت بوله
بیان: رهایب دخول اولدی =
کیرمکه فرصت بولدی.

رهین { ص. عر. ۱. رهن برا.
غلتش، ترهین اولنش.
۲. قرین، مقارن: رهین تصو.
یب بیوریلورسه = قرین تصویب
اولورسه: بوایش رهین ثبوت،
رهین ایقان اولدی.

ریاء { س. عر. ایکی یوزلیک،
یالاندن کوشترش، مرا.
ئیک: ریا ایچون اولنان عبادتک
خیری یوقدر.

ریاح { س. عر. ج. عر. فد: رخ.
با: رخ. [عر. بیده مؤ.
نندر.]

ریاحین { س. عر. ج. عر. فد:
ریحان با: ریحان.

ریاست { س. عر. ۱. باش اوله،
رئیسک بر مجلس ویا
هیئتک رئیسلکی: او مجلسه کیم
ریاست ایدیور؟ ریاست کیمده در؟

ریاستپناه { ص. فا. [عر. ریا.
ست = باشاق. فا.
پناه = مبلأ] ریاستک مبلئی،
رئیسک رکئی، ریاست مقامنده
بولنان.

ریاستپناهی { ص. فا. ا. رئیسه
منسوب ومتعلق:
ذات عالی ریاستپناهی، جانب
سامی ریاستپناهیله رینه.

ریاض { س. عر. ج. عر. فد: رو.
صه. با: روضه.

ریاضت { س. عر. نفسی قیرمه،
زهد وتقوی مقصدیه
راحت ولذا یزدن اجتناب ویر.
هیزله قساعتکارانه یاشایش:
ریاضت ایتک؛ اصحاب ریاضتدن.
|| ریاضت بدنیه = تعلیم، حرکت،
جناسیتی.

ریاضی { ص. عر. ژ: ریاضیه.
حساب وهندسه وهیئت

کی علوم حسابیه وحقیقیه
متعلق: علوم ریاضیه. = س.
عر. ج: ریاضیون = علوم ریاضیه
ایله توغل ایدن آدم، علوم ریاضیه
منتسب ومتخصصی: مشاهیر
ریاضیوندن.

ریاضیات { س. عر. ج. عر. علوم
وحقایق ریاضیه:
ریاضیانه اوغراشلق.

ریاکار { ص. فا. ایکی یوزلی،
سرائی، کوشترش ایچون
یالاندن تقوی ویا خلوص کوسترن.

ریاکارانه { ص. ح. فا. ریاکار.
لقه، مرائیلکله،
ایکی یوزلیکله: ریاکارانه حر.
کت.

ریاکارلق { س. ایکی یوزلیک،
مرائیلک، یالاندن
کوستریش.

ریال { س. [اسپانیولجه دن]
یکرمی بش غروشلق بر
اسپانیه وآستریا کومش سکسی.
س. مقدما بحریه میرلوانسه
ویریان اسمدر.

ریان { ص. عر. صویه قاتمش،
سیراب.

ریب { س. عر. شهبه، شک،
گمان.

ریح { س. عر. ج: ریح. [عر.
بیده مؤشدر] ۱. یل،
روزکار، باد. ۲. ط. بدتک
بعض طرفلرنده عضلاتده و
مفصللرده حاصل اولوب بین.
العوام یل تعبیر اولنان صیزی:
ریح طیار، ریح صدر، ریح مفصلی.

ریحان { س. عر. ج: ریاحین.
فسلکن دینان کوزل
قووقلی نبات.

ریحانی { ص. عر. خط ریحانی =
فسلکن کی سطری
طولدیران برنوع مزین دیوانی خط.

ریخته { ص. فا. دوگلش، آتیش. ژ.
س. فا. شهر ساحلنده
ولیمان کنسارنده دگیز
طولدیرلوب اوستی تسویه اولنان
برکه حفاثتک قارن قارنه یانا.
نیمه سنه مساعد اولور، رصیف.

ریختن { ص. فا. [«ریختن» فعلندن
سمص. [دوکن، آقیدان،
صاجان، سیرن: خونریز = قان
دوکن: اشکریز کوز یاشی دوکن؛
شرفریزه شرف صاجان، بتیشدیرن.

ریزان { ص. فا. دوکیلان، آقان،
جاری: ریزان اولق.

ریزه { س. فا. اوافق پارچه،
قیرندی، صاچندی: ریزه
ریزه اواش. = سخ. تر. ج.
لازستان متصرفلنک مرکزی.

ریزه چین { ص. فا. [ریزه = او.
قاق پارچه. چینده
طوبلامق] اوافق پارچه لر و
دوکیلان قیرندیلری طوبلایان:
خوان نعمتندن ریزه چین اولدی.

ریسمان { س. فا. ایپ، خلط،
رسن. لسه.

ریش { س. فا. یاره، جریحه،
قرحه. = ص. یاره لی،
جریحه دار، مجروح: دلریش =
یورکی یاره لی، مجروح الفواد.

ریش { س. فا. صقال، لحیه.

ریش { س. عر. [عر. بیده مؤ.
نث دخی اولور] قوش
توکی.

ریشخند { س. فا. بییق آلتنده
کوله، استهزا.

ریشه { س. ۱. صفاق، پوسکول.
۲. اینجه کواک، صفاقلی
کوک.

ریق { س. ۱. صفاق، پوسکول.
۲. اینجه کواک، صفاقلی
کوک.

ریک { س. ۱. قوم رمل.
۲. [تر. زبازدی: ریخ]
قورومتق ایچون یازی به آتیلان
توز.

ریکدان { س. ۱. یازی بی قو.
۲. رومتق ایچون قوللا.
نیلان توزک قوندی اوستی
دلیکلی قاب. [ریکدانق دیه ملی.]

ریم { س. وقتیله لسان عوامده
روما شهرینه ویریلن اسم
اولوب پایایه ده ریم پایا دیرلردی.

رینغه { س. بر جنس یاصی بالیق
که قوریزی مشهوردر.
رئوی { س. ۱. رنویه. تر.
ط. آق جکره منسوب
ومتعلق.

رینه { س. ۱. رنویه. تر.
۲. آق جکره. ط. الم الرنه،
ذات الرنه، سل الرنه و سائره =
آق جکره عارض اولان امراض
مختلفه.

رئیس { س. ۱. رنویه. تر.
۲. آق جکره. ط. الم الرنه،
ذات الرنه، سل الرنه و سائره =
آق جکره عارض اولان امراض
مختلفه.

بر منصب مخصوصک صاحبی.
|| رئیس الکتاب، رئیس افندی =
مقدما خارجیه ناظری وظیفه.
سنی ایفا ایدن صاحب منصب. ۲.
بر هیئت و مجلسی ترکیب ایدن
اعضائک باشی، برنجیسی: رئیس
مجلس، رئیس حکومت، محکمه
رئیس. ۳. کمی قبودانی: احمد
رئیس؛ قوجه رئیس = تجار کیلر.
نده قیوداندن صوکره الک قدملی
ضابط، قیودان معاونی. || رئیس
روحانی، رؤساء روحانیه =
جماعت غیر مسلمیه مذهبه ریاست
ایدن باش راهب ورهبان. ||
لیمان رئیسی = لیمان دائره سنک
ولیمانه متعلق ایشلرک مدیری که
بحریه امرا و ضابطاندن اولور.

{ زه. س. (ع. زاء. س. ش.)
ترجیه الفباک اول اوچنجی
حرفی اولوب، اصل الفبای سر-
یانی و عبرانی صره سنده یعنی
ایجد ترتیننده بدنجی حرف
اولمله، رقم کبی استعمالده ۷
عددینه اشارتدر. شکل عبرانیسی
۳ و شکل سریانیسی ۱ اولوب
بونلرک شکل عربیسیله اولان
مشابهتلی ظاهر در. یالکز
عربییه «ر» حرفیله التباسنه محل
براغلامق ایچون اوستنه بر نقطه
قونمشدر.

{ زاء. س. (ع. زاء. س. ش.)
ترجیه الفباک اول اوچنجی
حرفی اولوب، اصل الفبای سر-
یانی و عبرانی صره سنده یعنی
ایجد ترتیننده بدنجی حرف
اولمله، رقم کبی استعمالده ۷
عددینه اشارتدر. شکل عبرانیسی
۳ و شکل سریانیسی ۱ اولوب
بونلرک شکل عربیسیله اولان
مشابهتلی ظاهر در. یالکز
عربییه «ر» حرفیله التباسنه محل
براغلامق ایچون اوستنه بر نقطه
قونمشدر.

{ زاء. س. (ع. زاء. س. ش.)
ترجیه الفباک اول اوچنجی
حرفی اولوب، اصل الفبای سر-
یانی و عبرانی صره سنده یعنی
ایجد ترتیننده بدنجی حرف
اولمله، رقم کبی استعمالده ۷
عددینه اشارتدر. شکل عبرانیسی
۳ و شکل سریانیسی ۱ اولوب
بونلرک شکل عربیسیله اولان
مشابهتلی ظاهر در. یالکز
عربییه «ر» حرفیله التباسنه محل
براغلامق ایچون اوستنه بر نقطه
قونمشدر.

{ زاج. س. (ع. زاج. س. ش.)
ترجیه الفباک اول اوچنجی
حرفی اولوب، اصل الفبای سر-
یانی و عبرانی صره سنده یعنی
ایجد ترتیننده بدنجی حرف
اولمله، رقم کبی استعمالده ۷
عددینه اشارتدر. شکل عبرانیسی
۳ و شکل سریانیسی ۱ اولوب
بونلرک شکل عربیسیله اولان
مشابهتلی ظاهر در. یالکز
عربییه «ر» حرفیله التباسنه محل
براغلامق ایچون اوستنه بر نقطه
قونمشدر.

{ زاج. س. (ع. زاج. س. ش.)
ترجیه الفباک اول اوچنجی
حرفی اولوب، اصل الفبای سر-
یانی و عبرانی صره سنده یعنی
ایجد ترتیننده بدنجی حرف
اولمله، رقم کبی استعمالده ۷
عددینه اشارتدر. شکل عبرانیسی
۳ و شکل سریانیسی ۱ اولوب
بونلرک شکل عربیسیله اولان
مشابهتلی ظاهر در. یالکز
عربییه «ر» حرفیله التباسنه محل
براغلامق ایچون اوستنه بر نقطه
قونمشدر.

{ زاج. س. (ع. زاج. س. ش.)
ترجیه الفباک اول اوچنجی
حرفی اولوب، اصل الفبای سر-
یانی و عبرانی صره سنده یعنی
ایجد ترتیننده بدنجی حرف
اولمله، رقم کبی استعمالده ۷
عددینه اشارتدر. شکل عبرانیسی
۳ و شکل سریانیسی ۱ اولوب
بونلرک شکل عربیسیله اولان
مشابهتلی ظاهر در. یالکز
عربییه «ر» حرفیله التباسنه محل
براغلامق ایچون اوستنه بر نقطه
قونمشدر.

{ زاج. س. (ع. زاج. س. ش.)
ترجیه الفباک اول اوچنجی
حرفی اولوب، اصل الفبای سر-
یانی و عبرانی صره سنده یعنی
ایجد ترتیننده بدنجی حرف
اولمله، رقم کبی استعمالده ۷
عددینه اشارتدر. شکل عبرانیسی
۳ و شکل سریانیسی ۱ اولوب
بونلرک شکل عربیسیله اولان
مشابهتلی ظاهر در. یالکز
عربییه «ر» حرفیله التباسنه محل
براغلامق ایچون اوستنه بر نقطه
قونمشدر.

{ زاج. س. (ع. زاج. س. ش.)
ترجیه الفباک اول اوچنجی
حرفی اولوب، اصل الفبای سر-
یانی و عبرانی صره سنده یعنی
ایجد ترتیننده بدنجی حرف
اولمله، رقم کبی استعمالده ۷
عددینه اشارتدر. شکل عبرانیسی
۳ و شکل سریانیسی ۱ اولوب
بونلرک شکل عربیسیله اولان
مشابهتلی ظاهر در. یالکز
عربییه «ر» حرفیله التباسنه محل
براغلامق ایچون اوستنه بر نقطه
قونمشدر.

{ زاج. س. (ع. زاج. س. ش.)
ترجیه الفباک اول اوچنجی
حرفی اولوب، اصل الفبای سر-
یانی و عبرانی صره سنده یعنی
ایجد ترتیننده بدنجی حرف
اولمله، رقم کبی استعمالده ۷
عددینه اشارتدر. شکل عبرانیسی
۳ و شکل سریانیسی ۱ اولوب
بونلرک شکل عربیسیله اولان
مشابهتلی ظاهر در. یالکز
عربییه «ر» حرفیله التباسنه محل
براغلامق ایچون اوستنه بر نقطه
قونمشدر.

{ زاج. س. (ع. زاج. س. ش.)
ترجیه الفباک اول اوچنجی
حرفی اولوب، اصل الفبای سر-
یانی و عبرانی صره سنده یعنی
ایجد ترتیننده بدنجی حرف
اولمله، رقم کبی استعمالده ۷
عددینه اشارتدر. شکل عبرانیسی
۳ و شکل سریانیسی ۱ اولوب
بونلرک شکل عربیسیله اولان
مشابهتلی ظاهر در. یالکز
عربییه «ر» حرفیله التباسنه محل
براغلامق ایچون اوستنه بر نقطه
قونمشدر.

ز

عربییه ده بولنور { زاده او.
لسون، آرتسون: زاد عمره =
عمری آرتسون: زادت فضائله =
فضیلتلری آرتسون.

زادگان { س. ۱. فاد. فد. زاده.
۲. با: زاده. = تر. فد.
اصیل، اصیل زاده، نجیب: او
آدم زادگاندن. (زادگاندنر
دیمک اولادر.)

زادگانلق { س. اصالت، نجابت،
صوی.

زاده { س. ۱. فاد. فد. زاده.
۲. با: زاده. = تر. فد.

۱. طوغمش، مولود. (اکثریا
صتر. ده بولنور: مردم زاده =
آدمدن طوغمش: پری زاده =
پریدن طوغمش: حلال زاده =
حلال بر اجتماعدن طوغمش: حرام
زاده = ولدزنا. ۲. مج. حصوله
کمش، حاصل، متکون: زاده
طیم = طیممندن طوغمش، حاصل
اولمش. (اکثریا زاده تعبیر سقیم)
اصیل. (اکثریا زاده = مج. چاقین،
کخان بکی. = س. فاد. اوغل، ابن،
ولد: شیخ زاده = شیخ اوغلی.
= ج. با: زادگان.

زاده لک { س. ۱. اصالت، نجابت،
۲. مج. هویالق.

۱. طوغمش، مولود. (اکثریا
صتر. ده بولنور: مردم زاده =
آدمدن طوغمش: پری زاده =
پریدن طوغمش: حلال زاده =
حلال بر اجتماعدن طوغمش: حرام
زاده = ولدزنا. ۲. مج. حصوله
کمش، حاصل، متکون: زاده
طیم = طیممندن طوغمش، حاصل
اولمش. (اکثریا زاده تعبیر سقیم)
اصیل. (اکثریا زاده = مج. چاقین،
کخان بکی. = س. فاد. اوغل، ابن،
ولد: شیخ زاده = شیخ اوغلی.
= ج. با: زادگان.

قاصی به مشابه معروف میوه که
مایسده یتیشیر؛ زردالو آغاجی =
بومیوه بی ورن آغاج.
زردشتی { ایجادی اولان اسکی
ایران دینه تابع آدم، آتشپرست،
مجوسی.

زردوا { یاخود زرداوه. س.
دریستدن کورک یا.
پیلان معروف بر جنس کوچک
چارپا.

زردوز { ص. فا. زر = آلتین.
دوختن = دیکمک [۱.
آلتین و صیرمه ایله ایشلین و
نقش ایدن، سیمکش. ۲. آلتین
تل و صیرمه ایله ایشلش، صیر-
مه لی: زردوز پالان.

زرده { ص. فا. زعفرانله پیشیریلن
طائی برنوع برنجیمکی که
دوگونلرده پالوله برابر اکل
مادتدر.

زرده چاو { ص. فا. «زرده»
چوب» دن محرف.
غلطی: زرده چال [بویا کبی
قوللانیلان وزعفرانه بدل زر-
ده به دخی قونیلان بر جنس
صاری کوك.

زرده چوب { ص. فا. زرده چاو.
با: زرده چاو.

زرزوات { ص. فا. «سبزوات»
{ دن غلط [یکمده
قوللانیلان یعنی ات و یاخود
زیتون یاغیله پیشیریلن نباتات
انواعی، باطلیجان، بامیه، طو-
ماتس، قباق، لاخته، صوغان
کبی شیلر.

زرزوایجی { ص. «سبزواجی»
{ دن غلط [سو-

قافلرده کردیره رک ویا دکانده
زرزوات صباتان اصناف: زر-
زواجی دکانی.

زرزوایجلیق { ص. زرزوات صا.
{ ثان آدمک صنعت
وتجارتی: زرزوایجلیق ایدیور.
زرزوب { ص. دایشمن، منا.

زرزوبلق { ص. دایشمنک، منا.
{ سبتسزک، زرلاقق.
زررشک { ص. فا. انبر باریس
{ دینن نبات معروف.

زرع { س. عر. ۱. تخم صاچه،
{ اکمه: بغدادی زرع اتمک.
۲. اکیلوب بیتش حبوبات،
اکین.

زرفشان { یاخود زرافشان.
{ ص. فا. زر = آلتین.
{ فشاندن، افشاندن = صاچق [
آلتین صاچان، سربن.

زرق { س. عر. ۱. وقتیه صو-
{ فیلرک کیسکری ماوی
اثواب: زرق پوش = بویله اثواب
کین. ۲. مج. ربا، سرائیک.

زرکار { ص. فا. زر = آلتین.
{ کار = ایش [آلتین ویا
صیرمه ایله ایشلش، آلتین ایشی.

زرکاری { ص. فا. «زرکار»
{ دن آلتین ویا صیرمه
ایله ایشلش، صیرمه لی: زرکاری
البسه.

زرگر { ص. فا. آلتینی ایشلین،
{ آلتیندن شیئر یابان
آدم، قیوچی.

زرگون { ص. فا. زر = آلتین.
{ کون = رنگ [آلتین
رنکنده، آلتین رنگلی.

زرل { یا زریل. مه. بول آقنی
{ تصویر ایدر: زرل زرل

ترآقنی.

زرلاق { ص. نافله یره زردلی
{ ایدن، نا معقول سو.
یابن، زر زوب. = س. چوق
اوتن برجنس بوجک، جرلاق.

زرلامق { فل. و:

زرلدامق { فل. زیاده سسله
{ وزر دامق، طور.
میوب زردلی وکوردلی اتمک،
دیرلاقی: اشک کبی زرلایوب
طوریور.

زرلدی { س. ۱. زیاده سسله
{ اولنان ویزلدی، کو-
رلدی، دیرلدی. ۲. زراع،
غارغا: او اوده زردلی اکسیک
دکدر. || قاین آنا زردلی =
صالاندیچه چوق سس جیقاریر
بر نوع جوجق اویونجی.

زرلشان { ص. فا. زر = آلتین.
{ نشان = م [قلیج وسا.
ژه اوزرینه قاقه آلتینله ایشلش
یازی وسائر.

زرنیخ { ص. فا. صیجان اوتیه
{ کوکورتدن مرکب بر
مخلوط که قیلاری دوشوزمک
ایچون قولانیلیر، زرنیق. بوکا
زرنیخ اصفر دخی دیرلر. || زر-
نیخ احمر = سرور دینان زهرلی
مخلوط.

زرنیق { ص. فا. «زرنیخ» دن
{ صیجان اوتیه کوکورتدن
معروف بر مخلوط که قیلاری
دوشورمه ده قولانیلیر.

زروا { س. زردلی و صارمسافلی
{ پاچه. || مج. صاچه صیان
سوز: زروایه چویرمک = پک
قاریشدی و بکولج حاله قوق.

{ فل. پک مناسبتر
زروالامق { وکوتیج برصورتده
سویلمک: آرتقی اوده زروالامقه
باشلادی. عو.

زرره { س. فا. تر. زبازدی
{ رانک سکونیه در [۱.
اسلمه جارحه و اوقدن محافظه
ایچون وقتیه تلدن ویا کاوسا.
له دن معمول کیسکری ثوب،
درع، جوشن. ۲. حرب کیلرینه
کله تاثیر اتمک ایچون قاپلانان
چلیک لوحه.

زررهپوش { ص. فا. زرره جوشن.
{ پوشیدن کیسک [
جوشن کین، زرهله کندینی
محافظه ایدن.

زرهلی { ص. ۱. زرره کین،
{ زررهله کندینی محافظه
ایدن: زرهلی عسکر. ۲. کله
تأثیر اتمه جک صورتده قالدن
چلیک لوحه ایله قاپلانمش
(کمی): زرهلی سفینه. = س.
چلیک قاپلامه ایله قاپلانمش
حرب سفینه سی: فیلسو بش
زرهلی ایله اون اخشاب سفینه دن
مرکب ایدی. || زرره قوشاق =
سفن حریه جدیده نک صو
خطی حداسنه قاپلانان چلیک
لوحه ل.

زرین { ص. فا. رانک تشدیدیه.
{ ده جائردر [۱. آلتیندن
معمول، آلتین: زرین کلاه =
آلتین کلاهلی، آلتیندن تاجی
اولان. ۲. آلتین کبی، آلتین
رنکنده: زلف زرین. || زرین
قدح یاخود ساده جه زرین = کوزل
قوقولی بر جنس صاری چیک.
{ ص. فا. چرکین، قبیج،
زشت { کره. ز.

زعاف { ص. عر. زبازدی: زحاف
{ ۱. درحال اولدیرن،
آئیده هلاک ایدن. ۲. جزایرده
یرلیدن متشکل برصنف عسکر:
زعاف عسکری. ۳. جزایرده کی
زعاف عسکرینک کیسکری
بیمیده یعنی آلتی اوستی بر
ککیشلکده فس: زعاف بیمی
فس.

زعامت { س. عر. بیوک تیمار:
{ اصحاب زعامت.

زعفران { س. عر. صفران
{ دینان نبات معروف
که صاری به بویامه یارار.

زعفرانی { ص. عر. صفران
{ رنکنده، آجیق
صاری.

زعیم { س. عر. فند: زعیم.
{ با زعیم.

زعیم { س. عر. ج: زعماء.
{ «زعامت» دن صش.
بیوک تیمار صاچی، تیمارجی.
(اسکیدن بعض قونسولسلره
دخی بو نام ویریلیدی.)

زعار { یاخود زاغر. س. آو
{ کوپکی، آوی بولوب
چیقارمغه مخصوص کوپک.

زعارجی { س. ۱. آو کوپکریک
{ حفظ و اداره سنه
مأمور آدم. ۲. یکجیری اوجا.
غنده بر صنف مخصوص: زغار.
جی باشی = بونلرک ضابطی.

زغاره { س. عر. «ظهاره»
{ دن غلط [طیشدن قاپلی
یاقه کورکی، اگیندرک.

زفاف { س. عر. کوگی وکینک
{ کردگه کیرمی: زفاف
کیمجی سی.

زفت { س. عر. چام آغاجدن
{ و معدن کوردن جیقان
معروف سیاه ماده که قانی او-
لوب آتشده اریر. || مج. سیاه
وقرا گنی و آجیلقدن کنایه او-
لور: زفت قراکق: بو پمک،
دکل زفتک پکی!

زفتلمک { فت. زفت سورمک،
{ زفته قاپلامق و
طیقامق: یره صوقیله جق قاز-
یقلری، قازانک دینی زفتلی.

زفتلمک { فحج. زفته طلا ایدمک،
{ زفت سورمک: قاپق
طیشاریدن زفتلیر. = فل.

{ تحقیر و بد دعا مقامنده [حرام
یمک.

زفتلی { ص. زفت سورمش، زفته
{ طلا ایدمش.

زفیر { س. عر. ط. نفس و برمه.
{ مقابلی: شهبی = نفس المه.

زفیر { س. توتون آغزاق و جیوخی
{ داخلنده حاصل اولان
سیاه و پک آجی ماده. || مج. قراک
گنی و آجیلقدن کنایه اولور.

زفیری { ص. پک سیاه ویا قرا-
{ گنی: زفیری قراکق.

زقاق { س. عر. ج: ازقه.
{ تر. زبازدی: سوراق
شهر وقصبه ایتمده ایکی طرفی
اولرله محاط یول. با: سوراق.

زقوم { س. عر. ۱. میوه سی
{ آجی برجنس آغاج، آغو
آغاجی. ۲. جهنده حاصل اولوب
آجی میوه سی اهل جهنه یدیریه.
جک آغاج: شجره زقو

زکاء { سذ. عر. صافق، صفوت،
خالصك، صلاح حال.
(« زكاء » ايله التباس ايتدیره.
ملی. }

زكاة { سذ. عر. مال و نقدك شرعاً
پاكلكي و حلاللای تأمین
اولئق ایچون سنهده قرقدہ
بريك تصدق ایدلسی : مالك
زكاتی و یرمك.

زكام { سذ. عر. نزلہ : زكامه
(طوئلق : زكامی اولق.
زكامی { ص. نزلہ یه طوئلق،

زکی { ص. عر. ذ. زکیه. (« زكاء »
(دن ص. ص. صاف، خالص،
صلاح حال صاحبی.

زل { س. (فارسیدن) یارمغه ویا
دائرةك چنبرینه طاقیلان
چفت پولر وصالله نرق چالینان
کوچك چاك : زل چالق، زل
ایله اویناق. || زل زورنا = يك
سرخوش. || زلزل اویناق =
سویجندن اهتزازه كلك. || زل
طاقلق = سوتك، اظهار شامانی
ایتمك. || زل کبی، زل چالق =
يك بوش و آج : قارنم زل کیدر،
زل چالیور.

زل { سذ. عر. ۱. قائمه، آياق
(قائمه. ذ. ۲. مج. خطا، سهو.
زلازل { سذ. عر. ۱. فذ :
(زلزله. ۲. زلزله.

زلال { سذ. عر. ۱. صاف و
خالص و خوشکوار صو.
۲. کیم. یومورطه آقی کبی ماده
کیمیویه. فر. Albumine.

زلالی { ص. عر. ذ. زلالیه. کیم.
(یومورطه آقی قیلندن
اولان.

زلام { ص. زوگورت، پاره سز.
ززال { سذ. عر. اوینامه،
دیترمه، حرکت.

ززاله { سذ. عر. علائم ارضیه
(معلومه دن طولایی طوریا.
غك دیترمه سی، حرکت ارض :
زلزله اولق، وقوع و لقی.
زلغید { س. قورقوتنه، تحریف،
تهدید، قزیر : زلغید.
و یرمك = تهدید ایتمك.

زلف { ص. ف. محبوبه صاحبی و
(علی الخصوص یوزك ایکی
طرفنده صارقان صاج بولوكری.
|| زلف عروس = قاصولیه جنسندن
کوزل چیچکلی برنات.

زلفی { ص. یوزنك ایکی طرفنده
(صاج بولوكری اولان.
|| زلفی بالطه جی = سرای هایون
خدمه سندن بر صنف مخصوص.

زلفه { س. بعض شیشلرك تیه سنده
(کی یوسکولجك : بایراق
زانیه سی، الف زلفه سی.
زلوییه { س. برنوع طاتلی خور.

زلوه { یاخود زوله. س. چفت
(اوکوزنك بویندروقدن
چیقما سیچون طاقیلان چوماق.

زمام { سذ. عر. ۱. ازمه. ۲.
(یولار، دیزکین. ۳. مج.
اداره : زمام اموری یدینه
آلدی.

زمامدار { ص. س. ف. (عر.
(زمام = یولار - ف. دا.
شتن = طوئلق) یولاری طوتان،
اداره ایدن : زمامدار امور.

زمان { سذ. عر. ۱. ازمنه. ۲.
(وقت، هتکام، جاغ : او
وقتدن چوق زمان کچدی.

۲. دور، عهد : سلطان سلیمان
خان - خیرتلیك زمانده.

۳. مهلت، مهل، امهال : امان
زمان و یرمیدی. ۴. موسم :
کل زمانی. ۵. د. صرفه ماضی
و حال و استقبال کبی زمانه مقارن
حدث بیان ایدن صیغه لر. || او
زمان = او وقت. || بر زمان = ۱.
بر وقت، بر مدت. ۲. وقتیه،
اسکیدن. || جمیع زمانده، هر
زمان = هر وقت، دائماً. || زمان
زمان = وقت وقت، گاه گاه. || کل
زمان کیت زمان = مرور زمانه،
کیت کیده. || هیچ بر زمان =
هیچ بروقت، اصلاً. | زمان وزمین =
مناسبت، مناسبت دوشورمه.

زمانا { ح. عر. وقت اعتبارله،
(وقته : او ایش فلان
ایشدن زمانا مقدمدر.

زمانه { سذ. عر. ۱. دور، دو.
(ران. ۲. زمان حاضر، عهد.
یکی زمان، دهر : زمانه چوجفی.
۳. بحث، طالع، فلک : زمانه
اقتضایی.

زمانی { ص. عر. ذ. زمانیه. زمانه
(منسوب و متعلق : احوال
زمانیه.

زمر { سذ. عر. و :

زمر { سذ. عر. (تر. زبازدی
(میم ساکنه وراء مخففه
ایله در.) معروف یشیل ذی
قیمت طاش. — مج. پک یشیل
شیئدن کنایه اولور : چایلر
زمرد اولش : زمرد کبی.

زمردی { ص. ف. و :

زمردین { ص. ف. زمرد رنگنده،
(زمرد کبی یم یشیل.

زمره { سذ. عر. ۱. جماعت : زمره
(اهل اسلام. ۲. صنف :
اطبا زمره سندنر. ۳. جنس،
نوع : زمره حیوانات.

زمرم { سذ. کعبه شریفه نك یاننده
(مشهور بر قیوکه صوبی
مبارك اولوب ممالك اسلامیه نك
هر طرفنه نقل اولنور.
زمرمه { سذ. عر. تغنی، ترنم،
(ترانه، مزامیر داود
(ع.) ی ویا مقامات زندی او قویان
خطیبلرك ترانه سی.

زمرستان { س. ف. قیش، شتا. ذ.
زمرن { سذ. عر. زمان. ذ.

زمریر { سذ. عر. قدشك اك
(صوتوق وقتی که کانولر.
ده اولور : زمریر فرطونه سی.
|| زمریر طرفاسی = قیش مو -
سمنده اینجه اثواب کیین.

زمین { س. ف. ۱. بر، ارض :
(روی زمین = یر یوزی،
سطح ارض. ۲. قاش و سائر نهك
چیچکاردن صرف نظرله بتوننی
قابلیان نك و بویا که چیچک
اونك اوزرینه یاییلر : او قاشك
زمینی صاری اولوب چیچکری
قرمزی و یشیل ایدی : مور
زمین اوزرینه ماوی یولاری
واردر. ۳. طرز، ادا : نوزمین
بر شعر. ۴. مال، مفهوم : بو
زمینده بر شیء یازملی. || زمین
دستره سی = دائره صورتنده
کسمکه مخصوص دستره. || زیر
زمین = یر آلتی، تحت الارض.
|| زمین وزمان ایله = مناسبت
دوشورده رك.

زمیندار { س. ف. (زمین = یر -
(داشتن = طوئلق)
هندستانده بر مملکت حاکم و
والیسی.

زن { س. ف. ۱. زن. ۲. قاری،
(قادی، سرته : پیره زن =
قوجه قاری.

زن { ص. ف. ۱. زن. ۲. (« زدن »
(فعلندن سمص. اولوب صتر.
تشکیلنه کیرر.) ۱. اوران :
شمشیرزن = قلیج اوران، قلیج
چکن. ۲. کسن، قطع ایدن :
رهزن = یول کسن، قطع طریق.
۳. باصان، ضرب ویا طبع ایدن :
سکزن = سکه ضرب ایدن. ۴.
چکن، آتان : لافزن = لاف آتان :
نهره زن = نهره چکن.

زن { سذ. عر. غیر مشروع
(جماعت.) ارکک وقادین
حقنده قوللایلر : (زنا ایدن
ارکک وقادینك حد شرعیسی.
|| ولد زنا = غیر مشروع جماعتدن
متولد، حرام زاده، بیج.

زناده { و زنادیق. سذ. ۱. عر.
(فذ : زندیق. ۲. زندیق.
زنار { سذ. عر. ۱. زنایر. ۲.
(Zōnārion = قوشاق)
وقتیله خرسیتان کشیشلرینك
اسباب ریاضتدن اولق اوزره
چیللق نك اوزره قوشاندق لری
قیلندن قبا و سرت قوشاق.

زناکار { ص. ف. زنا ایدن، زانی.
زناکارلق { س. زانیلک، نا.

زن { ص. ف. (ترکیبانه بولنور.)
(اوره رق : طغه زنایرلی یه
طوغری کیتدی = سوگه رك.
= س. ۱. زن.

زنانه { ص. ف. (تر. زبازدی :
(زننه) قادی طاقنه سنه
منسوب و متعلق ویا مخصوص.

زنایر { سذ. ۱. عر. فذ : زنار.
زنایر { ۲. زنار.

زنبک { س. ف. (« زنبورک » دن)
(تحریکه ویا صیقیشدیرمغه
یارایان دمیر پای : ساعت زنبکی،
قیو زنبکی. = مه. تا کید
ایچون « زهر » کله سنه اتباعاً
قوللایلر : زهر زنبک بر جواب
یازدی = پک آجی، پک سرت.

زنبکلی { ص. ایشلتك ویا
(صیقیشدیرمقی ایچون
دمیر پای اولان : زنبکلی ساعت،
قیو.

زنبق { سذ. عر. سوغانی واوزون
(صابلی بیوک وکوزل
ریجھلی بر چیچک که اک معروف
جنسی بیاضدر.

زنبور { سذ. عر. اشك آریسی.
زنبور { ذ.

زنبورک { س. ف. (« زنبور »
(مصغری) با : زنبورک.

زنبه { س. قایش و قاش و معدن
(کی شیشلرده پارچه سنی
قوباره رق دلیک آجغه مخصوص
آلت که مقاص کی صیقیشدیرمغه
ویا اورمغه ایشلر : زنبه اورمق،
زنبه ایله دلك.

زنبه جی { س. زنبه اوران، چوخه
(کنارلرینی و سائر شیشلر
زنبه ایله دلوب طونادان آدم.

زنبه لایمق { فذ. زنبه اوردیرمق،
(زنبه ایله دلدیرمك :
شو اورقینی زنبه جی یه کوندروب
زنبه لایمق.

زنبه لایمق { فذ. زنبه اورمق،
(زنبه ایله دلك :

نفس آلتی ایچون فسك تپه سنی
زنه لاولر.
{ س. س. ج. ز. ن. ب. ل. }
زنیل { حوایج یومیه وسائر اشیا
طاشیتی ایچون حصیرکی اورلمش
یوقاریسی ککیش و آشاغیسی
طار قاب.
{ س. ز. ن. ب. ل. }
زنیلچی { ص. ا. ن. ا. د. م.
{ ص. ا. ن. د. و. ا. ر. ق. س. ن. د. ه.
زنیللی { ز. ن. ب. ل. طاشیان : زنیللی
علی افندی.
{ ص. س. } زن = قاری.
زنپاره { پاره = پارچه. — تر.
زبازدی : زانپارا. ۱۱. نامشروع
صورته مناسبت زوجیه ده
بولان آدم. ۲. قادینلرک
آرقه سنه دوشن، و بوکا منهمک
آدم.
{ س. س. ع. ر. } آفرقاده ساکن
زنج { اولان و قیورجق قیبه
صاچلرله، وسائر اشکال معلومه
ایله فرق اولان سیاهلرک اسم
جنسی اولوب، مفردینه «زنجی»
دیرلر : طائفه زنج، بلاد زنج.
{ س. ع. ر. } { ف. ا. } «زنگار»
{ دن معرب } با : زنگار.
{ س. ع. ر. } قادینلرک صا.
زنجبه { غریلرینی قیارتقی ایچون
فیستاک آلتنده باغلادقلری
شیء که فر. تورنور (Tournure)
اسمیه معروفدر. [مستعمل دکل
ایسه ده لسانزده اسمی اولد.
یندن شایان استعمالدر.]
{ س. ع. ر. } هندستاندن
زنجیل { کن بهارآدن بر بهار
درکه بین العوام زنجیل دینلکه
معروفدر.

{ س. البسه کنار او.
زنجف { لهرق دیکیلن کورک،
کورکدن صیوان.
{ س. ع. ر. } زانزدی
زنجفهره { «ز» و «ج» کسریله در. }
جیوه ایله قورشوندن مرکب
قرمزی بویا، سولکن، سورور.
فر. Minium.
{ س. ع. ر. } «زنجیل» دن
زنجیل { هندستاندن کلن بها.
راندن معروف بر بهارکه قیز.
دیرجی و معدویدر.
{ ص. ع. ر. } زنجه.
زنجی { آفریقا سیاهلرینه و
مملکتلری اولان سودانه منسوب
و متعلق : لسان زنجی، طوائف
زنجه. = س. ع. ر. زنج طائفه.
سندن آدم، سیاهی، غلط
فاحش اوله رق «عرب» یاخود
«عرب» دیدیکمز قره آدم :
بر زنجی، بر زنجه کوردم.
{ س. ف. ا. } تر. زبازدی
زنجیر { زانک کسریله در. } ۱۱. بر
برینه کچمش حلقه لردن متشکل
دمیر ایپ و باغ، سلسله : زنجیره
باغلامق، کمی زنجیری. ۲.
مجرملرک آباغنه و یا بونینه
باغلادقلری دمیر باغ، پرافنه :
زنجیره اورمق = زنجیره باغلا.
مق : زنجیره مستحق. ۳. آلتین
و کومش وسائر قیمتی بر معدندن
مختلف اشکالده حلقه لردن مرکب
ساعت وسائر باغی، قوردون :
ساعت زنجیری. ۴. زنجیر کبی
بربری آرقه سندن صره لامقش
مسلسل شیء، سلسله : حساب
زنجیری. بومعنا ایله صفت کی ده
قوللانیلوب : زنجیر حساب

دینلر.
{ س. ف. ا. } مفتوح الزاء
زنجیر { زنجیردن مأخوذ. ماده
آفنه به. با.
{ ص. ف. ا. } زنجیر = م
زنجیر بند { — بستن = باغلامق }
زنجیره باغلی، زنجیره، پرافنه
اورلمش.
{ س. ف. ا. } یا زنجیره مک. فته.
زنجیرملک { ۱. زنجیره اورمق،
زنجیره باغلامق. ۲. زنجیر کبی
یوقاریدن آشاغی به صره لامق :
حسابی زنجیرملک.
{ ف. ل. } زنجیر کبی بو.
زنجیر لیمک { قاریدن آشاغی به
صره لامق، تسلسل اتمک : بو
حساب کوزل زنجیر لیمشدر.
{ ص. ۱. } زنجیری ۱
زنجیرلی { لان. ۲. زنجیره باغلی،
زنجیره، پرافنه به اورلمش.
۳. زنجیر کبی یوقاریدن آشاغی به
صره لامقش، مسلسل، متسلسل :
زنجیرلی حساب.
{ س. ف. ا. } چکه : سیب
زنجندان { زنجندان = آلمایه مشابه
اولان محبوبه چکه سی؛ چاه
زنجندان = چکه ناک اورته سندن کی
چقور. ع.
{ س. ع. ر. } ۱. چاقاق.
زند { ۲. ت. ا. ک. قوله بیتشدیکی
بر، بیلک، بیلک کیکی.
{ س. ف. ا. } دین مجوسک واضعی
زند { اولان زردشتک براقیدنی
کتابکه مجوسیلرک کتاب مقدسی
ودستورلری حکمنده اولوب،
اسکی ایران لسانده محررمتنک
نام بر نسخه سی بولغله آورو.
پالیر طرفندن طبع و لسانلرینه

ترجه اولمشدر. (زنداوستا)
اسمیه دخی معروف اولان بو
کتابک پهلوی لسانده کی ترجمه.
سی ده (پازند) اسمیه معروفدر.
— کتاب مذکورک محرر
بولندنی اسکی ایران لسانده ده
(زند) نامی ویرلمشدر، که بو
لسان فارسیدن زیاده هندک
(سانسکری) دینان لسان
قدیمه مشابهدر.
{ س. ف. ا. } اسکی زمان کی
زندان { قراکلی و مددهش محبس،
سجن. — پک قراکلی و جان
صیقچی محلدن کنایه دخی اولور :
بوراسی زندان؛ زندان کبی بر
اوطه.
{ س. زندان محافظی،
حسب نسخه مأموری.
زنداوستا { س. ف. ا. } زردشتک
کتابکی که مجوسیلرک
مذهبه دستورالعمللیردر. زند
دخی دینلر. با : زند.
{ س. ج. ف. ا. } فد : زنده.
زندگان { با : زنده.
{ س. ف. ا. } ۱. دیرلک،
زندگانی { حیات. ۲. یاشایش،
معیشت، تعیش. ل.
{ س. ف. ا. } دیرلک، جانلیق،
زندگی { حیات.
{ ص. ف. ا. } (زن = قاری
زند و ست { — دوست = محب }
قادینلردن خوشلانان، زنپاره.
{ ص. ف. ا. } ج. : زندگان.
{ ۱. دیری، جانلی، برحیات،
یاشایان. ۲. مج. روحلی، جانلی،
چویک. ۳. صحتی پرنده، تندر.
ست، دینج. || زنده دل = قلبی
دیری، حیات معنویه ایله برحیات
اولان، اهل دل.

{ ص. ع. ر. } زندادیق،
زندیق { زنداقه. الوهیت و آخرته
اینانیمان، منکر، ملحد، دینسز.
{ م. ه. } شدتله دیتربوب سس
زند { جیقارمعنی تقلید و تصویر
ایده رک مکرر قوللانیلیر : زندر
زندر دیتربوردی؛ طویک سسندن
جاملر زندر زندر اوینادی.
{ ف. ت. س. س. } شدتله
زندردامق { دیترمک : آرا به نک
سرعتله مروری جاملری زندر.
داتدی.
{ ف. ل. } شدت و سسله
زندردامق { دیتربوب اوینامق :
صیتقه دن ایکی ساعت زندر.
یوب طوردم؛ دیشلرم زندر.
یوردی.
{ س. شدتله و سسله
زندردی { دیتربوب اوینامه :
صوتوقدن دیشلرینک زندریدی
ایشیدیلیردی.
{ ز. ن. ف. ا. } ز. ن. ف. ا. :
زنفلدماق وسائر. ۱ :
{ ز. ن. ف. ا. } ز. ن. ف. ا. :
زنفلدماق وسائر. ۲ :
{ س. ف. ا. } ۱. پاس، دمیر
زنک { و باقیر و سائر پاسی.
۲. با : زنج.
{ س. ف. ا. } باقیر پاسی قیلندن
زنکار { اولان کوز طاشی، کبر.
یتیت نحاس. (معربی : زنجار.)
{ س. ف. ا. } قره لرمملکتک
زنکیار { ساحل شرقی سندن عبا.
رت اولان زنجار مملکتی.
{ س. ف. ا. } سیاه آدم، سیاهی،
زنکی { زنجی.
{ ص. بای، مالدار، مقول،
زنکین { غنی، توانگر : زنکین
آدم، زنکین بر طائله.

{ ص. آ. ز. و. ا. } اولدقچه
زنکینجه { مالدار.
{ س. مالدارق، مقول،
زنکینک { غنا، ثروت : زنکینک
چوق قزانغله اولمیب حسن
اداره اتمکله اولور.
{ یا ز. ن. گ. ن. ل. م. ک. } فل.
زنکینلک { بایرمق، مالدار
اولق، استحصال مال و ثروت
ایتمک.
{ س. ف. ا. } « زن » دن
زنه { ۱. قادین جنسی، طائفه نسا،
اناث : زنه ایچون ترلک صاتیور؛
زنه درزیسی. ۲. اورته اویو.
ننده قادین قیافته کیرن ارکک
اویونجی : زنیه جیتقمق. ۳. قاد.
ینلره مخصوص انواب و سائر.
{ یاخود زنپاره. حد. صا.
زنپاره { قین ! آمان !
{ س. قادینلره مخصوص
زنه جی { انواب صانان آدم.
{ س. ۱. } قادینلق. ۲.
زنه لک { اورته اویو ننده قادین
تقلیدی.
{ س. ج. ع. ر. } فد : زائر.
زوار { با : زائر.
{ س. ع. ر. } ۱. زائل اوله،
زوال { فنا بولنه : دنیا زوال
بولور، آخرت باقیدر. ۲.
آشاغیلامه، تنزل، تدنی :
رومالیرلر فتوحاتی اسکی یونان
مدینتک زواله سبب اولدی.
۳. قباح، صوح، مسئولیت :
ایلیجیه زوال یوق. ۴. کونشک
نصف النهار خط مفروضندن
غربه طوغری ایتمه سی، میلی :
زوال وقتی = نصف النهار؛ قبل

زهر آب { س. فا. [زهر = سم - آب = صو] و :
زهر آبه { س. فا. حد ذائنده يك آجی و سملی صو. || مج. آجیلی، آجی، درد و كدر.
زهر آلود { ص. فا. [زهر = سم - آلودن = قاریشتمق] زهری. || مج. يك آجی و مؤلم : زهر آلود برسوز.
زهر آمیز { ص. فا. [زهر = سم - آمیزن = قاریشتمق] زهری، آجی : بر عتاب زهر آمیز.
زهر بار { ص. فا. [زهر = سم - باریدن = یاغدیدمق] زهر یاغدیدان، يك آجی، زهری.
زهر خند { س. فا. [زهر = سم - خند = كوله] آجی كوله، استهزا ايله كوايش.
زهری { ص. زهری حاوی، آ. غولی، سملی : زهری منظار.
زهر ناك { ص. فا. زهری، آ. غولی، سملی.
زهره { س. عر. چمك، شكو. ف. [زهر = س.]
زهره { س. فا. اود، مراره، صفر. || مج. جسارت، جرأت، يكیتك. || زهره چاك = اودی قوبش، چوق قورقان.
زهره { س. عر. منظومه شمك اكنجی سیاره سی که تقریباً کره ارض جسامتند اولوب بونكه كونشك آراسته بولمغه كاه اقسام قبه سمانك جهت غربیه سنده و كاه صباحین شرق جهتنده يك بارلاق بر صورتده كور. یتور. فارسیده ناهید ولسان

عوامده چوبان «كوكی» و كار. وان «كوكی» دینیر. اسکی زمانده حسن و عشق الهی سی زعم اولنوردی. || امراض زهرویه ط. فزنی و حرقة البول کی خسته نقل.
زهری { ص. عر. زهریه. بنا. چمكه منسوب و متعلق.
زهرلك { یا زهرله مك. ف. كنار. رینه زه چمك، شیریت و غیطاله و یا چیزکی و پروازله اطرافنی چویرمك.
زهرلی { ص. كنارلرنده زه بولنان، اطرافنه شیریت و غیطان یاخود چیزکی و پرواز چویرمك اولان : زهرلی اثواب، چوره، بوغیه.
زهی { حد. نه كوزل! نه موطلی! طوبی : زهی جسارت! زهی حیت. — استهزا طریقله دخی قوللانیلیر.
زهییر { س. عر. [« زهر » دن ستم] بنا. كوچك چمك.
زی { س. عر. هیئت خارجه، قیافت، قلیق، شكل، هر صنف و جماعتك قیافت مخصوصه سی : زی علماده، زی تجارده بر آدم.
زیاده { س. عر. ۱. آرتمه، چوغاله. ۲. آرتان مقدار، فضله، باقی، قصور : بونك زیاده سنی نه یاهلم ؟ زیاده سی قالسون. = ص. ۱. چوق، کثیر مقدارده اولان : زیاده یاغموور یاغدی : الله زیاده ایستین!

۲. دیگر بر شیدن چوق، دها چوق، آرتق : تحصیلاری بر ایسه ده بر یکك تجربه سی زیاده در؛ او مالک قیمتی بوندن زیاده در. ۳. لزومندن چوق، فضله، آرتان : بوقشاش زیاده کلدی؛ زیاده سنی بکا ویرك. ۴. لزومسز، فضله، بوش، نافله : بوسوزل زیاده در؛ میوه طورورکن طائنی زیاده در. = ح. ۱. چوق : ثروت تحصیلنه زیاده حریردر؛ زیاده چالیشتمق صحت ضرردر. ۲. يك، آشیری درجه ده : زیاده چالیشقان، زیاده طمعکار. ۳. دها، ادات تفضیل کی : او بوندن زیاده عالمدر؛ کیم زیاده قوتلی ایسه او غالب کلیر. ۴. آرتق، غیری، دها : سن زیاده سولیه. || زیاده ایتك = چوق اولق، حدی تجاوز ایتك : آرتق سز زیاده ایتدیکز. || زیاده سیله = ۱. يك چوق : زیاده سیله چالیشقان بر چوق. ۲. ایجابندن فضله اوله رق : بن حقی زیاده سیله ویردم. || اکسیك زیاده = هر درلو معامله : اکسیك زیاده حلال اولسون.
زیاده جه { ص. ح. آز زیاده، آز فضله، چوقه، خیلی : کنديسی زیاده جه خسته کوردم.
زیاده کشیدیرمك { ف. آرتدیر. غاتمی : قله دوامی پر آز زیاده. لشدیرمیسکز : آرتق اوده معجزکی زیاده لشدیردی.

زیاده کشمك { فل. چوغالقی، آرتق، تزايد ایتك : روزگار زیاده لشدی؛ اورمانلر محافظه اولنورسه آغاچلر يك چاقی زیاده لشدیر.
زیارت { س. عر. ۱. برنی کورمكه، بریله کور. ریشمكه کیمه : احبابی زیارت ایتك شرطدر؛ خسته زیارتنه کیمك سنت سنیه در؛ زیارتنه قصور ایتدم. ۲. تبرك و تین ودعا مقصدیه مبارک بر ره کیمك : روضه مطهره نی زیارت ایتك اخص آمالدر؛ ابویمك مرقد لر نی زیارت ایتدم. اعاده زیارت = زیارته کلش بر آدمك مقابله زیارته کیمه. || زیارت رسمیه = صورت رسمیه ده اولنان زیارت.
زیارتچی { س. زیارت ایدن آدم، زائر : بیت مقدس زیارتچیلری = زواری.
زیارتگاه { س. فا. (عر. زیارت م. فا. گاه = مقام) زیارت محلی، تبرك ایچون واریلان تربه و معبد وسائره : شام و فلسطینده يك چوق زیارتگاهلر واردر.
زیان { س. فا. ضرر، خسار، کار ضدی : زیان چکدم، زبانه اوغرادم؛ ضرر وزیانی کنديسنه حائد اولق اوزره.
زیانچی { ص. س. ضرر وزیانی موجب اولان. زیانکار.
زیانسنز { ص. ۱. ضرر وزیانی موجب اولمان : زیانسنز برنجارتندر. ۲. ضررسز، اولدجه ای، کوتی و مضر اولمان : زیانسنز

آدمدر. = ح. فنا دکل، اولدجه، ضرر سز : زیانسنز یازبور.
زیانکار { ص. فا. ضرر وزیانی موجب، مضر : فاره حیوانلرک اک زیانکاریدر؛ زیانکار بر چوجقددر.
زیانکارلق { س. ضرر وزیانی موجب اوله، بلا خصلتی : چوجقدلرک زیانکارلقی چکلمز.
زیب { س. فا. برك، سوس، زینت.
زیبا { ص. فا. ۱. بزکلی، سوسلی، مزین. ۲. یاقیشیقلی، کوزل : روی زیبا، دلبر زیبا.
زیب آور { ص. فا. (زیب = کیمرک) سوسلندیرن، زینت ویرن، کوزلشدیرن.
زیب افزا { ص. فا. (زیب = آرتدیرمق) بر شیتك زینت و حسن و لطافتنی آرتدیران، کوزلشدیرن.
زیبق { س. عر. (فا. «زبوه» دن معرب) جیوه، سیما، کیم. زیبق حلو = طائنی سلن. فر. Calomel.
زیبقه { س. قره دکز سواحلی اها لسنك کیدکاری لاز بوطوری.
زیبکی { ص. عر. ۱. زیبقه. کیم. جیویه متعلق، جیوه دن معمول : ادویه زیبقه.
زیبک { س. خنیف سلاحلی و محافظه آسایشه مأمور

اسکی بر صنف عسکر. — سلچو. قیلر زماننده بویه بر صنف عسکری ترکیب ایتش اولان آیدن و خداوندکار اها لسی که «افه» دیمکله دخی معروف اولوب غریب قیافتلری واردر : زیبک اویونی.
زیبکجه { ص. ح. زیبکله اولان و یا بو طرزده اوله رق : زیبکجه اوینامق، زیبکجه اویون. ص. یاقیشیقلی، یارا. زیلینده (شقی، کوزل : روی زیبنده.
زیبیدی { ص. ۱. پزمرده، یرتیق یرتیق : زیبیدی قیا. قتل. ۲. مسکین، میندی : زیبیدی حریف.
زیت { س. عر. چ. زبوت، ۱. زیتون یاغی. ۲. ط. مواد مختلفه دن چیقاریلان علی. الاطلاق یاغ : زیت خروج = هندیاغی : زیت حب السلاطین = مسهل بریاغ : زیت طیار = قوقولی و اوچیغی یاغ.
زیتون { س. عر. (تر. زبازدی : زیتون) زیتون یاغی چیقا. ریلان ویت معروف میوه. || زیتون آغاجی = بو میوه بی ویرن آغاج که یاز قیش بایراغنی محافظه ایدر. || زیتون یاغی = بو میوه دن چیقاریلان معروف یاغ که بیکده، محروفانده وسائر ایشلرده قوللانیلیر.
زیتونچی { س. زیتون ساتان آدم.
زیتونلق { س. زیتون آغاچلر نی حاوی اورمان.

العیوب. «ستار» ده مستعملدر. }
 ساج { س. ۱. دمیردن لوحه،
 دمیرنخته: ساجدن منغال،
 ساج دوشتمك. ۲. ساجدن قبه
 و مخروط شكلنده بر مطبخ آتیكه
 تبسینك اوزرینه قونیلوب اوستنه
 آتش قونغله تبسیدهکی یمك
 پیشتر. = ص. ساجدن یعنی
 نخته حالنده دمیردن معمول =
 صاج صوبه، صاج منغال.
 ساج { س. س. ع. هندستانده
 چیقان پك سرت و مقبول
 بر آغاج، فر. Teek.
 ساج آیاق { س. [اصلی: ساج
 آیاق] اوسته ساج
 اورتیان تبسینك و تجره و سائره.
 نك آلتنه قونیله رق آلتنده
 آتش بولنان دمیردن سهپا، ||
 مج. بری ایلریده و ایکسی کریده
 اولق اوزره اوچ کئی صورتنده:
 ساج آیاق یورومك.
 ساجد { ص. ع. ج. ساجدین.
 «سجده» دن سف. سجده
 ایدن، سجده واران، مقام
 تعظیمده یوز سوروب یره
 قاپانان.
 ساحر { ص. ع. ح. ساحره. ج.
 ساحر { سحره. «سحر» دن سف.]
 ۱. بوگو ایدن، بوگوچی، سحر.
 ۲. مج. سحرکارانه بر صورتله
 جاب قلوب ایدن، قتان: چشم
 ساحر.
 ساحل { س. ع. ج. سواحل.
 ساحل { صو و دگر کناری، قبی،
 یالی: ساحل سلامته وارمق؛ قره
 دکیز سواحل. || مج. ساحل اشا.
 رتی = کمپیلرک ساحلی طایقی
 ایچون نشان اتحاد ایتدکاری

بعض اشکال و علامات طبیعیہ
 و صنیعیہ. || ساحل محافظی = ساحلک
 دشمن تعرضندن وقایه سی و
 قاجیلغک منعی ایچون معین
 مواقعہ مأمور افرادک بهری.
 ساحلخانہ { س. فا. (ع. ساحل =
 یالی. فای. خانه = او.]
 دکیز کنارنده یازلق مسکن،
 یالی: بوغاز ایچی ساحلخانہ لری.
 ساحلسرائ { س. فا. (ع. ساحل
 قوناق] دکیز کنارنده یازلق
 بیوک قوناق، بیوک یالی: یازین
 بوغاز ایچندهکی ساحلسرائنده
 اقامت ایدردی.
 ساحه { س. ع. ج. ساحات. ۱.
 آجیق بر، میدان، اور.
 تعلق، فضا: اوکزده بر ساحه
 واسعه وار ایدی؛ ساحه سما.
 ۲. اوک اوکنده ویا اطرافندهکی
 آجیق بر، حولی.
 ساختگی { س. فا. یامق دیمک
 اولان «ساختن» فعلندن
 سمف. یامه، اوبدیرمه، دوزمه،
 یالاندن، تقلید: ساخته بر اسمله
 سیاحته چقمش؛ ساخته کومش؛
 ساخته آتجه.
 ساخته کار { ص. س. فا. برشیک
 تقلیدینی یایان، یا.
 لاندن و دوزمه شیلر میدانہ
 چیقاران، قلب آتجه یایان ویا
 امضا وهر تقلیدیلہ سند و سائرہ
 اوبدیران، قلبزن: ساخته کارک
 قانوناً بیوک جزاسی واردرد.

ساخته کارلق { س. تقلیدچیلک،
 قلیزنک، یالاندن
 شیلر چیقارمه ویا امضا وهر
 تقلیدی: ساخته کارلغک بیوک
 جزاسی واردرد.
 ساخته لک { س. یامه و دوزمه
 یاخود تقلید اولان
 شیک حالی: بوماک ساخته لکی
 بالیدر؛ بو آدمک هر طورنده بر
 ساخته لک کورینور.
 ساخته وقار { ص. فا. (فا. ساخته
 «آغراق» یالاندن و جعلی صو.
 رتده بر وقار طاقینان، یالاندن
 وقار و تمکین کوسترن: صکره دن
 کورمه آدمک اکثریا ساخته وقار
 اولور.
 ساخته وقارلق { س. یالاندن
 تمکین صاتان آدمک حالی: بو
 آدمک ساخته وقارلقی ده چکمز.
 ساد { ص. ع. «سد» دن
 مانع اولان. = س. ع. ط.
 آق صو دینلن کوز پرده سی.
 سادات { س. ج. ع. ع. فد:
 سید. یا: سید.
 سادس { ع. ع. ع. ع. سادسه.
 سادس = آلتنجی، ششم: باب
 سادس = آلتنجی باب؛ دفعه
 سادسه = آلتنجی کره.
 سادس { ح. ع. آلتنجی اوله رق،
 سادس = آلتنجی درجه ده.
 سادگی { س. فا. ساده لک، دوز.
 لک، زینتمز لک.
 ساده { ص. فا. ۱. برشیکه مرکب
 اولیان، بسیط، دوز.
 ۲. تربیتاندن عاری، زینتمز،
 عادی، دوز: پک ساده اثواب

{ سین. س. (ع. س. ش.) ترکیه
 س { الفباک اون بشنجی حرفی
 اولوب، حروفک ترتیب اصلی
 قدیمی اولان ابجد صره سنده
 دخی اون بشنجی حرف اولغله،
 رقم کبی استعمالنده ۶۰ اعتبار
 اولنور. شکل عبرانیسی
 و شکل سریانیسی در. مکا.
 له زده «سؤال» کله سنه بدل
 یازیلوب، (ج) دخی «جواب»
 اشارت اولنور.
 سا { یاخود سایی. ص. فا. «ساییدن»
 سا { فعلندن ص. اولوب صتر.
 تشکیله کیرر. سورن: جبهه
 سایی = آلتنی سورن.
 سا { د. فا. «آسا» دن مخفف
 سا { مانند، مماثل، نظیر: سمبرسا
 = عنبر کبی.
 سابع { ص. ع. ع. سابعه.
 سابع { «سباحه» دن سف. یوزن،
 یوزنجی. || مج. حوض سابع =
 یوزر یعنی سیار و قابل نقل
 حوض که ایچنده کمی یاییلیر.
 || سابع بطاریه = ساحل محافظه.
 سنه مخصوص طوبلی زرهاییلیر.
 سابع { ع. ع. ع. سابعه.
 سابع { بدنجی، هفتم: باب سابع =
 بدنجی باب؛ سنه سابعه = بدنجی
 بیل. || سابع عشر = اون بدنجی.
 سابع { ح. ع. بدنجی اوله رق،
 بدنجی درجه ده.
 سابق { ص. ع. ساقه. «سبق»
 سابق { دن سف. ۱. پکن، کچمش،
 سبق ایدن، اولکی: عصر
 سابق = پکن، بوندن اولکی
 عصر؛ سنه سابقه = پکن سنه.
 ۲. شمیدیکندن اول بر مأموریت
 ویا مسندده بولنش اولان،
 لاحق: قبایلی: ناظر سابق =
 بوندن اولکی ناظر؛ سابق
 سلاتیک والیسی. ۳. ایلریده
 بولنان، زما بجه ویا پایه و
 رتبه جه اوکده بولنان، مقدم.
 ن. (بو معنی ایلہ اسم کبی دخی
 قوللانیلوب، جمع عربیسی
 «ساقون» دخی مستعملدر. ||
 سابق الذکر، سابق البیان =
 ذکر کی کچمش، یوقاریده بیان
 اولنان. = س. کچمش زمان:
 سابقده = کچمش زمانده، وقتیلہ،
 مقدا.
 سابقاً { ح. ع. بوندن اول،
 مقدما: سابقاً ادرنه و.
 ایسی بولنان ذات؛ سابقاً قوللا.
 نیلان القاب.
 سابقه { س. ع. ج. سوابق.
 سابقه { ۱. کچمش شی، کچمش

حال ووقعه، بر آدمک عمرنده
 وقوع بولمش احوال و وقوعاتک
 بهری: سوابق احوالی معلو.
 مدر. ۲. بر آدمک اولجه بر
 محکمه یه دوشوب محکوم اولمش
 منته اولمش جرم و قباح، کچمش
 جرم: سابقه سی واردرد؛ سابقه
 مکرره اصحابندن = دفعه آله محکوم
 اولمش.
 بولفت لسانزده یانکز ذکر اولنان
 ایکی معنی ایلہ قوللانیلور سده،
 عربیده دیگر ایکی معنایه واردرد که
 حال حاضر ایچون پک لزومی اولغله،
 لسانزه نقل و تمیم لری الزمدر.
 — برنجیسی: بر ایشی ایشیکده ویا
 دوشونوب درمیان ایشیکده برنجی
 اولق خصوصیدر که فرانسوزلرک Ini-
 tiative لغتیلہ افاده ایتدکاری معنا
 در. عربیده افعال بایندن «ایده»
 مصدری ده بو معنا ایلہ قوللانیله یاییلر.
 — ایکتیسی ده بر آدمک بر خسته لغه
 طوتلفه اولان استعداد طبیعییدر،
 که فرانسوزلرک Prédiposition
 دیکلری حال اولوب، فن طیده الزم
 بر اصطلاحدر.
 سابقه لی { ص. ع. بردها محکمه یه
 دوشوب محکوم اولمش،
 دیگر بر جرم و قباحی ده سبق
 ایتمش، جرم مکرر فاعلی: سابقه
 طاقندن بر آدم توقیف اولندی.
 سائر { ص. ع. «ستر» دن سف.]
 سائر { اورتق، ستر ایدن: سائر

کیمیک عادتیدر. ۳. اینجه برشی
قاریشماش، خالص، صافی، تمیز:
بوسوت، بویاغ ساده در.
۴. تکلفسز، طنطنه سز، دوز:
ساده قیافت، ساده لسان.
۵. شکر سز (قهوه)، پینیر
وقیه کبی خرجی اولیان (بورک)
وساثره. ۶. غل وغشدر عاری،
طوغری، خالص: ساده آدم،
ساده یورکلی. ۷. چوق دریک
دوشوغز، بوک، صافدرون:
زواللی پک ساده در. ۸. نک،
یاککز، مجرد: ساده صوبه
یشمش چوربه. ۹. قات قات
وقاقرلی اولیان، بر قاتلی: قرا.
نفلیک قاقمرلیسه اولور ساده.
سی ده. ۱۰. تر. یاککز، آنجی:
ساده بن کلدیم؛ او آدم ساده
بنم ایشم اولسون دیور. ااروغن
ساده، ساده یاغ = سوتدن چیقا.
ریلوب یمکده قوللانیلان یاغ که
زیتون یاغندن فرقی اینجون بوله
دینلیر. اختصاراً یاککز «ساده»
قوللانا نلرده واردر.

ساده دل { ص. فا. ج: ساده
دل = یورک } یورکی تمیز وحیله
ییلز بوک (آدم)، صافدرون:
پک ساده دل برآمددر؛ برطاقم
ساده دلانی اغفال ایتدی.

ساده دلانه { ص. ح. فا. برکونه
حیله و تدبیر دو.
شونمکسزین، ساده دلجه سته،
بوکلکله، صافدرونانه: ساده
دلانه بر امنیتله؛ بوایشده پک
ساده دلانه حرکت ایتدی.

ساده دلیک { س. بوک، صا.
فدرونانی.

ساده دلی { س. فا. ساده دلک،
قاریشماش، صافدرونلق.
ساده رو } وساده روی ص. فا.
چ: ساده رویان.
[ساده = م. رو، روی = یوز]
یوزی توگسز، نازه (دلیقانی).
ساده کار { س. فا. قیوچی طا.
سلاقیسی.

ساده لوح { ص. فا. (فا. ساده =
م. عمر. لوح = لوح
خاطر } ساده دل، صافدرون،
بوک.

سار { ص. عمر. ث: ساره.
[«سرور» دن سف.]
سوبندیرن، مسرور و شادان
ایدن، باعث مسروریت اولان:
خبر سار، حوادث ساره.

سار { د. فا. بعض اسمله لاحق
اولوب، ترکیه ده کی «لق»
و «لک» کبی محل و مکان بیان
ایدن: کوهسار = طاغلق یر؛
چشمه سار = چشمه لری چوق یر.

سارا { ص. فا. خالص، صافی:
عنبر سارا. ف.

ساربان { س. فا. دوه جی، دوه
سورجیسی.

سارت { س. بح. حصیر خلاط.

سارت { س. ترکستانده ایرانی
الیه متکلم بر صنف اهالی به
وبرین اسمدر.

ساردلا { یاخود ساردلیه. س.
[یتا. Sardina] فوجی
ویا قوطی اینجده استیف ایدیله.
رک حفظ اولنش کوچک بالیققر.
|| بح. پک صیق طولدریش ویا
بریکمش غلبه لکدن کنایه در.

ساردون { بح. بالیقچیلرک قوللا.
ندیغی اخلامور
قبوغی لیفندن معمول خلاط.

ساردونیه { س. معروف برجس
چیچک که کوکی قیشین
صوئوقدن محافظه اولنورسه
بر قاج سنه طیانیر. [ایتالیانک
ساردنیه جزیره سنده چوق
بولند یفندن یاخود بزه اورادن
کلدیکندن، جزیره مذکوره نک
اسمیه تسمیه اولنمشدر.]

سارق { ص. عمر. ث: سارقه.
[«سرقة» دن سف.]
چالان، خرسزلق ایدن. = سذ.
عمر. خرسز، اوغری، حرامی،
دزد.

ساری { د. جهت و بر طرفه طو.
غری قصد و نیت بیان
ایدن: شهر ساری کیمک؛
جنت ساری پرواز اتمک.
[اسکیوب بزجه قوللانا ز
اولمشدر.]

ساری { ص. عمر. ث: ساریه.
[«سرایه» دن سف.]
تماس و قریت و سائر صورته
کچن، سرایت ایدن، بولاشان
(خسته لقی و ساثره): نزله
ساری بر خسته لقدر؛ امراض
ساریه.

«ساری» ایله «مستولی» آره سنده
فرق واردر: ساری یاککز افراد بیننده
برندن دیگرینه کچن، مستولی ایسه
بر ملکته مساط اولنجه چایق یا ییلان
خسته لقدر؛ مثلاً ورم ساری، قولرا
ایسه مستولی بر مرشد.

ساز { س. [اصلی فارسیدر]. حصیر
وسپت و ساثره یابدققری اینجه
قامش: سازدن سپت.

ساز { س. فا. [اسماً سازدن
یعنی قامشدن یا ییلان فی

کبی چالنی آلترینه مخصوص
اولوب، بعده بالتمم علی الاطلاق
قوللانلغه باشلامشدر.] هر نوع
چالنی: ساز چالنی؛ اینجه ساز =
کمان و قانون و دف کبی آلاتورقه
چالنی طاقی که فرنک چالنیسه
نسبه اینجه سس چیقاریر.

ساز { ص. فا. [«ساختن» فعلندن
سمص. اولوب صتر. تشکیلنه
کیرر] یابان، اویدران: چاره
ساز = چاره یابان، چاره سنی
بولان. || ناساز = اویه میان، غیر
موافق، مخالف: طالع ناسازم.

سازان { س. اکثر یا سازلی طور.
غون صورده بولنان بر
جنس بالیق.

سازجی { س. ساز چالان،
چالنجی.

سازکار { ص. فا. اویغون، موافق.

سازلق { ص. ساز و قامش ایله
مملو ویا مستور، ساز
بیتن (یر): اوکولک بتون
کنارلری سازلقدر؛ اورایی
سازلق بر یردر. = س. ساز
بیتن یر، سازلق محل، نیستان.

سازنده { س. فا. ۱. رساز چالان
چالنجی. ۲. آدام. چالنجی. مطرب:
سازنده و خواننده لرله اکثمک.

ساطع { ص. عمر. ث: ساطعه.
[«سطوع» دن سف.]
یوکسلوب میدانه چیقان، مرتفع
و ظاهر، تعالی و تظاهر ایدن:
برق ساطع؛ رایات ساطعه.

ساطور { سذ. عمر. ج: سواطیر.
[تر. زبازدی: ساطیر]
۱. ات و ساثره کیمکه و تمیغه
مخصوص اکلی و آغر، چاق که

بالطه کبی اورمغه کسر. ۲. توتون
قیمینه مخصوص آلت.

ساطورجی { س. [زبازدی:
ساطیرجی] سا.
طور قوللانان، ات کسن قصاب
چراغی.

ساعت { سذ. عمر. ج: ساعات.
۱. کوندوز ایله کجه دن
عبارت برکونک یعنی کره ارضک
کندی محوری اوزرینه بر کره
دونه سی زماننک منقسم اولدیغی
۲۴ جزئدن بهری که ۶۰ دقیقه دن
و هر دقیقه ۶۰ ثانیه دن مر.
کیدر: اوج ساعت یورودم؛
ساعت بشده کلدیم. ۲. وقت،
زمان، آن: بوساعته، او ساعت.

۳. وقت معین، وقت مقدر،
اجل: ساعتی کنجیه؛ هر ایشک
وقتی ساعتی واردر. ۴. قیامت،
یوم حشر. ۵. بر ساعته قطع
اولنان یول مقصداری که اوج
میل یعنی بش کیلومتره در: بو.
رادن فلان یره قاج ساعتدر؛
۶. وقتی کوسترن آلت که انواعی
اولور: قوین ساعتی، چالار
ساعت، دیوار، قلمه ساعتی،
قوم ساعتی، کونش ساعتی
(= بسیطه). || او ساعت = آ.
نیده، درحال. || بر ساعت اول =
ممکن مرتبه ده اول، چایق،
ارکن. || ساعت بساعت = سا.
عشدن ساعته، آن بان. || بح.
ساعت باشی = مجلسده هرکسک
طالوب سکوت ایتسیله بر مدت
سورن سکوت. || ساعت طو.
تمق = ساعت الیه اوله رق
وقتی حساب اتمک. — ترکیبات
عربییه ده «ساعه» صورتنده

قوللانیلیر. || اشراط ساعت =
قیامت علامتلی. || اشرف
ساعت = زمان سعد.

ساعتجی { س. ساعت یابان و
صانان یاخود تعمیر
ایدن آدم.

ساعتچیلق { س. ساعتجی صنعت
(ومشغولیتی، ساعت
یابنق ویا تعمیر اتمک صنعتی.
[تقیل هجالی اولوب ذاتاً لاسانزک
تصرفاتی حکمنده کچدیکندن،
تلفظ عمومی به مفایر اوله رقی،
ساعتچیلک و ساعتک یازمقی
عیشدر.]

ساعتلق { ص. شو قدر ساعت
سورن: بر ساعتلق
ایشمز واردر.

ساعید { سذ. عمر. قولک دیرسک
ایله ال آره سندن کی قسمی،
بیلاک: ساعد سیمین.

ساعی { ص. عمر. ث: ساعیه.
[«سعی» دن سف.]
چالیشان، سعی ایدن. = سذ.
عمر. [تر. زبازدی: سایی.] بر
خبر ویا مکتوب کوتورسک
ایچون بر یره کوندیریلن پیاده،
اولاق، نانا، برید: بر ساعی
کوندرمک ایجاب ایتدی.

ساعغر { س. فا. عشرت بارداغی،
قدح، کاس، پیاله: ساغر
زرین = آلتین قدح.

سافل { ص. عمر. ث: سافله. [«سفل»
دن سف.] آشاغی بولنان،
آلچاق [«اسفل» دها
مستملمدر. بوک یرینه بزجه کثیر.
الاستعمال اولان «سافل»
ایسه غلط اولوب عربی دکلدرد.]

ساق { سذ. عمر. ۱. دیز ایله
طوبوق آره سنده کی قسم،
بالدر، اینجیک. ۲. بنا. آغاجک

وسائر نباتاتك يردن دالارك
تشعبه باشلاقلرى محلله قدر
اولان دوزىرى، صاب. ۳.
ر. رأس مثله متصل اولان
ضلع كه قاعده دينلن ضلعك
غيريدر.

ساقز { يا ساقيز. س. ۱. بعض
آغاجلردن صيزلايه رق
چيقان ضغ كې ياغلى بر ماده:
چاقان ساقزى = چام آغاجندن
چيقانى، رجنه، راتنج؛ چنكل
ساقزى = كنگر ديكنگك ضغنى؛
بر ساقزى = نظرون، نفت
معدنى؛ لبان ساقزى = كو.
نك: قره ساقز = قره گونلك.
۲. بوسيله ساقز آغاجى دينلن
بر شجر مخصوصدن چيقان
ياض بر ضغ كه چكاد كجه او.
زامق خاصه سنى حائر اولوب
دشلىرى تميزلك و آغزه رايجه
ويرمك ايجون چيكنيلير و سرق
و سائر ده قونور؛ ساقز
چيكنك: مج. چكه ساقزى =
ورد زبان. — بياضلندن و
چكيلوب قومامقدن ده كننايه
اولور؛ ساقز كې چامشير، آغده.
|| ساقز آغاجى = مذكور مصطكى.
بى ورن آغاج كه ترمىتى انوا.
عندندر. || ساقز آطه سى = بو
آغاجك كثر تله بولندينى (خيوس)
جزيره سى كه جزاير بحر سفيدك
باشليجه لرنندندر. || ساقز بادى =
باشليجه ساقز آطه سنده حاصل
اولان اينجه قابوقلى ديش بادى؛
ساقز ليليسى = طوزله قاورلمش
قبوقلى نخود.

ساقسونيا { س. اك اعلا جنسى
آلمانياك بونامه

معروف خطه سنده ياپيلان
پورسلندن اوانى و على الخصوص
سوس ايجون ديواره طاقيلان
واسكى معدن دخى دينلن
نفيسلىرى: ساقسونيا طاقى.

ساقسى { يا خود صاقسى. س.
ساقسى { آلمانياك Saxe خطه.
سى اسمندن مأخوذ. — عر.
«ساق» دن مشتق عد ايدنلرك
محاكه سنه شاشيلير. ۱. قيشين
صوبه و ليرنلق ايجنه آلان
چيچك و آغاج وسائر نباتاتك
ديكيلوب يتيشديرلدىكي طوپراق
قاب: صاقسیده قرانفيل، پور.
تقال يتيشديرمك. ۲. اوطه
ايجنده ضغ و يا ساخته چيچك
قومغه مخصوص پورسلندن انواع
اشكالده قاب كه اك آغرلى
چين و جاپون معمولاتسندندر.
|| ساقسى كوزلى = قيا قوروغنه
بكرز بر نبات.

ساقسيلي { س. ۱. چيچك و يا
ساقسيلي { پورتقال ليمون و
سائر ساقسيليرنى صره لامغه
مخصوص راف. ۲. قيشين
چيچك و سائر ساقسيليرنى حفظه
مخصوص محل.

ساقط { ص. عر. ن: ساقطه.
«سقوط» دن سف.]
۱. دوشن، دوشمش: احجار
ساقطه. ۲. حكم و اعتباردن
دوشن، ارتق حكم و اعتبارى
اولميان، مفسوخ، ملغا: چوجغه
كله جك برقضا وار ايش بونكه
ساقط اولدى. ۳. وقتسز رحمن
دوشن: جنين ساقط.

ساقه { س. عر. «سوق» دن
سف. ن.] اردونك كر.

يسندهكى عسكر، آرقه طاقى،
دمدار. (اليوم متروكدر.)

ساقه { س. با: سقاء.

ساقى { س. عر. «سقى» دن
سف.] ۱. صو ورن،
صو طاغيدان و يا صانان. ۲.
بزم عشرته ايجان شراب وسا.
ترهين قنحرله دوکوب طاغيدان
آدم، قنح صونان.

ساقى { ص. عر. ن: ساقيه. «ساق»
دن سم.] ت. بالديره و يا
بالدير كيكنه منسوب و متعلق.

ساقيلك { س. صو و يا شراب و
سائر طاغيتقى وظيفه.
سى، ساقى ايشى: بزم عشرته
ساقيلك ايتك.

ساقينامه { س. فا. اسكى شعرا
نك عادى اوزره
ساقيه خطاباً سويليان قصيده
و منظومه: حافظ شيرازينك بر
ساقينامه سى واردر.

ساقيه { س. عر. ۱. ساقياق
ايدن قيز. ۲. باغچه و بو.
ستان صولامغه مخصوص طولاب
و يا جدول. ۳. كبلره صو ورن
دوبه لر.

ساکت { ص. عر. ن: ساكته.
«سكوت» دن سف.]
صوسان، سكوت ايدن، سس
چيقارميان، خاموش، ابكم:
ساكت اولق = صوصمقى.

ساكن { ص. س. عر. ن: ساكنه.
ج: ساكن، سكنه.
«سكون» دن سف.] ۱. او.
يناميان، بر وضعيته طوران،
حرکتسز، غير متحرك: دكر.
منك آلت طاشى ساكندر.

يا خود ثعلب. س.] عر.
«حصا الثعلب» دن]
طاغلرده بيتن بر نباتك كوكندن
چيقان اون حالنده بر ماده كه
قايناديلوب صيچاق ايجان ينه
بو اسمله معروف مشروب حاصل
اولور: سالب پيشيرمك، ايجمك.
يا ثعلبى. س. آلف.
«آلبان سالى پيشيروپ»
كرديره رك صانان آدم.

سالبجيك { معروف سالى
پيشيروپ صامق
ايشى: سالبجيك ايدبور.

سالت { وسالته. با: صالت و
صالته.

سالتة باربه { س. (بتا). مج. سفاشته
سيغاره ايجان محل،
تنفخخانه.

سالتة مارقه { يا سالطه مارقه.
س. (بتا). وقيله
كيجيلرك اوموزلر بنه آتدقلى
بر جنس نيتن.

سالحورده { ص. فا. (سال =
بييل. خورده =
يش] باشلى، مسن، كچكين:
بر پير سالخورده.

سالدیده { ص. فا. (سال = بييل.
ديده = كورمش] يا.
شلى، مجرب.

سالف { ص. عر. ن: سالفه.
«سلف» دن سف.]
كچن، كچمش، سبق و تقدم ايدن:
زمان سالف، ازمنة سالفه؛ سالف
الذكر، سالف البيان = ذكر
و بيان كچمش.

سالک { ص. عر. ن: سالكه. ج:
سالكين. «سلوك»
دن سف.] ۱. بر يوله سلوك
ايدن، بر يوله كيدن، بر يول

تعقيب ايدن: طريق سفاشته
سالک اولدى. ۲. صر. بر طر.
يخته داخل اولوب هدايت يولنى
تعقيب ايدن، مرید: سالکك
مرشدینه محبى اولقى شرطدر؛
سالکين ايجون الزم برکتادر.
سالم { ص. عر. ن: ساله. «سلم»
دن سف.] ۱. خسته و
عليل اولميان، صاغ، صاغلام:
صاغ و سالم واصل اولدى. ۲.
عيب و قصور و نقصانى اولميان،
برى: هر نوع عيوب و خطايادن
سالمدر. ۳. خوف و اندیشه سى
اولميان، امين، سلامتده بولان:
سالم ياشامق. ۴. د. (صرف
عربيه) مفردى حروفنك
صره سى بوزلفزين و بالكر
ادات جمع علاوه سيله تشكىل
ايدن (جمع): جمع مذكر سالم،
مسلون كى؛ جمع مؤنث سالم،
مسلمات كى.

سالم { ح. عر. ۱. صاغ و صا.
غلام اوله رق: بكون سا.
لأ واصل اولدى. ۲. امينته،
امين اوله رق: سالمأ ياشامق.

سالنامه { س. فا. (سال = بييل.
نامه = كتاب] بر سنه لك
تقويمى و وقايع و احوالى كوسترن
وهر سنه چيقان كتاب موقوت:
سالنامه دولت عليه = رسمى سا.
لنامه كه تقويمه برابر ارکان و
مأمورين دولتى و القاب رسميه
وسائر معلوماتى حاويدر، سالنامه
عسكرى، سالنامه معارف، سا.
لنامه خارجه و سائر = دوائر
دولت آبرى آبرى سالنامه لرى.
سالموس { ص. فا. مرأتى، ربا.
كار: صوفى سالوس.

سالوسی { س. فا. ریا، ریاکارلق. }
 ساله { ص. فا. ییلق، سنه لك، یا شنده (فارسی ترکیب شده بولنور: [صد ساله = یوز سنه لك؛ پنجاه ساله = الی یا شنده. }
 ساله { و. سالون. با: صاله، صا. }
 سالیانہ { س. فا. تبعه دن جانب میریدن سنه ده بر آلتان ویرکی، تکالیف رسمیه. }
 سالیئمتره { س. (فر. Salino-mètre) بحر بخار قزانلرنده کی صویک طوزنی اولچمکه مخصوص آلت. }
 سالیہ { س. (ر. Σάλιν) آغز. دن آقان صو، توکوروک: سالیلری آقیور. }
 سام { ص. عر. ث: سامه. «سم». دن س. [زهراین، آغولی، زهرناک: نباتات سامه. = سذ. عر. چولدن اسن غایتله صیحا قوری بر روزکار که انسان و حیوانلری سرسم و بعضاً تلف ایدر، سام یلی: سام اوروق، چالقی = سام یلنه طویلوب متأثر اولتی. }
 سامان { س. فا. ۱. ثروت، ماملک: ثروت و سامان صاحب. ۲. راحت، آرام، آسایش: بی سر و سامان = پریشان حال و آرامسز. ۳. اسباب نظام و انتظام. = سخ. اوائل دور عباسیده خراسان جهمنده حکم سورمش بر دولتك بایسی: آل سامان. }
 سامانوسوز { ص. فا. (سامان = ماملکی و اسباب راحت و آرامی

یا قوب محو ایدن: بر حریق سامانوسوز. }
 سامانی { ص. عر. ث: سامانیه. ج. فا: سامانیان. آل سامان دولتنه منسوب و متعلق: دولت سامانیه؛ سامانیلر زما. ننده؛ تاریخ سامانیان. }
 سامج { ص. عر. ث: سامحه. «سم». حة «دن س. [سماحتی، جو مرد، الی آجیق. }
 سامع { ص. س. عر. ث: سامعه. ج: سامعین. «سمع» دن س. [ایشیدن؛ قوه سامعه = ایشیتک حاسه سی. ۲. دیکان، مستمع: واعظ سامعینه خطاباً سویلر. ۳. بر مکتبده امتحانه مجبور و اصل شاگردانک تابع و ناقل اولدقلری وظائف و حقوق. قه حصه دار اولققرین یا لکنز دیکلمک اوزره دوام ایدن: دارالفنونده سامعیندن، سامعین میاننده ایدی. }
 سامعه { س. عر. ث: «قوه سامعه» یا خود «حاسه سامعه» دن محفف. [ایشیتک حسی، قوه سامعه، سمع: سامعه سی قوتلی. }
 سامی { ص. عر. ث: سامیه. «سمو» دن س. [یوکسک، عالی، قدری برتر: امر نامه سامی، تذکره سامیه = مقام صدارتدن صادر اولان امر نامه و تذکره. [باشلیجه مقام مشار البیه متعلق شیئلره مخصوصدر. }
 سان { د. فا. بکزر، شبیه، مائل. (نادر الاستعمال بعض تر. کیباده بولنور: [یکسان = بر کبی، بر دوزی به. }
 سانسوز { ص. فا. (سامان =

سانتیم { س. (فر. Centime) یوزده بر، فرانک یوزده بری اولان فرانسر آغیه سی که ایک یاره دن اکیسکجه در. }
 — حسابده قولایلق اولتی ایچون عثمانلی غروشی ده یوز سانتیم اعتبار ایدر که بمفروض سانتیمک ایک ییچی بر یاره دیمکدر. }
 سانتیمتر { س. ودها طوغریسی: سانتیمتره { س. (فر. Centimètre) حساب اعشاریده فر. متره دینان یکی آرشینک یوزده بر قسمی، یکی پارمی. }
 سانجاق { ودها طوغریسی صا. نجاق. با: سانجاق. }
 سانجقم { سانجدیرمی، سانجی و سائر. با: سانجقم و سائر. }
 سانج { ص. عر. ث: سانحه. «سنوح» دن س. [ذهن و فکرده حصول بولوب ظهور ایدن: اراده سنیه شرف سانج اولدی = شرفله سنوح ایتدی؛ فکر سانج؛ ارادات سانحه. }
 سانحه { س. عر. ج: سانحات. «سنوح» دن س. [ذهنه کان فکر و مطالعه، چوق دوشونیه رک طوغان فکر و ملاحظه: بر سانحه اولتی اوزره بیان ایتدی؛ سانحات العرب = قوم نجیب عربک زاده فکرلری اولان ضروب امثالاری. || سانحه آرا = سنوح ایدن: سانحه آرای عاطفت اولان اراده سنیه. [هر نه قدر «سنوح» ماده سنک ایلاک معناسی بوایسده ده، عرییده

سانحه و سانحات واقعه و وقایع معناسیله قوللانیلور. }
 ساندلوس { یا سندروس. س. بر جنس مازینک ضمنی. }
 سانطراج { س. با: سطرنج. }
 سانطور { س. قانونه بکزر برنوع تلی چالی. }
 سانطورلی { ص. ششعه لی، دبدبه لی. عر. }
 سانغی { سانغیلامق. با: صانغی و سائر. }
 ساوه { یا خود صاوه. س. مزده، بشارت. مر. }
 ساوه جی { یا صاوه جی. س. مز. ده جی، مزده رسان، بشیر. مر. }
 ساهر { ص. عر. ث: ساهره. «سهر» دن س. [او. یقوسز، کیمجه اویوبه میان، سهره مبتلا. }
 ساهره { س. عر. دوی زمین، یر یوزی. }
 ساهور { س. عر. اویقوسزلق، کیمجه اویوبه مامه. }
 «سحور» یرینه قوللانمیلی. }
 سای { ص. فا. با: سا. }
 سایبان { س. فا. (اصلی: سایه بان) ۱. کولکلاک، اوستی یا براق و سائر ایله اورتیلی چار. طاق، صالاش، تنه. ۲. مج. حامی، حافظ، مبلأ. }
 سائر { ص. عر. ث: سائر. «سیر» دن س. [۱. سیر و حرکت ایدن، یورون، متحرک. (بو معنا ایله «سیار» ده مستملدر. ۲. کچن، شایع،

منتشر، متداول؛ مثل سائر = افواه ناسده متداول و مستعمل مثل، ضرب مثل، مثل مشهور. ۳. دیگر، باشقه، غیر: سز کیتزسه کز سائرلری کیدر؛ سائر ایشلره قاریشام. || ط. سائر فی المنام، فی النوم = کیمجه اویقوده ایکن فرقنده اولققرین قالدوب یورون و ایش کورن، فر. Hypnolate, somnambule }
 سائر { س. عر. ث: سائر. «سیاسة» دن س. [سالیس. س. تر. زبازدی: سه یس. آته باقوب تیار ایدن خدمتچی. }
 سالیسخانه { س. [زبازدی: سیسانه] لوازم سفر. یه دن عبارت خفیف بر یوک قونوب اوستنده سایسک ییند. یکی بیکیرکه اکثر یا یری وتوانا اولور. }
 سائق { ص. عر. ث: سائقه. «سرق» دن س. [کوتورن، سوق ایدن. اسم کبی و موصوفنه مضاف اوله رق دخی قوللانیلر: سائق قدر. }
 سائقه { س. عر. [«سوق» دن س. [س. ث. [سوق ایدن حالت و کیفیت، سبب، موجب: سائقه جهالتله یایدینی؛ سائقه حیمتله بر چوق اگاه و وردی. }
 سائل { ص. عر. ث: سائله. «سؤال» دن س. [۱. کولکده اوتوران، برشیتک کولکسی آلتنه صیغنان. ۲. مج. حایه آلتنه بولنان: سایه نشین استراحت اولدی. }
 سائل { ص. عر. ث: سائله. «سؤال» دن س. [۱. کولکده اوتوران، برشیتک کولکسی آلتنه صیغنان. ۲. مج. حایه آلتنه بولنان: سایه نشین استراحت اولدی. }
 سائل { ص. عر. ث: سائله. «سؤال» دن س. [۱. کولکده اوتوران، برشیتک کولکسی آلتنه صیغنان. ۲. مج. حایه آلتنه بولنان: سایه نشین استراحت اولدی. }

صوران، سؤال ایدن، صوریحی: بر سائل ظهورنده نه جواب و بررسکر؟ ۲. دیلن، دینجی: بر سائله بش یاره و برمز. }
 سائل { ص. عر. ث: سائله. «سیلان» دن س. [آقان، جریان ایدن، جاری، مایع: مواد سائله. }
 سائلک { س. دینجیک، سؤال. }
 سائلیت { س. عر. آقان شیئرک حالی، مایعک، مایعیت. }
 سایه { س. فا. ۱. کولک، ظل: دیوارک، آغاجک سایه سی. ۲. مج. حایه، صیانت، تصاحب: سایه رسول الله؛ کندی سی وجهدی سایه سنده خیلی ترقی ایتدی. || سایه خدا = ظل الله، خلیفه اسلام. }
 سایه دار { ص. فا. [سایه = کولک، داشت = طومق، مالک اولتی. ۱. کولکسی اولان، کولک و برن. ۲. مج. حامی، صاحب. }
 سایه گاه { س. فا. [سایه = کولک، گاه = محل] کولکلاک بر. }
 سایه گستر { ص. فا. [سایه = کولک، کستردن = دوشتک. ۱. کولک سالان، کولک ایدن. ۲. مج. حامی، صاحب. }
 سایه نشین { ص. فا. [سایه = کولک، نشستن = اوتورمق] ۱. کولکده اوتوران، برشیتک کولکسی آلتنه صیغنان. ۲. مج. حایه آلتنه بولنان: سایه نشین استراحت اولدی. }

قراءت قرآن کریمه وقوع بولان
بر سهوه مقابل اولنسان سجده:
سجده شکر = مقام شکران و
مجدتده اولنسان سجده.

سجده گاه { س. فا. اعر. سجده =
م. فا. گاه = محل }
سجده محلی، سجده به واريله جق
بر.

سجج { سذ. عر. ۱. نثرک قافیه لی
اولسی، نثرده بهر طور اق
یرنده و یا خود صفت ایله مو-
صوف آره سنده قافیه به رعایت
اولمقی اصولی که لازم اولمافله
برابر بوکونکی کونده لطیف دخی
کورنمیکندن نافله بر کفتر:
عباره ده سججه رعایت اتمک:
سجج ایله یازمقی. ۲. عباره نک
قافیه لی اولان اواخر جملک
بهری.

سججل { سذ. عر. ج: سجلات. ف:
سججل { محکمه ده عهود و مواتیق
ومقاولات کبی حکمی موادک قید
اولندینی اساسی دفتر. || اد.
سجل احوال = مأمورین دولتک
تراجم احوالی قید ایدن دائره.
{ ص. محکمه دفترینه قید
سججلی { اولمش. || مج. سابقه لی.
{ سذ. عر. ج: سجون.
سججن { زندان، محبس، حبسخانه،
طومروق.

سججود { سذ. عر. نمازده وبا
{ تواضع و عرض عبودیت
مقامنده یوزی یره سورمه،
یره قیانه: سجود اتمک: سجود
ورکوعده اوقونان دعا.

سججون { سذ. ج. عر. فد:
{ سجن. با: سجن.
{ س. قنابدن قالیجه و او.
سججیم { رلش غیتان کبی ایپ:

سجیمله باغلامق. || مج. سجیم کبی
طامله لری بر برندن آریلر بده
سجیم کبی آفان صیق یا محور.

سججیه { سذ. عر. ج: سجایا. خلق،
طبیعت. حیات، سرشت:
سجیه کریمه لری: کریم السجایا.

سجچدیر مک { فد. ۱. انتخاب و
اختیار اتمک سوق
واجبیار و یا مساعدنه اتمک،
اورنده لتمک، اوگورتلمک: بو
تاجر مالی سجچدیرمز. ۲. فرق
ایندیرمک، ایی کوروب فرق
ایتمک مساعد اولق: بودورین
اوقدر اوزاقدن سجچدیرمز.

سجچکین { ص. سجلمش، منتخب،
کزیده.

سجچلمک { فل. ج. ۱. انتخاب
{ و اختیار اولمقی، بر
شیشک اک ایسلی آرتلامق:

سورینک ایچندن بر قاج قویون
سججلی. ۲. فرق و تمیز اولمقی:
بو قدر اوزاقدن یازی سجچله مز.
{ سذ. م. ایپالیانک منتهای
سجچلیا { جنوبده واقع بیوک بر
جزیره که آق دکنز - زایرینک
اک بیوکدر. عربلر (صقلیه)
دیرلری.

سجچلیالی { س. ص. سجچلیا جزیره.
{ سی اها لیسندن اولان
آدم.

سجچلیستین { سذ. عر. سجچلیا
{ جزیره سیله ایپالیانک
قسم جنوبیسی اولان ناپولیتانه
خطه سندن مرک ملفی بدولت.

سجچمک { فد. ۱. بر شیشک اک
{ ایپسنی بولوب آرتلا-
مق، انتخاب و اختیار اتمک، او
رنده لک، اوگورتلمک: سورینک

ایچندن بش قویون سجچم. ۲.
فرق و تمیز اتمک ایی کوروب
فرق ایده تلمک: بر قراردی
کوردم آمانه اولدیفنی سجچمدم:
او آدم خیر و شری سجچمکه مقتدر
رکادر.

سجچمه { س. ۱. انتخاب، اختیار،
{ ایپسنی بولوب آرمه:

قارپوزلری سجچمه ایله صاتیور.
۲. فرق، تمیز، کوروب فرق
اتمک: بو یاشده اوقدر اوزاقدن
آدم سجچمه سی غریبدر. = ص.
انتخاب و اختیار اولنان و یا او.
لنش: اونک عسکری هب سجچمه
آدملر دن عبارت ایدی: سجچمه
مال صتام.

سجچمه جه { ص. سجچمه که آنتوب
{ صاتیلان: سجچمه جه
قارپوز. = ح. سجچمک شرطیله:
سجچمه جه صاتیورز.

سجچجی { ص. ۱. انتخاب و
{ اختیار ایدن، بر
طوبدن اک ایی سیلری آرتلایان.
۲. فرق و تمیز ایدن، کوروب
فرق ایدن.

سجچیش { س. و:

سجچیم { س. ۱. انتخاب، اختیار.
۲. فرق، تمیز، ایی
کوروب فرق اتمک: کوز سجچیمی.

سجج { سذ. عر. ج: اسجیه.
{ جمعی جمعیت طبیه
عثمانیه تک وضعی کبی «سجایا»
دکدر. { ت. بین زاری: التهاب
اسجیه = بین زارلینک التهابندن
عبارت مرض.

سججاب { سذ. عر. ج: سجائب.
{ بولوت، ابر، میغ. || مج.

۱. قراسکلی، ظلمت. ۲. کثرتله
اوچوشان چکرکه کبی شیلر.
{ سذ. عر. { آخرنده کی
«ه» وحدت ایچوندنر
تک بولوت، منفرد بولوت.
{ ص. عر. ۱. سجاره.

سججار { «سج» دن سمب. ۱.
مبالغه ایله سحر ایدن، ساحر،
بوگوچی، سحر باز. ۲. مج. سحره
بکزر بر قوت فوق العاده ایله
جذب ایدن، قنات: چشم سحر.

سججایا { «سجاء» لغتک جمعی
{ اولق اوزره، جمعیت طبیه
عثمانیه طرفندن قبول اولمش
ایسه ده، یا کلش اولوب، طوغر-
یسی «اسجیه» در. با: سحاء.

سججائی { ص. عر. ۱. سجایه.
{ ت. بین زارلینه
منسوب و متعلق.

سجج { سذ. عر. ج: اسحار. صباح
{ آجلفه باشلادیغی وقت،
چین صباح وقت: سحروقتی بلبلارله
برابر تسبیحه باشلار: علی-
السحر = علی الصباح، ارکندن.

سجج { سذ. عر. ۱. بوگو، بو-
{ کوجیلک، کوز باغیچلیق.
۲. سحر قوتی حائر اولان جاذبه
شدیده، قناتلق. ۳. شعر و
فصاحت کبی انسانی مفتون ایدن
هنر، که بوکا سحر حلال دخی
دیرلر، یعنی حرام اولمیان بوکو-
جیلک.

سجج { ص. فا. اعر. سحر =
{ بوگو. فا. آمیختن =
قاریشقی [بوگو ایله قاریشقی
وبوگو قیلندن یعنی فوق العاده

مؤثر و فتان اولان.
{ ص. س. فا. اعر. {
سجج باز { سحر = بوگو. فا. با-
ختن = اوینامق [بوگو یایان،
بوگوچی، کوز باغیچی، ساحر،
سحر.

سجج بازانه { ص. ح. فا. بوگو.
{ جیلکله، بوگوچی
کی، جادیلقله و یا فتانقله: برطاقم
تزیورات سحر بازانه ایله: سحر-
بازانه حرکت ایدیور.

سجج { س. بوگوچی، جیلک،
{ سحر بازلق { سحارلق.

سجج { ص. فا. اعر. سحر =
{ صباح. فا. خاستن =
قالقمق [صباحلری ارکن قالقان.

سجج گاه { و سحر گه. س. فا.
{ عر. سحر = صباح.
فا. گاه، گه = وقت [صباح وقت.
= ظز. صباح وقتنده، علی-
الصباح.

سجج ملک { فد. بوگو اتمک.
{ ص. بوگولی، بوگو به
دوچار.

سججری { ص. عر. ۱. سحر به.
{ صباح و شفق منسوب
و متعلق: مرغ سحری = صباح
قوشی، بلبل.

سججری { ص. عر. ۱. سحر به.
{ بوکویه منسوب و متعلق.
{ سذ. عر. دوگمه، از-
سجج { مه، قیرمه.

سججلب { (اصلی خصاء الثعلب
{ (یعنی تیلکی خایه لری)
اولسی محتمل اولان معروف
ثعلبک (و یا سالبک) اصلی
اولق اوزره لغت عربیه صقیله

بعض لغویونمز طرفندن قید
اولمش ایسه ده، هیچ بر عربی
لغت کتابنده بویله بر کلبه
دسترس اوله مدق.

سجج { سذ. عر. شهر رمضان
{ شریفده شفقندن اول
شرعاً معین وقتده ینیمک که
بویکی متعاقب نیت ایدیلوب
اوروج طوتیلور: سحور یمک:
سحوره قالقمق. { «سهاور»
و «سهور» یازلسی غلطدر. }

سجج { سذ. عر. جو مردلک،
{ ال آجیققلی، سماحت،
سخاوت: ارباب سخا و کرمدندر.

سجج { سذ. عر. عقل کو-
{ شکلی و فقده لی،
عقلزلق، خفت عقل.

سجج کار { ص. فا. جو مرد، الی
{ آجیق، سماحتلی،
سخی، کریم.

سجج { سذ. عر. صیاقلق،
{ ایصیق، قیزغینلق.

سجج { سذ. عر. جو مردلک،
{ ال آجیققلی، سماحت.

سجج { ص. سخا و کرمله
{ متصف، الی آجیق،
سماحتلی.

سجج { ص. فا. ۱. قانی، سرت،
{ چین، تند، درشت،
حشین: دل سخت. ۲. کوچ،
دشوار، عسرتلی: کار سخت.

سجج { سذ. عر. ۳. قوتلی، متین، محکم: یازوی
سخت، قلعه سخت. = ح. پک،
چوق، زیاده، آشیری: سخت
مرحمتز ایدی. ۴.

سجج { ص. فا. [سخت = قانی
{ دل = یورک] قانی
یورکلی.

ترجہ سی چوغور و چوغور جق
اولوب، صیفیر جق بونک غلطیدر.
سرچہ { س آدس پارمق، یو.
سرچہ { زوک پارمق، بنصر:
سرچہ پارمق.

سرچہ { س. با: صرچہ.

سرچین { س. ۱. مکیک دیلی.
سرچین { ۲. سچمه باش بوی:
مقابلی: سرچین: سرچین پرچین:
کوچک و بیوکندن بر بری
اوستنه آلمان رسم، جانوار
رسمته اطلاق اولتور.

سرحد { س. فا. سر: باش.
سرحد { عر. حد = سینور
حدود باشی، ایکی دولت آرم.
سندھ کی حدود بونی، خط
حدود، ثغور، دربندات.

سرحددار { س. فا. حدود مح.
سرحددار { قطی، دربندات
ناظری.

سرخ { س. فا. قرمزی، قریل،
سرخ { امر: لاله: سرخ. = س.
تر. قرمزی مرکب، لعل: سرخ

ایله یازلمش. || سرخسر = قرلباش.
سرخاب { س. فا. ۱. قرمزی
صو. { خان و شرابدن

کنایه اولور. ۲. برنوع اوردک.
سرخوش { س. فا. سر =
سرخوش { باش. خوش = ای.

— تر. زبازدی: سارخوش. ||
۱. مست، سکران. تر. بسرک:

سرخوش اولمق = ایچوب مست
اولمق. ۲. دائم ایچوب مست
ولمق عادت ایدمش اولان،
عشرته مبتلا، بکری: سرخوش
برآدمدر.

سرخوشلق { س. { زبازدی:
سارخوشلق { ۱.

مستک، سکر: دها سرخوشلقی
یکمندی. ۲. عشرت ابتلاسی،
بکریک: سرخوشلق انسانی
مادی و معنوی متضرر ایدر.

سرخی { س. فا. قرمزلیق، حرت.

سرخیل { س. فا. سر = باش.
سرخیل { عر. خیل = آتلی بو.
لوکی { ۱. برآتلی بولونک ویا

برکاروانک باشی، ایلری کچی،
رئیس. ۲. مج. باش، رئیس،
اک ایلریده بولنان، کریده: سر
خیل ادبا.

سرد { س. فا. سرد: (سوزی)
رابط ایدوب دوزلنک،
ترتیب و حسن صورته سوق
وازد ایتک: سرد کلام ایتدی.

سرد { س. فا. ۱. صوئوق،
سرد { بارد: آب سرد = صوئوق
صو. ۲. لطافت، سرت، بارد،

خشین، چرکین: سرد معامله:
سرد آدم. = س. صوئوق،
برودت: بکرم و سرده باقماز.

سرداب { س. فا. تعریب دخی
اولغله ج: سرادیب.
اصل صوبی صوئوق طومغه

مخصوص برآلتی، ممالک خارده
سربلکده اوتورمغه مخصوص
برآلتی اوطه سی.

سردابه { س. فا. با: سرداب.

سردار { س. فا. عسکر باشی،
قائد، قوماندان. || سر.

دار اکرم = عساکر عثمانیه ده
عموم مشیرانک فوقنده و سر
عسکردن صکره بر موقع عاییده

بولنان مشیر و قوماندان که
باشایچه حرب زماننده محاربه یه

سوق اولنسان عموم عسکرک
باش قوماندانغه نصب اولنور،
«دولتلو رأفتلو» عنوانی
حائز اولور. || قیر سرداری =
تعقیب اشقیسا و تأمین طرق
وظیفه سیله موظف بر بولوک
سلاحشورائک باشی.

سردارلق { س. سردار صفت و
عنوان و وظیفه سی،
باش قوماندانلق. || قیر سردار.
لغی = قیر سردارینک صفت و
وظیفه سی.

سرداری { س. فا. سردارلق.
ر. = ص. سر داره
منسوب و متعلق ویا شایسته:
جانب عالی سرداریلرینه: اشعار
سرداری.

سرداش { ص. بر سره واقف
اولان ایکی کشینک
بهی، محرم سر.

سردفتر { ص. فا. سر = باش.
دفتر = م. دفترک با.
شده مقید اولان، اک باشد

بولنان، اک ایلری کچن، جمله دن
مقدم اولان: سردفتر ارباب هنر.

سردیرمک { فت. یایدیرمق، یر
یایدوب آچدیرمق،
بسط ایتدیرمک: یشاغی یر

سردیردم: چاشیری، شو خالی یی
زده سردیره چکسکز؟

سرشته { س. فا. { سر = اوج.
رشته = ایلیک { ایپ
اوجی، بهانه، وسیله، مناسبت.

سرده { ص. فا. { سر = باش.
{ زدن = اورمق { باش
اورمش، باش کوسترمش: سر.
زده ظهور اولمق = چیتدیرمک.

سرزنش { س. فا. { سر = باش.
{ زنش = اورش { باشه
قافه، تعزیر، تکدیر، چیقیشه:
بوایشدن طولانی سرزنش
ایشیتکه و قتم یوقدر.

سرسام { ص. فا. سرسم. = س.
انسانه سرسمک و یرن
برعت: علت سرسام.

سرسری { ص. فا. اوتوده بریده
کزن، باشی بوش،
ایشی کوجی و مکان و مأموریت
یا صنعتی اولموب نافله طولاشان،
دربدر، خیلاز، آواره: سر.

سر سریانة { ص. فا. سرسر.
یجه، سرسری واری،
خیلازجه، آواره لکه، دربدر.
جه: سرسریانة بر عمر سوربور،
سرسریانة یاشایور.

سر سریجه { ص. ح. سرسری
طرزنده، خیلازجه،
دربدرجه: سرسریجه بر عمر
سوربور: سرسریجه طولاشوب
طوربور.

سر سربلک { س. دربدرلک،
خیلازللق، بوش
کزنک حالی: سرسربلکه اتهام
اولنهرق توقیف اولندی.

سرسله { س. سرنا اویونی.
سرسم { دن { ۱. باشی و بیی
دونوب عقلنی طولایه میان، مد.
هوش، حیران: دوماندن سرسم
اولدم. ۲. بدلا، عقلنر، آلیق:

او ذاتاً سرسمدر: سرسم سرسم
کزیور. ۳. اونوتغان، برشی
خاطرند قالماز، ذهنی مشغول:
سرسم اولدم.

سرسمک { س. ۱. باشه طوقونان
برضره و یایدیر عار.
ضه دن کن باش دونه سی وین
قاریشقلقی، مدهوشلق: دو.
شوب باشنه بر سرسمک کلدی.
۲. بدلالق، آلیقلق. ۳. اونوتغا.
نلق، حیرانلق، ذهن مشغولیتی.
بو سرسمکله سن ایش کوره.
مرسک.

سرسمک { یا سرسمکله مک. فل.
سرسم اولمق،
باش دونوب، بین بولانلق. ۲.
آلیقلانلق، بدلا اولمق. ۳.
مدهوش وحیران و اونوتغان
اولمق: ذکی بر چوجوق ایدی
لکن عشرتدن سرسملدی.

سرشار { ص. فا. طوب طولی،
مالا مال، طاشنین. ۲.
س. فا. طبیعت، خلقت،
طینت، جیت: ملک
سرشت = ملک طبیعتی. { معنای
اصلیسی یوغورمه در. }

سرشته { ص. فا. یوغورلمش،
تخمیر اوتاش، تخم.
س. فا. کوز یاشی،
دمع، اشک.

سرطان { س. فا. کوز یاشی،
دمع، اشک.
س. فا. ۱. یشک،
چاغوز. ۲. ه. بروج

اثناس عشرک بری که برج جوزا
ایله برج اسدآره سنده واقع او.
لوب شمس بو برجه جزرائک
ابتداسنده یعنی اول صیفده
کیر: مدار سرطان = برج سر.
طامک بولندیقی نقطه حداسنده
اولهرق کره ارضک نصف شما.
لیسندنه منطقه خارینی منطقه
معتدله دن ایران و شمک شماله
طوغری میل اعظمک متناهی

سر عسکرلک { س. سر عسکر
مقامی و عنوان
وصفی: فلان پاشا ایکی کره سر
عسکرلک اتش، فلان تاریخده
سر عسکرلکه نصب اولمشدر.

کوسترن خط موهوم. جنوب
جهتده کی مقابلی: مدار جدی.
۳. ط. معروف برتهلکی چیبان
که یشک شکنده برلج زاند صو.
رندنه اولوب معدده ورجمده و
سائر عملیاتی مشکل پرلرده دخی
چیقار، یگرجه که شیر پنجه دن
کوچکدر.

سرعت { س. عر. چابوقلق، چا.
بوق اولمه، عجله، شتاب:
سرعت انتقال = یولینلن سوزی
چابوق آکلامه: سرعت حرکت =
چابوق کیمته: سرعت مشی = چابوق
یورومه. || سرعتله = چابوق،
سریعاً، عجله. || سرعت ابتدایه =
مرمینک طوب آغزندن چین

خروجنده حائر اولدینی سرعت.
سرعتی { ص. چابوق، سریع،
عجله: سرعتی ایش،
یوروش. || ع. سرعتی آدم =
عسکر یوروشنک بر نوعی.

سر عسکر { س. فا. سر =
عسکر { باش. عر. عسکر =
م. ۱. عسکر وارد و قوماندانی،
قائد. { مقدما بومعنا ایله قوللا.

نیلوب مثلاً آناطولی سرعسکری،
ایرانه سوق اولنان اردونک سر
عسکری دینلیدی. ۲. { الیوم
عموم عساکر عثمانیه تک اداره.
سنه نظارت ایدن ذات که هیئت
و کلابه داخلدر: سرعسکر پاشا.

|| سر عسکر قیوسی = دائرة
عسکریه.

سر عسکرلک { س. سر عسکر
مقامی و عنوان
وصفی: فلان پاشا ایکی کره سر
عسکرلک اتش، فلان تاریخده
سر عسکرلکه نصب اولمشدر.

سی. || سرن بیجه سی = سرنلک
آغاچدن بیچلمش تخنه .
سرنلک { س. فا. زورنا دینان
و نفسله چالینان قباوتیز
سسی چالنی که کویلرده طاول
ایله چالینیر. با : زورنا .
سرنلارن { س. فا. زورنا چالان
چالنجی، زورناچی .
سرننامه { س. فا. (سر = باش .
نامه = مکتوب) ۱ .
مکتوب ورساله وکتاب وسائر
باشنده یازیلان یازی که اکثریا
عنوانی حاویدر. ۲. مج. بر طای
شه ناک باشی، سرآمدی : سرنامه
ارباب فضل وکمال .
سرنند { س. بر نوع بورصوق
آغاجی .
سرنگون { س. فا. (سر = باش .
نگون = آشغی)
۱. باش آشغی، معکوس. ۲. مج.
طالعز، بد بخت، مکتوب .
سرنوشت { س. فا. (سر = باش .
نوشتن = یازمق)
۱. باش یازیلان، آن یازیبی،
قدر، تقدیر. ۲. سرنامه،
عنوان .
سرو { س. فا. ترکیه سروی ویا
سروای دیلن معروف
آغاچ که یاز قیش یشیل طوروب
کوزل رایجه سی اولمغه اکثریا
مزارستانلرده یتیشدیریلیر؛
سرو آزاد = اوزایوب کیدن
عمودی سروی؛ سرو روان،
سرو خرامان = قامت موزون
محبوبه دن کنایه در .
سروج { س. ج. عر. فد :
سرج. با : سرج .
سرود { س. فا. شرقی، ترکی .

سرو { س. س. عر. سونج،
سرور { شادی، مسرت. (مصد .
ریت معناسیله قولانیوب اسم
کبی قولانیلیر.]
سرور { یاخود سوزور. س. جیره
مرکباتندن قزیل زربخ.
سرور { س. فا. باش، رئیس، بر
طائفه ناک ایلری بو .
لانی؛ سرور کائنات = مختر
موجودات اولان خاتم الانبیاء
(صلیم) افندیز .
سرورلک { س. و :
سروری { س. فا. باشلق،
ریاست .
سرستان { س. فا. سرویلک،
سروی اورمانلی .
سروش { س. فا. جانب رحماندن
خبرکتیزین ملک ،
جبرائیل (عم) .
سروم { س. لا. (Serum)
اساساً قانق قلم مایی
اولان ماده، مصل .
سروی { و غلطی : سلوی . س.
(فا. « سرو » دن)
معروف آغاچ که یاز قیش یشیل
قالب کوزل رایجه سی اولمغه
اکثریا مزارقلرده یتیشدیریلیر.
انواعی واردر : طاغ سرویی،
لبنان سرویی. || مج. آتک آلنده
سروی به مشابه اوزون بیاض
نشان. || کومش سروی = دگیره
انعکاس ایدن مهتاب ضیایی .
سرویلک { س. سروی اور .
مانلی، سروی آغا.
جلزنی حاوی محل .
سره { س. بیوک یارمفک اوجندن
شهادت یارمینی اوجنه دک
اولان مسافه واولچی که قاریشندن
کوچکدر : بر آرشین درت

کیزلی فکر وحال : سرائطیعت؛
سرائر خلقت. (اک زیاده جمعی
مستملدر.]
سریری { س. عر. ۱ : سریری ط.
(فن طبیک تجارب و
عملیات خسته خانه سنده و خسته .
لره بالتطبیق اجرا اولنان عملی
قسمنه منسوب و متعلق. فر.
Clinique .
سریریات { س. ج. عر. ط.
تحصیل فن طب اید .
نلرک عملیات کورمه لرینه و
معلمرینک تحت نظارتنده اوله رق
اجرای تطبیقاتله کسب ممارسه
الترینه مخصوص اولمق اوزره
طب مکتبنه مربوط و عملی در .
سخانه یرینه قائم خسته خانه :
سریریات داخلیه = امراض داخلیه
تطبیقاتنه مخصوص خسته خانه ؛
سریریات خارجیه = امراض خارجیه
تطبیقاتنه مخصوص اولانی؛ سر .
یریات درسی = ذکر اولنان خسته
خانه ده ویریلن عملی درس؛ سر .
یریات داخلیه معلی؛ سریریات
خارجیه معاونی. فر. (Clinique .
سریریم { س. عر. ۱ : سریریمه .
(« سرعت » دن صحت.]
چابوق، تیز، سرعتی : سریریم؛
حرکت سریریمه؛ سریع الحریکه =
چابوق حرکت ایدن : سریع .
الزوال = چابوق زائل اولان،
دوامیز .
سریریم { س. عر. چابوق، سر .
(عتله، بحاله : سریریمه
عزیمت، عودت ایتک .
سریرین { س. (نق. سارون، سا .
(وق (صووق)، ساومق
(صاومق، کچمک) [آرزووق،

صیحاقل اولمیان، لطیف وخوشه
کیده جک صورت ودرجه ده
صووق؛ بوکون هوا سرین .
= س. خفیف ولطیف صو .
وقتی، برودت لطیفه وخفیفه،
آز صووق ولطیف هوا؛ صباح
سرینده .
سرینلیمک { فت. آز ولطیف
صورته صو .
تمق، تازه لیمک، طراوت ویرمک .
سرینلشمک { فل. با : سر .
یلنک .
سرینلک { س. آز ولطیف صو .
وق، صووقجه ولطیف
هوا؛ بوکون برسرینک حس
ایدورم؛ هوا ناک سرینلکی؛ اقشام
سرینلکنده .
سرینلیمک { فل. و :
سرینلیمک { فل. آز ولطیف
صورته صووق
اولمق، خفیف صورته صووقمق؛
هوا اولدجه سرینلیدی، سر .
یلندی .
سریریم { س. لا. (Cerium)
کیم. نادراً بعض معا .
دنک ترکیباتنده بولنان بر جسم
بسیط معدنی .
سریره { س. عر. چ. سرایا. ۱ .
(دشمن اوزرینه سوق او .
لنان و بشیوز نفری تجاوز ایتین
سواری بولوی؛ مثوته غزا سنده
روملره قارشی سوق اولنان
سریه مسلمین. ۲. جاریه، او .
طهلق .
(ضمیر شخصینک جمع محلا
(طبی اولوب، « سن » صمیر .
ینک جمعیدر؛ سز، سزک، سزه،

سزی؛ سزجه، سزکله، سزک
ایچون، سزک کبی، سزیز = سز
اولدیفکر حالده .
(د. سنک کمره سی ماقبلنک
(حرکه سنه کوره انجه ویا
قالین اوقونور.] فقدان و سلب
وتعری بیان ایدوب التحاق ایتد .
یکی اسمله برابر بر صفت تشکیل
ایدر، بی، نا : طابیز = طادی
اولمیان؛ باشیز = باشی اولمیان؛
تریه سز = تریه سی اولمیان، تر .
بیهدن محروم؛ دیلیر = دیلی یعنی
نطق اولمیان، ابکم. مقابلی :
لی : تریه لی. = حجو. ینه
فقدان وانسلااب بیان ایدوب
آنجق التحاق ایتدیک اسمله بر
صفت مرکبه تشکیل ایتیه رک ایکی
کلمه ناک بهری استقلالنی محافظه
ایدر؛ بنیز کیمیک : قاتیقیز
اتمک ینز. مقابلی : ایله : قاتیقله .
(بو لغتک شو ایکی صورتی آرده .
سندده کی فرق نظر اهمیتندن
دور طوتمالی. برنجینک ادات
مصدریت آنوب ایکنجینک
آلهاماسی ده آرهلرنده کی اسباب
فرق جمله سندندر. مثلا : دیلیر .
لک، تریه سزک دینلوب، بنیز .
لک، قاتیقیزلق دینلیر.]
سزرا ص. فا. و :
(ص. فا. لایق، منا .
سزاورار { سب، شایسته، شایان،
یاراشیر، چسبان : کندیسنه
علامه دینسه سزادر؛ او آدم
سزاور لطف وعاطفتدر .
(س. فا. لیاقت،
سزاوراری { لایق و مناسب و

چسبان اوله : سزاواری لطف و عاطفتلری .

سَز دیر مَك { فت. طولایسیله آکلامه، سَزمه { حس، درك، سزیش .

ایتدر مَك : خرسزل سز دیر مه دن قاصه دن یاره نی چالمشله .

سَز لَك { ض. ضمیر شخصینك جمع مخاطبنك مضاف الیهیدر . سَزك پدركز، سَزك پدر؛ بو كتاب سَزك میدر؟ — اوت سَزكدر؛ سَزكه برابر؛ سَزك کی .

سَز گِکی { ض. مالکیت بیان جمع مخاطبیدر . مالکک جمع و مملو کک مفرد اولدیغنی کوستروب مملو ککده جمع اولسی قصد او .

لئورسه « لَر » ادات جمعی علاوه اولنور؛ سنککی، سنککیر؛ سَز گِکی، سَز گِکیر .

سَز گِکی { س. طولایسیله آکلامه، سَز گِکی { سَزمه، درك، سزیش .

سَز لِق { د. و :

سَز لِك { د. سلب و فندانه برابر مصدریت بیان ایدر ادات اولوب، برنجیسی ثقیل و ایکنجیسی خفیف هجالی کله لرده و « سز » اداتک یالکز برنجی معناسنده اولور : اوقوسزاق، ایدر لَك .

سَز لِمَك { ج. طولایسیله آکلامه، سَز لِمَق { شلق، حس اولنلق :

او قدر قالین باغك اوستندن سس سزله مز .

سَز مَك { فت. طولایسیله و ضمناً رتده حس ایتك : صاغ بوكر . مده بر صانجی سز بورم؛ کندسی

بر شی سوزیلدیسه درسه دوام ایتیه جکی سزدم .

سَز مَه { س. طولایسیله آکلامه، سَز مَه { حس، درك، سزیش .

سَز مَك { فل. آکلا یوب سس چیقارماق .

سَز ف { س. منظار آغاجی، طیه لاق سَز ف { منطاری و یرن میشه نوعی .

سَز لیش { س. سَزمه، درك، سَز لیش { حس .

سَس { س. ۱. قولاهه کان صدا، سَس { آواز، بانك : طبانجه سسی، طاوول سسی . ۲. انسان و یا حیوان آغزندن چیقان صدا، صوت : کوزل سسی واردر؛ قوش سسی . ۳. کورلدی، پا .

تیردی، شماته : سس صدایوقدر . || سس چیقارمق = سوزیلک، لقردی ایتك : سس چیقارمقی = برشی سوزیلدی، سکوت ایتدی . || سس چیقمق = خبر ظهور ایتك . || سسی چیقمق = سوزیلک : اونك هیچ سسی چیقمیور . || سس قویمق = کورلدی اولقی . || سس کسک = کورلدی منقطع اولقی . || سسی کسک = سوزی قطع ایتك، صوصمق . || سس ویرمك : ۱. چاغرا نه جواب ویرمك : ایشید یورده سس ویرمیور . ۲. چاغرمق : شورادن سس ویرك بری کلسین . || سسله = باغره رق، جهراً : سسله اوقومق .

سَسْت { ص. فا. کوشك، سولپوك : سَسْت { سست پیمان = عهد و پیمانی کوشك .

سِسْتَرَه { س. (ر. Συστροφή) اتمکچیلرک خور تکنه سنه یاپیشان خورلری

تیزلکه مخصوص آلنلری . ۲. مرانغوزلقده تختیه نی قازیمقه مخصوص آلت .

سَسْمِسِر { ص. ۱. صداسی او . سَسْمِسِر { لیان، صوت و صدا چیقار میان : ۲. کورلدی اتمین، ساکن، ساکت : سَسز آدمدر . = ۳. کورلدی ایتکسزین، سسی ایشیدلیه رک : سَسز صداسز ایش کور یور .

سَسْمَك { یا سسله مک . فل. دیکله . سَسْمَك { مک، قولاق ویرمك .

سَسْمَلْمَك { فل. ۱. چاغرمق : شو . رادن سسلان بری کلسین . ۲. چاغرا نه جواب ویرمك، افندم، بوراده م، کی بر سوزله ایشیدلیکی آکلامق : ایشید یورده سسلمیور .

سَسْل { ص. ۱. سس وصداسی سَسْل { اولان، سسی چیقان . ۲. کورلدی، کورلدیسی چوق : سسل بر یردر .

سَطَح { س. ع. ج. : سطوح . ۱. برشیک طیش طرفی، یوز : سطح ارض = یر یوزی، روی زمین؛ سطح دریا = دکر یوزی، دکرک اوستی . ۲. برشیک پاك اوستدن و خارجاً کورین جهتی، عمقی اولیان یوزی، صورت ظاهره . ۳. س. [هندسه ده] طول و عرضی اولوب عمقی او . لیان شکل که، خط بر چوق نقطه لرك تماسندن وجسم ایسه بر چوق سطح لرك تماسندن و جوده کلدیکی کی بو دخی بر چوق خط لرك عرضاً تماسندن متشکلدر؛ سطح افقی، سطح عمودی،

سطح مستوی، سطح منحنی، سطح مستدیر و سائره .

سَطْح { ح. ع. یالکز طیش یوزدن، آنجیق طیش یوزی اعتباریله، اوستندن، ایچدن و دیریکدن اولیه رق : بر جسمی سطحاً اولچوک .

سَطْح { ص. ع. ۱. سطحیه . ۱. سطحی { طیش یوزه منسوب و متعلق : کره ارضك شکل سطحیسی، صورت سطحیه سی؛ مساحه سطحیه . ۲. پاك اوستدن و تعمیقسز اولان، جزئی، اوستون کور : او فنده کی معلوماتی پاك سطحیدر، بر طاقم معلومات سطحیه ایله اکتفا ایتشدر .

سَطْح { ح. ع. ۱. طیش یوز . سطحیاً { دن، خارجاً، اوستدن : سطحیاً مساحه ایتك . ۲. تعمیق ایتکسزین، اوستندن، جزئی : هر شیدن بر آز اوقومش ایسه ده جهه سنی سطحیاً اوکرتمشدر .

سَطْح { ص. ح. طیش یوزدن سطحیجه { و تعمیقسز، جزئیجه : طبدن سطحیجه بر معلوماتی واردر .

سَطْر { س. ع. ج. : سطور . سَطْر { یازی صره سی : بر سطر یازمق : اون بش سطر ی حاوی صحیفه . || سطر باشی = فقره باشی که اوندن اول کی فقره نك یازیم قالان صوگ سطر ی برا . غیلوب باشند سطر باشلانیر و فقره نك بو ایلک سطر ی بر آز ایچریدن باشلار .

سَطْر اَنج { و غلطی : شطرنج . سَطْر اَنج { ع. فا. « صدرنج » دن ۱. معروف اویون که طامه

تخته سی کی خانه لره منقسم بر تخته ده اوینانیلیر : سطرنج اویون، تخته سی . ۲. سطرنج تخته سی کی خانه لره منقسم شکل . = ص. بو شکله اولان : سطرنج باصمه .

سَطْر اَنج { ص. سطرنج شکنده سطرنجلی { رنگاری اولان : سطرنجلی باصمه .

سَطْوَت { س. ع. بری اوزرینه شدت و قوتله صیجرامه، بطش، صولت : عکرك سَطْوَتی قارشیسنده ثبات ایده مدی .

— عربی ترکیاتده « سطوه » صورتنده قوللانیلیر .

سَطْوَح { س. ع. ج. فد : سَطْوَح { سطح . با : سطح .

سَطْوَر { س. ع. ج. فد : سَطْوَر { سطر . با : سطر .

سَعَادَت { س. ع. (عربی تر . سَعَادَت { کیباتده : سعاده } بختیارلق، مسعودیت، مبارکک، موتیللق : نه سعادت ! سعادت دنیویه، سعادت اخرویه . || باب سعادت، باب السعاده = مابین هایون قیوسی، باب هایون . || وقت سعادت، زمان سعادت = فخر کائنات (صلح) افندمرك بر حیات بولندقلری مبارک زمان . || سعادتله = مفارقت ایدنلره واللله ایصغارلادق دینلره ایراد اولنور دعا و تحیه تعبیریدر . || دار السعاده الشریفه آغاسی = سرای هایون ملوکانه ده برما مو . ریت جلیله و مخصوصه صاحی اولان ذات . || در سعادت = پایتخت دولت علیه عثمانیه .

سَعَادَتْخَانَه { س. فا. تعظیمی قصد اولنان و یا ذاتا

معزز بولنان بر ذاتك خانه سته اطلاق اولنور، دولخانه .

سَعَادَتْل { سعادتلق . ص. ۱. بختیار، سعادتی { مسعود . ۲. از رتبه اولی ایله روم ایلی بکاریکی و میران و فریق و میرلوا رتبه لرنده بولنالره و یریان عنواندر .

سَعَادَتْمَد { ص. فا. سعادتلی، سعادتمند { بختیار، مسعود .

سَعَال { س. ع. ط. اوکسوروك : سَعَال { سعال دیکی = بوغماجه اوکسوروك .

سَعَر { س. ع. لسان عوامده سَعَر { زاتر دینان نبات . || سَعَر بری = ککیک اوتی .

سَعْد { س. ع. ۱. بختیارلق، سَعْد { قوتیللق، مبارکک اوغور . ۲. اوغور کترین شی، منجملرک زعنجه یمن و اوغور عد اولنان شی : سعد اکبر = مشتری سیاه .

رهبی : سعد اصغر = زهره سیاره سی . — طالع سعد و سال سعد کی تعبیرلده « سعد » لغتی قوتلو و مبارک معناسیله صفت عد ایدنلر وار ایسه ده، بوکله صفت اوله میه جفتدن، هر نه قدر وصف بالمصدر قاعده .

سیده واریسه ده، بوکی تعبیرلده اضافتله مثلاً اوغور طالعی و اوغور سنه سی معناسنی ویرمك ده مناسبدر .

سَعْدَاء { ص. ج. ع. ف. سعید . سَعْدَاء { با : سعید .

سَعْدِین { س. ع. ۱. ع. منجملر سعیدین { عندنده اوغور عد اولنان مشتری ایله زهره سیاره لری .

سَعَر { س. ع. ج. : اسعار . مأ . سَعَر { کولات و سائر احتیاجات

ضرو، به به طرف حکومتدن تعیین
ووضع اولنان قیمت، نرخ.

سعه { س. ع. } « وسعه » دن
بر قاعده واولك حذفيله.

— سینك تحفیلده لغتدر. [۱.]

ککیشك، بولق : سعه حال.

|| ه. سعه مشرق = کونشك

افق اوزرنده طوغدینی نقطه

ایله افقك شرق نقطه سی یئندهدی

بعدی؛ سعه مغرب = کونشك

افق اوزرنده باندینی نقطه ایله

افقك غرب نقطه سی یئندهدی

بعد.

سعی { س. ع. } ۱. چالشمه،

سعی چابالامه، امك، جهد : بو

ایشك حصوله سعی ابتدی.

۲. چنك ایچون ایش ایشله،

ایش : محصول سعیله چکینور.

۳. قوشمه، یورومه. بو معنا

ایله یالکز مناسك حیدن او.

له رق صفا ایله مروه آره سندهدی

قوشمه حقنده مستعملدر. —

« سعی خزینه » تعبیرنك اصلی

« سعی برای نفع خزینه » اولسه

کرکدر. هر حالده « نفع خزینه »

دنك اولادر.

سعيد { ص. ع. } ۱. سعیده. ج:

سعيد { سعده. } « سعد » دن

ص. [۱.] بختیار، اوغورلی،

مبارك، مسعود، فرخنده : سال

سعيد؛ عیدکر سعيد اولسون.

۲. عندالله مقبول و آخرتی

معمور اولان : جناب حق سعدا

زمره سینه الحاق ایله.

سعی { س. ع. } ۱. سعیده. ج:

سعيد { سعده. } « سعد » دن

ص. [۱.] بختیار، اوغورلی،

مبارك، مسعود، فرخنده : سال

سعيد؛ عیدکر سعيد اولسون.

۲. عندالله مقبول و آخرتی

معمور اولان : جناب حق سعدا

زمره سینه الحاق ایله.

سفارت { س. ع. } ۱. ایلیچك،

ایلیچی وظیفه سی :

سفارتله آوروپایه کیمش ایدی.

۲. بردولت اجنبیه نزدنده بولنان

سفیرك عنوان وصفتی و محلی :

پارس سفارت سینه سی؛ فرانسه.

نك در سعادت سفارتی؛ سفارت

هیئت، کاتبی.

سفارتخانه { س. ع. } ۱. سفیر ایله

معیتی هیئتك مقامی

ودائرة رسمیه سی : لوندرده

عثمانی سفارتخانه سی.

سفار { ص. ع. } « سفك » دن

سفاك { سمب } قان دوکیچی،

خونریز.

سفال { و سفاله. س. ع. } ۱. چناق

چوملك و چینی کپی طو.

پراقدن یا بلش شی؛ سفالپاره =

چناق چوملك پارچه سی.

سفالت { س. ع. } ۱. آلاقلق،

آشاغیلق، حقارت.

۲. فوق العاده ضرورته یاشا.

مه، فقر و احتیاجدن چکین

صیقندی : سفالت چکمك؛

سفالت دوشمك. [بو ایکنجی

معنا لسانزه مخصوصدر.]

سفاهت { س. ع. } ۱. صوکی

دوشوغیه رك لزومز

یره مالی اسراف و اتلاف ائمه.

۲. منهیات و ذوق و اکنجیه

انهاك، سوس و ذوق و اکنجیه

بولنده اسراف : سفاهت مدینیت

کنك دیکنیدر.

سفارش { س. ع. } ۱. فد : سفینه.

سفا { با : سفینه.

سفاح { س. ع. } « استفاح ».

سفاح { دن غلط. } ایلك

آیش و پریش، اخذ و اعطایه

بدأ : ده سفتاح ایتك.

سفتاحلامق { فل. آیش و پریش.

یشده و یا بر

ایشده بدأ ایتك، سفتاح ایتك،

مباشرت ایتك : ده سفتاحلامق.

سفتجه { س. ع. } ۱. سفتاج.

سفتجه { س. ع. } ۱. سفتاج.

دنگ اوزره بریده آتقه و یرمه

و بونی مبین کاغذ، پولیچه. [يك

مستعمل دكل ايسه ده، پولیچه

لغت اجنبیه سینه ترجیحاً استعماله

شایاندر.]

سفتك { فل. مسكين مسكين

قاشیق، قیپردانوب

طورمق.

سفته { ص. ع. } ۱. دلنش، ثقب او.

سفته { لنش، مثقوب. || ناسفته =

دلنه مش : در ناسفته = دلنه.

مش اینجی.

سفر { س. ع. } ۱. اسفار. ۱.

سفر { یولجیق، سیاحت : انقریه

برسفر ابتدی؛ سفر حج، سفر

حجاز. ۲. حرب وغزایه عزیمت،

محاربه کیدیش : سلطان سلیمان

خان حضرتلری محاربه و ایرانه

بالذات اون بر سفر ایتشدر؛

تبریز سفری، بلغراد سفری؛

اسفار بحریه. ۳. محاربه، حرب،

بردولتك دیگر بردولته محاربه

و محاصره حالنده بولنسی : روسیه

سفرنده، ۱۲۹۳ سفری. ۴.

ع. عسكرك حرب حالنده و محاربه

ربه مهیا بولنسی، مقابلی حضر:

حضر و سفرده؛ فلان دولتك

حضرده یوز بيك و سفرده اوچ

یوز بيك عسكری واردر. ۵.

تر. دفعه، کره، نوبت : بو

سفر عفو ایتدم برده یا پیه سك؛

کر استه طاشیان آرابه لر کونده

قاج سفر ایدرلر؛ || سفر طاسی =

یولجیقده ييك طاشیمه و صحن

یرینه قولانیلان قابلر طاقی که

بر برلری اوزرینه قونه رق باغلا.

نقله بر قولبه بردن قالدیریلر.

|| سفر طاقی = یولجیقده لازم

یتاق و سائر طاقلری. || بح. سفره

قابلیت = بر سفینه نك جمله قو.

نظر اتوسنی عقد ایتدن اول اهل

خبره طرفندن مضبطه ایله تصدیق

اولنان قابلیت.

سفر { س. ع. } ۱. اسفار. ۱.

سفر { کتاب، یازمش شی، نامه.

۲. کتاب جلدی و یا فصلی و علی.

الخصوص توراتی ترکیب ایدن

کتب خمسسه نك بهری : اسفار

تورات.

سفر { س. ع. } ۱. فد : سفر

سفر { س. ع. } ۱. فد : سفر

سفر { س. ع. } ۱. فد : سفر

سفر { س. ع. } ۱. فد : سفر

سفر { س. ع. } ۱. فد : سفر

سفر { س. ع. } ۱. فد : سفر

سفر { س. ع. } ۱. فد : سفر

سفر { س. ع. } ۱. فد : سفر

سفر { س. ع. } ۱. فد : سفر

سفر { س. ع. } ۱. فد : سفر

سفر { س. ع. } ۱. فد : سفر

سفر { س. ع. } ۱. فد : سفر

دولتك سفر برلك حالنده، حال

سفر بریده قوه بریه سی شوقدر

بيكه بالغدر؛ سفر برلك حالنده،

حال سفر بریده بولنان عسکر؛

سفر برلك نظامنامه سی؛ ترتیب

سفر بری.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

واوستنده ييك يانی. || سفره

طاقی = چتال، قاشیق، بیجاق،

طابق و سائر سفره به و ييك ييك

لازم اولان شیئر. || سفره

آرقداشی = بر سفرده ييك ييك

افرادك بهری.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

سفر { س. ع. } ۱. سفار. ۱.

صاغر کاف اولدنی حالد، بو
کله نك «سين» صورتده يازلسی
مناسبتر دور. [ايمك مصدر غير
مستعملك يعنى فعل اسنادينك
مضارع صيغه سنك مفرد مخا -
طبيدر : ام، سڭ. در، از،
سڭز، درل. — استفهاميه سى
«ميسك» ومنفيسى «دكسك»،
در.

سڭا {ض. سن ضمير مخاطبنيك
مفعول اليهيدر.

سڭارى {ياخود سكارا. صد.
ج. عر. فد : سكران.
با : سكران.

سڭال {س. فا. دوشونه، فكر،
اندیشه : بد سڭال =
كوتى فكرلى، بد انديش.

سڭان {سڭ. ج. عر. فد : سا.
كن. با : ساكن.

سڭاه {فا. (اصلى : سه گاه) مور.
کردى ايله بوسلك آره.
سند بر پرده.

سڭب {سڭ. عر. صو دو كه.

سڭبان {س. فا. ۱. بر بيوك دا.
زده آو كو پكرينه

نظارت و بونلرى اداره ايدن
خدمتجي؛ سڭبان باشى = بوصنف
خدمه نك رئيسى. ۲. (زبانزدى
سڭمن) وقتيله يكيچرى اواجنه
ملحق برصنف عسكرك سڭبان
باشى = بو عسكرك باشى.

سڭته {سڭ. عر. ۱. طورغو -
(ناق، كسله، انقطاع :
سكته يه اوغراق = طورمق،
كسله، منقطع اولمق. ۲. خلل،
رخنه، ضرر : ايشمز سكته
كلىدى. ۳. ط. قانك بردن بره
طورمه سى و يا دوكله سى كى

سڭرتمك {فل. آدمى تسريع
ايدوب صيغرايه رق
قوشمق، نك و تاز ايتك.

سڭر دشمك {فش. قوشمق،
برلكده قوشمق.

= فل. سسى وجهد ايتك،
چبالامق.

سڭر ديم {س. ۱. يياقوشيسى.
۲. طوپك اندا.
ختندن قونداغك كرى كلى؛
سڭر ديم منكنه سى = طوپك اندا.
ختنده قونداغك كرى به كلىنى
منعه مخصوص منكنه. || سڭر ديم
يولى = ۱. قلعه بدنلنده محفوظ
يول. ۲. خان اوطله لرى اوكنده
طار كرندى.

سڭر لك {س. ۱. اجزاسى آره.
سند آرائى بولنان،
آره لقلى، صيق مقابلى : سڭرك
طراق، سڭرك ديش، سڭرك
آغاجلر. ۲. زمانجه آره لى
اولان، صيق وقوع بوليان،
نادر : او مملكتده ياغمور سڭر -
كدر. = د. ۱. صيق اوليه رق،
آره قلعه : صوغانلرى سڭرك
ديكلى. ۲. آره سى اوزايه رق،
نادر : او مملكتده يازين پك
سڭرك ياغمور ياغار.

سڭر كج {س. ۱. پك صيق
لقلى : سڭركج ديش. ۲. پك
بربرى آرقه سند واقع اوليان،
زمانجه آره لقلى، نادرجه :
سڭركج زيارت. = د. ۱. آره
آره قلعه، آچيقجه : سڭركج
ديكلمش آغاجلر. ۲. نادرجه،
پك صيق اوليه رق : او بزه
سڭركج كلىر.

سڭر كج {س. ۱. پك صيق
لقلى : سڭركج ديش. ۲. پك
بربرى آرقه سند واقع اوليان،
زمانجه آره لقلى، نادرجه :
سڭركج زيارت. = د. ۱. آره
آره قلعه، آچيقجه : سڭركج
ديكلمش آغاجلر. ۲. نادرجه،
پك صيق اوليه رق : او بزه
سڭركج كلىر.

سڭر كج {س. ۱. پك صيق
لقلى : سڭركج ديش. ۲. پك
بربرى آرقه سند واقع اوليان،
زمانجه آره لقلى، نادرجه :
سڭركج زيارت. = د. ۱. آره
آره قلعه، آچيقجه : سڭركج
ديكلمش آغاجلر. ۲. نادرجه،
پك صيق اوليه رق : او بزه
سڭركج كلىر.

سڭر كج {س. ۱. پك صيق
لقلى : سڭركج ديش. ۲. پك
بربرى آرقه سند واقع اوليان،
زمانجه آره لقلى، نادرجه :
سڭركج زيارت. = د. ۱. آره
آره قلعه، آچيقجه : سڭركج
ديكلمش آغاجلر. ۲. نادرجه،
پك صيق اوليه رق : او بزه
سڭركج كلىر.

سڭر كج {س. ۱. پك صيق
لقلى : سڭركج ديش. ۲. پك
بربرى آرقه سند واقع اوليان،
زمانجه آره لقلى، نادرجه :
سڭركج زيارت. = د. ۱. آره
آره قلعه، آچيقجه : سڭركج
ديكلمش آغاجلر. ۲. نادرجه،
پك صيق اوليه رق : او بزه
سڭركج كلىر.

سڭر كج {س. ۱. پك صيق
لقلى : سڭركج ديش. ۲. پك
بربرى آرقه سند واقع اوليان،
زمانجه آره لقلى، نادرجه :
سڭركج زيارت. = د. ۱. آره
آره قلعه، آچيقجه : سڭركج
ديكلمش آغاجلر. ۲. نادرجه،
پك صيق اوليه رق : او بزه
سڭركج كلىر.

سڭر كج {س. ۱. پك صيق
لقلى : سڭركج ديش. ۲. پك
بربرى آرقه سند واقع اوليان،
زمانجه آره لقلى، نادرجه :
سڭركج زيارت. = د. ۱. آره
آره قلعه، آچيقجه : سڭركج
ديكلمش آغاجلر. ۲. نادرجه،
پك صيق اوليه رق : او بزه
سڭركج كلىر.

سڭر كج {س. ۱. پك صيق
لقلى : سڭركج ديش. ۲. پك
بربرى آرقه سند واقع اوليان،
زمانجه آره لقلى، نادرجه :
سڭركج زيارت. = د. ۱. آره
آره قلعه، آچيقجه : سڭركج
ديكلمش آغاجلر. ۲. نادرجه،
پك صيق اوليه رق : او بزه
سڭركج كلىر.

سڭر كج {س. ۱. پك صيق
لقلى : سڭركج ديش. ۲. پك
بربرى آرقه سند واقع اوليان،
زمانجه آره لقلى، نادرجه :
سڭركج زيارت. = د. ۱. آره
آره قلعه، آچيقجه : سڭركج
ديكلمش آغاجلر. ۲. نادرجه،
پك صيق اوليه رق : او بزه
سڭركج كلىر.

سڭر كج {س. ۱. پك صيق
لقلى : سڭركج ديش. ۲. پك
بربرى آرقه سند واقع اوليان،
زمانجه آره لقلى، نادرجه :
سڭركج زيارت. = د. ۱. آره
آره قلعه، آچيقجه : سڭركج
ديكلمش آغاجلر. ۲. نادرجه،
پك صيق اوليه رق : او بزه
سڭركج كلىر.

سڭر كج {س. ۱. پك صيق
لقلى : سڭركج ديش. ۲. پك
بربرى آرقه سند واقع اوليان،
زمانجه آره لقلى، نادرجه :
سڭركج زيارت. = د. ۱. آره
آره قلعه، آچيقجه : سڭركج
ديكلمش آغاجلر. ۲. نادرجه،
پك صيق اوليه رق : او بزه
سڭركج كلىر.

سڭر لك {فل. آره سى
چيق ويا نادر اولمق، مكان ويا
زمانجه آره لقلى اولمق : شو
آغاجلر چوق سڭر كلىدى؛
مسافر لرمز پك سڭر كلىدى.

سڭر كلك {س. ۱. آره لقلى
و آچيق اوله :
ديشلك، آغاجلرك سڭر كلكى.
۲. برشيك آره ده چوق وقت
كچرك وقوعى، ندرت : ياغمورك
سڭر كلكى.

سڭر لك {فل. سڭر كلكى.
با : سڭر كلكى.
فل. آره اويناى،
قيلداىمق، سيگير
غير اختيارى وخفيف صورته
اوناى : كوزم سڭر بور.

سڭر لك {س. آره اويناى
و غير اختيارى
اوناى : كوزم سڭر بور.
سڭر لك {س. آره اويناى
و غير اختيارى
اوناى : كوزم سڭر بور.

سڭر لك {س. آره اويناى
و غير اختيارى
اوناى : كوزم سڭر بور.
سڭر لك {س. آره اويناى
و غير اختيارى
اوناى : كوزم سڭر بور.

سڭر لك {س. آره اويناى
و غير اختيارى
اوناى : كوزم سڭر بور.
سڭر لك {س. آره اويناى
و غير اختيارى
اوناى : كوزم سڭر بور.

سڭر لك {س. آره اويناى
و غير اختيارى
اوناى : كوزم سڭر بور.
سڭر لك {س. آره اويناى
و غير اختيارى
اوناى : كوزم سڭر بور.

سڭر لك {س. آره اويناى
و غير اختيارى
اوناى : كوزم سڭر بور.
سڭر لك {س. آره اويناى
و غير اختيارى
اوناى : كوزم سڭر بور.

سڭر لك {س. آره اويناى
و غير اختيارى
اوناى : كوزم سڭر بور.
سڭر لك {س. آره اويناى
و غير اختيارى
اوناى : كوزم سڭر بور.

سڭر لك {س. آره اويناى
و غير اختيارى
اوناى : كوزم سڭر بور.
سڭر لك {س. آره اويناى
و غير اختيارى
اوناى : كوزم سڭر بور.

سڭر لك {س. آره اويناى
و غير اختيارى
اوناى : كوزم سڭر بور.
سڭر لك {س. آره اويناى
و غير اختيارى
اوناى : كوزم سڭر بور.

سڭر لك {س. آره اويناى
و غير اختيارى
اوناى : كوزم سڭر بور.
سڭر لك {س. آره اويناى
و غير اختيارى
اوناى : كوزم سڭر بور.

سڭر لك {س. آره اويناى
و غير اختيارى
اوناى : كوزم سڭر بور.
سڭر لك {س. آره اويناى
و غير اختيارى
اوناى : كوزم سڭر بور.

سڭر لك {س. آره اويناى
و غير اختيارى
اوناى : كوزم سڭر بور.
سڭر لك {س. آره اويناى
و غير اختيارى
اوناى : كوزم سڭر بور.

اولمغه مستعد ديمكدن : بو او
قابل سكوني دكلدر = ايچنده
اوتوريله جق حالده دكلدر .
سكو { س. با : سكي .

سكوت { س. س. عر. صوصمه، لقر-
دي سويله مه : سكوت
ايتك : سكوت دبردن ايدر؛
الترام سكوت ايتك = بالالترام
سويله مك : سكوتله پچيرمك =
جواب ويرمه مك .

سكوتي { ص. عر. صوصمى سور،
چوق لقردى سويلز،
آز سويلك طبيعتنده مركزوز
اولان : سكوتي آدمدر .

سكود { س. با : سوكوت .

سكون { س. عر. ۱. طورمه،
حركت ايتمه مه، قميلدا .
تمامه : ماكينه حركت ايتيوب
سكون حالنده ايدى . ۲. آرام،
راحت، اسايش، اضطرابسزلىق؛
تلاشدن صكره بر آرز سكون
بولدى . ۳. طورغونلق، راك-
لك : هواده بر سكون وار
ايدى؛ دكيز سكون اوزره
ايدى . ۴. ديمه، طورمه، منقطع
اوله : ياغمور سكون بولدى؛
ناله و فريادى آنجق كچه

ياريسى سكون بولدى . ۵. د.
بر حرفك متحرك اولماسى،
حركه مقابلى، جزم، ساكن حالى :
سكون زا ايله جزم اوقونور .
سكوت { س. (مصدره تاء
مصدريت الحاقه
حاجت اولمديفنندن، عربى او-
ليوب، اويديرمه بر لغتدر .
۱. طورغونلق، ركود : دكيز،

هوا سكونت بولدى . ۲. آرام،
اسايش، راحت : حلق، صيتمه سى
پكوب براز سكونت پيدا ايتدى .
۳. ديمه، طورمه، آزاله :
ياغمور، دوركار سكونت بولدى؛
آغريلرى كسب سكونت ايتدى .
|| ع. منطقه سكونت = خط استوا
جوارنده كى بحر محيطده روز-
كار اسمين موقع، ليمانلق منطقه .
سكوتلى { ص. ۱. ساكن،
راحت : كنديسى
اولدبقه سكونتلى كوردوم .
۲. طورغون، راك، حر-
كتسز : دكيز پك سكونتلى
ايدى .

سكوتسرو { س. با : سقو .

سكه { س. عر. ۱. مسكوكاته
و درهملره اوريلان تمغا .
۲. ضرب اولمش آتجه : ضرب
سكه؛ سكه خالصه = خالص آلتين
ويا كومش آتجه؛ سكه مفشوشه =
قارشيق آتجه، متاليك . ۳. دوز
سوقاق ويا يول . || سكه الحديد =
عرب ممالكهنده دمير بوله وير-
بان اسمدر .

سكه { س. مولوى كلاهى .

سكه زن { س. فا. عر. سكه =
آتجه . فا. زدن = اورمق
مسكوكاتى ضرب ايدن اوسته .

سكه كن { س. فا. عر. سكه =
آتجه . فا. كندن = حك
ايتك [مسكوكاتك قالبى حك ايدن :
سر سكه كن .

سكى { س. ۱. ديرك آياقلى، كر-
سى طاشى . ۲. آتك آيا

غنده كى بياض : صاغ آرت
آياغنده سكيلى واردر .
سكيير { س. با : سكيير .

سكين { س. س. عر. بيچاق . ذ .

سكينت { س. عر. و :

سكينه { س. عر. ۱. قرار، را-
حت، سكونت، آرام .
۲. اطمئنان قلب، جمعيت خاطر،
وثوق، اعتماد . ۳. بنى اسرائيله
احسان اولنان بر معجزه كه
تابوتله كزدير يلوب كنديليرنك
اطمئناننى و دشلمرنك دهشتنى
موحب اولورمش .

سل { س. عر. « سيل » دن .
-- سيل دخى يازيلير .

ياغمور دن بريكوب دره لرده
وايوق يرلرده موقتاً شدتله
آقان صو : سلالر آقدى؛ سل
كوتوردى .

سل { س. عر. ياواشچه چكمك،
صيرمق : سل سيف ايتك :
(هان يالكر بوتعبيره مخصوصدر .)

سل { س. عر. ط. بين العوام
ورم دينان علت مهاكك
اسم مخصوصيدر . بو علت بدنك
مختلف اعضاسنده ظهور ايتد-
يكنندن، آق جكرده ظهور
ايدن اك عموميسنه « سل الزه »
غيرتلاقده ظهور ايدنه « سل-
القصبة » وسائر ديتلير .

سلاجقه { س. ج. : سلجوقلر؛
سلاجقه ايران، سلا-
جقه روم .

سلاح { س. عر. ج. : اسله .
حرب آتى، ياراق :

۲. جنكاور و حرب آزما آدم .
۳. طشره زادكانندن اوله رق
خدمت شاهانه ده بولنان تفنكيان .
سلاحشور { ياخود سلحشور .
لق. س. جنكا .
ورك، حرب آزماني .

سلاحلاند پرمق { فت. سلاح
ويرمك،
تسلح ايتك .

سلاحلانتق { فل. سلاح ايدنك،
ياراقلانتق، سلاح
طابق، سلاحه صارلق .

سلاحلق { س. طبانجه و بناغان
كسي سلاحلرى قومغه
مخصوص مشيندن قات قات
قوشاق .

سلاحلى { ص. سلاح طاشيان،
مسلح .

سلاست { س. عر. افاده ده
سهولت، سهل و
روان افاده، طلاقت : سلاست
كلام؛ سلاستله يازمق، افاده
ايتك .

سلاستلى { س. سهل و روان :
سلاستلى عبارده، افاده .
س. ج. عر. فد :
سلاسل { س. با : سلسله .

سلاطين { س. ج. عر. فد :
سلطان : با : سلطان .

سلاله { س. عر. صوى، ذريت،
اولاد و احفاد؛ سلاله
طاهره = ذريت پاك جناب نبوى؛
سلاله عثمانيان .

سلام { س. عر. ۱. صلح، سلم،
اسايش . (بو معنا ايله
« سلم » ده مستعملدر .) ۲ .

آفت و مخاطره دن برى وسالم
اوله، برائت، سلامت، صوك
ابى و خيرلى چيقمه . (بو معنا

سلاح آتمق = تفنك و طبانجه
بوشاتمق؛ ترك سلاح ايتك = بر
حربه نهايت و برمك ياخود حرب
ايتمه مك ايچون سلاحى دن برا-
قى؛ سلاحه صارلق، طاوراتمق =
استعمال سلاح ايتك؛ سلاح
بدست = سلاح الده اوله رق؛
اسله جارحه = كمن سلاحلر؛
اسله ناريه = آتشلى سلاحلر .
[سلحدار كى تركيبانده تخفيفاً
القى حذف اولور .]

سلاح انداز { س. فا. [عر .
سلاح = م. فا .
انداختن = آتمق] ۱. تفنك ايله
مسلح عسكر، افراد دن عسكر .
۲. سفائى حربه ده طائفه لك
ايتيوب، تفنكه مسلح اولدقلى
حالده عسكرلك ايدن افراد
بحربه .

سلاح اندازلق { س. تفنكچيلك،
سلاح انداز
وظيفه سنى ايشا ايدن افراد بره
ويا بحربه نك حال و صفت و خدمتى .
سلاحخانه { س. اسله عسكريه
وضعنه مخصوص بنا
و ديوى .

سلاحدار { ياخود سلحدار . س .
اسكى وزرا و كبراك
سلاحلرى حفظ و اداره ايتمه
مأمور آغا .

سلاحدارلىق { ياخود سلحدارلىق .
س. وزرا و كبرا .
دن برينك سلاحلرىنى حفظ
و اداره ايتمه مأمور آغانك
صفت و مأمورىتى .

سلاحشور { ياخود سلحشور .
س. ۱. سلاحه
مسلح آدم، سلاح طاشيان آدم .

ايله « سلامت » ده مستعملدر .
۳. فنا و زوالدن سالم اولان
حق تعالانى اسماء حسناستندرنه
يا سلام ! ۴. آشنالىق، تحيه،
« سلامت اوستكزده اولسون ! »
معناسيله السلام عليك، عليكم
ديرك دعا و آشنالىق ايتمه : سلام
ويرمك؛ سلام آلى = « و عليكم
السلام » ديرك قارشىلىق ايتك،
جواب ويرمك : سلام كوندرمك =
اوزاقده بولنان برينه بالواسطه
آشنالىق و تحيه ايتك؛ سلام
ايتك = كذا : فلان سزه سلام
ايدبور؛ فلانه بندن سلام ايدك .
|| سلامه طورمق = كچن بريوك
ذاته حرمة آياغه قالقوب سلا-
منى آلمغه مهيا بولمق . || سلام
طورمق = عسكر تفنك ويا قلچنى
بر وضعت مخصوصه ايله اوكله
طوتوب مافوقى سلاملامق؛
سلام طور ! بوتك قومانده سى .
|| السلام عليكم، سلام عليكم =
كلنك ايشا ايتدىكى رسم تحيه .
|| عليكم السلام = بو تحيه تك
جوابى . || عليه السلام = انبياء
عظام و بعضاً صحابه كرام اسماء
مباركه سى ياد اولندوقده ايراد
اولنان دعا تعبيريدر : حضرت
نوح عليه السلام . || والسلام =
ايشته اوقدر ! معناسيله بحث
نهياننده سويلير تعبيردر . || دار
السلام = ۱. جنت اعلا . ۲ .
وقتيه بغداد شهرى . || مدينه
السلام = كذا بغداد شهرى .

سلامت { س. عر. ۱. قصور
(و نقائص و عيوبدن ويا
امراض و عللدن سالم و برى

اوله، سالمك. ۲. امنیت، خوف و اندیشه دن بری اوله، امن، امان: سلامت چقمق. ۳. ای صوك، ای نتیجه، حسن انتها، حاقبت خیر: الله سلامت و بر سین؛ عاقبت سلامت بولدی. ۴. قور. تله، خلاص، رها، نجات: سلامت بولدی؛ آرتق اوتنه سی سلامت. ۵. عباره نك دوشوك و سقط اولماسی، سقطلقدن سالم و طوغری اولسی: سلامت عباره. || ۶. سلامت قانجه سی = طاقیلان یردن استقلدیکی زمان قولایقله قورتاریلان قانجه.

سلاملا شتمق { فش، بر برینه سلام آلوب و برمك، سلام كنجبه سلاملاشیورز.

سلاملامق { فت. سلام و برمك، و اصول عسكریه جه سلاحه و یا طوب انداختیه رسم سلامی ایفا ایتمك: نوبت بکین عسکری سلاملادی، کن سفاتی سلاملادیلر.

سلاملق { ۱. بیوك دائره و قوناقلرك ارککلره وارکک مسافر قبول ایتمک مخصوص قملری، حرم مقابلی: سلاملفه چقمق، سلاملفده یاتمق: حرم سلاملق یکریمی اوطه لی بر قوناق. ۲. ذات حضرت پادشاهینک جمعه نمازینی ادا ایچون جامع شریفه عزیمت بیورملری: سلاملق رسم عالیسی؛ بوهفته سلاملق رسم عالیسی پک مشمع صورتده اجرا اولندی؛ سلاملق اونفورمه سی.

سلب { س. س. س. ۱. قاعه، زورله آله: مانی النیدن سلب ایدی. ۲. رفع ایتمه و قتیله تیار کیلرینک راحتی سلب ایدلش ایدی. ۳. نفی، انکار، بر حد نك عدم وقوعی، اثبات مقابلی: ادات سلب.

سلبی { ص. ع. ۱. سلبیه. نفی و انکاره منسوب و متعلق: قضیه سلبیه.

سلبوق { ص. ع. ۱. سلبوقیه. طول مدت ایرانده و آنا تولید حکومت سورمش اولان آل سلبوقه منسوب و متعلق: تاریخ سلبوق؛ ملوک سلبوقیه.

سلبدار { س. فا. ۱. سلاحشور و سلاحدار.

سلبشور { س. فا. و:

سلب { س. س. ۱. یوزمه، صو. (یمه، درستی چقمقاره: قویونلری سلخ ایتمک. ۲. (مصدريت معناسنی متضمن اولقنرین [عربی آیک صوك کونی، غره مقابلی: سلخ محرم، سلخ ذی القعدة.

سلخانه { س. فا. (ع. سلخ = تر. زبازدی: صالحانه. [قصابلر ایچون کسینلن قویون و سائر حیواناتک بوغازلنوب یوزلمرینه مخصوص محل که تمیزک ایچون شهرک خارجنده اولور: سلخانه کوبکی.

سلسال { س. ع. صو وثوق و طاتلی و خفیف صو.

سلسیل { س. ع. خفیف و لذیذ صو. اصل جنتده

بر چشمه نك استمدر.

سلسره { س. ۶. کیلرده عسکری خدمت باشنه دعوت ایچون چالینان کیک دودوک.

سلسیله { س. ع. ۱. سلسله. ۲. زنجیر: سلسله الذهب = آلتین زنجیر. ۳. بر برینه مر. بوط بر صره تشکیل ایدن شی: سلسله جبال. ۴. مافوقدن مافوقه تعاقب ایدن صره و ترتیب: سلسله مراتب قاعده سینه رعایه = مافوقدن مافوقه مراجعت ایدرک. ۵. پدردن اولاده صره ایله یازیلره ق تشکیل اولسان ذریت دفتری، شجره: سلسله نسبی فلان ذاته متصل اولور.

سلسیله نامه { س. فا. مشاهیرک و حکمداران خا. ندانلرینک ابا عن جد نسل و نسبیلرینک صورت تعاقبی زنجیر کی بر برینه مربوط اوله رق کوسترن کتاب و یا جدول.

سلطان { س. ع. ۱. «سلطه» ملک، پادشاه: سلطان البرین والبحرین. سلاطین عظم عثمانیه نك اسامییی باشنه قونور: شوکت افزای تخت عثمانی سلطان الغازی عبد الحید خان ثانی حضرتلری. ۲. سلاطین عظام حضرتانک والده و همشیره و کرمه لرینه اطلاق اولنور: والده سلطان؛ مهر ماه سلطان: سلطان سرائی؛ خاتم سلطان = سلطان کرمه سی.

سلطانلق { س. پادشاهلق، حکمدار.

سلطانی { ص. ع. ۱. سلطانیه پادشاه منسوب و

متماق: طریق سلطانی = شاهراه، بیوك جاده؛ مکتب سلطانی: قلعه سلطانیه.

سلطنت { س. ع. ۱. پادشاهلق، حکمدارلق: قانونی سلیمان خان قرق سینه سلطنت سوردی. ۲. دولت، حکومت: سلطنت سینه، سلطنت عثمانیه. ۳. محب، دبدبه، طنطنه، دارات. || سلطنت قایمی = پادشاهان عظام حضرتانک رکوب هایونلرینه مخصوص کوشکی قایت.

سلطنتلی { ص. دارائی، مطنطن، مدبب.

سلف { س. ع. ۱. سلف. ۲. بر حال و موقعده دیگرندن اول بولنش اولان آدم، یکمیش، اسکی، خلف مقابلی: فلان ایثنی شمیدیکی والی یامیدی سلفی حاضر لامشیدی؛ خلف سلف یولده بولشدیلر؛ اونکله فلان مأموریتده خلف سلف اولدق. ۳. اسکی آدم، جد. [باشلیجه جمی: [اجداد، یکمیشلر، اسکی آدملر: اسلافک اثرینه تبعیت ایتمک: اسلاف کرامتک تمرة سعی و غیرتی اقتطاف ایدبورز.

سلف { س. ع. ۱. انجی و تسبیح کی دانه لک یکیر. لدیکی اپلیک و غبطان و سائر: اینجیلری سلک چکمک. ۲. دیزی، صره: سلک لال = اینجی دیزیسی. ۳. محب، صره، ترتیب، طاقم: سلک نظمه چکمک. ۴. بر آدمک طوتدینی یول، طریق، مسلك: سلک جلیل عسکری؛ بن او سلک داخل دکلم؛ هر

کس کندی سلکنه رعایت ایدر. سلله { ال ایله وال آیسلیله او. ریلان طوقات: سلله آتمق، اورمق.

سلم { س. ع. ۱. سینک قعی و کسری جائز اولوب لامک قعی ایسه غلطدر. [بارش، صلح، اسایش: محافظه صلح وسلم ایچون.

سلم { س. ع. مؤجلی معجله صا. سلم { تمه یعنی پشین پاره ایله وره سی به مال آله.

سلم { فت. ع. ۱. تفعیل بابشیدن سلم { ماضی مفرد مذکر غائب اولوب بعض دعا تعبیرلرنده بو. لنور: [سلام ایتسین، سلامت و بر سین: صلی الله علیه وسلم.

سلم { س. ع. ۱. نردبان، باصامق، سلم { بر پره صعود ایتمک ایچون واسطه اولان شی: سلم ترقی.

سلمن { س. با: سولومن.

سلمندی { س. ۱. بول آقان یاغمور صوبی، سر قاقلرده دره کی آقان یاغمور سلی. ۲. اوافق سل یولی، یاغمور سلنک آقارکن چیزدیکی دره.

سلمندیر { س. [فر. Cylindre] ص. درونی مجوف و ایکی طرفی مسدود استوانه که استیم داخلنده کی بیستونه اجرای تضییق ایله تحریک ایدر.

سلوا { س. ع. ۱. سلوی.

سلوک { س. ع. ۱. بر یوله کیرمه، بر صره به دیزله، بر صنف مخصوصه داخل اوله: سلک عسکری به سلوک ایدی.

۲. طریق تصوفه انتساب، اهل طریقدن اوله، ریاضتله اشتغال: اهل سلوکدن بر آدم؛ سلوک قولای ایش دکدر.

سلوی { س. ع. ۱. بیلدرچینک، بیوک، یلوه. — صحرای تپنده من دینن قدرت حلواسیله برابر من طرف الله بنی اسرائیله و برین قوشلر بواسمه یاد اولنور.

سلوی { س. با: سروی.

سلویسه { س. [تا. Servizio] متحرک خلاطلر.

سله { س. ع. ۱. تر. زبازدی [شده سزدر] سبت، اشپور. طه نك بر نوعی.

سله باف { س. فا. (ع. سله = قومق [سبت و زنیل کی شیلر طوقویان، سبتی، کوفه جی، زنیلیجی.

سله { س. با: سلله.

سلی { ص. ع. ۱. سلیه. ط. ورم (علته منسوب و متعلق.

سلیس { ص. ع. ۱. سلیسه. سلیس { «سلاسه» دن ص. سلاستی، رکاکتیز، سهل و روان: سلیس عباره، عبارة سلیسه.

سلیسیوم { س. [لا. Silicium] دن بر جنس طاش که قوم و چاقاق طاشی باشلیجه بوندن مرکبدر.

سلیقه { س. ع. ۱. کوزل سولیده و یازمه ده کی استعداد

طبیعی، خدا داد اولان فصاحت و طلاقت : فلانك سابقه سی وارد، سلیقه سی يك كوزلدر. { ص. عر. ن : سلیقه } «سلا- سلیقه» { مة « دن ص. ش. عیب و قصور دن بری، صاغلام، طو- غری، درست، صحیح : عقل سلیم. } { س. سلطان سلیم خاٹك سلیمی } { ایجاد ی اولان تاج بیجلی بر نوع قاؤق. } { سلیقه } { ص. صیرمه داللی اسکی بر نوع کری. } { س. عر. ج : سموم، زهر، سم } { آغو : سم قاتل = مؤثر زهر. } { سم الفار = صیجان اونی. } { س. فا. آت کبی حیوانات سم } { آیاغنگ طیر ناغی. } { س. عر. ج : سموات، کوك، سماء } { آسمان، فلك، سپهر، بین الارض والسماء = بر ایله كوك آره سنده. } { علائم سما = النکم صاغمه اسم ترکیسنگ یا کایش املا سیدر. } { س. ج. عر. [فد : وسمه سمات } { مراد ی اوله رق « سمه » لسانزده چوق قوللانماز. } { تمغار، علامتر، نشانلر : ذات ملك سمات. } { س. عر. ج. جومردلك، سماحت } { ال آچیقنی، سخاوت : ابراز سماحت اتمك. } { سماحتلو } { سماحتلی. ص. ۱. جو- کریم. ۲. ان. طریق علیده قا- ضی مسکرك پایه سنی احراز ایدن ذواته، ودولتو عنوانیله برابر شیخ الاسلامه ویریلن عنوان رسمیدر. }

سماط { س. عر. ۱. سفره، يك ماصه سی ویا اورتییسی، ترازه. ۲. يك، طعام، ضیافت. } { س. عر. ایشیق، مسمو- سماع } { عی اوله : عربیده ثلاثی مجرد مصدر لری بر قاعده یه مبنی اولیوب سماعه تابعدر. } { س. عر. ۱. موسیقی سماع } { دیکمه، چالشی جمعیتنه دوام : سماعه میل طبیعیسی وارد. ۲. مولوی درویشلرینك نای و قدم و بر اصول مخصوصه ایله دونه رك اجرا ایتدکری ذکر و آیین : تکیه ده بو کون سماع وارد. } { س. عر. ایشیده رك، سماعاً } { ایشیتکله : بونی سماعاً بیلیم. } { س. فا. عر. سماع = سماعخانه } { م. فا. خانه = او. ۱. مولوی تکیه سنك سماع اجرا سنه مخصوص واسع دیوانخانه. ۲. علی الاطلاق تکیه لرده ذکر و مقابله یه مخصوص محل. } { ص. عر. ن : سماعیه. د. سماعی } { ایشیتك اساسنه مبنی، بر قیاس و قاعده یه تابع اولمیان، اهل لساندن نصل ایشیدلمش ایسه اوله واقع اولان : افعال سماعیه، مصدر سماعی. مقابلی قیاسی. = س. مو. اصول مخصوصه سیله بسته لن و بر قطعه. دن عبارت اولان شریقلر. } { س. عر. اکثر یا کبابه شماق } { قونیر قرمز بجه دانه. } { س. با : صوماکی. } { یاخود سماعی. ص. عر. سماوی } { ن : سماویه، سماعیه. ۱. }

کوک و یا جو هوا یه منسوب و متعلق، کوکدن دوشمش : جبر سماوی : علائم سماویه. ۲. من طرف الله اولان : احکام سماویه، کتب سماعیه. } { ص. عر. با : سماوی. } { س. فا. (تر. زبازدی : شمپاره } { زیمپارا. } { حیوان طیر ناغی و اوکا مشابه شیلری آشیندیران سرت شی : شپاره کاغدی = معادنی و تخته و سازه یی اکلمسکه مخصوص اوستنه سرت بر توز یا پشیدریش کاغذ ویا بز. } { س. عر. ج : سموت. ۱. سمت } { جهت، طرف، جانب : او سمتده = او طرفده : بزم سمتده بزم جهتده : سمت سمت = جهت جهت، طرف طرف. ۲. ه. اجرام سماویه دن برینك مرکزندن مرور ایدن ارتفاع دائره سنك افقندن قطع ایلدیکی نقطه ایله افك شمل ویا جنوب نقطه سی بیننده واقع دائره عظیمه قوسی و تعبیر دیکرله دا- رئه ارتفاع ایله نصف النهار راصد بیننده سمت رأسده حادث اولان زاویه : فرانسزجه عر. «السمت» دن مأخوذ اوله رق Azimut دینلیر. || سمت الرأس = سطح ارضده قائماً طوران را- صدك قامتی استقامتنده بر خطك اخراجی تصور اولنور ایسه سمانده رأسی جهتنده بولنان نقطه که بونك مقابلنده قدسی جهتنده بولنان نقطه یه ده سمت قدم دینیر. فر. بواسم عربیدن مأخوذ اوله رق Zenith دینلیر. سمت

قدم : سمت نظیر، که فر. ینه عر. نظیردن مأخوذ اوله رق Nadir دینلیر. || دائره سمت، دائره ارتفاع = سمت الرأس و سمت قدم نقطه لرندن مروری تصور اولنان دوائر عظیمه که تماماً افك شرق و غرب نقطه. لرندن مرور ایدنلره دائره سموت اول تسمیه اولنور. || سمت بو- صله سی = اجرام سماویه نك سمت و سمه سنی رصد ایتکله مخصوص بوصله. } { س. فا. (سم = حیوان شمیراش } { طیر ناغی. تراشیدن = یونقی. - تر. زبازدی : صو- تراش | نعلارکن حیوانلرك طیر. ناغی کسمکه مخصوص نعلبند آلتی. } { س. عر. تر. باش سمحاق } { کیکنی و علی العموم کیکری اورتق اینجه دری ویا زار. } { س. ۱. بوك حیوانلرینه سمر } { بوكی باغلامق ایچون صر- تلرینه قونیلان شی، پالان : سمر اورمق = حیوانه سمر قو- مق : سمری دوبرمك = حیوان سمری دوشورمك، آتمق. ۲. حال آرقه لیجی. } { س. با : سمرتمك. } { س. حیوان سمرلرینی سمر جی } { پایان آدم. } { س. حیوان سمری سمر جیلک } { یاغی صنعتی. } { ص. ۱. سمر طاشیان سمرلی } { (حیوان). ۲. آرقه لیجی (حال). ۳. اورکوجلی، کمرلی. }

۴. قبا، غلیظ. } { س. با : سمرمك. } { یا سمرت. ش. عر. سمر- سمره } { لك، قویو رنگ. ن. } { س. عر. ۱. بیوجك بر سمسار } { آلیش ویریشده صابان ایله طالب آره سنده وساطت ایدن آدم، دلال، ساعی. ۲. بر فابریقه و کالت ایدوب اونکله اشیا آله جق تبحار بیننده وسا- طت ایدن آدم، قومیسو نیجی. } { س. آلیش ویریشده سمسارلق } { میانجیلق، دلالقی، قومیسو نیجیلق. } { س. عر. سمسارک سمساریه } { یعنی دلال ویا قو- مسو نیجینك صابان و آلانندن اخذ ایلدیکی حق و اجرت که اکثر یا یوزده ایکیشردن عبارتدر. } { س. عر. صوصام. ن. } { س. عر. ۱. ایشیق، سمع } { ایشیدیش : سمع و بصرك بیوك نم سخانیه دندر. ۲. دیکمه، قولاق آسمه، امتثال : سمع و طاعت. ۳. [مصدریت معناسنی تضمین ایتکسزین] قولاق، گوش : واصل سمع ممنونیتیم اولمشدر. } { س. عر. ۱. ایشیده رك، سمعاً } { ایشیتکله. (بو معنا ایله « سماعاً » دهها مستعملدر. } { ۲. دیکیه رك، دیکامکله، اطا- عتله : سمعاً و طاعة = باش اوستنه ! کمال اتقیدله. } { ص. عر. ن : سمعیه. } { ایشیتك حاسه سنه منسوب سمعی }

و متعلق : حس سمعی، قوه سمعیه. } { س. عر. ج : اسمك. سمك } { بالیق، ماهی. } { یا سملیمك. قل. سملجه مك } { ۱. بیرامق، قیر- مق، ۲. سینوب صیزلانمق. } { س. عر. تره یاغی. } { س. عر. (اصل مهم سا- سمن } { کنه ایله در. } { سیمزلك، یاغیلق : سمن كلك، سمن پیدا ایتك = سمرمك. } { س. فا. یاسمین دینان كوزل سمن } { قوقولی بیاض چیچك. } { ص. فا. (سمن = یاسمین. سمبر } { بر = کوكس] کوكسی یاسمین کبی بیاض، یاسمین کوكسی. } { ص. فا. (سمن = یاسمین. سمنبو } { بو قوقو] یاسمین قوقولی. } { س. فا. قوله آت. ۲. سریع. سمند } { الحرکه و کوزل آت، رخش : سمند باد رفتار. عر. } { س. فا. [عربیده ده سمندر } { مستعملدر. } { ۱. کویا آتشده یاشار بر حیوان موهوم که خرافات ایرانیه ده مذکوردر. ۲. صوئولغله مشهور برجس صو کرنگله سی. } { س. عر. یوککلك، علو، سمنو } { رفعت. } { یاخود سماوات. ش. سموات } { ج. عر. فد : سماء. با : سماء. } { ص. عر. (« سماحة » دن سموح } { سم. } { زیاده سیله جومرد و سخاوتلی. } { س. فا. (تر. زبازدی : سمور } { سامور. ۱. زرداوه و ساکهار جنسندن سبیری

جهتلرنده بولنور برحيواندر، که کورکی پک مقبولدر . ۲. بو حيوانک دريسندن معمول کورک: کوزل بر سمور کيمش. — بو معنا ايله صفت کي دخي قوللا. نيلوب: سمور کورک ديتلير. ۳. زلف سياهدن کنايه اولور. || سمور قاش = پک ککيش و سياہ قاش: سمور قاشلي آدم.

سموم { س. س. ع. } (عريده سموم { مؤنذر. } جولدن کلکله پک صبحاق وزهرلی اسوب نباتات وحيواناتی هلاک ايدر برروزکار. سام دخي ديتلير.

سموم { س. ج. ع. } (فد: سم. سموم { با: سم. سمه { ص. سرم، سراسيمه.

سمی { ص. ع. } (ع. آدش، هنام. ذ. سمی { ص. ع. } (ذ. سمیه. زهره سمی { منسوب ومتعلق، آغولی، زهرناک: مواد سمیه.

سميد { ياخود سميت. س. کوچک سميد { حلقه شکنده خاص اتمک: ياغلی سميد؛ سميد اونی = سميد اعمالنده قولانيلان خاص اون. || ب. تخليصيه سميدی = دکزه دوشنلرک طومنی ايجون کيلرده بولنان سميد شکنده متتار.

سميدجی { س. ۱. سميد بايان سميدجی { اتمکچی. ۲. سميدکر. دبروب صاتان آدم. || سميدجی اتمکی = سميد ايجون خاصی آلتند. قدن صکره قالان قباچه اوندن بايلان اتمک که ايکنجی نوع اولوب دها اوجوزدر.

سمير { س. ع. } (« سمير » سمير { دن ص. } (رفيق، آرقداش،

همدم، مصاحب. { اصل عريده کيجه وقتی برلکده صحبت ایدن همدم ديمک اولوب، لسانمزده بالکر بعض وصف ترکيدلرده بولنه رق « متصف » معناسی افاده ايدر. } وزير معالی سمير = معالی ايله متصف وزير.

سميرتمک { ف. ۱. برينک سمير. سميرتمک { مسنی موجب اولوق، سميرمسنه سبب اولوق، سميرلک وسمن ويرمک، سمين اتمک: باليق ياغی انسانی سميرتير. ۲. سميرتمی. ۳. طوبراغه کوبره آتوب بيلمک: بو باغچه نك طو. براغی سميرتمک ايجون چوق کوبره احتياج واردر.

سميرگين { ص. سميرلکدن آغز. لا شوب اويوقلايان تابل، تابللکدن سميروب شيشن. سميرمک { فل. سمير اولوق، سمن پيدا اتمک: سميرمک ايستين باليق ياغی ايجيلدر؛ بو موسمه قوبولر سمير.

سميز { ص. ياغلی، سمين، بسلی، سمير { اتمه طولون: سمير آدم: سمير قوبون: سمير ات.

سميزاوت { س. ياراغی قالنجيه سمير { معروف بر يشيل سبز، بقلة الحقاء.

سميزجه { ص. آز وبا اولدنجيه سمير { سمير وياغلی: سميرجه چوق؛ سميرجه ات.

سميزلک { س. ياغليلق، سمن: سميرلکده انی دکلدر؛ اتمک بو قدر سميرلکندن حظ ايتم.

سميع { ص. ع. } (ذ. سميعه. سميع { « سمع » دن ص. } (

ايشیدن، قوۀ سامعه به مالک: جناب حق سميع وبصيردر.

سمين { ص. ع. } (ذ. سمينه. « سمن » دن ص. } [سمير، ياغلی. ص. ضمير شخصينک مخاطبي سن { اولوب، مضاف الیه: سمنک، مفعول الیه: سمنک، مفعول بهی: سنی، جمعی: سزدر. سن کل: سکا سويليورم: سنی کوردم: سمنک ايشک: سمجه = سکا کوره: سنسز = سن اولقنز. ين.

سن { س. ع. } (سنان. سن { ۱. ديش، دندان: اسنان مصنوعه = پايه ديشلر. ۲. ياش، عمر درجه می: سن طفوليت، سن رشد، سن کال، سن شيخوخه. || اسنان عسکريه = عسکرلک ايجون قرعه چکه جک ياشده بولنان افراد.

سناء { ح. ع. } (ياشجه، سن اعتبار. ريله: بن سنا اوندن يوک.

سناء { س. ع. } (اجناسی اولان بر نبات: سناء مکی ياراغی قوتلی مسهل اولان معروف بر نبات که بين العوام « سنامي » ديتلير: سناء کاذب = شکلا سناء مکی به مشابه اولوب آنجق مسهل اوليان بر جنس نبات.

سنایک { س. ج. ع. } (فد: سنایک { سمنک. با: سنبک.

سنار { س. قافسات اتمک اوزره آچغه مخصوص قلفانجی دمیری.

سناميکی { س. سناء مکی. با: سننامی { س. سناء.

سنان { س. ع. } (سنه. سنان { مزراق وسونکی وسائر دمیری، کسکين اوجی.

سنابک { س. ع. } (سنابک. سنابک { آت طيرناغی. } (جمی لسانمزده دها مستعملدر.

سنبيک { س. } (زبازدی: زانبوقه سنبيک { بر جنس کوچک کمی ويا بيوک قايق، سنبوق = سبخ. ح. جزاير بحر سفيد دن ردوسه ملحق بر آطه. } (بو آطه اهلایسی علی العموم طالفخيلقه متعیش اولدقلرندن، طالفخيلرده بعضاً سنبکی ديتلير. }

سنبل { س. فا. } (صوغاندن حاصل اولان معروف چيچک که انواعی اولور. — زلف خوبا. ندن ده کنايه اولور. || نبا. سنبل رومی = فر. Nard و سنبل هندي = فر. Nard Indien ديتان فضيله تجليليه منسوب ايکی جنس نبات که بزم بيلديکمز سنبله بکره مز.

سنبله { س. ع. } (۱. باشاق. سنبله { ۲. ه. روج اثنا عشرک بری که شمس آغستوسده بوکا داخل اولور.

سنبل { ص. ۱. سنبل چيچکلرينک سنبل { حظ ايتدکلری بلوطلی و قبالی هوايه وصف اولور: سنبلی هوا = ياغمور ياغمديفی حالده بلوطلی هوا. ۲. مظنه دن حضرت شيخ سنبل سناک طريقتده بولنان (درويشان).

سن { س. ع. } (سن. سن { ۱. فخرکائنات (صلم) افندمرك اقوال و افعال مبارکه.

سنه { س. ع. } (سنه. سنه { ۲. ختان: چوجنی سنت اتمک: سنت جمعیتی. = ج.

احاديث شريفه نبويه و بولری حاوی کتب اساسيه دن کتاب: سنن ابی داود، سنن ابن ماجه. || اهل سنت، اهل سنت والجماعه = نص کریم وسنت نبويه به تطبيق عمل اتمک اوزره ائمه دينک اجماع وقراريله تعين ايتش اولان مذهب مشروعه تابع اهل اسلام: اهل سنتدم: اهل سنت مذهبندهم: اهل سنت اعتقادی. || سنله مک = پديتمک: بويکی سنتيله.

سنج { س. } (جوجقلرک ختان سنسجی { عملياتی اجرا ایدن جراح. سنسيز { ص. خشان اولمامش، سنسيز { غير مختون.

سنلی { ص. ختان اولمش، مختون. سنلی { يا سنلتيه. س. } (بتا. سنلتيه { کينک داخل اک آشاغی قمی: سنلتيه طلوميه سی = کينک باش و قیچ طرفلرندن کلنوب غراندي ديرکی ديتنده طوپلانا صوني طیشاری به آتمه مخصوص طلوميه: سنلتيه قوقوسی = سنلتيه. ده متراکم صوبک حاصل ايتديکی کره رطوبت قوقوسی.

سنج { ص. فا. ج. } (سنجان. سنج { « سنچين » فغلندن سمص. اولوب صتر. تشکيلته کيرر { طارتان، وزن ایدن: سنسج = سوبلديکی سوزی ابی طارتان: نکته سنچ = قوللا. ندینی نکته لری کوزلجه وزن ايدوب محارنده استعمال ایدن. سنج { س. فا. } (اصل فارسیسی سنج { سينک قحيله در. }

۱. تيون ديتان و آغاجلرده ياشايان کيريجی کوچک حيوانک قورشونی نوکايی. ۲. بوجوا. نک پوستندن معمول کورک: سنجاب قابلاق.

سنجانی { ص. سنجاب رنگنده قوبوجه قورشونی.

سنجاق { س. } (اصلي: « صانجق ». سنجاق { دن « صانجاق » } ۱. اوجی سيوری دميردن اولوب ضايلان بيوک ياراق، راي، لواء: سنجاق آجق، چکمک.

۲. هر ولايتک منقسم اولدينی اوج بش داژده نك بهری که بر قاج قضا دن مرکبدر، لوا: خدا. وندکار ولايتی بش سنجاقدن مرکبدر: قره سی سنجاغی. (وقتيه بر سنجاق سياهی داژده سی او. اولمی وجه تسميه در. } ۳. ۴.

کينک ايجر بسنده بولنديفی حالده باش طرفه توجه اونور ايسه صاغ طرفی. صوله اصابت ایدن طرفه ده اسکله ديتير. سنجاق پوسته سی = کيده نوبت خصوصنده ايکی به تفريق اولنان ضابطان وعسکرک صاغده بولنا. نلری: سنجاق بوغمی = استعداد ايجون بايلان قديم براشارتدرکه سنجاق اورته سندن بوغيله رق قالدريلير ایدی: سنجاق ياغی = برنوع باغ، سنجاغه کل = کينک باشی صاغ طرفه دونديرمک ايجون ويران قوماند: سنجاق برانی = برکينک تابعیتی مبین اولان رسمی برات: اشارت سنجانی = اشارت ايجون کشيده اولنان درت کوشه لی سنجاق.

سؤال { س. س. ع. ج. : استله. ۱. صورمه، استفهام : سؤال ايتك = صورمق. ۲. صور. ريلان شي، استفهام اولنان ماده: اونك هر برسؤالنه جواب حاضر. در: استله واجوبه بي قارشى قارشى يازملى؛ سؤال جواب طرزنده. ۳. ديلمه. ديلمليك : دل سؤالى قبول ايتك.

سوانج { س. ج. ع. ف. د. : سانحه. } با : سانحه.

سوبسو { ح. فا. با : سو.

سوبك { س. ج. ع. ف. د. : چو جفك ادرارى آقق ايجون بشيكك دليكنه آلتدن باغلانان شيشه كه بر شكل مخصوصه اولور.

سوبو { ص. اسطوانى، بوري شكلنده مستطيل، ياضى ومدور ضدى : سوبو قاون.

سوبيه { س. بادم ايجى وقاون چكردكى كچى شپئلردن بايلان بياض شربت : بادم سو. بيه. س. ب. كيز دينلن سرندن باشقه سرن طوناماسى اولميان كى ديركى. مقابلى : قباصورته.

سوبيه { س. مركب بالينى، قمارك كوچكى.

سوبيه { س. (طوغريسي : سوبيه. فر. Sous - pied } يا. نظالونك پاچه سنى دوز طومتق ايجون ايك طرفنه مربوط اولورق طبانك آلتندن كچيريلن مشين ويا قاشدن پارچه.

سوفورتمك { فت. ۱. سوبورمكه سوق واجبار ويا مساعده ايتك، بالواسطه سو.

سوفورمك : اوى يوقايدن آشاغى سوبورتمك؛ اوطنه بي كيمه سوبور. تيرسك؛ جمعه كوى سوبورتم. ۲. اثوابك توز و قيللرينى سيلكك. يروب تميزلتمك : شو بالطوبى خدمتجى يه سوبورتملى.

سوفورگه { س. اورته لق سوبو. ره جك آلت، مكنسه،

چاروب؛ حصير سوبورگه سى = اوطنه لرى سوبورمكه مخصوص سورغو سازندن معمولى؛ چالى سوبورگه سى = آولى وساژه سوبورمكه مخصوص چايدن معمول قبايى؛ طاوان سوبورگه. سى = حصير سوبورگه سنك صا.

بليسى؛ ميدان سوبورگه سى = چالى سوبورگه سنك صا بليسى؛ سوبورگه صا سى = سوبورگه يه طاقيلان صوبه؛ اثواب سوبور. گه سى = اثوابدن چامور وتوزى سيلكمكه مخصوص كوچك حصير سوبورگه سى، فورجه. ۱. مج. بلندن باغلى سوراق سوبورگه سى = سورنوك قارى.

سوفورگه جى { س. سوبورگه صا تانان آدم.

سوفورمك { مج. سوبوركه ايله توزى آلتوب تميزلتمك؛ بو اوطنه بوكون سو. پورلمدى؛ بنم اثوابم سوبور. لى مى؟

سوفورمك { فت. ۱. سوبورگه ايله توزى وچور. ۲. فورچه ايله سيلكوب توز و قيللرى آلهرق تميزله مك؛ اثوابى سو.

سوفورمك؛ ۳. مج. سوبورور كچى برشينك بتونى آلب كو. نورمك، يالا يوب بوتوب بر شيء بر اقامق : بر سغره طوليسى بكي كندى باشنه سوبور يوردي؛ حريق بر كجه ده بر محله بي سوبوردي.

سوفورندي { ياخود سوپرو. ندى. س. بربرى

سوفورمكدن چيقان چورچوب؛ سوبورنديلرى زهيه آتورسكز؟

سوفورنديجى { س. اولردن

يلرى آلب دوكن بلديه خد. مه. سى، چوبجى.

سوفورنديك { ياخود سوپرو. نديك. س. سو.

سوفورمكدن چيقان چور چوبك آلتدينى بر، مزيله، چوبك.

سوفوريچى { س. سوبورن آتم، سوبورمك وظيفه

سيله موظف خدمتجى؛ اوجاق سوبوريچى = اوجاقلرى سوبو. روب تميزلين آدم.

سوت { س. حرف اخبرى حرکه انجيه داله تحويل

اولنور ۱. ياورى بي بيلمك حكمت ازليه سنه مبنى انسان وحيوانات ديشيلرينك مهنه سندن كان بياض ومغذى ماده مابه، لين، حلب، شير؛ چو جفك امديكى سوت؛ قويون، اينك سودى. ۲. بعض نباتان دن آقان بياض مابه؛ انجير سودى؛ هند انجيري سودى. = ص. مج. ۱. بياضلقدن كننايه اولور، قار كى؛ صقالى سوت بياض اولمش. ۲. بك ساكن وراكه : سوت ليمان، دكيز

سوت ليمانق. ۱. آناسنك آق سودى = حلال شيء. ۱. سوت آنا، سوت نينه = بر چوجفى اجرتله اميرن والده سنك غيرى قادين، مرضه. ۱. سوت اوني = چوبان مابه سى دينلن بر اوت كه پندير يامعه ده قوللانيلير. ۱. سوت اورغونى = سوتدن بوزلمش، سوت طوقمش (چوجق).

۱. سوت اوغل = بر قاديندن ويا بر ارككك زوجه سندن سوت اممش آدم، رضيع : او فلان قا. دينك، فلان آدمك سوت اوغلدير. ۱. سوت بابا = سوت

آلتك قوجه سى : او بنم سوت يابامدر. ۱. سوت باشى = زنده، قايماق. ۱. سوت برادر = سوت قارنداش. ۱. سوت ديشى = چوجقلر ده ايلك چيقان ويدى ياشنده

دكيشن ديش. ۱. سوت قارنداش = سوت برادر، اخ رضاعى. ۱. سوت قوزيسى = سوت اممش، سوتدن كسله مش قوزى. ۱. قوش سو.

دى = نياده بولماز شيء، محال. ۱. سوت قيرى = سوت كى بياض آت. ۱. سوتدن كيمك = چوجقه

مه ويرمكدن واز كيمك، فطام. ۱. سوت كيمك = صوبى پنديرندن آريلوب سوت بوزلمق. ۱. سوت ويرمك = اميرمك. ارضاع ايتك.

سوتجى { س. سوت صا تانان آدم؛ سوتجيدن سوت

آيورز.

سوتجيك { س. سوت صا تانق صنعتى : بر قاج اينك

ايدينوب سوتجيك ايدبور.

سوتخانه { س. سوتلك. با :

سوتلك.

سوتلك.

سوتلك.

سوتلك.

سوتلك.

سوتلك.

سوتلاج { س. س. سوتلى آش } دن غلط } سوتله وشكرله پشمش پرنج بكي.

سوتلك { س. سودك پندير، بو. غورت، ياغ وساژه

چيقارمق اوزره اعمال واستحضار اولندينى محل مخصوص، سوتخانه.

سوتلگن { س. ۱. ايجنده سوت

چولان ايدن نبات انواعى؛ آفاج سوتلكنى؛ باليق سوتلكنى؛

صارى سوتلكن. ۲. قوزيلك احشاء داخله سنه بيشك وسوت

كچى بياض عقدلر.

سوتلى { ص. ۱. سوتله يابلش، سوتله قاريشيق : سوتلى

بورك، سوتلى قهوه، چاى. ۲. مهنه سنده سوت بولنان، امريكى،

صاغمال : سوتلى اينك. ۱. سو. تلى آش = سوتلاج، سوتله پشمش

طاتلى پرنج بكي.

سوتليجه { س. بر جنس سوتلكن.

سوفجى { س. شراب، خمر، باده، مر. اصل معناسى

سوجوك كچى لذت شىء ديمكدر. } ص. فا. يانش، طوب.

سوخته { تيشمش، يانيق، محروق : دل سوخته = يانمش يورك؛

سوخته دل، دلسوخته = يوركى يانيق. } « صوفى » دن غلط

اولان « صوفته » بى « سوخته » يازمق عبثدر. }

سود { س. « سوت » لغتنى بويه يازانلر وار ايسه ده،

« ت » يالكز تحريك اولندقدن، « د » تحويل اولنديقندن،

طوغريسي « سوت » در.

سود.

سود { س. فا. قازانچ، كار، فائده، نفع، منفعت : سود وزيان؛

چه سود = نه فائده. } ص. ع. ذ. : اسود.

سوداء { با : اسود. = س. ع. ۱. متقدمين ذهابجه اخلاط

اربعة دن برى كدم و بلم و صفرا نك غيريدر. ۲. كويا بو خلك غلبه.

سندن حاصل اولان حزن انكيز مزاج. مراق. ۳. عشق، شيدالقي،

ابتلا : سودايه دوجار. ۴. عشق، ومفتونيتدن ايلرى كان بر نوع

مرض، قره سودا. ۵. هوس، آرزو، شدت ميل : سياحت

سودا سنه دوشدى. ۱. قره سودا = مالخويا، مراق، دائما

حزين وساكت طورمى موجب بر نوع مرض كه سوداوى المزاج

اولمقدن ويا عشقندن ايلرى كلير.

سودازده { ص. فا. ج. سودا. زدگن. } ع. سو.

سودا { ص. فا. زدن = اورمق } عشق وعلاقه اورغونى، عشقه دوجار،

عشق، مبتلاى عشق.

سوداگر { ص. فا. ج. سودا. } كران. و :

سودالى { ص. ۱. عاشق، عشق وعلاقه دوجار. ۲.

بك زياده مائل، مفتون : اوآته سودالى اولدم.

سودان { س. ع. م. اهاليلى زنجى اولان آفريقاى

وسطى : سودان شرقى، سودان غربى، سودان وسطى، سودان

جنوبى. } اصل عربيه اسم جنس اولوب، قره لر وزنجيلر

ديمكدر، ومملكته « قره لر

ديمكدر، ومملكته « قره لر

سوريلك } ۱. قوغلق
 طردوننى ايدىك
 ۲. بورىدىلك، سوق اولتوق
 قوشدىرلىق : بويولردە حىوا
 سورلىز. ۳. صيان قولاللىق
 (تارلە) (ئىشلىك) : بوقوراقلىق
 صيان سورىلەمىز : بىر ياغىمۇ
 ياغىچە اراى سورىلور. ۴. كىچىك
 لىك، امىرار ايدىك : بورا
 كوزل عمر سورىلور. ۵. اىرە

اوسوزنده طورماز آدم دكلدر.
 ۵. اويشمه، مقاوله، موافقت،
 قرار : آرمزده سوز ايتدك؛
 اونلر سوز باغلامشله؛ سوز
 آلوب ويرمشله. ۶. بحث :
 اونك سوزي چكدي؛ اوندن
 سوز آچلدي، سوز ايتدك.
 ۷. ديدى قودي، گفت وكو،
 قيل وقال : سوز اولسون ديه
 چكينيورم. ۸. حكم، نفوذ.
 || آنار سوزي = ضرب مثل.
 || سوز آتمق = ضمتا طوقفق، حرف
 اندازلي ايتك. آجي سوز =
 خوشه كيتيه جك سوز. || سوز
 آچلق = بحثي چكك. || سوز
 آكلامق = فراست كوسترمك.
 || سوز آكلامق = قانديرمق.
 || سوز آلمق = وعدايتديرمك.
 || سوز آياغه دوشمك = كوچك
 بيوك ديكلمه مكم، هر قفادن
 بر سس چيتمق. || سوز ايهسي =
 لقردي اويديرمه مقتدر آدم.
 || سوز اري = باش، ريس.
 || سوز ينك اري = سوزنده
 طورور، صادق الوعد. || سوز
 اهلي = كوزل سوز سويلكه
 مقتدر، ميركلام. || سوز ايتك =
 ۱. برهانه بولق. ۲. سوز.
 لشمك = لقردي ايتك، مذاكره
 ايدوب قرار ويرمك. || سوز
 باشي = فصل و باب ابتداسي.
 || سوز بر الله بر = سويلديكم
 سويلديك، قرارمدن نكول ايتم.
 || سوز بر ايتك = اتفاق ايتك.
 || سوز ييتك = قرار ويرمك،
 موافقت حاصل اولق. || سوز
 برلكي = اتفاق. || بيوك سوز =

كبر وتفاخله سويلين سوز.
 || سوز ييغزده = محرم قالسون،
 كيمسه ايشتمسين. || سوز چيقار.
 مق = اشاعه ايتك. || دشمن
 سوزي = افتراء افك. || سوز
 دوشمك = بحث چكك. || سوزده =
 صانكه، كويا. || سوزدن دوئمك =
 وعددن نكول ايتك. || سوز
 ديكلمك = قائمق، اطاعت ايتك.
 || سوز طوتمق = اقتياد ايتك.
 || سوز قالديرمق = واقع اولان
 تعريض و سرزنشي استماع و تحمل
 ايتك. || سوز كسمك = قرار
 ويرمك. || سوزي كهك =
 سوزي ناتمام بر اقوب سكوت
 ايتك. || سوز چكيرمك = انفاذ
 كلام ايتك، ديكلمك. || سوز
 كلشي = مثلاً، فرضاً. || سوز
 كوتورمك = قابل تعريض اولق؛
 سوز كوتورمز = ديه جك يوق.
 || سوز كيرمك، قاريتمق = بر
 بحثه باشقه لافردى قاريتمق.
 || سوزم اوكا. سوزم يابانه = برى
 -قنده آغر ويا اديه مقايير برشي*
 سويلنديكي وقت تأدباً مخاطبه
 ايراد اولنور مدار كلامدر.
 || سوزم سوزدر، سوزم سوز
 اولسون = وعدمدن دوئم.
 || سوز ويرمك = وعد و تعهد
 ايتك. || سوزي يابانه آتمق =
 اعتبار ايتمه مكم؛ يابانه آتيله جق
 سوز دكلدر = شايان استماعدر،
 طوغريدر. || سوز يوق = ديه.
 جك يوق تعريض اولنه ماز.
 || ساز و سوز = اكلجهلى جمعيت.
 || سوز آلوب ويرمك = بر ايشي
 قرارلشديرمق.

سوز { س. فا. يانمه، طويشمه،
 سوز { آتش، حرارت : سوز
 دل = يورك يانمه سي؛ پرسوز =
 آتشي، سوزناك. = ص. فا.
 { « سوختن » فعلندن سمس.
 اولوب صتر. تشكيله كير .
 ياقان، ياقيجي، محرق : دلسوز =
 يورك ياقان؛ خاتمان سوز = خاتمان
 ياقان .

سوزان { ص. فا. ياقان، محرق :
 سوزان { آتش سوزان .

سوزجي { س. ص. معترض ،
 سوزجي { اعتراضجي .

سوزديرمك { فت. (برمايي
 سوزچكن يني
 منفذلى طار اولوب طورق
 و سائرتهك چكسنة مساعد او.
 لميان بر شيئدن چكيرهك تصفيه
 ايتديرمك : صوي، سودى
 سوزديرملى .

سوزش { س. فا. ۱. يانمه، ياقه،
 سوزش { محرقلى . ۲. تأثير،
 حزن : بو مقامده سوزش
 واردر . ۳. يورك يانمه سي، بيوك
 تأثير : سوزشله آكلاتيوردى .

سوزشلى { ص. ۱. آتشي، محرق .
 سوزشلى { ۲. تأثيرلى، مؤثر ،
 حزن انگيز : سوزشلى مقام .
 ۳. بيوك بر تأثير ويورك يانمه .
 سيله واقع اولان : سوزشلى
 افاده .

سوزگج { س. ۱. مابه تي چكوروب
 سوزگج { تورتيلىخي و پوصه .
 سنى طوتمقه مخصوص دليكلى قابكه
 انواعى اولور : سوت، چاي
 سوزگجي . ۲. اينجه مواد اجنبيه
 كيرماك همچون طلومبه و سائر

بوربليريك اوجلرينه طاقيلان
 بوربنك قطريتك ايكي مثاندهكي
 آلت . || جوان سوزجكي = بر
 جنس چچك .
 سوزگي { يا سوزگر . س. اينجه
 سوزگي { سوزكج، مابهاتي و صويه
 آتاش سوزواتك صويي سوزمكه
 مخصوص اوفاق دليكلى قاب .
 سوزلشمك { فش. ۱. سوز
 سوزلشمك { ايتك، اتفاق
 ايدوب قرار ويرمك : او ايش
 حقننده اونكه سوزلشدم .
 ۲. سوز ايتك، معارضه ايتك،
 بربرينه سرت و ناسزا سوز سو-
 يلك : كنديسيله چكن كون بر آز
 سوزلشدك .

سوزلشمه { س. ۱. اتفاق،
 سوزلشمه { بالاتفاق قرار وير .

سوزلمك { فل. ۱. سوز-
 سوزلمك { چكندن ويا سوزكج
 يريني طوتان بر شيئدن چكير-
 يلوب تصفيه اولمق : صو،
 كيرج سوزلدى . ۲. خفيف
 وكيزلى بر صورتله قايله رق كيتك
 ويا اوچق . ۳. چوق ضعيقلامق،
 آرققلامق : بو خسته لقندن
 بسبتون سوزلدى . ۴. (كوزل)
 تخمور اولق، اويقودن يارى
 قيانق .

سوزلى { ص. سوز ايتش،
 سوزلى { اولدن اتفاق ايتش
 ويا تعليمات آلمش .

سوزمك { فت. (برمايي)
 سوزمك { سوزكج ديتن دليكلى
 بر قابدن ويا بر بز و قاشدن
 چكوروب تورتيلىك كچسنة يول
 ويرمه مكه تصفيه ايتك : صوي،

سودى سوزمك . ۲. يارى قابلى
 كوزلله باقوب نظر امعانندن
 چكيرمك : كنديسنى باشدن آياغه
 سوزدى .
 سوزمه { س. سوزمك فعلى .
 سوزمه { با : سوزمك . = ص.
 سوزلمش، سوزچكن چكيرلمش :
 سوزمه عشورا، سوزمه يوغورت .
 سوزن { س. فا. ايكنه، ابره . لس.
 سوزناك { ص. فا. ۱. ياقان،
 سوزناك { محرق . ۲. مؤثر، حزن
 انگيز . = ص. مو. بر مقامك
 اسميدر .
 سوزنده { ص. فا. ياقان، ياقيجي،
 سوزنده { محرق، يك مؤثر .

سوزنى { س. فا. اينجه بر نوع
 سوزنى { نقش .

سوس { س. ۱. زينت، زيب،
 سوس { برك، آرايش : سوسه
 چوق مراق و اردر؛ سوسي
 چوق سور . ۲. اوستنى باشنى
 دقتله دوزلتمه، چكى دوزن،
 توالت : صباح سوسنى ايتزدن
 ايشه باشلاماز. || سوس ويرمك =
 تزئين ايتك . || برشي سوسنى
 ويرمك = برشيئته بكتتمك،
 اصلى يوق ايكن بر شيئته ديكر
 برشكل ويرمك : كندينه زنكيين
 سوسي ويريور .

سوسام { س. با : صوسام .

سوسلنديرمك { فت. سوس
 سوسلنديرمك { ويرمك، بزه .
 مك، تزئين ايتك : اوينى چوق
 سوسلنديرمش .

سوسلشمك { فل. كندينه سوس
 سوسلشمك { ايتك، كندينه

سوس ويرمك، بزنك، بزبن
 ايتك .
 سوسلى { كندينى سوسلنديرمش،
 بزنمش، مزين : سوسلى او،
 سوسلى كلين .
 سوسمار { س. فا. كار، كرتنكه .
 سوسمك { فت. طوس اورمق، ايتوب
 يره دوشورمك .
 سوسن { س. فا. و :
 سوسن { اولورق صوسام چچكي
 ديتن نبات كه چچكك رنكته
 كوره انواعى اولور .
 سوش { يا سوش . س. سومه،
 سوش { سوك طرزي، محبت :
 كنديسنى بر سوش سويوركه . . .
 سوشمك { فش. بربرينى سو-
 سوشمك { مك : اونلر چوق
 سوشيورلر .
 سوغه { س. (اصلى مجهول) . م. بر
 سوغه { حلاطى صوك درجه يه
 قدر چكوب بندياته، براوسقروني
 صوك ديشنه قدر ويره ايدوب
 صيقتديرمه .
 سوق { سذ. عر. ۱. اوكه قابوب
 سوق { سورمه، ايلرى كوتور .
 مه : قوبونلرى مرعاه سوق
 ايتدى . ۲. سبب اولوب بر
 نتيجه يه كوتورمه : تنبلك
 انسانى سفاكه سوق ايدر . ۳.
 كونديرمه، ارسال . (بو معنا
 ايله اك زياده عسكر وضاطان
 وارزاق و مهمات عسكريه حقنده
 مستعملدر .) || سوق عسكر =
 بر جهته عسكر كوتورمه،

عسكرله هجوم ايتمه : دشمن
اوزرينه سوق عسكر ايتدی.
|| ع. سوق الجیش = عسكر
سوق ونجریکی اصول وقوا.
عدندن بحث ایدن فن، فر.
Stratégie. || سوق الطبیعه =
حیوانانده دوشونمیهرك و مجرد
طبیعتك سوق واجباریه واقع
اولان حرکت معقوله، فر.
Instinct. || سوق مأموری =
ارزاق و مهمات عسكریهك
مواقع عسكریه به سوقته مأمور
ضابط.
{ سنه. عر. ج: اسواق.
سوق { چارشی، بازار: سوق
سلطان = مزاد محلی.
{ یاخود صوقاق. س.
سوقاق { (عر. « زقانی دن »)
شهر وقصیه ایچنده اولر آره.
سندگی پول: منتظم شهرلرک
سوقاقلری ککیش و تمیز اولور.
|| سوقاق لقردیسی، حوادثی =
اهمیتیز و اعتبارسز سوز.
{ س. ع. ایکی آغاچک
سوقره { باش باشه بشمه سندن
حاصل اولان کیری. (یان یانه
بشمه سندن حاصل اولان فصل
مشرکه آرموز دینلیر: کمینک
طول مدت دکزده دوکونه سی
سوقره و آرموزلرینک آچیلوب
صو ایتمی موجب اولور.
{ ص. عر. ن: سوقیه.
سوقی { عسكر سوقته و یا سوق
الجیش فتنه منسوب و متمنان.
{ « سوق الجیشیه » دیمه ملی
سوقیات { ش. ج. عر. عسكر
عسكریه سوق وارسالی ایشلری:

سوقیات عسكریه.
سوقدیرمك { فته. ۱. برشیثی
صوقلش اولدینی بردن چیقارتمق:
آغاچ، دیش، قازیق سوکدیر.
مك. ۲. دیکمش و یا یایشمش
بر شیثی چکدیروب آرمق:
کتناک قیباغنی سوکدیردم;
دیکدیکی شیثی کندیسنه سوکدیر.
دم. ۳. (صیق برشیثی آقندی
وغلبه لکی و سارهدنی) یاردیرمق،
ایچندن کچیرمك: آقندی بی
قیقچی به کوچ سوکدیره بیلدم.
۴. (خام طوبراغی) ایشلتمك:
او بری سوکدیره حکم. ۵.
(عبارهدنی) حل ایتدیرمك،
اوقوتق: او کتانی چوققلره
سوکدیره مدم. ۶. انقباضی دفع
ایتدیرمك، عمل کتیرمك: ایچدیکم
علاج سوکدیردی.
سوقدیرمك { فته. ۱. «ك» ی.
قونور { سب و شتم ایتدیرمك =
چوققلره کیمسه سوکدیره ملی.
سوقکش { س. سوکك فعلی.
سوقکش { س. «ك» ی «و»
سوقکش { کبی اوقونور { شتم،
سب، دشنام.
سوقکشیرمك { فته. بربرینه سب
مك، سب و شتم ایتدیر.
مساعده ایتك: چوققلری سو-
گشدرمه ملی.
سوقکشمك { فته. بربرینه سب
و شتم ایتدیر.
مك، سب و شتم ایتدیرینه
گشدرمه ملی.
سوقکشمك { فته. بربرینه سب
و شتم ایتك: جو-
جقلر ییلرنده سوگشمه ملیدر.

سوقكك { فته. ۱. کوکندن و یا
صوقلش اولدینی بردن
چیقه ایلماق، قوپارماق، قلع وقع
اولماق: بو آغاچ قولای سوکاز.
۲. دیکیش و یا یایشمه بوزیلوب
آرماق، حل و فصل اولماق:
بو دیکیش، بو اثواب، بو کتاپ
سوکادی. ۳. یارماق، ایچندن
پچلمك: بو غلبه لك، بو آقندی
سرکله مز. ۴. (خام طوبراق)
ایشلتمك: بو طوبراق زور سر-
کيله چکدر. ۵. اوقوتق، حل
اولماق: بو یازی سوکلیور.
سوقكك { فته. سب و شتم اولماق:
{ او آدمه سوگاز.
سوقگون { س. فارسیده تذرو
دینان کوزل بر آو
قوشی که بیان خروسی، طاووغی-
ده دینیر.
سوقكك { فته. ۱. برشیثی کو-
کندن و یا صوقلش
اولدینی بردن چکوب چیقارماق:
آغاچی، فدانی سوکدی. ۲.
دیکمش و یا میخلتمش یاخود
یایشمش بر شیثی آرمق:
اثوابی، کتاپک قانی، چکجهك
قیباغنی سوکك. ۳. صیق و یا
سرت و موروه مانع برشیثی
یاروب کچمك: واپور آقندی بی،
آت چاموری، آدم غلبه لکی
سوکدی: دمیر پول قطاری
قاری سوکمه مش. ۴. خام
طوبراغی ایشلتمك، آچق: بو
قیری سوکوب تارله یاغلی. ۵.
زور بر عبارهدنی اوقویه ییلمك:
بو یازی بی سوکمه مدم. ۶. انقباض
ضی دفع ایدوب عمل ایتدیرمك،
سوردیرمك: بو علاج سوکدی.

= فل. ۱. انقباض دفع او.
لوب عمل ایتك، سورمك: عاقبت
او علاجه دن سوکدی. ۲. بر
خیلی وقت انتظار اولندقدن
صکیره ظهور ایدوبیرمك،
جوق كلك، بوشامق: بکلدیکن
آدملر آقشامه طوغری سوکدیلر:
عاقبت یاغیمور سوکدی. ۳.
(طاك) آتمق، (شفق) آچماق:
شفق سوکدی.
سوقكك { فته. سب و شتم ایتك:
سوگوب صایمق:
آدمه سوکك بك فنا ایشدر.
سوقكه { س. سوکك فعلی. لا:
سوگمه { س. سب، شتم، طعن،
تشنیم، دشنام.
سوگند { س. فا. آند، یمین،
قسم، خلف.
سوگندی { س. ۱. سوککش
شی، دیکیشی چو-
زلمش شی، سوکك: بو اثوابک
شوراستنده بر سوکندیسی وار-
در. ۲. کترله ظهور، بردن
بره جیقویرمه: خلق سوکندی
ایتدی.
سوگندیرمك { فته. یانان بر
شیك یاغسته
ختم ویرمك، اطفا ایتك: آتشی،
مومی سوگندیردی.
سوگشمك { فل. ۱. یاغسته
اولان شی آرتق
یاغماق، اطفا اولماق: آتش،
موم، یاغنین سوگندی. ۲. مج.
طورمق، کسب سکون ایتك،
باصلمق.
{ س. سوکوتی = طاو.
سوگوف { شامیل اونی.

سوقوت { س. «ت» شی تخریك
اولندقدن «د» ه
تحویل اولماق قاعده دن اولد.
یغندن، سائر احوالده «سوگود»
یاغماق. ۱. اکثری صولاق
برلرده حاصل اولوب یاغنی
اوزون و آجی اولان و قبوغی
قولای صوییلور بر آغاچ که
انواع کثیره سی اولور: آچمه،
قزیل، قره، کویجه سوکوت:
ساز سوکوت، صالحیم سوکوت
و سائر.
سوقوش { س. ایتك کینکاردن
سوگنجیه قدر قاینا.
مشی، ساده صوده قاینامش ات.
سوقكك { س. دیکیشی چوزلمش،
و یا اورمه سی بوزلمش
سوککش بر: سوکك تعمیر:
چوراب سوککی = کیتدیکجه توسع
ایدن بوزوقلق.
سوقون { س. بردن بره ظهور:
سوگون ایتدی.
سوقكه { س. «ك» ی «و»
{ کبی اوقونور. { قیو و
نجرهك قنادنی طومتق اوزره
دیواره ربط اولنان چرچیوهك
درت طرفنك بهری: اوست
سوکه، آلت سوکه، یان سوکلر:
سوکه طاشی = بو چرچیوهك
اوست طرفنی طومتق اوزره بویته
قونیلان یکپاره اوزون طاش.
سوقكه { ص. سوکه کبی قو-
لالایله بیلیر: سوکه.
لك طاش، دیرك.
سوگی { س. محبت، عشق،
شفقت.
سوگیلی { سوگیلی، ص. سونان،
محبوب، حبیب، دو.

ست، عزیز: سوکیلی اولادم:
سوکیلی دوستی.
سوقلوق { ص. { نق. «سولپیک»
{ دن { کوشك، صار.
قیق، مسترخ: سولپوك ات.
یاغنی.
سوقلیمك { فل. کوشه مك، صار.
{ قق، کسب استرخاء
ایتك. مر.
سوقلگی { ص. کوشك، صار.
{ قیق، صولوق، بژ
مرده، بوروشوق: سولگی بژ،
سولگی آدم.
سولمك { فته. جاب محبت ایتك،
{ جاب محبت اولماق،
محبوب اولماق: اولاد سولیر، او
سولدیکنی بیلور.
سولوك { س. حین حاجتده قان
ایمك ایچون بدنگ بر
طرفه طونیلان معروف حیوان
زاحف که طاتی صوده یاشار:
سولوك یایشدیرمق. || اشك
سولوی = بو خدمته یاراماز قبا
جنسی.
سولوفکن { س. حض رصاص.
{ قرمز ی بویا و بویا
آستاری کبی قوللانیلان زیر-
قونیوم یعنی قرمز مینیوم
معدنی: سولونک سورمك،
سولونکله بویامق.
سولومن { یاخود سلین. س.
معروف بر ماده سمیه،
سلیمانی، آت سولومن. || طاتی
سولومن = قالومل.
سولیر { یاخود سولیر. ص. جالب
{ عشق و محبت، محبوب،
مرغوب: سولیر آدمدر: سولیر
یمك.

سولینه { س. ر. اقامش بوجکی
{ دینان، اکرل صدق
و بحری بر بوجک.
سومتر { س. بر نوع خفیف بو.
غداي.

سومک { فت. ۱. (یاوری)
سومک { آناسنک همه سنی بور.
نیه قاقوب ایتهرک اممک. ۲.
دورتوب قاققی، خورلا یوب
ایتمک.

سومنات { س. هندستانک کجرات
خطه سنده مشهور بر
بخانه ایدی که سلطان محمود
غزنوی طرفسدن تخریب او
لشدر.

سوموک { س. انسانده وبعض
حیواناتده بورندن
آقان پسلک که نزله وقوعنده
زیاده اشیر، رعام، مخاط: سو.
موکئی چکوب طورمقی = سو.
موکئی سیلکه مقتدر اوله مامق،
حال عجز و افتقارده بولمق.

سوموکل { ص. بورنده سو.
موک آقان: سزموکل چوجق.
|| سزموکل بوجک = صالیانغوز،
خلزون.

سومه { س. محبت، حب، وداد:
اونک سومه سی آکلا-
شماز.

سونبک { سونبکی: با: سنبک.

سونبه { ص. مسکین، میمیدی،
اوستی باشی پس، مردار.

سونج { یاخود سونج: س. سو.
{ تمه، سرور، مسرویت،
فرح، طرب، شادی: سونجندن
چیلدره جقدی: نه سونج-وندی!

سونجلی { سونجلی: ص. مسرو-
ریتی موجب، باعث
شادی، طرب انکیز: سونجلی
اویون.

سونده { س. [Sonde] بر
شیک درجه عمقی ویا

ایچنده نه بولندیغنی معایته ایتکه
مخصوص طالدریله حق آلت،
اسقاندیل: سونده ایله کولک عمقی
اولچدیلر؛ مثانه سونده سی: جراح
سونده سی: سونده قوللاقی =
ادراری سونده ایله آلمق.

سوندیرمک { فت. برینک سو-
{ نمسی موجب او-
لمق، تسریر ایتک، ممنون و شا-
دان ایتک؛ اوکسر سوندیرن =
آز قیتمی چوق سوسلی وبارلاق
شی.

سوندیرمک { با: سوگندیر-
مک.

سونگر { س. (Rougar)
۱. دکزدن چیقار-
یلان واصل بر حیوان نباتی
اولان بیوک مساماتی خفیف
برجسم که سیلکه، اوغمغه وضو
وسائر مایعاتی طولایمغه یارار،
اسفنج؛ چوخه سونگری = اینجه
ویومشاق اولانی؛ قره سونگر =
اسمرجه اولان قباسی. ۲. سو-
نکره مشابه قباچه ویومشاقه
شی: یاره سونگری = سونگر
کی لم زائد؛ همه سونگری =
مه نك قباسی. || سونگر طاشی =
سونکره بکزر خفیف برطاش که
مرمرلری و تختلری اوغمغه
یارار.

سونگو { س. یاخود:
سونگی { س. دورتوب دله جک
دمیر سلاح که تفنگه
ویا مزراغه طاقیلر: سونگی
طاوران = سونکی استعمالی قو-
مانده سی. || وجودک سونکیسی =
عمود فقاری. || سونکیسی آغر =

کیکاری قالین و قولای حرکت
ایده من (آدم).
سونگیلمک { یا سونگیله مک.
فت. سونکی ایله
اورمقی، سونکی استعمال ایده-
رک اوستنه هجوم ایتک.

سونمک { فل. مسرور و شا-
دان اولمق، کسب
انہساط ایتک: بوخبردن چوق
سوندی.

سونمک { فل. با: سوگمک.

سونمه { س. ممنونیت، مسرویت.

سوق { ص. ۱. سوگمکش،
منطقی: بو آتش سو-
نو کدر. ۲. پارلاق اولمیان،
پارلامیان ویا پک آز پارلایان:
سونوک قندیل. ۳. مج. شانلی
وشهرتلی اولمیان، شانسز: سو-
نوک آدم.

سوقک { س. ۱. سوگمکش
اولان شیک حالی.

۲. پارلامیان، پارلاق اولمیان
شیک حالی: بوقندیلک سونو-
کلی. ۳. مج. شانسزلی، شهرتسز-
لاک.

سونه { س. یشیل باشلی قیل
قوبروق بیان اوردکی.

[اصل ترکیه ده علی الاطلاق
اوردک ارککنه دینیر.]

سونیش { س. سونمه، ممنونیت،
مسرویت، محظو-
ظیت.

سووه { یاخود سووه. س. با:
سوگه.

سو { ص. عر. ۱. سوویه. ۱.
دوز، طوغری. ۲. بر،

یکسان، برابر. || علی السوی =
جمله به بر اوله رق، بر دوزی به.
سو { ص. عر. بر دوزی به،
سو { مساوات اوزره، علی-
السویه.

سوچی { ص. ۱. سون، محب.
۲. عاشق، علاقه.
کرده. ۳. همجنسیتی سومک میل
شیمه تابع (قاری).

سویچیک { س. قادیلرک
همجنسیرینی سومک
میل شیمی.

سویداء { س. عر. ۱. قلبک
اورته سنده بولندیغنی
زعم اولنان سیاه نقطه: سویداء
القلب. ۲. مج. قلبده مرکوز
اسات. ۳. با. تخم لک کوبکی
مثابه سنده اولان نقطه و دانه-
جک که اصل مایه انباتیه در.

سویش { سوشمک وسائر. با:
سوش وسائر.

سویش { س. آفریقا ایله
آسیا آره سنده واتی
دکیزله بحر احمر بیننده کی مشهور
جدول صنی و بونک بحر احمر
جهتنده کی مدخلنده واقع قصبه
واسکله.

سویگنمک { فل. یان اوزره
طیامق، یاصدا-
نمق.

سویلمک { فت. ۱. سوبلکه
سوق و اجبار ویا

مساعده ایتک، انطاق ایتک:
سوبلیه جکدم آما سوبلتمدی؛
او کیمسه یه لقردی سوبلتمز.
۲. اقرار و اعتراف ایتدیرمک:
ماهر مستنطق مجرمه هر شیئی
سوبلتمز. [سوبلتمیرمک دیمکه

حاجت یوقدر.] || مج. سازی
سوبلتمک = کوزل چالمق.

سویلمشک { فت. مذاکره
حقتنده قونیشمق، مکالمه و محاوره
ایتک: بز اونکله سوبلشدک.
سویلمشک { سوز، لقری ایتک،
دیل بیلک: بو چوجق دها سو-
یایور: ترکیه سوبلک: سسله،
یواش سوبلک. ۲. دیمک: نه
سوبلدیکنز؟ بن برشی سوبلدم.
۳. آکلامق، خبر ویرمک،
افاده و بیان ایتک: وقوع حالی
سوبلدی: کزدیکی پرله دایر
چوق شیلر سوبلیوردی: بونی
سزه کیم سوبلدی؟ ۴. اخطار
وتنبیه ایتک: چوجقلمه سوبلیک
درسیرینی حاضر ایستیلر: بن
اوکا سوبلم سز مراق ایتک.
= فل. خبر ویرمک، غمازلی
ایتک = چوجقلمه تنبیه ایتلی سو-
یلسیلر. || آجیق سوبلک =
طولایسله ورموزاتله سوبلیوب
طوغریدن طوغری به سوبلک.
|| آز سوبلک = سکوتی اولمق.
|| الله ایچون سوبلک = رضاء
له طوغریستی سوبلک. || ابی
سوبلک = ۱. سوزنده مصیب
وحقی اولمق: ابی سوبلیور.
۲. مدح و ثنا ایتک: حقکرده
چوق ابی سوبلیوردی. || بیوک
سوبلک = تفاخر ایتک. || ترکی،
شرق سوبلک = تقنی و ترنم ایتک.
|| چوق سوبلک = کوزه لک ایتک،
سوزی اوزاتمق، اطباب ایتک.
|| طوغری سوبلک = سوزنده

اصابت ایتک. || یا بانه سويلك =
خط ایتک، ناروا سويلك.
|| یالان سويلك = کاذب چیتق.
سويلك { س. سويلك فعلی، سو-
یلش.

سويلك { س. دینك، تكام
و تلفظ اولفق :
اويله سوز سويلنيز.

سويلك { فل. ۱. كندی
كندی سويلك : بر
شيلر سويليوردي. ۲. مير-
لدائق، خورداق، كندی كند-
ينه سويلنرك شكایت ایتك :
سويلنرك كیتدی. = فج. ۱.
دینك، اراد و افاده اولفق :
اويله بر سوز سويلندی. ۲.
قل و روایت اولفق : یارب
كه چكی سويليور.

سويلجی { یاخود سويله ییجی.
س. سويلین، قائل،
متكلم.

سويلش { یاخود سويله ییش.
س. ۱. سويله، تكلم
افاده : اونك سويليشنه كوره.
۲. سويلك طرز و اسلوبی :
سويليشدن سويليشنه فرق
واردر.

سويل { س. ۱. سومه، محبت.
۲. جاذبه.

سويلی { ص. انسانك محبتی جلب
ایدن، كندی زورله
سودیرن، جاذبهلی : سويلی بر
چهره سی واردر.

سويلج { سويلك. با : سويلج،
سويلك.

سويله { س. ۱. برابرلك، دوز.
لك : علی السویه = بر دو-
زوی، جمله سی برابر، بربری

اوستنه. (یالکز بو تعبیر ده
مستعملدر.)
{ فل. « ایتك » مصدر غیر
سه { مستعملندن اولان فعل
استادینك صیغه شرطیه سی
بولنان « ایسه » نك مخفیدر.
با : ایسه.

سه { عد. فا. اوج. هان یالکز
طاوله اوبونده قولانیلیر :
سه يك = اوپله بر : سه بادو =
اوپله ایکی : دو سه = چفته اوج :
چهار سه = درتله اوج : پنج سه =
بشله اوج : شش سه = آلتی
ایله اوج.

سها { سذ. عر. سمانك جهت
شمالیه سنده دب اكبرك
بنات النعش تعبیر اولنان صورتده
بركوچك نجم كه كوزلك درجه
رؤتی اونكه تجربه اولنور.

سها { سذ. ج. عر. فد : سها.
با : سها.
سها { یاخود سها. س. فا. با :
سها.

سها { س. فا. با : سها.

سها { سذ. عر. ط. كچه اوبویه
سها { مامق غلی، اوقوسزلق.

سها { ص. عر. قولای، آسان.
|| م. سها متمتع = قولای
وساده كورندیکی حالد بولنوب
سويلشی و تقلیدی زور اولان
سوز.

سها { ح. عر. قولایلقه : اهلا
و سها = خوش كلدیكز
صفا كلدیكز.

سها { سذ. عر. ج. سها، اسها.
سها { ۱. اوق، یايله آتیلان
اوجی سیوری دمیری قامش.
|| بو معنا ایله برنجی جمی

قولانیلیر. ۲. حصه، پای،
نصیب، بهره. ۳. تمامی آیدن
آیه آلتیق اوزره خزینه دولته
اقراض اولنان آنچهیه مقابل
آنان سند رسمی. (بو معنا
ایله ایکنجی جمی قولانیلیر.)
۴. س. بر قوسك ایکی اوجنی
ربط آیدن و ترك اورتیه سندن
قوسه قدر تمید اولنان خط
عمودی. || ه. سها الزامی =
لسان یونانیده ینه سها دیمك
اولان Sagitta اسمیه معروف
صورت كوكیه.

سها { س. فا. قورقو، دهشت،
سها { رعب. ن.
سها { ص. فا. و :

سها { ص. فا. قورقونج،
دهشتلی، مدش.

سها { سذ. عر. یاكلیش، خطا،
غلط : سها ایتك = یاكلیش :
سها قلم = غفلته یاكلیش یازمه.
|| ح. عر. یاكلیشلقه،
سها { یاكلیشلق، غلط
اوله رق.

سها { سذ. ج. عر. خطایا،
سها { یاكلیشلق : بو كتاب
سها یاتله طویلدر، سها یاتی
تصحیح ایتلی.

سها { سذ. عر. ۱. قولایلق،
آسانق : سها لته او-
كرنیلیر، یاییلیر بر ایشدر. ۲. قو-
لایلقی موجب اولان وسائط :
واقعا شهردن اوزاقه ایسه ده
کیدوب كلك ایچون سها
واردر. ۳. یاواشلق، اصول،
ملاحت، نازكانه طرز و معامله :
سها لته قالدیرملی. (سها
اصلولته دینلیر.) ۴. ال و یریش،

اله طوغری و قولای كله، قو-
لانیش : بو طار یرده قیلدا-
نمغه، یازی یازمغه سها لته یوقدر.
۵. آنچه جه قولایلق، وقت
و حالك مساعده سی : بكا اولان
بورجكزی نه وقت سها لته
اولورسه و بررسكز.

سها { ص. فا. (عر. سها.
لته = قولایلق. فا.
بخشیدن = باغشلامق) قولایلق
و یرن، قولای قولانیلیر : پك
سها لته بر اصول تدریس
بولمشدر.

سها { ص. قولای قولانیلیر،
قولایلق اولان، قو-
لانیشلی : چوق سها لته بر
یازمغانه : سها لته یر.

سها { ص. فا. طوغری، دوز،
سها { فدان كبی (بوی) : قد
سها.

سها { سذ. عر. پك یارلاق بر
نجم ثابت كه جنوب جهته
دوشوب یمندن دها ابی كور-
ندیكیچون سها لته یمانی دخی
دیرلر. فر. Canopus : سها لته
یاخود سها لته فرد = شجاع صور-
تلك α كوكی. فر. α de
l'Hydre.

سها { ص. (ماقبلنده کی هجابه كوره
سها) « ی » سی خفیف یاخود
ثقیل اوقونور. (ضمیر متصلك
یعنی مالكیت بیان آیدن ضمیرك
مفرد غائب اولوب، آخری
حرف املا اولان اسمله الحاق
اولنور : آخری حرف صحیح
اولان اسمله بونك یرینه
« ی » قولانیلیر : باباسی، آنا-
سی، تیزه سی، همشیره سی، برادرسی،

اوغلی كبی. جمی « لری » در :
بابالری، برادرلری كبی. مضاف.
الهی : سنك، مفعول الهی :
سنه، مفعول بهی : سنی در :
باباسی، باباسنك، باباسنه، باباسنی.
ده، دن وسائر حروف الصاقدن
اول دخی « ی » سی « ن » ه
تحویل اولنور : اوپله سنده،
اوپله سندن كبی. شرق ترجه سنده
بو تحویل اولیوب مثلا : اوپله
سیده، اوپله سیدین دینلیر.

سها { د. بعض اسمله الحاق
سی { ایدوب مشابته بیان آیدن :
ارککسی = ارککه بکزر. « مك »
ادات مصدریتك دخی الحاقیه
تقلید و تشبیه بیان آیدر فعلا
تشکیل آیدر : بنسیمك = بندر
نظرله باقق : كولومسیك = كول
كبی اولق. بو مقامده « سه » ده
قولانیلیر : بنسه مك، مهمسه مك.

سها { س. حه. (بتا.) بح. كورکی
سها { ترسنه قولانه رق قایغی
کری به وقیجه طوغری یوروتمه :
سیا ایتك : سیا ! سیا كورك !
سها { سذ. ج. عر. فد : سیته.
با : سیته.

سها { سذ. عر. ج. سیاحین،
سها { « سیاحه » دن سمب. (

سها { سذ. عر. ج. سیاحین،
سها { « سیاحه » دن سمب. (

سها { سذ. عر. اوزاق یرله
سها { سذ. عر. ۱. اوزاق یرله
سها { سذ. عر. ۱. اوزاق یرله
سها { سذ. عر. ۱. اوزاق یرله

وسائر فتونه خدمت مقصدیه
واقع اولان سیر و سفر. عریل
بو مقامده « رحله » کله سنی
قولانیلردی : ابن بطوطه
سیاحتی = رحله ابن بطوطه.

سیاحتنامه { س. فا. بر سیاحك
سزیدیکی یرلرك
احواله و اثنای سیاحته كو-
روب كچیردیکی شیلره دائر
یازدیغی كتاب : قطب شمالی
سیاحتنامه سی، آفریقای وسطی
سیاحتنامه سی.

سیادت { سذ. عر. ۱. افندیك،
بكلك. ۲. سیدك،
نسب پاك جناب نبوی به انتساب،
امیرك : سیادت شجره سی.

سیادت { ص. سیادت یعنی نسب
پاك جناب نبوی به
انتساب شرفی حائر اولان. || از.
سادات کرامه و یریلن عنواندر
دولتو سیادتله امیر مکه مكرمه
حضرتلرینه و یریلن عنوان
رسمیدر.

سیار { ص. عر. ن. : سیاره.

سیار { « سیر » دن سمب. ۱.
کزن، طولاشان، سیر و حرکت
ایدن، بربرده مقیم و ثابت اولیان :
سیار طوبجی آلابی. ۲. یرلی
اولیوب ایستلندیکی طرفه طا-
شینان، قابل نقل و تحریك، متحرک :
سیار خسته خانه = ایستلندیکی
طرفه سها لته نقل اولنان : سیار
طوریدو تدافه مخصوص و ثابت
اولیوب تجاوز ایچون ایستیلن
یره سوق اولنه یلیر طوریدو :
سیار فیلو = بر یرده طورمیوب
دائم سیر و سفر آیدن دوخاقمی.
۳. ه. دائما بر یرده طورمیوب

طولاشان ویرینی دیکشدرن
نجم که هر بری بزم کره ارض
کجی شمس تابعدر واونک اطرافنه
دووز: نجم سیار، نجوم سیاره.
مقابلی: ثابت.

سیاره { س. ع. ج: سیارات.
ه: شمس اطرافنده بر
مدت معینه ظرفنده دور ایله
منظومه شمسیه بی تشکیل ابدن
کواکب بهری که بزه قریترلی
جهتله دیکرلرندن دهپارلاق
کورنورل، ومدارلری اوزرنده
طولاشدقلری جهتله هر
کون یزلینی دیکشدرلر.

سیاست { س. ع. ۱. حکومت،
اداره مملکت. ۲.
مستحق مجازاة اولانلرک جزا.
سنی ویرمهده ابراز شدت:
ارباب حکومتده سیاست الزمدر.
۳. جزا، مجازاة، جائیلر حقنده
اجراآت وازآن جمله اعدام
جزای: سیاسته اوغرامق. ۴.
امورریه نیک تنظیمی ایچون حکمت
حکومت اقتضاسندن اولان
اجراآت: سیاستجه بویه یاغتی
اقتضا ایتمدر. ۵. دولترلر
پیننده کی مناسبات علمی، دیپلو-
ماتلق. [بو معنا ایله استعمالی
یکی وزمانک کوستردیکی احتیاجه
میندر.] || ارباب سیاست =
اداره مملکت و دیپلوماتلق
رجالی. || میدان سیاست = قانونا
و حکمت حکومت اقتضاسنجه
اعدام و سائر مجازاتک محل
اجراسی.

سیاست کلمه نیک اصلی (مه - یسا)
یعنی (وچ - ترتیب) معناست بر ترکیب

ترکی اولدیغی ابن کمال «تحقیق تعریب
الکلمة الاعجمیه» اسمنده کی رساله سده
بیان ایتمکده در.

سیاست { ح. ع. ۱. اداره و
حکمت حکومت اقتضا.
سنجه، پولتیقه جه. ۲. دیپلوما-
تلقیه، مناسبات دولیه قاعده.
سنجه. [بو ایکنجی معناسی
یکیدر.]

سیاستگاه { س. فا. [ع. م. فا.
سیاست = م. فا.
گه = محل] سیاسته واقع اولان
اجراآت حکومتک محل ایقاعی.
[ص. ع. ۱. سیاسته.
سیاسی] ۱. حکمت حکومت
اقتضاسندن اولان، عرفی، بو-
لتیقه به منی. ۲. مناسبات دوله
فن وقاعده سنه تابع، دیپلوماتجه
اولان: امور سیاسییه، رجال
سیاسیه، مخبرات سیاسییه.

سیاسیات { س. ج. ع. ۱. امور
سیاسیه، دولترلر
پیننده کی مناسبات وعلاقه متعلق
ایشلر، دیپلوماتی ایشلری.
[س. ج. ع. ۲. دولترلر
سیاسیه، دولترلر
پیننده کی مناسباته وهر دولتلر
چالیشمی علم وقاعده سنه واقف
اولوب بو فنله اشتغال ایدنلر،
دیپلوماتلر: بسمارق اک مشهور
سیاسیوندن ایدی.]

سیاف { س. ع. [«سيف»
دن سمب.] ۱. قلیجی.
۲. قلیجی. [بو ایکی معنا ایله
لسانزده پک مستعمل دکلدرد.]
۳. جلاد.

سیاق { س. ع. [«سوق»
دن] ۱. سوزک کلشی،

طرز افاده سی: سیاق کلام: سیاق
و سباق = سوزک کلشی و ماقبلنی
طوقه سی. ۲. طرز، اسلوب:
بو سیاقده بر شیء یازملی.

سیاقت { س. وقتله دفترخانه جه
مستعمل و رقرارک
صره سنده یازلفه مساعد اوله جق
صورته سطرلری طار و حروفی
نقطه سز و گرفت برخط مخصوص که
آنجق سیاق و سباق دلالتیله
اوقونه ییلسی «سیاق» دن
تشکیل ایدلمش اولان بولفت
ستقیه ایله تسمیه سنه سبب اولسی
محتلدرد.

سیال { ص. ع. ۱. سیاله.
[«سیلان» دن سمب.]
آقان، آقچی، مایع: جسم سیال.
[س. ع. ج: سیالات.
سیاله] ماده سیاله، آقان شیء،
جسم مایع. || ح. سیاله برقیه =
الکتریک آقندیس، فر. Cou-
rant électrique

سیان { ص. ع. [فد: «سی»
لسانزده قوللانیوب بو
صیفه فد. و ج. برینه دخی
مستعملدر. — سینک قیقله
غلطدر.] مساوی و برابر ایک
شیء: ایکسینی سیان می طوتیور.
سکرز؟ بن اونی دیکرلریله سیان
طوتنام: جمله سنی سیان طوتملی.

سیاه { یاخود سیه ص. فا. قره،
[«سود: زلف سیاه» قره
صاج: بحر سیاه = قره دکنز: سم
سیاه = ق. قره. = س. زنجی،
[بو معنا ایله «سیاهی» ده دینیر.]
سیاهبخت { سیاهبوش: سیاهدل،
وساثره. [«سیهخت»
سیهپوش، سپدل وساثره.

سیاهلاتمق { فد. قرارتمق،
تسوید اتمک:
صوبه جی دیواری سیاهلاندی.
سیاهلاتمق { فل. قرارتمق،
سیاه اولمق: نیکل
سیاهلتماز.

سیاهلق { س. قرالدی، قره
رک: سیاهلق ضر-
ری یوقدر.

سیاهی { س. ص. زنجی.
[س. فا. الماء، تفاح: سبب
زخندان = المایه تشبیه او-
لغان محبوبه نیک چکمه سی.
[س. ۱. کمجی دودوکی.
سیپسی] ۲. تعایم اصلفی.
[س. فا. صیقه.

سیحان { س. ج. آناطولیده آطنه
اووه سنی یاره رق اسکند-
رون کورفرینه دوکیلن ایرماق
که موازیسی اولان (جیحان)
ایله برابر ترکر طرفندن وطن
اصلیلری اولان ماوراء النهرک
سیحون و جیحوننه تشبیه بو
اسملرله تسمیه اولنشلردرد.

سیحون { س. ج. ماوراء النهرده
جیحون ایله متوازی
آقوب آرال کولنه (یعنی بحر
خوارزمه) دوکیلن بیوک بر
ایرماق که الیوم (سیردریا)
اسمیه معروفدر.

سیح { س. فا. دمیر شیش. لسه.
[س. ع. ۱. سیده. ج:
سید سادات. ۱. افندی، آغا،
بک، مولی، ایلری کلن، باش،
رئیس، سرور: سید القوم؛
سید الثقلین = ایکی عالم افندیسی

اولان حضرت فخرکائنات افندمر.
سید الانام = بتون خلقک بیوک،
سید الانبیا = پیغمبران عظام
حضراتنک سروری: فخر کائنات
(صلم) افندمر. ۲. نسب جلیل
جناب نبوی به منسوب اولان:
کندیسی صحیح النسب سیددر،
حریمی سیده در، ساداتندرد:
سادات کرامه حرمت مخصوص-
صه من واردرد.

سیدلک { س. نسب پاک جناب
نبوی به منسوبیت،
سیادت.
[س. دوده نیک کوبکیله
ممه لری آره سی، بطن
اسفل.

سیدیک { س. [اصلی: «سیگم»
دن «سیگدیک»]
مشانه دن دوکیلن صو، جیش،
ادرار. || سیدیک قاوغی = منانه.
|| سیدیک زوری = ادرارک طو.
تلسی. || سیدیک شکری = شکر
علقی، دیابتیس. || سیدیک یولی =
احلیل.

سیدیکلی { ص. جیشلی، اوستنه
جیش ایدن پس.
[س. ع. ۱. یوریه، یو-
ریش، کیمه، حرکت:
سیر سربع، سیر بطی. ۲. یو-
جلیق، عزیمت، سفر: بلاد
بعیده به سیر و سفر، سیر و سیا-
حت ایتدی. ۳. کرمه، کزیمه،
تفرج: سیره کیمک، سیر اتمک،
سیر بری. ۴. اککنک ایچون
باقه، تماشا: باغچه بی، چارشینی،
حیواناتی، یکی کلن اشیائی سیر
ایتمک. ۵. اوزاقدن باقوب
قاریشنامه: بن سیر ایدیوردم.

۶. [مصدریت معناسی متضمن
اولمق سیرین] کوربله جیک و کزبله.
جک شیء، کورلمک شایان الای
ویا اککنجه، فلان یرده سیر
وار ایش. || سیر ایتد برمک =
شایان تماشا بر شیئی انظار
عمومی به عرض اتمک: فلان
یرده آرسلان سیر ایتد برورلر.
|| سیر دریا = دکنز سیاحتی،
سفر بحری. || سیر سفاش = کیمی
بر موقعدن موقع آخره و سواحل
بعیده به سوق و ایصال اتمک فی
فر. Navigation. || سیر فی
النام = تمامیه اولمق سیرین کیجه
قالقوب کرمک حالی که برمرضدر.

سیر { س. ج. ع. ۱. سیرت: سیرت.
[«سیرت» = فد. کبی.
فخر کائنات (صلم) افندمرک
مبارک ترجمه حالی و بوندن بحث
ایدن کتاب و علم: سیر حلّی =
حلینک یازدیغی سیر نی کتابی:
کتب سیر: تاریخ و سیرده ید
طولی اصحابندرد.

سیراب { ص. فا. طوق، طومش،
[«سیر» = دلیر = بورکی
طوق، قاتمش.
[ص. فا. (سیر = طوق-
آب = صو] ۱. صو
ایله طومش، صوبه قاتمش،
تسکین حرارت ایتش اولان. ۲.
صولی، آبدار، طراوتلی: کل
سیراب.

سیران { س. فا. [ع. «سیر»
دن] ۱. کزیمه، تفرج.
۲. باقوب سیر ایتجه، تماشا:
سیران اتمک: سیرانه کیمک.

سیرانگاه { س. فا. سیر بری،
سیرگاه، تماشاگاه.

سیرت { س. ع. ج. سیر. ۱. سیرت } بر آدمک احوال معنویه.
سی، اخلاق و اطواری، طبیعت، صورت مقابلی: صورت و سیری کوزل. ۲. ترجمه حال، سر گذشت، بر ذاتک احوال خصوصیه سی تاریخی: سیره النبی (صلعم). [بوایکجهی معنا ایله جمعی دهها مستعملدر. با: سیر.]
سیرتو { س. (ر.) بر نوع رقص، آتاق آتمه سی.
سیرجی { س. ص. ۱. معرض تماشایه قونیلان بر شیئی ویا کورلکه شایان بر رسم وآلای وسائر بی سیر اتمکه کیدنلرک بهری: پک چوق سیرجی وار ایدی: بن ده سیر. جیلر میاننده ایدم. ۲. مج. اوزاقدن باقوب قاریشیمان: بن سیرجیم.
سیرک { سیرکشمک وسائر. س. با: سگرک وسائر.
سیرکک { س. تق. اویقوسزلق، سهر.
سیرمک { فت. سیرلکمک فطکک اصلی و طوغریسیدر. با: سیرلکمک.
سیرکتمک { یاخود سیرکتمک. قل. اویقودن خجلانه اویانقی.
سیرکه { س. با: سرکه.
سیرگه { س. بیت وسائر بوجکارک دوکدیککی تخم، بوجک یومورطه سی.
سیرمک { یا سیرمک، سیرلکمک وسائر. با: صیرمک وسائر.

سیرقو { س. (یتا). غایت صبحاق سیرقو { اسن بر روزکار.
سیدس { س. یره ایشم بولوطن عبارت اولان رطوبتی طومان، پوس: هوا ده سیدس وارد. || مج. سیدس اشارتی = سیدسی هوالر ده کینک موقعی اعلان ایچون بوری، قامپانه وسائر آت ایله وریلن صدا.
سیسام { س. جزایر بحر سفیددن (ساموس) آطه سی.
سیسکیمک { یاخود سیرکتمک. سیدسکی { قل. اویقودن خجلانه اویانقی.
سیسلی { ص. رطوبتی طومانله ایشکله رطوبتی طومان وپوس ایچنده قالمش: سیسلی هوا، سیسلی دکن.
سیغاره { سیغارهلق. با: جیغاره وسائر.
سیغورطه { یاخود سیغوریطه. س. (یتا. Sicurta)
۱. اموال منقوله وغیرمنقوله ذک حریق وغرق وسائر فضاله قارشی سنوی بر اجرت معینه مقابلنده تأمین یعنی قضا وقوعنده شرکئی طرفندن تضمینی: اوی، کمی پی، اشیایی سیغورطه ایشک، سیغور. طه به قومق. ۲. بوجهله اموال لک تضمینی درعهده ایدن وپو مقصدله تشکل ایشم شرکت و اداره: عثمانلی سیغورطه سی.
سیغورطه جی { س. ابنیه وسا. س. (ر. سیغور. سیغور. طه ایدن، سیغورطه شرکتک وکیلی ویا مأموری.
سیغورطه لی { ص. بر سیغورطه شرکتک قونمش.

قضا وقوعنده تضمینی بر سیغورطه شرکتک تعهد و تأمین ایتدیرلش: اوم سیغورطه لیدر.
سیف { س. ع. ج. سیوف، سیف { اسیاف. قلیج، تیغ، شمشیر: سیف صارم = کسکین قلیج: جامع سیف و قلم = عسکرلکده و تخریر وانشاده ماهر ذات.
سیغری { سیغریلک وسائر. با: سیوری وسائر.
سیفون { س. (یو. سیفون) بر قانی چویرمکسزین ایچنده کی مایعی دیگر بر قابه نقل ایشکده مستعمل مقوس بوری که بر اوجی دیگرندن اوزون اولغله ایچنده کی هوایی تخلیه اولنجه قلیج ایچنده کی مایعی یوقاری چیقاروب اوندن آلق اولان دیگر قابه دوکر.
سی { ص. ع. ۱. سیفیه. ۱. سیفی { قلیجه یعنی حرب وعسکر. لکه منسوب ومتملق: مناصب سیفیه وقلیه. ۲. قلیج شکنده اولان: سیفی الشکل.
سیک { س. چوقور، دلیک، قبر. مر.
سیکجه { ح. ۱. ایجری به کجه سیکجه { رک، باتهرق: سیکجه سیکجه یاغور یاغمی = یاغدجه طو پراغک ایچنه کجه جک صور. تده. ۲. کیزلیجه، بللی ایتدیر. مکسزین، منافقلقه.
سیکدیرمک { فت. و:
سیگرمک { قومق، کیزلک، کومک، باتیرمق. ۲. هضم ایشک.
سیگرمک { قل. و:
سیگرمک { کیزلک، کومک، باتیرمق. ۲. هضم ایشک.

سیگریمک { قل. خفیف صحرای. مق. سیکلیمک.
سیگسی { ص. کیزی، صاقلی، کیزلیدن صوقان ییلان کبی خبرسز ومنافقلقه اضرار ایدن: پک سیگسی آدمدر.
سیگسیلک { س. کیزلیدن اضرار ایدن آ.
دمک حالی، منافقلق.
سیگک { یاخود سینک. س. آغاج ویر دلیکرینه سیکن یعنی صوقیلان اوچاروچک که انوعی وارد: قره سیکک = مکس، ذباب: یشیل سیکک، آت سیککی، اشک سیککی: سیوری سیکک = بعوضه.
سیگکک { س. سیکککری سیگکک { قوغمه مخصوص یلایزه کبی پوستکلی شی.
سیگکین { ص. هضمی قولای، هضم اولنور.
سیگکیمک { یا سیکله مک. قل. (وحشی حیوان) در یگدن ایشکک.
سیگکمز { ص. هضم اولنار، نا قابل هضم.
سیگمک { قل. چوقوره، دلیکه صوقلق، باتمی، کیزلک. ۲. هضم اولنق: سزسز یدیکم ایچمه سیکمدی. ۳. کچمک، نفوذ وحلول ایشک: بوقاشه بر آغر قوقو سیکمش. ۴. طو پراغک ایچنه کیرمک، جذب اولنق: سیکه سیکه یاغور یاغدی. ۵. قورقوب بوزلک: برکوشه به سیکدی. ۶. (شیش) ایشک، طاغلقی.
سیگمکک { قل. (حیوان) ۱. یرک غیری شیشه،

دیواره ایشه مک. ۲. قیزمق، آزمق.
سیگیر { یا سگیر. س. انسان و حیوانلرک بد نلرنده عضلاتک ایچنده منتشر سرت و قویجه وترلرکه انوعی اولوب، برطاقی عضلات واعصابی او. ینامغه و برطاقلری حسی یننه ککوتورمکه یارارلر، عصبه، اعصاب. || سیکیر خسته لفی = سیکیرلری راحتسز ایدن امراض مختلفه، امراض عصبیه. || سیکیره طوققی = جان صیقمق، راحتسز ایشک.
سیگیرلک { یا سگیرله مک. فت. ۱. ایشک سیکیرلر. ۲. یخی جیقاروب تمیزلک. ۳. مح. ربه ده مجروح و خسته ایشک باجانی سیکیرلری کسوب اتلاف ایشک.
سیگیرلی { ص. ۱. عصی المزاج، عصی. ۲. سیکیرلری قوتلی، قوربجه لکن پک قوتلی (آدم). ۳. سیکیرلری چوق و بناء علیه سرت (ات). || سیکیرلی یابراق = بوغا یاپراغی، لسان الثور.
سیگیرلیلک { س. سیکیرلی و عصی المزاج آدمک حالی، عصبیت.
سیگیرمک { قل. با: سیکرمک.
سیگیل { س. (بزجه «ک» ی «و» کبی اوقونور.)
۱. قورباغه و اوکا مشابه حیوا. نلرک پسلاکندن صویک اوزرنده حاصل اولان یشیل قبارجق. ۲. الده وآیاقده ومدهده جیقان اوافق قبارمه، ثؤلول.

سیگیلجه { سیویلجه. س. اوافق سیل { س. ع. ج. سیول. (تر. زبازدی: سل) ۱. یاغور. دن حاصل اولوب کثرت وشدته آقان صو، سل. ۲. مج. شدته کن شی.
سیلاب { س. فا. و:
سیلابه { س. فا. سل صونی، سل خالنده شدته آقان صو: سیلاب اشک، سیلابه اشک = زیاده آقان کوز یانی.
سیلان { س. ع. آقه، جریان: سیلان دم، سیلان دموع. || ط. مختلف اعضاء بدنک ویا آقان شیشلرک اسامیسه مضاف اولهرق برچوق اصطلا. حات طویه تشکیل ایدیور: سیلان اذن، سیلان انف، سیلان لبن، سیلان مخاط کبی.
سیلانی { یا سیلان طاشی ص. سیلانی { سیلان اطله سنده جیقان برنوع قیتلیجه طاش.
سیلایر مک { فت. ۱. یاش بر مق، بز وسائر ایله صونی آلدیرمق: شو طباغی سیلایرک: بو چوق بورتنی سیلایر میور. ۲. تمیزلک، صو ایله ویا ابصلاق بز ایله تمیزلک: شو چوجک یوزنی سیلایرک: یارن تخته سیلایر جکم. ۳. حک و حذف ایتدیرمک، قالدیرتمق، بوزدیرمق: دوام ایتدیرکی ایچون آدینی دفتردن سیلایر دیرلر: ایچندن برقاج سطر سیلایر دم.
سیلکدیرمک { فت. (اصلی: سیرکدیرمک) بر شیئی صاللا غله اوستنده کی

شیلری ویا توزینی دوشورتک :
 آغاجی، کچه نی سیلکدیرمک .
 سیلکشمک { فل. کندی او.
 ستنده کی توز
 طوبراغی دوشورمک ایچون
 وجودینی شدله تحریک ایتک :
 قوش، بیکیر سیلکشدی .
 سیلکشمک { قه. (اصلی: سیرمک)
 صالایه رق او .
 ستنده کی شیلری ویا توز طو .
 براغی دوشورمک، صالامغه
 ویا اورمغه تمیزلک : آغاجی
 سیلکوب یشلری دوشورمک :
 کچه نی سیلکشمک. || ترشی سیلکشمک =
 صاورمق. || یازی، رسم سیلکشمک =
 ایکنه ایله یازی ویا رسمی بر
 کاغددن دیکرینه قالدیرمق .
 || یاقه سیلکشمک = عبرت آلوب
 استاعده ایتک .
 سیلکمه { س. ۱. سیلکشمک فعلی .
 ۲. اوقاق طوغراشمش
 باطلیجان ایله پایلان اتیمکی :
 باطلیجان سیلکمه سی .
 سیلکندی { س. اورکه ،
 ارتعاش .
 سیلکتمک { فل. شدله صار .
 توز طوبراق وسارده نی دوشور .
 مک : قومک اوزرینه یاتمشیدی
 قاقوب سیلکندی. = ج. شدله
 تحریک ایدیلرک تمیزلک : بوکچه
 سیلکندی می ؟
 سیلک { س. (اصلی: سیرکی)
 اوقوده صیغرامه ،
 رعشه ایله اویانمه .
 سیلکی { ص. چارینور، مرتعش،
 دیرک : سیلکی آدم .

حذف اولمق، حک وفسخ اولمق،
 آشیفق : بو سککک یازسی
 سیلشمش : بو کتابک بر چوق
 برلری سیلشمش .
 س. س. ج. عر. فذ: سائل .
 س. با : سائل .
 سیله جاک { س. بیوک حمام
 خاویلی .
 س. س. فا. سیله، شامار، طو .
 سیلی قات. || سیلخور = شامار
 ین .
 سیلیجی { س. ۱. سیلک ایشیله
 چکین ایشیجی، نخته
 سیلیجی = دوشمه نخته لرینی اووان
 قاری. ۲. یاپیلرده قوللایلان
 دوشمه وطاوان وسارده نخته لرینی
 رنده مک وبونلره لزومنه کوره
 آلات متنوعه ایله کوزله شکل
 ویرمک صنعتیله مشغول آدم .
 سیلیک { س. سیلشمش، بوزلش:
 سیلیک یاره .
 س. س. فا. ۱. کومش، فضه .
 س. ۲. کومش آخه . ۳. تر .
 کومش تقلیدی صرمه ویا معدن .
 = ص. ۱. کومشدن معمول :
 سیم مجیده . ۲. کومش تقلیدی
 صرمه ویا معدندن معمول :
 سیم شری، ظرف، پول .
 سیم { مه . سین مکسوره ایله
 سیم { باشلار بعض صفتلرک باشنه
 کیروب تأکید و مبالغه بیان
 ایدر : سیم سیاه .
 سیم { س. عر. یوز علامتلی
 چهره، بکر : سیماسندن
 بلایدر؛ هرکسک سیمایی طبیعتنه
 دلالت ایدر. || ملک سیماء ملک
 چهره لی، کوزل .
 سیم { ولا سیماء . عر. (برابر
 سیم) و مساوی دیمک اولان

« سی » ایله « ما » اسم موصو .
 لندن مرکب [علی الخصوص،
 هله، جمله دن اول .
 سیماب { س. فا. [سیم = کومش .
 آب = صو [جیوه،
 زیبق .
 سیمبر { ص. فا. [سیم = کومش .
 بر = کوس [کوسکی
 کومش کی بیاض .
 سیمیز و متره { س. [یونانییدن
 مأخوذ اوله رق
 فر. Sympiezomètre [غاز
 ایله مملو بر خزینه اوزرینه
 هوانک اجرا ایتدیکی مختلف
 تضییقلر ایله هوانک حالتی تعیننه
 مخصوص میزان الهواکه بحریه ده
 مستعملدر .
 سیمین { ص. فا. [سیم = کومش .
 تن = بدن [کومش بدنی .
 سیمرخ { س. فا. ایران قدیم اسل .
 طیرنده گویا البرز طا .
 غنده طورور جسم بر طیر
 موهوم، قاف طاغنده طوران
 عنقا .
 سیمسار { س. با سمار .
 سیمک { فل. با : سیمگمک .
 سیمکش { س. فا. [سیم = صرمه .
 کشیدن = چکمک [
 حاده دن کومش تل چکن
 صنعتکر: سیمکش ایشی. (بین
 العوام غلط اوله رق « صرمه .
 کش » دینر [.
 سیمکشخانه { س. صرمه تلی
 ایشلایان محل
 مخصوص که حکومتک تحت
 نظارت و تصدیقنه در .

سینه { س. فا. گوگس. صدره:
 { افتخار مدالیه سیله ترین
 سینه صداقت ایتک. || سینه
 چاک = مجروح القلب. || سینه زن =
 کوکسی دوگهرک اجرای ماتم
 واطهار تلف ایدن. || سینه
 سوز = محرق، مؤلم .
 سینی { س. [اساساً چیندن کلد .
 بکنه بناء اصلی « صینی »
 اولسه کرکدر [بر سپها ویا
 اسکمه اوزرینه قونیلهرق او .
 ستنه بیکر ویمک طاقلری
 قونان ویمک ین بیوک دائروی
 تپسی که باقر ویا برنجدن اولور:
 سینی قورمق. || میدان
 سینیسی = پک بیوک .
 سیواسه { س. آغزی اکل
 وایلری حرکتده کمر
 دستره .
 سیورتک { یا سیورتک. قه.
 سیوری ایتک، او .
 جی انجلوب کسکین ایتک، شو
 جیوی بی، شو دکنکی سیورتلی .
 سیورمک { فل. ۱. سیوری
 وکسکین اولمق، او .
 جی انجلوب حاد اولمق : کلک
 دیکنی سیورمش. ۲. بوی
 آتمق، اوزامق، اینجه واوزون
 اولمق : شوچوق پک سیوردی .
 سیوری { یاخود سیفری. ص.
 ۱. اوجی اینجه و
 کسکین حاد : سیوری دکنک،
 دیکن، تیه. ۲. اینجه واوزون،
 بوی آتمش، بویلی : سیوری
 بویلی بر چوقق. || سیوری
 سکک = معروف اینجه و معجز
 سیککجک، بعوضه. || سیوری
 عقلی = هوپیا، زرزوپ .

سیمپاء { س. عر. (یو. Xymphaea)
 یعنی کیمیا ایله براصلدن
 اساسنر وموهوم بر علم باطل که
 نیجه زمانلر ساده دلانی اشغال
 ایتشددر. فر. Magie blanche .
 سیمین { ص. فا. کومشدن معمول
 ویا کومش کی بیاض
 و صاف .
 سین { س. [عربیده س. [« س »
 حرفک اسم مشترکی. نقطه سز
 اولدیغنه بناء « ش » دن تفریق
 ایچون سین مهمله دخی دینلیر .
 سین { س. با : سیك .
 سین { فل. [کسره سی ماقبلنه
 کوره اینجه ویا قالین او .
 قونور. [با : سك .
 سینا { س. ج. جزیره العرب ایله
 خطه مصریه آره سنده مثک
 الشکل بر شبه جزیره اولوب،
 بنی اسرائیل حضرت موسی ایله
 قرق سنه طولاشوب یول بوله
 مدقلری (تیه) صحراسنی
 ومنتهای جنوبنده نبی مشارالیهک
 خطاب عزته نائل اولدیغنی مشهور
 طور سینا طاغنی حاویدر .
 — ابن سینا = حکمای اسلامک
 آبروئی اولان مشهور ابوعلی
 ابن سینادر، که طب و فلسفه ده
 عصر لرجه شرق و غربک خوا .
 جه سی بولنشدر. بو علی سینا
 وسهوا ابوسینا دینلرده واردر .
 سیناره { س. (ر.) بیوک زوقه .
 سیناریت { س. اورکینوزبالیغناک
 کوچی .
 سینسی { سنفک. با : سیکسی،
 سیکمک .

|| سیوری کوشه، بوجاق = زاویه
حاده. || سیوری بون = پالامود
بالغتك بر جنسی.
|| سیور-تلك { فته. سیوری یاغی،
اوجنی اینجیلدوب
کسکین ایتک : ایکنه بی، چاقینک
اوجنی سیوریتلك.
|| سیوریلجه { اصلی سیگیلجه اولان
« سیویله » نك طو-
غریبی سیوریلجه اولدیغنه ذاهب
اولق خطادر.
|| سیوریلشك { فل. ۱. اوجی
ایجه وکسکین
اولق. ۲. بوی آتقی، اینجلوب
اوزامق.
|| سیوریلک { س. ۱. اوجی ایجه
وکسکین اولان
شیک حالی: دیکنک سیوریلکی.
۲. ایجه ووزون بویلیق: بو
اوغلانک سیوریلکی.
|| سیوریلک { فل. ۱. سیورمک.
|| سیوریلک { فل. ۱. میدانه چیقمق،
ترقی ایتک.
|| سیوروش { س. حذف، لغو، فسخ.
|| سیوروش { سیوش ییلی = بردور
قرینک صوک سنه سی، یعنی هر
۳۳ سنه قریه وء آیده شمسیه
ایله قریه آره سنده غائب اولان
بر سنه یه دینیرکه اصطلاحات

مالیه مز دندر.
|| سیورشمک { فل. ۱. قایق، کسب
لزوجت ایتک. ۲.
قایوب نابید اولق، محو و زائل
اولق: کیسه کورمه دن اصبو-
لله جق سیورشدی.
|| سیوریشیک { ص. ۱. قایار، لزو-
جتی، مجیق مجیق:
سیوریشیک چامور. ۲. یاپیشیر،
آرلاز، معجز: پک سیوریشیک بر
آدمدر.
|| سیوریشیک { س. ۱. لزوجت،
قایار و یاپیشیر او-
لان شیک حالی: بو چامورک
سیوریشیک. ۲. یاپیشوب آرلاز
معجز آدمک حالی: بو آدمک
سیوریشیک چکمز.
|| سیوروش { س. ۱. سیوریشیک و سائر. س.
|| سیوروش { فل. ۱. سیوش و سائر.
|| سیویل { س. ص. [فر. Civil]
۱. عسکرینک غیری،
ملکی. ۲. عسکرینک غیری
قیافت، باشیبوزوق قیافتی، تبدیل:
سیویل کیمک، سیویل کز مک.
۳. تبدیل قیافت ایتش پولیس
مأموری.

|| سیویل { سیویلجه. ۱. سیگیل،
سیگیله.
|| سییه { ص. فا. ۱. سیاه.
|| سییه بخت { ص. فا. [سیه = قره -
بخت = طالع] طالع
مساعدا اولیان.
|| سییه پوش { ص. فا. [سیه = قره -
پوشیدن = کیمک]
قره لکیفش، سیاه اثواب کین.
|| سییه دل { ص. فا. [سیه = قره -
دل = یورک آکوتی بو-
رکلی، بد اندیش، بد خواه.
|| سییه فام { ص. فا. [سیه = قره -
فام = بویا] قره بویالی،
سیاهه بویامش.
|| سییه کار { ص. فا. [سیه = قره -
کار = ایش] کونی
عملی، کنه کار.
|| سییه { ص. عر. ۱. سیئه. [سوء]
|| سییه { دن ص. ۱. کونی، فنا، بد،
ردی: عمل سی، اعمال سیئه.
|| سییه { س. عر. ۱. سیئات. ۱.
|| سییه { کونی ایش، کونیک، فنا.
لق، عمل فاسد. ۲. صوج، قباح،
کناه. ۳. برکونی عملک نتیجه سی
و مجازاتی حکمنده اوله رق چکین
زجت. — مقابلی: حسنه،
حسنات.

ش

|| ش { شین. س. [عر. ش.] الفبای
ترکینک اون آلتنجی حرفیدر.
اصل السنه سامیه الفبای صرم.
سنده یعنی ابجد حسابنده یکرمی
برنجی حرف اولوب، عرییده
سینه اولان مشاهبت شکیه سندن
طولانی اونک یانه نقل او-
لنشد. شکل عبرانیسی و
شکل سریانیسی اولوب، یونا.
نیده و لاتین الفباسنده S
« س » یرینه چکشدر. رقم کبی
استعمالنده ۳۰۰ اعتبار اولنور.
مختصر تاریخده شعبان شهر
عریسنه اشارتدر.
|| شاء { فته. عر. [ایتنک دیمک
اولان « مشیته » دن ماضی
صیغه سنک مفرد مذکر غائبدر.]
یا لکر « ان شاء الله » تعبیرنده
مستمعل اولوب، الله ایسترسه
دیمکدر.
|| شامت { س. عر. ۱. شامات،
اوغور سزلق، بمنزلک:
وقت جاهلیتده بعض کونلرده
شامت اعتقاد اولنور ایکن
حدیث شریف ایله بو اعتقاد
ابطال ایدلشد.
|| شامتی { ص. اوغور سز.

|| شاب { س. عر. معروف بو-
رشدیرنجی ماده که نشادره
مشاهددر. — آجی واکشیدن
دخی کنایه اولوب شکره مقابل
قوللانیلیر: نه شاب اولدی نه
شکر. || شابه او نورمق = مضطر
و مضطرب اولق. || شاب دیزی =
بحر احمر. || شاب طاشی = بحر
احمر دن کلن مرجان انواعندن
بیاض تراق و داللی بوداقلی بر
طاش که صویک آلتنده نشو
ونما بولغله کلیل حقنده پک
مخاطره لیدر. || شاب علقی =
صیغیرک طیر ناغی دوشورن بر
خسته لق. || قزیل شاب = پارلاق
لعل رنگ. || مج. شاب کسک،
شاب کبی طوگمقی = شاشیروب
قاله قالمق.
|| شاب { ص. س. عر. ۱. شابه.
|| شاب { ج. شیان. [« شاب »
دن س.] کنج، دلیقانی، جوان،
یکیت: شاب امر د = ده صقالی
بیخی کله مش دلیقانی. || سید
شیان جنت = سبط اکرم امام
حسین (رضه) افتد مر.
|| شاباش { س. فا. آفرین، تحسین.

|| شابان { ص. شامش، مفتون،
واله، حیران.
|| شابخانه { س. ۱. شاب چیقا.
ریلان بر، شاب او جانگی.
۲. شابک تصفیه و استحضار
اولندیغی محل، شاب قابریقه سی.
|| شابشال { ص. دوکوک صاجیق
وتنبل.
|| شابقه { یاخود شابقه. س. ۱.
|| فرنکرک کیدکری
مختلف اشکالده باش کوه سی که
اکثریسی کونشه قارشی سپر-
لیدر: حصیر شابقه، سیلندر
شابقه. اساساً اقالیم حاره ده
باشان خلقک ایجادی اولوب،
« شبکه » یاخود « شباک »
اسمی ویریلن بر سر پوشدن
دن مأخوذدر. ۲. کی دیرکنک
تیه سنده کی تکرلکچک. ۳.
صوبه بورینسک تیه سنده کی
دونر فیرداق. || شابقی ترس
کیمک، یره اورمق = حدت
ایتک. || شابقی چقارمق =
حرمت و تبصص ایتک.
|| شابقه جی { و ص. شابقه یابان
|| شابقه لی { ص. شابقه کین،
باشنده شابقه بولنان:
شابقه لی، باشی شابقه لی برفرنک.

شاپ { مه . اوپرکن طوداقلرك
شاپ { ايتديكى سسى تقليد
و تصوير ايدر : شاپديه اوپدى ؛
بتون كون چوجفى شاپ شاپ
اوپك ايني دكلدر .
شاپر { مه . حرصله اوپرکن ويا
پرکن طوداقلرك ايتديكى
كورلدىنى تقليد و تصوير ايدوب
مكرر قوللانيلير : شاپر شاپر
اوپك ، يك . — شاپر شوهر
دخى دينلير .

شاپراق { ياخود چاپراق . س .
شاپراق { عسكر اككرينك
اورتيسى .

شاپردامق { فت . اوپرکن ويا
پرکن طوداقلردن
سس چيقارمق : طوداقلرينى
شاپرداتهرق اوپور ، ييورايدي .

شاپردامق { فل . اوپرکن ويا
پرکن طوداقلرسس
چيقارمق : چوجفى اوپرکن ،
ييك پرکن طوداقلرى شاپردا-
يوردى .

شاپردى { س . عجله ايله پرکن
ويا حرصله اوپرکن
طوداقلرك ايتديكى كورلدى ؛
طوداقلرينك شاپرديسى اوزاقدن
ايشيديليوردي .

شاپلامق { فت . اوپرکن طوداغك
ويا سله اورورکن
آوجك سنى ايشيتديرمك : بر
سله شاپلاتدى ؛ طوداقلرينى شا-
پلادهرق اوپدى .

شاپلاق { س . سله ، طوقات ؛
اگسه سته بر شاپلاق
ياپشيدوردى

شاپلامق { فل . شاپ ايتك ،
اوپرکن طوداق ويا

سله اورورکن آوج سس چيقار-
مق .

شاقتو { س . تق . دوز طام ، تاراجه .

شاخ { س . فا . دال ، بوداق ،
غصن : شاخ كل = كل آغاجى
دالى . ۲ . كييك واوكا مائل
حيواناتك دالى بوسوزى .

شاخ { س . آتاك ايكي آرت آياغى
اوزرينه قالمه سى : شاخ
قالمق ، شاخه قالمق .

شاخدار { ص . ۱ . دالى ، بو-
داقلى (آغاج) . ۲ .
دالى بوسوزى اولان (كييك
وسازه) .

شاخسار { س . فا . دالى بوداقلى
آغاجلر و آغاجلق
محل .

شاخص { س . عر . « شخص »
« دن س » [مساحه ايچون
ديكلين واتخاذ اولنان نشان .

شاخلاقمق { فل . ۱ . (آت) آرت
قالمق . ۲ . مج . بردن بره حدت
ايدوب ميدانه آلتق .

شاد { ص . فا . مسرور ، ممنون ،
محظوظ ، سوينجلى : شاد
اولمق ؛ كوكلى شاد اولمق .

شاداب { ص . فا . صوبه قاتمى ،
صولى ، آبدار ، تر-
وتازه .

شادان { ص . فا . سوينجلى ، مسرر ،
محظوظ : شادان اولمق .

شادردامق { فل . (صو)
فیشقيروب چاغللا
مق .

شادردى { س . صوبك فیشقيروب
چاغللامه سى .

شادروان { س . [فارسیدن . —
لسان منذكورده
معانىسى فرقايدر .] بوكسك
بر حوضك ايچنه فسقيه حالنده
آقوب اورادن متعدد يرلردن
دوكلين صوكه اكثريا جوامع
شريفه حويليرنده اولور .

شادكام { ص . فا . [شاد = مسرور .
كام = مرام] مسرور
ونائل مرام ، طالعى ياور اولمغه
حالدن ممنون اولان .

شادمان { ص . فا . سوينجلى ،
مسرور ، محظوظ ،
ممنون .

شادمانى { س . فا . سوينج ، مسرو-
ريت ، محظوظيت :
اظهار شادمانى ايتك .

شادمرک { س . فا . مرک شا-
دي به كرفتار اولان .

شادی { س . فا . سوينج ، مسرو-
ريت ، محظوظيت .

شادی { س . ۱ . سابقده حاكم
الشرع مناديسى مقا-
منده اولان محكمه خدمه سى .
۲ . وقتيله سلطان سرايلرينه
اودون كتوروب تسليم ايدن
يكيير يلرده بونام ويريلير ايمش .

شاد { ص . عر . ش : شاده .
« شذوذ » دن س .

شاد { ص . عر . ش : شارق .
« شوق » دن س .
قاعده عموميه اوييمان ، خارج
از قاعده ، مستثنى ، قاعده سز :
فعل شاد ؛ افعال شاده .

شار { وشاريل . مه . صو ويا ديكر
بر مايمك بول وسيله آقه .
سنى تقليد و تصوير ايدوب اكثريا
مكرر قوللانيلير : شار آقدى ؛
شارشار ، شاريل شاريل آقيور-

دى . — « شور » دخى و مخفنده
يعنى اينجه آقق معنا سيله « شر »
قوللانيلير .

شار { س . فا . « شهر » دن غلط .
شهر ، قصبه ، بلده ، مدينه .
« شراب » دن
« س . عر . » [« شراب » دن
« س . س . فا . » ايچن : شارب
الابن = سوت ايچن ؛ شارب الليل
والتهار = كيجه كوندوز ايچن ،
عشرته مبتلا .

شارب { س . عر . ج : شوارب .
« شراب »
« س . عر . » [« شرح »
« دن س . فا . » بر كتابى شرح
ايدن ، شرحنى يازان آدم : شارح
مثنوى .

شارع { س . عر . « شرع »
« دن س . فا . ۱ . قانون و
نظام وضع ايدن ، واضع قانون .
۲ . شريعت صاحبي اولان ذات
افدس جناب نبوى : حضرت
شارع ، اذن شارع . (شريعت
اسلاميه نك صاحب حقيقيسى اولمق
ملاحظه سيله جناب حقه ده
اسنادى جا زدر .)

شارق { ياخود شراق . مه . ياصى
بر شيله اورمقدن چيقان
سى تقليد و تصوير ايدر : شارق
شارق ، شراق شراق يا كاقلرينه
اور يوردى .

شارق { ص . عر . ش : شارق .
« شوق » دن س .
طلوع ايدوب پارلايان : نجم
شارق ، نجوم شارق .

شارل { ياخود شاريل . مه . بلا :
شار .

شارلاتان { ص . (فر . Charlatan)
« ۱ . حائر اولدينى
فضل وهنه مالك اولمق ادعا-

سيله خلق اغفال ايدن ، لافزن ،
شقلاب ، شعبده باز . ۲ . علمز
ويا لاندن طبابت اجرا ايدن ،
متطبب .

شارلا تانلق { س . ۱ . آغز غلبه .
لکيله هرکسى
اغفال ايدهرک کنديني حائر او-
لمدينى فضل وهنه مالك كوسترن
يالا نچينك حالى ، لافزنك ،
شقلابانلق . ۲ . علمز ويا لاندن
طبابت .

شارلامق { فل . و :
شارلدامق { فل . (صو) سيله
« بول بول آقق :
صولر شارلا يوردى ، شاردلا-
يوردى .

شارلدى { س . صوبك بول بول
« و كورلدى ايله آقه سى :
صولرك شارلديسى اوزاقدن
ايشيديليوردي .

شاشيرمق { فل . شاشيرمه .
« حيرته قالمق :
ياپه جفى كسديره مه مك : بيچاره
او قدر غلبه لكك اورته سنده
قانجه شاشالادى .

شاشيرمق { فت . ۱ . شاشيرمه .
« سنى موجب اولمق ،
بردن چوق شيتلر كوسترهرك و
نظر دقتنى مختلف طرفله چكارك
حيرته براقق ، يا گلتمق ، اونو-
تديرمق ، تغليط ايتك : بنى شا-
شيرمايك ؛ حسامى شاشيرديكز .
۲ . فدائك يريني دكيشديرمك ،
چيقاروب باشقه يره ديكيمك .

شاشيرتمق { س . ۱ . شاشيرتمق
« فعلى ، يا گلتمه ، آلداته ،
تغليط . ۲ . فدائرك يريني دكيشد-

شاشيرمق { س . ۱ . شاشيرمه .
« سنى موجب اولمق ،
بردن چوق شيتلر كوسترهرك و
نظر دقتنى مختلف طرفله چكارك
حيرته براقق ، يا گلتمق ، اونو-
تديرمق ، تغليط ايتك : بنى شا-
شيرمايك ؛ حسامى شاشيرديكز .
۲ . فدائك يريني دكيشديرمك ،
چيقاروب باشقه يره ديكيمك .

شاشيرتمق { س . ۱ . شاشيرتمق
« فعلى ، يا گلتمه ، آلداته ،
تغليط . ۲ . فدائرك يريني دكيشد-

روب بكيدين ديكيمه . ۳ . بردن
سويلتمه سى زور متنافر كله لردن
مركب جمه ، يا گلتمق . ۴ .
دكيشهرك كيدن صره ، شطرنج
وارى ترتيب .

شاشيرمق { فل . دو شونمه نك
« صره سنى غائب ايدوب
يا گلتمق ، نه ياپه جفى بيله مه مك ،
حيرته قالمق : بن شاشيردم نه
ياپه جفى بيليورم . = فت . صره .
« سنى غائب ايتك ، بوله مامق ،
طوغر يلمه مامق : يولى ، يوصله .

شاشيرمق { فل . و :
شاشيردى ؛ نه ياپه جفى شاشيردى .
شاشقين { ص . ۱ . شاشه قالمش ،
مخير ، نه ياپه جفى
غائب ايتش : شاشقين شاشقين
كز يوردى . ۲ . طبعاً مخير ،
سرم ، آليق : شاشقين آدم .

شاشقين { ص . ۱ . شاشه قالمش ،
مخير ، نه ياپه جفى
غائب ايتش : شاشقين شاشقين
كز يوردى . ۲ . طبعاً مخير ،
سرم ، آليق : شاشقين آدم .

شاشقينلاق { فل . شاشقين
« اولمق ، شاشه
قالمق .

شاشقينلاق { س . ۱ . شاشقين
« آدمك حالى : بكا بر
شاشقينلاق كدى . ۲ . سرمك ،
آليقتى : شاشقينلاق بيله آليش
ويرشده آلداسنى موجب اوليور .

شاشمق { فل . (مض : شاشار .)
« بولدن چيتمق ، آير-
لمق ، اوينامق : بولدن شاشدى ؛
آياق شاشمق . ۲ . اصابت ايتك :
مك ، يا گلتمق ، خطا ، تخلف ايتك :
شمدى ديكلين فدانلر هيج شاشماز ؛
قورشون نشاندن شاشدى . ۳ .
طاگمق ، حيرت و تعبيده قالمق ،
تعجب واستغراب ايتك : بوايشه
شاشدم ؛ شاشه جق شى . ۴ .
واله وحيران اولمق : شاشه قالمدم .

شاشمق { فل . (مض : شاشار .)
« بولدن چيتمق ، آير-
لمق ، اوينامق : بولدن شاشدى ؛
آياق شاشمق . ۲ . اصابت ايتك :
مك ، يا گلتمق ، خطا ، تخلف ايتك :
شمدى ديكلين فدانلر هيج شاشماز ؛
قورشون نشاندن شاشدى . ۳ .
طاگمق ، حيرت و تعبيده قالمق ،
تعجب واستغراب ايتك : بوايشه
شاشدم ؛ شاشه جق شى . ۴ .
واله وحيران اولمق : شاشه قالمدم .

شاشمق { فل . (مض : شاشار .)
« بولدن چيتمق ، آير-
لمق ، اوينامق : بولدن شاشدى ؛
آياق شاشمق . ۲ . اصابت ايتك :
مك ، يا گلتمق ، خطا ، تخلف ايتك :
شمدى ديكلين فدانلر هيج شاشماز ؛
قورشون نشاندن شاشدى . ۳ .
طاگمق ، حيرت و تعبيده قالمق ،
تعجب واستغراب ايتك : بوايشه
شاشدم ؛ شاشه جق شى . ۴ .
واله وحيران اولمق : شاشه قالمدم .

شاشمه { س. شاشق فعلی. با : شاشق .

شاشی { ص. طوغری باقیوب بر و یا ایکی کوزی اکری باقان، بر شیشه باقارکن باشقه طرفه باقار کی کورین (آدم رویا کوز)، احوال : شاشی آدم، شاشی کوز، شاشی باقیشلی . = ح. شاشیقله، یان : شاشی باقق .

شاشیلامق { فل. شاشی باقق .

شاشیق { س. شاشی آدمک و یا کوزک حالی : شاشیق بعض چهره له یا قیشیر .

شاطر { ص. عر. [« شطارة » دن (سق.) شن، شطارتلی؛ چوئک، خدمته قوشوب هرایشه میابولنان : غلام شاطر. = س. وقتله بیوک ذواتک آتی یا ننده کیمک وظیفه سیله موظف آغا .

شاعر { س. عر. ج. شعراء . شاعر { « شعر » دن سق. }

شاعر سولین، طبیعتده شعر سولیک خاصه و قوتی بولنان و موزون سوز اویدیرمه ماهر اولان : شاعر آتش زبان؛ شعراء جاهلیه = قبل الاسلام اولان شعراء عرب. = س. تر. عو. بر محل عمومیده بر طاقم بیتلر او قویهرق ساز چالان آدم، که بولرک اساس سولیکلری بیتلری کندیلری اویدیروب اکثریا بیتلرنده مسابقه ایتمه لری وجه تسمیه لری اولمشدر : طاووق بازاری شاعر لری .

شاعیرانه { ص. ح. فا. شاعره شاعیرانه { یا قیشیر صورتده، شاعر لک طرز افاده سنه موافق، خیالاته تبعیتله کوزل تصویر

ایده رک : شاعرانه افاده سی وارد؛ یک شاعرانه یازیور .

شاعر لک { س. عر. ج. شاعر صفت و صنعتی : شاعر لک انسانک یارادیلشده اولمازسه تحصیل ایله اله یکمز. ۲. بیتلر سولیه رک ساز چالان چالغیچینک حال و صنعتی : قهوه لرده شاعر لک ایدیلر .

شاعر { س. عر. ج. شاعر شعر سولین قادین : فطنت ایله لیلی عثمانلی شاعره . لرینک اک معروفه لیدر؛ شاعر عرب چوقدر .

شافت { س. عر. ج. ۱. ماکنه مک حر. کتیه محوری اطرافنده دور ایدوب پروانه نی تدویر ایدن دمیر میل. ۲. بر ماکنه مک دو ریه تحصیل ایدن قوتی نقله واسطه اولان واوزرینه دیشلی چرخلر و تکرار لکر باغلانان دمیر میل .

شافع { ص. عر. شفاعت ایدن، برینک عفویچون آرایه کیروب توسط ایدن [« شفیع » دها مستعملدر . }

شافعی { ص. عر. ج. شافعیه . سندن امام شافعی (رضه) حضرت لرینک اجتهدیله مستقر اولان مذهبه تابع و یا منسوب و متعلق : مذهب شافعی؛ فقهاء شافعیه؛ شافعی المذهب = مذهبی شافعی. = سخند. اهل سنت ائمه اربعه سندن امام شافعی (رضه) .

شافل { یا خود شافول . س. بال تکنه سی، بال قومغه مخصوص اوراق آغاج تکنه . شافی { « شفاء » دن سق. }

۱. شفا ویرن، این ایدن : دواء شافی؛ شافی حقیقی اولان جناب حق . ۲. مج. قناعت بخش، مقنع، کافی، صدره شفا ویرن؛ جواب شافی .

شاق { مه. تخته و ساژه ایله اورمقدن چیقان سسی تقلید و تصویر ایدر : شاق اوردی؛ شاق اکسه سنه بر طووقات یرلشدیردی .

شاق { ص. عر. ج. شاقه . شاق { « مشقة » دن سق. } زحمتی، مشقتی : خدمات شاقه = طوبراق قازمق و طاش طاشیق کی زحمتی و قبا ایشلر .

شاقیت { یا خود شاقط . س. ابو مرینا دینان بر جنس بیلان بالینی .

شاقیر { مه. یا غمورک، بلبل کی اوتن بر قوش و ساژنه مک و یقانان بعض شیئرک سستی تقلید و تصویر ایده رک اکثریا مکرر قوللانیلر : شاقیر شاقیر یا غمور یا غموردی؛ بلبلر شاقیر شاقیر اوتیوردی؛ شاقیر شاقیر بیقادی .

شاقراق { ص. چوق اکن لطیف بر صورتده سولین، بلبل کی اوتن، کیف ونشته ایله سولین : یک شاقراق چوجق .

شاقردامق { فت. شاق و یا شاقیر شاقیر ایتدیرمک، بویه بر سسله سسلندیرمک : قامچی نی حیوانلرک باشی اوستنده شاقرداندی .

شاقردامق { فل. شاقیر شاقیر دامق { اتمک، بویه بر سس چیقارمق : یا غمور شاقردایو . ردی؛ بلبلر هر طرفدن شاقیر دامغه باشلادی .

نق، شاقول طوتوب طوغریلغنه باقی : هرکوشه طاشنی قورکن ایچیه شاقوللاملی. ۲. تا صارلا . مق، اولچمک .

شاقولی { ص. عر. شاقول کی یوقاریدن آشاغی یه اینن، تعلیق اولنش شاقول وضعینده، عمودی .

شاقه { یا خود شقا . س. لطیفه، مزاح، هزل : شاقه سو .

شاقه یلورم؛ شاقه اتمک؛ شاقه یه بوزمق = لطیفه یه چورمک؛ ال شاقه سی = شاقه طریقله قباحه بوغشمق وال ایله دیگرینک اوراسنه بوراسنه طوفنق .

شاقه جی { یا شقاقی . ص. لطیفه، جی، لطیفه کو، طبیعتی مزاحه مائل .

شاقه لاشمق { فت. بر بر یله شاقه اتمک، ملاطفه : آرقده شجه شاقه لاشیورلردی .

شاگر { ص. عر. ج. شاگره . شاگر { « شکر » دن سق. } شکر وجد و ثنا ایدن، کورد . یکی اییلکی اونو قیوب شکر نی ادا ایدن، متشکر : بن اونک شاگر احسانی م .

شاگرد { س. فا. ج. شاگردان . علم اوکرن، بر مدرس و معلم درسته و یا بر مکتب و مدرسه یه دوام ایدن، تحصیلده بولنان، طالب : مکاتب عسکریه شاگردانی؛ خصوصی معلمک ایدیر بر خلی شاگردی وارد . ۲. بر حکیمک درس و تعلیمه ملازمت ایدن، تلیذ : سقراطک شاگردانی . ۳. بر صنعت اوکرنک اوزره براستاده

شاقوللامق { ۱. شاقول قوللا

س. شاقیر شاقیر ایدوب سس چیقارمه، بو صورتله چیقان سس ولحن : یا غمور شاقردیسی ایشتمک مانع اولیوردی؛ بلبلرک بو صباحکی شاقردیسی؛ قامچینک شاقردیسی .

شاقشاق { س. حقه بازک آرقدا . تخته پارچه سی که آز اورمغه چوق سس ویرر، ششقه .

شاقلابان { ص. س. صوتیارلیق و مقلدک ایده رک هر قابله کیرن خفیف مزاجلی هوپیا آدم .

شاقلابلق { س. صوتیارلیق، مقلدک، خفت مزاجله ایدیلن تحفلق .

شاقلامق { فت. شاق ایتدیرمک، قیر باجک سسی کی بر سس چیقارمق، شاقردامق؛ قامچی نی شاقلاتهرق حیوانلری یوروتدی .

شاقلامق { فل. شاق اتمک، سس چیقارمق، شا . قردامق : آرایه جینک قامچیسی متصل شاقلابوردی .

شاقق { فل. با : چاقق .

شاقول { س. عر. دیوارچیلرک عموداً دیوارک طوغری یلغنی تأمین ایچون قوللاندق لری آلت که اوچنه قورشون و یا تونجمن آغزجه بر یارچه باغلی بولنان بر ایدن عبارت اولوب برچیوی ایله دیوارک یوقاریسنه و یا قونیه جق طاشه ایلشدیریلوب آشاغی یه صارقیدیلر، شاوول .

شاقوللامق { یا شاووللامق . فت. ۱. شاقول قوللا

مربوط بولنان کنج، چراغ، یاماق : مرافقوز، چلنکیر شا . کردی . || اصطلح عامره شاگر . دی = سابقده مسلخ آت اوغلانی .

شاگر دیک { س. ۱. شاگرد . طلبه حال و صفتی : معلمک شاگردلکدن زوردر . ۲. چراغلق، یاماقلق . ۳. عجمیلک، تجربه سزک . ۴. چراغ حق و اجر نی .

شاکی { ص. عر. ج. شکیه : شکیه . شکای { « شکایه » دن سق. } شکایت ایدن، مشکلی .

شال { س. ۱. او موزه آتلمه و یا بونیه صارلمغه مخصوص بوکدن قاش : شاله بورنگ . ۲. کشیر کچیسی قیلندن و یا اییکدن ککیش قوشاق : شال قوشاتمش؛ بلند بر طرابلس شالی وار ایدی . ۳. کشیر کچیسی قیلندن و یا قیلندن معمول قیمتدار قاش : شال خرقة . || جنازه شالی = جنازه لرک اوستنه آچیلوب تابوتی صارمغه مخصوص بوکدن عجم شالی . || طرابلس شالی = طرابلس شامده یاپیلان ایک قوشاق که صاریلی بیاضلی اولوب اوچلرنده اوزون پوستولاری واردر .

شالاک { س. (« شال » دن رومجه قاعده سنجه متشکل بر لغت اولوب شالقی دیکدر) بوکدن اینجه بر جنس قاش که قادین اثوابی و خرقة و یورغان یوزی و ساژنه اولور . لاهوراکی اسماً و مادۀ بوکا بکزر .

شالوار { یا خود شلوار . س. فا. (« شلوار » دن) اکثری بوکلی قاشدن وقادینلر ده بعضا

شالوار { « شلوار » دن اکثری

ایکدن ککیش اوست طونی؛
شالوار کیمک.
شالوارلی { ص. شالوار کین،
شالوار ایله جیه دن
مرکب اسکی قیافتده بولنان؛
شالوارلی بر آدم.
شالی { س. کشمیر کچسی قیلندن
یاخود تفتیکدن معمول
اینج قاش: آقره شالیسی؛
سجاق شالیسی = سجاق پایلان
قبا شالی.
شالوپه { س. ب. [Chaloupe]
اعصار سالقه ده عثمانلیر
طرفدن قوللانیلان ایک دیرکلی
سفای صغیره خفیه.
شام { س. ه. اصل عربیده
«صول» ویم «صاغ» دیمک
اولوب حجازه نسبتله اولان
موقعلری وجه تسمیه در. [قدیما
سوریه دینلن خطه واسعه
ومعموره نك اسمیدر، که الیوم
حلب، سوریه، بیروت ولایتلری
وقدس متصرفلنی یعنی فلسطینی
حایدرد. مرکزی اولان (دمشق)
شهر شهرینه بو کون شام
دینلی اضافله (دمشق شام)
تعییندن اختصارله حاصل او.
لش بر غلطدر. || بر الشام =
خطه مذکوره نك شرق جنوبی
جهتده فرات مجراسنه وجزیره
العرب چوللرینه طوغری ممتد
اولان بادیه نك اسمی اولوب،
بزجه غلطی اولان (پاراشام)
سهوا بتون شام خطه سنه و
حتی اك زیاده سواحله اطلاق
اولیور. || شام ایسی = دمشق
شامده پایلان طانی ورجل
انواعی. || شام فستیقی = معروف
فستیق. || شام قیصیبی = قیصینك

شامده یتیشن بیوک ویک این
برجسی. || شام شکری = اوزونجه
وقامش پارچه سی کبی اینجه ایچی
دیک، دلیک ورنکلی بر شکر.
شام { ص. ع. ه. شامه. [«شم»
شام { دن سف.] قوقولان، قوقو
آلان؛ قوه شامه = قوقو آلق
قوت وحاسه سی.
شام { س. فا. اقشام، مسا: شام
وسحر = اقشام صباح.
شامامه { یاخود شامه. س. کو.
چک قاؤن شکنده
غز لکن رایحه لی بر میوه.
|| ب. جلیز و بیجیمسز یامری یو.
مری آدم.
شامپانیه { س. فرانسه نك بو
اسمه مسمی ایالتدن
چیقان غازلی وطاتی بر نوع
قیمتلی شراب که فرنکر یمک
نهایتده میوه ایله ایچرل.
شامخ { ص. ع. ه. شامخه. یو.
اکسک، عالی، رفیع، مر.
تقع: جبال شامخه. ه.
شامدان س. فا. شمعدان.
شامگاه { یا شامگه. س. فا.
[شام = اقشام - گاه،
گه = وقت] اقشام وقتی.
شامل { ص. ع. ه. شامله.
[«شمول» دن سف.]
۱. شموی اولان، احاطه ایدن،
حاوی، متضمن: چفتک برواسع
اورمان ایله بر خیلی مرعاری ده
شاملدر. ۲. عمومه عائد، عموم.
می: اشفاق و مراحمی بتون
عالمه شاملدر. || شامل الآفاق =
بتون افقیری، عالمی قابلامش
اولان، عام، عمومی: اشفاق
شامله الآفاق حضرت پادشاهی.
[فا: حاوی.]

شامل { س. ص. شام خطه سی ویا
دمشق شهری اهاالیسندن
اولان.
شامه { س. ع. ه. [«قوه شامه»
دن مخفف] قوقو آلق
حاسه سی، قوه شامه: کوپکرك
شامه سی پك قوتلیدر.
شامی { ص. ع. ه. شامیه. [«شام»
دن سم.] شام خطه سنه
منسوب و متعلق، شاملی، شا.
لكی: شامیلر، اقشه شامیه.
شان { س. ع. ه. شتون.
[جمع الجمی] شئونات
دخی قوللانیلر. ۱. ایش،
کار، فعل. ۲. یکی ایش، یکی
ظهور ایدن حال، وقعه، حادثه،
وقوعات، حوادث.
شان { س. ع. ه. [لفت آفنه نك
عینی اولدینی حالدیه بو
صورتله تلفظنده لسانزده معاد
نیسی ده آیریلسور. ۱. حال،
صورت، کیفیت: حال و شانی،
حال و شانی آکلامق. ۲. عظمت
قدر، مرتبه: سرك شانکزه
دوشغز: شان حکومته لایق؛
عالی شان = عالی مرتبه. ۳.
حق: اونك شاننده = حقنده.
۴. وظیفه، بر آدمه عائد و
لایق اولان شی: بونی یاغی
شانندن دکلدرد. ۵. شهرت،
حسن صیت، اعتبار: شان
قازاغی: شان ویرمک: شهرت
و شان صاحبی. ۶. کوستریش،
چالیم، نمایش: شانی برچوجق.
شانسز { ص. ۱. شهرتسز، نامسز،
مجهول. ۲. چالیمسز،
کوستریشسز: پك شانسر آدم.
شانسزلق { س. چالیمسزلق، کو.
ستریشسزلك.

شانی { ص. ۱. شهرتلی، صیت
و شهرت صاحبی: آدلی
شانی. ۲. کوستریشلی، چالیمی
یرنده: شانی آدم.
شانه { س. فا. طراق. له.
شاه { یاخود شه. س. فا. ج:
[اصل خداوند
وصاحب دیکلدرد. ۱. حکمدار،
ملك: شاه جهان، شاه جم جاه.
۲. بالخاصه ایران شاهی: شها متلو
شاه حضرتلری. ۳. ترکیاتده
باش، رئیس، برنجی معناسنی
افاده ایدوب جنسلرینك ممتازی
اولان شیتلره اطلاق اولنور:
شاهراه = بیوک جاده؛ شاهباز =
ایری طوغان؛ شاهسوار = پك
ماهر ینجی؛ شاه طامار = بیوک
طامار، شریان و سائر. ۴.
شطرنج مهرلرندن بری. || شاه
مردان، شاه ولایت = حضرت
علی المرتضی (رضه) افندمرك
القاب شریفه لرندرد.
شاهانه { ص. فا. ۱. حکمداره
منسوب و متعلق و یا.
شایان ولایت اولان: سرای
شاهانه، فرمان شاهانه، تشریف
شاهانه، عساکر شاهانه. ۲.
بر حکمداره یا قیشه حق صورتده
نفیس و مکمل شاهانه بر قصر.
= ح. بر حکمداره یا قیشه حق
صورتده پك مکمل اوله رق.
شاهباز { یا شهباز. س. فا. [«شاه»
ملك - باز = شاهین]
ایری بر جنس بیاض طوغان.
|| ب. ج. یکیت و شانی آدم،
قهرمان.

شاهبال { یا شهبال. س. فا. قوش
قنادینك اك اوزون
توکری.
شاهبندر { س. فا. با: شهبندر.
شاهبیت { س. فا. بر غزلک اك
منتخب و یاخود شاعرك
اسمی حاوی اولان صوک بیت.
شاهتره { یاخود شهره. س. فا.
[لسانزده دخی بواسطه
معروف اولوب عربیده شهرت
وبقله الملك دینلن بر نبات طی.
[س. ع. ه. شهود.
[«شهادة» دن سف.]
۱. کوردیکی و یا بیلدیکی ماده یی
حضور محکمه ده مع القسم افاده
وتقرر ایتمکله اثبات دعوا به یاردم
ایدن آدم: شاهدلری دیکلک،
تزکیه ایتک: بو ایشك بویه
اولدیفنه بنده شاهدم. ۲. وحد.
نیت و اوامر و نواهی الهیه
شهادت ایدن خاتم الانبیا (سلم)
افندمزه وصف اولور. ۳. د.
سند برینه کچه جک درجه ده
مقبول و معتبر بر ائردن ایراد
اولنان مثال: قواعد صرفیه
ونحویه عربیه آیات کریمه دن مثال
ایرادی کی. سند دخی دینلر.
|| شاهد عادل = شهادتده اصلا
شبهه اولنمیان شاهد. || یالان
شاهد، شاهد زور = یالان یره
شهادت ایدن آدم.
شاهد { س. فا. دبر، کوزل.
شاهدانه { س. فا. ایری اینجی
دانه سی.
شاهدلك { س. شهادت: شاهدلك
ایتک = شاهد اولق؛
یالان شاهدلك = شهادت زور.

شاهراه { یا شهره. س. فا. بیوک
جاده، طریق ساطانی.
|| ب. شاشیرلسی ممکن اولمیان
طوغری و آجیق یول، طریق
سلامت: شاهراه ترقی: شاهراه
عدالت.
شاهزاده { س. فا. با: شهزاده.
شاهسوار { س. فا. با: شهسوار.
شاهق { ص. ع. ه. شاهقه.
[«شهیق» دن سف.]
یوکسک، مرتفع: جبال شاهقه.
[س. ع. ه. شواهی.
[«طاع تپه سی، ذروه:
شواهی جبال.
[س. ۱. حکمدارلق،
شاهلق: ماکلک. ۲. ایران
حکمدارلقی. ۳. مستقل و ورته
حالدیه حکومت و بویه بر حکومتله
اداره اولنور مملکت: زنگبار
بر شاهلقدر.
شاهمردان { س. (طوغریسی:
«شاه مردانه»
اولسه کرکدر] بیوک و آخر
چکیچ وطوقاق.
شاهنامه { س. فا. حکمدارانك
تراجم واحوالی حاکی
منظوم کتاب. - اصل فردو.
سینک اسکی ایران حکمدارانی
تاریخنه دائر یازدینی مشهور
منظومه نك اسمی اولوب بالتعمیم
بو قیلدن اولان کتابلرک جمله
سنه اطلاق اولمشدر.
شاهنامه جی { س. وقته عصر.
[سینک احوال و
وقایع سلاک نظمه چکمکه ما.
مور شاعر وقعه نویس.
شاهنشاه { یاخود شهنشاه ویا
شاهنشاه. س. فا.

شبهه سِرْزَلَك { سر. شك و كان
شبهه سِرْزَلَك { ايمه مه، صاعلا.
ملق، عدم تردد.
شبهه لَنَدِير مَك { فذ. شك و كانه
شبهه لَنَدِير مَك { دوشور مَك،
تردد ايندِير مَك : طَبِيك تَلَاثِي
بني شبهه لَنَدِير دِي.
شبهه لَنَمَك { فل. شك و كانه
شبهه لَنَمَك { دوشك، تردد و
وسوسه ايمَك : كيمه وقتي بر
سس ايشتدِي كَمَدَن شبهه لَنَدَم؛
حسابني قَارِشْتِجَه كُورْدِي كَمَدَن
حقده بر آرز شبهه لَنَدَم.
شبهه لِي { ص. شك و كان تحتند
شبهه لِي { بولان، صاعلام او.
ليان، مشكوك : يارِن كَلَهْجِي
شبهه لِي. ۲. حالي امنيت بخش
اوليان : شبهه لِي آدم.
شبهه { ص. عر. ذ. شبهه. «شبه»
شبهه { دن ص. [بكَزَر، مماثل،
مانند، نظير : جناب حَقَك شَبِيهِي
يوقدر.
شپشپ { ياخود شپ شپ. سر.
شپشپ { آرقه سز و اوچك سز
خفيف ترلك كه بوروركن سو.
رَبَنَرَك شپ شپ كَبِي بَرَسَس
چيقارمه سِي وجه تسميه سِي او.
لشدر. — صفت كَبِي دَخِي قو.
للانيلوب شپشپ ترلك دينلير.
شِئَا { سذ. عر. قيش، زمستان :
شِئَا { فصل شتا = قيش موسمي؛
صيف و شتا = ياز قيش.
شِتَاب { س. فا. عجله، سرعت،
شِتَاب { مسارعت، چابوقلق : خبر
آلير آلاز موقع حربه شِتَاب
ابتدي؛ جواب يازمغه شِتَاب
ايلدم.
شِتَابَان { ص. فا. عجله و سرعت
شِتَابَان { ايدن، قوشان، چابوي

اولان : موقع حربه شِتَابَان او.
لدِيلِر.
شِتَائِي { ص. عر. ذ. شتائيه.
شِتَائِي { قيشه منسوب و متعلق
وياخصوص اولان، قيشلق : زهر
شِتَائِي = قيش چيچكي؛ تداركات
شتائيه = قيش تداركاري.
شِتَائِي { س. فا. دوه، جل، نافه.
شِتَائِي { اشتر كره به = دوه ايله كدي،
ايي كوني، قَارِشْتِي، نا. وفاق،
غير متناسب : اشعارِي شِتَر
كره در.
شِتْرَبَان { س. فا. دوه جِي، دوه
شِتْرَبَان { چوباني.
شِتْم { سذ. عر. ج. شتوم. سو.
شِتْم { گمه، سب، دشنام : شتم
ايمَك = سوگمَك؛ شتوم غليظه =
قبا سوگمه لر.
شِتْم { سذ. عر. ج. فد : شتم.
شِتْم { با : شتم.
شِتِي { ص. عر. [«شت» دن
شِتِي { ص. فد. وج. ۱. متنوع،
مختلف، متفرق، آيري آيري
اجناسدن متشكَل : مواد شِتِي.
۲. غزته لك حوادث سياسيهدن
باحث اوليان بر قسم مخصوصي.
شِتَجَاع { ص. عر. ج. شجاعان.
شِتَجَاع { «شجاعه» دن ص.
— مفردنده شينك حرَكَات ثلثه
ايله وجمنده ضمه وكره ايله
تحرِيكي جائزدر. ۱. يكييت،
يوركلي، بهادر، دلير، جسور.
۲. ه. برج اسدله برج سرطان
آره سنده وجهت جنوبيه لرنده بر
صورت كوكبيه، فر. Hydre.
شِتَجَاعَت { سذ. عر. يكييتك،
شِتَجَاعَت { يوركليك، ربهادلق،

جسارت : انسانك شجاعتي حرب
ميداننده آكلشيلير.
شِتَجَاعَتِي { ص. جسارتلي، يوركلي،
شِتَجَاعَتِي { جسور، بهادر.
شِتَجَر { سذ. عر. ج. اشجار.
شِتَجَر { آغاچ، درخت.
شِتَجَرَه { سذ. عر. ۱. بر تك
شِتَجَرَه { آغاچ. ۲. برسلاله و
خاندانك جد اعلاسندن بدأ ايله
صورت تشعبي كوسترير جدول
كه هيئت عمومييه سِي داللي بو.
داقلي بر آغاچ صورته مشا.
بهدر، سلسله، سلسله نامه : شَجَرَه
آل عثمان.
شِتَجَرَه لِي { ص. نسل ونسي بر
شِتَجَرَه لِي { شجره ايله مثبت و
مصدق اولان.
شِتَجَعَاء { سذ. ج. عر. ودها
شِتَجَعَاء { مستعملي :
شِتَجَعَان { سذ. ج. عر. فد :
شِتَجَعَان { شجيع. با : شجيع.
شِتَجِن { سذ. عر. ج. شجون.
شِتَجِن { دال، بوداق، فرع،
شعبه. || ذو شجون = داللي بو.
داقلي، متفرع.
شِتَجُون { سذ. ج. عر. فد : شجن.
شِتَجُون { با : شجن.
شِتَجِيَع { ص. عر. ذ. شجيعه.
شِتَجِيَع { ج. شجاعان، شجاعاء.
[«شجاعه» دن ص.] يكييت،
جسور، يوركلي، دلير : مرد
شجيع؛ شجاعان عرب.
شِتَحِم { سذ. عر. ج. شحوم.
شِتَحِم { ايج ياغي، اتلر آره سنده
بولان ياغ : لحم وشحمي.
شِتَحْمَه { سذ. عر. [زبازدي
شِتَحْمَه { شين مفتوحه ايله در.]
سلفنده شهرك ضبط وربطه و

خصوصيه كچه انضباطك محا.
فظه سنده نظارت ايدن مأمور،
سوء باثي، ضابطه مديري،
احتساب آغاسي.
شِتَحَرَم { س. [بلكه سر. «شعر»
شِتَحَرَم { دن] آغزي آچيق
ياربقي، شرحه : شَحْرَم شَحْرَم
چاتلامش، يارلمش، آچلمش.
[اكثرثيا بو وجهله مكرر و حال
مقامنده قوللانيلير.]
شِتَحْص { سذ. عر. ج. اشخاص.
شِتَحْص { ۱. انسانك هيئت جسماء.
نيه سِي، كورين شكل وصورتي
شخصي كوزل؛ شخصي طانيورم
[يعني اسمي وكيم اولديني بيلديكم
حاليه هيئت جسمانيه سِي طانيورم.]
۲. انسانك موجوديتي،
نفس، ذات : نيم شخصه عائد
بر ماده. ۳. كيمسه، فرد،
كشي : بر قاج شخص موجود
ايدني؛ اشخاص مجهوله؛ ايلك
كورديكم بر شخص. [حرمت
وتعظيم مرام اولندوقده «ذات»
دينلير.] ۴. [ص.]
خمل وضميرك متكلم وخطاب
وغائب صورندن بهري : بوفعل
بحسب الشخص غائب، مخاطبدر.
[شخص ناك = دعواده طرفيندن
اوليان.] اشخص معنوي = شركت
وقوميانياكي شخص مادي اولديني
حاليه شخص كبي حقوق ووظائف
اولان.
شِتَحْصَاء { ح. عر. هيئت جسمانيه
شِتَحْصَاء { و صورت ظاهره سِي
اعتباريله، اسمي وواصف
واحوالي نظر اعتباره آليه رَق :
بو آدمي شخصاً طانيورم = كيم
اولديني بيلديكم حاليه كوز
آشنانلم واردر.

شِتَحْصِي { ص. عر. ذ. شخصيه.
شِتَحْصِي { شخص و ذاته عائد
و متعلق، بر آدمك وظيفه سنده
وحاظر اولديني صفت رسمييه تعلق
ايتيوب نفسنه عائد اولان :
شخصي بَرَايش، احوال شخصيه،
امور شخصيه = ذاتيه؛ شخصي
سوزلر = شخصه و احوال ذاتيه
عائد. || تكاليف شخصيه = انسان
باشنه آلتان رسوم.
شِتَحْصِيَّات { سذ. ج. عر. ذاته
شِتَحْصِيَّات { ونفسه عائد سوزلر
وياايشلر، بر آدمك خصوصيت
احواله متعلق اقوال وافعال
ذميه : مباحث ادبيهده شخصياتدن
بحث ايمَك مفاير ايددر؛ شخصياتدن
ثبوت آچملي.
شِتَحْصِيَّات { سذ. عر. بر آدمك
شِتَحْصِيَّات { شخص ونفس وذات
اعتباريله موجوديتي، كيم اولديني
خصوصي : توقيف اولان آدمك
شخصيتي آكلشيله مدني.
شِد { ياخود شت. س. [بلكه
شِد { عر. صيق باغلامه ديمك
اولان «شد» دن] وقتيله
اصناف طاقنك بلارينه صار.
دغلي قوشاق.
شِد { سذ. عر. صيقي باغلامه،
شِد { صيقمه : شد رحال = سمر.
لري باغلامه، عزيمت، حركت.
[همان يالكر بو تعبيرهده
مستعملدر.] مو. برده نك ديكر
برده اوزرنده وياخود بر قامك
ديكر مقام اوزرنده اجراي
آهذك ايدلسي.
شِد { س. فا. كيمه، كيديش، ذهاب :
شِد { آمد شد = كلوب كيمه،
اياب وذهاب.
شِد { سذ. عر. يمنده عاد قوم
شِدَاد { قديمي يعني حيريلر

حكمدارانندن عفف و شدتيله
ويك متين وجسم انيه و سذ
وبندلر وجوده كيتيرمه سيله
مشهور بر شخص.
شِدَادَانَه { ص. فا. شداده لايقي،
شِدَادَانَه { شدادك آثارينه مماثل،
يك متين وجسم : شدادانه
بنار وجوده كيتيرمشدر.
شِدَادِي { سذ. ج. عر. [فد.
شِدَادِي { «شديده» لسانزده
غير مستعملدر.] ۱. زحمتلي
ومشقلي حالر، شدتلي : صوئو.
غك، حرك، بولك شداندي.
شِدَّت { سذ. عر. ۱. بلكك،
شِدَّت { زياده لك، مبالغه : شدت
شتا، شدت حرارت، شدت ذكا،
شدت احتياج. ۲. برتلك،
سخت ودرشت معامله، تعزير و
جزاده مبالغه : شدت كوستر.
مك : معلم شدتي طلبه سِي شا.
شيرتير. ۳. مساعده سزلك،
صيق : ابتدای ايجادنده عسكـر.
لكده چوق شدت وار ايدني.
شِدَّتَلَدِير مَك { فذ. شدتني
شِدَّتَلَدِير مَك { آرتدِير مَق،
صيقلاشدِير مَق، دها سرت
وكوج ايمَك : روزگار صوئوغي
شدتلندِير دِي.
شِدَّتَلَمَك { فل. شدت كسب
شِدَّتَلَمَك { ايمَك، دها سرت
وزياده اولقي : صوئوق شدتلندي.
شِدَّتَلِي { ص. ۱. شديد، سرت،
شِدَّتَلِي { يك، زياده : شدتلي
صوئوق، شدتلي صيقمه. ۲. صيق،
مساعده سز : شدتلي معامله.
شِدَّه { سذ. عر. تشديد دخي
شِدَّه { ديتن ( ) علامتي كه
عربيهده مكرر اوقونه سِي اقتضا

اولان شی: تمازك شرطری. که
اونلر سز نماز قیلنه ماز. ۲. بر
مقاوله یی ترکیب ایدن بند و
فقره لرك بهری که طرفین معا.
قدینه عائد اولوب بر طرفه عائد
اولانلرك اجرایی دیگر طرفه
عائد اولانلرك اجراسنه منوطدر،
قید، قیود: مقاوله نك شرطلری
ای دوشونعلی. ۳. بر ایش
ایچون همه حال لازم و واجب
اولان شی: ذهناً مشغول اولمق
ایچون جمعیت خاطر شرطدر.
۴. طلاقه اولندان یمین: اونلر
بو ایشی یاپه جقلینسه شرط

ایندیلر؛ شرط اولسون. ۵. د.
نحوده بری دیگرینه متوقف
اولان ایکی جمله دن متوقف
علیه دلالت ایدنی؛ دیگرینه
« جزا » دینیر: « خبر ویرسهك
بن ده کلیرم » کلامنده « خبر
ویرسهك » جمله سی شرط، و
« بن ده کلیرم » جمله سی جزادر.
جمله شرطیه و جمله جزائییه
دخی دینیلر. || شرط واقف
بر صاحب وقف مال موقوفی
تعلیق ابتدیی ماده که اونك
فقدانیه وقف مفسوخ اولور.
شَرَط { سنڌ. عر. ج: اشراط.
۱. علامت، نشان:
اشراط ساعت قیامت علامتلی.
۲. برشیك اك عادی و آشای
قسمی: اشراط مال. (باشلیجه
جمعی مستعملدر.)
شَرَط لاشمَق { فث. طرفیندن
شرطلری در
میان ایدرهك مقاوله ایتمك.
شَرَط لَامَق { فث. غیر طاهر بر
قابی ایکی اوج کرد
بیقماق.
شَرَط لَی { ص. ۱. شرطی اولان
بر شرطه باغلی، مشروط
۲. طلاقه بین ایتمش، طلاق
اوزرینه ییمتلی.
شَرَط نَامَه { س. فا. شروطی حا
وی مقاوله نامه
(فر. Cahier des charges)
دمیر یول امتیازینك شرطناما
سی امضا اولندی.
شَرَطَه { س. عر. ۱. جرقه ج
عسکری. ۲. کمی
مساعد روزگار.
شَرَط لَی { ص. عر. ۱. شرطیه
شرطه منسوب و متعلق

[illegible]

یوکسکاک : عز و شرف؛ ربابتی
شرفنه نائل اولمق. ۲. فخر،
افتخار، مغفرت، اوکمه: بونم
ایچون بر شرفدر: بن بونی
کندیمه شرف عد ایدرم. ۳.
بر شخص ویا شیئک امنالندن
مخلمه سی، ممتازیت، امتیاز،
تمیز: خطئه حجازیه نک شرفی.
|| شرف ذاقی = اوصاف و فضائل
ذاتیهدن منبعث شرف: شرف
عارضی = رتبه وجاه ومنصبه
استحصال اولنان شرف. || شرف
ظهور، شرف صدور، شرف
وصول ایتمک ویا شرف صادر،
شرف سانخ اولمق کبی قاعده
نخویه مغازیر تعبیراتده شرفله
ظهور، صدور، وصول ایتمک
معناسی مقصوددر.

شُرَفَاءُ { سَنَد. ج. عَر. فِد:
شَرِیف. بَا: شَرِیف.

شَرَفْ اَفْزَا { ص. فَا. (عَر. شَرَفْ =
م. فَا. اَفْزَا یِدِن =
آرْتِدِرْمَق [شَرَفِی آرْتِدِرَان،
شَرَف وِرِن: شَرَف اَفْزَا
صَدُور اولان ارَادَه سَنیه؛
... مَتَصَرَفْلَنَه شَرَف اَفْزَا =
او مَتَصَرَفْلَنک شَرَفِی آرْتِدِرَان
یعنی مَتَصَرَفِی بُولْنان.

شَرَفْ بَحْشُ { ص. فَا. وَ:

شَرَفْ بَحْشَا { ص. فَا. (عَر.
شَرَفْ = م. فَا. بَحْشِیدِن =
بَاغْشَلَامَق [شَرَف
وِرِن: بَغْدَادِدَه شَرَف بَحْش
اَقَامَت بُولْنان؛ ... مَحَاسِبَه -
جِیلْکَنَه شَرَف بَحْشَا.

شَرَفْ رَسَان { ص. فَا. (عَر.
شَرَفْ = م. فَا.

رسانیدن = پیشدیرمک (شرف
پیشدیرن.
شَرَف ریز { ص. فا. (عر. شرف =
م. فا. ریختن = دو-
کلهک } شرف دوکن، یعنی ویرن.
شَرَف سانج { ص. فا. (عر.
شرف = م. سانج =
سنوح ایدن } شرفله سانج اولان،
شرف سنوح ایدن، شرف صادر
اولان (اراده سنیه) .
شَرَف سنوح { ص. فا. (عر.
شرف = م. -
سنوح = قریحه یه کلهک } شرفله
قریحه دن صدور ایدن (اراده
سنیه) .
شَرَف صادر { ص. فا. (عر.
شرف = م. صا-
در = صدور ایدن } شرفله صدور
ایدن (اراده سنیه) .
شَرَف صدور { ص. فا. (عر.
شرف = م. -
صدور = صادر اوله } شرفله
صادر اولان. (وصف ترکیبی
اولوب مصدریتدن خروجه
صفت معناسنی آلدیغندن،
« شرف صدور ایتمک » تعبیری
طوغری اولوب، شرف صدور
اولقی دیمک اقتضا ایدرکن،
برنجی صورت شایع اولشد.
شَرَف لَمَدیرمک { فته. شرف
اعتبار قزاند
یرمق : دمیر یول خطی کچدیک
یرلی شرفلندیرر .
شَرَف لَمَمک { فل. شرف واعتبا
قزانتی، قیمت
اعتباری آرتتی : ریختیم یا بیلنج
ساحله یقین اولان یرل شرفلندیر
شَرَف ه { سسه. عر. ج. شرفات
مناره نك اذان اوقونا

یری : اوج شرفه لی مناره،
 شَرَفِیَاب { ص. فا. (عر. شرف =
 م. فا. یافتن = بولوق)
 شرف و اعتبار بولان و قزاقان :
 او ذاتک صحبتیله شرفیاب اولوق.
 شَرَفِیه { س. ع. بربرک اعمارندن
 طولانی بر ملکله قزاقا -
 ندیریلان شرف و اعتباره مقابل
 صاحبندن اخذ اولانان آتقه :
 آچیلان جاده اوزرندن بولانان
 ابلیه دن شرفیه آلنه جقدر.
 شَرَق { س. ع. ۱. کونشک
 طوغدیغی جهت، مشرق،
 کون طوغشی، غرب مقابلی؛
 شرق شمالی = شرق ایله شمال
 آره سنده کی جهت؛ شرق جنوبی =
 شرق ایله جنوب آره سنده کی
 جهت. ۲. مشرق جهتنده کی یرلر،
 آوروپایه نسبة ممالک عثمانیه
 و ایران و هند جهتلری : شرق
 اهلایسی، شرق السنه سی، حادات
 و اخلاق؛ اقصای شرق ودها
 طوغریسی مشرق اقصی = آوروپایه
 نسبة منتهای شرق عد اولانان
 چین و جابونیه جهتلری.
 شَرَقاً { ح. ع. کون طوغشی
 طرفندن : روم ایلی شرقاً
 قره د کیزله محاطدر.
 شَرَقَادَه { س. ص. آواناق و
 صاوروق آدم. عو.
 شَرَقِی { ص. ع. ۱. شرقیه. ۱.
 کونش طوغشی جهتنه
 منسوب و متعلق، طرف شرقی،
 جهت شرقیه؛ آسیای شرقی، آفر -
 یقای شرقی؛ شمال شرقی، جنوب
 شرقی. ۲. آوروپایه نسبة شرق
 طرفنده اولان ممالک منسوب
 و متعلق : السنه شرقیه. = س. د.

ج: شریون. ممالک شرقیہ،
 اہالیسی، شرق خلق: شریونک
 اخلاق وعاداتی.

شرقی { س. اصول مخصوصہ اہلہ
 بستہ ان شطارتی وخفیف
 طرزلی واکثریا فقراتی قطعہ:
 شرق سوبلک = تغنی وترنم ایتک؛
 فلان ذاتک کوزل شرقیلری
 وارد؛ شرق مجموعہ سی.

شرقی { س. شرق سوبلین،
 شرقی نظم وترتیب
 ایدن.

شرک { س. ع. جناب حقہ
 شرک فرض وقبول ایتہ،
 اللہن باشقہ خالق وجودینہ
 اینانمہ، تعدد آلہیہ قائل اولہ،
 مشرکک، کفر؛ اہل شرک =
 مشرک. (اور تافلق وسائر معانی
 عربیہ سیلہ لسانزدہ استعمال
 اولماز.)

شرکاء { س. ج. ع. فد:
 شرک. ہا: شرک.

شرکت { س. ع. ۱. اور تافلق:
 اونیکلہ شرکتز وارد؛
 عقد شرکت، فسخ شرکت ایتک.
 ۲. تجارت و اخراج معادن و
 امور نافعہ بہ متعلق بیوک و
 عمومی برایش ایچون متعدد
 آدملرک اور تافق اولوب تشکیل
 ایتدکلری ہیئت، قومپانیہ:
 شرکت تجاریہ؛ واپور، دمیربول،
 اخراج معادن شرکتی؛ شرکت
 طباعت = طابعلر شرکتی. || تسمیہ سز
 شرکت = کار و ضرری علی العموم
 حصہ دارانہ یعنی اسہامنی صاتین
 آلا نلرہ حائد اولوب کیسہ بہ
 ویا بر ہیئت مخصوص اولمیان
 وعنوانی اولماق و حصہ داراندن

{لسانزده اوصاف ممدوحه صورتند اولوب، حالبوکه اصل عربیده حیلہ کارقلہ شاقلا بانلق دیمکدر.}

{شطارتی} ص. جست وچالاک وشن، شوخ.

{شطحیان} س. ع. ج. هزلیات.

{شطرنج} یاخود سطرنج. س. س. ع. {فا.} «صدرنج» دن ویا هندجه «سطرنک»

دن معربدر. غلطی: سانطراج. دامه کی خانله منقسم بر تختہ نک اوزرنده مخصوص پولرله اونیانیلان معروف او. یون: شطرنج اونیامق.

{شطف} یاخود شاطف. س. و:

{شطفات} س. (عربی برکله دن غلط کی کورنیسور.

سده اصلی آکلاشیله مدی. برینی یوزینه قارشى مدح ایتہ، مداهنه، طالق اوقلق، قولتوق ویرمه: شطف، شطفات ویرمک.

{شعار} س. ع. {جمعی «اشعره» اولوب لسانزده قوللا.

نماز. «شعائر» ایسه زعم اولندیکی کی بونک جمعی اولیوب، «شعیره» نک جمعیدر. ۱. علامت، نشان، اثر: شعار انسانیت. ۲. علامت فارقه، نشانه تمیز، بر طائفه منسوب افرادک بللی اولق ایچون اختیار ایتدکری نشان ویا پاروله. ۳. وصف ترکیبیلرله بر شیئی حائر ویا بر صفتله متصف معنا. سنی افاده ایدر: مرحمت شعراء

مرحمتله ممتاز و متصف: شهرت شعار= شهرت صاحبی، مشهور.

{شعاع} س. ع. ج. {اشعه.} کونشدن ویا دیگر بر ضیادن ناظرک کوزینه طوغری اوزانیر کی کورین نورتنی، بر تو: شعاع شمس؛ اشعه پاش= شعاعلر طاغیدان.

{شعاعی} س. ع. ج. {اشعاعیه.} کونشدن وسائر اجسام منیره دن اطرافه صاجیلان نور. تلری صورتند و بوقییلدن اولان.

{شعائر} س. ع. ج. {اشعار.} ۱. مستعمل دکدر. [عادات، آداب، آیین: شعائر حج= مناسک حج؛ شعائر اسلام.

{شعب} س. ع. ج. {شعوب.} جماعت، طائفه، قبیله. ذ.

{شعب} س. ع. ج. {شعاب.} طاریول، طاغ یولی. ذ.

{شعبان} س. ع. سنه قریه عربیه نک سکزنجی آتی. مختصر تاریخلرله «ش» حر. فیله اشارت اولنور.

{شعبده} س. ع. {ادال مهمله ایله شعبده غلطدر.} درج بابندن مصدر اولدیغیچون شینک ضمیمه قید ایدنلر بر قات دهها تغلیط ایتشلردر. فارسی عد ایتک ایسه آریجه بر خطادر، زیرا فارسیده «ع» یوقدر. [ال جابقله اجرا اولنان مهارت، حقه بازلق.

{شعبده باز} س. ع. {فا.} «شعبده» حقه باز. لقی. فا. باختن= اونیامق [ال چابوقاغیله هنرلر کوسترن، حقه باز.

{شعبه} س. ع. ج. {شعبات.} (عربیده کی «شعاب»

جمعی لسانزده قولالماز. ۱. دال، بوداق. ۲. بولوك، طاقم، قسم، فرع. ۳. بردارونک منقسم اولدیگی بولوكلرک بهری: دائرة عسکره شعباتی، لوازم، محاسبات، پیاده شعبه سی: هر دائرة بر قاچ شعبه به منقسمدر؛ دار الفنون شعباتی.

{شعر} س. ع. ج. {اشعار.} قیل، موی.

{شعر} س. ع. ج. {اشعار.} ۱. لیت شعری= کاشکی آکلایه ایدم، آکلایه میورم. ۲. موزون و مقفی و معنای کوزل تخیلات و تصوراتی جامع کلام: قرآن کریم شعر دکدر لکن اک بیوک شعرایی تقلید و تمثیلدن عاجز بر اقدشدر؛ شعر سولنک جهد و تحصیل ایله اولماز استعداد طبیعی ایله اولور.

{شعرا} ح. ع. {شعر ایله، منظوم اوله رق: دو.

شوندیکی شعر آفاده به مقتدردر. (نظماً دیمک دهها فصیحدر.) {شعراء} س. ع. ج. {فد: شاعر.} با: شاعر.

{شعرا} یاخود شعری. س. ع. {ایکی مشهور کوبکدرکه کلب اصغر و کلب اکبر جمله کوبکیه لرند بولنوب شمالده یعنی کلب اصغرده کینه «شعرا الشامیه» و جنوبده یعنی کلب اکبرده کینه «شعرا البشامیه» دینیر. فر. برنجیسنه Procyon و اینکیسیسنه Sirius دیرلر. ایکیسنه بردن تشبیه صیغه سیله «شعریان» دینیر.

{شعله دار} ص. فا. {عر.} شعله= آلو. داشتن = طوتقی [اولی، آلونک.

{شعله گیر} ص. فا. {عر.} شعله: طوتقی [آلونک، طوتیشان.

{شعله لندیرمک} ق. آ. لونک. طو. تیشدیرمق.

{شعله نمک} فل. آلونک، طو. تیشمق.

{شله لی} ص. آلولی، طوتیشمش.

{شعوب} س. ع. ج. {شعب.} ف. ع. ف. د.

{شعور} س. ع. {کلامه، آکلا.} یش، فهم، ادراک: سنک شعورک یوقیدر؟

{شعیر} س. ع. {آربه، جو.

{شغاف} س. ع. {ت. یورکی احاطه ایدن زار.

«تامور» دخی دینلیر. || ط. التهاب شغاف= یورک زارینک التهابندن عبارت مرض.

{شغافی} ص. ع. {شغافیه.} ط. شغافی یورک زارینه منسوب و متعلق. تاموری کی.

{شغل} س. ع. ج. {اشغال.} ۱. مشغولیت: خانه اشغالی چوقدر.

۲. غائله، اوغراشمه. [جمعی دهها مستعملدر. || اشغال عمومی= مصرده امور نافعه به ویریان اسمدر.

{شغفاء} س. ع. {خسته لقدن قورتله، ابی اولمه، آریله، اعاده عافیت: شفا بولقی= خسته. لقدن ابی اولقی، آریلق. || الله

{شعری} ص. ع. {شعریه.} قیل کی اینجه اولان طامارله اطلاق اولنور. Capilaire.

{شعری} ص. ع. {شعریه.} شعر و نظم منسوب و متعلق: شاعرانه: طبیعت شعریه= شعر سولنک مستعد طبیعت.

{شعریات} س. ع. {شعر.} لفت مولده [ایچلرند کی مایی اینجه لکری نسبت متضاده سندده یوقاری به چیقارمق خاصه وقوتی، فر.

{شعریه} س. ع. {شعر.} غلطی: شهریه [قیل کی اینجه جوربه ماقرنه سی، رشته. ۲. علی الاطلاق جور بهائی ماقرنه: تل شعریه، آربه شعریه سی.

{شعشعه} س. ع. {شعر.} ۱. بارلاقق، بارلامه: کونشک شمشعه سی. ۲. کوستریش، ظا. هری زینت: ادباء قدیمه سوز. لرند شمشعه بی سوزلردی.

{شعشعه لندیرمق} ق. ط. و ظا. هری زینت قزاندرمق، مظنن و مدبذب باقمی: عباره بی شعشعه. لندیرمقله مخاطبک مدرکه سنی قاشدیرمق ایستلردی.

{شعشعه لی} ص. بارلاق، مظنن، مدبذب: اقوام بدویه شعشعه لی آوایدن خوشالاندقاری کی اسکی ادبا و شعرا مز دخی شعشعه لی سوزلردن حظ ایدرلردی.

{شعله} س. ع. {آلو، آتش.

شغال ویرسین! = خسته لره او. لسان دعا. || شفا اولسون = بر شی و علی الخصوص بر علاج ایچن و یا پینلره اولنسان دعا. || دارالشفاء. ۱. [اساساً] خسته خانه، بیمارستان. ۲. [بالخصوص] بیمارخانه، بیمارخانه.

{شفا بخش} ص. فا. {عر.} شفاء= ایلشده. فا. ایلشده. فا. بخشیدن= ایچون شفا بخشدر.

{شفا پذیر} ص. فا. {عر.} شفاء= قبول ایتک [ایلیک قبول ایدر، ایلشه بیلیر، کچه بیلیر، قابل تدای: بو مرض شفا پذیر دکدر.

{شفا خانه} س. فا. ۱. خسته خانه، بیمارخانه، بیمارخانه.

{شفارسان} ص. فا. {عر.} شفاء= ندن= بیشدیرمک [ابی ایدن، شفا ویرن، شافی.

{شفاساز} ص. فا. {عر.} شفاء= یاقی [ابی ایدن، شافی: هج بر علاج بکا شفا ساز اوله مدی.

{شفاعت} س. ع. {بر صوجللی واحسان اولمیچون دیکری طر. فندن ایدیلن توسط والتاس: پیغمبرمز (صلم) افسندمزک روز محشرده جمله مزه شفاعتلی موعوددر.

{شفاعتچی} ص. شفاعت ایدن، شفیع.

{شفاف} ص. ع. {شفافه.} «شوف» دن سمب. [ایچندن نظر و آیدینلک کچمنه

مانع اولیان : جسم شفاف ؛
جام شفافدر .

شفافیت { س. شفافیت معناسیله
حکمت طبیعی اصطلاحی
اولی اوزره قبول اولمش
ایسه ده، عربیده بویه برکله
بولمیدن، یرینه « شفاف »
دینک اقتضا ایدر .

شفافلیق { س. جسمک نظر وضیا.
نک یکمسنه مانع اولما.
می، شفاف اولسی : جامک
شفلی رنگسز لیکله متناسبدر .
شفاه { س. ج. ع. فد : شفه .
با : شفه .

شفاه { ح. ع. آغزدن، یازی
ایله اولیهرق، سولیکله :
کندیسه امرکری شفاه سولیدم ؛
شفاه و تحریر آلدیم اومر ؛
شفاه امتحان ویرمک . مقابلی :
تحریر آ .

شفاهی { ص. ع. : شفاهی .
آغزدن اولان، تحریر آ
واقع اولیان : امر شفاهی ؛
افادات شفاهی : امتحان شفاهی می
یوقسه تحریری اوله جقدر ؟

شفالتو { س. فا. [شفت = سمنز .
آلو = اریک . — تر .

زبازدی : شفتلی [معروف
مبوه که الما بیوککننده اولوب
کوزل رایجه می و خارجاً انجه
بر نوگی وارد، خوځ : یارمه
شفالتو = اورته سندن یاریلوب
چکر دکندن قولای آیریلان
جنسی : ات شفتالوسی = یارلیان
آبدار جنسی : دراق شفتالو =
توکسز جنسی . || مج. بوسه : بر
شفالتو آلق، ویرمک = بوسه
آلق و ویرمک، اوپمک، اوپدر .

مک . || شفتالو آغاجی = بومیوه می
ویرن آغاج که اورته بویده
اوزون و آجی یارقالی اولور .

شفره { س. [فر. Chiffre دن،
شفره { اوده ع. « جفر » دن [
کیمسه آکلامیه حق صورتده
محرمانه تلغراف چکمهکده مستعمل
رقدن عبارت رموز اصولی :
شفره ایله تلغراف چکمهکده شفره می
آجق = حل ایتمک : شفره
مفتاحی = رموز انحاذ اولسان
رقلرک خانگی حروفه مقابل
قوللانلیغنی مبین جدول که او .

نکله شفره حل اولنور : شفره
قلی = خارجیه نظارتنده وسائر
بعض دوائر رسمیه ده سفارتلردن
ودیکر برلردن کلن شفره می
تلغرافنامه لک حلنه و چکیلجه ک
تلغرافلری شفره ده چویرمکه
مخصوص قلم .

شفره می { ص. شفره ایله یعنی
رموز انحاذ اولسان
رقلرله چکمش (تلغرافنامه) .
شفعاء { ص. ج. ع. فد : شفیع .
با : شفیع .

شفعه { س. ع. : صاتیلق بر
شفعه { مال و ملکه مشترک و حصه .

دار و قومشی اولانلرک عین ثمنله
صاتین آلق اوزره اغیاره
ترجیع اولغلی حق : بنم حق
شفعم واردر باشقه سنه صاتد .
یرمام .

شقق { س. ع. اصل عربیده
شقق { غروبیدن صکره کی آلاجه
قراکلی و افقده کوریلن قزللق
معناسنه مخصوص ایکن، لسانمز
ده طلوعدن اول کی آلاجه
قراکلمه نقل اولنهرق غلط

اولهرق جفر معناسیله قوللا .
نیلیور : شقق سوکک = صباح
آجق، طاک آتمق : شقق وقی =
ارکندن .

شقق { س. ع. ج. : اشفاق .
شقق { آجیه، سومه اسیر که مه،
آجیهرق واسیرکیه رک سومه .
[بومعنا ایله بونک جمی لسانزده
مستعمل اولوب، مفردی یرینه
ایسه شفتت قوللانلیور . با :
شفتت] .

شقق { س. ع. (عربی تعبیر .
شقق { تده « شفه » صورتده
بولنور . [آجیهرق واسیرکیه رک
سومه، ابونک اولادینه محبتی
کبی قلی و عوضسز محبت : شفتت
مادرانه . || دار الشفه = یتیم
ویبکس چوچقلرک تعلیم و تربیه -
سنه مخصوص معروف مکتب .
|| شفتت نشانی = دولت عثمانیه ده
پادشاه زمان شوکتلو سلطان
عبدالمجید خان ثانی افندمز حضر .
تلی طرفندن احداث بیورلمش
اناهه مخصوص نشان .

شقق { ص. ع. محبت و مرحمتی
شقق { اولیان : شفتتسز
والده .

شقق { س. محبت و مرحمت
شقق { فقدانی : بروالده .
نک اولادی حقنده شفتتسز لکی
نوادر دندر .

شقق { ص. محبت و مرحمتی او .
شقق { لان : اولادی حقنده
پک شفتتلی بر پدر، بر والده .
|| ابونیه ویربله کک
موافق عنواندر : شفتتلی پدرم،
والدهم .

شقوق { ص. ع. : شفقویه .
شقوق { طوداغه منسوب
و متعلق . || با. فصیله شفقویه =
فر. Labiées دینن چچکری
طوداق کبی ایکی به آبرلمش
نباتات صنفی .

شقوق { س. ع. : شفتان . ج. :
شقوق { شفا . (تشدیدله غلطدر .
اصلی : شفه در . [طوداق،
لب : شق شفه ایتمک = آغز
آجق، لقری سولیک . || حروف
شفه = مخرجلری طوداقدن
اولان ب، م، ف، و حرفلری .
|| شفه ارنب = طبیعی اولهرق
یاریق طوداق، طاشان طوداغی .

شفیع { ص. ع. : شفیع .
[« شفاعه » دن ص.] .
۱. برینک نائل عفو و احسان
اولسچون دیکری نزدیکه توسط
و التماس ایدن : شفیع مذنبین،
شفیع روز جزا اولان خاتم الانبیاء
(صلعم) افندمز . ۲. صاتیلق
بر ملکه حصه دار یا قومشی
وسائر اولغله عین ثمنله سائر
مشتیرله ترجیع اولنق حقنی حائر
یونان .

شفیق { ص. ع. : شفیق .
شفیق { « شفقة » دن ص.] .
مرحمت و محبتی اولان، شفتتلی .
[« مشفق » ده مستعملدر .]

شق { س. ع. ج. : شقوق .
شق { ۱. یارمه، چاتلامه : طا.
شی، نخته می شق ایتمک . ۲. یر-
تمه، پاره لایمه : سندی، اثوابی
شق ایتدی . ۳. قیرمه، شکست
ایتمه . ۴. یاریق، یارمه، چاتلاق .
[جمی بومعنا ایله مستعملدر :]
کره قرق شقوق . || شق شفه
ایتمک = طوداقلری بر برندن

آیرمق، آغز آجق، لقردی
سولیک .

شق { س. ع. : شقین .
شق { ۱. برکک منقسم اولدیغی
ایکی قسمدن بهری . ۲. ملحوظ
اولان ایکی احتمالک بهری :
شقیندن برینی انتخاب ایتمی : ایکی
شقین هر خانگیسی اولورسه .

شقا { شقالاشقی وسائر . با :
شقا { شاقه وسائر .

شقاء { س. ع. ۱. بد بختلیق،
شقاء { محنت . ۲. رذالت، ذلت،
دنات . ۳. س. ع. : شقاق .

شقاق { س. ع. : شقاق .
شقاق { عدم موافقت، اختلاف،
منافرت : آره لینه شقاق
دوشدی، کیردی .

شقاق { س. کوز ایله قولاغک
شقاق { آره سنده کی چقورجه
و یومشاقه بر، تق. طولون، عر.
صدغ . || اوکوز شقاق بونندن
سارقان دری . [بونک صحیحی
صقاق اولسه کرکدر .]

شقاوت { س. ع. ۱. بد بختلیق،
شقاوت { سعادتک ضدی . ۲.
۲. فعل شر، شقیلک، یارامازلق .
۳. خیدودلق، اشقیالق .

شقایق { س. ع. [اصل « شقیقه » .
شقایق { نک جمیدر .] بیوک
وبارلاق بر چچکدر که شقایق
نعمانیه دخی دینلیر، آغاج شقا-
یقی = کل آغاجی کبی بر کوچک
آغاجک و بر دیکری شقایق، بر
شقایق = صوغاندن جیقان نوعی .

شقراق { ص. چوق سویلر شن
شقراق { (آدم) .

شقوق { س. ع. ج. : فد : شق .
شقوق { با : شق .

شقه { س. ع. ۱. پارچه، قاش
شقه { ویا کاغذ پارچه سی . ۲.
کوچک تذکره، ورقپاره : شقه
تحریر قلندی : شقه محی .

شقی { ص. ع. : شقیه . ج. :
شقی { اشقیاء . [« شقاوة » دن
ص.] ۱. بد بخت، مقابلی :
سعید . ۲. بد فعال، بد
کردار، خیلان، خبیث . ۳.
خیدود، قطاع طریق، سرکشک
وادیسنه صاپان آدم .

شقیق { س. ع. ۱. ایکی به
شقیق { بولنش برشینک یاریسی .
۲. آنا بابا بر قارنداش، اوز
برادر .

شقیقه { س. ع. ج. : شقایق .
شقیقه { ۱. آنا بابا بر همشیره،
اوز قیز قارنداش . ۲. ط. یاریم
باش آغریسی، فر. Migraine .
= ج. با : شقایق .

شک { س. ع. ج. : شکوک .
شک { شبهه، ظن، کان، تردد :
شک یوقدر : بلا شک . || یوم
الشک = رمضان اولسی مظنون
اولوب آجق هلال کورله مکله
اوروج طوتلیان کون .

شگار { س. فا. ۱. آولامه، صید،
شگار { قنص : شکار ایتمک = آو
لامق : شگار اولق = آولانق .
۲. آولانان حیوان، آو . ۳.
طعمه، غنیمت . = ص. فا. [صتر .
ترکینده] آولایان : دلشگار =
یورکری آولایان .

شگارگاه { س. فا. آو یری، آو
شگارگاه { آولانان محل .

شکاری { س. فا. [تر. زبازدی :
شکاری { شکره] شاهین و
طوغان کبی آو قوشی .

شكاف { ص. فا. } صتر. ترکیبیده
{ بولنور } یاران، یرتان،
شق ایدن : دلشکاف = یورکی
یاران : موشکاف = قیلی یاران،
مدقق.

شکایات { س. ع. ج. } شکایات.
۱. کندی حائندن ویا

باشته کلن بردرد و آجیدن اظهار
تلف ایته : حائندن، صحتندن،
خسته لغندن شکایت ایدبور.
۲. برندن خشنود سزلق کو.
ستروب علیهنده اداره لسان
ایتمک : احبابندن شکایت ایدبور.
۳. برینک واقع اولان حق سزلق
ونجاوزاتی درمیان ایدره
علیهنده دعوی ایته، شکوی،
اشکا : خسار دیده اولان تاجار
دمیر بول شرکتندن شکایت
کشلر؛ شکایتلری، شکایات
واقعلری دیگنلیدی.

شکایتچی { س. برندن شکایت و
دعوی ایدن، شاک،
مشکی.

شکایتنامه { س. فا. } شکایتی حاوی
اوله رق تقدیم اولنان
ورقه.

شکر { س. فا. } ع. «سکر»
شکر { دن. } شمرده وزن ایچون

کاف مشدد دخی اوقونور. [
بلاد خاردهده مخصوص بیتشدر.
یلن قامش ویا پنجار وسائر
عصاره سندن استحصال اولنان
طاطلی ماده که اکثر یا بیاض
توز ویا پارچه وکله حائنده او.
لور، ویمک وسائرده طات ویر.
مک ایچون قوللانیلیر : مصر،
وندیک، نبات شکری؛ خام شکر.
— طاتلیدن ولندن کنایه

اولور : نه شکر در! شکر کی!
|| شکر علنی = ادراک طاطلی
کله سنی موجب برخسته لق، بول
معسل. || شیر و شکر = سوتله
شکر، اویغون، موافق. || کل
بشکر = کل یاراقلری رچلندن
عبارت طاطلی.

شکر خند { س. فا. } شکر کی
طاطلی کوله.

شکر خواب { س. فا. } اوتورور.
کن کلن طاطلی
اویقو.

شکر زنک { ص. فا. } ۱. شکر
رنکنده، بولا.

نیقجه، صاف و براق اولمان،
صاری به چالار بیاض. ۲. مج.
بوزشوق : قومشیزله مناسبانمز
شکر رنکدر.

شکر دیز { ص. فا. } شکر = م.
ریختن = دوکک [
شکر دوکن، صاچان، پک طاطلی
ولنید.

شکر گذار { ص. فا. } ع. شکر =
م. فا. گذاریدن =
ادا ایتمک [ادای تشکر ایدن،
متشکر، اییلک بیلیر، نعمت
شناس.

شکر گذاری { س. فا. } اییلک
بیله، نعمت شناس.

شکر گفتار { م. گفتار = سوز }
سوزی شکر کی طاطلی.

شکر آب { ص. فا. } شکر = م.
ب = طوداق [طو.
داغی شکر کی طاطلی.

شکر لیمک { ق. شکر قومق،
ایتمک.

شکر لمه { س. شکر شریقی ایچنده
تربیه اولمش میوه
وسائر : کستانه، الماء، قایضی
شکر لمه سی.

شکر لیمک { ج. شکر شریقی
ایچنده تربیه اواغق :

کستانه پک ابی شکر لنیز؛ بعض
میوه لر شکر لنمز.

شکر لی { ص. شکر لی اولان،
شکر قونوب طاتلیلا.

ندیرلمش : شکر لی قهوه، سوت.
{ س. فا. } «شکاری» دن

تأنیس اولمش بیرتجی قوش،
شاهین وطوغان کی آو قوشی.

شکست { س. فا. } ۱. قیرمه،
کسر، انکسار : شکست

ایتمک = قیرمق؛ شکست اولمق =
قیرلمق. ۲. مغلوبیت، انهزام،
قیرله. = ص. فا. [«شکن»

یرینه صتر. تشکیلنه کیرر. [
قیران : پیانه شکست، بت

شکست = قدح، بت قیران.

شکسته { ص. فا. } ۱. قیرلمش، قیر.
یق : سبوی شکسته =

قیریق دستی. ۲. مغلوب، منهزم،
بوزلمش : لشکر شکسته = بوزلمش

عسکر. ۳. قیرلمش، منفعل، مکدر؛
خاطری شکسته = خاطری قالمش.

— صتر تشکیلنه ده کیرر : شکسته
دل = بورکی قیرلمش؛ شکسته

خاطر = خاطری قالمش. = ص. فا.
تعلیق یازیسنک برنوعی : شکسته بی

چوق ابی یازاردی.

شکفته { ص. فا. } آچلمش : کل
شکفته = شکفته = آچلمش کل؛

نو شکفته = یکی آچلمش؛
نا شکفته = آچلامش.

شکل { س. ع. ج. } اشکال.
۱. صورت، بیجم، هیئت؛

هر حرف ک کندی نه مخصوص برشکی
وارد، غریب الشکل بر حیوان.

۲. بکزر، تمثال، تصویر : فیلک
شکلی یایمق؛ شکلی حالا کوز.

مک اوکنده در. ۳. طاسلاق،
رسم، پلان : یاپدیرمق ایستدیکک

شیئک شکلی چیروب ویرسه کر
او آدم طبقیسی یایار. ۴. بکر،

چهره : تعریفله بر آدمک شکلی
تمامیله آکلامق ممکن دکدر.

۵. درلو، نوع، جنس، چشیت؛
بو نه شکل آدمدر! ۶. د.

هندسه ده خطردن مرکب او.
له رق هربری باشقه بر صورتده

اولان رسملرک بهری : شکل
مثک، شکل منتظم، شکل کثیر

الاضلاع؛ اشکال هندسیه. ۷.
فن کتابلرنده آکلا تدیریلان

شیئلری کوسترمک اوزره درج
ایدیلن رسم وخطوط وسائر :

او کتاپک اشکالی متنک ایچنده می
یوقسه آیری می باصلشدر؟

۱۴۵ نجی شکله کوسترلیدی
اوزره ۸. مذ. قیاسک صورت

ترتیبی. = ج. مرور تذکره.
لرنده وسائر اوراق رسمیه ده

بر آدمک قید اولنان چهره علا.
متلری، کوز، بییق، صاج وسا.

ژره کیفیتی : تذکره سنده اشکالی
یازیلی دکدر؛ اشکالی غزته لره

اعلان اولندی.

شکلا { ح. ع. صورت ظاهره.
جبه، قیلیق و بیجمیجه :

قورت شکلا کوپکه بکزر.
{ ص. ع. } : شکلیه.

شکلی { صورت ظاهره و بیجم
وقیلیفه منسوب و متعلق.

شکم { س. فا. } قارن، بطن.

شکمه { س. فا. } اشکمه، با :
اشکمه.

شکمپرست { ص. فا. } شکم =
قارن - پرستن =

طایبق [قارنه طایپرجه سته
اهیت ویرن، بوغازینه جوق

اهیت ویرن، بوغاز دوشکونی.
شکمپرور { ص. فا. } شکم =

قارن - پروردن =
بلمک [بیوب ایچمکی جوق دو.

شون، بوغازینه اسیر اولان.
شکن { ص. فا. } «شکتی»

فیلندن عص. اولوب صتر.
تشکیلنه کیرر. [قیران، کسر

وشکت ایدن : بت شکن =
صغلی قیران؛ پیمان شکن =

عهدی قیران، نقض عهد ایدن.
شکنج { س. فا. } بوکوم، قیورم،

جعد : شکنج زلف. ذ.
شکنجه { س. فا. } با : اشکنجه.

شکوا { س. ع. } شکوی،
شکوه.

شکور { س. ع. } «شکر» دن
چوق شکر وحد

ایدن، کوردیکی نعمتک قدر و
قیمتی بیلدکدن ماعدا دوچار

اولدینی بلایده دخی حق تعالی
حضرتلرینه شکر و سیاس

ایتمکدن فارغ اولیان.
شکوفه { س. فا. } جیجک، زهره.

شکوک { س. ع. ج. } ع. فد :
شک. با : شک.

شکوه { س. فا. } اولواق، عظمت،
جلال، شوکت، مهابت :

کمال دارات وشکوهله.
شکوه { س. ع. } و :

شكوى { س. ع. شكایت، حقنی
طلب ایچون محکمه یه
مراجعت: سزدن شکوی ایتملر.
شکيب { س. فا. صبر. ذ. نا
شکيب = صبر سزقله.
شکيبا { ص. صبر ایدن، صابر،
صبر. ذ.
شکيه { س. ع. ۱. کم، لجام.
۲. مج. ثبات، قولای
رام اولمايش، مقاومت؛ شدید
الشکيه، قوی الشکيه = مقاومت
مقدر، طیانیر، ثباتی.
شل { یاخود شلل. س. ع.
چولاقق، ال و قولک قوری
و طوماز اولسی. — وصفی
«اشل» و مؤنث «شلاء» در.
شلاله { س. ع. بیوک چاغلایان؛
بر نهرک یوکسکدن دو-
شمه سیله حاصل اولان چاغلایان،
نیاغاره شلاله سی.
شله { یاخود شیلته. س. یوک
دوشک ویا اوت مندر
اوزرینه یاییلان پنوقله طولمش
خفیف و یومشاق دوشمه؛ باتاق
شله سی، مندر شله سی؛ ارکان
شله سی = اوستنه اوتورمق
اوزره درت کوشه لی شله که
اوتوربله جق یره نقل اولنور.
شلطاق { ص. غاوغاجی، چاپرس.
شلغم { س. فا. معروف سبزه که
شکلا صوغانه بکزر بر
کوکدر. عربیسی بوندن معرب
اوله رق «سليم» واصل ترکیه سی؛
کلم و چومور در.
شللاق { ص. چیللق، عاری،
برهنه؛ شلاق مللاق =
حیاسزجه سنه چیللق اوله رق.

آدمک صولنده قالان جهت،
پوراز جبهی: قره دکیز آنا.
طولینک شمالنده در؛ شمال
شرقی = شمال ایله کون طوغشی
آره سنده کی جهت؛ شمال غربی =
شمال ایله باطی آره سنده کی جهت؛
شمال روزکاری = پوراز.
شمالا { ح. ع. شمال جهنندن:
آناطولی شمالا قره
دکیزله محدود در.
شمالی { ص. ع. ۱. شمالیه. شمال
جهتنه منسوب و متعلق:
قطب شمالی = کره ارضک ایکی
قطبندن شمال طرفنده بولنانی؛
اقطار شمالیه؛ آمریقای شمالی؛
نجم شمالی = قطب شمالینک
حداسنده بولنان و کجیلرک تعیین
سمت ایتلرینه چوق یارایان بر
کوکب؛ شرق شمالی = شرق
ایله شمال آره سنده کی جهت؛
غرب شمالی = غرب ایله شمال
پیننده کی طرف.
شما { س. ع. شامامه دینلن میوه
غیره آکوله. با: شامامه.
شماندره { س. یاخود:
شماندوره { س. ۱. حلقه لینه
کمی باغلانق اوزره
لیمانده دمیر آتهرق طوران
ایچی بوش و هر طرفی قبالی
بیوک فوچی: کمی شماندره یه
باغلانق؛ واپور شماندوره در.
۲. کجه قندیلنده قتیلی طومق
اوزره یاغده یوزن تللی مانظار
پارچه سی: قندیل شماندره سی.
شمائل { س. ج. ع. «فد» «شمیل»
لسانزده مستعمل دکدر.
خویلر، اخلاق، طبیعتلر: شمائل

شریفه = فخر کائنات (صلعم)
افندمک مبارک اخلاق و عاداتی
وبوندن بحث ایدن کتاب.
شمیدن { ظ. «شمیدیدن»
تعبیرندن مخففدر.
شمیدن صکره، شمیدن کیرو. با:
شمیدی.
شمیدی { ظ. زمان حاله دلالت
ایدر، الان، اکنون:
شمیدی کلمه؛ شمیدی کیده جکم؛
شمیدی زده در؛ شمیدی یه قدر،
شمیدی یه دکین = الی الان؛
شمیدین = بو قدر ارکن؛ شمیدین
کیده جکمی یز؟ شمیدن (شمیدین)
صکره = بعد ذ، بعد ازین؛
شمیدیلده = بو زمانلرده.
شمیدیک { ظ. تام بو زمانده.
[ادات تصغیری حالی
دها زیاده تعیین و تحدید و آز
وقته حصر ایچوندن:] شمیدیک
بوراده ایدی؛ شمیدیک کله.
جکدر.
شمیدیک { ص. بو زمانده کی،
شمیدی واقع و موجود
اولان؛ شمیدیکی زمان؛ شمیدیکی
آدملر؛ شمیدیکی حالده.
شمیدیلک { ظ. شمیدیکی حالده،
زمان حاضره کوره،
شمیدیکی زمان ایچون؛ شمیدیلک
بو قدر کافیدر؛ شمیدیلک برشی
یوقدر؛ خسته لقه شمیدیلک بر
تهلکه یوقدر.
شمرده { ص. فا. صایلش،
معدود. ذ.
شمس { س. ع. ج. شمس.
شمس { ع. ریده مؤنث سماعیدر.
کونش، کون، آفتاب، خور.
شید: شمس وقر = آیه کونش؛

طلوع شمس = کون طوغوسی؛
غروب شمس = کون باطیسی.
|| کالشمس = کون کبی، آشکار،
عیان.
شمس آباد { ص. فا. (ع. شمس =
کونش. فا. آباد = بر
شیئک چوق بولندینی یز آکو-
نشی چوق، کونشه پک معروض:
شمس آباد بر خانه؛ او صره ده کی
یایلر شمس آباددر.
شمس سپر { س. فا. (ع. شمس =
کونش. فا. سپر =
قالقان ۱. یوزی کونشدن مح.
فظه یه مخصوص بیاض یزدن معمول
برنوع باشلق. ۲. شابقه سپری.
شمسه { س. ع. ۱. خرجه ایشله لی
ویا اومعه لی و ساثر درلو
اوله رق کونش رستمده یافته.
۲. بو رسمده یازمه کتابلرک
باشنه نقش اولمش ترینات.
شمسی { ص. ع. ۱. شمسیه. کو.
نشه منسوب و متعلق.
|| ه. منظومه شمسیه = کونشه
تابع اولان سیارات و بیکرینک
مرکزلی اولان کره شمسه
برابر تشکیل ایتدکری دائره که
کواکب ثابته تک هر بری ده
آشایغی یوقاری بویه بر دائره
تشکیل ایدر. || سنه شمسیه =
کونشک اون ایکی برچی دور
صوری ایله دور ایدره رک یینه
باشلادیغی یره عودت ایتسیله
حساب اولنان سنه که برجلرک
عددینه موافق اوله رق ۱۲ آیه
مذتمدر. مقابلی: سنه قریه که
آیه حساب اولنور. || م. حروف
شمسیه = عربیده الشمس کی
حرف تعریفه مقارن اولدقلرنده

بو ادا تک لای اوقونمیبوب
کندیلری مشدد اوقونان حرفلر:
ث، د، ذ، ر، ز، س، ش،
ص، ض، ط، ظ، ل، ن.
حرفلری. مقابلی: حروف قریه.
شمسیه { س. ع. ممالک حاره ده
اساساً کونشدن محافظه
ایچون اولوب یاغور ایچون
دخی قوللانیلان ال چادیری:
شمسیه آچق، طومق. — شمسیه
شکلنده یوقاریسی ککیش و
کولکه ایدر مختلف آغاجلرده
اطلاق اولنور.
شمسیه جی { س. شمسیه یابان
وصاتان آدم.
شمسیه جیلک { س. شمسیه یاقق
صنعتی وشمسیه
تجارتی.
شمسیه لک { ص. شمسیه اعماله
یارار (قاش و
سآره).
شمسیه لی { ص. شمسیه سی اولان،
النده شمسیه طوتان.
شمشاد { س. فا. چشیر آغاجی.
شمشک { یاخود شمشک. س.
بلوطرک حامل اولدقلری
مثبت و منفی الکتریکرک اختلا.
طندن حاصل اولان پارلامه که
قین ویا اوزاقده واقع یلدرمله
مترافق اولور: شمشک چاقق؛
شمشک کی = بردن بره کلوب
چکن.
شمشیر { س. فا. قلچ، سیف،
تیغ: شمشیر بران =
کسکین قلچ: شمشیر زن = قلیجه
اوران، قلیچ چکن.

شمشیر { سه غلط اوله رق چشیر
آغا جنبه دیرلر. با: چشیر.
شمع { س. س. ع. ۱. بال مومی.
۲. موم، چراغ؛ شمع
کافور = کافور دود موم.
شمعدان { س. س. فا. [ع. شمع
موم. فا. دان = ادات
ظرفیت. — تر. زبازدی:
شامدان.] یاغی اوزره موم
دیگدکاری آلت که معدندن
مختلف اشکال و صورده اولور:
کومش شمعدان، چفته شمعدان،
ال شمعدانی.
شمعدانچی { س. ۱. شمعدان
یاپان و صانان آدم.
۲. بر بیوک دائره ده شمعدان
ومومله و علی العموم اسباب
تویه نظارت ایدن : شمعدانچی
باشی.
شمعه { س. ع. (تر. زبازدی:
شاما) موملی قیتل، مومه
باتیرلش قیتل.
شمعه لی { س. (زبازدی : شا.
مالی) مومه باتیرلش
قتیلدن معمول : شمعه لی کبریت.
شموس { س. ج. ع. فد. شمس.
با: شمس.
شمول { س. ع. ۱. شامل و
حاوی اوله، ایچنه آله،
قابلامه : شمولى اولقى = شامل
اولقى، جمع و احاطه ایتک. ۲.
دلاک ایتک، معانی سائره سی
میاننده بر معنا ده افاده ایتک:
بولفتک فلان شیئه شمولى یوقدر؛
بو سوزک سزه شمولى وارمیدر؟
— شامل معناسیله فارسی قا.
عده سی اوزره وصف ترکیبی

لق : کذب و سرقه شناعتی
تسام ایتیه جک هیچ بر کیمه
یوقدر.
شماور { ص. فا. یوزیجی، سیاح.
ز.
شنایع { س. س. ج. ع. فد.
شنایع. با: شنایع.
شنایه { س. فا. اصل معنای کون
اولوب، یا لکتر قوللانله.
یغنده جمعه ایرتسی دیمکدر، و
بردن بشه قدر اعداد فارسیه ایله
برلشهرک جمعه دن باشقه کونلرک
اسامیسی تشکیل ایدور:
یکشنبه، دو شنبه، سه شنبه،
چهارشنبه، پنجشنبه. بونلرک
ایکی اخیرى لسانزه ده کچمیدر.
شندره { س. ۱. فحیحی قبورغه.
سی. ۲. تکثیر نوعندن
بیوجک بالیق. ۳. قابلامه لق
ایچنه و طار نخته.
شنغر { شنغردامق. با: شانغر،
شانغردامق.
شنلک { س. ۱. مسروریت، ممنو.
نیت، کولر یوزلیک:
بو آدمک شنلکی دائمیدر. ۲.
معموریت، آبادانلق، بر یرک
مسکون و معمور اولسی، عمران:
بحر محیطک بعض آطه لرنده
شنلکدن اثر یوقدر. ۳. طو.
نامه، شهر آیین، ابقاد قتادیل
ایله درلو او یونلرله و طوب
تفنگ آتمله اعلان مسرت.
شنلکسز { ص. معموریتسز، غیر
معمور، خراب و
خالی، اصسر: شنلکسز بر آطه.
شنلکلی { ص. معمور، مسکون،
آبادان.
شنلندیرمک { ق. ۱. شن و
شندیرمک { مسرور ایتک،

یوزیجی کولدیرمک : محزون
آدملری شنلندیرمکی. ۲. معمور
و آبادان ایتک، اعمار ایتک:
بودمیر یول خطنک تمدیدی او
نملکتی شنلندیردی.
شنلنک { فل. ۱. سونیک،
مسرور و محظوظ او.
لق: کلدیکنده پک حزین ایدی
صکره شنلندی. ۲. مسکون
و معمور اولقى، کسب عمران
ایتک: آوسترالیه قطعه سی بو
صوک زمانلرده چوق شنلندی.
شنو { ص. فا. [« شنیدن » فعلندن
شمنو. سمص. اولوب، صتر. تشکیلنه
کیرر] ایشیدن، ایشیدنجی:
دور شنو = اوزاقدن ایشیتک
اوزره ایجاد اولنان بدیعه،
تلفون.
شنایع { ص. ع. ۱. شنایع.
[« شناعة » دن ص.]
کوتی، فنا، خیابانلی، خبیث،
عیب، اوتانه جق؛ فعل شنایع =
زناکی معیوب و ممنوع ایش.
[حقوق اصطلاحنده علی الاطلاق
آداب عصمت و اخلاق عمومییه
طوقنان افغاله دینر، مطلقا جماع
معناسنه مخصوص دکلدر.]
شنایع { س. ج. ع. شنایع.
کوتی و عایب ایش، نامزا
حرکت: اونک یایدینی بر شنایع.
در: ارتکاب شنایع ایتک.
شو { ض. « بو » ایله « او » آره.
شونده متوسط بعدده بولنان
ویا زرده مذکور شیئرله اش.
رت ایچوندرد: شو آدم، شو
ایش؛ شو آدملر، شو شیئر.
مجرددن باشقه احوالده و جمعه
و « ده »، « دن » حروف
الصاقیه استعمالنده بر « ن »
آلیر: شونک، شونی، شونلر،

شونده، شوندن. مفعول الیه
غلط اوله رق بو « ن » « ک »
صورتنده یازیلور: شوگا
(بوگا، اوگاکی)؛ شو قدر =
شو مقدارده؛ شو دگلو = شو
درلو؛ شونده = شو ایشیده ویا
شو یرده. || شونده بونده =
اوتده بریده؛ شوندن بوندن =
اوته بری، مختلف شیئر.
|| شو قدرک = آنجق، مع هذا.
— « او » اسم اشارته تأکید
ایچون بر « ل » علاوه اولنه.
رق « اول » دینلیدی، کبی « شو »
اسم اشارته ده بعضاً بو حرف
علاوه اوله رق « شول » او.
لورسه ده، الیوم پک مستعمل
دکلدر؛ و بو حالده و او مقبو.
ضه سی متوسطه تحویل اوله رق:
« شول » تلفظ اولور.
شو { یاخود شوی. س. فا.
[ییقامه : شست وشو = ییقا.
مه، غل، تطهیر.] یا لکتر نادر
الاستعمال اولان بو تعبیرده
[مستعملدر.] = ص. ییقایان، غسل
و تطهیر ایدن (صتر. تشکیلنه
کیرر : [مرده شوی = اولو ییقا.
یان، غسل.
شو { س. با: شیو.
شوارب { س. ج. ع. فد.
شارب. با: شارب.
شوارع { س. ج. ع. فد.
شارعه. با: شارعه.
شوال { س. ع. شهر قریه
عربییه ک او نیجیسی او.
لوب برنجی کونی رمضان بایرا.
میدر.
شوالیه { س. بول و بوییز ایکی
قوبلی سپت ویا کوفه.

شوامیخ { س. ج. ع. فد.
شاخه. با: شاخه.
شواهد { س. ج. ع. فد.
« شاهده » مستعمل
دکلدر.] بر قاعده ویا لغته مثال
اولغله برابر اثبات ایچون دخی
آثار معتبره دن ایراد اولنان
مثال: شواهد لغت کتانبک
استنادگاهیدر.
شواهیق { س. ج. ع. فد.
شاهقه. با: شاهقه.
شوائب { س. ج. ع. فد.
شائبه. با: شائبه.
شوباره { س. (اسلاوجه دن)
چوخه دن یووارلاق
تیله و دیلمی بر نوع باش
کسوه سی.
شوخی { ص. فا. شن وحرکتنده
سربست، نازی، شیوه لی
واویناق: دلبر شوخ، شوخ
مشربی، شوخ مشرب = طور
وحالی نازی؛ شوخی چشم = با.
قیچی سربست و جاذبه لی.
شوخلق { س. و:
شوخی { س. فا. ناز، شیوه،
سربست و نازی حرکت.
شور { س. فا. ۱. طوزلی و
چوراق یر. ۲. غاوغا،
کورلیدی، پاتیردی؛ شر و شور.
شورا { س. شو محل، شو یر:
شوراک میوه سی پک
لذیذ اولور؛ شورایی ده کورهم.
— اکثراً ضمیر مضاف او.
له رق قوللانلییر: شورام
آغریور؛ شوراسی دوزلتلی.
|| شوراسی، شورالری = شو
حال، شو ایش، شو کیفیت:
اصل دوشونیه جک ایش شورا.

سیدر؛ شورالینی نظر اهمیتدن
دور طوتمالی. = ظم. حروف
الصاقه برابر متوسط اوزاقلده
محله اشارت ایچون ظرفیت
معناسنی بیان ایدر؛ شوراده،
شورادن، شوراجه. || شوراده
یوراده = اوتده بریده، مختلف
محله رده .

شورا { یاخود شورى. س. عر.
مذاکره محلی، مجلس؛ عقد
شورا ایتک. || شورای دولت =
باب عالیده متعدد دواژه منقسم
مجلس کبیر. || دار شورای
عسکری = مقدا دائرة عسکریه.
ده امور عسکریه نك مذاکره.
سنه مخصوص مجلس عمومی
عسکری. || شورای بحریه =
ترسانه ایشلرینک مذاکره سنه
مخصوص مجلس .

شوراجق { س. حروف الصاقه
برابر قریبجه ومحدود
ومعین بر محله اشارت ایچون
ظرف مکان اولور؛ شوراجقده
براقدم؛ شوراجقندن کجدی.
شوراق { ص. با؛ چوراق.

شورالی { ص. شور اهرالیسندن
اولان، شومملکت
خلقندن بولنان؛ فلان آدم
شورالیدر.

شورانگیز { ص. فا. [شور =
کورلدی. انکیختن =
قویارمق] غاوغا وکورلدی قو.
پاران، کورلدی به سبب اولان.
شوربا { یاخود شوربه. با؛
چوربا.

شورش { س. فا. قاریشیقلاق،
قارغاشقاق .

شورلدامق { شورلدی. دا؛
شارلدامق، شا.
رلدی.

شورقلوب { مه. بردن بره و
حرصله یومنی
تقلید وتصویر ایدر. عو.
شوره { س. ص. فا. چوراق،
چوراق وغیر منبت
طوبراق.

شوره زار { س. فا. چوراقلق
پر.

شوروی { س. عر. با؛ شورا.
شوریدگی { س. فا. ۱. قار-
یشیقلاق. ۲. مج.
مفتونیت، ابتلا.

شوریده { ص. فا. ۱. قاریشیق،
پریشان. ۲. مج.
مفتون، مبتلا، غاشق، شیدا.

شوریده بخت { ص. فا. (شو-
ریده = پریشان.
بخت = طالع [طالعیز.

شوریده حال { ص. فا. (فا.
شوریده = پر-
یشان. عر. حال = م [حالی
پریشان .

شوریده خاطر { ص. فا. (فا.
قاریشیق. عر. خاطر = م [خا-
طری قاریشیق وپریشان،
جمیعت خاطری اولیان.

شوسه { س. (فر. Chaussée]
بالیق صیرتی پیچمنده
اوله رق قیرمه طاشلرله قو-
مدن یاپیش ایکی طرفی خندقلی
جاده؛ شوسه یاپقی، شوسه نی
صولامق. = ص. بوطرزده
یاپیش = شوسه قلدیرم، شوسه
بول.

شوق { س. عر. ج. اشواق.
[مصدریت معناسله قو.
لالالاز. ۱. شدتلی آرزو،
زیاده میل وهوس = شوق ایله
درسه ابتدار ایتدی. ۲. نشئه،
کیف، ایستک. ۳. تر. ایشیق،
ضیا.

شوق دل { مو. جنتمکان سلطان
سایم خان ناک
حضرتلرینک اثر طبع سلیملی
اولان بر مقام .

شوقلی { ص. ۱. هوسکار، آرزو
منده. ۲. نشئهلی،
کیفلی.

شوقی { ص. عر. ن. شوقیه.
شدتلی آرزو وهوسه ویا
کیف ونشئه به منسوب ومتعلق.
س. عر. دیکن، خار.
شوک { ن. || تش. شوک الظهر =
عمود فقراری، اکین.

شوکت { س. عر. [تعبیرات
عریه ده « شوکه »
صورتنده قوللایلیر [عظمت،
جلال، شمت، هیبت. — ذات
هایون حضرت پادشاهی به
مخصوص عنوان جلیل الشاندر؛
ذات شوکت سمات حضرت
پادشاهی؛ شوکت مآب افندمز
حضرتلری .

شوکتپناه { ص. فا. (عر.
شوکت = عظمت.
فا. پناه = مجا [عظمت وهیبتک
مرکز استنادی. ذات اقدس
حضرت پادشاهی به مخصوص
القاب جلیله دندر؛ شوکتپناه
افندمز .

شوکتپناهی { ص. فا. عظمت
وهیبتک مجا و

ملاذی اولان ذات حضرت پادشا.
هی به منسوب ومتعلق؛ عتبه
سنیه شوکتپناهیلرینه.

شوکتلی { یا شوکتلی. ص. عظمت
وهیبت صاحبی. ذات
حضرت پادشاهی به مخصوص
عنوان جلیلدن؛ شوکتلی پادشاهمز
افندمز حضرتلری .

شوکتآب { ص. فا. [شوکت =
عظمت. مآب =
مرجع [شوکتک راجع وعائد
اولدیی؛ شوکت مآب افندمز.
س. فا. بالدران دینلن
شوکران؛ نبات؛ شوکران
مائی = کوچک بالدران، صو-
رازیانه سی .

شوکه { س. عر. با. دوه دیکنی .

شوکی { ص. عر. ن. شوکیه .
۱. با. دیکنه مشابه
ویا دیکن قیلندن اولان؛
شوکی شکل. ۲. تش. قبورغه.
لرک مربوط اولدقلری اکین
کیکنه متعلق .

شوقل { س. [شو اسم اشارته
آکید ایچون « ل »
حرفی علاوه اولمش، و شاذ
اوله رق « اول » اسم اشارته
تطبیقا وای میسوط اولمشدر [
شو، اول؛ شول خدای لم یزل
حقیقون؛ شول قدر یوقاری به
چیقدی که ...

شوم { ص. عر. اغورسز،
مشوم، شامتی، نحس؛
بخت شوم .

شونده { شوندن، شرنلر شونک.
با؛ شو .

شون { س. عر. ج. فد؛
شان. با؛ شان .
[جمع الجمی « شئونات » دخی
مستمهلدر.]

شوهر { س. فا. قوجه، زوج. ن.
شوی { ص. فا. با؛ شو .

شویله { ح. طرز وحال تمثیلنه
دلالت ایدوب قریبه
مخصوص اولان « بویله » ایله
بعیده مخصوص اولان « اویله »
آره سنده متوسط بعدده بولنانه
اشارت و تمثیله مخصوصدر؛
اویله یاچه شویله یاپ. || شویله
بویله = ایکیمی اورته سی، نه یک
اینه یک فنا؛ شویله بویله کجدی
دیهرک. || شویله طورسون =
صرف نظر؛ نیازمق شویله
طورسون اوقومغه ده اقتداری
یوقدر. || شویله که؛ بوجه آتی .
شویله جه { ح. بوجله، اصول
ایل .
شویله لک { س. بو طرز، بو
اصول؛ شویله لکله
ایش کورلمز .

شه { س. فا. با؛ شاه .

شهاب { س. عر. آلو، شعله،
آتش پاره. || شهاب
ثاقب = جوهراده حاصل اولوب
سرعتله آقهرق کیدن شعله که
عوام طرفندن نجم ظن اولنور.

شهادت { س. عر. ۱. انسانک کور-
دیک و بیلدیک برایشی
حضور محکمه ده مع القسم افاده
واقرار ایتسی، شاهدک، کواهی؛
شهادت ایچون محکمه به دعوت

اولندم. ۲. مج. اقرار، اعتراف،
برایشک صحت وحقیقته قائل
اوله؛ اونک علم وفصلنه بتون
عالم شهادت ایدر؛ محبتکزک
صدق و خلوصنه قلم، وجدانم
شهادت ایدر. ۳. دلالت،
علامت باهره اوله؛ آثاری
وسعت معلومانه شهادت ایدر.
۴. ارکان اسلامدن اولان
« شاهدان لاله الا الله » و « شاهدان
محمدآ عبده ورسوله » کلام ثربی؛
شهادت کتیرمک؛ کلمه شهادت.
بوایکی جمله شریفه نه صیغه.
سیله « شهادتین » دخی دینلیر.
۵. دین حق اوغورنده واعلای
کلمه الله یولنده فدای جان ایدوب
شهید اوله؛ شهادت حضرت
جزه (رضه)؛ رتبه شهادتی
احراز ایتک. ۶. کوزله کوریان
شیلر، مرثیات، مادیات، معنویات
مقابلی؛ عالم شهادت. || شهادت
پارمنی = شهادت کتیربرکن
قلدیرلمی معتاد اولان سبابه
پارمنی .

شهادتنامه { س. فا. ۱. برمکتی
اکال ایدوب چیقان
شاگردانک یدینه مکتبه تدیس
اولنان فنونی تحصیل ایتش
اولدقلرینه شاهد وبرهان اولقی
اوزره ویرلن ورقه رسمیه؛
مکتب حقوقدن شهادتنامه سی
واردر؛ مکتب طبیه ملکیه نك
شهادتنامه سی حازدر. ۲. برفن
وصنعتی اجرایه اقتدارینی بالا-
مأذون اولقی اوزره ویرلن
رسمی رخصتنامه؛ شهادتنامه سی

اولمیان آدمك دعوى وكالتى
وعرضها لجليلك اتمك ماذونيتلى
يوقدر. ۳. بر آدمك حسن حاله
ويا بر خصوصه شهادت اتمك
اوزره منسوب بولنديقى دائرة
ويا محله ومملكه طرفدن مضبطه
وعلم وخبر صورتسده اوله ورق
ويريلن ورقة: محله سندن،
قلندن بر شهادتنامه كترملى.
۴. بر معامله ك ايفا اولنديقى
مشعر مأمورى طرفدن ويريلن
تصديقنامه.

شَهَامَت { س. ع. ذكا وفطنتله
برابر جسارت و شجاء.
عت، دليرلك. — «شاه» ايله
مشابهت لفظيه سندن طولاني
ايران شاهى حضرتلرينه عنوان
رسمى اتخاذاولميشدر: شهامتپناه؛
ذات عالي شهامتپناهيلرى.

شَهَامَتْلُق { ص. ذكا و شجاعتى
— انشا لساننده ايران شاهى
حضرتلرينه ويريلن عنواندر:
شهامتلو مظفر الدين شاه
حضرتلى.

شَهَبَاء { ص. ع. ذ: اشهب. با:
اشهب.

شَهَبَاز { س. فا. با: شاهباز.

شَهَبَال { س. فا. با: شاهبال.

شَهَبَنْدَر { س. فا. بر دوات طر-
فندن ديكر بر دولتك
تجاركتكاه بر شهر ويا اسكه سنده
تبعه سذك حقوقى مدافعه وامور
ومناسبات تجاريله رينه نظارت
اتمك اوزره تعيين واقعه ايتد.
يرديكى مأمور، تونسولوس؛ باش

شهبندر = شهبندر ك بيسوكى،
جنرال تونسولوس؛ شهبندر وكيلى =
شهبندر ك كوچكى، ويس تونسولوس.
شَهَبَنْدَر خَانَه { س. فا. شهبندر
دائرة رسميه سى،
بر شهبندر ويا باش شهبندر
ايله معيتى هيئت ك اقامتنه مخصوص
خانه كه تابع اولديقى دولت تبعه.
سذك مرجعيسدر، و او دولتك
سجاغنى چكر.

شَهَبَنْدَر لِك { س. بر دولتك بر
شهر ويا اسكه.
سند ديكر بر دولتك تبعه سى
حقوقى مدافعه مأمور اولان
شهبندر ك وظيفه سى و صفت
ومأموريتى: تفليس عثمانلى شهبندر.
لكى؛ باش شهبندر ك = باش
شهبندر وظيفه و صفت ومأموريتى.

شَهَبِيَّت { س. فا. با: شاهيت.

شَهَبَر { س. فا. با: شاهپر.

شَهَبَانَه { س. [شهدانه دن غلط]
با: شهدانه،
س. ع. ۱. كومج بالى.
۲. بال، عسل.

شَهَدَاء { س. ع. ج. ع. فد:
شهيد. با: شهيد.

شَهَدَاب { س. فا. [ع. شهد =
بال. فا. آب = صو] و:
شهادابه.

شَهَدَايَه { س. فا. بال شريعتى.

شَهَدَانَه { س. [زبانردى: شهنانه]
۱. كنوير تخمى؛ بيان
شهده سى. ۲. ايرى دانلى و
مقبول ايچى.

شَهَدَكَام { ص. فا. [ع. شهد =
بال. فا. كام = طاماغ]
طاماغنده لذت قالمش، شيرينكام.

شَهَدِيَه { س. بريق رسمنده كرا.
سته قايى، آلمانه كى
بيوك قايى.

شَهَر { س. ع. ج. شهر.
[اصل معناسى يكي آى و
هلال در] قري آى، سنه قريه ك
بهر آنى شهر محرم، شهر رمضان؛
شهر نلثه = اوج آيلر [رجب،
شعبان، رمضان] — سنه شمسيه
آيلرينه دخى اطلاق اولور:
مارت شهرى، حزينان شهرى.

شَهَر { س. فا. بيوك بلده، بيوك
قصبه، مدينه كيره: استا.
نبول شهرى؛ شهر بغداد. —
بزجه علم صورتسده استعمالنده
پايخت سلطنت سنيه اولان
استانبوله دلالت ايدر. || شهر
امانى = استانبول وجوارلرينك
پر ولايت اعتباريله اداره سى؛
شهر امينى = شهر امانته تعيين
ينوريلان ذات. || شهر اوغلانى =
استانبوللى، طشره دن كله او.
اوليوب استانبولده طوغمش
بيومش اولان، شهرى. [بوكله
فارسي اولديغندن عربجه آى
معناسنه كن شهر ك جمعى اولان
شهورى بو معنى ايله قوللاقمقدن
احتراز ايتلى].

شَهَر آرا { ص. فا. [شهر = م. آ.
راستن = طونامنى]
شهره زينت ويرن.

شَهَر آيِيْن { س. فا. [شهر = م.
آيين = رسم] شرك
طونادلسيله اجرا اولنان عمومى
جنبش، شنگ، طونائه.

شَهَر آه { س. فا. با: شاهراه.

شَهَرِي { ص. س. فا. ۱. شهر
اهاليسندن، بر شهرده
طوغوب بيومش، كويلى و
طشره اولمیان. ۲. پايخت
سلطنت سنيه اولان استانبول
شهرى اهاليسندن بولنان،
استانبوللى. ۳. مح. نازك، ظريف،
اطوار ومعاملاتنده قبالق اثرى
اولمیان. || هم شهرى. با:
همشهرى.

شَهَرِي { ص. ع. ذ: شهریه. آیه
منسوب وعائد اولان،
آيده بر اولان، آيلى: حساب
شهرى وحساب سنوى؛ مجموعه
شهریه = آيده بر نشر اولنان.
= ح. آيده، بهر آى: شهرى
نه آليور؛ شهرى بشيروز غروش
معاشى واردر.

شَهَر يَار { س. فا. حكمدار، ملك،
شاه.

شَهَر يَارِي { ص. فا. حكمداره
منسوب ومتعلق،
شاهانه: عتبه سنیه جناب
شهر يارى يه؛ ياوران حضرت
شهر ياريدن.

شَهَرِيَه { س. ع. [ع. شهریه] دن
غلطدر. با: شهریه.

شَهَر زَادگان { ياخود شاهزادگان.
س. فا. ج. فد:
شهرزاده. با: شهرزاده.

شَهَر زَادَه { ياخود شاهزاده. س.
فا. ج. شهرزادكان،
شاهزادكان. (شه حكمدار -
زادن = طوغمقى] ۱۰. حكمدار
زاده. ۲. سلاطين عظام عثمانیه
حضراتك مخاديم نجابت شعارلى.
(ياخود شاهسوار. س.
فا. آتليلر سرورى،

شَهَرَت { س. ع. ۱. آد ويرمه،
آد، صان، اؤك، نامدار.
لق، صيت، معروفيت: فلان
پرده اونك شهرتى واردر؛ چوق
شهرت قزاندى، بولدى؛ او
فابريقه ك شهرتى دنيايى طو-
تمشدر. ۲. بر آدمك عمومجه
معروف اولديقى اسم ومخلص
ويا لقب: مصطفى بن شمس الدينك
بزجه شهرتى كاتب چلي وآورو-
پاچه شهرتى حاجى خليفه در.
|| شهرت كاذبه = يالاندن قزانيلان
شهرت: فلان شاعرك قزانديقى
شهرت بر شهرت كاذبه در. || شهرت
وبرمك = باعث اشتهاى اولمى:
السنة شرقيه جه اولان نشریات
(ايدن) شهریه شهرت ويرمشدر.

شَهَر تَشْعَار { ص. فا. [ع.
شهرت = م. شعار =
نشانه] شهرتله متصف، شهرتلى،
مشهور، مشتهر.

شَهَر تَكِيَر { ص. فا. [ع. شهرت =
م. فا. كرفتن = طو-
تمقى] شهرتى عالمى طوتان،
شهرت قزانان، اشتها ايدن.

شَهَر تِلِي { ص. شهرتى اولان،
مشهور، مشتهر،
نامدار.

شَهَر تِسْتَان { س. فا. بيوك شهر.

شَهَر لِي { ص. س. شهر اهاليسندن
اولان، شهرى، طشره-
لى مقابلى.

شَهَر ه { س. ع. د: شهرت.
= ص. ع. شهر،
مشهور، شهرت قزانوب آغزلى-
ده كزن: شهره شهر، شهره
آفاق.

بك ماهر وشانلى بئيجى.
شَهَلَاء { س. ع. [ذ. «شهلا»
لسانزده مستعمل دكلدر]
قوبو مائى، الا: عين شهلا
وبوكا تطبيقا چشم شهلا = تر.
[حسن تعبير نيتيله] شاشى،
يان باقان، احوال: شهلا كوزلى
بر آدم.

شَهَنشَاه { شهنشاهى وشهنشه،
شهنشهى. با: شاهنشاه
وساثره.

شَهَنشِيْن { س. فا. با: شاهنشين.

شَهَوَات { س. ع. ج. ع. فد:
شهوت. با: شهوت.

شَهَوَار { ص. فا. با: شاهوار.

شَهَوَانِي { ص. ع. ذ: شهوانیه.
شهوته، منسوب ومتعلق:
ميل شهوانى، تمايلات شهوانیه.

شَهَوَات { س. ع. ج. شهوات.
اركان و ديشى ذوى -
الارواحك بررينه اولان ميل
و آرزوى طبيعيلرى، نفس:
طبيعت ادمه ذريت ايچون سائقه
شهوتى واسطه اتخاذاشمشدر؛
شهوت حيوانیه؛ شهوته مغلوب
بر آدم.

شَهَوَات انگيز { ص. فا. [ع.
ف. = انگيزتن = قويا رمتقى]
شهوت حسياتى تحريك ايدن،
ميل شهوانى موجب.

شَهَوَات پَرَسْت { ص. فا. [ع.
ف. پرستن = طامغنى] نفس وشهوته
دو شكون، ميليات نفسانيه
مغلوب.

آیاغم شیشدر؛ دون دها شیش ایدی .
شیشرتمک { فت. بالواسطه قبار- شیشکین } تمق ، شیشکین و قباربق ایتدیرمک : کسبان قوزی بی کیمه شیشرتملی؟ بوکدی یکیدن قارتخی شیشرتمش .
شیشرلمک { ج. قباردلوق ، شیشکین } حالنه قونمق : حوض شیشرلدکن صکره صوبی دکرمنه قوبوریلیر .
شیشرلمک { فت. ۱. شیش ایتک شیشرلمک } شیشمه سنی موجب اولق : ییلان ایصیردینی یری شیشریر . ۲. صویک یولنی قبار- یهرق یاخود چوق صوکلهرک دره وحوض وسائرته قبارمه سنی موجب اولق، طاشیرمق؛ مجرا سنی سدايدوب حوضی شیشرملی؛ بو یاغور دوام ایدرسه چاپلری شیرهرجکدر . ۳. بوغازلامش حیوانی بوزمک ایچون اوفله مک؛ قوزی بی شیشرمدن یوزمه مر- سکر. || آورت شیشرلمک = تکبر و تفاخر ایتک. || قارتخی شیشرلمک = کبه براقق. || یاکنلری شیشر- مک = بول روزکار آلدیرمق .
شیششوق { ص. س. «شیشمک» دن شیششوق } روم شیوه سنجه متشکل عامیانه لغتدر. [شیشمان، ملحم آدم .
شیشک { س. ایکی یا شنده قوزی- شیشکین } ص. شیشمش، قبار- آیاغم شیشکیندر .
شیشکینلک { س. شیشکین } و قباریق اولان شیشک حال: معده مک شیشکینلکی حالا کچمدی .
شیششلمک { یا شیششله مک . فت. ۱. شیش ایلدلمک، شیش صاپلامق : کوکسندنه ایکی یردن شیششلسر؛ کمرکده چوال کبی شیشلری آچازدن شیششلهک معاینه ایدرلر . ۲. شیشه کچیرمک، شیشه کچیروب دیزمک؛ شوکوفته لری شیشملی .
شیششلمک { ج. ۱. شیشله دلنک، شیش صاپلامق : قارنی میچ ایلد شیششلمیدی . ۲. شیشه کچیرمک : بوتلر دها شیشلندی .
شیششلی { ص. شیش ومچی اولان: شیشلی باستون .
شیشمان { ص. آق و یاغی چوق و قارنی شیش وسائر اعضاسی قالین (آدم)، سمین، ملحم .
شیشمانلق { س. انسانده ات و یاغ کثرتیه قارنک شیش و اعضای بدنک قالین اولسی حالی، سمین .
شیششلمک { فل. ۱. قبارمق، عفونت پیدا ایدوب انتفاخ ایتک : آیاغم شیشدی . ۲. اوفورلمک، عفونتسز قبار- مق: چوق بکدن قارنم شیشدی . ۳. شیشمان اولق، سمیروب قالینلاشمق: کیتدکجه شیشیورم . ۴. (صو وسائر) یوکسملک، قبارمق، طاشمق : بو کول یازین چکیلوب قیشین شیشیور .
شیشه { س. صیرجه دن قاب، بلور و دوکه اولیوب اوفلکه و شیشرملکه یا بلش

جامدن آز چوق طار بوغازلی قاب : علاج، شراب، حجامت شیشه سی؛ پول شیشه = پک اینجه و عادی شیشه که قارنی شیش و غیر منتظم اولور؛ قره شیشه سیاه و قالین شراب شیشه سی که باشلیجه یاریم اوقه لاق و ایکی چق اوقه لاق اولور .
شیشه { س. حصیر کنارلرینه میخلانان وسائر ایشلرده قوللانیلان اینجه چیت . [قولای قیرله سی و یا شیشه مشابهی وجه تسمیه اوله ییلیر .
شیشه جی { س. شیشه صانان آدم، شیشه بازراکی .
شیشه خانه { س. شیشه کارخانه . سی، شیشه یا ییلان بر .
شیطان { س. جن: شیاطین . [عبرانی دن] ملائکه دن ایکن حضرت آدیه سجده ایتک خصوصندنه امر الهی به امتثال ایتدیکندن سمان طرد بیوریلان و او وقتدن بنی آدمی افساددن کری طور میان شخص لعین، عزازیل، ابلیس . || مجربک ذکی وقورناز آدم . [بو معنا ایلد صفت کبی ده قوللانیلیر :
پک شیطان آدمدر . || شیطان آراهه سی = ۱. بعض نباتاتک هواده اوچیشان پک اینجه توکلی تخم قوزالاغی . ۲. دمیر بول رایلری اوزرنده بووارلادیلهرق یوریدیلان آچیق آراهه که عملیه ی نقل ایدر . || شیطان بزی = جنکاری برنوع قبارز . || شیطان بوق = حلیت . || شیطان توکی = برکیمه بی بشقه لرینه سودیرن حال : اوندنه شیطان توکی واردر .

|| شیطان طیرناغی = طیرناغک یاننده دری اوزرنده چیقان طیرناق پیچی . || شیطانک قیج باجایی = جن فکرلی یاراما ز چوق . = جن طائفه سی، ارواح خبیثه .
شیطانلق { س. حیل، خدعه، تدبیر خدعه کارانه : کیم ییلیر نه شیطانلق دوشونورسک .
شیطانی { ص. عر. شیطانیه . شیطاننه منسوب ومتعلق وشایسته اولان، شیطانلقه واقع اولان، رحمانی مقابلی : فکر شیطانی؛ ملاحظات شیطانیه .
شیطانت { س. عر. شیطانلق، شیطانک، فساد، فتنه .
شیطانتکارانه { ص. ح. فا. و خدعه ایلد، مفسدانه و ملعنتکارانه .
شیعه { س. عر. [فد. و ج. ذ. و. بردر.] ۱. طرفدا. ران واتباع وعونه جماعتی، طرف، فرقه . ۲. حضرت علی (رضه) افندمرله اولاد و عیالنه طرفدارلق درمیان ایدرک آریجه بر مذهب تشکیل ایدنلر .
شیعی { ص. عر. شیهیه . شیعی طائفه سنه منسوب : مذ- هب شیعی؛ شیعی المذهب .
شیفتگی { س. فا. قاجیققلان، ابتلا ایلد مفتونیت .
شیفته { ص. فا. مبتلا، مفتون، قاجیق .
شیق { ص. فر. Chique } کوزل، ظریف، خوش ادالی، مو- ده به موافق، سوسلی : شیق قیافت، شیق اثواب، شیق بک.

شیم { مه. با: شاقیر .
شیمقلق { س. کوزللك، ظرافت، موده به تابعیت، سوس: اوقدر شیمقلق بو یا شیده بولنان بر آدیه یا قیشماز .
شیمگیر { یاخود :
شیمگیل { غلط . ۱. قاشسز حلقه، ففسز یوزوک . ۲. آنلرک کوستکی بوقاعیسی .
شیل { ص. [غلطی : چیل] قانلی و غلیل (کوز) .
شیللق { ص. پک با یاغی صورتده سوسلنوب سوروک کزن (قاری) .
شیله { س. کوزل رایجه لی برجنس نبات .
شیلین { یاخود شلین س. [نکا. Sheling] انکلتره مسکوکاتنک واحد قیاسیسی حکمنده برکومش سکه که انکلیز لیراسنک بکرمیده بری اولوب تقریباً ۶ غروش قیمتنددر .
شیم { س. ج. عر. فد: شیه .
شیمال { س. قوتلی و دوز سور- شیمشک { س. با: شمشک .
شیمه { س. عر. ج. شیم: خلق، طبیعت، خوی: شیمه کر- مکاری؛ جمیل الشیم .
شین { س. عر. عیب، لکه، قصور، نقصان : بو طبیعت سزک ایچون بر شیندر .
شین { س. عر. «ش» حرفنک اسم مشترکیدر . اوستدن

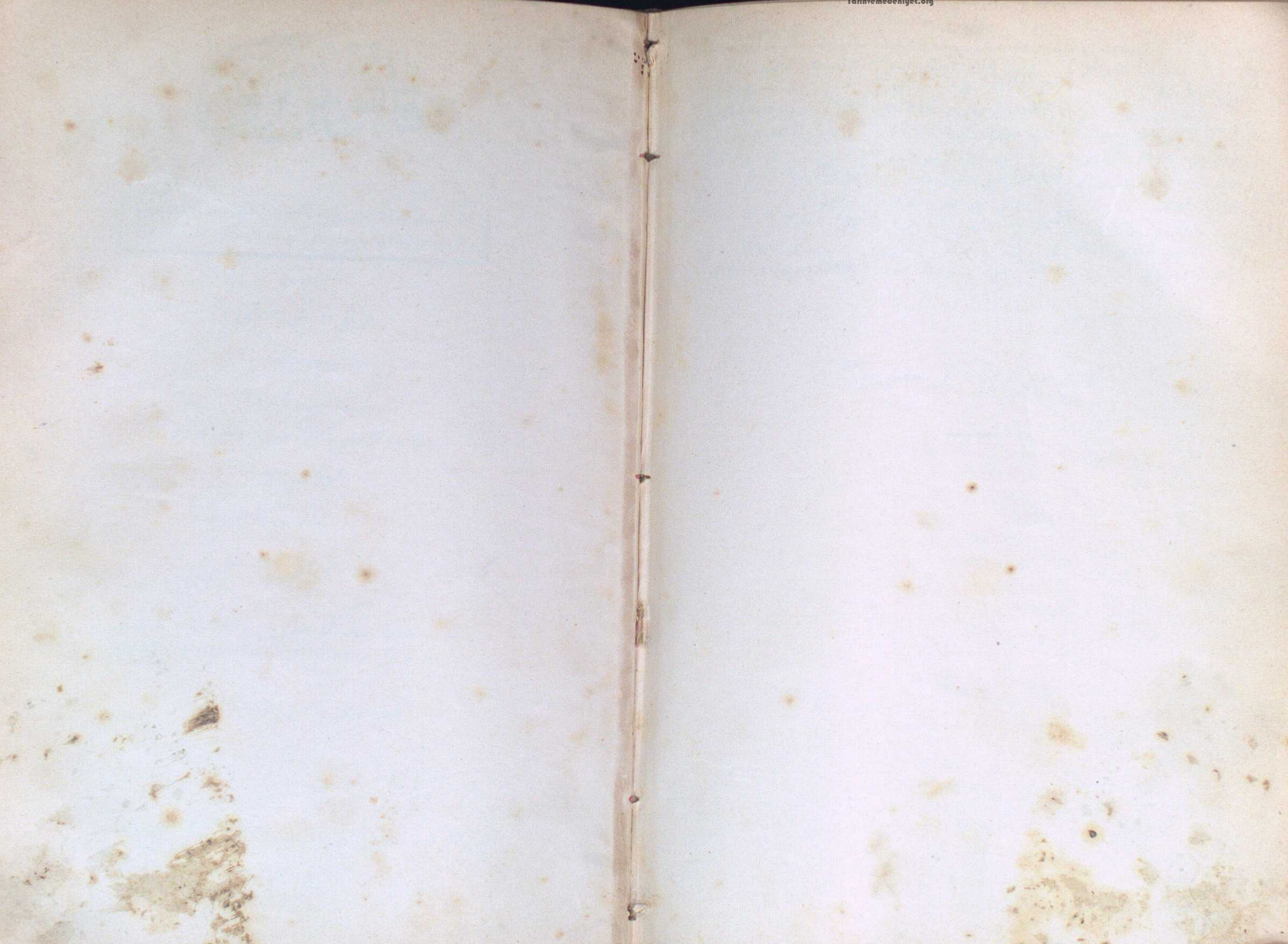
اوج نقطه لی اولدیغنه بناء، شین معجمه، شین فوقانیه و شین مثله دخی دینلیر .
شین { د. (کمره سی ماقبله کوره شین) خفیف و یا ثقیل اوقونور .
 بعض صفتلره لاحق اولوب مدلولیه اتصافی بیان ایدر : صاریشین = صاچی و بوزنک رنگی صاری، هر جمجه صاری .
شینشیله { س. [اجنبی لغت] آمریکانک قیوبرجق و کومشی رنگده برجنس تیونی و بونک بو سندن یا ییلان کورک .
شینل { س. قولیز و یا قه سی کو رکلی برنوع آلافراننه قاپوت .
شینمیک { س. مملکته کوره جوبات اولچکی که کیهلک تقسیا. تندن اولوب بر قاق قوطیدن مرکبدر؛ یکی شینمیک دقالتیره دینان اعشاری اولچک .
شیو { س. فا. «شیب، نشیب» دن. — زبازدی شینک فخیله شو. [اینیش، اینیشلی بر، بایر، سطح مائل . || سم. استحکامک ایچ و طیش طرفلر- نده کی صنعی سطح مائلار : دا- خلی، خارجی، فوقانی شیو، صحرا شیوی.] بو هیئته لغت ترکیه اولدیغندن، «شیو داخلی»، «شیو خارجی» و «شیو صحرا» دیمک عیشدر. = ص. سطح مائل شکنده، شیولی، منحنی : شیو دیوار .

شُیوخ { سند. ج. عر. فد : شج.	شیو لَتمَك { فل. سطح مائل هیئتق	شأن. با : شأن.
شُیوع { سند. عر. طویلہ، هر	ککیشایوب یوقاریسی طارلانغله	شیوه { س. فا. ۱. طرز، طور،
اوله، یایله، طاغله، انتشار،	شیو صورتنه کیرمک.	اسلوب : شیوه لسان. ۲.
تعمم : بو خبر شیوع بولدی، بر	شیوولی { ص. سطح مائل صورتنده،	ناز، عشوه، ادا : شیوه دلبر.
حوادثک شیوعی.	منحنی : شیولی دیوار.	شیوه کار { ص. فا. و :
شیوغار { یاخود چلفار. س.	شیمون { س. فا. ناله، فغان،	شیوه گر { ص. فا. و :
اوکنه قونان آغاج.	شئون { س. ج. عر. و بونک	شیوه لی { ص. نازلی، ادالی،
	شئون { جمی : شئونات. فد :	عشوه کار، جلوه لی.

کتابک نصفی اولان برنجی جلدک صوکی

قاموس ترکی

کافه لغات ترکیه ایله لسان ترکیده مستعمل کلمات واصطلاحات عربیه وفارسیه واجنبیه بی جامع اوله رق لسانک مکمل لغت کتابیدر.

مؤلفی : ش. سامی

صاحب وناشری

« اقدام » غزته سی صاحب امتیازی و باش محرری

احمد جودت

— ایکنجی جلد —

معارف نظارت جلیله سنک ۲۹ رجب ۱۳۱۷ و ۲۰ تشرین ثانی
۱۳۱۵ تاریخلی و ۵۴۷ نومرولی رخصتنامه سیله طبع اولمشدر.

کافه حقوقی صاحب وناشرینه عائددر.

درسعادت

« اقدام » مطبعه سی — باب عالی جاده سنده دائرة مخصوصه سنده.

۱۳۱۸

قاموس ترکی

ص

ص { صاد. س. [ع. س.]}
 الفبای ترکیك اون یدنجی
 حرفی اولوب، اصل حروف
 سامیهك صره سی اولان اجد
 ترتیبده «ف» ایله «ق»
 آره سنده اوله رق اون سکرنجی
 حرف اولغه، رقم کی استعمالنده
 ۹۰ عد اولور. شکل عبرانیسی
 ۹۰ و شکل سریانیسی ۹۰ اولوب،
 عربیسی خیلی تبدل ایشدر.
 الفبای یونانیده ۲۵ ولا تیجه ده
 ۵ شکلله (س) یرینه کیمش،
 و (س) ایسه ۶ شکایله لاینلرک
 ی کی (ق) و یا (ک) (س)
 تلفظ مرکبی آلمشدر. بونک
 ایچون عربلر یونان ولاتین
 لسانلردن مأخوذ کله لر
 اکثریا (ص) ایله یازارلر. بو
 حرفک اصل السنه سامیه ده کی
 مخرجی لسانزده مفقود اولدیغی
 حالده، بز غربی ترکیه ده ثقیل
 حرکتی (س) لری (ص)
 یازمغی عادت ایشدر. املا
 خصوصنده چوق دها معقول
 حرکتده بولغش اولان شرق
 ترکیه صاحب لری ایسه ترکی
 الاصل لغت لری اصلا (ص)
 و (ط) ایله یازمیوب دائما

(س) و (ت) و (د) ایله
 یازارلر. بو وجهله بزم مثلا صو،
 صاج، صیق یازدیغمز کله لر
 اولر بحق سو، ساج، سیق
 یازورلر. الحاصل بو حرفک
 لسانزه دخولی مجرد بر املا
 یا کیشلغی تیجه سی وبر املا
 سقیم اقتضاسیدر. مختصر تاریخلر.
 ده صغر شهر عربیسنه علامتدر.
 صاب { د. الفی صادله باشلار
 بعض صفتلرک باشنه
 کلوب تأکید و مبالغه بیان
 ایدر: صاب صاری، صاب
 صاغلام.
 صابان { یاخود صبان. س. جفت
 سورمه مخصوص معروف
 آلت که بر جفت اوکوزه چکد.
 یریلر، محراث. بیکرله تحریک
 اولور تکرلکلی ودها مکمل
 یکی ایجادلری ده واردر. صابان
 اوق = دمیردن اوکوزلرک آره.
 سندن بویندروغه قدر اوزانان
 آغاج: صابان اوکجه سی، باصقیسی =
 دمیری، سکه: صابان بیخانی،
 چابه سی، قولاغی، قلیچی = ترکیاری
 یارمغه مخصوص دمیرک یاننه
 موضوع کسکین آلت. || صابان
 قیران = پک سرت بر جنس کوك.

صابر { ص. ع. ث: صابره. ج:
 صابرین. [« صبر» دن
 سف. ۱. صبر ایدن، تلاش و
 وسوسه ایتکیزین وقت مناسی
 بکلین. ۲. بر زحمت و آجیه و یا
 بر تجاوز و حقزلفه قارشی ما.
 یوس اولیوب وحدت ایتیوب
 صبر و تحمل ایدن، صبری:
 فقراء صابرین.
 صابوره { س. ع. کینک آلت
 انبارینه موازنه یی
 طومق ایچون قونیلان آغراق،
 صغره.
 صابوق { ص. صامش، طوغری
 بولی شاشیرمش، نا.
 صواب: آوق صابوق = صاچه
 صاپان، آلتی اوستنه اویماز
 (سوز)، هذیان: آوق صا.
 بوق سولیکه باشلادی.
 صابون { س. لا. Sapo دن
 مأخوذ کیر چقارمق
 و کرک بدنی کرک چاشیر و
 سائر یی یقیایوب تمیزک ایچون
 مستعمل زیتون یاغیله کیرج و
 کول یا سوده وسائر دن معمول
 معروف ماده که انواعی یاپیلر:
 کیرد صابونی = معروف بیاض صا.
 بون: عرب صابونی = خور حائنده

وقویو رنگیسی؛ لکه صابونی =
لکه چیقارمه مخصوص ترکیب؛
مسک صابونی = قوقولو صابون.
|| صابون طاشی = لکه چیقارمق
ایچون قوللانیلان بر نوع کل.
صابونچی { صانان آدم.
صابونجیلق { صابون بائق
صابونجیلق { صنعتی ویا صائق
تجارتی: صابونجیلق ایدور؛
صابونجیلقدن چوق قرائدی.
صابونخانه { صابون پایلان
صابونخانه { یر، صابون کارخانه.
سی، قابریقه سی.
صابونلاقمق { قند، صابونله ییقاتمق،
صابون سوردر.
مک: جوجقلرک لارینی صابو-
نلاقمی.
صابونلامق { قند، صابون سور-
مک، صابونله
ییقامق: بومندیلی کوزله صابو-
نلامی.
صابونلامه { صابونله ییقامه،
صابون سورمه.
صابونی { صابون قاریشمش:
صابونی { صابونی صو.
صابونی { ص. عربی: صابونی.
صابونی { صابونچی. ۲. ص.
بونله قاریشیق، صابونی. ۳.
صابون قیلندن.
صابونی { ص. بر نوع نشاسته
حلوانی.
صابی { ص. عربی: صابنه.
صابی { ص. صابین. یونان قدیم
اساطیرینه مشابه اوله رق سیاراته
وساثر اجرام سماوییه عبادتدن
عبارت اسکی بر مذهب تابع
آدم، که بو مذهب باشلیجه
جزیره وشام وعراق جهلرند

بولنوب (حران) ده بعدالاسلام
دخی طول مدت باقی ایدی.
صاب { ص. ۱. ایپ، تل، تار،
۲. حبوبات و چیچک وساثر نبا-
تاتک بردن باشاق ویا چیچک
باشلادیی یره قدر اولان دوز
ودیک بری، ساق: بفسدای،
قراغیل اوت صابی. ۳. میوه
و چیچک وساثرینی داله آصیلی ویا
باغلی طونان ایجه چوب: آر-
مود، الماء، قاؤن صابی. ۴.
مختلف آلات وادواته طوتیلوب
قولاللق اوزره طاقیلان او-
زونه و دوز آغاج: بالطه، قازمه،
کسر، چکچ، سوپورک صابی.
[آله یکوچود واکری یاخود
حلقوی اولانلرینه «قولب»
دیرلر. ۵. ال ایله قوللانیه جق
هر نوع آلتک طوتیه جق بری،
قبضه: گلچ، بیچاق صابی.
|| ایپسز صابیز = رابطه سز، مزل.
سبب سز. || صابیز بالطه = صا-
بیز، حامیز. آدم || ایپی صابی
یوق = اله کلیر اله آلنیر شی
دکل.
ساپارطه { ص. (یتسا). ۱. بر
باتاریه طویک بردن
آتش ایتمی، آلابانده آتشی. ۲.
مح. شدتلی تکدیر، تعزیر: صاپار-
ته بی. یک.
صاپارنه { ص. با: سپارنه.
صاپان { یاخود صیان. ص. ۱.
طاش آتفه مخصوص ایلی
طوبه که وقیله اسلحه دن معدود
ایدی، قلاعه، فلاخن؛ صاپان
طاشی = صاپانه آتیلان طاش.

۲. بر آغر یوکی طارتمق ویا
چکمک اوزره طاقیلان قیصه
وقالینجه ایپ || صاپان بالینی =
کویک بالیغنسک دس-تره بوزنلی
نیوک جنسی.
صایتمق { قند. ۱. طوغری بولدن
چینارمق، شاشتمق،
انحراف ایشدیرمک: طوغری
کیدرکن بولی صوردیفغز بر
چوبان بزی صابتدی. ۲. آز-
دیرمق، حقدن رجوع ایشدیرمک،
اغوا وافساد ایتمک: شیطان اینی
آدملری صابته بیلیر. ۳. (بولی)
شاشتمق، غائب ایتمک، دکشدر-
مک: بولی صابتدق ده بورابه
دوشدک. ۴. (کمی بی) آچق،
آلارغه ایتمک: کمی صابتدی. ۵.
سوزی شاشتمق، نه سوبلیه جکی
شاشروب آتوق صابوق سونلک:
کوزل کوزل قونیشورکن صا-
بتدی. (بو معنا ایله مفعولی
دائما سوز اولدیفغندن، محذوف
اولوب، ذکر اولماز.]
صایدیرمق { قند. با: صایتمق.
صاپر { مه. یره دوکیان شیلرک
کورلدیسنی تقلید و تصویر
ایده رک اکثریا مکرر ویا
«صاپر صوپر» صورتنده قو-
للانیلیر: المار صاپر صوپر دوکلدی؛
خسته لر، اوریلانلر صاپر صاپر
هرلدی.
صاپسز { ص. صابی اولمیان:
صاپسز { صاپسز بالطه. || ایپسز
صاپسز = رابطه سز، مناسبت سز.
صاپغین { ص. طوغری بولدن
صاپغین { صاپمش، ضالته
دوشمش، ضال.

صایقین { ص. صاپلهرق بیوک
بالیقلمری اوردقلمری
حرابه کمی بر آلت که بو لغتدن
محرف اوله رق «زبقین» دیمکله
معروفدر. با: زبقین.
صاپلاقمق { قند. صوقدیرمق،
باتیرمق: شو قازینی
چایرک اورتنه سینه صاپلاقمی.
صاپلامق { قند. مض: صاپلار.
۱. (بر آتی) صا-
پنه قدر صوقق، باتیرمق:
خنجری قارننه، بیچاقی قارپوزه
صاپلادی. ۲. علی الاطلاق
صوقق، باتیرمق، دیمک: الهه
برایکنه صاپلادی؛ سنجاقی
یره صاپلادی؛ آرابه بی چاموره
صاپلایه جقسکز.
صاپلاقمق { فل. ۱. صابه قدر
کیرمک: بل طور اغه،
بیچاق قارپوزه صاپلاندی. ۲.
علی الاطلاق صوقق، باتمق،
کیرمک: آیانمه برایکنه
صاپلاندی. ۳. باتوب قالمق،
صوقیلوب چیقه مامق = حیوان،
آرابه چامورک ایچنه صاپلاندی.
۴. مح. بر فکرده اصرار ایدوب
طورمق، ذهن بر شیئه طالوب
آیرلامق.
صاپلمق { ج. دونلک، دیکر بر
استقامت و توجه آلتق:
اوتپنه ک یانندن صاغه صاپلیر؛
صوله صاپلیرسه ایکی ساعت اول
کیدمش اولور.
صاپلی { ص. صابی اولان:
صاپلی { صاپلی بالطه، صاپلی
بیچاق.
صایتمق { فل. مض: صاپار. ۱.
بول دکیشدیرمک،

کیدمکده اولان بولی ترکله
صاغ ویا صوله دونلک، باشقه
استقامت آلتق: بولدن هیچ صا-
پماک؛ شو تپیه وارنجه صاغه
صاپک. ۲. طوغری بولدن
جیتمق، عدول وانحراف ایتمک،
ضالته دوشتمک: انسان بر کره
کتولکله صاپارسه بولنی کوجکلکه
طوغریلیر. ۳. یا کلش بر فکر
ودها به دوشتمک، یا کلش: مادیون
فکرینه صاپمش. ۴. حسن
عقیده بی غائب ایتمک، اعتقادینه
خلل کلک: محاکمه اقتدار
اولدیفغندن بر طاقم فلسفه کتابلری
اوقوبه رق صاپمش.
صاپله { ص. ۱. طوغری بولک
اوزرنده اولمیان، آتق
صاپلغله کیدیله بیان: او کوی
صاپه در. ۲. بولی کسدرمه
اولیبوب طولاشیق اولان،
اوزاق، ستمسز: صابه یر. ۳.
طوغری و کسدرمه اولمیان،
صاپلیر یرلری اولمله طولاشیق
واوزون اولان: صابه یول.
= ح. طوغری بولک اوزرنده
اولیه رق، صاپله رق: بزم او
صابه دوشبور.
صااشتمق { فش. قند. ۱. بر برینه
راست کلک، بولشتمق،
مصادف اولمق. ۲. مداخله و
تعرض ایتمک، راحت بر اقامق:
بکا صااشتمه. ۳. غاوغاه وسیله
آرامق، غاوغا چیقارمق ایچون
برینه مسلط اولمق: سبب سز بکا
صااشوب طوریوردی. ۴.
شاقه ایتمک، لطیفه طریقیله
برینه صارقندیلای ایتمک: جو-

جقلر کندیسینه صااشوب راحت
براقیورلر.
صااتان { ص. ۱. تقد. باجاق، فخذ،
ران. ۲. تکمیل بوت،
بتون باجاق بوتی.
صاادیرمق { قند. ۱. بیع و فروخت
ایشدیرمک، بری
واسطه سیله صایتمق: آتی جانبازه
ویروب صاادیرمغف. ۲. صا-
تله سینه مساعدده ایتمک: اومه
یتیشیک عرصه بی باشقه سینه
صاادیرمام.
صااتلق { یا صاتیلق. ص. صاتلی
مقرر، صاحبی طرفندن
صاتلغه چیقارمش یاخود صاتلی
تقرر ایتمش: بوات صااتلقدر:
سزک او صاتلق میدر؟
صااتلش { ص. نذر ایدلمش: الله
صااتلش.
صااتلمق { ج. ۱. بیع و فروخت
ایدلک: سزک آت صا-
تلدی می؟ یواو مزایده ایله
صاتیله جقدر. ۲. رواجی اولق،
قولای مشترعی بولتمق، سو-
رلک: بوسنه ذخیره صاتیلر،
صااتماز.
صااتلمه { ص. صاتلق فعلی، بیع:
بو مالک صااتلمه سی
کری قالدی.
صااتق { قند. ۱. بر مال و ملکی
آچه مقابله و یرمک،
آچه ایله بالمیادله بیع و
فروخت ایتمک: سز آتکزی
صاادیکزی؟ بن اومی صااته جف.
۲. کسندنده اولمیان بر شیئی
یالاندق وارکمی کوسرتوب
تفاخر ایتمک: جسارت، عقل،
معلومات صاتق ایستیور. || آ-

غز صاتمق = حقیقت شکلی
ویره رک برشی سونیک . || آ.
لوب صاتمق = اخذ واعطا ایتک،
تجارت ایتک . || آورت صاتمق =
بالا پروازلق ایتک؛ برینسه
صورت ایتک . || کندینی صاتمق =
کندی کندینی مدح ایتک .
|| سوزینی درمله صاتمق = قیمتدار
و مفید شی سونیک؛ آغزندن
لقردی جیقماق . || سن نه صا.
تیورسک = سن نه سوبلیورسک،
یوندن خبرک بیه یوق.

صاتمقه { س. صاتمق فعلی، بیع،
فروخت.

صاتون { یاخود صاتین. س.
[تق. ج: صاتفون]
آقه و یروب برمال و ملک آله.
صاتمقه مقابلی، مبیاعه، اشترا،
خرید: صاتون آلق = اشترا،
مبیاعه ایتک؛ صاتون آلیجی =
مشتري. (آنجی آلقی فطیلله
بر فعل مرکب کبی قوللانیلوب
یالکز هیچ قوللاناز.)

صاتی { س. صاتیش، بیع،
فروخت: صاتی به جیقار.
مق = صاتمقه جیقارمق. || صاتی
بازاری، صاتی بها = دون فیات.

صاتیجی { ص. صاتان، بایع:
(صاتیجی ایلله آلیجی =
بایع ایلله مشتری. = س. صاتان
آدم، سواققرده مال کردیروب
باغزهرق صاتان آدم: صاتیجیلرک
سلسرندن انسان صباح او یویه ماز.

صاتیجیق { س. سواققرده اوتله
(بری کردیروب با.
غزهرق صاتان آدمک حال و
صفی وایشی: صاتیجیقله کچینور.

صاتیش { س. صاتمقه، فروخت،
صاتیش اولدی.
صاتیش اولدی.

صاتیلق { ص. با: صاتلق.

صاتیم { س. صاتمقه، صاتیش،
بیع، فروخت: آلیم
صاتیم اولدی.

صاتین { س. با: صاتون.

صاج { صاج آباق. با: ساج
و ساژه.

صاج { س. انسان باشنک قیللری
بجموعی، باش توکاری،
کیسو، شعر: قره (سیاه)

صاج، آق (بیاض) صاج، قو.
مرال، صاری صاج: آلن صاجی =
کاکل: تپه صاجی = پرچ: شقاق
صاجی = زلف: صرمه صاج =
پک کوزل صاری و یا آجیق
قومرال صاج. || صاج اوزا.
دان = چندر دینان نبات. || صاج
صقال = سن و سال: صاجلی
صقالی = یاشلی باشلی، سن کاله
کلش. || اعراب صاجی = پک قیور.
جق صاج: و مج. قارمه قاریشیق
و ایچندن جیقلدی مشکل ایش.
|| صاج قیران = قیلارک دوشمه سنی
موجب معند بر علت. || اکرتی
صاج = فر. Perruque دینان
طاقه صاج. || صاج باغی =
صاجله برابر اوریلن قوردله
وساژه: تپه ده صاجلری باغلا
دقلری باغ

صاجاق { صاجاقلی. با: صچاق
وساژه.

صاچشدیرمق { فت. آذر آذر
سرپوب هر

طرفه طاغتمق، نثار ایتک: شو
تخی قازلمش یرک هر طرفه
صاچشدیرمق.

صاچلمق { یلق. فل. طاغتمق،
نثار ایتک: نخم ناره لک هر
طرفه بر صاچلیدر. || دوکیلوب
صاچلق = اختیار مصارف ایتک،
مصارف زاندهیه قبواچق.

صاچلی { ص. صاجی اولان،
کیسو دار. || صاچلی
«کوکب» = نجم کیسو دار.
|| صاچلی صقالی = سن کاله واصل،
کامل آدم.

صاچق { ایتک، پریشان ویرا.
کنده حالنه قومق، سرپمک:
نخم، صو، قیغلم صاچق. || آ.
تش صاچق = تفنک و طولله
دانه یاغدیرمق: و مج. پک زیاده
حدت ایتک، حدته سرت سوز.
لر سونیک. || یاره صاچق = برشی
اوغورنده چوق یاره صرف ایتک.
|| کوز یاشی صاچق = آغلامق.
|| یاره یه طوز صاچق = بر تاثیر
و آجی بی تجدید ایتک.

صاچه { س. ۱. صاچلیر شی.
۲. کوجک او ایچون
تفنگه طولدیریان کوجوجک
قورشون دانه لری که تفنک
آتلدیگی کبی صاچیلوب بردن
بر قاج قوش اوره بیلیر. ۳.
اطرافنده آغراق و یرمک
ایچون قورشون دانه لری مر.
بوط بولنان سفره کبی دائروی
آغ که بردن آتیلیرکن آچیلوب
قعر دریاده دوره سی مقداری
محلی قباهه رق چکدکجه بالیقئر

طور به کبی ایچنده قالیر. ۴.
ربطسز و مناسبتسز پریشان سوز،
معناسز و اهمیتسز لقردی: سو.
یلدیگی صاچه در. || صاچه
صاپان = بوش لقردی.

صاچه لامق { فل. صاچه صاپان
سونیک، بوش
لقردی لر ایتک، ناممقول و منا.
سبتسز سوزلر سونیک، هذیان
ایتک.

صاچندی { س. صاچلمش شیلر،
دوکیلوب طاغلمش
دانه لر، دوکنسیدی، ذراره:
برنج صاچندیسی.

صاچو { س. یاخود:

صاچی { س. ۱. کلنیک باشنه
سرپلیسی معناد اولان
آچه و داری و ساژه. ۲.
طشرده کلینه و یربان هدیه.

صاچیق { س. ۱. طاغلمش، سر.
پلش، طاغتمق. ۲.
غیر منتظم، دوز کون اولیان،
پریشان. || آجیق صاچیق =
۱. مستوره اولیوب قیافتی
پریشان اولمغه هر طرفی کورین
(قادر). ۲. مضبوط اولیان،
هر طرفی آجیق اولمغه کورینور
وروز کار آلیر (خانه).

صاحب { س. س. عر. ۱. صاحب.
۲. ج: اصحاب. (صحب)
دن سف. ۱. بر مال و ملک
و ساژر شینک اضی، متصرف،
مالک: اوک صاحب، بوقویونلرک
صاحبی کیدر؟ ۲. بر صفی
حائز بولنان، متصف: صاحب
عقل و تدبیر: علم و عرفان،
کال، رأی صاحبی. ۳. بر شیعه

نائل و دسترس اولان: صاحب
امتیاز، اصحاب رتبه دن. ۴. بر
شیعی یاپوب وجوده کترین.
فاعل، مؤسس، مؤثر، مؤلف،
مصنف: صاحب خیرات، تفسیر
صاحبی، کستان صاحبی شیخ
سعدی. ۵. حامی، حمایه ایدن،
التزام ایدوب طرفنی طوتان،
معین: برکیمسه یه صاحب جیقمق =
حمایه ایتک، طرفنی طوتقی: سزبکا
صاحب چیقارسه کر بواشی تسویه
ایدرم: بوملتک صاحبی بیوکر.
|| صاحب جیقمق = مالکی اولدیغی
ادعا ایتک. || صاحب خانه =
برخانه ک افندیسی، او صاحبی:
صاحبیه خانه = خانه ک خانمی.
|| سوز صاحبی = متنفذ.
|| طبیعت صاحبی، صاحب طبیعت =
حسن طبیعتی اولوب ای بی
کوتیدن فرق و تمیز ایتک
مقتدر، بیوب ایچمه ده و مسکن
و مفروشات و ساژه ده نفاست
آرایان آدم. || صاحب قران =
منجملرجه نهایت درجه ده معینت
عد اولان قران سعدینده یعنی
مشتري ایلله زهره ک بر برجه
اجتماعلری اثناسنده طوغمش
بولنان، مسعود، بختیار،
طالعی یاور: دائما موفق و غالب
کلن جهانگیر حکمدار: صاحب
قران مغفور.

صاحبسز { س. ۱. صاحب و
صاحبسز مالکی اولیان، کیمسه
نک مالی اولیان، اصسر: صاحبسز
پر، حیوان: طاغلرده کرر صا.
حبسز کوجک مرکبلر. ۲.
حامیسی اولیان، کیمسه کندیسینی
حمایه و تصاحب ایتز، بیکس،
بیوايه: صاحبسز آدم.

صاحبسز لک { س. ۱. اصسر.
(لق، کیمسه نک
مالی اولیان شینک حالی. ۲.
حمایه سزک، بیکسک، بیوايه لک.
صاحب لک { س. صاحب چیمه،
کندیسینه صاحبک ایده جک
کیمسه سی یوقدر.

صاد { س. عر. «ص» حرفک
اسم مشترکیدر. نقطه سز
اولدیغنه بناء، ضاد دن تفریق

کوره رؤیتله برابر مجلس نبویلرینه
دوامله مبارک اقوال حکمت
آمیزلرندن اقتباس انوار رشد
و هدایت ایدن ذوات: اصحاب
کرام: صحابه رسول الله (صلم):
آل و صحبته صلاة و سلام اولسون.
(عربیده نادرا و نام اقدس
جناب نبوی به اضافتله بو معنا
ایله قوللانیلان مفردی لسانزده
بو مقامده هیچ قوللانیلیوب،
عربیده مستعمل اولان «صحابی»
مفردی دخی نادر الاستعمال
اولمغه، مفرد معناسی «اصحابدن»،
«صحابه دن» کبی بر تعبیرله افاده
اولنور. — نادرا ساژر انبیاء
مرسلینک رفقا سنده بو نام
و یریلوب، حضرت عیسی (عم) ک
اون ایکی تلیدینه ایسه «حواریون»
دینلیر.)

صاحبسز { س. ۱. صاحب و
صاحبسز مالکی اولیان، کیمسه
نک مالی اولیان، اصسر: صاحبسز
پر، حیوان: طاغلرده کرر صا.
حبسز کوجک مرکبلر. ۲.
حامیسی اولیان، کیمسه کندیسینی
حمایه و تصاحب ایتز، بیکس،
بیوايه: صاحبسز آدم.

صاحبسز لک { س. ۱. اصسر.
(لق، کیمسه نک
مالی اولیان شینک حالی. ۲.
حمایه سزک، بیکسک، بیوايه لک.
صاحب لک { س. صاحب چیمه،
کندیسینه صاحبک ایده جک
کیمسه سی یوقدر.

صاد { س. عر. «ص» حرفک
اسم مشترکیدر. نقطه سز
اولدیغنه بناء، ضاد دن تفریق

ایچون «صاد مهمله» دخی دینلیر.
صادِر { ص. عر. ث: صادره، [«صدور» دن سف.] چقان، ظهور ایدن، وقوعه کتیریلن: او آمدن بویله ایش صادر اولماز؛ شرف صادره شرفله صدور ایدن، اصدار بیوریلان: شرف صادر اولان اراده سنیه: اراده سنیه حضرت پادشاهی شرف صادر اولق. [شرف صدور دخی دینلوب بلکه اوصورت دهاطوغریدر.]
صادِق { ص. عر. ث: صادق، [«صدق» دن سف.] ۱. طوغری، صحیح، حقیق، کاذب وساخته اولیان: قول صادق = طوغری سوز: صبح صادق = صبح صباح. ۲. صدا. قتلی، محبتی صمیمی اولان، وفادار، کوردیکی ایلمکی و یکمخ حقوق اونوتمیسوب دائمًا قارشیلیق کوسترن: صادق دوست، صا. دق بنده. || صادق الوعد = سوزنده طوران.
صادِقانه { ص. قا. صداقله او. } لنان، وفادار و شاکر نعمت اولانه یا قیشیر: خدمات صادقانه. = ح. قا. صداقله، وفادارلق و شکران نعمته: صادقانه خدمت ایتک.
صارا رتَمَق { فت. صاری ایتک، صاری رتکنی ویر. } مک: دومان کتابلری صارارتیر: اسن صیحات روز کار ایکی کونده اکیئلری صارارتدی.
صارا رَمَق { فل. ۱. صاری اولق، صاری

رتکنی آلق: اکیئلر صاراردی: دوماندن دیوارلر صارارمش. ۲. ضعیفلیوب بکر صولق: صیقه دن صارارمش: بیچاره صاراروب صولدی.
صاراق { یاخود: } صاراقه { ص. اکلنجه، استهزا، مسخره لقی: صاراقیه آلق = اکلنک، استهزا ایتک. }
صاراوله { ص. ۵. یلکنلری } صاراوله جی { ص. ۵. یلکنلری } ران طائفه.
صارپ { ص. ۱. بورونمی واور، ستنه چیقلمه سی زور، پک دیک: صارپ طاغ: صارپ یول. ۲. زور، کوچ، مشکل، عسیر، متعسر: صارپ ایش. ۳. یاناشلی و یا آکلاشلی زور: صارپ آدم، صارپ قلعه، صارپ عباره. || صارپه صارمق = کو. جلشمک، مشکل اولق: بو ایش صارپه صاردی.
صارپلا شَمَق { فل. ۱. صارپ سیلدن یوللر صارپلاشدی. ۲. مشکل وزور اولق، کو جلشمک: ایش صارپلاشدی.
صارپون { ص. ۱. ذخیره حفظی ستنه دیمه طوبراق چکیلن چوقور، کندوج، تینککو. ۲. اوموزده اتمک خوری طاشید. قلری اویوقلری حاوی تخته. }
صارپه { ص. (یشا.) قره کوز بالینگنک اوقاق نوعی.

صار دَلیه { ص. ۱. ساردلا. }
صارصاق { یاخود صارصق. } رعشه دار اولان، ضعیفدن دیتک. ۲. ابدال.
صارصلَمَق { ج. ۱. اوینالقی، تحریک اولنق، رعشه به دوشورلک، لرزه ناک اولق: روز کاردن بشون او صارصلدی. ۲. بوزلق، متغیر اولق، حال طبعیسندن چیقوب متضرر ورخنه دار اولق، موازنه بی غائب ایتک: بو خسته لقدن صارصلدم، وجودم صارصلدی: تبحار تنده چوق صارصلدی.
صارصلمه { ص. صارصلق فعلی، دیرمه، ارتعاش، رعشه، تزلزل، لرزه: آراهه ناک صارصلمه سی.
صارصلمش { ص. ۱. صارصله، صالانمه، تزلزل، رعشه، لرزه: آغاجک روز کاردن صارصلیشی. ۲. موازنه بی غائب ایتک، بوزله، دوشمه: بو صیقه دن صارصلیشم آز بر شی* دکدی.
صارصَمَق { فت. ۱. اوینالقی، تحریک ایتک، دیتک، صالامق: آراهه بزی چوق صارصدی: روز کار اوی صارصیور. ۲. بوزمق، متغیر و رخنه دار ایتک، موازنه بی غائب ایتدیرمک: بو خسته لقی بی چوق صارصدی.
صارصمه { ص. صارصمق فعلی، صالانمه، تحریک، لرزه: بو آراهه تک صارصمه سی چوق.

صارصندی { ص. ۱. تزلزل: زلزله ناک صارصند. }
صارصیق { ص. ۲. مصیبت: بو صارصندی اوکا یتیشیر. }
صارصیق { ص. ۱. یورورکن صار. } صیلان، دیتک.
صارطوغان { ص. بر جنس }
صارغی { ص. ۱. بدنک برطرفی } صارمغه ویر بره باغلا. نغمه مخصوص بز وسائر: باش صارغیسی، بوین صارغیسی. ۲. یاره و یا چیققی و قیریق باغلامغه مخصوص اوله رق اوزون کیش بز وسائر، لفافه. ۳. چوجق قونداغی صارمغه مخصوص بز: قونداق صارغیلری.
صارقان { ص. حسابدن آرتان، باقی، متبانی، قصور. }
صارقَمَق { فت. ۱. یوقاریدن قوغه بی قویوبه صارقتمق. ۲. آشاغی به طوغری اوزاتمق: طوداقلری صارقتمق. ۳. قویوبیرمک، صالیوبیرمک، اوزاتمق، اسبال ایتک: صاجنی صارقتمق: صفال صارقتمق. ۴. آصمق، آ. صیلی طومتق، آصیله جق صورتده طومتق: صاریغک اوجنی، طیلسا. نی صارقتمق.
صارقَلَمَق { ج. آصمق، آصیلی } طورمق: پنجره دن بر سبت صارقلدی.
صارقَق { فل. ۱. یوقاریدن } آشاغی به ایتک: قوغه قویونک ایچنه صارقیوردی. ۲. آشاغی به طوغری اوزاتمق: طوداقلری صارقشیدی. ۳.

آصیلی طورمق، آشاغی به طوغری آصمق: قوشاغنک اوجی صارقیور. ۴. حسابدن فضله کوب آرتمق: بو آقچه حسابدن صارقیور: بو سنه کی وارداتن صارقدی = فضله کلدی، آرتدی. ۵. بریره اینیورمک، تعرض و تبحا. وز ایتک: دشمن شهره صارقدی. }
صارقه { ص. صارقق فعلی. }
صارقتدی { ص. حقسز و بلا مو. } جب برینه قارش یوریمه، تعرض، تجاوز، تعدی، راحت بر اقامه. صاناشمه: خیدود. لک صارقندیسندن اوصانمشلر.
صارقندیلَق { ص. ۱. بخرسزاق مقصدیله تجاوز، غصب، چاپول: برطاقم اشراک توره یوب شوکا بوکا صارقندیلیق ایتلری. ۲. تعرض: صارقند. یلق ایدوب طور یور. ۳. متجاوزانه صاناشمه: قادیئلره صارقندیلیق ایدن ناموس سزلر.
صارقَمَق { فل. ۱. آشاغی به طوغری آصیلوب } طورمق، تمایل ایتک. ۲. صا. تاشمق، سرفت و چاپول مقصدیله تجاوز ایدوب راحت بر اقامق: راست کلدکلیری یولجیلره صار قنقدن بوش طور میورلر.
صارقِیق { ص. ۱. آشاغی به طوغری آصیلان، آصیلی } طوران، آشاغی به اوزامش: صارقِیق طوداق. ۲. کوشک، سولپوک: صارقِیق اتلر.
صارمَلَق { فل. ۱. بر شیدک } اطرافنه دونه رک یا یدشمق، طولانمق: بیلان آغاجه

صارلدی: آیانمه ایپ صارلدی. ۲. کندی اطرافنه بر شی* طولایوب ایچنده قالمق، بورنک: یورغان، کورکه صارلدی. ۳. برینک بویینه قوللری آتیه رق قوجا. قلامق: اوغلنه صارلدی: بویینه صارلدی. ۴. رجا و نیاز ایچون تهاالکه طوتوب اویمک: دیز. لرینه، آیاقلرینه، ایتکنه صارلدی. ۵. قوشوب یا قه لاق، کال تهاالکه قاورامق، طاورانمق: سلاحه صارلدی: عصاسنه صا. رلدی. || ایکی الله صارلمق = صارلی { یا صارلی. ص. } «صارلمش» { رلق» دن } صارلمش، طولانمش: قواغه صارلی آصمه: آغاجه صارلی بیلان.
صارم { ص. عر. } «صرم» دن سیف صارم = کشکین قلیج.
صارماش { ح. بالکز «صارماش مستعمل اولوب، بربرینه صارله، صیق صیق صاریلوب طولانمه دیمکدر. }
صارماشَمَق { فل. بربرینه صا. } طولاش اولق، قوجا قلاشمق: آصمه آغاجی قواغه صارماشش: ثعبان ایله قپلان صارماشدیلر.
صارماشیق { ص. راست کلدیکی نباتات انواعی: آق صارماشیق، بر صارماشیق، باغ صارماشیق. }
صارمان { ص. آزمان، ایری، }
صارمساق { ص. معروف سیزه } که قوقوسی آغر

آغالق رتبه سنك مقدماً منقسم
بولنديني ايكي صنفدن اك
يوكسكي، ديكرينه صول قول
آغالني دينيردي. || صاغ آياق
قايي = امنيت واعتماده شايان:
صاغ آياق قايي دكلدر = گوگنيله.
جك آدم دكلدر. || صاغ صولى
يوق = طوغرى لکن تند خو
و طبيعتي آكلا شياز آدم. ||
صاغنه صولنه باقامق = دقت
ايتمك، يوروبوبچكم. || صاغني
صولني صايماق = خاطر صايماق.
|| صاغ طرفندن قالقمق = ايئي
بولنده كيمك.

صاغلامق { فل. ايلشمك، اعاده
صحت ايتك. }

صاغديج { س. ۱. دوكونده
كيدن قولاغوز: فلان آدم بنم
صاغديج ايدى. ۲. كلينك صا.
غنده كيدن قولاغوز قادين،
ينكه. ۳. خرسيانلرده واپتيز
اولنان چوجني طونان و آدينى
قويان آدم كه واپتيز مصارفني ده
او ايدر، قومباروس. || صاغديج
امكي = بوشه كيدن سعي و اهتمامدن
كنايه اولور.

صاغديجان { س. صاغديج صفتي
لنديكسز وقت سزه كيم صا.
غديجاق ايتدى؟ }

صاغديرمق { فت. ۱. صاغمال
سوديني آلديرمق، بارمقلره
صيقه رق چكديرمك: اينكي
صاغديركيزمى؟ بوقدر قويوني
كيمه صاغديربورسكز؟ ۲. مج.
اغفال ايدوب آتجه سني چكمك.

بوزوق اولميان، درست، تام:
صاغلام صنداليه، صاغلام سا.
عت. ۳. طوغرى، كرچك،
صحج: صاغلام سوز، صاغلام
خبر. ۴. گوگنيله بيلير، امين،
معتمد: صاغلام بر آدمه كوندر.
ملي. ۵. متين، مستحكم، محكم:
صاغلام بنا، صاغلام قلعه. ۶.
طيانيقلي، متانلي، چوروك و
كوشك اولميان: صاغلام وجود،
صاغلام طوپراق، صاغلام آفاج،
صاغلام ايش. ۷. صخته يارار،
طوقماز: صاغلام هوا. || صا.
غلام قازينه باغلامق = تامين ايتك.
|| مج. صاغلام روزكار = غير
متحول و دائماً بر قوتده اسن
روزكار.

صاغلامق { فت. ۱. قوبله مك،
تجربه = چابوق قيناميان تجربه.
|| مج. صاغرى حيواطه = بر مانعه
تصادفله بريادن او بريانه كچه مين
چيوى.

صاغراق { س. قولاغك ايشيتمه.
مسى، قولاق
سقطلي، صم: اونك صاغراقلي
اختيارلقدندر.

صاغري { س. ۱. حيوانك بيله
كي طولفون و بوورالاقه طرفي:
بو آتاك صاغريسي كوزل؛ آتاك
صاغرينه يينك. ۲. حيوانك
صاغري يرندن چيقان قالين
درى. ۳. (طوغرافياده) بر
حرقك مائلهسي.

صاغلام { س. ۱. علت و مرض
صاغلام { و سقطلقدن برى،
سالم، صحج، صخته و تندرست:
صاغلام آدم. ۲. هر طرفي
طوغرى و قصورسز، قيريق و

چوچقيرينك تحصيلي صاغلا.
ملاشديردى.
صاغلاملا شتمق { فل. ۱. صا.
اولق، متانت كسب ايتك: ديوار
شمدي صاغلاملا شدي. ۲.
طوغريلني ميدانه چيقمق، تحقق
ايتك: او خبر دهيا صاغلاملا.
شمدي. ۳. تامين اولمق، شبهه
وتردد و مخاطره دن قورتارلمق:
باغنه مزك بو سنهك محصولاتي
صاغلاملا شدي.

صاغلاملاق { فت. دهافصيحى:
صاغلامق. || صاغلامق. || صا.
صاغلامق.

صاغلاملاق { فل. دهافصيحى:
صاغلامق. || صاغلامق. || صا.
صاغلامق.

صاغلامق { س. ۱. مرض و
بري اولمه، صحت، عافيت، تند.
رستي: او آدمك صاغلامق
يوزندن بلليدر. ۲. قصور.
سزلق، درستك: بو ماكينهك
صاغلامق شبهه لي. ۳. طو.
غرياق، كرچكلك، صحت: بو
سوزك، بو خبرك صاغلامقنه
بن تكفل ايدوبيليرم. ۴. اعتماد،
امينت: او آدمك صاغلامقنه
اصلا شبهه ايتكيز. ۵. محكمك،
متانت: بو قلعهك صاغلامق
شمديكي اسلهك ايجاييه كوره
دكلدر. ۶. طيانيقلي، صلابت،
قوام: تم طوپراغك صاغلامق
درجه سنه كوره درين قازيلير.
۷. صخته موافق و يارار اوله:
بو هوانك صاغلامقنه هچ ديه.
جك يوقدر.

صاغلامق { فل. ۱. قوبلغك،
تقويه اولمق،
قوتلنديرك: ايشكز صاغلامق.
۲. تامين اولمق، ايلريسيون
قورقو و مخاطره براغلامق:
اولادينك معيشتي صاغلامق.
۳. تحكيم اولمق، دهيا زياده
متانت و رصانت و يرلك: او
استحكاملر صاغلامق.

صاغلق { س. ۱. ديرلك، حيات،
زندگاني: بكا سرك صا.
غلغكز لازم. ۲. مرض و علتدن
برانت، صحت، عافيت: وجود
صاغلق: صاغلقه يوز طوتمق =
ايلشمك باسلامق، نقاهته كيرمك.
|| اوستكزه صاغلق = الله مزي
اسيركسون! خيردا. || باش صا.
غلقي = حيات: باشكز صاغ اولسون =
سز صاغ اولك! تعزیه تعبيري.
|| صاغلقكزه = صحتكزه، صحتكز
ايچون، هتكام عيش و نوشده ايديلن
تمنيات. || صاغلقله اوليه ايدى،
كلييه ايدى، بددا. || الينه، الكزه
صاغلق = آفرين! تقدير و تحسين
تعبيري. || ايلك صاغلق اولسون =
نفع و فائده كوريكز: خيردا.

صاغلق { س. ۱. طوغرى خبر،
معلومات: صاغلق وير.
مك = كوشتمك. (بو صورتله
تاويل اولمش ايسه ده، بونك
طوغريسي «صاليق» دركه
ترجه خبر ديمكدر. || صاليق.)
صاغلقلي { ص. صحت و عافيت
يرنده، بر صحت.
صاغلق { س. ۱. مهلري يار.
صاغلق { مقلرك اوچيله صيقيشد
يرله رق سودي آلتق: اينك
قولاي صاغلامز. ۲. مج. اغفال

صاغلق { س. ۱. طوغرى خبر،
معلومات: صاغلق وير.
مك = كوشتمك. (بو صورتله
تاويل اولمش ايسه ده، بونك
طوغريسي «صاليق» دركه
ترجه خبر ديمكدر. || صاليق.)
صاغلقلي { ص. صحت و عافيت
يرنده، بر صحت.
صاغلق { س. ۱. مهلري يار.
صاغلق { مقلرك اوچيله صيقيشد
يرله رق سودي آلتق: اينك
قولاي صاغلامز. ۲. مج. اغفال

صاغلق { س. ۱. مهلري يار.
صاغلق { مقلرك اوچيله صيقيشد
يرله رق سودي آلتق: اينك
قولاي صاغلامز. ۲. مج. اغفال

ايديلهرك سويلنديرك ياخود
صولق: آبدالجهدر قولاي
صاغير.

صاغلي { ص. صاغ طرفي اولان.
|| صاغلي صولاي = ۱. صاغ
وصول طرفي اولان: بو چارشي
صاغلي صولاي فلان آدمكدر =
صاغده وصولدهكي دكلر برابر
اوله رق: بومنتشله صاغلي صو.
لليدر. ۲. صاغ وصول اليه
ايشليه بيلن، ذواليمين.

صاغليجاق { س. ۱. حيات، يا.
عمر، زندگاني: ۲. صحت، عافيت:
صاغليجاقله = عمر و صحتله. دها.

صاغمال { ص. [اصلي: صاغملي
اوله كركدن]. صا.
غليز، سودي آلتير، سودلي:
بش صاغمال ايشكي واردر.

صاغمق { فت. ۱. ميمه ي پارمق او.
جليله صيقوب، سوديني
آلتق، استخلاب ايتك: قوبولري
صاغديكيزمى؟ اينكي صاغمق
خيلي زوردر؛ امه جك چوجق
اولينجه قادينك سوديني صاغمق
اقتضا ايدر. ۲. مج. اغفال ايدوب
صولق: بيجاره ي صاف بولوب
صاغديلر. ۳. آري قوغا-ن
(بالى) آلتق: بال صاغمق.
۴. بلوط ياغمور كوسترمك:
بولطر صاغيور.

صاغمق { يا صايماق. فل. اولو.
|| صاغمق { تك فضائلي صايرق
آغلايوب ياس طوتمق.

صاغمه { س. صاغمق ايشي. || صا.
|| صاغمق. || الكيم صا.
غمه = غلط اوله رق «علائم سما»

دیدکنز علامت جویه، قوس قزح.

صاعنق { ص. ۱. دفعة کلیتله یا غوب پکن یاغور:

بر صاعناق کلدی. ۲. مج. بردن بره کلن شدتلی ضرر و زیان: بر صاغناغه اوغرادى.

صاغنامق { قل (قوش) ترسی برقی، چیقرمق.

صاغو { ص. اولونک تعداد فضا. ثلیلہ آغلامه، مرثیه:

صاغوصاغق=مرثیه او قومق. ص. صاغوجی { ص. اجرتله آغلایان ارکک و یا قادی. ص.

صاغی { ص. قوش ترسی، قوش کوبره سی.

صاغیم { ص. صاغمه، صاغق ابشی، استخلاب.

صاغیملی { ص. صاغیر، سودی غمال: صاغیملی قویونلر. (بلکه «صاعمال» بوندن غلطدر.)

صاف { ص. عر. ث: صافیه. «صفوة، صفاء» دن

سف. ۱. تمیز، خالص، بر شیتله قاریشقی اولمیان، براق: صاف

صو، صاف یورک، صاف هوا. ۲. غل وغشدن عاری، شیطا.

نلق دوشونز، قولای آلدانیر، درین دوشونز، ساده: صاف

آدمدر، یورکی صافدر.

صافدزون { ص. فا. (عر. صاف= ایچی ایچی صاف وساده، بوک.

صافدرونلق { ص. ساده دلک، بوکک.

صافدل { ص. فا. (عر. صاف= ساده. فا. دل= یورک)

یورکی ساده، ساده دل، حیلہ ییئز، بوک.

صافدلانه { ص. ح. فا. ساده بوککله.

صافلق { ص. ساده دلک، بوکک.

صافی { ص. عر. ث: صافیه. «صفوة، صفاء» دن

سف. «صاف» ایله بر اولدیغی حالده لسانغزده استعمالده بر

آز فرقی وارددر. ۱. خالص، تمیز، پاک: بو صو پک صافدر.

۲. بر شیتله مزوج اولمیان، پروزی آبرتلانمش، صرف:

صافی یاغ، صافی سوت: طاره سی چیققدن صکره یوز اوقه صافی

کومور قالیور. ۳. مصارفی بالحساب طرح اولندقدن صکره

صرف کار قالان: واردات صافیه. ۱. صافی طونه= کینک

بتون حچمندن قزان و کومور لک و طائفة نك اقامتنه مخصوص

بوله لرك مقدار حجی طرح اولندقدن حوله و یولجی به مخصوص

اولرق قالان قسمنك طونه سی که رسوم طونه سی ده دینلیر.

صاقار { ص. آتک آئنده کی صباح الحیر، آقیتنه نك اوقاغی.

|| آقیتنه صاقار= یورندن آت طوداغه آشانى. = ص. ۱. مشثوم،

اوغورسز (آت)، صاقارلی. ۲. مج. چفته لی (آدم): صاقار حریف.

صاقارلی { ص. ۱. آئنده صا. قار دینن بیاض لک.

سی بولنان (آت). ۲. مج. مشثوم، شامتی، اوغورسز (آدم).

صاقاغی { یا صقاغی. س. آتله عارض اولان اوکسو.

روک: آت صقاغی اولق= اوکسورکه اوغرامق.

صاقر { ص. شدتلی دیترمکی تقلید و تصویر ایدوب اکثریا مکرر قولانیلیر: صاقر صاقر

دیترمک.

صاقر دامق { فل. قورقو ویا صوئوقدن شدتله

صاقرغه { ص. قویون و کوپک کبی حیوانلره بایشوب

قانلرینی امن و بایشیدی بردن آیرلماز کوچک بر بوجک. گنه.

صاقساغان { ص. آلاجه قارغیه مشابه و اوندن

کوچورک سیاهلی بیاضلی بر قوش که دستره ایله تخته یارار

کبی سورکلی غریب بر اوتنه سی و صیغیریه رق یوریمه سی وارددر،

تتقق.

صاقسی { ص. با: ساقسی.

صاقلائق { ق. ۱. کیزلنمک، ستر واخفا و کتم

ایتدیرمک: اونده قاریسنه صا. قلائمش. ۲. قورومتق، بکتمک،

حفظ ایتدیرمک: قویونلری، اورمانی کیمه صاقلائتیورسکر؟

۳. محفوظ بولندیرمق، بریچون قالدیروب محافظه ایتدیرمک:

سودیکم بریمک اولورسه بکا صاقلائک: بوتخلردن باغوانه

کله جک سنه ایچونده صاقلا تملیسکر.

اخفا، کتم ایتمک: خرسزلی اونده صاقلائشیدی: نظر قور.

قوسیه چوجفی هرکسدن صاقلا یور: او بیلدیکنی صاقلا

یوب کیمسه به کوسترمز: بن سزدن بر شیء صاقلامام. ۲.

بکله مک، کوزتمک، قورومتق، حفظ، وقایه، صیانت ایتمک: بو

چوبان قویونلری ابی صاقلا. میور: الله صاقلاسون. ۳.

قالدیروب بولندیرمق، بریچون یاخود باشقه بر وقت ایچون

براقق: شو بورکدن بکا بر پارچه صاقلاک: بو یمکی صباحه

صاقلا یلم.

صاقلامه { ص. صاقلاش، صا. قلامق ایشی. با:

صاقلاباج { ص. بر طاقی صا. قلابوب بری طر.

فندن آرائق صورتیه اوینا. نیلان بر چوجق او یونی.

صاقلاندى { ص. ۱. صاقلانه. جق یر، کیزلی

محل، کوریمز کوشه و بوجاق. ۲. صیغینه جق یر، ملجا، پناه.

۳. محفظه، قف (غلاف). صاقلائلمق { ج. کیزلنمک، ستر

واخفا و کتم ایدلمک: بو صاقلائیلیر شیء؟ اللهمک

بیلدیکی قولدن صاقلائناز.

صاقلائمق { فل. ۱. کیزلنمک، ج. کیزلنمک، عجا

زهرلده صاقلاندى. ۲. حفظ اولنوب طیانمق: بوتخم ایکی

اوج سنه صاقلانه بیلیر. صاقلائیش { ص. صاقلامه، کیزله،

صیق صاقلاشده نه معنا وار: با: صاقلامق.

صاقلاچی { ص. ۱. کیزلین، کیم و اخفا ایدن.

۲. حفظ و وقایه ایدن، حافظ، حامی.

صاقلی { ص. ۱. کیزلنمش، کیزلی، مستور، مخفی، مکتوم:

اسکی زمانلرده امنیتیزلکدن طولانی هرکس مالی صاقلی

طونمغه مجبور ایدی. ۲. علی اولمیان، خفی، محرمانه: صاقلی

سوز. ۳. بر طرفه قونوب باشقه بر شخص ویا وقت ایچون

آیرلش، محفوظ: بنم دائما احتیاطاً صاقلی بر آز آچقم

بولنور.

صاقن { یاخود صاقین. حه. «اصل» صاقنق «غلنک

امر صیغه سیدر [زنهار، اولیه که، ابی باق، دقت ایت: صاقن

اورایه کیتیک: صاقن ها!

صاقنغان { ص. چوق وهر شیدن صاقنان، چکن، مخترز،

متوقی، مجتب: پک صاقنغان آدمدر.

صاقنمق { فط. (ترک) قدیمده «صاقق» فعل متعدی سی

ده وارددر. ۱. چکتمک، حذر، احتراز، اجتناب، توق ایتمک:

کنشاهدن چوق صاقنیر. ۲. کندینی کوزتمک، حفظ و وقایه

ایتمک: یولده صوئوقدن صاقنقی اقتضا ایدر: ساری علدن دائما

صاقنلی. = فط. صیانت و حمایه ایتمک، کوزتمک، دقتله محافظه

صاقتمه { ص. ۱. تحفظ، کندینی صاقیش { کوزتمه. ۲. اجتناب،

احتراز، توقی.

صاقولوده { ص. ۱. ساحلرنده ایشلر باشی قیچی بر خفیف بر نوع نکنه.

صاقولته { ص. ۱. طویلله انداخت اولنان دمبر اسطوانه ایچنه استیف

اولمش اوفاق دانه لردن مرکب متروک برمری.

صاگ { ص. ۱. کینلره عارض او. لوب صارارتان برمرض،

صارلیق: اکیته صاگ اورمش.

صال { ص. ۱. یان یانه باغلانوب صو. یک اوزرنده یوزدیرین

کراستدن عبارت دوز شیء: صال یوزدیرمک: صال ایله

کچمک. || کراسته صالی= صو یک اوزرنده نقل اولنق اوزره صال

صورتنده باغلانوب خلاطله کچی به چکدیرین کراسته بیغینی.

صالاته { ص. با: صلاته.

صالاجق { ص. ۱. اولو بیقادقلری (کروت، تشیر.

صالاش { ص. ۱. میوه وسائر صا. تمق اوزره باراقه

حالنده موقت دکان: بوستان صالاشی= قانون قارپوز صاتمغه

مخصوص اولانی.

صالاشپور { ص. ۱. اساساً هندک شهرنده والیوم آوروپاده بایلان

آستارلق سکرک بز.

صالاق { ص. ۱. اوجی طوبلی زنجیری بر نوع اسکی جنک طوقاغی.

صالاموره { س. با : سالاموره. }

صاليه { ص. كوشك، سولايوك، صارقيق. }

صالت { ص. يالكز، تك، مجرد، ساده : صالت بن كیده، جكم : صالت سز كلليسكرز : صالت خورون يابلس بورك. = ح. آجقي، يالكز، شو قدركه : بوايش اوله جق صالت بن كوره. ميه جكم. }

صالت { س. (ينا. Salto = صحرا. صالت) مه [كوبك وكدی كبی حیوانلرك آرت آياقلى اوزره طورملى : صالت طورمق. = ح. صالت طور : صالت. }

صالت { س. (صالت مارقہ دن صالت) مخفف كه بنا. Santo Marco دن غلط اولوب ونديك حاميسى عد اولسان بر عزىك نامنه اوله رق كيجيلرك كيدكاري بر نوع قيصه جاك ايدى [بر جنس قيصه چيكن. }

صالت { س. (بنا.) بح. كركين صالت { خلاطك جزئ قوبور. يلوب كوشدلى. || صالت باربه با : صالت باربا. || صالت دوره = آغاج باصامقلى ايب نردبان. }

صالچه { س. (ينا. Salsa) طو. صالچه { ماس صوييله وساژ شيتلرله بايلان يك تربيه سى. }

صالح { ص. عر. ث : صالحه. ج : صالح { صلاه. } « صلاح » دن سف. [۱. ابى، يارار، كلير، يا. قيشير : ابو ايشه صالحدر. ۲. صلاحيتى وحق اولان، صلاحيتى حازر : فلان آدم بنم ايشمى كورمكه صالح دكدر. }

{ بوايكى معنا ايله مؤنث و جمى قوللانلار. ۳. دينك اوامر ونواهيسنه تطبيق حركت ايدن، اعمال صالحه صاحبي، اهل تقوى، متقى : صالح بر آدم، صالحه بر قادين، صلحان آدمدر. || اعمال صالحه = ديناً و شرعاً مأمور و اخلاق و انسانيتجه مدوح ايشلر. }

صالحات { س. ج. عر. اعمال صالحه، ابي ايشلر، شرعاً مأمور و اخلاق و انسانيتجه مدوح ايشلر. }

صاخخانه { س. با : سلخخانه. }

صالدير مق { ق. هجوم ايتدير. مك، تسليط ايتك : كلوب چكسلره كويكاري صالدير. = فل. آتلق، هجوم ايتك، صولت كوسترمك : هان آدمك اوزرينه صالدير. }

صالغين { ص. ۱. صالار، هجوم ايدن : صالغين، مستولى : صالغين هر كه چكن، مستولى : صالغين خسته لق = قورله و وباكي بر ملكتى استيلا ايدن علت ساريه. = س. توزيع اولمش ييلقى ويركى، ساليانه. [ج. ساليغ.] }

صالقي { ص. ۱. صارقيق، سو. لپوك، پورصوق. ۲. سقط، غدلى، قصورى : بر ياني صالقي آدم. ۳. ياغمورلى، ياغمور ياغديران : صالقي بولوت. }

صالقيم { س. ۱. اوزوم وخرما (كبي بر چوغى بر صابده بولسان ميوه، عنقود : اوزوم، خرما صالقي : بر صالقيم اوزوم. }

۲. صالقيم شكندنه طوران شى، هوك : صالقيم صالقيم صار. قيوردى. ۳. طرنامه قدن فتيل فتيل اولمش صاج بولوكى : صاجى صالقيم صالقيم. ۴. بح. يلكن بزندن بر طور به موضوع واوزرى خلاطه صارلمش اوفاق دانه لردن عارت سرمى. || صالقي آتش = مترايوزك مرميلرى كبي بر چوق دانه سى بر لكده آت = مرمى ويا دونغا فشكى. || صالقيم سو كوت = داللى آشاغى صارقان سو كوت آغاجى. || صالقيم صاجاق = بر قاجى بر لكده اوله رق آصيلان صاجاق ويا باره لانوب بارچه لرى صارقان بيرتيق شى. || صالقيم كوپه = زنجيرله آصيلى بر قاج طاشدن مركب كوپه. }

صالقيم { س. ۱. ايلك بهارده صالقيم شكندنه بيوك چيچكر آجار و آصمه كى چارطاغه صالير آغاج انواعى : صالقيم آغاجى : صارى صالقيم. ۲. اقسا آغاج. }

صالقي مق { فل. (اتلر) كوشوب صالقي صارقق. }

صاللاباش { ص. ۱. بلا اختيار باشى صاللان (آدم). ۲. بوروركن باشى صاللان (آت). }

صاللاپاتي { ص. ملاحظه سز، تا. ملز، دوشومعدن وصايفيز اوله رق هر ايشه طالان. }

صاللاصرت { ح. صاللاصرت ايتك = صرتنه. }

آلقى، يوكلك : قوبروغنى صاللاصرت ايتدى. }

صاللامق { ق. ۱. منتظم برصور. تده و داما بر يولده اويناتق، تحريك ايتك : بشيك. صالينجاق، ال صاللامق. ۲. بح. بر ايشى كورمىوب تأخير ايتك : بنى نه صاللايوب طور بورسك. || باش صاللامق = ايشيتكمسزين ديكلك، الاى چيكرمك. || بشيك صاللامق = امك ويرمك. || قاؤق صاللامق = مداهنه ايتك. || قو. يروق صاللامق = ۱. تبصيص ايتك. ۲. تشويقكارانه حركتده بولمق. || صاللاماق = اهميت ويرمه مك، وظيفه ايدنه مك، صاللاماق. || قو يروق صاللان = اوزونجه قوبروغنى دائما صاللان كوچك بر قوش. }

صاللامه { س. اويناتمه، تحريك. }

صاللاندير مق { ق. ۱. اويناتمه، تحريك ايتك : بوكون واپور بزي ابي صاللانديرى. ۲. آصمق، صلب ايتك : جاني بى صاللانديرى. ۳. بح. لان وعدلرله تعويق و تأخير ايتك : بوكون يارين ايله ايكى ايدر صاللانديرى. }

صاللامق { فل. ۱. منتظم صو. رتده كيدوب كلهرك اوينامق، خرام ايتك : صنداليه. سى اوزرنده صاللانوب طو. ريوردى : صالينجاقده صاللامق؟ ۲. بح. دوشمك اوزره بولمق، دوشمه سى، عزلى، سقوطى يا قين اولمق : اسپانيه قابتوسى صاللانير. صاللامه { س. اوينامه، حركت، خرام. }

صاللى { ص. ۱. صال كى يايوان و آجيق : صاللى بنا. }

۲. صال كى اسز واكنه بوبونه بيوك. صاللاستره { ندن صاج كى اوربلى قوردون كه مختلف ايشلرده قوللانيلير. }

صالماق { ق. ۱. يايماق، سرمىك، اوزاتمق، بسط ايتك : سايه صالماق، يتاق، پوست صالماق. ۲. قومق، براقق، آتمق، وضع والقا ايتك : بزي صويه صالماق : اتمق فرونه صالماق. ۳. ايلرى به سورمك، آجق، چيقارمق : كمى يى انكينه صالدى. ۴. سورمك : دال بوداق صالماق : كوك صالماق. ۵. كو. ندرمك، سوق ايتك : اوجته بر فرقه صالدى : آدم، خبر صالدى. ۶. قوبورمك، صال. ليورمك، اوزاتمق، صارقمق : صاچلر بى صالماق. ۷. طرح، توزيع، تكليف ايتك : ساليانه صالماق. ۸. تأخير، تعويق، امهال ايتك : فردالره صالماق. ۹. اوستنه آتمق، هجوم ايتديرمك : آتماجه بى قوشه، تازى بى طاوشانه صالدى. = فل. ۱. تجاوز، تعرض ايتك، هجوم ايلك : بوكون صالارمى؟ آنى آدمه صالار. ۲. ايلغار و آقين ايتك : دشمنه صالماق. ۳. بح. (لكرانداز كى) روزكار و آ قندى جهتنه طوغرى باش ويرمك : كمى صالماق. }

صالماق { س. صالماق ايشى. لا : صالماق. }

صالمه { ص. ۱. باشى بوش كرن (حيوان) : صالمه خرکه : صالمه صيفير. ۲. بورمه سز، موصلق سز، سربست آقان (صو)، خورخور : صالمه صو. = س. برنج ايله پشمش پلاولى يك : مديه صالمه. سى. || صالمه ايب ودها طوغرى صالمه ايب = صالمه حيوانلرى طوتد. قلى كند. || صالمه طومروق = قره قولك كچه سوقاقده طو. تدبىي آدملى موقتاً قيادقلى محبس. || صالمه قره قولقچى = سابقده كچه قول كرن ضابطه، سيار پوسته. }

صالنجاق { س. ۱. اكلنجيه ويا صالانمق اوزره بر آغاجه ويا مخصوص ديكلمش ديركاره آصيلى طوران فلقه شكندنه تخنه : صالنجاه چيتمق : صال. لنجاقده صالانمق. ۲. كوچك چوجقلى اويتمق ايچون بشيك برينه مستعمل و اوطه نك ايكى ديوارينه ميخلامش حلقه له ايله آصيلى معلق يتاق. ۳. ينه بو شكده و اكثراً ايدن آغ حالنده بيوكلر ايچون اكلنجى يتاق. }

صالندى { س. ۱. اوينامه، حركت. ۲. طالغه، تلاطم : دكيزده بر آز صالندى واردر. || صالنديده = صاغلام اربليان، شهبلى : ايشمز صالنديده. }

صالنديلى { ص. متين و اوتو. راقلى اوليان، معلق : صالنديلى بنا. صالمنق { فل. بوروركن بر صا. غ، بر صوله غايل. }

ایتمک، تخت ایتمک، خرامان اولق.

صالحه { س. و :

صالحه { س. صاغه صوله تمایل ایدرک یوریمه، تخت، خرام.

صالون { س. [فر. Salon] ۱. خانه و قوناغک مسافر قبول ایتمک مخصوص اولان

الک بیوک واک مزین اوطه سی، باش اوطه، دیوان، مرض او. طه سی. ۲. سرکی محلی، خصوصی موزه، معرض، عرشگاه، رسم سالونی. || سالون آدمی = الفت و قبول کی مراسم رسمیه و خصوصیه نک قواعد و آدابی و جمعیه کبروب حقیقه اصولرینی لایقانه ییلوب اجرا ایدن آدم.

صاله { س. [فر. Salle] ۱. اوطه لک اورتی سنده

مردیونک چیقینی و اوطه قبو. لرنک آجلدینی آجیق محل، دیوان، دیوانخانه: بو اوک صا. له سی پک طار. ۲. قوغوش، برنای رسمیده ککیش و عمومی اوطه: درس صاله سی، عملیات صاله سی، نک صاله سی.

صالی { س. هفته نک اوچخی کونی که عبده اجرام سمایه اولان اقوام قدیمه عندنده حرب الهی زعم اولنان مرتبه منسوب عد اولند یقندن، شامتله شهرت بولش، و او اعتقاد مشرکانه نک اثری برلشوب قالشدرد، عر. یوم الثلاثاء، فا. سه شنبه.

صالیار { س. آقان آغز صوبی، صالیار { س. سالیه. مر. با: سالیه.

صالیانغوز { س. [در. Salang] = سالیله [معروف قبوقلی سوموکللی بوجک، حلزون.

صالیق { س. خبر، پیغام. [صا. لوق] دن. چ. سا. لوق. — متروک ایسه ده، شایان احیا قیمتدار لغات جنسیه من جمله سندنرد. — «صالیق ویرمک» تعبیرنده قوللانیرور. سه قده، اون ده سهوا «صاغلیق» تلفظ و تخریر ایدیرور.

صالیق { س. [«صالیق» دن] اوجی زنجیرلی طوبوز. صالیویرمک { فت. [«ویرمک» کبی «و» ک قتحیل زبازدردر. ۱. طوتلش و ضبط آلتنه آلمش اولانی قویویرمک، براقق، ارخا، ایتمک: قوشی، اسیری صالیویرمک. ۲. محبوس اولانی حبسندن قورتارمق، محبوسدن چیقارمق، اطلاق ایتمک: مدت محبو. سینتک صوگ اوج آتی عفو ایله صالیویردیلر. ۳. اوزاتمق، تراش ایتمه مک، کندی حالنده براقق، قویویرمک: صقال صا. لیویردی. ۴. برشیثی ضبط ایدمه یوب براقیویرمک، قاجیر. مق: قهقهه لری صالیویردی. ۵. براقق، مانع اولماق، طو. تمامق، رخصت ویرمک: کیجه یاریسنه قدر بزی صالیویرمدی: صله به کیتک ایستین خدمتی بی عاقبت صالیویردی. ۶. صار. قتمق، اوزاتمق، ایشدیرمک: اتکارینی صالیویرمیش.

صامیت { ص. عر. ن: صامته. [«صمت» دن سف. ۱. صوصان، لقردی ایتمک، ساکت، ناطق مقابل. ۲. سسز، سس چیقارماز، صاغر: جسم صامت. ۳. جانسز (مال)، حیوانات کی جانبی اولمائی.

صامسون { س. طوغریسی صکسون. صامسه { س. بر نوع خورطا تلبیسی که با قلاوه پیچمنده یاییلیر. ایکی کناری کسکیک دکلدرد تاوه ده قرار دلیر.

صان { س. ۱. حساب، تعداد. ۲. پارچه، قطعه: صان صان = پارچه پارچه. ۳. یوقلا. مه: صان کورمک = عسکری یوقلامه ایتمک. (بو اوج معنا ایله بزجه مر.) ۴. اعتبار، شهرت، شان: آدی صانی وار.

صاناجی { و صانوجی. با: صا. نیچی.

صانامق { فت. ۱. صایق، صایبی ایتمک، حرمت و اعتبار ایتمک: انسان کندیندن بیوکنی صانا مایدر. ۲. حرمت یولی استهزا ایتمک، اکلفک. ۳. پاره. لامق، طوغرامق. ۴. با: صایمق. [اسکیشدر.]

صانجاق { س. سنجاغک املای صحیحیدر. [«سنجاغ» دن: سنجاغ.

صانجدرمق { فت. ۱. صایلا. [«تنق» باتیرتمق، صوقدیرمق: ایکنه صانجدر. مق. ۲. یره دیکدیرمک، رکز ایتدیرمک: سنجاغی، مزراغی صانجدرمق.

صانجامق { س. ۱. صایلامق، صایلامق، صوقلق: وجودمه ایکنه لر صانجلیور. ۲. یره دیکلمک، رکز ایدلمک: سنجاغ، مزراق صانجلیدی.

صانجمق { فت. ۱. صایلامق، صوقلق، باتیرمق: ایکنه صانجمق. ۲. یره دیکلمک، رکز ایتمک: سنجاغ، مزراق انجودی. ۳. اوروب کچیرمک: سونکی بی، مچی کوکسینه صانجودی.

صانجی { س. ۱. بدنک داخلنده صایلانوب صوقار کی کسکین آغری: کوکسیده، صاغ بوکرمدی بر صانجی طویوروم. ۲. قارن آغریسی، اکثریا لیتندن اول کن باغ صانق را. حنزلنی: صانجیسی واردرد: صانجی به طوتلدی. || صانجی دکینکی = آتمک صانجیسنه این کلدیکی زعم اولنان قرمز ی قابوقلی برجنس آغاج که اوندن اکثریا قامچی صابی یاپارلر.

صانجیلاقمق { فط. صانجی به صانجیلاقمق، قارن آغریسنه طوتلق.

صانجیل { ص. صانجیسی اولان، قارنی آغریان ویا دا. خلا کسکین بر آغریسی اولان: اقشام صانجیلی ایدم.

صانجیمق { فل. (بر عضو داخلی) کسکین بر آغری ایله آغریقی: یورکم، معدمه، قارنم صانجیور.

صانسار { یا صاگسار. با: صاگسار.

صانع { ص. عر. ن: صانعه. [«صنع» دن سف.] یاپان، ایشلین، یارادان، فاعل، خالق: صانع السماوات والارض = کوکبری ویری یارادان: صانع حقیق = هر شئیک فاعل حقیقیسی اولان جناب حق. [صنعتکار معناسیله لسانیه ده قوللانماز.]

صانغی { ص. اورغون کی رسم، شاشقین، سرگردان: باشی، بنی صانغی: صانغی آدم. صانغیلامق { فل. رسم اولق، شاشقینلای کلک: باشم صانغیلاادی: صانغیلادم.

صانغیلق { س. سرسمک، شا. یاخود صانغی. س. قوش ترسی، طیور کورمه سی. فت. آوه کوتوریله. جک آتمجه کی قوشی پینکده آجیقدیرمق.

صانیکه { ۱. طوت که، فرض بن سبب اولشم. ۳. مثلا، بالفرض، یعنی: صانیکه بویه یایسه ق دهانی اولمازی دیورم. شهرتلی، شانلی: آدی صانی آدم.

صانمق { فت. مض: صانیر. ۱. ظن ایتمک، کان ایتمک: بن سزی کله مش صانیوردم: بنی نه صانیدیکز؟ کوزلرمدن آتش چیقیسور صاندم. ۲. فرض، قیاس ایتمک، صایمق: بر کورشدی یوز کشیلک بر جماعت صاندم. ۳. عد و اعتبار ایتمک: خیره صانمق (وطوغریسی).

صانمق { ۱. کچیرمک، طور دیر مامق، دفع ایتدیرمک: صانجی بی، باش آغریسنی، باشمه کن غائله بی صاو. دیردم. ۲. قوغدیرمق، طرد و تبعید ایتدیرمک: شو تابل او شای صاو دیرملی.

صاواش { س. غاوغا، نزاع، مناد. زعه، جدال، مقاتله: صاواش یری = میدان حرب، معرکه. فش، غاوغا ایتمک، منازعه به کیر ایتمک، مقاتله ایتمک.

صاواشتمق { س. صویک تقسیم او. لندی یی رده کی اورتیلی ولوله لی حوض، صو مقسمی، تقسیم.

صاواش { س. ۱. کچن، دوامسز، ببقا، موقت. ۲. آز قیبتی، دکر سز.

صاودیرمق { فت. ۱. کچیرمک، طور دیر مامق، دفع ایتدیرمک: صانجی بی، باش آغریسنی، باشمه کن غائله بی صاو. دیردم. ۲. قوغدیرمق، طرد و تبعید ایتدیرمک: شو تابل او شای صاو دیرملی.

صاواش { س. غاوغا، نزاع، مناد. زعه، جدال، مقاتله: صاواش یری = میدان حرب، معرکه. فش، غاوغا ایتمک، منازعه به کیر ایتمک، مقاتله ایتمک.

صانق { س. ۱. ظن، کان، زعم، فرض، قیاس. ۲. وهم، خیال. یاخود صاناجی. ص. دوشون، ظننده بولنان: خبر صانجی = خبر اندیش، خبر خواه: کم صانجی = بد اندیش، بد خواه.

صاوات { دن [کومش اوستنه قورشونله و برطرز مخصوصده یاییلان قره قلم نقشلر.

صاواتلی { ص. کومش اوستنه قره قلم نقشلرله مزین: صاواتلی قوطی.

صاواش { س. غاوغا، نزاع، مناد. زعه، جدال، مقاتله: صاواش یری = میدان حرب، معرکه. فش، غاوغا ایتمک، منازعه به کیر ایتمک، مقاتله ایتمک.

صاواشتمق { س. صویک تقسیم او. لندی یی رده کی اورتیلی ولوله لی حوض، صو مقسمی، تقسیم.

صاواش { س. ۱. کچن، دوامسز، ببقا، موقت. ۲. آز قیبتی، دکر سز.

صاودیرمق { فت. ۱. کچیرمک، طور دیر مامق، دفع ایتدیرمک: صانجی بی، باش آغریسنی، باشمه کن غائله بی صاو. دیردم. ۲. قوغدیرمق، طرد و تبعید ایتدیرمک: شو تابل او شای صاو دیرملی.

صاواش { س. غاوغا، نزاع، مناد. زعه، جدال، مقاتله: صاواش یری = میدان حرب، معرکه. فش، غاوغا ایتمک، منازعه به کیر ایتمک، مقاتله ایتمک.

صاواشتمق { س. صویک تقسیم او. لندی یی رده کی اورتیلی ولوله لی حوض، صو مقسمی، تقسیم.

صاواش { س. ۱. کچن، دوامسز، ببقا، موقت. ۲. آز قیبتی، دکر سز.

صاودیرمق { فت. ۱. کچیرمک، طور دیر مامق، دفع ایتدیرمک: صانجی بی، باش آغریسنی، باشمه کن غائله بی صاو. دیردم. ۲. قوغدیرمق، طرد و تبعید ایتدیرمک: شو تابل او شای صاو دیرملی.

صاوردلتي { ب. فل. ۱. ق. }
 ريشدیرلتي، آلت
 اوست ايدلك: آتش صاورلدی.
 ۲. خرمانده دوکيلوب اينجه
 صمان قيرنديسيه قاريشيق قالان
 حبوبات هوايه آتيلوب آيرلتي:
 خرمان، بغدادی صاورلدی می؟
 ۳. روز کارله هوايه قالتمق،
 اوچرلتي: ميدانده کی کول صاو-
 رلدی. ۴. طاقيلوب محاولمق،
 اورته دن قالتمق: بوصمان بويله
 آچيقده قاليرسه بتون صاوريله
 جقدر.
 صاورمق { ۱. ق. قاريشدیرمق،
 آلت اوست ايتك:
 آتشی کوركله، خرمنی بيله ايله
 صاورمق. ۲. خرمنده اينجه
 صمان قيرنديسيه قاريشيق او-
 لان حبوباتی هوايه آتوب آيرمق:
 خرمنی، بغدادی صاورمق. ۳.
 بر مايی فيچينك وياكوپك مو-
 صوغندن چكوب اوستنه آته.
 رق قاريشدیرمق: سرکینی،
 ترشینی صاورمق. ۴. هوايه
 قالدیرمق، اوچرمق: بل توزی
 صاوردی. || آتوب صاورمق =
 ۱. (قاصرغه) توز طوبراغی
 قالدیروب اورته لني آلت اوست
 ايتك. ۲. بالاندن اوكتك،
 آورت صاتمق. || مج. اسوب
 صاورمق = آتوب طومتق،
 باغروب چاغره رق حدت ايتك،
 بوراکی پانلاق. || قلیج صا-
 ورمق = شدله قلیج اویناتمق.
 || کولنی صاورمق = محو وتدمیر
 ايتك.
 صاوروق { ص عقلی صاورلمش
 کی ملاحظه.

حرکت ایدن، فرفره.
 صاوسه { ح. یاواش، آغر، آ-
 هسته. مر.
 صاوسه لامق { ق. آتوق،
 تأخیر ايتك،
 برایشی لیت لعل ايله کچیروب
 یاچامق: صاوسه لایوب طوربور.
 صاوشدیرمق { ق. ۱. کچیرمک،
 کچیشدیرمک،
 ابی ايتك، آتلاتمق: صیتقه یی
 صاوشدیردم. ۲. قورتلقی،
 باشند آتق، دفع ايتك: شو
 غائله یی ده صاوشدیرسوق؛ مخا.
 طره یی صاوشدیردم.
 صاوشماز { ص. کچمز، ابی اولماز،
 اوکماز، مزمن: صا-
 وشماز خسته لی.
 صاوشتمق { فل. ۱. کچمک، مند-
 فغ اولمق، ایشلمک،
 ابی اولمق: صیتقه، باش آغریسی،
 صانجی صاوشدی. ۲. کیزلیجه
 قاقچق، یان چیزمک، کیتک،
 چکلمک: بز او تورورکن او
 اصوله جق صاوشتمش. (صیو-
 تمق «دخی دینلیر»)
 صاوق { «صفوق» و«صووق»
 یازدیغمز لغتک املای
 صحیحیدر.
 صاؤل { ح. اصل امر صیغه یی
 اولمغه، جمعنده یعنی
 بردن زیاده آدمه خطاب او-
 لندقه: صاولک دینیر. [چکیل،
 یول ویر، دستور، وارده!
 صاؤلوق { فل. صاقنوب بر طرفه
 چکلمک: هر کس
 صاواسون.
 صاوله { س. [بتا. مج. سفاشنده
 سبغای و اشارت بایراق

وعلامه لرینی دبرکه چکیمک مخصوص
 اینجه ایپ.
 صاومش { ص. کچمش، فوت
 اولمش، مافات: صاو-
 مش شی.
 صاومق { ق. ۱. قوغمق، دفع،
 طرد ايتك، اذن،
 رخصت ویرمک: بن آشچی یی
 صاودم. ۲. آتلاتمق، کچیرمک:
 بن نوبتی صاودم. ۳. نازکانه
 دفع ايتك، حسن قبول ايله
 برابر چوق طور دیر میوب
 اصوله کیتک لزومی اشراب
 ايتك: بن شو مسافر لری صا-
 ویمده کلیم. || صاقوب صاو-
 مق = تکمیل صاتمق، بر شی
 بر اقامق. = فل. ۱. کچمک،
 دفع وزائل اولمق: خسته لی،
 غلبه لی، موسم صاودی، آرتق
 بوچیکر صاومش. ۲. ایشلیوب
 کچمک، تأثیر ايتك: صووق
 اینجه صاودی. مر.
 صاومه { س. صاومق فعلی. ب:
 صاومق. = ص. صاو-
 لان، کچیرلان (شی): باشند
 صاومه = مجرد باشند دفع
 ایدلك ایچون یاییلان، دقتسز،
 اوسترن کورایش: بوایشی
 پک باشند صاومه یا شسکرز؛
 باشند صاومه بر جواب ویردم.
 صاوه { س. ۱. خبر، پیغام،
 نبأ. ۲. مزده، بشارت.
 صاوه { س. کوچک اورس،
 بیلکی اورسی.
 صاوه جی { و. س. ساوه جی.
 س. صا. ۱. خبر
 ویرن، خبر کوتورن، مخبر. ۲.
 مزده کوتورن، مزده ایصال

ایدن، مبشر. [بشیر معناسیله
 واو مقامده استعمال اولنور
 اسامی ترکیه دندر.]
 صایا { س. «صایمق» دن [
 سابقده اغنامک تعدادیله
 رسمتک جباتده مأمور تحصیلدا.
 ران صنق، اغنام مأمورینی،
 میری ماندره جیلری؛ صایا او-
 جایی = بو صنفک سلك مخصوصی
 که الیوم عید اضحاده سرای
 هایون قربانلرینی تقدیم ايتك
 خدمتیه موظف اولوب قیافت
 مخصوصه لری واردر. || صایا
 چوخه سی = بو اوجانی افرادینک
 اوابنه مخصوص بر جنس قباچه
 چوخه.
 صائب { ص. عر. ۱. صائبه.
 «صواب» دن سف.]
 ۱. طوغری نشانه وهدفه
 وارن: سهم صائب. ۲. خطا
 ایتین، طوغری، مقصده او یغون:
 رأی صائب: افکار صائبه.
 صایدیرمق { ق. تعداد ایتد-
 یرمک: باغک کو-
 توکلرینی باغخوانه صایدیرملی.
 ۲. حرمت ورعایته مجبور
 ايتك: کندینی چوق صایدیرر.
 || دلی به پوستکی صایدیرمق =
 برینی مالایینی ايله اوغراشدیرمق.
 صایرو { ص. یا:
 صایری { ص. خسته، مریض،
 نامزاج، کیفسز، اوز-
 کون. (متروک ايسه ده بری بوش
 قالش مستحق احیایات مخصوصه.
 مزندندر.]
 صایر یلق { س. خسته لی، مرض،
 نامزاجلی، کیفسزک،

اوز کونلک.
 صاییش { س. ۱. صایمه، تعداد،
 شمار: ایکنجی صاییشم
 ایلک صاییشمه اویمدی. ۲.
 حساب، محاسبه.
 صایشمق { ف. آرده حساب
 کورمک، حسابلا.
 شمع: بز اونکله صایشدق. =
 ق. محسوب ايتك، حساب
 کچیرمک: بن او آتجه یی صا-
 یشمشیدم.
 صایینی { س. «صایمق» دن [
 ۱. صایی، حساب. ۲.
 حزم، احتیاط، ملاحظه: هیچ
 صایینی یوقی؟ ۳. حرمت،
 اعتبار، رعایت: انسان بیو-
 کلرینه قارشى دائما صایینی صا-
 یملیدر. ۴. خاطر، خاطر شاسلق:
 اونلک صایینیسی واردر. ۵.
 ادب، پروا: صایینی ايله حرکت
 ایدیور.
 صایغیسز { ص. ۱. ملاحظه سز،
 احتیاط سز. ۲. صا-
 یمیان حرمت ورعایت ایتین:
 پدینه قارشى پک صایغیسز
 بولنیور. ۳. خاطره رعایت
 ایتین، خاطر ناشناس: بکا قارشى
 صایغیسز بولندی. ۴. پروا سز،
 بی پروا: نه قدر صایغیسز آدمدر!
 صایغیسزلق { س. ۱. ملاحظه.
 سزاق، احتیاط-
 طسزلق. ۲. حرمت سزک، رعای-
 یتسزک. ۳. خاطر ناشناسلق،
 خاطر صایغیش. ۴. پرواسزلق،
 بی پروا حرکت.
 صایغیسی { ص. ۱. ملاحظه لی،
 احتیاطلی. ۲. حرمت
 ورعایت ایدن. ۳. خاطر صا-

یان، خاطر شناس. ۴. تربیه لی،
 ادبی، کیسه یه طوقنامغه چوق
 دقت ایدوب غایتله محترزانه حر-
 کت ایدن: چوق صایغیلی آدمدر.
 صایقلامق { فل. او بقوده ویا
 صایق صایق سولک، هذیان
 ايتك: بتون کیجه صایقلامشدر.
 = ق. بر شیئی چوق آرزو
 ایدوب دائما دوشونک، صا-
 یقلا رجه سنه دائما اونى دوشو-
 نوب خاطر دن چیقار مامق:
 مملکتی صایقلاوب طوربور،
 زنگین بر قاری آلوب ثروته
 نائل اولمى صایقلاوبور.
 صایقلامه { س. ۱. او بقوده ویا
 صیتقه طالعینلغنده
 سولنغه، هذیان: ینه صایقلا-
 مه سی طوتدی. ۲. بر شیئی
 چوق آرزو ایدوب دائما اونى
 دوشونغه: او آدمک هر وقت
 زنگینلکی صایقلامه سی ده پک
 غریبدر.
 صایلمق { ب. فل. ۱. تعداد
 ایدلك: بو قویونلر
 صایلدی می؟ ۲. حساب ایدلك،
 محسوب اولمق: سزک بکا اخیراً
 ویردیکنز آتجه ده صایلدی می؟
 ۳. عد اولمق، اعتبار اولمق:
 انسانیتی اولیان آدم انسان
 صایلماز: لونی سیاه اولان آ-
 دملرک جمله سی زنجی صایلماز؛
 اوده بورا ک اشراقندن صایلیر.
 ۴. محسوب و معتبر اولمق،
 مقبول اولمق، مقبوله کچمک:
 نیتسز طوتیلان اوروج صایلماز.
 || خاطری صایلق = مرغی الحاطر
 اولمق، و. ج. خیلی بیوک واهیتی

اولی : بوی که به کی ده خاطری
صایلی بر فرطونه ایدی .
(ص. معروف، مشهور،
صایلی) بنام : بوی صایلی فرطو-
نار دندر .

صایم { ص. عر. ث. : صائمه.
(« صوم » دن سف.)
اوروج طوتان، اوروجلی : کو-
ندوز صائم کیجه قائم .

صایمازلتی { ص. (وغلطی : صا.
ایما مازلی) عدم
رعایت، حرمتزک، تحقیر .

صایمق { فت. ۱. تعداد ایتک؛
پاره صایمق. ۲. محسوب،

داخل حساب ایتک : بنم صکره
وپردیکی صایمور میسکز؟ ۳.

عدو اعتبار ایتک، نظریه باقی :
انسان اولانلر یالانجی بی آدم

صایمازلر؛ وفاسر احبابی احباب
صایماملی. ۴. مقبول و معتبر

طوتیق : بونی صایم یینه بیورک.
۵. حرمت و رعایت ایتک؛ کنجیلر

دائما اختیارلری صایمیلدرل.
۶. اهمیت و بر مک، مهمه مک؛

او آدم مراسمی چوق صایار؛
اوکیسه بی صایماز. ۷. احتیاط

و احتراز ایتک، حذر ایتک؛
چوق صایار. ۱۱. اوکنی آردینی

صایمق = احتیاط اوزره حرکت
ایتک. ۱۱. خاطر صایمق = حرمت

ایتک. ۱۱. سوگوب صایمق =
شتم غلیظه بی صره لایوب شتم

ایتک. ۱۱. هیجه صایمق = مهمه-
مه مک، اهمیت و برمه مک.

صایمه { ص. صایمق فعلی، تعداد،
(شمار.

صاین { ص. (« صایمق » دن. چ.
(ساین) سچمه، کزیده.

منتخب، ممتاز. مر.
(فل. احتیاطی طاورائقی،
صایمق) احتراز ایتک، ملاحظه
ایله حرکت ایتک، اوکنی آردینی
صایمق.

صایوان { ص. با : صیوان.

صاینی { ص. ۱. عدد، رقم : بر
(صاینی خاطرده طومق.

۲. صایمه، تعداد، شمار : قو-
یونلرک صایسی؛ صاینی به کلز =

یشمار، لایعد. ۳. حساب،
محاسبه : صاینی ییلز؛ صاینی

اوکر تیک.

صاینجی { ص. اغنامی صایان مأ.
(مور، تعداد مأموری.

صایلسز { ص. ۱. صایلا مش،
(عدد و مقداری نا.

معلوم : چاشیری چاشیرجی به
صایلسزی وریورسکز؟ ۲.

حسابسز، تعداده کلز، لایعد،
یشمار، پک چوق .

صاییلی { ص. ۱. صایلیش، معدود؛
(بنم کتابلرم صاییلدر. ۲.

معین : صاییلی کون. ۳. معروف،
مشهور : صاییلر دندر. ۴.

محدود : خیدودلرک کونی
صاییلدر .

صبا { ص. عر. شرق شمالی
(جهتندن اسن خفیف و

لطیف روزکار : باد صبا.
(اسکی شعرازه سرمایه مقال

اولان کلیات معدوده دندر.)
۱۱. صبارفتار = باد صبا کی خفیف

وسریع یوروشلی .
(ص. عر. کوندوزک

صباح { ص. ابتدایی، کونش چیقند.
قدن صکره زواله قدر اولان

وقت و علی الخصوص طلوع
شمسی متعاقب زمان، صبح،
سحر : صباح اولدی؛ صباح
نمازی؛ صباح یمکی؛ صباح در.

سی؛ صباح اقشام = هر صباح
وهر اقشام مقن، لاینقطع؛

اقشامه صباحه = اقشام اولمازسه
صباح اوله جق، پک یاقیندر : بو.

لجیمز اقشامه صباحه کلر. ۱۱. صباح
اولقی = کوندوز آتلیق، شفق

آتمق. ۱۱. صباح ایتک، کیجه بی صبا
ایتک = صباحه قدر اوپوماق،

کیجه بی اوپوسز کچیر مک.
۱۱. صباحه چیقمق = صباحه

یتیشمک. ۱۱. صباحلر خیر اولسون،
صباح شریفکیز خیر اوله = اوکله

وقتند دکن تحیه تعبیریدر. ۱۱. صباح
الخیر = آتک آلتشندن بوزینه

اوزانان بیاض لکه، آقیمه.
= ظر. ۱. صباح وقتی : صباح

ارکن قالقار. ۲. بو کونک
صباحی، بو صباح : صباح کلدیم.

۳. بارینکی صباح : صباح کلیم؛
صباح کلک. ۱۱. علی الصباح،

چین صباح = صباح پک ارکندن.
۱۱. صباحلری = صباحلین، صباح

وقتی.

صباحت { ص. عر. کوزلک،
(حسن و جمال و لطافت.

صباحکی { ص. بو صباح واقع
(اولان و یا کوریلن

یاخودکن : صباحکی آدم کای؛
صباحکی ییکدندر .

صباحلاقمق { فت. ۱. صباحه
یتیشدیرمک، صبا.

حه قدر یاشاتمق. ۲. صباحه
قدر او یاییق بولندیرمق، صبا.

۲. کاهجک واوله جق برشی
اچون عجله و تلاش کوستر.
میوب بکمه : برآز صبر ایدک؛
صبر ایدمه میورم؛ صبرم نوکندی

(هر ایکی معنا ایله) .
(ص. عر. عصاره سی طیده
صبر) مستعمل بر نبات که اک

اعلاسی سقطره جزیره سنده
چیقار؛ صاری صبر، صبر خیلی،

صبر قتی، صبر کیدی = انواعی.
(ص. ۱. صبر و تحملی
صبر سبز) اولمیان، آجی به طیبانه

میان، چیدامسز. ۲. بکلیه مین،
عجول، تلاشی .

صبر سزلق { ص. ۱. صبر ایدمه.
(میش، چیدامسز لاق

۲. بکلیه مه مه، عجله، استعجال،
فوق العاده تلاش واضطراب

درون : صبر سز لقله اوغلنک
عودتی بکیوردی .

صبرلی { ص. صبری اولان، صبر
(ایدن چوق تلاش و مأ.

یوسیت ویا عجله کوس-ترمیبوب
متانتلی طاورانان، چیداملی،

صابر، صبور، شکیا .
(ص. عر. و؛

صیغه { ص. عر. ۱. ایجنه قاش
(و سائر به تیریلان بویا.

۲. خرسیتیلرک وایتیزی، اعتماد.
۳. دین، مذهب : صیغه الله.

۴. ص. اسپریتو و القمان روحی
ایچنده حل اولنش مواد ملونه،

فر. Teinture .
(ص. عر. صباحلین

صبوح { ایچیان شراب و سائره،
مخورلق بوزان .

صبح { ظر. (عر. صبح =
(صباح. فا. دم = لحظه)

صبحا وقتی، علی الصباح. عر.
(ص. عر. ۱. باشه کان
صبر) آجی به قارشى تلاش و مأ.

صبور { ص. عر. (« صبر » دن
(سم.) چوق صبرلی، پک
چیداملی .

صبی { ص. عر. ج. صبیان.
(« صبو » دن صش. عر.

بیده یاه مشدده ایله ایسه ده
لسانزده او صورتده قوللا.

نازاز.) بالغ اولماش ارکک
چوجق، سن بلوغه وارمامش

اوغلان : صبی حرکتده ممتاز
اوله ماز؛ مکتب صبیان = کوچک

چوجقلره مخصوص مکتب،
مکتب ابتدائی؛ ملعبه صبیان =

چوجق اوپونجاقی .
(ص. عر. ج. فد؛

صبیان { ص. با : صبی.
(ص. عر. ۱. صبیحه. (« صبح »

صبیح { دن صش.) کوزل، لطیف.
شرین .

صبییه { ص. عر. ج. صبا یا.
(بلوغه ایرمه مش قیز

چوجق .
(ص. یاشنی یکمش اشک

صبا { یا وریسی، جش. (دها
کوچکنه قولون دیرلر. - دیگر

بعض حیوانات یاوریلرینه ده
اطلاق اولنور : کییک صبا ی.

۱۱. صغیر صبا = جمله سی برابر .
(ص. فا. « سه پا » دن غلط.

صبا { « سبا » ده یازیلر. ۱.
اوج آیقلی اسکمله. ۲. صاتیجی

طله سنک آیاغی. ۳. صیواجی و
بویاجی اسکله سی .

صپارنه { ص. با : ساپارنه .
(ص. با : صاپان .

صپاق { یاخود صاچاق. ص.
(« صاچق » دن) ۱.

طاغیثی شیء، پریشان و پراکنده
 شیء. ۲. سوس ایچون برشیثک
 کنارندن صارقان ویا کنارینه
 علاوه اولنان فضله قسم، صیوان:
 پرده صحاخی. ۳. یوسکولی
 ییوک اویه: مقعد، جبینک
 صحاخی. ۴. چاتینک بنادن
 طیشاری به چیقان کناری و
 بوت کنارینه علاوه اولنان
 اویته لی تخته دن سوس، طامله لی:
 ککیش، طار صحاق. || مج. آتش
 صحاغه صارمق = ایش صاربه
 وارمق. || صالحیم صحاق =
 صالحیم و یوسکول صورتند
 هر طرفدن صارقان سوسلر.
 صحاقلی (ص. ۱. صیوانی، کنار.
 لرنده سوس ایچون
 یوسکولی اویله لی و قیرمه لی
 اولان: صحاقلی پرده، مقعد،
 فیستان. ۲. کنارلرنده چیقند.
 یسی، طامله لی، اویته لی تخته دن
 سوسلری اولان: صحاقلی طام،
 چاقی. ۳. صاچی طرائیوب
 قتل قتل باشنک هر طرفدن
 صارقان: نیچون بویه صحاقلی
 کریورسک؟ ۴. اوانی هر
 طرفدن صارقان شایشال و
 ولایاسه (آدم).

صچان (ص. ۱. صیوان).

صچرامق (ص. ۱. صیوان).
 صچرامق و سازه.

صح (ص. ۱. اصل «صح» دن
 صح (ع. فعل ماضی مفرد مذ.
 کر غایدر) طوغری و هوسزدر
 معناسیله بعض اوراق رسمیه
 و برات و حجت کبی محرراته

چکیلن تصدیق اشارتیدر، که
 بعضاً مهر و امضا برینی طوتار،
 و دائماً گرفت یازیلیر: صح چکمه.
 صحابت (س. ع. صاحب چقمه،
 جایه، مدافعه، بنسبه.
 یوب التزام و وقایه ایته: وقتیه
 ایسکئی کور مش اولد یفیچون
 هر وقت کندیسنی صحابت ایدیر؟
 صحابت ایتورم طوغریسی سو.
 یلیورم. (بو معنا لسانزه
 مخصوص اولوب، معنای صحیح
 عربیسی ایسه آرقداشلق و صحبتدن
 عبارتدر، که بزجه او صورتله
 اصلاً قولانیور.)

صحابه (س. ع. ج. فد: ص.
 حب، صحابی. «اصحاب»
 ایل مترادفدر. با: صاحب،
 اصحاب، صحابی.

صحابی (س. ع. ج. اصحاب،
 صحابه، صحب. فخر ک.
 ثبات (صلح) افندمزک رؤیت
 دیدار لریله مشرف و صحبت
 نبویه لری سعادته نائل اولان
 ذات: فلان ذات صحابیدر.
 (لسانزده نادر الاستعمال
 اولوب، جمع صیغه سیله «صحابا»
 به دندر «تعبیری دها مانوسدر.)

صحابیه (س. ع. ج. صحایات.
 رؤیت دیدار جناب نبوی
 شرفته و صحبت رسالت پناهیلری
 سعادته نائل اولان خاتون:
 بر صحابه، صحایاندن برخاتون.
 (اصلی آکلاشیله.
 مدی. — مکرکه «صحای»
 ری صندیفی «تعبیردن مختصر
 اوله. [مشین ویا دری قابلی
 یولجی صندیفی، حیوانه یوکلنکه
 مخصوص و ایچنه صوچمن صندیفی.

صحاری (س. ع. ج. عر. فد:
 صحراء. با: صحراء.
 صحاف (س. ع. «صحف» دن
 سمب. [کتاب آلوب صا.
 تان آدم، کتابچی: صحافی دکانی،
 صحافلر چارشیشی. (کتابچی
 دکانلرینه «کتابخانه» نامی ویر.
 مک لسانی آلت اوست ایدر
 غلطات جاهلانده دندر.)

صحائف (س. ع. ج. عر. فد:
 صحیفه. با: صحیفه.

صحب (س. ع. ج. عر. فد:
 صاحب، صحابی. صحابه
 و اصحاب ایل مترادفدر. با:
 صاحب، صحابی، اصحاب، صحابه.

صحبّت (س. ع. ۱. آرقداشلق،
 همدلک، اختلاط. (عر.
 بیده اصل اولان بو معنا ایل
 لسانزده نادر قولانیلیر.)
 ۲. خاتم الانبیا (صلح) افندمزک
 مبارک دیدار نبویه لریله مشرف
 اولمق و اقوال قدسیه لرینی استماع
 ایدر رک برلکده بولمق سعادتی:
 عبدالله بن عمر (رضهما) صحبت
 نبویه نائل اولمشدر: ویس
 القرانی زمان سعادته یاشامش
 ایسه ده صحبت نائل اوله مامشدر.
 ۳. قونیشمه، کوریشوب لقردی
 ایته، مصاحبت، برلکده او.
 توروب سولیشمه، محبت: اقشا.
 ملری طویلانوب صحبت ایدر رک:
 صحبت آره سنده سوزی چکدی:
 صحبتی طاتلی بر آدمدر. || حلوا
 صحبتی = حلوا پیشیروب یمک
 ایچون اقشامدن صکره واقع
 اولان اجتماع.

صحّت (س. ع. ج. عر. [تعبیرات
 عربیه ده «صح» صور.

تنده قولانیلیر. ۱. کرچکک،
 حقیقته موافق و اساسلی اوله:
 بوسوزک صحبتی وارمیدر؟ صحبتی
 تأمین ایتکسزین ایشیتدیکم
 کبی سویلرم. ۲. صاغلاملق،
 درستک، سقط و نقصان فقدانی.
 ۳. سهو و خطا دن عاری
 اوله، طوغریلق: بو کتابک
 یازیبی یک ابی دکلسده صحبتی
 دیه جک یوقدر. ۴. بدنک علل
 و امراضدن سالم و صاعلام
 اولسی، صاغللق، عافیت: صحت
 بدن، صحت وجود: اولیه نعمت
 جهانده بر نفس صحت کبی: صحت
 نامه: صحت اوزره = صاغ صاعلام
 اوله رق: صحتلر، صحت (و) عافیتلر
 اوله = حامدن چیقان، تراش
 اولان و سائر بویکی بر ایشده
 بولنان آدملره توجیه اولنور
 دعا تعبیردر. || حفظ الصحه =
 ییوب ایچمه ده و یا توب قالمه ده
 و هر فعل و حرکتده صحت بدن
 شرائط و لوازمه رعایت ایدوب
 امراض و علالک اوکئی آلمق
 قواعدینی جامع علم که فن طبک
 اک مهم واک نافع شعبه سیدر:
 حفظ الصحه درسی، معنی.

صحراء (س. ع. ج. صحاری،
 صحراء. ۱. اووه، قیر،
 دشت: تفرج ایچون صحرا به
 چیقملشدی: صحاری واسعه.
 ۲. صوسز و نباتسز ککیش
 اووه، چول، بیابان، بیابان:
 آفریقا صحرائی، سیبری نیک
 صحاری واسعه سی. || ۳. صحرا
 طوبی = طاع طوبی کبی استر
 آرقه سنه یوکلنکه جک صورتده

خفیف اولمیوب دوز پرلرده
 متعدد حیوانلره چکدیریلر رک
 تحریک اولنه بیلر جک آغراقده
 بولنان محاصره طوبی. || م.
 صحراء کبیر = آفریقاده مصر
 و مغرب ایله ممالک سودان آره.
 سنده وادی نیلدن بحر محیط
 اطلسی سواحلنه دک ممتد اولان
 پرلر که صوسز و نباتسز اوله رق
 هان خالی ایسه ده ظن اولندیفی
 کبی اووه و چول صورتند
 اولمیوب طاشلق و قوری طاغلی
 و وادیلری حاویدر.

صحرائین (ص. ۱. ص. فا. عر.
 صحرا = قیر، چول.
 فا. نشستن = اوتورمق) قیرده
 و یا چوله اوتوران، اقامت ایدن:
 صحرائین اولان بدویلر.

صحرائی (ص. ع. ۱. صحرائیه،
 قیره و یا چوله منسوب
 و متعلق.

صحف (س. ع. ج. عر. فد: صحیفه.
 (مفردی معناسیله یعنی
 صحیفه لر مقامنده دیگر جمعی
 «صحائف» قولانیلوب، بویسه
 بزجه یالکز معنای آتی ایل
 مستعملدر: [کتاب اربعه سماویه.
 دن باشقه بعض انبیاء عظامه
 نازل اولان صحیفه لر و یا
 لوحه لر که هر بری برکلامی یعنی
 بر امر الهی بی حاوی ایدی:
 صحف ابراهیم (عم).

صحف (س. ع. ج. صحون.
 صحون (۱. خانه اولیسی، عرب
 اصولی اوزره خانه نیک اورته.
 سنده که آچیقلق. ۲. اویوق
 و بوش یر: صحن اذن = قولاقل
 اویوغی. ۳. اورته، میدان،

آره لی: صحن باغ، صحن کستان.
 ۴. بیوک کاسه. (بو معنا ایل
 بزجه یک مستعمل دکلسده
 قحطینه یمک قابنه ویردیکمز
 اسم بوندن مأخوذدر. ۵. تیا.
 تروده اویونچیلرک اجرای هنر
 ایشدکلی محل مخصوص که
 پرده لرله مزین و سیرجیلرک
 انظارینه معروضدر. (با: صحنه.)
 || صحن ثمان = سکز مدرسه
 میدانی معناسیله قاتع دارالعلومی که
 مدرسلکی طریق علمیه بر پایه
 مخصوص عد اولنور: صحن ثمان
 پایه سی.

صحن (ص. ۱. یمک وضعه
 و یمکله سفرده قونمغه
 مخصوص باقیر قاب. ۲. بر صحن
 طولوسی یمک: بر صحن یخنی
 کندی باشنه بدی. ۳. یمک
 نوعی، درلوسی، طعمی ترکیب
 ایدن یمکارک بهری: اقشام
 یمکنده اوج درت صحن و بریلیر.

صحنلق (ص. ۱. نردبان باشنده
 و یا آلتنده اساساً
 صحنلرک وضعه مخصوص اوستی
 مرمر دوشه لی سد. ۲. الیوم
 نردبانک دوندیکی پرده و یا آشا.
 غیدن بر ایکی باصامق چقلد.
 قدن صکره بولنان ککیش
 و مربع الشکل باصامق. = ص.
 برقچ صحنن مرکب: بش صحنلق
 برطبله، سفره.

صحنه (ص. ۱. بو اسم معناً اولان
 مناسبیله برابر لفظاً ده
 ظاهر اولان مشابته بناء یو.
 Σχνη دن مأخوذ اولان فر.
 Scène لغتی برینه تیاترونک
 اویون اویانیلان محلی معناسیله

لسانمزده برنجی دفعه اوله رق
 بودند تقریباً اوتوز سنه مقدم
 طرف عاجزانه مدن قوالانش
 و خاطر مدده قالدیفنه کوره مصرده
 مطبوع عربی بر تیاترو کتابنده
 کورلمشیدی. لکن عربیده
 صادق قحیلله بوبله بر لغت
 بولغدیگی کبی، صادق ضمیمه
 اولان «صحنه» نکه ده معنا منا
 سبق یوقدر. بناء علیه یا هاسز
 «صحن» قولاللق و یا خود
 فارسی قاعده سنجه «ه» تخصیص
 ایچون قبول اولنه رق لغت ترکیه
 عد ایدلک اقتضا ایدر.
 صخره { سذ. عمر. آیقاق، سر-
 صخره } خوشلغک غیری. ذ.
 صحیح { ص. عمر. ا. صحیه. ۱. صحته
 صحیحی } وحفظ الصحة فتنه منسوب
 و متعلق: بر تدبیر صحی؛ تقدات
 صحیه. ۲. طبابت و اطبایه عائد:
 امور صحیه، صحیه دائره سی باب
 سر عسکریده اطباء عسکریه
 و عسکری خسته خانه لاله بوکا
 متفرع ایشلره باقان دائره
 مخصوصه؛ صحیه نظارتی، مجلسی
 قرائتینلر و قرائتینه اطبایی
 ایشلرینه باقان دائره مخصوصه.
 || امور صحیه انسانیه قومیسونی =
 طبابت متعلق رسمی معاینه لره
 مأمور عسکری قومیسون؛
 امور صحیه حیوانیه قومیسونی =
 بيطارلغه متعلق رسمی معاینه لره
 مأمور عسکری قومیسون
 که ایکسی ده دائره عسکریه نکه
 صحیه شعباننددر.
 صحیح { ص. عمر. ا. صحیه.
 صحیح } «صحنه» دن صه. ۱.
 کرچک، طوغری، یالان

اولیان، اساسلی: ایشیتدیکمز
 سوز، خبر صحیح میدر؟ صحیح
 دکل مصالدر. ۲. کرچکدن،
 بحق، اصل، حقیقی: پدر صحیحی
 اودر؛ صحیح شعر آرانیلیرسه
 مجرد موزون و مقفی اولان سوز
 دکلدر. ۳. علت و مرضدن
 سالم، صحته اولان، صاغ:
 صحیح البدن = وجودی صحته.
 (بومعنا ايله يالکز بوبله ترکیبات
 عربیده قولالنیایر. ۴. تام،
 صاغلام، قصورسز، خالص،
 صاغ: عیار صحیح؛ صحیح الوزن؛
 سکه صحیه. ۵. د. (صرف
 عربیده) حروف اصلیه سی میا-
 ننده حرف علت یعنی ا، و، ی
 بولغیان: فعل صحیح. (۱. سالم)
 دخی دینلیر. || ورنة صحیه =
 مقدمه بوبله بدل معاملات و سندا-
 تده قولالنیان تمغالی کاغد.
 = ح. کرچک، کرچکدن،
 حقیقه: صحیح اوله در.
 صحیحاً { ح. عمر. صحیدن، کر-
 صحیحاً } چکدن، حقیقه.
 صحیح‌الحشدر مک { فت. ۱. صحیه
 چوبر مک.
 کرچکدن یا یمنق: سز سیاحتی
 صحیح‌الحشدر مشکزر. ۲. تحقیق
 ایتک، صحتی تدقیق و تأمین
 ایتک: بو خبری صحیح‌الحشدر ملی.
 صحیح‌الحشدر مک { فل. ۱. کرچک
 چیمق، صحیدن
 اجرا اولغق، فل و اجرایه
 کلک: فلانک که چکی صحیح‌الحشدر می؟
 ۲. تصدیق اولغق، صحتی تبیین
 ایتک: دونکی خبر صحیح‌الحشدری.
 صحیفه { سذ. عمر. ج: صحائف.
 صحیفه } کتاب ویا هر درلو

یازلمش کاغزک بر بوزی، باراغک
 یاریس: یوز صحیفه لی کتاب؛
 کتابک اونوز بشخی صحیفه سی؛
 صحائف تواریمخده محرردر.
 (صحف صورتنده بر جمی ده
 وار ایسه ده معناسی باشقدر.
 با: صحف.)
 صحیحون { سذ. ج. عمر. ط. اطبانک
 صحیحون } حفظ الصحة فتنه چوق
 اهیت ویرن بر صنف مخصوصی،
 فر. Higienistes.
 صحیحیه { سذ. عمر. ۱. قرائتنه
 صحیحیه } ایشلرله و قرائتنه طبیلر.
 بنک عزل و نصیدله والحاصل
 أمراض وعلل ساریه و مستو-
 لیه نکه سرایتندن تمالکی محافظه
 ایتک تدابیر و تشبثاتیه اوغراشان
 دائره: صحیه نظارتی، مجلسی،
 مأموری، تذکره سی. ۲. باب
 سر عسکریده اطبای عسکریه نکه
 نصب و سوزقلرینه و ترفیع و
 سائر ایشلرینه و عسکری خسته
 خانه لره بالموم عساکر شاه.
 نه نکه طبابت و صحته متعلق
 ایشلرینه باقان دائره که متعدد
 شعبه لره منقسمدر: صحیه دائره سی؛
 صحیه رئیس.
 صخر { سذ. عمر. ج: صخور. و:
 صخره } سذ. عمر. ج: صخرات.
 صخره { ۱. قبا، بیوک طاش.
 ۲. ار. طاش و طوبراق انوا-
 علیه معادن مختلفه نکه حال طبیعیده
 بولنان پارچه لری، فر. Roche.
 || صخره الله = بیت مقدسنده
 انبیا و صلحاء بنی اسرائیلک عبا-
 دتکاهی بولغش اولان مشهور
 قبا.
 صخور { سذ. ج. عمر. فد:
 صخور } صخر. ا: صخر، صخره.

(عد. فا. یوز، ماه: صدبار =
 صد (یوز کره؛ صد پاره = یوز
 پارچه، پارچه پارچه؛ صدچندان =
 یوز اوقدر؛ صد هزار = یوز
 بیك.
 صداء { سذ. عمر. ۱. سس،
 صداء } آواز: سس صدا یوق؛
 بلند صدا ايله چاغرمق، اوقو.
 مق، سربلک. ۲. طاغیه ویا
 دیگر بر شیشه چارپوب کری
 دون سس، عکس صدا، یانقی:
 باقی قالان بو قبه ده بر خوش
 صدا ایش. (باقی.) || حرف
 صدا، حروف صدا، ده طو.
 غریبی: حرف صوتی، حروف
 صوتیه. با: صوتی. || مقیاس
 الصدا، مصور الصدا، با: صوت.
 || بح. صدا اشارتی = سیلی هواده
 چاک و دودوک و سائر سسلی
 آلات مخصوصه ايله ویریلن
 اشارت.
 صدارت { سذ. عمر. «صدر»
 صدارت { دن } ۱. صدرده
 یعنی باشده بولغنه، اوگه کچمه،
 ریاست. ۲. صدارت عظمی،
 صدر اعظم مقام سامیمی،
 صدر اعظمق، دولت علیه
 عثمانیه ده ریاست وکلا، وکالت
 مطلقه: صدارته کچمک =
 صدر اعظم اولقی؛ صدارت
 مستشاری؛ صدارت مکتوبجیسی.
 ۳. روم ایلی و آناطولی قا-
 ضیعسرکریکی که دائره جلیله
 مشیخت اسلامیه ده ایکی بیوک
 مقام وطریق علییده اک عالی
 پایه در. با: صدر.
 صدارتپناه { ص. فا. (عمر. صدارت =
 صدارتپناه } ریاست. فا. پناه =

ملجاً) مقام صدارت عظماده
 بولغان، مقام مشارایه ایشلرینک
 استناد کاهی، وزیر اعظم.
 صدارتپناهی { ص. فا. صدر
 صدارتپناهی } اعظمه و مقام
 معالی صدارته منسوب و متعلق:
 امرنامه صدارتپناهی؛ حضور
 عالی صدارتپناهی لرینه.
 صداسن { ص. سسسنز، سسی
 صداسن } چیماز، ساکت:
 سسسنز صداسن = ساکن وسا-
 کت. = ح. سسسنز جه، سس
 چیمتار مقسزین، کال سکوت و
 سکوتله: سسسنز صداسن وظیفه.
 سنی اجرا ایدیور.
 صداع { سذ. عمر. ۱. باش
 صداع } آغریسی. ۲. مجز-
 لک، تعجیز: صداعی موجب
 اولقی = تعجیز ایتک، باش آغریسی
 ویرمک. ۳. ط. باشه عارض اولان
 وجع. فر. Céphalalgie؛ صداع
 معنده Cephalée؛ صداع تقریبی =
 Cephalagie.
 صدائق { سذ. عمر. (صادک تع
 صدائق } وکسری جائز در. ۱.
 زوجه مهری، کابین، نکاح بدلی.
 صدائق { سذ. عمر. «صدق»
 صدائق { دن. ترکیبات عربیده ده:
 صدایق } ۱. دوستلق، محبت،
 دوستلقده ثبات، وفادارلق.
 ۲. افسندی وولی نعمته شکور
 و منتدار اولوب حق نعمتی
 اونو تمامه: خدمتجیده اک زیاده
 آرانیه جق شیء صداقتدر؛
 دولته، پادشاهنه ابراز صداقت
 ایتک. (لسانمزده خاص اولان
 بو ایکنجی معنا برنجیسنندن
 مستعاردر.)

صدائق { ص. صدایق اولان، سسلی،
 صدایق } سس چیقاران.
 صدانویس { ص. فا. فونوغرافه
 صدانویس } ویرمک ایستکاری
 اسمدر. «بانکنویس» دهها
 مناسبدر.
 صدبرک { ص. فا. (صد = یوز.
 صدبرک } برک = یابراق) یوز
 یابراقلی، قاتمرلی: کل صدبرک =
 بر نوع کل.
 صدپاره { ص. فا. (صد = یوز.
 صدپاره } پاره = پارچه) یوز
 پارچه، پارچه پارچه، ریزه ریزه:
 دل صد پاره = قلب مجروح.
 صد { سذ. عمر. ۱. یاقینلق،
 صد } قرب، جوار. (عربیده
 اصل معناسی اولان بو معنا
 ايله لسانمزده قولالتماسز. ۲.
 قصد، نیت، تشبث: اوزون بر
 سیاحت ایتک صدندنه بوانیور؛
 بن درسه باشلامق صدندنه
 ایکن سز کلدیکز. ۳. کلامدن
 مقصود اولان ماده، مقصد،
 مبنی علیه، مجتوئ عنه، مانحن
 فیه: صدندن آریلم؛ صدودک
 خارجنه چیمایک؛ خارج از صد
 سوز سوبله ملی؛ صدده، صد-
 مزه رجوع ایدلم.
 صدر { سذ. عمر. ج: صدور.
 صدر } ۱. کوکس، سینه، بر-
 صدرینی بر قاج نشانه تزئین
 ایتشیدی؛ علت صدر = کوکس
 خسته لغی. ۲. یوزک، قلب،
 خاطر: علم سطوره دکل صدور-
 دودر؛ صدره شا ویره جک بر

خبر، بر جواب یوقدر. ۳. هر
شیشك، اوگي، باشی، ایلرسي،
اك عالي و رفيع محل: صدره
كچمك؛ صدرده قورلق. (او-
طهك باش طرفنده اوتورمه
مخصوص اولان «سدير دخی
بوندن غلظدر. با: سدير. ۴.
باش، رئيس، اك عالي مقامده
بولنان: صدر اعظم، صدر عالي-
وزرا و وكلاتك باشی: صدر آنا-
طولی = آناطولی قاضی عسکری؛
صدر روم = روم ایلی قاضی عسکری.
۵. «صدر اعظم» دن مخفف [
دولت عثمانیه ده رئيس وكلا،
وكيل مطلق حضرت پادشاهی:
صدر لاحق، صدر سابق،
صدر اسبق.]

صَدْرِ اعْظَم {س. فا. (ع. صدره
صدر اعظم} باش. اعظم = دها
بيوك [دولت عثمانیه ده رئيس
وكلا، وزرا و وكلاتك اك بيوك،
ذات حضرت پادشاهينك وكيل
مطلق.]

صَدْرِ نَشِين {ص. فا. (ع. صدره
صدر نشين} باش طرف. فا.
نشستن = اوتورمق [باشده او-
توران، مجلسك اك بالاسنده
طوران، رياست ایدن.]

صَدْرِي {ص. عر. ذ: صدریه
صدری} كوكسه منسوب و
متعلق: امراض صدریه.

صَدْرِيْن {س. عر. صدر
صدرين} روم ایلی ایله صدر
آناطولی، آناطولی ایله روم
ایلی قاضی عسکرلری: صدرين
مستشاری.

صُدْع {س. عر. ث. شقاق.
صدغ} خبر، بر جواب یوقدر. ۳. هر

صُدْعِي {ص. عر. ذ: صدغیه.
صدغی} شقاق منسوب
و متعلق.

صَدْف {س. عر. ج: اصداف. ۱.
صدف} میدیه و استریدییه قیلندن
قبوولی دكيز بوجکی اجناسی. ۲.
ايجنده ايجی بولنان بو قیلندن
دكيز بوجکی كه قبوغی دخی بیاض
و پارلاق اولوب فیل دیشی کبی
صنایعه قوللایلیر. ۳. مذکور
حيوانك قبوغی: صدف قولای
ایشلندیکیچون پك چوق شیشلر
اعمال اولمق اوزره اویلیلیر.
= ص. ذکر اولنان حیوانك
قبوغندن معمول ویا اونكله
مزین: صدف دوکله، صدف
چکجه = صدف قاقهلی.

صَدْفِچِه {س. فا. صدف دینلن
صدفچه} و ايجی بی ورن قبوولی
دكيز بوجكنك كوچکی وعادسی.
صَدْفَه {س. عر. (ه ه سی
صدفه} تفرید ايجوندر [۱.
ايجی بی حاوی بولنان قبوولی
دكيز بوجكنك برنکی و برقبوغی.
۲. ث. قولاغك خارجه کی
اوبوغی كه حلزونی الشکل اولوب
اورته سنده دلیکی واردر.

صَدْفِي {ص. عر. ذ: صدغیه. ثا.
صدفی} اصداف دینلن قبوولی
دكيز بوجکی قیلندن اولان.

صَدْق {س. عر. ۱. طوغریلق،
صدق} کرچكك، حقیقت: صدق
افاده، صدق کلام. ۲. خلوص،
مخالصت، خالصیت: صدق نیت؛
صدق ایله محبت: صدق و خلوصه =
خالصانه.

صَدَق {فل. عر. [اصلي «ق» ك
صدق} ده قحیله اولوب طوغری

اوله دینك اولان «صدق» ماده
سندن ماضی مفرد مذکر غائبدر. [
«ما صدق» تعبیر عربی سنده
مستعملدر كه بر مثل و سائره نك
تطبیق اولندیغی دیمكدر: فلان
مثله ما صدق اوله رق = بو مثل
مصداقجه.

صَدَقَه {س. عر. ج: صدقات.
صدقه} رضاء لله فقرایه و بریان
شیء: صدقه و یرمك؛ فقرا
ایچون صدقه طوبیلاق: صدقه
محتاج اولق؛ صدقه ایله پكیمك.
[زمان سعادتده فقراء مسلمین
ایچون طوبیلاق زكانه دخی بو
نام و یریلردی.] صدقه فطره
فطره.

صَدْمَه {س. عر. ج: صدمات.
صدمه} ۱. چارپه. اورمه، چارپه:
کمی صدمه یه اوغرا دی، رنجتیمه
بر شدتلی صدمه ایله چارپدی.
۲. آگیزین باشه کلن آفت،
انسانك حال مادی یا معنویسی
صارصان و قوعات، ایشیمی بولنه
قومش ایکن بر صدمه یه او-
غرا دم؛ طاللك صدمات متوا-
لیه سنده دوچار اولدی. ۳. کیم.
پاتلامه. || ط. صدمه منعكسه،
صدمه مقابله = بر تأثیر متعاقب
اونك ضدینه ظهور ایدن تأثیر
شدید، فر. Contre-coup

صَدُور {س. عر. ج. عر. فد:
صدور} صدر. با: صدر. —
صدور عظام = صدر اعظم؛
صدور دن = قضاة عسکر دن.

صَدُور {س. عر. صدر اوله،
صدور} ظهور، حدوث، حاصل
اوله، وقوعه کله، جیقجه:
سزدن بویه ایش صدور ایده.

جکئی مأمول ایتزدم؛ اراده
سنه سی شرف صدور ایتدی؛
امرنامه نك صدورینه منتظم.
{س. عر. ذ: صدیق.
صدیق} ج: اصدقاء. «صدق»
دن ص. [طوغری و حقیق
دوست، یار وفادار.

{ص. عر. ذ: صدیقه.
صدیق} [«صدق» دن سمب.]
پك طوغری، اصلاخلاف سولیز
و خلف وعد ایتوب سوزنده
طورور: حضرت یوسف صدیق
(عم): حضرت ابا بکر صدیق
(رضه): ام المؤمنین حضرت
عایشه الصدیقه (رضه).

{د. صادكسوره ایله باشلار
صر} بعض صفتله کیروب مبالغه
و تأکید بیان ایدر: صر صیقلام.
{یاخود صیر. س. ۱. چناق
صر} چوملكه سوریلن پارلاق
بویا، ورنیک. [ابتدای ظهورنده
سر صافلامه سی وجه تسمیه سی
اولدیغی مظنوندر.] ۲. آینه نك
آرقه سنه سوریلن بوره.

{س. بوغازده اورلر
صر اجه} چیمسنی و بدنك بعض
طرفلرنده یاره لر آجیلنی موجب
ارثی بر خسته لی، داء الخنازیر.
|| صراجه اوقی = آق باك، صغیر
قوروغی، بالیق اوقی انواعندن
بر نبات.

{ص. داء الخنازیر
صر اجه لی} علتته مبتلا.

{س. عر. آجیقلاق،
صراحت} شبه و تردده محل
براقیه جق صورتده آجیق افاده،
ایما و اشارتله اولیه رق طوغر-
یدن طوغری یه و آجیقندن بیان

ایته، ایضاح: بوفقرده ده صراحت
یوقدر؛ صراحت و یرمك اقتضا
ایدر.
{ص. آجیقندن بیان
صراحت لی} اولنان، رمز و ایما ایله
آكلادلیوب ایضاحاتی حاوی
اولان، تصریحاتی: صراحتی
مکتوب؛ صراحتی کلام.

{ح. عر. آجیقندن،
صراحة} ظاهر، رمز و ایما
ایله وضعتاً اولیه رق طوغریدن
طوغری یه، اسم و رسمیه، آجیقندن
آجیغه، ایضاح، تصریح: کیفیت
صراحة یازملی؛ صراحة بیان
اولمور.

{س. عر. اوزون
صراحی} بوینلی صو و شراب
شیشه سی = بر صراحی صو؛
صراحی بی طولدیرمق. (عربیده
صراح و صراحیه دخی دینلوب
«صراحة» دن مشتق اولمغه،
ایچنده کئی آجیقندن کوسترمسی
ویا آجیق و براق شرابه مخصوص
اولسی وجه تسمیه سی اولق
محتملدر.]

{س. عر. ۱. یول،
صراط} طریق، راه: صراط
مستقیم = طوغری یول، طریق
هدایت، دین حق. ۲. جهنك
اوزرنده قورلمش پك طار و
پكلمه سی مشكل بر کوبری كه
اوزرندن پکیله رك جنته کیدیه.
جکدر: صراط کوبریسی. || مج.
پك صرب و مخاطرله یول.

{س. عر. ج. فا. صرا.
صراف} فان. [«صرف» دن
سمب. — اصل عربی صبری
وج: صیافه در.] آجقه بوزمق

و تبدیل ایتك ایله و آجقه یه
متعلق هر نوع معاملاته اشتغال
ایدن آدم، معامله جی، بانکر:
معتبران صرافاندن؛ صرافلر چار-
شیمی، کنخنداسی. || کوشه
صرافی = سوقاق ویا دكان کوشه.
لرنده اوکنسه بر اوراق چکجه
قویه رق پاره بوزمقله و اوراق
تفك معاملاتله مشغول اولان
کوچك صراف. || مج. صراف
سخن = کوزل و سخیده سوز
سویلكه و سولنلش سوزلری
تقدیره مقتدر آدم؛ آدم صرافی =
آدمك ایسی کوتیسی فرق و
تمیزه مقتدر اولان.

{س. ۱. صراف صنعت
صرافلق} و تجارتی، آجقه بوز-
مق و آجقه متعلق معاملات:
صرافلق ایدبور. ۲. آجقه بوز-
مقدن ویا دكیشدیرمكدن اولنان
استفاده و آلان فرق: بن صراف-
فلق ایده جك دكلم.

{س. عر. آجقه بوزمق
صرافیه} ویا تبدیل ایتك ایچون
صرافك آلدیغی فرق، باش:
لیرانی بوزمق ایچون قرق پاره
صرافیه آلیرلر.

صَرَب {ص. با: صارب.
صرب} ص. با: صارب.

{س. ص. (Serbe) جنوبی
صرب} اسلاو اقوامندن بر قوم
كه صاوه نه رینك طرفینده و
آدریاتیق سواحلتدن طونه نك
اوته سنده ك منتشر درلر: صرب
قومی، صرب لسانی، صربلرك
اخلاق و عاداتی.

{ص. صرب قومی لسا-
صربجه} ننده ویا بوقومك طرز

وطورنده اولان : صربجه لسان،
کتاب، خوره، شرق. = ح.
صرب لساننده ویا طرز و طو
رنده : صربجه سويلک، خوره
تچک. = س. صرب لسانی :
صربجه نك بوشناجقه دن فرقی
یوق کیدر.

صربستان { س. س. م. با : صر-
بیه.

صربی { س. ص. صرب قومی
افزادندن ویا صریه
اهالیسندن اولان آدم : صر-
بیلرک سويلدکاری لسان.

صربییه { س. م. [Serbie]
صربلرک ساکن اولد-
قلری مملکت، طونه ایله صاوه
مجارلری آره سنده مستقل بر
قراللیق تشکیل ایدن معروف
مملکت.

صرت { س. ۱. آرقه نك بوقاری
جهتی، ظهر، آگین :
صرتنه آلتی : صرتی دیواره
ویرمک. ۲. حیوانک قلیچلامه
اولان آرقه سنک اک بوقاریسی :
آتک صرتی اکردن یاره اولمش.
۳. حیوانک اورایی پوستندن
چیقان کورک : سمور، قره
قولاق، قورت صرتی. ۴. اوزا.
نان طاغک بوینه سورن قلیچلامه
یری، یاماج اوستی : خط حدود
او طاغلرک صرتی تعقیب ایدر.
۵. سم. ایچ طابیه شیوی.
|| صرتدن آلتی = درعهده ایتمه.
مک، استنکاف ایتمک، باشند
صاومتی. || صرتنه آلتی = یو-
کلنک؛ تعهد ایتمک. || بالیق صرتی =
اورته سی قباریقی وقبه لی : باغچه
یولارینی بالیق صرتی یایملی. || بر-

ینک صرتندن چیقارمق = اونی
اضرار ایدهدرک قزانقی. || صرت
صرتنه ویرمک = مظاهرت، تعاون
ایتمک. || صرتی طیبامق = گو-
گنمک، استمداد ایتمک. || صاللا
صرت ایتمک = صرتنه آتمق، یو-
کلنک : کوپک قویروغنی صاللا
صرت ایدوب کیتدی. || صرتی
قوی = اینی کیفش، اوشومیه.
جک صورتده چوق کیفش.
صرتار { س. اوموزلری قالین
دریبلری بر جنس کلر.
|| صرتار بالینی = گول ایزماریدی.
صرتارمق { فل. ۱. صرتی طیا-
مغله قوتنه کوگنمک،
آرقه پیدا ایتمک، جسامت کو-
سترمک : صرتاروب طورییور.
۲. قبارمق، (بولوت) افقده بر
صرت تشکیل ایدهدرک صورتده
صرت لانتی : بولوتار صرناردی.
صرتلامق { فت. آرقه سنه آلتی،
صرتنه یوکلنمک
= فل. صرتی طیبامق، آرقه
ویرمک، طیبامق.

صرتلان { س. بللی قوردک بیوک
نوعی که اولولری مزار.
دن چیقاریر ولشه کیدر بر
ییرتیجی حیواندر، عر. ضیغ،
فا. کفتار. (یله سزینه تر. آندوق
دیرلر.)

صرچه { س. ۱. چاقیل طاشیله
قومک اریدلسندن
حاصل اولوب قیزغین خورینه
بر دمیر بوری ایله اوفلنهدرک
مختلف قابلر وسائر شیلر یاییلان
جسم شفاف، جام، زجاج. [اس-
سأ اسم عمومی ایسه : دوکه
و کیمه اولانلری بلور اسم

مستعاریله تقریق اولدیغندن
یاکنز اوفلنکه حاصل اولان
عادی جنسنه مخصوص قالمشدر :
صرچه دن اوده اوتوران قومشو.
سنه طاش آتاملی. ۲. کلنلره
طاقیلان جامدن تل، رنگلی
جامدن بونجوق انواعی. ۳.
الماس طاسلاغی، خام الماس. ۴.
جامدن تل کبی پارلاق قیل :
صرچه لی کورک = پارلاق وقبا
توگلی. ۵. موزایق دینسان
اصولده یاییلان منقش بلور.

صص { س. عر. یک شدتلی
وصوئوق روزگار.
(صفت کبی ده قولانیلیز :) رخ
صصر.

صرعه { س. عر. (یره اورمق
دیمک اولان «صرع» دن)
انسانک حسیاتی غائب ایدهدرک
دوشمه سنی واختلاج واضطراری
موجب اولان معروف سبکی
خسته نلی، تر. طوتار، طوتا.
راق : صرعه طومتق، صرعه سی
اولتی.

صصرعه { س. عر. (اصداک ذم
وکسری جاژا کوریشمه،
پهلوانق، خصمی آتمق مهارتی.
(مائوس دکل ایسه ده «اسپور»
لفت اجنبیه سنه ترجیحاً قوللا
نیله بیلیر.)

صرعه لی { ص. طوتار عاتنه
(مبتلا، صرعه سی او-
لان : صرعه لی اولانلری کوره
آمالزلر.

صرعی { ص. عر. : صرعه. ط.
(طوتار علته منسوب و
متعلق.

صرف { س. عر. ۱. خرج
مصرف ایتمه، آنچه یی
مبايعانه ویروب بوزمه : چوق
پاره صرف ایتدیکز : آیده نه قدر
صرف اید یور سکز : آنچه نك
کیمی صرفندن خوشلانیر کیمی
حفظندن. ۲. قوللانمه، ایشده
بولندیرمه، استعمال، اشغال
ایتمه : بوایشه صرف ذهن
ایتدم : صرف مساعی ایتمک.
۳. چویرمه، دوندیرمه، چکوب
اوزاقلاشدیرمه : برایشدن
صرف نظر ایتمک = کوزلرینی
چویرمک، وازچکمک. ۴. بر
لسانی ترکیب ایدن کله لک
تبدلاتندن ویربندن چیقلندن
یعنی تصریف واشتقاقدن بحث
ایدن علم که کله نك ترکیب کلامده
طوتدینی موقعدن صرف نظرله
(یعنی بویوظیفه یی نحوه برافه رق)
مجرد نفس کله نك تبدلات و
تغیراتی یسلیدیر : علم صرف.
بوعلندن بحث کتاب : صرف
عربی، صرف ترکی : فلان کوزل
بر صرف یازمشدر. ۶. کله نك
علم صرف قواعدنجیه واعراجیه
تبدلی. (تصریف وانصراف
دها مستعملدر.)

صرف { ص. عر. ۱. خالص، صافی،
(ساده، محض : بواصرف
سوتندر : صرف یالاندر. ۲.
بسیبتون، کاملاً (اکثراً
ترجیه کبی قولانیلوب فارسی
قاعده سنجه مثلاً کذب صرف
نادراً دینلیر و برنجیسی قدر قوت
معنایی احتوائت.) = ح. آنجق،
مجرد : صرف کندی اختراعیدر.

صرفی { ص. عر. : صرفیه. علم
قواعد صرفیه.

صرفیات { س. ج. عر. ۱.
خرج اولسان آنچه
وسائر، مضارف : بوا ی چوق
صرفیات اولدی. ۲. بر حساب
ودفترک مصارفه متعلق قسمی :
صرفیاتی مفرداتیله کوسترمه.
مشسکز. ۳. وجودجه افرازا تله
واقع اولان زیان، ضایعات :
قان آلدیرمق صرفیاند : بوقدر
جراحت آقیمی بر صرفیاند.

صرفیون { س. ج. عر. صرف
علیه اوغراشان و بو
عنده کتاب یازان علما : مشاهیر
صرفیوندندر.

صرمه { س. با : صیرمه.

صره { س. عر. ۱. یاخود صیره. س. (یو-
[صیره] دیزی،
صف : بر صره اینجی : آغاجلری
صره صره دیکمشلر. ۲. ترتیب،
نظام : صرهیه قومق، صرهیه
کیرمک، صره ایله. ۳. صنف،
مرتبه، رتبه، منزله : بن او
صره ده دکل : بنی اونلرک صره.
سنه قومایک. ۴. خط، سطر :
بر قاج صره یازی یازدی. ۵.
درسخانه واکا مماثل یرلرده او-
تورمق اوزره تختهدن بوینه
قنابه، اوزون رحله، مصطبه :
مکتب، تیاترو صره لری. ۶.
نوبت، معین و مخصوص وقت
ویا درجه : بزم صره مزیکیه.
جکمیدر : شمیدی سزک صره.
کزدر. ۷. فرصت، تصادف،
مناسب وقت و حال : صره دو.

شورمک : صره کوزتمک : صره سی
کلدی ده. ۸. سیاق و سباق،
کلش : سوزک صره سی. ۹.
عدم انتخاب، راست کله آلمه،
ممتاز اولمیان : صره قارپوزی :
صره نقری : صره کوموری.
۱۰. اطراد، بوینه اوزانمه :
صره سرویلر، صره دیواری.
= ص. بر صره تشکیل ایدن،
بر صرهیه دیزلمش : صره یالیر،
دکانلر، صره آغاجلر. = ح.
ظرفیت بیان ایدر اسمله التحاق
ایدردرک بر نظام و ترتیبه دوام
واستمرار بیان ایدر : آردی
صره، آرقه سی صره = متعاقب،
کریدن متصل : اوگنی صره =
اوکسندن، اوگنجه، اوگدن
متصلاً : یانی صره = برابرده،
یان یانه. || آره صره، آزه ده
صره ده = آراقی آراقی، بعضاً،
هر وقت و منتظماً دکل. || صره
ایله = منتظماً بربری آرقه سندن،
منتظم بر ترتیبده یاخود بر
برر. || صره سنده = نظامنده،
مناسبتی اوله رق. || صره سیله =
یولیه، صورت مناسبه ده. ||
صره صره = صف صف، بربری
آرقه سنده صفر تشکیل ایدم.
جک صورتده : عسکر صره صره
دیزلشیدی. || ایشی صره سنه کیر-
مک = ایش یوله کیرمک : تیجه
پذیر اولتی اوزره بولمق : دو-
زلمک. || صره ده = برشیته نائل
اولتی طر قنده. || صره ده =
انسانده، ایکن : کلدیکم صره ده
تصادف ایتدم.

بو لغت چغتاییه ده دخی سیرا املا
سیله مستعمل اولدیغندن، بزرجه

شورمک : صره کوزتمک : صره سی
کلدی ده. ۸. سیاق و سباق،
کلش : سوزک صره سی. ۹.
عدم انتخاب، راست کله آلمه،
ممتاز اولمیان : صره قارپوزی :
صره نقری : صره کوموری.
۱۰. اطراد، بوینه اوزانمه :
صره سرویلر، صره دیواری.
= ص. بر صره تشکیل ایدن،
بر صرهیه دیزلمش : صره یالیر،
دکانلر، صره آغاجلر. = ح.
ظرفیت بیان ایدر اسمله التحاق
ایدردرک بر نظام و ترتیبه دوام
واستمرار بیان ایدر : آردی
صره، آرقه سی صره = متعاقب،
کریدن متصل : اوگنی صره =
اوکسندن، اوگنجه، اوگدن
متصلاً : یانی صره = برابرده،
یان یانه. || آره صره، آزه ده
صره ده = آراقی آراقی، بعضاً،
هر وقت و منتظماً دکل. || صره
ایله = منتظماً بربری آرقه سندن،
منتظم بر ترتیبده یاخود بر
برر. || صره سنده = نظامنده،
مناسبتی اوله رق. || صره سیله =
یولیه، صورت مناسبه ده. ||
صره صره = صف صف، بربری
آرقه سنده صفر تشکیل ایدم.
جک صورتده : عسکر صره صره
دیزلشیدی. || ایشی صره سنه کیر-
مک = ایش یوله کیرمک : تیجه
پذیر اولتی اوزره بولمق : دو-
زلمک. || صره ده = برشیته نائل
اولتی طر قنده. || صره ده =
انسانده، ایکن : کلدیکم صره ده
تصادف ایتدم.

بو لغت چغتاییه ده دخی سیرا املا
سیله مستعمل اولدیغندن، بزرجه

روجهن مأخوذ اولدیغی کبی، اسکی
لسان یونانیده موجود بولنق «سبیل»،
روجه به دخی ترکیه دن کجیش اولمسی
ملاحظ اولدیغی حالده، بری السنه
تورانیه دن و دیگر زمره آریائییه دن
اولان بواغی لسانده عیناً تصادق
غراینددر. بو ایکی لسانده بو قبیلدن
تصادق چوق اولوب، بو حال لسا-
نیونک نظر دقتی جلب ایشکه شایاند.

ص ر ه { س. ع. ۱. آتجه کیسه سی،
ص ر ه { یاره چیقینی. ۲. حرمین
محترمین جانب سلطنت سنیه دن
هر سنه اهدا بیوریلان آتجه و
سائر: ص ر ه یابون؛ ص ر ه آلانی؛
ص ر ه امینی: ص ر ه هایونک جانب
حجازه سوقته مأور اولان
ذات که هر سنه دیگرکی نصب
اولنور.

ص ر ه سن { ص. ۱. غیر منتظم،
ص ر ه سن { قارمه قاریشیق.
۲. بولز، مناسبتر، ناعمل.
ص ر ه لاتق { فت. ص ر ه قودیر.
ص ر ه لاتق { متی، بر دیزی به
دیز دیرمک: بو صاقسیرلی
باغچوانه ص ر ه لاتمی.

ص ر ه لامق { فت. ۱. ص ر ه قو.
ص ر ه لامق { متی، دیزمک:
صاقسیرلی یولک اوزرنده
ص ر ه لایه جف. ۲. بربری آرقه.
سندسولک، آره سنی که کسرن
ایراد ایتک: بر طاق شتوم
غلیظه ص ر ه لامفه باشلادی.
= فل. (چوقق) یاصدق
ودوارله طونه رق یوریکه
باشلامق: ده یوریمور اما
ص ر ه لایور.

ص ر ه لاتق { فل. ص ر ه قونق،
ص ر ه لاتق { دیزلک، بر دیزی
تشکیل ایده جک صورتده ترتیب
اولنق: بو آغلر اینی ص ر ه لاتما.
مشدر.

ص ر ه لی { ص. ۱. دیزلمش، ص ر ه.
ص ر ه لی { سنه قوعش: ص ر ه لی
۱. اول، آغلر. ۲. مرتب، منتظم:
ص ر ه لی ایشلر قولای کوریلر.
۳. مناسب مخلنده، یولنده.

ص ر ه واری { ایدن، بر دیزی
صورتده، صف اولمش: ص ر ه
واری بالیلر، آغلر. = ح. بر
دیزی تشکیل ایده جک صورتده،
ص ر ه ایله: ص ر ه واری طور.
مشدری.

ص ر یتق { ص ر یتقان، ص ر یم و سا.
ص ر یتق { تزه. با: ص ر یتق و
سائر.

ص ر یح { ص. ع. ۱. ص ر یحه.
ص ر یح { «صراحة» دن صت.
۱. آجیق، آشکار، رمز وایما
ایله نفهم اولغوب آجیقدن آجیغه
اقاده اولسان، واضح: قول
ص ر یح، اقاده ص ر یحه. ۲. شک
وشبه دن سالم، ظاهر بدیهی:
حق ص ر یح. ۳. قاریشیق و
مغشوش اولیان، خالص، صاقی،
ساده.

ص ر یر { س. ع. ۱. غیجردی، نلم
ص ر یر { وقوکی شیلرک سسی. ۲.
ص ر یمق { ص ر لامق، صزی. با:
ص ر یمق { ص ر یمق و سائر.

ص ر یح { ص. ع. ۱. ص ر یحه.
ص ر یح { «صعوبة» دن صت.
۱. چتین، زور، مشکل،
دشوار: ص ر یح ایش. ۲. قو-
تلی، زورلی: دشمن ص ر یح.

ص ر یح { س. ع. ۱. ص ر یحه.
ص ر یح { بات. کوجک، زحمت،
مشکلات: چوق ص ر یح چکدک؛
بو یازی بی یازمده هج بر ص ر یح
یوقدر.

ص ر یح { ص. ع. ۱. کوج، زحمتی،
ص ر یح { مشکل: چوق ص ر یح.
بتلی ایشدر.

ص ر یح { س. ع. ۱. یوقاری جیمه،
ص ر یح { یوکسکه جیمه، یوکسکه:
دومان بولوتله طوغری صعود
ایدیوردی.

ص ر یح { س. ع. ۱. یخود ص ر یح.
ص ر یح { مصر = خطه مصریه ک
قسم جنوبی، مصر علیا.

ص ر یح { ص. ع. ۱. ص ر یح.
ص ر یح { ص. ع. ۱. ص ر یح.

ص ر یح { س. ع. ۱. ص ر یحه.
ص ر یح { ص. ع. ۱. ص ر یحه.

ص ر یح { س. ع. ۱. ص ر یحه.
ص ر یح { دی: ص ر یح سن = یاش
کوجکاک.

ص ر یح { ص ر یح تاج. با: ص ر یح
ص ر یح { و سائر.

ص ر یح { ص. ع. ۱. ص ر یحه.

ص ر یح { ص. ع. ۱. ص ر یحه.
ص ر یح { ص. ع. ۱. ص ر یحه.
ص ر یح { ص. ع. ۱. ص ر یحه.
ص ر یح { ص. ع. ۱. ص ر یحه.

ص ر یح { ص. ع. ۱. ص ر یحه.

ص ر یح { ص. ع. ۱. ص ر یحه.

ص ر یح { ص. ع. ۱. ص ر یحه.

ص ر یح { ص. ع. ۱. ص ر یحه.

ص ر یح { ص. ع. ۱. ص ر یحه.

ص ر یح { ص. ع. ۱. ص ر یحه.

ص ر یح { ص. ع. ۱. ص ر یحه.

ص ر یح { ص. ع. ۱. ص ر یحه.

ص ر یح { ص. ع. ۱. ص ر یحه.

اولدیغی صفتندن بلیدر؛ صفتنه
باقسه کز آ. ۴. د. (صرف
ونخوده) بنفسه قائم اولیوب بر
شخص ویا شیئه عارض اولان
بر حال وکیفیه دلالت ایدن
کله: آق، قره، بیوک، کوجک،
آغر، خفیف، عالم، جاهل کله لی
صفتدرلر. (توصیف اولنان اسم
ذاته ده نخوده. «موصوف»
دیرلر: صفتله موصوف آره.
سند مطاقت شرطدر. صفت
رسمیه = بر آدمک دولت و حکو-
متجه حائز اولدیغی حال وموقع:
اولک بر صفت رسمیه سی وار-
میدر؟ — اوت مدعی عومیدر
لکن بورایه اوصفتله کله مشدر.

ص ف { س. ع. ۱. ص ف.
ص ف { س. ع. ۱. ص ف.

ص ف { س. ع. ۱. ص ف.

ص ف { س. ع. ۱. ص ف.

ص ف { س. ع. ۱. ص ف.

ص ف { س. ع. ۱. ص ف.

ص ف { س. ع. ۱. ص ف.

ص ف { س. ع. ۱. ص ف.

ص ف { س. ع. ۱. ص ف.

ص ف { س. ع. ۱. ص ف.

ص ف { س. ع. ۱. ص ف.

ص ف { س. ع. ۱. ص ف.

ص ف { س. ع. ۱. ص ف.

ص ف { س. ع. ۱. ص ف.

ص ف { س. ع. ۱. ص ف.

ص ف { س. ع. ۱. ص ف.

ص ف { س. ع. ۱. ص ف.

ص ف { س. ع. ۱. ص ف.

ص ف { س. ع. ۱. ص ف.

ص ف { س. ع. ۱. ص ف.

ص ف { س. ع. ۱. ص ف.

بر صغیر اوغلی وایکی صغیره
فیزی وارددر؛ صغیرمیز = تمیزه
مقتدر صبی؛ صغیر غیر میز =
تمیزه غیر مقتدر صبی.

صغیره { س. ع. ۱. صغیره.
صغیره { کوجک کنه، قتل وزنا
کی کبازدن اولیان اثم.

صغیره { س. ع. ۱. صغیره.
صغیره { ترکجه ده «ف» مخفف
دخی اوقونور. ۱. صره، دیزی،
ساک: بر صف تشکیل ایتک؛
بر صف اوزره دیزلک؛ صفدن
چیمق. ۲. ع. بر صره به دیز-
لمش عسکر: بریحی، ایلکچی
صف. ۱. صف بسته = صره
اوزره دیزلمش: صف بسته
سلام اولق = بر صره اوزره
دیزلوب سلامه طور مق. ۱. صف
جماعت = جامعه نمازه طوران
جماعت مسلمینک تشکیل ایتدیکی
صره لک بهری. ۱. صف حرب =
محاربه ده بر صره به دیزلن عسکر:
صف حرب کیرنجیه هرکسه جسارت
کایر. ۱. صف صغیر = صره صره،
متعدد صره اوزره. ۱. صف
نعال = اوطه ویا چادر وسائر
اوتوریلان محک آتاق قابلیتی
چقاروب بر اقدقلری اک آشاغی
صره سی: صف نعالده اوتور مق =
کال تواضعه اومحه تنزل ایتک.
صغیره { س. ع. ۱. صغیره.
صغیره { س. ع. ۱. صغیره.

صغیره { س. ع. ۱. صغیره.

صغیره { س. ع. ۱. صغیره.

صغیره { س. ع. ۱. صغیره.

صغیره { س. ع. ۱. صغیره.

صغیره { س. ع. ۱. صغیره.

صغیره { س. ع. ۱. صغیره.

صغیره { س. ع. ۱. صغیره.

صغیره { س. ع. ۱. صغیره.

صغیره { س. ع. ۱. صغیره.

صغیره { س. ع. ۱. صغیره.

صغیره { س. ع. ۱. صغیره.

صغیره { س. ع. ۱. صغیره.

صغیره { س. ع. ۱. صغیره.

صغیره { س. ع. ۱. صغیره.

صغیره { س. ع. ۱. صغیره.

صغیره { س. ع. ۱. صغیره.

صغیره { س. ع. ۱. صغیره.

صغیره { س. ع. ۱. صغیره.

صغیره { س. ع. ۱. صغیره.

صغیره { س. ع. ۱. صغیره.

صغیره { س. ع. ۱. صغیره.

صغیره { س. ع. ۱. صغیره.

اسکی بر صنف علما که بیلرنده
تعاملی ایتدکلی مکاتیبک بر قسمی
«رساله اخوان الصفاء» عنوان-
نیه موجود اولوب بر مجموعه علیه
تشکیل ایدیور، ۱. صفا کلدیکز
(طوغریسی: صفا کلدیکز) =
خوش کلدیکز؛ صفا بولوق =
خوش بولوق؛ صفای خاطرله =
خوش حال اوله رق. ۱. کیجه
صفا = کیجه آجیلوب کوندوز
قیانیر بر جنس چیمک.

صفا { ص. فا. ع. صفا.
صفا { ص. فا. ع. صفا.

صفا { ص. فا. ع. صفا.

صفا { ص. فا. ع. صفا.

صفا { ص. فا. ع. صفا.

صفا { ص. فا. ع. صفا.

صفا { ص. فا. ع. صفا.

صفا { ص. فا. ع. صفا.

صفا { ص. فا. ع. صفا.

صفا { ص. فا. ع. صفا.

صفا { ص. فا. ع. صفا.

صفا { ص. فا. ع. صفا.

صفا { ص. فا. ع. صفا.

صفا { ص. فا. ع. صفا.

صفا { ص. فا. ع. صفا.

صفا { ص. فا. ع. صفا.

صفا { ص. فا. ع. صفا.

صفا { ص. فا. ع. صفا.

صفا { ص. فا. ع. صفا.

صفا { ص. فا. ع. صفا.

صفا { ص. فا. ع. صفا.

صفر { س. س. ع. ج. : اصفر .
صفر { کندي کنندن هيجه اشارت
اولدني حاده، وقلرك صاغنده
يازلدقده، اونلره بر درجه قرا.
ندروب مثل بري اون وايكي
يکريمي ايدن اشارت که بر نقطه دن
عبارت اولوب اساساً (ه) شکنده
ايدی. || صولده صفر = هج
بر اهرمي اوليان، کان لم يكن
حکمنده اولان. || صفری نو.
کتک = ۱. مقابله دن و برشايه
دوامدن عاجز قللق : اويله
سؤاللر ايراد ايتدم که نهايت
صفری نوکتدی. ۳. تلف او.
لمق : حريف صوؤقدن اوراده
صفری نوکتش. = ص. بوش،
خالی، هج برشي اوليان : صفر-
ايد = الی بوش، تهيدست.
صفر { س. س. ع. : سنه قريه
صفر { عربييه مك ايکيجي آبي :
صفر الخير.
صقراء { ص. ع. : ذ. : اصفر. :
صقراء { اصفر. = س. ع. ۱.
اود، مراره. ۲. قدما و فکر نجه
اخلاط اربعه نك بري که اساسي
اودده کی يشلتراق صاري
مايعدر. || صقرا بولا نقي = باش
دو نمك، قی ايتك ايتمك.
|| صقراسي غالب = اکثريا باشی
دوت (آدم).
صقرالى { ص. صقراسي غالب،
جزئی صالانقدن ويا
آشايی ياخود يوقاری باققدن
باشی دوت (آم).
صقران { س. : « زعفران » دن
(غلط. با : زعفران .
صقراوی { ص. ع. : صقراوی.
{ اوده منسوب و متعلق،
اخلاط اربعه دن صقرايه منسوب :

ياك، تميز، غير مخلوط. { « صاق »
دها مستعملدر. || « صق » الله =
ابو البشر حضرت آدم (عم) ك
لقيددر.
صفيحه { س. س. ع. ج. : صفايح.
{ ۱. ياصی و دوز يوز،
صفحه، لوحه. ۲. نخه حالنده
معدن، ساج. { « صفحه » دها
مستعمل اولوب، صفيحه نك ايسه
جمي دها مأنوسدر. {
صفيحي { ص. ع. : صفيحيه.
صفيحي { ت. : بيا يوقه حالنده،
بوقه لر صورتنده : صفيحي
الشكل.
صقير { س. ع. ط. : ايصاق صو-
رتنده سس.
صقير { س. ع. : يو. Σαππει-
{ pos } كوك ياقوت (ذی
قيمت طاش. {
صقيری { ص. ع. : صقيريه.
{ ايصليق سسنه بکزر
(نفس صداسی وساژه).
صقاعی { س. با : صاقاعی.
صقاق { س. چکه آتی، غيب.
{ ص. غلط اوله رق « او-
كوز شقاعی » ديدكمزك طو-
غريسي « اوکوز صقاعی » درکه
کرداندن صارقان دری ديمك
اولوب، شقاعله اصلا مناسبی
بو قدر.
صقال { س. ارککرده بوزك
{ اطرافنده و آلت چکه نك
اوزرنده بيتن قيللر، لحيه، ريش :
قره، صاری، قوگرال، آن
صقال : صقال قوبورمك، صا-
ليورمك : صقالی تراش ايتك.
|| آن صقال = کوی اختیاری،
مختاری. || آن صقال قره صقال =

بيوك كوپك، هرکس || صقالی
اله و برمك = باشقلر نك نفوذينه
تابع اولوب فاعل مختار اولماق.
|| نخته صقال = اكلي صقاللی.
{ ايتك } صقالی ايتك = اسكيك،
سورنجه ده قالمق. || صقالی
تراش ايتك = بمن تعبيريدر :
بويله دكلسه بن صقالی تراش
ايدرم. || صقال جوجوكی = بام
تلی. || صقالی دكرمنده آغار
تمق = تجربه قزانقمن بن اختيار
اولق. || صقالی صايديرمق =
اسرارني كتم ايدمه مك. || صاج
صقال = سن وسال. || صقاله
صوغان طوغرامق = استهزا،
ريشخند ايتك. || طوب صقال،
قبا صقال، كوسه صقال = صقالی
بوشكلرك برنده اولان آدم :
كبي صقالی = اوجی سيموري
ك-بك صقال : نخته صقال =
دوز و اكلي صقال.
صقالیه { س. ج. ع. : فد :
صقال، صقلاب، صقلابی لسانج.
ده مستعمل دكلار { اسلاو
افواي : صقاله دن بر قوم.
صقالسبز { ص. صقالی كله مش ويا
صقالی تراش ايتش،
صقالی اوليان.
صقالاत्मق { قل. صقالی كلك،
صقالی اولق.
صقاللی { ص. صقالی اولان،
{ ذو اللحيه، ريشدار :
قره صقالی، آن صقالی، قير
صقالی، صاری صقالی، كوسه
صقالی.
صقسي { س. با : صاقسي.
صقصرغان { يا صقساغان. س. با :
صقصرغان { صاقساغان.

صلاه { س. ع. ۱. جمعه نمازينه
{ و بعض محللرده جنازه يه
دعوت ايجون منارلرده اوقونان
صلوات : صلا و برمك، صلا او-
قومق. ۲. ميدان اوقومه،
كذبينه كوكن و ارايسه چيقسون
ديه ندا ايتمه. ۳. تر. شو. بر محله
جوجقلر نك ديكر محله جوجقلر يله
طاش غاوغاسنه چيقملری. =
صلا ياخود الصلا : صورتنده
ادات تنبيه مقامنده دخي
قولالايير.
صلا { س. با : صله.
صلايت { س. ع. : « صلب »
{ دن } ۱. قتيق، بكلك.
۲. متانت، قوت، طيانه، ثبات :
صلايت دينيه.
صلايتی { ص. قوی، متين، طيا.
{ نقي، ثباتی.
صلاپوريه { س. طرز مخصوصده
اولان بيوجك بر نوع قايق.
صلات { ياخود صلاة، صلوة.
{ س. ع. ج. : صلوات.
۱. نماز : صلوات فجر = صياح
نمازی : صلوات عيد = بارام نمازی.
۲. ييغمير ذي شان (صام)
افندمره دعا : « عليه الصلاة
والسلام » ياخود « صلوات الله
عليه » و « صلى الله عليه وسلم »
دعایي : صلوات او قومق، صلوات
كثيرمك. = ج. : « اللهم صل
على سيدنا محمد . . . » دعایي :
صلوات شريقه، صلوات كثيرمك.
صلاته { س. { فر. { Salade } ۱.
{ اشها آجق اوزره نك
آره سنده ين طوزلی و اكشيلى
تى. ۲. اك زياده صلته ياينه

یارایان ماروله مشابه واوندن
کوچک بر نوع یشیلک : صلاته
دیکمک : صلاته صوغان صاعق.
۳. بو یشیلک طوز و سرکه و
زیتون یاغیله تربیه اولغنی :
صلاتهنی سفره به قومق : صلاته
طباغی.

صَلَاتَةُ جی { ص. صلاته و صوغان
(و سائر کزدیروب
صانان آدم.

صَلَاتَةُ لُق { ص. صلاته یاغنه
(یارایان : صلاته لُق
مارول. = س. صلاته یاغنه
یارایان خیار : صلاته لُق دیکمک،
یتیشدیرمک.

صَلَح { سذ. عر. ۱. ایلیک، بر
(شینک ابی و مطلوب و
مدوح صورتده بولغنی : صلاح
حال. ۲. زهد و تقوی، پرهیز.
کارلق، اعمال صالحه : اهل صلا.
حدن بر ذات. ۳. صلح، مسا.
لمت، اسایش : صلح و صلاح.

صَلَاحِيَّت { س. (عربی اولوب،
(ذاتاً مصدر اولان

« صلاح » ه ادات مصدریت
علاوه سیله لسانیزک تصرفاتی
صره سنه کچمشدر. ۱. برایشه
قاریشمغه و بر فعل و حرکت حساب
الوظیفه حقلی اوله : سزک بو
ایشه قاریشمغه صلاحیتکیز
یوقدر : بو بنم صلاحیت دأره.
سنه در. ۲. حق. بر دعوائک
مدعی علیه اقامت ایتدیکي محاکم
محکمه سنه باقلسی : عدم صلاحیت
دعواسی = طرفیندن برینک
دعواسنک، محول اولدیغی محکمه به
عائد اولدیغی ادعا ایلسی.

صَلَاحِيَّت { ص. برایشه و یا بر
(دعوی رؤیتنه

حسب الوظیفه حقلی بولنان،
وظیفه دار : محکمه حقوق بو
دعوائی کورمکه صلاحیتی
دکلدر.

صَلَاخَوَان { ص. س. فا. (عر.
(صلا = م. فا. خوا.
ندن = اوقومق) ۱. مناره ده
صلا ورن، جمعه و یا جنازه نما.
زبنه دعوت ایچون صلوات
اوقویان مؤذن. ۲. میدان او.
قویان، کندینه کوکن واریسه
الصلا دیهرک تفاخر ایدن.

صَلَاخُور { س. ۱. « سرآخور »
(دن غلط) قیوجی
باشیدن دون اسکی بر رتبه
صاحبی. ۲. « سلاخشور » دن
غلط [وقتیه بر قلعه و موقعک
محافظه سیله موظف اولوب بو
خدمته مقابل تکالیف امیره دن
معاف جنکاور آدم.

صَلَاش { صلاشیور. با : صالاش،
(صالاشیور.

صَلَامُورَه { س. با : سالاموره.

صَلَب { سذ. عر. ۱. آسمه، آصه.
(رق اعدام ایتمه، بردار
ایتمه : صلب ایتمک. ۲. خاچه
کرمه، خاچه کره رک اعدام
ایتمه : خرسنایر حضرت عیسانک
صلب اولندیغی اعتقادده بو.
لنه رق صلیب شکلی تقدیس
ایدیورلر.

صَلَب { سذ. عر. ۱. اصلاب.
(۱. اوکورغه کیلکرینک
مربوط بولند قبری زنجیر کبی
کیک، اکین، عمود ققاری.

۲. ذریت، سلاله : صلیبدن اوج
ارکک ایله ایکی قیز اولاد دنیایه
کلدی : سلطان عثمان خان غا.

زینک صلب پاکسندن دنیایه
کلن اولاد.

صَلَب { ص. عر. ۱. صلیبه. « صلیبه »
(دن صش. ۱. قانی،

سرت : حجر صلب. ۲. مایع
وغاز حالنده اولیوب آفاز و
ودوکلز یعنی ذرات ترکیبیه سی
آز چوق قوت و تصدیق کور.
مدیکه برلرلندن آرمالز (شی) :
جسم صلب، اجسام صلیبه. ۳.
مح. حسیاتی طونوق، تأثیریز،
احوال روحیه دن بیهره، پک
جسمانی : پک صلب آدم.

صَلَب { ص. عر. ۱. صلیبه. برینک
(صلیبدن کله، صلیبدن
متولد : صلی اوغلی، اولادی
اوز اولادی.

صَلَبِيَّت { سذ. عر. ۱. قاتلیق،
(سرتک : طاشک صلیبتی.
۲. اجسامک احوال ثلثه سندن
بری که مایع وغاز حالنده او.
لیوب قانی اولسیدر. ۳. مح.
حسزک، احوال و حسیات
روحیه دن بهره سزک، جسمانی
وحسز آدماک حالی.

صَلَت { ص. ح. با : صالت.

صَلَح { سذ. عر. ۱. باریش، با-
(ریشیق، باریشمه، آشتی :
صلح ایتمک = باریشیق : عقد صلح
ایتمک. ۲. راحتق، اسایش،
حرب وفتنه وفسادک عکسی :
صلح و اسایش : محافظه صلح، ادامه
صلح : صلح و صلاح. ۳. اویشمه،
اوزلاشمه، بالتراضی رنغ نزاع :
ایشی محکمه به دوشورمک سزک
پینلرنده صلح ایتدیلر : صلح اولق =
اوزلاشمق.

صَلَا { ح. عر. حربیز و یا محاد.
(که سز، اوزلاشه رق، او.

یشه رق، صلح طریقیه : مسئله
صلحاً حل اولنه رق حربک اوکی
آلندی : ایشی آره لرنده صلحاً
تسویه ایدوب محکمه به دوشور.
مدیلر.

صَلَا { سذ. ص. ج. عر. فد :
(صلح. با : صلح.

صَلَح آمیز { ص. فا. (عر. صلح =
(باریش. فا. آمیختن
قاریشدرمق.) صلح قاریشدران،
صلح و اسایش ابراث ایدن :
صلح آمیز سوزله آره لرینی بولدی.

صَلَحِي { ص. ایکی طرفی اوز.
(لاشدیران، ایکی خصمک
آره لرینی بولوب صلی اعاده
ایدن آدم، میانجی.

صَلَحَامَه { س. فا. (عر. صلح = باریش.
(فا. نامه = یازلش کاغد)
ایکی طرف پیننده تقرر ایدن
صلحک شرائطی حاوی محرات،
باریش عهدنامه سی.

صَلَحِي { ص. عر. ۱. صلحیه. باریشه
(منسوب و متعلق، صلح و
اسایشه عائد : تدابیر صلحیه.
|| حق. محکمه صلحیه، محاکم
صلحیه = اوفاق تفک دعوالری
صلحاً و طرفینی بالاقناع رضا.

لرینی استحصال ایتمکله خرجیز
رؤیت ایدن کوچک محکمه که
تواحیده و دوئر بلدیده اولور.
(سذ. عر. ۱. قومه
صلصال { قاریشیق اینجه چامور.

۲. لوله جی چاموری، بالچیق.
(ص. عر. ۱. صلصالیه.
(اینجه بالچیق و یا لوله جی
چاموری حالنده اولان : ماده
صلصالیه.

صَلَع { سذ. عر. باش تیه سنک
(قیلزلنی.

صَلَع { سذ. عر. باش تیه سنک
(قیلزلنی.

صَلَم { فخر عالم (صام) افندمرک
(اسم اقدس لری ذکر او.
لندجقه ایرادی معتاد اولان
« صلی الله علیه و سلم » دعاسنک
مختصری اولوب، بویله یازیلور.
سده ینه : صلی الله علیه و سلم
صورتنده اوقونور. سائر اندیسا
حقنده اکثریا « علیه السلام »
دعایای ایراد اولنوب، اوده
مختصراً « عم » صورتنده یازیلر.

صَلَع { سذ. عر. باشک قیلز
(یری، قیللری دوکلش
باش تیه سی.

صَلَوَات { سذ. ج. عر. فد :
(صلات. صلوة. با :
صلات. = فد. کبی. « اللهم صل
علی سیدنا محمد وعلی آل محمد
دعای شریفی : صلوات کثیرمک،
اوقومق. || بر مخاطره تبری
حالنده بو دعائک اوقومنه سی
معتاد اولدیغندن، پک سرت
آدم حقنده : یاتنه صلواتله واریلر،
دینلیر.

صَلَوَة { سذ. عر. « صلات » ک
(قرآن کریمه مخصوص
املا سیدر. هله لسانیزده بو
صورتده یازلسی اصلا معتاد
وجائز دکلدر.) با : صلات.

صَلَوَلَه { سذ. عر. سید الثقلین
(صلم) افندمره اوقونان
صلات و سلام دعای اولوب سمله
وحدله ایله برابر کتاب خطبه.
لرنده و سائر تشبثانده ایرادی
معتاد اولان ادعیه نک ارکان
ثله سنی تشکیل ایدر، که عبارات
مختلفه ایله افاده اولنوب، اک
ساده سی بوجه آتیدر : بسم
الله الرحمن الرحیم (: بسمله) :

صَلَوَلَه { سذ. عر. سید الثقلین
(صلم) افندمره اوقونان
صلات و سلام دعای اولوب سمله
وحدله ایله برابر کتاب خطبه.
لرنده و سائر تشبثانده ایرادی
معتاد اولان ادعیه نک ارکان
ثله سنی تشکیل ایدر، که عبارات
مختلفه ایله افاده اولنوب، اک
ساده سی بوجه آتیدر : بسم
الله الرحمن الرحیم (: بسمله) :

صَلَوَلَه { سذ. عر. سید الثقلین
(صلم) افندمره اوقونان
صلات و سلام دعای اولوب سمله
وحدله ایله برابر کتاب خطبه.
لرنده و سائر تشبثانده ایرادی
معتاد اولان ادعیه نک ارکان
ثله سنی تشکیل ایدر، که عبارات
مختلفه ایله افاده اولنوب، اک
ساده سی بوجه آتیدر : بسم
الله الرحمن الرحیم (: بسمله) :

الحمد لله رب العالمین (: حمدله) :
والصلاة والسلام علی سیدنا
محمد وآله وصحبه اجمعین (: صلوه).

صَلَه { سذ. عر. « وصل » دن
(علی القاءه فاء الفعل حذقی
وتاء تأنیث علاوه سیله تشکیل
ایتمشدر.) ۱. اولاشمه، ایکی
شینک بر برینه بیتمه سی. ۲.
وطن و مملکتنه و یا اقربا
و تعلقانته اولاشمه، وطنی و یا
اقرباسنی زیارت ایتمه : صله رحم =
ابونی و اقرباسنی زیات وظیفه.
سی که سنن سینه دن و شعائر
اسلامیه دندر : صله ایتمک، صلیبه
کیتک = اقربا و تعلقاتی کورمک
اوزره مملکته کیتک. ۳. ر.

(نخوده) براسم موصوله مربوط
اولوب اونکله برابر نف و صفت
یرینی طونان جمله که عربیده
ما، من، الذی کی اسم موصو-
لاری تعقیب ایدر، ولسانیزده
ایسه اکثریا ایتدیکي، ایده جکی
کبی اضافی فرع فعل ایله افاده
اولنور. ۴. (صرف عربیده)
برکله نک باشنده اولوب همزه
وصل دینان همزه نک اوقونما.
سیله بونکله ماقبلته اولاشمه سی :
رب العالمین و تم استوی کبی.

۵. آفا بیان اولنان همزه
وصلک اوزرنه چکیان اشارت که
اساساً کوچک بر « صله » لفظندن
عارتدر : (-) . ۶. تر.
(ایکنجی معنا ایله صلیبه کیتک
تعبیرندن یا کلمه بو معنایه کتیر.
لشدر) وطن، مملکت : صلیبه
کیتدی : صله ده در.

صَلَوَلَه { سذ. عر. تفعلیل باندن « تصلیه »
(دن ماضی غیر مذکر غائب

صندالچی { س. بر صندال قوللا.
نان قایچی.

صندالی { س. آروپا حکمدارا.
ننک { اساساً صندل
آغاچندن معمول [تختی : او
تاریخده فرانسه صندالی حکو.
متنده بولان ذات.

صندالیه { س. آرقه دن طپانه.
جقیری اولوب یاندن
قول طپاده جقیری اولیان
خفیف اسکمه و کرسی : حصیر
صندالیه. || قولتوقی صندالیه =
قولتوق.

صندالیه چی { س. صندالیه یاپان
وصاتان ویا تعمیر
ایدن آدم.

صندل { س. ع. با : صند.

صندوق { س. ع. ج. صنا.
دق. صندوق.

صندوقچه { س. فا. کوچک
صندوق، چکمه،
قوطی.

صندوقه { س. ع. عربیده
کوچک صندوق دیمک
اولوب، آنجق صاد مقوممه
ایله در. [مرمردن ویا چوخه
قابلی تخته دن مزار اوستی.

صندولوس { س. با : سندروس.

صندید { س. ص. ع. ج. صنا.
دید. رئیس، باش،
ایری کن، وجوه و اعیانندن
آدم : صنادید قریش. [باشلیجه
جمی ویا لکز بویه بعض تعبیراته
منتهلدر.]

صندوق { س. [ص.] صندوق
[دن] ۱. انواب و سائر
اشیا وضعه مخصوص تخته دن
مستطیل ویا مکعب الشکل

محفظه که جهت فوقانی سی قیای
اولوب آچیلیر قیایر. ۲. بر
دائرة حکومتک ویا بر شرکت و
هیئت صرافیه نیک آقچه سنک وضع
اولندیغی محل، خزینه، وزنه :
قضا، ولایت صندیغی؛ شرکتک
صندیغی. ۳. صو آلتنده ریختیم
وسائر تملنه ایندیریلن طاش
وخرجلری حاوی کراسه :
صندیق آتمق. || امیئت صندیغی =
درسه ائنده رهئه آقچه اقراض
ایدن، عروف برلی بانه. || صندیق
امی = بر دائرة حکومتک وزنه.
داری که مال، امورلرینک معینده
بولنور : ولایت، سنجاق، قضا
صندیق امینی. || صندیق امانی =
صندیق امینلکی، حکومت
وزنه دارلغی. || صندیق اوطه سی =
اشیا صندقلرینک وضعه مخصوص
کوچک اوطه. || جخانه صندیغی =
جخانه وضعه مخصوص صندیق،
قیاقلی. || سیت صندیق = سیت
کی اورمه اولوب اوستی مشین
ویا دری ایله قابلاشمش صندیق.
|| صندیق سیت = بتون اشیا.
|| مال صندیغی = حکومت وزنه سی.
صندیغی { س. اشیا وضعه
مخصوص صندیق
یاپان وصاتان آدم : صندیغی
صندیغی اصنافی چارشیمی.
صندیغی { س. صراف و تجارت و
صندیغی { ویا شرکت وزنه
داری.

صندیقکارلیق { س. صراف و
وزنه دارلغی.
صندیقی { س. ۱. قابلامه ایچون
قولالایر برنوع ایچمه

تخته. ۲. اسکی زینت آلتینلردن
بر نوعی.

صند { س. ع. باپیش، ایش،
صمغ { کار، عمل، اثر : صمغ الهی.
صنعت { س. ع. ج. [ص.] صناعات

صنعت { ایسه ده «صناعت» ک
ج. اولان «صنایع» دخی بونک
ده جمی کی قولالایلور. ۱. |
احتیاجات بشریه دن برینک اعمالی
خصوصنده عمارسه ایله اوکرنیلن
واجرا اولنان ایش : دوآکرلک،
قیومچیلق، حکاکلک صنعتی :
صنعت اوکرنک، صنعتله کچیمک.
۲. اوسته لقی، هنر، معرفت :
بوایشه صنعت واردر؛ قولای
دکل اوده بر صنعتدر. ۳. |
کلامده جناس و استعاره کی
او بوجقلره رعایت : بو شعرده،
بو عبارده ده صنعت واردر؛
صنعت لفظیه.

صنعتچی { س. بر صنعتله مشغول
صنعتچی { بولنان، بر صنعتله
کچین آدم، اصنافدن آدم.

صنعتکار { س. فا. ۱. بر صنعت
اجرا ایدن، بر صنعتله
کچین آدم، صنعتچی. ۲. اوسته،
ماهر، حاذق : کندیس صنعتکار
آدمدر. [فرانسجه Artiste
کله سنک مدلولی بزده اکثریا
«صنعتکار» لفظیه ادا او.
لنیور.]

صنعتکارلیق { س. بر صنعتله
مشغول آدمک
حالی، صنعتله کچیمه، اصنافلی.

صنعتگر { س. فا. صنعتچی،
صنعتکار.

صنعتی { ص. صنعتله یا نیش، استا.
صنعتی { دانه و ماهرانه اعمال
اولنش، مصنع : ساده کی

کورنیورسده صنعتلی ایشدر.
صنعی { ص. ع. ۱. صنعتیه.
یا ییمه، اویدریمه، ساخته،
طبیعی وخالق اولیان : صنعی
دیشلر.

صنف { س. ع. ج. : اصناف،
صنوف. ۱. صره، طبقه،
درجه : مکتبک صنفلی؛

برنجی، ایکنجی صنف؛ ردیف
عسکرینک مقدم، تالی صنفی.

۲. طاقم، بولوک، بربرندن در.
جات مختلفه ده اعتبار اولنان
زمره لک بهری : اهالینک خانمی
صنفندندر؟ صنوف اهالی؛

طبیعیون حیوانات و نباتاتی صنوف
مختلفه به تقسیم ایشلردر. = ج.
اصناف = وقتیه درجات و صنفه

منقسم اولان صنعتکاران وار.
باب حرفت : اصناف کتخدالری،
اصناف طاقندن بر آدم.

[صنعتکار معناسیله مفرد وصف
کی دخی قولالایلر :] اصناف
آدم : بابایی اصناف ایدی.

[اصنافدن دیمک ده طوغریدر.]
|| صنف آرقداشی = همصنف،
مکتبده کندیسلیله بر صنفده

بولیلان شاگرد : او بتم صنف
آرقداشدر.
صن { س. ع. ج. : اصنام.
صنم { مشرکک عبادت ایتد.

کاری رسم مجسم، بت [بوت]،
وثن. [برروایتده صنم معدندن
دوکلش اولانسه و وثن طاش

ویا آغاچدن بونلشنه دیرلردی.]
|| مج. کوزل شخص، دلبر، محبوبه.
|| عبده اصنام = بتپرستلر، مشرکار.

صن { س. ع. ۱. چام فستیغی
صنوبر { آغاجی. ۲. چام فستیغی

قوزالاغی. ۳. مج. قد دلبردن
کنایه اولور.

صنوبری { ص. ع. ۱. صنوبر،
بریه. چام فستیغی
قوزالاغی شکنده، مخروطی.

الشکل. || با. فصیله صنوبریه
چام فستیغی آغاچه مشابه اشجار
طاقی.

صنوبر { س. با : سنور.

صنوف { س. ع. ج. ع. فد :
صنف. با : صنف.

صنویه { س. ع. ج. : صنایع،
صنایع. ۱. ایش، عمل،
فعل. ۲. اویدریمه، ایجاد،

اختراع، افترا، حیلله ایله قورلش
دولاب : بو برصنویه در، اونک
صنویه سیدر.

صو { س. ۱. طبیعتده بک منتشر
اولوب کره ارضک اوچ ربعی
اورتن و دیگر ربعنده ده جای،

ایرماق، دره، کول، بیکار، قیو
وسائر حالنده بولنان و داخلنده
جولان ایدن ماده مایعه که متقد.

مین عننده اجسام بسیطه دن
معدود ایکن بعدده مولدالماء ایله
مولد الحوضه دن مرکب اولدیغی

تبین ایشدر، ماء. آب : طائلی
صو = طوز و سائر املاچی او.
لیوب ایچلمکه صالح اولانی : آجی

صو = طوز و سائر املاچی حاوی
اولوب ایچله مینی، دیکیز صونی کی.
۲. آقار صو، ماء جاری، آب

روان، جای، ایرماق، دره : بو
مملکتک صولری چوقدر؛ صو.
دن کچمک. ۳. دیکیز، کول؛

طورغون صو. ۴. میوه و سا.
ژنه ک صیفله سندن چیقان مایع،
عصاره : اوزوم، لیمون، پور.

تقال صونی. ۵. بعض نباتاندن
تقطیرله چیقاریلان قوقولی صو،
ماء مقطر : کل صونی، نانه صونی،
منکته صونی. ۶. نمک مایع
قسمی : ات صونی؛ شوکوفته نیک،
بامیه نیک صویندن بر آردها
قویک. ۷. دمیردن آلات واد.
وانه آتشنده قیزدیریلوب صویه صو.
قیله رق ویریلان تاو : بوقلیچک صونی
نقصان، صویخی اینی ویرمه مشلر،
صونی برنده. ۸. جوهر، فر :
الماسک، اینخینک صونی. ۹. جاغ،
وقت، هنکام، اثنا : ساعت بش
صولرنده؛ او صولرده؛ اقشام
صولرنده؛ صولر قرارمق = اقشام
اولق. [بو معنا ایله دائماً بویه
جمع صورتنده قولالایلر.] آرپه
صونی = بیره دینان مسکر.
|| آغز صونی = سالیله و علی
الخصوص ایمرنمکدن آقانی، ریق :
آغز مک صونی آقدی. || آقان
صولر طورمق = هیچ بر شیء
دینله مه مک، اصلاعتراض اولنه.
مامق : ایشته بوکا آقان صولر
طورر. || آتاق صویه ایرمک =
متنه اولق. آتاقلره قره صو
ایتمک = غایت یورلق. || صو
اقتضا اتمک = غسله محتاج اولق.
|| (کی) صو اتمک = صو آلق،
ایچنه صو کچمک، ایشلمک. || صو
اتمک = انسانک کوزینه، آتمک
طبرناغنه مرض عارض اولق.
|| ات صونی = اتمک زیاده قیاند.
لمسیله آلتان قوتلی صو. || صونی
اوفله یوبده ایچمک = غایتله توقی
ایتمک : صونی اوقلرده ایچر. || صو
ایچمک کبیدر = غایت قولای. || صو
باشی. ۱. منبع. ۲. بدویلرجه
دائماً بادی اختلافات اولانستی

اراضی صولربك تقسینه و بو مناسبته بر ملاکتک ضبط وربطنه نظارت ایدن آدم، چفتلک صو باشیسی = کتخداسی. (بونی «و» باشی «دیه تاویل ایتکه حاجت یوقدر. || باشدن صوثوق صولربك = چوق متاثر و خجیل اولتی: اوپله برسوز سولیدی که باشدن صوثوق صولربك دودکدی. || بر یوتوم صو = حقتدن جابوق کلنیر ایش ویا آدم: او بکا بر یوتوم صدور. || صوبورکی = قانجه یوقهلی و یوقهلی اوچه سیجاق صوبه طالدریلهرق یا بلش بر جنس بورک. || بیک دره دن صو کتیر مک = برچوق بهانهلر بولتی. || صو ترازسی = صو بولنه قوتیلان کونکر مسافه بعیده میلیله تضییقدن باطلاماق ایچون هر بر فاسله معینه ده یا بلان قله که صوبوریلری اورایه چیقا. ربلوب قوتی تنقیس اولنور. || صو تره سی = بر جنس نبات که فر. Cresson دینلیر و صلاته سی اولور، روقا. || چوق صو کونور. مک = او خصوصده سوز سولینه بیلک: برچوق معناره کلک: بولقردی چوق صو کونور. || صدودن = اهمیتیز، بوش: صدودن. بر جواب یاز. دی. || صو دودک = ادرار ایتک. ایشه مک. || صو دودک = غسل ایتک. || صو سموری = سمور دینلن کورک حیوانک بر جنسی. || صوبه صابونه طوقفا. مق = کیسه حقتده مضر اولماق. || صو صیقیری = مانده. || صو طولابی = بوستان قویوسندن

صو جیقارمه مخصوص دوزر طولاب. || صو قبایغی = ایچی اویوق اولوب صو قانی کبی قو. لانیلان قیاق جنسی. || قره صو ۱. کوزه عارض اولان برعلت، رمد. ۲. آتک ایاغنده حاصل اولان بر خستهلق. ۳. ایچی سرت، صوثوق آقار صو. || صو قوشی = ۱. صوده یاشارو بوزرقوش، طیور مائه. ۲. اوردک. || صو کبی بیلک = از بردن، یا کلسنر بیلک. || صو کروزی = بر جنس نبات. || صو کیمی = کینک تام بولک آلدیفته صوبه بانان قسم سفلاسی و بولک حداسی و درجه سی. || صوبنجه کیتک = اویق، مخا. لفت ایتکه مک. || صو بولی = صو اراقه سنه مخصوص بر آلتنده لغ یا خود کونک ویا دمیر بوریدن عبارت مجرا. || بورک صو دودک = فراحتی کلک.

صواب { سذ. عر. ۱. طوغر. صواب { یلق، درستک، صحت: خطا صواب جدولی. ۲. طو. غری فعل و حرکت، حق، حقا. نیت: صواب دوشونمک: صوا. بدن آیرلماق. ۳. طوغری رأی، فکر صحیح: اوتک رأینده دائمی صواب وارد: جواب باصواب. || صائب یرینه صفت کبی قوللا نوبده مثلاً جواب صواب دیمک طوغری دکدر. || صواب دیدده { ص. فا. (عر. صواب = حق. فا. دیدن = کورمک) طوغری وحق کورلش، اوپله حکم او. لغش: صواب دیده ارباب عقول. صواب دیدده { ص. جایدده حیواناته صو صوات { ایچریان یر، شربعه، آنخور.

صواتلماق { قذ. و: صواتق { قذ. (حیواناتی) چار. ده بسلک. صوارف { سذ. عر. ج. فد: صارفه لسانزده مستعمل دکدر. || تبدلات، تحولات، انقلابات: صوارف دهر. صوارمق { قذ. ۱. (حیواناته) صو ویرمک، (اراضیه) صو قویورمک، اسقاء، اروا ایتک: بیکیرلی، ایکیری، تارلهنی، باغچه نی صواردیکزی؟ ۲. دمیری قیزدیروب سرتاشمک ایچون صوبه طالدریمق. صواریم { س. صولامق طرز برکرده ویریلن صو مقداری: بر صواریم. صواش { صواشقی وسائره. با: صواشق { سذ. عر. ج. فد: صواقه. با: صاعقه. صواق { س. صو مقسمنک قیالی و بوللهلی حوضی، تقسیم یری. صوب { س. صوی اسمنه اتباعاً قوللانیلیر: صوی صوبه نسل ونسب، اقربا و تعلقات. صوب { سذ. عر. طرف، جهت، سو: فلانک صوب والالرینه: صوب عالیترینه ایصال اولمشدر. صوب باشی { س. ۱. صوبک قیت بولندی بی برلرده اسقاء حیوانات واروای اراضی ایچون صوبک صورت تقسیمته نظارتله منازعات اوکنی آلان آدم. ۲. (بوندن تعمیم ایله) برملکتک

ضبط وربطنه باقان آدم، شخنه. ۳. چفتلک کتخداسی. «سو» باشی «صورتنده تاویل لزو. مسز و غیر صحیح در. || یاخود صوبا. (اصیلی صوبه) { آکلاشیلهدی ۱. بر اوپله ویا صاله و مطبخک ایچنه قونوب دروننده آتش یانان و دومانی بر صاج بوری ایله طیشاری به جیقاریلان قاب که انوعی اولور: چینی، صاج، دودکه صوبه: مطبخ صوبه سی = اوزرنده یتک پیشیمکه مخصوص اولانی که فورنی و صو ایصینه جق یری ده وارد. ۲. قیشین صو ثوغه طپانه میان چچک وسائر نباتاتی صاقسی ایله وضع ایتک و مو. سمز چچک و میوه بیتشدیرمک ایچون اوستی و کونشه معروض جهلری جامله مستور و محفوظ وایچنده آتش یانار محل مخصوص. || صوبه ده بیتشمک = پک چاقی قطع مراتب ایتک. صوبه یی { س. صوبه یاپان ویا صوبه لک بوریلری و سائر لوازمی یا ضرلایوب یرینه طاقان و تعمیر ایدن صنعتکر. صوبه یی { ص. صوبایی اولان، صوبه یی { صوبه ایله تخمین او. لنان: صوبه لی اوپله. صوباره { یاخود سوباره. س. (فا. «سی یاره» دن کاهوتوزده بر جزء دیمک اولوب اساساً قرآن کریمک اجزاء شریفه سنه موضوعدر) چو. جقارک اوقود قلمری کوبک جزء، الفبا و قرائت کتابی و جزء شریف. ۱. قالین دکنک: صوبه { ننده بر صوبه وار

ایدی: بکچی صوبه سی. ۲. قاش و سائرده اکلی یول و چبوق. ۳. طایق، کوتک، ضربه: صوبه آتقی، اورمق = دودگمک: صوبه یتک = دودگمک. صوبه یی { ص. ۱. ننده صوبه. صوبه یی { سی اولان، صوبه ایله مسلح. ۲. ککیش یوللی (قاش و سائر). صو { سذ. عر. ج. اصوات. صوت { ۱. سس، صدا، بانک. ۲. باغرمه، ندا، آواز. ۳. ندا واستغاثه مقامنده مستعمل کله: دریغ! هیاه! آ! کبی. صو { ص. عر. ۱. صوته. صو { اجنبی القبالنده کندی کندینه سس جیقاره بیلن یعنی هزه متحرکه کبی اوقونان وسائر حرفلرک آلتنده حرکه یری طوتان: حرف صوتی: حروف صریته. دیکرلریته حروف غیر صوتیه دینیر. صوج { س. ۱. قباحث، خطا: صوج { بنم نه صوج وار؟ ۲. جرم، جنایت، جنحه. ۳. کنه اتم: صوج ایتک. || صوج آتقی = اتهام ویا افترا ایتک. || صوجدن کچمک = غفو و صخ ایتک. صوجسز { ص. قباحث، بیکناه، صوجسزلق { ص. قباحثسزک، صوجسزلق { بیکناهلتی، معصوم. صوجلی { ص. ۱. قباحثی، متهم. ۲. کنه کار، آتم. || صوجلی طورمق = متهم کبی محجوب طورمق. صوجوق { س. (اصیلی: سوجوک، صوجوق) (جوجوک = تازه. لندی)

۱. ایصلادوب دودگمک یا بلان بعض شیلر، تمیزلوب قورو. دلمش قویون ویا اینک باغرضاق و بومباری ایچنه طولدرلش بهارلی قییه دن عبارت شی که هم چیک همده قیزارش ویششی ینیر: او صوجوغی، قیصریه صوجوغی. ۲. ات صوجوغی شکلنده اسطوانی شکرله که اییه دیزلمش و شکر یا بکمز شربتیه بانیرلش بادم، جوز، قذق و سائر ایچندن عبارت اولور: بادم، جوز صوجوغی. || صوجوق اولتی = چوق ایصلانقی. || صوجوغنی جیقار. مق = چوق دودگمک. صوده { س. با: صوده. صور { سذ. عر. ۱. بویک بو. صور { بنوزدن بوری. ۲. قیا. مت کوننده حضرت اسرافیلک اوفلیه جکی بوری: صور اسرافیل. فیل. = سخ. ه. فنیکه یعنی کمنان خطه سنک مراکز مدیتندن بولنش اولان Tyf شهر قدیمک حال حاضری که الیوم بیروت ولایتنده قضا مرکزی برکوچک قصبه در. صور { سذ. عر. ج. فد: صو. صور { رت. با: صورت. صوراق { س. صورمغه اوکره. صوراق { نین شی، خبر، معلومات، تحقیقات. (لسانزک احیایی الزم متروکاتندندر. || صورت { سذ. عر. ج. صور. صورت { (عر. ترکیبانه «صوره» شکلنده بولنور. ۱. طیشاریدن کورینیش، شکل، قیلیق: انسانک صورتی کوزل

اولق کفایت اینز سیرتی ده
کوزل اولمیدر. ۲. خارجی کو.
ستریش، داخلی و صمیمی اولیان
حال خارجی، معنا و حقیقت آرا.
یانلر صورتیه اهمیت ویرمزلر.
۳. [زیارتی: صورت] یوز،
چهره، وجه، روی: صورتی
کورن یوقدر. ۴. وجه، طرز،
اسلوب، طور، کیدیش، روش:
ایشک بو صورتله، بو صورتده
تسویه سی: صورت حال، صورت
جریان: صورت آخرله. ۵.
تقدیر، حال: سزکله مدیککر
صورتده: او صورتده ایش
دکیشیر. ۶. رسم، تصویر:
صورتی چیقارتمش. ۷. نسخه،
مثل، عین: بونجر براتک صورتی
آلمی: صورتی چیقاروب لفا
کوندرمی. ۸. [تر. صورت] بکا
عبوسلق، یوز اکشیلکی: بکا
صورت ایدیور، صورت کو.
ستریور: چهره صورت. || صورت
آصتی = چهره اکشتمک، عبو.
سلق کوسترمک. || حسن صو-
رت = کوزل طرز و حال: بو
ایشی بر حسن صورتیه قومی،
حسن صورتله بیتیرمی: ایشه
بر حسن صورت ویرمک = بر
چاره تسویه بولمی. || صورت
تسویه = فر. Arrangement
کله سنک ترجمه سیدر که اووشمه
دیمک اولوب سیاسیانده کثرتله
مستملدر.

صورتا { ح. عر. } ودهیا طو.
صورتا { غریبی صورت، زیرا
صیرکنده کی قاء تأئیدر. }
ظاهرده. ظاهر، کورنیده:
بوآت صورتا اوندن کوزل
ایسهده او دهها جنسدر: بزه
صورتا حسن قبول کوستردی.
صورتپنذر { ص. فا. } عر.
بولدیکر دیه صورتلیدی؟ ۲.

فا. پذیرفتن = قبول ایتک [شکل
و صورت آلان، حصول بولان،
حاصل: صورتپنذر اولق = حاصل
اولق، حصول بولق.
صورتسز { ص. چهره سز، چر-
ستریش سز.
صورتتا { ص. فا. } عر. صورت =
شکل. فا. نمودن =
کوسترمک [شکل و صورتی کو-
سترن، وجود بولان، وجوده
کلن: صورتتا اولق = واقع و
حاصل اولق، یوز کوسترمک.
صورتیاب { ص. فا. } عر. صو-
رت = شکل. فا.
یافتن = بولق [شکل و صورت
بولان، حصوله و وقوعه کلن.
صوردیرمق { فل. مض: صورتور.
پریمک، بری
واسطه سیله صورتورق: برکه
صوردیرکز اوده میدر؟ هر
صبح خستیه صورتدیرورلر.
صورتش { س. صورمه، سؤال،
استفسار: خاطر خاطر صور-
ش = خاطر سؤالی، استفسار خاطر.
صورتشدرمق { فل. مض: هر طرفه
سؤال ایدوب
تفتیش و تحقیق ایتک، استفسار
و تفحص ایتک.
صورتشوق { ف. بربرینه صورتورق،
بربرینه سؤال ایتک.
صورتغوج { س. ۱. باشه طا.
قیلان طوغ، چلنک،
سرغوج. ۲. بعض قوشلرک
تپه لرنده توکدن زینت طبیعیه.
صورتغون { س. سوکوت آغاجنک
برنوعی، مصرقاواغی،
بان.
صورتلمق { ف. ۱. سؤال او-
للق: سزه نرده
بولدیکر دیه صورتلیدی؟ ۲.

مستول اولق، مستول طولانی:
بواشدن طولانی بن صورلام.
۳. سؤال واقع اولق، سؤال
ایراد اولق: بوردن شویله بر
آدم یکدی می دیه صورتلیدیور:
او ایش سزدن صورلامز بندن
صورتلیر.
صورتورمق { فل. مض: صورار.
سؤال، استعلام،
استفهام ایتک: کیم اولدینگی
صورتدیکر می؟ خاطر صورتورق =
پریمک و علی الخصوص بر خسته
نک حالی سؤال ایچون آدم
وبعضاً بو مناسبتله هدیه دخی
کوندرمک. || صورمه، صور-
مه یک! کثرت و مبالغه دن کننا
یهدر.
صورتورمق { فل. مض: صورتور.
طوداقلرینی اوزا.
دهرق قوتله اتمک: صورده صوره
ایچمک.
صورمه { س. صورش، سؤال،
استعلام، استفهام.
صورتورق { س. سؤال، پرسش:
صورتورق کونی = روز
حساب، محشر.
صورتی { ص. عر. ۱. صوریه،
صورت ظاهرده
اولان، حقیق و درونی اولیوب
یا لکز خارجدن اولان: اونک
اجایلغی صورتدیر.
صورتیتغان { ص. صورت ایدن،
یوز اکشیدن،
عبوس، یوزی کولمز و متکبر.
صورتیمق { فل. طوداقلرینی
اوزاده رق و چهره-
سنی بوروشدیرهرق عبوس
طورمق، یوز اکشیمک.
صورتورق { باخود صوص. ح.
سکونی امر ریشیه ایتک

مخصوصدر: صوس! سوبله.
(اساساً صوسمق فعلنک امر
حاضری اولوب، بر قاج کشی به
خطاب اولندقمه، چمی «صو-
سک» دخی قوللانیلیر.]
صوساتمق { ایتک، صوسزلق
ویرمک: صباح دیکمز طولی
یمک بنی بوکون چوق صوسا-
تدی.
صوساق { ص. صوسامش، تشنه،
عطشان.
صوسام { س. عر. سسم دینلن
معروف جه: صوسام
باغی = شیرلان: صوسام چیچی =
طوغریسی: سوسن چیچی: صو-
سام آطه سی = طوغریسی: سیسام.
صوسامق { فل. ۱. صو ایچه
جکی کلک، صوسن-
لغه دوچار اولق، تشنه و عطشان
اولق: صیقاقده انسان صوسار.
۲. مج. یک تشنه و آرزو کش
اوکی حرکتده بولنقی: طیاغه
صوسامش.
صوسانمق { فل. صوسزلق
حس اولنقی، عطشه
دوچار اولنقی: بو هواده، بویله
صباحلین صوسانیرمی؟
صوسدیرمق { فل. صوسمغه،
سکوته مجبور
ایتک، سکوت ایتدیرمک، اسکات
ایتک: شو باغران جوجقلری
صوسدیرک: بن اونی صوسدیر-
رم.
صوسر { ص. ۱. صوبی اولیان،
قوری: صوسر اووه =
چول: صوسر بر. ۲. ایچه جک
صوبوله میان، صوسایان: اوج
کون صوسر قالدق. = ح.
صوبی اولقسزین، صو بولدیغی

خالده: صوسر یاشامق، صوسر
بول آلمق.
صوسزلق { س. ۱. صوفقدانی،
قوریلای: بو اووه.
نک صوسزلی مانع عمرانیدر.
۲. صوسامه، صو ایچه مه،
عطش: دوه صوسزلفه طیانیر.
صوسمق { فل. لقردی سوبله.
مک، سکوت ایتک،
خاموش اولق: انسان یا فائده لی
بر سوز سوبلی یا صوسملیدر:
صوسمق عبث سوبلکدن قو-
لایدر.
صوص { صوصمق، صوصامق.
با: صوس وسائره.
صوغان { س. ۱. معروف یا قیچی
سبزه که قات قات قبو-
قدن عبارتدر، عر. بصل، فا.
۲. صوغان کبی طوب
شکلنده چیچک کوکی: سنبل،
لاله صوغانی. || آریه جق صوغان =
صوغانک کوچک و طیانقلی برجنسی.
|| اوکوز صوغانی = بر جنس
نیات، فر. Thérique Egypte.
|| صقاله صوغان طوغرامق = یوزه
کولوب استهزایتمک. || صویوب
صوغانه دوندیرمک = صویوب
مالکنی آلمق. || قبا صوغان =
زحمت و مشقته کله مین آدم،
لایه جی. || طاغ صوغانی = نعلین،
فر. Seille maritime (نیات).
|| قرمز صوغان = بر جنس
طاتی صوغان.
صوغانچی { س. صوغان کز-
دیروب صاتان آدم.
صوغانلق { س. صوغان دیکمش
یر، صوغان تارله سی.
صوغانلی { ص. صوغانل یالیش:
صوغانلی یخنی.
صوغشمق { فل. صوغره باتوب
طوپراق ناوالنمق.

صوغلجان { س. ۱. طوبراغیک
ایچنه صوقیلان آیا-
قسن قورت اولیغی. ۲. باغر-
صاقلرک ایچنده یاشایان برجنس
اوزون قورت که اکثراً چو-
جقلرده اولور. || شریط صو-
غلجان = دود و حید. || صوغلجان
اوتی = صوغلجان دوشورمه ده
علاج کبی قوللانیلن بر جنس
نیات. || بر صوغلجانی = بر جنس
اوزون کوک.
صوغوتمق { صوغوق، صوغو-
مق. } اصلی: سا.
ووغ، ساوومق اولدیغندن، غ
بستون فضله در. } با: صو-
نومتق، صوئوق وسائره.
صوغوم { س. طوبیه، کوز طو-
قلغی، قناعت.
صوغومسزلق { س. طوبیاز-
لق، کوز
آلغی، طمع، طمعکارلق.
صوف { س. ۱. بوک.
بیاغی، پشم. ۲. یو-
کدن معمول منسوجات جنسی:
آقره صوفی.
صوفا { باخود صوفه. س. } عر.
صفه دن } ۱. اوک اورته.
سند اولوب او طهرک قبولی.
اورایه آییلان مشترک
دیوان، دیوانخانه: نزد باندن
صوفایه جیقیلیر. ۲. قبو و یا
چشمه وسائره یاننده اوتورمغه
مخصوص طاشدن سد.
صوفه { س. } «صوفی» دن و یا
«سوخته» دن } مدرسه
مداوئی، درس عام شاگردی،
طلبه علومدن آدم.
صوفتهلق { س. صوفته حالی،
مدرسه شاگردلیکی.

صوقره { س. با : سفره .

صوفي { سذ. ص. عر. ج : صو-
صوفي (فيون .) يوكلى اثواب
كيدكلى مناسبيله « صوف »
دن ودها طوغرىسى « تصوف »
كلمه سنك ده اصل اولان و حكمت
معناسنه كان « صوفيا » لفظ
يونانيستدن ۱. تصوفه منسوب.
علم تصوفه مشغول : مشايعر
صوفيوندن برذات . ۲. اواسر
ونواهى دينيه دن اصلا انحراف
ايتين ، زاهد ، متقى : بك صوفي
بر آدمدر .

صوفي { ص. عر. ث : صوفه . اهل
صوفي (تصوفه منسوب و متعلق :
طريق صوفي ؛ اصطلاحات صو-
فيه .

صوفليق { س. دينداراق ، متفليك ،
صوفليق (زاهد لك : اويله بر
صوفليق طاقمشدر كه ...

صوقاق { س. (عر. « زقاق »
صوقاق (دن) با : سواق .

صوقديرمق { فت. ادخال ايتد.
صوقديرمق (برمك ، كيردير .
مك : انسان بدننه بر ايكنه
صوقديرماز .

صوقره { س. با : سوقره .

صوقشديرمق { فت. ۱. اصوله
صوقشديرمق (صوقنى ، طار
يره طيقشديرمق : شو بوغچي
طولا بك ايچنه صوقشديرمق .
۲. اصوله ويرمك : فقيرك اليه
بر قاج ياره صوقشديرمق .

صوقششق { فل. اصوله آره يه
صوقششق (كيرمك ، طار بر
يره صوقيلوب يرلشك : اوده
كلوب آراهيه صوقش .

صوقلغان { ص. هريره صوقيلير ،
صوقلغان (هريره كيرر ، هر
كسه چابوق بيلك واجب
اولان ، مونس ، متعلق : صو-
قلغان آدمدر .

صوقلماق { فل. آره يه كيرمك .
صوقلماق (زورله كيررجه سنه
دخول و حاول ايتك : او هريره
صوقلور .

صوققان { س. اوزون بر جنس
صوققان (تركان چيزمه سي .

صوقمق { فت. ۱. كيرديرمك ،
صوقمق (ايجرى به قومق ، ادخال
ايتك : حيواني آخوره ، ياره يي
قاصيه صوقمق . ۲. باتيرمق ،
صايلاق : شو قاشه بر ايكنه
صوقى ؛ آياغمه بر شيش صو-
قيورلر ظن ايدورم . ۱. ايشه
پارمق صوقمق = ايش بوزمق .
۱. بورن صوقمق = قارشمق ،
لوزمىز و مناسبى يره كيدوب
مداخله ايتك . ۱. كوزه صوقمق =
غفلتن قورتاروب تكديرله برابر
كوسقمك . = فل. ۱. (آرى
وعقرب و بيلان كچي حشرات)
ابصيرمق و يا ايكنه باتيرمق :
آرى صوقمق ؛ بيلان صوقمق .
۲. مج. اضرار ايتك ، آلداتمق ،
حسابده و بازارلنده اغفال ايتك .
۳. رنجيده ايتك : صوقينجه
طوره ماز .

صوقمه { س. صوقنى فعلى . با :
صوقمه (صوقنى .

صوقورد { س. اينلره صوقيلان
صوقورد (طاغ صيحاني ، كور
صيحان . = ص. ۱. كور ،
كورمىز ، باتمش ، قپاشمش : صوقور
كوز . ۲. بر كوزلى ، يكچشم :

صوقور آدم .

صوققوم { س. قوبروق صوقومى ؛
صوققوم (قچ كيكى ، عظم عجز .

صوك { س. ۱. اك كيريله كي
(اوج ، غايت ، نهايت ، آخر ،
انجام ، عاقبت ، پايان ، ختام ،
خاتمه : كوك ، عمرك ، سنه لك
صوكى ؛ بوايشك صوكى كلىدى ؛
صوكى سلامتدر . ۲. دول اشى ،
مشيه . = ص. ۱. اك صكره كي ،
اخير ، آخر ، واپسين : صرك
ايشمز بودر ؛ صوك نفس = آخر
نفس ؛ صوك بهار = فصل خريف ،
كوز موسمى . ۲. صوكه كي ،
مؤخر : صوك بشيمانق . ۱. اكى
صوكى = قاقبه الامر ، نهايه الامر .
۱. صوك بشيمانق = هيج فائده سي
اوليان ندامت . ۱. صوكنى صامق =
بر ايشك نتيجه سي دوشونك .
۱. صوك كونك = انسانك آخر
عمرينه طوغرى بختيار اولسي :
الله اوكا صوك كونلكي ويردى .
۱. صوكنده = نهايت ، عاقبت .
۱. صوك نفس = آخر نفس ،
تسليم روح وقتى .
صوكره { ظر. (« صوك » دن
صوكره (مشتق اولديغيچون
صكره يازلاملى) زمانجه كريلك
و مؤخرت بيان ايدر ، بعده ،
مؤخرأ : صوكره كل ؛ بن صو-
گره كلمه ؛ بن سزدن صوكره
كيتدم ؛ هندستانده بودا مذهبك
ظهورى براهما مذهبندن صو-
كره در . ۱. صوكره يه = زمان
آتى يه ؛ بوايشى صوكره يه
براقلم ؛ اونك زيارتنى اك صوكره يه
براقدى . ۱. صوكره دن = من بعده ،
مؤخرأ : صوكره دن يتيشمه ،

كورمه ؛ بن صوكره دن خبر
آلدم . ۱. دن صوكره =
بر شيك عقبنده ؛ بن كلكدن
صوكره سز درسه باشلا ديكز ؛
درس بيتدكدن صوكره كيده .
۱. بوندن صوكره = فيما بعد ،
بوندن بويه ، ايلريده . ۱. اوندن
صوكره = بعده . ۱. صوكره سي =
آلت طرفى ، ايلريسي : صوكره
سى ناصل اولدى بيلم . ۱. صو-
كره لى = اك صوك زمانلرده ،
مؤخرأ : ابتدا چوق تربيه لى
چوچق ايدى صوكره لى تربيه .
سنى بوزدى . ۱. اك صوكره =
اك نهايت ، عاقبت .

صوكره كي { ص. مؤخر ، اخير ،
صوكره كي (صوكره دن كان
ويا صوكره واقع اولان : او
صوكره كي ايشدر ؛ اوصوكره كي
حسابدر ؛ اولكى آدمرك صو-
كره كي آدملردن فرق نه در ؟

صوكسر { ص. ۱. نهايت اولميان ،
صوكسر (يتيز ، توكنمز ، ابدى ،
مؤبد : زمان و مكان صوكسر
كي كورنيورسه ده حقيقتده
حق تعالى حضرتلردن باشقه
دنياده هر شيك بر صوكى وار .
در . ۲. نتيجه سز ثروتنه باقه
صوكسزدر .

صوكسزلق { س. ۱. نهايت سزلك ،
صوكسزلق (يتيزلك ، توكنمز .
لك ، ابديت . ۲. نتيجه خيره سي
اولماق .

صوقل { س. انسان وساير اجسامه
صوقل (نسبته ايكي طرفك برى ،
صاغ مقابلى ، يسار ، چپ : صاغى
صولدن تفرقه غيرمقدتر ؛ فلان
كوى بولك صولنده در ؛ اورادن
صوله صاپارسكز . = ص. صول

طرفه دوشن ، صول جهتنده
واقع اولان : صول قول ، صول
ال ، صول كوز . ۱. صول
قول = اردونك صول جناحى ،
ميسره : صول قول آغاسى =
يكيباشى معاوتى حكمنده اولان
ايكي قول آغاسندن ايكنجيسى .
[رنجيسنه صاغ قول آغاسى
دينيردى . اليوم بو تصنيف ملغا
اولوب يالكىز بر قول آغاسى
واردر .]

صول { و صولان . با : صولت .

صولاتمق { فت. ۱. صودو .
صولاتمق (كديرمك ، صو

سرديرمك ، ايصلانديرمق : شو
طاشلقى صولاتسكز خيلى سر-
يتك و بر . ۲. اسقا واروا
ايتديرمك : باغچه يي صولات-
يكزى ؛ شو آغاجلى صولا-
تملى . ۳. مج. نقدأ و پشين
ويرديرمك .

صولاق { ص. صول البنى قو-
صولاق (للانان ؛ صول البله
ايش كورن ، يسارى .

صولاق { ص. ۱. صوبى چوق ،
صولاق (باتى : صولاق ير ،
صولاق تارله . ۲. قوشلر ايچون
صو قونيلان كوچك قاب .

صولاق { س. سكيدن ايام مخصوص .
صولاق (صده ركاب شاهانه ده
بولنان برصنف عسكر .

صولامق { فت. ۱. صويرمك ،
صولامق (اسقا ، اروا ايتك :
بو مومعه آغاجلى كون آشيري
صولامق اقتضا ايدر . ۲. مج.
نقدأ و پشين ويرمك ، ادا ايتك .

صولامه { س. اسقا ، اروا .

صولانديرمق { فت. صو پيدا
صولانديرمق (ايتديرمك ،
ياش و نلى ياخود چوق صولى
ايتك : بوعلاج قانى صولانديرر ؛
بو ياغمور اوزوملرى صولاندر-
يرمق . ۱. آغز صولانديرمق =
آغزك صوبنى آقيمتى ، ايمرنر .
برمك .

صولاتمق { فل. صو پيدا ايتك ،
صولاتمق (چوق صولى و يا ياش
وغلى اولق : قام صولاتدى ؛
بو آرمودل چوق صولاتمش .
۱. آغز صولاتمق = ايمرنك .

صولاتمه { س. صولاتمق فعلى .
صولاتمه (با : صولاتمق .

صولت { س. عر. صالديرمه ،
صولت (شتلى هجوم : برصوت
شيرانه ايله هجوم ايتدى .

صولات { س. (فر. Soldat)
صولات (عسكر تفكى كه ابتدائى
ظهورنده آغراغيله باشيوزوق
تفككندن فرق اولنوردى .

صولجان { س. جريد اوپوننده
صولجان (آتك اوستندن طوبى
قالديروب آله ده مستعمل اوجى
اكرى دككك ، چوكان .

صولديرمق { فت. صولسنى مو-
صولديرمق (جبا اولق ، رنكى
وطراوتى كيدررمك : قوراللق
بوچيكلرى صولديردى : كوش
برده لى صولديردى .

صولق { ص. با : صولوق .

صولمق { فل. رنكى و يارلا-
صولمق (قلغنى غائب ايتك ،
دك آتمق ، سولييك ، صاراروب
بومرده اولق : چيچك قويا-
يلنجه چابوق صولار ؛ باصمه كوشه

معروض اولجه صولار؛ خسته.
لقدن صاراروب صولش.

صولمه { ص. صولق فعلی. با :
صولق }

صولومتق { فت. زحمله وصیق
صیق نفس آلدیر.

مق، چوق یورمق : حیوانلری
صولومتشیدی.

صولوغان { ص. جزئی حرکتله
نفسی طارالاشان،

بر نوع نفس طارلری علتله دو.
چار : صولوغان آدم؛ صولوغان

آت. = س. مذکور نفس طار.
لنی علتی : صولوغانه اوغرامق.

|| دکیز صولوغانی = فرطونه دن
صکره سکرک سکرک و صولوق

آلیرجه سنه ساحله کلوب چاریان
طالقه.

صولوق { س. نفس، تنفس :
صولوق آلتق، ویر.

مک. || صولوغی صولوغنه =
نفسی نفسنه، طار نفس آلهرق،

فوق العاده عجله ایله. || صولوق
آلدیرمازدن = نفس آلفه وقت

براققیزین، پک عجله ایله. || صو.
لوعی طار آلتق = فرار ایتک.

|| صولوغی فلان یرده آلدی =
کندی طار اورایه آتدی.

صولوق { س. ۱. کوچک چو.
جقלק باشنده جیقان

بر جنس جیبان. ۲. قوش تپه.
لکی.

صولوق { یا صولوق. ص.
« صولوق » دن [

رنکی آتمش، طراوتی قاچش،
پزمرده : صولوق کل، جیچک،
قماش، یوز.

صولوقلا تاق { فل. ککیش
صولوقلا تاق { و راحت نفس

صولومق { فل. طار طار و
صیقندی ایله نفس

صولی { ص. ۱. صوبی اولان،
صولی آبدار : صولی آرمود.

۲. اینجه مایع، چوق مایع :
صولی شربت، یوغورت. ۳. صو

ایله یا بلش، یالکز صو ایله حا.
ضرلا تمش : صولی بویا.

صولیحه { ص. آز آبدار و یا
صوبی حاوی.

صولوق { ص. با : صولوق.

صوم { س. بیحاق و سائر صابی
یا بیلان بالیق دیشی : صوم

قمتراش صابی. = ص. یکپاره،
بتون وایچی طولو، قوف ویا

قابلامه اولیان : صوم کومش،
صوم آلتین، صوم کارکیر.

صوم { س. س. عر. اوروج.
« صیام کبی. [

صوماط { س. عر. « سماء »
« دن [صر ایله

قوش طعام سفره سی. ۲.
ضیافت.

صوماق { س. عر. « سماء »
« دن [بویا حیلقدده

مستعمل و میوه سی کباب کبی
بعض بمکاره قونان برجنس کوچک

آغاچ. اصل ترکیه سی : طادیم،
طونوم. [

صوماکی { س. « سماء » دن [
برقاج رنکی مرمر.

= ص. برقاج رنکی، آلاجه :
صوماکی مرمر، طاش.

صومرمتق { فل. طوداقلربی
اوزادوب عبوس

صومر داتق { فل. خوردا.
نمق، سوبلنک،

صومر مق { فل. یوز قاپاروب
طارغین طورمق.

صومعه { س. عر. ج. صوامع.
زویه، عبادتگاه،

وحدتخانه، عزتگاه.
صومعه نشین { ص. فا. (عر.

تخانه. فا. نشین = اوتورمق [
وحدتخانه اوتوران، مزوی.

صومون { س. ۱. یو وارلاق
اتمک : بر صومون

اتمک. ۲. یومری شی، دوه
آیغی کبی شیش و یومشاق شی.

۳. اوجی ویده لی قالدین چپونک
اوجنه کچیرلمک مخصوص ویده لی

مربع الشکل دیمیر پول.
صومه { ص. بوش، نافله، بیوه.

صومه { ده : صومه حیوان =
مانقفا.

صون { س. س. عر. قورومه،
حفظ، محافظه، وقایه،

نکاه، صیانت : صون الهی به
التجا ایتک.

صون تراش { یا خود صون تراج.
« فا. سمتراش =

طیرانی کسن [حیوانلرک طیر.
ئاغنی کسوب دوزلتمک مخصوص

نعلبند آلتی.
صون دیرمق { فت. ایلری سور.

صون دیرمه { س. اوکی آجیق
جانی آتی، حیوا.

نلرک بارینه سه و آلات وادوات

زراعیه و سائر وضعنه مخصوص
اوستی اورتیلی و اوکی آجیق

صونطور { س. [سانسور،
سنتور] کیریش

یرینه تل ایله جانلر قانون. ۲.
ج. کورلدی، پازدی، ششمه،

دبدبه.
صونطورلی { ص. کورلدیلی،

پازدی، مشعم،
مدبب : صونطورلی دوکون،

قاوغا.
صونفور { س. (تق. شونفار [

صونفور آق طوغان.
صونق { فت. ویرمک، اوزاتق،

تقدیم، عرض ایتک :
بر قدح، بر باردق شربت صو.

ندی : عرض حال صوندی.
صونق { فل. پارلاقلی، جلا

وفری زائل اولمق،
صونوق اولمق، بوزلنمق، تکدر

ایتک : بوختنه صونارسه ده
کوزل کوستیر.

صونوق { ص. یا خود :
صونوق { س. صونمش، فر و

جلاسی زائل اولمش،
جلاسی، فرسی، بوزلی، طوگوق.

صونیق { یا صونوقلی. س.
« فر و جلا فقدانی،

جلاسی، طوگوقلی.
صوی { س. ۱. عرق، نسب،

نژاد : اینی صویدندر؛
صوبی معروفدر. ۲. اجداد،

سلاله : صوبی اوراده یا شامش.
۳. ذریه، احفاد : اونک صوبی

فلان یرده الیوم موجوددر.
۴. جنس، نوع، درلو : او

صویدن مال قالدی. ه. اقربا
و تعلقات، خضم اقربا : صوبی

صوبی آری کبی چوق. =
ص. اصل، نجیب : صوبی آدم،

صوبی آت.
صوبتاری { س. جمعیلدره خاتی

اکلندیرمک ایچون
غریب قیافته کیروب درلو

مسخره لقلر یایان آدم.
صوبتاریلی { س. غریب قیافته

کیروب مسخره.
لقلر یایان آدمک حال و شان و

صنعتی وایتدیکی مسخره لق :
صوبتاریلی ایتک.

صویدیرمق { فت. ۱. اثوابی
چیقارتمق، تعریه

ایتدیرمک : جوجقلمی صوید.
یروب یاتیرملی. ۲. دریسنی ویا

قبوغنی چیقارتمق، یوزدیرمک :
قوزی بی، پورتقالی، المایی

صویدیرملی. ۳. اشیاسنی چالده
برمق : محافظلر قطاع طریق

کیمه بی صویدیرمازلر.
صویلیر { ص. نسل و نسبده

صویلیر { شرافت و نجابت بو.
لنمیان، کوتی صویدن اولان،

فرومایه، بد اصل : صویلیر
آدم.

صویلیر { س. نسل و نسبده
صویلیر { نجابت و اصالت

فقدانی، فرومایه لک.
صویغون { س. صوبیه، صوبته،

سلب، غضب : صو.
یفون ویرمک = صویلق، قطاع

طریق الینه دوشوب صویلق.
= ص. صونمش، چیلاق، بر

چیقاروب خفیف قافته کیرمش
خدمتی قالدین : دوکون صویغو.

صویغونلق { مت اینک اورره
صویغوب مخصوص خفیف قیافته

کیرمه.
صویغه { س. بر نوع آلا قار.

صویلمق { فل. ج. ۱. اثوابی
چیقارلق، تعریه

ایدلمک. ۲. دری ویا قبوغنی
چیقارلق، یوزلک، آیقلا تاق. ۳.

اثواب و اشیاسنی و اوستنده نه سی
وارایسه چایتمق : یولده خیدود.

ل طرفدن صویلمش : بویجه بر
او صوبلدی.

صویلی { ص. اینی صویدن،
اصل، نجیب : صویلی

آدم.
صویمانندی { س. ۱. خیار کبی

صویلوب یتن
شیلر. ۲. خیار و میوه کبی

شیلرک قبوقلمی.
صویمق { فت. ۱. اثوابی چیقار.

صویمق { مق، چیلاق ایتک،
تعریه ایتک : چوجنی صو ده

یاتیر. ۲. قبوغنی، زارینی چیقار.
مق، آیقلامق : شو المایی صوی :

دکنکی صویلمی. ۳. دریسنی
چیقارمق، یوزمک، سلخ ایتک :

قوزی بی کیم صویدی ؟ ۴.
اثواب و اشیاسنی و اوستنده نه

وارایسه چایمق : یولده کند.
یستی خر سزلر صویمش.

صویموق { ایچ قبوغنی.
صویمه { س. صویمق فعلی. با :

صویمق

صید { س. ع. آو، شکار،
تخویر، قنص: صید ایتک =
آولامق. || صید ماهی = بالیق
آولامه.

صیدگاه { س. ف. ا. ع. صید =
آو. ف. ا. گاه = محل }
آو محلی، آو آولان یر.

صیدلانی { ص. ع. ر. ن: صید =
اجزاجیلق، اجزاجیلق فتنه
منسوب و متعلق: فن صیدلانی =
اجزاجیلق، اسپجارتق، فی: مواد
صیدلانیه. = س. ع. ج: صید
صیادله. اجزاجی، اسپجار.

صیدله { س. ع. ر. اجزاجیلق، فی،
اسپجارتق.

صیر { س. ۱. طوبراقدن معمول
چناق چومک کی شیلره
سوریلن ورنیکلی بویا: صیر
سورلمش دست: صیرسز چناق.
۲. آینهک آرقهسنه سوریلن
قلای وبور.

صیر { د. «صی» ایله باشلاربعض
ترکه، صفتلرک باشنه کیروب
تاکید و مبالغه بیان ایدر: صیر
صیقلام = پک ایضلاق.

صیرا { صیرالامق و سائره. با:
صره و سائره.

صیرت { صیرتارمق، صیرتلان.
با: صرت و سائره.

صیرمه { س. حاده دن کچیرلمش
اکومش تل و بونک آلتینله
یالدر لانتی: بیاض صیرمه،
آلتین صیرمه، خاص صیرمه:
صیرمه ایشلمهلی. — صاری و
کوزل صاجدن کنایه اولور:
صیرمه صاچلی.

صیرمه کش { س. «سیمکش»
دن غلط تعبیر
ستیمدر: صیرمه ایشلین، کوشدن

صیرمه چکن اصناف.
صیرمه ایله ایشلمش،
نقش اولمش: صیرمه لی
خاشه، اثواب.

صیرورت { س. ع. اوله. ایدر.
له، قیلغه، برحالدن
دیگر برحاله تحول: افمال بابنک
بناسی چوق دفعه صیرورت
ایچوندر.

صیریتغان { ص. دایما دیشلرینی
اکوستروب سسز
ولطافتسز کولن: صیریتغان بر
آدمدر.

صیریتق { فل. ۱. طوداقلری
آروب دیشلری کو.
سترمک، یالاندن وطاتسز صور.

صیریتوب { س. نه صیریتوب طور.
بورسک؟ ۲. اولمک و یا صوئوقدن
طوکنی. ۳. بر قاشه اویماز
رتکده ایلکیلکه اوریلان دیکیش
بدکوزلمک: بیاض تیره بو اوا.

صیریتوبور. ۴. نقصان و عیب
بر اوجدن کوزکک: بونک
قصوری صیریتوبور.

صیریتمه { س. دیشلرینی کو.
ستره رک سسز کو.

صیریتمه سی: اونک صیریتمه سی پک ضمه
کیدبور.

صیریق { س. قبوغی صیرلمش،
یونلش اینجه اوزون آ.
غاج: چاشیر، باغچه صیرینی:
حال صیرینی = حاللرک آغر شیلر

قالدر دقلری آغاج که بر چفتی
درت حال قوللانیر: صیریق
حالی = بوصورتله صیریق قوللا.
نهرق آغر یوکلر طاشیان حاللر.
— اوزون بویدن دخی مقام

تقیجه کنایه اولور. || صیریق
آرابه سی = بر ایکی صیریق له مربوط

درت تکرلرکدن عبارت یوک
آرابه سی. || صیریق کی کرمک =
بر ایش کورمویوب بوش بوش
طولاشمق.

صیریم { س. قالینلی صیرلمش
اینجه و یومشاق دری
دیلیمی. || ب. صیریم. لاطی =
دباغ لانتامش دریدن معمول
خللاط که دومن طونانه لرده
قوللانیلیر.

صیردیرمق { ف. ۱. مساماندن
ترلرکی آرزازر

آقیتمق، طاملائق، ترشح ایتدیر.
مک: بوکوب یاغی صیردیربور.
۲. برندن باره چکمک، آقچه
سوکدیرمک. ۳. سرخوش ایدوب
اویوتقمق، صیزوب یا تهجق صو.
رتده سرخوش ایتک.

صیردیرمق { ف. صیردیرمق. با:
صیردیرمق.

صیرلاتمق { ف. آغرمق،
اینجیمک: برفسکه
اوروب یارمغمی صیرلاتدی.

صیرلامق { فل. آجی آجی
آغرمق، دریکدن

وجع ویرمک، صابجیق: قیرباجک
ارجی یارماغمه طوقندی حالا
پارمغ صیرلابور.

صیرلانمق { فل. آغلاشمق،
تشکی، تعظم ایتک:
صیرلانمغه سببیت ویرلدی.

صیرلانمغه { س. آغلاشه شکایت،
تعظم: بر کیمسه نک
صیرلانمغه سببیت ویرلدی.
۱. آغلاشمه،
شکایت، تعظم، تشکی،
۲. خشنودسزاق: بر

کونه صیرلدی چیمه دی.

صیرمق { فل. ۱. ترکی طامله
طامله چیمق، ترشح
ایتک: بوکوبدن صو، یاغ صیر.
۲. سرخوش اولوب بیوش
یاتق: ایچوب ایچوب صیرلدی.

صیرلادی { س. برقاقدن و یا طاشلر
آراسندن طامله طامله
ترلوب آقان مایع: یاغ صیرلند.
بی: صو صیرلندیسی.

صیرلی { س. اینجه ایشلین آغری،
سیگیر وجی: باجافلر.
مده صیرلی واردر، بر طاقم
صیرلر کزبور.

صیرسقه { ص. «استسقاء»
(دن غلط) ۱. قارنه
صو طولمش، مستسقی. ۲.
رخیطس دینلن علتده دیچار او.
لوب ضعیف و قوری قالان
(چوقق) ۳. پک ضعیف،
پک آریق ولاغر.

صیرسقه لق { س. ۱. استسقاء
علتی. ۲. رخیطس
۳. ضعیفک، لاغرلق،
آریقلق.

صیرسقه { ص. چوق دریک اولمیان:
چایک صیرغ یری: دکیزک
صیرغ ساحلی: صولر صیرغدر.

صیرغ { س. ع. ف. صیرغه.
صیرغ { ف. (زبانزدی: صیوا.
مق) ۱. پک و یاچه.

صیرغ { فل. بر ظرفک اینجه
ایتمک: قوللرینی باجافلرینی صیرغ.
مق. ۲. ال سورمک، مسخ ایتک،
اوخشامق: آرقه سنی صیرغامق.
چهلری صیرغامق = ب. موفق

اولق ایچون جدی صورتلده
نثبت ایتک، قوشیق.
صیرغامق { فل. (زبانزدی: صیوا.
عشق) قول و یاچه.

صیرغامق { فل. (زبانزدی: صیوا.
عشق) قول و یاچه.

چوپرلمک، تشمیر اولمق: قول،
یاچه صیرغامق. = فط. کندی
قوللرینی و یا یاچه لرینی چوپروب
حاضر لانتق، برایشه حاضر لانتق:
سز شمیددن صیرغاندیکز.

صیرغدیرمق { ف. آلدیرمق،
استیعاب ایتدیر.
مک: بوکوتلرلی شو طولابه
صیرغدیره بیله جکیمسکز؟

صیرغه { س. اثوابک بعض برلرینی
گدیشاتمک ایچون علاوه
اولنان پارچه.

صیرغشدرمق { ف. صیرغشدرمق آلد.
یرمق، تضییقه
استیعاب ایتدیرمک، صو قشدر.
مق: بوقدر اشیایی بو صندیفه
نصل صیرغشدره بیله جکیمسکز؟

صیرغشمق { فل. صیرغشدرمق طار
بریره کیرمک، زورله
استیعاب اولمق: بو اشیای بو
چانطیه آجیق صیرغشه بیلیر.

صیرغلق { ص. ۱. صوئی صیرغ اولوب
کچید ورن: نهرک
اورای صیرغقدرد. ۲. قوملق:
کمی صیرغله اوتوردی.

صیرغلق { فل. بر ظرفک اینجه
ایتمک: قوللرینی باجافلرینی صیرغ.
مق. ۲. ال سورمک، مسخ ایتک،
اوخشامق: آرقه سنی صیرغامق.
چهلری صیرغامق = ب. موفق

اولق ایچون جدی صورتلده
نثبت ایتک، قوشیق.
صیرغامق { فل. (زبانزدی: صیوا.
عشق) قول و یاچه.

صیرغامق { فل. (زبانزدی: صیوا.
عشق) قول و یاچه.

صیرغه { س. ع. ج. صیرغ.
فعلک تصریفندن حاصل
اولان مختلف صورتلرینک بهری:
صیرغ مختلفه = ماضی، مضارع،
امر کی مختلف صیرغه لر: صیرغ
مطرده = مفرد، ثنیه، جمع، مذ.
کر، مؤنث و سائره کی بر
صیرغه تک اقسامی.

صیرغیر { س. جفت سورمه ده،
و آرابه چکمه ده قوللا.
نیلان واتی و سودی یق معروف
ایری حیوان اهلی، بقر، کاو: صیرغیر
اتی، صیرغیر سودی، صیرغیر دلی.

صیرغیر { س. جفت سورمه ده،
و آرابه چکمه ده قوللا.
نیلان واتی و سودی یق معروف
ایری حیوان اهلی، بقر، کاو: صیرغیر
اتی، صیرغیر سودی، صیرغیر دلی.

صیرغیر { س. جفت سورمه ده،
و آرابه چکمه ده قوللا.
نیلان واتی و سودی یق معروف
ایری حیوان اهلی، بقر، کاو: صیرغیر
اتی، صیرغیر سودی، صیرغیر دلی.

صیرغیر { س. جفت سورمه ده،
و آرابه چکمه ده قوللا.
نیلان واتی و سودی یق معروف
ایری حیوان اهلی، بقر، کاو: صیرغیر
اتی، صیرغیر سودی، صیرغیر دلی.

صیرغیر { س. جفت سورمه ده،
و آرابه چکمه ده قوللا.
نیلان واتی و سودی یق معروف
ایری حیوان اهلی، بقر، کاو: صیرغیر
اتی، صیرغیر سودی، صیرغیر دلی.

صیرغیر { س. جفت سورمه ده،
و آرابه چکمه ده قوللا.
نیلان واتی و سودی یق معروف
ایری حیوان اهلی، بقر، کاو: صیرغیر
اتی، صیرغیر سودی، صیرغیر دلی.

صیرغیر { س. جفت سورمه ده،
و آرابه چکمه ده قوللا.
نیلان واتی و سودی یق معروف
ایری حیوان اهلی، بقر، کاو: صیرغیر
اتی، صیرغیر سودی، صیرغیر دلی.

صیواجی اوسته سی، صیواجی
چراغی.

صیواجیلک { س. ابنیه به صیوا
سورمک صنعتی.

صیواشقی { فل. ۱. بولاشقی،
برشیء صیواکبی
اوسته سورمک. ۲. لزوجت
کسب ایدوب جیجی بقیق اولوق.

صیوالی { ص. صیوا سورملش،
صیواسی اولان.

صیوامق { فت. ۱. صیوا سور.
مک، صیوا ایله قابلا.

من: یابی بی صیوامق. ۲. بو.
لاشدیرمق. ۳. هر طرفی

قابلامق، بالکز سوس ایچون
اوتنه برینه قاقیوب هر طرفی

قابلامق: چکجه به کومش صیوا.
مق.

صیوامه { س. صیوامق فعلی.
با: صیوامق. = ص.

۱. قابلاشمق، قابلامه صورته
سورملش: کومش صیوامه بر

چکجه. ۲. بک صیق طاقش،
زمینی بک آز کورینه جک صو.

رتده طاقش: صیوامه اینجی،
صیوامه بر بک. ۳. بردوزی به
هیچ آرائی قالمای اوزره بول
بول قابلامه: قالدیرملر صیوامه
چامور.

صیوانمق { فل. فج. صیوا سو.
رماک، صیوا ایله
قابلامق: بویابی ده صیوانمادی.

صیوشیق { ص. ۱. یاپیشقان،
جیجی بقیق یاپیشان

(چامور و ساژه). ۲. مج.
یایشوب آرملاز، آدمی راحت
براقاز، معجز.

صیویق { ص. مانعجه، بولاشان،
بولاشیق.

صییرتمق { فت. ۱. شدت تماسله و
صیق سورته رک یو.

زخی آلدیرمق: الک درستی،
آغاچ قبوغنی صییرتدی. ۲.

حرکت حائنده بولنان برشیء بر
جسمه تماس ایدرکبی چکک:

قورشون صییرتدی کجی.
صییرلمق { فج. فل. ۱. برشیء

شدتله سورته رک
صویلق، آریلوب جیقمق:

یوزمک دریمی صییرلدی. ۲.
مح. اصوله و سورتنورکی
چکیلوب صاوشقی، ایشک
ایچندن چکمک: کندیمی بر
صورته صییرلدی.

صییرمق { قنوب سورتنورک بر
شبیک بوزیتی صومق، آلوب

کوتورمک: دیوارک طاشی اله
سورتنورک دریمی صییردی؛

حیوانلر سورملکه بتون آغا.
جلرک قبوغنی صییرمشلر. ۲.

اوستندن صیق سیله رک ویا
قازیه رق آلتی، سرت سیلک:

تری، یاغی پارمقله صییرمق.
۳. چکدرک چیقارمق: نجاشی
صییرمق.

صییرندی { س. پارمقله صییرملش
ویا صییریله بیلر قاب

بولاشیقی: تجره صییرندی.
صییرتی { س. دری ویا قبوغک

صییرملش، طیرمالا.
تمش یری. = ص. عار و حجابی

اولیان، پرده سی صییرملش:
صییرق آدم.

ض { ضاد. س. [عر. سث.] تر.
جکه الفباک اون سکزنجی

حرفی اولوب، صرف ترکیه و
فارسی کله رده بولنامقله، لسا.

نیزده مستعمل کلمات عربیه
مخصوصدر. بوحرفک مخرجی

اسکی السنه سامیه ده دخی مفقود
اولقله، اسکی عبرانی و سریانی

الفبالنده بولنموب، «ثخذ
ضفغ» حروفی میاننده عربلر

طرفندن صادک اوزرینه بر
نقطه وضعیله علاوه اولتمشدر.

اصل عربیده بزم تلفظ ایده میه.
جکمز برمخرج مخصوصی اولدینی

حالده، بزکاه (ز) وکاه (د)
کی اوقویورز. ابجد ترتیبنده

۲۶ نجی حرف اولوب، رقم کی
استعمالنده ۸۰۰ عددینه علا.

متدر.
اشبو لغت کتابنده (د) کی تلفظ

اولنان (ض) لر قوسین آره سنده
بر (د)، و (ز) کی اوقونانلری.

ده ینه قوسین آره سنده بر (ز)
حرفیله اشارت اولنهرق تفزیق او-

لنشد.
ضابط { (ز) ص. عر. ث: ضابطه.
[«ضبط» دن سف.]

ضبط وربط واداره به مقتدر،
اجرای حکم و نفوذ له اولان:
ضابط آدمدر. = سذ. عر. ج:

ض

فا. ضابطان. عسکرده افراده
قومانده وکندیلرینی اداوه و

سوق ایدن عسکری که ملازم
ثانیدن بیکباشی به قدر اولان

رتب مختلفه تک برنده اولور.
(مادوننه افراد، مافوقنه امرا

ودها اوسته ارکان دینلر):
عسکر ضابطانی: ضابطان

عسکری (عسکر به دیمه ملی):
مکتبلی ضابط = مکتب فنون

حربیه دن ملازمملکه جیقمش
اولان: آلیلی ضابط = نفردن

یتیمه اولان: کوچک ضابطان =
بولوک امینی و باش چاوش کی

ضابط نامزدلری. ضابطان اقام =
دواثر رسمیه ده قلم رؤسائی.

ضابطلک { (ز) س. ۱. ضبط و
ربط واداره به اقتدار

واهلیت: کندیسنده اقتضا ایدن
ضابطلک یوقدر. ۲. عسکرضا.

بطی حال وصفی ورتبه سی:
آلایده ابراز اقتدار ایدنلر

باش چاوشلقدن صکره ضابطلکی
احراز ایده بیلیرلر: ضابطلک

وظائفی اوکونیرلر.
ضابطه { (ز) س. عر. ۱. برشهر

و یا موقعک ضبط وربط
واسایشی ایشلرینه باقان اداره،

پولیس، ضبطیه: ضابطه جه تحت
نظارته بولندیرلن: ضابطه

مأموری = قائم مقام و مدیر کی
براداره مأمورینک مرکزی او.

لمیوب مع هذا اسکه ویا ممر اولقله
اهمیتی اولان بعض مواقعه

بولندیریلان پولیس مأموری که
نوعاً مدبر وکیلدر: ضابطه

مدیری = بیک شهرلرده محلی
پولیس دائره سنک باشی. ۲.

رابطه، قاعده.
ضاحک { (د) ص. عر. ث: ضاحکه.

ضاد { (د) س. عر. «ض» حرفک
اسمیدر. نقطه لی اولدیفته

بناءً «صاد» همله «دینلن
«ص» دن تفزیق ایچون «ضاد

معجمه» و «ضاد منقوطه»
دخی دینلر.

ضارب { (د) ص. عر. ث:
ضاربه. [«ضرب»

دن سف.] ۱. دوکن، ضرب
ایدن، طایق آتان: ضارب ایله

مضروب توقیف ایتدیلر. ۲.
س. اعمال اربعه دن ضرب عملنده

برعدک قاچ دفعه تکرار ایتدیکنی
کوسترن عدد: ضارب مشترک =

ایکی عددی کسورسز حاصل

۲. تحت اداره سنه آلمه، تصرف
ایتمه، صاحب و مالک اوله : فلان
تاریخندن اعتباراً ضبط ایتمک
اوزره فلان منصبه نصب او-
لندی. ۳. سلاح قوتیه برملکی
تحت تصرفه آلمه، فتح : بر قلعه،
بر ایالت ضبط ایتمدی. ۴. زورله
آلمه، جبراً طوتمه، غصب : مالی،
اومی ضبط ایتمدی. ۵. بر شیک
بتونی طوتمه، اشغال : بواش
بتون کونمی ضبط ایتمدی. ۶.
آکلامه، ذهنه آلدیرمه، ذهناً
احاطه ایتمه : بودرسی ضبط
ایده مدم. ۷. قید ایتمه، خلاصه-
سنی تحریر ایتمه : افاده سنی ضبط
ایتمدی؛ ضبطی اوقویکر. ۸.
مصادره ایتمک : قاچاق ضبط
اولنور. ۹. ضبط کاتی = بر محکمه
ده محاکات و قراری ضبطنامهیه
درجه مأمور کاتب. ۱۰. ضبط و
ربط = اسایش، انتظام : ضبط
وربطه نظارت ایتمک.

ضبطنامه { (ز) س. فا. (ع.)
ضبط = قید - فا.
نامه = محرات } بر مجلس و یا
محکمه تک و یا مستنطق کی بر ما-
مورک مذاکرات و مقررات و
افاداتی حاوی اوله درق تنظیم
ایتمدی ورقه رسمیه.

ضبطیه { (ز) س. س. (ع.)
ضبطیه = مملکتک ضبط وربطه
باقان هیئت و اداره، ضابطه،
بولیس : ضبطیه به مراجعت ایتمک؛
ضبطیه نظارتی. ۲. ضبط وربطه
مأمور عسکر، ژاندارمه، پولیس؛
ضبطیه نفری، ضبطیه سوارسی؛
ضبطیه ایله جلب ایتمک.

ضجرت { (د) س. س. (ع.)
ضجرت = طارقی، زحمت،
ضرورت.

ضحک { (د) س. س. (ع.)
ضحک = خنده؛ ضحک آور =
کوله کتین، جالب خنده.

ضحی { (د) س. س. (ع.)
ضحی = وقتی.

ضخامت { (د) س. س. (ع.)
ضخامت = یلق، بیوکک، قوجا-
مانلق.

ضخم { (د) س. س. (ع.)
ضخم = بیوک، قوجامان، جثلی.

ضد { (ز) س. س. (ع.)
ضد = ضدین. ج. اضداد. ۱. بر
شیء عکسی، قارشیلی، مخالفی؛
طاتی آجینک ضدیدر. ۲. طبیعت
مخالف اولان شیء، ترس، عکسی
ایش : ضدینه باصیور؛ ضدمه
کیدور. ۳. چاره، تدبیر :
ضدینی بولوق. ۴. جمع اضداد =
بر برینه مخالف شیکلک بر پره
جعی. ۵. ضدان لایجمعان = بر
پره کله سی ممکن اولیان ایکی مبان
شیء. ۶. مخالف، مبان،
دیگر بر شیک عکسی اولان :
بو اونک ضدیدر. ۷. خوشلا-
نلیان، منفور، مکروه : بواش
ضدمدر، ضد اکبرمدر.

ضدیت { (ز) س. س. (ع.)
ضدیت = لمیوب غلط تعبیردر }
مخالفت، مباینت، خصومت :
آره لنده ضدیت وارددر.

ضدیت { (ز) س. س. (ع.)
ضدیت = مضرت، زیان.

ضراء { (د) س. س. (ع.)
ضراء = بلا، شدت. مقابلی :
سراء : نه سراء نه ضراء.

ضراءت { (ز) س. س. (ع.)
ضراءت = له، تواضع، تذلل.

ضرب { (د) ز. س. (ع.)
ضرب = اورمه، دوکمه : ضرب
وجرح ایله متمم؛ ضرب شدید.
۲. سکبه تمغا اورمه، تمغالامه :
ضرب سک. ۳. حسابک اعمال
اربعه سندن اوچینسی که بربری
اوسته یازیلان ایکی عدددن
برینک دیکری مقدارنجه دفعه
تکرار ایتمسندن عبارتدر، مثلاً
۱۰ = ۳ × ۳ = ۹ که اوچ
دفعه بش اویش دیمکدر.
برنجی عددینه مضروب، ایکچینسه
ضارب و اوچینسه حاصل ضرب
دینیر. ۴. درلو، نوع. ۵. شدت،
سرعت. ۶. ضرب اشارتی =
× اشارتی. ۷. ضرب مثل = مبنی
علی الحکایه اولوب مثال کی ایراد
اولنان مشهور سوز، آتال
سوزی. ج. ضرب امثال.

ضربان { (د) س. س. (ع.)
ضربان = اورمه سی، اوینامه،
چاربه : ضربان قلب.

ضربخانه { (ز) س. س. (ع.)
ضربخانه = ضرب = تمغالامه.
فا. خانه = محل [مسکوکات ضرب
اولندیگی محل، سککه دوکمه
مخصوص معمل، رسمی اداره :
ضربخانه عامره [وصفنک مؤث
اولسی غلط مشهوردر].

ضربزن { (د) س. س. (ع.)
ضربزن = ضرب = دوکمه - فا.
زدن = اورمق [قلعه دوگن
طوب مر.

ضربه { (د) س. س. (ع.)
ضربه = ضربات، اورش، چارباش.

ضرر { (ز) س. س. (ع.)
ضرر = زیان، خلل، خسار : ضرر
ایتمک، ضرر کورمک، ضرر
چکمک = متضرر اولوق؛ ضرری
طوقنق. ۱۱. ضرر دیده = ضرر
کورمش، متضرر. ۱۲. ضرری
یوق = لابس، برشی، دکل.

ضرر سز { (د) س. س. (ع.)
ضرر سز = قتیان، مضر اولیان :
ضرر سز آدم. ۲. مج. اولدجه
ابی، کوتی اولیان : ضرر سز بر
آدر؛ ضرر سز یازیسی وارددر.

ضرری { (د) س. س. (ع.)
ضرری = قتان، مضر : ضرری
حیوان؛ ضرری تجارت. ۲. ضرر
ایدن، ضرره اوغرایان، متضرر،
زیانکش : بواشده بز ضرری
چیقدق.

ضرر { (د) س. س. (ع.)
ضرر = اضراس، آزی دیشی.

ضرطه { (ز) س. س. (ع.)
ضرطه = ضرطه چکمک.

ضروب { (د) س. س. (ع.)
ضروب = فد : ضرب. ۱. ضرب
ضروب امثال = ضرب مثلال،
آتال سوزلی.

ضرورت { (ز) س. س. (ع.)
ضرورت = ضرورات. (عربی
تعبیراتده « ضروره » صورتده
قولانیلیر. ۱. ناچارلق، بر
ایشه همه حال مجبور اوله، ایست
ایستقونی یایمه، لابدک، الز-
میت : تجار ایچون بوگون تحصیل
ضرورت تحتنده در؛ فارسی او-
کریمکده بزم ایچون ضرورت
یوقدر. ۲. احتیاج، فقر، صوک
درجه ده یوقسولوق : ضرورتده
در؛ ضرورتله یاشایور؛ فقر و
ضرورتک صوک درجه سینه
کیشدر. ۱۱. بالضروره = ایستایستق،

ناچار، چاره سز. (« بالضرور »
دیمه ملی.)

ضروری { (ز) س. س. (ع.)
ضروری = ضروریه، ایستایستق
اوله جق اولان، ناچار، مجبوری :
بزم عربی تحصیل ضرورتدر؛
بواش مواد ضروریه دندر؛
احتیاجات ضروریه = کیف ایچون
اولیوب یاشامق ایچون لابد
اولان احتیاجلر.

ضریح { (د) س. س. (ع.)
ضریح = مرقده، قبر : نور الله
ضریحه.

ضریز { (د) س. س. (ع.)
ضریز = طوغمه کور، طبیعی
اعمی.

ضعف { (ز) س. س. (ع.)
ضعف = ناتوانلق، درمانسزلق،
قوتسزک : ضعف بدن، ضعف
بصر، ضعف معده؛ ضعف پیری =
اختیارلقدن کن درمانسزلق.
[ضعفیت دیمه ملی.]

ضعف { (ز) س. س. (ع.)
ضعف = اعضاف. بر شیک ایکی
مثلی، ایکی قاتی : بو سینه کچن
سینه کی کارک ضعفی قرائدق؛
غائب ایتمک کارک اعضافنی قرائدق-
سکر.

ضعفاء { (ز) س. س. (ع.)
ضعفاء = فقده، ضعیف، باضعیف.

ضعفی { (ز) س. س. (ع.)
ضعفی = ط. قوتسزک منسوب
ومتعلق.

ضعفیت { (ز) س. س. (ع.)
ضعفیت = لاسزده مستعمل غلط
بر تعبیردر.

ضعیف { (ز) س. س. (ع.)
ضعیف = ضعیفه. [« ضعف » دن

ضرب و برمک شرطیه ضرب
ایدن عدد؛ ضارب مشترک اکبر،
ضارب مشترک اصغر = بر عددی
عین حاصل ضربی و برمک شر-
طیه ضرب ایدن عددلرک ال
بیوکی واک کوچکی.

ضال { (د) س. س. (ع.)
ضال = « ضلالت » دن س. [
یوانی غائب ایتمش، طوغری یو-
لدن چیمش، کمره، باغی،
طریق هدایتده اولیان : فرق
ضاله.

ضامن { (ز) س. س. (ع.)
ضامن = منه. [« ضمان » دن
س.] کفالت ایدن، کفیل : بو
مبانی ویره جک کره سزه کیم
ضامن اولور؟

ضایع { (ز) س. س. (ع.)
ضایع = یعه. [« ضایع » دن
س.] وجودی اولیان، تلف،
غائب، نابود، نابدید : مالی ضا-
یع ایتمدی؛ مالی ضایع اولدی؛
مال ضایع؛ اموال ضایعه.

ضایعات { (ز) س. س. (ع.)
ضایعات = ۱. غائب و تلف اولان
شیئر، ضرر و زیان، الدن چیقان
شیئر : بو حریقده چوق ضا-
یعاتکر وارمیدر؛ بو فرطونه
چوق ضایعاتی موجب اولدی.
فلاجه تک وفاتی ضایعاتندر.
۲. وجودجه اولان تلفات :
بو قدر قان غائب ایتمک بر ضا-
یعاتدر.

ضب { (ز) س. س. (ع.)
ضب = کرتیکله.

ضبط { (ز) س. س. (ع.)
ضبط = طوتمه، ابی طوتمه : قو-
لرینی طوتوب ضبط ایتمدی.

ص. ۱۱. قوتسز، ناتوان، مجا.
لسز: ضعیف آدم، بوخسته لقند
وق ضعیف دوشدم؛ ضعیف
البینه بدن قوتسز. ۲. قو-
تسز، اعتبارسز، کوشک، کو-
گنلیه جک: قول ضعیف؛ رأی
ضعیف؛ روایت ضعیفه. ۳. تر.
آریق، لاغر، اتسز: یک ضعیف
آدم؛ قولاری دکنک کبی ضعیف.
= س. س. ع. ج. ضعیف.
خسته، مریض، بیمار آدم:
ضعفاء عسکریه نقله مخصوص
سدیه.

ضعیفلامق (ز) قوتسز و
درمانسز یا خود
آریق ولاغر ایتک: بوخسته لن
بی جوق ضعیفلاتدی.

ضعیفلامق (ز) فل، قوتسز و
ناتوان اولق یا خود
آریقلامق: برصیته ایله بوقدر
ضعیفلام.

ضعیفلق (ز) قوتسزک،
درمانسزاق، مجالسز-
لک، ناتواناق، ضعف. ۲. آر-
یقلق، لاغراق، اتسزک.

ضلال (د) س. ع. و:
ضلالات (د) س. ع. طو.
غری بولدن صایمه،
بولی غائب ایته، آزمه: ضلالته
دوشمک، طریق ضلالته پویان
اولق.

ضلع (د) س. ع. ج. ضلع
اضلاع. ۱. قبورغه کبکی،
ایکو، بهلو. ۲. بر شکل
هندسینک اطرافنی قیایان خطلرک
بهری: ۱۰. ثلک متساوی الاضلاع =
اوج ضلعی مساوی شکل مثلث؛
سدایی الاضلاع = آلتی یانی

شکل. ۱۱. ضلع مجسم = بر جسم
هندسینک وجوه جناحیه سنک
فصل مشترک خطلری.

ضم (ز) س. ع. ۱. قائمه،
الحاق، علاوه: تارله تک
بر دونغی باغچه ضمه ایتدم. ۲.
آرتدیرمه، فضله اوله رق ویرمه:
معاشنه یوز غروش ضم اولندی.
۳. علاوه والحاق اولنوب آر-
تدیریلان شی: بو اوک ایکی اوطنه
ضمی وار؛ بیک غروش معاش
ذاتیسی اوچیوز غروش ده
متفرقه نامیه ضمی وارد.
۴. بر حرفک مضموم یعنی
اوترو (ا) ایله او قومه سی: ضم
کاف ایله (ک) کله سی کبی.

ضمد (ز) س. ع. ط. لایه،
باقی: ضمدخردل = خردال
یا قیسی.

ضمان (ز) س. ع. کفیل
اوله، کفالت. هقه. مثلیا.
تدن اولان شیک مثانی و قیایندن
اولانک ده قیتمنی ویرمک.

ضمائر (ز) س. ع. ج. فد:
ضمیر. با: ضمیر.

ضمائم (ز) س. ع. ج. فد:
ضمیمه. با: ضمیمه.

ضمن (ز) س. ع. ۱. ایچ
طرف، داخل. ۲. آچیقندن
افاده اولنموب دیگر سوزلردن
آکلاشیلان مقصد خفی. ۳.
مقصد، مرام، سبب: کیفیتک
تحقیق و اشعاری ضمننده تحریرات
یازلدی = مقصد و مرامیه.

ضمناً (ز) ح. ع. آچیقندن
اولیه رق، طولایسیله:
ضمناً آکلاتدی: بو افاده دن ضمناً
شو آکلاشیلیور.

ضمنی (ز) ص. ع. د: ضمنیه.
آچیقندن اولیه رق طو-
لایسیله افهام اولنان: مقصد
ضمنیسی: افاده ضمنیه.

ضمور (ز) س. ع. ط.
بر عضیوک بلسلیوب
ضعیفلامه سی و قورویوب بطل
قاله سی. فر. Atrophie.

ضمه (ز) س. ع. اوترو دینلن
(و) حرکه که لسانزده
درت درلو تلفظ اولنور واکثریا
(و) حرفیه یازیلیر: ضمه مقبو-
ضه ثقیله، بوکبی: ضمه مقبوضه
خفیفه، گون کبی: ضمه مبسوطه
ثقیله، یول کبی: ضمه مبسوطه
خفیفه، سوز کبی.

ضمیر (ز) س. ع. ج. ج:
ضمائر. ۱. ایچ، داخل،
هر شیک ایچ یوزی، باطن.
۲. قلب، یورک، وجدان. ۳. د.
صرفده بن، سن، اوکی متکلم
و مخاطب و غائبدن کنایه اولان
اسم، که عربیده متصل و منفصل
اوله رق ایکی یه منقسمدر.

ضمیمه (ز) س. ع. ج. ج:
ضمائم. ضم و علاوه
اولمش شی، صکره دن آرتد.

یرلوب الحاق اولمش قسم: بکا
ایتدیکی بونجه احسانلره برضمیمه
اولق اوزره بودغه ده شو
ایلیکی ایتدی: بو آیلرک ضمائمی
واردر: ضمیمه ممالک ایدلدی:
بو مقاوله نامه یه برده ضمیمه
ایستر.

ضوء (د) س. ع. ایشیق،
ضیا، نور، آیدینلق.

ضوابط (ز) س. ع. ج. ع.
(فد) ضابطه «ل»

نیزده بومعنا ایله آز قوللانیلیر
قواعد، نظامات.

ضیا (ز) س. ع. ایشیق،
آیدینلق، نور: بونجه-
دن آز ضیا کیریور: حکمت
طبیعیه تک ضیا بختی.

ضیاپاش (ص. فا. ع. ضیا =
نور. فا. پاشیدن =
صاچنی) نور نشر ایدن، نور
افشان، پارلاق، ششمه دار.

ضیادار (ص. فا. نور، پارلاق،
مضی).

ضیاع (ز) س. ع. غائب
اوله، محو و نابود اوله.
تلف: مال میری بی ضیاعدن
محافظه ایتک: ضیاع ابدی =
اولوم، وفات.

ضیاع (ز) س. ع. ج. فد:
ضیعه. با: ضیعه.

ضیافت (ز) س. ع. ۱.
مسافر قبول ایتمه،
مسافره طعام پذیروب اکرام
ایتمه. (بومعنا ایله لسانزده یک
مستعمل اولیوب، هله عربیده
برنجی مدلولی اولان برینه مسافر
اوله معناسیله هیچ قوللاناز.)

۲. اکرام ایچون آدم دعوت
ایدوب مکلف صورته یمک
یدیرمه، دعوت: سزده بواقشام
ضیافت وار ایش؛ بوکون ویر
یله جک ضیافته دعوتلی میسکز؟
ضیافت چکمک، کشیده ایتک.
۳. تکلیفی مسافرله ودعو-
تیلرله چیقاریلان مکلف و
مطمن یمک: بزه عادتاً ضیافت
چیقاردی؛ فلانک اوندی برضیافت
یدک.

ضیق (ز) س. ع. طارلق،
صقندی: ضیق نفس =
نفس طارانی؛ ضیق صدر =
کوکس طارانی، عسرت تنفس.

ضیق (ز) ص. ع. د: ضیق،
ضیق (ط. ت. ضیق، صقندیلی.
ضیق (ز) س. ع. ج. ع.
ضیوف (فد: ضیف. با: ضیف.

ضیوف (ز) س. ع. ج. ع.
ضیوف (فد: ضیف. با: ضیف.

طابانكش (ت) ص. (ت) تر.
طابانكش طابانيله فاكشیدن
فعلي اسم مصدرندن مركب تعبير
سقيم طابان چكن، ياي يورو.
بن. عو.

طاباني (ت) ص. ثباتي، متا.
طاباني نتي، جسور.

طاباخ (ص. عر. ث: طاباخه.
(طبخ دن سف. ۱)
پيشين، يك پيشين، آنجي.
(طباخ دها مستمندر) ۲. ط.
ياقبي، آتش كتيون، ياقان،
محرق: خاي طابخ = آتشلي
صيته.

طابع (ص. عر. ث: طابعه.
(طبع دن سف. ۱)
باصان، طبع ايدن، بركتاني
طبع ونشر ايدن مطبعه جي:
بوكتابك طابعي كيدر؟

طابقور (ت) ص. طابقورك
اصليدركه اسكي تركه.
ده درت باندن دزيبوب استحكام
شكني آلمش وآرهلري زنجيره
باغلامش آرهلر. ۱. طابقور.
طابقور قولاني = خاشه يني
اكره ناغلايان قولان.

طابقور (ت) ص. (ت) اصل:
طابقور، تاب قور. ۲.
۱. بربرينه آرقه سني وبرمش
درت ديزيدن مركب مربع الشكل
بر عسكرو يا طوب و سائر
مجموعه كه هر طرفدن دشمنه
مقابله ايدوب بر استحكام تشكيل
ايدر: طابقور اولقي. ۲. برالاي
پياده عسكريك درتده بري كه
درت بولوكدن و اساساً بيك
عسكردن عبارت اولوب بر
بيكباشينك قومانددهي آلتنده

طابقور (ت) ص. (ت) اصل:
طابقور، تاب قور. ۲.
۱. بربرينه آرقه سني وبرمش
درت ديزيدن مركب مربع الشكل
بر عسكرو يا طوب و سائر
مجموعه كه هر طرفدن دشمنه
مقابله ايدوب بر استحكام تشكيل
ايدر: طابقور اولقي. ۲. برالاي
پياده عسكريك درتده بري كه
درت بولوكدن و اساساً بيك
عسكردن عبارت اولوب بر
بيكباشينك قومانددهي آلتنده

بولنور: بر طابقور عسكرو او.
نجي آلايك اينجي طابقوري:
طابقور ضابطاني، طابقور هئي.
طابقور آغاسي = ضبطيه بيكبا.
شيشي. ۱. طابقور ماجار = فر.
Tambour major دن اوله جق]
چو جق او بونجاقلرندن او جي طابقور.
پوزلي و سوسلي دكنك.

طابقه (ت) ص. (ت) عر. تعبيه.
(دن اسم. منفرد استحكام،
مترس، طوب محلي، طوبراق
طابقه، آي طابقه، ياريم طابقه. اوق
طابقه و سائر = طابقه نك مختلف
اشكال وانواعي.

طابقيرمق (ت) ص. (ت) فته عبادت
ايتديرمك، نماز
قيلديرمق، پرستش ايتديرمك؛
خلق كندينه طابقيرمش = كند.
يني چوق سوديرمش.

طابقير (ت) ص. (ت) د. با، طير.
طابقيرمق (ت) ص. (ت) فته. ۱.
جستجو ايتديرمك. ۲. اصمار.
لامق، سپارش ايتك. مر.
طابقيرمق (ت) ص. (ت) فته. اول.
طابقيرمق، ايتديرمق، ايتصال
ايتك.

طابقيرمق (ت) ص. (ت) فل. و:
طابقيرمق (ت) ص. (ت) فل. ۱. عبادت
ايتك، پرستش ايتك:
بته طابقير: آتسه طابقيرلر. ۲.
پرستش درجه سنده سومك،
مربوط و مقتون اولقي: تحت
اداره سنده بولنايلر كنديسنه
طابقيرلر.

طابقيرمق (ت) ص. (ت) فل. ۱. عبادت
ايتك، پرستش ايتك:
بته طابقير: آتسه طابقيرلر. ۲.
پرستش درجه سنده سومك،
مربوط و مقتون اولقي: تحت
اداره سنده بولنايلر كنديسنه
طابقيرلر.

طابقيرمق (ت) ص. (ت) فل. ۱. عبادت
ايتك، پرستش ايتك:
بته طابقير: آتسه طابقيرلر. ۲.
پرستش درجه سنده سومك،
مربوط و مقتون اولقي: تحت
اداره سنده بولنايلر كنديسنه
طابقيرلر.

طابقيرمق (ت) ص. (ت) فل. ۱. عبادت
ايتك، پرستش ايتك:
بته طابقير: آتسه طابقيرلر. ۲.
پرستش درجه سنده سومك،
مربوط و مقتون اولقي: تحت
اداره سنده بولنايلر كنديسنه
طابقيرلر.

طابقيرمق (ت) ص. (ت) فل. ۱. عبادت
ايتك، پرستش ايتك:
بته طابقير: آتسه طابقيرلر. ۲.
پرستش درجه سنده سومك،
مربوط و مقتون اولقي: تحت
اداره سنده بولنايلر كنديسنه
طابقيرلر.

طابقيرمق (ت) ص. (ت) فل. ۱. عبادت
ايتك، پرستش ايتك:
بته طابقير: آتسه طابقيرلر. ۲.
پرستش درجه سنده سومك،
مربوط و مقتون اولقي: تحت
اداره سنده بولنايلر كنديسنه
طابقيرلر.

طابقيرمق (ت) ص. (ت) فل. ۱. عبادت
ايتك، پرستش ايتك:
بته طابقير: آتسه طابقيرلر. ۲.
پرستش درجه سنده سومك،
مربوط و مقتون اولقي: تحت
اداره سنده بولنايلر كنديسنه
طابقيرلر.

طابقيرمق (ت) ص. (ت) فل. ۱. عبادت
ايتك، پرستش ايتك:
بته طابقير: آتسه طابقيرلر. ۲.
پرستش درجه سنده سومك،
مربوط و مقتون اولقي: تحت
اداره سنده بولنايلر كنديسنه
طابقيرلر.

ط

معيجه دينلن (ط) دن تفريق
ايچون «طاء مهمله» دخي
دينلر.
(فل. عر.) «طبيب» دن
طاب (فل. عر.) «طبيب» دن
اسطونه. ۸. بر نهرك دريك
اولان اورته بري. طابان آتمق =
اوزونجه بريولي ياي يوريمك.
طابان اينجيري = ياصي
قوري اينجيري. طابان اولقي =
طام چايسنك مقاس باغي.
طابان چكمك = طورميوب
كيتك. طابان = ۱. آچيق
آديم. ۲. برجس نبات. ادوز
طابان = اوغورسز، نحوستلي.
طابان صوي = قوتلي بول و صاغلام
صو. طابان طابانه = تماميله ضد،
بستون مابين. طال طابان =
بالديري چيلاق طاقلي. طابانه
قوت = سرعته يوريهرك قاجق.
طاباني قالديرمق = قاجق،
فرار ايتك.

طابانجه (ت) ص. (ت) با: طابانجه.
طابانسر (ت) ص. (ت) ثبات و
متاتي اولميان، ثبات.
تسر، قورقاق، متردد.
طابانسرلق (ت) ص. (ت) ثبات.
لق، متاتسزلك،
جسارتسزلك.

طابانجه (ت) ص. (ت) با: طابانجه.
طابانسر (ت) ص. (ت) ثبات و
متاتي اولميان، ثبات.
تسر، قورقاق، متردد.
طابانسرلق (ت) ص. (ت) ثبات.
لق، متاتسزلك،
جسارتسزلك.

طابان (ت) ص. (ت) اصل تايان ياصي
ديكمدر ۱. آياغك آتني:
چوق يوريمكدن طابانلرم آغرو.
۲. قوندره نك آتني تشكيل
ايدن كاوساله: بوتنيك طاباني
صاغلام. ۳. طابانه، ثبات،
متانت، صلابت، مقاومت: سزده
هچ طابان يوقيدر. ۴. قلع
وسائر نامليسي اولان ايني دمير:
هند، خراسان طاباني. (بومعنا
ايه صفت كبي ده قوللايلوب:
طابان قلع دينلر. ۵. تارله
ويا طاغك ياصي و دوز صيرت
صورتنده اولاني. (بومعنا ايله
دخي صفت كبي ده قوللايلوب:
طابان تارله، ير دينلر. ۶. هر
شيك آلتنه افقي وضيمته مو.

طابان (ت) ص. (ت) اصل تايان ياصي
ديكمدر ۱. آياغك آتني:
چوق يوريمكدن طابانلرم آغرو.
۲. قوندره نك آتني تشكيل
ايدن كاوساله: بوتنيك طاباني
صاغلام. ۳. طابانه، ثبات،
متانت، صلابت، مقاومت: سزده
هچ طابان يوقيدر. ۴. قلع
وسائر نامليسي اولان ايني دمير:
هند، خراسان طاباني. (بومعنا
ايه صفت كبي ده قوللايلوب:
طابان قلع دينلر. ۵. تارله
ويا طاغك ياصي و دوز صيرت
صورتنده اولاني. (بومعنا ايله
دخي صفت كبي ده قوللايلوب:
طابان تارله، ير دينلر. ۶. هر
شيك آلتنه افقي وضيمته مو.

ط (ط. س. (عر. طاء. ش. ۱)
ترجيه الفباك اون طقوزنجي
حرفي اولوب، عريده بزم تلفظ
ايدمه جكمز بر مخرج مخصوصي
اولغله، حقيقتده لسانز ده بو
مخرج اولمديغدن، تركي الاصل
كله لرده قوللايلاق اقتضا ايدر.
كن، و شرق تركه سنده اصلا
قوللايلايغي حالده، بزم غرب
ترجيه مزده كاه (ت) وكاه (د)
برينه و خصوصيله قالين حركه
ايه بويكي حرفه بدل قوللا.
نيلور. كلمات عربيده ده ايسه
دايما (ت) كبي اوقورز. ترتيب
اصلي اولان ابجد صره سنده
طقوزنجي حرف اولوب، رقم
كبي استعمالنده ده طقوز عددينه
علامتدر. شكل عبرانيسي و
شكل سريانيسي اولوب، بو.
نلرك شكل عربييله اولان
مشابهلري ظاهر در. لسان
يونانيده شكلي آلوب عر.
(ت) كبي پلك اوقونور.
تركي الاصل اولان كله لرده (ت) و
(د) كبي اوقونان (ط) لر بولفت
كتابنده قوسين آره سنده بر (ت)
ويا (د) ايله تفريق اولغشدر.
طاء (س. عر. (ط) حرفك
اسم عربي اولوب، طاء

طارتيسر (ت) ص ۱. طار.
قنطاری اولديغندن طارتيسر
صاتیور. ۲. موازنه سز، تا.
ملسز. || الی طارتيسر = اداره سز،
مسرف.

طارتیلی (ت) ص ۱. طارتلیش،
موزون: بودنک طار.
تیلی میدره؟ ۲. موازنه لی، مو.
زون: طارتیلی سوز. ۳. ای
دوشونلش، ملاحظه وتامل
اولاش.

طارچین (ت) ص ۱. با: دار.
چین.

طارد (ص) ص ۱. طارده.
«طرده» دن سف. ط.
طرد و دفع ایدن: طارد الحصاة
مثانه دن طاشلری دفع ایدن؛
طارد دود وحید = شربت صو.
غجائی دوشورن وسائر.

طارطغان (د) ص ۱. بریشان،
طاغنیق: طارطغان
صاریق. دهامبالغه ایچون
«طارمه طغان» دینلیر. || طار.
طغان داریمی = شامت ایچون
لنتله یتیمه صاچدقاری داری.

طارغین (د) ص ۱. «طار»
(دن) ۱. طارلش،
کوچمش، منفعل: بکا طارغین
میسکر؟ ۲. حدثی، غضبناک،
حدید، متهور: طارغین کور.
دیکم ایچون برشی سولیدم.

طارغینلق (د) ص ۱. کو.
قالمه: بکا طارغینلغ سببی
آکلیه مدم: ینه بر طارغینلق
چیقارده جق. ۲. حدث، غضب،
تهور: شمعی طارغینلغی اوستنده.

در برشی سولیمز.
طارق (ص) ص ۱. نجم صباح،
(د) فت. کیشیلکشی
آزالتمق، طاریقمق،
تضییق اتمک: انوایی، صوقاغی
طارلاتمق.

طارلاشدیرمق (د) فت. ۱.
ایتمک: بایلان ابنیه باغیچی طار.
لاشدیردی. ۲. مضایقه و
ضرورتی آرتدیرمق: تجارتده کی
کساد معیشتی برقات ده طار.
لاشدیردی.

طارلاشمق (د) فل. با:
طارلاقمق.
(ت) ص ۱. آلا.
طارلاقوز: مانه دن کوچک ایکی
چفته بالیقچی قابی.

طارلانمق (د) فل. ۱. طار
چکیلوب بوزلمک، تضییق اتمک:
قونیلان صندیق لردن یول طار.
لاندى: بوفانه ییقاندق طار.
لاشدی. ۲. صیقلق، مضطرب
اولق: ایچم طارلاندى.

طارلتمق (د) فت. ۱. کوجند.
برمک، منفعل اتمک:
سز او آدمی طارلتمسکر. ۲.
حدثلندیرمک، اغصاب اتمک.

طارلق (د) ص ۱. طاراولان
(شیشک حالی، بوللق و
کنکیشلک ضدی، ضیق: تشکی:
بو قیونک، بو صوقاغک، بو
انواک طارلقی. ۲. طار محل،
تنکشا: طارلقده بولمق. ۳.
صیقندی، اضطراب: طارلقده
قالمق. ۴. ضرورت، احتیاج.

فقیر: طارلق چکمک. || ال
طارلقی: خست، بخل. || اکوکل
طارلقی = انقباض درون، جان
صیقندیسی. || نفس طارلقی =
ضیق نفس، ضیق صدر.

طارلق (د) فل. ۱. کوجنک،
منفعل اولق، خاطر
قالمق: بکا طارلدى. ۲. حد.
تلفک، غضب اتمک، قیزمق:
اوشاغنه طارلدى. ۳. پایلامق،
آزارلامق، تعزیر و تکسیر
ایتمک: سز کمندیسه بر آزار طا.
رلک.

طارم (ص) فا. ۱. چارطاق. ۲.
قبه، کنبه. ۳. کوک،
قبه سما.

(د) ص ۱. ایتا. Tara. —
(ص) ص ۱. «طرحه» دن مأخوذ
عدایدنلرده واریسه ده، هریده
طرحه نك معانیسی بستیون باشقه
اولدیغندن، بوتوجیه بعید و منا.
سبتسزدر. || طارتیلان شیشک قابی
ویا محسوب اولنیه جق بر کونه
حشویائی آغلای که طرح و تنزیلی
اقتضا ایدر: طاره سنی چیقارمق؛
طاره سنی ایندیرمک.

طاره جق (د) ص ۱. بک طار،
ضیق، تنک: طاره.
جق بر یره صوقلش؛ طاره جق
بر دکان.

طاری (ص) ص ۱. طاریه.
(«طراء» دن سف.)
عارض، آکیزین بر شخص ویا
شیئده ظاهر اولان: کوزلرینه
عمی طاری اولدی.

(د) (یاخود طارو، با:
طاری) داری.
(ت) (بلکه ص) «طاس»
(دن. با: طاس.) [باش تیه.

سنگ صاچیز اولسی، صاچک
دوگمش، صلع. [داء الثعلب
ایله ترجمه سی بیوک بر خطا در،
زیراداء الثعلب صاچ قیران دینلن
علتدر، طاز ايسه طبیعی بر
حالد.]
(یا طازره. (د) ص ۱. ح.
(مستعمل، تیز، عجالة، علی
طازر) طریق الاستعمال.

(یا طازلاق. (د) ۱.
(باشنک تپه سنده صاچی
اولیان، باشنک تپه سی چپلاق،
اصلع: طازلق آدم. ۲. چپلاق،
عاری، برهنه. با: طاسلاق.
(سند. ص) (بلکه فا.
(طشت «دن» ۱.

آلی بووارلاق باقیر وسائر
معدندن یمک قابی: چوربه،
پلاو طاسی. [چینی ویا بلوردرن
اولورسه «کاسه» دینلیر. ۲.
صو ایچمکه ویا صو دوگنمکه
مخصوص ینه معدندن بووارلاق
وقولبی یاخود قوایمز قاب،
مشربه: حمام طاسی = قورنه دن
صو آلوب دوگنمکه مخصوص
قاب. ۳. طبانجه قونداغنه و
چکمجه وسائر یه سوس ایچون
میخلانان کومش ویا باقیردرن
یاریم کره شکلنده ایچی قوف
شی: پشطو طاسی؛ ساعت طا.
سی = چالار ساعتک طوقاقله
اوریلان طاسجینی. = ص ۱. ح.
طاسک دیی کبی چپلاق و قیلیمز،
جاولاق: باشی طاس. با: طاز.
|| اسکی حمام اسکی طاس = کا
فی السابق، اصلا اضلاع و تغییر
اولقمسزین. || باش طاسی = بینی
احاطه ایدن قفا کیکی، قحف،

جمعه. || دمیر طاس = طوغلغه،
مغفر. || سفر طاسی = یمک طا.
شیمه مخصوص اوله رق بربری
اوزرینه وضع اولنور بر قاج
صحنندن مرکب قاب. || طاس
طارق = پلی برتی: طاسی طراغی
طویلامق = پلی پرتیسی طویار.
لا یوب صاوشمق. || قیزغین
طاس = وقتیه قیزدیروب باشه
کییدیردکاری دمیردن اشکنجه
آلی. || طاس کبابی = اوفاقچه
کیش ایدن باییلان بر یمک.

(ت) مه. ت ویا ط ایله
طاس (باشلار بعض کله لردن اول
قوللا نیلوب تأکید و مبالغه بیان
ایدر: طاس تمام. [بو مقامده
«تاس» یازلمی دهام مناسب
اوله جقدر.]

(ت) ص ۱. طاسک
طاسلاق (دی کبی چپلاق و
قیاسز، جاولاق: باشی طاسلاق.
۲. باشی بوصورتله قیلنر اولان،
طاس باشلی: طاسلاق آدم. =
ص ۱. بر ایشک هنوز اضلاع
وتسویه و تزین اولنماش، قبا.
سی، آنجی هیولا صورتنده
میدانه قونوب هنوز اکیال و
اصلاح اولنماش: طاسلاغی بر
کره میدانه کتیره لم. ۲. ترتیب،
پلان، صورت ترتیب و ترکیب،
چرچوه، قفس: بن طاسلاغی
کوستریم ده سز صنمجه اکیال
ایدرسکر: اینده نك طاسلاغی.
|| قبا طاسلاق = آنجی شکل و
صورت و ترتیبی کوستریمه جک
صورتنده قبا وساده. || عقلا
طاسلاغی = کشدینی ارباب درا.
یتدن ظنیه بیان افکاره کیریشن.

طاسلاقچی (ت) ص ۱. بعض
(اصنافک یا به.
جقاری شیلرک طاسلاغی و قالبی
حاضرلایان صنعتکر.

طاسلامق (ت) فت. تفاخر
مک، کندنده اولمان شی و ارکی
کورنمک: یکنمک طاسلا یور.

(ت) ص ۱. کره ار.
(ت) ص ۱. کزک اوزرنده کلیت او.
زره بولنان معروف سرت جسم،
حجر، سنک: طاش آتمق،
طاشله اورمق. ۲. قیا، صخره.

۳. طاشدن عمود، ستون ویا
هیکل: دیکیلی طاش، چنبرلی
طاش، قیز طاشی. ۴. یوزوک،
کوبه وسائر تزینانده قوللانیلان
ذی قیمت معدن: جواهر طاشی؛
بک قیتمی بر طاش بولدم؛ تک
طاش یوزوک. ۵. دامه و سطرنج
کبی اوینلرده اوینادیلان یول:
طاش اوینامق: دامه طاشی.
۶. مثانه و بوزوک وسائر آلات
داخلیه ده تکیون ایدن ماده
صلبه، حصاة: مثانه طاشی؛ قره
چکرنده طاش واردر. = ص.
۱. طاشدن معمول، طاشله
یابلش: طاش بنا، طاش کوبری،
طاش مکنب. ۲. طاش کی سرت
وقائی: طاش یورکلی. || طاش
آتمق = کنایه ایله طعن و ذم
ایتمک. || آتلامه طاشی = چامور
ویا صودن یکمک ایچون آلیق
باضیق اوزره اورته یه موضوع
طاش. || طاش آنوب قولی یور.
لاماق: زحمتسزجه برشیته مالک
اولق. || آلچی طاشی = یاقیلوب
آلچی باییلان طاش. || آلیق

طاشی = قایقرده دنك طاشی.
 || اوت طاشی = آتسه طیانیر بر
 جنس سونکر طاشی. || طاش
 اوجاغی = یایی وسائر ایچون طاش
 چیقاریلان محل. || طاش بادی =
 قبوغی سرت بادم، دیش بادی
 ضدی. || باش طاشه کلک = باعث
 ندامت و عبرت اوله جق بر نتیجه
 اقران ایتک. || باشی طاشدن طاشه
 اورمق = نادم اولمق، ندامت
 چکوب دوکنک. || بر طاشله
 ایکی قوش اورمق = بر زحمتله
 ایکی ایش کورمک. || طاش
 بالیقی = برجس بالیق. || باغره
 طاش باصمق = صبر و تحمل ایتک،
 آجی به قانلاق. || بالطه بی طاشه
 اورمق = فرقنده اولمق سزین بر
 ینک یوزینه قارشی کندیسنه
 ویا برقرینه طوقور سوز سو-
 ینک. || بیلزیک طاشی = قیونک
 آغزینه قونیلان اورته سی دلیک
 طاش، طاشدن قیو حلقه سی.
 || بیلکی طاشی = بیچاق وسائر
 آلات قاطعه بی بیلدکاری طاش که
 انواعی اولور. || ینک طاشی =
 بعض زردبان آلترنده و قیو
 یانلرنده حیوانه یننه ده باصامق
 یرنی طومق ایچون موضوع
 مکعب طاش ویا سد. || تسایم
 طاشی = بعض طرق علیه منسوب
 آدملرک یونلرینه آصدقلری
 بلغمی ویا سیاه طاشدن اطرافی
 دیشلی داغروی طاش. || تکنه
 طاشی = چشمه صونک آقدینی
 یره قونیلان طاش تکنه. || محل
 طاشی = ابنیه تلمه قونیلان بیوک
 وصاغلام طاش. || جهنم طاشی =
 چوروک اتلری یاقه ده مستعمل

پک یا قیچی بر ماده کیمویه. || چاقاق
 طاشی = چاقاقله اولد قده قیغیم
 چیقاران طاش که چاققلی سلاحله.
 ده قونوردی. || چاقیل طاشی =
 نهر و دکنز کنارلنده چاقاقمقدن
 یووارلاق ویا بادم دانهلری
 اشکالی آلمش کوچک طاشلرکه
 رنگا رنگ اولوب قالدیرم طونا.
 تمده دخی قولانیلیر. || طاش
 چاتلاسه = نه یاپلسه، امکانی بوق.
 || چکی طاشی = اودون و طاش
 وسائر طارتمق ایچون مقیاس
 اتخاذ اولمش طارتمق طاش که
 بر دمی حلقه ایله چکی به آسیلی
 اولور. || چیریچی طاشی = صوایله
 برابر دکر ویا نهر ایچنده کی طاش
 فر. Recif. || طاش چیقارمق = او-
 یونده و تشبیهاً حیل و سائر ده
 برندن ده ماهر اولوب کندیسنه
 مساعده ایتک، کچمک، تفوق
 ایتک. || خرمان طاشی = خرمان
 دوکدکاری طاش. || دکر من طا.
 شی = دکر منک آلتی اوستلی ایکی
 طاش تکرلکی. || طاشه دونمک =
 پک سرتلشمک، قاتیلایمق. || سوز-
 کچ، سوزکو طاشی = مساماتی
 اولوب سوزکچ کی قولانیلان
 طاش. || سونکر طاشی = شکلا
 سونکره مشابه و پک خفیف
 طاش. || طاشی صیقه صوبی
 چیقاریر = غایت قوتلی، ایز-
 باندید. || طاغ طاش = کورین
 یرلرک جمله سی، دره تیه. || طاش
 طوپراق = مولوز. || طاشه طو-
 تمق = طاش آتهرق قوغلامق.
 || طاش عاتی = مشانه ده طاش
 تکنونی. || فال طاشی = فالجیرلرک

«طیش» کله سنک صورت
 اصلیه سی اولوب، طشره، طاشمق
 وسائر بوندن مشتقد. با :
 طیش.
 { (ت) س. خصیه، خابه.
 طاشاق } ارککلرده یومورطه :
 تک طاشاق = یالکر برخصیه سی
 اولان ویا بری کیزی بولنان.
 { (ت) ص. ۱. خصیه.
 طاشاقلی } سی اولان. ۲. تجر.
 جسور، شجاع، بهادر.
 { (ت) فل. طاش
 طاشالمق } اولمق، طاش کلک،
 تجر ایتک.
 { (ت) س. ۱. یایی
 طاشچی } وسائر ایچون او-
 جاقدن طاش چیقاروب صاتان
 آدم. ۲. مرمر وسائر طاشلری
 یوننه رق مختلف شیئر یابان
 آدم، طاشچی قلمی = بوصنتمکرک
 قولاندیغی چلیک قلم.
 { (ت) س. ۱. او.
 طاشچیلق } جاقدن طاش قیروب
 چیقارهرق صاتان آدمک ایشی
 وصنعتی. ۲. مرمر وسائر طا.
 شلری یونتوب ایشیه رق مختلف
 شیئر یابان آدمک صنعتی.
 { (ت) فذ. طاشمه سی
 طاشرمق } موجب اولمق، یا غمور
 چایلری طاشردی. = فل.
 (حیوان) طاشراغی آشیتمقله
 اتنک طاشمه سندن طوپالامق.
 { (ت) س. ۱. طشره.
 طاشره } وسائر.
 { (ت) ص. ۱. «طا.
 طاشقین } شمع «دن» ۱. طا.
 شمش، محل مخصوص و مناسبتدن
 طیشاری چیقارش، فسله کلوب

آرتمش : اثوابک آستاری طا.
 شقین = یوزندن اوزون ویا
 ککیش. ۲. چوق کلوب یا ناغندن
 طیشاری یابلیش : طاشقین چای،
 صو. ۳. جوشمش، خروشان،
 آشقین، زخار. ۴. جوشقون،
 آزعین، حشری : طاشقین آدم.
 { (ت) س. ۱. طا.
 طاشقینلیق } شوب آرتان شیک
 حالی، آرتقالق : آستار طاشقینلی.
 ۲. صولرک چوق کلوب یا ناغندن
 طیشاری به یابلی. ۳. جوش،
 خروش، شدتلی هجوم. ۴. جو-
 شقونلق، آزعینلیق.
 { (ت) فذ. طاشه
 طاشلامق } طوتدیرمق، طاش
 آتدیرمق، رجم ایتدیرمک.
 { (ت) فذ. ۱. طا.
 طاشلامق } شه طوتمق، طاشله
 اورمق، رجم ایتک. ۲. طاش
 آتمق، حرف اندازلق ایتک.
 || اورمان طاشلامق = مج. اوتنه.
 دن بریدن لقردی آچهرق طو-
 لایسیله، بللی ایتک سزین بر ماده بی
 تحقیق ایتک.
 { (ت) فذ. طیشاری به
 طاشلامق } آتمق، طیشاری به
 چیقارمق. مر.
 { (ت) س. طاشی جوق،
 طاشاق } طاشله مستور : طاشلق
 بر یردر. = س. ۱. طاش دو-
 شمش آلی. ۲. صوقاق قیوسنک
 ایچی، زردبان آلی. ۳. طیورک
 طاش همم ایتکلری قورصاغی،
 قانی.
 { (ت) ص. طاشی اولان :
 طاشلی } طاشلی پرنج = ایچنده
 طاش پارچه لری بولنان.

{ (ت) فل. ۱. اوزا.
 طاشمق } یوب آرتمق، فصله
 کلک : آستار یوزدن طاشیور.
 ۲. چوق کلوب یرینه ویا یا ناغنه
 صیغماغله اطرافه یابلیق، اطرافی
 باصمق : نهر طاشدی : حوض
 طاشمش. ۳. قاننامق، جوشمق :
 یمک طاشدی : تجره طاشیور.
 ۴. جوش و خروشه کلک، آرمق.
 { (ت) س. طاشمق فعلی.
 طاشمه } با : طاشمق.
 { (ت) فذ. نقل ایتد.
 طاشتمق } یرمک، بر یردن
 دیکر بر یره کوتورتمک : بوقدر
 اشیایی کیم طاشیته جفز، بوسند.
 یقلری حاملره طاشیقلمی.
 { (ت) فذ. ۱. بر یر-
 طاشتمق } دن بر یره کوتورتمک،
 نقل ایتک : یارین اشیایی یکی
 اوه طاشیه جفز، بوکتابلری نره به
 طاشیه جفسکر؟ ۲. اوستنده
 بولندیرمق، حامل اولمق : ضا.
 بطلر دئماقلج طاشیرلر : شهرلده
 سلاح طاشیق یا ساغدر : کند.
 یسی اوستنده پاره طاشیاز.
 ۳. بر یردن بر یره لقردی کو-
 توروب دیدی قودی یا تمق :
 لقردی، سوز طاشیور : آره مزده
 بر طاشیان واردر.
 { (ت) فل. ۱. اشیاء.
 طاشتمق } سنی قالدیروب باشقه
 یره نقل اولمق، کوچ ایتک :
 باغه طاشتمدیکزمی؟ بویاز یایی به
 طاشینه جفز. ۲. بر یره جوق
 کیمتک، پک صیق کیدوب کلک :
 بتون کیم، آبدستخانه به طاشتمدی.
 || دوشونوب طاشتمق = اطرافله
 تأمل و تفکر ایتک. = فج. ۱.

مق، مناسب صورتده تعلیق
ایتمک: مجوهراتی طاقوب
طاقشدرمش.
طاقطاق (ت) س. چاشیر
{ دوککه مخصوص یاصی
طوقاق.

طاق ظفر (س. فا. (ع. طاق =
طاق ظفر (کر. ظفر = غالبیت)
قرانیلان بر غالبیتک یادکاری
قالق و اکثریا غالب قوماندانک
استقبال رسم و آلاینه آلتندن
کیمسنه مخصوص اولق اوزره
تأسیس اولنان مصنع و مزین
کر عالی: پارسده بیوک برطاق
ظفر واردر.

طاقلا (ت) س. با: ناقلق.
طاقلاباز (س. تر. طاقلا ایله
فا. باختن فعلندن
مرکب تعبیر سقیمدر) و:

طاقلابجی (یا طاقلابجی. س. انواع
(صورتده طاقلاقلان
و پرند آنان جانباز و یا حقه باز.
طاقلاق (ت) باخود ناقل.
طاقلاق (س. بائی یره قویوب
بتون بدنی چوریمکدن عبارت
اویون، پرند: طاقلا (ق)
قیلق: تیه طاقلاق = سرنگون
اوله. || مج. الندن هرشی جیقمه،
غائب ایتمه: بوزسه اویوننده
تیه طاقلاق کیتدی. عو.

طاقلداق (ت) س. دکرمن
{ دلیکنه دانه ویرن
نخته دن اویناق برآلت که دائما
کورلدی ایدر.

طاقلق (ت) فل. فی. ۱.
طاقلق (آساق، مربوط و معلق
اولق: بو بالطه نزه طاقلق؟

۲. قولق، وضع و تعلیق اولق:
یوزوک بو یارمه طاقلاز؛ مکاتب
عسکریه نیک اعدادیه صنفلرنده
قلج طاقلیوب حربیه صنفلرنده
طاقلیر. ۳. ایلشوب قالق، تأخر
ایتمک: اوایشه طاقلدی قالدی.
۴. اککنک، اککنجه طریقیه
استهزا ایتمک: هرکسه طاقلمی
چوق سور. ۵. بایشوب آیرلا.
مق، آرقه سی صره کیتک: اوده
بزه طاقلدی.

طاقلمه (ت) س. و:
طاقلش (ای. با: طاقلق.

طاقم (ت) س. با: طاقیم.
طاقق (ت) فت. ۱. آصمق،
ایلیشدریمک: پرده نی
قورنیجه طاقق: فنی جیوی یه
طاقق. ۲. قومق، دیکمک،
ربط ایتمک: بو اثوابه دوکمه
طاقدیکز: فسه یوسکول طاقلی.
۳. کیتک، قوشانق، اوسته
آلتی: قلج طاقق: یوزوک،
کوبه، ساعت قوردون طاقق.
۴. کیرمک، تطبیق ایتمک،
بایشدریمق: رسمه قورنیج،
قورنیجه جام، کتبه قاب طاقق.
۵. قومق، وضع و تعیین ایتمک:
آد، لقب طاقق. || آدمی آدمه
طاقق = طویشدریمق، نفاقه
دوشورمک. || قوب طاقق =

وسيله وعذر بولق: یومورطیه
قوب طاقق = اولیه جق پرده
وسيله آرامق. || آد طاقق =
برینه توصیف صورتیه منا.
سبتز و فنا بر نام ویرمک.

طاقمه (ت) س. طاقق ای. با:
طاقق. = ص. ۱.
طاقمش، یکپاره ویا بردن یایلش
اولیوب الحاق و علاوه ایدلش
اولان: طاقه الماس: طاقه
سوس. ۲. صکره دن قونمش،
اصلی اولیوب ملحق: طاقه
لقب.

طاقمنق (ت) فط. ۱. کندی
{ اوسته طاقق ویا آصمق،
کندی دندنه تعلیق ایتمک، قو.
شائق: یوزوک، نشان طاقمنق.
۲. کندینه بایشدریمق، کندینه
مناسب کورمک، ایدتمک: عظمتی
طاقمش: انسان وقارینی طاقفلیدر.

طاقور (ت) مه. طاقور مهمله.
{ سنک تصویر ایتدیکی
کورلدینک دهها آغرنی تقلید
و تصویر ایدر: طاقور طوقور،
طاقور طاقور.

طاقوز (ت) س. (ر. Τάχος)
{ طوغرامه نی صیقشدر.
مق ویا آغز برشیک آلتنه قونق
یاخود بیوک بر آغاجک برطر.
فندکی کدیکی طیقماق ایچون
نخته دن قامه: بر طاقوزله
صیقشدریمق، قالدیرمق، قایماق.
۲. مج. قیزاقده بولنان کینک
اوتوردینی اسکمله لری تشکیل
ایدن قیصه آغاج پارچه لرینک
بهری.

طاقه { س. ع. با: طاقت.

طاقه (ت) س. برنوع سوانی
{ قشاش طوبی: صوبه لی
طاقه: بر طاقه شال. (صوم
صرمه لیسنه «آلتین اولوق»
دیرل.)

طاقه طوقه (ت) س. با: طاقا
{ طوقه.
طاقمه ماقه (ت) س. ص. بر
{ نوع دوا، آمریقا
صمغی.

طاقیم (ت) دن ۱. برلکده
{ قی قی «دن ۱. برلکده
قوللانیوب همی برابر بر ترتیب
تشکیل ایدن و آجق برلکده قو.
للائیرسه ایشه یارایه بیان شیئر،
الات وادوات، مالزیه: جراح،
باغیوان طاقیمی: چای طاقیمی؛
یاتاق طاقیمی: آت طاقیمی؛ یولجی
طاقیمی: جیوق طاقیمی = جیوقغ
باشنه قونان کهربا وسائرده دن
مزین آغزلق: تسبیح طاقی =
امامه. ۲. جمله سی برلکده بر
ایش کورن آدملر، عون، رفقا،
هئت، قومپانیه: اورته اویونی
طاقی: جانباز طاقی؛ اوکندی
طاقیه کلدی. ۳. زمره، صنف،
کروه، فوج، جماعت: حیوانات
بر قاج طاقه منتسدر: طاق طاقم
مرتدرلر. ۴. مقدار، قسم،
بولوک، بعض: بر طاقم آدملر؛
بر طاقم اشیا: بر طاقم سوزلر.
۵. طاقیه جق شی، سوس ایچون
طاقیلان مجوهرات وسائر: بو
قادینک مکمل طاقیمی واردر؛
اوکندی طاقیمی یوزدی کرا
ایله قالدیروب طاقیور. ۶.
کهربا وسائرده دن سیغارملق:
بو طاقم پک کوزل. ۷. مج.
برطوننا ویا فیلولی ترکیب ایدن
سفائ. ۸. مج. کمی تکنه سنک
تجهیزاتی. || آتاق طاقیمی = اسافل
ناس. || ع. اونباشی طاقیمی =
بر اونباشی ایله معیتنده کی اون

نفر. || برطاقم جکر = آق جکرله
قره جکر برلکده. || طاقیمجه،
طاقیمجه = هیئتیه، کاملاً، هب
برلکده. || صوقاق طاقی = آشغی
خلق. || فلانک طاقی = اوکا
منسوب آدملر. || طاقیمیه =
هیئتیه، تمامیه، اولدینی کبی،
مجموعاً: اونلر طاقیه کلدیلر؛
بنم اوراقی طاقیمیه یوللاک.
|| طاقم آجق = حریق طولومبه سنی
غایت سرعتله قوشدریمق.
|| طاقم دوزمک = آلات وادوات
ویا مجوهرات و سائرده نی طاقیم
صورتنده دوزلمک، اکیال نوا.
قصه طاقیم صورتیه قومق.
طاقیه (ت) س. اکثریا مجرد
{ باشک تربنی ایچمک ایچون
فس وکلاه کی دیگر بر سربو.
شک آلتندن کییلن اینجه بزدن
وکناری اینجه اوبه لی خفیف بر
سربوش که قبه شکلی کوستر.
دیکچون بواسم عربی ایله تمیه
اولمشدر. || طاقیه آتمق = کال
شوقله آرزو ایتمک: اورایه
تعیین اولنسه طاقیه سنی آتار.
|| طاقیه قایچی = غاصب، یغماکر.
{ س. طاقیه یاپان و
طاقیه جی (صانان آدم: طا.
قیه جی قالی = طاقیه جیلرک طا.
قیه لری قودققری قالب که دوز
وقالین بر اوودوندن عبارت اولمغه
سله وطوقات ییمکه مساعد قالین
اگسه دن کنایه اولور: اگسه.
سی طاقیه جی قالی.

طاك (ت) س. (اصلی و ج.
{ تاك. طك یازاندرده واردر
صح، چین صباح، فجر، شفق:
طاك آتمق = شفق سوکک؛

طاك یری = طلوع شمس طرفی،
مشرق؛ طاك یری آفارمق =
شفق آتمق. ص.

طاك (ت) س. (اصلی: تاك.
{ طكده بازارلر. ۱. عجب،
تعجب، حیرت، شامه: نه طاك =
نه عجب، تعجب اولنماز: طاك
قالق = شامه قالق، حیرته دوچار
اولق، طوکه قالق. (شایان
احیاقیمتدار متروکاندندر.)

طاكرمق (ت) فت. استغراب
{ ایتک، نظر تعجبه
باقق. ص.

طاكری (طاكریلق. با:
{ تکرری وسائر.

طاكسوق (ت) س. با:
{ تنسوخ.

طاكشمق (طاكشمق. با: دا.
{ نشق وسائر.

طاكلامق (ت) فل. تعجب
{ ایتک، شامه قالق،
حیرته دوشمک.

طاكمق (ت) فل. تعجب
{ ایتک، حیرته قالق،
شائق.

طال (د) ص. چیللق، عاری،
{ دوز، ساده، یالین: طال
فس، قاؤق = صاریقز: طال
قلج = قینز قلج یاخود قلیجی
قینز، قلیجی چیتارمش. || طال
طبان = آتاقی چیللق، بالدری
چیللق، خنله کروهندن.

طال (د) س. با: دال.

طال (فل. ع. (طول «دن
{ ماضی مفرد مذکر غائب
اولوب، بعض دعا تعبیرات عربیه.
سندھ قوللائیلر: (طال عمره =
عمری اوزون اولسون.

طالاسمق { (ت) فل (عر) }
(دیشی حیوان) کوسنیک، آیفیر
ایستک، قیزمق .

طالایق { (ت) س. دیرنمه،
قیردانه، خفقان .

طالایمق { (ت) فل (عر) }
ایستک و آرزو ایتمک، هوس
کوسترمک، حرصلاقمق . ۲. دیر-
نمک، قیردانعق .

طالاز { طالازلامق و سائر .
با : تالاز و سائر .

طالازلُق { یا تالازلُق . بح. فلکک .
باشدن قیجه قدر بوبنه وضع
اولان تحت .

طالاش { (ت) س. نخنه ویا
لمسندن، اکله لمسندن ویا دستره
اکله کسله مسندن چیقان قیرندی
واواقندی : تحت طالاشی، باقیر
طالاشی . || آغز طالاشی = آغز-
دن منازعه ایدرک سولینن
نا سزا سوزلر، آتشمه .

طالاشمان { (ت) ص. [بلکه
«تلاش» دن] حد-
تلی، بدخوی، غاوغاجی، هرکسه
صا تاشان .

طالاشمق { (ت) فش. بوغشوب
ایصیرشمق، ایتمشه
بوغیشه غاوغا ایتمک : کوپکر
طالاشیورل .

طالاق { (د) س. معده لک
صول طرفنده احشاء
داخلیه لک اوستنه و طرف خار-
جیسنه افق وضیمته موضوع
ووظیفه سی هنوز مجبول برعضو
داخلی که قائلی وسیمایهیی برکو-
شک اتدن عبارتدر، عر. طحال،

فا. سیرز . || طالاق اوقی =
کف النسر، اسقولوفندریون .
|| طالاق اولمه، طالاق اتهاپی =
طحال . || بح. طالاق شیشمک =
۱. نفس طارلاشوب قوشه .
مامق . ۲. حدت ایتمک .

طالاق { (د) ص. حربده اسیر
طوتیلوب صاتیلان . =
س. قیز طالایق = حرباً ضبط او-
لنان مملکت اها لیسندن طوتیلوب
خلاق کبی صاتیلان قیز .

طالامق { (د) فته. [« داغلا .
باقی، آجیتق، قاورمق : ایصیر-
غان طالادی، ایه کوچی یالادی .
۴. ایصیرمق، دیشله قوبارمق :
آبی طالامش . ۳. اوروب
قایق، یغما و تالان ایتمک، طو-
توب اسیر ایتمک : قیز طالامق .

طالان { (ت) س. یغما، غنیمت :
آلان طالان = قاپان
قاپانه : آلان طالان ایتمک = آت
اوست ایتمک . فا. «تالان» بوندن
ماخوذ اولسه کرکدر . هر حالده
ترکجه سنکده اصلی : تالان در .
آران طاران صورتنده تلفظی
ایسه غلطدر . [

طالاب { ص. عر. ث : طالبه .
« طلب » دن سف . ۱ .

ایستین، طلب و آرزو ایدن،
خواهشگر : طالب دنیا = دنیا
خواهشگری . ۲. ایستکی، بر
شبی صاتین آلمه ویا درعهده
ایتمک نامزد اولان، مشتری :
بن بو مالک طالبی دکلم : بن بو
مزایده یه طالب صفتیه کلمدم .
= س. عر. ج : طالیه، طلاب .
علم تحصیل ایدن آدم، تحصیل
و تعلمه مشغول آدم، معلم، شا-

کرد : طالب علم، طالیه علوم؛
بو کتاب بین الطلاب یک مقبولدر .
[بو معنا ایله اک زیاده جمی
مستعملدر .]

طالدرمق { (د) فته. ۱. طو-
ایچنه صوقق، باتیرمق : یوزر-
کن باشنی صویبه طالدرمق ؛
قاشینی چوربه یه طالدردی .
۲. آغاج ویا باغ کوتوک دالنی
یکیدن کونک طونوب مستقل
بر آغاج ویا باغ کوتوک اولق
اوزره طوبراغک ایچنه باتیرمق :
باغی، آغاجک دالدرینی طالدرملی .

طالدرمه { (د) س. ۱. باتیر-
صوبک ایچنه باتیرمه . ۲. آغاج
ویا باغ کوتوک دالدرینک آیریمجه
کوکشمک اوزره طوبراغک ایچنه
باتیرلسی اصولی : باغی، آغاجلری
طالدرمه ایله تکثیر ایتمک .

طالطبان { (د) ص. آباغی
جیلاق، خذله مقوله-
سندن .

طالع { ص. عر. ث : طالع .
« طلوع » دن سف . [

طلوع ایدن، طوغان : شمس
طالع، قمر طالع . ن . =
س. عر. بخت، قیمت، قدر :
طالعی یاور، طالعی مخالف اولق .

طالعین { ص. بختی نامساعد،
بختیز، بختیز، قیمتیز، بد
بخت .

طالعین لک { س. تحت مساعد-
سز لکی، بختیز-
لق، بد بختلق .

طالعی { ص. بختی مساعد اولان،
بختیار .

طالغه { (د) س. دکنز صوبنک
ویا دیگر صوبک روز-
کارک تأثیرله اوینایوب صالانمه-
سی وکوپورمه سی، موج، طالاز :
طالغه قالمق : طالغه بی باشه
آلق = قارشیسنه کیتک، قار-
شیلانق .

طالغه لاندیرمق { (د) فته .
۱. طالغه لی
ایتمک، طالغه پیدا ایندیرمک،
طالاز لاندیرمق، تمویج ایتمک :
لودوس دکنزی طالغه لاندیردی .
۲. طالغه لی کوسترمک، تمویج
ایندیرمک : روزکار اوزون
صقانی، چارلری طالغه لاندیربور .

طالغه لانتق { (د) فل . ۱ .
طالغه پیدا ایتمک،
طالغه لی اولق، موج، تلاطم
ایتمک : لودوسدن دکنز طالغه
لاندی . ۲. طالغه لی کورینک،
تمویج ایتمک : روزکار دن صا-
چلری طالغه لاندیردی . ۳. طا-
لغه لی پیدا ایدره رک یورینک ویا
قوشمق : قویون سوربسی، بیلان
طالغه لاندیردی .

طالغه لی { (د) ص. طالغه سی اولان،
متویج : طالغه لی دکنز .

طالغیج { (د) س. ص. سو تکرله
مرجان واینجی و سائر
آلایمق ویا دکنزک دیننه دو-
شمش شیشلری چیقارمق ایچون
قمر دریایه طالغه آلشیق آدم :
دکنزک دیننه طالغیج ایندیرمک،
طالغیج طالدرمق . || طالغیج
قوش = بالیق طومق ایچون
صوبک ایچنه طالوب ینه چیقان
قوش انواچی .

طالغیش { (د) س. صوبک
یوزی آلتنده اوله رق
پوزمه .

طالغین { (د) ص. ۱. طالمش،
کندیندن کچمش،
بیهوش، مستغرق، مدهوش :
صیتقه دن طالغین یاتپور . ۲. عقلی
باشنده اولیان، اونوتغان : ذاتا
طالغین آدمدر .

طالغینلق { (د) س. ۱. طالوب
کندیندن کچمش آد-
مک حالی، بیهوشلق، مدهوشلق،
استغراق : صیتقه دن صکره بر
طالغینلق کلدی . ۲. آلیقلی،
اونوتغانلق : کوچک ایکن ذکی
ایدی صکره کندیسنه برطالغینلق
کلدی .

طالقاقوق { (د) س. ص. (اسا-
صا رقبز قاغرق کین) الله پاره
و سائر کچیرمک ایچون مدهانلک
و صوبتارلیق ایدوب کندی
وقار و حیثیتی محافظه ایتین آدم،
کاسه ایس، طفیلی .

طالقاقوقلق { (د) س. ص. مدا-
ایلق، کاسه لیسلیک .

طالمق { (د) فل . ۱. آشایه
وارمق، باتمق، طوبراق
و صو و سائر ایچنه صوقلق،
غوط ایتمک : قازمه طوبراغک
ایچنه طالادی : حوضک ایچنه
طالدم . ۲. خبرسز واذنیز بربره
صوقلق : قبودن ایچری یه طا-
لیوردی . ۳. (خسته) کندینی
غائب ایدوب بیهوش یاتمق :
شمدی بر آرتالیدی . ۴. اویقویه
وارمق : بر آرتالار طالماز
کلوب او یاندیردیلر . ۵. دریک
بر فکر و ملاحظه یه واروب
ماسوادن بخبر اولق : کندیدی
قوروتیلرینه طالمش : دریک بر

طالم افکاره طالمش . ۶. برایشله
مشغول اولق . ۷. بح. بیلدیکی بر
ایشه کیرشمک . || طالوب جیمقم =
(قندیل قیلی) سونه جک اولوب
پنه پارلامق .

طالیا { (د) س. [Dahlia]
برجنس چیمک .

طالیان { (د) س. بالیغی تدریجاً
جیقارمق و تحت تصرفده
اوله رق محفوظ بولندیرمق او-
زره دکنز کنارنده وقوی
و بوغازده محصور و محدود بر :
طالیان قورمق : طالیان بالیغی .
|| طالیان کبی = ایچنه واوزون
بویلی متناسب الاعضا بویلی
بوسلی کچ : طالیان کبی دلیقه نلی :
طالیان کبی قادن . [مشبه به
طالیانه قوریلان یوکسک دبرک
اولسه کرک]

طالیانچی { (د) س. محصور و محفوظ
بر بالیق آوی مجلنده
بالیق اولایان بالیقچی، بویله بر
محل محصورک صاحبی ویا تمهیدی .

طالیقه { (ت) س. [لوجه دن]
درت تکرلکی بیکیرله
چکیلیر قیصه یوک آراهه سی .

طالیمار { س. بح. بالطه باش اولیان
کمیک باشنده آشاییدن
یوقاری یه وایلری یه طوغری
ممتد آغاج که اوجنه باش تصویری
موضوع بولنور .

طالیمارلی { (د) ص. بح. ماده آتفه ده
تعریف اولنان باش
آغاجی بولنان و بانئی ایلری یه
طوغری ممتد اولان (کمی) .
بویله اولیانته « بالطه باش » دینیر .

طالیون { س. [یو .] خطی .

طام { (د) س. ۱. بنا اورتیبی،
بلم، سطح، سقف : طامک

اوستنه چيمق. ۲. اوستی طامله
اورتیلی و برایی طرفی آجیق
محل، صوندیرمه: حیوانلری
طامک آلتنه آلق. ۳. حیوانلری
باریندیرمه مخصوص قبالی یر،
آخور، کومس، قودس: اوکوز
طامی. ۴. محبس، حبسخانه،
زندان: طامه آتمق. || طامی
آفتارمق = کرمیلرینی تبدیل
و تعمیر ایتک. || طامی آلمق =
بناک دیوارلرینی پیتروپ و یا
دیگرلرینی دیکوب طامنی قور-
مق، اورتلی صره سن کتیرمک.
|| پاپوچی طامه آلتی = اعتباردن
دوشمک، اونک یرینه دیکری
مقبول و معتبر طوتلق.
|| طامدن دوشمک = صره سز
و مناسب سز لقردی سولیک؛
طامدن دوشرکی سولیدی.
|| طام قوروغی = قیا قوروغی.
طامات } (د) س. بر جنس
طامات } بیان اوردکی.
طامات } س. ج. عر. صاچه
طامات } صیان سوزلر.
طامار } یاخود طمار. (د) س.
طامار } (طامار کی اورمسی
وجه تسمیه سی اوله بیلیر. ۱. بدن
انسانده قانک جولان ایتدیک
یوللرکه مختلف قانلنقده بوریلردن
عبارتدر. عرق، شریان، ورید،
رک: نبضی طامار؛ شاه طامار =
قانی ویرن بیوک طامار، شریان؛
آق طامار = سیگیر. ۲. طامار
ویاکوکه بکزیوب بر جسمک هر
طرفه تشعب ایدن یوللر، طرق
اختلاط: یاغمور صولری یرک
طامارلرینه کیرر. ۳. مرمر و
اوکا منسابه طالغلی شیلدرده کی

چیزیکر: پنبه طامارلی و بیاض
زمینلی ابرو. ۴. طوبراغک ایچنده
کی معدن فلزلری وضو طبقه سی:
قوارج قیاسی اوزرنده آلتین
طامارلی بولنور؛ بو صویک
طاماری زنکین. ۵. مج. خلق،
طبیعت، نهاد: طاماری طوددی =
عناده باشلادی: طامارینه طو-
قدی = حدت ایتدی، منفعل او.
لدی. || آلتنک طاماری چاتلامش =
اوتانماز. || قان آه حق طامار =
استفاده ایدیلجه جک طریق. ||
طاماره کیرمک = برینک خاطرینی
خوش ایدوب کندی مرانی
اسعاف ایتدیرمک.
طامار سز } (د) ص. طبیعت سز،
طامار سز } بدن نهاد.
طامارلی } (د) ص. ۱. طامار.
طامارلی } لری اولان. ۲. طامار
کی چیزیکلری و نقشلی اولان:
طامارلی کهربا.
طاماق } (د) س. [قافی حرکت.
طاماق } لنبجه غینه منقلب اولور.
«طام» دن مشتقدر، دماغ باز مق
خطادر. [آغزک طامی حکمنده
اولان جهت فوقانی سی: طادی
طاماقده قالمق = لذتی ابی حس
اولمق، چوق خوشه کیمک.
طاماقلی } (د) ص. طاماقلی
اولطه ایکنه سی.
طامغه } طامغه لامق و ساثره.
طامغه } با: تمغا و ساثره.
طاملا } (د) س. با: طامله.
طاملامق } فت. ۱. قطره قطره
طاملامق } آفتیق: بر قنجان
صویه بر آرز لقمان روحی طاملا.
تملی. ۲. طامله یله علاج قومق:

کوزمه بر علاج طاملاتدی.
۳. برمایی حرارتله بخاره تمویل
ایدوب ایتیق واسطه سیله یکیدن
مابع حالته بکیرمک که بوعملیات
تصفیه سنه ده خدمت ایدر،
تقطیر ایتک: شرابی، مسکراتی
طاملامق.
طاملامق } (د) فل. ۱. قطره
ایتک: کوزلردن یاش طاملا.
یوردی: طاوندن یاغمور صوبی
طاملا یور. ۲. مج. ناکهان
ظهور ایدویورمک: بزقوشور.
کن اوده طاملا یویوردی. ۳. آرز
یاغمق: بر آرز یاغمور طاملادی.
|| آقازسه ده طاملار = چوق کلز.
سده ستون ستون ده اسکله مشدر،
هیچ یوق دکدر. || بوردن طاملا.
مق = چوق بکزمک. || بوردن قان
طاملامق = چوق مشقت چکیمک.
طامله } (د) س. ۱. برمیعدن بر
کوچک کره تشکیل ایدوب
دوشن مقدار، قطره: برطامله
صو، برطامله یاغمور دوشمدی.
۲. طامله یله آقیدیلان علاج:
فلان طبییک کوزمه و بردیکی
طامله لرای کدی. ۳. یورکه بردن
بره کلن برنوع نزول که عوام بر
طامله قان طاملامه سنه حمل ایدر،
سکته قلب: طامله کلش.
طامله طوتلیدی. || مج. برطامله =
پک جزئی: بکا بر طامله صو
و برمدیلر. || طامله طامله = آرز
آرز، قطره قطره. || طامله
ساقزی = ساقزک صاف و خالصی.
|| طامله یاقوت = یاقوت پک کوزل
رنکایی، طرکوق اولیان مقبولی.
طامله لق } (د) س. ۱. طامک
طامله لق } صیغای آلتنه کلن

آره لق یرکه طامک یاغموری
اورابه طاملار. ۲. طامله حسا.
بيله آلتنه حق علاجی طاملادوب
طامله لرینی صایمغه مخصوص
لاستیق و شیشه بوریجقلردن
مرکب و یا بر طامله دن زیاده
آفتاز کوچک شیشه دن عبارت
اجزای آلتی.
طامق } (د) فت. طاملاتمق،
طامق } تقطیر ایتک. مر.
طامو } (ت) س. [اصلی: تا-
طامو } موق [جهنم: تکرری
قوللردن ایلرینی اوچاغه،
کونولرینی طامویه آتار.
طامه } (د) س. با: دامه.
طامیز } (د) س. حیوان اورتمک
طامیز } مخصوص طام، حیوان
یتشدره جک آخور.
طامیزلق } (د) ص. دول و مایه
ایچون بسلیلن ارکک
ویا دیشی حیوان: طامیزلق
آغیر، بوغا، گچی، اینک.
طانقلاق } یاخود دانقلاق.
ص. قبا و تر بیه سز،
ایری بدنی و درشت معاملی،
ساده جبه بلمش عقل سز و تر-
بیه سز (آدم).
طانه } (د) س. اینک یاوریسی:
طانه } طانه سیله برابر بر اینک
آدم: طانه آتی؛ ارکک، دیشی
طانه. [پک کوچکنه بوزاغی
وطانه دن بیوکنه، ارکک اولورسه،
طوسون و دیشی اولورسه دوگه
دیرلر. || طانه باش = قالین
ققالی. || طانه بورنی = طوبراغک
آلتنده سبزه و ساثر مزروعاتک
کوکرینی کسن ایرجه باشلی بر
یوچک. || آناسیله طانه سیله = هپسی

بردن، برخانه خلتنک جمله سی.
طانیشمق } (ت) فت. ۱. بیلدیر.
طانیشمق } مک، معارفه پیدا
ایتدیرمک، کیم اولدیفنی آکلا-
تمق: اونی بکا سز طانیشکیز؛
کندیسی طانیوردم کیمسه ده
طانیشدی. ۱. قبول و تصدیق
ایتدیرمک، اعتراف ایتدیرمک:
بزه اللهک برلکنی طانیدان خاتم
الانبیا (صلم) افندمزدرد. (طا.
نیتدیرمق صورتنده ده قوللا-
نیلیورسده غلظدر. [
طانیشمق } (ت) فت. بر برینی
طانیشمق } طانیشمق، معارفه پیدا
ایتک: برکوریتمده ده طانیشدق.
طانیشمق } (د) فل. برایش
حقنده کی نیتی برینه
سویلیوب اونک ده فکر ورآینی
صورمق، مشاوره، استشاره
ایتک: قرار ویرمزدن اول سزه
طانیشمغه کلدیم.
طانیشیق } (د) س. ۱. مذا-
کره، مشاوره،
استشاره. ۲. مقاوله، موافقت،
اتفاق: طانیشیق دوگوشی = سرأ
متفق آرقداش لرك ظاهرأ و
صورت مخصوصه ده جیقاردقلری
اختلاف و منازعه، مواضعی
نزاع.
طانیق } (ص. س. شاهد، کواه.
طانیق } (بوکون پک مستعمل
دکلسه ده، شایان استعمال اک
قیمتدار لغات مخصوصه مزدندر. [
طانیقلاق } (س. س. ۱. شاهدلک،
آفتیق، شهادت، کواهی. ۲.
نشان، علامت، اثبات.
طانیلمق } (ت) ف. یلتمک،
طانیلمق } کندیسیله معارفه لی

بولمق، معروف اولق: او بو
مملکتده طانیلیور؛ کندیسی
بوراجه پک عالم طانیلیور.
طانیق } (ت) فت. [اصلی:
طانیق } (طانیق) ۱. برله معارفه
فهی اولق، معروف اولق: بن
بو آدمی طانیورم؛ کندیسی بنی
طانیور. ۲. فرق و تمیز ایتک،
کیم اولدیفنی سمجک، تشخیص
ایتک: سزی بردن بره طانیبه.
مدم؟ بو آدمی طانیبه مدیکزمی؟
۳. قبول و تصدیق ایتک، اینا.
تمق: الهی طانییان آدمدن
دها نه مأمول ایدرسک؟ او اوله
شی طانیق ایستیمور. ۴. اطاعت
اونده کوچک بیوک طانیازسه
ایش کوریلهمز. ۵. اعتراف
ایتک: او بورجی طانیق ایستیمور.
|| طانیماق = اهمیت و برمه مک،
صالاماق.
طانیتمق } (ت) فت. معارفه سی
طانیتمق } اولق، معروف اولق:
او بو مملکتده ده طانیتمور.
طاو } (ت) س. [فا. «تاب» دن
طاو } ب: تاو. ۱. قارده
اوکدوله ضم ایتمه: طاو ایتدی.
۲. بزم عشرتمده برینک عشق
وصخته اداره اقداح ایتمه: طاو
قالدیرمق. [فر. Toast.]
طاوار } یا طوار. (د) علی الا-
طلاق } طلاق حیوان اهلی،
حیوانات و مواشینک بهری.
آناطولینک بعض طرفلرنده
یالکر قویونه حصر اولنمشدر.
استانبولجه بستیون متروکدر.
طاوان } (ت) س. با: تاوان.

طاوړاندېر مق { (د) فتنه . ۱ .
 آياغه قالدېر .
 تمق ، طور دېر مق . ۲ . قارشي
 طور دېر مق ، طياندير مق . ۳ .
 جسارت وېر مځ ، تشجيع و تشويق
 ايتځ : اوښ سر طاوړاندېر د رسه .
 کن طاوړانه حق دړ .

طاورانمق (د) فل. ۱. آياغه
 قالمق، آياغه صيغرا.
 مق. ۲. قارشى طورمق اوزره
 حرکت وغيرت ايتك : كنديسى
 طاورانديسه ده سلاحي بوغيدى.
 ۳. تشبث وغيرت ايتك، كوشك
 طورميوب تنيك بولمق : طاو-
 رانسه اوزيله جفنى آكلادى.
 ۴. بريولده فصل وحر كتمده
 بولمق : كوشك طاورانمق،
 تنيك طاورانمق، آغر طاورانمق،
 تدبيرلى طاورانمق. || سلاحه
 طاورانمق = سلاحه صارمق.

طاورائمه' } (د) س. و :

طاور انیش } (د) س. طاورا.
نمق فعلی. با :
طاور امق.

طاؤس } سنڌ، عرب: طاوس،
 } (پو. Taxos)
 و باڳدہ اودہ هندجہ دن]
 معروف کوزل توبلی و چرکین
 سسلی قوش کہ باغجہ زينتي دار.
 || آق طاؤس، قرہ طاؤس = قیز
 قوئی اناغندن ايکي نوع برلی
 قوش. || بچہ، طاؤس قویروغی =
 شدتلی ق: بر طاؤس قویروغی
 صالوردي.

طاوش } (ت) س. آياق سسي،
 بورويش سسي، طپش.
 طاوشان } (ت) س. معروف
 كوچك حيوان وحشي

طاوشانلامق } (ت) فل .
ضمیفلا یوب
طاوشان کبی قوری و یاغز
اولق .

طاوشانلق } (ت) اینجه مارا-
نفوزاق، آبنوس و
سائر قیمتی آغاچلره اینجه ایشلر
یایمق صنعتی.

طاوُشْمَقْ (ت) فل . آياقلر
پك آز پاتيردي ايدمه .
جك صورتده يوريمك ، طيش
طيش يوريمك .

طاؤق { یاخود طاغوق . (ت)
 س. چوق یومور طلامه .
 سیله مشهور طور یتیه نک اک
 میندولی اولوب، پک چوق انواعی
 وارد، دجابه . ماکیان؛ اصل
 دیشینک و بالعمیم بتون جنسینک
 اسمی اولوب، بالخاصه ارککنه
 خروس و یاوریسته بلج دیشی :
 وارنه، کرزه طاؤغی . || اسرج
 و غلط اوله رق اسمینک طاؤغی =

کوکسی = طاؤق کوکسی اتی دید.
یکایوب سووده قاریشدره رق باید.
قلری برنوع محلی. || هند طاؤغی =
هندی دیدیکیز بیوک طیر
پینی که اوده طاؤقدن چوق فر.
قلیدر. || طاؤق ییلی = سال
توکان اوختدسی .

طاؤۇقچى (ت) س. طاؤۇق صا.
 . تان آدم .

طاوۇقچىلىق } (ت) س. طاوۇق
 آلوب صانان آدمك
 ابىي واجرا ايتىدىكى صنعت و
 تجارت : طاوۇقچىلىق ايدىيور .

طاوۇتلىق (ت) س. طاوۇتلىق
يۈب پىلىج چىقارملىرىنى مۇخسۇس
مىخا، كۆمۈس .

طاوُل { (د) سد. (عمر. «طبل»
(دن) ایکی طرفی دری

ایله قاپانمش چوماقله اوریلهرق
چالئیر ویک بیوک سس جیمقاریر
معروف آلت که بزم کوبلرده
زورنا ایله برابر چالئیر : طاول
چالقی : رمضان طاولی = رمضان
کیهلرنده بکیمینک صوفاقلرده
چالینقی طاول . || مج . طاول

زورنا = اعلان، مسرت، علی و
ظاهر اعلان، شمعہ، کوستر۔
یش : طاؤل زورنامی چالدرہ۔
جزء ؟ طاؤل زورنا ایلہمی اعلان
ایدم جکر ؟ || طاؤل چوخہ سی =
قضا بر نوع، نمجہ چوخہ سی .
|| طاؤل درسی = اوتانماز قاتی
وز .

طاوُل جی { (د) . طاوُل چالان
آدم .

طاوُلُغَه } (ت) س. نا : تاوُلُغَه .

طای (ت) س. اصل تَق. }
 یوکنک برطرفی، دنک. ۲. دستکاه
 جیقر بقرنی صقیشد یرمق ایچون
 ایلری کریه کدوب کلن آاق.

طایتمق (د) ف. ۱. برشیتک
اوزرینه استناد ایتد.
برمک: المده کی شیتی دیواره
طایاتم. ۲. دیک جواب ووروب
قارشى طورمق، ضد کیتک، جواب
وبرمه مک: برازدها صوردم،
طایاندی.

طایاق } (د) س. ۱. طایاق جق
دکنک، عصا، صوبہ.
۲. دو کھمبہ قولانیان دکنک
و یا صوبہ، کوٹک. ۳. قبو آرقہ-
سنہ و یا باشقہ بریشٹہ طایاق بلان
دستک، بایندہ : قبو طایاقی.
۴. ضرب، ضربہ، اورمہ، دوکھ:
طایاق آمتی، طایاق اورمق،
طایاق جزایی

طایقا قلامق } (د) فتہ دستک
قومق، دستکله
تقویہ ایمک : قیوی آرقہ دن
طایقا قلامق .

طایاقلق (د) ص. طایاق و ضرب
جزا سنه شایان و
مستحق : طایاقلق بر قباحت
دکلمدی .

طایلی (د د) ص. یا صدامش،
 طایلی (د د) ص. یا صدامش،
 شہلی طایلی = لازم اولان
 اشیا ایچہ برلشمش و طایلی،
 مغرو شانی یولنده : دوشہلی
 طایلی بر او.

طایا مَق } یا طایماق، (د) فل
۱. دستک قومق
ازکا ایتدیر مک : بنایه بردستک
طایماق، باشنه قولی طایماق
۲. رشنه استفاد ایتدیر مک

الیشدیروب طور دیرمق: نردبا.
فی دیواره طیامق: آرقه سنی
آغاجه طایماق. ۳. عنف و
شدتله ویرمک، تسلیم ایتک،
بولاییو یرمک، براقیو یرمک:
کیدر کیتیز بر آجی قهوه طایادیلر:
صباحین کندیسنه چوجنی
طایارلر.

طایامه { یا طیامه. (د) س. یا.
صدانه، اتکا.

طایانجاج { (د) س. اوتوریلان
برده طایانغه مخصوص
قیصه دکنک، عکاظ.

طایانغان { (د) ص. طایانان،
طایانقی، متحمل،
تاب آور.

طایانق { یا طیانق. (د) فل.
۱. آرقه سنی وابدنک
دیگر بر برینی بر شیه یوکلته رک
طورمق، اتکا، استناد ایتک،
یاصدانق: دیواره طایاندم:
اوغلنک قولنه طیانمشیدی. ۲.
کولنک، اعتماد ایتک: بن سزه
طایاندم. ۳. ثبات و مقاومت
ایتک، متانت کوسترمک، طوره
یتک: او موقعده ایکی کون طایا.
ندی. ۴. سورمک، یاشامق،
بوزلامق، امتداد ایتک: بونا،
بواواب، بوجوان چوق طایا.
ندی. ۵. صبر و تحمل ایتک:
صوئوغه، صیباغه، آجیبه
طایانق: بن آرتق طیانهمام. ۶.
معاوننده بولنق، امداده یتشمک:
عسکرله، ارزاقله طایاندی. ۷.
آرقه سنی ویرمک، آلتنه کیرمک:
سزده طایانک قلدیرم: هپ
بردن طیانهم.

طایانیق { طایانق. (د) س. ۱.
بقا، دوام، عمر. ۲.

مئات، ثبات، قارشى طورمه.
طایانیقسنر { یا طیانیقسنر. (د)
۱. بقاسز،
دوامسز، عمرسز، چوق سورمز.
۲. ثباتسز، متانتسز، کوشک.
طایانیقلی { یا طیانیقلی. (د) ص.
۱. بقالی، دواملی،
چوق سورر، عمری اولان:
طایانیقلی موسم، چچیک، قماش.
۲. ثباتلی، متین، قوتلی: طایا.
نیقلی حیوان.

طایانغه { یا طیامغه. (د) س. طیانق
ایشی. ۱. طایانق.

طائر { ص. عمر. ۱. طائره «طیران»
(د) س. [اوچان، اوچچی،
پران. = سذ. عمر. قوش، طیر،
مرغ: طائر جنت.

طایع { ص. عمر. ۱. طایعه.
«طوع» (د) س. [بر
ایشی ایستیه رک، کندی ایستیکله،
آرزوسیه وطوعا یاپان، کرها
واجبار تحتنده پامیان.

طایعاً { ص. عمر. ایستیه رک، کندی
ایستک و آرزوسیه،
طوعاً: طایعاً بوایشی یایدی.

طایف { ص. عمر. ۱. طائفه.
«طواف» (د) س. [دوتن،
طولاشان، طواف ایدن. ۲.
مکه مکرمه قربنده لطافت آب
وهواسیه مشهور اولان قصبه.

طایفه { سذ. عمر. ۱. طوائف.
۱. بولوک، طاقم، گروه،
جماعت، برصنف مخصوص تشکیل
ایدن آدمیر: صوفیون طایفه.
۲. قوم، قبیله: زنوج
طایفه سی: طایفه چراکسه. ۳.
کمیجیلر افرادی. (بومعنا ایله
تر. اوله رق فد. وچ. کچی قو.
لالایلیر، وزبازدی «طایفا» در: [کمی
طایفه سی: کمی طائفه لری.

طایلاق { (ت) س. ایکی یاشنده
دوه حیوانکی.

طایه { (ت) س. [فا. دادی دیمک
(اولان «دایه» دن) بر
چوجغه سودینه لک ایتک اوزره
چوجغیله برابر صاتین آلتمش
امزیکلی خلاقیق: برطایه آلدی:
طایه ایله بیومش چوجق. [مح.
طایه چوجنی = آج کوزلی.

طایی { (د) س. ۱. والده برا.
(دری، عمر. خال: طایمدر،
طایمک اوغلیدر. ۲. یاشلیجه و
حرب ووغایه آلیشیق قهرمانجه
آدم: احمد طایی، محمد طایی.
۳. کمی قیودانی، رئیس، سوا.
ری. [اوچاق طایسی = یکچیری
اوچانی ضابطی: مغرب اوچانی
طایسی = ممالک بر بریه دن
برینک وقتیه ممتاز والیسی.
[قبا طایی = قهرمان، جنکاور،
حرب و ضرب آدمی. [طایسی
دومنده = حامی و آمرک اقربا و
اودا دن اولسی.

طایلیق { (د) س. ۱. طایی
{ قرابتی، خوول. ۲.
باباکیتمک، آغالق و قهرمانلق،
حرب آزماق، یکیتک.

طب { یاخود طب و طبر، طبش.
(ت) مه. طاملامه ویاپک
خفیف صورتده یوریمه وسائر
سستی تقلید و تصویر ایدر: طب
طب طاملا یوردی، یور یوردی.

طب { سذ. عمر. خسته لری اینی
ایتک علم و صنعتی، حکیمک،
طبیبلک: علم طب، فن طب: تحصیل
طب ایتک: طب جدید: طب اسلام.
[طب قانونی = فر. Médecine
légale دینان طبابتکه جنایانده

اجرای تحقیقاته مدار اولور.
[طب نبوی = حضرت فخر کائنات
(صلم) افندم ترک امر واجرا
بیورمش اولدقلری مداوات.
[طب] ح. عمر. فن طبه تطبیقاً،
فن طب قاعده و اقتضایه:
چوق ایصفش او طه ده یاتقی
طباً تجویز اولنور شیثلردن
دکدر.

طبابت { سذ. طبیبک و حکیمک
{ معناسیه قوللانیور.
سه قده، عربیده (ط) تک
کریله اولوب بستیون باشقه معنایه
ده کلدیکندن، لفظاً و معنأ
غلطدر.

طبّاخ { سذ. عمر. «طبخ» دن
{ سم. [یمک پیشیرن آدم،
آنجی.

طبّاخْت { سذ. عمر. [طانک قحیله
{ غلطدر [آشچیق،
یمک پیشیرمک صنعتی.

طبّاشر { سذ. عمر. [فا. «تب»
{ شیر «دن مغرب»
۱. معروف تباشیر. ۲. تباشیر.
۲. هنددن کلن بیاض بر
ماده نباتیه، فر. Tabaxir.

طبّاع { سذ. عمر. [زعم ایتد
{ کیری کی «طبع» کجی
دکدر، مفرددر. «طبع» کجی
«اطباع» در. [طبیعت، خلق،
مادت، سرشت. ۲. ص.

طبّاعت { سذ. عمر. [طانک قحیله
{ غلطدر. [کتاب وسائر
طبع و تمثیل ایتک فن و صنعتی:
طبّاعت کشتی، صنعت طبّا.
عنده کی ترقیات انیره. [عمر.
تعبیرانده «طباعة» صورتنده
قوللانیلر: دارالطباعة = مطبعه،
باصمه خانه: دار الطباعة العامره =

دولت علیه تک مطبعة رسمیه سی.
طبّاَق { یا طاباق. (ت) س. [عمر.
{ «طبّق» دن. — آخری
حرکه لنجه «غ» ه تحول ایدر.
۱. آزدین ویا یوان قاب: یمک،
سفره، محلی طباخی: چین، باقیر،
کومش طباقی. ۲. بر طباق طولوسی
شی: بر طباق یمک، بر طبق چیلک،
بر طبقی محلی. ۳. لوقتطه ده
مشتری به ویران یمک مقداری:
بولوقتطه ده عجا طباغی قاچه؟
۴. بر ویا ایکی یاپراقدن عبارت
کاغد قطعه سی: بر طباق کاغد.
[طبقه ده دینلیر. [تقبان
طباغی = قهوه وچای قحبانک
آلتنده طولغه مخصوص اینجه
طباَق.

طبّاَق { یا: دباغ.

طبّاَق { سذ. عمر. [مفاعله باندن
{ مصر. ثانی [مطابقت،
اویمه، او یغونلق. ۲.

طبّاَن { یا: طابان وسائر.

طبّاِیع { سذ. عمر. فد: طبیعت.
{ یا: طبیعت.

طبّخ { سذ. عمر. ۱. پیشیرمه،
{ قاینانه، یمک پیشیرمه:
بویمکک طبخنی اصولی ییلیورم:
اتک طبخنی متنوعدر. ۲. ص.
علاج قاینانه، آتشدنه تهیته
اولنه حق علاجک حاضر لانه سی.
۳. طوغله و کریمیت وچینی کچی
شیثلرک مخصوص فورنلرنده
پیشیرلمسی، یا قلمسی: پورسلنک
طبخنی زوردر.

طبّحانه { سذ. فاه. [عمر. طب =
{ حکیمک. فاه. خانه = او

امور طیه اداره خانه سی، فنون
طیه مکتبی.
طبخی { ص. عمر. ۱. طبخیه.
{ پیشیرمکه منسوب و
متعلق: عملیات طبخیه، مصارف
طبخیه.
طبخیه { سذ. عمر. بر شینک پیشیر
{ لمسیون فورن وسائر به
ویران اجرت، مصارف طبخیه:
طبخیه سی ویریلر سه اوفورنده،
پیشیرلر.
طبع { سذ. عمر. ۱. مهر و تمغا
{ وسائر باصمه. ۲. بد
قدرت طرفندن باصلش کی اولان
طبیعت، خلقت، سرشت، جلیت:
طبع ممدوح، طبع مذموم. ۳.
دوکه حروفاته ویا لبطوغرافیا
وفوطوغرافیا وسائر اصوللرله
کتاب وسائر باصمه. عمومیت
اوزره طباعت یشلرینک اجرانسه
وبالخاصه دستکاه ویا ماکینه ده
باصلمنه دینلیر: بر چوق کتب
نافعه تک طبعنه همت اولندی:
کتابک ترتیبی آیری و طبعنی
آیری بازارلق ایتد: ترتیبی تک
منتظم ایسه ده طبعنده قصور
وارد: بوکتابک شو قاجچی
طبعدر = قاجچی طبعه سیدر.
[الطبع = طبیعتله، طبیعی اوله.
رق، طبعاً: بودیواری ده
بر هفتنه برا قیرسه کز بالطبع
یقیه جقدر.
طبعاً { ح. عمر. طبیعت اقتضایه،
{ طبیعتله، طبیعی اوله رق،
بالطبع، کندیلکندن: انسان
چولغنی چوجنی دوشونمکه طبعاً
مجبوردر.

طبّحانه { سذ. فاه. [عمر. طب =
{ باصمه. فاه. خانه = او

کتاب و سائر طبع اولنان محل،
باصمه خانه، مطبعه، دارالطباعه.
طبعه { س. عر. } لغت مولده
اوله رق مصدر بناء مره
در. [بر کره باصله، بر کتاب
و سائر نک بهر دفعه کی طبع
و تمثیلی: شاهنامه نک طبعه اوله.
سی.

طَبَق { س. عر. ج. } طباق. ۱.
نیک و سائر وضعه مخصوص
آزدرین و یا بواجبه قاد: چینی،
کومش، باقر طبق. (بومعنا ایله
بستون لسانک تصرفاتی حکمنه
کچوب، حرف اخیری تحریک
اولندقدنه (غ) ه دخی تحویل
اولندیفندن، لسانزده طباق
یا زلسی مرجعدر. با: طباق [۲.
اینجه قات، یوفقه: بر طبق
کاغذ = طبقه.

طَبَق { س. عر. } بر شیک او یغونی،
طَبَق { چوق بکزی، موافق،
فرقزی: مشک طبعنی یازمغه
غیرت ایتلی: بوتک طبعنی بوله.
مازسه کز بکز ریخی آراملی:
طبق طبقنه او ییور. = ح.
عینله، تمامیه، بستون مشابه
و او یغون اوله رق: طبق بوتک
کی یازه بیلیر میسکز: طبق
امرکز اوزره حرکت ایتدم.
(بودخی «عین» کله سی کی
«طبی» صورتند زبازرد اولوب
مثلا: طبق بویه یازدم، طبقینی
بولدم، دینلیر. [

طَبَقَات { س. عر. ج. } طبقات. ۱.
طبقة { س. عر. ج. } طبقات.
طبقة { س. عر. ج. } طبقات.
طبقة { س. عر. ج. } طبقات.
طبقة { س. عر. ج. } طبقات.

اوستده موضوع صره لرک بهری،
قات، یوفقه: علم الارض قاعده.
سجیه کره: ارضک قبوغی طبقه
طبقه در: کوزک طبقه لر: طبقه
شیکه، قزجه، ملحمه، منضمه =
کوزک طبقات مختلفه سی: طبقات
ارض، طبقات سما. ۲. صنف،
زمره، درجه: شعرا و ادب طبقه
منقسمدرل: طبقات الشعرا =
شاعر صنفی، تراجم احوال
شعرا: طبقات الفقهاء = فقیه لرک
صنوف و درجات اوزره منقسم
تراجم احوالی.
طَبَقَه { ودها طوغریسی تاباقه.
س. (فر. Tabac = توتون)
توتون و یا سیفاره قوطیسی.

طَبَق { س. عر. } «طبق» دن
طَبَق { س. عر. } ودها طوغریسی
«طبق» دن غلط. با: طبق [۲.
عینی، تمامیه بکزر و او بار اولان:
طبقینی پایه مدم: طبقینی بولدم.
= ح. عینله، تمامیه: طبق
وجودینه کلدی: طبق اولچیلی
آلنش کی کلدی.

طَبَل { س. عر. } ۱. طاؤل. ۲.
طَبَل { س. عر. } قولاقدنه سسی عکس
ایتدیرن زار.
طَبَلَبَار { س. عر. } ۱. طبل =
طبل = طاؤل. ۲. باخن = او.
ینامق [و:

طَبَلَن { س. عر. } ۱. طبل =
طبل = طاؤل. ۲. باخن = او.
ینامق [و:

طَبَلَه { س. عر. } ۱. طبل =
طبل = طاؤل. ۲. باخن = او.
ینامق [و:

الرنده کردیررل: سمیدجی،
کستانه جی، محلیجی طبله سی. ۲.
برسفره یمکارینی حاوی صنفی
وضع ایدوب بز و پوشیده ایله
صاردقدن صکره باشده طاشید.
قلری تختنه دن دائروی سینی:
نیک طبله سی. ۳. بر طبله وضع
و بردن نقل اولنان یمکار مقداری:
او آتجی کونده بش طبله نیک
چیقاریور: سلامغه صباح اقشام
برر طبله نیک ویریلور. ۴. منفل
واوکا مشابه شیلرک آلتنه وضع
اولنان سینی کی دائروی شی:
منفل طبله سی. ۵. چیفاره کولنی
دو کله مخصوص کوچک طبق:
چیفاره چبوق طبله سی. ۶.
ترازی کوزی و اوکا مشابه شی:
ترازی طبله سی. ۷. بعض شیلرک
اوستنده کی دوزیر، صنفه:
دیرک طبله سی، چادیر طبله سی.
۸. یافته، قرص: شمس، قر
طبله سی: نشان طبله سی. ۹. بھ.
مقرده نک یا ن سطحی. ۱۰. فسک
تیه سی: طبله لی فس = تیه سی
ککیش.

طَبَلَه { س. عر. } ۱. عسکرک بهر کونکی
طبله تعیناتلری مقداری مبین
جدول. ۲. خسته خانه لده خسته.
نک مرضی و صورت تدای بی
مشعر لوحه.

طَبَلَه کار { س. عر. } ۱. بیوک
طبله لرینی قالدیروب محللرینه
نقل و بعد الاکل پوش قابری
اعاده ایدن خدمتجی: مطبخ
طبله کارلی. ۲. مفازه لردن
اوافق تفک اشیا آلوب طبله
ایله کردیرره رک صواقا لده صاتان
صاتیجی.

طَبَلَه کارلق { س. عر. } ۱. طبله کار خد.
طبله کارلق { س. عر. } ۱. طبله کار خد.
طبله کارلق { س. عر. } ۱. طبله کار خد.
طبله کارلق { س. عر. } ۱. طبله کار خد.
طبله کارلق { س. عر. } ۱. طبله کار خد.

طَبَلَه کارلق { س. عر. } ۱. طبله کار خد.
طبله کارلق { س. عر. } ۱. طبله کار خد.
طبله کارلق { س. عر. } ۱. طبله کار خد.
طبله کارلق { س. عر. } ۱. طبله کار خد.
طبله کارلق { س. عر. } ۱. طبله کار خد.

او آدمده طبیعت یوقدر: بویه
ایشلرده طبیعت لازم: حسن
طبیعت = ذوق سلیم. || طبیعت
ایتمک، ایدنک = آیشتی، عادت
ایتمک. || طبیعت صاحی، اهل
طبیعت = طبیعتی، ذوق سلیمه
مالک. || طبیعتجه = حسن طبیعت
و ذوق سلیمه موافق. || طبیعتیه =
کنندیکندن، بالطبع، ذاتا.
(عر. ترکیبانه «طبیعه»
صورتند بولنور: [ماوراء.
الطبیعه، مافوق الطبیعه: طبیعتک
فوقنده و خارجنده یعنی غیرطبیعی
اولان احوال دن بحث ایدن فلسفه،
متافیزیقه { Metaphysique }.

طَبَلَه کارلق { س. عر. } ۱. طبله کار خد.
طبله کارلق { س. عر. } ۱. طبله کار خد.
طبله کارلق { س. عر. } ۱. طبله کار خد.
طبله کارلق { س. عر. } ۱. طبله کار خد.
طبله کارلق { س. عر. } ۱. طبله کار خد.

طَبَلَه کارلق { س. عر. } ۱. طبله کار خد.
طبله کارلق { س. عر. } ۱. طبله کار خد.
طبله کارلق { س. عر. } ۱. طبله کار خد.
طبله کارلق { س. عر. } ۱. طبله کار خد.
طبله کارلق { س. عر. } ۱. طبله کار خد.

دیس ایشیدیلوردی. ۲. او.
ینامه، اورمه، خلیان : یورک
طردیسی .

طیش { (ت) مه. با : طب .

طیه { یا طاه (ت) س. شیشه
طیه { و سائر طیقادرلی منطار؛
طیه بورغوسی = شیشه طیه سی
چیقاره جق بورغو. || مج. طیه بی
آتمق = پاتلامق .

طیحال { سذ. عر. ت. طلاق.

طیحال { سذ. عر. ط. طلاق
طیحال { دینان و بوغوضک شیشمه.
سندن عبارت اولان مرض .

طحن { سذ. عر. اوکومه : بغدادی
طحن { طحن اتمه .

طحییه { سذ. عر. بغدادی وسا.
طحییه { ژدهی اوکو و تدیرمک
ایچون و بریان اجرت .

طحین { سذ. عر. ۱. اوکودلش
طحین { حبوبات، اون، دقیق .

۲. داری اونی، اوکودلش
داری. ۳. شکرله تهیه اولنوب
صوقاقلرده صاتیلان داری اونی:

طحین صاتیور. || طحین حلواسی =
داری اونیه پایلوب حاضر صا.

تیلان معروف طاتلی .

طحینی { ص. طحین یعنی داری
طحینی { اونی ویا طحین حلواسی

رنکنده اولان، کول رنکنده:
طحینی براو؛ طحینی بویالی. = س.

مذکور رنک : اونی خارجاً
طحینی بوایدی .

طرابزون { (ت) قیصه و
طرابزون { قالدین یارمقاق: نردبان

طرابزانی. || طرابزان بابایی = یار.
مقلغک کنارنده کی باشلی و قالدین

یارهقی که دیکرلرینی ده طوتار:

و مج. اختیار اولدینی حالدیه برشی
بیلین آدم .

طرابزون { سذ. مه. قره دیکیزک
طرابزون { اک بیوک عثمانلی

اسکله سی. || طرابزون بزی = بو
شهرده پاییلان بر نوع یرلی بز.

|| طرابزون خرما سی = بر نوع
کوچک میوه .

طرابلس { سذ. مه. ممالک عثا.
طرابلس { نیه ده ایکی بیوک

اسکله و شهر : طرابلس غرب =
آفریقا ساحل شمالی سنده ولایت

مرکزی؛ طرابلس شام = ساحل
شامده بیروت ولایتته ملحق لوا

مرکزی. || طرابلس حصیری =
طرابلس غربده پاییلان ساز

حصیری. || طرابلس شالی =
طرابلس شامده پاییلان اینجه

واکثریا صاریلی بیاضلی و کناری
پوسکوللی بر نوع ایکی شال که

قوشاق کی قوللانیلیر. بوکا
سادهجه « طرابلس » ده دینیر.

طراپزه { (س. یو. تراپزه) (Trapez)
طراپزه { ماصه، یمک ماصه سی،

سفره .

طراپسال { (س. اختا بود نوعندن
طراپسال { دیکیز بوجکی .

طراقمق { (ت) فت. ۱. طرامغه
طراقمق { سوق واجبار ویا مسا.

عده ایتک، بالواسطه طرامق :
جوجق قری کیمه طراتیورسکن:

کندی صاچنی باشقه سینه طرا.
تیور؛ بوجوجق کندینی طرا.

تیور. ۲. طاش و مرمری طراق
دینان دیشلی یاصی قلله قازدیر.

مق، دوزلتک : شو طاشلری
طراقمق. ۳. حوض ویا دیکیز

ونهر دینی طراق دینان قازمه

شکلنده کورکله ویا بویاشی کورن
دوبه ایله آیقلاقمق : حوضی،

ایمانی طراقمق. || آرادوب طرا.
تمق = هر طرفی قاریشدره رق

تفتیش و تحری ایتدیرمک .

طراقر { س. با : تراقر .

طراقر { (س. آق دیکیزده مستعمل
طراقر { نارین پاییلی و قوتزه

آرمه لی بر تکنه که ایجابنه
کوره یلکن و کورکله قوللا.

نیلیر.

طراخونیه { (ت) س. (ر. تراخونیه)
طراخونیه { (Tραχυνός)

بارسامدن اوافق برجس اوریمی
بایق .

طرار { ص. سذ. عر. « طره ».
طرار { دن سمه.] یان کیمی،

طولاندیریمی .

طراز { سذ. عر. فا. « تراز ».
طراز { دن معرب] ۱. اییک

وصرمه ایله ایشله، نقش، اثوابه
نقش ایله پاییلان سوس. ۲.

زیب، زینت، رونق. ۳. اسلوب،
روش، طرز. ۴. هرکسک کو.

زیننه چاره جق کوزل بر فکری
حاوی عبارة مختصره و معنی دار:

دولت علیه عثمانیه تک آرمه سی
« المستند بتوفیقات الربانیه ماک

الدولة العلیة العثمانیه » طراز یله
مبجلدر. فر. Devise. = ص.

فا. [طوغریسی : تراز. —
صتر. ده بولنور.] ۱. طونا.

دان، سوساین، سوس ویرن:
بزم طراز = مجلس آرا. ۲. دوز.

لتن، نظامه قویان، یاپوب یاقیشد
یران : شاعر بدیعه طراز؛ رسام

یدایع طراز. [بولفتک یلسانزده

استعمالی ذاتاً مزه سز اولدینی
حالدیه، « حریری طراز » کی

تشبیه مقامنده استعمالی بسبتون
عبدالر.]

طراز { (ت) س. طرامقندن
طراز { حاصل اولان پوروز .

طرازلاقمق { (ت) فل. (ایپکک)
طرازلاقمق { تل تل پوروزلری

چیقمق، پورتوکاری قاتقمق.
طرازنده { ص. فا. (اصلی : ترا-

طرازنده { زنده] نقش ایدن،
طونتان، سوسلندیرن. ل. ولس.

طراغانی { (ص. ر. Traxanós)
طراغانی { سرت، قاتی، ینیرکن

کوتور کوتور ایدن : طراغانی
کراز، سمیت .

طراق { (ت) س. ۱. صاچ و
طراق { صقال قیللرینی بربرلندن

آیقلابوب تمیزلکه و دوزلتکه
رایان دیشلی آلت که اکثریا

چشیر، یونوز، کیک، فیل دیشی،
آبوس و سائردهن پاییلیر، مشط،

شانه : صاچ طراخی؛ صقال
طراخی؛ سگرك طراق؛ صیق

طراق. ۲. چولها دستکاهنده
آرش اییلکیرینک کچیرلمسینه

مخصوص طراق شکلنده پک صیق
تلی آلت که متعدد اولوب چولها

طرفندن آیاقله تحریک اولنور:
بزی طراغه قورمق. ۳. یوک و

کتی آچوب آیقلامغه مخصوص
آلت که بربری ایچنه کچر تلی

فورچه کی ایکی یاصی تمخذهن
عبارتدر : یوک طراخی، کتی

طراخی. ۴. طاشیلرک طاشلری
دوزلتکه مخصوص اوافق دیشلی

چلیک قلمی : طاشیجی طراخی؛
طراقله دوزلتک. ۵. طویراخی

چکوب دوزلتک ایچون اکلی
و متعدد قیصه دیشلی چاپه شکلنده

تخته ویا دمیردن باغچوان آلتی،
کلبری، طیرمقی : طویراخی قاز.

دقدن صکره طراقله دوزلتلی.
۶. صویک دبندمه کی چامورلری

وسائر موادی آیقلامغه مخصوص
ککیش قازمه شکلنده آلت. ۷.

لیمان ونهر و سائر نک آلتی تطهیر
مخصوص ماکینه لی دوبه : لیمانی

تطهیر ایچون بیوک برطراق
لازم. ۸. قادیسلرک صاچلرینی

طوتدیرمق و بووسیله ایله ده
سوس ایچون باشلرینه طاقدق قری

طراق کی زینت آلتی : باشنده
الماسلی برطراق، باغه برطراق

وار ایدی. ۹. بعض قوشلرک
باشنده بولان یاصی و یاپسازه

شکلنده توك، تپه لك. ۱۰. ال
و آتاق یارمق لرنک مربوط بولند.

قلمی کیکلر : آیاغنک طراخی
یوکسکدر؛ الک طراخی ککیشدر.

۱۱. بالیغک نفس برینه صو
آلوب و یردیک دلیکاری قیایان

قولاق کی قنادقلمر، صماخ : بالیق
طراخی. ۱۲. استریدیه قییلندن

قبوغی دیش دیش برجس دیکیز
بوجکی. || طراق اونی = موربان.

|| بیك طراقمه بزی واردر =
چپوق ایشلره بردن تشبث

ایتشدر.

طراقلامق { (ت) س. طراقله
طراقلامق { تسویه ویا تطهیر.

== ص. ۱. طراقله یالیش، طراق
ایشی. ۲. زمین بویا اوزرینه

طاراق طاراق صورتنده کولکه
پاهر ق اولنان نقشله نقش :

طراقلامه بویاتمشیدی .

طراقلامق { (ت) ف. ۱.
طراقلامق { طراقله تسویه او.

لنق : باغه اوله طراقلاماز .
۲. تطهیر و تصفیه اولنق : بو

لیمان قاج سنه دن بری طراقلا.
ندی .

طراق یایان و صاتان صنعتکر :
طراقچیلر چارشیمی .

طراقچیلق { (ت) س. طراخی
طراقچیلق { صنعت و تجارتی :

طراقچیلقه کچینور .

طراقلاقمق { (ت) فت. ۱. باغه
طراقلاقمق { طویراقلرینی طرا.

قله دوزلتدیرمک : شو کوچک
نارله لری باغچوانه طراقلاقمق .

۲. حوض ونهر و لیمان و سائر.
نک دینی آیقلاقمق : شو لیمانی

برینه طراقلاقمق اقتضا ایدر .

طراقلامق { (ت) فت. ۱. باغه
طراقلامق { طویراقلرینی طرا.

قله دوزلتک : شو بوللری کوزلجه
طرافلامی. ۲. صویک آلتی

طراقله تطهیر ایتک : لیمانی بر
قاج سنه ده برکرده طراقلامق

شرطدر .

طراقلامه { (ت) س. طراقله
طراقلامه { تسویه ویا تطهیر.

== ص. ۱. طراقله یالیش، طراق
ایشی. ۲. زمین بویا اوزرینه

طاراق طاراق صورتنده کولکه
پاهر ق اولنان نقشله نقش :

طراقلامه بویاتمشیدی .

طراقلامق { (ت) ف. ۱.
طراقلامق { طراقله تسویه او.

لنق : باغه اوله طراقلاماز .
۲. تطهیر و تصفیه اولنق : بو

لیمان قاج سنه دن بری طراقلا.
ندی .

طراقلامق { (ت) س. ۱. باشنده
طراقلامق { یاپسازه شکلنده سرغوجی

اولان : طراقلی قوش. ۲. دیش
دیش نقشلی : طراقلی قاش .

۳. یارمق لرنک اوست طرفنده کی
طراخی اکلی : طراقلی آتاق.

طَرَامَقْ (ت) فته. ۱. صاج و صقال و سائرہ فی طرافہ آبروب تیز ملک: باشی، صقالی، چوغجفی طرامق. ۲. بوک و کتفی طراق دینان آلتہ آچق: شلتہ نک یوکنی طرامق. ۳. طاشی دیشلی چلیک قلہ تسویہ ایتک: بو مرمری ای طراماشلر. ۴. هر طرفی آچوب باق، قاریشدیر. مق: بتون اشیایی آرایوب طرادیلر. ۵. مج: سرقت مقصدیلہ قاریشدیر مق: یان کسیمیملر بیچارہ نک جیبی طرامشلر. ۶. مج: طراق دوبہ سیلہ دکنز دینی تمیزلیوب دریکلشدیرمک. || آرایوب طرامق = اطرافجہ صوروب آکلامق، تحقیقات اجرا ایتک. || مج: دمیر طرامق = کمی روزکار ویا آقندی به تابع اولوب دمیری سوروکلہ مک.

طَرَامَه (ت) س. ۱. طرامق. **طَرَامَقْ** (ایچی. با: طرامق. ۲. س. طوبوغرافیدہ خریطہ لرک سواحانی و طاعلری بر طرز مخصوصہ ترسیم ایتک اصولی: طرامہ اوکرنک: طرامہ ی کوزل یایمق. || طرامہ خاویار = دیش طوران بر جنس حاویار.

طَرَانِپَه (یا طرانپہ. (ت) س. **طَرَانِپَه** (مبادلہ، برشی و روب اونک یرینہ دیگر برشی آلہ: قلیچی بر تفنگلہ طرانپہ ایتدم.

طَرَانِپَه جی (یا طرانپہ جی. س. **طَرَانِپَه** (مبادلہ ایتکی سون، دائما اشیا مبادلہ ایدن آدم.

طَرَانْدِي (ت) س. طرامقدن { چیقان سوپورندی، دوکیان قیلار و سائرہ.

طَرَانَقْ (و طرینق. (ت) مہ. { صایلان آتچہ کی معدنی بر شیشک سستی تصویر و تقلید ایدر، واکثر یا پشین و نقداً ویر. یان آتچہ حقندہ قوللانیر: طرائق بارہ سنی صایدی.

طَرَاتْمَقْ (ت) فط. کندنی باشی ویا صقالی طرامق: صبا. حلین دہا طرامامشیدم.

طَرَاوت { سٹ. عر. ترونازہ اولہ، تازہ مک: چنک، چہرہ نک طراوتی.

طَرَاوتلی { ص. تر، تازہ: طرا. وتلی بر چن: یوزی پک طراولیدر.

طَرَاتِقْ { سٹ. ج. عر. فند: طریقت. با: طریقت.

طَرَبْ { سٹ. عر. سوینج، شنگ، فرح، سوینجودن کلن جوشقونلق و تپغہ: طربہ کلک: طرب ویرمک.

طَرَبْ اَنگیز { ص. فا. (عر. فا. انکیختن = قوبارمق [سو- نیچی موجب، سوینجودن جوش و خروشہ کلکی مؤدی: طرب انکیز بر هوا، بر مقام.

طَرِیَان (ت) س. (بو. Δρε- اکین { بچمک مخصوص صایلی و مقوس اولہرق بر آلت قاطعہ، بیوک اوراق. ۲. جراح بورغوسی. || مج: طریان آتمق = طریانلہ بیجر کبی حرص و طمع و سرعتلہ بیوب بیتیرمک، سوپوریورمک: قیروب یکیمک: دشمنہ ای بر طریان آتمشلر.

طَرِیَان { یا تریان. س. تاتارستا. نک یبانی آتی.

طَرَحْ اَفکَن { ص. فا. (عر. س. فا. افکندن = آتمق] و: ترتیب. فا. افکندن = آتمق] و: **طَرَحْ اَنداز** { ص. فا. (عر. س. فا. انداختن = آتمق] وضع اساس ایدن، قوران، ترتیب ایدن، واضع، مؤسس: طرح افکن قصر معلا کائنات: طرح انداز چرخ کردون.

طَرخان (ت) س. (اصلی: { تورخان] مکلفاندن معاف و ممتاز بر ایدن بولنان اصل و شریف آدم. مر.

طَرخان دیل { س. جزا بر بحر اسکورک و یلکنلہ متحرک سریع الحركہ بر جنس کوچک کمی.

طَرخُون { سٹ. عر. (بو. Δραχώντιον] با. کوزل رایجہ لی اولان کوکی مستعمل بر جنس نبات، طیرخون، رعلول.

طَرْد { سٹ. عر. ۱. قوغمہ، سورمہ، دفع، تبعید، اخراج: اونی خد متسندن، اوندن طرد ایتدی. ۲. بر عسکرینک، بر ضابطک خدمت عسکر بہ دن اخراجیلہ رتبہ سنک دفعی و قیدینک ترقینی جزاسی: طرد جزاسیلہ محکوم اولدی، طردینہ قرار ویرلدی. || مأموریتدن طرد = حق. مأموریتدہ بولنان مأمورینک چیقارلملری و معاشرینک قطعی و مأموریتدہ بولنیا نلرینک مدت محکوم بہا ظرفندہ معاشدن محروم اولماری جزاسی.

طَرْدِیَه { سٹ. عر. د. بر مثنوی آرمسندہ بر مناسبتہ

ایراد اولنان غزل و سائرہ. **طَرز** { سٹ. عر. ۱. شکل، صورت، بیجم، قلیق: کوزل، بر طرزہ قومق: طرز حسن، طرز جدید، طرز مقبول. ۲. اسلوب، اصول، ادا، ترتیب: بوطرزده برشی: طرز آخرلہ.

طَرطغان (ت) س. با: { طرطغان. چیق.

طَرطوره { سٹ. عر. چیق. { سٹ. عر. کیم. شراب و سائرہ شیشہ لری داخلنہ و دیشلرہ باییشان مادہ، فر. Tartre: حامض طرطیر = Acide tartrique.

طَرطیل { س. با: طرتل. { سٹ. عر. ج. اطراف. **طَرَف** { ت: طرفین. ۱. یان، جهت، جانب، جهات سته نک یعنی اوست و آلت، اوک و آرقہ، صاغ و وصول کی جہتلرک بہری: اوک طرف، آرقہ طرف، اوست طرف، آلت طرف، یان طرف، صاغ طرف، صول طرف. ۲. بر، مملکت، قطعہ، بقعہ، جهت: بعض طرفلرہ یاغفور یاغدی: او طرفلرک میوہ سی کوزلدیر. ۳. عند، نزد، یان، سوی: طرفکترہ کوندردی، طرفکتردن کلدی، طرفزہ ار. سالی. ۴. طرفدارلق، طرف فکیرلک، تصاحب، حمایہ: سز اونک طرفنی طوتیورسکوز: او سزدن طرفہ چیقور. ۵. فرقہ، آردہ لرنده مخالفت بولنان اقسامک بہری: اونلر ایکی طرف اولمشلر، بر قاج طرفہ

آبراشلر. ۶. محاربہ و محاکمہ و مراغہ دہ یاخود کورش و او یون کی بر مسابقہ دہ بولنان ایکی مخالف شخص ویا ہیئتک بہری، خصم، مخاصم: بر طرف فک وکیلی کلدی او بر طرف دہا وکیلی کوندردی: طرفین حضور محکمہ بہ کلدیملر: طرفینک مرخصلری صلحہ قرار ویردیلر: طرفینک رضاسیلہ. || آلت طرف = مابعد: رومانک آت طرفنی یارین او قوبہ چقسکز. || اوست طرف = ۱. ماقبل: بونک اوست طرفنی او قودق. ۲. فضلہ، بقیہ: اوست طرفنی صکرہ ویریم. || او طرف = اوراسی: بوطرف = بورا. سی. || بر طرفندن = رجعتلہ. || بر طرف = آردہ دن چیغمش، مندفع: او مسئلہ بر طرف اولدی: او راسی بر طرف، اونی بر طرف ایت = اوشوبلہ طورسون، اونی شوبلہ راق. || بی طرف = هیچ بر جہتہ میل و تصاحب کوسترمہ. || طرف طرف = جہت جہت، هر یانده. || طرف طوتمق = طرفداراق ایتک. || هر طرف = هر بر، هر جہت، هر یان: هر طرفدن = هر بردن ویا هر کسندن. || هیچ بر طرفدن = هیچ بر بردن ویا هیچ کیمسہ دن: هیچ بر طرفدن معاوت بکلمورم. = ج: حوالی، جواب، جوارلر: اطرافدہ یاغفور یاغدی. || اطراف اربعہ = درت جہت. || اطراف بدن = قوللرلہ آیاقلر و باش، نفس بدنندن آیرجیہ اولان اعضا.

طَرَف { سٹ. عر. ۱. مفتوح الرء { طرف = طرف دن مخفف او.

لوب بعضاً شعرده قوللائیلیر .
ماده آفیه به با . ۲ . باقیش ،
نظر، نگاه : اماله طرف . ۳ .
کوز اوجی، گوشه چشم . ۴ .
طرفدار { س . ص . فا . (عر .
طرف = م . فا . داشت =
طوتمق [برینک طرفی طوتان،
مخالف و مخاصم شقندن برینی
النزامله دیگری علیهنده بولنان
آدم .

طرفدارلق { س . و :

طرفداری { س . فا . ایکی مبان
شقندن برینی التزا
وله دیگرینک علیهنده بولنان
آدمک حالوشانی، طرفکیرلک،
غیرتکشلک .

طرفگیر { س . ص . فا . ج . فا :
طرفگیران . (عر .
طرف = م . فا . گرتن = طو
تمق [طرف طوتان، طرفدار،
غیرتکش .

طرفگیرلک { س . و :

طرفگیری { س . ص . فا . طرف
طوتمه ، طرف
چکه، طرفدارلق، غیرتکشلک .
طرفلی { س . ۱ . یان وجهی اولان:
ایکی طرفلی = ایکی جهتی
اولان؛ اوج طرفلی = اوج یانی
اولان، اوج جهته منسوب
بولنان . ۲ . طرفدارلری وعونه
وغیرتکشانی جوق اولان .

طرفنده { یا طرفانده (ت) س .
{ ص . فا . } طرفنده «
ایله عر . « طرفه » دن مأخوذ [
موسندن اول یتیشدیریلن نادیده
میوه وسبزه : طرفنده چیلک :

سفره سنده اکثریا طرفنده
بوانور . || صوک طرفنده = مو
سمندن صکره یتیشدیریلن میوه
وسبزه . — طرفنده یاده با .
طرفنده جی { یا طرفانده جی .
طرفنده جی { (ت) س . مو
سمنز میوه وسبزه یتیشدیرن
وصاتان آدم .
طرفه { س . عر . کوز قباغندک
برکره آچیلوب قیامسی؛
طرفة العینده = کوز یوموب
آچنجه قدر، بر لحظه ده .

طرفه { س . عر . ۱ . یکی ونادیده
شیء، هدیه لک نادر شیء،
تحفه . ۲ . غریب، عجیب، تحف
شیء، کورلمه مش عجائب شیء .
۳ . اسرائیلیرجه اکلکی واستعمالی
غیر مشروع اولان شیء، اکلنه
مأذون اولدقلری یعنی قشراو
لمیان شیء . ۴ . محج . تقریرندن
اجتناب اولنان شیء : بوده طرفه می
اولدی ؟

طرفین { س . ند . ت . عر . فد :

طرف { با : طرف .

طرف { با : طراق .

طرف { س . ند . ج . عر . فد :

طرف { با : طریق .

طرف { س . ند . ت . عر . فد :

طرف { س . ند . ت . عر . فد :

طرف { س . ند . ت . عر . فد :

طرف { س . ند . ت . عر . فد :

طرف { س . ند . ت . عر . فد :

طرلا { یا طرله . س . با : تارله .
طرامق { (ت) فل . و :
طرلدامق { (ت) فل . طر طر
ایتمک ، کدی کبی
طراقلرله طرلدی ایتمک .
طرلدی { (ت) س . کدینک
طراقلریله یایدینی
سس کی طر طر ایتمک : کدینک
طرلدیسی ایشیدیلوردی .
طرامشقی { (ت) فل . ایلیشوب
طرامشقی { (ت) فل . ایلیشوب
قرله طوتیلهرق یوقاری چیتمق :
کدی دیرکه طرامشدی ؛ او
صارب طاغنه فصل طرامشه
ییشلر !
طرامق { (ت) س . با : طرمیق .
طرمالامق { (ت) فت . ۱ .
طراقله قازیمق ،
چیزمک، تخدیش، تخریش ایتمک :
کدی اللمی طرمالادی . ۲ .
بری طرمیقله قازیوب قبارتمق
۳ . راحتیز ایتمک ، قیچیقلامق،
تخدیش و تیشیج ایتمک : بوملاحظه
ذهنی طرمالایور .
طرمامق { (ت) فت . تق : تیر
چکملک { مک [چنکل طاقوب
چکملک .
طرماتق { (ت) فل . طراقلری
ایلیشیدیروب طو .
تیلهرق صارلمق، یوقاری چیتمق :
کدی هر یره طرماتیر .
طرمیق { (ت) س . ۱ . کوچک
چنکل، چنکل شکنده
ایلیشه جک آلت . ۲ . صیانه
قارلمش طوبراغی اوافلتمفه مخصوص

متعدد دمیر چنکلری حاوی
زراعت آلتی که حیوانله تارله ده
تحریک اولنور، طراق نوعی،
فر . Râteau . ۳ . طرمیق ویا
طراقله بیرتلان شیشک اثری :
طرمیق یارده سی، کدی طرمیقی،
۴ . زنجیری کسیلوب دکیزده
قالان دمیری وسائر شیشلری
آرایوب طوتمق اوزره درت
چنکلی بر نوع دمیر : طرمیق
ایتمک = بو دمیرله طرایوب آرا
مق .

طرمیقلامق { (ت) فت . چنکل
کبی بر شیشله چیز
مک، بیرتمق، طرمالامق،
قازیمق .

طرناق { (ت) س . انسان و
حیوانک ال و آغایی بار .
مقرینک ارجنده کی سرت وحسز
کمیک، ظفر، ناخن : طراقلری
کمیک : طراغی اوزامش : قوش
طراغی : کدی طراغی . — آت
وصیغیر کبی حیواناتک آیاقلری
اوجنی احاطه ایدن بر ویا ایکی
پارچه ماده یاده اطلاق اولنور،
ظلف، حافر : آتک طراغی
کمیک . || اتله طرناق = خصم
اقربا . || طرناق اوقی، طرناق
بخجوری = نبات . || طرناق
ایلیشیدیرمک، طاقق، کچیرمک =
یادیشوب براقامق، ضبطنه
چالیشمق . || باشدن طراغنه،
تیه دن طراغنه = سراپا . || طر
ناق پیده سی = اوستنده باصلمش
طرناق اثرلری بولنان بر جنس
پیده . || طرناق کچیجی = بحریه
انشا آتنده مستعمل بر جنس
کچیج . || ۴ . دمیر طراغی =

انکیرک سیوری اوجی . || دوه
طراغی = بر جنس نبات . ||
طراغی دپنده = پشین، تقدأ .
|| طرناق سوکمک = طاقت
براقامق . || شیطان طراغی =
طراغک یانندن آریلان دری
پارچه جکی . || طراغی طاقق =
پنجه یی ایلیشیدیروب آریلامق .
|| قاطر طراغی = برجنس چچیک .
|| قورت، طوموز طراغی = نبات
انواعی . || طرناق کسندیسی =
طرناقلری کسمکدن چیقان
قیرندی . || طرناق کوسکیسی =
بحریه انشا آتنده مستعمل
چلیکدن قالین وقیصه کوسکی .

طرناقلی { (ت) ص . طراغی
ناقلی حیوان : چتال طرناقلی
حیوان .

طره { س . عر . آن صاچی،
ناصیه دلبردن صارقان قیو .
یرجق صاج لوله سی، جعد، عمر .

طری { س . ص . عر . ۱ : طریه .
{ « طراوة » دن صه . }
ترونازه، طراوتلی .

طریاق { طریاقی . با : تریاق،
تریاقی .

طریان { س . ند . عر . عارض و طاری
اوله : کوزلرینه عمی
طریانی .

طریف { س . ص . عر . ۱ : طریفه .
{ « طرفه » دن صه . }
نادیده، ظریف . ۲ .

طریق { س . ند . س . عر . ج :
طریق . ۱ . یول، راه،
سیل، جاده : طریق عام طریق
سلطانی = عمومی جاده ؛ انشای
طریقده = یول انشاسنده . ۲ .

مسلك، هر كسك كچنمك ايچون
طوتديغي يول، خدمت دولتمده
سلوك ابتدكي مسلك : طريق
عليه . طريق قلميه، طريق عسكريه .
۳ . اواسر شرعيه يني ايضا ابتدا
كدن صكره قرب مولی يولنی
دخی بولنی اوزره اوراد واذ .
كار وفهم اسرار تصوف خصوص
صنده اهل حقيقتدن بر عارف
باللهك تعقيب اولنان يولنی،
طريقت : طريق مولوی، طريق
نقشبندی، طريق قادری؛ طرق
عليه مشايخ كرامی . ۴ . واسطه،
سبب، وسيله : بوطريقله مقصده
خدمت ايدلمش اولور؛ برلسان
اوكرنمك ايچون اسهل طريق
بودر . ۵ . افعال وحركاتده اتخاذ
اولنان يول، مسلك : طريق
حق، طريق مستقيم . || بالطر -
يق الاولی، اولی بالطريق = دها
اعلی، نعم المطلوب . || قطع طريق
ایتمک = چایق مرأه نائل اولق .
|| قطاع طريق = ایشای سبيله
مسلط اولوب صویان وکروا -
نلری اوران خیدودلر . || طرق
ومعابر = امور نافعه نك يوللر
قسمی : طرق ومعابر اداره سی .
{ س . عر . ۱ عر . ج .
طريقت { « طرائق » ايسه ده
لسانمزده ينه « طرق » قوللا -
نيلير . — تركيبات عربيه ده
« طريقه » صورتمده قوللائيلير .
۱ . يول، مسلك، طريق، راه .
۲ . اوراد واذكار و تصوف
خصوصنده انتساب و تعقيب او -
لننان يول كه مردان حقيقتدن
بر عارف باللهك مسلكيدر :

طریقت شاذلیه؛ طریقت رفاعیه؛
اهل طریقتدن بر ذات؛ طریقت
شریعتسر اولماز .

طریقہ { س. ع. ب. : طریقت .

طریل { (ت) ص. ۱ . چلاق و
ضعیف، دیتیر : بک طریل
قالش . ۲ . مج. پاره سز : هایدی
طریل حریف . = مه . دیتیرمکی
تقلید و تصویر ایدر : طریل
طریل دیتیروردی .

طریلامق { (ت) فل . ۱۰ .
ضعیف و چپلاق
اولوب دیتیرمه مک . ۲ . مج. پاره سز
قالق : اما طریلامش .

طزلاق { طزلاق، طزمان .
(د) ب. : دزلاق،
دزلاق، دزمان وسازه .

طس { (ت) مه . قازک سسنی
تقلید و تصویر ایدر .
= حه . صوص، سکوت ایت :

طس ! = س. سکوت، بهت،
نفس آلیوب مبهوت قاله : اور.
تلق طس اولدی؛ طس قالق =
هیج جواب ویره مه مک .

طسقرمق { یاخود طسقرمق .
(ت) توسکورمک .
دن غلط . ب. : توسکورمک .

طسلامق { (ت) فل . قاز و
اوکا مشابه حیوان
طس دیه سسلماک .

طسمه { (ت) س. ب. : تصمه .

طش { (د) س. ص. لا : طیش .

طشت { س. فا. لگن : طشت

طشره { (ت) س. (اصلی : تا .
(شرانق، تاشقاری) ۱ .

بر شیتک طیش طرفی، خارج،
بیرون . (بو معنا ایله طیش و
طیشاری دها مستملدر . ۲ .
پایتختک غیری، ولایات، ملقات :
طشره اهایلیسی؛ طشره لسانی؛

طشره لرده چوق کزمش .
طشره لاق { (ت) س. ۱ . پایتختک
غیری اولان یرل،
ولایات، ملقات : طشره لده یاشا .

مش؛ طشره لقلرده طولاشمش .
۲ . پری علقی، صرعه، حواله .

طشره لی { (ت) ص. پایتختده
طوغمه بیومه اولمیان،
ولایات و ملقات خلقتدن اولان :
طشره لی اولدینی شیوه لساندن
بالیدر، طشره لی لسانی .

طعام { س. ع. ج. : اطعمه .
آش، یمک : طعام ایتک،
یمک یمک؛ طعام وقتی؛ اطعمه نفیسه؛
صبح، اقسام طامی؛ بعد الطعام =
یمکدن صکره؛ قبل الطعام = یکدن
اول؛ انشای طعامده = یمک
آره سند .

طعامیه { س. ع. بعض خانقاه
(و زوایه لرله سائر مؤ .
سبات موقوفه ده قراودرویشانه
و ابناى سبيله طعام چیقارمق
اوزره موقوف و مخصوص اولان
واردات : بو خانقاه مکمل
طعامیه سی وارد .

طعم { س. ع. ج. : طعموم . ۱ .
(یمه ، اکل . ۲ . طاد، ذوق،
لذت : بومیوه تک طعمی ناصلدر؟

طعم { س. ع. ۱ . پینتی، رزق،
(آزیق . ۲ . چاشنی، لذت .

طعمه { س. ع. ۱ . پینتی، رزق،
(آزیق . ۲ . لقمه : طاو .
شان آرسلا نه بر طعمه اولور؛

طعمه اجل اولدی .
طعن { س. ع. سوگمه، ذم،
(قدح، نکوهش : بدخوا .
هراک طعن و تشنیعندن مکرر
اولمالی .

طعنه { س. ع. سوگمه، ذم،
(مذمت : طعنه آتق،
طعنه زن اولق = سوکک، طعن
ایتک .

طغاة { س. س. ج. ع. فد :
(طاغی . ب. : طاغی .

طغار { طغار جق . ب. : طغار،
(طاغار جق .

طغرا { س. (اصلی ترکیه اولورق
(« توغورل » اولوب قناد .
ری آجیق طوغانه دلالت ایدر
که وقتیلر بوقوشک رستمندن
عبارت بولمش اولدیفندن بو
اسمه قبول اولنورق عربی و
فارسی ده یکمشدور . ۱ . نام
عالی حضرت پادشاهی بی حاوی
بر علامت مخصوصه که فرمان
وبرات و قوانین و نظامات
و مسکوکات و هر نوع رسمی
شیئر اوزرینه ترسیم اولنور :

طغرای غرای حضرت پادشاهی
ایله موشح؛ طغرای هایونله مزین
۲ . مسکوکات عثمانیه تک طغرای
غرا ایله مزین یوزی : یازی می
طغرای اوپونی . ۳ . برلکده
پاکت یا بیلش کاغد وسازه، طو .
مار . ۴ . بعض اوپونلرده اورمق
اوزره خللاط کبی اورلمش متدیل
وقوشاق وسازه .

طغراکش { س. فا. (طغرا = م .
(کشیدن = چکک)
طغرای هایونی چکمه ده ماهر

وبو وظیفه ایله موظف مأمور،
نشانچی وکیل .
طغراکش { س. طغراکش
(منصب و مأمور .
ریتی .

طغرای { س. طغرای غرا ایله
(مزین : سکا تک طغرای
طرق .

طغرای { س. ع. طغرای
(هایونی رسم و تحریر
ایتکه الی آلیشیق وبو مأمور .
بنده موظف اولان مأمور،
نشانچی .

طغورل { (د) یاخود طوغورل،
(س. آتی طوغان، چاقور
طوغان . مر. (علم دخی اولور :
طغورل بک، ارطغورل . — طغرا
دخی بوندندر .

طغیان { س. ع. ۱ . طاشمه،
(طاشقیلق : طغیان میاه .
۲ . آزعینلق، سرکشک .

طغره { س. ع. ۱ . یوقاری به
(صیغرامه، آتلامه . ۲ .
اوست پرده دن کوریمه، بالا
پروازلق . ۳ . طریق علیده یاه
آله، ترفیع .

طغره فروش { س. فا. (ع.
(طغره = بالا
پروازلق . فا. فروختن = صامق)
بالا پروازلق صانان، اوست
برده دن آتوب طونان .

طغره فروشلق { س. فا. (ع.
(طغره = بالا
پروازلق . فا. فروختن = صامق)
بالا پروازلق صانان، اوست
برده دن آتوب طونان .

طغل { س. ع. ج. : اطفال .
(کوجک جوجق، صبی،
صیه : اطفال ذکور؛ اطفال
اناث؛ اطفاله مخصوص مکتب،
کتاب .

طفلان { (ت) س. دفته انوا .
(عندن باغچه لرده بیتشد .
پریان برکوکچک آفاج که چچیکلی
و چچیکسز و اکثر یا بیل یا پراقلی
انواع مختلفه سی واردر . || طفلان
صوبی = بونبناک اجزایا بقده
مستعمل صوبی . || فرنک طفلانی =
طفلانک باشقه جه بر جنسی .

طفلانله { س. فا. چوجقیه، جو .
(جغه لایق : بازیمچ
طفلانله .

طفقوه { س. ع. سوگمه، منطقی
(س. اولمه .
طفقوت { س. ع. و :

طفولیت { س. ع. چوجقلق،
(کوجکک، صباوت :
زمان طفولتمده، طفولیتده .

طفیلی { س. ع. (دعوت سزضیا
(قتلر کیتکه و طالقا .
و قلق و کاسه لیسکله شهرت
بولش اولان طفیل بن زلال
الکوفی به یعنی طفیل العرایسه
منسوب (طالقاق، کاسه لیس .

طفیلیات { س. ج. ع.
(« طفیلات » دن
دها طوغریدر (تا . کندی
باشلرینه بلسفیوب باشقه لرینک
کوکلرندن ویا قانلرندن تغذی
ایدن نباتات و حیواناته اطلاق
اولنور : طفیلیات نباتیه = بیج
سورکونلر و اورلر و منظارلر
کبی؛ طفیلیات حیوانیه = کله و
سازه کبی دیگر حیواناتک قاتی
امه رک یاشایان بوجکار، فر .

Parasites؛ طفیلیات مختلفه =
Parasites intestins .
(دق) عد . طفوز دفته
(اون، عشراک طقو .

طفوسان { (دق) عد . طفوز دفته
(اون، عشراک طقو .

زنجیبی، تسعین، ۹۰ : طقسان
کشی، طقسان سنه، طقسان
باشنده، طقوز یوز طقسان
طقوز .

طقسان { (دق) عد . بهرینه ویا
(بهر دفته سنده طقسان :
طقسان غروش تقسیم ایتدیلر .

طقسانلق { (دق) ص. ۱ . طقسان
(یاشنده اولان : طقس .
نلق بر اختیار . ۲ . طقسان
غروش وسازه قیمتده : طقسا .

نلق قاش . ۳ . طقسان اوقه و
سازه آغرلنده، طقسان آر .
شین وسازه بوینده وسازه :
طقسانلق اینک .

طقسانلی { (دق) ص. طقسان
(قیمن مرکب .

طقساننجی { (دق) ع. طقسان
(درجه سنده او .
لان، سکسان طقوزنجیدن
صکره کان : طقساننجی سنه؛
طقساننجی دفته .

طقورچین { (دق) ۱ . طقوز
(پنی اون سکر

طاشله اوپنایلان دامه کبی
معروف بر اوپون که اوچله
دخی دینلر . ۲ . اوچیبی معشره
آیریلوب طقوزر دمندن تریب
اولنمش اکین و اوت یغینلری .

طقوز { (دق) عد . آحادک اخیری
(اولوب سکرزدن صکره
واوندن اول اولان عدد، تسه،
نه، ۹ : طقوز کشی، طقوز کون،
طقوز کره؛ اول طقوز؛ یوز
یکری طقوز؛ طقوز یوز؛ طقوز
بیک؛ طقوزده بر = بر تسع .

طقوز { (دق) عد . بهرینه ویا
(بهر دفته ده طقوز؛ طقو .

اراضی، مستغلات : طوبراق
صاحبی؛ بوراده صاحبسز طو-
پراق یوقدر. || طوبراق باصدی=
بریره کیرن آدم و یا اشیادن آلتان
دخولیه رسمی، قدومیه. || بابا
طوبراغی = مسقط رأس، وطن
اصلی. || قره طوبراق = مزار.
|| قوری طوبراق = بر شیء دو-
شخمه مشیر : قوری طوبراقده
یاتق. = ص. ۱. طوبراق و یا
چاموردن معمول : طوبراق
دستی؛ طوبراق تجربه. ۲. طو-
پراق قبیلندن و یا طوبراق رنکنده،
ترابی : طوبراق بویا. ۳. دوشمه-
سز، قالدیرمسز، قوری طوبرا-
قدن عبارت : طوبراق صوقاق؛
طوبراق اوطله.

طوپراقلامق { (ت) فته.
ژره بی (طوبراقله اورتمک، اوزر-
ینه طوبراق چکمک.

طوپرلاتمق { (ت) فته. جمع
کیتیرتمک، دیشیرتمک : اوزوم
طوپرلاتمق خواجه به یارین چو-
جقلری مکتبه طوپرلاتمقی.

طوپرلاشمق { (ت) فته. بریره
اجتماع ایتک، جمع اولمق، برلکنده
سفی طوپرلابوب حاضرلاتمق. ۲.
یاسری یوسری اولمق.

طوپرلامق { (ت) فته. ۱. بر-
ایتمک، جمع ایتک، دیشیرمک :
قویونلری طوپرلامق؛ شاکردانی
مکتبه طوپرلامق. ۲. صارمق،
چکمک، قالدیرمق : صاچلری،
اتکاری طوپرلامق. ۳. بریکد-

یرمک، ادخار ایتک : بر جوق
پاره، بر بیوک ثروت، بر طاقم
اسکی کتابلر طوپرلامش. ۴. قاتلا-
مق : شو بوغچه بی، یشاقلری
طوپرلاک. ۵. جاب و دعوت
ایتمک، چیمرمق : بتون احباسی
طوپرلادی. ۶. کسوب دیشیر-
مک، اقتطاف ایتک : اوزوم،
کراز طوپرلامق. || آتجه، پاره
طوپرلامق = اعانه دفتری آتقی.
|| عسکر طوپرلامق = عسکر
یازوب سلاح آلتنه آلمق.
|| عقانی باشنه طوپرلامق = او یا-
نمق، تنبه، انتباه ایتک، غفلتدن
قورتلقی. || کندینی طوپرلامق =
۱. ایشتمک : ایجه کندینی
طوپرلادی. ۲. عقانی باشنه دیو-
شیرمک : کندینی طوپرلابوب
پاره سنی کیمک چالدیغی درخاطر
ایتدی.

طوپرلانلمق { (ت) فل. بریره
اجتماع واقع اولمق : مکتبه ساعت
قاجده طوپرلانلییر؟ بوکون طو-
پرانلیه جقدر.

طوپرلانمق { (ت) فل. ۱. بر
درسخانه به طوپرلاندی؛ بوکون
مجلس طوپرلانه جقدر. ۲. بر-
یکمک، چوغالقی، تراکم ایتک :
باشمه قان طوپرلاندی؛ اعانه دن
بر خیلی آتجه طوپرلاندی. ۳.
چکیلوب طارلاشمق، صیقلا-
شمق : بو چوخه بیقاندیجه طو-
پرلاندی. ۴. اتکارینی چکدرک
واثنابی ایلیکیه رک اوپله اوتور-
مق : مملک حضورنده طوپرلانوب

اوتورمق شرطدر. ۵. ایشلرینی
تسویه ایدوب یولنه قومق،
ایشلرینی بریشانلقدن و طاغینلقدن
قورتارمق : بر آز طوپرلانم ده
بر اکلنجه پایلم. ۶. سمیرمک،
سمن پیدا ایتک، ضعف وآر-
یقلقدن قورتلقی : اورانک هوا.
سی یارادی ایچی طوپرلانمش.
= ج. ۱. بریره کتیرمک، جمع
وتخشد ایدمک : ردیفلر طو-
پرلاندی. ۲. دیشیرمک، صار-
امق، قاتلانمق : یاتاقلر، بوغچه،
چاشیر طوپرلاندی.

طوپرله { (ت) سه. اوج پارمقی
خرمان یابه سی.

طوپرلی { یا طوپرلو. ص. ۱. بر
اوجنده بر باشی، بر
طوبی، بر یووارلاغی اولان :
طوپلی ایکنه، طوپلی چادر.
۲. طوپرلانمش، منتظم، طاغینق
و بریشان اولیان : دیرلی طوپلی
قادرین؛ طوپلی دائره. ۳. اتکار-
ینی طوپرلابوب اثوابی ایلیکیه رک
تربیه لی طوران، مؤدب : طو-
پلی جوجق، طوپلی طور. ۴.
سمیز، سمن کتیرمش، آرقلقدن
قورتابوب سمیرمش : کندیسینی
بودفمه طوپلی کوردیم. = سه.
طوپلی ایکنه، برشی ایشلیدیر-
مک مخصوص آرقه سی باشلی
ایکنه : بر طوپلیکز وارمیدر؟

طوپوز { (ت) سه. [معربی :
طوپوز (دبوس) اوجی طوقا.
قلی صوبه دن عبارت اسکی حرب
آلتی. || ج. قیصه و قالین آدم. ||
طوپوز آلتنده = کرمها، قهرأ،
جیرا.

طوپوق { (ت) سه. ۱. آیانک
بالدیره ربط اولندیغی
برده کی مفصلک تشکیل ایتدیکی
یوسری، کمب : آبدستده آیا-
قلری طوپوقلرینه دک بیقمامق
اقتضا ایدر؛ طوپوق کیککی،
سیگیری. ۲. جای آغزینک
برآز آچیفنده قومدن بریکن
سد : جای طوپوغی. ۳. ج.
دیرک و سرنلرک اک آشاغیسی؛
اوگورغه طوپوغی = کمی اوامور-
غهنسک قیچ طرفده کی نهایتی.
|| طوپوق چالمق = (آت) بو-
رورکن طوپوقلرینی بر برینه
چاریدیرمق. || چامور طوپوقلره
چیمقی = سوقاقلرده جوق چا-
مور بولمقی.

طوت { (د) سه. [تحریک او-
لندفده (ت) سی (د)
اولور.] معروف میوه که بیاض
وسياه و بنه سی اولور و یا پراغیله
ایک بوچکلرینی بسرلر : عر-
وت. نو دیرلر : آق طوت، قره
طوت؛ طوت شروبی. || طوت
آغاجی = بو میوه بی ورن شجر.
|| آهو طودی = قرمز آغاج
چیلکی. || دیکن طودی = بو-
کورتلن میوه سی.

طوتاریق { (ت) سه.
[«طوتیق» دن] ۱.
وقتی و قسز و خبر سز طوتان
خسته لقی، صرعه : طوتاری
واردر. ۲. ج. فوق العاده عناد
وحدت. [استانبولده اکثر یا
«طوتاریق» قولانیلییر.]

طوتاراق { (ت) سه. آتش طو-
تیشدیرمغه مخصوص
قاو، چرا، کبریت و سائره،

طوتیشدیروق .
طوتاریق { (ت) سه. با : طوتار.
طوتاش { (ت) سه. ۱. بیشک،
متصل، یاقین. ۲.
صیق، طوق.

طوتام { (ت) سه. ۱. طوته جق
بر، قولب، قبضه. ۲.
برکره ده و بردن طوتیه جق
مقدار : بر طوتام اوت، برطو-
تام طوز. ۳. بر آوج ایچی طولی
اولان : برطوتام صقال. ۴. حال،
طور، روش : خسته لک طوتامی.
طوتامق { (ت) سه. ۱. طوتیلان
اصول، مسلک،
مشوار، ثبات، حال و طورده
اطراد : او آدمک طوتامی
یوقدر. ۲. طوتیه جق قولب،
صاپ.

طوتامقسز { (ت) سه. مسلکسز،
دوامسز، ثباتسز،
اطرادسز.

طوتاملامق { (ت) فته. آوجه
طوته رقی اولچمک،
قاج طوتام اولدیغی اولچمک.

طوتدیرمق { (ت) فته. ۱.
برمک، ال طوتندیرمق، مس
ایتدیرمک : او کندی اشیاسی
کیمسه به ال ایله طوتدیرماز. ۲.
اغذ و توقیف و دردست ایتدیر-
مک : خیدودلری طوتدیردیلر؛
لالاسنه قوش طوتدیرمش.
= فل. باشلابوب دوام ایتک،
کسمه مک، اصرار ایتک : ایستم
دیه طوتدیردی؛ بر اوکسورک
طوتدیردی.

طوتساق { (ت) سه. [«طو-
تساق» دن] حربده

اسیر طوتلش، اسیر حرب .
طوتساقلق { (ت) سه. حرب
طوتشدیرمق { (ت) فته. ۱.
برمق : ال اله طوتشدیرمق.
۲. ایشلیدیرمک، بیتشیدیرمک :
بونک ایکی کنارینی طوتشدیر-
ملی. ۳. غاوغا ایتدیرمک، منازعه
ومضاربه به سوق ایتک : اونک
مقصدی بزی طوتشدیروب او-
زاقدن سیر ایتکدر. ۴. آلو-
لندیرمک، شعله لندیرمک، اشمال
ایتک : شو اودونلری طوتشد-
یرملی. ۵. صیقشدرمق، اصو-
له جق ویرمک، الینه براقق :
بر مجیدیه طوتشدیردی؛ الینه
برقاج غروش طوتشدیردی.

طوتشمق { (ت) فته. ۱. بر
برینی طوتیق، بربرینه
ایلیشوب طوتیق، تماس ایتک :
ال اله طوتشدیلر. ۲. غاوغا و
منازعه ایتک، مجادله و مضاربه
ایتک : اونلر عاقبت طوتشه-
جقلردر. = فل. ۱. آلولنک،
یارلامق، اشتعال، التهاب ایتک :
آتش طوتشدی؛ اوجاق طو-
تشم. ۲. باشلامق، کیریشمک،
تشبث ایتک : غاوغایه، یازی به
طوتشدی. = فته. ۱. برلکده
طوتیق، بریره کتیرمک، تماس
ایتدیرمک : ال طوتشمق. ۲.
باغلامق، عقد ایتک : یادس
طوتشمق؛ بحث طوتشمق. || اتکار
طوتشمق = جوق تلاش ایتک،
ناچارقالوب نه یابه جغنی شاشیرمق.
طوتشمه { (ت) سه. طوتشمق
ایشی. با : طوتشمق.

طوتقون { (ت) ص. با: طوتقون.
طوتق { طوتق. با: طوتوق
طوت { وسائر.

طوتقال { (ت) س. با: «طوتق»
طوتقال { دن] بعض مواد عضویه
زلاندن چبقاریلان یا پیشدیریچی
ماده: بالیق طوتقالی = الماسیه
اعمالنده قولانیسلان خاص و
شفاف جنسی.

طوتقالامق { (ت) ف. طوتقاله
طوتقالامق { یا پیشدیرمق،
طوتقال سورمک.

طوتقالی { (ت) ص. طوتقال
طوتقالی { سورلمش، طوتقال
ایله یا پیشدیرلمش.

طوتقون { (ت) ص. ۱. طوتلش،
طوتقون { مضبوط، مأخوذ. ۲.

دوچار، گرفتار، دوشگون، مبتلا،
دلدادنه: او آدم بوعلته طوتقو-
ندر: زوالی عادی بر آفته به طو-
تقودر. ۳. اعضاء بدن طوتلش
کبی سربست اولیان، بطی الحریکه،
جست و چالاک ضدی: طوتقون
آدم. ۴. سربست ایشلین،
سرعت و سهولتله سولین: دلی،
افاده سی طوتقون. ۵. فلج و نزوله
دوچار، منزول، مغلوج: طوتقون
بر اختیار. ۶. طوتلش، مکسوف،
مخسوف، منکسف، منخسف:
طوتقون کونش، آی. ۷. طبقا.
نمش، مسدود: طوتقون صو-
بولی. = س. ۱. دوچار و
گرفتار اوله، دوشگونک، ابتلا:
طوتقون ویرمک = گرفتار اولق.
۲. طوتله، کسوف، خسوف:
کونش، آی طوتقونی. ۳. طور.
غولاق، طیقانه، انسداد: صو

بولی طوتقونی.
طوتق { (ت) فل. با. ۱. اخذ
طوتق { وقبض اولمق، گرفتار
اولق: کییک زور طوتلیر. ۲.
ال طوتقنق، مس ایدمک: کتاب
اوله طوتلار: بیلان ال ایله
طوتلار. ۳. اخذ و توقیف اولمق،
دردست ایدمک، یا قه یاله ویرمک
خیدود طوتلدی: بوقوش طو-
زاقله طوتلیر. ۴. آلیقونمق،
توقیف و تأخیر اولمق: انسان
بولدن طوتلار. ۵. کرا لایمق،
عهد و مقاوله آلتنه آلتق،
خدمته کیرمک: بواو طوتلدی می؟
سزک طوته جفکنز آشچی طو-
تلمش. ۶. طیقانمق، سد اولمق،
مسدود اولق: بوری، صو-
بولی طوتلدی. ۷. فلج و نزولدن
ویا صانجیدن ایشلر ویا حرکت
ایتمز حاله کلک: صاغ قولم طو-
تلدی: باجقلری بسبتون طوتلش.
۸. قیصایق، مخسوق اولق،
سی چیقهماق: سم، بوغازم،
دیل طوتلدی. ۹. منکسف ویا
منخسف اولق: کونش، آی
طوتلدی. ۱۰. آلتق، کوجمک،
منفعل اولق: بن بوکا طوتلیرم.
۱۱. صایلق، مقبول و معتبر
اولق، داخل حساب اولق:
بوسوز طوتلار: بواویون طو-
تیلیر می؟ ۱۲. دعوی و مباحثه
ده مغلوب اولق، دعوانی غائب
ایتمک: اونهایت طوتلدی: کندی
اقرار یله طوتلدی. ۱۳. عاشق
و مبتلا اولق: قادینه طوتلق
ای برشی دکادر.

طوتله { (ت) س. طوتلق ایچی.
طوتله { با: طوتلق.

طوتق { (ت) ف. ۱. ال ایله
لندیرمق: شوایی طوت. ۲.
یا قه لایمق، اخذ و توقیف ایتمک،
اله کچیرمک: بر قوش طوتدم،
خیدودلری طوتدیلر. ۳. ال
طوتقدیرمق، مس ایتمک: شو
ماشه یی طوتما یاقار: بوکسانی
آبدستیز طوتناملی. ۴. تحت
ضبط و تصرفنده بولندیرمق،
صاحب و مالکی اولق: اوچنقلکی
شمیدی کیم طوتیور؟ ۵. تحت
نکاحنده بولندیرمق، زوجی
اولق: اونک بیوک قیزی فلان
طوتیور. ۶. رعایت ایتمک، سرعی
طوتق: اوروج، پرهیز طوتق.
۷. طوتقنق، باشه اورمق، رسم
ویا سرخوش ایتمک: سزی دکیز
طوتیور می؟ بو شراب بنی چوق
طوتیور. ۸. ضبط و اشغال ایتمک،
قایلامق: بوقنایه چوق یر طو-
تیور: بردومان اورته لای طوتدی.
۹. کرا لایمق، استیجار ایتمک:
براو، برآت، بر آراهه طوتق.
۱۰. قیامق، سد ایتمک: بر قیا
یووارلار نوب بولی طوتدی. ۱۱.
عد و اعتبار ایتمک، نظریله باقق:
بونی بر شرف طوتیور: کندیسنی
فقیر طوتیور. ۱۲. فرض ایتمک:
طوته لم که کلدی: بوده اولدی
طوتک. ۱۳. باشلامق، شروع،
بدأ و مباشرت ایتمک: ایچی بولیه
طوتق. ۱۴. صاقلایمق، حفظ
ایتمک: عقلنده طوتق: کین
طوتق. ۱۵. ضبط ایتمک، حقندن
کلک، حبس ایتمک، بر اقامق:
کندی نی طوتق: دینی طوتق:

نفسنی طوتق. ۱۶. قولالایمق،
استخدام، استعمال ایتمک: اوشاق،
سودنینه، خواجه طرتق: آت
آراهه طوتق. ۱۷. احاطه، ضبط
و استیلا ایتمک، قاپلامق: صیت
و شهرتی عالی طوتدی. ۱۸.
حساب ایتمک، صایق: بونی قاجه
طوتیور سکنز؟ خدمتچیلرک
ایشکلری زیانلری معاشرینه
طوتانلر واردرد. ۱۹. قبول
ایتمک، دیکمک: سوز طوتق:
تصبیت طوتق. ۲۰. ثبات
و دوام ایتمک: سوزینی طوتق.
۲۱. اتساب و سلوک ایتمک،
کیرمک: بر بول، برایش، بر
صنعت طوتق. ۲۲. هدف اتخاذ
ایتمک، اورمق: طریقه، تفنک،
طاشه طوتق. ۲۳. مشغول
ایتمک، اشغال ایتمک: لقردی به
طوتق. ۲۴. عارض اولمق،
یا قه لایمق، مسلط اولق: صیغه
طوتدی: کوجکم طوتدی: بی
ینه صیزیلر طوتدی. ۲۵. ذهنه
قومق، عقلادوشومک، قورمق:
نیت طوتق، یادس طوتق، بحث
طوتق. ۲۶. آچق، قولالایمق:
اورنو، یاشمق، شمسیه طوتق.
۲۷. بوجه و صورتله باشلامق،
بر بولده بدأ ایتمک: ایچی اوزون،
بیوک، چوق مصرفلی طوتق.
۲۸. یاقق، حاضر لایمق، قور-
مق، بسلیمک، یتیشدیرمک:
خور، ایپک بوجکی، مایه، تزشی
طوتق. ۲۹. باغلامق، ویرمک،
حاصل ایتمک: دانه، تخم، چیچک
طوتق. ۳۰. بورسه ده بر مالک
ویا اسهامک فیثاتی محافظه

ایتمک: قهوه ده دوشه جکدی
اما بورسه ده طوتدیلر. = فل.
۱. ایی حالده اولق، قولالا-
نلق، وظیفه سنی ایضا ایتمک،
صاغلام اولق: الی آتای طو-
تیور: هیچ بر یرم طوتیور. ۲.
آغرمقه باشلامق: باشم طوتدی.
۳. کوجکشمک، تملکشمک، کوجک
صالمق: تملی صاغلاملاشمق:
دیکدیکمز آغاجلر طرتمدی: او
کوپرینک دفعانله اساسی وضع
ارلندیغی حالده هیچ بردفعه طو-
تدی. ۴. ایشلمک، کچمک، تأثیر
ایتمک: بویویا طوتماز: بومرکبله
مور ایی طوتار. ۵. اویتمق، موا-
فق کلک، او یغون و متناسب
اولق: بوفس طوتمدی: بو
عباره اوست طرفنی طوتیور.
|| آغز طوتق = کوزمک ایتمه مک.
|| آغز یله قوش طوتق = محاله
مقتدر اوله حق قدر اثر درایت
کوسترمک. || ال اوستنده طو-
تمق = فوق العاده اکرام و اعزاز
ایتمک. || الی طوتق = امساک
ایتمک، ال اوزتامق. || اوزون
طوتق = لقردی بی اوزاتمق.
|| خور (خور) طوتق = بیراتمق،
فنا قولالایمق. || خوش طوتق =
حسن معامله ایتمک. || سوز طو-
تمق = دیکمک. || سوزینی طوتق =
سوزنده ثبات ایتمک. || شاهد طو-
تمق = برینی بر ایشده اشهاد ایتمک.
|| طاماری طوتق = عناد ایتمک.
|| طرف طوتق = برینه طرفدار.
لق ایتمک. || قفا طوتق = طارغینقله
کبر و عظمت کوسترمک. || قولاق
طوتق = قولاق ویرمک، احاله

سمع اعتبار ایتمک. || کوز طوتق =
کوزده ایی و شایان قبول کوی-
ریمک. || لقردی به طوتق = برینی
لقردی ایله اشغال ایتمک. || یا قه سنی
طوتق = توقیف ایتمک. || یا قه.
سندن طوتق = مؤاخذه ایتمک.
|| یر طوتق = ۱. ایشه یارامق.
۲. یر ضبط و اشغال ایتمک.
|| یرینی طوتق = مقامنه قائم
اولق. || یوز طوتق = ۱. توجه
ایتمک، بر ایشه طوغری طوغر-
یلق: اییلکه یوز طوتدی: ترقی
به یوز طوتدی. ۲. محبوب او-
لامق، برینک یوزینه قارشی
سویلیه یتک: سولیکه یوزم
طوتیور. || یول طوتق = بر
بوله، بر مسلک سناک اولوب
کیمک: اوده بو بولی طوتمش.
طوتمه { (ت) س. طوتق ایچی.
طوتماش { (ت) س. غیر مستعمل،
جدید: طوتماش (طوتلماش)
یاشمن.
طوتیق { (ت) ف. ۱. کندی
وجودی اوزرنه قو-
مق، اورتمک، صارمق، باغلا-
مق: یاشمق طوتیق: فوطه
طوتیق. ۲. قولالایمق، استعمال
ایتمک: اوستره طوتیق. ۳.
کندی اوسته طوتیق: سولوک
طوتیق. = فل. طوتوب یا یاشمق،
صارمق، آصلیق، تمسک و توسل
ایتمک: یارمقله، نردبان طرابزا-
نه، دیرکه طوتندی.
طوتیمه { (ت) س. طوتیق ایچی.
طوتیمه { با: طوتیق.

طوق { یا طوقی. (ت) س. ۱. }
 بجه قونیان شیء، او-
 گدول. ۲. رهن، ترهین اولنان
 شیء: طوتو ویرمک.

طوتوق { (ت) ص. ۱. جست
 وچالاک اولیان، بطیء،
 آغر: طوتوق آدم. ۲. نزول
 اصابت ایتمکله سربست حرکت
 ایده مین، مفلوج، منزل. ۳.
 محجوب، اوتانغاج. ۴. قیصیق،
 طوتلش: طوتوق سس. ۵.
 طوتلش، مسدود: طوتوق بول،
 بوری. = س. یوزه طوتیلان
 شیء، یا شمع، حجاب.

طوتوقاق { (ت) س. ۱. آغر-
 لقی، بطائت. ۲.
 منزولیت، مفلوجیت. ۳. اوتا
 نغاجلق، محجوبیت. ۴. سس
 قیصیقلمی. ۵. طوتله، طیقانه،
 مسدودیت.

طوتوم { (ت) س. ۱. سماق.
 ۲. تق. قورلش ترشی
 وسائر.

طوتوم { (ت) س. معامله، حر.
 طوتوم { کت، طور.

طوته { ۱. محسوب اوله رق:
 بورجه طوته شوقدر
 آچه ووردی.

طوج { (ت) س. با: تونج.

طوداق { (د) س. ۱. آغزک
 اوست و آلت کناری،
 شفه، لب: آلت طوداق، اوست
 طوداق: کراز، مرجان طوداق.
 ۲. مج. کنار، برشیک آغزینک
 کناری، لب: دیکز طوداغی. ||
 طوداغی ایضریق حیرتده قالمق.
 || طوداق بوکک = اغلام سیمق.

|| طوداق چاتلامق = محزون و
 مکدر اولمق. || طوداق چو-
 قوری = اوست طوداغک اولوغی.
 || دلب طوداغی = خوردن پاییلیر
 برنوع طائی. || طوداق صار-
 قتمق = صومورتمق. || طوداق
 طوداغه = لب رباب (اوشمک).
 || طوداغندن قان طاملار =
 قرمز کوزل طوداقلی. || کراز
 طوداق = بر دلبک لمل رنگ
 کوزل طوداغی. || طوداق یار-
 لقی = بردن بره پک قورقق.

طور { (ت) مه. «طو» یله باشلار
 بعض تر. صفتلرک باشنه
 کلوب مبالغه و تأکید بیان ایدر:
 طورطوب.

طور { (ت) س. آغ، اورکو. =
 ص. آغ واورکو صورتنده
 یانلش: طورطاقیه: طورقوشاق.
 || طورآغ = اوفاق کوزلی بالیق
 آغی. (بیوک کوزلیسنه «قانیه»
 دیرلر.) || طورکیسه = ایکی اوجی
 قیالی واورته سی یاریق اورمه
 کیسه.

طور { (د) حه. «طورمق»
 فعلک امر صیغه سیدر
 بکله، یاواش: طورباقلم.

طور { (ت) ص. کال بولامش،
 عجی، خام، طری (کنج
 آدم یاخود حیوان).

طور { س. ع. طاغ، جبل، ذ.
 = سغذ. طور سینا
 دینن مشهور طاغ که حضرت
 موسی (عم) ک وحیه نائل او.
 لدقلى محلد.

طور { س. ع. چ: اطوار.
 ۱. صورت حرکت، حال،
 ادا، طرز: طوری هیچ خوشمه

کیتیمور: اطوار مخصوصه سی وار-
 در. ۲. تر. پایه و ساخته حال
 و حرکت، عظمت، کوستریش:
 بو آدمک طوری هیچ چیکله مز:
 آرتق اونکده اطوارندن چکمز.

طوراج { (د) س. اعر. «دراج»
 کلون. (عربیده چیل دیمکدر.)

طوراق { (د) س. «طورمق»
 { دن } ۱. طوریله جق،
 طوریلان پر، مقام، مکان. ۲.
 مسکن، مأوی. ۳. دمیر بول
 قطاری و منزل آت و آراهه سی
 وسائرک طوردیفی پر، منزل،
 موقف، استاسیون. ۴. قرآن
 کریمک وقف یری و بویزلده مرکب
 ویا یالیزله رسم اولنان اشارت.
 || طوراق اوقی = برجس نبات.
 || طوراق یری = استراحت و مکث
 و آرام محلی.

طوراق { (ت) کومور یافد-
 قری طوراق کومبلی
 وچقوری.

طوراقلامق { (د) فل. لقردی
 سویلرکن ترددله
 طوتوقق کوسترمک، کسک
 کسک سویلک: پک طوراقلا-
 یه رق سویلیوردی.

طورامان { (ت) ص. ابری وجاهل
 سرکش کنج، تربیه
 و ظرافتدن بیهره قبا کنج
 ابرسی.

طوران { (د) ص. ۱. قیلدا.
 نیمان، غیر متحرک،
 ثابت، ساکن. ۲. بولنان، مو-
 جود، کاش، قائم. || طوروب
 طوران = ظاهر و عیان، بدیدار.

|| معده ده طوران = مضم اولغاز،
 هضمی زور، ناکوار.

طوران { (ت) س. «طوراندیرمق و سا-
 ۲. با: طاورنمق
 وسائر.

طوره { (ت) س. (اصلی «طو-
 ۱. «بره» اولسه ده آرتق
 اولایی محافظه ده معنا یوقدر
 ۱. قیلدن اولیان کوچک بوال،
 بیوک کیسه: آربه، شکر، اون
 طوره سی: دیلنجی طوره سی.
 ۲. صو ویاغازی حاوی اوله رق
 بدنک بر طرفنده حاصل اولان
 صارقیق شیش واور: بوگرند
 برطوره پیدا اولمش. ۳. خصیه
 ظری: طوره سی شیشمش.

طوره لی { (ت) ص. طوره سی
 اولان، طوره طا-
 شیان: طوره لی دیلنجی.

طوره لایمق { (ت) فل. طوره
 کبی کوشیوب
 صارقق.

طورپ { (ت) س. (اصل تر.
 { آجیرغه. } صلاته سی
 بایلان واشتها آچق ایچون یلک
 آره سنه یین یاقیچی برکوک که
 انواع کثیره سی اولور: طورپ
 صلاته سی، رنده سی. || اشک
 طورپی = بیانی جنسی: بایرطورپی =
 ابری واوزونجه بیاض جنسی:
 فرنک طورپی، کراز طورپی =
 طوزه باتیریله رق یین قرمز
 کوچک جنسی: کستانه طورپی =
 سیاه کوچک دانه لیبی. || یاغ
 طورپی = قوزله. || بیان طورپی =
 یغل بری. || مج. طورپ کبی =
 پک صاغلام و قوی.

یاخود طورپیدو. س. }
 { نک. Torpid, tor- }
 { pedo. } دشمن سفائنی
 دلوب غرق ایتمک مخصوص
 بارونله مملو دیکز لغمی. || ثابت،
 تدافعی طورپیدو = بوغاز و
 لیمالری سد ایتمک مخصوص
 الکتریفلی دیکز لغمی. || سیار،
 تعرضی طورپیدو = بوغازلده
 بولنان وخصوص بواش ایچون
 بایلان سفائندن دشمن سفائی
 اوزرینه آتیلانی که مصادمه
 طپه سیله مجه زدر. || طورپیدو
 بوط، طورپیدو غائبوط =
 سیار طورپیدو لری انداخت
 ایتمک مخصوص س فائ انواعی.
 || تحت البحر طورپیدو بوط =
 صویک آلتنده وکورتکسزین
 سیر ایدوب دشمن سفائنه
 تقریبه سیار طورپیدو آتان
 کمی. || یری، سیار، تحت البحر
 طورپیدو: طورپیدو قوفانی =
 بونی انداخت ایدر آلت:
 طورپیدو استنبوطی، سفینه سی =
 طورپیدو سوق ایدن کوچک
 سفینه: طورپیدو فیلوسی = طور-
 پیدو سفائندن مرکب فیلو:
 طورپیدو کچر = طورپیدو بی بطل
 ایتمک مخصوص سفینه.

طورپیل { س. (فر. Torpille)
 ۱. با: طورپید.
 { (ت) س. بعض مایعات
 دینه طوران قویوشی،
 فا. درد، عر. نفل، چوکک،
 چوکندی، پوصه: شراب، یاغ
 طورپیدی: طورپیدی قالمش:
 قهوه طورپیدی = تلوه: اوزوم
 طورپیدی = جیره.

طورتیلی { (ت) ص. چوککلی
 و پوصه سی اولان،
 براق اولیان، تصفیه اولغاش،
 بولانیق: طورتیلی شراب، یاغ.
 { (د) فت. ۱. قائم
 و مرکز ایتمک،
 طورور حالده بولندیرمق، اقامه
 ایتمک: یرنده، آیاقده طورور.
 یرمق: مناره بی، قبه بی طورور.
 یرمق. ۲. بگتمک، توقیف ایتمک:
 اونی دها بر مدت یرنده طور.
 ۳. آیاقده طورمغه
 آلیشدیرمق: چوجفی طور-
 دیرمق.

طورشمق { (د) فل. قارش قار-
 شی کلوب برایشه
 مباشرت ایتمک، مباحثه، جنکه
 کیریشمک.

طورشی { (ت) س. با: ترشی.

طورتوت { (ت) س. ضبط
 وربط، اطاعت،
 اقتیاد.

طورغای { (ت) س. برنوع بیوک
 چایر قوشی، طویغار
 نوعی.

طورغو { یا طورغی. (ت) س.
 پک اوفاق سرچه قوشی
 نوعی.

طورغورمق { (د) فت. طور-
 دیرمق. مر. با:
 طوردیرمق.

طورغون { (د) ص. ۱. طوران،
 قیلدا نیمیان، غیر
 متحرک، ساکن، راکد: طور-
 غون صو، طورغون هوا. ۲.
 جست وچالاک اولیان، بطیء،
 کوشک، آغر: پک طورغون
 آدمدر. ۳. یوریلوب شیشمش،

اوصافش، فتور کثیر مش، یور-
غون. ۴. روحسز، حرکتسز :
آلیش و بریش یک طور غوندر.
طور غونلق { حرکت، سکون،
رکودت : هوانک طور غونلقی.
۲. کوشکاک، بطاقت، آغراق :
او طور غونلقه خدمت کوره من.
۳. بیقندی، اوصانج، فتور،
یور غونلق : بر طور غونلقی
وارد. ۴. روحسزاق، حر-
کتسزک : تجارتک طور غونلقی.
۵. حیرت، وله، شاشه قالمه :
انسانه طور غونلق کلیر؛ اجرام
سمایه یک عظمت و انتظام حرکتی
عقلره طور غونلق کثیریر .
طور فنده { طور فنده لقی و سا-
و سائره. } ثره. با : تر فنده

طور فنه { ص. با : طرفه.

طور لاق { (ت) ص. ۱. کنج
و خوارده عجمی :
طور لاق آدم. ۲. آلیشامش،
خرکله (آت) : هیچ یوقدن
طور لاق یکدر .

طور لامق { (ت) فته. طوبلا-
مق، دیوشیر مک،
بوغچلامق، پاکت یامق. ص.
طور لمق { (د) فل. ۱. سوزک،
چوکک، طوروب
طوریسی دیبه چوکک : صو
طورلسون. ۲. مکث و قرار
اولنق، توقف ایدمک : بوراده
بش اون کون طورلق اقتضا
ایده جکدر .

طور لوق { (ت) ص. ۱. طوبراق
کلبه. ۲. کومور باقده.
قلری چقور، طور لاق.

طور مق { (د) فل. ۱. اویناما.
مق، حرکت ایتمه مک،
سکون، سکوننده بولنق : یرنده
طور مق؛ آیاقده طور مق. ۲.
حرکتی کتمک توقف ایتمک : بزم
اوکزه کلجه طوردی؛ آراهه،
آت طوردی. ۳. بولنق، قالمق،
بر قرار اوزره اولق، دوام
ایتمک، موجود و باقی اولق : سزک
آشجی طور یورمی؟ اوکتابلر
بندۀ طور یور؛ دنیا طور دجقه؛
آج طور مق. ۴. بکلمک، صبر
ایتمک : طورک برآز؛ طوره.
میورم. ۵. حرکتسز قالمق،
راکد اولق : صو طوره طوره
بوزیلیر. ۶. اوتور مق، اقامت
ایتمک، ساکن و مقیم اولق :
شمدی نره ده طور یورسکز؟
۷. شاشمق، بهت و حیرته طالمق،
قالمق : بونی ایشیدنجه طوردی.
۸. راحت اوتور مق، تلاش و
کوردی ایتمه مک : هیچ طور-
میور. ۹. ثبات، دوام ایتمک :
سوزنده طور مق؛ بر حالده، بر
قراردۀ طور مق. ۱۰. یکمه مک،
ایلر بله مک، ایلشوب قالمق :
معدده، بوغازه طور مق. ۱۱.
ایشله مک، قالمق : ساعت، ماکینه
طور مش. ۱۲. دیکمک، کسمک :
یاغمور، روز کار طوردی. ۱۳.
مکث و آرام ایتمک : بوراده بر
ایکی ساعت طوره لم. ۱۴. دو-
شکم، قوننق : ماصه نک اوزر-
ینه توز طور مش. ۱۵. صیغه
عطفیه و یا صیغه التزامیه دن
صکره فعل اعانه اوله رقی استمرار
بیان ایدر : باقوب طور مق،

طور مق = مخالفت و سرکشک
ایتمک. || کوزه، دیزه طور مق =
شکری یلنمین نعمت آدمی کور،
طوبال ایتمک. || معدده طور مق =
مضم اولنه میوب ثقات و یرمک.
{ (د) ص. طور مق ایشی.
طور مه { با : طور مق.
{ (ت) ص. [یتا].
طور ناویده { ویده یعنی بورغو-
لی چوبلری چور یورب صیقیشد.
پرمغه و کوشتمک مخصوص اوجی
یاصی دمیر آلت.

طور نیج { (ت) ص. با : ترنج.
{ (ت) ص. [یتا]. ۱.
طور نق { یوور لاق شیشلری یو-
نوب ایشلمک مخصوص دواره :
طور نودن چکمک. ۲. چیقیر-
یقچاق، خراطلق. ۳. باقرجی
ودوکمه جی چرخ، طم چرخ.
۴. بر دیلی مفره. || طور نو
دستکاهی = مصنوعات حدیده
و خشبیه ایچون طور نو عملیاتنه
مخصوص دستکاه.

{ (ت) ص. بالیتجیل و
طور نه { لکک ابوعندن بیوک
بر قوش؛ تللی طور نه و سائر
اجناسی وارد. || مصر طور نه.
سی = قره لکک، بجع. || طور نه
بالینی = دیکز و کولده اولور بر
جنس بالیق. || طور نه غاغاسی =
برجنس چپک. || طور نه قطاری =
۱. سوری ایله کزنلردن کنایه.
۲. بوز اوزرنده درت بش قیزا-
غک آرقه آرقه به قونوب قایلسی.
|| طور نه قیری = کول رنگنه
چالار آت طونی. || طور نه
کچیدی = بهار فرطونه سی.
|| طور نه کوزی = براق صاری.

|| طور نه بی کوزندن اورمق =
مقبول بر شیشی لایقیسه اله
ایتمک. (استهزا طریقسه دخی
قوللانیلیر.)
طور نه جی { (ت) ص. یکبیری
اوجاغنده طوغا
نجی کبی بر صنف عسکر.
طور و { (د) ص. با : طوری.
{ (د) ص. [اصلی : طو-
طور و { روق ا براق، صاف،
آییق : طور و صو.

طور و { (د) ص. ۱. ذروه،
تیه : طاغ طور و غی.
۲. اوج : نونون فیده سنک طور و-
غی. ۳. تیهله طولغونلق، یک
زیاده تولدیریلان شیشک تشکیل
ایتمک تیه، کومه. = ص. ۱. تیه
تشکیل ایده جک صورتده چوق
طولش، کومه لی. ۲. صاف،
راکد. [با : طور و.]

طور و قسیمق { (د) فل. طو-
طور و قسیمق { روب تردد ایتمک.
{ (د) فته. تیهله
طور و قلامق { و کومه له صور-
تنده تولدیر مق، تیه و کومه
تشکیل ایده جک قدر تولدیر-
مق : اولچکی طور و قلامق.
طور و قلامه { (د) ص. تیه و
ایده جک صورت و درجه : او-
لچکری هب طور و قلامه طو-
لدیر یورلردی.

طور و لاق { (د) فل. با :
طور و لاق { طور و لاق.
{ (د) فته. تورنی
طور و لاق { دیبه طور دیروب
براق ایتمک، تصفیه ایتمک : شو
صوبی طور و لاقی.

طور و لاق { (د) فل. ۱. تور-
صاف و براق اولق، سوزمک :
صو طور و لاقی. ۲. دیبه طور-
مق، چوکک. ۳. مج. اوصلا-
نق، یارامازلق چکک.

طور و { (ت) ص. ۱. اولاد
طور و { اولادی [کرک ار-
کک و کرک دیشی]، حفید،
حفیده، نیر، سبط : اوفلامک
طور و نیدر. [اسکی ترکیه ده
اوغوش دخی دیرلر.] ۲. ایکی
یاشنده دوه یاورسی. [بوک
اصلی : تور و مدر.]

{ (ت) ص. [اصلی : طغرا
طوره { یاخود دره] ۱. اوپون
اوینامقده یعنی اورمقده مستعمل
اورمه مندی و قوشاق و سائره :
طوره اویونی اوینامق؛ طوره
ایله اورمق. ۲. کوس و طاول
و ترامپه کبی شیشلره اورمغه
مخصوص ایپ و یا چوماق :
طاول طوره سی. ۳. قامچی،
اورمه قیرباج. ۴. دمت، باغ،
پاکت : بر طوره ایپ. || طام
طوره سی = صحاق کناری.

{ (د) ص. سیاه ایله قریل
طوری { آره سنده بر طونده
بولنان (آت و سائره) که انواعی
وارد : باغیز طوری، کستانه
طوریسی، آییق طوری، خرما
طوریسی.

{ (د) حه. کرچک چو-
طور یجق { جقزی طور دیرمقده
قوللانیلیر تشویق تعبیردیر : طور-
یجق طور یجق! طور یجق باقمق =
صبی آیاقده طور مق.
طور ییش { یاخود طور ویش. (د) ص.

۱. طور مق ایثی و صورتی، وضعیت: بو یا پینک طوریشی پک کوزلدر. ۲. طرز، طور، حال، هیئت. || یان طوریشی = بر رسم و شکاک یاندن کوریشی، فر. Profil دینان وضعیت.

ط و ر یق { (ت) س. پالامود } بالینگک بیوکی سی.

ط و ر پنه { (ت) س. اورکینوز } دینان بالیق.

ط و ز { (ت) س. ا غبار دیمک } اولان «توز» دن تفریق ایچون «ط» ایله یازلسی الزمدر. ۱. اساساً دکن صویندن تفرقه استحصال اولنان و دکنزدن منقلب بعض قره لده دخی معدن حالنده بولنان بیاض تراق بر ماده صلبه که صوده اریر و کوزل بر لذت و بر مکه یک ایچون لابد. در. ملخ، نمک: دکنز طوزی = دکنزدن چقار یلانی؛ قبا طوزی = قره ده معدن حالنده چیقانی؛ حاجی بکطاش طوزی = قبا طوزینک اعلاسی. ۲. مواد کمیویه دن بعض حمضیات وقلویانه ده لسان عوامده طوز نامی و بر یلوب دیگر بر اسمیه اضافه بر برلرندن تفریق اولنور: زاج طوزی، قورشون طوزی، انگیز طوزی. ۳. مج. طات، لذت: صحبتک هیچ طادی طوزی یوقدر. || طوز اتمک = نعمت، احسان، نان و نمک. || طوز اتمک حق = شکران، متضاد راق. || طوز روحی = اصطلاح کیوبده حامض قلور ماء دینن مایع که آشپد بر یخی و سرت اولمغه معدنیاتی تمیز یوب پارلا.

تمه ده قوللانیلیر. || مج. طوزی قوری = مستغنی.

ط و ز اق { (د) س. اصل «طو» } «نق» دن «طو تساق» ۱. قوش و بیانی حیوان طو تمغه مخصوص آلت که حیوان بونک بر پرینه موضوع آلدانوب طوتیلیر، فح دام: طوزاغه دوشمک؛ طوزا. غه طو تلق. ۲. پوصی، کین: کند بسنه طوزاق تور مشلر. ۳. مج. حیل، خدعه، واسطه اغفال، دام تزویر: اوبر طو. زاقدر.

ط و ز جی { (ت) س. طوز صانان } آدم.

ط و ز سز { (ت) ص. ۱. طوزی } اولان: طوز سز یک. ۲. مج. لذتسز، طاتسز، بیزه: طوز سز لقر دیلر؛ طاتسز طوز سز شقا.

ط و ز لا تمق { (ت) ف. طوز } قلامق اوزره طوز اور دیر مق: شو بالیق لری کوزلجه طوزلا. عملی ده صکره قوروملی.

ط و ز لاق { (ت) س. با: طوزله. } ف. صاقلامق اوزره

ط و ز لامق { طوز اور مق و یا طوزه باتیر مق، تملخ اتمک: باصیرمه بی طوزلار لر. || طوز. لایه بده قوقه = برینک برشی یلدیکنی یوزنه برابر سولیک ایچون استهزا تعبیر عامیانه سیدر.

ط و ز لامه { (ت) س. ۱. طوز مه، تملخ. ۲. پیشمش اشکنبه کیسه سنک چوربه حالنده اولیان قییلماشی. = ص. طوزه یاتیرلمش،

ط و ز لانمش: طوزلامه سبزه، بالیق.

ط و ز لق { (ت) س. طوز قابی } سفره ده طوز قومغه مخصوص بلور وسائر ده کوجک قاب، تمکدان. || چوبان طوزلنی، قادن طوزلنی = نبات نوعلری، آنبر باریس.

ط و ز لو { (ت) ص. با: طوزلی. } دکنز قییسنده

ط و ز له { (ت) س. دکنز صوبی صیغچقور. } له چکوب تفر ایتدیر مکه طوز استحصال اتمک مخصوص محل، ملحه.

ط و ز لی { یاخود طوزلو. } (ت) ص. ۱. طوزی اولان، ایچنه طوز قومش: طوزلی یک؛ طوزلی بوبرلی کباب. ۲. طوزی چوق اولان، چوق طوز قومش: بو پینر طوزلی. ۳. طوز وسائر املاحی اولوب ایچمکه صالح اولیان (ص)، دکنز صوبی واکا مسائل، صولر کبی آچی: طوزلی صو؛ بوقو. نمک صوبی طوزلیدر. ۴. مج. بهالی، غالی: بو مال بکا یک طوزلی اوتوردی = چوق بهالی کلدی. || طوزلی اوت = بیان نخودی. || طوزلی بلغم = بر نوع اکرامه، قوبا.

ط و ز لیجه { (ت) ص. ۱. طوزی } (د) س. ۲. طوزلامه، چوقجه طوز لانمش. ۲. مج. بهالیجه، اولدجه بهالی.

ط و س { (د، ت) د. «طو» } ایله باشلار بعض تر. صفتلردن اول کلوب تأکید و مبالغه بیان ایدر: طوس طو. غری، طوس طو بارلاق.

{ (ت) قوج کبی باش و } ط و س { آن یا بوینوزله اورمه: } بوقوج طوس اوربور؛ چوققلر طوس اورشیورلر: قوچلره طوس اورشیدیر مق.

ط و س باغه { (ت) س. قیلوباغه. } (ت) س. آرنائودک

ط و س قله { جنوبی آرنائودلی اها. } ایسندن اولانی، جنوبی آرنائود: طوسقلر چالیشقان بر قومدر.

ط و س قله لی { (ت) س. م. آر. } ناؤد لفاک طوسقلر ساکن بولنان جنوبی قسمی که شمالاً (اشقومی) مجراسیله کته، لادن آریلیور.

ط و س سون { (ت) س. ۱. طانه } حاندن چیقوب ایکی باشی کچمش قره صیغیر آغیری، کچ بوغا. ۲. مج. طیقنازجه و تندرست یکیت: ها! طوسونم کوردهم سنی.

ط و شار مق { (ت) فل. کوکس } کرکین اولق، ایلری جیقمی.

ط و ط { (ت. تر. زبازدی: } (دودو) آفریقا و هند و آمریقا ده انوای بولنان معروف قوش که دبی انسان دبی کی قالین اولمغه ایشیتدیکی حیوانانک سنی تقلید ایدر و حتی تعلیمه لقردی دخی تلفظ ایده بیلیر، ببغا، پایغان: طوطی قوشی؛ طوطی شکرخا = شکر چیکنین پایغان و مج. کوزل سولر دلبر. || مج. طوطی قوشی = آکلامق سزین چوق سولر کوزه. || طوطی نامه = بی اصل واساس، اویدیرمه سوزلر. (بوغونالده معنون بر مصال کتایندن کنایه.)

ط و ط ی { (ت) س. (زبازدی: دودو) } منده قوللانیلیدی: اسما طو. طی. ایوم اسکی طرز و قیافتده بولنان ارمنی نائشه اطلاق اولنور. (سند. عر. ۱. طاعت، اطاعت، طوع { مطیع و منقاد اوله، دیکله، سر فرو اتمه. ۲. ایستیه رک بر شی، یایمه، کندی آرزو سیله حرکت، کره و جیر مقابلی: بالطوع والرضا. ۳. عر. ایستیه رک. کندی طوعاً { رضاسیله، اجبار اید. } مسکسزین؛ طوعاً و کرها = ایستر ایستیز.

ط و غ { (ت) س. (اصلی: توك) } (د) س. ۱. اصل «طو» } غمق، دن مشتق اولوب صوی واصل دیمکدر. [قوش وسائر اولامق اوزره آیشد. یریلان تیزینجه لی بیر تیحی قوش، چاق؛ آق طوغان، آلا طوغان، بوز طوغان، چاق طوغان، صاری طوغان = انوای || بوز طوغان = بر نوع آرمود.

ط و غ انجی { (د) س. ۱. بریوک } دایره ده طوغانلری بسلیوب اداره و طوغانله آو ایشلرینه نظارت ایدن آدم؛ طوغانجی باشی. ۲. یکچیری او. جاغنده بر صنف عسکر.

ط و غر اتمق { (د) ف. کسدر و ب } (د) س. ۱. پاریجه ره آبرتمق، پاره لاتمق: تخنه بی، اتی، اتمکی طوغرامتی.

ط و غر ام { (د) س. کسمه، پاره. } لامه. کسمه، پاره لامه: باغر صاقلرم طوغرام طوغرام

کسیلیور = طوغرانیر کی شدتلی وجعله آغریور.

ط و غر امق { (د) ف. پاریجه } لامق: نخته، اتمک، ات، صو. غان طوغرامق. || بول طوغرا. مق = مواعید کاذبه ده بولنق، اغفال ایچون افراط اتمک.

ط و غر امه { (د) س. ۱. پاریجه } لامه. ۲. قبو و بنجره و قنات و چرچوه کی پاره لانمش کرا. سته دن پایلان ایش و بوایشه یارایان کراسته: طوغرامه ایثی، طوغرامه دن یابلس.

ط و غر امه جی { (د) س. طو. } بله مشغول اولان صنعتکر، اینیه نک نخته دن پایلان قبو و بنجره چرچوه و قنادی کی ایشلرینی بیان آدم که دولکر ایشندن اینجه و مارانغوز ایشندن قبا ایشله اوغراشیر، نجار: بو طوغرامه جی ایشیدر.

ط و غر امه جیلق { (د) س. طو. } ایثی و صنعتی، قبو و بنجره قنات و چرچوه سی کی ایشلر یایمق صنعتی: طوغرامه جیلق زحمتی بر صنعتدر.

ط و غر تمق { (د) ف. ۱. برقادین و یا } سنی تسهیل اتمک، طوغرمه ده یاردم اتمک، ابلهک ویا حکیمک اتمک، تولید ایتدیرمک: فلان قادینی کیم طوغرندی؛ خانفی ابله طوغرندی؟ ۲. کبه براقوب

چو جوق یا پدیرمق : بر قوج قرق
اللی قویونی طوغرته بیلیر .
طوغرغان { یا طوغورغان . (د)
چوق طوغوران
(دیشی) : طوغرغان قادین ،
کدی .

طوغرمق { یا طوغورمق . (د)
فت . دنیایه کتیرمک ،
تولید ایتک : هر کس والدیه سی
بر کره طوغورور : کدی سنده ده
ایکی دفعه و هر دفعه سنده بر قاج
یاوری طوغورور . || مج . طقوز
طوغرمق = بویک بر صبر سزاقله
انتظارده بولمق ، تهاک کو -
ستمک ، مراق ایتک .

طوغرمه { یا طوغورمه . (د)
س . دنیایه کتیرمه ،
تولید : او قادینک بک قولای
بر طوغرمه سی واردر .

طوغرو { طوغری . (د) ص . س . با :

طوغروم { (د) س . با : طو -
گرام .

طوغره { (ت) س . با : طغرا .

طوغری { (د) ص . ۱ . اگری
اولیان ، دوز ، مستقیم ،
راست ، بر اوجدن بر اوجه بر
استقامت اوزره کیدن : طوغری
بول ، طوغری دیرک ، طوغری
دیوار . ۲ . یالان اولیان ، کر -
چک ، صحیح ، محقق : طوغری
سوز ، طوغری حوادث . ۳ .
یالان سویلز ، طوغریلقدن آبر -
لماز ، صادق ، راستگو : طوغری
آدم . ۴ . استقامت اوزره حر -
کت ایدن ، ناموسلی ، مستقیم : طو -
غری برصندقکار . ۵ . حیلل یلیر ،

خلوصله حرکت ایدن ، خالص :
قابی طوغری : طوغری یورکلی .
۶ . خطاسز ، یا کلیشسر ، صحیح ،
صاغلام : طوغری حساب .
= ح . ۱ . استقامت اوزره ،
برجهت واستقامتمده ، صامیه رق
وا کرلیه رک : بویول طوغری
اورابه چیقور : طوغری یورتمک ،
کیتک . ۲ . یالان اولیه رق ،
کرچکدن ، صحیحاً : طوغری سو -
یله : طوغری خبر آله بیلدیکزمی ؟
۳ . استقامتله ، مستقیمانه ، نامور -
سکارانه : طوغری ایش کور -
بور . ۴ . حیلل سز ، خلوصله
خالصانه : طوغری دوشورتمک .
۵ . یا کلیشسر ، خطاسز ، مصححاً :
طوغری حساب کورمک . = س .
طوغریلق ، حقیقت ، طوغری
قول و فعل : طوغری بی سو -
مک ، طوغریدن آبرلما مق .
= ظم . ۱ . سمت وجهت بیان
ایده رک توجه و انعطافه دلالت
ایدر : شرقه طوغری کیتدی ؛
اوطرفه طوغری حرکت ایتدی .
۲ . برهسه و درجه بیانیله تقریه
دلالت ایدر : اوتوز یا شلرینه
طوغری . || طوغریدن ، طوغر -
یدن طوغری به = بلا واسطه .
|| طوغریسی = الحق ، بلاخلاف .
|| کون طوغریسی [صحیحی : کون
طوغشی و یا کون طوغوسی] =
۱ . طلوع شمس ، مشرق . ۲ . شرق
جنوبی روزکاری . || طوغری
بول = رشد ، هدایت .

طوغریچک { (د) ح . طوغریدن
طوغری به ، طولا -
شمیه رق ، بلا واسطه : بویولدن

طوغریچک اورابه چیسارسکر ؛
طوغریچک کندیسنه مراجعت
ایتدم .

طوغریلامق { (د) فل . طو -
غری بی سو -

یتک ، حقیقتی تسلیم و اعتراف
ایتک : هاه شمعی طوغریلادی .

طوغریلتمق { (د) فت . ۱ .
طوغری بایمق ، تقویم ، تسبید

ایتک : اگری باجاقلی طوغان
چو جقلرک باجاقلینی طوغریلتمق
مکندر . ۲ . (یا کلیش شیشی)
طوغری ایتک ، خطا و غلطی
رفع ، تصحیح ایتک : شو عباره بی
طوغریلتمق .

طوغریلق { (د) س . ۱ . دوز -
لک ، استقامت ،

راستی : بویولک ، بویولک
طوغریلنی . ۲ . کرچکک ، صحت ،
درستی : بویولک ، بویولک
طوغریلنی . ۳ . یالان سویلین
آدمک حالی ، صدق ، راستکولق :
بویولک طوغریلنی . ۴ . ناموس ،
خلوص ، استقامت : طوغریلقدن
آبرلما ملی . ۵ . حیلل سز لک ،
صفوت : قلیک طوغریلنی . ۶ .
خطا فقصدانی ، یا کلیشسزلق ،
صحت : حسابک طوغریلنی .

طوغریلمق { (د) فل . ۱ . دوز
او چوجنک آیاغی طوغریلدی ؛

بویول شمعی طوغریلدی . ۲ .
قالتمق ، قیام ایتک ، قالقوب قائم
طورمق : آیاق اوزره طوغر -
یلدی . ۳ . بر یول آلمق ، بریره
توجه ایتک ، بر استقامت آلمق :
چارشی به طوغریلدی ؛ اوینه

طوغریلدی . ۴ . دوتک ، یوزنی
چویرمک : قلیله طوغریلدی .
۵ . کرچک و صحیح اولق ، تحقیق
ایتک : او حوادث دهامیه
طوغریلدی .

طوغرله { (ت) س . مغولجه دن .
(زبا نزدی : تاولغا)

حریده باشه قونان زره ، دمیر
طاس ، مغر ، خود .

طوغرله { (ت) س . لا . Togula =
پیشمش ، زباز -

دی : تولا | فورنده پیشمش
قرمزی و سرت کرینچ : کرینچ
طوغرله سی = عادی جنسی ؛ دلیکی
طوغرله = بولمزه مخصوص دلیکی
و خفیف طوغرله ؛ گوشه طوغرله سی ،
پرسه طوغرله سی = دیوارک کو -
شله به مخصوص کناری باصلش
ابی جنسی ؛ آتش طوغرله سی =
آتش طیانیر قوی جنسی ؛
چینی طوغرله = دوشمه ایچون
چینی تقلیدی یا یالان ابی و بهالی
طوغرله . || طوغرله قرمزسی = قویو
قرمزی . = ص . طوغرله دن یا بلش :
طوغرله دیوار ، طوغرله بنا .

طوغرله جی { (ت) س . طوغرله
یا یان و صا تان آدم .

طوغرلی { (ت) ص . با : توغلی .

طوغرمق { (د) فل . ۱ . دنیایه
ککک ، آناک رحمن دن

چیممق ، تولد ایتک : سز نه تا -
ریجده طوغرلکیز . ۲ . مثر -
قدن چیممق ، کوک یوزنده
کوزکک ، طلوع ایتک : کوشش ،
آی ، زهره طوغرلی . ۳ . مج -
ظهور و بروز ایتک ، حاصل او -
لوب میدانه ککک : بو صنعت

دهامی طوغرلی . ۴ . سانخ اولق ،
بالبداهه سویلتمک : بو شعر بویله
طوغرلی . || اکسیک طوغرمق =
چو جوق مدتی کلدن طوغرمق .
|| ایچمه ، قلیله ، یورکه طوغرمق =
سانخ اولق ، سنووح ایتک .
|| طوغرلیغه پشیمان = تنبل .

طوغرمه { (د) س . ۱ . دنیایه کله ،
(تولد ، ولادت : طوغرمه .

سنگ تاریخی مضبوط دکلدن .
۲ . مشرقدن چیقوب کورینده ،
طلوع ؛ کونشک طوغرمه سی =
طلوع شمس . = ص . طو -
غمش ، دنیایه کلش ، متولد ، زاده .
|| آنادن طوغرمه = ۱ . او حالده
دنیایه کلش ، صکره دن اولمه
دکل : آنادن طوغرمه کور ،
صاغر . ۲ . چیریل جیلاق ، آنا
دن نصل طوغرمش ایسه ، اوستنده
هیچ بر شیء اولمق سزین : آنادن
طوغرمه بر حالده طو - ریور .
|| طوغرمه بیومه = طوغرمش بیو -
مش ، یرلی : طوغرمه بیومه
شهرلیم .

طوغری { (د) س . ۱ . ولادت
(ری ، مولد ، وطن ،

مسقط رأس . ۲ . طلوع یری ،
مطلع ، مشرق ، شرق : کون طو
غوسی (وغلطی : کون طوغریسی)
= شرق و یا شرق جنوبی روزکاری
وجهتی .

طوغریش { یا طوغرش . (د) س .
طوغریش (۱) طوغرمه ، تولد ،

ولادت . ۲ . ظهور ، طلوع : کون
طوغریش = کون طوغوسی . ||
طوغریشدن کور = آنادن طوغرمه
کور .

طوغوشلی { (د) ص . صوی ، جنس ،
نجیب ، نجابتی .

طوغی { (د) س . با : طوغو .

طوف { س . عر . با : طواف .

طوفان { س . عر . (طوف ، طوف
دن) ۱ . اور -

ته لعی قابلا یوب احاطه ایدن
عمومی و بک شدتلی یاغور و
فرطونه : بر طوفان قوبدی . ۲ .
حضرت نوح (عم) زماننده
کفر و ضلالت صابش اولان بی
بشری قهر ایچون من طرف الله
ظهور ایدن عمومی فرطونه که
بتون قرم نوح بر لرینی غرق ایدوب
نوع بشری احاطه ایتش ، ویاکنز
نبی مشار الیه ایلل خاندانی و
سائر مخلوقاتدن بر جفت سفینه
نوح ایچنده قورتلشدر . ۳ . ار -
کره ارضک اوائل تشکلاتنده
بر بر و وقت وقت قیو غک یا تالا
مه سیله و یا صولر طاشمغه وقوع
بولش اولان خرابقلرک بهری .
|| مج . طوفان نوح (عم) = ۱ .
بک بیوک یاغور و فرطونه :
طوفان نوح اولدی . ۲ . بک
اسکی زمان : طوفان نوح (عم)
دن قاله . || ار . قبل الطوفان =
کره ارضک تشکلات حاضره .
سندن اول بولش اولان :
قبل الطوفان اولان حیوانات
غریبه . فر . Antediluvien .
(ت) ص . (اصلی : «طو -
طوق») یعنی «دن «طوبوق» |
۱ . اشتها سی قالمش ، لزومی قدر
یوب ایچمه رک حرصی آلمش ،
آج مقابلی ، شعبان ، سیر ، طوقم ،

قارنم طوقدر. ۲. طولفون، صیق، قالین: طوق قاش. || طوق کوزلی = قناعتکار، حریص و طمعکار اولیان.

طوق (ت) س. (بلکه عر. طوق) (کردانلق دیمک اولان کچیلرک کرداندن صارقان کوبه کی ایکی دانه.

طوق (سن. عر. ج: اطواق. ۱. کردانلق، بوین زینتی: طوق زرین. ۲. حیوا. ناک بوینه طاقیلان حلقه، طاسمه. ۳. قومرینک کی کبی بوینده حلقه رسمده چیزکی. ۴. طاق، قن، قدرت، اقتدار: طوق بشاردن خارج. (بو معنا ایله لسانزده نادراً قوللانیلیر.)

طوقات (طوقانلاق. نا: تو. قات، توقانلاق.

طوقاج (ت) س. چربیجی طوقاغی.

طوقجه (ت) ص. قالینجه، طولفونجه: طوقجه قاش.

طوقشدرمق (د) فته بربر. مق، اورشدرمق، چارباشدرمق، مصادمه ایتدیرمک: یو. مورطه طوقشدرمق، طوقشدرمق.

طوقشمق (د) فش. صیق او. قنق، اورشقی، چارباشقی.

طوقاق (ت) س. (اصلی: طو. آدمک حالی، آجلق مقابلی، شبع، سیری: طوقلقده آجلق

ماهیتی آکلاشیله ماز. ۲. طو. لغوناق، صیقاق، قالیناق: بو قاشک طوققلی کافی می؟ || قارن طوقلقنه = یالکز ییوب ایچمه مقابله و معاشیز (خدمت ایتک).

طوقلی (ت) ص. ۱. کرداندن کوبه کی صارقان دانه لری بولان (قوزی ویا یچی). ۲. بر یاشنه کیرمش قویون.

طوقاق (ت) س. ۱. آغاجدن اورمغه مخصوص قالین باشلی وصابلی آلت، پک قالین نخنه چکیچ: طوقاقله اورمق، ازمک. ۲. قیو قنادینه آسیلی و اونی چکمکه و قیوی چالغه یارار دمیر حلقه یاخود چکیچ کی شی: قیو طوقاغی. ۳. چاشیری صوبک ایچنده اوروب تمیزلکه مخصوص اوکی قالین ویاصی اودون، طوقاج: چاشیرطو. قشاق، چربیجی طوقاغی. ۴. دیبک ایچنده اوروب ازمکه مخصوص قالین دسته. || طوقاق کبی = تلی جانلی، قوتلی چو. جق.

طوقناق (د) س. ۱. ایشله، کچمه، تأثیر. ۲. اضرار، بوزمه. ۳. باشه اورمه، سر -

طوقناقی (د) ص. ۱. تأثیرلی، قلی صوئوق، طوقناقلی سوز. ۲. بوزان. مضر: طوقناقلی مک. ۳. باشه اوران، سرتجه: طوقناقلی توتون، شراب.

طوقندیرمق (د) فته. ۱. ایلیشدرمک، مس

ومس ایتدیرمک، تماسه کتیر. مک: شورابه الکزی طوقند. یرک: شو ماصه بی دیوارله طوقندیرمیه رق کوتوره بیلیر. میسکر؟ ۲. ال سوردرمک، بوزدیرمق: اشیاکره کیمسه به طوقندیرمد. ۳. ایلیشدرمک، آزرده ایتدیرمک، صاناشمغه براتیق: اوزوالی آدمه چوجقلره طوقندیرمیک. ۴. سوزی طو. لایسیله برینه ارجاع ایتک، ایما ایتک: سویلدیکنی بکا طوقندیر. مق ایستدی.

طوقلمق (د) فته. ۱. مس اولمشک: بوکتابلره طوقلماز. ۲. ایلیشک، صاناشقی، اضرار ایدمک: بوققیر آدمه طوقلمسون.

طوققمق (د) فته. ۱. ال ایله عضو یله ایلیشمک، لمس، مس ایتک، سورمک، تماس ایتک: صوئوق هواده سرمره طوقنق قنادر: الم طوقنقله صوئوقنق طویدم. ۲. ال سورروب بوز. مق، خلل کتیرمک، دکیشد.

روب افساد ایتک، ایلیشک: کیمسه بوکاغلرله طوقنسون؛ بن اویمکه هیچ طوقنمدم؛ بوکا اصلا ال طوقنماشدر. ۳. ایلیشک، آزرده ایتک، اضرار ایتک، راحت براتیق، صانا. شقی: بو چوجقه طوقنماک؛ شو فقیر نیچون طوقنورسکر؟ ۴. تأثیر ایتک، ایشک، اثری کیمک: بکا اونک سوزی طو. قنماز: سویلدیکی سوز بکا چوق طوقندی. ۵. سرخوشاق ویر.

مک، چوق سرت کاوب سر. سملک کتیرمک: بوتوتون، بو شراب بکا طوقنور. ۶. حزن و کدر ویرمک، سراقی آرتدیرمق: بوله حزن ایتکز شریقلر بکا طوقنور؛ قوال سسی آدمه طو. قنور. ۷. صحتجه ضرری موجب اولق، اضرار ایتک، یاراماق، راحتسزلی ویرمک: اکشی شیلر بکا طوقنور؛ زیتون یاغی جلد خسته لنی اولانله طوقنور؛ هریمکک چوغی طوقنور. ۸. راجع وعاقد اولق: خیری طو. قنمازسه باری شریده طو. قنسون؛ او ایشک بکا طوقنور جیتی یوقدر. ۹. تجاوز و تسلط ایتک: عرضه، ناموسه طوقنما. مل؛ او سوز حیثیتنه طوقندی. صوبه صابونه طوقنماق = هیچ بر طرفه ضرری اولماق.

طوقنمق (د) س. طوقنق. ۱. طوقنق. ۲. مضر، یاراماز: طو. قنور مک.

طوقنمق (د) فته. نسج ایتد. ۲. بومجقله اوینانیلیر بر اوپون.

طوقورچین (د) س. ۱. بو. یغنی، چیچ. ۲. کلین جهازی قفسی. ۳. بونجقله اوینانیلیر بر اوپون.

طوقوز (ت) ص. طوق، صیق: طوقوز قاش. ۲. طوقوز (د) عد. با: طوقوز.

طوقوش (د) س. دکیش لفته. ۱. ایلیشک. ۲. دکیش طوقوش = مبادل، ترامپه: ممالک وحشیده پاره او. لمدیغندن اشیایی دکیش طوقوش ایدرلر.

طوقوشمق (د) فته. ۱. ایلیشک. ۲. دکیش طوقوش = مبادل، ترامپه: ممالک وحشیده پاره او. لمدیغندن اشیایی دکیش طوقوش ایدرلر.

طوقومق (د) س. ۱. طوقو. ۲. طوقو. ۳. طوقو. ۴. طوقو. ۵. طوقو. ۶. طوقو. ۷. طوقو. ۸. طوقو. ۹. طوقو. ۱۰. طوقو. ۱۱. طوقو. ۱۲. طوقو. ۱۳. طوقو. ۱۴. طوقو. ۱۵. طوقو. ۱۶. طوقو. ۱۷. طوقو. ۱۸. طوقو. ۱۹. طوقو. ۲۰. طوقو. ۲۱. طوقو. ۲۲. طوقو. ۲۳. طوقو. ۲۴. طوقو. ۲۵. طوقو. ۲۶. طوقو. ۲۷. طوقو. ۲۸. طوقو. ۲۹. طوقو. ۳۰. طوقو. ۳۱. طوقو. ۳۲. طوقو. ۳۳. طوقو. ۳۴. طوقو. ۳۵. طوقو. ۳۶. طوقو. ۳۷. طوقو. ۳۸. طوقو. ۳۹. طوقو. ۴۰. طوقو. ۴۱. طوقو. ۴۲. طوقو. ۴۳. طوقو. ۴۴. طوقو. ۴۵. طوقو. ۴۶. طوقو. ۴۷. طوقو. ۴۸. طوقو. ۴۹. طوقو. ۵۰. طوقو. ۵۱. طوقو. ۵۲. طوقو. ۵۳. طوقو. ۵۴. طوقو. ۵۵. طوقو. ۵۶. طوقو. ۵۷. طوقو. ۵۸. طوقو. ۵۹. طوقو. ۶۰. طوقو. ۶۱. طوقو. ۶۲. طوقو. ۶۳. طوقو. ۶۴. طوقو. ۶۵. طوقو. ۶۶. طوقو. ۶۷. طوقو. ۶۸. طوقو. ۶۹. طوقو. ۷۰. طوقو. ۷۱. طوقو. ۷۲. طوقو. ۷۳. طوقو. ۷۴. طوقو. ۷۵. طوقو. ۷۶. طوقو. ۷۷. طوقو. ۷۸. طوقو. ۷۹. طوقو. ۸۰. طوقو. ۸۱. طوقو. ۸۲. طوقو. ۸۳. طوقو. ۸۴. طوقو. ۸۵. طوقو. ۸۶. طوقو. ۸۷. طوقو. ۸۸. طوقو. ۸۹. طوقو. ۹۰. طوقو. ۹۱. طوقو. ۹۲. طوقو. ۹۳. طوقو. ۹۴. طوقو. ۹۵. طوقو. ۹۶. طوقو. ۹۷. طوقو. ۹۸. طوقو. ۹۹. طوقو. ۱۰۰. طوقو.

طوقومق (د) س. ۱. طوقو. ۲. طوقو. ۳. طوقو. ۴. طوقو. ۵. طوقو. ۶. طوقو. ۷. طوقو. ۸. طوقو. ۹. طوقو. ۱۰. طوقو. ۱۱. طوقو. ۱۲. طوقو. ۱۳. طوقو. ۱۴. طوقو. ۱۵. طوقو. ۱۶. طوقو. ۱۷. طوقو. ۱۸. طوقو. ۱۹. طوقو. ۲۰. طوقو. ۲۱. طوقو. ۲۲. طوقو. ۲۳. طوقو. ۲۴. طوقو. ۲۵. طوقو. ۲۶. طوقو. ۲۷. طوقو. ۲۸. طوقو. ۲۹. طوقو. ۳۰. طوقو. ۳۱. طوقو. ۳۲. طوقو. ۳۳. طوقو. ۳۴. طوقو. ۳۵. طوقو. ۳۶. طوقو. ۳۷. طوقو. ۳۸. طوقو. ۳۹. طوقو. ۴۰. طوقو. ۴۱. طوقو. ۴۲. طوقو. ۴۳. طوقو. ۴۴. طوقو. ۴۵. طوقو. ۴۶. طوقو. ۴۷. طوقو. ۴۸. طوقو. ۴۹. طوقو. ۵۰. طوقو. ۵۱. طوقو. ۵۲. طوقو. ۵۳. طوقو. ۵۴. طوقو. ۵۵. طوقو. ۵۶. طوقو. ۵۷. طوقو. ۵۸. طوقو. ۵۹. طوقو. ۶۰. طوقو. ۶۱. طوقو. ۶۲. طوقو. ۶۳. طوقو. ۶۴. طوقو. ۶۵. طوقو. ۶۶. طوقو. ۶۷. طوقو. ۶۸. طوقو. ۶۹. طوقو. ۷۰. طوقو. ۷۱. طوقو. ۷۲. طوقو. ۷۳. طوقو. ۷۴. طوقو. ۷۵. طوقو. ۷۶. طوقو. ۷۷. طوقو. ۷۸. طوقو. ۷۹. طوقو. ۸۰. طوقو. ۸۱. طوقو. ۸۲. طوقو. ۸۳. طوقو. ۸۴. طوقو. ۸۵. طوقو. ۸۶. طوقو. ۸۷. طوقو. ۸۸. طوقو. ۸۹. طوقو. ۹۰. طوقو. ۹۱. طوقو. ۹۲. طوقو. ۹۳. طوقو. ۹۴. طوقو. ۹۵. طوقو. ۹۶. طوقو. ۹۷. طوقو. ۹۸. طوقو. ۹۹. طوقو. ۱۰۰. طوقو.

طوقومق (د) س. ۱. طوقو. ۲. طوقو. ۳. طوقو. ۴. طوقو. ۵. طوقو. ۶. طوقو. ۷. طوقو. ۸. طوقو. ۹. طوقو. ۱۰. طوقو. ۱۱. طوقو. ۱۲. طوقو. ۱۳. طوقو. ۱۴. طوقو. ۱۵. طوقو. ۱۶. طوقو. ۱۷. طوقو. ۱۸. طوقو. ۱۹. طوقو. ۲۰. طوقو. ۲۱. طوقو. ۲۲. طوقو. ۲۳. طوقو. ۲۴. طوقو. ۲۵. طوقو. ۲۶. طوقو. ۲۷. طوقو. ۲۸. طوقو. ۲۹. طوقو. ۳۰. طوقو. ۳۱. طوقو. ۳۲. طوقو. ۳۳. طوقو. ۳۴. طوقو. ۳۵. طوقو. ۳۶. طوقو. ۳۷. طوقو. ۳۸. طوقو. ۳۹. طوقو. ۴۰. طوقو. ۴۱. طوقو. ۴۲. طوقو. ۴۳. طوقو. ۴۴. طوقو. ۴۵. طوقو. ۴۶. طوقو. ۴۷. طوقو. ۴۸. طوقو. ۴۹. طوقو. ۵۰. طوقو. ۵۱. طوقو. ۵۲. طوقو. ۵۳. طوقو. ۵۴. طوقو. ۵۵. طوقو. ۵۶. طوقو. ۵۷. طوقو. ۵۸. طوقو. ۵۹. طوقو. ۶۰. طوقو. ۶۱. طوقو. ۶۲. طوقو. ۶۳. طوقو. ۶۴. طوقو. ۶۵. طوقو. ۶۶. طوقو. ۶۷. طوقو. ۶۸. طوقو. ۶۹. طوقو. ۷۰. طوقو. ۷۱. طوقو. ۷۲. طوقو. ۷۳. طوقو. ۷۴. طوقو. ۷۵. طوقو. ۷۶. طوقو. ۷۷. طوقو. ۷۸. طوقو. ۷۹. طوقو. ۸۰. طوقو. ۸۱. طوقو. ۸۲. طوقو. ۸۳. طوقو. ۸۴. طوقو. ۸۵. طوقو. ۸۶. طوقو. ۸۷. طوقو. ۸۸. طوقو. ۸۹. طوقو. ۹۰. طوقو. ۹۱. طوقو. ۹۲. طوقو. ۹۳. طوقو. ۹۴. طوقو. ۹۵. طوقو. ۹۶. طوقو. ۹۷. طوقو. ۹۸. طوقو. ۹۹. طوقو. ۱۰۰. طوقو.

طوقومق (د) س. ۱. طوقو. ۲. طوقو. ۳. طوقو. ۴. طوقو. ۵. طوقو. ۶. طوقو. ۷. طوقو. ۸. طوقو. ۹. طوقو. ۱۰. طوقو. ۱۱. طوقو. ۱۲. طوقو. ۱۳. طوقو. ۱۴. طوقو. ۱۵. طوقو. ۱۶. طوقو. ۱۷. طوقو. ۱۸. طوقو. ۱۹. طوقو. ۲۰. طوقو. ۲۱. طوقو. ۲۲. طوقو. ۲۳. طوقو. ۲۴. طوقو. ۲۵. طوقو. ۲۶. طوقو. ۲۷. طوقو. ۲۸. طوقو. ۲۹. طوقو. ۳۰. طوقو. ۳۱. طوقو. ۳۲. طوقو. ۳۳. طوقو. ۳۴. طوقو. ۳۵. طوقو. ۳۶. طوقو. ۳۷. طوقو. ۳۸. طوقو. ۳۹. طوقو. ۴۰. طوقو. ۴۱. طوقو. ۴۲. طوقو. ۴۳. طوقو. ۴۴. طوقو. ۴۵. طوقو. ۴۶. طوقو. ۴۷. طوقو. ۴۸. طوقو. ۴۹. طوقو. ۵۰. طوقو. ۵۱. طوقو. ۵۲. طوقو. ۵۳. طوقو. ۵۴. طوقو. ۵۵. طوقو. ۵۶. طوقو. ۵۷. طوقو. ۵۸. طوقو. ۵۹. طوقو. ۶۰. طوقو. ۶۱. طوقو. ۶۲. طوقو. ۶۳. طوقو. ۶۴. طوقو. ۶۵. طوقو. ۶۶. طوقو. ۶۷. طوقو. ۶۸. طوقو. ۶۹. طوقو. ۷۰. طوقو. ۷۱. طوقو. ۷۲. طوقو. ۷۳. طوقو. ۷۴. طوقو. ۷۵. طوقو. ۷۶. طوقو. ۷۷. طوقو. ۷۸. طوقو. ۷۹. طوقو. ۸۰. طوقو. ۸۱. طوقو. ۸۲. طوقو. ۸۳. طوقو. ۸۴. طوقو. ۸۵. طوقو. ۸۶. طوقو. ۸۷. طوقو. ۸۸. طوقو. ۸۹. طوقو. ۹۰. طوقو. ۹۱. طوقو. ۹۲. طوقو. ۹۳. طوقو. ۹۴. طوقو. ۹۵. طوقو. ۹۶. طوقو. ۹۷. طوقو. ۹۸. طوقو. ۹۹. طوقو. ۱۰۰. طوقو.

طوقومق (د) س. ۱. طوقو. ۲. طوقو. ۳. طوقو. ۴. طوقو. ۵. طوقو. ۶. طوقو. ۷. طوقو. ۸. طوقو. ۹. طوقو. ۱۰. طوقو. ۱۱. طوقو. ۱۲. طوقو. ۱۳. طوقو. ۱۴. طوقو. ۱۵. طوقو. ۱۶. طوقو. ۱۷. طوقو. ۱۸. طوقو. ۱۹. طوقو. ۲۰. طوقو. ۲۱. طوقو. ۲۲. طوقو. ۲۳. طوقو. ۲۴. طوقو. ۲۵. طوقو. ۲۶. طوقو. ۲۷. طوقو. ۲۸. طوقو. ۲۹. طوقو. ۳۰. طوقو. ۳۱. طوقو. ۳۲. طوقو. ۳۳. طوقو. ۳۴. طوقو. ۳۵. طوقو. ۳۶. طوقو. ۳۷. طوقو. ۳۸. طوقو. ۳۹. طوقو. ۴۰. طوقو. ۴۱. طوقو. ۴۲. طوقو. ۴۳. طوقو. ۴۴. طوقو. ۴۵. طوقو. ۴۶. طوقو. ۴۷. طوقو. ۴۸. طوقو. ۴۹. طوقو. ۵۰. طوقو. ۵۱. طوقو. ۵۲. طوقو. ۵۳. طوقو. ۵۴. طوقو. ۵۵. طوقو. ۵۶. طوقو. ۵۷. طوقو. ۵۸. طوقو. ۵۹. طوقو. ۶۰. طوقو. ۶۱. طوقو. ۶۲. طوقو. ۶۳. طوقو. ۶۴. طوقو. ۶۵. طوقو. ۶۶. طوقو. ۶۷. طوقو. ۶۸. طوقو. ۶۹. طوقو. ۷۰. طوقو. ۷۱. طوقو. ۷۲. طوقو. ۷۳. طوقو. ۷۴. طوقو. ۷۵. طوقو. ۷۶. طوقو. ۷۷. طوقو. ۷۸. طوقو. ۷۹. طوقو. ۸۰. طوقو. ۸۱. طوقو. ۸۲. طوقو. ۸۳. طوقو. ۸۴. طوقو. ۸۵. طوقو. ۸۶. طوقو. ۸۷. طوقو. ۸۸. طوقو. ۸۹. طوقو. ۹۰. طوقو. ۹۱. طوقو. ۹۲. طوقو. ۹۳. طوقو. ۹۴. طوقو. ۹۵. طوقو. ۹۶. طوقو. ۹۷. طوقو. ۹۸. طوقو. ۹۹. طوقو. ۱۰۰. طوقو.

طوقومق (د) س. ۱. طوقو. ۲. طوقو. ۳. طوقو. ۴. طوقو. ۵. طوقو. ۶. طوقو. ۷. طوقو. ۸. طوقو. ۹. طوقو. ۱۰. طوقو. ۱۱. طوقو. ۱۲. طوقو. ۱۳. طوقو. ۱۴. طوقو. ۱۵. طوقو. ۱۶. طوقو. ۱۷. طوقو. ۱۸. طوقو. ۱۹. طوقو. ۲۰. طوقو. ۲۱. طوقو. ۲۲. طوقو. ۲۳. طوقو. ۲۴. طوقو. ۲۵. طوقو. ۲۶. طوقو. ۲۷. طوقو. ۲۸. طوقو. ۲۹. طوقو. ۳۰. طوقو. ۳۱. طوقو. ۳۲. طوقو. ۳۳. طوقو. ۳۴. طوقو. ۳۵. طوقو. ۳۶. طوقو. ۳۷. طوقو. ۳۸. طوقو. ۳۹. طوقو. ۴۰. طوقو. ۴۱. طوقو. ۴۲. طوقو. ۴۳. طوقو. ۴۴. طوقو. ۴۵. طوقو. ۴۶. طوقو. ۴۷. طوقو. ۴۸. طوقو. ۴۹. طوقو. ۵۰. طوقو. ۵۱. طوقو. ۵۲. طوقو. ۵۳. طوقو. ۵۴. طوقو. ۵۵. طوقو. ۵۶. طوقو. ۵۷. طوقو. ۵۸. طوقو. ۵۹. طوقو. ۶۰. طوقو. ۶۱. طوقو. ۶۲. طوقو. ۶۳. طوقو. ۶۴. طوقو. ۶۵. طوقو. ۶۶. طوقو. ۶۷. طوقو. ۶۸. طوقو. ۶۹. طوقو. ۷۰. طوقو. ۷۱. طوقو. ۷۲. طوقو. ۷۳. طوقو. ۷۴. طوقو. ۷۵. طوقو. ۷۶. طوقو. ۷۷. طوقو. ۷۸. طوقو. ۷۹. طوقو. ۸۰. طوقو. ۸۱. طوقو. ۸۲. طوقو. ۸۳. طوقو. ۸۴. طوقو. ۸۵. طوقو. ۸۶. طوقو. ۸۷. طوقو. ۸۸. طوقو. ۸۹. طوقو. ۹۰. طوقو. ۹۱. طوقو. ۹۲. طوقو. ۹۳. طوقو. ۹۴. طوقو. ۹۵. طوقو. ۹۶. طوقو. ۹۷. طوقو. ۹۸. طوقو. ۹۹. طوقو. ۱۰۰. طوقو.

(طوقات کبی). ۳. مکر و قایش وسائر باغلامغه مخصوص دیلی و باشلی بیوک قویچه: مکر طوقه سی، قولان طوقه سی، قلیج قایشی طوقه سی. ۴. مج. قاوشدر. مه: طوقه ایتک = قاوشدیروب باغلامق.

طوقه (ت) س. (یتا. Toccia) عشرت ایتانسنده قندحرلی طوقشدرمه: طوقه ایتک. = حد. طوقه = طوقشدرمه. (اصل امر صیغه سی اولوب بو ایکنجی مقامده قوللانیلیر.)

طوقه لی (ت) ص. طوقه سی باغلانان: طوقه لی کمر: کومش طوقه لی.

طوق (د) س. ۱. صوئوقدن تیلر ایدوب موقتاً صلب وجامد حاله کچمش صو وسائر مایعات، بوز، یخ: طیشاریده طوک وارددر؛ دستی طوک طو. تمش: طوک چوزلک = بوز اریمک. ۲. صو وسائر مایعات صوئوقدن تیلر ایتسیله موقتاً صلب وجامد حاله کچمی، جود (وغلی: انجماد)، بوز باغلامه: طوک هواسیدر؛ هوالر طوک کیدپور؛ هوا طوک چکمک. || طوک یاغی = ماکنله ره سور. لمکده وسائر بویه ایشلرده قوللانیلان ایچ یاغی.

طوکچیمق (د) فل. ۱. کو. شقی. ۲. مکدر و منموم او. لمق. مر.

طوکدیرمق (د) فته. ۱. ص. ۲. طوکدیرمق (د) س. ۱. طوکدیرمق (د) س. ۲. طوکدیرمق (د) س. ۳. طوکدیرمق (د) س. ۴. طوکدیرمق (د) س. ۵. طوکدیرمق (د) س. ۶. طوکدیرمق (د) س. ۷. طوکدیرمق (د) س. ۸. طوکدیرمق (د) س. ۹. طوکدیرمق (د) س. ۱۰. طوکدیرمق (د) س. ۱۱. طوکدیرمق (د) س. ۱۲. طوکدیرمق (د) س. ۱۳. طوکدیرمق (د) س. ۱۴. طوکدیرمق (د) س. ۱۵. طوکدیرمق (د) س. ۱۶. طوکدیرمق (د) س. ۱۷. طوکدیرمق (د) س. ۱۸. طوکدیرمق (د) س. ۱۹. طوکدیرمق (د) س. ۲۰. طوکدیرمق (د) س. ۲۱. طوکدیرمق (د) س. ۲۲. طوکدیرمق (د) س. ۲۳. طوکدیرمق (د) س. ۲۴. طوکدیرمق (د) س. ۲۵. طوکدیرمق (د) س. ۲۶. طوکدیرمق (د) س. ۲۷. طوکدیرمق (د) س. ۲۸. طوکدیرمق (د) س. ۲۹. طوکدیرمق (د) س. ۳۰. طوکدیرمق (د) س. ۳۱. طوکدیرمق (د) س. ۳۲. طوکدیرمق (د) س. ۳۳. طوکدیرمق (د) س. ۳۴. طوکدیرمق (د) س. ۳۵. طوکدیرمق (د) س. ۳۶. طوکدیرمق (د) س. ۳۷. طوکدیرمق (د) س. ۳۸. طوکدیرمق (د) س. ۳۹. طوکدیرمق (د) س. ۴۰. طوکدیرمق (د) س. ۴۱. طوکدیرمق (د) س. ۴۲. طوکدیرمق (د) س. ۴۳. طوکدیرمق (د) س. ۴۴. طوکدیرمق (د) س. ۴۵. طوکدیرمق (د) س. ۴۶. طوکدیرمق (د) س. ۴۷. طوکدیرمق (د) س. ۴۸. طوکدیرمق (د) س. ۴۹. طوکدیرمق (د) س. ۵۰. طوکدیرمق (د) س. ۵۱. طوکدیرمق (د) س. ۵۲. طوکدیرمق (د) س. ۵۳. طوکدیرمق (د) س. ۵۴. طوکدیرمق (د) س. ۵۵. طوکدیرمق (د) س. ۵۶. طوکدیرمق (د) س. ۵۷. طوکدیرمق (د) س. ۵۸. طوکدیرمق (د) س. ۵۹. طوکدیرمق (د) س. ۶۰. طوکدیرمق (د) س. ۶۱. طوکدیرمق (د) س. ۶۲. طوکدیرمق (د) س. ۶۳. طوکدیرمق (د) س. ۶۴. طوکدیرمق (د) س. ۶۵. طوکدیرمق (د) س. ۶۶. طوکدیرمق (د) س. ۶۷. طوکدیرمق (د) س. ۶۸. طوکدیرمق (د) س. ۶۹. طوکدیرمق (د) س. ۷۰. طوکدیرمق (د) س. ۷۱. طوکدیرمق (د) س. ۷۲. طوکدیرمق (د) س. ۷۳. طوکدیرمق (د) س. ۷۴. طوکدیرمق (د) س. ۷۵. طوکدیرمق (د) س. ۷۶. طوکدیرمق (د) س. ۷۷. طوکدیرمق (د) س. ۷۸. طوکدیرمق (د) س. ۷۹. طوکدیرمق (د) س. ۸۰. طوکدیرمق (د) س. ۸۱. طوکدیرمق (د) س. ۸۲. طوکدیرمق (د) س. ۸۳. طوکدیرمق (د) س. ۸۴. طوکدیرمق (د) س. ۸۵. طوکدیرمق (د) س. ۸۶. طوکدیرمق (د) س. ۸۷. طوکدیرمق (د) س. ۸۸. طوکدیرمق (د) س. ۸۹. طوکدیرمق (د) س. ۹۰. طوکدیرمق (د) س. ۹۱. طوکدیرمق (د) س. ۹۲. طوکدیرمق (د) س. ۹۳. طوکدیرمق (د) س. ۹۴. طوکدیرمق (د) س. ۹۵. طوکدیرمق (د) س. ۹۶. طوکدیرمق (د) س. ۹۷. طوکدیرمق (د) س. ۹۸. طوکدیرمق (د) س. ۹۹. طوکدیرمق (د) س. ۱۰۰. طوکدیرمق (د) س.

طوکدیرمق (د) س. ۱. طوکدیرمق (د) س. ۲. طوکدیرمق (د) س. ۳. طوکدیرمق (د) س. ۴. طوکدیرمق (د) س. ۵. طوکدیرمق (د) س. ۶. طوکدیرمق (د) س. ۷. طوکدیرمق (د) س. ۸. طوکدیرمق (د) س. ۹. طوکدیرمق (د) س. ۱۰. طوکدیرمق (د) س. ۱۱. طوکدیرمق (د) س. ۱۲. طوکدیرمق (د) س. ۱۳. طوکدیرمق (د) س. ۱۴. طوکدیرمق (د) س. ۱۵. طوکدیرمق (د) س. ۱۶. طوکدیرمق (د) س. ۱۷. طوکدیرمق (د) س. ۱۸. طوکدیرمق (د) س. ۱۹. طوکدیرمق (د) س. ۲۰. طوکدیرمق (د) س. ۲۱. طوکدیرمق (د) س. ۲۲. طوکدیرمق (د) س. ۲۳. طوکدیرمق (د) س. ۲۴. طوکدیرمق (د) س. ۲۵. طوکدیرمق (د) س. ۲۶. طوکدیرمق (د) س. ۲۷. طوکدیرمق (د) س. ۲۸. طوکدیرمق (د) س. ۲۹. طوکدیرمق (د) س. ۳۰. طوکدیرمق (د) س. ۳۱. طوکدیرمق (د) س. ۳۲. طوکدیرمق (د) س. ۳۳. طوکدیرمق (د) س. ۳۴. طوکدیرمق (د) س. ۳۵. طوکدیرمق (د) س. ۳۶. طوکدیرمق (د) س. ۳۷. طوکدیرمق (د) س. ۳۸. طوکدیرمق (د) س. ۳۹. طوکدیرمق (د) س. ۴۰. طوکدیرمق (د) س. ۴۱. طوکدیرمق (د) س. ۴۲. طوکدیرمق (د) س. ۴۳. طوکدیرمق (د) س. ۴۴. طوکدیرمق (د) س. ۴۵

صوت و تمغه صاحب و جامد حاله
 پکیرمک : بو برودت صولری،
 نهری طوگدیره بقدر : بو یاغی
 اریستدکن صکره طیشاری به
 قویوب طوگدیرملی. ۲. مج.
 چوق اوشورتک، صوت و ثقه
 براقق : بزى طوگدیره جفسکر.
 طوگدیرمه (د) ۱. بوز
 قارک ایچنده دوندرملکه ز
 حاله پکیرملش لیوناته و شربت
 وسوت و سائرکه یازین سرنلک
 ویرمک ایچون ینیر : لیونلی،
 قیماقلى طوگدیرمه. = ص. ۱
 طوگدیرملش، بوز حاله پکیر-
 ملش. ۲. طوکوب یکپاره اولمش :
 طوگدیرمه قاورمه : طوگدیرمه
 دیوار : طوگدیرمه طاش = طبیعی
 اولیان .
 طوگدیرمه جی (د) ۱. جک طوگد-
 یرمه یایان و صانان آدم .
 طوگره (د) ۱. «طوگمقی»
 طوگره (دن) ۱. سیر جهنتک
 طوگش باناققلری حاوی چولی.
 [آوروپا لسانلرنده بومعنا ایله
 قولانیان Tundra لغتی بوندن
 غلطدر.]
 طوگره (س) ۱. باش قوناغی،
 کچک مر.
 طوگزن (د) ۱. ویاخود :
 طوگزن (س) ۱. غلطی و زبازدی :
 طوگزن (طوموز) ۱. نق : طو-
 نفوز. ۲. طوموز .
 طوگوزلان (د) ۱. س. راشکی،
 (اوسورغان بوجکی).
 طوگوق (د) ۱. ص. ۱. طوگمش،
 بوز باغلامش، جامد

(غلطی : منجمد) : اللری طو-
 گوق. ۲. اوسقی طوغمش کبی،
 طومانی، بولوتلی، براق اولیان،
 بوزلی : طوگوق جام. ۳. جلا.
 سز (تخته، معدن و سائر) .
 ۴. مج. فرسز، روحسز : طوگوق
 آدم : طوگوق افاده .
 طوگوقلاشق (د) ۱. فل. طو-
 فر و جلاسی و بارلاقلى کیمک.
 طوگوقلق (د) ۱. س. فرسزک،
 جلاسلق، صو-
 نوقلق .
 طول (د) ۱. ص. ۱. قوجه سز
 قاری، ارمل، بیوه : طو-
 لره اعانه طویلامق : طول قاد-
 ینله معاش باغلامق : طول
 قالمق = قوجه سی اولمک : کلین
 طولی غایت کنج اوله رق طول
 قالمش خاتون. || طول عورت او-
 قی = آراقیطون (نبات) .
 طول (س. ۱. اوزونلی،
 بوی : بوعرصه تک طول
 و عرضی : طولانی اولمک : بش
 آرشین طولی وارد. ۲. زمان
 چوققلی، اوزون مدت : طول
 عمر = عمر چوققلی : طول مدت =
 چوق زمان. ۳. چوقلق، کثرت :
 طول امل = طمع، بیتن توکنز
 حرص و آرزو. ۴. م. کره
 ارض تک شرفدن غریبه اولان
 امتدادی، عرض مقابلی : بر
 موقع تک طول و عرض درجانی
 تعیین ایتک : استانبولک طولی
 نه در : طول شرق = مبدأ اتخاذ
 اولنان بر نقطه دن اعتباراً ۱۸۰
 درجه به قدر شرق جهتنده اولان
 برلرک طولی : طول غربی = نقطه

مذکوره دن ینه ۱۸۰ درجه به
 قدر غرب جهتنده اولان برلرک
 طولی : مبدأ طول هر دولت
 عندنده کندی یا یغنی ایچنده بر
 نقطه دن عبارت عد و تمغه باعث
 تشویش عظیم اولان بواختلافک
 رفعلیه مشترک بر مبدأ طول
 اتخاذی الزمدر : طول ساعتی =
 قرونو متره .
 طول (ح. ۱. بویجه، بویه :
 او عرصه طولاً ۲۵ و
 عرضاً ۱۸ متره در. ۲. م.
 شرفدن غریبه معتبر اولان طول
 جهتیله : فلان شهر طولاً شو
 و عرضاً شو درجه ده در.
 طولاب (د) ۱. یانه، دؤلاب.
 (س. ۱. ایکنجی املا.
 سیله اصل فارسی اولوب
 عربی به دخی یکمکه «دوایب»
 صورتنده جمی کلیر [۱. قو-
 یودن صو جیقاروب باغچه لری
 صولامغه مخصوص دوزر ماکینه،
 ساقیه، ناعوره : قویو طولابی،
 بوستان طولابی، ساقز طولابی.
 ۲. هر نوع دوز چرخ، چیتریق.
 ۳. دیوارک ایچنه اولیش و یا
 آریجه یالیش رافلی و قناتلی اشیا
 وضعنه مخصوص عمل : طولابه
 قومق : طولابه صافلامق : چا-
 شیر، ذخیره طولابی. ۴. سلا-
 ملق ایله حرم آره سنده اشیا
 آلوب ویرمکه مخصوص دوزر
 طولاب که ورن ایله آلان بر
 برینی کوره من، دونه طولاب :
 خدمتی بی طولابه چاغروب یکنی
 ویرمک : آشچی طولابدن حرمة
 یکنی ویردی. ۵. بدستانی

ایچنده کی دکالیر : بدستانده بر
 طولابی وار. ۶. مج. اداره امور،
 تمشیه امور : تجارت طولابی
 چویرمک : بو آدم طولاب تک باشند
 در : طولابی بوزلدی. ۷. خله،
 خدعه، دسیسه : کندی طولابی
 چویرمکدن بشقه برشی دوشو-
 نیمور : بوکا بر طولاب دوشو-
 نملی : طولاب قورمق = حیل
 و دسایس دوشونمک. ۸. برجنس
 کوچک میشه دیرکی : چفته طو-
 لاب، تک طولاب. ۹. قورلمغه
 و یا قوی چویرملکه چالان چالنی
 قوطیسی. || طولاب چویرسی =
 اورته اکسر. || طولاب صو-
 قاغی = بیلان قاوی .
 طولابی (د) ۱. ص. طولانی
 { اولان : طولابی
 قویو : طولابی ساعت = چالغلی
 چکمه سی اولان ساعت .
 طولاش (د) ۱. س. ۱. بربرنه
 صارماش طولاش اولمق = صار-
 ماشوب گرفت اولمق. ۲. چپارز،
 طولاشیق. ۳. انکل، عوق،
 مانع. || طولاش اولمق = قوروق
 اولمق، برینه قالمق، انکل او-
 لمق.
 طولاشدیرملق (د) ۱. ب. ۱.
 دور ایدلمک، دائراً مادار کز-
 دیرمک : آفرانغه سفره ده
 یمک طولاشدیرملوب هرکس
 طباغنه آلیر. ۲. طوغریدن
 طوغری به کونورملوب اوزاق
 اوزاق یولاردن کزدیرمک :
 شهری سیر ایتسین دبه طول-
 شدیرمله رق سوق اولندی. ۳.

(سوز) مناسبی بولق ایچون
 بختدن بخته نقل ایدیلرک طو-
 لابیسیله مقصده سوق اولمق :
 سوز طولاشدیرمله رق مقصده
 کلندی. ۴. چویرمک، لف اید-
 لمک : آیاغنه بر ایپ طولاشد-
 یردی. ۵. اطراف چویرمک،
 حصر واحاطه ایدلمک : بولندی
 موقع طولاشدیرملشیدی. || مج.
 آیاغنه، باشه طولاشدیرملق = حاله
 اولمق، مسلط و باش بلاسی
 اوله رق ویرمک : بواشده بنم
 باشه طولاشدیردی : بر بلادر
 آیاغنه طولاشدیردی .
 طولاشدیرمق (د) ۱. ق. ۱.
 دور ایدیرمک، دائراً مادار
 کزدیرمک : کندیسنه بون
 باغری طولاشدیرم : بنی ایکی
 ساعت چارشیده طولاشدیردی.
 ۲. طوغریدن کونورملوب صابه
 یولاردن و اوزاقلردن چویره رک
 سوق ایتک : یارم ساعته
 کیدلمک ممکن ایکن قولاغوز
 اوله جق آدم بزى ایکی ساعت
 طولاشدیردی : بزى تانرمله
 قدر طولاشدیردی. ۳. (سو-
 زی) مقصده سوق ایچون
 مناسبدن مناسبته دوشورمک :
 سوزینی طولاشدیرمه طولاشدیره
 مقصدینه کلندی. ۴. چویرمک،
 صارمق، لف ایتک : آیاغنه
 برایپ طولاشدیردی. ۵. اطرا.
 فنی چویرمک، صارمق، حصر
 واحاطه ایتک : دشمنک بولندی
 تیه بی عسکرله طولاشدیردی.
 || مج. آیاغنه، باشه طولاشدیرمق =

احاله ایتک، مسلط ایتک : بو
 ایشی، بو بلانی باشمه، آیاغنه
 طولاشدیردیله .
 طولاشی (د) ۱. ص. طولاشه.
 طولاشی (رق واریلان، طو-
 غری اولیان، صابه : طولاشی
 یول .
 طولاشمق (د) ۱. فل. ۱. دو-
 ایتک، چیه چوره کزیمک : صبا.
 حدن بری صواقلر ده طولا-
 شیورم : قیلرده طولاشوب
 طورددی. ۲. کزیمک، سیر،
 کشت و کنار، قرج، سیاحت
 ایتک : بر طولاشده کل : بر
 ایکی سنه آناطولیده طولاشدم :
 او آدم بحر محیط کبیده چوق
 طولاشدی : کلک برآز طولا-
 شلم. ۳. یالمق، منتشر اولمق،
 تداول ایتک : اوله بر سوز
 طولاشیور. ۴. بربرنه یکمک،
 قارشیق، گرفت اولمق : صا-
 چلری طولاشمش : بو ایلیکلر
 طولاشیرسه چوزلمی یک زور
 اولور. ۵. طوغریدن کیتیوب
 طولاشیقلى اولمق، اوتیه بری به
 صامغه اوزامق : بو یول چوق
 طولاشیور. ۶. دونوب دیکر
 بر طرفدن وارمق : آرقه دن
 طولاش : آرت قیودن طولا-
 شدی. ۷. بوشنه کزیمک، اوتیه
 ده بریده کزوب طورمق :
 ایشیز طولاشوب طوربور : بورا.
 رده نه طولاشیورسکر : طیشا.
 ریده چوق طولاشما ایشیز وار
 در. ۸. چویرملوب او بر طرفه
 یکمک : بوز برون طولاشدی

کي لیانه کیریلیر. || آباق
طولا شفق = طوغری یوریه.
میوب آباقلری بربرینه قار.
یشغله سرخوش کي یوریمک.
|| آباغه طولا شفق = مانع وانکل
اولقی، مسلط وبار اولقی: ۱.
آباغه طولا شدی طوردی.
۲. ایبلکه مقابل برفنا حرکتک
جزاسنی چکمک: نعمتک قدرینی
ییلدی آباغه طولا شدی. || بر
شیئک آردنده، آرقه سنده
طولا شفق = جست و جوسنده
اولقی، پشته دوشمک. || درت
طولا شفق = اضطرابده بولمق،
اورایه بورابه باش اورمق.
|| دیل طولا شفق = آجیق و فر.
قلی سویله مه مک، سرخوش کي
سویلك، لقر دینک سیاقنی سابقنی
اداره ایده مه مک: منظونک دیلی
طولا شدی اقرار ایتدی. || ذهن
طولا شفق = ذهن قاریشقی، شا.
شیرمق. = فت. ۱. کره درک تحری
وقتیش ایتمک: بتون قیرلی
طولا شدق اوره جق بر قوش
بیله بوله مدق. ۲. دور و طواف
ایتمک: قیودان فوق یلکن
کیمیله کره ارضی اوج کره
طولا شدی: استانی بتون آفر.
بقای جنوبی طولا شدی. ۳.
کزوب سیر و تماشا و یا قفتیش
ایتمک: معارف مدبرلی علی.
التوالی مکتبلی طولا شغله
موظفدرل: اداره مأمورلی
تحت اداره لرنده کی برلی طو.
لا شغله مکلفدرل: شاگردا تک
یا تاق قوغوشلرینی آره صره
طولا شغلی.

طولا شمه } (د) س. طولا شفق
ایشی. با: طولا.
شفق.
طولا شیق } (د) ص. ۱. طو.
غری کیمین، طو.
لاشان، صابه: طولا شیق یول.
۲. قاریشقی، قاریشمش، بر بر.
ینه کیمش، گرفت اولش: طو.
لا شیق صاج: طولا شیق ایپ.
۳. صاف و آجیق اولیمان
مشوش، مغلق: طولا شیق
لقردی: طولا شیق ایش: پک
طولا شیق بر مسئله.
طولا شیق } (د) س. ۱. طو.
غری کیمیه رک
دونوب طولا شان شیئک حالی
اکریلک، اعوجاج: یولک، چای
باتاغنک طولا شیققلی. ۲. قار.
بشیق، بربرینه کیمه، بورغا.
جلق، التوا، کرفتک: ایپک،
صاجک طولا شیققلی. ۳. آجیق
و صراحت فقعدانی، تشویش،
اغلاق: عباره مک، افاده مک
طولا شیققلی.
طولا ق } (د) س. آباغه توزلق
برینه طولا دققری
چوقه کناری و یا اکسر شیاق
وعا.
طولا م } (د) س. ۱. صاریلان
بر شیئک بهر صارلسی،
صارغینک و یا مقره وسائره یه
صاریلان ایپ وشریت وقورده
کي شیئرک بهر دوره سی: صار.
غی، صارینی اون طولا م طو.
لادی. ۲. صاریلان بر شیئک
بر دفعه صارلسنه کفایت ایده.
جک مقداری: شو تلدن بکا
اوج طولا م ویرک.

طولا مباح } (د) س. با: طو.
لانباچ.
طولا مق } (د) فت. ۱. اطرافنه
دوندیروب چوریمک،
صارمق: باشنه بر شال، بله
بر قوشاق طولا دی. ۲. بچ.
احاله ایتک، آفر و مشکل بر
ایشی برینه بار و مسلط ایتک:
بو ایشی بنم باشمه طولا دیلر.
طولا مه } (د) س. ۱. چوخه دن
انتاری کي اوکی آجیق
اوله رق قاوشدیریلیر و اوستنه
قوشاق باغلایر اسکی برلباس:
تاتار طولا مه سی. ۲. پارمقی
احاطه ایدن بر نوع شیش، ان
یارانک خفقی، قورلاغان، طو.
موز بورنی.
طولا میق } (د) س. بر نوع
آجی طوزاغی،
آغی.
طولا ن } (د) س. دیسه، اغفال،
طولا ندریمه. (اکثریا
بالان لغتنه اتباعاً قوللایر):
بالان طولا ن بر طاق سوزله
قابلملی.
طولا نباج } (د) ص. دونه دونه
بوکلس، پک طو.
لا شیق و قاریشقی، پیجاچ، بیج
اندر بیج: طولا نباج یول: او بنا.
تک یوللری پک طولا نباجدر. =
س. پک دونوب قاریشغله کیریله جک
و جیقله جق بری بولنه میان یول،
عاقول، فر. Labyrinth:
مشهور مینوسک طولا نباجی.
طولا ندریمق } (د) فت. ۱.
چوریمک، اح.
طه ایتک، اطرافنی آلق. ۲.
جیل و دیسه آلدا توب صو.

یتی، آشیروب مغبون ایتک:
هرکی طولا ندریمغله کچینور:
اوندن یوز لیرا طولا ندریمش.
طولا ندریمچی } (د) ص. هر.
کسی حیل و
دسایسه اغفال ایده رک صومیقی
صنعت ایدین ناموسسز، عیار،
طرار، مزور.
طولا ندریمچیلق } (د) س.
دسیسه و
حیله، هرکی صومیق صنعت
مکروهه سی، عیارلق، طرارلق:
طولا ندریمچیلقی ارتکاب ایدنلرک
قانوناً جزاسی واردر.
طولا تمق } (د) فل. ۱. دو.
نوب دور ایتک،
طواف ایتک. ۲. تداول ایتک،
شیوع بولقی، متداول اولقی.
۳. بوکلك، ایلشمک: آباغی
طولا ندی. = فت. صارمق:
بر صارغی طولا ندی.
طولا نی } (د) ص. مر. ۱. طولا نیه.
[«طول» دن سمه.]
بوی اکندن زیاده، بویلی،
مستطیل: طولا نی بر تارله، بر
عرصه. = ح. بوی اعتباریله
بویجه، بوینه، طولا: طولا نی
اولچمک: طولا نی قومق.
طولا نی } (د) س. طولا شوب
قاریشمش شی، طو.
لانباچ.
طولا نی } (د) س. ۱. دور،
چوره، حول، اطراف،
۲. خط مستدیر، دائره. ۳.
مناسبت، ملایسه، || طولا نیسیله
۱. ملایسه سیله، بالناسه. ۲.
طوغریدن طوغری به اولمیه رق،
مناسبت دوشوره ک: طولا نیسیله

بندن معلومات آلدی. || دن
طولا نی = ۱. سپندن، دن ناشی،
دن اونوری، اجلدن: وقوع
بولمش بر جرمدن طولا نی تو.
قیف اولنمش: کندیسيله اولان
الفتندن طولا نی اوکاده صور.
مشلر: ظهور ایدن برایکی وقعه.
دن طولا نی قرانتینه دن تمیز
پراقیقه ویرمیسورل. ۲. دائر،
متعلق، حقنده: سزدن طولا نی
بعض شیئرلر صوردی. || فر
طولا نی = چیه چوره، دائراً
مادر: اورمانی فر طولا نی
کزدی.
طولا یرتمق } (د) فت. برینه املا
ایتمک، بالوا.
سطه طولا یرمق: شو دستیلری
کیمه طولا یرنه جغز؟
طولا یرلمق } (د) بچ. ایچنه بر
شیئ قونوب بو.
شلفی دفع ایدمک، طولی حالنه
قونمق، املا ایدمک: دستیلر
طولا یرلدی می؟ صباحدن بری
صو قویو یرلدیکی حالده حوض
طولا یرله مدی.
طولا یرمق } (د) فت. ۱. بوش
شیئ طولا یرمق،
ایچنه شیئ قومق، املا ایتک:
دستی صو ایله، صندیغی اشیا
ایله طولا یرمق. ۲. بر شیئ بر
قابک ایچنه قومق: بو اشیایی
صندیغه، ذخیره نی انباره
طولا یرمق. ۳. اکسیک اولان
شیئ تماملامق، ابلاغ ایتک:
ویردیککز آچقه نی یوز لیرایه
طولا یرک: ده حسانی طولا یره.
مدق. ۴. اسطه ناریه به قور.

شون و مری قویوب آتلفه
حاضرا لمق: تفنکی، طوبی طو.
لدریمق. ۵. کملش حیوانک
قارنه و قیاق و یایراق کي بر
سبزه یه پرنجله اوزوم فستیق و
سائره قویوب پیشیرمک، طوله
یایمق: قوزی، هندی، طو.
ماتس طولا یرمق. ۶. چقور
بر یره طاش طوبراق و مولوز
و سائره آتوب تسویه ایتک:
اوراسنی طولا یره جغز. ۷. دکیزک
ایچنه طاش و چنتولی مولوز و
سائره آتورق قره یه چوریمک:
ساحلک صیغرینی طولا یروب
ریختیم یایمق. ۸. ایچیله جک
شیئ قدحه قویوب صومق:
بکا برصو، بر لیوناظه طولا یر.
مفعولی شراب اولورسه اکثرا
مخدوف اولور: طولا یر ایچیم.
|| چله طولا یرمق = نام قرق کون
خلوت و عبادت و ریاضت ایتک:
و بچ. جفا چکمک. || دفتر اعمالی
طولا یرمق = کنه کار اولقی.
|| چوقور طولا یرمق = اولمک،
دفن اولمق. || طونه طولا یر.
مق = بر کیمه طیشاری چیغمه
وقت بوله میوب طونه ایتک،
دفع طبیعی ایتک.
طولش } (د) س. طولق ایشی.
با: طولق.
طولغون } (د) ص. ۱. طولمش،
ایچی طولی، مالی،
مشهون، مالامال، پر: طولغون
حوض. ۲. قباریق، شیشکین:
طولغون مندر. ۳. چوق یمکدن
شیشمش، ممئی: طولغون معده.
۴. نام، چوققه، دکریجه: طو.

لغون بهاسيله. ۵. حدت وکين و
انفعالی ايچنه بريکديروب صاقلان.
مش، مبطن: طولغون آدم. ۶.
صوڪ درجهيه ککن: طولغون
يورک= حزن وکدرک صوڪ در-
جيه سنه ککن يورک: طولغون
کوز= کوز ياشي دوکک ايچون
جزئي بر وسيله به محتاج اولان
محزون کوز. || اتنه طولغون =
طلمبه، طيقناز.

طولغونلق { (د) س. ۱. طو-
لمش شيك حالي،
مشعوتيت، امتلا. ۲. غرض،
کين، يورکده کيزلي طوتيلان
حدت: برينه طولغونلغى اولقى.
۳. معده شيشکينلکي، امتلا.
|| قولاق طولغونلغى = چوق
ايشيتکدن استحصال اولنان
معلومات.

طولغه { (ت) س. ۱. طاولغه.
طوللق { (د) س. قوجهي اولميان
طوللق قادينک حالي: او قادينه
طوللغنده کيم باقدى؟

طوللمش { (د) ص. ۱. ملو،
(مشعون، پر: طولمش
دستى، صنديق، آراه. ۲.
آرتق تحمل اولنه ميه جق، طا-
شه جق درجده حدت و انفعال
بيدا ايتمش، پر حدت، بر غضب.
= س. اسکه ده طولنجيه قدر
نرخله بولجي آلوب طوانجه
حرکت ايدن نوبت قاينى: طو-
لمشه يينک. || مج. طولمشه کلک =
مرتب سوزله اينانقى، اغفال
ايدلمک.

طوللق { (د) فل. ۱. بوش قاب
(وساژه ايچنه برشي)

يريلان: طولمه قوزى، طولمه
طوماتس. ۲. طاش طوبراق و
مولوز وساژه ايله طولديريلوب
تسويه ايدلمش: طولمه باغچه،
طولمه تپه. || مج. طولمه يني يوتقى =
سويلن مغفلاته سوزله اينانقى:
بن بو طولمه يني يوتنام.

طول { ياخود طولى. (د) ص.
۱. ايچنه شيشلر قونوب
ويا طولانوب بوش اولميان، ملو،
مالى، مشعون: طولو شيشه،
صنديق، حوض. ۲. بر قاب و
ساژه ايچنه بريکوب طولانمش
اولان: بو طولابده کتاب طر-
لودر: کولده باليق، بو طاغده
آو قوشلري طولودر. ۳.
چوق، کثرتي، مباح: بو باغده
طولو کراز واردر: نچده جنس
قيصر اقلر طولودر. ۴. ايچي
بوش اولميان، صرم. ۵. فشک
و باروق قونوب آلمغه حاضر.
لانمش (اسله ناريه): طولو
تفنک. طوب. || طولو ديزکين =
ارخاي عنان ايدمه رک، سرعت
تامه ايله (حيوان قوشد يرمق):
بر آتلي طولو ديزکين کليور-
دى. = س. ۱. بر قاب وساژه يني
طولديران مقدار: آوج طولو-
سى، کاسه طولوسى. ۲. شراب
وساژه ملو باردق، پياله: بر
طولو ايچمک. ۳. بزم عشرته
بولنانلرک بردن چويروب ايچمه
کاري باردق، دور اقداح: بر
طولو چويرمک. || آغز طولو-
سى = اهميتيز، حکمسز بر چوق
لاف: آغز طولوسى. لاف
خافيسنه اينانيسرک.

طول { يا طولى. (د) س. يازين
هوانک اوست طبقه لرنده کي
بروددن طولوب ايرى و يو-
وارلاق بوز دانه لري صورتنده
ياغان ياغورک بعضاً کثرتي و
پک ايرى دانه لى ياغوب کللى
خسارى موجب اولور، عمر.
برد، فا. تکرک: طرلو ياغمتي،
دوشمک: ياغوردن قاچوب طر-
لويه طوتلق = خفيف بر صيقتند.
يدين قاچوب ده دهآ آغرينه
دوچار اولقى.

طولوس { (ت) س. طونوس
ديديکمز شيشک دهآ
طوغرى اسميدر. ۱. طونوس.
(د) س. ديکيشيز
قاب ياييلان بشون
درى: بال، پکمز، صو طو-
لوغى.

طولوم { (ت) س. ۱. حيوانک
بشون چيقارلمش در-
يسندن عبارت قاب که پکمز،
بال، ياغ، سرکه و يا صو کي
مايعات ياخود پينير وساژه
وضعنه مخصوص اولور: سرکه
طولومى: بر طولوم ياغ: طولوم
پينيرى. ۲. نفسله شيشيريلوب
بر ياندن صيقتلغه بر اوچنه
مربوط بولنان دودوک چالينان
درى: غايده طولومى. ۳. ايکي
تخته دن عبارت و بر طولوم
تقليدنده بولنان کورک قطعه سى:
بر طولوم الما، سمور. || طولوم
چيقارمق = حيوانک دريسى
يتون وسقطسز يعنى طولوم يا.
پيله بيله جک صورته يوزمک.
|| طولومنى چيقارمق = يوزمک: و
مج. حديثي بيلديرمک، تادياب ايتمک.

|| شيشدن وشيشمکدن ده کنايه
اولور: طولوم کي شيشمک:
طولومه دونمک.

طولومبه { يا طولومه. (ت) س.
(يتا. Tromba دن
غلط) ۱. صوبي بر طرفدن
چکوب ديگر طرفدن ويرمک
مخصوص ونخله هوا قاعده سيله
ايشلر ما کينه که انواى واردر:
قويو، ياغين طولومه سى: فرنک
طولومه سى = صو چيقارمغه
مخصوص معدنى طولومه. ۲.
ديکزدن صوبي يوقاري به چکوب
بعده بوشادان بر نوع قاصيرغه که
راست کلدیکی سفش ايچون پک
تهلکه ايدر: خرطوم، کردباد.
۳. جيرا. بدنک ايچنده بريکن
مايعاتى چکوب آلمغه و يا مابع
بر علاجى بدنک ايچنه ادخال
ايتمک مخصوص بيوک شرينغه.
۴. بر طولومه مربوط اولوب
اوتى اداره ايدن باشي بوزوق
ويا عسکر افراى، طولومه.
چيلر طاقي: اتى سراى طولومه.
سى کچيور: اسکدار طولومه سى
يتيشدى. || طولومه طائيسى =
فقيه کي بر ماکنه دن صيقيلوب
چيقاريلان بر جنس خور
طائيسى.

طولومبه جى { (ت) س. ۱.
ملله ده بعض
دواژده کى اسكى اصول ياغينى طو-
لومه لرغى ياغين بلخه کوتوروب
اوراده قوللانان آدم. (صورت
مخصوصه ده تعليم و تربيه ايديلن
و آلات و ادواتى پک مکمل او-
لوب کنديلرندن پک چوق يارار.
لقلر کوريلن اطفاييه افراى

بولردن بسبتون باشقه در. {
۲. اولرده کى صو طولومه لرغى
تعمير ايدن صنعتکر. ۳. مج.
چاقين، خيالاز، تربيه سز، حال
و حرکت و معامله سى پک قبا وتند
آدم، خايظه.

طولومبه جيلق { (ت) س. ۱.
مبه سنى اداره ايدوب حريق
سو کنديرمک و صو طولومه.
سى تعمير ايتمک فعل و صنعتى:
طولومه جيلق تهلکه لى برايشدر.
۲. مج. تربيه سزک، چاقيناق،
قبا وتند حرکت و معامله، خايظه.
لقى.

طولون { (ت) س. ۱. شقاقک
قولاق نوزينه طوغرى
اولان محبجه طرفى. ۲. طولو
آى، بدر، سر.

طولى { (د) ص. ۱. طولو.

طولى { (ص. ۱. طولييه. ۱.
بوى و اوزونلغه منسوب و
متعلق: (طولانى دهآ مستملدر).
۲. ص. کره ارضک شرقدن
غربه طوغرى اولان مقياسنه
منسوب و متعلق: ممالکک
درجات طوليه سنى تعيين ايتمک.
۱. ص. ۱. طولى: با: اطول.
طولى { (ت) مه. يومرى و
طوم { (ت) مه. يومرى و
يوارلاق شى تصوير
ايدوب شمعى يالکيز استعمال
اولندينى حالده مرکباتى چو-
قدر، مخفى: نوم.

طوم { (د) مه. طاول و تومبلک
سسى کي صدائى تقليد و
تصوير ايدب اکثراً مکرر

قوللانيلير: طوم طوم طاؤل
چالينيوردی، مخفی: دوم.
طوماس { یا طومانه. (د) س.
[قر. Tomato]
ایچی پک صولی و میخوشجه او-
لفله کرک تازه سی و کرک شیشه.
لرده حفظ اولنش صوبی و یا
ازمه سی و پستیلی بیکه لذت ویر-
مک ایچون قوللانیلوب عادتا
مطبخک حواج ضروری سی حکمه
یکمش اولان بر سبزه که آمریقا.
دن کله اولوب انواع کثیره سی
واردر: قرمزى طومانه، صالقم
طومانه؛ آجی طومانه = طوماس
صالجه سی؛ یشیل طومانه = بعض
بمکرده قوللانیلان خای.
طوماسلی { یا طومانه لی. (د)
و یا ازمه سی ایله تربیه اولنش:
طوماسلی پلاو، چوربه.
طومار { سذ. عر. چ: طومار.
[بلکه ر. دری دیمک
اولان Tomara دن] ۱. وقتیه
بوینه اوزون کسیلوب طی او-
لنه رق اسطوانه صورته قو-
نیلان یازلش جیلان دریسی،
نامه، کتاب، دفتر: طومار
اعمال. ۲. صاریلوب اسطوانی
الشکل اولش هرشی: کاغذ،
قاش طوماری. = ص. تر.
اسطوانی الشکل، مستطیل و
ایچی بوش: طومار دویت =
ایچنه قلم قونه جق قوبری اولان
دیویت. || طوب طوماری = کله
سورگویی.
طوماغه { (ت) س. طوغانک
آیاغنه اوردقلى طو-
پلی کوستک.

طوماغی { یا طوماغو. س. زکام،
توازل. مر.
طوماق { (ت) س. ۱. آغاچدن
طوب. ۲. بر نوع
قالین و آغر چیزمه. ۳. آت
اوزرنده طاشیدقلى قالین بر
چوماق، آغاچ کرز.
طومالان { (د) س. ۱. بر
دستان منطار. ۲. یومری جیبان،
طاعون جیبانی.
طومالمق { (د) فت. بر جهی
کنیدکې چیه جق
وضعیه قومق، تومسالمک: یوک
آلمق ایچون آرقه سنی طوما-
لندی.
طومالمق { (د) فل. ۱. بر
جهی کنیدکې
چیتقمق، تومسالمک: بودیوار
طومالمش. ۲. چوکمک، اکلمک،
(حیوان) آرقه سنی بوکه رک
اوتورمق: کوپک طومالدى.
طومالنج { یا طومانج. (د)
[ص. اورکو چلش،
چیتقمق اولان. (ارطغرل غاز-
ینک وطاشقهنسک ایلمک مقری
اولان معروف بر طاغه علم
اولمشد.]
طومان { (ت) س. بول وقیصه
ایچ طونی.
طوماننج { ص. با: طومانج.
طومب { (ت) مه. دوشن شیک
سنی تقلید و دوشمکی
تصویر ایدوب چوجق لساننده
دوشمک معناسیله ده قوللانیلیر:
طومب یره دوشدی؛ طومب
صوبک ایچنه دوشدی؛ طومب
ایتدی. (جومب کي.)

طومبا { یا طومبه (ت) مه. یا تاغه
آتیلوب راحتى بولق
و چوجق لساننده یا تمق معناسیله
قوللانیلیر: ساعت اوچه کنجبه
هایدی طومبا: اوبقوسی کنجبه
طومبا یادتى.
طومبادیز { (ت) ص. شیشمان
و شیشمان: طومبادیز بر آدم.
عو.
طومباز { (ت) س. ۱. چاپلرده
ایشلر آتی دوز و
کوکرت سز قایق. ۲. کوپری
آلتنه قونور و یا شماندره کي
قوللانیلیر فوچی رسمنده کوچک
دوبه: کوپری، واپور طومبازی.
طومباق { (ت) س. [اصل
محال اعمالی اولان
هند لساننده اولوب آوروپا-
جه ده بو اسمله معروفدر.]
آلتنه قاریشیق و یا آلدین قا-
پلاملی باقیر و یا تونج. = ص.
بو خلیطه دن معمول: طومباق
لکن ابریق.
طومبالاق { (ت) ص. یووار.
لاق، شیشمان،
طومبول: طومبالاق بر چو-
جق.
طومباله { (ت) س. ۱. حقه باز
یووارلاخی. ۲. نو.
مروری حاوی کاغدلره و زارله
اویناییلان قار اوپونی. فر. Loto.
طومبای { (ت) س. صوصیفیری
دیشیسی، دیشی مانده.
طومروجق { یا طومورجق.
(ت) س. [اصلی:
طومروجق] آغاچلرک بهارده
فلز اولق اوزره قیشین پیدا

ایتدکاری دوکمه لرك بهری،
مر. برعوم.
طومروچقلاقمق { یا طمور-
جقلاقمق.
(ت) فل. (آغاچ) طومروچقلا
پیدا ایتک، فلزلنک اوزره طو-
مروجق ویرمک.
طومروق { (ت) س. ۱. آغا-
جک فلزل اولق
اوزره پیدا ایتدکی دوکمه،
طومروجق. ۲. چچیک غنجبه سی،
دها آچلیوب دوکمه حالنده بو.
لنان غنجبه. ۳. قالینلاشمش آغاچ
ساقی، کوتوک. ۴. حمام وفورنه
یازار قالین اودون، کوتوک:
طومروق یارمق. ۵. دستره
ایله آیرلنی وایچابنده اولبه قو-
للانلق اوزره ایری بر مکعب
صورتنده صاتیلان طاش وسا-
ئره: ماله، مرمر، میشه، جوز
طومروغی. ۶. وقتیه مجرملرک
آیاقلری کپیریلوب باغلاقمق اوزره
ایکی دلیکی اولان بر کوئوکدن
عبارت عذاب واشکنجه آتی.
۷. [بوندن تعیمیا] حبسخانه،
محبس، زندان: طومروغه آتمق،
اورمق = حبس ایتمک. || طو-
مروق آغاسی = وقتیه حبسخانه
مدیری.
طومروقلانقمق { (ت) فل.
(آغاچ) طو-
مروجق پیدا ایتک، فلزلنک
اوزره دوکوملمک: هواک
صیقاقلندن آغاچلر کرکی کي
طومروقلاندى.
طوموشمق { (ت) فت. قوش
آغزیه ی ویر-
مک.
طوموز { (ت) س. [اصلی:
طوموز]
تند طبیعتیه معروف درت آ-
یاقلی بر حیوان که یسانی واهلی
اولور، خنزیر، خوک، کراز.
حسن تعبیرله جانور دخی دینیر.
یاوریسنه چوربه دیرلر. -
پیسلکدن و عناد و مرجمتیز-
لکدن یاخود زیاده قوتدن
کنایه اوله رق شتم و تحقیر
تعبیری ده اولور: نه طوموزدر!
|| طوموز آغر شاغی، اتمکی،
آیرینی = بررجنس کوك. || طو-
موز آباغی = ۱. تفنک صیقینی
و یا شیشه طیه سنی چیقارمغه
مخصوص بورغی. ۲. وقتیه
دشمنک آباغنه باتمق اوزره
یوله آتیلان دمیردن سیوری
اوجلی مثک آباق اولطمه سی.
|| طوموز آراهه سی = برجنس
زهرلی آراهه، سیار کوچک
مترس. || طوموز الماسی =
طومالان. || طوموز باشی =
برجنس صراجیه. || طوموز
بالینی = یونس بالیفنک بیوک.
|| طوموز بورنی = قیللی ات
یاران. || طوموزیاغی = طوموزک
دریسی آلتنده و اتنک اوستنده
قالین بر طبقه حالنده بولسان
یاغ.

طوموزلق { (د) س. طوموز
طبیعی، عناده مر-
جمتیزک: بنه طوموزلنی طو-
ندی.
طون { (د) س. ۱. تق. علی-
الباس، جامه: قره طون. ۲.
بلدن آشاغی کیلن و باجقلری
اورتن لباس، شالوار، طومان،
دیزلک: آیاغنده طونی بوق؛
ایچ طونی = تنک اوزرنه و یا تان-
لون یا شالوارک آلتنده کیلن
بر لباس که چاشیردن معدوددر.
۳. آت توگنک رنگی: بو
آتمک طونی کوزل؛ طوری
طوننده؛ آچیق طون. || طو-
نیز = مج. هیچ بر شی اولیان،
پسپایه، شیلیق.
طوناتدیرمق { (د) فت. ۱. تز-
زینت و پردیرمک: باغچه سنی
باغچوانه کوزل طوناتدیرمش.
۲. قندیلر و باراقلره تزین
ایتدیروب شهر آیین ایتدیرمک:
چارشی بی بلدی طوناتدیردی.
طوناتمق { (د) فت. [توب ولباس
دن اولوب اصل معناسی کیدیر-
مک در.] ۱. سوسلندیرمک،
یزتمک، تزین ایتک: اوطلرینی
کوزل طوناتمق؛ کلینی کید-
یروب طوناندیلر. ۲. قندیلر و
باراقلره ابنیه و شهری سو-
سلندیروب شهر آیین یا تمق:
شهری، چارشینی، سوقاقلری،
واپورلری طوناتمق. ۳. مزین
صورته ترتیب ایتک: میوه
طله سی طوناتمق. ۴. مج. سو-
گوب صایه رق تکدیر ایتک،

اطرافه قباحتلری یوزینه او -
ره رق پایلامق. ۵. ب. کینک
آرمه و تکه سنده کی نواقصی
اکمال و تجهیز ایدوب سیر و سفره
حاضر لامق: سفینی طونامق.
= فل. شهر آیین اجرا ایتک.
قندیلر و بایراقلر طونامق:
و ایورلر بوکون طونامش.

طونامه (د) س. تزیین، سو.
سندیرمه. با: طونا.
تمق.

طوناملق (د) ب. ۱. تزیین
ایتمک، سولند.
برک، زینت ویرمک: بو سالون
کوزل طونامش. ۲. شهر آیین
ایچون قندیلر آصیلوب بایراقلر
آجلیق: فلاک قوناخی مکمل
صورتمه طونامش. ۳. طا.
قلری اکمال ایدمک، تجهیز اید-
مک، یکی پاییلان کیلر ده
طونا دلدی: آت کوزل طو-
نادلدی.

طونامق (د) فل. ۱. سو.
سلمک، بزمک، زیب
وزینت بولق: کلین کوزل طو-
نامش. ۲. قندیلر آصه رق
و بایراقلر کشاد ایدره اجرایی
شهر آیین ایتک: بتون شهر
طونامش: اینیه رسمیه صورت
مخصوصه ده طوناندی. ۳.
(کمی) بلکن وسائر طاقله
تجهیز اولمق: یکی انشا اولنان
سفائ ده طونامدی. ۴.
(آت) مکمل طاقلرله حاضر.
لامق: آت طوناندی.

طونامه (د) (یاخود دوتما) س. ۱.

عمومه هاند بر مسرتک اعلا بچون
شهرک قندیلر و بایراقلر وسائر
شمعه لی شیلرله تزیینی و طوب
تفنگ و فشنگر انداختیه انواع
لعیماتک اجرایی شهر آیین،
شنک: طونامه کیجه سی. ۲.
سفن حربیه مجموعی: طونامای
هایون: آت دیکز، بصره کور.
فزی طونامه سی: اینجه طونامه =
اوقاق کیلر فیلوسی. (فا. زعم
اولنه رق ترکیبایده اوبله قوالا-
نیایور: طوناما (دوتما) ی
هایون، طوناما (دوتما) ی
دولت علیه.

طونبای (ت) س. با: طو. بای.

طونج (یاخود طوج. (ت) س.
با: تونج.

طونغور (طونغور دی. با:
طنغر، طنغردی.

طونلاته (ت) س. (تسا.
Tonnellata) کمی

حوله سنک و علی الاطلاق مایعات
وذخیره و سائرته ک واحد قیا-
سیسی اولوب بیک کیلودن
عبارتدر: قرق طونلاته حوله
استیعاب ایدر بر کمی: صو شر.
کتی صویک طونلاته سنی قاجه
و بربرور: (طونه دخی دینلیر.)

طونلاته لی (ت) س. شو قدر
ایدر: بیکری طونلاته لی بر کمی:
ایکی طونلاته لی بر صو قزانی.

طونلق (د) س. طون ویا اینج
طونی اعمالنه یارار:
طونلق بز. = س. و قتیه عسکره
و بریان اثواب پاره سی، البسه
بدلی.

طونوس (ت) س. (طوغر.
یسی: طولوس. یو.

Θόλος = قبه [هر طرفی مدور
اولیوب ایکی دیوار اوزرینه
اکلی صورتسده بایلش کارکیر
سقف: بودرومک اوستنی طو-
نوس یامق، چوبرمک: طونوس
اوستنده بنا یامق.

طونه (ت) س. بخ. ه. (بخار.
جه دن) آلمانای جنوبی
ایله اسویچره حدوددن نبعاله
قره دیکزه منصب اولان بیوک
ایرماق که آوروپانک انهار عظیمه
سندندر.

طوی (ت) س. قازدن بیوک
بر بیانی قوش که ایکی
جنس اولوب، بیوکنه طوبداری
و کوچکنه طوبلاق و عربستان
طوبی دینیر. = ص. بخ. عقلسز،
ادرا کتز، عجمی وخام: طوی
آدم.

طوی (ت) س. (اصلی: توگ)
دوکون، سور، ولجه،

جمعیت، شنک: طوی کونی-
مر. قوللاندیغمز «دوگون»
لغتی اشبو «طوی کونی» ودها
طوغریسی «توگ کونی» تعبیر-
ندن مأخوذ در، زیرا اوکون
بایراق برینه توکلرله خانیهی طو-
نامق عادت ایدی. ۱۰]

طویت (س. عر. قصد، نیت،
مقصد، امل. ۱۰.

طویداری (ت) س. (وغلطی:
طوغداری) طوی
دینان ایری قوشک بیوک جنسی.

طویرملق (د) ب. ایشیتدر.
ایسماع ایدمک:
بو خبر کیسه یه طویرملیلدر.

«حسن» لغت عربیه سنک مألوفتی
بغیر حق اعتباردن دوشمه سنی
موجب اولشدرد.]

طویغوس (د) ص. ۱. حسنز،
طویماز، حسن ایتز،
هیچ بر شیء قلبنه تأثیر ایتز،
تأثیرسز. ۲. ادرا کتز، معلو-
ماتسز، خبرسز.

طویغوسزلق (د) س. ۱.
حسزک،
طویمازلق، حسن ایتیش، تأثیر-
سزلک. ۲. ادرا کتزک، معلو-
ماتسزلق.

طویغولی (د) ص. ۱. حبیبی
زیاده، طویار، تا.
ثرلی، متأثر. ۲. معلوماتی،
خبردار.

طویل (ص. عر. ۱: طویله.
«طول» دن ص. ۱۰.)
۱. اوزون، دراز: عمود طویل:
طویل الید = اوزون الی، مقتدر.
۲. چوق سورر، ممتد، مدید:
عمر طویل. ۳. د. عروصده بر
بجر مخصوص: بحر طویل.

طویل (ت) س. عجمیلک،
طویل (خاملق، تجربه سزلک،
جهالت.

طویل (د) ب. ۱. ایشیتدر.
طویل (د) ب. ۱. ایشیتدر.
طویل (د) ب. ۱. ایشیتدر.

طویل (د) ب. ۱. ایشیتدر.
طویل (د) ب. ۱. ایشیتدر.
طویل (د) ب. ۱. ایشیتدر.
طویل (د) ب. ۱. ایشیتدر.
طویل (د) ب. ۱. ایشیتدر.
طویل (د) ب. ۱. ایشیتدر.
طویل (د) ب. ۱. ایشیتدر.
طویل (د) ب. ۱. ایشیتدر.
طویل (د) ب. ۱. ایشیتدر.
طویل (د) ب. ۱. ایشیتدر.

طویل (د) ب. ۱. ایشیتدر.

طویرملق (د) ب. باشقه سی
طرفندن قارنی طو-
لدریلوب آجلی کیدیرمک، اشباع
ایدمک: اوروج بین طرفندن
قرق فقیر طویرملق اقتضا ایدر.

طویرملق (د) ب. ایشیتدر.
مک، برینک ایشیتقه سینه مساعده
ویا ایشیتقه سنی تسهیل ایتک،
اسماع ایتک: سویلدیگکیزی
طویرملیسکز: بونی کیسه یه طو-
یرمک. ۲. آجق، افشا، نشر
ایتک: بو سوزی طویرماملی.

طویرملق (د) ب. ایشیتدر.
برینک قارنی طوق
ایتک، یدربوب اشتها سنی کیدیر-
مک، اشباع ایتک: آج طویرملق:
قرق فقیر طویرملق. || قارن
طویرملق = ۱. یک یکم، طویمق.
۲. بسلمک، نافع و مفید اولمق: بو
ایش قارن طویرماز.

طویغار (ت) س. تارله قوشنک
بر نوعی، چایر قوشی:
تیله طویغار.
طویغان (ت) س. طوغان. با:

طویغان (د) س. «طویمق»
«طول» دن ۱. ایشیتقه، طو-
یم، استماع: طویغوسی کوشک.
۲. ایشیتقه استحصال اولنان
معلومات، مسموعات، آگاهی:
طویغوسی چوق. ۳. حس، حواس
خسه دن بری واسطه سیله خبر
آلمه، طویمه: بو آدمده طویغو
یوقدر: طویغوس چوق آدم.
[خالص و فصیح ترکیجه بر لغت
اولدینی حالده، بزجه بونک برینه

طویغان (ت) س. طوغان. با:

طویغان (د) س. «طویمق»
«طول» دن ۱. ایشیتقه، طو-
یم، استماع: طویغوسی کوشک.
۲. ایشیتقه استحصال اولنان
معلومات، مسموعات، آگاهی:
طویغوسی چوق. ۳. حس، حواس
خسه دن بری واسطه سیله خبر
آلمه، طویمه: بو آدمده طویغو
یوقدر: طویغوس چوق آدم.
[خالص و فصیح ترکیجه بر لغت
اولدینی حالده، بزجه بونک برینه

طویغان (د) س. «طویمق»
«طول» دن ۱. ایشیتقه، طو-
یم، استماع: طویغوسی کوشک.
۲. ایشیتقه استحصال اولنان
معلومات، مسموعات، آگاهی:
طویغوسی چوق. ۳. حس، حواس
خسه دن بری واسطه سیله خبر
آلمه، طویمه: بو آدمده طویغو
یوقدر: طویغوس چوق آدم.
[خالص و فصیح ترکیجه بر لغت
اولدینی حالده، بزجه بونک برینه

طویغان (د) س. «طویمق»
«طول» دن ۱. ایشیتقه، طو-
یم، استماع: طویغوسی کوشک.
۲. ایشیتقه استحصال اولنان
معلومات، مسموعات، آگاهی:
طویغوسی چوق. ۳. حس، حواس
خسه دن بری واسطه سیله خبر
آلمه، طویمه: بو آدمده طویغو
یوقدر: طویغوس چوق آدم.
[خالص و فصیح ترکیجه بر لغت
اولدینی حالده، بزجه بونک برینه

طویغان (د) س. «طویمق»
«طول» دن ۱. ایشیتقه، طو-
یم، استماع: طویغوسی کوشک.
۲. ایشیتقه استحصال اولنان
معلومات، مسموعات، آگاهی:
طویغوسی چوق. ۳. حس، حواس
خسه دن بری واسطه سیله خبر
آلمه، طویمه: بو آدمده طویغو
یوقدر: طویغوس چوق آدم.
[خالص و فصیح ترکیجه بر لغت
اولدینی حالده، بزجه بونک برینه

طویغان (د) س. «طویمق»
«طول» دن ۱. ایشیتقه، طو-
یم، استماع: طویغوسی کوشک.
۲. ایشیتقه استحصال اولنان
معلومات، مسموعات، آگاهی:
طویغوسی چوق. ۳. حس، حواس
خسه دن بری واسطه سیله خبر
آلمه، طویمه: بو آدمده طویغو
یوقدر: طویغوس چوق آدم.
[خالص و فصیح ترکیجه بر لغت
اولدینی حالده، بزجه بونک برینه

طویلمق (د) ب. ۱. قارن
آجلی دفع ایدمک: او
شبع، آجلی دفع ایدمک: او
ق-ر اککاه طویلیری؟ ۲. بخ.
قناعت کلک اکتفا اولمق: بو
منظره یه طویماز: سزک صحبتکزه
طویلیری؟

طویله (س. عر. ۱. بربری آر-
قه سینه باغلاش بر صره
حیوان، حیوان قطاری: طو-
یله خر. ۲. حیواناتک باغلا ندینی
یر، آخور، طاوله. (با: طاوله.)
۳. چایره قویوریلان حیوانک
آیاغنه باغلا دقلری ایپ، طاوله
ای.

طویماز (د) ص. برشیلله قناعت
ایتز. طمعکار: نه طو-
یماز آدمدر.

طویماز (د) ص. ایشیتز،
آکلاماز. || اوردم طو-
یماز: برشیللی چابوق آکلامیان،
سوزه آلدیرمیان.

طویمازلق (د) س. بر شیلله
قناعت ایتیش،
طمعکارلق.

طویمق (د) فت. ۱. ایشیتک،
سمع حاسه سیله حس
ایتک، استماع ایتک: فلاک کلد.

طویمق (د) ب. ۱. ایشیتدر.
طویمق (د) ب. ۱. ایشیتدر.
طویمق (د) ب. ۱. ایشیتدر.

طویمق (د) ب. ۱. ایشیتدر.
طویمق (د) ب. ۱. ایشیتدر.
طویمق (د) ب. ۱. ایشیتدر.

طویمق (د) ب. ۱. ایشیتدر.
طویمق (د) ب. ۱. ایشیتدر.
طویمق (د) ب. ۱. ایشیتدر.

طویمق (د) ب. ۱. ایشیتدر.
طویمق (د) ب. ۱. ایشیتدر.
طویمق (د) ب. ۱. ایشیتدر.

طویمق (د) ب. ۱. ایشیتدر.

کت، عمل صالح، فعل حسن،
نواب، حلال. = سخن. م.
مدینه منوره.

طیر { سذ. عر. ج: طیور. قوش،
(مرغ: طیر خوش الحان،
طیور جنت؛ منطق الطیر = قوش
دلی.

طیران { سذ. عر. ۱. اوچه،
(اوچش: قوشلر طیران
ایدر. ۲. غازه تحول ایدوب
هوایه قاریشه: لقمان روحی
آچیق شیشه ده قانجه طیران
ایدر.

طیر یون { سذ. ج. عر. نا.
(تاریخ طبعینک قوشلر
بجی وعلیه توغل ایدن علما، فر.
Ornithologistes. (جمعیت طبیه
عثمانیه ک تنسیبی وجهله « طیور-
یون » دیمک جائز دکلدر. }

طیش { (د) سذ. (اصلی: طاش،
(تاش، تیش) ایچ مقابلی،
خارج، بیرون، برشیک طیشا.
ریسی: ایچی طیشنه بکزه مز؛
طیشی ایچندن کوزل؛ طیشندن
اولچمک = طیشاریدن، خارجدن؛
ایچی طیشی بر. = صذ. طیشا.
ریده کی، خارجی، بیرونی: طیش
قبو = باب خارجی، طیش دکنز =
بحر محیط.

طیشاری { (د) سذ. (اصلی:
(طاشقاری) طیش
طرف، خارج، بیرون، ایجری
مقابلی، آچیق یر: طیشاریده
اوتورمق؛ طیشاریدن کلک؛
طیشاریسی ایچریسندن صیحا؛
طیشاریلده کزیمک. = ح.
ظم. خارجده، خارجاً: طیشاری

سوزنی رد وجرح ایدوب یرمک.
طیقماق { (ت) فل. ۱. بول
(قیانبوب سذ اولتیق،
مسدود اولتیق، قیانبوب ایشله.
مک: بوغازم طیقاندی؛ بوری
چاموردن طیقاشمش. ۲. نفس
طوتلیق. کوکس طارلاشوب نفس
آلماز اولتیق. ۳. اشتها قیانبوب
یهمه مک: طاتلیدن طیقاندم.

طیقانیق { (ت) صذ. طیقاشمش،
(بولی قیانبوب، مسدود،
ایشلن: بو شیشه ک آغزی
طیقانیق؛ صویولی، بوری
طیقانقدرد.

طیقانیقلق { (ت) سذ. ۱. قیا-
(لیلیق، مسدودیت:
بوغازک، صویولنک طیقانیقلی.
۲. نفس طوتلیسی، کوکسک
طارلاشمسله نفس آله مامه.

طیقردی { (ت) مه. ۱. قوری و
(انجه بر سسی تصویر
ایدر، و مکرر اوله رق بویه بر
سس چیقارده جق صورته قو-
ریمش شینلره وصف دخی او-
لور: بوزک اوزرنده طیقردی
یور یوردی؛ بوزک قوریوب
طیقردی اولمشیدی. (طاقرد
مهله سنک مخفی حکمنده در. }

طیقردی { (ت) قذ. ۱. برشیشه
(وسائره آغزینی بزدن
طیبه وسائره ایله باصهرق قیا-
مق، طار بر منفذی بر شیئله
قیانبوب سذ ایتک: شو شیشه یی
طیقاردی؛ صویولنی، بوری یی
طیقاشمش؛ شیش بوغازینی طیقار-
دی. || آغزینی طیقماق = سکوته
مجبور ایتک، اسکات ایتک.

طیقردامق { (ت) فل. خفیف
(ایتدیرمک، طیقرد
طیقرد ایده جک صورته
سسندیرمک: شو باقرلری
طیقرد ایتامک.

طیقردامق { (ت) فل. خفیف
(وقوری بر سسله

کورلدی ایتک: چپنده پارملر
طیقردا یوردی؛ طونمش طو-
پراقلرک اوزرنده آفاقلری طیقردا
یوردی.

طیقردی { (ت) سذ. قوری و
(خفیف برسسله اولنان
کورلدی: آفاق طیقردیسی؛
صنلرک طیقردیسی؛ پاره ک
طیقردیسی.

طیقسیرمق { (ت) فل. قیالی
(آغزله خفیف صو-
رته آکهرمق: آکسیروب
طیقسیربور.

طیقسیریق { (ت) سذ. قیالی
(آغزله خفیف آ-
کهرمه.

طیقشدیرمق { (ت) قذ. ۱.
(باصهرق صو-
قق. ۲. عجله ایله مک: برآز
یمک طیقشدیروب کیتدی.

طیقششق { (ت) فل. طار بر
(بره و باشقلری آره-
سنه صوقلق.

طیقشق { (ت) فل. صوقلق،
(آره کیرمک.

طیقشق { (ت) قذ. ۱. زورله
(و ایتهرک باصهرق صو-
قق: شلته به پنبوق طیقشق.

طیقشق { (ت) قذ. ۲. طار و یا صیقندیلی بر بره
(حبسه طیقشق، دلیکه
طیقشق || مج. چاکه اوت طیقشق =
برنی محو ایده جک صورته
ایشی بوزمق.

طیقشاز { (ت) صذ. طویل و
(طیقشاز آدم.

طیقشازلق { (ت) سذ. طویللق،
(آغز ملحق.

لک، سیر و شعبان اولتیق: طو-
یدیکزیمی؟ قارنم طویدی. ۲.
قانقی، اکتفا ایتک: صویه
طویه میورم؛ آرتق اوده ثروته
طویدیس؛ بو یاغفورلردن یرلر
طویدی. || کوز طویق = قناعت
کلک: حریص بر آدمدر نه قدر
قزانسه ینه کوزی طویماز.

طویمه { (د) سذ. ۱. ایشیمه،
(استماع. ۲. خبر آله،
استخبار. ۳. حس، متأثر اوله.
((د) سذ. سیر اوله،
(شیع، قانمه: طوپراغک
صویه طویمه سی.

طویناق { (د) سذ. ۱. طویه.
(جق آلت، لامسه.
۲. حیوان آیانگنک طرانغی.

طویوق { (د) صذ. طوق لغتنک
(صورت اصلیه سیدر.

طویوم { (د) سذ. ۱. طویمه،
(قانمه، شیع. ۲. قناعت.

طویوماق { (د) سذ. ۱. برکره
(طویه جق مقدار:
بر طویوماق ایتک. ۲. طویمنه

مدار اولان: بو پاره طویوماق
دکل آ. ۳. یغما، غنیمت، چاپول.

طهارت { سذ. عر. ۱. تمیزک،
(پاکک. ۲. دفع
طبیعدن صکره شرعاً اقتضا
ایدن بیقانه: طهارت آلتی.

طهور { سذ. عر. (« طهارة » دن
(پاک تمیز و تمیز-
لیجی: شراب طهور.

طی { سذ. عر. ۱. صارمه، بوکه.
(دوبروب بوکه: طوماری
ملی ولف ایتک. ۲. صاروب
طوبلار کی قطع ایتک، کسمه:

طی زمان، طی مکان ایتک = زمان
ومکانی آتلامق، بر قوه خارقه ایله
کچمک، اون کونلک یره مثلاً بر دقیقه
ده وارمق. ۳. چیقارمه، حذف
ولغو ایتک، قالدیرمه: عبارته ک
بر قاج فقره سنی طی ایتلی.

طیار { صذ. عر. (« طیران » دن
(سم. ۱. اوچان، او-
اوچیمی، پرند. ۲. هوایه قانلقان،
غازه منقلب اولان: جسم طیار =
آچیق براغیلجه غازه منقلب
ارلوب نابدید اولان جسم. فر.
Volatil. || جعفر طیار = معوته

بحاربه سنده ایکی قوی کسیره ک
شهید اولان حضرت جعفر بن
ابی طالب (رضه) در که قو-
للربنک قناده تبدیلیله جنتده
اوچدیغی جانب نبویدن مشاهده
و تیشیر بیورلمشیدی. || ریج

طیار = کزن یعنی تبدیل مکان
ایدن صیزلر، سیکیر و جعلری.
(لسان عوامده رثیه یعنی رو-
مانیمه ده بو اسم ویزیلیر. }

طیاق { (طیامق، طیامق و سائره.
(با: طایاق و سائره.

طیب { سذ. عر. کوزل قوقو،
(کوزل قوقولی روح و یا
یاغ و سائره، کوزل قوقوسیچون
سوریلن شی.

طیب { صذ. عر. ن: طیبه.
(« طیب » دن صذ. {
ای، خوش: قول طیب، کله
طیبه.

طیبات { سذ. عر. فد: طیبه. با:

طیبه { سذ. عر. ج: طیبات. ای
(ایش، کوزل فعل و حر-

اثنا سنده، داخلند: بش کون
ظرفنده؛ اوج سنه ظرفنده.

ظرفاء { س. س. ج. ع. ر. ف. د. :
ظرف. با : ظرف.

ظرفیت { س. س. ع. ر. ف. د. :
ظرف اولی، ظرف
زمان و یا ظرف مکان صورتیله
قولانی: بولکه نك ظرفیتی
حالنده صورت استعمالی.

ظروف { س. س. ج. ع. ر. ف. د. :
ظرف. با : ظرف.

ظریف { س. ع. ر. ف. د. :
ظرف. با : ظرف. [«ظرف»
دن ص.] نازك، لطافتی،
خوش ادا: ظریف آدم، ظریف
معامله. = ج. تر. فد. کبی.

سویچی قادی. (بومعناده جمعی
اولان «ظرفاء» قولانیلیر.)
ظریفانه { س. ح. ف. نازکانه،
ظرافتله: حسن ادا
ومایتمله: ظریفانه معامله اید.

ظریفک { س. ظرافت، نازکک،
حسن ادا، نازکانه
معامله.

ظفر { س. س. ع. ر. ف. د. مقصده
دسترس اوله، نالتیت،
موفقیته. ۲. دشمنی بگمه، غلبه،
غالبیت، نصرت، فتح: جناب حق
فتح و ظفر احسان بیوردی؛
دشمن اوزرینه ظفر بولدی.

ظفر { س. ع. ر. ج. :
ظفر. با : ظفر. تش.

ظفره { س. س. ط. کوز طبقه.
ظفره (لندن برینک طرناق
کبی قابلاشوب سرتلمه سنی مو.
جب علت، فر. Pterigium.

ظفري { س. ع. ر. ف. د. :
ظرفیه
ظرفیه (ظرفیه قییلندن و یا
ظرفیانه منسوب ومتعلق.

ظفریاب { س. ف. ا. ع. ر. ف. د. :
ظفر. با : ظفر. یافتن =
بولق [۱. موفقیته نائل اولان،
موفق، نائل: مرامنه ظفریاب
اولدی. ۲. غالب، منصور:
دشمنه قارشی ظفریاب اولدی.

ظل { س. ع. ر. ج. :
ظلال، اضلال.
ظل { ۱. کولکه، سایه. ۲. مج.
حمایه، تصاحب، سایه: ظل ظلیل
ولی نعمتیده. ۳. بر قوسه
تماس ایدن خط مستقیم، مماس.
|| ظل الله، ظل الله فی الارض =
خليفة مسلمین حضرتلی.

ظلال { س. ج. ع. ر. ف. د. :
ظلال. با : ظل.

ظلام { س. ع. ر. ف. د. :
ظلمت: ظلام لیل. ۲.
حقسزلی، ظلم، غدر، ستم. (بو
ایکنجی معناده «ظ» نك
کمری ده جاژدر.)

ظلف { س. ع. ر. ج. :
ظلوف. تا. صیغیر و
قویون کبی حیوانانک چتال طیر.
ناغی. (چتال اولیان آت طیر.
ناغی کیلیرینه «حافر» دینیر.)

ظلم { س. ع. ر. ج. :
ظلم. جور، عدل مقابلی.
ظلم { ح. ع. ر. ف. د. :
ظلم. جور و ستمله،
بغیر حق، زورله.

ظلمات { س. ج. ع. ر. ف. د. :
ظلمت. با : ظلمت.

ظلمانی { س. ع. ر. ف. د. :
ظلمانیه
ظلمانی (ظلمانی منسوب ومتعلق
وقراکاتی اولان، مظلم.

ظلمات { س. ج. ع. ر. ف. د. :
ظلمات. قراکاتی، تیرکی، نارنجی:
ظلمت لیل. = ج. کره ارضک

آیلرجه کونش کورمن و قرا.
کلفده قالیر اقطار قطبییه سی:
اسکندرک ظلماته کیتدیکی
مرودیر. || بحر ظلمات: بحر
محیط آتلاسی به وقتیه عربلرک
ویردکاری اسم.

ظلم { س. ع. ر. ف. د. :
ظلم. با : ظلم. دن
ظلم { ص. ح. :
ظلم. با : ظلم. دن
حقسزلی ایدن، پک جفاکار،
وغدار، مبالغه ایله ستمکار.

ظلی { س. ع. ر. ف. د. :
ظلم. با : ظلم. دن
ظلم. با : ظلم. دن
ظلم. با : ظلم. دن
ظلم. با : ظلم. دن

ظلیل { س. ع. ر. ف. د. :
ظلم. با : ظلم. دن
ظلم. با : ظلم. دن
ظلم. با : ظلم. دن
ظلم. با : ظلم. دن

ظن { س. ع. ر. ج. :
ظن. با : ظن. دن
ظن. با : ظن. دن
ظن. با : ظن. دن
ظن. با : ظن. دن

ظن { س. ع. ر. ج. :
ظن. با : ظن. دن
ظن. با : ظن. دن
ظن. با : ظن. دن
ظن. با : ظن. دن

ظن { س. ع. ر. ج. :
ظن. با : ظن. دن
ظن. با : ظن. دن
ظن. با : ظن. دن
ظن. با : ظن. دن

ظن { س. ع. ر. ج. :
ظن. با : ظن. دن
ظن. با : ظن. دن
ظن. با : ظن. دن
ظن. با : ظن. دن

تحویل ایتدیلر. || ظن غالب =
علم یقینه قریب اولان ظن.

ظنون { س. ج. ع. ر. ف. د. :
ظن. با : ظن.

ظواهر { س. ج. ع. ر. ف. د. :
ظواهر. با : ظواهر. دن
ظواهر (ظواهر منسوب ومتعلق
قولانناز. [بر شیء و یا شخصک
میدانده اولان و کورینور
جهتلی، صورت ظاهریه سی:
بو آدمک ظواهری پک اینی کو.
رینور؛ ظواهر احوالنه باقیلیرسه.

ظواهر { س. ج. ع. ر. ف. د. :
ظواهر. با : ظواهر. دن
ظواهر. با : ظواهر. دن
ظواهر. با : ظواهر. دن

ظهر { س. ع. ر. ف. د. :
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن

ظهر { س. ع. ر. ف. د. :
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن

ظهر { س. ع. ر. ف. د. :
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن

ظهر { س. ع. ر. ف. د. :
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن

ظهر { س. ع. ر. ف. د. :
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن

ظهر { س. ع. ر. ف. د. :
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن

قبل الظهر = اوکله دن اول؛ بعد
الظهر = اوکله دن صکره.

ظهری { س. ع. ر. ف. د. :
ظهر. با : ظهر.

ظهری { س. ج. ع. ر. ف. د. :
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن

ظهری { س. ج. ع. ر. ف. د. :
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن

ظهری { س. ج. ع. ر. ف. د. :
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن

ظهری { س. ج. ع. ر. ف. د. :
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن

ظهری { س. ج. ع. ر. ف. د. :
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن

ظهری { س. ج. ع. ر. ف. د. :
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن

ظهری { س. ج. ع. ر. ف. د. :
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن

ظهری { س. ج. ع. ر. ف. د. :
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن
ظهر. با : ظهر. دن

کلی: دین مبین اسلامک
ظهوری: بحر محیطده فورطنه لک
ظهوری. || نوظهور: یکی چیقمه،
یکی ایجاد.

ظهورات { س. ج. ع. ر. ف. د. :
ظهور. با : ظهور. دن
ظهور. با : ظهور. دن
ظهور. با : ظهور. دن

ظهورات { س. ج. ع. ر. ف. د. :
ظهور. با : ظهور. دن
ظهور. با : ظهور. دن
ظهور. با : ظهور. دن

ظهورات { س. ج. ع. ر. ف. د. :
ظهور. با : ظهور. دن
ظهور. با : ظهور. دن
ظهور. با : ظهور. دن

ظهورات { س. ج. ع. ر. ف. د. :
ظهور. با : ظهور. دن
ظهور. با : ظهور. دن
ظهور. با : ظهور. دن
ظهور. با : ظهور. دن

ظهورات { س. ج. ع. ر. ف. د. :
ظهور. با : ظهور. دن
ظهور. با : ظهور. دن
ظهور. با : ظهور. دن
ظهور. با : ظهور. دن

ظهورات { س. ج. ع. ر. ف. د. :
ظهور. با : ظهور. دن
ظهور. با : ظهور. دن
ظهور. با : ظهور. دن
ظهور. با : ظهور. دن

ظهورات { س. ج. ع. ر. ف. د. :
ظهور. با : ظهور. دن
ظهور. با : ظهور. دن
ظهور. با : ظهور. دن
ظهور. با : ظهور. دن

ظهورات { س. ج. ع. ر. ف. د. :
ظهور. با : ظهور. دن
ظهور. با : ظهور. دن
ظهور. با : ظهور. دن
ظهور. با : ظهور. دن

آشنا، واقف: عارف اسرار، هنر وفنده عارفدر؛ عارف بالله = حق تعالیانی حقیه آکلامش؛ مرشد عارف = اسرار الهیه به واقف اولان مرشد.

عارفانه { ص. ح. فا. عارف احوال واسرار اولان مرد دانایه یاقیشیر و سزاوار بر صو. رتده: بعض مقالات عارفانه سنی او قودم؛ عارفانه اجرای وعظ ونصیحت ایدبور. [با: حرفانه] عارلامتیق { فل. اوتامتیق، محبوب و شرمنده اولق: بو آدم عارلامتیق بیلزری؟

عاری { ص. عر. ئ: عاریه. [«عری» دن سف.] ۱. چیلای، برهنه. ۲. خالی، بوش، تهی، بری، مبرا: زینندن، ریادن عاری.

عاریت { ش. عر. اودونج، مو. قتا و اعاده اولتیق اوزره آلنان شی: کتاب عاریت ویرلز؛ عاریت آلنان آت انسانی یاری یوله یا یا براقیر؛ عاریت آلمق = استعاره ایتک، اودونج آلمق؛ عاریت ویرمک = اعاره ایتک، اودونج ویرمک.

عاریه { ح. عر. اودونج او. لهرق، استعاره و یا اعاره طریقیله: بو کتابی فلاندن عاریه آلدیم.

عاریتی { اکرتی دیدیکمز لغتک ایمجاد اولمش غلط فاحش بر لغت اولوب ذاتاً «اگرتی» خالص و فصیح ترکیه بر لغت او. لیدندن بو ایمجاد غریبه حاجت یوقدر.

عازم { ص. عر. [«عزم» دن عازم { سف.] ۱. قصد و نیت ایدن، قطعاً قرار ویرن: عازم سفر اولدی. ۲. بریره حرکت ایدن، منهی عزیمت اولان: عازم دار بقا اولدی.

عاشیر { ع. عر. ئ: عاشره. او. نجی: باب عاشیر؛ دفعه عاشره.

عاشیرا { ح. عر. اوتنجی اولهرق، اوتنجی درجه ده: عا. شرأ شونی یاملی.

عاشق { ص. عر. ئ: عاشقه. ج: عشاق، عاشقین.

[«عشق» دن سف.] ۱. برینه عشق و علاقه ایدن، مبتلا، یانیق: قیس لیلایه عاشق ایدی؛ عاشق دیدار؛ عاشقه جور ایتک؛ عاشق اولق = تمسک ایتک. ۲. جمال الله علاقه ایتش کبی مربوط اولان، شیدا. ۳. عو. ساز و طنبوره چالان قهوه شاعری. — عاشقان جمع فارسیسی ده قوللانیلیر.

عاشقانه { ص. ح. فا. عاشقانه یاقیشیر حال و صورتده: عاشقانه شریقلر؛ عاشقانه برنمره آندی؛ عاشقانه طور و حال.

عاشقلىق { س. ۱. عاشق حال و صفتی، عاشق اولمه، عشقه ابتلا: عاشقلى انسانك راحتى سلب ایدر بر خالدر. ۲. ساز و طنبوره چالان قهوه شاعرینك حال و صفتی.

عاشوراء { یاخود عشوراء. ش. عر. ۱. محرمک او. نجی کونی که قبل الاسلام دخی رسمی برکون ایدی. ۲. یوم

مذکور ده پیشریلوب طاغلی معناد اولان معروف برطانیلی که دوکلش بغدادیه میوه و حبوباتک اکثرندن بر مقدار قاریشدیر. لغله یاییلیر.

عاصف { ص. عر. ئ: عاصفه. ج: عواصف. [«عصوف» دن سف.] پک سرت، پک شد، تلی، شدتله اسن: ریج عاصف، ریج عاصفه. [زیرا ریج عربیده مذکر و مؤنث اعتبار اولور.]

عاصم { ص. عر. ئ: عاصمه. [«عصمة» دن سف.] عصمتی، کنه و حرامدن متوق، پرهیزکار، ناموسلی، عقیف.

عاصی { ص. س. عر. ئ: عاصیه. ج: عصاة. [«عصیان» دن سف.] ۱. اطاعتنر، سرکش، باغی، باش قالدیران: عاصی اولدی. ۲. اوامر الهیه یی اجرا ایتین، کنهکار: عاصیلر دوچار عقوبت اخرویه اولور. ۳. خیدود، شقی: عصاة قارشى سوق عسکر اولندی.

عاصیلق { س. ۱. اطاعتنرلى، سرکشك، بفی، طغیان. ۲. کنهکارلىق، اثم. ۳. خیدود، لق، شقاوت.

عاطر { ص. عر. ئ: عطره. [«عطر» دن سف.] کوزل قوقولی، رایحه طیبیه سی اولان: خاطر عاطرلینی استفسار ایتک.

عاطف { ص. عر. ئ: عاطفه. [«عطف» دن سف.] ۱. یوزنی چورن، میل ایدن، مائل، متوجه. ۲. برینه توجیبی و میل و محبتی اولان، لطف و توجهله باقان. ۳. د.

ایکی کله و یا جله یی ربط ایدن (کله): حرف عاطف (حرف عطف): واو عاطفه: حروف عاطفه.

عاطفت { ش. عر. ج: عواطف. توجه، میل، حسن ظن، مرحمت: عاطفت افزای صدور اولان اراده سنی.

عاطل { ص. عر. ئ: عاطله. [«عطل» دن سف.] ۱. ایشنر، ایشلر، بوش طورور، معطل، بطل. ۲. تنبل، کسلان. ۳. ط. تأثیرنر، حکمنر.

عافیت { ش. عر. امراض و عللندن سالم و بری اولمه، صحت، تندرستی: عافیتده اولق؛ اعاده عافیت ایتک. [عافیت اولسون، اوله = بر شیء ییوب ایچنلره و یا حمام و تراش کبی صحت بدنه تعلق ایدر برایشدن چیقانه ایراد او. لنور دعایعیریدر. [طباقینه ده بعضاً استهزا طریقیله سولینیر.]

عاقبت { ش. عر. ج: عواقب. ۱. صوک، آخر، پایان، نهایت: انجام: بو چاقیقنك عاقبتی نه اوله حق؟ عاقبتی دوشونمك.

۲. نتیجه: عاقبتی خیر در. = ۳. نهایت، آخرکار، بالآخره: عاقبت بنم دیدیکمك طوغریلغنی آکلادی؛ عاقبت بنم دیدیکمه کله جکسکر. [عاقبة الامر = ایشك صوکنده، نهایت الامر.]

عاقبت اندیش { ص. فا. [«عر. عاقبت = صوک.]

فا. اندیشیدن = دوشونمك [هر ایشك صوکنی و نتیجه سنی او. لدن دوشونن، دور اندیش.] عاقبت بین { ص. فا. [«عر. عاقبت = صوک. فا. دیدن =

کورمك [هر ایشك صوکنی اولدن کورن، دوربین.] عاقِد { ص. عر. ئ: عاقِدین. [«عقد» دن سف.]

برمقاوله و شرکت وسند و سائر عقد و امضا ایدنلرک بهری: عاقِدلرک مراجعتی اوزرینه: عاقِدین حاضر اولدینی خالده.

عاقِر { ص. عر. ۱. [«عقر» دن سف.] — مذکر یله مؤنثی بردر. ۱. قیصر، طوغورماز، عقیم. ۲. محصولات ویرنر، غیر منبت. [عاقِر قرحا = عودالقرح دخی دیدنکری دوائی کوك.

عاقِل { ص. عر. ئ: عاقله. ج: عقل. [«عقل» دن سف.] ۱. عقلی، اوصلی، هو. شیار، خرد مند: مرد عاقل؛ کار عاقل [وغلطی: کار عقل] = عقلی آدم ایشی: بوکار عاقل دکلد. ۲. بالغ، سن رشده واصل: ایکی اوغلندن بری عاقل و دیگرى صیددر. [بعض محالدرده قبیله رئیس و اختیارلرینه ده دینلیر.] = ج. نا: عقلا.

عاقِلانه { ص. ح. فا. عقلی آدمه یاقیشیر صورتده، عقل وادراکله، خردمندانه: عاقِلانه حرکت؛ عاقِلانه دوشونیور.

عاکِف { ص. عر. [«عکف» دن سف.] عبادت ایتک اوزره حرم شریفده یاخود دیگر بر محل مبارکده اختیار عزتله قیانون اوتوران. [«معتكف» ده مستعملدر.]

عال { ص. عر. [«علو» دن سف.] عالی کبی [یوکسک، بالا: عال العال = بالاتر، پک عالی، اعلا: مجلس عال العال.] یالکز

بو تعبیرده مستعملدر. با: عالی. عالم { س. عر. ج: عالین، عوالم. ۱. کائنات، مخلوقات، کافه اجرام سماویه و ما فیها، جهان: جناب حق عالی یارا. تمشدر؛ بتون عالمک خالق و صاحبدر. ۲. برشمس ایله اوکا تابع اولان یعنی اونک اطرافنه دور ایدن سیاراتک تشکیل ایشدنکری دائره: عالم شمس؛ رب العالمین. ۳. دنیا، کره ارض: دور عالم؛ عالمک هر طرفی طولاشلیدی. ۴. انسانلر، خلق: عالم بیلیر؛ عالم ایشیدی. ۵. جمعیت، جماعت، آریجه بر حال و صورت ابراز ایدن اجتماع و یا کیفیت: بر اکنجیه عالمی بایدق؛ جو جلق عالمی، مکتب عالمی باشقه برخالدر؛ عالم معنا = رؤیا حالی؛ عالم آب = عشرت جمعیتی: کندی عالنده در کندی حالنده؛ عالم ارواح، عالم ملکوت، عالم لاهوت، عالم غیب = عالم روحانی. [فخر عالم = خاتم الانبیاء (صلم) افندنر.]

عالم { ص. عر. ئ: عالمه. ج: علماء. [«علم» دن سف.] بیلن، بیلکیلی، بیلکچ: عالم ذات؛ عالم هر فن. = ج. ۱. علم ایله اشتغال ایدنلر، علوم متنوعیه آشنا اولانلر: علماء فقه، علماء هیئت. ۲. طریق تدریس و قضایه منسوب اولوب زی و قیافت مخصوصه ده بولنا. نلر، طریق علمی منسوبی: علمادن بر ذات.

عالم آرا { ص. فا. [«عر. عالم = جهان. فا. آراست =

عبادتخانه { س. فا. (ع. عبادت =
پرستش - فا. خانه =
او [جناب حق و یا بر معبود
باطله عبادت ایتمکه و طایفه
مخصوص بناء معبد .

عبادتگاه } سد. فا. (عر. عبا.
دت = پرستش - فا.
گاه = محل [عبادت یری، معبد،
عبادتخانه .

عِبَارَتُ { سش. عرب. ۱. مشکلی،
مرکب، بر شینک عینی
اولوب باشقه سی اولیان : دوزینه
اون ایکی شیندن عبارتدر؛
ذکر و عبادت ذهن و قلبی جناب
حقه ربط و حصر ایتمکدن عبا.
رتدر. ۲. (شعرده نادرأ) عبا.
ره. یا : عباره. (عباره ایله بر
لفت اولدیفنی حالده، لسانزده
محل استعمالی بسبتون باشقه
اولوب صفت کئی قولالانلیر. }

عِبَارَه } ش. عر. ج: عبارات.
۱. یازیلی برافاده نك
صورت ترکیبی، صورت خارجیہ
و لفظیہ سی، معنا و مفہومندن
صرف نظرله بالکثر الفاظی و
ترکیب لفظیسی: عبارہ سی
دوزگون: عبارہ نك ترکیبی؛

عباسی } ص. ۵: عباسیه.
عم پاك جناب نبوی
حضرت عباس (رضه) سلاله.
سنه منسوب ومتعلق: خلافت
عباسیه؛ دور عباسی. = سنه.
ع. ۱. سلاله عباسیه منسو.
پنی: عباسیملرك دوری. ۲.
شاه عباس صفوی به منسوب
بر ایران سکه سی.

عَبَثَ } سَند، عَمَر، فائِدہ سزائش،
 } اویونجاق قییلندن بیہودہ
 وبوش عمل، ما لا یعنی، صاچہ :
 عبثہ اشتغال ایتک؛ بوکا صرف
 ذهن ایتک عبثدر.

(سنڌ، عرب، چم : عباد. ۱. عِبَدُ) قول، کوله، بنده: عبد قديم، عبد صادق، عبد مملو- کاري. ۲. مخلوق، اللهڪ يار-اتد. يعني، انسان: عبدك وظيفه سي ربه عبادت ايتڪدر؛ عبادك ايشلرني کورمك؛ اضعف العباد. || عباد الله = اللهڪ قوللري، انسانلر، نوع بشر. || عباد الله! هر کس آلسون ديه پڻ اوجوز صابيلان شيء حقننده ايراد اولنور: يکرمي پاره يه عباد الله!

عَبْدَه } سنه ج. عر. فد : عابد.
          } لا : عابد.

عبر } ست. ج. عر. فد : عبرت.
لا : عبرت.

عبرانی { س. ش. ص. ع. ر. : ع. ر. ا. ن. ه. }
 منسوب و متعلق و یا بو قوم
 افراددن اولان : عبرانیلرک
 جزیره العربدن فلسطینه هجرت
 ایتش اوله جقلرنده شبهه یو
 غسهده ابتدا عراقه کیدوب

عِتاب } سندن عهد پايلامه، تڪدير،
تعزيز، توبيح، آزارلامه،
ترسله : عتاب ايٽڪ؛ عتابه دو -
چار اولقي.

عَتَاق (یا خود عتق. سند. عمر.
کوله و جاریه آزادی،
آزاد اتمه .

عَبَّهَ { بش. عر. ج: عتبات. ۱.
باصامق، قدمه، بابه. ۲.
اشيك، آستان: عبته فلك مرتبه
جناب پادشاهی به. ۳. اشكي
اوبلين مقام عالی، زیارتگاه
مشهد مقدس: عتبات عالیه
زیارت ایتامک. (عتبات باشیچ
نجف، کربلا، کاظمیه جهتلرنده که
مقامات، بارکه حقدنه مستمدر

عِزَّتْ } شش. عمر. صوی، اقرب
اهل بیت، عشرت
عزت جلیله جناب نبوی.

عَقِيقُ } سنڌ. عرب. ڪولہ و جاڙ
آزادی، آزاد ایتھ. [عتا
کي.]

عقلاء } سند. ج. عر. فد: عقیق
لا: عتیق.

عته { سندن. عمر. (زبازدی: عاتن
بوگامه، اختیار اقدن
ایقلاشمه، بوگاتلق: عته کت
مک = معتوه اولمق؛ کندیس
عته کلش.

عَتِيقُ } ص. ع. ث. عَتِيقُهُ.
عَتَاءُ. [« عَتَقَ »
ص. ش. — عَرَبِيَّةٌ مِنْ
مَوْثِي (بِرْد). ۱. اسْكِي،
كهن، دیرین؛ بَدَتِ عَتِيقُ
شَرِيفَه؛ عَهْدِ عَتِيقُ = نو
— صِبَاةٌ كَرَامِكُ اِكْ اسْكِي
اولان ابو بكر صدیق (ر)
افندمك لقييد. [« اَنْتَ

ترین کندیسمنه جزای سزاسنی
ورملی.

عُبودیت { سش. عر. ۱. قو-
لالی، کوله‌ک، بندگی.
۲. منسوبیت، خلوص، اطاعت
مفرطه: فالان ذاته عبودیت
وارد؛ عرض عبودیت اتمک؛
کندیسنه عبودیت پک اسکیدر.
(مقام تواضع و محویتده حقوق
و معارفیه بدل دخی قوالا-
نملر. }

عُبور } سنده. عرب. كُجِه، آتلامه،
برصوبك اوتہ ياقه سنه
كُجِه: عبرانيں حضرت ابراهيم
معينده بابلي تركه فرات مجرا-
سنى عبور ايتد كلردنن عبرانى
تسميه اولنديلر؛ مرور وعبورك
تسهيل ايجون يوللر و كوبرلر
بابلر.

عبوس { ص. عر. } « عبوسه »
 عبوس { دن سم. } یوزی اکشی
 چاتیق چهره لی، کم صورت
 عبوس آدم. [چهره یاده وصف
 اولور:] وجه عبوس؛ عبوس
 الوجه = یوزی اکشی، چاتیق
 چهره لی.

عبوست } س.ع.، یوزا کشیک
چهره چاققلی، کو
یوز: عبوست کوسترمک =
اکشیمک.

عَبِيدُ { سَنَد. عَر. } « عَبِيدُ
 { مَصْغَرِي } كَوْچُكْ قَو
 كَوْلَهْجَك، حَقِير وَدَكْرَسَزْ عَبِيدُ
 عَبِيدَانَهْ { ص. ح. فَا. حَقِير
 دَكْرَسَزْ قَوْلَهْ يَاقِي
 صَوْرْتَدَهْ : مَعْرُوضَاتْ عَبِيدَانَهْ

• عَیْر { سَند، عَمر، عَثیر، عَمر.

من النار» تبشیر نبویسنه
مظهری وجہ تلقیب اومسیده
مریدر. ۲. آزادلی، آزاد
اولمش (کوله). || آثارعتیقه=
ازمنه قدیمه دن قاله آثار مصنعه:
آثار عتیقه علمی؛ آثار عتیقه
موزه سی.

عثره } سش. عرب. ح: عثران.
سورچه؛ یا سگله، خطا.

عثمانی } یا عثمانی. ص. ۱۰۰.
          } تابعیت له مفتخر بولند.

یغمرز دولت علیہ عثمانیہ مک بائسی
سلطان عثمان خان ابن ارطغرل
حضر تکرینہ نسبتہ یاد اولنان غرب
ترکرینہ وعمومیتہ بودولت تبہ.
سنہ ویریلن احمددر: عثمانی ترکری-
نیک سوبلدکری لسانلہ چفتابجہ
آرہ سندنہ خبیلی فرق وارددر؛
عثمانی لسانی، عثمانی دولتی،
عثمانی عسکری؛ عثمانیلرک
اخلاق. ۲. مج. جسارت وکرم
وسخا وعلو جناب صاحبی: عثمان-
نلی آدمدر؛ تام عثمانلیدر. ۳.
اسکیدن پاشال معیتندہ بولنان
اتباع. ۴. طاولہ اوینونک بر
نوعی.

عُثْمَانِيَّة } عثمانلياره منسوب
وعائد : عثمانليحه لسان،
شرقي، قيات. = ح. عثمانلياره
مخصوص طرز و اصولده ويا
بونلرك لساننده : عثمانليحه سو-
يلك، ياشامق، اوتورمق. =
س. عثمانلي لسان، غرب تركجه سي.
عثمانليحه لطيف و قولاي بر لسا-
ندر.

عُثمانيلىق } ۱. عثمانلى قوم
و جنسە منسوب ويا
دولت عثمانیه به تابعیت، عثمانلى

رأس، قطعه : بش عدد کتاب،
اون عدد قویون، اوج عدد کمی.
|| د. (حسابده) عدد نام = تقسیمه
قصوری قالمیان : عدد صحیح =
کسوری اولیان : عدد اعشاری
(وطوغریسی : عشری) هر دغه.
سند او نه تقسیم اوله ورق علی-
التوالی بو تقسیمه دوام اولسان
صانی که فرانسزلرک کیتدیکه تعمم
ایتمکده اولان مقایس واکیل
واوزانی بو اصوله مستنددر :
عدد کسری = یاریم و اوچده بر
وینده اوج کی بر عدد کسری
حکمنده اولان رقم : عدد مرکب =
بر عدد صحیح ایله کسر عادی ویا
کسر اعشاریدن مرکب اولان
صانی $\frac{4}{7}$ و $\frac{1}{3}$ و $\frac{8}{9}$ کی .

عَدَدِی { ص. عر. ذ. : عددیه . ۱.
ر. عده یعنی مقدار ویا
رقه منسوب و متعلق . ۲. هقه .
بومورطه کی صایلان شی* .
عَدَسَه { ش. عر. ج. : عدسات .
۱. مرجک دانه سی . ذ.
۲. مرجک دانه سی کی اور-
ته سی قالدین وکنارلری انجه جام که
کوزلک و دوربین و ساژده
قوللانیلیر، فر. Lentille .

عَدَسِی { ص. عر. ذ. : عدسیه .
{ م. مرجک شکننده اور-
لهرق دوربین وکوزلک جامی کی
اورته سی طرفیندن محذب اولان :
عدسی الشکل .

عَدَل { سذ. عر. ۱. احقاق حق،
بیطرفانه حکم، حقانیت،
عدالت، داد : دنیا عدل ایله
قائمدر : عدل پادشاهی : عدل-
الهی . ۲. مساوات، تساوی،
سوی معامله : متعدد ازواجی

اولان آدمک بونلر میاننده
عدله رعایت ایتمی شرطدر . ۳.
هقه . راهن ایله مرتهنک رهنی
تودیع ایتدکاری کیسه .
عَدْلِی { ص. عر. ذ. : عدلیه . ۱.
{ احقاق حقه وعدل و داده
منسوب و متعلق . ۲. محاکم
ودعاوی ایشلرینه دائر و متعلق :
محاکم عدلیه : امور عدلیه .
عَدْلِیَّه { ش. عر. ۱. محاکمه و دعا .
{ وی و محاکماته متعلق ایشلر
دائرته سی : عدلیه نظارتی، عدلیه
ناظری : عدلیه به مراجعت ایتک .
۲. ایوم یگیری غروش قدر
ایدر براسکی آلتون .

عَدَم { سذ. عر. ۱. بوقلق، وجود
ضدی : اونک وجودیه
عدمی بردر : دیار عدم، صحرای
عدم . ۲. اولنامه، بولنامه،
فقدان : عدم اطاعت = اطاع-
عسزلق : عدم اقتدار = اقتدار-
سزلق : عدم اشتها = اشتها سزلق .
{ بومعنا ایله یالکز مصدريت
معناسنی محافظه ایدن مصادر
عربیه به داخل اولوب، مثلا :
عدم علم، عدم تربیه، عدم ثروت
دینلز : بناء علیه جمعیت طیه
عثمانیه مک قبول ایتدیکي : عدم
اجفان، عدم اصابع، عدم حاسه
کی تعبیرلر یرینه فقدان اجفان،
فقدان اصابع الخ دینلسه ایدی
دها طوغری اولوردی .

عَدَن { سذ. عر. ۱. جنت، بهشت،
{ فردوس، اوجاق : جنات
عدن = جنت باغچه لری : عدن اعلا .
{ اصل معنایی مسکن دائمی
اولوب، یننده کی عدن شهرینک
اسمی ده بوندن مأخوذدر . عبرا .

نجه دخی بومعنايه کلوب اولدن
آوروپا لسانلرینه یکمشددر :
{ Éden .

عَدُو { سذ. عر. ج. : اعداء .
{ جمع الجمی : اعدای . (لسا .
نمزد و اوی مخفف وحرف مد
کبی اوقونوب : عدوک، عدوه
دینله جک یرده : عدونک، عدویه
دینیر . { دشمن، خصم، یاو : عدو
جان، عدوی جان = خصم جان :
عدو قدیم، عدوی قدیم = اسکی
دشمن : اعدای دین : تجاوز
اعادی .

عَدُوَان { سذ. عر. ۱. دشمنک،
{ خصومت، یاولق . ۲.

عُدُول { سذ. عر. ۱. صایمه،
{ یولدن چیقمه : طریق
حقدن عدول ایتدی . ۲. کری
دوغمه، واز یکمه، نکول : سو-
زندن عدول ایتدی .

عُدُول { سذ. عر. ج. : فد . عا .
{ دل . با : عادل . || هقه .
هیئت عدول = جنایاتده جرمک
موجود اولوب اولدیفنه واسباب
مخففه بولنوب بولندیفنه وجداناً
قرار ویرن و انتخاب ایله طرف
حکومتدن آلتان کیسه لر، فر .
Jury .

عَدَّه { ش. عر. با : عدت .

عَدِيد { ص. عر. ذ. : عديده .
{ «عدد» دن صش . { متعدد،
چوق، کثیر : سنین عديده دن
بری : مکاتب عديده نک شهادتنا
مه لریخی حاملدر .

عَدِيل { ص. عر. ذ. : عديله .
{ «عدل» دن صش . { مسا .
وی، نظیر، اش، اقزان، همتا :

شرعی : عذر مقبول : اعدار و-
هیه . ۲. بر قصور و قباحتک
معذور طوتلسیله عفوئ : عذر
دیه مک . ۳. مانع، انکل، عائق :
عذر و ارایدی : بعض اعداردن
طولانی . ۴. قصور، نقیصه،
عیب، سقطلق : بو آراه نک، بو
قوناغک عذری واردر : بر عذری
اولسه ایدی بو قدر اوجوز ویرلز
ایدی .

عَذْرَاء { ش. عر. ج. : عذاری .
{ بکر، قیز اوغلان قیز،
دوشیزه . = شخ. ذ. : مشهور بر
مصادله و امق اسمنده بر شخص
موهومک مشوقه سی .

عَذْرُ خَوَاه { ص. فا. (عر. عذر =
{ م. فا. خواستن =
{ ایتمک عذر دیله ن، عذر بیان
ایده رک عفو ایستین .

عَذْوَبَت { ش. عر. طاتلیق،
{ شیرینک، لذت، لطا .
فت : عذوبت لسان، عذوبت
افاده .

عَرَّادَه { ش. عر. کوچک بر نوع
{ منجیق که متحرک تکر .
لک اوزرینه موضوع بولنوردی .

عِرَاق { سذ. عر. ه. بغداد
{ و بصره جهتلرینک
اسمیدر . بعده ایرانک بتون غرب
شمالی قسمنه یعنی جبال خطه سنده
بونام تعمیم اولندیفندن، اصل
عراقه عراق عربی و بوکا عراق
عجمی نامی ویرلشددر . || مو . بر
مقام مخصوص .

عِرَاقِی { ص. س. عر. ذ. : عراقیه .
{ ج. : عراقیون . عراقه
منسوب و متعلق، عراق اها-
لیسندن، عراقلی .

نظیر و عدیلی یوقدر : بی عدیل =
امثالیز، بی نظیر .
{ ص. عر. ذ. : عدمه . «عدم»
{ دن صش . { بریشی اولیان،
مالک و صاحب اولیان، محروم :
عدم الامکان = امکانیز، محال :
عدم الاقتدار = اقتداریز .

عَذَاب { سذ. عر. ۱. جزا، مجا .
{ زاع، جرم و قباحته قار-
شی قانونک تعیین ایتدیکي معامله .
{ عربیده اصل اولان بومعنا ایله
لسانزده پک قوللانلاز . ۲.
آخرتده کیکارلره و شرک و کفر
اصحابنه ویرله جک جزا واذیت :
عذاب جهنم : عذاب قبر . ۳.

عَذَاب { سذ. عر. ۱. صایمه،
{ یولدن چیقمه : طریق
حقدن عدول ایتدی . ۲. کری
دوغمه، واز یکمه، نکول : سو-
زندن عدول ایتدی .

عَذُول { سذ. عر. ج. : فد . عا .
{ دل . با : عادل . || هقه .
هیئت عدول = جنایاتده جرمک
موجود اولوب اولدیفنه واسباب
مخففه بولنوب بولندیفنه وجداناً
قرار ویرن و انتخاب ایله طرف
حکومتدن آلتان کیسه لر، فر .
Jury .

عَذَب { ص. عر. ذ. : عذبه . طاتلی،
{ شیرین، لذیذ، خوش،
لطیف : ماء عذب : لسان عذب
البیان .

عَذَر { سذ. عر. ج. : اعدار . ۱.
{ ایدیلن برقباحت و قصورک
ضروری و غیر اختیاری اولدیفنی
اثباتله عفوئی دیله که مداراولقی
اوزره درمیان اولندان بهانه
وسیب : عذر و واردر : عذر

عَرَّاس { ش. عر. ج. : عر . فد :
{ عروس . با : عروس .

عَرَّاض { ش. عر. ج. : عر . فد :
{ عریضه . با : عریضه .

عَرَب { سذ. عر. ذ. : عر . (اسم جنس
{ اولوب مفرد و جمعی بردر
من القدیم وطن اصلیمی و منشئی
آسیایه مربوط جزیره العرب
دینلن شبه جزیره اولوب ازمته
مختلفه ده آسیاتک شام و عراق
و آفریقا ک شرق و شمال جهتلرینه
یالیش اولان امت نجیبه و قدیمه
عربیه افرادندن بهری ویا هیئت
عمومیه لری : قوم نجیب عرب :
اولاد عرب : بن عرب : بر عرب
کوردم : عرب آیده = اسکی و
نسللری منقرض عاد و نمود کی
عرب اقوای : عرب عاربة، عرب
عربا = خالص و من القدیم عرب
اولان عربلر : عرب متعربه ،
عرب مستعربه = اساساً عرب او-
لیوب بعده عربلر قاریشه رق
عربلش اولانلر : جزیره العرب =
عربلرک وطن اصلیلری بولتان
والآن هر طرفی فصیح اللسان
عربلرله مسکون بولتان شبه
جزیره واسعه، عربستان : لسان
العرب = عرب امت نجیبه سنک
من القدیم تکلم ایتدیکي لسان که
السنه مالک اک مکملی والسنه سا-
میه نک اصل و اساسی و مصدریدر .

عَرَب { سذ. عر. ج. : عر . فد :
{ عروس . با : عروس .

عَرَبِی { سذ. عر. ذ. : عر . (اسم جنس
{ اولوب مفرد و جمعی بردر
من القدیم وطن اصلیمی و منشئی
آسیایه مربوط جزیره العرب
دینلن شبه جزیره اولوب ازمته
مختلفه ده آسیاتک شام و عراق
و آفریقا ک شرق و شمال جهتلرینه
یالیش اولان امت نجیبه و قدیمه
عربیه افرادندن بهری ویا هیئت
عمومیه لری : قوم نجیب عرب :
اولاد عرب : بن عرب : بر عرب
کوردم : عرب آیده = اسکی و
نسللری منقرض عاد و نمود کی
عرب اقوای : عرب عاربة، عرب
عربا = خالص و من القدیم عرب
اولان عربلر : عرب متعربه ،
عرب مستعربه = اساساً عرب او-
لیوب بعده عربلر قاریشه رق
عربلش اولانلر : جزیره العرب =
عربلرک وطن اصلیلری بولتان
والآن هر طرفی فصیح اللسان
عربلرله مسکون بولتان شبه
جزیره واسعه، عربستان : لسان
العرب = عرب امت نجیبه سنک
من القدیم تکلم ایتدیکي لسان که
السنه مالک اک مکملی والسنه سا-
میه نک اصل و اساسی و مصدریدر .

عَرَبِی { سذ. عر. ذ. : عر . (اسم جنس
{ اولوب مفرد و جمعی بردر
من القدیم وطن اصلیمی و منشئی
آسیایه مربوط جزیره العرب
دینلن شبه جزیره اولوب ازمته
مختلفه ده آسیاتک شام و عراق
و آفریقا ک شرق و شمال جهتلرینه
یالیش اولان امت نجیبه و قدیمه
عربیه افرادندن بهری ویا هیئت
عمومیه لری : قوم نجیب عرب :
اولاد عرب : بن عرب : بر عرب
کوردم : عرب آیده = اسکی و
نسللری منقرض عاد و نمود کی
عرب اقوای : عرب عاربة، عرب
عربا = خالص و من القدیم عرب
اولان عربلر : عرب متعربه ،
عرب مستعربه = اساساً عرب او-
لیوب بعده عربلر قاریشه رق
عربلش اولانلر : جزیره العرب =
عربلرک وطن اصلیلری بولتان
والآن هر طرفی فصیح اللسان
عربلرله مسکون بولتان شبه
جزیره واسعه، عربستان : لسان
العرب = عرب امت نجیبه سنک
من القدیم تکلم ایتدیکي لسان که
السنه مالک اک مکملی والسنه سا-
میه نک اصل و اساسی و مصدریدر .

عَرَبِی { سذ. عر. ذ. : عر . (اسم جنس
{ اولوب مفرد و جمعی بردر
من القدیم وطن اصلیمی و منشئی
آسیایه مربوط جزیره العرب
دینلن شبه جزیره اولوب ازمته
مختلفه ده آسیاتک شام و عراق
و آفریقا ک شرق و شمال جهتلرینه
یالیش اولان امت نجیبه و قدیمه
عربیه افرادندن بهری ویا هیئت
عمومیه لری : قوم نجیب عرب :
اولاد عرب : بن عرب : بر عرب
کوردم : عرب آیده = اسکی و
نسللری منقرض عاد و نمود کی
عرب اقوای : عرب عاربة، عرب
عربا = خالص و من القدیم عرب
اولان عربلر : عرب متعربه ،
عرب مستعربه = اساساً عرب او-
لیوب بعده عربلر قاریشه رق
عربلش اولانلر : جزیره العرب =
عربلرک وطن اصلیلری بولتان
والآن هر طرفی فصیح اللسان
عربلرله مسکون بولتان شبه
جزیره واسعه، عربستان : لسان
العرب = عرب امت نجیبه سنک
من القدیم تکلم ایتدیکي لسان که
السنه مالک اک مکملی والسنه سا-
میه نک اصل و اساسی و مصدریدر .

عَرَبِی { سذ. عر. ذ. : عر . (اسم جنس
{ اولوب مفرد و جمعی بردر
من القدیم وطن اصلیمی و منشئی
آسیایه مربوط جزیره العرب
دینلن شبه جزیره اولوب ازمته
مختلفه ده آسیاتک شام و عراق
و آفریقا ک شرق و شمال جهتلرینه
یالیش اولان امت نجیبه و قدیمه
عربیه افرادندن بهری ویا هیئت
عمومیه لری : قوم نجیب عرب :
اولاد عرب : بن عرب : بر عرب
کوردم : عرب آیده = اسکی و
نسللری منقرض عاد و نمود کی
عرب اقوای : عرب عاربة، عرب
عربا = خالص و من القدیم عرب
اولان عربلر : عرب متعربه ،
عرب مستعربه = اساساً عرب او-
لیوب بعده عربلر قاریشه رق
عربلش اولانلر : جزیره العرب =
عربلرک وطن اصلیلری بولتان
والآن هر طرفی فصیح اللسان
عربلرله مسکون بولتان شبه
جزیره واسعه، عربستان : لسان
العرب = عرب امت نجیبه سنک
من القدیم تکلم ایتدیکي لسان که
السنه مالک اک مکملی والسنه سا-
میه نک اصل و اساسی و مصدریدر .

عَرَبِی { سذ. عر. ذ. : عر . (اسم جنس
{ اولوب مفرد و جمعی بردر
من القدیم وطن اصلیمی و منشئی
آسیایه مربوط جزیره العرب
دینلن شبه جزیره اولوب ازمته
مختلفه ده آسیاتک شام و عراق
و آفریقا ک شرق و شمال جهتلرینه
یالیش اولان امت نجیبه و قدیمه
عربیه افرادندن بهری ویا هیئت
عمومیه لری : قوم نجیب عرب :
اولاد عرب : بن عرب : بر عرب
کوردم : عرب آیده = اسکی و
نسللری منقرض عاد و نمود کی
عرب اقوای : عرب عاربة، عرب
عربا = خالص و من القدیم عرب
اولان عربلر : عرب متعربه ،
عرب مستعربه = اساساً عرب او-
لیوب بعده عربلر قاریشه رق
عربلش اولانلر : جزیره العرب =
عربلرک وطن اصلیلری بولتان
والآن هر طرفی فصیح اللسان
عربلرله مسکون بولتان شبه
جزیره واسعه، عربستان : لسان
العرب = عرب امت نجیبه سنک
من القدیم تکلم ایتدیکي لسان که
السنه مالک اک مکملی والسنه سا-
میه نک اصل و اساسی و مصدریدر .

عَرَبِی { سذ. عر. ذ. : عر . (اسم جنس
{ اولوب مفرد و جمعی بردر
من القدیم وطن اصلیمی و منشئی
آسیایه مربوط جزیره العرب
دینلن شبه جزیره اولوب ازمته
مختلفه ده آسیاتک شام و عراق
و آفریقا ک شرق و شمال جهتلرینه
یالیش اولان امت نجیبه و قدیمه
عربیه افرادندن بهری ویا هیئت
عمومیه لری : قوم نجیب عرب :
اولاد عرب : بن عرب : بر عرب
کوردم : عرب آیده = اسکی و
نسللری منقرض عاد و نمود کی
عرب اقوای : عرب عاربة، عرب
عربا = خالص و من القدیم عرب
اولان عربلر : عرب متعربه ،
عرب مستعربه = اساساً عرب او-
لیوب بعده عربلر قاریشه رق
عربلش اولانلر : جزیره العرب =
عربلرک وطن اصلیلری بولتان
والآن هر طرفی فصیح اللسان
عربلرله مسکون بولتان شبه
جزیره واسعه، عربستان : لسان
العرب = عرب امت نجیبه سنک
من القدیم تکلم ایتدیکي لسان که
السنه مالک اک مکملی والسنه سا-
میه نک اصل و اساسی و مصدریدر .

« آق عرب » دینا که مجبوریت
الور مشدر : عرب کوله؛ عرب
خلاق. || عرب صاجی قارمه
قاریشقی و مشوش شی. || عرب
داربسی : قره بوغدا دی دخی دینان
حبوبات نوعی، فر. Sarrazin.

عَرَبَاءُ { ص. عرب عرباء =
خالص و صافی عرب.

عَرَبَانُ { س. ج. عرب (مفردی)
یو قدر [یادیه عربلری،
خیه نشین عربلر، عرب بدو -
یلری : عربان چادیرلری؛ عربان
ایچنه صو قلی.

عَرَبَجَه { ص. عربلرک طرز و
حالنه اوینون و بونلره
منسوب و متعلق : عربجه لسان؛

عربجه یاشایش؛ عربجه شرقی.
= ح. عربلرک لساننده ویا

حال و طرز لر زنده : عربجه سو -
ملک؛ عربجه یاشامق. = س.

لسان عربی : عربجه پک واسع
بر لساندر؛ مصر عربجه سنک

شام عربجه سندن خیلی فرق
واردر. || مج. آکلا شلیان،

مجهول شی؛ بو بنم ایچون عربجه
در.

عَرَبْدَه { س. عرب. غاوغا، تزع،
عربده (کورلدی : چارشیده بر
عربده اولدی.

عَرَبْدَه جَو { ص. فا. (عربده =
عربده جو) غاوغا. فا. جستن =

آرامق [غاوغا و کورلدی آرایان،
غاوغا چیقارمقی سون، غاوغاچی.

عَرَبِیْسْتَان { س. ج. عرب مملکتی،
عرب اهلالی ایل

مسکون ی، جزیره العرب و یا
علی الاطلاق بلاد عرب : عرب -

بستانده چوق طولاشدیفیون

اعلا فلک که فلک الافلاک و فلک
اعظم و فلک اطلس دخی دینلردی.

عَرَصَات { س. ج. عرب. (فد.
معنایه کلیر [قیاسنده حشر و

نشر اولنه جهمز میدان، حشر
میدانی؛ عرصاتده حسنات و

سپتائمز موازنه اولنه جقدر.

عَرَصَه { س. عرب. اینیه یا بیه جق
بوش اراضی پارچه سی،

اینیه سی ییقلش ویا اینیه یه تخصیص
اولنمش یز : بیک آرشینلق بر

عرصه؛ بنا پک کوزل اما عرصه
سی طار.

عَرَض { س. عرب. ۱. بر بیوک
ذاتک اوککنه قوم،

تقدیم، رفع، ابراز، صوغه : بر
عرضحال یازوب مقام عائدینه

عرض ایتملی. ۲. بیوک بر ذته
اقاده ایتم، آکلاتمه : وقوع حالی

سزه عرض ایدیم؛ حالی کند.
یسنه دفعاتله شفاهاً و تحریراً

عرض ایتم. ۳. برایش حقنده کی
اوراق رسمیه مک عتبه سنیه

حضرت پادشاهی یه تقدیمی :
ایشم عرضه کیتدی، عرضه ددر،

عرضدن چیقدی. || عرض
اوطه سی = بر دائره رسمیه مک اک

بیوک اوطه سی وصالونی که آمر
بولنان ذات اوراده حالرخنی

عرض ایدجهک اصحاب مصالحی
قبول ایدر. || عرض تذکره سی =

مقام صدارتدن برایش حقنده
کی اوراق عتبه سنیه عرضه

مبین مابین هایون باش کتابتنه
یازیلان تذکره مخصوصه || عرض

حال. یا : عرضحال. || عرض

خلوص، عرض عبودیت، عرض
مودت، عرض مواخاة = سلام و

نجه تعبیرلر ایدر. || عرض محضره
برایش حقنده عموم اهلالی ویا

بر جماعت و طائفه طرفندن مهر -
لنهرک تقدیم اولنان عرضحال

مشترک. || عرض و طلب : یا : طلب.
(س. عرب. ۱. اک،

عرض گیشک، طول مقابلی :
عرضی طولنی اولچمک. ۲. ه.

م. کرة ارضک خط استوادن
قطبینه طوغری اولان مسافه -

سی و سماک بوکا مقابل مسافه -
لری : عرض شمالی = خط استوائک

شمالنده کی؛ عرض جنوبی = خط
استوائک جنوبنده کی.

عَرَض { س. عرب. ناموس، عفت،
عصمت، پرده : اهل عرض =

ناموسلی، عقیف؛ عرضه کچمک =
فعل شنیع اجرا ایتمک؛ عرضه

طوقنقی = ناموسنه تجاوز و تعدی
ایتمک؛ هنک عرض ایتمک = پرده

ناموسنی شق ایتمک.
(س. عرب. ج. اعراض.

عَرَض { س. عرب. ۱. ذاتی و فطری اولیوب
اکرنی و قابل انفکاک اولان

حال و صفت، عارض اولان حال :
صحت و مرض انسان ایچون بر

عرضدر، اعراضدن معدوددر.
۲. من. بنفسه قائم اولیوب قیامی

جوهره محتاج اولان : الوان
عرضدر. ۳. ه. نقود و حیوا.

ناتدن و مکیلات و موزوناتدن
باشقه اولان متاع و نقاش کچی

شی. ج. ج. عروض.
عَرَضاً { ح. عرب. کیشکجه :
عرضاً اولچلی، عرضاً اوج و

طولاً بش آرشیندر. ۲. کرة

ارضک عرضنجه یعنی خط استوا.
دن شمال ویا جنوبه طوغری

اولان مسافه جه : استانبولک
عرضاً درجه سی نه در؟

عَرَضِیَّات { س. فا. (عرب. عرض =
انها، بیان. حال = م.)

۱. برایش ضمننده بر مقام ویا
دائرة رسمیه به اصحاب مصالحدن

برینک و پردیکی استدعا، استدعا
نامه : عرضحال ویرمک، تقدیم

ایتمک؛ کیفیتی با عرضحال دائرة
عائدده سنه بیان ایتمک. ۲.

(محویت و ظرافت طریقیله [
تحریرات، تذکره، عرضه،

مذکره : تقدیم عرضحال ایتمک.
(ص. عرب. ۱. عرضه.

عَرَضِیَّ { س. عرب. ۱. عرضه منسوب
و متعلق : مسافه عرضه و طو -

لیه سی.
(ص. عرب. ۱. عرضه.

عَرَضِیَّ { ذاتی و جبلی اولیوب
اکرنی و صکره حاصل اوله،

تحصیلی، انفکاک کی ممکن : شیشما.
نلق عرضی بر حالدر.

عَرَطَل { س. عرب. ۱. پک ایری،
پک بیوک، جنس و نو -

عنک ایجابندن چوق زیاده
بیوک، فر. Géant.

عَرَطَلِیَّت { س. عرب. ۱. پک ایری،
پک، جنس و نوعی

ایجابندن چوق زیاده ایری
اوله، فر. Géantisme.

عَرَعَر { س. عرب. ۱. آردج،
طاغ سروسی، اوز.

عُرْف { س. عرب. ۱. شرع و
قانون ایل محدود و معین

اولیوب عادت بلده و ایجاب وقت
و حال اقتضاسندن اولان حکم

واجرا آت : بعض دفعه عرف

ایله ایش کورمک مجبوریتنده
بولنلیر؛ عرف بلده بودر. ۲.

حرب زماننده و فوق العاده
احوالده قوانین عادیه تعطیل و

قوة عمومیه موقتاً اداره عسکریه.
یه تودیع اولنه رق اجرا ایدیلن

حکم، اداره عرفیه. ۳. تر. وقتیه
علمک مقام رسمیه کیدی کیری

بر نوع قاؤق. (عطیه و احسان
معاسیله الیوم لساندره قوللا.

ناز. [
(ح. عرب. عادت بلده و

عرفاً [ایجاب وقت و حاله کوره؛
عرفاً شو جزا ایل مجازاة او -

لندی؛ عرفاً مملکتی اداره
ایتدیلر.

عَرَفَاءُ { س. عرب. ۱. عرب. فد.
عربف. یا : عربف.

عَرَفَات { س. عرب. ۱. مکة مکرمه
قربنده واقع اولوب

حجاجک یوم عرفه ده توقف
ایتدیلر؛ محلدکه مناسک

حجنددر.
(س. عرب. ۱. بیله،

عَرَفَانُ { بیلیش، آکلاش،
وقوف، حقیقه واقف اوله،

کنه وارمه، علم و ذکا ایل
حاصل اولان کال : اهل عرفاندن

بر ذات؛ او ذاتک عرفانی مسلدر.
۲. اسرار الوهیه و حقایقه و قوف،

معرفة الله : علم و تقوی کافی
دکلدر عرفان لازم.

بولفت عبدک حقایق ربانیه و قوف
معناسی تفهمن ایتدی ایچون، خالق

حقنده اصلاً قوللا نماز؛ و علم الهی
دینلرکی حالده، عرفان الهی دینلر.

(س. عرب. ۱. بایرامدن بر
عَرَفَه { کون اول کی کون. (اصل

قربان بایرامنک عرفه سنه یعنی

ذی الحجة يك طقوزنجی كونه
مخصوصدر كه يوم مذكوره
حجاج عرفاته چیقار. بعده
بالتعمیم رمضان بایرامندن دخی
بركون اول کی كونه اطلاق
اولمشدر. [عرفه چیقکی = مج. ۱.
بایرامدن بركون اول بایرامق
انوابی كین (استنزا طریقله
سولنیر). ۲. جوق سوسلنوب
كزن.
{ ص. عر. ۱: عرفه. قوانین
عرفی } عادی به تابع اولیوب
عادت بلده ویا ایجاب وقت و حاله
موافق اولان، فوق العاده
احواله هیئت عسکریه به حاله
اولان. وقت اداره به متعلق:
قانون عرفی؛ اداره عرفیه؛
دیوان حرب عرفی؛ تکالیف
عرفیه = فوق العاده وبرکی.
{ س. عر. ۱: تر: عرق
عرق } جبین = آن تری. ۲.
تر کی ترشح ایده رك حاصل
اولان روح، میوه وساژه انوا.
عندن تقطیره استحصال اولنان
اسیرطو، راقی. [« راقی » بو.
ندن غلظدر.]
{ س. عر. ۱: عروق. ۱.
عرق } كوك، اصل، بیخ: عرق
الذهب = آلتین كوكی (نبات).
۲. طامار، رك: عروقند جو.
لان ایدن قان. ۳. نسل،
سلاله، ذریت، نسب: بعض
حیواناتك عرق منقطع اولمشدر.
۴. جنس، نوع شعبه: نوع بشرك
عرق ایضی، عرق اصغری.
۵. مج. حسیات، حواس: عروق
حیت. || عرق النسا [نونك فحیله
قالچه سیگنیرنك اسمیدر،

نسوان معناسنه كلن نسا
دكدر. [قالچه كینكندن او.
كجه به قدر ممتد اولان سیگنیر
ایله شعبه لرنك شدتلی وجعندن
عبارت جوق اضطراب ویر
بر مرض، فر. Sciaticque.
{ ص. عر. ۱: عرق =
عرقچین } تر. فا. چیدن = طو.
پلامق [تری ایچمكه مخصوص
اوله رق باش كسوتنك آلتنه
کیلن طاقیه.
{ س. عر. ۱: عرق. تر. اوچكه و
عرقوب } تری، اگرچه (سیگنیر)،
فر. Tendon d'Achille. || مج.
یالانله آلدانان، وعدنده خلف
ایدن.
{ ص. عر. ۱: عرقیه. ط.
عرقی } تره منسوب و متعلق؛
حمام عرقیه = داء العرق دینلن
صیتقه.
{ س. عر. ۱: عرقیه. عر. ۱: عرق
عرقیه } كلاه كه درویشلر کیر.
{ س. عر. ۱: عرق. ط. اوغشدر.
عرك } مه، دلك.
{ ص. عر. ۱: عرق. پك كثرتلی:
عرقم } لشكر عرقم. (قوللا.
نلش ایسهده لسانمزده شایان
استعمال دكدر.]
{ س. عر. ۱: عرق. بیط. بیخلفان
عرقه } علقی.
{ س. عر. ۱: عرق. ط. صیتقه نك
عرو } دیتردوب اوشوتمه سی.
{ س. عر. ۱: عرق. یوقاری چیقمه،
عروج } یوكسله، صعود، تنه:
حضرت عیسی (عم) ك كوكه
عروجی.
{ س. عر. ۱: عرق. عرائس.
عروس } کلین، یکی اولمش قادن
یاخود اولنك اوزره سوسلنش

قیز. [عربیده مذکر دخی اولوب
كوكیه اطلاق اولنور.] || زلف
عروس = هند باقلاسی. || طوغ
عروس = زنباق نوعی.
{ س. عر. ۱: عروسك } (اصل کلینك
دیمكدر) بشیل ونبه
طالغه لی برنوع صدف كه تزینانده
قوللانیلیر.
{ ص. عر. ۱: عروسكلی } اولنان رنكلی
صدفله مزین: عروسكلی عود.
{ س. عر. ۱: عروسك. ۱. شرك
عروض } اوزانندن بحث ایدن
علم كه پك ساده و مختصر بر
بحثدن عبارت ایكن زده مفاد.
عبله تطبیق و بو مفاعیلده اجرا
اولنان تغییرات اوزون ومغلق
بر علم صورتی آلمنه سبب
اولمشدر: علم عروض؛ عروض
اوقومق. ۲. بر پتك برنجی
مصراعنك صوك قفله سی.
{ س. عر. ۱: عروق. عر. ۱: عروق
عروق } عرق. با: عرق.
{ س. عر. ۱: عروق. عر. ۱: عروق
عروه } وساژه قولی. || عروه
وثقی، العروه الوثقی = كال اطمئنانه
یا پیشیلوب استناد واستمداد اوله.
بیان شیء، جبل متین: عروه
وثقای اسلامه توسل ایتك.
{ س. عر. ۱: عرق. چبلاق، بر.
عری } هتکی. ذ.
{ ص. عر. ۱: عری. ۱: عریانه.
عریان } چبلاق، برهنه.
{ س. عر. ۱: عری. ص. صولش كبی دربی
عریانی } اینجه برنوع اریك: عر.
یانی اریکی.
{ س. عر. ۱: عری. عر. ۱: عریطاق،
عریش } صوندرمه، صالاش. ذ.
{ ص. عر. ۱: عریضه.
عریض } [« عرض » دن ص. ۱

ككیش، واسع، اسكلی. || عربض
ومعنی = اكنه بوینه، دور
ودراز، اطرافلیجه.
{ س. عر. ۱: عربضه } مادودندن ما.
فوقه تقدیم اولنان
مکتوب، بر مصلحت عریضیون
یا زبان تحریرات و نامه: تقدیم
عربضهده قصورم چوقدر:
عربضه کترانه م.
{ ص. عر. ۱: عربفه.
عریف } [« عرفان » دن ص. ۱.
معروف، مشهور، متعارف،
بنام: حاجی خلیفه دیمكله عریف
اولان کاتب چلبی. ۲. عارف،
صاحب عرفان. ۳. مکتب صبیان
خواجیه سی ویا قفله سی. (صوك
ایکی معنا ایله لسانمزده قوللا.
نماز اولمشدر.]
{ س. عر. ۱: عرب. عربت، شرف،
عز } قیمت، اعتبار، قدر عالی:
عز و شرفله = وداع ایدنلره جواباً
ایراد اولنور تحیه تعبیریدر:
صاحب عز وكرم.
{ فل. عر. ۱: «عزة» دن ماضی
عز } مفرد مذکر غائب اولوب
بعض تعبیراتده مستعملدر [عزیز
اولسون، قدری عالی اولسون:
جناب حق عز وجل؛ عز نضره.
{ س. عر. ۱: عزاء. اولوم وقوعنده
عزاء } صبر وتحمل ایته. ذ.
{ س. عر. ۱: عزاء. عر. ۱: عزیمه.
عزائم } با: عزیمه.
{ س. عر. ۱: عزاء. عر. ۱: عزاء،
عزب } اعزاب. ۱. اولنمه مش،
بكار، ارکن، مجرد. [عربیده
مذکر ومؤنثی مساوی صفت
اولوب اولنمه مش ائانه دخی اطلاق
اولنور. ۲. تر. سابقده بحر به
تفکیکیسی: عزب قیوسی.

{ س. عر. ۱: قیمت، قدر،
عزت } اعتبار. ۲. شرف، علو.
قدر ومرتبه: صاحب عزت.
۳. قدرت، قوت، جلال: رب
عزت. ۴. حرمت، رعایت،
اکرام: نره به کیتسه اکرام
وعزت کورور. || عزت نفس =
انسانك کندی نفسی خوار و ذلیل
ایتموب وقار وحیثیتی محافظه
یه اعتنا ایتمی: اونك عزت
نفسی واردور. || عزتله = وداع
ایدوب کیدنلره ایراد اولنور
تحیه تعبیریدر.
{ فت. حرمت واکرام
عزتلك } وعزت ایتك.
{ ب. حرمت واکرام
عزتلك } وعزت کورمك: صا.
حب علم و عرفان نره به کیتسه
عز تلیر.
{ عز تلیر. ص. قدر و اعتبار
عزتلی } وشرف صاحبی، قدر
ومرتبه سی عالی اولان. || اذ.
ملکیهده رتبه ثانیه و متمایز ایله
اصطبل عامره اصحابنه و میر.
الامرا لره وعسکریده میرالای
وقائم مقاملره و برین عنوان
رسمیدر: عزتلو پاشا، بك،
افندی.
{ ص. فا. عزت وشرف
عزتمند } وعلوقدر صاحبی، معزز،
مکرم.
{ ص. فا. عزت =
عزتیاب } حرمت. فا. یافتن =
بولق [شرف و حرمت بولان،
اعزاز واکرامه نائل اولان.
{ س. عر. ۱: عزاء. عر. ۱: عزاء.
عزرائیل } نبیه دن ملائکه مقرر.
پیندن قبض ارواحه مأمور او.
لان ملك، ملك الموت.

{ س. عر. ۱: عزاء. عر. ۱: عزاء.
عزل } مورتندن چیقارمه، اذن
ویرمه: عزل ایشدیلر، عزل
اولدی. = ترکجده معزول معنا.
سیله صفت کبی ده قوللانیلیر:
بكا بو کوندن اعتباراً عزللك
دیدیلر.
{ س. عر. ۱: عزاء. عر. ۱: عزاء.
عزالت } کندی کندنیه تنها او.
تورمه، انزوا: اختیار عزالت
ایتمك: گوشه عزلته چکمك.
{ س. فا. عزالت =
عزالتگاه } انزوا. فا. گاه. مکان.
چکیلوب تنها اوتوریلان بره
محل انزوا: اوراسی بنم عز.
لنكاهدر.
{ ص. فا. عز. عر. ۱: عز.
عزلتگیزین } ل = انزوا. فا.
گزیدن = سجمك [عزالتی اختیار
ایدوب بر طرفه چکیلن: کو.
زل بر كویده عزلتگیزین
اولمشیدی.
{ ص. فا. عزالت =
عزالتشین } انزوا. فا. نشستن.
اوتورمق [گوشه انزواده اوتو.
ران، منزوی.
{ س. عر. ۱: عزالت. نیت قطعی،
عزم } قطعاً قصد، تصمیم: بوسنه
ایفای حج ایتكه عزم ایتدم. ۲.
قصد قطعی ایله بوله کیرمه،
حرکت ایتمه، متوجه اوله:
عزم سفر ایشدی: شامه عزم
ایلدی. || اولوالعزم = قوملریخی
دین حقه دعوتله اوامر الهییه
قبول ایتدیرمك خصوصنده عزم
و ثبات ایدن انبیاء عظام كه قول
اصحه کوره حضرت نوح، حضرت
ابراهیم، حضرت موسی و یغمبر من.
حضرت محمد (صلوات الله علیهم) در.

صانان دکانجی. بومعنا ايله (زبا.
نزدی غلط اوله رقی : آقطار.]
عطار د { سذ. عر. شمك اطرا.
فنده دونی سیاراتك
برنجیسی یعنی شمسه اك قریبی
اولوب اقسام غروبی متعاقب ویا
صبح طلوعدن اول دورینفسز
وقط پاك آز وقت کوریلور.
فا. تیر. اسکی یونان ولاتین اسا.
طیزنده آله کاذبه بیننده ساعی
وقولا غوزونجارت ومکرو خدعه
مریسی صفتلرله معبودل صره.
سند اولوب طوبوقلری و باشلی
قنادلی کوزل بر دلقانی صو.
رتنده تصویر اولنوردی. اسم
یونانیسی هرمس Epurus او.
لوب، آسیا ومصر اقوام قدیمه
سی نزدنده دخی عبادتی جاری
اولمغله، موجد علوم ومعارف
زعم اولنان (هرمس) مصالیری
بوندن نشأت ایتمشدر.
عطارلق { سذ. عر. عطریات یاخود
اجزاء کیمیوه وصید.
لانیه ویا بهارات صانان آدمک
ایشی ونجارتی : عطارلق ایدیور.
[اوچنجی معناسیله زبازدی :
آقطارلق.]
عطالت { سذ. عر. ایشزلك،
بوش طورمه، بطلال
ومعطل اوله : انسانه عطالت
یا قیتماز. || ط. عطالت حواس =
طویمایش، طویفوسزلق، فر.
Dyssthésie.
عطایاه { سذ. عر. فد : عطیه.
با : عطیه.
عطر { سذ. عر. ج : عطور.
۱. کوزل قوقولی یاغ

روح وسائر که انواه وال
ویوزه سوریلیر. [بومعنا ده اك
زیاده «عطریات» قولانیلیر.] ۲.
تر. یا بر اقلرنك كنارلری طر.
طیالی یشیل رنگده بر نبات که
کوزل قوقولی و بیاض چیچکلی
اولوب باغچه لرده بولنور و صو توغه
طیامدیفتندن قیثین لیونلغه آلنیر.
|| عطر شامی = لسان عوامده
ادریشاهی دینلن و صاریلوب
چیقرق مور بر چیچك آچان نبات.
عطرناك { ص. فا. کوزل قوقولی،
رایحه طیبیه سی اولان،
کوزل قوقولی روح ویا یاغ
سورلمش : عطرناك اللریله بهار.
ده چایرلردن کن نسیم عطرناك.
عطری { ص. عر. د : عطریه.
کوزل قوقویه منسوب
ومتعلق، کوزل قوقولی، رایحه
طیبیه متدائر : مواد عطریه.
عطریات { سذ. عر. ج. عر. کوزل
رایحه لری روحلری ویا غلر
وسائر شیئر، مواد عطریه :
عطریات صاتیور : جاپونییه
چیچکرندن پاییلان عطریات پاك
مقبولدر؛ عطریات استمالی سنت
سینه در.
عطسه { سذ. عر. آکصیره،
آکصیرمه.
عطش { سذ. عر. صوسزلق،
صوصامه، تشنگی،
حرارت. (طانك قیچیلده لغتدر.)
عطشان { ص. عر. «عطش» دن
[صش.] صوسز، صو.
صایان، تشنه. د.
عطف { سذ. عر. ۱. اكه،
چویرمه، میل ایتمدرمه،
اماله، توجیه : عطف نظرايتمك؛

اوطرفه عطف عنان ایتمدی. ۲.
یوكتمه، برنك ایشی ویا سوزی
اولدیغنی ادعا ایتمه، حمل، اسناد:
کندی یا بدیغنی ایشی، سولدیکی
سوزی بكا عطف ایتك ایستور؛
اطبا صحت عمومیه نك بو حالی
هوانك عدم اطرادنه عطف
ایدیورلر. ۳. د. برکه ویا جمله
نك ماقاننده کی کله ویا جمله نك
حکمه تابع اولقی شرطیله اوکا
ربطی : بواسمی، بوجه بی خانفی
اسمه، خانفی جمله عطف ایدم.
جکزه؟ (عطف اولنان اسم ویا
جمله «معطوف» و دیگرینه
«معطوف علیه» دینیر.) || حرف
عطف، حرف عاطف، حروف
عاطفه = عطفه آلت اولان حروف
ربطیه : و، دخی، یا، یاخود،
یوقسه کبی. || عطف بیان = ما.
قبلی یعنی معطوف علیهنك مفه.
منی ایضاح و تأکید ایچون عطف
اولنان تعبیر : مثله بی ایضاح
وتشرح ایلدی. || عطف تفسیر
همان بر معناده اولوب مجرد
تصدیق و تأکید ایچون «و»
حرفیله مترادفه عطف اولنان
کله : اخذ وکرفت، حزن وکدر
کبی.
عطفی { ص. عر. د : عطیفه. د.
کله ویا جله لرك حروف عا.
طفه دینلن حرفلردن بری ویا.
سطه سیله بر برینه ربط اولملری
خصوصنه منسوب ومتعلق :
حروف عطیفه.
عطوف { ص. عر. «عطف» دن
[سم.] پاك اسیر کیچی،
زیاده مرحمتی و شفقتی : رب
عطوف.

عطوفت { سذ. عر. لغت آنفیه تاه
مصدریت الحاقیله
شفقت و مرحمت معناسیله برکله
تشکیل ایدوب، لسانك تصرفاتی
صره سنه کچیرمش ایسه کده،
عربیده بویله بر لغت مجموع
اولدیفتندن، استمالندن توقی
اولنسه سزادر.
عطوفتی { یا عطوفتو. ص. ا.
آف الیابان عطوفت
لغتندن متشکل اولوب، رتبه
بالا اصحانه و صهریته فائل
فریقان کرام ایل و قیسه دار.
شورای عسکری رئیسنه القاب
کی قولانیلیر. || دولتو عطوفتو =
سرعسکره و شرف صهریته نائل
مشیران و وزیرایه القاب اولور.
عطوفی { ص. اسیر کیچی ویا
مرحمتی اولان ذاته
و عطوفتو القاب رسمیه سنی حائر
اولان ذوانه منسوب ومتعلق
معناسیله انشا لساننده قولانیلیر
تعبیردر : جانب عالی عطوفیلرینه؛
ذات عالی عطوفیلری.
عطیه { سذ. عر. ج : عطایا. ویر.
کی، بخشش، احسان :
عطیه سنیه؛ محرم عطیه سی.
عظام { صذ. عر. ج. عر. فد : عظم.
با : عظیم. = سذ. عر. ج.
عر. فد : عظم. با : عظم.
عظام { سذ. عر. ج. عر. فد : عطیه.
با : عطیه.
عظم { سذ. عر. ج : عظام. کیک،
استخوان.
عظم { سذ. عر. و :
عظم { سذ. عر. و :

عظم { سذ. عر. بیوکك، اولو.
لق.] «عظمت» ده
مستعملدر.
عظماء { صذ. سذ. ج. عر. فد :
عظیم. ۱. عظیم.
عظم { صذ. عر. با : عظمی.
عظمت { سذ. عر. ۱. بیوکك،
اولوق : عظمت الهیه؛
قدرت الهیه نك عظمتی. [بومعنا ایل
باشلیجه جناب خالق کون و مکان
حقنده مستعمل اولوب، انسان
حقنده قولانلرده آتیده کی
ایکنجی معنایه کلیر :] ۲. کبر،
نخوت، غرور، تعظم، خود.
فروشاقی : بو آدمکده عظمتی
چکیلیر شیء دکدر. ۳. دبذبه،
طنطنه، شکوه، دارات : آلا
کال شکوه و عظمتله اجرا اولندی.
عظمتی { یا عظمتو. ص. ۱. بیوک،
اولو، جلال صاحی :
ای عظمتی اللهم. ۲. کبری،
متکبر، مغرور، خود فروش :
عظمتی آدمدن کیمه خوشلا.
نماز. ۳. طنطنه لی، دبذبه لی،
دارات و شکوه لره اولان : عظمتی
بر آلا یله.
عظمی { صذ. عر. ذ. اعظم. با :
اعظم. — صذارت
عظمی = صذراعظم مقام معلاسی.
عظیم { ص. عر. د : عطیه. ج :
عظام. ۱. بیوک، اولو،
کبر، جسم، بزرگ : بر جبل
عظیم : ابنیه عظیمه. ۲. عالی،
رفیع، درجه و مرتبه سی بیوک :
والله العظيم : سلاطین عظام؛
وزراء عظام. ۳. اهمیتی، مهم :
امر عظیم؛ مسئله عظیمه؛ حرب

عظیم. || عظیم الشان = شان و سر.
ته سی بیوک : قرآن عظیم الشان.
عظیمه { سذ. عر. ج : عظام.
بیوک و فوق العاده ایش،
مسئله مهمه : عظام امورله
مشغول اولقی.
عقاریت { سذ. عر. ج. عر. فد :
عقریت. با : عقریت.
عقت { سذ. عر. ۱. ناموس،
عرض، پرده : قادینك
برنجی زینتی عفتدر؛ اهل عفتدن
برقادین. ۲. ارتکابدن اجتناب،
ارتکابه تنزل ایتمه ایش، استقامت،
ناموس : محکمه اعضا فتنه انتخاب
اولنه جق ذواتك عفته متصف
اولملری شرطدر؛ ارباب عفتدن
بر ذات : عفت مجسمه دینلکه
شایان بر ذاتدر.
عفتی { یا عفتو. ص. ۱. ناموس
و عفت صاحبه سی، اهل
عفتدن، عقیفه، ناموسلی : عفتلی
بر قادین. ۲. ارتکاب ایتمه،
مستقیم، حرام یمز : عفتلی ما.
مورک قدری بیلنیر. ۳. از.
قادینلره القاب اوله رق قوللا.
نیلوب رتبه عصمتلردن آشاغی عد
اولنور : والده محترمه عفتلو
خانم افندی به.
عقریت { سذ. عر. ج : عفاریت.
۱. جن طائفه سنك
مضر و شریر و قورقونج برجنسی.
۲. مج. پك حدیثی و متهور آدم :
عقریت کسلدی. (عربیده مؤثی
اوله رق عقریته ده قولانیلیر.)
عفو { سذ. عر. ۱. برینك صو.
چندن کچه، قباحته باقلا
مه : قصوری عفو ایتمدی؛
عفو ایله معامله ایتمدی. —

{ فلسفه قدیمه ده } جناب حق. ۳. فوق الماده ذکا و فطنت. || عقل
ایتمک = دوشونمک، ملاحظه و
تفکر ایتمک. || عقل ایرمک،
عقل ایردیرمک = آکلاهی بیلمک،
تفهم ایتمک: بوکا عظم ایرمدی؛
بو ایشه عقل ایردیره مدم. || عقل
باشده اولوق = جمیت خاطر و
ذهن راحتلی اولوق، بر کونه
تلاش و غائله دوجار اولماق،
یادینی بیلمک: او وقت بنم عظم
باشده یوغیدی. || عقل باشه کلک =
۱. آلتی، کندینه کلک: عقلی
باشنه کلنجه جمله مزه آشنالوق
ایتدی. ۲. اوصلانق، عقلسز.
جه افعال و حرکاتدن واز چمک:
بو دلیقانلیک البته برکون عقلی
باشنه کله چمک. || عقل باشند
کیتمک = کندینی غائب ایتمک. شاشیر.
مق، بهوش اولوق: بونی ایشیدنجه
عظم باشمدن کیتدی. || عقل
بالغ = سن رشده واصل اولمش
آدمک عقلی. (« عاقل بالغ »
یاخود « عقلی بالغ » تعبیرلریله
التباس ایتدیرلمه ملیدر.) || عقل
دیشی = یکریمی یاشرلنده چیقان
کنار آزی دیشی. || عقل قو.
طیسی = بر آدمه دائمی عقل او.
کردن وهر ایش ایچون کند.
یسنه طانیشیلان آدم: اونک عقل
قویطیسی فلاندر. || عقل کل =
طبیعتک کاه امور وشعباتنده
آناری مشهود اولان ذکا و
نظام عمومی وازی.

{ صند. ج. عر. فد: عاقل. }
{ با: عاقل. = تر. فد. }
عقل صانان، عقلی کچمنک

ایستین: عقلا آدم: عقلا تو.
نبلکی = بر شی: ییلدیکی حالده
عقلیلیک طاسلایان.
{ ص. عر. عر. عقل الله، عقل
عقلا } اقتضاسنجه، عقلیه، عقله
تطبیق اولمقده. مقابلی: نقلا:
مسکرات عقلا و نقلا انسانه
مضردر.
{ ص. عر. عقل فروشلق،
عقلاق } عقلا دن کچمنه، عقلیلیک
صانمه.
{ ص. عقلی اولمایان، احق،
عقلسنز } بدلا، طوغری دوشو.
نمین، عقلی ایرمز: پک عقلسز
آدم اولدینی کوستردی.
{ ص. عقل فقداقی،
عقلسزلق } حماقت، بدلاقی،
عقلسزجه حرکت: بن عقلسزلق
ایتدم.
{ یا عقلو. ص. ۱. عقلی
عقللی } اولان، عاقل، ذکی،
فطین: عقلی آدمدر. ۲. تد.
ییری، مدبر: کندیمی عقلی
طاویراندی.
{ ص. عر. ۱: عقلیه. عقله
عقلی } منسوب و متعلق، عقل ایله
فهم و ادراک اولان و مجرد عقله
تطبیق ایدیلن، نقلی مقابلی:
علوم عقلیه = علوم طبیعی و
ریاضیه کبی معقولات اساسی
اوزربنه مبنی اولان علملرکه فقه
و حدیث و تفسیر کبی نقل و روا.
یته مؤسس اولان علوم نقلیه دن
فرق ایدیلیر.
{ ص. ج. عر. عقل ایله
عقلیات } کشف و تحقیق و صرف
معقولاتدن عبارت اولان مواد
و خصوصیات: عقلیات ایله نقلیات

آرمه سنده هر وقت توافق بو.
لنماز: نقلیات و عقلیاتده یی
طولی صاحبی بر ذات.
{ ص. عر. قیصرلوق، ارکک
عقم } ویا قادیسک چوجنی اولما.
می.
{ ص. عر. ج: عقوبات.
عقوبت } ۱. جزا، مجازاة:
دوجار عقوبت اولدی. ۲. اذیت،
عذاب، اشکنجه: عقوبت ایچنده
ایدم.
{ ص. اذیتی، عذابلی.
عقوبتلی }
{ ص. ج. عر. فد: عقد.
عقود } با: عقد.
{ ص. عر. ایصیریر، صالار،
عقور } آرزغین = کلب عقور.
{ قودوز معناسیله استعمالی
غلطدر. }
{ ص. ج. عر. فد: عقل.
عقول } با: عقل.
{ ص. عر. (« عقب » دن
عقیب } ص. [بر شیک آردندن
کن، آرقه سی صره کیدن، ولی
ایدن: عقیبنده = آرقه سی صره.
{ ص. عر. ج: عقائد.
عقیده } اینانیلان شی، اعتقاد،
ایمان: عقیده سی صاغلام،
عقیده سی بوزوق. = ج. بر
دینک عبادات حقنده کی اوا.
مرندن صرف نظرله الوهیت
وساژه حقنده کی افکار و مطا.
لماشدن بحث ایدن علم: علم
عقائد: عقائد اسلامی: عقائد
کتابی. — « عقیده شکری »
تعبیری غلط اولوب طوغریسی
« آغده شکری » در. با:
آغده.

{ ص. عر. قیلیلجه برجنس
عقیق } طاش که مهر حکنده و
سائر ایشلرده قوللانیلیر: عقیق
بمانی = قمری رنگنده اولان
آلک اعلا جنسی.
{ ص. عر. ۱: عقیقه. (« عقم »
عقیم } دن ص. ۱. اولادی او.
لمیان، طوغورمیان (قادی)،
طوغورتمیان (ارکک) : بو آدم
عقیم، بو قادی عقیقه در. (عر.
پیده مؤنثی تاء تأ نیثله و تاسز
دخی اولور.) ۲. تجر. نتیجه و
ثمره سی اولمایان، غیر منتج،
غیر مثمر: او ایش عقیم قالدی.
{ ص. عر. ۱. دوه کرا.
عکام } جیسی، دوه ایله اجرته
مقابل اشیا طاشیان آدم. ۲.
حجه صره هایون ایله برلکده
کیدن خدمه که عزیمتدن اول
استانولده نوبلک وساژه ایله
طولاشیرلر.
{ ص. عر. ۱. بر یره
عکس } چارجه، اورمه: دیوا.
ره عکس ایتدی. ۲. ضیا ویا
صورتک بر یره اوروب کیری
دوغمه سی ویا اوراده کورغمه سی:
کونش دیواره عکس ایدیور؛
صورتی آینه به عکس ایدیور.
۳. سسک بر یره اوروب کیری
دوغمه سی، یا قولا مه: طوبک
صداسی طاغله عکس ایتدی.
۴. ترس، ضد، خلاف، مغایر:
یالان طوغریلفک عکسیدر: سز
بنم دیدیکیمک عکسنی التزام
ایدیورسکن. || د. کلامک بر
جزئی جزء آخر اوزربنه تقدیم
ایله عکس ایتمه: « کلام کبار،
کبار کلامدر » کی. || عکسنه = تر.
سنه، ضدینه، ترس و ضد اوله رق.

|| بالعکس، بر عکس = بسبتون
ضدی و خلافی اولوق اوزرده.
{ ص. (« عکس » دن
عکسی } ص. سنده ایسه ده پک ده
عربی دکلدرد. ۱. ترس، ضد،
مخالف، مغایر. ۲. اوغورسز،
منحوس، ابی کیتمین: عکسی
ایش. ۳. معند، بد خوی،
کیسه به اویماز: پک عکسی آ.
دمدر.
{ ص. عر. یوکسکک، مر.
علاء } تبه عالییه، رفعت، شرف
و شان: علم انسان ایچون باهت
عز و علادر.
{ ص. عر. (« علو » دن
علا } ماضی مفرد مذکر غائب [
عالی و بلند مرتبه اولسون:
حق جل و علا حضرتلری.
(یالکز بویه دعا مقامنده
تعبیرات عربیده مستملدر.]
{ ص. عر. (مفاعله باندن
علاج } مصدر ثانی اولوب اصل
عربیده معالجه ایله مترادفدر [
۱. بر خسته به باقه، ادویه و
معاملات لازمه ایله ابی ایتمک
چالیشمه، معالجه، مداوای: علاج
ایتمک. (عربیده اصل اولان
بو معنا ایله لسانزده پک قو.
للا تلامز.) ۲. بر خسته به ویا
یاره لی به ایچمک ویا سورمک
ایچون ویریلن شی، دوا، تر.
ام: خسته لاندیفته علاج آلامز؛
طیب بر جوق علاجلر ویردی؛
بو خسته لفک علاجی بولنه مدی.
(بو معنی لسانزده مخصوصدر،
عربیده دواء دینلیر.) ۳. مجر.
چاره، تدبیر، درمان، صورت
تسویه: بو دردک، بو فسالفک
علاجی یوقدر. || بی علاج = چا.

ره سز، بیچاره، درمانسز: آج
بی علاج قالدی. || لا علاج =
چاره سز، ناچار: لا علاج قبول
ایتلی.
{ ص. فا. (عر. علاج =
علاج پذیر } مداوای: قا. پذیر.
قن = قبول ایتمک [۱. مداوای
قبول ایدن، تدوای ایدیله ییلن،
قابل تدوای. ۲. چاره سی بو.
له ییلن.
{ ص. ۱. علاج و دوا.
علاجسز } سی اولمایان: بو علا
جز بر مرصدر. ۲. چاره سز،
درمانسز: بو علاجسز بر درد.
در.
{ ص. عر. علاجی اولان،
علاجلی } دوا بی حاوی، ادویه
ایله قاریشیق: علاجلی کاغذ،
پنبوق: علاجلی شراب.
{ ص. عر. ج: علاقی.
علاقه } ۱. ایلیشیک، مربوطیت،
رابطه: بزم ایشک او مسئله ایله
علاقه سی یوقدر: بو ایکی ماده
آره سنده بر کونه علاقه وار.
میدر؟ ۲. رابطه قلبیه، کوکل
باغلامه، عشق، تعشق، معاشقه،
سودا، سوکی: بر قیزه علاقه سی
وار ایدی: بر کوریشده کند.
یسنه علاقه ایتدی. ۳. ما.
سبت، ارتباط، تعلق: اونلرله
بنم هیچ بر علاقه ی یوقدر: قیزی
اونک اوغلنه ویره رک کندیسله
علاقه پیدا ایتدی. ۴. مالکیت،
تصرف، حق مداخله، حصه:
او چفتلکه، او معدنه سزک
علاقه کن واریمیدر؟ || کیم.
مناسبت، فر. Affinité. || ط.
بر عضوک دردندن اونک مقابلی
اولان دیگر بر عضوک دخی

متألم اولی، فر. Sympathie. || د. معنای مجازی استعمالی ایچون دوشوریلن مناسبت. = ج. روابط، انساك ایلشیک اولدیغی ایشلر، مناسبات : علا. نق دنیویه.

علاقه دار { ص. فا. (ع. علا.) } قه = ایلشیک. فا. داشتن = طومق (علاقه سی و ایلشیک اولان، مناسبتی، - صه. دار. ذی مدخل : بواشده بنده علاقه دارم : یکی یابیلان قاریقه سز علاقه دارمیسکز؟

علاقه لی { ص. ۱. مناسبت و ایلشیک اولان : اوده بواشده علاقه لیدر. ۲. عاشق، دلداه : بر قیزه علاقه لیدر.

عَلام { ص. عر. (ع. علم دن) سم. (ع. چوق بیلن، هر شیئی بیلن. (صفات الیه دن اولوب، انساكه اطلاق اولماز. با : علامه. }

عَلامَت { ش. عر. ج. : علامات، علامت. ۱. نشان، اشا. رت، بیلکیلک : مشترک سو. ریلرده هر کسك حیواناتی علا.

متلرندن بللی اولور : حدودده علامت رکز ایدرلر : او مدالیه مجرد اصحابیه بر علامت افتخار اولقی ایچون وریلیر : تا صبا.

وتنده علامت ذکا یوزنده نمایان ایدی. ۲. اثر، ایز، اماره : اوراكت اردوکه بولنش اولد. یفته هج. بر علامت کورمدک : نینوی و بابل شهرلرینک عاقبت علامتلی ظاهره چیقاردلی : خرسك خارجدن کیرمش او. لدیغی کوستربر بر چوق علا.

متلره دسترس اولدی : او اختیارلقده دخی علامت حسن و آن یوزنده نمایان ایدی. ۳. رمز، اشارت : زیتون آغاجی دالی اسکیدن بری علامت صلح و سلم اتخاذا اولنه کلسدر. || علا.

مت فارقه = بر شخص ویا شپك دیکرلرندن تفریقچون وضع اولنان اشارت مخصوصه : باش چاوشلرک علامت فارقه سی وار. در : رؤساک دائما بر علامت فارقه سی اولقی اقتضا ایدر : ط.

هر مرضك بر ویا بر قاج علامت فارقه سی واردر. || علامت فارقه نظامنامه سی = معمولاتک تمیزی و تقلیده میدان ویرلامسی ایچون صاحبك آرزوسيله وضع و تحیل اولنان علامته مخصوص احکام قانونیه. || ط. علامت مرض = هر خسته لفك کندینه مخصوص اولان حالی، فر. Phénomène.

|| علامت سما = الکم ضاعمه تعبیر ترکیستدن غلط اولوب، هر شیئی عربی ویا فارسیه تطبیق اتمک مراقنده بولنان کتابگزك ایجادیدر.

عَلامَه { ص. سذ. عر. هر عله علامه (آشنا اولان، استاد اعظم، فر. Savant و Érudit : علامه ابو السعود افندی : علامه زمان جلال الدین سوطی.

عَلامَی { ص. عر. : علائمه. علائی { ص. عر. آچیقده اولان، آشکار، ظاهر، میدانده اولان. (ع. علی.) دها مستملدر. }

عَلامَت { ش. عر. ۱. بر شپك خرسك خارجدن کیرمش او. لسی، کیزی اولیوب علی اولسی،

علنیك : محكمه مذاکراتك علانی. ۲. هر شپك حال ظاهری و خارجیسی : علانی پك اعلا اما ایچ یوزنی کم بیلیر.

عَلاوه { ش. عر. ج. : علاوات. ۱. قائمه، آرندیرمه، ضم، ضمیمه : بو اوده ایکی اوط. دها علاوه ایدم جکم : بو باغك آرقدن علاوه سی واردر. ۲.

بر کتابه صکره دن کرک مؤلفی وکرک باشقه سی طرفندن کرک آیریمجه اوله رق صوکنه وکرک قسم قسم هر طرفنه ضم اولنان بخلر، ذیل : بولفت کتابك علاوه سی واردر : اك مشهور تاریخ کتابلرینه علاوه ر یاز.

لمشدر. ۳. بر غزته ك چیقاردینی مقن نسخده دن باشقه اوکا ضمیمه ویا آیریمجه چیقاردینی کوچك نسخه، ورقه : غزته علاوه سی : بر علاوه چیقمش. ۴. امضادن صکره مکتوبك آلتنه یازیلان شی.

عَلاوَه { ح. عر. آرندیرمه طریقه، آرندیرمه رق، ضمیمه : سوبلدکرمه علاوه شو. فی ده سوبلیه جم : کندیسنه اتمش اولدینی ایلکرمه علاوه بودفه دخی اولدیمجه بر مبلغ ویرمشدر.

عَلاوه لی { ص. صکره دن ضم علامه (علاوه اولنش قسمی ویا بر لری اولان : علاوه لی لغت عثمانیه : علاودلی تاریخ، غزته.

عَلائِق { ش. عر. ج. : علا. علائق { قه. با : علاقه. علائم { ش. عر. ج. : علا. علائم { مت. با : علامت.

عَلیه { ش. عر. ج. : علیات. نبا. بعض اتماری حاوی قابجقلمه

ویریلن اسمدر، فر. Capsule. عَلی { ش. عر. ج. : علل. ۱. علت { خسته لق، مرض، داه، صارولقی : علت مزمنه، علت افرنجیه، علل ساریه. (مرض له مترادفدر.) ۲. سقطلق، علل آدمک حالی : علنی واردر.

۳. صرعه ووجود دیرمه سی وباش دونه سی کبی بر آدمه مسلط اولوب آیرلیان وهر وقت راحتسز ایدن مرض : انسان قورقودن علت قزائیر، علت صاحبی اولور : اونده بر علت واردر. ۴. سبب، موجب، بر شپه باعث اولان حال : بونی احباب ایتدیرن علت نه در؟ ۵.

مقصد، غایه، نیت : بوقدر بورغونلغك علنی نه در؟ علت غایه = استحصالیچون چالیشیلان مقصد : تحصیلك علت غایه سی تربیه در. ۶. د. (صرف عریده) بر کله ك حروف اصلیه سی میا.

نده (و. ی) حرفلرندن بری بولنه سی. || حروف علت = مذکور (، و، ی) حرفلری.

عَلی { ص. ۱. بر علت ومرضه مبتلا، هر وقت تکرر ایدوب کندیسنی راحت براقاز بر مرض مزمنه دوچار : او زواللی علتیدر. ۲. سقط، وجو.

دنده بر سقطلی اولان. ۳. بر سبب استثناسی اولان، عذرلی. عَلف { سذ. عر. ۱. حیواناتك یدیکي اوت وسمان، گیاه.

۲. علی الاطلاق حیوان یمی. عَلق { سذ. عر. ۱. قان بختیسی، بختیلانمش قان پارچه سی. ۲. سولوك.

عَلَق { ص. عر. : علقیه. ۱. علقی { بختی قبیلندن اولان، بختیسی. ۲. قان. سولوك جنسندن : طاغفه علقیه = سولوك قبیلندن حیوانات.

عَلَل { ش. عر. ج. : عر. فد : علت. عِلل { با : علت. عِلْم { سذ. عر. ج. : علوم. ۱. علم { بیله، بیلش، بیلکی، دانش، معلومات، خبر، وقوف : جناب حقك علمی هر شپه تعلق ایدر : بوكا علم یتیشیور : بواشده اونك علمی لاحق اولدی، تعلق اتمدی = معلوماتی اولمادی. ۲. بر نوع امور حقنده اولوب اوقومغه تحصیل اولنان معلومات ووقوف :

علم صرف، علم عقائد، علم حکمت، علم هندسه، علوم طبیعی، علوم ریاضیه : علم اوکرنگك، اوقومق : بو آدمك علمی واردر. ۳. نظریات : یالکزر علم کافی دکل عمل ده ایستر : علم و عملی جمع ایتك.

|| علم الارض = صکره ارضك وقشری طبقاتك احوالندن وصورتشکندن بحث ایدن فن، فر. Géologie. || علم الامراض = وهر برینك احوال وعلاماتندن بحث ایدنی، فر. Pathologie.

|| علم ثروت، علم اقتصاد = ثروت عمومی وخصوصیه ك احوالندن وصورته استحصالی واداره سندن بحث ایدن علم که حکمت عملیه دندر، فر. Économie politique. || علم اللسان = لسانلرک صورت تشکندن والسنه بیننده کی مناسباتدن بحث ایدن علم

جدید، فر. Linguistique. || علم المعادن = معدنلرک احوالندن وصورته استخراجندن بحث ایدن علم، فر. Minéralogie. — سائر اسماء مرکبه ایچون ترکیك ایکنجی جزئه باقی. || اهل علم = علم صاحبلری، علما. || علم حال = عقائدك قواعد اسا.

سیه وابتدایه سیله نماز وآبدست وسائر معاملات دینییه بی جو. جقلمه اوکرنگك مخصوص کتاب : علم حال اوقومق. || علم وخبر = ۱. بر دائرة رسمییه تقدیم او. لنقی اوزره بر آدمك احوالی حقنده منسوب بولندیغی محله وداثره وسائرده دن ویریلن تصد یقنامه : محله دن، دائرة بلدیهدن علم وخبر کتیرمک اقتضا ایدر.

۲. بر مبلغ ویا اوراق وسائره ك تسلیم اولندیغی مبین کوتورن آدمک یدینه ویریلن بوسله : اوراقی تسلیم ایتدیکمه دائر او. رادن علم وخبر آلم.

علم { سذ. عر. ج. : اعلام. ۱. علم { علامت، نشان، اشارت. ۲. باریق، سنجاق : رفع علم قبح وظفر. ۳. د. اسم خاص، جغرافیا و تاریخه متعلق بر شی ویا شخصه مثلا بر مملکته، طل. غه، نهره، آدمه مخصوص اولان اسم : اسکندر، عمر، استانبول، مرچ کبی : قاموس الاعلام = اسماء خاصیه مخصوص لغت کتابی. ۴. مناره تپه ی، ماهجه : بوکیجه کی فرطونه دن مناره ك علی دوشمش. ۵. صاریفك آلتین اولوق تلی.

علم { ش. عر. ج. : علم. علم { علامت، نشان، اشارت. ۲. باریق، سنجاق : رفع علم قبح وظفر. ۳. د. اسم خاص، جغرافیا و تاریخه متعلق بر شی ویا شخصه مثلا بر مملکته، طل. غه، نهره، آدمه مخصوص اولان اسم : اسکندر، عمر، استانبول، مرچ کبی : قاموس الاعلام = اسماء خاصیه مخصوص لغت کتابی. ۴. مناره تپه ی، ماهجه : بوکیجه کی فرطونه دن مناره ك علی دوشمش. ۵. صاریفك آلتین اولوق تلی.

اینگری ماهر معملک تحت نظر -
رتنده بیوک خسته خانه لرده
عملیات کورمترینه متوقدر -
لسانزده فد کبی ده قولانیلیر:
فلان جراح دون پک بیوک بر
عملیات اجرا ایتدی.

عموجہ { س. با: عمجه.

عمود { س. ع. ج: عمدہ. ۱.
دیرک، ستون: معبدک
مرمر عمودلری. ۲. ر. (هند.
سده) شاقولنده اوله رق یو -
قاریدن آشانی به این وزاویہ
قائمہ تشکیل ایدن خط. ۳. ت.
عمود فقاری = فقره دینلر اگو
میکبرینک مربوط بولندقلری
واکسندن قوبروق صوقومنه
قدرممت اولان زنجیر کبی میک،
بل کیکی، اگین.

عمودا { ح. ع. ر. (هندسه ده)
یوقاریدن آشانی دوز
وشاقولنده اوله رق: عمودا بر
خط ایندیرمک. مقابلی: افقا.

عمودی { ص. ع. ر. (عموده)
دیرک کبی یوقاریدن
آشانی به دوز وشاقولنده
اولان: خط عمودی، سطح
عمودی. مقابلی: افق.

عموم { س. ع. ر. ۱. عام و عمومی
اوله، عمومیک، عموم -
میت، جمله عائد وشامل اوله،
خصوص مقابلی: بو ایکی شی
آره سنده عموم وخصوص نسبتی
وارد. ۲. بتون انسانلر، بتون
خلق، عامه، ناس: عموم ایچون
آجیش مکتب: بوایش عمومه
راجمدر. = تر. ص. کبی. هب،
بتون، جمله: عموم عالم بیلیر:

عموم ایشلر من بویله در: اولنرک
عمومی کلدی: عمومیز کیده جکر.
|| بالعموم = بتون، هب، بلا
استثنای، کافه: بالعموم قادیسلر
قیصقانیجدر. || علی العموم =
عمومیت اوزره، جمله، کافه:
علی العموم انسانلر بو قاعده به
تابمدر.

عموماً { ح. ع. ر. بتون، هب،
عمومیت اوزره، علی -
العموم: حیوانات عموماً ارککلی
دیشیلی یارادلشدر.

عمومت { س. ع. ر. عمجه لقی،
عمجه قرانی. ۱. ت.

عمومی { ص. ع. ر. ۱. عمومیه
عمومه منسوب ومتعلق،
جمله عائد، جمله به شامل: بر
طاقه مخصوص اولیوب هرکسه
عائد، خصوصی مقابلی: بوایش
عمومیدر: تاریخ عمومی = کافه اقوام
واممندن بحث ایدن: تجزیرات
عمومیه = عین عباره ومأله اولقی
اوزره اشخاص ویا دواثر عیدیه
بردن کوندیریلن مکتوب: حرب
عمومی = دول معظمه تک جمله سی
پنشنده وقوع بولان محاربه:
مکاتب عمومیه = عموم اهالی به
عائد مکتبلر: کتبخانه عمومی:
قاعده عمومیه.

عمومیت { س. (عربی اولیوب
لسانزک تصرفاتی
حکمنه کچمش غلطاندندر. [عمو.
میلک، بر شیشک جمله عائد و
شامل اولسی، بر قسمه مخصوص
ومحدود اولماسی: بو قاعده تک
عمومیتی. || عمومیتی اعتباریه =
مستثنی اولان اقسام نظر اعتباره
آلغیوب عمومونه باقه رق: انکلیز

قومی عمومیتی اعتباریه نباتی
آدملردر. || عمومیت اوزره =
کافه، جمله.

عممه { س. ع. ر. پدیرک همشیره سی
که لسانزده بونک پرینه
سپوا خاله لغتی قولانیسوز،
حالبو که خاله تیزه دیمکدر، اصل
ترکجه سی: چیچمه در، بولفت
متروکه تک احیاسی بویله یاکلیش
بر لغت عربیه تک استمد لندن
البته خیرلیدر.

عمی { یاخود عما. س. ع. ر.
کورلک، کورمزک، نا.
پنایی: کوزلرینه عمی طاری
اولدی.

عمیا { ح. ع. ر. کور کورینه، دو.
شوغیه رک، کورمیه رک،
ایستیه رک. - بولفت عربیه
پرینه لسانزده سپوا عین مفتو -
حه ومیم ساکنه ویا مخففه
ایله «علی العمیا» تعبیری قو -
لانیلیر. حالبو که بو صورته
«عمیا» لغتی «عمی» صفتک
مؤثنی اولوب دیشی کور دیمکدر.

عمیق { ص. ع. ر. ۱. عمیقہ
دیرک، قیری ویدی پک
آشاغیده بولنان: بئر عمیق =
دیرک قویو. ۲. مج. اینجه دن
اینبه به، پک زیاده اعمال فکرله
ایدیان: افکار عمیقہ = دیرک
دوشوغه: مطالعات عمیقہ، تد -
قیقات عمیقہ. || عربیض و عمیق =
اوزون اوزادی به، دور و
دراز.

عمیم { ص. ع. ر. ۱. عمیمہ
عمیم («عموم» دن ص.)
عمومه عائد، عمومی، عام: عمیم

الاحسان = احسانی عمومه عائد.
{ ح. ع. ر. دن، از. } بعض
تعبیرات عربیه ده بولنور: [

عن { س. ع. ر. ۱. اصل = اصلندن: عن جهل =
بیلیه رک: عن صمیم القلب = یو -
رکک اینجندن، درون دلدن:
عن الغیاب = غیاباً، حاضر او -
لمقتضین، کورمکسین ویا طنا -
تقتضین: عن قصد = قصدله،
ایستیه رک: عن قریب = یاقینده:
عن ید = الذن اله. || عنه: ۱. ع.
عنها، ۲. عنهما، ج: عنهم = او -
ندن، اولردن: رضی الله عنه،
عنها، عنهما، عنهم = الله اولندن،
اولردن راضی اولسون: عنا =
یزدن: عنکم = یزدن: رضی الله
عنا وعنکم: الله یزدن وسزدن
خشنود اولسون. || عنها منها =
شوندن بوندن، شو بو، اوته
بری، شویله بویله ایده رک.

عنا { س. ع. ر. یورغونلق،
عنا، زحمت، مشقت، تعب.

عنا { س. ع. ر. ۱. تر. زبازدی:
عنا { خطاب } قبوغی قرمزی
وچکرکدی پک سرت بر جنس
کوچک میوه، چیکده: عنا
رنگ = عنا رنگنده، قیرمزی.
(بیوکنه «چیلان» دینلیر.)

عنایه { ص. ع. ر. ۱. فسیله
عنایه = عنا ب آغاجی
انواعندن اشجار.

عناد { س. ع. ر. مخالفته اصرار،
معندک، اوگول: عناد
ایتمک: بوایش بویله اولمی ایدی
اما کنیدی عناد ایتدی.

عنادجی { ص. ع. ر. مخالفتده اصرار
ایدن، معنده: پک
عنادجی آدمدر.

عنادجیق { س. ع. ر. عنادجی آدمک
حالی، معندک.
عنایه { س. ع. ر. ۱. حقایق اشیائی
انکار ایدنلر.

عنصر { س. ع. ر. ۱. عنصر: فا: عنصر.
عنایه { س. ع. ر. ۱. «عنق» دن
عنایه { ص. ع. ر. ۱. مفاغله } بونه صا -
رله، صارماشمه، قوجاقلامه،
معاظه.

عنان { س. ع. ر. ۱. ح: اعنه.
۱. دیزکین: ارخای عنان
ایتمک = دیزکینی کوشتمک، قو -
یورمک، حیوانی قوشدیرمق:
عطف عنان، ارجاع عنان ایتمک =
دیزکینی چورمک، باشقه بر
طرفه دوندیرمک، صابدیرمق.
۲. مج. اداره، تمشیه: عنان
اداره: عنان اختیار النندن
کیتدی.

عنایت { س. ع. ر. ۱. ط. معامله
عنایت { ص. ع. ر. ۱. زوجیه عدم اقتدار،
فر. Impuissance.

عنایت { س. ع. ر. ۱. ح: عنایات.
۱. دقت، سعی، همت،
غیرت. ۲. کرم، احسان، لطف،
ایملک: لطف و عنایتکزه مرا -
جمعت ایدورم: عنایات متوالیه
کرمکارلرینه اغترار. || عنایت
اوله = صدقه ویرلین دینجیلری
دفع ایچون مستعمل تعبیردرکه
اللهدن سکا عنایت اولسون
تقدیرنده در.

عنایه { س. ع. ر. ۱. ع. لطف و کرم
عنایه { ص. ع. ر. ۱. ط. لطف و کرم
عنایه { ص. ع. ر. ۱. ط. لطف و کرم

عنایتکار { ص. ع. ر. ۱. ع. لطف و کرم
عنایتکار { ص. ع. ر. ۱. ع. لطف و کرم
عنایتکار { ص. ع. ر. ۱. ع. لطف و کرم

عنایتکار { ص. ع. ر. ۱. ع. لطف و کرم

عنایتکارانه { ص. ع. ر. ۱. ع. لطف و کرم
عنایتکارانه { ص. ع. ر. ۱. ع. لطف و کرم
عنایتکارانه { ص. ع. ر. ۱. ع. لطف و کرم

عنایتکارانه { ص. ع. ر. ۱. ع. لطف و کرم
عنایتکارانه { ص. ع. ر. ۱. ع. لطف و کرم
عنایتکارانه { ص. ع. ر. ۱. ع. لطف و کرم

عنایتکارانه { ص. ع. ر. ۱. ع. لطف و کرم
عنایتکارانه { ص. ع. ر. ۱. ع. لطف و کرم
عنایتکارانه { ص. ع. ر. ۱. ع. لطف و کرم

عنایتکارانه { ص. ع. ر. ۱. ع. لطف و کرم
عنایتکارانه { ص. ع. ر. ۱. ع. لطف و کرم
عنایتکارانه { ص. ع. ر. ۱. ع. لطف و کرم

عنایتکارانه { ص. ع. ر. ۱. ع. لطف و کرم
عنایتکارانه { ص. ع. ر. ۱. ع. لطف و کرم
عنایتکارانه { ص. ع. ر. ۱. ع. لطف و کرم

عنایتکارانه { ص. ع. ر. ۱. ع. لطف و کرم
عنایتکارانه { ص. ع. ر. ۱. ع. لطف و کرم
عنایتکارانه { ص. ع. ر. ۱. ع. لطف و کرم

عنایتکارانه { ص. ع. ر. ۱. ع. لطف و کرم
عنایتکارانه { ص. ع. ر. ۱. ع. لطف و کرم
عنایتکارانه { ص. ع. ر. ۱. ع. لطف و کرم

عنایتکارانه { ص. ع. ر. ۱. ع. لطف و کرم
عنایتکارانه { ص. ع. ر. ۱. ع. لطف و کرم
عنایتکارانه { ص. ع. ر. ۱. ع. لطف و کرم

عنایتکارانه { ص. ع. ر. ۱. ع. لطف و کرم
عنایتکارانه { ص. ع. ر. ۱. ع. لطف و کرم
عنایتکارانه { ص. ع. ر. ۱. ع. لطف و کرم

صوك ايكي ودها طوغريسي بر
معنايله لسان اديدن بحق دفع
اولوب تكلمدن دخي رفي
الزمدرد. [|| نبا. اولو عورت
اوتي = يارقلري ككيش، قالين
وكسكين قوقولي بر اوت.
|| عورت بازاري = وقتيله جاريه
بازاري. (اليوم استانبولده بر
محله لك اسميدر.)

عَوْضُ { سذ. عر. بر شيئه بدل
اوله رق ويران ويا
آنان شي، قارشيلق، بدل:
وبرديكي آرابيه عوض اوله رق
بر آت آلدی؛ غرضسز عوضسز
خدمت ايتدی = بر مقصدي او.
ليه رق وقارشيلق استمكسزين.
|| بلا عوض = بر بدل ومنفعت
مقابلنده دكل، حسبه لله.

عَوْضًا { ح. عر. قارشيلق و بدل
اوله رق: ويرديككز
كاغده عوضاً سزه بر قلم وبرهيم.
{ سذ. عر. ويا عوعوه. سذ.
عَوَّوْ { عر. ۱. كوك خاولامه.
سي. ۲. مج. خذله شمشاهسي،
هذيان.

عَوَّقُ { سذ. عر. آليقومه، مانع
عوق { اوله، انكل اوله، تأخير:
الشمزى عرق وتأخير ايتدی.
{ «تعويق» دها مستعملدر. {
{ سذ. عر. يارديم، امداد،
عَوْنُ { نصرت: عون خدا ايله =
اللهك يارديميله: بمون الله،
بعونه تعالى = حق تمالانك عون
وعنايتيله.

عَوْنُ { سذ. عر. ج: اعوان.
عَوْنُ { يارديم ايدن آدم، يار.
ديجي، امدادجي، معاون، مدد.
{ اك زياده جمي مستعملدر: }

اعوان واتباعيله برابر ايدى.
عَوْنُ { يارديميله معنايله اعوان
يرينه واك زياده كوتيلكده
برينه يارداق اولانلر حقنده
قوللائييلورسه ده، عربیده بوبله
بر لغت يوقدر.

عَهْدُ { سذ. عر. ج: عهد. ۱.
بر ايشي اوستنه آلوب سوز
ويرمه، درعهده، تعهد: عهد
ايتدم. ۲. جناب حقه قارشى
اولنان تعهد، آند، قسم: عهدم
اولسون. ۳. سوزلشمه، مقاوله،
پيمان، ميثاق، معاهده: عهد و
پيمان: دولت عليه لك دول ساثره
ايله اولان عهد قديمهسي؛
عهد منعقدیه رعايت ايتك.
۴. من طرف الله بنى اسرائيله
واقع اولان ميثاق: عهد عتيق =
تورات؛ عهد جديد = انجيل. ۵.
زمان، دور، هنگام، عصر =
عهد قديمه: روماليرك عهد.
نده: عهد شباب. ۶. بر حكمدارك
زمانى، دور حكومتى: سلطان
اورخان غازى عهدنده؛ عهد
سلطان سليم خانيده. ۷. فرمان
عالى، خط هايون.

عَهْدَلا شَمَقُ { فش. معاهده ايتك،
سوزلشمك عهد
وپيمان ايتك، بربرينه قارشى
تعهد آلتنه كيرمك: كنديسيله
بو ايش حقنده عهدلا شديق.

عَهْدَنَامَه { سذ. عر. معاهده كا.
غدى، بر معاهده لك
شرائطي حاوي اوله رق قله آ.
لنوب طرفيندن امضا ايديلن
رسمي كاغد. || عهدنامه هايون =
خط هايون وفرمان پادشاهي.

عَهْدَه { سذ. عر. ۱. سوز وير-
مه، برايشي اوستنه آله.

عهد، تعهد، تكفل: بو ايشي
عهده سنه آلدی. ۲. وظيفه،
بر آدمك ياقمه مجبور اولديني
ايش، دائرة اقتدار ومدخلهسي:
بو ايش فلانك عهده سننده در؛
عسكرك ارزاق مناقصه ده فلا.
لك عهده سننده قالدی: عهده.

سنه فلان مأموريت توجيه،
احاله، تفويض اولندي؛ عهده
استياله فلان مأموريت توجيه
اولندي. ۳. بحق اجراء، آلتنده
قالنامه، بجرمه: او آدم بوايشك
عهده سنندن كله بيلير. ۴. مشو.
ليت: العهدة على الراوى = صحیح
اولوب اولماسي مسئوليت نقل
وروايت ايدنه حاندر.

عَهْدِي { ص. عر. ۱. عهديه.
عهد وميثاق ومعاهدهيه
منسوب ومتعلق: شرائط عهديه.
{ سذ. عر. ج. فد: عهد.

عِيَادَتُ { سذ. عر. زيارت، خاطر
صورمه، كيدوب كور.
مه، وزيته: خسته ني عيادت
ايتك.

عِيَاذُ { سذ. عر. صيغنه، التجاء،
پناه: عياذ، العياذ بالله!
اللهه صيغندق، معاذ الله.

عِيَارُ { سذ. عر. (زبانزدی فتح
ايله در) ۱. آلتين وكو.
مشدن معمول شيلرك صافلق
وخالصلكي درجه سي: بو سا.
عتك، قوردونك عياري نه در؛
اون سكز عيارنده آلتيندر؛
كم عيار = درجه خالصتي ناقص؛
تمام العيار = درجه خالصتي تام
ونقصانسر. ۲. مسكوكاتك تام.

الوزن اوملى: بوليرانك عيارينه
باقلي، عياري تام ميدر؟ تام العيار،
ناقص العيار رسك. ۳. ساعتك
طوغري كيشي: بو ساعتك
عياري طوغري ميدر: بر قاج
كوندن بري عيار ايتدم: سا.
عتي عيار ايتك = طوغريلنى
معلوم ديكر بر ساعته ياخود
غروب شمس وساثره به باقهرق
ساعتى دوزلشمك، عيارينه كتير.
مك. ۴. اوزان ومكاييل ومقا.
پيسك تام وطوغري اوملى:
اصناف ترازيلرينك عيارلرينه
باقورلر. ۵. برحيوانك نعلاريني
دنه يوب لرومنده صاغلاملاشدير.
مه: بوحيواني نعلبنده كوتو.
روب عيار ايتديرملى. ۶. مج.

عِيَانُ { ص. عر. «عين» دن.
{ زبانزدی عينك فقيهله در
كوزله كوردين، ظاهر، آشكار،
بللى: خبر عيان كي اوله ماز؛
كونش كي عياندر. || عيان يا.
زى = جلي يازى، ايرى حرفلى.
= ح. كوزكوره، ظاهر،
ميدانده: عيان بيلورم، عيان
كورورم.

عَيْبُ { سذ. عر. ج: عيوب.
۱. عار، شين، اوتانه حق
شي: عيدير؛ بوى عيب صا.
يارلر. ۲. اوتانمى موجب حال،
قصور، نقصان، نقيصه: بوما.
لك هج بر عيب يوقدر: آدمك
عينى يوزينه اورمق. = ص.
تر. باعث عار، اوتانمى موجب،
معيوب، مخل ادب، مهينج: عيب
ايش: عيب سوز.

عَيْبُجُو { ص. فا. (عر. عيب = م.
فا. جستن = آرامق)
هر كسك عيبى آرايان، نقصا.
تنى ولكه سنى ميدانه جيتارمق
ايستين، ذمام.
{ ص. نقيصه سز، لكسز،
عَيْبُيَسْزُ { عيلا نه جق هج بر حال
اولين: دنيا ده عييسز كيمسه
يوقدر.

عَيْبُيَسْزُ { ص. فا. (عر. عيب = م.
فا. كفتن = سويلك)
هر كسك عيب ونقيصه لرني
قوللائييلر. ۱. بر اوده ساكن
اولوب اعاشه لري مشترك بر آدمه
حاند اولان اشخاص مجموعى،
عائله، فاميليا: اهل وعييال؛
كثير العييال. ۲. قارى، زو.
جه: بوقادين كيمك عيالايدر؟
عيالم كيفسزدر.

عِيَالُ { سذ. عر. ج. عر. (زبانزدی
غلط اوله رق عينك فقيهله
در. فد. «عيل» لسانزده غير
مستعمل اولوب، عيال مفردكي
عيارجي { سائر آلات وزنى
تفتيشله مكاف بلديه مأمورى.
{ ص. عر. ۱. «عيش»
دن سم. عربیده پك
مستعمل دكلدر [دأما عيش
وعشرت ايدن، چوق ايچن،
عشرته ميتلا، بكرى.
{ س. عشرته ابتلا، بكرى.
عِيَّاشِلُقُ { يلك.

عِيَالُ { سذ. عر. ج. عر. (زبانزدی
غلط اوله رق عينك فقيهله
در. فد. «عيل» لسانزده غير
مستعمل اولوب، عيال مفردكي

سويلين، فصال.
عَيْبِلَامَقُ { فد. بر آدمك بر حال
وحرکتى عيب صامق،
تعيب ايتك: وقاريني محافظه
ايتين آدمي عييلارلر: سزك اوليله
عادى اكچه برلرينه كيمته كزى
چوق عييلاديلر.

عَيْبِلَانَمَقُ { لفق، عيب صامق:
انسان كندى عائله سيچون چا.
ليشه سندن طولاني هج بروقت
عييلانماز.

عَيْبِلُ { سذ. عر. ج: اعياد.
{ يارم: تبريك عيد = يارم
تبريكي: عيدك سعيد اولسون؛
عيداضحى = قربان يارامى، حا.
جيلر يارامى: عيدفطر = رمضان
يارامى، شكر يارامى.

عَيْدِيَه { سذ. عر. يارم هديه سي
ويا بخشى وياخود
قصيده سي.

عَيْسَوِي { ص. عر. ۱. حضرت عيسى
(عم) ه منسوب ومتعلق: دين
عيسوى. ۲. خريستيانق ديننده
بولنان ويا بودينه منسوب: معبد
عيسوى؛ معابد عيسويه. =

سذ. عر. خريستيان، نصراني:
عيسويلرك اعتقادى، عبادتى.
{ سذ. عر. خريستيانلق،
عيسويت { خريستيان دينى.

عَيْشُ { سذ. عر. (كسريله در) ۱. ياشايش،
باشامه، زندگاني. ۲. ييوب
ايچمه، ذوق وصفاء: عيش
وعشرت، عيش ونوش = جنبش،
سفاهت.

عَيْنُ { سذ. عر. ج: عيون، عين،
{ عيان. (عربیده مؤنثدر.)
هر كسك عيب ونقيصه لرني

عَيْنُ { سذ. عر. ج: عيون، عين،
{ عيان. (عربیده مؤنثدر.)
هر كسك عيب ونقيصه لرني

۱. کوز، چشم، دیده: نور
عینم = کوزمک نوری؛ عین وا.
حد = برکوزلی، برکوزی کور.
۲. بیگار، قایناق. ۳. بر
شخص و یا شیئک کنیدی، ذاتی،
اصلی: بوآت، بوآراه او وقت
کوردیککزک عیندر؛ بوورقه.
تک عینی بکا ویده صورتی
سن آل. ۴. بر شیئ چوق
بکزن مثالی، طبق، صورت،
تمامیه مشابه شخص و یا شیئ:
بوده اونک عیندر؛ بونک عینی
چیقارملی. ۵. طبق، صرف،
محض: عین کرامت؛ عین خطا.
۶. بر مملکتک معتبران و اشراقی.
[لسانمزده مفردی بو معنا ایله
قوللا نلیوب او چنجی جمی
مستعملدر:] اعیان مملکت. ۷. با:
اعیان. ۷. شکلی اساساً کوزه
بکزن (ع) حرفنک اسم مشترکی:
عین مهمله که عین معجمه دن
تفریق ایچون بویه دینلیر.
۸. هقه. خانه وآت و تجربه کبی
معین و مشخص اولان شیئ. ||
اصابت عین = کوز دکه، نظر. ||
انسان العین = کوز بیک، مردمک
چشم. || بعینه = عینیله، طبق،
تاکندیس و یا پک بکزری.
|| عین براء = عین باشی (همزه):
|| عین بقر = ابری جنس، اتلی
و صولی بر اریک. || عین الثور =
برج نوردده برنجیم ثابت. || رأی
العین = کوزله، کنیدی کوزیله:

رأی العین = کورد = کنیدی
کوزمله کورد. || عین الشمس =
بر جنس قیمتلی طاش. || عین
صفاء = آی چچکی. || طرفه.
العینده = کوز آچوب یونجه یه
قدر، آن واحده. || علی الرأس
والعین = باش اوستنه، سمعاً
وطاعة. || د. عین الفعل = افعال
ثلاثیه عربیه تک ایکنجی حرف
اصلیسی که مثال اتخاذ اولسان
«فعل» فعلنده «ع» در؛ معتل
العین = عین الفعلی حرف علت
اولان فعل؛ مهموزالعین = عین
الفعلی همزه اولان فعل. || قره
العین = کوز آیدینلغی، سونج،
اقتضار؛ قرر العین = کوزی
آیدین، شاد و مفتخر. || عین
الهر = قیمتلیجه بر طاش. || عین
الیقین = کورمش کبی، کمال وثوق
واطمئنانله: بو ایشی عین الیقین
بیلیرم. || عینیله = طبقیسی، بعینه،
تمامیه.
عیناً { ح. ع. ۱. بر شیئک کند.
عینی و اصلی اوله رق: کند.
بسندن آلدیم آچقینی عیناً اعا.
ده ایتدم؛ کتیردیک مالک کور.
کئی عیناً ویدی = بدل و نقد
اولیه رق مالک کندیسندن. ۲.
طبق طبقته، تمامیه، هیچ بر شیئ
دکیشدیر مکسزین: سوبلدیکی
سوزلی عیناً نقل ایتمی؛ قانونک
او ماده سنی عیناً یازمش.

ع

geldik; aga.ege; kul, kül;
gurulty, gürülti
قونق پک طبیعی وقولای اولور.

{ س. ع. } «غور» دن سف.
{ د. } «غور» عرییده [مضا.
رع صیغه سی، حال، استقبال.
د. با: مضارع.

{ ص. ع. } غانه. [«غین»
{ دن سف. } آلیش و بریشده
آلدان.

{ س. ع. } اورمان، قوری،
{ و علی الخصوص آرسلان
یا تاغی اولانی: اسدالغابه فی معر.
فة الصحابه = ابن اثیرک تراجم احوال
صحابه حقنده کی تألیف قیمتداری.

{ س. } (بتا. ع.) اوج بارچه.
{ دن مرکب کبی دیرکنک
ایکنجی یعنی اورته ده کی قسمی.
بو قسمه عائد هر بر طاقم دخی
بو اسمه اضافتله دیکرلرندن
تفریق اولنور: غایبه سرنی،
چوبوغی، یلکنی وسائر.

{ غاجردامق، غاجردی.
{ با: غیر وسائر.

{ س. ع. } این، مفاره، کف؛
{ غار شریف = فخر کاشات
(صلم) افندمک کفار قریشک
اذا وجف الزند مکة مکرمه

jazdygy, geldigi; jazdyk,

{ غین. س. } «غین» [الفباء
{ ترکیک یکریمی ایکنجی حرفی.
عربی و ترکیده مخرجی بردر.
اصل السنه سامیه الفباء قدیمده
موجود اولیوب، قبطیلر و یونا.
نیلر (ج) حرفنه بوتلفظی ویر.
مشلردی، والیوم مصریلر جمی
بویه تلفظ ایدیورلر. عربلر هم
(ج) همده (غ) مخرجنه محتاج
اولدقلرندن، سربانیلردن اخذ
ایتدکری ابجد حروفنه «ثخذ
ضظغ» حرفلری میاننده بونی
دخی علاوه و (ع) اوزرینه بر
نقطه وضعیه تشکیل ایتشلردر.
ابجد صر مسنده آخر حروف
اولفله، رقم کبی استعمالنده
۱۰۰۰ عددینه علامتدر. اصل
ترکیده کاف فارسی ایله برابر
بر تک حرف تشکیل ایتک ویر
حرفله یازلمی ایجاب ایدردی، که
بو حرف ثقیل هجارد (غ)
وخفیف هجارد (گ) اوقو.
نور: یازدینی، کلدیگی کبی.
(ق) ایله کاف عربی دخی بویه در:
یازدق، کلدک کبی. برنجیسنک
آلانجه g وایکنجیسنک k ایله
تحریری فرض اولنسه مثلاً:

ترک مجبور اولدقلرنده حضرت
صدیق اکبرله برابر اختفا بیور.
دقلری مفارده که ایوم زیارتگاه
در؛ یارغار = بومفاره ده رفیق
صدیقلری بولنان حضرت ابو.
بکر (رضه) افندمز.

{ س. ع. } ج. غارات.
{ ۱. دشمن طویراغت یغما
ایچون اولسان هجوم، ایلغار،
آقین، چاپول. ۲. یغما، غنیمت:
اوجهته هر نه بولدیلر غارت
ایتدیلر؛ بو کونکی اصول حرب
غارته مساعده ایتمز.

{ س. } (فر. Gardien)
{ قولجی، نوبنجی، محاب.
فظ: قرائنه، حبسخانه غاردیانی.
{ س. } قولجی، بکچیک،
{ نوبنجیک: قرائنده ده
غاردیانیق ایدیور.

{ س. } (فر. Gaz) ه. ۱. صلب
{ و مایع اولیوب هوا کبی
خفیف و اوجیجی جسم، جسم
طیار: بر مایعی چوق تخمین
ایده رک غاز حاله قومق. مغرب
عد ایده رک غازات صورتنده
جمعی ده قوللانیورلر. ۲. معدن
کومورینی یاقه رق حاصل اولان
بویوریلر شهرک هر طرفه نشر

{ س. ع. } ج. ع. ۱. ه. مجرمه
{ نک صاغنده و ثریانک قر.
بسنده قرمزنی رنگلی کوچک
و پارلاق برنجیم ثابت، کچی کو.
کبی. ۲. مح. سمانک پک یوکسک
یری: سسی عیوفه چیقوردی =
پک زیاده باغیروردی.

{ س. ع. } ج. ع. ۱. ه. مجرمه
{ نک صاغنده و ثریانک قر.
بسنده قرمزنی رنگلی کوچک
و پارلاق برنجیم ثابت، کچی کو.
کبی. ۲. مح. سمانک پک یوکسک
یری: سسی عیوفه چیقوردی =
پک زیاده باغیروردی.

{ س. ع. } ج. ع. ۱. ه. مجرمه
{ نک صاغنده و ثریانک قر.
بسنده قرمزنی رنگلی کوچک
و پارلاق برنجیم ثابت، کچی کو.
کبی. ۲. مح. سمانک پک یوکسک
یری: سسی عیوفه چیقوردی =
پک زیاده باغیروردی.

{ س. ع. } ج. ع. ۱. ه. مجرمه
{ نک صاغنده و ثریانک قر.
بسنده قرمزنی رنگلی کوچک
و پارلاق برنجیم ثابت، کچی کو.
کبی. ۲. مح. سمانک پک یوکسک
یری: سسی عیوفه چیقوردی =
پک زیاده باغیروردی.

{ س. ع. } ج. ع. ۱. ه. مجرمه
{ نک صاغنده و ثریانک قر.
بسنده قرمزنی رنگلی کوچک
و پارلاق برنجیم ثابت، کچی کو.
کبی. ۲. مح. سمانک پک یوکسک
یری: سسی عیوفه چیقوردی =
پک زیاده باغیروردی.

{ س. ع. } ج. ع. ۱. ه. مجرمه
{ نک صاغنده و ثریانک قر.
بسنده قرمزنی رنگلی کوچک
و پارلاق برنجیم ثابت، کچی کو.
کبی. ۲. مح. سمانک پک یوکسک
یری: سسی عیوفه چیقوردی =
پک زیاده باغیروردی.

{ س. ع. } ج. ع. ۱. ه. مجرمه
{ نک صاغنده و ثریانک قر.
بسنده قرمزنی رنگلی کوچک
و پارلاق برنجیم ثابت، کچی کو.
کبی. ۲. مح. سمانک پک یوکسک
یری: سسی عیوفه چیقوردی =
پک زیاده باغیروردی.

ایله اشغال اولندقدنه صوقاق
و خانه لری تنویره یارایان آغر
قوقولی بر جسم طیار : غازله
صوقاقلری تنویر ایتک . معنای
آتیدن تقریبی ایچون هوا غا-
زی دخی دینیر : هوا غازیله
تحریک اولنور برچوق ماکینه.
ل ایجاد اولنمدر . ۳. [غلط]
پردن چیقان نفطه مشابه
معنی بر مایع که بعد التصفیه
زیتون یاغی پرینه لامبه ده
پانه رق تنویره یارار، پترول :
غاز یاغی : غاز لامبه سی : غاز
تکسی، صندیقی . ۴. پترول
پانان لامبه، ایشیق، چراغ :
شو غازی یاغینه کتیرک، بکا
کوسترک.

{ غاز } (س. فر. Gaze دن. اوده
وقتیله محل نسج و اعمالی او.
لان فلسطین ساحلنده کی غزه
قصبه سی استمدن) پک ایغجه تول،
دولبنده، بورونجک : غازله صار-
مشر، یوزخی غازله اورتمش.
{ غازقوز } (س. فر. Limonade
gazouse دن.) لیمون
توزیله شکر و بعضی حاضره دن
پایلان معلوم کوپوریجی شربت.
{ غازه } (س. فا. قزبلتی دوزکو-
نی. ن.)

{ غازی } (س. ص. عر. [غزاه]
[دن سف.] غزا ایدن،
دشمنه قارشیی حزب ایتکمه
کیدن، بر مملکتی فتح ایله ممالک
اسلامیه دائره سنه ادخال ایدن
عسکری و علی الخصوص قو-
مندان و حکمدار، مجاهد، فاتح :
غازی سلطان محمد خان ثانی؛
غازی اورنوس؛ خیر الدین

غازی؛ غازی عثمان پاشا مر-
حوم؛ یا غازی یا شهید. = تر.
آسمغه مخصوص یازیلی آلتین.
|| غازیله حلوا سی = بر نوع اون
حلوا سی.
{ غازیلیک } (س. غازی صفت و عنوان.
نی : فلان دانه غازیلیک
عنوانی ویرلدی؛ غازیلیکی فلان
محاربه ده قزاندی.
{ غازییه } (س. صاری عنبر چیچی
آغاجی، میوز انواعندن
بر کوچک آغاج.
{ غازییه } (س. عر. ۱۰. اورتی،
زار، پرده، ن. ۲. تر.)
زبانزدی : خاشه [آت اکریک
اورتیی که اکثر یا صیرمه لی وشر-
بتی اولور.

{ غاصب } (س. عر. ن. غاصبه.
[غصب دن سف.]
زورله قاپوب آلان، زوربا :
ایشته بنم چفتلکمک غاصبی بو
آدمدر.
{ غاغای } (یاخود غغا ویا غاغه. س.
طیورک طوداق وودیش
خدمتی کورن عضوی که آغزینک
اوجی اولوب کیک و پوینوزکی
سرت بر ماده در ویم طویلامغه
ومدافه و غاوغا ایتلرینه یارار،
منقار : قوش غاغاسی، آوردک
غاغاسی. = ص. اکثر قوشلرک
غاغاسی کی کمری، محذب، اور-
کوجلی، منقاری.

{ غاغالا شتمق } (فش. قوشلر) غا-
{ غازیله } (غازیله بر برینی فا.
قوب غاوغا ایتک ویا اویناشتمق.
{ غاغالامق } (قد. قوش) غاغا-
{ سیله اورمق، قاقق.
|| مخ. خنوسلر غاغالامق = کیشز

و نشسته سز اولوب سرسم طور.
مق : سنی خروسلمی غاغالادی؟
{ غافر } (ص. عر. [غفران دن
سف.] عفو و مروت ایدن:
جناب الله غافر الذنوبدر. [غفار
دها مستعملدر.]

{ غافل } (ص. عر. ن. غافله. [غفلة]
[دن سف.] اوکدن یا به جفتی
وباشنه کله جکینی دوشو میوب
اهمال ایدن، غفلتمده بولنان،
غفلتی، احتیاط سز، دقت سز،
بیخبر : غافل بولندم؛ بنی غافل
بولدی؛ شخص غافل؛ غافل طاو-
رانمق.

{ غافلانه } (ص. ح. فا. غفلته اولنان
غفلتمده بولنان آدمه یا.
قیشر صورتده، دقت سز لکله،
بیخبرانه : اهمال غافلانه ایله؛ غا-
فلانه حرکت ایدیور.

{ غالب } (ص. عر. ن. غالبه. [غلبه]
[دن سف.] ۱۰. یگن،
اوستون، غلبه چالان : جاپونیه.
لیلر چینیلرله غالب کلدیلر؛ کو-
ریشن پهلو اتلردن خانقسی غالب
کلدی؛ اوپونده غالب کلدی؛
فرقه غالب؛ دولت غالبه. ۲.
دها قوی، دها مأمول : احتمال
غالب، ظن غالب. = سف. عر.
حربه غلبه چالان طرف : غا.
لب مغلوبه مصالحه شرائطی
تکلیف ایتک حقی حائردر.

{ غالبای } (ح. عر. اک قوی احتماله
[گوریه، ظن غالبه نظر،
مأمول ابتدیکمه کوره : بوگون
غالبا یا غمور یا غه جقدر، بو یاز
غالبا صیقیه کیده میه جکیز.

{ غالبانه } (ص. ح. فا. غالب صیقیه
[اوستون کلن آدمه یا-
قیشیر صورتده، غلبه چالشیجه-
سته : غالبانه برطرزله؛ غالبانه
حرکت ایدیور، سوز سولیور.
{ غالبیت } (س. عر. غالبک، غالب
کله، یگمه، اوستونک،
قزانه، مغلوبیت مقابلی : غالبیت
بزم طرفده قالدی؛ بر غالبیت نا-
ئل اولدق.

{ غالطه } (س. [بیتا Galetta دن]
[پکتماد، فرونده زیاده
پشیرلوب قورودلش اتمک .

{ غالوش } (س. با : قالوش.

{ غالون } (س. [فر.] ۱. بیوک صو
وساژه شیشه سی. ۲.
۲۷۷ بوس مکعی استیعابنده
مایعات اولجیسی. ۳. مخ اوج
ویا درت کوکرتلی اسکری بر
نوع حرب کیسی.

{ غالی } (ص. عر. ن. غالیه. ۱.
[غلاء دن سف.] بهالی،
آغر قیمتی : اوراده ماکولات
پک غالیدر؛ اتمعه غالیه. ۲.
[غلیان دن سف.] قاینایان،
جوش و خروش ایدن.

{ غالی } (س. مخ. آلقاق و آلتی دوز
بر نوع کی که وقتیله آتی
دکیزده یلکن و کورکله قو-
لانیلیدی.

{ غالیوت } (س. مخ. باشی و قیچی بر
و آلتی دوز اسکری بر
نوع کی.

{ غالییه } (س. فا. مسک و عتبردن
مرکب کوزل قوقولی سیاه
بر معجون که صاچه و قاشه سو-
ریلور. — سیاه رنگدن دخی
کنایه اولور : غالییه قام = غالیه
رنگلی، سیاه. || غالییه مسک =

ینه او معجون اولوب غلط او-
له رق زبانزدی : قاله مس در.
{ غامبه } (س. مخ. خلاطک طو-
لاشیغی.

{ غامره } (ص. عر. ن. غامره. [غمر]
[دن سف.] خراب، غیر
معمور، عامر مقابلی : اراضی
غامره و غامره.

{ غامضه } (ص. عر. ن. غامضه.
[غموض دن سف.]
آکلاشماز، مبهم، مغلق : تعبیر
غامض، اسرار غامضه. ن.

{ غانبریق } (س. مخ. بریق اصولنده
و طوبله مجهز سفینه
حریبه.

{ غانبوط } (س. مخ. کوچک قطعه.
ده و آاز صو چکر
لکن جسامته نسبه آغر طو-
پرله مجهز سفینه حریبه.

{ غانقرن } (یاخود قانقرن. س. ص.
[Gangrene] جو-
ریوب حیات سز واولو حاله یکن
و کیلوب آیقلا نمادینی حالده
کیتد که توسع ایدن عضو ویا
اث : آیاغی غانقرن اولدی.

{ غانغه } (س. زلیسر عرب دق.

{ غائب } (ص. عر. ن. غایبه.
[غیب، غیاب دن
سف.] ۱. حاضر اولیان، کوز-
دن نهان اولان، حاضر مقابلی :
بو ایشه قرار ویرلدیکی وقت بن
غائب ایتدم؛ غائب اولان آر-
قد اشلرک حقی عیبه ملی. ۲.
نرده اولدینی معلوم اولیان،
بولنه میسان، ضایع : قلم غائب
اولدی؛ چاقمی غائب ایتدم. ۳.
و. [صرفده] متکلم و مخاطبک

غیری اولان شخص، شخص ثالث :
«او» کله سی ضمیر غائبدر؛
«کلدی» ماضی صیغه سنک
مفرد غائبدر. || غائب ایتک =
ضایع ایتک، بوله مامق. || کتند
بنی غائب ایتک = کندی بدن کچمک،
عقلی باشندن کیتک. || غایبه
اولق = نرده اولدینی معلوم
اولماق، میدانده اولماق.

{ غائبانه } (ص. ح. فا. کورمه رک
و کورنیه رک، کیزلیدن،
آرقه دن، بوزه قارشیی اولیه رق،
شخصاً طانیلینی حالده : او آدمه
غائبانه محبت وارددر؛ سزی غائبانه
سولردندر.

{ غایت } (س. عر. ج. غایات.
[عربی ترکیانده «غایه»
صورتنده ده قولانیلیر. لسانزده
ایسه اونک محل استعمالی بر آاز
فرقلیدر. ۱. صوک، یتیم،
نهایت، انجم : بوایشک غایتی
بودر. ۲. نتیجه، مقصد، مرام :
بونک غایتی نه در؟ = ح. تر.
جوق، زیاده، صوک درجه ده،
نهایت درجه ده : غایت بیوک؛
غایت کوزل. || غایتله، غایتده =
صوک درجه ده : غایتله بیوکک
بر مناره؛ غایتده کوزل برانجه.
|| بفایت = صوک درجه ده :
بفایت استفاده لی بر کتاب.
|| بی غایت، بی غایه، بی غایات =
صوک سز، پایانسز، پک جوق،
کثیر، حساب سز، حد سز : اونک
بی غایه حسن و جمالی؛ عنایات
نی غایات کرمکاریلری. || غایه
الغایه = اک صوک درجه ده، نهایت
الغایه : کونده غایه الغایه درت
درس اوقونه ییلیر.

غَابَوَاتُ { ص. صوگمز، پایانسز، غایتسز } نهایتسز، پک چوق.
 غایدِه { ص. بلغارلرک جالدقاری } معروف طلوملی دودوک : غایده جالمق.
 غَائِطُ { سذ. عر. ط. انسان قاذو. راتی، نجاست. }
 غَائِلِه { سذ. عر. ج. غوائل. ۱. صیقندیلی ایش، باش آغر. }
 یسی ورن مشغولیت، بلا، حلی مشکل مسئله، اوغراشدیران ایش : بیوک باشک غائله سی چوق اولور : غائله دن قورتله میورم.
 ۲. حرب، محاربه، مسئله : غائله زائلده = کچن محاربه ده.
 غایِه { سذ. عر. مقصد، بر ایش وتشبیک مبنی علیهی، وا. }
 ربله جق نتیجه. — با : غایت.
 غَائِی { ص. عر. ث. غایه. مقصد وتبیه منسوب ومتعلق : عک غایه = بر ایش وتشبیک مقصد وتبیه سی، استحصالیچون چالیشیلان مرام : بو حرکتک عک غایه سی نه در؟
 غِب { د. عر. دن صکره، بعد، }
 غِب { لدی : غب المواجهه = بعد المواجهه، لدی المواجهه. = سذ. عر. بر شیک کون آشری او. لمسی، ایکی کونده بر وقوع. }
 ط. حماء غب = کون آشری طوتان صیقه.
 غِبَّاءُ { ح. عر. ۱. کون آشری، }
 غِبَّاءُ { ایکی کونده بر. ۲. آره لقله، آره صره : غبَّاءُ زیارت ایتک. ذ. }
 غِبَّارُ { سذ. عر. توز، ایخه طو. }
 غِبَّارُ { براق. }
 غِبَّارُ { ص. فا. (عر. غبار = }
 غِبَّارُ { توز. فا. آلودن = }
 بولاشمق [توزه بولاشمش.]
 دانک ذکیسیله غیسی بر طو. تاملی.
 غَمَّانُ { سذ. عر. قوصمه، قی، }
 غَمَّانُ { استفراغ : غشیان ایتک. }
 [اصل عربیده معناسی بولانمه و بولاندی در.]
 غَمَّارُ { غمردامق، غمردی. با : }
 غَمَّارُ { غمجر وسائر. }
 غَداءُ { غدادن غلطدر. با : غذا. }
 غَدَّارُ { ص. عر. ث. غداره. }
 غَدَّارُ { « غدر » دن سم. }
 ۱. غدر وستم ایدن، مرتجز، جفاکار. ۲. وفاسز، امنیتی سوء استعمال ایدن، خائن. [اصل عربیده بو ایکجی معنایه مو. ضوعدر.] ۳. تر. پک بهالی صاتان، صویجی (تاجر).
 غَدَّارانه { ص. ح. فا. ۱. مرتجز، جفاکارانه. ۲. امنیتی سوء استعمال ایدهرک، خائنه. }
 غَدَّارلق { س. ۱. مرتجزلک، ظلم وستم، جفاکاری. ۲. وفاسزلق، خیانت. ۳. پک بهالی صانانک حالی، صویجیلق. }
 غَدَّاره { س. آغر وایکی طرفی کسکین برنوع قلیج. }
 غَدالامق { فل. (طوغریسی : }
 بسلنک تغذی ایتک. }
 غَدالی { ص. (طوغریسی : غدالی) }
 بسلین، بسلنجی : غدالی یکدر : خرما غدالی بر میوه در. }
 غَد { سذ. عر. ج. فد : غده. }
 غَد { با : غده. }
 غَد { سذ. عر. ۱. امنیتی سوء }
 غَد { استعمال، وفاسزلق، خا. }
 شلک، خیانت : بکا، امانته غدر ایتدی. [اصل عربیده معناسی بودر.] ۲. مرتجزلک، مرتجزه معامله، ظلم، ستم، جور، جفا : کیسه به غدر ایتمه. ملی. ۳. حقزلق، ناحق یره اضرار : بکا غدر اولدی : کو. نده لکی او درجه ده ایندیبر. سهک رنجبرله غدر اولور.
 غَدُو { سذ. عر. و : }
 غَدُو { سذ. عر. صباح، خراجه }
 غَدُو { طلوع شمس آره سنده کی زمان. }
 غَدُو { سذ. عر. ج. غدد. ت. }
 غَدُو { بوین وقاصیق کبی پرلده بولنان وعر. « بیض » دن غلط اوله رق « بز » دیدیکمز یومری. }
 غَدیر { سذ. عر. کول، طور. }
 غَدیر { ص. عر. ث. غدیره. }
 غَدیری { تا. کوله منسوب و متعلق، کول کنارلرنده حاصل اولان ویا کولده یاشایان : نبا. تات غدیره : سملک غدیری. فر. Lacustre }
 غَداءُ { سذ. عر. ج. اغذیه. }
 غَداءُ { (زبازدی : غذا) ۱. بسلین شی، بسلنک اوزره یئن و ایچیلن شی، قوت : انسانک غذاسی، اغذیه نافع. ۲. بر آدمک یمه سنی ویا ایچمه سنی عادت ایتدیکی شی : کونده بش چیغاره یم غذا مدر. }
 غَدائی { ص. عر. ث. غذائیه. }
 غَدائی { بسلکه یارایان، بسله. }
 یشه متعلق : مواد غذائیه. }
 شون قلمی پاییلان برنوع کومور معدنی.
 غَرَامُ { سذ. عر. درد عشق، }
 غَرَامُ { فراق، هجران، اشتیاق، }
 فوق العاده محبت و حسرت : شکوای غرام ایتیه جک عاشق یوقدر.
 غَرَامُ { س. (فر. Gramme) }
 غَرَامُ { کیلو دینلن یکی اوقه تک }
 بیکده بر قسمی، یکی درهم که }
 اسکی درهمک تقریباً بر ثلثیدر : }
 بش غرام ققلتده.
 غَرَامَتُ { سذ. عر. بورج، دین، }
 غَرَامَتُ { مدیونیت. ذ. }
 غَرَّانُ { ص. فا. گورلین، کومور. }
 غَرَّانُ { دین، حدت وشدته }
 باغران : شیر غران.
 غَرانندی { س. (یتا.) }
 غَرانندی { اورته ده بولنان بیوک }
 دبرکی، باشندن ایکجی دبرک. }
 (برنجیسنه پرووه دینیر.)
 غَرَّابُ { سذ. عر. ج. فد : }
 غَرَّابُ { غریبه. با : غریبه. }
 غَرَبُ { سذ. عر. ۱. کونشک }
 غَرَبُ { باتدینی جهت، افقک غروب }
 شمس جهتی، باطی : شرقدن غربه }
 طوغری اوزانیور : یولک غر. }
 بنده، غرب طرفنده در : غرب }
 شمالی = غرب ایله شمال آره سنده }
 اولان جهت : غرب جنوبی = غرب }
 ایله جنوب آره سنده کی طرف. }
 ۲. بالنسبه کونشک باتدینی طر. }
 فده بولنان یرل، مغرب : غربه }
 سیاحت ایتدی : غریبدن کلیور : }
 غرب ممالکی : آفریقانک غرنی. }
 ۳. بزم یرله نسبتله آوروپا }
 ممالکی : غرب ادبیاتی : غرب }
 مدنی. ۴. آفریقا سواحل }
 غَراب { سذ. عر. قارغه، قوز. }
 غَراب { غون. }
 آلاجه قارغه : وچ. شخص مشوم.
 غَراب { س. }
 غَراب { مستعمل برنوع تجار سفینه سی. }
 غَرابَتُ { سذ. عر. ۱. غریبک، }
 غَرابَتُ { اجنبیک، بر لغت و }
 ساثره تک بر لسان اجنبی به }
 منسوب ویا نادر و غیر مستعمل }
 اولسی : قوللاندینی تعبیرانک }
 غرابی یازدینی شیلرک لطافتی }
 ایجا ایدبور. ۲. غریبک، تحفلق، }
 عجائبلک : قیافتنک غرابی انظار }
 دقتی جلب ایتدی. }
 غَرابیه { س. (زبازدی : قورابیه) }
 غَرابیه { اون وشکرله و سوت }
 یاخود بادم وسائر ایله پاییلان }
 یووارلاق یاخود مستطیل کو. }
 رنجلک : بادملی، سوتلی غرابیه. }
 = ص. غرابیه کبی اوافق و }
 یووارلاق : غرابیه قارپوز : }
 غرابیه ساعت. }
 غَرار { سذ. عر. و : }
 غَرار { سذ. عر. قیلدن بیوک }
 غَراره { جوال. }
 خرار بوندن }
 محرفدر. }
 غَرافیت { س. (یونانیدن مأخوذ }
 غَرافیت { فر. Graphite }
 قور. }
 ۴

شون قلمی پاییلان برنوع کومور معدنی.
 غَرَامُ { سذ. عر. درد عشق، }
 غَرَامُ { فراق، هجران، اشتیاق، }
 فوق العاده محبت و حسرت : شکوای غرام ایتیه جک عاشق یوقدر.
 غَرَامُ { س. (فر. Gramme) }
 غَرَامُ { کیلو دینلن یکی اوقه تک }
 بیکده بر قسمی، یکی درهم که }
 اسکی درهمک تقریباً بر ثلثیدر : }
 بش غرام ققلتده.
 غَرَامَتُ { سذ. عر. بورج، دین، }
 غَرَامَتُ { مدیونیت. ذ. }
 غَرَّانُ { ص. فا. گورلین، کومور. }
 غَرَّانُ { دین، حدت وشدته }
 باغران : شیر غران.
 غَرانندی { س. (یتا.) }
 غَرانندی { اورته ده بولنان بیوک }
 دبرکی، باشندن ایکجی دبرک. }
 (برنجیسنه پرووه دینیر.)
 غَرَّابُ { سذ. عر. ج. فد : }
 غَرَّابُ { غریبه. با : غریبه. }
 غَرَبُ { سذ. عر. ۱. کونشک }
 غَرَبُ { باتدینی جهت، افقک غروب }
 شمس جهتی، باطی : شرقدن غربه }
 طوغری اوزانیور : یولک غر. }
 بنده، غرب طرفنده در : غرب }
 شمالی = غرب ایله شمال آره سنده }
 اولان جهت : غرب جنوبی = غرب }
 ایله جنوب آره سنده کی طرف. }
 ۲. بالنسبه کونشک باتدینی طر. }
 فده بولنان یرل، مغرب : غربه }
 سیاحت ایتدی : غریبدن کلیور : }
 غرب ممالکی : آفریقانک غرنی. }
 ۳. بزم یرله نسبتله آوروپا }
 ممالکی : غرب ادبیاتی : غرب }
 مدنی. ۴. آفریقا سواحل }
 غَراب { سذ. عر. قارغه، قوز. }
 غَراب { غون. }
 آلاجه قارغه : وچ. شخص مشوم.
 غَراب { س. }
 غَراب { مستعمل برنوع تجار سفینه سی. }
 غَرابَتُ { سذ. عر. ۱. غریبک، }
 غَرابَتُ { اجنبیک، بر لغت و }
 ساثره تک بر لسان اجنبی به }
 منسوب ویا نادر و غیر مستعمل }
 اولسی : قوللاندینی تعبیرانک }
 غرابی یازدینی شیلرک لطافتی }
 ایجا ایدبور. ۲. غریبک، تحفلق، }
 عجائبلک : قیافتنک غرابی انظار }
 دقتی جلب ایتدی. }
 غَرابیه { س. (زبازدی : قورابیه) }
 غَرابیه { اون وشکرله و سوت }
 یاخود بادم وسائر ایله پاییلان }
 یووارلاق یاخود مستطیل کو. }
 رنجلک : بادملی، سوتلی غرابیه. }
 = ص. غرابیه کبی اوافق و }
 یووارلاق : غرابیه قارپوز : }
 غرابیه ساعت. }
 غَرار { سذ. عر. و : }
 غَرار { سذ. عر. قیلدن بیوک }
 غَراره { جوال. }
 خرار بوندن }
 محرفدر. }
 غَرافیت { س. (یونانیدن مأخوذ }
 غَرافیت { فر. Graphite }
 قور. }
 ۴

شمالیه سنک غرب طرفری ودها
طوغریسی مصدرن باشقه بتون
سواحل شمالیه سی، بربر ممالکی
غرب اوجاقلری = وقتیه جزایر و
تونس بکاکری، طرابلس غرب =
طرابلس شهری و ولایتی.

عربا { ح. عرب. غرب جهته دن،
عربا { باطنی طرفدن : آناتولی
غرباً آلهلر دیکیزله محدوددر؛
شهر غرباً طبیعی استحکام صو-
رته بر قیا ایله محفوظدر.

عرباء { س. س. ج. عرب. فد :
عرباء { عرب. با : غریب، اغریاء
خسته خانه سی = کندی باقدیرمه
ثروتی مساعد اولیان فقراتک
بجائاً باقیلوب تدای اولنده قلی
خسته خانه.

غربال { س. س. عرب. قالدور.

غربالی { س. عرب. : غریبیه.
غربالی { ت. قالدور کی اولان؛
غربالی الشکل = قالدور شکلنده،
غربت { س. عرب. ۱. غریبک،
غربت { یبانیجی. ۲. یبانیجی
یرله گیمه، سیاحت، اغتراب،
وطنی خارجنده بولمه : غربت
ایتمک؛ غربت چکمک. ۳. یبانیجی
یر، وطن خارجی : غربته یاشا-
مق؛ غربته گزمک.

غربجی { س. س. عرب. یب-
غربجی { نجی یرلده گزن
ویا اقامت ایدن، وطنی خارجنده
باشایان، مغترب،

غربزده { س. س. ج. ق. : غر-
غربزده { بتزدگان. (ع. غر-
بت = فراق مملکت. ق. زدن =
اورمق { اغتراب دردینه دوچار،
مملکتکک خارجنده بولنان.

غربی { س. عرب. : غریبیه. ۱.
کونشک باندی طرفه
منسوب ومتعلق : طرف غربی؛
شمال غربی، جنوب غربی؛ هند
غربی، آوروپای غربی؛ ممالک
غربیه. ۲. یزه نسبتله غرب
جهته بولنان آوروپایه منسوب
ومتعلق : مدینت غربیه؛ ادبیات
غربیه.

غربون { س. ج. عرب. ممالک
غربون { غربیه اهلایسی، آورو-
پالیر : غریبونک اصول معیشتی؛
هر حرکتده غریبون تقییده
چالیشور.

غرت { مه. بوغازک چیقاردی
غرت { الیم سسی و زیاده سس
چیقاره رق کسین بریشی تقلید
وتصور ایدر : غرت یوتقندی؛
تنکی غرت غرت کسیردی.

غرتلاق { س. آق جکرک بوغازه
ده کی ایکی بوریدن تنفسه
مخصوص اولانی، قصبه، قصه
الرته : غرتلاغمه قاجدی؛ غرتلا-
غمه صاردی؛ غرتلاغمی صیقدی؛
غرتلاق ورمی = سل القصبه.

غرر { س. ج. عرب. فد : غره.
غرر { با : غره.

غرس { س. س. عرب. آغاج دیکمه،
غرس { فدان دیکمه : غرس
اشجار؛ اورمان غرسی.

غرض { س. ج. عرب. : اغراض.
غرض { ۱. مقصد، نیت، علت
غایه : بواشدن غرضی نه در؛
۲. بدخواهانه وکیزی قصه
ونیت : بنم محبت غرض وعوضدن
تاریدر، ۳. کیزی خصوصیت،
سؤنیت، کین، بدخواهلیق : بکا

غرضی وارددر؛ بوجوجه غر-
ضک نه دنددر؛ || اغراض نفسا-
نیه = شخصی خصوصیتلر وسؤ
نیتلر : اغراض نفسانیه سنه تابع
اولان آدم قانون اخلاقه مغایر
حرکتده بولنور. || بی غرض =
خالص، غرضسز، اغراض نفسا-
نیه دن عاری، بریت ومنفعتدن
بری.

غرضاً { ح. عرب. غرض ونفسا-
غرضاً { نیتله، کین وخصومته تل-
بع اوله رق : بونی غرضاً یابدی.
غرضسز { ص. کیزی بر نیت
و مقصددن وکین و
خصوصیت کبی اغراض نفسانیه.
دن عاری، خالص، صافی : او-
نک محبتی، خدمتی غرضسزدر.

غرضکار { ص. ق. کیزی خصو-
غرضکار { متی اولان، کیندار،
بدخواه، اغراض نفسانیه سنه
تابع : بک غرضکار آدمدر.

غرضکارانه { ص. ح. ق. غر-
غرضکارانه { ضکارقله، غرض
ونفسانیتنه تابع اوله رق، کیندار
رانه، بدخواهانه : برطاق اقول
غرضکارانه تقوه ایتدی؛ حقمده
غرضکارانه رأی ویردی.

غرضکارلق { س. غرض ونفسا-
غرضکارلق { نیته تبعیت، نفسا-
نیت، بدخواهلیق : او آدمک غر-
ضکارلقی معلومدر.

غرضلی { ص. کین ونفسانیتله
غرضلی { اولان، کیزی ومضر
بر مقصد مبنی : غرضلی سوز؛
غرضلی باقیش.

غرضلار { س. چواهارک طراق
غرضلار { کچیردکلی تفه.

غرض { مه. مقامدی و اوصاندریحی
غرض { وزلدی، نزاع، غاوغا :
بتون کونی غرض ایله کچیردورلر.
غرض { ص. صوی یونوم یونوم
غرض { دوکن سوزکلی شیشه
ویا دستی، ققمه.

غرض شمع { ف. منازعه ایتک،
غرض شمع { وزلدی ایله غاوغا
ایتمک : بتون کون غرضیورلر.

غرض { س. اکثر السنه بیننده
غرض { مشترک لغت اولوب غر-
بیده ده مستعملدر. ۱. صوی
ویا دیگر برمایی بوغازده طو-
توب باشی قالدیره رق نفس ویر-
مکه ایدیان خردلی، بوغاز
چالقامه : غرضه ایتک؛ لیون
صویله غرضه ایتک بوغاز اغر-
یسنه ای کلیر. ۲. بوغاز چالقامق
ایچون ویرین مایع علاج :

غرض { س. عرب. ۱. صویه باتمه.
غرض { س. عرب. جومبه، بالقون،
غرض { چیقندیلی بجره.
غرض { س. عرب. ۱. صویه باتمه.
غرض { باتیره : طاشان صولر
باغی غرق ایتدی؛ باغ صویه
غرق اولدی؛ کمی دلیوب غرق
اولدی. ۲. بوغمه، بوغله : بر
کمی باتوب ایچنده کی یولچیلرک
جمله سی غرق اولدی؛ قبودان
اقتدار سز لقیسه کمی بی غرق
ایلدی. ۳. مج. کثرتله ویرمه ویا
آله، مستغرق ایتمه ویا اوله :
مستغاب اورته لغی نوره غرق
ایلدی؛ مراجعت ایدنلرک جمله
سی نعمت واحسانه غرق اولدیلر
مستغرق احسان اولدیلر.

غرض { س. ق. غرق
غرض { غرق اولدی؛ کمی دلیوب غرق
اولدی. ۲. بوغمه، بوغله : بر
کمی باتوب ایچنده کی یولچیلرک
جمله سی غرق اولدی؛ قبودان
اقتدار سز لقیسه کمی بی غرق
ایلدی. ۳. مج. کثرتله ویرمه ویا
آله، مستغرق ایتمه ویا اوله :
مستغاب اورته لغی نوره غرق
ایلدی؛ مراجعت ایدنلرک جمله
سی نعمت واحسانه غرق اولدیلر
مستغرق احسان اولدیلر.

غرض { س. ق. غرق
غرض { غرق اولدی؛ کمی دلیوب غرق
اولدی. ۲. بوغمه، بوغله : بر
کمی باتوب ایچنده کی یولچیلرک
جمله سی غرق اولدی؛ قبودان
اقتدار سز لقیسه کمی بی غرق
ایلدی. ۳. مج. کثرتله ویرمه ویا
آله، مستغرق ایتمه ویا اوله :
مستغاب اورته لغی نوره غرق
ایلدی؛ مراجعت ایدنلرک جمله
سی نعمت واحسانه غرق اولدیلر
مستغرق احسان اولدیلر.

غرض { س. ق. غرق
غرض { غرق اولدی؛ کمی دلیوب غرق
اولدی. ۲. بوغمه، بوغله : بر
کمی باتوب ایچنده کی یولچیلرک
جمله سی غرق اولدی؛ قبودان
اقتدار سز لقیسه کمی بی غرق
ایلدی. ۳. مج. کثرتله ویرمه ویا
آله، مستغرق ایتمه ویا اوله :
مستغاب اورته لغی نوره غرق
ایلدی؛ مراجعت ایدنلرک جمله
سی نعمت واحسانه غرق اولدیلر
مستغرق احسان اولدیلر.

غرض { س. ق. غرق
غرض { غرق اولدی؛ کمی دلیوب غرق
اولدی. ۲. بوغمه، بوغله : بر
کمی باتوب ایچنده کی یولچیلرک
جمله سی غرق اولدی؛ قبودان
اقتدار سز لقیسه کمی بی غرق
ایلدی. ۳. مج. کثرتله ویرمه ویا
آله، مستغرق ایتمه ویا اوله :
مستغاب اورته لغی نوره غرق
ایلدی؛ مراجعت ایدنلرک جمله
سی نعمت واحسانه غرق اولدیلر
مستغرق احسان اولدیلر.

غرض { س. ق. غرق
غرض { غرق اولدی؛ کمی دلیوب غرق
اولدی. ۲. بوغمه، بوغله : بر
کمی باتوب ایچنده کی یولچیلرک
جمله سی غرق اولدی؛ قبودان
اقتدار سز لقیسه کمی بی غرق
ایلدی. ۳. مج. کثرتله ویرمه ویا
آله، مستغرق ایتمه ویا اوله :
مستغاب اورته لغی نوره غرق
ایلدی؛ مراجعت ایدنلرک جمله
سی نعمت واحسانه غرق اولدیلر
مستغرق احسان اولدیلر.

صویه باش، مغروق : غرقاب
اولدی. ل. س.
غرض { غرضامق، غرضلی.
غرض { با : غورلامق و
سائر.

غرض { ص. وزلدیچی، ویر-
غرض { دلی.
غرض { ص. وزلدی، ساکن
غرض { وراحت طور میان.

غرض { س. ج. عرب. فد : غریم.
غرض { با : غریم.
غرض { ص. ق. کورلین، حدت
غرض { وشدتله باغران. غران
کبی. ز.

غرض { س. عرب. ۱. (برجرم
غرض { سماوی) غرب جهته
افتک آلتنه کچوب کورینز اوله،
باتمه، افول : کونش، آی،
مریخ، ثریا غروب ایتدی. ۲.
مج. زوال بولمه، زائل اوله.

غرض { س. عرب. ۱. بوش و بیهر.
غرض { ده شیشه گوگنوب آلدانه،
نافله شیلره اعتماد، مغرورلق،
غفلت : نعمت دنیا انسانه باعث
غرور اولمالیدر، ثروت وسلا-
مانیه غرور کتیردی. ۲. کبر،
نخوت، بیهره و بوش شیلرله
تفخر : کبر و غرور انسانی
احبابسز برافیر.

غرض { س. (یا آلمانجه Groschen
غرض { دن ویا خود لا. Grossi
دن مأخوذدر [فرق پاره دن
مرکب ولیراتک یوزده بری قیمتده
عثمانی سکسی که مسکوکات عثما-
نیه تک واحد قیاسی حکمنده در.
وقتیه باقر ومتالیک سکسی او-
لوب شمعی یالکیز گومشدن بر
کوچک وکوزل سکادر، اسکیدن
قریل وقره غروش اسمیله ریال

غرض { س. عرب. ۱. غریبیه.
غرض { (غریبه، غرابه) دن
ص. ۱. یابانچی، یابانچی یرده.
بولنان، غربته یاشایان : بن بو-
راده غریم. ۲. گیمه سز،
زوالی، بیچاره : شو غریبه
آجیک؛ غریبه بر قالدندر. ۳.
آلشیلان طرز وصورته اوللا-
مغه تحف کورین، عجیب، بام
باشقه : غریب ایش؛ غریب بر
حیوان. ۴. مؤثرومؤلم : شوغوش
غریب غریب اوتیور. = س. س.
ع. ج. غرباء، یبانیجی وکیمه سز

غرض { س. عرب. ۱. غریبیه.
غرض { (غریبه، غرابه) دن
ص. ۱. یابانچی، یابانچی یرده.
بولنان، غربته یاشایان : بن بو-
راده غریم. ۲. گیمه سز،
زوالی، بیچاره : شو غریبه
آجیک؛ غریبه بر قالدندر. ۳.
آلشیلان طرز وصورته اوللا-
مغه تحف کورین، عجیب، بام
باشقه : غریب ایش؛ غریب بر
حیوان. ۴. مؤثرومؤلم : شوغوش
غریب غریب اوتیور. = س. س.
ع. ج. غرباء، یبانیجی وکیمه سز

غرض { س. عرب. ۱. غریبیه.
غرض { (غریبه، غرابه) دن
ص. ۱. یابانچی، یابانچی یرده.
بولنان، غربته یاشایان : بن بو-
راده غریم. ۲. گیمه سز،
زوالی، بیچاره : شو غریبه
آجیک؛ غریبه بر قالدندر. ۳.
آلشیلان طرز وصورته اوللا-
مغه تحف کورین، عجیب، بام
باشقه : غریب ایش؛ غریب بر
حیوان. ۴. مؤثرومؤلم : شوغوش
غریب غریب اوتیور. = س. س.
ع. ج. غرباء، یبانیجی وکیمه سز

غرض { س. عرب. ۱. غریبیه.
غرض { (غریبه، غرابه) دن
ص. ۱. یابانچی، یابانچی یرده.
بولنان، غربته یاشایان : بن بو-
راده غریم. ۲. گیمه سز،
زوالی، بیچاره : شو غریبه
آجیک؛ غریبه بر قالدندر. ۳.
آلشیلان طرز وصورته اوللا-
مغه تحف کورین، عجیب، بام
باشقه : غریب ایش؛ غریب بر
حیوان. ۴. مؤثرومؤلم : شوغوش
غریب غریب اوتیور. = س. س.
ع. ج. غرباء، یبانیجی وکیمه سز

وفلوری قیمتده بیوک سکرل
دخی وار ایدی.
غرض { ص. شو قدر غروش
غرض { قیمتده اولان : اوج
غروشاقی باصمه؛ قرق غروشاق
قطیفه؛ یکرخی غروشاق کومش
سکر. = س. بر غروش ایدن
سکر : ضربخانه غروشاق ضرب
ایدیور.

غرض { س. (فر. Gros-grain
غرض { دن) ابی وقلین برجس
ایک قاش.
غرض { س. عرب. ج. غرر. ۱.
غرض { پارلاق، پارلامه، پارلا-
یان شی. ۲. بجرک ایلک ضیا.
سی. ۳. بکی باشلایان آی، بر
کونک هلال : غره غرا. ۴.
شهر عربینک برنجی کونی : سلخ
مقابلی، غره محرم. ۵. آتک
آلنده بیاض لکه، صباح الخیر.
۶. ف. اسقاط ایدیان جنین مینه
مقابل جانی اوزرینه لازم کن
دیت مال.

غرض { س. عرب. ۱. غریبیه.
غرض { (غریبه، غرابه) دن
ص. ۱. یابانچی، یابانچی یرده.
بولنان، غربته یاشایان : بن بو-
راده غریم. ۲. گیمه سز،
زوالی، بیچاره : شو غریبه
آجیک؛ غریبه بر قالدندر. ۳.
آلشیلان طرز وصورته اوللا-
مغه تحف کورین، عجیب، بام
باشقه : غریب ایش؛ غریب بر
حیوان. ۴. مؤثرومؤلم : شوغوش
غریب غریب اوتیور. = س. س.
ع. ج. غرباء، یبانیجی وکیمه سز

غرض { س. عرب. ۱. غریبیه.
غرض { (غریبه، غرابه) دن
ص. ۱. یابانچی، یابانچی یرده.
بولنان، غربته یاشایان : بن بو-
راده غریم. ۲. گیمه سز،
زوالی، بیچاره : شو غریبه
آجیک؛ غریبه بر قالدندر. ۳.
آلشیلان طرز وصورته اوللا-
مغه تحف کورین، عجیب، بام
باشقه : غریب ایش؛ غریب بر
حیوان. ۴. مؤثرومؤلم : شوغوش
غریب غریب اوتیور. = س. س.
ع. ج. غرباء، یبانیجی وکیمه سز

غرض { س. عرب. ۱. غریبیه.
غرض { (غریبه، غرابه) دن
ص. ۱. یابانچی، یابانچی یرده.
بولنان، غربته یاشایان : بن بو-
راده غریم. ۲. گیمه سز،
زوالی، بیچاره : شو غریبه
آجیک؛ غریبه بر قالدندر. ۳.
آلشیلان طرز وصورته اوللا-
مغه تحف کورین، عجیب، بام
باشقه : غریب ایش؛ غریب بر
حیوان. ۴. مؤثرومؤلم : شوغوش
غریب غریب اوتیور. = س. س.
ع. ج. غرباء، یبانیجی وکیمه سز

غرض { س. عرب. ۱. غریبیه.
غرض { (غریبه، غرابه) دن
ص. ۱. یابانچی، یابانچی یرده.
بولنان، غربته یاشایان : بن بو-
راده غریم. ۲. گیمه سز،
زوالی، بیچاره : شو غریبه
آجیک؛ غریبه بر قالدندر. ۳.
آلشیلان طرز وصورته اوللا-
مغه تحف کورین، عجیب، بام
باشقه : غریب ایش؛ غریب بر
حیوان. ۴. مؤثرومؤلم : شوغوش
غریب غریب اوتیور. = س. س.
ع. ج. غرباء، یبانیجی وکیمه سز

غرض { س. عرب. ۱. غریبیه.
غرض { (غریبه، غرابه) دن
ص. ۱. یابانچی، یابانچی یرده.
بولنان، غربته یاشایان : بن بو-
راده غریم. ۲. گیمه سز،
زوالی، بیچاره : شو غریبه
آجیک؛ غریبه بر قالدندر. ۳.
آلشیلان طرز وصورته اوللا-
مغه تحف کورین، عجیب، بام
باشقه : غریب ایش؛ غریب بر
حیوان. ۴. مؤثرومؤلم : شوغوش
غریب غریب اوتیور. = س. س.
ع. ج. غرباء، یبانیجی وکیمه سز

غرض { س. عرب. ۱. غریبیه.
غرض { (غریبه، غرابه) دن
ص. ۱. یابانچی، یابانچی یرده.
بولنان، غربته یاشایان : بن بو-
راده غریم. ۲. گیمه سز،
زوالی، بیچاره : شو غریبه
آجیک؛ غریبه بر قالدندر. ۳.
آلشیلان طرز وصورته اوللا-
مغه تحف کورین، عجیب، بام
باشقه : غریب ایش؛ غریب بر
حیوان. ۴. مؤثرومؤلم : شوغوش
غریب غریب اوتیور. = س. س.
ع. ج. غرباء، یبانیجی وکیمه سز

غرض { س. عرب. ۱. غریبیه.
غرض { (غریبه، غرابه) دن
ص. ۱. یابانچی، یابانچی یرده.
بولنان، غربته یاشایان : بن بو-
راده غریم. ۲. گیمه سز،
زوالی، بیچاره : شو غریبه
آجیک؛ غریبه بر قالدندر. ۳.
آلشیلان طرز وصورته اوللا-
مغه تحف کورین، عجیب، بام
باشقه : غریب ایش؛ غریب بر
حیوان. ۴. مؤثرومؤلم : شوغوش
غریب غریب اوتیور. = س. س.
ع. ج. غرباء، یبانیجی وکیمه سز

و فقیر آدم : غریب لک امدادینه
یتشمک : غریبه اعانه ایتمک؛ غریبا
خسته خانه سی.

غریب رور { ص. فا. } (عر. غریب =
غریب رور) بیانچی، یکس - فا.
پروردن = بسلک [کیسه سزیبا.
نجیر لک امدادینه یتشوب کنند.
یلرینی حمایه ایدن.

غریبسه مک { فل. کنندنی بر
برده یاپه یالکیز،
حامیدن احبابدن محروم کوروب
متأثر اولقی.

غریب لک { س. ۱. بیانچیلک، کیسه.
سزلک. ۲. بیچاره لک،
زوالیلک : او آدمک، او قادیلک
غریب لکی حقیقه آجینه جق
حالده در.

غریبواز { ص. فا. } (عر. غریب =
م. فا. نواختن = او.
خشامق [یکس بیانچیلری تلطیف
وحایه ایدن.

غریبه { س. عر. ج. : غرائب.
۱. ایشیدله مش حال ویا
وقعه، نادیده و ناشیده شی،
کورلک و ایشیدلک ایش :

طره غزته لری هان هر نسخه یه
بر غریبه درجی وظیفه ظن ایدر.
لردی : بعض مورخلر غرائب
تقلی اثرلر یچون جالب رغبت

زعم ایدرلر : او آدمک غرائب
احوالی نقل ایده ایده بیتیره.
میورلردی. ۲. تحف حکایه،
روایت عجیبه : بزه بر غریبه
نقل ایتدی.

غریزه { س. عر. طبیعی و خانی
حال و کیفیت، جبلت،
طینت، خلقت.

غریزی { ص. عر. ۱. غریزه.
طبیعی، جبلی، خلقی :

حرارت غریزه = انسان و حیوانده
تفسدن حاصل اولان داخلی
صیحاتی.

غریق { ص. عر. ۱. غریق.
[غرق دن صت. ۱.
صوده بوغش، مفروق. ۲.
کثرتله بر شیشه نائل اولان،
مستغرق : غریق رحمت.

غریم { ص. س. عر. ج. : غرماء.
[«غرم دن صت. ۱. آله.
جقلی، داث، مقرض : تقسیم
غرماء = مدیون مالنک آله.
جقلیلر بیننده تقسیمی.

غریو { س. فا. باغرمه، چیغلدی،
فریاد.

غزاء { س. عر. دین او غورینه
اولنان حرب و قزانیلان
غالیبت، دشمنان دینه غالب کله،
غزوه، جهاد : غزا ایتمک؛ غزایه
کیتک؛ غزاء اکبر.

غزاة { س. ج. عر. فد : غا.
زی. با : غازی. [تشدیدله
استعمالی غلطدر.]

غزال { س. عر. کیک یاوریسی،
کنج آهو. — محبوبه و
دلبردن و چشم غزال ایری وکو.
زل کوزدن کنایه اولور.

غزاله { س. عر. کیک یاوریسنک
دیشیسی، دیشی کنج آهو.
[س. فر. Gazette] ورقه
حوادث، جریده : یومی

غزته = روزنامه؛ هفته لقی غزته؛
علوم، ادبیات، فن غزته سی =
رساله موقوته؛ غزته یه درج
ایتمک.

غزته جی { س. ۱. غزته نشر ایدن
و یا یازان، غزته نا-
شری و صاحب امتیازی یاخود
محوری : غزته جیلر لوجه سی؛

فلان اسکی بر غزته جیدر. ۲.
غزته کزد پروب صاتان، موزع :
بر غزته جی پکرسه بر غزته
آله م.

غزته جیلک { س. ۱. غزته نشر
ایتمک و یا یازمقی
مسکی، غزته مدیریت و یا محرر.
لکی : اوتدن بری غزته جیلک
ایدیور، غزته جیلکله کچینور. ۲.
غزته صاتانک صنعت و مشغولیتی،
موزعلک.

غزته خانه { س. غزته اداره خانه
و مطبعه سی.

غزل { س. عر. ۱. محبوبه نك
حسن و جمالی مدح ایدرک
کندیسنه طاقله، بو یولده شعر
سویله رک محبوبه ایله اکلنه. ۲.
عشق و محبت و عشرت حقنده

بش اون بیتدن مرکب شعر :
کوزل بر غزل سویلدی؛ غزلده
شعراء ایراتک اک ماهری واک
بیوک استادلری سعدی شیرا-
زیدر.

غزل { یاخود قزل. س. آغاجک
اوزرنده قورویان یاپراق.
غل { فل. (آغاجک یاپرا-
غل { قزلی (قورویوب
دوشمک، صاراروب دوکلمک.

غزلیات { س. ج. عر. غزل
قیلندن اشعار، عشق
و محبت و عشرته دائر قطعهلر
مجموعی : سعدینک غزلیاتی ناقابل
تقلیددر؛ حافظ شیرازینک
اشعاری غزلیاتدن عبارتدر.

غزوات { س. ج. عر. فد :
غزوه. با : غزوه.
س. ج. عر. غزوات.
غزوه : غزا. با : غزاه. [بعض

قبائل عرب یکدیگری علیه
وقوع بولان تجاوزلرینه دخی
جهالته «غزوه» نامی ویردرلر.
{ ص. عر. ۱. غزویه.
غزوی { غزایه منسوب و معتلق.

غزوی { س. با : قازدی.
{ ص. عر. ۱. غزیره.
[«غزارة دن صت. ۱.
بول، کثرتلی، وافر. [اک زیاده
صو و سوت و سائر حقنده
مستملدر.]

غسل { س. عر. [«غسل»
دن سمب. [اولو ییقایان
آدم، مرده شو.
[س. اولو ییقامق صنعتی :
غسلالقی { غسالقی ایدیور.
[س. عر. اولو ییقایان
قاری.

غسل { س. عر. ۱. ییقامه، صو
ایله تطهیر : بدنی، اللری
غسل ایتمک. ۲. میتک جنازه
نمازی قلمازدن و تکفین و بجیز
اولنمازدن اول تنشیر اوزرنده
ییقامه سی.

غسل { س. عر. جنابتدن
و یا حیض و لهوسه لقی و
سائردهن تطهیر ایچون بتون
بدنی شرائط و آداب معینه ایله
تطهیر ایتمک فعل شرعیسی : غسل
ایتمک، غسل آبدستی آلق.

غسلخانه { س. فا. شرعاً ایجاب
ایدن غسلک اجراسنه
و علی الاطلاق ییقامغه مخصوص
محل : بعض اوطه لرک غسلخانه لری
واردر.

غش { س. عر. آلدانه، حیله،
خدعه، حیله کارلای : او

آدمک یورکنده غل و غش بو.
قدر. [اکثریا بو وجهله مرادنی
اولان غل ایله برابر قوللایلیر.]
{ س. عر. ۱. اورنی،
غشاه { زار، ظرف. ۲. تر.
بعض عضولری احاطه ویا ستر
ایدن اینجه زار.

غشاه { س. عر. اورنی، پر-
ده. ۲.
{ ص. عر. ۱. غشایه.
غشائی { زار قیلندن اولان :
ماده غشایه.

غشی { س. عر. باله، کندیندن
کچمه : غشی اولدی؛ غشی
کلدی.

غصب { س. عر. ۱. زورله آله،
قابله، ضبط : مالی غصب
ایتدی؛ غصب اموال. ۲. حق.
صاحبک اذنی اولیه رق بر مالی
جبراً و علناً آله. [عو. غصباعنک
[غلط : قاسپانک] = هر حالده
و بحق، حین حاجتده زور ایله
دخی : مالی قاسپانک آلیرم.

غصص { س. ج. عر. فد : غصه.
با : غصه.
{ س. عر. ج. : غصون،
غصن { اغصان. آغاج دالی، بو-
داق.

غصون { س. ج. عر. فد :
غصن. با : غصن.
{ س. ج. عر. ج. : غصص.
غصه { تاسه، کدر، قایفو، غم،
حزن.

غصین { س. عر. [«غصن»
مضمری] با. کوچک
دال ویا بوداق : غصین مزهر.
{ س. ج. عر. فد :
غضاریف { غضروف : با :

غضروف { س. عر. ج. : غصه.
با : غصه.
{ س. عر. ج. : غصون،
غصن { اغصان. آغاج دالی، بو-
داق.

غضروف { س. عر. ج. : غصه.
با : غصه.
{ س. عر. ج. : غصون،
غصن { اغصان. آغاج دالی، بو-
داق.

غضروف { س. عر. ج. : غصه.
با : غصه.
{ س. عر. ج. : غصون،
غصن { اغصان. آغاج دالی، بو-
داق.

غضب { س. عر. اوگکه (او-
غضب { فک. } حدت، قیزمه،
قیزغینلق : غضب ایتمک؛ غضبه
کلك. [غضبه اوغرامق = بیوک
بر آدمک حدتنه دوچار اولقی.
[اللهم غضبی = آفت، مصیبت.

غضبان { ص. عر. [«غضب»
دن صت. ۱. اوگکه لکی،
قیزغین، حدیده، غضبناک، غضبلی.

غضبلند یرمق { فت. اوگکه-
لند یرمک، قیز-
دیرمق، حدتلند یرمک.

غضبلنمق { فل. اوگکه لک،
قیزمق، غضبه کلك،
حدت ایتمک.

غضبلی { ص. اوگکه لکی، قیزغین،
غضوب، غضبناک.
{ ص. فا. غضبلی، او-
گکه لکی، قیزغین،
حدید.

غضروف { س. عر. ج. : غضا.
ریف. تر. قیقر-
داق.

غضرونی { ص. عر. ۱. غضرو-
نی. تر. قیقدراق
قیلندن اولان : مواد غضروفیه.
{ س. عر. ۱. آرسلان،
غضنقر { اسد، شیر. ۲. مج.

غضنقر { س. عر. ج. : غصه.
با : غصه.
{ س. عر. ج. : غصون،
غصن { اغصان. آغاج دالی، بو-
داق.

غضروف { س. عر. ج. : غصه.
با : غصه.
{ س. عر. ج. : غصون،
غصن { اغصان. آغاج دالی، بو-
داق.

غضروف { س. عر. ج. : غصه.
با : غصه.
{ س. عر. ج. : غصون،
غصن { اغصان. آغاج دالی، بو-
داق.

اوج چیریلی، درت چیریلی
غلاص .

غلاف { سذ. عر. غلاف، قین،
محفظه، ظرف. }

غلام { سذ. عر. ج: غلمان. ۱.
اوغلان، ارکک چوقی.
۲. کوله، بنده. }

غلبور { سذ. با: قلبور. }

غلبه { سذ. عر. ۱. غالب، کله،
یکمه، اوستونک، غالبیت:
غلبه چالمق؛ غلبه به نائل اولق.
۲. دها چوق اولمه، اکثریت:
بو قاشده قرمز رنگی غلبه
ایدیور. ۳. محض اولنه.
میحق درجه ده آزعینلق:
غلبه شهوت؛ غلبه حسد. }

غلبه لک { سذ. [زبازدی: قلیا.
لق] ۱. ازدحام،
کثرت، جم غفیر: چوق غلبه لک
وار ایدی: بو قدر غلبه لکی نه
ایله طوبوره جغز؟ ۲. کوردی،
پاتیدی، شمات: چوققلر غلبه
لک ایتیمیلر. ۳. اتباع و حشم،
معیتده بولسانلر: یاننده چوق
غلبه لکی وارمیدر؟ ۴. احوال و
اقتضال، اشیا، آغراق ویرن
شیدلر: غلبه لکی خانه کوندروب
بز فلانه مسافر اولدق. = ص.
۱. کثرتلی، ازدحامی، چوقلق:
بز خیلی غلبه لک ایدک. ۲. اها.
لیسی چوق، پک مسکون: اورا.
سی غلبه لکدر. || آغاز غلبه.
لکی = چوق سویلیوب سوزه
بونمه: آغزی غلبه لک بر آدم.
|| غلبه لک ایتک = لزوم و فضله
اولق. }

یان، عمومی: جم غفیر = بیوک
جماعت، غلبه لکی گروه: بر جم
غفیر طولاندی: بر جم غفیر
ایله کیتدی. [یالکیز بوتبیرده
مستملدر.]

غل { سذ. عر. کیزی خصوصت،
کین، غرض. [« غش » ایله
برابر قوللایلیر:] قلی غل و
غشدر عاریدر. }

غل { سذ. عر. ج: اغلال. بوین
زنجیری، حلقه سی، لاله:
سلاسل واغلال. ۱. }

غل { وحنفی گن. د. اسکی ترکیه.
ده امر صیفه سنه الحاق
اولنه رق مدلولنه تسریع و تأ.
کید مناسبی علاوه ایدردی:
یازغل، یازماغل = یازیور، یاز.
مایور: کچگل، کچمه گل =
کچیور، کچیور کچی. }

غلاء { سذ. عر. ۱. بهاللق،
یوکسک فیات. ۲. قحط
سبیلله ذخایرک پک بهالی اولسی:
قحط و غلا وقوع بولدی: هند.
ستانده قحط و غلا وار ایدی. }

غلات { صذ. ج. عر. [فد. غالی
بو معنا ایله قوللانماز.]
پک ایلری به واران جوشقون
طاقی: غلات شیعه. [تشبیه
استعمالی غلطدر.]

غلات { سذ. ج. عر. فد: غله.
با: غله. }

غلاص { سذ. رومانیه تک بو اسمله
مسمی اسکله سندن کلن
و آوستریا اورمانلردن چیقان
کراسته کوتوکی که درت بش
ساتیمتره قالینلشنده اولمغه یاریلوب
هر برندن بر قاج تخته چیقار:

{ سذ. عر. طالدرمه،
غطس } باتیمه: یکسادی سو.
ده غطس ایتک.

غفران { صذ. عر. [« غفران » دن
صفات الهمیدر.]

چوق غفو و مرحت ایدن، زیاده.
سیله یاریلغایی: جناب حق
غفار و رحیدر.

غفر { قذ. عر. [« غفران » دن
ماضی مفرد مذکر غائب
اولوب، یالکیز ترکیب عربی
آئیده مستملدر.] غفر الله له =
جناب حق اوکا عفو و مرحت
ایتین. }

غفران { سذ. عر. غفو، مرحت،
رحمت: علیه الرحمة و
الغفران. [یالکیز جناب خلاق
حقنده مستمل اولوب، عبادک
عفو و مرحتنه اطلاق جائز
دکدر.]

غفلت { سذ. عر. [ترکیبات عر.
بیهده « غفله » صورتنده
بولنور.] غافلاک، یخترک، طا.
لفینلق، بوش بولنه: غفلت ایتک:
غفلتنده بولنق: خواب غفلته
طالمق. || علی الغفله = غفلت
اوزره، کندنبنده اولیه رق، طا.
لغین اولدیی حالده، خبرسز،
آگزین. }

غفلة { ح. عر. غفلته، طا.
لغینقله، کندنبنده اولیه.
رق، آگزین، خبرسز. }

غفور { صذ. عر. [« غفران » دن
زیاده مغفرت و
عفو و مرحت ایدن: الله غفور
ورحیدر.] صفات الهمدن او.
لوب، باشقه سی حقنده قوللانماز. }

غفیر { صذ. عر. [« غفر » دن
صش.] احاطه ایدن، قاپلا.

کشی اولان بر اصول مخصوصه
ایله بر معدنک اوزربنه باقی،
کومش، آلتین ککی دیگر بر
معدن ریزه لرینی قوندیره رق
قابلامه سنی یایمق علم وصنعتی که
الیوم صنایعده پک مستملدر.

{ سذ. عر. ج: غلات، ذخیره،
غله } محصول، واردات: غله
انباری: غله وقف = وقف
محصول وفائده سی.

غله دان { سذ. فا. ذخیره انباری.
تکران. }

غلیان { سذ. عر. ۱. قاینانه:
صوغلیان ایتدی. ۲. محج.
جوش، خروش، جوشمه:
غلیانه کلدی. || ه. نقطه غلیان =
صوبک قاینانه باشلادی درجه
حرارت که ساتیمتره اصولنجه
۱۰۰ درجه در.

{ سذ. (فر. Glycerine)
صذ. طالیسی یومشا.
دیجی برمایع. }

غلیظ { صذ. عر. ذ: غلیظه.
« غلظه » دن صش. ۱. }
قبا: غلیظ سوزلر. ۲. بی ادبانه:
شتوم غلیظه. ۳. صیق،
کشیف.

{ سذ. عر. ج: غموم، تاسه،
غم } قایفو، کدر، درد، غصه،
اندوه: غم چکمک، غم یتمک
[غم خوردن تعبیرندن ترجمه] =
کدر ایتک. || دفع غم = غموم
کوکلی اکلندیرمه، تهوین حزن
و کدر ایتمه. || غم دکل = کدر
اولماز، ضرری یوق.

{ سذ. فا. [عر. غم = کدر.
غم] آباد } فا. آباد = بولاق حزن
و کدری بول، تاسه لی.

{ سذ. عر. ج: غموم، تاسه،
غم } قایفو، کدر، درد، غصه،
اندوه: غم چکمک، غم یتمک
[غم خوردن تعبیرندن ترجمه] =
کدر ایتک. || دفع غم = غموم
کوکلی اکلندیرمه، تهوین حزن
و کدر ایتمه. || غم دکل = کدر
اولماز، ضرری یوق.

{ سذ. فا. [عر. غم = کدر.
غم] آباد } فا. آباد = بولاق حزن
و کدری بول، تاسه لی.

و واسطه سیله و (غلوانی) نام ذاتک

{ سذ. عر. ج: غلطات.
غلط } یا کیش، یا کلمه، خطا،
سهر: غلط ایتک: غلط سولمک،
یازمق: غلط فاحش = پک قبا
یا کیش: غلط مشهور = یا کیش
اولدیی حالده اوله جه استعمالی
شیوع بولش. || ط. غلط بصر،
غلط حس، غلط رؤیت و سائر =
بوحسره عارض اولان نقصان.

{ سذ. عر. ج: غلط بصر،
غلط حس، غلط رؤیت و سائر =
بوحسره عارض اولان نقصان.
(صذ. فا. [طوغریبی:]
غلطان { غلتان } یو وار لافان،
تکران. }

{ سذ. عر. غلیظک، قبا.
غلطت } انق.
غلعل { سذ. فا. و: }

{ سذ. فا. ۱. کوردی،
جیغلدی، هر آغزدن سس
جیغمغه حاصل اولان مشوش
کوردی: برغلغه قویدی. ۲.
آغزی طار بر قابدن بر مایع
دوکیلرکن چیقاردیی سس:
صرا جینک غلغه سی. }

{ سذ. عر. تس. سنت دریمی.
غلان { سذ. ج. عر. فد: غلام.
با: غلام = [مفرد سز
اوله رق] خدمه جنت.
غلّت { سذ. عر. باهه فوق العاده
میل و ابتلا، فرط شهوت.
غلّ { سذ. عر. اوشوندی، آلا
غلّ { قلاتمه، طفیان. }

{ سذ. (فر. Gal -
vanomètre) ه.
الکتریک جریانک قوت و شدتی
اولمه که مخصوص آلت.

{ سذ. (فر. Gal -
vanisme) الکتریک
یا غلوانه سذ. (فر. Gal -
vanisme) الکتریک

{ سذ. (فر. Gal -
vanisme) الکتریک
یا غلوانه سذ. (فر. Gal -
vanisme) الکتریک

{ سذ. (فر. Gal -
vanisme) الکتریک
یا غلوانه سذ. (فر. Gal -
vanisme) الکتریک

غم آلود { صذ. فا. [عر. غم = کدر.
غم] آلودن = بولاشق }
کدره بولاشش، کدرلی، کدر
ویرن، حزن آور.

غمّاز { صذ. عر. ذ: غمازه. [غمز
دن سب. ۱.] غیبتی، تمام،
هر کسک عیلمی میدانه چیقار مغه
چایشان، منافق. ۲. جاسوس.
۱. غیبتی، منافق. ۲. جاسوس.

غمّازلق { صذ. عر. ۱. غیبتی، منافق.
۲. جاسوس. }
غمّخوار { صذ. فا. [عر. غم =
غم] خورن =

غمّ { صذ. فا. [عر. غم = کدر.
غم] دیدن = کورمک }

کدر کورمش، بر درد و کدره
دوچار اولش، مغموم، مکدر.
کوزله اشا. ۱. کوزله اشا.
رت، کوز قیبه: بر غمز
دلبرانه ایله. ۲. قوغولامه،
سبایت، غمازلق، منافق: غمز
دشمن.

{ صذ. فا. [عر. غم = کدر.
غم] زدن = اورمق } کدر
وحزنه دوچار، مغموم، مکدر.
غمزلامق { قذ. غمز ایتک، سها.
یت و منافق ایتک. }

{ سذ. عر. ۱. کوز قیبه،
کوزله اشارت. ۲. ناز
و شیهه دلبرانه ایله کیرییک سو.
زه رک باقه: بر غمزده دلفریسه
باقدی. }

{ صذ. فا. [عر. غم = کدر.
غم] کسار } کدر. فا. کسار =
دافع غم و کدری دفع ایدوب
تسلی ویرن، آوقداشلق ایدن:
یار غمکسار. = سذ. آرقداش،
رفیق، همد، نه بر یارم نه بر
غمکسارم واردر.

{ صذ. فا. [عر. غم = کدر.
غم] کسار } کدر. فا. کسار =
دافع غم و کدری دفع ایدوب
تسلی ویرن، آوقداشلق ایدن:
یار غمکسار. = سذ. آرقداش،
رفیق، همد، نه بر یارم نه بر
غمکسارم واردر.

{ صذ. فا. [عر. غم = کدر.
غم] کسار } کدر. فا. کسار =
دافع غم و کدری دفع ایدوب
تسلی ویرن، آوقداشلق ایدن:
یار غمکسار. = سذ. آرقداش،
رفیق، همد، نه بر یارم نه بر
غمکسارم واردر.

{ صذ. فا. [عر. غم = کدر.
غم] کسار } کدر. فا. کسار =
دافع غم و کدری دفع ایدوب
تسلی ویرن، آوقداشلق ایدن:
یار غمکسار. = سذ. آرقداش،
رفیق، همد، نه بر یارم نه بر
غمکسارم واردر.

لنور بر زبل که اساساً چینیلرک
ایجادیدر.

غَوَى { ص. عر. ث: غویه.
«غوايه» دن ص. ش. بو.
لی شاشیرمش، صاعش، کمره،
صال.

غِيَاب { سذ. عر. حاضر اولامه،
غیاب (کوز اوکنده بولنامه:
بیم غیابده بوقراری ویرمشر؛
غیابکرده خیلی ثنا کرده بولندی؛

بو آرائی سزک غیابکزی آرزو
اجزدم. || عن غیاب، عن الغیاب =
کندیسی غائب اولدیغی، حاضر
وموجود اولدیغی حالده: سزی
عن غیاب، عن الغیاب سويورلر.

غِيَابًا { ح. عر. حاضر وموجود
غیاباً یعنی کوز اوکنده اولمقسنز،
غائب اولدیغی حالده، غیابنده:
سزه غیاباً محبتی وارددر. || هقه.

حضور محکمه به کلوب مرافعه
اولمقسنز: غیاباً علیهنده قرار
ویرلمش: غیاباً حکم اولنه رق
اعلامی یا بلش.

غِيَابِي { ص. عر. ث: غیاییه. هقه.
غیابی طرفیندن بری حضور
محکمه به جیمدیغی حالده اولنان
معامله نظامیه به منسوب ومتعلق:
حکم غیابی.

غِيَاث { سذ. عر. یاردم، امداد،
غیاث نصرت: غیاث الدین =
دینک نصرتی. || الغیاث: مدد،
امان!

غَيْب { سذ. عر. ۱. حاضر وکوز
غیب (اوکنده اولامه، حضور
ضدی، غائبک: او آدم غیبده
در. ۲. بللیس ومجهول شیلر،
کورنیز وبنمزن احوال، سر
وختی اولان شیلر: عالم غیب:

غیبیدن خبر ویرمک: عالم الغیب =
کورنیز شیلری بیان حق تعالی
حضر تری. ۳. کوزله کورنیز
اولان عالم روحانی، روحانیات:
ایمان بالغیب: خزانه غیب = نم
الهیة خزینة معنویه سی. || لسان
الغیب = حافظ شیرازینک لقبیدر.
(قرب تلفظی ملاسه سیله «غا.
ب ایتک» رینه استعمالندن توقی
اولمیدر.)

غَيْبَت { سذ. عر. ۱. برینک غا.
غیبت (بند علیهنده سوز سويله،
چکیشدیرمه، فصل ومذمت:
کیسه بی غیبت ایتمه ملی. (برینک
غیابنده علیهنده سويلت سوز
نفس الامر موافق اولور ایسه
غیبت، اولماز ایسه افترا نامی
آلیر. || ۲. ف. غائب اولمه،
میدانده بولنامه: غیبت منقطعه.
غیبتجی { ص. عر. آرقه دن هر
کسک علیهنده سوز
سویلن، چکیشدیرن، فصال،
ذمام.

غَيْبَوْت { سذ. عر. حاضر وکوز
غیبت (اوکنده اولامه، میدانده
اولمیش، حاضر بولغیوب باشقه
پرده اوله: اثنای مذاکرده
اکثر اعضا ک غیبوتی: بیم غیبو.
تجدن استفاده ایده رک بویه بر
تکلیفده بولمشر: معلم بوسنه
اوج آی غیبت ایتدی: اونک
غیبوتنده معاونی تقریر درس
ایدیوردی.

غَيْبِي { ص. عر. ث: غیبیه. عالم
غیبی (غیبیه، روحانیاته منسوب
ومتعلق: اخبار غیبیه.
(یاخود غیبیر ویا قیجیر.
غیجیر (مه. دیشلرک بربرلینه

صیق صیق سورلمی کی سرت
وکسکین بر سسی تقلید وتصویر
ایدر: دیشلرینی غیجیر غیجیر
غیجیردایوردی: یکی پوتینلری
غیجیر غیجیر ایدیوردی: تختهل
غیجیر غیجیر اویوردی. || غیجیر
غیجیر کیتمک = یکی قوندوره و
لباس کیتمک: غیجیر غیجیر کیتمش
کیدیوردی.

غِیَجِر { سذ. اکثر یا قادیلرک آغزده
غیجیر (چیکندکری ساقزه
الاستیقت ویرمک ایچون قو.
نیلان لاستیق کی بر ماده که
دیش بوداق آغانک میوه.
سندن چیقار. || غیجیری بوکه =
علی العجله بر لقردی اویدیروب
سویلیورمه: غیجیری بوکه
بر لاف.

غِیَجِرْدَامَق { یا قیجیردامق. فذ.
غیجیردامق (برشیتی غیجیر غیجیر
اوتدیرمک: دیشلرینی، پوتینلری
غیجیردایوردی.

غِیَجِرْدَامَق { یا قیجیردامق. فل.
غیجیردامق (غیجیر غیجیر اوتک:
دیشلری حدتدن غیجیردایور.
دی: پوتینلرک غیجیردادیغی هیچ
سوم.

غِیَجِرْدِي { یا قیجیردی. س.
غیجیردی (غیجیر غیجیر سس
چیقارمه: دیشلرک، یکی بو.
تینلرک، تختهلرک غیجیردیسی.

غِیَجِي { سذ. و:
غیجی (یاخود کیجیک. سذ. قا.
غیجیق (شینغله برابر یانمه،
تخریش: بوغازمده بر غیجیق
وارددر: غیجینی بومشامق.

{ یاخود کیجیکمک.
غِیَجِيْلَامَق { فل. قاشینغله برابر

یانمق، تخریش ایتمک: بوغازم
غیجیقلا یور. = فذ. ۱. غیدیقلا.
مق. ۲. مج. شبهه وترده دو.
شورمک: بواش بیم ذهنی
غیجیقلا یور.

غِیَجِيْلَامَق { فل. ۱. غیجیقلا.
{ مق. کیجیکمک، قا.
شینغله برابر یانمق. ۲. دیشلرینی
غیجیرداتهرق چیقیمق، تهور
ایتمک، برینک اوستنه یورمک
ایتمک.

غِیَجِيْمَق { فل. کیجیکمک، کیجشمک.

غِیْدِیَق { سذ. ۱. یومورطایه جق
غیدیق (طاؤغک باغرمه سی. ۲.
غیجیق، پارمقله انسانک بعض
ظرفلرینه طوقنه رق غیراختیاری
کولمه سنی ورنوع سیکییر راحتسز.
الغی کتیرمک فعلی. (بوایکنجی
معنا ایله صحیحی «غیجیق» در.)

غِیْدِیْقِلَامَق { فل. (طؤق) بو.
غیدیقلامق (مورطایه جی
وقت باغرمق، غیدغیداق ایتک.
= فذ. ۱. برینک بعض یرلینه
پارمقله طوقنوب غیراختیاری
کولمه سنی ورنوع سیکییر راحتسز.
الغی موجب اولاق: چو جی
چوق غیدیقلامه بایلیر. (بونک
صحیحی: غیجیقلامق در.) ۲. مج.
تشویق وترغیب ایتک: شیطان
بنی غیدیقلا یور.

غِیْدِیْقِلَانَمَق { فل. ب. صحیحی:
غیدیقلانمق (غیجیقلامق .
بعض یرلینه طوقنقدقه برسیکییر
راحتسزلی طویوب غیراختیار.
ری کولمک: آیآغک آلتنه طو.

قندقدقه غیدیقلانمیه جق آدملر
آزدر.

غِیْدِیْقِلَانَمَه { سذ. غیدیقلانمق
غیدیقلانمه (فعلی، غیجیقلانمه:
اونک غیدیقلانمیه سی پک قولایددر.

غِیْرِ { سذ. ص. عر. مج: اغیار.
غیر (باشقه، اوزک، دیگر،
آخر، ماعدا: کوردیکمکز
غیری بر آدم: اونک غیری: بنی
غیره محتاج برافایک: اغیاره
التفات ایدیور. (امشالی کی بو
دخی لسانزده اکثر یا غلط او.
له رق صوکنده بر «ی» ایله
قوللانیلیر: [بوغیری ایشدر:
غیریسنی آرمیک: آره مزده
آیری غیری یوقدر. = د.

غِیْرِ { سذ. ص. عر. مج: اغیار.
غیر (باشقه، اوزک، دیگر،
آخر، ماعدا: کوردیکمکز
غیری بر آدم: اونک غیری: بنی
غیره محتاج برافایک: اغیاره
التفات ایدیور. (امشالی کی بو
دخی لسانزده اکثر یا غلط او.
له رق صوکنده بر «ی» ایله
قوللانیلیر: [بوغیری ایشدر:
غیریسنی آرمیک: آره مزده
آیری غیری یوقدر. = د.

غِیْرِ { سذ. ص. عر. مج: اغیار.
غیر (باشقه، اوزک، دیگر،
آخر، ماعدا: کوردیکمکز
غیری بر آدم: اونک غیری: بنی
غیره محتاج برافایک: اغیاره
التفات ایدیور. (امشالی کی بو
دخی لسانزده اکثر یا غلط او.
له رق صوکنده بر «ی» ایله
قوللانیلیر: [بوغیری ایشدر:
غیریسنی آرمیک: آره مزده
آیری غیری یوقدر. = د.

عر. رقیبلر: اغیاره وفا بزه
جفا.

غِیْرِت { سذ. عر. ۱. قیصقانه،
غیرت بنی اولدورور. ۲. مزز
ومقدس بر شبهه اغیارک تجاوز
وتعرضنی کورمکدن حاصل او.
لان عدم تحمل حس وحال ممدو.
حی، حمیت: کندیسندنه غیرت
اسلامیه، غیرت دینه، غیرت
عثمانیه، غیرت وطنیه وارددر: طالعه.
سی حقنده غیرتی مسلمدر. ۳.

غِیْرِت { سذ. عر. ۱. قیصقانه،
غیرت بنی اولدورور. ۲. مزز
ومقدس بر شبهه اغیارک تجاوز
وتعرضنی کورمکدن حاصل او.
لان عدم تحمل حس وحال ممدو.
حی، حمیت: کندیسندنه غیرت
اسلامیه، غیرت دینه، غیرت
عثمانیه، غیرت وطنیه وارددر: طالعه.
سی حقنده غیرتی مسلمدر. ۳.

غِیْرِت { سذ. عر. ۱. قیصقانه،
غیرت بنی اولدورور. ۲. مزز
ومقدس بر شبهه اغیارک تجاوز
وتعرضنی کورمکدن حاصل او.
لان عدم تحمل حس وحال ممدو.
حی، حمیت: کندیسندنه غیرت
اسلامیه، غیرت دینه، غیرت
عثمانیه، غیرت وطنیه وارددر: طالعه.
سی حقنده غیرتی مسلمدر. ۳.

غِیْرِت { سذ. عر. ۱. قیصقانه،
غیرت بنی اولدورور. ۲. مزز
ومقدس بر شبهه اغیارک تجاوز
وتعرضنی کورمکدن حاصل او.
لان عدم تحمل حس وحال ممدو.
حی، حمیت: کندیسندنه غیرت
اسلامیه، غیرت دینه، غیرت
عثمانیه، غیرت وطنیه وارددر: طالعه.
سی حقنده غیرتی مسلمدر. ۳.

فدار، طرفکیر : اوک غیر -
تکشری واردر.
غیر تلمک { فل. ۱. غیرته کلک،
سمی و همت ایتک.
۲. قیصقانق. ۳. جیت کوستر.
مک.
غیر تلی { صد. ۱. سمی و همت
ایدن، یورلاز و یقماز،
چالیشقان. ۲. قیصقانج. ۳.
جیتلی.
غیر تمکد { صد. فا. غیرتلی.
غیری { صد. (عر. « غیر » دن
غلط) باشقه، دیگر،
آخر : او غیری ایشدر. = صد.
آبریلق، فرق : آره مزده آری
غیری بوقدر؛ افراد عالمه آره -
سند آری غیری بی سومم.

= ح. آرتق، هله : غیری بنده
ده طاقت قالمدی.
غیطان { سد. بنبوق و یا ایکن
سیجیم، بوکه، اوتره نک
قالینی : اییک غیطان، بنبوق غیطان.
|| غیطان یا قیسی = غیطان صو.
رئنده طار واوزون یاقی، خزم،
سد. عر. طارغینلق،
غیظ { حدت، غضب، قیزغینلق.
سد. عر. « غ » حرفنک
غین { اسم مشترک کیدر؛ غین منقو.
طه، غین معجبه = نقطه لی غ که
« ع » حرفندن تفریق ایچون
بو یله دینلیر.
غیورانده { صد. ح. فا. بیوک بر
سد. ج. عر. فد : غیب.
غیوب { با : غیب.
سد. عر. « غیره » دن
غیور { سمج. اولوب تذکیر و تأیید

بردر. شده ایله استمالی غلطدر.)
۱. پک قیصقانج، زوجه سنی و
کندیسنه منسوب هر شیئی
زیاده قیصقانوب اغیارک تقرب
و تجاوزینی اصلا چکه مین. ۲.
پک جیتلی، صوک درجه ده
جیت وغیرت صاحبی. ۳. پک
چالیشقان، زیاده سمی و همت
ایدن : محرر غیور. (صوک ایکی
معنا لسانتزه مخصوص اولوب
برنجیسندن مأخوذدر. برنجیسی
ایسه لسانتزه قوللائامقده.
در.)

غیورانه { صد. ح. فا. بیوک بر
سد. ج. عر. فد : غیب.
غیوب { با : غیب.
سد. عر. « غیره » دن
غیور { سمج. اولوب تذکیر و تأیید

ف

{ ف. ه. س. (عر. فاء. ش.)
ف { الفبای ترکیک یکریمی او.
چنجی حرفی اولوب، اصل صره.
سی اولان اجمد ترتیبده اون
بدنجی حرفدر. رقم کی استعما.
لنده ۸۰ عددینه مساویدر.
السنة ثلثه ده تلفظی بردر. شکل
عبراییسی و شکل سریانیسی
اولوب، بونلرک عربی ایله
اولان مشابهت و عینیتلری ظا.
هردر.

{ ح. عر. ۱. ایمدی، بو
حاله : کلیرسه فها؛ بویله او.
لورسه فتم المطلوب. ۲. صکره،
بعده : الاله فاهم = اهم اولان
صکره مهم اولان؛ فاله = اولدیفی
حاله. (یالکیز بویله بعض تر -
کییات عربیه ده بولنور.)

{ س. (فر. Fa) مو. آلافرانقه
فا { سلسله اصوات موسیقیه دن
ری، بر پرده.

{ س. عر. « ف » حرفنک
فاء { اسم عربیسی اولوب، ایکی
نقطه لی اولان و « قاف مثناة »
دینلن « ق » دن تفریق ایچون
« فاء موحدده » یعنی بر نقطه لی
« ف » دخی دینلیر. || د.
{ صرف عربیه) فاء الفعل =

افعال عربیه حروف اصلیه سنک
برنجیسی که مثال اولان « فعل »
ده « ف » دن عبارتدر؛ دیگر
ایکیسنه عین الفعل و لام الفعل
دیرلر.

{ س. (فر. Fabrique)
فابریقه { ۱. بر نوع معمولات
صناعیه تک اعمال و اجرا او.
لندیفی محل که ماکینه لری حاوی
اولوب ایچنده بر چوق عمله
چالیشدیرلیر، کارخانه، معمل :
بز، کاغذ، جام فابریقه سی. ۲.
بالخاصه اون فابریقه سی، بخارله
ایشلر دکرمن : فلان قصبه ده
اوچ دکرمنله بر فابریقه وار.
در. ۳. مج. غزته جیلک اصطلا.
حائنده اویدیرمه حوادثه دینیر:
فلان غزته تک بوکون یازدیفی
شو حوادث فابریقه. || مج.
فابریقه ایشی = صورت مخصوصه.
ده اوسته لندن جیمیموب
فابریقه ده یایشل صره ایشی،
عادی ایش.

{ س. فابریقه صاحبی،
فابریقه جی { بر فابریقه بی اداره
ایدن آدم : کاغذ فابریقه جیسی؛
فابریقه جیلرله مخبره ایتک.

{ فل. عر. « فوت » دن
فات { ماضی مفرد مذکر غائب

اولوب اصل عربیه تاه مفتوحه
ایله در. یالکیز شو ترکیب عربیه
بولنور : (تلافی) مافات = فوت
اولان شیئی تلافی ایتک. با :
تلافی.

{ سد. ص. عر. ج. فاتحین.
فاتح { « فتح » دن سف. } بر
مملکتی فتح و ضبط ایدن : اکری
فاتحی : فاتح بغداد. — یابخت
دولت عثمانیه اولان استانبولی
فتح ایدن سلطان محمد خان ثانی
حضر تلیقه لقب اولمشدر : حضرت
فاتح : فاتح جامع شریفی.

{ س. عر. قرآن کریمک
فاتحه { برنجی سورة شریفه سی که
کتاب الله اونکله فتح اولنور،
و هر ایشک باشنده و اولورله
جلب رحمت ایچون دعا مقامنده
اوقونور. || مج. بدأ، ابتدا، مبا.
شرت، قرار : بر ایشه فاتحه
دیمک = قطعاً قرار و یروب باشلا.
مق. || فاتحه خوان = فاتحه او.
قوبان، بر ایشه قرار و یروب
بدأ و مباشرت ایدن. || الفاتحه =
فاتحه سورة شریفه سنک قرائتی
لرومی آکلایر تعبیردر : کافه
شهاد ارواحیون الفاتحه.

{ س. (بتا. ۱. نمونه، اورنک،
فاتوره { قماش اورنکاری مجموعه.

سی: فائوره سی کوندردی.
۲. اشترا اولنان برمال ایچون
فایرینه ک و بریدیکی فیثات جدولی،
قائم: مکرم دائره سی فائوره
ایستر. مال فائوره مانیفائوره.
دن غلط. با: مانیفائوره.
{ ص. عر. ث: فاجر. ج: }
فاجر { جفره. } «جور» دن سف {
فسق و فجور صاحی، سفیه، زنا
و عشرت کی منہیانی مرتکب:
بر شخص فاجر؛ بر ساحره فاجره؛
کفره جفره.
{ ص. عر. ث: فاجعه. } «جفع»
فاجعه { دن سف. — عربیده
مؤثی ده فاجع در. } آجیتلی،
حزن و کدردی موجب، آجیندیرر:
بر حال فاجع، بر حکایه فاجعه.
{ ص. عر. ث: آفت، }
فاجعه { مصیبت، آجیه جق حال
و وقعه. ۲. تر. تیاترو اوپو.
نلرندن مبنی علی آجیقلی و
عبرت آمیز بر حکایه دن عبارت
اولانی فر. Drame: فاجعه
منشوره؛ فاجعه منظومه. || فاجعه
نویس = فاجعه دینلن آجیقلی
تیاترو کتابلری یازان محرر:
مشاهیر فاجعه نویسندن بر ذات.
{ ص. آجیقلی، مؤثر و }
فاجعه لی { آغلالتیر بر حکایه
حاوی: فاجعه لی بر وقعه.
{ س. (بتا.) ج. تماسدن }
فاجونه { محافظه ایچون خلاطی
تل ایله و یا قطراتی سچیم ایله
صارمه: فاجونه ایتمک. || فاجو.
نه ماجونه سی = بونی یا مغه مخصوص
آلت.
{ س. (بتا.) ج. سرنلری }
فاجه { عکسنه براصه ایدرک

یلسکنلری اولدقلری کجی قیامغه
کمی یی کیری به حرکت ایستیرمه.
{ ص. عر. ث: فاحشه. }
فاحش { «فش» دن سف. —
عربیده تذکیر و تانیی بر در. }
۱. اخلاقه مغایر، ادب و تربیه به
منافی: قول فاحش: حرکت
فاحشه. ث. ۲. بستیون یولسر،
حد اعتدالی تجاوز ایدن، افراط
درجه ده چرکین و لایق سر:
غلط فاحش: خطیثات فاحشه.
۳. مبالغه لی، بی انصافانه: فا.
حش فیات: غبن فاحش. با:
غبن.
{ س. عر. ج: فواحش. }
فاحشه { «فش» دن سف. ث. }
۱. اخلاق و ادب مغایر فعل و
حرکت و علی الخصوص زنا،
رذالت: ارتکاب فواحش. (لسا.)
نمزده مفردی بو معنا ایله پک
قوللائیبوب آتییده کی معنایی
آلشدر: ۲. تر. زانیه، قبه،
روسی: بر طاقم فاحشه لک
شهردن طردی اقتضا ابتدی.
{ س. عر. ج: فواخت. }
فاحته { اوگیک دینان قوش.
{ ص. عر. ث: فاخره. } «فخر»
فاجر { دن سف. } ۱. باعث فخر
و مباهات اولان، قیمتدار، آغر،
کوزل، پارلاق: لباس فاجر:
خلعت فاخره؛ دائره فاخره. ۲.
افتخار ایدن، مغتخر. ث.
{ س. عر. صیحان، فاره. || سم }
فار { الفار = صیحان اونی.
فارش { «فرشه»
{ دن غلط } اوطله لری
سوپردکرلنده سوپردیلری
طوبلامغه مخصوص تختیه و یا

تذکدن بر شکل مخصوصه قو.
لبی قوطی: سوپور که فاراش
کتیرده شو سوپردی بی طویلا.
{ س. عر. ج: فر. }
فارس { سان. } «فرس» دن
سف. ۱. آتلی، سواری: فر.
سان عرب. ۲. یینیچی، بیفک
علی ای بیان، یینیچیلکده ماهر.
۳. مج. ماهر، مقتدر، بر فن
و هنرده صانکه آت او بناتمه
اهل: فارس میدان فصاحت.
{ س. عر. ج: فارس. }
فارس { دن مغرب } ایرانک جنو.
بنده و بصره کورفرزی ایله هرمر
بوغازی سواحلسنده بیوک بر
خطه اولوب، اهمیت موقعیه و
لسانیه و تاریخیه سنه بناء اسمی
بتون ایرانه دخی تعمیم و اطلاق
اولمشدر: اقلیم فارس؛ بحر
فارس = بصره کورفرزی.
{ ص. عر. ث: فارسیه. }
فارسی { فارس اقلیمه و یا بتون
ایران مملکتته و بو مملکتک
لسان و قومنه منسوب و متعلق:
لسان فارسی؛ ادبیات فارسیه.
= س. ایرانده سولنیلن لسان
که عربیدن صکره السنه ادبیه
اسلامیه تک اک مقدمیدر: فارسی
شعر ایچون یارادلش طاتلی بر
لساندر؛ فارسی پک قولاید.
= ح. ایران لساننده: فارسی
سویلر میسکر؛ فارسی او قویوب
بازمغه مقتدر.
{ س. ج. عر. ادبیات }
فارسیات { فارسیه، لسان فار.
سیدک قواعد و نکات و اشعاری:
فارسیاتله اوغراشیور.

{ ص. ح. } (تعبیرستیم)
فارسیجه { فارسی لساننده: فا.
رسیجه بریت: فارسیجه قونیشقم.
عو.
{ ص. عر. ث: فارغه. }
فارغ { «فراغ» دن سف. }
۱. بوش، خالی، تهی: ذهنی،
قلبی غوائلدن فارغیدر. ۲.
ایشی بیتوب قورتلش، آرق
ایشی کوچی و مشغولیتی قالماش،
آزاده، مستریخ: ایشدن، یا.
زیدن، تجارتدن فارغ اولدق.
۳. واز کچمش، ترک ایش، ال
چکمش، آرق اوغراشماز او.
لش: بن کتاب یازمقدن، شعر
سویلکدن فارغ اولدم. ۴.
راحت، آسوده، غائله و کورلد.
یدن رهایب: فارغ البال = قلی
آسوده و مستریخ. ۵. مه.
عهده سنده کی اراضی امیریه و یا
مسققات و مستغلات موقوفه تک
تصرفی آخره ترک ایدن.
{ ص. عر. فرفار، فر. }
فارفار { فره دن } خفیف مزاج.
جلی و ثباتسز، آغر و شایان
اعتماد اولیان، تمکینسز.
{ س. خفیف مزاج، }
فارفارلق { ثباتسزاق، تمکینسز.
لک، او بناتلق.
{ ص. عر. ث: فارقه. } «فرق»
فارق { دن سف. } ۱. آیران،
فرق و تمیز ایدن: فارق نیک
و بد. ۲. فرق اولسنه سبب و
آلت اولان: علامت فارقه.
{ ص. عر. } «فرق» دن
فاروق { سمج. } حق باطلدن فرق
ایتمده پک ماهر و مقتدر. (بو
صفتله متصف اولان خلیفه

ثانی جناب نبوی حضرت عمر
بن الخطاب (رضه) افندمزه
لقب اولمشدر. معنای لغویسله
قوللائیبوب اسم کی استعمال
اولدر: جناب فاروق اعظم.
|| ط. تریاق فاروق = مشهور بر
پاد زهر علاجی، فر. Alexiphar-
maque.
{ ص. ح. فا. حضرت }
فاروقانه { عمر فاروق (رضه)
افندمزه لایق و مناسب اوله.
جق صورتده، کال عدل و حقا.
نیتله، عادلانه: عدالت فاروقانه؛
فاروقانه حکم ایدیور.
{ ص. عر. ث: فاروقیه. }
فاروقی { عمر فاروق (رضه)
حضرتلرینه منسوب و متعلق و
مشار الیهک عدالته لائق:
حکم فاروقی؛ عدالت فاروقیه.
{ س. عر. } (عربیده اصل
فار { اسم «فار» اولوب آخر.
نده کی «ه» توحید ایچوندن }
کوجک صیحان، او صیحانی،
فندق صیحانی. (لسانزده بو
وجهله حیوان مذکورک کوچکنه
تخصیص اولنه رق بسوکنه حصر
اولنان صیحاندن تقریب او.
نمشدن.)
{ س. بالیق آغلرینک }
فاریل { آلت و اوست طرفلرینه
کرینلن کچی قیلندن معمول ایپ.
{ فل. } (عر. «فارغ»
فاریمق { دن اولمی مطنوندر }
۱. فارغ اولق، واز کچمک:
کوکل فاریماز. ۲. فتور کتیر.
مک، ییقمق، اوصافق، بزمک.
{ فل. ضعف و فتوره }
فاریمق { دوچار اولق.

{ س. ح. } (زبازدی: فس)
فاس { مغرب اقصانک ایکی مرکز.
ندن بری اولوب، بزجه بتون
مملکتته تعمیم صورتله دخی
قوللائیلر. — باش کسوه سی
اولان معروف «فس» اساساً
بوشرده یا بلغله بو اسمله شهرت
بولمشدر.
{ س. } (فر. Facette)
فاسسته { تراش اولنش الماسک
متعدد وجوهندن بهری.
{ ص. عر. ث: فاسده. ج: }
فاسید { فسد. } «فساد» دن
سف. ۱. بوزوق، بوزلش،
صاغلام و طوغری اولیان: فکر
فاسد؛ اعتقادات فاسده. ۲.
فسادچی، ایش بوزان، نفاق
دوشورن، مفسد: فاسد آدم؛
فسده دن بر شخص. (جی
بالکز بو ایکنجی معنا ایله و
اکثریا اسم کی قوللائیلر.)
|| ط. فاسد البینه = هر خسته لقه
استعدادی اولان ضعیف و
خسته مزاج، فر. Diathésique.
{ ص. عر. ث: فاسقه. }
فاسیق { «فسق» دن سف. }
فسق و فجور صاحی، منہیانه
منهمک، فاجر، کنهکار: فاسق
بر آدم.
{ ص. فا. میدانه جیقمش، }
فاش { شیوع بولش، افشا او.
لش، مکشوف، منتشر: انسان
کندیسنه امنیت اولنان سری
فاش ایتمه ملیدر.
{ و محقق فشر. مه. بول }
فاشر { آققی تصویر و تقلید
ایدوب مکرر قوللائیلر: صول
فاشر فاشر آقیوردی.

فاصله (ص. عر. ذ. : فاصله. [« فصل » دن سف.]
آیران، بولن، تفریق ایدن :
خط فاصل = آیران چیزکی.

فاصله (ص. عر. ج. : فواصل.
۱. آیران شی، بوله :
ایکی دائره آره سنده تخته دن

بر فاصله وارد. ۲. بر حاکم
نمادی و دوامی کسن شی، آره.
لق، آره، انقطاع : بر ساعت

سورن نقطه هیچ فاصله ویر.
مدی : فاصله سز اوج کون
یاغور یاغدی : بلا فاصله = آره.

لقسر، آره لقی ویر مکسین. ۳.
د. (عروضه) فاصله صغری =
اوج متحرکه بر ساکنند

مرکب تفعله : فاصله کبری =
درت متحرکه بر ساکنند
مرکب تفعله. ۴. مو. کیریش

وتلارک طولی.
فاصله سز (ص. آره سی کسلین،
غیر منقطع : فاصله.

سز یاغور : فاصله سز سلاله.
فاصله لی (ص. آره سی کسلین،
آره ده انقطاع ایدن :

فاصله لی دمیر یول ایل سیاحت پک
زحمتلیدر : فاصله لی درسدن
استفاده اولماز.

فاصله (ص. عر. ذ. : فاصله.
[« فصل » دن سف.]
قاش. (فرانسجه ده ایپکیسینه

دخی دینیر.]
فاصله (ز. ص. عر. ذ. : فاصله.
[« فصل » دن سف.] ۱. فضیلت صاحبی،
حسن اخلاق و حسناته متصف :

فاضل آدم. ۲. علم و عرفانه
امثله تفوق ایش، اهل کالیدن،

علم و عمل صاحبی : فاضل شهر؛
فضای عصردن بر ذات.

فاطر (ص. عر. ذ. : فاطره. یارا.
دجی، خالق، آفریننده :
فاطر السموات والارض = یرو

کوکری یارادان (حضرت الله) :
قدرت فاطره = جناب حق
خالقیت، قوی.

فاطمی (ص. س. عر. ذ. : فاطمه.
ج. : فاطمیون. «فاطمه»
دن سم.] حضرت فاطمه الزهرا

(رضها) بنت رسول الله (صلم)
ساله سندن اولقی ادعاسنده
بولنان وابتدا مغریده وبعده

مصرده حکومت سورن ملوک
طاقدقلری اسمدر : ملوک فاطمیه :
حکومت فاطمیه : فاطمیونک

حکومتلری : فاطمیرک دوری.
فاعل (ص. عر. ذ. : فاعله. «فعل»
دن سف.] ۱. ایشلین،

یپان، عامل، صانع : عجب ابوابشک،
بوجنابتک، بوجرمک فاعلی کیدر؟
۲. ط. مؤثر، تأثیر ایدن، کار.

کر : دوی فاعل. ۳. د. (نحو
عریده) بر فمک بیان ایتدیکی
حدتک ایشلیجیسی کوسترن

اسم که فعلدن صکره کلوب
مرفوع اولور : «قرأ زید»
الکتاب «جمله سنده «زید»

اسمی فاعلدر : نائب فاعل = اصل
فعل متعدینک منغولی اولوب
فعل مجهول اولجه فاعلک یزینه

یکه رک مرفوع اولان اسم :
«قری الکتاب» جمله سنده
«کتاب» اسمی نائب فاعلدر. ۱۱. د.

(صرفده) اسم فاعل = ایدن، کن،
سویلن کی حدتک فاعله صفت
اولان فرع فعل که عریده

ثلاثی مجرد بابلرنده «فاعل»
وزنده اولور : ناصر، کاتب،
خارج کبی. ۱۱. فاعل مختار =

ایشلیدیکی ایشده اختیاری النده
اولان، تابع اولقی مجبورینده
اولیان و جبر و کره تحتنده

ایشلین. ۱۱. هف. فاعل مستقل =
بر جرمی بالذات یپان ویا حصو.
لنه سبب مطلق اولان : فاعل

مشترک = بر جرمک اجرا سنده
سبب مطلق اولوب دخل و
اشتراکی اولان.

فاعلیت (س. س. عر. ۱. یپان و
ایشلین آدمک حالی،
عاملیت. ۲. ط. مؤثرک، تأثیر،

کارکرک : بو دوانک فاعلیتی
مجردر.
فاق (س. عر. غ. (= دوزاق)

دن محرف) قوریلور طو.
زاق. ۱۱. مج. فاقه باصمق = عدم
دقت و غفلته طوقاقلی بر سوز

سولک، پوت قیر مق، بالطه یی
طاشه اورمق.
فاققون (س. (آلمانجه دن) کر.

فاققون (مش تقلیدی اولورق
نیکل ایل قاریشیق بر معدن
خلیطه سی.

فاقه (س. عر. فقر، احتیاج،
ضرورت : فقر وفاقه.
فالک (ص. ۱. اختیارلندن

دیشلری دوکیلوب
سوزی آکلاشلار : فالک فالک بر
اختیار. ۲. بویه سویلین

(سوز) : اونک فالک لقر.
دیسندن بن نه آکارم. ۱۱.
فالک فالک بوجکی = طوگوزلان.

فالک (س. عر. ج. : فواکه.
[اصل «فکاهه» دن سف.

اولان جسم بر حیوان، قادیر.
غه بالی، قیطس.

فالیه (س. (یتا) آغز دن طولان
اسکی اصول طویلرک
آغزلق اونی ویمله وضعنه

مخصوص دلکی، چناققلی : فالیه
ایکنه سی، بورغوسی : فالیه یه
باصمق = طوی طویلرک کن آتش

آلامق ایچون فالیه سنه پارمنی
باصمق : فالیه یوکسوک = پارمغک
حرارته طیان مامسیله بو ایش

ایچون قوللانیلان یوکسوک :
فالیه چیوبله مک = دشمنه ترکی
ضروری طویلری بطال ایتک

ایچون فالیه لینه چیوی طیقمق.
۱۱. مج. کوزیکمه، ظهور، بروز :
فالیه ویرمک.

فام (س. فا. رنک، لون : کلام =
کل رنگنده : مینا فام =
شیشه رنگنده : کبود فام =

کوک رنگنده، ازرق اللون.
فاما (ح. عر. (فاء استیناف
ایله اما دن مرکبدر) قالدی

که، کلنجه. ذ.
فاملیا (س. (یتا) ۱. عالمه،
خاندان، دودمان : بیوک
برفاملیا به منسوبدر : هوهرتورلن

فاملیا سی. ۲. زوجه، قاری : بو
قادین کیمک فاملیا سیدر؟ فاملیا
سی خسته ایش.

فاتنه (س. طاع اسکته سی دینلن
کوک رنگنده بر اوقاق
قوش.

فانطازییه (س. (ر. (Φαντασία)
۱. یالاندن کوستریش،
واهی طنطنه و دبدبه : بو مجرد
فانطازییه ایچوندر : فانطازییه یی

سور بر آیدر. (باشلیجه عربلر.

اولوب سویندیرن وشتلندیرن
دیکدر. [میوه، یش، ثمره : فا.
کته الشناه = قیش میوه سی یعنی

آتش.
فال (س. عر. (اصلی : فال) ۱.
اوغور، اینی طالع، بخت

نیک. ۲. بخت و طالعی آکلا.
مق ایچون برطاقم وسائط غریبه.
یه مراجعت ایتنه، آتیلان بونجوق

و باقله یه، علی التصادف آچیلان
بر کتابک برسطرینه، قویونک
کورک میکینه وسائر بویه شیلره

باقوب بونلردن معنی استخراج
ایتنه : فال آجق، آتمق : فاله
باققی : فال خیر = اینی فال. ۱۱.

خجسته فال = مبارک طالعی.
۱۱. فال طاشی = فالجیلرک فاله باقق
ایچون آتدقلری اوقاق چاقیل

طاشلریله بونجوقلر. ۱۱. کوزلری
فال طاشی کبی آجق = حیرتله
ویا حرص وطمعه باقق.

فالج (س. عر. «فلج» دن سف.)
بدنک نصفی طوتماز حاله
کتیروب بطل ایدن نزول.

فالجی (س. فال آچان، فاله باقان :
فالجی قاری.
فالجلیق (س. فال آجق ایشی،

فالیه باقانک مشغولیتی.
فالسو (س. (یتا. (Falso) ۱. مو.
بر پرده مک ایفا ایدله.

مه مسندن طولانی ایدیلن خطا.
۲. مج. عدم موفقیت ظاهر اولمه،
مرتب اولان بر شیشی اجرا

ایده مه مه : فالسو ایتدی.
فالینوس (س. (یو. (Φάλαξ)
۱. بالنه دینلن

ودیکزده یاشادیفی حاله بالقی
اولیوب حیوانات ذات الیدیدن

جه لغت عامیانه لرنده قوللانیلوب
لسانزده اولنره تقلیداً وهزلیا.
تده مستملدر : [فانطازییه قتیر

(کثیر) فلوس مافیش (مافیه
شی) = کوستریشی چوق باره سی
یوق. ۲. عربلرک وعلی الخصوص

مغاربته نک آت قوشدیروب
باریش ایتله لری : فانطازییه
جیقیدلر.

فانله (س. (فر. (Flanelle) ۱.
تری ایچمک و صیجاق طو.
تمق ایچون تنک اوزرنه کیلین

یوگدن طارکوملک ویا طون :
فانله کیمک، فانله یی جیقارمق. ۲.
یشاغه یاییلان ویا بورغان کبی

اوسته آلتان یوگدن آورو یا
احرامی : فانله یایمق : فانله ایل
اورتمک. ۳. یوگدن اینجه و

یومشاق بر نوع قاش، آرشین
فانله سی : بوفانله مک متره سی قاجه؟
فانله دن میتان یایمق. = ص. ۱.

آرشین فانله سی دینلن مذکور
قاشدن معمول : فانله میتان :
فانله خرجه. ۲. یوگدن فانله

طرزنده یعنی اینجه و یومشاق
اولورق معمول بولنان : فانله
چوراب : فانله طون.

«یوک چوراب» ایله «فانله چوراب»
آره سنده فرق وارد. برنجیسی برلی
وآز چوق قیا اولورق اکرلش یوگدن

معمول چورابه، وایکتیسی ایسه
فایرته ایشی اولورق اینجه و یومشاق
اولانته دلالت ایدر.

فانوس (س. عر. ج. : فوانیس.
(یو. (Φανός) ۱. موم
وسائر ایشیفک روزکاردن سو.

گنمه مک ایچون جامله محاط
محفظه سی، فنار. ۲. لیان آغز.
لرنده و تهسکلی ساحلرله دیکز

ایچنده کی قبال اوز رنده کیمله یانا.
شمارلرینی کوسترمک ایچون رکز
اولمش دیرک ویاقله تیه سنده
یانان مختلف رنکده بیوک فنار:
اسکندر یه نک فانوسی عجائب
سبعه دن معدود ایدی. ۳. کیم.
ه. بعض شیلرک اوستنه قونمه
مخصوص یکپاره جامدن قپاق:
بر قوشی بر فانوسک آلتنه قو.
یوب اوراتک هواسنی تخلیه
ایتمک.

فانی { ص. عر. ذ. فانیه. } « فناء »
{ دن سف. } ۱. زوال و فنا
بولان، باقی و سرمدی اولمیان:
حالم فانیدر. ۲. بک ضعیف،
نا توان: پیر فانی.

فانیق { فل. ضعیف و نا توان
اولق، اختیارلندن الی
آیاخی طرتماز بر حاله کلک.
وفیق پاشا مرحوم یونی اساساً ترکیه
عد ادیب، فاکتیق قیرلوق دیک او.
لدیغی، و « فاک فاک » ایله بر اصلدن
بولندیغی درمیان ایدورسه ده، « فانی »
لغت عربیه سنک عربیده دخی بوله بر
معناسی اولدیغندن، لسانمه عربیدن
یکش اولدیغنده شبهه یوقدر.

فانیجه { س. عر. ج. فوانج. کو.
زل قوقو، عطریات. } اک
زیاده جمی مستعملدر: [فوانج
استعمالی بعضاً باش آغریسی
وردر.

فایده { س. عر. ج. فوائد.
[« فید » دن سف. ذ.]
۱. قازانج، کار، نفع، منفعت،
تر: آسی: بو ایشدن بر فایده
مأمول ایدرمیسک؟ بو علاج
بکا چوق فایده ایتدی؛ بونک
هیچ فایده سی یوقدر. ۲. استفا.
ده بی موجب بند و فقره. (بویه
فقره لک باشنه یازیلیر. } ۳.

ایشه یارامه، یارارلق، خیر،
امید: اوندن فایده یوقدر؛
بندن فایده مأمول ایتمک. [فایده
ایتمک = مفید اولق، فایده سی طو.
فتق، یارامق: او تدبیرده فایده
ایتمدی.] نه فایده، چه فایده =
نه یه یارار، نافع، بهوده: او.
غلنک تحصیلاچون چوق فدا.
کارلق ایتدی نه فایده که، چه
فایده که اوندن قابلیت یوغیدی؛
چوق چالیشدی اما چه فایده.

« قازانج » و « کار » لغتلیله بونک
آره سنده عموم خصوص فرق اولوب،
هر قازانج فایده ایسه ده، هر فایده
قازانج دکلدر؛ مثلاً بر علاحدن ویا
بر یکندن کوریلن فایده هیچ بر وقت
قازانج اولماز. بونک ایچون اصل تر.
مقابلی: « آسی » در.

فایده سز { ص. نفع و فایده سی او.
لیان، غیر مفید، غیر
نافع، آسبیز، بوش، بهوده:
فایده سز ایش؛ فایده سز سوز.
فایده سز لک { س. نفع و فایده سی
طوقما، منفعت
فتدانی: او علاج فایده سز لکنی
نخبره ایتدم.

فایده لیمک { فط. منفعت کور.
مک، کار ایتمک،
مستفید اولق، آصیلاقم: بو
تجارتدن خیلی فایده لندم.

فایده لی { ص. نفع و منفعتی او.
لان، فایده سی طو.
فتان، مفید، آصیلی، کارلی،
قازانجلی: فایده لی ایش؛ فایده لی
کتاب.

فایده مند { ص. فا. فایده لی،
مفید، نافع، کارلی،
قازانجلی، آصیلی.

فایراب { س. (نک. Fire up)
واپور آتجیسنه آتشی

زیاده لشدیرمک و یا قق ایچون
ویریلن قوماند. [مج. بر ایشی
بردن بره سرعته کورکه باشلا.
یان حقننده سولتیر: فایراب
ایتمدی = ایشه باشلادی.
فایز { ص. عر. [« فوز » دن سف.]
فایز { فوز و ظفر بولان، نائل
مرام، موفق. ذ. }

فایض { (ر. ص. عر. [« فیض » دن
[سف.] طاشان، طاشقین.
ذ. = س. تر. اقراض اولنان

آچق ایچون سنوی بر مقدار
معینده اوله رق آلنان کار، ربح،
نماء گذشته: فایضله آچق اقراض،
استقراض ایتمک؛ یوزده اوچ، یوز.
ده طقوز، یوزده اون ایکی فاض؛
فایضه یاتیرمق = فایضله ایشلتمک،

فایضله ویرمک: فایض مفرد،
(ودها طوغریسی:) فایض بسیط
اقراض اولنان آچق بک بالکر
رأس المالندن آلنان نما: فایض
مرکب = بهر سنه ایشلیوب تأدییه
اولمیان گذشته نک ده طوردیغی
سنه ایچون نماسی محسوب اید.
یله رک آلنان غیر نظامی و حققر
فایض؛ فایض یورومتک = فایضی
محسوب ایتمک.

فایطون { س. (فر. Phaeton)
کوروکلای آبیق آرابه:

فایطونه بیغک، فایطونه کیمک.
فایق { ص. عر. ذ. فائقه. } « فوق »
{ دن سف. } ۱. اوستون،
مرجع، دیکر لرندن ایلری:

اقرانته فائق. ۲. اعلا، کزیده،
فوق العاده: احترامات فائقه.

فای { د. عر. [حرف استیناف:
ف، حرف جر: ب، ضمیر
متصلک مفرد مؤنث غایبی: ها]

بک اعلا، نه کوزل، اوپله او.
لسون: کندیسی کلیرسه فها
کلدیکی حالده ده...
{ فتک و سائر. } بک: فیت و
سائر.

{ یاخود فتی. س. عر. ج. فتیان.
فتا ۱. کنج، دلیقانی، یکیت:
لا فتی الا علی. ۲. فتوتلی،
کرم و سخاوت صاحبی. ذ. }

{ ص. عر. [« فتح » دن سمب.]
فتاح { آچان، آچیمی، کشاینده:
فتاح ابواب امل اولان جناب
حق.

{ یاخود افتاده. ص. فا.
فتاده { ج. فتادگان، افتادگان.
۱. دوشمش، دوشکون. ۲.
میتلا، دوچار: فتاده عشق و
علاقه: فتادگان هجرت.

{ ص. عر. ذ. فتانه. } « فتنه »
فتان { دن سمب. } ۱. فتنه و فساد
صاحبی، قاریشدر بریحی، قورناز.
۲. کوکل آلان، آدمی مقتون
ایدن، سحر بازانه بر قونله دو.
چار عشق و علاقه ایدن: بر دلبر
فتان؛ بر محبوبه فتانه؛ چشم
فتان.

{ یاخود افتان. ص. فا. دو.
فتان { شن، دوشه رک: فتان و
خیزان = دوشه قالقه.

{ یاخود فتاوی. س. ج.
فتاوا { عر. فتوی. بک:
فتوی.

{ س. عر. ج. فتوح، و بونک
فتح { ج. فتوحات. ۱. آچه،
کشاد: فتح باب = قیوبی آچه.
۲. باشلامه، شروع، ابتداء،
آغاز: فتح کلام = سوزه آغاز.

۳. ضبط، بر شهر و مملکتی

دشمن الدن آله و علی الخصوص
ممالک اسلامییه الحاق ایتمه:
استانبولک فتحی، فتح بغداد،
فتوح الشام؛ سلطان سلیمان
اولک فتوحاتی چوقدر. —
کتب مغازی و سیرده یا لکر
فتح دینلکده خاتم الانبیا
(صلعم) افندمر جانبندن مکة
مکرمه نک فتح بیورلسی آکلا.

شیلیر: فتحدن صکره هجرت
یوقدر بیورمشلردر. ۴. غالبیت،
ظفر، نصرت: جناب حق عسا.
کر مسلمینه فتح وظفر احسان
بیورسون. ۵. د. بر حرفک
اوستونله اوقونمسی و اوستون
حرکه سی ( ) : کافک فتحیه
« سن » ضمیری. فتحه دخی
دینلیر. [ابو الفتح = فتح، استا.

نبولی فتحه موفق اولان سلطان
محمد خان ثانی حضرتلرینه لقب
اولمشدر. [سورة فتح = انا فتحناک
سورة شریفه سی.] ط. فتح میت =
کرک قتل جنایتک صورت وقوعی
و کرک سبب موت اولان مر.
ضک نوع و جنسی تفتیش و تحقیق
ایچون میتک تشریحی ویا مزار.
دن اخراجیه معاینه سی، فر.
Autopsie.

{ س. فا. (عر. فتح =
فتحنامه { ظفر. فائنه = رساله،
مکتوب } ۱. بر مملکتک فتحی
ویا بر غالبیته موفقیت عقبنده
نشر اولنان غالبیت فرمان ها یوی.
۲. بر فتح وظفر حقننده یازیلان
قصیده و منظومه، ظفرنامه.

{ س. عر. ج. فتحات. ذ.
فتحه { فتحین. اوستون حرکه سی:
فتح حرکه لک اک خفقی صا.

بیلیر: فتحینله شکر لفظی؛ فتحه
خفیه: ال، بل کبی: فتحه ثقیله:
آل، بال کبی.

{ ص. عر. ذ. فتحیه. فتح و
فتحی { ظفره منسوب و متعلق.
= س. عر. بر فتح وظفر حقننده
یازیلان قصیده و منظومه.

{ س. فا. اگرک آرقه.
فتراک { سنده کی مخصوص قایشلرله
باغلانان اشیا، ترکی.

{ س. عر. (غلط اوله رق
فترت { زبازدی فاک کسرله.
در. } ۱. ایکی پیغمبر آره سنده
کچن وقت. ۲. بر حکومت و سا.
رئه نک منقطع اولدیغی زمان:
یلدیرم سلطان یازید خان ایله
جلای سلطان محمد خان آره سنده
کچن فترت زمانی.

{ س. عر. ۱. یارمه، یا.
فتق { رله، چانلامه: رتی و فتق
امور = اداره امور، حل و عقد
مصلح. ۲. ط. قاصیق یاریغی،
قاصیق زاربنک یارلسیه یاغریصا.
قزک طوره ایچنه طولسندن
عبارت سقطاق: فتق عاتی.
(بومعنا ده غلط اوله رق زبازدی
فاک کسرله در.) [فتق رحم،
فتق مثانه = بوعضولک آشاغیه
صارقه سی.

{ س. ج. عر. فت. فتنه. بک:
فتن { فتنه.

{ س. عر. ج. فتی. ۱. آز.
فتیه { درمه، باشند چیقارمه. ذ.
۲. قاریشقلق، فساد، شورش.
۳. باعث فتنه و فساد اولان حسن
ولطافت دلبر، آفت: فتنه زمان.
۴. آرا بوزان، قاریشدر بریحی،
عیار آدم: فتنه جهان.

بونك يربنه غلط اوله رق «فخيم»
(قوللا نيورز) بيوك، اولو،
عظمتي، معظم، مكرم. (جحي
دها مستمدر) وكلاء فخام؛
وزراء فخام.

(ص. عر.) «فخر» دن
فخوړ (سم.) چوق اوگن،
كندی اوصاف وفضا ئيله تفاخر
ايدن، متكبر، معظم.

(ص. ح. فا.) اوگنه رك،
فخورانه (تغزله، مفتخرانه: بر
طاقم اطوار فخورانه ايله؛ فخور-
رانه ساللانهرق كلدی.

(ص. «فخامت» دن ص. ح.)
فخيم (اولق اوزره قوللا نيورز-
سده، ماده مذكوره نك صفت
مشبهه سي «فخم» كلوب، عر-
بيده «فخيم» لغتي اصلا مسموع
دكلدر؛ بناء عليه دولت فخيمه،
دول فخيمه تعبيرلری طوغری
دكلدر.

فداء (س. عر. و):

(س. عر.) بر آدمك
فداء (قورتارلسيچون و برين
شيء، تخليص بدلي.) (بو معنا
ايله فديه ده مستمدر.) ۲.
بر آدمك اوغورينه و برين ويا
استهلاك اولنان شيء قربان:
اونك اوغورينه جانم فدا او-
لسون؛ بو ايشك استحصاليچون
خواب وراحتي فدا ايتدم؛
مادام كه ايستورسكز سزه فدا
اولسون.

(ص. فا. بر منفعت عمو-
فداكار (ميه ودين و دولت او-
غورنده منافع خصوصيه سي
فدا ايدن، جيتلي وسخي: فدا.

كار آدم.
فداكارانه (ص. ح. فا. منافع
ايدنه رك، فداكارلقه، جاني فدا
ايدرجه سینه: فداكارانه چا-
ليشیدی؛ مساعي فداكارانه-
سيله.

(س. منافع شخصيه بي
فداكارلق) امور عموميه و خيريه
ويا احبا واقربا يولنه صرف ايتمه،
فداكار آدمك حال و صفتي:
او آدم بو اوغورده چوق فدا-
كارلق ايتدی؛ اونك فداكارلغی
انكار اولماز.

(س. ۱. آغاج و چيچك
فدان (تازه سي: آغاج، نكل،
قرانفيل فدان. ۲. ديكر يره
ديكمك اوزره تخمدن يتيشمه
اوله رق صيق يتيش اولديغي
يردن چيقارلمش تازه آغاج ويا
چيچك: فدان ديكمك؛ فدان
يتيشديرمك؛ فدان نارله سي. ۳.
دوز و طوغری آغاج دالی،
نهال: فدان كي = سي قد. ۴.
آغاجك كوكنسدن چيقان
سوركون.

(س. عر. ۱. نارله بي
فدان) سورن برچفت اوگوز،
صيانه قوشلمش اوگوز چفتی.
۲. اساساً بر چفت اوگوزله بر
كونده سورين اراضی مقداری،
۳۳۳ مربع قصبه كه هر قصبه
دخی ۶ آرشين ايله برثلشدن
عبارتدر، عرب ممالكنده
مستعمل دونم نوعی.

(س. ۱. تخمدن فدان
فدانلق) يتيشديرمك مخصوص
نارله ويا باغچه، نهالستان: بورا.

سي كوزل بر فدانلق اولور؛
باغ و باغچه سي اولان آدم بونك
بر كوشه سنده بر كوچك فدانلق
دخی ياپيلدير. ۲. بيكي ديكمش
باغ.

(ص. شو قدر فدان
فدانلق) وسعتنده: اوچ فدانلق
بر نارله.

(ص. س. منافع شخصيه سي
فدائي) و جاني بيله اسيرك مين،
بر امر خير اوغورنده هر فدا-
كارلغی كوزه آلدیران، حيتمند،
سردن چكیدی.

(س. بر امر خير اوغو.
فدا سلك) رنده منافع شخصيه سي
و جاني بيله فدا ايدن آدمك
حالی، حيت.

(س. عر. بر آدمك اسارتدن
فديه) و كرفنار اولديغي بر بلادن
تخليصچون و برين آغچه و سا-
زه: كنديسي خيدودرك اندن
قورتارمق ايچون فديه و برلك
اقتضا ايتدی؛ فديه نجات.

(س. عر. ۱. حرف
فدلكه) استيناف اولان «ف»
ايله شو ديمك اولان «ذك» اسم
اشارتندن مركب و متشكدر. ۱.
خلاصه، نتيجه، اجمال، مختصر
افاده: فدلكه تاريخ. ۲. همة، مقدما
مستطلق قرارنامه سنده ديندی.
شمدی ضابطه نك تنظيم ايلديكي
تحقيقات اوراقته دينير.

(و فريل. مه. شدت و عجله و
فر) خجانه دونوب طولانمقي
تقليد و تصوير ايدر: فر فرطو-
لاشمق؛ فر طولاني؛ فريل فريل
دونمك.

(س. فا. تشديدله ده قوللا-
فر) نيلير. (پارلاق، ضياء، نور،

آيدنلق: فر و تاب؛ فر ویردی؛
كوزينك فری. ۲. زينت، سوس،
رونق. ۳. طنطنه، ديدبه، شان
وشوكت، جلالت: فر دولت.
(س. س. كری چكمه،
فر) رجعت، فرار: كرت و فر-
حربده جملي رجعت ايدوب
يكیدن هجوم ايتمه.

(س. عر. آسياي عثمانينك
فرات) اك بيوك ايرماغي كه ديا-
دين جوارندن نيمانه آناطولينك
شرق طرفلرينه قدر كله رك بعده
الجزيره بي طولاشدقدن صوكره
عراق عربده (دجله) ايله بر-
لشهر رك (شط) ي بالتشكيل
بصره كورفرينه دو كيلور.

(س. عر. «فراجيه»
فراجيه (دن) ۱. قادينرك صو-
قاقده ياشمقله برابر كييدكلری
اوست لباسي كه مختلف بيچيملرده
اولوب اك معروفنك اتكارله بر
بویده ياقه سي وازدر: فراجيه
ياشمق كييك. ۲. زي عئاده بو-
لنارلك كييدكلری بك ككيش
و واسع قوللری ياريق بر نوع
بينش.

(ص. فراجيه ياقه
فراجيه لك) مخصوص ويا الوير-
يشلي: فراجيه لك قاش.

(ص. فراجيه كين،
فراجيه لي) فراجيه كييمش: فرا-
جهلي ياشماقلى قادين؛ فراجيه لي
مدرس.

(ص. فا. ۱. بول، ككيش،
فراخ) واسع: فراخ بر. ۲.
شن، شاد، صيقندينده اوليان،
مسرور: قلبكي فراخ طومليسك.
۳. كوكلی شئلنديرن، دلکش،

مفرح: بوكوشك، بو اوطه
بك فراخ؛ اولدقچه فراخ بر
باغچه. ۴. چوق، كشير، وافر،
بول: فراخ فراخ يتيشير.

(قد. ۱. آ
فراخلانديرمق) چقي، توسيع
ايدنه رك دلکش ايتك: شو
باغچه بي فراخلانديركز. ۲.
مسرور و شادان ايتك: كو-
كلكزي فراخلانديرمليسكز.

(فط. ۱. آچلق،
فراخلانمق) توسيع ايدنه رك
دلکش اولق: بو اوطه فرا-
خلاندي. ۲. مسرور و شادان
اولق: كوكلم فراخلاندي.

(س. ۱. آچيقلق، توسع،
فراخلق) كشادگي: بو ميدانده
بر فراخلق واردر. ۲. سونج،
شادی، مسروريت، كشايش:
آدمك قلبنه فراخلق و برر.

(س. ۱. بلكه عر. باش
فراخي) تيه سي ديمك اولان
«فرق» كلمه سینه ياه نسبت علا-
وه سيله «فرق» دن غلط ۱.
وقتيله نفرلك فلسری اوزرينه
ديكيكن دائروي صاري تيه لك.
۲. عسكری قانون چاوشلرينك
بوينلرينه طاقدقلری «قانون»
عباره سي حاوی صاري لوحه.

(س. عر. ج. عر. فد: فر-
فراذيس) دوس. با: فردوس.

(س. عر. ۱. قاچه، صا.
فراز) وشمه، اذنسز و كيزلیدن
قاچه: فرار ايتك: عار فراری
ارنكاب ايتك. ۲. بر عسكری
ويا ديكر مأمورك موقعی تركله
كيزلیدن قور تولوب كيتمی:

عسکر لكده فرارك جزای
آغردر.

(ص. عر. ۱. فراربه.
فرادی) فراره منسوب و
متعلق. ۲. = س. تر. فرار
ايدن، قاچيق، قاچاق: عسکر
فراريلری: فراريلری طوتيدلر.
فراز (س. فا. يوقيش، چيقيش،
ايتيش ديمك اولان تشيب
مقالی: فراز و تشيب = ص. فا.
يوكلتن، يوقاری طوتان، رفع
ايدن. (ستر. تشكيلاننه كير: ا
سر فراز = باشی يوكلتن، باشی
يوقاریده اولان، ممتاز.

(ص. فا. يوكلتن،
فرازنده) رفع ايدن. ۲.
(س. يوككلك: سر
فرازی) فرازی = ممتازيت.

(س. عر. ۱. درحال آ-
فراست) كلامه، سرعت انتقال،
ذهن اويانيقلی، فرط ادراك:
فراسته آكلادی؛ طلبه ده فرا-
ست اولمازسه معلم حسن
تقريرندن ده بر ثمره حاصل او-
له ماز. ۲. بر آدمك چهره سندن
واعضاسنك شكل و صورتندن
طبيعت و اخلاق واستعداديني
استخراج ايتك كيفيت و معرفتي:
علم فراست. (اصل معناسی بو
اولوب، اك مستعمل اولان بر-
نجي معناسی مجازيدر. فاك فخيحه
استعمالی غلط اولوب، اونك
بر وجه آتی معناسی باشقه در: ۱
فراست (دن) آت يتيشديروب
تريه ايتك وآته ييتك علم و
هنری: علم فراست عربلك
اسكیدن بری مشغول اولدقلری

یاغشلاق [انشراح قلب و برن، مفرح .

فَرَحْلانْدِرْمَق { مَق، سویندیر . آجق، اگلدیرمک : کندیسنی مکرر کوردم برآز فرحلاندر . مق ایستدم .

فَرَحْلانْمَق { قَل، سوینک، کو . درون ملک : بویه برلده کز . مکه انسان فرحلانیر .

فَرَحْلِق { س، سوکل آچله، انشراح درون .

فَرَحْناک { ص، فا، سوینجلی، شاد، شادان، مسرور، منشرح القلب، مو . بر مقام مخصوص .

فَرُخ { ص، فا، و : فرخنده

فَرُخنده { ص، فا، مبارک، متین، اوغورلی، مسعود؛ فرخنده پای = آغای اوغورلی؛ فرخنده رای = رای مبارک؛ فرخنده طالع، فرخنده فال = طالعی یاور، مسعود .

فَرْد { س، عر، ج : افراد، ۱ . آفریده = شخص مخلوق؛ افراد ناس؛ افراد بشر؛ هر فرد = هر کس . ۲ . چفت اولیان عدد، تک عدد . ۳ . برتک بیت، مفرد . = ج . ۱ . اشخاص : افراد

امت . ۲ . عادی شخصلر، صره آدملری، عوام؛ افراد عسکریه = ضابط اولیانلر، نفرات . = ص . ۱ . تک، چفت اولیان : عدد فرد؛ رجب الفرد . ۲ . اشی اولیان، بی مثل، بی نظیر، فرید :

جناب حق فرد و صمد در . || ص . کیم . جزء فرد = بر جسمی ترکیب ایدن ذراتک بهری، جزء لا یجزی . || جوهر فرد = اسکی حکمانک ظننه کوره موجوداتک اساسی مقامنده اولوب ترتیبه کلیاً خلل کلکسزین تقسیم و تفریق قبول ایتین جسم اصغر . فردا { س، فا، ۱ . یارین، یارینکی کون، ابرته، ابرتهسی کون : فردایه، فردالره صالقی = یارینه براتی، تأخیر ایتک؛ فردای قیامت = قیامتک ابرتهسی؛ فرداسی کون = ابرتهسی کون . (بو مقا . مده استعمالی چرکیندر .) ۲ . آتی، کله جک زمان، قیامت، محشر، آخرت : عیش و نوش ایله فردایی آگماقی ممکنیدر؟

فَرْدوس { س، فا، عر، ج : فرا . دوس { دیس . ۱ . باغچه . ۲ . جنت، اوچاق، بهشت . (آوروپا لسانلرنده کی Paradis اوکا مائل لغتک مأخذی اولان Παράδεισος لغت یونانیسی بوندن مستعاردر .)

فَرْدوس آشیان { ص، فا، (فر . آشیان = یوه) جنتکان، جنتک، مرحوم، مغفور : جنتکان و فردوس آشیان سلطان عثمان خان حضرتلری .

فَرْدِه { س، طوب، کوچک دتک : بر فرده اییک .

فَرَز { س، فا، سطرنج اویننده وزیر مقامنده اعتبار او . لثان طاش .

فَرزانگی { س، فا، ۱ . علم، عرفان : ابراز فر .

زانگی ایتک . ۲ . ممتازیت، امثال وافرانه تفوق، مانند سز و بی همتا اوله : علوم ریاضیهده ادعای قرزانی ایدیور .

فَرزانِه { ص، فا، ۱ . عالم، حکم، دانا، علم و عرفانه متصف و ممتاز : کندیسنی فرزانه دوراندر . ۲ . امثال و اقرانندن فرقی، ممتاز، یکنه، بی همتا : ادبیاتده فرزانه در .

فَرَزَنْد { س، فا، ج : فرزندان . ۱ . اوغل، ولد : فلائک فرزند ارجندیدر . ۲ . چوچق، صبی، طفل : بازیچه فرزندان . فرزه { س، متقابله آجیلان دلیکله مارانغوز آلتی .

فَرَس { س، عر، ج : افراس . آت، بیگی (بارکیر)، اسب : جنس فرسک اصلاحی . || فرس البحر = صوآغیری، هیو پوتام .

فَرَس { س، اسم جنس اولوب فرس { ایرانه و ایرانیله مفرد و جمع صورتیله اطلاق اولنور، واک زیاده قبل الاسلام ایران و ایرانیله مخصوصدر : فرس ممالکی، فرس لسانی، فرس آیین و مذهبی، فرس قدیم .

فَرَسا { ص، فا، (فرسودن) فلندن سمص، اولوب صتر . تشکیلنه کیر { اسکیدن، بو . زان، آشیندیران، اورسه لین، یوران، یتیرن : طاقت فرسا = طاقت بر اقیان، خرد فرسا = عقل بر اقیان، حیرتهه بر اقان .

فَرَسان { س، عر، ج : فد، فا . رس، با : فارس .

فَرِسْتاده { ص، فا، ج : فرستا . دگان . ۱ . کونددر . لش، مرسل، مرسل . ۲ . ایلمچی، مأمور مخصوص .

فَرَسَخ { س، عر، (فا، فر . سنک « دن معرب » درت ساعتک یعنی بش بیک مترهک مسافه، تر، آغاج، اوج میل یری : کونده بش فرسخ یول آلیور؛ بورادن اون فرسخ اوزاقدر . || فرسخ فرسخ = یول بول، زیاده، یک چوق : اقرا . نندن فرسخ فرسخ ایلریدر؛ بن نسخ خطی سزدن فرسخ فرسخ ایی یازارم .

فَرَسَنک { س، فا، فرسخ، با : فرسنگ { فرسخ .

فَرَسوده { ص، فا، اسکیش، پیرامش، بوروشمش، بوزلش : البسه فرسوده؛ فرسوده قیافله .

فَرَسی { ص، عر، (فرسیه، ایران اسکی ایرانه منسوب و متعلق : لسان فرسی : آثار فرسیه .

فَرَسِیَات { س، عر، ج : فارسی . لسان وقواعد و ادبیا . قی : فرسیاتله چوق اشتغال ایتشددر .

فَرَش { س، عر، ۱ . دوشه، سرمه : یاتاق، کلیم، نجاده، مقعد فرش ایتدیلر . ۲ . طوبراغی و علی الاطلاق باصیلجه جی و کزیه جک یری اورتیمک اوزره بر شیئی دو . شتمه : قیونک اوکنه مرمر، چاقیل، مالطه فرش ایده جکم . (« تفریش » دها مستهملدر .)

۳ . پایلان شی، دوشه، کلیم، خالی، یایی . ۴ . یریوزی، روی زمین، وجه الارض : عرش و فرش .

فَرَشْتِه { س، فا، ج : فرشتگان . (فالت کسر یله ده مروی ایهده بزجه زبازدی فتح ایله در ۱ . ملک، ملائکه . ۲ . مج . پک کوزل و ملائک طبیعتی . ۳ . مج . معصوم، بیکناه . || فرشته خصات، فرشته سمات، فرشته سینت، فرشته صفت = خوی و طبیعتیه ملک کی اولان ذات .

فُرَصْت { س، عر، (بین العوام { زبازدی : فرصات } مناسب و موافق وقت و حال، استفاده ایتک صرهسی، الدن قاجیرلیه حق فائدهلی وقت و حال : بو بنم ایچون بر فرصتدر؛ بو فرصت هر وقت اله کچمز؛ فر صندن استفاده ایتک، فرصت بکلمک، بولقی، و برمک؛ فرصتی الدن قاجیرمق = فوت ایتک .

فُرَصْت جو { ص، فا، (عر . فرصت = م . فا . جستن = آرامق } فرصت آرایان، بکلین .

فُرَصْت یاب { ص، فا، (عر . یافتن = بولقی } فرصت بولان، البته فرصت کچن .

فَرَض { س، عر، ۱ . طوته، عذ و مسئله بی اونک اوزرنه بنش ایتک اوزره بر شییه صحیح و واقع و موجود نظر یله باقه، تقدیر : تقسیم اولنه جی بیک لیراس، وار فرض ایده لم؛ بوراده

اون متره ارتفاعنده بر ستون فرض ایدک؛ فرض ایدک که بن راضی اولدم؛ فرض محال = صحت و وقوعی ممکن اولیان بر شیک صحیح و واقع عد اولنسی؛ فرض محال اوله رق کره ارض حر . کندن طورسه . ۲ . احکام دینی . دن نص کریمله و دلیل قطعی ایله مثبت اولوب اجرایی واجب اولانی، سنت مقابلی : صلات هر بر مسلم بالغ ایچون فرضدر؛ فرض عین = اداسی بلا استثنا کافه مسلمینه لازم اولان فرض؛ فرض کفایه = اداسی یالکوز شرائطی حائر اولانلره لازم بولنان فرض . ۳ . مج . فرض ایش کی اداسی الزم اولان شی، واجب، ضروری، ناچار؛ بو ایشی کورمک بزه فرض اولدی؛ ابویه خدمت ایتک اولاد ایچون فرض عیندر؛ اوزر مه فرض دکلدن = وظیفه دکلدن، نه وظیفه م؛ || بالفرض = طوته لم، شوبله جه تقدیر ایده لم؛ بالفرض بن بواشه رضا و برسم نه یا بقلعنز اقتضا ایدر؛ بالفرض و التقدير = فرضا .

فَرَضاً { ح، عر، فرض و تقدیر صورتیله، بالفرض، طو . ته لم که، فرض ایدک، فرض ایده لم که : فرضا مساحه ایدیله . جک بر عرصه من اولسه .

فَرَضِی { ص، عر، (فرضیه . فرضی) فرض و تقدیر اساسنه مبنی اولان، صحیح و واقع او . لیوب مقروض و تقدیری اولان : مطالبات فرضیه .

معنا ایله اڤ زیادہ جمی قوللا۔
نیلوب اونڤ دہ جمی اولور : [
فروعاتلہ اوغراشتق؛ فروعانہ
کیریشمیه لم دہ اصل مسئلہ
باقہ لم۔ || حصہ۔ فروع = اولاد و
احفاد؛ اصول مقابلہ۔

عَوْنُ (سند. عمر. ج: فراغه.
ازمنه قديمه ده يعنى
كيشروك مصرى فتح و ايران
مالكنه الحاق ايجمى سندن اول
خطه مصر يده حكومت سورن
قبط ملوك كنك عنوان عمومى سى
اوله، بالخاصه حضرت موسى

(عم) له اوغراشاڻك على حكمنه
 پكشدر. بوكا فرعون موسى،
 و حضرت يوسف (عم) زماننده
 بولمش اولانده فرعون يوسف
 ديزلر. || مج. پك مغرور و متكبر
 و غنود آدم. || فرعون تپه لری =
 اهرام. || فرعون فارمسی، فر.
 Ichneumon دینان کدی قدر
 کوجك بر چار پا.
 (ص. عرب. : فرعونیه.
 فرعونى) فرعونه منسوب و متعلق
 و یا شایسته اولان، کبر و غرور
 و کفر و عناده یا بیلان.

فَرْضِيَّاتُ { س. ج. ع. ر. ص. ح. ج. }
وَتَقْدِيرُ أَوْزْنِهِ مَبْنِي أُولَانِ
شَيْئَلُ: فَرْضِيَّاتُهُ أَوْغَرَأَشِيورُ
فَرْضِيَّاتُ غَيْرِ مُمْكِنَةٍ = تَحْقِيقُ مَحَالِ
أُولَانِ مَلَا حِظَاتٍ وَمَطَالَعَاتِ،
ف. Utopies.

فرط } سنه. عر. حددن زیادہ
اولمہ، مبالغہ، وفت،
افراط، آشیری درجہ : فرط
محبت، فرط ذکا، فرط تحسر.
[مان دائمًا بوصورتہ مضاف
اولہ رق قولاً لیلیر.]

فِرط { س. (عربیدن) طاغ بلی،
بیان.

فرطونه } یاخود فورطنه. ص.
شدتی روزکارله
دکیزک طالعہ لایوب قاریشمہ سی،
صرصر، تند باد: شدتی بر
فرطونه اولدی: دکیزده فر-
طونه وارددر: فرطونه یاتیشدی.
فرطونه لی } یاخود فورطنه لی.
ص. فرطونه سی او.
لان، فرطونه ایله قاریشیق:
فرطونه لی هوا: دکیز فرطونه.
لدر.

(سند. عمر. ج: فروع. ۱)
 فرع (دال، بوطاق: فروع
 اشجار. ۲. بر اصلدن آریلان
 قوللرک بهری، شعبه، اصل و آنا
 مقابلی: آنا طولی دمیر یولی خط
 کیرینک بر قاج فرعی اوله جقدر؛
 ابتدا خط اصلی یاییلوب صوکره
 فروعه کیریشله جقدر؛ اصل و
 فرع، اصول و فروع. ۳. اسا
 سلی اولمیوب ایکنجی درجه
 اهمیتده اولان شیء، بر ماده نك
 اهمیتیز تفصیلاتی، فقرعات
 علم فقهک اصول و فروعی. [ب

دمسده فرق ایده مدی، فرقته
واره مدی. ۷. بر هیئت افرادندن

بر طاقنی دیگر لردن یوناری وی
آشاهی طومنه، مساوی طومانه،
آبری سچی: حکومت سنیه تبعه سی
پننده اصلا فرق قبول ایتیموب
جمله سینه بالافرق بر معامله ایدر.
|| آنچه فرق = ۱. مسکو کانت
فیت حقیقه سیله فیت اعتباریه
کانت

سندھ کی تفاوت: ۲. بر آچہ ایلہ تبدیلہ
 دیگر بر جنس آچہ ایلہ تبدیلہ
 آلتان صرافیہ، فر. Agio
 || فرق ایتک = آ یرمق، سچمک
 || فرقہ وارمق = آ کلایہ بیلک
 انجہ و کیزی بر شیئی فہم و در
 ایتک: کتابک یر تیلان یا براغ
 کورنخہ جک صورتہ تعم
 ایتد مسدہ ینہ فرقہ واردری
 || بلا فرق = ۱. تماملہ بر بر
 مشابہ اولہرق: بلا فرق ایکلی
 بر در. ۲. اصلا آ یری
 اولتقرین، مساوات تامہ ایا
 عموم تبغہ یہ بلا فرق بر نظ
 باقیلور. || فرق کللی = چہ
 مفایرت و مبیانت: ایکلیسی آ
 سندھ فرق کللی واردر.

فرق { سـنـد. عـر. باش تـبـه
 زرينه سابه انداز اولد
 [اصل عربيده باش صا
 ويا صقالك ايكي بولو كه آير
 بره درلر]

فِرَق { سب سے بڑے عرصہ : فوج :

فرقان { سنڌ. ع.] « فرق
 حق باطلدن تفريق
 و ايتدين قرآن كريم.
 الفرقان = بدر غزاي.

فرقانی } ص. عر. ا: فرقانیہ.
قرآن کریمہ منسوب و
متعلق: آفات فرقانیہ.

فرقت { س.ش. عر. } لسانمزده
 { زبانزدی فانك كسريله -
 در. } آبریق، مفارقت، فراق،
 سودگرندن اوزاق و آبری
 یاشایش: فرقت یار ایله نالان
 اولیق؛ فرقت مملکت، فرقت
 احباب.

فرقتہ = آبریلیقی ۔ فا۔ زدن = اور
 فرقتہ = آبریلیقی چکن، سودیکند
 آبرلمش، دوچار هجران ۔
 فرقتہ = (دن) اسکیدن اوج دیرکار
 هجران کی به دینیردی ۔

فرقین { س. [عرب. «فرقه»
کچی قوللائیلیر.] بح. قوروتو
بیوک و بطاریه سنده. ۵۰ الی
طوبی حاوی اشخاب سفاش
بیهدندر. [آوروپا لسانلرند
Frégate لغتی بو لغت عربیه
مأخوذدر.]

فرقہ : سی :
 او -
 چہ -
 چنک
 لدی
 فرقہ .

فرقدان { سبذ. عمر. آفقه به با. } دن [ایدن || يوم
فرقسز { ص. ۱. مغايرت و اوليان، بر برينه }

بکزر: بنم یازیم سزک کسند
فرقزدر. ۲. آریسز سچیسز،
آری سچیس اولیان، مساوی:
بن اولادمک جله سنی فرقز
طوتورم.

فرق سزلق } ۱. فرق او -
لماش، چوق بکزم -
۲. آری سچی اولماش،
تساوی -

فرقی } ۱. تفریق اولونور
آیریلر، سچیلر، چوق
بکزه من: آراه آتلرکزک بری
دیگرندن فرقلیدر، سز خدمتکار
لرکدن بعضلرینی دیگرلرندن
فرقی طوئورسکیز. ۲. ده
ابی، ایبلکه یوز طومش، اصلا
اولمش: خسته من بوکون دوند
فرقلیدر؛ چوقدن مملکتدن
چیتمیشدم بو دفعه کی عودتم
حوق فرقی بولدم، متقی.

فرقلیجه { ص. برآز د کیشمه
برآز ایلمش: خـ
نی بوکون فرقلیجه کور یورم

فرقه } س. ش. ع. ج. : فرق.
بولوك، انسان كروه
جماعت، طائفه : فرقه
فرق ضالہ. ۲. ۵. يدي آلا
مرکب هيئت عسکره که اص
بر فریقك قوماندہ سی
بولنور : بشخی اردوی
ایکینچی فرقہ سی، اوراد
فرقه عسکر بولندیرلیور
قوماندانی، مجلسی، رئیس،
۳. ب. برلوا قوماندہ سند
لنان دونماتك برقمسی. (فر
اقسامندہ طاقم دینیر. ||
بحره = فیلو.

مباينتی | فرلا تمق } يا خود فيرلا تمق
چوق

چهاره حق صورتده آتقی،
اوچورمق: آتده کی بلیازه بی
هویه، دکنزه فرلاتدی. ۲.
برکنارینی قیرمق، صیجرامق:
طباعگ کنارینی، سرمک بر
اوجنی فرلاتمشلر. ۳. فیاتخی
آرتدیرمق، چیقارمق: آسریقا
تک ذخیره اخراجاتی منع ایتسی
اونلری فرلاتدی.
فرلاق { ص. ۱. قیریق کنار،
کنارینک قیریق پارچه سی. ۲.
چوچقارک طوباج اوپونی. (بو
ایکنجی معنا ایله برلاق دخی
دینلیر.)
فرلامق { یاخود فرلامق. فل.
۱. بردن بره اوچان
قوش کبی « فیر » دبه سس
چیقاره رق آتقی، صیجرامق:
یرندن فرلادی؛ فرلابوب قو.
لندن طوتدی. ۲. برشینک بر
کناری قیریلوب صیجرامق: بو
طباعگ کناری فرلامش؛ سر.
مک فرلایان یرلرینی دوزلتلی.
۳. فیاتی آتتمق، جیتمق،
ترقی ایتک: بو هفته ذخیره
بردن بره فرلادی؛ بورسده
اسهام فرلامش.
فرلایش { س. بردن بره وسس
(چیقاره رق صیجرا-
یش: یرندن بر فرلایش فرلا-
دی که.)
فرلداق { فرلداق وسائر. با:
(فرلداق وسائر.)
فرما { ص. فا. (« فرمودن »
(فلندن سمص. اولوب صتر.
تشکیلنه کیر [بیوران، امر
ایدن، آمر: حکم فرما = حکم
بیوران، حکم ایدن.

فرماصون { (س. فر. France-
Magon } ۱. آو.
روپاده مشهور برطریق منسوب
آدم که اساسلری سیاسی ویا
مذهبی اولوب صرف اصول
معاشرته عائد اولدیغی حالده سر
طوتیلیر. ۲. مج. دینسر، ملحد،
منکر.
فرماصونلق { (س. ۱. فرماصون
فرماصونلق طریق. ۲. مج.
دینسرلک، الحاد.
فرمان { (س. فا. (عربی ظنیله
(« فرمان » صورتده
جمعنی قولالاق اثر غفلتدر.)
۱. بیورو، امر: بوکانه فرمان
ایده جکسکز؟ امر و فرمان
حضرت من له الامر کدر. ۲.
تحریر اوپریلن امر پادشاهی، بر
قرارک اجراسیون شرفصادر
اولوب طغرای غرا ایله موثق
اوله رق اصول مخصوصده
یازیلان امر پادشاهی، یرلیخ،
برات، بیورلادی: فرمان عالی
شرف صادر اولدی؛ امتیاز
فرمانی: رتبه، نشان فرمانی؛
با فرمان عالی.
فرمانبر { (ص. فا. (فرمان = بیو.
فرمانبر (روق - بردن = آتقی.
— « فرمانبردار » دیمه ملی،
زیرا یا فرمانبر ویا فرماندار او.
لوب، ایکسی برابر اوله ماز.)
ویریلن امری آلوب اجرا ایدن،
مطیع فرمان.
فرمانده { (ص. فا. (فرمان = بیو.
(روق - دادن = ور.
مک [امر ویرن، آمر.
فرمانروا { (ص. فا. امری یو.
(روین، حکمی جاری:

نباک برنوعی که بر میوه ویرن.
فرنک پاتلیجانی = وقتیه طو.
ماتسه ویریلن اسم. || فرنک پاتی =
فر. Reine Marguerite دینلن
بر نوع پات، چیچک. || فرنک
سیجیمی = آوروپادن کان ایتی بو.
کلش بر سیجیم. || فرنک کو.
ملکی = قوله لی کوملک. (آورو.
پادن کله دها بر جوق شیئرله
بو اسمه اضافله حاصل اولمش
مرکب اسملر ویریلور.)
فرنکجه { (ص. فرنکارک طرز
(واصولنده ویا لسا.
نده اولان: فرنکجه قیافت،
لسان، یازی، شرق. = فر.
نکارک طرز واصل ویا لسا.
نده: فرنکجه سولیک، یازمق،
اوبنامق، کییمک. = س. فرنک
لسانی: فرنکجه بی اوکرتمش.
فرنگستان { (س. فا. فرنکارک
(مملکتی، فرنکارله
مسکون بر، آوروپا: فرنگستانه
سیاحت ایتدی.
فرنگی { (ص. فا. آورو پالیرله
(منسوب و متعلق ویا
مخصوص: رقص فرنگی. = س.
۱. علت افرنجیه دینلن ساری و
مخرب علت که بزه آوروپادن
و آوروپایه ده آسریقادن کچمشدر:
فرنگی یه طوتللی، فرنگیسی
اولتی. ۲. غایت قوتلی انجیه
ایپ. ۳. کلیدک بر قسمی. || مج.
فرنگی لوجه سی = دیکزدن فرطونه
ایله ایجری یه کیرن ویا کمی ییقا.
نیر ایکن تراکم ایدن صویک
چیقمسی ایچون بورده یه آچیلان
دلیکار: فرنگی لومباری = پنه
بو مقصدله کشاد اولنان اوراق

لومبارل، منفذ: فرنگی موریله سی =
فرنگی دلیکارینی سد و بندده
مخصوص طیه ل.
فرنگیلی { (ص. فرنگی علتنه
تلش، فرنگیسی اولان.
(ص. ظم. فا. آشاغی: سر
فرو = فرو = باشی آشاغی: سرفرو
ایتمک = باش اکمک، مطیع و منفذ
اولتی: فرومانده = آشاغیده
قالش، کیری قالش، عاجز:
فرو نهاده = تزییل و طرح او.
لفش: بشدن اوج فرو نهاده
اولجه ایکی قالیر.
فروح { (ص. حر. شن، سونجلی،
شاد.
(س. فا. صاتم، صا.
فروخت { تیش، بیع: اوینی
فروخت ایتدی. (بالفروخت
دیمه ملی.)
فروز { یاخود افروز. ص. فا.
(« فروختن » یاخود
« افروختن » فلندن سمص. او.
لوب صتر. تشکیلنه کیر [یاز-
لادان، تنوبر ایدن: کیتی فروزه
دنیا بی پارلادان؛ دلفروز = کو.
کلی تنوبر ایدن.
فروزان { (ص. فا. بارلاق، منور.
فروزنده { (ص. فا. بارلادان،
تنوبر ایدن.
فروست { (س. حر. و:
(س. حر. آت بیتشد.
فروسیست { یروب تربیه ایتک
و ییمک علمی. (فانک قحیلله
فراست دخی دیرل.)
(ص. فا. (« فروختن »
فروش { فلندن سمص. [صاتان،
بیع ایدن: می فروش = شراب
صاتان: خود فروش = انایتلی
(کندی صاتان)؛ معلومات
فروش = معلوماتی کورنمک
ایستین، معلومات صاتان.
فروش { (س. بابی صیاق و طبا.
(وانلرینه طوغرامه دن
پاییلان اویمه لی زینتلر: صیاق
فروشلی.
(س. حر. حر. فد: فرع.
فروع { با: فرع. بونک جمی
اوله رق « فروعات » دخی قو-
الانیلیر.
(س. فا. نور، ضیا، پرتو،
فروغ { شعله: فروغ آفتاب: فروغ
جمال.
(ص. فا. (فرو = آ-
فرومانده { شاغی. مانده = قا.
لمش (کیری قالش، یوریلوب
طورمش، عاجز، فتورکتیرمش.
(ص. فا. (فرو = آشاغی.
فرومایه { مایه = اصل [اصل و
نسی آلتقی، صوبیز، بد اصل:
فرومایه آدم.
(فرونجی. با: فورن و
فرون { سائر.
(ص. فا. (فرو =
فرو نهاده { آشاغی. نهاده =
قونش [طرح و تزییل اولمش:
اون بیک غروشدن قاضی او.
لان بیک بشیوزی فرو نهاده
اولدقه سکز بیک بشیوز قالیر.
(شایسته استعمال دکلدرد.)
(س. حر. کورک، پوستین:
فروه { فروه بیضا = بیاض کورک.
(یاخود فریک. س. چیل و
فره { بیلدیرجین کی قوشلرک
بیلیجی.

فستی مقام = خردلی. س.
 فستی رنکی، بویایی: اوی
 فستی به بویامق.
 فستگیز { مه. فلان و فستق
 فستگیزه لغزینه اتباع اولنور:
 فلان فستگیز؛ فلان فستق
 فستگیز = شو بو، اوته بری.
 فسحت { س. ع. ککیشک،
 فسحت { آجیق، رسعت،
 ککیش و آجیق میدان.
 فسح { س. ع. ۱. بوزمه، قالدیر.
 فسح { مه، حکمیز براقه، لغو،
 ابطال: قانونک بر ماده سنی فسح
 ایتک؛ یکی نظام اسکینی فسح
 ایتدی؛ بر اصول وعادتک فسحی.
 ۲. هقه. بر حکمه ابتدائیته
 و پردیکی قراری حکمه استینافک
 و یا دیگر بر حکمه بدایتک
 بوزمی.
 فسده { س. ج. ع. فر: فاسد.
 فسده { با: فاسد.
 فسده { باخود افسرده. ص. فا.
 فسرده { طوگمش، جامد:
 فسرده دل = یورکی طوکش،
 حسز.
 فسق { س. ع. منیاتی ارتکاب
 فسق { ایتک، کناه ایشله، سفا.
 هته طاله: فسق و فجور.
 فسیقه { س. ع. ۱. صوی یوقا.
 فسیقه { ری به آتوب مختلف
 اشکالده بوسکورت حوض
 موصولی، فشقریق، فواره.
 ۲. صو آلوب فشقریقه مخصوص
 ال آتی.
 فسکت { س. (نبا). ع. قوماند
 فسکت { دودوکی، کبیچی دو.
 دوی.
 فسکه { س. ۱. اورته یارمنی
 فسکه { باش یارمنه صیققدن

صکره شدتله براقغله ترسیله
 اوریلان ضربه: فسکه اورمق.
 ۲. فسکه اورمقدن حاصل اولان
 بره و شیش، علی الاطلاق یار.
 مق و دکنک وسائر ضربه یی
 اثری اولان طولانی قبارمه:
 یا کاغی فسکه فسکه اولمش،
 فسکه فسکه قبارمش. ۳. مذ.
 کور ایکی یارمنکینه او وضعیتله
 اوافق طاش وسائر آتمه:
 فسکه طاشی. || فسکه طوقندیر.
 مامق = توز قوندیر مامق، مدا.
 فعه و تصاحب ایتک. || فسکه
 شمعدانی = کوچک ال شمعدانی.
 فسلا مق { مق. وفله مک. با: فصلا.
 فسنگن { (بو. Βασιλικόν)
 فسنگن { ع. ریحان دینان
 کوزل قوقولی او شک صاقسیرده
 بیتشدریلیر. || آق فسنگن،
 هند فسکنی، بیانی فسکن،
 یر فسکنی = بونک انواعی.
 فسوس { و:
 فسون { با: افسوس، افسون.
 فسیح { ص. ع. ۱. فسجه.
 فسیح { «فسحة» دن ص. [
 ککیش، واسع، آجیق. ۱.
 فسیفساء { س. ع. رنکا رنک
 بونجوقلر و یا چاقیل
 طاشی و صرجه وسائر ایلله طو.
 نادلمش سطح که فر. «موزاییق»
 دینلیر. (هر نه قدر لسانخزده
 استعمال اولنماش ایسه ده،
 بوبله برلته اشد احتیاج اولد.
 یغندن، قبولی الزمدر.)
 فش { و فشر. مه. سورین بر
 فش { قاش واسکی ترلک یاخود

خفیف صورته آقان صو سنی
 تقلید و تصویر ایده رک اکثریا
 مکرر قولانیلیر: فش فش،
 فشر فشر یورمک، سورنمک،
 آققی.
 فشان { ص. فا. با: افشان.
 فشر { مه. با: فش.
 فشر داتمق { فت. بر شیشی فش
 فشر داتمق { فش و فشر فشر
 ایده جک صورته او بناتمق: تر.
 لکاری، اتکاری فشر داتمق
 یور یوردی.
 فشر داتمق { کن فشر فشر ایتک:
 ترکاری فشر دایوردی؛ صو
 چایرک اوزرنده فشر دایورق
 آق یوردی.
 فشر دی { س. قاش و ترلک و صو
 فشر دی { کبی بر شیشک خفیف
 صورته حرکت ایدرکن چیقار.
 دینی سس: ترلک، صوبک،
 اتکارک فشر دیسی.
 فشقرتمق { فت. ۱. صو و یا دیگر
 فشقرتمق { بر مایی تضییق
 ایده رک طار بر منفذدن شدتله
 صیجراتمق، فوران ایتدیرمک:
 بوفسقیه، بوطلوبه، شو شریفه
 صوی چوق یوقاری به فشقرتیور.
 ۲. تخمی بردن بره و سرغله
 انبات ایتک: بویانمور اکتلری
 فشقرته جقدر.
 فشقرمق { فل. ۱. صو و یا
 فشقرمق { دیگر بر مایع برطر.
 فدن تضییق اولنهرق بولایی
 طار بر منفذدن شدتله صیجرا.
 مق، فوران ایتک: بوفسقیه دن

صو بش متره یوقاری به قدر
 فشقر یور. ۲. تخم بیوک بر قوت
 و شدتله بیتوب بردن بره بیومک:
 اکدی کمز تخملر بر کوزل فشقر.
 مش که.
 فشقریق { س. تضییقه صوی
 فشقریق { آتوب فیرلادن آلت،
 فسقیه، فواره، شریفه.
 فشقه { س. ج. دمیرک طرناغی
 قالدیرمق ایچون سفینه ک
 کنارینه مرکوز اگری دمیر
 آسقی، متافوره: فشقه ایتک =
 دمیرک طرناغی قالدیرمق.
 فشقی { س. تازه حیوان کوبره.
 سی: باغ کونوکارینک
 کونکینه قاسمه فشقی آتمق
 چوق ایدر.
 فشقیاق { س. ۱. تازه کوبره ک
 آتدینی بر. ۲. اشکبه.
 فشقین { س. آغاجک کونکدن
 چیقان سورکون.
 فشک { س. با: فشک.
 فشلداتمق { فل. اییک قاشک
 فشلداتمق { خشر دیسی کبی خشر.
 دی ایتک، خشر داتمق: جانفس
 فستانی فشلدایوردی.
 فشلدی { س. اییک قاشک کی کبی
 خشر دی: اییک فستا.
 نك فشلدیسی ایشیتدم.
 فشنامق { فل. اکشیوب قاینامق،
 فشانمق { مایه لایوب قبارمق،
 اختار ایتک.
 فشک { س. ۱. تفنک و طبانجه به
 طولی بریلان یاروت
 و قورشونی حاوی مهره که وقتله
 کاغده و شمعی معدن قوغانه
 صاریلی اولور. ۲. طونمالرده
 و شنلکارده آلتن اوزره با.

روت وسائر اجزا ایلله پاییلان
 مصاد ناریه انواعی: آرایچی،
 کور، هوایی، چادر فشکنک:
 چرخ فک فشکنکی: فشکنک آتمق،
 یاقق. ۳. فشکنک شکنده استیف
 اولمش و کاغده صارلمش آتجه و
 سائر. || ۴. روکت فشکنکی = قضا.
 زده کیلره امداد طلبیچون آ-
 تیلان فشکنک، || ۵. دلی فشکنک =
 صاوروق و ملاحظه سز آدم.
 فشکنکی { س. فشکنک یابان و
 صانان آدم.
 فشکنکخانه { س. فشکنک پاییلان
 و یا صاقلانان یر،
 فشکنک قاریقه سی و مخزنی.
 فشکنک { س. فشکنک طاشیمه
 مخصوص محفظه که
 شمیدی اصولده کونک او.
 زربنه آرقوری باغلانوب هر
 بر فشکنک ایچون یارمق شکنده
 بر یری واردر، بالاسقه.
 فشنه { س. با: وشنه.
 فص { مه. یاراش و کیزی لقردی
 ایتکی تصویر و تقلید ایدر:
 فص فص برشی قونیشدیلر.
 فص { س. ع. ج. فصوص.
 فص { ۱. بوزوک قاشی. ۲. بادم
 کبی میوه لرک ایچی، لب. ۳.
 کیکک اویناق یری.
 فصاحت { س. ع. بر لسانک
 فصاحت { طوغری و خطاسز
 و سهولت و سلاستله سولمنی و یا
 یازامی، سوزک یا ککیش و یابانچی
 یاخود نادرا لاستمهال کله لردن
 سالم اولسبله برابر ربطک دخی
 قاعده به مطابق اولسی: فصاحت
 لسان: فصاحتله سولمک.

فصاحت پرداز { ص. فا. (ع. م.)
 فصاحت = تریت ایتک
 فصاحتله لقردی سولین، فصیح
 لسان.
 فصاد { س. ع. قان آلان
 جراح، قان آلیچی.
 فصال { ص. ع. (۱. فصل) دن
 فصل فصل و دم ایدن،
 غیت ایمن، برینک عیوبی صا.
 یوب چکیشدیرن. (عربیده
 بالعکس برینی جائزه امیدله مدح
 و ثنا ایدن دیمکدر.)
 فصال { س. ع. ۱. آرمه. ۲.
 سوتدن کسه. (فطم،
 فطامه کبی) ا.
 فصحاء { ص. ج. ع. فد:
 فصیح. با: فصیح.
 فصود { س. ع. ط. قان آله:
 فصودشیران: فصودوردی.
 فصهر { مه. تونوک یاغی کبی
 بر شیشک سنی تصویر
 و تقلید ایدر: فصهر تونون
 ایجیوردی.
 فصل { س. ع. ج. فصول.
 فصل { ۱. آرمه، آبرانی، وصل
 مقابلی. ۲. کسه، قطع، حکم،
 حل: دعوائی فصل ایتدی:
 حل و فصل. ۳. بر کتاب و یا
 بابت منقسم اولدینی اقسامک
 بهری: کتابک ایکنجی فصلی.
 ۴. سته نك منقسم اولدینی درت
 موسمک بهری: فصل بهار، فصل
 صیف، فصل خریف، فصل شتا:
 فصول اربعه. ۵. تیاترو اوپو.
 نك منقسم اولدینی اقسامک
 بهری که برده نك تبدیلیله اوینا.
 نیلیر، فر. Acte. ۶. برده ده

اجرا اولئان موسیقی : بر فصل
چالقی . ۷ . تر . چکیشدیرمه ،
غیت ، مذمت : فصل ایتمک .
۸ . اعضای بدنک اویناق یری ،
مفصل . ۱ . اصل و فصل = اصل
و اساس : بونک اصل و فصلی
یوقدر = هیچ و قوی یوقدر ،
بستون بی اساسدر . ۱۱ . فصل
الخطاب = خطبه ایله مبنی علیه
آره سنده اولان « امامبد »
تعبیری . ۱۲ . فصل مش-ترك =
ایکی سطحی بر برینه تماس
ابتکاری محل واوراده تشکیل
ابتکاری خط .

فصلاشتمق { فش . محرمانه و یا .
واش سولیشک ،
قولا ق قولاغه لقردی ایتمک .

فصلداشتمق { فش . برسوء مقصد
له یاواش قویشتمق .

فصلدامق { فل . سوء مقصد له
کیزی لقردی سو .

۱ . یلک ، کزیدن القاآنده بولمق :
اوآدم قولالقرینه بر شیئر
فصلدادی .

فصلدی { س . یاواش سسله و
اکثریا سوء مقصدله
اولئان لقردی .

فصوص { سذ . جم . عمد . فند :
فص . با : فص .

فصول { سذ . جم . عمد . فند : فصل .
با : فصل .

فصولیه { یاخود فصولیه . س .
اکثر شرق السنه .

سی پینده مشترک اولوب اصل
خاننی لسانک مالی اولدینی
کسدریله مزهده لا . Faseolus
دن اولسی اقوای احتمالاتدر .
معره ف سبزه که تازه سی قبو .

غیله برابر وقوروسی دانه اوله .
رق ینوب مواد مغذیه دندر .
باربونیله ، چالی ، عایشه قادین ،
یر فصولیه سی و سائر انواعی
واردر .

فَصْح { ص . عمد . ۱ : فصیح . ج :
فصحاء . ۱ . فصاحتله سو .

یلین ، بر لسانی یک طوغری و
قاعدیه مطابق وزوائد و نوا .
دردن سالم اوله رق سویلین :
عربلرده یک فصیح آدملر بولنور ؛
خاتم الانبیاء (صلعم) افندمن
فصحاء عربی الزام بیورمشلردر ؛
فصیح اللسان آدم . ۲ . فصاحتله یعنی
طوغری وقاعدیه مطابق والفاظ
غریبه وحشویادن سالم اوله رق
سویلینان (سوز) : کلام فصیح .
= ح . فصاحتله : عربی بی فصیح
سویلور .

فَصِیحَانَه { ص . ح . فا . فصاحتله ،
فصیحایه مخصوص طرز
واصولده : افاده فصیحانه ؛ فصیحانه
بیان ابتدی .

فَصِیْلَه { سذ . عمد . ۱ . طاقم ، طا .
تفه ، زمره ، برعائله تشکیل
ایدن خلق . ۲ . با . آره لرنده
مشابهتری اولوب بر جنسه
منسوب اولان نباتات اجناسنک
مجموعی : فصیله لوزیه ، فصیله
عنیده . فر . Famille . [بوتعیر
علم حیواناتده دخی قوللائیه .
بیایرکن وحی معنای لغویسنه
باقیایرسه حیواناته دها مناسب
ایکن ، هرته سبیه مبنی ایسه
حیواناتده «زمره» لغی اصطلاح
اتخاذ اولمشدر .]

فَضَاء { (ز) سذ . عمد . ج . فذ :
فاضل . با : فاضل .

فَضَالَت { (ز) سذ . عمد . ج . فذ :
فاضله . با : فضله .

فَضْلَه { (ز) سذ . عمد . ج . فذ :
فضلات .

فَضْلَه { (ز) سذ . عمد . ج . فذ :
فضله . با : فضله .

فَضْلَه { (ز) سذ . عمد . ج . فذ :
فضله . با : فضله .

فَضْلَه { (ز) سذ . عمد . ج . فذ :
فضله . با : فضله .

فَضْلَه { (ز) سذ . عمد . ج . فذ :
فضله . با : فضله .

فَضْلَه { (ز) سذ . عمد . ج . فذ :
فضله . با : فضله .

مقدار ، بقیه : بونک فضله سنی نه
یاہلم ؟ یمک فضله لرینی طوبلا .
۳ . زائد ولزومسن شی :
بونک زیاده سی فضله در ؛ بکافضله
کلور . ۴ . قاذورات . [بو معنا
ایله لسانزده یالکز جمی واورده
نادرا قوللائیلر .] ۱۱ . بوندن
فضله = بوندن باشقه ، بوندن
ماعد . = ح . چوق ، زیاده ،
لزومسن یره : فضله سویلیور .
سکز ؛ فضله چالیشیور .

فُضُول { (ز) سذ . عمد . اصل
فضول { « فضل » ک جمی اولوب
مفرد کی قوللائیلر [۱ . فضله
ولزومسن شی ویا سوز . ۲ . حد
وحق تجاوز ، حقز ونامشروع
حرکت تجاوزکارانه .] ۱۱ . بوالفضول
(اصلی : ابو الفضول) = فضله
ولزومسن سوز سویلر و تجاوز .
کارانه حرکتده بولنور (آدم) .
= ص . تر . [زبازدی : فؤدول]
خود بین و خود رأی و متکبر ،
سرکش ، کبری ، متعظم : فضول
آدم ؛ هم کل هم فضول .

فُضُولَا { ح . عمد . حقز و نظا .
فُضُولَا { سذ . اوله رق ، بلا اذن
شرعی ، تجاوزکارانه ، غیر مشروع
صورته ، زوربالقه : فضولا
تارلامی ضبط ابتدی .

فُضُولُق { سذ . [زبازدی : فؤ -
دولق] کبر ، غرور ،
سرکشک ، خود بینک .

فُضُولُی { ص . عمد . ۱ . حقز و غیر
مشروع ، تجاوزی ، تجاوز
وزکارانه . ۲ . وظیفه خارجنده
وکندیسنه عائد اولیان ایشلره
قاریشان . = ح . حقز او -
له رق ، بغیرحق ، تجاوزکارانه .

فُضُولُی { ص . عمد . ۱ . حقز و غیر
مشروع ، تجاوزی ، تجاوز
وزکارانه . ۲ . وظیفه خارجنده
وکندیسنه عائد اولیان ایشلره
قاریشان . = ح . حقز او -
له رق ، بغیرحق ، تجاوزکارانه .

فُضُولُی { ص . عمد . ۱ . حقز و غیر
مشروع ، تجاوزی ، تجاوز
وزکارانه . ۲ . وظیفه خارجنده
وکندیسنه عائد اولیان ایشلره
قاریشان . = ح . حقز او -
له رق ، بغیرحق ، تجاوزکارانه .

فُضُولُی { ص . عمد . ۱ . حقز و غیر
مشروع ، تجاوزی ، تجاوز
وزکارانه . ۲ . وظیفه خارجنده
وکندیسنه عائد اولیان ایشلره
قاریشان . = ح . حقز او -
له رق ، بغیرحق ، تجاوزکارانه .

فُضُولُی { ص . عمد . ۱ . حقز و غیر
مشروع ، تجاوزی ، تجاوز
وزکارانه . ۲ . وظیفه خارجنده
وکندیسنه عائد اولیان ایشلره
قاریشان . = ح . حقز او -
له رق ، بغیرحق ، تجاوزکارانه .

فُضُولُی { ص . عمد . ۱ . حقز و غیر
مشروع ، تجاوزی ، تجاوز
وزکارانه . ۲ . وظیفه خارجنده
وکندیسنه عائد اولیان ایشلره
قاریشان . = ح . حقز او -
له رق ، بغیرحق ، تجاوزکارانه .

فُضُولُی { ص . عمد . ۱ . حقز و غیر
مشروع ، تجاوزی ، تجاوز
وزکارانه . ۲ . وظیفه خارجنده
وکندیسنه عائد اولیان ایشلره
قاریشان . = ح . حقز او -
له رق ، بغیرحق ، تجاوزکارانه .

فُضُولُی { ص . عمد . ۱ . حقز و غیر
مشروع ، تجاوزی ، تجاوز
وزکارانه . ۲ . وظیفه خارجنده
وکندیسنه عائد اولیان ایشلره
قاریشان . = ح . حقز او -
له رق ، بغیرحق ، تجاوزکارانه .

فُضُولُی { ص . عمد . ۱ . حقز و غیر
مشروع ، تجاوزی ، تجاوز
وزکارانه . ۲ . وظیفه خارجنده
وکندیسنه عائد اولیان ایشلره
قاریشان . = ح . حقز او -
له رق ، بغیرحق ، تجاوزکارانه .

فُضُولُی { ص . عمد . ۱ . حقز و غیر
مشروع ، تجاوزی ، تجاوز
وزکارانه . ۲ . وظیفه خارجنده
وکندیسنه عائد اولیان ایشلره
قاریشان . = ح . حقز او -
له رق ، بغیرحق ، تجاوزکارانه .

فُضُولُی { ص . عمد . ۱ . حقز و غیر
مشروع ، تجاوزی ، تجاوز
وزکارانه . ۲ . وظیفه خارجنده
وکندیسنه عائد اولیان ایشلره
قاریشان . = ح . حقز او -
له رق ، بغیرحق ، تجاوزکارانه .

چوق فطانت واردر . [فطنت
کی .]

فَطَانَتِی { ص . ذهنی آییق ، آکلا -
یشلی ، زبرک ، فطین .

فِطَر { سذ . عمد . اوروچ آجه ،
اوروچ بوزمه . ۱۱ . زکات
فطر = با : فطره . ۱۱ . عید فطر =
رمضان باری .

فِطَرَتِی { سذ . عمد . ۱ . یارادیش ،
خلقت ، آفرینش :
فطرت عالم . ۲ . یارادیش ،
طبیعت ، سرشت ، طینت ،
جبلت : هرکک فطرتی باشقه .
در ؛ علو جناب اونک فطرتنده
واردر .

فِطَرَه { سذ . عمد . [لغت آنفنهک
عینی اولدینی حالد بزه
محل استعمالی آیرلشدر] رمضان
یارامنده ویرلن صدقه شرعیه ،
زکات فطر .

فِطَرِی { ص . عمد . ۱ : فطریه .
[خلقتده ، یارادیلشده
اولان ، خلقی ، طبیعی ، جلی :
استعداد فطری ؛ محاسن فطریه .
[سذ . عمد . ذهن آییقلنی ،
او یا نیقلنی ، آکلایش ،
زبرکک : اصحاب ذکا وفطنتدن .
[فطانت کی ،]
فُطُوْغَرَاْف { فطوغرافیا . با :
سائره .

فِطَرِی { سذ . عمد . ۱ : فطریه .
[خلقتده ، یارادیلشده
اولان ، خلقی ، طبیعی ، جلی :
استعداد فطری ؛ محاسن فطریه .
[سذ . عمد . ذهن آییقلنی ،
او یا نیقلنی ، آکلایش ،
زبرکک : اصحاب ذکا وفطنتدن .
[فطانت کی ،]
فُطُوْغَرَاْف { فطوغرافیا . با :
سائره .

فِطَرِی { سذ . عمد . ۱ : فطریه .
[خلقتده ، یارادیلشده
اولان ، خلقی ، طبیعی ، جلی :
استعداد فطری ؛ محاسن فطریه .
[سذ . عمد . ذهن آییقلنی ،
او یا نیقلنی ، آکلایش ،
زبرکک : اصحاب ذکا وفطنتدن .
[فطانت کی ،]
فُطُوْغَرَاْف { فطوغرافیا . با :
سائره .

فِطَرِی { سذ . عمد . ۱ : فطریه .
[خلقتده ، یارادیلشده
اولان ، خلقی ، طبیعی ، جلی :
استعداد فطری ؛ محاسن فطریه .
[سذ . عمد . ذهن آییقلنی ،
او یا نیقلنی ، آکلایش ،
زبرکک : اصحاب ذکا وفطنتدن .
[فطانت کی ،]
فُطُوْغَرَاْف { فطوغرافیا . با :
سائره .

فِطَرِی { سذ . عمد . ۱ : فطریه .
[خلقتده ، یارادیلشده
اولان ، خلقی ، طبیعی ، جلی :
استعداد فطری ؛ محاسن فطریه .
[سذ . عمد . ذهن آییقلنی ،
او یا نیقلنی ، آکلایش ،
زبرکک : اصحاب ذکا وفطنتدن .
[فطانت کی ،]
فُطُوْغَرَاْف { فطوغرافیا . با :
سائره .

فِطَرِی { سذ . عمد . ۱ : فطریه .
[خلقتده ، یارادیلشده
اولان ، خلقی ، طبیعی ، جلی :
استعداد فطری ؛ محاسن فطریه .
[سذ . عمد . ذهن آییقلنی ،
او یا نیقلنی ، آکلایش ،
زبرکک : اصحاب ذکا وفطنتدن .
[فطانت کی ،]
فُطُوْغَرَاْف { فطوغرافیا . با :
سائره .

فِطَرِی { سذ . عمد . ۱ : فطریه .
[خلقتده ، یارادیلشده
اولان ، خلقی ، طبیعی ، جلی :
استعداد فطری ؛ محاسن فطریه .
[سذ . عمد . ذهن آییقلنی ،
او یا نیقلنی ، آکلایش ،
زبرکک : اصحاب ذکا وفطنتدن .
[فطانت کی ،]
فُطُوْغَرَاْف { فطوغرافیا . با :
سائره .

فِطَرِی { سذ . عمد . ۱ : فطریه .
[خلقتده ، یارادیلشده
اولان ، خلقی ، طبیعی ، جلی :
استعداد فطری ؛ محاسن فطریه .
[سذ . عمد . ذهن آییقلنی ،
او یا نیقلنی ، آکلایش ،
زبرکک : اصحاب ذکا وفطنتدن .
[فطانت کی ،]
فُطُوْغَرَاْف { فطوغرافیا . با :
سائره .

فِطَرِی { سذ . عمد . ۱ : فطریه .
[خلقتده ، یارادیلشده
اولان ، خلقی ، طبیعی ، جلی :
استعداد فطری ؛ محاسن فطریه .
[سذ . عمد . ذهن آییقلنی ،
او یا نیقلنی ، آکلایش ،
زبرکک : اصحاب ذکا وفطنتدن .
[فطانت کی ،]
فُطُوْغَرَاْف { فطوغرافیا . با :
سائره .

فِطَرِی { سذ . عمد . ۱ : فطریه .
[خلقتده ، یارادیلشده
اولان ، خلقی ، طبیعی ، جلی :
استعداد فطری ؛ محاسن فطریه .
[سذ . عمد . ذهن آییقلنی ،
او یا نیقلنی ، آکلایش ،
زبرکک : اصحاب ذکا وفطنتدن .
[فطانت کی ،]
فُطُوْغَرَاْف { فطوغرافیا . با :
سائره .

فِطَرِی { سذ . عمد . ۱ : فطریه .
[خلقتده ، یارادیلشده
اولان ، خلقی ، طبیعی ، جلی :
استعداد فطری ؛ محاسن فطریه .
[سذ . عمد . ذهن آییقلنی ،
او یا نیقلنی ، آکلایش ،
زبرکک : اصحاب ذکا وفطنتدن .
[فطانت کی ،]
فُطُوْغَرَاْف { فطوغرافیا . با :
سائره .

فِطَرِی { سذ . عمد . ۱ : فطریه .
[خلقتده ، یارادیلشده
اولان ، خلقی ، طبیعی ، جلی :
استعداد فطری ؛ محاسن فطریه .
[سذ . عمد . ذهن آییقلنی ،
او یا نیقلنی ، آکلایش ،
زبرکک : اصحاب ذکا وفطنتدن .
[فطانت کی ،]
فُطُوْغَرَاْف { فطوغرافیا . با :
سائره .

فِطَرِی { سذ . عمد . ۱ : فطریه .
[خلقتده ، یارادیلشده
اولان ، خلقی ، طبیعی ، جلی :
استعداد فطری ؛ محاسن فطریه .
[سذ . عمد . ذهن آییقلنی ،
او یا نیقلنی ، آکلایش ،
زبرکک : اصحاب ذکا وفطنتدن .
[فطانت کی ،]
فُطُوْغَرَاْف { فطوغرافیا . با :
سائره .

فِطَرِی { سذ . عمد . ۱ : فطریه .
[خلقتده ، یارادیلشده
اولان ، خلقی ، طبیعی ، جلی :
استعداد فطری ؛ محاسن فطریه .
[سذ . عمد . ذهن آییقلنی ،
او یا نیقلنی ، آکلایش ،
زبرکک : اصحاب ذکا وفطنتدن .
[فطانت کی ،]
فُطُوْغَرَاْف { فطوغرافیا . با :
سائره .

فِطَرِی { سذ . عمد . ۱ : فطریه .
[خلقتده ، یارادیلشده
اولان ، خلقی ، طبیعی ، جلی :
استعداد فطری ؛ محاسن فطریه .
[سذ . عمد . ذهن آییقلنی ،
او یا نیقلنی ، آکلایش ،
زبرکک : اصحاب ذکا وفطنتدن .
[فطانت کی ،]
فُطُوْغَرَاْف { فطوغرافیا . با :
سائره .

{ آغز } آچق، لقردی سونلك.
 ۲. چوزمه، حل : فك رابطه،
 فك علاقه، فك لنگر. ۳. قير
 مه، قوپارمه، قطع : فك مهر=
 مهر ك قيرلسيله مکتوبك قحی.
 ۴. قورتارمه، تخلیص، اعتاق :
 فك رهن = رهندن چقارمه؛
 فك رقه = كوله وجاره اعتاق.
 { فك } سئ. عر. ج : افسكاك.
 { ت. چكه } فك اعلا = اوست
 چكه؛ فك اسفل = آلت چكه.
 { ص. فا. يارهلى، مجروح :
 فكار } دلفكار = يوركى يارهلى،
 مجروح الفواد.
 { سئ. عر. ج : افكار.
 فكار } ۱. دوشومنه، تفكر، ملا.
 حظه، اندیشه : فكره طالدى؛
 اعمال فكر ايتك؛ دريك برطا.
 قم افكار ذهننى مشغول ايدور.
 دى. ۲. رأى، بر آدمك كندى
 فكرنجه قرارلاشديروب تنسيب
 ايتديكى يول : بو بابده سزك
 فكر كر نه در؟ بن فكرى بيان
 ايتدم؛ سزده كندى فكر كزى
 سويليكز. ۳. عقل، ذهن،
 خرد، هوش، ذكا : بو آدمده
 هيچ فكر يوقدر؛ افكار صاحبي
 آدمدر؛ فكرى طوغرى آدم.
 ۴. قوه حافظه، خاطر : فكر.
 مده قالمى؛ شمى فكرمه
 كليور؛ بسبتون فكرمدن
 چيتمشيدى؛ بونى فكر كزده
 طوتك. ۵. هروقت دوشونيلن
 شى، منوى ضمير : اونك عقلى
 فكرى هب اوپونده. ۶. نيت،
 مقصد، تصور : نه فكر كر وار
 در؟ افكار كز نه در؟ || فكر
 ايتك = عقل ايتك، وقتنده دو.

{ فاك } فاكصل معناسيله اسكى
 آثارده نادر ا بولنور
 بر تعبير عربى اولوب اليوم قوللا.
 نماز.
 { سئ. عر. ۱. قورتولش،
 فلاح } سلامت، نجات : اوپونه
 اطاعت ايتين چوجق هيچ بر
 وقت فلاح بولماز. ۲. سعادت،
 بختياراق : طريق مستقيم خا.
 رجنده انسان ايچون فلاح
 يوقدر؛ حى على الفلاح = هايديك
 سعادت وسلامته.
 { سئ. عر. ج : فلاحين.
 فلاح } { «فلاحه» دن سمب. ۱.
 اكنجى، چقچى، حراث. ۲.
 بالخاصه خطه مصريه چقچى
 وكويليسى : مصر اهالىسى فلا.
 حين ايله عرباندىن مركبدر. ۳.
 عراب، زنجى.
 { سئ. عر. اكنجيك،
 فلاحت } چقچيك، زراعت،
 حراثت.
 { سئ. فا. طاش آتمه
 فلاخن } مخصوص آلت، صاپان.
 { سئ. اسكى بر جنس خفيف
 فلاز } تراك.
 { سئ. كتن وساژه بي دو.
 فلاز } گوب تخمى آيرمه
 مخصوص طوقاق، كتن طوقاغي.
 { سئ. ج. عر. فد :
 فلاسقه } فيلسوف، با : فيلسوف.
 { فلاطونى. با : افلا.
 فلاطون } طون، افلاطونى.
 { سئ. با : فلفه.
 فلاقه }
 { سئ. «فلك» دن مشتق
 فلاكت } عر. بر كله كى قوللا.
 نيلورسه ده، عربى اولسوب
 اويدورمه ويا كليش بر لغتدر.

بكاك كميلرك غراندى ديركنه
 چكيلن ديركك نصفى طواننده
 پارچه شالى ومزراق اوجنه
 طاقيلان اوزون واكسز بايراق.
 || فلاندره باليغى = دستره باليغك
 برنوعى.
 { سئ. قره بالديران
 فلاندرى } (بات).
 { سئ. شو قدرنجى :
 فلاننجى } فلاننجى بايك فلاننجى
 فضلنده ديه قيد ايتلى؛ فلاننجى
 طابورك فلاننجى بولوكى.
 { سئ. (عربده سئ. وزنده
 فليج } «فليج» قوللا نيلير. ايتك،
 طامله، نزول، على الخصوص بر
 قول ايله بر باجاغك اوينا ماسنى
 موجب اولانى، ياربجه : فليج
 اوغرا دى؛ فليج اصابت ايتدى.
 { ياخود فيليان. سئ. با :
 فليجان }
 { سئ. (آلمانجه : Feld-
 فلد مارشال } (maréchal) آورو.
 پا امپراطور لقلرنده مشيردن
 بيوك بررتيه عسكريده بولنان
 ذات، سردار.
 { (حرف ربط برينى طو.
 فليدليك } تار عر. تركيب اولوب،
 ايمدى معناسيله حرف استيناف
 اولان «ف» حرفله ايچون ديتك
 اولان «ل» حرف جرندين
 وشو ديتك اولان «ذلك» اسم
 اشارتندن مركبدر. ايمدى،
 شونك ايچون، بناء عليه.
 { سئ. عر. ج : فلزات. مه.
 فلز } يردن چيقوب قال اولماش
 معدن، كوپله : فلزات معدنيه.
 { سئ. عر. ج : فلوس. لا.
 فاس } (Obolus، يو. Obolus)
 مصيبت، آفت، داهيه، بلاى
 عظيم : بوزيان اونك ايچون بر
 فلاكتدر.
 { ص. (غلط تعبير)
 فلاكترده } آفت زده، مصيبت
 دوچار، مصاب.
 { ص. مصيبت وفلاكتى
 فلاكتلى } موجب، آفت آميز.
 { سئ. با : اخلامور.
 فلامور }
 { سئ. (يتا. Flama) منز.
 فلامه } راق وسونكى اوجنه
 طاقيلان وكى ديركنه چكيلن
 اينجه بايراق، تر. آلاو.
 { سئ. عر. و :
 فلان }
 { ك. (عربدين مأخوذ) ۱.
 فلان } اسمى ذكر اولفق يستلن
 ويا هر كيم اولورسه مقامنده
 تعيم صورتيه قصد اولنان
 شخص وشى : فلان آدم كلدى،
 فلان فلان كيده جكدر ديه تصريح
 ايتلى. ۲. وساژه، وقس عليه
 البواقى كى معنا ايله قوللا نيلير:
 صنديق فلان كى اشيا كز
 وارمى ايدى؛ يازى يازه جنم
 فلان ديدى. || فلان فستيق،
 فلان فستيكز = شو بو، شويله
 بويله، دها نهل.
 { ك. اسمى ذكر اولفق
 فلانجه } يستلن ويامعين اولميان
 بر شخص ويا شيشه دلالت ايدوب
 «فلان» لغتندن دها تصريحلى
 كى قوللا نيلير : فلانجه آدم
 كلدى ديه خبر ويرملى؛ فلانجه
 يره كيده جكم ديدى.
 { سئ. (يتا. Flandra)
 فلاندره } فلامه نك اوزونى،

۱. باقيرسكه، سكه نحاسيه، اوراق
 آتجه. ۲. ط. پول پول دوشن
 قيسوق. || فلس اجر = قرمىزى
 آتجه، باقير آتجه، جزئى مبلغ :
 فلس اجره محتاج = بسبتون
 زوكورت وتهى دست. = ج.
 آتجه، نقد. (مقام هزاره قوللا.
 نيلير :) فلوس يوق.
 { سئ. م. قدس شريف
 فلسطين } مستقل متصرفيه
 نابلس ومعان سنجاقلرينك بر
 قسمندن عبارت خطه قديمه كه
 ارض مقدسى حاوى ايدى.
 { سئ. عر. (يو. فيلسوف
 فلسفه } Φιλοσοφος دن معرب
 مص. فعلله ۱. علم حكمت،
 الهيات وطبيعات ورياضيات و
 اخلاق ومنطق وساثر شعباتى
 اولان علوم عاليه مجموعى : فلسفه
 ايله اوغرا شفق : فلسفه يدطو.
 لى صاحبي. ۲. علوم عاليه مذ.
 كورهدن باليكز الهيات ايله منطق
 وآداب واخلاق كى فنون مثبت.
 دن معدود اولميانلرندن عبارت
 شعبه مخصوصه كه مكاتب عاليه ده
 آريجه تعليم وتعلم اولنور :
 فلسفه معلى : فلسفه درسى؛
 دارالفنونك فلسفه شعبه سى.
 { سئ. عر. ئ. فلسفيه.
 فلسفى } فلسفه به منسوب ومتعلق،
 فلسفه دن معدود، فلسفه جه :
 فكر فلسفى؛ افكار فلسفيه.
 { سئ. ج. عر. فلسفه به
 فلسفيايت } متعلق افكار ومطال.
 لغات، علوم فلسفيه، فيلسوفلرك
 افكار ومطالعاتى : فلسفانله
 اوغرا شيبور؛ آلمان ياده آلان
 ۶۴

فلسفاته چوق اهمیت ویریلور.
فُلُفُل { سذ. عر. قره بور دینان
 هند و او جهنده کی جزایر
 محصولاتندن واک مبدول بها.
 واندن اولوب مطبخك حوایج
 ضروری سی صرمنه پکشد.
 || دار فلفل = قره بوره بکر
 بهاراندن اوزونجه برجه حاره.
 || فلفل شاهی (ودها طوغریسی:
 فلفل شاخی) = ینه بهاراندن
 دیگر برجه حاره.
 فُلُقَه { سذ. عر. تر. زبازدی:
 فَلَاقَه { فالاقه } ۱. متهملری و مکتب
 شاکردانی جزالاندیری ایچون
 وقتیه قوللانیلان آلتکه آدمک
 آیاقلرخی صیقشدرمغه مخصوص
 اورته طرفته حلفه واری ایپ
 پکیرلش برصوبه ایله طبانله
 اورمغه مخصوص بر دکنکدن
 عبارت ایدی: فلقیه چکرک;
 فلقه دکنک کتیریدی: فلقیه
 یاتیرمق: فلقه اورمق. ۲.
 بعضی مانوله عملیاتی اجرا ایچون
 قوللانیلر اوجی ایله باغلی آناج
 پارچه سی. ۳. بج. ایکی اوجی بر
 محله مربوط بر پارچه خلاط.
فُلُک { سذ. عر. ج: افلاک. ۱.
 کوك, سما, آسمان. ۲.
 اسکیلرک اعتقادنجه هر برسیاره
 به مخصوص برکوك طبقه سی که
 طقوز عددنده اولوب سکرز.
 نجیبی ثوابه مخصوص وطقو.
 زنجیبی نجومدن خالی ووجه سنی
 محیط زعم اولنوردی: نه فلک,
 افلاک تسعه = طقوز قات کوك;
 فلک اطلس, فلک اعظم, طقو.
 زنجی فلک موهوم. ۳. مج. طا.
 لع, بخت, قدر: حکم فلک;

فلکدن چکدیکم: فلک دوشکو
 فی = بدبخت. || فلکک چنبرندن
 پکمش = هر شیئی کورمش پکیر.
 مش. || چرخ فلک = یانار ایکن
 دوز بر فشنک.
فُلُک { سذ. عر. تر. زبازدی:
 فُلُک { فولوقه } صندال, قایق,
 تکتنه.
فُلُک زده { ص. فا. (عر. فلک =
 سما. فا. زدن =
 اورمق) صانکه فلکک غدیرنه
 اوغرامش, بدبخت, بد طالع,
 مصیبت دیده.
فُلُکِه { یاخود فُلُوقه. س. عر.
 «فلک» دن [بج. کو.
 کرته سز صندال که کورک وایسکنله
 سیراید و بیوک کیلرک متافوره
 لرینه قالدیریلر.
فُلُکِی { س. ویده چوبرن آنا.
 ختار, طوره ویده.
فُلُکِی { ص. عر. ذ: فلکیه. ۱.
 فلک, فلک, منسوب و متعلق:
 احکام فلکیه. ۲. علم افلاک
 یعنی هیئت و نجومه توغل ایدن,
 هیئت شناس. ج: فلکیون.
فُلُکِیَات { سذ. ج. عر. علم
 هیئت و احوال سما.
 و به متعلق معلومات: فلکیاتله
 اوغراشمق: فلکیاندن باحث بر
 کتاب.
فُلُکِیُون { سذ. ج. عر. علم
 هیئتله توغل ایدن
 علما, ارباب هیئت: فلکیوندن
 برذات.
فُلُکَنک { مه. مکرر قوللانیلر
 سرعت و دقتله هر طرفی
 آراشدیروب تحری ایتمک مقا.
 منده ایراد اولنور: هر طرفی
 فلنک فلنک آرادیلر.

فَلَمَنک { س. (آلمانجه: Fla -
 mand دن مأخوذ) سذ.
 ج. بلقیه ایله آلمانیه آره سنده
 وانکاتر نک قارشیسنده اولورق
 (دین) ک مناصبند بولسان بر
 کوچک مملکت و حکومت, هو.
 لاند: فلنک پنییری = بو
 مملکتدن چیقان جنسی. || فلنک
 جدید = یکی هولاند, آوسترا.
 لیه. || فلنک طاشی = فلنکده ایشلن
 عادی الماس. (اسم کی یالکر
 فلنک دخی دینلر.)
فَلَمَنکِجِه { ص. فلنکیلرک لسا.
 نسنده ویا اولنرک
 طرز و اصولنده اولان: فلنکجه
 لسان, فلنکجه یازی. = ج.
 فلنک لساننده ویا فلنکیلرک
 طرز و اصولنه موافق: فلنکجه
 سونلک, خوره تمک. = س.
 فلنک لسانی, فلنکیلرک سولند.
 کلری لسان: فلنکجه یی اوکر.
 ندیکرمی: فلنکجه آلمانجه به
 مشاهد.
فَلَمَنکِلی { س. ص. فلنک اها.
 ایسندن آدم: کند.
 یسی فلنکیلر: فلنکیلرک مقدا
 د کیزده قوتلری بیوک ایدی.
فِلَنظَه { س. (نکا) قیصه آوجی
 تفنکی.
فِلَنک { س. بج. ۱. قایقخانه و
 سفائن دستکاهی اوکنه
 یاتیریلان اسطوانی شکل
 آغاجلرکه اوزرندن قایق ویا
 کی بی حامل قزاق قایار, و بو
 وجه ایله قولانجه قره به چکیلر
 ویا دیکزه ایندیریلر.
فُلُورچین { س. باشی بیوک و
 غاغاسی قاین اسپنوزه

بکزر بر جنس قوش.
فَلُورِی { س. (بنا) آلتین سکه,
 لیرا. ص.
فَلُورِین { س. آوستریانک تقریباً
 اون غروشلق بر سکه.
 سی که دولت مشار الیها مسکو.
 کاتنک واحد قیاسیدی عهد
 اولنور.
فُلُورِیه { س. ۱. پشمالی صاریلی
 و کوزل سسلی رجینس
 قوش. ۲. برنوع صاری چیکک.
فُلُوس { سذ. ج. عر. فد: فلس.
 با: فلس. (آچقه معنا.
 سیله مفرد کی ده قوللانیلر.)
فُلُوق { س. بج. سفائنده حیوا.
 درمک اوزرینه کشیده
 اوانسان مثک الشکل یلکنلرک
 اسمیدر.
فُلُوقَه { س. (عر. «فلک» دن اینا.
 لیاچیه وایتالیانلردن بزه
 پکشد. [کورکته سز صندال,
 کی صندالی.
فُلِیز { س. آغاج و چیک فدان,
 نازه سورکونی: فلیز
 سورمک: فلیزلرخی آلق. || فلیز
 قیران = مایس اواسطنده واقع
 اولان فرطونه که حسب الموم
 باغ فلیزلرخی قیرار. || آصمه فلیزی =
 آجیق فستی رنک.
فِلِیزَمَنک { ق. باغک فلیزلرخی آ.
 لقی, کتمک.
فِلِیزَمَنک { فل. فلز سورمک,
 یشیرمک.
فِلِیغران { س. [فر. Filigrane
 دن] باقیه قائملری
 کی اینچده یازی کورین کاغذ.
فَلِیق { س. تفتیکک بیاض و اعلا
 جنسی.

فَلِین { سذ. عر. بها. منظار.
 سذ. عر. ج: افواه. آغز,
 دهان. ل: غنچه فم = غنچه
 آغزلی. || ت. فم معده = معده.
 نک مدخلی. با: افواه.
فَقِی { ص. عر. ذ: فیه. ت.
 آغزه منسوب و متعلق.
فَقَن { سذ. س. ج: فنون. ۱.
 نوع, جنس, درلو. ۲. علوم
 و معارف هر شعبه و نوعی: فنون
 ریاضیه: بوده او علمک بر فیدر.
 ۳. نقل و تحریه و اثبات ایله
 وجوده کلن علم: فن طب, فن
 زراعت, فن کیمیا: ارباب فن,
 اهل فن = فن آشنا اولانلر. (علم
 اعم اولوب بونلرده اطلاق او.
 لنور, حالبوکه فن مثلاً صرف
 و نحو کی علوم ادیبیه و فقه و
 حدیث کی علوم نقلیه به اطلاق
 اوانماز. ۴. مج. حیل, مکر,
 خدعه: اونک فننه آلدانمالمی.
 || فن آشنا = فنونه واقف, متفن.
 || پر فن = حیل کار, مکار. || دار.
 الفنون = کافه علوم و فنونک تحصیانه
 مخصوص شعباتی حاوی مکتب
 عالی ودها طوغریسی مکاتب عالی
 مجموعی: دار الفنون مآذونی.
فَسَاء { ح. عر. علم و فنه تطبیقاً,
 فن قاعده سهجه, فن واسطه.
 سیله: بخارک قوتی فزا مینند;
 کره ارضک حرکتی فنا اثبات
 اولمشدر.
فَسَاء { سذ. عر. ۱. یوق اوله,
 زوال, بقاسزلق, دوامسز.
 لقی, عدم: فنا بولقی = محو و
 زائل اولق: دار فنا = دنیای فانی.
 ۲. صو. انسانک کندیندن و

بتون ماسوادن کچوب دریای
 احدیه مستغرق اولسی: فنا
 فی الله.
فَسَا { ص. (لفت آنفه عربیه دن
 غلط) کونی, بد, سی.
 ردی: فنا آدم, فنا ایش: فنا
 هوا. = ح کونی: فنا ایتد.
 یکر: فنا سویلور: بوآت فنا
 یورور. || فنامه کیتدی = کو.
 جنم, منفعل اولدم.
فَسَاذِیر { ص. فا. (عر. فنا =
 قبول ایتک) قابل زوال, زوال
 بولور, غیر باقی.
فَسَار { س. (یو. Φαρμακίον -
 تر. زبازدی: فتر) ۱. هر
 طرفی جامله محاط موم ویا لامبه
 محفظه سی: یاغچه فناری: صو.
 قافله فسار یاغازه هر کس
 کچه فنارله کزیمک مجبوریتنده
 بوانور: خرسز فناری = قارشیده.
 کبی کوستروب صاحبی کوستر.
 مینه جک صورته یالکر اوکی
 جاملی فنار: خیال فنار = رسمی
 جاملری اولوب دیواره اورسملری
 عکس ایندیرن فنار, فر.
 Lanterne magique: قارپوز
 فنار = کاغذن آچیلوب قیایر یو.
 وارلاق نوعی کلین فناری = رنگلی
 و سوسلیسی, مشمع فنار = متعندن
 معمول آچیلر قیایر فنار. ۲.
 سواحلک مخاطره لی بونلرند و
 سطح مجرده بولان قیال اوزرند
 وسائر محالرده کچه وقتی سفائنه
 تعین موقعه تأمین سیر و سفر
 ایچون مرکوز دیرکلر و قله
 ایله دوبله اوزرند ثابت ویا
 دوزر شیشکی مشعل: فنارلر سیر

سفارتي تسهيل ايدن وسايطندرد؛
فشارل اداره سي. ۳. ساعت
چرخلرخي ايشلدبر ايكي اوجي
ميلي اوزون وطار آلت. ۴.
بجه خلاطك اوجنه يايلان جوز.
لك فضله قالان قوللرندن او.
زرينه يايلان دوکوم. || فنار
بالغي = کوک باليغك کوچي.
|| فنار بوجي = کوک نوحي.
|| کووکی فناري = عرب. الكا کنج
دينلن نبات وچيچک.
فَنالاشدِرمَق { قة. کوتيلشد.
يرمک، بوز.
مق، بدتر اتمک: آشبي يمي
بستون فنا لاشد يردی.
فَنالاشمَق { فل. ۱. کوتيلشمک،
کونی اولق، بدتر
اولق، بوزلق: بو آشبيک يمي
چوق فنا لاشدی. ۲. (خسته)
آغرا لاشمق، مرضی اشتداد
اتمک: دون ايجه ایدی بوکون
فنا لاشدی. ۳. آگزين بر
مرض و علتہ دوچار اولق:
چارشیده آليش و پريش ايدركن
فنا لاشدی اوينه کوتورديلر.
فَنالِق { س. ۱. کوتيلک، رداث،
سوء، بدی: بومالک فنا.
لهي بلليدر: بونده نه فنا لِق
کور يورسکن؟ ۲. ضرر، زیان،
غدر: بن کيسيه فنا لِق ايتدم،
کيسه تک فنا لِقني ايستم: او آدم
کيسه تک فنا لِقنده دکلدرد. ۳.
خسته لِق، کيفزلک، نشه سز.
لک: بوکون کنديمده بر فنا لِق
طويورم. ۴. بالله، يايلوب دو.
شمه ويا بایله جق اوله: يازی
يازارکی کنديسنه بردن بره بر
فنا لِق کلدی.

فَنجَان { س. (زبانزدی: فليان)
کويچک چنناق: قهوه،
چای فنجاني: ظرف فنجان طاقی.
— بيوک ويا پک آيچق کوزدن
کنايه اولور: کوزلری فنجان
کبي: کوزلريني فنجان کبي آچش.
|| فنجان بورکی = مدور شکله
يايلان بر نوع ايجه بورک.
فَنجَانجِي { س. فنجان واوکا ميا.
ثل شيلر صانان:
فنجانچيلر.
فَنجَانلِق { س. برويا شوقدر
فنجان طولیسی ويا او
قدر استيعاب ايدن: بر فنجانلق
قهوه: درت فنجانلق بر جزوه:
آلي فنجانلق تبي.
فَنَد { س. فا. يالان، حيله، مکر.
فَنَدِيق { س. (اصل فارسی اولوب
عربيده ده مستملدر، و
اساساً Fondique = قره دکيزه
منسوب معنا سيله يونانيدير:
چونکه قره دکيز سواحل جنو.
يه سنده کثرتله حاصل اولور.)
معروف ميوه که قاني وسرت بر
قابوق ايچنده يووارلاق ويا
مستطيلجه بر اي واردر و يانی
و بوستانیسی اولور. || فندق
آغاجی = بوميويه ورن آغاج که
پک بيوک اولماز. || فندق
صيحانی (بلکه بوده رويجه فاره
دیمک اولان Fondique دن) =
کوچک فاره. || فندق قيران =
فندق و جوز و بادم کبي شيلر
قيرمه مخصوص دميردن قيصاج.
فَنَدِيق { س. ۱. ماده آتفه ده
مذکور ميوه. ۲. (بو.
 Fondique = عمومی قبول

ايدن) خان، مسافر خانه. ۳.
(«وندیک» دن معرب. —
«بندق» دخی درلر.) عرب.
بستانه ابتدا اورادن کيدن
تفك. || فندق آلتيني = سلطان
احمد ثالث حضرتلری زمانده
ضرب اولمش مقبول بر سک:
و مح. قيمتلی، مقبول شی.
فَنَدِيقِي { س. ۱. فندق صانان
آدم. ۲. مح. مواعد
کاذبه ايله آلداته رق صويان
يوصه.
فَنَدِيقِلِق { س. مواعد کاذبه ايله
آلداته رق صويان
يوصه تک حالی.
فَنَدِيقِلِق { س. فندق آغاجی اور.
فندق قلیق { مانی، فندق آغاجلرله
مستور بر.
فَنَدِيق { فندق قبوغی رنگنده.
فَنَدِوق { وفندیق. با: فندق.
فَنَر { س. با: فنار.
فَنَك { س. ۱. مغربه مخصوص
بر نوع بياض صاگسار
که کورکی مقبولدر، تونس
جلفاوه سي.
{ يا فینک. س. شطارت،
شک، آيچيقلق: فنک آ.
توب کز مک.
فَنَکَر { مه. چوچفک طور.
مقسرين آغلاديني
تصوير و تقلید ايدهرک مکرر
قوللايلير: فنکر فنکر آغلا.
بوردي.
فَنُون { س. ۱. فند: فن:
با: فن.

فَوَاج { س. ۱. افواج:
بولوك، گروه، جماعت:
فوج فوج، فوجا فوج = بولوك
بولوك، آقین آقین.
{ ياخود فيجي. س. ۱. شراب
وسركه وسايره وضعنه
مخصوص نخته دن چنبرلی واستوا.
فی الشکل واورته سي دهاشيشكين
قاب، واريل: شراب، سرکه فو.
چيبي: بر فوچی بيره: فوچی
پنيري = فوچيده حفظ اولنان
صالاموره پنيري. ۲. مح. شراب
فوچيبي، بيره فوچيبي = چوق
شراب ويا بيره ايچن عياش. ۳.
مح. كميله تخمیل اولنان حوله تك
مساحة حجميه سني تعيين ايچون
قوللايلان بر مقیاسدرکه بش
قدم مکعبنه و سکر فوچی
حجمی برطونه مساحة حجميه سنه
معادلدر. || فوچی ديبي = ميخانه
کوشه سي.
فَوَچِيچِي { س. فوچی واوکا مشا.
به نخته دن شيلر يا.
پان صنعتکر.
فَوَدَرِه { س. (بتا.) ائولمک بعض
برلرينه دوز وديک
طورمق ايچون يوز ايله آستار
آره سننده وضع اولنان سرت
وقوله لی بز ويا فناواچه.
فَوَدُولَه { س. پيده ميسي برنوع اتمک.
{ س. عمارت اتمک لريني
فَوَدُولَه جِي { ياپان ويا کزد يروب
توزيع ايدن آدم.
{ س. ۱. بر ايشه درحال
فَوَر { س. ۲. هيجوم و تشبث
ايته: علی الفور = هان، درحال،
بلافاظه زمان.
فَوَتَه { س. ۱. فوطه. ۲. فون:
فون.

فَوَر { س. ۱. آج، آجل،
آيغنه قومانده سي: فورا
يلدن = يالکني آچک: فورا
ایتمک = آچق. ۲. بر ماکنه
اقسامنک بری برندن آيرلسی:
بر صوموني فورا اتمک = عکسنه
چو بر مک. — لسان عوامده:
فورا قلیج، فورا آتش کي تعبير.
لرده ده قوللايلير.
فَوَران { س. ۱. قانيا يوب
فیشقيرمه: يانار طاغک
آغزندن آتشر فوران ايدر:
فسقيه دن بول صولر فوران
ايتدی.
فَوَرچَه { س. با: فرجه.
{ (بتا.) مح. بکک کمينک
فَوَرَس { ايچنده بيوک بر مجريه قو.
ماندانی وسفن عاده ده علی العموم
بيوک رتبه لی بر آدم بولنديغه
علامت اولق اوزره رتبه سنه
کوره ديرک چکيلن سنجاق:
فورس چکمک.
فَوَرطَنَه { س. با: فرطونه.
فَوَرکَتَه { س. (بتا.) قادي نلرک
صاچلريني طومغه
مخصوص ماشه کي چتال تل ويا
باغه.
فَوَرْمَه { س. (فر. Forme)
۱. بر ترتيبک يعنی بر.
دن باصيله جق صيفه قالبريني
صيفيشد يرمغه مخصوص دمير
چرچوه: صيفه لری فورمه يه
قومق: فورمه يی صيفيشد يرمق.
۲. بردن دستکاه ويا ماکينه يه
قونوب باصيله جق صيفه لرجو.
عی: بو کتاب قاج فورمه او.

لور؟ فورمه سنی قایه باصار -
سکزه؟ بیوک، کوچک، سکرلک،
اون آتلیق، اوتوز ایکیلک فور-
مه. ۳. بحر. قیزاقده انشا اولنان
کیلرک اطرافنه اوریلان دستکارک
باشلرینک آلتنه قونیلان قوشاق.
۴. دیکزده مجمعا حرکت ایدن
طونماک فن حرب بحری اقتضا.
سجیه اخذ ابتدکی مختلف
تشکیلات. - غلط اوله رق
«اونفورمه» برینه ده قوللانیلیر.
با: اونفورمه.
فوروز (کره) بردفده و برآغ
آتمده چیقاریلان بالیق مقدار.
ری: بر فوروز بالیق. || فو-
روز قابی = طالبان بالیق
چیقاران کوچک قایق.
فور (سند. عرب. ۱. موفقیت،
مظفریت، ظفر، غالبیت.
۲. قورتولش، نجات، سلامت.
Φωσφορ (یو. پو. Fosfor)
وساژ مواده بولنان قابل
اشتعال بر ماده که کبریت وساژ
مواد ناریه اعمالنه یارار؛ حامض
فوسفور، حمض فوسفور وساژه.
فوصور (مه. ابی یانان جیوقدن
چیقان سنی تقلید و
تصویر ایده رک مکرر قوللا.
نیلیر: فوصور فوصور جیوق
ایچوردی.
فوطوغراف (ص. یو. Photogram)
ضیا واسطه سیله رسم آلتی فن
وصعتنی بیلوب اجرا ایدن آدم.
|| فوطوغراف رسمی = بوفله
آلش رسم. || فوطوغراف ما-

کینه سی = بوفی اجرابه آت او-
لان ماکینه و آینه.
فوطوغراف (ص. یو. Photogram)
فابریقه سی، کارخانه سی.
فوطوغراف (ص. یو. Photogram)
فوطوغراف (ص. یو. Photogram)
صنعتی: فوطوغرافلی شمعی
خرج عالم بر صنعت اولدی.
فوطوغراف (ص. یو. Photogram)
فن و صنعتی.
فوطه (ص. یو. Photogram)
برایش ایشلرکن وبا
حامده وساژ احوالده بله
باغلانان ایپک بشمال: ایپک
فوطه.
فوطه (ص. یو. Photogram)
شراب اعمالنه مخصوص
اوزون فوجی.
فوغه (ص. یو. Photogram)
حد. بتا. Fuoco = آتش
طویلره آتش ویرمک
قومانده سن. فوغه ایتک = آتش
ایتک.
فوق (ص. یو. Photogram)
ظم. عرب. اوست، دون
مقابلی: افک فوقنده؟
اقرانک فوقنه جیقیدی. || ما-
فوق. ۱. اوستده کی، ده یوقاری
اولان، مادون مقابلی: انسان
دائما مافوقنه باقوب مایوس اولما.
ملی مادوننده ده باقوب متسلی
اولیدر. ۲. آمر: عسکرلک
برنجی شرطی مافوقنه اطاعتدر.
|| فوق الحد = حددن طیشاری.
|| فوق العاده = عادتدن خارج،
آیرجه، صورت مخصوصده.
|| فوق الغایه = نهایت درجه ده.
|| فوق مایتصور = تصور اولنه.
بیله جک درجه ناک اوستنده، پک
زیاده. || فوق المأمول = امید او-
لنه بیلندن زیاده.

فوند (س. آلمانیه ده ۱۲۳ و
فونڈ) آوستریاده ۱۰۳ لبریه
معادل بر وزن که علی العموم
کوچک طولرک تعین جسماتی
ایچون مستعملدر.
(س. بتا.) اسهام و ساژ
فونڈ (دیون خزیننه دن ایراد:
بورسه ده فونڈولر یوکسلمکده در.
فونڈوک (س. بتا. فندق.
(س. جالیق، جالی اورمانی؛
فونڈه (فونده طوبراغی = اورما-
نلرده سنه لجه جوریمش قلمش
بیراقلردن متشکل طوبراق که
پک ابی کوبره در.
(س. بتا.) بحر. دیکز دیی.
فونڈه (حد. دمیر آتمق قوما.
نده سی. || فونده ایتک = دمیر
آتمق.
(س. جالی چربی الیه
فونده لک (مستور یر، جالی
اورمانی.
(بحر. دمیر آتمق
فونده لک (ایچون اولجه چیقا-
ریلوب حاضرلانا زنجیر.
(س. یو. Φωνο-
فونوغراف (γραφος) سنی
حفظ ایدوب قوریلجه تکرار
ایدر نوایجاد بر ماکینه،
بانکویس.
(س. طوبی آتله مک ایچون
فونییه (مستعمل متنوع قابسول-
(س. بتا.) ۱. الماس طا-
فونییه (شلی آلتنه قونیلان
ایجه ورق یاراغی. ۲. بحر. سا-
خته لک. || فونییه سی میدانه
جیقیدی = ساخته لکی آکلا-
شلی. || فونییه ویرمک = سر
صافلایه مامق، بللی ایتدیرمک.

(سند. عرب. فا. «فهر-
فهرس (ست «دن معرب) و:
فهرست (س. فا. ۱. بر کتابک
ابواب و فصولنک صیغه
رقلری مبین جدول که کتابک
باشنه ویا صوکنه قونور، فر.
Table des matières. ۲.
بر کتبخانه ده کی کتابلرک ویا بر
مغازه ده بولنان اشیانک اسمایسنی
حاوی دفتر، فر. Catalogue.
۳. لوقظه ویا ضیافت یمکارینک
اسمایسنی حاوی بوصله، فر.
Liste. || فهرست اوطله سی = شو-
رای دولت قرارلری قید و
تسجیل ایدن قلم.
(سند. عرب. آکلایش، اد-
فهم (راک، ذکاء: فهم ایتک =
آکلامق؛ فهم اولنق = آکلا-
شلی.
(ص. عرب. ث. فهمیه.
فهمی (فهم دن سمند) آکلا-
یشه وادراک و ذکایه متعلق
آکلایشلی.
(ص. عرب. ث. فهمیه. «فهم»
فهم (دن صش.) آکلایشلی،
مدرك، ذکی، زیرک.
(بحر. عرب. ظرفیت بیان ایدر،
ف (ده، ایچنده، ایچره: فی الا-
صل = اصلنده؛ فی الجمله = خلا-
صه کلام، نهایت؛ فی الحال = در
حال، آئیده؛ فی الحقیقه = حقیقه،
صحیح؛ فی زماننا هذا = بوکونکی
کونده؛ فی سبیل الله = حق بولنه؛
فی مابعد = بوندن صکره، بعد
ازین: فی نفس الامر = نفس
الامرده، حقیقتده؛ فی الواقع =
واقعا، حقیقتده؛ فی یومنا =
کونمزده، زمانمزده. - تاریخ
باشنده دخی قوننق عادت او-

لشدر: فی ۱۸ محرم سنه
۱۳۱۸. - لکن بو مقامده
کرك بو حرفک وکرك سنه
لفظنک ذکرى بستیون فضله
ووزومسز اولوب، ساده جه ۱۵
محرم ۱۳۱۸ یازمق مرجعدر.
(س. اصل عربیده آلف
فی) البیان حرف جر اولوب،
وقتیه غلط اوله رق بها بیان
ایدن رقلردن اول یازمسی عادت
اولش، وغلط اوستنه غلط او-
له رق اسم اعتباریه فیات صیغه.
سنده جمعی ده تشکیل اولمشدر.
بها، قیمت، اسعار: فی مقطو-
عیه؛ فیات مقطوعه سی؛ فی
میری = دولجه تعین اولنان
قیمت.
(س. هاواسعار، مناسیله غلط
فیات) اوله رق قوللاندیغمز آلف
البیان «فی» لغتنک جمعی اولوب،
مفرد کی دخی قوللانیلیر: بو-
تک فیاتی نه در؟
(ص. عرب. «فیض» دن
فیاض (سج.) مبالغه الیه فیض
وبرک ویرن، کریم: فیاض
مطلق = جناب حق جل و علا.
(س. ۱. فخاله سوق و تشو-
فیت (بق ایدوب دورمه، اغوا،
اغفال، افساد: فیت ویرمک.
۲. قارده غائب ایتدکن صکره
قازامه، تساوای حاصل اوله:
فیت اولق. || بحرفیت طلومبه سی =
ماکنه لرک حرکتیه متحرک وقر-
غانه صویرمکه مخصوص طلومبه.
(یا فیتله مک. فیت فیت
فیتلمک) ویرمک، افساد ایتک.
(ص. فیت ویرن، افساد
فیتلیجی) ایدن، سعایت ایدن.

بر علت.

فیلا دور { س. [یتا.] ب. اینجه
قطرانی خلاط.فیلا و طه { س. [یتا.] Flauto
دن آلات موسیقیه.

بر نوع دودوک.

فیلت { س. ۱. ب. اسقاندیده
بویدن بویه هیچ برخلف

اولیان صیغ صو، دوز صو.

[عمق اوج قولاجدن اقل او.

لورسه صیغق دینلر.] ۲. ط.

دیزلن مقاله و فقره لک آره سته

قونیلان چیزکی.

فیلتو { س. [یتا.] طانه نك بل
کیکنک ایک جهنده کی

ات و بوندن یا بیلان صالحی

کولباسدی.

فیلدلر { س. مکرر قولانیله رق
سرعت وتلاشه دور و

حرکته دلالت ایدر: فیلدلر فیلدلر

آرامق = صیقی صیقی آرامق؛

کوزلری فیلدلر فیلدلر ایدبور =

کوزلری دونوب طوربور.

فیله قوز { س. [فر. Fil d'E-
cosse] دن) اسقوجیه

ایلیکی دیمک اولوب اساساً

مملکت مذکورده چیقان کتن

کبی اینجه و خاص بر نوع ایلیک

و بوندن اورمه شیلر: فیله قوز

چوراب، قاله.

فیلسوف { س. س. ج. فلاسفه.

[جمع] فیلسوف =

مح المحکمہ [فلسفه یعنی علم

حکمتله توغل ایدن، حکیم،

حکمت آشنا: اسکی فیلسوفلر؛

فلاسفه یونان. = ص. ۱.

حکیم، عاقل، دانا: فیلسوف آدم.

۲. قیدسز، لا ابالی، امور

فیوض { س. س. ج. ع. و بونک
جمی: فیوضات. فد:

فیض. لا: فیض.

فیض { س. س. ج. ع. بولوک، طاقم،
کروه، جماعت: برفته قلیله.فیض { س. س. ج. ع. [فی = حرف
ترکیب ع. ج. ه = ضمیر متصل مفرد

مذکر غائب] اونده، اوکا داتر:

منازع فیض = اوکا داتر منازعه

اولنان، منازعه لی، مفعول فیض =

ظرفیت بیان ایدن مفعول؛

مانحن فیض = مجرت عنهم، مدار

مباحثه من. (مؤتنده: فیها؛

تثنيه سنده: فیهما؛ جمعده: فیه

اولور.]

سی استقامتنه آلوب ایشله مک.

فیلقوز { س. بالیتجیلرجه قباق ویا
منظاردن آغ شماتدره.فیما بعد { ع. [فی = حرف
جر. ما = اسم موصول.

بعد = ظرف زمان] بوندن

صکره، بعد ازین.

فینو { س. [یتا. Fino] ۱.
اینجه، ظریف، اعلا،

منتخب، کزیده: فینو چوخه،

فس. ۲. پک کوچک: فینو کو.

پک. = س. او طه لرده کزن و

قوجاقده طاشینان کوچک و

ظریف کوپک جنسی: بر فینوسی

واردر؛ فینو کوپکی.

ق

ق (قاف. س.) (عربیده س.)

ق الفبای ترکیک تیکرمی در-
دنجی حرفی. الفبای اصل صره-
سی اولان اجد ترتیبده اون
طقوزنجی حرف اولوب، شکل
عبرانیسی $\aleph$ ، و شکلی سریا-
نیسی ה در. رقم کی استعما-
لنده بوز عددینه معادلدر.
اصل ترکیه شیوه سنده ق ایله
ک بر حرف اولق اقتضا ایدر،
زیرا قالین هجارد ق و اینجه-
لرنده ک تلفظ اولنور: قالدق،
کلدک؛ قاله رق، کله رک کبی.
حرکه لندیکنده اکثریا (غ) ه
نحویل اولنور: آلق، آلفه؛
آق، آغارمق کبی. (خ) حرفیه
مناسبتی و قرب مخرجی اولوب،
اکثریا بری دیگرینک پرنه
ایراد اولنور: آقشام، آخشام؛
قانی، خانگی کبی.

قا { د. ترکیبده استفهامه دلالت
(ایدر: قاج، قانی، قانده، قانی،
قاجان.

قاآن { س. خاقان و خان اسملر-
(ینک صورت دیگری
اولوب، اصل تاتار و مغول
حکمدارلرنه مخصوص ایکن،
چین امپراطورلرنه تخصیص او-

لغشدر.

قاب { د. ق ایله باشلار بعض
(ترکیه صفتلرک باشنه کلوب،
تأکید و بالغه بیان ایدر: قاب
قره.) قوب قورو، قوب قر-
مزی ده بونک اخوانی حکمنده.
(در.)

قاب { س. ۱. ظرف، غلاف،
(محفظه: ساعت قابی، بیحاق
قابی، سموکلی بوجک قابی، مکتوب
قابی. ۲. اورتی، بوز، پوشیده،
لفافه: کورک قابی. ۳. قیاق،
جلد: کتاب قابی. ۴. صو ویمک
وساژه وضعنه مخصوص اوانی،
اوعیه، چنناق وساژه: مطبخ
قابری: یاغ ایچون قاب کتیر-
دیکرمی؟ ۵. صحن، طباق، بر
یمک وضع اولشان اناه: اوج
قاب یمک. ۶. چوال، طوربه،
فوجی وهر نوع واسطه حفظ
و نقل: صمان ایچون، سرکه
ایچون قابز یوقدر. || قاب
قاجاق = هر نوع اوانی و اوعیه.
|| آباق قابی = آباغه کیین یا بوج،
چیزمه، پوتین وساژه. || صاغ
آباق قابی دکلددر = نفاق و مفسد.
تدن وحیله دن خالی دکلددر. || قابنه
صیغمامق = صبر سزلق کوستر.

قاباق { س. با: قیاق.

قابجق { س. (« قاب » مصغری)
(۱. چیچک غنچه ایکن
محفظه سی و آچلدقندن صکره
آلنده کاسه سی حکمنده اولان
یشیل قسمی، فص. ۲. جوبانک
ایچ درسی.

قابران { ص. اوشنج، تبیل، کو.
(شک، بطی. مر. =
س. ۱. دالیری کیش کونوک
آجاج. ۲. (روم ایلی لساننده)
اولجک.

قابض { ص. عر. ق: قابضه.
(« قبض » دن سف.)
۱. طوتان، آلان، اخذ و ضبط
ایدن: قابض ارواح = اولنلرک
جانلرنی آلان عزرا شیل. ۲.
ط. قبضاق ویرن، انقباضی مو.

جب. ۳. تش. صیقان و چکن
(سیکیر وعضله)

قابیل { ص. عر. ق: قابله. (« قبول »
(دن سف.) ۱. آلان،
قبول ایدن: قابل تربیه = تربیه
آلان، تربیه قبول ایدر. ۲.
مستعد، قابلیت و استعدادی او.
لان: قابل خطاب = کندیسنه
خطاب اولنه بیلیر. ۳. ممکن،
متصور: بواش قابل دکلددر.
|| قابل امکان = ممکن. = س
ط. کبه خاتونلرک چوجقلرنی
آلق فن و صنعتی بیان، ایه،
ایه طیب: فلان طیب ماهر
بر قابلددر: فلان قادین متفنه بر
قابله در. = سخ. حضرت آدم
(عم) اولادندن بری که برا-
دری هابیک قاتلیدر.

قابلیت { ص. عر. ۱. قبول ایده.
(بیلیر اولمه، مستعد اولمه،
استعداد: او چوجک تربیه به
قابلیتی یوقدر. ۲. اقتدار، لیا-
قت: کندیسنده قابلیت اولینجه
حامیسی نه یاپسون.
(ص. ۱. استعداد سز،
قابلیت سز) غیر مستعد، قبول
ایتم: تحصیل و تربیه به قابلیت سز
در. ۲. اقتدار سز، لیاقت سز،
غیر مقتدر، نا اهل.

قابلیت سز لک { س. ۱. استعداد.
استعداد: او چوجک تحصیل
و تربیه به قابلیت سز لک آکلا-
شادی. ۲. اقتدار سز لک، عدم
اقتدار، عدم لیاقت: او آدمک
قابلیت سز لک انکار اولنه ماز.

قابورغه { س. ۱. کوکس
قابورغه (کیکلرینک بهری:
ضیفلسکدن قابورغه لری چیقمش.
۲. بوکیکلرک بل کیمکه ارباب-
طیله ابراز ایتلرکری شکل
وهیئت: قابورغه طولی سی =
قوزی قابورغه سنک برنج وقو-
ری اوزوم و فستله طولی سی.
۳. کی ویا قایقک حیوان قابور-
غه سنه مشابه اولان و اومورغه
اوزرینه قالدیریلان اکری
آجاجلر.

قابلو { ص. با: قابلی.
قابلو باغه { س. (وغلطی: قابلو-
(مباحه) بری و بحری
جنسی اولان و بحریسی پک بیوک
اولوب اتی ین معروف حیوان،
که سرت بر قابوله مستور اولوب
یالکز باشیله آیاقلرنی وقوبرو-
غنی چیقارمق ایچون دلیکلری
واردر.

قابلوچه { س. ۱. بوغدی آره-
(سنده بیتن پولافه
مشابه جوبات نوعی. ۲. با:
قابلیجه.

قابلی { ص. ۱. محفظه سی، قابی،
(اورتیسی ویا بوزی اولان:
قابلی کورک: قابلی کتاب. ۲.
بولوطلی، مغموم: قابلی هوا.
(س. عر. ۱. قبول ایده.
(بیلیر اولمه، مستعد اولمه،
استعداد: او چوجک تربیه به
قابلیتی یوقدر. ۲. اقتدار، لیا-
قت: کندیسنده قابلیت اولینجه
حامیسی نه یاپسون.

قابلیت سز { ص. ۱. استعداد سز،
قابلیت سز) غیر مستعد، قبول
ایتم: تحصیل و تربیه به قابلیت سز
در. ۲. اقتدار سز، لیاقت سز،
غیر مقتدر، نا اهل.

قابلیت سز لک { س. ۱. استعداد.
استعداد: او چوجک تحصیل
و تربیه به قابلیت سز لک آکلا-
شادی. ۲. اقتدار سز لک، عدم
اقتدار، عدم لیاقت: او آدمک
قابلیت سز لک انکار اولنه ماز.

قابورغه { س. ۱. کوکس
قابورغه (کیکلرینک بهری:
ضیفلسکدن قابورغه لری چیقمش.
۲. بوکیکلرک بل کیمکه ارباب-
طیله ابراز ایتلرکری شکل
وهیئت: قابورغه طولی سی =
قوزی قابورغه سنک برنج وقو-
ری اوزوم و فستله طولی سی.
۳. کی ویا قایقک حیوان قابور-
غه سنه مشابه اولان و اومورغه
اوزرینه قالدیریلان اکری
آجاجلر.

قابوق { س. ۱. برشیک اوستنی
(اورتن سرتجه اورتی،
قشر: اتمک، میوه، آجاج، کسنا.
نه، قندیق قابوغی، چیبان قابو-

قابوق { س. ۱. برشیک اوستنی
(اورتن سرتجه اورتی،
قشر: اتمک، میوه، آجاج، کسنا.
نه، قندیق قابوغی، چیبان قابو-

غی. ۲. بعض حیوانانک دریدن
باشقه محفظه لری: میدیه، استر-
یده، بوجک قابوغی. || قابوق
باغلامق = اوستنده قابوق پیدا
ایتمک، قابوقلامق. || بوجک
قابوغی = ماوی به چالار یارلاق
بر نوع یشیل رنگ. || قابوق قار-
لامق = (جوز وساژه) قابوغی
طولدریمق، ای جوق اولمی.

قابوق سز { ص. قابوغی اولیان.

قابوق قلامق { فل. (میوه وسا-
(زه) قابوق باغلا-
مق، قابوق پیدا ایتمک.

قابوقلی { ص. قابوغی اولان، قا-

قابلیت { س. (ینا. Caminata دن
(غلط) اسپرتو ایله قهوه
وساژه پدشیرمکه مخصوص طاق.

قابلیتو { س. (ینا. Cabinetو)

قابینه { س. (فر. Cabinet) بر
(دولتک هیئت وکلاسی:
فرانسه قایتوسی، قایتینه سی
دکیشدی، قایتینه رئیس = هیئت
وکلا رئیس، رئیس وکلا.

قایاروز { س. با: قیاروز.

قایاق { قایماق وساژه. با: قیاق
(وساژه.

قایان { ص. جیر وشدله آلان،
(قایتی، غاصب، یغماکر.
|| اوشاق قایان = اوشاق چوجقلری
یاقه لایوب قالدیران بیوک کر-
کس. || دمیر قایان = مقناطیس.
|| صامان قایان = کهربا. || قایان
قایانه = نهب و غارت صورتیه.
= س. حاوی اولدینی یمه طمعا

قایان { ص. جیر وشدله آلان،
(قایتی، غاصب، یغماکر.
|| اوشاق قایان = اوشاق چوجقلری
یاقه لایوب قالدیران بیوک کر-
کس. || دمیر قایان = مقناطیس.
|| صامان قایان = کهربا. || قایان
قایانه = نهب و غارت صورتیه.
= س. حاوی اولدینی یمه طمعا

یناشان حیواناتی طوتان طوزاق،
دام : فاره، صاگسار، قوش
قاپانی؛ قاپانه طوتلق، دوشمک.
— با : قیان.

قاپچاق { س. ۱. قلمه محاصره.
سند ديواره طاقيان
بيوك چشکل. ۲. طولومبه جي
چنگلی.

قاپديرمق { فت. آلدېرمق، زور.
له النندن آلمسنة
مانع اوله مامق، ضبط و غصب
ايتديرمك : جوجق الننده كي
چورك كدي به قاپديردي؛ سا.
عتمكه دقت ايت بريان كسيجي به
قاپديرميه س. || مج. آقدي به
قاپديرمق = جريانك شدتيله
كمي بي اداره ايدمه ميوپ سوجه
تابع اولمق.

قاپسول { س. [فر. Capsule]
۱. چاقاقی تفنگدن
صكره ايجاد اولنان اجزالی تفنگ
وطبا نجه لری آتشله مك ايجون
اجزایی حاوی اينجه تنكه دن
اوافق محفظه. ۲. پاك آچی ولد.
تيز بعض علاجلری حاوی اوله.
رق بوتلق اوزره تيه اولنش
طوتالدين بومشاق محفظه : هند
ياغی قابسولی.

قاپسولی { ص. قابسول دينان
{ اجزایی حاوی محفظه.
جق واسطه سيله آتش آلان :
قابسولی تفنگ، طبانجه.

قاپش { س. جبر و شدتله آله،
غضب، يغما، نهب و غارت.
= قاپش قاپش = قاپان قاپانه،
يغما ايدمه رك؛ قاپش قاپش بديلر
كال حرصله وينلرنده قاپشه رق.
قاپشديرمق { فت. زورله اخذ
{ و غصب اولمسنة

مانع اوله مامق، مساعده ايتك،
يغما و نهب و غارت ايتديرمك :
آق النده كوتوروركن كوپكره
قاپشديردي.

قاپشيمق { فش. هربری برطرفدن
چكوب يغما ايتك : بر
سپت اوزوی ايكي دقيقه ده قا.
پشوب بردانه براقديلر.

قاپلاتمق { فت. ۱. احاطه ايتدير.
مك، اطرافنی قوشا.
دوب اورته به آلدېرمق : اوبی
خارجاً تخته ايله قاپلادی. ۲.
اورتديرمك، اوستنه بر زار و
سارمه چكديرمك : اوطه نك ديوار.
لرینه كاغد قاپلاته جنم. ۳. يوزه
آستار ويا كورك ياخود كورك
يوز و بوكا مائل شیء كچيرتمك :
بوجه به سمور كورك قاپلاتمق؛
بوكورك كوزل بر يوز قاپلاتمق
اقتضا ايدر؛ بورغانه چارشف
قاپلاتمق.

قاپلامق { فت. ۱. هرطرفنی اح.
طه ايتك، اورته به
آلمق : بر بولوط افق قاپلادی.
۲. اورتمك، اوستنه زار
چكمك : ديوارلری كاغده قا.
پلادی. ۳. قاب كچيرمك، صار.
مق، لف ايتك : جلدی بو.
زلسون ديه كتابی كاغده قاپلا.
يور. ۴. بر شيتك سطح خار.
جيسنی قومق، خارجاً اورتمك :
اخشاب اولری چيدنه تخته سيله
قاپلارلر؛ بعض كیلری ساجله
قاپلارلر؛ رطوبت كچه مك ايجون
كاركيز ديوارلره تخته قاپلامق
اقتضا ايدر. ۵. يوزه آستار
ويورغانه چارشف كچيرمك، بر

قاپلامه جي { س. مواد مختلفه بي
بر طبقه ايله اورتمك صنعتی بيان
واجرا ايدن آدم.

شيتك اوزرينه ديك بر شیء
ديكمك : بوكورك نه رنكده
يوز قاپلامی؟ بوجه به اينجه بر
كورك قاپلامی؛ بورغانه چارشف
قاپلادم. ۶. معدنی بر شيتك او.
زرينه ده قاپلادار بر معدندن
ايجه بر زار كچيرمك كه اليوم
غالوايسمه واسطه سيله اولور :
دمير و تونجبدن آلات وادوات
مختلفه به اليوم آلتين و كوش
قاپلايه رق خالص آلتين وكو.
مشدن فرقسز شيتلر ياپيورلر.
۷. هر طرفه انتشار و تعمم ايتك :
اونك صيت و شهرتی، كرم
واحسانی عالی قاپلادی. ۸. حا.
وی و شامل اولمق، احتوا
واشتمال ايتك : اونك حسن
اخلاق كافه فضائی قاپلامشدر.

قاپلامه { س. ۱. قاپلامق ايشی.
با : قاپلامق. ۲. بر
شيتك سطح خارجيی تشكيل
ايدن ماده، اوستنه كچيريان طبقه :
بو اوک، بوكينك قاپلامه سی نه
دره قاپلامه تخته لری چيكنده دن
اولور؛ قريستوفل طاقلرينك اون
اون بش سنه ده قاپلامه سی زائل
اولوب ايجنده كي معدن ميدانه
چيقار. = ص. ۱. مستور،
اورتيلی، ملفوف : چليكندن
قاپلامه كمی؛ آلتين قاپلامه سا.
عت. ۲. هر طرفی احاطه ايدن،
هر طرفه شامل اولان، عمومی :
قاپلامه صیزی.

قاپلامه جي { س. مواد مختلفه بي
بر طبقه ايله اورتمك صنعتی بيان
واجرا ايدن آدم.

قاپلاتمق { فل. ۱. محاط و
مستور و ملفوف
اولمق : بو او تخته ايله قاپلانه.
جقدر. ۲. بر شيتك سطح خار.
جيسنه ياپشديرلتي، كچيرمك :
بوسفائنه زره قاپلانه جقدر.
۳. كورك يوز ويا يوزه كورك
ويا آستار ياخود بورغانه يوز
ويا چارشف كچيرمك : بوجه به
سمور، بوكورك ايسك بر يوز
قاپلانيرسه كوزل اولور؛ بويور.
فانلره ده چارشف قاپلانمدي،
بازمه يوز قاپلانميدر. ۴. ده
قيمتی بر معدندن بر سطح و طبقه
كچيرمك : عجا بوساعته آلتين
قاپلانه بيليرمی؟

قاپلايش { س. قاپلامق ايشی و
طرز و اصولی. با :
قاپلامق.
قاپلاييجی { س. ص. ۱. قاپلا.
يان، احاطه وستر
ولف ايدن. ۲. قاپلامه جي.
{ ج. زورله وجير آلمق،
قاپلمق { غصب اولمق : بو مال
الكرزدن قاپليرسه نه ياپارسكنز؟
= فل. بر شينه ويا برينك اسا.
سبز سوزلرینه اعتماد وامنيت
ايدوب آلدانق، مجلوب و مغفل
اولمق : بر طولانديريجی به قابله.
رق مامله كنی غائب ايتدی؛ او.
جوزلفنه قابله رق چوروك مال
آلدى؛ سن اونك سوزينه قابله.

قابلمه { و قابليش. س. قابلق ايشی.
با : قابلق.
قابلو { ص. با : قابلی.
قابلوچه { س. با : قابلوچه و
قابليچه.

قابله { س. با : قابلوچه و
قابليچه.

قابله { س. (تا. Capello = شايقه)
مج. كمی ديركى باشنده كي
شايقه، تتركلك.

قابليچه { س. اوستی حمام وانيه
ياپيش صيحاقي معدن
صوني، اورتيلی قاپنارجه، ايلجه،
بانیه : بروسه قابليچه لری. [آ.
چيفنه ايلجه و قاپنارجه ديرلر].
قاپماجه { س. با : قاپمهجه.

قاپمق { فت. ۱. بردن بره ايشی او.
{ زادوب شدتله آلمق،
چارمق، قاورامق، آلوب كو.
تورمك : قورت بر قوزووی
قابوب كيتدی؛ برده بر الما كو.
رنجه مان قاپدی. ۲. زورله
آلمق، جبراً اخذ، غصب، يغما.
نهب ايتك : پاره بی الندن قاپدی؛
كمسه ده بر شیء كوردی می
مان قاپمه جاليشير. ۳. اوزا.
قدن چكوب آلمق، جذب و جلب
ايتك، جزئی تماس و تقربله مان
چكمك، ياقه لامق : خسته لق
قاپمق؛ صيته بی قاپدی؛ خوی
قاپمق؛ نم قاپمق. ۴. كلاير بو.
لوب مان ياقه لامق : كوزل
بر او قاپدی؛ اوراسنی قاپه
بيليرسه ك هيج طورمه. ۵.
ايصيرمق : اوكنه كنی قاپمق.
|| بولوطدن نم قاپمق = وسوسه
ايتك. || طاقیه قاپمق = باشقه.
سنگ حقنی آلمق. || كلاه قاپمق =
بر قارشيفلقدن ويا بر غلبه لقدن
وياخود ديك لرلرینك كوردی كي
ايشدن استفاده ايله كندی
منفعتی استحصال ايتك.

قاپمه { س. با : قاپمهجه.
قاپورطه { س. مج. سفینه داخلی
تنوير ايله هوا.
لانديرمق و كيروب چيغمه
مخصوص اسكله لری آصمق اوزره
كوكرته لرینه كشاد اولنان آنبار
آغزینی ستر ايجون اطرافی
جاملی و اوزری بشيك اورتوی
کی قپاقی ستره و دمير سفا.
شده بالكر اسكله آغزلرینی
ستر ايجون ياپلان مضبوط و
كروی قپو.
قاپوسقه { س. اتلی لاخنه يكي.
{ اصل تركیده لاخنه
دمكدر. }
قاپون { س. (تا. مج. كمی دمير
بني قولايقله آتمق ايجون
اوزرينه طولاشديرلان زنجير
پارچه سی.
قاپيچي { ص. ۱. زورله آلان،
غاصب، يغما كر. ۲.
اوزاقدن جذب و جلب ايدن،
جاذب : نم قاپيچي. || كوكل قا.
پيچي = دلبز، دلر با.
قاپ { س. ۱. صره، طبقه، بر
بری اوستنه موضوع صرم.
لرك بهری، آشايدين بوقاری به
صره لره منقسم بر شيتك بهر
صره سی : يدي قات كوك، يدي

قاپمه { س. با : قاپمهجه.
قاپورطه { س. مج. سفینه داخلی
تنوير ايله هوا.

یرمک : محافظه سینه مأمور او .
 لا نلرک کوکائی ایدم رک کندیسی
 قاجر تدیلر . ۲ . کومروک و رسم
 ویرمکسزین یکیرتمک ، کیزلیجه
 ادخال و یا اخراج ایتدیرمک :
 رنجبرلرینه توتون قاجر تیور . ۳ .
 دقتسز لکه یکیرتمک ، فوت ایتدیر
 یرمک : سز بنم ذهنی مشغول
 ایدم رک آغزمدن بر سوز قا .
 چرتدیکیز .
 قاجر لمق { ۱ . فرار ایتدیر .
 ۲ . لک ، دیکری واسطه .
 سیله فراره سوق اولمق :
 محبسه ایکن بعض همپاری
 طرفدن قاجرلدی . ۲ . کومروک
 و یا رسم ویرمک اوزره کیز .
 لیدن یکیرلک ، قاجرمه ایدمک :
 کومروکدن مال قاجر لمامق ایچون
 بر تدیر لازم . ۳ . دقتسز لکه
 قورتلوب فوت ایدمک : فرصت
 قاجرلدی .
 قاجر مق { ۱ . فرار ایتدیر .
 ۲ . مک : حبسخانه دن آدم
 قاجرمق بیوک بر قباحتر . ۲ .
 کومروک و رسم ویرمکسزین
 کیزلیجه مال یکیرمک ، ادخال
 و یا اخراج ایتمک : کومروکدن
 مال قاجرمق : توتون قاجرمق .
 ۳ . دقتسز لکه وغفلته سولمک :
 بر سوز قاجردی . ۴ . فوت
 ایتمک : فرصتی قاجردق . ۵ .
 قاجنه مجبور ایتمک : نهایت
 کندیسنی قاجردق . ۶ . نامحرم
 طومق ، کوسترمه مک ، مستوره
 کزدیرمک : قاریسنی بندن قاجر .
 یور : قیزی اون یاشنده ایکن
 قاجردی . || آلتنه قاجرمق =
 اوستنه ایتمک . || اوجنی آلتنه
 قاجرمق = افلاس ایتمک . || طادی
 قاجرمق = طادسزلق ایتمک ،
 جان صیقمق . || عقالنی قاجرمق =
 چلدیرمق . || قیز قاجیرمق = بالاخره
 ازدواج ایتمک اوزره بر قیزی
 ولیسنک خانه سندن آشیرمق
 فعل مکروهی .
 قاجر مه { ۱ . کومروک و رسمی
 ویرمکسزین کیزلیجه
 مال امراری : قاجرمه مک جزاسی
 واردر . = ص . کومروک و
 رسم ویرمکسزین یکیرلن ، قا .
 چاق : قاجرمه مال : قاجرمه
 توتون .
 قاجر مه جی { ۱ . مال قاجران ،
 قاجالقی .
 قاجر قله { ۱ . [یتا] آلافرانه
 صایلی تمک تجربه سی .
 قاجش { ۱ . قاجق ایشی ، فرار .
 قاجشمق { ۱ . فش . بردن طاغیلوب
 هر بری بر طرفه
 کیتمک ، بردن طاغیلوب پریشان
 اولمق .
 قاجقین { ۱ . قاجش ، قاجاق ،
 فراری ، دشمنه قاجان .
 قاجلق { ۱ . قاج غروش و سائر
 قیمتده و یا قاج آرشین
 و سائره بوینده یا خود قاج عدد .
 دن مرکب : قاجلق قماش ،
 قاجلق دیرک ، قاجلق کاغد .
 قاجلمق { ۱ . فرار اجرا اولمق
 و یا ممکن اولمق : اورا .
 دن قاجله ماز : کوندوزین قاجلیری ؟
 قاجلی { ۱ . قاج جزء دن مرکب
 و یا قاج عدد و بیک وسه .
 ژده سی اولان : الکرده کی کاغد
 قاجلیدر ؟
 قاجحق { ۱ . فل . ۱ . فرار ایتمک ،
 کیزلیدن کیتمک : حبسجا .

نه دن قاجدی ؛ عسکرن بر قاج نفر
 قاجش : فلانک کوله سی قاجدی .
 ۲ . خبرسز صاوشوب کیتمک :
 یانمده ایدی نه وقت قاجدی
 کوره مدم . ۳ . قوشوب سرعتله
 کیتمک : کوپکیرک قورقو سندن
 بر قاجوردی که . ۴ . چکتمک ،
 اجتناب ایتمک ، دریغ همت ایدوب
 قاریشمق ایستمه مک : بن خدمتدن
 معاوندن قاجام لکن المدن
 کلیور : مصرفدن قاجیور . ۵ .
 نامحرمه کورینه مک ، اورتمک ،
 تستر ایتمک : قیزی بوسنه قاجنه
 باشلادی ، بندن قاجیور . ۶ .
 زائل اولمق : کیغم قاجدی . ۷ .
 کیرمک ، نفوذ ایتمک : قولانمه
 صو ، پیره قاجدی . ۸ . براز بر
 طرفه کلمک : چربی ایینی آل
 صاغه قاج . || آغزدن قاجق =
 دقتسز لکه سولتمک : آغزمدن
 برسوز قاجدی . || سنجاهه قاجق =
 کمی طریق سپردن صاغ طرفه ،
 صالمق : اسکله به قاجق = صول
 طرفه صالمق .
 قاجچه { ۱ . قاجق ایشی . ۲ .
 قاجق .
 قاجنجی { ۱ . قاج درجه ده بو .
 لنان : بوآی سنه مک
 قاجنجی آیدر ؟ ایک قاجنجی
 کونی کیده جکیز ؟
 قاجنمق { ۱ . فل . چکتمک ، اجتناب
 ایتمک ، دریغ همت
 ایتمک : او آدم بو یولده خدمتدن
 قاجنماز .
 قاجمه مق { ۱ . فرار ایدر
 کی طاورانه : قاجه .
 مق کوسترمک . ۲ . ایشه کیتمه .
 یش ، تعطیل : او آره صره قاجه .

مق ایدیور . ۳ . بهانه ، وسیله ،
 عذر : بر قاجمه مق یولی بولمق .
 ۴ . قاجه حق بر ، ملجأ ، ملاذ .
 ۵ . مرعازده حیوان ملجئی ،
 کوچک آغیل . ۶ . چوبانلرک
 یایدقیری خاشلاغمش مصر او .
 نندن عبارت بر نوع ماملیغه .

قاجرمق { ۱ . با : قاجرمق .

قاجیشمق { ۱ . با : قاجش
 قاجیش } و سائره .

قاجیق { ۱ . ص . ۱ . بر یانه چاربلش ،
 چارییق . ۲ . عقلی باشندن
 قاجش ، دلشمن ، صاوروق :
 قاجیقدر سولیدیکنی ییلز .

قاجیقلق { ۱ . ص . دلیمک ، دلشمنلک ،
 صاورونلق .

قادانه { ۱ . [شا . Catena]
 و قتیله کورکه ویریلن
 اسراک آیاغنه اوریلان زنجیری
 حلقه ، پرافنه . — با : قطانه .

قادر { ۱ . ص . عر . [« قدرة » دن
 س .] قدرت و قوت صا .
 حی ، مقتدر : بن بو ایشه قادر
 دکلم : او کاکیم قادر اوله بیلیر ؟
 جناب حق هر شیهه قادردر .

قادرغه { ۱ . [یو . Kátrepon]
 اسکی بر نوع جنک
 کیمسی که اقتضاسنه کوره هم
 یلکن هم کورکله چکیلیر و
 هر کورکنی بوکا محکوم درت
 مجرمه چکیدر لرلدی : قادرغه
 لیمانی = و قتیله سفن حربه مک
 لنگر انداز اولدیی لیمان . ||
 قادرغه بالیغی = بالینه و قیطس
 دینلن جسیم حیوان بحری .

قادر { ۱ . ص . عر . ۱ . قادریه .
 طرق عالییه دن قطب .

المارفین عبدالقادر کیلانی حضر .
 تلمینه منسوب بولسان طریقه
 منسوب و متعلق : طریق قادری :
 طریقت قادریه . = س . طریقت
 مذکور به منسوب آدم : قادریلر ،
 قادری درویشی ، قادری درکا .
 می .

قادرمه { ۱ . س . عر . ۴ . ایلری قره
 غول ، مقدمه ایلیش .

قادرین { ۱ . س . [اصلی : امر ایتمک
 دیتک اولان « قدامتی »

دن « قادون » ، معربی : خاتون]
 ۱ . کبار قاریسی ، خانم ، سق ،
 بانو : قادین افندی : بیوک قادین .
 ۲ . پادشاهان عظام حضراتنک
 حرم محترملری : قادین افندی
 حضرتلری . ۳ . انات ، نسا طائفه .
 سی : قادینلره مخصوص صالون :
 قادینلر کی آریدر . ۴ . خاندن
 دن اوله رق تشریف عنوانی :
 کهیا (کتخدا) قادین ، آشجی
 قادین ، باجی قادین . || قادین بو .
 تی = یومورطیه بولانمش برنجلی
 و قییه لی بر جنس کوفته ، کوکر .
 جین بونی . || قادین طوزلی =
 بر جنس نبات ، انبرباریس .
 || قادین قادیجق = تربیه لی طوبلی
 و مدیره قادین . || قادین کوبکی =
 بر جنس خموری طاتلی . || قادین
 نینه = بیوک والده و یا قاین والده ؛
 و مج . سوز و یا حرکتی قادین نینه لر
 کبی رخاوتکارانه اولان آدم .

قادینجق { ۱ . س . کوچک قادین . ||
 قادین قادینجق . با :
 قادین .

قادینجیه { ۱ . ص . ح . قادینلر طرز و
 اصولنده : قادینجیه قو .

نیشیور لر دی : قادینجیه بعض
 ایشلری وار ایدی .
 قادینلق { ۱ . س . ۱ . قادین اولمق
 خصوصی : قادینلق نه
 زور ایشدر . ۲ . بحق قادین
 اولمق خصوصی : کرکی کبی قا .
 دینلق نه در ییلز .

قازورات { ۱ . س . ج . عر . [فد :
 « قاذورمه » لسانزده
 قولالاناز] ییسلک ، نجاست ،
 فضلات .

قار { ۱ . س . قیشین طوگمش حالنده
 یاغان و اقالم بارده ده طول
 مدت برده بریکوب قالان یاغموور ،
 تلج ، برف : قار یاغمق : قار
 طومق = یاغنجیه اریمبوب برده
 بریکمک : هوا قار یاغمق ، قاره
 دونمک = قار یاغدیرمق . —
 فوق العاده بیاضدن کنایه اولور :
 قار کبی . || مج . قاردن آرسلان =
 قاردن یایدقیری آرسلان هیکلکی کبی
 وجودی و کوستریشلی ده اقتدار .
 سز آدم . || قاریجیری = قارده
 آجیش کید . || قار حلواسی = قار
 ایله قاریشیق یکمز . || قارطوبی =
 ۱ . قاری بووارلانه رق یایدقیری
 بیوک یغین . ۲ . اوریشوب
 اوینامق ایچون الده صیقه رق
 طوب یایدقیری بر آوج قار . ۳ .
 بر جنس بیاض چچک . ۴ . مج .
 پک بیاض و سمیزجه شخص و یا
 چوجق . || قار قوشی = بر جنس
 قیرلانغ . || قار قویوسی = یاز
 ایچون قار بریکدیروب صاقلا
 دقیری مخزن . || قار یاغدی =
 اوستنه قار یاغمش کبی بیاض
 بکسکی (طاوق و سائره) .

شی بقرشی « دیمه ملی. ۱. ۱. یوزه
قارشی = مواجهه ده، روبرو،
وجاهه.

قارشیق { ص. ۱. ۱. قارشمش،
مزوج، مخلوط، مختلط،
مختلف شپیلردن ویا نوعلردن
مرکب : قارشیق اون؛ قارشیق
چیچکلر؛ سوت ایلله بومورطه
قارشیق. ۲. خالص و صاف
اولمیان، حیلله ویا عادی جنسی
قارشیدرلمش : قارشیق صو،
یاغ. ۳. بربرینه کچمش، قارمه
قارش، مشوش : قارشیق صاج،
اییک، ایپلیک. ۴. ترتیبسز،
انتظامسز، نظامسز : بو کاغدلر،
بو کتابلر یق قارشیق. ۵.
مشوش، مغلق، آکلاشلماز :
قارشیق ایش؛ قارشیق یازی.
۶. جنلر ایلله اختلاط ایش.

قارشیق { ص. ۱. ۱. عدم انتظام،
نظامسزلیق، ترتیبسز.
لک : بو اووده دائما بر قارشیق
واردر. ۲. فساد، شورش،
فتنه، اسایش ضدی : چینده یته
بر قارشیقلی ظهور ایش.

قارشیلادیر { ص. ۱. ۱. مقا.
بو کاغده مسوده سیله قارشیلادیر.
شیدرلی می؟ ۲. موازنه ایدلمک :
آله جفله ویره جکم قارشیلادیر.
یرلسون که مطلوب اولوب اولم.
یفی آکلاشلسون.

قارشیلادیر { ص. ۱. ۱. مقا.
بو کاغده مسوده سیله قارشیلادیر.
شیدرلی می؟ ۲. موازنه ایدلمک :
آله جفله ویره جکم قارشیلادیر.
یرلسون که مطلوب اولوب اولم.
یفی آکلاشلسون.

قارشیلادیر { ص. ۱. ۱. مقا.
بو کاغده مسوده سیله قارشیلادیر.
شیدرلی می؟ ۲. موازنه ایدلمک :
آله جفله ویره جکم قارشیلادیر.
یرلسون که مطلوب اولوب اولم.
یفی آکلاشلسون.

قارشیلادیر { ص. ۱. ۱. مقا.
بو کاغده مسوده سیله قارشیلادیر.
شیدرلی می؟ ۲. موازنه ایدلمک :
آله جفله ویره جکم قارشیلادیر.
یرلسون که مطلوب اولوب اولم.
یفی آکلاشلسون.

قارشیلادیر { ص. ۱. ۱. مقا.
بو کاغده مسوده سیله قارشیلادیر.
شیدرلی می؟ ۲. موازنه ایدلمک :
آله جفله ویره جکم قارشیلادیر.
یرلسون که مطلوب اولوب اولم.
یفی آکلاشلسون.

قارشیلادیر { ص. ۱. ۱. مقا.
بو کاغده مسوده سیله قارشیلادیر.
شیدرلی می؟ ۲. موازنه ایدلمک :
آله جفله ویره جکم قارشیلادیر.
یرلسون که مطلوب اولوب اولم.
یفی آکلاشلسون.

قارشیلادیر { ص. ۱. ۱. مقا.
بو کاغده مسوده سیله قارشیلادیر.
شیدرلی می؟ ۲. موازنه ایدلمک :
آله جفله ویره جکم قارشیلادیر.
یرلسون که مطلوب اولوب اولم.
یفی آکلاشلسون.

قارشیلادیر { ص. ۱. ۱. مقا.
بو کاغده مسوده سیله قارشیلادیر.
شیدرلی می؟ ۲. موازنه ایدلمک :
آله جفله ویره جکم قارشیلادیر.
یرلسون که مطلوب اولوب اولم.
یفی آکلاشلسون.

قارشیلادیر { ص. ۱. ۱. مقا.
بو کاغده مسوده سیله قارشیلادیر.
شیدرلی می؟ ۲. موازنه ایدلمک :
آله جفله ویره جکم قارشیلادیر.
یرلسون که مطلوب اولوب اولم.
یفی آکلاشلسون.

قارشیلادیر { ص. ۱. ۱. مقا.
بو کاغده مسوده سیله قارشیلادیر.
شیدرلی می؟ ۲. موازنه ایدلمک :
آله جفله ویره جکم قارشیلادیر.
یرلسون که مطلوب اولوب اولم.
یفی آکلاشلسون.

قارشیلادیر { ص. ۱. ۱. مقا.
بو کاغده مسوده سیله قارشیلادیر.
شیدرلی می؟ ۲. موازنه ایدلمک :
آله جفله ویره جکم قارشیلادیر.
یرلسون که مطلوب اولوب اولم.
یفی آکلاشلسون.

قارشیلادیر { ص. ۱. ۱. مقا.
بو کاغده مسوده سیله قارشیلادیر.
شیدرلی می؟ ۲. موازنه ایدلمک :
آله جفله ویره جکم قارشیلادیر.
یرلسون که مطلوب اولوب اولم.
یفی آکلاشلسون.

قارشیلادیر { ص. ۱. ۱. مقا.
بو کاغده مسوده سیله قارشیلادیر.
شیدرلی می؟ ۲. موازنه ایدلمک :
آله جفله ویره جکم قارشیلادیر.
یرلسون که مطلوب اولوب اولم.
یفی آکلاشلسون.

قارشیلادیر { ص. ۱. ۱. مقا.
بو کاغده مسوده سیله قارشیلادیر.
شیدرلی می؟ ۲. موازنه ایدلمک :
آله جفله ویره جکم قارشیلادیر.
یرلسون که مطلوب اولوب اولم.
یفی آکلاشلسون.

قارشیلادیر { ص. ۱. ۱. مقا.
بو کاغده مسوده سیله قارشیلادیر.
شیدرلی می؟ ۲. موازنه ایدلمک :
آله جفله ویره جکم قارشیلادیر.
یرلسون که مطلوب اولوب اولم.
یفی آکلاشلسون.

قارشیلادیر { ص. ۱. ۱. مقا.
بو کاغده مسوده سیله قارشیلادیر.
شیدرلی می؟ ۲. موازنه ایدلمک :
آله جفله ویره جکم قارشیلادیر.
یرلسون که مطلوب اولوب اولم.
یفی آکلاشلسون.

قارشیلادیر { ص. ۱. ۱. مقا.
بو کاغده مسوده سیله قارشیلادیر.
شیدرلی می؟ ۲. موازنه ایدلمک :
آله جفله ویره جکم قارشیلادیر.
یرلسون که مطلوب اولوب اولم.
یفی آکلاشلسون.

قارشیلادیر { ص. ۱. ۱. مقا.
بو کاغده مسوده سیله قارشیلادیر.
شیدرلی می؟ ۲. موازنه ایدلمک :
آله جفله ویره جکم قارشیلادیر.
یرلسون که مطلوب اولوب اولم.
یفی آکلاشلسون.

قازلیق { ب. ۱. اشلک، آچلق، قازلیق } حفر اولغق : بو طو-
 براق زور قازلیق : باغچه شمعی
 قازلار : قویو درین قازلی. ۲.
 اولیق، حک و نقش ایدلک :
 معدن مهر طاشدن قولای
 قازلیق : مزار طاشنه مدفونک
 اسمی و تاریخ و قاتی قازلی.
 قازمق { ق. ۱. قازمه و سائر
 قازمق } آتله طوبراغی اشلک،
 آچق، حفر ایتک : باغچه قاز-
 دم : بر قویو قازمه جم : تارله نک
 اطرافنه خندق قازمق. ۲.
 چلیک قلم و سائر ایل اویق،
 حک و نقش ایتک : مهر قازمق :
 بر سرمر لوحه نک اوزرینه بر
 قطعه تاریخچه قازمق.
 قازمه { س. ۱. طوبراغی اشله،
 قازمه } حفر : اونک قازمه سی
 بک سطحی. ۲. اویمه، حک : او
 حکاک مهر قازمه سی بک ماهرا-
 نه در. = ص. حک ایله یابلق،
 محکوک : قازمه نقشلر، یازیلر.
 قازمه { س. طوبراغی قازمغه
 قازمه } مخصوص آلترک الک
 ساده سی واک قدیمی اولوب
 صاب کچه جک دلیکی اولان دوز
 وککین بر دمیردن عبارتدر.
 آنجق دیگر طرفنک کولنک
 کبی سیوری، چاه کبی چتال
 ویا بالطه کبی باشقه استقامتده
 یایی اولدیفنه کوره متعدد انوا-
 عه تقسیم اولنور. قازمه کورک =
 طوبراق حفری آلتری.
 قازمیر { س. فر. موجدنیک
 قازمیر } اسمیه مسمار. [یوگدن
 ارکک اوابلنی بر نوع قاش :
 فرانسز قازمیری، انگلیز قاز-

میری. = ص. بو قاشدن معمول :
 قازمیر بانشالون، جاکت.
 قازیمق { ق. ۱. حک ایتدیر-
 قازیمق } مک، کسکین بر آتله
 آشیندیرمق ویا چقورلاقمق :
 شوکله بی قازیمق : بر مهر قازیمق.
 جنم. ۲. تراش ایتدیرمک :
 صقالی بربره قازیمق.
 قازیمچی { س. ۱. قازان، حفر
 قازیمچی } ایدن، چقور آچان :
 مزار قازیمچی. ۲. حک و نقش
 ایدن، اویان : مهر قازیمچی، طاش
 قازیمچی.
 قازیش { س. قازمق و اویق
 قازیش } ایشی و طرزی. با :
 قازمق.
 قازیق { س. ۱. بریره قاشق
 قازیق } اوزره اوجی قازیلوب
 سیوریش اودون، وتد : قازیق
 قاشق : قازیمغه باغلامق. ۲.
 صوگ ایچنده ویا بتاق وچوروک
 طوبراقعه اینه تملنه استنادگاه
 اولق اوزره صره ایله یره صو-
 قیلان دیرکک بیری : قازیق
 اوزرینه بنا ایتک. ۳. وقتیله
 اعدام ایچون قولانیلان شیش
 که مجرمک قیچندن صوقوب
 باشندن قیقاریرلردی : قازیمغه
 اورمق. ۴. مج. حبله، خدعه،
 دوباره، اضرار : قازیق ایتک.
 ۵. قازیق کبی دیم دیک شی،
 طوگمش شی : قازیق کسلدی.
 || ه. دمیر قازیق = دب اصغرک
 اوجنده کی قطب نجم ثابتی که
 کره ارضک قطبی قارشیسند
 بولغله، دائما بر یرده کوزیکور.
 || صاغ قازیق = سند قوی، کو-
 گنیله جک، اعتماد اولنه جق شی.

قازیمچی { س. ۱. بر شیشی
 قازیمچی } قازیمقندن چیقان
 شی، اینجه یونغه وتالاش : نخته،
 کاساله قازیمچی. ۲. یازینک
 قازیش، حک و تصحیح اولمش
 یری : تقدیم اولنه جق کاغذلرده
 قازیمچی اولمالی. || قزغان
 قازیمچی = قازانک دینه یایدشوب

قازیمقله قیقاریلان شیشلر :
 مجلینک قزغان قازیمچیسی ده
 لندیز اولور. || باغصاق قازیمچی
 یسی = شدتلی اسهال. || تکه
 قازیمچیسی = اویونک اختیارلغنده
 طوغان صوگ چوچق.

قازیمچی { ص. قازیش، محکوک
 قازیمچی } یری اولان : قا-
 زیمچی مکتوب کوندربله من
 تکرار یازمق.

قازیمق { فل. ۱. طیرناقله دری
 قازیمق } بی قازیمچهنه پک پک
 قاشیمق : قازیمشوب طوریور.
 ۲. کیمز اوستره ایله فنا و
 دری بی یوزرجه سنه تراش او-
 لقی. ۳. مج. نه وار نه یوق ایسه
 آریوب بولوب ویرمک.

قازیمق { س. [بتا. Casino]
 قازیمق } آفرانغه قهوه خانه.
 [اصل آوروپا لسانلرنده مدا.
 ومیری آتونه بولنان خصوصی
 صحتگاه یعنی بر نوع قلوب
 دیمکدر.]

قازیمچی { س. آفرانغه بر
 قازیمچی } قهوه خانه اداره ایدن
 آدم.

قاس { د. « ق » ایله باشلار
 قاس } بعض تر. صفتلرک باشنه
 کیروب مبالغه و تأکید بیان
 ایدر : قاس قتی. [قیس قیوراق
 و قوس قوجامان کبی.]

قاستانیوله { س. مج. دمیرک
 قاستانیوله } زنجیرینی ضبط
 ایتک ایچون بر اوجی میل او-
 زرنده متحرک دیکری برلانغه
 ایل حرکت ایدر ماندال.

قاسیم { ص. ع. « قسمة » دن
 قاسیم } [س.] ایران تقسیم ایدن.

= س. ع. ۱. « حسا »
 بده [اعمال اربعه دن تقسیمده
 بر عددک قاجه تقسیم اولندیغی
 کوسترین عددکه « مقسوم
 علیه » دخی دینلوب، دیکری
 « مقسوم » وچیقان نتیجه « حا-
 صل قسمت » دینلیر. ۵. ۲۰ حسا.

بندده ۲۰ مقسوم، ه قاسم
 (مقسوم علیه) و ه حاصل
 قسمتدر. ۲. روز حضر ایله
 برابر سنه بی ایکی مساوی قسمه
 ایران کون که تشرین ثانیته ۲۶
 نجی کونی اولوب، قیشک مبدی
 عد اولنور : قاسمده دیکیله جک
 تخمیر : قاسمندن صکره یابیله جق
 ایشلر. روز قاسم دخی دیرلر.

— صوگ بهار وکوز معناسیله
 دخی قولانیلیر. || قاسم چیچی =
 صوگ بهارده آچان متنوع
 رنگلی چیچک، فر. Chrysan-
 thème.

قاسی { ص. ع. ۱. قاسیه
 قاسی } « قسوة » دن سف. [قتی،
 سرت : قلب قاسی.]

قاش { س. اصل ترکی قدیمده
 قاش } قارشی و اوک دیمکدر.]

۱. انسانک کوزلری اوزرنده
 مقوس شکلده اوزانان قیصه قیلر.
 دن عبارت ایکی خط، حاجب،
 ابرو : چاتیق قاش = بیتشیک : کان
 قاش = کوزل و مقوس بیجیلی :
 سمورقاش = پکا کلی و طولفون :
 قلم قاش = اینجه وکوزل رسمی

۲. قاش = قاشی کان = مقوس قاشلی.
 قاشه مشابه اوله رق کمرلی
 و او وضعیتده اوزانان شی :
 اکرک اوک، آرت قاشی = ایکی

طرفندکی یوکسجه یری :
 قلیج قاشی = بالجاق : طاغک
 قاشی = بوره سی، بیلان. || قاش
 آتقی = اشارت ایتک. || قاش
 باصدی = چاتی، دلداده، عصا-
 به : آغریز باشه قاش باصدی =
 لزومسز تکلف. || قاش چاتقی، قا-
 ش کوز ایتک = عیوسلق ایتک.
 || قاش یایم دیرکن کوزچیقار-
 مقی = ایش دوزلنک نیتله ایش
 بوزمق. || قاشله کوز آره سنده =
 بر آنده، طرفه العینده. || کو-
 زک اوزرنده قاشک وار دیمه.
 مک = برینه غایه الفایه حسن
 معامله ایتک، ایجیده جک بر
 سوز بیله سوبله مک. || بوزوک
 قاشی = فص، نکین.

قاشاغی { یا قشاغی. س. ۱. حیوا-
 قاشاغی } نری قاشیوب نوزلینی
 دوشورمکه مخصوص ساجدن
 دیشلی آت : آت قاشاغی : آل
 قاشاغی بی کیر آخوره یاغیری
 اولان قوجنور. ۲. اختیارلرک
 آرقه لرینی کندیلری قاشیمق
 ایچون آغاجدن معمول اوزون
 صابلی ویر اوجنده کی لوحه سی
 دیشلی بر آت. || غوغا قاشا-
 غیسی = غوغا بهانه سی.

قاشاغیلامق { ق. و :
 قاشاغیلامق } ق. حیوانه قاشاغی سو-
 قاشامق { ر. مک، قاشاغی ایله
 تمیزلک، تیار ایتک.

قاشان { س. آت و استر و اوکا
 قاشان } مشابه حیوانلرک ایشه.
 می، تبولی. || قاشان یری =
 منزل بیکیرلرینک یول اوزرنده

ققی، ادخال ایتک : جیوی، قا.
 رقی قاقی. ۳. معدن لوحه.
 لرینک آرقه سنه میل ویا قابله
 اوره رقی یوزنی قبارتمق، قبارتمه
 چچکله تزین ایتک : بو قو-
 طیلری قاقفله یاپارلر. ۴. تخته
 وسائر دن شیلره آلتین وکو.
 مش تل وچیولری صوقوب
 یرلشدیره رک تالکاری ایشلر
 یاقی : طرزونده و پرز رینده
 اسله و باستون کی شیلره کو.
 مشدن کوزل نقشلر قارلر. ۱۱. باشه
 قاقق = منت قومق، امتنان
 ایتک : ایتدیک بر اییاکی باشمه
 قاقه جقه هک هیچ اینه ملدک. ۱۱
 قازیق قاقق = باغلامش کی یر-
 لشوب طور مق.
 قاقه { س. ققی ایشی. ۱. قاقق.
 } = ص. ۸. آرقه سنندن
 میل ویا قابله اوریلره رقی قبارتمه
 رسملره تزین اولمش : قاقه
 تپسی، ظرف. ۲. تخته وسائر
 اوزرینه آلتین وکومش تل
 وچیولری صوقبلره رقی تزین او-
 لمش : آلتین قاقه، کومش
 قاقه باستون، سلاح.
 قاقوله { س. هنددن کلیر بهاراتدن
 } برجنس حبه : کوچک قا.
 قوله، صالقم قاقوله = نوعلری.
 قاقه { س. (چووق لسانده)
 } پسلک، نجس : چووقک
 قاقه سی وار، قاقه سنی ایدمه جک.
 = ص. کوتی، فنا : قاقه بیک =
 یاراماز چووق (مقابلی : جچی).
 قاقه لاشمق { فل. کوتیلشمک،
 } فنالاشمق. عو.
 قاقیمق { فت. آزارلامق، پایلامق،
 } تعزیر ایتک.

قال { س. ۱. تکرلک، آراهه تکر-
 لکی. ۲. مدور شی، طبله.
 ۳. وقتبله مجرملرک بوغازینه
 یکیردکاری قالین طومروق.
 قاکتارمق { فت. چکوب قیصمق.
 }
 قاکتارمه { ویا خود قانتارمه.
 } س. آزیلی آتلی
 ضبط ایتک ایچون کم ایله برابر
 اوریلان و طودا قارک اوچلری
 صیقان دمیر.
 قاکرمق { فت. ۱. دوندروب
 } چویرمک، طویلا-
 مق. ۲. طویلامق، قاصمق،
 قوبارمق.
 قاکلو { س. و.
 }
 قاکلی { س. اصل تکرلکی
 } دیمکدر ایکی تکرلکی
 و تکرلکاری دیکله ثابت اوکوز
 آراهه سی که شمدیکی املاسی «قاقی»
 در. (بوغاز ایچنده کی قاکلیجه
 قریه سنک اسمی بوندندر.)
 قال { س. عر. (اصل عربیده
 } «قول» دن فعل ماضی مفرد
 مذکر غائب اولوب «دید»
 دیمکدر. سوز قول، سخن :
 قاله آتماز = سوزخی ایتکه دکر.
 || قیل وقال = دیدی قودوی،
 کفت وکو : بر طاقم قیل وقاله
 سببیت ویردی.
 قال { س. معدن کوچله لرینک ارید-
 } یلوب تصفیه اولمش : آلتینی،
 باقری قال ایتک : قال عملیاتی.
 قالا { ح. عر. سوزله، سوبله.
 } رک، شفاهاً. مقابلی : قلا =
 تحریراً. با : قولاً
 قالاتق { س. حیوانک بورن دلیکی،
 } حیوانات منخری.

قالای { س. ۱. معروف بیاض
 } معدن که باقر اواندینک
 اوزرینه سوریلور و تکه وسائر
 یایدشدریمغه یارار و باقرله قا-
 ریشدیریلره رقی پرنجی تشکیل
 ایدر، قصیدر، رصاص ایض.
 ۲. باقر اوانی به سوریلن بیاض
 طبقه : بو تجرملر قالای ایستر،
 قالایه محتاجدر. ۳. سطحی
 سوس، یالاندن زینت، یالکز
 کوستریشده اولان اساسسز
 فضائل و محسنات : او آمده
 یالکز بر قالای وارددر : اونک
 علم و فضلی بر قالایدن عبارتدر.
 ۴. مج. تکدیر، تعزیر : قالای
 آتقی، باصمق = پایلامق، تکدیر
 و تعزیر ایتک.
 قالایچی { س. ۱. باقر و دمیر
 } اوانی به قالایدن بر
 سطح چکوب بیاضلاتان آدم،
 قالای سورن اصناف : بو باقر-
 لری قالایچی به کورتورملی. ۲.
 مج. سطحی و اساسسز ایش یاپان
 آدم، ساخته کارق.
 قالایچیلق { س. ۱. باقر و دمیر
 } اوانی به قالای سو-
 دن آدمک ایشی و صنعتی : قا-
 لایچیلقه کچیلور. ۲. مج. سطحی
 و اساسسز ایش یاپانک حالی،
 ساخته کارق.
 قالایسز { ص. ۱. قالایی چیمش
 } (باقر اوانی). ۲. مج.
 سطحی و یالاندن سوسی اولیان،
 حال طبعیسنده اولان.
 قالایلامق { فت. (باقر اوانی و
 } ساثره) به قالای
 سوردیرمک : شو باقرلری قا-
 لایلاملی.

قالا یلامق { فت. ۱. (باقر اوانی
 } وسائر به) قالای
 سورمک، سطحلرینی قالایله اور-
 نوب بیاضلاتمق : قالایچی بو
 باقرلری ایی قالایلامدی. ۲.
 سطحی و اساسسز صورتده تزین
 ایتک. ۳. تکدیر و تعزیر ایتک.
 قالایلامه { س. قالایلامق ایشی.
 } ۱. قالایلامق.
 قالایلامق { مج. اوستنه قالای
 } سورمک، قالای
 قبول ایتک : دمیر قابلر ذخی
 قالایلامیر.
 قالایی { ص. ۱. قالای سو-
 } رلش : قالایی تجربه.
 ۲. سطحی و یالاندن بر سوس
 و کوستریشی اولان، ساخته.
 قالب { س. عر. ج. قوالب. ۱.
 } بر شکل و هیئت مخصوصه.
 ده دوکله سی مرام اولنان شیلره
 مخصوص ظرف : دوکله جی قا.
 لی؛ حروفات قالیلری. ۲. بر
 شکل و هیئت مخصوصه آلمه سی
 مطلوب اولان بعض ظرفلرک
 یکیرلسنه مخصوص مظروف :
 فس قالی؛ پوتین، جیمه قالی.
 ۳. علی الاطلاق شکل و صورت
 نمونه سی : اثواب قالی، کمی قالی.
 ۴. بر قابله دوکلهش، قالیدن چیمش
 شی : بر قالب شکر، بر قالب
 صابون. ۵. قابله دوکله کسزین
 قالیدن چیمش کی بر شکل و
 صورت مخصوصه سی اولان شی.
 ۶. روحه نسبتله انسان ویا حیوا-
 نک بدن، قسم مادیه سی : قالیدن
 عبارت بر آدم = عقل و روحی
 یوق حکمنده اولوب صرف مادی
 و شکل و صورتدن عبارت اولان؛

قالب دکیشدیرمک، قالب
 دیکلندیرمک = اولمک، وفات
 ایتک. ۷. مج. جانسز قالب کی،
 غیر متحرک : قالب کی خسته؛
 حریف انسان دکل، قالب :
 قوجه قالب، قالب کی یاتمق.
 || قالب ایتک = حبله ایتک. ||
 باصمه قالب = بر شیئی آکلا-
 مقسزین و برکونه اثر عقل و ذکا
 کوسترمکسزین نمونه سنه تطبیقه
 ویا بر پردن عیناً استنساخه
 وجوده کلن شی : اونک یازدیغی
 شی باصمه قالیدر. || باصمه قالی =
 بویانه حق قلمکاری تولبدک ویا
 نقش ایدبله جک قماشک اوزرینه
 باصلقی اوزره مختلف اشکال
 وصورله اولمش تخته. || قالینی
 باصمق = مهر باصمق یرینه بتون
 قالی باصمق که بلاحتراز شهادت
 ویا دعوی ایتک مقامنده ایراد
 اولنور. || قالی دیکلندیرمک =
 وفات ایتک. || قالیدن قابله،
 بیک قابله کیرمک = تبدیل شکل
 و قیافت ایتک. || بر قابله دوکله =
 بر صورت تسویه بولق، بر چاره
 دوشونمک.
 قالیچی { س. قال یاپان ویا بر
 } شیئی قابله کچیرن : بو-
 تین قالیچی، فس قالیچی.
 قالیره { س. (فر. Calibre) تفهکک
 } مجوف قطری، چاپ.
 قالبلاتمق { فت. قابله کچیرمک،
 } قابله کچیرتورک شکلی
 دوزلندیرمک : پوتینی، فسی
 قالبلاتمق.
 قالبلاتمق { فت. قابله کچیرمک، قا-
 } له قویه رقی شکلی

دوزلتک ویا کتیشلتک : شوفی
 ایی قالبلامدی؛ جیمه بی قو-
 ندره جی به کورتورده قالبلاسون.
 قالبلاتمق { مج. قابله کچیرمک،
 } قابله قویه رقی شکلی
 دوزلتک : بوفس بر آیدن بری
 قالبلامدی؛ بویوتین بر کره قا-
 بلانسه آچبله جقدر.
 قالبور { یا قلیور. س. (عر. «غیر»
 } «بال» دن) جوبات وسلا-
 زه ایچیدن کچیروب نوز طوبراق
 و صمان وسائر بی قفرقه تطهیر
 و تصفیه ایتک اوزره تخته دن بر
 دائره به کچیرلش دلیکی دریدن
 ویا مختلف درجه لده صیق تل
 قفسدن عبارت آلت که الکک
 قبایسی عد اولنه یایلر. || قالبور
 اوستنه کلک = منتخب و ممتاز
 اولق. || قالبور اوستنه کلنلر =
 ایلری کلنلر. || قالبور کیکی =
 بورنده بر کیکی، عظم غربالی.
 قالبورچی { س. ۱. قالبور یل-
 } بان و صانان آدم.
 ۲. قالبور قوللانره رقی بر شی
 قالبورلامق { فت. قالبور دن
 } کچیروب تصفیه
 ایتک، قالبور قوللاتمق : شو
 بیدایی، شو کوموری قالبور-
 لادیکزی؟
 قالبورلامق { فل. قالبور دن
 } کچیرمک، قالبور-
 له تصفیه اولمق : بیدای بو
 قالبورله قالبورلاماز، بوکومور
 چوق توزلیدر قالبورلامازدن
 قوللانیه ماز.
 قالتابان { س. قا. ۱. بزونک، قو-
 } رومساق. ۲. نا.

موسسز، بالانجی، شقلبان، شارلتان.

قالتابانلق { س. ۱. بزونكك، قورومساقاق. ۲. ناموسسزلق، بالانجیلق، شقلبا. نلق، شارلتانلق.

قالتاق { س. ۱. اكر، سرج. ۲. زین: تانار قالتاغی. ۳. اكر ك تخته دن اولان قسمی، كراسته سی، قاپلانماشی؛ قالتاق قاشی = اوگدن و آرقه دن اولان بوكسك برلری. ۳. مج. ناموسسز و مبتدل قاری.

قالچاق { س. مر. و.

قالچه { س. باجاءك یوقاریسی، اوستدن اویناق یری: قالچم آغریور؛ قالچه كیكی = مذکور اویناق یرنده کی چیقند. یلی كيك.

قالچین { س. قالچه به قدر چیقان اوزون چوراب، چیزمه آلتنده کییلن قالین چوراب ویا عبادن توزلق.

قالدیرمق { ق. ۱. یوقاری چیقا. ۲. قالدیرمقی ده آلتی تمیزلی. ۳. بوكسك یرمك، دهها بوكسك

ایتدیرمك: شو دیواری دیوار. جی به بر آرشین دهها قالدیرتمی. ۳. رفع و لغو ایتدیرمك: ازاله ایتدیرمك: كویلیرك بو عادتی قالدیرتمی. ۴. بوكسك یرمك نقل ایتدیرمك ویا نقل اولمسه مساعده ایتك: معشر كله دن ذخیره بی خرماندن قالدیرتمازل. سه ده باری صامانی قالدیرتم. قالدیرتمق { ج. ۱. یوقاری چیقا. ۲. رلق: بو صندیق

قالدیرلمیدركه آتی تمیزلنسن. ۲. یوكسكلك، ترفیع ایدلك: بو دیواری بر آرشین دهها قالدیر. ملی: بو بنانك طوانلری بر ایکی قاریش دهها قالدیرمق ایدیر. ۳. بوكسك یرمك نقل ایتك، طاشیق، كوتورمك: دهها ذخیره بی خرماندن قالدیرمق: اشیایی بوكون، قالدیره جفر. ۴. رفع و لغو ایتك، فسح ایتك: بن او عادتی قالدیرم: آبلوقه بی قالدیردی. ۵. آیانقلاندیرمق، افساد و تهیج ایتك: بر طاقم خذله بی قالدیرمغه چبالاوردی. ۶. (آو کویکی) آوی اوچور. مق ویا یوه سندن چیقارمق: بزم کویك بوكون برکیك، بر ککلیك قالدیردی. ۷. ککیتله صاتین آلق: کندیلری چار. شیدن برجوق قاشلر قالدیردیلر. ۸. بوكسك، تحمل ایده ییلك: بو كله بی قالدیره بیلمیسك؟ دوه قاج اوقه قالدیره بیلم. ۹. مساعد و محمل اولق: بزم حائلز اوقدر بهالی اتوانی قالدیره ماز: بزم ایشمز اویله قاشلر قالدیرماز: بویك جوق طوز قالدیرماز. ۱۰. ای ایتك، یاناقدن قورتارمق: فلان طیب کندیسی بش کونده یاناقدن قالدیردی. ۱۱. قطع امید ایتك، واز چمك: سن بوكون کیتکی قالدیر. ۱۲. آتی دوت نعل قالدیر. مق = طولو دیزکین قوشدیرمق. ۱۳. ال قالدیرمق = اورمق، اورمغه حاضر لایمق. ۱۴. البرخی قالدیرمق = دعا ایتك. ۱۵. اوموز قالدیرمق = نجاهل ایتك. ۱۶. باش قالدیرمق = عصیان ایتك، سرکشك کوستر. ۱۷. مکه. ۱۸. پوسته قالدیرمق = پوسته

قالدیرم { یاخود قالدیرم. س. ۱. قالدیرم { زمیندن قالدیریلوب یو. کسکله رك یا بلش طاش دوشمه. سی: مطبخك اوکفی قالدیرم یا علی. ۲. بو وجهله طاش دوشنش صوقاق: شهرک قالدیرملری خیلی بوزلشدی یکیدن یا بلدی: بتون کون قالدیرملرده کزبور: یا یا قالدیرمی. ۱۱. قالدیرم اوستنده قالمق = مسکنسز، معیشتر قالمق. ۱۲. قالدیرم طاشی = قالدیرم دوشتمه ده قولانیلان طاش. ۱۳. قالدیرم شاعری = عادی شاعر. ۱۴. قالدیرم فارغهی = صوقاق سوپورکسی، سورتوک قاری. (بوكله عن اصل ترجه اولدیغی حالده بعض روم مؤلفلری Καλός ὁρμηρός یعنی این یول تعبیرندن آلتمش دیه کوستر مشلردر.)

قالدیرمچی { س. قالدیرم دوشتمک صنعتی بیان و اجرا ایدن آدم: قالدیرمجیلر کخنداسی. ۳. طاشله دوشمه. قالدیرمسز { ص. طاشله دوشمه. ۴. طوبراق (صو. قاق): قصبه دهها یکی اولدیفندن صوقاقلری قالدیرمسزدر.

قالدیرمق { ق. ۱. اصلی: قالقدیر. ۲. یوقاری چیقارمق، رفع ایتك: الکزی قالدیرك: باشمی قالدیروب باقم.

ترتیب ایدوب کوندیرمك. ۱۱. طب. فی قالدیرمق = فوشمق = شتاب ایتك. ۱۲. یلكنلری قالدیرمق = یلكن آجوب کیتك. ۱۳. یورك قالدیرمق = کوكل بولاندیرمق. ۱۴. ص. قالدیرم دوشمش، طاشله تقریش او. ۱۵. لئش: بوتون صوقاقلر قالدیر. ملیدر.

قالسقه { س. (لهجه Kolesko دن) برجنس کوروکلی کوچک فایطون.

قالسیوم { س. [Calcium] کلس و کیرچ قیینلندن بر جسم بسیط.

قالغه { یا قالغای. س. با: فلغای. قالغیمق { فل. با: قالغیمق.

قالغات { یا قلفات. س. (فر. Cal-fatage) ویا عمر. «جلفاط» دن. ۱. مج. کوی و قایقلرک تخته لرینك آره سی استونی و سائرله طیقا. یوب اوستنه زفت و معجون و سائر سورمك عملیاتی: قایغی، کمی بی قالغات ایتك. ۲. مج. ساخته سوس ویا تعمیر، دوزن: اوی قالغات ایتك: بو اختیار قادین یوزینی قالغات ایدوب طور یور. ۱۱. قالغات ایتك = قالغاتلامق. ۱۲. قالغات یری = تکه نلرک قالغاتلامه سنه مخصوص محل.

قالغات { یا قلفات. س. وقتیهلر یکجیری آغاسنك کیید. یکی قرمز ی بر سرپوش.

قالقاتجی { س. کمی و قایقلری تکه نلرک قالقاتی صنعتیه توغل

و تعمیر ایدن آدم. قالقاتلامق { ق. (کمی و قایغی) قالغات ایتدیرمك، قاپلامه تخته لرینك آره لرینی طیقایوب اوستنه زفت سورددیر. مک: شو قایغی قالغاتلاملی.

قالقاتلامق { ق. (کمی و قایغی) قالغات ایتك، تخته لرینك آره لرینی طیقایوب اوستنه زفت سورمك: کمی بی ای قالفا. ۱۱. مج. ساخته لندیرمك، دوزکون سورمك، بویا و سائرله ایله قصورلری اورتمك: یوزینی قالغاتلامش.

قالقاتلامق { ج. قالغات ایدلك، (کمی و قایغی) قاپلامه تخته لرینك آره لرینی طیقایوب اوستنه زفت سورمك: قایق ای قالقاتلامیسه برناج سنه سورر. ۱۱. مج. ساخته بر صورتله سوسلنمك، دوزکون ویا بویا سورمك: بوقادین کنج کوریتك زعمیله دوزکونله قالقاتلامش.

قالقه { س. با: قلفه. قالقان { س. اسکی محاربه لده اوق و قلیجه قارشى اوکه طو. تیلوب محافظه یه یارایان آلت تحافظ که انواعی اولوب معدندن ویا کرکدان و فیل دریسندن یا بیلیردی، ترس، مجنه، حیفه، سپر: قالقان قوللایمق. ۱۱. قالقان اونی = دوه اونی نوعندن او. کسوروك اونی. ۱۲. قالقان بالیغی = معروف یاصی و بسوک بالیق که قلیجیق یرینه بر طاقم ناصیری کیکاری و بیاض اتی واردر.

قالقشمق { فل. ادعا ایله بر ایشه فوننده بر ایشه تصدی ایتك، قیام ایتك: کندیسى الآن هندسه درسی آلدیغی حالده بو فنه داتر کتاب یازمغه قالقشدی؛ بنم علیهمده دعوا یه قالقشدی. قالقمق { فل. ۱. آیاق اوزره قیام ایتك: معلم کیررکن بتون شاگردان قالقار؛ تعظیم ایچون آیاهه قالقمق. ۲. یاتمی وضعیتی بوزمق، اونورمق: یاتقندن او. صاندمک می فالتی آرتق: یاتقمده ایکن قالقوب اوطوردی. ۳. اویاتمی، یاتقندن چیقمق: صباح قاچده قالقیورسکز. ۴. بوكسك، یوقاری چیقمق: بو صالنجاءك برطرفی اینجه اوبرطرفی قالقار. ۵. قبارمق، شیشوب آیرلق: بتون یوزمك درسی قالقدی. ۶. عزیمت، حرکت ایتك، یوله چیقمق: کاروان قالقدی؛ یارین یوردان ارکن قالقارسق اقسام واریرز؛ واپور قاچده قالقار؟ ۷. دیک طورمق، دیک وضعیتی آلق: تویرلم قالقدی؛ حیوان آرت آیانلری اوزرینه قالقدی؛ یاغوردن یاغش اولان اکینلر ینه قالقدی. ۸. یوق اولق، لغو و فسح اولنق، آرتق بولغامق ویا مرعی و مستعمل اولماق: اونك وجودی قالقدی؛ او عادت شمعی قالقدی؛ قره کوی مروکی چوقدن قالقمشیدی. ۹. خسته لقدن قورتلوب یا تاغی ترک ایتك: خسته کر دهها قالقمدی؟ بر هفته یه قدر قالقه جفنی اطبا

قالقشمق { فل. ادعا ایله بر ایشه فوننده بر ایشه تصدی ایتك، قیام ایتك: کندیسى الآن هندسه درسی آلدیغی حالده بو فنه داتر کتاب یازمغه قالقشدی؛ بنم علیهمده دعوا یه قالقشدی. قالقمق { فل. ۱. آیاق اوزره قیام ایتك: معلم کیررکن بتون شاگردان قالقار؛ تعظیم ایچون آیاهه قالقمق. ۲. یاتمی وضعیتی بوزمق، اونورمق: یاتقندن او. صاندمک می فالتی آرتق: یاتقمده ایکن قالقوب اوطوردی. ۳. اویاتمی، یاتقندن چیقمق: صباح قاچده قالقیورسکز. ۴. بوكسك، یوقاری چیقمق: بو صالنجاءك برطرفی اینجه اوبرطرفی قالقار. ۵. قبارمق، شیشوب آیرلق: بتون یوزمك درسی قالقدی. ۶. عزیمت، حرکت ایتك، یوله چیقمق: کاروان قالقدی؛ یارین یوردان ارکن قالقارسق اقسام واریرز؛ واپور قاچده قالقار؟ ۷. دیک طورمق، دیک وضعیتی آلق: تویرلم قالقدی؛ حیوان آرت آیانلری اوزرینه قالقدی؛ یاغوردن یاغش اولان اکینلر ینه قالقدی. ۸. یوق اولق، لغو و فسح اولنق، آرتق بولغامق ویا مرعی و مستعمل اولماق: اونك وجودی قالقدی؛ او عادت شمعی قالقدی؛ قره کوی مروکی چوقدن قالقمشیدی. ۹. خسته لقدن قورتلوب یا تاغی ترک ایتك: خسته کر دهها قالقمدی؟ بر هفته یه قدر قالقه جفنی اطبا

قالقشمق { فل. ادعا ایله بر ایشه فوننده بر ایشه تصدی ایتك، قیام ایتك: کندیسى الآن هندسه درسی آلدیغی حالده بو فنه داتر کتاب یازمغه قالقشدی؛ بنم علیهمده دعوا یه قالقشدی. قالقمق { فل. ۱. آیاق اوزره قیام ایتك: معلم کیررکن بتون شاگردان قالقار؛ تعظیم ایچون آیاهه قالقمق. ۲. یاتمی وضعیتی بوزمق، اونورمق: یاتقندن او. صاندمک می فالتی آرتق: یاتقمده ایکن قالقوب اوطوردی. ۳. اویاتمی، یاتقندن چیقمق: صباح قاچده قالقیورسکز. ۴. بوكسك، یوقاری چیقمق: بو صالنجاءك برطرفی اینجه اوبرطرفی قالقار. ۵. قبارمق، شیشوب آیرلق: بتون یوزمك درسی قالقدی. ۶. عزیمت، حرکت ایتك، یوله چیقمق: کاروان قالقدی؛ یارین یوردان ارکن قالقارسق اقسام واریرز؛ واپور قاچده قالقار؟ ۷. دیک طورمق، دیک وضعیتی آلق: تویرلم قالقدی؛ حیوان آرت آیانلری اوزرینه قالقدی؛ یاغوردن یاغش اولان اکینلر ینه قالقدی. ۸. یوق اولق، لغو و فسح اولنق، آرتق بولغامق ویا مرعی و مستعمل اولماق: اونك وجودی قالقدی؛ او عادت شمعی قالقدی؛ قره کوی مروکی چوقدن قالقمشیدی. ۹. خسته لقدن قورتلوب یا تاغی ترک ایتك: خسته کر دهها قالقمدی؟ بر هفته یه قدر قالقه جفنی اطبا

قالیونجی { س. وقتيله قالیونلر- ده مستخدم افراد بحریه.

قالیه { س. (فا. «غالیه» دن غلط) با: قاله مسك.

قاما { و. قا. س. با: قامه.

قاماشدیرمق { فت. ۱. اکشی کمنز و غیقه لانی بر حاله قومق: بر اریک یدم دیشلری قاماشدیر. دی. ۲. ضیانک گشرتی کوز. لری کورمز ایتمک، اورمق: قار کوزلری قاماشدیردی: کوزلری قاماشدیرمق درجده بارلاق.

قاماشیق { فل. ۱. (دیش) اکشی بر شیء ایصیر. مقدن کمنز و اویشق بر حاله کلک: بر اریک یکدن دیشلرم قاماشدی. ۲. (کوز) بارلاق برشیه باقندن قراروب کورمز اولتی: قاره، کونشه باقندن کوزلرم قاماشدی.

قامبور { قامبورلق. با: قنبور وسائر.

قامبیال { س. (بتا. [تج. بولیجه سندی.]

قامبیو { س. (بتا. Cambio = مبا. قلمبیو [دله] تج. اسهام واوراق نقدیه مبادله سی، بونلرک آلیش ویریشله اجرا اولنان معامله صرافیه: قامبیو سمساری، قامبیو رائجی.

قامت { س. (ع. ترکیا. [تده] «قامه» صورتنده. ده بولنور. [بوی، انسانک آباقدنه طور دینی حاله اوزو.

نلفی و بدنک طولاً شکل و هیئت: قامت بالا، قامت دلجو: قد و قامت موزون: موزون القامه.

قامت { س. جماعته نماز انسانده مؤذنک «قد قامت الصلاة» دهرک اذان او قومسی که فاتحه صلاة حکمنده در: قامت کتیرمک = اذان او قویوب قد قامت الصلاة دیمک. [تج. قامتی آرتدیرمق = هرکسک ایشیده. بیله جکی صورتده اعلاء صوت ایتمک.

قامچی { س. بر دکشکک اوجنه باغلی و اورمغه یاخود حیوانلری قورقودوب یوروممکه مخصوص دری و مشین ویا ایپ وسائرده دن اورمه شیء، قیرباچ، سوط، تازیانه: قامچی ایله اور. مق: قامچی چالقی: قامچی بی صاللاق، چاتیرداتق: چاله قامچی = متصل قامچی چاله رق. [قامچی باشی: اوجنده قلاپدانله بر ایکی صره سی بولنان سکرک برجنس بز ویا توباند. [قامچی قلیج = اگنر بر جنس قلیج. [قامچی قوبروق = قیلز قو. یروق.

قامچیلایمق { فت. ۱. قامچی چا. نقدیه مبادله سی، بونلرک آلیش ویریشله اجرا اولنان معامله صرافیه: قامبیو سمساری، قامبیو رائجی. قامت { س. (ع. ترکیا. [تده] «قامه» صورتنده. ده بولنور. [بوی، انسانک آباقدنه طور دینی حاله اوزو.

قامشوق { ویا قماروت. س. (بتا. Camarotto دن) واپورده قامرده بولنان یعنی موقعی یولجیلره خدمت ایدن آدم.

قامصره { س. (بتا. Camera) واپور او طه سی: یان قامصره = کورکته نک ایکی یاننده کی قامصره لک بهری: قیو. دان قامصره سی: برنجی قامصره. ۲. آوروپا دولترنده مجلس مبعوثان: ایتالیا قامصره سنده: انکلترونک لوردلر، عوام قامصره سی.

قامصره { س. (اصلی آکلاشیله. مدی) یغین قامصره سی: تارله ده دمت کوملدیسی.

قامش { س. ۱. صولی برلرده بیتن ایچی بوش یومشاق و دوکوملی نبات که انواع واجناس کثیره سی اولوب مختلف اوزونلق و قالینلقده اولور، ساز، نای، نی، قصب: شکر قامشی = عصاره سی شکر اسمالنه یارایان قامش نوعی که اقالیم حاره ده اولور. ۲. قامشه مشابه شیء و آلت تناسل ذکور. ۳. ماصوره: باروتلق قامشی. ۴. اصداق بحریه دن سولینه دینلن صدق. [قامش مش بایرامی = اسرائیلرک قامشدن قلبه لره قیانه لری عقبنده کی بایراملری. [بورن قامشی = بورنک غسرونی، ققدراغی. [قامش حلواسی = بال آغده سندن یاپیلان جنسی. [قامش طام = سازله اورتیلی قلبه. [قلم قامشی = یونتیله رق یازی یازمغه یارایان قامش جنسی که بحر فارس سوا. حله ده اولور. [قامش قولاق =

قولاقلری دوزکون عرب آتی. [مثقال قامشی = صره وازی بر برینه بیشیک و دوزکون شیلر. قامشوق { س. قویوچی وسائر اوجاغنک آلونی بر نقطه یه طوبلا یوب پوفلیکه مخصوص ماصوره واکری بو. ری، حلاج.

قامشوق { س. قامش بیتش بر، قا. قامشوق { مش قورولمی، نیستان. قاملیا { س. (فر. Camellia) قا. ویردیکی بیوک و صاریسی سمیز یاراقلی چیچک که اوروپا خلقجه یک مقبولدر: قاملیا آغاجی، چیچکی.

قامو { یاخود قو. ص. [اصلی: قاموق] هب، بوتون، جمیع، دوکلی: قامو عالم. مر. قاموس { س. سن. عر. ج: قوا. (بلکه یو. [قاموس] دن) ۱. دکنز، بحر، یم، دریا. ۲. لغت کتابی، بر لسانک کافه لغاتی و شرح و تفسیرلری حاوی کتاب. [اصل فیروز آبادینک لسان عربینک لغاتی حاوی اولان مشهور اثرینک اسمی اولوب، شهرته بناء، بالتمیم علی الاطلاق لغت کتابی معناسیله ده قولانلشدر، فارسیده «فرهنگ» کی: [قاموس عربی، قاموس ترکی، قا. موس فرانسوی، قاموس الا. علام.

قامه { س. ۱. دیواره وکراسته و سائر یه قایلان بیوجک تخته جیوی، سیکل. ۲. تخته وسائر یاروب آچق ایچون اوجی سیو. ری و آرقه سی قالین اکثریا

اوج کوشه لی تخته ویا دمیر، طاقور. ۳. ایکی طرفی کسکین و اوجی سیوری واکلی بیچاق، کوچک خنجر، جنبیه: قامه چکمک: قا. مه قامه یه کلک = قامه ایله اورشقی. ۴. بعض اوپونلرده یگیان آدمک یوزینه قونیلان لکه و علامت: قامه باصق = غلبه چالقی، یگمک. [بالطه قامه سی = سیوری اوجلی طرفی. [طوب قامه سی = طوبلرک قویروقلرنده قیاق ایشی کورن بر آلت. قامه مق { فت. اکسک اوجنی پر. چین ایتمک. [تج. اکسرنی قامه مق = لقر دیسی آغزینه طبعق.

قان { س. ۱. انسان و حیوانلرک بدننده طامارلرک ایچنده جولان ایدوب حیوانلری ادامه ایدن قمرزی برمایع ماده، دم، خون. ۲. قتل، آدم اولدیرمک جنایتی: قان طاعده کچنلرده قان اولمش. ۳. خصومت، خصمه، دشمنلک: آره لرنده قان واردر. ۴. اوریلان آدمک انتقامی، اخذ ثار: قان کودمک: قانی طلب ایتمک. ۵. جنک، جدال، غوغا، حرب: قان اولمشون. [قان آرا مق = قصاص ایتمک. [قان آغلامق = قانلی کوز یا. شیه آغلامق، یک متأثر و دلخون اولتی. [قان آتقی = سفک دما ایتمک. [قان آتقی = حرب و قتال وقوع بولتی. [قان آلدیرمق = صحت یارار زعمیه بر طاماردن قان اخراج ایشدیرمک. [قان آلمق = جراح ویا بر بر برینک طا. مارندن قان چیقلارمق، فصد

ایتمک: نزول اصابت ایدنلردن قان آلمق اقتضا ایدر. [قان آلیچی = قان آلان جراح ویا بربر، فصاد. [قان ایتمک = قتل ایقاع ایتمک. [قان ایتمک = دیت طلب ایتمک. [ایکی الی قانده مفتی، اخلاقسز، مفسد. [قان بهاسی = دیت. [قان ترمک، قان ترمه باقی، قان ترایچنده قانلق = چوق ترمک. [قان چانغی = چوق قیزارمش کوزدن کنایه در. [قان دوکک = سفک دما ایتمک. [قان صولانق = فقر. دمه دوچار اولتی. [قانه صو. صامق = سفک دمایی آرزو ایتمک. [قانه صوصامش = کندی قتل واعدامنی ایجاب ایدیرمک حرکتده بولنان. [قانی صیباق = سونلی، انستیلی. [قان طاشی = قانی طور دیرمق. خاصه سنی حائر زعم اولنان ط. مارلی عقیق. [قان طومتق = قاتل جنایتک تأثیریه مبهوت او. لوب شاشیرمق. [قان قانامق = ۱. جوش و خروشه کلک. ۲. برینی درونی سومک. [قرداش قانی = برجنس نبات، چیچک. [قان قورودان = بیروح الصم و غلط اوله رق عبدالسلام دینلن نبات. [قان قوصق = چوق عذاب و صیقندی چکمک. [قان کیتک = ۱. چوق قان آتقی. ۲. چوق عذاب چکمک. [قانه کیرمک = سبب موتی اولتی. [قان یوتقی = اذیت چکمک. [یوزه قان کلک = بکزه رنک کلک. [یورکندن، ایچندن قان کیتک = غایله معذب و متالم اولتی.

قاناپه { یا قناه. س. (فر. Cana) }
 پتون سدر، ایک اوج کشی او-
 نوره جق قدر اوزون قولوق،
 سربر.
 قاناق { قن. قان آق جق صو-
 رتده جرح ایتک، قان
 آق دیرمق: المی قانانم؛ کیمسه.
 مک بورتی قاناقمدی.
 قاناره { س. اتلری ینه جک حیوا-
 نلری کسوب یوزدکری
 بر، سطحانه. || مج. آباغله قانا.
 ربه کیتک = اولومی آرابوب
 بولمق: کندینی تهلکبه اتمق.
 قاناریه { س. با: قاربه.
 قانال { س. با: قنال.
 قانامق { قل. قانی آق، یارم-
 لایوب قان جیمق:
 بورم قانادی. || کیمسه مک بورتی
 قانامقزین = بلا حرب، بلا وقو-
 حات.
 قانامه { س. قانامق ایسی. با:
 قانامق.
 قانبل { س. بولکش بل قنبوری.
 قانبل || قانبل اونی = بر جنس
 نبات.
 قانبور { قانبورلی. با: قنبور
 قانبور } و سائر.
 قانت { ص. عر. ق: قانت. ج:
 قانتین. } «قنوت» دن
 سف. ۱. مطیع، تابع، اطاعتی.
 ۲. اوامر الهیه اطاعت ایدن،
 متی. ذ.
 قانتارمق { قن. قانه قانه صو-
 رتده جق قدر اوزون قولوق،
 بورمق. مر.

قانتارمه { س. آزلی آتلیک
 قانتارمه } آغرلینه اوریلان
 دیر.
 قانجه { س. اوجی چنکلی گوندن:
 قانجه } قانجه، یاغین قانجه-
 || قانجه باش = قره دیزک آنا.
 طولی ساحلنه مخصوص بر نوع
 کمی که باشلیجه کراسته و اودون
 کومور نقلنده قوللایبار. || مج.
 قانجه بی طاق = پادشوب آبرامق،
 مسلط اولق.
 قانجه لامق { قن. ۱. قانجه بی
 قانجه لامق } آتوب طومق،
 طاق. ۲. مج. مسلط اولق.
 قانجیغه { یا قانجوغه. س. اگرک
 اوک قاشنک باغی ویا
 طوقسی.
 قانجیق { ویا قانجیق. ص. ۱.
 دیشی: قانجیق اشک،
 قاطر، کوپک. ۲. مج. خاش،
 چفتلی، حیلکار، دوتک طبیعتی
 آدم. = ۱. دیشی مر-
 کب، اشک دیشیسی. ۲. دیشی
 کوپک، کوپک دیشیسی.
 قانجیقلی { س. خیانت، چفته.
 لیلک، حیلکارلی، دو-
 نکک: بن او قانجیقلی قبول
 ایتم.
 قانچیلار { س. (بتا. Cancellier)
 برشیدر خانک امور
 تحریریه و معاملات ابرا ایدن
 مأمور، کاتب، مدیر: شهبندر-
 خانه قانچیلاری.
 قانچیلاریه { س. (بتا. Cancel-
 leria) } معاملات
 ریمیه ایضی ایچون قونسلو-
 سخانه لر تزدنده کی قلم: قونسولوس
 قانچیلاریه سی.

قاندیری { س. سیت وحصیر اور-
 مک یارایان اینجه بر
 جنس ساز، سنجی سوگودی.
 قاندن { یا قندن. ظم. نره دن:
 قاندن کلیمور؟
 قانده { یا قنده. ظم. (ایوم زبا-
 نردی: خاند و غلط
 فاحش اوله رق هاند } زرده:
 قانده در دوستک ایلی؟ قانده
 ایسه کله جک = زرده ایسه،
 کله سی یاقیندر: قانده قالدی =
 زرده قالدی؟ نه قدر بعیددر؟
 قاندرمق { مج. اقتاع ایدمک،
 ذهنی چورمک، ار-
 ض اولمق: قولای قاندریلر
 آدم دکلدن.
 قاندرمق { قن. ۱. اقتاع ایتک،
 ذهنی چورمک ار-
 ضا ایتک: بزمله برلکده کلکه
 قاندرمه چالیشمه ده قاندرمه
 مدم. ۲. طومورمق، کفایت
 مقداری یدرمک ویا ایچیرمک:
 بیکه صوبه قاندرم.
 قاندرمه { س. اقتاع، ذهن چور-
 مه، ارضا: اوک
 قاندرمه سی بک غریبدر.
 قاندریچی { ص. قاندران، اقتاع
 وارضای ایدن، مقنع:
 بک قاندریچی آدمدر: برطاقم
 قاندریچی سوزلرله.
 قاندریش { س. قاندرمه، اقتاع،
 قانسه } س. با: قونسه.
 قانغ { ص. عر. ق: قانغه. } «قنا-
 عه» دن سف. قناعت ایدن،
 نائل اولدینی شیشی کفی بولوب
 زیاده طبع ایتین: قمت ازله.
 سیله قانع اولان بختباردر.

قانع { س. (تکرک دیمک اولان
 قانغن) } ۱. آیب وتل
 ویری کبی اوزون بر شیشک
 چوریلوب چورکامکله آلدینی
 دائروی شکل، حلقه، طوره:
 خلط قانغال اولمش. ۲. بو
 وجهله چورلمش شیشک هر بر
 چوریمی: بر قانغال قورشون
 بوری: بش قانغال تل. || قانغال
 ایتک = حلقه حلقه دیوشیرمک.
 || قانغال دیکنی = دوه مک یدیکی
 برجس نبات.
 قانغلاقمق { قن. حلقه حلقه وچو-
 رکله طویلایمق:
 خلطی، تلی، قورشون بوری بی
 قانغلامق.
 قانغلامق { قل. حلقه حلقه وچو-
 رکله اوله رق طو-
 بلایمق: بیلان قانغلامشیدی.
 قانغرن { س. ص. و:
 قنغرنه } س. ص. با: غانغن.
 قانغرمق { قن. طوغان و آتمجه کبی
 آوجی قوشی آوه آلشد.
 بروب تربیه ایتک.
 قانغیمق { قل. ۱. (قوش)
 پیسله مک: چمقمرق.
 ۲. (قازل) باغرشمق.
 قانغلامق { قن. قانلی ایتک، قانه بویامق:
 اللربی، اوستنی، یوزینی قانلادی.
 قانغلامق { قل. ۱. قان سورمک،
 قانله ملع و ملوث اولق:
 اللری، اوستی باشی قانغلامش.
 ۲. بوزه قان کلک، بکزه رنک
 کلک: براز جانلایوب قانلاندی.
 ۳. قانلی قاتل اولق، جانی او-
 لق: هر خیانتی ارتکاب ایتد.

کدن صکره عاقبت قانلایوب
 پراغیه آتلدی.
 قانی { یا قانلو. ص. ۱. قانه بو-
 لاشمش، قانه بویامش:
 قانی ال، قانی اثواب. ۲. بد-
 ننده قانی چوق، قانی سائر
 اخلاطنه غالب، دموی: قانی
 آدم اولدینچون نزلدن قور-
 قیور. ۳. چوق پیشیموب کسلجه
 قان طاملایان: قانی بر برزوله.
 ۴. قاتل، قتل نفوس ایدن،
 جانی: قانی آدم: قانی قاتل.
 || دلی قانی. با: دلیقانی.
 || صیحا قانی = قانی صیحا،
 سویملی، مونس. || صوئوق قانی =
 ۱. قانی صوئوق، بارد، سویمسز.
 ۲. تلاشسز، متانی، قیدسز.
 قانمق { قل. ۱. مقدار کفایده
 بیکه، صوبه قندی: قانجه به قدر
 بدی، ایچدی: قانه قانه = طو-
 بنجه به قدر، طویه جق صورته،
 بول بول: قانه قانه صو ایچدی.
 ۲. قانع و راضی اولق، قناعت
 کلک، ذهنی یاتمی: قاندرمق
 ایچون او قدر دلیللر ایراد ایتد
 ینه قانمدی: نه سوبیله ک نافله
 قانمور.
 قانمه { س. ۱. طویله، قناعت
 شیع. ۲. قانع اوله، ذهن
 یاتمه، قناعت کلک، رضا: اوک
 قانمه سی نه قدر زور.
 قانون { س. عر. ج. قوانین. } بو-
 قانون { Kānūn } ۱. قاعده،
 قضیه کلیه: قانون عمومی، قا-
 نون ریاضی. ۲. اصول، نظام،
 رسم، آیین: قانون قدیم: قا-
 نون طبیعت. ۳. دولجه مرعی

و دستور العمل اولان نظامات
 مجموعی، نظامنامه: قانون دولت:
 قانونه تطبیقی حرکت: قانون
 جزا: قانون تجارت: قوانین
 موجودیه رعایت.
 قانون { س. عر. } لغت آتفه مک
 عیندر حکیم فارابی طر.
 قندن اختراعی مروری اولان بر
 نوع چالغی که برکوشه سی قیریق
 مستطیل صورتنده بر تختیه
 کرلمش تلاردن عبارت اولوب
 مضربله چالغی: قانون چالغی.
 قانون { س. } «قانون چارشی»
 تعبیرندن مختصر اولسه
 کرکدر عسکر یلرک خلاف
 نظام و تنبیهات حرکانه بولما.
 ملرینه دقت ایتک و بولنلاری
 خبر ویرمک ویا توقیف ایتدیر.
 مک وظیفه سیله موظف مأمور.
 قانونا { ج. عر. } قانون و نظامه
 توفیقا، قانون و نظامه،
 نظاما: قانونا کندیسنه نه معامله
 ایدمک اقتضا ایدرسه اوکاراضی
 اولمیدر: قانونا تأدیب و تربیه سی
 اقتضا ایدر: شرعاً و قانوناً.
 قانونچه { س. فا. کوچک قانون
 و نظام رساله سی.
 قانوننامه { س. فا. برمانده حقنده
 فقرات قانونیه بی جامع
 کتاب ویا رساله، نظامنامه:
 تجارت قانوننامه سی: قانوننامه
 هایون.
 قانونی { ص. عر. ق: قانونیه. ۱.
 نظام و قانونه منسوب
 و متعلق، علم حقوقله مشغول،
 قانون شناس: قانونی آدم. ۲.
 قانون و نظام وضع و تأسیس
 و ترتیب و تنظیم ایدن، واضع

قانون : قانونی سلطان سلیمان خان حضرتلی . ۳. قانون دینلن چالغینی ابی چالان . || طب قا - نونی = جرح و قتل و تعادی اخلاق کبی جرم و جنايتلرک تشخيصی اصول و قواعدینی مبین علم که من جهة فن طبه و من جهة حقوقه مربوطدر .

قانونیت { س. ش. ع. برقراره قانون نظام حکمنه یکمسی : بولایجه نك قانونیتی اراده سنیه . سنك شرف صدورینه منوطدر .

قانونیجه { س. (یتا . ۱ .) چوال و مندر بوزی وسائر اعماله یاریان قالین و سکرک کنور بزی . ۲ . یوک ایلیکله نقش ایشلمکه مخصوص سکرک و سطرنج طوقومه لی سرت و قو - له لی بز : قانونیجه ایشلمک .

قانه { س. ب. کینک نکلنه کوره قانه { صویه باتان قسمنك درجاتی کوسترمکه مخصوص اوله رق باش وقیچ بودوسلامه لری اوزرینه موضوع رقلرکه قدم اعتباریله در .

قانی { یاخود قنی و خانی . ظم . قانی { (استانبولجه باززدی « هانه » ایسه ده « ق » ایله « ه » آره . سنده مناسبت اولدیغندن ، و ذاتا « خ » دخی بوراجه « ه » کبی تلفظ اولندیغندن ، « خانی » یازوق ده طوغریدر { ۱ . زده ده ؟

زده ده در : خانی سزک یازدیغکز یازی ؟ خانی بوتک علاوه سی ؟ ۲ . تنبیه و اخطاره دلالت ایدر : خانی کوزل یازیلی برکتاب یوقی ایدی ؟ خانی دون بر لغردی ایدی ایدک : خانی بوکون برابر

کیده جکدک . — چوق دفعه « یا » اداتی ده الحاق اولنور : خانی یا برخرايه نك زیارتنه کیده . جکدک : خانی یا سزک قوشمه کز بومی ؟

قانیقه سیمق { فل . یاخود :

قانیقه سیمق { فل . و : قانیقه سیمق { فل . ۱ . سنك دمابه مائل قانیقه سیمق { اولمی . ۲ . برشیته تکررله آلیشمق : دوکک کار ایتیمور قانیقه سیمق .

قانیقه سیمق { س. ۱ . آتش طوتیشدیرمی قانیقه سیمق { ویا چیقاره یاقق ایچون چاقق و سائر ایله طوتیشدیریلان قوری شیء ، طونارق : منطار قاوی ، بز قاوی . ۲ . بعض آغاجلرده اور کبی حاصل اولوب بر صو - رت مخصوصه ده تربیه اولندقدن صکره بر بارچه سی چاققله طوتیشدیریلان پنبوق کبی قوری و یومشاق بر ماده : چاققله قاو طوتیشدیرمی . ۳ . بارچه لره آیرلمش و هر بارچه سنك اوجنه کبریت اجزایی سورلمش چابوق طوتیشور قانیجه کاغد : قاو قو - طیسی . || قاو کبی = قوری ، خفیف ، چوروک : بواوک کرا - سته سی قاو کبی اولمش .

قاروره { س. یلغمه ، جارطه . قارواطه { یا قواطه . س. یکیاره قارواطه { آغاجدن اولمش قاب ، تکنه . — با : قواطه .

قاواق { یا قواق . س. دوز ویک قاواق { یوکک آغاج که اکثریا صوکنارلرنده وصولاق یرلرده

اولور ، شجر الحور : آتقه ، قره ، سروی قاواق ، آسریقا قواغی = انواغی . || قاواق یلری باشد اسمک = کندینی بیوک کورمک ، مغزور لانتی . || بالیق قواواغه چیقارسه = محال دن کنایه . || قاواق کبی بیومش = هیچ برشی اوکرنیه . رک بالکز بوی بیومش .

قاواقلق { س. قاواق آغاجلرینی بر قاواقانی واردر . قاقوال { س. با : قوال .

قاوت { س. قاورلمش اون انوا . عسندن یمک که کوجیه خلقک اک باشلی یمکیدر ، سوبق ، بازینه ، عصیده . سر .

قاورامق { فت. ۱ . زور وشدله لامتق ، بتونی آوجک ایچنه آلمق : پورتقالک برنی قاورادی . ۲ . صارمق ، اطرافنی آلمق ، احتوا ، احاطه ایتک : صیزیلر وجودینی قاورادی ؛ آتش محله نی قاورادی . || ذهن قاورامق = ذهن آلمق ، آکلامق .

قاوراپش { س. قاورامق ایثی . قاورتمق { فت. ۱ . طاووده قیزار - قیزارجه جق صورتده پیشیرتمک : جگری یاغده قاورتمق ؛ قهوه قاورتمق . ۲ . یاقق : کونش چیچکری قاورتدی .

قاورلمق { ب. ۱ . قیزارلمق ، اوستی قیزارجه جق صورتده پیشیرلمک : یاغده قاورلمش جگر ؛ قاورلمش کستانه .

۲ . یانمق ، حرارتدن قوریمق : بو چیچک کونشدن قاورلمش . ۳ . خسته لق چکوب بیویه مه مک .

قاورماج { س. قاورلمش قوری بوغدا . } قاورلمش پیشیل بوغدا به فربک و اوتومه دیرلر .

قاورمق { فت. ۱ . طاوه و سا - قیزارجه جق صورتده چوروب قاوریشدیرمی . ۲ . یاقق : المی قاوردم ؛ کونشک حرارتی بو چیچکری قاوردی .

قاورمه { س. ۱ . یاغده قاورلمش ات یمکی : پاتاسلی ، کستانه لی ، صوغانلی قاورمه ؛ قوش باشی قاورمه = یکسزی . ۲ . طاووده کندی یاغیله قاوریلوب بعده طوگدیریلهرق حفظ او - لشمش ات : قربان اتلرینی قاورمه یابوب برچوق وقت یرلر . = ص .

قاوروش { س. ۱ . قاورلمش ، یانمش ، کونشدن قوروشمش ، هوا چالمش : قاوروق یاراق ؛ یوزی قاوروق . ۲ . خسته لقله بیویه مه مش : قاوروق برچوق .

قاورامق { فل . (تقه . قوزه دن [قبارمق ، اوفورلمک ، قبا - ریقزلر پیدا ایتک . سر .

قاورزه { س. سرت قابوق ، قوف قاب : بوغدا یک قاورزه - سی . || آق قاورزه = لسان نوره مشابه بر نبات ، فر . Behen bleu

|| قره قاورزه = بیان هاوجی ، فر . Panican

قاورشاق { س. ایکی نهرک برلشد . یکی ، بر چایک بر ایر -

ماغه دوکلدیکی یر ، قاریشدیران ، قویار ، ملتق .

قاورشدرمق { فت. ۱ . برلشد . یرمک ، یان یانه کتیرمک ، تماس ایتدیرمک ، الصاق ایتک : انکاری ، اوکنی قاورشدرمق : الارینی کویکی اوزرینه قاورشدرمق . ۲ . ملا - قات ایتدیرمک ، بر یره کتیروب کوریشدیرمک ، دفع هجران و فراق ایتدیرمک : الله سزی سودکلرکزه قاورشدرسون .

قاورشمق { فل . ۱ . برلشمک ، بر یره کلوب تماس ایتک ، اتصال والتصاق ایتک : بو ستره . نك انکاری قاورشمیور ؛ قپو قنادلری بر یرنه کوزلجه قاورشمی . ۲ . کوریشمک ، ملاقات ایتک ، ملاق اولاق ، فراق و هجرانک دفعیله وصاله نائل اولمی : سو - دیکنه قاورشمق ؛ چولق چوجفته قاورشه جقدر . ۳ . یاره وسائر آغزی قپانمق ، ایکی طرفنک دریمی برلشمک : یاره سی ده ا تمامیله قاورشه مدی .

قاوق { س. (قوف دیمک اولان « قاو » دن مشتق او - لمغله ، « قاغوق » یازلمی معنا - سزدر . } ۱ . ایچی بوش شیء ، قوف محفظه ، قاب : سیدیک قاوغی = مئانه ؛ اود قاوغی = اود .

لک . ۲ . وقتیه باشه کییلن شیء ، باش کسوه سی که اکثریا پاموقلی و یوکسکجه اولوب اوزرینه صا - ریق صاریلیر : کاب قاوغی ، یکیکری قاوغی . || مج . قاوق صالامق : مداهنه کارانه تصدیق ایتک ، بر ینک هر دیدیکی

تصدیق و تقدیر ایدره ک مداهنه ایتک . || طال قاوق . با : طالق . وق . || قره قاوق = هندبا .

قاورقاز { س. طانه طبانی دیکنی . قاورقاس { قاورقاسیه . با : قافقاس قاورقلق { س. وقتیه باشلیجه قا - وقلری قومغه مخصوص اولان آسمه راف .

قاولاق { س. قپوغی قباروب دوشمش ، قپوغی آیر - یلوب دوکلش : قاولاق آغاج ؛ قاس قاولاق = بستیون صولش ، چیلاق .

قاولامق { فل . قباروب پارچه شیشوب اتندن آیریلهرق دو - شک : یوزی قاولادی ؛ بیلا نك دریمی قارلار .

قاولیخ { س. قاصینی شیش ، قاق کبی بره اوزا - نهرق حاصل اولان بیوک میوه که انواغی واردر . قاربوزله برابر بوستان دخی دینلیر : قاون قاربوز دیکمک . || قاون ایچی = پنبه به چالار قپو صاری رنک . || آغاج قاونی = کباد انوا - عسندن غایت قالین قپوقلی رچل یاییلان بر میوه .

قاهر { س. ع. ۱ . قاهره . (« قهر » دن س.) ۱ . قهر ایدن ، زور وجبر ایلین ، محو ایدن : قوه قاهره ، سطوت قاهره . ۲ . اوستون کلن ، غالب . ۳ . دفع وازاله ایدن : قاهر السموم = پاد زهر . || مصر قاهره و ش : قاهره =

زاویه قائمه = ۹۰ درجه و سمی
اولان زاویه؛ مثلث قائم الزاویه =
زاویه بی قائمه اولان مثلث.
|| قائم مقام. با: قائم مقام.
قائمًا { ح. عر. ۱. آیاده اولدینی
حاله، آیاده اوله رق: بزی
قائمًا قبول ایتدی؛ قائمًا سلام
ویردی. ۲. عمودی وضعیتده،
عموداً: اساس خطنه قائمًا بر خط
ایندیردی. ۳. مبنی اولدینی ویرنده
طور دینی، یقیناً مش و کلمه مش
اولدینی حالده: بو خانه نك قائمًا
قیاتی نه در؛ بو آغاجلرک قیاتی
قائمًا تقدیر اولنور.
قائمًاچ { ص. قویروغی یوقاری یه
مائل (کوز)، جینی کوزی
صورتنده اولان: مغولرک کوز.
ری قائمًاچدر.
قائمًاچ { س. ۱. سودک اوستنده
بر لوله قائمًاچ، قائمًاچ طاباغی.
۲. هر شیتک اک ابی و منتخب
قسمی، زبده، خلاصه، کزیده.
۳. یاغوردن و یا بر صوبک فیضا.
تندن صکره طوبراغک اوزرنده
طوران اوزلی و کورملی اینجه
چامورکه طوبراغک قوه انباتیه.
سنی آرتدیرر: نیک فیضانی بتون
اراضی مصریه اوزرنده قالدین
بر قائمًاچ طبقه سی بر اقبیر. || قا.
یماق کی = پک لذیذ و پک بیاض
و یومشاق. || قائمًاچ طاشی =
پک بیاض سرمر. || سرمر قائمًاچ =
نیشیر خلاصه سی. || قیماق یاغی =
اعلا تره یاغی.
قائمًا قلائق { قل. اوستنده قیماق
باغلامق.

اولنق آرزوسنده بولنیور؛
قائمًا قلائق { ص. قائمًا قله یا بلش، قا.
یاغی حاوی: قائمًا قلی
قطائف.
قائمًا قلی { قل. ۱. پارلاق و مجلا بر
شیتک اوزرنده سورتنه رک
کیتک و یا دوشمک، ذلق ایتک:
بوزک اوزرنده قایدی؛ بر قیا
طاغک اوستندن قایه قایه آشا.
غیبه قدر ایتدی. ۲. آتاق غیر
ثابت بر شیتک اوزرنده باصوب
غیر اختیاری و سرعتله سورتنک،
سورچک: آیاهم قایوب آز قا.
لدی دوشیوردم؛ بو قالدیرمده
آتک آتاقی قایار. ۳. بر طرفه
میل ایتک، اکر یلک، چار یلک.
|| کوز قیماق = شاشی اولنق. || ادیل
قائمًاچ = یا کلک، خطا ایتک.
= قیدیرمق، مجلا بر
شیتک اوزرنده سورتنک: قیزاق
قائمًاچ.
قائمًاچ { س. (عر. قائم = طو.
قائم مقام { ران. مقام = محل } ۱.
برینک یرینه یکن، یرینی طوتان،
وکیل، نائب: یرینه بر قائم مقام
براقوب کیتدی؛ والی قائم مقام =
والی وکیل؛ سرعصر قائم مقامی.
۲. بر قضا اداره ایدن ملکیه
مأموری: قضا قائم مقامی: قائم مقام
نصب اولندی. ۳. امراء عسکر.
یادن بیکباشی ایله میرالای آره.
سند بر رتبه مخصوصه بی حاکم
عسکری: آتایک قائم مقامی.
قائمًا مقاملق { س. ۱. وکالت،
قلائق قائم مقامی ایدور. ۲. بر
قضاتک اداره سیله مکلف ملکیه
مأمورینک مأموریتی و حال
وصفی: بر قائم مقامله نصب
پیشیرتمک: قهوه جی به کوزل بر

قهوه قاینادیرملی؛ شو مندیلك
لکسنی چیتارمق ایچون صمان
صوبنه قاینادیرملی. ۲. برمای
آتشده خاشلا تدرمق: سودی
میقرو بلردن تجرید ایچون اینجه
قاینادیرمق اقتضا ایدر.
قایناتمق { فت. ۱. برمای آتشده
خاشلامق، فقیر فقیر
ایندیرمک: سودی اینجه قاینات.
تلی. ۲. بر شیتی صوده پیشیر-
مک، قاینار صوبک ایچنده بو-
لندیرمق: شو آره بی قاینادوب
صوبنی ایچملی؛ لکسنی چیتا-
ریله حق چاشیری صمان صوبی
ایچنده قایناتقی اقتضا ایدر. ۳.
پاپشیدیرمق، یکپاره کبی ایتک:
ایک پارچه معدنی برلکده
قایناتلی.
قاینارجه { س. صیحا ق معدن صوبی
(بانیه سی، اوستی آجیق
صیحا ق معدن صوبی، = سخ.
م. الیوم بلفارستنده کاش بر
محلدرکه ۱۷۷۴ تاریخ میلادیسنده
اوراده بر معاهده عقد اولمش
ایدی.
قایناشدیرمق { فت. ۱. برلشیر-
مک، پاپشیدیر-
مق: شو ایکی پارچه معدنی
قایناشدیرملی. ۲. اتحاد و اتفاق
ایندیرمک: بو صهریت او ایکی
عالمه بی قایناشدیردی.
قایناتمق { فش. ۱. برلشمک، آیر-
لیه حق صورتده اتحاد
و امتزاج ایتک، یکپاره اولمق:
کمکری قایناشوب مفصلی اوینا-
ماز اولمش. ۲. مح. صیتی فیق
مناسبت پیدا ایدوب اتحاد ایتک:
اونلر قایناشدیلر.
قایناق { س. ۱. ایکی شیتک یا-
یری = بونک قایناسخی نره ده؟
۲. صرت ایلرینک بوت ایلرینه
پاپشیدینی بر، ایله = قایناقلری
چیتیق.
قایناق { س. ۳. بردن قاینایوب
چیتقان صوبیکاری،
اوافق بیکار: اوراده بر قایناق
واردر.
قایناتمق { فل. ۱. مایع برشی
آتشده فقیر فقیر ایتک،
غلیان ایتک، جوش و خروشه
کلمک: بو صو قاینادی می؟ ۲.
قاینار صوبک ایچنده پیشمک: بو
اتدها قاینامدی. ۳. شیشوب
قبارمق، اکشیمک، تخمر ایتک:
شیره قاینامغه باشلادی؛ معده-
سی قاینایور مش. ۴. بردن
شدتله نبعان ایتک، فوران
ایتک: یردن صو قاینایور. ۵.
کثرت اوزره و لونوب قاینایان
صوبکی حرکت ایتک: بو طو-
لابده قارنجیلر قاینایور. ۶. بر-
لشمک، پاپشیمق: قیریلان قول
کیکی قاینادی. ۷. کبزیله وال
آلتندن ترتیب اولنق: بوراده
بر ایش قاینایور. ۸. راحت
طورمامق، جوش و خروشه
اولمق، دیرنمک: دکنز قاینایور؛
بو آدم قاینایوب طور یور. ۹.
صوبک ایچنده باغق؛ قمر دریاه
ایتک: او قوجه کی بش دقیقه ده
قاینادی. ۱۰. محو اولمق = بزم
پارملر قاینادی کیتدی.
قاینامه { س. قاینامق ایشی، غلیان.
(با: قاینامق. = ص.

قاینامش، قاینامغه تهره اولمش:
قاینامه ات.

قَب { مه. با: قاب و قیب.

قَبَا { یاخود قابا. ص. ۱. خفیف
اولدینی حالدده حبیبی بونک:

قبا دوشک، شک؛ قبا دتک،
بونک. ۲. شیش، نومسک: قبا

ات. ۳. تربیه سز، سوزی و معا-
مله سی غلیظ، یوتلماش، ظرا-

فتی اولیان: قبا آدم. ۴. عادی،
ظریف و مصنع و یا اینجه و نازک

اولیان، بیاضی: قبا ایش،
قبا دیکش، قبا اتمک، ایشک

قباسی. ۵. تربیه به مغایر، تر-
بیه سزجه: قبا سوز، قبا لسان.

|| قبا اتلر = صاغری بوتلری.
|| قبا صبا، قبا طاسلاق = قبا

بر صورتله، ایشک یا لکز قباسی،
اینجه قفرعانه کیریشمک سزین:

قبا صبا، قبا طاسلاق شکلی
چیزمک. || قبا صقال = صقالی

قباریق، بیوک. || قبا طایی =
صورنا جسارت صاتان، جسور

طاسلاغی. || قبا قوز = یا لکز
ظاهرده کوستریشلی. || قبا

قولاق = حمای نکضی، فر.
Oreillon.

قَبَاء { س. عر. اوستک لباس،
جبه، قفتان.

قَبَاحَت { س. عر. ج: قباحات.
۱. چرکین فعل و جر-

کت، یاقیشیق سز معامله: بونی
یادیمسه، بونی سوبلیمسه بر

قباحتی ایتدم؟ بوده بر قباحات
می؟ ۲. خفیف جرم، قصور،

مستلزم مجازات تکدیریه اولان
جرم، جنحه: بو قباحاتک جزا-

سفینه حریبه: قباق سوارسی =
بحریه میرالائی. || قباقی آتق =
۱. عجله ایله قاچوب قورتلق.
۲. النجا ایتک، قاچوب صیغتی.
|| قباق اورمق = صاقلامق،
کیزله مک، اورت باص ایتک.
|| تجربه یووارلانش قباغی بو.
لمش = ایکی آرقداش ویا قاری
قوجه بربرینه اوینون. || تجربه ده
پیشروب قباغنده ییک = فقرانه
یاشایله قناعت ایتک.

قباقسز { ص. قباغی اولیان. آجیق،
مکشوف: قباقسز تجربه.

قباقلی { ص. ۱. قباغی اولان:
کیزی، صاقلی، مستور، مخفی:
بو کیزی قباقلی برایش دکلدرد =
ظاهری و علنیدر. = س. ۱.
ناملوسنک قوروغنده برنوع قباغی
اولان نو ایجاد بر جنس تفک که
الیوم متروک حکمنه یکمشدر.
۲. طولرک مهمات آرا به سی که
یا محموردن محافظه ایچون محکم
قباقله اورتیلی اولسی شرطدر.

قپال { س. حصر، محصوریت.

قپالمق { فل. با: قباغی.

قپالامق { فط. (زبازدی: قپو.
|| لالامق) کندینه حصر
ایتک، غصب ایتک.

قپالی { یا قپالو. ص. ۱. آجیق
(اولیان، قباغی، مسدود:
قپالی قپو، تجربه، قباقی، کوز.
۲. قپوسی ویا قباغی قباغی،
منلوق: قپالی او، صندیق، قوطی.
۳. اورتیلی، اورتیش، مستور:
قپالی یوز: قپالی قاپین. ۴.

پکلمز، ایشلمز، مسدود، معطل:
قپالی یوز، قپالی چارش. ۵.
آجیق و براق اولیان، بولوطی،
بولانیق: قپالی هوا: بو کوز
کوک یوزی قپالیدر. ۶. آجیقندن
بیان اولنمان، مغلق، مرموز،
مهم: اوراسنی قپالی یکدی: بو
عباره پک قپالی: قپالی سوز.
|| باشی قپالی = کیزی، مکتوم.
|| کوزی قپالی = تجربه سز،
آیشمامش، عجیب، معصوم.

قپامق { فط. ۱. آجیق برشیقی،
|| بر منفذی قپالی ایتک،

سد و بند ایتک: قپونی، تجربه،
دلیکی قپامق. ۲. برشیق قپو.
سنی ویا قباغی اورتوب قپالی
حاله قومق: اوی، دکانی،
صندیقی، قوطی قپامق. ۳.
اورتمک، ستر ایتک، اوستنه
پرده ویا اورتی چکمک: یوزنی
قپامق. ۴. کیمک، سد ایتک،
پکلمز و ایشلمز حاله قومق: او
یولی قپامش: ییقیلان بر قپا
جاده قپادی. ۵. بر پرک ایچنده
قپالی طومق، چقارماق،
حبس ایتک: جانی محبسه
قپامش: شو طوقلری قپا.
ملیکسکرکه باغچه ده زیان ایتسینلر.
۶. ایشلمه مک، معطل ایتک:
او فابریقه بی قپادیلر: کندبسی
بر لوقظه آچشیدی لکن بر
آی کچه دن قپادی. ۷. سو.
زنی ایتمه مک، بختندن یکمه مک،
مسکوت عنه براقق: اوراسنی
قپا: کوزل بر بحث آچشیکن
در عقب قپادی. ۸. طولدیرمق،
املا ایتک، قپو و خندق کبی

چقور بر شیخی یوق حکمنه قومق:
اوقوبوی، اوخندغی، تملیرلینی
قپادیلر. ۹. آجیق بر حسابی
طولدیرمق، محسوب ایدره ک
تسویه ایتک، ایلدشیک براقماق:
اوحسانی قپادق: آله جغنی ویره.
جکیله قپادی. ۱۰. ادخار،
احتکار ایتک: ذخیره مک چیق.
جغنی آکلا یوب و قبتله کلینی
مقدار قپامش. || کوز قپامق =
۱. اویومق: بتون کچه کوز
قپا به مدم. ۲. کورمه مزله کلک،
انغاض و مسامحه ایتک: بعضاً
تجارتده کوز قپامق ضروریدر.

قپامه { س. ۱. قپامق ایثی. با:
قپامق. ۲. قپو قپامه به =

طوبدن، بتون هیئت: مکتب
قپامه سی = بتون مکتب خلقنک
هیئتله سیره جیقمسی و یونک
آلابی. ۳. تکمیل اثواب طاقی:
قپامه جیقمق = میعادنده اثواب
ویرلمک: قپامه بها = ملبوسات
بدلی. ۴. بول تازه صوغالنه
پیشمش ات ییکی انواعی: قوزی
قپامه سی.

قپامه جی { س. تکمیل اثواب
|| و چاشیر و آباق قانی
کی ملبوسات طاقی صانان
اصناف: بر قپامه جی به یناشوب
اوستنی باشی دوزلتمک.

قپان { س. («قامق» دن) حیوان
{ و قوش طومغه مخصوص
آلت، طوزاق، دام: فاره،
صاگسار، قوش قپانی: تل،
دمیر قپان: قپانه دوشمک، طو.
تلقی. — قاپان و قبان ماده لر.
بنده با.

{ س. (فارسی زعم اولنه.
قپانچه { رق «چه» ادات فار.

سیه سیله تشکیل اولنش غلط بر
لغندر. { کوچک قوش قپانی.

{ فل. ج. ۱. آجیق شی
قپانمق { قپالی اولق، بند اولق،

مغلوق اولق: قپو قپاندی: بو
پنجره قپانمور. ۲. بر شیخک

قپوسی یا قپاغی ویا دیگر بر
منفذ و مدخلی سد و بند اولق:

او، دکان، صندیق، قوطی
قپاندی. ۳. اورتلمک، اوستنه

اورتی و پرده چکمک، ستر او.
لنق، مستور اولق: بو کچه

ایله دوشمه مک هر طرفی قپانمور:
آکرک اوستی خاشه ایله قپانیر.

۴. کسک، سد اولق، ایشلمز
و پکلمز حاله کلک: یو وارلنسان

قیالردن یول قپانمش: آجیلان
لغملردن بوللر قپاندی. ۵. چقما.

مق، ایچریده طومق، احتباس
ایتک: اوندی قپانوب مطالعه ایله

مشغول اولیور. ۶. اورتلمک،
تستر ایتک، ارککدن قاقق:

بو قیز اون ایکی یاشنه کایور
آرتیق قپانلیدر: بعض یرلرده

قیزل اولنجه به قدر قپانازلر. ۷.
تعطیل اولنق، ایشلمه مک، معطل

اولق: او دکرمن، فابریقه،
لوقظه قپاندی: چارش قپاندی.

۸. بجی اولنماق، سکوتله کچیر.
لمک، مسکوت عنه قالق: او

سوز، او بحث چابوق قپاندی.
۹. طولدیرلوق، املا ایدلمک،

قپو و خندق کبی بر چقور یوق
حکمه قومق: او قپو، او

خندق قپاندی. ۱۰. حساب
کسک، قطع اولنق، محسوب

قپانچه { س. (فارسی زعم اولنه.
قپانچه { رق «چه» ادات فار.

سیه سیله تشکیل اولنش غلط بر
لغندر. { کوچک قوش قپانی.

{ فل. ج. ۱. آجیق شی
قپانمق { قپالی اولق، بند اولق،

اولوب ایلدشیک قالماق: بنم
حسام، بو سنه مک دفترلی

قپاندی. ۱۱. دیز چوکره ک ویا
یوز اوزره دوشره ک صارلق:

آیاقلرینه، دیزلرینه قپاندی: بر.
له قپاندی. ۱۲. آتک اوک

آیغی - سورچوب باشی اوزره
دوشمک: بو حیوان چوق قپانیر.

۱۳. یاره التیام بولق، هرطر.
فک دریمی برلشوب اورتلمک:

قورشون یاره لر دی قپاندی.
۱۴. کوک یوزی بلوطله اورتیلوب

هوا قپالی و مغوم اولق: آفا.
فک هر طرفی قپاندی. ۱۵.

(کوز) مسدود اولق، کور
اولوب کورمه مک: بیچاره مک بر

کوزی قپاندی. ۱۶. (برعاله
وسلا له یا خاندان) منقرض او.

لمتی، ذریت قالماق: بر مکیلر
سلاهی نا سکیدن قپانمش

ایدی: او مملکتده بر خاندان
وار ایدی اوده قپاندی. ۱۷.

محاصره به کیزک، تحصن ایتک:
آجیقده مقاومت ایدمه جی کبی

آکلا بجه معیتنده کی عسکرله
قلعه به قپاندی.

قپانمه { س. قپانمق ایثی. با:
قپانمه { قپانمق.

{ س. وقتیه رجال دو.
قپانیه جی { لته مخصوص اولان

ککیش و دوریک یاقه لی محتم
کورک.

{ ص. ۱. هر طرفی قپالی
قپانیق { و مسدود اولوب نظارتی

اولیان: بو او پک قپانیه قدر.
۲. بولوتلی، قپالی، مغوم: قپا.

نیک هوا. ۳. قراکلیجه، مظلم:
قپانیق رنک. ۴. هر کسله کو.

قپانچه { س. (فارسی زعم اولنه.
قپانچه { رق «چه» ادات فار.

سیه سیله تشکیل اولنش غلط بر
لغندر. { کوچک قوش قپانی.

{ فل. ج. ۱. آجیق شی
قپانمق { قپالی اولق، بند اولق،

ریشمن، آریجه بر خالده یاشار،
محجوب: پک قپانیق آدمدر.

۵. انشراح اولیان، مغوم،
مکدر. ۶. قپالی: قپانیق اشتها.

{ ص. ۱. قپانمق ایثی. با:
قپانمق { قپانمق ایثی. با:

ایدوب مکرر قولانیلیر: قپ
قپ قپانمق: کوزلرینی قپ قپ
اوتنایوردی.

{ فط. خفیف صورته
قپردامق { و متدایا بحرک ایتک،

طورمیوب اوتناتق: کوزلرکی
قپرداوب طورما.

قپردامق { فل. و:
قپردامق { و متدایا بحرک ایتک،

قپردامق { و متدایا بحرک ایتک،
قپردامق { و متدایا بحرک ایتک،

قپردامق { و متدایا بحرک ایتک،
قپردامق { و متدایا بحرک ایتک،

قپردامق { و متدایا بحرک ایتک،
قپردامق { و متدایا بحرک ایتک،

قپردامق { و متدایا بحرک ایتک،
قپردامق { و متدایا بحرک ایتک،

قپردامق { و متدایا بحرک ایتک،
قپردامق { و متدایا بحرک ایتک،

قپردامق { و متدایا بحرک ایتک،
قپردامق { و متدایا بحرک ایتک،

قپردامق { و متدایا بحرک ایتک،
قپردامق { و متدایا بحرک ایتک،

قپردامق { و متدایا بحرک ایتک،
قپردامق { و متدایا بحرک ایتک،

قپردامق { و متدایا بحرک ایتک،
قپردامق { و متدایا بحرک ایتک،

قپردامق { و متدایا بحرک ایتک،
قپردامق { و متدایا بحرک ایتک،

قپردامق { و متدایا بحرک ایتک،
قپردامق { و متدایا بحرک ایتک،

قپردامق { و متدایا بحرک ایتک،
قپردامق { و متدایا بحرک ایتک،

قپردامق { و متدایا بحرک ایتک،
قپردامق { و متدایا بحرک ایتک،

قپردامق { و متدایا بحرک ایتک،
قپردامق { و متدایا بحرک ایتک،

قپردامق { و متدایا بحرک ایتک،
قپردامق { و متدایا بحرک ایتک،

قبو (یاخود قابو ویا قانی. س. ۱. قبو) او و قوناق و داتره و هر نوع بنام کیریلوب چیقيله جق یری، باب، در : او، قوناق، سرای قیوسی؛ قیودن ایچری کیرمک، قیودن طیشاری چیقمق؛ او طه قیوسی؛ صوقاق قیوسی = صو. قاعه آچیلان طیش قیو. ۲. داتره رسمیه، اصحاب مصالح مراجعتکاهی اولوب بالطبع قیو. سی بیوک اولان قوناق : پاشا قیوسی = وقتيله صدارت داتره سی حکمنده اولان باب عالی و طشره لرده حکومت قوناقی : شیخ الاسلام قیوسی = داتره مشیخت اسلامیه؛ سرعسكر قیوسی = داتره عسکریه؛ آقا قیوسی = وقتيله یکچیری آغالی داتره سی. ۳. مأموریت، منصب، خدمت : قیو بولمق؛ قیودن اولمق. ۴. برخد مخینک خدمتده بواندیغی خانه ویا قوناق. ۵. هر حاجت ایچون مراجمت اولنان بیوک قیو، دربار، درگاه، باب، عتبه : بو قیودن قوغیلورسم خانگی قیویه کیده. بیلیم. ۶. طاوله اوپوننده مختلف برلردن ایکی طاش اوینا. یوب ایکیسینی برخانه کیرمک، اورلیه جق صورتنده بربری اوستنه قومق : قیو یایمق، قیو قزاق. ۷. مج. ایراد اولنه جق برسوزره ویا ایديله جک برتکلیف ویا رجایه مقدمه اوله جق بهانه ووسيله : ایدم جکی تکلیفه شمیدین قیو یایور. || قیو آچق = ۱. باشلامق، بدأ و مباشرت ایتک. ۲. تمهیدات و مقدمات ایراد ایتک. ۳. یول آچق، مشال

اولمق، مشال ویرمک. || قیو بیوک آچق = چوق مصارفه کیرمک. || آچق قیو = مسافر قبول ایدر خانه، خاندان، مهمان نواز؛ قیوسی آچقدر، || آراه قیوسی = آراه کیروب چیقه. ق صورتده بیوک قیو. || قیو آغایی = سرای مایونده آق آغارک بیو. کی. || قیو اوغلانی = بر بطریقا نه ویا سفارتخانه تک مصالح عادیه ایچون دواتر رسمیه کیدوب کلک مأمور خدمه سی. || قیو دن باقمق = اوه قپانوب چیقه. مامق : مارت قیودن باقدیرر. || جمله قیوسی = ایچریده آیری آیری او طاهر و مساکن بولنان بر برک عمومی قیوسی : مدرسه. تک جمله قیوسی. || قیو جوقداری = قیو کتخدایی معینده مأمور. || قیو خلقی = وقتيله باشالک معیت عسکریه سی. || دیر قیو = ۱. ایکی طرفی قیالق طاغ او. ۲. نهرک ایچنده سیرسفاشته مانع جسم طاشلر، شلاله : طونه تک دیر قبولری. || قیو قیو طو. لاشمق = هر طرفه مراجعت ایتک. || قیو قولی = وقتيله درگاه معلا عسکری. || قیو کتخدایی = ولا یتلرک مرکز سلطنت دواترنجه اولان ایشلری یوروتمکه ما. مور ذات. || قیو یایمق = ۱. مقدمات تمهید ایتک. ۲. طاوله اوپوننده ایکی طاشی بوش برخا. نهیه جمع ایتک. || قیو بولدایی = برافندینک خدمتده ویر قیوده بولنان، خدمت آرقداشی.

قبوچی (س. بر بیوک ویا رسمی داتره تک قیوسی بکلمک و آجوب قیامغه و مراجعت ایدنلر دن ایجاب ایدنلری قبوله مأمور خدمه، بواب، دربان : مکت قیوچیسی. || قیوچی باشی = ۱. رکاب هایون سروایینی، درگاه عالی حاجی. ۲. اعتباری اوله. رق بررتبه مخصوصه اتخاذ او. لنان بوعنوانی حائر ذات : فلانه رکاب هایون قیوچی باشیلنی ویرلدی.

قبوچیلق (س. قیوچی خدمتی، بوابق، دربانلق.

قبودان (س. (بنا. Capitano) رئیس، کچی رئیس، سوا. ۲. کچی رئیس، سوا. ۳. دان، ایکنجی قبودان. ۳. سفن حربیه ده بحریه ضابطانندن قول آغالی نه ویرلن عنواندر. قبودان، محمد قبودان. || قیو. دان دریا، قبودان پاشا = وقتيله بحریه ناظری. || طریقی قبودانی = سفن حربیه ده طویچی معلی بولنان قول آغایی.

قبودانلق (س. ۱. باشاق، ریا. ست. ۲. کچی سوا. ریلغی، رئیسک : بوکیده کیم قبودانلق ایدیور؟

قبودانه (س. (بنا.) بحریه وقتيله رتبه لی و قبودان پاشا تک مادوننده بولنان ایکنجی صنف آمیراله یعنی ویس آمیراله ویریان عنواندر. بونک مادوننده بطرونه وریاله

عنوانلریله ایکی صنف آمیرال ده وار ایدی.

قبورطه (س. مج. با : قابورطه. ۱. قیوسی اولیان : قیوسز (قیوسز او اولورمی؟ ۲. خدمتی اولیان، قابولامش، آ. چیقه، مأموریتسز. قیوسقه (س. با : قابوسقه.

قبولاندیرمق (فت. آچقیده بولنان خدمه وسائرته قیو بولوب برلشدر. مک : قیوسزلی قبولاندیرمق ایچون برداتره تشکلی ایتشیدی. قبولانمق (فل. قیو بولوب خدمه. مته کیرمک، برلشمک، قوللانلق، قایلرلق.

قبولاندیرمق (س. ۱. یان، عند، نزد : اونک قتنده در؛ اونک کیردن قتنه وارلامز. ۲. فکر و ذهاب، مسلک، اعتقاد : بنم قتمده بو شیشک هیچ دکری یوقدر = بنجه : اهل حقیقت قتنده الماسک بریارلاق طاشدن فرقی یوقدر. قت (مه. با : قتر.

قت (یاخود قیت. س. با : ققط. قتاقلولی (س. حیل و کوز با. غیغیله آشیرمه، کو. رلدی به کتیروب اصولله نابید ایتمه : بزم کتابی قتاقلولی ایتد. یلر. عو.

قتال (س. عر. («قتل» دن مفا.) عله بابتدن مصدر ثانی ۱. مقاتله، مضاربه، مشاجره، اورشمه : آره لرند قتل وقوع بولدی. ۲. محاربه، مجادله، جک، غوغا : حرب و قتال. قتال (س. عر. («قتل» دن سم.) بک اولدیریمی، زیاده قاتل : سم قتال. ۳. مه. انجه و سرنجه یاخود کورک برسی تصویر و تقلید ادوب اکثریا مکرر قوللانیر : قتر قتر کورک بک : قتر قتر کورک.

قتال (س. (عر. هتردن) یالان، اویدیرمه سوز : قتر آتمق. قتر داتمق (فت. قتر ایتدیر. مک، کورک برس جیقارتمق : الیه برکورک آلوب قتر داتره قیورددی. قتر دامق (فل. قتر قتر دیه کو. رک برسس جیقار. متی.

قتردی (س. کورک سس، قتر ایتدیر. قتل (س. عر. اولدیرمه، هلاک ایتدیر : قتل ایله اتهام او. لندی : قتل نفوس = آدم اولدیرمه، اتحار : قتل طام = ضبط اولنان برملکتک عموم اهلایسینی قلیچدن یکیرمه : چنکیز استیلا ایتدیک یلرک اکثرنده قتل عام امرینی ویرردی. قتر (قترلی وسائر. با : قاتمر قتر (وسائر.

قتول (یا قاتولیتی. س. ص. (یو.) Katoletos = عمومی (یا پانک ریاست روحانیه سی آلتنده اولوب کندیرسینه حضرت عیسی (عم) ک وکیلی نظرله باقان خرسیتان : آوروای غریپنک قسم جنوبیسنده ساکن اولان اقوام عمومیت اوزره قتولیکدر : ارمنی قتولیکی، مارونی قتولیکی، سریانی قتولیکی : قتل لیک کلدیسی، پاپایی.

قتولیکجه (ص. ح. قتولیک مذ. هی و قتولیک مذ. هینده بولنانلر اصول و طرزنده : قتولیکجه عبادت : قتولیکجه آیین تاهل : قتولیکجه وایتین اولدی.

قتولیکک (س. آتفا بیان او. لنان قتولیک مذ. هی : قتولیککک روملقدن آز و پروتستانلقدن ده زیاده فرقی واردر. قتی (ص. ۱. سرت، بک، خشین، درشت : قتی طاش : قتی طوبراق. ۲. قوری، یایس، خشک : قتی آتک، یومورطه، ات. ۳. شدتلی، شدید، قوی، محکم. ۴. مج. مرهمتسز، ترجمه کلز : قتی یورک. = ح. ۱. بک، زیاده، چوق : قتی یورلدی؛ قتی صوصادی. (اسکیشدر.) ۲. قوت و شدتله : قتی اوردی. ۳. سرتلکه، خشونتله، در. شتکله : قتی قتی المه برشی طوقندی. قتیق (س. (اصلی : قتیق = قتیق (قتیق ویا قیریق دیمک اولان « قتمتی » دن) کتن و وکندیر قیوخی که مندر وسا. رة طولدیرمغه وسائرته یارار : قتیق طولدیرمق. قتیق (ص. عر. («قتل» دن قتیق (ص.) اورلش، اولدیر. لش، مقتول، کشته. (مقتول ده مستعملدر.)

قَتْلَاشْدِرْمَق { قتل شد بر من } مک، درشت و خشین ایتک: بکوشن طوبراغی قتیلاشدیر.

قَتْلَاشْمَق { قتل شد } فل. سر تلشمک، درشت و خشین اولقی: بو طوبراق پک قتیلا شدی: اتمک طور دجه قتیلا شیر: خیدودلرک یورکی قتیلا شیر.

قَتْلَاشْمَق { قتل شد } فل. سر تلشمک، درشت و خشین او: لقی: طوبراق کونشدن قتیلا نیر: اتمک طور دجه قتیلا نیر.

قَتْلَاشْمَه { قتل شد } پیدا ایتمه، تخشن.

قَتْلَق { قتل شد } ۱. سرتک، پکک، صلابت، خشونت، درشتک: طاشک قتیلی. ۲. قو: رباق، بیوست، خشکی: اتمک، طوبراغ قتیلی. ۳. شدت، متانت: یوز قتیلی. ۴. مر: حتمتک، عدم ترجم: یورک قتیلی.

قَتْلَق { قتل شد } فل. ۱. قتل شد، سر: طوبراق پک قتیلی. ۲. قو: لاشمق، پختیلاش، تحیر ایتک: یوغورت، قان قتیلی. ۳. قسوتلی و تأثیر اولقی: یوز، یورک قتیلی. ۴. کولمکدن قتیلی: با: قاتلق.

قَجَر { قجر دامی، قجر دی: با: قجری و سائر.

قَحِیق { یا قحیق، قحیقلاقی و قحیق } سائر: با: قحیق و سائر.

قُچان { د. با: قچان.

قَجَبَه { س. عر. نا و سسر قاری، روسی، فاحشه، زانیه.

قَجَبَه { س. عر. تر. روسی طبعی، روسی کبی و قاسز و ثبائز، حیل کار: قجبه آنددر. ۱. قجبه اوغلی: مقصدیه نائل اولقی اوزره هر ذناتی قبول ایدن، آچاقجه بجز یکی آدم: قجبه اوغلی حریف بونی ده یابدی.

قَجَبَه لَک { س. ۱. روسی، روسی، فاحشه لک. ۲. ب. روسی به یاقیدیر حال و طبیعت، و فاسزلق، ثبائزلق، مکارلق، مکر و حیل: بن اولیه قجبه لکی سوم: قجبه لکه بنی بو قدر وقت او یالاندیردی.

قَحْط { س. عر. یا غمور ندرتی، قوراقلق، قوراقلقدن محصولات یتیشمه مکله بونک نتیجه سی اولان آجاق، آجیق: قحط و غلا: قحط سنه سی. ۱. لسا: نژده مستعمل اولان « قحط » و « قحط » بوندن غلطدر: با: قحط، قحط. ۱. قحط سال: قوراقلق و قحط سنه سی، قحط و غلا سنه سی.

قَحْف { س. عر. ت. قنایکی، بونی احاطه ایدن کیمک، ججه.

قَد { س. عر. بوی، قامت: قد (بالا) = یوکسک بوی: س. قد = طوغری بوی: سرو قد = روی بوی: قد و قامتی مو: زون = بوی بوی یرنده.

قُداس { س. عر. خرسیتانلر عند: نده Eucharistio دینان آیین. قداس آلمق = Commu.

nion قومونیون راسمه سنی اجرا ایتک.

قَدَائِف { س. با: قطائف.

قَدَح { س. عر. ج: اقداح. ۱. باردق، کاسه، صو و شراب و سائر ایچمه مخصوص هر نوع قاب، جام، پیاله: برقدح صو، برقدح شراب: اداره اقداح ایتک = عشرت ایتک. ۲. راقی و قونیاق کبی مسکرات ایچمه مخصوص بلور و سائر دن کوچک باردق: راقی قدحی: قدح طاقی. ۱. اصل لسانزده بو ایچنجی معنا ایله قولانیلوب لسان عوامه دخی دوشمیشدر. ۳. با. چیچک کاسی. ۱. زرین قدح = بر نوع چیچک.

قَدَح { س. عر. ذم، طعن. (عریده بر آدمک نسل و ذریاتی و شجره نسبی تکذیب ایتک معناسنه و سائر معانی به کلوب بزم استعمار معنای مذکور دن غلطدر. ۱. کوچک.

قَدَحْچَه { س. عر. قح، کوچک پیمانه. ۲. با. چیچک کاسی.

قَدَر { س. عر. ۱. دکر، قیمت ذاتیه، مقدار: هرکسک قدری آکلامی: ارباب هنرک قدری بیوکدر. ۲. اعتبار، حیثیت: کندی قدر و اعتباری محافظه ایتک. ۳. رتبه، پایه: حالی قدر = رتبه و پایه سی رفیع.

۴. مقدار، کیت، درجه: علی قدر الامکان: امکان درجه: سنده، ممکن اولدیغی قدر: قاریجه قدرجه = قاریجه مقدا.

قَدَرْدَانِ { س. عر. قدر دانلق، دکرلی آدم لری تقدیر ایتمه.

قَدَرْشِنَاس { س. عر. قدر شناس: دکر. ۱. طایفی: دکرلی آدم لری طایفه. بیان: پک قدر شناس بر ذاتدر.

قَدَرْشِنَاسَلِقی { س. و: قدر شناس لقی.

قَدَرْشِنَاسِی { س. عر. دکرلی، تقدیر ایتمه، دکرلی آکلامه: قدر شناس لقی بیوک ذواته الزم بر خصصتدر: ابراز مآثر قدر شناسی ایدهرک.

قَدَرِی { طریقت قدریه. با: قار. دری.

قَدَرِی { س. عر. ۱. قدریه. ۲. معتزله دن برفرقه مخصوصه به منسوب که بونلر جبریه فرقه. سنک عکسنی التزام ایدرلردی.

قَدَرِیل { س. فر. Quadrille } ایکسی بر طرفدن و ایکسی مقابل طرفدن اوله رق دردر کشی یعنی ارکک قادین ایکیشر چقت ایله اوینانیلان آلافرانقه بر نوع رقص: قد ریل اوینامق: اری قدریل بیلیر.

قُدَس { س. عر. عزیزلک، مقدس: جنت بانچه سی. ۱. روح القدس = ۱. جبرائیل (عم). ۲. حضرت عیسی (عم) = تنخ بیوریلان روح. = س. عر. د. هر بر وقت ایلیا دینلن شهر مقدس که فلسطین خطه سنک مرکزی و بنی اسرائیل مقری.

قُدَرْدَانَلِقی { س. عر. دکرلی آدم لری تقدیر ایتک خاصه: سی: قدر دانلق بیوک بر مزیتدر.

حلوانی = بنی اسرائیل سمدان این من و آغا جلرده حاصل اولان بر ماده: قدرت حامی = صبیحاق معدن صوبی، بانیه، ایلیه، قاینارجه: قدرت طوبی = کوک کورله سی، رعد. ۴. اقتدار مالی، ثروت، غنا، زکیکتک: اصحاب قدرتدن بر ذات. ۵. اهل و مقتدر اوله: قدرت علمیه، قدرت ادبیه.

قُدَرْتِیسَر { س. عر. اقتدار سز، غیر قدرت لیس: مقتدر، ضعیف، عاجز.

قُدَرْتِیسَر لَک { س. عر. اقتدار سزلق، عدم اقتدار، قو: نزلک، ضعف، عجز.

قُدَرْتِلی { قدر تالی. ص. مقتدر، صاحب اقتدار، کوچی یر. — انشا لساننده سلاطین عظام حضراته و بریان عنوانلر جمله سندندر.

قُدَرْتِیاب { س. عر. قدر = کوچ. ۱. قوت بولان، مقتدر او: لان، کوچی یت: بوایشه قد رتیاب اوله مدی.

قُدَرْدَان { س. عر. قدر = دکر. ۱. قدر دانلق: دکرلی آدم لری تقدیر ایتک: بیلن و آکلایان، تقدیر ایده. بیان: ارباب علم و هنر حرمت و رعایت ایدر بر وزیر قدر دان ایدی.

قُدَرْدَانَلِقی { س. عر. دکرلی آدم لری تقدیر ایتک خاصه: سی: قدر دانلق بیوک بر مزیتدر.

رَبَه کوره. ۱. ایله قدر = رمضان شریفک یکریمی یدنجی کجه سی که قرآن کریمه مدحی و فضائی مصرح بر ایله مبارک کدر. قدر (علم ازلی الهیده مثبت، اولان جریان احوالی صورتی: قدر تغیر اولماز: قدرده وار ایسه اوله جق: قدرم بویه ایش: قدر الهی: قدر ازلی.

قَدَر { د. عر. مقدار دیمک: اولان « قدر » دن ۱. مقدار و کیت بیان ایدر: ایستد. یکی قدر = ایستدیکی مقدار و درجه ده: بیهجک قدر یمک: او توره جق قدر بر. ۲. قریب و تخمین بیان ایدر: اونلر یکریمی قدر ایدر: بیهجک قدر هرک لازم. ۳. انتها بیان ایدر: صبا. حه قدر = صباحه دک: نه وقته قدر = نه وقته دک: بر ایکی سنه به قدر. ۱. اسماء اشارتله و « نه » مبهمله سیله کنایات مرکبه تشکیل ایدر: او قدر، بو قدر، شوقدر: نه قدر = قاج، نه مقدارده. ۱. شو قدرک، شوقدر وارک = شو فرقله که.

قُدَرْت { س. عر. ۱. قوت، طاقت، اقتدار: قدرتم یتیمور: قدرتم یوقدر. ۲. حق تعالی حضرتلرینک هر شیئه قادر اولسی، کاشانی قایلماش اولان قوت ازلیه سی: قدرت الهیه: ید قدرندن جیغمش. ۳. صنع الهی، طبیعت، انسان الی قا. ریشتمیزین وجوده کلن شیثلرک منبع و مصدوری: قدرندن انسان شکلنده بر طاش: قدرت

اولوب بیت مقدسی حاوی او -
لمغه مقامات مقدسه دن معدود.
در: قدس شریف.

قدس { ق. ع. } « قدس » دن
تغییل بایندن ماضی مفرد
مذکر غائب [معزز و مبارک
ایستین: قدس الله سره = الله
سرخ معزز ایستین.] اولیاء
کرام حقنده ایراد اولنان بو
تعبیره مخصوصدر.]

قدس { ج. ع. } « آف الیابان
فدس { ف. ع. } « فداک مجهولدر] مبارک
ومعزز اولسون: قدس سره =
سری معزز اولسون.] اولیاء
کرام حقنده ایراد اولنان بودعا
تعبیرنه مخصوصدر.]

قدسی { ص. ع. } « قدسیه.
قدسی { « قدس » دن سنه }
مقدس، معزز، جناب حقه و
ملائکبه و عالم لاهوت منسوب
و متعلق: عالم قدسی = عالم
لاهور.] حدیث قدسی = جانب
نبویدن سولنش و آنجق من
طرف الله الهام اولنش حدیث
شریف: احادیث قدسیه محدثین
طرفندن آیرجه جمع وتدوین
اولنشدر. = ج. ع. ق. قدسیان =
عالم لاهوت سکانی، ملائکه.

قدسیات { س. ج. ع. } جناب
قدسیات { حقه و ملائکه کرام
ایله عالم لاهوت منسوب و متعلق
ایشلر: قدسیاتله مشغول اولقی.
قدسیات { س. ع. } مقدسلک،
عزیزلک، معززلک:
فخر کائنات (صلم) افندمرک
احوال قدسیت اشتعالی: حرمین
شریفه تقرب ابدینجه بر قد -
سیت حس اولنور.

قدم { سنه. ع. } ج. اقدام. ۱.
قدم { آ. ع. } یا: قدم باصمق،
وضع قدم ایتمک = آفاق باصمق.
۲. آدیم، خطوه: قدم آتقی.
۳. یاریم آرشینلق مسافه او -
چایی: یکری قدم بونی واردر؛
انکیز قدمی = متره ثانی. ۴.
ج. تر. اوغور، میمنت، ین:
قدم کتیرمک = اوغورلی اولقی؛
خوش کلدیکز قدم کتیردیکز.
|| قدم بوسی = آفاق اویمه رسمی.
|| ثابت قدم = پایدار، دواملی.
|| خوش قدم = اوغورلی، قد -
ملی. || قدم ران = آدیم آتان،
یورون، یاریلین. || قدم رنجیه =
زحمت، تنزل: فقیر خانیه قدم
رنجیه بیوریلورسه. || قدم کش =
آیاغی چکن، اجتناب ایدن،
چکیلوب بر دها یا ناشیان: بزم
عشرتن قدم کش اولدی. || قدم
نهاده = آفاق باصمق، کلمش.

قدم { سنه. ع. } ۱. اسکیلک،
قدم { اسکی زماندن قالمش اوله:
بو شهرک قدیمی. ۲. دیکرندن
دما اسکی اوله، زمانجه ایلری
بولغه، بر رتبه و مأموریت و
سائره دیکرلرندن اول نائل
اولش بولغه: ترفیع خصوصنده
یالکز اهلیت و درایت باقیلوب
قدمده رحایت اولنور: او آدمک
قدیمی واردر: قدیمه جمله مردن
ایلریدر. ۳. قدیم اوله، ابتدا.
سی اولامه، قدیمک، ازلیک:
عالمک قدمنه قائل اوله جق هیچ
بر عقل سلیم صاحبی یوقدر.

قدم { یاخود قدوم. س. معدن
قدم { تونبلک.

قدم { ح. ع. } اسکیلکجه، قدیمه،
قدم { اسکیلک و قدم اعتباریله:
او آدم قدماً جمله دن زیاده تر.
فیعه مستحقدر.

قدماء { سنه. ج. ع. } قدیم.
قدماء { یا: قدیم.
قدماء { ص. اوغورسز، میمنتسز،
مشتوم.

قدمیسر { ص. مأموریت و صفنده
قدمیسر { اسکیلک مش، یکی،
اسکیلکله ترفیعه حق قراغامش:
اقتدارجه استحقاق وار ایسه ده
قدمسزدر.

قدمیسرلک { س. اوغورسزلق،
میمنتسزک.

قدمیسرلک { س. اسکیلکجه
قدمیسرلک { عدم استحقاق،
صنف و مأموریتنده یکلیک:
قدمسزلیک مانع ترفیعی اولدی.
قدملی { ص. اوغورلی، میمنتی،
قدملی { مسعود، مبارک: دنیایه
کن چوجق اوغورلی قدملی
اولسون.

قدملی { ص. صنف و مأموریتنده
قدملی { اسکیکیش، قدم پیدا ایتیش،
اسکیلکله ترفیعه حق قراغامش:
آلایک اک قدملی ضابطی اودر.
قدمه { س. ع. باصمق، زردبان
قدمه { آباغی، درجه: قدمه
قدمه یوکسلک: باغچه بی قدمه
قدمه دوزلتمش.

قدمی { ص. ع. } قدیمه. تر.
قدمی { آباغی منسوب و متعلق.
قدمی { ص. ع. } قدیمه.
قدمی { ص. ع. } قدیمه.
قدمی { اسکیلک و رتبه و مأموریت
ریتده مقدمه منسوب و متعلق:
استحقاق قدیمی.

قدم { ص. ع. } « قدس » دن
قدم { ص. ع. } « قدس » دن.

قافک { ق. ع. } « قافک » دن
ومبارک، قافک مقدس: یا قدوس!
قدم { سنه. ع. } کله، اوزاق بر
قدم { محلدن و اوزون بر یولدن
کلوب بیتشمه، وصول، مواصلت،
ورود: قدومکزه حرمة: شرف
قدومیه مشرف اولقی: قدیم.
قدمیه { س. ع. } بریوک ذاتک
قدمیه { بر سفردن عودت و موم.
صلتنده تقدیمی معناد اولان
پیشکش: قدومیه تقدیمی.

قدمیه { س. ع. } « قافک » ضمیمه ده
قدمیه { لغتدر.] اوله جق، اقتدا
اوله جق ذات، بر صنف و کورو
هک اوکننده بولنان آدم:
قدوة العارفین: قدوة العلماء.

قدید { سنه. ع. } ۱. کونشده و یا
قدید { دومانده قورودلش ات،
باصدیرمه. ۲. اتلری دوکلمش
و یکیدن عبارت قالمش انسان
و یا حیوان بدنی، اسکات. (ع.
بیده بومعنایه کلز. ۳. ج. ع. ک.
قوری و ضعیف آدم.

قدیر { ص. ع. } « قدرة » دن
قدیر { ص. ع. } قدرت صاحبی، هر
شیئه مقتدر و توانا اولان.
[صفات الاهدن اولوب، باشقه سی
حقنده قوللانماز.]

قدیفه { س. ع. } با: قطیفه.

قدیم { ص. ع. } قدیمه. ج.
قدیم { قدما.] « قدیم » دن ص. ع.
۱. اسکی، عتیق، دیرین: زمان
قدیم، تاریخ قدیم، ازمنه قدیمه.
۲. ابتدایی اولمیان، ازلی:
جناب حق قدیمدر: عالم قدیم
اوله ماز: کلام قدیم. ۳. ه. ع.
اولی بیلیر کیمسه اولمیان. = سنه.

ع. اسکی زمان، عهد عتیق:
قدیمدن بری، من القدیم =
اسکیدن. = ج. ۱. اسکی
آدملر، اسکی زمان آدملری:
قدماک علم هیئت حقنده کی معلو.
مات و فرضیاتلری یک مشوش
ابدی: قدماه حکامدن. ۲.
اسکیلر، قدملری جهتیه یلری
کلنلر: قدماه رجال دولتندن:
قدمادن بر ذات. ۳. تر. قد.
کبی. یاشلی و وقارلی آدم، آغر
باشلی واسکی طرز و قیافنده ثا.
طرزی: قدماسی بر آدم.

قدیم { ح. ع. } ۱. اسکی زمانده:
قدیم { قدیم قرمهده واسطه سیر
وسیاحت حیواندن عبارت ایدی.
۲. اسکیدن بری، من القدیم =
او اراضی قدیم چای ایدی.

قدیمی { ص. ع. } « قدیمی ایسه.
قدیمی { ده، عربیده مستعمل
اولوب، لسانتک تصرفات
مخصوصه سی حکمنه یکمشدن.
اسکیدن موجود اولان، اسکیدن
بولنان، دائمی: قدیمی برینا: بزده
قدیمی بر باغچوان واردر. =
ح. ظن. اسکیدن، من القدیم،
دائما: او قدیمی بزده او توربور.

قر { مه. بعض قوشلرک مقرره کی
قر { فاصله سز اوتمه لرینی تصویر
و تقلید ایدوب مکرر قوللانلیلر:
بوتون کون قرقر اوندی.

قرا { س. ج. ع. } قدیمه. با:
قرا { قریه.

قراء { س. ج. ع. } قدیمه. قاری.
قراء { یا: قاری.

قراء { س. ع. } « قرائة » دن
قراء { فخر کائنات (صلم) افند.

مزه نازل اولان کتاب شریفکه
کتاب سماویه تک قدماً در -
دنچیسیدر، مصحف شریف، قر -
قان کریم: حافظ قرآن = قرآن
کریمی از بردن بیان آدم.
قرآنخوان { ص. ق. } « قرآن »
م. ق. خواندن =
اوقومق [قرآن کریم اوقویان،
طفل، صی.

قرآنی { ص. ع. } « قرآنی »
قرآنی { آن کریمه منسوب و
متعلق: آیات قرآنیه.

قرابت { س. ع. } « قرب » دن
قرابت { خصمق، افراتی، صوبجه
و ذریجه انسانلر آره سنده کی
یاقینلق: آره مزده قرابت وار
در: قرابت صهریه = قز آلوب
و بر مکله استحصال اولنان مناسبت
و یا قینلق.] اصل ترکیب سته
دسترس اوله مدق.]

قرابین { سنه. ج. ع. } قدیمه. قز.
قرابین { بان. با: قرابن.

قرابینه { س. ع. } « Carabine »
قرابینه { بولجه آغزلی قصه بر
اسکی توفک، سواری تفنگی.

قرابینه لی { ص. ع. } قرابینه دینلن
قرابینه لی { اسکی بر نوع قیصه
و بولجه آغزلی تفنگله مسلح:
قرابینه لی عسکر.

قرایه { یاخود قوراییه. با:
قرایه { غراییه.

قراجه { یا قمرجه. س. بیان یکیمی
قراجه { انواعدن بونوزسز کو -
جک برجنس حیوان که اتی لذیذ
اولوب آوجیلرجه مقبولدر، وعل.

قراجه { س. ق. } « قراجه »
قراجه { قراجه کیمی. || قراجه
بالغی = استاوریت یاوریسی.

قَرَّاجی س. خیدود. مر.
 قَرَّار { س. ع. ۱. طوره، سکون، آرام : بر پرده قرار ایتز، قرار بولماز = طور. ماز. ۲. ثبات دوام : اوآدم بر قرارده طورماز، قرار ی بوقدر. ۳. راحت، استراحت، اسایش : کوکم بر درلو قرار بوله میسور. ۴. دوام، استمرار، سورکلیک : الآن او قرارده در؛ هب بر قرارده کیدیور. ۵. بر مذاکره ویا تأملک نتیجه سی اوله رق ویریلن حکم و صورت حل دعوی : مجلس قرار ویرمه دی؛ محکمه قرار ی دها معلوم دکدر؛ کندیبی دارالفنونه کیرمه قرار ویردی. || بر قرار = بر دوام، دائم، هب بر حال و قرارده طور. ران. || بر قرارده = بر حالده، بر درجه و وضعیتده. || بی قرار = راحت و حضوری اولیان، بر حالده طورماز. || دوزخ قرار = جهنمه طوران، مکانی جهنم او. لان. || قرارگاه = سکون و آرام ایدیه جک بر. ۲. ۳. قرارگاه عمومی = فر. Quartier général دینلن محل که بر فرقه ویا اردو. تک ارکان حربنک بولندیبی مرکز. || قرارگیر = قرار ی ویر. لمش، مقرر. (قرار داده دیمه. ملی.) || معدلت قرار = عدالتک طور دینی بر، عدالت مرکزی. || قرارلرنده = تقریباً، صورلرنده : ساعت بش قرارلرنده. قَرَّارتمق { فت. ۱. سیاهلتمق، اللربی قرارتدی. ۲. بولاندیر.

مق، صافیلکنی رفع و زائل ایتک : بر بولوت چیقوب هوایی قرار. تدی؛ کونشده باقفلتم کوزلری قرارتدی.
 قَرَّارقی { س. با : قراردی.
 قَرَّارسز { ص. ۱. بر پرده طور. ۲. ثباتسز، دوامسز، سورکسز، موقت. ۳. راحتسز، حضورسز. ۴. نتیجه سز، غیر مقرر، قرار ی ویرلمه مش، نه اوله جفی بلایسز. ۵. هیچ بر ایشه قرار ویرمز، متردد. ۶. بحر بر جهته ثبات ایتوب مقمادیا تبدیل ایدن : قرارسز روزکار.
 قَرَّارسرلق { س. ۱. ثباتسرلق، دوامسرلق. ۲. راه. حتمسرلق. ۳. برایشه قرار ویر. بله میس، غیر مقرر بر حالده طوریش.
 قَرَّارلاشدیرلمق { ج. قرار ی ویرلمک، مقرر اولمق، تصمیم ایدلمک : امخائلرک کله جک هفته اجرایی قرارلاشدیرلدی.
 قَرَّارلاشدیرمق { فت. قرار ی ویرمک، مقرر ایتک، تصمیم ایتک : ایر. تسی کون آوه کیمکی قرار. لاشدیردق.
 قَرَّارلاشتمق { فل. قرار بولمق، مقرر و مصمم او. لمق : مراسم استقبالیه تک صو. رت اجرایی قرارلاشدی.
 قَرَّارلامق { فت. قرار ویرمک، ویرمک. دوشونوب رأی ویرمک.
 قَرَّارلی { ص. ۱. ثباتلی، یرلی، ثابت. ۲. قرار ی ویر.

لمش، مقرر، مصمم. ۳. حل و فصل اولمش، نتیجه لیدیرلمش.
 قَرَّارمق { فل. ۱. قره اولمق، سیاهلتمق، اسوداد ایتک : دیوار دوامندن قرار. دی؛ کونشیدن قرارمش. ۲. اوزاقدن سیاه کورتمک، بر قرارقی صورتنده کورلمک : شهرک اطراف آغاجلرک کثرتندن اوزاقدن قراربوردی. ۳. بو. لاتمق، بر اقلق و صافیلنی زائل اولمق، بولوتله اورتمک : کوز قراردی. ۴. قرارلکی اولمق : اورته لقی قراردی، صور قرار. دی = اقسام اولدی. ۵. اورته لغی سیاه و قرارلکی کورمک، بولانوب کوره مه مک : کوزلم قراردی.
 قَرَّاسی { س. استاوریتیه بکزر بر کوچک بالیق.
 قَرَّاضه { (ز) س. ع. مقاصله کسین شیدن چیقان بارچلر، کسندی، قرقتدی.
 قَرَّاط { س. ع. با : قیراط.
 قَرَّاغول { س. با : قره قول.
 قَرَّاغی { یا قیراغو. س. آواز هوا. لرده طومکش حالنده یاغان یاخود یاغوب پرده طوگان چی : بو کیمه قراغی یاغمش ؛ یاغان قیراغی آغاجلری یاقدی.
 قَرَّاغی { یا قاراغی. س. اوجی اکری قاریشدیر بره جق دیمبرجوق.
 قَرَّاکلکی { س. (اصلی : قره گو. ضیا و آیدینلغک عکسی، کوز کورمیه جک حال، ظلمت، تیرکی:

قَرَّاکلی باصدی؛ کیمه قرا. کلکی؛ قرا کتفده قالمق. = ص. ضیادار اولیان، مظلم، تیره : قرا آلی کیمه؛ قرا کتق بر او. طایه کیردم؛ صوفه قرا کتق ایدی.
 قَرَّاکو { ص. و : قرا کولق { س. با : قرا کتق. قَرَّال { س. (اسلاوجه دن) خر. ستیان حکمدار، امپراطور صنعتی حازر اولیان حکمدار : ایتالیا، صربیه، یونان قرا لی؛ انگلتره قرا لی؛ آستر یا ایمپرا. طوری و مجارستان قرا لی. || قرال صوبی = قرونیه صوبی دینلن معطر صو.
 قَرَّالیدی { یا قرا قتی. س. ۱. قره. لکی : کورلمک قسوله پرند بر قرا لیدی واردر. ۲. اوزاقدن سیاه کورینشی : شهر اولد. یبی بلای دکسه ده اوزاقدن بر قرا لیدی کوزیکیور؛ او قرا لیدی بر اورمان اولمیدر.
 قَرَّاللق { س. ۱. خرستیان حکمدار. لنی، حکمدارلق حال و صفی : ایتالیا حکمداری قراللق عنوانی حازدر؛ صربیه ورومانیه پرنسری قراللق عنوانی آلمشدر. ۲. بر قرا لک تحت حکومتده بولان مملکت، قراللق عنوانیه اداره اولسان دولت : انگلتره قرا لقی؛ رومانی بر کوچک قرا لقدرد.
 قَرَّالی { ص. (اجنبی بر لفته عر. یا نسبت الحاق اولمغله

تشکیل اولمش غلط فاحش بر کله در. (قرا له منسوب و متملق : صندالی قرا لی به قعود ایتشدرد؛ جانب قرا لی به بر تلغراف تقدیم ایتشدردی.
 قَرَّالیتی { س. قرا لقی معناسیله بو غریب و غلط فاحش لغتی قوللانلر واردر؛ ایتالیا قرالیت صورتنده اداره اولنور.
 قَرَّالچیه { س. (اسلاوجه دن) ۱. قرا لچیه سی. ۲. قرا لاق صندال. لیسنده بولسان قادین : فلنک قرا لچیه سی.
 قَرَّامان { س. ص. با : قره مان. قَرَّاموق { س. ۱. بوغدا ی اچینده بیتن بر اوت که اوی بو. زار سیاه برجه ویرر. ۲. مذکور اوتک حبه سی : بو بوغدا یده چوق قراموق واردر.
 قَرَّان { س. ع. (« قرن » دن مفاعله باندن مصدر ثانی) ۱. یاقینلق، مقارنت. ۲. ه. ایکی سیاره تک و علی الخصوص زهره ایله مشتری کبی سمعینک بر برجه راست کله سی. || صاحب قران = بویه ایکی سیاره تک بر برجه تصادق ائساننده دنیایه کلش اولان مسعود و مختیار. (اعظم حکمدارانندن بعض ذواته لقب اولمشدر.)
 قَرَّاسه { ص. ۱. قیر، قیر سریش، قیرله فاریشیق : قرانته بییق. ۲. بییقی قیر و صقالسز : قرانته بر آدم.
 قَرَّانینه { س. (تا. Quarantina) قرا لینه { ۱. غل ساویه تک سرایتی

اوکنی آلق ایچون شبه لی ویا بولاشیق یرلردن کلنلرک اختلا. طدن ممنوع اوله رق بکتندیر. لکاری مدت که اساساً قرق کون ایدی : قرانینه بکلمک : قرا. نینه به کیرمک. ۲. کان سفاتنک تمیز ویا بولاشیق اولد قنری معا. ینه و تدقیقه بولاشیق اولانلرینه قرانینه بکتندیرن دائره : قرا. نینه به مراجعت ایتک؛ قرانینه مأموری، طبیبی، غار دانی. || قرانینه محلی = قرانینه بکتند. یریان محلی. || بحر. قرانینه فلا. مه سی = هنوز براتیقه سنی معانه ایتدیرمه مش کیننک جکدیکی صاری فلامه که خارجه اختلاط ایتدیکنه اشارتدر.
 قَرَّانینه خانه { س. ۱. قرانینه دائره سی. ۲. قرانینه محلی، تحفظ خانه.
 قَرَّانقیل { س. با : قرنفیل.
 قَرَّانلق { س. ص. با : قرا کتق.
 قَرَّاروانه { س. ۱. باقردن یاوان قراوانه : یک قانی که باشلیجه عسکره مخصوصدر : هر اون نفره بر قراوانه یحیی ویریلر. ۲. اینجه ویا صی الماس.
 قَرَّراش { س. جابه، خلاق. (الیوم بزجه متروک خالص ترکیه بر لغت اولوب، قراتاق دخی دینلیر.)
 قَرَّراول { س. قره قول، قراغول. و فقی پاشا مرحوم « قراول » صورتی « قره قول » و « قراغول » املا لرنه

ترجمه عربی « هراول » دن اشتقاقی قبول ایدورسه ده، بو توجیه یعید اونوب، اصلی یه ترکیه سیمیه عسکر یعنی کجه عسکری معناسیله « قردقول » اولوق احماله دها قریدر.

قَرَّ اوْلَه { س. (یتا Caravella دن) سقینه سی.

قَرَّ اویده { س. (Karavella) کوچک برجنس استا. قوز و یا شکی که کولرده بولنور.

قَرَّ انت { س. عربی. اوقومه، عباره سوکه، مطالعه: قرا. ئت ایتک اوقومق؛ قرائت و کتا.

قَرَّ بت = اوقوبوب یازمه؛ قرائت کتبی = مبتدیره اوقومنی او. کریمکه مخصوص سهل العبارة

کتاب. || علم قرائت = قرآن کریمک اصول وقاعده سنه توفیقاً اوقومنه سی علی. بو علمی بیله قاری، و جمعنده قراء دینیر.

قَرَّ این { س. عربی. قته: قرینه قرینه.

قَرَّ ب { س. عربی. یاقیناق، یاقین قرب } بولغه، بمد مقابلی: قرب مولی = جناب حقه تقرب، || قر. بنده = یاقینده، یانده: چشمه. مک قربنده بر آغاچ واردر.

قَرَّ باج { س. ۱. فیل و کرکدان دریسندن و یا دیگر بر سرت دریدن معمول یکپاره قامچی. ۲. آراهه حیوانلرینه اورمنه مخصوص اوزون دکنکلی قامچی: قراج چالقی = قراجله اورمق؛ چاله قراج سوربور. دی = قراج چالهرق.

قَرَّ باجلامق { س. ۱. قته: قراجله دوکک: مجازاً کندیسی میدانده قراجلادیلر. ۲. قراجی صاللا.

یهرق و چاتیرداتهرق حیوانلری یورتمک: بو حیوانلری قراجلا. مازسه که یوزنرل.

قَرَّ باجلامق { س. ۱. قراجله دوکک: آمریقاده چالشیان کولر قراجلایردی. ۲. قراج چالقی: اويله قراجلاناغز سن قراجلامق اصولی نیلیورسک.

قَرَّ بان { س. عربی. ج: قرا بین. فی سبیل الله کسین و جناب حقه وسیله تقرب عد اولنان قویون وسائر اتی ینیر حیوان، ذبیحه، اضحیه: قربان کیمک: ذبح قرا. بین. ۲. مج. بر اوغوره فدا اوله، قربانک اولیم: سزه قربان اولسون. || قربان بایرامی = عید اضحی.

قَرَّ بانلق { س. قربان اولوق اوزره کیمکه لایق و یا مخصوص: قربانلق قویونلر. || مج. قربانلق قویون = حلیم و سسسز آدم.

قَرَّ به { س. عربی. ۱. سقارک صو طاشیدنلری کاوساله دن مخصوص قاب که مستطیل و بر طرفی دها طار اولوب اوموزه طاقیله جق قایشی و زدر. (اصل عربلرجه طلومدر. ۲. تر. کوچک چوجقسلرک قارنلرینک شیشمی: بو چوجق قر به اولمش.

قَرَّ به جی { س. قارنی شیشن چو جغه تداوی ایچون نفس ایدن آدم.

قَرَّ بیت { س. «قرب» مصدرینه ریت علاوه سیله تشکل ایتمش غلط بر لغتدر. عربیده مستعمل دکدر. || یاقینلق، همجوار اوله:

او چفتا کک شهره قریقی قیمتی آرتدیر.

قَرَّ پدیرمق { س. ۱. بر شیشک کوشه و کنارلری کسیدیرمک: شو کاغذک کنارلری پک اورسه لشمش بر آرتدیرملی. ۲. صاج و صقالی و یا یاغیسی کسیدیرمک، قیصالتق: یازک صیقاقلرنده قویونلری قردیر. مق الزمدر: صوئوق هولرده چوجقسلرک صاجی قردیرماملی. ۳. مج. بر مصرف و یا تخصصاتک بعض متفرق قسملری کسیدیروب تنقیح ایتدیرمک.

قَرَّ پلق { س. ۱. کوشه و کنارلری کسک: بو کاغذک اطراف قریلر سه دوزله جکدر. ۲. یاغی و یا صاج و صقالی کسک: قویونلر خانلی آیده قریلر: بو صو نوکده صاج قریلری ۳. مج. اوتنه سی بریسی کسیلوب تنقیح او. لغتی: خیلی مقدار وار ایکن قریله قریله بر شی قالمدی.

قَرَّ پلق { س. ۱. بر شیشک کوشه و کنارلری کسک: بو کاغذک اطراف قریلر سه دوزله جکدر. ۲. یاغی و یا صاج و صقالی کسک: قویونلر خانلی آیده قریلر: بو صو نوکده صاج قریلری ۳. مج. اوتنه سی بریسی کسیلوب تنقیح او. لغتی: خیلی مقدار وار ایکن قریله قریله بر شی قالمدی.

قَرَّ پلق { س. ۱. بر شیشک کوشه و کنارلری کسک: بو کاغذک اطراف قریلر سه دوزله جکدر. ۲. یاغی و یا صاج و صقالی کسک: قویونلر خانلی آیده قریلر: بو صو نوکده صاج قریلری ۳. مج. اوتنه سی بریسی کسیلوب تنقیح او. لغتی: خیلی مقدار وار ایکن قریله قریله بر شی قالمدی.

قَرَّ پلق { س. ۱. بر شیشک کوشه و کنارلری کسک: بو کاغذک اطراف قریلر سه دوزله جکدر. ۲. یاغی و یا صاج و صقالی کسک: قویونلر خانلی آیده قریلر: بو صو نوکده صاج قریلری ۳. مج. اوتنه سی بریسی کسیلوب تنقیح او. لغتی: خیلی مقدار وار ایکن قریله قریله بر شی قالمدی.

قَرَّ پلق { س. ۱. بر شیشک کوشه و کنارلری کسک: بو کاغذک اطراف قریلر سه دوزله جکدر. ۲. یاغی و یا صاج و صقالی کسک: قویونلر خانلی آیده قریلر: بو صو نوکده صاج قریلری ۳. مج. اوتنه سی بریسی کسیلوب تنقیح او. لغتی: خیلی مقدار وار ایکن قریله قریله بر شی قالمدی.

قَرَّ پلق { س. ۱. بر شیشک کوشه و کنارلری کسک: بو کاغذک اطراف قریلر سه دوزله جکدر. ۲. یاغی و یا صاج و صقالی کسک: قویونلر خانلی آیده قریلر: بو صو نوکده صاج قریلری ۳. مج. اوتنه سی بریسی کسیلوب تنقیح او. لغتی: خیلی مقدار وار ایکن قریله قریله بر شی قالمدی.

قَرَّ پلق { س. ۱. بر شیشک کوشه و کنارلری کسک: بو کاغذک اطراف قریلر سه دوزله جکدر. ۲. یاغی و یا صاج و صقالی کسک: قویونلر خانلی آیده قریلر: بو صو نوکده صاج قریلری ۳. مج. اوتنه سی بریسی کسیلوب تنقیح او. لغتی: خیلی مقدار وار ایکن قریله قریله بر شی قالمدی.

قَرَّ پلق { س. ۱. بر شیشک کوشه و کنارلری کسک: بو کاغذک اطراف قریلر سه دوزله جکدر. ۲. یاغی و یا صاج و صقالی کسک: قویونلر خانلی آیده قریلر: بو صو نوکده صاج قریلری ۳. مج. اوتنه سی بریسی کسیلوب تنقیح او. لغتی: خیلی مقدار وار ایکن قریله قریله بر شی قالمدی.

قَرَّ پلق { س. ۱. بر شیشک کوشه و کنارلری کسک: بو کاغذک اطراف قریلر سه دوزله جکدر. ۲. یاغی و یا صاج و صقالی کسک: قویونلر خانلی آیده قریلر: بو صو نوکده صاج قریلری ۳. مج. اوتنه سی بریسی کسیلوب تنقیح او. لغتی: خیلی مقدار وار ایکن قریله قریله بر شی قالمدی.

قَرَّ پلق { س. ۱. بر شیشک کوشه و کنارلری کسک: بو کاغذک اطراف قریلر سه دوزله جکدر. ۲. یاغی و یا صاج و صقالی کسک: قویونلر خانلی آیده قریلر: بو صو نوکده صاج قریلری ۳. مج. اوتنه سی بریسی کسیلوب تنقیح او. لغتی: خیلی مقدار وار ایکن قریله قریله بر شی قالمدی.

قبیله افرادندن اولان: اونبی قرشی.

قَرَّ ص { س. ۱. هر نوع قرص } دائروی شی، تسکر: قرص خورشید: قرص نان. ۲. قرص خورشید: قرص نان. ۲. اوطه نك هوا سنی کوزل قو. قوتق ایچون آتسه قونیلوب یاقیلان پول شکنده عود وسا. ثره ترکیبی: قرص یاقق.

قَرَّ صاق { س. ۱. قارصاق. قرص: س. عربی. اودونج، بورج: قرص = قرص آلتی = اودونج، بورج آلتی، استقراض: قرص ویرمک = اودونج، بورج ویر. مک، اقراض. || قرص حسن = فائضز بورج.

قَرَّ صاق { س. ۱. قارصاق. قرص: س. عربی. اودونج، بورج: قرص = قرص آلتی = اودونج، بورج آلتی، استقراض: قرص ویرمک = اودونج، بورج ویر. مک، اقراض. || قرص حسن = فائضز بورج.

قَرَّ صاق { س. ۱. قارصاق. قرص: س. عربی. اودونج، بورج: قرص = قرص آلتی = اودونج، بورج آلتی، استقراض: قرص ویرمک = اودونج، بورج ویر. مک، اقراض. || قرص حسن = فائضز بورج.

قَرَّ صاق { س. ۱. قارصاق. قرص: س. عربی. اودونج، بورج: قرص = قرص آلتی = اودونج، بورج آلتی، استقراض: قرص ویرمک = اودونج، بورج ویر. مک، اقراض. || قرص حسن = فائضز بورج.

قَرَّ صاق { س. ۱. قارصاق. قرص: س. عربی. اودونج، بورج: قرص = قرص آلتی = اودونج، بورج آلتی، استقراض: قرص ویرمک = اودونج، بورج ویر. مک، اقراض. || قرص حسن = فائضز بورج.

قَرَّ صاق { س. ۱. قارصاق. قرص: س. عربی. اودونج، بورج: قرص = قرص آلتی = اودونج، بورج آلتی، استقراض: قرص ویرمک = اودونج، بورج ویر. مک، اقراض. || قرص حسن = فائضز بورج.

قَرَّ صاق { س. ۱. قارصاق. قرص: س. عربی. اودونج، بورج: قرص = قرص آلتی = اودونج، بورج آلتی، استقراض: قرص ویرمک = اودونج، بورج ویر. مک، اقراض. || قرص حسن = فائضز بورج.

قَرَّ صاق { س. ۱. قارصاق. قرص: س. عربی. اودونج، بورج: قرص = قرص آلتی = اودونج، بورج آلتی، استقراض: قرص ویرمک = اودونج، بورج ویر. مک، اقراض. || قرص حسن = فائضز بورج.

قَرَّ صاق { س. ۱. قارصاق. قرص: س. عربی. اودونج، بورج: قرص = قرص آلتی = اودونج، بورج آلتی، استقراض: قرص ویرمک = اودونج، بورج ویر. مک، اقراض. || قرص حسن = فائضز بورج.

قَرَّ صاق { س. ۱. قارصاق. قرص: س. عربی. اودونج، بورج: قرص = قرص آلتی = اودونج، بورج آلتی، استقراض: قرص ویرمک = اودونج، بورج ویر. مک، اقراض. || قرص حسن = فائضز بورج.

مب ایتک اوزره آتیلان زار وچکیان قبالی بوسله وسائر: قرعه آتقی: قرعه چکمک: ایچمزدن برینک کیتسی شرطدر قرعه چکلم کیمه دوشرسه او کیتسین. ۲. اسنان عسکریده بولسانلرک یعنی یکرمی یاشنی طولدران کچلرک عسکر اولوق ایچون بر قاج سنه صره ایله چکدکاری قبالی کاغذک ایچی بیاض اولورسه اوسنه قورتلور و «ق» حرفی یازیلی اولورسه عسکره آلتیر: قرعه شرعیه: قرعه چکلیور: بو سنه قرعه یه کیره جکدر: قرعه چکدی: قر. عه سی دوشدی: قرعه اصابت ایتدی: قرعه نقراتی، افرادی = قرعه ایله آلتوب عسکر اولغه سوق اولنان افراد.

قَرَّ عه جی { س. قرعه جکدیرن، قرعه جکدیرمکه ما. مور ضابط و هیئت: قرعه جی، قرعه جیلر کلدی. عو.

قَرَّ عه جی { س. قرعه جکدیرن، قرعه جکدیرمکه ما. مور ضابط و هیئت: قرعه جی، قرعه جیلر کلدی. عو.

قَرَّ عه جی { س. قرعه جکدیرن، قرعه جکدیرمکه ما. مور ضابط و هیئت: قرعه جی، قرعه جیلر کلدی. عو.

قَرَّ عه جی { س. قرعه جکدیرن، قرعه جکدیرمکه ما. مور ضابط و هیئت: قرعه جی، قرعه جیلر کلدی. عو.

قَرَّ عه جی { س. قرعه جکدیرن، قرعه جکدیرمکه ما. مور ضابط و هیئت: قرعه جی، قرعه جیلر کلدی. عو.

قَرَّ عه جی { س. قرعه جکدیرن، قرعه جکدیرمکه ما. مور ضابط و هیئت: قرعه جی، قرعه جیلر کلدی. عو.

قَرَّ عه جی { س. قرعه جکدیرن، قرعه جکدیرمکه ما. مور ضابط و هیئت: قرعه جی، قرعه جیلر کلدی. عو.

قَرَّ عه جی { س. قرعه جکدیرن، قرعه جکدیرمکه ما. مور ضابط و هیئت: قرعه جی، قرعه جیلر کلدی. عو.

قَرَّ عه جی { س. قرعه جکدیرن، قرعه جکدیرمکه ما. مور ضابط و هیئت: قرعه جی، قرعه جیلر کلدی. عو.

قَرَّ عه جی { س. قرعه جکدیرن، قرعه جکدیرمکه ما. مور ضابط و هیئت: قرعه جی، قرعه جیلر کلدی. عو.

قَرَّ عه جی { س. قرعه جکدیرن، قرعه جکدیرمکه ما. مور ضابط و هیئت: قرعه جی، قرعه جیلر کلدی. عو.

کوچک کنه که چایق تکثر
ایدر، قاصیق بیق. || قرق
انبار = ۱. چوق شیلری حاوی
محل و یا محفظه: اونک چانطه سی،
ذهنی قرق انبار. ۲. بح. سفینه.
نک مختلف حوله بی حاوی اولسی.
|| قرق انبار بالینی = بر جنس
بالیق، بیوک واطوز. || قرق یار،
قرق یار باغری صاعی = حیوانات
مجتزئه نک اوچبی معده سی. ||
قرق بر کره = چوق: قرق بر
کره ماشاء الله. || قرقه بر =
قرق جزئیه بر جزء. || قرق
سؤال = چوق صورمه، اوزون
اوزادی به استجواب. || قرق
کچید = یولک اوستنده اولوب
دفعانه برکنارندن دیگرینه
آلانغیسی اقتضا ایدن نهر، طر.
لامباج ایرماق. || قرق کلید
اونی = بر جنس نبات. || قرق
سردبون = دیک یوقش. || قرق
بیل بر کون = الک صوکنده، حا.
قت. || آرتق قرقه کلش = تقالنه.
حق چاغیدر.
قرقر { عد. بهرینه ویا بهر دفعه
قرقر قرق: جمله قرق غروش
آلدق: تخه لری قرق قرق
آرا به لره یوکلیدر.
قرقره { س. بیوک سرغوجلی بر
جنس طرنه که توکری
وقتیله طوغله به و خونوزه طا.
قیلیدی.
قرقلامق { فل. قرق کونی طو.
قرقلامق { لدرمتی: لحو سه
قرقلامیجه طیشاری چیقماز;
یکی طوغان چوقق قرقلا دی می؟
قرقلر { س. ج. قرق عزیز، قرق
مبارک آدم. || بح. قرقله

مخصوص بیوک مقاص، صندی.
قرقم { س. قویون وسائر حیوا.
ناتک پیایغیسی قریلان
موسم: قرقیده پیایغی بداندن
اوده مک اوزره بورج آلدی.
قرقمچی { س. کل آغاجلرنده
بولنان برجنس بو.
جک، خانم بوجکی.
قرقلانغیج { س. ۱. کردانی ویا گفلی
چانال سیاه بر قوش که کوجیه
قوشلردن اولوب قیشین اقلیم
حاره به انتقال ایدر. انواعی وار.
در. ۲. سفاقی حریبه
قدیمه دن خفیف و سریع السیر
یلکنلی تکنلره دینلیدی.
|| قرقلانغیج اونی = زرده چاو،
زرده چوب. || قرقلانغیج بالینی =
قنادرلی اوزونجه و اوستنک
رنکی غایت کوزل قرمزلی
ولذذ اتلی برجنس بالیق. || قر.
لانغیج دوعی = تشرین اول اوائلی.
|| قرقلانغیج فرطونه سی = مارت
اواخرنده واقع فرطونه.
قرمان { س. با: قره مان.
قرمز { س. عر. کوچوک بر
جنس بوجکدن چیقان
و کوزل قزیل رنگ ویرن برنوع
بويا، لعل: قرمزله بويا مق: قر.
من قووق، قاریشدرمق. || قر.
من بوجکی = بو بویایی ویرن بو.
جک. || قرمز حیوانی = مذکور
بوجکدن چیقان خالص قرمز.
|| قرمز معدنی = بونک تقلیدی
اولان برنوع معدنی بويا، حمض
آنتیمون. || ط. قرمز معیونی =
فر. بوندن مأخوذ اوله رق AI

kermès دینلن برجنس معجون.
قرمزی { ص. قرمز رنگنده،
قرز، آل، احمر،
سرخ: قرمزی فس: قرمزی
چوخه: قیب قرمزی = قیب
قریل، اصل قرمز رنگنه یعنی
قریلک یا لکز برنوعه مخصوص
ایکن، لسانزده قزیل برینه
کچوب بو لغتی متروک حالنده
براقشدر. = س. قزیل رنگ،
قزیل بويا: قرمزی به بويا مق:
قرمزیدن خوشلامق.
قرمزلیق { س. قزلیق، قزیل
رنگ، حمر، احمرار.
بوفسک قرمزلیق: اقشام اوستی
بولوطلرک قرمزلیق.
قرمزیمراق { ص. و:
قرمزیمسی { ص. قزیل رنگنه
چالان، قزیلجه.
قرم طرطیر { س. کیم. شراب
طور نیسندن
چیقان بر ماده کیمویه.
قرمق { قزلیق، قردبرمق و سا.
قرمق { ث. با: قیرمق و سائر.
قرن { س. عر. ج. قرون. ۱.
قرن { بونوز. ۲. یوز سنه لک
زمان، تاریخک بهر یوز سنه سی:
تاریخ هجریک قرن اولی = ۱ دن
۱۰۰ سنه - سنه دیک اولان زمان:
قرن خامس = ۴۰۱ دن ۵۰۰ سنه.
سنه دیک: اونخی قرن هجری: قرن
عاشر شعرا سنک تراجم احوالی. (بو.
نک برینه عصر استعمالی غلطدر.)
۳. علی الاطلاق زمان، دور،
دهر، عهد، عصر: قرون سا.
لفه ده = کچمش زمانلرده =

ج. قرون اولی = روما دولته ک
ایکی به انقصابی زمانه دیک اولان
ازمنه قدیمه تاریخیه: قرون
وسطی = تاریخ مذکور دن
استانبولک سلطان محمد خان ثانی
حضر تلمی جانبندن قحی زمانه
دیک کچن ازمنه تاریخیه: قرون
اخیره = تاریخ مذکور دن صکره
اولان ازمنه اخیره. || قرنا
بعد قرن = قزندن قرنه، دور دن
دوره. = آ: قرنین = ایکی بو.
ینوز: ذوالقرنین = ایکی بوینوزلی =
جهانگیر شهر اسکندر کبیرک
عربلرجه لقیدر.
قرن { س. با: قارن.
قرناء { س. عر. ج. قزین.
قرن { با: قرین. = تر. فد.
حکمداران حضراتنک مقربیندن
اولان ذات، مائینی: ایکنجی،
اوچنجی قرناء.
قرنا بلیت { س. با: عر. «قنبط»
قرناء { دن یاخود ر. Kpav
لاخنه به بکزر عسیر
الهضم معروف بر جنس سبزه که
قرن بهار دخی دینلیر.
قرناق { س. قارت جابه، کچکینه
خلایق، قراواش، مولا.
ده.
قرناق { س. حکمداران حضراتنک
مقربیندن اولانلرک حال
وصفت ووظیفه سی، مائینیچیک.
قرناوال { س. (فر. Carnaval)
خرسنتیانلرک بیوک
پرهیزات کسمینده تبدیل قیافت
ایده رک اجرا ایتدکری شنلکر.
قرنهار { س. قرنا بلیت دینلن
سبزه.

قرنجیه { س. با: قارنجیه.
قرنداش { قزنداشق و سائر. با:
قرنداش { قارنداش و سائر.
قرنصه { یا قرنسه. س. قوشلرک
وعلی الخصوص طوغلک
توک و قتی، توک دیکشدر دکرلی
موسم.
قرنفیل { س. ۱. هندستاندن کلن
بهارادن معروف قو.
بروقلی برجه: دوکلش قرنفیل.
۲. قوقوسی بو بهار به بکزر
معروف کوزل برچیچک که الوان
وانواعی اولور: قرنفیل چیچکی.
|| بح. کیلرده کوکرتیه اوور.
دیلان بیوک صدالری و آغر
اشیایی ایجری آلمی ایچون
پرووه ایله غرانندی دیرکری
آره سنه کیریلن قالین خلاطره
معلق پلانفه ترتیبانی.
قرقم { س. (بو. Kpav = رنگ)
قرقم { مه. صاری به بويا مقه یا.
رایان سیاه بر معدن: قروم
معدنی.
قرون { س. ج. عر. فد: قرن.
قرون { با: قرن.
قرقوقمتره { س. (Xpovo -)
مقیاس μέτρον
الزمان [حرارت و برودت تا.
تیریه انتظام حرکتته خلل کلین
وسنده بر قوریلوب بر ثانیه
بیله تخلف ایتمین دقیق و بیوک
زوالی ساعت که باشلیجه بحریه.
ده طول تعیینی وسائر عملیات
ریاضیه ده قوللانیلیر. || جیب
قرونو متره سی = بو اساس او.
زربنه یانلش صاعلام ساعت که
زوالی ایشله سی شرطدر.

قُرْوِي { ص. عر. : قرويه. كويه
روستایی. ذ. }
منسوب و تعلق، كویلی،

قَرَه { ۱. یاخود قاره ویا قرا. ص.
۱. سیاه، اسود: قره بویا؛
قره آت = یاغز؛ قره طوپراق.
(غریبدرکه بوکوزل لنت
آق و « قریل » ایله برابر
استانبول ترکیه سندن و یکی
لسان ادبیزدن آياغنی چکوب
یرینی « سیاه » لفظ فارسینه
براقشدر. احیاء استعمالی
الزمر. ۲. مج. مائلی، غلی،
کدرلی، مشثوم، منحوس: قره
گون؛ قره خبر؛ قره طالع. ۳.
مج. معیوب، عارلی: قره یوز؛
یوزی قره. ۴. اسم: قره احمد؛
قره اتمک. = ۵. سیاهلق،
سیاه بویا: قردیه بویاق؛ قره سی
قره آق آق. ۶. سیاهی،
زنجی، آفریقانک سیاه آدمی:
قره مل مملکتی. = ۷. قره دل =
یاس اثوابی، سیاه اثواب، ماتم:
قره دل کیمیک. || آلن قره سی =
طالعزلک، بخت سیاه. || قره
ات = کیک و طاوشان و سائر
کبی آو اتی. || قره اوغلان =
چنکانه. || قره ایکنه = برجس
اوقاق قارنجیه. || قره باش = ۱.
تأهل ایتز مناحر کشیشی. ۲.
سیاه صاریق صارار بر طریق
درویشی. ۳. ایلم بهارده آچار
کوزل قوقولی مور بر چیچک.
|| قره باصان (باصقان) =
آغراق، کابوس. || قره بوبر =
هنددن کان معروف بهارکه
قرمزی بوردن تقریق ایچون
بویله توصیف اولنور. || قره

بوغدای = بوغدای نوعی.
|| قره بویا = زاج یاغی. || قره
پازی، قره بلین = پازی و بلین
نوعلی. || قره جکر = معدنه
صاغ طرفنده بولنان عضو
داخلی، کبد. || قره جمله = حساب
اعمال اربعه سندن جمع. || قره
جهنم = پک اسم و یوزی کولمز
آدم. || قره چام = چام آجایی
انواعسندن بری. || قره چالی =
بر جنس دیکنلی چالی. || قره
حما = مخاطره لی بر نوع تیغوس.
|| قره خبر = برینک وفاق خبری.
|| قره دیکز = بحر سیاه، بنطس.
|| قره دیکن = بر جنس نبات.
|| قره ساقز = قولوفایا، زفت.
|| قره سودا = ماخلویا، ملا.
خولیا. || قره سوگوت = سوگوت
آغاجنک بر نوعی. || قره صو =
با: صو. || قره صونغور = طوغانک
سیاه بر جنسی. || قره طاوق =
آولنان بر جنس قوش. || قره
طبان = ۱. خراسان دمیری. ۲.
بر نوع صیغیر خسته لغی. ۳.
اییک بوچکنک قراروب قیرلسی
علتی. || قره طوت = طوتک سیاه
جنسی. || قره عرب = زنجی،
سیاهی. || قره قارغه = بسبتون
سیاه اولان قارغه. || قره قاش =
قاشلری سیاه. || قره قلم = ۱.
یاکنز سیاه چیچکاری اولان عادی
پورسان. ۲. سیاه قورشون قیلله
یاپیلان رسم. || قره قوجه = آغر.
ماهش اختیار. || قره قورباغه =
سیاهسی برجس قورباغه. || قره
قیش = قیشک اوزته سی و پک
صوئوق موسمی. || آره ده

قره کدی یکمک = بوزشق؛
آره مزده قره کدی می یکدی؛
|| قره مل مملکتی = سودان.
|| قره یازی = بخت سیاه.
|| قره یوزلی = بر عار و نامور.
سسزلنی اولان. || آقی آق
قره سی قره = بیاض چهره لی و
سیاه کوزلی قاشلی، آلاق.
|| آله قره بی بیچمک = چوق
زجت چکمک. || ایس قره سی =
قوروم بویاسی. || کستانه قره سی =
آجیق سیاه رنگ. || یوز قره.
سی = ناموس سزاق، عار.
قره { ۱. کره ارضک طوپراق
اورتیلی قسمی، دیکیزک
غیری، یر، طوپراق: قره ده،
قره دن = برآ؛ قره ده و دیکیزده =
برآ و بحرآ؛ قره پوسته سی =
برآ کیدن پوسته: قره کومروکی =
برآکن اشیا دن آنان کومروک؛
قره واپوری = دمیر بول ماکینه.
سیله قطاری. || مج. باشند قره
ایتمک = کمی بی بسبتون باتمقدن
قورنارمق ایچون باشند قره
آتمق. || قره ده دوشمک = کمی
قره ده اوطورمق.

قُرْه { س. ش. عر. تازه لک؛ قره
قره { ۵. الدین = کوز آیدینلی،
سوینج. (یا لکز بو تعبیرده قو.
للا نیلیر.)

قره آغاج { س. معروف بر
جنس بیوک اورمان
آغاجی که تخته سی اسم و سرت
اولوب جلایه کلیر، شجر البعوض.
|| اورد که بکزر سیاه
قره باتاق { برجس دیکز قوشی
که صویک اوزرینه چیقوب باغمه.
سی پک سربع اولور.

قره جه { ص. سیاهیجه، اسم،
سیاهیسی. = با: }
قراجیه.

قره قوش { س. بیرتیمی قوشلر.
دن قارتال دن آزکو.
چورک بر جنس معروف قوش.
|| ص. قره قوش اسمنده
اسکی امرادن خود
پسند برآدمه یا قیشیر: حکم
قره قوشی = مرقوم قره قوشک
حکمی کی نظام و قانونه مغایر
عندی حکم.

قره قول { یا قراغول. س. اصل
ترکیه ده قول عسکر
معنا سنه کلکه سیاه عسکر یعنی
کیجه عسکری و یا عسکرک سیاه یعنی
کیجه لک قوی و بولوکی دیمکدر.]
۱. محافظه اسایش ایچون کیجه
کزن عسکر بولوکی. ۲. نوبخی
عسکر. ۳. اردونک محافظه.
سیچون مناسب نقطه لرده طور.
دیرلان عسکر؛ استناد قره
قولی؛ ایلری قره قول؛ دور
قره قولی؛ کوچک قره قول؛
نظام قره قولی. || مج. قره قول
سفینه سی، فلوقه سی = دیکیزده
محافظتی وظیفه سنی ایضا ایدن
کمی ویا صندال.

قره قولاق { س. ۱. چاقاله بکزر
بر جنس حیوان که
آرسلانک یدیکنک آرتقیسه
بسلنک ایچون بو حیوانک آرقه سی
صره کنزیدی زعم اولنور،
سیاه کوش. ۲. وقتیه صدر
اعظمک خدمتمنده بولنان بر
مأمور.

قره قوخانه { یا قراغوخانه. س.
محافظه اسایشه ما

مور عسکر ویا چاندارمه بولوکی
اقامتیه مخصوص محل.
قره قونجاقوز { س. جادی،
۱. چنکانه. ۲.
قره گوز { خیال دینان کولکه
او بوننده کولدریمی شخص؛
قره کوزله حاجی اوحده محاوره.
لری. ۳. مذکور خیال او بونی؛
قره کوز او بیا بوز. || قره کوز
بالینی = پلامود بالینک بیوک و
بایاغی جنسی.

قره لامق { ق. ۱. سیاه لاتیق،
سیاه ایتمک، تسوید؛
دیوارلری کومورله قره لامشیر.
۲. یازی او کرمک ایچون مشق
یازمق؛ ثلث، رقمه قره لا بوز.
قره لامه { س. ۱. سیاه لاته،
سیاهی بویامه ویا
کیرلته. ۲. یازی او کرمک
ایچون تکرار تکرار یازیلان
سطرلر، مشق: قره لامه یازبور.
قره لاق { س. سیاهلق، سیاه
رنگ.

قره مان { ص. ۱. پک اسمر و سیا.
همی (آدم). ۲.
۳. ایری دمیر کولچه سندن
عبارت آغر والیوز. = سخ.
۱. سلجو قیلرک انقراضنده
ظهور ایدن دره بکیرک الک قو.
تیلرندن بری اولوب اولاد و
احفادی قونی جهتلرند خیلی
وقت حکم سورمشدر. ۲. مج.
قره مان اوغلرینک حکم سور.
مش اولدقلری بشون قونیسه
جهتنه وبعده بالخاصه بونک قسم
جنوبیسنه ویرین اسمدرکه ایچ
ایل ایله تکه آره سنده اولوب

الیوم بر قضادن عبارتدر.
قره مانلی { س. ص. علی العموم
قره مان ایلی اها لیسنه
وبالخاصه اورالک ترکیه لسانه
متکلم خرسقیانلرینه ویرین
اسمدر.

قره وه { س. مج. سابقاً عثمانی
بحریه سنده غایت بیوک
کیلره ویرین اسمدر. الیوم
نظامسز وقواعد بحریه ره رطینسز
کیلره دینیر. قاره وه حالنده =
یولسز، نظامسز بر حالده.

قره هلیله { س. قوتلی مسهل او.
لان بر جنس نبات
طبی.
قره ییل { س. شمال ایله باطی کرته.
لری آره سنده اسن
روزکار و بونک کرته سی اولان
جهت.

قریب { ص. عر. : قریبه.
(« قرب » دن ص. ۱).
مکان ویا زماجه اوزاق اولیان،
یاقین، نزدیک: بروسه استانبوله
قریبدر؛ بایرام قریبدر. ۲. نسل
ونسب و ذریجه ویا مناسبتجه
انسانه یاقین بولنان، اقربا، قو.
نشو، همجنس: انسان یا لکز
کندنی دوشونمویوب قریبی ده
دوشونمیلدر. = ح. یاقین،
تقریبی، همان: اوج سنه یه قر.
بیدرکه بو ایشله اشتغال ایدیورم؛
بش سنه یه قریب زمان یکدی.
|| عن قریب = یاقیننده، چوق
یکمزدن: او ایش عن قریب
یدته جکدر.

قریحه { س. عر. مج: قراخ. ۱.
انسانده کندیلکندن
حاصل اولان فکر و قصد و نیت،

فر. Initiative. ۲. بر دأرة
روسیه دن عرض اولغوسزین جانب
عالی حضرت پادشاهیدن اراده
سنه شرف صدوری: قریحه
سنیه حضرت پادشاهیدن فلان
ذاته میرالایق رتبه سی توجیه
بیوردی: قریحه دن فلان ما.
مورینه تعیین اولندی. ۳.
فکر، ذهن، دوشونوب هیچدن
برشی میدانده قویه بیان قویه
مفکره: او شاعرده قریحه وار.
در: وسعت قریحه سنه انسان
حیران اولور: او بیچاره ده هیچ
قریحه یوقدر.

قریر (ص. عر. ذ. قریه. «قره»
قریر (دن ص. «سویش، شاد،
مسرور: قریر العین = کوزی
آیدین، ای بر شی کور مکه
سوین: اولاد واحفاد کزک
مروتی کور مکه قریر العین او
له سکز.

قریش (سخ. ذ. عر. مکه مکر.
قریش (معه فخر کثات (صلم)
اقتدمنله مهاجر بندن اولان
اکثر صحابه کرامک منسوب،
بولندقلری بیوک و بین العرب
من القديم معتبر بر قبیله که کعبه
شریفه تک محافظه و خدمتی ده بو
قبیله یه عائد ایدی: صنادید
قریش = قریش قبیله سنک رؤسا.
سی. (نسبتده «قرشی» دیلیر.
با: قرشی.]

قریم (سخ. م. قره دکنز ساحل
قریم (شمالیسنده واقع تاتارلرله
مسکون معروف بیوک شبهه
جزیره.

قریمی (س. ص. و:

قریمی (س. ص. عر. قریم شبهه
قریمی (جزیره سی اهالیسنندن
اولان.

قرین (ص. عر. ذ. قریه.
قرین (ج: قرنا. «قرن» دن
ص. «۱. یاقین، قریب. ۲. بر
آدمله قرابت و مناسبتی اولان،
خضم، قونشو، آرقداش، همد،
همجنس: بر آدمک حالی قریندن
صوریلیر. ۳. برشیه نائل ومظهر
اولان، بر حال ایله متصف بو.
لنان: قرین قبول = مقبول: قرین
تقدیر = مظهر تقدیر: سعادت قرین =
نائل سعادت. ۴. حکمداران
حضراتنک خدمت خاصه سنده بو.
لنان مقرب، ماینجی: قرین
ثانی. (بومعنا ایله باشلیجه جمی
مستعمل اولوب مفردکی ده قرللا.
نیلیر: (قرنا حضرت شهریا.
ریدن: سرقرنا = باش ماینجی.

قرینجه (با: قاریجه وسائر.
قرینه (س. عر. ج: قران.
قرینه (مفلح و مهم بر شیتک
تعیینیه آکلاشله سنه سبب او.
لان حال، برجهولک معلوم او.
لسنه آلت اولان شی، اماره،
ایپ اوچی: خرسزک بورادن
کچمش اولدیغه بعض قرینهلر
وارد: «کورک» لفظی ترکیه.
ده برقاج درلو اوقووب معانی
مختلفه یه کلدیکشدن بونلرک
خانیسی مقصود اولدیغی قرینه
ایله، ماقبل و مابعدی قرانیله
آکلایه یلیرز: میدانده جیقاریلان
خرابه تک معبد بولشم اولدیغه
بعض قران وارد لکن نه
زماندن قاله اولدیغی کوستریر

هیچ بر قرینه دسترس اوله.
مدق: قرینه ایله اوقومق،
آکلامق.

قریه (س. عر. ج: قرأ. کوی،
روستا: اهل قریه، اهالی
قریه = کویلیر: قریه مذکوره
مختاری. (رائک کسری و یاه
مشده ایله استعمالی غلطدر.]

قر (س. عر. خام ایسک: دود
قر (القر = ایسک بوجکی.

قر (س. با: قیز.

قرارمق (قرارتق وسائر. با:
قرارمق (قیزارمق وسائر.

قرآن (س. عر. «قر» دن
قرآن (سم. «ایکجی، ایسک
ایشلین آدم.

قزاق (یا قازاق. س. «قازمق»
قزاق (دن مشتق اولوب اصل ترا.
شلی و صقالی تراش اولمش
دیکدر. ۱. عسکر، هر قومک
عسکرلکه و آقین و چاپوله آیر.
لمش افرادی که صقالسز اولقی
باشلی علامتلی ایدی: ترکان،
قیرغیز، تانار، موسقو و قزاقی.
۲. روسیه ده آریجه بر صنف
تشکیل ایدن سپاهی یه مائل
سواری عسکری.

قزاق (س. با: قیزاق.

قزاموق (س. با: قیزاموق.

قزان (قزانیجی. با: قزغان وسا.
قزان (ره.

قزانیج (س. ۱. قزانیلان شی،
قزانیج (فائده، نفع، استفاده،
کار: بنم ایچون بونده هیچ بر

قزانیج یوقدر. ۲. چالیشمغه اله
کچیران شی، سعی وعمل مقابلی،
کسب: ایشلر کساددر هیچ قزانیجی
نچمز یوقدر: اصنافک قزانیجی
آتیجی تعیش ایدمک درجه.
دهدر: قزانیج ایتک = قزانیجی.

قزانیجی (ص. کارلی، استفاده لی:
قزانیجی (تجارت قدر قزانیجی
ایش یوقدر.

قزاندیرمق (فت. ۱. کار ایتدیر.
قزاندیرمق (مک، قزاندیرمق
موجب اولقی: بونجارت آدمه
چوق قزاندیرمق: کندیرمق خد.
متنه آلوب چوق پاره قزاندیرمق.
دی. ۲. استحصال واکتساب
ایتدیرمق، آلدیرمق: اخیراً
یازدینی کتاب کندیرمق بیوک
بر شهرت قزاندیرمق: آومراق
بکا رومانیزمینی قزاندیرمق.

قزانیج (فت. ۱. کار ایتک، استفا.
قزانیج (ده ایتک، فائده کور.

مک: سنده بر قاج یوز لیرا
قزانیج: تجارتدن ایی قزاندی.
۲. ایتک، استحصال واکتساب
ایتک: نام، شهرت قزاندی: افند.
یسنک توجهنی قزاندی. ۳.
اوغرامق، دوچار و مبتلا اولقی:
آغر هوالی یرلرده طورمغه بر
قاج عت قزاندی.

قز (س. عر. بولوطله، موکل
قز (بر ملک. «قوس قزح =
سهواً علام سما دیدیکمز الکم
صاعمه که ضیاء شمک هواده کی
رطوبت طامله جققلندن کچرکن
حل اولمسیله رنگارینی آیری
آیری کوستریر واسع بر و بعضاً
ایکی قوسدن عبارتدر.

قز حیه (س. عر. قز. کوز
قز حیه (طبقه لندن بری، فر.
Iris.

قزغان (س. «زبانزدی: قازان»
قزغان (۱. کلیتی بک وسائر
قزغان (س. عر. قزغان: قزغان
چوربه، پلاو، عاشورا قزغانی:
چاشیر قزغانی = چاشیر صوینک
قزغانی (ص. عر. قزغان: ۲. صو حفظنه
و یا قزغانه سنه مخصوص معدندن
بیوک قاب: واپور قزغانی = واپور
ماکینه سنه استیم کتیره جک
صوینک قزغانه سنه مخصوص بیوک
محفظه: جام قزغانی. ۳. اسکی
بر نوع بطل طوب. — یکچیری
اوجاننده بک قزغانی بر طقم
مراستله ودعا ایله قوریلوب قا.
لدرلر یغندن، مثلاً قازغانی یغندن
قالدرلی طغیان معناسنی افاده
ایدردی و سائر بویه تعبیرات
وار ایدی. «قزغان دینی = قازا.
نک دیدنه بایدشوب قازمغه جیقه.
ریلان قیزارمش و مقبول بر نوع
ایس قوقوسی آلمش اولان محلی
وسائر.

قزغانجی (س. ۱. باقیردن قز.
قزغانجی (غان و یا واپور قزغانی
یابان صنعتکر. ۲. قزغانی قو.
روب اداره ایدن مأمور.

قزل (یا قزیل. ص. قرمزی،
قزل (آل، اجر، سرخ: قزل بویا:
قزل (طوبراق: قزل یومورطه =
باسقالبه یومورطه سی. «قزل
آطه = درسمادت جوارنده کی
بیوک آطه و هکیملی وسائر کو.
چک آطه. «قزیل آغاج =
بر جنس بیوک اورمان آغاجی.
«قزل الما = وقتیه روما شهرینه

ویریلن اسم. «قزل باش = ۱.
رافضی. ۲. شاه اسماعیلک بر صنف
عسکری، سرخ سر. «قزل درجه
حرارت = آتیه قونیلان دمیرک
قرمزی اولمسیله تعیین ایدن حرارت
درجه سی. بونک دها بونکسکی
بیاض درجه حرارتدر. «قزیل
دلی = زبردلی، بسبتون چیلغین.
«قزیل سوگوت = سوگوت آغا.
جنگ برجنسی. «قزیل شاب = آتیج
افلاطونی رنگ. «قزیل غروش =
قدیمده اجنبی آلتین مسکوکاتنه
ویریلن اسم. «قزیل یابراق =
قاصیق اونی. = س. یاخود قزل
خسته لی = جوجقلره طارش او.
لان قزاموغه مشابه واوندن
تهلکلی ساری بر خسته لی،
اسقارلاتین.

قزل (س. عر. بویه کوزل بر لغتی «آق»
و «قره» اغیارله برابر متروک برا.
قوب ده، بو رنگک یاکیز بر نوعنه
مخصوص اولان ترکیه اولیان «قرمزی»
لغتی قوللاممز شایان تأسقدر.

قزل (س. قیلدن ایپ.

قزل (س. آغاج اوزرنده قورو.
قزل (یان یابراق.

قزلق (س. طاغلرده و باغچه لرده
قزلق (حاصل اولان قندق
قدر واوزوجیه چکر دکلی قر.
قرمزی و میخوش میوه: قزلق
شربتی. «قزلق آغاجی = بو
میوه یی ورن آغاج که خشبی
بک سرت و طیبانیقی اولوب
دالارندن دکنک یاییلیر.

قزلق (یا قزلقه. ص. قرمزلیجه،
قزلق (قرمزلیسی. = س. بر نوع
دوزگون.

قَزَلِق { یا قزلیق . س . ۱ . قر .
قزلیق { مزلیق ، حرت ، سرخی ؛
یاغین قزلیق = یاغیندن عکس
ایدن قیزاردی . ۲ . قزل خسته .
لق ، اسقارلاتین دینلن قیزامو .
غه شبیه بر علت ساریه . || قز-
لق اونی = اشک قولاغی .
قَزَلَنَمَك { یا غزلنمک . فل . آغا .
جک یا براقلی اوز .
رنده قورومق .

قَزَوِی { س . ساز خصیرندن برنج
قزوی { وسائره قابی ، عادی
زنبیل : برنج قزوینی ؛ بر قزوی
برنج : قزوی خرما سی .

قَس { قذ . عر . } « قیاس » دن
قَس { امر حاضر مفرد مذکر اولوب
زبرده کی تعبیرده مستعملدر : [
وقس علیه البواق ، وقس علی
هذا الباقی = اوست طرفی ، قالان
قسمی ده بوکا قیاس ایت .

قَسَام { سذ . عر . } « قسمة » دن
قَسَام { سمب . } بین الورثه ترکیبی
تقسیم و یتیمک میراثی حفظ و
اداره ایدن مأمور شرعی ، محکمه
شرعیه مأموری : قسام عسکری
دخی دینلیر : قسام دائره سی =
قسمت عسکریه .

قَسَامَلِق { س . قسام و قسام
قَسَامَلِق { عسکری دینلن و
ورثه نك حصه لرینی تقسیمله یتیم
اولا نلرینک میراثی حفظ و اداره
ایتمکله موظف اولان مأمور
شرعیك حال و صفت و مأموریتی ،
قسمت عسکریه : اوقاف هابون
محکمه تقشیه سی قسامانی .

قَسَامَه { سذ . قذ . مثلاً قاتلی بولغیان
قَسَامَه { مقتولک بولندیقنی محل
اها لیسندن الی کشینک محکمه ده

عین ایتیه سی ، بر جاعتک تخلیق .
قَسَاوَت { سذ . عر . ۱ . سرتک ،
صلابت ، قاتلیق . ۲ .
مرحتسزک ، عدم تأثر : قساوت
قلب . ۳ . کدر ، غم ، غصه ، تاسه ،
غائله : چوققلریچون قساوتده .
در ؛ اوغلنک قساوتی چکیور ؛
سز قساوت ایتمک ، قساوت
چکیمک . (لسانمزدک زیاده
عر بیده بک مستعمل اولیان بو
اوچجی معنا ایله قوللانیلیر .)
قَسَاوَتَنَمَك { فل . تاسه لایق ،
کدر ایتک ، غا .
ئله سنی چکیمک : سز اونک ایچون
هچ قساوتلنیک .

قَسَاوَتَلِ { ص . تاسه لی ، مکدر ،
مغموم ، غائله لی .

قَسْرَاق { س . با : قسراق .

قِسْط { س . ۱ . تقسیمده ویا اولجی
وطارتیده احقاق حق و
عدالت . ۲ . حصه ، پای ،
نصیب . ۳ . جسته جسته ویریلن
بر بورج وسائره نك هر دفعه ده
ویریلن قسمی ، تقسیط . || قسط
الیوم = بر آیدن یالکز بر قاج
کون خدمتی ویا غیبوتی اولان
مأموره آیلنی نسبتده ویریلن
ویا دوام ایتمدیک کونلر ایچون
کسیان آقچه .

قِسْطَاس { سذ . عر . بیوک ترا-
زی ، قبان ، میزان . ۲ .
قِسْطَاسِیَه { سذ . عر . } بانیسی
اولان قسطنطنیه

نسته . بو . Kωνσταντινου-
πολεις ترجمه سی [پایتخت دولت
عثمانیه اولان استانبول شهرینک
اسم اصلیی .

قِسْطِی { یا قیستی . س . [ودها
طوغریسی « قیصق » دن
قیصدی [پارچه پارچه کومش
ویا قویوم طاقی که زنجیری و
قویچلی اولغله قیصلوب بند
اولور و کردانلق و کوسنتک
کبی قوللانیلیر .

قِسْم { سذ . عر . ج : اقسام . ۱ .
پارچه لره آیرلمش بر شیک
هر پارچه سی ، پارچه ، بولوک ،
جزء : محصولاتک بر قسمی شمعی
نقل ایدوب بر قسمی صوکرده
براقه جفز : قزانجیزی اقسامه
آیروب بر قسمی احتیاط صافلا .
یه جفز . ۲ . نوع ، جنس ، قبیل :
بوده اوقسمندندر ؛ بو قسم آدملر ؛
قادرین ، چوجق قسمی بولده در .

قِسْم { سذ . عر . عین ، آند ، سو .
کند ، حلف : قسم ایتمک ؛
جناب حقک اسمنه قسم ایدرم ؛
مع القسم بیان ایتدی .

قِسْمَا { ح . عر . بر پارچه سی ، بر
بولوک ، بتونی اولمیه رق :
اوی قسما بویاندم = بر قسمی .

قِسْمَت { سذ . عر . ۱ . بوله ، پای
ایتمه ، تقسیم ، حصه لره
آیرمه . ۲ . نصیب ، قدر ، مقدر
اولان شیء : قسمتم بوقدر ایمش ؛
قسمت ایسه : قسمته وار ایسه .
۳ . س . [حسابده] اعمال اربعه .

دن تقسیم : خارج قسمت = تقسیم
عملنک نتیجه سی اوله رق چیقان
عددکه مقسوم الیک بهر عددیه
دوشن حصه یی کوستریر .
|| قسمت عسکریه = قساملق وظا .
ثقی . = ح . قسمت ایسه ، قدرده
وار ایسه ، هله باقم : بونارلینی
بوسنه اکه جکیمیسکر ؟ قسمت .

قبوغي عداولنان قسم خارجیسی که
طبقات مختلفه یه منتسمدر .

قَشَر { س . با : قاشر .

قَشَر { ص . عر . ۱ . قشریه ، ثا .
قشیری { قابوغه مذوب و متعلق
ویا قابوقلی اولان : طائفة قشریه .
۱ . بورکودوب
قَشَرْتَمَق { قاشرمق : قارغه .
لری باقله نارله سندن قشقرتملی .
۲ . اورکوتک ، قورقوتق ، تلاشه
دوشورمک : بر طاقم یالان
خبرلره هرکی قشقرتدی . ۳ .
هیچانه دوشورمک ، هیچ ایتمک :
کندی فرلداغنی دوندیرمک
ایچون بر طاقم ساده دلانی
قشقرتدی .

قَشَرْتَمَق { قاشرمق : قارغه .
لری باقله نارله سندن قشقرتملی .
۲ . اورکوتک ، قورقوتق ، تلاشه
دوشورمک : بر طاقم یالان
خبرلره هرکی قشقرتدی . ۳ .
هیچانه دوشورمک ، هیچ ایتمک :
کندی فرلداغنی دوندیرمک
ایچون بر طاقم ساده دلانی
قشقرتدی .

قَشَرْتَمَق { قاشرمق : قارغه .
لری باقله نارله سندن قشقرتملی .
۲ . اورکوتک ، قورقوتق ، تلاشه
دوشورمک : بر طاقم یالان
خبرلره هرکی قشقرتدی . ۳ .
هیچانه دوشورمک ، هیچ ایتمک :
کندی فرلداغنی دوندیرمک
ایچون بر طاقم ساده دلانی
قشقرتدی .

قَشَرْتَمَق { قاشرمق : قارغه .
لری باقله نارله سندن قشقرتملی .
۲ . اورکوتک ، قورقوتق ، تلاشه
دوشورمک : بر طاقم یالان
خبرلره هرکی قشقرتدی . ۳ .
هیچانه دوشورمک ، هیچ ایتمک :
کندی فرلداغنی دوندیرمک
ایچون بر طاقم ساده دلانی
قشقرتدی .

قَشَرْتَمَق { قاشرمق : قارغه .
لری باقله نارله سندن قشقرتملی .
۲ . اورکوتک ، قورقوتق ، تلاشه
دوشورمک : بر طاقم یالان
خبرلره هرکی قشقرتدی . ۳ .
هیچانه دوشورمک ، هیچ ایتمک :
کندی فرلداغنی دوندیرمک
ایچون بر طاقم ساده دلانی
قشقرتدی .

قَشَرْتَمَق { قاشرمق : قارغه .
لری باقله نارله سندن قشقرتملی .
۲ . اورکوتک ، قورقوتق ، تلاشه
دوشورمک : بر طاقم یالان
خبرلره هرکی قشقرتدی . ۳ .
هیچانه دوشورمک ، هیچ ایتمک :
کندی فرلداغنی دوندیرمک
ایچون بر طاقم ساده دلانی
قشقرتدی .

قَشَرْتَمَق { قاشرمق : قارغه .
لری باقله نارله سندن قشقرتملی .
۲ . اورکوتک ، قورقوتق ، تلاشه
دوشورمک : بر طاقم یالان
خبرلره هرکی قشقرتدی . ۳ .
هیچانه دوشورمک ، هیچ ایتمک :
کندی فرلداغنی دوندیرمک
ایچون بر طاقم ساده دلانی
قشقرتدی .

قَشَرْتَمَق { قاشرمق : قارغه .
لری باقله نارله سندن قشقرتملی .
۲ . اورکوتک ، قورقوتق ، تلاشه
دوشورمک : بر طاقم یالان
خبرلره هرکی قشقرتدی . ۳ .
هیچانه دوشورمک ، هیچ ایتمک :
کندی فرلداغنی دوندیرمک
ایچون بر طاقم ساده دلانی
قشقرتدی .

قَشَرْتَمَق { قاشرمق : قارغه .
لری باقله نارله سندن قشقرتملی .
۲ . اورکوتک ، قورقوتق ، تلاشه
دوشورمک : بر طاقم یالان
خبرلره هرکی قشقرتدی . ۳ .
هیچانه دوشورمک ، هیچ ایتمک :
کندی فرلداغنی دوندیرمک
ایچون بر طاقم ساده دلانی
قشقرتدی .

قَشَرْتَمَق { قاشرمق : قارغه .
لری باقله نارله سندن قشقرتملی .
۲ . اورکوتک ، قورقوتق ، تلاشه
دوشورمک : بر طاقم یالان
خبرلره هرکی قشقرتدی . ۳ .
هیچانه دوشورمک ، هیچ ایتمک :
کندی فرلداغنی دوندیرمک
ایچون بر طاقم ساده دلانی
قشقرتدی .

قَس کولمک . ۲ . کویکاری بو .
غشغه تشویقه یارار .

قَص { د . قاف مکسوره ایله
باشلار بعض ترکیه صفتلره
کیروب مبالفه و تأکید بیان
ایدر : قص قیوراق باغلامق .

قَص { سذ . عر . تش . کوس ؛
قص { عظم القص = کوس نخه .
سی ، کیکي .

قَصَّاب { سذ . عر . ینه جک قو-
یون و صیغیر و سائره
اتلرینی کسوب صانان آدم ؛
قصاب دکانی = ات صانیلان دکان .
|| قصاب مرهمی = بر نوع علاج ،
فر . Basilicon . || مج . قصاب
سونکريله سیلنش یوز = حیا سز .

قَصَّابْخَانَه { س . بیوک قصاب دکا-
نی ، قصابک ات صاند .
یغی بر .

قَصَّابَلِق { س . ۱ . قصاب صنعتی :
قصابلق { قصابلقه خیالی یاره
قراندی . ۲ . قویون و سائره
کسوب یوزنه ویریلن اجرت ،
قصابلق حق . ۳ . مج . خونخوار .
لق ، خونریزک ، سفک دماء .

قَصَّابِیَه { سذ . عر . قویون وسا-
له یوزوب کسمک
ایچون قصابه ویریلن اجرت ،
قصابلق حق .

قَصَّاقُورَه { سذ . عر . نفرلرک بله ویالین
اوله رق سونکی یرینه
تفشکک ناملیسی اوجنه طاققلری
دوز وقیصه قلیج .

قَصَّاج { سذ . با : قیصاج .

قَصَّار { سذ . عر . } « قساره » دن
لکه چیقاران ،
لکه چی . ۲ . چریچی ، یقاییچی .

اولان قتل وجرح وسائر وقو.
عات، مخاطره، تهاجم، آكز
مصیبت، حادثه مؤله: بر قضا او.
لدی، قضا وقوع بولدی؛ آرقالدى
قضا اولیوردی؛ قضا صاوشد.
برق = وقوع بولان ویا وقوعی
يك ملحوظ اولان بر مخاطره دن
قورتلق؛ قضایه اوغرامق =
آكزین وقصدسز واقع اولان
بر مهلكیه دوشمك؛ واپورده
دمیر بولدن زیاده قضا ملحوظدر.
۶. ایفاء، اجراء، ایشله، پایمه:
قضاء حاجت = دفع طبیعی. ۷.
وقتنده ادا اولغیان نماز واوروج
کبی بر دینی بعده ایجاب شر-
عیسی وجهه ایفاء ایتمه: خسته
لعمده قله مدینم نمازلی قضا
ایده حکم؛ شمعی اوروج طوته.
مازسه کز صکره قضایى ممکندر.
|| اجل قضا = مقدار اولغله برابر
طبیعی اولیوب بر قضا دن ایلمی
کلن اولوم. ضدی: اجل موعود.
|| از قضا = قضاء، شاید، قضا.
دقی اوله رق، مأمول ومنتظر
دکل یکن: از قضا طبیعه محتاج
اولورسه کز. (جالب ممنونیت
خصوصانده قوللائلمیدر.)
قضاء { ح. عر. قصد اولیه رق،
خطا ایله، آكزین
وقوع بولان بروقه مؤله اقتضا.
سندن اوله رق: قضاء آياغنی
قیرمش؛ قضاء دیکزه دوشدی.
قضاء { س. عر. ج. عر. فد: قاضی.
با: قاضی. (ضاد مشده
ایله قرآنی غلطدر.) = س. فد.
عر. بعض جوجقرك طوغارکن
باشلرینی وپوزلرینی اورتن زار،
دوواق.

قضا { ح. فا. قصد اولیه رق،
تصادف، از قضا، شاید:
قضا را جراحه محتاج اولورسه.
کز.
قضاء { س. فا. عر. قضا =
منتظره. فا. زدن = اصابت ایتمك
قضا اصابت ایتمش، قضایه اوغرا-
مش، قضاء سقظلاشمش ویا
تخریب اولغیش: کیدی قضا زده
اولدی؛ ساحلده فرطونه دن قضا.
زده اولان سفائیک اقتضای
طوبیوردی؛ بیچاره آدم قضا.
زده اولمش.
قضایا { س. ج. عر. فد: قضیه.
با: قضیه.
قضیب { س. عر. ۱. اینجه وودوز
بوداق، فدان. ۲.
ارککک آلت تناسلی.
قضیه { س. عر. ج. قضایا. ۱.
ایش، خصوص، ماده،
مسئله، دعوی: بومهم بر قضیه
در؛ حلی مشکل بر قضیه. ۲.
من صدق وکذب حکم اولنه.
بیان سوز: «انسان حیوان
ناطقدر» سوزی بر قضیه در.
۳. اثبات مدعا ایچون ایراد
اولنان دعوی، فر. Lemme.
قضا { س. عر. قلك اوجنی مقطعه
اوزرینه قویوب کسمه. ۱.
قضا { عر. یاخود قیط ویا قیت. ص.
(عر. «قطة» دن غلط) آز
بولنور، نادر، سگرک، آز،
نقصان: عقلی قضا = عقلسز؛
آچمسی قضا = زوکورت: ایمانی
قضا = ایمانسز.
قطار { س. عر. (زبانزدی قافک
فخیله در) ۱. بربری آر-

قه سنده صره لائمش حیوانات
دیزبسی، قافله: دوه قطاری.
۲. برلوقو، ویتفك سوروکلدیکی
دمیر یول واغونلری طاقی:
صباح، اقشام قطاری؛ یوک قضا.
ری. (بونک برینه فر. «ترن»
لغتتی قوللائق عین خطادر.)
قطار لامق { ق. حیوانلری بر
صره ده دیزوب
قطار یایمق.
قطاع { س. عر. ۱. کسمه، قطع.
۲. ر. (هندسه ده)
دائرة ک ایکی قطر یله بونلرک آره.
سند کی قوسک تشکیل ایتمک لری
مثلت که دائرة ک بر قسمدر:
قطاع دائرة.
قطاع { س. ج. عر. فد: قاطع.
با: قاطع. || قطاع طریق،
قطاع الطریق = یول کسنلر،
یسوک جاده لده و قیرلده خلنی
صویان خیدودلر. (فد. «قاطع
الطریق» لسانزده قوللائاز.)
قطاع { س. ج. عر. فد: قطیفه.
با: قطیفه. = فد.
کبی. (زبانزدی: قاداتیف) شکر
شربتله پیشیریلوب طاتلی یایلق
اوزره مختلف اشکالده دوکلش
خور: تل قطائف = تل شعریه
کبی اینجه دوکلشی: اتمک قطائف =
یاصی دائرة صورتنده اولوب
بربری اوستنه ایکی عددی بر-
لکده و قویو شربتله یسوک
طباقده پیشیریلرک آره سنده
قایماق دخی قونیلان جنسی؛
یاصی قطائف = اوراق دائرة
شکلنده اولوب یومورطه ایله
طاوده پیشیرلنی. || دیکز قضا.
ئی = بر نوع یوصون که اوکسو-

روک ایچون خاشلانوب صوبی
ایچیلیر، جکر اونی.
قطائفچی { س. قطائف یایان ویا
کزدیروب صانان
آدم.
قطب { س. عر. ج. قطاب.
۱. دونن برکزه ویا تکر-
لک مرکزندن کچن شیش ویا
قازیق که اونک اوزرینه دور
اولنور. ۲. کره ارضک خط
استوان ک اوزاق اولان ایکی
اوجندن بهری که بونکره ک
دوندیکی محور موهومک کچدیکی
نقطه لدر: قطب شمالی، قطب
جنوبی؛ قطبین = مذکور ایکی قطب؛
قطب حقیق: قطب مقناطیسی =
پوصله ابرملرینک متوجه اولد-
قلری نقطه که قطب حقیقین
یکرمی اوج درجه یه قدر تخلف
ایدوب بونخلف ده موقعه کوره
دکشیس. ۳. ه. قطب شمالی
حداسنده و دب اصغرک اوجنده
بولنان نجم ثابت که غیر متحرک
کورینور، دمیر قازیق. ۴. مج.
بر جماعت وطائفه ک مادی ویا
معنوی رئیس و مقتداسی
وهر دورده بر تک اوله رق بو-
لندینه اعتقاد اولنان ولی الله:
قطب المارفین: او ذات زمانک
قطبی ایدی.
قطبی { س. عر. ۱. قطبیه. کره
ارضک ایکی قطبین برینه
منسوب و متعلق و بوقطبلره قریب
اولان: دائرة قطبیه؛ اقطار
قطبیه.
قطبیت { س. عر. (لغت مولده
فنیه در) ه. پوصله ابره-
سنگ قطبه طوغری دونمک خا-

صهسی، فر. Polarité.
قطر { س. عر. ج. اقطار. ۱.
طرف، جانب، ناحیه، محل:
اقطار شمالیه ده یاشایان حیوا-
نات؛ اقطار قطبیه ک برودتی؛
اقطار بعیده یه سیاحت ایتمک.
(بو معنا ایله باشلیجه جمعی
مستملدر.) ۲. س. (هندسه ده)
دائرة ک مرکزندن کچمک شر-
طیله محیطک بر طرفندن دیگر
طرفنه دک اوزانان خط مستقیم که
دائرة لک واستوانی یا کروی
شرتلرک اولچیسیدر: کره ار-
ضک قطری؛ بر متره قطرنده بر
آغاج. || نصف قطر = دائرة ک
مرکزندن محیطک بر نقطه سنه
دک اوزانان خط مستقیم.
قطر { ح. عر. قطری اعتباریله،
(کروی ویا دائروی یاخود
استوانی بر شینک قطر ایله
اولچلمسی قاعده سنه توفیقاً: آلد-
یغکز فدانلر قطر آیکیشر سا-
تیمتره در.
قطران { س. عر. جام آغاجندن
ویا معدن کومورندن
چقاریلان قویو آخر قوقولی
وازوجلنی بر مایع که صنایعه
وطبده قوللائیلر: قطران صو-
بی = قطرانند بالانصفیه چیتر-
ریلان مایع طی؛ قطران حی؛
قطران روحی = فر. Créosote
دینلن علاج.
قطران لائق { ق. قطران سور-
دیرمک: آرابه یی
قطران لائق.
قطران لامق { ق. قطران سور-
مک: بره صو-
قیله جق قازیق لری چوریمه مک

ایچون قطران لامی.
قطران { ص. قطران سورلش
ویا قاریشد برلش:
قطران قازیق؛ قطران صو-
(س. عر. ج. قطرات.
طامله: قطره قطره = طامله
طامله، طاملا به رق.
(س. عر. ۱. کسمه، بیجه:
آغاج قطع ایتمک: آی
بیاقله، مقاصله قطع ایتدی. ۲.
آرمه، ارتباطی قالدیرمه: قطع
مناسبت، قطع علاقه. ۳. یوق
ایتمه، رفع، احا: قطع امید،
قطع مخایره. ۴. حل و فصل:
دعوانی، مسئله یی قطع ایتمک.
۵. کچمه. (بول) آله، مرور:
قطع طریق، قطع مسافه: بر
کونلک بولی سکر ساعتده قطع
ایتدک. ۶. س. (هندسه ده)
خطوط و سطوحک بر برینی
کسوب کچمسی (تقاطع دخی
دیرلر): قطع زائد = بر مخرو-
طک محوریته موازی بر مستوی
ایله قطع ایدلمسندن حصوله
کلن منحنی: قطع مکافی = بر
مخروطک مولدینه موازی بر
مستوی ایله قطعندن حاصل
اولان منحنی: قطع ناقص = بر
مخروطک مولدینه موازی اولما-
مق اوزره محوریته مائل بر
مستوی ایله قطعندن تحدت ایدن
منحنی. || قطع رحم = اقریبانی زیارت
ایتمه مه، صله رحم ضدی. || قطع
طریق = خیدودلق. || قطع مخایره =
مناسباتی کسمه. || قطع مراتب =
بربری آرقه سنده رتبه آلوب
ترقی و تفضیل ایتمه. || قطع مسا-
فه = ایلر یله. || قطع نظر = بر

باتاچی، در بدر، ادبیز، حبله کار.

قَلاص { س. با : غلاص.

قَلاع { س. ج. عر. فد : قلمه. با : قلمه.

قَلاع { س. عر. یلکن، بادبان.

قَلاغوز { س. با : قولاغوز.

قَلاغی { س. با : قیلاغی.

قَلافات { قلافتلامق. با : قالا. قات و سائره.

قَلافون { س. (بو. Kōlōpōn) تصفیه اولغشی، خالصی.

قَلامش { س. (بو. Kōlōpōn) قاش که بونک «قل» له مناسبی درکار در [دکنیز قیسنده واقع قامشلق، سازلق.

قَلاوُز { س. با : قولاغوز.

قَلاوی { س. وقتبله وزرائک کیدکاری هر می الشکل تلی صاریق.

قَلاوی { قلاهی، قلالامق و ا. (تره. با : قلاوی و سائره.

قَلاید { س. ج. عر. فد : قلاده. با : قلاده.

قَلائل { س. ج. عر. فد : قلیل، قلیل. قلیل. آرز شیلر، آرز آدمیر، مقدار قلیل.

قَلَب { س. عر. ج. قلوب. ۱. قلوب { یورک، مرکز حیات عد اولنان عضوکه کوسکک صول طرفنده مخرومی الشکل برپارچه اتدن عبارت اولوب قانی بتون بدنه نشر وینه جلب ایدهرک

دائمی حرکتده بولنور : قلب چاریور؛ قلبده بر آغری طو. بیورم. ۲. مرکز حسیات و انفعالات اولان کولک، قوادی، دل : قلبده کی محبت : قلبنده کین و غرض طومتق؛ قلب قیر مق = کولک قیرمق، داکیر ایتمک؛ محبوب القلوب = هرکک سودیکی، عمومک محبتنه مظهر. ۳. مج. هرشیک اورتسی، مر. کزی : اردونک قلی = قلبگاهی؛ ناقلنه اوردی. || له. قلب الا. سد = برج اسدده برپارلاق نجم ثابت؛ قلب المقرب = عقرب بر. جنده برنجم ثابت.

قَلَب { س. عر. ۱. دیکشدرمه، تبدیل، تحویل، تغییر، دیگر برقاله افراغ : اسکی حرم دائره سنی سلاملقه قلب ایتدی؛ رشیده مکتبنی اعدادیه به قلب ایتدیلر. ۲. د. بر حرفک دیگر بر حرفه تبدیلی : «عما» ترکیبی «عن ما» اولوب نونی میبه قلب وبعده ادغام اولغشدر؛ مخرجلری قریب اولان حرفلر جوق دفعه بربرلینه قلب اولنور. ۳. حرو. فک محلی دیکشدرمه و برجه آشا. غیدن یوقاری اوقوندی حالدہ یوقاریدن آشاغی به اوقونه جق صورتده اوله : داماد کی.

قَلَب { س. (عر. لغت آتفه دن (ماخوذ) ۱. ساخته، تقلید، رسمی و صحیح اولوب بر ساخته. کار طرفندن تقلیداً و قیمتز بر معدندن یاخود اکسیک اولهرق یابلیش (سکه) : قلب آتفه؛ بو لیرا، بو مجیدیه قلبدر. ۲. یا. لاندن جسارت صانوب حقیقتده

بک قورقاق وایشه یارماز او. لان : قلب آدمدر؛ بک قلب جیقدی. ۳. بالانچی، هر طور وحالی ساخته، کندیسنه گو. گنیه من : اوله قلب آدملرله ایش می کوریلور؟ قلباً { س. عر. جان و کولکدن، یورکدن، از دل و جان، صمیمی اولهرق : کندیسنی قلباً سوپورم؛ سزه قلباً محبت وارددر؛ تبریکده قصور ایتدیده قلباً جوق سویندم.

قَلْبَرَن { س. فا. (عر. قلب = دیکشد. یروب بوزمه. فا. زدن = اورمق. — تر. زباززدی : قالبا. زان. ۱. بالاندن تقلید آتفه یاپان، ساخته کار : قَلْبَرَنک جزا. سی بیسکدر. ۲. بالانچی، هر حالی ساخته، گونیه جک : او قَلْبَرَن بر آدمدر.

قَلْبَرَنک { س. ۱. قَلْبَرَن ایشی، آتفه تقلیدی یایق جرمی، ساخته کارلق. ۲. یا. لانجانی، ساخته لاک.

قَلْبَگاه { س. فا. (عر. قلب = یورک. فا. گاه = محل) اردونک اورتسی، مینه ایله میسره آره. سنده کی مرکز فرقه سنک طور. دینی یز : اسکی حرب تریننده قوماندان و معینی هیئت قَلْبَگاهده بولنوردی؛ دشمنک قَلْبَگاهنه هجوم ایتدی.

قَلْبَلتی { س. (عر. «قلب» دن) قَلْبَلتی ساخته طور و حال، دکر. سز و هیچ برایشه یارماز بوش آدمک حلی.

قَلْبور { قلوبور و سائره. با : قلوبور و سائره.

عقل = عقل آزلقی، عقلسزاق؛ قلت اشتغال = آرز مشغول اوله. ۲. نادر اوله، ندرت، قطلق : بو سننه ذخیره نک قاتی وارددر؛ یازمه کتسابلرک کیتشدکجه قاتی حس اولغشده در. || د. (صرف. عربیده) جمع قلت = متعدد او. زانده جملری اولان اسملرک بو جملرندن طقوزدن آشاغی عدده مخصوص اولانلری، مقابلی : جمع کثرت. || ط. قلت دم = قانسزاق، فقر دم.

قَلتاق { س. با : قالتاق.

قَلتبان { س. فا. بزونک، دیوت، ناموس سز، رذیل.

قَلج { یاخود قیلج. س. با : قیلج.

قَلجق { یا قیلجق. س. با : قیلجق.

قَلَم { س. (بو. Kalam) قلم (قلم = قالی؛ محصور) بحر احر ساحلنده و سویش قیرنده اسکی بر شهر. || بحر قلم = قزیل دکر، شاب دکر، بحر احر.

قَلع { س. عر. سوکه، چکوب قلع چیقارمه، اساسندن یبقوب آتفه، برندن اویتاغه : رجالک هتی طاغلی قلع ایدر.

قَلعه { س. عر. ج. قلاع. ۱. قلععه { ایچنه عسکر قیاقوب دشمنه مقاومت ایتمک اوزره قایلین و محکم دیوارلردن یابلیش ککیش و هر طرفدن سلاح آتفه مساعد برجلری و تعبیله لری اولان بنای متین، حصن، حصار، اصل تر. قورغان، فا. دژ : قلعیه قیاقق؛ قلعهدن طوب آتق؛ قلعهدن

{ س. فا. «کلبه دن» دن } قلبه { با : قولبه. } ص. عر. ۱. قلبیه. ۲. یورکه و کولکه منسوب و متعلق، یورکدن، جان و کولکدن اولان : بنم محبت قلبدیر؛ بر محبت قلبیه ایله سوپور؛ حسیات قلبیه. ۲. ط. یورکه متعلق : یورک خسته لغنه مبتلا، یورکدن را. حنیز اولان : او آدم قلبدیر. فر. Cardiaque. || قلی الشکل = یورک بیچیمنده، یورک صورتده مخرومی.

قَلْیاق { یاخود قالیاق. س. اصل دریدن واکا تقلیداً جو. خه دن صاریقسر و دوز باش کسوتی : تاتار، چرکس، بلغار، عجم قالیاقی؛ سواری قالیاقی؛ پوست، سمور قالیاق. || قره قالیاق = سیاه قالیاق کیمیلری وجه تمیله لری اولش بر ترکان طاقه سی که اصل خیره جهلرنده بولنوب، برطاقلری بازید وار. ضرور جهلرینه هجرت و وطن ایتمشدر.

قَلْیاقچی { س. قالیاق یاپان و صا. تان اصناف : قالیاقچیلر چارشییی؛ قالیاقچیلر باشی = استا. نول چارشیسنک وقتبله قلیا. قیلره مخصوص محلی.

قَلْیاقلق { س. قالیاق اعمالنه بارا. یان : قالیاقلق آسترا. غان (اژ در خان در بیسی و یا تقلیدی).

قَلْیاقلی { س. باشنده قلیاق بو. لنان، قلیاق کین : بر قلیاقلی چرکس، سواری کلدی.

قَلت { س. عر. ۱. آزلق، آرز قَلت مقدارده بولنه : قلت

طوبه، طومتق، آلمق. ۲. عر. بر طاوور و یا بولوک عسکرک دشمنه اطراف اربعه دن مقاومت ایدر. جک صورتده بربرلینه آرقه. لرینی و برمش درت صفدن عبا. رت بر مریع تشکیل ایتمی تعلیم و حرکتی : قلعهدن اولق؛ قلعهدن نظر. || ایچ قلعهدن = بر قلعهدن دا. خلنده واقع خاص ودها متین قلعهدن صوک درجه ده مقاومت محیدر، تر. ارک. || قلعهدن سلطانیه = مرمره بوغازنده واقع چناق قلعهدن قصبه سی. || قلعهدن بی = قلعهدن تعبیرلینه قوتغه مخصوص بیوک طوب. || مج. قلعهدن کی = بک رفیع و متین : قلعهدن کی بر او بایدردی.

قَلعه بند { س. فا. (عر. قلعهدن = قلعهدن بند. م. فا. بندن = باغلا. مق) بر قلعهدن داخلنده سربست کزوب آتق طیشاریسنه چیتماغه محکوم قیاحتی : مو. قتا، مؤبدآ قلعهدن اولق جزا. سیله مجازاة اولندی.

قَلعه بندلک { س. قلعهدن بند جزا. سی. با : قلعهدن بند. قلعهدن دار { س. فا. قلعهدن محافظی، دژدار.

قَلعه { س. (عر. «خلیفه» دن) قلعهدن ۱. معله معاونلک ایدهرک آشاغی درسده بولنلر تدریس ایدن آدم : مکتب قلعهدن. ۲. دولکر و دیوارچی اوسته. سنک ایکنجیی. ۳. (ایکنجی معنادن مأخوذ) ابنیه انشاسنی درعهده ایدن معمار و یا باش اوسته : قلعهدن کیمیدر؟ ابنیه بی خانگی قلعهدن یایدیره جقسکر؟

زده کی قفله لك چوغی فن معما
ریدن بخبر دیوار جیلقدن ویا
دولکر ایدکن بیشه در. ۴. بر
قلده قدمی کاتب. (بو مقامده
الیوم ج صیغه سیله «خلفا»
قوللانیلوب باشلرینه ده سر خلفا
دینیر. ۵. بردارنده جاریه و
خلاقلرک باشی. ۶. علی العموم
خلاقله و بریان عنوان. || باش
قله = برنجی یماق، سر خلیفه.
قَلَق {سند. عمر. راحت سزاق،
صیقندی، اضطراب.
قُلُقاس {سند. عمر. فول قبطی
دینلن بر جنس نبات که
«قلقاسیه» تعبیر اولنان بر
زمره نیک اساسیدر. فر. Colo-
casia.

قَلَقان {س. با: قالفان.

قَلَم {سند. عمر. ج: اقلام. ۱.
قامش، قصب، براه، های.
۲. معروف بر نوع سیاه می
وسرت قامش یازی یازمق اوز-
ره بر صورت مخصوصه ده
بوتیلوب آجلیتی: قلم یونقی،
آجق: قلمه یازی یازمق. ۳.
علی الاطلاق یازی یازان آلت:
دمیر قلم، توگ قلم. ۴. معدن
وطاش و تخنه اوزرینه حک
ایتمک مخصوص جلیکدن اوجی
کسکین آلت: معدنجی، طاشجی،
حکاک قلمی: قلمه حک ایتمک. ۵.
دولبند وسارنه اوزرینه بویا ایله
نقش ایتمک مخصوص اینجه
فورجه ویا سیوری تخنه جوئی:
قلم ایشتی: قلم کاری یعنی، بورغان
یوزی. ۶. یازی نوعی، خط:
کوزل قلمی واردر؛ اینجه قلم؛

قالین قلم. ۷. نقش، رسم: قره
قلم = سیاه نقش. ۸. دواژ
رسمه نیک کتابت دائره لری، کاک-
تبرک اجتماع ایدوب یازی یاز-
دقلمی اوطله: قلمه دوام ایتمک؛
مکتوبی، محاسبه قلمی: اقلام
افندیلری؛ ضابطان اقلام. ۹.
قلم بیجیننده کیش چوب و
جیوق: آغاجک دالریخی قلم
یایق، قلم کیمک. ۱۰. آشیل
نه جق آغاجک یاییسی چاتلاغنه
ادخال اولمق اوزره مطلوب
اولان آغاجک بر سه لاک بو-
داقلرندن آلتوب قلم کی کیش
اولان صاب: اخلاط آغاجنه
آرمود قلمی آشیلانیر؛ باغی
آشیلامق ایچون کوزل قلم
بولمی: قلم آشیشی: آشتی قلمی.
۱۱. چچک علته قارشی آشیل
نه جق چوجقلره سوریلجک
جراحتک محفوظ اولدیغی زیوانه:
چوجقلری آشیلامق ایچون نازه
قلم بولمی. ۱۲. دفتر ویا بوصله.
ده بر صروده و بر رقله یازیلان
شی: اون بش قلم اشیا آلدق.
|| قلم آجق = یونقی. کندیشی
جوق کوزل قلم آجار. || آشتی
قلمی = ۱. آغاجه آشیلانجق
بوداق بارچه سی. ۲. چوجقلره
آشیلانجق چچک جراحتی
حاوی زیوانه. || قلم آشیشی =
آغاج آشیشی اوانعدن بری که
قلم اورمغه اولور. || قلمه آلتی =
یازمق، بر ماده یی تحریر آ بیان
ایتمک: کوزل قلمه آلمش.
|| اهل قلم، ارباب قلم = تحریر آ
افاده مرامه مقتدر آدمی،
محریر، منشتر. || قلم ایشتی =

با: قلمکاری. || برقلده = بردن،
دفعه: برقلده بشیوز لیرا
ویردی. || قلم بورکی = اینجه
اوزون بر نوع یورک. || قلم
یازمق = اوزون و دوزگون
یازمق. || جف القلم = بر شیه
ملاحظه ایتمدن همان حکم ویر.
مک: بو آدمک اخلاق سزافنه
جف القلم حکم ایتمک طوغری
دکدر. || قلم چکیمک = چیزمک،
حذف ایتمک. || قلم قولاقی =
قولاقلری دیکیلی و دوزگون
آت. || قلم کسکی = صاجک کناریخی
کیمک مخصوص صوئوق کسکی.
|| قلم کله مک = هیچ اهییتی ولامق،
بروجه ایله جاب دقت اولماق؛
او ایش قلم کلز.
قَلَم {ح. عمر. قلمه، یازی ایله،
نحریر آ: قلم افاده ایتمک.
(تحریر آ دیمک دها ایدر.)
قَلَب {س. (هند دیکزنده بر
آطه نیک اسمندن مأخوذ)
۱. هنامی اولان جزیره دن کن
صاری کراستلی برجنس صندال
آغاجی. ۲. صاری دانلی بر
جنس مصر بغدادی.
قَلَمَاش {س. فا. (عمر. قلم = م.
قلم تراشیدن = یونقی)
قلم یونغه مخصوص چاقی که او-
زون صابیدر و آجیلوب قیاقماز.
قَلَمَاشچی {س. قلم یونغه مخصوص
یازمق، اوزون صابلی چاقیر
یابوب صانان صنعتکر: مقدا
قنتراشچیلرله کاغد مقاصی یابان
مقاصحیلر دخی خطاطلرکی
هنروراندن معدود اولوب اک
اوسته لرنیک تراچی ضبط او-
لئوردی.

قَلَمون {س. با: بوقلون.
قَلَمدان {س. فا. قلم قویه جق قو.
قَلَم {س. فا. (عمر. قلم = م. فا.
قَلَمرو {رفتن = کیمک} بر حکمدار
ویا حکومتک قلمی حکم سوردیکی
یعنی اداره سی تحتنده بولنان یر،
اولکه: دولت عثمانیه نیک قلمروی
داخلنده.
قَلَمَزده {س. فا. (عمر. قلم = م.
قلم زدن = اوزمق)
یازمش، قلمه آلمش، محرر:
بالاده نلزد دبیان اولدیغی اوزره.
قَلَمَزَن {س. فا. (عمر. قلم = م.
قلم زدن = اوزمق) قلم
چالان، یازان، تحریر ایدن.
قَلَمَق {س. فا. با: قلمق
قَلَمکار {س. فا. ۱. دولبند او-
زرنه اینجه فورجه ایله
نقش یابوب یازمه یابان صنعتچی.
۲. اوطله دیوارلیله طاولانلری
مختلف بویالره نقش ایدن نقاش:
بو طاولانلری ترین ایچون ماهر
یر قلمکار لازم. ۳. کومش و
آلتیندن وسارمعدندن اوانی
جلیک قلمه نقشلر وچچککار یا
یازیلر حک ایدن صنعتکار: بو
قوطنیک اوزرنده کی چچککار
دوگمه اولیوب قلمکار ایشیدر.
قَلَمکارلق {س. قلمکار صنعتی
قَلَمکاری {س. قلمکار ایدن
جیقمش، قلم ایشتی،
ال ایله نقش ویا حکم اولمش:
قلمکاری یعنی، طاولان، قوطی.
قَلَمکَش {س. فا. (عمر. قلم =
قلم کشیدن =
چکیمک) ۱. قلم چکن، یازان،
یازمچی، کاتب. ۲. چیز، حذف
ایدن.

قَلَمی {س. فا. (عمر. قلمه، قلمه و
قلمی یازی به یاخود کتبه صنفه
منسوب ومتعلق: مراتب قلمه =
ارباب قلمه یعنی کتبه به مخصوص
رتبهر.
قَلَمیّه {س. فا. (عمر. قلم و کتبات
مصارفته مقابل اولان
رسم واجرت: بش غروش ده
قلمه سی واردر.
قَلَمَدَر {س. فا. ج: قلمدران. ۱.
دنیدن ال چکوب سر-
سریانه کزن در بدر و لا ابالی
درویش. ۲. علائق دنیویه دن
میرا و آلاشلره آلدانماز مرد
حقیقت بین، فیلسوف.
قَلَمَدَرانه {س. ح. فا. قلمدرله
یا قیشیر بر صورتده،
سرسریانه، لا ابالیانه، فیلسوفانه:
عمر قلمدرانه: قلمدرانه یاشایور.
قَلَمَدَرَلک {س. قلمدر طرز و
حالی، سرسریلک، لا
ابالیلک، فیلسوفلق.
قَلَمَسوه {س. فا. (عمر. قلمه سیوری
باش کسوی. کلاه. ۱.
سند. ج. عمر. قد: قلم.
قَلوب {س. با: قلوب.
قَلوب {س. (نکا. اکلمه رک
وقت کچیرمک ومباحثه و
مطالعه ایتمک اوزره آتونه لره
مخصوص خصوصی قرائخانه و
جمیت محلی.
قَلَوچقه {س. با: قولوچقه.
قَلَوَر {س. (یو. Xλωρος دن
مأخوذ فر. Chlore) کیم.
اجسام بسیطه دن غاز حالنده و
مایمه تحول ایدر صاری می و

آغر قوقولی بر ماده: حامض
قلور وسارنه.
قَلَوَر قَوَرم {س. کیم. عملیات
ده ابطال حس ایچون قوللانیلان
مایع.
قَلَوی {س. ج. قلوبات. کیم. کول
قیلندن مواد. طوغریسی
فانک کسریله ولام ساکنه ایله
«قلمی» در، که فر. Alkali ده
بولندن مأخوذدر.
قَلَه {س. فا. (عمر. قلمه یازماملی)
۱. طاع تیه سی، ذروه:
قلمه جبل. ۲. یوکک واکثریا
دائروی بنا: یاقین قلمه سی: سا.
عت قلمه سی: بکچی قلمه سی. ۳.
بعض اولرک اوستنده جهانما
کیم یوکک و نظارتلی جیقندی:
او کوشک اوزرنده کوزل بر
قلم واردر. ۴. ۵. بعض زرهللی
سفن حربیه نیک کورته لری
اوزرنده ماکنه ایله دوتر جلیک
قلمه که اینجده آغر طویلر بولور.
قَلَمیّه {س. با: غلته. س. (بنا. Galletta)
بکیماد ریته قوللانیلان و
سوت و سارنه باتیریلر قلم
قوری و دائروی کوچک خورسز
آک، کورک. || قلمه اونی = خاص
اون.
قَلَمیّه {س. (بنا. ۵. سابقه
قلیون رنمنده بولک کیمی.
قَلَم {س. اسطه جارحه دن اک
معروف سلاح که اکریجه
ویا دوز اولوب انواع کتیره سی
واردر و قیننده اولدیغی حالده
قابله بله طاقیلر، سیف، تیغ،
شمشیر: قلمچ چکیمک = سل سیف
ایتمک: قلمچ دمیری = ناملمیسی،
قلمی = غلافی: بالچاقی = قبضه سی:
قلمچ آتمق، چالمق = قلمچله

اورمق؛ قلیچه صارمق = قلیچه
طاورانق؛ قلیچ قلیچه کلک =
طرفیندن قلیچ چکمک؛ قامچی
قلیچ = اکسز؛ صیان قلیچی =
اکری؛ طال قلیچ = سل سیف
ایتمش. || قلیچ اونی = معروف بر
جنس نبات طی، قنطاربون،
قنطارون. || قلیچ بالینی = بورنی
مع کبی اوزون و کسکین بر
جنس اری بالیق. || ب. پروانه
قلیچی = پروانه تختلرینک باغلی
اولدینی نصف قطر. = ص. ب. ب.
اکری، چاریق؛ قلیچ باجاقلی.

قلججی { س. قلیچ یایان وصاتان
آدم. } قلیلا { ح. مر. آز اوله رق،
آزلقه. } قلیون { س. با: قلیون.

قلججخانه { س. عسکرک قلیجلیله
اوکا مسائل سائر } قلیه { س. یاغده قاورلدقندن صکره
اتسز پیشمش سبزه: باطلیجان
قلیه سی.

قلججلامه { ح. ۱. بر شینک
کسکین و طار طرفی
یوقاری کله جک صورتده، دیکنه،
قلیچنه: تختینی قلیجلامه قویک.
مقالی: پالاسنه. ۲. غایطانه
بوته آسیلان قلیچ کبی آرقوری
وضعیته، بریاندن او بر یانه.

قلججلی { ص. قلیچله مسلح، قلیچ
طافتمش. } قلی { س. با: قامه.

قلیف { س. (عر. «غلاف»
دن) ۱. غلاف، قاب،
ظرف، محفظه، محافظه سی مطلوب
بر شیشی ایچنه آلوب صارمغه
مخصوص مختلف قاب: بیحاق
قلیق؛ کتاب قلیق؛ جیوق قلیق.

۲. ایچی طولدریرلان شی، اوت
وساژه ایله طولقی اوزره
دیگمش قاب: مندر، یاصدیق
قلیق. || مناره یی جالان قلیغی
حاضرلار بر ایشه تشبث ایدن

قار بازلیق { س. آتجه وساژه
مقابلنده اویون او.
ینامق سیته سی: قاربازلیق انسان.
نک خرایتنی موجب بر فنانقدر.
قارجی { س. آتجه وساژه مقا.
بلنده اویون اویونایان،
قارباز: دنیاده سلامت بولمش
هیچ بر قارجی یوقدر.

قارجیاق { س. آتجه وساژه
مقابلنده اویون او.
ینایانک حالی، قاربازلیق: قار.
جیلقدن فنا شی یوقدر.

قارخانه { س. ایچنده قار اوینا.
نیلان بنا: اوراسی
عادتا قارخانه در.

قاره { قاروت. با: قامره وساژه.

قاری { ص. عر. هندستانک جنو.
بندمه قار بورنی جوار.
لرنده چیقان اک نفیس عوده
وصف اولور: عود قاری.

قاش { س. عر. ج: افشه. ۱.
ایکدن ویا یوک وکن و
سازهدن آغر منسوجات: آو.
رویا، شام، هند قاشی. (عر.
بیده هر نوع منسوجاته اطلاق
اولور. ۲. اثواب وساژه نک
معمول بولندقلری منسوج
جنس ونوعی: بو اثوابک بیجیسی
کوزل اما قاشی پک ابی دکلدرد:

سز قاشنه هیچ باقیات. ۳. هر
شینک اصلی، مایه سی، طینی =
قاشی آشای آدم؛ اوک نه قاش
اولدینی سز ییلزسکز. || ب. ب.
هند قاشی = اله کچز شی، غنیمت.
قاشتمق { قاشتمق وساژه.
قاشتمق { قاشتمق وساژه.

قش { س. عر. کره ارضک یکی
اولان معلوم جرم سمائی،

آی، ماه: دور قر؛ منازل قر.
قری { ص. عر. ۱. قریه. آیه
منسوب و متعلق: دور
قری: سنه قریه = آی ایله حساب
اولان سنه: شهر قریه = قرک
برر دورندن عبارت اولان آیلر.
|| د. حروف قریه = عربیده کله نک
باشنده حرف تعریفله برابر او.
لدقلری وقت حرف تعریفک
لامی اوقونان حرفلرکه ا، ب،
ج، ح، خ، ع، غ، ف، ق، ک،
م، و، ه، ی حرفلردر: الاسم،
الباب، العین کبی. دیگرلرینه
حروف شمسه دینیر. بو ایکی
اسم القمر والشمس لفظلردن
محصلدرد.

قری { س. عر. و:

قریه { س. عر. کوکرجینه شیه
او ویا یوکلکده اوله رق
کرداننده سیاه بر دائره سی بو.
لنان معروف قوش که لسانزده
دخی قومری دینلیر. با: قو.
مری.

قریه { س. عر. مهتابده اوتو.
رلمق اوزره اوستی اور.
تیلی واطراف آجیق چارطاق و
یا کوچک کوشک: باغچه نک بر
طرفنده کوزل بر قریه یاپدر.
مش: قریه ده قبول ایتدی.

قمر { س. عر. قهر و تشکیل و
ضبط ایتمه. } قمر { س. عر. قهر و تشکیل و
ضبط ایتمه. } قمر { س. عر. قهر و تشکیل و
ضبط ایتمه. }

قمر { مه. با: قمر.

قمر { س. عر. «قمر» دن
هر طرفی یووارلاق دستی
ومرکب شیشی سی وساژه. || ب. ب.
قته قمره سی = تمام و مقصد کیسه.

قل { س. عر. بیت، کله. } قلا { س. عر. بیت، کله. }

قلا { س. عر. بیت، کله. } قلا { س. عر. بیت، کله. }

قلا { س. عر. بیت، کله. } قلا { س. عر. بیت، کله. }

قلا { س. عر. بیت، کله. } قلا { س. عر. بیت، کله. }

قلا { س. عر. بیت، کله. } قلا { س. عر. بیت، کله. }

قلا { س. عر. بیت، کله. } قلا { س. عر. بیت، کله. }

قلا { س. عر. بیت، کله. } قلا { س. عر. بیت، کله. }

قلا { س. عر. بیت، کله. } قلا { س. عر. بیت، کله. }

قلا { س. عر. بیت، کله. } قلا { س. عر. بیت، کله. }

قلا { س. عر. بیت، کله. } قلا { س. عر. بیت، کله. }

قلا { س. عر. بیت، کله. } قلا { س. عر. بیت، کله. }

قلا { س. عر. بیت، کله. } قلا { س. عر. بیت، کله. }

قلا { س. عر. بیت، کله. } قلا { س. عر. بیت، کله. }

قلا { س. عر. بیت، کله. } قلا { س. عر. بیت، کله. }

۱. علی العموم طیورک قوللری
که اوک آیاقلری مقامنده اولوب
اوچق اوزره اوزون توکلی و
آجیلر قیایر بر جفت عضوه تحول
ایتمشدر، جناح، پر: قوش قنا.
دی: طاووق قنادی؛ قناتلرینی
آجوب اوچق. ۲. بالیک آیاقدن
مبدل اوله رق کورک کبی یوزمه
آلتنه تحول ایتمش اولان عضو.
لری: بعض بالیقلرک ایکیشربعضلر
ینک دردر قناتلری واردرد.
۳. قیو و بنجره کبی شیشلرک
آجیلوب قیایر و اکثریا جفت
اولان قیاقلری: بو قیونک قنا.
تلیر پک آغردرد: بنجره نک بر
قادی آجلاز: پانجورک، چر.
جیوه نک قناتلری. ۴. قارشی
قارشی یه موضوع اوله رق بر
جفت تشکیل ایدن منسوجاندن
بعض شیشلر: پرده، یلکن قنا.
تلیر. ۵. علی العموم قماش و
منسوجاتک وعلی الخصوص طولا
ایکی یه قناتلنمش اولانلرینک
یاریم اگنی: ایکی، اوج قنات
کوملک، چارشف. ۶. کورک
نخته سنک نصی: او کورکک بر
قنادینی صرف ایتدک بر قنادی
طوربور. ۷. اینیه نک ایکی جنا.
حنندن بهری: او اوک صاغ
قنادی ده نظار تلیدرد. ۸.
قوش توك و یلکنندن سوپورکه
ویلازه. ۹. یل دکرمنی یلکنلر.
ینک بهری. ۱۰. ب. حایه،
تصاحب، التزام، جناح: اونک
قنادی آلتنده در، قنادی آلتنه
صوقلدی. ۱۱. بورن دلیکر.
ینک خارجی جداری، پرده سی،

منظر: برون قنادی. || ات قنات =
برجنس برون یاراسه. || صاری
قنات، قزبل قنات = ایکی جنس
بالیق. || قول قنات = ۱. اعضاء
بدن، جوارح: طونار قوی قنا.
دی یوقور. ۲. استخوانه، قوت
وقدرت: نولی قنادی کسلدی.

قنات { س. عر. } (تار تاه تا -
نیت اولقله طوغری امل.
سی «قناة» در. ۱. بر
آلنده کی اورنیل صویولی،
قبالی جدول. ۲. تش. بدنده
بعض مجرازه دینیر.

قناتلاق { فل. قنات پیدا
اتک. } (کوچک قو.
شرك) قنادی چیمق، اوجه.
حق حاله کک: کوکرین پالاز.
ری دما قناتلامدی: چکرکالر
قناتلامچه چارملری بولماز.

قناتی { ص. قنادی اولان، قناتی
قناتی } (بوجک: اوزون قناتی؛
چفت قناتی.

قناته { س. (بنا). ۱. مایات وضنه
قناته } (مخصوص قاب که اولچی کی
ده قوللانیلیر. ۲. بول آخرلی
صودستی.

قناد { س. با: قنات.

قنادیل { س. عر. قند: قند.
یل. با: قندیل.

قناره { س. با: قناره.

قناریه { س. آوروپاچه بو اسمله
معروف اولان جزائر
خالداندن کتیرلش کوچک بر
صاری قوشدرکه کوزل اوتوب
هرهوانی چاغرمقه ده آلیشه بیلد.
یکی ایچون قفسده طوتیلور

و یاورسی ده پیشدیریلیر: قناریه
اونم سی: قناریه قفسی. || قناریه
اوتی = برجنس نبات. || قناریه
چیچکی = برجنس صاری چیچک.
|| قناریه صاریسی = آچیق صاری.
|| قناریه می = پک اوافق دانلی
برجنس حبوب، بریق.

قناریه لقی { س. عر. } بعض اسکی
سفانیک قیج طرفنده
اوکی پارمقلقی تاراجه. (باغچه لک
ده دیرلردی.)

قناطر { س. عر. قنطره.
س. ج. عر. قنطره.
با: قنطره.

قناعت { س. عر. ۱. بر شیشه
راضی و خوشد اولوب
زیاده ایستقمه، اکتفا: بن بو.
نکله قناعت ایدرم: جزئی بر
شیشه قناعت ایدر آدمدر. ۲.
طمعکارلک ضدی، آز شیشه
اکتفا: ارباب قناعتندر: قنا.
عت توکمز بر خرینه در.

قناعتکار { ص. قنا: قناعت صاحبی،
آزله اکتفا ایدوب
طمعکارلق ایتمین: ذاتا کندیبی
قناعتکار آدمدر.

قناعتکارانه { ص. ح. قناعت صا.
حی اولانله لایق
و یاقیشیر حال و صورتده: بر
طرز قناعتکارانه ده: قناعتکار.
راه بر عمر سوربور.

قناعتکارلق { س. قناعت صاحبی
اولان آدمک حد
لی، طمعکارلک ضدی: قنا.
عتکارلق کی صاحبته راحت
ایتدیرر خصلت یوقدور.

قنای { یاخود قنایق. بارمق مفصلی،
بارمقک جیتلایان یری.
یاخود قینه قینه ویا قنایقنا.
{ س. (فر. Qinquina) آمر.

قنادن کلیر آجی بر آغا - قبوغی که
صیتمه قارش تاثیر فوق العاده
سی معلوم اولان کینین (سوافاتو)
بوندن چیقار، وقوت ایچون دخی
شراب و ساژه ایله استحضار
اولنور: قناتنا شرابی.

قنال { س. (فر. Canal) طبعی
ویا صنمی صو جدولی: نهر.
دن کویه بر قنال واردرکه سق
اراضی ایچون اقتضا ایدن صو
اورادن آقار: باتاققلک صوبی
آقیتقی ایچون درنجه بر قنال
آچق اقتضا ایدر: سوبش قنالی
هند و اقصای شرق یولنی چوق
قیصالتدی.

قناسیق { ص. ۱. ذم و قبیح
ایدن، تنقیدی، منقد.
۲. اکلتن، مستهزی، استهزاجی.
مر.

قنایق { قند. ۱. ذم و قبیح ایتمک،
تنقید ایتمک. ۲. اکلتک،
استهزا ایتمک. مر.

قنایق { قند. ۱. ذم و قبیح ایتمک.
۲. اغرا و اغوا ایتمک.
مر.

قنب { س. عر. } (قافک ضم و
کبری جائزدر) کتوبر،
کندیر. ذ.

قنب { س. او آدمی، خانگی بنده.
{ حضرت علی (رضه) افند.

قنب { س. عر. } (حضرت علی (رضه) افند.
مزنک بنده صادق مشهور قنبک
اسمندن مأخوذدر. || قنبیز
دوکون اولماز = هر بره کیرن
و هر ایشده بولنانلر حقنده ایراد
اولنور ضرب مثلدر.

قنبور { ص. ۱. آرقه سی چیمق،
آرقه سی تومسک، احذب:
قنبور آدم: چوق یازی یازمقدن
قنبور اولش. ۲. بولکش،

اکری، تومسک، محذب: آد.
قنسی قنبور. ۳. برطانی جیمش،
بل و برمش، ییقلنی اوزره اکر.
بلش: قنبوردیوار. = س. ۱.
قنبورلق، حذب: قنبوری
جیمش. ۲. یومری، تومسک:
اوراسنده بر قنبوری وار ایدی.

قنبورلاشدیرمق { قند. آرقه -
سنی بولکک،
قنبور ایتمک.

قنبورلاشمق { ف. بلی بولکک،
آرقه سی چیمق،
قنبور اولق، تحادب ایتمک:
بوئخته قنبورلاشدی.

قنبورلق { س. بل بولکش و آرقه
چیمش اوله، قنبور
آدمک حالی، حذب: قنبورلق
اختیارلقدن کلیرسده ده چوق
چالشمه نیک ده مدخلی واردر.

قنبوط { س. (ر.) بودور بر
جنس کفال بالینی.

قنارمق { قنارمه. با: قنارمق،
قنارمه.

قند { س. عر. نبات شکری.
قندری: با: قاندری.

قند { س. عر. } بوسندن کورک
باییلان بر معروف حیوان.
ترکده ده «قوندوز» ده یازیلیر.

قنده { قندن. با: قانده و ساژه.

قندیل { س. عر. ج: قنادیل.
۱. زیتون یاغی ایچمه

باتیرلش بر قنایک یاغیله ضیا
ویرن تنور آلتی انواع مختلفه -
بی که طاش یاغی و غازک ایجادیله
(استعمالی جامع و منارمله طوتنا

تنوراته مخصوص کی قالمشدر:
قندیل یا قتی: سونوک بر قندیلک
ضیاسیله دیکیش دیکیدردی.
۲. سنبل کی چیچکارک چیچکی:
بو سنبلک قندیل نه قدر چوق!
|| قندیل آغاجی = برجنس آغاج.
|| اداره قندیل = آز آیدینانی
ویرمک اوزره کیجه اویورکن
یا قیلان قندیل انواعی که بعضیلری
قبصه مومدن عبارتدر || قندیل
اوجرمق = چوجقلر صابون کو.
پوکندن بالون اوفلمک. || قندیل
چورکی = لیالی مبارکه ده صورت
مخصوصه ده بایلوب بن یاغلی
چورک || قندیل چیچکی = جوان
پرچم نوعی. || شماندره قندیلی =
فتیلی طبعیه پارچه لرینی حاوی بر
اوافق شماندره ایله یاغک او.
زرنده طوران قندیل نوعی. || مج
گوک قندیل = مست لایعقل،
کوزی دومانلی سرخوش. || قندیل
کیجه سی = مناره لده قندیل
یانان ایسالی مبارکه نک بهری،
ولادت نوی، رغائب، برات،
معراج کیجه لری کی.

قندیلچی { س. ۲. عمومی بر محل
ویا دانه ده و مثلاً
جامع و صوفاق و ساژه ده قند -
یلاری یا قغه مأور آدم. ۲.
قندیل یایوب صانان آدم.
قندیللشمک { قند. لیالی مبار -
کیجه سی بر برینه تبریک ایتمک،
بو مناسبتله تبریک ایدشمک.
قندیللک { س. قندیل قونان بر.
= ص. قندیل کونه
مخصوص: بو اثوابی قندیلک
اولق اوزره یاپدیلر.

قندیلچی { س. ۲. عمومی بر محل
ویا دانه ده و مثلاً
جامع و صوفاق و ساژه ده قند -
یلاری یا قغه مأور آدم. ۲.
قندیل یایوب صانان آدم.
قندیللشمک { قند. لیالی مبار -
کیجه سی بر برینه تبریک ایتمک،
بو مناسبتله تبریک ایدشمک.
قندیللک { س. قندیل قونان بر.
= ص. قندیل کونه
مخصوص: بو اثوابی قندیلک
اولق اوزره یاپدیلر.

قندیل { س. عر. ج: قنادیل.
۱. زیتون یاغی ایچمه

باتیرلش بر قنایک یاغیله ضیا
ویرن تنور آلتی انواع مختلفه -
بی که طاش یاغی و غازک ایجادیله
(استعمالی جامع و منارمله طوتنا

قندیلچی { ص. قندیلچی اولان،
قندیلارله ترین و تنور
اولمش. || قندیلچی تنما = الی پک
آشانی و مکرراً ایندیروب قا -
لدره رق ایندکری تنما. || قند -
یلچی چیچک = صالقم صالقم صار.
قان چیچک.

قند { س. عر. آو، صید،
شکار، تخمیر. ذ.

قند { س. عر. } (اصل عربی
کسر قاف ایله در) ۱.

قند { س. عر. } (اصل عربی
کسر قاف ایله در) ۱.
آغر شیلری طارتمه مخصوص
وزن آلتی که اوقه و درهم رقلر.
ینی حاوی بر صابله اونک اوزرینه
حرکت ایدمک صورتده آصیلی
بر طوپدن و طارنیه جق شیشی
قالدره جق ایکی زنجیرلی چنکندن
عبارت اولوب بر یره آصیلی
اولور و یا ایکی کشتیک اوموز -
لرینه قودقلری بر صریغه طاقیلر؛
ال قنطاری = بونک کوچکی. ۲.
باشلیجه قرق درت اوقه دن عبارت
اولان و محله کوره ده دیکشن
آغراقی مقدارلی: اون قنطار
کیرج: معدن کومورینک قنطاری
قاجه در. || یکی قنطار = یکی
اعشاری اوزانده یوز کیلوغرا -
مدن عبارت ثقلت. || قنطار آغاسی =
سابقده اوزانک قنیشنه مأور
احتساب مأوری. || قنطاری
بلنده = کوزی آچیق، آلدانماز
آدم.

قند { س. عر. آو، صید،
شکار، تخمیر. ذ.

قند { س. عر. آو، صید،
شکار، تخمیر. ذ.

قند { س. عر. آو، صید،
شکار، تخمیر. ذ.

قَنَطارون { یاخود قنطارون .
قَنَطارون { سَنَد . عَر . یو .
[Kavatāron] طاغردہ
و قیرلده حاصل اولوب زیتون
یاغی ایچنده شیشه ایله کونشده
طوردنی حلاله بیحاق یارملرینه
ای کان معروف بر علاج حاصل
ایدن بر نوع صاری چیچک ،
قلج چیچکی ، اشک قولاغی :
قنطارون چیچکی : قنطارون
یاغی .

قَنَطارون { سَنَد . عَر . با : قنطا .
رون .

قَنَطارِیَه { سَنَد . عَر . قنطاررسی ،
صانیلوب آلتان شیئری
طارتان قنطار جینک آلدینی
رسم : قنطاریه متعهدی .

قَنَطرَه { سَنَد . عَر . چ : قناطر .
کوپری ، کارکیروکرلی
فرقیچون « جسر » ماده سنه [۱۰]
کوبری ، جسر ، پل . (جسر دن

قَنغال { سَنَد . با : فانغال .

قَنغی { سَنَد . عَر . یاخود خانگی و غلط
قَنغی { فاحشی : هانکی } ایکی ویا
زیاده شیئردن برینی تعین
خصوصنده مستمل سؤال تعبیر
یدر : بوا یکی طاشدن قنغیسی
دها طیانقیدر ؟ طلبه کزدن
قنغیسی دها مستعددر ؟ اونک
چوق قباحتری وارددر قنغیسی
سویلهیم ؟ قنغی آدم بوکا تحمل
ایده بیلیر ؟ قنغی دولت تبعه
سندندر ؟ || قنغی بری = سؤالی
ابهام صورتنه قور : خطاریکزک
قنغی برینی سویلهیم ؟
قَنغی { سَنَد . عَر . چ : قنغاند . تا .
قَنغی { سَنَد . عَر . کرپی .

قَنقَسَه { سَنَد . عَر . تا . تسبیح
بوجکی .
قُموت { سَنَد . عَر . ۱ . اطاعت ،
انقیاد . ۲ . اوامر الهیه
کمال تسلیمتله اطاعت ، طاعت ،
عبادت . ذ .
قُمُوط { سَنَد . عَر . امید کسمه ، مأ .
یوسیت ، نومیدلک .
قُمی { ظم . با : قانی .

قُوا { سَنَد . چ . عَر . فد : قوت .
با : قوت . (اصل عربیده
الف مقصوره ایله « قوی » او .

قُوابِل { سَنَد . چ . عَر . فد : قابله .
با : قابله .
قُواد { سَنَد . عَر . (« قیاده » دن
سَمب . [زوئک .

قُواد { سَنَد . چ . عَر . فد : قائد .
با : قائد .
قُواره { سَنَد . با : قاواره .

قُواس { سَنَد . عَر . (« قوس »
دن سَمب . [اوقله مسلح
عسکر . (اصل عربیده اوقی
یعنی اوق یا پان آدم دیمکدر .
قُواسیه { یا قواسیه . سَنَد . آجی
آغاج .

قُواص { سَنَد . عَر . (« قواس »
دن مأخوذ) ۱ . بیوک
آمرلر خدمتنده چاوش ، امر
چاوشی . ۲ . اصحاب مصالحی
احضاره و اوامر لازمه یی تبلیغه
مأور محکمه خدمه سی ، محضر ،
مباشر : قواص کلوب چاغردی .
۳ . دول اجنبیه سفارتخانه لری
مأمورلریشک معینده قیافت
خصوصه یی حامل محافظه مأ .

موری که ازمنه قدیمه دن قالش
بر شیئدر . ۴ . باقیه کی بعض
دوائر غیر رسمیه ده مستخدم مسلح
محافظه مأموری .

قُواصلق { سَنَد . قواص صفت و
خدمتی .
قُواطه { سَنَد . آجیسی و سرنجه بر
جنس طومانه که باشلیجه
ترشیسی پایلیر .

قُواعِد { سَنَد . چ . عَر . فد : قاعده .
با : قاعده = تر . فد .
کی . صرف ونحو علی و کتابی :
قواعد عثمانیه .

قُواف { سَنَد . عَر . « خفاف » دن
غلط] حاضر آفاق قانی
صاتان اصناف . || قواف مالی =
ایصهارلامه کی دقتی وایی
کراسته لی اولیوب حاضر و او .
جوز صاتلق اوزره پاییلان
شیئر کی عادی و چوروک مال .
|| کاغد قوافی = مزور . || لاقر .
دی قوافی = تمام ، سخنچین ، دیدی
قودبچی .

قُوافخانه { سَنَد . حاضر آفاق قانی
صاتیلان دکانلرک بو .
لندیچی بر .

قُوافِل { سَنَد . چ . عَر . فد : قافله .
با : قافله .

قُوافلق { سَنَد . حاضر آفاق قانی
صاتلق صنعت و تجارتی .
قُوافی { سَنَد . چ . عَر . فد : قافیه .
با : قافیه .

قُواق { سَنَد . با : قاواق .

قُوال { سَنَد . علی الاطلاق
ایچی بوش بوری کی
شیئرله اطلاق اولنور : قوال
دودوک = چوبانلرک چالقلری
قالنجیه سسلی بیوک دودوک ؛

مناسبه یی بولق : قواملانجه
قدر قاینا علی .
قواملی { سَنَد . قوامنده اولان ،
ازومی درجه ده قویو .
لق و ساثره حالنده بولسان ،
تاونده اولان .

قُوان { یاخود قووان . با : قوغان .
قُوانج { سَنَد . کندینه گوگن ،
اوگن ، تفایر ایدن ،
مفتخر ، متکبر .

قُوانج { یاخود قینجا . سَنَد . (بتا .
بج . آفتارمه ، نقل :
قوانجه ایتمک = آفتارمق .

قُوانمق { فل . کندینه گورگنک ،
اوگنک . تنفر و تقا .
خر ایتمک ، قوتوقلر قبارمق .
قُوانوز { سَنَد . ۱ . طوپراقدن
کبی قاب ، اوفاق کوب : یاغ ، تر
شی قوانوزی . ۲ . طوپراق ویا
چینیدن آغزی ککیش و بعضاً
طار کوجوجک قاب : رچل ،
علاج ، انفییه ، پوماده قوانوزی ؛
مرکب قوانوزی .

قُوانین { سَنَد . چ . عَر . فد : قان .
با : قانون .
قُوائِم { سَنَد . چ . عَر . فد : قائمه .
با : قائمه .
قُوب { سَنَد . « قو » ایله باشلار
بعض ترکیه صفتلرک باشنه
کیروب مبالغه و تأکید بیان
ایدر : قوب قوری ؛ (اوو مبسو
طه ایله :) قوب قولای .

قُوب { سَنَد . « قو » ایله باشلار
بعض ترکیه صفتلرک باشنه
کیروب مبالغه و تأکید بیان
ایدر : قوب قوری ؛ (اوو مبسو
طه ایله :) قوب قولای .

قُوب { سَنَد . « قو » ایله باشلار
بعض ترکیه صفتلرک باشنه
کیروب مبالغه و تأکید بیان
ایدر : قوب قوری ؛ (اوو مبسو
طه ایله :) قوب قولای .

قُوب { سَنَد . « قو » ایله باشلار
بعض ترکیه صفتلرک باشنه
کیروب مبالغه و تأکید بیان
ایدر : قوب قوری ؛ (اوو مبسو
طه ایله :) قوب قولای .

قُوب { سَنَد . « قو » ایله باشلار
بعض ترکیه صفتلرک باشنه
کیروب مبالغه و تأکید بیان
ایدر : قوب قوری ؛ (اوو مبسو
طه ایله :) قوب قولای .

کیمه به اوزوم، کراز یاپراق،
چیک قوبارتماز.
قوپارماق (۱. کسیرمک،
قطع ایتدیرمک،
چکیلوب آیرماق، سوسک، قلع
ایدلمک؛ بواب ال ایل قویا-
رماز؛ کورکری قوباريله بيله-
جکیمدر؟ ۲. (بش وسائر)
کسک، طوبلاقم، دوشورمک،
اقتطاف ایدلمک؛ بو موسمه
باغدن یاپراق، کل آغاچندن
چیک، اوزوم، الما، قوبارماز.
قوپارماق (۱. کسک، قطع
ایتمک؛ ایی، زنجیری
قوبارماق. ۲. چکوب آیرماق،
اتصالی ازاله ایتک، ارتباطی
کسک؛ قوشک باشی قوباردی؛
چرخ پارمغی قوباردی؛ کوپک
یاقه لادیقی ات پارچه سنی قوبار-
دی. ۳. چکوب چیقارماق،
سوسک، قلع ایتک؛ فدائری
کورکریله قوبارماق؛ قیو قنادینی
یرندن قوبارمغه مقتدر. ۴.
جبراً آلتی، بر شیئی صبیطو-
تان آدمدن آلمغه موفق اولماق؛
اوندن باره قوبارماق نه قدر
زور؛ بن کندیسندن بش اون
لیرا قوبارمغه جمعی مأمول ایدرم.
۵. کورلدیلی ویا قاریشیقی بر
حالی وجوده کتیرمک، ایقاع و
اظهار ایتک؛ قیامت قوباردی؛
ولوله یی قوبارماق؛ روزگار بر
مرطونه، بر تونز دومان قوبار-
دی. ۶. زنجیری قوبارماق =
چیلدیرماق. ۷. قل. صانجی ایتک،
صانجیق، وجهه دوچار اولماق؛
یورکی، قارنی قوباربور.

قوپال (ص. طوباج، قونت،
قصه و پیچیدگی.
قوپال (ص. (فر. Copal) جلا
صمغی، برازیلیا راتنجی.
قوپچه (ص. دوکمه واپایک برینه
چنک: نوزانی قوپچه سی؛ بر
چفت قوپچه.
قوپچه لایق (قت. قوپچه ایل
ایلیکاتمک؛ شو
چوچمک توزلفنی دادیسنه قوپچه
لانیسکر.
قوپچه لامق (قت. قوپچه ایل
ایلیکاتمک؛ یلیکی
قوپچه لادی.
قوپچه لامق (فل. قوپچه
ایلیکاتمک؛ بو
توزلق طار اولدنیچون قوپچه
لانیمور.
قوپچه لی (ص. قوپچه سی اولان،
قوپچه ایل؛ قوپچه ایل ایلیکاتن؛
قوپچه لی توزلق.
قوپر (ص. (اجنی لغت) ازمارید
بجیمنده یوز درهمک یاصی
برجنس باقی.
قوپرماق (قوپرماق. ۱. قوبار-
ماق وسائر.
قوپسه (ص. ۱. قالفات طوقا.
غنک آغرینه کچیریلان
دمیر چنبر.
قوپیق (فل. ۱. قطع اولماق،
قیریلوب آیرماق؛ ایپ-قو-
پدی؛ فدائی چکرکن کوکی، بر
دالی قوبدی. ۲. ارتباط و اتصال
زائل اولماق، آیریلوب دوشمک؛
صماغ فروشلری، ستره مک بر
دوکمه سی قوبدی؛ فسکوزک بو-
سکولی قوپه جقدر. ۳. کورلدیلی
ویا تهاکلی برشی ظهور ایدیور.

مک، بردن بره چیقماق؛ قیامت
قوبدی؛ بر ولوله در قوبدی؛
شدتلی بر روزگار، بر یاغور
قوبدی. ۴. زیاده آغریق؛
یورک، کوک قوپماق؛ باغرضا-
قارم قوپور. ۵. اود قوپماق =
چوق قورقق، هیجان و دهشته
دوچار اولماق. ۶. کوکدن قوپماق =
اعطاسه راضی اولماق، رضاسیله
ویرمک؛ فقرایه اناهه طوبایورل
هرکس کوکدن نه قوپارسه
ویرور.
قوپوز (ص. اصل معنای قانون
قارپوز و اوکا مشابه
شیرلر اولوب مجازاً بزجه مستعمل
معنایه کلیر) لاوطه نونعدن بر
جنس چالغی، بر بط.
قوپوزغه (ص. قپوسقه دیدیمز
شیک هیئت اصلیه سی
اولوب، اصل ترکیبه ده لاخنه
دیمکر.
قوپوزله (یا قپوسله. ص. برنوع
ککیک.
قوپوق (ص. «قوپیق» دن)
قوپوش، قپوش، کسکیش،
کسیک، منقطع؛ برقولی قوپو-
قدر؛ ستره سنده قوپوق بر دو-
کمه سی وار ایدی.
قوپون (ص. (فر. Coupon) بیلک
واسطه و سائرته مک
مقسطاً؛ آدایاته مخصوص کوچک
پارچهلری ویا علی الاطلاق
کسیله جک پارچه؛ سهام قوپونی؛
واپور بیلتنک قوپونی.
قوپوقی (ص. قوشو زاغاری؛
روم ایلی قوپونی.
قوپه (ص. (فر. Coupe) ۱. ۲.
بللور بارداق، آلافرافنه

صو وسائر بارداغی؛ سفره ده
صو قوپلری آیری و ادنلردن
کوچورک اولان شراب قوپه-
لری آیری ایدی. ۲. بر بارداغ
استیعاب ایتدیکی مقدار؛ بکا
بر قوپه صو ویرک. ۳. اوپون
کاغذلرنک یورک؛ بجملی بکلیسی؛
قوپه نک بشلیسی.
قوپه (ص. (فر. Coupé) اصل
قوپه (یاریم لاندوکی کسمه آرابه
دنک اسیده، علی الاطلاق قبالی
والکیز آرقه دن اوتوريله جی بری
اولان آرابه لره دینیر.
قوپیه (ص. (فر. Copie) اصل
اولان بر محررک آلنان
عینی، صورت، نسخه؛ قوپیه-
سنی صافلامق؛ بر قوپیه سنی لغاً
کوندرمک. ۲. صورت چیقارمه،
استنساخ؛ قوپیه ایتک. (لسانزک
بوکله اجنبیه افتقاری یوقدر.)
قوت (ص. اقبال، طالع، بخت،
سعادت. «موت» ایل
مترادفدر.)
قوت (سند. عر. ج. اقوان.
باشماق ایچون ین شی،
آزق، رزق، غذا، توشه؛
قوت لایموت = آچلقدن اولمیه جک
قدر رزق، آجی کفاف نفس
ایده جک وطار طارینه کچینه جک
قدر ایراد.
قوت (ص. عر. ج. قواء. (تر-
کیات عربیه ده: قواء. —
۱. قواء. ۲. زور، کوچ، طا-
قت، قدرت؛ بو یوک قالدیره-
جق قدر قوت یوقدر؛ بوکا قوت
یمور. ۳. بر حکومتنک بری و
بحری عسکری؛ قواء بریه،
قواء بحریه؛ قواء الطور = آرقه ده

احتیاجاً بولندیریلان امداد
عسکری وسائر. ۳. صحت،
صاغلامق، تندرستک، اعضا
بدنک و اعصاب و عضلاتک
کوجلی اولماق، ضعف مقابلی؛
بندم هیچ قوت یوقدر؛ قوت
ایچون علاج آلیور. ۴. تأثیر،
نفوذ؛ اونک سولیدیکی سوزک
قوتی وارددر. ۵. ص. (جبرده)
بر عددک صاغنده و بر آزدها
یوقاریده یازیلان کوچوک رقم که
او عددک قاج کره کندیمثلیله
ضرب اولغسی اقتضا ایتدیکی
کوستر؛ ۶. که دردک ایکی کره
درتله ضربنه علامت اولوب ۱۶
ایل مسایدر؛ ۷. دخی بشک
اوج کره بشله ضربنه علامت
اولوب ۱۲۵ له مسایدر. ۶.
ص. بر ماکینه نک تحریرک ویا
جر ایتدیکی اقالک مقدارکی که
مقدما بیکی قوتیه و شمده ایسه
قوت درجات و آحادیه تعیین
اولور؛ یوز بیکی قوتنده، یوز
درجه قوتده بر واپور ماکینه سی.
۷. خاصه، حاسه؛ قواء حافظه،
قواء مدرکه. ۸. قواء. قوتله جبر
وزور ایل، پک؛ قوتله اورماق،
چکیمک. ۹. وار قوتیه = بشون
قوت بدنی استعمال ایددرک،
اولانجه قوت و اقتدارینی طو-
بلاوب قوللاندری؛ وار قوتیه
چکیدی، ایتدی؛ وار قوتیه
چالیشدی. ۱۰. قوت ویرمک =
۱. تقویه ایتک، مثاتی آرندیر-
ماق؛ او جهتمه کی عسکره ده
زیاده قوت ویرمک اقتضا ایدر؛
انکتره دائماً طونخاسنه قوت

ویرور. ۲. تأثیرینی آرندیرماق،
دها زیاده تأثیر و نفوذی وله جق
صورتده ایلری به سوروب کوزه
چارپدیرماق؛ یازم جفکر لایحه ده
اک زیاده فیلان ماده به قوت
ویرمکی.

قوتاس { ص. و:

قوتان { ص. ۱. قوتاس. قوتان.

قوتار { ص. یاخود:

قوتره { ص. (نکا). ۱. بر دیر-
کلی ویرانده یا کنتی نارین
یایی و طولنه نسبتله عرضی
زیاده جه اولان کوچک کمی که
اکثراً مراقلیری طرفدن کیف
ایچون قوللانیر.

قوتسز { ص. ۱. زورسز، کوچی
غین، ضعیف، کوشک.
۲. تأثیری آز، غیر مؤثر؛
قوتسز علاج، شراب.

قوتسز { ص. اوغورسز، یمینسز،
مخوس.

قوتسزاق { ص. اوغورسزاق،
نحوست.

قوتسزک { ص. ۱. کوشکک،
ضعف؛ او درجه ده

قوتسزک { ص. ۱. کوشکک،
تأثیرسزک؛ بو شرابک قو-
تسزکی.

قوتلامق { فل. اوغورلی و میمتلی
اولماق.

قوتلندیرمک { فت. ۱. قوت
ویرمک، قوی

ایتمک، قوتی آرندیرماق، تقویه
ایتمک؛ حدودده کی نقطه لری قو-
تلندیرمکی. ۲. دها مؤثر حاله
قوتی، تأکید و تحکیم ایتک؛

لايحه يك اوراسنى، او فقره سنى
قوتلنديرمك اقتضا ايدر.

قوتلنمك { فل. ۱. قوی و متین }
اولق، قوت پیدا
ایتمک: بسلیجی شیئر یکله انسان
قوتلیر. ۲. صاغلاملاشمق،

صحیحلاشمک: اوروایت قوتلندی.
{ او غورلی، میمنتلی،
قوتلی } سعید، مسعود، مبارک.

قوتلی { ص. کوچلی، زورلی،
قوتلی } قوی، صاغلام، توانا،
مقتدر: قوتلی آدم، آت،
ماکینه.

قوتی { س. با: قوتلی.

قوجا تئق { ق. ۱. اختیارلا تئق:
غاله کندیسنى وقتسز
قوجا تئشد. ۲. مج. چوق بور.
مق، چوق زحمت ویرمک: بو
ایشلر بنی قوجا تئدی.

قوجاق { س. ۱. آجیق قوللرله
کوکس آره سی، حضن،
آغوش: قوجا غنه آلدی: قو.
جا غنه بیوتدی: قوجا قده کنز.

دیرمک. ۲. آجیق قوللرله کو.
کسک آره سنه صیفه بیان، بر
دفعه ده صاریلوب قالدیریلان
مقدار: بر قوجاق اودون، اوت

وساثره. || قوجا قده، قوجا قله.
ده کزیمک = چوقق اولق.
|| قوجا غنه دوشمک = النجا ایچون
اک نهایت خیمک انه دوشمک.

|| قوجاق قوجا غنه = بر برینه
صارلش.

قوجا قلا تئق { ف. قوجاق قو.
قوجا قلا تئق } جاغه صارلوق،
بر برینی در آغوش ایتمک.

قوجا قلامق { ق. ۱. قوللرله کو.
کسک اوزرینه

صارمق، در آغوش ایتمک: چو.
جفتی صیق صیق قوجا قلا دی.

۲. مج. احاطه ایتمک، شامل
و جامع اولق: بو اسم اوفصلیه به
منسوب نباتاتک جمله سنى قوجا.
قلا بور.

قوجا تئق { ق. اختیارلا تئق. قو.
جائقی } جائقی کبی. با: قو.

قوجا لاق { فل. اختیارلا مق، پیر
قوجا لاق } اولق: او مملکت خلقی
چاقق قوجا لاق.

قوجا مان { ص. با: قوجا مان.

قوجا مق { فل. اختیارلا مق، پیر
قوجا مق } اولق. « قوجا لاق »
دن دها فصیحدر: کول قوجا لاق.

قوجا شمع { ف. بر برینه صار.
قوجا شمع } مق، بر برینی در
آغوش ایتمک، معا نقه ایلمک.

قوجا جمق { ق. صارمق، صارلوق،
قوجا جمق } در آغوش، در برابر ایتمک،
با غره با صمق.

قوجا دیرمق { ق. ۱. طامارینه
قوجا دیرمق } با صمق، تخیش
ایتمک. ۲. قاریشدیرمق، قو.
شقولاندیرمق.

قوجا حنمق { فل. ۱. آلفق، خو.
قوجا حنمق } یلا تئق، اشکیل ایتمک.
۲. تلاش ایتمک، قوشقونمق:

آل قاشاغینی کیر آخوره یا غری
اولان قوجنیر.

قوجا { ص. ۱. بیوک، عظام.
جسم: قوجا بنا: قوجا
طاغ: قوس قوجا او. ۲.

اختیار، باشلی، پیر، شیخ، مسن:
قوجا آدم: قوجا اولق. ۳.
اسکی، قدیم، مشهور: قوجا

مصطفی پاشا: قوجا راغب پاشا.
۴. مقتدر، مدبر، بیوک، قاتل:

قوجا حریف! قوجا خیرالدین
پاشا نه دیکز محاربه لری ایتدی!
= س. ۱. اختیار آدم، پیر،
شیخ: قره قوجا: قوجا ایلی.

۲. ار، زوج، خلیل، شوهر:
او قادی نیک قوجا سی صاغمیدر؟
|| قوجا اوغلان = آبی. || قوجا

باشی = برکوی اختیارلر نیک
برنجیسی، مختار. || مج. قوجا
رئیس = سفن تجارینه ده ایکنجی

قیودان. || قوجا قاری =
اختیار قادی، پیره زن، مجوز:
قوجا قاری صوغوغی = برد.

المجوز. || قاری قوجا = زوج
وزوجه، زوجین: قاری قوجا
غاوغاسی = قیصقا بچلق غاوغاسی.

|| قره قوجا = آغاراماش اختیار،
صاجی صقالی سیاه مسن آدم.
|| قوجا به وارمق = اولنمک، اره

کیممک. || قوجا بمشی = عر.
قطب دینان چیلکه بکزر خفیف
برجنس طاغ میوه سی که برنوعنه
طاوغله دیرلر.

قوجا سر { ص. زوجی اولمان،
قوجا سر } طول یا خود اولنمه.
مش (قاری).

قوجا لاشمق { فل. با: قوجا.
قوجا لاشمق } لامق.

قوجا لاق { س. بر نوع بیوک
قوجا لاق } چایلاق.

قوجا لامق { فل. اختیارلا مق،
قوجا لامق } اختیار اولق.
[قوجا مق دها فصیحدر.]

قوجا لاق { س. ۱. اختیارلاق،
قوجا لاق } شیخوخت، پیری. ۲.
زوجلک، زوجیت.

قوجا لاق { ص. زوجی اولان،
قوجا لاق } ذو الزوج: قوجا لاق
قادی.

قوجا مان { یا خود قوجا مان.
قوجا مان } ایری، بیوک،
جسم، قوس قوجا: قوجا مان
آدم، آغا، طاغ. [باشلیجه

چوقق لسانده مستعمل او.
لوب « مینی مینی » مقابلدر.]
{ س. ۱. قویون آغیری،
قوجا } دامزاق ارکک قویون.

۲. ابری جنسندن ایری و بسل اری.
کک قویون که سراقیلری یاوری
ایکن آلوب صورت مخصوصه ده

بیودورل. [استانبولجه باشلیجه
بو معنا لیه مستعملدر.] ۳. مج.
شیخ و صلابتلی آدم، فعل: قوج

یکیت. || اتمکنه قوج = مکرم،
سخی، قیوسی آجیق. || قوج باشی =
وقتیله قلمه کیرلکده مستعمل

بر آت || قوج بویوزی = ۱.
اکلیل الملک دینلن نباتک بر
نوعی. ۲. طوب قونداغنده

خللاط طاقیله جق قوی
چنکل. ۳. مج. خللاط باغلامق
اوزره سرت آغاجدن و یا دیر
و برنجندن ایکی طرفی قولاقلی

بر پارچه که کوکرتنه ک مختلف
محلرینه میخلانیر. || قوج قاقمی =
قوجلرک برمدت آیرلقدن صکره

قویونلره صالیورلمسی و بونک
موسم مخصوصی که صوک بهارده
اولور. || قوج قاقمی فرطونه سی =
او موسمه واقع فرطونه.

{ س. ۱. قویچی. با:
قوجا } قویچی. ۲. آرا به جی،
آت قوشه سنی بیلن آدم.

قوجاق { ص. صلابتلی، شجیع،
قوجاق } متین.

قوجان { س. ۱. لاخنه و مارول
کبی یا راقلی بعض سینه.
لرک کوکله رینه متصل سرت کوکی:

لاخنه کسلدکده قوجانک بر
پارچه سی برده و بر پارچه سی
ایچنده قالیر. ۲. مصر بغدادی

کبی بعض حبوبانده دانه لرک
بیتشیک اولد قیلری سرت و
اسطوانی شی: مصر قوجانی.

۳. بعض دفترلرک ایکی به منقسم
یا راقلرندن مشتری و یا آبه نه به
ویرلن اوست قسمی کسلدکدن

صکره دفترده قالان آت قسمی،
فر. Souche: آبه نه لرک اسملری
قوجانلرده مقیددر: قوجان

دفتری. = ص. قوجان کبی سرت،
طرقش، دیک: صوغوقدن
الاری قوجان اولمش.

قوجا قار { س. دوکوش ایچون
قوجا قار } تربیه اولمش ایری
قوج.

قوجا تئق { فل. قوج کبی
قوجا تئق } قالفوب طاورانمق،
یکیتلنمک، بور کلنمک، آزمق.

{ س. [اصلی: « قوشمق »
قوجا } دن قوشی.] ۱. او طه
کبی هر طرفی بنجره لی اسکی بر

نوع آرا به. ۲. حبوبات وضعنه
مخصوص آتی بوش یعنی یردن
یوکسک انبار.

{ س. قوجی دینلن آرا به
قوجا } نوعنک آرا به جیسی.
{ ص. [عر. « قدما »
قودامان } دن غلط.] ۱. بیوک،

ایری، بطل، خنطال. ۲. ایلری
کلن، متنفع، اعیانندن: محله
قودامانلری.

{ س. ۱. طاقی بری،
قودس } کومس. ۲. مج. طار
محل، محبس: قودسده در.

قودور تئق { ق. ۱. قودوز
قودور تئق } علتنه او غرامتی،
قودورمه سنی موجب اولق، داه

الکبه او غرامتی: دیشی سندن
چوقق وقت مهمبور قاله سی کو.
یکی قودور تئیر. ۲. مج. آزدیر.

مق، هیجان و تهوره کتیرمک:
بوسوز لرله کندیسنى قودور تئیر.
قودورمق { فل. ۱. قودوز

قودورمق } اولق، داه الکبه
او غرامتی: بشون حیوانلردن
زیاده کوک قودورور. ۲. مج.

آزمق، هیجان و تهوره کلک:
بونى ایشیدنجه بشتون قودور
دی.

قودورمه { س. قودورمق فعلی،
قودورمه } قودوز اوله، داه
الکبه او غرامه: کوپک قو.

دورمه سی.
قودوز { ص. قودورمش، داه
قودوز } الکبه او غرامش:

قودوز کوک. = س. قودور.
مه، داه الکب: قودوز علتی.
|| قودوز اونی = حشیشه الکب،

فر. Asclépiade. || قودوز
بوجکی = ازلمشی یا قی آچغه یارا.
یان بر بوجک، یانبوی قوردی،

فر. Cantharia. [غلطی: قو.
ندوز بوجکی.]

قودوش { س. بزونک، دیوت.
قودوق } کوچی، کوچک صبا.
قودومان { ص. طارغین،
ظلم.

قور (س. بانوب قیزارمش کومور
و یا اودون، جره: قورک
اوزرنده پدشیرمک؛ بو جنس
اودون چوق قور دوکر؛ قور
کبی آلتین.
(س. اسکی ترکه ده قوشاق
قور) و باغ معناسه کلوب، او-
چقور (اصلی: ایچقور)، دیز-
قور، طابقور (طابقور) بوندن
سرکبدر.
قورباغه جق (س. ۱. کوچک
یاوریسی. ۲. ط. التهاب ورید
قیلندن اوله رق دیل آلتسده
حاصل اولان شیش. (بونک
عریسنه جمعیت طیبه عثمانیه
ترکه دن ترجمه ایله صیغه تصغیرله
«ضفیدع» دیمش ایسه ده،
عربلر تصغیرسز «ضفدع»
دیرلر. ۱. بنجره قورباغه، جی =
چرچوه بی طوقوب قالدیرمغه
مخصوص دمیر ویا برنجدن کومه
بووه.
(س. «ت» سی حرکه-
قورت) لنجه «د» اولور ۱.
معروف یرتیجی حیوان که کوپکه
مشابه اولوب پک قوتلی اولمغه
قوبون وخرکه و سائر حیوانات
اهلییه مسلط اولور و بونلره
دهشت ویرر، عر. ذئب، فا.
کرک. ۲. قورت پوستندن معمول
کورک. ۱. قورت آغزی = چکمه
و صندوق و سائر نخه لرنک
برلشوب کوشه تشکیل ایتمک لری
یرده بربرینه کچمک اوزره رسم
مخصوصسده پایلان طوغرامه.
۱. قورت آياغی = برجنس نبات،
کبریت نباتی. ۱. اسکی قورت =
هر نوع حیل و دسایسه واقف

قورناز و آلدانماز آدم. ۱. قورت
باغری (طوغریسی قورت بها-
ری) = بیاض چچک آچار بر
کوچک آفاج، فاغیه. ۱. قورت
بوغان، خائق الذئب و بر نوعی
خائق الفر دینان نبات. ۱. قورت
بنجه سی، قورت طرناغی = قان
اونی نوعی، عرق انجبار. ۱.
قورت حلواسی = عر. بقلة الغزال
دینان نبات. ۱. قورت قبانی =
۱. قوردی طومقی ایچون اوستی
چالی چربی ایله اورتیلی چقور.
۲. پهلوان او یونلرندن بری.
۱. قورت قولاغی = برجنس نبات.
۱. قورت کیدیشی = بر نوع لینک
یوروشی. ۱. قورت مصالی =
برخی اوایلانندیرمقی ایچون نقل
اولسان مصال: قورت مصالی
اوقومق = مالایمقی ایله آلدادوب
وقت قزانق. ۱. قورت منط-
ری = ایچی بوش برنوع منطار.
(س. «ت» سی حرکه لنجه
قورت) «د» اولور ۱. آياق سز
و سورینه رک حرکت ایدر کو-
چک حیوان که انوعی واردر،
عر. دود، فا. کرم: آفاج، پینر،
ات، یر قوردی، ایپک قوردی.
بعضا آیانلی بوجکارده اطلاق
اولور. ۱. قورت اشن = اکثر
آتلرده اولان سرمه قان چیبانی.
[قورد اشنده دینلر. ۱. قورت
اورمق = (کراسته) بشیلنوب
منطار لایق. ۱. قورت ینکی = ۱.
نخه لرده کی قورت بووه جی بری.
۲. مج. بادى شهبه برحال: بو
ایشده بر قورت ینکی اولسون.
۳. مج. عذیر، عیب، قصوره

ایلیشیکم یوقدر کندیمی قولای
قورتاریم. ۴. صرف ابدیله جک
بر آتجه بی صرف ایتمه مک یوانی
بولقی، قزانقی: آره مزده بازار-
لفی کسوب او پوشه بیلیرسه ک
دلاله و بره جکمز آتجه بی قورتار-
مش اولورز.
قورتارن (س. تخلص ایدن.
دکیزه دوشوب بوغلق تهله کسنده
بولسانلری تخلص ایدن آدم،
تخلصیه هیئته منسوب آدم.
۱. جان قورتاران دمیر = تهله
حالده آتلی اوزره کیده بدک
بولان آخر لنگر. ۱. جان قور-
تاران سیدی = حین حاجتده طو-
تنوب بوغلامق اوزره کیلرده
بولندیر بلان منطارلی حلقه.
۱. جان قورتاران صندالی، فلوکه
سی = کیلرده و تخلصیه اداره-
لنده یانلری منطارلی اوله رق
باتماز بر صورته انشا ایدمش
صندال.
قورتارمق (س. تخلص ایدمک:
دکیزه دوشیده ده
درحال قورتارلدی.
قورتارمق (فت. ۱. برخی محو
وهلاک تهله کسندن
چیقارمق، سلامتیه چیقارمق،
تخلص ایدمک: دکیزه دوشی-
قورتاردیلر: بر طیب حاذق
خسته بی قورتاردی: هر کس
جانی قورتارمغه چالیشوردی.
۲. ترمین و تودیع ایدمش بر
شیئی او قیددن آزاد ایتک:
اومی رهتدن قورتارمق ایسترم؛
بورجک بر مقصداریخی و یروب
برسندی قورتارملیم. ۳. جزا.
دن ویا مشغولیتدن ابرا ایتک،
تبریه ایدیرمک: ماهر بر آووقات
کندیسنی قورتارمه بیلیر؛ بنم بر

کله مک: اونک الندن بر ایش
قورته ماز = هرایش الندن کایر؛
المدن قورته مازسکر = البته اله
کچرسکر. ۱. ایدن قازقدن قور-
تمش = سابقه لی جانی، ادبیز
چاقین.
قورتمه (س. خلاص، رها نجات،
سلامت.
قورتلی (س. قورت طومش:
قورتلی ات، پینر، یش.
قور تلیجه (س. بر پلامودی و صار-
مساقی اونی دخی دینان
بر جنس نبات، حشیشه بوقلون؛
بیاض قور تلیجه، صیاقلی قور تلیجه =
بونک انوعی.
قور تلیش (س. ۱. خلاص، رها،
نجات، سلامت: او
خسته لقند قور تلیش یوقدر. ۲.
قاچه، فرار، پوشانه: حبسخانه دن
قور تلیشی غریبدر: آتک چایردن
قور تلیشی. ۳. قاچق و قور تلیق
اسباب و وسائلی.
قورجه (س. ۱. قاشیمه، تخریش.
۲. قاریشدرمه، آز-
دیرمه، تخریک. (بالکیز پک
قوللائیلوب، ترکیات و مشتقانی
مستعملدر. ۱. قورجه جیبانی =
قاشیوب قاریشدرمقدن آزان
جیبان.
قورجه لاشدیرمق (فت. و:
قورجه لامق (فت. ۱. قاشیق،
۲. الله مک، قاریشدرمق، اوت-
سنه بر یسنه طوقومق: اونی
جوق قورجه لامیک: ۳. آز-
دیرمق، تخریک ایتک: جیبانی
قورجه لامق، قورجه لاشدیرمق

ای دکدر.

قورجی { س. وقتله بلارینه بر
دمیر کر با غلایان
زرملی عسکر.

قورجی { یا قورجی س. ۱. بکچی،
حفظ و حراسته مأمور.
۲. یکجیری اوجاغنده بر صنف
مخصوص، جبهه جی، جبهلی.

قورد { س. با: قورت.

قورد اشن { س. ۱. اکثری
آتلره عارض اولان
سرمه قان چیبانی. ۲. انسانده
اتلرک فسق فسق قباروب قیزار.
مهسندن عبارت خسته لئ نوعی.

قوردله { س. [فر. غبطان دیمک
اولان Cordelle دن
غلط] بر ایکی ونهات درت بش
یارمق اکنده اییک قاش که
باشلیجه قادین آوابنده فیونفو
وساٹروسه متعلق شیلره یارار.
[نشان آصمقده قولالایلان کئی
قالینجه لرینه شربت و قوردون
دیرل.]

قوردون { س. [فر. Cordon]
۱. ایپکدن آزچوق
قالین غبطان وایب: قنابه تک
اطرافنه قوردون کچیرمک;
چنغراق قوردونی. ۲. ساعت
آصمغه مخصوص آلتین وساٹرده دن
زنجیر: قوردوننی چالمش. ۳.
نشان آصمغه مخصوص اکلی و قالینجه
قورله: برنجی رتبه دن نشانلر
آرقوری کچیریلن بویوک قوردون
اوجنه طاقیلر. ۴. برصره تشکیل
ایدن تخنه ویا طاش چیقندیی،
چیقندیلی اویمه صره سی. ۵. بر
محک قرانته جه ویا کومروک

وساٹره جه محافظه سیچون تعیین
اولان وقولجیلرله محافظه اولان
خط: از میرده خسته لق ظهورنده
ملحقانه سرایت ایتمه مک ایچون
شهرک اطرافنه قوردون چکمشلر.
دی: قوردون ایجابنه کوره
توسیع ویا تضییق اولنور. ۶.
بو خطک محافظه سیچون وضع
اولان قره قول سلسله سی. ۷.
مستعمل خلاطدن آیریلان
قوللرک بهری.

قوردیرمق { ق. ۱. پارچه لردن
مرکب برشینک یار.
چهلرینی بریره کتیرتیرک و برلی
برینه قودیرمق آیاقدنه طور.
دیرمق، هیئت بجوعه سنی تشکیل
ابتدیرمک، مرکز، تأسیس ایتدیر.
مک: چادیر، چارداق، کوشک
قوردیرمق. ۲. زنجیرکه ایشلر بر
ساعت ویا دیگر ماکینه تک زنجیر.
کئی صیقشیدیرتوب ایشیه جک
حاله کتیرتمک: ساعتی، موسیقینی
قوردیرمق.

قورزه { س. [بتا.] ۱. دیکزده
بریری برینه طاقش ایکی
زنجیرک طولاشینی. [چوق
زنجیرل اولورسه اسپارماچه
دیتیر.]

قورساق { س. [قالین حرکلی
«س» ی «ص» یاز.
منی قاعده اتخاذایدن اسلاف
بوننی نیچون «قورساق» یاز.
مدقلمینه شاشیلر. ۱. قوشلرک
برنجی معدمسی، قاتی، طاشلق:
قوش قورساغنده طاشلری ده
هضم ایدر. ۲. حیوانات مجتره.
تک برنجی کرشی، اوللق. ۳.
علی الاطلاق معدم: قورساغنه

حبه کیرمه مش، قورساغنی بوش =
آج. ۴. صوجوق طولدیرمق
ودودوک یا یاق کئی ایشلرده قو.
لالایلر اینجه باغرساق قورسی:
دودودوک قورساغنی یاتلادی.
۵. قورساق کئی اینجه دری:
قورساق دق. ۱۱. مج. قورساغم
یاتلادی = چوق باغردم، سولدم.
قورساقلی { اولان، اورلی، غو.
شعلی، جدره صاحبی.

قورسه { س. [فر. Corset] قا.
دینلرک کوسکلی دوز.
کون طومق ایچون البسه تک
آلتنده کیمیکلری بالینه لی سرت
ودیک یلک.

قورشاق { قورشاق. ۱. قو.
شاق، قوشاق.

قورشون { س. ۱. آغرافیه
معدن، اسرب، رصاص اسود.
۲. تفنگ ویا طابنجه ایله آتیلان
مرحی که قورشوندن دوکیلور.
= ص. قورشون معدنندن
معمول: قورشون بوری: قور.
شون تخنه: قورشون تمغا.
|| قورشون آتمق ۱. سلاح بو.
شاق: اورادن یکرکن خیدودلر
بزه قورشون آتیلر. ۲. مخاصمه ده
بولنق، دشمنلک ایتمک: بربرلینه
قورشون آتیلور. ۳. نشانه
اورمق: قورشون آتمغه
چیقمشلر. ۴. مج. حرصله طلب
ایتمک. || قورشون تاوه سی = قور.
شون اریده جک کوچک دمیر
تاوه. || قورشون چیقاره جق،
سوکه جک = تفنگ ویا طابنجه دن
قورشونی چیقاره جق بورغو،

خروس آباغی. || قورشون دو.
کک = قورشون اریدوب خسته.
تک اوستنده صو ایله طولو بر
کاسیه دوکدرک کویا نظرک تا.
تیرینی بوزمق. || قورشونه
دیزمک = عسکری اعدام جزا.
سنی اجرا ایتمک، بر طاقم عسکره
قورشون آتدیرمق محکومی
اولدیرمک. || قورشون سرکه.
سی = اصطلاح کیمیاده حمض
رصاص دینان بر ماده. || شیطا.
تک قولاغنه قورشون = شایان
غبطه بر حال ذکرند «مناقق
قولاغنه کیمسین» مقامنده
مستعمل تعبیردر. || قورشون
طوزی = بر ملح کیموی. || قور.
شون قلم = طبشاریسی تخنه
وایچریسی غرافیت دینان معدن
کومورینه مشابه بر ماده تک
ترکبندن عبارت قوری قلم که
کاغذه سوریلنجه سیاه چیزکی
براقه رق بازار. || بویالی قور.
شون قلم = بوقلمک سیاهدن
باشقه رنگلرده یازانی. || قور.
شون کپی = پک آغر. || قورشون
مرهمی = بر نوع جیوه لی مرهم.

قورشونجی { س. ۱. قور.
شون دوکن و صا.
نان آدم. ۲. خسته لره قورشون
دوکه عملیات سحر بازارنه سنی اجرا
ایدن قادین: قورشونجی
قاری.

قورشونلامق { ق. ۱. قور.
شونله قایلامق،
قورشونله اورتمک. ۲. قورشونله
تمغالامق: کومروکده بعض
امتمه قی قورشونلارلر.

قورشونلامق { ۱. قور.
شونله قایلامق،
اورتمک. ۲. قورشونله تمغا
لایمق.

قورشونلی { ص. قورشونله اور.
تالش: قورشونلی
جامع، جام.
ص. قورشون رنگنده،
قورشونلی آچیق کول رنگنده،
سنبابی.

قورساق { س. با: قورساق.

قورسان { س. [بتا. Corsare]
۱. دیکز خیدودی،
دیکزلرده خیدودلق ایدوب تجارت
سفانته مسلط اولان مسلح کیمچی.
۲. دیکز خیدودی کیمچی، دیکز
خیدودلر ینک بینه کیری کمی.
۳. حرب زماننده دشمن کیلرینی
چاپول ایتمک دولت مخاصمه طر.
فندن مأذون اولمق اوزره چیقلا.
ریلان کمی. || قورسان یلکچی =
لاتین یلکن.

قورصانلق { س. دیکز خیدود.
لغی: قورصانلق
ایدیور.

قورغاز { ص. پک ضعیف و قوری.

قورغان { س. [«قورمق» دن]
اصل ترکیه ده حصار
دیمکدر.

قورغوی { س. قوروندی، وهم،
شبهه. مر.

قورق { س. با: غورق.

قورقان { ص. ۱. چوق قورقان،
قورقاق { خائف، ترسان، محترز.
۲. جسور اولیان، جسارتیز،
اودلک، جیان.

قورقلاق { س. ۱. قورقان آد.
مک حالی، خوف،
احتراز. ۲. جسارتیزک،
جیان.

قورقتمق { ق. با: قورقونمق.
قورقلمق { ۱. قورقو واقع
و حاصل اولمق: بو
هوا ایله بر فرطونه دن قورقلور;
بوراده امنیت برکال اولدیقندن
هیچ قورقلماز.

قورقمق { فل. ۱. قورقوبه تاع
دوچار اولمق، خوف
ایتمک: کیمه وقتی یالکز طیشاری
چیقمنه قورقار: چوق قورقان
آدم محاربه به کیمه ملی. ۲.
چکنمک، احتراز و اجتناب ایتمک،
صاقتمق: الهمدن قورقلی: بن
یتیمک مالنه ال سورمکدن قور.
قارم: قورقدیغه اوغرام. ۳.
اورتمک، دهشت طومق، توحش
ایتمک: اوروجکدن قورقار آدملر
وارد. ۴. جسارت ایدمه مک،
تابع و مطیع اولمق: باباسندن،
معلمندن چوق قورقیور. ۵.
وهم و اندیشه ایتمک، خوشلا.
نلیه جق بر ظنده بولنق: قور.
قارم سزکیرسه کزکری دونه.
جکسکنز: قورقارم شو آینه
بولده قیربله جقدن: قورقارم سنی
براقام. || قورقدیغه اوغرامق =
قورقدیغی مهلهکه به دوشمک.
|| باشندن قورقق = مسؤلیتدن
قورقق.

قورقمه { س. قورقق ایچی،
خوف، اندیشه، وهم.
قورقو { س. ۱. بر سهله و مخا.
طره تک احتمال و تقریرندن

حاصل اولان تأثر، خوف، مخافه، بیم؛ فرطونه قورقوسندن واپور. ده یغیور؛ کوبک صالماسه بيله انسان قورقوسندن پناشه ماز؛ جان قورقوسی، باش قورقوسی؛ اولوم قورقوسی. ۲. مخاطره لی وخوشه کیغز احتمال؛ یا کلیش سولیک قورقوسيله سکوتی اختیار ایدر؛ فنا رؤیال کورمک قورقوسيله اوبومق ایتتمدم. ۳. قورقاق، جبان؛ سندنده بو قورقو وار ایکن عسکرلک ایدمه سزک. ۴. اورکه، دهشت؛ چوجقه قورقو ویرمشر؛ قورقو ایلیکنه قدر کچمش.

قورقوت { س. با: قورقود.

قورقوتق { یا قورقتمق. ق. ۱. اولنی، قورقو ویرمک، اخافه ایتک؛ چوجقلری اوماجی ايله قورقوتق کوجک یاشرلندن جبا. نته آلیشد برمقدر. ۲. اوگدن بر جزا و عذاب کوستره رک خوفه دوشورمک، تخویف، تهدید ایتک؛ چوجقلر باغی خراب ایتمه مک ایچون باغیوان کندیلرینی قورقوتلیدر؛ سؤ استعمالانه آلیشمش اولانلری شدیداً قور. قوتلی. ۳. اورکودوب قاجیرمق؛ شو طاوقلری قورقوت.

قورقود { س. (اصل قورقوت اولندقه «د» اولور) ۱. تلوه و بولاماج کی قوبوشی، چو. کند. ۲. اون و یاغله یاییلان طائز جلوی کی بریک که باشلیجه دیشسر اختیارله ووافق چو.

حقلره یدیریلیر؛ قورقوددن یانان یوغورته اوفلر. = ص. قور. قوبی موجب، قورقونج، مخوف، یاوز. ص. (بومنا ايله تکرارده علم اولور). قورقوسر { س. ۱. قورقوسی و خوشه کیغز احتمال؛ قورقاز، پرواسر؛ قورقوسر آدم. ۲. قورقوله جق، خوف و اندیشه باعث اولیان، مخاطره سز، تهلاک. سز؛ قورقوسر یول؛ قورقوسر علاج.

قورقوسر { س. ۱. خوف قورقوسر { س. ۱. فقدان، امنیت، سلامت. ۲. مخاطره و تهلاک فقدان، تهلاک سزک، صاغلانق.

قورقولق { س. ۱. قورقوتقه قورقولق { س. ۱. مخصوص شی؛ بوستان قورقولق { قوشلری قورقودوب قاجیرمق ایچون بوستانلرده اودون ویزلدن آدم صورتده یاییلان شی. ۲. دوشمک تهلاکسی اولان یرلرده دیوار و پارمقلق و ساثره دن چکیان کنار؛ کو. بری، مناره، نردبان قورقو. لعی. || مج. بوستان قورقولق = یالکیز کوستریشی اولوب لندن بر شی کلین آدم.

قورقولی { س. ۱. قورقوی مو. قورقولی { ج. قورقو ویرن، قورقودان، مخوف؛ قورقولی رؤیا؛ قورقولی حکایه لر. ۴. مخاطره لی، تهلاکی، خطرناک؛ قورقولی یول.

قورقونج { س. قورقو ویرن، قورقودان، مخوف، مدهش، مهیب؛ قورقونج آدم؛ قورقونج بر بوجک؛ پک قور.

قونج بر شکل و هیئت. قورلاغان { س. طولامه نوعی، بونی.

قورلاق { س. قوریلور آلت، س. سلاح، طوزاق.

قورلتای { س. (قورلتق «دن» مجلس، شور، انجمن، دیوان. ص.

قورلدامق { فل. با: غورلدامق.

قورلق { س. ۱. ایجه طاوتیشوب بارلاق کومور حالنه کچمش پارچهلردن عبارت آتش، قورددن عبارت بارلاق آتش. ۲. قور قومغه مخصوص قاب، منفال.

قورلق { ج. فل. ۱. رکز و تا. قورلق { س. سیس اولمق؛ چادیر، چارطاق، بناقورلدی. ۲. انعقاد و اجتماع ایتک، طویلامق؛ مجلس، دیوان، محکمه، درکون قورلدی. ۳. (ساعت و یا دیگر بر ما کینه) ایشله جک صورتده زبیرکی دیوشیرمک؛ بوساعت قورلدی می؟ قاج ساعتده بر قوریلیر؛ ۴. عظمتی و متکبرانه بر طرزه صدره کچوب اوتور. مق؛ بوقاری به کچوب قورلق نه قدر عایدیر. ۵. تکبر و تفخر کوسترمک، اوگنک؛ ایکی حرف اوگندم دیه قورلما می؛ قوریلوب عظمت صامتق انسانه یاقیشماز.

قورلمه { س. و: قورلش { س. ۱. قورلق فعلی و قورلش (پارزی. ۲. خودپینانه

طرزو طور، متکبرانه وضعیت، عظمت.

قورندی { س. اصلنی اولدینی یلان شی، خلیا، خیال، وهم؛ او صرف سزک قورندیکزدرد؛ خسته لنی قورندیدن عبارتدر.

قورندیلی { س. ۱. قورندیده اساسسز بر شی؛ قوروب اوکا فکر نیجه وجود ویرن، وهم و خیاله تابع.

قورنق { س. ۱. بتا. Corno = بو. قورنق { س. ۱. آو تفکنکه باروت قومغه مخصوص آغزی زبیرکلی قیافله قیالی باروتلق. ۲. قالانجیلرک بلده طاشیدقلری بونوزدن معمول یاغدانلق. ۳. (س. (عر. «قرنه» دن) قورنه { س. چشمه و حمام و ساثره مو. صلوغی آلتنده صو دوکوبوب بریکمه مخصوص طاشیدن و یا دیگر شیدن حوضیق؛ چشمه، حمام قورنه شی؛ قورنه باشنده ییقامق. || قورنه حق = حمامه یر کراسی. || دوکونده سرنایه حمامه قورنه به قوشمق = هر ایشه قاریشمق. || قورنه کانی = سلخخانه ده میری مأموری.

قورنیج { س. (فر. Corniche) قورنیج { س. ۱. پرده نك آصله سته مخصوص اوله رق بنجره نك اوستنه اکرنی طاقیلان اویمه لی تختهدن آوادانلق؛ بنجره قورنیچی، پرده قورنیچی. ۲. آصله جق برلوحه و رسم و ساثره اطرافنه چویریلن اویمه لی تختهدن چرچبوه؛ شو رسمه کوزل بر قورنیج کچیرمی. ۳. اینیه نك کرک طاشیدن اولان دیوار و ستون و ساثر طرفلرنده و کرک تختهدن اولان طاقوان

قورمه { س. قورمق ایشی. با: قورمق { س. قورمق.

قورنار { س. ۱. حیلکار، مکار، دساس. ۲. آلدانماز، اویانق، زبرک.

قورنازاق { س. ۱. حیل کارلق، دساسلق. ۲. آلدانماز، اویانق، زبرک.

وساثره سنده سوس ایچون بونه اوزانان اویمه لی چیقندی؛ صفا. نك آلتنده، طاوانک کنارنده، ستونک باشنده ککیشجه بر قور. نیج (قورنیجه) چکسه فنا اولماز.

قورنیزه { س. با: قورنیج.

قور { س. ۱. یاخود قوری. ص. ۱. قور { یاش ضدی، رطوبتی

چکمش، یاس، خشک؛ قورو آغاج، قورو اوت، قورو چامور. ۲. یاغور یاغمیان، صوسر؛ قورو اووه، قورو اراضی. ۳. آریق، لاغر، اتز؛ قوب قورو بر آدم. ۴. دوشنمه مش، چیلای، آجیق؛ قورو نخنه، قورو بر. ۵. ساده، قایتقز؛ قورو اتمک. ۶. مومتنک غیرنده یتمک اوزره کونشده قورودلش؛ قورو میوه، قورو بالیق، قورو اوزوم. ۷. مایع افرازاتی اولمیان؛ قورو اوکسوروک = بالغسز. ۸. قار و یاغموری اولمیان؛ قورو هوا، قورو صوثوق. ۹. قورشونی اولمیان، قورشونیز؛ قورو صیق. ۱۰. بوش، تپی، اصلیز، نافله، تأثیرسز و سببیز؛ قورو سوز، قورو لاف، قورو کو. سترش، قورو پاتردی. ۱۱. خرجسز؛ قورو دیوار. || قورو باشنه = بالکیز بیکس. || ج. قورو حوض = کیلرک تعمیری و قارینه لرینک تطهیری ایچون صو. قلدلری حوض که کی کیردکن صکره صوبی طلومبه ايله آلتوب کی قیزاقده قالیر. || قوروده قانی = جذر و قوعیله کی اوتور.

مق. || قوروده = برده، برشی
دوشتمکسزین. || ب. قورو
دبرک = فرطونه لی هوا ده
یلکسز اوله رق روزکارک سو.
قنه تابع اوله. || طوزی قورو =
ایشی صاغلام، شبهه کوتورور
حالی اولیان. || قورو قوروه =
بوش بوشنه، بسبتون نافله.
|| قورو قهوه = پیشیرله مش
قاورلمش قهوه نوزی. || قورو
کجیک = اویوز علی. || کل قو-
روسی = کل قوروسنک رنکی.

قورو { با: قوری.

{ س. } یابس دیمک اولان
قورو { لفت ترکیه دن می یوقسه
یو. Kópiz, xópiz دن می؟ }
بالکز قوللانلوب نخته لفظنه
اضافته مستعملدر: نخته قورو.
سی = نخته کلهسی، نخته بیقی
دخی دینان معروف پس قوقولی
ومزعج بوجک؛ بو اوک نخته قو-
رولری چوقدر.

{ مه. قاری لفظنه اتباعاً
قورو { لسان عوامده قوللانلیبر:
قاریسی قوروسی.

{ س. } میوه وسائرهمک
قورو { قورودلمشی: طوط قو-
روسی، آرمود قوروسی، قیاق
قوروسی. ۲. پک اوفاق تفکشی:
بیج قوروسی.

{ س. سوت قوروسی،
قوروت { طوروب قویولاشمش
سوت.

{ س. } [فر. Corvette]
قوروت { فرقیتمدن کوچک
حرب سفینه سی.

قورومتق { فت. قورو حالنه قو-
رومتق { مق، رطوبتی چکمک
کوش برکونده برلری قورو-
تدی؛ اوزوم قورومتق؛ باناقلق
قورومتق. || قانی قورومتق =
اذیت ویرمک، جفا ایتک. || کو-
کنی قورومتق = اساساً احسا،
استیصال ایتک، تخم برافامق.
|| یاقوب قورومتق = قاصوب
قاورمق، تخریب ایتک.
قوروتقه { س. قورومتق ایشی. با:
قوروجی { س. با: قوریجی.

قورودان { س. حیوانلرده مهلك
کیمک حاصل ایدر. || قان قورو-
دان = بیروح الصن دینل نبات.
قورودلق { قونق، رطوبتی کید.
برمک: اوزوم قورودیلوب اورو-
پایه اخراج اولنور؛ بو چاشیر
ای قورودلماش. ۲. صوبی
آقیدلمق: بتاقلقلر قورودلیرسه
خیلی اراضی قابل زراعت حالنه
بجر.

{ س. } ۱. اوزومک خامی،
قوروق { یشبلی، اکشیسی: قو-
روقی شربتی؛ قوروقله تربیه
اولنمش بيمک. ۲. هر میوه نك
خامی: خرما قوروغی؛ زیتون
قوروغی. || قیا قوروغی = اکثراً
دیوارلرده و طاملرده بیتن بر
جنس نبات.

{ س. } «قوریتق» دن
قوروق { حفظ اولنمش، آیرلش
بر، محفوظ و خصوصی محل. مر.
قورولامق { فت. یاش و ایصالق
بر شیئی سیلوب

قورو ایتک، سینگ: حامدن
صکره صاچکزی ایجه قورو-
لاملسکز.
قورولامق { فت. کندی بدنک
ایصالقلقی کیدر.
مک، سیانک: بانیسه دن جیتجه
ایجه قورولامق شرطدر.

قورولق { س. ۱. قورو اولان
شیمک حالی، رطوبت
و ایصالقلق فقدهائی، پیوست:
هوانک قورولقی. ۲. آریقلق،
لاغرراق، ضعیفک، هزال: او
آدمک قورولقی.
قوروم { س. ۱. بنا، تأسیس،
رکز، وضع: بوجادیرک،
بو چارطاقک، بو کوشکک قو-
روسی. ۲. یارادلش، خلقت،
آفرینش: دینانک، کوکلرک قو-
روسی؛ دنیا قورومندن بری =
ابتدای خلقتدن اعتباراً. ۳.
ترتیب، شکل، هیئت: او قو-
رومده. ۴. طور متفاخرانه،
نخوت، قورولش: اونک قورو-
مندن کچمز. ۵. چادیر وارده
وسائرهمک محل رکز و تأسیسی،
خیمه گاه، اردوگاه: قره قوروم =
چنکیز خانک مرکزی و عطالتی
زماننده قوندینی محل اسمی.

{ س. } اوجاغه قوش قالین
قوروم { ایس: اوجاق قوروسی؛
قوروم رنگنده.

{ س. } دیوت، بز-
قورومساق { ونک، قلتبان.
[اسکیشدر.]

{ فل. ۱. یاشلنی و
قورومتق { ایصالقلقی زائل او-
لوب قورو و یابس اولق: چا-
مور قورودی؛ چاشیر دها

قورومدی. ۲. نبات کوکدن
نم چکیمه رک حیات نباتیسی
زائل اولنله رطوبتی قالیوب
یابس اولق: بو چنار قورودی؛
بوسنه قوراققلدن چوق آغاجلر
قورودی؛ آغاجک ککوکنه
قورت کیرنجیه قورور. ۳. آ.
ریقلاقمق، ضعیف ولاغر اولق:
ای بسلمه مکدن بیچاره قورو-
مش. ۴. اعضای بدنن بری
فله اوغرایوب حرکتدن قالمق:
الی، آغی قورودی. بومعنا ایله
بدن و انکسار مقامنده دخی
قوللانلیبر: الک، آغاجک، دیلک
قوروسون! || قان قورومتق =
معذب اولق. || کوک قورو-
مق = نسل ونسلی قالمق، اسا-
ساً وکیاً محو و زائل اولق.
|| مرکب قورومدی = دها پک
باقیندر: آلدیغمر امرک دها
مرکب قورومدی.

قوروملی { ص. کبرلی، عظمی،
طور وحالی آغز.
قورومه { س. قورومتق ایشی.
|| با: قورومتق.
{ س. } باقیلوب حفظ او-
قوری { لنش اورمان: کوپک
قوروسی: قوریدن کراسته
کیمک.

{ فت. ۱. بر بکچی و
قوریتق { قوریتق به حفظ و
صیانت ایتدیرمک، بکتمک. کو-
زتمک: مرعایی، اورمانی قوریتق
اقتضا ایدر. ۲. جیت و یاخندقله
احاطه و تفریق ایتک: طاغک بکا
عائد اولان پارچه سی قوریتجه جم.
{ س. } بکچی، محافظ،
قوریتق { غاردیان، اورمان و

{ س. ۱. جام فستقی و
قوزاق { قاین آغاجی کبی اشجارک

تخم لری حاوی طوب. ۲. علی-
الاطلاق یوورلاق شی، طوب:
صو قوزاغی = صو قبارجینی.
قوزالاق { س. ۱. سروی آغاجک
لان طویجی. ۲. اقتضای
طبیعیتمدن کوچک وجایز قالمش
شی: قوزالاق قاربوز، چو-
جق. || صو قوزالاقی = حباب.
|| مهر قوزالاقی = بال موسی
اوزرینه باصلمش مهر بوزلامق
ایچون اوزرینه پایشیدیریلان
فیل دیشندن قبالجق.
قوزغون { س. } اویغورجه ده
کولکک و قراکل ق دیمکدر [
پک ایری قره قارغه. || قوزغون
آغی = خلال اونی. || قوزغون
انکی = اکرانی اونی، اوقتری.
|| قوزغون دیکزی = بحر خزر.
|| قوزغون قلیجی = مداوات ایچون
مستعمل بر نوع اوت.
قوزغونجق { س. } حبسخانه قیو-
مقلقی بنجره.
قوزغونی { ص. } پک سیاه، قویو
زنجی کوله.
قوزموقغرافیا { س. } بو.
Kosmos = عالمک تحریر وتو-
صیفی [اجرام سماویه نك احواء
لندن و صورت دور و حر-
کتلرندن و کره ارضک سادده کی
موقعیله دور و حرکتندن بحث
ایدن علم، علم هیئت.] «علم
نجوم» دن فرقی واردر.]

قوزو { س. } با: قوزی.
۷۰

قوزە { ۱. س. ۱. یووارلاق شیء
شکینده شیء: اییک قوزە سی،
ینبوق قوزە سی. ۲. بال موی
اوزرینه باشلش مهر بوزلامق
ایچون اوزرینه وضع اولسان
فیل دیشندن قیاجق که مهر
قوزالغی ده دینار.
قوزی { یا قوزو. ۱. قویون
قوزی: یورسی: ارکک، دیشی
قوزی: قوزی اتی. ۲. برمیوه
بیشیک کوچکی، بیچی: پورتقال
قوزسی. ۳. مج. پک حلیم و یو.
مشاق شخص. بومنا ایله تحیب
تعبیری دخی اولوب «قوزیم!»
دینار. || قوزی پلامودی = پالا.
مودک برجنسی. || قوزی چیبانی =
ضرر سز برنوع چیبان. || قوزی
دریسی = کورک و قاپاق وسائر
بایلان کوچک قوزی پوستی که
قیصه و قیورجق توبلی اولور.
|| قوزی دیشی = جوجقلرده ایلاک
-یتان ویدی یاشلرنده دیکشن
دیش. || قوزی قولاغی = پاراغی
سبزه کی قوللانیلان بر جنس
نبات. || قوزی کستانه سی =
کوچک دانلی و چیک پنیر بر
جنس کستانه. || قوزی کوبکی =
صاری برجنس منطار. || قوزی
باشی، جگری، صارمهی، طو.
لمهی = قوزیدن بایلان یمک
انواعی.
قوزیچ { س. کوچک قویون
قوزیچ { یورسی. تحبیب تعبیری
ده اولوب «قوزیچم» دینر.
قوزیلامق { فل. ۱. قویون یو.
یاندە کندی جنسندن برکو.

چک دانه پیدایتمک. ۳. جدول
چیزیکنک یاندە بر ایجه چیزیک
ویاکولکه پیدایلق.
قوزی { ۱. س. ۱. یاندە یورسی
قوزی { اولان (قویون).
۲. بیتشیکنده کندی جنسندن
برکوچک دانه سی اولان (میوه).
۳. برکوچک قیوسی اولان
(تیر قنادی). ۴. یاندە بر
ایجه چیزیکسی ویا کرلکه سی
اولان (جدول خطی).
{ د. «قو» ایله باشلار
قوس { بعض تر. صفترک باشنه
کیروب مبالغه و تأکید بیان
ایدر: قوس قوجه او؛ قوس
قوجه مان بر آدم.
{ س. ۱. یای، کان.
قوس { ۲. س. ۱. هندسه ده محیط
دائرةک بر قسمی. ۳. ه. منطقه
البروجه بروج اثنا عشردن بر
برج که شمس تشرین ثانیده بو
برجه داخل اولور: برج قوس.
|| قوس قزح = الکم صاعمه.
{ س. ۱. فر. Costume
قوستوم { ۱. کسوت، قیافت.
زی. ۲. بر چشیت قاشدن
تکمیل اثواب طاقی، بر اورنک
جاکنله پانتالون ویلاک.
قوستوملیک { ص. بر چشیت
(تکمیل اثواب طاقی).
قی یعنی بر اورنک جاکت پانتا.
لون ویلاک یاغمه مخصوص ویا
بوکا یا قیشیر (قاش): قوستو.
ملک قازمیر.
قوستوس { س. یلاولق و چور.
{ بهانی اوافق یووار.
لاق دانهلر صورتندە خور:
قوستوس پلاوی: قوستوس

چوربه سی.
قوسقوغوق { ۱. س. ۱. غوغوق
قوشنک برجنسی.
۲. بیانی کوکرجینک ارککی.
قوسقون { س. آتک اکرینه
سربوط اولوب قو.
یروغنک آلتندن پکیریلن قاش.
|| قوسقونی دوشوک = ۱. قو.
سقون یری صاغریدن آشانی
آت که مقبول دکلدن. ۲. مج.
حال ادبارده اولان آدم. || قو.
ستونه قوت = قاجق.
قوسقونسز { ص. ۱. قوسقونی
قوسقونسز { اولمیان (آت).
۲. مج. پریشان.
{ ص. ۱. قوسیه، یای
قوسی { شکل و صورتندە اولان:
قوسی شکل.
{ س. ۱. بلکلی و قنادلی
قوش { اوله رق ایکی آتاق وزره
یورور و هواده اوچار حیوان
صنغی، طیر، مرغ: بیرتیجی،
آوجی قوش: آو قوشی. ۲.
بالخاصه دیگر قوشلری وسائر
بعض حیواناتی آولامنه آلیشدر.
یلان چار و آتجه کی قوش:
قوش بکی || آری قوشی، جنت
قوشی، حق قوشی وسائر. تر.
کیملرینک برنجی جزئیه با. || قوش
انگی = خطمی انواعندن نبات.
|| قوش اوزومی = غایت کوچک
سیاه اوزوم. || قوش باشی =
بیوجک پارچهلر صورتندە:
قوش باشی کباب، قار. || قوش
بورنی = ۱. غاغا، منقار. ۲. بر
جنس نبات. || قوش پالازی =
۱. قوش یورسی. ۲. بوغازک
مهلاک برنوع شیشی که اخیراً

درمانی بولمیشدر. || قوش پنجه.
سی = قیناق. || قوش دیلی = ۱.
متن علی و آکلاشلار لسان.
۲. دیش بوداق نوعی (آخاج).
|| مج. قوش سودی = بولماسز
شیء، نایاب. || قوش دانلی = آتلاک
اوک طرفلرینه عارض اولان بر
خسته لی. || قوش قنادی = ۱.
قوش قنادندن سوپورکه ویا
بیلازه. ۲. برنوع بوغاز خسته
لی. || قوش قومماز = صودی
امیلر معروف بر سبزه. || قوش
کرازی = کوچک دانه لی برجنس
کراز. || قوش لوقومی = جوجقلر
ایچون صوقاقلرده صاتیلان طا.
تلی و بومورطالی برنوع یوفقه.
|| قوش یمی = کنور تخمنک بر
نوعی.
{ س. یاشلی آتک صاغر.
قوش { یسندە توکی دوکیلوب
آیلان یری.
{ س. جفت، جفته. (البوم
قوش { یالکز قوشی و قوشمنکی
مشقانی مستملدر. ||
{ فت. ۱. قوشاق باغلا.
قوشاتمق { متی، بلنه کمر بند
ایتدیرمک: چوجفی کییدیروب
قوشاندی. (اسکی قیافتندە قو.
شاغک اهمیت زیاده اولدیفندن
اکثر یا کیمیک و کینغک ماده سیله
برار ذکر اولغی عادت اولمشدر. ||
۲. بله باغلانان بر شیشی باغلا.
متی، تقلید ایتدیرمک: قلیج
قوشاتمق. ۳. اطر افنی آتاق،
صارمق، محاصره ایتک: قامه یی
قوشاندی.
{ س. ۱. اصلی: «قور.
قوشاق { شاق» ۱. بلی صبقی

طونمق ایچون صاریلان اوزون
وطار قماش، شال وسائر، کمر،
نطاق، منطقه: قوشاق قوشاتمق؛
یوک قوشاق، شال قوشاق. ۲.
مج. کارگیر ویا قورو دیوارک هر
بر ایکی آرشین ارتفاعندە دیوار.
ری باغلا یوب صاغلاملاشدیرمق
ایچون چکیلن طولغه ویا کراسته
صره سی و بوکا مائل منطقه. ۳.
مج. یلکنه قوت ویرمک ایچون
دردی قات جمادانک آلتنه بر
یاقدە دن دیگر یاقدیه قدر دیکیلن
بز پارچه سی. || اورته قوشاق =
وقتله کبرانک غیر رسمی قیافتی.
|| قوشاق جوزمک = دفع حاجت
ایتمک، عو.
{ س. قوشاق یابان
قوشاقچی { ویا صاناک آدم.
{ فت. قوشاقله قو.
قوشاقلامق { شانیر کی باغلا.
متی، صاغلاملاشدیرمق: بنایی
دمیر لامه لرله قوشاقلامی.
{ س. ۱. قوشاق
قوشاقلامه { صورت و وضعیته
اولوب باغلانمق و تقویه ایتمک
ایچون چکیلن شیء: دیوارک
ایچنه قوشاقلامه دمیر لامه لر
قودیرملی.
{ س. ایکی حیوانک بر.
قوشالیدی { برینه قوشلمی ویا
ایکی دوه تک بر اییله باغلانمی.
{ س. قوشانه جق
قوشاندی { شیء: کییندی قو.
شاندی = تکمیل البسه، اثواب
تفرعاتی.
{ فت. قوشاق باغلا.
قوشاتمق { متی، بلنه قوشاق،
کمر، نلج وسائر صارمق، تقلد
ایتمک: قوشاق قوشاتمق، قلیج

قوشاتمق. || مج. قوشاق قوشا.
نمق = بر ایشه نامزد اولمق.
|| کیینوب قوشاتمق = حاضر.
لایمق. || اییدن قوشاق قو.
شاتمق = فوق العاده فقر و ضرر.
رته دوچار اولمق.
{ س. ۱. قوش
قوشباز { ایله فا. باختن = (او.
ینامق) دن مرکب غلط تعبیر
اوافق قوشلر یتیشدیروب تربیه
ایدن آدم.
{ س. اوافق قوشلر
قوشبازلق { یتیشدیروب تربیه
ایدن آدمک صنعت و مشغولیتی:
قوشبازقله مشغول اولیور.
{ س. وقتله کبرا دائره.
قوشچی { لرنده طوغان و آتجه
کی آوجی قوشلری اداره یه آ.
مور آغا، طوغانچی؛ قوشچی
باشی.
{ س. ۱. وقتله بیوک
قوشخانه { قوناقلرده آوجی قو.
شله مخصوص محل. ۲. باشلیجه
قوش اتلرنی پیشیرمه مخصوص
یایوان کوچک تجره، حلوا خانه.
نک کوچکی.
{ فت. ۱. عجله ایله
قوشدیرمق { یوریتمک، ایودیر.
مک: حیوانی قوشدیروب تر
ایچنده برافش. ۲. سرعتله
کوندیرمک، سریعاً ایصال ایتک،
اطارده ایلاک: کندیرسنه خبر
قوشدیردم.
{ فت. ۱. ضم واضا.
قوشدیرمق { فیه ایتدیرمک،
یا قیشدیرتمق، اسناد ایتدیرمک:
دین اسلام خاتمه اصلا شریک و
معین قوشدیرماز. ۲. برلکده
کوندیرتمک، ترفیق ایتدیرمک:

بولر امين ايسه ده كند بسته
بر ايكي زانداومه سواريسي قو-
شد بريملي. ۳. آراه ويا صيان
وساثره حيوان باغلا تقي :
لاندوبه دوت آت قوشد بريمش :
يكي اصول صيانه او كوز برينه
بر چفت آت قوشد بريمق دغا
ايدر. ۴. آراه بي حاضر لادوب
حيوانلرني باغلا تقي : قوبه بي مي
قوبه قايطوق بي قوشد بريمه.
حسكز : ۵. تنظيم و ترتيب
ايدر بيمك : دوزديروب قوشد بريمق.

قوشمق { قش. هب برلكده
قوشمق } و بر دن قوشمق ،
اوشمك، تكابو ايتك .

قوشقو { - قوش كي قورقوب
اوركه، ارتعاش، قو-
حش .

قوشقولا تقي { قل. قوش كي
كك، ارتعاش و توحش ايتك .

قوشلاق { - اولاهه جق قو-
قوش بريمي، صيدكاه .

قوشلق { - قوشلره يم و برين
وقت، صباح ايله اوكله
آره سنده كي وقت، ضعي :
قوشلق يكي = اوكله دن اولجه
ين طعام، غذا .

قوشلق { - ۱. بيوك قوش
قش، قوشخانه . ۲.
بالاوق تجره .

قوشلق { ۱. عجله ايله بو-
رتمك، ايوكم، شتاب
ايدك : اوقدر قوشلار : اوله مي
قوشلير ؟

قوشلمق { ۱. ضم و اضافه
اولوق، ياقيشد بريمق،

استاد ايدك : خالقه شريك قو-
شلار. ۲. برلكده كوندرلك،
رفاقتده بولند بريمق : كند بسته
بر قاج سوازي قوشلدي. ۳.
حيوان آراه و صيان وساثره به
طافلق، باغلا تقي : بوات مك
قوشلار : هم چفت هم مك قو-
شيله جق بر حيوان ايتيور .

قوشمار { - بر نوع قوش طو-
راغي .

قوشمق { قل. عجله ايله بورتمك،
ايومك، سرعت و شتابله
كيتك : قوشارسه كر بيشه بيلير .

سكز : قوشه رق كلدق : قوشه
قوشه قسم كلدق . || آردندن
قوشمق = تعقيب ايتك، آرقه سته
دوشمك .

قوشمق { قش. ۱. ضم و اضافه
ايتك، ياقيشد بريمق،

استاد ايتك : خالقه شريك قو-
شتمق كفر و جهالتك اك بيو-
كيدر. ۲. برابر كوندرمك،
معينه و بريمك، ترفيق ايتك :
بوسته به بر قاج سوازي قوشمق .
۳. حيواني آراه و صيان وسا-
ثره به طافلق، باغلا تقي : لاندوبه
دوت آت قوشمق : ياغر آتلى
قوبه به قوشه جفز : آوروپاده
صيانه ايكي او كوز برينه بر
يكيير قوشارلر. ۴. آراه بي
حاضر لاق، ترتيب و بيشه ايتك :
عجا آراه جي خانق آراه بي قو-
شدق : ۵. ترتيب و تنظيم ايتك :
دوزوب قوشمق .

قوشمه { - ۱. قوشمق ايشي .
۲. قوشمق . ۳. قوش
قوشمق : قوشمق . ۲. قوش
قوشمق . ۳. قوشمق . ۲. قوش

قوشمق { - ۱. قوشمق ايشي .
۲. قوشمق . ۳. قوش
قوشمق : قوشمق . ۲. قوش
قوشمق . ۳. قوشمق . ۲. قوش

قوشمق { - ۱. قوشمق ايشي .
۲. قوشمق . ۳. قوش
قوشمق : قوشمق . ۲. قوش
قوشمق . ۳. قوشمق . ۲. قوش

قوشمق { - ۱. قوشمق ايشي .
۲. قوشمق . ۳. قوش
قوشمق : قوشمق . ۲. قوش
قوشمق . ۳. قوشمق . ۲. قوش

تبديل ايجون بديك بولند بريملان
خلاط ويا آتاج .

قوشندي { - ۱. قوشمق
قوشندي { دن } ۱. بر آدمك
آرقه سي صره كيدنلر، توابع،
عونه، طرفكيران، غير ككشان .
۲. خبات آرقداشلىرى، يار .
داقتر، ديرندي .

قوشو { - ۱. سرعتله بورو-
يش، قوشش، ايومه،

شتاب، هروله : بر قوشو قو-
بارمق . ۲. ياريش : قوشو آتق
ياريش آتق : قوشو اوكله
ياريش مكافق : قوشو بول
ياريش علق . ۳. بر نوع رقص
هواسي .

قوشوق { - بر نوع رقص هوا .
سي . [قوشوكي] .

قوشوم { - ۱. حيوانك آراه
طافلق، آراه و اوكا
بكر كرلكي شئ : چكهمسي :
قوشوم آتق = آراه آتق . ۲.
آراه و اوكا بكر شيلره طا-
قيلان حيوانك طافلق، راخى :
آراه ايله آتق اوجوز آلدسه .
ده قوشومي يهالى كلدق : كوزل
بر قوشوم آتش .

قوشون { - قوشلش، برلكده
سوق ايدلش خلق،
عسكر .

قوشهلق { - ۱. آزغين حيواني
ايتشيد بريمق ايجون
قبادقلى محل .

قوشى { - ۱. سوري، طاقم،
صره، صنف : آشاغى
قوشى آدملر = اسافل . ۲. با :
قوشى .

قوشيش { - ۱. قوشمق فعل و
طرزى .

قوش { ص. قبارمش، قبا، قو-
جه مان : قوش قوجه قيا .
[مار البيان « قوش » كي مسمله
اولمى ده ملحوظدر .]

قوشندي { - ۱. قوشمق
قوشندي { دن } ۱. بر آدمك
آرقه سي صره كيدنلر، توابع،
عونه، طرفكيران، غير ككشان .
۲. خبات آرقداشلىرى، يار .
داقتر، ديرندي .

قوشو { - ۱. سرعتله بورو-
يش، قوشش، ايومه،

شتاب، هروله : بر قوشو قو-
بارمق . ۲. ياريش : قوشو آتق
ياريش مكافق : قوشو بول
ياريش علق . ۳. بر نوع رقص
هواسي .

قوشوق { - بر نوع رقص هوا .
سي . [قوشوكي] .

قوشوم { - ۱. حيوانك آراه
طافلق، آراه و اوكا
بكر كرلكي شئ : چكهمسي :
قوشوم آتق = آراه آتق . ۲.
آراه و اوكا بكر شيلره طا-
قيلان حيوانك طافلق، راخى :
آراه ايله آتق اوجوز آلدسه .
ده قوشومي يهالى كلدق : كوزل
بر قوشوم آتش .

قوشون { - قوشلش، برلكده
سوق ايدلش خلق،
عسكر .

قوشهلق { - ۱. آزغين حيواني
ايتشيد بريمق ايجون
قبادقلى محل .

قوشى { - ۱. سوري، طاقم،
صره، صنف : آشاغى
قوشى آدملر = اسافل . ۲. با :
قوشى .

قوشيش { - ۱. قوشمق فعل و
طرزى .

قوشيش { - ۱. قوشمق فعل و
طرزى .

قوشيش { - ۱. قوشمق فعل و
طرزى .

قوشمق { - ۱. قوشمق
قوشمق { دن } ۱. بر آدمك
آرقه سي صره كيدنلر، توابع،
عونه، طرفكيران، غير ككشان .
۲. خبات آرقداشلىرى، يار .
داقتر، ديرندي .

قوشندي { - ۱. قوشمق
قوشندي { دن } ۱. بر آدمك
آرقه سي صره كيدنلر، توابع،
عونه، طرفكيران، غير ككشان .
۲. خبات آرقداشلىرى، يار .
داقتر، ديرندي .

قوشو { - ۱. سرعتله بورو-
يش، قوشش، ايومه،

شتاب، هروله : بر قوشو قو-
بارمق . ۲. ياريش : قوشو آتق
ياريش مكافق : قوشو بول
ياريش علق . ۳. بر نوع رقص
هواسي .

قوشوق { - بر نوع رقص هوا .
سي . [قوشوكي] .

قوشوم { - ۱. حيوانك آراه
طافلق، آراه و اوكا
بكر كرلكي شئ : چكهمسي :
قوشوم آتق = آراه آتق . ۲.
آراه و اوكا بكر شيلره طا-
قيلان حيوانك طافلق، راخى :
آراه ايله آتق اوجوز آلدسه .
ده قوشومي يهالى كلدق : كوزل
بر قوشوم آتش .

قوشون { - قوشلش، برلكده
سوق ايدلش خلق،
عسكر .

قوشهلق { - ۱. آزغين حيواني
ايتشيد بريمق ايجون
قبادقلى محل .

قوشى { - ۱. سوري، طاقم،
صره، صنف : آشاغى
قوشى آدملر = اسافل . ۲. با :
قوشى .

قوشيش { - ۱. قوشمق فعل و
طرزى .

قوشيش { - ۱. قوشمق فعل و
طرزى .

قوشيش { - ۱. قوشمق فعل و
طرزى .

قوشيش { - ۱. قوشمق فعل و
طرزى .

قوشيش { - ۱. قوشمق فعل و
طرزى .

اوكردن، بول كوسترن، مشاور .
|| قبالى قوطى = برچوق معلومات
صاحب اولان . || قوطينك قياغنى
آچيد بريمق = برني سونليكه
شيلرلى سونليكه مجبور ايتك .

قوغلامق { قش. [زبازدى : قو-
والامق] ۱. آرقه .
سنه دوشمك، آرقه سنه كيدوب
طونمه چيلاقم، تعقيب ايتك :
خيدودلرلى حدوده قدر قوغلا-
لاديلر : زاغار آوي اينه قدر
قوغلادى . ۲. بر شيتك آرقه .
سنه دوشمك، استحصانه چاليتق،
آرامق : بر ماموريت قوغلا-
يور . ۳. بگه مك، ترصد ايتك :
هرست قوغلامق : كنديسي بنم
غيوبجى قوغلا يور . ۴. بريمك
صاقلامق ايتستدكي كينزى بر
شيتى خبر و بريمك، غمز و تاملق
ايتك، سمات ايتك : احبابنى
قوغلامق ايتى شئ : دكلدر .

قوغان { - ۱. آرى يوهه سي، آر-
يلرك ايجنده بال يابدقلى يوهه
كه كنديلرلى طرفندن برصورت
ماهرانه ده يابيلير : آرى قوغانى .
۲. يكي اصول فشكارك محفظه .
سي حكمنده اولوب باروت و قور
شونى حاوى اولان بافر و ياتنكه
زيوانه : فشك قوغانى . || قوغان
اوتى = يوكسوك اوتى . || قوغان
چيچكي = آرى اوشن، اوغل اوتى
نوعى . || مج. آرى قوغانى = غايت
غلبه لك بر .

قوغان { - ۱. آرى يوهه سي، آر-
يلرك ايجنده بال يابدقلى يوهه
كه كنديلرلى طرفندن برصورت
ماهرانه ده يابيلير : آرى قوغانى .
۲. يكي اصول فشكارك محفظه .
سي حكمنده اولوب باروت و قور
شونى حاوى اولان بافر و ياتنكه
زيوانه : فشك قوغانى . || قوغان
اوتى = يوكسوك اوتى . || قوغان
چيچكي = آرى اوشن، اوغل اوتى
نوعى . || مج. آرى قوغانى = غايت
غلبه لك بر .

قوغان { - ۱. آرى يوهه سي، آر-
يلرك ايجنده بال يابدقلى يوهه
كه كنديلرلى طرفندن برصورت
ماهرانه ده يابيلير : آرى قوغانى .
۲. يكي اصول فشكارك محفظه .
سي حكمنده اولوب باروت و قور
شونى حاوى اولان بافر و ياتنكه
زيوانه : فشك قوغانى . || قوغان
اوتى = يوكسوك اوتى . || قوغان
چيچكي = آرى اوشن، اوغل اوتى
نوعى . || مج. آرى قوغانى = غايت
غلبه لك بر .

قوغان { - ۱. آرى يوهه سي، آر-
يلرك ايجنده بال يابدقلى يوهه
كه كنديلرلى طرفندن برصورت
ماهرانه ده يابيلير : آرى قوغانى .
۲. يكي اصول فشكارك محفظه .
سي حكمنده اولوب باروت و قور
شونى حاوى اولان بافر و ياتنكه
زيوانه : فشك قوغانى . || قوغان
اوتى = يوكسوك اوتى . || قوغان
چيچكي = آرى اوشن، اوغل اوتى
نوعى . || مج. آرى قوغانى = غايت
غلبه لك بر .

قوغان { - ۱. آرى يوهه سي، آر-
يلرك ايجنده بال يابدقلى يوهه
كه كنديلرلى طرفندن برصورت
ماهرانه ده يابيلير : آرى قوغانى .
۲. يكي اصول فشكارك محفظه .
سي حكمنده اولوب باروت و قور
شونى حاوى اولان بافر و ياتنكه
زيوانه : فشك قوغانى . || قوغان
اوتى = يوكسوك اوتى . || قوغان
چيچكي = آرى اوشن، اوغل اوتى
نوعى . || مج. آرى قوغانى = غايت
غلبه لك بر .

قوغان { - ۱. آرى يوهه سي، آر-
يلرك ايجنده بال يابدقلى يوهه
كه كنديلرلى طرفندن برصورت
ماهرانه ده يابيلير : آرى قوغانى .
۲. يكي اصول فشكارك محفظه .
سي حكمنده اولوب باروت و قور
شونى حاوى اولان بافر و ياتنكه
زيوانه : فشك قوغانى . || قوغان
اوتى = يوكسوك اوتى . || قوغان
چيچكي = آرى اوشن، اوغل اوتى
نوعى . || مج. آرى قوغانى = غايت
غلبه لك بر .

قوغان { - ۱. آرى يوهه سي، آر-
يلرك ايجنده بال يابدقلى يوهه
كه كنديلرلى طرفندن برصورت
ماهرانه ده يابيلير : آرى قوغانى .
۲. يكي اصول فشكارك محفظه .
سي حكمنده اولوب باروت و قور
شونى حاوى اولان بافر و ياتنكه
زيوانه : فشك قوغانى . || قوغان
اوتى = يوكسوك اوتى . || قوغان
چيچكي = آرى اوشن، اوغل اوتى
نوعى . || مج. آرى قوغانى = غايت
غلبه لك بر .

قوغان { - ۱. آرى يوهه سي، آر-
يلرك ايجنده بال يابدقلى يوهه
كه كنديلرلى طرفندن برصورت
ماهرانه ده يابيلير : آرى قوغانى .
۲. يكي اصول فشكارك محفظه .
سي حكمنده اولوب باروت و قور
شونى حاوى اولان بافر و ياتنكه
زيوانه : فشك قوغانى . || قوغان
اوتى = يوكسوك اوتى . || قوغان
چيچكي = آرى اوشن، اوغل اوتى
نوعى . || مج. آرى قوغانى = غايت
غلبه لك بر .

قوغان { - ۱. آرى يوهه سي، آر-
يلرك ايجنده بال يابدقلى يوهه
كه كنديلرلى طرفندن برصورت
ماهرانه ده يابيلير : آرى قوغانى .
۲. يكي اصول فشكارك محفظه .
سي حكمنده اولوب باروت و قور
شونى حاوى اولان بافر و ياتنكه
زيوانه : فشك قوغانى . || قوغان
اوتى = يوكسوك اوتى . || قوغان
چيچكي = آرى اوشن، اوغل اوتى
نوعى . || مج. آرى قوغانى = غايت
غلبه لك بر .

قوغان { - ۱. آرى يوهه سي، آر-
يلرك ايجنده بال يابدقلى يوهه
كه كنديلرلى طرفندن برصورت
ماهرانه ده يابيلير : آرى قوغانى .
۲. يكي اصول فشكارك محفظه .
سي حكمنده اولوب باروت و قور
شونى حاوى اولان بافر و ياتنكه
زيوانه : فشك قوغانى . || قوغان
اوتى = يوكسوك اوتى . || قوغان
چيچكي = آرى اوشن، اوغل اوتى
نوعى . || مج. آرى قوغانى = غايت
غلبه لك بر .

قوغان { - ۱. آرى يوهه سي، آر-
يلرك ايجنده بال يابدقلى يوهه
كه كنديلرلى طرفندن برصورت
ماهرانه ده يابيلير : آرى قوغانى .
۲. يكي اصول فشكارك محفظه .
سي حكمنده اولوب باروت و قور
شونى حاوى اولان بافر و ياتنكه
زيوانه : فشك قوغانى . || قوغان
اوتى = يوكسوك اوتى . || قوغان
چيچكي = آرى اوشن، اوغل اوتى
نوعى . || مج. آرى قوغانى = غايت
غلبه لك بر .

قَوَّ قَوَّهَ {س. روم قاريلرينه خام
و مادامه يرينه ويران
تعظيم عنواني.

قَوَّ قَه {س. وقتيله يکچري امرا
سنگ و افلاق پرنسليزك
کيبداکاري طوغلفه رسمنده
سرغوجلي باش کسومسي. —
با: قَوَّه.

قَوَّ كَشَمَق {قوشكو. با: قولشمنق
(و سائر).

قَوَّ كُور {ص. ۱. بوز رنکنده،
طوبراق رنکنده: قَوَّ كُور
آل = بوزيله آل آره سنده،
قوسمال. (قوسمال لغتي بوندين
غلطدر. ۲. مج. جسور، شجاع:
قَوَّ كُور آب (علم).

قَو {س. ۱. اسير، طوتساق،
حريده صاغ طوتيلوباسكي
قاعده اوزره ساتيلان آدم.
۲. خدمت ايچون صابن آلتش
آدم، کوله، عبد، بنده، چاکر:
قوللري چوق بر زنکين. ۳.
مخلوق، آفريده: تگري قولى =
عبداله؛ الله قوللرينه دنياده نيجه
نعمتلر و يرمشدر. ۴. وقتيله
باشليجه اسرادن و کوله لردن نحرير
و تشکيل اولان عسکر افرادينك
بهري، نفر: قيو قولى؛ قول
کنخداسي. || قول اوغلي = کوله
اولادندن متشکل بر صنف
عسکر و يا عسکرانکه متملق
بعض خدماتله موظف بر صنف
اهالي که اليوم طرابلس غريده
مثالي باقيدر. || قواکز، قوللري =
تواضع و محويت طريقيه متکلمدن
کننايه اولور، بنده کز، بنده لري،
عبد مملوکاري.

قَو {س. ۱. انسانك اوموزباشندن
بارمقلري اوجنه دك اولان
عضوي، ذراع، بازو: قوللريني
باغلادي؛ قوللريني آچدي. ۲.
آنك اولك آياغي: آنك صاغ
قولى آغريور. ۳. لباسك قوله
كان، قولى صاران قسمي، ياك،
كم، آستين: بوستره نك قوللري
طار. ۴. كوملك يگنك اوجي
مقامنده اكرتي قوله لي كتن بزي:
ياقه قول. (ياقه لاق و قوللاق دخی
دينير. ۵. آغاج دالي، غصن،
شاخ: چنار آغاجي هر طرفه قول
آتمش؛ قول قنات اوزاتمش.
۶. شعبه، بولوك، طرف، قسم:
طونه منصبنه ياقين محله بر قاچ
قوله آريلير؛ آب جبالى متعدد
قوللره منقسمدر؛ آوجيلر اوج
قوله آيلدي. ۷. ۵. براردونك
منقسم اولديني اقسامك بهري،
جناح: صاغ قول = مينه؛ صول
قول = ميسره؛ ايلري قول =
مقدمه؛ كرى قول = دمدمار.
۸. محافظه و يا تفتيش ايچون
آريلوب كزديريلن عسکر هيتي:
قول كزيمك؛ قوله جيچمق. ۹.
بر هيتك منقسم بولنديني شعبه
وزمه لرك بهري: خاوتي طريقتك
خالدي، سنبل قولى. ۱۰. او.
يونجي و سائر طاقي: ظهوري
قولى؛ قول اويوني. ۱۱. برشي
قيامتي و يا بر شيشه طيلمق اوزره
قول صورتنده اوزانان آغاج
ودمير و سائر: قيو قولى. ۱۲.
بعض آلات و ادواتك صابي،
طوتيله جتي و يا چوپر يله جك
جزئي: ديكيش ماكنه سنك

قولى. ۱۳. مج. بر خلاطك فاد
لينه لي تشکيل ايدن ايلرك بهري:
اوج، درت قولدن مركب خلاط.
|| قول آتمق = تشعب و تفرع
ايتك. || (آت) قولني آتمق =
اولك كيمي جيچمق. || قوللريني
آچمق = قوجا قلامغه حاضر لافتي،
كالم ممنونيله تاني و حسن قبول
ايتك. || قوله آلمق = جلب و تطيف
ايتك. || قول آغاسي = طابورك
بر قولك ضابطي، بيكباشي
معاوني؛ صاغ، صول قول آغاسي =
مقدما ايكي و اليوم بر ربه عسكربه
صاحي. || قول اردو = بردوك
عسكريك منقسم اولديني قطعات
عسكريه نك بهري که اردودن
كوجكدر. || قول اورمق = بر
آشاغي بر يوقاري كزيمك. || قول
اوزاتمق = تشعب ايتك. || قول
اوزون = مقتدر، حكمي پكر.
|| مج. قول باصديرمق = ايكي
خلاطي ديكيمكله اكله مك.
|| قول باغلامق = سربست براقا.
مق، حرکته مانع اولتي. || قول
بورمق، بوكك = غالب كلوب
قهر ايتك. || ترازى قولى =
ترازينك طوتيلان و يا اصيلان
يرندن اعتباراً ايكي طرفك بهري.
|| قول جيچمق = برقضا و صدمه
و قوعيله قول كيمي اوموزده و يا
ديرسكده كي مفصلندن آيرلتي:
قولى جيچمق، قولني چيقارمش.
|| قوله جيچمق = امنيت عامه
ايچون عسکرلرله كزيمك. || قول
چكمك = محررايه «ص» اشا.
رشي يازمق. || قول دميري =
۱. قيو طرقالزي. ۲. بر نوع

قوندانچي آتق. || صاغ قول =
مينه. || صول قول = ميسره.
|| «قول مين» و «قول يسار»
کي كولنج تعبيلر استعمالندن
اجتناب ايتلي. || قره قول =
۱. کيه کزن محافظه عسکري.
۲. شهرک مواقع مناسبه سنده
اميني محافظه يه مأمور عسکر
بولولريك اقامتنه مخصوص بنا،
قره قولخانه، مرکز. || قول
قنات = جوارح، ال آياق؛ قولى
قنادي كسيك = حرکته غير
مقتدر. || قول قنات قالماق =
چوق يورلتي و يا طياق يلك.
|| قول قنات قيرلتي = فتور
کتيروب بر شي باقماق. || قول
کي = قول قائلنلغنده، بول صو.
|| قول كزيمك = قوله جيچمق.
|| قول كيمك = قوت و اقتدار و
حرکته مجال براقماق. || كشف
قولى = دشمن عسکرينك احوالي
تفتيشه و اراضيني معاينه يه مأمور
بولوك. || قول نظامي = صف
اعتباريله اوليوب اوكدن كرى به
طوغري متمد عسکر ترتيب.
|| هجوم قولى = هجوم ايچون
آيرلش عسکر. || قولى يتشير =
مقتدر. || قول يورمق = بذل
مساعي ايتك.

قَو {سند. عر. ج: اقوال. ۱.
قول {سوز، لافردى، سخن،
کفتار: اونك قوليله حرکت
ايدور؛ فلانك قولنه كوره؛
حضرت عاينك اقوال مبارکه سي.
۲. فعل مقابلي: فعلی قرلنه
مطابق؛ اقوالی افسانله بکزه.
ميور. ۳. سوز بر ايتمه، سوز.

لشمه، مقاوله، موافقت: بر او.
نكله قول ايتدك؛ قول وقرار
ايتشله. || قول خود = كندی
سوزي، کيسه طرفندن تصديق
اولميان مدعي سوزي. || قول
مجرد = اثبات اولميان سوز:
او دعوا کنديسنك قول مجرد
نده قالدی.

قَو {ح. عر. سوزله، سوز
(اوله رق. مقابلي: فعلاً:
کنديسي قولاً بر چوق شيتلر
وعد ايدور سوده فعلاً بر شي
يوقدر.

قَو {و قولاً. با: قوله و قوله.
قَو {س. آق ساقز ديكی
قولاپه {دخی دينان بر جنس
نات.

قَو {س. انسان ايكي قولني
قولاچ {آچديني وقت برينك
اوجندن ديكريك اوجنه دك
اولان مسافه اولچيسي که ايكي
معمار آرشيني اعتبار اولنور،
باع: بو قولونك سكر قولاچ
دريكلكي واردر. || قولاچ قو.
لاچ = بول بول، فراخ فراخ،
فرسخ فرسخ.

قَو {فت. قولاجله او.
قولاچلامق {چمك، مساحه
ايتك. (اکثر يا عمق حقننده
مستعملدر: [بو قيويني قولاً.
جلاديکيزي؟ = فل. سرعتله
يوريمک. (بو معنايله استعمالی
متروکدر.)

قَو {س. چابول و سرت
قولاچان {نيتيله کزوب طو.
لاشمه: او طرفلره قولاچان
ايتديلر، قولاچانه چيقدیلر.

قَو {س. ۱. بول کوسترن،
قولاغوز {دليل، رهبر، رهنا:
بولي بيلديکمز ايچون قولاغوز.
سز کيده مين؛ انسان بيلديکي
شهری کزوب سير ايتك ايچون
قولاغوزه محتاجدر. ۲. کلين
و کوكيه و سائر آدملره بعض
مرايم و احوالده اصول و
عادتلري کوستروب اوکرتن
آدم. ۳. دکرده سواحلك و
ليمان مدخلارينك احوالي بيلير
آدم که سفان قيودانلري بوليه.
لرينه محتاج اولورل: بحر احمرده
قولاغوز سز کز يله من؛ ليانه
کيرمک ايچون قولاغوز آلمق
اقتضا ايدر. ۴. بعض حيوان
زمهره و قطارلرينك اوکنه دو.
شوب اونلري سوق ايدن
حيوان: طاقله اوچان قوشلرك
قولاغوزي واردر؛ بيلديرجين
قولاغوزي: دوه قطارينك قو.
لاغوزي مرکبدر. ۵. بوغداي
ومصر باشاغلك اوجي. ۶. مرا.
نفسوزلرك افاق بر بورغو و يا
مثنقي که قالين بر و بدنه نك چكمه.
سنه بول آچار. ۷. جراحلرك
اولوقلي بر جنس ميلي که عملياته
بول آچار.

قَو {فل. برينك
قولاغوزلامق {ناهلنه توسط
ايتك، طرفين آره سنده واسطه
اشلاف اولمق.

قَو {س. ۱. بول کو.
قولاغوزلق {سترمه، رهبرک،
دلات. ۲. بر تاهل و يا ديگر
اشلافك حصوله توسط، ميا.
نجيلني: قولاغوزلق ايتك.

اولان اوغلدی و سس . || قو-
لاق، کوز قولاقل اولمق = متيقظ
اولمق، دقتلى طاوور ائتمق . || باليق
قولاغى = باليغك قولاغه بکزر
عضوى که نفس يرينه صوبى
اورادن آير . طراق . || قولاقل
بوکمک = توصيه و اخطار ايتک،
عقلنه کتيرمک . || قولاقل توزى
(طوغريسي : قولاقل دوزى) =
انسان قولاغك آشاغى به صار .
قان يوشاق یرى که کوبه تعلق
اولنان یردر، بنا کوش . || جان
قولاغيله دیکله مک = غابت دقتله
دیکله مک . || چيقيريقچى قولاغى =
بر نوع دمير نلم . || قولاقل چينلا-
مق ، قولاغى چينلاسون . با :
چينلامق . || دکيز قولاغى = بر
جنس نبات . || قولاغى دليک =
آگاه، زیرک . || دومده قولاقل =
نسبه جزئى شى، بيوک بر شى
ياننده پک کوچکى . || شيطانک
قولاغنه قورشون = شيطان
ايشيتسين، نظر دکسين . (شا .
يان غبطه بر حال ذکر نده سويلنير
تعبيردر .) || طاوشان قولاغى = بر
اوت . || قولاقل طومق = دیکله .
مک، دقت ايتک . || قولاقل طو-
لديرمق = اسماع ايتک، اقناع و
الزام ايتک . || قولاقل طولونلغى =
چوق ايشيتککه استحصال اولنان
معلومات . || قولاغه قاچان =
چابوق يورور قويروغى چتال
بر کوچک قره بوجک . || قو-
لاقى قبارتمق = رنک و بر مکسزين
دقتله دیکله مک، کيزلیدن قولاقل
ويرمک، قولاقل مسافرى اولمق .
|| قبا قولاقل = بر نوع خسته لى .

قولاقل { س . ۱ . انسان و حيوانده
ايکى عضوکه باشک ايکى طرفنده
بولور، اذن، گوش : انسان
قولاغى : آت قولاغى . ۲ .
ايشيتقه، سمع، سامعه : قولاغى
آغر : قولاقل و برمک . ۳ .
دیکله، دقت . ۴ . بر شايه بر
اوجندن مربوط پارچه، بر شيتک
بهاسنى و يا اسم و وزن وساير
احوالى مابين اوله رق مربوطى
بولنان کاغذ و يا بز و مشين يار .
چهسى و يا بر مکتوب و تلفرافنا .
مه وسايره مرسل اليه طرفندن
امضا و اعاده اولتمق اوزره
مربوط علم و خبر کاغدى : بو
وازورک قولاغى دوشمش : قيمتى
قولاغنده يازيلير : کوتور .
دیککرتذکره مک قولاغى امضا
ايتدير دیکزى ؟ ۵ . ايچى قيمه
وسايره ايله طولمش ياصى خور
پارچهسى : قولاقل چوربهسى .
۶ . بتاغان و بيجاق کبى آلات
جارحه قبضه سنک باشنده کى
چتال چيقتدى : سيورى، ياص
قولاقل بيجاق . || قولاقل آصمق =
دقتله دیکله مک، سويلنيل سوزى
قبول ايتک : کنديسنه سويلدم،
نصبت و بر دم قولاقل آصمدي،
بم سوزمه قولاقل آصدى .
|| آغر قولاقل = قولاى ايشيتير،
صاغرجه . || اشک قولاغى = بر
جنس نبات . || آبی قولاغى = بر
شقايق . || الی قولاغنده =
حاضر، مهيا . || قولاقل اونی = طام
قوروغى . || قولاقل اوغلديسى =
اصلى اوتمسزين قولاقلده حاصل

قولاقل { ص . قولى سقط (دود) .
(قولاقل دخی دينير .)
قولاقلچين { س . (تر . قولاقل
مرکب غلط تعبير) بعض طاقيه
وکلاهملرک قولاقلرى اورتککه
مخصوص ذيل .
قولاقلتسيز { ص . قولاغى کسيک
(حيوان) .
قولاقللى { ص . قولاقلرى و يا
لان : اوزون قولاقللى : کسيک
قولاقللى : کوزل قولاقللى . =
س . ۱ . اشک، مرکب، حمار، خر .
۲ . ينانغان بيجاغلک بر نوعى .
قولاقل { ياخود قولاقلان . س . ۱ .
اشکلى اورمه قوشاق،
ياصى ايب . ۲ . حيوانک اکر و
سمرخى اوستنه ربط ايتک او .
زره بلك آلتندن کچيريله رک
باغلانان اورمه و يا قايش باغ :
اکرک قولاقلنى صيتمق، کو .
شنگ . ۳ . صالجاقل ايبى . ۴ .
چادير کنارينه دیکيلان اشکلى و
قالين شريت . || قولاقل اورمق =
صالجاقلده آياق اوستى قارشيلقلى
صاللامق . || قولاقل یرى = آنک
بلنک اورتهمسى .
قولاقل { ص . زحمتيز، زور و
(کوچ اولميان، سهل،
يسير، آسان : قولاى ايش :
قولاى درس : اصول جديده
ايله او قومق اوکرنمک پک قو-
لايدر . || قولاى کله = ايش
باشنده بواننانلره نحيه و دعا
تعبير ييدر . = ح . قولاياقله،
سهولتله، آسان اوله رق : بو
اصول ايله چوجقلر پک قولاى

اوقومغه آليشيرل . = س . ۱ .
قولاياقل، سهولت، يسر : قو-
لايى بولمق : اونک قولاياى وار .
در . ۲ . چاره، تدبير، بر قولاينه
باقى .
قولاياجه { ص . اولدجه سهل و
(آسان، پک زحمتلى
اولميان . = ح . سهولتله : قو-
لايجه اوکرندي .
قولاياجه جق { ح . پک زياده
(سهولتله : قولا-
يجه جق اوکرنيلير .
قولاياقلتمق { فت . و :
قولاياشديرمق { سهل و
آسان ايتک، تسهيل ايتک،
مشكلاتى رفع و ازاله ايتک :
تحصيلى قولاياقلتمق، قولايا-
شديرمق ايچون تدريسده يکى
اصوللر ايجاد اولمشدر . ۲ .
اکالنه تقرب ايتک، ختامه ياقلا .
شديرمق : نقشى، يازى يى، کريز .
۴ . قولاياقلتمسکيز .
قولاياشتمق { فل . ۱ . سهل و
(آسان اولمق :
يکى اصول تدريسله تحصيل خيلى
قولاياشدى . ۲ . ختامه ياقلا .
شتمق، اکالنه آزر بر شى قالمق :
يازد يکتر کتاب قولاياشدى مى ؟
يايى قولاياشتمش .
قولاياقلمق { فت . ۱ . تسهيل
(ايتک . ۲ . ختامه
تقرب ايتديرمک . = فل . ۱ .
کسب سهولت ايتک . ۲ . قريب
ختم اولمق .
قولايالانديرمق { فت . قولايا-
لتمق، تسهيل
ايتک .

قولاياقلتمق { فل . ۱ . کسب
(سهولت ايتک،
آسان اولمق . ۲ . ختامه تقرب
ايتک، تسهيل ياقلاشتمق : ايش
قولايالاندى .
قولاياقلى { س . ۱ . زحمتيزلک،
(سهولت، يسر، آسانى :
اصول جديده قولاياقلى وار .
در . ۲ . چاره، تدبير، واسطه :
قولاياقلنى بولمق : بر قولاياقلى
دوشونملى . ۳ . وقت و حال مسا-
عدهسى، ضرورت ضدى، آنچه
جه سهولت : بوکونلرده قو-
لاياقلم يوقدر . || قولاياقله = ۱ .
سهولتله، زحمتيزجه : يازى يى
قولاياقله اوکرندي . ۲ . وسايط
و تسهيلات لازمه ايله : کتابلرى
کنديسنه مخصوص بر قولاياقله
جلدليور .
قولاياقلىسى { ص . قولاياجه، زحمتيز-
جه .
قولا { س . ۱ . قابلك طوتيله .
(جق یرى، حلقهسى،
عروه : باردراق، قزغان، دستى،
کوکوم قولبى . ۲ . مج، وسيله،
بهانه، سبب . || قولا طاقى = بهانه
درميان ايتک، وسيله آرامق .
|| يومورطايه قولا طاقى = هر
شيئه بر بهانه آرامق، بهوده
وسيله قومق . || اوچنى قولبى
غائب ايتک = زره دن طوته جقنى
ييله مک، حسابى شاشيرمق .
|| قولبى قولاغى يوق = طوته جق
یرى يوق .
قولبلى { ص . طوته جق یرى،
(حلقهسى اولان : قولبلى
بارداق، قولبلى شمعدان .
قولبه { س . (فا . « کليه » دن
(اوده يو . Kalyon دن

طی، || قولنج قیرمق = چوق
اوغمی.

قولوچقه { س. ص. ۱. یومور.

جیقارمش و یاخود یومورطیه
یاغی اوزره قیزمش طاوق که
غورق غورق ایدوب توکاربنی
قبارتورق کز: بو طوق قولو-
چقه اولمش؛ اوچ قولوچقه من
وارد. ۲. مج. یرندن اویناماز،
تبل اوغشکن آدم. = س. قو-
لوچقه لاق، طاوغک قولوچقه
اولسی، قولوچقه لاق حالی: طا-
وقلرمنک اوچی قولوچقه یه
یاندی = قولوچقه اولدی.

قولودیوم { س. لا. Collodi- }

فوطوغرافلده مستعمل بر مایع
که سورلدیکی شیشک اوزرنه
دری کی بر طبقه تشکیل ایدر.
قولوزیدییه { س. ر. } برجنس
بالیغی، قولیوزک کوچکی.

قولوم { س. بایک قوی.

قولومبور { س. (یتا.) مج. ۱.

بندن دسته موره سنه قدر او
لان قسمی. ۲. اسکی اخشاب
سناش حریسه ک باش و قیج
لومبارلرینه قونیلان اوزون
برجنس طوب، فر. Couleuv-
rine

قولون { س. بک کوچک اشک

صیا دینیر. — اصل ترکیه ده
بیانی اشک دیمکدر.

قوله لامق { فت. ۱. کوملک وسلا
ژنه قولیه باتیروب

اوتولمک: بو خدمتی کوملکاری
بک کوزل قوله لایور. ۲. قوله

ویا طوقال ایله بایشدیرمق: شو
کاغدی بر مقوا اوزرنه، قایلا.

مینی تخنه اوزرنه قوله لارلر.

قوله لامق { مج. ۱. قوله ایله یلا

پیشدیراق. ۲. قوله یه

باتیریلوب اوتولمک،
قوله ایدمک: بو کوملکاری

قوله لایور، زور قوله لایور.

قوله لی { س. ۱. قوله یه باتیریلوب

اوتولمک: قوله لی کو-
ملک. ۲. نشاسته قرله سیله ویا

طوقال ایله بایشدیرلش: قولی

طوغرامه.

قولی { س. عر. ۱. قولیه سوزه

منسوب و متمنی: آثار
قولیه و فعلیه.

قولیوز { س. ر. } اسقورمی یه

بکزر و آندن دها بیوک
بر بالی که کوچکنه قولوریدییه

دینیر.

قوم { س. ۱. بک اوافق و سرت

قوم { س. ۱. بک اوافق و سرت

قوم { س. ۱. بک اوافق و سرت

قوم { س. ۱. بک اوافق و سرت

قوم { س. ۱. بک اوافق و سرت

قوم { س. ۱. بک اوافق و سرت

قوم { س. ۱. بک اوافق و سرت

۷. مج. کثرتدن و ازدحامدن
کنایه اولور: قوم کی قاینامق.

|| مج. قومه اوینامق = مجروم
ارلق. || قوم بالیغی = سقنقور.

|| قوم ساعتی = ایکی طرفی
و آره لری اینجه بر دلیکه اختلاط

ایدر جامدن بر کوچک قاب که
بر طرفنده کی اینجه قوم باش

آشانی چورلدکده تام بر ساعتده
اوبر طرفه آغله زمانی اولچمکه

آلت انخاز اولور. || قوم کی =
غایت چوق. || قوم میدانی = تعلیم

و جناسیق یری

قوم { س. عر. ۱. اقوام. ۱.

جماعت بشریه، پینلرنده منا.

سبت اولوب بر هیئت تشکیل
ایدن انسانلر، کوچک امت ویا

بر بیوک امتک بر شعبه سی: کرد
قومی: چرکس قومی: ترکان

قومی: اقوام عرب: قوم عاد؛
قوم ثمود؛ قوم و قبیله: آفر.

بقای جنوبی اقوام وحشیه سی.

۲. بر پیشمهرک بعث بیورلدینی
جماعت: قوم نوح: قوم لوط.

قومار { س. ۱. قومارچی، قومار خانه.

قومار { س. ۱. قومارچی، قومار خانه.

قومار { س. ۱. قومارچی، قومار خانه.

قومار { س. ۱. قومارچی، قومار خانه.

قومار { س. ۱. قومارچی، قومار خانه.

قومار { س. ۱. قومارچی، قومار خانه.

قومار { س. ۱. قومارچی، قومار خانه.

قومار { س. ۱. قومارچی، قومار خانه.

قومار { س. ۱. قومارچی، قومار خانه.

قومار { س. ۱. قومارچی، قومار خانه.

نک باش ضابطی، آمری: اردو،
فرقه، آلا، طابور، بولوک

قوماندانی: ژاندارمه قوماندانی:
قوماندان یاشا: باش قوماندان؛

بحریه قوماندانی = بر فیلیه قو-
مانده ایدن آمیرال. (فرانسز.

جه ده اولدینی کی لسانخزده
بیکباشی، مناسیله قولالاناز. }

قوماندانلق { س. بر قطفه عسکریه.

قوماندانلق { س. بر قطفه عسکریه.

قوماندانلق { س. بر قطفه عسکریه.

قوماندانلق { س. بر قطفه عسکریه.

قوماندانلق { س. بر قطفه عسکریه.

قوماندانلق { س. بر قطفه عسکریه.

قوماندانلق { س. بر قطفه عسکریه.

قوماندانلق { س. بر قطفه عسکریه.

قوماندانلق { س. بر قطفه عسکریه.

قوماندانلق { س. بر قطفه عسکریه.

قوماندانلق { س. بر قطفه عسکریه.

قوماندانلق { س. بر قطفه عسکریه.

قوماندانلق { س. بر قطفه عسکریه.

قوماندانلق { س. بر قطفه عسکریه.

قوماندانلق { س. بر قطفه عسکریه.

قوماندانلق { س. بر قطفه عسکریه.

قوماندانلق { س. بر قطفه عسکریه.

قوماندانلق { س. بر قطفه عسکریه.

قوماندانلق { س. بر قطفه عسکریه.

قوماندانلق { س. بر قطفه عسکریه.

قیننده کی طولایمجز.
قومبار { س. ۱. } «خبره»

قومبار { س. ۱. } «خبره»
چوچقارک یاره قویوب بر.

یکدیرمک ایچون آغزیز ویا لکز
یارمک کیرمه سنه مساعد و

چیمه سنه مانع بر طار یاربنی
اولان طوبراق و سارمده دن یو.

وارلاق کوچک قاب که صوکنده
قیریلوب ایچنده کی آغجه آلتیر.

قومبار { س. ۱. } «خبره»
قومبار { س. ۱. } «خبره»

قومبار { س. ۱. } «خبره»
قومبار { س. ۱. } «خبره»

قومبار { س. ۱. } «خبره»
قومبار { س. ۱. } «خبره»

قومبار { س. ۱. } «خبره»
قومبار { س. ۱. } «خبره»

قومبار { س. ۱. } «خبره»
قومبار { س. ۱. } «خبره»

قومبار { س. ۱. } «خبره»
قومبار { س. ۱. } «خبره»

قومبار { س. ۱. } «خبره»
قومبار { س. ۱. } «خبره»

قومبار { س. ۱. } «خبره»
قومبار { س. ۱. } «خبره»

قومبار { س. ۱. } «خبره»
قومبار { س. ۱. } «خبره»

قومبار { س. ۱. } «خبره»
قومبار { س. ۱. } «خبره»

قومبار { س. ۱. } «خبره»
قومبار { س. ۱. } «خبره»

قومبار { س. ۱. } «خبره»
قومبار { س. ۱. } «خبره»

قومبار { س. ۱. } «خبره»
قومبار { س. ۱. } «خبره»

قومبار { س. ۱. } «خبره»
قومبار { س. ۱. } «خبره»

قومبار { س. ۱. } «خبره»
قومبار { س. ۱. } «خبره»

قومبار { س. ۱. } «خبره»
قومبار { س. ۱. } «خبره»

قومبار { س. ۱. } «خبره»
قومبار { س. ۱. } «خبره»

قومبار { س. ۱. } «خبره»
قومبار { س. ۱. } «خبره»

قومبار { س. ۱. } «خبره»
قومبار { س. ۱. } «خبره»

قوجی } س. اینه خرجی وسائره
ایچون قوم طاشیوب
صانان آدم.

قو مدیه } س. [بو. Κομωδία
دن] مأخوذ فر. Co-
édie دن] ۸. کولدیبر تیاترو
اویونی، مضحکه. ۲. مج. کولنج
ایش، مخفیه لاق: ایشی قومده.
[مضحکه واضحوکه لغتلی طو.
رورکن استعمالنده احتیاج
یوقدر.]

قو مرال } ص. [اصلی: قوگور
آل. رنکینی آ.
گدبردینی «قوم» دن ویا «قو-
مری» دن مشتق اولمی ده
مختلدر. [قویو صاری، آچق
کستانه رنکی: قو مرال صاجلی،
قو مرال صقاللی.

قو مری } س. [فا. قری] کو-
بوز رنکنده وگرداننده سیاه
حلقه لی بر قوش که بیانیسی و
اهلیسی اولور واتی بنیر. اوافق
بر جنسه یوسفیق دیرلر. [مج.
آریه جی قومریسی کی = محروم،
مهمجور. [قومری کوکی =
قویو بوز رنکی. [قریل قو-
مری = حق اوران قوشی. [بیانی
قومری = اوگیك.

قو مسال } س. قوملق بر، قومله
کناری. [مستور اولان دکیز

قو مشو } قومشوق. [ا: قونشو
وسائره.

قو موق } یاخود قومق. قن. مض.
[قور، قویار. ۱. برلشدر.
مک، وضع ایتمک: شو بوغمه.
بی مندرک اوزرینه قو: ذخیره بی

نزهیه قویورسکز؟ بو کوبه صو
قورلر: آته اکر قومق. ۲.
براقق، ترک ایتمک: کتابی لندن
قوماز: صکرده قومق: دعوت
ایتمک کیمسه قومدی. ۳. مسال.
عده ایتمک، براقق، مسامحه
ایتمک، مانع اولماق: قودیسین؛
مسافرلر کیتک ایستلرله قو-
مایک: قومدیلر کیده بم. ۴.
آلمق، صوقق، قبول ایتمک:
مسافرلری نزهیه قویه جغز؟ آتی
آخوره قویک. ۵. طومتق، بو-
لندیرمق، براقق: بنی آج قو-
دیلر. ۶. آتمق، بوکلتمک، حل
ایتمک، ویرمک: هرکسه بروظیفه
قودی: بو حیوانه چوق یوک
قوماک. ۷. نصب و تعیین ایتمک:
اورایه بر نوبتجی قوملی: کند.
یسنی عمله نك اوستنه مفتش قو-
مشلر: بر ناحیه مدیرلکنه قو-
دیلر. ۸. کیمک، اوستنه آلمق:
یکی فس قومش: باشنه برکلامه
قومش: بو انوابی بر ده قو-
مایک. ۹. طومتق، ایتمک،
حاصل و پیدا ایتمک: سوت قایماق
قومش: بو طاش یوصون قو-
مش: یاره قابوق قودی. ۱۰.
قبول ایتمک، برلشدرمک،
سوق ایتمک، چوجقلمی مکتبه،
اوستیه: صنعته قودی. ۱۱.
برشیشی بیتمک ویا اولق اوزره
حاضراقم: ترشی، شراب، سرکه
قودم: آتجی ده ایتمک قومدی.
۱۲. قورمق، دوزلتمک: سفره
بی قونجه بزه خبر ویرک: یمکی
قودیکزسه کلام. [آتش قو-
مق = طوتشدیرمق، آتش ویر-
مک: صمان قبوله لینه آتش

قودیلر. [آد قومق = تسبیح
ایتمک: چوجمک آدینی قودیلریم؟
[آرایه قومق = توسیط ایتمک،
توسط ایتمک: احبابدن برینی
آرایه قوملی. [آصقیده قومق =
تذبذب ایدوب بیتیرمه مک، تسبیح
سورندیرمک. [الدن قومق =
وازلچمک، ترک ایتمک، یاغماق:
سز همی الدن قوماک. [اور-
نهیه قومق = اظهار ایتمک، ابراز
ایتمک، اثبات ایتمک. [مج.
اوزرینه قومق = روزگار بر
درجه کسب شدت ایتمک. [اوسته
قومق = آرندیرمق، تزئید ایتمک.
[ایجری قومق = ایجری آلق،
صوقق، قبول ایتمک: کیدن
مسافرلری ایجری قومبورلر.
[باش قومق = سردن کچمک،
فدای جان ایتمک. [بخت قو-
مق = اوکدول، یادس طوتشمق.
[برطرفه، بر یانه قومق = آیر-
مق، صاقلامق، حفظ ایتمک.
[بز قومق = بز یاغق اوزره
اییلکاری دستکاهه کرمک.
[بوش قومق = محروم وینوا
براقق، نصیب ویرمه مک = او
سزی ده بوش قوماز. [غل
قومق = غل طومتق، پایدار او-
لق. [حاله قومق = بر حاله
کتیرمک، حالی دکیشدیروب
دیکر صورته تحویل ایتمک:
باقک معلولیت بنی نه حاله قودی:
یاغسورک کترتی بزم یاغجه بی
کول حاله قودی. [رهن قو-
مق = ترهین ایتمک. [صکرده
قومق = تأخیر ایتمک. [منت قو-
مق = امتنان ایتمک، باشه قاقق.

میدانه قومق = وجوده کتیر-
مک، حاصل ایتمک: واقعا چا-
لیشورسه ده میدانیه برشی قو-
میور. [نشان قومق = اشارت
ایتمک، اونوتماق، خاطرلامق.
[یانه قومق = انتقامی آلاماق،
جزاسنی ویرمه مک: بایدقلرکی
سنگ یا آنکه قومایه جغم. [یولنه
قومق = دوزلتمک، تسویه ایتمک.
[یوله قومق = کوندیرمک،
ارسال واسبال ایتمک. [یولده
قومق = یولده، باری یولده برا-
ققی. [قویوب کیتمک = اوکد-
براقق.

قومقومه } س. با: ققمه.

قوملق } ص. قومدن عبارت، قوم
حالنده: قوملق بر: قو-
ملق اووه. = س. قوملق محل،
قومسال.

قوملی } ص. ۱. قومی حاوی او-
[لان، قومله پاییلان:
قوملی خرج. ۲. قوم کی دا-
نلری اولان: قوملی آرمود.
۳. پک اوافق وصیق بگسکی:
قوملی قازمیر.

قومه } س. ۱. قومق ایشی. [ا:
قومق. ۲. تقه. اوطه لاق،
جاریه.

قومیه } س. [فر. Comité]
۱. بر بیوک مجلس و
انجمنک بر خصوص مذاکره و
تدقیقچون آیرلش شعبه سی،
شعبه مخصوصه. ۲. نیت فاسده
ابله مرتب هیئت.

قومیسر } س. [فر. Commis-
saire] ۱. بر شر-
کت ویا اداره متسازنه نزدنده

جانب دولتدن تعیین اولمش
مأمور مخصوص: بورسره قو-
میسری، رژی قومیسری. ۲.
مأمور مخصوص، فوق العاده
مأمور، مرخص: تشکل ایده.
جک قونفرانسه هر دولت طر-
فندن برر قومیسر کوندیرله.
جکدر. ۳. پولیس ضابطی:
پولیس قومیسری: باش قو-
میسر: ایکنجی قومیسر.

قومیسرلک } س. قومیسر صفت
وأموریتی. [ا:
قومیسر.

قومیسسیون } س. [فر. Commis-
sion] ۱. مجلس،
شررا، موقت ویا دائمی انجمن:
مالیه قومیسسیون: معاهده قو-
میسسیون: انتخاب مأمورین قو-
میسسیون. ۲. بلدییه اداره سی:
قومیسسیون آرایه لری: قومیسسیون
چاوشلری. ۳. بر شهرک تجاریله
فابریقه لر ویا دیکر محله بولنان
دها بیوک تجار آره سنده توسط
ایدن آدمک ایشی و بو توسط
ایچون آلدینی اجرت، سیارش،
سیارش حق: فابریقه دن جلب
ایده جکسکر مال ایچون یوزده
ایکی قومیسسیون ویره جکسکر.

قومیسسیونجی } س. بر محاک
یقهر ویا دیکر محله بولنان
دها بیوک تجار آره سنده توسط
ومیانجیلق ایدن آدم، سیارشجی:
فابریقه لر دن قومیسسیونجی ویا
سطه سنبه مال کتیرتمک.

قومیسسیونجیلق } س. ۱. تجار-
ایله فابریقه لر
ویا مختلف محله لر ده بولنان تجار

آره سنده توسط و میانجیلق
ایشی، سیارش: کندیس قو-
میسسیونجیلق ایدیور: قومیسسیو-
نجیلقدن خیلی آتجه قرانیور.
۲. قومیسسیونجینک آلدینی
اجرت: بونک قومیسسیونجیلقی
یوزده ایکیدن عبارتندر.

قوناق } س. ۱. یولچقده کیمه
قونجق بر، منزل:
یولچی به قوناق ویرمک = یانه جق
بر تدارک ایتمک. ۲. انشای
سفرده طورمه، مکث وقرار،
اوتوراق، درنک: اوراده بر
کون قوناق ایتمک. ۳. ایکی
منزل آره سنده کی یول، مسافه،
برکونک یول، مرحله: بورادن
ادرنه قاق قوناقدر؟ او یولی
اوج قوناقده قطع ایتمک. ۴.
اقامتگاه، منزل، مسکن: اوراده
قوناق طوتدی. ۵. بیوک او،
داژه: پاشا قوناغی: رجال، کبرا
قوناقلری. ۶. دائرة رسمیه،
حکومت شعبه لر دن برنک بنا.
سی: حکومت قوناغی. ۷. باشه
قونان کپک: باشنده چوق قوناق
پیدا اولور: باش قوناغنه قارشی
علاج. [ا: قوناق محلی =
عسکرک قوندیغی بر.

قوناقجی } س. ۱. انشای سفرده
ایلی کیدوب قو-
ناق تدارک وتهیشه ایدن آدم.
۲. سفر بر عسکرک یول
انساننده قونه جق محله لر تدارک
واتخابله موظف ضابط.

قونت } ص. [فا. کند] سیوری
[و سکین وایجه اولیان،
قالین، آغر، طیانقلی: قونت بنا:
قونت آدم = حدت ذهنی اولیان.

قَوْنَت {س. [فر. Comte] آو-
روپاده بر اصالت عنوان
مخصوصی حائز آدم.

قَوْنَرَوَل {س. [فر. Contrôle]
سوء استعمالات
اوکئی آلتی ایچون بر معامله
رسمیه به قارشی واقع اولان
تفتیش و تحقیق، مقابله، مراقبه.
قَوْنَس {و یا خود:

قَوْنَسَه {س. [فر. Comtesse]
آوروپاچه قونت اصالت
عنوائی حائز آدمک قاریبی
و یا اولنمه مش قیزی.

قَوْنَتُوش {س. ناتار بکریسک
کییدکری یوزی خر-
جلی طار قوللی اوستلک لباس،
قیانچه تک بر نوعی.

قَوْنَج {س. جوراب و چپزمه و
پوتین کی شیلرک یوقا.
ریسی، بالدره کان قسمی.

قَوْنَجَسَز {ص. بالدره کله جک
قسمی اولیان: قونجسز
آیاق قایی.

قَوْنَجَلِ {ص. بر درلو قونجی او-
لان: اوزون قونجلی،
قیسه قونجلی چوراب، پوتین و
سازره.

قَوْنَجُولُوس {قره قونجولوس.
اومماچی و
غول بیانی کی قورقومتی ایچون
ایجاد اولنش مخوف شخص مو-
هوم و یا آلو صورتند مزاردن
جیقیدی زعم اولنان اولو،
وامیر.

قَوْنَجَه {س. [فا. «غنج» دن]
[با: غنجه].

قَوْنَدَق {س. ۱. صیق باغلانمش
[طوب شی. ۲. اسکی]

طرزده صیم صیق باغلانمش
چوجق. ۳. چوجقی بوصورتله
صاروب باغلانمه مخصوص بزلر
طاقی و علی الخصوص بوغجه کی
باغلانانی: قونداق بزی، بزلری:
قونداقده ایکن: قوندا-
قندن چیقدی. ۴. توفنکک
کریسنده کی قسمی که آغاجدن
وقوتجه اولور. ۵. تکرلکسز
طوبک آغاجدن اولان استناد.
کاهی. ۶. آتش قومق و یاغنین
ایتمک ایچون یاغلی پاچاوره لره
سائر طوتیشه جق شیلردن
حاضرانوب صارلمش شی:
قونداق قومق. ۷. قادینلرک
یعنی به صاره رق ساده باش
باغلامه لری: باش قونداغی.

قَوْنَدَقْجَی {س. ۱. تفتنک
قونداق قجی: قونداق قری یعنی
آغاجدن اولان کری طرفلری
یاپان صنعتی. ۲. قونداق یعنی
یاغلی پاچاوره قوه رق قصدا
یاغنین ایقاع ایدن جانی.

قَوْنَدَا قَلَامَق {فت. ۱. [چوجقی]
قونداغ قونداغ صا-
رق: چوجقی بیقابوب قونداقلا.
دی. ۲. [قادین باشی] ساده
یعنی ایله وصاچلری یمنینک ایچمه
طوبلایه رق باغلامق.

قَوْنَدَرَه {یا خود قوندوره. س.
اوچکی و آغریه آتاق
قایی، استقارینک قبایی.
قَوْنَدَرَه جی {یا قوندوره جی. س.
قوندوره و پوتین
وسائر آفراننه آتاق قایی یاپان
صنعتی.

قَوْنَدَرَه جَیَلَق {یا قوندوره جیلق.
قوندوره و بو-
تین وسائر آفراننه آتاق قایی
انواعی یاغنی صنعتی.

قَوْنَدُوز {س. [عر. «قندز» دن]
کورکی اولور. || قوندوز بوجکی
غلط اولوب اصلی: قوندوز بوجکی
با: قوندوز. || قوندوز خایه سی
قوندوزک قویروغی آلتنده بر
شیشدن چیقان مایع.

قَوْنَدُوقْتُور {س. [فر. Con-
ducteur] ۱. قولاغوز، مأمور، مدیر. ۲.
تراموای و اومنیوس آرایه لردن
بهرینک مأموری، بیلک ویرمکه
و آرایه بی یورودوب طوردریمه
مأمور آدم.

قَوْنَدُوقْتُور {س. بر نوع زهرلی او-
روچک.
قَوْنَدِرِمَق {فت. ۱. بولجی و مسل
فره قوناق یاغنی:
بزی کویده بر اوه قوندیردیلر.
۲. یرلشدریمک، برطوتدیرمق،
اوتورتمق: الماسی باشنه قوندیر-
دی. || توز قوندیرمق = بر آدم
حقنده هیچ بر قیاحت و فنانق قبول
ایتمک، هر شیدن تبرئه ایتمک:
کندیسی سودیکی آدمه توز
قوندیرماز.

قَوْنَسُلُوس {س. [لا. Consul]
شهبندر: جنرال
قونسولوس = باش شهبندر: ویس
قونسولوس = شهبندر وکیل.
قَوْنَسُلُوسْخَانَه {س. شهبندر خانه،
شهبندر قوناغی،
دائره سی.

قَوْنَسُلُوسْلَق {س. شهبندرلک.
قَوْنَسُول {س. [فر. Console]
آینه آلتنه قونیلان

چکجه لی طولاب و یارافلی ماصه،
آینه آلتی،
قَوْنَسُولُوق {س. [یتا. Consulto]
بر خسته تک مرضی
تخصیص ایتمک و صورت تدوینی
قرارلاشدیرمق ایچون بر قاج
طبیبک بالا اجتماع مشاوره و مذا-
کره لری، مشاوره طبیه.

قَوْنَسُولَیْدَه {س. [فر. Conso-
lité] اسهام اوراقی.
[س. اسهام اورا-
قیسه سائر
نحوایات و سندات نقدیه تک بیع
و تراسنی تجارت اتخاذا ایدن
وبولرله بر نوع قاراوینایان آدم.
قَوْنَسَه {س. قوش قورصاغی،
قانی.

قَوْنَسُولَیْدَه جی {قیسه سائر
نحوایات و سندات نقدیه تک بیع
و تراسنی تجارت اتخاذا ایدن
وبولرله بر نوع قاراوینایان آدم.
قَوْنَسَه {س. قوش قورصاغی،
قانی.

قَوْنَسُولَیْدَه جی {قیسه سائر
نحوایات و سندات نقدیه تک بیع
و تراسنی تجارت اتخاذا ایدن
وبولرله بر نوع قاراوینایان آدم.
قَوْنَسَه {س. قوش قورصاغی،
قانی.

قَوْنَسُولَیْدَه جی {قیسه سائر
نحوایات و سندات نقدیه تک بیع
و تراسنی تجارت اتخاذا ایدن
وبولرله بر نوع قاراوینایان آدم.
قَوْنَسَه {س. قوش قورصاغی،
قانی.

قَوْنَسُولَیْدَه جی {قیسه سائر
نحوایات و سندات نقدیه تک بیع
و تراسنی تجارت اتخاذا ایدن
وبولرله بر نوع قاراوینایان آدم.
قَوْنَسَه {س. قوش قورصاغی،
قانی.

قَوْنَسُولَیْدَه جی {قیسه سائر
نحوایات و سندات نقدیه تک بیع
و تراسنی تجارت اتخاذا ایدن
وبولرله بر نوع قاراوینایان آدم.
قَوْنَسَه {س. قوش قورصاغی،
قانی.

قَوْنَسُولَیْدَه جی {قیسه سائر
نحوایات و سندات نقدیه تک بیع
و تراسنی تجارت اتخاذا ایدن
وبولرله بر نوع قاراوینایان آدم.
قَوْنَسَه {س. قوش قورصاغی،
قانی.

قَوْنَسُولَیْدَه جی {قیسه سائر
نحوایات و سندات نقدیه تک بیع
و تراسنی تجارت اتخاذا ایدن
وبولرله بر نوع قاراوینایان آدم.
قَوْنَسَه {س. قوش قورصاغی،
قانی.

قَوْنَسُولَیْدَه جی {قیسه سائر
نحوایات و سندات نقدیه تک بیع
و تراسنی تجارت اتخاذا ایدن
وبولرله بر نوع قاراوینایان آدم.
قَوْنَسَه {س. قوش قورصاغی،
قانی.

طرفندن مرسل الیه کوندیرلن
ورقکه اوئی ابراز ایتمکله مالی
آله بیلیر.

قَوْنَسُمَه {س. ۱. کوریشمه،
اختلاط. ۲. مکالمه،
مصاحبه، صحبت: قونشمه سی
طائی بر آدم.
[یا خود قونشو و یا قومشی.
قونشو] س. یا قین برده او طوران
واقامت ایدن، جار، همسایه:
قبو بر قونشو = قبوری بیتشیک.

قَوْنَسُولُق {س. قونشو حالی،
قونشولوق {جوار، همسایگی:
قونشولوق حق.

قَوْنَسُولُق {س. [یتا. Contrato]
مقاله سندی، بر
ملکک بر مدت معینه ایچون
کرایه و یا بر آلیش و یریشه طرفینجه
قرار ویرلیدیکی مبین و جانب
حکومتدن مصدق سندکه طرفین
اونکله باغلی اولور.

قَوْنَسُولُق {س. [یتا. Contrato]
مقاله سندی، بر
ملکک بر مدت معینه ایچون
کرایه و یا بر آلیش و یریشه طرفینجه
قرار ویرلیدیکی مبین و جانب
حکومتدن مصدق سندکه طرفین
اونکله باغلی اولور.

قَوْنَسُولُق {س. [یتا. Contrato]
مقاله سندی، بر
ملکک بر مدت معینه ایچون
کرایه و یا بر آلیش و یریشه طرفینجه
قرار ویرلیدیکی مبین و جانب
حکومتدن مصدق سندکه طرفین
اونکله باغلی اولور.

قَوْنَسُولُق {س. [یتا. Contrato]
مقاله سندی، بر
ملکک بر مدت معینه ایچون
کرایه و یا بر آلیش و یریشه طرفینجه
قرار ویرلیدیکی مبین و جانب
حکومتدن مصدق سندکه طرفین
اونکله باغلی اولور.

قَوْنَسُولُق {س. [یتا. Contrato]
مقاله سندی، بر
ملکک بر مدت معینه ایچون
کرایه و یا بر آلیش و یریشه طرفینجه
قرار ویرلیدیکی مبین و جانب
حکومتدن مصدق سندکه طرفین
اونکله باغلی اولور.

قَوْنَسُولُق {س. [یتا. Contrato]
مقاله سندی، بر
ملکک بر مدت معینه ایچون
کرایه و یا بر آلیش و یریشه طرفینجه
قرار ویرلیدیکی مبین و جانب
حکومتدن مصدق سندکه طرفین
اونکله باغلی اولور.

قَوْنَسُولُق {س. [یتا. Contrato]
مقاله سندی، بر
ملکک بر مدت معینه ایچون
کرایه و یا بر آلیش و یریشه طرفینجه
قرار ویرلیدیکی مبین و جانب
حکومتدن مصدق سندکه طرفین
اونکله باغلی اولور.

قَوْنَسُولُق {س. [فر. Congrès]
بر مسئله صومیه به قرار
ویرمک اوزره دول معظمه
مرخصلردن مرکب وقراری
قطعی فوق العاده اجتماع: براین
قونفره سی، و یا نه قونفره سی.
قراری بودرجده قطعی او-
لمیوب اخطاردن عبارت اولان
اجتماعه «قونفرانس» دینیر.

قَوْنَسُولُق {س. [فر. Congrès]
بر مسئله
صومیه حقنده مذاکرات اجرا-
سیله قرارینی اخطار صورتنده
تبلیغ ایتمک اوزره دول معظمه
وکیللردن و یا علاقه دارانک
وکیللردن مرکب مجلس: لاهی
قونفرانسی، شمندوفرلر قونفرا-
نسی. با: قونفره.

قَوْنَسُولُق {س. [فر. Congrès]
بر مسئله
صومیه حقنده مذاکرات اجرا-
سیله قرارینی اخطار صورتنده
تبلیغ ایتمک اوزره دول معظمه
وکیللردن و یا علاقه دارانک
وکیللردن مرکب مجلس: لاهی
قونفرانسی، شمندوفرلر قونفرا-
نسی. با: قونفره.

قَوْنَسُولُق {س. [فر. Congrès]
بر مسئله
صومیه حقنده مذاکرات اجرا-
سیله قرارینی اخطار صورتنده
تبلیغ ایتمک اوزره دول معظمه
وکیللردن و یا علاقه دارانک
وکیللردن مرکب مجلس: لاهی
قونفرانسی، شمندوفرلر قونفرا-
نسی. با: قونفره.

قَوْنَسُولُق {س. [فر. Congrès]
بر مسئله
صومیه حقنده مذاکرات اجرا-
سیله قرارینی اخطار صورتنده
تبلیغ ایتمک اوزره دول معظمه
وکیللردن و یا علاقه دارانک
وکیللردن مرکب مجلس: لاهی
قونفرانسی، شمندوفرلر قونفرا-
نسی. با: قونفره.

قَوْنَسُولُق {س. [فر. Congrès]
بر مسئله
صومیه حقنده مذاکرات اجرا-
سیله قرارینی اخطار صورتنده
تبلیغ ایتمک اوزره دول معظمه
وکیللردن و یا علاقه دارانک
وکیللردن مرکب مجلس: لاهی
قونفرانسی، شمندوفرلر قونفرا-
نسی. با: قونفره.

قَوْنَسُولُق {س. [فر. Congrès]
بر مسئله
صومیه حقنده مذاکرات اجرا-
سیله قرارینی اخطار صورتنده
تبلیغ ایتمک اوزره دول معظمه
وکیللردن و یا علاقه دارانک
وکیللردن مرکب مجلس: لاهی
قونفرانسی، شمندوفرلر قونفرا-
نسی. با: قونفره.

قَوْنَسُولُق {س. [فر. Congrès]
بر مسئله
صومیه حقنده مذاکرات اجرا-
سیله قرارینی اخطار صورتنده
تبلیغ ایتمک اوزره دول معظمه
وکیللردن و یا علاقه دارانک
وکیللردن مرکب مجلس: لاهی
قونفرانسی، شمندوفرلر قونفرا-
نسی. با: قونفره.

قَوْنَسُولُق {س. [فر. Congrès]
بر مسئله
صومیه حقنده مذاکرات اجرا-
سیله قرارینی اخطار صورتنده
تبلیغ ایتمک اوزره دول معظمه
وکیللردن و یا علاقه دارانک
وکیللردن مرکب مجلس: لاهی
قونفرانسی، شمندوفرلر قونفرا-
نسی. با: قونفره.

قَوْنَسُولُق {س. [فر. Congrès]
بر مسئله
صومیه حقنده مذاکرات اجرا-
سیله قرارینی اخطار صورتنده
تبلیغ ایتمک اوزره دول معظمه
وکیللردن و یا علاقه دارانک
وکیللردن مرکب مجلس: لاهی
قونفرانسی، شمندوفرلر قونفرا-
نسی. با: قونفره.

اوجارکن اینک: قارغلر باغچه
قوندى: لککلر باتاقلق برلره
قونارلر: ۴. مسافر اولمق،
مسافر کلک: اونک قوناغنه هر
اقتام بر قاج کئی قونار: کان
چکن اورايه قونار: ۵. اینک،
دوشمک: سوپورکدن قالقان
توز اوطلهک اشياى اوزرينه
قونار: ماصهک اوزرينه برلار
مق توز قونمش ایدی: ۶. باد
هوا بولوب اله چکیرمک: ينه
سفرهيه قوندى: ۱۱. باد هوايه
قونق: قياروز بولمق کچيراله
چکیرمک: ۱۲. حاضره قونمق =
زحمتزجه برشيئه مالک اولمق.
۱۳. قوش قوناز: معروف سبزه.
۱۴. قوش: ۱۵. قونوب کوچک =
کوجيه عمرى چکیرمک، خيه
نشینک اینک: ۱۶. ميرائه قونق =
میراث اینک، ارث مال ایدنک.
قونمه: ۱۷. قونق ایشی: ۱۸. با:
قونق.
قونو: ۱۹. باخود قونی: ۲۰. (قو-
قون) (نوق) دن مخفف) مسافر،
ضيف، مهمان. ۲۱. قونو
قونشو = چیران، همسایکان.
(اتباعاً قولانیلیز: قونو قونشوی
دعوت اتمک اقتضا ایدر: قونو
قونشو آرمه سنده عیب اولور.
۲۲. انی قونی، اکی قونی = لایقيله،
بیایى، خیلیدن خیلی: اویاندییم
وقت انی قونی کوندوز اولشیدی:
بوکون انی قونی صوثوقدر.
قونوشمق: ۲۳. قونوشدیرمق و سا.
قونوشمق: ۲۴. با: قونشوق و
سازمه.
قونوق: ۲۵. (قونوق) دن) مسا.
قونوق: ۲۶. فر، ضيف، مهمان:

ایسه ده بعضلى بالفعل کاتب
دکلدر. ۳. حاسه، حس، انسا.
نک طبیعتنده موجود اولان
خاصه و اقتدارلرک بهری: قوۃ
باصره = کورمک حسی: قوۃ
سامعه = ایشیتیمک حسی: قوۃ
شامه = قوقلامق حسی: قوۃ
لامسه = طومغله طوبه حسی:
قوۃ مدرکه = آکلامق خاصه
سی: قوۃ حافظه = ذهنه طومق
خاصه سی: قوۃ میزه = تمیز و
تفریق خاصه و اقتداری. ۴.
بردولتک عسکر و سائرجه اولان
حال و اقتداری: قوۃ عسکریه:
قوۃ مالیه: قوۃ بریه، قوۃ بحریه:
آوروپا دولتلرینک قوای بحریه
سی: دول متفقهک قوای منجمه.
سی: قوۃ عمومیه. ۵. بالقوه
تصورده و یا قابلیت طبیعیه ده
اولان، بالفعل مقابلی: انسان بالقوه
ضاحکدر. ۶. هر. قوۃ الی المر-
کز (الی مرکزیه دیمه ملی) =
بعض اجسامک اثنای دورده
مرکزیه تقرب استعدادی، فر.
Force centripète: قوۃ عن
المركز (عن مرکزیه دکل) =
اثنای دورده مرکززدن تباعد
استعدادی، فر. Force cen-
trifuge
قوۃ: ۱. کوچک کورفر،
قرمک ایچنه کیرمک روز.
کاردن محافظه لی دکیز پارچه سی،
طبیعی لیجان: قیودان کیمی
فرطونه به قارشى باریندیرمق
ایچون برقوی آرابوردی. ۲.
دکیز قوینه مشابه اولهرق اطراق
محفوظ محل، گوشه، بوجاق: اووه

اوجهنده تیهلرک آرمه سنده بر
قوی بایور.
قوی: ۱. قویه. (قوۃ) دن
قوی: ۲. قوتلی، کوجلی،
زورلی، متین، توانا: قوی آدم:
قوی بنا: معدنلرک الک قویسی
چلیکدر. ۳. صاغلام، صحیح، امین،
معتد: احتمال قوی: استخبارات
قویه: قوی سوز: وعد قوی:
قوی البینه = بنیه سی صاغلام.
۴. زنکین، وارلقی. (عربیده یاه
مشده ایله اولوب، بزده حرف
مذکور حرف مد صورتنده
اوقوبور.)
قویار: ۵. بر جایک بر ارماعه
دیکلرکینک محل، ایکی هرک
ملقاسی، قارشاقت. ۶.
قویو: ۷. ایچریلک، ایچدن ایچیه
اولان، برقوی تشکیل
ایدن، محفوظ و قرا کلتجه: قویو
یر: قویو براوطه. ۸. بو حال
وصفتده بولنان محل.
قویروق: ۹. اکثر حیوا.
ناتک ائدن یا اوزون
قیلاردن و یا خود توکدن عبارت
اولهرق قیغلی اوزرندن اوزلا-
نان ذیل، ذنب، دم، دمبال: ۱۰.
آت، صیغیر، کدی، خروس،
عقرب قویروغی. ۱۱. بر شیشک
آرقه سنه قاتیلان شیء، ذیل،
ضم، علاوه. (استخفاف طریقيله
قولانیلیز: بوابینه نک، بو قافله نک
برده قویروغی واردرد. ۱۲. بر
آدمک آرقه سنه طاقیلوب ۱۳. چ
آرلیان آدم: او آدم کندبسنک
قویروغیدر. (بوده استخفاف طر-
قیيله استعمال اولنور.) ۱۴. بعض
اوبدن صارقوب آصیلان اوزون

یروغی = نبات انوعی. ۱۵. قامچی
قویروق = توکی دوکلش، قیلز
قویروق. ۱۶. قویروق قیماغی =
بعض حیوانلرک چیلاق و توکیز
قویروق محلی. ۱۷. قویروغی قیصق =
قورقوب طوبلانمق و یا قاجق.
۱۸. قویروق قیصق = اضطرابه
اوغراق، سس چیقارده مامق.
۱۹. قیل قویروق = ۲۰. پک اینجه
قویروغی حیوان. ۲۱. مچ، هیچ
برشیشی اولمیان، زوکورت.
۲۲. قویروق یاغی = قره مان قویو.
نلرینک ایری قویروغی اربد.
لمسندن چیقان یاغ.
قویروقسز: ۲۳. قویروغی اولمیان،
گودوک، ایتز.
قویروغی: ۲۴. قویروغی اولان،
ذوالذنب، دمبار.
قویلمق: ۲۵. ۱. وضع و القا
اولمق. ۲. دوشمک،
دوکلک، منصب اولمق: ۳. یشیل
ایرماق قزیل ایرماغه قوییلر.
۴. اوزرینه دوشمک، چوق
مشغول اولمق: بو آراتلی یازی به،
پیانویه چوق قویلدی. ۵. هجوم
و تعقیب ایتک: سوارلرمنز بیوک
برغیرتله دشمنه قویلدیلر.
قویم: ۶. (ص. عر.) «نیم، قوام»
(دن ص. ش.) طوغری، در-
ست. ۷.
قویمق: ۸. قویدمق و سائر. ۹. با:
قویمق: ۱۰. قویمق و سائر.
قوین: ۱۱. (بودخی بوین و بورن
کچی قویون یازلق ایجاب
ایتز) ۱۲. البسه نک کوکسده
قاوشمه سندن حاصل اولان قویو
برکه ایچنه مندیله، ساعت، کیسه،
کتاب کچی شیشلر قونور: قویینه

قودی: قوبندن چیقاردی. ۲. جیب، کیسه: هب مصارفی قوبندن ایشدی. ۳. کوكس، صدر، سينه، قوجاق، آغوش: چوجقی قوبنه آلوب آری یشاق یابدیرمدی؛ او دائماً والده سنك قوبنده یاتار. || قوبن ساعتی = قوبنه وجیهه قونان، جیبده طاشینان کوچك ساعت. || قوبن قوبنه = بربرنك قوبنده، برلكده: اونلر قوبن قوبنه یاتبورلر. || او بنم قوبنده در = بنم دیمكدر، بنده در.

«قوبن» ایله «قوجاق» آردسنده فرق وارد: قوجاق اوتوران ویا یاقده توران، وقوبن ایسه یاتان آدم حقدنه قوللایبیر. مثلاً: «چوجقی قوجاغنه آلدی» دیشلدیکی وقت آلان آتمك یاقده ویا اوتورمقده، و «قوبنه آلدی» دیشلدیکنده یاقده اولدیغی آكلاشیلیر؛ قوبن قوبنه صاریلوب برابر یاتمش، قوجاق قوجاغه ایسه یاقده ویا اوطور. مقده ایکن صارلش دیمكدر.

قویو: یاقوبی ویا قویون، قوبین. قویو (قوبون، قوبی، قوبین) = بوزی بره کله جك صورته، بوزی آشاغی به: بوزی قویو یادی = سجده وضعیتده.

قویو (ص. ۱. مایع شیک پك صولی اولمیان، غلیظ، کثیف: قویو پکمز، مرکب، بویا: قویو قویو سوکدی. ۲. رنگك آجیق اولمیان، بیاضه چالمیان: قویو قرمز، قویو یشیل. ۳. مح. بولیلان حالك پك خالص ودریگی: قویو عرب، قویو کرد، تركك قویوسی ماوراء النهرده در؛ قویو صوفی.

قویو (باخود قیو. س. ۱. قازلش دلیك، چوقور، حفره: قویو قازمق؛ کبرج قویوسی؛ لثم قویوسی. ۲. صوطامالرینی بولنجیه قور دريك قازیلوب صو ایله طرلی طوران و قوغه یا طلومبه ایله صربی آلان چو- قور، بئر، چاه: صو قویوسی؛ بوستان قویوسی = ککیشی؛ قویو صوبی = آجی صو. || مح. ایکنه ایله قویو قازمق = چوق زحمتی و بیتز ایشه کبرشمك.

قویوچی: یا قویچی. س. قویو صنعت انخا ایدن آدم.

قویولا شدرمق: مایبی دها قویو وکشیف یامق: شوپکمز بر آرز دها قویولا شدرمق. ۲. بر رنکی دها قویو ایتك، آجیقلغنی کیدیرمك: بونك یشیلنی قویولا شدروب صاریسنی آجلی.

قویولا شتمق: قل. ۱. مایع دها لمق: پکمز، شربت قاینادجه قویولا شیر. ۲. رنگ قارمق، دها قویو اولق: بو چوجق بیودکجه صاجی دها قویولا شیر؛ بعض آغاجلر بیودکجه یپراقلری قویولا شیر.

قویولق: س. ۱. مایع قالینلی، پکمزك کندن زیاده در. ۲. رنگك قارمغه تقری، آجیق اولماسی: یشیلک قویولنی ابی ایسه ده قرمزسنی بر آرز دها قویولا شدرمق.

قویوم: س. آلتین وکومشدن ویا اوانی.

قویومچی: س. آلتین وکومشدن اوانی و سوسه متعلق شیشلر یایان صنعتکر؛ صیاغ، زرکر: قویومچی ایشی.

قویومچیلق: س. قویومچی صنعتی، اوانی و سوسلر یامق صنعتی، صیا- غت، زرکرلک.

قویون: س. (اسکی ترکجه ده «قوی» دیرلر حیوا. نات اهلیه نك اك نانغی اولان معروف حلیم ومدافعه سز حیوان که انسان بونك یوگندن وسو- دندن واتندن استفاده ایدوب باشلیجه ماکولات وملبوسانی بوندندر، غنم، میش، طاوار، قویون اسم عمومی اولوب ارککنه: قوج، دیشسنه: ماریه، یاوریسنه: قوزی، بر یاشنده کنه: طوقلو، ایکسندنه. کنه: شیشك، اوچنده کنه: اوکچدیرلر. قیورجیق، قره مان، اوده سا، اسپانیول، میخالج قو- یونی = اجناسندندر. || مح. حلیم و بونك آدمدن کنایه اولور: قویون کی آدم. || قویون اونی = آغراونی، قوزی پترای. || بونوز. سز قویون = حلیم وعاجز آدم، مسکین. || قویون صارمشغی = قره بازی به مشابه بر نسان. || قورتله قویون بریده = امنیت وعدالتدن کنایه. || قویون قیران = قلیج اوتی، قنطارون. || قویون کوزی = پایادیه نوعی. || قویون ویرکیسی = رسم اغنام. || هر

قویون کندی باجاغندن آصیلیر هرکس کندی عملدن مستولدر. || قویون ییلی = اسکی ترک تقو- بنده بر دورک سکزنجی سنه سی.

قویون: س. با: قوبن.

قویورمك: فت. ۱. آرتق قق، صالیورمك، مانع اولامق: صوبی قویوردی؛ کوپکی کوند.

قویورلر. ۲. حبسندن ویا دیگر بر محصوریتدن چیقارمق، سر- بست براقق، اطلاق، تخلیه سیل ایتك: اسیرلری قویوردرلر؛ برکیجه حبس ایدوب صباح قو- یوردی. ۳. اذن ویرمك، گیمکه مساعدنه ایتك، براقق: بن کنجیه قدر سن مسافرلری قویورمه. ۴. طوتمیوب وضبط ایتیبوب سر بست براقق، قو- یارمق: برقهقه قویوردی.

قویه: س. آوجی قوشلرک قو- صدقلری فضلات.

قوی: س. قوبی. با: قویو و قویو. قویچی: س. ص. قویان، وضع ایدن، واضع: یاساق قویچی = واضع قانون.

قهار: ص. عر. [«قهر» دن سمب.] زیاده سیله قهر و تدمیر ایدن، باتیران، محو ایدن، قوه قاهره صاحی. — صفات الهی دن دخی اولوب قدرت قاهره الهمیه بی مینندر.

قهر: س. عر. ۱. زورلامه، زورله بر ایش یایدیرمه، جبر، اجبار، ز. ۲. غالب کلوب

باتیرمه، محو و هلاک ایتمه، تدمیر و تشکیل: دشمنلری قهر ایشدی؛ کوتی آدملری الله قهر ایدر. ۳. تر. بر محرومیت و مغدو- ریتدن طولانی کندیغی بیه جك صورته کدر ایتمه، بوبله برکدر وانفعال دن متأثر اولمه، کدر ایچنه ایشله: سیمینک مکافاتی کورمند. بکندن قهر ایشدی؛ قهرندن نام اولدی.

قهر: ح. عر. زورله، جبراً، قوه غالبه ایله: کندیغی او ایشده قهرأ استخدام ایشدی. قهر لایتمق: فل. قهر ایتك، قهر لایتمق: چوق کدر و آسف ایتك.

قهرمان: س. فا. یکیت، پهلوان، بهادر، بطل: اسکی زمان قهرمانلری.

قهرمانانه: ص. ح. فا. یکیتجه، بیکیتلکه، بهادرانه: برطور قهرمانانه ایله: قهرمانانه هجوم ایشدی.

قهرمانلق: س. یکیتلک، بها- درلک.

قهره: س. عر. آرقه سنی چویر- میهرک و حرب ایدهرک واقع اولان رجعت. [بونک برینه «رجعت قهریه» استعمالی دها شایعدر.]

قهریه: ص. عر. ۱. قهریه. قهری: آرقه سنی چویر میهرک و دائماً حرب ایدهرک دونمك حرکتنه منسوب و متعلق: رجعت قهریه.

قهریه: س. عر. ۱. سسله و چوق قهریه (کوله: قهریه ایله کولدی، قهریه قویوردی. ۲. صار ماشیق کبی طیرمانیر و موروقیر

مری چیک آچار بر نوع چیک. (ترکجه لغت اعتباریه قهریه دخی یازیلیر.)

قهوه: س. عر. ۱. عن اصل یمندن چیقوب الیوم کایتیلی آمر.

قهوه: حاصل اولان بر حبه که قاوریلوب دوگلدکدن صکره صوده پیشیریلوب ایچیلیر: بن قهوه سی؛ برازیلیا قهوه سی؛ نوز قهوه؛ قوری قهوه؛ قاورلش قهوه. ۲. بوجه نك قاورلش

توزندن پیشیریلن شربت: قهوه ایچمك؛ قهوه پیشیرمك؛ شکرلی ساده، آلافرافنه، آلا نورقه قهوه. ۳. قهوه ایچیلن عمومی محل، قهوه خانه: محله قهوه سی؛ قهوه ده اوتورمق؛ قهوه بیکه- لرندنه یاتمق. || قهوه آلتی = ۱. اساساً آج قارننه قهوه ایچمه مک ایچون قهوه دن اول یتن مختصر یمک. ۲. یمک وقتنک غیرنده و سفره خارچنده نسی ایله چیتقا- ریلوب یتن شی، مختصر و محضر دن یمک: برپارچه قهوه آلتی ایدلم؛ صباحین بر آرز قهوه آلتی یدم.

قهوه اواجی = بیوک دائره لرده قهوه پیشیریلن اوطه، قهوه چی اوطه سی: افندیسنی سالونه آلد- یلر اوده قهوه اواجنه کیردی. || قهوه پاره سی = بخشش: آرابه- جی به بر قهوه پاره سی ویر.

قهوه تپسیسی، اریغی، جزوه- سی، قنجانلری، طاقی = قهوه به مخصوص شیشلر. || قهوه رنکی = بوز ایله قویو صاری آره سنده بر لون مخصوص. || قورو قهوه = قاوریلوب دوکلش قهوه، قهوه توزی.

قهوه جی } ۱. س. ۱. بریو کدازره
ده قهوه پیشیروب
قوناق خلیله کلوب کیدنلره
و یرمکه مکلف آغا؛ قهوه جی
باشی. ۲. عمومی بر قهوه خانه
طوب اداره ایدن آدم. || قورو
قهوه جی = قاوریلوب دو گمش توز
قهوه صانان آدم.

قهوه جيلك } س. قهوه پدشېروب
صانان ويا عمومي بر
قهوه خانه اداره ايدن آدمك
صنعت و مشغوليتي : سير بر لرنده
قهوه جيلك ايدبور.
قهوه خانه } س. قهوه ايجيان عمومي
محل ، قهوه : قهوه خانه
حوادثي.

غشیان، استفراغ: قی * إیمك =
قوصمق، غشیان اتمك.

قَيَّا } س. با : قاي.

قیادت } سٹ. عمر. قائدك، قو.
مانداتلق، عسكره قو.
مانده ايمه، قوماندہ.

قیاس } سنه. ۱. بر شیئی
دیگر بر شیئی بکزدند و
و یا اوکا کوره طوتهرق حکم
ایتمه : قیددکی یولاری شهرک
صوقاقلرینه قیاس ایتمه ملی ؛ بنم
ایشم اونک ایشنه قیاس اولماز.
۲. بکزدتمه ، تمثیل ، مشابته :
بو آدمی باشقهسنه قیاس ایتمک ؛
بو کیمسه ایله قیاس قبول ایتمز.
۳. قاعده عمومییه توافقی
وتبعیت ، سماع مقابلی : قیاس ایله
تصرف اولنان افعال. ۴. مذ.
کبری و صغری اولهرق ایکی

قضیه ابله نتیجه دن مرکب دعوی .
 ۵. ذ. آیت و حدیثله مثبت او .
 لیان ماده لرك آیت و حدیثه
 مستند اولان امانالرینه تطبیق
 ایدلسی : قیاس ابله حکم ایتك .
 || بی قیاس = درجه سز ، حددن
 زیاده . || خلاف قیاس = شاذ .
 || علی القیاس = قاعده . || علی
 غیر القیاس = قاعده به مخالف و شاذ
 اوله رق . || قیاس نفس = کندینه
 بکزدده لرك حکم ایتك ، کندیندن
 اورنك آله .

نیاساً) ۱. عر. ۱. بکزدلده کده،
(لدى التطبيق، نسبة: او
ایشه قیاساً بو برشی دکلدرد.
۲. بکزدده رک، تشبیه و تطبیق
ایله: برینی او کر ندرسه کر دیگر.
لرینی ده او کا قیاساً یابار سکر.
۳. قاعدهیه تطبیقاً: قیاساً تصریف
اولنور. مقابل: سماعاً.

قياسه' } س. لا : قياسه .

قياسی } صد. عمر. ۱. قیاسیہ. ۱.
تطبیق و تمثیلہ اولان :
حکم قیاسی. ۲. قاعدہ عمومیہ
مطابق و تابع اولان : افعال
قیاسیہ ؛ حامل قیاسی. مقابلی :
سماعی .

قیصرہ { سنڌ. ج. عر. فد :
قیصر. لا : قیصر.

نیافت { سش. ۱. عری، قیلقی،
شکل خارجی، هیئت،
صورت: انسانک اخلاقی قیافتندن
بلیدر. ۲. بر آدمک کیسیدی
انوابک هیئت عمومی، زی:
درویش قیافتندن بر آدم؛ قیا-
فتنی دکیشدیروب غریب بر
قیافته کرمش؛ تبدیل قیافت =

طائمه جق برکسوه کیک؛ قیاق
قیافت یولنده : شکل خارچیسنه
دیهک یوق . ۳ . انسانک سیما
و اشکال خارچییه سندن اخلاق
واحوال طبعیه سنی استخراج
ایتمک معرفتی : علم قیافت، فر.
Physiognomonie

قیافتسز (ص. شکل و صورتی
ویا اثوابی بولنده او.
لبان، قیافنی او یغونئز: کنده.
یسی پک قیافتسزد: بونده
اونی پک قیافتسز کوردن. — تکدیر
ایچون دخی قوللائیلیر: هایدی
شورادن قیافتسز حرف!

قیافتی } ص ۱. شکل و صورتی
و یا اثوابی اوینون و بو
لنده اولان : قیافتی بر آدم
ایدی. ۲. فلان زی و قلیقه
بولنان : درویش قیافتی بر آدم
کلدی.

قیافنامہ } س. علم قیافتدن بحث
ایدن کتاب .

قیاق (« قیماق » دن) ۱. اسیرگین، قیاق، غدار،
مرحمتسز: پک قیاق آدم. ۲.
شدتلی، شدید، جسور: قیاق
قهرمان ایدی. ۳. آشیری،
فوق العاده، مبالغه‌لی: قیاق
کوزل؛ قیاق بهادر؛ قیاق
زئین. = ۲. ۱. پک، زیاده،
رعنا: قیاق اوینایور، قوشیور.
۲. مرحمتسزجه، اسیرگیمکسزین:
قیاق کدور.

یا قل { سہ اسیر کہ ہمہ، مرہمتی۔
لک، غدار لق : اونک
قیافنی امثالہ زدر .

۱. قالقمه، آياغه
۲. قالقمه، آياقه طورمه :

قیام ایامک = قالمق؛ قیامده او۔
 لمق = آیاوقده بولمق. ۲. برینه
 حرمت ورعایت مقصدیلہ آیاغہ
 قالمقہ: کمال تواضعندن هر کلنه
 قیام ایدر؛ مقام رسمیده قیام
 اولغاز. ۳. نمازک آیاوقده اجرا
 اولنان قسمی: قیامده اوقونه۔
 جق دعا: قیام ورکوع وقعود۔
 ۴. علی الاطلاق نماز، عبادت:
 ابشی کوندوز صیام کیجه قیام
 ایدی. ۵. برایشه قالمقشہ،
 تشبث، مبادرت، ایشدار:
 معینتده کی آدملرک جملہ سنی
 عزل و تبدیلہ قیام ایتدی۔
 ۶. قارشى طورمه، آیاقالامه۔
 ۷. حشر، بعث بعد الموت، قیام۔
 مت: يوم القیام = قیامت کونی،
 روز محشر. ۱۱. قیام فلامه سی =
 برلیماندن قالمق جق کمیلرک چکد۔
 کبریٰ مریع الشکلی بایراق که
 اطرافى مائی واورته سی بیاض
 اولور۔

قیامت } س. ع. ۱. آخر زمانه
(بتون موتارك قالقوب
حشر ونشر اولسی، عالمك بو.
زلمی: قیامت كونی: قیامت قدر=
الی آخر الدوران. ۲. مج. فوق
العاده خرابیت، مصیبت، آفت:
بو بنم ایچون بر قیامتدر. ۳.
كورلدى، پاتیردى: قیامت
قودى: قیامت، قوناردی.

قیب } یاخورد قیب، د. قاف
قیب } مکسوره ایله باشلار بعض
ترجه صفملرک باشنه کلوب مبا.
لغه و تأکید بیان ایدر: قیب
قزیل؛ قیب قرمنی.

و قیر. مه. متصل قیلا. } قی

اکثرًا مکرر قولانیلیر : کوز-
لری قیپ قیپ قیپ قیپ قیپ
قیپداغق .
{ قیپداغق ، قیپدی وسائره .
قیپ } لا : قیر وسائره .

قیت { قیتلق و سائرہ. با: قط و سائرہ .

قچردامق، قچردی و قچر } ساثره. یا: غچر وساثره.

قېچىي } قېچىق، قېچىقلامق وسا.
قېچىي } ئۆرە. لا: غېچىي وسا ئۆرە.

قبحی } سہ بنیرکن دیل یاقان
قبحی } شیء || آجی قبحی = بر
جنس نبات طی .

۱. آرقه طرف،
 قیچ (آرت، کری. ۲. حیوان
 کریسی، ورا، صاغری، مقعد.
 ۳. کمینک آرقه طرف، کریسی،
 پوپه. ۴. اسلحه ناریه نک قوبروغی،
 کریسی. ۵. حیوانک آرت آباغیله
 اورمسی، چفته: قیچ آتمق =
 چفته اورمق. || قیچ آتدیرمق =
 کچمک، تقدم ایتمک: نجر به ذکاته
 قیچ آتدیرر. || باشمز قیچمز = بی
 سرون.

۱. قهچي } حد. کوبکي جلب ايجون
مکرر قر للانیلی، «اوش»
مقالی: قیچی قیچی، اوش اوش.
== س. قیچی قیچی [جو جوق
لسانده] کوبک، کلب. [اوش
اوش کی.]

قچین (ح. آرقه به طوغری،
کریسین کری : قایق
قچین قچین یاناشدی؛ ائک اوپد.
کدن صکره آرقه سنی چور مریوب
قچین قچین دوندی؛ قچین قچین
کک = سومسوک سومسوک، یواش
یواش رنک یاننه صوقلق.

قبح { سسذ. عر. ط. ایریک؛ قبح
مثنی = مٹانہدن افزاولنان
ایریک؛ قبح کاذب = ایریکہ بکزر
بعض افزازات.

قید } سنڌ. عمر. ج: قيود. ۱.
باغلامه، ربط، بند: طا.
وغي آياغندن، قوچي بونيو.

زندن قيد ايتك. ۲. باغلايه جي
شيء، باغ، بند، رابطه: ۳. آيا.
غنده ڪي قيدي قوباردي؛ قيود
قويه ايله مقيد ابدى. ۳. يازيلان
ويا ورود ابدن محبرات رسميه
ونجاره وسائره ٺڪ خلاصه ما ايله
تاريخ ونومره لرينك دفتر مخصوص.

صنہ کچیرلسی : بو اوراق قید
ابتدیرك . ۴ . بو صورتله دفتره
کچیریان خلاصه و نومره و تاریخ :
او تذکره ک قیدی بولنه مدی ؛
قیدینه مراجعت ایتمی ؛ قیدی
چقارملی ؛ قیود عتیقه . ۵ .
تعمیم و اطلاق مقابلی اوله رق
بر شیک تحدید و تعیینی ؛ برطاقم
شرائط ایله مقید اولسی ؛ هیچ
بر قید و شرط بیان ایتمه مش ؛
کندیسی تضمینی بعض قیودله

تعهد ایستند؛ بلا قید و شرط =
شرطین و قیدین اوله رق، علی -
الاطلاق؛ اونک تکفلی بر قیده
مقید در ۶. اهمیت و برمه،
وظیفه ایدمه، امور سامه، غائله:
کنندگی دنیاده بر شیئی قید
ایمور؛ شمدی اوغانی بر مکتبه
ادخال ایتک قیدنده در؛ آدم!
قیدایمه ۷. بر آدمک عسکر لکه
یا بر خدمته و یا خود بر مکتب
وسائره به قبوله اسمنک دفتر
مخصوصه کچیرلسی: اوغلکزی
مکتبه قید ایتدیر دیکیزی؟

کندیسی عسکره قید اولندی؛
دها قیدی اجرا اولغدی. ۸.
تعلیقات، حواشی: قیدی بر صرف
کتابی بولدم. ۹. برجه ویا
ترکیبک اجزاسندن اوله رق
مفهومی تحدید ایدن جزء: بر
سوزی یازارکن قیدلری یزلی
یرنه قورعلی که معنای مقصودک
غیری رمعنا آکلاشلسون. ۱۰.
مراغوز ایشلرنده ایکی تختی بر
برنه ربط ایدن تخت: بوچکمیج
کوزل یا بلش اما یاز قیدلری صا.
غلام دکل. ۱۱. بلاقید، بی قید =
غائله سز، ایلیشیکسز، برشیته اهمیت
ویرمکسز. ۱۲. ترقین قید = طرد،
قوغمه. ۱۳. قید حیات = برحیات
بولندجه، حیاتیله مشروط:
قید حیثاته معاش باغلا دیر =
باشادجه آلمق شرطیله. ۱۴. قید
و شرط = برکلام ویا مقاوله تک
بعض جهتلری تحدید ایدن ویر
شرطه مشروط قیلان سوز ویا
قهره: بلا قید و شرط.
قیدسز { ص. بر شیته اهمیت
ویرمز، بر شیته امور
سانماز، اهمالچی، ایلیشیکسز:
تک قیدسز آدمدر.
قیدسزلق { ص. بر شیته اهمیت
ویرمیش، اهمال،
ایلیشیکسز تک.
قیدقلامق { قیدقلامق. ۱۵. دا:
تک قیدقلامق و سا.
تک.
قیر { ص. ۱. غیرمسکون بر، شهر
قیر { وقریه خارجی، صحرا: قیره
چیقمق؛ قیرلده کزیمک. ۲.
ایشلنمه مش، خالی بر: قیرلده
ییت اولنر. ۱۱. بوز قیر = آوروپا

لسانلرنده ستب Steppe دینان
سیریا تک واسع صحارای. ۱۱. قیر
سرداری = خیدودلری تعقیب
و یوللری تأمین اتمک مقصدیله
تعیین اولنش بر باشیبوزوق
بولونکنک باشی.
قیر { ص. ۱. کول رنگنه چالار
قیر { بیاض، کیرلی آق: قیر آت،
قیر صقال. ۱۲. آلا قیر = قارشیق
رنگلی قیر. ۱۳. اوگیگ قیری =
بو قوشک توکارینه بکزر
رنگده. ۱۴. باقلا قیری = قور.
شونی به مائل قیر. ۱۵. بوز قیر =
بیاضله بوز آردهنده، بوزه چالار
قیر. ۱۶. قیر چیل = بیاض بگکی
قیر. ۱۷. دیر قیری = سیاهی زیاده
قیر، دیر رنگنده. ۱۸. صیحان
قیری = سخجانی به چالار قیر. ۱۹.
طوره قیری = طوره رنگده
قیر. ۲۰. قیر قیل = قیر صقالی. ۲۱.
کوک قیر = ماوی به چالار قیر.
= ۱. ۲۲. کوک رنگنه
چالار بیاض رنگ، قیر رنگی:
صقالنه قیر دوشمش، سریش؛
قیری سیاهندن زیاده. ۲۳. قیر
طونلی آت: اونک برکوزل قیری
وارد: قیره بیغشیدی.
قیراج { ص. ۱. قیر حالنده، ایشلنمه
قیراج { مش، اعمار اولغماش،
خالی و غیر مثبت: قیراج یرلر؛
قیراج طوبراق. ۲. برشی حاصل
ایمز، عقیم (بر).
قیراط { س. ۱. یونانییدن
ماخوذ اولوب یونوز
دیمکدر [درت دانه یچی بو.
بنوزی چکردکنندن عبارت
مجوهرات و ساثره به مخصوص بر
وزن اولوب یکریمی دردیی بر

مثقال ایدر. [آوروپا سالتیرینه ده
عربیدن آلنه رق Carat دینر].
قیراغی { ویا قیراغو. س. صو.
طوگمش حالنده یاغان و یاغود
یاغودقن صکره طونان چی،
ژاله: قیراغی یاغمش؛ بو قیراغی
اکینلری، باغلری یاغدی.
قیراق { ص. ۱. قیراق.
قیران { ص. ۱. «قیرمق» دن [محو
و تلف ایدن، مهلاک،
مخرب: قویون قیران = قویونلری
اتلاف ایدن صالغین خسته لی؛
صاج قیران = صاجی دوشورور
علت، داه الثعلب.
قیراته { ص. ۱. قیراته.
قیرچین { ص. حیوانانه دوشن
صالغین خسته لی.
قیرچیل { ص. ۱. بیاضله قارشیق
قیر رنگنده: قیرچیل
بر آت. ۲. قیر، بر برینه کیرکین
سرت قیل: قیرچیل بر پوستکی.
قیردیرمق { ق. ۱. باشقه سی ویا
سطه سیله قیرمق،
کسر ایتدیرمک: شو طاشلری،
جوزلری قیردیرمق. ۲. اسقو.
نطو ایتدیرمک، مهلتله اودنه جک
بر سند و پولیجه و معاش صورتی
وساثره تک بر مقدارندن واز
کچرک بقیه سنی پشین اودتمک:
پولیجه بی یوزده اون اکسیکنه
قیردیرم. ۳. تهلیکیه قویوب
هلاکته سبب اولمق: فن حرب
مغایر بر موقع طومغه خیلی
عسکر قیردیردی. ۴. ایتدیر-
تمک، تنزیل ایتدیرمک: اتمک
فیاتی خیلی قیردیردی.

قیرغین { ص. ۱. قیرماش، آشا-
شده کیمش: قیرغین صو =
تک صیحاق دکل، ایلوق. ۲.
خاطری قیرماش، خاطرمانده،
طارغین: کندیسی بکا قیرغیندر.
= ص. حیوانانه دوشن صالغین
خسته لی: بالیق قیرغینی. (قیر-
جین کبی).
قیرغینلق { ص. ۱. طارغینلق،
خاطر قاله: بو قیر-
غینلق سبی نه در؟ ۲. قیریقلى،
وجوده حاض اولان کوشکک.
قیرقز { ص. ترک اقوامندن سیر-
یه تک غرب جهتنده و بحر
خزرک شملنده طولاشیر بیوک
بر قوم: قیرقز قزاقی.
قیرلاغان { ص. یوسرو جاق، طا.
عون اوری. ۱۱. مج.
قیرلاغان سوروسی = اشخاص
مضره کروی.
قیرملق { ق. ۱. کسر اولمق،
منکسر اولمق: جام، بار-
داق دوشوب قیرلدی. ۲. کلینله
تاب اولمق، محو و هلاک اولمق:
ایلمک ظهور ایدن قولاردن چوق
خلق قیرلدی؛ فیلیپینده آمریقا-
لیرک چوق عسکری قیرلدی.
۳. وجود قیریق اولمق، قیر-
یقلق طومق. ۴. طارملق، کو-
جنگ، منفعل اولمق: سلیم نه سبیدن
بکا قیرلدی. ۵. شدتی کیمک،
شدتی قالمق: روزکار، فرطونه،
صوتوق قیرلدی. ۶. ناز ایله
صالانوب بدلمک بعض یرلری
اویتمق: قیریلر قیورور؛ او
قدر قیرلوق ده عیشدر. ۷. قا-
تلامق، بوکک: بو کوملک

یاغمه سی قیرلماز. ۱۱. آباق، ال
قیرلوق = بددعادر: الی قیرلسون؛
آباغی قیرلسون. ۱۲. بل قیرلوق =
بل بوکک، ضعف و فتور طاری
اولمق، چوق یورلوق. ۱۳. قول قنات
قیرلوق = زبون اولمق. ۱۴. کوله دن
قیرلوق = قاتلق. ۱۵. جیت قیرلدم =
تک نازلی و شیق قیافتی.
قیرلمه { ص. ۱. قیرلوق ایلی. ۲. ناز، نازلی بو-
رویش، رقتار ناز.
قیرلی { ص. جاش قوشک بر نوع
کوچی: قیرلی قوشی.
قیرمق { ق. ۱. سرت بر شیته
ضرب و صدمه ایله پار-
چه لره آیرمق، کسر و شکست
ایتمک: طانی، آینه بی، جوزی،
دکنکی قیرمق. ۲. طوغرامق،
پاره لامق، قبا و ایری اوکوتمک:
اتمکی قیرمق؛ بولغوری قیرمق.
۳. باتیرمق، قهر و تدمیر اتمک،
مغلوب و اتلاف اتمک: دشمنک
عسکرینی قیردی. ۴. ایتدیرمک،
تنزیل اتمک: فیاتی قیردی.
۵. مؤجل بر سند و پولیجه
و صورت و ساثره تک بر مقدارینی
تنزیل ایله اوست طرفی پشین
ویرمک، اسقونو اتمک: فلان
صراف پولیجه، انهام، معاش
صورتی و ساثره قیرار؛ یوزده
یکری اکسیکنه قیرارلر. ۶.
کوجندیرمک، خاطر باهامق: بو
قدر جق شی ایچون بی قیرمایک؛
بن سزی قیرمام. ۷. بوکک،
قاتلامق: شوکاغدی، شوژلری
قیروب طوبلاک. ۸. چوق
حیوانات کیمک. ۹. کلینلی آقه
قزاتمق: آماده پاره قیردی.

۱۰. برشیته شدتی کیمک، ایتدیر-
مک: کونش صوتوقی قیردی؛
یاغور فرطونه بی قیرار. ۱۱.
تسکین اتمک: عنادی قیرمق؛
قولنجی قیرمق. ۱۲. بل قیرمق =
چوق یورمق، فتور ویرمک.
۱۳. بون قیرمق = کبری تذلیل اتمک.
۱۴. بون، قوز قیرمق = خطا اتمک،
لغردی قاچیرمق. ۱۵. قیردیی جوز
بیکی کچدی = ایتدیی مناسبتر-
لکله حدی آشدی.
قیرمه { ص. ۱. قیرمق ایلی. ۲. قاشی قاتلامغه
بایلان انواب سورسی: فیستانک
قیرمه لری چوق اولور. ۳. قاش
وساثره تک قاتلانندی بوککدی
برده پیدا ایتدیی چیزکی: شا-
لینک قیرمه لری بوزمق ممکن
دکلدر. ۴. سیانت دینان بر نوع
یازی که وقتیه حاسبه ده مستعمل
ایدی. [بو معنا ایله صفت کبی ده
قوللانیلر: قیرمه یازی. ۱۱. نسخ،
تعلیق قیرمه سی = شکسته دینان
سرعتی یازی. ۱۲. قیرمه طاش =
(صفت کبی) شوسه لر ایچون
قیرلش اوافق طاش.
قیرمه جی { ص. مطبوعه ده باصلمش
فورم، لری قیروب
قاتلایان ایشی.
قیرمه لامق { ق. ۱. اوافقاقتی،
طوغرامق. ۲.
انواب و ساثره به قیرمه لر باقمق.
قیرمه لی { ص. قیرمه لری چوق:
(قیرمه لی فیستانک).
قیرندی { ص. ۱. قیریلان برشیته
(پارچه لری، قیرلقدن
چیقان اوافق پارچه لر، اوافاندی،
قرضه: اتمک قیرندیلری؛ جام

قیرندیلری. ۲. اوافق توك شئ،
بقیه جزیه: اسکی ثروتك آنجق
قیرندیلری قالش.

قیرنق { ایتك، ناز ایله قیریلورق
بورعك.

قیریق { ۱. قیرلش، منکسر،
شکسته: قیریق طاش،
دگنك، دستی؛ قولنك قیریق
یری. ۲. صوی قاریشقی، خا-
لص جنس اولیان: قیریق نازی.
= ۱. برعضوك قیرلش یری:
قولك قیریقی باغلامق؛ طباغك
قیریقی یا پشدرمق. ۲. قیریلان
شبتك پارچه لری: جام قیریقی.
۳. دوکولوب ایریجه پارچه ل
حاله قونش شئ: آربه، بغدادی
قیریقی. || قیریق دوکوک = ۱.
فاسر بوط، پریشان سوز. ۲.
قیریلوب دوکیلدن اوتده بریده
قالش جزئی شیلر: قیریق دو-
کوک طویلایوروز.

قیریقچی { س. قیریلان عضولری
قیریقچی (باغلاهورق ابی ایدن
علی جراح، جیقیقچی.

قیریقچیلق { س. قیریلان عضو-
قیریقچیلق { لری باغلامقله ابی
ایتك صنعت عملیه سی، جیقیقچیلق.

قیریقلاق { س. ۱. قیریلان، قیریق
قیریقلاق { اولان شبتك حالی.
{ اسم اوله رق «قیریق» ده
مستملدور. ۲. صوئوق آله دن
وسائر اسبابدن حاصل اولان
نشه سزك وبتون بدنده وکیکلر-
ده حس اولنان آغری وبور-
غولنق، انحراف: وجودمده بر
قیریقلاق طویورم؛ بر قیریقلم
واردور.

قیریقماق { قته. با: قرقق.
قیریم { س. ۱. کلیتله حیوانات
قیریم { س. ۱. کلیتله حیوانات
قیریمی. ۲. خرسیتیلرک برهیز
بوزمه لری: ات قیریمی. ۳. اثواب
قیرمه سی.

قیز { یاخود قز. س. ۱. کنج و او-
قیز { قلمه مش دیشی انسان، جاریه،
دختر: بر قیز چیقدی؛ کوک
قیزلری خوره تببورلردی. ۲.
دیشی اولاد، اولاد اناث، بنت،
کریمه، دختر: ایکی اوغلی و بر
قیزی واردور؛ قیزلری اولندیر.
دی؛ قوجه ده بر قیزی واردور؛
قیزینک اوغللری. ۳. بکر، دو
شیزه: ایکی سنه اول اولمش
اسه ده الیوم قیز اولدینی مر-
ویدر؛ ایکی دفعه اولنوب بر
دفعه سنده قیز دیکرنده نیمه
آلدی. = ص. دیشی، اناثدن:

قیز چوجق = صبیبه؛ قیز اوغلان
بکر؛ قیز قرداش = همشیره،
اخت؛ قیز اولاد = بنت، کریمه.
|| قیز آلمق = تزوج، ازدواج
ایتك: عشاير خلقی کندی عشاير.
تلرندن قیز آمازلر؛ قیز آلوب
ویرمك = صهریت، مصاهرت
ایتك. || قیزلر آغاسی = دارالسعادة
الشریفه آغاسی. || قیز اوغلان =
بکر، دوشیزه. || قیز اوغلان قیز
دخی دینلیرسه ده، بو ترکیب
غریب کور. || خانم قیز =
کنج و تربیه لی قیز، فر. Mad-
moizello مادمازل عنوانشك
عدیلیدر. || خدمتی قیز = بسمه،
یانا شمه قیز. || قز قوشی = آغاج
قافانك بشیل برنوعی. || قیزکی =

تربیه لی و محبوب آدم. || قیز
کلمی = عشاير قیزلرینک طوقو-
دقلری برنوع مقبول کلیم. || قیز
مه سی = برنوع شفتالی و آغاج قازنی.
|| قیز ویرمك = اولندیرمك.
|| هکیم قیزلر = قتولیک راهبه-
لری.

قیزارتمق { قته. ۱. قرمزى ایتك،
قیزلر رنگنی ویرمك:
کونش المایی قیزارتمدی. ۲.
طاووده قرمزى اولنجیه قدر
قاوورمق، باغ ایچنده دوندیره.
رک پیشیرمك: ات، بالیق قیزار-
تمق. || یوز قیزارتمق = بر شئ
ایستمك محبوبیتی کوزه آلدیرمق.
قیزارتمه { س. طاووه یا تجربه ده
قیزارتمش ات ویا بالیق
یمکی؛ دوکون قیزارتمه سی = ات
قیزارتمه سنك برنوعی. = ص.
طاووده قیزارتمش: قیزارتمه
بالیق.

قیزارمق { فل. ۱. قیزل، قر-
مزى اولقی، قرمزى.
یلا شق، احمرار ایتك، سرخ
اولقی: حوضده کی بالقلر، شو
تارله ده کی چچیکلر نه کوزل
قیزارمش! الما کونشی کوردجه
قیزاریر. ۲. (میوه) اولقی،
کال بولق: قیزلقلر، اوزوملر،
اریکلر قیزارتمه باشلادی. ۳.
اوتامق، محبوب وخیل اولقی،
خیالتدن قان یوزه فیلا یوب
چهره قیرمزى اولقی: اوسوزی
سویلرکن قیزاردی. ۴. (ات
وبالیق وسائر) طاووه یا تجربه ده
قیرمزى اولنجیه قدر قاووریلوب
پیشمك: بالیقلر قیزاردی؛ اتی
قیزارنجیه قدر قاوورمه لی. || قیزا
روب مورارمق، قیزاروب بو-

زارمق = محبوب اولقی، محبوب.
پیتندن رنگدن رنگه کیرمك.
|| کوز قیزارمق = آغلامق.
|| کومور قیزارمق = طویتشمق،
یامق.

قیزاق { س. ۱. قار و بوزک اوز-
رینه قایمق اوزره تکر.
لکسز و آچاق برنوع آرابه که
افطار شماليه ده کوپکلر و ماؤوس
صغینلره چکدرلر: قیزاقله
سیاحت ایتك؛ قیزاغه بیغك. ۲.
چوجقلر قارلی و بوزلی اینشلرده
قابوب اکلنك ایچون اوزرینه
اونوردقلری تخته پارچه سی:
قیزاق قایمق. ۳. ب. اوزرنده
کی انشا ایدیلوب برابر دیکزه
ایندیرین دستکاه. ۴. قایمك
دستکاهدن ویا قایمخانه دن دیکزه
ایندیرلسیچون آغاج دوشمش
میلی یول اوزرنده قایدیریلان
برنوع بشیک: قایقی قیزاغه
آلتی، قیزاقله ایندیرمك. (اسکی
ترجوده «غریلقاج» دینردی.)
قیزاقلق { س. دوشمه تخته لرنك
آلتمده کی لیلجلامه
کیریشلر.

قیزالاق { س. کلینجک چچیک.
قیزاموق { س. اکثر یا چوجقلره
عارض اولان و بر

نوع حماله برابر بدنده قرمزیه سی
بر طاقم قبارقلر دوککدن عبا.
رت اولان علت مستولیه که
«قیزل» دن خفیجه در، حصه:
قیزاموق چیقارمق، قیزاموغه
طوتلق.

قیزان { س. جسور و مسلح کنج
(کوبلی، کوی قهرمانی؛

طاغ آوبنه قیزان کوندیرمك.
|| قاری قیزان = بتون خلق،
عموم اهالی.

قیزدیرمق { قته. ۱. آتشدنه
تسخین ایدوب قیزار-
تمق. ۲. حد تلندیرمك، اغضاب
ایتك، برینك قیزه جنی سوز
سویلك ویا ایش یامق: کندیسنى
قیزدیرمق ایچون سویلدم؛
مخصوص اکلنك ایچون برینی
قیزدیروب باغرمق. ۳. آزدیر-
مق، آزمه سنه سبیت ویرمك:
قوجلری قیزدیرمق. ۴. حرارت
ویرمك، قیزمه سنى موجب
اولقی: قرمزى بوبر طاووقلری
قیزدیرر = یومور طلامق استعداد.
دینی ویرر.

قیز شق { فل. ۱. کسب شدت
ایتك، اشتداد ایتك،
آلوتك، اشتعال ایتك: غاوغا،
مباحثه قیزشدی. ۲. رواج بولق،
رواج و داد وستد آرتق: بازار،
آلیش ویریش قیزشدی. ۳.
قیزغینلق و حرارت پیدا ایتك،
آزمق، چقنی آرامق، کوسنیک:
آیغر، قوج، طاؤقلر قیزشدی.

قیزغیرمق { فل. ۱. (سیلان)
ایصلق چالقی. ۲.
(طوغان) آوه اینرکن بر صدای
مخصوصله باغرمق. مر.

قیزغین { ص. ۱. چوق تسخین
اولمش، پك صیاق:
قیزغین دمیر؛ قیزغین صو. ۲.
طارغین، کوجمش، حد تلکشی:
شمعدی پك قیزغیندر لقردی
سویلفز. ۳. اشتداد ایتش،
آلوتمش، مشتعل: قیزغین غاوغا؛
قیزغین مباحثه. ۴. آزمش،

آزغین، کوسنیش: قیزغین بوغا،
آیغر، قیصراق.

قیزغینلق { س. ۱. چوق ایصنمش
شبتك حالی، زیاده
صیاقلق: دمیرك قیزغینلی. ۲.
طارغینلق، کوجمه حدت، غضب:
شمعدی قیزغینلی واردور. ۳.
آلوتمه، اشتداد، اشتعال: غاو-
غانك، مباحثه نك قیزغینلی. ۴.
آزغینلق، کوسنیه: بوغانك،
آیغیرك، اینكك قیزغینلی.

قیزل { یاخود قیزل ویا قیزیل. ص.
۱. قرمزى، آل، احمر،
سرخ: قیزل الما: قیزل طوپراق؛
قیزیل بويا، (بوکوزل افت مخصوص-
صه طورورکن استانبولجه مترو-
کیتله بورنك برنوعنه مخصوص
اولان «قرمزى» لفتك استعمالی
شایان تأسندر). ۲. قرمزى او-
لهجق درجه ده ایصنمش: قیزغین:
قیزل دمیر. ۳. اشقر: قیزل
صقال. ۴. نوع وجنسنده پك
مبالغلی، آشیری درجه ده او-
لان: قیزل دلی. ۵. آلتین،
آلتیندن، مذهب، زرین: قیزل
الما، قیزل قویون. مر. || قیزل
آطهلر = مرمره ده استانبول
قرینده کی کوچک آطهلر. || قیزل
آغاج = معروف برجنس اورمان
آغاجی که کراستیه قوللانلیر.
|| قیزل باش = ۱. شاه اسماعیلک
برصنف عسکری، سرخ سران.
۲. غلظه شیعه دن بر طاقفه.
|| قیزل خسته لقی = اسم اوله رق
قیزل دینلن علت ساریه.
|| قیزل سوکوت = سوکوت آغاج
جنك برجنسی. || قیزل شاب =
آجیق افلاطونی رنك. || قیزل

پایراق آخر اونی. || قیزل عور.
طه = پارتالیه عورطه سی. = س.
قزاموغه بکزر و اوئدن شدتلی
یرساری خسته لک چوجقلره
عارض اولور و تنک اوزرنده
قرمری قبارجقلر چیقارمیوب
بتون وجودک قیزارمه سی موجب
اولور، اسقارلاتین. (قیزل خسته.
لق دخی دینلر.)

قیزلجق { س. زیتوندن اوفاراق
اوله رق خام ایکن بیاض
ویتشدیکنده قرمری رنگنده
میخوشجه و قابض بر میوه که
طاغله رده خدایی نابت اوله رق
چوق اولوب باغچه لرده دخی
بتشدیریلر: قیزلجق تک: قیزلجق
شروبی، رچی. || قیزلجق آغاجی =
بو میوه بی ورن آغاج که اورته
بیوککننده اولوب حشی پک
سرت اولمغه دکنک و سائر
یاییلر. || قیزلجق صوبه سی =
طباق، تأدیب.

قیزلجه { ص. قرمری سی، قر.
مری به چالار. || قیزلجه
بوغدا ی = بر جنس یومشاق بو
غدا ی. || قیزلجه قیامت = ولوله.

قیزللق { س. قرمریلق، قرمری
رنگ، حرمت، یانغین
قیزللقی = آلونیک انعکاسی. ۲.
قیزل خسته لک، قیزل، اسقارلا.
تین. ۳. بر نوع دوزکون. ||
قیزللق اونی = اشک قولاغی.

قیسراق { س. با: قیسراق.

قیسی { س. با: قایی.

قیش { س. ۱. سنه تک فصول
اربعه سنک اک صوئوخی که

ارضروم قیشلاغنده بولینوردی.
۲. قویون کی حیوانات اهلیه.
تک قیشین چکله کیری معتدل
هوالی وقار یاغماز یر و بویه یر.
لرده کی مرعا، یاییلاق (یاییله)
مقابلی: قویونلر کی خانگی
قیشلاقدنه قیشلاپورسکر؟ او
چفتلک اصل ایرادی قیشلاقد
ندر، کوزل قیشلاقری واردر؛
بر قیشلاق استیجار ایتدم. ۳. با:
قیشله.

قیشلامق { فل. ۱. قیش اولق،
قیش حکم سی اجرا
ایتمک، صوئوئق اولق: هوا
قیشلادی؛ کانون ثانیله ایدکده
دها هیچ قیشلاماشیدی. ۲.
قیشی کچیرمک: بو سنه غالباً
کوشکده قیشلاپه جغز؛ قویونلر کز
زده قیشلاپور؟ شرق اردو.
سی اکثریا ارضرومده و غرب
اردوسی بلغرادده قیشلاردی.

قیشلق { ص. قیش موسمه، صو.
قیش موسمه مخصوص،
شوی: قیشلق اثواب؛ قیشلق
او: قیشلق ذخیره. = س. قیشین
اقامت اولنان خانه، قیش مسکنی:
یاییسی واردر بر قیشلق ده تدا.
رک ایدرسه مکمل اوله جقدر.

قیشللق { فل. قیشی کچیرتمک:
قیشللق قویونلری بو سنه
زده قیشلاپه جغز؟

قیشلاق { یاخود قیشله. س. ۱.
وقتیله موسم شتاده

حربک تعطیلی معتاد اولمغه او
موسمه عسکر واردونک چکله.
یکی محل: قاسمدن صوکره
اردوی مایون بلغراد قیشلاغنه
چکله شیدی؛ شرق اردوسی

قیصاج { س. ۱. دمیرجیلرک
قیزغین دمیری طوتد

قلری کلپتان و ماشه کی بیوک بر
دمیر آلتری. ۲. استاقوز کی
بعض حیوانلرک طوتوب صیقمغه
وحتی کسمکه مخصوص عضولری:
استاقوز قیصاجیله پارمغی
صیقوب قوباره جق اولدی.

قیصاجلامق { فل. ۱. بیوک
دمیرجی کلپتانیله
طوتوب صیقمق: دمیرجی قیزغین
دمیری قیصاجلادی. ۲. زمان
قدیمده بو معامله دن عبارت او.
لان اشکجه بی اجرا ایتمک:
اتلری قیصاجلادیلر. ۳. استا.
قوز و اوکامشابه حیوان قیصاجیله
طوتوب صیقمق: استاقوز فنا
حاله المی قیصاجلادی.

قیصالتق { فل. قیصه ایتمک،
آزالتمق، قصیرایتمک،
کسوب و قیروب قیصه یایمق:
دیرکی، اثوابی، صاجی، صقالی
قیصالتق: یولی قیصالتق.

قیصالمق { فل. ۱. قیصه اولق،
بوی آزالتمق، قیصه
کلمکه باشلامق، چکلمک، قصر
ایتمک: تخته تک اوجی کیسیلرسه
قیصاله جقدر؛ بو اثواب چوق
قیصالیدی؛ فائله ییقاغله قیصالیر.
۲. مختصر و مجمل اولق: شعری
عباره، افاده قیصالیدی؛ دمیر
یوانندن طولایی آناطولونیک
یولری قیصالیدی؛ کونلر کیتدیکه
قیصالیر.

قیصدمق { فل. ۱. صیقان بر
شیته طوتدیروب
صیقدرمق: المی قیویه، ماکینه یه
قیصدرم. ۲. طار یره کتیروب
طوتق، اله کچیرمک، یاقه لامق:

کندیسنی بر کوشده قیصدر.
دی.

قیصر { س. ص. ج. قیصاصه.
(لا. Caesar) اسکی روما
ویزانس امپراطوری: قیصر
روم؛ اسکی قسطنطنیه قیاصره.
سی. (مشهور قیصرک اسمندن
تعمیم اولمشدر. اليوم آلمانیه
امپراطورلرینه کندی لسانلرنده
بونام ویرلدیکی کی، روسیه
امپراطورلرینه ویریلن «چار»
یاخود «قرار» اسمی ده بوندن
تحریر اولمشدر.)

قیصراق { س. یکبر دیشیسی،
کک پینک و قوشی
و کک یوک بیکیرینک دیشیسی:
کوزل بر قیصراخی واردر؛ جنس
قیصراق؛ عرب قیصراخی.

قیصری { ص. ص. عر. قیصریه.
اسکی روم امپراطور.
لرینه ویا بالخاصه قیصر نام روما
سردار وریشنه منسوب و متعلق.

قیصراق { فل. ۱. قیصه اولق،
ط. عملیات قیصریه = حیاتندن
قطع امید اولنان کبه بر قادیکنک
قارنک شقیله چوجقنک قور.
تارلسی عملیات که مشهور قیصر
دخی بویه بر عملیاتله دنیا یه کلشدر.

قیصریق { ص. طوتوق، بچریکسز،
مسکین، عاجز: قیصر.
یق آدم.

قیصقاج { س. آچیلوب قینایر
اکرتی مردیون.

قیصقاج { س. کندی سودیکنه
ویا عائله سنه باشقه سنک
باقدیغنی و بناشدیغنی چکمه مک
خاصه سی و طبیعی، غیرت، رقابت:
سبب سیر قیصقاج ایی برخصلت
دکلدر. = ص. ۱. قیصقانان،

کندی سودیکنه ویا عائله سنه باشقه
سنک باقوب یا ناشدیغنی چکمه مک،
غیرتلی: غیور: پک قیصقاج آدمدر.
۲. حسدایدن: بوچوق نه قدر
قیصقاج!

قیصقاجلق { س. سودیکنک ویا
عائله سنک باشقه سیله
قونشد یغنی ویا مناسبتی چک.
مه مک خصای، غیرت، رقابت:
قیصقاجلغندن نه یاه جغنی ییله.
میوردی. ۲. حسد، غبطه.

قیصقاندرمق { فل. قیصقانمغنی
(موجب اولق،
غیرت و رقابتیه دوشورمک:
چوجقلری قیصقاندرمه جق آری
سچیدن احتراز ایتمی.

قیصقانلق { فل. ۱. غیرت کلنک،
رقابت اولنلق،
چکله مه مک: بوکا قیصقانماز؛
بویه سبب سیر قیصقانلیری؟ ۲.
اسیرکه کلک، دریغ ایدلک.

قیصقانلق { فل. ۱. قیصه اولق،
دیکنک باشقه سیله
مناسبتی چکمه مک، غیرت کلک،
رقابتیه بولنلق: قاریسی چوق
قیصقانلیر؛ قاریسی کندیسنی
خدمتی قیزلردن قیصقانلیر. ۲.
چکمه مک، حسد، غبطه، رشک
ایتمک: چوجق کوچک قارداشی
قیصقانلیر. ۳. اسیرکه مک،
دریغ ایتمک: بن سزدن برشی
قیصقانام.

قیصلمق { فل. ۱. طاره کتیر.
تضییق اولنلق،
صیقیده قانلق: قویروغی قیویه
قیصلدی؛ پارمغ ماکینه یه قیصلدی.
۲. طوتلق، سربست ایشله مک،
خرلیدی اولق: سسم، بوغازم
قیصلدی؛ صوئوئوئدن، نزله دن،

راقیدن، جوق باغیرمه دن سسی
قیصلش.
قسم { یاخود قیصم س. آوجه
استیعاب ایدن مقدار،
آوج، قبضه، طوتام.
قیصمق { ق. ۱. صیقوب طوتق،
تضیق ایتک، صیقشدر.
ق. ۲. قیو یارمغمی قیصدی.
آزالتمق، طارلاشدرمق،
کوجولتک، حصار ایتک: مصارفی
بر آرز قیصلی. ۳. قیه مامق،
اسیرکه مک، دریغ ایتک: بویه
برایش ایچون یاره ی قیصام.
۴. (قولاقلری) ایندیرمک،
یاتیرمق: قولاقلری قیصوب
کیتدی. ۵. (قویروغی)
باجاقلرک آره سنه آلتی: قویرو-
غی قیصمش کیدوردی.
قیصمه { قیصق. ایشی. با:
قیصه { ص. ۱. بوی آرز اولان،
اوزون مقابلی، قیصیر،
کوتاه: قیصه آجاج: قیصه بوی:
قیصه آدم. ۲. تفصیلاتی اولیان،
مختصر، موجز: قیصه مکتوب:
قیصه رساله: قیصه سوز. ۱۱ دیلی
قیصه = کلاقلقدن عاجز. ۱۱ قیصه
طوتق = قیصه یایمق، اوزون
طوتامق. ۱۱ عقلی قیصه = قیصیر
العقل، عقلسز. ۱۱ قیصه کچیک =
محتی جابوق قیامق. ۱۱ قیصه
کیمک = اختصار ایتک، اوزاتمامق.
= ح. مختصر، علی طریق
الایجاز: قیصه یازیور: قیصه
سویه.
قیصه جق { ص. بک قیصیر: قیصه.
جق بر جیه کیش.
قیصه جه { ص. آرز قیصه، جوق
اوزون اولیان: بوی

قیصه جه در. = ح. مختصر. ایجاز
طریقله: قیصه جه آکلات.
قیصه لق { ص. بوی آرز اولان
شیک حالی، اوزونلق
مقابلی، قصر: قیصه لغندن باشقه
بر عذری یوقدر.
قیصیر { ص. ۱. طوغورماز، چو-
جفی اولماز، عقیم: قیصیر
آدم، قادی، قیصرق. ۲. محصو-
لات ویرمز، غیر منبت: قیصیر
تارله: قیصیر ییل.
قیصیر غاتمق { ق. دریغ ایتک. مر.
قیصیر لق { ص. ۱. طوغورماز
آدم ویا قادی یاخود
حیوانک حالی، عقم. ۲. محصو-
لاتسزاق، عدم انبات: بو ارا-
ضینک قیصیرلنی.
قیصیق { ص. ۱. قیصلش،
صیقشمش، تضیق
اولمش. ۲. زورله وخرلایه رق
چیقان، سر بست ایشلین، خر-
لدی، بوغوق: قیصیق سس:
قیصیق بوغاز. = س. اویلوغک
قانامه برلری: جوجفک قیصیققرلی
یشمش.
قیصیق لق { ص. ۱. قیصلش
و صیقشمش شیک
حالی، تضیق. ۲. بوغوقاق،
خرلدی: سسک، بوغازک
قیصیققلی.
قیصیققلی { ص. قیادن چرچر آقان:
قیصیققلی ص. چشمه.
(سند. عمر. بو. K7505)
قیطس { ص. بالینه، قادیرغه بالینی.
ه. برجه کوبیه فر. Cetus.
قیطسیه { ص. ۱. طائفه قیطسیه =
قادیرغه بالینی جنسندن

اولان حیوانات زمره سی، فر.
Cetacees.
قیغ { ص. ۱. قویون ترسی. ۲.
قوری کوره. ۳. مج. قوری
میوه نک بایاغیسی.
قیغیر داتق { فل. اورومک، بک
بکیر) جیغیر شقی.
قیغیر مق { ق. جیغیر مق. مر.
قیغز { س. پس کبه پارچه سی،
پس پاچاوره.
قیغلامق { فل. (قویون) ترسله.
قیغلیجیم { س. آتشدن صیغریان
کوک شراوه: اوز-
رینه بر قیغلیجیم صیغرامغه طو-
تیشدی: بو کومور جوق قیغلیجیم
صاچیور.
قیغنی { س. بک قورومش خرده
شی.
قیغیش { س. ایکی شیلر نحر.
یکندن حاصل اولان
خشردی.
قیغیشداتق { فل. ۱. ایکی
شیلر خشش
ایتک. ۲. اسلحه برینه طوقنه.
رق شاقردی ایتک.
قیغیشلیدی { س. ۱. اسکی شیلرک
تحریرک اولنه رق کند-
یلرینه مخصوص بر سس چیتار-
ملری، خشخش. ۲. اسلحه نک
برینه طوقندقه چیتاردقلری
سس.
قیغ { س. بک قورومش خرده شی.
قیغی { قیغی کبی.)
قیغیر داق { س. ۱. اگو کیکر.
بک اوجنده کی
سرتجه ماده، یومشاق کیک،

ففرور. ۲. کوزی تشکیل
ایدن ماده شحمه، کوز کره سی،
طوبجی: کوز قیقرداغی: قیقرداغی
طیشاری فیلامش. ۳.
قولاغک قسم خارجسی که قیقرداغی
دقی دینلن سرتجه بر ماده دن
عبارتدر، یلازه سی، صدقه الاذن.
۴. ایغ یاغی اریلدلکه اریمیوب
فرغاک دینده قالان قیزارمش
ماده: قیقرداق بورکی.
قل { س. ۱. انسانک و بعض حیوا-
نلرک وجودنده بیتن سرتجه
وقالینجه توك، شعر، موی:
صاچندن، صقالندن، بیغندن
قیل قوبارمق: کوکسند، قو-
لرینه جوق قیل واردر: کچی
قیل: آت قویروغنک، یله سنک
قیلری. ۲. کچی توگی، صوف:
قیلدن جوال، چول. (قویونک
کینه یوک ویا یاغی، دوه و آت و
دیگر حیوانلک اینجه و قیصه او-
لانه توك دینیر. ۳. مج. بک آرز
مقدار، جزئی: دوشمه سنه قیل
قالدی: قیل قدیرندن اوینامش.
|| قیل باراق = اوزون توکلی بر
جنس کوجک آت. || بورندن
قیل آدیرماتق = اصلا مساعده
ایتمه مک، ممانت ایتک. || قیل
بورن = دیکرک اینجه اوزانمش
بک اینجه بورن، طار قره یاز.
جه سی. || قیل دوکک = (حیوان)
توکی دیکشدرمک. || قیل قرق
یارمق = چوق تدقیق ایتک.
|| قیل قوروق = برجس اوردک،
سونه. مج. زوکورد: قیلیقش.
|| قیل قیران = صاچ قیران علنی،
داه الثعلب. || قیل یاقی = حیوان

یاره سنی دلوب کچیردکری
قیطان نوعی. = ص. ۱. کچی
قیلندن ویا بوکا مائل قیلدن
معمول و منسوج: قیل چوال:
قیل قوشاق. ۲. جزئی، بک
قلیل: قیل عیی یوقدر.
قیل { س. مر. اصل «قول» دن
ماضی مجهولک مفرد مذکر
ضای اولوب اسم کی قولانیلیر
سوز، دیدی، گفت: قیل وقال،
قال و قیل = دیدی قودی،
گفت و کو.
قیلار { س. هلال اونی، قوزغون
آیاغی.
قیلاغوز { قیلاغوزلق و ساثره.
با: قولاغوز و ساثره.
قیلاغی { با. قلاغی.
قیلاو { س. قویونلره عارض اولان
مهلك بر خسته لق که آغز-
لرندن کوبوک کله رک هلاکارینی
موجب اولور.
قیلیج { و قیلاج. با: قلیج.
قیلیجق { یا قیلیجق. س. ۱. با.
لیقلردن اکثرینک عمود
فقاریلرندن مختلف وضعیتلره
ایکی یانه آیریلان آرزوق اینجه
وسیوری کیکر، انکته کی
بالیق کیک: بالیق قیلیجی، قیلیجی
بوغازده قالمق، طائل صوبالیق.
بک قیلیجی زیاده اولور. ۲.
اکین باشاقلرینک هر دانه سی
اوجندن یوقاریه اوزانوب سرت
ودیک بر یوسکول تشکیل ایدن
اینجه وسیوری صمان پارچه.
لرینک بهری: بوغدا ی، آرپه

قیلجی. ۳. پهلوان اویونلرندن
بری.
قیلجقش { ص. ۱. قیلجق دینلن
اینجه سیوری کیکری
اولیان: قیلجقش بالیق. ۲. باشا-
غنک ایکنه کی اینجه وسیوری
شیلری اولیان: قیلجقش آرپه =
پیغمبر آرپه سی.
قیلدرمق { ق. ۱. ابتدیرمک،
بایدیرمق. مر. ۲.
ادا وایفا ابتدیرمک: سن رنده
بالغ اولان چوجقلره مریلری
نماز قیلدرمیلدر.
قیلق { س. با: قیلیق.
قیللامق { ایتک، قیلری کلک:
کوکس قیللانش. ۲. بیخی
صقالی کلک، قارنلاشتمق: سنی
کوجکدر اما جابوق قیللاندی.
قیللی { یا قیللو. ص. قیلری اولان
قبل ابله مستور، متشعر:
قوللری، کوکسی قیللی: قیللی
حیوان.
قیلمق { ق. ۱. ایتک، ایتک،
یایمق: اشعار، تخریر
قیلق. (الیوم یالکز کتابت
رسمیه ده مستملدر. ۲. ادا
وایفا ایتک: نماز قیلیق: ده
اوکلای قیلدم: ایکندی بی قیلده
قدن صکره کیده جکم.
قیلمه { س. ۱. ایته، ایته، یایمه.
۲. ادا، ایفا، نمازی ادا
ایتمه.
قیلمق { ب. ۱. ایتک، اولتمق:
اشعار قیلندی: ابتدای
قیلندی. ۲. ادا وایفا اولتمق:
نماز قیلندی می؟ جمعه نمازی نزه ده
قیله جقدر؟

قره روزکاری = کجه وقتی
اکثر یا قره دن دکیزه اسن
روزکار. || قی صره = ساحل
بویجه، ساحلی تعقیب ایده رک.
{ قیچی } ص. ۱. قیان، اسیرکه
مین، مرحمتس، غدار:
پک قیچی آمددر. ۲. توتون
وساژه قیان: توتون قیچی.
۳. ساحله بالیق اولیان بالیقی.
۴. وقتیه ساحله دوشن و خزینه
دولته حاند اولان اشیا و اقاضی
جیقارمه و حفظه مأمور آدم.
{ قیچیلق } س. ۱. غداراق،
مرحمتسک. ۲. توتون
وساژه قیان آدمک صنعتی،
هوانجیلق. ۳. ساحله اولنان
بالیقچیلق. ۴. وقتیه ساحله
دوشن و خزینه دولته حاند او.
لان اشیا و اقاضاک اخراج و
حفظی مأموریت و وظیفه سی.
{ قیدر مق } فت. ۱. اینجه اینجه
{ طوغرامق } طوغرامق، بیجاق
ویا ساطورله اینجه ریزدرلر حالته
قودیرمق: توتون، ات قیدیرمق.
۲. نکاح و بها و ساژه عقد
ایتدیرمک: امامی چاغروب نکاح.
حتی قیدیردی.
{ قیراق } ص. یاقین، قریب، قو.
{ نشو } ابراق مقابلی:
قیراق بر.
{ قیشق } فش. ابوشمق، ابوبو.
{ شوب } شوب قرار ویرمک،

مقاله کشمک.
{ قیق } ص. اینجه اینجه طوغرامق:
قیق ات، توتون.
{ قیقلاق } س. ۱. قیقلمش و اینجه
طوغرامق شیء حالی.
۲. قیقلاق، انحراف.
{ قیقلمق } ج. ۱. اینجه اینجه
طوغرامق: بوات قیقله.
جقدر. ۲. اسیرکمه مک، غدار.
لق ایدلمک: بو کوزل حیوانه
قیلیری؟ ۳. قیرلق، قویمق،
طاقت قالمق: دیزلم قیقلدی.
۴. ازلک، بالیق، غشی کلک:
ایجم قیقلدی.
{ قیق } س. ۱. اینجه طوغرامق
فعلی و طرز: توتون قیقی:
اینجه قیق: قبا قیق. ۲. بردمه
ده قیقلان مقدار: برقیم توتون
۳. ابوشقاق، قریقلق، کسا.
لت: دیزلر قیق قیق قیقلمق.
{ قیق } فت. ۱. اینجه اینجه طو.
{ غرامق } ات قیق: قیق:
توتون قیق. ۲. اتلاف، هدر
ایتمک: جانیه قیق: بو کوزل حیوا.
نه قیق بیلیرمیسک؟ ۳. اسیرکه
مه مک، بذل و فدا ایتمک، آجیمیه.
رق ویرمک: بر لیرا قیقوب شو
کتابی آلمی: پاره یی قیه میور. ۴.
آجیامق، غدر ایتمک: فلک بکا
قییدی: بیکناه آدمه فصل
قیه بیلیم. ۵. عقد ایتمک،
قرارلاشدیرمق: نکاح قیق.

|| قیه مامق = اسیرکه مک،
آجیوب فدا ایده به مک: پاره یی
قیه مدی.
{ قیقلمی } ص. بر درلو طوغرامق
اولان: اینجه قیقلمی نو.
نون.
{ قیقمه } س. قیقلمش ات: کوفته مک
قیقه: قیقمه: قیقمه تخته سی = ات
قیدقلری قالین تخته.
{ قیقمه لی } ص. قیقلمش اتله یابلمش،
قیقه ایله طولدرلمش:
قیقه لی بورک.
{ قیقمیق } س. بالظه ضربانیه قیر.
{ لایان تخته } و یا کمیک
پارچه سی، کوچک یونفه: ات،
کمیک قیقیمی.
{ قیقمیقلی } ص. بالظه دن فیرلامش
تخته و یا کمیک یونفه.
جقلمش حای: قیقلمی ات.
{ قیقیندی } س. ۱. قیقلمش شیء،
{ قیقیق } قیقیق محصول: ات
قیقیندی. ۲. معده ازلسی،
بالیه: معده مده بریقیندی وار.
در. ۳. قریقلاق، انحراف:
وجودمده بریقیندی طویورم.
{ قیقینمق } فل. ۱. ازلک، غشی
{ ایله وجع ویرمک: }
معده قیقیندی. ۲. قیرلق،
قیرقلقه اوغرامق: بتون وجودم
قیقیندی.
{ قیقیمی } قیقیمی وساژه. ۱. قی،
{ قیقیمی } قیقیمی وساژه.

ک

{ کف. س. } (ع. کاف. سش.)
{ ترکیه } الفبائک یکریمی بشنجی
حرف اولوب، اصل الفبائک صره.
سی اولان ایجد ترتیبنده اون
برنجی حرف اولمله، رقم کی
استعمانده ۲۰ اعتبار اولنور.
شکل عبرانیسی و شکل سریا.
نیسی اولوب، ایکسنگ ده
صورت عبریه سیله و علی الخصوص
ک ایله مشاهیرلی ظاهر در.
اصل عربیده اینجه «ق» کی
یعنی «کاسه» و «کومور» کلله.
نده کی کی تلفظ اولنوب، لسا.
نموده «کاف عربی» دینلن بو
تلفظ اصلیدن باشقه اوج درلو
تلفظی ده واردر: برینه «کاف
فارسی» دینرکه ابرائیل طرفندن
علاوه اولنوب ترکیه ده دخی
قبول اولمشدر: «گلدی» و
«گرددی» لغت ننده کی کی: تر.
کجه مخصوص اولان دیگر ایکی
تلفظندن بری «ی» کی اوقونور:
«اگر = سرج» و «سولگه»
کی، و «صاغر کاف» دینلن
دردنجیسی ایسه بزجه ایوم
«ن» کی اوقونورسه ده، اصل
تلفظی کگذردن و «نگ» یه
قیریدر: «دگیر، بگا، اگ» کی.
برده «و» کی تلفظ اولنور ک

واردرکه اوده «گک» یازیلیر:
گوگر جین کی. بو وجهله لسانر.
ده بو حرف حقیقتده درت ویا
بش حرف ایسه ده، مثالرده کو.
ریان اشارتلی یالکز بعض
لغز، وقرات کتابلرینه مخصوص
اولوب، عادی کتابلرده تقریق
اولنیر، جمله سی بر درلو یازلد.
یغندن، آریانلره سهولت بخش
اولق اوزره بو کتابده اشا.
رتلرینی وضع ایتمکله برابر،
دردنجی بر صره ده ایراد ویر بابیه
جمع ایلدک. لسانرک تلفظ مخصوص.
صنه کوره و تصویر بخارج حکمتنه
موافق صورتده حروف آریاله.
جق اولسه، کاف عربی ایله «ق»
بر، و کاف فارسی ایله «غ» یه
بر حرفه یازیلوب «گک» بر.
ینه ده «ی» و «و» یازلق
اقتضا ایده جکندن، یالکز «ک»
یعنی صاغر کاف ایچون بر حرف
مخصوصه احتیاج واردر: زیرا
بونی «ن» ایله یازمق لسانک
اصل و اشتقاقی بوزمق دیمکدر.
— ترکی الاصل کلله مک صو.
کنده بولنان ساکن کاف عربی
تحریک اولنجه کاف فارسی یه
ودها طوغریسی «گک» به محویل
اولنور: عک، یمکه، یمگی،

یمکک: گومروک، گومروک،
گومروگی.
{ حج. ع. کی. } (تشبیه و تمثیل
{ معناسیله بعض تعبیرات عربیه.
ده بولنوب حرف تعریفده ترکب
ایدر: } کماکان = اولدی کی:
کا هو حقه = حقیقه، حق اولدی
کی: کذلک = یه بویه، بویه جه:
کالاول = اسکی کی: کان، کانه =
کویا. بو ترکیله با.
{ ض. ع. } (ع. ضمیر متصلک
{ مفرد مذکر مخاطبی اولوب
مؤنثی مکسور ایسه ده پک
مستعمل دکلدن } سن، سنی،
سکا، ک: علیک = اوزرگه، سنک
اوزرگه.
{ د. ماقبلی مفتوح اوله رق
{ فارسیده ادات تصغیردر:
مردمک = آدمجق، کوز بیکی.
{ ض. تملیک بیان ایدن ضمیرک
{ مفرد مخاطبی اولوب «سنک»
تقدیرنده در: اوغک = سنک اوغل:
ایشک = سنک ایش. تصغیری:
ایشک، ایشکک، ایشکه، ایشکی.
جمعی «گر» در. با: گر. —
افعال ترکیه آخرنده دخی ادات
خطابدر: کلدک، کلیرسه ک کی.
{ ماقبلی ساکن ایسه کیره ایله
تحریک اولنوب، بو کیره اسمک

تلفظنه کوره اینجه ویا قالین او.
{ قونور }

{ سئ. عر. اوقوده }
کابوس { آخرلق باصمه، قره باصقان. }

{ س. فا. عقد اثنا سنده زوج }
کابین { طرفندن زوجهیه تعهد اولنان نکاح آقچهسی که مفا رقت تقدیرنده اعطاسنه مجبور در، مهر مؤجل. }

{ سئ. عر. چ. کتبه، }
کاتب { کتاب. } «کتابه» دن سئ. [بردارثه رسیده ده ویا بر بیوک ذاتک معیننده یازی یازمغه مکلف مأمور، یازجی، بیتکیجی، دبیر: مجلس کاتبی: کتبه اقلام.]
باش کاتب: برنجی کاتب، برقم ویا هیئت کاتلیرینک رئیس: مجلس باش کاتبی. || کاتب خصوص صی = بر بیوک ذاتک خصوصی و امور ذاتیه سنه متعلق محرراتی یازان و صفت رسمیه یی حائز اولیان یازجی، مهرداد، دیوان افندیسی. || سرکاتب = باش کاتب. || سرکاتبی = حرمانه و مهم محررات یازان سفارت کاتبی. || صکاتب وحی = فخر کائنات (صلعم) افندمه وحی بیوریلان آیات قرآنییه یی ضبط و تحریر ایدن صحابه کرامک بهری. || کاتب چلی = عثمانلی مؤلفلرینک آرووی اولان (حاجی خلیفه) دینکله دخی شهر «کشف الظنون» و «جهاننا» صاحبک لقییدر. || س. فا. کاتبه. ۱. یازان، یازمق بیلن: مکشلی صابظرک هر بری کاتبدر؛ او گندیسی کاتبدر کاتبه احتیاجی

یوقدر. ۲. بر ماده یی قله آلمه سنی ائی بیلن، ماشی، محرر، راقم، نامق: ائی کاتبدر؛ اونک کبی کاتب اوله ماز. || کاتب الحروف = الله اولان نامه ویا کتسابی یازان. { اصل عر. سیده کاتب بر شیخی قله آلاان منشی معنا. سنه اولیوب تبییض واستنساخ ایدن دیمکدر، که بوالده ائی کاتب یازجی کوزل اولانه دینلوب ائی قله آلاان آدمه ایشه منشی دیمک اقتضایدر سده، لسانزده منشی معناسیله قوللانیلور. }

{ س. فا. کوزل کتابلته، }
کاتبانه { ائی قله آلمش، اصول کتبات وانشایه موافق، منشیانه: کاتبانه افاده؛ بر طرز کاتبانه ده. }
= کتبات وانشا اصولنه نوبقاً: کاتبانه یازیور: کاتبانه افاده ابتدی.

{ س. ۱. یازجی و منشی }
کاتبلیک { صفت و وظیفه سی، یا. }
زنجیق، کتبات: نافه ده کاتبلیک ایدیور: کاتبلیک انسانی یورار بر ایشدر. ۲. یازجیق مهارتی، فن انشا، تحریر افاده مرام اقتداری: اونک کاتبلیکی مشهور. در؛ او یله کاتبلیک کورمدم. || باش کاتبلیک = سرکتابت.

{ س. عر. ذ. کاتمه. } «کتم»
کاتم { دن سئ. } سولیبوب سر طوتان، سر صاقلایان: کاتم الاسرار. { سم. } «کتوم» دها مستملدر. }

{ س. فا. کوشک، طاق، }
کاخ { قصر. ذ. }

{ سئ. عر. کاد هندی = }
کاد { سنط آطاجندن چیقان قابض بر ماده، فر. Caehou. }

{ س. عر. ذ. کاذبه. }
کاذب { «کذب» دن سئ. }

۱. یالان سوبلین، سوزی طو. غری اولیان، یالانجی: او آدمک کاذب اولسنی اصلا تصور ایتزد. ۲. طوغری و صبیح او. لمیان، صادق ضدی، یالان، ساخته: قول کاذب؛ خبر کاذب. || شهرت کاذبه = برکونه اقتدار و فضیلتی اولمق سزین هر فصله اشتهار ایدن آدمک حق سز و اصل سز شهرتی. || صبح کاذب = طلوع شمسدن اول انعکاس ضیا ایله کوروبین جزئی آیدینلق، صبح صادق ضدی.

{ س. فا. ۱. ایش، عمل، }
کار { فعل، شغل: کار عاقل = عقلی آدم ایشی: کسب و کار = کچمک ایچون انخا اولنان ایش، صنعت، تجارت، مشغولیت؛ کار قدیم = اسکی زمانده یابیش شی. ۲. قزانج، فائده، نفع، منفعت، استفاده، تمتع: حیوانات آلیش ویریشندن چوق کار ایشدی: بو ایشدن سزک بر کارکر وارمیدر؛ کار و ضرری گندیسته عائد اولمق شرطیله. ۳. ایشله، تأثیر: سولیدیکم سوزلر گندیسته اصلا کار ایتدی، ۴. حرب، جنگ، غاوغا. { لسانزده یالکز «زار» لفظیله برابر اولدیغی وقت بو معنایه کایر: اثنای کار و زار. ده. ۵. ترکیجه قاعده سنجیه بر اسمیه مضائق اولوب او اسمک مدلولندن ویا او مدلول واسطه. صیه معمول برشی: بیان ایدو: تل کاری = تل ایله ایشلمش، تل

قافه لی: قلم کاری = قلم ایشی، قله نقش او انش: قلم کاری یمنی. { بونلر مرکب برکله اعتباریله تلکاری و تلکاری ده یازیلیر. }
|| بی کار = ایش سز. || درکار = ظاهر، عیان. || سرکار = ایش باشی: سرکارده بولنانلر = ایش باشنده اولانلر. || ناکار = ایشه یاراماز، خیر سز، خیلاز. || کار وبار = ایش کوچ.

{ د. فا. اسمله الحاق اولنه. }
کار { رق عامل و فاعل و صاحب معناسی افاده ایدر: صنعتکار = صنعت صاحبی، صانع؛ حیل کار = حیله یابان، حیله جی؛ قناعتکار = قناعت صاحبی، قانع؛ طمعکار = طمع ایدن، حربص؛ خدمتکار = خدمتجی، خادم. }

{ د. فاعلیت و نسبت معناسیله }
گار { بعض اسمله ملحق اولور: یادگار = خاطر نشان؛ خداوند. گار = صاحب. { کاف عربی ایله اولان آف البیان «کار» ادا. نندن فرقی اولمیدندن تقریبی سماعه متوقفدر. }

{ س. فا. کار = ایش. }
کار آزما { آزمودن = دنه مک }

{ س. فا. ایش دنه. }
کار آزموده { مش، ایش کور. مش، مجرب، کور کیلی. }

{ س. فا. کار = ایش. }
کار آشنا { آشنا = عارف } ایش بیلیر، اموره واقف، ایشدن آکلار.

{ س. فا. کار = ایش. }
کارا گاه { آگاه = واقف } ایش بیلیر، واقف اموره متعظ.

{ س. فا. ایش بیلیر }
کار آگاهی { آدمک حالی، وقوف، معلومات، خبردارلق: ابراز مآثر درایت و کار آگاهی. }

{ و کار بانسرای. یا: کار. }
کاربان { وان، کاروانسرای. }

{ س. فا. کار = ایش. }
کار پرداز { پرداختن = دوزمک، بجرمک } ایش بجرن، کارکدار { ایشکدار } = س. ایران شهنبدری: از میر کار پردازی.

{ س. فا. تر. زبازدی: }
کارخانه { کرخانه } ۱. ایش بری، ایش ایشلتن محل، بر صنعتله مشغول عملتهک ایشلدیکی و ماکینه لک قوریلوب ایشلتدیر. لیدیکی بنا، فابریقه: یوکدن منسو. جات اعمالیچون واسع بر کارخانه تأسیس ایلدی. ۲. عو. سوت قاینادیلوب صاتیلان و یوغورت و سائره یاییلان محل مخصوص و یا دکان، سونجی دکانی: سودی کارخانه دن آلیوب ماندره دن یاخود بر اینک صاحبندن آلمی. ۳. فحشیات محلی، بر طاق فاحشه لک بر اینک اداره سی نمحنده فعل مکر و هله ریشی اجرا ایشد. کاری او.

{ س. ۱. بر دار }
کارخانه جی { فحشیات ی اداره ایدن آدم ویا قاری. ۲. مج. ناموس سز، یزونک، دیوث. }

{ س. فا. کار = ایش. }
کاردان { دانستن = بیلک } ایش بیلیر، ایشدن آکلار، کار آگاه.

{ س. ایش بیلیر آدمک }
کار دانی { حالی، کار آگاهی. }

{ س. فا. کار = ایش. }
کار دیده { دیدن = کورمک } ایش کورمش، مجرب، کار آزموده.

{ س. جنک، حرب، غاوغا. }
کارزار { عطف ایله «کار و زار» صورتنده ده قوللانیلیر. بعضاری ده «زار» لفظی ادات محل اعتبار ایدوب اصل معناسی جنک محلی یعنی میدان حرب اولدیغی التزام ایشلدر. }

{ س. فا. کار = ایش. }
کار ساز { ساختن = یاقی } ایش یاپان، ایش بجرن، بجریکلی.

{ س. بجریکلیک. }

{ س. فا. کار = ایش. }
کار شناس { شناختن = طایقی } ایش بیلیر، ایشدن آکلار.

{ س. فا. کار = ایش. }
کارفرما { فرمودن = بیورمق } ایش بیوران، آمر، حاکم.

{ س. فا. کار = ایش. }
کارگاه { گاه = محل } ایش محلی، فابریقه.

{ س. فا. کار = ایش. }
کارگذار { گذاشتن = بجرمک } ایش بجرن، ایشک حقندن کان، بجریکلی. { بونک یرینه غلط اوله رق «ایشکدار» دیرلر. }

{ س. فا. تأثیر ایدن، }
کارگر { مؤثر: ویردیکم نصیحتلر کارگر اولدی. }

{ س. اصلی: فا. کار کل }
کارگیر { (چامور ایشی) یاخود کاه گیر (= صمانه طویش) اولدیغی مظنوندر. زبازدی: «کاهگیر» یاخود «کاهگیر» [طاش یاخود طوغله خرجیله یابیش، اخشاب

غیری: کارگیر بنا، او، دکان.
= بوضو رتله یا بلش صاغلام
بنا: بر کارگیر بایدردی؛ فلان
برده کی صره واری کارگیرل
کیمکدر.

کارلی { ص. قزانجلی، فائده لی،
استفاده لی، نافع، مفید،
نفع و فائده یی موجب: کارلی
تجارت، کارلی ایش؛ بواش
دها کارلیدر.

کارنامه { ص. فا. [طوغریسی
کار نما = ایش کوسترن
اوله کرکدر. [اصناف قلفه.
لندن اوسته چیقوب کندی
باشنه ایشلک اوزره اجازت
طلب ایدنلرک برای امتحان پاپوب
قدیم ایتدکری ایش نمونه سی.
کاروان { با: کروان وساژه.

کاریز { ص. [اصلی: گاه ریز.
[زبازدی: گریز] بر
آلتده چرکاب یولی، لغم.
[فارسیده بر آلتده کی صو
بولنده دیرلر.]

کاس { س. ع. ج. کثوس.
[۱. قوح، باردق، پیاله،
قوبه. ۲. شراب طولی پیاله،
برباردق شراب. ۳. بنا. چیمک
و بمض جبهلرک آلت طرفنی
احاطه ایدن یشیل قابجی، فر.
Calice.

کاسب { ص. ع. ن: کاسبه.
[«کسب» دن سف.]
قزنان، معیشتنی قزنامق ایچون
چالیشان، کسب و کار صاحبی،
چالیشان.

کاست { ص. فا. اکسیکاک،
[قصان: بی کم و کاست =

اکسیکسز.
کاسته { ص. فا. اکسلس، اکسیک.
[«کست» دن سف.]

کاسید { ص. ع. [«کساد» دن
سف.] رواجیز، سو.
روسیز، غیر رائج، کچمز، آرا.
نماز، کسادلی.

کاسه { ص. فا. ۱. چینی و یا
بللوردن طاس و چناق؛
چوربه، خوشاف کاسه سی. ۲.
قاشیق و اوکا مشابه شیئرک
چقوری: قاشیق کاسه سی. ۳.
باش کیکلرینک یینی احاطه ایدن
یوقاریسی: قفا کاسه سی، کاسه
سر. ۴. س و ص کی حرفلرک
چقوری: سینک، صادک کاسه سی.

کاسه لیس { ص. فا. چناق یا لا.
[«کس» یی، طالقاق،
طفیلی، حیثیتسز، مداهن، رذیل.

کاش { د. فا. [تر. زبازدی:
[کش] فوق العاده آرزو
ایله تحسیر بیان ایدوب اکثریا
«که» اداتیله برابر قوللانیلیر،
نه اولوردی، اولسه ایدی: کاش
که دنیا به کلیه ایدم: کاش که
کورمه مش اوله ایدم.

کاشانه { ص. فا. ۱. یوه، آشیان.
[۲. خانه، مسکن، اقا.
متکاه.

کاشیف { ص. ع. ن: کاشفه.
[«کشف» دن سف.]
کشف ایدن، میدانه چیقاران،
مجهول برشیثی میدانه چیقاران:
کاشف اسرار؛ آمریقا قطعه سنک
کاشنی. = س. وقتیله حکومت
مصریه ده قائم مقام ویا مدیرله
ویریلن اسمدر.

کاشیف { ص. بر جنس صابون
کاشیف { باغلامه، بر طرز مخصوص.
صده باغلامش صابون.

کاشیکه { یاخود کاشکی وکاشک.
[د. با: کاش.

کاشی { ص. اساساً ایرانک کاشان
شهرنده یا پیلان برنوع
صرلی ورنکی چینی.

کاظم { ص. ع. ن: کاظمه. [«کظم»
دن سف.] غرضی هضم ایدن،
غضبه تابع اولیان. ن.

کاغذ { ص. [فارسیدن] ۱. یازی
یازمق و کتاب باصق و بر
شیء صابون کی ایشلرده مستعمل
پنبوق و ساژده دن معمول ورقه،
قرطاس: یازی کاغدی؛ چیغاره
کاغدی = چیغاره صابون مخصوص
پک اینجه سی؛ ابرولی کاغذ =
اکثریا کتاب قابلرینک اینجه
قونان بر ایکی رنکی کاغذ؛
الک کاغدی = معاش سرکیلرینک
مطبوع اولدینی قالین وایی کاغذ؛
پوسته کاغدی = اینجه یازی کاغدی؛
بقال کاغدی = بقاللرک اوته بری
صاردقلری قبا کاغذ؛ نکالی
(تک آخاری)، چفتالی (چفته
آخاری) کاغذ = وقتیله ثلک یا.

زانلرک اوزرینه قره لاهه یازوب
بوزدقلری رنکی پارلاق کاغذ؛
توکوروک کاغدی = اینجه چیغاره
کاغدی؛ صمان کاغدی = رسمه
مخصوص شفاف اینجه کاغذ؛
دیوار کاغدی = اوطله دیوار لینه
قابلانان بویالیسی. ۲. مکتوب،
نامه، تحریرات، ورقه: کاغذ
یازمق؛ فلاندن بر کاغذ آلم؛
کندیسندن کاغذ کلدی. ۳. او.

یون و قار اوینا به مخصوص

معروف کاغذلر: او یون کاغدی،
اسقامیل، قولچینه کاغدی: کاغذ
اوینامق. || کاغذ اوزره قومق =
ثبت و تحریر ایتک، قلمه آلمق.
|| کاغذ اوزرنده قالمق = اجراسز
طورمق، اجرا اولنماق. || بانقه
کاغدی = بولیچه ویا بانقنوط.
|| کاغذ حلواسی = کاغذ کی اینجه
ویاصی برنوع طائلی خورکه چو.
چقار ایچون صواقلرده صاتارلر.
|| حلواسی کاغدی = اهمیتسز
ولزومسز اوراق. || کاغذ قوائی =
هرکسک مصلحتنه متعلق اوراقنی
یوزمکی درعهده ایدن آدم؛
مزور. = ص. کاغددن معمول:
کاغذ فنار.

کاف { ص. فا. یاران، یاریچی،
شق ایدن. [صتر. کشیکینه
کیر:] سیننه کاف = کوکس
یاران. [«شکاف» ده مستعملدر.]
[ص. ع. ج. کفار، کفره.
[«کفر» دن سف.] کفران «دن سف.»
۱. طائمیان، بیلین، کوردیکی
ایلیکی اونودان، ایلیک بیلین،
شاگر ضدی: کافر نعمت =
نانکور. ۲. الوهیت و وحدانیت
اینانمیان، جناب حقه شریک قاتان
ویا حق سبحانه و تعالیه یاقیشماز
افعال وصفات بشریه اسناد ایدن:
او سوزی سوبلین کافر اولور؛
کفار قریشک صحابه به ایتدکری
اذا: کفره هندک اعتقادات
باطله سی. = س. آفریقای جنو.
پینک ساحل شرقیسنده یعنی
زنکبار و سفاله الذهبیدن امید
بروننه دک ساکن اولان اقوام
زنجه دن بر قومو ویریلن اسم
اولوب، زنکبار عربلری طرفندن
معنای لغویسیله استعمال، و او.
روپالیرل طرفندن Cafres صو.
رتنده اسم خاص کی تلقی او.
لغشدر.

کاف { ص. فا. کفار، یاریچی،
شق ایدن. [صتر. کشیکینه
کیر:] سیننه کاف = کوکس
یاران. [«شکاف» ده مستعملدر.]
[ص. ع. ج. کفار، کفره.
[«کفر» دن سف.] کفران «دن سف.»
۱. طائمیان، بیلین، کوردیکی
ایلیکی اونودان، ایلیک بیلین،
شاگر ضدی: کافر نعمت =
نانکور. ۲. الوهیت و وحدانیت
اینانمیان، جناب حقه شریک قاتان
ویا حق سبحانه و تعالیه یاقیشماز
افعال وصفات بشریه اسناد ایدن:
او سوزی سوبلین کافر اولور؛
کفار قریشک صحابه به ایتدکری
اذا: کفره هندک اعتقادات
باطله سی. = س. آفریقای جنو.
پینک ساحل شرقیسنده یعنی
زنکبار و سفاله الذهبیدن امید
بروننه دک ساکن اولان اقوام
زنجه دن بر قومو ویریلن اسم
اولوب، زنکبار عربلری طرفندن
معنای لغویسیله استعمال، و او.
روپالیرل طرفندن Cafres صو.
رتنده اسم خاص کی تلقی او.
لغشدر.

کاف { ص. فا. کفار، یاریچی،
شق ایدن. [صتر. کشیکینه
کیر:] سیننه کاف = کوکس
یاران. [«شکاف» ده مستعملدر.]
[ص. ع. ج. کفار، کفره.
[«کفر» دن سف.] کفران «دن سف.»
۱. طائمیان، بیلین، کوردیکی
ایلیکی اونودان، ایلیک بیلین،
شاگر ضدی: کافر نعمت =
نانکور. ۲. الوهیت و وحدانیت
اینانمیان، جناب حقه شریک قاتان
ویا حق سبحانه و تعالیه یاقیشماز
افعال وصفات بشریه اسناد ایدن:
او سوزی سوبلین کافر اولور؛
کفار قریشک صحابه به ایتدکری
اذا: کفره هندک اعتقادات
باطله سی. = س. آفریقای جنو.
پینک ساحل شرقیسنده یعنی
زنکبار و سفاله الذهبیدن امید
بروننه دک ساکن اولان اقوام
زنجه دن بر قومو ویریلن اسم
اولوب، زنکبار عربلری طرفندن
معنای لغویسیله استعمال، و او.
روپالیرل طرفندن Cafres صو.
رتنده اسم خاص کی تلقی او.
لغشدر.

کاف { ص. فا. کفار، یاریچی،
شق ایدن. [صتر. کشیکینه
کیر:] سیننه کاف = کوکس
یاران. [«شکاف» ده مستعملدر.]
[ص. ع. ج. کفار، کفره.
[«کفر» دن سف.] کفران «دن سف.»
۱. طائمیان، بیلین، کوردیکی
ایلیکی اونودان، ایلیک بیلین،
شاگر ضدی: کافر نعمت =
نانکور. ۲. الوهیت و وحدانیت
اینانمیان، جناب حقه شریک قاتان
ویا حق سبحانه و تعالیه یاقیشماز
افعال وصفات بشریه اسناد ایدن:
او سوزی سوبلین کافر اولور؛
کفار قریشک صحابه به ایتدکری
اذا: کفره هندک اعتقادات
باطله سی. = س. آفریقای جنو.
پینک ساحل شرقیسنده یعنی
زنکبار و سفاله الذهبیدن امید
بروننه دک ساکن اولان اقوام
زنجه دن بر قومو ویریلن اسم
اولوب، زنکبار عربلری طرفندن
معنای لغویسیله استعمال، و او.
روپالیرل طرفندن Cafres صو.
رتنده اسم خاص کی تلقی او.
لغشدر.

کاف { ص. فا. کفار، یاریچی،
شق ایدن. [صتر. کشیکینه
کیر:] سیننه کاف = کوکس
یاران. [«شکاف» ده مستعملدر.]
[ص. ع. ج. کفار، کفره.
[«کفر» دن سف.] کفران «دن سف.»
۱. طائمیان، بیلین، کوردیکی
ایلیکی اونودان، ایلیک بیلین،
شاگر ضدی: کافر نعمت =
نانکور. ۲. الوهیت و وحدانیت
اینانمیان، جناب حقه شریک قاتان
ویا حق سبحانه و تعالیه یاقیشماز
افعال وصفات بشریه اسناد ایدن:
او سوزی سوبلین کافر اولور؛
کفار قریشک صحابه به ایتدکری
اذا: کفره هندک اعتقادات
باطله سی. = س. آفریقای جنو.
پینک ساحل شرقیسنده یعنی
زنکبار و سفاله الذهبیدن امید
بروننه دک ساکن اولان اقوام
زنجه دن بر قومو ویریلن اسم
اولوب، زنکبار عربلری طرفندن
معنای لغویسیله استعمال، و او.
روپالیرل طرفندن Cafres صو.
رتنده اسم خاص کی تلقی او.
لغشدر.

کاف { ص. فا. کفار، یاریچی،
شق ایدن. [صتر. کشیکینه
کیر:] سیننه کاف = کوکس
یاران. [«شکاف» ده مستعملدر.]
[ص. ع. ج. کفار، کفره.
[«کفر» دن سف.] کفران «دن سف.»
۱. طائمیان، بیلین، کوردیکی
ایلیکی اونودان، ایلیک بیلین،
شاگر ضدی: کافر نعمت =
نانکور. ۲. الوهیت و وحدانیت
اینانمیان، جناب حقه شریک قاتان
ویا حق سبحانه و تعالیه یاقیشماز
افعال وصفات بشریه اسناد ایدن:
او سوزی سوبلین کافر اولور؛
کفار قریشک صحابه به ایتدکری
اذا: کفره هندک اعتقادات
باطله سی. = س. آفریقای جنو.
پینک ساحل شرقیسنده یعنی
زنکبار و سفاله الذهبیدن امید
بروننه دک ساکن اولان اقوام
زنجه دن بر قومو ویریلن اسم
اولوب، زنکبار عربلری طرفندن
معنای لغویسیله استعمال، و او.
روپالیرل طرفندن Cafres صو.
رتنده اسم خاص کی تلقی او.
لغشدر.

کاف { ص. فا. کفار، یاریچی،
شق ایدن. [صتر. کشیکینه
کیر:] سیننه کاف = کوکس
یاران. [«شکاف» ده مستعملدر.]
[ص. ع. ج. کفار، کفره.
[«کفر» دن سف.] کفران «دن سف.»
۱. طائمیان، بیلین، کوردیکی
ایلیکی اونودان، ایلیک بیلین،
شاگر ضدی: کافر نعمت =
نانکور. ۲. الوهیت و وحدانیت
اینانمیان، جناب حقه شریک قاتان
ویا حق سبحانه و تعالیه یاقیشماز
افعال وصفات بشریه اسناد ایدن:
او سوزی سوبلین کافر اولور؛
کفار قریشک صحابه به ایتدکری
اذا: کفره هندک اعتقادات
باطله سی. = س. آفریقای جنو.
پینک ساحل شرقیسنده یعنی
زنکبار و سفاله الذهبیدن امید
بروننه دک ساکن اولان اقوام
زنجه دن بر قومو ویریلن اسم
اولوب، زنکبار عربلری طرفندن
معنای لغویسیله استعمال، و او.
روپالیرل طرفندن Cafres صو.
رتنده اسم خاص کی تلقی او.
لغشدر.

کاف { ص. فا. کفار، یاریچی،
شق ایدن. [صتر. کشیکینه
کیر:] سیننه کاف = کوکس
یاران. [«شکاف» ده مستعملدر.]
[ص. ع. ج. کفار، کفره.
[«کفر» دن سف.] کفران «دن سف.»
۱. طائمیان، بیلین، کوردیکی
ایلیکی اونودان، ایلیک بیلین،
شاگر ضدی: کافر نعمت =
نانکور. ۲. الوهیت و وحدانیت
اینانمیان، جناب حقه شریک قاتان
ویا حق سبحانه و تعالیه یاقیشماز
افعال وصفات بشریه اسناد ایدن:
او سوزی سوبلین کافر اولور؛
کفار قریشک صحابه به ایتدکری
اذا: کفره هندک اعتقادات
باطله سی. = س. آفریقای جنو.
پینک ساحل شرقیسنده یعنی
زنکبار و سفاله الذهبیدن امید
بروننه دک ساکن اولان اقوام
زنجه دن بر قومو ویریلن اسم
اولوب، زنکبار عربلری طرفندن
معنای لغویسیله استعمال، و او.
روپالیرل طرفندن Cafres صو.
رتنده اسم خاص کی تلقی او.
لغشدر.

کاف { ص. فا. کفار، یاریچی،
شق ایدن. [صتر. کشیکینه
کیر:] سیننه کاف = کوکس
یاران. [«شکاف» ده مستعملدر.]
[ص. ع. ج. کفار، کفره.
[«کفر» دن سف.] کفران «دن سف.»
۱. طائمیان، بیلین، کوردیکی
ایلیکی اونودان، ایلیک بیلین،
شاگر ضدی: کافر نعمت =
نانکور. ۲. الوهیت و وحدانیت
اینانمیان، جناب حقه شریک قاتان
ویا حق سبحانه و تعالیه یاقیشماز
افعال وصفات بشریه اسناد ایدن:
او سوزی سوبلین کافر اولور؛
کفار قریشک صحابه به ایتدکری
اذا: کفره هندک اعتقادات
باطله سی. = س. آفریقای جنو.
پینک ساحل شرقیسنده یعنی
زنکبار و سفاله الذهبیدن امید
بروننه دک ساکن اولان اقوام
زنجه دن بر قومو ویریلن اسم
اولوب، زنکبار عربلری طرفندن
معنای لغویسیله استعمال، و او.
روپالیرل طرفندن Cafres صو.
رتنده اسم خاص کی تلقی او.
لغشدر.

کاف { ص. فا. کفار، یاریچی،
شق ایدن. [صتر. کشیکینه
کیر:] سیننه کاف = کوکس
یاران. [«شکاف» ده مستعملدر.]
[ص. ع. ج. کفار، کفره.
[«کفر» دن سف.] کفران «دن سف.»
۱. طائمیان، بیلین، کوردیکی
ایلیکی اونودان، ایلیک بیلین،
شاگر ضدی: کافر نعمت =
نانکور. ۲. الوهیت و وحدانیت
اینانمیان، جناب حقه شریک قاتان
ویا حق سبحانه و تعالیه یاقیشماز
افعال وصفات بشریه اسناد ایدن:
او سوزی سوبلین کافر اولور؛
کفار قریشک صحابه به ایتدکری
اذا: کفره هندک اعتقادات
باطله سی. = س. آفریقای جنو.
پینک ساحل شرقیسنده یعنی
زنکبار و سفاله الذهبیدن امید
بروننه دک ساکن اولان اقوام
زنجه دن بر قومو ویریلن اسم
اولوب، زنکبار عربلری طرفندن
معنای لغویسیله استعمال، و او.
روپالیرل طرفندن Cafres صو.
رتنده اسم خاص کی تلقی او.
لغشدر.

کاف { ص. فا. کفار، یاریچی،
شق ایدن. [صتر. کشیکینه
کیر:] سیننه کاف = کوکس
یاران. [«شکاف» ده مستعملدر.]
[ص. ع. ج. کفار، کفره.
[«کفر» دن سف.] کفران «دن سف.»
۱. طائمیان، بیلین، کوردیکی
ایلیکی اونودان، ایلیک بیلین،
شاگر ضدی: کافر نعمت =
نانکور. ۲. الوهیت و وحدانیت
اینانمیان، جناب حقه شریک قاتان
ویا حق سبحانه و تعالیه یاقیشماز
افعال وصفات بشریه اسناد ایدن:
او سوزی سوبلین کافر اولور؛
کفار قریشک صحابه به ایتدکری
اذا: کفره هندک اعتقادات
باطله سی. = س. آفریقای جنو.
پینک ساحل شرقیسنده یعنی
زنکبار و سفاله الذهبیدن امید
بروننه دک ساکن اولان اقوام
زنجه دن بر قومو ویریلن اسم
اولوب، زنکبار عربلری طرفندن
معنای لغویسیله استعمال، و او.
روپالیرل طرفندن Cafres صو.
رتنده اسم خاص کی تلقی او.
لغشدر.

کاف { ص. فا. کفار، یاریچی،
شق ایدن. [صتر. کشیکینه
کیر:] سیننه کاف = کوکس
یاران. [«شکاف» ده مستعملدر.]
[ص. ع. ج. کفار، کفره.
[«کفر» دن سف.] کفران «دن سف.»
۱. طائمیان، بیلین، کوردیکی
ایلیکی اونودان، ایلیک بیلین،
شاگر ضدی: کافر نعمت =
نانکور. ۲. الوهیت و وحدانیت
اینانمیان، جناب حقه شریک قاتان
ویا حق سبحانه و تعالیه یاقیشماز
افعال وصفات بشریه اسناد ایدن:
او سوزی سوبلین کافر اولور؛
کفار قریشک صحابه به ایتدکری
اذا: کفره هندک اعتقادات
باطله سی. = س. آفریقای جنو.
پینک ساحل شرقیسنده یعنی
زنکبار و سفاله الذهبیدن امید
بروننه دک ساکن اولان اقوام
زنجه دن بر قومو ویریلن اسم
اولوب، زنکبار عربلری طرفندن
معنای لغویسیله استعمال، و او.
روپالیرل طرفندن Cafres صو.
رتنده اسم خاص کی تلقی او.
لغشدر.

کاف { ص. فا. کفار، یاریچی،
شق ایدن. [صتر. کشیکینه
کیر:] سیننه کاف = کوکس
یاران. [«شکاف» ده مستعملدر.]
[ص. ع. ج. کفار، کفره.
[«کفر» دن سف.] کفران «دن سف.»
۱. طائمیان، بیلین، کوردیکی
ایلیکی اونودان، ایلیک بیلین،
شاگر ضدی: کافر نعمت =
نانکور. ۲. الوهیت و وحدانیت
اینانمیان، جناب حقه شریک قاتان
ویا حق سبحانه و تعالیه یاقیشماز
افعال وصفات بشریه اسناد ایدن:
او سوزی سوبلین کافر اولور؛
کفار قریشک صحابه به ایتدکری
اذا: کفره هندک اعتقادات
باطله سی. = س. آفریقای جنو.
پینک ساحل شرقیسنده یعنی
زنکبار و سفاله الذهبیدن امید
بروننه دک ساکن اولان اقوام
زنجه دن بر قومو ویریلن اسم
اولوب، زنکبار عربلری طرفندن
معنای لغویسیله استعمال، و او.
روپالیرل طرفندن Cafres صو.
رتنده اسم خاص کی تلقی او.
لغشدر.

کافی (ص. عر. ۱: کافی. «کفایه»
(دن سف. ۱) کفایت ایدن،
الورن، یتیشن، واتی: بکایکرمی
درت ساعتده یدی ساعت اووقو
کافیدر: بویک اوج کشی به کافی.
میدر؟ مقدار کافی = کفایت
ایده جگ مقدار: معلومات کافی =
الوره جگ معلومات. = حد.
الورر، آرتق ایستیز، یتیر، یتیشیر:
آرتق کافی!

کاک (ص. عرب چورکی: شام
کاشی).

کاگل (ص. فا. صاج، زلف، یوزک
(ایکی یانه صارقان صاج.
اک زیاده اسکی اصول اشعارده
زلف دلبر معناسیله مستملدر.)

کاگلی (ص. یوزک ایکی طرفنه
صارقان صاجلری اولان،
زلفدار. || مج. کاگلی بلا = یچندن
چیقلسی زور مشکلات وموانع.
کاکنج (ص. فا. نا. گوگی فناری
دینان بر جنس چچک.

کالا (ص. فا. ۱. قاش، متاع،
(مفروشات و ملبوساته متعلق
نفیس، اشیا. ۲. مج. سرمایه،
بضاعه: کالای هنر: عرض کالای
عبودیت.

کالاؤل (ص. عر. ۱: تشبیه
(ایچون حرف جر، ال =
حرف تعریف، اول = برنجی،
اسکی) اوکی کی، کاق الساقی،
مقدم کی حالنده: خانه بی کالاؤل
کندیسی تصرف ایتمک اوزره.

کالبد (ص. فا. ۱. قالب، هیئت:
(شکل. ۲. بدن، قفس.

کاله (ص. فا. با: کالا.

کام (ص. فا. آرزو، مقصود،
(مطلوب، امنیه، مرام،

دلخواه: نائل کام اولق: کام
آلق = آرزوسنه نائل اولق.
|| بکام = آرزوسنه نائل اولان.
(ص. فا. ۱. کام = مطلوب =
کامبخش (بخشیدن = باغشلاق)
هرکسک مطلوب و مرامنی حاصل
ایدن، منعم، محسن.

کامران (ص. فا. ۱. کام = مرام =
(راندن = سورمک) مرام
و آرزوسنه نائل اولان، بختیار،
مسمود.

کامرانلق (ص. و:

کامران (ص. فا. نائل مرام
(اولانک حالی، بختیار.
لق، مسمودیت.

کامکار (ص. فا. نائل مرام،
(بختیار، اقباللی.

کامل (ص. عر. ۱: کامله. (کمال
(دن سف. ۱. بتون، تام،
نقصانیز، مکمل، قصورسز،
تکمیل اولمش: الف کامل تا.
ریخنده = تام بیک تارخنده. ۲.
کال بولمش، کاله ایرمش، سن
کاله اولان: کامل آدم. ۳.
کنج اولیان، یاشنی آتش، هوپه
اولیوب تجربه کورمش، پیشکین:
قیزنی کامل بر آدمه ویرمک
ایستیور. ۴. کالات صاحبی، علم
وهتر وحسن اخلاق کسب ایش،
فضل وهتر صاحبی: مرد کامل،
انسان کامل. ۵. ط. قاتلانامش
بتون کاغد اوزرینه باصلش
(کتاب). ۶. د. (عروضده)
تفله لری «متفاعل» دن عبارت
بربحر مخصوص: بحر کامل.

کامل (ص. عر. ۱: کامله، صانکه،
(سوزده: کان بن سزه خبر
ویرمش: کان سزک سوزکره
اعتماد ایتمه مش. (کانه دخی
دینلیر.)

کانون (ص. ۱. آتش اوجانی،
(صوبه، منقال. ۲. مج.

تکمیل، کافه، جله: کتابلری
کاملاً تحلیله ایتدیره جکدر: اوینی
کاملاً بویاتمیش: خسته کاملاً
ایلمشمش.

کامن (ص. عر. ۱: کامنه. (کون
(دن سف. ۱) کیزی، صاقلی.

کامور (ص. فا. نائل مرام، بختیار،
(اقباللی.

کامیاب (ص. فا. ۱. کام = مرام.
(یافتن = بولق) مرامنی
بولان، آرزوسنه نائل اولان:
کامیاب اولدی.

کان (ص. فا. ۱. معدن یری،
(معدن قویوسی، معدن طامد
ری، بر معدنک بولندینی و
چیقندینی محل. ۲. مج. منبع،
مصدر، برصفتک کتمله بولندینی
ذات: کان مرحمت = بک مرحمتی
ذات: کان حلم و شرم = بک حلم
ذات.

کان (فل. عر. (کون» دن ماضی
(مفرد مذکر غائب اولوب
بعض تعبیرات عربیه ده بولنور:
اولدی، اولور: ماشاء الله کان =
اللهک ایستدیک اولور.

کان (د. عر. کویا، صانکه،
(فرض ایدک، ایش کی:
کان لم یکن = صانکه یوغیش،
هیچ یوغیش، هیچ اولمامش کی
(یا لکن بویه تعبیرات عربیه ده
بولنور.)

کان (د. عر. کویا، صانکه،
(سوزده: کان بن سزه خبر
ویرمش: کان سزک سوزکره
اعتماد ایتمه مش. (کانه دخی
دینلیر.)

کانون (ص. ۱. آتش اوجانی،
(صوبه، منقال. ۲. مج.

برشیک طویشوب یاندینی محل:
کانون غضب. ۳. سرانجه نیک
نوسطیله لاینجده دن بزه منتقل
اولان تقویم شمسیده موسم
شتات ایلک ایکی آبی که برنجیسنه
کانون اول وایکنجیسنه کانون
ثانی دینوب ایکیسی ده اوتوز
برر کوند.

کانه (د. عر. کویا، صانکه،
(سوزده: کانه کندیسی
هرکسدن زیاده بیلیرمش.

کاو (ص. فا. اوکوز، ثور.

کاؤر (ص. فا. مجوسی و
آشپرست دیمک اولان
(کبر» دن ویا عر. «کافر» دن)
۱. وحدانیته اینسانیان آدم،
کافر، مشرک. ۲. غیر مسلم،
نصرانی. || کاؤر اولق = دیندن
دوشمک، کفر ایتمک. (عامیانه
وقبا بر تعمیر اولدیفندن استعمالی
ترک اولنمشدور.)

کاؤرجه (ص. دینسز اولان
(کافر و مشرک کرک طرز
واصولنده ویا لساننده اولان:
کاؤرجه اعتقاد، کتاب، یازی.
ح. کافر و مشرک کرک طرز و حال
ویا لساننده: کاؤرجه عبادت
ایتمک، قونیشقی، یازمق.

کاؤرلق (ص. ۱. دینسزک،
(کفر. ۲. دین اسلام.
مک غیری دینه تدین. ۳. مج.
مرحمتسزک، غدارلق.

کاوگیر (ص. با: کارگیر.

کاوی (ص. عر. ۱: کایه. (کی
(دن سف. ۱) ط. یاقان،
یاقیمی، فر. Caustique

کاویت (ص. عر. ط. یاقیقاق،
(فر. Causticité.

گاه (یاخود که. ص. فا. صمان، تب،
(د. || کاهکشان، کاهکشان =
صمان اوغریسی (صمان چکن).
|| کاهریا، کاهریا = صمان قیان.
(یاخود که. ص. فا. زمان،
(وقت. د. || غز. فا. بعضاً،
بعض دفعه، بعض وقت، کمی
وقت: گاه بولنور گاه بولنماز:
گاه اولور که... || گاه گاه، گاه
گاه = وقت وقت، آره صره. || بی
گاه = وقتسز. || ناگاه = آکسزین.
|| گاه وی گاه = وقتلی وقتسز.
(یاخود که. د. فا. بعض
(کلمات فارسیه به الحاق اولنه.

گاه (یاخود که. د. فا. بعض
(کلمات فارسیه به الحاق اولنه.
رق زمان ویا مکان بیان ایدر
کلمات مرکبه تشکیل ایدر: سیرگاه =
سیرری: نمازگاه = نماز یری:
سحرگاه = صباح وقتی.

کاهن (ص. عر. ۱: کهنه،
(«کاهانه» دن سف. ۱) اسکی
اسرائیللرده وسائر بعض ادیانده
غییدن خبر ویرمک ادعاسنده
بولنان رئیس روحانی.

کاهنه (ص. ح. فا. غییدن خبر
(ویرن کاهن طور و
اصولنده.

کاهنیک (ص. عر. ۱: کهنه،
(«کاهانه» دن سف. ۱) اسکی
اسرائیللرده وسائر بعض ادیانده
غییدن خبر ویرمک ادعاسنده
بولنان رئیس روحانی.

کاهنه (ص. عر. ۱: کهنه،
(«کاهانه» دن سف. ۱) اسکی
اسرائیللرده وسائر بعض ادیانده
غییدن خبر ویرمک ادعاسنده
بولنان رئیس روحانی.

کاهی (ص. قوری بوجاچه نوعندن
(اوج کوشه نی چارشو یورکی.

گاه (ظ. فا. (تر. زیازدی
(کاف عربی ایله) بعض

دفعه، بعضاً، آره صره.
گاهیه (ظ. بعضاً، بعض کره.
کاه (ص. عر. ۱: کاهنه. (کون
(دن سف. ۱) بولنان، وار او.
لان، موجود: آتی دیکزده کاش
آطه لر: آیدن ولایتسده کاش
تیره قصبه سی.

کاهات (ص. ح. عر. موجود.
(دات، هرنه وار ایسه،
مخلوقات، ارض و سما، عالم: خالق
کاهات: کاهاتی یارادان: کاهانده
بوتک مثلی یوقدر. || فخر کاهات =
مفخر موجودات و سرور عالم
اولان رسول کبریا محمد مصطفی
صلی الله علیه وسلم.

کباب (ص. عر. ۱. صوسز
(اولورق آتشدن شیشه
ویا باشقه صورتله یشمش ات:
کباب یشیرمک: کباب یمک:
اورمان کبابی، تجربه کبابی،
خرسز کبابی، شیش کبابی،
طاس کبابی وسائر» ات یمکریتمک
انواعی. ۲. آتشدن قاورلمش
ویا آلازلانمش هر نوع مأکول:
مصر، کستانه، فندق کبابی. =
ص. ۱. آتشدن یشمش، قاور-
لمش، آلازلانمش: کباب ات،
کستانه، مصر. ۲. مج. یاتمیش،
یاتیق، محروق، سوخته: یورمک
کباب اولدی.

کبابچی (ص. شیشه ات یشیروب
(ساده جه ویا پیسده
تریدیل و یوغورته تپشه ایدرک
دکانه مراجعت ایدنلره صانان
ویدیرن آدم.

کبابچیلق (ص. کبابچی صنعتی.

کباريه { س. ع. بهاراتدن قره
بوره مشابه برجيه.
کباريه { س. (شکل عربيه سيله را.
بر عربی دکلدور) لوله
دبی توتون.
کباد { س. ع. آغاج قاؤنه
آکدیرر بسوک بر نوع
بوشاق لیون، کتزه : کباد
رجلی.
کبار { س. س. ع. قند:
کبار : با : کبار. = ص.
تر. فد. کبی. ۱. بیوک، ظرف،
جمیت بشره نك صنوف عالیه سنه
منسوب، کریم و عا ینجاب : کبار،
پک کبار آدمدر. ۲. متکبر،
متعظم.
کبارانه { ص. ح. (فارسی به تقلید
در) بیوک آدمدره
یا قشیر حال و صورتده، ظرفا.
نه : کبارانه یاشایش، سوز : کباد
رانه قبول ایدیش.
کبارجه { ص. ح. کبار یعنی بیوک
(و ظریف آدمدره یا
قشیر حال و صورتده : کبارجه
یاشایش : کبارجه معامله ایدور.
کبارلا شتمق { فل. ۱. بیوکلر
(صره سنه لچمک،
بیوک آدم اولق : کندبسی کبار.
لاشدی آرتق بزمه قونیشمه
تیزل ایتیز. ۲. مح. متکبر و
متعظم اولق، کبرلنک : بو قدر
کبارلا شتمک.
کبارلق { س. ۱. بیوکلر، بیوک
(آدملرک حالی، ظرافت :
او آدمک هر بر طرز و حالده بر
کبارلق کورینور. ۲. کبر،
عظمت، تکبر : شمعی بر کبارلق
پیدا ایتدی.

کبار { س. ع. ج. ع. فد : کبیره. با
کبارصدی { س. ایکی قات طالیان
(آغی، چکمه.
گبی { س. ثبیت جهتلرنده بولنور
بر جنس نسناس.
کبد { س. ع. ج. اکباد. قره
جکر. ط. الهاب کبد، الم
کبد، حصاة کبد، سرطان کبد
وساژه = قره جکره عارض
اولان امراض مختلفه.
کبدی { ص. ع. د. کبدیه. تش.
قره جکره منسوب و
متعلق.
کبر { س. ع. ۱. بیوکلر، بیوک
(اوله. ۲. فضولق، تکبر،
تعظم : انسانه کبر یا قشماز.
کبر { س. ع. یاشیلیق، یاشلی
اوله : کبر سنی حسیه.
(عربیده لغت آنفهدن فرقتز
اوله رق بیوکلر دیمکدر.)
کبر { س. ف. آتشرست، مجوسی،
(زردشتی. «گور» لفظنک
بوندن غلط و ابرائیلردن مأخوذ
اولدینی مظنوندر.)
کبراء { س. ع. ج. ع. فد. کبیر.
با : کبیر.
کبرتمک { ق. ۱. (بر حیوانی)
اولدیرمک، تلف ایتمک،
کبرمه سنی موجب اولق : سز بو
حیوانلری کبرته جکسکر. ۲. مح.
چوق دوگمک، چوق اذیت
ایتمک : اونک بکا ایتدیکنه قارش
اله کچیرسم کبرته جکم.
کبرلی { ص. کبر و عظمتی اولان،
(فضول، متکبر، متعظم :
کبرلی آدملردن خوشلا تمام.
کبرمک { فل. ۱. (حیوان)
اولمک، تلف اولق،

مرد اولق : آراه آتلیرنک
بری گبردی : بو حیوان آلقندن
گبره جکدر. ۲. مح. محو و تلف
اولق : کندبینه باقیور برکون
گروب کیده جکدر. (مقام شتم
ونخیرده مستملدر.)
گبره { س. (بو. Καππαρίς)
بر بیانی چالینک ترشلیق
یمشی، قباره، فر. Capre.
گبره { س. آت تیماری کیسه سی
که چولدن اولور.
کبری { ص. ع. د. اکبر. با :
اکبر.
کبریاء { س. ع. ۱. بیوکلر،
تعظم، جلال. ۲. حق
تعالی حضرتلری : حضور کبریاده.
کبریت { س. ع. کوکورت.
|| کبریت احمر = ۱.
آلتین. ۲. کیمیاء باطلده قوت
فوق العاده یی حائر بر جسم موهم.
۳. تر. آتش و موم وساژه
طوتیشدیرمق ایچون سرت بر
شیته سورماکله یانار معروف
کوکورت ترکیبی اینجه چوب :
کبریت یاقق، طوتیشدیرمق :
کبریت قوطیسی. || کیم. حامض
کبریت، حمض کبریت وساژه =
کوکورت ترکیباتی.
کبریتمی { س. ۱. کبریت قو.
(طیلری و اوکا ممانل
شیئر صاتان آدم. ۲. مح.
خسیس، لثیم، پزمرده قیافتی.
کبریتمی { ص. ع. د. کبریتیه. کیم.
(کوکورده منسوب و
متعلق.
کبریتمی { ص. کوکورت رنگنده،
آچیق صاری.
کبزه { یاخود کاوزه. س. اوموز
(کوردی. مر.

کبزه چی { س. کسلش قویونلرک
اوموز کورکیرینه
باقارق غییدن خبر ویرمک ادما.
سند بولنان آدم.
ککش { س. ع. قویونک ارککی،
قوج.
ککش { ص. (ع. «ککش» دن
(غلط) ارباشی، یکیت،
پهلوان : ککش اوغلی. = س.
دمیر طوقاق. مح. قالین قفالی.
کبک { س. ف. ککلیک. د.
کبوتر { س. ف. گوگرچین : کبوتر
نامه بر = مکتوب کونور.
مکه آلیشیق کوکرچین.
کبود { ص. ف. ماوی، کوک
رنگده.
کبه { س. (ر. Κάπα) چوبا.
نلرک و کوبیلرک کیدیکلری
ویره سردکلری یوکدن قبا عبا :
تندور کبه سی، تر کبه سی =
نگیلیق : یانبولی کبه سی = توکی
نوعی.
کبه { ص. قارنده جنین بولنان،
حامل : کبه قادی : کبه
قیصراق : کبه ایتمک، کبه براقق =
القاح ایتمک : کبه قالمق : التقاح.
کبه لک { س. قادی و یادیشی حیوا.
نک حامل اولسی، حل،
حباله. || گبه لک ایلکی = صوک،
مشیه.
گبی { یاخود گبی. د. ۱. تشیه
(و تمثیل بیان ایدر : قار
کی بیاض : بوز کی صوئوق :
طاش کی قاتی : کرکی کی : آدم
کی. بو معنا ایله اسملرک مجردینه
و ضماژک مضاف الیه الحاق
اولنور : آدم کی، آت کی، بنم
کی، بزم کی، سنک کی، سزک

کی، اونک کی. مستننا اوله رق
جمع غائبده ضمیر دخی مجرد
حالده قوللانیلیر : اونلر کی،
بونلر کی. بعضاً ضماژک دخی
مجردینه الحاق اولنور سه ده، او
تقدیرده معنا و محل استعمالجه
بر آفریق اولوب، نوعاً ما ابهام
بیان ایدر : بن کی بر صادق
دوست : سن کی بر ذکی
آدم : او کی ایشلر = او مثلی،
او طاقم. ۲. زمانجه زیاده قریت
بیان ایدر. (بو معنا ایله فرع
فعل اضافی به ملحق اولور :
کلدیکی کی = کلدیکی آنده، کلیر
کلز : کوردیکم کی = کوردیکم
آنده، کورور کورمز.
کیجه { ح. کویا اونک کی. د.
کیر { ص. ع. د. کبیره. ج.
(کبار، کبرا. ۱. بیوک، اولو،
قوجه : جیل کیر : دائرة کبیره.
(مادیاتده عظیم و جسم ده
مستملدر.) ۲. یاشلی، مسن،
بیوک : ولد کبیری = بیوک اوغلی :
شج کیر = یاشلی اختیار. ۳.
سن رشده واصل اولمش، صبا.
وتدن قورتلش : بر کیر اوغلی
و ایکی کبیره قیزیله دیگر بر صغیر
اوغلی واردر. = ج. کبرا =
بیوک آدملر، مساند عالیله بولنان
رجال دولت = کبرا قوناقلری.
= ج. کبار = اصل و شریف
آدملر : کبار مجلسی : کبار قیافتی.
با : کبار.
کیر { س. ع. ج. کبائر. قتل
کیر { و زنا کی بیوک کناه،
صغیره مقابلی.

کیسه { ص. ع. («کس» دن
(ص. سنه کیسه = بر
کون فضله سی اولان سنه که تقویم
شمسیده درت سنه ده بر کلیر.
= س. ع. ج. کبائس. بر
کون فضله سی اولان سنه.
کپازه { س. ف. «کباد» دن
(غلط) تعلیم ایچون قو.
للانیلیر یای. = ص. ۱. اعتبار.
سز، قیتمز، مبتدل : اوجوز.
لاتمه ده بر برلرینه رقابت ایدرک
صنعتی کپازه ایتدیلر. ۲. حرمت
و رعایته غیر مستحق، حیثیتز،
رذیل : پک کپازه آدمدر.
کپازه لتمک { ق. ۱. قیتمز و
(اعتبار سز ایتمک،
رذیل و رسوای ایتمک، حیثیتی
کیدرمک : بویله حرکتلرله کندبخی
کپازه لندی. ۲. پک اوجوزلا.
تهرق و یا بوزه رق قیمت و اعتبار.
دن دوشورمک : صنعتدن
آکلاماز بر طاقم مطبعه حیلر فن
طباعتی کپازه لندیلر.
کپازه لک { س. قیتمز لک، اعتبار.
(سزاق، حقارت،
رذالت : اونک ایتدیکی کپازه.
لکدر : بن او کپازه لکی یا تمام.
کپازه ملک { ق. با : کپازه لتمک.
کپازه لتمک { فل. اعتبار و حیثیتی
(غائب ایتمک، رذیل
و رسوای و یا مبتدل اولق.
کپچه { س. (ف. کچیه دن) ۱.
(کوبوک آلفه و یمک
قاریشدیرمغه مخصوص باقیر و یا
تخته دن دلیکی و یا دلیکیز بیوک
واوزون صابلی قاشیق : کچه ایله
قاریشدیرمق : چوربه، یمک

۲. بر ذاتک کتابلری اداره ایتک
مأموریتی.

کتابخانه { س. فا. کتاب وضع
و حفظه مخصوص اوطه
و یا عمومه تاند بنا. («کتابخانه»
دها مستعملدر. }

کتابساز { س. کتب سماویه دن
هیچ برینه تابع اولیان
و اینانعیان، مشرک، ملحد. }

کتابه { س. عر. (یوقاریده کن
«کتابت» ایله برکله
اولدینی حالد، بزده محل استعمال
بستون آیرلشدرد. ۱. عمومی
بر بناتک قیوسی اوزرنده و مزار
طاشنده و سائر بویه شیلدره جلی
خط ایله یازیلان و قازدیر یلان
یازی: کتابه سی اوقونیه جق قدر
بوزلمش: کتابه سنک مزار.
۲. طوب قالیه سنک اطرافنده
و بوکا مائل یرلرده کی قبارغه.
۳. بر کتابک باشنه یازیلان
اسم و عنوانی.

کتابه لی { س. کرفتلی اشکال و
جیچکرله منقوشانی
حای اولان: کتابه لی طاوان.

کتابی { س. عر. ۱. کتابیه.
۲. بر کتابه منسوب و متعلق،
بر کتابه مجرد اولان. ۲. کتب
سماویه دن برینه تابع اولان.
= س. تر. ۱. بر بیوک ذاتک
کتابلری اداره مأمور آدم،
کتابچی: کتابی حضرت شهر.
یاری: سر کتابی = کتابچی باشی.
۲. هند و شامک اسکی بر جنس
نقشلی قاشی: هند کتابیسی.

کتابیه { س. عر. آغاجلرک ایچ
(قبوغي، کاغذ یایدقلمری
اوز.

الکتاب = قرآن کریمک اواصر
و نواهی و احکامه متعلق اولان
آیات کریمه سی. || اهل کتاب =
کتب سماویه دن برر کتابه تابع
اولان خرسیتیانلرله اسرائیلر.
|| حافظ کتب = عمومی بر کتابخانه.
تک کتابلری حسن اداره و
محافظه یه و مراجعت ایدن ارباب
مطالعه یه بولوب ویرمه مأمور
آدم. || حساب کتاب = اوزون
اوزادی به محاسبیه. || دارالکتب،
خزانة کتب = کتابخانه. || کتب
سماویه = تورات و انجیل ایله زبور
و فرقان کریم.

کتاب { س. عر. قد: کتاب.
با: کتاب.

کتابت { س. عر. ۱. یازمه،
(یازی، یازمق صنعتی:
قرائت و کتابت هرکس ایچون
لازمدر. ۲. تر. کانیک، انشاء
برشی قله آلتی هنر و اقتداری:
کتابت اوکر نمک: اینی کتابتی
واردرد: کتابت خواجه سی. ۳.
کاتب وظیفه و مأموریتی، کانیک:
مجلس اداره کتابتده بولنیور:
مجلس باش کتابتی = باش کانیک.

کتابچی { س. ۱. کتاب صامان
(آدم، صحاف: کتا.
بجیلدره آرادم فلان کتابی بوله.
مدم. (عربیده «کتبی» دیرلر.)

۲. بر ذاتک کتابلری اداره یه
مأمور آدم: فلان ذات وقتیه
رشید پاشا مرحومک کتابچیسی
ایدی: کتابچی باشی = سر کتابی
حضرت شهر یاری، ذات حضرت
پادشاهینک کتابچیلرینک رئیس.

کتابچیلق { س. ۱. کتاب صانع
صنعت و مشغولیتی.

کچیه سی. ۲. دوکمه جیلرک ادریش
معدنی قرغاندن آلوب قاله دو.
کککه مخصوص بیوک دمیر
قاشیقلمری. ۳. بالیقچیلرک صابلی
بر داژه یه بکیرلمش آغلری که
دکیزه طالدربوب بالیق طوقارلر:
کچیه ایله بالیق طونق. || مج.
کچیه قوروق = قباروزجی.

کپز { س. دکیز کنارنده یرلی قبا.

کپک { س. ۱. بوغدای و سائر
(حبوباتک اوکودلمش قبو.
قزلندن عبارت اولوب اونلندکده
الکک اوستنده قالان قبا شی
که حیواناته یم اولور: اوندن
کچی آرمق: آته طاوقله کپک
ویرمک. ۲. درینک قبوقلنوب
دوشمه سندن ایلری کلن باش
قونای: باشمندن چوق کپک
دوکیلور.

کپنک { س. ۱. یوقاریدن آشا.
(غی به ایتک ایچون اولان
افق مدخلرک قباغی، اورتیسی:
مخزن کپنکی: زردبان کپنکی. ۲.
بر عادی قبو و یا آچیقلمک بو.
قاریدن آشاغی ایندیرلرک و یا
اکرتی طاقیلرک قپانان قتادی:
دکان کپنکی.

کپنک { س. نوکلی بوغدای بوجکی.

کت { س. نشاسته. مر.

کتاب { س. عر. ج: کتب.
(یازلمش و یا باصلش ویر
قابک ایچنده دیکلمش کاغدلر
مجموعی: کتاب اوقومق: کتاب
یازمق: کتاب باصق، جیقارمق.
|| کتاب الله = قرآن کریم. || ام

کتاب { س. نشاسته لی و قولی
(پارلاق بز.

کتاب { س. عر. (تر. زبازدی:
کتاب (کتب) ۱. معروف بر نبات
زرعی که کتان نخمی و بزدرینان
بر کوچک حبه ویرر و لیفرلی
ایلیک پایلوب طیانقلی و مقبول
منسوجات اعمالنه یارار: کتان
تارله سی: کتان اکک. ۲. مذ.
کور نباتک صایندن بعضی عملیانه
جیقاریلان لیف: کتان بز: کتان
ایلیکی. || کتان نخمی =
مذکور نباتک حبه سی که یاغی
آلیر و دوکلمشی طیده لایه ایچون
قوللاییلر، بزدر. || کتان نخمی
یاغی = بزدر یاغی که بو یاغیلده
وسائر صنایعده مستعملدر.
|| کتان حلواسی = کتان لیفته
بکزرر بر نوع حلوا. || طاغ
کستانی = حجر قتیه. || کتان
قوشی = بر جنس قوش. || هند
کستانی = اسرار، حشیش. || بیانی
کتان = کنویر، قنب. = ص.
کتان لبی ایلیکندن منسوج
و معمول: کتان بز: کتان کو.
ملک: کتان مندیله، چوراب.
کتابچک { س. (زبازدی:
(کتنچک) دکیز یو.
صونک ایغجه بر جنسی.

کتابچی { س. کتت اعمال و
استحضار ایدن و یا
صانان آدم.

کتاب { س. عر. قد: کتیه.
با: کتیه.

کتب { س. عر. یازمه، تحریر:
(کتب و تحریر ایتک =
یازمق.

کتب { س. عر. قد: کتاب.
با: کتاب.

کتابخانه { س. فا. ۱. کتابلرله مملو،
(کتابلر وضع و حفظ
اولتان اوطه یا خود آیریمجه بنا،
خزانة الکتب: فلان ذاتک مکمل
بر کتابخانه سی واردرد: هر کون
برقاج ساعتی کتابخانه سنده اصرار
ایدرد. ۲. خیرات اوله رق عمومک
مطالعه و مراجعتیون تأسیس
و مختلف کتابلر وقف و ایچمه
وضع اولمش بنا: نور عثمانی
کتابخانه سی: راغب پاشا کتابخانه سی:
کتابخانه عمومی: کتابخانه لر مفتشی.
۳. تر. کتاب طولانی: جوزدن
کوزل بر کتابخانه یایدیرمش.
— کونزده کتابچیلر جهله سی
دکانلرینه کتابخانه نامنی ویره رک
بواسی سؤ استعمال ایتکده درلر.

کتبه { س. عر. قد: کاتب.
با: کاتب.

کتبه { س. عر. کتبه یعنی اونی
(یازدی تعبیرندن مأخوذ
در) ۱. لوحه و کتاب و سائر
امضاسی که نهایتده «کتبه الفقیر
فلان» ده یازلمق عادت اولشدرد.
۲. خطاط اجازتی: کتبه آلدی.

کتبخدا { س. فا. (اصلی: کد.
(خدا = او صاحبی. —

تر زبازدی: کتیه (کتیه) بر داژه
وقوناعک و یا خود بر نوع امورک
اداره سنه مأمور اولان معتمد
آدم، امین، وکیل امور: اسکی
وزرا کتبخداری: سلطان
کتبخداسی: کتبخدا قادی: خزینه
کتبخداسی. || اصناف کتبخداسی
(کهایسی) = اصنافک رئیس، مدیر
اموری. || قبو کتبخداسی = بر
والینک و یا بر داژه تک باب عالیجه
ایشلری یوروتمک و مخبراتی

کتبه { س. عر. قد: کتیه.
با: کتیه.

تسهیل و تسریع ایتک وظیفه سیله
موظف مأمور: بغداد قبو
کتبخداسی: بلغارستان قبو کتبخدا.
سی. || قول کتبخداسی = وقتیه
بکچیری آغاسنک وکیلی. || کوی
کتبخداسی = مختار، قوجه باشی.
|| مج. باشقه سنک ایشلرینه قا.
ریشان: سنی کتبخدا (کهای)
قومدم: سن بنم کتبخدام (کهایم)
دکلسک.

کتبخدالیق { س. (زبازدی: کتیه.
(لقی) کتبخدا صفت
و وظیفه سی: قبو کتبخدالیق.

کتیرمک { س. عر. کتیرمک: با: کتیرمک
(وسائر).

کتیره { س. با: تیره.

کتف { س. عر. ج: اکتاف.
(اصل عربیسی کافک

کسریله و یا کافک قحی و تانک فتح
و یا کسریلدر) ۱. اوموز کو.
رکی، کورک کیککی. ۲. اوموز.
|| ذوالا کتاف = اوموزلری
ککیش، ایران قدیم حکمدار.
نک شاپور استنده کیلرندن برینک
لقبیدرد. || علم الا کتاف = قو
یونک اوموز کورکرلرندکی لکله
باقه رق غیبیدن خبر ویرمک
ادعاسی.

کتیه { س. عر. (زبازدی:
(کتیه) اوموزلری دخی
اورتمک اوزره باشه صاریلان
ایکدن بوسکولی ایغجه اورتی:
کتیه باش و یوزی حرارت
شمعدن محافظه ایدرد.

کتله { س. عر. قد: کتیه.
(کتیه) طاش و سائرده دن ایری
پارچه.

کتم { سذ. عر. کیزله، صاقلامه،
سر طومه، سويله ياش
وکوسترمه ياش : کتم سر : کتم
اسنان = اسنان عسکر ياده
بولان افرادک غير مقيد اولسي.
کتمان { سذ. عر. سر صاقلار
وکيسه يه سر آجاز آدمک
حالی، کتوملق : او آدمک کتانی
لرומندن زياده در.

گتيمک { فل. با : گيتک.

کتن { س. با : کتان.

گتورمک { کتورتمک وساژه.
با : گتيرمک وسا.
ژه.

کتوم { ص. عر. [«کتم» دن
[سم.] هر شئي صاقل.
يان، کيسه يه سر آجاز، بوش
بوغاز ضدی : کنديسي کتوم
آدمدر.

کتوملق { س. کيسه يه سر آجاز
آدمک حالی، کتان :
او درجه ده کتوملق ده فضله در.

کته { س. ۱. قاترلی چورک.
۲. برنج اونی خورندن بر
نوع چورک.

کتیه { سذ. عر. ج. کتائب.
عربيده بوزدن بيک قدر
سوار يدن مرکب آلاي و يا
بولوکه دينليرسه ده، لسانزده
علی الاطلاق عسکر معناسيله
قوللانيلير. (عربيده نامه، امرنامه،
شهادت نامه کي معناری ده وار
ايسه ده، بزه مستعمل دکدر.)

کتیه پرور { ص. فا. (عر.
[کتیه] عسکر.
فا. پرور دن = بسک [عسکر

بسيلوب يتشديرن، عسکره ای
باقان : شهنشاه کتیه پرور.
گتيرتمک { ياخود گتورتمک. فذ.
باشقه سی واسطه سيله
جلب ايتمک، جلب ايتدیرمک :
قوميسیونجی به فایر يقه دن اورنکر
کتيرتم : خارجدن فدان کتير.
توب دیکملي.

گتيردمک { فذ. باشقه سی و
سطه سيله جلب
ايدمک، جلب ايتدیرمک : فایر.
يقه دن قوميسیونجی واسطه سيله
اورنکر کتيردله بيلير : اورادن
فدان کتيردله مزسه ده تخم کتير.
دله بيلير.

گتيرلمک { يا گتورلمک. فذ. ۱.
جلب واحضار اولفق،
سوق و ابصال ايدمک : هنددن
قاشلر کتيريله بيلير : شهره اوچ
ساعتلق يردن صو کتيرلدی :
کنديسي حضور محکمه يه کتير.

لدی. ۲. ايراد اولفق، ذکر
ايدمک : قواعد کتابلر نده معروف
و مشهور ادبانک آثارندن مثال
گتيرلمک اقتضا ايدر. ۳. قوللق،
وضع اولفق : فعله گتيرلمک =
موقع فعله قونق، اجرا اولفق :
بوله گتيرلمک = نظامنه قونق.
۴. پيدا و حاصل ايدمک : مراق
گتيرلمک. ۵. بر پره گتيرلمک =
جمع اولفق، طويلانق. ۶. خاطره،
ذهنه، عقله گتيرلمک = تخطیر
ايدمک. ۷. ديله گتيرلمک = تشهير
و تزييل اولفق.

گتيرمک { يا گتورمک. فذ.
(اصلي : کلديرمک)

۱. اوزاق يردن يقينه سوق
و نقل ايتک، جلب واحضار،

سوق و ابصال ايتک : يکی گتيرک :
چشمه دن صو، چارشیدن قاش
کتيرديلر : حجازدن خيلي هدير
کتيرمش. ۲. ايراد، نقل، ذکر
ايتک : هر قاعده يه بر مثال گتير.
مک : هر سوزده بر حديث شريف
گتيرر : اثبات مدعا ايچون مولانا.
نک بر بيتی، فلانک بر سوزنی
گتيردی. ۳. قومي، وضع ايتک،
صوفق : بولنه گتيرمک : فعله،
قوه دن فعله گتيرمک : ميدانه،
وجوده کتيرمک. ۴. اويديرمق،
تطبيق ايتک : قاشی دالی دالنه
گتيرمک : يازی بی سطر
سطر بنه گتيرمک : درزی شو
يالطونک باقه سی ای کتيرمه مش.
۵. قلب ايتک، چويرمک، دو.
نديرمک : قورالقی اكينلری بو
حاله گتيردی : عربلر و قتيله بتون
آفريقای وسطی و شرقی اهل السنی
اسلامه گتيرمشلردر. ۶. ايجاب
ايتک، وقوع و ظهور بنه سبب
اولق، ويرمک : بوروزکار قار
گتيرر : بو هوا صيته گتيرر :
خام ميوه خسته لقی گتيرر : بو
علاج بکا بر سرمک گتيردی.
۷. حاصل و پيدا ايتک، اوغرا.
مق، دوچار اولق : ندامت،
مراق، سودا گتيرمک. ۸. امانه
گتيرمک : ايتانديرمق : وچ. بولنه
قومي، اصلاح ايتک. ۹. بر پره
گتيرمک = طويلانق، جمع ايتک،
بريکديرمک. ۱۰. ايکی اوچنی بر پره
گتيرمک = اداره ايتک، وارداتی
مصرفه مساوی کتيره بيلک.
۱۱. حق کتيره = الله و پره، بوق.
۱۲. خاطره، ذهنه، عقله گتيرمک =

درخاطر ايتک، دوشونمک.
۱۱. درت آياغنی بر پره گتيرمک =
وار قوننی ويرمک، الدن کانی
دريغ ايتمه مک. ۱۲. دنياه گتير.
مک = طوغورمق. ۱۳. ديله گتير.
مک = تشهير ايتک، عليهنده سوز
سويلنسنه سيبيت ويرمک.
۱۴. صوکنی کتيره مه مک = نهايته
دوچار ادبار اولق، وارنی غائب
ايتک. ۱۵. گری گتيرمک = اعاده
ايتک. ۱۶. گويش گتيرمک =
(حيوانات مجتره) يدکلرينی
تکرار آغزه کتيروب چيکتمک.
۱۷. برينه کتيرمک = اجرا، ايفا
ايتک.

گتيرمه { س. کتيرمک فعلی. با :

کثافت { سذ. عر. ۱. صيقل،
طوقلق : قاشک کتنا.

فنی. ۲. قالينلی، يوغونلق،
غلظت : آغاجک کثافتی. ۳.
شفافلک ضدی : کاغذک کثافتی :
بلوطلرک کثافتی. ۴. قويونق :
برمايمک کثافتی. ۵. مج. قباليق،
جسمانيک، عقل و ذکا وحس
قبالي : بو آدمک عقلنده کی
کثافت. ۶. ص. بر جسمک مرکب
بولنديقی اجزاء فرديه مک يعنی
ذراتنک صيقلی درجه سی، فر.
Densité.

کثرت { سذ. عر. ۱. چوقلق،
(بوللق : کثرت. ميهه :

کثرت محصولات. ۲. زياده لک،
وفرت، مبالغه : کثرت اشتغال :
کثرت ذکا. ۳. صو. غلبه لک،
وحدت مقابلی : کثرت ايچونده
وحدت هرکسه ميسر اوله ماز.
۱۱. کثرت اوزره، کثرتله چوق،

مبالغه ايله، پک، زياده. ۱۲. جمع
کثرت = عربيه طقوزدن زياده
عدد ايچون قوللانيلان جمع
صيغه سی.
کثرتلی { ص. کثرت اوزره او.
(لان، چوق، زياده :
اوراده حشرات کثرتلير.

کثیر { ص. عر. ۱. کثيره.
(«کثرت» دن ص. ۱.
چوق بولنان، بول : مال کثير :
کثير المال = مالی چوق اولان. ۲.
متعدد : کثير الاولاده اولادی
چوق و متعدد اولان. ۳. صيق،
چوق دفعه اولان : کثير الوقوع =
چوق و صيق وقوع بولان.
۱۱. اصطلاحات فنيه ده (Poly)
لفظ يونانيسنک و يالا.
تيجه Multi لفظنک ترجمه سيدر
کثير الازهار = polyanthe :
کثير الاقطاب = multipolaire.
وساژه.

کثيرا { سذ. عر. ص. کتره
صمفی.

کثيف { ص. عر. ۱. کثيفه.
(«کثافت» دن ص. ۱.
صيق، طوق : کثيف قاش. ۲.
قالين، يوغون، غليظ : کثيف
آغاج. ۳. شفاف اوليان : جسم
کثيف : پک کثيف بردومان. ۴.
قويو : کثيف برمايع. ۵. قبا،
جسمانی، ذکا وحسی آز اولان :
پک کثيف بر آدمدر.

کج { ص. (اصلي. گيج [زمانا
(گری اولان، ايرکن (اير)
ضدی، وقتسز : گيج وقت، گيج
کون : شمعی کج اولدی. =
غاز. زمانا کريده، وقتسز : کج

کلدی : گيج قالمق = گيجک.
۱۱. ايرک = ايرکن اولمازسه گيج
اولوب البته اوله جق، برکون،
نه وقت اولسه : ايرک هرکس
وفات ايدده جکدر. ۱۲. ريم گچندن
ويرسين = اجلی ممکن مرتبه ده
کچيکدروب طول عمر ورسين.

کج { ص. فا. اکری، چارپوق،
(منغی، اعوج : گيج کلاه =
کلاهنی اکری کين : کج بين =
اکری باقان، غرضکار : کج
اندیش = اکری دوشون، بد
خواه. (يالکز بويله بعض تر.
کياتنده نادراً قوللانيلير.)

کجیک { س. کچیک اونی : بر
(جنس نبات.

کچيکديرمک { فذ. کج براقی،
(تأخير ايتک،
صکره يه براقی، تأخيل ايتک :
روزگار واپوری کچيکدیردی :
سوزه طوتوب بی ايشمدن
گچيکدیردی : شوکتانی بکا
وبرکده کچيکديرميوب اعاده
ايدرم.

کچيکمک { فل. گچ قالمق، کر.
(بده قالمق، وقتسز
ورود ايتک، تأخير ايتک : بوکون
واپور گچيکدی : نيچون بو قدر
گچيکديکيز؟

کچيکمه { س. کج قاله، تأخیر.

کچر { ص. ۱. تداول ايدن،
(متداول، رايج : کچر آقيچه.
۲. رواجی، صايلير، آرائيلير،
مقبول : کچر مال.

کچرتک { فذ. ۱. ديکری نوسطيله
(برينک کچيه سی تسهيل
ايتک، اصرار ايتدیرمک : عسکری

قاچقیلرله نهرک اوتله یاقه سنه
 بکرتدی. ۲. تداول ایتدیرمک،
 رواج بولدیرمق، آلیش و بریشده
 قبول ایتدیرمک: اکسیک لیرانی
 اوشاغنه وروب بکرمش. ۳.
 فراغ ایتدیرمک: کوی امامی
 واسطه سیله کویلیری یتلرندن
 بکرتدی. ۴. قابلاتدیرمق،
 اورتدیرمک، احاطه ایتدیرمک:
 کورکه قاب، بورغانه یوز بکرتک
 ۵. صوقدیرمق، ادخال ایتدیر-
 مک: دیش بکرتک: حساب
 بکرتک. ۶. مرور و عبور
 ایتدیرمک: بنون کتابلری
 کوزدن بکرتدی؛ اراضی
 ایچندن کیمسه بی بکرتز. ۷.
 تجاوز ایتدیرمک: کندی مره-
 سه کیمسه تک حیوانلری بکرتز.
گچرلمک { ۱. امر ارایدلمک،
 اوتله طرفه ایصال او-
 لئق: قایقله نهرک اوتله سنه بکرتدی.
 ۲. آتلاقمق، متدفع اولق: بر
 نهلکه، بیوک برخستلق بکرتدی.
 ۳. یوردلمک، مرور و عبور
 ایتدیرمک: عسکر شهرک ایچندن
 بکرتدی: اساله اولنه حق صو-
 زه دن بکریله بکرتدی؟ ۴. ای
 ایدلمک، تداوی اولئق، متدفع
 اولق: بنده کی باش آقیری
 بردرلو بکریله مدی. ۵. فراغ
 ایتدیرمک، ال چکدیرمک: او
 آدم بردرلو قاردن بکریله مدی؛
 عشرتدن بکریله سه صحتیه
 دوزلیر. ۶. تداول ایتدیرمک:
 بو آقیه بکریله بیلیرمی؟ ۷. چو-
 بلمک، احاطه ایدلمک: بولوحله

چرچیوه، بوکتابه قاب، یاصدققلر
 قیف بکریلی. ۸. طاقلق، قونق،
 صوقلق: چرچیوه به جام بکری-
 لدی. ۹. قابلاق، بایشدیرمق،
 دیکلمک: کورکه قاب، قاه کورک،
 بورغانه یوز، چارشف بکرمک.
 || اله بکرمک = طونلق، دردست
 ایدلمک. || حساب بکرمک = محسوب
 ایدلمک. || دیش بکرمک = اضرار
 اولئق: اوکا دیش بکریله مز-
 || قلیچدن بکرمک = عموماً و صره
 اله قتل ایدلمک. || کوزدن
 بکرمک = سراپا و آنجق سطحی
 صورتده مطالعه ویا تدقیق و
 معاینه ایدلمک.

گچر مک { ۱. مرور و عبور
 ایتدیرمک، اسرار
 ایتک: عسکری چارشینک ایچندن
 بکرتدیر: طلبه سنی هر کون او-
 کندن بکرت. ۲. آتلاقمق، اوپر
 طرفه نقل ایتک: قایقله نهردن
 بکرتدی. ۳. نقل ایتک، بر
 دیکشدیرمک: قیشین چوجقلری
 اوپراوطیه بکیره بکرت. ۴. تجاوز
 ایتدیرمک: سوریکری بزم مره-
 به بکریلمک: حدودک اوتله سنه
 عسکر بکرتدی. ۵. طور دیرمق،
 دفع و تسکین ایتک، ای ایتک:
 او علاج دیشمک آقیری سنی بکرتدی.
 ۶. نفوذ ایتدیرمک، دیکلمک:
 سوزینی بکریله مدی. ۷. تداول
 ایتدیرمک: او آقیه بی بکریلمش؛
 بومالی آناطولیده بکریله بیلیرسکز.
 ۸. فراغ، صرف نظر ایتدیر-
 مک: کندی سنی او فکرتدن بکری-
 ملی: بن اونی اونیتدن، او
 طبیعتدن بکرتدم. ۹. بر یاندن

گچشدیرمک { ۱. بکرمک، دفع
 ایتک: او طرف ایتک،
 آتلاقمق: چوجقلر قزاموخی
 قولای بکشدیردیر: بوکون بر
 قضا بکشدیردم. || سکوتله

بکشدیرمک = جواب و برمه مک.
گچکین { ۱. کچمش، چوق
 اولمش، لزومندن زیاده
 اولفون: کچکین میوه. ۲.
 باشلی، مسن: کچکین آدم. ۳.
 سبق ایتش، کچمش، سابق،
 سالف. ۴. کسلدکدن صکره
 چوق وقت قالب قوللانما غله
 فیزاروب لککل پیدا ایدمک
 بوزلمش (کراسته): گچکین
 آتاج. (یانغین آتاج دخی
 دینلیر.)

گچلمک { ۱. مرور و عبور
 ایتک: غیر ممکن: گچلمز یول،
 طاع، دره. ۲. ترک اولماز،
 فراغی محال، براقیله ماز: کچلمز
 برمال: کچلمز بر جادت.

گچمز { ۱. رواج، اعتبار.
 سز، سورومیز: بو
 ملکته گچمز بر طاقم قاشلر
 کتیرمش. ۲. قلب: گچمز آقیه.
 ۳. ای اولماز، ناقابل تداوی: بو
 کچمز برخسته لقتدر. ۴. سرایت
 ایتز، غیرساری: کچمز خسته لقی.

گچمش { ۱. مرور ایتش،
 سابق، سالف، ماضی:
 بکمش زمان: بکمش کونلر. ۲.
 چوق اولمش، لزومندن زیاده
 اولفون: بکمش میوه. || بکمش

اوله = خسته لره ویا بر قضا آتلا-
 دانلره اولنان دعا و تبریک. =
 ۳. ماجرا، خصوصتی موجب
 وقعه: اونک بر گچمش واردر؛
 او آدمه بر گچمشکز وارمیدر؛
 = ۳. اسلاف، اولولر:
 بکمشلرک نامنی لکله لشمه ملی؛
 بکمشلرکک جانچون.

گچمک { ۱. مرور و عبور
 ایتک: دمن بورادن
 گچدی؛ اورابه کیتک ایچون
 زه دن بکچکز؟ ۲. بر دیکشدیر-
 مک، کیتک، طاشیق: قیشین
 لودوسه ناظر بر اوطیه بکرم؛
 یازین یالی به بکرم. ۳. کیرمک،
 نفوذ ایتک: آرنشک ایکنه سی
 اتمه بکدی: صوقوق ایلیکمه
 بکدی: آجیسی یورکه بکدی.
 ۴. یتک، متقاضی اولق: قیش
 بکدی: کنجک جابق بکری؛
 وعده سی بکدی: مجرم بکدی.
 ۵. براقق، ترک ایتک، صرف
 نظر ایتک: بن حقمدن بکرم؛ بو
 طبیعتدن بکیمه بکیمسک؟ بن او
 نیتدن بکدم. ۶. عفو ایتک:
 جناب حق عبادک کناهلرندن
 بکری. ۷. رواجی اولق، رایج
 اولق، تداوله بولئق: بو آقیه
 نیتدی بکمز: بکری آقیه ایله. ۸.
 سورملک، سوروی اولق،
 آواقمق، مقبول و معتبر اولق:
 بو درلو باصمه لر آناطولیده چوق
 بکری: بو مال بوراده بکمز. ۹.
 نافذ و معتبر اولق، تأثیر ایتک،
 دیکلمک، مقبول اولق: اونک
 سوزی بکری: او آدمه بن سوزم
 بکمز؛ او اراده اونک حکمی

کچرمی؟ سزک نازکر بکری. ۱۰.
 ای اولق، مندفع اولق، صا-
 و شتیق: بوخستلق بکری؛ باش
 آقیریسی ده بکمدی. ۱۱.
 سرایت ایتک، بولاشتیق: خسته-
 لقرک چوغی تماسله بکری؛ عجا
 بکا بوخستلق کیمدن بکدی؟
 ۱۲. آقق، جریان ایتک: طونه
 مجارستانک ایچندن بکری. ۱۳.
 سبق ایتک، وقوع بولق:
 بختی، ذکر، سوزی بکدی.
 ۱۴. قالمق، فوت، زائل
 اولق: اونک موده سی بکدی؛
 بر ساعت صکره فرطونه
 بکمشیدی. ۱۵. بر محل و مقام
 ویا مسند و منصبه اوتورمق،
 قعود ایتک، نصب اولق:
 کوپرلی صدارته بکدیکند؛
 کرسی خطایته بکدی: سز کو-
 شهیه، یوقاری به یکک. ۱۶.
 ایلمک، ایلری کیتک: اونلر
 بکمشیدی یتشه مدک. ۱۷.
 انتقال ایتک: او قوناق اوکا
 عمجه سندن بکدی؛ یالسی کیمه
 بکدی؟ = ۱. اوتله سنه
 کیتک، آرقده براقوب ایلمک،
 شق ایتک: ساعت بته وار-
 مازدن کوناویه بی بکمشیدک؛
 بتون صحرای کبیری بکوب
 سودانه واصل اولدیلر. ۲.
 کریده براقق، سبقت، مساقیت،
 تقدم ایتک: یاریشده فلانک آق
 موجود آتله کجمله سنی بکدی؛
 بنم یوروپم خفیفدر ویکری
 بکرم. ۳. بر فعل و هیزده ویا
 ترقی و تفضیه باشقلرندن ایلری
 اولق، تقدم ایتک: چالیشیق

سایه سنده بتون شریکریخی
 کجی؛ آمریکا بر جوق صنعتلرده
 آوروپایی کجی. ۴. تجاوز
 اتمک، آتمق، آتلاق: حدو.
 دی کجی. ۵. ایلرلک، ایلریده
 اولق: ساعت بئی کچور؛ آتی
 بی یکریمی دقیقه کچور. ۶. صرف
 نظر اتمک، باقامق: اوراسی
 گ. ۷. اله کجک = نصیب و یسر
 اولق، قیتلی بر شی تصادفا
 تصرف اولق: اسکی بر کتاب
 اله کجی؛ بو آت اله کجیز.
 ایش باشنه کجک = ایشه
 مباشرت اتمک. ۸. ایش ایشدن
 کجک = فرصت فوت اولق.
 ایلری کجک = تقدم، تصدیر
 اتمک. ۹. باشه کجک = تصدیر
 اتمک. ۱۰. بربرینه کجک = تلاشه
 دوشمک. ۱۱. ناوان باشه کجک =
 چوق تلاش اتمک، محجوب و
 مأیوس اولق. ۱۲. تیز (تیز)
 کجک = سویلیوب کجک، اصرار
 اتمک. ۱۳. جان کجک = اویقوبه
 وارمق. ۱۴. جانندن کجک = ۱.
 فدا کارلق اتمک. ۱۵. مأیوس
 اولق. ۱۶. چیکنیوب کجک =
 یانندن کجوبده زیارت اتمه
 مک. ۱۷. کندبندن کجک = ۱.
 بالیق، حسی غائب اتمک، بغود
 اولق. ۱۸. طامق، اویوقلامق.
 گوگلدن کجک = قلبده طو.
 غمق. ۱۹. واز کجک = صرف نظر
 اتمک. ۲۰. ویز کجک = قولاق آصما.
 مق، دیکلمک. ۲۱. یر، برک دینه
 کجک = چوق محجوب اولق.
 صوک پشمالق اله کجیز = خیر
 ایتز. ۲۲. کجش اوله = ۱. خسته.

یه اولنان دعا و یار قضا صاوانه
 اولنان تبریک. ۲. آرتق وقت
 قالمی، صره سی کجی. ۳. کج!
 قولاق آصمه، اهمیت و یرمه!
 کججه { س. کجک ایش. ۱. با:
 کجک. ۲. کجک. ۳. ص. ۱. بر
 شیک ایینه ویا اوستنه طاقیلوب
 برلی اولمیان و اوبشایان، بیولی.
 کججه چرچوه؛ کججه قیاق؛ کججه
 کججه. ۲. بربرینه کجیه رک قیا.
 نان ویاویده ایل طاقیلان، بو
 غمقی: کججه دورین، چوق.
 کجین { ص. ۱. مرور و عبور
 ایدن: بورادن کجین آد.
 ملر: کان کجین، کلوب کجین =
 مارین و عابری. ۲. اوزانان
 ویا آقان، جریان ایدن: اومک
 اوکندن کجین بول، جدول،
 دره. ۳. سبق ایدن، سابق،
 سالف: کجین سنه = بیلدیر؛
 کجین کون = اوت کون، بر قاج
 کون اول: کجین آی. = س.
 مرور و سبق ایدن زمان ویا
 حال ووقه: کجین اونودیلر؛ کجین
 کجی = ماضی ماضی. = ج.
 کجیلرده = مقدا، اخیراً، بر قاج
 کون اول.
 کجندیرمک { فت. یاشامق،
 برینک یاشامق
 اسبانی تدارک اتمک، اعاشه،
 انفاق اتمک: چوق چوقجی
 کجندیرمک ایچون کججه کوندوز
 چالشمه مجبوردر؛ بو ایش بی
 کجندیربور.
 کجیمک { فل. ۱. نفقه سنی تدا.
 رک ایدوب یاشامق،
 تعیش اتمک اداره اولق: آلنک
 تربله، سمینک ثمره سیله کجینور.
 ۲. باشقه سیله برلکده ایش.
 مق، معاشرت، امتزاج اتمک:
 ایکی ایلک پک کوزل کجینور؛
 او خلوق بر آدمدر هر کسه
 کجینور.
 کجیمه { س. ۱. امتزاج، معا.
 شرت. ۲. دیرلک،
 تعیش، معیشت، کججه جک اسباب:
 کجیمه سی وارمیدر؟
 کججه جک { س. ۱. اسباب
 معیشت، تعیش
 مدار اوله جق شی، کلیر، ایراد:
 اوطا لک کججه جکی وارمیدر؟
 انسان اولادینک کججه جکی
 تأمین ایتلیر.
 کجچورمک { فت. با: کچرمک.
 کچوک { کچولک وسائر با: کو.
 کچ { یاخود کججه. س. ۱. نج
 ایدیه رک یالکز دوکلمکه
 یالیش قنابوک عبا، دیش بوک،
 لبد، نمک: کججه دوشه مک: کججه.
 دن چادیر: آیاقلرینه کججه صار.
 مش: قار کججه سی = اریمه مک
 ایچون قاری صار دقلری کججه نوعی
 که خالی کبی قولانیلیر. ۲. علی
 الاطلاق اوطه دوشمه سی اوزرینه
 یاییله جق بوک منسوج: اوروپا
 کججه سی، یرلی کججه؛ اوطه رک
 کجیلرینی دوشه مک، قالدیرمق.
 = ص. ۱. کججه دن یعنی دوکلمک
 یوکنن معمول: کججه کلاه، کججه
 یاغمورلق. ۲. مج. اویوشوق،
 حسی غایب اتمش، چوق چالشمه
 دن و طاش طوپراق و سائر
 طونمقدن خشر خشر اولمش:
 الارم کججه اولدی. ۳. طراغمد.

مش، بربرینه کجیمش: صاچی
 کجه اولمش. ۱. قارینه کجه سی =
 کیلرک قارینه سنه قاپلانان باقرک
 آلتنه وضع اولنان قبا کجه.
 ۲. کجه کلاه اتمک = رتبه سنی رفع
 ابله قیافتنی صوبوب طرد اتمک.
 کجه { ح. کججه کی حالده: ساعت
 بئی چارک کجه. مقابلی
 قاله.
 کجه جی { س. کجه دینان دوکلمک
 یوکنن عبارت عبا
 ویا اوطه خالی و کلیمرینی اعمال
 و فروخت ایدن آدم.
 کجه لشدیرمک { فت. ۱. اویو.
 شدیرمق،
 خشر خشر اتمک: ایش اللری
 کجه لشدیر. ۲. صاچی بربرینه
 کجیوب تلاری بللی اولیه جق
 صورتده کجه کبی یایمق: آجی
 صو صاچی کجه لشدیر.
 کجه لشمک { فل. ۱. اویوشوق،
 خشر خشر اولق:
 باغده چالشمه دن الارم کجه.
 لشدی. ۲. قاریشوب تلار بللی
 اولیه جق صورتده کجه کبی اولق:
 یوقیزک صاچی کجه لشمش.
 کچی { س. معروف حیوان اهلی که
 ایش: ایش زیاده سودیچون بسلنیر
 وفتیش و کشیمر جنسلی کبی
 بعض جنسلینک قبلی ده پک
 مقبولدر. انواعی وارددر: مالطه
 شام، مصر کجیسی، تفتیک کجی
 یاخود تفتیک کجیسی = آقنره
 جوارلرند و آناتولینک اکثر
 طرفلرند بولنان بر جنسی که
 قبلی ایک کبی یومشاق و یارلاق
 اولوب کوزل قاشلر یاییلیر.
 کچینک ارککنه تکه، یاورینه

اوغلاق ویر یاشنده کینه چیچ
 دیرلر. ۱. کچی یونوزی = خروب.
 ۲. کچی صاغان = ابا بل نوعندن
 بر جنس قوش. ۳. کچی صقالی =
 سدب کبی کوزل فوقولی بر
 اوت، حیه التیس. ۴. طاغ کجیسی
 عمر. وعل دینان بر جنس حیوان
 وحشی. ۵. کچی منطاری = بلمک.
 کچیچی { ص. ۱. کچن، یرلی
 اولمیان، موقت: او
 کچیچی بر حالدر. ۲. کچن، بولا.
 شان، ساری: جلد خسته لقلری
 کچیجیدر.
 کچید { س. ۱. کجه جک یر، کجه.
 جک یول، ممر. ۲. طاغ
 وسائر مواقع کجیه جک یری،
 دربند، بوغاز: بوغاز سلسله سنک
 اک مهم کجیدی کولنک بوغازیدر؛
 طاغ کجیدی. ۳. نهرک توسع
 ایدوب صوبی صیغلاشمه کجیه.
 بیان یری: اوارماقدن کجه بیلک
 ایچون کجیدلرینی بیلک اقتضا
 ایدر. ۴. کجیش، مرور عبور:
 بونهر کجید و یرمز = قابل عبور
 دکلد. ۵. مج. دکنزده سفائک
 مرور و عبورینه مخصوص لولوب
 دمیر آلمی ممنوع اولان بر.
 ۶. کجید رسمی (رسم کجید
 دیمه ملی) = بر ویا بر قاج آلا
 عسکرک ویا بتون بر قول اردو.
 نک بر صورت رسمیه ده بر یردن
 ویا بر ذاتک اوکندن کججه سی.
 ۷. قرق کجید = بر چوق یرلرند
 برکنارندن دیگر کنارینه بلمک
 اقتضا ایدن یعنی طریقک دفغانله
 قطع ایلدیکی نهر.
 کچیرمک { کچیرمک و سائر.
 با: کچرمک وسائر

کچیم { س. ۱. برلکده یاشایش،
 معاشرت، امتزاج: بویله.
 لکله کچیم اولماز. ۲. رواج،
 رایج. ۳. بتون زره، جوشن.
 کچال { س. ۱. کچال (کحالة دن
 سم). ۲. کوزلر سور.
 مه سورن، سورمه جی. ۳. ط.
 کوز طبیی، کات فتنده ماهر
 طیب مختص، فر. Oculiste.
 کحالت { س. ۱. کوزه
 سور دکاری سورمه.
 لری یایمق و قومق صنعتی، سور.
 مه جیلک. ۲. ط. کوز طبیی،
 کوز خسته لقلرینه باقندن عبارت
 طب شعبه سی: فن کالتی تحصیل
 ایش بر مختصص.
 کحالتق { س. کوز حکیمکی، کوز
 خسته لقلرینه مخصوص
 طبابت: کحالتق ایدیور.
 کحل { س. ۱. سوس
 ایچون کوز کنارینه
 سوریلش بویا، سورمه. ۲.
 کوز علاجی، کوزه سوربله جک
 ویا طاملا دیله جق هر نوع علاج،
 فر. Collyre.
 کد { س. ۱. چالشمه، سعی،
 امک، چبالامه، زحمتی
 ایش: کدیمین = ال امکی: کد
 یمینله کچینور.
 گدا { س. ۱. ص. قاج: گدا یان.
 دینچی، سائل: گدا یان
 باب لطف و مرحمتلری. ۲. یو.
 قسول، فقیر: بن گدا یه.
 گداخته { ص. ۱. قاج: اریمش،
 مذاب. ۲. ز.
 گداز { ص. ۱. قاج: کداختن دن
 سم. ۲. اولوب، صتر.
 تشکیلاتنده بولنور. ۱. ایدن،

اذابه ایدن. ۲. یاقان، سوزان
و آکداز = یورک یاقان. ۳. برا
قیان، ایا ایدن: طاقت گداز =
طاقت بر اقیان، طاقت کتیرله
مین.

گداز { س. فا. یاغ، سوزش:
کال سوز و گدازله یالوا
دیوردی.

گدر { س. ع. ج: اکدار.
تاسه، قایغو، غم، غصه،
درد: کدری اولق، کدر چکمک،
کدر اتمک = تاسه لانتق، مفهوم
و مکدر اولق: کدر و بر مک =
تاسه لاندیرمق. (عریده اصل
اولان بولانیقلی معناسیله لسا.
نمزد قولا نلاز.)

کدر لنتمک { فل. تاسه لانتق،
اولق.

کدرلی { س. ۱. تاسه لی، مکدر،
کدرلی ایدی. ۲. گدر ورن،
مفهوم و مکدر ایدن، حزن
انگیز: کدرلی خبر.

گدشمک { فل. گچشمک، قا.
شفتی: آوج، یاره
گدشور.

گدلمک { فل. ۱. اولق، گدیک
آجلق. ۲. قاشیق، کچتمک.

گدمان { س. گولونکی قازمه.
مر.

گدمک { ق. اومق، جنتیک،
اتمک، گدیک و رخته دار اتمک.

کدورت { س. ع. ۱. بولا.
(نیقلی: باعث کدورت
خاطر اولدی. ۲. غم، غصه،
مفهومیت، محرومیت.

گده { س. فا. او، خانه، (میکده
قوللانیلیر.)

گده لسخ { س. بیولی بیوک اوق
قوللوری.

گدی { س. باشلیجه ایشی قاره
اولامق اولان معروف
حیوان بیتق، پی، قط، هره،
گره: آنقره، وان گدیسی،
کدی یاورسی. || کدی آتایی =
کف الهه (نات). || کدی
اوتی = والریانه دینلن نبات طی.
|| کدی بالی = پی بالیقنک
بیوک جنسی. || طماغ کدیسی،
بیانی کدی = کدیندن بیوک و پک
ییرنجی بر حیوان که کدینک
وخشیت خالنده قالشی اولدی
آکلاشیلور. || مسک کدیسی =
کوزل قوقان بر جنس بیانی
حیوان.

گدی { س. ۱. بزونت، قلیبان.
۲. معنای اصلیندن
صرف نظاره چیقشمه وخفیف بر
شم و تکدیر معناسیله قوللانیلیر:
سنی گدی بی ییلز!

گدیک { س. ۱. چنتیک، یقیق
یر، فرجه، رخنه:
دیوار گدی: طاغ گدی. ۲.
دوشوک دیش، دیشلرک دیز.
یسنده کی اکسینک. ۳. اکسینک،
قصان، قصور: اکسینک گدیک
تماملامق. ۴. بیوک دواژده و
علی الخصوص شرای مایونده بر
خدمت مخصوصه تک باشانی
وظیفه و امتیازی. ۵. اصنافه
کندی باشلرینه اجرایی صمت
ایتمک اوزره ویریلن رخصت و
امتیاز، پاتنه: اصناف گدی.

۶. بعض ملک مسقفاتک جانب
وقفه غاند رسمی: او دکاتک
گدیکی وارد: گدیگلر قلی،
کاتی. || مج. تونس گدیگی =
کلیرشی: علی الخصوص ژو تیچون
ازدواج اولنان یاشلی زنکین
قادرین. = ص. اوک دیشلرندن
بر ایکسی دوشوک اولان:
گدیک احمد پاشا.

گدیگی { س. ۱. چنتیک،
بیقیق و دوشوک
بری اولان: گدیگی دیوار،
قلعه، دیش. ۲. وقتیه بر بیوک
داژده و ایوم سرای مایونده
باشلی بر خدمته مأمور اولوب
او خدمته عائد وظیفه و امتیازی
حائر بولنان، بر صنف خدمه و
بندکانه ریاست ایدن: گدیگی
آغالر. ۳. ملک اولدی خالده
جانب وقفه عائد بر جتی اولان:
گدیگی ملک: گدیگی دکان.
۴. صنف خریدن معدود
اولیوب مع هذا ترفیع ابدهرک
ضابط اولان طویجی و سر
دومن کی اصناف بحریه که
اوج صنفه منقسم اولوب جا.
کتلرینک صاغ قولنده کی علامت
مخصوصه ایله تفریق اولورلر:
کدیگی بحریه ضابطانی.

گذا { ع. (تشیه بیان
ایدن «ک» حرف جرله
شبو دیمک اولان «ذا» اسم
اشارتدن مرکب [بوله، شوبله،
شوبلهجه، یته او طرز و صو.
رتده، ایضا، دفعه: تنز کیمک
ایستیمور سکر بن ده گذا: اولکی
کون چوق یاغور یاغندی دون

ده گذا. (کذک و هکذا دخی
قوللانیلیر.)

کذاب { س. ع. «کذب»
(دن سمه) چوق یالان
سویلر، یالانچی.

کذاب { یا کزاب. س. (فا.
«تیزاب» دن غلط)
کلی طاشلری او یوب آتیندیرمق
قوتی حائر اوغله ایطوغرافیده
و موصلق و سائر طاشلرخی تمیز
لمده قوللانیلان سرت برمایک
اصطلاح کیماده حامض آزوت
دینلیر. || مج. النده کذاب صوی =
زیانکار.

گذار { س. فا. (گذاشتن
(فلندن سمه) کچمه،
کیش: گشت و گذار = سیر و سیا.
حت. (گذار» دهامستعلیلر.)
= ص. ادا ایدن، ایفا ایلین،
بجورن، اوده یین. (صتر. تشکیلا.
تمده بولنور: (دم گذار =
وقت کچیرن، امرار ایام ایدن:
جزیه گذار = ویرکی ویرن: کار
گذار = ایش بجورن. (غلط او.
لهرق: «ایشگذار» ده دیلر.)
|| مصطلح گذار = سفیر و کیلی،
موقت سفیر.

گذارنده { س. فا. کچیرن، پکیر.
(یچی: گذارنده ایام =
وقت کچیرن. ذ.

گذاف { س. فا. بوش لقردی،
بیهوده سوز: لاف
و گذافی.

کذب { س. ع. یالان، خلاف،
دروغ: ارتکاب کذب
ایتمک: سویلدیکی سوز کذب
محضدر.

گذر { س. فا. پکسه، کیش،
مرور، عبور: گذر
بوده کذک.

ایتمک. = ص. فا. (صتر.
تشکیلاتنده) ۱. کچن، مرور
ایدن. ۲. کچیلن، کچیدیکی:
رهگذر = یولک کچیدیکی محل،
مر: رهگذری اوزرنده بولنان
احباسی زیارت ایتدی.

گذران { س. فا. کچمه، مرور،
(سبق: گذران ایدن
محرم آئینده = کچن. (اصل
فارسیده کچیچی معناسیله صفت
ایسهده لسانتزدده او صورتله پک
قوللانااز.)

گذرگاه { س. فا. کچیلن، کچله.
(جک یر، مر، یول:
آناتولی آنا دمیر یولنک گذر.
گاهی اوزرنده بولنان یرلر.

گذشت { س. فا. کچمه، کیش،
(گذر. ذ. = ص. فا.
(صتر. تشکیلاتنده) کچن:
سرگذشت = باشه کلوب کچن حال
و وقعه، بر آدمک چکوب پکر.
دیکی شیطلرک نقلدن عبارت
حکایه: سرگذشت تملاق. فر.
Aventures.

گذشته { س. فا. کچمش، کچن،
(سابق، سالف: سال
گذشته = کچن سنه. = س. فا.
فائض، نما: آلدینی مبلغی گذر.
شته سیله برابر ویردی.

کذک { ع. (تشیه بیان
ایدن «ک» حرف
جرله شو دیمک اولان «کذک»
اسم اشارتدن مرکب [اولهجه،
یته اوله، ایضا، هکذا، دفعه:
او کتاب مجلده کوندورله جکدر
بوده کذک.

کر { ص. فا. صاغر، اصم. ذ.
(سند. ع. ج. حربه بر کره
(جکلده کدن صکره
بتکرار هجوم ایدیش: کر وفر =
حرب و مبارزه به هجوم و رجعتله
تکرار هجوم حرکاتی.

کر { حر. فا. «اکر» دن مخفف
(اولوب یته او معنا ایله یعنی
ادات شرط اولهرق نادرا شعر.
ده قوللانیلیر: کر دیلر سه ک
بولهسک اوتدن نجات.

کر { د. فا. فاعلیت یعنی «چی»
(معناسیله اسماء فارسیه به
ملق اولور: زر کر = آلتینی
ایشلین، قویوچی: آهنگر =
دمیرچی.

کراء { سند. ع. ۱. بر منزل
(ودکان و حیوان و سائر.
نک موقتاً قوللانیق اوزره صا.
چی طرفندن دیکرینه ویرلسی،
اجرت، ایجار، استیجار: کرا ایله
او، دکان، بیکیر، آراهه طو.
تمق: او او کرا ده در: بوکوشک
کرایه ویریلیری؟ ۲. بوصورتله
ویریلوب آلان بر ملک و سائر
ایچون صاحبنه ویریلن آچه،
بدل ایجار، اجاره: بو دکاتک
کراسی قاج غروعدر؟ او کرا.
سنی ویرمه مش: کمی کراسی =
ناولو: کرا بیکیری = اجرتله بیثلن
حیوان: دیش کراسی = بر بیوک
ذاتک افطار یته کیدن محتاجینه
یمکدن صکره ویریلن عطیه.
|| آغزینی کرایه ویرمش =
آغزینی آجوبده لقردی سو.
یلمک ایستیملر حقنده سویلیر.
(س. ج. ع. فند:
(کره. فا. کره.

کرات { س. ج. عر. فد :
(کره. با: کره.

کراتا { ص. ر. Kερατῆς =
(بونوزلی) بزوتک،

قتبان، دیوت. = س. ر.
Kερατῶν = بونوزجق [قو.

ندوره تک کیله سنی تسهیل ایدن
بونوز ویا معدن یاخود میکدن
آلت، چکیک.

کراتالق { س. بزوتک، دیو.
(ثلق، ناموسزلق.

کراجی { س. ۱. کرا ایل بر او
(یا داژه واطه طوفان

آدم : او اوده کراجی وارد؛
کراجیسی یارین جقه جقدر. ۲.

کرا ایله ییشک ویا یوک حیوانی
ایشلدن آدم.

کراجیق { س. ۱. کرا اولونده
(اقامت : آرتق کرا.

جیلقدن اوصاندن بر او یایدیره.
جقم. ۲. اجرته حیوان ایشلمک

مشغولیت : اسکله دن شهره کرا.
جیق ایدیور؛ بر بیکیری اولسه

کراجیق ایده جقدر.
کراخ { س. فا. « گراغ »

(دن) آرشینک حقیقتده
غنی اولان بهر ریشک نصفی

یعنی ۱۶ ده بری : بر آرشین
اوج کراخ.

کرار { س. عر. تکرار،
(تکرار.

کرار { ص. عر. « کر » دن
(سب.) حربده رجعتدن

صکره تکرار و دفعتله هجوم
ایدن. (حضرت علی رضی الله

عنه اندمزمک لقب شریفیدر :)
حیدر کرار.

کرارا { ص. عر. تکرار تکرار،
(تکرار علی التکرار،

دفعاتله : کراراً سویلدم، یازدم.
(س. ج. عر. فد :

کراریس { س. ج. عر. با: کراسه.
(کراره.

کرار { س. یاخود :
(کراره.

کراس { س. اکثر انواعی مایس
(ابتدالزنده یتیشن اقالیم

معتدله و باردهیه مخصوص قر.
مزی ایله بیاض آره سنده مختلف

قوبولقدنه تک چکر دکلی معروف
کوزول و لذیذ میوه؛ طال باصدی

کرار = پک کثرتلی و ابری جسی؛
طراغانی کراز = سرت و کچ

یتیشیر جسی. || قوش کرازی =
اوافق دانهلی بیانیسی، محلب.

|| کراز آغاجی = بومیوه بی ورن
آغاج. || کراز الماسی = غایتله

کوچک الما. || عربستان کرازی =
بلاد عربیه مخصوص بر آغاجک

میوه سی. || کراز طوداق =
غایت قرمزی طوداق.

کراسته { س. فا. (تر. زبا.
(زدی : کرسته) ۱.

اینه ده قولانیلان کلمش آغاج
انواعی، دیرک و تخته و سائره :

کراسته دن بنا؛ کراسته سی صا.
غلام او. ۲. هر نوع معمولاتک

اعمالنده قولانیلان مواد : بو
قوندوره جی اوسته ایسه ده ابی

کراسته قولانیلیور.
کراسته جی { یا کر-ته جی. س.

کراسته صانان تاجر.
(کراره.

کراسه { س. عر. ج. کراریس.
(ال ایله یازیلان کتابک

سکر صحیفه دن عبارت اولان
بهر جزئی : سریع القلم بر خطاط

اولوب کونده متعدد کراسه لر
یازاردی.

کراک { س. کرکدان دینلن
(جسم حیوان که بورنی

اوزرنده بر ور جنسنگ ایکی
بونوزی واردر. مر.

کراکه { س. اینجه صوفدن
(خفیف وطار اوستک

لباس که وقتیه طریق علمی قیا.
فتنده کییلردی.

کرا لامق { ق. ۱. کرایه ویر.
(مک، ایجار ایتک :

یایدیردیفکر دکانلری کرا لا.
دیکز می؟ ۲. کرا ایله طونق،

استیجار ایتک : قیش ایچون بر
او کرا لایه جقم.

کرا لی { ص. کرا ایله طونقلش،
(کرایه ویرلش : کرا لی

او، دکان.
کرام { ص. ج. عر. فد : کریم.

کرامت { س. عر. ج. کرار.
(مات. ۱. کرم،

لطف، احسان. ذ. ۲. اعزاز،
اکرام، حرمت. ذ. ۳. اولیاء

اللهدن صادر اولان خارق
العاده حال : او ذاتک برکرامتی

کورمشیدم : کرامات اولیا
حقدر. ۴. مج. کرامته حل او.

لتهجق درجه ده اصابت، رأی
صائب : کرامت بیوردیکز؛ بو

سوزکر عین کرامتدر.
کران { ص. فا. ۱. آغر، قیل :

کران { ص. فا. ۱. آغر، قیل :
(بار کران = آغر یوک.

۲. بهالی، غالی، آغر : کران
بها = آغر بهالی؛ کران مایه =

مایه سی آغر و بهالی، ذی قیمت.
کران { س. فا. کنار، اوج :

کران { بی کران = اوجیز،
کناریز.

کران { یا کوران. ص. قویو آل
(طوننده (آت.) مر.

کرانجان { ص. فا. [کران =
(آغر - جان = روح]

آغر جانلی، ثقیل الروح.
(یاخود کراهمه. س.

کرا هت { عر. و :
(س. عر. ۱. ایکر.

کرا هیت { س. عر. ۱. ایکر.
(نمه : کرا هتله، مع

الکراهه. ۲. ایستیمه رک و
مجبوریت تحتنده بر شیء یا به،

جبر، اجبار. ۳. فد. جانب شرع
شریفدن صراحتاً و قطعاً تحریم

اولنیوب مباح اولدیفی حالده
حرامه قرینتی و احتمالی زیاده

اولفله اجتناب اولنمی اقتضا
ایدن شیک حالی که او شیکه ده

مکروه دینیر.
کرای { س. مغولجه ده مستحق
(و شایسته معناسنه او.

لوب آل چنکیزدن فریمده
حکومت سورن خانلردن مینکلی

کرای سلاله سنه عنوان او.
لشیددی.

کرب { س. عر. ج. کروب.
(غم، کدر، غصه.

کرباس { س. عر. بز.
(س. فا. کدی. ذ.

کرپدن { س. (عر. « کلبتان »
(دن) ۱. چیسوی و

سائر سوککه مخصوص دمیر
قیصاج. ۲. دیش چیقارمغه

مخصوص کرپدنه مشابه آلت :
دیشجی کرپدی.

کرپی { یا کرپی. س. (اصلی :
(قریبق [معروف کوچک

حیوان که دیکنلرله مستور او.
کرپی { یا کرپی. س. (اصلی :
(قریبق [معروف کوچک

حیوان که دیکنلرله مستور او.
کرپی { یا کرپی. س. (اصلی :
(قریبق [معروف کوچک

لوب اکثر یا طوس طوب اوله رق
یاتار، قنفذ، خار پشت. || اوقلی

کرپی = دیکنلری ققم کبی اوزون
اولوب بونلری مقام تدافعه ده

آنان جنسی. || کرپی کبی = سرت
و چوق توکلی آدم. || کرپی

حلواسی = بر نوع قدرت حلوا.
سی.

کرپی { س. پیشیرله مش طوغله،
(چیک طوغله. = ص.

۱. عادی جنسدن : کرپی طو.
غله. ۲. پک قوری و سرت :

یرلر کرپی کسلدی. ۳. کرپیچدن
معمول : کرپیچ دیوار.

کرپیچی { س. چیک طوغله
(یا پان آدم.

کرپی { س. (اصلی : قریبق
(دن قریبق [کوز

قیسقلرینک کنسارلنده کی صره
قیلرک بجموعی و بهری، جفن،

مژه، مژگان : اوزون کرپکاری
واردر؛ هر کرپکیدن بر طامله

یاش طاملایوردی.
کرپی { س. بر نوع سیلان
(طاشی.

کرپی { س. چنتدیرمک،
(کرک یا پدیدرمق،

خفیف کدیک و چنتک یا پدیدرمق :
چتله بی کرپی کدیک.

کرپی { س. چنتک، خفیف
(کدیک و چنتک یا پلق :

سرت آغاج اولدیفسدن زور
کرتلر.

کرتمک { ق. چنتک، خفیف
(کدیک و چنتک یا پلق :

کرتمک، نشان یا پلق : چتله بی
کرتمک.

کرتمک { س. ۱. کرتمک ایسی.
(کرتمک. ۲. صو.

کرتمک { س. ۱. کرتمک ایسی.
(کرتمک. ۲. صو.

یقمدن چیقان شیلر، صوماندی :
چام کرتمه سی.

کرتمک { یا کرتمک. س.
(زبازدی : کر.

کرتمک { کمر دینلن درت آیاقلی
حیوانات زاحفه تک اک مبذول

جنسی که آشاغی یوقاری بر قاریش
اوزونلغنده اولوب مضر دکلدرد.

کرتمک { فط. چنتک، کدیک
(و نشان اولنق : بو

تخته تک کناری چوق کرتمش.
کرتمک { یا کرتمی. س. (« کرتمک »

کرتمک { دن) ۱. چنتک، چیزکی،
اشارت، نشان : چتله تک، حیوان

قولاغنسک کرتمه سی. ۲. اوبوق
یول : صیان کرتمه سی. ۳. درجه،

مرتبه، راده : ایش بو کرتمه
کلدکدن صکره. ۴. درجه

مطلوبه، نصاب، قوام : کرتمه سنه
دوشورمک : کرتمه سنی چکمک.

|| باروت کرتمه سی = اسلحه ناریه
نشانکاهی.

کرتمه { س. (بتا. Quarto =
(چاریک، ربع) مج. بو.

صوله تک منقسم اولدیفی و هر
بری بر روزکار کوسترن اوتوز

ایکی قسمک بهری که ۱۱ درجه ایل
۱۵ دقیقه مقدارنده بر زاویه.

دن عبارتدر، و هر بری درده
منقسم اولوب، بونلره نصف

کرتمه و ربع کرتمه دینیر. || مج.
تام کرتمه سنده = تام زماننده،

وقتنده.
کرتمه ریز { س. (ریز » لفظنک
(اصلی آکلاشیله مدی)

مج. بر نقطه تک کمیدن باقلدقه
بوصله کرتمه لرینه نظر آقالدیفی

جعت. || کرتمه ریز آلتی = بر مو.

قملک جهتی بوصوله کرته سی
واسطه سیله تعیین ایتک. || کرته
ریز بوصوله سی = کرته ریز آلفه
مخصوص هدفلی بوصوله .
|| کرته ریز نقاطی = کینک موقع
وجتهی کرته ریز واسطه سیله
تعیین مدار اولان فشار قله سی
ویا دوبه سی و شماندیره کبی سا
خلده بولنان نقاط معلومه .

گرتی { س. با : کرته .

گرتیک { س. چنتیک، چیزیک،
نشان چنقله زک بایلان
باش : دینکلرک باشی کرتیکلی
اولور ایسه تکرلک چیتماز ؟
چتله کرتیکی. || کله کرتیک =
یازه اثرندن یامری یوسری .

گرچستان { س. م. بلاد قافقا.
سدن بر خطه که
کرجی دینن بر قوم مخصوصه
مسکوندر .

گرچی { س. م. بلاد قافقا.
سدن کرچستان اها .
لیسندن اولان قوم مخصوص
افرادندن بولنان آدم .

گرچیجه { س. م. کرجیلرک طرز
واصول ویالسانده
اولان : کرچیجه لسان، خوره .
= م. کرجیلر طرز و اصول
ولسانده : کرچیجه سولیک،
کیفک . = س. کرجی لسانی :
کرچیجه دخی چرکجه کبی اصل
ونسی مجهول بر لساندر .

گرچ { س. با : کیرج .

گرچک { س. م. ۱. طوغری، صحیح،
اراست، واقع، محقق :
گرچک سوز : گرچک خبر . ۲ .

ساخته اولیان، حقیقی، خالص :
گرچک آلتین : گرچک صیرمه ؛
گرچک انسان . ۳. صادق، صدیق،
یالان سولیز : گرچک آدم : گر .
چک دوست : گرچکسکر . = ح .
۹. گرچکدن، صحیحاً، حقیقه : گر .
چک سولیلورم : گرچک کلدی می ؟
۲. تمام، اینی خاطریه کلدی :

گرچک سزه بر شیء سولیه .
جکدم : گرچک اوایش فصل
اولدی ؟ = س. طوغریلق،
صحت، صدق، حقیقت : گرچکی
سولیک . || گرچکدن = ۱ .
فی الواقع، فی الحقیقه، حقیقه :
کرچکدن اوله در . ۲ . حقیقی،
صحیح، ساخته اولیان : گرچکدن
آلتین : گرچکدن انسان .

گرچکچی { س. م. صحیح وصادق،
حقیقی، خالص، یا .
لانندن و ساخته اولیان : گر .
چکچی الماس : گرچکچی دوست .

گرچکک { س. م. طوغریلق،
صحت، حقیقت :
بو سوزک گرچککچی تأمین
ایده بیلمیسکر ؟

گرچککمنک { س. م. فل، طوغری
چیققی، طوغری .
یلقی، صحتی تبین ایتک، صحیحلمک،
تحقیق ایتک : اوخبر گرچککندی .

گرچه { ح. م. هر نه قدر،
شیء ایسه ده چاره سی اولدیغندن
تحمل ایتلی . — اسکی شیوه ده
و شمرده « گرچه کیم » و « گر .
چه که » صورتنده قوللانیلیر :
گرچه کیم شعر دکدر اوکلام .

گرخانه { س. با : کارخانه .

گرد { س. م. ج. : اکراد .
عراق عرب ایله عراق عجم
آره سنده و جزیره نک شرق
وشمانده یعنی حدود ایرانیه نک
ایکی جهته ساکن معروف بر
قوم اثراندن اولان آدم : گرد .
لرک اصل و نسبی : کرد عشیر .
تلی : کرد قاریسی .

گرد { س. م. فا. توز، غبار،

گرد { س. م. فا. } « گردیدن »
فلندن م. اولوب صر .
تشکیلاتنده بولنور دوتن، دور
ایدن : تیز گرد = چابوق دوتن،
سریع الدوران .

گرد { س. م. فا. ۱. چوره، چیه
چوره . ۲. دونه، دوران .

گرد { س. م. فا. بیکت، قهرمان،
بطل . ۳ .

گرداب { س. م. فا. ۱. صو چورد .
اندیسی، کربوه، آبلانه .
۲. مخالف جهتلردن کن
ایکی آقندینک قاوشمه سندن ویا
بر آقندینک طریق جریاننده بر
مانه تصادفندن یا خود قهر
بحرک بردن بره دریکلشمه سندن
حاصل اولان چورندی . ۳. م .
مخاطره لی بر، مهلکه : بر گردابه
داو شدم .

گردار { س. م. فا. ۱. ایش، فعل،
عمل، شغل، کار . ۲ .
طرز، روش، حادث، خلق :
شهریار فاروقی کردار، حرکتی ویا
خلق وصادق حضرت عمر (رضه) ک
کینه مشایبه اولان پادشاه ؛
بد کردار = طرز و روشی و فعل
عملی کوتی اولان : دشمن بد کردار .

گرداگرد { ح. م. فا. چیه چوره،
فیر طولانی .

گردالود { س. م. فا. } « گرد = توز .
آودن = بولاشیق »
توزه بولانمش، توز طولیراق
ایچنده اولان .

گردان { س. م. فا. دوتن، دور
ایدن، دوار : شهر گر .
دان = فلک دوار . || روگردان =
یوز چورن، صرف نظر ایدن .
|| سرگردان = سرسری، مکانیز،
پریشان .

گردان { س. م. فا. } « گردن » دن
۱. بوغازک طیشی، بو .
نک اوک طرفی، عنق : چفته
گردان = سیمز لکدن ایکی قات
گردان . ۲. علی العموم بوین :
گردانی اگری : گردانی قیرمق =
ناز ایله بوین صاللامق : (آت)
یورورکن بوینی صاللامق . || گر .
دان قیران = بر جنس قوش .

گردانلق { س. م. فا. قادیلرک گردانه
طاققلری اینجی و
آلتین و سائر دیزلری، گردان
سوسی، قلاده، خلوق .

گردانیه { س. م. } « غلط قاحش تعبیر
م . بر مقام مخصوص .

گردباد { س. م. فا. } « گرد = دونه .
باد = یل » بر مخلده دو .
نهرک توز طوبراغی قالدیران
و بعضاً اینجی ییغوب آغاجلری
سولگن شدتلی روزگار، قاضیرغه،
صرصر، یل چوراندیسی .

گردستان { س. م. م. ممالک
عثمانیه ده حدود
ایرانیه نک ایکی جهته دن و جزیره
نک شرق و شمال طرفلردن عبا .
دت بر : گردستان اطاعری .

گردش { س. م. فا. دونه، دور
دوران : گردش گر .
دون = چرخ فلک دونه سی،
دوری .

گردک { س. م. } « وفیق پاشا مرحوم
« گردک » فلندن مشتق
عد ایدوب اساساً زار گر بللرک
آیرلدیغنی وجه تسمیه کوستر یور .
سده، فارسی سیده مستعمل
اولوب چادیر دیمک اولان « گرد »
مصغری اولسی احتمال ده
قریدر . } زفاف کجه سی کلین
ایله گویک قیاندقلری او طه ،
حجله (غلطی : حجله کاه) : گردگه
کیرمک = کوگی اولقی : گردک
کجه سی = زفاف کجه سی .

گردگار { س. م. فا. فعال مطلق
اولان خلاق کائنات :
حضور کرد گارده .

گردل { س. م. اوستی آلتی بر
ککیشلکده قیسه آغاج
قاب که باشلیجه قویون و صیغیر و
سائر صامغه و آخورده صو
وضعنه و سفاشنده صو طاشیمغه
قوللانیلیر : بر گردل طولوسی
سوت، صو . || گردل جوزی =
کبی گردلرینه قوب مقامنده
چیریلان خللاطک ایکی اوجنده
باییلان داوگوم . || حریق کردلی =
کیده کاوساله دن معمول خفیف
کردل .

گردن { س. م. فا. بوین، عنق، رقبه :
گردن اطاعت . || گردن
بند = بوین باغی . || گردن داده =
بوین اگمش، مطیع، تابع .
|| گردن فران، گردن افزا =
بوین یوکسلدن، سرکش، مغرور،
متکبر .

گردون { س. م. فا. دوتن، دوار :
چرخ کردون . = س .
فلک، چرخ فلک، سما .
گردونه { س. م. فا. آراه .

گرده { س. م. فا. یابلیش، ایدالش،
معمول : تألیف کرده =
تألیف اولنش : کستان شیخ
سعدینک تألیف کرده سیدر ؛
سلمانیه جامع شرقی معمار ستانک
بناکرده سیدر .

گرده { س. م. بک اینجه بر نوع
پیده، عجم پیده سی :
کرده کبابی = بویه پیده به صاریلی
اوله رق پیشن کباب نوعی .
گر دیده { س. م. فا. دونه، طو .
لایش . ۳ .

گردیرمک { س. م. فا. ۱. چکدیروب
گرگین ایدیرمک :
شودری بی، چارشی گردیرمکی .
۲. چکدیرمک، آصیرمق، پرده
کبی اوزانقی : زردبان باشه بر
پرده گردیرمکی .

گرز { س. م. فا. آخر طوبوز .

کرس { س. م. بیوک ودریک قواطه .

کرسته { س. م. با : کراسته .

کرسله { س. م. بزوتک، قلیان، (تر .
یکانلری پیننده مستعملدر . }
کرسنه { س. م. فا. آج، جلیع : گر .
سنه چشم = آج کوزلی .

کرس { س. م. ج. : کراسی .
کرسکی { س. م. ۱. اوتوریله جتی بو .
کسکجه بر، جامعلرده مدسک اوغور .
و مدارسه لده مدرسک اوغور .
دینی برکه بر قاج باصامقله چیقیلیر .
۲. تخت، شیر، اریکه . ۳ .

مقام، وظیفه: کرسی تدریس،
 کرسی خطابت. ۴. عرشک
 آلتند بر طبقه سما. ۵. مرکز،
 مقر: کرسی حکومت = پایتخت.
 ۶. قاعده، آياق: بود برک
 کرسی چوق متین: کرسی
 طائی = دیوارک کوشه سینه قو.
 نیلان بیوکه طاش.

کرسیلی { ص. متین و اوتوراقلی:
 کرسیلی بازی.

کرش { سذ. عر. اشکنبه، حیوا.
 نات مجتره تک برنجی معده.
 سی.

گرشمه { س. فا. ناز، عشو،
 غزمه، کوز و قاش ایله
 اولنان اشارت، جلوه.

گرفت { س. فا. [«گرفتن»
 فعلندن سمص. [طوتمه،
 یاقه لاهه: خیدودلی اخذ وگر.
 ابتدیلر.

گرفت { ص. [لغت آنف. فا.
 (رسیه دن) بر برینه
 کچمش، قاریشیق: گرفت بازی.
 = مو. نای دینان آلت مو.
 سیقینک بر نوعی.

گرفتار { ص. فا. ۱. طوتلش،
 طوتساق، اسیر: دشمنک
 الهه گرفتار اولدی. ۲. دو.
 شکون، مبتلا، دوچار: گرفتار
 عشق و شور: گرفتار درد
 و محنت: بر درده گرفتار اولدی.
 ۳. ص. فا. طوتلش، طو.
 گرتقه { تقون.

گرک { ص. ۱. لازم، مقتضی،
 یارار، اقتضالی: او بکا
 کرد: نه مه گرک؟ ۲. یاقیشیر،
 شایان، شایسته، لایق، مستحق:
 بو مأموریت سزه گرکرد: او
 آدم پرافته گرکرد: گرگی بودرد
 یاقیشیری: گرگی کبی = لایق

وجهله. = س. لزوم، وجوب،
 حاجت، ملازم: گرک ایسه: گر.
 گبی بودرد. = حر. (اصل «گر»
 کمک «فعلنک مضارع مفرد
 غائبدر [ایستر، خواه: گرک
 زکین گرک فقیر اولسون:
 گرک سز گرک بز.

گرک { س. فا. قورت، ذتب. ذ.

گرگدن { س. فا. (تر. زبانزدی:
 (زرگردان) ۱. تر.
 کراک دینان و او ده بلکه فا. «کراک»
 دن مأخوذ اولان جسیم حیوان
 وحشی که بورنی اوزرنده بر و بر
 جنسک ایکی بویونوزی واردرد.

۲. کرکدنک بورندهکی بویونوزی
 که قلیچ و ساژه قبضه سی و فغان
 ظریف و ساژه اولور: کرکدنن
 قبضه. = ص. کرکدن بویونو.
 زندن معمول: کرکدن قبضه،
 ظرف.

گرگس { س. فا. آق بابا، نمر.

گرگف { س. فا. «کارگاه» ویا
 «کارکف» دن ۱.
 نقش ایشله جک قاشک کریلوب
 ایشله سینه مخصوص آلت که درت
 آياقلی و آجیلیر قیایر درت پر.
 وازدن عبارتدر: گرگف قور.
 مق: گرگفک اوکندن قالقماق.
 ۲. نقش ایسی: گرگف ایشیلور:

ای گرگف بیلور.
 گرکک { س. یاراراق، لزوم،
 وجوب: اونک گر.
 کلکی بودرد.

گرکک { فل. (یا لکنز غائب
 صیغه لاندن تصریف
 اولنور) ۱. لزوم و اقتضاسی

اولق، لازم و مقتضی اولق:
 بویله اولق گرکدر، گرکدی:
 نه درلو گرکسه بویله اولسون.
 ۲. یاقیشیق، لایق و سزاوار
 اولق: بواش سزه گرکز: نه مه
 گرک؟

گرکنس { س. اوفاق و سیاه
 بریرینجی قوش که
 قناتلرینک آلتند قمری و
 ماوی توکلری واردرد.

گرگی { س. گرجه جک آلت:
 چو اها گرگیسی. || حمله
 گرگیسی = قایغک کورک چکیلیر.
 کن آياق طیانیلان تخته سی.

گرکی { س. بیوک بالطه.

گرگین { ص. ۱. قورلمش، چکلمش،
 کرلمش: گرگین ایپ:
 گرگین بز. ۲. مج. منقطع اوله.
 جق درجه به کشش: آره لری،
 پینلرندهکی مناسبات یک گرگین.
 || مج. گرگین طورمق = تمند
 ایتمک، نورانلق ایتمک.

گرکین { ص. آرمش، آزعین:
 (کرکین حیوان مر.
 || کرکین بالیق = بومورطه
 دوکئی.

گرگینلک { س. ۱. قوریلوب
 چکلمش شیک حالی،
 توتر: ایپک، بڑک گرگینلکی. ۲.
 منقطع اولق درجه سینه کشش
 اولان مناسبات حالی، بوزولق:
 آره لرینک گرگینلکی.

گرکینمک { فل. ۱. شدتله
 باصمق: خروس طا.
 وغه کرکینمک. ۲. صیق صیق
 صارلق: کرتیکر آغاجه کر.
 کینمک. = فته. آغر بالطه ایله

اوروب کوکندن کمک. مر.
 گرملک { فل. ۱. قوریلوب
 چکلمک: گرگین اولق،
 توتر ایتمک: ایپ، بز گرلدی.
 || س. قوریلوب چکلمه، تو.
 گرمله { تر: تلک کرمله سی زوردر.
 || مج. گرمله قوتی = برخلاطک
 کرلمکله تعیین اولنان قوه
 تخمیه سی.

گرم { سذ. عر. ۱. اصالت
 و اصلنک شرائط و
 مقتضیاتدن اولان عالیجنابلق،
 جوهر دیک: گرم صاحبی. ۲.
 لطف، مرحمت، احسان، عنا.
 یت: بواش لطف و کرمکره
 قالشدر: گرم بیورک = لطف،
 مساعده بیورک.

گرم { سذ. عر. ج: کروم. باغ
 (کونوی، چپوغی. لاجمی
 دها مستعملدر.)

گرم { ص. فا. صیجاق، حار،
 سخین.

گرما { س. فا. صیجاق هوا، یاز،
 سرما مقابلی.

گرماء { سذ. ج. عر. فند:
 کریم. با: کریم.

گرمابه { س. فا. حمام، صیجاق.

گرما گرم { ص. فا. یک قیز
 شمش: محبتلرینک

گرما گرم اولدیی بر زمانده.
 کرمان { س. ۱. آغاجدن بوک
 اکره جک باشلی ایگی.
 ۲. حصار: آق کرمان، قره
 کرمان. مر.

گرمیه { س. قره دن دیکزه اوزا.
 نان طاشلق بورن.

گرمشیک { س. بیانی قیزلجی.

گرمک { فته. ۱. چکوب اوزا.
 دهرق فورمق: ایپ،
 تلی، یایی گرمک. ۲. چکوب او.
 زاده رق اصمق: برده، چارشف
 گرمک. || خاچه، چارمخه گرمک =
 صلب ایتمک. || گوکس گرمک =
 ۱. کوکتمک، اوکتمک، بحق افتخار
 ایتمک: کوکسمی گره گره کررم.
 ۲. قارش طورمق، مقاومت
 ایتمک: دشمنه کوکس گرن افراد
 عسکریه.

گرمکار { ص. فا. لطف و کرم
 صاحبی، جوهر دیک،
 سخی.

گرمکارانه { ص. ح. فا. جو.
 مردلک و لطف و

کرمه: بر معاونت کرمکارانه
 ایله: کرمکارانه معامله ایدبور.

گرمکاری { ص. فا. لطف و کرم
 صاحبته منسوب و

متعلق: ذات کرمکاریلری: بر
 معامله کرمکاری ایله. = س.

فا. جوهر دیک، سخاوت، لطف
 و کرم: ابراز مائر کرمکاری
 ایتمک.

گرمکستر { ص. فا. (عر. کرم =
 م. فا. کستر دن =

دوشه مک [لطف و کرم بذل
 ایدن، کرم صاحبی.

گرمی { س. فا. ۱. صیجاقلق،
 حرارت. ۲. غیرت،
 اقدام، فوق العاده سی و همت:
 حجاز دمیر یولنه کمال کرمی
 ایله چالیشلقدده در. [«گرمیت»
 دیمه ملی.]

گرمیت { س. (یو. Kεραμίσ,
 ۱. فرونده

پیشوب قیزارلمش و سرتلشمش

لوله جی جاموری: کرمیت پارچه.
 سی: کرمیتدن کوچک هیکل. ۲.
 اولرک طاملرینی اورتمک مخصوص
 پیشمش جاموردن معمول اویوق
 پارچه لرکه بر صره سی اویوق
 طرفی یوقاریده و دیگر بر
 صره سی آشاغیده و اونه کیلرک
 آره لرینی اورته جک صورنده
 قونیلررق صوبک ایجری به کچه.
 سینه مانع اولور: فرنک کرمیتی
 بونک دوز و ککیشی که کنارلری
 بر برینه کچه جک و یاغور صوبنک
 کچه سینه میدان و بر میه جک صو.
 رنده یا بلشدر. ۳. طام، چاقی
 اوستی: کرمیته چیقدی: کرمیتک
 اوستنه آندی.

کرمیتی { س. کرمیت یایان ویا
 صاتان آدم.

کرمیتخانه { س. ۱. کرمیت و
 اوکا مسائل طوبرا.

قدن شینلر یاییلان محل، کرمیت
 فابریقه سی. ۲. کرمیت صاتیلان
 بر.

کرمید { کرمیدجی. با: کرمیت
 وساژه.

گرن { س. قورویجه چاتلایان
 بالچیقلی غیر منبت طوبراق.

کرنا { س. فا. و:

کرنا { س. فا. و:

کرنا { س. فا. و:

کرنا { س. فا. و:

کرنا { س. فا. و:

کرنا { س. فا. و:

کرنا { س. فا. و:

شکلند، یو وارلاق، مدور.

کرویات { س. ش. ج. ع. کرم } شکلی و پوشیده متعلق قواعد و مسائل هندسیه.

کرویز { س. ش. ج. ع. کرم } معروف سبزه که یابراخی و آرزو چوقه قاین

اولان کوکی نمکه و ترشی و سازه. یه کبریر، کرفس، صوکروزی،

یپان کروزی = انجودان، سلام اونی، طباغ کروزی = ایپرا.

طوریا دینل نبات جنسی. **کره** { س. ش. ج. ع. کرم } دیکنه، استکراه، کراحت، نفرت، ز. ۲.

ایستیه رک و جبر آلتند برایش یایعه، زورلامه، زورلانمه، زور، طوع مقابلی.

کره { س. ش. ج. ع. کرم } (کره جمع دکلر) دفعه، مره، گز: برکره بیقماقی؛

اوج کره اوردی؛ یوز کره، بیک کره = دفعانله، کثرتدن کتابه؛

بعض کره = بعض دفعه، احیاناً؛ چوق کره = دفعانله، مکرراً؛ بو کره = بودفعه. = ج. کرانله =

دفعانله، متعدد دفعه. کرانله کرانله = بدولی = بردن اونه قدر رقلرک

باشده و اوکده کی خانله یازیلوب خدالنده ایکیسنگ حاصل ضربی

جاوی اولان و جمعا یوز خانه به منقسم بولنان جدول که مشهور

فیثاغوراسک ایجادیدر. **کره** { س. ش. ج. ع. کرم } کره = یو وارلاق شیء، جسم مدور، طوب. ۲. س. هندسه

محسبه ده سطحک هر نقطه سی مرکدن مساوی بمده بولنان جسم: کره دلیلی؛ قطعه کره.

کروان { س. ش. ج. ع. کرم } قافله و هیئتله کیدن بولیلر طاقی، قافله؛ حجاج

کروانی. کروان اونی = باش اونی، اسارون. کروان باشی =

برکروانک ریسی. کروان قوشی = قافله کروانک دینان بر

جنس قوش. کروان قیران، کروان کوکی = صیاحلین

کورتک اعتبارله زهره سیاه. **کروانچی** { س. ش. ج. ع. کرم } برکروان ریاست

ایدن آدم. **کروانسرائی** { س. ش. ج. ع. کرم } بیوک جا

نلرک قونسنه مخصوص خیرات اینه جسمه.

کروبی { س. ش. ج. ع. کرم } بیون: ج. قافله: کره. بیان: بیوک ملک، مالک مقرب:

بزم کرویان. **کروت** { س. ش. ج. ع. کرم } (کره جمع دکلر) انورمنی و یا یاقی ایچون یو

ککجه واکتی بر: مندرکرو. قی = سدر: یاقی کرونی = قار.

بوله: کروتده یاقی. **کروم** { س. ش. ج. ع. کرم } (کره جمع دکلر) با: کرم

کروم. **کروه** { س. ش. ج. ع. کرم } طاق، جماعت، طاق، بولوک، فوج: برکروه

آدملر کیوردی: گروه گروه = بولوک بولوک، فوجا فوج.

کروی { س. ش. ج. ع. کرم } (کره جمع دکلر) با: کرم

مقابلی: سزک ساعت گریدر. ظلم. آرقه ده، آرتند: گری

قالق: گری گری کیدبور. ظر: صکره. بعده، مؤخر: شمدن

گری. = د. تکرار، بنه: گری گیتک: گری دونک: گری

چورمک: گری ورمک. = ح. آرقه به طوغری عودت

اسرینی متعندر: گری || حروف الصافله برابر ظروف مکانیه و

زمانیه تشکیل ایدر: گریدن، گریده، گری به گریجه: گریده

قالق: گری به دونک: گریدن یورمک: گری به گیتک: گری

آلتی = استرداد ایتک: مالم بگنلرزه گری آلیم: بو سو

زی گری آلتک. || کریمی آلتی = قالان قسمی ده یاپوب

بیترمک: او ایشک کریمی آلتک. بکزی: || آتقلری گری گری

گیتک = کوکلس و ایستیه رک کیتک، مع الکراهه حرکت

ایتک. || گری چورمک: اعاده ایتک، ارجاع ایتک. || گری

دونک = عودت ایتک. || گری طورمنی = تشب ایتمه مک، قار

بشماقی، اجتناب ایتک، چکلمک. || گری قالق = ۱. دیگرلرینه بیتشمه

مک، آرقه ده قالق: آرقداشیر. ندن گری قالدی: او کیسه دن

مق = تأخیر ایتک، صکره به برا. قق. || گری کتک = عودت ایتک.

|| گری گیتک = تدنی ایتک. || گری ورمک = رد، اعاده ایتک.

کریال { س. ش. ج. ع. کرم } ترکستان ایرماقلرنده بولنان برنوع تمساح.

گریان { س. ش. ج. ع. کرم } باکی: گریان اولقی = آغلامق. ۲. آغلايه رق: گریان

گریان کیدوردی = آغلايه آغلايه.

گریبان { س. ش. ج. ع. کرم } باقه، جیب: چاک گریبان = باقه تک

یرتلمی، شق ایدلمی: گریبان چاک = باقه سی شق اولمش، ما.

یوس و مکدر. **گریخته** { س. ش. ج. ع. کرم } قاجش، قا.

گرید { س. ش. ج. ع. کرم } (کره جمع دکلر) آق دیکزک الک بیوک

آطه لرندن بر جزیره در. عربلر «اقریطس» دیرلردی. || گرید

لاله سی = شقایق نوعی. || گرید یلینی = بر جنس نبات.

گریدلی { س. ش. ج. ع. کرم } سی اهاالیندن آدم.

گریدی { س. ش. ج. ع. کرم } ۱. گرید جزیره. ۲. گرید اهاالیندن اولان،

گریدلی. **گریز** { س. ش. ج. ع. کرم } قاجه، فرار: جای

گریز = قاجه جی بر، مفر، مجلأ. = ص. قاجان، فراریدن،

گریز { س. ش. ج. ع. کرم } (کره جمع دکلر) قاجه جی بر، مفر، مجلأ.

گریزان { س. ش. ج. ع. کرم } قاجه جی بر، مفر، مجلأ.

گریزانه { س. ش. ج. ع. کرم } قاجه جی بر، مفر، مجلأ.

گریزانه { س. ش. ج. ع. کرم } قاجه جی بر، مفر، مجلأ.

گریزانه { س. ش. ج. ع. کرم } قاجه جی بر، مفر، مجلأ.

گریزانه { س. ش. ج. ع. کرم } قاجه جی بر، مفر، مجلأ.

گریزانه { س. ش. ج. ع. کرم } قاجه جی بر، مفر، مجلأ.

گریزانه { س. ش. ج. ع. کرم } قاجه جی بر، مفر، مجلأ.

گریزانه { س. ش. ج. ع. کرم } قاجه جی بر، مفر، مجلأ.

گریزانه { س. ش. ج. ع. کرم } قاجه جی بر، مفر، مجلأ.

گریزانه { س. ش. ج. ع. کرم } قاجه جی بر، مفر، مجلأ.

گریزانه { س. ش. ج. ع. کرم } قاجه جی بر، مفر، مجلأ.

گریزانه { س. ش. ج. ع. کرم } قاجه جی بر، مفر، مجلأ.

گریزانه { س. ش. ج. ع. کرم } قاجه جی بر، مفر، مجلأ.

گریزانه { س. ش. ج. ع. کرم } قاجه جی بر، مفر، مجلأ.

ایتمک: یانی کریشلدی.
 کریشلمه { س. قلیچنه وضع او.
 لش کریش کی قلیچنه وضع او.
 لش، قلیچلامه.
 گریف { ص. فا. «گرفت» دن
 غلط با: گرفت.
 کریم { ص. عر. ذ: کریمه. جن:
 کرام. «اکرم» دن صت.
 ۱. اصالت و مجد و شرف صاحبی،
 لثیم مقابل: بر ذات کریم: کریم
 السجایا: کریم الخصال. ۲. کرم
 و سخاوت صاحبی، جوهر، غنا.
 ۳. بیوک، عالی، عزیز و شرف
 صاحبی، محترم، عزیز، معزز:
 قرآن کریم: آیت کریمه: فریقان
 کرام. «اکرم» اسم تفضیلک
 جمعی اولی اوزره «اکرام» برینه
 استعمالله «یاوراکرم» که جعنده
 «یاوران کرام» دینلی غلطدر.
 || الله کریم = الله کرم و احسان
 صاحبیدر: الله ویر. بوقله
 قارشی تسلی تعبیردر.
 کریم { س. «گرمک» دن ۱.
 کریم { حیوانک با جالری گروب
 آجورق بوریمه سی. ۲. دستک.
 هک گرسيله اوکه کلن مقدار.
 گرمخانه { ص. فا. از. عز و شرف
 و کرم صاحبه منسوب
 ویالایق و شایسته: جانب والای
 گرمخانه رینه: اشعار گرمخانه لری.
 گرمک { فل. (حیوان) باجا.
 گرمک { قرینی کروب آچه.
 رق بوریمک.
 کریمه { ص. عر. ۱. آیت کریمه،
 آیت قرآنیه. ۲. قبز،

دیشی اولاد، اولاد اناث: کریمه
 خانم: کریمه کزی نکاح لایکرمی؟
 «اکرم» دن مشتق اولوب تعظیم
 و تشریف معناسی متضمن اولد.
 یغندن، بو دخی «مخدوم» کبی
 متکلم طرفندن کندی اولادی
 حقننده استعمال اولیسه جق
 تعبیر اتدندر. {
 کریمه { س. عر. جن: کریمات.
 «کریمه» نك مصغیردر.
 ت. کوچوک طوب و یومری
 سی، فر. Globule: کریمه بیضا،
 کریمه شحمیه.
 کریمه { س. فا. ۱. چیماز صو.
 قاق، یک طولاشیق بول.
 ۲. صعبوت، مشکلات، چاره.
 سز حال، گرداب: بر کریمه
 دوشدی.
 کریمه { ص. عر. ذ: کریمه. «کره»
 «کریمه» دن صت. { ایگرنج، پيس،
 مردار، منفور: کریمه النفس =
 آغزی فنا قوقان: کریمه المنظر =
 شکل و هیئت چرکین و مستکره.
 کریمه { س. فا. آغلامه، بکاء، ناله:
 کریمه { کریمه و زاری ایدهرک.
 کریمه { س. صاغدیج. مر.
 کریمه { س. عر. جن: کرایه. ۱.
 «کریمه» ایگرنج و منفور شی. ۲.
 محاربه، جنک. = جن. حربک
 شدائد و هلاکی.
 گز { س. اصلی فارسی اولوب
 گز { معنای اصلیی آرشین و
 اوق در ۱. اراضی مساحه
 سنده مستعمل اییکه دو کومرله
 اقسامه منقسمدر. ۲. شاقول
 ایی: گزه اورمق = شاقوله
 آلق. ۳. اوقک کریمه کچن

نورمک، اکاندیرمک: شو
 چوققلری براز کردیرملی. ۳.
 هر طرفی کوسه تروپ باقدیرمق:
 کراجیه، مشتری به اوی، باغی
 کردیرمک. ۴. بر شیشی هر
 کسک اوکنه کونوروب برشی
 طاغیتق و یا طولامق: ییکی
 کردیرمک: دف کردیرمک. ۵.
 یکرمک، امرار ایتمک: اطرافه
 بر کوز گز دیردی: یازی او.
 زربنه قلم کردیرمک: انوابک
 اوستنه اوتو کردیرمک. ۶.
 سربمک، طاغیتق، اکمک، طا.
 ملائق: اوزربنه یاغ، شربت،
 شکر کردیرملی.
 گز { ص. آتاقده بولنان، قالقوب
 گز { طولاشان، یاتیمان: گزر
 خسته = یتاغه یاتامش.
 گزگین { ص. و:
 گزگینچی { ص. چوق کریمش،
 چوق عالم کور.
 مش، جهان دیدنه.
 گزگن { س. اکری قلیچک
 گزگن { آغزی. (وفیق پاشا
 مرحوم ترکیده چاق معناسنه
 کلدیکنی بیان ایدورسه ده،
 لامک قحیله فارسیده قلاتراش
 معناسیله مستعملدر. عجبا اصلی
 ترکیه می فارسی می؟ {
 گزگن { یا کرله مک. فذ. ۱.
 اوچمک، مساحه
 ایتمک. ۲. شاقوله آلقی، تسویه
 ایتمک. ۳. (اوق) یایک کریمه
 طاقوب قورمق.
 گزگن { جن. ۱. بورونمک،
 طولاشیق، منی و
 حرکت اولمق: چایرک ایچنده

کرلمز. ۲. سیر و تماشا ایدمک،
 اکلمک: اوگله نك صیحاغنده
 کریمه؟ ۳. هر طرفی باقلق،
 معاینه اولمق: بو بناتک ایچی،
 اوطه لری کرله بیلیم؟ ایچنده
 کیمسه اولمیدن کزلمک ممکندر.
 گزلی { کزلی و سائره.
 گزگن { فل. ۱. بوریمک، طو.
 لاشیق، دور و حرکت
 ایتمک: باغچه ده کز یوردم: طامک
 اوزربنه قوشلر کز یور. ۲.
 سیر و تماشا و تفرج ایتمک، طو.
 لاشوب اکلمک: چوققلر کز مک
 کیتدی: درس لرینی بیتیردکن
 صکره ایکی ساعت کز مک مس.
 عدملری وارد. ۳. بولمق،
 موجود اولمق: سز بورالده می
 کز یورسکز؟ بنم شمسیم اوراده
 نه کز یور؟ ۴. آتاقده اولمق،
 یاتماق، خسته اولماق: ایی
 وقت یاتدی شمعی کز یور؟
 یتاقدن قالمش کز یور. = فذ.
 ۱. طولاشیق، سیر و سیاحت
 ایتمک، دور ایتمک = جزیره العربک
 هر طرفی کز مشدر: او دنیایی
 کز مشدر. ۲. هر طرفی کوروب
 معاینه ایتمک، باقق: کرالایه.
 جنم، صاتین آله جنم اوی، باغی
 کزدم؟ هرکه فاریقه سنی کز مک
 کید یورم. || آردینده، آرقه.
 سنده، پینده، بشنده کز مک =
 طالبی اولمق، الده ایتمک، اید.
 نمکه چالیشیق. || ال اوستنده
 کز مک = معزز و مکرم اولمق.
 || اللرده کز مک = مقبول اولمق.
 || بوش کز مک = آواره اولمق،

ایشمز طورمق. || دیلرده کز.
 مک = شیوع بولمق، شایع اولمق.
 || قول کز مک = محافظه ایچون
 عسکر طولاشیق. || کزوب
 توزمق، سورتک = خو واردلوق
 ایتمک. || نه کز؟ = نه ده؟
 خانیا؟ بوق: بو کوچک برده
 کتاب، کتابچی نه گزر؟ برده
 اویله شیلر نه گزر؟ || نرله ده
 گز یور = نرله ده در، نه اولدی
 بزم قلاتراش نرله ده کز یور؟
 گز مه { س. ۱. گز مک ایی.
 با: گز مک. ۲. تفرج،
 تماشا، سیر: گز مه به کیتدی؟
 گز مه دن کز یور. ۳. چارشی و
 سائره بکچیسی، عسس.
 گزند { س. فا. ضرر، زیان،
 خسار: ایصال گزند
 ایتمک = ضرره اوغراتمق، اضرار
 ایتمک.
 گزند { س. ۱. کریمه، سیر،
 تفرج. ۲. کریمه جک
 بر، کزوب طولاشیق جق محل.
 ۳. اوطه لک اوگنده گز مک
 قدر طار صوفه، قوریدور.
 گزگن { فل. ۱. طولاشیق،
 کندی کندی کزوب
 وقت کچیرمک: دگیر کسارنده
 کز یوردم. ۲. دفع حاجت
 ایچون طیشاری چیتیق، صو
 دوکمه کیتک.
 گزی { س. اییک و ایلیکه قا.
 ریشیق خارلی معروف
 برنوع قاش که اکتمک بر آرشین
 اولسی وجه تسمیه سیدر: هند
 کز یی: کزیدن انتاری. = ص.
 کزیدن معمول: کزی جبه.

گزیجی { ص. ۱. کزن، سیر
وساحت ایدن، سیاح.
گزیجی { ص. ۲. گزی یاپان و صانان
آدم.

گزیجیلک { ص. ۱. سیر، سیاحت :
کزیجیلکی چوق
سورم.

گزیده { ص. ۱. ایصیرلش : مار
کزیده = ییلان طرفندن
ایصیرلش، ییلانک ایصیردی. ۲.

گزیده { ص. ۲. سچلش، منتخب،
برشینک اکی قیمی :
آنا کزیده : ملوک سلجوقیه مک
اک کزیده سی.

کزیر { ص. ۱. کوی مختارینک
یاماغی حکمنده اولان
کوی کتخدا سی.

گزین { ص. ۱. سچن، انتخاب
ایدن، سچوب اتخاذیدن،
اختیار ایلین (صتر تشکیله

کیر :) وحدت کزین = اختیار
وحدت ایدن : کوشه کزین
فراغت = فراغت کوشه سی انتخاب

و اختیار ایدن. ۲. سچلش،
منتخب، مختار : چهار یار کزین
رضهم.

گردم { ص. ۱. اگری قو -
(بروقی) عقرب. ۲.

کس { ص. ۱. ج. کسان، کئی،
کیمه، کیمه. (مفردی
لسانزده یالکر قوللاناز.)

|| هرکس = هر بر شخص، هرکیم
اولورسه : بونی هرکس بیلیر :
هرکک آکلایجی بر لسانه.

|| بعض کسان = بعض آدمیر،
بعض خلق : بعض کسانک اعتنا.
دینه کووم. || بی کس [بیکس] =

کیمه سز، یتیم، اقربا و تعلقاتی
و حامیسی اولیان : پک بیکسدر :
بیکسانه آجیلی. || ناکس =

۱. انسانیتسز، نامرد، آچاق.
۲. (زبازدی : نکس) خسیس،
بخیل، پنی.

کس { ص. ۱. شاشقین، مبهوت،
حیران. مر.

کساحت { ص. ۱. س. عر. ط. جو -
جقلره عارض اولان
علت که کیلکینک انجولوب یالکر

باشلرینک قالینلاشمه سی وضعف
ودرمانزلنی موجبدر، سیسقه
لق، فر. Rachitisme.

کساد { ص. ۱. س. عر. ۱. سورو -
مسزلک، رواجزلق،
صائلما، کیمه مه : تجارتده کساد

وارد. ۲. یوقزلق، فقدان،
ندرت، قطلق، قحط : ذخیره مک
کسادی وارد : آچقه کسادی
وار.

کسادل { ص. ۱. س. سورومیز -
لک، رواجزلق،
کساد : اورته ده کسادل وارد.

۲. سورومیزلک و قطلق وقتی :
او سته کسادل ایدی.

کسار { ص. ۱. ب. ب. ایچن،
استهلاک ایدن و یارفع و
ازاله ایدن : می کسار [میکسار] =

شراب ایچن : غم کسار [غمکسار] =
برینک کدرخی چکن، انیس،
عج صادق : یار غمکسار.

(یالکر بویه ترکیباتده بو -
لور.)

کسافت { ص. ۱. عر. بولانلق،
آجیق و براق اولما :
بو جمک، بو مایمک کسافتی. ۲.

کسالت { ص. ۱. عر. اوشنه، تبدلک،
(رغاوت.

کسب { ص. ۱. س. عر. ۱. قزانعه،
قزانغ، اکتساب، استفا.

ده : خیلی ثروت کسب ایشیدی :
آبدمه بر قاج بوز لیرا کسی وارد.

۲. آبدمه، حاصل و پیدا اتمه :
کسب معلومات ایتک : یاغور
آلتنده او آرقه سنده کز مکدن

شوعاتی کسب ایتدم. ۳. معیشتی
بقارمقی ایچون اولنان سحی ایه
بوکا آلت اولان صنعت و مشغور.

لیت : کسب و کار صاحی : اصحاب
کسب عندالله مقبولدلر.

کسبت { ص. ۱. س. کسوده دن غلط. ۲. :
کسوه.

کسی { ص. ۱. عر. ۱. کسبیه. قزا -
نلش، تحصیل، عارضی،
طبیعی و جیلی اولیان : هنر و معر.

فت کسیدر : اخلاق انسانده
جیلی کسی می اولدنی مسئله سی
بین الحکما منازع فیهدر.

کستاخ { ص. ۱. ق. عارسز، ادیز،
آدب ایتیموب بیرو
میدانه آتیلان : پک کستاخ
آدمر.

کستاخانه { ص. ۱. ق. عارسزجه،
(بی ادبانه، ناب ایتکسز.
بن، تریه سزجه بر جرأله : کستا -
خانه حرکت، معامله : کستاخانه
سویلوور.

کستاخلق { ص. ۱. عر. عارسزلق، اد -
بزلک، تریه سز -
لک، بی ادبانه جرأت : بو آدمک
کستاخلقی صوک درجه ددر.

کستانه { ص. ۱. (Kσttov)
معتهله ده بیتشوب دیکنلی بشیل
برطیش قبوق ایچنده ایکی دانه
بولتور و بهری آجیق سیاه و

اولنق، قرار قطعی و یرلک :
او دعوی الان کسیدر لیدی. ۳.

قطعیاً حکم اولنق، قطعی بر فکر
بیان ایدلک : بولکه تک اصل
ترجهمی یوقسه دیگر بر لساندن

ما خود می اولدنی کسیدر بله مدی.
کسیدر مک { ق. ۱. قطع ایتد -
یرمک : شو آفا.

جلرک فضله دالارنی باغچوانه
کسیدر ملی. ۲. قیصا لائق،
اختصار ایتدیرمک : یولی کسد -

یردم. ۳. واز پکر مک، برا -
قدیرمق : او آدمی قاردن کسیدر -
ملی. ۴. قرار و یرمک، حکم

ایتمک : بونک وجهه تمییه سی
کسیدر مدم. ۵. تخمین ایتک :
کندینجه اوبله کسیدر دم. ۶.

سوت و شکر و ساثره بی اکتی ایه
تحویل ایتک. ۷. بوغاز لائق،
ذبح ایتدیرمک : بر قاج قویون

کسیدر دی. || اویقوکسیدر مک =
اویقوسی آلق، بر آرزو یوب
اویقویه اولان آرزو بی دفع

ایتمک. || باشنی کسیدر مک = تعند،
اصرار ایتک. || کوزمه کسیدر -
مک = یابه بیلجکی آکلامق،

کوکمک : او خندنی آتلامنی
کوزمه کسیدر مدم : اویازی بی
یازمه بیلجکی کوزمه کسیدر دم.

کسیدر مک ایشی.
کسیدر مه { ص. ۱. کسیدر مک. =

ص. ۱. قطعی، ناقابل اعتراض
و تغییر : کسیدر مه جواب :
کسیدر مه سوز. ۲. تخمین،

مخن : کسیدر مه بر مقدار. ۳.
قیصه، مختصر، طولاشماز :
کسیدر مه بول.

کسر { ص. ۱. س. دولکر و مرانفوز
آتی که قیصه بر صابه کیر -
لش بر طرفی کسکین و دیگر
طرفی کچک کبی بر چلکدن عبا -
رتدر، تیشه. || مج. نعلینجی
کسری = کندنه طوغری یونعقدن
کنایه اوله رقی منفعتپرست، یالکر
کندی منفعتی دوشونور آدم.

کسر { ص. ۱. س. عر. ج. کسور. ۱.
کسر (قیرمه، پاره لایمه : جامی
کسرایتدی : قول کیکنک کسری.
۲. بوزمه، خلل کتیرمه : نفو -
ذخی کسرایتدی : کسر ناموس.
۳. بر حرفک اسره ایه او -
قونمه سی : سز ضمیری کسر سین
ایله در. ۴. س. [حسابده] بر
عدد بجو عندن برویا بر قاج حصه به
دلالت ایدن مقدار که ایکی درلو
در : برنجیسی کسر عادی که افقی
بر چیزکی ایه آیرلش ایکی رقله
یازیلوب یوقاریدمکی رقم حصه لک
عددینی و آشاغیدمکی رقم ده
مجموعی کوسترین : ۱. ایکیده بر،
نصف : ۲. اوچده بر، ۳. ۱/۳،
درتده بر، ربع، چاریک : ۴. ۱/۴
اوچده ایکی، ثلثان : ۵. ۱/۵ درتده
اوچ، اوچ ربع، اوچ چاریک.
ایکینجیسی کسر اعشاری که بر
مجموعک اون قسمة و بونک اقسا -
مندن بهرینک یننه اون قسمة
تقسیمیه بو وجهله تقسیمده دوام
اولنه رقی بو اقسامندن بر مقدار
بیان ایدن رقم اولوب مقسومدن
فاصله ایه آیرلهرقی یازیلیر، مثلاً :
۳،۲۵،۷۴ کیلو یازلد قده اوچ
کیلو (یکی اوقه) ایه یکری
بش غرام (یکی درهم) ویتش

کسر { ص. ۱. س. عر. ج. کسور. ۱.
کسر (قیرمه، پاره لایمه : جامی
کسرایتدی : قول کیکنک کسری.
۲. بوزمه، خلل کتیرمه : نفو -
ذخی کسرایتدی : کسر ناموس.
۳. بر حرفک اسره ایه او -
قونمه سی : سز ضمیری کسر سین
ایله در. ۴. س. [حسابده] بر
عدد بجو عندن برویا بر قاج حصه به
دلالت ایدن مقدار که ایکی درلو
در : برنجیسی کسر عادی که افقی
بر چیزکی ایه آیرلش ایکی رقله
یازیلوب یوقاریدمکی رقم حصه لک
عددینی و آشاغیدمکی رقم ده
مجموعی کوسترین : ۱. ایکیده بر،
نصف : ۲. اوچده بر، ۳. ۱/۳،
درتده بر، ربع، چاریک : ۴. ۱/۴
اوچده ایکی، ثلثان : ۵. ۱/۵ درتده
اوچ، اوچ ربع، اوچ چاریک.
ایکینجیسی کسر اعشاری که بر
مجموعک اون قسمة و بونک اقسا -
مندن بهرینک یننه اون قسمة
تقسیمیه بو وجهله تقسیمده دوام
اولنه رقی بو اقسامندن بر مقدار
بیان ایدن رقم اولوب مقسومدن
فاصله ایه آیرلهرقی یازیلیر، مثلاً :
۳،۲۵،۷۴ کیلو یازلد قده اوچ
کیلو (یکی اوقه) ایه یکری
بش غرام (یکی درهم) ویتش

ایک سانیغرام دیکدر .
 (اوزان و مقایس جدیده بو
 قاعده اوزرینه مؤسس اولوب
 حسابجه يك سهوات بخشدور.)
 ۵. جمره. كيك قيرلسی : كسر
 شعری. كسر عرضی، كسر زماری
 وسائر. || س. اختصار كسر =
 كسری تركیب ایدن ایکی رفق
 مشترك بر رفق تقسیمی، مثلاً
 ۶. كسرينك بشه تقسيمه ۱/۲ صو.
 رتنه تحویل؛ قابل اختصار، غیر
 قابل اختصار كسر. = ج. بر
 بيوك مقدارك كوچك يعنى كسر
 ويا آحاد وعشراته افاده اولنان
 كوچك قسمی كه چوق دفعه بيان
 اولغیوب «كسور» تعبیرله كچیر.
 یلیر: بيك بشوز كسور لیرا؛
 یوز فرق كسور غروش؛ كسو.
 رى وارمیدر؟ كسورى یازمايك؛
 كسورسز رقم، حساب. || كسو.
 رات = اوقاقلق آتجه.

كسره { س. عر. حرکات ثلثه
 كسره { عربيه دن اسره دینلن
 حرکه كه حرفك آلتنه یاز یلیر؛
 كسره خفیفه = تركبه ده «بز»
 و «كیم» كبی اینجه اوقونان
 اسره؛ كسره ثقیله = بنه تركبه ده
 «صره» و «ایلیق» كبی قالین
 اوقونان اسره.

كسرى { ص. عر. كسریه. ر.
 كسرى { حسابده كسره منسوب
 ومتعلق: عدد كسرى؛ اعداد
 كسریه.

كسرى { س. عر. ج. اكاسره.
 كسرى { فا. «خسرو» دن غلط
 ایران قدیم حكمداری، ساسانیان
 سلاسه منسوب حكمدار.

كسسته { ص. فا. گوشك، سو.
 كسسته { اپوك. ذ.
 كسشيمك { فش. ۱. ایکی كشی
 یینلرنده قرار قطعی
 ویرمك، یینلرنده كسانی كسك،
 بازارلقی قرارلشدیرمق: اونكه
 كسشدك؛ بوكون بازارلق،
 حساب، سوز كسشه جكز. ۲.
 اویونده طاش مبادلله ایتك،
 آلوب ویرمك.

كسشمه { س. ۱. قرار قطعی،
 حساب و بازارلق
 قطعی. ۲. اویونده طاش مبا.
 دله سی.

كسك { س. ۱. بل و قازمه یا
 صپااك چیقاردینی بیوك
 طوبراق پارچه سی، کریچ، ترك.
 ۲. بریره صره لایوب چن یابلق
 اوزره اوستنده کی اوتله برابر
 کیلوب چیقارلش درت كوشه لی
 چاپر پارچه سی.

كسگن { س. البسه بی كسن اوافق
 بر جنس فاره.

كسگی { س. ۱. دال كسكه
 مخصوص اوافق بالطه،
 ال بالطه سی. ۲. صاج و دمیر
 كسكه مخصوص دوز ویاصی قلم.

كسگین { ص. ۱. چوق كسر،
 یینلش، قاطع، صارم،
 تیز، بران: كسگین قلیچ، بیحاق،
 چاق. ۲. دلر، سیوری، حاد:
 كسگین ایكنه، دیکن. ۳. سرت،
 قوتلی، شدید، يك: كسگین روح،
 سرکه، تونون. ۴. مؤثر، طو.
 قناقلی: كسگین دبل، سوز،
 قلم. ۵. پرورسز: كسگین یازی.
 ۶. فعال، سریع، جست وچالاك:
 كسگین آدم. = س. بر آلتك
 كسر طرفی: قلیچك كسگینی.

كسگینلشمك { فل. ۱. چوق
 كسر ویا دلر
 اولق، قاطع ویا حاد اولق، یینلش:
 بو چاق، بو ایكنه كسگینلشدی.
 ۲. سرتلشمك، قوت پیدا ایتك:
 سرکه كسگینلشدی. ۳. فعال
 وجست وچالاك اولق: او چو.
 حق چوق كسگینلشدی.

كسگینلک { س. ۱. چوق كسر
 و یینلش آلتك ویا
 اوجی يك سیوری و دلر شینك
 حالی: قلیچك، چاقینك، ایكنه
 كسگینلکی. ۲. سرتك، شدت:
 سرکه يك كسگینلکی. ۳. تأثیر،
 طوقنا قلیق: ديك، سوزك
 كسگینلکی. ۴. فعالك، جستك،
 چالاكك: اوجوجك كسگینلکی.
 ۵. بر آلت قاطمه يك كسر طرفی:
 قلیچك كسگینلکی. ۶. قلیچلامه
 وضعیت: تخته لری كسگینلكنه
 قومق.

كسگینلشمك { فل. كسگین او.
 لقی. با: كسگین
 و كسگینلشمك.

كسل { س. عر. گوشكك،
 تنبلك، بطائت، رخاوت.

كسيلمك { فل. ۱. قطع او.
 لفق: بو تخته كسدی؛
 بو آجاج قولای كسلز. ۲. بچلك:
 انوابی كسدی. ۳. منقطع اولق،
 طورمق، ديكك، دوام ایتك.
 مك: یاغور كسدی؛ مخصوصانی،
 تعیینی كسدی. ۴. چككك،
 اجتناب ایتك، آرتق یناشمامق:
 یمكدن، درسدن، اختلاطدن،
 ایشدن كسدی. ۵. قطعاً قرار.
 لاشمق، تقرر ایتك: بازارلق
 كسدی؛ كونی كسدی. ۶.
 كسل و رخاوته دوچار اولق،

قیرقاق طویق: اللرم، آیاقلرم،
 دیزلرم كسدی. ۷. بوزلق،
 اكشيك، صوبی سائر موادندن
 آیرلق: سوت كسدی. ۸.
 بگزهمك، دونك: اورته لقی دكیز
 كسدی؛ صوؤقدن بوز كسدی؛
 حكمتدن دم اورده رق ابن سینا
 كسدی. ۹. بوغازلامق، ذبح
 اولمق: بو قدر قوبون كسدی.
 || چوق سوتدن، ممدن كسلك =
 آرتق ممد ویرلمك.

كسيلمه { س. كسلك ایشی. با:
 كسلمه (كسلك).

كسمن { ص. كسگین اولمیان،
 كسمن { كور، قوت، كوند.

كسمنك { فت. ۱. بر آلت قاطمه
 ایله آیرمق، قطع ایتك:
 نخته، آجاج، كاغد، بز كسمنك.
 ۲. بیك: اثواب، ستره، فستان
 كسك؛ كسوب ديكك. ۳.
 طور دیرمق، ديكدیرمك، كچیر.
 مك: روزكار یاغوری كسدی؛
 آندی بیرین باش آغریسنی كسر.
 ۴. آرهلق ویرمك، فاصله ویر.
 مك: لقر دیسنی كسدی؛ سو.
 زكزی كسمنك. ۵. قرار.
 لاشدیرمق، قرار ویرمك،
 حكم ایتك، قطعاً بیان ایتك،
 تعیین ایتك: كونی، مقداریخی
 كسدی؛ دعوائی، مسئله بی
 كسدی. ۶. قالدیرمق، رفع ایتك،
 یوق ایتك: امیدى كسدی؛ كند.
 یسیله مخبره بی، مناسباتى كسدی.
 ۷. بوغازلامق، ذبح ایتك:
 بر قوبون، بر هندی كسدی.
 ۸. قلیچله و دیگر آلت قاطمه
 ایله قتل ویا اعدام ایتك: آدم
 كسك. ۹. یوغق: قلم كسك؛

طیرناق كسك. ۱۰. انه مك،
 ايكدیش ایتك، اخصا ایتك:
 آتی كسك. ۱۱. پاره لامق:
 فاره اشیایی كسك. ۱۲. تعیین
 وتخصیص ایتك: معاش، تعیین،
 تخصصات كسك. ۱۳. تزیل
 ایتك، تأذیه اولنه حق بر مبلغك بر
 مقداریخی آلیقومق: آله جفمدن
 كسك؛ عمله يك یومیه سندن قرق
 پاره كسملی. ۱۴. طومتق،
 جیقمق، مال اولق: بو ایشنه
 كسدی، نه كسیور؟ ۱۵. تقلید
 ایتك، اكلكك، مسخره به آلمق.
 || آردیخی كسك = ترك ایتك،
 دوام ایتك. || آتجه كسك =
 ضرب سكه ایتك. || آباغی
 كسك = آرتق كیتنه مك،
 كیتكدن واز كچك. || الی
 كسك = منع ایتك. || امیدى
 كسك = مایوس اولق. || اوغنی
 كسك = اوكنه چیقوب ایلری
 كیتنه سنه مانع اولق. || باش
 كسك = سرفرو ایتك. || باشی
 كسك = بوینی اورمق، ضرب
 عنق ایتك. || بوین كسك = اتباع
 ایتك. || بها كسك = تقدیر قیمت
 ایتك. || حد كسك = تعیین حدود
 ایتك. || حساب كسك = حسابی
 تمیزلوب ایلشیشك براقمامق.
 || سستی كسك = سكوت ایتك.
 || سوزی بال ایله كسك = دیکری
 سولكیده ایكن لقردی سولك.
 || عقل كسك = آكلامق، فهم
 ایتك، تخمین ایتك: عقم كسه.
 میور: بویه عقم كسیور. || قیصه
 كسك = اوزاتمامق، مختصر بیان
 ایتك. || كوز كسك = یابه بيله.

جکینی آكلا یوب گوگنك.
 || كدوب آتمق = قطعاً و بدهانه
 فصل وحكم ایتك. || ممدن،
 سوتدن كسك = چوجقه آرتق
 ممد ویرمه مك، فطم.

كسمه { س. ۱. كسك ایشی. با:
 كسمك. ۲. راحت الخقوم
 دینان شكر. = ص. ۱.
 كسكش، مقطوع. ۲. قطعی،
 كونوری: كسمه حساب؛ كسمه
 رسم. ۳. كسكش کی ویا كسیله
 یلیر، یومشاق طاش ویا سرت
 کیل حالنده اولان: كسمه قیا؛
 بوراك اراضیسی بتون كسمه در.
 ۴. كسوب بكنك شرطیله
 مشروط: قاؤنی كسمه بازارلقه
 آلد.

كسمه { س. تنكه وسائر كسكه
 مخصوص بیوك مقاص.

كسمهجه { ح. قاون و قارپوز
 كبی میوه لری كسوب
 بكنیره آلمق شرطیله: كسمهجه
 صاتیور: كسمهجه آلد.

كسمه لك { س. ۱. طاش و آجاجی.
 ۲. آجاج كلید.

كسميك { س. ۱. باشاق صمانی،
 اینجه و قیریق صمان.

۲. خرمانده طور اغه قاریشوب
 تکرار دوگیلن باشاق پارچه سی.
 || سوت كسمیكى = كسكش سودك
 قویوسی.

كسندی { س. ۱. كسلن شیددن
 چیقان پارچه لر، قر.
 قندی، قیرندی: طیرناق كسند.
 یسی. ۲. تقلید، استهزا، هزل،
 مسخره لق.

كسمنك { فت. ۱. كندینه البسه
 یاپدیرمق: برقات

اثواب كشفش. ۲. اكشفك استهزا ايتك.

كسوت { ياخود كسوه. س. عر. }
 ۱. لباس، اثواب، روبه: باش كسوت، كسوه س. ۲. قیاف مخصوصه، بر صنف و سلكه مخصوص قیافت: درویش كسوتی؛ پهلوان كسوتی؛ كسوت كيمك.

كسور { س. س. ج. عر. فد: كسور } كسر: با: كسر. (جمع الجمی: كسورات دخی قوللا- نیلیر.)

كسوف { س. عر. كوش طو. }
 ۱. تله، كره قرك آرهه كيرمسيله كوشك كلیا ویا قما اورتله سی: كسوف كلی، كسوف جزئی، كسوف دائری. (آيك طوتله سته خسوف دینیر.)

كسه { س. با: كسه. }

كسی { س. (« كسك » دن) }
 ۱. بزدن بچلمش روبه، چا- شیر. مر. || کسی طاشی = چشمه ونهرده چاشیری دوگهرك بیقل. مغه مخصوص یاضی طاش.

كسی { ياخود كسکی. س. بر آتم كسی } باروت مقیداری: برکسی، بش كسی باروت. || باروتلقی كسیتی = اولچیسى.

كسیجی { س. س. كسن، قطع }
 ۱. ایدن، بیچین: یول كسیجی = قطاع طریق: اثواب كسیجی = بیجیجی. || یان كسیجی = ال چابوققلیه هر كسك جیبندن كیسه وساعت وسائر اشیا سنی چاریان خرمنز، طرار.

كسیش { س. كسمه، قطع: بو }
 ۱. كسلش، مقطوع: كسیك كسیك روبه، آغاج. ۲. سقط لاش، سقط: كسیك قول، یارمق. ۳. بوزوق، كسلش: كسیك سوت. ۴. بك بورغون، بورغونلقدن قیرلمش كی اولان: دیزلم، قوللم كسیكدر.

كسیكلك { س. ۱. كسلش شینك }
 ۱. كسیكلکی. ۲. سقطلقی: قولك كسیكلکی. ۳. بوزوقلقی، كسلش شینك حالی: سودك كسیكلکی. ۴. بورغونلقی، قیرقلقی: دیز- لرمك كسیكلکی.

كسیم { س. ۱. كسمه، كسش، كسمك فعلی و طرزى، قطع: آغاجلرك كسیمی. ۲. براقه، ترك، تعطیل، آرمق ویرمه: درسلك كسیمی. ۳. بیچیم، طرز، شكل. ۴. برشینك بتونه مقطو- عا و كوتوری اولهرق بیچیلن بها، التزام بدلی، مقاطعه: جفتلكی كسیمه ویرمك. || ات كسیمی = خرستیانلرجه پرهیز استیادسی. || ۵. صو كسیمی = كینك صویك ایچنه باتان قسمنك درجه سنی كوسترمك ایچون قاپلامه سنك آشاغی جهتنده محرر رقلركه بودرجه كینك ثقلیه متناسب اولوب سفن حربیه ده ثابت و سفن نجاریه ده حولهك ثقلته كوره متخولدر: بوكینك صو كسیمی نه قدر در؟

كسیمجی { س. التراجی، ماترم. }

كش { س. یوغورت پیئیری، یل }
 ۱. احق، عقلسز، قولای

كش { ص. فا. ج. }
 ۱. «كشیدن» فعلندن سمص. اولوب صتر. تشكینده بولنور ۱. چكن، چكیجی، تحمل ایدن، دوچار: جفاكش = جفا چكن؛ محنكش = اذیت چكن. ۲. جذب و جلب ایدن، جاذب، جالب: دلکش = جالب قلوب. ۳. قالد- یران: سرکش = باش قالدیران، غیر مطیع. ۴. چكین: پیشكش = اوگه چكین، تقدیم اولنسان، هدیه. ۵. چكوب اوزادان، ایشلین: سیمكش = صر مه ایشلین. (غلطی: صر مه كش.)

كش { ح. سطرخ اوپوننده برطا. }
 ۱. شی زورلامق تعبیریدر.

كش { ص. فا. }
 ۱. «كشتن» فعلندن سمص. اولوب صتر. ده بولنور. [اولدیرن، اولدیرجی، قاتل: مردمكش = آدم اولدیرن.

كشا { ص. فا. }
 ۱. «كشادن» فعلندن سمص. اولوب صتر. ده بو- لنور. [آجان، آچیجی: دهنكشا = آغزینی آجان. ۲. فراحلاندران: دلکشا = كوكلی فراحلاندران. ۳. فتح و ضبط ایدن: كشور كشا = مملكت فتح ایدن، فاتح بلاد.

كشاد { س. فا. ۱. آچه، فتح: قیوی كشاد ایتدی. ۲. یکی یاییلان اینیه عمومیهك ایلک دفعه اولهرق آچلمه سی،

موقع استعماله قونمه سی، افتتاح: دار الفنونك كشادی؛ طبیه مكتهبك تاریخ كشادی؛ خسته خانهك رسم كشادی. ۳. یایك چكیلوب آلمی: یایه كشاد ویر- مك. ۴. اوپون طرزی: طاو- له ده عثمانلی، فرنك كشادی.

كشاده { ص. فا. ۱. آچیق، مفتوح: اونك قیوسی دائما كشاده در. ۲. فراخ، شن، مسرور: كشاده دل، كشاده خاطر = كوكلی فراخ.

كشاف { ص. عر. («كشف» دن سمج } ۱. مبالغه ایله كشف ایدن، کیزی بر شیشی میدان چیقاران، كشفیات صا- حی: آمریقا كشافی: کندیسى فنون و صنایعه كشافدر. ۲. اسراری و معانی مضمومین حل و تفسیر ایدن: كشاف حقایق؛ كشف اسرار طبیعت. (بو معنا ایله زنجیرنك مشهور تفسیرینه عنوان اولمشدر. ۳. عسكرك اوکندن کیدوب اراضی واحوالی كشف و معاینه ایدن ضابط ویا هیئت عسکریه.

كشاكش { س. فا. ۱. چكشمه، منازعه، مناقشه: بواش ایچون الآن بینلرنده كشاكشده درل. ۲. تردد، اضطراب: بر كشاكشده بولنیور.

كشان { ص. فا. چكن، چكهرك: }
 ۱. كشان كشان كوتور. دیلر.

كشان { س. زنجیردن بولار و یاپوند. }

كشایش { س. فا. آچینلقی، فراخلقی: قیرلرك كشاد.

یشنی سورم: كشایش خاطر = ایچ آچینلقی.

كشت { س. فا. كچمه، كز مه، سیر: كشت و كذار = كچوب طولاشمه، سیر و سیاحت: بلاد عربده برخیلی وقت كشت و كذار ایتدی.

كشته { ص. فا. ج. }
 ۱. كشتهگان. (اولدیرلمش، مقتول. ذ.)

كشتی { س. فا. كمی، سفینه. ذ. }

كشتیان { س. فا. كچیجی، كمی قیودانی، رئیس سفینه، ملاح. }

كشف { س. عر. ۱. میدان چیقارمه، آچه: كشف درون. ۲. بر سیری حل و تفسیر ایتمه، سره واقف اولمه: اسرار دروتی كشف ایتك. ۳. مجهول بر شی بولوب میدان چیقارمه: آمریقاك كشی؛ مرخ ایله مشتری آره لرنده بر چوق كوچك سیا- ره لر كشف اولمشدر. ۴. بر حال و وقعهك اطرافیه معاینه و تدقیق: عدلیه جه كشف او- لندی: كشفه کیدن مأمورلر. ۵. بر سرك و کیزی بر حالك بر آدمه من طرف الله کوستر- لسی، الهام اولنسی: او ذاته بر چوق حقایق كشف اولمشیدی؛ اصحاب كشفدن بر ذات ایدی؛ رؤیاسنده كشف اولندی. ۶. یاییله حق اینیه و سائرتهك اوکدن مصارف و مقادیرینك حساب و تخمین اولنسی: یاییله- جق یولی، خسته خانه یی كشف ایتدیلر، كشی اجرا اولندی: كشف اول = ایلک تخمین؛ كشف

دفتری. ۷. ع. عسكرك سوق اولنه حق یرلرك اولجه معاینه و تفتیشی: كشف قولی. || ۵. كشف كیمی = خفیف و سریع السیر حرب سفینه سی كه دو تخار فائنده بولنوب كشف و مخبره خدماتنده قوللائیلر. (اختراع و ایجاددن فرقیچون «اختراع» ماده سینه با.)

كشفی { ص. عر. : كشفیه، كشفه }
 ۱. منسوب و متعلق: تحقیقات كشفیه.

كشفیات { س. ج. عر. بولنوب میدان چیقاریلان شیلر: فنون و صنایعه اخیراً بر چوق كشفیات و اختراعاته موفق اولمشدر: كشفیات نافعه. }

كشكش { س. عر. («كشك» }
 ۱. غدای ایله اتدن برجنس یك.

كشكول { س. فا. بعض هند دیلتیلرینك قلدندرا. }
 ۱. نك قوللرینه آسیلی طوتدقلری وهر كسك اوكنه اوزاتدقلری بیوك هندستان جوزی قپوغندن عبارت قابكه دیندكاری شیلری ایچنه قورلر. || كشكول فقراء مختلف شیلردن مرکب بر نوع سوتلی طاتلی.

كشمش { س. فا. چكر دكسز و }
 ۱. بك كوچك دانله او- زوم كه قوروسی فسقیله برابر پرنجه قاریشدریلر ق یكده قوللائیلر.

كشمكش { س. فا. ۱. چكشمه، منازعه، معارضه. }
 ۲. قرار سزلقی، تردد: او ایش كشمكشده قالدی.

برنج وسائرہ بيقامغه مخصوص
دليکي بيوك قاب، سوزگ.

كفن { س. س. ع. (تر. زبازدی):
كفن (كفن) اولوي صارقلى
بز: ميق كفنہ صاروب تابوتہ
قورل. كفن صويجي = نباش.

كفنجي { س. (زبازدی): كفنجي
كفن وسائر جنازه به
متعلق شيلر صانان آدم. =
ص. مج. صويجي، طعمكار، غدار.

كفلمك { فت. (زبازدی): كفيله
(مك) ۱. اولوي كفنہ
صارمق، تكفين ايتك. ۲.
طاؤق وھندی وسائرہ بي بتون
اوله رق يوقفہ صاروب پيشير.
مك.

كفني { ص. (زبازدی): كفيني
(۱. كفنہ صارمق. ۲. بو.
قغه به صارمق (طاؤق وسائرہ).

كفنہ { س. بيزله و بيوك ايكنه
آلتلردن اينجيمه مك ايچون اله
كچير دكلى دميرلى قايش:
موتاف كفنہ سي.

كفو { يا كفو. س. ع. ج.
(اكفاء. شريك. آرقداش،
نظير، اقران، مثل، همتا: جناب
حقك كفوى يوقدر: او ذاتك
علم وفضلده كفوى بولماز.

كفه { س. آت تيمارنده قوللا.
(نيلان مويتابدن كيسه،
ايجه كبره. = سخ. م. قريم شيه
جزيره سنده برقصه.

كفه { س. ع. ترازي كوزى،
(طله سي.

كفلمك { فت. ۱. (آتي) كيسه
(ايلاه سيلك، تيمار ايتك.
۲. (آتك نوكر بى) پارلامق.

كفيل { ص. س. ع. ج. كفلاء.
(«كفالت» دن صش. [

برينك بورجنى و يرمى ويا بر
تعهدنى ايفاليتكى درهده ايدن،
مديونك امتناعى ويا عدم اقتدارى
تقديرنده اونك برينه بورجنى
ادا ايتكى تعهد ايدن آدم، ضا.
من: كفيل اولمق: كفيل ايتمك:
كفيل و يرمى: كفيل آلمق:

كفيله ربط ايتمك. || كفيل
بالمال، مالنه كفيل = برينك بور.
جنى و يرمى كفالت ايدن. || كفيل
بالنفس، نفسنه كفيل = ايستلديكى
وقت تسليم ايتك اوزره برينك
شخصنه كفالت ايدن. || برينه
كفيل = كفالت متسلله ايله هر
برى ديكرينه ضامن بولنان.

كفيل { كفيلك وسائرہ. يا:
كفن وسائرہ.

كفيه { س. يا: كفيه.

كك { وكك. ص. ككيش، بول،
(واسع، پهن. ص. (اك
اسكى صورتى «گى» اولدينى
مرويدر.

كك { ياخود كك. س. بو.
(جك وسائرہ صوفه.
سي، كيومله. (اصلي: كك. له.)
كك آرى = زهرلى بر جنس
آرى. || كك اوقى = بر جنس
نيات، هراچيون. || كك قوشى =
آماجه نك بر جنسى، سكسك.

كك { س. قورغه نك آلتى،
(او كزجه، ضلع كا.
ذب. || ككرك آلتى = بو كرك
اوستى. || ككرك باقمه = ككركده
طويلان صانجى.

ككرك { فل. معنده ده حاصل
دن چيقارمق.

ككركمه { س. معنده ده حاصل
اولان غازك آغز.
چيقارلمسى اعتياد كرى.

ككركه { ص. ديل بورار، نا.
(خوش صورته و
آجيتراق اكثى، عفس.

ككركه سي { يا ككركه سي. ص.
اكشيجه، بروشقو.

ككركه لك { س. ديل بورمه،
(ناخوش صورته و
اكشيك وسرتك.

ككركه مك { فل. ۱. ككركه
(اولمق، ديل بو.
رهجق صورته اكشيك. ۲.
اكشيوب قبارمق، اختار ايتك.

ككرك { س. (ككيز) و
(ككيز) يازمقده معنا
يوقدر. [بورن دليكنك بوغازه
واصل اولدينى بر: ككرك دن
سويلك = خم خم ايتك، غنمك؛
ككركه قاقجق = يوب ايچيان شئ
بورن دليكنه كيتك.

ككريك { س. طاوق كي كوزل
بر قوش كه اتى بك
لنيد اولمغه ديشيى قس
ايچنده صافلانهرق و اوكنده
آغ قوريله رق اوقمه سيله جلب
ايتديكى ار ككركى طوتيلير،
خجل، ككرك: ككريك آوى؛
ككريك اتى. انواعى واردر:
قزىل، چيل ككريك.

ككركه { و ككركه. ص. حرفلى
(دغماله تكرارلا يوق
سربست سويله مين، لكنت

لسانى اولان: كك، ككمه بر
چوق.

كك { س. اكرى اوچلى دكنك،
(كك) چوكان، صولجان، عكاذ.
|| باقمه كك سي = آفاج دالرينى
آشاغى به چككه مخصوص اوجى
قانجهلى دكنك، ككبرى.

كككه { س. يا: ككج.
كككه لك { س. ككمه آدمك
(حالى، لكنت لسان.

كككه لك { فل. حرفلى تكرار
(ايدرك سويله مه.

كككه كك { س. كك ككى سويلك: كوچك
ايكن چوق كك ليوردى.

كككه لك { فت. ۱. (بوچك
(وياحيوان) اور.
مق، صوقق، ايصيرمق. ۲.
غاغلامق: خروسر كككلمش.

كككه مك { فل. ۱. كككه،
(لكنت لسانله سو.
بك. ۲. شاشيرمق، نه سويله.
جكنى بيله مه مك: كككه مكه
باشلادى.

كككه مه { ص. يا: ككه.
ككيز { ص. اويصال، مقا.
(ومتسر. (اصل تركه.
ده كبه اسكيسى و يچاوره ديمك
اولوب اويصال آدم دكرسز.
لكنه مبنى بويله دينشدر. [

ككيز { س. يا: ككيز.

ككيش { ص. (كنيش يازما.
(ملى. — اصلى كك [

۱. بول، واسع، پهن: ككيش
بول: ككيش ميدان: ككيش
بورى دليك. ۲. اسكى، عربض:

ككيش قاش. ۳. مج. لا ابالى،
قيدسز: اونك مذهبي ككيش.

۴. فراخ، سهل، سهولتى: او.
نك حالى ككيشدر. || ككيش
كوكللى = قيدسز، غمسز. =
س. دميرجى آلانندن بر نوع
رند.

ككيشلتمك { فت. ككيش
(ايتك، بوللا.
تمق، توسيع ايتك، آچق:
بولى، باقمه، قيوى ككيشلتمق.

ككيشليك { س. ۱. بولمق،
(وسعت: بولك،
ميدانك ككيشلىكى. ۲. اك،
عرض: قاشك ككيشلىكى. ۳.
وسعت حال، سهولت، يسر.

ككيشلتمك { فل. ۱. بوللا.
(تمق، اسكى او.
لمق، توسيع ايتك، كسب وسعت
ايتك: بو روبه اسكيدجكه
ككيشلدى: بولار ككيشلدى.

۲. وسعت حال پيدا ايتك،
چنمه سي قولايلاشمق: حالى
ككيشلدى.

ككيشلتمك { فل. بوللانمق،
(توسيع ايتك،
اسكى اولمق: بو باقمه ايتى
ككيشلندى.

ككيك { س. معروف ياقيجى و
(قووقولى بر اوت كه
بعض ييكاره وضع اولنور وياغى
چيقاريلير: ككيك اوتى، ككيك
ياغى. || قيا ككيكى = بر جنس
بيانيسى.

كك { ص. (اصلى فارسيدر) ۱.
(سارى و زور پكر بر خسته.
لق چيپانلردن باشنك صاچى
دوكلش ويا بو خسته لغه دوچار

كك { فل. «كك» فلنك امر
(حاضردير. يا: كك. || گل
گيت، كل زمان گيت زمان =
مرور زمانله، كيدهرك. || گيت
گل = اصحاب مطلوبدن برينك
بوكون كيت يارين كل كى موا.
عده و ليت لعل ايله اويالاندير.
لسى.

اولان: كل چوقق: كل قيز:
كل باش. ۲. بو خسته لغه مبتلا
اولقسزين باشنك قيللرى دوكلش
اولان، طاس، اصلع: اختيار.
لقدن باشى بيبتون كل قالمش.
۳. مج. آغاجيز، چيلاق: كل
طاغ. || كل اوغلان = اوكرز و
فقير چوقق، كلخان بكى. =
س. پيسلكدن ويا سرايله باشه
عارض اولوب بر دها بيقمه مك
اوزره صاچنى دوشورن چيپانلى
پيس خسته لق، سغفه: كلى كچدى؛
كلنى ايتى ايتديلر. || مج. كلى قيز.
مق = حدتلك، تهوره كلك.

كل { ك. ع. هب، بتون، جمله،
(جمع، هر: كل يوم = هر
كون: من كل الوجوه = هر وجهه؛
على كل حال = هر حالده. =
س. ع. عموم، عموميت، بر
شيتك بتونى، عمومى: استاد
كل = عمومك، هر كسك خواجه.
سى: عقل كل = عمومه شامل
اولان عقل.

گل { س. فا. معروف چھک که }
گل { کوچک و دیکنی بر آغاجده }
 اولوب شکلنک وقوقوسنک کو.
 زلکلیله مشهور و بین الشعرا
 ببلک دلداده سی اولمغه متواتر.
 در. پک جوق انوائی وارد در:
 آل، پنبه، صاری، قاتمرلی کل؛
 کل زیبا؛ کل صد برک؛ بیانی
 کل؛ حقه (و یا اوقه) کلپی =
 طاتلیسی یا بیلان جنسی. || کل
 آغاجی = بو چیکی ورن کوچک
 آغاج. || کل بایرامی = موسو.
 یلرک بر بایرامی، Pentecôtes.
 || کل بشکر = برنوع کل رجلی.
 || کل خاتم (ختی) = الاجهر نکلی
 اغاج ختمیسی. || کل صوبی = کلدن
 چیقاریلان کوزل قوقولی صو،
 کلاب، ماء الورد. || کل یاغی =
 کلدن چیقاریلان قوقولی یاغ.
 — صتر. تشکیلاتنه دخی کیر:
 کلرخ = کل یگاقی؛ کلرو = کل
 یوزلی.

گل { س. فا. جامور، بالچیق: یا
 در کل = آغای جامورده.

گل { د. با: غل.

کلاب { ک. ل. ع. برنجیسی
 حالت رفعه وایکنجیسی حالت
 نصب وجره مخصوصدر. [هر
 ایکی: کلاب الشقین = هر ایکی شق؛
 علی کلی التقدرین = هر ایکی
 تقدیرده.] یا لکز بوبله بعض
 تعبیرانده مستملدر.]

کلاب { د. ع. هج. اصلا، هج. بر
 وقت، قطعاً: حاشا وکلاب.

کلاب { س. ع. ط. قودوز
 علنی، قودورمه، داه
 الکاب.

کلاب { س. ج. ع. ف. کلاب.
 با: کلاب.

کلاب { س. فا. [کل = م. آب =
 صو] کل صوبی، کلدن
 چیقاریلان ماء معطر.

کلاب { س. ع. ج. قانجه و
 چنکل کبی جراح آلتی؛
 کلاب الجنین = قولای طوغمیان
 جوجنی طوتوب چکمکه مخصوص
 دمیردن آلت، لاوطه. (کلابه
 دخی دینیر.]

کلابدان { س. فا. کل صوبی
 شیشه سی که آغزی
 طار اولوب صالامغه کل صوبی
 سر یلیر.

کلابی { س. ع. [چنکل دیمک
 اولان «کلاب» دن ستم.
 — غلط اوله رق زبازدی:
 گوللابی [تیمارخانه ده دلیلی
 ضبط واداره ایدن خدمه.

کلابیر { با: کلپیر.

کلابج { س. فا. شکر شرتی و
 قیاق و بادمله پیشیرلک
 اوزره نشاسته دن پک انجه و
 مدور بوفقه که دمتله صاتیلیر و
 بوتک طاتلیسی: بر دمت کلابج؛
 قیاقی، بادملی کلابج.

کلار { یاخود کلار. س. [فا.
 رسیدن. تر. زبازدی:
 کلر [ارزاق و ذخیره و سائر
 ماکولات و مشروباته متعلق
 شیلر وضعنه مخصوص مخزن
 ویا بیوک طولاب وانبار: مطبخ
 کلاری: کلار اوطه سی. || مج.
 جوق ارزاق اخراج ایدن
 مملکت: زمان قدیمه بنغازی
 جهتی جنوبی اوروپادن بر قسمنک
 کلاری ایدی.

کلارجی { س. کلارک حفظنه و
 متعلق ارزاقک اداره سنه مأمور
 آدم؛ کلارجی باشی = سرای ها.
 یونده کلار مأمورلرینک باشی،
 سر کلاری.

کلارجیلک { س. کلارجی خد.
 مت ووظیفه سی.

کلار { س. یاخود:

کلاس { س. کرتنکر. مر.
 { س. ع. پورغوناق،
 تعب، بیقندی، او.
 صانج، فتور: کلال کلک = بو.
 ریلوب ییقمق.

کلام { س. ع. ۱. سوز،
 لقردی: بر کلام سو.
 یلدی. ۲. بر قاج جمله دن
 مرکب وکندی باشنه بر مقصد
 افاده ایدر سوز وعباره، فقره:
 کلام جمله لدن مرکبدر. ۳.
 نطق، سویلش: حیوان کلامه
 مقتدر اولسه؛ دوه لسان حال
 ایله کلامه کلدی. ۴. لسان،
 لهجه: سریانیلرک کلامی. ۵.
 الوهیت و وحدانیتدن بحث ایدن
 و بونلری عقلاً و منطق و حکمت
 قواعدیله اثبات ایدن علم، علم
 عقائد: علم کلام. عالنه «متکلم»
 دیرلر. ۶. قرآن کریم: حافظ
 کلام. || کلام الله، کلام قدیم =
 قرآن کریم. || حاصل کلام، خلا.
 صه کلام، نتیجه کلام = الحاصل.
 || کلام کبار = مثل حکمنه بکمش
 حکمت آمیز سوز، مشهور سوز.
 || مالا کلام = سوز کوتورمز،
 دیه جک یوق. || میر کلام = فصا.

حت وطلاقله سوز سویلکه
 مقتدر، مجلس آرا.

کلاه { یا کله. س. فا. ۱. اسکی
 طرزده باش کسوتی که
 اوزرینه صاریق صاریلیدی،
 سر پوش، قلنسوه. ۲. بالخاصه
 درویشانک باش کسوتی که اکثریا
 اوجی سیوری اولور: مولوی
 کلاهی؛ کلاه کیمیک؛ خرقة کلاه =
 درویش قیافتی. ۳. کچه دن باشه
 قونه جق خفیف شی: آرنآؤد
 کلاهی؛ کجه لک کلاه. ۴. بر
 شینک اوزرینی اورتمک مخصوص
 و اوجی سیوری شی: مناره
 کلاهی؛ نارکله کلاهی. ۵. مج.
 حیل، خدعه، طولاندرمه:
 بکا کلاه ایتدی. || کلاه طایبه =
 سیوری بر نوع طایبه. || کلاه
 قائمق = بر قاریشقلقدن بالاستفاده
 کندی منفعت شخصیه سی اویدر.
 مق. || کچه کلاه = مطرود، رتبه.
 سی رفع اولمش. [چونکه وقتیه
 رتبه ایله برابر اونک علامت
 فارقه سی اولان عمامه سی و قاونی
 دخی آلتوب اک آلتده کی کچه
 کلاهله براغیلیدی.] || گچ کلاه =
 باش کسوتی اگری کین،
 شوخ، نازنین.

کلاهچی { س. کلاه بابان و صا.
 { نان آدم. || مج.
 حیل کار، طولاندریچی.

کلاهلی { ص. کلاه کین، باشنده
 کلاه بولنان: کلاهلی بر
 درویش.

کلب { س. ع. ج. کلاب. کو.
 { پک، ایت، سک، زاغار؛
 کلب عقور = صالار کو پک.
 || ه. کلب اکبر، کلب اصغر =

ایکی جمله کوکیسه که برنجیسی
 کره سمانک نصف جنوبیسنده
 اولوب شعراء یمانیه اونک ایچنده
 در، و دیکری نصف شمالیده
 اولوب شعراء شامیه اونده بو.
 لنور. فر. برنجیسنه Grand
 Chien وایکنجیسنه Petit Chien
 و Canicule دیرلر. || ط. داه
 الکاب = قودوز علنی، کلاب.

کلبانک { س. فا. ۱. برجاعت طر.
 فندن بر آغردن و
 مقامله چاغریلان دعا و سرود
 و آهنگ ویا تکبیر و تهلیل. ۲.
 وقتیه مکتبه یکی باشلایان چو.
 جفک خانه سی قپوسنک اوکنده
 مکتب چوققلرینک ایتدکری
 دعا.

کلبان { س. ع. و:

کلبستین { س. ع. [اصل عربیده
 س. ش. آ. اولوب ایکی
 دیشی کوپک دیمکدر. — تر.
 زبازدی: کرپتن اچپوی و
 سائر طوتوب چکمکه وچقار.
 مغه مخصوص و مقاص کی مربوط
 ایکی پارچه دن مرکب دمیر آلت،
 قیصاج.

کلبچه { س. دردست ایدیلن
 اصحاب جرائمک قاچاق
 ایچون بیلکرینه طاقیلان چفته
 حلقه.

کلبک { س. فا. کل بایراغی.

کلبز { یا گلبزی. س. بر شی
 چکمکه مخصوص مختلف
 اشکالده آلت.

کلبشکر { س. فا. بر نوع کل
 رجلی و طاتلیسی.

کلبک { س. ۱. یازین باغچه لده
 وچا پرلده اوچشان کو.
 زل قنادلی بوجک که اکثریا
 قورتدن مبدل اولور؛ مج. کلبک
 کبی = پک کوزل کینش کوچک
 قیز. ۲. قویونلرک جگریسه
 طارض اولان علت که کلبک
 شکنده پارچه ل حاصل ایدر:
 قویونلر کلبک اولمش؛ او سو.
 ری به کلبک دوشدی. ۳. بعض
 آلتلرده بولنان اوسقرولی بر
 منдал. || کلبک اوتی = طاغ.
 بونجه سی. || کلبک صارماشینی =
 بر جنس نبات.

کلبکلی { ص. کلبک دینلن جگر
 خسته لفته اوغرامش
 (قویون).

کلبن { س. فا. کل آغاجی.

کلبه { س. فا. [بو. Kəlbə دن]
 چالی چرپیدن بارینه جق بر،
 قولبه، فقیرانه مسکن: کلبه
 احزانم.

کلبی { ص. ع. ث. کلبیه. کوپک
 منسوب و متعلق ویا طاند.
 = س. ع. ج. کلپون.
 دنیایه اصلا اهمیت ویرمین و
 قلندرانه یاشایان بر صنف حکما که
 مشهور دیوجانس (دیوژن)
 دخی بو جمله دن ایدی: کلپو.
 ندن بر فیلسوف.

کلبیه { ویا کلبیه. س. بیسوک باغ
 هرکی.

کلپیر { یا کلپیر. ص. زحمتز و
 اجرتسز ویا پک اوجوز
 اله یکن: بو آتی، بو آرابه یی.
 کلپیر آلدیم؛ یکریمی لیرایه بوبله
 بر. آت کلپیردر؛ اوکلپیر مال

آرابور. = س. امکیز اولاد،
اوگی اولاد: کندی اولادی
اولیوب یالکیز برکایی وار.
در.

کلپیرچی { ص. باد هوا به ویا یک
اوجوز مال آلفه
آلبشم، کلپیر مال آرایان:
اوکلپیرچی بر آدمدر بو فیانده
مال آلاز.

کله { س. عر. دمت، دسته. ن.
کله { ص. قیصه، بودور، بویسر.
کله { س. ۱. یکبار دوکش
معدن: آلتین، کومش
کلچیه سی: کلچیه حالنده بر اوقه
آلتین: ایکی اوقه لقی بر کلچیه
آلتین. ۲. دها اربدیلوب تصفیه
اولنامش معدن: بردن چیقار
دقلری کولچه لری ایشلتک
ایچون شهره کوندیرلر.

کلچیه { س. ۱. یکبار دوکش
معدن: آلتین، کومش
کلچیه سی: کلچیه حالنده بر اوقه
آلتین: ایکی اوقه لقی بر کلچیه
آلتین. ۲. دها اربدیلوب تصفیه
اولنامش معدن: بردن چیقار
دقلری کولچه لری ایشلتک
ایچون شهره کوندیرلر.

کلچیره { ص. فا. کل چهره لری،
کلچیره (کوزل و تازه یوزلی.
کلخان { ص. فا. حمام آنشاکلی.
کلخان بکی: کیجه بی حمام
آنشاکلنک صیاق اولان قسم
خارجیسنده یکیرن سرسری و
یاراماز جوجق، صوفاق چاقینی.
کلخانی { ص. فا. کیجه بی حمام کلخا.
کلخانی: نلرنده یکیرن سرسری،
نابکار، خیلاز: کلخانی به باقی.

گلدسته { س. فا. ۱. کل دمی.
۲. مح. اشعار ویا ترا.
جم احوال مجموعه سی: گلدسته
شعرا.

گلر { س. ۱. بیان کبی و آنجق
کله (دها قایلن ودرت آیاقلی و
مع هذا یورورکن یره سوریلر

حیوانات انواعی که اک. معروفی
کرتسکر دیدیکمز جنسیدر،
ضب: کرتن کر = چابوق یورور
کوچک جنسی: یشیل کار، بککلی
کار = زهرلی ابریمجه جنسی: ابری
باشلی کار، آلاجه کار = دیگر
جنسلری. ۲. کار دربی که
ساعت محفظه سی وسائر اولور.
کار بالینی = اختاپود نوعی.
|| صوکاری = صوده یا شارجنسی
|| قوم کاری = سقنقور. || قیا.
کاری = بوقلونک بیوکی، حربا.

گلر { ص. فا. کل یگانی.
گلرنگ { ص. فا. کل رنگنده.
گلر { یا گلروی. ص. فا. کل
بوزی، کوزل.
گلزار { س. فا. کل آغاجلری
چوق محل، کلک، کل
باغچه سی.

گلر { یا گلروی. ص. فا. کل
بوزی، کوزل.
گلزار { س. فا. کل آغاجلری
چوق محل، کلک، کل
باغچه سی.

گلستان { س. فا. کل باغچه سی،
کل آغاجلری چوق
باغچه. (فارسیده شیخ سعدی،
شیرازینک مشهور بر تألیف
ادیسنک عنوانیدر.)

کلیسی { ص. عر. ۱. کلیسه. ار.
کلیسی (کیرج طاشی قیلندن
اولان: حبر کلیسی: اراضی
کلیسه.

ککش { ص. باشنده کل اثرلری
بولنان، کل باشلی، طا.
سلاق.

گلش { س. ۱. گلشک ایشی،
گلش (کله، ورود، ایاب: او.
نک بووقنده کشتی سبیز دکلد.

۲. طرز، طور، صورت.
|| گلشی کوزل = راست کله،
طبیعی حالنده، هر فصل بولند.
یسه، دقت واهتمام اولغشزین:
گلشی کوزل برقیافتده: صاجلر.
ینی کشتی کوزل برافشیددی.
[گلکشات = صورتنده جمی
واستعداد ورورش معناسنده
استعمالی کولچیدر.]

گلشمک { فل. ۱. یشیمک،
بیومک، بوی آتقی:
بو آغاج، بواکین کوزل گلشدی.
۲. ایشیمک، سمیرمک: سیاحت
کندیسنه یارامش خیلی گلشمش.
گلشن { س. کل باغچه سی، کلک،
گلزار. || کلشن سرای =
کل باغچه سی ایچنده کوشک.

گلزار { ص. فا. (فا. گل = م.
عر. عذار = یگانی اکل
یگانی، کوزل چهره لری.

گلغچه { س. فا. کل غنچه سی،
گلغچه (هنوز آغلامش گل.
گلغام { ص. فا. (گل = م. قام =
رنک) گل رنگنده او.

گلغان، پنبه.

کلفت { س. عر. ۱. زحمت،
مشقت، زحمتی سعی و
عمل، آغر وظیفه: فائده لری بر
ایشدر لکن کلفتی چوقدر: او
قدر کلفته کیم قانلیر؟ ۲. لزو.

مزر زحمت و مشقت: بیوده
یورغوناق، قولای یا بلسی، کن
بر ایشک زحمتی بر صورتنده
اجراسی: بویه شیشلره اوغرا.
شمق کلفتدر: بو کلفته نه لزوم
واردر؟ ۳. کندینی زورلايه.

رق زحمتله ایش کورمه، اوزنه.
رک پایلان ایش، سلاست ضدی:
اونک اشعارنده کلفت واردر:

کافله سویلانیان شعر بلیدر. ۴.
رسمی معامله، اوزون اوزا.
دی به اشرفات، تکلیفی معامله:
آره مزده اولبه کلفته هیچ لزوم
بوغیدی.

کلفتیز { ص. ۱. زحمتیز،
کلفتیز، مشقتیز، قولای: پک
کلفتیز بر ایشدر. ۲. مراسم و
معاملات رسمیه دن عاری، ساده،
تکلیفیز: کلفتیز بر ضیافت
وردی. ۳. کندینی زورلايه.
مفتیزن پایلان، سالیس، طبیعی:
کلفتیز شعر.

کلفتیزجه { ص. ۱. زحمتیز.
جه، قولایجه جق:
کلفتیزجه بر ثروته قوندی. ۲.
تکلیفیز و مراسمه رعایت او.
لنفتیزن: سزدن کلفتیزجه بر
ضیافت ایستیز.

کلفتلی { ص. ۱. زحمتلی، مشقتلی،
کلفتلی (زور: پک کلفتلی ایشدر.

۲. معاملات رسمیه ایله، برچوق
مراسمه اجرا اولنان: یزده کلفتلی
برضیافت ویردی: اوقدر کلفتلی
استقباله نه حاجت؟ ۳. کندینی
زورلايه ایپیلان، طبیعی و سلیس
اولیان، زحمتله وجوده کان:
کلفتلی اشعارده هیچ بر لذت
یوقدر: یا کلش یازمیورسده ده
یازدینی شیشلر پک کلفتیدر:
مصنع لکن کلفتلی بریت.

گلفشان { ص. فا. (گل = م.
فشاندن = صاجق)
کل صاجان، اطرافه کل طا.
غیدان.

کاک { ص. ۱. کل یاره لری کبی
(پوللری ویا بوش وچیلای
یرلری اولان: کلک دری:

کاک مصر. ۲. قیلیز، چیلای:
کاک طولوم. ۳. ناتمام ویامری
یومری قالمش، بیج: کاک بیش.
۴. قانون قارپوز، بوستان. (بو
معنایله آناطولییده مستعملدر.)
کاک { س. ۱. نهرلده و علی
الخصوص دجله ده ایشلر
برنوع صال که اوفورلمش طولو.
ملر اوزرنده طورور: موصلدن
بغداده کاک ایله کیتدک.

کاک { س. فا. قلم، خامه، براهه:
فلان منشینک اثر کاک
بلاغتیدر.

گلگشت { س. فا. کل آغاجلریله
مزین تفرج محلی:
کاکشت مصل.

گلگون { ص. فا. کل رنگنده،
پنبه: یگافلری کلگون
اولمشیدی.

گللابی { یا گوللابی. س. فا. کل
کلابی.

کلیک { س. کل علتنه مبتلا اوله،
کل علتی، سعهفه: اونک
کلاکی بلیدر.

کلیک { س. گل یری، گل آغا.
جلربنی حاوی محل کلزار،
کستان.

کله { س. فا. کله.

کلی { ص. کل علتنه مبتلا، کل:
کلی بر جوجق.

کلی { ص. گل ایله مزین: گللی
چیچکلی.

کلم { س. لاخنه، قابوسقه. (آنا
طولییده مستعملدر.)

کلم { س. ج. عر. فد: کله. فا. کل:

کلیج { یا گلچ. س. ابری بالیق
قیلچینی، بیوک بالیقارک

قیلچق مقامنده اولان کبی.
کلمک { فل. مض: گلیر، گلور.
۱. بری به حرکت ایتک،
محی: ورود، ایاب، آمد: پدرم
دون کلدی: هر اقشام اوکلیر:
چو جفلر شمدی مکتبدن کله جکدر.
۲. کری دونک، عودت، رجوع
ایتک: گیدوب گله = عزیمت
وعودت: کیتدیک بردن گلز:
کیت اما جابوق گل. ۳. کیرمک،
حلول ایتک، باشلامق، اولقی:
یاز گلدی: رمضان گلیور:
تعطیل، امتحان گلیور. ۴.
یشیمک، وصول، مواصلا ایتک:
واپور قاچده کلیر: کروان یارین
گلیر. ۵. ظهور ایتک، پیدا او.
لق، تبادر ایتک، حاصل اولقی:
کندیسنه بر آلیلق گلدی:
ایکی گونده بر صیتمه گلیر:
خاطرمه، عقله گلدی. ۶. طو.
قنق، اصابت ایتک، راست کلک:
باشنه برطاش گلدی: کندیسنه
بر مصیبت گلش: گلن چکیل.
جک. ۷. اویق، اویغون و موافق
اولق، یاقیشق: بو پالتو بکا
گلز: بو قیافت بنم یاشده بو.
لنانه گلز: بو حساب ایشکزه
گلیری؟ ۸. تصادفاً اولقی، بو.
لنق، چیچقم، تصادف ایتک:
او چیزمه بکا طار، قیصه گلدی:
یدیکم یمک معده مه آغر گلدی:
یاغان یامغور مزروعه جوق لی
گلدی. ۹. گورنک، ظن او.
لنق: بو یول بکا پک اوزون
گلدی: بو میوه سزه آجی
کلدی می: بکا اولبه گلیور که =
ظن ایدبورم. ۱۰. چکمک، تحمل
ایتک، طیانق: بو آت بوکه گلز:

الدين نه كلير ؟ نه بايله بيلير ؟
 || اله گلك = ۱. اخذ وكرفت او.
 لئق، طوئلق. ۲. تحت تصرفه
 كچمك، تصرف اولئق، ميسر
 اولق: بويله برمال قولاي اله
 گلز (كچمز). || املايه كلك =
 اصلاح وافلاح اولئق. || ايجرى
 گلك = گيرمك، دخول ايتك.
 || ايجه گلك = كوكله طوغئق،
 سنوح ايتك. || ايشه گلك =
 يارامق، قابل استعمال اولق.
 || ايلري گلك = استنتاج اولئق،
 نتيجه چيئق، نشأت ايتك: بو
 حال نه دن ايلري كليور؟ || ايلري
 كان = اشراف واعيان دن اولان:
 قصبه نك ايلري كلنلري = اشراف
 واعيان. || ايماننه گلك = ۱.
 اينانئق، اهتدا ايتك. ۲. مح.
 عاقبت طوغري يي قبول ايتك،
 قانئق. || باشه كلك = ۱. اوسته
 چيئق، تصدرايتك. ۲. وقوع
 بولق، طاري و مسلط اولق:
 باشمه حال، بلا گلدی: باشمه
 گلني بيلسه كر: باشمه نه لر كلدی.
 || باش طاشه گلك = نادم و پشيمان
 اولق. || بر آزه يه گلك = طو.
 پلانئق، بريكمك، اجتماع ايتك.
 || بورندن كلك = كوريلن
 ايلك اونى تعقيب ايدن بر كدرله
 امحا اولئق: دونكي اكلنجيه
 اقشامكي وقوطانله بورنمزدن
 گلدی. || آنامدن امديكم سوت
 بورنمذن گلدی = چوق عذاب
 و اذيت چكدم. || گلوب چاتئق =
 حلول ايتك. || چكي يه كلك =
 يارامق، توافقي ايتك. || چيئقه
 گلك = بردن و آكسزین ظهور

بن چوق بورنمكه گلك: او آدم
 شاقه يه، لطيفه يه گلز. ۱۱. انتاج
 اولئق، نتيجه صورتيله حاصل
 اولق، منجر اولق: بوندن نه
 كليور؟ بوندن چوق شي گه بيلير:
 بو حال نه دن كليور. ۱۲. مصاب
 و دوچار اولق، اوغرامق: آمه
 كلك: آمه كله جكسكز. ۱۳.
 ابراد اولق، واردات و عائدات
 صورتنده حاصل اولق:
 چفتلكدن، عقاردن، وقفدن
 كنديسنه سنه ده بر قاج بيك
 غروش كليور. ۱۴. قبول ايتك،
 موافقت ايتك: عاقبت بنم سوزمه
 كله جكسكز: اوده بنم رأيمه
 گلدی. ۱۵. قابل اولق، اوئق:
 حساب، قله، املايه، تعريفه
 گلك = قابل حساب، قابل تحرير،
 قابل تعريف اولق. ۱۶. صدور
 ايتك، صادر اولق: بندن اويله
 ايش گلز: او آدم دن بويله بر
 ايش كله بيلير؟ ۱۷. يالاندن
 گوسترمك و يا گورنمك: كور.
 مزدن كلك = كورمزي كي اولق:
 ييلزدن كلك = ييلز كي اولق،
 تجاهل ايتك. || آرقه دن كلك =
 تعقيب، اقتفا ايتك. || آشاغی
 كلك = ۱. ايتك، نزول ايتك.
 ۲. ييئلق، دوشمك. || آغره
 گلك = گوجه گيئك، باعث انفعال
 اولق. || الدين گلك = قابل اجرا
 و ممكن اولق، دائرة اقتدار دا.
 خلنده اولق: بو ايش بنم المذن
 گلز = بن اجرا سنه مقتدر دكلم:
 الدين كلن = دائرة اقتدار داخلنده
 اولان، قابل و ممكن اولان:
 الدين گلني درين ائمه ملي، يا ملي:

گلك = يولنه كيرمك، كسب نظام
 ايتك. || افعال معاونه دن اوله رق
 صيغه التزاميه دن صكره استمرار
 واسكيدن برى وقوع و حدوث
 بيان ايدر: اوله گلش = اسكيدن
 اويله اولمش: اوقونه گلن درس لر
 اوته دن برى اوقونه سي معتاد او.
 لان درس لر: يازيله گلن محركات
 اوته دن برى يازلسي معتاد اولان
 محركات. || مضارع منفينك مفرد
 غائبنه «دن» اداني كيرد كدن
 صكره تعاقب ايدن «گلك» فعلی
 عربيه كي تفاعل باني كي يالاندن
 كوستريش بيان ايدر: كورمزدن
 گلك = كورمزي كي اولق، تعامی
 ايتك: ييلزدن گلك = ييلز كي
 اولق، تجاهل ايتك. غلط اوله رق
 بين العوام مثلاً «كورمه مز.
 لكدن» و «ييله مز لكدن» گلك
 صورتنده قوللايلير.]

گلكمه { س. عر. ج: كلات، كلم.
 ۱. معنى لفظ، افاده صرام
 ايچون قوللايلان سوزلر كبهري:
 صرفه كله اسم و فعل و حرف
 اوله رق اوچه آريلير. ۲. سوز،
 لقردي، كلام: كله طيبه = تطيب
 خاطر ايدمه جك كوزل سوز.
 || كله بكلمه = هر سوزي آريجه
 و هيچ برني آتلا مقسزين (ترجه
 ايتك): كله بكلمه ترجه = مالا
 ترجه نك ضدی. || كلمه الله، كلمه
 توحيد = ۱. «لا اله الا الله محمد
 رسول الله» كلام شريف، دين حق:
 اعلاي كلمه الله = دين حقك نشر
 و تعميمي. ۲. نفخ رباني ايله حاصل
 اولان حضرت عيسى (عم). =
 ج. موثوق الكلم = سوزينه اينان.

نيلير، معتمد. || نافذ الكلم =
 سوزي كچر، نفوذی.
 گلكمه { س. كلك ايشي، ورود،
 ج. اياپ. با: گلك.
 = ص. ۱. گلش، وارد: يكي
 گلكمه: آورو يادن گلكمه. ۲.
 يتيشمه، حاصل اوله: اصنافدن
 گلكمه: دولگردن گلكمه بر قلفه.
 گلكن { يا گلان. ص. ۱. كليجي،
 (كلش، آتی، وارد، واصل:
 دون بورايه كلن آدم. ۲. وقوع
 بولان، واقع: كلن چكيلير. || باشه
 گلن = عارض اولان. || گلن
 گيدن = ۱. مسافر، مهمان:
 اونك گلن گيدني يوقدر. ۲.
 مارين و عابرين: قوناغي گلن
 گيدنه آچيقدن: گلن گيدن
 اوغزار.

گلنار { س. فا. نار چيئكي.

گلنبه { س. قو يون ياناغی. } آنا
 گلنبه { طوليدنه بر قصبه يه علم
 اولمشدر. }
 گلنبه { س. ۱. نقل كلام اولندقدنه،
 اما، ايمدی: سرك اورايه
 كيئمه كره گنجيه: اوبجته گلنبه.
 ۲. صره سي كلكدكه: هر كسه
 كولر بوز كوستريز بكا گلنبه
 چهره سني دكيشدير: اگلنبه
 ايچون دائما حاضر در ايشه گلنبه
 خسته لغني درميان ايدر.

گلندر { س. بو. Kulanvros =
 (اسطوانه، مردانه) اسبي
 بر شراب اولچيسي.

گلندر { س. ينه بو. Kulanvros =
 (دن) اطبع ما كينه
 لرنده مركب آلوب و یرن
 اسطوانه، مردانه.

گلنك { س. با: كولونك.

گلنگين { س. فا. (گل = م.
 انكبين = بال) بال ايله
 گل ياراغندن مركب بر جنس
 طائفي.

گلنمك { ج. گلكمك واقع اولق،
 ورود ايدمك: بو وقتده
 گنيرمي؟ اورايه بر ساعتده كيد.
 يلوب گنير.

گلور { س. با: گليور.

گله { س. فا. ۱. باش، رأس، سر،
 قفا: خيدودك كه سني آلدیلر:
 كله سته بر شمار اوردی. ۲. باش
 كي يوارلاجه شي: بر كله
 شكر، بر كله لاخنه: كله پنبيري،
 كله شكري. || كله قولاق برنده =
 مشكل، مقاني.

گله { س. فا. با: كله.

گله { ح. «گلكمك» فعلندن صيغه
 التزاميه نك مفرد غائيدن
 راست كه = تصادق: تصادفاً.
 || گله گله، مرور زمانله، گيت
 گيده، تدريجاً. || طاوله اويوننده
 اورغون طاشي اولوب كلن زار.
 ده آچيق يراولماغله اوبر نوبتي
 بكلمك مجبوريتنده بولندقدنه
 قوللايلير. || «كل ها» دن
 مخفف صورتيله ده قوللايلير.

گله { س. «كوله» يازمغه حاجت
 يوقدر طوب مرميسي كه
 وقتيله دميردن يوارلاق و
 شمعي اكثريا چليكدن اسطوا.
 ني واويج سيوري اولور: كله
 آتمق: كله ياغديرمق.

گله پوش { س. فا. باش كسوتي
 (و على الخصوص باشك

تپه سنی اورتق و باشه پایشان
یووارلاق و خفیف طاقیه که قا
وغک آلتنده کیلیردی.

گلّه جک (ص. ۱. آتی، مستقبل،
اوکده کی، ایلریده کی :
گلّه جک سینه : گلّه جک یاز. ۲.
کله سی انتظار اولنان : گلّه جک
آدم : اوه گلّه جک گلینک ناصل
چیقه جفی مجهول. = س. ۱.
آتی، مستقبل، استقبال : گلّه
جکی آنجی الله بیلیر. ۲. قضا،
قدر، یازیلی اولان شیء : گلّه
جک بوزلامز. ۳. گلّه، مجی :
گلّه جکی وار ایسه = اگر گلّه
جکسه : گلّه جکی طونارسه =
گلمکه قالیقشیرسه. = ج. گلّه
جکر = اخلاف، اعقاب.

کلی (ص. ۱. کله. [کل].
دن سمن. ۱. بتونه و عمو.
مه عائد و یا منسوب و متعلق،
عمومی، جزئی مقابلی : خسوف
کلی، کسوف کلی : آی و یا کو.
نشک کاملاً طولی : [مقابلی :
خسوف جزئی، کسوف جزئی].
قاعده کلیه = استثنای اولیوب
جمله به عائد اولان قاعده، قاعده
عمومیه. [«عمومی» دن فرق
شودرکه : عمومی خصوصی به،
و بویسه جزئی به مقابل قوللا
نیلیر. ۲. جوق، کثیر، وافر :
بونلرک آره سنده فرق کلی
وارد : کلی کتابلر آلمش.

کلی (ص. ۱. کلا.
بتون بتونه،
[سبتون، کاملاً، تمامیه :
کیا انکار ایدور. ۲. [جمله
منفی ده] هیچ، اصلاً، قطعاً :

کلیات (ص. ۱. ج. عر. [فد :
«کلیه» بومقامده قوللا.
نماز. ۱. برایشک تفرعاتندن
صرف نظرله هیئت عمومیه سی،
طوبدن اولان قسم وجهی : او
کلیات امورله مشغولدر تفرعاته
کیریشه من. ۲. برشاعر و یا مؤ.
لفک کافه تألیفاتی، مجموع آثاری
وعلى الخصوص آثار ادبیه سی :
کلیات سعدی، کلیات جامی : این
سینا ک کلیات آثاری.

کلیت (ص. ۱. عر. [تعبیرات عر.
بیه ده «کلیه» صورتنده
ده قوللانیلیر] ۱. بریشک عمومی
اولسی، بتونک، شاملیت : خسو.
فک کلیتی = کلی اولسی : بو
قاعده ک کلیتی = عمومی اولسی.
۲. کثرت، وفرت، طوبدن او.
لان شیثک حالی : بوسنه ذخیره
کلیت اوزره اولدی : کلیته قو.
بونلر گلدی : کلیته اشیا آلدی.
|| بالکلیه = بتون بتونه.
[ص. ۱. جوق، وافر، بول :
کلیتی] آناتولیدن کلیتی ذخیره
چیقه بیلیر.

کلید (ص. ۱. بو. [Kleid,
δός; κλειδί] = آناختار
۱. آناختار، آچار، مفتاح.
۲. تر. هرکس طرفندن آچلما.
مق اوزره قیو و صندیق وسائر.
به طاقیلان دمیردن ماکینه لی
بر آلت که آناختارله آچیلوب قیا
نیر، قفل : کلید طاقق، اورمق :
کلید آلتنده طومق : اوراده هر
شیء کلید آلتنده در : آسمه کلید =
اکرنی کلید که حلقه له طاقیلیر.
کلید اوتی = دال و یا اراقلری

چکلده چیقار بر جنس اوت.
|| عر. زنجیر کلیدی = ایکی بوی
زنجیری بر برینه ربط ایدن حلقه.
|| بر برینه کلید = بر و یا بر قاج
کشینک یکدیگرله ارتباطلری.
کلید جک (ص. ۱. س. ۱. کوچک
کلید، قفل صغیر.
۲. ج. قایق کورکنک کچیرلد.
یکی دلیکی نخته.

کلید لیمک (ص. ۱. فته. [زبازدی :
کیتلیمک] کلید و
آناختارله قیاندیرمق : آخورک
قیوسنی سایسه کلید لیمک.
کلید لیمک (ص. ۱. فته. [زبازدی : کیتلیمک.
۱. کلید و آناختارله قیامق :
قبونی کلید لیوب یا تمشیدم. ۲.
بر برینه کچیرمک، باغلامق : پار.
مقربنی کلید لیمش طور بوردی.
کلید لیمک (ص. ۱. ج. فل. [زبازدی :
کیتلیمک] کلید و
آناختارله قیامق : او اوده کلار
کلید لیمز : بو کلید بوزلش کلید.
لیمور. ۲. بر برینه کچیرمک و یا
کچمک : پارمقلر کلید لیمک : دیشلر
کلید لیمک = بر برینه کچمش کی
صیقشوب طورمق که صوفوقدن
و یا قورقودن اولور.

کلیدلی (ص. ۱. [زبازدی : کیتلی]
۱. کلید و آناختارله
قیامش، قیالی : او او طه، کلار
کلید لیدر. ۲. بر برینه کچمش و یا
کچمش کی صیقشیش : پارمقلری
دیشلری کلیدلی طور بوردی.
کلیر (ص. ۱. یا گلور. س. ایراد، وار.
کلیری واردر.

کلیر (ص. ۱. ساز، قامش. ص.
|| کلیر بالینی = سازان بل.
لیفنگ برنوعی.

کلیرمان (ص. ۱. سازلق، قامشلق
بر. ص.

کلیرس (ص. ۱. بر نوع صوکلری.
|| کلیرس بالینی = یابین
بالینی دینان طاتلی صو بالیفنگ
برنوعی.

کلیرسا (ص. ۱. بو. [Exklysiā
تر. زبازدی : کلیرسه]
۱. خرس تیانلرک عبادتگاه،
معبد نصاری، کنیسه. ۲. خر.
سنتیانلرک ریاست مذهبییه سی و
مذاهب مختلفه لرینک بهری :
شرق کلیرساسی = اورتودوکس
مذهبی و بطریقخانه ریاست رو.
حانییه سی : غرب کلیرساسی = قنو.
لک مذهبی و پاپانک ریاست رو.
حانییه سی.

کلیرش (ص. ۱. با : گلش.

کلیم (ص. ۱. عر. [«کلام» دن
ص. ۱. کندیسنه سوز
سویلینلر، خطاب اولنان، مخاطب.
|| کلیم الله = حق تعالی حضرتلر.
ینک خطاب عزتیه مظهر بیو.
ریلان حضرت موسی (عم).

کلیم (ص. ۱. فا. ۱. اوتوربله جق
یره و یا یتاق آلتنه سر.
یلن و درویشلرک اوموزلرینه
طاشیدقلری افاق کچه و قالیچه،
سجاده. ۲. توکسر او طه کچه سی،
خالینک اولکرسزی : آناتولی،
شهر کوی کلیمی.

کلین (ص. ۱. اولتمکه حاضرلا.
نمش قیز و یا یکی اولنمش
قادین، عروس، عروسه : کلین
آلمه کیدبورلر : فلان قیز کلین
اولدی. ۲. اوغل زوجه سی :
فلانک کلینی : فلان قادین کلینیه ابی

کلینور، کلینندن ممنوندر : اوج
کلینی واردر. || عر. ارمی کلینی = پک
آغر حرکتلی. || کلین صاچی =
افتیمون دینان بر جنس نبات.
|| کلین فناری = الککچ دینان
بر جنس نبات. || کلین قوشی = بر
جنس بیوک طویغار. || کلین
هواسی = پک راکد هوا. || یوزی
یازیلی کلین کبی قالمق = بوشنه
انتظار ایتمک.

کلینجک (ص. ۱. س. ۱. کوچک کلین.
۲. صا کسار بوعندن
پک کوچک و اینجه اوزونجه بر
حیوانجق که صاریلی بیاضلی
اولوب قورو دیوارلرک دلیکلر.
ینه قاجار و طاقو بومورطه و
پلیجربنه مسلط اولور، ابن عرس.
۳. جابرلرده یتیش پک قرمز
بر جنس چیچک که معالجه ایچون
شروب و رچانی بابارلر، جول
لاله سی، قیزالاق. || کلینجک با
لینی = بر جنس لذید بالیق.
|| کلینجک علی = استسقاء عمو.
می.

کلینلک (ص. ۱. کلینه لایق و
مناسب یا خود مخصوص :
کلینلک اثواب : کلینلک او طه. ۲.
کلین اولق سندنه بولنان،
یتیشمش : کلینلک قیز.

کلوی (ص. ۱. عر. ۱. کیویه.
ط. تر. بوگرگه
منسوب و متعلق. || کلوی
الشکل = بوگرک شکل و صو.
رتنده اولان.

کلیه (ص. ۱. عر. ۱. کیتین. تر.
بوگرک (بوگرک). || ط.
التهاب الکلیه، ذات الکلیه = بو.
گرکلرک التهاباته سندن عبارت

علت. || حصاة الکلیه = بوگر.
کده طاش حاصل اوله.

ک (ص. ۱. فا. ۱. آز، ناقص، نقصان،
اکسیک. ۲. کونی، فناء،
ردی : کم سوز.

ک (ص. ۱. عر. قاج، نه قدر. ذ.
س. آتمک آغزینه اوریلان
دمیردن آلت که باشنک اطراف.
فته دون قایشلرله و بوکا مربوط
دیزگینله قوللانیلوب حیوانی
ضبط ایدر و ایستینلن طرفه
چویرر، لجام، لکام : حیوانه کم
اورمق : حیوان کم آلق =
قبول ایتمک. || گمی آزی به
آلق = سرکشک ایتک.

ک (ص. ۱. س. عر. ج. اکام. نبا.
چیچک کله سی، قاججفی.

ک (ص. ۱. س. عر. ج. اکام. لباس
قبولی، پک، آستین.

ک (ص. ۱. ض. عر. [ضمیر متصل جمع
مخاطبیدر] سز، سزک، سزه
سزی : سلام علیکم = سزک
اوزرکزه سلام اولسون. [یا لکز
بویله بعض تعبیراته بولنور.]

ک (ص. ۱. فا. غائب، ضایع : کم
شده = غائب اولمش : کم
کرده = ضایع ایتمش.

ک (ص. ۱. مه. «کوم» مهله سیله برلکده
قوللانیلوب تردله سولنک
و سولدیکنی بیلمه مک دلالت
ایدر : کم کوم ایتدی بر جواب
ویره مدی.

ک (ص. ۱. عر. [کبی دیمک اولان
«ک» حرف جریده «ما»
اسم موصولندن مرکبدر] نته که،
اولدینی کی : کماکان = اولدینی
کی، اسکسی کی، بلا تغییر : کافی

مخصوص قیافتلری، تعبیراتلری
وارد. ۳. حرب سفائی خد.
متننه وعساكر بحریه ساکننده
بولندان آدم، بحریه لی: کیمی
اونفورمه سی؛ کیمی عسکر،
فقر. ۴. کیمی نوری = فرطو.
نهی هواده کمی دیرکارینک
اوجنده کورینن الکتریق
ضیایی.

گمیجیلک { س. کمی قولالانق
فن و صنعتی، کیمی
مسکی، ملاح: کیمیجیلک زور
بر ایشدر؛ قرق سنه دن بری
کیمیجیلک ایدیورم؛ کیمیجیلکه
مهارتی وارد.

کمیك { س. انسان و حیوانك
اصل کراسته سی و مدار
قوامتی تشکیل ایدن بیاض و
سرت ماده که بعض عضولرده بر
تک پارچه دن و بعضلرنده اوراق
اوراق پارچه لردن مرکب اولوب
مفاصل دینان بوغوملرله و
سیکیرلر و عضلاته برلرینه
مربوط اولدقلری حالده اونبار.
لر، عظم، اسخوان: قول کیکی؛
باش کیکی؛ ال، یارمق کیکی؛
کیکارم آغریور؛ کیکی قالبین،
کیکی اینجه آدم؛ کییک قیرلمی،
چیقمق. ۱۱. صوفوق کییکه ایشامک =
جوق تاثیر ایشامک. ۱۲. بر کییک
آتمق = کوپکه بر کییک آتار کی
جزئی برشی و برمک. ۱۳. کییک کی،
کییک کسامک = یک قورودن
کنایه. ۱۴. بردری بر کییک = یک
ضعیف و آریق. ۱۵. کییکدن
معمول: کییک صاب؛ کییک دوکه.
گمیکیسز { س. کییکی اولمیان؛
وجودینک

کیکیسز بری؛ کیکیسز حیوانلر =
حیوانات ناعمه.

کمیکیلی { س. ۱. کییکی اولان:
کمیکیلی ات؛ کمیکیلی
یرینه اورما. ۲. کییکی ابری،
کراسته سی قوی (آدم).

کمین { س. عر. پوصو طومش،
پوصوده طوران، صاقلا.
نان، کیزانن. ۱. س. س. عر.
پوصو: دشمن کمینده در.

کمین { س. فا. با: کمینه.

کمینگاه { س. فا. پوصو بری،
پوصو طویلان کیزی
بر.

کمیینه { س. فا. حقیر، دون،
عاجز: معروض بنده
کمیینه لیدر.

کمیون { یا کمیون. س. (عر.
«کمون» دن) ۱. یمکه
قونیلان معروف تخم: کمیون
قوقوسی.

کمیونلی { یا کمیونلی. س. اینجه
«کمیون قونمش، کمیون
قاریشدریش: کمیونلی کوفته.
کمیونی { س. کمیون رنکننده،
آچیق زبتونی.

کن { ف. عر. («کون» دن امر
حاضر مفرد مذکر) اول.
بالکز شوته برده مستعملدر:
کن فیکون = جناب حقک اول
بیورمسيله کاشاتک اولمی،
خالقت، خالقیت.

کن { س. فا. («کندن» فعلندن
سمه. اولوب صتر. تشکیلنده
بولنور) قوپاران، سوکن:
کوهکن = طاغی قوپاران، بیقان.

کن { س. فا. کنار، قبی.
کناس { س. عر. («کنس»
دن سمه.) سوپورچی،
سوپورندیچی، چوبچی. ۱.

کنار { س. فا. ۱. قی، چوره:
بزرک کناری: باغچه ک،
چایرک کناری. ۲. ساحل،
شاطی: دیز، ایرماق کناری؛
نهرک برکنارندن او برکنارینه
یکمک. ۳. اوج، کوشه، اوجرا
یر: برکناره چکادی؛ کوشه
ده کنارده. ۴. اطراف پروا.
زی، چرچیوه، احاطه ایدن
چیزکی و سائر: کتاب، رسم
کنارلری. ۵. کتاب ویا مکتو.
بک کنارینه یازیلان شی، حاشیه،
هامش: او کتابک استفاده لی
کنارلری وارد. ۶. قوجاقلا.
مه، آغوش: بوس و کنار.
۱۱. درکنار. با: درکنار. =
ص. قیسده بولنان، اوجرا:
کنار یر.

کنارجی { س. دیز قییلرنده
آولایان بالیقچی.
کنارسز { س. ۱. اوجی او.
یانسز، بیایان: ساحه سما کنار.
سزدر. ۲. اطرافنده پرواز و
چرچیوه یا چیزکی و چیک کی
بر شیشی اولمیان: کنارسز خالی.
۳. هامش و خاشیه سی اولمیان:
کنارسز کتاب.

کنارلی { س. ۱. اطرافنده پرواز
وچرچیوه کی بر شیشی
اولان: کنارلی باصمه؛ یشیل
کنارلی بوغجه. ۲. هامش و
خاشیه سی اولان: کنارلی کتاب.
کناره { س. فا. کنار، قبی.
کناس { س. عر. («کنس»
دن سمه.) سوپورچی،
سوپورندیچی، چوبچی. ۱.

کنام { س. فا. بیانی حیوان
ایخی. ۱.

کنان { س. فا. ایدن، ایدچی و
یا ایده رک: ناله کنان =
فغان ایده رک. ۱.

گناه { یا گنه. س. فا. آخرنجه
مستلزم مجازاة اولان
عمل، اثم، جرم: گناه ایشامک،
گناه ایشامک؛ الله کنساهلرمزی
عفو ایتسین؛ حیوانه اذیت ایته
کنساهدر. ۱۱. کنهای بوغجه =
کنهای وار ایسه بکا عائد
اولسون. ۱۲. کنساهه کیرهک =
کناهکار اولق. ۱۳. کناهنه کیر.
مک = برینی بغیر حق اتهام ویا
حقنده سوء ظن ایشامک: کناهنه
کیره. ۱۴. بی کنه = کنهای او.
لمیان، قباحته، معصوم.
گناهسز { س. کنه و جرم و
قباحتی اولمیان، بی
کنه، معصوم.
گناهسزلق { س. بیکنه و
معصوم آدمک
حالی، معصومیت.

گناهکار { یا خود گنهکار. ص.
۱. کنه ایشلین،
آثم، قباحتی. ۲. سفاهت یو.
لنده بولنان (قاری).
گناهکارلق { س. ۱. گناه و
ایشلین آدمک حالی. ۲. فحش،
فاحشه لک.

گناهی { س. کنهای اولان،
آثم و قباحتی مستلزم
بولنان.
کنایه { س. عر. ج: کنایات.
۱. طوغریدن طوغری
یه سولیمبوب طولایسیله بر
معنا اگاهده ایدن سوز: کنایه

طریقيله سولمک؛ شوته بر فلان
شیئدن کنایه در. ۲. طولایسیله
وطوغریدن اولمیه رقی سولیلین
طوقناقلی سوز: برطاقم کنایه لرله
بکا طوقنق ایستوردی: او
کنایه لر هپ بکا عائد ایدی.
۳. ضمیر واسم اشارت و
اسم موصول ایله مبهات کی
بر معنایه مخصوص اولوب هر
کس وهرشی حقنده ایراد او.
لنه ییلن کله که کله نک ویا اسمک
بر نوعیدر: کنایات بابی.

کنایه لی { س. طوغریدن اولیه.
رقی طولایسیله طو.
قنان، بو صورتله طوقناقلی: بر
طاقم کنایه لی سوزلرله تعریضه
قالقیشدی.

کنب { س. فا. ۱. قبه، مدور
سقف ویا طاوان: جامع،
جام، تربه کنبی؛ برکنبدالی.
۲. قبه سما: کنبد مینا قام. ۳.
بج. بیوک و مدور قاقق: باشنده
بر قوجه کنبد وار ایدی.

کنت { کنتلمک و سائر. با:
کنت و سائر.

کنج { س. ۱. تازه، یشلی
اولمیان، شاب، جوان:
کنج آدم: کنج آت؛ کنج لریک
عادتیدر. ۲. تازه، یگی، کور.
په: کنج آغاج. ۱۱. کنج اریسی =
ایری بویلی دلیقانلی.

کنج { س. فا. خزینه، کتز،
دیفنه.

کنج { س. فا. کوشه، بوجاق،
زاویه: کنج قناعت = قنا.
عت کوشه سی.

کنجلمشکم { فل. کنج اولق،
کنجلمشکم قوت و

طراوتی آلق: سمیروب بیاضی
کنجلمشدر.

کنجلمک { س. ۱. تازه لک، جوا.
نلق، شباب: دنیاده
کنجلمک کی نعمت یوقدر: کنجلمک
قونی. ۲. کنجلمک زمانی، عهد
شباب: کنجلمک خاطر مه کلدی؛
کنجلمک بر ده ها کلز. ۱۱. الله
کنجلمک باغشلاسون = کنجلمکله
معمرا یلسین. ۱۲. کنجلمک طومق =
کنجلمک زمانی کیرمک: کنجلمک نه
طومیدی = کنج ایکن وفات
ایشدی.

کنجلمک { فل. کنجلمشکم،
کنجلمک طراوتی
آلق.

گنجیده { س. فا. صیفان،
استیعاب ایدیلن. ۱.
گنجینه { س. فا. خزینه، کتز،
دیفنه.

کند { س. فا. ۱. قنات، قیصه
و بیحسز. ۲. کسمز، کور.

کند { وقتد. س. قلعه، حصار،
قصبه. (الیوم متروک
اولوب، یالکز بعض شهر و
قصبه لریک اسمایی ترکیبنده
بولنور:) تاشکند، سمر قند،
خوقند. (فارسیده دخی مستعمل
ایسه ده، اصلی ترکیه در.)

کندم { س. فا. بوغدای، حنطه.

کندو { ک. با: کندی.

کند { س. فا. قوقش، متعفن.
کند { ک. اوز، ذات، نفس،
خود، خویش: کندی
کلدی: کندی دوشن آغلاماز.

اکثر یا ضماثر شخصیه به مضاف
اوله رق قولانیلیر: کندیم کور.
دم: کندیمی کلدی: کندیکز:
کندک: کندی الیه آلدی.
|| کندی باشنه = ۱. کند.
یلکندن کیمسه تک امر ومدا.
خله سی اولقیزین: کندی باشنه
بواشه قرار وردی. ۲. یالکز،
تک، کیمسه یاردم ایتمکیزین:
بر بانچوان کندی باشنه او
قوجه باغچه بی اداره ایدبور.
|| کندی بی، کندینی بگفتک =
خود بین اولق: کندینی، کند.
یسی بگفتش = خود بین، خود
پسند. || کندی بی، کندینی
یلمک = خبر و عارف اولق:
کندی بی یلمز = بخبر، غافل.
|| کندیندن چمک = بالق، غشی
اولق. || کندینه کلک = آلق،
عقلی باشنه کلک. || کندی
کندی، کندی کندیمه،
کندی کندیکزه وسائره = ۱.
کندی باشنه، کندیلکندن،
باشقه سنک مداخله سی اولقیزین،
خود بخود: او کندی کندینه
کلدی: بن کندی کندیمه بویه
بر ایشه قالیقه مام. ۲. یالکز،
تک باشنه: او قوجه یوکی کندی
کندی به قالدیردی: او کتابی
کندی کندینه یازدی: کندی
کندی سولیم = سولیمدم:
کندی کندینه اونوروردی.
|| کندیندن = کیمه طرفندن
امر واجبار کورمکیزین: کند.
یندن کلدی: بن بو ایسی کند.
بمن یایدم.
کندیر { س. کنور صابندن
چیقاریلان لیف، قباچه

کتن: کندیر بزی.
کندیلک { س. ذات، نفس:
کندیلکندن = کندی
باشنه، کندیندن، رأی خودله:
کندیلکندن = کندی باشنه،
کندیلکندن و سائره. { یالکز
بوتعبیرده مستعملدر. }
کنز { س. س. ع. ج. کنوز.
کنز { فا. کنج } دن { خزینه،
دینه.
کنز { س. { اسلاوجه: Kniaz }
کنز { برنس: قره طاغ کنزی.
کنعان { س. ش. م. شام سواحلندن
عبارت اولان فیکه
خطه قدیمه سنک السنه سامیه.
ده کی اسمی: ارض کنعان، فر.
Chanaan. || پیر کنعان =
حضرت یعقوب (ع).
کنف { س. ع. ج. اکناف.
کنف { ۱. طرف، ناحیه، جهت.
۲. مح. حمایه، تصاحب.
کنف { س. { کنیف }
کنف { دن غلط } آباق یولی،
آبدستخانه.
کنک { س. یاخود کونک. س. کر.
میتدن صو بولنده
مستعمل اسطوانه.
کنکر { س. بیان انکیناری،
اشک دیکنی.
کنکره { س. فا. قبه تک تپه سی،
اک یوکسک بزی.
کنوز { س. ج. ع. فد. کنز.
کنوز { با: کنز.
کنویر { س. ۱. صابندن کندیر
اولان بر لیف چیقان بر نوع
نبات زرعی. ۲. بو نباتک نخعی
که قوش می اولور.

کنه { س. حیواناتک اتنه پایشوب
قانلرخی امن تحته قوروسی
کبی بر کوچک بوجک، صاقره:
کوبک کنه سی. || کنه اونی =
حب السلاطین دینان بر جنس
نبات. || بوغدا ی کنه سی =
بوغدا ی بی. || کنه کوز = پک
کوچک کوزلی آدم.

کنه { ح. با: بینه.

کنه { س. ع. بر شیک غایتی،
نهایتی، اک دریک ویا اک
اوجده کی نقطه سی: کنه وار.
مق = تمامیه واقف اولق.
کنه { وکنکار. با: کناه وسا.
کنه { تره.

کنیز { س. فا. جاریه، خلاق.

کنیزک { س. فا. کوچک جاریه.

کنیسا { س. با: کلیسا.

کنیش { کنیشک وسائره. با:
کنیش وسائره.

کنیف { س. ع. آباق یولی،
آبدستخانه، ممشا.

کنیه { س. ع. ۱. { عربلرده }
«ابو» و «ابن» ویا
«ام» و «بت» لفظلریله باشلا.

یان لقب: ابوحنیفه، ابن خلدون،
ام سله کبی. ۲. { بزجه } بر
عسکری ویا مأمورک اسمی و

پدرشک اسمی وخدمته تاریخ
دخولیه بعض اوصافنی مبین
قید که مثک الشکل اوله رق بر

صورت مخصوصه ده یازلمی
حادث اولشد: کنیه سنه مرا.

جعت ایتمک: کنیه سی چیقارمق:
کنیه پوصله سی، دفتی.

کوب { یاخود گوی. ص. فا.
«گفتن» فعلندن سمص.
اولوب صتر. تشکیلنه کیرر
دین، سولین: راستگو = طو.
غری سولین. || گفت وگو =
دید قودی، قبل وقال.

گوار { س. فا. هم: خوشگوار =
مضی قولای.

کواکب { س. ج. ع. فد:
کوکب. با: کوکب.

گوان { س. بر جنس دیکنلی
اوت، قوغان دیکنی.
|| گوان اونی = قوغه لقی، قوغان.

گواه { س. ص. فا. شاهد، طا.
نیق. ذ.

گواهی { س. شاهدک، شهادت،
طانیقلق. ذ.

کوب { ک. { جفتایچه ده } هپ،
بتون، جمله.

کوب { ص. فا. { «کوفتن»
فعلندن سمص. اولوب،
صتر. تشکیلنده بولنور } او.

ران، دوگن، ضرب ایدن: لکد
کوب = تکمه اوران.

گوبره { س. اسکی فشق، اراضی
یه آتیلان حیوانات
ترسی، زبل: بو طوبراق کوبره
ایستر.

گوبره لک { فت. کوبره آتمق،
کوبره ایله بسلک:
تارله بی کوبره لک.

گوبره لیمک { ج. کوبره ایله
بسلک، کوبره
ویرلک: شوبانچه بوسنه کوبره.
لغدی.

گوبره لی { ص. کوبره سی او.
لان، کوبره آتمش:
کوبره لی طوبراق.

گوبلک { س. ۱. انسانک واکثر
حیواناتک قارنلرینک
اورته سنده کی دلیکمی شکل که
رحمه جنین ایکن باغرساق
کبی بر رابطه ایله والده سنک
جسمه مربوط اولوب آناسنک
قانی اورادن کندی بدننه دخول
وجولان ایدر، سره، ناف:
چوجفک گوبلکی کیمک: کو.
بکنده بر صانچی واردر. ۲.
لاخنه ومارول کبی بعض سبزه
ومیوملرک اورته سی، مرکزی:
مارول، صلاته کوبک باغلامق:
قارپوز گوبکی. ۳. مح. اورته،
مرکز، قلبگاه: تا گوبکسنده:
شهرک گوبکسنده: طاووان گو.
بکی: کچه، شال کوبکی. ۴.
بطن، قرن، ذریت، نسل: بش
کوبک احفادی. ۵. حیوانک
کوبک جهتی پوستندن عبارت
کورک، نافه. { بو معنا ایله صفت
کبی ده قولانیلیر: } کوبک کورک.
|| کوبک دوشمک = کوبک فتنه
اوغرامق. || کوبک سوکلک =
چوق زور کورمک. || کوبک
طاشی = حمامک اورته سنده گو.
بکک اوزرینه یاتیلوب کندینی
اوغدیرمغه مخصوص مرمر
دوشلی یوکسکجه محل. || قادی
کوبکی = بر نوع خور طانیسی.

گوبکلیمک { فل. لخنه وصلاته
کبی شیشلر گوبک
باغلامق: لخنه لرها کو.
بکلمدی.

گوبسکی { ص. کوبکی اولان،
کوبک باغلامش: گو.
بکلی مارول.

گوبل { ص. (بلکه ر. Κοπελι
دن) باجاقمر جوجق.

گوبل { س. طوبراقدن بیوک و
کوب { آغزی طار قاب، دستی
وقوانوزک بیوک: صو کوبی،
ترشی کوبی. || آلتین کوبی =
پک زنکین آدم. || کوبه یتمک =
عقربت کبی حدتلمک، بر غضب
اولوب باغرمق.

کوپخانه { س. کوبلرک فونیدی
محل، مخزن.

کوپریمک { س. کوبریمک. با: کو.
پورمک وسائره.

کوپری { یا کوپری. س. ۱. بر
صوبک اوزرندن اوته
طرفه بچمک ایچون کراسته دن
ویاکرلر اوزرینه کارکیر یادمیر
دن یول، جسر، قطره، یل:
کوپری قورمق: کوبریدن بچمک:
اخشاب، کارکیر، طاش، دمیر
کوپری: دوبله اوزرینه قو.
رلمش کوپری. ۲. کوپری به
مشابه اوله رق ایکی اوجی مربوط
و اورته سی معلق کمرلی شی:
آبولت کوپریسی: کلید کوپریسی:
طوقه کوپریسی. || آسمه کو.
پری = ایکی جهته ایکی قله یا.
پیلوب اورته سی زنجیرله اورالره
آویلان کوبری. || سیارکوپری =
اکرتی عسکر کوبریسی.

کوپریچک { س. اوموز اوجلر.
ندن کوکسک بوقا.
ریسته کلوب کلیدلنن ایکی کیمک
که کرداک آلتنده خارجدن ده
بللی اولور، یون چنبری، تر قوه،
(قوشلرده) اوچرجاق.

اکثریا ضمائر شخصیه مضاف
اوله رق قوللانیلیر: کندیم کور.
دم: کندیمی کلدی: کندیکز;
کندک: کندی الیه آلدی.
|| کندی باشنه = ۱. کند
یلکندن کیمه تک امر ومدا.
خله سی اولمقزین: کندی باشنه
بوایشه قرار ووردی. ۲. یالکز،
تک، کیمه یارديم اتمکسزین:
بر بانچوان کندی باشنه او
قوجه بانچه بی اداره ایدبور.
|| کندی بی، کندینی بگمک =
خود بین اولق: کندینی، کند.
یسی بگمش = خود بین، خود
پسند. || کندی بی، کندینی
یلمک = خبر و عارف اولق:
کندینی یلیر = بخیر، غافل.
|| کندیندن چمک = بائلق، غشی
اولق. || کندینه کلک = آلیق،
عقلی باشنه کلک. || کندی
کندینه، کندی کندیمه،
کندی کندیکزه وسائره = ۱.
کندی باشنه، کندیلکندن،
باشنه سنک مداخله سی اولمقزین،
خود بخود: او کندی کندینه
کلدی: بن کندی کندیمه بویله
برایشه قالدیمه مام. ۲. یالکز،
تک باشنه: او قوجه بوی کندی
کندینه قالدیردی: او کتابی
کندی کندینه یازدی: کندی
کندیمه سویلدم = سویاندم:
کندی کندینه اوتوروردی.
|| کندیندن = کیمه طرفندن
امر واجبار کورمکسزین: کند.
یندن کلدی: بن بواشی کند.
یدن یایدم.
|| س. کنوپر صابندن
کندیر } چیقاریلان لیف، قباچه

کت: کندیر بزی.
کندیلک { س. ذات، نفس:
کندیلکندن = کندی
باشنه، کندیندن، رأی خودله:
کندیلکمدن = کندی باشمه،
کندیمدن و سائره. } یالکز
بوتعبیرده مستملدر. }
کنز { س. س. ع. ج. کنوز.
} فا. کنج } دن } خزینه،
دفینه.
کنز { س. } اسلاوجه: Kniaz
} پرنس: قره طاغ کنزی.
کنعان { س. م. شام سواحندن
عبارت اولان فنیکه
خطه قدیمه سنک السنه سامیه.
ده کی اسمی: ارض کنعان، فر.
Chanaan. || پیر کنعان =
حضرت یعقوب (عم).
کنف { س. ع. ج. اکناف.
} ۱. طرف، ناحیه، جهت.
۲. مح. حمایه، تصاحب.
کنف { س. } ع. کنف }
} دن غلط } آباق بولی،
آبدستخانه.
کنک { س. } یاخود کونک. س. کر.
} میتدن صو بولنده
مستعمل اسطوانه.
کنکر { س. } بیان انکیناری،
اشک دیکنی.
کنکره { س. } فا. قبه تک تپه سی،
} اک یوکسک یری.
کنوز { س. ج. ع. فد: کنز.
} با: کنز.
کنوپر { س. ۱. صابندن کندیر
} دینان وکشتدن قبا
اولان بر لیف چیقان بر نوع
نبات زرعی. ۲. بو نباتک تخمی
که قوش یمی اولور.

کنه { س. حیواناتک اته بایشوب
} قانلرینی امن تخته قوروسی
کبی بر کوچک بوجک، صاقرغه:
کوپک کنه سی. || کنه اونی =
حب السلاطین دینان بر جنس
نبات. || بوغدا ی کنه سی =
بوغدا ییتی. || کنه کوز = پک
کوچک کوزلی آدم.
کنه { ح. با: ینه.
کنه { س. ع. بر شیک غایتی،
} نهایت، اک دریگ ویا اک
اوجده کی نقطه سی: کنه وار.
مق = تمامیه واقف اولق.
کنه { وکنکار. با: کنه وسا.
} کنه.
کنیز { س. فا. جاریه، خلاق.
کنیزک { س. فا. کوچک جاریه.
کنیسا { س. با: کلیسا.
کنیش { کنیشک وسائره. با:
} کنیش وسائره.
کنیف { س. ع. آباق بولی،
} آبدستخانه، ممشا.
کنیه { س. ع. ۱. } عربلرده }
} «ابو» و «ابن» ویا
«ام» و «نت» لفظلریله باشلا.
بان لقب: ابوحنیفه، ابن خلدون،
ام سلمه کبی. ۲. } بزجه } بر
عسکری ویا مأمورک اسمی و
پدرینک اسمی وخدمته تاریخ
دخولیه بعض اوصافنی مبین
قیدکه مثلث الشکل اوله رق بر
صورت مخصوصه یازلمی
عادت اولمشدر: کنیه سنه مرا.
جعت اتمک: کنیه سی چیقارمق:
کنیه پوصله سی، دفتری.

گو { یاخود گوی. ص. فا.
} «گفتن» فعلندن سمص.
اولوب صتر. تشکینه کیرر }
دین، سویلین: راستگو = طو.
غری سویلین. || گفت وگو =
دید ی قودی، قیل وقال.
گوار { س. فا. هضم: خوشگوار =
} هضمی قولای.
گواکب { س. ج. ع. فد: }
} کوکب. با: کوکب.
گوان { س. } بر جنس دیکنلی
} اوت، قوغان دیکنی.
|| گوان اونی = قوغه لق، قوغان.
گواه { س. ص. فا. شاهد، طا.
} نیق. }
گواهی { س. شاهدک، شهادت،
} طانیقلق. }
کوب { ک. } چغتایچه ده } هپ،
} بتون، جمله.
کوب { ص. فا. } «کوفتن»
} فعلندن سمص. اولوب،
صتر. تشکینده بولنور } او.
ران، دوگن، ضرب ایدن: لکد
کوب = تکمه اوران.
گوبره { س. اسکی فشق، اراضی
} یه آتیلان حیوانات
ترسی، ذیل: بو طوپراق کوبره
ایستر.
گوبره ملک { ف. کوبره آتمق،
} کوبره ایله بسلک:
تارله بی کوبره ملک.
گوبره لیمک { ج. کوبره ایله
} بسلک، کوبره
ویرملک: شوبانچه بوسنه کوبره
لندمی.
گوبره لی { ص. کوبره سی او.
} لان، کوبره آتمش:
کوبره لی طوپراق.

گوبک { س. ۱. انسانک واکثر
} حیواناتک قانلرینک
اورته سنده کی دیکیمی شکل که
رحمه جنین ایکن باغرساق
کبی بر رابطه ایله والده سنک
جسمه مربوط اولوب آناسنک
قانی اورادن کندی بدننه دخول
وجولان ایدر، سره، ناف:
چوچنک گوبکنی کیمک: کو.
بکندنه بر صانچی واردر. ۲.
لاخنه ومارول کبی بعض سبزه
و میوه لک اورته سی، مرکزی:
مارول، صلاته کوپک باغلامق:
قارپوز گوبکی. ۳. مح. اورته،
مرکز، قلبگاه: نا گوبکندنه:
شهرک گوبکندنه: طاووان گو.
بکی: کچه، شال کوپکی. ۴.
بطن، قرن، ذرت، نسل: بش
کوپک احفادی. ۵. حیوانک
کوپک جهتی پوستندن عبارت
کورک، نافه. } بو معنا ایله صفت
کبی ده قوللانیلیر: } کوپک کورک.
|| کوپک دوشمک = کوپک فتنه
اوغرامق. || کوپک سوکلک =
چوق زور کورمک. || کوپک
طاشی = حمامک اورته سنده گو.
بکک اوزرینه یاتیلوب کندینی
اوغدیرمغه مخصوص مرمر
دوشه لی یوکسکجه محل. || قادی
کوبکی = بر نوع خور طانیسی.
گوبک لیمک { فل. لخنه و صلاته
} کبی شیشلر گوبک
باغلامق: لخنه ل دهها کو.
بکلمدی.
گوبکلی { ص. کوپکی اولان،
} کوپک باغلامش: گو.
بکلی مارول.

کوبل { ص. } بلکه ر. Κοπελι
} دن } باجاسز چوق.
کوبلر { س. کوچک وکنج زاغار.
کوپ { س. طوپراقدن بیوک و
} آغزی طار قاب، دستی
وقواوزک بیوک: صو کوپی،
ترشی کوپی. || آلتین کوپی =
پک زنکین آدم. || کوپه یمک =
عقربت کبی حد بلنک، بر غضب
اولوب باغرمق.
کوپخانه { س. کوپلرک قوندینی
} محل، مخزن.
کوپریمک { کوپریمک. با: کو.
} بورمک وسائره.
کوپری { یا کوپری. س. ۱. بر
} صو ک اوزرندن اوته
طرفه کیمک ایچون کراسته دن
ویاکرلر اوزرینه کارکیر یادمیر
دن بول، جسر، قطره، بل:
کوپری قورمق: کوپریدن کیمک:
اخشاب، کارکیر، طاش، دمیر
کوپری: دوبهل اوزرینه قو.
رلمش کوپری. ۲. کوپری به
مشابه اوله رق ایکی اوجی مربوط
واورته سی معلق کمرلی شی:
آبولت کوپریسی: کلید کوپریسی:
طوقه کوپریسی. || آصمه کو.
پری = ایکی جهته ده ایکی قله یا.
ییلوب اورته سی زنجیرله اورالره
آصیلان کوپری. || سیار کوپری =
اکرنی عسکر کوپریسی.
کوپریچک { س. اوموز اوجلر.
} ندن کوسک یوقا.
ریسنه کلوب کلیدلنن ایکی کیمک
که کردانک آلتنده خارجدن ده
بللی اولور، بون چنبری، ترقوه،
(قوشلرده) اوچر جاق.

كۆپرىچى { س. ۱. كۆپرى ياپان
اوستە. ۲. سۇردە
راست كەن سولك اوزرىنە كو-
برى قورمغە مەكەن عىسكىر.

كۆپرىچىلىك { س. ۱. كۆپرى
ياپىقى صنعتى. ۲.
عسكىر سۇرئەتلىك سەپەر
سولك اوزرىندە كۆپرى قورمىق
وظیفەسى: كۆپرىچىلىككە آيرىلان
افراد.

كۆپىشتە { س. ۱. كىنك كىنار.
لەندە قورقۇلۇق مەقا.
مەندە اولان تىختە سىر. ۲.
پارمىقلىك اوستەندەكى افق دوز
وقالين تىختە: نەردبان، پارمىقلىق،
طرازان كۆپىشتەسى.

كۆپك { س. معروف حيوان
اھلى كە انواع كىرەسى
اولوب او وسورى محافظە سەنە
و آو آلامغە يارار وصاحبە
اولان صداقتىلە و ذكاسىلە
مەشھورد، ايت، كەب، سەك:
آو كۆپكى = زاغار: بىكچى
كۆپك = اودە بىكچىلىك ايدىنى:
چوبان كۆپكى = سورىنى محافظە
ايدىنى: سوقاق كۆپكى = صاحبىز
اولەرق سوقاقلەردە تۈرەين و
جىنىسنىك ايلەكلىرىنى فوت ايتىش
اولان سۈيىز جىنى: فېنو كو-
پكى = اوڭ ايمچە بولندىر يىلان
كۈچك اجناسى: دىشى كۆپك =
قانچىق: كۆپك ياورىسى. || مچ.

پىس، ذىل، حقير (شەم و تحقير
تەبىرى اولوب صفت كېدە قو-
للانىلىر: كۆپك بىنى آلداندى:
كۆپك حەرىف اوتانمەندە يامە
كلىور. || كۆپك آباسى = بىرجىس
نەت، كەف، كەب. || كۆپك او.

غلى { ز بازىدى: كۆپۈغلى =
۱. خاش، مەين، قەبە، آچالچە جەلە.
كار: كۆپك اوغلى ايتىدىكى خىبات
براقادى. ۲. يمان، قورناز،
ايشكدار: چوق كۆپك اوغلى.
|| كۆپك اوغلىق { ز بازىدى:
كۆپۈغلىق = خىسانت، اھا.

نت، آچالچە خىل و دىسايىس:
بىنى اوپەلە بىر كۆپك اوغلىلە آلدە.
تەدى كە ھىچ خاطر مە كىزىدى.
|| كۆپك بالىقى = واطوز بالىقنىك
بىر نۇع، فر. Requin دىنەن
يېرىجى بالىق. || كۆپك دىشى =
آزى دىشلەلە اوڭ دىشلەر آردە.

سەندە بولنان سىورى دىرت دىش
كە كۆپكەدە وسائر يېرىجى حيوا-
نەردە يادە اوزون اولور. || كو-
پك كې، كۆپك كې، آچالچە:
كۆپك كې بىشمان اولمىق: كۆپك
كې يالوارمىق، || كەدىلە كۆپك =
ضدان لايتىجىمان، دائىما خىرلا-
شوب غاۋا ايدىنلەر قەندە سو-
يلىر. || كۆپك مەسى = قولتوق
آلتىندە چىقان بىر جىنس چىيان.

كۆپكلىك { س. آچالچىق، ناھەلەك،
خاشنىك: او كۆپكلىكى
كېم قىبول ايدىر؟ بويەلە كۆپكلىك
اولورمى؟

كۆپكلىك { فل. يورغونلىق و
يا قورقۇ و پىشما.
نەقدىن كۆپك كې صولومىق ويا
زبونلامىق.

كۆپۈرەك { فل. كۆپۈك حاصل
ايتىدىرەك، كۆپۈك
چىقارمەسىنى موجب اولمىق: آجى
سو صابونى كۆپۈرەك: شۈبىزى
صابونلە كۈزجە كۆپۈرەكلى: آنى
قوشدېروب كۆپۈرەكلىش.

كۆپۈرەك { فل. كۆپۈك حاصل
ويىدا ايتىك: بو
صابون كۆپۈرەكلى: دىكىز چوق
كۆپۈرەكلى: حيوان قوشمەندە
كۆپۈرەكلى، || آغز كۆپۈرەكلى =
چوق حەت ايتىك، قودورمىق.

كۆپۈك { س. مەي شېئىرلىك چوق
حەركەتەندە ويا اويىنامەندە
حاصل ايتىدىكى و صابون كې
بەش اجسامك ايتىدىكەندە پىدا
ايتىدىكى بىياز قىارمە كە ايتىنە
ھوا قارىشەندە ايلرى كىر،
كەف، رەسە: دىكىز كۆپۈكى،
صابون كۆپۈكى: آغزەندە كۆپۈك
كلىور: آت قوشمەندە كۆپۈك
ايتىندە قالمىشىدى. || دىكىز كۆپۈ-
كى = ۱. لولە طاشى: دىكىز كۆپۈ-
كەندە چىقارمەلىق. ۲. آجىق و
ترشەيە چالار مائى رەك. ۳.

آتلەردە قىزىل طون.
كۆپە { س. ۱. قەدىنلىك قولغا
آسەندىلىرى سوس، قرطە،
كوشوار: بىرچەت كۆپە: نەك طاش
پرلانە كۆپە. ۲. بەش حيوانلىك
بويىنلەندە كۆپە كې صارقان او-
زىن بىرچەت لىم زائىد: كچى ياد-
رىسنىك كۆپەسى اولور سە چوق
كۈزل اولور. || مچ. بىرچەت الماس
كۆپە = بىر بىرەنە تامامىلە مەشابه
ايكى شى. || كۆپە چىچكى = كۆپە
كې آشاغىيە صارقار بىر جىنس
چىچىك، قوقسا. || قولقا كۆپە =
اوتۇدلىق جىق نەسبەت، كوشەل
ايلە دىكىنلىك اخطار.

كۆپەلى { ۱. قولغاغندە كۆپەسى
بر قىز: قولقاغلىرى كۆپەلى. ۲.
بويىندە كۆپە كې صارقار بىرچەت لىم
زائىدى اولان: كۆپەلى كچى.

كۆت { س. ۱. سىورى ويا.
زىن اوليان، قوت:
كۆت ايتىك، كۆت پارمىق. ۲.
سىورى ويا اوليان، مەنجر:
كۆت كۆشە = زاۋىئە مەنجرە.
مە. اوروب دوگمى ويا
كۆت { دىرىك دىرىك سىس چىقار-
مىنى تصوير و تەقلىد ايدىر: يات
كۆت اورپور، دوگىوردى:
كۆت كۆت قىو اورپوردى.

كۆت { س. ۱. دىب، آلت: كۆ.
نى فرىزى موم: تەجرە
كۆتى. ۲. كرى، مەقەد، دىر.
۳. مچ. عو. جىسارت، جرات:
كۆتى واريىسە، طونارسە. || آق
كۆت = بىرجىس اوردىك و بىرجىس
قېلانغىچ. || طارق كۆتى = ايجى
صو طولى بىر نۇع قىسارچىق،
ئۇلۇل.

كۆتاه { يا كۆتە. ص. فا. قىسە،
قىسەر. || كۆتاهەين، كۆ-
تەين = صو كۆشۈنمەز، تەبىر-
سز. || كۆتاهەست = الى قىسە،
اقتدارسز.

كۆتۈر { كۆتۈردى وسائىرە. با:
كۆتۈر { كۆتۈر وسائىرە.
كۆتۈر { كۆتۈرى. با: كۆتۈر و
كۆتۈر { سائىرە.

كۆتۈرۈم { يا كۆتۈرۈم. ص.
اختيارلەندە ويا فەلج
وسائىرە عارزەندە طولابى
آياغە قالقە ميان و يورۇبە مەين،
اوتراق، سىقۇ. كۆتۈرۈم بىر
اختيار: اوتۇرە اوتۇرە كۆتۈرۈم
اولەجىق: كۆس كۆتۈرۈم = سىستون
كۆتۈرۈم، ھىچ بىرەندە قالقە ماز.

كۆتۈرۈملىك { س. آياغە قالقە-
مىيان و يورۇبە مەين

اختيار ويا مەفلۇجك حالى و
سەفلىقى: كۆتۈرۈملىك پەك آغز
بىر حالدر: كۆتۈرۈملىكەن چوق
قورقۇردى.
كۆتۈك { س. دىكەنك و صوبە ايلە
دوگمە، طباق، ضرب:
كۆتۈك وىرەك، چالماق = دوگمە:
كۆتۈك يىك = دوگمە.

كۆتۈكلىك { س. اگىر و بالانك آ-
قەسەنە قاپلانان مەشەين.
كۆتۈكلىك { فل. كۆتۈك سىس
چىقارمىق، كۆتۈك سىس
اورلىق: قىو كۆتۈلۈردى.

كۆتۈكلىك { فل. كۆتۈك سىس
چىقارمىق، كۆتۈك سىس
اورلىق: قىو كۆتۈلۈردى.
كۆتۈكلىك { فل. كۆتۈك سىس
چىقارمىق، كۆتۈك سىس
اورلىق: قىو كۆتۈلۈردى.

كۆتۈكلىك { فل. كۆتۈك سىس
چىقارمىق، كۆتۈك سىس
اورلىق: قىو كۆتۈلۈردى.

كۆتۈكلىك { فل. كۆتۈك سىس
چىقارمىق، كۆتۈك سىس
اورلىق: قىو كۆتۈلۈردى.

كۆتۈكلىك { فل. كۆتۈك سىس
چىقارمىق، كۆتۈك سىس
اورلىق: قىو كۆتۈلۈردى.

كۆتۈكلىك { فل. كۆتۈك سىس
چىقارمىق، كۆتۈك سىس
اورلىق: قىو كۆتۈلۈردى.

كۆتۈكلىك { فل. كۆتۈك سىس
چىقارمىق، كۆتۈك سىس
اورلىق: قىو كۆتۈلۈردى.

مە: قىپونك كۆتۈردىمى. ۲.
على الاطلاق سىس، شەتە، كو-
رەلى، ولولە: دىكىش ما كىنە.
سى ايتىدە اما كۆتۈردىمى چىكەم:
چوق پاتردى كۆتۈردى اوليور.
كۆتۈردىمى { س. كۆتۈردىمى
كۆتۈردىمى { اولان، پاتردىلى،
كۆرەلىلى، شەتەلى: چوق كو-
تۈردىلى بىر ما كىنە: پاتردىلى
كۆتۈردىلى ايشەن خوشلانام.

كۆتۈرۈملىك { فل. ۱. ياقىندە
اوزاغە سوق و
نەقلى ايدىك: بو صەدىق واپورە
كۆتۈرۈلە چىكەر: اوتك بورايە
كۆتۈرۈلە قولاى اما تەكرار
اورايە كۆتۈرۈلە زوردر. ۲.
قالدىرلىق، تەملى اولمىق: بويوك
بوقدر آغز لىقردى كۆتۈرۈلە مەز.
۳. قوپار يولب آلتىق: قولى بىر
كە ايلە كۆتۈرۈلە: نەرە دو-
شوب كۆتۈرۈلە.

كۆتۈرۈملىك { فل. ۱. ياقىندە
اوزاغە سوق و
نەقلى ايدىك: گۆتۈرۈملىك مقابلى:
اذن و بىر دىكىمە اوشاق اشپاسنى
آلۇب كۆتۈردى: اون دفعە
اشپاسنى كۆتۈرۈپ كۆتۈردى.
۲. قوپاروب آلتىق، رەغ وازالە
ايتىك: كە بىر قولى كۆتۈردى:
آلتىق صو كۆتۈردى. ۳. قالدىر-
مىق، تەملى ايتىك، قاپل و تەملى
اولمىق: بو پىنج چوق صو كو-
تۈرۈر: سرت آدمەرد لىقردى
كۆتۈرۈم. ۴. آلتىق، استىقاب
ايتىك: بو قاب ايكى اوقە كۆتۈ-
رە مەز. || صو كۆتۈرۈملىك = قاپل
تأويل اولمىق.

كۆتۈرۈملىك { فل. ۱. ياقىندە
اوزاغە سوق و
نەقلى ايدىك: گۆتۈرۈملىك مقابلى:
اذن و بىر دىكىمە اوشاق اشپاسنى
آلۇب كۆتۈردى: اون دفعە
اشپاسنى كۆتۈرۈپ كۆتۈردى.
۲. قوپاروب آلتىق، رەغ وازالە
ايتىك: كە بىر قولى كۆتۈردى:
آلتىق صو كۆتۈردى. ۳. قالدىر-
مىق، تەملى ايتىك، قاپل و تەملى
اولمىق: بو پىنج چوق صو كو-
تۈرۈر: سرت آدمەرد لىقردى
كۆتۈرۈم. ۴. آلتىق، استىقاب
ايتىك: بو قاب ايكى اوقە كۆتۈ-
رە مەز. || صو كۆتۈرۈملىك = قاپل
تأويل اولمىق.

كۆتۈرۈملىك { فل. ۱. ياقىندە
اوزاغە سوق و
نەقلى ايدىك: گۆتۈرۈملىك مقابلى:
اذن و بىر دىكىمە اوشاق اشپاسنى
آلۇب كۆتۈردى: اون دفعە
اشپاسنى كۆتۈرۈپ كۆتۈردى.
۲. قوپاروب آلتىق، رەغ وازالە
ايتىك: كە بىر قولى كۆتۈردى:
آلتىق صو كۆتۈردى. ۳. قالدىر-
مىق، تەملى ايتىك، قاپل و تەملى
اولمىق: بو پىنج چوق صو كو-
تۈرۈر: سرت آدمەرد لىقردى
كۆتۈرۈم. ۴. آلتىق، استىقاب
ايتىك: بو قاب ايكى اوقە كۆتۈ-
رە مەز. || صو كۆتۈرۈملىك = قاپل
تأويل اولمىق.

كۆتۈرۈملىك { فل. ۱. ياقىندە
اوزاغە سوق و
نەقلى ايدىك: گۆتۈرۈملىك مقابلى:
اذن و بىر دىكىمە اوشاق اشپاسنى
آلۇب كۆتۈردى: اون دفعە
اشپاسنى كۆتۈرۈپ كۆتۈردى.
۲. قوپاروب آلتىق، رەغ وازالە
ايتىك: كە بىر قولى كۆتۈردى:
آلتىق صو كۆتۈردى. ۳. قالدىر-
مىق، تەملى ايتىك، قاپل و تەملى
اولمىق: بو پىنج چوق صو كو-
تۈرۈر: سرت آدمەرد لىقردى
كۆتۈرۈم. ۴. آلتىق، استىقاب
ايتىك: بو قاب ايكى اوقە كۆتۈ-
رە مەز. || صو كۆتۈرۈملىك = قاپل
تأويل اولمىق.

كۆتۈرۈملىك { فل. ۱. ياقىندە
اوزاغە سوق و
نەقلى ايدىك: گۆتۈرۈملىك مقابلى:
اذن و بىر دىكىمە اوشاق اشپاسنى
آلۇب كۆتۈردى: اون دفعە
اشپاسنى كۆتۈرۈپ كۆتۈردى.
۲. قوپاروب آلتىق، رەغ وازالە
ايتىك: كە بىر قولى كۆتۈردى:
آلتىق صو كۆتۈردى. ۳. قالدىر-
مىق، تەملى ايتىك، قاپل و تەملى
اولمىق: بو پىنج چوق صو كو-
تۈرۈر: سرت آدمەرد لىقردى
كۆتۈرۈم. ۴. آلتىق، استىقاب
ايتىك: بو قاب ايكى اوقە كۆتۈ-
رە مەز. || صو كۆتۈرۈملىك = قاپل
تأويل اولمىق.

كۆتۈرۈملىك { فل. ۱. ياقىندە
اوزاغە سوق و
نەقلى ايدىك: گۆتۈرۈملىك مقابلى:
اذن و بىر دىكىمە اوشاق اشپاسنى
آلۇب كۆتۈردى: اون دفعە
اشپاسنى كۆتۈرۈپ كۆتۈردى.
۲. قوپاروب آلتىق، رەغ وازالە
ايتىك: كە بىر قولى كۆتۈردى:
آلتىق صو كۆتۈردى. ۳. قالدىر-
مىق، تەملى ايتىك، قاپل و تەملى
اولمىق: بو پىنج چوق صو كو-
تۈرۈر: سرت آدمەرد لىقردى
كۆتۈرۈم. ۴. آلتىق، استىقاب
ايتىك: بو قاب ايكى اوقە كۆتۈ-
رە مەز. || صو كۆتۈرۈملىك = قاپل
تأويل اولمىق.

۳. یوق، جرسله يئك : حريف
بر تپسی بورکی کوجردی .
{ کوجک } ۱. س. ۱. کوجک شیء،
کوجک (یاورو، کنج، جیوه .
لک. ۲. دوه یاوریسی (کوشک
دخی دینلیر. ۳. بی ادبانه بر
طاقم وضعیتلره اوپناهه رق رقص
ایدن اوغلان: کوجک اوپناتقی؛
کوجک اوپونی .
{ یاخود کوجوک. ص.
کوجک } اصل ترکیبی سی
«کیچک» و «کیچی» اولوب
قارسیده مستعمل ايسده ترکیبه
دن مأخوذ اولسی محملدر. هر
حاله «بیوک» لفظنه تطبیقه
«کچوک» یازماملی ۱. جسم
و حجمی و یا وسعت و مسافه سی آز
اولان، صغیر، اوقاق، خرد: کو-
چک طاش: کوجک طاغ: کو-
چک کوی: کوجک دره. ۲.
اهمیتیز، دکر سز، حقیر: کوجک
ایش: کوجک آدم. ۳. باشی آز،
کنج: کوجک قارنداش: کوجک
اوغلم؛ او بندن کوجکدر.
|| کوجک دوشمک = قارشیلقه ده
بولنه میوب محجوب اولق. || کو-
چک باش = جوجقلق، صباوت:
کوجک یاشندن بری بویه در.
= س. ۱. یاورو، پیچه: دوه .
ئک کوجکی ده یاننده ایدی: هر
حيوانک کوجکی کوزلدر. ۲.
جوجق، طفل، صبی: کوجکلر
اوپناتقی ایچون بر میدان. ۳.
کوجکک، صباوت، طفولیت:
کوجکدن بری درسه چالیشمدر.
{ کوجککلمک } قه. کوجولتمک،
{ کوجک } کوجک، یایمقی،
تصغیر اتمک.

{ کوجک } ۱. س. ۱. کوجک
{ اولان شینک حالی،
اوقاقق، صغر: بوطاشک، طاغک،
تارله نك کوجککی. ۲. جوجقلق،
صغر سن، صباوت، طفولیت:
کوجکلکنده پک یاراماز ایدی.
۳. ناسزا فعل و حرکت، بادی
خجالت و محجوبیت ایش، ذل،
حقارت: بوسزک ایچون بر کو-
چکلکدر.
{ کوجککلمک } قه. تحقیر و تذلیل
{ اتمک، کوجک
نظریله باقوب اهمیت و برمه مک.
{ کوجککلمک } یا کوشکلمک. قه.
{ (دوه) یاوریلا.
مق.
{ کوجککلی } ص. کوجکلی بیو-
{ کلی = کوجک بیوک
قاریشقی، بر بری اوستنه.
{ کوجکگن } یا گوجون. س. ۱.
{ طاوشان یاوروسی.
۲. بکلکی طاوشان. ۳. قیر
صاگساری: گوجگن کورکی.
|| بر گوجگنی = کوستبک.
{ کوجکک } فل. ۱. رحلت، انتقال
{ اتمک، گوج اتمک،
مهاجرت اتمک: دیار آخره گو-
جیدی. ۲. خیمه یی قالدیروب
باشقه بره قونمق: اقوام بدویه
حیوانلرینه مرعی بوله یئلمک ایچون
دائما قوتوب گوجرلر. ۳. نقل
خانه اتمک، طاشیمق: یایلهیه،
کوشکه گوجه جکر. ۴. ارتحال
ایتمک، اولمک، وفات اتمک: اوده
گوجش. ۵. ایچری به ییققلق،
باتقی، چوکمک: قویو گوجیدی.
{ گوجن } س. ۱. گوجگن.

{ فل. اولمک، وفات،
ارتحال اتمک.
{ ص. ۱. پک کو-
چک } چک: کوجوچک
بر او. ۲. سوهلی کوجک
{ تحبیب ایچون } : کوجوچک
اوغلم.
{ کوجورک } ص. آز و یا اولدقه
{ کوجک، کوجکجه،
آز دها کوجک: او بوندن
کوجورکدر.
{ کوجوک } کوجوکک. ۱. کو-
{ چک و سائره.
{ کوجولتمک } قه. ۱. بر شیشی
{ اولدیفندن دها
کوجک یایمق، حجم و یا وسعتی
آزالتمق، تصغیر اتمک: بوطاشی،
تخته یی، اوطه یی بر آز کوجولتمک
اقتضا ایدر. ۲. اهمیت و برمه
مک، اهمیت آزالتمق: او دائما
ایشی کوجولتمکی سور بیوتمک
ایستمز. ۳. یاشنی صافلا یوب
کوجک کوسترمک: قیزی پک
کوجولتمک ایستور.
{ کوجولتمک } فل. ۱. دها کو-
{ چک اولق: ای
باقلدیفندن آغاجلرک میوه لر
کیتدکجه کوجولیور. ۲. یاشنی
کیزیوب کندینی کوجک کوستر
مک: قادیلر دائما کوجولتمک
ایسترلر.
{ گودری } س. گیک دریسندر
{ صی. ۱. طفل
{ س. قالین باغری صاغک
{ قیمی، کور باغری صاق
گودن بومباری.

گودفوك { ص. قوروقسز، تو
گوز، اكسيك،
سقط، ناقما: كودوك خروس؛
گودوك قالمق = تيجه سز قالمق.
گوديجي { س. ص. ۱. حيوانلري
سوق وتسريب ايدن
سوريجي. ۲. سوري ي رعي
ايدن، راعي، چوان.
گور { ص. ۱. فارسي ايله مشتر.
كدر } ۱. كوزي كورمز،
اعمي، نابينا: كور آدم؛ بر كور
ديلجي؛ بر گوزندن، ايكي گور
زندن كور؛ آنادن طوغمه كور؛
خرپر. ۲. گورمز، سقط: گور
زي كور؛ بر گوزي كور
اولدي؛ كور گوزلي. ۳. كمز،
كسكين اوليان، كند: كور
چاق. ۴. ضياسز، قراكلق:
كور قنديل، كور اوطة. ۵.
چوزلمز، قاريشق: كور دوگوم.
۶. تيقظسز، غافل، يخبر. || كور
ابه = بر نوع چوجق اويوني كه
برينك گوزيني باغلايوب ديكر.
لري اطرافنه طولاشمغله اوينا.
نيلير. || كور اوغلي = حكاياتي
مشهور بر شق؛ و تحكمندن
كنايه قارى، زوجة؛ بر كور
اوغلي بر آيواض = كنديله
زوجهم، غلبه لم يوقدر. || اولو.
نك كوري = «كور اولور بادم
كوزلي اولور» مثلندن مأخوذ
اوله رق برينك سوزيني تزييف
و استخفاف مقامنده قوللائيير.
|| كور بوغاز = اوپورلق. || كور
دوگوشي = كيمسه نك كيمسه دن
خبري اولمق سز علي الغله او.
لنان ايش: بر كور دوگوشيدر
كيدور = كيمسه نك كيمسه دن

ته لنگ كوربه لك. ۲. كنجلك،
نازه لك: او قيزك كوربه لك.
گورتمك { فت. زياده قورومتق،
ايتك: اتمكي، چاشيري روز.
كارده، كونشده، آتشك قار.
شيسنده گورتمك.
گورتون { س. بر نوع بيوك
سمر.
گورجي { گور جيستان. ۱. ا:
گرجي، گر جيستان.
گورديرمك { ايتك، كوستر.
مك. ۲. باقديرمق، رؤيت و
اجرا ايتدirmek: ايش، خدمت
كوردirmek.
گورسيمك { فت. كوسترمك.
مر.
گورش { س. (وغلطي: گولش)
پهلوانلرك و بعض
حيوانلرك طوشمه لري، دو.
گشمه لري، بر بريني يكمكه چيا.
لامه لري، مصارعه: پهلوانلرك،
قوچلرك گوش: گوش طو.
تمق.
گورشجي { س. (غلطي: گور.
گورشجي) لشجي) كورش ايدن
پهلوان، مصارع.
گورشديرمك { فت. (غلطي:
گولشدير.
مك) گوش ايتدirmek، پهلوا.
نلري ويا قوچ و خروس كي
حيوانلري طوشدirmek، مصا.
رعه ايتدirmek: پهلوان، خروس
گورشديرمك.
گورشديرمك { فت. ۱. ايكي
آدمك بر برليني كورمه لرينه
واسطه اولق، ملاقات ايتدirmek.

خبري يوقدر. || كور صيحان =
كوستيك. || كور قنديل = يك
سرخوش. || كور قيا = دكيز
ايچنده كورونمز طاش. || كور
كورينه = علي الغفله. || كور
گوزلي = نانكور، كافر نعمت.
|| كوربول = دمپر يولرده اوچي
چيتماز يول.
گور { مه. بول بر شيتك سرعت
و كترله جريان و طغياني
ويا بر شيتك كورلدي ايله يقيلوب
دوشمه سني تصور و تقليد ايدر:
دره نك صوبى گور ايدوب
اووه يي باصدي؛ گور گور
ايشيلور؛ ديوار گور ييقلدي.
= س. گورلدي، شمانه، غاوغا:
خار گور اكسيك دكلدر.
گور { ص. ۱. بول، وافر،
مبدول، فراوان: گور
صاج: گور صو. ۲. آجيق،
يوكسك، طنبن انداز: گور
سس. ۳. آجيق، قوتلى،
موتلى: گور طالع.
گور { س. فا. ۱. مزار، مرقد.
۲. بيان اشكي. ۳.
ياگيور. س. نارله صولا.
گور { مغه مخصوص اينجه صو
يولى، صوبك برده آچديني
اوافق آرق.
گوربوز { ص. ياشندن زياده
كوستريشلي، سربلش،
كنج ايريسى، وجودلى و زورلى:
گوربوز بر دليقانى.
گورپه { ص. ۱. نازه، قارتلا.
شماش، ترفنده، تر
و نازه: كوربه خيار. ۲. بك
كنج، نازه: كوربه قيز.
گورپه لك { س. ۱. نازه لك،
ترفنده لك: بو صلا.

طونق ایچون البسه نك ایچنه
و یا سوس ایچون طیشنه قایلان،
فروه، پوست؛ حیوانك جنسنه
و یرینه کوره انواع کثیره سی
وارد: تیلکی، سمور، نیون
کورک؛ قفا، نافه، پاچه کورک
وساژه. ۲. کورک قایی او-
ستلک لباس که مختلف بیجیلری
اولوب و قتیله اونفورمه کی
پایه و مسنده کوره کیلیدی:
کورک کیمیک؛ کورکی جیقارمق.
کورک { س. } «کوراک»
{ یازمقدمه معنا یوقدر }
۱. یرده بولنان طوبراق و قوم
و کوبره و کول کبی شیلری
کورمکه یعنی قازیه رق سورمکه
مخصوص دمیردن و یا نخته دن
یاصی و اوزون صابلی برآلت که
صابیله ایلری به ایتیلرک قوللا-
نیلیر: قازمه کورک = قازمه ایله
اونك قازدینی طوبراغی طویلا-
یوب آتمه مخصوص دمیر
کورک؛ خرمان کورکی = جوبانی
صاورمغه مخصوص نخته کورک؛
اتمکچی، فورنجی کورکی = اتمکی
فورنك ایچنه قویوب جیقارمغه
مخصوص پك اوزون صابلی نخته
کورک. ۲. آتشدن قور و کول
جیقارمغه مخصوص صابیله برابر
یکپاره کوچك دمیر آلت:
ماشه کورک؛ آتش کورکی؛
مطح کورکی = دها بیوی. ۳.
قایق و صندوق و قتیله کوچك
کیلری دخی بورومک مخصوص
اوجی یاصی و صابی یووار-
لاجه قایلن نخته آلت که تکنه نك
کنارینه چیوی ایله ایلشیدیر.
یلوب هر بری و یا هر جفته بر

مك، بر یره کله رینه یارديم و یا
مساعده ایتك: سزی حظ ایدم.
جککز بر آدمه کورشدیره.
جکم، بو مکتبه شاگردانی
خارجدن کیمسه ایله کورشدیر-
مزلر. ۲. صحبت و مکالمه و یا
مذاکره ایتدیرمك: بن طرفینی
کورشدیره مده قرارلینی سزه
تبلیغ ایدرم.
گورشلک { ج. } ۱. ملاقات
ایدلك، بر یره
کلنك: وقتسز کورشلک
اولماز صوکره کورشله ییلیر.
۲. قونشلق، صحبت ایدلك،
مکالمه و مذاکره اولنق: بواش
حقنده کنیدیلرله کورشلک اقتضا
ایدر؛ قهوه ده کورشلک
مناسبتدیر.
گورشلک { ج. } (زبانزدی:
گولشك) کور-
رش ایدلك، مبارزه و مصارع
اولنق: بوراده گورشلر: بو
صیقاقد کورشلیری؟
گورشلک { ف. } ۱. ایکی و یا
کورمك، بولشلق، ملاقات ایتك:
برادرمه جوقدن کورشمدم؛
قومشولرله هرکون کوریشورز؛
کورشیملی ناصلسکز = بربریزی
کورمیه لی. ۲. قونشلق، صحبت
ایتك، محبت ایتك: بر ساعت قدر
کورشدك؛ اوته کی بریکی ایله
کورشمك صرف ایدم جکم زمانی
مطالعیه حصر ایتسم دها
فائده لی اولور؛ اوزون اوزادی
یه کورشدك. ۳. سولشمك،
مکالمه، مذاکره ایتك: بواش
ایچون کوریشملیز؛ کنیدیلرله

قایق طرفندن قوللانیلیر: قایق
کورکی؛ قایقچی کورکی؛ کورک
چکمک = کورک قوللانیرق قایق
بورومک. ۴. و قتیله بکلک
کیلرله کورک چکمک خدمت
زجریه سی که جنایتله متهم اولانلره
و یریلیر بر جزا ایدی و الیوم
پرانقه ایله مترادف کیلیدر:
کورکله محکوم؛ اون بش سنه
مدتله کورک جزاسنه، کورکه
وضعنه حکم اولندی. || آقندی یه
کورک چکمک = نافله یورلق
|| کورک کیمیک = اوموزك آرقه
طرفنده کی مثلث الشکل یاصی
کیمک، عظم الکترف.
گورک { ص. } «کیورک» یازمق
{ معناسدیر } ۱. قوری
اولوب قیرلدقه و یا ایصیرلدقه
قتر قتر ایدن، چاپوق قیریلان،
ازلیوب و اوزانلیوب قیریلان:
گورک چورک، سمیت؛ گورک
ات. ۲. گورک شیلرک قیرلسی
سنه بکزر برس جیقاران:
گورک برگولسی واردر. =
ح. بوصورتله قیریلر ق و یا بویه
برس جیقارمه رق: قوزی
کورک کورک یایراق ییوردی؛
کورک کورک کویور. = س.
قتر قتر بن قوری سمیت و یا
چورک، غلطه، پکسیماد: چای
ایله برایکی گورک یدم.
گورک { س. } کورنیش، کوستر.
ایش، منظره، صورت
خارجیه: بوبناک گورکی کوزل.
گورکچی { س. } کورک (فروه)
ایان و پایان و البسه قایلا-
یان: کورکچیلر اصنافی، چار-
شینی.

گورکچی { س. } ۱. برنوع کورک
ایان و صاناتان آدم.
۲. بر قایق یا صندوق کورک
چکن قایقچی.
گورکچی { س. } گورک یعنی
قوری چورک و یا
پکسیماد یان و صاناتان آدم.
گورکلی { ص. } ۱. کورکی او-
لان، کورک قایلا.
نمش: کورکلی یالطو. ۲. کورک
قایی بر لباس کین: کورکلی
بر اختیار کوردم.
گورکلی { ص. } کورکی اولان:
{ بر، ایکی، بش چفته
کورکلی صندوق.

گورگیسز { ص. } تجربه سز، آ.
لشماش، عجبی،
طوی.
گورگیسزلك { لک، عجیبك،
تجربه لی، مجرب،
کار آزموده، کار
آزما، ایش گورمش، ایش
بیلیر.
گورل { یا گورول. س. } کو-
رلدی، شمشه: خارل
گورل. = مه. بولق و شمشه
ایله آقان بر شیشی تصویر و
تقلید ایدر: گورل گورل صو-
آفتی.
گورلنك { ف. } گورلدی ایتدیر
مك، کور دیه بیوک
سس جیقارمق: بوو ارلانا قیا
اورته لی، طاعلری گورلندی.
گورلنك { ف. } ۱. کور ایتك،
قوة باصردنه خلل
کتیرمك، کورنی سقطلامق:
بو دومان بزى کوراته جکدر؛
جاهل بر مططب و یردکی یا کلش
بر علاجه بیچاره سی بستیون کور-
لندی. ۲. کسینلک کیدیر.
مك، کمز حاله کتیرمك: مقوا
کسره شوچاقینی کورلشمسکز؛
اوستره یی کورلتمک. ۳. روا-
جنه خلل کتیرمك، سورومنی
بوزمق، اعتبار سز ایتك: آورو یا
معمولاننك اوجوزلغی صنایع
محلیه یی کورلندی.
گورلدنك { فل. } ۱. گو-
رلدی ایتك،
بیوک برس جیقارمق، پاز-
دی ایتك: آراهه قالدیرم طا-
شیلری اوزرینه یووارلانیرکن

۳. طن اولفق، بکزه مک، مظنون اولق: بو گاش ائی گو-
رینور، اییک کی گورینور، اقشام
یاغور یاغ جق کی گورندی اما
ینه یاغمدی. ۴. ظهور ایتک،
نجلی ایلک: کجه وقتی کندیسنه
بر جن گورندیکنی ادا ایدبور.
۵. موجود و حاضر اولق،
میدانده اولق: کندییی بر قاج
گوندن بری گورنیمور: گور-
نیمور سکر نه اولد یکر؟ ۶.
چیمق، صافلاماق، گوزیکمک:
فلان قادن قاینلرینه گورینور؛
اوکیسه به گورنمز. ۷. کندیسنی
کوسترمک برشی: سوله مک ویا
یاغق. ۸. گوزه گورنمک = نظره
جاریق، جالب نظر دقت اولق.
گورنمک { یا گورنمک. فل.
چوق بکلمک بکجه
بکجه صبری نوکتمک.

گوریش { ۱. گورنمک
فعلی. ۲. گورنمک.
۲. گورین شکل و صورت،
صورت ظاهره، شکل خارجی:
گورینشی گوزل. ۳. گوسترش،
نمایش. ۴. وقتیه خاک حضو-
رینه وصول ایله اثبات وجود
ابدوب سرفرو ایدیش.

گورفک { ۱. آتشی هوا.
لاندیرمه مخصوص
طولومه اصولنده درمی و مشین
وتختدن آت: آتش، صوبه
کوروی: دیرچی کوروی =
دیرچیلرک قولاندقاری بیوک
نوی. ۲. هوا ایله چالیز یسنی
چالیزله هوا ویرمه مخصوص
ال ویا آفاقه آیلوب قیایر مشین
ویا کاندندن آت: آرموشیق

کوروی. ۳. فایطونک کوروک
صورتنده آیلیر قیایر اورتیسی.
۴. بورن، گوکس کوروک کی
واروب کلک = بورغونلقدن ویا
حدندن چوق صولومق. ۵. لاف
کوروک = لافزن، کوزه، چاک
چاک. ۶. یانغینه کوروکله کیتک =
نفاق و اختلافی تشدید ایتک
چالیشیق.

گورفک { ص. غورق، قولو-
چته: گوروک طاؤق.
گورفکسیمک { فل. (طاؤق)
غورق اولق،
قیزمق، کوسنمک.

گورفکیمک { یا کورفکیمک.
۱. کوروکله
اوئلک، طوتشدیرمق: آتشی
کوروکک. ۲. قیزشدیرمق،
تشدید ایتک: اصل محاسده بی
کو کوروکین اودر.

گورفکلی { ص. ۱. آیلوب
قپانه رق هوا ویرن
آلنی اولان: کوروکلی چالنی.
۲. آیلوب قیایر اورتیسی اولان:
کوروکلی فایطون.

گورفم { س. کورمه، کوریش،
رؤیت، مشاهدہ.
۱. یوز گورومی = گوگیل کلینک
یوزنی آچوب کوردیکنده ویر-
مسی عادت اولان مجوهراته
متعلق هدیه: یوز کورومی طاقت.

گورفجه { س. زوجیه نسبتله
قوجه تک همشیره.
سی: کاین گوروجیه لرله ائی
کینور.

گورفمک { س. گوگیل کیتک
طاقتی یوز گو-
روی هدیه سی.

کور { س. معدنچی اوجاقی، طو-
پراق اوجاق.

گوره { د. «گورمک» فعلندن
نظراً، تطبیقاً، توفیقاً،
عنه، جبه، باقایلرسه، قالیرسه،
نسبه، اعتبارله، اقتضاسجه، مو-
جبنجه: بیوک کینه کوره = جسا-
متنه نظراً، جسمانی اعتبارله؛
بکاک کوره = بجه، بکا قالیرسه؛
هرکس اقتدارینه گوره =
اقتداری نسبتنده؛ ایشتنده.
یکمه گوره = مسجولمه نظراً؛
بر باقیمه گوره = برججه؛ آلدینی
امره گوره حرکت ایدمکچکر =
آلدینی امره موجبنجه؛ زمانه به
گوره = زمانه اقتضاسجه؛ هر
کسه قابلیت ذهنیه سنه گوره
سوز سوبلی = قایت ذهنیه سیله
متناسب صورتنده.

گورهمک { یا کورهمک. فته.
برده بولان طو-
پراق وسائره بی کورکله سوروب
تمیزلک: باغچی، آخوری کو-
رهمک؛ طوپراغی، کوبره بی کو-
رهمک.

گورهنک { س. ۱. انسانلرک
بربرینه باقرق یا.
بدقلری شی، عادت، اصول،
معتاد اولان رسم و آیین: کو-
رهنک تابع اولق؛ دوگون
مصارفی هب گورهنک بلاسیدر.
۲. گورگی، تجربه، گورگی ایل
کسب اولان معلومات: گوره-
نکسر آدم.

گوریمی { ص. ۱. کورن،
باقاق، ناظر. ۲.
کاینک قیز آرابوب بولمه کیدن
قادی: گوریمچیلر گلدی: قیز

بیودی گوریمچیلره چیقور؛ گو-
ریمی به چیمق = گوریمی کریمک.
گوریش { س. کورمه، رؤیت،
نظر، نظره: برگو-
ریشده = برنظرده، یک نظرده،
نظره واحدهده.

گوز { س. ۱. انسانده و حیوا-
نانه کورمک آتی، آلت
باصره، عین، چشم، دیده: گوز
آچی: گوز قیامت؛ قره کوز؛
الا گوز؛ گوزک آتی، قره سی؛
گوز بیکی. ۲. گورمه، رؤیت،
باصره: گوزی آچی: کوزی
کسکین. ۳. منبع، بر صوبک
یردن چقیدنی محل، قیناق، عین:
صوگوزی. ۴. دلک، چوقور:
بال کوجنک کوزلری: ایکنه
گوزی: گوز گوز = دلیکی. ۵.

چکجه: ماصه تک گوزنده در.
۶. تقسیم، بولوک: بش گوز
منازه: او دکرمنک اوج گوزی
واردر. ۷. ترازوی کفه سی:
ترازی گوزی. ۸. کر: کوبری
گوزی. ۹. نظر، چشم بد:
گوزه گلک، گوز دگمک. ۱۰.
نظر، اعتبار، مقبولیت: دنیا
گوزمده یوقدر؛ برشی گوزینه
کیرمیور. ۱۱. نوجه، محبت:
گوزه کیرمک؛ گوزدن دوشمک؛
گوزدن چیمق. ۱۲. گوز آتمق =
اشارت ایتک. ۱۳. آج گوز =
حرص، طمع، طویمالزاق؛ آج
کوزلی = طعمکار، حریص.
۱۴. گوز آچی = ۱. طومق،
دنیا به گلک. ۲. راحتلامق،
نفس ایتک: ایشدن گوز آچه-
مدم. ۳. دقت ایتک، تیقظ

اوزره بولمق: کوزکی آج.
۱. گوزلرینی آچی = ۱. حیران
اولق، حیرنده قالمق. ۲. آلیشد.
یرمق، او یاندیرمق، اقاط ایتک.
۳. گوزلرینی درت آچی = ۱.
زیاده دقت ایتک، تیقظ اوزره
بولمق. ۲. حیرنده قالمق. ۳. آچیق
گوز = او یانیق، متیقظ. ۴. گو-
زی آچیق، گوزی آردنده: نائل
مرام اوله مامش، نائل مرام او-
لمازدن وفات ایتش. ۵. گوز
آچیقلی = ذکا، او یانیق. ۶. گوز
آغریسی = رمس. ۷. ایلک گوز
آغریسی = ۱. برنجی دفعه اوله.
رق چکیان عشق و ابتلا. ۲.
ایلک اولاد. ۳. گوز آتی = گو-
زک بیاض قسمی. ۴. گوز آلمق =
گوزی فاشدیرمق. ۵. گوز اونی =
حشیشه الین (نبات). ۶. اوکوز
گوزی = آرنیق (نبات). ۷. گوز
اوسکی = حضور: گوز اوکنده =
حضورده. ۸. گوز اوی = گو-
زک چوقوری، خانه چشم.
۹. گوز ایتک = اشارت ایلک. ۱۰.
گوز ایصیرمق = طایرکی اولق.
۱۱. ایکی گوز آره سننده = طرفه
الیننده. ۱۲. ایکی گوزی ایکی چشمه =
چوق آغلامقدن کنایه. ۱۳. گوزه
باتمق = موجب حسد اولق.
۱۴. گوز باغی = سهر، افسون.
۱۵. گوز باغیچی = سحر، افسونکر.
۱۶. گوز بیکی = گوزک اصل کو-
رن مرکزی که اینجده قارشیه
کلن آتمک رسمی گوریمکله
بویله تسمیه اولمشدر، انسان
الین، مردمک چشم. ۱۷. گوز
بلرتمک = حدتله باقسوب تهدید

ایتک. ۱۸. گوز بونجوغی = نظره
قارشیه طاقیلان ماوی بونجوق.
۱۹. گوز بویامق = سحرکارانه بر
صورتله آلداتمق، اغفال ایتک.
۲۰. بیگ گوز اونی = محدود دینلن
بر جنس نبات. ۲۱. پاتلاق گوز =
۱. بوزیلوب طیشاری به فیرلامش
گوز. ۲. طبیعی اوله رق طیشا-
ری به فیرلامش چیقندیلی گوز.
۳. کوزی پک = جسور، جری.
۴. گوز پیکاری = گوزک بورن
جهتنده کی اوجی. ۵. گوزده تو-
تمک = زیاده آرزو اولمق،
حسرت کشی اولق، ابرغمک.
۶. گوز چیقارمق = ۱. کور
ایتک، گوزینی سقطلامق. ۲.
اضرار ایتک، بوزمق، خلل
کتیرمک. ۳. گوزدن چیمق =
آرق آرزو اولمامق، یققلی،
صوتومق: او قدر هوسله یایدیر.
دیم او ایستدیکم کی اولد یغیون
گوزمدن چیمدی. ۴. گوز حبسی =
کیمسه ایله کورشمه مک اوزره بر
اوطه به حبس و توقیف. ۵. گوز
حکیمی (هکیمی) = کمال.
۶. خروس گوزی = برجنس پایا.
دیه. ۷. گوز داغی = ۱. گوز
طاشی. ۲. تهدید، تخوف.
۳. درت گوزله باققی = صبرسنز.
لقه بکلمک. ۴. گوزینی درت
آچی = پک متیقظانه طاورامق.
۵. گوز دگمک = نظر اصابت
ایتک. ۶. کوز دمیری = بحر.
کمینک باش طرفنده بولسان و
هر وقت قوللانیلان بیوک دیر.
۷. گوزدن دوشمک = نوجه
غالب ایتک، اعتبارسنز او.

لمق. || كوز دونمك = حدث ويا
ديكر شدتلى بر حس تاثيريله
كندىنى ضبط ابد ميه جك حاله
كلك. || كوزده، كوزك او كنده
اولمق، طومومق = خاطر دد
چي قماقم، تماميله خاطر ده اولمق؛
او وقته حالا كوز مده در، گو.
ز مده طور بور. || كوز ديك مك =
۱. دقتله باقم. ۲. زياده آر.
زواتك، هر نه صورته اولور سه
اله كچير مكه چالشمق. || كوز
سوزمك = يان كوزله و دقتله
يوقايدن آشايى باقوب تفتيش
ايتك. || كوزل سوزمك = مخور
اولمق، اويقو باصمق. || صيفير
كوزى = بر جنس ايرى ياديه.
|| كوز طاشى = زاج، كبريت
نحاس. || طاق كوزى = بر جنس
كوجك ياديه. || كوز طور.
مق = ناكورلك جزاسى اولمق.
|| كوز طومومق = قناعت كلك.
|| كوزى طوق = قناعتكار،
حريص و طمعكار اوليان، اهل
قناعت. || قاش بايه ديك ركن كوز
چيقارمق = ايلك نيتيله فنالق
ايتك، بر ايشى دوزلتمك
مقصديه بوزمق. || كوز قالمق =
غبطه ايتك، حسرتكش اولمق.
|| قايتاج كوز = چينليرلكى كپي
قويروغى يوقايريه مائل كوز.
|| كوز قباغى = برى يوقايدن
وديكري آشايدين قسانه رق
كوزى اورتن زاورل، جفن.
|| كوزى قبالى = تجربه سز، بخبر.
|| قيق كوز = يارى قبالى كپي
طوران كوز. || كوز قزارمق =
۱. كوزل بولانوب كورمه مك.

۲. بايق. ۳. بيوك بر تاثيردن
يادىغى و سويلديكى دوشونمز
اولمق. || كوز قرارى = تخمين،
تخمينى و تقريبي وزن ويا اولچى.
|| كوز قره سى = ۱. كوزك سياه
قسمى، حدقه. ۲. بر نوع كوز
خسته لى. || قره كوز = كوزى
سياه. — با: قره كوز. || كوز
قورقمق = يئلق. || كوز قومق =
آرزو و طمع ايتك. || كوز قو.
لاق اولمق = دقتله باقم و ديك مك،
وقوعاى آكلامغه و خبر آلمغه
چالشمق. || قويون كوزى =
قادى چاير ياديه سى. || كوز
قويروغى = كوزك قولاق
جهتده كى اوچى. || كوز ديك
مك = نظر تفتيش و معاينه دن
امرار ايتك، سطحيه و كاملا
باقوب تفتيش ايتك. || كوز
گردير مك = نظر تفتيشن كچير.
مك، سطحى تفتيش ويا مطالعه
ايتك. || كوز كمك، كوز
كسدير مك = گو كنگك، بجره
بيله جكنى درك ايتك. || كوزى
ككي = پك قيمتلى، پك عزيز.
|| كوز گوره = علنى، ظاهرى،
كوزله كوردى كى حاله: انسان
كوز گوره چوروك مالى آله ماز؛
كوز گوره تهلكيه گير مك.
|| كوز گير مك = بگنك، جالب
نظر تقدير و توجه اولمق. || كوز
نورى = ۱. كورمه، رؤيت،
باصره: كوز نورندن محروم
قالمق. ۲. كوزله اولسان سى
و عمل، كوز ايشى: كوز نوري
دوكك = يازى و نقش كپي كوز.
لى زياده يوران ايش. ۳. پك

سوگيلى و عزيز شخص: كوزمك
نورى اولادم. || كوز ياشى =
آغلار كن كوزدن دوكيلن صو،
دمع، اشك. || يوز كوز = بيوك
كوجك آره لر نده اولان مناسب سز
تكليف سزلك: آسر معيتيله يوز
كوز اولما ميدر. || كوز يورمق =
چوق ويا بيهوده چالشمق،
اوتومق، يازمق، ديك مك.
|| كوزل يولورده قالمق = برى
چوق و كال آرزو ايله بگنك.
|| كوز يورمق = ۱. كوز قپامق،
قييق. ۲. اويومق. ۳. مسامحه
ايتك، كورمز لكه كلك. || كوز
يجه مك = ۱. (ينه جك بر شيتك)
منظره سى كوتى اولمق. ۲. كو.
گنه مه مك، جرأت ابد مه مك.
|| كوز { س. صوك بهار، كهنه بهار،
خريف، خزان: كوز مو.
سمى = ايلول ايله تشرين اول و
ثانى آيلرى ودها طوغرى سى
ايلول رومينك ۹ ندى كانون اولك
۹ ينه دك اولان ايام.
|| كوز { س. ۱. كييك يومشاغى،
قبقرداقى. ۲. كچش قور،
قور دو كندى لر ينى حاوى صيچانى
كول، آخكر. مر.
|| كوز تدير مك { ق. قور و تقي،
حفظ و وقايه
وصيانت ايتدير مك: اورمانلرى
چوق كوز تدير مك اقتضا ايدر.
|| كوز تلمك { يا كوز تله مك. ق. و:
|| كوز تلمك { ق. ۱. قور و تقي،
حفظ، وقايه، صيا.
نت ايتك: بو چوبان قوبونلرى
اينى كوز تيمور. ۲. باقى، نظا.
رت، اداره ايتك: بو ايشلرى

كيم كوز تيمور. ۳. بسلك، اعاشه،
اتفاق ايتك: هر كس عائله سنى
كوز تيمك مجبوردر. ۴. بگنك،
انتظار، ترقب، ترصد ايتك:
فرصت كوز تيمور. ۵. طومومق،
رعيت ايتك، صافلامق، مرعى
بولنديرمق: مجارل بعض عادات
قديمه لر ينى كوز تيمورل؛ هر
مسلم اوامر شرعيه ينى كوز تيمك
مجبوردر. ۶. دقت ايتك،
دقتله باقم: باشنى كوزت؛ چو.
جنى كوزت. = حد. كوزت! =
صاقين! اينى باني! دقت!
|| كوز تيمك { س. كوز تيمك ايشى.
|| كوز تيمك { با: كوز تيمك.

|| كوز جى { س. ۱. بكجي، ديده
بان، نكه بان. ۲.
نوبجى، قره قول. ۳. جاسوس.
|| كوز جيلك { س. ۱. بكجيك.
۲. نوبجيك. ۳.
جاسوسلق.

|| كوز دلمك { ج. ۱. حفظ و
وقايه وصيانت او.
لمق: قوبونلر كوز دلمز سه قورت
ير. ۲. باقلى، نظارت و اداره
اولمق: بو ايشلر كوز دلمك ايستر.
۳. بسلنك، اعاشه و اتفاق او.
لمق: قاديى چوجق قله برابر
قوجه سندن كوز دلمر. ۴. بگنك،
انتظار و ترصد اولمق: فرصت
كوز دلملى. ۵. طومومق، رعيت
اولمق، مرعى بولمق: اسكى
عادات مستحسنه كوز دلميدر.

|| كوز { س. س. [«كوز»
گوزده { اسميله «ده» حرف
الصاقتدن] توجه مظهر، نظرده
بولنان.

|| كوز { س. بيوك دليلكى دريدن
قابور، خرمان قلوبورى.
|| كوز سىز { س. ۱. كوزى او.
ليان: كوز سىز قو.
رت. ۲. كوزى كورمز، كور:
ديلسز كوز سىز بر سقظ.

|| كوز سىزلك { س. ۱. كوز فقدا.
نى. ۲. كورلك.

|| كوز كمك { قل. با: كوز يك مك.
|| كوز كوز { س. يا:

|| كوز كى { س. آينه، آينه.
(متروك ايسه ده، برينه
پكن آينه تركيه اولمديغى ندى،
احبابى آرزو اولنور.)

|| كوزل { س. ۱. كوزه ابنى كو.
رين، شكل و صورتى
جالب تقدير و محبت اولان،
حسن، جميل، مليح، خوب، زيبا:
كوزل آدم، كوزل قيز، كوزل
آت، كوزل او. ۲. ابنى خوش،
طيب مرغوب، مستحسن: كوزل
ايش، كوزل هوا، كوزل سوز،
كوزل سس. ۳. عيب سز، قصور.
سز، صالح، صلحادن: كوزل آدم.
= س. محبوب، دلبر: كوزل سه
فضولى كه كوزلرده وفا وار.
= ح. ابنى، اعلا، خوش: كو.
زل سويلدى: كوزل ايشلشمق؛
كوزل يازار. = [جواب مقابله
منده] پكى، اولور: كوزل: كو.
زل اما = پكى اما. || كوزل خا.
تون = بر نوع قان قورودان او.
قى. || صاقسى كوزلى = ناسور
اوتى. || دنيا كوزلى = پك كوزل
شخص.

|| كوزللك { قل. كوزل او.
لمق، حسن و جمال
آرتمق، ايشلشمق: او قيز بيو.
دكجه كوزللىدى: هوا كو.
زللىدى: بايقه لر پك كوزللىشمق.
|| كوزللك { س. ۱. كوزل اولان
شخص ويا شيتك
حالى، حسن، جمال، بها: كو.
زللك قاديى ايچون برنجى زينتدر؛
قيز كوزللكنه كو كنوب علم و

|| كوزلج { ص. آرزو خيلى
كوزلج: كوزلج سى واردر. =
۱. اولدنج ابنى: كوزلج
يازبور. ۲. دقتله ويا واشجه جق:
بونى كوزلج بيقاملى؛ چوجقى
كوزلج طونوب قالديرملى: كو.
زلج آكلانملى.

|| كوزلك { س. باقيلان ايشابى
بيوده رك ياقين كو.
ستركه مخصوص جام ويا شفاف
طاشدن آت كه كوزه طاقيلر،
و بعضلرى نوزدن ويا كثر
ضيادن وقايه ايچون قوللانيلر:
كوزلك طاقى، قوللاق: ماوى
كوزلك: تك كوزلك.

|| كوزلكجى { س. كوزلك يابان
وصانان آدم.

|| كوزلكلى { ص. كوزلك طا.
قان، كوزنده كو.
زللك بولنان: تك كوزلكلى بر
كنج.

|| كوزلشدير مك { ق. كوزل
ايتك، كو.
زللك قزانديرمق: ساده و كوزل
قيافت انسانى كوزلشدير: بو
ياغمور هوايى، چاپرلى كو.
زلشديردي.

|| كوزلششمك { قل. كوزل او.
لمق، حسن و جمال
آرتمق، ايشلشمق: او قيز بيو.
دكجه كوزلشدى: هوا كو.
زلشدى: بايقه لر پك كوزلششمق.

|| كوزللك { س. ۱. كوزل اولان
شخص ويا شيتك
حالى، حسن، جمال، بها: كو.
زللك قاديى ايچون برنجى زينتدر؛
قيز كوزللكنه كو كنوب علم و

تربیه تحصیلند کری قالمایدر.
۲. ایملک، طبیب، خوشلق: بو
گوزلکی هواک گوزلاکی: بو
سک گوزلاکی. ۳. یاواشلق،
طائیللق، حلم: گوزلاکله قاندر.
دم: گوزلاکله قاندر بوب اور
طرفه قوملی: گوزلاکله سونلک.
۴. دوزگون، سوس. ۵. ای
حوادث، ای خبرلر، ایملک صا.
غلط: نه وارنه یوق؟ - گوزلاک.
گوزللمک (فل. گوزل اولق،
ایتمک، گوزلشمک: قیزل اون
بش یاشرلندن صکره گوزللیر:
باغچه شمعی گوزللندی.
گوزللمک (یا گوزله مک. فت.
گوزللمک، آرزو ایله بکلمک،
انتظار ایتمک، ترقب و ترصد ایلمک:
اوغلانی گوزلیور: اقامه قدر
سزی گوزلدم.
گوزله (س. ۱. بکله، انتظار،
ترقب، ترصد. ۲. ایکی
نوع خور که بری طائی دیگری
بورکدر.
گوزله جی (س. گوزله خوری
گوزله جی دکانی.
گوزلی (ص. ۱. گوزلی اولان:
گوزلی حیوان: سیاه
گوزلی، مائی گوزلی آدم. ۲.
تقسیماتی اولان، برقاچ بولوک بو.
لنش: ایکی گوزلی دکرمن: اوج
گوزلی مغازه، دائره: بش گو.
زلی انبار. ۳. دلیکاری اولان،
دلیک دیشیک: گوزلی کوچ:
سگرک گوزلی قابور: صیق گوزلی
قفس. || آج گوزلی = طعمکار،
طویماز. || طوق گوزلی = فنا.
هتکار، قانع.

شهر گوزیکدی. ۲. کندینی
گوسترمک، چیقماق، قاچماق:
او نیز المده بویودیکییون بکا
گوزیکور.
گوزین (فلز. گوز وقتنده،
صوک بهار موسمنده،
فصل حریفده: گوزین اکیلک جک
نخملر.
کوس (ح. آغر، طوغری،
متانسه: کوس کوس
بورومک.
کوس (یا کوس. مه. «کو»
ایله باشلاربعض صفتلرک
باشنه قونوب مبالغه و تاکید
بیان ایدر: کوس کوتوک، کوس
کوتروم.
کوس (س. فا. بک بیوک و غیر
منقول طاول: کوس
چالینق.
کوسبه (س. فا. «کسبه» دن)
۱. سیدام پوصه سی،
کوفتون. ۲. علی الاطلاق یاغی
صیزدیرلش بذور پوصه سی.
کوست (س. طاولده بر اوپون.
کوستبک (س. بر صیجانی، کور
صیجان، نق. سیل.
|| کوسنبک علقی = صراجنه ک بر
نوعی.
گوسترتمک (فت. ۱. بالواسطه
ایتدیرمک. ۲. گوسترلمسه مسا.
عده ایتمک: نظر قورقوسیلچو.
جغی کیمسه به گوستریمور.
گوسترلمک (ج. اراده ایدلمک:
صورانه یول کو.
سترلیور: موزه ده کی آثار هر.
کسه گوسترلمک ایچوندر. ||

پارمقله گوسترلمک = مشهور
اولق.
گوسترتمک (فت. ۱. گور.
دیرمک، اظهار،
ابراز ایتمک: سزه بر کتاب گو.
ستریم: آلدیغی آتی بکا گو.
ستریدی. ۲. اوکرمک، آکلاقم،
اعلام ایتمک: بکا بولی گوستردیلر:
درس گوستریمور: بیلمیلره طو.
غریبی گوستریملی. ۳. چیقار.
مق، گوزیکدیرمک، تقدیم
ایتمک، قاچیرماق: اقرباسنه قیز
لرینی گوستریمور. ۴. بالاندن
اظهار و ابراز ایتمک: کندینی
گوسترمک ایستیمور. ۵. دلالت
ایتمک، دلیل اولق: برطاقم ویرا.
نه لر اوراده وقتیلر برشهر بولنش
اولدیغی گوستریمور: بو سوزی
جالتنی گوستریمور. ۶. اثبات
ایتمک، تسلیم و تقدیر ایتدیرمک:
بو سوزمک طوغریلغنی سزه
گوستریم جکم: کندیمی علم و
فضلی، جبارخی گوستردی. ۷.
تعیین ایتمک: کندیمسنه یر گو.
ستریدی: بکا ایش گوسترمدیلر.
۸. قارشیمسنه طومق: آتسه
گوسترمک: آیدیلغه گوسترمک.
۹. صاقلاماق، میدان قومی:
قادر باشنی گوستریمور. ۱۰. گو.
زللک و یا قیشیققلنی میدان چیقار.
رمق و یا آرتدیرمق: قادیخی
قیافت گوستریمور: آتی طاقم گو.
ستریمور: اخشاب اینه بی کوسترن
بویادر. ۱۱. ویرمک، حاصل ایتمک،
ایقاع ایتمک: الله گوستریمسن: قدر
بکا طابت اونک خسته لغنی ده می
گوستره جکدر؟ ۱۲. اولدیغندن

کنج گورتمک: الی باشنده واردر
اما گوستریمور. (بو معنا ایله
مفعولی دائما محذوف اولوب
لازم کی قوللانیلیر. ۱۳. ابراز
ایتمک، صورت و عکسی اراده
ایتمک: بو آینه ای گوستریمور:
بودور بین ای گوستریمور: باقم
آینه دوران نه صورت گوستریمور؟
|| پارمقله گوستریمک = شهرتی
اولق: اون پارمقله گوستریمورلر.
کوستره (س. ۱. مرانغوز آوا.
دانلندن اوزون بر
نوع ییولی رنده. ۲. بیایگی
چرخ: کوستره به طومق = جر
خنده سیله مک. ۳. دکرمن طائی
اعمالنه یارایان طاش جانی، حجر
غضباره.
کوستره (یاخود کوستره. بلا:
کوستریش (س. ۱. گوستر.
مک ایش و طور
وصورتی، اراده. ۲. صورت
ظاهره، گورنیش، شکل و
هیئت: بو بناک گوستریشی
گوزل: بو آتک گوستریشی
بو قدر. ۳. بالاندن ابراز و اظهار،
نمایش، گوز بویامه: اونک کیسی
بر گوستریشدن عبارتدر: بوخند.
منجی یکی کلدیکنده گوستریش
ایچون ایی چالیشدی: بر گو.
ستریش یایدی. ۴. یاقیشیق،
پارلاقلق، شان: کندیمی جسور
آدمدر اما هیچ گوستریشی یو.
قدر: اونک گوستریشنه آلدانما.
یک قوفدر.
(ص. شکل و هیئت
گوستریشیسر (خارجیه سی او.
یفون اولیان، شانسر، قیلیقسر،

قیافتسر: حقیقتده جسور اولان
آدملر گوستریشسر اولور: صا.
غلام بنا ایسه ده گوستریشسر.
گوستریشسرلک (س. شکل
یفونلرانی، قیلیقسرائی، بیجیمسز.
لک. شانسلرانی: گوستریشسر لکی
رواجنی تنزله سبب اولور.
گوستریشلی (ص. شکل و هیئت
خارجیه سی گو.
زل، قیلقلی: گوستریشلی آدم،
آت، بنا.
کوستک (س. ۱. قاچمسنی منع
ایچون حیوانک ایکی
ویا اوج آیاغنه اور یلان باغ:
آت کوستکی: آت گوستک اور.
مق. ۲. سوس ایچون ساعته
ویا دیگر اسباب زینته باغلانان
واوسته طاقیلان آلتین ویا کو.
مشدن یاخود تقلید معدندن
زنجیر، قوردون: ساعت کوستکی:
کوپه کوستکی: بوبن کوستکی =
بوینه کچیریلان اوزون زنجیر. ۳.
بح. حیوادره باستونلری آلتندن
بورده لره آلتان ثابت خلاط.
کوستک (مه. ایستک کله سنه
اتباعاً قوللانیلیر:
ایستک کوستک.
کوستکلمک (فت. (حیوانی)
کوستکلمک (کوستکله باغلا.
مق، کوستک اورمق.
کوستکلی (ص. ۱. کوستکله
ستک اورلش: کوستکلی، آیاغی
کوستکلی آت. ۲. کوستک
طاقلش، کوستک طاقش:
کوستکلی ساعت: کوستکلی آدم.

بر: دنيانك بر كوشه سنده: ممالك
عثمانية يك بعض كوشه لرند. ه.
سيوري بر، اوج: باه جق
كوشه لري وارد: كوشه لري
پوردارلاق. || آلتی كوشه،
آلتی كوشه لی = مسدس. || اوج
كوشه، اوج كوشه لی = مثلث.
|| كوشه باشی = صواقك دونه
جك بری. || كوشه بوجاق =
اوجرا برلر: اوج وكنار: كوشه
بوجانده = اوده بریده. || جگر
كوشه = يك سوکيلي شخص،
سوکيلي اولاد. || درت كوشه،
درت كوشه لی = مربع، رباعي.
الشکل. || سکر كوشه، سکر
كوشه لی = مثلث الشکل. || كوشه
طاشی = دیوارك كوشه سنده قونمه
مخصوص منتظم طاش. || كوشه
صراقی = صواقده واکثریا صو.
قانی ویدکان كوشه لرند چكجه.
سی اولوب آنچه بوزان و كوچك
معاملاتده بولنان كوچك صراف.
|| كوشه مفتیسی = اونه كینك
بریکینك دعواسنه قاریشان
آوو قانیسی آدم، مزور.
كوشه بند { . س. زاویه تشکیل
(ایدن کراسته وس.)
تره بی ربط ایتمک مخصوص زاویه
صورتنده دمیر لاهمه که حیواده
ایله ربط اولنور.
كوشه گیر { . ص. فا. (كوشه =
بوجاق . گرفتن =
طونقی [بر كوشه طوتان، بر
كوشه چکبان، مزوی.
كوشه لك { . س. رقاس.
كوشه له { . ص. كوشه شكلنده،
(كوشه سی اولان)

كوشه له برطاش: كوشه له كاغد.
= . ح. كوشه لی اوله رق، خطوط
مستقیمه تقاطعیه: كوشه له كیمك،
چیزمك.
كوشه لی { . ص. كوشه لی اولان
(جسم ویا شكل) :
اوج كوشه لی = مثلث: درت كو.
شلی = مربع: آلتی كوشه لی =
مسدس: سکر كوشه لی = مثلث.
كوشه نشین { . ص. فا. (كوشه =
بوجاق . نشستن =
اونورمق [بر كوشه ده اونوران،
بر كوشه چكمش، مزوی.
كوف { . س. مواد عضویه يك رطو.
(بتلی یرده طور مقصدن
اوستلرنده حاصل اولان یشیلی
و آلتش پنبوق کبی يك انچه
بر توك صورتنده اولان ماده
سمیه: كوف طونقی، باغلامق:
كوف قونقی. || لیون كوفی =
ماوی به چالار یشیل رنگ.
كوفت { . س. فا. اورمه، دوگمه،
ضرب. ز.
كوفتر { . س. اوزوم شیره سندن
(پاییلان قالین یستیل.
كوفتر فس { . س. (ر. Κοπτε-
= ρός = کسکین)
قالفانچی دمیری.
كوفتون { . س. صیغیرله بدیربان
(سیسام وکن بوجه سی،
کوسه سی.
كوفته { . س. فا. دوگمش وقیش
(دیمکدر) قیشلش اتدن
مختلف صورده پاییلان اوراق
طویلر ویا غرابیه لر حالنده يمك:
یاغده یشمش كوفته: اسقاره
كوفته سی: کیمیونلی كوفته: بو.
لفور كوفته سی.

كوفته خور { . ص. (فا. كوفته
(بین) شارلطان،
طوره فروش. (اکثری طافلق
ایچون قوللانیلیر:) سنی كوفته
خور سنی!
كوفگی { . س. سونکر کبی شی:
(كوفگی طاشی = برجنس
قباجه طاش که عادی مزار طاش.
شی اولور و اوجاق و ساژده ده
قوللانیلیر.
كوفلمك { . ق. كوف طوندر.
(مق، رطوبتلی بر
یرده براتوب كوف طونمه سنده
سبب اولقی: بومشلی، چیزمینی،
پنیری كوفلش.
كوفلمك { . فل. ۱. كوف طو.
(تمق، كوف باغلا.
مق، بوزلق: بومشلی، بوجیز.
مه كوفلش. ۲. مج. متروك فا.
لوب اسكیك: اونده كوفلش
آلتیلر وارد.
كوفلی { . ص. ۱. كوف طونمش،
(رطوبتده قالب بوزلش:
كوفلی یش، پنیر، يمك. ۲.
مج. متروك قالب اسكیش، چو.
قدن ال طونقناش: سنده كو.
فلی آلتیلر وارد. ۳. موده.
سی چكمش، كهنه: برطاقم كوفلی
ملاحظاتی وارد: يك كوفلی بر
قیافت.
كوفه { . س. (اصلی: كوفون) تازه
(دالردن یا بیچلمش چتیه لر
دن ویا خود قامشدن اورلش
دریك و مختلف بویده قبا سبت:
ایتمکچی، مناو، رنجیر، سوپور.
ندی كوفه سی: بر كوفه اوزوم،
قوم، صمان.
كوفه جی { . س. كوفه دینلن قبا
(و دریك سبیلری

یایان ویا بویله بر كوفه ایله مواد
مختلفه طاشیان آدم.
كوفه لك { . ص. كوفه یه قونمه،
(كوفه ایله طاشینغه
مستحق، طوره میه جق و یورویه.
میه جك درجه ده سرخوش:
ایچوب ایچوب كوفه لك اولش.
(ص. آرقه سنده كوفه
بولنان، كوفه ایله نقل
اشیا ایدن: كوفه لی جمال.
كوفی { . ص. ع. الیوم خراب
(اولان كوفه شهر عریسنه
منسوب و متعلق: خط كوفی =
خط عربینك اك اسكیسی واصلی
اولان دوز و كوشه لی بر خط
متروك که وقت سعادتده وبعده
نیجه زمان مستعمل ایدی. =
سند. ع. چ. كوفیون اسکی
عرب نحو یونتك منقسم اولدقلری
ایکی ییوك مذهبدن مرکزی
كوفه ده بولنان مذهبه منسوب
اولان ادبا: كوفیون ایله بصریون
بر چوق مسائل نحویه ده اتفاق
ایده مه مشلرد: كوفیون عننده.
(س. ۱. نباتاتك طوبراغك
ایچنه سوردکاری دال و
بوداقلر که اونلر واسطه سیله طو.
پراقدن رطوبت و خشك تكونه
مدار اوله جق مواد کیمیویه جذب
ومص ایدرلر، اصل، جزر،
بخ: آغاج، اوت، چپك كوكی:
بو آغاجك كوكاری يك دریك،
يك اوزوند. ۲. بعض مواد
حیوانیه يك كوكه مشابه قسملری:
دیش كوكی، سرطانك، شیرینجه يمك
كوكارینی چیقارمیلی: سبکیرك
كوكاری. ۳. مج. تمل، اساس،
اصل، منشأ: بواشك كوكاری

يك دریك، يك صاغلاندر:
كوكنی بولقی، چیقارمق، قو.
روتمق. ۴. بر شیشك آشای
طرفی، قاعده، بن، كوتوك:
اگسه كوكی: آغاجك كوكنده
اوتورمق، ستونك كوكی. ۵. علاج
مقامنده بین العوام قوللانیلان
نباتات مختلفه كوكاری که اکثری
یومری شكنده ویا اوکا قریب
اشكالده بولنور: اوراده كوك
صانار بر دكان وارد. ۶. آغاج
وساژ نبات عددی: قرق كوك
انجیر: اون كوك قواق: بر قاق
كوك قرانقیل. || كوك آتمق،
اوزاتمق صالمق = ۱. كوكشيمك،
كوكاری صاغلانلاشمق. ۲. دال
بوداق پیدا اتمك، تشب ايلمك.
|| آلتین كوكی = پكوان، ایبقا.
قوانه. || آبراق كوكی = آبریق
اوتی دینلن نباتك كوكاری که
مشانه عتلیینه قارشى وساژ
معاملانده قوللانیلیر. || كوك
طونقی = كوكشيمك. || كوكندن
قوبارمق = استیصال ایتك، کلیا
محو ایتك. || كوكنی قورونمق =
اثر بر اقامق، بردها حدوث و
ظهور ایدمه جك صورتده محو
ایتك: مراحجه جیاسك كوكنی قو.
روتمق. || ییلان كوكی = بر
جنس نبات.
(س. سازك بورله جق قو.
(لاغی. || كوك ایتك =
قولاغنی بوره رق قورمق: سا.
زی كوك ایتدی.
(س. یرك كوزله كور یله
(بیان اقلردن اعتباراً یو
قاریده قبه يك ایچی کبی كوریلن

شی: که بوشلقدن یعنی فضاء نا
متناهیدن عبارت اولوب مجرد
آرده بولنان هوانك تراکندن
آییق مادی کورینور و بولوت
دینلن بخاراتدن خالی اولدیغنده
کوندوزین ضیاء شمسله منور
وکیجه نجوم کثیره ایله مزین
بولنور، سماء، فلک، آسمان،
سهر: گوکه باقی: گوکه چیقمق:
گوکدن دوشمك، ایتك: بر
گوک: ارض وسما: گوک بوزی =
سطح سما، روی آسمان. (وقتیه
طبقاتدن مرکب زعم اولند.
یغیچون چوق دفعه جمع صیغه سنده
قوللانیلیر: [گوکاره چیقمق.
(هر لسانده اولدیغی کبی جو هوا
معناسیله ده قوللانیلیر: [گوکده کی
بولوتلر، گوکده اوچان قوشلر.
|| گوکده آرارکن یرده بولق =
اوزاقده ویا تکفله آرانیلان
شیئی یاقینده وتولای اله چکیرمك.
|| گوکه چیقمق = ۱. يك یو.
کسلك. ۲. چوق حدت ونهور
ایتك. || گوکدن ایتك = خارق
العاده بر صورتله ظهور ایتك:
گوکدن زنبیل ایله ایتك. || بر
گوک دیتردمك = ۱. چوق كو.
رلدی اولق. ۲. يك دهشتلی
بر کناء ایشلتمك. || گوکک دیر.
کاری آلتق = چوق یاغهور
یاغمق. || باش گوکه ایرمك =
چوق متغیر اولق، زیاده تغیر
ایتك. || گوک گورله مك = رعد
واقع اولق. || گوکدن نه یاغارد
یر قبول ایتز = من طرف الله
كلنه انسان تحمله مجبوردر.
(ص. (کورینیشی مناسبیله
(ماده آنف ده مذکور

گوک اسمند آلفه در [ماوی،
ماوی، ازرق، کبود، آجیق
لاجورد: گوک گوز: گوک صو:
گوک بمش = خام میوه: گوک گوک:
بستون ماوی، قوبو ماوی،
ماس ماوی: بره لشم. || گوک
قندیل = ذیل زورنا، یک سرخوش.
گوکب { س. ع. ج: کواکب.
اجرام سماویه مک بهری،
بلدیز، نجم، ستاره: کواکب
ثابت: کواکب سیاره.

گوکبه { س. ع. ۱. وقتیه بویک
آدملرک رکابنده سخاقت
کبی طوتیلان بر علامت که او.
زون بر صیرفک اوجنه یرلشد
یرلش پارلاق بر کره دن عبارت
ابدی. ۲. مح. آلا، دبدبه،
طنطنه.

گوکی { س. ع. ۱. کویکبه.
نجرمه منسوب ومتعلق
ویانجم شکلنده اولان. [«نجی»
کبی.]

گوکج { (زبانزی آووج) بمک
پیشیرمه مخصوص طو.
براقدن تخره: گوکجه بمک
پیشیرمک: گوکج پلاوی.

گوکج { یا گوکج. ص. قولاقلی
دوشوک مسکین
(حیوان): گوکج بیکیر، کچی.

گوکجه { ص. ماویسی، ماو.
عتراق: گوکجه صو.
|| گوکجه آفاج = سوکوت آفاجی.

گوکچی { س. بین الموام معالجه
کبی قولالانیلان مختلف
کوکاز و قوری اولرله کرپی کبی
بمش حیوانانک قورودلشیرنی
و دریلرنی صانان آدم: فلان
شیخی کوکیلرله بوله بیلیر سکر.

گوکچک { ص. کوزل، شیرین،
لطیف، حسن، خوب.

گوکچیل { ص. بیاض، بیکلی
ماوی، ماوی به چا.
لار جیل رنکنده.

گوگده { س. [زبازدی:
کژوده] ۱. وجود،
بدن، جسد، جثه، جسم، تن:
گوگده سی ایری. ۲. جوارح
دینن قول باجاق و باش کبی
اعضادن ماعدا اوله رق بدنک
بتون قسمی که قارن ایله کوس
و اوموزلردن عبارتدر: بعض
آدملرک گوگده سی اوزون ده
باجاقلری قیصه بعضیلرینک ایسه
باجاقلری اوزون ده گوگده سی
قیصه اولور. ۳. آفاجک دال
و بوداقلرندن ماعدا اولان اصل
ساقی و کونوکی: بو جوز آفاجنک
گوگده سندن ککیش نخته لر
چیقار. ۴. لباسک قولرندن
صرف نظرله اصل بدنه کان
قسمی: بو لباسک گوگده سی
یکیدر قوللرینی دیکشدرملی.
ه. کسملش حیوان اتنک بتونی:
بر گوگده قویون. || گوگده به
آتمق، آتشدیرمق = بمک، اکل
ایتمک.

گوگده لی { ص. وجودلی جثه.
لی، ایری، ضمیم
الجه.

گوگرت { کؤگرتلی. یا: کؤ.
کرد و کؤگرت.

گوگرت { س. [زبازدی ودها
طوغریسی: گوگرتنه.
بتا. Cuverta] کینک انبار
ویا قاره لرینک اوستی، کزیله.

جک یری که موقسز بیلک آلان
بولجیلر اوراده اوتورورلر:
گوگرتنه چیتمق: گوگرتنه
اوتورمق.

گوگرتنه لی { ص. گوگرتنه سی او.
[لان یعنی اوستی دو.
شعه ایله مستور اولان (کمی).
س. [زبازدی:
گوگرتجین] گو.
زلالکیله واتنک لذتیه مشهور
معروف قوش که بیانی واهلی
اوله رق انواع کثیره سی واردر
وبعضلری یک مزیندر، حمامه،
کبوتر: بیاض، سیاه، پاچه لی،
سرغوجلی، ترس نوکلی گوگر.
چین: گوگرچین بسلک. || گو.
گرچین اونی = رمی الحامه ویر
جنسی مینه چیچی دینلن نبات
نوعی. || گوگرچین بودی = برنوع
مورطه لی کوفته. || گوگرچین
گردانی = یشیل ایله ماوی وپنیه
آره سنده مقوج رنگ، بوجک
قبوخی رنگنک دها کوزلی که
باشلیجه جانفسده اولور. || مکتوب
کوتورن گوگرچین = بوایشه
آلیشیق اولانی، کبوترنامه بر.

گوگرچینلک { س. ۱. گو.
نمه سنه و یومورطلاوب پالاز
چیقارمه سنه مخصوص نخته دن
خانه لره منقسم طولاب. ۲. پیاده
قایقنک قیچنده اوتهری وضعنه
مخصوص طولاب که کوچک بر
قاهره ویا انبار صورتنده اولور.
۳. قله شکلنده مرتفعه استحکام.
س. فا. معروف صاری
کؤگرد { ماده معدنه که لسانزده
بولفظ فارسیدن مأخوذ اوله رق

«کؤگورت» دینلیر، کبریت.
با: کؤگورت.

کؤکره { ص. آغزی کوپورمش،
قیزغین، آزغین.

کؤکره مک { فل. آغز کو.
پورمک، آزمق،
قیزمق، کوسنیک.

کؤکره مک { فل. ۱. ماوی
اولقی، گوک
رنکی آلمق. ۲. مورارمق،
بره لشمک. ۳. بشیرمک، یشیل
رنکی آلمق، تازه لشمک.

کؤگری { س. ۱. یشیل محصول
ویا میوه، یشیلک.
۲. سبزه، زارزوات: گوگری
رسمی، سبزه ویرکیسی.

کؤگز { ص. [زبازدی: گوز]
قویو و آزمونره چالار
قرمزی: گوگز چوخه: گوگز
رنگ. = س. قویو و موره چالار
قرمزی رنگی: گوگری چوق
سورم: گوگردن خوشلانام.

کؤگوس { یا گوگوس. س. ۱.
انسلمک اوکدن کر.
دانه بل آره سنده کی قسمی، صدر،
سینه: گکیش، طار گوگس:
گوگسم آغزیور: گوگسفی طیا.
دی: گوگسه نشان طاقق. ۲.
آتمک وسائر حیوانانک کردانیله
اوک آفاقلرینک یوقاریسی آره.
سینده کی اوک قسملری: آتمک
گوگسی گکیش اولمی. ۳. کینک
اوکی، جبهه سی. || گوگس،
گوگسه اورمق = رد و دفع ایتمک،
قارشیلایمق، مقابله ایتمک. ||
گوگس نخته سی = گوگسک
یوقاریسی، رأس الصدر. || گو.
گس چوقوری = کوسک معدیه

قریب اولان چقور یری. ||
طاووق گوگسی = طاووق کوسکی
ایتله پاییلان برنوع محالی.
|| گوگس علی = عال صدریه مک
بهری، سل الرنه، ضیق نفس
وسائر. || قومری کوسکی =
بر رنگ مخصوص. || گوگس
یکرمک = ایچ چکمک، تآوه ایتک.
|| گوگس کرمک = ۱. گوگنک،
طبیانمق: دشمنه قارشلی کوس
کردم: بوایشه گوگس کردی.
۲. تفخر ایتمک: کوسمی گره
گره سولرم. || گوگس گوگسه =
یاقیندن قارشلی قارشیه، یوز
یوزه، روبرو: اوغلبه لکده
کندیسله کوس کوسه کلدک:
ایکی طرف عسکری کوس
کوسه کلدیلر: کوس کوسه
حرب ایتدیلر. || گوگس ویرمک =
مقاومت ایتمک، طیانمق.

کؤگسلیک { س. ۱. تعلیمده
کوسکی محافظه
مخصوص مشیندن پوست. ۲.
کوچک چوجقنرک اوستلرینی کیر.
لشمک ایچون بونلرینه آصیلوب
کوسلرینی اورتق بزدن قیصه
اوگنک: گوگسک طاقق: بیکه،
مشیم گوگسک. ۳. آتمک گوگسینه
کان راختی، سینه بند.

کؤگسله مک { فت. ۱. گوکی
طیانمق، گوکی
سیر ایدره رک قارشیلایمق. ۲.
رد و دفع ایتمک، مقابله ایتمک.

کؤکسلی { ص. گوکی ککیش:
(گوکسلی آدم، آت.
س. ۱. انسانک حسیات
کؤکل { مرکزی، یورکک
معنوی جهتی، قلب، دل، فؤاد:

گوکلم ایستبور: گوکلمه تأثیر
ایتدی: گوکل اختیارلاماز. ۲.
مح. طویف، حس، تأثیر: او
آدمده گوکل یوقدر. ۳. محبت،
شفقت، سوکی، مهر: گوکل
ویرمک، باغلامق. ۴. عشق،
علاقه، ابتلا: گوکل چکبور:
گوکل بلاسی. ۵. ایستک، آرزو،
هوس، میل، خواهش: اوقومغه
گوکی یوقدر: اوکتایدیه گوکل
قالدی: گوکل ایله، گوکلر
ایشلیور. ۶. رضا، موافقت:
بردرو گوکی اوله مدی: بن اونک
گوکافی ایدرم. ۷. جسارت،
جرات، شجاعت. [بومعنا ایله
یورک دهاستعملدر.] ۸. کبر،
غرور، تعظم، تکبر: او آدمده
هیچ گوکل یوقدر، یک گوکلرزد.
۹. اخلاق، سیرت، طبیعت،
حسیات: گوکی گوزل آدم:
اونک گوکی کیمسه ده یوقدر.
۱۰. خاطر: گوکافی آلمق: یاغق:
گوکل قیرمق. ۱۱. معدنه:
گوکلم بولانیور: اویمکی گوکلم
آلمدی. || گوکل آجلیق =
انشراح، کشایش خاطر کلک:
گوکل آجیقلغی = انشراح، کشایش
خاطر. || گوکل آلمق = خاطر
یاغق، ممنون ایتمک، تلطف ایتمک.
|| گوکل اکنجیه سی = دلارام،
دلغریب. || گوکلی اولمق = راضی
اولمق، رضا ویرمک، موافقت
ایتمک. || گوکافی ایتمک = قاندر.
مق، ارضا ایتمک. || ایکی گوکل
بر اولمق = سوشتمک، معاشقه
ایتمک. || گوکل بولاندیرمق =
یورک بولاندیرمق، غشیان کتیر.

پراقدن چيقدني حالدە بولسان
معدن : دمير، آلتين كوپله سي.
۲. بيوك پارچه صورتنده دو-
كلش معدن : يش اوقه لتي بر
كوپله آلتين. ۳. اثواب وسا-
ژه ده صيرمه وساژه ايله ايشلان
شمه.
كولخان } كولخاني. با : كلخان
وساژه.

كولفور } مه. بيوك سسله ايدلين
شماه و ولوله يي تقليد
و تصوير ايدوب اكثرثا اتباعا
قوللائيلىر : پالدير كولفور ايجرى به
كبرى.

كولدير مك } قه. كولمه سنى مو-
جب اولق، كو-
لكه مجبور ايتك، ايشيدنك ويا
كورنك كولمه سنى جلب ايدمك
بر سوز سولك ويا بر ايش ياقى :
اقتام بزي چوق كولديردى.
|| كندينه كولدير مك = كنديني
مخزه ايتك : كندينه حالى
كولديرور.

گولر } ص. گزليجي، گولان،
گولر } مسرور، خندان، شادان،
آجيق، انشراحلى : كولر بوز.
|| بوزه گولر = منظره سنى كش.
يش خاطر ورن، انشراح درونى
موجب : بوزه گولر بر دنك،
برقاش. || بوزى گولر، گولر
بوزى = كشاده رو، بشوش.

گولش } كولشمك. با : گورش،
گورشك.

گولش } ص. با : گولش.
گولشمك } فش. براكدە كولك،
بر برينى كولدير-
مك، شاقه لاشمق، لطيفه لشمك.

كولك } ص. قولبلى درياك
كردل، يوغورت و بال
وساژه قومغه مخصوص نختە دن
قولبلى قاب.

گولك } ص. گولك طالع لاشمى،
تلاطم، تموج.

گولك } ياخود گوله. ص. صو-
لاق برلده حاصل
اولان تانارجق كى اوقاق سيورى
سيكك.

گولگن } ص. با : گورگن.

گولگه } ص. ۱. بر جشمك ضياه
مانع اولسيه قرا-
گنججه براقدني بر كه او جشمك
شكل و صورنى كوستير، ظل،
سايه : آجاق، او، آدم كولگه سي.

۲. رسمده گولگه يي تصوير ايدن
آجيق سياه بوي : چينيلرك
رسملى گولگه سزدر. ۳. حياه،
نصاحب، وقايه : اونك گولگه سي
آلتنده در. || گولگه آلتى =
سايه بان. || گولگه ايتك، ورمك =
ضياه مانع اولق. || گولگه سندن
قورقق = يك قورقاق اولق.

گولگه لك } ص. گولگه آ-
سرين محل.

گولگه لندير مك } قه. ۱. گو-
لكه ايتك،

گولگه آلتنده بولنديرمق : شو-
فنده لرى گولگه لنديرملى : او
آجاق بزي نه كوزل گولگه
لندير يوردى. ۲. رسم ويا
يازي به كولك مقامنده لكه
يايق.

گولگه لشمك } فل. ۱. كو-
لكه آلتنه كير.

مك، كولكە لكده اوتورمق،
تظلل ايتك : بر چنارك آلتنده
كولكە لندك. ۲. (رسم يا زي)
كولكە مقامنده لكه بيدا ايتك.

گولگه لى } ص. ۱. گولگه سي
اولان : گولگه لى
باغجه : گكيش گولگه لى آجاق.
۲. گولگه مقامنده لكه لرى
اولان (رسم، يا زي).

كولگه } يا كولگه مه. ص. اوزو-
مه عارض اولان بر
خسته لى كه دانلرك قاروب
منظار بيدا ايتمندن عبارتدر :
كولگه اولماق ايجون باغه
كوكورت سرتك اقتضا ايدر.
|| آق كولگه = آجاقلر عارض
اولان خسته لى نوعى.

گولگه لشمك } فل. (صور) بر-
يكوب كول اولق :
اووهك اورته سنده سولر گز-
لشم.

گولله } ص. با : گله.

كولى } ص. كول ايله قاريشق،
كولى حاوى : كولى صو-
چاشيرده قوللائيىلان كول
صوبى.

گولمز } ص. عبوس، موزى :
بوزى گولمز = عبوس
الوجه.

گولمه مك } فل. و :

گولشمك } فل. كولر كى او-
لق، آز كولك،
تبسم ايتك.

گولمك } فل. ۱. انسانه
مخصوص اولان بر
حسن ايله قاه قاه ديهرك سسله

كوله سى واردر : سزك كولمه كردن
اشكيللندم. || گوله آلتى = گولك
حسن و آرزوسنه مقاومت ايدم-
مه مك، كولكى طوته مامق :
بنى بر گوله آلتى.

گولنج } ص. ۱. كولجك، كو-
لنجهك، باعث خنده،

شاين استهزا : گولنج برقيافت :
اوقيافته گولنج اولور، گولنج
برحالى واردر. ۲. گولر، مسرور،
متبسم، صريتمان : گولنج آ-
دمدر.

گولشمك } بخ. ضحك و خنده
اولمق ويا استهزا
اولمق : بوكا گولمز : اويله گولمز.

گولوك } ص. بوك حيوانى.
|| تك كيكلى گولوك =
قوتلى و صاغلام بيكي.
گولوم } ص. گوله، خنده،
ضحك.

كولونك } يا كولونك ياخود
كلنك. ص. سيورى
واوزون دميرلى طاشچى قازمه سي.

كوله } ص. قول، چاكر، عبيد،
بندمه، غلام : او فلانك
آزاد اولمش كولمسيذر. || (مقام
تواضعده) كولكز، كوللر =
قولكز، بنده كز، بن. (كوله
زاده = ديمبوب « بنده زاده »
ديلى.)

گوله } ص. با : گله.
گوله جك } ص. شاين خنده،
باعث ضحك، تحف،
غريب : سزه گوله جك برشى
سويليم : گوله جك برحالدر.

گوله لك } ص. قولق، چاكرلك،
عبوديت، بندگى.

گولمه } ص. كولك فعلى، ضحك،
خنده : اونك برتحف

گولمه } ص. كولك فعلى، ضحك،
خنده : اونك برتحف

گومر دتمك } يا گومر دتمك . و :

گومر ده مك } يا گومر ده . مك . قل . آ .

رسلان و دوه كې بيوك حيوان
بيوك و قورقونج سله باغرمق :
آرسلان ، دوه گومر دنيور ،
گومر ده بوردي .

گومر دي } يا گومر دي . س .
بيوك حيوانلرك ايرى و قورقونج
سله باغرمق : اورماتك
ايچندن بر آرسلاك گومر دى
ايشيد ياوردي .

گومر ن } يا خود گومر ن . س .
گومر ن } ۱ . بيان صوغاني ،
باني صوغان . ۲ . سنبل هندی
صوغاني .

گومر فك } يا گومر فك . س . (بنا .
Commercio) (تجا .

رت) دن غلط ر . Koumepxi
(دن) ۱ . بر مملكتدن خارجه
كيدن و يا خارچدن بر مملكتنه
كيدن مواد تجاربه و اشياء مختلفه
ايچون اسكه و يا حدود ده آنان
رسم : گومر فك آلتق : گومر .
مروك و برمك : گومر و برمك ،
اودنمش مال . ۲ . بورمك اخذ
و اداره مي ايشلرته باقان اداره :
گومر و ماموري ، مديري ،
قولجيسي : گومر و اصول و
نظامي بيلير آدم . (رسومات)
دها عمومي اولوب مسكرات
و طوز و ايبك كې حاصلات
رسملرني ده جا معدر . ۳ .
گومر و مامورلرنيك ايش
كوردكاري محل ، كمرك اداره
خانه مي : گومر و كه كيتك : گومر .

مروكدن كمك : اوراده مكمل
بركومر و يا بلدي . || قره گو .
مروك = حدود برده و يا اسكي
اصول اوزره اولكه داخلنده
اولان كمرك : قره كومر و لفو
اولندي . (قره كومر و ديمه ملي .)
گومر فجي } س . كومر و
مد .

يري : كومر و كيلرك كنديلرته
مخصوص قياقلري واردر .

گومر مس } س . (ينين ديمك اولان
« كومه » دن مي بو .
قنه ر . Koumazi يا كوناؤدجه
« قوماچ » دن مي ؟ ۱ . طا .
ؤقلرك كجه ياندقلري قبالي محل
مخصوص ، طاؤق آخوري ،
قودس . ۲ . اوقاق و مسكينانه
اقامتگاه ، قوبه ، ايزه : بركو .
مسده اوتوربور : باشي بركومر
صوفق .

گومر } يا گومر و ش و يا
گومر } گومر و ش . س . (حفر
ديمك اولان « گومر » دن) ۱ .
معروف قيتلي بياض معدن كه
آلتندن صكره اولوب اواني
پتبه و قادين سوسلري و سائر
اعمالنه و سكاثرته يارار ، فضه .
سبم : كولچه كوش : ايشلش
كوش . ۲ . كوشدن اواني :
كوشلري قالد بر ديكري :
اسكيدن قاله جوق كوشلري
واردر . = س . ۱ . كوشدن
معمول ، سمين : كوش شمندان :
كوش قاشيق چنال طاقي . ۲ .
كوش كې بياض : كوش
كردان : كوش قول . || كوش
باليني = آتريته ، جاموقه . || كو .
مش . مروك = آبك صوبه عكس

اجمه سندن مشاهده اولتان
بياض بول . || گومر صوبي =
براق صو . || گومر گوز = آخه
حريص ، ياره دن باشقه كوزيه
برشي كيرمين . || گومر يالديز =
گومر دن بياض يالديز .

گومر مشلتك } قه . كوش سور .
دبرمك ، كو .
مشله قابلاقمي ، يالديزلاقمي و يا
طوناقمي : قاشيقلري ، باستوني ،
چيغاره لني كوشمقلي .

گومر مشلك } يا گومر مشلك .
قه ر . گومر مشله قابلا
قمي يا يالديزلاقمي و يا خود تزين
اتك : شمعدانلري ، قاشيقلري ،
چكجه بي ، چيغاره لني گومر مشلك .
گومر مشلي } يا گومر مشلي : كو .
مشلي چكجه ، چيغاره لق ،
باستون .

گومر } س . ۱ . بيقندي . كومه ،
طوب . ۲ . عومر ك قو .
شوب يارديم ايتسي ، مظاهرت
عمر ميه .

گومر } يا گومر . قه . ۱ . ديش
اترليه و يا چوروك
ديشله ازه ازه قوبارقمي : ديشلر
قوجه قاري بر يارچه ات آلمش
كوبوردي . ۲ . ديشله ايصروب
قوبارقمه چيالامق : آت كني
كوبور . ۳ . قوبون و صينير كې
حيوانات مجتره اولجه يديكي بر
سنوات مخصوصه اله لقمه لقمه
آغزينه كتيروب تكرار چيكنك ،
گوش كتيرمك : قوبون ، اينك
كوبور .

گومر دوك } س . ۱ . صينير .
لرك بويشلري

ياشامق . || س . رانده كوماكي
رانده يلكنك اورتيسي ، قيني .
|| كوماكندن كيرمك = اولاد .
لق ايتك . || بيلان كوماكي =
بيلاك دكيشد يردكي دري .

گومر ملكجي } س . قوله لي كوماك
آدم = س . كوماكجي قاري .

گومر ملكك } س . كوماك اعما .
لنه يارايان ، بو
ايشه مخصوص و يا لايق اولان :
كوماكك بز .

گومر ملكك } فل . ۱ . طوبراغك
ويا ديكر بر شيك
آلتنده قالمق ، اورتلك : بيجاره
طاغده قلوب قارك ايچنده كو .
ملدي : تخم قومه سر بيلوب
كنديلكندن كوملير . ۲ . باقمق ،
چوقوره كيتك ، دريكلتك :
ضعيفلكن كوزلري كوشلش .
= ج . طوبراغه قوبيلوب اور .
تلك ، دفن اولقمق : فلان كون
وقات ايدوب ايرتسي كون كو .
ملدي : موانك كوماكي شرتدر :
آغاچك كوكلري كوماك مزسه
قورور .

گومر } قه . ۱ . برك ايچنه و يا
ديكر بر شيه صوقق ،
بايرمق ، اورنك : صوئوق برلده
باغ كوتوكلري قيشين كوسرلر :
قازي كسوب قارك ايچنه كومدي :
اوردك بومورطه لري كوبريه
كوشيدي . ۲ . (اولوبي) مزاره
قوبوب اورنك ، دفن ايتك :
فلاني نره كوماديلر ؟ وفاني
كوني كوماديلر . ۳ . برك ايچنه
صاقلامق ، كيزلك : اسكي زمانده
زنكييلر آخه لري كوسرلدي .

آلتندن كچوب بويندروقلرينه
صوقلش اولان ياريم حلقه
شكندنه مقوس آغاچ . ۲ . بو .
نجوق و چنغراق طاسمه سي . ۳ .
حيوانك بوينده طاسمه كي حلقه ،
خاق كردانلق .
} يا كومايلدي . س . ۱ .
بوستان و اورمانده
دالان باييلان بكجي و آوي
قوبه سي . ۲ . بوستان قورقونلي ،
اوبوك .

گومر ملك } س . (اصلي دري ديمك
اولان « گون » دن
گونك كه دري اوزرينه و چيلاق
تنه كيلير .) ۱ . انوابك آلتندن
كيلوب بدنك يوقاري قسمي
اورتن و اكثريا دزدن يوقاري
قالوب بمضاده آياغه قدر اوزا .
نان بياض و يوشاق بزدن چا .
شير ، قيص ، پيراهن : برطون بر
كوماك = يالكنز ستر عورت
ايچون طون ايله كوماك كيوب
انوابدن حاري اولان : ايج
كوماكي = آلتدن كييلاني :
قوله لي كوماك ، فرنك كوماكي =
يلكك آلتنده كيلوب كوكيله
ياقه و قوللري كورين و قوله ايله
اوتيلي بولنان يكي ايجاد كوماك :
عجم كوماكي = عمله لك انوابلري
محافظه ايچون اوستدن كييدكلري
و اكثريا لاجورد آمر يقاندن
معمول بولنان ايش كوماكي . ۲ .
زار ، اورتي ، غشا ، قليف ، طبقه :
جگر ، يورك ، بين كوماكي :
آوبزه ، صنداليه كوماكي :
آغاچدن بر كوماك آلق . ۳ .
بطن : ابي كوماك جيدي
فلاجه در . || گوماك اسكيتك =

گومر } س . كوماك ايشي ، دفن .
= س . كوشلش ، صو .
قلش ، قاقلش : كومه آلتين .
} يا كوز . س . (« كوز »
} « مك » دن) ياندقدن
صكره بره كوماك سوكش
اودوندن عبارت سياه بر ماده
كه تكرار يا قلوب منغال ايچنده
تسخين ايچون و مطبخده ييك
پيشيرمك ايچون قوللانيلير ، بجم :
قيشلق كوموري تدارك ايتك :
اودون كومور آلق : كومور
ياق : كومور باشه اورمق :
كومور قايي . || معدن ، طاش
كوموري = برك ايچندن معدن
حائده چقان سياه ماده كه يك
زياده حرارت و برهك واپور
ولو قوموتيف و ماكينه ده و صو .
بارده دخی قوللانيلير . = س .
سياه ، قنبره : كومور كوزلي :
كومور صاجلي .

گومر رجي } س . ۱ . كومور
ياپوب صانان
آدم . ۲ . ب . واپورلده كو .
موري قزغاك اوكنه كتيرمكه
مكاف افرادكه اونباشي رتبه
سنده در . = س . سياه ، قره ،
سياه لكلي : كومورجي طاؤق ،
تيلكي .

گومر لك } س . اوده قوللا .
نيله جق كومورك
قونديني محل ، كومور انباري :
بو اوك كومورلكي طار .

گومر } س . با : گومر .
} س . ۱ . بيقندي بريكندي :
} بر كومه بوغداي : اوق
كومه كومه بيقديلر . ۲ . تپه ،
كشيد ، قله .

گو میچی { س. ص. ۱. کومن،
دفن ایدن. ۲. بیه.
جکارتی برك ایچنه کومن بعض
قوشلره دینیر.

گون { س. ۱. کره ارض ایله
ساتر سیاراتک تابع اولد.
قلری نجم منیرکه ساتر نجوم
تایته دن فرق آتجی بزه قریقی
اولوب بومناستله بیوک کورینور
وطولویه برابر ضیاسنک شدتندن
ساتر کافه نجوم کورینور اولور،
شمس، آفتاب، مهر، گون طو.
غدی؛ گون باتدی؛ گون کی
آشکاره کاشمس عیان. ۲. ضیا،
نور؛ گون گورمز = ضیا آلاماز،
قراکتنی، مظلم. ۱۱. گون باقیسی =
۱. مغرب. ۲. غرب شمالی
روزکاری، بانی (غلطی؛ باطلی)
گون بالیغی = دکریمی واتی
لذتی بر جنس بالیق. ۱۱. گون
دوئنگ = شمس خط استوائی
چمک ویا مدار سرطانه ومدار
جدی به قدر کیدوب کیری دوئنگ؛
ماردک طغوزنده کون دوتر.
گون دوغمی = فصول اربعه تک
باشلری؛ کون دوغمی فرطونه.
می. ۱۱. گون طوئلیق = کسوف
اولقی. ۱۱. گون طوغیسی ویا
طوغوشی (وغلطی؛ گون طو.
خریسی). ۱. طلوع. ۲. شرق.
۳. شرق جنوبی روزکاری.
گون طوغغی = ۱. شمس
طلوع ایتمک. ۲. فرصت اله
چمک، میسر اولقی؛ کنتد.
پسته کون طوغدی. ۱۱. گون
چمک = حرارت شمس تاثیر ایتمک.
گون گورمز = ضیا آلاماز،
قراکتنی. — (ایوم بزه کونش

دها مستعمل ایهده، اصل اسمی
گون اولوب، ابراد اولسان
تعبیراته حالا مستعملدر.
گون { س. ۱. کره ارض کندی
محوری اوزرنده بر کره
دوئنه سندن عبارت یکری دوت
ساتک زمان، یوم، روز؛ آی
اونوز گوندر؛ اون گون کیدی؛
بش گون اول. ۲. یکری دوت
ساتک گونک آیدینلق اولان
قسمی که مقدار وسطیسی اون
ایکی ساعت اولوب یازین اوزار
وقیشین قیصالیر، کوندوز، کیجه
مقابلی، نهار، روز. (بو معنا
ایله بزه قوللاناز اولشدرد).
۳. زمان، عهد، دور، هنگام؛
سلطان محودخان گوننده؛ فلان
والینک گوننده اوولایته امنیت
برکال ایدی. ۴. خوش یکیریلن
زمان، اقبال، سعادت، راحت؛
بیچاره گون گورمدی؛ گون
گورمش، گون یکیرمش آدم.
۵. یوم مخصوص، یوم رسمی،
یورلی؛ یازین آلمانیا ایمپرا.
طور بنگ گونی ایش؛ دون
اسرائیللرک گونی ایدی. ۶.
وقت، زمان؛ برگون زنکینده
اولور؛ اونکده گونی وار؛ گون
اولورکه چوق قرائیر. ۷. حال؛
ای گون، کونی گون. ۱۱. گون
آشری (یا آشوری. آشیری) =
هر ایکی گونده بر، برگون او.
لوب برگون اولماق اوزره؛
گون آشیری کلیور؛ گون آشیری
درس اوقوبور. ۱۱. ابرتسی گون =
برگون صکره. ۱۱. اولکی گون =
دوندن اولکی گون، ایکی گون
اول. ۱۱. ایکی گونده بر = گون

آشیری. ۱۱. برگون، گونک برنده =
بر وقت، بر زمان؛ برگون کله.
جک که... برگون اولورکه...
۱۱. برگون = بولندیغمز گون،
ایوم. ۱۱. برگونکی گونده = بو
زمانده، زمانمزه، بولندیغمز
زمانده. ۱۱. اوبرگون = یازیندن
صکره کی گون، ایکی گون صکره؛
یازین دکل اوبرگون. ۱۱. گونلر
ده برگون = گونک برنده. ۱۱. بر
گون اول = سرعت ممکنه ایله،
ممکن اولدیغی قدر چابوق.
۱۱. گوندن گوننه = گیتدکجه.
(گون بگون دیجه ملی). ۱۱. گونی
گوننه = عینی گون، آرده گون
یکیرمکسزین؛ ایشی گونی گوننه
گورمک = ابرتسی گوننه براقسزین،
بلا تاخیر. ۱۱. بچن گون = برقاج
گون اول. ۱۱. بوگونلرده = بو
برقاج گون ظرفنده. ۱۱. گون بو
گون = تام فرصت وقتیدر.
گون { س. دباغت اولمش دری،
هرونوع مشین و سختیان
وساثره.
گون { س. ۱. اولمه،
حدوث، وقوع. ۲. وار
اولمه، وارلق، وجود، موجو.
دبت؛ گون و مکان = عالم وجود،
موجودات، کائنات؛ گون و فساد =
عالم جسمانی، بر طرفدن وجوده
کابوب بر طرفدن محو اولمقدن
عبارت اولان دنیای فانی،
طبیعت. = ۱. کونین = ایکی عالم،
عالم مادی ایله عالم معنوی، دنیا
و آخرت؛ سیدالکونین = سید
القلین، فخر کائنات (صلم)
افتدمنز.

گون { س. فا. مقعد، قیج.
(فارسیدن مأخوذ)
گون. ۱. رنگ، لون؛ گون
گون = کل رنگنده. ۲. درلو،
نوع؛ دیگر گون = باشقه
درلو. ۱۱. گوناگون = ۱. درلو
درلو، نوع نوع؛ اقمشه گونا
گون. ۲. رنگ رنگ، آلاجه؛
بوقلون کچی گوناگون. ۱۱. دیگر
گون = ۱. باشقه درلو، مبدل،
متغیر. ۲. بوزوق، پریشان؛
حالم دیگر گون اولدی.
گوننا { باخود گوننه س. درلو، نوع؛
برگوننا، برگونه = بردرلو،
هیچ برصورته؛ بوگوننا، گوننه =
بودرلو، بویله.
گونان { س. یازین صوبی قورو.
یان گونچک، کوچک
گول، طورغون صو.
گوندر { س. ۱. اوجنه برشی،
طاقیلان اوزون صوبه،
صیریقی؛ مزراق، بایراق، سخناق
کوندری؛ ماثونه چی کوندری =
ماثونه بی یورومتک ایچون قییه
ویا صوبک دینهه طیادقلری
صیریقی. ۲. چفت سوررکن
اوکوزلری دورتدکاری اوجی
ایکنه لی اوزون صوبه، اوکندیره.
۳. ۶. کمیده سخناق چمک
ایچون قیج طرفنه مرکوز دیرک.
گوندرتک { ق. ارسال واسبال
ایتدیرمک.
گوندرمک { ج. ارسال، اسبال،
بعث اولمق؛ بومال
اجنبی مملکتته کوندریله جکدر؛
بو کتاب بکا احبابک بری طرفندن
کوندردلی.

گوندرمک { ق. اصل ترکیده
کری دونمک و
اکرنک دیمک اولان «گونفک»
فعلنک متعدی سیدر. [بوللامق،
صالحی، ارسال، اسبال، بعث
ایتمک؛ پدرمه برمکتوب، برهده
گوندردم؛ اوغللرینی مکتبه گو.
ندریور؛ خبر، سلام گوندرمک.
۱۱. ایلری گوندرمک = سورمک،
تقدم ایتدیرمک. ۱۱. ایچری گو.
ندریمک = صوقق، ادخال ایتمک.
۱۱. گری گوندرمک = رد واعاده
ایتمک.
گوندرمه { س. بوللامه، صالیه،
ارسال، اسبال،
بعث.
گوندریش { س. کوندریمک
کیجه وقتی خبر کوندریشی.
گوندوز { س. گونک آیدینلق
اولان یینی کونشله
تنور اولنان قسمی، کیجه مقابلی،
نهار، روز؛ خط استوائیه قریب
برلرده گوندوز ایله کیجه دائما
مساوی کیدر؛ قطبلره تقرب
ایدلجکه یازین کوندوز وقیشین
کیجه بک اوزایوب اوج آی
متمادیا کوندوز ویا کیجه اولان
برلرده واردر. = ظر. گوندوز
وقتی، گوندوزین، نهار؛ کو.
ندوز چالیشوب کیجه استراحت
ایتمک دها ایدر. ۱۱. گوندوز
صفا = بر جنس چمک که گو.
ندوزین آچیلوب کیجه قیاییر.
۱۱. گوبه گوندوز = ایجه گوندوز
اولدقدن صکره، بعد الفجر.
۱۱. کیجه گوندوزین = گوندوزین
و کیجه لین، لیل ونهار، شب

وروز، دائما؛ کیجه گوندوز
چالیشیر؛ کیجه گوندوز یوریدک.
گوندوزلک { ص. گوندوزه
ندوزلک قیافت؛ گوندوزلک
اثواب.
گوندوزلی { ص. گوندوزین واقع
گوندوزلی اولان. ۱۱. کیجه لی
گوندوزلی = کیجه گوندوز، دائمی
صورنده؛ کیجه لی گوندوزلی
چالیشهرق شوکتانی بیتیردم.
گوندوزین { ظر. گوندوزوقتی،
نهار؛ گوندوزین
اوبومنی سوم؛ صیاق برلرده
گوندوزین یولجلیق اوله ماز.
(س. ۱. آباق باغی، کو.
ستک، بوقاغی؛ طوفاک
آیاغنده کونده وار ایدی. ۲.
طوزاق، قیایچه؛ کونده به دو.
شمک. ۳. بوسو، کین؛ کونده دن
آتمق = اغفال ایله یا کلاش حرکت
ایتدیرمک.
گونده لک { س. ایشچیلرک برگو.
نلک ایش ایچون
آلدقلری اجرت، یومیه؛ بوراده
رنجبرک گونده لکی قاج غر وشدرد؟
اوسته گونده لکی؛ گونده لکله
چالیشور.
گونده لکچی { س. ص. گونده.
میه ایله چالیشان آدم، رنجبر،
عمله، ایرغات؛ کونده لکچی قو.
لانیور؛ کونده لکچی آدمدر.
(ص. کونده لکله،
گونده لکی) بومیه ایله چالیشان؛
کونده لکی رنجبر.
گونش { س. (اصلی؛ گون،
«گوکش» چ. قویاش)
۱. بولندیغمز کره ارض ایله ساتر

اولان. (يا اكنز قوللائيوب،
آتيده كيلر ككي تركيبانده
مستعملدر: [بوگونكي، اوگونكي،
بكن گونكي.]

گونيك { ص. ۱. گونه مخصوص
(يا لايق و متناسب
وكافي اولان (بودخي يالكزقو.
لالايوب، آتيده كيلر ككي تر.
كيانده مستعملدر: [برگونك
ايش: بش گونك يول: بوگو.
نك بو قدر كايدير. ۲. عمرى
شوقدر گوندن عبارت اولان،
شوقدر گون اسكيش اولان،
شوقدر گون اول بولش و يا
وجود بولش اولان: قرق
گونك بر چوقق: اوج گونك
ات: اون اون بش گونك بر
مزار.

گونك { ص. ۱. گونه مخصوص
(يا لايق و متناسب
وكافي اولان (بودخي يالكزقو.
لالايوب، آتيده كيلر ككي تر.
كيانده مستعملدر: [برگونك
ايش: بش گونك يول: بوگو.
نك بو قدر كايدير. ۲. عمرى
شوقدر گوندن عبارت اولان،
شوقدر گون اسكيش اولان،
شوقدر گون اول بولش و يا
وجود بولش اولان: قرق
گونك بر چوقق: اوج گونك
ات: اون اون بش گونك بر
مزار.

گونك { ص. ۱. گونه مخصوص
(يا لايق و متناسب
وكافي اولان (بودخي يالكزقو.
لالايوب، آتيده كيلر ككي تر.
كيانده مستعملدر: [برگونك
ايش: بش گونك يول: بوگو.
نك بو قدر كايدير. ۲. عمرى
شوقدر گوندن عبارت اولان،
شوقدر گون اسكيش اولان،
شوقدر گون اول بولش و يا
وجود بولش اولان: قرق
گونك بر چوقق: اوج گونك
ات: اون اون بش گونك بر
مزار.

گونك { ص. ۱. گونه مخصوص
(يا لايق و متناسب
وكافي اولان (بودخي يالكزقو.
لالايوب، آتيده كيلر ككي تر.
كيانده مستعملدر: [برگونك
ايش: بش گونك يول: بوگو.
نك بو قدر كايدير. ۲. عمرى
شوقدر گوندن عبارت اولان،
شوقدر گون اسكيش اولان،
شوقدر گون اول بولش و يا
وجود بولش اولان: قرق
گونك بر چوقق: اوج گونك
ات: اون اون بش گونك بر
مزار.

گونك { ص. ۱. گونه مخصوص
(يا لايق و متناسب
وكافي اولان (بودخي يالكزقو.
لالايوب، آتيده كيلر ككي تر.
كيانده مستعملدر: [برگونك
ايش: بش گونك يول: بوگو.
نك بو قدر كايدير. ۲. عمرى
شوقدر گوندن عبارت اولان،
شوقدر گون اسكيش اولان،
شوقدر گون اول بولش و يا
وجود بولش اولان: قرق
گونك بر چوقق: اوج گونك
ات: اون اون بش گونك بر
مزار.

گونك { ص. ۱. گونه مخصوص
(يا لايق و متناسب
وكافي اولان (بودخي يالكزقو.
لالايوب، آتيده كيلر ككي تر.
كيانده مستعملدر: [برگونك
ايش: بش گونك يول: بوگو.
نك بو قدر كايدير. ۲. عمرى
شوقدر گوندن عبارت اولان،
شوقدر گون اسكيش اولان،
شوقدر گون اول بولش و يا
وجود بولش اولان: قرق
گونك بر چوقق: اوج گونك
ات: اون اون بش گونك بر
مزار.

گونك { ص. ۱. گونه مخصوص
(يا لايق و متناسب
وكافي اولان (بودخي يالكزقو.
لالايوب، آتيده كيلر ككي تر.
كيانده مستعملدر: [برگونك
ايش: بش گونك يول: بوگو.
نك بو قدر كايدير. ۲. عمرى
شوقدر گوندن عبارت اولان،
شوقدر گون اسكيش اولان،
شوقدر گون اول بولش و يا
وجود بولش اولان: قرق
گونك بر چوقق: اوج گونك
ات: اون اون بش گونك بر
مزار.

گونك { ص. ۱. گونه مخصوص
(يا لايق و متناسب
وكافي اولان (بودخي يالكزقو.
لالايوب، آتيده كيلر ككي تر.
كيانده مستعملدر: [برگونك
ايش: بش گونك يول: بوگو.
نك بو قدر كايدير. ۲. عمرى
شوقدر گوندن عبارت اولان،
شوقدر گون اسكيش اولان،
شوقدر گون اول بولش و يا
وجود بولش اولان: قرق
گونك بر چوقق: اوج گونك
ات: اون اون بش گونك بر
مزار.

گونك { ص. ۱. گونه مخصوص
(يا لايق و متناسب
وكافي اولان (بودخي يالكزقو.
لالايوب، آتيده كيلر ككي تر.
كيانده مستعملدر: [برگونك
ايش: بش گونك يول: بوگو.
نك بو قدر كايدير. ۲. عمرى
شوقدر گوندن عبارت اولان،
شوقدر گون اسكيش اولان،
شوقدر گون اول بولش و يا
وجود بولش اولان: قرق
گونك بر چوقق: اوج گونك
ات: اون اون بش گونك بر
مزار.

گونك { ص. ۱. گونه مخصوص
(يا لايق و متناسب
وكافي اولان (بودخي يالكزقو.
لالايوب، آتيده كيلر ككي تر.
كيانده مستعملدر: [برگونك
ايش: بش گونك يول: بوگو.
نك بو قدر كايدير. ۲. عمرى
شوقدر گوندن عبارت اولان،
شوقدر گون اسكيش اولان،
شوقدر گون اول بولش و يا
وجود بولش اولان: قرق
گونك بر چوقق: اوج گونك
ات: اون اون بش گونك بر
مزار.

سياراتك تابع اولدقلى نجم كه بزه
قريبى جهيله يك بيوك گورينوب
طالع اولدقده سائر نجوم گورنر
وكوندوز اولور، گون، شمس،
آفتاب، مهر، خورشيد: گونش
طوغقى، جيتقى = طلوع ايتك:
گونش باتقى = غروب ايتك:
گونش طولقى = منكبس اولقى.
۲. الماس و خرج و سائر دد
گونش كى اطرافى شماعلى رسم
و شكل و جيك. || آتشم گو.
نشى = ترنجى قزىل رنك. || گو.
نش اورمق = چارمق، كچك =
تأثير ايدوب خسته ايتك. ||
دكيز گوننى = دكيز مەسى كى
بر نوع نبات بحرى. || گوننى
بالچقده صيوامق = ظاهر و عيان
برشبي ستر و اخفا و انكاره
چالشمق. || گونش كى = ۱.
بارلاق، تابان، روتقى. ۲.
ظاهر، عيان، آشكار.

گونشلك { قذ. گونش گونستره.
رك و گونش قارشى
سره رك قورونقى.
گونشلك { قل. ۱. گو.
نشه سربوب قو.
رومق. ۲. گونشك قارشينده
اونوروب الصنقى.

گونشلك { قل. ۱. گو.
نشه سربوب قو.
رومق. ۲. گونشك قارشينده
اونوروب الصنقى.

گونشلك { قل. ۱. گو.
نشه سربوب قو.
رومق. ۲. گونشك قارشينده
اونوروب الصنقى.

گونشلك { قل. ۱. گو.
نشه سربوب قو.
رومق. ۲. گونشك قارشينده
اونوروب الصنقى.

گونشلك { قل. ۱. گو.
نشه سربوب قو.
رومق. ۲. گونشك قارشينده
اونوروب الصنقى.

گونشلك { قل. ۱. گو.
نشه سربوب قو.
رومق. ۲. گونشك قارشينده
اونوروب الصنقى.

گونشلك { قل. ۱. گو.
نشه سربوب قو.
رومق. ۲. گونشك قارشينده
اونوروب الصنقى.

گونشلك { قل. ۱. گو.
نشه سربوب قو.
رومق. ۲. گونشك قارشينده
اونوروب الصنقى.

گونشلك { قل. ۱. گو.
نشه سربوب قو.
رومق. ۲. گونشك قارشينده
اونوروب الصنقى.

جهيله تارله و چاپر و باغ و باغچه
و آخور و آغیل كى شيئرله
قاريشق اولميسدر، قريه، رو.
ستا، رستاق: كوى خلقى: كو.
يده اونورمق: كوى امامى:
كوى مكيتلىرى.

كوى { ص. فا. طوب، يوورلاق
{ شى، اويون طوبى، كوى
وچوكان = جريد اويونى.
كوى { ص. فا. كوكى، كوكى.
كوى { ص. فا. با. گو.
كوى { ص. فا. با. گو.

كوى { ص. فا. با. گو.
كوى { ص. فا. با. گو.
كوى { ص. فا. با. گو.
كوى { ص. فا. با. گو.

كوى { ص. فا. با. گو.
كوى { ص. فا. با. گو.
كوى { ص. فا. با. گو.
كوى { ص. فا. با. گو.

كوى { ص. فا. با. گو.
كوى { ص. فا. با. گو.
كوى { ص. فا. با. گو.
كوى { ص. فا. با. گو.

كوى { ص. فا. با. گو.
كوى { ص. فا. با. گو.
كوى { ص. فا. با. گو.
كوى { ص. فا. با. گو.

كوى { ص. فا. با. گو.
كوى { ص. فا. با. گو.
كوى { ص. فا. با. گو.
كوى { ص. فا. با. گو.

كوى { ص. فا. با. گو.
كوى { ص. فا. با. گو.
كوى { ص. فا. با. گو.
كوى { ص. فا. با. گو.

كوى { ص. فا. با. گو.
كوى { ص. فا. با. گو.
كوى { ص. فا. با. گو.
كوى { ص. فا. با. گو.

كوى { ص. فا. با. گو.
كوى { ص. فا. با. گو.
كوى { ص. فا. با. گو.
كوى { ص. فا. با. گو.

يدكلى شيشى بعده تكرار آغزه
كتيروب يكيدن چيكنه لى،
جره: دوه دخى اينك وقوبون
كى گويش كتير. ۲. مج. اختيار
لك چكەسى غير اختيارى ديتيمه.
|| آغز گويشى = ورد زبان.

كويى { ص. فا. با. گو.
كويى { ص. فا. با. گو.
كويى { ص. فا. با. گو.
كويى { ص. فا. با. گو.

كويى { ص. فا. با. گو.
كويى { ص. فا. با. گو.
كويى { ص. فا. با. گو.
كويى { ص. فا. با. گو.

كويى { ص. فا. با. گو.
كويى { ص. فا. با. گو.
كويى { ص. فا. با. گو.
كويى { ص. فا. با. گو.

كويى { ص. فا. با. گو.
كويى { ص. فا. با. گو.
كويى { ص. فا. با. گو.
كويى { ص. فا. با. گو.

كويى { ص. فا. با. گو.
كويى { ص. فا. با. گو.
كويى { ص. فا. با. گو.
كويى { ص. فا. با. گو.

كويى { ص. فا. با. گو.
كويى { ص. فا. با. گو.
كويى { ص. فا. با. گو.
كويى { ص. فا. با. گو.

كويى { ص. فا. با. گو.
كويى { ص. فا. با. گو.
كويى { ص. فا. با. گو.
كويى { ص. فا. با. گو.

كويى { ص. فا. با. گو.
كويى { ص. فا. با. گو.
كويى { ص. فا. با. گو.
كويى { ص. فا. با. گو.

كويى { ص. فا. با. گو.
كويى { ص. فا. با. گو.
كويى { ص. فا. با. گو.
كويى { ص. فا. با. گو.

بوغورت طور بهسى. ۳. آريه
طور بهسى.
گويى { ص. فا. با. گو.
گويى { ص. فا. با. گو.

گويى { ص. فا. با. گو.
گويى { ص. فا. با. گو.
گويى { ص. فا. با. گو.
گويى { ص. فا. با. گو.

گويى { ص. فا. با. گو.
گويى { ص. فا. با. گو.
گويى { ص. فا. با. گو.
گويى { ص. فا. با. گو.

گويى { ص. فا. با. گو.
گويى { ص. فا. با. گو.
گويى { ص. فا. با. گو.
گويى { ص. فا. با. گو.

گويى { ص. فا. با. گو.
گويى { ص. فا. با. گو.
گويى { ص. فا. با. گو.
گويى { ص. فا. با. گو.

گويى { ص. فا. با. گو.
گويى { ص. فا. با. گو.
گويى { ص. فا. با. گو.
گويى { ص. فا. با. گو.

گويى { ص. فا. با. گو.
گويى { ص. فا. با. گو.
گويى { ص. فا. با. گو.
گويى { ص. فا. با. گو.

گويى { ص. فا. با. گو.
گويى { ص. فا. با. گو.
گويى { ص. فا. با. گو.
گويى { ص. فا. با. گو.

گويى { ص. فا. با. گو.
گويى { ص. فا. با. گو.
گويى { ص. فا. با. گو.
گويى { ص. فا. با. گو.

گويى { ص. فا. با. گو.
گويى { ص. فا. با. گو.
گويى { ص. فا. با. گو.
گويى { ص. فا. با. گو.

توقیت بیان ایدوب فعلك صیغه
التزامیه سیله قوللانیلان : « انسان
که عشقه دوچار اوله (عشقه
دوچار اولنجه) عقل و رأی
الندن کیدر » کبی تعبیرلرک عجمانه
وترکنلرک فارسیه تابع شیوه سنه
مخصوص اولوب الیوم متروکدر .
[آتیده کی اسم موصولدن و
« کی » اداندن تفریق الزمدر .]
|| چون ، بل ، کاش ، مادام ادا تیرله
برلشدرک مرکب ادا تیر تشکیل
ایدر : چونکه ، بلکه ، کاشکه ،
مادام که کبی . مرکبیرینه با .
|| بعضی کله لره ده الحاق اولنه رق
فعل اسنادینک تقدیر یله تعبیرلر
تشکیل ایدر : احتمال که بوکون
کلسین = احتمالدر ، محتملدر که ...
جاژرکه = جاژدرکه وسائر .
که { ک . } (فارسی به تقلیداً قو .
|| لانیلوب ترجمه سی « کیم »
در) اسم موصول کبی قوللا .
نیلوب آلتیده کی جمله موصوله
ایله برابر صیغه صله و یا اسم فاعل
واسم مفعول برینی طوتار : بر
آدم که نصیحت دیکله من هیچ بر
وقت فلاح بولماز = نصیحت
دیکله مین آدم ؛ او آدم که دون
اوبنه گیتندک بوگون بزه گلش =
دون اوبنه کیتدیکمز آدم ؛ بر
کون که چوق چالشمشیدم = چوق
چالشمش اولدیم برکون .
کهانت { س . } عر . اسکی عبرا .
نیلرده وسائر اسم قدیمه
ده بعضی روحانیلرک مخصوص
آدملرک وسائط مختلفه به مراجعت
اداسیله غایبدن خبر ویرملری :
اسلامده کهانت ممنوع و
حرامدر .

گهر { س . } فا . با : گوهر ، جوهر .
گهر بار { س . } فا . (که = صمان .
|| ربودن قائمق . — تر .
زبازدی : گهر بار ، ودها غلطی :
گهر بار) بالطریق سواحلی جهتلرنده
وسائر بعضی طرفلرده چیقان
قیمتیله بلغمی برطاش که جیفاره .
لق و جیوق امامه سی و تسبیح و
سائر یاییلر والکتریق قوتی
حاز اولوب قیل و سائرینی
اوزاقدن قایار ، قیل قیان ؛ سیاه
گهر بار = بونک سیاه جنسی . =
ص . گهر بادن معمول : گهر بار
تسبیح . [یکی اصطلاحات فنیده
بونانجه بومعنا به کن « الکتریق »
کله سنی ترجمه ایچون « گهر بانی »
و « گهر بایت » کبی غلط فاحش
تعبیرلر ایجاد ایتلرله سه ده ،
الکتریق کله سنک استعمالی
مرجعدر .]
گهر بار { ص . } فا . (گهر = الماس .
|| باریدن) یاغدرمق [
جواهر یاغدیران ، پک نافع و
مفید .
گهر پاره { س . } فا . الماس پارچه .
گهر پاش { ص . } فا . جواهر صا .
|| چان ، سربن .
گهر چله { س . } کولچه حالنده
(معروف بر ماده معد
نیه که باروت اعمالنه یاریور .
گهف { س . } عر . ج : کهوف .
|| ۱ . این ، مفاره ، غار .
|| ۲ . مجر . صیفینه جق بر ، ملجأ ،
ملاذ . ۳ . ط . تش . مفاره کبی
ایوق برکه طبیعی و یا بر مرشدن
حاصل اولور : کهف رنه و وردن

آنی جکرده آجیلان ایوق . ||
اصحاب کهف = طول مدت بر
مفاره ده ایومش اولان مشهور
یدی کئی ایله برکوبکری .
کهکشانش { س . } فا . (که = صمان .
|| کشان = چکنلر)
کوکده کی صمان اوغریسی ، مجره ،
حاجیلر یولی .
کهل { ص . } عر . ک . کهله . کالنی
|| بولش ، سن کاله ایرمش
اولان ، اوتوز ایله الی یاشلری
آرهنده بولان ، کامل (آدم) .
کهله { س . } بیت : کهله طونق ؛
|| باش کهله سی .
کهله لیمک { فل . } بیتلنک ، بیت
|| طونق .
کهله لی { ص . } کهله سی اولان ،
|| بیتلی ، بیت طونقش .
کهن { ص . } فا . ۱ . اسکی ، قدیم ،
|| عتیق . ۲ . اسکیش ، قو .
|| لالانش ، کهنه . ۳ . یاشلی ، مسن .
|| کهنسال = یاشلی ، گچکین ، مسن .
کهنه { ص . } فا . اسکی ، اسکیش ،
|| قوللانش ، زمانی و مو .
ده سی چکش : پک کهنه مفروشانی
وارددر .
کهواره { س . } فا . بشیک ، مهد .
کهولت { س . } عر . سن کال ،
|| اوتوز ایله الی آرهلر .
نده اولان یاش : سن کهولنده
بر آدم .
کهیا { س . } فا . « کهندا » دن
|| غلط [با : کهخدا .
کهیالق { س . } با : کهخدا .
کهیلان { س . } ص . جنس عرب
|| آتی : برکهیلانی ،

کهیلان برقیصرانی وارددر .
کی { د . } ظروف زمانیه و مکانیه
|| و « ده » حرف الصاقه و
اسماء و ضمائرک مضاف الیه
الحاق اولنه رق صفتلر تشکیل
ایدر و موصوفک اوترکیب و یا
تعبیرک مفهومیله متصف اولدیغی
کوستریر : دونکی آدم ، بوگونکی
ایش ؛ پکن سنه کی محصولات ؛
ایچریکی = ایچری بولنان ؛ ایچر
یده کیلر = ایچریده بولنانلر ؛ خانفی
کتابی ایستیورسک بنده کئی می ؟
سزده کی غائب اولش ؛ سزک
اوغلکز چالیشقاندرا اما بنکی پک
تنبیل ؛ سزک آنکز احمد افندینک
کندن بیوکدر . (بوکی تعبیراته
براسمک تکرر ایتمه مسیحون اونک
برینی طوتار : سزک آنکز بنکندن
ایبدر = بنم آتمدن . — مجرددن
ماعدا احوالده آخرنده کی « ی »
علی القاعده « ن » تحول ایدر :
بنکی ، بنکندک ، بنکنه ، بنکنی .
بناء علیه بنکنی ، بنکنیه یازمق
پک طوغری اوله ماز . « که »
صورتنده تخریردن بغایت
اجتناب اولغلی .
کی { س . } عر . (اصلی : کوی)
|| ط . یاره نی و یا بدنک معلول
بولنان بر برینی قیزغین دمیرله
یاغه اصولی که عربلرده اسکیدن
بری صرعی و مستعمل اولوب
الیوم فنا فائده سی تبین ایتمه
طب جدیدده دخی استعمالی تعمیم
ایتکده در ، یاقی . بواشده قو .
لالانیلان دمیره عربلر « کاویا »
وکیه مخصوص بر آلتده میمک
کسریله « مکواة » دیرلر .
کیاست { س . } عر . اویانیلق ،
|| زبرکک ، ذکا ، فطا .
نت : اصحاب کیاستدن برذات .
کیانوس { س . } یو . Kúanos =
|| (لاجورد) بورنکده
بر ماده کیمویه که مرکباتی کیمیا
مستعملدر : حامض کیانوس و
سائر .
کیاه { س . } فا . اوت . (اصلا زوی
|| بوغیکن تعیین بوسله لرنده
ارز و لخم و حطب کبی غرائبله
برابر استعمالی اغریدر .]
گیت { ح . } « کیتک » فعلنک
|| (امر صیغه سیدر) گیت
گیت ، کیت گیده = مرور زمانله ،
کیتدیکه : بوچوق گیت گیت
تریسه سز اولیسور ؛ گیت گیده
تریسه سزایی آرئیسور . || کیت
زمان کل زمان = برچوق وقت
صکره ، بعد بعد . (بونک حرفیاً
عربی به ترجمه سیله : « تعال زمان
رح زمان » کبی برانجوبه تعبیرک
استعمالی پک کولنج اولیور .
کیتلمک { وکتلی . } با : کلیدمک ،
|| کلیدلی .
گیتمک { فل . } ۱ . یاقیندن اوزاغه
|| انتقال ایتک ، وارمق ،
ذهاب ، رحلت ایتک : اوه گیتدم ؛
چارشی به گیتدی ؛ غربته کیده .
جکدر . ۲ . بریردن آیریلوب
اوزاقلاشق ، حرکت ، عزیمت ،
رحلت ایتک : کندیسی بورادن
گیتدی ؛ کلن مسافرلر ده
گیتدیلر . ۳ . قاچق ، براقوب
آیرلق : آشیچی گیتمش ۴ . یوق
اولق ، غائب و نابید اولق : او قدر
ثروت نزه به گیتدی ؛ اورانک بر

وقت کی معمورینی گیتدی . ۵ .
صرف اولق ، استهلاک ایدمک :
بوضیافته چوق یاره گیتدی ؛
بونابه برقاچ بیک لیرا گیدر ؛
آلدینی معاش تکمیل اومصارفته
گیدر . ۶ . چکمک ، صاوشق ،
دفع وزائل اولق : بتون قیش
بندن صیزلر گیتمز . ۷ . منجر
ومنتهی اولق ، وارمق : بوچای ،
بو بول نزه به گیدر ؛ ۸ . بورمک ،
مشی ایتک : او پک چابوق گیدر .
۹ . چکمک ، بیتک ، منقضی اولق :
اوزمانلر گیتدی ؛ چوغی گیتدی
آزی قالدی . ۱۰ . آیان یولنه
طاشق ، دفع طبعی ایتک ،
اسهالی اولق ؛ بوکیجه بش اون
دفعه کیتمش . ۱۱ . مجامعت ایتک .
۱۲ . کونورمک ، سوق اولق :
جناسه سی گیدروردی ؛ یازین
جهاز گیده جکدر . || آرده به ،
آرله گه کیتک = تلف اولق . ||
اره کیتک = قوجه به وارمق ،
اولنک . || اکر کیتمک = شامق .
|| الدن کیتک = فوت اولق .
|| ایچ کیتک = اسهاله اوغرامق .
|| ایچری کیتک = کیرمک . ||
ایلری کیتک = تقدم و ترقی ایتک .
|| ایلرینه کیتک = تجاوز ایتک ،
چوق اولق . || باناسی به کیتک =
جیمیه جق بربول طونق ، بانا .
|| ترس کیتک = بی
کیتمه مک ، طالع مساعد اولماق .
|| جان کلوب کیتک = آیلوب
بایلق . || حصیر آلتنه کیتک =
باقلماق ، مندر آلتی اولق . ||
خوشه کیتک = حظ اولق ، سولمک .
|| رنک کیتک = صولق . || صو .

قاغه كيتك = طيشاري چيتمق.
 || صوبنجه كيتك = ماشاء ايتك.
 || صوبك آقنديسنه كيتك =
 اومق، موافقت ايتك. || طات
 كيتك = طاتسزلاقمق. || طوب
 يولنه كيتك = بهوده تلف اولمق،
 هدر اولمق. || طوغرى كيتك =
 حسن حركتمده بولنقى. || عقل
 كيتك = نخطراتك. || عقل باشدن
 كيتك = زياده تعجب وتلاش
 ايتك، كال تاسفله شاشه قالمق.
 || گرى كيتك = ۱. عودت ايتك.
 ۲. تدنى ايتك. || كلوب كيتك =
 موارد، تردد ايتك. || باكلش
 كيتك = يولى شاشيرمق. || يايان
 كيتك = يايان يورمق، راجلا
 يول آلمق. || يول كيتك = قطع
 طريق ايتك. || يوله كيتك =
 سروسفرو سياحت ايتك. || كيت
 كيت، كيت كيده = با: كيت.
 كيتي { س. فا. دنيا، عالم، جهان.
 كيتي } || كيتي آرا = دنيايى طو.
 نادان، زينت عالم اولان. || كيتي
 ستان = دنيايى ضبط ايدن،
 جهانكتر. || كيتي فروز = دنيايى
 بارلادان، رونق عالم. || كيتي نما =
 دنيايى كوسترن، جهانما؛ جام
 كيتي نما = كويا جشيدك بتون
 دنيايى كوستر برجامى.

گيج { گيجكمك. با: گج وساژه.

گيجشمك { فل. خفيف صو.
 رنده قاشينوب يا.
 نغى، آزغيجقلاقمق: الم، بوغازم
 گيجشور.

گيجه { س. (زبانزدى: گجه.
 — وقتسز ديمك اولان
 «گج، گج» دن.) بكمى درت

كجه = دون كجه دن اولان
 كجه. || كجه گوندوز = دئما،
 شب وروز، ليل ونهار. || هر
 كجه = كجه لك جمله سنده. ||
 كجه ياريسى = كجه نك اورتلرنده:
 كجه ياريسى ياتدم، كجه ياريسى
 كادى.

گيجه لك { ص. كجه به مخصوص:
 اولمق = قراگنق باصمق. || آيت
 اون دردنجى كجه سى = بدر.
 || كجه باصقنى = شينون. ||
 كجه صفا = كجه آچيلير برجنس
 چيچك. || كجه صحتى = كجه وقتى
 اولان اجبا محبتى، مسامره.
 || قنا كجه سى = ۱. وقتيله كلينه
 قنا سوردكلى كجه. ۲. اليوم
 ختاني اجرا ايديلن جوچقلر
 ايجون ووليمه جيتلرنده
 ترتيب اولنان اكلجه كجه سى.
 || كجه قوشى = ۱. بوهو قوشى.
 ۲. مح. اويغو اويوماز آدم،
 كجه بى اويانيق كچرن آدم. ||
 كجه ياتيسى = كجه ياتمق اوزره
 اولان مسافرك: كجه ياتيسنه
 بيورك. || كجه ياريسى = نصف.
 الل كه هر موسمه نصف النهارك
 تماميله مقابلى يعنى كچن وكله جك
 نصف النهارلردن تام اون ايكي شهر
 ساعت اوزانى اولان وقت او.
 لوب آلافرانغه ساعت اون ايكي
 اولور. || كجه ياتيسى = يوز والده
 چيقان سياه بر ياره. = ظز.
 كجه وقتى، كجه لين: كجه كلكر:
 كجه چاليشور: كجه سرين اولور.
 || بوكجه = ماضى ويا استقباله
 لك ياقين كجه: بوكجه اوشودم;
 بوكجه كيده جكم. || دون كجه =
 دونكى كونك كجه سى. || اولكى

گيجه لك { فل. ۱. بر برده
 (كجه قالمق، كجه بى
 كچرمك: اورمانده كجه لك: ياته.
 جق بر بوله ميوب طيشاريدم كجه.
 لك. ۲. وقت كجه اولمق،
 قراگنق باصمق: كجه لينجه يولى
 كوره مدكيزدن طورمغه مجبور
 اولدق.

گيجه لي { ظز. كجه لي گونده زلى =
 كجه گوندوز: كجه لي
 كوندوزلى چاليشه رق ايكي هفته.
 ده بيتيردم.

گيجه لين { ظز. كجه وقتى، ليلا:
 كجه لين: كجه لين يوله كچردك.

گيجى { وكجهيك. س. خفيف
 غيجقلاقمق، قاشينغله
 برابر آز ياتمه: بوغازمده بر
 كجه، كجهيك واردر.
 گيجيشمك { وكجهيك. فل.
 خفيف صورته
 غيجقلاقمق، ياتمغه برابر خفيف
 قاشينقى.

گيجيك { وكجهيك. با: كجهي
 وكجهيشمك.

كجه { س. با: كجه.

كجه { ويا كچلا. س. (ر. لو.
 فردن كوچورك براليق.
 س. س. عر. حيله، مكر،
 خدعه، دسيسه.

گيدر مك { فته. (كيتك فعلنك
 مكرر متعدى)
 كيتمه سنى، كجه سنى موجب اولمق،
 صاوشديرمق، دفع وازاله ايتك:
 دهندن غائله يي گيدر جك بر
 چاره.

گيد شمك { فش. بربرينه كيتك،
 زيارت شتمك، موارد
 ايتك. = فل. غلط اوله رق
 گدشمك وگيجشمك برينه قو.
 لانييلور. با: گدشمك، گيجشمك.

گيد لك { ف. كيتك واقع ويا
 ممكن اولمق: اورايه
 كوندوزين كيداز: ايكي ساعتده
 كيديله ييليرى؟ آيه كيدلك قابل
 اولسه.

گيدن { ص. گيدر اولان، راحل،
 ذاهب، رونده: گيدن
 گن = مسافر، ضيف، مهمان.
 (ح. اصل «كيتك»
 فعلنك صيغه التزاميه.
 سيدر) گيده گيده، كيت گيده =
 مرور زمانله تدريجا، وارده رق.

گيدى { س. با: گدى.

گيديجى { ص. گيدن گيدر ويا
 (گيده جك اولان،
 يولجى: او زواللى خسته كيديجى به
 بگزه يور.

گيديش { س. ۱. كيتمه، ذهاب،
 رحلت، حركت،
 عزيمت: بويله آكترين خبرسز
 گيديشنك سببى آكلابه ميورم.

۲. يورويش، يورومك طرزي،
 مشى، رفتار: بوگيديشله سز
 ايكي ساعتده اورايه وارده ماز.
 سگن. ۳. طرز، حركت، روش:
 او آدمك گيديشنى بگنيورم;
 او بوگيديشله يك آز زمانده
 وارنى محو ايدم جكدر. ۴. بر
 بيوك ذمك اسب سوار اوله رق
 بر طرفه عزيمتى: گيديش مدبرى =
 سراي مياونده تشريف شاهانه
 ايجون اجراي تهيئاته مأمور
 ذات.

گير { س. وجودك بيقانماقدن
 كير } ياغلانوب طوتدينى وچاشير
 واثوابه كچن بيسلك، وسخ،
 چرك: جامده كيسه سز كير
 چيتماز: گوملكنك كيرى;
 كير قبارمق: كير طوتقى.

گير { س. فا. آلت رجليت، ذكر.
 گير { سمص. اولوب صتر. تشكيلنده
 بولنور } ۱. طوتان، قبض وضبط
 ايدن: شيرگير آرسلانى طوتان;
 جهانگير فاتح عالم. ۲. يايلان،
 انتشار ايدن، منتشر: عالمگير =
 دنيايه يايلان، هر طرفه منتشر.
 = س. حرب، غاوغا، جنك.
 (بو معنا ايله ياكز مترادفى
 اولان «دار» ايله برابر قوللا.
 نيلير:) اثنائى گيرودارده.

گير پيچ { س. با: كيريج.
 كير پيك { س. با: كيريك.
 (س. اجمار كلسيه دينلن
 كيرج } بياض طاشلرك احراقيله
 حاصل اولان معروف بياض

ماده كه قوم ويا خراسانله قار.
 بشديريلارق كاركير ايني يى طو.
 تديران خرچى تشكيل ايدر و
 صيوه و بادانه اعمالنه دخى يارار،
 جص. || كيرج اوجاغى، فورنى =
 كيرج ياقدقلى محل مخصوص.
 || كيرج سودى = بادانه ايجون
 حاضر لائش صولى كيرج مخلوطى.
 || سوكشمش كيرج = صوبك ايجنده
 حل ايدلش ويا نوز حالنده او.
 له رق اوزرينه صو سرييله رك
 آرتق صويه تماس ايدنجه قابنا.

فق وياقق خاصه سنى غائب ايتش
 اولان: سوكشمش كيرج = او.
 جاغندن چيقددينى كچي قيزغين
 حالنده بولنانى. || كيرج صوبى =
 طيده مستعمل خفيف صوبى.
 || كيرج طاشى = كيرج اعمالنه
 يارايان بياض طاش، حجر كسى،
 كاس. || كيرج علقى = ابيك بو.
 جكنه عارض اولان برخستلى.
 || كيرج قايماغى = قلورور دوشو
 دينلن ماده. || كيرج كچي اولمق،
 كيرج كملك = (بگز) زياده
 صولوب صارامق.

كيرججى { س. كيرج يايان وصا.
 (تان آدم.

كيرجلى { ص. كيرجله يابلش ويا
 صيوانش ياخود بادانه
 اولش: كيرجلى ديوار، بنا،
 خرج.

گيردير مك { فته. ۱. ايجرى به
 قومق، صوفق،
 ادخال ايتك.

گير شمك { فل. ۱. صوفق،
 قارشمق، بولاشمق،
 مداخله ايتك: بن اويله ملوث
 ايشه كيرشه م. ۴. باشلاق،

ابتدار، مبادرت، تثبيت ايتك :
 ار كندن ايشه كيرشدي؛ بازارلغه
 كيرشديلر .
كيرگين { ص . ۱ . هريره صو .
 قیلان، هرکسه کو .
 ريشن ، صوقلغان ؛ پك گيرگين
 آدمدر . ۲ . منسوب ، منتسب ،
 چاقين ، ايجلي طيشلي ؛ کنديسي
 اورايه گيرگيندر .
گيرگينلک { ص . ۱ . هريره صو .
 قیلوب هرکسه کو .
 ريشن آدمک حالي ، صوقلغانلق ؛
 گيرگينلک ايني ايشهده عارسزلق
 درجه سته وارمالي . ۲ . منسو .
 بت ، انتساب ، چاقينلق .
کيرلديرلک { قئ . کيرلي و پاسلي
 ايتديرمک ، تلويث
 ايتديرمک ؛ چوققلري باغه کتو .
 روب اوزوم بديرک اما اوستلريني
 کيرلديرمک .
کيرلتمک { قئ . کيرلي ايتک ، تلويث
 ايتک ؛ بونکون گييديکک
 کوملکي نه چابوق کيرلتمک ؛ اوطه .
 لرك قبولريني کيرلتمش .
کيرلمک { يا کيرلهمک . قئ . کيرلي
 ايتک ؛ و مره دار ايتک ، تلويث
 ايتک ؛ بو ماصه بي کيم کيرلدي ؛
کيرلمک { بخ . گيرمک و دخول
 واقع و يا ممکن اولمق ؛
 بو قبولون گيريلير اوبردن چيقلير ؛
 اهرامک ايجنه گيريله بيليرمي ؛
کيرلتمک { قل . کيرلي و ملوث
 اولمق ، کير طومقي ،
 کندي اوست و باشني کيرلمک ؛
 بو چوقق پك چابوق کيرلير ؛
 بو کوملک پك کيرلتمش دكيشدير .
 ملي .
کيرلي { ص . ۱ . کير و پاسي اولان ،
 کيرلتمش ، ملوث ؛ وجو .

دي ، آياقلىرى پك کيرلي ايدى ؛
 کيرلي چاشير . ۲ . ارست و باشي
 تميز اوليان ، اثواب و چاشيري
 ملوث ؛ کيرلي آدم . ۳ . تميز او .
 ايمان ، ييقانامش ، بولاشيقي ،
 کيرلي طباق ، باردق ؛ کيرلي
 قابلر . ۴ . محتاج غسل اولان =
 س . ييقانمق ايجون چيقارلمش
 چاشير وساژه ؛ شو خاويلي ي
 کيرلي به آتک .
گيرمک { قل . ۱ . ايجري وار .
 مق ، صوقلق ؛ دخول ،
 و لوج ايتک ، داخل اولق ،
 چيقمق مقابلي ؛ اوه گيردي ،
 بيلان دليکه گيردي . ۲ . آره به
 صيقيشمق ، قاريشمق ؛ مجلسه ،
 غلبه لکه گيردي ؛ بن اويله آدملرک
 ايجنه گيرمه م . ۳ . برسلک و صنفه
 قاتلق ، سلوک ايتک ؛ عسکره
 طريقه ، مکتبه گيردي . ۴ .
 صيغمق ، استيعاب اولمق ؛ مزراق
 چواله گيرمز . ۵ . کچمک ، سرا .
 بت ايتک ، سرايت ايدوب ياللق ،
 انتشار ايتک ؛ قوبونلره کلبک
 گيردي ؛ دشمن عسکرينه خسته لق
 گيردي ؛ اوه آتش کيردي ؛ و مج ؛
 راحتسزلق کيرمک . ۶ . قاريشمق ،
 مداخله ايتک ؛ بن اويله ايشه
 گيرمه م ؛ او مناقصه به هچ گير .
 مدی . ۷ . کلک ، باشلامق ،
 حلول ايتک ؛ محرم گيردي ؛
 ياز کيربور . ۸ . آره به گيرمک =
 توسط ايتک ، ميانچيلى ايتک .
 ۹ . اله گيرمک . ۱۰ . اله کچمک ،
 طوقلق ، کرختار اولمق . ۲ .
 تصادف اولمق . ۱۱ . ايشه گيرمک =
 يارامق ؛ ايشه گيرمز ؛ ياراماز .
 ۱۲ . بربرينه گيرمک = قارشمق زير
 وزير اولمق ، بيوک بر تلاشه
 دوشمک . ۱۳ . بر چواله گيرمک =
 برانگده بولمق ، موانست ايتک .
 ۱۴ . دگيزه گيرمک = دگيز بايوسى
 ايتک ، دگيزده استخمام ايتک .
 ۱۵ . ذهنه گيرمک = آكلاشلق ،
 درك اولمق . ۱۶ . ذهنه گيرمک =
 آكلاشلق ، درك اولمق . ۱۷ .
 ايستمديکي بر شيشي برينه
 ياديرمق . ۱۸ . رنكدن رنكه ،
 بيك رنكه گيرمک = پك صيقي
 تحول و تبدل و يا تبدل فکر
 و مسلک ايتک . ۱۹ . رويايه گيرمک =
 دوشده کورنمک ؛ فلان ايش
 هچ خاطرمده بوغيکن بوکجه
 رويايه گيردي . ۲۰ . صوبه گيرمک =
 طامق ، غطس ايتک . ۲۱ . قيافته
 گيرمک = برقيافت آلمق . ۲۲ . گناهه
 گيرمک = گنه کار اولمق . ۲۳ . گنا .
 هنه گيرمک = بري حقتنده بنير
 حق سؤ ظن ايتک ، ناحق پره
 عزو و اسناد ايتک . ۲۴ . گوگي
 گيرمک = زفاف ايتک ، اولتمک .
 ۲۵ . کيروب چيقان = کلوب کيدن ،
 موارده و تردد ايدن ؛ بو اوه
 گيروب چيقانلرک حد و حسابي
 بو قدر . ۲۶ . باطه کيرمه مش = هچ
 انسان الي کورمه مش ، بربرينه
 قاريشم (اورمان) .
گيرمه { ص . ۱ . گيرمک فعلی ،
 دخول ، و لوج . ۲ . بجره
 و قيو قنادينک ارککلک ديشيلي
 منتشه سي . ۳ . برسطمک ايجري به
 صوقلق و کري به چکلمش
 يري ؛ ديوارک اوراده بر گيرمه
 سي واردر . ۴ . ايجري کيرن ،
 گيرمش ؛ گيرمه کوشه .

گيرمه لي { ص . ۱ . گيريله چک
 يرلي اولان ؛ گير .
 مه لي چيتمه لي بر بنا = گيريله چک
 چيقيه جق يرلي و قپورلي چوق
 ياني . ۲ . ايجري باتمش و کري به
 چکلمش يرلي اولان ؛ کيرمه لي
 چيتمه لي بر ديوار ، بر قياق . ۳ .
 هم کيرر هم چيقتار ؛ کيرمه لي
 چيتمه لي بر رزه .
گيرندي { ص . ۱ . بر شيشك
 ايجري به گيرمش يري ،
 چيقتندي مقابلي ؛ ديوارک اوراده
 بر بيوک کيرنديسي واردر ؛ بو
 بناك کيرنديلري چيقتنديلري پك
 چوقدر . ۲ . تحييج ايجون سطرلر
 آره سته علاوه اولنان کوچك
 سطر ؛ يازي کيرنديسي . ۳ . نوکه
 يكي کيرن درت ياشنده دوه .
گيرنديلي { ص . ايجري به کيرمش
 يرلي اولان ؛ پك
 گيرنديلي چيقتنديلي بر بنا .
گيرنو { يا گيري . با ؛ گري .
گيرفلمک { گيرولتمک . با ؛ گر .
 ايتک وساژه .
کيريش { ص . با ؛ کريش .
گيريش { ص . ۱ . کيرمک فعلی
 و طرزي ، دخول ؛
 اونک قپودن گيريشي انساني قور
 قودور . ۲ . کيريله چک ير وجهت ،
 مدخل ؛ بنانک اک زياده گيريشنه
 دقت ايتلي ، گيريشي گوستريشلي
 اولمي . ۳ . شروع ، مباشرت ،
 ابتدار ؛ سوزه ، بحثه گيريشي .
 ۴ . گيريش چيقتيش = بر نوع اوافاق
 چوقق اويوني .
گيريشلي { ص . گيرمه ، کچمه ،
 زوانه لي .

کيريك { ص . قز يلق . صر .
کيرين { ص . آلاجه و سپاه
 کورکي اولان برجنس
 کوچك صا کسار .
کيز { ص . با ؛ گز .
کيزلتمک { قئ . و ؛
کيزلمک { يا گيزله مک . قئ . صا .
 فلامق ، ستر و اخفا ،
 کتم ايتک ؛ باشك قيلسز يرلريني
 فسيله کيزلر ؛ مقصدينی کيزليور .
کيزلتمک { قل . فط . صا قلامق ،
 اخفا ايتک ؛ چاليلرک
 ايجنه کيزلندي .
کيزلي { ص . صا قلامق ، صا قلي ،
 مستور ، گورنمز ، خفي ،
 مکتوم ، نهفته ؛ کيزلي قيو ، کيزلي
 سوز . = صر . اونک ير گيز
 ليسی واردر . = ح . خفيا ؛ بکا
 کيزلي سويلدي . ۱۱ . کيزلي قياقلي =
 مستور ، مکتوم ؛ بو کيزلي قياقلي
 برشي دکلدرد .
کيزليجه { ح . صا قلي اوله رق ،
 خفيا ، محرمانه ؛ کيز .
 ليجه گور يشدک ؛ بکا کيزليجه
 سويلدي .
کيس { سذ . عر . ۱ . جيهده طا .
 شير و آچه وساژه
 وضعه مخصوص کوچك طور به ،
 کيسه . ۲ . تش . بدنک بعض طر .
 فلزنده بعض مايعلر طوبولانان
 کيسه شکنده اويوني .
کيسو { ص . فا . اوزون صاج ،
 زلف ، کاکل ، صاج اور .
 کيسي .
کيسودار { ص . فا . نجم کيسودار
 قادين صاچي کي

ککيش و سيرک قوپروغي اولان
 نجم .
کيسه { ص . فا . (تر . زبازدي
 « کسه ») . ۱ . کوچك
 طور به ؛ شکر ، اون کيسه سي . ۲ .
 جيهده طاشينان و آچه وضعه
 مخصوص کوچوچك طور به ،
 صر . ياره کيسه سي ؛ کيسه سندن
 صرف ايدبور . ۳ . ديگر بعض
 شيلرک قاش وساژه دن قليقي ؛
 ساعت ، چاق ، مهر کيسه سي .
 ۴ . جامده وجودک کيريني
 چيقارمق ايجون قوللانيلان
 قيلدن سرت گيسه که ايجنه
 اوغان آدم النى صوقار ؛ کيسه
 سورمک ، سورنک . ۵ . مج .
 اقتدار مالي ، مالکيت ، ثروت ؛
 کيسه سندن صرف ايدبور ؛
 کندي کيسه سندن و بردي ؛
 کيسه سته الور يور ؛ کيسه به
 کيرمک = فائده و برمک ، مفيد
 و نافع اولمق ؛ بنم کيسه مه کير .
 ميور . ۱۱ . کيسه آچه = وقتيله
 بشيوز غروشدن عبارت مبلغ .
کيسه چک { ص . کوچك کيسه .
کيسه دار { ص . ۱ . برييوک
 ذاتک آچه کيسه سي
 طوتوب طرفندن ايجاب ايدن يرله
 آچه ويرن آدم ، و کيلخرج . ۲ .
 قلم ضابطنک يماغي که اوراق
 کيسه سي حفظ ايدر . ۳ . حال
 بلوکلرنده هرکونکي قزانجي قبض
 و تحصيل ايدن آدم .
کيسه ليمک { قئ . (زبازدي ؛
 « کسه ليمک »)
 جامده کيسه سورمک ، کيسه
 سورمک وجودک کيريني چيقار .
 مق ؛ بودلاک ايني کيسه ليور .

كيسه لَنَمَك { فط. حمامه كيسه سورينوب تميز. لَنَمَك.

كيسى { س. با : كسى.

كيش { س. فا. دين، مذهب. || بدكيش = دينز، مذهب.

كيشردى { س. آتاك باغرمه سى، كيشمه سى.

كيشنَمَك { يا كيشنه مك. فل. كيشنَمَك { (آت و قيصراق) با.

غرمق، صهيل ايتك : سزك آتكر چوق كيشيور.

كيشنَمَه { يا كيشنه مه. س. آت و قيصراغك باغرمه سى، صهيل.

كيشى { س. با : كشى.

كيف { س. (عربيده فاك قجيله «ناصل» و«نيجه» ديمك اولوب تركجه سى اوندن مأخوذ در. ۱. مزاج، صحت : كيفكز ايميدر؟ كيف صورمق. ۲. حظ، ممنونيت، خوشلانمه :

كيفنه كيدبور. ۳. انشراح، انبساط، صفا، آچيلوب مسرور اوله : كيف ايتك. ۴. نشئه،

خفيف سرخوشاق : كيف يتيشد يرمك : كيف ويرمك. ۵. آرزو،

هوس، رأى خود سرانه : كيفنه كوره حركت ايتك : كيفنجه كيتك : كيفنه = ناصل ايسترسه.

== ص. آرز سرخوش، نيم مست : اتشام كنديسى كيف ايدى. ||

كيف اولقى = آرز سرخوش اولقى. || كيف بوزلقى = نشئه قاچقى.

|| كيف چاتقى = نشئه دار اولقى، صفا ايتك. || چاقر كيف =

طوغرى سويليه ميه جك و آكلايه. ميه جق صورته سرخوش.

|| كيفنجه كيتك = هوس و آرزو سنه كوره حركت ايتك. || كيف

ويرمك = خفيف صورته سر. خوشاق ويرمك، نشئه كتيرمك.

|| كيف يتيشد يرمك = ايجوب آرز سرخوش اولقى، نشئه لَنَمَك.

كيفيسِر { ص. آرزسته، منحرف. كيفيسِر { المزاج : كنديسى كيفيسِر در.

كيفيسِر لَنَمَك { س. خفيف خسته. مزاج : كيفسزلكى نه در؟

كيفيسِر لَنَمَك { فل. خفيف صو. رنده خسته. لانقى، منحرف المزاج اولقى :

اقشام كيفسزلندى.

كيفلَنَمَك { فل. ۱. سويك، انشراح و انبساط كسب ايتك، حظ ايتك. ۲.

خفيف صورته سرخوش اولقى، نشئه لَنَمَك.

كيفلى { ص. نشئه لى، انبساطلى، مشرح القلب.

كيفما { س. عر. هر ناصل : كيفما اتفاق = هر ناصل تصادف ايدرسه : كيفما يشاء = هر ناصل ايسترسه.

كيفى { ص. عربى دكسه ده او صورته قوللانيلوب مؤنثى ده كيفيه اولور [هوس و آرزو و رأى خوده تابع اولان، هيج

برنظام و قانونه توفيق اولغيان : كينى معامله : حكم كينى.

كيفيت { س. عر. ۱. برشيتك ناصل اولسى جهتى، مثلاً برمالك ايتى ويا كوتى اولسى،

حال : بوايشك، بومالك كيفيتى. ۲. بر اسم ويا فملك مذكر ويا مؤنث اولسى : اسماء عربيه بحسب الكيفيه ايكى به منقسمدر.

۳. بروقه نك صورت وقوع و جريانى : كيفيتى بر تفصيل ضبط و تحرير ايلدى. ۴. ماده، خصوص، ايش، وقعه، ماجرا :

كيفيتك تحقيق و اشعارى. { س. حرب كيلر نده آشيره

كِيَك { كوركركله چكياير اوزون و طار صندال كه سواريلرك ركوبنه مخصوصدر.

گِيَك { س. با : گييك. گِيَك { ص. تق. ككيش، واسع. با : ككيش.

گِيَكِش { ص. با : گكيش. گِيَل { س. عر. ج. اكيال. جوبات اولچمكه مخصوص اولچى، اولچك، كيله. = ج :

على الاطلاق جوبات اولچيلرى : اوزان و اكيال. كيلار { س. فا. «كلار» دن. (ز بازردى : كيلر.) با :

كلار. { س. عر. بو. Xύλος كيلوس { دن. — كافك قجيله غلطدر. ط. معده ده هضم اولنان اغذيه دن چيقان سوت كي بر ماده نك اينجه طامارلر واسطه سيله بدنه ياليسى : كيلو. سدن اول صو ايجمه مى : كيلوس واقع اولقى.

كيله { س. عر. اولچك : استانبول كيله سى : يكي كيله.

كِيَم { ك. ۱. اشتخا صدن استهفام ايجون قوللانيلىر، خانقى

آدم : كيم كلدى؟ كيمك ماليدى؟ كيمى كورديكز؟ كيمه ويرديكز؟

ليملر كلدى؟ ۲. اتهام و تعميم صورته ده هر كيم معناسيله ينه اشخاص حقنه ده قوللانيلىر : كيم اول كليرسه آلير : كيمك اوغلى اولورسه اولسون : كيمى كورسه، كيمه راست كلسه بونى صورار.

۳. استفهام انكارى مقامنده قوللانيلىر : كيم بيلير = كيسه بيلز : كيم كيدسه جك = كيسه كيتز :

كِيَمَك وظيفه سى = كيسه نك وظيفه سى دكل : كيمه نه = كيسه يه لازم دكل. || هر كيم، كيم كه = هر كس، تعميم بيان ايدر : هر كيم كليرسه، كيم كه كليرسه. (ايكنجى صورتى اسكيشدر.)

|| ضمائر اضافيه به مضاف اولدوقده تبعيض بيان ايدر : كيمى كلير، كيمى كلز : كيمز ديكلر، كيمز ديكلمز. — بومعنا ايله اشيا حقنه ده دخى مستعمل اولوب، مثلاً : بوطاشلرك كيمى بيوك كيمى كوچك دينايير. ۲. مالكييت معناسيله مقام انكارده «كيسه» ديمكدر : بنم كيم واردر = كيسم يوقدر : اونك كيمى قالدى = كيسه سى قالدى.

كِيَم { ك. اسم موصول اولوب كيم { اليوم بزجه تخفيفله وفار. سى به تقليداً «كه» قوللانيلىور، و فرع فعل استعمالى ترجيع اولنيور : بر آدم كيم كندى ايشنى بيلز = بر آدم كه كندى ايشنى بيلز = كندى ايشنى بيلين آدم :

اوله بر خالق كيم آثار خلقتنى تعداددن عاجز = آثار خلقتنى

تعداد دن عاجز اولديغيمز اوله بر خالق. { حر. ادات مصدرى اولوب كيم { مابعنده كى جمله يى بر اسم حكمنه قويه رق ماقبلنه مفعول و سائره ياپار : فارسيدنه ينه «كه» و عربيدنه مخفف ويا مشدد «ان» مفتوحه ايله افاده اولنور، و بزجه اليوم فارسى به تقليداً تخفيفله «كه» صورته ده قوللا. نيلىر : بيلكيل كيم بونك توجه سى ضررليدر. || بلكيم = بلكه. || تا كيم = تا كه. || نته كيم = ناصل كه، اولديغى كى. || هر نه كيم = هر نه كه.

كِيَمَسَه { ك. آتى البيان كيسه (ايله مترادف اولوب اليوم بزجه متروكدر : سن بلوغه وارن كيسنه كافه تكليفات دينيه ايله مكلفدر.

كِيَمَسَه { ك. (كيم = كناية كيسه { استفهاميه. ايسه، فعل اسنادى صيغه شرطيه سى [مهم شخص و ذات، هر كيم اولورسه، آدم، برى، (وجهله منفيده) هيج بر، هيج برى، فا. كس، كى : كيسه كلدى سى؟ كيسه كلدى : او قادينك كيسه سى وارميدر؟ كيسه سى، هيج كيسه سى يوقدر : بو اوده كيسه وار. ميدر؟ غالباً كيسه يوقدر : كيسه سى كورمدم، بوله مدم : بنى كيسه ديكلمز : كيسه سى يوق = بيكس.

كِيَمَسَه سِر { ص. ياقين اقرباسى كيسه سِر { وحاى و معينى او. ليمان، بيكس : كيسه سِر برقادين؛ زواللى بك كيسه سِر قالدى.

كِيَمَسَه سِر لَك { س. كيسه سى بيكسلك : اونك كيسه سِر لكتنه آجينيير : كيسه سِر لكى تبين ايتدى.

گِيَمَك { گينمك و سائره. با : گِيَمَك { گييمك و سائره. { س. عر. بو. Xύλος كيموس { دن. — كافك قجيله غلطدر. [ما كولات و مشروبك معده ده سيالات هضميه قا. ريشمسيه حاصل اولان مابع كه قانه قارشير، و كيلوسدن صكره اولور.

كِيَمِيَا { س. عر. بو. Χημεία كيمياء { دن [اجسامك تركيبات و تحولاتدن بحث ايدن فندر، كه بوقوتندن ياكيله رق ازمته ماضيه جهلاسى بوعلك هر شيشى آلتينه تحويل ايتك قوتنه قائل اولمش، ويا بوادعا ايله ساده دلانى اغفال ايتمشلردى. بو وجهله فن كيمياء حقيقى ياننده آوروپا ليلرك عريسدن استعاره Alehimie ديدكلى بر علم كاذب و باطل دخى ظهور ايتشدى، نته كيم علم نجوم حقيقينك دخى ياننده احكاملى بر علم نجوم كاذب بو. لئيسوردى. || كيمياء معدنى، كيمياء غير عضوى = معدنياتك يعنى نشو و نما دن محروم اجسام جامده نك احوالندن بحث ايدن كيمياء. || كيمياء عضوى = نشو و نما بولان نباتات و حيواناته متعلق اجسامك احوالندن بحث ايدن كيمياء. || مجر. صو. كيمياء سعادت = روحك علائقى ماديه و سفيه دن

تطهير و تصفيه سيله روحانياته
حصري .

کيمياجی { س . و :

کيميا گر { س . فا . ۱ . فن کيميا ايله
معنى تحليلات و ترکیبات
کيميايويه ايله اوغراشان عالم ، فن
کيميا متخصصى . ۲ . کوياهرشيئى
آلتينه تحويل ايتک سروصنعتى
بيلک اداسنده بولنان رمال .

کيميا گر لک { س . ۱ . فن کيميا
عالم و متخصصک
مشغوليتى : کيميا کرلکده يد .
طولى صاحبيدر . ۲ . هرشيئى
آلتينه تحويل ايتک ادعاسى ،
بوداده بولنان آدمک حالى .

کيموى { ص . عر . ۱ : کيميويه .
فن کيميايه منسوب و
متعلق : تحليل کيموى ، تحليلات
کيميويه .

کين { س . فا . ۱ . کيزلى عداوت ،
غرض ، بغض ، قويروق
آجيسى : کين باغلامق ، طومق =
پيدا ايتک . ۲ . انتقام ، ثار :
کين آلق .

کين { د . فا . اسمايه الخاق ايدوب
گين { مدلوللريله متصف معنا سيله
صفتلر تشکيل ايدر : تمکين =
مغموم ، کدرلى .

کينا { و کينا کينا . لا : قينه

کينت { س . ايکي صلب جسم ويا
پارچه يي بربرينه ربط
ايدن دمير ويا تلدن رابطه کيايکي
اوجى قيوريق اولوب مخصوص
آجیلان دليکره ادخال ايله پرچم
ايديلير ويا قورشون و همچونله
صاعلام برلشديريلير : ريختيم

طاشلرني ، حوضک کنارندهکي
مرمرلر ، قيريق طباقک پارچه .
لرني کينت ايتمک ؛ بويکنتسز
ياپشديريله ماز .

کينتلمک { فت . کينت ايتديرمک ،
کينت ايله ربط ايتدير .
مک : بو طباقلر کينتتملى .

کينتلمک { فت . کينت ايتمک ،
کينت دينان دمير
ويا تل رابطه ايله باغلايوب
ياپشديرمق .

کينتلمک { ج . ۱ . کينت دينان
دمير ويا تل رابطه
ايله باغلانوب ياپشديرلتي : بو
طاشلر کينتلهنسه آچيلير ؛ قير .
يلان طباق کينتلهن بيلير . ۲ . مج .
کينت اولمش کي صيقي قينامق :
ديشلى کينتلندي .

کينتلى { ص . ۱ . کينت دينان دمير
ويا تل رابطه ايله ربط
اولنه رق ياپشديرلمش ، کينت
اولمش : کينتلى طاشلر ؛ کينتلى
طباق . ۲ . مج . پک صيقي قبالي ،
کينتلمش کي آجلاز : ديشلى
کينتلى .

کيندار { ص . فا . ۱ . کيزلى عداوت
پيدا ايدن ، بغض و
نفسانيت بسلين ، غرضکار ، پک
کيندار آدمدر . ۲ . حريص
انتقام .

کينست { س . قوش قاغاسنک
ديندهکي قاني قيلار .

کينه { س . فا . کيزلى عداوت ،
غرض ، نفسانيت . «کين»
کي .

کينه خواه { ص . فا . انتقام آلق
ايتين ، اخذثار
حريصى .

کينه ور { ص . فا . کيزلى عداوت
کيندار .

گيو { گيومک ، گيوش . لا :
گو وساژه .

گيوان { س . فا . زحل سياره سى .

گيور { گيورک ، گيورمک ،
گيورمه مک . لا : گور ،
گورک وساژه .

گيوشک { گيوشمک وساژه لا :
گوشک وساژه .

گسول { س . عر . کيم . اسپرتو ،
روح . (آورو پاليرک
قولاندقلى Alcool اسمى بوندن
ماخوذدر .)

گسولى { ص . عر . ۱ : کتوليه .
کيم . اسپرتو وروجه
منسوب و متعلق ويا اسپرتو
قيلندن اولان : مواد کتوليه .

گيديرمک { فت . ۱ . برينک
بدنى ائواب و
چاشير و باش کسوه سى و آياق
قاني کي شيلرله اورتمک ، البسه .
سنى بدننه کچيرمک ، اکسا
ايتک : شو چوجقى گيديرک ؛
کنديسنى گيديرروب قوشاندم .
۲ . ائواب و چاشير وساژ
ملبوسات و برمک ، لباس ايتک :
کنديسنى هر بايرام بر قاج يتيم
ويکس چوجقى گيديرمکي عادت
ايتشدر . ۳ . گييمک براققى ،
گييمه سنه مساعده ايتک : بکا
اوائابى گيديرمدى . || مج .
گيديرروب قوشانمق = صايوب
طونامق ، چوق شتم ايتک .

گييمک { يا گيک . س . اکثريا
اورماناق طاغرده ياشا
يان واجناس کثيره سى اولوب

اکثرينک بيوک وداللى بوداقلى
بوينوزلر بولنان بيوک وکوزل
حيوان ، ظي ، آهو . || آلا گييمک =
صيفين .

گييملمک { اکتسا اولتمق : بو
قالين ائواب بوسجاقده گييلز ؛
آرتق شمى اودرلو البسه
گييليور ؛ بوجيه ده گييله جک
حال قالدی .

|| کييملى قوشاملى = ائواب فاخره
ايله ملبس ، قياقتى محتشم .

گييمه { س . کييمک فعلی اکتسا .

گيیندى { س . کييله جک شى ،
روبه ، ائواب ، چاشير :
کيیندى به متعلق بعض شيلر
آلد .

گييممک { فل . فط . چاشير و
ائواب وساژده يي اوسته
آلوب بدننى اورتمک ، اکتسا ،
تلبس ايتک : يکي يتاقدن قالقوب
دها کييمه مشيدى ؛ يتاقدن
قالقار قالمماز کييميرم ؛ شمى
قالق کيینده چيقلم .

گييممک { اصل کافک قحيله
«گييمک» در . ۱ .
(البسه وساژده يي) بدننه کچير .
مک ، بدنک اوزرينه آلمق ،
اکتسا ايتک : گومک ، فانه ،
جيه ، قفتان ، فس ، پوتين گييمک ؛
بواوابى هرکون کييمه . ۲ . مج .
اوزرينه آلمق ، آلتق .

گييملى { ص . کييمش ، ائوابى مکمل ،
اوستى باشى دوزکون .

لا باده } س. سغه کبی قوللانیلان
میخوشجه و طولانی بر
یایراق که بیانیسی و بوسستانیسی
اولور.

لا باس } ح. عر. با : لا.

لا بد } ص. عر. [لا = حرف نفی -
بد = آیرله] ترکی ممکن او.

لا بد } لمیان، لازم، الزم، ضروری :
بوکون کیممه سز لابددر : سزک
حاضر بولمه کز لابددر. = ح.
عر. البته، چاره سز، همه حال :
سز لابد کللیسکز : میکنده لابد
میوه بولمه جقدر.

لا بد } س. [بلکه لفت آتفه عر. -
بیهدن] ساز آناختاری.

لا بس } ص. عر. [بس = دن
البسه رسمیه سنی لابس اولدیغی
حاله.

لا بوین } ح. عر. [ل = حرف
جر. بوین = اب تنیه -
سی، بابا آنا] بابا و آنا طرفندن،
هر ایکی جهتن : لا بوین برا.
دریدر.

لا پ } مه. کوپک دیل ایله بر
[شیء یا لارکن چیقاردیغی
سس و اوکا مشابه بر شیک دو -
شرکن و یا چیقارکن و یردیک
سی تقلید و بو حرکتی تصویر
ایدر : کوپک صوبی لا پ لا پ
ایچدی : ات چنکدن لا پ یره
دوشدی.

لا پ } س. [ل خفیف اوقونور]
لا پ } آرناؤد قومنک آلونیه
جهتنده ساکن بر شعبه سی که ذکا
و شجاعترلیه و ساده یاشاشلریله
معروف اولوب، باشلیجه چو -

بالقله یاشارل و اخلاق قدیمه لرخی
محافظه ایدوب بداهه شعر سو.
یلکده ذکور و انانک استعداد
طبیعیلری واردر.

لا پچین } س. غایطانه باغلانیر قو.
لا قلی مست : لا پچین
قوندره گیک.

لا پلق } س. آرناؤدلفک لاپرله
[ساکن] جهتی که چاملغک
شمالنده و موزاکه نک جنوبنده
اولوب آلونیه و ارکری ودلونیه
جهتدن عبارتدر.

لا پله } س. ۱. برنجدن صولیه
[پلاو کبی معروف بر مک.
۲. کتن تخمندن و سائر مواددن
لا پ قوامنده قاینادیلوب صیحا
اوله رق تولبند ایچنده بدک
شیش یرینه قونیلان علاج،
ضماد : لا پ قومق. ۳. مج. متا.
نتمز، سولپوک، گوشک، سمیزده
قوتسز : لا پ، لا پ کبی بر جوجق.

لا پله } ص. لا پ به سنی سون،
[لا پله جی] تنبل و قورقاق، راحتده
بیوش، شهری.

لا پله جیلق } س. تنبلک، قور -
[قافلق، گوشکک.
[س. آلی زمردیلی کوزل
لا پینه] و لذتسز بر جنس بالیق که
اسقورپته بکنر.

لا ت } س. عر. قبل الاسلام عر.
[بلرک عبادت ایتدکری
صفرک بری اولوب (منات) ایله
برابر اک مشهورلرندن ایدی.

لا تله } با : لا طه.
[س. ص. ۱. ازمئه قدیمده
لا تین] روما شهریه جوارلرنده
ساکن بر کوچک قوم اولوب

بعده دنیاتک اکثر جهات معلو.
مه سنی ضبط اتمکله هر طرفه
و علی الخصوص ایتالیا و فرانسه
و اسپانیه جهتلرینه یالیشیدی :
لایتلرک تاریخی : لاتین قومی :
لاتین لسانی : لاتین السنه سی =
الیوم منقرض اولان لاتین لسا -
نندن متولد اوروپا لسانلری که
ایتالیانجه، فرانسه جه، اسپانیولجه،
پورتگیزیجه، رومانجه و سائر
در : لاتین اقوامی = مذکور
السنه ایله متکلم بولسان اقوام
جدیده. ۲. شرقده قتولیک
مذهبنده بولانلره و برلین اسقدر :
اشقودره مالیسیانک لاتینلری.
|| لاتین چیکی = فرنک ترسی.
|| لاتین یلکینی = اوج کوشه لی
یلکن.

لا تینجه } ص. اسکی رومالیره و
[جنسیت و لسانلرینه
منسوب و متعلق : لاتینجه لسان :
لاتینجه حروف، یازی. = ح.
اسکی رومالیرک لسان و یا طرز
و اصولنده : لاتینجه سولیک :
لاتینجه یازمی، اوقومق = س.
اسکی رومالیرک سولیش اولد -
قری لسان : لاتینجه بوکون
هج بر یرده سولیفورسده
اصطلاحات فیه و ادبیات نقطه
نظرنجه پک اهمیتی بر لساندر.

لا جر } ح. عر. شبه سز، البته،
[ترکیب عر.] [ل = حرف
جر. اجل = سبب] ایچون،
مقصدیه : لاجل التفرج = اکثمک
ایچون : لاجل التحصیل = تحصیل
مقصدیه.

ل

ل } لام. س. [عربیده س. ش.]
[ترجمه الفبائیک یکریمی آلتنجی
حرفی] کافلر بر حرف اعتبار
اولندیغی حالده [اولوب، ترکی
الاصل کله لرده و ترجمه لشمش
اولان لغات عربیه و سائرده
خفیف هجازلده خفیف و ثقیلارنده
ثقیل تلفظ اولنور. لفظه جلا.
لدن باشقه عربی و فارسی کله لره
ایسه دائمًا خفیف اوقونور :
آل، ال، بال، بل، جمال، شمال،
زال. بودخی «ر» کبی ترکی -
الاصل کله لرک باشنده بولغاز،
یعنی «ل» ایله باشلار ترجمه
لغت یوقدر. انجید صره سنده
اون ایکنجی حرف اولوب، رقم
کبی استعمالنده ۳۰ اعتبار
اولنور. شکل عبرانیسی ل و
شکل سریانیسی ل اولوب، قبط
و یونان الفبالنده λ Λ و لاتین
حروفنده L l شکلرخی آلمشدرکه
جمله سنک بر اولدیغی ظاهر در.
تاریخده شوال شهر قریسنه
اشارتدر.

ل } ح. عر. فی و انکار و تجرید
[معناسیله اسما و افعاله داخل
اولوب بعض ترکیبات عربیه ده
بولنور : لا اقل = اوندن آشاغی
اولماز، اک آزدن : لا ادری =
بیلیم [قائل معلوم اولمیان اشعارک
آخرینه وضع اولنور] : لا باس =
ضرر یوق : لا جرم = شبه سز :
لاشی = بر شیء ذکل، پک حقیر
و اهمیتسز ایش : لا علاج = چاره.
سز : لا علی التعمین = تعیین و
تخصیص اتمکسزین، هرنه و هر
کیم اولورسه : لا یعد و لا یحصا =
صانی به کلز. || بلا. با : بلا.

لا ادری } و :
لا اقل } با : لا.
لا ب } ح. عر. [ل = حرف جر.
اب = پدر] با : ل.

لا بلی } ص. عر. [اصل عربیده
«لا» حرف نفییه «ابالی»

ل } د. اصل فعل الله ادوات
[ملحقه سی آردسنه کیروب
متمدی بی لازم و معلومی مجهول
ایدر، و ماقبلی مکسور اوقونور :
ل } ح. عر. [ل = حرف جر.
اب = پدر] با : ل.

لا جورد { س. فا. ۱. قوبو مائی }
 طاش، فر. lapis-lazuli. ۲.
 بو طاشك رنگی، قوبو مائی رنگ:
 لا جورده بویامق؛ لا جوردی
 چوق سورم. = ص. (لا جور
 دی یرنه) قوبو مائی رنگده:
 لا جورد چوخه، قاش.
لا جوردی { ص. لا جورد طاشی }
 مائی: لا جوردی چوخه.
لا چین { س. بیاضلی و قرمزى }
 آیفائی برجس شاهین.
 [اصل صفت اولوب صارب و
 شدید دیمکدر.]
لا حق { ص. عر. ۱. لا حقه. }
 [«لحق» دن سف.]
 ۱. یتیشوب اولاشان، آرقدن
 کلوب برلشن: اولردخی کروانه
 لاحق اولدیلر. ۲. ضم و علاوه
 اولان، کله و سائره نك آخرینه
 منضم اولان: اسمك آخرینه،
 اسم بر «ی» لاحق اولمغه اسم
 منسوب اولور. ۳. شمدیکی،
 الآن بر منصب و مأموریتده
 بولنان، سابق مقابلی: والی
 لاحق = شمدیکی والی؛ ناظر
 لاحق = شمدیکی ناظر.
لاحقه { س. عر. ۱. لاحق. }
 لاحق بر لایحه و نظامنامه و
 سائره نك آخرینه علاوه اولنان
 شی، علاوه، ضمیمه، ذیل: او
 نظامنامه نك بر لاحقیه وارد.
لا حیم { ص. عر. ۱. لا حیم. }
 [«لحم» دن سف.] تا. ات بین:
 حیوانات لاحمه. فر. Carni-
 vores.
لا حول { س. عر. «لا حول ولا
 قوة» بالله العلی العظيم

دعای که قوت و قدرت آید
 جناب حق در معنایله بر بلا
 و تهلاکه ظهورنده و صبرک تو.
 کندیکنی اظهار مقامنده قوللا.
 نیلیر: لاحول اوقوبه رق کیتدی.
لا حنه { س. با. لحنه. }
لا دقه { س. [اسلاوجه Vladica] }
 وقتيله قره طاغ بر نساکی
 عنوانی دخی حائر بولنان
 اوراک پستقوسی.
لا دن { س. کربده بیتش برجس }
 چالینک صمفی که صاج و
 قاش بویامغه یارار سیاه بر
 مجون تشکیل ایدر.
لا دنگه { س. و. }
 یاخود لادینگه. س.
 حایل واری طاقیلان
 فشنگک، کوز کوز پلاسه.
لارپ { م. و. }
لارپه داق { م. و. }
 بردن و سرعت
 و شدتله برفلک اجرا.
 سنی تصویر و تقلید ایدر: لارپ.
 لارپه دق آلوب کوتوردی.
لا ز { س. قره دیکیزک جنوب شرق }
 ساحلنده یعنی چوروک صو
 ایل طریزون آره لرنده ساکن
 اقوام قافقاسیه دن بر قومدرکه
 کیمیلکده مهارتله و جرأت و
 شجاعتله مشهور در: لازلرک
 اخلاق: لاز شرقیسی. = ص.
 بو قومه منسوب، بو قومک
 افرادندن اولان: بر لاز قلیچی؛
 کندیبی لازدر.
لا زارق { س. [یتا.] قرانتنه محلی، }
 بولاشیق اوله رق وارد

اولانلرک قرانتینه بکلکری بر،
 تحفظخانه.
لا زال { ترکیب عر. [لا = حرف
 نفی. زال = «زوال» دن
 فعل ماضی مفرد مذکر غائب]
 زائل و اکسیک اولسون، باقی
 و دائم اولسون معنایله دعا
 تعبیردر. مؤنثی «لا زالت» دخی
 قوللا نیلیر.
لا زجه { ص. لاز لسانده و یا }
 لازلرک طرز و اصولنده
 اولان: لازجه شرقی، خوره.
 = ح. لاز لسانده و یا بولنرک
 طرز و اصولنده: لازجه سولنک؛
 لازجه خوره تپک. = س.
 لازلرک سولنکری لسان:
 لازجه قافقاس السنه سندن او.
 لوب بلکه کرچیه ایله مناسبی
 وارد.
لا زستان { س. م. ۱. لازلرک }
 ساکن اولان مملکت
 که قره دیکیزک جنوب شرقی سا.
 حلدنه ح. و دك ایکی طرفنده
 واقعدر. ۲. اصل لازستانک
 بر قسمی که طریزون ولایتنه
 ملحق بر سخاق اولوب مرکزی
 ریزه در.
لا زق { ص. عر. ۱. لازقه. }
 [«لروق» دن سف.]
 پایشان، پایشقان.
لا زم { ص. عر. ۱. لازمه. }
 [«لزم» دن سف.] لزوم
 و اقتضا ایدن، لزومی، اقتضائی،
 ترکی جائز اولمیان: زیارتنه کیتمک
 لازمدر: سزک وجود کز لازمدر.
 ۲. وجودینه احتیاج حس اولنان،
 محتاج الیه، اکسیک اولوب تدا.
 رکی اقتضا ایدن: بکا بر آراه

لازم؛ بوقلی و برده هم بکال لازمدر.
 ۳. د. [صرفده] حدی دیگرینه
 تجاوز ایتمین (فعل)، متعدی
 مقابلی: کلک، کیتتمک کبی که
 مفعوله محتاج اولماز. || لازم غیر
 مفارق = ترکی ممکن اولمیان،
 وجودی شرط اولان. || لازم
 کلک = ۱. اقتضا و ایجاب ایتمک:
 ابتدا بزم کندیسنه کیتمه مز لازم
 کلیر: لازم کلیرسه باغچه سنکده
 بر مقدارینی صاته جقدر. ۲.
 نتیجه صورتنده ظهور ایتمک،
 منجر و منبعث اولق: آلدیغی
 امری اجرا ایتمزه نه لازم کلیر؟
 آمرینک امرینی دیکمین مأمورک
 عزلی لازم کلیر. || لازم ملزوم =
 بر برینه مربوط و منوط اولان
 ایکی شی، بری اولنجه دیکرینک
 ده اولسی شرط اولان: حقه
 ایله قلم لازم قیلندندر.
 || نه مه، نه گه، نه سنه، نه مزه،
 نه گزه، نه لریته لازم = نه وظیفه م،
 وظیفه ک الخ، قاریشغه نه لزوم
 وار: نه مه لازم بن قاریشما؛ نه
 یاپارلرسه یابسونلر نه گزه لازم؛
 نه سنه لازم راحتنه باقسون.
لا زمه { س. عر. ۱. لزوم. }
 اجرائی لازم و مقتضی
 اولان شی، وجبیه، وظیفه:
 لازمه تبریکی ایفا ایتمک؛ بویله
 یاغق لازمه انسانیتدر، لزوم
 انسانیتدندر. ۲. یاشامق و یکنتمک
 ایچون و یا یولجلیق و سائره ایچون
 اقتضا ایدن شیئر، تدارکات،
 احتیاجات، حوائج. (بو معنا
 ایله ک زیاده جمی قوللا نیلیر:)
 لزوم یدتیه، لزوم سفریه، لوا.

زمی اکال ایدوب حاضر لاندی.
 — با: لزوم.
لا زه { س. بال تکه سی و سائر }
 کوچک تکه نه.
لا ستاریه { س. بر نوع بیوک بازی، }
 ایری قره لحنه.
لا سته { س. [یتا.] بر کینک آله }
 بیلدیکی حوله نك مقداری
 و وزنی، درجه استیعایی.
لا ستیق { س. [فر. Elastique] }
 ۱. قاوچوق و یا غوما
 لاستیقدن معمول اولوب چکلده.
 کده اوزایان ماده: لاستیقدن
 غیطان، شیریت، بوری. ۲.
 چاموردن محافظه ایچون بوتینک
 اوزرینه کییلن قاوچوقدن غا.
 لوش: قیشین لاستیق کییور.
 = ص. لاستیق شیریت، بوری،
 غاوش.
لا ستیقلی { ص. ۱. لاستیقدن }
 معمول و یا اونک کبی
 اسنر و چکلدیکه اوزایوب ینه
 طویلانان شی: لاستیقلی غیطان،
 شیریت. ۲. هر ایستیلین
 طرفه چکیله بیلیر، مختلف صورله
 تفسیر اولنه بیلیر: لاستیقلی سوز.
 [لاستیق و لاستیقیت کبی کولج
 تعبیرلری لسانمز قبول ایده مز.]
لا سیمما { ص. عر. ۱. علی الخصوص، }
 هله، بالخاصه، جمله دن
 زیاده: بهارده یاغموور دائما قائده.
 لیدر لاسیمما نیسانده.
لا شقه { س. [یتا.] ب. کبی }
 خلاطنک گوشدیلوب
 بوشه بر اقلسی.
لا شک { ح. عر. [لا = حرف
 نفی. شک = شبهه] شبهه }
 سز، بلا شبهه، البته.

لا شه { س. فا. [تر. زبازدی:] }
 [ش] ۱. اولش حیوان
 بدنی، حیفه. ۲. مج. متغفن و
 مردارشی، هیچ برایشه یارماز
 و ناقابل اصلاح شی: او بر
 لاشه در. ۳. ب. باتان کینک
 ساحلده قالان قیریق تکه سی.
لا شی { با: لا. }
لا صق { ص. عر. ۱. لاصته. }
 [«لصوق» دن سف.]
 پایشان، پایشقان، پایشیق.
لا طه { س. طار و یا صیحه اوزون }
 چام کراسته.
لا طه { س. [باشقلی ماتو دیمک }
 اولان یتا. قوقولا طه دن]
 یاقه سیله قوللری ستره بیچیننده
 اوزون علما جبه سی.
لا علاج { ح. عر. و. }
لا علی التَّعین { ح. عر. با: لا. }
 [د. لا: لاق. = س. مکان،
 محل: لاغ و جاغ = زمان
 و مکان، زمان و زمین.] بالکز
 بو تعبیرده مستعمل اولوب بوده
 بزجه متروکدر.]
لا غ { س. فا. شاقه، لطیفه، هزل، }
 مزاح.
لا غب { س. با: لقب. }
لا غر { ص. فا. آریق، ضعیف، }
 اتسر: بر اسب لاغر.
لا غم { س. با: لغم. }
لا ف { س. فا. ۱. لقردی سوز: }
 برلاف سولدی؛ برطاقم
 لافر اولش؛ برلاف ایشیتدم.
 ۲. قونیشمه، مکالمه، صحبت:

لاهُوت { سُد. عر. الوهيب، ر
حانیت، ربانیت؛ ع
لاهُوت = روحانیلر عالی، ع
معنوی.

لاهوری { ص. عر. ذ: لاهوتیه. الوهیت و عالم روحانیات منسوب و متعلق.

لاهوراکی { ص. [لاهوری اسمک] (روجه قاعده سنجه متشکل صورتیدر) هند لاهو. ریسنه تقلیداً پایلان یوگدز اینجه برنوع قاش: ماوی لاهوراکی. = ص. لاهوراکی دینلن یوگلدن معمول: لاهوراکی انتاری: خرقة.

لاهوری { ص. اساساً هندک لا. فیس شالی قاش. مور شهرنده پایلان

لا یخجری { ص. عر. [لا = حرف نفی - یخجری = «تجزی» دن فعل مضارع مفرد مذکر غائب [بارہ نماز، پارچہ نماز، بتون: جزء لا یخجری = آرتق تقسیمی ممکن اولیان کوچک پارچہ، اکصوک تقسیم پارچہ سی اولان ذرۃ صغیرہ.

لا یغیر { ص. عر. [لا = حرف نفی - یغیر = تغیر] تغیردن فعل مضارع مفرد مذکر غائب [دیکشمز، تبدل ایتمز، دائمی صو. رتده برحالده بولنان: لا یغیربر حالد.

لا ی { ص. عر. ذ: لامحه. [«لوح» دن سف. لایخ تحریری غلطدر. ۱. پارلاق، پارلایان، پارلدایان. ۲. ظاهر، آشکار، میداندہ اولان. ۳. خاطره کلن، خطور ایدن.

لا یحیی { ص. عر. [لا = حرف نفی - یحیی = مضارع مجهول [صائماز، تعداده کلن، بیشمار، لایعد، پک چوق.

لا یح { ص. عر. ج: لوايح. [لا یح صورنده تحریری غلطدر] ۱. خاطره کلن ترتیب تصور. ۲. دوشونیان بر ترتیب و تصویری مبین اوله رق قلہ انسان تقریر: بر لامحه ترتیب و تقدیم ابتد؛ لا یحۃ نظایه، لا یحۃ قانونیه = هنوز قبول و تصدیق اولماش نظامنامه. نظام وقانون برینه یکمک اوزره قلہ آلفش تقریر.

لا یزال { ص. عر. [لا = حرف نفی - یزال = فعل مضارع مفرد مذکر غائب] زائل اولماز، زوال، ابدی، سرمدی: خدای لا یزال. [لم یزل کبی.] لا یطاق { ص. عر. [لا = حرف نفی - یطاق = طوق] دن مضارع مجهول [طاقت کثیر بله من، چکیله من، تحمل اولماز، مالا یطاق = تحمل اولماز درجه ده: تکلیف مالا یطاق = ناقابل تحمل و قبول تکلیف.

لا یعد { ص. عر. [لا = حرف نفی - یعد = عدد] دن مضارع مجهول [صائماز، صایسز، بیشمار، پک چوق.

لا یعقل { ص. عر. [لا = حرف نفی - یعقل = عقل] دن مضارع. — قافک فحیله غلطدر [عقلی باشنده اولیان، باید یغنی یتلز: مست لا یعقل.

لا یغنی { ص. عر. [لا = حرف نفی - یغنی = معنی] دن مضارع [معنا سز، مالا یغنی = معنا سز و مناسبت سز شی. صاچه صایان، عبث: مالا یغنی ایله اوغرا شفق.

لا یق { ص. عر. ذ: لایقه. [«لایقه» دن سف. لایق یازما می] یا قیشان، یا قیشیق، مناسب، شایان، شایسته: بو. سزه لائق دکلدز: کند یسی او. مأموریته لائقدر. || لائق کور. مک = تنسیب ایتمک. = سزا اولان فعل و حرکت، جزای سزا: الله لائق ویرسین.

لا یوت { ص. عر. [لا = حرف نفی - یوت = موت] دن فعل مضارع [اولز، وفات ایتمز، سرمدی، ابدی: جناب حی لا یموت.

لا ی { ص. عر. [لا = حرف نفی - ی = تشبیه و تمثیل] بیانیه «جی» ودها طوغریسی «جه» اداتیه برابر اسمله لاحق اولور: آتجیلان، بونجیلان، سنجیلان. با: جیلان.

لب { ص. فا. ۱. طوداق، شفه: غنچه لب = غنچه طوداقلی؛ شکر لب = طاتلی طوداقلی. ۲. کنار: لب دریا = دیکز کنار، ساحل. || لبالب، لبریز = آغز آغزه، طولی. || لب بر لب = طوداق طوداغه، اویشمه.

لب { ص. عر. ج: اللباب. ۱. لب ایچ، مغز، بادم کبی میوه لک ایچی. ۲. بر شیشک ایچ طرفی، قشرندن یعنی قابو غندن ماعداسی، اوز: کرۃ ارضک لی. ۳. قلب، روح، عقل، معنی. [جمی باشلیجه بو معنا ایله مستعملدر:] اولوالالباب = ارباب عقول، اهل ذکا و ادراک.

لباده { ص. تکلیفی دیکیشلی بنیوقلی (ویا عبا قیصه خرقة.

لباس { ص. عر. ج: البسه. گیلیه جک شی، روبه، ثوب، اثواب.

لبالب { ص. فا. طوداق طوداغه، آغز آغزه، طولی، مالا مال.

لبب { ص. سختیان شریتمدن اورمه ساده آت باشلیقی.

لبره { ص. [فر. Livre] فرانسه اوزان عتیقه سندن تقریباً یوز الی درهم یعنی بشیوز غرام ثقلی، رطل.

لبس { ص. عر. ۱. گیمه. ۲. ایک شیئی بر برندن فرق ایدمه مه. [التباس دها مستعملدر.]

لبلاب { ص. عر. نبا. صارما. شیق.

لبلا ییه { ص. عر. نبا. فصیله لبلا ییه = صارما شیق قیلندن نباتات طاقی.

لبلی { ص. قاورلمش نخود؛ لبلی اونی = بونک اوکودلمشی.

لبلیجی { ص. لبای قاوران وکر. دیروب صائان آدم؛ لبلیجی دکافی.

لبن { ص. عر. ۱. سوت، شیر. ۲. اکشی سوت، یوغورت.

لبنان { ص. جیل لبنان = سواحل شامده بیروت شهریشک اطرافندن عبارت طاقلی بر سنجا ق که باشلیجه مارونیلرله مسکون اولوب صورت مخصوصه ده اداره اولور.

لبنانی { ص. عر. ذ: لبنانیه. جبل لبنان اها لیسندن اولان. { ص. عر. ذ: لبنیه. تا. لبسی { سوده متعلق ویا سوت قیلندن اولان. || تش. اوعیه

لبنیه = سوت طامار لری. { ص. عر. ذ: لبیه. نبا. اوزه لی { منسوب و متعلق.

لبیب { ص. عر. ذ: لبیه. [لب] دن صف. [عقلی، ذکی، فطین، عقل و ذکا صاحی. =

لب { ص. عر. ج: الباء. عقلی آدم.

لبیک { ترکیب عر. [تر. زبازدی: لبیک] اپی [افندم، بیورک، نه امر کروار؟ امر کره منتظرم. [جواب و سؤال مقامنده مستعملدر.]

لب { ص. [بو. Λεπρ] دن لیره { اوده بلکه عر. «رطل» دن یاخود عکسنه [تقریباً یوز الی درهم ثقلتمده و زمان و مکانه کوره تخلف ایدر وزن و اولجی. (فر. لبره کبی.)

لبسقه { ص. با: لبسقه.

لبام { ص. عر. یوز اورتیبی، نقاب.

لبه { ص. تش. دیش اتی.

لبام { ص. عر. [فا. «لگام» دن (معرب) دیزکین، اویان. { ص. عر. ۱. انکین دیکز، ۲. صویک چوق و دریک محلی. ۲. غلبه لک، جم غفیر. ذ.

لبر { ص. قبل الک. مر.

لحاف { ص. عر. ۱. یورغان. ۲. نبا. صارغی، زار، قبوق.

لحاظ { ص. عر. [«لحاظه» صورتنده قوللانیورسحق ده غلطدر. [کوز اوجیله باقه، بر نظر آتمه.

لحد { ص. عر. ج: لحد. ۱. لحد { مزار، قبر، سین. ۲. تر. کارگیر یعنی کنار لری طاش ویا طوغله و خرجه دیوار و اوحتی طونوس یاخود قیاق اولان مزار.

لحظه { ص. عر. ۱. بر باقیش، برگوز آتمه. ۲. بر کره کوز قیبه. ۳. گوز قیبه جق قدر زمان، آن: بر لحظه ده = گوز آجوب قیبه قدر، آن واحدده.

لحاح { ص. عر. نبا. آجی چیکدم.

لحاحیه { ص. عر. نبا. فصیله قیلندن نباتات طاقی.

لحم { ص. عر. ج: لحوم. ۱. لحم { ات، گوشت. ۲. میوه تک بنه جک بری: شفتالی، اریک لحمی. || لحم زائد = بدیک برطر. فند، مرض و علت تنجیه سی او. لهرق حاصل اولان فضله ات پارچه سی.

لحن { ص. عر. ج: الحان. ۱. لحن { کوزل و قاعدی سس، ازکی، ایرلامه، نغمه، آهنگ: طیورک الحان لطیفه سی. ۲. بر مملکت ویا بر آدمه مخصوص کوتی و قاعده سز تلفظ، فر. Accent. ۳. قرائنده سهو و خطا، قاعده یه مغایر قرائت: سیسی کوزل ایسه ده لحنی چوقدر.

لحد { ص. عر. ج: حد. فند: لحد. با: لحد.

لحق { ص. عر. اولاشمه معنا. سیله «لحاق» برینه قوللا. نیلیورسده، غلطدر. عرییده لزوم معنا سته کلوب بزجه مستعمل دکلدز.

لسانی بیایر، کندی دیلندن باشق
 دیلار بیایر آدم. ۳. تکلم، سوز،
 نطق: بو آدمک لسانی یوق می؟
 لساننده اکمت واردر؛ فصیح
 اللسان = فصاحتله سویلر، سوزی
 فصیح. || لسان آشنا = دیل بیایر
 دیلاج. || لسان حال = بر شخص
 ویا شیک حالتدن و طوریشندن
 آکلاشیلان شیء: بور بلور

قالش اولان دوه لسان حال ايله
يولك شدائدندن شكايه ايدور.
دى؛ سالونك ترتيبات و ترتيباتى
لسان حال ايله صاحبك حسن
طبيعتى تعريف ايدور دى.
|| علم اللسان = السنة مختلفه
انقسامندن و صورت تشكىل
و تفرع ايله بينلرندمه اولان
مشابهت و مناسبت و اشتقا.
قرندن بحث ايدن علم جديد،
فر. Linguistique؛ علم اللسان علمى.
قواعدى؛ علم اللسان علمى.
|| لسانه كلك = ۱. ديله كلك،
نطقى حاصل ايدوب سويلك،
كوي اولوق. ۲. علمنده سوز
سويلك، حقدنه سوز سويلمسه
سببت و یرمك، مذموم اولوق.
|| نبا. ديله بکزر بعض ياراقله
اطلاق اولنور؛ لسان الثور =
اوکوز ياراقى؛ لسان الحمل =
سيکيرى ياراق؛ لسان الحيه،
لسان الکلب و ساثره.

لساناً {ح. عر. آغزندن، شفاهاً،
نحريراً اوليره رق؛ لساناً
سويلدم.
لسانى {ص. عر. لسانيه. ۱.
تش. ديله منسوب و متعلق؛
لسانى بلعوى؛ لسانى الشكل.
۲. لهجه و لغته منسوب و متعلق؛
تدقيقات لسانيه؛ اشتقاق
لسانیه. = سذ. عر. ج. لسا.
نيون. علم اللسان علمى، فر.
Linguistes.

لسوق {سذ. عر. يابيشمه،
يابيشقانى. (لصوق كې).
لسين {سذ. عر. (لساندن ستصه).
تش. نبا. كوچك ديل.

لش {س. فا. «لاشه» دن ۱.
كبرمش حيوان بدن، لاشه.
جيفه. ۲. مج. پك فنا قوقان شى؛
آياقلىرى لش.
لشگر {س. فا. عسكر، جيش،
جند، سپاه، جرى،
اردو. || لشگر شكن = دشمن
عسكرى قيران، اردو بوزان.
|| لشگر كش = عسكر چكن.
لشگرگاه {س. فا. اردوگاه،
مسكر.
لشمق {يا لاشمق. د. [قالين
هجالى كله رده] و؛
لشمك {د. [ايجه هجالى كله.
لرده] اسمله و سائر
كله رده ملحق اولوب مشاركت
ويا صيرورت مناسبيله فعللر
تشكىل ايدر؛ يابلاشمق = مقاسمه
ايتمك، پاى ايدشمك؛ برلشمك =
بر اولوق، بولشمق، قارشىمق؛
قبلاشمق = قبا اولوق؛ ايكيلشمك =
ايكى اولوق.

لص {سذ. عر. ج. لصوص.
خرسز، اوغرى، سارق،
خيدود، حرامى، دزد. [جمى
دها مستعملدر.]

لصق {سذ. عر. ط. باقى؛ لصق
مشمع = طيلون يا قيسى؛
لصق منفط = پهلوان ياقيسى.
لصقى {ص. عر. ل: لصقيه. ط.
ياقى به منسوب و متعلق.
لصوق {سذ. عر. يابيشمه، يا.
پيشيقلى. (لصوق كې).
لطاقت {سذ. عر. ۱. لطيفك،
خوشلاق، يوشاقلق،
ملايمت؛ لطافت طبيعى واردر؛
لطاقله معامله ايتدى؛ بوكون
هواده فوق العاده بر لطافت
واردر. ۲. كوزلك، طبيعتك

خوشلانمى حال و كيفيت؛
بويانجه دهكى لطافت، بويچكارك
لطاقتى.

لطايف {سذ. عر. ج. عر. فد؛
لطيفه. با؛ لطيفه.
لظرون {س. با؛ نظرون.

لطف {سذ. عر. ج. الطاف.
۱. ايسك و يوشاقلقه
معامله، ملايمت، نوازش، رفق.
لطف ايله معامله ايتدى؛ لطف
بوزندن، لطف نيتيله. ۲. كرم،
احسان، ايسك؛ چوق لطفى
كوردم؛ لطف و كرمك، الطاف
وعنايتك يايانى يوقدر. ۳.
مساعده؛ لطف بيورك.

لطفاً {ح. عر. ۱. خوشلقه،
يوشاقلقه، رفق و ملايمتله
ايسك بوزندن. ۲. كرم و عنايت
و مساعده ايدرك؛ بر معلومات
آيرسه كر لطفاً بكاده خبر
ويرك؛ اورادن كركن لطفاً
بنده خانه به اوغرايك.

لطيف {ص. عر. ل: لطيفه.
[«لطف» دن صش. ۱].
يوشاق، ملايمت، نازك، خوش؛
لطيف بر معامله. ۲. كوزل،
خوشه كيدهك، شيرين؛ لطيف
بر منظره؛ لطيف برس. ۳.
جسمانى اوليان، روحانى؛ جسم
لطيف = ملائكه كې غير جسمانى
ذات. ۴. اسماء حسندان اولوب
حق تعالى حضرتلرينه وصف
اولور؛ يالطيف؛ عبد اللطيف.

لطيفه {سذ. عر. ج. لطائف.
كولديره جك تحف و كو.
زل سز و حكايه، شاقه، مزاح؛
لطيفه ايتك = مخصوص كولك

ايچون سويلك؛ لطيفه آكلماز،
لطيفه بينر = لطيفه ايچون سو.
يلينان سوزه آلنان آدم؛ مرام
لطيفه.
«لطيفه» ايله «هزل» آره سندمه
فرق واردر؛ لطيفه كوزل و ظريف
سوز اولمسه برابر تربيه داخلنده در؛
هزل ايسه آرزوق آچيق و بى ادبانه
اولور.

لطيفه جي {ص. لطيفه سويلكى
سوروييلر شاقه جي.
لطيفه گو {ص. لطيفه سويلين.

لُباب {سذ. عر. صالحه.

لُعب {سذ. عر. اويون، اكلجه.

لُعبت {سذ. عر. [لغت آتفهك
عينيدر] معهود خيال
وقوله اويونى.

لُعبتياز {س. فا. [عر. لعبت =
خيال، قوقله. فا. باخت =
اوينامق] خيال و قوقله اوينادان
آدم، خيالچى، قوقله جي.

لُعبه {سذ. ياخود؛

لُعبه {سذ. عر. ۱. اويون، اويو.
نحق. ۲. هر كسك اكلجه
سى، اوينجى.

لُعبيات {سذ. عر. ج. عر. [مولد
بر لغتدر ويا اسم تصغير
اوله رق «لعبيات» دن غلطدر]
اويونه متعلق اكلجه، تياترو
و جانباز و حقه باز و ساثره اويو.
نلرى؛ انواع لعبيات اجرا
اولنه جقدر.

لُعل {سذ. عر. ۱. ياقوت كې
معروف آل رنگلى بر ذى
قيمت طاش. ۲. پك قرمزى و
خاص بر جنس مركب. ۳. عر.

لب دابر و شراب كې قرمزى
شيلردن كنباه اولور.
لُعل {د. عر. شايد، بلكه، مكر؛
ليت لعل = بهانه، بوكون
يارين ديه صاللا؛ ليت لعل ايله
وقت كچيرور. [ياكز بوتعبيره
مستعملدر.]

لُعن {سذ. عر. لغتله، ايلنج،
قارغيه، بددعا؛ لعن و نفرين
ايتك.

لُعن {فد. عر. [«لعن» دن فعل
ماضى مفرد مذكر ضائب]
لعنه الله، لعن الله عليه = الله عفو
ورحمتندن محروم ايلسين. [ياكز
بو بددعا تعبيرنده مستعملدر.]

لُغَت {سذ. عر. [تركيبات عربيه
دم لغته و لغنه] جناب
حقك عفو و رحمتندن محروميت،
نفرين، ايلنج، قارغيه؛ لغت
اولسون؛ جانه لغت اوقومق؛
لغنه الله عايه؛ عليه اللغه. =
ص. تر. عر. ملعون، لعين،
مردود؛ نه لغت حريفدر؛

لُغَتَمَلِك {يا لغتله مك. فذ. لغت
اوقومق، تلين ايتك،
اصل تركيه؛ ايلنك، قارغيقى.

لُغَتَمَلِك {س. لغت اوقومه، تلين،
ايلنج، قارغيه. = ص.
تلين اولمش، ملعون، لعين،
مردود، منفور.

لُغَو {سذ. عر. [غلط مشهورى
«ل» ك ضميله] ط. يالا.
نهجق معيون.

لُعين {ص. عر. ل: لعينه. [«لعن»
دن صش. [رحمت حقدن
محروم، ملعون، مطرود، مردود؛
شيطان لعين.

لُغات {سذ. عر. ج. عر. فد؛ لغت.
با؛ لغت.

لُغَت {سذ. عر. ج. لغات.
[اصلى؛ لغوة. — تركيبات
عربيه ده؛ لغوة] ۱. لسان،
بر قوم و امتك سويلدىكى لسان؛
لغت عرب، لغت فرس. ۲. بر
لسانى تركيب ايدن كلهرك بهرى،
كله، سوز، لغت غريبه، لغت
مأثوسه؛ معناسنى آكلماديم
بر لغت ايشيتدم؛ كنديسى جوق
لغت بيلير. ۳. بر لسانك كله ريله
معنالى واصل و اشتقاقلى علمى،
فر. Lexicologie؛ علم لغتده
يد طولى صاحبدر؛ علماء لغت.
۴. بر لسانك كله رينى بر ترتيب
مخصوصده حاوى اولوب معنا.
لرني بيان ايدن كتاب،
علم لغتده يازلمش مرتب كتاب،
قامرس؛ لغت عربيه. لغت فارسيه،
عربيدن تركجه به لغت كتابى.
۵. اصطلاح مقابلى، لسان فنى
و اديبنك غيرى اولان لسان
حادى؛ بوكله لغتده شو و
اصطلاح فقهاده بو معنابه كلير.
|| اهل لغت = علماء لغت، لغويون،
فر. Lexicographes, lexico-
logues.

لُغَز {سذ. عر. ج. لغز. فهمى
وحلى مشكل اوله جق صو.
رده اويدبرلش سوز، ييلنجه،
يا كلتاج.

لُغَزان {ص. فا. قاين، سورچن.

لُغَزش {س. فا. قاينه، سورچه.

لُغَزِيْدَه {ص. فا. قاعش، سو.
رجش؛ لغزیده پاى =
آياغى قاعش.

لُغَم {ياخود لاغيم. س. [بلكه،
بو. Λάξουμα. دن] ۱. پر

Belladone

لفافه { س. س. غ. ۱. ج. ص. ص. غ. }
لفافه { ۲. ب. بعض چچکارک }
ظرفی.

لفظ { س. س. ع. ج. : الفاظ، سوز، کله، معنای ویا معناسز اوله رق آغز دن چیقان اصوات ترکیبی، معنا مقابلی اوله رق شفاهی ویا تحریری سوز : لفظی مراد = معناسندن صرف نظرله لفظی اعتباریله ذکر اولنان سوز؛ لفظدن عبارت = معناسز. || لفظ بلفظ = کله بکله، مالا اوله رق : سولدیکنی لفظ بلفظ نقل یلدی؛ اورساله یی لفظ بلفظ ترجمه ایتدی. || الفاظ غلیظه = قباشتمودن عبارت سوزلر. || الفاظ کفر = دیندن دوشمکی موجب اولان سوزلر.

لفظاً { ح. ع. ماکنه رعایت او. }
لفظاً { لویه رق یا لکزه لک صوت و صورت ظاهره سی اعتباریله : بوعبارله لفظاً بک مطنطن ایسه ده معناجه برشی دکلدیر؛ لفظاً و معنا تاریخ بریت؛ لفظاً اذیر ایتک؛ لفظاً مرفوع، مقابلی : محلاً.

لفظه { س. س. ع. برتک سوز و کله : }
لفظه { لفظه جلال = «الله» اسم شریفی.

لفظی { ص. ع. : لفظیه، لفظه }
لفظی { یعنی کله نك صوت و صورت ظاهره سینه منسوب و متعلق، لفظده اولان، لفظدن عبارت اولان : حامل لفظی = لفظدن عبارت اولان حامل، حامل معنو. بنگ غیری؛ مؤنث لفظی = اسماء عربیه نك آخری (ة) ویا خود

لفته منسوب و متعلق، علم لفته دائر : تألیف لغوی؛ تحقیقات لغویه. ۲. اصطلاح علی وفی اولیوب عادی لسانه عا داولان : بکله نك معنای لغوی سی. = س. ع. ج. : لغویون. علم لفته اشتغال ایدن عالم ویا بر لسانده لغت کتبی جمع و تألیف ایدن مصنف : مشاهیر لغویوندن جوهری؛ لغویونک تراجم احوالی. لغویات { س. س. ج. ع. : بهوده و بوش سوزلر، صاچه صاپان شیلر : لغویاتله اوغرا شتی.

لغه { س. ع. ب. : لغت.

لف { س. س. ع. ۱. صامره، }
لف { دوشیروب طوپلامه. ۲. بوغچه و ظرف ایچنه صوقه، مکتوبک ایچنه صاروب برابر بوللامه : حساب پوصله سی کو. ندردیکی مکتوبه لف ایلدی؛ آلدیغی اوراق لف ایدوب کو. ندردی. || د. لف ونشر = بر قاج اسمی ذکر ایدوب بعده هر برینه عا دصفت ویا فعللری دخی آریجه صره لاهمه؛ لف ونشر مرتب = هر ایکی طاقم کله لک صره سی بر اولدیغی وقت؛ لف ونشر منوش = ایکنجی طاقک صره سی برنجیلر بنگ صره سی خلافتده اوله رق آشاغیدن یو. قاری به صره لاندیغی وقت.

لفاً { ح. ع. صامره رق، صارملش }
لفاً { و ملفوف اولدیغی حالده : آلدیم مکتوبی لفا طرفکزه کوندربورم.

لفاح { س. س. ع. ب. قان قورو. }
لفاح { دان، ییروح الصنم، فر.

آلنده اوستی اورتیلی خندق، صیحان یولی. ۲. قاذورات و چرکف صورلر نك آقه سینه مخصوص اورتیلی یول، کریز : لغمی آچق = آچوب تمیز لثمک؛ لثم طاشتیق؛ لثم باجه سی = اوستدن آچیلیر قیاییر یری. ۳. اثنای حربده بر طایفه یی آتمق ایچون باروتله طولدیر یلوب آتش ویر. لثمک اوزره آچلش یر : لثم آچق؛ لثمه آتمق؛ لثم خزینه سی = یلمه سی. || آتالتم = شهرک خصوص. صی کریزلر نك منتهی اولدقلری بیوک کریز.

لثمچی { س. ۱. کریزلری آچوب تمیزلین عمله. ۲. وقتیه دشمن قلعه لرینی آتمق ایچون مستخدم عسکر.

لغو { س. ع. ۱. بوش و بهوده سوز، صاچه، عبث : لهو و لغو ایله اوغرا شتی. ۲. سهو، خطاء، یا کله، آتلامه. ۳. [مصدریت معناسیله] قالدیرمه، حکمز براقه، فسخ، ابطال : اوما موریتی لغو ایتدیلر؛ مکتب پروغرا مندن بعض درس لر لغو اولندی. || یمن لغو = سوز آ. ره سنده دیل آلیشه سیله ونیتسز ایدیلن یمن که معتبر دکلدیر.

لغوف { س. (لغو) }
لغوف { نطق ایراد ایدن روم بطریقخانه سنده غیر روحانی بر مأمور که حکومتله بطریق لر آرا سنده رؤیت مصالحه واسطه کبیدر.

لغوی { ص. ع. : لغویه. }
لغوی { «لغة» دن سمن. ۱.

ویا صفتلر تشکیل ایدر : آلتیان قاش = آلتی غروشلن = اولتی (سکه)؛ یدیلک شیشه، یدی اوقه لق؛ بشلک (سکه).

لقاء { س. س. ع. ۱. ملاقات، }
لقاء { بولشمه، قاوشمه، راست کله : لقاء الله = قیامت کونی. ۲. یوز، چهره، سیما، وجه : مه لقا = آی یوزلی؛ بدلقا = چرکین چهره لی؛ دیولقا = عفريت چهره لی.

لقب { س. س. ع. ج. : القاب. }
لقب { (تر. زبازردی : لاغب) }
بر آدمک اسم اصلیسندن باشقه همناملرندن تفریق اولتی ایچون بعده بالمناسیه تعین ایدن دیگر اسمی که اونکله شهرتی اولور : زنبیلی لقبیله ملقب شیخ الاسلام علی افندی؛ تریاک لقبیله معروف حسن پاشا؛ بیکت لقبیله آگلیر. = ج. اصحاب رتبه دن بر ذاته یازیلان مکتوبک باشنده و ظرفی اوزرنده ویا اسمی ذکر اولندقه رتبه سینه کوره یازیلان صفت، عنوان، رفعتلو، عزتلو، سعادتلو کبی : القاب یازمیلی؛ لایحه سنک باشنده القاب یازماش.

لفح { س. س. ع. ب. خرما و }
لفح { انجیر کبی بعض میوه آغاج لر. }
بنک ارککندن دیشیسته یتیشدیر لمسی شرط اولان آتی. { یا لاقردی. س. ۱. }
لقردی { سوز، کله، لفظ : هیچ }
ایشتمدیکم ترکیه بر لقردی ایدی. ۲. کلام، مکالمه، قونیشمه، صحبت : لقردی ایدوبوردی؛ بتون کیجه لقردی ایدوب بنی اویتمدیلر. ۳. قرار، بازارلق، مذاکره : یارین لقردیسنی ایده جکتر؛ بز

لف { س. س. ع. ب. خرما و }
لف { انجیر کبی بعض میوه آغاج لر. }
بنک ارککندن دیشیسته یتیشدیر لمسی شرط اولان آتی. { یا لاقردی. س. ۱. }
لقردی { سوز، کله، لفظ : هیچ }
ایشتمدیکم ترکیه بر لقردی ایدی. ۲. کلام، مکالمه، قونیشمه، صحبت : لقردی ایدوبوردی؛ بتون کیجه لقردی ایدوب بنی اویتمدیلر. ۳. قرار، بازارلق، مذاکره : یارین لقردیسنی ایده جکتر؛ بز

الف مقصوره ویا ممدوده اولانی که مؤنث اولدیغی لفظندن بلیدر؛ اعراب لفظی = ظاهرده ولفظده اولوب تقدیری و محلی اولیان اعراب؛ اسکی ادبامز یا لکزه لکیزینات لفظیه اعتنا ایدر لردی. }
لفلافه { س. س. ع. ب. قورت }
لفلافه { طرناخی دینان بر نوع انجبار.

لقیف { س. س. ع. («لف» دن }
لقیف { ص. [د. صرف عربیده] }
حروف اصلیه سندن ایکسی حرف علت اولان فعل؛ لقیف مقروء = ایکی حرف علتی یان یانه اولان فعل؛ لقیف مفروق = ایکی حرف علتی آره سنده دیگر حرف بولنان فعل.

لق { وایحه هجاوله لک. د. ۱. }
لق { صفتلره ملحق اولوب مصدریت معناسیله اسملر تشکیل ایدر : آق، آفتق؛ صارب، صاربلق؛ ابی، اییلک؛ یشیل، یشیلک؛ یارار، یارارلق؛ یگیت، یگیتک. ۲. اسملره ملحق اولوب منسوب و مخصوص ولاتی معناسیله صفتلر تشکیل ایدر : قیش، قیشلق؛ بایرام، بایراملق؛ جهنم، جهنمک؛ آخرت، آخرتک. ۳. الیوم «لی» و «لو» یازیلان اداتک شکل اصلیسیدر : موتلق = موتلی؛ سعادتک = سعادتلی. ۴. اسملره ملحق اولوب مکان بیانیله ینه اسملر تشکیل ایدر : طاش، طاشلق؛ آغاج، آغاجلق؛ اورمان، اورمانلق؛ چچیک، چچیکک؛ باغچه، باغچه لک. ۵. اسماء اعداده ویا اولرک تمیزینه ملحق اولوب قیمت و استیعاب معناسیله اسملر

لق { س. س. ع. ب. خرما و }
لق { انجیر کبی بعض میوه آغاج لر. }
بنک ارککندن دیشیسته یتیشدیر لمسی شرط اولان آتی. { یا لاقردی. س. ۱. }
لقردی { سوز، کله، لفظ : هیچ }
ایشتمدیکم ترکیه بر لقردی ایدی. ۲. کلام، مکالمه، قونیشمه، صحبت : لقردی ایدوبوردی؛ بتون کیجه لقردی ایدوب بنی اویتمدیلر. ۳. قرار، بازارلق، مذاکره : یارین لقردیسنی ایده جکتر؛ بز

کندیسیه لقردی ایشدک. ۴. منازعه، نزاع، مخالفت؛ کچن کون آره لر نده لقردی ایشلر. ۵. اعتراض، تعریض : لقردی او. لسون دبه چکینور. ۶. بوش سوز، لاف و کذاف : اولقر. دیدر. || لقردی اولماز = سوز آکلماز. || لقردیسنی اولماز = قاله آلفه دکز. || بوش لقردی = بهوده سوز. || لقردی بترمه = قرار ویرمه. || لقردی طاشتیق = دیدی قودیمجیانی ایتک. || لقردی طور به به کیرمز = ساده سوزله ایش اولماز || لقردی قاریشدر. مق = فساد و ففاق قومی.

لقردیچی { ص. چوق لقردی }
لقردیچی { سوبیلن، سکونی }
اولیوب دائما لقردی بولان : لقردیچی بر جوجق؛ قوجه قاریلر چوق لقردیچی اولور.

لقاق { س. ع. ۱. لکک دینلن }
لقاق { معروف بیوک قوش. ۲. }
بو قوشک غاغاسنی بر برینه اوره رق چیقاردیغی سس : لککک عمری، لقلقله کچر. ۳. بوش لقردی، کوزه لک، بلافاصله سوبیلنلن صاچه صاپان سوزلر.

لقلقه { س. س. ع. ۱. لککک }
لقلقه { قاغاسیله چیقاردیغی سس. }
۲. مح. معناسز و جوق سوزلر، ترهات، هذیان.

لقلیقیات { س. (عربی به تقلیداً }
لقلیقیات { اوبدیرمه بر سوزدر }
بوش لقردیلر، هذیان، صاچه صاپان سوزلر، ترهات.

لقمان { س. س. ع. اصل و محل }
لقمان { وزمان ظهوری مجهول }
بر حکیم وطیب، عربیده «امثال

لقومى = شربتله ينيڭ ئورنى وشكر سز

طشت : ال اگنی، چاشیراگنی، ا

کثیر مک = نقیصہ کثیر مک، ایک۔

لکھائی (طاملا یوب باشقہ و نیک

د. ا. لمان ایدیوردی.

1. (a) $\frac{1}{2}$ (b) $\frac{1}{2}$ (c) $\frac{1}{2}$ (d) $\frac{1}{2}$ (e) $\frac{1}{2}$ (f) $\frac{1}{2}$ (g) $\frac{1}{2}$ (h) $\frac{1}{2}$ (i) $\frac{1}{2}$ (j) $\frac{1}{2}$ (k) $\frac{1}{2}$ (l) $\frac{1}{2}$ (m) $\frac{1}{2}$ (n) $\frac{1}{2}$ (o) $\frac{1}{2}$ (p) $\frac{1}{2}$ (q) $\frac{1}{2}$ (r) $\frac{1}{2}$ (s) $\frac{1}{2}$ (t) $\frac{1}{2}$ (u) $\frac{1}{2}$ (v) $\frac{1}{2}$ (w) $\frac{1}{2}$ (x) $\frac{1}{2}$ (y) $\frac{1}{2}$ (z) $\frac{1}{2}$

اورده مخصوصه سنده جولان
ایدن براق برمایع.
لَنفَوِي { ص. عر. ۱: نفویه. ط.
لَنفَوِي { اخلاط اربعه سندن لنفا.
سی غالب اولان که قانز و ضعیف
اولور: لنفوی المزاج.
لَنك { ص. فا. طوبال، اقساق،
اعراج: تیمور لَنك.
لَنگَر { ص. فا. کمی دمیری: فَنك
لَنگَر { لَنگَر ایتک = دمیری
قادیروب کیتک. || لَنگَر انداز =
دمیر آتش: کمی لَنگَر انداز
اولدی.

لَنگَر { س. بانیردن یا یوان و
لَنگَر { کنار لری اشکی صحن و یا
تپسی: بر لَنگَر پلاو.

لَنمَق { یا خود لَنمَق و لَنمَق. با:
لَنمَق { لَمَق.

لو { د. با: لی.

لَو { حر. عر. حرف شرط اولوب
لَو { لسانزده یا لَنز «و» ایله
برابر قوللانیلیر: ولو = اولسه ده،
حتی، بیله: ولو بر کره؛ ولو
قارنداشی اولسون.

لَواء { س. عر. ج: الویه. ۱.
لَواء { سنخاق، رایت: لَواء ظفر.

۲. برولایشک منقم اولدینی
اقامک بهری که برقاج قضادن
مرکبدر، سنخاق، متصرفاتی:
مجلس لوا؛ محاسبه لوا. (وقتیه
بر سنخاق سپاهی عسکری دائره.

سی بولنسی وجه تسمیه سیدر. [۳.
ایکی آلایدن مرکب هیئت
عسکریه؛ میرلوا = بو هیئتک
قوماندانی که پاشا عنوانی حائر
اولان رتب عسکریه نَک اک
کوچکیدر. اختصارله لوا دخی

دینلیر: لوا پاشا: لوا اولدی.
لَو { س. [یئا.] ج. چکمه، پیسا
لَو { ایتک: لوا ایتک.

لَواجِق { س. ج. عر. فد: لاحقه.
لَواجِق { با: لاحقه.

لَوازِم { س. ج. عر. فد: لازمه.
لَوازِم { جمع الجمی: لوازمات. با:
لازمه. || ع. عسکرک ارزاق
و ملبوسات و سایر ملازمه لرخی
تدارک ایدن دائره: لوازم ریسی؛
لوازم مأموری؛ اردوی همیون
لوازم ریاستی.

لَواطِه { س. عر. (قوم لوط منا.
لَواطِه { سبتیه بواسعدن مشتق [

لَواطِه { لوطیک فعل مکروهی.
لَوالِق { ص. بر سنخاق اوله جق
لَوالِق { وسعته اولان: برلوالی
بردر. = ص. میرلوالی، میرلوا
رتبه سی: فلان میرالایه لوالی
وبرلدی.

لَوام { ص. عر. ۱: لوامه. [«لوم»
لَوام { دن سم.] ذم و فصل و
سرزنش ایدن. || نفس لوامه =
برفناغی ایتکدن صکره حاصل
اولان وجدان راحتزلفی که
نفسک اوج نوعدن بری اولوب،
دیگر ایکسینه نفس اماره و نفس
مطمئنه دینیر. با: اماره، مطمئن.

لَوامِع { س. ج. عر. [فد. لامه
لَوامِع { قوللانلار] پارلامه لر،
انوار.

لَوامِج { س. ج. عر. فد: لایحه.
لَوامِج { با: لایحه.

لَوامِج { س. ج. عر. [فد. لامه
لَوامِج { قوللانلار] ذم و تقبیح
اولنه جق ایشلر.

لَوَب { ص. ۱. ایری و مدور.
لَوَب { ۲. بردن یوتیه جق حال
و صورته اولان: لوب یومور.

طه، حاضر لوب = قبوغیله برابر
صوده بیشمش. ۳. یومشاق
وقالین: لوب ات = تکمیل بوتدن
عبارت. || لوب انجیر = برجس
یومشاق انجیر.

لَوَب { لَوَب. مه. ایری و یومشاق
لَوَب { پارچه دوشمه سی و یا بردن
بو تله سی تقلید و تصویر ایدر:
لوب لوب دوشمک: لوب لوب
یونقی.

لَوَبوط { س. قیصه و قالین صوبه.

لَوَب { با: لَوَب.

لَوپور { مه. ایری پارچه نَک بردن
لَوپور { وسرعت و حرصله یو.
تلدیغنی تصویر ایدر: بر سبت
انجیری لوبور لوبور یوتدی.

لَوپَه داق { مه. ۱. یومشاق و
لَوپَه داق { قالین برشیک دوشد.

یکنی و دوشرکن چیتقاردینی
سی تقلید و تصویر ایدر: ات
لوبه داق یره دوشدی. ۲.
سرعت و عجله و حرصله یونقی
تصویر ایدر: لوبه داق یوتدی.

لَوث { س. عر. پیداک، مردار.
لَوث { لقی، کیر، چرک: ملکتی
اشقیانک لوث وجودندن تطهیر
ایتک.

لَوَجِه { س. [یئا. Loggia] ۱.
لَوَجِه { کوچک بوله، حجره،
کوچک قاهره. ۲. تیاتروده بر
قاج سیرجی استیعا بایدر حجره:
لوجه طومق: مخصوص لوجه سی
وارد. ۳. [غلطی لَوَجِه]
اصنافک کندی کتخدالیشک
ریاستی تحتنده ایشلرینه متعلق
مذاکره ایتک اوزره طوبلاند.

لودوس اسدیکی کون: لودوسده
انسانه برکوشکاک کلیر: لودوسده
بالیق غنر. ۴. لودوس روزکاری
فرطونه سی: لودوسه طوتلوق؛
بولودوسده قایقه یینلر. || مج.
لودوس پوراز = تلون، ثباتنر.
لقی. || لودوس پوراز مقاطعه.
سی = سر سربلک.

لَوْدُوسْلَمَق { فل. لودوس یینی
لَوْدُوسْلَمَق { جنوب روزکاری
اسمک، لودوسه دونمک: هوا
لودوسلادی.

لَوْدُوسْلَق { ص. جنوب جهته
لَوْدُوسْلَق { ناظر، جنوب روز.
کارینه معروض: اوراسی لودو.
ساقدر.

لَوْدِه { س. اوزرینه طو براق
لَوْدِه { اورتلش ضمان و طوز و
سائر یغینی.

لَوْر { س. بر نوع بیاض و یومشاق
لَوْر { تازه پنبیر: لور پنبیری.

لَوْر { س. کرد قومنک ابرانک
لَوْر { لورستان ایالتنده ساکن بر
شعبه سی.

لَوْرطَه { س. آباق قانی قالنک
لَوْرطَه { چاپی: باش لورطه =
بیوکی: اورته لورطه = وسطیسی؛
آشاغی لورطه = کوچکی.

لَوْرک { س. [یو. Λόραξ]
لَوْرک { اتی پک لذیذ معروف بر
جنس ایری بالیق.

لَوْر { س. [غلطی: نوری]
لَوْر { قرمز یاباغان.

لَوْر { س. عر. بادم.

لَوْره { س. عر. ت. بادجک.
لَوْره { تئیه صیغه سنده لوزتان
دخی قوللانیلیر.

قاری محل: قیوجیلر، صرافلر
لوجه سی. ۴. فراقی ماسونلرک
محل اجتماعی.

لَوچِه { س. [یئا.] مج. کینک باشنک
لَوچِه { ایکی طرفنده دمیر زنجیر
بنک کچمه سنه مخصوص دایکالر.

لَوَح { س. عر. ج: الواح. ۱.
لَوَح { تخته. ۲. دوز و اوزرینه
یازی و رسم و سایر یازیلر بیلیر
سطح. || مج. لوح خاطر = حافظه.
|| لوح محفوظ = مقدرات الهیه نَک
محرر بواندیغی لوح معنوی:
لوح و قلم.

لَوَحْشَ اللَّهِ { ترکیب عر. [لا او
لَوَحْشَ اللَّهِ { حشه الله تعبیرندن
مختصر که الله اونی تبعید ایتمین
دیمکدر [ماشاء الله و بارک الله
کی تحسین تعبیردیر: لوحش الله!
زهی قصر دلارا!

لَوَحِه { س. عر. ۱. یازی یی
لَوَحِه { حاوی دیواره آصیله جق
کاغد: دیوارلری کوزل لوه لرله
تزین ایتشیدی. ۲. بر صحیفه نَک
اوستنده کی قالین یازی: سرلوحه؛
بر صحیفه و یا ستونک یا خود بر
مقاله نَک باشنه قونیلان عنوان.

لَوْدِرِه { س. لیتره، لیبره، رطل.

لَوْدُوس { س. [یو. Νότος]
لَوْدُوس { جنوب] ۱. جنوب
روزکاری: لودوس اسمک: یو
کون هوا لودوسدر: باتی لودو.

سی = جنوب غربی روزکاری؛
قیله لودوسی = جنوب شرق
روزکاری. ۲. جنوب جهتی:
لودوسه ناظر: لودوس طرفنده.
۳. جنوب روزکاری، هواسی،

لَوستاریه { س. [یئا.] کوچک
لَوستاریه { لوقظه.

لَوستَرَق { س. [یئا.] قوندوره
لَوستَرَق { جلا سی: یوتینی لوسترو
ایتک.

لَوستَرَقچی { س. یوتین جلا
لَوستَرَقچی { ایدن آدم.

لَوش { ص. ۱. قرا کُتقیه، جوق
لَوش { آبدیق اولیمان: لوش
اوطه. ۲. قنبل، بطی. کوشک:
لوش آدم.

لَوط { س. عر. انبیاء عظامدن بر
لَوط { ذات: قوم لوط = نبی مشار
الیهک دین حق و طریق فلاحه
دعوتلر یحیون بعث بیورلدینی
قوم که خلاف طبیعت فحشیاته
منهمک اولمغه من طرف الله قهر
وتدمیر ایدلمشدر. || بحر لوط =
فلسطینک شرق جهته اردن
نهرینک منصب اولدینی بیوک
وصوی آجی برکول.

لَوطی { ص. عر. قوم لوطک ارتکاب
لَوطی { ایتدکاری خبائتی اجرا
ایدر دنی الطبع.

لَوغ { س. جامور صیوه لی طاملره
لَوغ { سورندکاری طاش سیلندر.

لَوغاریمه { س. [یو. Λαγάρμος]
لَوغاریمه { ر. بر ترتیب مخصوصده
حسابات جدولی.

لَوغَر { س. [یو. Λογάρ]
لَوغَر { معروف بر جنس لذیذ
بالیق.

لَوْقانده { س. با: لَوْقظه.

لَوقره { س. برجس سرچه.

لَوْقَه { س. با: لقمه.

لَوْقظه { س. [یئا.] ۱. اجرتله
لَوْقظه { یک ییه جک بر، آلا.

فرانسه آنجی دکانی : بمکی
لوقطه ده بر. ۲. بیانجیلرک و
یولجیلرک یاتوب قالمه سه ویک
تبارینه مخصوص عمومی خانه
وداره، مسافرخانه، هوتل :
برتمیز لوقطه به قوندق.
لوقوم { س. با : لقوم.
لوقه { ص. چاچول، بول باچه،
شهری بدلاسی.
لوق { ص. بطال، آغز، بطی :
لوق آدم. = ح. آغراق
و بطائله، قباله : لوق اتورومق.
لوق { س. اصل اسمی لاک اولان
برنوع هند صغی که بویا
جیلده وسائر ایشلرده قوللا
نیلیر، لبقه. — صفت کبی دخی
قوللانیلوب لوق بویا دینلیر.
لوگر { س. چیزمه اوجنک شکلی
وقالی.
لوکون { س. کبرج دزیتون یاغله
دوکیله رک بایسلان بر
جنس معیون که چشمه وموصلو.
قرده وصوبوریلرک دلیکارینی
طیقامده قوللانیلیر.
لؤلؤ { س. در. ج. لاک لالی.
لؤلؤ { س. برایشی یاقتی ایستین
لؤلؤ { س. والداده کلین آدمک
سویلدیکی واهی سوزلر : بن
لولوویه کلم : بگاده می لولولو؟
عور.
لوله { س. ۱. حلقه کبی دورلمش
شیء، توده : صاج لوله سی؛
قائمق لوله سی. ۲. چبوغک اوجنه
طانیلوب توتونله طولدیریلان
پیشمش طوبراقدن وسائر واددن
کوچک قاب. ۳. بوری، ماسوره.
۴. ماه جاری اولچییی که درت

ماسوره دن عبارتدر. ۵. کاغد
کلاهی. || لوله طاشی = برجنس
بیاض و یومشاق طاش.
لوله جی { س. چاموردن چپوق
لوله سی { لوله سی واکا مائل
شیئر یایان صنعتکر. || لوله جی
چاموری = لوله جیلرک قیلاند.
قزلی اوزلی وسوزلمش قزلی
بالچیق.
لولی { س. قا. ج. لولیان. کوزل
قزلی { چنکی، رقس ایدن چنکاه
قزلی.
لوم { س. سند. ۱. ذم، تقبح،
فصل. ۲. پایلاه، عتاب،
سرزنش : لوم ایتمک؛ لوم لایتم =
ذمامت ذمی.
لومبار { س. (بتا). ج. حرب
سفنیه سنک طوبک آغزی
اوکنده کی دلیکی.
لومبوز { س. ج. واپور قاره لرینه
آبدینق ویرمکه مخصوص
مدور بنجره که قالین جام و متین
قیاقله قیالی اولور.
لون { س. سند. ۱. ج. الوان. ۲. نوع،
رنک، بگز، بویا. ۳. نوع،
درلو، جشید : الوان قاشلر.
لونجه { س. عو. لوجه دن غلط.
لونجه { س. عو. لوجه.
لونند { س. (بتا). Levantino =
(شرق، شرق اهلایسندن)
وقبله وندیکیلرک معاشله قوللا
ندقلری خفیف عسکر. =
ص. جست وچالاک، سریع الحریکه،
خفیف طور وحرکتلی ویاقتیقلی
قیافتلی. || شمولوند = باش لوند.
ج. ایرنجه یاییلی کوزل.
لونند { س. (بتا). Levante =
(قالدبران) ج. لومبار قیا.
غنی قلدیرمغه مخصوص زنجیر
ویلانغه.

لوندانه { ص. ح. جست وچالاک
حرکتله، یاقیشیقلی و خفیف بر
روشله : لوندانه یوروش؛
لوندانه یورور؛ برطور لوندانه
ایله.
لوندیک { س. جست وچالاک
طرز وحرکتی، خفیف
ویاقیشیقلی حرکت وطور وقیا.
فت : لوندیک صائمق ایستیرر.
له { س. حج. با : ایله.
له { ترکیب. ۱. ل = حرف جر. ه =
ضمیر متصل مفرد مذکر. ۱.
اونک ایچون، اوکا : مغفوره =
عفو وغفران اولمش. ۲. برینک
منفعتنه واییکی ایچون اولسان
حرکت، علیه ضدی : کیسه نک
له وعاهنده سوز سولیز؛ اونک
لهنده شهادت ایدمک چوق
آدملر واردر اما عاهنده کیسه
شهادت ایتمیور؛ اونم لهنده
ایدی. [عوام زبازدنده لهو
تلفظ اولوب لهوسنده دینیر.]
|| د. [نحو عرییده] مفعول له =
سبب وعلت یعنی ایچون معناسی
بیان ایدن مفعول منصوب :
ضربته تأدیباکی. — مؤنثی
لهاء، تشیه سی : لهما، جمعی : لهم،
اولوب بعضا بونلر دخی قوللا.
نیلیر : مغفورلها.
له { س. پوانیه مملکتی واهل.
لیسنک جنسیتی : له دیاری له
لسانی. — مملکته اهستان دخی
دینیر.
لهب { س. سند. ۱. آلو. ۲. ابو
لهب = فخر کائنات (صام)
افندمک عمی اولدینی حالده اک

زیاده عاهنده بولسوب دشمنک
ایدن خبیث.
لهجه { س. ۱. سویلین
لسان. لغت، وعلی الخصوص
برلسانک شعبه لرندن بهری، فر.
Dialecte : لهجه عثمانیه : لهجه
جغتاییه. ۲. لغت کتابی، وفیق
پاشانک لهجه عثمانیسی. ۳. تر.
بگز، چهره، سیما : لهجه سی
بوزوق.
لهجه { ص. لهیلرک لساننده ویا
طرز واصلونده اولان :
لهجه لسان : لهجه خوره. = ح.
لهیلرک لساننده : لهجه سونلک،
بازمق. = س. لهیلرک لسانی :
لهجه اسلاو لسانسندندر.
لهذا { س. ج. عر. [ل = حرف جر،
ایچون. هذا = اسم اشارت،
بو] بونک ایچون.
لهلی { س. ص. اهستان اهلایسندن
وله جنسیتی منسوب دینندن
آدم : برلهلی کلدی.
لهلم { ترکیب. ۱. له.
لهلمک وسائر. با : لهلم
وسائر.
لهله { س. سند. ۱. اوپون، اکنجیه،
فانده سز ووزومسز ایش :
لهو ولعب.
لهیب { س. سند. ۱. آلو. ۲.
آتشک صیجا قلفی،
حرارت.
لهیم { س. (عر. «لحم» دن)
معدنلری یاپیشدیرمغه
یارایان قالای وسائر.
لهیملمک { فت. (معدنی برشی)
قالای وسائر ایله
یاپیشدیرمق.

یا لهیمله مک. فت. معدنی
شیئرلی قالای وسائر
ایله یاپیشدیرمق.
لهیملمک { ج. (معدنی برشی)
قالای وسائر ایله
یاپیشدیرمق.
لهیملی { ص. قالای وسائر ایله
یاپیشدیرمق (معدنی شیء).
لی { باخورد لو. د. اسمله لاحق
اولوب، ۱. صاحبک و مالکیت
معناسیه صفتلر تشکیل ایدر :
دولتلی = دوت صاحبی؛ پاره لی =
آچیه مالک. ۲. مقارنت و
شمول والتزام بیان ایدر : معالی =
معناسی اولان؛ صولی = صوبی
چوق اولان؛ یاغلی = یاغله یابلیش.
۳. اتصاف و موصوفیت بیان
ایدر : عقلی = عاقل؛ صبری =
صبور؛ زحمتی = زور؛ کبری =
متکبر. ۴. منسوبیت بیان ایدر :
استانبولی = استانبول اهلایسندن
اولان؛ ایرانی = ایرانی؛ فرا -
نسللی = فرانسز. ۵. مصدریت
اسمه الحاق ایدمک صیغه
الزامیه بی تشکیل ایدر، و بو
حالده «مه» ادات مصدریتک
«ه» سی حذف اولور : کللی
(کللی)؛ یازملی (یازملی)؛
کیتملیم، کیتملیسک، کیتملیر،
کیتملیز، کیتملیسکر، کیتملیرلر.
۶. صیغه غایبه الحاق ایدوب
صیغه ابتدائی بی تشکیل ایدر :
کله لی = کلندیکی کوندن بری؛
یازه لی = یازدینی وقتدن بری؛
کلدم، کله لی = کلدیکم آتدن
اعتباراً، کلدیکم وقتدن شمده یه
قدر؛ کله لیدن بری = کلندیکی
زماندن شمده یه قدر. — رسمی

عنوانلرده اسکی املاسیله «لو»
یازاقی حادث اولمشدر : رفتلو،
سمادتلو، دولتلو. — اینجه هجا.
لردن صکره «ی» ویا «و» ی
اینجه، وقالین هجالت عقیبنده قالین
اوقورور.
لیاقت { س. عر. (عربی تعبیرلرده
«لیاقت» «لیاقت» صورتنده ده
قولانیلیر.) ۱. لایق وشایان
وسزاوار اوله، یارارانی، استحقاق،
شایستگی : او آدمک بوایشه،
بوایشک سزه لیاقتی واردر؛
هرایشده لیاقت آرملی. ۲.
اهلیت، اقتدار، رویت : ارباب
لیاقتدن؛ اونک اقتدار و لیاقتی
میلدر.
لیاقتلی { ص. اهل، مستحق.
لیال { س. ج. عر. و.
لیالی { س. ج. عر. فد : لیل.
لیال { س. ج. عر. فد : لیل.
لیام { ص. ج. عر. فد : لیم.
لیام { س. ج. عر. فد : لیم.
لیپاری { س. (ر.) استومری به
بکرر و آنجیق قارنی
بککلی برجنس بالیق.
لیپسقه { س. ص. اساساً لیپسقه
(یعنی لایپسینگ) شهرندن
کلن برنوع اییکه مشابه صاری
وکوزل صاچه اطلاق اولور :
لیپسقه صاچلی؛ لیپسقه لرینی
طراقله ایکی به بولمش.
لیپسوس { س. (ر.) استوریت
بلیفنگ برجنس کو.
لیت { س. د. عر. اولسه ایدی،
کاشکه. ۱. لیت لیل =

باقلم و بوکون یارین کبی سوزلره
اویلا ندرمه، تمل، سورنجه ده
براقه : لیت لعل ایله وقت
کچیرور.

لیتوغرافیا { یاخود لیتوغرافیه
(بو. Διόγραφον) ۱. طاش باصمه سی،
مخصوص مرکبه یازلش بریازی
ورسم و سارده نیک یه بوکا مخصوص
کلی بر طاشه کچیرلسله طاشک
اوزرنه مرکبلی بر مردانه کچیر
لدکه یالکر یازیلرک اوزرنه
مرکب براقی و اوستنه کاغذ
قونوب ماکینه نیک آلتنده
صیقشدرلسله طبع و تمثیلک
حاصل اولسندن عبارت طباعت
اصولی : لیتوغرافیک کشنی؛
لیتوغرافیه مهارتی واردور.
۲. لیتوغرافیا مطبعه سی، طاش
باصمه خانه سی : فلاک لیتوغرافیا.
سندده باصلشدور. — بردن مختلف
رنکارله باصمق اصول جدیده
سنه « خرقه لیتوغرافیا » و
فوتوغرافیه آلمان رسمک طاشه
کچیریلوب لیتوغرافیا اصولجه
تکثیر نسخی صنعتنه ده « فوتو-
لیتوغرافیا » دینیر.

لیتوغرافیاچی { (س. طاش باصمه
سی صنعتی بیان
واجرا ایدن ویا برطاش باصمه
خانه سی اداره ایدن آدم.

لیت { س. س. مر. آرسلان، اسد،
شیر. ن.

لیشارغوس { (بو. Διόγραφον) ط. خسته اتی ایجابی
اولان برنوع آخر اویقو، نوم
مستغرق.

لیرا { یاخود لیره. س. [بتا.
Lira] آشاغی یوقاری یوز
غروش و بکرمی فراتی قیمتنده
آلتین سکه : عثمانلی لیرای،
فرانسز، انگلیز لیراسی.

لیرالق { ص. برقاچ لیرا قیمتنده
اولان : یوز لیرالق بر
آراه؛ بوآت قاچ لیرالندور؟

لیس { ص. قا. « لیسیدن » فعلندن
سمص. اولوب بعض صتر.
لرده بولنور) یالایان، یالایچی:
کاسه لیس = چشاقی یالایان، طا.
لناقو.

لیف { س. س. ع. ج. : الیاف.
۱. خرما آغاچی قیوغندن
بوکا مشابه نباتی شیشلردن
چیقان ایلیک ایلیک شی : یغدن
اورلش زنبیل، خام لینی = خامده
آنک انجند صابونی کوپورتکه
مخصوص لیف پوستکولی، لیف
خلاطی : لیف کبی = پک سرت و
خشر خشر : صاچلری لیف کبی
اولش. ۲. تر، بنا. انجه
ایلیکر صورتنده ماده، فر.
Fibre.

لیفی { ص. ع. ن. : لیفی. تر، بنا.
ایلیک ایلیک شکل و صور.
تند اولان : ماده لیفی.

لیقاطوره { (س. [بتا. Ligatura =
رابطه] ب. صالاما.
سترده دن معمول سیم و باغ.

لیقورینوز { (س. ر.) سیوری
بورونلی و بودور
کفالدن یعنی بالاترینه وقابوت
بایقلرندن ایسده قوروتغله
پادقلمی بالیق باصیرمه سی.

لیقه { س. ع. ۱. ایس مرکبی
حقه لرنه قونیلان خام ایلیک:

امین اوله رق بوشانوب طرلد.
قلمی محفوظ طبیعی و یا صناعی
قوی مرسی، مینا : لیانه کیرمک؛
یالیز جیلرک آستار مقامنده
لیانده یاتقی. || لیمان ریسی =
لیمان ایشلرنی اداره ایدن لیمانه
کیروب چیقان سفاشدن رسم
آلان بحریه ضابطی. || لیمان
اوطه سی = لیمان رئیسک اداره
خانه سی. = ص. یاتیق، ساکن،
دوز : دیکز، هوا سوت ایمان
ایدی.

لیمانلاق { فل. ۱. لیانه کیرمک،
لیمانده طورمق : کمی
برقویک انجنه لیمانلادی؛ بش
کون ازمیرده لیمانلاق. ۲.
کسب سکونت اتمک، یاتیشمق :
هوا، دیکز لیمانلادی.

لیمانلق { س. ۱. لیمان کبی بر،
امین و محفوظ قوی :
اوراده بر لیمانلق واردور. ۲.
سکون، سکونت : اورته لقی لیما.
نغی. = ص. ۱. لیمان انخاذا
اولنه ییلیر، محفوظ : لیمانلق بر
قوی؛ دیکزک اوراسی لیمانلقدر.
۲. ساکن، سکونتلی، طانغه سز :
هوا، دیکز لیمانلق ایدی.

لیمه { س. بر نوع یوک قایقی،
اشلیب.
لیمون { (بو. Λεμόνιον) س.
پورتقاله مشابه صاری و
اکشی معروف میوه که یملکره
قونور و لیوناطه اسمیه شروبی
یایلیر : لیون صیقمق. || لیون
آغاچی = بومیوینی ورن آغاچ.
|| طاتلی لیون = اکشی اولیان
جنسی. || لیون کبی = پک صاری.
لیوناطه { س. صو و شکرله قا.
ریشیق لیون عصاره
سندن عبارت شربت.

لیوناطه چی { س. لیوناطه دینلن
لیون شربتی بایان
وصانان آدم.

لیونلق { س. قیشین لیون و پور.
تقال آغاچلرنی واکا
مشابه اشجار و چپکاری باریندیر.
مغه مخصوص صوبه سز جامکان :
بو انجه بر لیونلق لازم.

لیونلی { ص. لیونله تربیه اولغش،
لیون وضعیله اکشیداش.
لیونی { ص. لیون رنکنده،
آچیق و آزیشیله چالار
صاری : لیونی رنک. = س.

بورنک : لیونی کوزل بررنکدر.
لیمه { س. قا. اوزون پارچه، اوزون
دیلم : لیمه کسمک.

لین { ص. ع. ن. : لینه. « لین » دن
ص. ش. [یوم شاق، ملایم،
نرم. || لین الجانب = کوریشلی
قولای، کبریز، قانی صیباقی.
|| د. (صرف عربیده) حروف
لینه = ا، و، ی حرفلری.

لینت { س. ع. یوم شاقی، ملا.
یت، اقتباس ضدی،
اسهال : لیتی اولق؛ لینته
اوغرامق.

لینک { س. آتک قورت کیدیشیله
یورویشی.

لیوار { (س. [بتا. Vivaio دن
مأخوذ ر. Bixpe دن]
دیری بالیق حفظ ایتدکری
دیکزدن مفرز قیالی حوض ویا
دلیکی انبار وسپت.

لیم { ص. ع. ن. : لیمه. ج. : لیم.
« لوم » دن ص. ش. ۱.
لومه شایان، آچاق، دنی، ذلیل.
۲. کریم مقابلی، ناکس،
خسیس.

کبریت ماء = Acide hydro-sulfurique .

ماء { س. س. } « ایاب » دن
عودت و رجوع

اولنه جق محل، کری دونیله جک
بر. ۲. صیفینه جق محل، ملجا،
مماذ: شوکت ماء = شوکت و
واحتشامک ملجی، شوکتینه،
شوکتلی.

ماءثر { س. س. } فد: مائر.

ماءخذ { س. س. } مأخذ: با: مأخذ.

مائل { س. س. } معنی، مفهوم:
مائل بیت: خلاصه مائل.

مائل { ح. ع. } مفهوم، جهتیه،
لفظاً و حرفیاً اولیه رقی،

معنی و مفهوم اعتباریه: درسی
مائل تقریر اتمک: بعض اشعار
عربییه مائل ترجمه ایتدی.

مائل { ص. س. } مفهوم و معنایی
اولین، معنای: مائل
بریت.

مابلقی { س. س. } مابقا برینه غلط تعبیر
در: قالان، بقیه، قصور.

مابلقی { س. س. } « مابلع » دن
غلط اجزای و معجزه
قاشینی، دوز قاشیق.

مابه الاقتحار { ترکیب ع. ر. }
یسیله اوکینان،

افتخار اولناز، سرمایه افتخار:
ملت اسلامیه مک مابه الاقتحاریدر.

مابین { س. ع. } ۱. آرده کی شی،
آرده لقی، آره: بن اونلرک

مابینته کیریم: مابینلرنده برطاقم
سوزلر جریان ایتش. ۲. حرم

ایله سلامتی آرده سنده کی دائرة
ویا اوپله که هم حرم هم سلامتی
طرفندن قوللانیلیر: مابین اوپله.

ماء { س. س. } ج: میاه. صو،
آب: ماء جاری = آقارصو؛

ماء لذیذ = طاتلی صو: تداوی
بالاء = صوایله علاج یاهه. ۱۱. کیم.
Hydro تعبیر یونانیستی ترجمه ایدر:
حامض ماء = Hydracide؛ حامض

سی. ۳. سرای هایونک وکلا و
سائر ذواتک مراجعت و مقرینک
اقامت ایتدکری دائرة مخصوصه.
سی: مابین هایون.

مابینجی { س. س. } مقرین حضرت
پادشاهیونک بهری،
قرین، قرنا: باش مابینجی = سرقنا.
ایکینجی مابینجی = قرین ثانی.

مابینجیلک { س. س. } قرنا لقی، قرنا
خدمت و وظیفه سی:

مابینجیلک شرفه نائل اولدی.

مایه { س. س. } ۱. اوچی حلقه لی
جیواطه. ۲. کمی داخانی

تنویه مخصوص زیتون یاغیه
یاقلان سپری فنار.

مات { س. س. } شطرنج او یوننده
مفلوویت: مات اولقی =

یکمک، مغلوب اولقی: مات اتمک =
یکمک، مغلوب اتمک. ۱۱. مات

قالمق = حیران و مبهوت اولقی.

ماتقاب { س. س. } مثقب اسم عربیسنک
تر. زبازدیدر. با:

مثقب.

مات { س. س. } (ما: اسم مو-
صول: تقدم = فعل

ماضی: تقدم ایدن شی، چکن
شی، چکش زمان، اوائل.

مات { س. س. } ج: ماتم.
(اصلی: ماتم) ۱. براولو

ایچون آغلاشوب سیاهه کیتمه
و ذوق واکنجه دن اجتناب، یاس،

عزا: ماتم طوتمق. ۲. محرمک
ایلاک اون کوننده امام حسین

(رضه) فندمک شهادتی واهل بیت
نبونک مصائبی ایچون یاس طو.

توب مرثیه لر اووقومه رسمی که
یوم عاشورا ایله ختام بولور:

ماتم اتمک.

مات { ص. س. } ف. ا. (ع. ر. ماتم =
یاس. ف. ا. زدن = اوردقی)

یاسه طوتمش، یاسلی، مصیبت
دوچار.

مات { ص. س. } ف. ا. یاس اوی،
برینک واتیله ماتم
طوتیلان خانه.

مات { ص. س. } یاسلی، یاسی اولان.

مات { ص. ر. } (Meusos)
سرخوش، صیزمش.

مات { ع. ر. } (فند: مائه)
ایکیوز: ماتین وائف
تاریخنده = بیک ایکیوزده.

مات { س. س. } (ع. ر. ماده دن؟)
ایریک طولی و آزمش یاره،
اوکلماز یاره: سیویلیجی ماتیله

ایتمک = آزدیرمق.

مات { س. س. } (ع. ر. مثل: دن)
با: مصال.

مات { س. س. } ج: ماتر.
اسلافدن اخلافه یادکار

قالان بیوک و شانلی ایش، باعث
افتخار فعل و حرکت: اجدادمزک
ماتریله افتخار ایدرز. (جمعی ده
مستعملدر.)

مات { ص. ع. } ۱. ماجده.
(«مجد» دن سف. ۱. مجد
و شرف صاحبی، شانلی: والد
ماجد حضرت شهر یاری.

مات { س. ع. } (ما = اسم مو-
صول: جرا = «جریان»
دن فصل ماضی) جریان ایدن
شی، وقوع بولان حال، وقعه:
بنم ماجرادن خبرم یوغیدی؛
ماجرایی اولدیغی کی نقل ایتدی؛
بیلرلرنده برماجرا واردر.

مر

«م، مام، میز، مایز» اولور:
کلز، کلزلر، کلزسک، کلزسکر،
کلم، کلیم؛ یازماز، یازمازلر، یاز.
مازسک، یازمازسکر، یازمام،
یازمایز.

ما { د. د. } ماده آتفهیه با.

ما { ح. ح. } اشته، نا، آل. ز.

ما { اسم موصول ع. ر. }
مخصوص اولوب اوشی که
معناسیله و بعض ترکیبات عربیه ده
بولور: ماقبل = اوستده کی؛
مابعد = آتده کی؛ مادام = اولدجه،
بولدجه؛ ماشاء الله = اللهم
ایستدیکی؛ مابین = آرده کی؛
ماجرأ = جریان ایدن؛ ماحصل =
حاصل اولان؛ ماصدق = مطابق؛
ماحن فیه = بحثی ایتدی که؛
ماحضر = حاضر نه واریسه؛
مابه الاقتحار = کندیسيله افتخار
اولنان.

ماء { س. س. } ج: میاه. صو،
آب: ماء جاری = آقارصو؛

ماء لذیذ = طاتلی صو: تداوی
بالاء = صوایله علاج یاهه. ۱۱. کیم.
Hydro تعبیر یونانیستی ترجمه ایدر:
حامض ماء = Hydracide؛ حامض

اوقونور: بابام = بنم پدر؛ طایم؛
تیزه: ایشم؛ باشم؛ برادرلرم؛
قارنداشلرم. جمعی «مز» در
(فل. اتمک فصل اسنادیسینک
مضارع صیفیه سنک نفس متکلم
و حده سیدر که بودخی ساکن
اولوب، ماقبلی ده ساکن اور.
لورسه هجایه کوره کسره خفیفه
ویا قیله ایله متحرک اولور. سزی
ایستین بنم؛ بن ترک؛ بن باباگم.
ماقبلی متحرک یعنی حرف املا
اولورسه، بریاء مکسوره توسط
ایدوب «یم» اولور: زده یم؛
بوراده یم؛ بن بدلامی یم؛ —
کلیم، که حکم، کلشم، کلدم
(اصلی: کلدم) کی صیغه لده کی
«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

«م» دخی بودر. — منفیسی
«دکل» لفظیه اولور: بن دکل؛
بن اوقدر جاهل دکل.

مَاجُوج { سخ. یا جوج ایلہ برابر ایدہ جک ایک قومک اسمی کہ بونلرک علامتی پک قصیر القامہ اولملریدر.

مَاجُور { ص. عر. [اجر] دن [سجف.] ابتدکی خدمت ویا ایلکک اجر و مکافاتی کورز، اجر و مکافاته نائل : ثواب ایدن البته مَاجُور اولور.

ماچونه { س. (نکا. Machine = ثقللری قالدیرمغه مخصوص بخارله ایشلر بیوک بوجر فاد.

ماچین { سخ. عوام لسانده چین اسمنه اتباعاً قولالایلر : چین ماچین.

مَاحِصَل { ص. عر. (ماء = اسم «حصول» دن فعل ماضی حاصل اولان، حصوله کن، نتیجه.

مَاحْضَر { ص. عر. (ماء = اسم. و. «حضور» دن فعل ماضی حاضر اولان، حاضر هرته بولندیسه : ماحضر دن بر آزیتمک کتیردیلر.

ماحی { ص. عر. [محو] دن [محو] و نابود ایدن، یوق ایلین.

ماخات { ص. عر. [مخاط] دن [مخاط] با : مخاط.

مَآخِذ { س. عر. [مأخذ] دن [مأخذ] برشینک آلدند.

یمنی بر، محل اصلی، منبع. ۲. بر مؤلفک بر کتاب یازمق ایچون مراجعت ایدوب ایچلرندن معلومات آلدیفی کتابلرک بهری : اوکتسابی یازمقده چوق امک

صرف ابتدیهده مآخذلری نقصان ایدی؛ خالص ترکیه کله ایچون مآخذ بولمق پک زوردر. **مَآخِذُ اللَّهِ** { ص. عر. (ماء = اسم «خلق» دن فعل ماضی. الله = لفظه جلال [جناب حقک هر یاراندیفی، بتون مخلوقات، جم غفیر : بازار یرین مآخذلری الله طوللا نمشردی.

مَآخُذ { ص. عر. [مأخذ] دن [مأخذ] آلفش، اخذ و قبول اولمش، مقبوض : شوقدرغوش مآخوذم اولدی. ۲. اخذ و استعاره او. لشم، منقول : بر طقم یتلری سمیدیک بوستانندن مآخوذدر؛ بیان ابتدکی افکار و مطالعاتک چوغنی غرب آتارندن مآخوذدر. = س. عر. [مأخذ] دن [مأخذ] انسان مبلغ، دفترده آلفش آتچمک یازلدیفی قسم، مقبوض : مآخوذاتی نقصان یازمش؛ مأخوذات خانه سته جیله قاریشدیر.

مَآخُور { ص. عر. [مأخور] دن [مأخور] غلط [مأخور] بر مقام مخصوصک اسمی.

مَادَامَ { ص. عر. (ماء = اسم «دوام» دن فعل ماضی ۱. دائم و باقی اولدقجه : مادام الحیاة = صاغ اولدقجه، عمری اولدقجه. ۲. (میم ساکنه ایله) چونکه : مادام کورمک ایستیورسکز کلک کورک. بومعنا ایله بعضاً «که» اداتیده آلیر : مادام که بویله ایستیورسکز بویله اولسون.

مَادَام { ص. عر. [Madame] دن [Madame] اولمش فرنک قادینی : بر مادام کلدی. ۲. زوجة : فلان موسیو مادامه سیله برابر کلدی.

مَادِیْ { ص. عر. [مادی] دن [مادی] اصلی : مادا [پولام] اساساً بولمق اسمی هند شهرندن چیقان بز و بونک اوروپاده یاییلان تقلیدی، پاتیسقه.

مَادِیْ { ص. عر. [مادی] دن [مادی] عنصر : بونک ماده سی نه در؟ ماده اصلیه سی بللی دکلدرد. ۲. ال ایلله طوتیلور و کوزله کوریلور شیء، جسم : آغران یره طو. قولنججه ایچنده بر ماده بولندیفی حس اولنور؛ طبیعت مواد اجنبیه یی بدنن طیشاری آتغه مائلدر. ۳. ایش، خصوص، کیفیت : بویوک بر ماده دکلدرد؛ بعض موادک مذاکره سی؛ بر قاج لبراتی بر ماده در. ۴. قانون و نظام بند و فخره سی؛ قانون جزا. نک فلانجی ماده سی حکمجه؛ ماده قانونیه. ۵. لغت کتابنک برکله دن بحث ایدن فقره سی : ماده آنفدهه بیان اولنان کله. ۶. ایریک، جراحت : بوجیبانک ایچنده چوق ماده واردرد. ۷. آلت ذکور.

مَادِرَانه { ص. عر. [مادانه] دن [مادانه] و سزاوار اولان : شفقت ما. درانه. = ح. والديه یاقیشیر ووالده لک مخصوص بر طرز و صورتده : کنندیسنی مادرانه در آغوش ایشدی؛ او قادین کنندیسنه مادرانه باقشدر.

مَادِرَازاد { ص. عر. [مادرزاد] دن [مادرزاد] کرم و سخاوت کنندیسنده برخصلت مادرزاد در؛ لسان مادرزاد = لسانی.

مَادِرِی { ص. عر. [مادری] دن [مادری] و متعلق : مهر مادری. **مَادُون** { ص. عر. (ماء = اسم. و. «دوام» دن فعل ماضی ۱. دائم و باقی اولدقجه : مادام الحیاة = صاغ اولدقجه، عمری اولدقجه. ۲. (میم ساکنه ایله) چونکه : مادام کورمک ایستیورسکز کلک کورک. بومعنا ایله بعضاً «که» اداتیده آلیر : مادام که بویله ایستیورسکز بویله اولسون.

مَادُون { ص. عر. [مادون] دن [مادون] کرم و سخاوت کنندیسنده برخصلت مادرزاد در؛ لسان مادرزاد = لسانی.

مَادُون { ص. عر. [مادون] دن [مادون] کرم و سخاوت کنندیسنده برخصلت مادرزاد در؛ لسان مادرزاد = لسانی.

مَادُون { ص. عر. [مادون] دن [مادون] کرم و سخاوت کنندیسنده برخصلت مادرزاد در؛ لسان مادرزاد = لسانی.

ما. ونشده؛ بومقدارک مادوننده اولمامی. ۲. امر آلتنده بولنان، دیکرینک امر و حکمی آلتنده اولان، مافوق مقالی : بر آمر دایما مادوننی قایر مغه واولرله یوزکوز اولمامغه چالیشمیدر؛ مافوقله یکنیمورسده مادونیه پک ایی چکینور.

مَادَه { س. عر. [ماده] دن [ماده] عنصر : بونک ماده سی نه در؟ ماده اصلیه سی بللی دکلدرد. ۲. ال ایلله طوتیلور و کوزله کوریلور شیء، جسم : آغران یره طو. قولنججه ایچنده بر ماده بولندیفی حس اولنور؛ طبیعت مواد اجنبیه یی بدنن طیشاری آتغه مائلدر. ۳. ایش، خصوص، کیفیت : بویوک بر ماده دکلدرد؛ بعض موادک مذاکره سی؛ بر قاج لبراتی بر ماده در. ۴. قانون و نظام بند و فخره سی؛ قانون جزا. نک فلانجی ماده سی حکمجه؛ ماده قانونیه. ۵. لغت کتابنک برکله دن بحث ایدن فقره سی : ماده آنفدهه بیان اولنان کله. ۶. ایریک، جراحت : بوجیبانک ایچنده چوق ماده واردرد. ۷. آلت ذکور.

مَادَه { س. عر. [ماده] دن [ماده] عنصر : بونک ماده سی نه در؟ ماده اصلیه سی بللی دکلدرد. ۲. ال ایلله طوتیلور و کوزله کوریلور شیء، جسم : آغران یره طو. قولنججه ایچنده بر ماده بولندیفی حس اولنور؛ طبیعت مواد اجنبیه یی بدنن طیشاری آتغه مائلدر. ۳. ایش، خصوص، کیفیت : بویوک بر ماده دکلدرد؛ بعض موادک مذاکره سی؛ بر قاج لبراتی بر ماده در. ۴. قانون و نظام بند و فخره سی؛ قانون جزا. نک فلانجی ماده سی حکمجه؛ ماده قانونیه. ۵. لغت کتابنک برکله دن بحث ایدن فقره سی : ماده آنفدهه بیان اولنان کله. ۶. ایریک، جراحت : بوجیبانک ایچنده چوق ماده واردرد. ۷. آلت ذکور.

مَادَه { س. عر. [ماده] دن [ماده] عنصر : بونک ماده سی نه در؟ ماده اصلیه سی بللی دکلدرد. ۲. ال ایلله طوتیلور و کوزله کوریلور شیء، جسم : آغران یره طو. قولنججه ایچنده بر ماده بولندیفی حس اولنور؛ طبیعت مواد اجنبیه یی بدنن طیشاری آتغه مائلدر. ۳. ایش، خصوص، کیفیت : بویوک بر ماده دکلدرد؛ بعض موادک مذاکره سی؛ بر قاج لبراتی بر ماده در. ۴. قانون و نظام بند و فخره سی؛ قانون جزا. نک فلانجی ماده سی حکمجه؛ ماده قانونیه. ۵. لغت کتابنک برکله دن بحث ایدن فقره سی : ماده آنفدهه بیان اولنان کله. ۶. ایریک، جراحت : بوجیبانک ایچنده چوق ماده واردرد. ۷. آلت ذکور.

مَادَه { س. عر. [ماده] دن [ماده] عنصر : بونک ماده سی نه در؟ ماده اصلیه سی بللی دکلدرد. ۲. ال ایلله طوتیلور و کوزله کوریلور شیء، جسم : آغران یره طو. قولنججه ایچنده بر ماده بولندیفی حس اولنور؛ طبیعت مواد اجنبیه یی بدنن طیشاری آتغه مائلدر. ۳. ایش، خصوص، کیفیت : بویوک بر ماده دکلدرد؛ بعض موادک مذاکره سی؛ بر قاج لبراتی بر ماده در. ۴. قانون و نظام بند و فخره سی؛ قانون جزا. نک فلانجی ماده سی حکمجه؛ ماده قانونیه. ۵. لغت کتابنک برکله دن بحث ایدن فقره سی : ماده آنفدهه بیان اولنان کله. ۶. ایریک، جراحت : بوجیبانک ایچنده چوق ماده واردرد. ۷. آلت ذکور.

مَادَه { س. عر. [ماده] دن [ماده] عنصر : بونک ماده سی نه در؟ ماده اصلیه سی بللی دکلدرد. ۲. ال ایلله طوتیلور و کوزله کوریلور شیء، جسم : آغران یره طو. قولنججه ایچنده بر ماده بولندیفی حس اولنور؛ طبیعت مواد اجنبیه یی بدنن طیشاری آتغه مائلدر. ۳. ایش، خصوص، کیفیت : بویوک بر ماده دکلدرد؛ بعض موادک مذاکره سی؛ بر قاج لبراتی بر ماده در. ۴. قانون و نظام بند و فخره سی؛ قانون جزا. نک فلانجی ماده سی حکمجه؛ ماده قانونیه. ۵. لغت کتابنک برکله دن بحث ایدن فقره سی : ماده آنفدهه بیان اولنان کله. ۶. ایریک، جراحت : بوجیبانک ایچنده چوق ماده واردرد. ۷. آلت ذکور.

مَادَه { س. عر. [ماده] دن [ماده] عنصر : بونک ماده سی نه در؟ ماده اصلیه سی بللی دکلدرد. ۲. ال ایلله طوتیلور و کوزله کوریلور شیء، جسم : آغران یره طو. قولنججه ایچنده بر ماده بولندیفی حس اولنور؛ طبیعت مواد اجنبیه یی بدنن طیشاری آتغه مائلدر. ۳. ایش، خصوص، کیفیت : بویوک بر ماده دکلدرد؛ بعض موادک مذاکره سی؛ بر قاج لبراتی بر ماده در. ۴. قانون و نظام بند و فخره سی؛ قانون جزا. نک فلانجی ماده سی حکمجه؛ ماده قانونیه. ۵. لغت کتابنک برکله دن بحث ایدن فقره سی : ماده آنفدهه بیان اولنان کله. ۶. ایریک، جراحت : بوجیبانک ایچنده چوق ماده واردرد. ۷. آلت ذکور.

مَادَه { س. عر. [ماده] دن [ماده] عنصر : بونک ماده سی نه در؟ ماده اصلیه سی بللی دکلدرد. ۲. ال ایلله طوتیلور و کوزله کوریلور شیء، جسم : آغران یره طو. قولنججه ایچنده بر ماده بولندیفی حس اولنور؛ طبیعت مواد اجنبیه یی بدنن طیشاری آتغه مائلدر. ۳. ایش، خصوص، کیفیت : بویوک بر ماده دکلدرد؛ بعض موادک مذاکره سی؛ بر قاج لبراتی بر ماده در. ۴. قانون و نظام بند و فخره سی؛ قانون جزا. نک فلانجی ماده سی حکمجه؛ ماده قانونیه. ۵. لغت کتابنک برکله دن بحث ایدن فقره سی : ماده آنفدهه بیان اولنان کله. ۶. ایریک، جراحت : بوجیبانک ایچنده چوق ماده واردرد. ۷. آلت ذکور.

مَادِی { ص. عر. [مادی] دن [مادی] اصلی : مادا [پولام] اساساً بولمق اسمی هند شهرندن چیقان بز و بونک اوروپاده یاییلان تقلیدی، پاتیسقه.

مَادِی { ص. عر. [مادی] دن [مادی] اصلی : مادا [پولام] اساساً بولمق اسمی هند شهرندن چیقان بز و بونک اوروپاده یاییلان تقلیدی، پاتیسقه.

مَادِی { ص. عر. [مادی] دن [مادی] اصلی : مادا [پولام] اساساً بولمق اسمی هند شهرندن چیقان بز و بونک اوروپاده یاییلان تقلیدی، پاتیسقه.

مَادِی { ص. عر. [مادی] دن [مادی] اصلی : مادا [پولام] اساساً بولمق اسمی هند شهرندن چیقان بز و بونک اوروپاده یاییلان تقلیدی، پاتیسقه.

مَادِی { ص. عر. [مادی] دن [مادی] اصلی : مادا [پولام] اساساً بولمق اسمی هند شهرندن چیقان بز و بونک اوروپاده یاییلان تقلیدی، پاتیسقه.

مَادِی { ص. عر. [مادی] دن [مادی] اصلی : مادا [پولام] اساساً بولمق اسمی هند شهرندن چیقان بز و بونک اوروپاده یاییلان تقلیدی، پاتیسقه.

مَادِی { ص. عر. [مادی] دن [مادی] اصلی : مادا [پولام] اساساً بولمق اسمی هند شهرندن چیقان بز و بونک اوروپاده یاییلان تقلیدی، پاتیسقه.

مَادِی { ص. عر. [مادی] دن [مادی] اصلی : مادا [پولام] اساساً بولمق اسمی هند شهرندن چیقان بز و بونک اوروپاده یاییلان تقلیدی، پاتیسقه.

مَار { ص. عر. [مار] دن [مار] اصلی : مار [پولام] اساساً بولمق اسمی هند شهرندن چیقان بز و بونک اوروپاده یاییلان تقلیدی، پاتیسقه.

مَار { ص. عر. [مار] دن [مار] اصلی : مار [پولام] اساساً بولمق اسمی هند شهرندن چیقان بز و بونک اوروپاده یاییلان تقلیدی، پاتیسقه.

مَار { ص. عر. [مار] دن [مار] اصلی : مار [پولام] اساساً بولمق اسمی هند شهرندن چیقان بز و بونک اوروپاده یاییلان تقلیدی، پاتیسقه.

مَار { ص. عر. [مار] دن [مار] اصلی : مار [پولام] اساساً بولمق اسمی هند شهرندن چیقان بز و بونک اوروپاده یاییلان تقلیدی، پاتیسقه.

مَار { ص. عر. [مار] دن [مار] اصلی : مار [پولام] اساساً بولمق اسمی هند شهرندن چیقان بز و بونک اوروپاده یاییلان تقلیدی، پاتیسقه.

مَار { ص. عر. [مار] دن [مار] اصلی : مار [پولام] اساساً بولمق اسمی هند شهرندن چیقان بز و بونک اوروپاده یاییلان تقلیدی، پاتیسقه.

مَار { ص. عر. [مار] دن [مار] اصلی : مار [پولام] اساساً بولمق اسمی هند شهرندن چیقان بز و بونک اوروپاده یاییلان تقلیدی، پاتیسقه.

مَار { ص. عر. [مار] دن [مار] اصلی : مار [پولام] اساساً بولمق اسمی هند شهرندن چیقان بز و بونک اوروپاده یاییلان تقلیدی، پاتیسقه.

اصل برنجی و بعد کانون اولدن
بدأ اولغنه اوچنجه آتی، آذر :
مارت قبودن باقنبر قازنه
کوردک باقنبرر؛ مارت هواسی =
قرازسز، متلون.

مارقولوز { مار. (Armarum) = مسخ ۱.
مسخ آدم، محافظ، قبر سرداری.
۲. وقتیه طونه قورسانی.

مارتی { مار. کورک چیندن بیوجک
معروف دکنز قوشی.

مارتیقه { مار. قردکیز سوا.
حلنده قوللانیلان باشی
ایجری به طوغری قبولش ایکی
دبرکی برجنس کی.

مارج { مه. مکرر قوللانیلهرق
سلسله یومنی تصویر و
تقلید ایدر : مارج مارج بوتدی.

مارد { ص. عر. نمرود و عناد
صاحبی، عنادچی.

مارده { مار. بازارلی کلمش بر
مال ایچون فضل ایستیلن
آچمه، اکرامیه. ۲. کری به قالمش
ویا جیقارلش بوزوق و آشای
مال.

مارس { مار. ۱. تاولده وسائر
او یولرده طرفیندن بری
چیقادی حالده دیکریزک هیچ بر
صایی قازانه مامی : مارس
اولدی. ۲. هیچ برشی سوبلیه.
میوب قاله : حریف مارس
اولدی.

مارسپت { مار. (نکا). ۱. اوزرینه
با صوب یلکنی باغلامق
ایچون سرنلرک جونده سندن
حایلینه باغلامش خلاط.

مارستان { سند. عر. (فا). ۱. بجا.
(رستان « دن غلط »
سته خانه.

مارصمه { یا بارسامه. س. نانه
(قوقوسنه مشابه قوقو.
سی اولان و اونک کیمیکره قو.
نیلان بیوجک یاراقلی پراوت که
برله برابر اولوب کیتدیکه نوس
ایدر.

مارصوان { و مرزيفون. س.
(« مرزبان »
دن غلط ۱. حدود محافظی.
۲. غایت اینی اشک.

مارصیق { مار. ابی یا نمازدن سو.
سند برلش و یا قلدینی
وقت جوق دومان و قوقو و پروب
باشه اوران کومور : منفالده
مارصیق اولماسنه دقت ایتمی.

مارقه { مار. (بنا. Marea) ۱.
(علامت، اشارت، نشان،
علامت مخصوصه : مارقه سی

وارد؛ مارقه قومق. ۲. اموال
تجاریه نک اوزرینه کومور و کده
طانیق ایچون اسم و لقبه بدل
وضع اولنان حرفلر و یا اشارت
مخصوصه : ج مارقلی بردنک.

مارقه لامق { فته. مارقه وضع
مق.

مارقه لی { ص. مارقه سی اولان،
(علامت فارقه سی اولان،
نشانی.

مارن { ص. عر. ۱. مارنه. (« مرا.
(« دن سف. ۲. چیکجه
دوکیله رک آچلمه مستعد
اولان : آلتین برجنس مارنرد.
فر. Malleable.

مارنل { مار. (بنا. Marinaio) ۱.
(کیچی، بحریه نفری. ۲.
یلکن کیسی ایشلرند ماهر آدم،
ملاح. ۳. بحریه نفری قیافتی،

یاقه سی آجیق و دوربک جوجق
وقادین انوابی طاقی : مارنل
کییش.

مارول { مار. (ر. Maroula)
(صلاته یا پیلان و چیک
دخی یتن معروف یاراقلی نبات،
بیوک برنوع صلاته، خس :

کوبکی مارول. || آچی مارول =
یپانی قره هندبا، گوگیک، فر.
ehicorée || اشک مارولی =
شجره الدم. || مارول سودی =
مارولدن استخراج اولنان بیاض
ماده که طیده و صنایعده مستعملدر.

مارولجق { مار. قار چیکی، آق
چوبله.

ماروله { ص. بودالا، آلیق. عو.

ماریول { ص. حیلکار، قورناز.
ماریوللق { ص. حیلکارلق، قور.

ماریه { مار. (روحبدن) ۱.
(دیشی قویون : ماریه آتی؛
ماریه کیمک یساغدر. ۲. علی.

الاطلاق دیشی حیوان : پکی
ماریه سی. ۳. دیشی قویون آتی؛
بوقصاب بزه بونون قیش ماریه
یدردی. ۴. بالیق قایقارنده
وطالیانلرده طاقیه و یرین
قاریشقی اوفاق بالیق. — بومعنا

ایله صفت کیده قوللانیلوب :
ماریه بالیق دینیر. || ماریه آغی =
کوچک کوزلی قانیه.

مازاق { مار. قیرلاتیج بالیغنسک
(اوفاق نوعی.

مازریون { مار. بنا. یا : ماذریون.
(یا مزل. س. قلعه دیوار.
مازغال { زنده واسکی دره بکری

اونوتمق.

ماسشکی { مار. (Maschki)
(معربی مصطکی) با.

شلیقه ساقز آله سنده حاصل
اولان برکوچک آغاجک و بر.
دیکی برنوع صمغ که چیکنیلیر
وراقی به قونیر وسائر ایشلرده
قوللانیلیر، ساقز. یا : ماستیقه.

ماسلله { مار. یا : مصنله.

ماستوری { مار. کینیک اک
(اکیش بری.

ماستی { مار. کوچک کوبک. ||
(ماستی باجاق = باجاقلری
پک قیصه بویسز و ییچیمسز آدم.
|| ماستی چیچکی = ربیعه دینان
برنوع چیچک.

ماستیقه { مار. (روحبدن) ۱.
(ساقز دینان صمغ. ۲.
بوصغله تربیه اولنش راقی :
ماستیقه ایچمک.

ماسوا { مار. عر. ۱. برشیدن
(غیری اولان اشیانک
جمله سی، ماعدا. ۲. (« ماسوا.
الله « دن مختصر) حق جل و علا
حضرتلرینک غیری اولان کافه
موجودات : ماسوادن کیمک.

ماسوره { مار. (وغلطی : مصره)
(قیصه و اینجه قالمش
قلم. ۲. چیقیر یقده اپلیک صا.
ریلوب مکیمکه طاقیلان قلم که
مکیمک ایچنده دونه رک ایپلیکی
براقیر. ۳. چشمه زوانه سی. ۴.

ماء جاری اولچیسندن لوله نک
ربی که درت چوالدیز اعتبار
اونور : بر ماسوره صوبی
وارد.

ماسه { مار. یا : ماصه.

خانه لری دیوار لرنده ایچ طرفی
ککیش و طیش طرفی تفنسک
نامایسی صیغه حق قدر طاردلک
که ایچریده بولنان اورادن هر
طرفه نشان آلوب اورده یلیدی
حاله اورلقی تهلک سندن امین
اولور.

مازغاللی { ص. مازغال دینان
(ایچریدن طیشاری به
قورشون آتوب طیشاریدن
قورشون کله سنه پک مساعد
اولیان طار دلیکاری اولان :
مازغاللی دیوار؛ اسکی دره بکری
خانه لرنسک دیوار و حولیلری
مازغالیلدر.

مازو { مار. یا خود :

مازی { مار. برنوع آق میشه نک
(بوجک صوفه سندن حاصل
اولان برجنس اوری که دباغنده
وصاج بویامه ده وسائر ایشلرده
قوللانیلیر، عفس. || مازی آغا.
جی = مازی به بکرز برکوچک
قوزالاق و یرر چامه مشابه و
منتظم یاراقلی برکوچک آغاج که
انواعی وارد، و اکثر یا اینجه لرده
جیت کبی صره واری و یا طوب
طوب دیکیلیر.

ماس { مه. مبالغه معناسیله « ما »
(ایله باشلار بعض ترکی.
صنترلرک باشنه کیرر : ماس ماوی.

ماساریقه { مار. (یو). ت. باغر.
(صاقلری یرلی یرینه
طوتان ایچ یاغی زاری.

ماسبق { مار. عر. (ما = اسم
(موصول سبق سبق «
دن فعل ماضی مفرد مذکر غائب
سبق ایدن، کین، کچمش : ماسبقی

ماش { مار. برنوع بوگرجه.

ماشاء الله { ترکیب عر. اللهم
(ایستدیک، جناب حق

هرنه ایسترسه. (تکمیل تعبیر :
ماشاء الله کان = اللهم ایستدیک
اولور. ۱۰. تقدیر و تحسینله برابر
نظردن وقایه ایچون قوللانیلیر :
ماشاء الله نه تربیه لی جوجق !

ماشاء الله نه کوزل بنا ! حضور
ورؤتی تعجب و ممنونیتی موجب
بر شخص و یا شی کورلدکده سو.
یلنیلیر : ماشاء الله بیورک ! ماشاء
الله ! سز بوراده میسکر؟ ماشاء

الله جابرلر یشیلنش ! = س. تر.
اکثر یا کوچک جوجقلره طاقد.
قلری یاصی و اینجه یورک رسمنده
آلتین که « ماشاء الله » عباره سنی
حاویدر.

ماشرابه { مار. یا : مشربه.

ماشطه { مار. عر. یا : مشاطه.

ماشوره { مار. یا : ماسوره.

ماشه { مار. ۱. آتش طومغه و یا
(آتشدن برشی چیقارمغه

مخصوص دمیر و یا پرنجیدن چتال
آلت : مطبخ، صوبه، منفال
ماشه سی. ۲. ماشه شکننده
مختلف آلتلر : ساعت ماشه سی.
|| ماشه نک اوجیه طومق =
ایرنک، پدس شیشدن احتراز
ایتمک.

ماشه لی { مار. ماشه به بکرز بر
(آتی اولان : ماشه لی
ساعت؛ ماشه لی تفنک = اسکی بر
نوع قتیلی تفنک. || الی ماشه لی =
ادبیز، غاوغاجی.

ماشى { ص. عر. م. ماشيه. [« مشى » دن سف.]
بورون، آياقه بورور: حيوان
ماشى؛ حيوانات ماشيه. — با :
مواشى.

ماشيا { ح. عر. بوروبه رك،
يايان كيده رك : ماشيا
كيتك.

ماصدق { س. عر. (ما = حرف
موصول. صدق =
« صدق » دن فعل ماضى موافق،
مطابق، اوفون : فلان سوزه،
فلان ضرب مثله ماصدق اوله رق.

ماصه { س. (لا. Mensa)
۱. يك ياكه مخصوص
باقو، الافرانقه سفره، ترازه :
ماصه باشنه كچدى؛ يك ايچون
بر ماصه ايشمارلادم. ۲. نج.
مفلس تاجر مالى، آله جقيليريننده
تقسيم اولنه جق مال.

ماضى { ص. عر. م. ماضيه.
[« مضى » دن سف.] كچن،
كچمش، گذشته : زمان ماضيه؛
ازمنه ماضيه. = س. عر. ۱.
كچمش زمان، زمان سابق، زمان
سالف : ماضى دائما لطيف كو.
رينور؛ ماضى اونونمق، آ.

گماق. ۲. كچمش زمانده
جريان ايدن بر حدى افاده ايدن
فعل صيغه سى : فعل ماضى؛ ماضى
شهودى = صرف تركيده : كلى
ويازدى كچى صيغه؛ ماضى نقلى =
كلش ويازش كچى صيغه؛ نقل
ماضى الى الاستقبال = كلش اوله.
جنم صيغه سى؛ نقل استقبال الى
الماضى : كله جاك اولدم صيغه سى.

ماطه { س. (يتا. ياخود ر.
muṣṭa = كوز) قايق

يلكك اوجنده اونى طولامغه
مخصوص مقره.
ماعدا { س. عر. (ما = اسم مو.
صول. عدا = « عدوان »
دن فعل ماضى] كچن، تجاوز ايدن،
باشقه، غيرى، فضله : بوندن
ماعدا؛ ماعداسى هب بويله در؛
الدهكى كتابدن ماعدا كفا بلرمك
جمله سى مجلددر.

ماعونه { يا ماثونه. س. (عر.
« معون » دن] با :
معونه.

ماغ { س. باشيله قنات وقوروق
اوجلى بر رنكده اولان
كوكرجين.

ماغون { ياخود ماثون. س. با :

ماغات { س. عر. (ما = اسم مو.
صول. فات = « فوت » دن
فعل ماضى] فوت اولان، الدن
چيقان، غائب ايديلن شى : تلاق
ماغات = فوت اولان شى، بدل
باشقه بر شى قازانمه.

ماقر { س. عر. (عر. « محقر » دن
غلط] ۱. چيقر يقييلرده
اكرى ارضه. ۲. بو آلتله او.
يلش اكرى ييو.

ماقوق { س. عر. (ما = اسم مو.
صول. فوق = اوست]
۱. اوستده بولنان شى، اوست
طرف، بر شيك اوستى : اوطاغك
اوج بيك متره لك ارتفاعه قدر
اولان يرلرني كزدم مافوقنى بيله
ميورم. ۲. اوستده بولنان آدم،
آمر، ضابط، زبردست، مادون
ضدى : مادونكه سوز كچيرمك
ايسترسه ك مافوقكه اطاعت ايت.
۳. جاه ويايه ويا ثروتمنه اوستده

بولنان، دها ايلرى اولان آدم :
انسان مافوقنه باقوب مايوس
اوله جغه بر آزده مادونه باقوب
متسلى اولمليدر. ۴. بر مقدارك
يوقاريسى، اوستى فضله : يكرى
اوتوز لبرا ويره بيليرم مافوقنه
اقتدارم يتيور. ۵. اوست، يو.
قارى، زياده، فضله، فوق (كه
بو حالده مازاند عد اولنق اقتضا
ايدر.] اونك مافوقنده ناشيجى
يوقدر؛ قرق باشنه قدر اولان
آدملر خدمت عسكريه ايله مقو.
ظف اولوب بونك مافوقنده او.
لانر آنجق مستحفظنق خدمتى
ايا ايديه بيليرلر.

مافه { س. عر. (عر. « محفه » دن
غلط] با : محفه.

مافه { ياخود مابه. س. (يتا.]
بج. اوجى. لقهلى جيواطه
وياچيوى.

مافى البال { س. عر. (ما = اسم
موصول. فى = حرف
جر. ال = حرف تعريف. بال =
قلب] و :

مافى الضمير { س. عر. (ما = اسم
موصول. فى = حرف
جر. ال = حرف تعريف. ضمير =
يوركك ايچى] قابنده كى شى،
قلايت وآرزو اولنان شى :
هر كسك مافى الضميرنى الله بيلير.

مافيش { ح. (عر. مافيه شى
تعبيرندن غلط] يوقدر،
قالمدى، حق كثيره : فلوس ما.
فيش. عو. = س. ايچنده بر
شى يوقش كچى پك خفيف برجنى
يومورطهلى خور طائيسى.

ماق { د. تركه اسمله مطلق او.
لوب زمان ومكان ويا آلت

اصول و ترتيبه و كرك بخار و
صو ويا زنهرك وسايره ايله كرك
الله تحريك اولنه رق ايش كورن
آلت : ساعت، واپور ما كينه
سى؛ زراعت ما كينه لرى. ۲.
جراثقال فى، فن ميخاينكى،
ما كينه فى.

مال { س. عر. (مال = اموال. ۱.
تصرف اولنان قيمتى وز، مى
شى، تحت تصرفده بولنان اچقه
واشيا وحيوانات واپراد وسايره،
وار، وارلق، ثروت : جوق مالى
واردر؛ مالك حسابنى كندى ده
ييلزردى؛ اسوال كثيره قازا.
نمشيدى. ۲. نقد، آچقه، وار.
دات مال ميرى مال مامورى.
۳. تجار اشياى، امتعه : تجار
مالى. ۴. محج. فنا شى ويا شخص :

بيليرم نه مالدر؛ بوده بر مال مى؟
|| مال ايتك، ايدنك = اهميت
وبرمك، وظيفه ايدنك : او هيچ
مال ايتيور. || مال بولشه، مال
بولش مغربيه درنك = كمال
حرصله بر ماله قونوب ممنون
اولق. || بيت المال = وقتيله خزينه
دولت، اليوم محاكم شرعيه
مربوط و وارثلى حاضر اوليان
تركه و اوكا بمائل اموالى حفظه
مامور دائره : بيت المال مديرى.
|| رأس المال = فائضه ويرلش
آچقه ك كنديسى، فائضندن
صرف نظرله اصل ويرلن آچقه.
|| مال صامت = جانسز مال؛ مال
ناطق = جانلى مال. || مال صاحبي =
مالك، متصرف. || مال صنديقى =
واردات دولت صنديقى، وزنه.
|| مال قلى = وزنه به مربوط
محاسبه قلى. || اموال منقوله =

تقل اولنه بيلير مالر؛ اموال غير
منقوله = املاك وعقار وارضى
كچى نقلى ممكن اولميان مالر.
|| مال مديرى = برقضانك امور
ماليه سنه مامور آدم. سخياغك
كينه محاسبه جى، وولايتك كينه
دفتردار دينير. || مال ميرى،
اموال اميريه = خزينه دولته عائد
آچقه وسايره. || مالى مالينه =
اصل دكريله، تجارتنسز، متمعز
(صائق) .

مال { ص. قا. (« مايدن » فعلندن
سمه اولوب صترتشكيلاننده
بولنور] سورن، سوريلن :
رومال = بوز سورن؛ پامال =
آياق آلتنده سوريلن، چيكنن،
ازيلن.

مالاق { س. مانده ياوريسى، بو.
زاغيسى.

مالا كلام { ص. عر. (ما = اسم
موصول. لا = حرف
نقى. كلام = سوز] سوز كوتور.
مز، ديه جك يوق، پك زياده و
مكمل : جهيد مالا كلام ايلدى.
|| ص. قا. طولى، طوب
مالا مال { طولى، مملو، لبالب،
مشعون.

مالا نيهايه { ص. عر. (ما = اسم
موصول. لا = حرف
نقى. نيهايه = صوك] صوكسز،
پايانسر.

مالا يعنى { س. عر. (ما = اسم
موصول. لا = حرف
نقى. يعنى = « عنى » دن مضارع،
دالات و افاده ايتك] معناسز
وقائده سز سوز ويا ايش، بهوده
شى، عبث : مالا يعنى ايله اوغرا.
شمالى.

مالاي { ياخود ملاي س. ص. }
 سنده کی جزایر کبیره و صغیره
 اهالیسندن اولان قوم و بوقومه
 منسوب و متعلق: مالایسلر
 عمومیتله مسلمدرلر؛ مالای لسانی
 حروف عربیه ايله یازیلور.

مالپرست { ثروت. فا. پرستن =
 طابق } مال و ثروته طایرجه سنه
 ربط قلب ایدن حریص و خسیس.

مالخولیا { سذ. عر. یو. } $\text{Me\lambda\alpha\chi\omega\lambda\iota\alpha}$
 دأ، مراق. ۲. فا. خولیدان
 غلط] قورندی : برطاقم مالخو.
 لیاره طالمش.

مالدار { ص. فا. ثروت صاحبی،
 زنگین : مالدار برتاجر.

مالدارلق { س. زنگینلک.

مالزیم { ياخود مالزیمه. س. عر.
 (ما = اسم موصول لازم =
 «لزم» دن فعل ماضی. —
 «ز» نك قحیله غلطدر. —
 ایکنجی املاسی یا کایش ایسه ده
 کلام ترکیده ضروریدر.] لازم
 اولان شیء، حوایج : مالزیمه بی
 تدارک ایتک؛ عسکرک مالزیمه سی
 حاضر لامتی.

مالسؤر { یا مالسؤر. س. (آر.
 ناؤدلقده بعض طاع اهالیسی
 واونلره ملحق بعض اووه لیلر:
 اشقودره، دبره، یا قوه
 مالسورلری.

مالیش { س. فا. سورمه، سوریش،
 اوغمه. لس.

مالطه { سذ. م. آق دیکیزک و سطرلر.
 نده اولان معروف
 کوچک اکن معمور و تجارتگاه
 آطه : مالطه قوالیرلری؛ مالطه
 یکجیسی = قولاقلری و ممه لری
 اوزون چوق سوت ویررجنسی؛
 مالطه طاشی = کسرله یونتیلیر
 معروف برجنس بومشاق طاش؛
 مالطه کالی، موشموله سی = بو
 چچک و میوه نك بررجنسی. =
 س. ذکر اولنان مالطه طاشی :
 بنجره لک کنارلریخی مالطه دن
 یابدیردی.

مالطیز { س. ص. مالطه جزیره سی
 اهالیسندن اولان، ما.
 لطه لی : کندیسسی مالطیزدر؛ بر
 مالطیز کلدی.

مالطیزجه { ص. مالطه اهالیسی
 طرز و اصولنده ویا
 مالطه آطه سنده سر یلنیلن غلط
 عربی لسانده اولان : مالطیزجه
 لسان، کتاب. = ح. مالطه
 لسان ویا اصولنده : مالطیزجه
 سوللک؛ مالطیزجه اوینماقی.
 = س. مالطه لیلرک سوبلدکاری
 لسان : مالطیزجه قرینده اولان
 تونس و طرابلس عربجه سنندن
 زیاده شام عربجه سننه بکزر.

مالقوق { س. ۱. سابقده آقنجیلر
 اوجاغلنک سرکرده سی.

۲. مشهور براسکی خاندان.
 || مالقوق اوغلی (و غلط زباز.
 دی : مارقاج اوغلی) = دساس،
 قورناز.

مالک { ص. عر. ن : مالک.
 («ملك» دن سف. ۱.

اصی، صاحب، افندی : برکوله نك
 مالکی؛ کتابک، مالک مالکی؛

مالک يوم الدين = قیامت کوننک
 صاحبی اولان حق تعالی حضر.
 تلمی. ۲. متصرف، ذوالید،
 تصرف و اداره ایدن؛ کندینه
 مالک دکلدر؛ بن دها اوچفنگک
 مالک اوله مدم. — بولکله ايله
 فرانسجه Avoir فعلنی ترجمه
 ایتکک حادث اولمسه، بومناسبتله
 پک سوء استعمال ایدیلرک مثلا:
 اوچ اولاده مالکدر، بن بریدره
 مالکم، برانی طبیبه مالک اوله.
 مدق کبی نایمجل آتبیونده قو.
 الانیلور.

مالک { سذ. عر. جهنگک محافظه.
 سنه مأمور ملک.

مالیکانه { س. فا. برآمور وضأ.
 بط و امکداره ملک

کبی تصرف ایتکک اوزره ویریلن
 اراضی و چفتلک و ساثر ایراد :
 فلان اراضی، فلان کولک صید
 ماهیسی فلان ذانه مالیکانه ویر.
 لدی : کوزل بر مالیکانه نائل
 اولدی.

مالکیت { سذ. عر. ۱. مالک
 و صاحب اوله،
 تصرف : اونک اواراضی به مالکیتی
 برکونه اوراق و سنداته مستند
 دکلدر؛ بواورمانه مالکیت ادعا.
 سنده در. ۲. حق تصرف، حق
 تملک.

مالوزیا { س. منکشه چیچکی.

مألوف { ص. عر. ن : مألوفه.
 («الفت» دن سف. ۱.
 آیشمش، آیشیق، الفت و انیسیت
 ایتش : صیحا ق هوایله مألوفدر؛
 عشرته مألوف اولانلرک بوابتلادن
 کچیرلسی پک زوردر.

خانون. ۲. بک، بیه جک : کل
 چوچقم سکا ماما ویریم.
مامضا { ياخود مامضی. س. عر.
 (ما = اسم موصول.
 مضأ = فعل ماضی، کچدی] کچن
 شیء، کچمش شیء : مامضانی
 اونوتملی. || مضأ مامضا = کچن
 کچدی، اولان اولدی، کچمش
 اونوددم : مضأ مامضا شمیدی
 باریشه لم.

مالی { ص. عر. ن : مالیه. ۱.
 مال و ثروته منسوب و
 متعلق : اقتدار مالیسی یوقدر؛
 احوال مالیه سی پک بوزوقدر.
 ۲. واردات و مصارف دولت
 اصول اداره سننه متعلق : فن
 مالی؛ اصول مالیه؛ امور مالیه.
 || سنه مالیه = اساساً معاملات
 مالیه ایچون قبول اولنان و ما.
 رتدن بدأ ایدن سنه شمسیه
 که ابتدای قبولنده تاریخ هجری
 قمری ايله قوللانیلوب، اووقتدن
 بری تاریخ قریدن ایک سنه تخلف
 ایدره رک کری قالمشدر، و بوفرق
 کیتدجکه تزاید ایتککده در. بناء
 علیه، هجرت نبویه دن بری سنه
 شمسیه ايله حساب اولنهرق
 اساساً تصحیحی، و ذاتاً یا کلش
 اولان رومی آیلره ده اعتبار
 اولنهرق، هیئتله موافق و طو.
 غری بر تاریخ شمسی به تحویلی
 الزمدر.

مالیه { سذ. عر. ن : مالیه.
 و مصارفی اداره سی و بو
 اداره به باقان نظارت : مالیه
 نظارتی، ناظری، مجلسی، اقلامی،
 کتبه سی؛ مالیه ده برایشم واردر.
 (چوچق لساننده]
 آنا، والده، نینه : ماما

مالیه { سذ. عر. ج : مأمورین.
 دولت خدمتنده بولنان آدم،
 برآمرک تحت امرنده ایش کور.
 مکله موظف معاشلی آدم :
 دولت مأموری؛ اداره، کو.
 مروه، اوقاف مأموری؛ ما.

مورین ملکیه؛ هر مأمور آمرینک
 امرینی ایفایه مجبوردر؛ مأمورین
 معاشانی.
مأمور { ج. عر. مأمور اوله.
 رقی، مأموریتله اجرا.
 سیله مکلف بولنیلان برامره :
 مأموراً آناطولی به کیدن؛
 مأموراً فلان یرده بولنان.

مأموریت { سذ. عر. ۱. برآدمه
 امر وحواله اولنان
 دولت ایشی، برینک رؤیت و
 احراسیله مکلف بولندیغی ایشی؛
 مأموریتله آناطولی به کیتدی؛
 بورایه کلن ذاتک عجا مأموریتی
 ندر؟ مأموریت مخصوصه ايله
 کوندرلدی. ۲. معاشله کوردیر.
 یلن دولت ایشی، خدمت، وظیفه،
 منصب، جاه : بر مأموریته تعیین
 اولدی؛ قائم مقامق اهمیتتی بر
 مأموریتدر؛ کندیسسی بر مأمور
 ریت بوله مدی. || مأموریت
 مخصوصه = صورت مخصوصه ده
 برآدمه امر وحواله اولنان ایشی؛
 مأموریت مخصوصه ايله المانیایه
 کوندرلدی. || مأموریت فوق.
 العاده = صورت مخصوصه ده
 احاله اولنان اهمیتتی ووقت
 وظیفه. || علاوة مأموریت =
 برینه حائر اولدیغی مأموریتله
 علاوة احاله اولنان ایکجی ما.
 موریت.

مأموریت { ص. عر. ن : مأموره.
 («امر» دن سف. ۱.
 براسر آلان، برایشه تعیین اولنان،
 مکلف : حیوانات مبابیه سنه
 مأمور اولدی؛ بوایشه بن ما.
 مورم؛ سزی آلوب کونورمه
 مأمورم. ۲. برینه امر وحواله
 اولتمش، اجرایی امرتختنده بو.
 لنان : امور مأموره سی، خدمت
 مأموره سی بحق ایفا ایتدی.

مأموریت { ص. عر. ج : مأمورین.
 دولت خدمتنده بولنان آدم،
 برآمرک تحت امرنده ایش کور.
 مکله موظف معاشلی آدم :
 دولت مأموری؛ اداره، کو.
 مروه، اوقاف مأموری؛ ما.

مأموریت { ص. عر. ن : مأموره.
 («امر» دن سف. ۱.
 براسر آلان، برایشه تعیین اولنان،
 مکلف : حیوانات مبابیه سنه
 مأمور اولدی؛ بوایشه بن ما.
 مورم؛ سزی آلوب کونورمه
 مأمورم. ۲. برینه امر وحواله
 اولتمش، اجرایی امرتختنده بو.
 لنان : امور مأموره سی، خدمت
 مأموره سی بحق ایفا ایتدی.

مأمول { ص. عر. ث. : مأموله .
(« امل » دن سمه .)

۱. اومیلان، امل و امید اولنان :
بوجوجك ذكاسنه انظار آئی
تحصیل ایتسی مأمولدر؛ امتحانده
برنجی چیمه سنی مأمول ایدرم؛
بو هوا ايله ياغور ياغمه سی مأمول
اولنه ماز. ۲. ممکن، محتمل،
قابل : بكون كله لری مأمولدر.
= س. امید : مأمول كبی
چیمه سی؛ مأمولك خلاقی ||
فوق المأمول = امید وانتظار
اولاندن زیاده .

مأمون { ص. عر. ث. : مأونه .
(« امن » دن سمه .)

امین، صاغلام، قورقوسز. ث.
{ واینجه هجازلره من . س.
(آدم، بشر، انسان جنسی،
صوی : قوجه مان، چراغان،
ترکمن، کوله من .) یاکنز بویه
ترکیبانده مستملدر. }

ماتو { یاخود مانطو. س. (فر.
(Manteau) اوستلك
نوب که اکثر یا قولسز اولور،
آلرافنه خرمانی اوعی .

مانتی { یاخود مانطی. س. قیمه یی
(یوفقه ییکی .

مانتی { س. (بنا.) ب. بيوك بر
(جنس مقرر .

مانتیلیه { س. (بنا.) ب. کبی
(سرلرنی دیرکله آصیلی
طونان زنجیر .

مانتین { س. (فر.) جانفسدن
(قالین برجنس ایک قاش .

مانجانه { س. (بنا.) ب. ۱.
(کیلرده بيوك ومنقول
صو انباری. ۲. کینک بوانبارک
طور دینی محلی؛ مانجانه دیرکی =
اساسی اومحله اولان دیرک .

مانجه { س. (بنا.) ب. بيه جك،
(ینتی، طعام؛ کدی مانجه .

سی = جکر و طلاق و ساثره
پارچه لری. عو .

ماندار { س. ب. مائی دینان
(مقرر ك كوچكي .

ماندارن { س. (پورتکیزجه دن)
(چین و زراسنه آوروپا
جه ویریلن اسم .

ماندال { س. (عر.) « مندل »
(دن) قیو و بنجره قنا .

دینی قیامغه مخصوص دونر
تخته و یا دمیر دوکه : ماندالی
چوبرمک. || قرق قیونك ماندالی =
هریره کیرن وهرایشه قاریشان
آدم، سورتوک .

مانداللامق { فن. ماندالی چو .
(یرمک، ماندالاله
قیامق : قیونی مانداللام .

ماندالینه { یا ماندالینه. س. (چین
(وزراسنه ویریلن
« ماندارن » اسمندن مأخوذ)

اساساً چین جهتلرندن کله معروف
برجنس کوچک وقوقولی پور .
تقال که قبوغی آیری طوروب
قولای صویلیر؛ طرابلس ماندا .
لینه سی؛ ماندالینه آغاجی .

ماندره { س. (یو. Mavroza)
(اوستی اورتیلی کوچک
آغیل. || ب. ماندره کوچکی =
آزغین و بدخوی آدم .

ماندوز { س. ب. مقرر طاقی .
(س. (فر.) جانفسدن
(برجنس تللی ساز .

مانده { س. صو صیغیری، جا .
(موس، کلومیس : مانده
سردی، یغوردی، قایماغی .
|| ب. ایری و قبا جثلی شخص .

مانده { ص. فا. (« ماندن » فلدن
(سمه .) قالمش؛ پس مانده .

کری قالمش، کریش؛ عمل مانده .
ایشدن قالمش، کونوروم .

مانسقه { س. ب. ایکی طرفی ایکثیر
(دیلی مقرر دن طونا .
دلش بيوك پالاتقه .

مانطار { یاخود منطار. س.
(ر. Mavtari . بو .

چیقان و یا قراکلی و روطونلی
پرده یتیشدیریلن و طوزله طاووده
پیشش و اتلیسی ین معروف
مأ کول نبات، کته . اوعی
چوقدر : آق، قزیل مانطار؛
قوزی کوبکی مانطار؛ یکمی ما .

نطاری = ایچی توزله طولی بر
کوچک طوبجک که چاپرده
اولور. ۲. برجنس میشه آغاجی
قبوغندن چیقان یومشاق بر
ماده که شیشه و فوجی و ساثره
طیبه سی یا بیلیر و باعماق ایچون
بالیق آغینک کوشه لرینه بوبکی

شیلره طاقیلیر. ۳. علی الاطلاق
طیبه : مانطاریخی آتدی. ||
مانطار آتمق = یلان سوبلمک. ||
مانطارکی = ۱. ایلک معنا سندن
کناسه پاک چاق یتیشن شی .

۲. ایکنجی معنا سندن کنایه
چوروك شی. || مانطار میشه سی =
قبوغی مانطارکی قوللانیلان میشه
نوعی .

مانطاری { ص. ۱. مانطارله
(یا بلش : مانطاری
ات؛ مانطاری قزارتمه. ۲.
مانطار میشه سندن چیقان ما .
نطاری اولان : مانطاری بوتین؛
مانطاری آغ. ۳. طیبه سی اولان،

مانطاردن و یا علی الاطلاق طبیه .
سی اولان، طبیه ايله طیقانمش ؛
منطاری شیشه، فوجی .

مانطه { س. آق منکشه .
(س. با : ماتی .

مانع { ص. عر. ث. : مانعه . (« منع »
(دن سمه .) منع ایدن، برا .

قیان، انکل اولان، برایشک
اجرا اولناماسنه سبب اولان :
دون سزه کله جکدم لکن کیفسز .
لکم مانع اولدی؛ اونک کله سنه
کبری مانع اولیور؛ چوجقار
آوه کیمک ایستدیلر سده بن مانع
اولدم؛ بورادن دکیزک کورمه سنه
شودبور مانع اولیور. = سذ .

عر. انکل، برایشک عدم اجرا
سنه سبب اولان شی، عذر،
معذرت : بن کله م مانم واردر؛
مانعی واردر آبدست آله میور؛
برمانعکر و ارایسه سوبلیک .

مانعه { س. عر. ج. : موانع. ۱.
(منع ایدن شی، انکل،
عذر، معذرت : موانعی بیان
ایتلی. ۲. مشکلات، عوائق. (بو
معنا ايله باشلیجه جمی مستملدر؛
برجوق موانعه تصادف ایدم؛
اوموانعی بر طرف ایتدجکه بو
ایش حاصل اوله ماز .

مانغال { یا منفال. س. (عر.
(« منقل » دن) اوطه
ایچنده تسخین ایچون و یا مطبخده
برشی پدشیرمک و قاینامق ایچون
یاغش کومور وضعنه و ایچنده
کومور یا قغه مخصوص باقیر یاخود
برنج و یا صاجدن قاب : برنج، باقیر،
صاج مانغال؛ مانغال قومق،

یاقتی؛ مانع الده پدشیرمک؛ مانغال
باشنده اوتورمق؛ مانغال طابله .
سی، قیاغی، ایچی .

مانعائز { س. (فر. Manganese)
(کیم .) اجسام بسیطه دن
برجنس معدن .

مانغیر { یا مانقر. س. ۱. اسکی
(برجنس کوچک باقر سکه
که دردی بر آتجه ایدردی،
فلس، فلوس. ۲. چوجق اویر .

نجخی قینندن تخته دن یا دیزلی
پول. ۳. نارکیله لوله سنه قونمق
اوزره کومور توزندن قرص .
۴. علی الاطلاق آتجه، پاره :
مانغیر یوق؛ بش اون مانغیر
ایچون آبرو دوکه م .

مانقال { س. با : مانغال .

مانقاله { س. او یوق او یوق بر
(نوع او یون تخته سی .

مانقر { س. با : مانغیر .

مانقما { ص. (اسکی ترکیجه ده
(« مان » و « مانق » ایری
وقوجه مان دیمکدر) ۱. قوجه

قفالی، غبی، آلیق، سرسم :
مانقما آدم. ۲. شدتلی و مزمن
صقاغی به اوغرامش (بیکیر) :
بوآت مانقما اولمش. ۳. ایری،
بطلال : مانقما قاربوز. || مانقما
بالینی = کیملا بالیفنک برجنسی .

مانققالق { س. ۱. آلیقلق، سر .
(سملک، غباصوت. ۲ .

بیکیرده شدتلی و مزمن صه غی .
(س. ۱. حلقه، دائره. ۲ .
(حلقه واری طولانوب
اوتورمش آدم لر هیئت : کیمجیلرک
قراوانه باشنه مانقه اولملری؛

مانقه اولق = طولانوب اوچن
اوتورمق. عو .

مانند { س. ص. فا. (تر. زبازدی؛
(منند) بکزر، شبیه، نظیر،
مثل اش : اونک ماندنی یوقدر؛
ماندنی یوقی زوردر؛ بی ماننده
امثالسز .

ماننده { ص. فا. بکزر، مشابه،
(مائل. ث. .

مانوره { س. (فر. Manoeuvre =
(ال ایشی) ۱. کیدوب
کله رک اجرا اولنان حرکات :
دمیریول قطاری، ماکینه سی

موقف اوکنده مانوره یا پور =
آرابه براقوب آله رق کیدوب
کلپور. ۲. ع. بيوك تعلیم، تعلیم
و تجربه ایچون حرب تقلیدی
اوله رق اجرا اولنان حرکات :
هر قول اردو سنده بر کره
مرکزنده مانوره یا پار. ۳. بچ
حیله، دیسه، دولاب .

مانوس { ص. عر. ث. : مأنوسه .
(« انس » دن سمه .)

۱. آلیشلمش، الفت و انسیت
اولمش : توتون مأنوسم دکدر؛
انسان مأنوسدن قولای کچه مز .
۲. آلیشمش، آلیشیق، مأوف،
وحشیلکدن کچوب تأنيس او .
لنش : حیوانات مأنوسه؛ مأنوس
برفیل .

مانوسیت { س. عر. ۱. آلیشمه،
(الفت، انسیت، حایت :
مکیفانه مأنوسیت کوتی شیدر .

۲. وحشیلکدن کچوب انسانه
آلیشیق اوله : بعض حیوانلرک
مأنوسیتی ممکن اولماز .
(س. تاوهه متعلق اصواتدن
(عبارت الحان که اکثر یا

مانی { س. تاوهه متعلق اصواتدن
(عبارت الحان که اکثر یا

مایستره {س. بتا.} ۱. ب. ۱. غرب شمالیدن اسن خفیف و سرن روزگار = مایستره اسیور. ۲. کینک غراندی دیرکنک اک آلتده کی سرنی و بوکا مربوط یلکن : مایستره سرنی، یلکنی.

مایع {ص. عر. ذ. مایه.} «مایع» مایع {دن سف.} صوکی آقان، صو حالنده بولنان، صوبیق، صلب مقابلی : جسم مایع؛ معادن مختلف درجه حرارتده مایع حالنه بکرلر. = سذ. عر. ج. مایعات. صوکی آقان جسم، جسم مایع : حکمت طبیعه تک مایعات بجئی. مایعیت {سذ. عر.} «لغت مولده» مایعیت {م. بر جیمک مایع حالنده یعنی صوکی آقان حالده اولقی خاصه سی : جیوه تک مایعیتی.

مائل {ص. عر. ذ. مائل.} «میل» مائل {دن سف.} ۱. بر طرفه طوغری اکمش، اکری، منحنی : مائل دیوار، آغاج. ۲. بر شیشه استعداد و قابلیت اولان : اکجه به، عشرته، صنعته مائلدر. ۳. هوسکار، آرزومند، طالب، دوشکون، مبتلا : بر کوزله مائل اولدی. ۴. بکزر، چالار، آکدیر، یاقین : پنجه به مائل صاری : آزیجی ماوی به مائلدر. ه. ر. [هندسه ده] عمودی ایل

افقی آره سنده بروضعتده اولان، منحرف : خط مائل : سطح مائل. مائلیت {سذ. عر. بر طرفه اکمش اولان شینک حال و وضعیتی، انحراف، انحنای : بو خطک، بوسطعک مائلیتی.

مایعون {یا میون. س. انسانه بکزر و آجی آیلری دخیال

بجیمنده و نسبه با جاقلری قیسه والری زیاده اوزون و کاه حیوان کی درت آیاق اوزرینه و کاه انسان کی قائماً یورور حیوان که انساندن صکره حیوان نامک اک ذکیسیدر، قرد، پوزینه. انواع واجناسی پک چوق اولوب، عمومته درت الی حیوانات نامی و بریلر. انسان دیندن درت جنسی انسان بوینده و پک ذکیدر. || مج. پک جرکین و تحف آدم. (بو معنا ایل صفت کی ده قوللایلر : [بونه مایعون حقه باز ! || مایعون اشتالی = ثباتسز، هرکون بر دیگر هوسده بولنوب هیچ برنده قرار بولیان. || ترس مایعون = قلیج ناملیسی.

مایعونجق {س. هر کایدی آچار چلنگیر و خرسز آنا. ختاری که اکری بر دمیردن عبارتدر : کایدی مایعونجقله آجق.

مایعونجی {س. مایعون کردیروب اوینادان چکانه.

ماینا {س. [ینا.} ۱. ب. یلکنلرک ماینا {ایندیرلمی، قیامی، فوره ضدی : یلکنی ماینا ایتک. ۲. مج. براقه، ترک، تعطیل : جنک ماینا اولدی. || ماینا علامتی = بایراق ایندیرمه، ویره اتمه.

مایوس {ص. عر.} «باس» دن مایوس {سمف.} یاس کتیرمش، امید کیشمش، امیدسز، نومید : مایوس اولدم؛ بنی مایوس ایتدی. مایوسانه {ص. فا. امیدسزجه، امیدسز لکه، نومیدانه : مایوسانه برطرزله؛ مایوسانه بر باقیش : مایوسانه گری دوندی.

مایوسیت {سذ. عر. یاس، امید. سزلک، هر امید کی کینلوب بر املی قالماش اولان آدمک حالی : کندیسنه مایو. سیت کلدی : مایوسیته دوچار اولدی : مایوسیت انسانی هر شیشه مجبور ایدر.

مایوق {س. ۱. آجلامش چچک، غنجه. مر. ۲. غنجه ظرقی، قابوخی.

مایه {س. فا. ۱. بر شینک معمول و متشکل بولندینی ماده، جوهر، عنصر : بونک مایه سی طو. پراقدن عبارتدر : بدمایه. ۲. بر ایش کورمک ایچون وجودی لازم اولان شی، سرمایه، بضاعه : مایه سی یوق نه ایله یاسون. ۳. ثروت، مال. ۴. تحصیل، علم، معلومات مکتسبه : مایه سز بر شی یا زیله ماز. || سرمایه. فا. : سرمایه. || فرومایه. فا. : فرومایه. ۱. [لغت آفنه فارسیه دن] مایه {س. بعض شیلره قوام و یا تخمر و یرمک ایچون قونیلان ماده : خور، اتمک مایه سی؛ بغورت، پنیر مایه سی.

مایه ۱ {س. [فارسیدن] سوریلده مایه {دامزاق دیشی حیوان، قیصراق و قویون وسازه. مایه {ع. ع. ج. مات. ذ. : مائین.} تلفظی : مئه [یوز، صد. = سذ. عر. یوز سنه لک زمان، قرن : هجرت نبویه تک مائه اولاسنده، مائه رابعه سنده. = ج. رقلرک صاغدن اعتباراً اوچنجی خانه سنده یاز یلانلری : آحاد، عشرات، مات، الوف : مات خانه سی.

مایه خوش {ص. فا. مایه لی. بضاعه مالک. مایه سی و خوری مایه سز {اولیان، خورسز : مایه سز اتمک. مایه سلیل {س. فا. : مایه سلیل. مایه لاتمق {فت. ۱. مایه و خور اکشیمک و یا قوامه کتیرمک : خوری، یغوردی مایه لاتمق. ۲. مج. اسکیمک، بریکدیروب بکتمک، آرتدیرمق : اوپارده لری مایه لاتیور. مایه لاتدیرمق {فت. ۱. مایه و خور قومق، تخمیر اتمک : سودی مایه لاتدیر. مق. ۲. مج. آرتدیرمق، بریکدیر. مک : آلدینی معاشرلی مایه. لاتدیریور. مایه لاتمق {فل. ۱. مایه و خور له اکشیمک، تخمیر اتمک : خور، سوت مایه لاتمق. ۲. مج. بریکوب چوغلمق، تراکم اتمک : کندیسنده مایه لانمش مال واردر. مایه لیق {ص. ۱. مایه و تخمیر مایه لیق {یارایان : مایه لقی خور، بغورت. ۲. دامزاق : مایه لقی قیصراق. مایه لی {ص. مایه سی اولان تخمر اتمش : مایلی خور. مائی {یا خود ماوی. ص. عر. ذ. مائی {ماء.} «ماء» دن سمف. ۱. صویه منسوب و متعلق : حیوانات مائی = صوده یاشایان حیوانلر : نبات مائی. ۲. صو رنکنده، ماوی، کوک : مائی جافس.

مایه دار {ص. فا. سرمایه لی. بضاعه مالک. مایه سی و خوری مایه سز {اولیان، خورسز : مایه سز اتمک. مایه سلیل {س. فا. : مایه سلیل. مایه لاتمق {فت. ۱. مایه و خور اکشیمک و یا قوامه کتیرمک : خوری، یغوردی مایه لاتمق. ۲. مج. اسکیمک، بریکدیروب بکتمک، آرتدیرمق : اوپارده لری مایه لاتیور. مایه لاتدیرمق {فت. ۱. مایه و خور قومق، تخمیر اتمک : سودی مایه لاتدیر. مق. ۲. مج. آرتدیرمق، بریکدیر. مک : آلدینی معاشرلی مایه. لاتدیریور. مایه لاتمق {فل. ۱. مایه و خور له اکشیمک، تخمیر اتمک : خور، سوت مایه لاتمق. ۲. مج. بریکوب چوغلمق، تراکم اتمک : کندیسنده مایه لانمش مال واردر. مایه لیق {ص. ۱. مایه و تخمیر مایه لیق {یارایان : مایه لقی خور، بغورت. ۲. دامزاق : مایه لقی قیصراق. مایه لی {ص. مایه سی اولان تخمر اتمش : مایلی خور. مائی {یا خود ماوی. ص. عر. ذ. مائی {ماء.} «ماء» دن سمف. ۱. صویه منسوب و متعلق : حیوانات مائی = صوده یاشایان حیوانلر : نبات مائی. ۲. صو رنکنده، ماوی، کوک : مائی جافس.

مایه لاتمق {فت. ۱. مایه و خور اکشیمک و یا قوامه کتیرمک : خوری، یغوردی مایه لاتمق. ۲. مج. اسکیمک، بریکدیروب بکتمک، آرتدیرمق : اوپارده لری مایه لاتیور. مایه لاتدیرمق {فت. ۱. مایه و خور قومق، تخمیر اتمک : سودی مایه لاتدیر. مق. ۲. مج. آرتدیرمق، بریکدیر. مک : آلدینی معاشرلی مایه. لاتدیریور. مایه لاتمق {فل. ۱. مایه و خور له اکشیمک، تخمیر اتمک : خور، سوت مایه لاتمق. ۲. مج. بریکوب چوغلمق، تراکم اتمک : کندیسنده مایه لانمش مال واردر. مایه لیق {ص. ۱. مایه و تخمیر مایه لیق {یارایان : مایه لقی خور، بغورت. ۲. دامزاق : مایه لقی قیصراق. مایه لی {ص. مایه سی اولان تخمر اتمش : مایلی خور. مائی {یا خود ماوی. ص. عر. ذ. مائی {ماء.} «ماء» دن سمف. ۱. صویه منسوب و متعلق : حیوانات مائی = صوده یاشایان حیوانلر : نبات مائی. ۲. صو رنکنده، ماوی، کوک : مائی جافس.

مایه لاتدیرمق {فت. ۱. مایه و خور قومق، تخمیر اتمک : سودی مایه لاتدیر. مق. ۲. مج. آرتدیرمق، بریکدیر. مک : آلدینی معاشرلی مایه. لاتدیریور. مایه لاتمق {فل. ۱. مایه و خور له اکشیمک، تخمیر اتمک : خور، سوت مایه لاتمق. ۲. مج. بریکوب چوغلمق، تراکم اتمک : کندیسنده مایه لانمش مال واردر. مایه لیق {ص. ۱. مایه و تخمیر مایه لیق {یارایان : مایه لقی خور، بغورت. ۲. دامزاق : مایه لقی قیصراق. مایه لی {ص. مایه سی اولان تخمر اتمش : مایلی خور. مائی {یا خود ماوی. ص. عر. ذ. مائی {ماء.} «ماء» دن سمف. ۱. صویه منسوب و متعلق : حیوانات مائی = صوده یاشایان حیوانلر : نبات مائی. ۲. صو رنکنده، ماوی، کوک : مائی جافس.

مایه لاتمق {فل. ۱. مایه و خور له اکشیمک، تخمیر اتمک : خور، سوت مایه لاتمق. ۲. مج. بریکوب چوغلمق، تراکم اتمک : کندیسنده مایه لانمش مال واردر. مایه لیق {ص. ۱. مایه و تخمیر مایه لیق {یارایان : مایه لقی خور، بغورت. ۲. دامزاق : مایه لقی قیصراق. مایه لی {ص. مایه سی اولان تخمر اتمش : مایلی خور. مائی {یا خود ماوی. ص. عر. ذ. مائی {ماء.} «ماء» دن سمف. ۱. صویه منسوب و متعلق : حیوانات مائی = صوده یاشایان حیوانلر : نبات مائی. ۲. صو رنکنده، ماوی، کوک : مائی جافس.

مایه لیق {ص. ۱. مایه و تخمیر مایه لیق {یارایان : مایه لقی خور، بغورت. ۲. دامزاق : مایه لقی قیصراق. مایه لی {ص. مایه سی اولان تخمر اتمش : مایلی خور. مائی {یا خود ماوی. ص. عر. ذ. مائی {ماء.} «ماء» دن سمف. ۱. صویه منسوب و متعلق : حیوانات مائی = صوده یاشایان حیوانلر : نبات مائی. ۲. صو رنکنده، ماوی، کوک : مائی جافس.

مایه لی {ص. مایه سی اولان تخمر اتمش : مایلی خور. مائی {یا خود ماوی. ص. عر. ذ. مائی {ماء.} «ماء» دن سمف. ۱. صویه منسوب و متعلق : حیوانات مائی = صوده یاشایان حیوانلر : نبات مائی. ۲. صو رنکنده، ماوی، کوک : مائی جافس.

مباح {ص. عر.} «اباحه» دن مباح {سمف.} دیانه امر و نهی آلتنده اولیوب حلال و حرام و یا مکروه اولیان، اجرا و عدم اجرای مساوی اولان : آت اتی مباحدر : خر سبتیانلقده شراب مباحدر. مباحث {سذ. ج. عر. فد. : مباحث. با : مبحث. مباحث {ص. سذ. عر.} «مبحث» مباحث {دن سف.} مباحثه مباحثه {سذ. عر. ج. : مباحثات. مباحثه {«مبحث» دن مص.} مفا. عله] ۱. برایش حقنده ایکی کئی آره سنده اولنان سوز، طرفیندن بهری دیگرینک سوزنی چو. روتمک و کندی فکرینی اثباته چالیشه رق اولنان دعوی : بر مسئله علیه حقنده مباحثه به کیریشدک : مباحثه چوق دفعه منازعه به منجر اولور. ۲. دعوی و مخالفت صورتله اولیه رق بر ماده حقنده سوزلشمه، هرکس فکرینی و بیلدیکنی بیان اتمک اوزره واقع اولان مکالمه و مصا. حبه : عله دائر مباحثه ایدیر ایدک : مباحثه مریک اوزون سور. دیکندن کیجه یار یسنه قدر اوتوردق.

مباحث {سذ. ج. عر. فد. : مباحث. با : مبحث. مباحث {ص. سذ. عر.} «مبحث» مباحث {دن سف.} مباحثه مباحثه {سذ. عر. ج. : مباحثات. مباحثه {«مبحث» دن مص.} مفا. عله] ۱. برایش حقنده ایکی کئی آره سنده اولنان سوز، طرفیندن بهری دیگرینک سوزنی چو. روتمک و کندی فکرینی اثباته چالیشه رق اولنان دعوی : بر مسئله علیه حقنده مباحثه به کیریشدک : مباحثه چوق دفعه منازعه به منجر اولور. ۲. دعوی و مخالفت صورتله اولیه رق بر ماده حقنده سوزلشمه، هرکس فکرینی و بیلدیکنی بیان اتمک اوزره واقع اولان مکالمه و مصا. حبه : عله دائر مباحثه ایدیر ایدک : مباحثه مریک اوزون سور. دیکندن کیجه یار یسنه قدر اوتوردق.

مباحث {ص. سذ. عر.} «مبحث» مباحث {دن سف.} مباحثه مباحثه {سذ. عر. ج. : مباحثات. مباحثه {«مبحث» دن مص.} مفا. عله] ۱. برایش حقنده ایکی کئی آره سنده اولنان سوز، طرفیندن بهری دیگرینک سوزنی چو. روتمک و کندی فکرینی اثباته چالیشه رق اولنان دعوی : بر مسئله علیه حقنده مباحثه به کیریشدک : مباحثه چوق دفعه منازعه به منجر اولور. ۲. دعوی و مخالفت صورتله اولیه رق بر ماده حقنده سوزلشمه، هرکس فکرینی و بیلدیکنی بیان اتمک اوزره واقع اولان مکالمه و مصا. حبه : عله دائر مباحثه ایدیر ایدک : مباحثه مریک اوزون سور. دیکندن کیجه یار یسنه قدر اوتوردق.

مباحث {ص. سذ. عر.} «مبحث» مباحث {دن سف.} مباحثه مباحثه {سذ. عر. ج. : مباحثات. مباحثه {«مبحث» دن مص.} مفا. عله] ۱. برایش حقنده ایکی کئی آره سنده اولنان سوز، طرفیندن بهری دیگرینک سوزنی چو. روتمک و کندی فکرینی اثباته چالیشه رق اولنان دعوی : بر مسئله علیه حقنده مباحثه به کیریشدک : مباحثه چوق دفعه منازعه به منجر اولور. ۲. دعوی و مخالفت صورتله اولیه رق بر ماده حقنده سوزلشمه، هرکس فکرینی و بیلدیکنی بیان اتمک اوزره واقع اولان مکالمه و مصا. حبه : عله دائر مباحثه ایدیر ایدک : مباحثه مریک اوزون سور. دیکندن کیجه یار یسنه قدر اوتوردق.

مباحث {ص. سذ. عر.} «مبحث» مباحث {دن سف.} مباحثه مباحثه {سذ. عر. ج. : مباحثات. مباحثه {«مبحث» دن مص.} مفا. عله] ۱. برایش حقنده ایکی کئی آره سنده اولنان سوز، طرفیندن بهری دیگرینک سوزنی چو. روتمک و کندی فکرینی اثباته چالیشه رق اولنان دعوی : بر مسئله علیه حقنده مباحثه به کیریشدک : مباحثه چوق دفعه منازعه به منجر اولور. ۲. دعوی و مخالفت صورتله اولیه رق بر ماده حقنده سوزلشمه، هرکس فکرینی و بیلدیکنی بیان اتمک اوزره واقع اولان مکالمه و مصا. حبه : عله دائر مباحثه ایدیر ایدک : مباحثه مریک اوزون سور. دیکندن کیجه یار یسنه قدر اوتوردق.

مباحث {ص. سذ. عر.} «مبحث» مباحث {دن سف.} مباحثه مباحثه {سذ. عر. ج. : مباحثات. مباحثه {«مبحث» دن مص.} مفا. عله] ۱. برایش حقنده ایکی کئی آره سنده اولنان سوز، طرفیندن بهری دیگرینک سوزنی چو. روتمک و کندی فکرینی اثباته چالیشه رق اولنان دعوی : بر مسئله علیه حقنده مباحثه به کیریشدک : مباحثه چوق دفعه منازعه به منجر اولور. ۲. دعوی و مخالفت صورتله اولیه رق بر ماده حقنده سوزلشمه، هرکس فکرینی و بیلدیکنی بیان اتمک اوزره واقع اولان مکالمه و مصا. حبه : عله دائر مباحثه ایدیر ایدک : مباحثه مریک اوزون سور. دیکندن کیجه یار یسنه قدر اوتوردق.

ابتدار : تقدیم جوابنامه به مبا. درت قلندی. مبادل {سذ. عر.} «بدل» دن مبادل {مص.} مفاعله [ایکی کئی بیننده بر شینک دیگر بر شینله دیکشدرلمی، دیکش طوقوش، تراپه : بن قوبه می سزک فایطونله مبادل اتمک راضییم : آنچه بر واسطه مبادلدر.

مبادی {سذ. ج. عر. فد. : مبادی. با : مبدأ.

مبارز {سذ. ص. عر.} «بروز» مبارز {دن سف.} مفاعله [دیگر بر یله باش باشه غوغایه طویشان، ادعا ایله جداله کیریشن، دوولویایان : مبارزلر قارشی قارشی کلدیلر.

مبارزه {سذ. عر.} «بروز» مبارزه {دن مص.} مفاعله [۱. اسکی اصول اوزره طرفین مخا. صمیندن بررکشی میدانه چیقوب آره لرنده غوغا اتملری : حضرت علی (رضه) الکجسور دشمنلره قارشی مبارزه به چیقارلردی.

مبارزه {سذ. عر.} «بروز» مبارزه {دن مص.} مفاعله [۱. اسکی اصول اوزره طرفین مخا. صمیندن بررکشی میدانه چیقوب آره لرنده غوغا اتملری : حضرت علی (رضه) الکجسور دشمنلره قارشی مبارزه به چیقارلردی. ۲. بر تحقیر قارشی و یا ناهوسه تعلق ایدر بر سوزدن طولابی تحقیر دوچار اولانک دعوتیه ایکی کئی آره سنده واقع اولان غوغا. دوولو : مبارزه اوروپاده بوکون ممنوع ايسه ده کیزلیجه یته اجرا اولتیور.

مبارک {ص. عر. ذ. : مبارکه. مبارک {«برکة» دن سمف. مفاعله] ۱. برکتلی، فیض و برکت و بولانی اولان : نیل مبارک : قویون مبارک بر حیواندر؛ اشبو سنه مبارکه ده. ۲. عزیز، حرمتلی، شایان حرمت و تقدیس، مقدس : ایام مبارکه : لیالی

مباركه؛ مبارك بر ذاتر؛ مبارك
الريخي قالدروب دعا ايتدى.
۳. اوغورلى، خيرلى، مسعود،
متين، قوتلى، قدملى؛ يكي طوغان
چوچق، بايدىرديكز او، كييد-
يكنكز انواب مبارك اولسون.
[بومعنا ايله زانزدى: مباركى].
۴. استهزا طريقه شايان لوم
و تعريض اشخاص واشيا حقده
قوللاينايير: اومبارك آدم ده طور-
ميوب يلك بيور؛ آمبارك بر كره
صورسه ك آ! بومبارك چفتلكك
ضررندن باشقه بر خيرينى كور-
مدك.

مباركى { ص. } لفت آفقه عربيه دن
{ غلط } با: مبارك.
مباشر { سذ. عر. } [بشر] دن
{ سذ. مفاعله } ۱. وقتيله
حكومتك بر امرينى عائد اولدينى
آدمره تبليغ ايله اجرا ايدن ويا
بر مالك تحصيلنه مأمور اولان
آدم: مباشر كوندرلدى؛ اوينه
مباشر كلدى. ۲. حاكك امرينى
تبليغه مأمور آدم ۳. مج. برطور
آمرانه ايله حكم ايدن، مسلط
اولان آدم: باشمه مباشر
ديكلدى.

مباشرت { سذ. عر. } [بشر] دن
{ مص. مفاعله } ۱.
كبريتمه، طويتيمه، باشلامه، بدأ،
ابتدار: اوكتابك تحريرينه
بوكون مباشرت ايده جكم. ۲.
جامع، مجامعت.

مباغده { سذ. عر. } [بعد]
{ دن مص. مفاعله }
بر برندن اوزاقلاشمه.

مبالا { سذ. عر. } [اصلى]:
{ مبالوة } «بلو» دن مص.
مفاعله [دقت، اعتنا، تقيد. ||

عدم مبالا = دقتسزلك، قيد-
سزلى.

مبالغ { سذ. عر. } فذ: مبلغ.
{ با: مبلغ.

مبالغه { سذ. عر. } [«بلوغ» دن
{ مص. مفاعله } ۱. بر
ايشده يك ايلري به وارمه، قصور
براقامه، مكمل وقصور سز ايمه:
اكرامده مبالغه ايلدى. ۲.
بيوتمه، اعظام، افراط، كوچك
برايشي يك بيوك كوسترمه: اونك
جسارتى مدحده مبالغه ايتدى؛
بو تعريفة مبالغه واردرد؛ مبالغه
عجمانه؛ كنديسى مبالغه نى سويور.
|| مبالغه ايله = يك چوق، يك زياده:
كنديسى مبالغه ايله خسيس،
جو مرد در. || د. اسم مبالغه،
مبالغه ايله اسم فاعل = عربيه
جبار، صبور، علامه كي و زلزله
اولوب مبالغه بيان ايدن اسم فاعل
صيغه سي؛ ترجمه ده «يك» ويا
«اك» اداترله ينه مبالغه افاده
ايدن صفت مركبه: يك بيوك،
اك بيوك.

مبالغه جي { ص. هر شيشي مبالغه
واعظام ايتكى سون:
شرق ادبا و شعراسى مدح و
تعريفة يك مبالغه جيدرلر.

مبالغه لي { ص. مبالغه ايدى،
{ مبالغه سي اولان،
اولديغندن زياده كوسترلن،
اعظام ايدى: مبالغه لي سوز؛
برطاقم مبالغه لي مدحله.

مبانى { سذ. عر. } [مفردى
{ بوقدر. } ۱. پاييلر، اينيه:
مبانى جسميه. ۲. عقل، اساس،
قواعد اساسيه: مبانى هندسه.

مباهات { سذ. عر. } [«بها» دن
{ مص. مفاعله } اوگنه،

افتخار، تفخر: اولادك تربيه سي
بحق ابونك سرمايه مباهايتيدر.
مباهى { ص. عر. } [«بها» دن
{ سذ. مفاعله } اوگنه،
افتخار و تفخر ايدن.

مبايعه { سذ. عر. } [«بيع» دن مص. مفاعله]
صاين آلله، اشترا: بر آراه
مبايعه ايتدم؛ بعض مبايعاتله
مشغول ايدم. [اصل «بيع»
صايتق ديمك اولوب، مفاعله
باي ده مشاركت بيان ايتديكيچون،
معناى حقيقي: صايتق آلله،
آليش و يرش، اخذ و اعطايه
متعلق مة وله در.]

مبايعه جي { سذ. بورسه ده برينك
{ حسابنه هوا آلان.

مباين { ص. عر. } [«بين» دن
{ سذ. مفاعله } ۱. باشقه
درلو اولان، ديكرلرندن آري
و غيرى اولان، مخالف. ۲.
ديكرينك ضدى و عكسى اولان:
بوسوزكز دمين سويلديككزه
بوسبتون مبايندر.

مبايلىت { سذ. عر. } [«بين» دن
{ مص. مفاعله } ۱. آي-
يلق، غيريلق، خلاف، مخالفت،
اختلاف: مبايلىت افكار. ۲.
ايكى شيتك بر برينك ضدى و
عكسى اولسى، ضديت: بوايكي
سوز آره سنده مبايلىت واردرد.

مبدا { سذ. عر. } [«بدأ» دن
{ سذ. مفاعله } ۱. باشلا-
نفيج، باش. ۲. د. [نحو عريده]
جمله اسميه يك ايكي ركندن
برى كه جمله يك باشنده اولور:
«الله اكبر» جمله سنده لفظه جلال
ميتدا و اكبر خبردر. «مسنداليا»
اعم اولوب، اسم كان واسم ان

وسايره بي ده شاملدر.
{ ص. عر. } [«بدأ» دن
{ سذ. مفاعله } علم تحصيلنه
ويا برايش وصنتمه يكي باشلايان،
عجمى: مبتديله مخصوص قرائت
كناني؛ مبتدى ايشي.

مبتدل { ص. عر. } [«بتدل» دن
{ سذ. مفاعله } ۱. خور
قوللايان، اعتبار سز، خوار،
حقير، كپازه. ۲. يك بول واو-
جوز: بوسنه عيش يك مبتدل.
{ سذ. عر. } [«بتدل» دن
{ سذ. مفاعله } ۱. دوشككون،
كرفتار، دوچار: بر درده مبتلا
اولدى؛ عشرته مبتلا. ۲. عاشق،
افاده: اوقادينك مبتلا سيدر؛
برچنكيه مبتلا در.

مبتلى { ص. عر. } [«بتلى» دن
{ سذ. مفاعله } ۱. بنا
اولغش، قورلش، مؤسس: بر
قياك اوزرينه مبتلى قلع. ۲.
مجتهد: دعواسى نه اوزرينه
مبتلىدر؟

مبتلج { ص. عر. } [«بتلج» دن
{ سذ. مفاعله } ۱. بنا
اولغش، قورلش، مؤسس: بر
قياك اوزرينه مبتلى قلع. ۲.
مجتهد: دعواسى نه اوزرينه
مبتلىدر؟

مبتلج { ص. عر. } [«بتلج» دن
{ سذ. مفاعله } ۱. بنا
اولغش، قورلش، مؤسس: بر
قياك اوزرينه مبتلى قلع. ۲.
مجتهد: دعواسى نه اوزرينه
مبتلىدر؟

مبتلج { ص. عر. } [«بتلج» دن
{ سذ. مفاعله } ۱. بنا
اولغش، قورلش، مؤسس: بر
قياك اوزرينه مبتلى قلع. ۲.
مجتهد: دعواسى نه اوزرينه
مبتلىدر؟

حات فنية جديده باشليجه او.
روپا السنه سنده مستعمل بو.
Logie تعبيرينى ترجمه ايدر:
مبحث الاثمار = Carpologie
مبحث الازهار = Anthologie و
ساژه.

مبحوث عنه { ص. عر. } [«مبحوث عنه» دن
{ سذ. مفاعله } ۱. خور
قوللايان، اعتبار سز، خوار،
حقير، كپازه. ۲. يك بول واو-
جوز: بوسنه عيش يك مبتدل.
{ سذ. عر. } [«بتدل» دن
{ سذ. مفاعله } ۱. دوشككون،
كرفتار، دوچار: بر درده مبتلا
اولدى؛ عشرته مبتلا. ۲. عاشق،
افاده: اوقادينك مبتلا سيدر؛
برچنكيه مبتلا در.

مبتلى { ص. عر. } [«بتلى» دن
{ سذ. مفاعله } ۱. بنا
اولغش، قورلش، مؤسس: بر
قياك اوزرينه مبتلى قلع. ۲.
مجتهد: دعواسى نه اوزرينه
مبتلىدر؟

مبتلج { ص. عر. } [«بتلج» دن
{ سذ. مفاعله } ۱. بنا
اولغش، قورلش، مؤسس: بر
قياك اوزرينه مبتلى قلع. ۲.
مجتهد: دعواسى نه اوزرينه
مبتلىدر؟

مبتلج { ص. عر. } [«بتلج» دن
{ سذ. مفاعله } ۱. بنا
اولغش، قورلش، مؤسس: بر
قياك اوزرينه مبتلى قلع. ۲.
مجتهد: دعواسى نه اوزرينه
مبتلىدر؟

باقر آتیه، سکه مغشوشه. ۲. **مَبَاقِی** { ص. عر. ذ: متباقیه. }
 زافلاشان: منازل متباعدة.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متباقیه. }
 «بقاء» دن سف. تفاعل
 کری قالان، آرتان: مقدار متباق.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متباقیه. }
 «بکاء» دن سف. تفاعل
 آغلار کبی اولان، یالادن آغلایان.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متباقیه. }
 «پن» دن سف. تفاعل
 ۱. بر رینه ضد اولان، بربر-
 ۲. ینک عکسی اولان، متضاد.
 ۳. (حسابده) مشترک مقسوم علیه‌ری اولیان (وقلر).
مَبَاقِی { ص. عر. ج: متبحرین. }
 «بحر» دن سف. تفاعل
 وفضلده دریا کبی واسع و عمیق
 اولان، علمک کنه و قمرینه واران: متبحرین علمادن.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متبدله. }
 «بدل» دن سف. تفاعل
 تبدل ایشمش، دیکشمش، منغیر، دیگر کون.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متبرکه. }
 «برکة» دن سف. تفاعل
 کندیسله تبرک و تین اولنان، مبارک: شیخ عطارک انقاس متبرکه‌سی.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متبسمه. }
 «بسم» دن سف. تفاعل
 کولومسین، تبسم ایدن، کولر: متبسم برچهره ایله.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متبسمه. }
 «مسیه» دن سف. تفاعل
 متبسمانه بر یوزله: متبسمانه باقدی.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متباعدة. }
 «بعد» دن سف. تفاعل

تین لازم اولدیغندن اسم مفعول صورتده یانک قحیله قوللانما. **مَبَاقِی** { ص. عر. ذ: متباعدة. }
 «تبع» دن سف. تفاعل
 بربری آردنجه کلن، بربرینی تعاقب ایدن، متعاقب: وقایع متتابعه: متابع الورود، متتابع الظهور = آردنجه ورود ویا ظهور ایدن.
مَبَاقِی { ص. عر. ج: متابع. }
 «تبع» دن سف. تفاعل
 بربری آردنجه کلن، بربرینی تعاقب اوله‌رق: متتابعاً ظهور ایدن احوال.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متابعه. }
 «تبع» دن سف. تفاعل
 تتبع ایدن، آرقسینه دوشوب آرشدیران: کتب حدیث متبعلرندن.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متبوعه. }
 «تبع» دن سف. تفاعل
 ۱. تاج کیش، تاجلی. ۲. بار تاج صورتده ظرفی اولان (چیچک).
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متجاسره. }
 «جساره» دن سف. تفاعل
 عل تجاسر و جرأت ایدن، بر آیشه پرواز کیریش: مخالف قانون حرکت متجاسر اولانلر.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متجانسه. }
 «جنس» دن سف. تفاعل
 عل برجسندن اولان، همجنس: حیوانات متجانسه: متجانس الشكل.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متجاوزه. }
 «جوز» دن سف. تفاعل
 وجود پیدا ایدن، جسم و جسد حاله کچن: جسم منجه.

زویای متجاوزه = یان یانه بو. **مَبَاقِی** { ص. عر. ذ: متجسس. }
 «جس» دن سف. تفاعل
 یوقلایان، کیزلی شیلردن خبر آلمه چالیشان، آرشدیران، نفتیش ایدن.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متجسس. }
 «جس» دن سف. تفاعل
 بره‌رق احوال خفیه‌یی نفتیش ایده‌رک: دائماً متجسسانه ایله ایدور: برنظر متجسسانه ایله باقیوردی.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متجسم. }
 «جسم» دن سف. تفاعل
 وجود پیدا ایده‌رک جسم کور، ریتن، تجسم ایدن: بر ملک متجسم.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متجمعه. }
 «جمع» دن سف. تفاعل
 ۱. قیوراق، قیورجق: متجمعه الاشعار = قیورجق صاجلی.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متجلیه. }
 «جلاء» دن سف. تفاعل
 ۱. میدان چیقان، کوریتن، ظاهر، عیان ۲. یارلاق، رو-شن، رخشان.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متجمعه. }
 «جمع» دن سف. تفاعل
 طویلانش بریکشم: بیغلمش، مجتمع.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متجمعه. }
 «جم» دن سف. تفاعل
 ۱. میدان چیقان، کوریتن، ظاهر، عیان ۲. یارلاق، رو-شن، رخشان.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متجمعه. }
 «جم» دن سف. تفاعل
 طویلانش بریکشم: بیغلمش، مجتمع.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متجمعه. }
 «جم» دن سف. تفاعل
 ۱. میدان چیقان، کوریتن، ظاهر، عیان ۲. یارلاق، رو-شن، رخشان.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متجمعه. }
 «جم» دن سف. تفاعل
 طویلانش بریکشم: بیغلمش، مجتمع.

تین لازم اولدیغندن اسم مفعول صورتده یانک قحیله قوللانما. **مَبَاقِی** { ص. عر. ذ: متجسس. }
 «جس» دن سف. تفاعل
 یوقلایان، کیزلی شیلردن خبر آلمه چالیشان، آرشدیران، نفتیش ایدن.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متجسس. }
 «جس» دن سف. تفاعل
 بره‌رق احوال خفیه‌یی نفتیش ایده‌رک: دائماً متجسسانه ایله ایدور: برنظر متجسسانه ایله باقیوردی.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متجسم. }
 «جسم» دن سف. تفاعل
 وجود پیدا ایده‌رک جسم کور، ریتن، تجسم ایدن: بر ملک متجسم.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متجمعه. }
 «جمع» دن سف. تفاعل
 ۱. قیوراق، قیورجق: متجمعه الاشعار = قیورجق صاجلی.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متجلیه. }
 «جلاء» دن سف. تفاعل
 ۱. میدان چیقان، کوریتن، ظاهر، عیان ۲. یارلاق، رو-شن، رخشان.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متجمعه. }
 «جمع» دن سف. تفاعل
 طویلانش بریکشم: بیغلمش، مجتمع.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متجمعه. }
 «جم» دن سف. تفاعل
 ۱. میدان چیقان، کوریتن، ظاهر، عیان ۲. یارلاق، رو-شن، رخشان.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متجمعه. }
 «جم» دن سف. تفاعل
 طویلانش بریکشم: بیغلمش، مجتمع.

تین لازم اولدیغندن اسم مفعول صورتده یانک قحیله قوللانما. **مَبَاقِی** { ص. عر. ذ: متجسس. }
 «جس» دن سف. تفاعل
 یوقلایان، کیزلی شیلردن خبر آلمه چالیشان، آرشدیران، نفتیش ایدن.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متجسس. }
 «جس» دن سف. تفاعل
 بره‌رق احوال خفیه‌یی نفتیش ایده‌رک: دائماً متجسسانه ایله ایدور: برنظر متجسسانه ایله باقیوردی.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متجسم. }
 «جسم» دن سف. تفاعل
 وجود پیدا ایده‌رک جسم کور، ریتن، تجسم ایدن: بر ملک متجسم.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متجمعه. }
 «جمع» دن سف. تفاعل
 ۱. قیوراق، قیورجق: متجمعه الاشعار = قیورجق صاجلی.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متجلیه. }
 «جلاء» دن سف. تفاعل
 ۱. میدان چیقان، کوریتن، ظاهر، عیان ۲. یارلاق، رو-شن، رخشان.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متجمعه. }
 «جمع» دن سف. تفاعل
 طویلانش بریکشم: بیغلمش، مجتمع.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متجمعه. }
 «جم» دن سف. تفاعل
 ۱. میدان چیقان، کوریتن، ظاهر، عیان ۲. یارلاق، رو-شن، رخشان.
مَبَاقِی { ص. عر. ذ: متجمعه. }
 «جم» دن سف. تفاعل
 طویلانش بریکشم: بیغلمش، مجتمع.

طاقم وترتیبانی تدارك واكمال
ایدلش، طوانامش، مجهز.

مُتَحَابِّ { ص. عر. ذ: متحابه.
[«حب» دن سف. تفاعل]
سویشن، حسن مناسباتده بو-
لئان، بربرینه دوست اولان:
دول متحابه.

مُتَحَارِب { ص. عر. ذ: متحاربة.
[«حرب» دن سف. تفاعل]
و حرب ایدنلرك بهری: دول
متحاربة: طرفین متحاربین.

مُتَحَاشِی { ص. عر. ذ: متحاشیه.
[«حشی» دن سف. تفاعل]
عل [چکین، صاقینان، اجتناب
ایدن.

مُتَحَاسِس { ص. عر. ذ: متحاسسه.
[«حتم» دن سف. تفاعل]
واجب، الزم، ضروری: متهم
الافتاء.

مُتَحَثِر { ص. عر. ذ: متحثرة.
[«حثر» دن سف. تفاعل]
ط. باختیلاش.

مُتَحَجِر { ص. عر. ذ: متحجرة.
[«حجر» دن سف. تفاعل]
طاش حالنه چکش، طاش اولمش:
حيوانات متحجرة.

مُتَحَدِّد { ص. عر. ذ: متحدة.
[«وحدة» دن سف. افتعال]
برلشمش، برلك اولان، متفق:

اولنرك جملهسی متحد ایدی:
متحد الفكر = بر فکرده بولنان،
هفكر: متحد المال = بر مآلده
اولان: جواهر متحدة.

مُتَحَدِّد { ص. عر. ذ: متحدة.
[«حدوث» دن سف. تفاعل]
متحداً حرکت ایتدیلر.

مُتَحَدِّث { ص. عر. ذ: متحدثه.
[«حدث» دن سف. تفاعل]

تفاعل ظهور ایدن، وقوعه کن،
یوقدن وار اولان، میدانه کن:
وقایع متحدثه.

مُتَحَرِّك { ص. عر. ذ: متحركة.
[«حرکة» دن سف. تفاعل]
۱. قیلدانان، اوینیان، دور و
حرکت ایدن: بخارله متحرك
ماکینه. ۲. حرکسی اولان،
ساکن و مجزوم اولیان، حرکلی
(حرف): فتح ایله متحرك || غیر
متحرك = اویناماز، ثابت.

مُتَحَسِّر { ص. عر. ذ: متحسره.
[«حسرة» دن سف. تفاعل]
حسرت چکن، حسرتده قالان،
مرامنه نائل اوله میان، محروم.

مُتَحَسِّس { ص. عر. ذ: متحسس.
[«حس» دن سف. تفاعل]
لغتی حسی زیاده و پک طویغولی
معناسیله قوللانیورسه کده،
عربیده دیکلوب خبر آلان
و خبرله قولاق آسان معناسنه
کلوب دیگر معناسی اولدیقندن،
بزم استعمالز یا کیشدر.

مُتَحَسِّد { ص. عر. ذ: متحسد.
[«حسد» دن سف. تفاعل]
برلکده بر حرکتده بولغق و یا
بربرینه یارديم ایتک ایچون
قوشوب طویلانان، تجمع ایدن:
حدود اوزرنده متحسد اولان
عسکر.

مُتَحَصِّل { ص. عر. ذ: متحصلة.
[«حصول» دن سف. تفاعل]
تفاعل حاصل اولان، حصوله
کن، وجود بولان: یاغورلرك
کثرتندن متحصل باناققلر.

مُتَحَصِّن { ص. عر. ذ: متحصنة.
[«حصن» دن سف. تفاعل]
تفاعل قلعیه قیاش، تحصن
ایتمش.

مُتَحَمِّل { ص. عر. ذ: متحملة.
[«حمل» دن سف. تفاعل]
تحمل ایدن، چکن، یوکنه بیان،
طیانه بیان: بو دیرک او قدر
تقلتی متحمل دکلدرد: اضعیف لکله
بیوک بر عملیاته متحمل اوله ماز:
مصائبه قارشی متحمل || بح.
متحمل صو خطی = کینک صو ک
درجده کی حوله ایله چکدیک
صو درجهسی.

مُتَحَمِّل { ص. عر. ذ: متحملة.
[«حمل» دن سف. تفاعل]
تحمل ایدن، چکن، یوکنه بیان،
طیانه بیان: بو دیرک او قدر
تقلتی متحمل دکلدرد: اضعیف لکله
بیوک بر عملیاته متحمل اوله ماز:
مصائبه قارشی متحمل || بح.
متحمل صو خطی = کینک صو ک
درجده کی حوله ایله چکدیک
صو درجهسی.

مُتَحَمِّل { ص. عر. ذ: متحملة.
[«حمل» دن سف. تفاعل]
تحمل ایدن، چکن، یوکنه بیان،
طیانه بیان: بو دیرک او قدر
تقلتی متحمل دکلدرد: اضعیف لکله
بیوک بر عملیاته متحمل اوله ماز:
مصائبه قارشی متحمل || بح.
متحمل صو خطی = کینک صو ک
درجده کی حوله ایله چکدیک
صو درجهسی.

صو درجهسی.

مُتَحَوِّل { ص. عر. ذ: متحولة.
[«حول» دن سف. تفاعل]
۱. دیکشمش، باشقه بر حال
پیدا ایتش، متغیر، دیکرکون:
چهرهسی متحول اولدی: سر-
که متحول بر شراب. ۲. چابن
دکشن، برحاله قالیان، متلون:
هوا پک متحولدر.

مُتَحَوِّل { ص. عر. ذ: متحيرة.
[«حيرة» دن سف. تفاعل]
شاشمش، شاشیرمش، حیره
دوچار، نه یله جغنی بیلز || حسة
متحيرة = اسکیرجه معلوم اولان
بش سیاره.

مُتَحَوِّل { ص. عر. ذ: متحيزه.
[«حيز» دن سف. تفاعل]
متحيزه: متحيزین. ج. فا.
متحيزان. [«حوز» دن سف. تفاعل]
بر موقع مخصوص و معتنا طوتان،
حیثیت و اعتبار صاحبی، اهمیتلی،
صاحب نفوذ: متحيزین علمادان:
متحيزان مملکت.

مُتَحَوِّل { ص. عر. ذ: متحيزه.
[«حيز» دن سف. تفاعل]
متحيزه: متحيزین. ج. فا.
متحيزان. [«حوز» دن سف. تفاعل]
بر موقع مخصوص و معتنا طوتان،
حیثیت و اعتبار صاحبی، اهمیتلی،
صاحب نفوذ: متحيزین علمادان:
متحيزان مملکت.

مُتَحَوِّل { ص. عر. ذ: متحيزه.
[«حيز» دن سف. تفاعل]
متحيزه: متحيزین. ج. فا.
متحيزان. [«حوز» دن سف. تفاعل]
بر موقع مخصوص و معتنا طوتان،
حیثیت و اعتبار صاحبی، اهمیتلی،
صاحب نفوذ: متحيزین علمادان:
متحيزان مملکت.

مُتَحَوِّل { ص. عر. ذ: متحيزه.
[«حيز» دن سف. تفاعل]
متحيزه: متحيزین. ج. فا.
متحيزان. [«حوز» دن سف. تفاعل]
بر موقع مخصوص و معتنا طوتان،
حیثیت و اعتبار صاحبی، اهمیتلی،
صاحب نفوذ: متحيزین علمادان:
متحيزان مملکت.

مُتَحَوِّل { ص. عر. ذ: متحيزه.
[«حيز» دن سف. تفاعل]
متحيزه: متحيزین. ج. فا.
متحيزان. [«حوز» دن سف. تفاعل]
بر موقع مخصوص و معتنا طوتان،
حیثیت و اعتبار صاحبی، اهمیتلی،
صاحب نفوذ: متحيزین علمادان:
متحيزان مملکت.

مُتَحَوِّل { ص. عر. ذ: متحيزه.
[«حيز» دن سف. تفاعل]
متحيزه: متحيزین. ج. فا.
متحيزان. [«حوز» دن سف. تفاعل]
بر موقع مخصوص و معتنا طوتان،
حیثیت و اعتبار صاحبی، اهمیتلی،
صاحب نفوذ: متحيزین علمادان:
متحيزان مملکت.

مُتَحَوِّل { ص. عر. ذ: متحيزه.
[«حيز» دن سف. تفاعل]
متحيزه: متحيزین. ج. فا.
متحيزان. [«حوز» دن سف. تفاعل]
بر موقع مخصوص و معتنا طوتان،
حیثیت و اعتبار صاحبی، اهمیتلی،
صاحب نفوذ: متحيزین علمادان:
متحيزان مملکت.

مُتَحَوِّل { ص. عر. ذ: متحيزه.
[«حيز» دن سف. تفاعل]
متحيزه: متحيزین. ج. فا.
متحيزان. [«حوز» دن سف. تفاعل]
بر موقع مخصوص و معتنا طوتان،
حیثیت و اعتبار صاحبی، اهمیتلی،
صاحب نفوذ: متحيزین علمادان:
متحيزان مملکت.

الجنس. || بحر. متخالف المركز =

مُتَخَلِّق { ص. عر. ذ: متخلقه.
[«خلق» دن سف. تفاعل]
طبیعتلشمش، برخوی ایله متصف:
اخلاق حمیده ایله متخلق.

مُتَخَلِّق { ص. عر. ذ: متخلقه.
[«خلق» دن سف. تفاعل]
قورندی قوران، خیالاتله
مشغول: قوه متخلقه = قورندی
و خیالات حاسهسی.

مُتَخَلِّل { ص. عر. ذ: متخالله.
[«دخل» دن سف. تفاعل]
تفاعل بربرینه چکش، بربرینه
کیرمش: دیکری ده ایشلمش ایکن
هنوز تأدیه اولنامش (معاش
وساژه): متداخل معاش:
معاشات متخالله.

مُتَخَلِّل { ص. عر. ذ: متخالله.
[«دخل» دن سف. تفاعل]
تفاعل بربرینه چکش، بربرینه
کیرمش: دیکری ده ایشلمش ایکن
هنوز تأدیه اولنامش (معاش
وساژه): متداخل معاش:
معاشات متخالله.

مُتَخَلِّل { ص. عر. ذ: متخالله.
[«دخل» دن سف. تفاعل]
تفاعل بربرینه چکش، بربرینه
کیرمش: دیکری ده ایشلمش ایکن
هنوز تأدیه اولنامش (معاش
وساژه): متداخل معاش:
معاشات متخالله.

مُتَخَلِّل { ص. عر. ذ: متخالله.
[«دخل» دن سف. تفاعل]
تفاعل بربرینه چکش، بربرینه
کیرمش: دیکری ده ایشلمش ایکن
هنوز تأدیه اولنامش (معاش
وساژه): متداخل معاش:
معاشات متخالله.

مُتَخَلِّل { ص. عر. ذ: متخالله.
[«دخل» دن سف. تفاعل]
تفاعل بربرینه چکش، بربرینه
کیرمش: دیکری ده ایشلمش ایکن
هنوز تأدیه اولنامش (معاش
وساژه): متداخل معاش:
معاشات متخالله.

مُتَخَلِّل { ص. عر. ذ: متخالله.
[«دخل» دن سف. تفاعل]
تفاعل بربرینه چکش، بربرینه
کیرمش: دیکری ده ایشلمش ایکن
هنوز تأدیه اولنامش (معاش
وساژه): متداخل معاش:
معاشات متخالله.

مُتَخَلِّل { ص. عر. ذ: متخالله.
[«دخل» دن سف. تفاعل]
تفاعل بربرینه چکش، بربرینه
کیرمش: دیکری ده ایشلمش ایکن
هنوز تأدیه اولنامش (معاش
وساژه): متداخل معاش:
معاشات متخالله.

مُتَخَلِّل { ص. عر. ذ: متخالله.
[«دخل» دن سف. تفاعل]
تفاعل بربرینه چکش، بربرینه
کیرمش: دیکری ده ایشلمش ایکن
هنوز تأدیه اولنامش (معاش
وساژه): متداخل معاش:
معاشات متخالله.

بك معنای ظاهر برای مقصود
اولیوب مثال کبی ایراد اولئان
آیات کریمه سی.

مَشَاعِر { ص. عر. } «شعر» دن
مَشَاعِر { س. فاعل } شاعر لکی
طافیان، شاعر لک صاعق
ایستین، ساخته شاعر.

مَشَاكِل { ص. عر. } «مشاکله»
مَشَاكِل { «شکل» دن س. فاعل } شکلی بر اولان، شکل
و صورنجه مشابه اولان لک
بهری || د. (عروضه) بحر
مشاکل = بروزن مخصوص.

مَشَاكِل { ص. عر. } «مشکله»
مَشَاكِل { «شبه» دن س. فاعل }
تذبت ایدن، بایشان، کیریشن.
مَشَاكِل { ص. عر. } «مشکله»
مَشَاكِل { «شبه» دن س. فاعل }
آغ کبی بربرینه کچن.

مَشَاكِل { ص. عر. } «مشکله»
مَشَاكِل { «شبه» دن س. فاعل }
بکره بن، نظیر.

مَشَاكِل { ص. عر. } «مشکله»
مَشَاكِل { «شبه» دن س. فاعل }
طافیق، پریشان، پراکنده.

مَشَاكِل { ص. عر. } «مشکله»
مَشَاكِل { «شبه» دن س. فاعل }
مولده، شریعتله توغل ایدن،
فقه و شریعتله بد طولی صاحبی.

مَشَاكِل { ص. عر. } «مشکله»
مَشَاكِل { «شبه» دن س. فاعل }
دالره و قولاره آبرلش، تشعب
ایتمش، چتال، داللی بوداقلی.

مَشَاكِل { ص. عر. } «مشکله»
مَشَاكِل { «شبه» دن س. فاعل }
قیلی.

مَشَاكِل { ص. عر. } «مشکله»
مَشَاكِل { «شبه» دن س. فاعل }
مشکله.

کوردیکی ایلیکی ییلن، برایلیکه
قارشلی شکر و محمدت ایدن: سزه
قارشلی، سزدن چوق متشکریم.

مَشَاكِل { ص. عر. } «مشکله»
مَشَاكِل { «شکل» دن س. فاعل }
۱. بر شکل و صورت مخصوصه
آلمش اولان، بر شکل و هیئته

کیرمش اولان: جنین رحم ما.
درده قاجنجی آیده متشکل
اولور؟ ۲. حصول بوله رق ویا
ترک ایده رک وجوده کلن،

مرکب، عبارت: طاش و طوبرا.
قدن متشکل بر تپه: یدی
اعضادن متشکل مجلس.

مَشَاكِل { ص. عر. } «مشکله»
مَشَاكِل { «شکوی» دن س. فاعل }
شکایت ایدن، خشنود سزلغنی
درمیان ایده رک احقاق حق

طلب ایدن ویا آغلاشان، مشکلی،
دادخواه: آمرندن متشکیر؛
صحتندن، هر حالندن مشکلی بر

آدم.
مَشَاكِل { ص. عر. } «شمر» دن
مَشَاكِل { «شمر» دن س. فاعل } صیغامش،
حاضر لاشمش.

مَشَاكِل { ص. عر. } «مشکله»
مَشَاكِل { «شبه» دن س. فاعل }
مشوش، قارشلیق، قارمه قارش، آکلا
شماز، حلی شکل. (مشوش
دها مستعملدر.)

مَشَاكِل { ص. عر. } «مشکله»
مَشَاكِل { «شبه» دن س. فاعل }
مشوق، چوق شوق و آرزوسی اولان،
مشتاق، آرزو کش.

مَشَاكِل { ص. عر. } «مشکله»
مَشَاكِل { «شبه» دن س. فاعل }
مشیع، شیعی مذهبنه کیرمش، شیعی
اولمش اولان.

مَشَاكِل { ص. عر. } «مشکله»
مَشَاكِل { «شبه» دن س. فاعل }
مشیکر.

مَشَاكِل { ص. عر. } «مشکله»
مَشَاكِل { «شبه» دن س. فاعل }
مشیکر.

مَصَادِف { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

داخلیه نظارته تابع سنجاق.
مَصَادِف { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

اورایه بر قول تمیدیدی متصور.
در. ۳. ذهنه کله بیلیر، ممکن،
قابل: او آدمدن بویله برایش

ظهوری اصلا مأمول و متصور
دکلیدی.
مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

ایله رجا ایدن.
مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

مَصَادِم { ص. عر. } «تصادف» ایدن، را.
ست کان.

ابتدی؛ بزبری متعاقب بر جوق
ظهور آتیز اولدی.

متعاقباً { ص. عر. ح. آردی صره،
آرقه سی صره، آرقه.
سندن: شدتی بر باغور یاغوب
متعاقباً صیاق بر کونش چیمقله
اورته لاق قورودی.

متعاقب { ص. عر. ح. متعاقب.
«عقد» دن سف. تفاعل

آره لرنده عهد و میثاق باغلا یا.
نلرک بهری: طرفین متعاقبین.

معال { ص. عر. «علو» دن سف.
تفاعل یوکسک، عالی،
بلند: خدای متعال؛ رب متعال.

صفات الاله دندر.

متعاهد { ص. عر. ح. متعاهدین.
«عهد» دن سف. تفاعل

ینترلنده عهد و پیمان و معاهده
ایدنلرک بهری: طرفین متعا.

هدین.

معبد { ص. عر. ح. متعبد.
«عبادة» دن سف. تفاعل

جناب حقه قوللق و عبادت ایدن.
معبد { ص. عر. ح. متعبد.

صیقندی: متاعب سفریه.
معجب { ص. عر. ح. متعجب.

تعجب ایدن، شاشه قالان، بر
ایشی عجیب کوروب حیرته

قالان.

معجبه { ص. عر. ح. تعجب ایده.
رک، شاشه قاهره،

حیرته: متعجبه یوزمه باقدی.
معبد { ص. عر. ح. متعبد.

بر قاج دانه اولان، بردن زیاده
اولان، جوق، بر قاج: بر مملک
متعدد طلبه سی اولور.

معبد { ص. عر. ح. متعبد.
«عدوان» دن سف.

تفاعل ۱. تجاوز ایدن، تجاوز.
۲. حدنک اثری فاعلین

مفعول دینان بر دیگر اسمه یکن،
لازم مقابلی: فعل متعدی، افعال

متعدیه.

معذر { ص. عر. ح. متعذر.
«عذر» دن سف. تفاعل

۱. عذری اولان، عذری،
معذور. ۲. کوچ، زور،

حصولی قولای اولیان: بوبر
امر متعذر در.

معرب { ص. عر. ح. متعربه.
«عرب» دن سف. تفاعل

عربلشمش، عن اصل عرب اولیوب
بعده بوجنیسته کیرمش: عرب

متعربه. ضدی: عرب طاربه،
عرب بائده.

معرض { ص. عر. ح. متعرضه.
«عرض» دن سف.

تفاعل تعرض و تجاوز ایدن،
دیگرینک حقونه و یا حدودینه

یکن.

معسر { ص. عر. ح. متعسر.
«عسر» دن سف. تفاعل

کوچ، زور، زحمتی، جتین.
معصب { ص. عر. ح. متعصب.

دن سف. تفاعل ۱. کندی طر.
فنی التزامده مبالغه ایدن،

افراطله طرفدار. ۲. کندی
دین و مذهبی و اصول و عادات

قدیمی التزامده افراط ایتمکه
برابر سائر ادیان اصحابنه خصو.

مت کوسترن و هیچ بر ترقی
قبول ایتمین: دیندار اولوب
متعصب اولمالی.

معصبیه { ص. عر. ح. متعصبیه.
«معصبیه» دن سف.

نه بر حرکت.

معظم { ص. عر. ح. متعظم.
«عظمة» دن سف. تفاعل

بیوکک صائان، کبری، عظمتی.
معین { ص. عر. ح. متعینه.

«عقوة» دن سف. تفاعل
قوقش، تعین ایتمش، بوزیلوب

فنا قوقان، چوروک.

معق { ص. عر. ح. متعلقه.
«علاقه» دن سف. تفاعل

۱. آسیلی، مربوط، باغلی، منا.
سبتی، منسوب: او آدم فلان

ذاته متعلقدر. ۲. عائد، راجع،
دائر: بوایش بکا متعلق دکلدرد؛

طبایته متعلق بر بحث. ۳. د.
بر فکک معناسی ایضاح ایدن

اسم و سائر: بومفعول، بوظرف
خائفی فعله متعلقدر؟

متعلقات { ص. عر. ح. متعلقات.
«علاقه» دن سف. تفاعل

بین: فلانک متعلقاندن بر آدم
۲. د. بر جله نک مائی انعام و

ایضاح ایدن کله ل: متعلقات
فعل.

معلم { ص. عر. ح. متعلم.
«علم» دن سف. تفاعل

سنه. تفاعل علم او کرن، او قو.
یان، درس آلان، شاگرد،

تلمیذ.

معتمد { ص. عر. ح. متعمده.
«عمد» دن سف. تفاعل

برایشی قصداً و نیت ایده رک
ایشلین: قائل متعمد. غیر متعمد =

معتمد { ص. عر. ح. متعمده.
«عمد» دن سف. تفاعل

برایشی اوزرینه آلان، در.
عهد ایدن: بونک اجر اسنه بن

متهم. = سند. عر. عسکره
ویا بردارنده رسمیه لازم اولان

ارزاق و لوازم و سائر نک
تدارک و اعطاسی شرایط معینه

ایله و بالمناقصه عهده سنه آلان
آدم، تمهیدی، قوت تراجمی:

ات تمهیدی.

معین { ص. عر. ح. متعینه.
«عین» دن سف. تفاعل

۱. تعین ایتمش، تعیین و تخصیص
اولمش، معین، مقرر. ۲. اعیان

واشرافدن اولان، معتبر.

معقب { ص. عر. ح. متغلبه.
«غلبه» دن سف. تفاعل

زورله و غلبه چالغله بر حق الله
ایدین. زوربا، غاصب.

متغلبانه { ص. عر. ح. متغلبه.
«غلبه» دن سف. تفاعل

چالغله، زوربالغله.

متغلبه { ص. عر. ح. متغلبه.
«طائفه» دن سف. تفاعل

لهرق جمع مقامنده قوللانیلر
حقز و مجرد قوت و غلبه ایله

حکمه دسترس اولانلر، زوربا
کرومی، دره بگری: متغلبه دن

بر آدم.

معفر { ص. عر. ح. متغیره.
«غیر» دن سف. تفاعل

دکشمش، باشقه لاشمش، دیگر
کون: اوقدر اعمارات جدیده

معفر { ص. عر. ح. متغیره.
«غیر» دن سف. تفاعل

دکشمش، باشقه لاشمش، دیگر
کون: اوقدر اعمارات جدیده

معفر { ص. عر. ح. متغیره.
«غیر» دن سف. تفاعل

دکشمش، باشقه لاشمش، دیگر
کون: اوقدر اعمارات جدیده

معفر { ص. عر. ح. متغیره.
«غیر» دن سف. تفاعل

دکشمش، باشقه لاشمش، دیگر
کون: اوقدر اعمارات جدیده

معفر { ص. عر. ح. متغیره.
«غیر» دن سف. تفاعل

دکشمش، باشقه لاشمش، دیگر
کون: اوقدر اعمارات جدیده

معفر { ص. عر. ح. متغیره.
«غیر» دن سف. تفاعل

دکشمش، باشقه لاشمش، دیگر
کون: اوقدر اعمارات جدیده

معفر { ص. عر. ح. متغیره.
«غیر» دن سف. تفاعل

دکشمش، باشقه لاشمش، دیگر
کون: اوقدر اعمارات جدیده

معفر { ص. عر. ح. متغیره.
«غیر» دن سف. تفاعل

دکشمش، باشقه لاشمش، دیگر
کون: اوقدر اعمارات جدیده

معفر { ص. عر. ح. متغیره.
«غیر» دن سف. تفاعل

دکشمش، باشقه لاشمش، دیگر
کون: اوقدر اعمارات جدیده

معفر { ص. عر. ح. متغیره.
«غیر» دن سف. تفاعل

دکشمش، باشقه لاشمش، دیگر
کون: اوقدر اعمارات جدیده

معفر { ص. عر. ح. متغیره.
«غیر» دن سف. تفاعل

معفر { ص. عر. ح. متغیره.
«غیر» دن سف. تفاعل

دکشمش، باشقه لاشمش، دیگر
کون: اوقدر اعمارات جدیده

معفر { ص. عر. ح. متغیره.
«غیر» دن سف. تفاعل

دکشمش، باشقه لاشمش، دیگر
کون: اوقدر اعمارات جدیده

معفر { ص. عر. ح. متغیره.
«غیر» دن سف. تفاعل

دکشمش، باشقه لاشمش، دیگر
کون: اوقدر اعمارات جدیده

معفر { ص. عر. ح. متغیره.
«غیر» دن سف. تفاعل

دکشمش، باشقه لاشمش، دیگر
کون: اوقدر اعمارات جدیده

معفر { ص. عر. ح. متغیره.
«غیر» دن سف. تفاعل

دکشمش، باشقه لاشمش، دیگر
کون: اوقدر اعمارات جدیده

معفر { ص. عر. ح. متغیره.
«غیر» دن سف. تفاعل

دکشمش، باشقه لاشمش، دیگر
کون: اوقدر اعمارات جدیده

معفر { ص. عر. ح. متغیره.
«غیر» دن سف. تفاعل

دکشمش، باشقه لاشمش، دیگر
کون: اوقدر اعمارات جدیده

معفر { ص. عر. ح. متغیره.
«غیر» دن سف. تفاعل

دکشمش، باشقه لاشمش، دیگر
کون: اوقدر اعمارات جدیده

معفر { ص. عر. ح. متغیره.
«غیر» دن سف. تفاعل

دکشمش، باشقه لاشمش، دیگر
کون: اوقدر اعمارات جدیده

معفر { ص. عر. ح. متغیره.
«غیر» دن سف. تفاعل

مُتَقَرَّبٌ {ص. عر.} «فقه» دن سف.
مُتَقَرَّبٌ {تفعل} علم فقهی اوکر.
نُش اولان، علم فقه ايله نوغل
ایدن.
مُتَفَكِّرٌ {ص. عر.} «فکر» دن سف.
مُتَفَكِّرٌ {تفعل} «فکر» دن سف. تفعل
دوشون، دوشونجه سی اولان،
طالمش، طالفین.
مُتَفَنِّنٌ {ص. عر.} «تفنن» دن سف.
مُتَفَنِّنٌ {تفعل} «تفنن» دن سف. تفعل
فون مخانه به آشنا، فنون او.
قویوب اوکر عشق: متفنن آدم.
«عریده فن نوع و درلو دیلک
اولدیفندن، اصل معنای «بر
قاج درلو اولان» ویا «درلو
شیئر دوشون» در.
مُتَفَوِّقٌ {ص. عر.} «تفوق» دن سف.
مُتَفَوِّقٌ {تفعل} «تفوق» دن سف. تفعل
اوست کان، اوستون، دیگر.
لربی کچن، قائق. ن.
مُتَقَابِلٌ {ص. عر.} «تقابل» دن سف.
مُتَقَابِلٌ {تفعل} «تقابل» دن سف. تفعل
قارشیلقی، قارشی قارشیه او.
لان، بری دیگرینک قارشیسنده
بولان. || ر. زوایای متقابل =
بری دیگرینک قارشیسنده بو.
لان زاویه لر.
مُتَقَارِبٌ {ص. عر.} «تقارب» دن سف.
مُتَقَارِبٌ {تفعل} «تقارب» دن سف. تفعل
یانین، بربرینه قریب اولان
شیئرک بهری. ن. || د. (عرو.
ضده) بحر متقارب = هر مضرا
عده درت دهمه «فعولن»
تکروردن عبارت وزن. || ر.
خطوط متقاربه = بر نقطه به
طوغری تمديد اولسان خطلر،
فر. Convergent. || م. اشعة
متقاربه = بر نقطه به اجتماع ایدن

شعاعلر. ضدی: متباعد.
مُتَقَاطِعٌ {ص. عر.} «تقاطع» دن سف.
مُتَقَاطِعٌ {تفعل} «تقاطع» دن سف. تفعل
بربری کسن، بربرینک اوستندن
کچن، آع و سطرنج صورتسده
طولا و عرضاً اوزانوب چاچرا.
زلاشان: خطوط متقاطعه.
مُتَقَاعِدٌ {ص. عر.} «تقاعد» دن سف.
مُتَقَاعِدٌ {تفعل} «تقاعد» دن سف. تفعل
دن سف. تفعل [خدمته مقدر
اولدیفنی حالد خدمت سابقه.
سنه مکافاة معاش آلوب اونو.
ران آدم: متقاعد اولدی؛
متقاعدین معاشاتی.
مُتَقَبِّضٌ {ص. عر.} «تقبض» دن سف.
مُتَقَبِّضٌ {تفعل} «تقبض» دن سف. تفعل
طوبلانا، بوروشان، چکیلن.
مُتَقَدِّمٌ {ص. عر.} «تقدم» دن سف.
مُتَقَدِّمٌ {تفعل} «تقدم» دن سف. تفعل
۱. اوکده بولان، ایلری کچن.
باشده کی، مقدم، مرجع: بو
ایش دیگرلرینه متقدمدر.
۲. یکم، اسکی، اسکیمش،
قدیم: اهم متقدمه؛ ازین متقدم
مه. ۳. تقدیم اولنان، برینک
اوکنه و حضورینه کوتوریلن:
فلان آدم یدیه متقدم هدا.
یای عاجزانه. = سذ. عر. ج:
متقدمین. اسکی آدم، قدمادن
آدم: متقدمین عندنده. ضدی:
متأخر، متأخرین.
مُتَقَرِّبٌ {ص. عر.} «تقرب» دن سف.
مُتَقَرِّبٌ {تفعل} «تقرب» دن سف. تفعل
ج: متقربین. «تقرب»
دن سف. تفعل [یاقلاشان، یاقلا.
شمغه چالیشان، جناب حقه ویا
بر بیسوک ذاته یاقلاشمغه سعی
ایدن.

تفاعل [اصیقل شمش، قویولا شمش،
کثافت پیدا ایش: جسم متکا.
ثف.
مُتَكَاسِلٌ {ص. عر.} «متکاسله» دن سف.
مُتَكَاسِلٌ {تفعل} «متکاسله» دن سف. تفعل
تفاعل [اوشن، تبیل، گوشک.
مُتَكَبِّرٌ {ص. عر.} «تکبر» دن سف.
مُتَكَبِّرٌ {تفعل} «تکبر» دن سف. تفعل
کبری، عظمتی، اولوق صاتان،
فضول.
مُتَكَبِّرَانَةٌ {ص. عر.} «تکبرانه» دن سف.
مُتَكَبِّرَانَةٌ {تفعل} «تکبرانه» دن سف. تفعل
جواب وردی.
مُتَكَلِّفٌ {ص. عر.} «تکلف» دن سف.
مُتَكَلِّفٌ {تفعل} «تکلف» دن سف. تفعل
تکفل ایدن، کفیل اولان،
کفالتله تأمین ودرعهده ایدن:
او آدم ایچون، بو ایش ایچون
بن سزه متکلفم.
مُتَكَلِّمٌ {ص. عر.} «تکلم» دن سف.
مُتَكَلِّمٌ {تفعل} «تکلم» دن سف. تفعل
۱. سولین، لقردی ایدن، نا.
طنق، کویا: لسان عربله متکلمدر.
۲. د. (صرفده) افعال وکنا
یاتک اوج شخصندن بری که
السنة سائرده برنجی شخص
عد اولنور و مخاطب و غایبه
مقابلدر. بن، بز، کلیم، کیدرز
کی. ترکیده مفرد و جمعی
وارد: عریده مفردینه «نفس
متکم وحده» وجمع ايله ثنیه به
مشترک اولان صیغه سده «نفس
متکم مع الغیر» دینیر. ۳.
نطق ایراد ایدن، وعظ وخطبه
ایلین، خطیب. = سذ. عر. ج:
متکلمین. علم کلام یعنی عقائد
اسلامیه مسائل عالییه و دقیقیه سی
علنه واقف و منسوب اولان: بر

فقیه ايله بر متکلم بیننده واقع
مباحثه: متکلمین قولجه. || نفس
متکلم = ایکنجی معنایه لا.
مُتَكَوِّنٌ {ص. عر.} «تکون» دن سف.
مُتَكَوِّنٌ {تفعل} «تکون» دن سف. تفعل
تکون ایدن، حاصل اولان،
وجوده کان تدریجاً وجود پیدا
ایدن، مشکل: کره ارضک هر
باقیه سی اعصار کثیره ترسباتندن
متکوندر.
مُتَكَيِّئٌ {ص. عر.} «تکئ» دن سف.
مُتَكَيِّئٌ {تفعل} «تکئ» دن سف. تفعل
طیانان، طیانمش.
مُتَلَبِّسٌ {ص. عر.} «تلبس» دن سف.
مُتَلَبِّسٌ {تفعل} «تلبس» دن سف. تفعل
کیینیش. «لابس» دها
مستعملدر.
مُتَلَذِّذٌ {ص. عر.} «تلذذ» دن سف.
مُتَلَذِّذٌ {تفعل} «تلذذ» دن سف. تفعل
برشینک طادینی طویان، لذت
آلان، خوشلان، حظ ایدن:
اوبویه شیئرلردن متلذذ اولور.
مُتَلَطِّفٌ {ص. عر.} «تلطف» دن سف.
مُتَلَطِّفٌ {تفعل} «تلطف» دن سف. تفعل
کاکه معامله ایدن.
مُتَلَفٌ {ص. عر.} «تلف» دن سف.
مُتَلَفٌ {تفعل} «تلف» دن سف. تفعل
اتلاف و اسراف ایدن، مهلك.
مُتَلَفِّظٌ {ص. عر.} «تلفظ» دن سف.
مُتَلَفِّظٌ {تفعل} «تلفظ» دن سف. تفعل
برسوزی آعزندن چیقاران،
تلفظ و تقوه ایدن. ن.
مُتَلَقِّبٌ {ص. عر.} «تلقب» دن سف.
مُتَلَقِّبٌ {تفعل} «تلقب» دن سف. تفعل
لقبلانمش، لقبی، برلقی اولان:
بارباروس لقبیه متلقب خیر
الدین باشا.
مُتَلَقٍّ {ص. عر.} «تلقى» دن سف.
مُتَلَقٍّ {تفعل} «تلقى» دن سف. تفعل

بربرینه چاربان، چاربدشان،
چالقه لنان، چریندیلی، طالغلی:
بحر متلاطم.
مُتَلَفِّفٌ {ص. عر.} «تلافی» دن سف.
مُتَلَفِّفٌ {تفعل} «تلافی» دن سف. تفعل
فوت ابتدکی بر شیشه مقابل
دیگر برشی قرانان، تلافی مافات
ایدن. ن.
مُتَلَقٍّ {ص. عر.} «تلقى» دن سف.
مُتَلَقٍّ {تفعل} «تلقى» دن سف. تفعل
قاوشمش، اولاشمش.
مُتَلَبِّسٌ {ص. عر.} «تلبس» دن سف.
مُتَلَبِّسٌ {تفعل} «تلبس» دن سف. تفعل
کیینیش. «لابس» دها
مستعملدر.
مُتَلَذِّذٌ {ص. عر.} «تلذذ» دن سف.
مُتَلَذِّذٌ {تفعل} «تلذذ» دن سف. تفعل
اوبویه شیئرلردن متلذذ اولور.
مُتَلَطِّفٌ {ص. عر.} «تلطف» دن سف.
مُتَلَطِّفٌ {تفعل} «تلطف» دن سف. تفعل
کاکه معامله ایدن.
مُتَلَفٌ {ص. عر.} «تلف» دن سف.
مُتَلَفٌ {تفعل} «تلف» دن سف. تفعل
اتلاف و اسراف ایدن، مهلك.
مُتَلَفِّظٌ {ص. عر.} «تلفظ» دن سف.
مُتَلَفِّظٌ {تفعل} «تلفظ» دن سف. تفعل
برسوزی آعزندن چیقاران،
تلفظ و تقوه ایدن. ن.
مُتَلَقِّبٌ {ص. عر.} «تلقب» دن سف.
مُتَلَقِّبٌ {تفعل} «تلقب» دن سف. تفعل
لقبلانمش، لقبی، برلقی اولان:
بارباروس لقبیه متلقب خیر
الدین باشا.
مُتَلَقٍّ {ص. عر.} «تلقى» دن سف.
مُتَلَقٍّ {تفعل} «تلقى» دن سف. تفعل

فقیه ايله بر متکلم بیننده واقع
مباحثه: متکلمین قولجه. || نفس
متکلم = ایکنجی معنایه لا.
مُتَكَوِّنٌ {ص. عر.} «تکون» دن سف.
مُتَكَوِّنٌ {تفعل} «تکون» دن سف. تفعل
تکون ایدن، حاصل اولان،
وجوده کان تدریجاً وجود پیدا
ایدن، مشکل: کره ارضک هر
باقیه سی اعصار کثیره ترسباتندن
متکوندر.
مُتَكَيِّئٌ {ص. عر.} «تکئ» دن سف.
مُتَكَيِّئٌ {تفعل} «تکئ» دن سف. تفعل
طیانان، طیانمش.
مُتَلَبِّسٌ {ص. عر.} «تلبس» دن سف.
مُتَلَبِّسٌ {تفعل} «تلبس» دن سف. تفعل
کیینیش. «لابس» دها
مستعملدر.
مُتَلَذِّذٌ {ص. عر.} «تلذذ» دن سف.
مُتَلَذِّذٌ {تفعل} «تلذذ» دن سف. تفعل
اوبویه شیئرلردن متلذذ اولور.
مُتَلَطِّفٌ {ص. عر.} «تلطف» دن سف.
مُتَلَطِّفٌ {تفعل} «تلطف» دن سف. تفعل
کاکه معامله ایدن.
مُتَلَفٌ {ص. عر.} «تلف» دن سف.
مُتَلَفٌ {تفعل} «تلف» دن سف. تفعل
اتلاف و اسراف ایدن، مهلك.
مُتَلَفِّظٌ {ص. عر.} «تلفظ» دن سف.
مُتَلَفِّظٌ {تفعل} «تلفظ» دن سف. تفعل
برسوزی آعزندن چیقاران،
تلفظ و تقوه ایدن. ن.
مُتَلَقِّبٌ {ص. عر.} «تلقب» دن سف.
مُتَلَقِّبٌ {تفعل} «تلقب» دن سف. تفعل
لقبلانمش، لقبی، برلقی اولان:
بارباروس لقبیه متلقب خیر
الدین باشا.
مُتَلَقٍّ {ص. عر.} «تلقى» دن سف.
مُتَلَقٍّ {تفعل} «تلقى» دن سف. تفعل

مُتَمَرِّدٌ { ص. عر. د: متمرده .
«مصادقة دهن سف. تفعل»
بر سوء حرکت یوننده دوام و
اصرار ایدن، عنادجی .

مُتَمَرِّدَانَه { ص. ح. ف. ا. بقی و
عصیاننده اصرار و
عنادله : متمردانه مقاومت استدی .

مَمُوجٌ { ص. عر. م: مَمُوجٌ - مَمُوجٌ }
 («مَمُوجٌ» ذن سف. تفعّل)
 ١. طالغه لئاز، طالغه لئاز : مح.

متناظره، ص. عر. ١: متناظره،

آوب عقلی باشنه طولایان،

مجموعه
ص. عربی : متنفسه.
[الانفاس من سف. تظفا.]

تنفس ایدن، صولوق آلان. **مَسْكِرَ** { ص. عر. ث: متواریه. **مَتَوَارِي** { (وری) دن سف. تفاء. **مَسْكِرَ** { (نكره) دن سف. تفعل. بالالزام طانیله حق حال و قیافه کیرن، یالاندن براسم طاقینوب کیم اولدیغنی بللی ایشدیرمین، تبدیل، بتا. اینقونیتو. **مَسْكِرَ** { ح. عر. تبدیل **مَسْكِرَ** { اوله رق، کندینی بللی ایشدیرمکسزین، براسم کاذبله. (قرال خاندانلرینه ویرمکلتک صنف عالی سیاسی و ملکیتسه منسوب اولان ذواتک تشریفات رسمیه اجرانسته میدان برافاق ایچون بالالزام دیگر براسم آلوب کزملری حقنده مستعملدر. In cognito **مَسْوَع** { ص. عر. ث: متنوعه. **مَسْوَع** { (نوع) دن سف. تفعل. برنوع دن اولیان، درلو درلو، چشیدچشید، کونا کونا مختلف: متنوع قاشلر. متنوع چیچکر. **مَسْوَرَّ** { ص. عر. ث: متواتره. **مَسْوَرَّ** { (وتر) دن سف. تفعل. خلق بیننده سویلیان، آغزدن آغزه بایلان، شیوع بولان، تواتر ایدن: اوله بر حوادث متواتر اولدی: حوادث متواتره. **مَتَوَارَث** { ص. عر. ث: متواتره. **مَتَوَارَث** { (وراثه) دن سف. تفاء. عل [میراث قالان، ارثا کچن، بآدان اولاده قاهره تسلسل ایدن: اموال متواتره. **مَتَوَارِد** { ص. عر. ث: متواتره. **مَتَوَارِد** { (ورود) دن سف. تفاء. عل [وارد یعنی کان معناسیله قوللانیرسه قدده، یا کلیش او. لوب، عربیده بربرینه یا قلاشان ویرلکده تصادف ایدن دیمکدر.

ص. عر. ث: متواریه. **مَتَوَالِيَا** { ح. عر. بربرینی ولی **مَتَوَالِيَا** { ایدره رک، آره لق ویر. مکسزین، بلافاصله، بردوزیه: برهفته متوالیا یا غمور یاغدی. **مَتَوَجَّه** { ص. عر. ث: متوجهه. **مَتَوَجَّه** { (وجه) دن سف. تفعل. ۱. یوزطوتان، بریره طوغری حرکت و عزیمته تصدی ایدن، یوله چیقان: قوسیه به متوجه اولدی. ۲. برینه توجهی یعنی نظر و حسن ظن و محبتی اولان: او ذات بکا متوجه کورینور. (بو ایکجی معنا عربیده یوقدر). **مَتَوَجَّه** { ح. عر. یوز طوته. **مَتَوَجَّه** { رق، قصد و نیت ایده. رک: بروسیه به متوجهاً حرکت ابدی. **مَتَوَجَّش** { ص. عر. ث: متوحشه. **مَتَوَجَّش** { (وحش) دن سف. تفعل. ایدوب کیده رک: بو ایک یول متوازیاً شهره قدر ممتد اولور. **مَتَوَاضِع** { ص. عر. ث: متواضعه. **مَتَوَاضِع** { (وضع) دن سف. تفعل. ایدوب کیده رک: بو ایک یول متوازیاً شهره قدر ممتد اولور. **مَتَوَرَّع** { ص. عر. ث: متورعه. **مَتَوَرَّع** { (ورع) دن سف. تفعل. ورع و تقوی صاحبی، متقی، برهیزکار. **مَتَوَرَّم** { ص. عر. ث: متورمه. **مَتَوَرَّم** { (ورم) دن سف. تفعل. ۱. ط. شیش، قباریق. ۲. عو. سل الرنه دینلن علت مهلکیه دوچار، ورم اولمش. **مَتَوَسِّط** { ص. عر. ث: متوسطه. **مَتَوَسِّط** { (وسط) دن سف. تفعل. ۱. آره به کیرن، توسط ایدن، میانجی. ۲. اورته حالده اولان، اورته ده کلن، ایکجی اورته سی، وسطی. **مَتَوَسِّل** { ص. عر. ث: متوسله. **مَتَوَسِّل** { (وسيله) دن سف. تفعل. ایدوب کیده رک: آره لق ویر. مکسزین دوام ایدن، آرتسز آره سز، بردوزی اولان: کور. دیکم الطاف متوالیه: متوالی الظهور = بلافاصله ظهور ایدن.

تاریخچه تقریه چالیشان. **مَتَوَسِّلَا** { ح. عر. وسیله اتخاذ **مَتَوَسِّلَا** { ایدره رک، استناد ایده. رک: متوسلاً الی عنایه الله تعالی. **مَتَوَطَّن** { ص. عر. ث: متوطنه. **مَتَوَطَّن** { (وطن) دن سف. تفعل. بریری وطن اتخاذ ایدن، یر لشن، برلشمش: بغداد ده متوطن اولدی. **مَتَوَغَّل** { ص. عر. ث: متوغول. **مَتَوَغَّل** { (وغول) دن سف. تفعل. علم و فنك پك ایلرینسه وغور و کهنه واران: ادبیاتده متوغل بر آدم. (اسمانزده سها مشغول معناسیله و «ایله» ادا. تیه قوللانیلوب، مثلاً: ادبیاتله متوغل دینلور. **مَتَوَفَّا** { ص. عر. ث: متوفی. **مَتَوَفَّا** { (وفاة) دن سف. تفعل. اولو، مرحوم، وفات ایتمش: متوفاک اقباسنه تسلیت ویرمک. **مَتَوَقَّف** { ص. عر. ث: متوقفه. **مَتَوَقَّف** { (وقوف) دن سف. تفعل. ۱. طوران، توقف ایدن، ایلری به وارمیوب بریده قا لان. ۲. برشیه باغلی، منوط، وابسته: تحصیل علم سعی و اقدامه متوقفدر. ۳. ایلر یلمیوب بر حالده طوران (مرض ویا مریض): خسته، خسته لق شمذیک متوقف بر حالده در. **مَتَوَقَّ** { ص. عر. ث: متوقیه. **مَتَوَقَّ** { (وقایه) دن سف. تفعل. صاقیان، کندینی کوزه دن، احتراز واجتتاب ایلمن. **مَتَوَكَّل** { ص. عر. ث: متوكله. **مَتَوَكَّل** { (وكل) دن سف. تفعل. ایدوب کیده رک: آره لق ویر. مکسزین دوام ایدن، آرتسز آره سز، بردوزی اولان: کور. دیکم الطاف متوالیه: متوالی الظهور = بلافاصله ظهور ایدن.

هرایشی اراده الهیه حواله ایدوب الله دن کلنه راضی اولان، الله توکل ایدن: انسان بر آزده متوکل اولمی. **مَتَوَلَّد** { ص. عر. ث: متولده. **مَتَوَلَّد** { (ولادت) دن سف. تفعل. ۱. طوغان، تولد ایدن، دنیا به کلن: صاغلام ایویندن متولد چوچق. ۲. مج. نشئت ایتمش، حاصل اولمش، منبعث: افعال و مسامحه دن متولد برخطا در. **مَتَوَلَّی** { ص. عر. ث: متولیه. **مَتَوَلَّی** { (ولی) دن سف. تفعل. اداره سنه مأمور و اوقاف هایون نظارتک انضمام رأی و مساعده. سیله صرفیاته مأذون آدم که اکثریا اولاد واقفدن اولور، تولیت صاحبی: بوقفک متولیلی کیمدر؟ اوقادین پدری وقفک متولیه سیدر. **مَتَوَهَّم** { ص. عر. ث: متوهمه. **مَتَوَهَّم** { (وهم) دن سف. تفعل. وهمه تابع اولان، وهمی، وهم. **مَتَهَالَك** { ص. عر. ث: متهالک. **مَتَهَالَك** { (هلاک) دن سف. تفاء. عل [کندینی نهلکیه آه جق درجه ده آرزو و تلاشه بر آیشه قوشان، تهالکله برایشه کیریشن. **مَتَهَزَّز** { ص. عر. ث: متهززه. **مَتَهَزَّز** { (هز) دن سف. تفعل. دیره بن، زینغردایان. **مَتَهَمَّ** { ص. عر. ث: متهمه. **مَتَهَمَّ** { (وهم) دن سف. تفعل. فاعلی متعددی اولدیغندن، تهمتلی معناسیله هانک کسرله اسم فاعل صورتیده استعمالز غلطدر. **مَتَهَمَّ** { ص. عر. ث: متهمه. **مَتَهَمَّ** { (وهم) دن سف. تفعل. ۱. اویانیق، اویانمش، بیدار. ۲. کوزی آجیق، غفلتده اولیان، بصیرتلی: محاربه تک برنجی شرطی دشمنک احواله واقف و متیقظ اولمقدر.

۱. تهمتلی، حقنده شبهه اولتان کندیسنه برجرم و قباحث استناد اولان: متهم توقیف اولنوب استنطاقه آلدی. ۲. قباحثی، برجرم فاعلی: متهم اولیان تور. قاز. **مَتَهَمَّ** { ص. عر. ث: متهمه. **مَتَهَمَّ** { (وهم) دن سف. تفعل. ۱. طوغان، تولد ایدن، دنیا به کلن: صاغلام ایویندن متولد چوچق. ۲. مج. نشئت ایتمش، حاصل اولمش، منبعث: افعال و مسامحه دن متولد برخطا در. **مَتَوَلَّی** { ص. عر. ث: متولیه. **مَتَوَلَّی** { (ولی) دن سف. تفعل. اداره سنه مأمور و اوقاف هایون نظارتک انضمام رأی و مساعده. سیله صرفیاته مأذون آدم که اکثریا اولاد واقفدن اولور، تولیت صاحبی: بوقفک متولیلی کیمدر؟ اوقادین پدری وقفک متولیه سیدر. **مَتَوَهَّم** { ص. عر. ث: متوهمه. **مَتَوَهَّم** { (وهم) دن سف. تفعل. وهمه تابع اولان، وهمی، وهم. **مَتَهَالَك** { ص. عر. ث: متهالک. **مَتَهَالَك** { (هلاک) دن سف. تفاء. عل [کندینی نهلکیه آه جق درجه ده آرزو و تلاشه بر آیشه قوشان، تهالکله برایشه کیریشن. **مَتَهَزَّز** { ص. عر. ث: متهززه. **مَتَهَزَّز** { (هز) دن سف. تفعل. دیره بن، زینغردایان. **مَتَهَمَّ** { ص. عر. ث: متهمه. **مَتَهَمَّ** { (وهم) دن سف. تفعل. فاعلی متعددی اولدیغندن، تهمتلی معناسیله هانک کسرله اسم فاعل صورتیده استعمالز غلطدر. **مَتَهَمَّ** { ص. عر. ث: متهمه. **مَتَهَمَّ** { (وهم) دن سف. تفعل. ۱. اویانیق، اویانمش، بیدار. ۲. کوزی آجیق، غفلتده اولیان، بصیرتلی: محاربه تک برنجی شرطی دشمنک احواله واقف و متیقظ اولمقدر.

میسقطانه (ص. ح. فا. اویا. اولیه رقی بصیرتله: متیقطانه طاووراعلی؛ تفتیشات متیقطانه.
 (ص. ع. ر. ذ: متینه.
 میمن (یعنی «دن سف. تفعل.
 — فعل لازم اولدیفیون،
 سمف. صورتنده ایکنجی میمک
 قحیله غلطدر. مبارک، قوتلی،
 برکتلی، قدملی: جناب حق
 تاهلکزی متین ایله.

مین (ص. ع. ر. ذ: متینه. «مثا.
 مین «نه دن صف. ۱. طایبقی،
 صاغلام، قوی: متین بنا: متین
 قاش. ۲. مج. سوزندن دوغمز،
 نباتی، فکر و مسلکندن او.
 بناماز: متین آدم. ۳. طوغری،
 شایان اعتماد، قابل استناد، محکم:
 رأی متین.

مساب (ص. ع. ر. ذ: مثابه. «ثواب»
 مساب (دن سمف) ثواب قرآنان،
 ابتدکی ایلیکه قارشی من طرف
 الله اجر و مکافاته نائل اولان:
 فقرایه یاردم ایدن البته مشاب
 اولور.

مسابرت (یا مشابره. ش. ع.
 «ثبر» دن مص. مفاعله)
 دواملی اشتغال، اقدام، مدا.
 ومت. ذ.

مسابه (ش. ع. ر. درجه، منزله:
 لاشی مثابه سنده.

میشال (س. ع. ر. ج: امثله. ۱.
 اورنک، نمونه، عمومی بر
 شیک ویا بر قاعده نك آکلا.
 شله میون ایراد اولنان اورنک:
 هر قاعدهیه بر مثال کتیرملی؛
 حسن اخلاقده مثال اوله جی بر

آدمدر. ۲. شبیه، نظیر، بکزر:
 ملک مشالی؛ دریا مشال. ۳.
 رؤیا، دوش: عالم مشال = عالم
 معنی. ۴. د. (صرف عربیده)
 حروف اصلیه ثلثه سندن برنجسی
 «و» یاخود «ی» اولان فعل:
 مشال واوی؛ مشال یائی. =
 ج. افعال عربیه نك یا لکز ثلاثه
 مجرددن صورت تصریفی کو.
 ستربر مثالاری حاوی رساله کاک
 اول اوقوتدیریلیر: امثله اوقو.
 یور: امثله مختلفه = صیغ
 مختلفه نك یا لکز مفرد غایب رینی
 حاوی جدول، نصر، بنصر،
 نصر آکبی؛ امثله مطرده = بهر
 صیغه نك مفرد، ثنیه، جمع،
 غائب، مخاطب، متکلم و مذکر،
 مؤنث اعتباریه صور مختلفه سنی
 حازی جدولر. «مثل» و جمی
 اولان «امثال» لغت رینی بونکله
 تشویش ایتمه ملی.

ممانه (ش. ع. ر. سیدیک قاوغی.
 ممانه || ط. التهاب، مثانه، ذات
 المثانه = فر. Cystite و سائر.

ممانی (س. ع. ر. ج. قرآن کر.
 میمک مجموعنه ویا مفصل
 سورهلرینه ویا سورة فاتحهیه
 ویرین اسمدر. || سبع المثانی =
 سورة فاتحهیه ترکیب ایدن بدی
 آیت کریمه.

مثبت (ص. ع. ر. ذ: مثبتیه.
 مثبت «ثبوت» دن سمف. افعال)
 ۱. دلیل و برهانله کواسترلش،
 صحت و حقیقتی ثبوت بولش،
 اثبات اولنش، صاغلام، محقق:
 وقعه نك او صورتله جریانی
 مثبتدر؛ تاریخله مثبتدر. ۲. د.

منفی اولیان، حد نك وقوعی
 بیان ایدن: نك نك فعل مثبت و
 کله مک فعل منفیدر. ۳. م.
 الکتریک ایکی جنسندن بری که
 منفی دینن دیکریله تماسه کلنجه
 پانلار.

میشال (س. ع. ر. بر یچی در.
 میمک اسم اسکی برون که بو
 کون یا لکز ذی قیمت طاشلر
 وسائر و زننده قوللانیلیر.
 || مثقال ایله = یک آز مقدارده:
 محبت قنطاریله آلیش ویریش
 مثقال ایله.

میشب (س. ع. ر. «نق» دن
 میقب اسم آت. تر. زبازدی:
 ماتقاب. نخته و معدن وسائرده
 دایک آچمه مخصوص یای که
 اوجنه ایستیلن بیوکلکده بور.
 غو طاقیلیر. || جمر. اعضاء
 مختلفه دلیکه مخصوص آلات
 مختلفه: مثقب الرأس، مثقب
 الرحم وسائر.

میشقوب (ص. ع. ر. ذ: مثقوبه.
 «نق» دن سمف)
 دلنش، دلیکلی. ذ.

میشل (س. ع. ر. ج. امثال. ۱.
 بکزر، شبه، نظیر، مانند،
 اش: بونک دنیاده مثلی بولماز؛
 مثلی یا یقی. ۲. مقدار، حجم:
 اوبونک ایکی مثیلدر؛ بونک بر
 مثلی ده لازم. = ج. قانون

و نظامده مصرح اولیان شیک
 تجویزینیه مدار اولق اوزره
 سبق ایتمش حال: بونک هیچ
 امثالی یوقدر؛ امثاله توفیقاً.

میشل (س. ع. ر. ج: امثال. ۱.
 مثال، بر قاعده عمومییه
 نمونه اولق اوزره ایراد اولنان

سوز. ۲. معنای ظاهریسی قصد
 اولنیوب ضمه و کفایه دیکریر
 شینه دلالت ایتمک اوزره ایراد
 اولنان سوز: بر مثل سوبلدی؛
 مشهور بر مثل واردر. ۳. آداب
 و اخلاق و نصابجه معنای کوچک
 حکایه: امثال لقمان؛ امثال حکما.
 («مصل» بوندن غلطدر) || ضرب
 مثل، ج. ضرب امثال = آتال
 سوزی.

میشلا (ح. ع. ر. مثال مقامنده،
 فرضا، سوزکلیشی: کوچک
 بر حیوان مثلا بر کدی، بریسی
 کلیرسه مثلا سزکله کر.

میشلث (ص. ع. ر. ذ: مثانشه.
 «لثه» دن سمف. تفعل)
 ۱. اوچلی، اوچ قات، اوچ
 شیندن عبارت، اوچ قسمدن
 مرکب: اتفاق مثث = اوچ
 دولت بیننده کی اتفاق. ۲. اوچ
 گوشلی، اوچ ضلع ایله محاط:
 شکل مثث. = س. ع. ر. ۱.

ر. «هندسه ده» اوچ گوشلی و
 اوچ ضلع ایله محاط شکل:
 مثث قائم الزویه؛ مثث منفرج
 الزویه؛ مثث متساوی الا.
 ضلاع؛ مثث متساوی الساقین
 وسائر. ۲. اوچ کره قاشا.
 دیلوب قویولا شمش و بهارات
 و شکرله قاریشیق مشروب.

میشلثات (س. ع. ر. ج. اشکال
 مثله قواعدندن و بونلر
 واسطه سیله مساحه اصولندن بحث
 ایدن هندسه: مثلاث مستویه =
 سطحی مثلاث مجئی، فر. Tri-
 gonometrie plane؛ مثلاثات
 کروییه = بر کره نك اقسامندن

اولان مثلاثات مجئی، فر. Trigo-
 nometrie sphérique.

میشلفو (یا مثالی. ص. بکزر شبیه،
 نظیر، مانند، کبی قییلندن:
 بومثللو آدملر = بوکبی، بوقییل،
 بوکا مانند آدملر.

میشمر (ص. ع. ر. ذ: مئمره. «مئر»
 «دن سف. افعال» ۱. میش
 ویرن، میوددار: مئر آغالر؛
 اشجار مئمره. ۲. محصول ویرن،
 محصولدار. ۳. فائده لی، نافع،
 کارلی: عملیات مئمره؛ مساعی
 مئمره. ۴. نتیجه ویرن، مؤثر،
 کارکر: بنم نصیحتلرم، سوزم
 مئر اولمدی.

میشمه (ص. ع. ر. ذ: مئمه. «نمان»
 «دن سمف. تفعل» ۱. سکر
 قات، سکرلی، سکرلک، سکر
 جزیدن مرکب. ۲. سکر
 ضلعی، سکر گوشلی: شکل
 مئن.

میشمه (ص. ع. ر. ذ: مئمی. با:
 مساة مئمی.

میشم (س. ع. ر. «نمان» دن)
 «هر ایکی مصرعی بر ق.
 فیه ده اولان شعرکه اکثریا
 اوزونجه منظومه صورتنده
 اولور، منظومه: بوسف زلیخا
 حقنده کوزل بر مثنویسی واردر.
 — مولانا جلال الدین رومی
 حضرتلرینک بو صورتده مرتب

کتاب مشهورینه ده علم اولمشدر:
 مثنوی شریف؛ شارح مثنوی.

میشم (س. ع. ر. ج. ع. مثنوی
 «مثنویات» قییلندن اشعار، منظو.
 مات: دیوانندن باشقه بر خیلی
 مثنویاتی ده واردر.

میشمه (ص. ع. ر. ذ: مئمه. «نمان»
 «دن سمف. تفعل» ۱. ایکی
 قانی: ایکی جزیدن مرکب، ایکیلی،
 ایکیک. ۲. تنبیه صیغه سنده،
 ایکی شخص و یا شینه دلالت ایدن
 (کله). ۳. ایکی نقطه لی (حرف):
 تاه مئمه. «مثنوی» مثنیه» دن
 مبدل اولدیفیون «مئنات»
 صورتنده یازلاملیر.

میشمه (س. ع. ر. ج: مثنوبات.
 «بر عمل خیره مقابل من
 طرف الله ویرین اجر و مکافه،
 ثواب.

میشول (س. ع. ر. بر ذاتک حضو.
 «رنده آیاقد» طورمه:
 حضور شاهانه مشول شرفته
 نائل اولدی.

میشیل (ص. ع. ر. بکزر، شبیه،
 نظیر. ذ.

میشجاب (ص. ع. ر. «جواب» دن
 «سمف. افعال» قبول جوابنه
 نائل اولان، طلب و آرزوسی
 قبول اولنان: میجاب الدعوه.
 «مستجاب ده مستعملدر.)

میشجاده (س. ع. ر. «جدل» دن مص.
 «مفاعله» آتشمه، طوشمه،
 منازعه، جدال، نزاع، غوغا:
 بینلرنده میجاده ایدبورلردی؛ بر
 میجاده اولش.

میشجاذبه (س. ع. ر. «جذب» دن
 «مص. مفاعله» بر بری جذب
 ایتمه.

میشجار (س. ع. ر. «جارج» دن) ۱.
 اقوام تورانیه دن اولوب
 قرون وسطاده آوروپایه مها.
 جرته اسکی پانونیا جملترینی
 استیلا و بردولت تشکیل ایتمش
 اولان معروف قومک افرادندن

جامع، معاملة زوجیه.

بیوک معبد و یا تربہ نک یانندہ
اختیار عزاتلہ عبادت ایدنہ

کورمکه مجبوردر؛ بویله یاعنفه

آدمدر.

مجدوم } (« جذام » دن سمف.)

مسکین علتته دوچار.

مَجْرَا { سذ. عر. ج: مجاری. «جریان» دن سم. ۱.

صوبك آقديني يتاق، صوبولى: طونه مجراسى، مجرای نیل. ۲.

مَجْر. بر ايشك طريق حصول ويا بر حوادث واسطه انتشارى:

ايش مجرای طبعیستند چيقدی؛ بوحوادث خانگی مجرادن کلدی؟

۳. تَر. بدنك ايجنده اخلاطك جریان ايشديكى بول: مجرای

دم؛ مجرای بول؛ مجرای دم. مَجْرَب { ص. عر. ذ: مجربه.

مَجْرَب { «تجربه» دن سم. [دگمش، تجربه اولمش: بویه اولدينى مجربدر؛ امور مجربه. دندر.

مَجْرَبَات { سذ. ج. عر. تجربه اولمش ايشلر، گورگی: او آدمك على يوغیسه ده مجربانی چوقدر.

مَجْرَد { ص. عر. ذ: مجرده. «جرد» دن سم. [تفعل. ۱. چيلاق، یالین، آچیق، ثواب

وقلیف وقیندن چيتمش: سیوف مجرده. ۲. یالکز، تَك. منفرد:

مَجْرَد برطاش. ۳. دیگر برشیلته قاریشیق ویا برابر اولمیان، صاف، خالص: ماء مجرد. ۴.

اولنمهش، قاریسی اولمیان، بکار: آخر عمرینه دك مجرد قالدی.

۵. جسمانی اولیوب معنوی و اعتباری اولان شی: مواد

مجرده. ج: مجردات. ۶. د. [صرف عربیده] حروف زائده.

سی اولمیان (فعل): ثلاثی مجرد: رباعی مجرد. مقابلی:

منزیدیه. = ح. تر. یالکز، مَجْرَد { سذ. عر. ج: مجرد. «جرح» دن سم. [

۱. یارده لاش، یاردهی، کرک حرب وغوضاده وکرک قضاء

بدنك بر طرفی یاره اولمش: حربده مجروح اولدی؛ اوقضاده

بش کشتی مقتول واون ایکیسی مجروح اولدی. ۲. رد وابطال

اولمش یاخود حد ذاتنده باطل وغیر مقبول: بوسوز، بودعوی

مجروحدر. = سذ. عر. ج: مجروحین. یاردهی آدم: مجروح

آنجیق، صرف: بن مجرد بو

ايش ایچون کلدیم. || ر. ه. بعد مجرد = غیر محدود مسافه.

|| کسر مجرد = کسر عادی. || پایه مجرد = طریق علییده

مأموریتسز اعتباری رتبه: از میر پایه مجردی.

مَجْرَد { سذ. عر. دیشلرک پاسنی آیقلا یوب تیزلمک مخصوص دیشیجی آتی، فر.

Rugine. مَجْرَدَات { سذ. ج. عر. جسمانی اولیوب روحانی و

معنوی اولان شیئر. مَجْرَدَلَك { س. اولنمهش آد.

مَجْرَدَلَك { مک حالی، بکارق: مجردلک: ده اولیایک کبی محسنات

ومشکلاتی وارددر. مَجْرَم { ص. عر. ذ: مجرمه.

مَجْرَم { «جرم» دن سم. [افعال] جرم وقباحت ایشلین، قباحتی:

مجرم اولدینی سوزندن بلیدر. = سذ. عر. ج: مجرمین. بر

جرم وقباحت ایشلمش آدم، صوحلی: مجرمینه مخصوص

جسخانه. مَجْرُوح { ص. عر. ذ: مجروحه.

مَجْرُوح { «جرح» دن سم. [۱. یارده لاش، یاردهی، کرک

حرب وغوضاده وکرک قضاء بدنك بر طرفی یاره اولمش:

حربده مجروح اولدی؛ اوقضاده بش کشتی مقتول واون ایکیسی

مجروح اولدی. ۲. رد وابطال اولمش یاخود حد ذاتنده باطل

وغیر مقبول: بوسوز، بودعوی مجروحدر. = سذ. عر. ج:

مجروحین. یاردهی آدم: مجروح حینك نقلنه مخصوص آراهه.

حینك نقلنه مخصوص آراهه.

مَجْرُور { ص. عر. ذ: مجروره «جر» دن سم. [۱. چکلمش،

سور وکلش. ذ. ۲. ر. [نحو عربیده] اعرا بك احوال ثلثه.

سندن جر حالنده اولان: اسم مجرور؛ حرف جرله ویا اضافتله

مجرور. = ج: مجرورات و مجرور معمولر.

مَجْرُور { سذ. عر. با: مجرا. مَجْزُوم { ص. عر. ذ: مجزومه.

مَجْزُوم { «جزم» دن سم. [۱. کسلمش؛ قطعاً قراری ویرلمش،

معلوم ومحقق: بو براسر مجزومدر. ۲. ر. [نحو عربیده] جزم

حالنده بولنان (مضارع) که مفرد ده آخری ساکن وفعل ناقصده

محدوف وثنیه وجمده نونی سا. قط اولور: مضارع مجزوم.

مَجْزَم { ص. عر. ذ: مجزومه. «جزم» دن سم. [تفعل] ۱. جسمی اولان، وجودی،

گوگدهلی: یاپدیره جفی ابنیه تَك مقوادن مجسم صورتی یاپدی.

۲. مج. صانکه بر حال معنوی جسم پیدا ایدوب تجسم وتمانل

ایتمکله حاصل اولمش، او حال معنوشك تجسم ایتشی حکمنده

اولان: او آدم فضیلت مجسمهدر، ناموس مجسمدر. ۳. ر. [هند.

سهده] ابعاد ثلثه سی یعنی طول وعرض وارتفاعی اولان: شکل

مجسم؛ زاویه مجسمه. مقابلی: مسطح. || هندسه مجسمه = بوعلمک

اشکال مجسمهدن بحث ایدن قسمی.

مَجْفُوف { ص. هندسهده غلط اوله.

مَجْفُوف { ص. عر. ذ: مجفوف «جف» دن سم. [۱. چکلمش،

قولانیلیور با: مجوف. = س. طوبك بوش اولان اسطوانی

الشکل ایچی که طوبلرک بیوکاکی چاپ دینان بونك قطریله تعیین

اولنور. مَجْفُوف { ص. عر. ذ: مجفوفه.

مَجْفُوف { «جف» دن سم. [تفعل] ط. قورودان، قورودیجی.

مَجْلَا { ص. عر. [«جلاء» دن سم. [تفعل] جلا ایدلمش، پارلا.

دلش، پارلاق، لوستروی: آینه مجلا.

مَجْلَد { سذ. عر. [«جلد» دن سم. [تفعل] کتابلری دیکوب

کنارلری دوزلدهدک قاب کچیرن صنعتکار: بو کتابلری مجلده

کوندرملی؛ مجلد دکانی. مَجْلَد { ص. عر. ذ: مجلده. «جلد»

مَجْلَد { دن سم. [تفعل] ادیکیلوب قاب کچیرلمش، تجلید ایدلمش (کتاب):

بتون کتابلری مجلدهدر. = سذ. عر. ج: مجلدات. کتابک

برلکده دیکلمش و برحجم تشکیل ایدن قسمی ویا بتونی، جلد:

آثاری مجلدات عیددهدن عبا. رندر. مَجْلَدَلَك { س. کتابلری دیکوب

مَجْلَدَلَك { قاب کچیرمک صنعتی: مجلدلکده مهارتی وارددر.

مَجْلِس { سذ. عر. ج: مجالس. [«جلوس» دن سم. [۱. چکلمش،

قولانیلیور با: مجوف. = س. طوبك بوش اولان اسطوانی

الشکل ایچی که طوبلرک بیوکاکی چاپ دینان بونك قطریله تعیین

اولنور. مَجْلِس { ص. عر. ذ: مجلسه.

مَجْلِس { «جف» دن سم. [تفعل] ط. قورودان، قورودیجی.

مَجْلِس { ص. عر. ذ: مجلسه. «جف» دن سم. [تفعل] ط. قورودان، قورودیجی.

لنك تذکرچون بر رئیسك تحت

ریاستنده معین اعضادن مرکب اولهرق تشکیل اولمش هیئت

رسمیه. شوری: مجلس خاص وکلا: مجلس کبیر معارف: مجلس

مالیه: مجلس اداره: مجلس مبعوثان: مجالس عالیه.

مَجْلِس آرا { ص. فا. کوزل سوز. لیه مجلی شلند

برن، میرکلام. مَجْلُوب { ص. عر. ذ: مجلوبه.

مَجْلُوب { «جاب» دن سم. [۱. جلب اولمش، آخر یردن کتیر.

لمش: اموال مجلوبه. ۲. طر. فدارلخی قزانش، برطرفه میل

ایشدیرلمش: کندیسی او طرفه مجلوبدر.

مَجْلَه { سذ. عر. ج: مجلات. ۱. مجله { کتاب، مجموعه، رساله:

ادبیاته متعلق کوزل بر مجلهدر. ۲. کتب فقهیه تَك معاملات

قسمندن جمع وتدون اولمش قواعد مختصره که ایوم بعض

مکاتب رسمیهده تدریس اولنور: مجله درسی، معلی.

مَجْمَع { سذ. عر. [«جر» دن سم. [تفعل] توتی یاقیلان قاب، بخور.

مَجْمَع { سذ. عر. ج: مجامع. ۱. اشعار و سائر آثار منتخبه

جمع وقیدیه حاصل اولمش رساله، بوکبی آثار منتخبه تَك قیدینه

مخصوص جزئدان: جینده بر مجموعهی وارددر خوشنه کیده.

جک بر سوز ایشیدی می قید ایدر. ۳. علوم وفنون و ادبیه

ته متعلق مباحثی جامع اولهرق نشر اولسان رساله موقوطه.

مَجْمَع { ص. عر. ذ: مجمله. «جمله» دن سم. [افعال] قیسه و

آز سوزله افاده اولمش، خلا. مَجْمُوع { ص. عر. ذ: مجموعه.

مَجْمُوع { «جمع» دن سم. [طوبلا. نمش، بریکمش، یینلمش: نقود

مجموعه؛ افراد مجموعه. = سذ. عر. ج: مجامع. ۱. طوبلا نمش

صه ایدلمش، مختصر، موجز:

تاریخ مجمل؛ پک مجمل یازلمش. مَجْمَلًا { ح. عر. قیسه اولهرق،

مَجْمَلًا { آز سوزله، مختصراً. خلاصه: وقوع حالی مجملاً افا.

ده ایشیدی. مَجْمُوع { ص. عر. ذ: مجموعه.

مَجْمُوع { «جمع» دن سم. [طوبلا. نمش، بریکمش، یینلمش: نقود

مجموعه؛ افراد مجموعه. = سذ. عر. ج: مجامع. ۱. طوبلا نمش

شی، طوب، یقین: مجموع حا. صلات: مجموع نقود. ۲. ر.

[حسابده] خلاصه جمع، قردجله: بو اون بش قلم رفلرک مجموعی

نه دره؟ = ک. هب، بتون، جمیع، کافه، جمله: مجموع اهالی؛

کتابلرک مجموعی؛ اولنرک مجموعی بویهدر.

مَجْمُوعًا { ح. عر. ۱. طوبدن، مَجْمُوعًا { بردن، جماع: مجموعاً

کلدیلر. ۲. هب، بتون، جمله، کافه، جماعاً: قوراققدن محصور.

لات مجموعاً یاندی. مَجْمُوعَه { سذ. عر. ج: مجامع. ۱.

مَجْمُوعَه { (طوبلا نیلوب بریکدیرلمش وتنظیم و ترتیب ایدلمش شیئر

هیئت: اونك کوزل بر مجموعه نباتاتی وارددر. فر. Collection.

۲. اشعار و سائر آثار منتخبه جمع وقیدیه حاصل اولمش رساله،

بوکبی آثار منتخبه تَك قیدینه مخصوص جزئدان: جینده بر

مجموعهی وارددر خوشنه کیده. جک بر سوز ایشیدی می قید

ایدر. ۳. علوم وفنون و ادبیه ته متعلق مباحثی جامع اولهرق

نشر اولسان رساله موقوطه. مَجْمُوعَه { سذ. عر. ج: مجامع. ۱.

مَجْمُوعَه { «جمع» دن سم. [طوبلا. نمش، بریکمش، یینلمش: نقود

مجموعه؛ افراد مجموعه. = سذ. عر. ج: مجامع. ۱. طوبلا نمش

شی، طوب، یقین: مجموع حا. صلات: مجموع نقود. ۲. ر.

۱. بیلنمین، نامعلوم، غیر معروف، کشف او انعامش: نه اولدییی مجهولدر؛ ازمئنه قدیمه ده کره ارضک قسم اعظمی مجهول ایدی؛ آفریقانک اقطار مجهوله سی. ۲. د. (صرفده) فاعلی ذکر اولغیوب مفعولی نائب فاعل نامیهلرینه قائم او. لان فعلک معلوم مقابلی اولوب باشلیجه افعال متعدیه دن کلیر: مکروب یازلدی، قپو آچلدی کبی؛ ترکیجه ده افعال لازمه تک ده برنوع مجهولی واردر: کیدمک، کانک کبی که فاعل دن مستغنیدر. || مجهول الاحوال = حال و شا. فی نامعلوم، کیمک نه سی اولدیغی و اخلاق و اطواری بیلنمین: مجهول الاحوال بر آدم. = سذ. عر. د. (جبرده) معلوم اولان دیگر عددرک نسبتندن استخراج اولنان عدد مجهول.

مَجْهُولِیَّتْ { سذ. عر. بیلنمه، بیلنیش، بیلنمین } شیء و یا شخصک حالی: ایچ طرفلرک مجهولیتی کندیلرینی سا. حل بونجه کیمکه مجبورایتدی؛ شهرت و شان طالبی اولوب مجهولیت ایچنده یاشامتی ترجیح ایدر؛ نوع بشرک اوائل ظهوری مجهولیتده قالمشدر.

ع { سذ. عر. (مص. می) } مَجْجِی { کله، کلیش، ورود، ایاب، آمد. د. }

مَجْجِیْب { ص. عر. «جواب» دن } سذ. افعال { اجابت ایدن، کندیسندن اولنان طلب و سؤالی قبول ایدوب اجرا ایدن. د. }

دَهْ { سَـ. عِ. } « حَـدْثَ »
 { دَن مَص. مَفَاعِلَهْ }
 كَشَمَهْ، بَرِیْنَه قَصَصَه وَ حَكَايَه
 وَ اِمَامَه، سَوَزاشَمَه، مَكَالَه. نَ.
 ذِی { ص. عِ. } : اَ : مَحَاذِیَه.
 { « حَـذَى » دَن سَف. }
 عِلَهْ [بَرِیْنَك قَارَشِیْسِنْدَه
 بَر حَـذَادَه بُولَان، فَر. Para-
 . lèl]
 نَاذِیر { سَنَد. جِ. عِ. } فَنَدَ :
 { مَحْذُور. بَا : مَحْذُور.
 تَارِب { ص. عِ. } : اَ : مَحَارِبَه.
 { « حَرْب » دَن سَف. مَفَاعِلَهْ }
 ۱. بَرِیْلَه غُرُفَا وَ جَنَكْ اَیْدَن، مَحْنَا.
 صَم : مَحَارِبْ دَوْلَتِر، دَوْل
 مَحَارِبَه ؛ طَرَفِیْن مَحَارِبِیْن ؛ دَو
 لَتِیْن مَحَارِبَتِیْن. ۲. حَرْب وَ جَنَكْ
 اَیْتَمَكْدَه مَاهِر، اَصُول حَرْبَه
 آشنَا وَ جَسُور، جَنَكَاور : اَوْرَا-
 نَك اِهَالِیْسِی مَحَارِبْ آدَمَلَرْدَر.
 مَحَارِبَه { سَـ. عِ. } جِ. : مَحَار-
 { بَات. } « حَرْب » دَن
 { مَص. مَفَاعِلَهْ } ۱. اَیْکِ وَا زَبَادَه
 دَوْلَتِ وَا طَرَفْ بَیْنِنْدَه وَقُوعْ
 بُولَان حَرْب، جَنَكْ : فَرَانْسَه
 پَرُوسِیَه مَحَارِبَه-سِی ؛ آوْرُوپَاچَه
 بَر مَحَارِبَه ظَهُورِی مَحْتَمَلْ دَكَلْدَر ؛
 مَحَارِبَاتْ بَحْرِیَه. ۲. بَر دَفْعَه دَه
 اُولْمَانْ جَنَكْ، سَوْرَكَلِیْ مَصَادَمَه :
 سِدَانْ مَحَارِبَه-سِی ؛ فِلَانْ كُونْ
 بَیْوَكْ بَر مَحَارِبَه اُولْمَشْ.
 مَحَارَسَه { سَـ. عِ. } « حِرَاسَه »
 { دَن مَص. مَفَاعِلَهْ }
 مَحَافِظَه، وَقَايَه، قُورُومَه. نَ.
 مَحَاسِب { ص. عِ. } : « حَسَاب »
 { دَن سَف. مَفَاعِلَهْ }
 مَحَاسِبَه فَنَدَه مَعْلُومَاتْ وَ مَهَارَتِ

ولان، حساب و اصول دفتری
 علم‌رنده بد طولی صاحبی: محاسب
 آدمدر: این بر محاسبه احتیاج
 وارددر.
 حسابک { س. اصول محاسبه.
 ده معلومات و مهارت
 صاحبی اولانک حالی: اونک محاسبکی
 مشهوردر.
 حسابیه { س. عمر، ج: محاسبات.
 «حساب» دن مصر.
 مغانله ۱. حسابلاشمه، صایشمه،
 حساب کورمه: سزکله بر محاسبه
 سبه من وارددر: کندیسيله قطع
 محاسبه ابتدک = معلق حسابمز
 قالدی. ۲. علم حساب و اصول
 دفتری به استناداً واردات و
 صرفیات و مقبوضات و مدفوعات
 دفترلینک تنظیميله منتظم حساب
 و دفتر طومقی اصولی: محاسبه
 ده مهارتی وارددر: محاسبه دن
 خبرم یوقدر. ۳. بر دائرة
 رسمیه نک حسابات شعبه سی،
 واردات و مصارفک حساب
 اولاندینی شعبه و یا قلم: محاسبه
 ولایت: محاسبه قلمی: محاسبه
 میزی: محاسبه کتبه سی. || دور
 محاسبه = سلفک خلفه حساب
 و یروب دفاتر و سندات و مبالغ
 موجوده بی تسلیم ایلمسی.
 || دائرة محاسبات = دائرة عسکر.
 به نک محاسبه شعبه لری. || دیوان
 محاسبات = کافه دواثر دولته
 بهر سته حسابلرینی رؤیت و تد.
 قیقله و مأمورلرینی مسئول
 طومغله مکلف دائرة مخصوصه.
 محاسبیه جی { س. ۱. بر نظارت
 (و یا دیگر دائرة
 رسمیه نک محاسباتنه و امور حساب.

بیهسته ریاست ایدن ذات : ماله ، معارف ، رسومات محاسبه جیسی .
[« مثلا محاسبه جی » ماله » دیمکدن صاقیقلی] . ۲ . بر سنجاغك امور ماله سته مأور آدم : صارو . خان ، کوتاهیسه محاسبه جیسی . [ولایتك كینه دفتردار وقضا . نك كینه مال مدیری دینیر] .
مُحَاسَبَه جِیْلِك { س . بر نظارت مُحَاسَبَه جِیْلِك } ویا دَاژَه رَسْمِیَه . نك ویاخود بر سنجاغك محاسبه ایشلرینه و امور ماله سته ریاست ایدن ذاتك مأوریت ووظیفه سی : داخلیه ، عدلیه ، پوسته و تلغراف ، آماسیه محاسبه جیسی .

مُحَاسِن { س . ج . ع . ر . ف . د . : حسن . با : حسن .
مُحَاصِر { ص . س . ج . ع . ر . ج . مح . س . مفاعله } بر قلعه ویا دیگر موقع حربی قوشادوب موارد . لرینی و ارزاق و مهمات یوللرینی کسن ، محاصره ایدن : محاصرلر باتاقلق بر یرده بولمقله صیتقه طیانهدققلرندن محاصره بی رفع ایتكه مجبور اولدیلر .

مُحَاصِرَه { س . ج . ع . ر . ج . مح . ص . مفاعله } بر قلعه ویا دیگر موقع حربی دشمن طرفندن عسکرله قوشادیلوب طرق موا . رده سنك قطعی ، قوشامه ، قیامته : قلعه بی ، شهری محاصره ابتد : محاصره قالدی . || رفع محاصره = بر موقعك محاصره سندن واز کچوب چکلمه : دشمن رفع محاصره یه مجبور

اولدی . || محاصره طوبی = بر موقعی محاصره ایتده قوالا . نیلان جسم صیرا طوبی .
مُحَاصِر { س . ج . ع . ر . ف . د . : محضر } محضر (عرض محضر) . با : محضر .
مُحَاصِرَه { س . ج . ع . ر . ج . مح . ص . ضرات . } « حضور » دن مص . مفاعله ادبیات ونا . ریحه متعلق فقرات و حکایات و لطائف ایرادی ، مواد مذکو . رده متعلق مصاحبه . = ج . علوم و فنون و تاریخ و ادبیات متعلق خاطرده طوتیلان و بالنا . سبه ایراد اولنان معلومات : او آدمك محاضراتی چوقدر .

مُحَاط { ص . ع . ر . ف . د . : محاطه . } « حوط » : دن س . مفاعله } ۱ . چورلش ، اطراف آلمش ، قوشاداش : دیواره محاط بر باغچه . ۲ . بر شیک ایچنده بولنان ، مظروف ، مشمول . || محاط علم = معلوم : محاط علم عالیلری بیو . ردیفی اوزره .

مُحَافِظ { س . ج . ع . ر . ف . د . : حفظه } دن س . مفاعله } ۱ . محافظه ایدن ، وقایه و صیانت ایدن ، بکچی . ۲ . مستحکم بر موقعك حفظ و اداره سته مأور ضابط : قلعه محافظی = دیزدار .
مُحَافِظَاتِيق { س . مستحکم بر موقعك محافظه صفت ووظیفه سی : قلعه محافظانی .

مُحَافِظَه { س . ج . ع . ر . ف . د . : حفظه } دن مص . مفاعله } ۱ . صا . قلامه ، قارمه ، قورومه ، وقایه ، صیانت : الله محافظه ایتسین ؛

اورمانلری محافظه ایتك اقتضا ایدر ؛ اوراسنی محافظه آلتنه آلدیلر . ۲ . مرعی طومته ، ترك ایتده مه : بواصولی محافظه ایتلی .
مُحَافِظ { س . ج . ع . ر . ف . د . : محفل } محفل . با : محفل .

مُحَاق { س . ج . ع . ر . ف . د . : محقق } کیمه سی که قر بسبتون کورنمز اولور .

مُحَاكِم { س . ج . ع . ر . ف . د . : محکمه } محاکمه .

مُحَاكِمَه { س . ج . ع . ر . ج . مح . ص . کات . } « حکم » دن مص . مفاعله } ۱ . دعوا ایچون مدعی ایله مدعی علیه محکمه یه سرا . جعتلری ، حضور حکامده مرافعه اولنملری : یارین محاکمه اوله . جفر : بزم محاکمه من کله جیک هفته یه قالدی . ۲ . طرفینی دیگلوب حکم ایتده فصل دعوی ایچون طرفینك افاده لرینی و شاهد و دیلارینی استماع ایله حکم ایتده : اوایشده ذی مدخل اولانلری یارین محاکمه ایدده . جکر : اونی محاکمه یه چکدیلر ، تحت محاکمه آلدیلر . ۳ . مجر برایشی ذهنأ ایجه تحقیق و تدقیق ایدوب بر قرار و یرمه : انسان هراشیتدیکنی محاکمه ایتکسزین قبول و تصدیق ایتده . ملیدر : ایشی کندیمجه محاکمه ایتده دن رأی و یرمه : قبل . المحاکمه = ایشی ایجه تدقیق و ذهنأ محاکمه ایتزدن . = ج . دعاوی ، محاکمه یه متعلق ایشلر : باب سر عسکرینك محاکمات داتره . سی = عسکر یلرینی وظائف

عسکر یلرندن طولانی محاکمه ایدن دیوان حریرك تابع اولد . قلمی داتره ؛ محاکمات رئیس = بوداژنه نك باشی .

مُحَال { س . ج . ع . ر . ف . د . : محال } محال . با : محال .

مُحَال { ص . ع . ر . } « حول » دن س . مفاعله } ممکن اولمان ، غیر قابل ، امکانسز ، مستحیل : اختیارلر ایچون سن شهابك عودتی محالدر ؛ خیال محال . = س . ج . محالات . ممکن اولمان شی : محالی آرزو ایتك عبثدر ؛ محالته اوغراشماملی .

مُحَالَفَه { س . ج . ع . ر . ف . د . : مخالفة } « حلف » دن مص . مفاعله } بر یرینه قارش یمین ایتده ، آندلاشمه ، یمین ایله عهدلاشمه .

مُحَالَه { س . ج . ع . ر . ف . د . : محالة } غلطدر } چاره ، تدبیر ، حیل . || لامحاله = چاره سز ، ضروری .

مُحَامِد { س . ج . ع . ر . ف . د . : محمدي } محمدي . با : محمدي .

مُحَامِل { س . ج . ع . ر . ف . د . : محامل } محامل . با : محامل .

مُحَاوَرَه { س . ج . ع . ر . ج . محاورات . } « حور » دن مص . مفاعله } « حور » دن مص . مفاعله } مکالمه ، مصاحبه : محاوره علیه .

مُحَب { ص . ع . ر . ف . د . : محبة } « حب » محب { دن س . مفاعله } سون ، سوشین ، محبتلی ، محبتی اولان : محب اهل بیت ؛ محب فقرا ؛ زوجنه محبه برقادین . = س . ج . محبتن وفا . محبان . ۱ . دوست ، یار : محب صادق . ۲ . درویش اولقسزین طرق علیه دن

برینه اتسابی و طریقه یاخود اهل بیت نبوی یه محبتی اولان آدم : ماه مجرمده درویشان و محبان ماتم ایدر .

مُحَبَّانَه { ص . ج . ع . ر . ف . د . : محبة } دوستلره یا قشیر صور .

تده : اخطارات محبانه ؛ بن سزه محبانه سوویلیورم . ۲ . طرق علیه دن برینه اتسابی و اهل بیت نبوی یه محبتی اولان محبانه یا قشیر حالده : درویشان و محبان نه ماتم ایتدیلر .

مُحَبِّت { س . ج . ع . ر . ف . د . : محبة } « مصدر میمی محبت » اولوب بیک ضمیمه غلطدر

۱ . سومه ، سوکی ، سوشمه : پینمزده محبت واردر ؛ محبتنر اسکیدر . ۲ . دوستلی ، خلوص ، صدق : محبت اهل بیت . ۳ . عشق ، علاقه : عشق و محبت . ۴ . دوستانه صحبت ، قویشمه : اوتوروب محبت اید یوردق ؛ محبت آره سنده .

مُحَبِّتْنَامَه { ص . ج . ع . ر . ف . د . : محبة } مکتوب ، صدق و محبتی مبین نامه : محبتنامه کزی آلدیم . [انشا اصطلاحنده بیو . کدن کوچکه خطاب اولنور]

مُحَبِّس { س . ج . ع . ر . ف . د . : محبة } « حبس » دن س . مفاعله } حبس سته مأور حبسنه مخصوص بنا ، زندان . [بومعنی ایله « محبوس » دیمه ملی .]

مُحَبُّوب { ص . ج . ع . ر . ف . د . : محبة } « حب » دن س . مفاعله } سو ، یلین ، سوکیلی ، معشوق : محبوب خدا = رسول الله (صلم) افندمز ؛ مجنونك محبوبه سی ایلا . س . ج . محبوس { محبوسین ، « حبس »

دن سته . [حبس اولنمش ، مو . قوف ، توقیف اولنمش : محبوسین تعینی . محبوسخانه { س . ج . ع . ر . ف . د . : حبس } محبوسیت { س . ج . ع . ر . ف . د . : محبوسیت } محبوس بولنان آدمك

حالی و محبوس طور دینی مدت : محبوسیتی ایکی سته سوردی .

مُحْتَاج { ص . ج . ع . ر . ج . مح . ص . حاجه } « حاجه » دن س . مفاعله } ۱ . بر شیشه احتیاج و لزومی اولان ، بر حاجتی اولوب ده دفعنه مقتدر اوله میان ، مفتقر : اتمکه ، صویه ، نصیخته محتاجدر . ۲ . اقتضای اولان : بواو تعمیره محتاجدر . ۳ . فقیر ، یوقسول ، حاجتند : محتاجینه

اعانه ایتك . ۴ . برندن ایتك کورمك امیدنده بولمقله ویا اعانه سنی کورمکه کندیسنه سر . فرو ایتك مجبور اولان : بن سکا محتاج دکم ؛ نه یاپسون اوکا محتاجدر .

مُحْتَاجِلِق { ص . ج . ع . ر . ج . مح . ص . محتاج } محتاج اولان آدم . محتاجلی { ص . ج . ع . ر . ج . مح . ص . محتاج } محتاجی .

مُحْتَاجِیَّت { س . ج . ع . ر . ج . مح . ص . محتاج } محتاجیت .

مُحْتَال { ص . ج . ع . ر . ف . د . : محالة } « حیل » دن س . مفاعله } حیل کار ، دساس ، دوباره جی .

مُحْتَبِب { ص . ج . ع . ر . ف . د . : محبة } « حب » دن س . مفاعله } سو ، یلین ، سوکیلی ، معشوق : محبوب خدا = رسول الله (صلم) افندمز ؛ مجنونك محبوبه سی ایلا . س . ج . محبوس { محبوسین ، « حبس »

مُحْتَرَز { ص . ج . ع . ر . ف . د . : محترزة } « حرز » دن س . مفاعله } صا .

قینان، چکین. اجتناب واحترار
ایدن: بن بویه افترالردن پک
محرزم.

مُحْتَرَق { ص. عر. ث: محترقه.
[«حرق» دن سغه. افتعال]
یائش: چکن کونکی یانغینده
اوج او محترق اولدی.

مُحْتَرَم { ص. عر. ث: محترمه.
[«حرمة» دن سغه. افتعال]
حرمتی، معزز، مکرم، شایان
تعظیم و تکریم: بر پیر محترم؛
والده محترمه.

مُحْتَسِب { سذ. عر. [«حساب»
دن سغه. افتعال] ۱.
وقتیله احتساب مأموری، شهره

ادخال اولنوب صاتیلان مواددن
رسم آلان مأمور، احتسابچی.
۲. عباسیلر زمانلرنده شهرک
ضبط وربطنه واوزان واکیلاک
تام اولسنه و الحاصل بلدی و بو
لیس وظافته باقان مأمور،
شخته.

مُحْتَشِم { ص. عر. ث: محتشمه.
[«حشمه» دن سغه. افتعال]
اتباع وحشمک کثرتیله هرکسک
حرمتی جلب ایدن، هیبتی: بر
وزیر محتشم.

مُحْتَضِر { ص. عر. ث: محضره.
[«حضور» دن سغه. افتعال]
احتضار حائنده بولنان، حالت
نزعده اولان، جان چکیشن.

مُحْتَكِر { ص. سذ. عر. [«مکر»
دن سغه. افتعال] ذخایر
وسائر احتیاجات ضروریه بی او
جوز آلوب بریکدردکن صکره
هالزینی آرتدیره رق صاتان
انصافسز: محتر قانوناً مجازة

اولنور.
مُحْتَدِج { ص. عر. ث: محتجبه.
[«حجان» دن سغه. افتعال]
ط. احتلاجه اوغرامش، بلا
اختیار دیتره مک علتنه دوچار
(آدم ویا عضو).

مُحْتَمَل { ص. عر. ث: محتمله.
[«حمل» دن سغه. افتعال]
اولق احتمالی اولان، ممکن،
قابل، مأمول، مظنون: بوکون
کله لری محتملدر.

مُحْتَمَلَات { سذ. عر. ث: ممکن و
مأمول و مظنون
شیئلر: او ایشک بویه اولسی
محتملاندندر.

مُحْتَوَى { ص. عر. ث: محتویه.
[«حوايه» دن سغه. افتعال]
بریره جم ایدن، جامع، شامل،
حاوی: مباحث متنوعه بی
محتوی بررساله.

مُحْتَوِیَات { سذ. عر. [«بوافقی»
دن سغه. افتعال] و اوک کسریله سغه.

صورتنده قوللانیورسه کده
سغه. معناسنی وپردیکمزدن
طوغریسی و اوک فحیله اولسه
کرکدر ۱. یازلمش بر شیئک
حاوی اولدیغی مباحث و مواد،
مندرجات: او کتابک، مکتوبک
محتویاتی نه دن عبارتدر. ۲.
برقاب و ظرفک ایچنده بولنان
شیئلر: بوسندیغک محتویاتی نه در.

مُحْجُوب { ص. عر. ث: محجوبه.
[«حجاب» دن سغه.]

۱. اورتیلی، مستور، پرده لی.
[معنای اصلی: عربیسی اولان بو
معنی ایله لسانعزده پک قوللانماز].
۲. اوتانان، اوتانمش، خجل،

شرمنده: او حالده کوردیکم
ایچون محجوب اولدی؛ زیارتکزه
کله مدیکم ایچون سزدن چوق
محجوبم. ۳. اوتانق طبیعتی او.
لان، اوتانفاج، اوتانفان:
کندیسی محجوب آدمدر.

مُحْجُوبِيَّة { سذ. عر. ۱. اورتیلی
و مستور اولان شیئک
حالی. ۲. اوتانعه حارلانمه،
شرم: فقر بادی محجوبیت دکلدر.
۳. اوتانق طبیعتی، اوتانفاجی:
محجوبیت چوق دفعه مانع ترقی
اولور.

مُحْجُوز { ص. عر. ث: محجوزه.
[«حجز» دن سغه.] مه.
حجز اولمش، دائ طرفندن
مطلوبنه قارشیلق اولق اوزره
محکمه معرفتیله رهن حکمنه
قونمش (مدیون مالی): اونک
چفتلکی، اوی محجوزدر.

مُحْجَب { ص. عر. ث: محجبه.
[«حجب» دن سغه. تفعیل]
۱. قنبور، تومسکلی. ۲. س.
[هندسه ده] کره نک بر قسمی کبی
اورته سی تومسکلی ومدور اولان،
مقعر مقابل، فر. Convexe.

مُحْدَث { ص. عر. ث: محدثه.
[«حدث» دن سغه. افعال]
۱. صکره دن وجوده کلش،
قدیم اولمیان، مخلوق: عالم
محدثر. ۲. مح. یکی، نوظهور،
اسکیدن اولمیان: بو محدث
برطادندر.

مُحْدِث { سذ. عر. ج: محدثین.
[«حدث» دن سغه. تفعیل]
احادیث شریفه نبویه نقل و
روایت ایدن و علم حدیثه توغل

واشتغال ایدن ذات: محدثیندن
برذات.

مُحْدَد { ص. عر. ث: محدوده.
[«حد» دن سغه. تفعیل]
محدید و تعیین ایدن، بر شیئ
حدود و سیزور قویان. ث.

مُحْدُود { ص. عر. ث: محدوده.
[«حد» دن سغه.] ۱.
اطراف احاطه اولمش، محاط،
چوبراش: آطه نک هر طرفی
دکیزله محدوددر. ۲. سینورلی،
سینور و حدودی اولان، حدو.
دی تعیین اولمش: مملکت
مذکوره ایکی طرفدن دکیزله و
دیگر ایکی طرفدن فلان مملکتله
محدوددر. ۳. مح. پک ایلری به
وارمیان، چوق شیئر احاطه
ایده مین، ناقص: اونک عقلی،
معلوماتی، افتداری محدوددر.

مُحْذَر { ص. عر. ث: محذره.
[«حذر» دن سغه. تفعیل]
صاقیندیران، اخطار ایدن. ث.
مُحْذَر { سذ. عر. ج: محذور.
[«حذر» دن سغه. تفعیل]
۱. قنبور، تومسکلی. ۲. س.
[هندسه ده] کره نک بر قسمی کبی
اورته سی تومسکلی ومدور اولان،
مقعر مقابل، فر. Convexe.

مُحْذَر { ص. عر. ث: محدوده.
[«حذف» دن سغه.] حذف
اولمش، یزندن قالدیرلمش،
سیلنمش (حرف و سائر):
بوکله ده الف محذوفر.

مُحْرَب { سذ. عر. ۱. مسجود و جامع
و دیگر معبدک ویا نماز.
کاهک قبله جهتنده کی جهه سنک
ایچ طرفنده یاپیلان اوبوق که

امام اونک اوکنده نماز قیلار.
۲. مح. اقتدا اولنه جی بر. ۳.
عر. محبوبه نک قاشلری.

مُحَرَّر { ص. عر. ث: محرره.
[«حر» دن سغه. تفعیل]
۱. یازان، کاتب، مستنسخ. ث.
۲. قبله آلان، تحریر یعنی
یازی ایله افاده و افهام ایدن،
منشی: کندیسی پک ماهر محرر.
در: محرره بر قیز. = سذ.
عر. ج: محررین. ۱. اوراق
حوادثه یازی یازان آدم،
غزته منشیسی: اوغزنه نک ایی
محررلی وارددر؛ باش محرر =
برغزنه محررلرینک باشی کدیگر.
لرینک یازدقلرینده تفعیل و
امور تحریریه نظارت ایدر.

۲. بررساله ادبیه مک و قریحه دن
یازیلان بئارک مؤلف: بوکتا.
پک محرری کیمدر؟ محرری
فلان دیه قابنده مذکوردر؛
محررینک حقوقی محافظه ایتلی.

مُحَرَّر { ص. عر. ث: محرره.
[«حر» دن سغه. تفعیل]
یازلمش، یازیلی، مکتوب،
مسطور: سرخ ایله محرر بر یا.
زی؛ برکتابک کنارنده محرر
بریت کورددم.

مُحَرَّرَات { سذ. عر. [فد.
محررات] محرره بو معنی ایله
مستعمل دکلدر. یازلمش شیئر،
مکاتب، اوراق: چکجه نک
ایچنده بر طاقم محررات بولدم؛
محررات رسمیه.

مُحَرِّص { ص. عر. ث: محرصه.
[«حرص» دن سغه.]
تفعیل [حرصلاندیران، حرص

و طمعی آرتدیران، تحریک و
تشویق ایدن. ث.

مُحَرِّف { ص. عر. ث: محرفه.
[«حرف» دن سغه. تفعیل]
تحریف اولمش، عبارته سی
دکیشدیرلمش و یا معنای
حقیقه یسندن باشقه معنی و برمکله
تغییر اولمش: موجود کتب
عتیه نک محرف اولسی مظنوندر.
مُحَرِّق { ص. عر. ث: محرقه. [«حرق»
دن سغه. افعال] ۱. باقان،
یاقیجی، سوزان: جسم محرق،
ماده محرقه. ۲. مح. پک زیاده
آجیندیران، جگر سوز، سو.
زشلی: پک محرق بروقه
آکلاتدی.

مُحَرِّك { سذ. عر. [«حرکه» دن
سم. - لغت مولده اولوب
میمک کسریله غلطدر. - مترادفی
اولان «مدار» مرجحدر.] ۱.
له بر سیاره نک حرکت دوریه
سنویه سنی اجرا ایتدیکی دایره
موهومه، بودورنده یکدیکی بر،
مدار: زهره نک محرکی. ۲. ع.
مرمینک مبدادن ه دفعه قدر
قطع ایتدیکی مسافه ده چیزدیکی
قوس، مری یولی.

مُحَرِّك { ص. عر. ث: محرکه.
[«حرکه» دن سغه. تفعیل]
۱. اوینادان، حرکته کتیرن،
چورن: بو ماکینه نک محرکی
نه در؟ ۲. مح. تحریک و تشویق
ایدن، آیانلاندیران، اغوا ایدن:
اونلرک بر محرکی وارددر.

مُحَرَّم { سذ. عر. ج: محارم.
[«حرام» دن مص. میمی]
حرام، شرعاً نجویز اولغیازشی:
محارمدن بوقی ایتلی. (بو معنا

ایله باشلیجه جمعی مستعملدر. [ص. عر.] « ذو محرم » دن مختصر ۱. ازدواجی شرعاً حرام و غیر جائز اولان، یاقین اقربادن اولمغله کندیسندن قایلان، حرمة کیروب چیقان: کندیس مجرمدر حرمة کیره بیلیر. ۲. محرمیه: تکلیف، برینک اسرار دینه واحوال خصوصیه سنه واقف، ایجلی طیشلی: محرم اسرار. ۳. کیزی، سر، هرکسه آجلاز و سولیز: اوسوزی، او ایلی پک محرم طوتیورلر. || نامحرم = شرعاً نکاح دوشمکله کندیسندن قایلان، حرمة کیره مین: ایچمزدنه نامحرم وار در قادیلر چیقه ماز. محرم { ص. عر. } « ذو محرم » محرم { ص. عر. } « حرام » دن سمف. [تفعیل] تحریم ایدیش، حرام حکمنه قونمش. || = سذ. عر. سنه قریه عربیه تک برنجی آبی: ماه محرم: محرم الحرام. (جا. هایتده بوآیده حرب و ضرب ممنوع اولسی وجه تسمیه سیدر. محرمات { ص. عر. } « حرام و ممنوع اولان شیلر: مجرمندن اجتناب ایجلی. محرمانه { ص. ح. فا. کیزیجه، افشا ایتمه مک شرطیلر، افشا اولمیه جفته اعتماد ایدرک: افاده محرمانه: سزه محرمانه سولیمورم: محرمانه کوریشدیلر. محرمیت { ص. عر. } ۱. شرعاً نکاح دوشمه مکله کندیسندن قایلان آدمک حالی، حرمة کیره بیلر: کندیس مجرمیتدن بالاستفاده وقتلی وقتسز

یانه کیده بیلردی. ۲. تکلیف سز. لک، واقف اسرار اوله: کندیسنی دائرة محرمیه آلمشیدی. ۳. سر صافلاوب هرکسه آجلیان برشیک حالی: او سو. زک، او ایشک محرمیتی چوق سورمدی. محرمیه { ص. عر. } « حرام » دن سمف. [لغت مولده] سلام سنه باشی اولان محرمک برنجی کونی تبرک و تین مقصدیلر اهدا و تعاطی معناد اولان آچمه: بیلر باشی بخششی: سز. دن محرمیه ایسترم. محروس { ص. عر. } « حراسته » دن سمف. [محافظه اولنان، کوزهدیلن، بکنیان، محفوظ، امنیت واسا. یشی تأمین اولمش: ممالک محروسه شاهانه. || محروسه المسالک = یولری محافظه و امین: ممالک محروسه المسالک عثمانیه. محروسه { ص. عر. } « بلده » محروسه { ص. عر. } « محروسه » دن مختصر [بیوک شهر، مدینه عظیمه: محروسه قسطنطنیه. محروسه بروسه. محروق { ص. عر. } « حرق » دن سمف. ۱. یانمش، طوتیشوب کول اولمش. (محترق ده مستعملدر. ۲. یانیق، یانغین، سوخته: محروق الغوآد = قلبی یانیق. محروقات { ص. عر. } « محروقه » بومعنی ایله مستعمل دکلدرد. [ایصینق و یک وسائر پشیرمک ایچون یاقیلان مواد، آتش یاقغه یارا.

یان شیلر، اودون کومور و سائر: بوقیش محروقات بهالیدر؛ ارض و مده محروقات پک قیتدر. محروم { ص. عر. } « محرومه » دن سمف. ۱. نصیبسز، حصه سی وایی اولیان، بینوا، پیهره: ثروتدن، تربیه دن محروم بر آدم. ۲. طلب و آرزو ایتدیکنی استحصال ایده. مین، الی بوش قالان: اوزده محروم براتیق: قیوسندن بر سائلک محروم دوندیکنی ایستز. دی. || دده محروم = پدری جنددن اول وفات ایتکله جده ینک میراثنه قونه میان تورون. محرومیت { ص. عر. } نصیبسز لک، تربیه دن محرومیت فقر دن اشدرد: اوکیسه تک محرومیتنه راضی دکلیدی. محزون { ص. عر. } « حزن » دن سمف. [سالی، قایغولی، مکدر، مغموم، دردناک، حزن، نال مرام اوله مامقدن متأسف: کندیسنی چوق محزون کوردیم: محزون محزون دونوب کیتدی: شو یشی محزون ایتیک. محزونانه { ص. ح. فا. تاسه کدرله: بر طرز محزونانه ایله: محزونانه یوزمه باقدی. محزونیت { ص. عر. } « محزونیت » کدر، غم، درد، حزن: بوقدر محزونیت سبب بوقدر: یوزنده بر محزونیت اثرلی کورینوردی.

محسن { ص. عر. } « محسنه » دن سمف. [ایسک ایدن، احسان ایدن، کرم صاحبی. محسنات { ص. عر. } « محسنه » بومعنی ایله مستعمل دکلدرد. ۱. کوزل ایشلر، کوزل خولر، اعمال حسنه، مساوی مقابلی: او آدمک محسناتی چوقدر ۲. سبب تر جیح و امتیاز اولان حال فضائل، رجحان، فضل: بو ماکینه تک چوق محسناتی واردرد: بواصو. لک محسناتی آکلیه میورم. محسوب { ص. عر. } « حساب » دن سمف. [صاییش، حساب اولمش، حساب به کیریش، داخل حساب: امرکزله و بر دیکم آچیهی آله. جفکرزه محسوب ایتدم: بومبلغ اومیانده محسوب دکلدرد: مبا. لغ محسوبه. محسوباً { ص. عر. } « محسوباً » حساب کیریلرک: معاشکرزه محسوباً شو قدر غروش و یردم: بور. جکرزه محسوباً بکیر قاج غروش و یرک. محسود { ص. عر. } « محسود » دن سمف. [حسد اولنان، هرکسک حسد ایتدیکنی، هرکسک حسدینی جاب ایده جک حالده اولان: محسود اقران اولدی. محسوس { ص. عر. } « محسوس » دن سمف. [حس اولنان، طوییلان، حواس خسه دن بریلر درک

اولنان. محشا { ص. عر. } « محشی » دن سمف. [تحشیه اولمش، درکنارلی، متنک بعض تعبیراتی صحیفه تک کنارنده و یا آلتنده اینجه یازی ایله شرح و ایضاح اولمش: محشا بر کتاب. محشر { ص. عر. } « محشر » دن سمف. [حشر و نشر اولنه جفی محل و زمان، عرصات میدانی، قیامت: روز محشر: محشرده هرکس اعمالندن مستثول اوله جقدرد. ۲. مح. پک غلبه لکلی گروه، از دحام: دوکون اوی محشر اولمش، محشره دوشمش. محشی { ص. عر. } « محشی » دن سمف. [بر کتابک صحیفه لری کنارنده و یا آلتنده بعض کله و تعبیراتی شرح و ایضاح یولنده نوطه لری یازان: کافیجه محشی: محشی تفسیر بیضاوی. محصل { ص. عر. } « محصل » دن سمف. [حاصل ایدن، حصوله کتیرن. = سذ. عر. اموال امیریانی تحصیله مأمور آدم، تحصیلدار. محصود { ص. عر. } « محصود » دن سمف. [بیچلمش (اکین). || محصور { ص. عر. } « محصور » دن سمف. ۱. محاصره اولمش، قوشاداش: محاصره آلتنده بولنان: او قلهده اوج آی محصور قالدیلر: شهر محصور ایدی. ۲. حصر اولمش، احاطه و تحدید اولمش،

مختصر، محدود: اقتدار و نفو. ذی کندی کوبنه محصوردر. محصول { ص. عر. } « محصول » دن سمف. [حاصل اولان، وجوده کان، حصول بولان. = سذ. عر. ج. محصولات. ۱. طوپراقدن یتیشدیران حبوبات و غمرات: بوسنه تک محصولاتنده فیض و برکت واردرد: بقدای، آربه، اوزوم، توتون محصولی. ۲. حیوانات اهلیه دن اولنان تنم، سوت و یاغ و بیانی کبی: طا. غلق یرلرک حیوانات محصولی زیاده اولور. ۳. صنایعدن جا. صل اولان مواد مختلفه: قاپریقه محصولی: انکاترته تک باشلیجه ترونی محصولات صنایعه در. ۴. بر قلم و یا دایره دن بر زمان معینده یازیلان اوراق: هر کونک محصولی ایشام طوریه به قونور. ۵. خلاصه مال: محصول یت. || محصولات کیمیوه = کیمیا واسطه سیله وجوده کان و فن کیمیاه متعلق اولان مواد مختلفه. محصولدار { ص. فا. محصولات صلات و یرن، مثبت، برکتلی: اوراسی محصولدار یردر. محصولسز { ص. محصولات و غمره سی اولیان، غیر مثبت، فائده سز، غیر مثر. محصوللی { ص. حاصلاتی اولان، محصولدار، مثر. محض { ص. عر. } « محض » دن سمف. [خاص، خاص، خاص: حکمت

محض، حکمت محضه اسم کبی
موصوفه مضاف صورتنده ده
قوللانیلیر: محض حکمت: محض
کرامت.

محضاً {ح. ع. آنجق، یا لکز،
ساده، نک، مجرد: محضاً
سزی کورمک ایچون کلام؛
محضاً کندی الکجه سیچون
یازبور.

محضر {سذ. ع. حضور (دن)
۱. حضور یری، بر بیوک
ذاتک اوکی، پیشگاه: محضر
عنايه چیقمق. ۲. حاضر اوله،
حضور، کورنیغه، کوستربش:
حسن المحضر، نیک محضر =
حضور و کورنیشی کوزل،
کوزل کوستربشی. ۳. بر جوق
آدم طرفندن مشترک امضا اوله.
رق بر مقام عالی به تقدیم اولنان
استدعاینامه. (عرض محضر دخی
دینلیر. || برنی محضر ایتک =
علیهنده شکایتی حادی محضر
تقدیم ایتک.

محضر {سذ. ع. حضور (دن)
محضر (سذ. افعال) علاقه دار او.
لانیلری حضور محکمه به کونور.
مکه یعنی جلبه مأمور محکمه
خدمه سی، مباشر: محکمه دن
متخضر کلدی: محکمه شرعیه
محضری.

محط {سذ. ع. بول ائناسنده
اینله جک محل، منزل، قو.
ناق. ذ.

محظور {ص. ع. ذ: محظوره.
(محظر دن سذ. تقریبی
منوع، یانه وارلمه سی غیر جائز،
حرام. «محذور» له التباس
ابتدیره ملیدر.)

محظورات {سذ. ج. ع. ذ.
شیلر: ضرورات محظوراتی اباحه
ایدر.

محظوظ {ص. ع. ذ: محظوظه.
(«حظ» دن سذ. حفظ
ایدن، خوشلانیان، ممنون،
مسرور، خشنود: بو خبردن
چوق محظوظ اولدم.

محظوظیت {سذ. ع. ممنونیت،
مسروریت، خشنود.
دلن: تقدیم ایتدی ککر کتاب
باعث محظوظیت اولدی.

محفظه {سذ. ع. «حفظ» دن
(«لغت مولده» ۱. بوزلا.
مسى قصد اولنان بر شیک وضع
وحفظنه مخصوص قوطی که اکثریا
قطیفه ویا مشینله قابلی اولور:
مجوهرات، ساعت، یوزوک
محفظه سی. ۲. ت. نبا. بعض
بذور وسائرته نک قلبی.

محفظه جی {سذ. اوستی مشین
(و یا قطیفه ایله وایچی
آطلاس ویا ساتله قابلی مجوهرات
وسائر قوطیلری یا یان صنعتی:
محفظه جیلر چارشسی.

محفظه لی {ص. محفظه سی یعنی
(حفظنه مخصوص قوطی
و یا قلبی اولان: محفظه لی ساعت،
قاشیق چتال طاقی.

محفل {سذ. ع. ج: محافل.
(«حفل» دن سذ. ۱.
طویلانیله حق یر، محل اجتماع.
۲. جمع اولمش هیئت، مجلس،
جمعیت، انجمن: محافل سیاسیة:
شهرک محافل عالیه سی. ۳. جامع
شریف داخلنده حکمداره
مخصوص محل، مقصوده.

محفوظ {ص. ع. ذ: محفوظه.
(«حفظ» دن سذ. ۱.

صاقلانلش، بر یره قونوب تأمین
و ادامه ایدلش: او اوراق
طاقیله محفوظلر: پدرمک اشیایی
یادگار اولق اوزره بنده
محفوظلر. ۲. حفظ ووقایه
اولنان، کوزه دبلن: بو اورمانلر
محفوظ اوله ایدی چوق استفاده
اولنوردی. ۳. بر یره کوندربلیر.
کن عسکر و ژاندارمه ترفیق ایدله.
رک سربست اولیان، تحت الحفظ
کوندربان: یولده برابر کلدکسه.
ده کندیبی محفوظ اولدیغیچون
کوریشمدک. ۴. دهنده طوران،
ازبر ایدلش، ازبر اوکر نلش،
اونودلیان: قصیده برده کاملاً
محفوظمدر. || لوح محفوظ =
مقدرات الهیه نک محرر بولندیغی
لوح معنوی.

محفوظاً {ح. ع. عسکر ویا
(ژاندارمه به ترفیق او.
له رق، محافظه تحنده، تحت
الحفظ اوله رق: منهی محفوظاً
مرکزه کوندربلیر.

محقه {سذ. ع. (زبانزدی میم
(مفتوحه وحاء ساکنه
وفاء مخففه ایله در. [دوه نک
اوستنه قونیلان بر نوع اوتوريله.
حق سبت، کجاوه، هودج.

محقوق {ص. ع. ذ: محقه. («حق»
(دن سذ. افعال) ۱. احقاق
حق ایدن، حق ویزن، حق
تسایم ایدن، طوغربدن آریلیان،
عادل، حقایتلی: نک محقق ذاتدر:
حاکم محق اولمیدر. ۲. حقه
مقارن اولان، حقی، طوغری:
خانی طرفی محق کورورسه

اوکا میل ایدر: اقوال محقه.
{ص. ع. ذ: محقره.
(«حقارت» دن سذ. تفعیل)
تحقیر اولمش، حقارته دوچار،
آلماش، ذلیل، دنی، خوار:
بک محقر آدم: ثروت اهل
حقیقت عندهنده محقردر.

{ص. ع. ذ: محققه.
(«حق» دن سذ. تفعیل)
تحقیق اولمش، طوغریلغی
و کرچکلی آکلاشلش: طوغری،
کرچک، صحیح، مثبت: او خبر
محققدر. = ح. تر. شبهه سز،
تردد سز، مطلق: یارین محقق
کیده جکر.

{ص. ع. ج: محققین.
(«حق» دن سذ. تفعیل)
بر وقعه و حالک صحیح اولوب
اولدیغی آراشدیران، طوغریسنی
آرایان، حقیقی میدانیه چیقاران،
تحقیق و تدقیق ایدن: مورخ
محقق: محققیدن بر ذات.
{ص. ح. قا. اهل تحقیقه
(یا قشیر صورتده: تحریات
محققانه: محققانه یازمق.

محک {سذ. ع. (تر. زبازدی:
(مهنگ) ۱. کومش
و آلتینک عیارینه باقغه مخصوص
برجنس طاش که مذکور معدنلری
اوستنه سورمکه عیارلری آکلا.

شیلیر. ۲. مج. بر شیک جنسی
ودکربنی کوسترن شی، معیار:
عشرت طبیعت بشرک محکیدر.
{ص. ع. ذ: محکمه. («حکم»
(دن سذ. افعال) صاغلام،
متین، قوی، استوار: محکم
بنا: بک محکم برما کینه. = ح.
تر. صاغلام، صیق صیق: محکم

باغلاملی: آغزینی محکم قیادم.
{ص. ج. ع. (فند. محکمه
(«حکم» دن سذ. مستعمل)
دکدر. حکمی متضمن آیات
کریمه که قرآن کریمده بونلره زیاده
اهمیت و یریلوب «ام الکتاب»
تسمیه بیورلمشدر. مقابلی متشابهات
که مثال مقامنده ایراد بیوریلوب
تأویله ده کلیر.

{ص. ع. ج: محاکم.
(«حکم» دن سذ. ارباب
دعاوینک محاکمه لیله حقوق
وجنیه و جنایتیه متعلق دعوالرک
فصلنه و مهملرک مجازاتیله احقاق
حق و اجرای عدالت ایتکه
مخصوص دائرة و هیئت رسمیه که
بزده وقتیله بر قاضینک تحت اداره.
سنده بولنوردی و الیوم بر
رئیس ایله متعدد اعضا و مأمورین
و کتبه دن مرکبدر: محکمه
شرعیه = شرعاً فصل دعوی ایدن
محکمه که قاضی و نائبک تحت
اداره سنده در: محاکم عدلیه،
محاکم نظامیه = نظامات جدیده
ایله فصل دعوی ایدن یکی
اصول محکمه ل: محکمه حقوق:
محکمه جنایت: محکمه تجارت:
محکمه بدایت: محکمه استیناف:
محکمه تمیز.

{ص. ع. ذ: محکوک.
(«حک» دن سذ. ۱.
چلیک قلله سرت بر سطحک اوزرینه
قازینمش، چوقور ویا قسارغه
صورتنده رسم و تحریر اولمش:
مرمر اوزرینه محکوک رسم،
یازی: قوطینک اوزرنده اسمی
محکوک ایدی. ۲. یازلدقندن

صکره چاق و قلتراشله قازینمش،
حذف اولمش: دفترده محکوک
رقلر و یازیلر بولنق مخالف
قاعددر. = س. تر. قازینش
ع. قازینش یر، قازیندی، حک:
دفازده محکوک اولیه جقدر.
{ص. ج. ع. قازینش
زیلر، حک صنعتیله یعنی حکا کلفله
یابلش شیلر، حکا کلق ایشلری:
بابل خرابه لرینده یا لکز بر طاقم
طوغله و کرینچلر چیقوب محکوک.
کانه متعلق چوق آثار بولنما.
مشدر.

{ص. ع. ذ: محکومه.
(«حکم» دن سذ. ۱.
حکم آلتنده بولنان، تابع:
کندیبی افندیسنه محکومدر:
ملت محکومه: قوم محکوم،
۲. بر محکمه نک حکمی کیمیش،
محکمه طرفندن علیهنده حکم
اولمش: حبس ایله، اعدامله،
جزاء تقدی ایله محکومدر.
۳. مج. اطبا طرفندن تشغیه.
سندن امید کسین: یتاغه یاتما.
مش ایسه ده محکومدر. || حقه.
محکوم به = حکم و قراری ویر.
لمش، حکم کیمیش: محکوم علیه =
علیهنه حکم اولمش، دعوائی
غائب ایش ویا مجازاتی تعین
اولمش: محکوم له = لهنه حکم
اولمش، دعوائی قرائمش اولان.
{ص. ع. ذ: محکبه.
(«حکایه» دن سذ. اصلی =
محکوی) حکایه اولنان، نقل
ورویات اولمش، مروی، منقول:
اسکندرک ظلمانه کیتدیکی محک
ایسه ده صحیح دکدر.

محَل { سذ. عر. ج: محال. محَل } { «حلول» دن سم. [یر، مکان، مقام، جای: بو محله؛ محال بعیده ده؛ محلی دکدر = مناسب یری دکدر؛ هر سو. زی محله صرف ایتمی. || نایمحل مناسب یرنده اولیان، ناجا. محَلِسِر } { ص. ۱. یری اولیان، یرسز. ۲. مناسب یرنده اولیان، ناجا، نایمحل. محَل } { ص. عر. ۱. محله. [«حل» محَل } { دن سف. تفعل. ۱. تحلیل ایدن، بر جسم مرکبی بالکیمیا حل ایدوب اجزاء مرکبه سینه تحویل ایاین وحلنه سبب ووا. سطر اولان. ۲. حرام بر شیئی حلال ایدن. [بومعنا ایله اوج طلاقه تطبیق ایدمش بر قادیی زوج اولی تکرار آله یلک ایچون مواضعه نکاح ایدوب در عقب تطبیق ایدن آدمده اطلاق اولنور.] محَلُوج } { ص. عر. [«حلج» دن سمف.] آتلش (پدوق). محَلُوق } { ص. عر. [«حلق» دن سمف.] تراش اولمش، صفالی تراش. محلول } { ص. عر. ۱. محلوله. [«حل» دن سمف. ۱. جوزمش، طاعنش، حل اولمش. ۲. طوغریدن وارنی اولمدیبنی حاده وفات ایدن آدمک وقفه ویامیری به حائد (میرانی): محلول او، عرصه، باغ. محلولات } { سذ. ج. عر. طو. لمدینی حاده وفات ایدنلرک اوقافه حائد میرانلری: محلولات

دائرة سی = بوقییلدن املاکه باقان دائرة؛ محلولات مدیری. محلولیت } { سذ. عر. طوغریدن وارنی اولمدیبنی حاده وفات ایدن آدمک اوقاف ویامیری به حائد اولان املاکنک حالی: بو اوک محلولیتی نیجه مجهولدر. محَلَه } { سذ. عر. ج: محلات. بر شهر وقصبه نك منقسم اولد. یفی بارچه لرك بهری که متعدد خانلردن مرکب اولوب اکثریا بر جامع وامای واردرد: محله امای، مختاری، مکتبی. || محله قاریسی = تربیه سز وادب سز قاری. || محله چوققلری = صوقاقلرده کزن تربیه سز چوققلر. محَلَه } { ص. سذ. ۱. محله اها. لیسندن اولان: محله. لیلردن بر قاج کشی کلکشییدی. ۲. بر محله اها لیسندن اولان: محله لیدر. محَل } { ص. عر. ۱. محلیه. بر محله مخصوص، برلی، بر برك مالی ویا محصولی اولان: نبات محلی؛ حکومت حمایه؛ محصولات محلیه. محَل } { ص. عر. [«حلی» دن سمف.] زینتلی، طونامش، مزین، سوسلی. محَلَت } { سذ. عر. ج: محامد. ۱. شکر و ثایه لایق و مستحق حال و حرکت: محامد حضرت پادشاهی بی ذکر و بیان ایدورلردی. ۲. شکر، شکران، تشکر: ایفای وظایفه شکران و محمدت ایتک. [بواکنجی معنا ایله اصل عربیده ایکنجی میمک کسرله در.]

محمدی } { ص. عر. ۱. محمدیه. ۱. ذات پاک جناب نبوی به منسوب و متعلق: دین محمدی، شریعت محمدیه؛ ۲. دین اسلامده بولنان، دین اسلامه مخصوص: ام محمدیه، اذان محمدی. محَل } { سذ. عر. ج: محامل. محَل } { تر. زبازردی میم ثابتنک فقیله ۱. ایکی کشینک اوتور. مه سینه مخصوص اولورق دوه نك اوستنه قونیلان برنوع سپت. ۲. جانب خلفا و امرا دن حرمین محترمین بهر سینه موسم حیده قافله ایله کوندربلن هدا یا طاقی: درس عادت محلی؛ مصر محلی؛ محل شریف. محمُود } { ص. عر. ۱. محموده. [«حمده» دن سمف.] مدح و ثنا اولمش و اولغنه شایان و مستحق: اخلاق محموده؛ محمود الخصال = اخلاق مددوچه صاحبی. محمُوده } { سذ. عر. نبا. بیک کوز اونی، سقمونیا. محمُودیه } { سذ. عر. جنتمکان سلطان محمود خان ثانی زماننده ضرب اولمش تقریباً بکرمی بش غرو شلق ایچنه و یاضی بر آلتین سکه. محمول } { ص. عر. ۱. محموله. ۱. بوکلمش، بر حیوانک اوز. رینه قونمش. ۲. حل و اسناد اولنان، بر شییه ویریلن: بو حرا. رت یا غمور سز لغه محمولدر. = سذ. عر. مذ. موضوع دینان مسند الیه اسناد اولنان خصو. صه دلالت ایدن لفظ که اجزاء قضیه دندر، مسند، خبر.

محْمُود } { ص. عر. ۱. محموده. [«حم» دن سمف.] ط. صیقلی، صیقلیه طولش. محْمُوی } { ص. عر. ۱. محیه [«حمایه» دن سمف.] اصل-ی: محوی] حمایه و مدافعه اولنان، برینک تحت حمایه سنده بولنان: اوفلان ذاتک محیسیدر. محْمُویه } { سذ. عر. [«مدینه» محیه» دن سمف.] مختصر: بیوک شهر، محروسه: محیه قسطنطنیه. محْن } { سذ. ج. عر. فد: محنت. محْن } { با: محنت. محْنَت } { سذ. عر. ج: محن. ۱. زحمت، اذیت، رنج: بو بولده چوق محنت چکدک. ۲. درد، الم، کدر، غم: محنت دل. ۳. مصیبت، بلا، آفت: محنته اوغرامق. محْنَزْدَه } { ص. فا. عر. محنت = کبی شیئر اورته سندن کچن اوق که اونک اوزرینه دونیلر، پرتو. ۲. م. کره ارضک ایکی قطبی آره سنده اوزانوب مرکز. ندن یکمه سی فرض اولنان خط موهوم: محور ارض، محور عالم. ۳. ر. ت. نبا. محوره مشابه خط و میل وسازه. || ع. محور حرکات = حرکات عسکریه اجرا اولنان محک مرکز. محْوَل } { ص. عر. ۱. محوله. [«حول» دن سمف.] تفعل. ۱. تغییر و تحویل اولمش، مبدل: صوفه دن محول صالون ۲. احاله و سپارش اولمش، یوکلدمش، تحمیل اولمش: بو ایش سزه محولدر: امور محو. له نك عهده سندن کلک.

بنه یوردی. ۳. بوق اوله، اورتهدن قاتممه، زائل و نابود اوله: اوقدر ثروت آز زماننده محو اولدی. ۴. بائمه، خراب و مضحیل اوله: اسکی دره بک خاندانلری کاملاً محو اولدی. [حاکف پاشا مرحومک «محو خاک ره شاهنشیه کونینم بن» بیتی کبی محللرده یوانسه محو و فدا اولق معناسی افاده ایدوب، یوقسه زعم اولندیبنی کبی شیفته و عاشق معناسنه کلمه من.] || محو وثبات = برشینک بعض یرلرینی رفع و تبدیل و بعضلرینی ابقا صورتیله تعمیر و تجدیدی: مجهول بر شاعرک دیوانی محو و آبسات ایدره ک کندی نامنه نشر ایتشدرد. محْوَر } { سذ. عر. ج: محاور. محْوَر } { ۱. دونن چرخ و تکرارک کبی شیئر اورته سندن کچن اوق که اونک اوزرینه دونیلر، پرتو. ۲. م. کره ارضک ایکی قطبی آره سنده اوزانوب مرکز. ندن یکمه سی فرض اولنان خط موهوم: محور ارض، محور عالم. ۳. ر. ت. نبا. محوره مشابه خط و میل وسازه. || ع. محور حرکات = حرکات عسکریه اجرا اولنان محک مرکز. محْوَل } { ص. عر. ۱. محوله. [«حول» دن سمف.] تفعل. ۱. تغییر و تحویل اولمش، مبدل: صوفه دن محول صالون ۲. احاله و سپارش اولمش، یوکلدمش، تحمیل اولمش: بو ایش سزه محولدر: امور محو. له نك عهده سندن کلک.

محَوَلات } { سذ. ج. عر. خزینه دولنک بورجی اولوب نادیه سی بر ولایت و یا دیگر دائرة نك مالنه احاله ایتدیکی مبالغ، حوالات. محَویت } { ص. عر. [«عربی» قاعده سنجیه] محودن تشکیل اولمش بر لغت اولوب عربی دکدر [کندیبنی هیجه صایمه، کندیبه اهمیت و برمیش، زیاده نواضع: مقتدر آدمدر اما چوق محویت. کوستریر. محْوَر } { ص. عر. ۱. محیره. محْوَر } { «حیره» دن سمف.] تفعل. حیرته برافان، شاشیردان، موجب حیرت: محیر عقول = عقلاری حیران ایدن. محْیِط } { ص. عر. ۱. محیطه. [«حوط» دن سمف.] افعال. ۱. احاطه ایدن، برشینک اطرا فنی آلان، دائراً مدار چویرن: اوک اطرافنی محیط بردیوار. ۲. مج. دائرة علم و اقتداری ایچنده بولندیران، شامل، حاوی، جامع: اونک علی کافه حقایق محیطدر. || م. بحر محیط = کره ارضک قره لرینی هر طرفدن احاطه ایدن بیوک دیکز، اوقیا. نوس: بحر محیط کبیر: بحر محیط آطالسی: بحر محیط هندی. = سذ. عر. ۱. م. محیط یا محیط دائرة = بر دائرة تشکیل ایدن خط منحنی که ایکی اوجی برلشوب حلقه شکلی ابراز ایدر. ۲. نبا. ت. ظرف، قلیف. محْی } { ص. عر. [«حیاء» دن سمف.] افعال [احیا ایدن، دیرلدن، جانلاندیران، تازه حیات بخش

ایدن : محي الدين : محي اموات .
 { سذ. عر. ش. ايليك، مغز : مخ }
 { شوكي = مردار ايليكي .
 { مخابر { ص. س. عر. ش. مخابه .
 { «خبر» دن سف. مفاعله }
 بيله خبرلشن، هروقت مكتوب
 تعالي ايدن، مراسله و مكاتبه ده
 بولنان، مكاتب : غزته، تجار
 مخابري .
 { سذ. عر. ج. مخبرات .
 { «خبر» دن مص. مفاعله }
 خبرلشمه، مكتوبلشمه، مكاتبه :
 كنديسيه هرهنه مخابه ايد .
 بورز، تجارك مخابره سي منتظمدر .
 { سذ. عر. ش. «ختل» دن مص. }
 { مفاعله } آلداته، طولاندير .
 مه ذ .
 { سذ. عر. ش. «خدع» دن }
 { مص. مفاعله } حيله كارلق،
 دوباره .
 { سذ. عر. ش. «خدن» دن }
 { مص. مفاعله } دوستاق،
 مخالصت، مصادقت .
 { سذ. ج. عر. فد. مخدوم .
 { با : مخدوم .
 { سذ. ج. عر. فد. مخرج .
 { با : مخرج .
 { سذ. ج. عر. فد. مخزن .
 { با : مخزن .
 { ص. س. عر. ش. مخاصمه : ذ .
 { مخاصمين، مخاصمتين .
 { «خصوصه» دن سف. مفاعله } ۱ .
 پينلرنده عداوت و دشمنك بولنان
 ايكي كشي ويا طرفك بهري :
 طرفين مخاصمين، دولتين
 مخاصمتين : مخاصمين پيننده متاركة به
 قرار و يرلدي . ۲ . پينلرنده دعوي
 ايدن ايكي كشي ويا طرفك بهري :

مخاصمدر حضور محكمه به چيقدی .
 { سذ. عر. ج. مخاصمت .
 { «خصوصه» دن مص. }
 { مفاعله } ۱ . ايكي كشي ويا طرف
 آره سنده جريان ايدن خصومت،
 عداوت، منازعه، دشمنك : اعلان
 مخاصمت = قطع مناسبات، اعلان
 حرب . ۲ . ايكي كشي ويا طرف
 آره سنده اولنان دعوي، مخالفت،
 اوغراشمه .
 { سذ. عر. ط. طوغورمه }
 { ص. عر. آغريسي .
 { سذ. عر. ط. سوموك }
 { واوكا بزرگ زوجتلي مایع .
 { ص. عر. ش. مخاطبه .
 { «خطاب» دن سف. }
 { مفاعله } برينه سوز سويلين،
 توجيه كلام ايدن . ذ .
 { ص. عر. ش. مخاطبه .
 { «خطبه» دن سف. مفاعله }
 كنديسنه سوز سويلين، توجيه
 كلام اولنان : كنديسي مخاطب
 اوله جق آدم دكلدر . = سذ. عر. .
 د. (صرفه كننايات و افدايه
 كنديسنه سوز توجيه اولنان
 آدمه مخصوص صيفه كه ايكنجي
 شخص عد اولنور : مفرد مخاطب :
 سن، كيدر سك، كيتدك، كيت
 كي : جمع مخاطب : سز، كيدر سكر،
 كيتديكر، كيدك كي .
 { سذ. عر. ج. مخاطبات .
 { «خطبه» دن مص. مفاعله }
 برينه خطاب اتمه، برينه سوز
 سويله، برينه توجيه كلام،
 مكالمه، قونيشمه .
 { سذ. عر. ج. مخاطرات .
 { «خطر» دن مص. مفاعله }
 ضرر و زيان ويا جان قورقوسي،

تهلكه : بوايشده مخاطره واردر؛
 بيله بيله مخاطره به كيرمه ملي . || تج .
 شركت مخاطره = كار و ضرر
 مشترك اولق شرطيله مشروط
 شركت .
 { ص. سذ. عر. «خبر» دن سف. }
 { ص. قورقولي، تهلكه .
 { لي : مخاطره لي يول؛
 مخاطره لي ايش .
 { ص. عر. ش. مخاطيه . ط. }
 { سوموك قيبيلندن، زوجتلي }
 مایع حالده : جريان مخاطي .
 { سذ. عر. ش. «خوف» دن }
 { قورقو : مخافة الله = اللهدين }
 قورقه .
 { سذ. ج. عر. فد. مخالب .
 { با : مخالب .
 { يا مخالصة . سذ. عر. }
 { ج. مخالصات . «خلوص» }
 دن مص. مفاعله } برينه قارشي
 صدق و خلوصه معامله، خلوص
 قلبه اولان دوستلق، صميمي
 محبت، مصافات : پينلرنده مخالصت
 قديمه واردر : كنديسنه عرض
 مخالصات ايدرم .
 { سذ. عر. «خط» دن مص. }
 { مفاعله } قاريشوب كو .
 ريشمه، اختلاط : كوني آدملره
 مخالطه اتمه ملي .
 { ص. عر. ش. مخالفه .
 { «خلف» دن سف. مفاعله }
 ۱ . اوماز، قارشي، ضد، عكس،
 بکره من : بوايكي رنگ برينه
 مخالفدر . ۲ . برينك عايهنده
 بولنان، موافقت ايتن، ضد :
 كنديسي دائما بكا مخالف كليز .
 { سذ. عر. ش. «خلف» دن }
 { مص. مفاعله } ۱ . اوينامه،
 باشقه درلواوله، مغايرت، مباينت :

بر يره كله بك رنگر آره سنده
 مخالفت اولامليدر؛ برينه يافين
 اشعارك مخالفتي چوق دفعه مانع
 نشوونما اولور . ۲ . ضديت،
 دشمنك، خصومت : او آدم بكا
 دائما مخالفت ايدر .
 { ص. سذ. عر. «خبر» دن سف. }
 { افعل } خبر ورن، بر حال
 و كيفيتي اخبار ايدن، بر غزته به ويا
 بر دائرة حكومه بر ايشدن
 خبر ورن آدم؛ مخبر صادق =
 خبر و ير دكاري شيئرلردن مسئول
 اولماق ايچون اسملرني كتم
 ايدن لك آلدقلى عنوان .
 { ص. عر. ش. «خير» }
 { دن سف. مفاعله } ۱ .
 سچلش، اختيار و انتخاب اولنش،
 ممتاز، كز يده . (بومعنى ايله
 فخر كائنات (صلح) افندمره
 وصف اولور : احمد مختار . ۲ .
 اراده جريسه سي كندي النده
 اولان، ايستديكي كي حرکت
 ايدم بيلن، جبر و تحكم آلتنده
 بولنيان : فاعل مختار . ۳ . اداره سي
 كندينده اولان، ممتاز، امتيازلى :
 اداره مختاره . = س. بر كوي ويا
 محله اهالي سي طرفندن امامله برابر
 كوي و محليه عائد ايشلره باقى
 و ويركي طويلايوب حكومت
 صنديفته تسليم اتمك اوزره
 انتخاب و تعيين اولنان آدم : كوي،
 محله مختاري؛ مختار اول، مختار
 ثاني .
 { س. كوي ويا محله مختاري }
 { صفت و وظيفه سي .
 { سذ. عر. ش. «لغت مولده» }
 { اداره جزييه سي النده }
 اولانك حالى . || مختاريت اداره =

آر بجه و بعض امتيازاتله اداره
 اولنان ايا لك حالى .
 { ص. عر. «خرع» دن سف. }
 { افعل } ۱ . ايجاد ايدن،
 بولان، ميدانه قويان، موجد :
 ديكيش ما كينه سنك مختري .
 ۲ . مج. برينه اصلي اوليان شيئرل
 اسناد ايدن، مفتري .
 { ص. س. عر. ش. مختريه .
 { ج. مخترمات . «خرع» }
 دن سف. مفاعله } ايجاد اولنش،
 ايجاد اولنان شي : كشفيات
 و مخترمات .
 { ص. عر. ش. مخترنه .
 { «خرز» دن سف. مفاعله }
 بر يكد يروب خزينه به قويان،
 درانبار ايدن : مختزن اموال . ذ .
 { ص. عر. ش. مخترنه .
 { «خرز» دن سف. مفاعله }
 بر يكد يربلوب خزينه به قونمش،
 درانبار ايدلش، مدخر : اموال
 مخترنه؛ نقود مخترنه .
 { ص. عر. ش. مختصه .
 { «خصوص» دن سف. }
 { افعل } بر شي ويا شخصه اختصاص
 ايتش، خاص، مخصوص، خصوصي :
 بو خست خانه امراض خارجيه به
 مبتلا اولانلره مختصدر . = سذ.
 عر. ج. مختصين . صورت
 خصوصيه ده منسوب، منتصب،
 منقطع، برينه انتساب و اختصاصي
 اولان .
 { ص. عر. ش. مختصره .
 { «خصر» دن سف. مفاعله }
 ۱ . قيصه كسلش، قيصالمش، مفصل
 اوليان، مجل : مختصر بر نطق
 ايراد ايتدي؛ مختصر بر رساله
 يازدي؛ بوتاريخك برده مختصري

وارددر . ۲ . بك مظنن اوليان،
 تكافيز، كورلديسز، آز مصرفله
 و غلبه لكسز : مختصر بر دوكون
 يايدي .
 { ص. عر. ش. مختصره .
 { تفصيلاتسز : مختصرا }
 افاده مرام ايتدي .
 { ص. عر. ش. مختفيه . «خفي» }
 { دن سف. مفاعله } اختفا
 ايدن، كيزلتن، صافلانان، كيزلتنش،
 صافلى : بر قاج كون مختي طوردي .
 { ص. عر. ش. مختله . «خلل» }
 { دن سف. مفاعله } بوزوق،
 بوزلمش، قارشيمش، نظام و ترتيبه
 خلل كلش، خلل پذير : اداره سي
 مختل برخانه .
 { ص. عر. ش. «خلس» دن }
 { سف. مفاعله } چالوب چار .
 پان، سرت ايدن، اموال ميرى يى
 ذمتته كچيرن .
 { ص. عر. ش. مختلطه .
 { «خلط» دن سف. مفاعله }
 قاريشيق، مختلف اجزا ويا افراد .
 دن مركب : مختلط قوميسيون؛
 هيئت مختلطه = دول مختلفه مأمور
 ويا مرخصلرندن مركب هيئت . ||
 س. هندسه ده سطح مختلط =
 مختلف شكل و وضعيتلى اولان
 سطح، فر. Surface mixte . ||
 ت. عضله مختلطه = بويك آرقه .
 سنده كي عضله .
 { ص. عر. ش. مختلفه .
 { «خلف» دن سف. مفاعله }
 ۱ . بر درلو اوليان، درلو درلو
 اولان، متنوع : مختلف ايشلر؛
 مختلف اللون = رنگرى درلو
 درلو؛ الوان مختلفه = متنوع

دنگار. ۲. بر فکر و رأیده
اولیان، فکر و رأی باشقه او
لان، مخالف: کندیمی بو
ایشده مختلف ایدی؛ مختلف
الرأی اعضائک مذاکراتی.
مُخْتَلَفُ فِيهِ {ص. عر. ث: مختلف
فيها. «خلف» دن
سمه. افتعال} حقنده اختلاف
آرا بولنان، او بوشيله میان اربابی
طرفندن متفقاً قبول اولمیان،
متفق فيه اولمیان: اسکندر
ذوالقرنین ایله ظلمانه کیدن
ذوالقرنینک شخص واحد اولمی
مختلف فیهدر؛ مسئله مختلف
فيها.
مُخْتَرِعٌ {ص. عر. ث: «ختر» دن سمه.
مختر} افتعال مایه لوب واکشیوب
قبارمش معناسیله مخر و مخمر
یرینه قولانیلیورسه ده،
عرییده معناسی بسبتون
باشقه در.
مُخْتَرِقٌ {ص. عر. ث: مخترقه.
مخترق} «ختر» دن سمه. افتعال
بوغلمش، بوغوق، مخوق.
مُخْتَوِّمٌ {ص. عر. ث: مختومه.
مختوم} «ختم» دن سمه. مهر.
لتمش، مهرلی. (مهور غلط
فاحشی یرینه دائماً بولفت قوللا
نلایدیر.)
مُخْتَوِّنٌ {ص. عر. ث: «ختان» دن
مختون} سمه. ختان اولمش،
سنتلی.
مُخْدَرٌ {ص. عر. ث: مخدره.
مخدر} «خدر» دن سمه. تفعلیل
ط. او بوشدیریجی، حسی ابطال
ایدن، فر. Narcotique. =
س. ج. او بوشدیریجی علاجلر:
مخدرات قوللانق.

۳. تانظ، صوتک آغزندن صدو.
رت خروجی: میم ایله نوک
مخرجلری قریبدر؛ قرب مخرج
مناسبتله ایکی حرفک ادغای.
۴. برسلک مخصوصه آدم
یتیشدیرمکه مخصوص مکتب
وداثره: مخرج افلام = قلمره کانپ
یتیشدیرن مکتب (وقتیه بو
اسمه بر مکتب ورایدی)؛ مکتب
فنون حربیه ضابط مخرجیدر.
۵. داخلده چیقاریلان محصولات
وامتعه نیک صرفی ایچون خارجه ده
بولنان محل. ۶. طریق علیده بیوک
بریا به وسیله ارتقا عدا اولنان
کوچک یاه: مخرج مولوینی.
[حسابده کی محصول عملک اسمی
میک ضمیمه در.]
مُخْرَجٌ {س. عر. ج: مخرج.
مخرج} «خروج» دن سمه.
افعال} ۱. چیقارلمش، چیتمش،
یتیشمش: تجارت مکتبندن
مخرج؛ مکتوب، صادرات او طه.
سندن مخرج. ۲. [حسابده]
اعمال اربعه دن برینک محصول
عملی، حاصل جمع، حاصل ضرب،
حاصل تقسیم.
مُخْرَزٌ {س. عر. ج: مخارز. بیز
مخرز} دینان قوندره جی و سراج
آتی.
مُخْرَزِيٌّ {ص. عر. ث: مخرزه.
مخرزی} س. عر. ج: بیز شکنده، دیکن
کبی سیوری.
مُخْرَشٌ {ص. عر. ث: مخرشه.
مخرش} «خرش» دن سمه. تفعلیل
ط. مخربش ایدن، آذریران.
مُخْرَوطٌ {س. عر. ر: هندسه ده
مخروط} آتی دائروی و اوستی
سیوری شکر کله سی کبی شکل

مجم: مخروط نام؛ مخروط ناقص؛
مخروط منعکس.
مُخْرَوطِيٌّ {ص. عر. ث: مخروطیه.
مخروطی} ر. مخروط شکنده
اولان، شکر کله سی شکنده
بولنان: مخروطی بر جسم؛
مخروطی الشكل.
مُخْرَوطِيَّاتٌ {س. ج. عر.
مخروطیات} هندسه نیک مخروط
شکلرینه متعلق قواعد و مسا.
تلدن بحث ایدن قسمی.
مُخْرَوطِيَّتٌ {س. عر. ث: مخروط
مخروطیت} شکنده اوله: بو
تپه نیک مخروطیتی.
مُخَزَنٌ {س. عر. ج: مخازن.
مخزن} «خز» دن سمه. ۱. اموال
واشیا وضعنه مخصوص قبالی
محل، کیلار، انبار. ۲. تر.
بر آتی، بودروم: ایچیشه جک
شینلر صوتوق طوروق ایچون
مخزنه قونلیدر. [فر. Magasin
و بزجه اوندن غلط اوله رق
مغازی تلفظ اولنان لغت بولفت
عریه دن مأخوذ در.]
مُخَصَّصٌ {ص. عر. ث: مخصوصه.
مخصص} «خصص» دن سمه.
تفعلیل} تخصیص و تعیین ایدلمش،
آیرلمش، یرینه مخصوص: مالیه دن
مخصص معاشی وارددر؛ مطبخدن
مخصص طبله سی وارددر.
مُخَصَّصَاتٌ {س. ج. عر. ۱.
مخصصات} بر ذاته تخصیص و
تعیین اولمش معاش و معینات
وساثره، تخصصیات: تخصصاتی
مقتن آلیور. ۲. دواثر دولندن
به رینه بودجه اقتضاسیجه آیرلان
مبالغ: معارف تخصصاتی؛ بحریه
مخصصاتی.

بخره لرینی خصوصاً آریایدردم.
مُخْصِصَةٌ {ص. عر. ث: مخصوص
مخصوصیت} اوله، مخصوص
اولان شیک حالی.
مُخْطَرٌ {ص. عر. ث: مخطره.
مختر} «خطور» دن سمه. افعال
خاطره کترین، درخاطر ایتمه.
یرن، اخطار ایلن.
مُخْطَرَةٌ {س. عر. ج: خطرات.
مخطره} ۱. برایشی خاطره کتیر.
تمک مقصدیه و اخطار کیفیت
نیتله تقدیم اولنان مذکره:
کندیسی برخطره تقدیم ایلدی؛
بنکی برخطره در ایسترسه قبول
ایدر ایسترسه ایتمز. ۲. خاطره
کن بریشی اونوتماقی ایچون
بازیلان یوصله: برخطره یازوب
جبه قویدم؛ خطره دفتری،
حزندان.
مُخْطَاطٌ {ص. عر. ث: مخططه.
مخطط} «خط» دن سمه. تفعلیل
۱. چیزیکلی، چیزیلی. ۲. بیولی.
مُخْطَوطٌ {ص. عر. ث: مخطوطه.
مخطوط} «خط» دن سمه. [بازلمش، چیزلمش. ث.]
مُخْطِئٌ {ص. عر. ث: مخطیبه.
مخطی} «خطاء» دن سمه. افعال
خطا و کناه ایدن، کهکار.
مُخْفَفٌ {ص. عر. ث: مخفقه.
مخفف} «خفة» دن سمه. تفعلیل
۱. خفیفلندیرن، آغز لئی
کیدیرن. ۲. هقه. جزایی تخفیفه
سبب اولان: اسباب مخفقه.
مُخْفَفٌ {ص. عر. ث: مخفقه.
مخفف} «خفة» دن سمه. تفعلیل
۱. خفیفلندیرلمش، تخفیف
اولمش. ۲. قولای تلفظ اولنه.
جق صورته اختصار اولمش

(کله): از میسد از نکمیددن مخفدر.

مخفوض { ص. عر. : مخفوضه. ر. [نحو] عربیده [مجرور].

مخفی { ص. عر. : مخفی. [خفی] مخفی { دن سغه. اصلی: مخفوی } کیزی، صاقلی: مخفی بر بر؛ مخفی ایش. = ح. تر. کیزی، کیزیله، کیزیجه: بکا مخفی سویلدی؛ اونکله مخفی قو. نیشدق.

مخفیجه { ح. کیزی، کیزیجه، کیمسه کیزیجه } کورمیه جک و خبر آلیه. جق صورتده: مخفیجه قونیشدق، اکلدنک.

مخل { ص. عر. : مخل. [خلل] مخل { دن سغه. افعال } بوزان، طوقان، خلل ورن: مخل ناموس = ناموسه طوقان؛ مخل اسایش = اسایشی بوزان.

مخلّا { یا مخلی. ص. عر. [خلاء] دن سغه. تفعلیل } بوشادلمش، تخلیه اولنش.

مخلاب { سذ. عر. ج: مخالب. و:

مخلّب { سذ. عر. ج: مخالب. ۱. تا. پیرنجی قوش بنجه سی و طیرناقلری، چیناق. ۲. بنا. صارماشیق اوتلرک صارماشان اینجه فلیزلری.

مخلّد { ص. عر. : مخلده. [خلد] دن سغه. تفعلیل } دائم، باقی، ابدی. ذ.

مخلص { سذ. عر. [خلوص] دن سغه. تفعلیل } ۱. قورتلجق بر، ملجا، مأمن. ذ. ۲. د. [فارسی] و ترکیه اشعارده [شاعرك

شمرده اتخاذ ایشدیکی اسم که غزلک نهایتسده ذکرى حادث اولشدر: قانونی سلطان سلیمان خاتک مخلصى (محیی) در. ۳. هرکسک اسمنه علاوه ضم او لنان ایکنجی اسم که بر صفتدن عبارتدر: اسمی عثمان مخلصى نوری در.

مخلص { ص. عر. : مخلصه. [خلوص] دن سغه.

افعال [دوستلنی ویا اعتقاد و عبادتی خالص و صمیمی اولان: محب مخلص؛ عابد مخلص. = س. محب صادق: مخلصری، مخلصکر = انشا لسانسده بن معناسیله مافوقدن مادونه خطاب اولنور.

مخلص { ص. عر. : مخلصه. [خلاص] دن سغه. تفعلیل } قورتاران، تخلیس ایدن، قور تاریجی.

مخلصانه { ص. ح. فا. خلوصه، صادقانه: سزى مخلصانه سورم؛ اونک نمازی مخلصانه در.

مخلف { ص. عر. : مخلفه. [خالف] دن سغه. تفعلیل }

کریده قالان، کری به براغیلان، اولن بر آدمک بر اقدینی: نقود مخلفه سی.

مخلفات { سذ. عر. ج. اولن شیلر، ترکه: مخلفاتی قسمت عسکر به معرفتیه تحریر اولندی.

مخلفه { سذ. عر. اولن بر آدمک طول قالان قاریسی.

مخلوط { ص. عر. : مخلوطه. [خلط] دن سغه. فا. ریشیق، دیگر شیلله قاریشمش،

ساده وخالص اولیان: مخلوط ذخیره؛ مخلوط یاغ.

مخلوق { ص. عر. : مخلوقه. [خلق] دن سغه. یارا. دلش، خلق اولش، آفریده: عالم مخلوقدر. = سذ. عر. ج: مخلوقات. یارادلمش شی، حیوان، انسان: بو ناصصل مخلوقدر؛ مخلوقاتک انواع واجناسی چوقدر.

مخلی { ص. عر. : مخلیه. [خلاء] دن سغه. تفعلیل } بوشالدان، مخلیه ایدن. || ه. مخلیه الهوا = بر قابک ایچندن هوایی بوشالتمه مخصوص ماکینه.

مخلی { ص. عر. با: مخلا.

مخمر { ص. عر. : مخمره. [خمر] دن سغه. تفعلیل } مایه لائمش، اکشیوب قبارمش. [غلط اولان «مخمر» یرینه بولغتی قوللاغلی.]

مخمّس { ص. عر. : مخمسه. [خمس] دن سغه. تفعلیل } بش، قاتلی. = سذ. عر. ۱. ر. بش کوشه لی، بش ضلعی شکل.

مخمّس { ص. عر. : مخمسه. [خمس] دن سغه. تفعلیل } بش مصراعلی قطعه که چوق دفعه ایکیسی دیگر بر شاعرک اولوب اوچی ضم اولنشدر.

مخمّن { ص. عر. : مخمنه. [خن] دن سغه. تفعلیل } ظن و تقریبه بر مقدار ویا بها تعیین ایدن، تخمینجی. = سذ. عر. ۱. امتعه به بها بیچن کومروک ما. موری. ۲. ترهین اولنه جق مجوهرات وسائر ذی قیمت اشیانک قیمتی تخمین و تقدیر ایدن مأمور، استیماتور. ۳. رسم ووبرکی به ربط اولنه جق املاکک

تقریباً قیمتی تعیین ایدن مأمور: تحریر املاک مخنی.

مخمسک { سذ. عر. : مخمسک. [خمس] دن سغه. یارا. اولندی؛ او آدم مخمسک ایده من.

مخمور { ص. عر. : مخموره. [خمر] دن سغه. ۱. سرخوشلقدن ویا او یقودن سرم، سرخوشلقدن صکره کلن خاره دوچار. ۲. سرخوش کوزی کبی سوزدرک باقان (کوز)، مستانه: چشم مخمور = چشم مستانه. = ح. تر. سرخوش کبی، مستانه: مخمور مخمور باقیوردی.

مخمورلق { سذ. عر. : سرخوشلق ویا او یقودن سملکی، خار: اقشام جوق ایچدیکیچون صباح مخمورلغی آچه میوردی. || مخمورلغی بوزمق = مخمورلغی کیدیرمک ایچون صباحین برقدح ایچمک. [خنث] دن سغه. مخمّث { ص. عر. : مخمّث. [خنث] دن سغه. تفعلیل } تر. زبازدی: مخمّثات. [قورقاق، آلچاق، ناسرد.]

مخمسک { سذ. عر. : مخمسک. [خمس] دن سغه. تفعلیل } تر. زبازدی: مخمسکات. [قورقاق، آلچاق، ناسرد.]

مخمسک { سذ. عر. : مخمسک. [خمس] دن سغه. تفعلیل } تر. زبازدی: مخمسکات. [قورقاق، آلچاق، ناسرد.]

مخمسک { سذ. عر. : مخمسک. [خمس] دن سغه. تفعلیل } تر. زبازدی: مخمسکات. [قورقاق، آلچاق، ناسرد.]

مخمسک { سذ. عر. : مخمسک. [خمس] دن سغه. تفعلیل } تر. زبازدی: مخمسکات. [قورقاق، آلچاق، ناسرد.]

مخمسک { سذ. عر. : مخمسک. [خمس] دن سغه. تفعلیل } تر. زبازدی: مخمسکات. [قورقاق، آلچاق، ناسرد.]

مخمسک { سذ. عر. : مخمسک. [خمس] دن سغه. تفعلیل } تر. زبازدی: مخمسکات. [قورقاق، آلچاق، ناسرد.]

مخمسک { سذ. عر. : مخمسک. [خمس] دن سغه. تفعلیل } تر. زبازدی: مخمسکات. [قورقاق، آلچاق، ناسرد.]

مخمسک { سذ. عر. : مخمسک. [خمس] دن سغه. تفعلیل } تر. زبازدی: مخمسکات. [قورقاق، آلچاق، ناسرد.]

۲. قورقونج، قورقوده جق شکل و صورتده اولان، دهشت انکیز: مخوف بر حیوان.

مخمسک { ص. عر. : مخمسک. [خمس] دن سغه. تفعلیل } ۱. ایستدیکنی سچمکده ویا بر شیشی قبول ایدوب ایتمه مکده سربست و مختار: ایکی به آروپ ایستدیکنی آلمغه کندیسینی بخیر بر اقدم: بن سکا تو غریستی سویلدم قبول ایدوب ایتمه مکده بخیر سکر. ۲. (تر. زبازدی: موخایار) بکنلدیکی حالدده اعاده اولغق شرطیله صاتیلان: بن بونی بخیر آلدیم کری کوندرده بیلیر: او آدم بخیر (بخیرله) مال صاماز.

مخمسک { ص. عر. : مخمسک. [خمس] دن سغه. تفعلیل } ۱. ایستدیکنی سچمکده ویا بر شیشی قبول ایدوب ایتمه مکده سربست و مختار: ایکی به آروپ ایستدیکنی آلمغه کندیسینی بخیر بر اقدم: بن سکا تو غریستی سویلدم قبول ایدوب ایتمه مکده بخیر سکر. ۲. (تر. زبازدی: موخایار) بکنلدیکی حالدده اعاده اولغق شرطیله صاتیلان: بن بونی بخیر آلدیم کری کوندرده بیلیر: او آدم بخیر (بخیرله) مال صاماز.

مخمسک { ص. عر. : مخمسک. [خمس] دن سغه. تفعلیل } ۱. ایستدیکنی سچمکده ویا بر شیشی قبول ایدوب ایتمه مکده سربست و مختار: ایکی به آروپ ایستدیکنی آلمغه کندیسینی بخیر بر اقدم: بن سکا تو غریستی سویلدم قبول ایدوب ایتمه مکده بخیر سکر. ۲. (تر. زبازدی: موخایار) بکنلدیکی حالدده اعاده اولغق شرطیله صاتیلان: بن بونی بخیر آلدیم کری کوندرده بیلیر: او آدم بخیر (بخیرله) مال صاماز.

مخمسک { ص. عر. : مخمسک. [خمس] دن سغه. تفعلیل } ۱. ایستدیکنی سچمکده ویا بر شیشی قبول ایدوب ایتمه مکده سربست و مختار: ایکی به آروپ ایستدیکنی آلمغه کندیسینی بخیر بر اقدم: بن سکا تو غریستی سویلدم قبول ایدوب ایتمه مکده بخیر سکر. ۲. (تر. زبازدی: موخایار) بکنلدیکی حالدده اعاده اولغق شرطیله صاتیلان: بن بونی بخیر آلدیم کری کوندرده بیلیر: او آدم بخیر (بخیرله) مال صاماز.

مخمسک { ص. عر. : مخمسک. [خمس] دن سغه. تفعلیل } ۱. ایستدیکنی سچمکده ویا بر شیشی قبول ایدوب ایتمه مکده سربست و مختار: ایکی به آروپ ایستدیکنی آلمغه کندیسینی بخیر بر اقدم: بن سکا تو غریستی سویلدم قبول ایدوب ایتمه مکده بخیر سکر. ۲. (تر. زبازدی: موخایار) بکنلدیکی حالدده اعاده اولغق شرطیله صاتیلان: بن بونی بخیر آلدیم کری کوندرده بیلیر: او آدم بخیر (بخیرله) مال صاماز.

مخمسک { ص. عر. : مخمسک. [خمس] دن سغه. تفعلیل } ۱. ایستدیکنی سچمکده ویا بر شیشی قبول ایدوب ایتمه مکده سربست و مختار: ایکی به آروپ ایستدیکنی آلمغه کندیسینی بخیر بر اقدم: بن سکا تو غریستی سویلدم قبول ایدوب ایتمه مکده بخیر سکر. ۲. (تر. زبازدی: موخایار) بکنلدیکی حالدده اعاده اولغق شرطیله صاتیلان: بن بونی بخیر آلدیم کری کوندرده بیلیر: او آدم بخیر (بخیرله) مال صاماز.

مخمسک { ص. عر. : مخمسک. [خمس] دن سغه. تفعلیل } ۱. ایستدیکنی سچمکده ویا بر شیشی قبول ایدوب ایتمه مکده سربست و مختار: ایکی به آروپ ایستدیکنی آلمغه کندیسینی بخیر بر اقدم: بن سکا تو غریستی سویلدم قبول ایدوب ایتمه مکده بخیر سکر. ۲. (تر. زبازدی: موخایار) بکنلدیکی حالدده اعاده اولغق شرطیله صاتیلان: بن بونی بخیر آلدیم کری کوندرده بیلیر: او آدم بخیر (بخیرله) مال صاماز.

مخمسک { ص. عر. : مخمسک. [خمس] دن سغه. تفعلیل } ۱. ایستدیکنی سچمکده ویا بر شیشی قبول ایدوب ایتمه مکده سربست و مختار: ایکی به آروپ ایستدیکنی آلمغه کندیسینی بخیر بر اقدم: بن سکا تو غریستی سویلدم قبول ایدوب ایتمه مکده بخیر سکر. ۲. (تر. زبازدی: موخایار) بکنلدیکی حالدده اعاده اولغق شرطیله صاتیلان: بن بونی بخیر آلدیم کری کوندرده بیلیر: او آدم بخیر (بخیرله) مال صاماز.

مخمسک { ص. عر. : مخمسک. [خمس] دن سغه. تفعلیل } ۱. ایستدیکنی سچمکده ویا بر شیشی قبول ایدوب ایتمه مکده سربست و مختار: ایکی به آروپ ایستدیکنی آلمغه کندیسینی بخیر بر اقدم: بن سکا تو غریستی سویلدم قبول ایدوب ایتمه مکده بخیر سکر. ۲. (تر. زبازدی: موخایار) بکنلدیکی حالدده اعاده اولغق شرطیله صاتیلان: بن بونی بخیر آلدیم کری کوندرده بیلیر: او آدم بخیر (بخیرله) مال صاماز.

مخمسک { ص. عر. : مخمسک. [خمس] دن سغه. تفعلیل } ۱. ایستدیکنی سچمکده ویا بر شیشی قبول ایدوب ایتمه مکده سربست و مختار: ایکی به آروپ ایستدیکنی آلمغه کندیسینی بخیر بر اقدم: بن سکا تو غریستی سویلدم قبول ایدوب ایتمه مکده بخیر سکر. ۲. (تر. زبازدی: موخایار) بکنلدیکی حالدده اعاده اولغق شرطیله صاتیلان: بن بونی بخیر آلدیم کری کوندرده بیلیر: او آدم بخیر (بخیرله) مال صاماز.

مخمسک { ص. عر. : مخمسک. [خمس] دن سغه. تفعلیل } ۱. ایستدیکنی سچمکده ویا بر شیشی قبول ایدوب ایتمه مکده سربست و مختار: ایکی به آروپ ایستدیکنی آلمغه کندیسینی بخیر بر اقدم: بن سکا تو غریستی سویلدم قبول ایدوب ایتمه مکده بخیر سکر. ۲. (تر. زبازدی: موخایار) بکنلدیکی حالدده اعاده اولغق شرطیله صاتیلان: بن بونی بخیر آلدیم کری کوندرده بیلیر: او آدم بخیر (بخیرله) مال صاماز.

مخمسک { ص. عر. : مخمسک. [خمس] دن سغه. تفعلیل } ۱. ایستدیکنی سچمکده ویا بر شیشی قبول ایدوب ایتمه مکده سربست و مختار: ایکی به آروپ ایستدیکنی آلمغه کندیسینی بخیر بر اقدم: بن سکا تو غریستی سویلدم قبول ایدوب ایتمه مکده بخیر سکر. ۲. (تر. زبازدی: موخایار) بکنلدیکی حالدده اعاده اولغق شرطیله صاتیلان: بن بونی بخیر آلدیم کری کوندرده بیلیر: او آدم بخیر (بخیرله) مال صاماز.

قدر آجیقلق، کوز آلیمی، کوز ایزیمی. || ط. مد بصر = یاقیندن ابی کوره میوب اوزاقه دن کورمک حالی که باشلیجه اختیار. لرده اولور. فر. Presbytie مقابلی: قصر بصر.

مداح { ص. عر. [مدح] دن سغه. [مدح] مبالغه ایله مدح و ثنا ایدن: اوسرک مداحکر در. = س. تر. خلقی اکلدنیرمک ایچون تحف حکایه لر نقل ایدن و مقلدک یابان آدم: مداحه کیمتک: مداح دیکله مک.

مداحلق { سذ. عر. : مداحلق. [مدح] دن سغه. تفعلیل } ایچون تحف حکایه لر نقل ایله مقلدک یابان آدمک حال وصفی: مداحلق ایدیور.

مداخل { سذ. عر. ج. مدخل. با: مدخل.

مداخله { سذ. عر. ج. مدخلات. [مدخل] دن سغه. مفاعله. ۱. قاریشمه، صوفله، ال صوفقه: بن بویله ایشله مداخله ایتم: او کندی ایشنه مداخله ایشدیرمز: مدخلات اجنبیه تک او کئی کیمک. ۲. آرایه کیرمه، توسط، میانجیاق: قومشوری مداخله ایتمک مجبور اولدیلر.

مداد { سذ. عر. : مداد. [مداد] دن سغه. مداد { سذ. عر. : مداد. [مداد] دن سغه. مداد { سذ. عر. : مداد. [مداد] دن سغه.

مداد { سذ. عر. : مداد. [مداد] دن سغه. مداد { سذ. عر. : مداد. [مداد] دن سغه. مداد { سذ. عر. : مداد. [مداد] دن سغه.

مداد { سذ. عر. : مداد. [مداد] دن سغه. مداد { سذ. عر. : مداد. [مداد] دن سغه. مداد { سذ. عر. : مداد. [مداد] دن سغه.

مداد { سذ. عر. : مداد. [مداد] دن سغه. مداد { سذ. عر. : مداد. [مداد] دن سغه. مداد { سذ. عر. : مداد. [مداد] دن سغه.

مداد { سذ. عر. : مداد. [مداد] دن سغه. مداد { سذ. عر. : مداد. [مداد] دن سغه. مداد { سذ. عر. : مداد. [مداد] دن سغه.

مداد { سذ. عر. : مداد. [مداد] دن سغه. مداد { سذ. عر. : مداد. [مداد] دن سغه. مداد { سذ. عر. : مداد. [مداد] دن سغه.

مداد { سذ. عر. : مداد. [مداد] دن سغه. مداد { سذ. عر. : مداد. [مداد] دن سغه. مداد { سذ. عر. : مداد. [مداد] دن سغه.

اطرافه دوزن کړن چيز ديکي داږه،
محرك، فر. Orbite : مدار
زحل. ۴. ه. خط استواک ايکي
جهنده اولان ايکي داږه موهمه
که شمس اولنرک حناسنه قدر
واروب کړي دوزن فر. Tropi-
que : مدار سرطان خط استواک
شماله دي داږه که برج سرطان
مصادفدر؛ مدار جدی خط
استواک جنوبه واقع اولاني که
برج جدیه مصادفدر. بروج
سائر بولنرک آره سنده ممتد
اولور.

مُدَارَا { س. فا. (عر.) «مدارة»
(دن) کين و خصوصتی
کيزلوب ظاهرده دوستاق
کوسترته، حسن معامله، پوزه
کوله : دوسترته تلطف دشملره
مدارا.

مُدَارَاة { س. عر. «دری» دن
(مص. مفاعله) با :
مدارا.

مُدَارِج { س. ج. عر. فد :
(مدرج) با : مدرج.

مُدَارِس { س. ج. عر. فد :
(مدرسه) با : مدرسه.

مُدَارَسَه { س. عر. «درس»
(دن مص. مفاعله) بر :

برینه درس و برمه، درس
آلوب و برمه : اصول مدرسه
شاکرداک بربرلینه درس
و برمه اصولی، فر. Enseigne-
ment mutuel.

مُدَافِع { ص. عر. ټ : مدافعه.
(«دفع» دن سف. مفاعله)
مدافعه ایدن، تدافعی حرکتده
بولنان، کنديني محافظه ايچون
هجوم واقعه قارشی طوران،

طيانان.

مُدَافِعَه { س. عر. «دفع» دن
(مص. مفاعله) ټ. کند.

نی و ديگر برینی محافظه ايچون
هجوم واقعه قارشی طورمه،
طيسانه : کنديني، متقنی ابي
مدافعه ايتدی؛ مدافعه ايچون
کافي قوتنر واردر. ٢. برینی
الزام ايدوب عليهنده سويليان
سوزلره جواب و برمه، صاحب
چيتمه : اقباسندن اولديغيون
کنديسي مدافعه ايتدی.

مُدَام { ص. عر. ټ : مدامه.
(«دوام» دن سم. افعال)
دائمی، باقي، سوزکلی، غير منقطع،
متصل : ذوق مدام؛ شرب
مدام. = س. عر. عر.
شراب، می، صهبا، باده.

مُدَانِي { ص. عر. «دو» دن
(سف. مفاعله) يا قين،
قريب، شبيه، نظير : بی مدانی =
بينظير، امثالز.

مُدَاوَاة { س. عر. «دواء»
(دن مص. مفاعله)
خسته به باقوب علاج و برمه،
طبيک بر خسته حقنده قوللا.
نديني معالجات و تدابير : فلان
طبيک مداواني بکا پک ابي
کلدی.

مُدَاوَلَه { س. عر. ج : مدا.
(ولات) «دول» دن
(مص. مفاعله) چورمه، دور
ايتدیرمه، وروب آله، دکيشد.
برمه، تعاملی : مداوله افکار.

مُدَاوِم { ص. عر. ټ : مداومه.
(«دوام» دن سف.
مفاعله) مداومت ایدن، بر
ايشه آره لقنر چالیشان، بر پره

دائمی صورتده کيدوب کلن،
دوامی : مداوم بر مأموردر؛
اقتداري محدود ايسده ايشنه
مداومدر.

مُدَاوَمَت { س. عر. «دوام»
(دن مص. مفاعله)
بر ايشه آره لقنر چاليشمه، بر
پره دائمی صورتده کيدوب کلن،
دوام، اقدام : قله کيرديسده
مداومت ايتديکيون چيقار.
ديلر؛ او قوجه کتايي آنجی
مداومت سایه سنده يتيره بيلدی.

مُدَاهِن { ص. عر. ټ : مداهنه.
(«دهن» دن سف. مفا.
عله) منفعت شخصيه سيچون برینی
پوزينه قارشی مدح ایدن،
طالفاؤق، قولتوق ورن.

مُدَاهِنَه { س. عر. «دهن»
(دن مص. مفاعله)
منفعت شخصيه ايچون برینی
پوزينه قارشی مدح ايتمه، قو-
لتوق و برمه، طالفاؤق.

مُدَاهِنَه جِي { ص. منفعت شخصيه.
(سيچون برینی يو-
زبنه قارشی مدح ایدن، مداهن،
قولتوق ورن، طالفاؤق.

مُدَاهِنَه لِي { ص. پوزه قارشی
(مدحی و قولتوق
و برمی متضمن اولان : مدا-
هنه لی سوز، معامله.

مُدَايِج { س. ج. عر. (فد.
(مدح) لسائزده مستعمل
دکلدر [مدح و ثنايه سزا افعال
و حرکات : اودانک مدايحي ذکر
ايدورلردی. [مدحک جمی
معناسيله قوللانمايلدر.]
(س. ج. عر. فد : مدینه.
مداین) با : مدینه (مدن کي.)

= س. فد. ص. عراق عربده
اکسره ابرانک پاتختی اولان
طيسفون شهر قديمسک اسم
عربسی.

مُدَبِّر { ص. عر. ټ : مدبره.
(«دبور» دن سف. افعال)
ادباره دوچار، طالعیز، دو-
شگون.

مُدَبِّر { ص. عر. ټ : مدبره.
(«دبور» دن سف. تفعیل)
هر ايشک آرقه سنی و طاقبتی
دوشونوب اوکدن چاره آرا.
يان، ايشک هر جهتی ابي ملاحظه
ایدن، تدبیرچی، دور اندیش،
چاره ساز : مدبر امور حکومت؛
مدبره برقادین.

مُدَبِّرَانَه { ص. ح. فا. دور
(اندیشانه، ايشک صو-
کني دوشونورک، کال تدبیره :
مدبرانه حرکتده بولندی.

مُدَبِّرَلِک { س. اقبالسزاق، بختیز.
(لق، دوشگونک.

مُدَبِّرَلِک { س. دور اندیشلک،
(چاره سزک، تدبیر.

مُدَّت { س. عر. ١. بر شيشک
(اوزانوب سوردیکی زمان،
زمان مسافه سی : بش آی
مدتسده؛ مدت عمرمده. ٢.
زمان، وقت، هنگام : بر مدت
یکدی. ٣. وقت معین، زمان
مخصوص : بوسندک دهسا مدتی
کلدی : اونک مدتی دهايتمدی.

مُدَح { س. عر. برینک ایلکني
(سويله، اوکه، ثناء، ذم
مقابلی : کنديسي مدح ايدور-
لردی؛ اونک مدحنی ايشيتدم.
(س. عر. اوکه، ثناء،
مدحت) مدح.

مُدَحَّر { ص. عر. ټ : مدخره.
(«ذخر» دن سم. افعال)
بریکدیرلمش، طولیانيلوب
درانبار ايدلمش : اونک مدخر
ارزاقی واردر.

مُدَحَل { س. عر. «دخول»
(دن سم. ومص. جمی)
١. کیره جک بر، قيو، آغز :
مغازه تک مدخلی پک طارايدي.
٢. کيريله جک جهت، کيرتي :
اوک مدخلی کوزل اولمیدر.
٣. باشلانچ، مبدأ، بر علم و
فندن اک اول اوگونه حق مختصر
رساله : مدخل هندسه. ٤.
قاريشمه پارمق، دخل، مداخله :
عجا اونک بوايشده مدخلی وار.

مُدِر { س. عر. ټ : مدره.
(«در» دن سف. افعال)
— مستعمل اولان «مدر»
غلطدر. [ط. سوت و قان و
سیدیک وسائر سيالاتی بول
آقيدان (علاج وسائر).
(س. عر. «دروج»
(دن سم) و :
(س. عر. ج : مدارج.
(«دروج» دن سم.)
١. باصتقی بول، زردبان. ٢.
طار بول، طاغ بولی. ٣.
(س. عر. ج : مدر-
(«درس» سین. «درس» دن
سف. تفعیل) ١. درس ورن
آدم، معلم، خواجه. ٢. درس
عام خواجه سی، جوامع شریفه ده
مدرسه نشین طلبة علومه علوم
آلیه و دینیه بی اوکودان علان
ذات : مدرس وظیفه سی. ٣.
طریق علمینک بر پایه مخصوصی
حائر ذات : مدرسين کرامدن.
(س. ١. مملک،
(خواجه لق. ٢.
جوامع شریفه ده مدرسه نشین
طلبة علومه علوم آلیه و دینیه بی
اوکره دن درس عام خواجه-
لنی. ٣. طریق علمینک بر پایه
مخصوصی : فلان ذاته مدرسلک
پایه سی توجیه بیورلدی.

مُدَرَج { س. عر. «در» دن سف. افعال

مُدَرَجَه { س. عر. «در» دن سم.)

مُدَرَس { س. عر. ج : مدر-
(«درس» سین. «درس» دن
سف. تفعیل) ١. درس ورن
آدم، معلم، خواجه. ٢. درس
عام خواجه سی، جوامع شریفه ده
مدرسه نشین طلبة علومه علوم
آلیه و دینیه بی اوکودان علان
ذات : مدرس وظیفه سی. ٣.
طریق علمینک بر پایه مخصوصی
حائر ذات : مدرسين کرامدن.
(س. ١. مملک،
(خواجه لق. ٢.
جوامع شریفه ده مدرسه نشین
طلبة علومه علوم آلیه و دینیه بی
اوکره دن درس عام خواجه-
لنی. ٣. طریق علمینک بر پایه
مخصوصی : فلان ذاته مدرسلک
پایه سی توجیه بیورلدی.

مُدَحَل { س. عر. «دخول»
(دن سم. تفعیل) ١. کیره جک بر، قيو، آغز :
مغازه تک مدخلی پک طارايدي.
٢. کيريله جک جهت، کيرتي :
اوک مدخلی کوزل اولمیدر.
٣. باشلانچ، مبدأ، بر علم و
فندن اک اول اوگونه حق مختصر
رساله : مدخل هندسه. ٤.
قاريشمه پارمق، دخل، مداخله :
عجا اونک بوايشده مدخلی وار.

مُدَحَل { س. عر. «دخول»
(دن سم. تفعیل) ١. کیره جک بر، قيو، آغز :
مغازه تک مدخلی پک طارايدي.
٢. کيريله جک جهت، کيرتي :
اوک مدخلی کوزل اولمیدر.
٣. باشلانچ، مبدأ، بر علم و
فندن اک اول اوگونه حق مختصر
رساله : مدخل هندسه. ٤.
قاريشمه پارمق، دخل، مداخله :
عجا اونک بوايشده مدخلی وار.

مُدَحَل { س. عر. «دخول»
(دن سم. تفعیل) ١. کیره جک بر، قيو، آغز :
مغازه تک مدخلی پک طارايدي.
٢. کيريله جک جهت، کيرتي :
اوک مدخلی کوزل اولمیدر.
٣. باشلانچ، مبدأ، بر علم و
فندن اک اول اوگونه حق مختصر
رساله : مدخل هندسه. ٤.
قاريشمه پارمق، دخل، مداخله :
عجا اونک بوايشده مدخلی وار.

مُدَحَل { س. عر. «دخول»
(دن سم. تفعیل) ١. کیره جک بر، قيو، آغز :
مغازه تک مدخلی پک طارايدي.
٢. کيريله جک جهت، کيرتي :
اوک مدخلی کوزل اولمیدر.
٣. باشلانچ، مبدأ، بر علم و
فندن اک اول اوگونه حق مختصر
رساله : مدخل هندسه. ٤.
قاريشمه پارمق، دخل، مداخله :
عجا اونک بوايشده مدخلی وار.

مُدَحَل { س. عر. «دخول»
(دن سم. تفعیل) ١. کیره جک بر، قيو، آغز :
مغازه تک مدخلی پک طارايدي.
٢. کيريله جک جهت، کيرتي :
اوک مدخلی کوزل اولمیدر.
٣. باشلانچ، مبدأ، بر علم و
فندن اک اول اوگونه حق مختصر
رساله : مدخل هندسه. ٤.
قاريشمه پارمق، دخل، مداخله :
عجا اونک بوايشده مدخلی وار.

مُدَحَل { س. عر. «دخول»
(دن سم. تفعیل) ١. کیره جک بر، قيو، آغز :
مغازه تک مدخلی پک طارايدي.
٢. کيريله جک جهت، کيرتي :
اوک مدخلی کوزل اولمیدر.
٣. باشلانچ، مبدأ، بر علم و
فندن اک اول اوگونه حق مختصر
رساله : مدخل هندسه. ٤.
قاريشمه پارمق، دخل، مداخله :
عجا اونک بوايشده مدخلی وار.

مُدَحَل { س. عر. «دخول»
(دن سم. تفعیل) ١. کیره جک بر، قيو، آغز :
مغازه تک مدخلی پک طارايدي.
٢. کيريله جک جهت، کيرتي :
اوک مدخلی کوزل اولمیدر.
٣. باشلانچ، مبدأ، بر علم و
فندن اک اول اوگونه حق مختصر
رساله : مدخل هندسه. ٤.
قاريشمه پارمق، دخل، مداخله :
عجا اونک بوايشده مدخلی وار.

مُدَحَل { س. عر. «دخول»
(دن سم. تفعیل) ١. کیره جک بر، قيو، آغز :
مغازه تک مدخلی پک طارايدي.
٢. کيريله جک جهت، کيرتي :
اوک مدخلی کوزل اولمیدر.
٣. باشلانچ، مبدأ، بر علم و
فندن اک اول اوگونه حق مختصر
رساله : مدخل هندسه. ٤.
قاريشمه پارمق، دخل، مداخله :
عجا اونک بوايشده مدخلی وار.

مُدَحَل { س. عر. «دخول»
(دن سم. تفعیل) ١. کیره جک بر، قيو، آغز :
مغازه تک مدخلی پک طارايدي.
٢. کيريله جک جهت، کيرتي :
اوک مدخلی کوزل اولمیدر.
٣. باشلانچ، مبدأ، بر علم و
فندن اک اول اوگونه حق مختصر
رساله : مدخل هندسه. ٤.
قاريشمه پارمق، دخل، مداخله :
عجا اونک بوايشده مدخلی وار.

استغاثه ایدن.
(ص. فا. (عر. مدد =
مُدَدَرَس { يارديم. فا. رسيدن =
يتيشک [يارديمه يتيشن،
يارديمجي، معين.
(ص. فا. يارديمجي،
معين.
(ص. عر. ټ : مدره.
(«در» دن سف. افعال)
— مستعمل اولان «مدر»
غلطدر. [ط. سوت و قان و
سیدیک وسائر سيالاتی بول
آقيدان (علاج وسائر).
(س. عر. «دروج»
(دن سم) و :
(س. عر. ج : مدارج.
(«دروج» دن سم.)
١. باصتقی بول، زردبان. ٢.
طار بول، طاغ بولی. ٣.
(س. عر. ج : مدر-
(«درس» سین. «درس» دن
سف. تفعیل) ١. درس ورن
آدم، معلم، خواجه. ٢. درس
عام خواجه سی، جوامع شریفه ده
مدرسه نشین طلبة علومه علوم
آلیه و دینیه بی اوکودان علان
ذات : مدرس وظیفه سی. ٣.
طریق علمینک بر پایه مخصوصی
حائر ذات : مدرسين کرامدن.
(س. ١. مملک،
(خواجه لق. ٢.
جوامع شریفه ده مدرسه نشین
طلبة علومه علوم آلیه و دینیه بی
اوکره دن درس عام خواجه-
لنی. ٣. طریق علمینک بر پایه
مخصوصی : فلان ذاته مدرسلک
پایه سی توجیه بیورلدی.
(س. عر. ج : مد-
(«درس» دن رس.)
ستن = ایستک [يارديم ايستين،
مَدَدِخواه { ص. فا. (عر. مدد =
يارديم. فا. خوا-
ستين = ایستک [يارديم ايستين،

مطلوبی. ۲. ادما اولنان شی.
حققر واصلی اولقرسزین درمیان
اولنان کیفیت و صلاحیت : او
آدمک مدعاسی پک بیوکرد. ||
مدعی علیه (عینک کسرله سف.
صورتنده استعمالی غلط قا.
حشد.) = علیهنده دعوی اولنان،
خصمی طرفندن علیهنده اقامه
دعوی اولنهرق محکمه به دعوت
اولنان آدم .

مَدْعُو } ص. س. عر. ث: مدعوه.
{ ج: مدعوی. [«دعوة»
دن سف.] ۱. دعوت اولنش،
چيغرمش، جلب اولنش : سرکبه،
تشکل ایده جک جمعیت علیه به
مدعودر. ۲. ضیافته چيغرمش،
ضیافته حاضر بولنان، دعوتلی :
وبرلن ضیافته مدعو دکایدم؛
مدعوبنه حرمة ضیافت دائره سی
تنور اولنشیدی .

مَدْعَى } س. ص. عر. ث: مدعیه.
{ [«دعوی» دن سف. افتعال]
۱. دعوی ایدن آدم، دعواچی :
مدعینک استدعاسی اوزرینه
مدعی علیه محکمه به دعوت
اولندی. ۲. ادما ایدن، ناحق
بره بر شیء طاب ایدن و یا
اساسسز بر حق و صلاحیت
دعواستنده بولنان : سعدینک بر
مدعی ایله جدالی: کندیسی عالم
دکل مجرد مدعیدر. || مدعی
عمومی = حکومت نامه دعوی
ایدن، عدالت و حقوق عمومیه بی
محافظة مقصدیله حضور محکمه ده
متملری تعقیب ایدن عدلیه
مأموری. || مدعی عمومی
معاونی = بو مأمورک کو حکم .

مُدَّعَى } و مدعی علیه. با : مدعا.
 مُدَّعِیَات } س. ج. عر. [مدعیه.
 اولوب، عینک کسریله
 س. صورتنده استعمالی غلطدر.]
 ادعال، ناحق یره دعوی اولنان
 شینلر، اساسمز واصلر فضائل،
 حقیر مطالب : بو آدمک نه چوق
 مدعیاتی واردر.
 مُدْغَم } ص. عر. ن : مدغمه.
 «دغم» دن س. [افعال]
 ر. [صرف عرییده] ادغام
 اولنمش، برجنسدن اولان ایکی
 حرفدن دیکرینه قلب اولنان
 بری : «مدد» دن «مد»
 اولق کبی. دیکرینه مدغم فیه
 دینیر. مدغم حرفه بدل مدغم
 فیه بر شده ویریلیر.
 مُدْفِع } س. عر. ج : مدافع.
 «دفع» دن اسم آلت [۱].
 ایتمک مخصوص آلت. ۲. [لفت
 مولده اوله رق] طوب.
 مُدْفَن } س. عر. ج : مدفن.
 «دفن» دن س. [اولولری
 کومدکاری محل، خصوصی
 مزارلق، مزار : مدفن مخصوصنه
 دفن اولندی.
 مُدْفُوع } ص. عر. ن : مدفوعه.
 «دفع» دن س. [۱].
 دفع اولنمش، اوتیه ایتمش. ۲.
 ویرلمش، اعطا اولنمش، صندیقدن
 چیقاراش : مبالغ مدفوعه.
 مُدْفُوعَات } س. ج. عر. ۱.
 ویریلن مبالغ، صند.
 یقندن چیقان نقود، صرفیات،
 مقبوضات مقابلی : مقبوضات
 ومدفوعاتی قارشیلادیر می. ۲.
 دن ترک صندیقندن چیقان آخه نک

قيدینه مخصوص قسم و باخانه سی :
 بونی مدفوعانه قید ایتملی.
 مدفون { ص. عر. ذ. : مدفنه.
 «دفن» ن. سمف [کور.
 ملمش ، دفن اولمش ، دفین ،
 طوبراغك ایجنه قونوب اور تلش :
 آثار عتیقه نك چوغی طوبراغك
 ایجنده مدفون بولنور؛ حضرت
 مولانا قونیبه ده مدفوندر.
 مدقق { ص. عر. ذ. : مدققه.
 «دقة» دن سف. تفعلیل
 تدقیق ایدن ، ایجنه دن اینجیه
 آرایان ، هر ایشیتدیکنی کور
 کورینه قبول ایتموب اطرافله
 تحقیق ایدهرك طوغریبسی میدانه
 چیقاران : يك مدقی آدمدر؛ ابن
 خلدون کبی بر مورخ مدقق.
 = سنڌ. عر. ج. : مدققین. هر
 مسئله نی تحقیق و تدقیق ایدن
 ذات ، ارباب تحقیق دن آدم ،
 محقق : مدققین علمدان.
 مدققانه { ص. ح. فا. تدقیق
 ایدهرك ، ایجنه دن
 اینجیه آراشدره رق : تحریات
 مدققانه اجرا ایتك؛ بومسئله نی
 يك مدققانه یازمشدر.
 مدلل { ص. عر. «دلالة» دن سمف.
 «تفعلیل» دلیل ایله اثبات
 اولنش معناسیله بعض لغت
 کتابلر مزده مقید ایسه ده ،
 عربیده شیاریق چوجفه اطلاق
 اولنوب ، باشقه معناسی اولدیقندن ،
 غلط فاحشدر.
 مدللکی { یاخود مدالو. سخن. م.
 جزایر بحر سفیددن
 (لسبوس) آله سی و بونك
 مرکزی اولان (میتیلی) قصبه.
 سی. [اصل قصیه نك اسمندن

مأخوذ اولوب بشون آله يده
 (اطلاق اولمشدر) = باشليجه
 بو جزيره ده يتيشن بر جنس
 كوچك آت كه چوققلر ايجون
 قوللانيلير: مداللي يه ييفك.
 مدلول { ص. عر. ث: مدلوله.
 (« دلالة » دن سف.)
 دلات اولنان، كوستريلن، بر
 كله ويا اشارتدن آكلاشيلان،
 منفهم: معاني مدلوله. = سذ.
 عر. ج: مدلولات. معنى، مآل،
 مفهوم، فحوا: بوكله نك مدلولى
 نه در؟ بو ييتك مدلولانى آكلا-
 يه مدم.
 مدن { س. ج. عر. فد: مدينه.
 با. مدينه.
 مدنى { ص. عر. ث: مدينه.
 (« مدينه » دن سمن.) ۱.
 قصبه، شهرى، بر شهر وقصبه
 اهاليسندن بولنان. ۲. حضرى،
 حضرته ياشايان، بدوى ويا
 وحشى اوليوب فنون و صنايعك
 ثمراتندن استفاده ابدن، متدن،
 مترق: مدنى بر آدم؛ اقوام
 مدينه. ۳. بر شهر وقصبه
 اهاليسنه و على العموم اولاد
 مملكته عائد و متعلق اولان:
 حقوق مدينه؛ وظائف مدينه.
 فر. Civil, politique. ۴.
 مدينه منوره اهاليسندن ويا
 مدينه منوره يه منسوب و متعلق:
 بر شاعر مدنى؛ آيات مدينه =
 مدينه منوره يه هجرت بيورلدقدن
 صكره نازل اولانلر.
 مديريت { س. ج. عر. علوم و فنون
 و صنايع و تجارتك
 ثمراتندن بحق استفاده ايله
 حسن حاله و رفاه واسائشده

باشایش، حضرت، ترقی : مدینتہ
 نائل اولان ام : اسکی زمان
 مدینتہ لری : آروپا مدینتی .
 مدور { ص. عر. د : مدورہ .
 (« دور » دن سمف. تفعل)
 ۱. بووارلاق، طوپ و کرہ
 شکنده : برجم مدور . ۲. دائرہ
 وحلقہ شکنده ویا دائرہ نک ایچی
 کبی بووارلاق، ذکر می، تکرک
 کبی مدور بر سطح، برحوض .
 مدور { ص. عر. د : مدورہ .
 (« دور » دن سف. تفعل)
 دوندیرن، چوبرن . د.
 مدون { ص. عر. د : مدونہ .
 (« دیوان » دن سمف. تفعل)
 دیوان صورتہ قونمش،
 جمع و تدوین ایدلش، بریرہ
 کتیریلوب بر نظام و ترتیب مخصوص.
 صہ قونمش : مدون اشعاری
 وارد : آثار مدونہ .
 مدونات { ش. ج. عر. تدوین
 (اولمش آثار، صرہ .
 لائمش و جمع و تلقیق ایدلش
 تألیفات : او کتبخانہ دہ برخیلی
 قیمتدار مدونات وارد .
 مدہ { ش. عر. با : مدت .
 مدہش { ص. عر. د : مدہشہ .
 (« دہشہ » دن سف. افعل)
 اورکودن، قورقودان ،
 دہشت ویرن، مدہوش ایدن،
 دہشت انکیز : یک مدہش بر
 جانوار کوردم : مدہش بر خبر .
 مدہوش { ص. عر. د : مدہوشہ .
 (« دہشہ » دن سمف.)
 دہشتہ دوچار، اورکوب
 قورقش، والہ و حیران : بوحالی
 کورنجہ مدہوش اولدم .

مَدَى { سذ. عر. اوزانحه سورمه، ابرمه، امتداد: مدی البصر = کوز ایریمی، کوز ایره بیلدیکی قدر، مدی الدهور = دهرلر امتدادنجه، الی غیر الیه (بوکی ترکیبانه قوللانیلر علی حرف جری کبی ترکیبده دالک قحبله اوقونه رق «ی» اوقوناز.)

مَدِید { ص. عر. ث: میدیده. } { «مد» دن صف. او. } زون، چوق سورن: مدت میدیده = پک چوق زمان، طول مدت.

مَدِیر { ص. عر. ث: مدیره. } { «دور» دن سف. افعال } ۱. اداره ایدن، چورن، باقان: مدیر امور. ۲. اداره بیلیر، اداره یه مقتدر، برایشه بحق نظارت ایده بیلن: مدیر آمدن: پک مدیره بر قادن. = سذ. عر. ج. فا: مدیران. ۱. اداره مأموری، بر دائرة رسمیه ویا تجاربه نك اداره و تمشیت امورینه منصوب مأمور: واپور شرکتینک مدیری، قایرجه مدیری، اوراق مدیری = اوراق قلم و دائرة سنك باشی. ۲. تقسیمات ملکیه نك الك کوچکی اولان بر ناحیه نك الك بیوک ملکیه مأ موری: ناحیه مدیری. ۳. بر حکومت تابعه و ممتازده ناظر وظیفه سنی ایفا ایدن آدم: دا. خلیه، معارف، مالیه مدیری؛ هیئت مدیران. ۴. خطه مصریه ده الك بیوک تقسیمات ملکیه دن اولان بر مدیرینک باشی: شرقیه مدیری. || مال مدیری = بر قضا امور مالیه سنی اداره یه مأمور

آدم که سنجاءك محاسبه جیسيله ولايتك دفتردارينه معادلدر. مَدِيرْلَک { س. مدیر صفت و وظیفه سی: ناحیه مدیرلکی، شرکت مدیرلکی، داخلیه مدیرلکی. } مَدِيرِيَّت { سذ. عر. ۱. مدیر صفت و وظیفه سی، مدیرلک. ۲. بر مدیرلک تحت اداره و نظارتنده بولنان دائرة ویا مملکت: قایرجه مدیرینی؛ خطه مصریه متعدد مدیریه منقسمدر؛ فلان قضایه تابع بر مدیریت. } مَدِينَه { سذ. عر. ج: مدن، مدائن قصبه، شهر، بلده: مدینه اسکدار. = سذ. عر. ج. } { «مدینه النبی» دن مختصر } حجاز ده روضه مطهره نك بولندیفی شهر مقدس، یترب: مدینه منوره. } مَدِیون { ص. عر. ث: مدیونه. } { «دین» دن سف. دینی اولان، بورجلی، ویره جکلی، دائن مقابلی: دائن مدیون علیهنده اقامه دعوی ایتمشدر. } مَدِیَه { س. با: میدیه. }

مَذَاب { ص. عر. ث: مذابه. } { «ذوباز» دن سف. افعال } اذابه اولمش، اریدلمش: معدن مذاب؛ معادن مذابه. } مَذَاج { سذ. عر. ج. فد: مذیح. } { با: مذیح. } مَذَاق { سذ. عر. ۱. «ذوق» دن مص. میمی } لذت طعمه، لذت طعمه، لذت طعمه: طعمه = طادی بوزوق، طات طویعماز. ۲. «ذوق» دن سف.

لذت طویسلان محل، گنکر، طاماق: حلو المذاق = طاماقی طاتلی، طادی طاماغنده قالمش؛ مر المذاق = طاماقی آجی، آجیلای طاماغنده قالمش. } مَذَاکِرَه { سذ. عر. ج: مذاکرات. } { «ذکر» دن مص. مفاعله } ۱. برایش حقننده سولشمه، تعاطی افکار ایتمه، بر قرار و بر مک اوزره بریره کتوب تعاطی افکار ایتمه، تذکر: بواشی یارین مذاکره ایده جکز: بتون کون مذاکره ایدوب بر قرار ویره مدیلر: قونفرانسک مذاکرانی هفته لجه سوردی. ۲. بر مجلس ویا محکمه هیئتینک قرار ویرمزدن اول کیفیتی تنها و محرمانه موقع تذکره قویمه سی: هیئت محکمه مذاکره یه چکادی؛ مجلسک مذاکره سی وارد، کیسه ایجری به کیره مز. ۳. شاگردانک درسی کندی بینلرنده مطالعه ایدوب هر برینک بیلدیکی سولمه سی: بزم مکتبه کونده ایکی ساعت مذاکره یه مخصوص صدر؛ مذاکره قوغوشی. }

مَذَاکِرَه جی { س. ۱. بر قلده اوقویوب سهو و خطادن سالم اولملرینی تأمین ایدن کاتب: قلک مذاکره جیسی. ۲. مکتبه شاگرداه درسی تکرار تقریر ایده رک بیلدکاری کویسترن قلغه ویا ممتاز شاگرد: صنف مزک مذاکره جیسیدر. }

مَذَال { س. عر. } { «ذیل» دن } اوابک سوروکلنیر یری.

مَذَاهِب { سذ. عر. ج. فد: مذاهب. } { مذهب: با: مذهب. } مَذْبَح { سذ. عر. ج: مذبح. } { «ذبح» دن سف. ۱. قصابلرک اتلرینی صاندقلری حیوانلرک بوغازلاندیفی محل، سلخانه. ۲. قربان کسبان محل، ادیان قدیمه معبدلرینک قربان کسکه مخصوص برلری، فر. Autel. }

مَذْبُوب { ص. عر. ث: مذبذبه. } { «ذبذبه» دن سف. دحرج او: } مَذْبُوب { ص. عر. ث: مذبذبه. } { «ذبذبه» دن سف. دحرج او: بر شیشه قرار ویره مین، متردد، النیدن ایش کلز، میزبیز. }

مَذْبُوح { ص. عر. ث: مذبوحه. } { «ذبح» دن سف. ۱. بوغازلانش، اتی ینک اوزره کسلش: حیوانات مذبوحه. ۲. قربان ایدلمش: بزجه مذبوح حضرت اسماعیل و یهودیلرجه حضرت اسحق (عم) در. }

مَذْکَر { ص. عر. ج. فد: مذکر. } { «ذکر» دن سف. حقیقی ویا لفظی و اعتباری اوله رق ار. ککه دالات ایدن (اسم)، مؤنث مقابلی: عربیده قر مذکر و شمس مؤنثدر. ۲. صفت و ضمیر و فعلک اسم مذکره مخصوص صیفه سی: مفرد مذکر، جمع مذکر؛ اسم مبالغه نك بعضاً مذکر یله مؤنثی بر اولور. }

مَذْکَرَه { سذ. عر. } { «ذکر» دن سف. ث: تفعلیل. } عربیده بزم قوللاندیقمز

معنا ایله مستعمل اولمیرب، اولسه اولسه کافک کسریله مخطرله معنانه لغت مولده اوله. بیلیر.] برایش حقننده مافوقه و مرجع حائینه تقدیم اولنان کاغد، کوچک تقریر، تذکره، کوچک لایحه: لازم اولان آلات و ادواتک مبالغه سیچون بر مذکره ویردم. }

مَذْکُور { ص. عر. ث: مذکور. } { «ذکر» دن سف. ث: مذکور. } ذکر اولمش، ذکر و یحیی یکمش، دیدیکمز، دیدیککمز: کتاب مذکور: کیفیت مذکور: مواد مذکور. (انشا لسانه و کتابت رسمیه یه مخصوص اولوب، ادبیاتده استعمالی پک چرکیندر.)

مَذَلَّت { سذ. عر. آ: آلقاقلق، } مَذَلَّت { اعتبار سزلق، خواراق، حقارت: نفسی مذله قویق. } مَذْمُوت { سذ. عر. ۱. برمه، قا. } { «مذم» دن سف. ۱. مذمت مدمت } مه، ذم، تنبیح: مذمت افعال مقدوحه دندر. ۲. شایان ذم و تنبیح ایش، فعل مذموم. } مَذْمُوم { ص. عر. ث: مذمومه. } { «مذم» دن سف. ۱. ذم و تنبیح اولمش، مقدوح: افعال مذمومه. ۲. غیر مقبول، مکروه، معیوب. }

مَذْنِب { ص. عر. ث: مذنبه. } { «ذنب» دن سف. افعال } کهمکار، مجرم، آثم، صوجلی. } مَذْهَب { سذ. عر. ج: مذاهب. } { «ذهاب» دن سف. ۱. کیدیان و یورین یر، یول، طریق. ۲. علم و فلسفه ده اتخاذه اولنان طریق، مسلک: مذهب آرسطو مذهب

کوفیون. ۳. دین: مذهب اسلام: خرسیتان مذهبی: مذاهب اوطه سی، مدیری. ۴. بر دینک شعبه لریدن جبری: مذهب حنفی: مذهب شافعی: مذاهب اریعه: پروتستان مذهبی. }

مَذْهَب { ص. عر. ث: مذهب. } { «ذهب» دن سف. تفعلیل } آلتین صوبی ویا یالیز ایله تزین اولمش، یالیزلانش، یالیزلی: مذهب اوانی: مذهب کتاب. }

مَذْهَب { سذ. عر. } { «ذهب» دن سف. } وکله لری آره سنه و طوراق یر. لرینه آلتین ورق یاپیشدیره رق تزین ایدن صنعتکار، کتاب یالیز جیسی. }

مَذْهَبْک { س. کتابلری یالیز. } { «ذیل» دن سف. تفعلیل } ۱. ذیل و علاوه سی اولان، علاوه لی، ضمیمه لی. ۲. قویروق و قولاق کبی آکله بر پارچه سی اولان. ۳. آلتنه جوابی یازیلوب اعاده اولنان (تذکره). }

مَذْیَل { ح. عر. } آلتنه ذیلا جوابی یازیلره رق: تذکره کرم کرمی مذیلا اعاده ایدورم. }

مَذْیَلَات { سذ. عر. ج. ضم و مذهب } علاوه اولنان شیئرله، ضنائم، علاوات، لواحق. } مَذْیَل { ص. عر. آجی، تلخ: الحق مر = طوغری آجیدر. = سذ. عر. بر نوع بمن صغنی: مرصافی. } { مه. کدینک سسی کبی یا. } واش و مزج بر سسی تصویر

زیرا اون کیلومتره نك مرعی

بوبات { شد. ج. ع. ۱. بر |
شیئہ عائد و تابع

نرونی برر برر آلوب ماکینه
ونیهلجی صحیفه لری ترتیب

ایمانک. || علی مراتبهم = رتبه لر
کوره. رتبه صر سهیل.

مرتضوی (په حضرت علی المرتضیٰ (رضه) افندمه منسوب)

اولس بر آدمک اوصاف
جمیلہ سنی تعداد لہ و فائیدن

طولانی تأسی متضمن اوله رق
تنظیم اولنان نظم و یا بوباده ایراد
اولنان نطق، صاغو : فلان
شاعرك مرثیه لری چوق کوه
زلدرد؛ شهاده کربلا حقنده
مراثی و اردور.

مرثیه خوان { ص. س. فا. ۱.
مرثیه اوقویان،
بر اولونک جنازه و یا مزاری
اوزرنده مرثیه سویلن، صا.
غوجی. ۲. محرم آینده تکیه لده
وساثر محال مناسبه ده شهاده
کربلا حقنده مرثیه ل اوقویان
آدم.

مرج { ص. فا. «هرج» لغته
«انباء» قوللایلیر. «هرج
مرج، هرج و مرج = قارمه
قاریش، قارمه قاریشیق، آلت
اوست، زیر وزیر : اورته لئق
هرج و مرج اولدی.

مرج { سذ. عر. ج : مروج.
فا. «مرغ» دن معرب
چابر.

مرجان { سذ. عر. دیکزدن چیقان
اولدینی حالد آغاج کبی نشوونمايه
وحیوان کبی حسه مالک اولان
معروف قرمزی ماده که سوسه
متعلق شیشل اعمالنه یارار :
مرجان تسبیحی : مرجان صیادلی.
= ص. تر. ۱. مرجاندن معمول :
مرجان کردانلق. ۲. مج. پک

مرمری : مرجان طوداقلی. ||
مرجان بالینی = قرمزی رنگلی
بر جنس لذیذ بالیق. || مرجان
قیالری = کوچک حیوانات بحیره
افقاص و مستحاله لرینک تراکندن

بالشکل آظه صورتنده صویک
اوزرنده چیقان اراضی، فر.
Terrains madreporiques.

مرج { ص. عر. «رجوب» دن
مرج { ص. عر. «تفعل» مکرم،
محترم، مجمل : رجب مرجب.
[هرامه مسیح بر صفت لابد
اولق زعمنده بولنان اصول
قدیمه کاتبلی طرفندن بوتعبیرده
قوللایلیر لزومسز بر لغتدر.]

مرج { ص. عر. «رجح»
مرج { ص. عر. «رجحان» دن
تفعل [دیکر برندن زیاده بکنیلوب
نقدیم اولنان، ترجیح اولنان،
رجحانی، ایلری، مقدم :
یولیلقدنه آراه آنه مرجحدر،
آندن مرجحدر؛ بن عربی
فارسیدن مرجح طوتارم.

مرج { سذ. عر. ج : مراجع.
مرج { «رجوع» دن سم. ۱.
دوینله جک بر، کری کلنه جک
محل، معاد. ۲. مراجعت
اولنه جق بر، هرکسک ایشنی
کوردیرمک و مشکلی حل ایتدر.
مک ایچون باش اوره جفی محل
ویا شخص : خانه ی ارباب حاجتک
مرجعی اولمشیدی؛ کندیبی
مرجع هوسکاران علم و هنر
ایدی. ۳. براداره و یا مأمورک
تابع اولدینی نظارت و دائره
رسمیه : ولاتک مرجعی داخله
نظارتیدر؛ مرجع رسمیسنه
یازدی.

مرج { سذ. عر. ج : مراجع.
مرج { «رحله» دن سم. ۱.
قوناق، منزل. ۲. برکونک
یول، ایکی قوناق آره سی :
بورادن آقرمه قاج مرحله در؟
مرج { سذ. عر. «رحم» دن
مرج { ص. عر. «رحم» دن
آجیر فائمه، رحم : فقرایه مرحمت
ایتمک؛ رحم سندن مرحمت!

مرج { ص. عر. «رحم» دن
مرج { ص. عر. «رحم» دن
اولور، عدس. || مج. مرجکی
فورنه ویرمک = اویشیق،

بالاتفاق برایشه قرار ویرمک.
مرجنگوش { ص. فا. مرزنگوش
مرجنگوش (ومعرب مرزنجوش
دن غلط) فساکن نوعی، گو.
گی اوتی.

مرجو { ص. عر. «رجاء» دن
مرجو { ص. عر. «رجاء» دن
اولنان، مأمول. ۲. یالواره رق
ایستیلن، نیاز اولنان : شو
ایشی یاپمه کر مرجودر.

مرحبا { ص. عر. سلام وروپ
مرحبا { اوتوران آدمه حاضرورن
طرفندن توجیه اولنور
التفات تعبیری اولوب، اصل
عربیده «ککشلنک» و
«راحت» اوتورک «مناسیله
«خوش کلدیکر» مقامنده
قوللایلیر. شعرده دخی مستعمل
اولوب ممدوحه خطاب اولنور :
مرحبا ای سیدالکونین محبوب
خدا! مرحبا ای شهر رمضان!

مرحبا { ص. عر. «رحم» دن
مرحبا { ص. عر. «رحم» دن
التفات ایتمک.
مرحله { سذ. عر. ج : مراحل.
مرحله { «رحله» دن سم. ۱.
قوناق، منزل. ۲. برکونک
یول، ایکی قوناق آره سی :
بورادن آقرمه قاج مرحله در؟
مرج { سذ. عر. «رحم» دن
مرج { ص. عر. «رحم» دن
آجیر فائمه، رحم : فقرایه مرحمت
ایتمک؛ رحم سندن مرحمت!

مرحله { سذ. عر. ج : مراحل.
مرحله { «رحله» دن سم. ۱.
قوناق، منزل. ۲. برکونک
یول، ایکی قوناق آره سی :
بورادن آقرمه قاج مرحله در؟
مرج { سذ. عر. «رحم» دن
مرج { ص. عر. «رحم» دن
آجیر فائمه، رحم : فقرایه مرحمت
ایتمک؛ رحم سندن مرحمت!

مرحله { سذ. عر. ج : مراحل.
مرحله { «رحله» دن سم. ۱.
قوناق، منزل. ۲. برکونک
یول، ایکی قوناق آره سی :
بورادن آقرمه قاج مرحله در؟
مرج { سذ. عر. «رحم» دن
مرج { ص. عر. «رحم» دن
آجیر فائمه، رحم : فقرایه مرحمت
ایتمک؛ رحم سندن مرحمت!

مرحمتی { ص. آجیان، آجیر فانان،
مرحمتی { ص. عر. «رحم» دن سم. ۱.
مرحوم { ص. عر. «رحم» دن سم. ۱.
رحمت الهیه مظهر اولان،
من طرف الله عفو و مرحمتله
مبشر : امت مرحومه = امت محمد
(صلی)، ملت اسلامیة. ۲.
رحمت حق واصل اولان،
رحمتی، متوفی : مرحوم پدرم؛
رشید پاشا مرحوم. (اسمه تقدیم
و تأخیری جاژدر. = س.
قرباً وفات ایتمش آدم : مر.
حومک ترکسنی یازمغه کلدیلر؛
مرحومه نک بر وصیتی واردور.

مرحوم { ص. عر. «رحم» دن سم. ۱.
مرحوم { ص. عر. «رحم» دن سم. ۱.
رحمت الهیه مظهر اولان،
من طرف الله عفو و مرحمتله
مبشر : امت مرحومه = امت محمد
(صلی)، ملت اسلامیة. ۲.
رحمت حق واصل اولان،
رحمتی، متوفی : مرحوم پدرم؛
رشید پاشا مرحوم. (اسمه تقدیم
و تأخیری جاژدر. = س.
قرباً وفات ایتمش آدم : مر.
حومک ترکسنی یازمغه کلدیلر؛
مرحومه نک بر وصیتی واردور.

مرحوم { ص. عر. «رحم» دن سم. ۱.
مرحوم { ص. عر. «رحم» دن سم. ۱.
رحمت الهیه مظهر اولان،
من طرف الله عفو و مرحمتله
مبشر : امت مرحومه = امت محمد
(صلی)، ملت اسلامیة. ۲.
رحمت حق واصل اولان،
رحمتی، متوفی : مرحوم پدرم؛
رشید پاشا مرحوم. (اسمه تقدیم
و تأخیری جاژدر. = س.
قرباً وفات ایتمش آدم : مر.
حومک ترکسنی یازمغه کلدیلر؛
مرحومه نک بر وصیتی واردور.

مرحوم { ص. عر. «رحم» دن سم. ۱.
مرحوم { ص. عر. «رحم» دن سم. ۱.
رحمت الهیه مظهر اولان،
من طرف الله عفو و مرحمتله
مبشر : امت مرحومه = امت محمد
(صلی)، ملت اسلامیة. ۲.
رحمت حق واصل اولان،
رحمتی، متوفی : مرحوم پدرم؛
رشید پاشا مرحوم. (اسمه تقدیم
و تأخیری جاژدر. = س.
قرباً وفات ایتمش آدم : مر.
حومک ترکسنی یازمغه کلدیلر؛
مرحومه نک بر وصیتی واردور.

مرحوم { ص. عر. «رحم» دن سم. ۱.
مرحوم { ص. عر. «رحم» دن سم. ۱.
رحمت الهیه مظهر اولان،
من طرف الله عفو و مرحمتله
مبشر : امت مرحومه = امت محمد
(صلی)، ملت اسلامیة. ۲.
رحمت حق واصل اولان،
رحمتی، متوفی : مرحوم پدرم؛
رشید پاشا مرحوم. (اسمه تقدیم
و تأخیری جاژدر. = س.
قرباً وفات ایتمش آدم : مر.
حومک ترکسنی یازمغه کلدیلر؛
مرحومه نک بر وصیتی واردور.

مرحوم { ص. عر. «رحم» دن سم. ۱.
مرحوم { ص. عر. «رحم» دن سم. ۱.
رحمت الهیه مظهر اولان،
من طرف الله عفو و مرحمتله
مبشر : امت مرحومه = امت محمد
(صلی)، ملت اسلامیة. ۲.
رحمت حق واصل اولان،
رحمتی، متوفی : مرحوم پدرم؛
رشید پاشا مرحوم. (اسمه تقدیم
و تأخیری جاژدر. = س.
قرباً وفات ایتمش آدم : مر.
حومک ترکسنی یازمغه کلدیلر؛
مرحومه نک بر وصیتی واردور.

مرحوم { ص. عر. «رحم» دن سم. ۱.
مرحوم { ص. عر. «رحم» دن سم. ۱.
رحمت الهیه مظهر اولان،
من طرف الله عفو و مرحمتله
مبشر : امت مرحومه = امت محمد
(صلی)، ملت اسلامیة. ۲.
رحمت حق واصل اولان،
رحمتی، متوفی : مرحوم پدرم؛
رشید پاشا مرحوم. (اسمه تقدیم
و تأخیری جاژدر. = س.
قرباً وفات ایتمش آدم : مر.
حومک ترکسنی یازمغه کلدیلر؛
مرحومه نک بر وصیتی واردور.

مرحوم { ص. عر. «رحم» دن سم. ۱.
مرحوم { ص. عر. «رحم» دن سم. ۱.
رحمت الهیه مظهر اولان،
من طرف الله عفو و مرحمتله
مبشر : امت مرحومه = امت محمد
(صلی)، ملت اسلامیة. ۲.
رحمت حق واصل اولان،
رحمتی، متوفی : مرحوم پدرم؛
رشید پاشا مرحوم. (اسمه تقدیم
و تأخیری جاژدر. = س.
قرباً وفات ایتمش آدم : مر.
حومک ترکسنی یازمغه کلدیلر؛
مرحومه نک بر وصیتی واردور.

مرحوم { ص. عر. «رحم» دن سم. ۱.
مرحوم { ص. عر. «رحم» دن سم. ۱.
رحمت الهیه مظهر اولان،
من طرف الله عفو و مرحمتله
مبشر : امت مرحومه = امت محمد
(صلی)، ملت اسلامیة. ۲.
رحمت حق واصل اولان،
رحمتی، متوفی : مرحوم پدرم؛
رشید پاشا مرحوم. (اسمه تقدیم
و تأخیری جاژدر. = س.
قرباً وفات ایتمش آدم : مر.
حومک ترکسنی یازمغه کلدیلر؛
مرحومه نک بر وصیتی واردور.

ارکجه، جسور و حیثیتی بر
آدمه یاقیشیر صورتده : مردانه
ثبات، حرب، تحمل ایتدی.

مردانه { ص. ۱. مطبوعه دستکاهنده
دیزلش ضعیفه لره مرکب
ویرمکه مخصوص طوقال ویا
مشیدن اسطوانه، کیلندرو. ۲.
ارکک آخیلیرک یوقه آجدقلمی
قالین و قیصه اوقلاخی. ۳. تار.
لنک ایشلش طوبراغنی باصدر.
مغه مخصوص آغیرجه اسطوانه که
حیوانلره چکدیریلوب یووارلا.
دیلیر.

مردلک { ص. ۱. ارکک، ارککک،
رجلیت. ۲. جسارت،
شجاعت، بهادرلق. ۳. حمت،
انسانیت، قنوت.

مردم { ص. فا. ج : مردمان.
مردم { ص. فا. ج : مردمان.
آزار = انسانلری ایچیدن، خلقه
اذیت ویرن.

مردم { ص. فا. ج : مردمان.
مردم { ص. فا. ج : مردمان.
آزار = انسانلری ایچیدن، خلقه
اذیت ویرن.

مردم { ص. فا. ج : مردمان.
مردم { ص. فا. ج : مردمان.
آزار = انسانلری ایچیدن، خلقه
اذیت ویرن.

مردم { ص. فا. ج : مردمان.
مردم { ص. فا. ج : مردمان.
آزار = انسانلری ایچیدن، خلقه
اذیت ویرن.

مردم { ص. فا. ج : مردمان.
مردم { ص. فا. ج : مردمان.
آزار = انسانلری ایچیدن، خلقه
اذیت ویرن.

مردوم { س. رجلی بایلان کوچک
دانی سیاه بر جنس
ارک : مردوم اریکی.

مردون { یا مردوان . با :
تزدبان.

مرد { ص. س. فا. ج. : مردگان.
اولو ، اولمش ، اولمش
آدم ، میت ، متوفی .

مرده سنک { س. فا. [تر. غلطی :
مرک] قور شوندن
چیقان معلوم ماده ، حامض
اسرب ، فر. Litharge .

مردده شوی { س. فا. اولو یقا.
یان ، غسال .

مردی { س. فا. ۱. ارک ،
ارککک . ۲. جسارت ،
شجاعت . ۳. حمت ، انسانیت ،
مروت .

مرز { س. فا. ۱. بر ، زمین ،
ارض . ۲. سینور ، حد ،
حدود . || مرز و بوم = مملکت ،
وطن .

مرزبان { س. فا. حدود محاسبات
فظی .

مرزنجوش { س. س. ع. [فا. :
«مرزنگوش» دن]

مرزنگوش { س. فا. بر نوع
فساکن ، گورگی
اوتی .

مرزوق { س. ع. : مرزو.
قه . [«رزق» دن
رزق ویرلش ، ارزاق
تدارک و تهیه اولمش .

مرسا { یاخود مرسی . س. ع.
ج. : مرایی . [«رسو»
دن س.] کینک دمیر آندینی
محل ، لیان : مرسای استانبول .

مرساة { س. ع. [«رسو» دن
اسم آلت] کمی دهیری ،
لنکر . ذ .

مرسل { ص. ع. : مرسله .
[«رسل» دن س. افعال]
کوندرلش ، یولانمش ، فرستا .
ده . || مرسل الیه = کندیسنه
برشی کوندریلن ، نامه ارسال
اولسان : بو مکتوبک مرسل
الهی بولنه مدی . = س. ع.
ج. : مرسلین . پیغمبر ، نبی ،
یولواج : سید الانبیاء و المرسلین .

مرسل { ص. ع. : مرسله .
[«رسل» دن س. افعال]
کوندرن ، یولایان ، بر مکتوب
و یا امانتی کوندرن : مرسل
الهی بولنه میان مکتوب مرسلنه
اعاده اولنور .

مرسلات { س. ع. کوندریلن
شیلر ، پوسته ایله
ارسال اولنان مکاتیب و امانات .

مرسم { ص. ع. : مرسمه .
[«رسم» دن س. تفعیل]
۱. یازلش ، چیزلش ، اشارت
اولمش . ۲. رسملر و چیکارله
طونادلش ، رسمی ، مصور .

مرسوم { ص. ع. : مرسومه .
[«رسم» دن س.] ۱.
یازلش ، چیزلش ، اشارت اولمش ،
علامتی . ۲. ذکر ییچکمش ،
ذکر اولنان ، مذکور ، مرقوم :
بازرگان مرسوم . ۳. رسم و
عادت حکمنه یکمش ، معتاد .

مرسم { س. ع. ج. : مراسیم .
اراده ، فرمان ، یرایغ ، بیوردی .
[بو معنا ایله ایوم استعمالی
متروکدر .]

مرسی { س. س. ع. : مرسا .
یا پراقلرینی قیشین

مرسین { س. دوکوز اثجاردن کوزل
قوقولی بر آغاج ، آس : قره .
مرسین ، یبان مرسینی = بو آغا .
جک انوعندل . || مرسین
بالینی = برجنس بالیق . || قازاق
مرسینی بر نوع بالیق باصیدر .
مه سی .

مرشد { ص. س. ع. [«رشد» دن
س. افعال] ۱. طوغری
یولی کوسترن ، قولاغوز ، رهبر .
۲. مریدانه طریقتی اوکروپ
تصوف اصولنده حقایق و
اسراری کوسترن شیخ طریقت :
بر مرشد کاله مرید اولدجه
انسان حقایق احواله واقف
اوله ماز . ۳. محب . غفلتدن او .
یاندیران ، ایقظا ایدن : بو
خصوصده سز بنم مرشدیم
اولدیکز .

مرصاد { س. ع. ج. : مراصید .
[«رصد» دن اسم آلت]
کواکب و سمایه باقغه مخصوص
آلت ، رصد .

مرصد { س. ع. ج. : مراصد .
[«رصد» دن س.] ۱.
کوزدوب بکلمکه مخصوص محل .
۲. کواکبه و سمایه باقغه
واحوال جوینی معاینه مخصوص
آلات و ادواتک وضع واستعمالنه
مخصوص مرتفع بنا ، رصدخانه .

مرصص { ص. ع. : مرصصه .
[«رص» دن س.]
تفعیل قلائی و یا قورشونله
ایملنمش و یا قبالانمش ، ترصیص
اولمش .

مرصع { ص. ع. : مرصعه .
[«رصع» دن س. تفعیل]
۱. ذی قیمت طاشلرله طونانمش ،
جواهرله مزین : مرصع نشان
عالی عثمانی . ۲. د. ایکی مصرع
و یا فقره سی لفظ بلفظ موزون
ومتقن دوشن (کلام ، بیت) .

مرض { س. ع. ج. : امراض .
۱. خسته لاقی ، داء ، علت :
امراض داخلیه : امراض خارجیه ؛
امراض جلدیه ؛ امراض افرنجیه ؛
مرض مستولی . ۲. تر. درد ،
بلا ، تحملی مشکل حال : بواش
بکا مرض اولدی .

مرضا { یا مرضی . س. ع. ج. ع.
فد. : مریض . با : مریض .

مرضاة { س. ع. [«رضاء» دن
مص. میمی] رضا ،
خشنودلی : ابتغاء لمرضاة الله
تعالی = الله رضا سیچون . [هان
یا کز بوتعبیرده مستعملدر .]

مرضعة { س. ع. [«رضاع» دن
س. افعال . — عربیده
«مرضع» صورتدهده مستعمل
ایسهده ، لسانزده بو صورتده
استعمالی عبثدر .] ۱. چوقق
انزیرن ، سوت ویرن ، میده
چوچنی اولان قادین ، انزیکلی
خاتون . ۲. اجرت مقابلنده
باشقه سنک چوچقنه ممه ویرن
قادین ، سوت آنا ، سوت نینه .

مرضی { س. ع. [«رضاء» دن
س.] رضا ، خشنودلی ،
برینک راضی اولدینی ایش :
مرضی عالییه موافق حرکات .
مرضی { ص. ع. : مرضیه .
[«مرض» دن س.] ط .
خسته لاقه منسوب ومتعلق ، علندن

منبعث : حال مرضی ؛ نشانی
مرضیه . فر. Pathologique .
= س. ع. ج. : مرضیون .
علم الامراضله توغل ایدن طبیب ،
فر. Pathologiste .

مرطوال { س. صاچه صایان سوز ،
مالایینی ، هندیان . لاف
و کذاف : مرطوال اوقومق =
اوبدرمه سوز سو یلیوب آلدانق .

مرطوالجی { س. ص. مناسبتر صاچه
صایان اوبدرمه سوزلر سو یلین
آدم .

مرطوب { ص. ع. : مرطوبه .
[«رطب» دن س.]
نملی ، یاش ، رطوبتلی .

مرعا { یاخود مرعی . س. ع.
[«رعی» دن س.] حیوا .
نات اهلیه تک اولتادلدینی بر ،
اوتلاق ، چراگاه .

مرعالق { ص. مرعالدن عبارت
و یا مرعالی چوق او .
لان : اوراسی مرعالقدر ؛
مرعالق طاغلر .

مرعوب { ص. ع. : مرعوبه .
[«رعب» دن س.]
اورکش ، رعب و دهشته کرفتار .

مرعون { ص. ع. : مرعونه .
[«رعن» دن س.]
حرارت شمک یینه تأثیریه
بایلوب دوشن . [لسانزده
مستعمل دکلهدهده ، لازمدر .]

مرعی { ص. ع. : مرعیه .
[«رایة» دن س.] —

اصلی : مرعوی [۱. حرمت
ورعایت اولنان ، صایلان :
مرعی الخاطر = خاطری صایلیر ،
خاطری . ۲. کوزمه دین ، حفظ
ورعایت اولنان ، مقبول ومتعبر ،

متداول ، حکمی جاری ، معطل
ومفسوخ اولمیان : ایوم مرعی
اولان نظام : اصول مرعیه ؛
اصطلاحات مرعیه .

مرعی { س. ع. : مرعا .

مرغ { س. فا. جابر . ذ .

مرغ { س. فا. ج. : مرغان . قوش ،
طیر . || مرغ سحر (= صباح
قوشی) = بلبل .

مرغاب { س. فا. ۱. صو قوشی .
۲. اوردک . ذ .

مرغبار { س. فا. (مرغ = قوش -
باختن = اویناتق) دو .
گشدرمک ایچون و یا آوه
آلشدرمق ایچون قوش انواعی
بسلیوب تربیه ایدن آدم .
(غلطی : قوشباز .)

مرغزار { س. فا. چایرلی بر ، چا .
برلری چوق محل .

مرغوب { ص. ع. : مرغوبه .
[«رغبة» دن س.]

۱. رغبت و آرزو اولنان ،
ایستیلن ، سولین . ۲. عمومک
رغبته مظهر ، هرکس طرفندن
رغبت اولنه جق صورتده کو .
زل ، مقبول ، پسندیده : امتعه
مرغوبه ؛ بو مال اوراجه پک
مرغوبدر .

مرقق { س. ع. ج. : مرافق .
[«رقت» دن س.]

مرقوع { ص. ع. : مرقوعه .
[«رفع» دن س.] ۱.
قالدرلش ، بوکسلدلش . ۲.
قالدرلش ، فسخ ولفو اولمش ،
مفسوخ . ۳. د. [نحو عربیده]
رفع حالنده بولنان (اسم و یا

فعل مضارع : اسم مرفوع ؛
مضارع مرفوع. = س. عر.
ج : مرفوعات. حالت رفعده
قولانيلان معمول : افعال ناقصه.
نك مرفوعه اسم و افعال تامه نك
كينه فاعل دينير : مبتدا ايله خبر
مرفوعاندر .

مرفه { ص. عر. : مرفهه. «رفوه»
«رفه» دن سمه. تفعليل [كينه جي
وهر احتياجي اكمال اولمش،
سمه حاله نائل اولمش، ترفيه
اولمش.

مرفها { ح. عر. رفاهيله، كافه
لوازم واحياجاني مكمل
اولديني حالده، بروجيله صيقتدي
چككميزين : كنديسنك مرفها
مملكتنه ارسالي امر اولندي؛
قتيله كينه جي تامين ايدوب
شمدي مرفها ياشاپور.

مرفات { ش. عر. «رفق» دن
«مرفات» اسم آلت. - اصلي :
مرفاة [باصاق، درجه، زديان.]
مرفد { س. عر. ج : مرفد.
«مرفود» دن سمه.]
يانه جي بر، ياتاق.] ۲. مزار،
قبر.

مرفع { ص. عر. : مرفعه.
«مرفعه» دن سمه. تفعليل
يامه يامه اوستنه ديكلمش،
يامهلي : دلق مرفع = مراثيلرك
علامت زهد وتقوى عدايتكاري
يامهلي خرقه.

مرفعه { ش. عر. ج : مرفعات.
«مرفعه» دن سمه. تفعليل
بلوب مقوى كپ اولمش كاغذك او-
زربنه يازلمش حسن خط نمونه سي،
خطاط مشقنامه سي : فلان خطاطك
برخيلي مرفعاتي موجوددر.

مرفق { ص. عر. : مرفقه. «رفقه»
«مرفق» دن سمه. تفعليل [اينجلمش،
اينجه، رقيق، دقيق : فقهه
مرفقه = اينجه اوستون.

مرفم { ص. عر. : مرفمه. «مرفم»
«مرفم» دن سمه. تفعليل [۱. ترفيم
اولمش، يازلمش، يازيلي، محرز.
۲. عدده دلالت ايدر بر رقله
اشارت اولمش، نومروسي وضع
اولمش، نومرولي : كتبخانه ده
۲۵۰ رقله مرفم بر كتاب وارددر.
مرفم { س. عر. م. بوصوله نك
مرفم { ابره سي.

مرفوم { ص. عر. : مرفومه.
«مرفوم» ج : مرفومون. :
مرفومان. «مرفم» دن سمه.]
اسمي يوقاريد محرز، رقم زده،
مذكور، مزبور، مسفور :
اشياي مرفومه؛ مرفوم آشيحي؛
نفر مرفوم؛ مرفومدن باشقه
كيسه بوله مدق. [انشا لساننده
پس يابه اشخاص واشيا حقنده
مستعمل اولوب، لسان ادبيده
استعمال پك صوؤقدر.]

مرك { س. عر. : «مرد» فعلندن
«مرك» ياكيلوب ممي مضموم
اوقوماملي.] اولوم، وفات،
ارتحال.]

مركب { س. عر. ج : مراكب.
«مركوب» دن سمه.]
نقل اينچون بينيله جك شي،
حيوان وآرايه وساژه كپي. ۲.
بحريه. ۳. تر. اشك، حمار،
خر : مركبه بينك ؛ بياض
مركبلر مشهوردر.] لسانزده
باشليجه برنجي معنای عربيسندن
ماخوذ اولان بو معنا ايله

مستعملدر.]

مركب { ص. عر. : مركبه.
«مركب» «ركوب» دن سمه.
تفعليل [ايكي ويا زياده شيك
قاريشمه سندن حاصل اولان،
متعدد عنصر ويا جزئدن متكون،
ساده ودوز اولميان : جسم مركب؛
اسماء مركبه؛ بوخرج كيرج ووقو-
مدن مركبدر.] جهل مركب =
كنديني عالم ظن ايدن آدمك
جهالتي.] فائض مركب = فائضه.
ده فائض يوريتكدن عبارت
مراجعه جي فائض.

مركب { س. [لغت آنفه عر.
«مركب» «مركب» دن سمه.] يازي
يازمغه مخصوص بويا تركيبي،
مداد : سياه، قرمزي، يشيل
مركب.] مركب باليني = سويه
انواعندن اينجده سياه بر ماع
بولنان و بوني ايستديكي وقت
قويورمكله اطرافنده كي صولري
قرارده رق كنديني قورتاران بر
جنس باليق كه ينير.] مركب
بالامش = يازوب اوقومش، جاهل
دكل.

مركبات { ش. عر. ۱. بر قاج
«مركبات» جزء ويا عنصردن
تركيب وتشكيل اولمش مراد :
مركبات كيميويه. ۲. ايكي ويا
زياده كله نك برلشمه سندن حصوله
كلش لغتير : مركبات بحتي.

مركبي { س. بينك ووبوك مر-
اشكبي.]

مركبي { س. يازي يازمغه
«مركبي» مخصوص بويا وعلی
الخصوص بذر ايسندن عثمانلي
يازي مركبي ياپان وصانان آدم :
مركبي دكاني.

مركبك { س. يازي يازمقي
«مركبك» اينچون مركب قومغه
مخصوص قاب كه اينجه قلم با
تيريلير، حقه، ديوبت .

مركبكم { ق. مركب سورمك،
«مركبكم» مركبه قرارتمق :
بازاركن كاغذك كنارلرني مركبه.
«مركبي» مركب سورمش،
«مركبي» مركب طاملامش :
الري، اتوابي بتون مركبي.

مركز { س. عر. ج. مراکز.
«مركز» دن سمه.]
باغلي اولديني حالده دونهرك
بر دائره تشكيل ايدن شيك
مربوط بولنديني ستون ويا
ميلك ركز اولنديني يعني
صاپلانديني محل. ۲. دائره ويا
كره نك تام اورته سنده كاكن
نقطه كه محيط دائره نك ويا سطح
كره نك هر نقطه سندن مساوي
بعد ومسافه ده بولنور : مركز
دائره؛ مركز ارض. ۳. علی.
الاطلاق. اورته، وسط : شهرك
مركزي. ۴. بر حكمدار ويا
والي و حاكم وساژه نك محل
اقامتي ومقری كه حكومي اورادن
اطرافه ياييلير : مركز سلطنت؛
مركز خلافت عظماء : مركز
ولايت؛ ناحيه مركزي؛ اردو
مركزي. ۵. شعبات وملقاتي
بولنان بر دائره نك عمومي اداره-
خانه سي، مراجعتكاهي : بوواپور
قوميايه سنك، سيفورطه
شركتنك مركزي نزده ده در؛
دخان رژيسنك هر ولايته بر
مركزي وارددر. ۶. برقصه نك
ويا شهرك بر محله وسمتنك امور
انضباطيه سي مرجعي اولان

قره غولخانه ويا ضابطه دائره سي :
كيجه كزن قول شهبه سي داعي
سر سربلري مركزه كوتورور؛
مركزه مراجعت ايتك اقتضا
ايتدي. ۷. تر. يول، حال،
صورت : سزك رايكز، تحقيقا كز
نه مركز ده در؛ اونك ده افاده سي
بو مركز ده ايدی.] حصار مركز
ثقلت = برج نك آغز نك وسطی
نقطه سي كه زمينه قائماً بولنور سه
جسمك هر طرفي طوئوب طوره.
بيلير.] م. مركز اشعه منعكسه =
مقعر و پارلاق بر جسمه انعكاس
ايدوب دونن شعاعلرك هواده
برلشدكاري نقطه كه زياده حرارت
پيدا ايدوب محرق اولور.]
تباعد عن المركز = مركزدن
خارجه ميل، فر. Force cen-
trifuge؛ تقرب الى المركز =
خارجدن مركزه ميل، فر.
Force centripète.

مركزلنديرمك { ق. مركزه
«مركزلنديرمك» طوبلامق،
ملقات وشعباتك مركز اداره
اولان ارتباطني آرتديروب ما-
ذونيتلري دائره سي تحديدا ايتك :
ايشلري بسبتون مركزلندير-
مشردر.

مركزلنك { ق. مركزه طو-
«مركزلنك» پلانق، ملقات و
شعباتك دائره ماذونيتي پك
محدود اولق.

مركزلري { ص. عر. : مركزيه.
«مركزلري» مركزه منسوب ومتعلق
مركزه واقع : دائره مركزيه.
مركزلري { ش. عر. [لغت مو-
«مركزلري» [لده] ۱. نقطه نك
مركزه بولنسي مركز اولمه سي.

۲. بر اداره شعبات وملقاتك
دائره ماذونيتي پك محدود او-
لسيله هر ايش اينچون مركزه
مراجعه مجبور اوللري، كافه
اورك مركزلنديرلي اصولي.
«مركوب» س. عر. مست وچديك
اوزربنه كييلن صا-
ري مشيندن معمول قونديره.
«مركوز» ص. عر. : مركزه.
«مركوز» «ركز» دن سمه.]
ديكلمش، صاپلانمش، ركز
اولمش : صوقا نك ايكي طرفنده
مركوز غاز ديركاري؛ اشجار
مركوزه. ۲. مح. طبيعي وجيلي
اوله رق واقع وموجود : طبيعتده
مركوز اولان شجاعت، كرم،
حلم.

مركلانس { س. [بتا. Mer-
«مركلانس» [lango] مورينه
انواعندن برجنس باليق.

مركلدمق { ق. و :
«مركلدمق» ق. ۱. مرمر ايتك،
«مركلدمق» ياواش وكندى كندينه
سويلنك : بر چوچق كندى
كندينه اوبناه رق مرلدانوب،
مرلدانوب طور يوردى. ۲.
خشنود اولديني حالده آيچقندن
بر شي سويلنوبده كندى
كندينه سويلنك، خوردانق :
آره. اشلري ممنون اولوب تشكر
ايتكاري حالده كنديسي مرلدا.
نهرق كيتدى؛ آرتق سن ده
مرلدانوب طور ما.

مرلدى { س. ۱. مرمر ايدوب
«مرلدى» ياواش سويلنه : صبا حلين
طيشا ريدن بر مرلدى ايشيتدم.
۲. خشنود سزقله كندى كندينه
سويلنه، خوردانه : بر آزمرلدى
ايتديده نهايت راضى اولدى.

مَرَسْجِج { س. بر جنس چیتلیک
و آغاجی و میوه سی .
مَرَمَاخُور { یا مَرَمَاوَر . س .
اوت، قوجه یارپوز .
مَرَمَت { س. ع. (تر. زبازدی :
(مرامت) با : مرامت .
مَرَمَر { س. (یو. Μαργαρον
دن مأخوذ اولوب
عرییده ده مستعملدر. ۱. بیاض
ورنگلیسی و خارعلیسی بولسان
معروف نفیس طاش، رخام،
خارا : مرمردن ستون، هیكل .
۲. بیاض و اینجه بر جنس بز :
برطوب مرم؛ مرم شاهمی =
بوزك بر جنس مخصوص. || صو
مرمری = آلمی. || مرم کیرجی =
مرمر طاشندن معمول نفیس
وبك بیاض کیرج که صیوه نك
اوست طبقه سی تشکیله یارار .
= ص. تر. مرمردن معمول :
مرمر ستون؛ مرمردن زردبان .
مَرَمَرَلِک { س. مرمردن دوشه لی
(زردبان آلتی و قپو
ایچی : سفره یی مرمردن لکده
قورمشلردی .
مَرَمَرَه { س. م. ۱. استانبولک
(غرب جنوبیسنده واقع
بر آطه اولوب مرمردن اوجاقلری
بولغق مناسبتله بویله تسمیه
اولمشدر. ۲. بو آطه نك بولندیفی
دکیزکه شرقاً استانبول بوغازندن
قره دکیزله و غرباً قلعه سلطانیه
بوغازندن آق دکیزله اختلاط
ایدوب بویکی بوغاز آره سنده
وروم ایلی ایله آناطولی بیننده
ممتد اولور .
مَرَمُوز { ص. ع. (تر. مرموزه .
(«رمز» دن سغه. [

آچیقندن بیان اولغیوب رمز
و اشارتله افهام اولسان، ایما
ایدیلن : معانی مرموزه .
مَرَمُوزَات { س. ع. (تر. رمز
و اشارتله افهام و ایما
اولنان شیلر : اسکی مصریلرک
هیروغلیب تعبیر اولنان خطلری
بر طاقم مرموزاتدن عبارت
ایدی .
مَرَمِی { س. ع. (تر. مرمیات .
(«رمی» دن سغه اصلی :
مرموی) ع. اسلحه ناریه ایله
آتیلان دانه، قورشون وکله
وساژه : مرمینک هواده چیز .
دیکی قوس؛ دشمنک مرمیاتی
واصل اوله میوردی .
مَرُورَید { س. ق. انجی، در،
لؤلؤ .
مَرُوت { س. ع. («مره» دن
(سغه) ۱. مردلک،
یکیتلک. ۲. مرد و بحق انسان
اولانه یاقیشیر خصلت و فضیلت،
انسانیت : ابراز آثار مروت .
۳. تر. بر آدمک و علی الخصوص
اولادک یتیشوب تأهل اتمک
و اولاد باباسی اولق کی مرستله
نائل اولسی و ابونک بوندن
حاصل اولان بختیارلغی : اولاد
دکیزک غائله سی چکیورسکر
لکن از شاء الله مروتلرخی کو .
رورسکر؛ شمدی تورونلرکزی
مکتبه باشلاتیورسکر نه مروت!
|| بی مروت = انسانیتیز، لیم .
مَرُوتِیز { ص. انسانیتیز، بی
مروت، ائیم .
مَرُوتِیزَلِک { س. انسانیتیزلک .
مَرُوتِی { ص. انسانیتلی، مروتند،
کرم .

مَرُوتِی { ص. ق. مروتلی، انسان .
مَرُوج { س. ع. (تر. مرج .
مَرُوج { ص. ع. (تر. مروج .
مَرُوج { «رواج» دن سغه تغیل
۱. کچیرن، رواج قزاندیران .
۲. مجبورودن، نفوذ قزاندیران .
اعتبار و وزن، تقویه و اغاذا
ایلین : او دائماً سزک مروج
افکار کزدر = افکار کزی التزام
و تقویه ایدر .
مَرُوحَه { س. ع. («روح» دن اسم
(آلت) پلازه .
مَرُور { س. ع. (تر. موره .
مَرُور { محک بر طرفندن کیروب
او بر طرفندن چیقنه، گذر :
کاروان بورادن مرور ایدر؛
اکلش اراضی ایچندن مرور
و عبور ممنوعدر. ۲. کچمه، کچنه،
منقعی اوله : مرور ایدن آی =
کچن آی؛ بو سندنک وعده سی
مرور ایددی؛ مرور زمانه =
وقت کچدکجه، کیت کیده : انسان
مرور زمانه هر شینه آلیشیر .
|| مرور تذکره سی = بول تذ .
کره سی، حدوددن و دریندن
سربست یکلمک اوزره اثنای
سیاحتده حکومتدن آلتان تذ .
کره . || ع. مرور زمان =
آره دن بر مدت معینه قانونه
کچمه سی که دعواتک مسموع او .
للماسنی موجبدر .
مَرُور { یا مَرُور . س. معروف بر
(جنس کوچک آفاج که
ویردیک دانه دانه بیاض چیکلر
قوریدیلوب خاشلاقمغله نزله
ایچون و ماین اوله رق صوبی

ایچیلر : مرور آغاجی؛ مرور
چیکلی .
مَرُورِیَه { س. ع. ۱. مرور
تذکره سی، بول تذ .
کره سی. ۲. بر بردن کچیلرکن
اشخاص و اشیان آلتان رسم،
کچمه حق : غلطه ایله استانبول
آره سنده کی کوپریده مروریه
آلتیر؛ اخراج اولان قویونلردن
کرکه مروریه رسمی آلیرلر .
مَرُوی { ص. ع. (تر. مریه .
(«روایه» دن سغه) نقل
و روایت اولنان، منقول : فلان
ایشک شریله اولدیغی و یا اوله جنی
(س. ع. (تر. مرآت .
مره { دفعه، کز : مره =
آخری = بر برینی متعاقب بر قاج
دنه؛ مرآتله = دفعه اتله، مکرراً .
مَرُهَم { س. ع. (تر. مرهم .
مَرُهَم { ۱. یاره لر و آغران یاره
سورملک اوزره ویریلن یاغلی
و یاری طوکش قوامنده علاج؛
یاره مرهم سورملک؛ مرهم
قولانغی. ۲. مج. آجی وشدنی
کچروب یومشاده حق شی،
بادی؛ تسلی اوله حق سبب :
مرهم دل .
مَرُهَوَب { ص. ع. (تر. مرهوب .
(«رهب» دن
سمه) قورقودان، قورقوبی
موجب، مداهش، مخوف. ذ .
(طن اولندیغی کی قورقش
و قورقودلش معنانه کلز. [
مَرُهُون { ص. ع. (تر. مرهونه .
(«رهن» دن سغه. [
۱. رهنه قونمش، ترهین او .
لش : او مجوهرات، اونک
چفناکی مرهوندر. ۲. مج. دو .

چار، اسیر، یاغلی : مرهون
فراش .
مَرِیج { س. ع. (تر. شمسک اطرا .
(فنده کی سیاراتک بشعیسی
اولوب، قان کی قرمز کورنگکله
ایتمشلردی؛ ق. بهرام .
مَرِید { ص. ع. (تر. مریده .
(«مراده» دن
مرید { ص. ع. (تر. مرید .
(«مراد» دن سغه) عصیان و سر .
کشاکشه عناد و اصرار ایدن .
مَرِید { س. ع. (تر. مرید .
(«رود» دن سغه .
(افعال) طریقه ده بر شیخ و مرشده
انتساب ایدره ک کنیدیسنندن
اصول و مراسم طریق و حقایق
تصوفی اوکرن آدم، شاگرد،
تلیذ : کنیدیسی بر مرد عارف
اولغله یک چوق مریدانی واردر .
مَرِیدَانَه { ص. ع. (تر. مریدانه .
(«مرید» دن سغه) یاقیشیر حال و صور .
تده : اطاعت مریدانه؛ کنیدیسی
مریدانه حرکت ایدپور .
مَرِیض { ص. ع. (تر. مریضه .
(«مرض» دن ص. [
خسته، علل، کیفیز : انسان
مریض اولمازدن صحنه باقلیدر .
= س. ع. (تر. مرضا ،
خسته آدم : مریضله مخصوص
آراهه .
مَرِیم { س. ع. (تر. حضرت عیسی (ع. ی
(تولید ایدن خیر النساء :
حضرت مریم؛ عیسی بن مریم .
|| مریم آنا = خرسقیانلق فقطه
نظرندن حضرت مریم و مشار .
ایها ایله طفل حالنده حضرت
عیساک رسمی که خرسقیانلر
اولنده دائمی صورتده اوکنه
قندیل یاقلر : اوطه سنک بر

کوشه سنده بر مریم آنا وار
ایدی . بتا. Madonna. || مریم
پاسکی = طیده مستعمل بر جنس
آفاج .
مَرِیمِیَه { س. ع. (تر. آطه چایی .
مَرِی { ص. ع. (تر. مریه .
(«رؤیت» دن سغه) [
کوزله کورینن، قابل رؤیت؛
کوزله مرئی اولیه حق قدر کو .
چک حیوانلر واردر. || غیر مرئی =
کوزله کورینه من : حوینات
غیر مریه .
مَرِیَّات { س. ع. (تر. مریات .
(کورینور شیلر .
مَرِی { س. ع. (تر. مره .
(«مره» دن سغه) کوره خفیف و یا قیل او قو .
نور ضمیر اضافینک جمع متکلمی
اولوب مفردی (م) در، بزم :
پدرمز، بابامز، برادر مزه، قار .
داشتمزک . — اسم مصدر ده
الحاق اولنور : اوقوم مز، بله .
مه من اقتضا ایدر .
مَرِ { وماز، مضارع غائب و محال .
(ط صیغه لرنده ادات نفی
ایله ادات مضارعندن مرکبدر :
کلز، کلزل، کلزسک، کلزسکر؛
یازماز، یازمازل، یازمازسک،
یازمازسکر . — اسکی شیوه ده
بعضاً متکلم صیغه لرنده دخی
قولانیلوب مثلا : کلزم، کلزیز؛
یازمازم، یازمازیز دینلیر .
مَرِاج { س. ع. (تر. مزاج .
(«مزج» دن) ۱. بدن
انسانده اخلاطک برنسبت اوزره
قاریشمه سندن متولد ظن اولنان
حال و استعداد طبیعی : مزاج
دموی، مزاج لشفوی، مزاج

مزیت { سہ: ای لکھد بر جس
بالیق .

مَزِيدَه {س. ار.} لور پښيرنك
{تازه سى.}

مَزِيد {س. عر.} «زِيَادَة» دن
{مص. ميمى} آرمه، چوغاله.

= ص. عر. ث. مزیده.

{«زِيَادَة» دن سغه. اصلى:

مز بود} آرمش، بيومش، چو-

غاش. || د. {صرف عربیده}

مزید فيه = حروف اصليه سى

اوزرينه حرف آرمغله بناسى

دكشديرلش (فعل): ثلاثى

مزید فيه: رباعى مزید فيه.

مقابلى: مجرد.

مُزِيل {ص. عر. ث. مزيله.

{«زوال» دن سغه. افعال}

ازاله ایدن، يوق ايلين. ث.

مُزِين {ص. عر. ث. مزينه.

{«زينة» دن سغه. تفعل}

بزمنش، سوسلنش، طونانش،

زينتلى: مزین بر او، بر باغچه.

مُزْدَه {س. فا. ۱. مسروپى

{موجب خبر، بشارت،

ابى خبر: بونم ايجون بر

مژده در: سزه مژده! ايستدیککز

اولدى. ۲. ابى بر خبر کتيرنه

ويريان بخشش: وپردیکم خبر

ايجون مژده ايستم.

مُزْدَه جى {س. ابى بر خبر وهلا

{بگنيلين بر ذاتك قدومى

خبرينى ورن، بشير: اوکدن

مژده جى کوندردى.

مُزْدَه رَس {ص. س. فا. و:

مُزْدَه رَسَان {ص. س. فا. ابى بر

{خبر تبليغ ایدن،

بشارت ورن، بشير، مژده جى.

مُزْدَه لِك {س. [زبانزدى: مو-

{شتلق} بر ابى خبر

کتيرن آدمه ويريان بخشش.

مُزْگان {س. ج. فا. [فد. مژده دن

{زِيَادَة مستعملدر} کريک،

اجغان.

مُژَه {س. فا. ج. مژگان. کريک،

مژَه جفن.

مُس {س. س. عر. ۱. طوقنه،

{دکه، تماس، لمس: بدننه

ارکک الى مس ايمه مشدر. ۲.

واقع اوله، وقوع بوله: حاجت

مس ايتک = احتياج واقع اولق.

{س. عر. آقشام: صبح

{ومسا = صباح آقشام.

مُسَابَقَت {س. عر. و:

مُسَابَقَه {س. عر. {«سبق» دن

{مص. مفاعله} بربرينى

کچکه بربرندن ايلرى اولغه

چالشمه، يارش، رقابت: اهالى

اعانه ويرمه ده مسابقه قالقيدش.

يلر: پيلرنده مسابقه وقوع

بولدى.

مُسَاجِد {س. س. عر. ج. فد:

{مسجد. با: مسجد.

مُسَاح {س. عر. {«مساحة» دن

{سب.} اراضى اولچن

مهندس.

مِسَاحَه {يا مساحت. س. عر.

{ميمك فخيله غلطدر}

۱. اراضينك علم هندسه ايله

اولچلمه سى، عرصه وتارله وخانه

وساثره يى بالهندسه اولچمه:

عرصه يى مساحه ايدوب درت

بولوکه تقسيم ايتديلر. ۲. اراضى

وساثره نك اولچلمه سى فنى، هندسه.

نك بوندن بحث ایدن قسمى:

فن مساحه پك لزوملى برقدرد.

۳. بر عرصه وساثره نك اولچيسى،

مقدارى: مساحه سطحيه = بر

جسمك سطحينك مقدار وسعتى:

فلان ولايتك مساحه سطحيه سى

شوقدر مربع كيلومتره در. ||

مساحه زنجيرى = اراضى يى اولچمه.

ده مستعمل بوز قدم طولنده

مقياسلى زنجير.

مُسَار {س. ج. عر. فد: مسرت.

مُسَار {با: مسرت. (لسانمزده

اکثر يا مفرد کي و مسرت

معناسيله قولانييلور.}

مُسَارَعَت {س. عر. {«سرعة» دن

{مص. مفاعله} اصل

معناى عريشى قوشمه ياريشى

اولدينى حالده، لسانمزده مطفا

سرعت وسرعتله تثبيت وابتدار

معناسيله قولانييلور: تقديم

جوابنا، يه مسارعت قلندى.

مُسَاطِر {س. س. عر. ج. فد:

{مسطر. با: مسطر.

مُسَاعِد {ص. عر. ث. مساعده.

{«سعود» دن سغه مفاعله}

۱. يارديم ایدن، معاونتده

بولنان: مجلس اعضاسندن برى

بكا مساعد بولندى. ۲. مساعده

ايدن، بر شيشى ممکن وقابل

حالنه قويان: اقتدار ماليسى

آراهه قولانمه سغه مساعد دکلدر:

صحت مساعد اوله ايدى آوه

چيقه جقدم. || نامساعد، غير

مساعد = برايشى ناقابل ويا

مشکل حاله قويان: بو اراضى

کوزل بر باغچه پايمنه نامساعد،

غير مساعددر.

مُسَاعَدَه {س. عر. {«سعود» دن

{مص. مفاعله} ۱. يار-

ديم، معاونت: کنديسنه زمان

مساعده ايتدى. ۲. اذن،

مأذونيت، مانع اوليوب سرست

براقه: مساعده ايدرسه کز

کز مک کيده جکز: بن مساعده کزله

کيدورم: وقت مساعده ايتيور.

مَسَاعِي {س. س. عر. ج. فد.

{مسمى ومسعاة لسانمزده

مستعمل دکلدر.} چالشمه ل،

سعيملر، جهدلر، چيالا مهلر:

ابراز مساعى ايتدى: مساعى

طاقت فرسانك ثمره سيدر.

مَسَاغ {س. عر. {«سوغ» دن

{مص. ميمى} جواز، اباحه،

عدم ممنوعيت، مساعده: بو

ايشده مساغ شرعى واردرد،

يوقدر.

مَسَاغ {ص. عر. {«سوغ» دن

{سغه. افعال} تجوز اولنش،

غير ممنوع، مباح: بو ايش شرعاً

مساعدر. {بونك ايت آنفه کي

ميمك فخيله استعمالى غلطدر.}

مُسَافِر {ص. س. عر. ج. مس.

مُسَافِر {فرين. {«سفر» دن سغه.

مفاعله} ۱. سفر وسياحت ايلين،

يولچى، سياح: بر وبجوده بولنان

مسافرين اسلام ايجون دعا

ايتك. {عربیده اصل اولان بو

معنا ايله لسانمزده نادرالاستعمال

اولوب، بالناسبه معانى آتیه يى

آلمشدر: [۲. اثنای راهده

برينك اوينه قونان، قونوق،

ضيف، مهمان: آناطولى کويلر-

ينك مسافر قبوله مخصوص

مشترك اوطه لرى واردرد: مسافر

قبول ايدرميسکزر؟ ۳. زيارت

ايجون ويا قونيشمق ايجون برينك

اوينه سکيدن، او آدلرندن

اوليوب خارجدن وموقتاً ککلس

آدم: اوطه ده مسافر واردرد؛

بن مسافر دکلم او آدمى يم: مسافر

يتاغى. ۴. سکوزه عارض

اولان لکه: کوزنده مسافر

بيدا اولدى. || مسافر اولق =

قونق، مهمان اولق: اوچ کون

بزه مسافر اولدى.

مُسَافَرَت {س. عر. {«سفر» دن

{مص. مفاعله} ۱.

يولچلىق، سياحت. {عربیده اصل

اولان بو معنا ايله لسانمزده

نادرالاستعمالدر.} ۲. مسافر لک،

مهمانلق: اوچ کون مسافرتده

قالدق.

مُسَافِرْخانَه {س. فا. ۱. بوجيليرک

{قونمه سغه مخصوص

بنا، آلافرانغه منتظم واسباب

استراحتى مکمل خان، هتل،

لوقظه: آوروپاده مسافر خانه.

لرک انواعى واردرد. ۲. مهمان

قبول واقامتنه مخصوص دائره.

مُسَافِرْ لِك {س. ۱. قونوقلق،

{مهمانلق، باشقه.

سنگ وينه قونان يولچى و

يانچينك حالى: مسافر لک بر

کچه ايکي کچه اولور. ۲. زيارته

کيديش، زيارت، وبزبته:

مسافر لکه کيتديلر: کچه مسا-

فرلکنى هيچ سوم.

مَسَافَه {س. عر. ج. مسافات.

{ايکي محل آره سنده کي

اوزاقلق، بعد: بروسه ايله قونيه

آره سنده کي مسافه نه قدردر:

آره مزده خيلى مسافه وار ايدى.

|| قطع مسافه ايتک = يول آلوب

ياقلاشمق، تقرب ايتک.

مَسَاكِن {س. س. عر. ج. فد:

{مسكن. با: مسكن.

مَسَاكِين {س. س. عر. ج. فد:

{مسكين. با: مسكين.

مَسَالِك {س. س. عر. ج. فد:

{مسلك. با: مسلك.

مُسَالَمَت {س. عر. {«سلم» دن

{مص. مفاعله} ايکي

کشى ويا طرف آره سنده کي صلح

وباريشيقلق: قونشوريله صلح و

مسالت اوزره ياشايور.

مَسَالَه {س. عر. با: مسئله.

مَسَام {س. ج. عر. جمع الجمى:

{مسامات. فد. مسمه. با.

مسيمه.

مَسَامَات {س. ج. عر. با:

{مسامات. مسمه.

مَسَاحَه {س. عر. {«مساحة» دن

{مص. مفاعله} ۱. کورمز-

لکه کله، آلديرمامه، بر قبا-

حتلى به قارشى شدت کوستره يوب

کچيورمه: قوماندان معيتك سؤ

حرکاتنه نظر مساحه ايله باقلا-

مليدر. ۲. اھال، تکال، عدم

دقت: بوضرر اونك تجارتده کي

اثر مساحه سيدر.

مُسَاحَه جى {ص. ۱. کورمز لکه

{کن، آلديرميان،

قباحتى به قارشى شدت کوستر-

ميوب ملايمتله معامله ايدن. ۲.

اهمالجى، گوشك، دقتسر، ايشه

اهميت ويرمين: يك مساحه جى

بر آدمدر.

مُسَاحَه کار {ص. فا. مساحه جى،

{آلديرميان، اهمال.

لجى، متکاسل.

مُسَاحَه کارانه {ص. ح. فا.

{مساحه واهمال

ايله، آلديرميه رقى: معامله

مسامحه کارانه؛ حقنه مسامحه.
کارانه معامله ابتدی.

مسامره { س. ع. ج. : مسا.
م. رات. } «سمر» دن

مص. مفاعله [کیجه طولانوب
قوشمه، کیجه صحبت و مذاکره سی.

مسامع { س. ع. ج. : مس. ع. فد.
م. مع. با : مسمع. }

مسامیر { س. ع. ج. : مس. ع. فد.
م. مع. با : مسمار. }

مساند { س. ع. ج. : مس. ع. فد.
م. مع. با : مسند. }

مساواة { س. ع. : «سوی»
دن مص. مفاعله. —

مفرد اولدیفیچون اوزون «ت»
ایله یازلاملیدر. [برحال و درجه.

ده اوله، برابرک، فرقتلر،
برینک دیکرندن امتیازی و

باشته لیه تفوق اولماه : شا.
کردان بیننده مساواة تامه بو.

لغلی.

مساوی { ص. ع. : مساویه.
«سوی» دن سف. مفا.

عله دیکریله بر حال و درجه ده
اولان، برابر، همتا، فرقت :

بو ایکی خانه قییمجه، وسعجه،
ارتفاعجه مساویدر. = س. ع.

ع. س. ایکی رقم و یا مقدارک
مساوی اولدیفنه دلالت ایدن

(=) اشارتی : ۹ - ۳
= ۶ طفوز ناقص اوج مسا.

وی آلتی.

مساوی { س. ع. ج. : مس. ع. فد.
«مسائة» لسانمزده

بک مستعمل دکدر. [کوتیلکر،
کونی حالر، فناقلر، سیئات،

محسنات مقابلی : اونک مسا.
ویسی قابل تعداد دکدر.

مساھله { س. ع. : «سهل» دن
مص. مفاعله [هرایشده

قولایق و یومشاقق کوسروب
صیق و شدت کوسترمه مه. ذ.

مسايفه { س. ع. : «سيف» دن
مص. مفاعله [قاعله

اورشمه، بربرینه قارش قلم
چکمه. ذ.

مسائل { س. ع. ج. : مس. ع. فد.
م. مع. با : مسئله. }

مسبار { س. ع. ج. : مسایر.
«سبر» دن اسم آلت

جرا. یاره لری یوقلامنه مخصوص
جراح میلی، سونده.

مسبب { ص. ع. : مسبیه.
«سبب» دن سف. تفعلیل

۱. سبب و وسیله اولان، ایجاب
ایتدیرن : هب یومشاکک مسببی

اوآدمدر. ۲. قوران، وجوده
کتیرن، ایجاد ایدن، ترتیب و

تشکیل ایلمن : بواکجه تک مسببی
کیمدر. || مسبب حقیقی، مسبب

الاسباب = حق تعالی حضرتلری.
اولان. ذ.

مسبب { ص. ع. : مسبیه.
«سبب» دن سف. تفعلیل

سببیب و ربوب وجوده کتیرلش
اولان. ذ.

مسبب { ص. ع. : مسبیه.
«سبب» دن سف. تفعلیل

۱. یدی جزیدن مرکب ویایدی
شیئی حاوی، یدی. ۲. یدی

قات، یدی ایله ضرب اولمش.
۳. یدی ضلع و زاویه سی

اولان، یدی گوشه لی : شکل
مسبع. = س. ع. ۱. ر.

یدی گوشه لی شکل : بر مسبع
چیزدی. ۲. یدی مصراعدن

مرکب قطعه.

مسبوق { ص. ع. : مسبوقه.
«سبق» دن سمه }

۱. یکدلش، باشقلری ایلمریلوب
یکمکه کریده قالمش، آرقده

براعلمش. ۲. اوکنده بولنان،
اوندن اول یکمش : مسبوق

الامثال = مثالی یکمش، امثالی
تقدم ایش. (بومنا ایله یالکر

مسبوق دخی قولانیلیر. || غیر
مسبوق = مثلی یکمه مش، کور.

له مش، نوظهور.

مسبوك { ص. ع. : مسبوکه.
«سبك» دن سمه }

قالبه دوککش : معادن مسبوکه.
مسب { ص. ع. : مسبتان.

مسب { ص. ع. : مسبتان.
«سبك» دن سمه }

اسروك، کیف. || بدست =
کورلدی ایدن سرخوش، بولا.

شیق سرخوش. || سرمست =
سرخوشلقدن باشی آغراشمش.

مسست { س. ع. : مس. ع. دن }

آیاق قابی که اوستنه قوندره
ویا پاچ کیمیلر، یکیاره لایچین.

سرحدلی مسست = یاندن قوچمه
لیسی. || دوه مسقی = دوه تک

آیاغنک دربیسی.

مستاجر { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«اجر»

دن سف. استفعال [بر شیئی کرا
ایله طوتان، بر اوده کرا ایله

اونوران، کراجی : بو اوک
مستاجری کیمدر؟

مستاجر { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«اجر»

دن سف. استفعال [بر شیئی کرا
ایله طوتان، بر اوده کرا ایله

اونوران، کراجی : بو اوک
مستاجری کیمدر؟

مساعده ایستین، طیشوب
رخصت طلب ایدن. ذ.

مسامین { ص. ع. : مسامنه.
«امن» دن سف.

استفعال [استیمان ایدن، جانی
قورنارمق شرطیه تسلیم اولان.

مسامین { ص. ع. : مسامنه.
«امن» دن سمه.

استفعال [کندیسنه امان
وراش اولان. ۲. بر دوات

اجبیه تک اولکسندنه اقامت
ایدن. [بواکجه معنا ایله ایوم

استمال اولغیور. }

مستان { ص. ع. : مستانه «دن»
صاوروق.

مستان { ص. ع. : مستانه.
«انس» دن سف

استفعال [وحشیلیکی کیدوب
البیش اولان، استیناس ایش.

الیشدیرلش : حیوانات مستانه.
مستاف { ص. ع. : مس. ع. دن }

تفه «نف» دن سف
استفعال [حقه بدایه کورلمش

بردعوا تک حکمنه راغی ازمیلوب
استیناف کورلنه شی استعا ایله

محکمه استینافه مراجعت ایدن
آدم.

مستاف علیه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

حقه علیه استیناف دعوی
ارنان، خصمی محکمه استینافه

مراجعت ایدن.

مستانه { ص. ع. : مس. ع. هر. ذ. :
«مساف»

مُسْتَحْسِن { ص. عر. : مستحسنه.
[« حسن » دن سمة.
استعمال هر كس كوزل بولوب
بكنديكی، مقبول، پسندیده،
كوزل: عادات مستحسنة عليه يك
محافظة سی.

مُسْتَحْصِل { ص. حصوله كترین
[وحاصل ایدن معنا.
سیله قوللانیلور سهده، حصول
ماده سی استعمال بایندن كلد.
یكندن، طوغری دكدر. تفعل
بایندن « محصل » ديك اقتضا
ایدر.

مُسْتَحْصِل { ص. ج. مستحصلات.
[حصوله كلش و یا
كتیرلش شیء معناسیله مستعمل
ایسه ده، بودخی لغت آنفه كی
غلط واساسزدر. فعل بایندن
« محصل » ديك لازمدر.

مُسْتَحْضَر { ص. عر. : مستحضره.
[« حضور » دن سمة.
استعمال ۱. حضوره كتیرلش،
جلب ایدلش، كتیریلوب حاضر
وموجود اولان. ۲. حاضرلا.
نمش، تهیه اولمش. ۳. ذهنده
حفظ اولنان، خاطرلانا، محفوظ.
مُسْتَحْضَرَات { ش. ج. عر.
[فد. مستحضره
بوصورتله اسم كی يك قوللاناز
خاطرده طوتیلوب ایجابند.

صرف اولنان معلومات وتاریخ
و ادبیانه متعلق فقرات واشعار
وساثره : او ذاك مستحضراتی
چوقدر : مستحضرات ادبیه. ||
مستحضرات طبیه = حین حاجتده
قوللانلق اوزره بایلوب مسدود
قالبده صاتیلیر علاج. فر.
Spécialité.

مُسْتَحْفَظ { ص. عر. : مستحفظه.
[« حفظ » دن سمة.
استعمال ۱. محافظ كی حفظ
و حراست ایدن معناسیله قوللا.
نیلیور سهده، عرییده معناسی
فراید. ۲. نظامیه وردیف
خدمتندن صكره یعنی قرق یاشی
چككین اولانلرك بولندقلری
واصل وظیفه لری حرب ائساننده
صنوف ساثره سوق اولدوقده
مالکی حفظ و حراست ایتمكدن
عبارت اولان صنف مخصوصه
منسوب و متعلق : عساکر
مستحفظه؛ خدمت مستحفظه. =
س. تر. ذكر اولنان اوچنچی
صنف عسکریه داخل عسکر:
مستحفظلرك سلاح آلتنه آلتسی؛
مستحفظ تذکره سی آلدی.

مُسْتَحْفَظَلَق { ص. عر. : مستحظرة.
[« خبر » دن سمة.
استعمال ۱. خبر آلتش، ایشید.
لش، طوئیش : فلانك بوكون
كله جکی مستحظردر.

مُسْتَحْدَم { ص. عر. : مستخدمه.
[« خدمه » دن سمة.
استعمال ۱. خدمتده بولنان، قوللا.
نیلان : فلان ایشده مستخدمدر.
مُسْتَحْرَج { ص. عر. : مستخرجه.
[« خروج » دن سمة.

مستحق بر آدم. = س. تر. حق
ایدیلش، بر آدمك لایق وسزا
اولدینی اجر و مكافاة و یا جزا:
الله مستحق ویرسین. (اكثرا
جزا وعقوبت حقنده قوللانیلیر:)
های الله بو خرسك مستحق
ویرسین.

مُسْتَحْقَر { ص. عر. : مستحقرة.
[« حقارة » دن سمة.
استعمال ۱. حقارت نظریله باقیلان،
حقیر، ذلیل، خوار، اعتبارسز:
دینز دائما مستحقردر.

مُسْتَحْكَم { ص. عر. : مستحكمة.
[« حكم » دن سمة.
استعمال ۱. محكم، متین، قوی،
صاغلام : مستحکم بر بنا؛ اینه
مستحكمة. ۲. قلعه و بند
و مترس كی دشمنه قارشى محافظه
مخصوص شیئرله احاطه و تقویه
و تأمین ایدلش، استحکامی،
استحكاماتی اولان : مستحکم بر
موقع، بر شهر، بر لیان.

مُسْتَحْكِل { ص. عر. : مستحيلة.
[« حول » دن سمة.
استعمال ۱. ممكن و قابل اولمان،
محال، ناقابل : بو ایشك بویه
اولسی مستحیلدر؛ امور مستحيلة
دندر.

مُسْتَحْزَر { ص. عر. : مستحزرة.
[« خبر » دن سمة.
استعمال ۱. خبر آلتش، ایشید.
لش، طوئیش : فلانك بوكون
كله جکی مستحظردر.

مُسْتَحْدَم { ص. عر. : مستخدمه.
[« خدمه » دن سمة.
استعمال ۱. خدمتده بولنان، قوللا.
نیلان : فلان ایشده مستخدمدر.
مُسْتَحْرَج { ص. عر. : مستخرجه.
[« خروج » دن سمة.

استعمال [بر شیدن چیقارلش،
آلتش : فلان كتابدن مستخرج
برقاج فقره.

مُسْتَدَام { ص. عر. : مستدامة.
[« دوام » دن سمة.
استعمال ۱. دوامی، دائم، باقی،
مدام : اقبالی مستدام اراكون.

مُسْتَدْعَا { ص. عر. : مستدعى.
[« دعوى » دن
سمة. استعمال ۱. طب و رجا
اولنان، مرجو، متنا : بو ایدی
یاچه كز مستدعادر. ۲. استدعا
اولنان، عرضحال تقدیمیه طب
اولنان اسماف مستدعاسی. =
سنة. عر. ج. : مستدعیات.
عرضحال تقدیمیه طلب اولنان
شیئر، مطالبات : مستدعیاتی
نظر اعتباره آلدی؛ مستدعاسی
واهدر.

مُسْتَدْعَى { ص. عر. : مستدعية.
[« دعوى » دن سمة.
استعمال ۱. بر دائرة رسمیه
عرضحال تقدیمیه برشی طلب
ودعوى ایدن آدم : مستدعینك
جانبه لزوم كوردی.

مُسْتَدْعَى { ص. عر. : مستدعى.
[« دعوى » دن سمة.

مُسْتَدْعِیَات { ش. ج. عر. : مستدعیات.
[« دعوى » دن سمة.

مُسْتَدْعَى عَلَیْهِ { ص. عر. : مستدعى علیه.
[« دعوى » دن سمة.
استعمال ۱. مستدعا علیه.
مستدعی علیه. (اسم فاعل صیغه.

مُسْتَدْعَى عَلَیْهِ { ص. عر. : مستدعى علیه.
[« دعوى » دن سمة.
استعمال ۱. مستدعا علیه.
مستدعی علیه. (اسم فاعل صیغه.

مُسْتَدَل { ص. عر. : مستدله.
[« دلالة » دن سمة.

استعمال - مستدل دیمه لی.
استدلال اولنان، بر دلیل
وبرهان ایه اثبات اولنان، دلیل
برینی طوتان برقرینه وماره دن
آكلاشیلان : یاقینلرده یاغمور
یاغمش اولدینی هوانك سربنكلیله
مستدلدر.

مُسْتَدِلِر { ص. عر. : مستدیر.
[« دور » دن سمة.
استعمال ۱. دائره رسمده اولان،
دونوب طولاشان : خط مستدیر.
مُسْتَدِیْم { ص. عر. : مستدیمه.
[« دوام » دن سمة.
استعمال ۱. دوامی، سورکلی،
دئم، باقی.

مُسْتَرْجَا { ص. عر. : مسترجی.
[« رجاء » دن سمة.
استعمال ۱. امیدواری اولنان،
امیدواری، مأمول. ۲. رجا
ونیز اولنان، یالواریلان. مرجو،
متنا : یوایی یاچه كز مسترجادر.

مُسْتَرْحَم { ص. عر. : مسترحم.
[« رحم » دن
سمة. استعمال ۱. استرحام
اولنان، حقنده برینك مرحمتی
طلب اولنان، مرجو، متنا :
معروضاتك نظر اعتباه آلتسی
مسترحدر.

مُسْتَرْحَم { ص. عر. : مسترحم.
[« رجاء » دن سمة.
استعمال ۱. استرحام، صالقی،
صارقی، كوشك.

مُسْتَرْق { ص. عر. : مسترقه.
[« سرقة » دن سمة. استعمال
چالیش، سروق. ۲. || ایام
مسترقه، خسته مسترقه = سنة
شمسیه جلالیه يك تمامچون علاوه
اولنان بش كون.

مُسْتَرْحَم { ص. عر. : مسترحم.
[« رجاء » دن سمة.
استعمال ۱. استرحام، صالقی،
صارقی، كوشك.

مُسْتَرْجَا { ص. عر. : مسترجی.
[« رجاء » دن سمة.
استعمال ۱. استرحام، صالقی،
صارقی، كوشك.

مُسْتَرْحَم { ص. عر. : مسترحم.
[« رحم » دن
سمة. استعمال ۱. استرحام
اولنان، حقنده برینك مرحمتی
طلب اولنان، مرجو، متنا :
معروضاتك نظر اعتباه آلتسی
مسترحدر.

مُسْتَرْحَم { ص. عر. : مسترحم.
[« رحم » دن
سمة. استعمال ۱. استرحام
اولنان، حقنده برینك مرحمتی
طلب اولنان، مرجو، متنا :
معروضاتك نظر اعتباه آلتسی
مسترحدر.

مُسْتَرْحَم { ص. عر. : مسترحم.
[« رحم » دن
سمة. استعمال ۱. استرحام
اولنان، حقنده برینك مرحمتی
طلب اولنان، مرجو، متنا :
معروضاتك نظر اعتباه آلتسی
مسترحدر.

مُسْتَرْحَم { ص. عر. : مسترحم.
[« رحم » دن
سمة. استعمال ۱. استرحام
اولنان، حقنده برینك مرحمتی
طلب اولنان، مرجو، متنا :
معروضاتك نظر اعتباه آلتسی
مسترحدر.

مُسْتَرْحَم { ص. عر. : مسترحم.
[« رحم » دن
سمة. استعمال ۱. استرحام
اولنان، حقنده برینك مرحمتی
طلب اولنان، مرجو، متنا :
معروضاتك نظر اعتباه آلتسی
مسترحدر.

سوران، سؤال ایدن : علامت
 مستفهمه؛ ادات مستفهمه .
 } ص. عر. ث : مستفهمه .
 مستفهم } « فهم » دن ستمه .
 استعمال [آکلاشیلان ، فهم
 اولنان ، منظم : متن کتابدن
 مستفهم اولدیفنه کوره .
 } ص. عر. ث : مستفیده .
 مستفید } « فید » دن ستمه .
 استعمال [فائده کورن، فائده‌ان،
 قزانان، استفاده ایلین : اووا .
 نک هواسندن، اوزاتک صحبتندن،
 اوکتابدن چوق مستفید اولدم .
 } ص. عر. ث : مستفیضه .
 مستفیض } « فیض » دن ستمه .
 استعمال [فیض قزانان، تفیض
 ایدن : سایه کزده مستفیض
 اولور . ث .
 } ص. عر. ث : مستقبله .
 مستقبل } « قبل » دن ستمه .
 استعمال [کله جک، اوکده بولنان،
 ایلریده کی : زمان مستقبل؛ احوال
 مستقبله . = سنه . عر. ج :
 مستقبلات . ۱ . کله جک زمان
 واحوال، استقبال : مستقبلدن
 خبر ویرمک ادعا سنده بولنیور؛
 مستقبلی الهمدن باشقه کیسه یلیر؛
 مستقبلانله اوغراشیور . ۲ .
 فعلک کله جک زمانه مخصوص
 صیغه سی، استقبال .
 } ص. عر. ث : مستقره .
 مستقر } « قرار » دن ستمه . استعمال [
 یرلشمش، قرار بولمش، ثابت .
 } سنه . عر. ث : مستقره .
 مستقر } « قرار » دن ستمه .
 استعمال [یرلشلین واستقرار
 اولنان محل ، طوریلان یر ،
 قرارگاه .
 } ص. عر. ث : مستقرضه .
 مستقرض } « قرض » دن ستمه .

استفعال [استقراض ایدن، بوج
آلان.

مستقرض {ص. عر. ث: مستقرضه.
مستقرض} «قرض» دن سمه.

استفعال [استقراض اولغش،
بوج آلتش: مبالغ مستقرض؛
مبالغ مستقرضه. = سذ. عر.
ج: مستقرضات. استقراض
اولغش آتجه. مبالغ مستقرضه:
مستقرضات دفتري.

مستقطب {سذ. عر. ث: «قطب» دن
مستقطب} سذ. استفعال. —

لغت مولده {ص. شاعركل بعض
شفاف سطحلردن چركن آلدقلى
صورى تعيين ايتكه مخصوص
آلت، مقياس استقطاب.

مستقى {ص. عر. ث: مستقوله.
مستقى} «قله» دن سذ. استفعال

۱. كندى باشنه، باشلى باشنه،
بر يره مربوط وتابع اولميان:
ابتدا بر شعبه ايكن شمعى
مستقل بر اداره، بر شركت

اولدى؛ ايتاليانك اورته سنده
بولنان مارينو نايه سى مستقل
بر حكومت تشكيل ايدبور. ۲.
آبريجه، كندى كندبنه: آره.

دهكى قيو قبانيرسه بو دائره
مستقل بر او اولور. = ح.
تر. مجرد، محضا، آنجق: بونى
مستقل بى اضرار ايچون ياپيور.

مستقىلا {ح. عر. ۱. كندى
باشنه اولورق، بر يره

تابع و مربوط اولمقزين: او
سجاق مستقلاً اداره اولبور.
۲. محضاً، مجرد، آنجق، بالخاصه:
مستقلاً سزى كورمكه كلدم.

مستقيم {ص. عر. ث: مستقيه.
مستقيم} «قيام» دن سذ. استفعال

۱. طوغرى، دوز، راست:
خط مستقيم. ۲. مح. عفتلى،
عفيف، ناموسلى، حله وارنكاي
اولميان: مستقيم مأورلر نائل
مكافاة اولور.

مستكره {ص. عر. ث: مستكرهه.
مستكره} «كراهة» دن سمه.

استفعال [ارنج، استكره اولنان،
مكروه، منفور: پاك مستكره
آدم، محل.

مستلزم {ص. عر. ث: مستلزمه.
مستلزم} «لزوم» دن سذ.

استفعال [بر نتیجه طبيعى و
ضروريه صورتيه ايجاب ايدن،
باعث، منيج، مؤدى: تبلىكى
جاهل قالمه سنى مستلزم اولدى؛
بو حركت مستلزم مسئوليت
اولور.

مستند {ص. عر. ث: مستنده.
مستند} «مدد» دن سذ. استفعال
استمداد ايدن، يارديم و معاونت
طلب ايلين. ث.

مستمر {ص. عر. ث: مستمره.
مستمر} «مرور» دن سذ.
استفعال [۱. سوركللى، دواملى،
دائى، غير منقطع: سياحت
مستمره. ۲. محكم، ثابت:

مقاومت مستمره.

مستمر {ح. عر. سوركللى و
مستمر} دواملى اولورق، بر

دوزى يه، دائى صورتده،
لاينقطع: مستمر اوروچ طومتق.

مستمع {ص. عر. ث: مستمع.
مستمع} «سمع» دن سذ. استفعال

ديككن، ديكلجى، قولاق و يروب
استماع ايدن. = سذ. عر.

ج: مستمعين. ۱. بر خطيب و
واعظ و يا مدرسك اوكنده

طوروب سوزلرغى ديكلنلرك
بهرى، سامع: مستمعين كال
سكونله ديكلورلردى. ۲. بر
مكتبه امتحان ويرمكه مجبور
و مكتبك حقوق و وظائفه حصه
دار اولمقزين يالكز درسلى
ديكلمك شرطيله بولناز شا كرد:
مستمع صفتيله مكتبه دوام ايدبور؛
بعض مكتبلره مستمعين قبول
اولور.

مستملك {و جى مستلكات صا.
مستملك} تين آلتش ملك و

مستعمرات معناريله قوللانيلور.
سده، عربيده «ملك» ماده سى
استفعال باندن كلدكندن، بو
دخى «استلاك» كى غلط و
اساسسزدر. با: مستعمره.

مستمند {ص. فا. محزون، مكدر،
مستمند} بچاره، دردمنند،
زواللى.

مستمندانه {ص. ح. فاجزونانه،
مستمندانه} درد مندانه: نياز

مستمندانه: مستمندانه يالواردى.

مستنبط {ص. عر. ث: مستنبطه.
مستنبط} «نيط» دن سمه.

استفعال [ضمناً آكلاشيلان،
استدلال واستنباط اولنان. ث.

مستند {ص. عر. ث: مستنده.
مستند} «سند» دن سمه. افتعال

۱. بر شيئه طيانان، بر شيئك
اوزرينه قورلمش، مبتنى: قلعه

بر قيايه مستنددر. ۲. مح. بر
دليل وسندى اولان، اثباته

يارايه حق برسپيه مبنى اولان:
بو سوزكز نيه مستنددر؟

دعواى بو قضيه يه مستنددر.
مستند {ح. عر. طيانانه رق،
مستند} «گوگنهرك، استناد:

النده بولنان بعض اوراقه مستند
دعوايه قيام ايتدى.

مستسخ {ص. عر. ث: مستسخه.
مستسخ} «نسخ» دن سمه.

استفعال [يازشل بر شيئك سوزنى
چيقاران، بياض ايدن، مبيض،
قويه جى. = سذ. عر. ج:

مستسخين. ۱. طباعت ايجادندن
اول كتاب صورتلرغى چيقاروب
صافله كچين آدم: مستسخ
سوى. ۲. يازش بر شيئك
متعدد نسخلرغى چيقارمغه
مخصوص نو ايجاد ماكينه كه
انواعى وارددر.

مستطابق {سذ. عر. ج:
مستطابق} مستطابقين. «نطق»

دن سمه. استفعال. — لغت
مولده {ص. اتهام و محاكمه دن
اول مظنونى سؤاله چكوب اسناد
ايديلن جرم و قباحتك حقيقتى
ميدانه چيقارمغه مأمور اولان
حاكم.

مستطابق {ص. عر. مستطابق
مستطابق} مأموريتى و صفت

ووظيفه سى.

مستوجب {ص. عر. ث: مستوجبه.
مستوجب} «وجوب» دن سمه.

استفعال [لايق، مستحق، كندى
حقنده ايجاب ايتدين، جالب:
مستوجب عتاب؛ مستوجب
مجازاة.

مستودع {ص. عر. ث: مستودعه.
مستودع} «ودع» دن سمه.

استفعال [بر امانت براقان، بر
شيئى برينه توديع ايدن.

مستودع {ص. عر. ث: مستودعه.
مستودع} «ودع» دن سمه.

استفعال [امانت براغلاش، توديع
ايدلمش: مواد مستودعه.

مستور {ص. عر. ث: مستوره.
مستور} «ستر» دن سمه.

اورتبلى، قياىلى، كيزلى، پردهلى،
خفى: بو بر امر مستوردر. =
ث. ۱. ياخماق ويا يچه طوتنان،
آچيق كزمين (قادين). ۲.
بردهلى، ناموسلى: مستوره
قادين.

مستوفى {ص. عر. ث: مستوفيه.
مستوفى} «وفا» دن سمه.

استفعال [كافى، وافي، يتيشير،
نام. مكمل: مستوفى معانله بر
مأموريتنه نصب اولندى.

مستولى {ص. عر. ث: مستوليه.
مستولى} «ولى» دن سمه.

استفعال {۱. ضبط و استيلا
ايدن، صاحب و مصرف اولان،
تحت تصرفنه آلان: چنكيز

خان بشون آساي و سطايه
مستوفى اولمشيدى. ۲. بايلان
بايلوب هر طرفى احاطه ايدن:
او مملكتته آره صره چكر كه
مستوفى اولور: علت مستوليه =
وبا و قولره كى بر يره كيرنجيه
بايلان مرض، صالغين خسته لق.

مستوى {ص. عر. ث: مستويه.
مستوى} «سوى» دن سمه.

افتعال [۱. دوز، هر طرفى بر،
هوار: سطح مستوى. ۲. د.

مذكربله مؤثى بر اولان ويا
هم مذكر هم مؤث اولان
(اسم ويا صفت).

مستوي {ص. عر. ث: مستويته.
مستوي} «هجنة» دن سمه.

استفعال [معيوب، بي ادبانه:
مستويين سوزلر؛ حركات
مستويته.

مستوي {ص. عر. ث: مستويه.
مستوي} «هزا» دن سمه.

استفعال [استهزا ايدن، بريله

اكائن، هر كسله اكلكمك طبيعتنده
اولان: پاك مستهزى آدمدر.

مستهزيانه {ص. ح. فا. استهزا
مستهزيانه} ايله، اكلكه رك:

مستهزيانه برتسمله: او سوزى
مستهزيانه سويلدى.

مستهلك {ص. عر. ث: مستهلكه.
مستهلك} «هلاك» دن سمه.

استفعال [صرف و استهلاك
ايدن، ييوب ايجهره رك يتيرن. ث.
ما. كندى احتياجى ايچون بر
شيئى صانون آلان.

مستهلك {ص. عر. ث: مستهلكه.
مستهلك} «هلاك» دن سمه.

استفعال [صرف و استهلاك
اولنان، ييوب ايجهره رك يتيريلن.

مسجد {سذ. عر. ج: مساجد.
مسجد} «سجود» دن سمه. ۱.

معبد مسلمين، عبادتگاه مؤمنين،
جامع شريف: مسجد نبى (صلعم)؛
مسجد جامع = جمعه و بابران نمازى
قيلنان بيوك معبد. [بوندن
اختصاراً اليوم بومعناده يالكز
«جامع» لغتى قوللانيلير. ۲.

كوچك معبد، جمعه و بابران نمازى
قيلنيان مناره سز جامع. || مسجد

اقصى = قدس شريفده كى مشهور
بيت مقدس معبد عظيمنى. ||

مسجد حرام = مكه مكرمه دهكى
كعبه شريفه.

مسجع {ص. عر. ث: مسجعه.
مسجع} «سجع» دن سمه. تفعيل

جله لريك اواخرى قافيه لى او.
لان (كلام منثور): مسجع
برمقدمه؛ مسجع عباره يازمق

اليوم مقبول دكلدر.

مسجل {ص. عر. ث: مسجله.
مسجل} «سجل» دن سمه. تفعيل

سجله كچيرلمش، محكمه دفتريته
قيد اولغش، مقيد.

مَسْجُون { ص. عر. ث: مسجونہ. مسجون } { «سجن» دن سمف. حبسخانه به قونمش، زندانه قباش، محبوس. مسج { سذ. عر. ۱. ال سورمه، مسج } { ال ايله صيفامه، ال ايله باغ وساژه سورمه. ۲. ذ. آبدست صره سنده ايضلاق نل باشك بر بولوكنه سورمك فعلی: باشك بر بولوكنی مسج ايتك. مسجر { ص. عر. ث: مسجره. مسجر } { «سجر» دن سمف. تفعیل. مسجور { ص. عر. ث: مسجوره. مسجور } { «سجر» دن سمف. مسجر ابدلش، بوگو به اوغرامش، بوگو ايله آلدانش. مسحوق { ص. عر. ث: مسحوقه. مسحوق } { «سحق» دن سمف. دوگلش، ازلش، توز حالنه قونمش. مسخ { سذ. عر. شكلی: كشد. مسخ } { يروب چركين ويد بر شكل وقالبه صوقه: جناب حق اونلری مایمون صورتنه مسخ ايتدی. مسدس { ص. عر. ث: مسدسه. مسدس } { «سدس» دن سمف. تفعیل. ۱. آتی قسمدن عبارت، آتی جزءدن مرکب، آتی به منقسم، آلتیانی، آلتیلی. ۲. ر. آتی ضلع و كوشه سی اولان: شكل مسدس. = سذ. عر. ۱. ر. آتی ضلع وزاویه سی اولان شكل: برمسدس چیزمك. ۲. ر. آتی مصراعدن مرکب قطعه. مسرور { ص. عر. ث: مسروره. مسرور } { «سرور» دن سمف. ۱. سوبخش، شن، شاد، شادمان: بوخبردن چوق مسرور اولدی. ۲. نائل مرام، بكام: ان شاء الله سزده مسرور اولورسكز.

۳. تحفلقلر یایان: نه مسخره چوجقدر بوا! مسخره لائمی { لق ایتك، مسخره. ۱. فل. ۲. رذیلانه طالقاقونق ایتك. ۳. کولنج اولقی. ۳. تحفلقلر یایمی. مسخره لقی { طالة اوقلق، هرکسی کولدرمك ایچون کندی حیثیت واعتبارینی یایمال ایتمه: مسخره لقی ایدوب عالی کولدریر. ۲. معیوب ورذیلانه فعل و حرکت، رذالت: سزك ایتدیککز مسخره. لقدرا! ۳. تحفلق: بو چوجق نه مسخره قتلر یایبور. مسخرین { ص. عر. ث: مسخره. مسخرین } { «سخر» دن سمف. تفعیل. تسخین ایدن، ایصیدان، ایصیدیحی. ذ. مسرفانه { ص. عر. ۱. مسرفانه } { «سرف» دن سمف. تفعیل. ۱. مسرفانه، مسرفانه. سنه، بیهوده یره مالی صرف واسته لاک ایددرک: بر طاقم صرفیات مسرفانه: مالی مسرفانه یدی. مسرفلک { ص. عر. ۱. مسرفلک } { «سرفلک» دن سمف. تفعیل. ۱. مسرفلک، مسرفلک. سنه، بیهوده یره مالی صرف واسته لاک ایددرک: بر طاقم صرفیات مسرفانه: مالی مسرفانه یدی. مسرفلک { ص. عر. ۱. مسرفلک } { «سرفلک» دن سمف. تفعیل. ۱. مسرفلک، مسرفلک. سنه، بیهوده یره مالی صرف واسته لاک ایددرک: بر طاقم صرفیات مسرفانه: مالی مسرفانه یدی.

اولمش، سد چکیلوب قباش، قپالی، طیقاش، طیقالی: مسدود یول، قپو. مسرت { ص. عر. ۱. مسرت } { «سرور» دن سمف. ۱. سوبخش، شن، شاد، شادمان: اعلان مسرت ایتك. ۲. سوبخی متضمن رسم وآیین، شلك، دوكون، سور: اجرای مسرت. || مسرت بخش = سو. بندیرن. مسرع { ص. عر. ث: مسرعه. مسرع } { «سرعه» دن سمف. تفعیل. تسریع ایدن، عجله ایتدیرن. ذ. مسرف { ص. عر. ث: مسرفه. مسرف } { «سرف» دن سمف. تفعیل. اسراف ایدن، بیهوده یره مالی صرف واحما ایدن: پك مسرف آدم. مسرفانه { ص. عر. ۱. مسرفانه } { «سرفانه» دن سمف. تفعیل. ۱. مسرفانه، مسرفانه. سنه، بیهوده یره مالی صرف واسته لاک ایددرک: بر طاقم صرفیات مسرفانه: مالی مسرفانه یدی. مسرفلک { ص. عر. ۱. مسرفلک } { «سرفلک» دن سمف. تفعیل. ۱. مسرفلک، مسرفلک. سنه، بیهوده یره مالی صرف واسته لاک ایددرک: بر طاقم صرفیات مسرفانه: مالی مسرفانه یدی.

مسروریت { ص. عر. ۱. سوبخش، شادمانی. مسرور، شادمانی. ۲. نائل مرام اوله، کامیابانی: بوکونلرده بدرینکده مسروریتی مقرردر. مسروق { ص. عر. ث: مسروقه. مسروق } { «سرقه» دن سمف. ۱. سوبخش، شن، شاد، شادمان: اعلان مسرت ایتك. ۲. سوبخی متضمن رسم وآیین، شلك، دوكون، سور: اجرای مسرت. || مسرت بخش = سو. بندیرن. مسرع { ص. عر. ث: مسرعه. مسرع } { «سرعه» دن سمف. تفعیل. تسریع ایدن، عجله ایتدیرن. ذ. مسرف { ص. عر. ث: مسرفه. مسرف } { «سرف» دن سمف. تفعیل. اسراف ایدن، بیهوده یره مالی صرف واحما ایدن: پك مسرف آدم. مسرفانه { ص. عر. ۱. مسرفانه } { «سرفانه» دن سمف. تفعیل. ۱. مسرفانه، مسرفانه. سنه، بیهوده یره مالی صرف واسته لاک ایددرک: بر طاقم صرفیات مسرفانه: مالی مسرفانه یدی. مسرفلک { ص. عر. ۱. مسرفلک } { «سرفلک» دن سمف. تفعیل. ۱. مسرفلک، مسرفلک. سنه، بیهوده یره مالی صرف واسته لاک ایددرک: بر طاقم صرفیات مسرفانه: مالی مسرفانه یدی.

مسطور { ص. عر. ث: مسطوره. مسطور } { «سطر» دن سمف. ۱. سوبخش، شن، شاد، شادمان: اعلان مسرت ایتك. ۲. سوبخی متضمن رسم وآیین، شلك، دوكون، سور: اجرای مسرت. || مسرت بخش = سو. بندیرن. مسرع { ص. عر. ث: مسرعه. مسرع } { «سرعه» دن سمف. تفعیل. تسریع ایدن، عجله ایتدیرن. ذ. مسرف { ص. عر. ث: مسرفه. مسرف } { «سرف» دن سمف. تفعیل. اسراف ایدن، بیهوده یره مالی صرف واحما ایدن: پك مسرف آدم. مسرفانه { ص. عر. ۱. مسرفانه } { «سرفانه» دن سمف. تفعیل. ۱. مسرفانه، مسرفانه. سنه، بیهوده یره مالی صرف واسته لاک ایددرک: بر طاقم صرفیات مسرفانه: مالی مسرفانه یدی. مسرفلک { ص. عر. ۱. مسرفلک } { «سرفلک» دن سمف. تفعیل. ۱. مسرفلک، مسرفلک. سنه، بیهوده یره مالی صرف واسته لاک ایددرک: بر طاقم صرفیات مسرفانه: مالی مسرفانه یدی.

مسقط { ص. عر. ث: مسقطه. مسقط } { «سقط» دن سمف. ۱. سوبخش، شن، شاد، شادمان: اعلان مسرت ایتك. ۲. سوبخی متضمن رسم وآیین، شلك، دوكون، سور: اجرای مسرت. || مسرت بخش = سو. بندیرن. مسرع { ص. عر. ث: مسرعه. مسرع } { «سرعه» دن سمف. تفعیل. تسریع ایدن، عجله ایتدیرن. ذ. مسرف { ص. عر. ث: مسرفه. مسرف } { «سرف» دن سمف. تفعیل. اسراف ایدن، بیهوده یره مالی صرف واحما ایدن: پك مسرف آدم. مسرفانه { ص. عر. ۱. مسرفانه } { «سرفانه» دن سمف. تفعیل. ۱. مسرفانه، مسرفانه. سنه، بیهوده یره مالی صرف واسته لاک ایددرک: بر طاقم صرفیات مسرفانه: مالی مسرفانه یدی. مسرفلک { ص. عر. ۱. مسرفلک } { «سرفلک» دن سمف. تفعیل. ۱. مسرفلک، مسرفلک. سنه، بیهوده یره مالی صرف واسته لاک ایددرک: بر طاقم صرفیات مسرفانه: مالی مسرفانه یدی.

سمه. تفعل [بر اسمی اولان،
تسمیه اولنان، بنام : احد اسمیه
سمما بر آدم. || اسمیه سمما =
کندیسمه یاراشیر و احوالنه
موافق بر اسمیه تسمیه اولنان.
|| سمما بالقیض = حال وهاننک
عکسنه دلالت ایدن بر اسمی
اولان، ارباب شردن برینک
خیری تسمیه اولنکی کی.

مسمار { س. ع. ج. : مسما.
میر. اکسر چیوی، مج.
مسماری { ص. ع. : مسما.
ریه. اکسر چیوی
رسمنده اولان : خط مسماری =
اسکی ایران و آتورخلی که مختلف
وضعیتده متعدد چیوی رسملر.
ندن عبارت ایدی، فر. Cu-
néiforme.

مسمط { ص. ع. : مسطه.
} { «سمط» دن سمف.
تفعل [بر. بیتلری اکثریت او.
زره قافیله درت جزء دن متشکل
نظم : قصیده مسطه.

مسمع { س. ع. ج. : مسامع.
} { «سمع» دن اسم آلت
۱. قولاق. ۲. ط. خسته لرك
جگر و قلبی دیکلمکه مخصوص
بوری.

مسمون { ص. ع. : مسمنه.
} { «سمن» دن س. فعال
۱. سمین. سمین. ۲. سمیرتن،
سمیزلک ورن (علاج ویا غذا).
} { ص. ع. : مسموعه.
} { «سمع» دن سمف. ۱.
ایشیدلمش، طولیش، خبر
آلنش : اویله بر شی مسموعم
اولدی. ۲. دیکنلیار، دیکلمکه
مستحق، شایان استماع : بو

دعوی هیچ بر محکمه ده مسموع
اوله ماز. ۳. دیکنلیان، قبول
اولنان : سوبلد مسوده سوزم
مسموع اولدی.

مسموعات { س. ع. ج. : عر.
ایشیدیلن خبرلر،
متواتر اولان حوادث : مسموعات
کوره کندیسی کلیه جکدر : هر
مسموعاتی بلا تحقیق یازماملی.
} { ص. ع. : مسمومه.
} { «سم» دن سمف. [
زهرلنش، آغولی.
مسموماً { ح. ع. : زهرلنش
اولدینی حالده : ییلان
صوقدیفندن مسموماً وفات ایتدی.
} { س. ع. ج. : مسام.
} { جمع الجمی : مسامات.
السانزده. اک زیاده جمع الجمی
مستعملدر.] دریده کی اوافق
دلیکرکه تر اورادن چیقار و
بدن تنفس ایدر.

مسن { ص. ع. : مسنه.
} { «سن» دن س. فعال
یاشلی، کچکین، قوجاهش،
اختیار.

مسند { س. ع. ج. : مساند.
} { «سنود» دن سم. [بیوک
منصب، مقام : مسند صدارت
عظمی؛ مسند مشیخت اسلامیة؛
مساند عالیة. || مسند آرا = بر
مسند زب و زینت ورن، او
مسندده بولنان. || مسند نشین =
بر مسند و مقامده بولنان.

مسند { س. ع. : «سنود» دن
} { سمف. فعال [د. مذ. بر
جمله اسمیه ویا قضیه منطقیه تک
اسناد اولنان جزئی که نخوده
خبر و منطقده محمول دخی دینابر :
(الله قدیمدر) قضیه سنده قدیم

مسنددر. || مسند الیه = قضیه
ویا جمله تک دیکر جزئی که مسند
اوکا اسناد و جل اولنور : یوقا.
ریکی قضیه ده لفظه جلال مسند
الیدر. نخوده مبتدا دینلر.

مسند { س. ع. : مسند.
} { عینده مستعمل بولنش
برخط مخصوص که صاعدن صوله
حروف مقطعه ایله یازیلوب،
حرفلرک حروف عبرانیة ایله
برآز مناسبتری وار ایدی.

مسمن { ص. ع. : مسنه. ۱.
} { او چایسی شکننده اولان.
۲. قیارتمه اوله ورق محکوک.
قیارتمه : مسمن اعلا، مسمن
اوسط، مسمن ادنی.

مسنون { ص. ع. : مسنونه.
} { «سنه» دن سمف. ۱.
عادت اولش، معتاد. ۲. سنت
شریفة اقتضاسندن اولان :
نکاح رسم مسنونی.

مسوآل { س. ع. : «سوک» دن
} { اسم آلت [۱. دیش
اوغوج، تمیزلیه جک آلت،
دیش فورچه سی. ۲. بالخاصه
عربلرجه بو ایشده مستعمل
خشب پاره که اوچی لایفلنش برشجر
مخصوص چوغندن عبارتدر. ||
مسوآک آغاجی = اینجه دالاری
بودرلو مسوآکلر یاغنه یارایان
برجاس عربستان آغاجی.

مسود { س. ع. : «سواد» دن
} { سمف. تفعل [باشقه سی
طرفندن بیاضه چکلمک اوزره
مسوده یازان، بر ماده یی قله
آلان کاتب، منشی : او قلمده
اوج مسودله بش میبش وارددر.

مسودلک { س. ع. : مسوده.
} { ویرماده یی قله آلان

کاتبک حال وصف و وظیفه سی :
برمدت میضلک ایتدکدن صکره
مسودلکه آلیشیدی.

مسود { س. ع. ج. : مسودات.
} { «سواد» دن سمف. د.
افلال باندن سین ساکنه وواو
مخففه ایله استعمالی غلطدر.]
تبییض اولفق اوزره یازیلوب
تصحیح اولنش کاغده تبییضدن
صکره حفظ اولنور : مسوده.
سنه تاریخ آتملی : مسوداتی
جلدایوب حفظ ایدرلر : مسوده
کاغدی = تسویده مخصوص عادی
کاغذ.

مسوده لک { ص. ع. : مسوده یازمه
} { و تسویده یارار :
مسوده لک کاغذ.

مسول { ص. ع. : مسله.
} { «مسول» دن س. فعال
سورمه یی موجب، عمل ایتدیرن،
اسهال ورن، لیت کتیرن :
سنا مکی مسولدر. = س. ع.
اسهال و لیتی موجب علاج :
مسول آلدی.

مسویب { ص. ع. : مسیبه.
} { «سویب» دن سمف. تفعل [
قیدسز، مبالانسز، ایشنه دقت
و اهتمام ایتر، اهلجی : پک مسویب
آدمدر.

مسویبانه { ص. ح. فا. قیدسزجه،
} { مبالانسز قله.
} { س. قیدسزاق، عدم
} { مبالات، اهلجیلک :
بوقدرده مسویبک اولورمی ؟
} { ص. ع. : مسویبک
} { سورلمش معناسیله حضرت
عیسی (عم) لقب اولشددر :
عیسای مسیح، عیسی المسیح.

مسویب { س. ع. : مسویب.
} { «سویب» دن سمف. تفعل [
قیدسز، مبالانسز، ایشنه دقت
و اهتمام ایتر، اهلجی : پک مسویب
آدمدر.

مسویبانه { ص. ح. فا. قیدسزجه،
} { مبالانسز قله.
} { س. قیدسزاق، عدم
} { مبالات، اهلجیلک :
بوقدرده مسویبک اولورمی ؟
} { ص. ع. : مسویبک
} { سورلمش معناسیله حضرت
عیسی (عم) لقب اولشددر :
عیسای مسیح، عیسی المسیح.

مسویب { ص. ع. : مسویب.
} { «سویب» دن سمف. تفعل [
قیدسز، مبالانسز، ایشنه دقت
و اهتمام ایتر، اهلجی : پک مسویب
آدمدر.

مسویبانه { ص. ح. فا. قیدسزجه،
} { مبالانسز قله.
} { س. قیدسزاق، عدم
} { مبالات، اهلجیلک :
بوقدرده مسویبک اولورمی ؟
} { ص. ع. : مسویبک
} { سورلمش معناسیله حضرت
عیسی (عم) لقب اولشددر :
عیسای مسیح، عیسی المسیح.

مسئله ترتیب ایتدی. ۲. بر علم
وفنه دایر حلی مطلوب قضیه :
مسئله جبریة؛ مسائل فقهیه. ۳.
اهمیتی وحلی مشکل ماده
و کیفیت : مسائل سیاسیة؛
بونیه بر مسئله یاغماک؛ مسئله
اوله جق ایش دکلددر. ۴. بین
الدول ظهور و جوق دفعه حربی
انتاج ایدن اختلاف : شبلی ایله
بولیویه آره سنده تحدث ایدن
مسئله صلحاً حل اولنه میوب حربی
منتج اولدی : مسائل معلقه.
۵. حرب، محاربه : مسئله زائله.
} { ص. ع. : مسئوله.
} { «سؤال» دن سمف. [
۱. صوریلان، سؤال اولنان :
مواد مسئوله یه جواب ویرملی.
۲. ایستنبان، طلب اولنان :
اسعاف مسئولی. ۳. فعل وحر.
کتندن رسماً جواب ویرمکه
مجبور وواقع اوله جق قصورک
جزای کندیسنه طائد اولان :
هرکس وظیفه سندن مسئولدر؛
برغزته تک مدیر مسئولی. ۴.
برینک تحت ضمان و کفالتنده بو.
لنان : او آدم بندن مسئولدر.
|| مسئول بالمال = نقداً مسئول و
متکفل اولان. || مسئول بالنفس =
شخصاً مسئول و متکفل اولان.

مسئولیت { س. ع. : مسئل.
} { «مسئول» دن سمف. فعال
ایشدن طولانی رسماً صورلمی
و ایجابنده نقداً ویا جسماً جزا
چکمه سی : بونک مسئولیتی کیمه
حائدر ؟ بوندن بکا برکونه
مسئولیت کز : بن المذن کلدیکی
مرتبه ده چالیشیریم اما اوستمه
مسئولیت آلام.

د. [ميك كسره سى ماقبله
مش] كوره خفيف ويا ثقيل او.
قونور. اصل فعله ملحق اولوب
ماضى نقلی تشكىل ايدر :
كلش، يازمش كي. — كليرمش،
كلشمش، كله جكمش كي روايت
صيغه لرنده كي «مش» ايسه فعل
اسنادينك ماضى نقلی اولان
«امش» دن محفدر .

مه. «ياش» لفظيله برابر
مش { قوللانيلوب ليت اعل معنا.
سنى وهب روايت صيغه لری
قوللانيلوب حكملی برشی سويلدين
آدمك حالى افاده وتصوير ايدر :
مش ياش ديهرك قطعی بر جواب
وبرمدی .

يا موشابق. ص. [عر.
مُشابق] «مَشِك» دن غلط
۱. قفس شكندنه اويجه لی
(كومش اوانی). ۲. اييكه
ايشان قفسلی (نقش) .

ص. [عر. ث. مشابه .
مُشابه] «شبه» دن سف. مفاعله
بکزر، مماثل، نظير، شبيه،
آردلرنده مشابته بولنان ايکی
شخص ويا شيك بهري : بربرينه
يك مشابه ايکی او؛ بوكا مشابه
برآت ايسترم .

يا مشابه. س. [عر.
مُشابهت] «شبه» دن مص.
مفاعله [بکزمه، ايکی شیء
آره سنده کی بکزمه يش : بوايکی
آدم، بواول آره سنده نه قدر
مشابته واردر .

ص. [عر. ث. مشابه. دن خلط]
مُشالتق { غير مسلم مزارلی :
يهودی، ارمني مشاتانی .

ص. [عر. ج. مشاتات.
مُشاعه] «شَم» دن مص. مفاعله

ايکی کشيك بربرينه سوگمه سی،
سوگشمه، آتشمه : مشاعه
مشاجره يه منجر اولدی؛ برطاقم
مشاعات غايظه .

ص. [عر. س. مشجر] «شجر» دن
مُشاجره { مص. مفاعله [دو.
گشمه، مضاربه، غوغا : معا.
رضه لری مشاجره يه مبدل او.
لوب بربرلينك باشی يارمشر .

ص. [عر. «شور» دن
مُشار { سمف. افعال [اشارت او
انان، اشارتله کوسترلين : مشار
بالنان = يارمقله کوسترلين ،
مشهور .

ص. [عر. ث. مشار.
مُشارايه] «الها» : مشاراليهما .

ج : مشاراليهم . ۱. کنديسنه
اشارت اولنان، اشارتله کوسترلين .
۲. ان ذکرى سبق ایدن، بالاده
محرر، مذکور. [انسا لساننده
بيوك رتبه يي حائر ذوات حقنده
مستعمل اولوب، مومى اليه ده
دون رتبه ده بولنانلر، مرقوم ده
بوس بوتون رتبه سز اولانلر
حقنده قوللانيلير : [باشای
مشاراليه؛ خاتم مشار اليها؛
مشار ومومى اليهم = مختلف
رتبه لرده بولنانلر حقنده .

ص. [عر. ج. مشرق. فد :
مُشارق] «شَم» دن مشرق .

ص. [عر. س. س. مشرك .
مُشارك] «شَرَك» دن :
رکين . ج. مشارکين . «شَرَكَة»
دن سف. مفاعله [۱. مشارکت
ايدن، بر ايشده ديکريله برابر
بولنان، قاريشان، ذی مدخل .
۲. بر شرکت واورتاقلنه داخل
اولانلرک بهري، بر شرکت وقو .

مپانيه اعضامك بهري، اورتاق :
بن اوايشده مشارکم؛ مشارکينك
اجتماعی؛ تمتع مشارکين يپننده
تقسيم اولنور .

ص. [عر. «شَرَكَة» دن
مُشاركت { يا مشاركه . س.
مص. مفاعله [۱. بر ايشده
باشقريله برلکده بولنه :
کنديسي اوراده بولنش ايسده
مشارکت ايتديکی تبين ايتدی؛
بوايشده اونکده مشارکتی
آکلاشيلور . ۲. اورتاقلق، بر
شرکت وقومپانيه وسائر اعضا.
سندن بولنه : فلان معدنک
اخراجنده سزک مشارکتکزر
وارميدر ؟ ۳. د. [صرفده]
حدثک ايکی ويا زياده شخص
يپننده وقوعی کوسترمک مخصوص
فعل بناسی که ترکجه ده «لش»
و«لاش» اداتيله وعربیده
مفاعله و تفاعل بابليله افاده
اولنور : سوزلشمک؛ پايلاشمق؛
مکاله؛ تعاون كي. || بالمشارکه =
۱. برلکده، اورتاقلاشه . ۲.
متقابلا .

ص. [عر. «مشط» دن
مُشاطه { سم. کاتبی طاريوب
صاجنی دوزلشمک واسباب زيتنی
طاقوب سوسلنديرمک مخصوص
قادين .

ص. [عر. «شيعوع» دن
مُشاع { سمف. افعال [۱. اشاعه
اولغش، شيعوع بولش، يالغش .
۲. حصه داران يپننده مشترک
قوللانيلوب تقسيم اولغيان، بر
محل اهاليسنه مشترکا عائد :
مشاع مرعا، بالطله لقی .

ص. [عر. «شعر» دن
مُشاعره { مص. مفاعله [شعر
سويلشمه، شعر ايله بربرينه
جواب ویرمه ويا شعر سويلنده
ياريشه کيريشمه : اسکی شاعرلر
مشاعره يي چوق سورلردی .

ص. [عر. ج. فد :
مُشاعِل { مشعل. با : مشعل .
ص. [عر. ج. فد : مشغل .
مُشاغل { با : مشغله .

ص. [عر. «شفه» دن
مُشافهه { مص. مفاعله [آغز دن
قونيشمه، آغز آغزه سويلشمه .

ص. [عر. ج. فد : مشقت .
مُشاق { با : مشقت .

ص. [عر. «شَم» دن
مُشام { سم. قوقو آله جق محل،
بورنک ايچی ووقايریسی، گکزر :
کوزل قوقورله تعطير مشام
ايتکم .

ص. [عر. ث. مشاوره .
مُشاوَر { «مشورة» دن سف.
مفاعله [کنديسنه طائيشيلان،
عقل کوسترن : مشاور خاص .
= س. عر. بر بيوک مأمورک
امور مأموره سنده کنديسنه
طائيشمق اوزره معيته تعيين
اولنان مأمور، معاون، مستشار :
خارجيه نظارتی حقوق مشاوري .

ص. [عر. ج. مشاورات .
مُشاوَره { «مشورة» دن مص.
مفاعله [۱. ايکی ويا زياده شخص
يپننده اولنان مشورت طائيشمه،
بربرندن رأي طلب ايديرک اولنان
مذاکره : بوتون کون مشاوره
ايتديلر . ۲. برخسته يه باقى
ايچون برقاج طبيکک بريره کلوب
تشخيص مرض و تعيين مداواة

جقنده مذاکره ايتمه لری،
قونسولتو : اطبا بالمشاروه شوکا
قرار وبردیلر .

ص. [عر. ج. فد :
مُشَاهِد { مشهد. با : مشهد .
ص. [عر. ث. مشاهده .
مُشَاهَد { «شهود» دن سمف.
مفاعله [کوزله گوربان، مشاهده
اولان : مشاهده اولان حسن
خدمته بناء .

ص. [عر. ث. مشاهده .
مُشَاهِد { «شهود» دن سف.
مفاعله [کوزله کورن، مشاهده
ايدن .

ص. [عر. ج. مشا .
مُشَاهَدَه { هدا. «شهود» دن
مص. مفاعله [۱. کوزله کورمه،
عياناً رؤيت ايتمه : عسکر مرک
جسارتی مشاهده ايدنلر حيران
اولديلر . ۲. صو. عالم لاهوتی
رؤيت، مراقبه : اهل حقيقتک
مشاهده سی. = ج. کوريلن
نيملر، مشهودات : بنم مشاهداتم
بو بولنده در .

ص. [عر. ج. فد :
مُشَاهِير { مشهور. با : مشهور .
ص. [عر. ج. فد :
مُشَايِح { شيج. با : شيج .

ص. [عر. ث. مشبهه .
مُشَبَّع { «شيع» دن سمف. تفعل
طويمش، طوق، سير . ۱.
۲. کيم. بر ماده دن اريمش
حالنده طونه يله جکی مقداری
آلوب زياده اريده مين (مايع)،
فر. Saturé : صويه يوزده بش
نسبتنده حامض بور قونيلورسه
مشبع حالته کایر. (مشبوع كي.)

ص. [عر. ث. مشبک .
مُشَبَّك { «شَبَك» دن سمف. تفعل
آغ وفس كي اولرلش اولان.
مشبوع { ص. عر. ث. مشبوعه .
مشبوع { «شيع» دن سمف. ۱.
طويمش، طوق، سير . ۲. کيم.
با : مشبع .

ص. [عر. ث. مشبهه .
مُشَبَّه { «شبه» دن سمف. تفعل
بکزه ديان، تشبيه اولنان .
|| مشبهه = کنديسنه تشبيه
اولنان : جسور آدمی آرسلانه
تشبيه ايتديکمزده جسور مشبه
وآرسلان مشبهدر . || د.
[صرف عربیده] صفت مشبهه =
افعال لازمه دن اوزان مختلفه ده
وباشليجه فاعل وزنده کن صفت.
|| حروف مشبهه بالفعل = (ان،
ان، کان، لکن، ليت، لعل)
حروف عربيه سی که اسم وخبر
آلوب فعل معناسی ده متضمندرلر .

ص. [عر. س. فا. ۱. يوروق .
مُشَّت { ۲. آوج . ل .

ص. [عر. «شتا» دن
مُشْتَا { سم. ۱. قيشلاق، قيشين
اقامت اولنان محل، قيشاق ار.
دوگاه : مشتای بلغراد . ۲.
قيشاق مرطا، قيشله، قيشلاق .

ص. [عر. ث. مشتاقه .
مُشْتَاق { ج. مشتاقين . «شوق»
دن سف. افتعال [اوزلين، آرزو
ايدن، کوره جکی کلش اولان،
جان آتاق : اولادينه، مملکتته
مشتاقدلر . «مشتق» ايله التباس
ايتديرله ملیدر .

ص. [عر. ح. فاکال اشتقاق
مُشْتَقَاة { وآرزو ايله، جان
آتهرق : برتهالك مشتاقه ايله؛
اوغلنه مشتاقانه صارلدي .

ص. [عر. ث. مشبک .
مُشَبَّك { «شَبَك» دن سف.

پسندیدن = بکنمک [زور بکنم،
برشی بکنم، هر شیء بر بهانه

بولان: اويله مشكاپسند بر آدمه
ايش بكنديرمك نه قدر كوچ.

مشک‌پایسندانه } ص. ح. ق. بر
شیء بگمین آمده

مخصوص و لائق صورتده :
برنظر مشکپسندانہ ایله باقادی :

پک مشکاپسندانہ حرکت ایدیور.
 ۱۱ (ص.فا.ع.م.مشکل =

آچق [مشکل مسئلہ لری حل

وفصل ایدن، حلال مشکلات :
مشکاکشای هر سبق = هر

درسك يعنى هر خصوصك
مشكلاتي حل ايدن.

مَشِكُ الشَّمَكِ { قُل. و :
و مَشِكُ الشَّمَكِ (فَاكِهِ) و مَشِكُ

مشاكل النملك } اولمق : دنيا دے يا۔
شامق مشكل شدی ؛ نو مسئلہ

بوسپوتون مشكلندي .
(ص. ۱۰۰ ع. ۱۰۰ : مشكورہ .

مشکور { «شکر» دن سمف. }
شکری ایفا اولنان، تشکره

مستحق، باعث شکران، تشکر
اولہ حق : خدمات مشکورہ سی

ناقابل انکار در .
شک ای { ص. عر. : مشکوکه.

مسئله (« شك » دن سمة)
حقیده شك و شبهه اولنان ،

شبهه لی : اونک کله جکی مشکو کدر.
 مسکین } ص. فا. مسکلی، مسک

زلف مشکین .

مشالح } وقول یرینه یوقاریکی
ایک اوحده یارقلری اولان

میشوش } « شواش » دن سیف.

مشالح } وقول یرینه یوقاریکی
ایک اوحده یارقلری اولان

مشک کپسند { ص . فا . (ع .
مشک = که ح . فا .

غير منتظم، آكلشاز، مشكوك؛
مشوش بر ايش؛ مشوش بر
سوز؛ مشوش بر حالد كوردم.
مَشُوق { ص. عر. ث: مشوقه.
[«شوق» دن سف.]
تفعل [شوق و غيرته كتين،
آرزوسنی آرتدیران، ترغیب
وتحریر ایدن، محرك: اونلر
چوق ائانه وبرلر اما بر مشوق
لازم؛ اوبوقدر ایلری كیتجودی
لكن مطلق بر مشوق واردر.
مَشُوك { ص. عر. ث: مشوكه.
[«شوك» دن سف.]
تفعل [نپا. تا. ديكنلی ویا
ديكن شكندنه سيوری.
مَشِه { س. با: میشه.

مَشْهَد { س. عر. ج: مشاهد.
[«شهادت» دن سم.]
بر آدمك شهيد اولدینی ویا بر
شهيدك مدفون بولندینی محل:
مشهد حسين (رضه). || (مشهد)
علي رضا وبالاختصار (مشهد) =
طوس جوارنده بيوك بر شهركه
امام مشارالیهك تربی اطرافنده
تحصل ايدوب اليوم خراسانك
مرکزیدر.

مَشْهُود { ص. عر. ث: مشهوده.
[«شهود» دن سم.]
كوزله كورين، مشاهده ومعاینه
اولنان: مشهود اولان اقدام
وغيرتنه مكافاة؛ مشهود دیده
افتخارمن اولان مكارم.

مَشْهُور { ص. عر. ث: مشهوره.
[«شهرة» دن سم.]
صيت و شهرت قزانش، يابانش،
هر كسك بیلدیكى و طانیديفی،
آدی صانی، شهر، بنام: مشهور

آدم؛ اونك تألیفاتی مشهوردر؛
وقایع مشهوره. || غلط مشهور =
ياكایش اولدینی حالد خاق
پننده مستعمل اولان لغت
ویا تعبیر. = س. عر. ج:
مشاهیر. شهرتلی آدم، اسمی هر
كسجه معلوم اولان ذات: مشا.
هير شعرادن؛ مشاهیر نساء.
مَشَى { س. عر. بوریجه، رفتار:
مشی (مشی وحرکت اقتداري
يوقدر. || ع. مشی عسكری
ياخود مشیه عسكریه [وغلطی:
مشیت عسكریه] = عسكرجه
يوروش، عسکر يوروشی.
مَشِيب { س. عر. صاج آغارمه.
سی، اختیارلق. ث.
مَشِيت { س. عر. [طولغریسی:
مشیت] ایسته، ایستك،
آرزو، خواهش: مشیت
الیه = ارادة الله. — اصطلاح
عسكریده «مشی» دن مصدر
بناء نوع اولان «مشیه» یرینه
ياكایش قولانیله رق «مشی
عسكری» یا «مشیه عسكریه»
صورتنده تصحیحی الزمدر.
مَشِیخَت { س. عر. [عربی لغت
شیخك: فلان تكیهك مشیختی
منخلدر. || مشیخت اسلامیه =
شیخ الاسلام مسندی.
مَشِی { ص. عر. ث: مشیده.
مَشِيد { «شید» دن سم. تفعل
يوكسك و متین يابانش، رفع
وتحكیم اولغش (بنا): بر بناء
مشید؛ بر قلعه مشیده.
مَشِيد { ص. عر. ث: مشیده.
مَشِيد { «شید» دن سف. تفعل
يوكسلدوب محكم ومتین ایدن،

صاغلام صورتده بنا وتأسيس
ایلین: مشید ارکان دولت.
مَشِير { ص. عر. ث: مشیره.
مَشِير { «شور» دن سف. افعال
امر و اشارت ایدن. ث. = س.
عر. ج. فا: مشیران. سلك
عسكریده وزارتله معادل اولان
اك بيوك رتبهی حائز ذات:
مشیران عظام؛ اردو مشیری؛
طوپخانه مشیری.

مَشِيرْلِك { س. و:

مَشِيرِيَت { س. عر. [لغت مولده]
مَشِيرِيَت { س. عر. سلك عسكریده
اك بيوك رتبه، مشیر رتبهسی:
فلان ذاته مشیرك، مشیریت
ويرلدى. ۲. بر مشیرك تحت
اداره سنده بولنان مقام و دأژه:
طوپخانه مشیرتی؛ اردو مشیرلكي.
مَشِيل { م. بر حیوان ویا انسانك
دریك ویاورو ویا چوجفك
نفس آله سنی تقلید و تصویر
ایدر و مكرر قولانیلیر: مشیل
مشیل اوبویوردی.

مَشِيْمَه { س. عر. ث. صوك،
دول يتاغی.
مَشِين { س. سیلغش قویون و
سأژه دریسی، دباغت
اولغش دریلرك اك عادیسی،
سختیان: قرمزى، یشیل مشین؛
مشین قابلی كتاب. = ص.
مشیندن معمول: مشین قاب؛
مشین خرج.

مَشِينِلِي { ص. مشین دینلن سییلی
دری ایله قابلامش ویا
طوانامش اولان: مشینلی صندوق.
مَشُوم { ص. عر. ث: مشومه.
[«شوم» دن سم.]

شامتلی، نخوستلی، اوغورسز:
اوكون فرانسزلر ایچون پك
مشوم بركون ایدی.
مَص { س. س. عر. امه، امهرك
مَص { چكیه: بر بوش طولوم
حوضك ایچنده براغیلیرسه صو
مص ایدر.

مَصَب { ص. عر. ث: مصابه. ج:
مصاین. [«صوب» دن
سم. افعال] اوزیرینه دوشمش،
اصابت ایتش، دوشكون،
دوجار، كرفتار، اوغرامش،
اوغراق، بر آتیه طوتش:
حریق، قورایه مصاب اولانلر؛
حرکت ارض مصابینی.

مَصْبَرَه { س. عر. [«صبر» دن
مص. مفاعله] صبر
ایته، قاتلانمه. ث.

مَصْبَاح { س. عر. ج. فد:
مصباح. با: مصباح.
مَصْأَب { ص. س. عر. ث:
مصاحبه. [«صحبة» دن
سف. مفاعله] ۱. بریله مصاحبه
ایدن، قونیشان، آرقداش. ۲.
بر بیوك ذات معیننده بولنوب
كندیسنی محاضرات و مصاحبات
ایله واطائف و خوش آینه كلمات
ایله اكلندیرن آدم. ۳. سلاطین
عظام حضراتك خدمت خاصه.
لرنده بولنانلرك بهری.

مَصْأَبَت { یاخود مصاحبه.
[«صحبة» دن
مص. مفاعله] ایکی ویا زیاده
كشی پیننده قونیشمه، صحبت
ایته: اقشاملری برلشوب مصاحبت
ایدررك.

مَصْأَبِلِك { س. مصاحب صفت
و وظیفهسی. با:

مصاحب.
مَصْأَب { س. عر. ج. فد:
مصحف. با: مصحف.
مَصْأَد { س. عر. [«مخذ» دن
غلط] بیجان بیللمكه
مخصوص دمیردن آلت: قصاب،
آشچی مصادی.

مَصْأَدِر { س. عر. ج. فد:
مصدر. با: مصدر.

مَصْأَدَرَه { س. عر. ج: مصا.
درات. [«صدور» دن

مص. مفاعله] ۱. قباحتی بر آدمك
هرفا اموال و املاكك ضبطكیه
وقتیله مرعی بر اصول ایدی:
اسكیدن بعض كره اموال مصادره
اولنوردی. ۲. ممنوع بر شیك
رسماً ضبطی. نقاشق توتون
مصادره اولنور.

مَصْأَدِف { ص. عر. ث: مصادفه.
[«صدوف» دن سف.

مَصْأَدِف { س. عر. ج. فد:
مصاف. با: مصف.
مَصْأَفَاة { س. عر. [«صفوة» دن
مص. مفاعله] صمیمی
وخالص محبت: بیغزده کی ود
ومصافاة.
مَصْأَفْحَه { س. عر. [«صفح» دن
مص. مفاعله] ال اله
طوتیشمه، تحیه و عرض محبت
مقامنده برینه ال اوزاتمه.

مَصْأَدَفَت { یا مصادفه. س. عر.
[«صدوف» دن مص.
مفاعله] راست كله برلكده
بولنمه، راست كله.

مَصْأَدَقَت { یا مصادقه. س. عر.
[«صدق» دن مص.
مفاعله] ایکی كشی پیننده کی صدق
و خلوص، صادقانه معامله:
بیغزده کی قاعده مصادقه رعایه؛
حسب المصادقه.

مَصْأَدَمَه { س. عر. ج: مصا.
دمات. [«صدم» دن
مص. مفاعله] ۱. چاریشمه، طو.
قوشمه، چامه، بربرینه چارپوب
اورشمه: ایکی كشی آره سنده
مصادمه وقوع بولدی. ۲. مخاصم
ایکی عسکر بولوكلری بربرینه
راست كلكله آره لرنده وقوع
بولان كوچك محاربه، چاریشمه:
ایلری قره قوللر پیننده بر مصادمه
وقوع بولش.

مَصْأَرَعَه { س. عر. [«صرع» دن
مص. مفاعله] گورشمه،
بهلواناق.

مَصْأَرَف { س. عر. ج. جمع
المجی: مصارفات. فد:
مصرف. با: مصرف.

مَصْأَعِب { س. عر. [«صعوبة»
دن. — فد. يوقدر.]
كوچاكلر، زور ایشلر، مشكلات.

مَصْأَف { س. عر. ج. فد:
مصف. با: مصف.

مَصْأَفَاة { س. عر. [«صفوة» دن
مص. مفاعله] صمیمی
وخالص محبت: بیغزده کی ود
ومصافاة.

مَصْأَفْحَه { س. عر. [«صفح» دن
مص. مفاعله] ال اله
طوتیشمه، تحیه و عرض محبت
مقامنده برینه ال اوزاتمه.

مَصْأَل { س. عر. [«مثل» دن غلط]
۱. چوجقلره سولیلین
حكایه: مصال سولیلوردی؛
چوق مصال بیلیردی. ۲.
اینانلیه جق حكایه، جن وری
حكایهسی: مصال كتابی. ۳.
صاحبه صایان سوز، واهی
شی: دیدكركزك هپسی مصالدر؛

بنم مصالح دیکمکه وقتم یوقدر.
مَصَالِح { س. ج. ع. ر. ف. د. : مصط. با : مصط. }
مُصَالِحَه { س. ج. ع. ر. : «صلح» دن : مص. مفاعله } ۱. با-
 ریشمه، باریشیق، اوزلاشمه :
 دولتین محاصمین مصالحه ایتدیلر؛
 عقد مصالحه اولندی. ۲. صلح،
 اسایش، مسالت : مصالحه
 عمومی.
مُصَاهَرَت { س. ج. ع. ر. : «مهر» دن : مص. مفاعله } تأهلدن
 طولانی حاصل اولان قرابت،
 داماد وکلینک یکدیگری اقباسیله
 اولان قرابتلی، قرابت صهریه :
 او ایکی عامله آراسنده مصاهرت
 واردر.
مَصَائِب { س. ج. ع. ر. ف. د. : مصیبت. با : مصیبت. }
مِصْبَاح { س. ج. ع. ر. : مصایح. : ایشیق، چراغ، تنوره
 مخصوص آلت، مشعل.
مَصْبُوع { ص. ع. ر. : مصبوغه. : «صبغ» دن سمف. }
 بویانمش، بویالی.
مُصَلَّه { یا ماستله. س. اوستی : آجیق فوجی، بیوک
 کردل : بانیه، چاشیر مصتلهسی.
مُصَحَّح { ص. ع. ر. : مصحح. : «صححة» دن سمف. تفعلیل
 تصحیح اولمش، سهو وخطای
 قالدیرلش، یا کلاشز : مصحح بر
 کتاب.
مُصَحِّح { س. ج. ع. ر. : مصححین. : «صححة» دن سمف. تفعلیل
 تصحیح اولمش، سهو وخطای دوزلتن آدم :
 بو مطبعیه بر مصحح لازم.

مُصَحِّحُك { س. بر مطبعه ده طبع : اولنان کتابلرک
 ترتیب سولرینی تصحیح واصلاح
 ایدن مأمورک وظیفه وصفی :
 فلان مطبعه ده مصححک ایدبور.
مُصَحَّف { س. ج. ع. ر. : مصاحف. : «صحف» دن سمف. افعال
 ۱. صحیفه لردن مرکب یازلش
 شیء کتاب. ۲. قرآن کریم :
 مصحف شریف : فلان کتبخانه ده کی
 مصاحف شریفه.
مُصْحُوب { ص. ع. ر. : مصحوبه. : «صحبة» دن سمف. }
 برابر آلمش، برلکده کوتوریلن،
 ترفیق اولنان.
مُصْحُوبًا { ص. ع. ر. : برلکده اولدینی
 حالده، رفاقت و معیتده
 اوله رق : آوروپایه کیدن مرخصه
 معحوباً کیتدی. ۲.
مِصْدَاق { س. ج. ع. ر. : «صدق» دن : بر شیک طوغریلقی
 اثباته یاریان شیء، مشهور بر
 سوزک حقیقته موافق اولدینی
 کوستر حال ووقعه : فلان
 ضرب مثل مصداقجه.
مَصْدَر { س. ج. ع. ر. : مصادو. : «صدور» دن سمف. }
 ۱. بر شیک صدور و نبعان
 ایتدیکی محل، منبع، مبدأ :
 بتون بواحوالک مصدری اودر؛
 مصدر فضل و عرفان. ۲. د.
 [صرفده] افعالک مشتق منه
 اولان اسم که حدته دلاک
 ایدوب زمانه دلاک ایتز : کلک،
 کینک، یازمق کی. || مصدر
 میمی = عربیده باشنده «م»
 حرف بولنان مصدر : مدخل، محمده
 کی؛ مصدر بناء مره = حدک

بر دفعه وقوعی بیان ایدن وفاء
 الفعلی مفتوح اولوب آخرنده
 تاء توحید بولنان مصدر عربی :
 دفعه کی؛ مصدر بناء نوع =
 حدک بر درلو وقوعی بیان
 ایدوب مصدر بناء مره دن فرق
 قائم الفعلک مکسور اوله سندن
 عبارت اولان مصدر عربی :
 مشیه کی.
مَصْدَرِي { ص. ع. ر. : مصدریه. : مصدر معناسنه متعلق
 یعنی حدث بیان ایدن : معناه
 مصدری؛ ادات مصدریه.
مَصْدَرِيَّت { س. ج. ع. ر. : مصدرک : افاده ایتدیکی حدث
 معنایی : «لک» ادات مصدریتدر.
مَصْدَرِيَّة { س. ج. ع. ر. : «مسطاریه» : دن غلط. مسطار =
 یکی شراب و قتیله مسکراتدن
 وسائر بعض اموال دن آیریمه
 آلنان رسم، زجریه.
مَصْدَرِيَّة جی { س. ج. ع. ر. : مصدریه. : «و طوغریسی
 مسطاریه» دینلن رسمی تحصیل
 ایدن مأمور، زجریه کومروچکیسی.
مَصْدَق { ص. ع. ر. : مصدقه. : «صدق» دن سمف. }
 تفعلیل کرچکندیرلش، تصدیق
 و تأکید اولمش، صحیح و شایان
 اعتبار اولدینی بر دائره رسمییه
 طرفندن تحریراً بیان اولنان :
 مقالات محرری طرفندن مصدق
 بر مقاوله.
مَصْدَقِي { ص. ع. ر. : مصدقه. : «صدق» دن سمف. تفعلیل
 بر سوزک یا خود بر کیفیتک و یا
 یازلش بر شیک طوغری و صحیح
 اولدینی اثبات و تأکید ایدن :

سزک سوزکزی مصدق بر
 فقره سوبلیهیم؛ هویتنی مصدق
 بر علم و خبر کتیردی.
مَصْرَآه { س. ج. ع. ر. : «مصر» دن سمف. : آفریقانک
 مصر } شمال شرقی گوشه سنده
 واقع و مناصب نیلی حاوی مملکت
 مشهوره، خطه مصریه. ۲.
 تخصیص صورتیه خطه مذکو.
 دهک مرکزی اولان قاهره
 شهر شهرینه ده دینیر؛ مصر
 القاهره ده دیرلر. = س. ج. ع. ر.
 ج : امصار [ایکجی معناسندن
 تعمیماً] بیوک شهر، معمره :
 || مصر بغدادی = ۱. معروف
 صاری و بیوجک دانه لی حبوبات
 نوعی. ۲. مصر دینلن حبوباتک
 آتشده پاتلادلش دانه لری.
 || مصر طاوغی = هندی. || مصر
 قتیلی = طوبلری آتشده ده
 مستعمل اوتدن اورلش بر نوع
 خلاط.
مَصْرَی { س. ج. ع. ر. : معروف صاری و
 بیوجک یا صی دانه لی
 حبوبات نوعی [ماده آتشییه با.] :
 مصر آتمکی؛ مصر قوچانی؛ تازه
 مصر.
مَصْرَی { ص. ع. ر. : مصره. : «صر» دن سمف. افعال
 اصرار ایدن، آفاق باصوب واز
 کچین، برسوز ویا طلبده معاندانه
 ثبات ایدن : فکرنده مصر بر
 آدم.
مَصْرَاع { س. ج. ع. ر. : مصراع. : «صرع» دن سمف. : افعال
 اصرار ایدن، آفاق باصوب واز
 کچین، برسوز ویا طلبده معاندانه
 ثبات ایدن : فکرنده مصر بر
 آدم.
مَصْرَعِي { س. ج. ع. ر. : مصراعیه. : «صرع» دن سمف. : افعال
 اصرار ایدن، آفاق باصوب واز
 کچین، برسوز ویا طلبده معاندانه
 ثبات ایدن : فکرنده مصر بر
 آدم.
مَصْرَعِي { س. ج. ع. ر. : مصراعیه. : «صرع» دن سمف. : افعال
 اصرار ایدن، آفاق باصوب واز
 کچین، برسوز ویا طلبده معاندانه
 ثبات ایدن : فکرنده مصر بر
 آدم.

۳. د. بر بیتی ترکیب ایدن ایکی
 قسمک هربری : ایکی مصرع بر
 بیت یابار.
مَصْرَآه { س. ج. ع. ر. : «مصر» دن سمف. : آفریقانک
 مصر } شمال شرقی گوشه سنده
 واقع و مناصب نیلی حاوی مملکت
 مشهوره، خطه مصریه. ۲.
 تخصیص صورتیه خطه مذکو.
 دهک مرکزی اولان قاهره
 شهر شهرینه ده دینیر؛ مصر
 القاهره ده دیرلر. = س. ج. ع. ر.
 ج : امصار [ایکجی معناسندن
 تعمیماً] بیوک شهر، معمره :
 || مصر بغدادی = ۱. معروف
 صاری و بیوجک دانه لی حبوبات
 نوعی. ۲. مصر دینلن حبوباتک
 آتشده پاتلادلش دانه لری.
 || مصر طاوغی = هندی. || مصر
 قتیلی = طوبلری آتشده ده
 مستعمل اوتدن اورلش بر نوع
 خلاط.
مَصْرَی { س. ج. ع. ر. : معروف صاری و
 بیوجک یا صی دانه لی
 حبوبات نوعی [ماده آتشییه با.] :
 مصر آتمکی؛ مصر قوچانی؛ تازه
 مصر.
مَصْرَی { ص. ع. ر. : مصره. : «صر» دن سمف. افعال
 اصرار ایدن، آفاق باصوب واز
 کچین، برسوز ویا طلبده معاندانه
 ثبات ایدن : فکرنده مصر بر
 آدم.
مَصْرَاع { س. ج. ع. ر. : مصراع. : «صرع» دن سمف. : افعال
 اصرار ایدن، آفاق باصوب واز
 کچین، برسوز ویا طلبده معاندانه
 ثبات ایدن : فکرنده مصر بر
 آدم.
مَصْرَعِي { س. ج. ع. ر. : مصراعیه. : «صرع» دن سمف. : افعال
 اصرار ایدن، آفاق باصوب واز
 کچین، برسوز ویا طلبده معاندانه
 ثبات ایدن : فکرنده مصر بر
 آدم.

۱. صرف اولمش، خرج ایداش،
 بوزلش : مبالغ مصروفه ک
 حسابی ویرمک. ۲. صرف
 واستعمال اولنان، قوللانیلان،
 بذل ایدیلن : همات علیه لربنک
 مصروف بیورلسی. ۳. دیگر
 جهت چویرلش، دفع و طرد
 اولمش. = س. ج. ع. ر. بین العوام
 غلط اوله رق مصرف یرینه
 قوللانیلر.
مَصْرَه { س. ج. ع. ر. : ماسوره. : «مصر» دن سمف. : آفریقانک
 مصر } خطه مصریه منسوب
 و متعلق. = س. ج. ع. ر. :
 مصریون. مصر اها لیسندن آدم :
 اسکی مصریونک آثاری.
مَصْرَطِبَه { س. ج. ع. ر. : قیونک ایکی
 طرفنده اونورمه
 مخصوص سد، پیکه.
مَصْطَفَا { ص. ع. ر. : با : مصطفی. : «مصفوة» دن سمف. : آفریقانک
 مصر } خطه مصریه منسوب
 و متعلق. = س. ج. ع. ر. :
 مصریون. مصر اها لیسندن آدم :
 اسکی مصریونک آثاری.
مَصْطَبَه { س. ج. ع. ر. : قیونک ایکی
 طرفنده اونورمه
 مخصوص سد، پیکه.
مَصْطَفَا { ص. ع. ر. : با : مصطفی. : «مصفوة» دن سمف. : آفریقانک
 مصر } خطه مصریه منسوب
 و متعلق. = س. ج. ع. ر. :
 مصریون. مصر اها لیسندن آدم :
 اسکی مصریونک آثاری.
مَصْطَبَه { س. ج. ع. ر. : قیونک ایکی
 طرفنده اونورمه
 مخصوص سد، پیکه.
مَصْطَفَا { ص. ع. ر. : با : مصطفی. : «مصفوة» دن سمف. : آفریقانک
 مصر } خطه مصریه منسوب
 و متعلق. = س. ج. ع. ر. :
 مصریون. مصر اها لیسندن آدم :
 اسکی مصریونک آثاری.

ویر | مصییر { سند عربی: «صیورة» دن
مصییر { مصی و یا مصیید عربی

معانیسی بوسبوتون باشقه اولدی بی حالد کتاشغزده مجرد سبع ایچون توصیفی مبین قه وصف ترکیبی تشکیلنده قوللانیلیر: سریشوکت مصیر.

مُصِیْقِل { ص «صیفیل» دن { ملقات دحرج مک بیطر باشندن سمه. [ولارق] لساغزده اکه و مصنله ایله جلا لامش و مجلا معناسیه قوللا نیلیورسه ده، عربیده بویه بر لغت اولوب، «مصقول» قوللانیلیر.

مُضَا { (د) فل. عر. [کجی] { معناسیه فعل ماضی اولوب، یالکز آتیدکی تعبیر عربیده مستعملدر: [مضا ماضا = کچن کجی، اولان اولدی، کجشی اونوملی.

مُضَابِط { (ز) ش. ج. عر. فد: { مضبطه. با: مضبطه.

مُضَاد { (ر) ص. عر. ث: مضاده. { «ضد» دن سف مفاعله قارش بولان، مخالف، برشیثک ضدینه و عکسنه تأثیرایدن. — اصطلاحات طبیعه ده Anti لفظ یونانیسی ترجمه ده قوللانیلیر: مضادالتهاب، مضاد رثیه، مضاد نزله و سائر کبی.

مُضَارَبَه { ( ) ش. عر. ج: مضاربه. { ربات. «ضرب» دن مص. مفاعله. ۱. دوکشته اورثمه: مباحثه مضاربه به منجر اولدی. ۲. تج. بر طرفدن سرمایه و دیگر طرفدن سعی و امک قوتقی اوزره عقد اولنان شرکت: شرکت مضاربه.

مُضَارِع { (ز) سذ. عر. د. حال { واستقباله دلالت ایدر فعل صیغه سی. کیدر، کلیر، بازار؛ و عربیده یکتب، یکرم، یتسفر کبی.

مُضَارَعَت { ش. عر. مضارع { صیغه سنک حالی: حروف مضارعت: صرف عربیده مضارع صیغه سنک تشکیلیچون حرف اصلیه مک باشنه کیرن (ی، ث، ا، ز) حرفلری.

مُضَاعَف { (ز) ص. عر. ث: مضاعف { عفه. «ضعف» دن سمه. مفاعله. ۱. ایک قات، قات قات: و بر دیکمک مضاعفی قراندم.

۲. [صرف عربیده] عین الفعل ایله لازم الفعلی برجنسندن اولان، فعل مضاعف. || ما. اصول مضاعفه = دفتر طوتمه مک یکی بر اصولی که وارداتله مصارفک قارش قارشیه قیدی اساسنه مبتدیر. فر. Partie double.

مُضَاف { (ز) ص. عر. ث: مضاف. { «ضیف» دن سمه. { افعال. ۱. اضافیه اولغش، طاقش، قاتش، ضم و علاوه اولغش، ملقی: او ناحیه فلان قضایه مضافدر. ۲. د. دیگر بر اسم داخل و مربوط اسم که دیگرینه ده مضاف ایله دینیر. ترکیه ده مضاف مضاف الیدن صکره عربی و فارسیده اول کلیر: اللهم قوی، عبدالله، بنده خدا کبی.

مُضَافَات { ش. ج. عر. ملقات، طرفدن سعی و امک قوتقی اوزره عقد اولنان شرکت: مضافاتندرن.

مُضَافُ إِلَیْهِ { سذ. عر. با: { مضاف.

مُضَامِین { سذ. ج. عر. فد: { مضمون با: مضمون.

مُضَایِقَه { (ز) ش. عر. «ضیق» { دن مص. مفاعله. ۱. طاراق، صیقندی، کویلاک، مشکلات. ۲. یولانی، زوکور.

تلاک، کچمه ده طاراق و صیقندی: ناز و نعمتله آلیشوب ده صکره مضایقه چکمک یک مشکلدن. ۳. پاره سزاق، آتجه قیلانی.

مُضَبِّطَه { (ز) ش. عر. ج: مضابط. { «ضبط» دن [برجلس و با هیشک نتیجه مذاکراتی متضمن اوله رق بر مقام، تقدیم اولغش اوزره قله آلان و بوتون هیث طرفندن امضا و تختم اولان قرار نامه: مجلس و کلا مضبطه سی: شورای دولت مضبطه سی: مضابط متقدمه مک مسوداتی.

مُضَبُّوط { (ز) ص. عر. ث: مضبوطه. { «ضبط» دن سمه. ۱. ضبط و استیلا اولغش، اله کچیراش: بلاد مضبوطه. ۲. قید و تحریر اولغش، دفتره کچیراش، مقید: صرف اولنان آتجه مفرداتیله مضبوطدر. ۳. خاطر ده محفوظ، درخا طرایدیلان: مضبوطدر. ۴. طاغیثی اولمیان، طوبلی: مضبوط براو، بر دائره. ۵. محافظلی، روزکار و یاغور کچیه چک صورتده اولان: بو ادک بجهرلری مضبوط دکلدن: قیش ایچون مضبوط بر او طه

وارددر: او آدمک بکا مضرتی طوقندی: ابراه مضرت ایتک = ضرر ویرمک.

مُضَرَّت { (ز) ص. ضرری، { مضرتلی { مضر، طوقناقلی.

مُضَرَّب { (د) ص. عر. ث: مضروب { «ضرب» دن سمه. ۱. ضرب اولنان، دوگیان، اوریلان: ضارب ایله مضروبی توقیف ایتدیلر. ۲. باصلمش، تمغالامش، دوکلمش: استا. نبولده مضروب اسکی بر سکه.

۳. ر. [حسابده] اعمال اربعه دن ضرب عملنده قوللانیلان ایکی عددک برنجیسی. دیگرینه مضروب فیه دینیر.

مُضْطَر { (ز) ص. عر. ث: { مضطر { مضطره. «ضرورة» دن سف. افعال. اجبار اولنان، مجبور، ناچار: انسان بعض دفعه ایستمدیکی یاغمه مضطر اولور: مضطر قالجیه نه یا پسون.

مُضْطَرَّب { (ز) ص. عر. ث: { مضطرب { مضطره. «ضرب» دن سف. افعال. صیقندی واضطراب ایچنده بولنان، راحتسز، چیرپینوب طوران: وجمدن یک مضطربدر.

مُضْغ { (ز) سذ. عر. ط. { مضغ { چیکمه، آغزده چیکنیش.

مُضِل { (د) ص. عر. ث: مضل { «ضلالة» دن سف. افعال. اضلال ایدن، طوغری یولدن صایتان، اغوا ایدن، آزدیران، باشندن چیقاران: بر طاقم القا. آت مضله.

مُضْجِل { (ز) ص. عر. ث: مضجل { «ضج» دن سف. افعال. مضجیل { «ضج» دن سف. افعال. مضجیل { «ضج» دن سف. افعال. مضجیل { «ضج» دن سف. افعال.

مُضْجِل { (ز) ص. عر. ث: مضجل { «ضج» دن سف. افعال. مضجیل { «ضج» دن سف. افعال. مضجیل { «ضج» دن سف. افعال.

مُضْجِل { (ز) ص. عر. ث: مضجل { «ضج» دن سف. افعال. مضجیل { «ضج» دن سف. افعال. مضجیل { «ضج» دن سف. افعال.

مُضْجِل { (ز) ص. عر. ث: مضجل { «ضج» دن سف. افعال. مضجیل { «ضج» دن سف. افعال. مضجیل { «ضج» دن سف. افعال.

مُضْجِل { (ز) ص. عر. ث: مضجل { «ضج» دن سف. افعال. مضجیل { «ضج» دن سف. افعال. مضجیل { «ضج» دن سف. افعال.

مُضْجِل { (ز) ص. عر. ث: مضجل { «ضج» دن سف. افعال. مضجیل { «ضج» دن سف. افعال. مضجیل { «ضج» دن سف. افعال.

مُضْجِل { (ز) ص. عر. ث: مضجل { «ضج» دن سف. افعال. مضجیل { «ضج» دن سف. افعال. مضجیل { «ضج» دن سف. افعال.

صورتده محو و نابود اولان: اسکی دره بکی خاندانلری مضجل اولدیلر.

مُضْمَر { (ز) ص. عر. ث: مضمر { «ضم» دن سف. افعال. ۱. کیزی، صاقلی، اورتیلی، آجیقده اولمیان: بوتجارتیه باشلامق کندیبی ایچون مضمر ایدی. ۲. ر. ذهنده اولوب و ذهنا آکلاشیلوب مذکور اولمیان: بوفعلک فاعلی مضمردر.

مُضْمَنَة { (ز) ش. عر. ۱. فد. { مضمنه { سته آغزه صوآله، آغز چالقامه: مضمنه ایتک.

۲. ط. آغزده چالقامق اوزره ویربان مایع علاج.

مُضْمُوم { (ز) ص. عر. ث: مضموه. { «ضم» دن سف. ضمه ایله اوقونان، ضمه حرکتی، اوتوریلی: حرف مضموه: کاف مضموه.

مُضْمُون { (ز) سذ. عر. ج: مضما. { «ضم» دن سف. [ضمه ایله اوقونان، ضمه حرکتی، اوتوریلی: حرف مضموه: کاف مضموه.

مُضْمُون { (ز) سذ. عر. ج: مضما. { «ضم» دن سف. [ضمه ایله اوقونان، ضمه حرکتی، اوتوریلی: حرف مضموه: کاف مضموه.

مُضْمُون { (ز) سذ. عر. ج: مضما. { «ضم» دن سف. [ضمه ایله اوقونان، ضمه حرکتی، اوتوریلی: حرف مضموه: کاف مضموه.

مُضْمُون { (ز) سذ. عر. ج: مضما. { «ضم» دن سف. [ضمه ایله اوقونان، ضمه حرکتی، اوتوریلی: حرف مضموه: کاف مضموه.

مُضْمُون { (ز) سذ. عر. ج: مضما. { «ضم» دن سف. [ضمه ایله اوقونان، ضمه حرکتی، اوتوریلی: حرف مضموه: کاف مضموه.

مُضْمُون { (ز) سذ. عر. ج: مضما. { «ضم» دن سف. [ضمه ایله اوقونان، ضمه حرکتی، اوتوریلی: حرف مضموه: کاف مضموه.

مُضْمُون { (ز) سذ. عر. ج: مضما. { «ضم» دن سف. [ضمه ایله اوقونان، ضمه حرکتی، اوتوریلی: حرف مضموه: کاف مضموه.

مُضْمُون { (ز) سذ. عر. ج: مضما. { «ضم» دن سف. [ضمه ایله اوقونان، ضمه حرکتی، اوتوریلی: حرف مضموه: کاف مضموه.

مُضْمُون { (ز) سذ. عر. ج: مضما. { «ضم» دن سف. [ضمه ایله اوقونان، ضمه حرکتی، اوتوریلی: حرف مضموه: کاف مضموه.

مُضْمُون { (ز) سذ. عر. ج: مضما. { «ضم» دن سف. [ضمه ایله اوقونان، ضمه حرکتی، اوتوریلی: حرف مضموه: کاف مضموه.

مُضْمُون { (ز) سذ. عر. ج: مضما. { «ضم» دن سف. [ضمه ایله اوقونان، ضمه حرکتی، اوتوریلی: حرف مضموه: کاف مضموه.

مُضْمُون { (ز) سذ. عر. ج: مضما. { «ضم» دن سف. [ضمه ایله اوقونان، ضمه حرکتی، اوتوریلی: حرف مضموه: کاف مضموه.

مُضْمُون { (ز) سذ. عر. ج: مضما. { «ضم» دن سف. [ضمه ایله اوقونان، ضمه حرکتی، اوتوریلی: حرف مضموه: کاف مضموه.

مَضِيقُ (ز) سذ. عر. «ضيق»
{ضيق دن سم} طاریر، صیقند.
بلی محل، تنگنا.

مُطَابِقُ {ص. عر. ث: مطابقه.
[«طبق» دن سذ.
مفاعله] ۱. بربرینه اویان،
اویغون، موافق: بدننه مطابق
برروبه؛ حالزه مطابق بر او؛
مطابق کلک = اوعقی. ۲. د.
(نحوده) تذکیر و تأنیث و عدد
وساژه بربرینه بکزر و اویغون
اولان: صفت موصوفه مطابق
اولور.

مُطَابَقَتُ {سذ. عر. «طبق»
دن مص. مفاعله. —
عربی تعبیراتده مطابقه صو.
رتنده ده قولانیلیر. ۱.
اویغونلق، موافقت، بربرینی
طوتار حالده اوله: انسانیک
حالیله قیافتی آره سنده مطابق
اولمیدر. ۲. د. (نحوده) فعل
ایله فاعل و یا صفت ایله موصوف
وساژه آره سنده تذکیر و تأنیث
و عدد و ساژده اویغونلق:
صفت ایله موصوف آره سنده
مطابقت شرطدر.

مُطَاعُ {ص. عر. ث: مطاعه.
[«طوع» دن سمه افعال]
اطاعت اولنان، باشقلرینک
کندیسنه مطیع اولدقلری،
متبوع؛ جهان مطاع = عالم
تحت اطاعتنده بولنان، حاکمه
حکمی کچن.

مُطَافُ {ص. عر. «طواف» دن
سمه. افعال] اطرافنه
دونیلن، طواف اولنان. ث.

مُطَالِبُ {سذ. ج. عر. فد:
[«طلب» دن سذ. با: مطلب.

مُطَالِبُهُ {سذ. عر. ج: مطالبات.
[«طلب» دن مص. مفاعله]
حقنی ایسته، دعوی، ادعا:
اونک برطاقم مطالباتی واردر؛
بعض مطالباتده بولنیور.

مُطَالِعُ {سذ. ج. عر. فد:
مطلع با: مطلع.
مُطَالَعُهُ {سذ. عر. ج: مطالعات.
[«طلوع» دن مص. مفا.

عله] ۱. برایشی ایجه و اطرافیه
دوشونه: بویاشی ایجه مطالعه
ایدکر. ۲. برایش حقنده تعمیق
فکر ایله حاصل اولان رأی و
ملاحظه: بنم بوخصوصده برمطا.
لعم واردر. ۳. اوقومه، آکلا
مق شرطیله اوقویش: بوکتابی
مطالعه ایستدیکری؛ او آدمک
مطالعه سی چوقدر؛ وقتی مطالعه
ایله کچیریور.

مُطَامِحُ {سذ. ج. عر. فد:
مطمح با: مطمئ.
مُطَاوِعُ {ص. عر. ث: مطاوعه.
[«طوع» دن سمه. مفا.

عله] ۱. اطاعت ایدن، مطمئ. ث.
۲. د. حدثک فاعلنه رجوعنی
ویا فاعلده وقوعنی افاده ایدن
(فعل): فعل مطاوع؛ افعال
مطاوعه: قیرلای، ییقامتی،
انکسار، اجتماع کچی.

مُطَاوَعَتُ {یا مطاوعه. سذ. عر.
[«طوع» دن مص.
مفاعله] ۱. مطیع و تابع اوله،
باش اکه، سرفرو ایتمه: او
کیسه به مطاوعت ایتمز. ۲.
د. حدثک فاعلنه رجوعنی ویا
فاعلده وقوعنی بیان ایدن افعال.
لک بناسی: افعال بانک بناسی
مطاوعت ایچوندرد؛ ترکیبده اصل

فعله الحاق اولنان «ن» مطاوعت
بیان ایدر.

مُطَاوَلُهُ {سذ. عر. ج: مطاولات.
[«طول» دن مص. مفا.

عله] وعده بی اوزاتمه، بوکون
یارین ایله اویالاندیرمه، سورور.
نجه ده براقه.

مُطَايَا {سذ. ج. عر. فد: مطیه.
[«طیب» دن سمه. با: مطیه.

مُطَايِيهِ {سذ. عر. ج: مطایبات.
[«طیب» دن مص. مفا.
عله] شاقه لاشمه، قارشیلای لطفه
سویلشمه، ملاطفه.

مُطْبَخُ {سذ. عر. «طبخ» دن
سمه. — تر. زبازدی:
موتیاق] یک پیشیریلن محل،
آش اوی، آشپزخانه؛ مطبخ حامره
[تأنیث غلط مشهوردر] = سرای
هایون مطبخی.

مُطْبَعُهُ {سذ. عر. ج: مطابع.
[«طبع» دن سمه. —
تأنیث مناسبتر اولوب، طوغریبی

مطبع و دار الطباعة در] کتاب
وساژه باصفه مخصوص محل،
باصمه خانه: حروفات مطبعه سی؛
لیطوغرافیا، طاش مطبعه سی؛
مطبعة حامره = رسمی باصفه خانه،
دار الطباعة العامره.

مُطْبَعُهُ جی {سذ. بر مطبعه اداره
ایدوب کتاب و ساژده
باصفله کچین آدم، باصفه خانه
صاحبی.

مُطْبَعُهُ حقیق {سذ. بر مطبعه اداره
ایدوب کتاب و
ساژده باصفله کچنک صنعتی.

مُطْبِقُ {ص. عر. ث: مطبقه.
[«طبق» دن سمه. افعال]
ط. عمومی ودائی، غیر منقطع:

جنون مطبق؛ حماء مطبقه.
{ص. عر. ث: مطبوخه.
[«طبخ» دن سمه] ۱.

پیشیرلش (بک): اطعمه مطبوخه.
۲. ص. قاینادلش، خاشلاشمش
(علاج).

مُطْبُوعُ {ص. عر. ث: مطبوعه.
[«طبع» دن سمه] ۱.
طبعده مرکوز، طبیعی. ث.

۲. طبیعتیه موافق، مقبول،
پسندیده: مطبوع بر بیچیمده.
۳. طبع اولمش، باصلش، باصفه:
مطبوع کتابلرک ال یازیسی قدر
قیمتی یوقدر؛ کتب مطبوعه.

مُطْبُوعَاتُ {سذ. ج. عر. ۱.
طبع اولمش شیتلر،
مطبعه محمولاتی. ۲. اوراق

حوادث و مجامیع موقوته:
مطبوعات محلیه، مطبوعات اجنبیه؛
مطبوعات اداره سی، قلی. فر.
Presse.

مُطْبُونُ {ص. عر. ث: مطبونه.
[«طحن» دن سمه] او.
کودلش، طحن اولمش: حیوانات
مطبونه.

مُطَرُّ {سذ. عر. ج: امطار.
[«طهر» دن سمه] ۱.
یا مطری. ص. عر.

مُطَرَّا {«طراوة» دن سمه. تفعلیل]
تر و تازه.

مُطَرِّابِازُ {یا مادراباز. سمه. فاعل.
مطراق باز = دکنکله
اویانیان حیوانات و ساژشیتلری

اوجوز آلوب بهالی صانان آدم:
مطرباز النیدن مال آلماز؛
مطرباز قایمی = ایغرییلردن و
آغرییلردن بالیق طوبایلوب صانان
بالیجی قایمی. = ص. مج. ۱.

حیله کار. ۲. بهاجی، بهالی صانان.
مُطَرِّابِازِلِقُ {سذ. ۱. حیوانات
آلوب بهالی صانان آدمک صنعتی

و حال و صفتی: مطربازلی ایدیور.
۲. مج. حیله کارلی. ۳. بهاجیک،
بهالی صانان آدمک حالی.

مُطَرِّاقُ {سذ. عر. «مطرق» دن
سمه. غلط] ۱. دکنک،
صوبه. ۲. تعلیمی شیئی.

مُطَرِّاقِجِی {سذ. دوکلی شیشه
تعلیم اؤکرده تن آدم،
تعلیمی.

مُطَرِّانُ {سذ. عر. لغت معربه]
پسقیوس، دسبوط.

مُطَرِّبُ {سذ. عر. «طرب» دن
سمه. افعال] چالغیجی،
سازنده.

مُطَرِّدُ {ص. عر. ث: مطرده.
[«طرد» دن سمه. افعال]
اطراد اوزره کیدن، صرهلی،
منتظم، بردوزی به اولان؛ امثله

مطرده = افعال عربیه تک بهر
صیغه سنک غائب، مخاطب، متکلم
و مفرد، تنیه، جمع و مذکر،
مؤنث اعتباریله صورینی حاوی
جدول. مقابلی: امثله مختلفه.

مُطَرِّدَا {ح. عر. بر صره و ترتیب
اوزره، بردوزی به،
کمال انتظامله، اطراد اوزره:

کره ارض مطرداً دوران ایدر.
مُطَرِّزُ {ص. عر. ث: مطرزه.
[«طراز» دن سمه. تفعلیل]
ایشلهلی، ایشله کناری، مزین.

مُطَرِّقُ {سذ. عر. ج: مطارق.
[«طرق» دن اسم
آلت] ۱. دکنک، چوب، صوبه.

چیله کار. ۲. بهاجی، بهالی صانان.
۱. حیوانات
آلوب بهالی صانان آدمک صنعتی
و حال و صفتی: مطربازلی ایدیور.
۲. مج. حیله کارلی. ۳. بهاجیک،
بهالی صانان آدمک حالی.

۲. جنک صوبه سی، طوقاق. ۳.
چکچ. ث.

مُطَرِّوَحُ {ص. عر. ث: مطروحه.
[«طرح» دن سمه.]
۱. آلمش، افکنده. ۲. طرح

اولمش، تعیین و تکلیف ایدلش
(ویرکی) ۳. تملی آلمش،
قورلش (بنا).

مُطَرِّودُ {ص. عر. ث: مطروده.
[«طرد» دن سمه.]
قوغلش، طرد و دفع اولمش:

مکتبدن، عسکرلکدن مطرود
برآدم.

مُطَرِّوَشُ {ص. «تراش» کله.
سنک عربی زعم
اولمشله سمه. صورتنده غلط

فاحش برافت حامیانه در] صقالی
تراش، صقالز.

مُطَرِّهُ {سذ. عر. «مطهره» دن
سمه. غلط] ۱. مشیدن ویا
تیکدن اگر قاشته ویا ارقیه

آصیلر صوقابی. ۲. اوزون بو
غازلی کیمیا کر شیشه سی.

مُطَرِّهٔ بازُ {سذ. با: مطرباز.
کاروانلرده صو
طاشوب هرکسه

طغیدان آدم، قافله سقایی.
مُطَرِّهٔ جی {سذ. کاروانلرده صو
طاشوب هرکسه

طغیدان آدم، قافله سقایی.
مُطَعُونُ {ص. عر. ث: مطعونه.
[«طحن» دن سمه] ۱.

یارهلی، مجروح. ث. ۲. «طاعون»
دن سمه. طاعنه طوتلش ویا
طاعوندن اولمش.

مُطَقِّبُ {یا مقاب. سذ. با:
مُطَقِّبُ {یا مقاب. سذ. با:
مُطَقِّبُ {یا مقاب. سذ. با:

مُطَقِّبُ {یا مقاب. سذ. با:
مُطَقِّبُ {یا مقاب. سذ. با:
مُطَقِّبُ {یا مقاب. سذ. با:

دیکیان شی: او منصب اونک اسکیدن مطیع نظریدر.

مُطْمِن { ص. عر. ن: مطمئنه. }
(«طمان» دن سف.)
اقشمرار اطمنان حاصل ایش، ذهنی بر شینه یاتیروب راحتلا تمش، شک وشبهه سی قالمیوب تیقن پیدا ایش، قانش: ارباب فن فنا اثبات ایتدکاری شیشلرک حقیقتنه مطمئنددر؛ سزه بونی یاپان او آدم اولدیغنه مطمئن. میسکر؟

مُطْن { ص. عر. ن: مطمئنه. }
(«طنطنه» دن سف.)
دحرج [طنطنه لی، دبدبه لی، حشمت ودارات ایله اولان: مطمئن بر آلا ی؛ مطمئن بر رسم قبول. (اصل عربیده طنین انداز و سلی کورلدیلی دیکدر.)

مُطُول { ص. عر. ن: مطوله. }
(«طول» دن سف. تفعیل)
۱. اوزادلمش، اوزون. ۲. تفصیل ایدلمش، مفصل.

مَطْوِی { ص. عر. ن: مطویه. }
(«طی» دن سف.)
قیورلمش، بوکلمش، قیوریلررق طویلتمش: مطوی برطومار. ۲. بر شیشک ایچنه صارلمش، دوشیرلمش، صاریلی: مشمه مطوی برنسخه.

مَطْوِیَّ { ص. عر. ن: مطوی. }
(«طی» دن سف.)
صاره رق: ایستدیککز اوراق مطویا تقدیم ایدیورم.

مُطَهَّر { ص. عر. ن: مطهره. }
(«طهارة» دن سف.)
تفعیل ۱. پاکلامش، تمیزلشمش،

علی العاده، محض، مجرد صرف: خلقتک حکمت مطافه سی. = ح. تر. بهمه حال، بلا قید و شرط، البته: بوکون مطلق کلیدر؛ مطلق اقشامه یتیشدیرمی. || د. (صرف عربیده) جمعد مطلق = «لم» حرفیله مضارع مجزومدن مرکب صیغه که ماضی منفی معناسی افاده ایدر.

مُطْلَقاً { ص. عر. ن: مطلقاً. }
(«مطلق» دن سف.)
بن اوسوزی مطلقاً سویلدم. ۲. بهمه حال، البته: بونی مطلقاً بویله یاییسکر.

مُطْلَقَه { ص. عر. ج: مطلقات. }
(«طلاق» دن سف.)
تفعیل [تطلاق اولمش زوجة، براقیلان قاری: مطلقه سندن براوغلی واردر.

مَطْلُوب { ص. عر. ن: مطلوبه. }
(«طلب» دن سف.)
۱. ایستنیان، آرانیلان، طلب و آرزو اولنان: ثروت هر. کسک مطلوبیدر. ۲. اقراض وادانه اولمش، آله حق: مبا. لغ مطلوبه سی بر خیلی مقداره بالغ اولور. = سذ. عر. ج:

مطالب، مطلوبات. ۱. ایستنیان شی، بر آدمک ایستدیک، مقصد، آرزو: سزک مطلوبکزه نه در؟ مطلوبی قبول اولمندی، اونک مطلوباتی چوقدر. ۲. اقراض اولمش مبلغ، آله حق: مطلوب. باتی اله کچیرمیور. || بوجه مطلوب، مطلوب وجه ایله = آرزو اولندی یولده، ایستدیک کی.

مُطْلَح { ص. عر. ن: مططح. }
(«ططح» دن سف.)
مطح نظر = کوز

مُطْلَب { ص. عر. ج: مطالب. }
(«طلب» دن سف.)
۱. ایستک، ایستنیان شی، مطلوب، مقصد، مدعا: سزک مطلبکزه در؛ بو آدمک یتیم مطالبی واردر. ۲. طلب اولنه حق ایتیلی قاعده، مسئله، قضیه. (بویکجه معنایله کتابلرک بعض شایان دقت برلرنده کناره قید اولنور.)

مُطْلَم { ص. عر. ن: مطلمه. }
(«طلسم» دن سف.)
دحرج [طلسمی، طلسم و بویک ایله یاییش: مطلم بردینه.

مُطْلَع { ص. عر. ج: مطالع. }
(«طلوع» دن سف.)
۱. کونشک ویا بر دیگر کوبک طوغه سی، طلوع. ۲. شمس و کواکب طوغدقلری محل. ۳. د. (عروضده) بر قصیده ویا غزلک ایله ییتی. || ه. مطالع استوائیه = کواکب مختلفه نك محل طلوعلرینک خط استوادن بعد ومسافه لری در. جانی که ازایجاده مقیددر.

مُطْلَع { ص. عر. ن: مطلمه. }
(«طلوع» دن سف.)
برایشه اطلاعی اولان، خبردار، معلوماتی: حقیقت حاله مطلع اوله مدم.

مُطْلَق { ص. عر. ن: مطلقه. }
(«طلاق» دن سف.)
۱. قیدسز، شرطسز، عمومیت اوزره، سربست، آزاده: مطلق العنان = باشی بوش، غیرمقید؛ وکیل مطلق = هر ایستدیکنی یایمده مختار و برکونه شروط و قیودله غیرمقید وکیل. ۲. عادتاً اولان،

ساکن: پک مظلوم برچوقدر. **مَظْلُومَانَه** { ص. ح. فا. ۱. ظلم بر صورتله: مجروح مظلومانه شکایت ایدیوردی. ۲. سسزجه، کمال حلم و سکونتله: پک مظلومانه بر طوری واردر.

مَظْلُومَلِی { ص. عر. ن: ستم وغدر. }
(«مظلم» دن سف.)
حالی. ۲. سسزک، حلم، سکون: اوچوقدره بر مظلوملی کورینور.

مَظْلُومِیَّت { ص. عر. ن: ظلم. }
(«مظلم» دن سف.)
لا نك حالی: مظلومیتی در میان ایدیوردی. ۲. سسزک، حلم، سکون.

مَظْنُون { ص. عر. ن: مظنونه. }
(«ظن» دن سف.)
ظن وشبهه اولنان: بوکون کله سی مظنوندر. ۲. حقنده شبهه اولنه بیلیر، شبهه لی. ۳. برهنمتی ارتکاب ایتدیکنه دائر دلائله دسترس اولتی اوزره محاکمه و اتهامدن اول تحت استنطاقه آلمان: اودخی مظنونلر دندر. (بو معنا ایله اسم کی ده قوللانیلیر: [مظنونی تحت استنطاقه آلدیلر.

مَظْنُون { ص. عر. ن: مظنونه. }
(«ظن» دن سف.)
۱. حقنده ظن وشبهه اولنان، شبهه لی، شبهه کونورور: مظنه سؤ = کندیسندن بر فائق ظهوری منتظر اولان آدم؛ مظنه خیر = کندیسندن یالکزی ایلک مأمول اولان آدم. ۲. ولیایکی مظنون

مَظْنُون { ص. عر. ن: مظنونه. }
(«ظن» دن سف.)
۱. حقنده ظن وشبهه اولنان، شبهه لی، شبهه کونورور: مظنه سؤ = کندیسندن بر فائق ظهوری منتظر اولان آدم؛ مظنه خیر = کندیسندن یالکزی ایلک مأمول اولان آدم. ۲. ولیایکی مظنون

مَظْنُون { ص. عر. ن: مظنونه. }
(«ظن» دن سف.)
۱. حقنده ظن وشبهه اولنان، شبهه لی، شبهه کونورور: مظنه سؤ = کندیسندن بر فائق ظهوری منتظر اولان آدم؛ مظنه خیر = کندیسندن یالکزی ایلک مأمول اولان آدم. ۲. ولیایکی مظنون

آرقه، یاردم، معاونت. **مَظْرُوف** { ص. عر. ن: مظرور. }
(«ظرف» دن سف.)
۱. ظرف ایچنده بولنان، قابلی، قلیلی. ۲. ملفوف، بر تحریراتک ظرفی ایچنه موضوع: اوراق مظروفه.

مَظْرُوفاً { ص. عر. ن: مظروراً. }
(«ظرف» دن سف.)
یفی حاله، مظرور اوله رق، ملفوفاً: اوراق متفرعه سی مظروفاً کوندرلدی.

مَظْفَر { ص. عر. ن: مظفیره. }
(«ظفر» دن سف.)
۱. قلع و ظفیره نائل، غالب: هر محاربه ده مظفر اولدی؛ عساکر مظفیره. ۲. نائل، موفق، دسترس.

مُظْفَر { ص. عر. ن: مظفراً. }
(«ظفر» دن سف.)
غالب و موفق اوله رق: اوچ دفعه سفر ایدوب هر سفرندن مظفراً عودت ایتدی.

مُظَال { ص. عر. ن: مظال. }
(«ظل» دن سف.)
کولکلی، کولکه لشمش، کولکه آلتنده بولنان: طریق مظال.

مُظْلَم { ص. عر. ن: مظلمه. }
(«ظلم» دن سف.)
صورتنده لامک قحیله استعمالی غلطدر. ۱. قرا کلق، تیره: پک مظلم برکیجه، بر محل. ۲. مجهول، شبهه لی، قرا کلق. ۳. قره، منحوس.

مَظْلُوم { ص. عر. ن: مظلومه. }
(«ظلم» دن سف.)
کورمش، ظلم وغدره دوچار اولمش. ۲. تر. سسز، حلیم،

پاک وتمیز اولان: نماز قیله حق آدمک اوسقی باشی مظهر اولمیدر. ۲. پاک، مبارک، مقدس: روضه مظهره = تربه شریفه سیدالانبیاء.

مِظْهَرَه { ص. عر. ن: مظهرة. }
(«مظاهرة» دن سف.)
(اسم آلت) پا: مظهره.

مُطِيب { ص. عر. ن: مطیبه. }
(«طیب» دن سف.)
۱. کوزل قوقور سورمش. ۲. خاطری تطییب اولمش، خاطری خوش ایدیلوب ممنون اولان: مطیب خاطر = کذا.

مُطِيع { ص. عر. ن: مطیعه. }
(«طاعة» دن سف.)
۱. اطاعت ایدن، باش اگن، دیکلن، سرفرو ایدن: انسان نفسنه مطیع اولمیدر. ۲. تابع، برینک حکمی آلتنده بولنان، منقاد: قریم تاتارخانلری دولت عثمانیه به مطیع ایدیلر. ۳. سرکشک ایتیب اسایشده یاشایان: اوراتک آدملری پک مطیع اولور؛ اهالی مطیعه نك تأمین استراحتی.

مُطِیَّه { ص. عر. ج: مطایا. }
(«طی» دن سف.)
۱. پینک حیوانی. ۲. مظلمه

مُظَالِم { ص. عر. ج: مظالمه. }
(«ظلم» دن سف.)
لسانمزده مستعمل دکلدور. حقسزقلر، باعث شکایت احوال و حرکات.

مُظَاهِر { ص. عر. ج: مظاهرة. }
(«ظهر» دن سف.)
۱. قرا کلق، تیره: پک مظلم برکیجه، بر محل. ۲. مجهول، شبهه لی، قرا کلق. ۳. قره، منحوس.

مُظَاهِرَة { ص. عر. ن: مظاهرة. }
(«ظلم» دن سف.)
کورمش، ظلم وغدره دوچار اولمش. ۲. تر. سسز، حلیم،

معامله دن خیلی قزانیور.

معامله جی { س. ۱. امور صرافیه

۲. یوکسک فائضله آتجه اقراض

ایدن آدم، مراحجه جی : زراعی

معامله جیلرک ید غدرندن قور.

تارمق ایچون زراعت بانقه لری

تأسیس اولمشدر.

معامله جیلک { س. ۱. صرافلق،

۲. فائضیلک، مراحجه جیلک :

معامله جیلک ایدیور.

معاند { ص. ۱. معانده. «عنود»

مخالفتده مصر، کیمسه اویماز

ودیدیکندن دوغمز : معاند بر

آدمدر. [تفعلیل بایندن نوک

تشدیدله «معند» دیمه ملی.]

معانده { س. ۱. «عنود» دن

عنادجیلک، مخالفتده اصرار.

«عناد» دها مستعملدر.

معانقه { س. ۱. «عنق» دن

بویننه صارله، صارماشمه،

قوجاقلاشمه.

معانی { س. ۱. «عنق» دن

و یا علم معانی : نحوک مسائل

دقیقه سندن بحث ایدن بر علم

مخصوص که فریده اکثریا بیان

وبدیع ایله برلکده تدریس

اولنور. السنه سائرده نخودن

معدود اولوب قواعدی کتب

نخوبده مندرجدر.

معاودت { یا معاوده. س. ۱. «عوده» دن

مفاعله ۱. کری دوغمه، دوش،

عودت، رجوع : اسکی محله،

اولکی فکرینه معاودت ایتدی.

۲. عادت ایدمه، معتادی اوله.

[بو ایکنجی معنا ایله لسانمزده

پک قوللانماز.]

معاوضه { س. ۱. «عوض» دن

طوقوش، ترامپه، مبادله.

معاوضه { ح. ۱. «عوض» دن

معاون { ص. ۱. «عون» دن

یاردمچی، معاونت و یاردم

ایدن. || افعال معاونه = اولق

وایتک کبی صیغ مرکبه ترکیبده

کیرن فعلر. || عساکر معاونه =

عساکر منتظمه یاردم ایتک

اوزره اثنای حربده جمع وسوق

اولنان باشیوزوق عسکرلر.

= س. تر. بر مأموره ایضای

وظیفه یاردم و غیابنده وکالت

ایتک اوزره تعیین اولمش مأمور،

مستشار، مشاور، ایکنجی :

والی، مدیر، دفتردار معاونی.

|| شورای دولت معاونلری =

دائرة مذکوره ده اعضا نامزدی

اولان ملازم لک مادوننده کی

مأمورلر که کتابت خدمتی

ایضا ایدرلر.

معاونت { س. ۱. «عون» دن

یاردم (مفاعله) یاردم،

یاردم ایتمه، یاردمجیلک : بریسی

معاونت ایتمزسه یا لکز بو ایشی

پایه مام.

معاهد { ص. ۱. «عهد» دن

عهد و میثاق ایدنلرک بهری :

طرفین معاهدین؛ دولتین معا.

هدتین.

معاهده { س. ۱. «عهد» دن

ایکی دولت آردسند عهده اولنان

عهد و میثاق : پارس

معاهده سی؛ تجارت معاهده لری؛

معاهدات عتیقه.

معاهده لی { ص. ۱. «عهد» دن

مقرر.

معاهده نامه { س. ۱. «عهد» دن

نامه. با : عهدنامه.

معایب { س. ۱. «معایب» دن

مستعمل دکلدردر. عیب شیئر،

عیبانه جق افعال و حرکات،

لکه، قصور : معایب ذکر ایتک،

میدانه قومق.

معایده { س. ۱. «معایده» دن

۱. بایراملاشمه، بربرینه بایرامی

تبریک ایتمه : احبابله معایده

ایده مدم. ۲. بایرام کونی مراتب

طایه اصحابنک حضور شوکت

نشور-ضرت پادشاهی به چیقوب

وظیفه تبریکی ایضا ایله لری رسم

مخصوصی : معایده آلائی.

معاینه { س. ۱. «معاینه» دن

۱. کوزدن یکجروب تفتیش

و تحقیق ایتمه : باصیله جق کتابلر

بر انجمن طرفندن معاینه اولنور؛

ادخال اولنان ادویه نیک معاینه سی.

۲. ط بر آدمک اطبا طرفندن

نظر تفتیشدن کچیرلکه هاق

اولوب اولمادیکنک تحقیق و علتک

تخصیصی : عسکره آلنه جق

افرادک قبل القید اطبا طرفندن

معاینه سی شرطدر؛ معاینه طبیعه. ||

معاینه مأموری = کومروکن

یکن اشیای آچوب باقغه مأمور

آدم.

معاینه جی { س. ۱. «معاینه» دن

ده معاینه مأمور آدم.

معاینه خانه { س. ۱. «معاینه» دن

خستهره باقی ایچون آجیلان

اداره خانه.

معانی { س. ۱. «معانی» دن

و متعلق.

معابد { س. ۱. «معابد» دن

ایده جک بر، هر خانق دینده

اولنورسه اولسون عبادت محلی،

عباده مخصوص بنا : معبد مسلمین =

جامع شریف : معابد قدیمه

خرابه لری.

معابر { س. ۱. «معابر» دن

محل، کچید، دربند.

معبر { س. ۱. «معبر» دن

رویا تعبیر ایدن آدم، کوریلن

رویا لردن معنا چیقاران آدم :

معبر رو یاسی ائی تعبیر ایتدی.

معبود { س. ۱. «معبود» دن

اولنان و عبادته مستحق اولان

حق جل و علا حضرتلری : یا

معبود. ۲. ادیان باطله اصحابنک

عبادت ایتدکاری صنم و بت

یاخود نجم و شمس و قر و سائره :

اسکی یونانیلرک هر خصوص

ایچون آیری معبودلری وار

ایدی؛ کونش اکثر اقوام قدیمه نیک

معبودی ایدی.

معبوده { س. ۱. «معبوده» دن

کندیسنه عبادت اولنان پری

وصنم و سائره : اسکی یونانیلرجه

زهره سیاره سی عشق معبوده سی

زعم اولنوردی.

معتمد { ص. ۱. «معتمد» دن

اعتیاد ایدلمش، آیشلمش، عادت

اولنش : صبیاح ارکن قالمقی

معتمددر؛ یکمده صو ایچمک

معتمدی دکلدردر. = س. ۱. «معتمدی» دن

عادت، آیشیلان شیء : او

معتمدندن واز کچیز.

معبر { س. ۱. «معبر» دن

۱. اعتبارلی، خاطری صاییلر،

حرمتلی، محترم : معتبر بر ذات؛

کندیسسی مملکتجه پک معتبردر.

۲. سوزی و امضاسی کچر،

سوزینه و ناموسنه امنیت و اعتماد

اولنور : معتبر تجار؛ کندیسسی

بوراجه معتبردر. ۳. کچر،

صاییلر، قوللانیلر، مقبول،

حکمی اولان : بو سوز معتبر

دکلدردر؛ قسم لغو شرعاً معتبر

دکلدردر؛ بودرلو قاشلر شمیدی

معتبران. اعتبارلی و نفوذلی آدم،

ایلری کلن، اعیان و متنفذاندن

آدم : معتبران مملکتدن؛ معتبران

تجاردن؛ اورانک معتبرانندن

بری. [بو صورته باشیجه جمی

قوللانیلر.]

معتمد { ص. ۱. «معتمد» دن

اعتیاد ایدلمش، آیشلمش، عادت

اولنش : صبیاح ارکن قالمقی

معتمددر؛ یکمده صو ایچمک

معتمدی دکلدردر. = س. ۱. «معتمدی» دن

عادت، آیشیلان شیء : او

معتمدندن واز کچیز.

معبر { س. ۱. «معبر» دن

رویا تعبیر ایدن آدم، کوریلن

رویا لردن معنا چیقاران آدم :

معبر رو یاسی ائی تعبیر ایتدی.

معبود { س. ۱. «معبود» دن

اولنان و عبادته مستحق اولان

حق جل و علا حضرتلری : یا

معبود. ۲. ادیان باطله اصحابنک

عبادت ایتدکاری صنم و بت

یاخود نجم و شمس و قر و سائره :

اسکی یونانیلرک هر خصوص

ایچون آیری معبودلری وار

ایدی؛ کونش اکثر اقوام قدیمه نیک

معبودی ایدی.

معبوده { س. ۱. «معبوده» دن

کندیسنه عبادت اولنان پری

وصنم و سائره : اسکی یونانیلرجه

زهره سیاره سی عشق معبوده سی

زعم اولنوردی.

معتمد { ص. ۱. «معتمد» دن

اعتیاد ایدلمش، آیشلمش، عادت

اولنش : صبیاح ارکن قالمقی

معتمددر؛ یکمده صو ایچمک

معتمدی دکلدردر. = س. ۱. «معتمدی» دن

عادت، آیشیلان شیء : او

معتمدندن واز کچیز.

معبر { س. ۱. «معبر» دن

رویا تعبیر ایدن آدم، کوریلن

رویا لردن معنا چیقاران آدم :

معبر رو یاسی ائی تعبیر ایتدی.

معبود { س. ۱. «معبود» دن

اولنان و عبادته مستحق اولان

حق جل و علا حضرتلری : یا

معبود. ۲. ادیان باطله اصحابنک

عبادت ایتدکاری صنم و بت

یاخود نجم و شمس و قر و سائره :

ایدوب کیزلین، مقر: بن عجزی معتزم.

مُعْتَزِل { ص. عر. ث: معتزله. }
{ «عزل» دن سف. افعال }
جاعتدن آریلوب بر طرفه چکیان.
مُعْتَزِلَه { س. عر. } { «جاعة معتزله» دن }
مُعْتَزِلَه { مخفف } اهل سنت جماعتندن
آریلان واصل بن عطانام کیمسه به
تابع بر جماعت.

مُعْتَسِف { ص. عر. ث: معتسفه. }
{ «عسف» دن سف. }
افعال { طوغری یولدن وطریق
عدل وانصافدن آریلوب
حقسزاق ایدن، ستمکار. ث. }

مُعْتَق { ص. عر. ث: معتقه. } { «عتاق»
معنی { دن سف. افعال } آزاد
ایدلش، آزادی: عبد معتق؛
جاریه معتقه.

مُعْتَقِد { ص. عر. ث: معتقده. }
{ «عقد» دن سف. افعال }
۱. اینانان، برشیته اعتقادی
اولان: تناسخه معتقد بر فرقه.
۲. اعتقاد صاحبی، عقیده سی
طوغری و صاغلام، دیندار:
معتقد بر ذاتدر.

مُعْتَقِدَات { س. عر. ج. عر. } { فد. }
{ «اعتقاد» دن سف. افعال }
دکدر اینانیلان شیئر، عقیده:
هندولرک معتقداتی پک غریبدر.

مُعْتَكِف { ص. عر. ث: معتکفه. }
{ «عکف» دن سف. }
افعال { بر معبد ویا تره نك یاننده
اختیار عزتله عبادته حصر اوقات
ایدن: ایکی سنه حرم شریفده
معتکف قالدی.

مُعْتَل { ص. عر. ث: معتله. } { «علة» دن
سف. افعال } ۱. علت
صاحبی، علتی، علیل، خسته ویا

سقط. ث. ۲. { «صرف عربیده»
حروف اصلیه سی ایچنده حرف
علت (یعنی ا، و، ی) بولنان:
فعل معتل؛ افعال معتله؛ معتل
الفاء = فاء الفعل یعنی ایلك حرف
اصلیه حرف علت اولان؛ معتل
العین = عین الفعل یعنی حروف
اصلیه سنك ایکنجیسی حرف
علت اولان؛ معتل اللام = لام
الفعلی یعنی حروف اصلیه سنك
اوچنجیسی حرف علت اولان.

مُعْتَمِد { ص. عر. ث: معتمده. } { «عمده»
معنی { دن سف. افعال } ۱.
اوزرینه طیانیلان، گوگنیلن:
اوآدم بن معتمددر. ۲. شایان
اعتماد، کندیسنه گوگنیله بیلیر،
صاغلام، امین، اینانیلیر: کندیبی
معتمد آدمدر.

مُعْتَمِر { ص. عر. ث: معتمره. }
{ «عمره» دن سف. افعال }
موسم حجاج غیرنده کعبه شریفه فی
زیارت ایدن، ایفای عمره ایلین.
{ یا معنی ص. عر. } { «عنی» دن
سف. افعال } ۱. دقت واهتمامه
شایان، مهم، اهمیتلی: پک معتنا
بر ایشدر.

مُعْتَوِق { ص. عر. ث: معتوقه. }
{ «عتاق» دن سف. افعال } آزاد
اولنش، آزادی. { «معتق» کبی. }
مُعْتَوِه { ص. عر. ث: معتوهه. }
{ «عته» دن سف. } عته
کتیرمش، بوگامش، بوگاق:
معتوه بر اختیار: معتوهه بر
قادرین.

مُعْتَوِهَلِق { س. بوگاق، عته. }

مُعْجَب { ص. عر. ث: معجبه. }
{ «عجب» دن سف. افعال }
و:

مُعْجَب { ص. عر. ث: معجبه. }
{ «عجب» دن سف. تفعیل }
تعجبی موجب، باعث حیرت،
شاشیله جق: امر معجب؛ امر
معجبه.

مُعْجَز { ص. عر. ث: معجزه. }
{ «عجز» دن سف. افعال }
باشقورلری امتثال و مسابقتدن
حاجز براقان، کیمسه نك یایه میه جفی
حال و صورتده اولان. || معجز
ادا، معجز بیان = هر کسی امتثال
و مسابقتدن عاجز براقه جق طرز
وحالده اولان، عجز زکارانه.

مُعْجَز { ص. عر. ث: معجزه. }
{ «عجز» دن سف. تفعیل }
تعجیز ایدن، قارشیسنده کبی عاجز
براقه جق درجه ده صیقان،
صیقچی، بیقدریچی، اوصاندر.
یحی، یایشقان، صیویشیق:
پک معجز برآدم؛ بو قاری ده
نه معجزه در. { عربیده لغت آفنه
ایله مترادف ایسه ده لسانزده
صورت استمالاری بروجه
مشروح آیرلشدر. }

مُعْجَزَلِك { س. معجز آدمک حالی،
تعجیز، صیقمه، بیقدری.
مه، اوصاندرمه، صیویشیق:
بوآدمک ده معجزلکی چکمز.

مُعْجَزَه { س. عر. ج. معجزات.
} { «عجز» دن سف. ث. افعال }
پیغمبران عظام طرفندن صادر
اولان خارق العاده احوال که
خلقی عجز و تعجیده براقوب ایمانه
کله لرینی موجب اولور: حضرت
صالح کوستردیکی معجزه؛
معجزات باهره جناب نبوی.
[من طرف الله ظاهر اولانسه
«آیت»، واولیاء عظام طرفندن

صادر اولانسه «کرامت» دینیر.
مُعْجَل { ص. عر. ث: معجله. }
{ «عجله» دن سف. تفعیل }
مهلتیز، پیشین، بروجه پیشین
تأدیه ویا ایفا ایدیله جک اولان.
مقابلی: مؤجل. || مهر معجل =
بروجه پیشین ویریلن مهر،
آفریق، جهاز بدلی.

مُعْجَلَه { س. عر. املاک امیری و
} { «عجله» دن سف. افعال }
وقیه دن معلوم اولان
معاملات ایچون پیشین آلتان بدل.
مُعْجَم { ص. عر. ث: معجمه. } { «عجم»
معنی { دن سف. افعال } ۱. نقطه لی
(حرف): جیم معجمه. ۲.
حروف هجا ترتیبیه مرتب
(لغت و سائره): معجم البلدان.
[بوایکنجی معنا ایله بزجه مستعمل
اولیوب، یالکز بویه بعض کتب
عنوانلرنده کوریلور.]

مُعْجُون { س. عر. ج. معاجین.
} { «عجن» دن سف. ۱.
خمور قوامنده شی. ۲. او
قوامده علاج: بر معجون ترتیب
ایندی. ۳. چوققلر ایچون
صوقاقده صاندقلری بر نوع
لزوجللی ویا پیدشقان طائی. ۴.
تریاکیلرک یوتدقلری بر نوع آقیون
ترکیبی. ۵. ابنه و سائرده
یاغلی یوآدن اول یاریق ودلیکاری
قیامق ایچون سوریلن قوو بر
ترکیب: بویاجی معجونی. ۶.
چرچیوه جاملرنک کنارلینه
سوریلن سولوکنلی خور:
جایجی معجونی.

مُعْجُونِجِی { س. ۱. صوقاقلرده
} { چوققلر ایچون معجون
دینلن طاتیلدن صاتان آدم. ۲.
بر نوع معجون ترتیب ایدوب

صاتان آدم.
مُعْجُونِلَامِق { فد. معجون سور.
} { «مک» معجونله
طیقماق: تختله لک آردلرینی
معجونلاملی؛ بو جاملری ایی
معجونلامامشدر.

مُعْجُونِی { ص. معجون سورلمش،
} { معجونله طیقماش.
} { ص. عر. ث: معده. } { «عده» دن
سف. افعال } حاضرلایان،
تهیسه ایدن. ث.

مُعْدِل { ص. عر. ث: معدله. }
{ «عدل» دن سف. تفعیل }
تعديل ایدن، مساوی و برابر
قیلان. ث. || له. معدل النهار =
تساوی لیل و نهار موسمنده
کونشک کچدیکی دائرة که کره
ارضی ایکی مساوی قسقه آریور،
خط استوا.

مُعْدَلَت { س. عر. } { «عدل» دن
} { ص. میمی } عدل،
عدالت، حقانیت، ظلم و جور
ضدی: اجرای معدلت اتمک؛
معدلت سنیه به موافق حرکت؛
باب معدلت = عدالت قیوسی،
اصحاب مراجعته مقتضای عدالتی
ایفا ایدن محل.

مُعْدَن { س. عر. ج. معادن.
} { «عربیده طوغریسی دالک
کسرله در. ۱. طوبراغک ایچندن
چقان و ایدیلوب دوکلکه یا
ایصیدیلوب دوگلکه مختلف
اشکاله کیروب آلات و ادوات
مختلفه اعمالنه یارایان اجسام
متنوعه نك بهری: دمبر، باقیر،
قلای، قورشون، کومش، آلتین
اک معروف معدنلردندر؛ معادنک
کشفندن اول انسانلر چوق زحمتی

بر عمر سورلردی. ۲. کیم.
نشوونمایی اولیان جسم، جوهر.
۳. بر معدنک ویا بر نوع طاش
وطوبراق و سائره نك بولندی
وچیقیدی محل، معدن فلزاتی
حازی پر، اوجاق، کان: اورال
طاغلرنده کومش و آلتین
معدنلری وارددر؛ مرمر، آلچی،
کومور معدنی؛ اوراده اسکیدن
ایشلش بر معدن وارددر. ۴.
آلتین و کومشک غیری اولان
معدن بسیط ویا مرکب: کومش
دکل معدندر. ۵. معدن یاخود
اسکی معدن: خاص پورسلان
و فغفوری معمولاتی: چین،
صاقونیه معدنلری؛ اونده
چوق اسکی معدنلر وارددر. ۶.
مح. بر خصلت و فضیلتک منبع
و مصدري حکمنده اولان ذات،
اوخصلت و فضیلتله متصف آدم،
کان: اول معدن علم و حکمت ایدی.
۲. کندیسنده چوق دکرلی
شی. بولنان، دینه، خزینه:
حریف معدن؛ بوکتخانه
دکل معدن. = ص. تر. ۱.
معدندن معمول: معدن طباق.
۲. کومش و آلتینک غیری
اوله رق بسیط ویا مرکب بر
معدندن یابلش: معدن مدالیه. ||
کیم. شبه معدن = معادنک خاصه.
لرینی جامع اولقیزین کیمیاچه
معادنله ملحق بعض اجسام
بسیطه، فر. Métaloïde. ||
علم المعادن = معدنلرک انواع
واجناس و احوالندن بحث ایدن
علم که علم الارضله و کیمیا ایله

مناسبتی وارد در فر. Minéra-
logie. || اعمال المعادن = معدنك
ایشانلسی علم و صنعتی، فر.
Métalurgie. || معدن صوبی =
ایچنده طبیعی اوله رق منحل بر
معدن بولنان صو. || معدن
کوموری = پک اسکی زمانلردن
طوپراغک آلتنده قالوب یانار بر
یاغلی طاش حالنه کچمش اولان
اشجار و نباتات بوتون اورمانلردن
عبارت سیاه ماده معلومه که
تخنین ایچون قوللانیلیر.

معدنچی { س. بردن معدن
چیقاران، بر معدن
اوجاغنی ایشنین ویا بو ایشلرده
استخدام اولنان آدم.

معدنچیلک { س. بردن معدن
چیقاران و بر معدن
اوجاغنی ایشلین یاخود معدن
ایشلرنده استخدام اولنان آدمک
صنعتی و حال وصفی: معدنچیلک
زور بر صنعتدر.

معدنی { ص. عر. ن: معدنیه.
۱. معدنه منسوب و متعلق
ویا معدندن معمول: جسم معدنی؛
مواد معدنیه. ۲. علم المعادن
منسوب و متعلق: کتب معدنیه؛
معلومات معدنیه. = سذ.
عر. ج: معدنیون = علم المعادنله
اشتغال ایدن آدم، علم المعادن
طالی: معدنیونک قولجه.

معدنیات { سذ. ج. عر. معدنه
متعلق ویا معدن
قیلندن شیلر، نشوونمائی اولیان
اجسام، جمادات.

معدود { ص. عر. ن: معدوده.
{ «عد» دن سذ. ۱.
صایلش، صایلی، صایسی معلوم،
شمرده: مسکوکات معدوده.

۲. محدود، معین، منحصر:
تجارتک فائده لری معدود دکلدرد.
۳. برجس عدادینه داخل، بر
درلو عد و اعتبار اولنان:
آتیمون معدندن معدوددر. ||
نامعدود { ودها طوغریسی:
غیر معدود { صایسز، صایلان،
حسابسز، لایعد، چوق.

معدودات { سذ. ج. عر. سذ.
بمورطه کبی صائی
ایله آلنوب صایتیلان شیلر.

معدوم { ص. عر. ن: معدومه.
{ «عدم» دن سذ. یوق
اولان، موجود اولیان: معدوم
برشیئی طلب ایتمک عبثدر. —
تاریخ طبیعی اصطلاحات جدیده
سند ۸ ادات یونانیه سنی ترجمده
قوللانیشدر: معدوم الثمار =
acarpe، معدوم الرأس = acé-
phale کبی.

معدومیت { سذ. عر. ن: لغت
{ مولده { یوقلق، یوق
اوله: عنقائک معدومیتی. —
ینه تاریخ طبیعی اصطلاحاننده
مصدوریت معناسیله برابر ۸ ادات
یونانیه سنی ترجمه یارار:
معدومیه الرأس = acéphalie
کبی.

معدوی { ص. عر. ن: معدویه.
۱. معدویه منسوب و
متعلق: وجع معدوی؛ امراض
معدویه. ۲. معدویه ایچون فائده لی.

معدیه { سذ. عر. انسانده و حیوا.
{ ناته ما کولاتی هضم
ایدوب باغر صاقلره دوکن عضو
داخلی که کوکس ایله قارن آره.
سند و اتمدر، قورصاق. || ط.
التهاب معدیه، الم معدیه، توسع
معدیه وسائر = معدیه عارض

امراض مختلفه.
مُعَذِّب { ص. عر. ن: معذبیه.
{ «عذاب» دن سذ. تفعیل
عذاب ایچنده بولنان، اذیت
چکن، چوق صیقندی کورن:
بوزوق یولده آره ایچنده انسان
معذب اولور. { عرییده اولدینی
کبی مجازات کورمش معناسیله
لسانمزده قوللاناز.

مُعَذِّب { ص. عر. ن: معذبیه.
{ «عذاب» دن سذ. تفعیل
۱. عذاب واذیت ویرن. ن. ۲.
برخی بر صورتله راحتسز ایتمکی
سون ایلشن، موزب.

مُعَذِّرَت { سذ. عر. ج: معاذر.
{ «عذر» دن سذ. میمی.
— ذالک فحیله استعمالی غلطدر
۱. بر قصور و قباحتک وقوعنه
سببیت ویرن حال غیر اختیاری،
عذر: معذرتی وارددر؛ بیان
معذرت ابتدی. ۲. عذر دیلمه،
اسباب تجیره در میان ایدهرک
عفو ایستمه، اعتذار: معذرته
لزوم یوقدر.

مُعَذَّر { ص. عر. ن: معذوره.
{ «عذر» دن سذ. عذری
اولان، بر قصور و قباحت ایقاعنه
سبب مجبری اولان، وظیفه سنی
ایفا ایتمه سنه بر مانع شرعیسی
اولان، عذری قبول اولنان:
زیارتکزه کلک ایستوردی اما
معذوردر؛ اونی معذور طوتکر؛
بن سزی معذور کوربورم.

مُعَذَّرِیت { سذ. عر. معذور
{ اولانک حالی، عذر:
در میان ایتدیکی معذوریت مقبول
دکلدرد.

مُعَرَّ { یا عری. ص. عر. { «عری»
{ دن سذ. تفعیل. ۱. چیلای،
صویلش ۲. عاری، خالی،

تهی، بوش، مبرا: علم و تربیه دن
معرا بر آدم.

مِعْرَاج { سذ. عر. ج. معارج.
{ «عروج» دن سذ. ۱.
حقیقه حق، یوکسله جک بر، زردبان.
ن. ۲. کوکه چیقمه، عروج:
معراج النبی = نبی ذی شان
(صلم) افندمزک سمایه عروجلری؛
لیله معراج = معراج النبی
کجهسی.

مِعْرَاجنامه { سذ. فا. معراج نبی
{ (صلم) حقنده
یازلش قصیده و منظومه.

مُعْرَب { ص. عر. ن: معربه.
{ «عرب» دن سذ. افعال
لسان عربی فصیحک خاصه سی
اولان اعرابی قبول ایدن،
آخری اعراب فائده سنجه تحول
ایدن (کله)، مبنی مقابلی:
اسم معرب.

مُعْرَب { سذ. عر. { «عرب» دن
{ سذ. افعال { مشهور بر
کتابک اعرابی بیان ایدن کتاب:
معرب قرآن.

مُعْرَب { ص. عر. ن: معربه.
{ «عرب» دن سذ. تفعیل
عربلشمش، تعریب اولنش،
عن اصل عربی دکل ایکن بعده
بو حالی پیدا ایتمش اولان:
فارسیدن معرب بر لغت.
{ انسائلر حقنده متعرب و مستعرب
قوللانیلیر. }

مُعْرَض { سذ. عر. { «عرض»
{ دن سذ. — رانک فحیله
غلطدر { بر شیئک کورندیکی
وظهور ایتدیکی یاخود عرض
وانها اولندینی محل، مقام:
معرض عتابه = عتاب مقامنده؛

معرض تشکرده = مقام تشکر
ده، تشکر مقصدیله.

مُعْرِف { ص. عر. ن: معرفه.
{ «عرفان» دن سذ.
تفعیل { ۱. بیلدک، بللی، معلوم،
معروف. ن. ۲. د. { نحو عرییده
حرف تعریبی اولان، معین
و محدود بر شیئه دلالت ایدن،
منکر مقابلی: موصوف معرف
اولورسه صفتکده معرف
اوله سی اقتضایدر.

مُعْرِف { ص. عر. ن: معرفه.
{ «عرفان» دن سذ.
تفعیل { تعریف و تحدید و تعیین
ایدن: اوصاف و احوال اولیابی
معرف بر کتاب.

مُعْرِفَت { سذ. عر. ج: معارف.
{ «عرفان» دن سذ.
میمی { ۱. بیلمه، علم، دانش.
۲. هنر، مهارت، استادلی،
صنعت: بر معرفتدر هر کسک
یا به جنی ایش دکلدرد. ۳. تر.
عو. هنر و صنعتله یا بلش بر

اصول و ترتیب: بو ما کینه نک،
بو آنلک بر معرفتی وارددر. ۴.
غریب اوضاع و حرکات، تحفلی:
بر طاقم معرفتدر یا پیوردی. ۵.
واسطه، توسط: ایستدیککر
کتابلر اما تنجی معرفتله کوندرد.
یلیور. = ج. علوم و فنون،
تحصیل ایله اکتساب اولنان
معارف: تحصیل معارف؛ نشر
معارف. || معارف عمومیه،
وساده جه معارف = علوم و فنونک
نشر و تعمیم و ترقیسنه و مکاتب
وسائر مؤسسات علمییه نظارت
ایدن دائره رسمیه: معارف

نظارتی، مجلی؛ مجلس کبیر
معارف.

مَعْرِفَت { ص. ۱. هنر و معرفت
{ صاحبی، هنرور: چوق
معرفتلی آدمدر. ۲. هنر
و معرفتله یا بلش، هنرلی، مصنع:
پک معرفتلی بر ما کینه ایجاد
ایتدی.

مَعْرِفَه { سذ. ص. عر. { «معرفت»
{ ایله برافت اولدینی حالده
لسانمزده استعمالی آیرلشدر. {
د. { نحو عرییده { حرف تعریفله
ویادیکر صورتله مدلولی تعیین
و تخصیص اولنش اسم اطلاق
اولنور. مقابلی نکره.

مَعْرِق { ص. عر. ن: معرفه.
{ «عرق» دن سذ. تفعیل
ط. نرلن، ترکترین (علاج
وسائر).

مَعْرَکَه { سذ. عر. ج: معارک.
{ «عراک» دن سذ. میدان
حرب، جنگ موقعی.

مَعْرُوض { ص. عر. ن: معروضه.
{ «عرض» دن سذ.
۱. برشیئک قارشینده بولنان،
برشیئه قارشسی سپر و حائل اولیان:
بو او کونشه معروضدر؛ روز.
کاره معروض؛ عمومک انتظار
استهزاسنه معروض بر آقور. ۲.
سرلش، سرکی حالنده، انظار تماشا
اوکنه موضوع: او اشیا اوج
آی سرکیده معروض قالدی.
۳. بر بیوک ذاتک حضورینه
چیقاریلان، عرض و تقدیم قلنان:
هدایه معروضه؛ اوراق معروضه.
۴. بر بیوک ذات ویا مقام
وهیئته عرض و انبیا و افاده
اولنان: تفصیلات معروضه؛

فلان طرفندن معروض کیفیت .
 ه. یوقاریده عرض و بیان
 اولنان، مذکور، سالف العرض :
 احوال معروضه دن طولانی .
 || اذ. معروض چا کرانه مدر،
 معروض بندکانه مدر، معروض
 داعیانه مدر، معروض چا کر-
 کمینه لیدرکه = عرض حالک و مقام
 صادرته بولنان و یا بولنش
 اولان ذواته تقدیم قلنان محرات
 رسمیته و غیر رسمی اوله رق
 کوچکنن بیوکه تقدیم قلنان
 عریضه لک باشنه یازلسی معتاد
 تعبیر . || المعروض = بو دخی
 اقران پیننده قولانیلیر .

معروضات { ش. ج. ع. }
 { قد. معروضه بو
 مقامده قولاناز } ۱. بیوک
 ذات و یا مقامه عرض و انیا اولنان
 مواد : معروضاتک نظراعتیابه
 آلتیسی رجا ایدرم . ۲. بر مقام
 عالی به و بالخاصه عتبه سنیه جناب
 ملوکانه به تقدیم اولنان اوراق
 و محرات : هر کونکی معروضاتک
 بر خلاصه دفتری تنظیم
 ایدیلیر .

معروف { ص. ع. : معروفه .
 { عرفان دن سمف. }
 ۱. بیلن، معلوم : کره ارضک
 اسکیدن معروف جهتری . ۲.
 شهرتلی، مشهور، متعارف،
 هر کسک بیلدیکی : کنیدیسی
 معروف آدمدر . ۳. شریعتک
 امر ایتدیکی، شرعاً مقبول
 و مستحسن اولان : امر بالمعروف
 نهی عن المنکر = اوامر و نواهی
 شرعیته خلقه تبانی .

اتخاذ ایتدیکی محل .
 { ص. ع. : بال ایله تربیه
 معسل { اولنش، بالی : ماء معسل .
 معشار { سن. ع. : اوندی بر عشر .
 { سن. ع. : معاشر .
 { «عشرة» سم. } برلکده
 یاشار انسانلر جماعتی، گروه،
 جمعیت .
 { ص. ع. : معاشره .
 { «عشر» دن سمف. } تغیل
 اون جزندن مرکب و یا اون
 قسمه منقسم، اونلی، اولنق. =
 سن. ع. : اون ضلعی وزاویه سی
 اولان شکل .

معشر { سن. ع. : «عشر» دن
 { سن. ع. : معشر
 محصولاتک عشری آلان،
 اوندی لقمی .
 { ص. ع. : معشوقه .
 { «عشق» دن سمف. }
 عشق و علاقه ایله سویلن، سوکیلی،
 علاقه کرده .
 { سن. ع. : معشوقتی
 { عشق و علاقه ایله
 سویلن شخصک حالی .

معصوم { ص. ع. : معصومه .
 { «عصمة» دن سمف. }
 کناهدن بری، صوجسز، بیکنه :
 اونک معصوم اولدیغنی وجدانم
 تصدیق ایدیور. = سن. ع.
 کناه و قباحندن بری اولان
 کوچک چوجق : او معصومه
 اورمایک کناهدر .

معصوملق { س. و :
 { سن. ع. : کناه
 معصومیت { وقباحندن بری
 اوله : معصومیتی تبین ایتدی .

ویرن، اعطا ایدن. ذ.
 { سن. ع. : بر شینک اک
 معظم { بیوک قسمی، باشلیجه
 جهتی .
 { ص. ع. : معظمه .
 { «عظم» دن سمف. } تغیل
 ۱. بیوک، ایری، جسم : بربناء
 معظم . ۲. تعظیملی، مکرم،
 مجل : دستور معظم . ۳. آغر،
 اهیتملی : امور معظمه .

معظمت { سن. ج. ع. : بیوک
 { «عظم» دن سمف. } تغیل
 مهمه : معظمت امورله اوغراشق.
 { ص. ع. : معفوه .
 { «عفو» دن سمف. } عفو
 اولنش، عفو و صفحه مظهر :
 کوچکک قباحتری بیوککک
 عندنده معفودر .

معقود { ص. ع. : معقوده .
 { «عقد» دن سمف. } باغلی،
 باغلاشمش، دوکولشمش، عقدده لی.
 { ص. ع. : معقوله .
 { «عقل» دن سمف. } ۱.
 عقله موافق، عقله قریب، عقلک
 قبول ایتدیکی : دیدیککز شیء
 معقول دکلدن . ۲. عقل ایله بیلنیر،
 عقلا اثبات اولان، عقلی، منقول
 مقابلی : علوم معقوله و منقوله .
 ۳. اولدقچه عقلی، سوزی عقله
 مقارن : معقول بر آدمدر .

معقولات { سن. ج. ع. : عقل
 { ایله بیلنیر و نقله
 مستند اولیان مسائل و علوم
 و مباحث : معقولانده بد طولی
 صاحی اولوب منقولانله توغلی
 یوقدر .
 { سن. ع. : عقله قریب
 معقولیت { و عقل ایله متفهم
 مختصر [زمان جاعلیتده مشهر
 آثار اولان کعبه شریفه به

معطی { ص. ع. : معطیه .
 { «عطا» دن سمف. } افعال

آصلق شرفنه مظهر اولان
قصيده : امرء القيسك معلقه سي؛
معلقات سبع = بو شرفي احراز
ایتمش اولان یدی قصیده
مشهوره .

معَلَّلٌ { ص. عر. ذ. : معالاه. } «علة» ذن
{ سفة. تفعليل [علتی، سببی. ذ.]
ورس { سنذ. عر. ج. : معلین. } «علم»
مَعْلَمٌ { دن سفة. تفعلیل [۱. برشی
اوکره دن، تعلیم ایدن، تعلیمیجی :
عسکر معلمی. ۲. درس ویرن،
علم او قودان، مدرس، خواجه :
مکتب معلمی؛ معلین معاشانی.
|| دار المعلمین = معلم بیتشدر مرکه
مخصوص مکتب.

وَعَلَّمَ مَعْلَمٌ (ص. عر. ذ. معله. «علم» ذن
مَعْلَمٌ سَمْعٌ [تفعيل] تعليم او انش،
تعليم او كَرَنَش، تعليلي : معلم
عسكر.

مُعَلِّك } س. معلم صفت و وظیفه سی،
خواجہ فی : فلان مکتبہ
معلّم ابدیور .

مُعَلِّمِ { ش. ع. ج : معلمات .
درس ویرن قادیں ، قادیں
خواجہ : رشیدیہ انات معلمہ سی . ||
دارالمعلمات = معلمہ یتشدر مکہ
مخصوص مکتب .

معین { ص. عر. ۱: معنیه. } «اعلان»
 (دن سف. افعال) اعلان
 ایدن، بیلدیرن.

مَعْلُول } ص ع ر . ن : معلوله .
 (« علة » دن سغه . —
 عربیدهده مستعمل ایسهده، فعلی
 لازم اولدیغندن ، علیل دیمک
 دهاطوغریدر، آتجق بین العوام
 علیل کور معناسیله قوللانیلیور .
 بر علتی اولان، علت صاحی،

خسته، سقط، کونوروم: معلول
بر آدم.

مَعْلُومَاتٌ { سبْ : عر . علتي اوله ،
خستلق ، سقطلق ،
كوتور وملك : معلوق تين
ايدنل عسكر لكدن مستندار .
معلوم { ص . عر . ث : معلومه .
« علم » دن صف . } بيان ،
يملئش ، اوكر نئش : اونك حالى
بزجه معلومدر ؛ معلومكر اولسون ؛
كره ارضك اسكيدين معلوم

اولان جهنری . ۲ . فعل
 متعدنك ايكي صورتدن بری که
 فاعلی اعتباریله در، فعل معلوم،
 بناء معلوم : یازمق، ییلنك کبی.
 دیگر صورتنه مجهول دیرلر :
 یازلمق، ییلنمك کبی. = ح. بللی،
 ویله، شهبه سز . (جوایده
 نولالانایر .)

لومات } سٹ. ج. عمر. ۱.
بیلن شیلر، اوکر نیش
عقیقتلر، علوم مکتسبه : او
آدمک جوق معلوماتی واردر؛
معلومات واسعه صاحبی . ۲.
بیلن، خبر، وقوف : بو بابده
معلوماتیم یوقدر؛ فلانده معلومات
برکز.

و ماتی } ص. علم و هنر صاحبی،
اهل و قوفدن، چوق
بیئر بیلیر : کندیسی معلوماتی
ذمدر .

وَمِيتَ } سَمَ: عَرَبِيَّةً وَ
اَوْ كَرْنَشِ اَوَّلَانِ شَيْءِ
الِ وَ صَفَتِي ، مَعْلُومِ اَوَّلِهِ :
سَرِيقَانِكَ اَسْكِيْدَن مَعْلُومِيَّتِي
مَكْرَنْدَه بُولَانَلِر .

ص. عر. با : معلا.

معما } یا معمی . سذ . عر .
 { «عمی» دن سذ ، تفعل [۱ .

معنایی کبزی و کوج آ کلاشیلیر
سوز و یا شکل و سائر، بیلجیه،
یا کلجاج. (اصطلاح ادیبده
لغزدن فرق اولوب باشلیجه بر
اسمه دلالت ایدن سوز و یا
مصراع ویتته اطلاق اولنور.)
۲. مح. آ کلاشلار، سر، مغلق،
حلی مشکل، مشوش شی: او
برمعمادر.

معمار { سنه. ص. عر. [«عمران» دن]
اینه انشاسنه ریاست و
نظارت ایدن و ترتیب و تقسیمی
یایان مهندس، قافله : معمارستان.

معماریق } س. معمار فن و صنعت
و مشغولیتی، فن معمار.
ری : معمار لقدمه مهارتی وارد.

معماری { حصہ ۱: معماریہ
معماریہ

متعلق : ذراع معماری؛ معلومات
معماریه . || فن معماری =
معماری علم وفنی . || اصول
معماریه = معمار لک صور مختلفه.
سی، فر . Style .

معماریه } ش. عرب. معمارلق حق،
بر بنا انشا سیچون
معماره ویریلن حق.

معمر } ص. عمر. ذ: معمره.
 { «عمر» دن سمف. تفعلیل
 یاشایان، برحیات اولان: چوق
 وقت معمر اولدی؛ الله سزی
 معمر ایلیه.

معمور { ص. عمر. ذ: معموره.
[«عمران» دن سمف.] ۱.
خراب اولمیان، آبادان: معمور
برخانه، محله، شهر. ۲. ایشلمش،
زرع اولمش، معطل اولمیان:

اراضیء معمرہ۔ ۳۔ اہالیسی
اولان، ایصلی، مسکون: بلاد
معمرہ؛ اوروانک ہر طرف
معمر در۔ || درت باشی معمرہ =
مکمل۔

معموره } ش. عر. ۱. مسكون
و كوزل ايشلش
ملكت : آفريقا نك ساحل عر.
پيسنده بر معموره واردر. ۲.
شهر ، قصبه ، بلده : معموره
موصل .

معموریت { سٹ. عمر. مسكون
و كوزل ايشلمش محاك
حالى، عمران : معموريت بلاد؛
وقتيه عراقك معموريتى فوق.
العاده ابدى .

عمول { ص. عمر. ا : معموله .
[« عمل » دن سمة] ۱ .

یابش، ایشنش: یوگدن معمول
قاش؛ سرگردن معمول هیکل.
۲. د. [نحو عرییده] بر حاملک
تأثیرله بر درلو اعراب قبول
ایش اولان (کله)، حامل
مقابل: بزید تعبیرنده (ب)
حامل و (زد) معمولدر. =

سند. عر. ج: معمولات. ۱.
بر صنعتك و یا بر فابریقهك
وجوده كتیر دیکي ایش، محصول:
شام معمولاتی، فابریقه معمولاتی.
۲. د. بر حاملك تأثیر یله بر کونه
اعراب قبول ایتش کله لر:
معمولات بانی.

سنہ ۱۸۵۷ء

مما } یا معنی سنڌ. عرب. ج :
معانی. [«عنی» دن مض.
میی ۱. مدلول، مفہوم، بر
کلمہ و با کلامک افادہ استدک،

ثی : بولکہ نیک، بویکتک معناسنی
 آکلاہ مدم : معنای حقیقی ؛
 معنای مجازی. ۲. ایچ، باطن،
 لب، روح، صورت و قابلک
 غیر، غیر جسمانی حال. ۳.
 رؤیا، دوش : عالم معنادہ کوردی.
 ۴. مجب سبب معقول : بونی
 بویلہ پائندہ معنای یوقدر ؛ بو
 وقتدہ قاتوب کیتدہ نہ معنای
 وارددر ؟ = چہ یا : معانی.

معناً { یاخود معنی: ح. عر. ۱.
مفهوم و مدلول جتبله،
معناجه، مال اعتباریه: لفظاً
اوقدر دکلسهده معناً یک کوزل
بر بیت. ۲. طولایسیله، ضمناً،
طوغریدن و آچیقندن اولیه رق:
معناً بزه طوقققی ایستدی.

معناساز } ۱. ماک و مدلولی
اولیان، هیچ بر شیشه
دلالت ایتمین: معناساز بر لفظ.
۲. سبب معقولی اولیان، سببیز،
مناسبتر: بو زیارتی معناساز
کور یورم.

معنای } ۱. مال و مدلولی
اولان : معنای لفظ .
۲. مدلولی کوزل و دریک او .
لان : معنای بیت . ۳. ضمناً بر
شیئہ دلالات ایدن ، بر رمز
و اشارتی متضمن : معنای سوز ؛
معنای بر ناقش .

عَنْبَرٌ } ص. عر. ث: معنبره .
[«عَنْبَرٌ دَن سَمْعَةٍ . دَحْرَجَ]
عَنْبَر سَوْرَمَشْ ، عَنْبَر قَارِشْدِيرَمَشْ ،
عَنْبَر قَوَقُولِي ، كَوَزَل قَوَقُولِي .

معاند } ص. معاند یرینه قوللا -
 نیلورسه ده، بوماده تغعیل
 یابندن کمدیکندن، غلطدر. نا :
 معاند .

معنون { ص. عر. ث: معنونه.
[« عنوان » دن سمة.
جهور] عنوانی، بر عنوانی
اولان: فلان عنوانه
بر مقاله، بر رساله.

معنوی { ص. عربی : معنویہ .
(« معنی » دن سمجھ) ۱ .
معنا و مدلولہ منسوب و متعلق :
نکات معنویہ ؛ تزیینات لفظیہ
و معنویہ . ۲ . صوری و ظاہری
اولیایں ، باطن و روحہ منسوب
و متعلق ، باطنی ، روحانی ، غیر
جسمانی ، غیر مادی : مادی
و معنوی استفادہ ؛ اعزہ کرامت
امداد معنویسی ؛ اجر معنوی ؛
ولد معنوی = برکیتہ نک تحت
تربیہ سندنہ بولنوب کندیسنہ
اولاد معاملہ سی ایدین ، جان
اولادی .

معنى { سذ. عر. لا : معنا .

معنیدار { ص. فا. معنای، مفهوم
و مالی = کوزل،
مضمونی، معنای اہمیتی: معنیدار
= کوزل.

معوج } ص . ع . ث : معوجه .
[«عوج» دن سغه تفهیل]
اکر بادش ، اگری ، کمرلی ،
بوکش . || سطح معوج = انکبه لی
سطح .

معوذتین { - ش . ت . ع . } [فد .
مستعمل دکلدر .] « قل اعوذ
برب الناس » ایله « قل اعوذ برب
الفلق » - سورۃ شریفه لری .

معونات } سہ عربی «عون» دن
مص. مبی ۱. باردیم،
امداد، عون. ۲. رزق، آرزق،
قوت، لوازم : سفر معونی .
۳. حق، مصارف .

ثروتہ مغرور اولیاملی . ۳ .

تفخر ایدن، متفخر، متکبر،
متعظم: يك مغرور آدمدر.

مغروراً { ص. ع. ۱۰. گوگنهرك،
اعتماد واستناد ایده.

رك: لطف و مرحمتكزه مغروراً
بو ايشه تشبث ایتدم. ۲.
آلدانهرق، آلدانوب واهی بر
شیتنه استناد واعتماد ایدهرك:
ثروتنه مغروراً پرواسر سويلر.

مغرورانہ { ص. ع. ۱۰. فا. آلدانوب
نوب گوگنلیه جك

بر شیتنه گوگنهرك، واهی بر
شیتنه استناد ایدهرك. ۲. غرور
وكبر وعظمتله: مغرورانہ حركت:
مغرورانہ سويلور.

مغرور لائق { ص. ع. ۱۰. فل بر شیتنه گو-
گنهرك كبر و غرور

ایتك، تفخر ایتك: جسارتيله
مغرور لانیور: دنیا ماليله
مغرور لاتیاملی.

مغرور لقی { ص. ع. ۱۰. و:

مغروریت { ص. ع. ۱۰. بر
شیتنه كوكنوب

آلدانه. ۲. تفخر، كبر، عظمت.

مغروس { ص. ع. ۱۰. مغروسه.
«غرس» دن سغه.

دیكلمش، غرس اولغش: اشجار
مغروسه.

مغروق { ص. ع. ۱۰. مغروقه.
ج: مغروقین. «غرق»

دن سغه. صوده بوغلمش، صویه
باتوب بوغلمش، غرق اولمش،

غریق: شخص مغروق: افراد
مغروقه: مغروقیك عددی.

مغز { ص. ع. ۱۰. بین، دماغ. ۲.
ایلك، مغ. ۳. ایچ، لب،
اوز. ۴. عقل. ۱۱. بی مغز =

بینسر، عقلسر. ۱۱. سبکمز =
خفیف بینلی، خفیف العقل،
نتایج اموری دوشونمین. ج:
سبکمزان.

مغزل { ص. ع. ۱۰. «غزل» دن
اسم آلت ایلیك اکره.

جك آلت، ایگی، ایك.
مغزلی { ص. ع. ۱۰. مغزلیه.
ایگی شكندنه: مغزلی

الشكل.

مغسل { ص. ع. ۱۰. «غسل» دن
اسم آلت اولوری ییقادقلری

محل.

مغسل { ص. ع. ۱۰. «غسل» دن
اسم آلت ط. بر شیء

ییقامفه وبانیو ایتك مخصوص
آلت وقاب: مغسل العین.

مغشوش { ص. ع. ۱۰. مغشوشه.
«غش» دن سغه.

خالص وصافی اولیان، قاریشیق،
مخلوط، حیللی. ۱۱. سکه مغشوشه =

آز كوش قاریشیدرلمش باقر
آچه، متالیک وسائره.

مغضب { ص. ع. ۱۰. مغضبه.
«غضب» دن سغه.

افعال قیزدیران، حد تلندیرن،
غضبه کتیرن. ۱۰.

مغضوب علیه { ص. ع. ۱۰. مغضوب علیه.
ج: مغضوب علیهم. برینك غضبنه

اوغرامش، کندیسنه غضب
اولنان، غضب الهییه دوجار.

«غضبلی و غضبناك» معناسيله يالكز
«مغضوب» استعمالی غلطدر.

مغطس { ص. ع. ۱۰. مغاطس.
«مغطس» دن اسم آلت

ط بعض عضورلك بانویادله سنه
مغطس العین.

مغفر { ص. ع. ۱۰. حرب زماننده
باشه کیلین دمیر طاس،
طوغولنهك كوچکی.

مغفرت { ص. ع. ۱۰. «غفران» دن
مص. میمی جناب حقهك

عبادك كناهلرینی عفو یورمه سی،
یاركفه، رحمت: جناب حقدن

استدعای مغفرت ایتك.
مغفیری { ص. ع. ۱۰. مغفیریه.
نبا. طوغولنه شكندنه

اولان: مغفیری الشكل.

مغفل { ص. ع. ۱۰. مغفله.
«غفل» دن سغه. افعال

اغفال ایدن، آلدادوب غفلتنده
براقان.

مغفل { ص. ع. ۱۰. مغفله.
«غفل» دن سغه. افعال

اغفال اولغش، آلدادیلوب
غفلتنده براغلمش.

مغفور { ص. ع. ۱۰. مغفوره.
«غفران» دن سغه. —

مغفورله ده فصحدر مغفرت
الهیه نائل اولان ویا نائل

اوله سی آرزو و دعا اولنان،
مرحوم: خواجه مغفور: مرحوم

ومغفورله.

مغفور له { ص. ع. ۱۰. مغفور.
لها. با: مغفور.

مغل { ص. ع. ۱۰. مغلستان. با: مغول
وسائره.

مغلطه { ص. ع. ۱۰. «غلط» دن
محضا خصمی یا ككوتوب

شاشیرتمق ایچون ایراد اولنان
واهی مسئله، بوش لقردی:

مغلطه دن عبارت بر طاق سوزلر.
مغلق { ص. ع. ۱۰. مغلقه.
«غلق» دن سغه. افعال

۱. قبالی، کلیدی. ۲. مج.

مغوم { ص. ع. ۱۰. مغومه.
«غم» دن سغه. ۱.

شملی، مكد، تاسلی، محزون،
حزین: کندیسینی يك مغوم

کوردم. ۲. قبالی، بولوطلی:
مغوم بر هوا.

مغومیت { ص. ع. ۱۰. مكد
ومحزون اوله. ۲.

هوانك قبالی و بولوطلی اولمی.
مغزی { ص. ع. ۱۰. «مغز» دن سغه.

مغزیوم { ص. ع. ۱۰. «مغز» دن سغه.
کیم. بر جسم بسیط

معدنی.

مغولی { ص. ع. ۱۰. «مغول» دن سغه.
قالین یابراقلی و ابری

چیچكی معروف بر آجاکه سوس
ایچون باغچه لرده یتیشدیریلیر.

مغی { ص. ع. ۱۰. مغیه.
«غنا» دن سغه. افعال

غنا ورن، باشقه شیء احتیاج
براقیان: معلومات مغیه.

مغی { ص. ع. ۱۰. مغیه.
«غنا» دن سغه. افعال

سویلین، شرقی، خواننده.

مغول { ص. ع. ۱۰. چینك شمالندهكی
واسع چوللرده جولان

ایدر کوچیه بر قوم افرادندن
آدم: مغولرك اخلاق: مغول

لسانی.

مغولجه { ص. ع. ۱۰. مغول قومنه مخصوص
ویا منسوب و متعلق

یاخود مغول لساننده اولان:
مغولجه سوز، یاشایش، یازی.

مغول لساننده ویا
مغولرك طرز و اصولنه كوره:

مغولجه سونلك، یازمق، یاشا.
مق. = س مغول لسانی:

مغولجه السنه تورانیه دندر.
مغولستان { ص. ع. ۱۰. مغول
قومك مسكنی و

جولانكاهی اولان مملكت
واسعه كه چینك قم شمالیسی

تشکیل ایدور. وقيله (خطا)
دخی دیرلردی.

مغیبات { ص. ع. ۱۰. «غیب» دن
سغه. تغیل. — مغردی

لسانزده قولانغاز { ص. ع. ۱۰. کیزی
و کورنر شیلر، لدنیات.

مغیث { ص. ع. ۱۰. مغیثه.
«غیث» دن سغه. افعال

یاردیمه یتیشن، یاردیمچی، معین. ۱۰.

مغیر { ص. ع. ۱۰. مغیره. «غیر» دن
سغه. تغیل. دیکشدرلمش،

تغیر و تبدیل ایدلمش. «مغیر»
دها مستعملدر.

مغیلان { ص. ع. ۱۰. جوله یتیشیر بر
جنس دیککنلی جالی،

دوه دیکنی.

مفتاح { ص. ع. ۱۰. مفتاح. ج. ع. ۱۰. فدا:
مفتاح. با: مفتاح.

مفاخر { ص. ع. ۱۰. مفتخر. ج. ع. ۱۰. فدا:
مفتخر. با: مفتخر.

مفاخر { ص. ع. ۱۰. مفتخره.
«مفخر» دن سغه. مفاعله

مفاخرت ایدن، اقرانته تفوق
ایتكه چالیشهرق تفخر ایدن.

مفاخرت { ص. ع. ۱۰. «مفخر» دن
مص. مفاعله کندی

فضائی صاهر ققرانته تفوق
ایتكه چالیشه، باشقه لرینه قارشى

تفخر ایته.
مقاد { ص. ع. ۱۰. «مقد» دن سغه.
افعال. — میك تغیله

استعمالی غلطدر افاده واقفام
اولنان شیء، مآل، مفهوم:

۴. بر عبادتی ترکیب ایدن کلمات
هربری. ۵. هربری کنندی باشنه
بر دوا اولان وادویه بسیطه دن
معدود اولان نباتات طیه
و بونلردن باحث کتاب: مفردات
طب: ابن بیطارک مشهور مفرداتی.
مفروز { ص. عر. ن: مفروزه.
مفروز { «فرز» دن سمف. [بر
طوبدن آیرلش، بولنش. [مفروز
کبی.]
مفروش { ص. عر. ن: مفروشه.
مفروش { «فرش» دن سمف.]
دوشمنش، دوشه: مفروش
اوطه: چاقیل ایله مفروش محل.
مفروشات { س. عر. ن: دوشه،
او دوشته که بارایان
شیئر، اثاث بیتیه: بر بنایه
صرف اولنان آنچه نك نصفی
مقداری مفروشاته کیدر؛
صالون مفروشاتی.
مفروشه { س. اوطه لقی معناسیله
عربی دکلدرد.
مفروض { ص. عر. ن: مفروضه.
مفروض { «فرض» دن سمف.]
فرض قیلندن اولان، واجب،
لا بد، اجراسی الزم: ادعیه
مفروضه.
مفروق { ص. عر. ن: مفروقه.
مفروق { «فرق» دن سمف.]
آیرلش، آیری، آریه باشقه
برشی کیرمش، مقرون مقابلی. ||
د. [صرف عربیده] لفیف
مفروق = حروف اصلیه سنندن
ایکیسی حرف علت اولوب آنجق
آره لرنده حرف صحیح بولنان،
مقابلی: لفیف مقرون.
مفسد { ص. عر. ن: مفسده.
مفسد { «فساد» دن سمف. [افعال]
۱. بوزان، فنا لاشدیران:
مفسد معده = معده بی بوزان.
۲. فساد القا ایدن، نفاق قویان.

مفسدت { س. عر. ن: مفساد.
مفسدت { «فساد» دن سمف.]
میی. ۱. بوزوقلق، فساقی.
۲. قاریشدیرمه، الفات، اغوا،
آز دیرمه، منافق، فساد:
شیطان لعین بر آن مفسد تدن
خالی اولماز.
مفسر { ص. عر. ن: مفسره.
مفسر { «فسر» دن سمف. [تفعیل]
قبالی و مختصر بر شیئی ایضاح
و تفصیل ایدوب مال و مقصدینی
آچیقه چیقاران: عبارات مفسره؛
بوکلای مفسر بر طاقم تفصیلات.
= س. عر. ن: مفسرین.
قرآن عظیم الشان متن مبارکینی
شرح و ایضاح ایدن عالم، علم
تفسیر عالم و مؤلفی، شارح قرآن:
مفسرک رأی؛ مفسرین کرامدن
فخر رازی حضرتلری.
مفسر { ص. عر. ن: مفسره.
مفسر { «فسر» دن سمف. [تفعیل]
شرح و ایضاح و تفصیل ایدلش،
مشروح: هر بیقی آلتنده سرخ
ایله مفسردر؛ عبارات مفسره.
مفسوخ { ص. عر. ن: مفسوخه.
مفسوخ { «فسخ» دن سمف. [فسخ
ولغو اولنش، حکمیز براغلش،
مؤخرأ برقرار ویا نظامله حکمی
ابطال اولنش: قانونک اوماده سی
مفسوخدر؛ قرآن کریمک نزولیه
توراتک احکامی مفسوخ اولمشدر؛
آیت مفسوخه.
مفسوخیت { س. عر. ن: مفسوخه.
مفسوخیت { «فسخ» دن سمف. [فسخ
حکمیزلک: قرآن کریمک نزو-
لندن صکره توراتک مفسوخیتی
بزجه مثبتدر؛ اوماده قانونیه نك
مفسوخیتی معلومدر.

مفصد { س. عر. ن: «فصد» دن
مفصد { اسم آت [جراح. قان
آله ده مستعمل جراح نیشتری
وزنبرکی.
مفصل { س. عر. ن: مفاسیل.
مفصل { «فصل» دن سمف. —
صادک قحیل غلطدر. [تش.
بدنک اویناق یری، بوغماق. ||
ط. رثیه مفاسیل = اویناق یرلرینه
حارص اولان رومانیسمه.
مفصل { ص. عر. ن: مفصله.
مفصل { «فصل» دن سمف. [تفعیل]
اوزون اوزادی به آکلادیلان،
تفصیلاتی، تفصیلاتی، موجز
و مختصر اولمان: مفصل بر
مکتوب، بر کتاب؛ تعریفات
مفصله.
مفصل { ص. عر. ن: مفصله.
مفصل { «فصل» دن سمف. [تفعیل]
سوزی اوزاده رق: بکا ماجرای
مفصلآ کلادی: بو علمک
قواعدینی مفصلآ یازمشلردر.
مفصلی { ص. عر. ن: مفصلیه.
مفصلی { «فصل» دن سمف. [تفعیل]
منسوب و متعلق: رثیه مفصلیه.
۲. ثا. اویناق یرلری اولان:
حیوانات مفصلیه.
مقطور { ص. عر. ن: مقطوره.
مقطور { «قطر» دن سمف. [۱.
یارادلش، مخلوق، آفریده،
سرشته. ۲. یارادلیشه اولان،
خلق، طبیعی، جبلی: مکارم
مقطوره.
مقطوم { ص. عر. ن: مقطومه.
مقطوم { «قطم» دن سمف. [ط.
مه دن کیش، سوتدن کیش
(جوچی).
مفعول { ص. عر. ن: مفعوله.
مفعول { «فعل» دن سمف. [یا بلش،

قیلنش، ایشلنش. = س. عر. ن: مفعوله.
مفعول { ص. عر. ن: مفعوله.
مفعول { «فعل» دن سمف. [یا بلش،
متعدیه ده حدیک تأثیرینی قبول
ایدن شخص و یا شیئه دلالت ایدن
اسم: «چو جق باردغی قیردی»
جمله سنده چو جق فاعل و باردق
مفعولدرکه مفعول به دخی دینلر؛
بوکا «مفعول صریح» دخی
دینلوب بر حرف جرله افاده
اولسانده «مفعول غیر صریح»
دیرلرکه معناسنه کوره مفعول
الیه، مفعول به، مفعول معه،
مفعول فییه، مفعول له، مفعول
منه دخی تعبیر اولنور. || اسم
مفعول = فعل مجله ولدن کان
صفت مشتقه: یازیلان، یازلش
کبی. عربیده مکتوب، مخرج،
مسلم، مستعمل کبی وزنلرده
اولور. || مفعول الیه = نحو
عربیده «الی» حرف جرله
افاده اولنان مفعول غیر صریحه
وصرف ترکیده «ه» یاخود
«یه» الحاقیه تشکیل اولنان
احوال اسمدن برینه دیرلر: اوه
کیتدم، طیشاری به چیقدم، آته
بیندم، آرایه کیردم کبی. ||
مفعول به = نحو عربیده مفعول
صریحه ویا «ب» حرف جرله
افاده اولنان مفعول غیر صریحه
وصرف ترکیده مفعول صریح
مقامنده قولانیلان و «ی»
یاخود «ینی» الحاقیه تشکیل
اولنان احوال اسمدن برینه
دینیر: کتابی او قودم، یازی بی
یازدم کبی.
مفقر { س. عر. ن: مفقره.
مفقر { «فقر» دن سمف. [یوق
مفقرت { ص. عر. ن: مفقره.
مفقرت { «فقر» دن سمف. [یوق
ایدن، محو الین، افنا ایدن، ن.

زوکورتلک، ضرورت و احتیاج.
مفقود { ص. عر. ن: مفقوده.
مفقود { «فقد» دن سمف. [۱۰.
اولیان غیر موجود. معدوم: آنچه
مفقوددر؛ وسائط مفقود اولنجه
علم تحصیل اولنه ماز. ۲. فق.
حیات و مماتی یلنمین شخص غائب.
مفکر { ص. عر. ن: مفکره.
مفکر { «فکر» دن سمف. [تفعیل]
دوشون، اعمال فکر ایدن،
تفکر الین. || قوه مفکره =
انسانک دوشونه خاصه سی.
مفکوک { ص. عر. ن: مفکوک.
مفکوک { «فک» دن سمف. [یوق
آیرلش، شوکلش، چیقارلش،
فک اولنش.
مفلج { ص. عر. ن: مفلجه.
مفلج { «فلاج» دن سمف. [یوق
افعال] فلاح و سلامت بولان،
سلامته چیقان، افلاح اولان.
مفلس { ص. عر. ن: مفلسه.
مفلس { «فلس» دن سمف. [افعال]
۱. پاره سز، زوکورت: بیچاره
بک مفلسدر. ۲. تجارتده ویا
امور صرافیده زبان ایدوب
حسابی قاجیرمفله موجود اموالی
حکومت معرفتیه صاتیله رق
آله جقیلره ویرلک اوزره بو
حاله بولندیفی اعلان ایدن:
تاجر مفلس؛ مفلس مالی.
مفلوج { ص. عر. ن: مفلوجه.
مفلوج { «فلیج» دن سمف. [فلیج
علته مبتلا، نزول اصابت ایش:
مفلوج بر اختیار؛ صول قوی
مفلوجدر.
مفی { ص. عر. ن: مفتیه.
مفی { «مفی» دن سمف. [یوق
ایدن، محو الین، افنا ایدن، ن.

مَفْوضٌ { ص. عر. ذ: مفوضه. }
[«تفويض» دن سمه].
احاله اولنش، برينك عهده سته
حل اولنش، محول: بو ايشك
رؤيتي عهده كزه مفوضدر.

مَفْهُوم { ص. عر. ذ: مفهومه. }
[«فهم» دن سمه] آ كلا.
شيلان، آكلاشيش، درك او.
لشم: مقصد كن مفهوم اولدى.
= س. عر. ج: مفاهيم.
معنا، مال، بر كلام ويا عبارته
مدلولى: متنى از برلكه حاجت
يوقدر مفهومى ضبط ايتلى.

مَفِيد { ص. عر. ذ: مفيده. }
[«فيد» دن سمه، افعال] ۱.
افاده ايدن، صراحي كوزل آ كلا.
دان، معنالى، معنيدار: يازديني
شيء مختصر لكن مفيددر. ۲.
فائده ي موجب، فائده ي، نافع:
بر آزر كم صحت مفيددر. ۳.
مطالعه سندن استفاده اولنان،
معلوماتى حاوى: مالايعنى ايله
وقت كچيرميسوب كتب مفيده
مطالعه ايتلى.

مَقَابِر { س. عر. ج. عر. فد: مقبره. }
با: مقبره.

مُقَابِل { ص. عر. ذ: مقابله. }
[«قبل» دن سمه، مفاعله]
۱. قارشى قارشى به كان، بر شيشك
قارشيسنده بولنان: اوم جامع
شريفه مقابلدر. ۲. بر شيشه
قارشى ياييلان، بدل وعوض
مقامنده اولان، معادل: بو
مبلغ قليل سرك زحمتكزه مقابل
دكلدر. || ر. زاويه مقابله =
ديكر بر زاويه نك قارشيسنده
بولنان زاويه. = س. عر.
قارشيلقى، بدل، عوض: يوقدر

زحمت مقابلنده نه وپرسه
بكثير سكر؟ = ح. قارشى،
بدل وعوضنده: يوقدر زحمته
مقابل بر تشكر بيله ايتدى.
مُقَابِلَه { س. عر. [«قبل» دن سمه]. }
مقابله [مفاعله] ۱. قارشى قارشى به
بولنه، قارشيلقى، قارشيلامه:
بنائك ايكي جناحي آردسنده
مقابل اولميدر: برى ديكرينك
مقابل سنده در. [مقابلنده ده
دينير]. ۲. قارشى كه، قارشيلقى
ويرمه، قارشى طورمه، مثيله
معامله: بكا يك آغر سوزلر
سويلدى اما بن مقابل ايتدم:
بكا اوقدر اكراملر ايتدى بن
مقابلده بولنه مدم. ۳. ايكي
شيئي مثلا مسوده ايله بياضنى
يان يانه قويورق ويا اوقويه ورق
مطابقتنه باقه، تطبيق ايتمه،
قارشيلاشد يرمه: يازديكيزى
مقابل ايدلم. ۴. قارشى قارشى به
اولنان ذكر وسماع: بوكون
تكيه ده مقابل واردر. ۵.
جوامع شريفه ده حافظلرله مصحف
شريفى آچيق طوتانلر قارشيلقى
وجهر آقرآن كريم اوقومه لى:
مقابل اوقومق. || مقابل بالمثل =
باشقه سندن كوريلن معامله نك
مثلى ايتمه. [مقابل بالمثل ديمه مى].
|| جبر و مقابله = علوم رياضيه دن
علم جبرك عربلرجه اصل اسمى
اولوب معادله معنايله مستعمل
ايدى.
مُقَابِلَه جى { س. عر. برقلده تبويض او. }
لريله قارشيلاشد يرمنه مأمور
كاتب.
مُقَابِلِج { س. عر. ج. عر. فد: مقبوح. }
[بويله اسم كى قوللانماز].

چركين شيشلر، عيبلانه جق حاللر.
مُقَاتِل { س. عر. ج. عر. فد: }
مقاتل [مقتل. با: مقتل].
مُقَاتِلَه { س. عر. [«قتل» دن سمه]. }
مقاتله [مفاعله] ۱. بر برى اولدير.
مه، اورشمه. ۲. محاربه، قتال،
غوغا: بر مقاتله وقوع بولش.
مُقَادِير { س. عر. ج. عر. فد: }
مقادر [مقدار. با: مقدار].
مُقَارِب { ص. عر. ذ: مقاربه. }
[«قرب» دن سمه، مفاعله]
بر برينه ياقين و قريب اولان.
مُقَارَبَت { س. عر. [«قرب» دن سمه]. }
مقاربت [مفاعله] بر برينه
ياقين اوله، ياقلاشمه، ياقينلىق،
اقربالىق.
مُقَارَن { ص. عر. ذ: مقارنه. }
[«قرن» دن سمه، مفاعله]
بيتشيك، اولاشمش، بر يره
كلش، ملاقى: مقارن صحت =
صحح.
مُقَارَنَت { س. عر. [«قرن» دن سمه]. }
مقارنت [مفاعله] بيتشيكلك،
اولاشمه، بر يره كله، تلاق:
بعض وقايك مقارنتى.
مُقَارَنَه { يا مقارنه. س. [بتا.] }
[Macaroni] خمور دن
دوكلش قالين رشته كه صور
مختلفه ده اولوب پلاوكي پيشيرلير:
دودوك مقارنه سى = اوروپا دن
كلن ايجى بوش مقارنه.
مُقَارَنَه جى { س. عر. مقارنه ياپان }
ويا مقارنه يي چوق
بين آدم. [بعضاً ايتاليا نلره
لقب اولور].
مُقَاسَمَه { س. عر. [«قسم» دن سمه]. }
مقاسمه [مفاعله] پايلاشمه،
بولشمه، آرده ده تقسيم ايتمه:
غنائى بينلرنده مقاسمه ايتديلر.

مُقَاص { س. عر. [«مقص» دن سمه]. }
۱. كاغد و بز وصاج كى
يوشاق شيشلر كى كه مخصوص
اورته دن مربوط ايكي پارچه دن
عبارت معروف آلت، صيندى:
كاغد مقاصى، موم مقاصى. ۲.
مقاص شكلنده چايشمش آعاج
وسائره: چاقى مقاصى. ۳. ايكي به
بولن شي، چشال، چنلالامه:
كر مقاصى: دمير يول مقاصى.
۴. آصمه اوليان آرايه نك ياني:
آرايه نك مقاصى قيلدى. ۵.
ج. كى ديركى كى آغير شيشلر
قالد يرمنه مخصوص متحرك ايكي
بيوك سرن كه ايستينلر يره
ركز اولنور. || مقاص بندى =
بر نوع پهلوان حيله سى. = ص.
چفته، چشال: مقاص كله = بر
زنجيرك ايكي اوچنده بولنان
چفته كله.

مُقَاصِد { س. عر. ج. عر. فد: }
مقصد. با: مقصد.
مُقَاصِدَار { س. عر. [«قيام» دن سمه]. }
مقاصدار [مقراضدار] تىزى
قلفه سى، بيوك تىزى دكانلرنده
انوانى بيچن اوسته.
مُقَاط { س. عر. [«مقعد» دن سمه]. }
[غلط] ۱. اوپه مندرينك
اوزرينه ياييلان قاش، مندر
پوزى: چوقه مقاط: صياقلى
مقاط. ۲. كرى، قيج، دير.
مُقَاطِع { س. عر. ج. عر. فد: }
مقاطع [مقطع. با: مقطع].
مُقَاطِعَه { س. عر. [«قطع» دن سمه]. }
مقاطعه [مفاعله] ۱. ارا-
صينك كسيه وپرسى، معين بر
كرا مقابلنده تملكى. ۲. اراضى
مزرعه حالنده وقف ايديلوب

بعده عرصه به ويا باغ وياغچه به
تحويل اولنان بر ايجون اعشاره
مقابل مقطوعاً وپرينلن اجاره:
اوپر ك مقاطعه سى نه قدر در.
مُقَاطِعَه يى { ص. عر. تارله حالنده }
وقف ايدلش ايكن
بعده عرصه به ويا باغ وياغچه به
تحويل اولنغله اعشاره بدل جانب
ونغه مقطوع بر اجاره وپرمك
شرطيله ملك حكمنه كچمش (ر):
مقاطعه يى باغ، كوشك.

مُقَال { س. عر. [«قول» دن سمه]. }
مقال [مص. ميمى] سويلشه، سويلش،
سوز، كلام: هر محل ايجون بر
مقال واردر.
مُقَالَه { س. عر. ج: مقالات. }
[«قول» دن سمه] بر ماده حقنده
س وپينلن ويا يازيلان شى،
سوز، نطق، بند، بحث، بحث:
حفظ الصحه حقنده اوزون بر
مقاله يازدى: اوراق حواتنده
نشر اولنان مقالانيله شهرت
بولشدر.

مُقَام { س. عر. [«قيام» دن سمه]. }
۱. طوريلان بر، طوراق،
مكان، محل: اورامى سرك
مقامكزدر: سز مقامكزه كچك.
۲. منصب، مسند، بيوك
مأموريت: مقام صدارت عظمى:
مقام سرعسكرى: مقامه خطاباً
يازلش بر تذكره. ۳. برولينك
ويا ديكر بر بيوك ذاتك مدفون
بولندي يى ويا مدفون اولندي يى
خالده نامنه بنا اولنش تربه،
زيارت محلى: جبل قاسيونده
بر چوق ذواتك تربه و مقاملرى
واردر. ۴. موسيقى و شرق
طرزى، آهنگ، هوا: مقامله

اوقومق: بو مقامده بر تركى:
مقامنى اويد بر مدم. [بومعنا ايله
اصل عربيسى «مقامه» در]. ||
قائم مقام. با: قائم مقام.
مُقَامَات { س. عر. ج. عر. اصل }
[«مقامه» نك جمى ايسه
ده، لسانجرده «مقام» ك جمى
كبي ده قوللانيلير: مقامات عاليه به
مراجعت ايتك: مقامات مباركه:
موسيقى مقامانى: مقامات حريرى.
با: مقام، مقامه.

مُقَامِلِج { ص. عر. آهنگلى، موزون: }
مقاملى بر سسله: كوزل
مقاملى بر شرقى.

مُقَامَه { س. عر. ج: مقامات. }
[«قيام» دن سمه، ذ: ۱].
مجلس، جمع، جمعيت. ذ: ۲. بر
مجلس و جمعيتده ايراد اولنان
نطق. ذ: ۳. نطق صورتنده
وهر برى آريجه بر بحثه متعلق
مقاله لك بهرى: حريرينك
سكزنجى مقامه سى: مقامات
حريرى: مقامات ميدانى. [بو
اسمه عربيده بوقيلدن بر چوق
كتابلر واردر كه صاحبلرينك
اسملىرينه اضافته تقريظ اولنور].
۴. منتسبين تصوفك بر برينى
متعاقب قطع ايتكارى مراتبك
بهرى: صاحب مقامات = طريق
تصوف و حقيقتده مراتب عاليه به
واصل اولان.
مُقَاوَلَه { س. عر. ج: مقاولات. }
[«قول» دن سمه، مفاعله]
۱. سوزلشمه، سوز ايدشمه. ۲.
بر ايش حقنده ايكي طرف بيننده
ويريلن قرار، هر ايكي طرفك
شرائطى حاوى اوله رق تنظيم
اولنان سند: شركت مقاوله سى:

مقاوله سز ايشه كيريشه هم. ||
 عر. مقاولات محوری = اشخاص
 بننده واقع اولان مقاوله لری
 ووصیتنامه و وکالتنامه کبی اوراق
 قید و تصدیق ایتک وظیفه سیله
 موظف مأمور، نوتر.
 مقاوله لی { ص. مقاوله ایله باغلی،
 سندلی: مقاوله تحتنده بولنان،
 مقاوله لی یز.
 مقاوله نامه { س. فا. بره مقاوله لی
 حاوی ورقه، مقا.
 وله سندلی: مقاوله نامه سنی ابراز
 ایتدی.
 مقاوم { ص. عر. ث: مقاومه.
 { «قیام» دن سف. مفاعله }
 مقاومت ایدن، قارشی طوران،
 طیانان. ث.
 مقاومت { س. عر. { «قیام» دن
 { ص. مفاعله } قارشی
 طورمه، طیاننه، رام وزبون
 اولماه: برطابور عسکرله بر
 آلایه قارشی مقاومت ایتدی؛
 یم وجودم اورا هواسنک
 سرتلکنه مقاومت ایده مز؛ بو
 تیخت پرده روزکارک شدتنه
 مقاومت ایده بیلمی؟
 مقایسه { س. عر. ج: مقایسات.
 { «قیاس» دن سف. مفاعله }
 ۱. اولجه، اولچی: مقایسه
 رطوبت. ۲. بر شیشی دیگر بر
 شیشه تطبیق ایده رک مقدار
 وقوتی تقدیر ایته، دیگر بر
 شیشه نسبتله بر شیشی تقدیر ایله،
 قیاس: سز هر کسی کندیکزله
 مقایسه ایتک؛ بو ایش هیچ بر
 ایشله مقایسه اولنه ماز. ۳.
 دیگر بر شیشه بکزه ده رک حکم

قبول عامیه مظهر، معتبر،
 متداول، بکر: بو قاشلر شمعی
 یک مقبولدر. ۴. خوشه کیدر،
 بکنیلیر، پسندیده: مقبول
 ایش. || مقبوله کچک = بکنیلوب
 خوشه کیتک: کوندردیکی هدیه
 چوق مقبوله کچدی.
 مقبیس { ص. عر. ث: مقبسه.
 { «قبس» دن سف. افعال }
 برینک علم و عرفاندن ویا پسند
 و تصحیحندن استفاده ایدن.
 [اصل عربیده معنای لغویسی
 آتش یا قیون ایچون برندن آتش
 آلان دیمکدر.]
 مقبیس { ص. عر. ث: مقبسه.
 { «قبس» دن سف. افعال }
 بر یردن اخذ واستعاره اولنان،
 استفاده اولنان: آیات کریمه دن
 مقبیس مواعظ؛ بوحوادث دیگر
 بر غزته دن مقبیسدر.
 مقبوس { یا مقبوس. ص. عر.
 { «قدو» دن سف. افعال }
 ۱. اویسلان، کندیسنه اقتدا
 و امتثال اولنان، نمونه امتثال
 اتخاذ ایدیان: مقتدای ادبا. ۲.
 اوکده بولنان، هرکسک تابع
 اولدیفی، امام، پیشوا، رئیس:
 مقتدای اهل عرفان. { «مقتدایه»
 دخی دینلیر. }
 مقبوس { ص. عر. ث: مقبوسه.
 { «قدرة» دن سف. افعال }
 ۱. کوچلی، قوتلی، قوت و اقتدار
 صاحبی: مقتدر آدمدر. ۲. بر
 ایشی یا بهیلین، بجره ییلین: بن
 او قوتمه مقتدر اوله مدم.
 مقبوس { ص. عر. ث: مقبوسه.
 { «قدو» دن سف. افعال }
 ۱. کوجلی، قوتلی، قوت و اقتدار
 صاحبی: مقتدر آدمدر. ۲. بر
 ایشی یا بهیلین، بجره ییلین: بن
 او قوتمه مقتدر اوله مدم.
 مقبوس { ص. عر. ث: مقبوسه.
 { «قدو» دن سف. افعال }
 ۱. کوجلی، قوتلی، قوت و اقتدار
 صاحبی: مقتدر آدمدر. ۲. بر
 ایشی یا بهیلین، بجره ییلین: بن
 او قوتمه مقتدر اوله مدم.

مقرب { ص. عر. ث: مقربه.
 { «قرب» دن سف. افعال }
 یا فلاشان، تقرب ایدن. ث.
 مقصضا { یا مقتضی. س. س. ص.
 { «قضاء» دن سف. افعال }
 ۱. اقتضا ایدن، لازم
 کن، ایجاب ایدن، ایجاب
 نتیجه سی: قانونک فلانجه ماده سی
 مقتضاسنجه؛ امر حالینک مقتضا.
 سنی ایفا ایتک؛ بر مقتضای قدر.
 ۲. قانون ویا فرمان اقتضاسنه
 کوره یازیلان درکنار.
 مقضی { ص. عر. ث: مقتضیه.
 { «قضاء» دن سف. افعال }
 اقتضا ایدن، لازم کن، ایجاب
 ایلین، لازم، واجب، لزومی:
 بو ایشک بویله اولسی مقتضیدر؛
 بوده مواد مقتضیه دندر.
 مقضی { ص. عر. ث: مقتضیه.
 { «قضاء» دن سف. افعال }
 اقتضا ایدن، لازم کن، ایجاب
 ایلین، لازم، واجب، لزومی:
 بو ایشک بویله اولسی مقتضیدر؛
 بوده مواد مقتضیه دندر.
 مقضیات { س. عر. ج: عر.
 { «ضادک» کسريله
 استعمالی غلطدر } ۱. اقتضا ایدن
 و لازم کن شیئر، لازم ایشلر:
 بوجلیفک مقتضیاتنی حاضر لامق.
 ۲. نتایج، ایجاب کرده ایشلر:
 مقتضیات علم و تربیه دندر.
 مقس { ص. عر. ث: مقفیه.
 { «قفا» دن سف. افعال }
 برینک آردی صره کیدن،
 اقتفا و امتثال ایلین.
 مقس { س. عر. ج: عر. ث: مقفیه.
 { «قتل» دن سف. افعال }
 برینک قتل اولدیفی یر،
 محل قتل، مشهد.
 مقسول { ص. عر. ث: مقفیه.
 { «قتل» دن سف. افعال }
 قتل اولمش، کشته. = س. س.
 عر. ج: مقتولین. اورلش آدمدر،

افراد مقتوله: مجروحین و مقتول.
 لینک مقداری.
 مقدار { س. عر. ج: مقدار.
 ۱. قدر، کیت: حوضده کی
 صویک، دکانده کی اشیایک،
 صندیشده کی آنچه ک مقدار. ۲.
 جزء، قسم، پارچه، قطعه، بو.
 لوک: عرصه ک بر مقدارینی
 آردی: آله جفک بر خیلی
 مقدارینی آلدی: بر مقدار عسکر
 کوندردی. ۳. قدر، قیمت،
 درجه اعتبار: انسان هرکسک
 مقدارینی آکلاملی: بن اوکا
 مقدارینی آکلتیم. ۴. ط. بردن
 و یرله جک علاجک مناسب کیتی،
 فر. Dose. ۵. کیت نسبییه،
 فر. Proportion. || بر مقدار =
 بر آرز، بر پارچه: بر مقدار صو
 و یرک.
 مقدر { ص. عر. ث: مقدره.
 { «قدر» دن سف. تفعیل }
 ۱. تعیین و تقدیر اولمش،
 مقداری معین. ۲. قدر الهی
 مقتضاسندن اولان، من طرف
 الله تقدیر اولمش: انسان سعی
 ایتلی ده مطلوبی، قدر ایشه حاصل
 اولور. ۳. مذکور اولمیوب
 سیاق کلامدن منفهم اولان:
 سؤال مقدره جوابدر؛ فاعلی
 مقدردر. = س. عر. قدر،
 قضا، حکم ازلی.
 مقدرات { س. عر. ج: عر. ث: مقدره.
 { «قدر» دن سف. تفعیل }
 ۱. تعیین و تقدیر اولمش،
 مقداری معین. ۲. قدر الهی
 مقتضاسندن اولان، من طرف
 الله تقدیر اولمش: انسان سعی
 ایتلی ده مطلوبی، قدر ایشه حاصل
 اولور. ۳. مذکور اولمیوب
 سیاق کلامدن منفهم اولان:
 سؤال مقدره جوابدر؛ فاعلی
 مقدردر. = س. عر. قدر،
 قضا، حکم ازلی.
 مقدرات { س. عر. ج: عر. ث: مقدره.
 { «قدر» دن سف. تفعیل }
 ۱. تعیین و تقدیر اولمش،
 مقداری معین. ۲. قدر الهی
 مقتضاسندن اولان، من طرف
 الله تقدیر اولمش: انسان سعی
 ایتلی ده مطلوبی، قدر ایشه حاصل
 اولور. ۳. مذکور اولمیوب
 سیاق کلامدن منفهم اولان:
 سؤال مقدره جوابدر؛ فاعلی
 مقدردر. = س. عر. قدر،
 قضا، حکم ازلی.

قدرت، اقتدار، قوت: اوکا
 مقدرتم یتیشمپور.
 مقدس { ص. عر. ث: مقدسه.
 { «قدس» دن سف. تفعیل }
 تقدیس اولمش، پاک، عوالب
 و نواقصدن مبرا، مبارک: اما کین
 مقدسه: یت مقدس = قدس
 شریفدنکی معبد قدیم انبیا،
 معبد اقصا.
 مقدم { س. عر. ث: مقدمه.
 { «قدم» دن سف. افعال }
 اقدام صاحی، بر ایشه دوام
 وثبات وسی غیرت ایدن: پک
 مقدم بر ذاتدر.
 مقدم { ص. عر. ث: مقدمه.
 { «قدم» دن سف. تفعیل }
 ۱. اوکده بولنان، ایلریده او.
 لان، اوکدن کیدن. ۲. اسکی،
 زمانجه ایلریده بولنان، مؤخر
 مقابلی: اسکندرک زمانی حضرت
 عیسانک ولادتندن چوق
 مقدمدر. ۳. قدر و قیمت و اهمیت
 زیاده اولان، مرتبه سی ده
 عالی ویا لزومی ده زیاده، اقدم،
 الزم، مرجع: ایش اکنجه دن
 مقدمدر. { بو اوج معنا ایله
 لسانزده مقایسه معناسنی متضمن
 اوله رق اکثریا اسم تفضیل کبی
 قوللانیلیر. } ۴. ایکی قسمدن مرکب
 اولان هر شیشک برنجی قسمی.
 ۵. مذ. ایکی قضیه دن مرکب
 قیاسک برنجی قضیه سی. دیگرینه
 تالی دیرلر. ۶. ع. ردیف
 عسکرینک منقسم اولدیفی ایکی

صنفتند برنجیسی : ابتدا صنف
مقدم وبعده صنف ثانی سلاح
آلته آلیر : ردیف مقدم
طالبوری .

مقدم { ص. عر. : « قدم » دن
{ س. عر. : « قدم » دن
بر بيوك ذاتك حضورينه كوتو .

روپ ويرن : مقدم عريضه .
مقدم { ظر. عر. : بوندن اول ،
مقدم { اقدجه : بولفت مقدا

قولانليردی .
مقدم { س. عر. : ج. : مقدمات .
مقدم { ۱ . مقصده كيريشمزدن

اول ايراد اولنان و مقصدك
افاده سنه مدار و اساس اتخاذ
اولنان سوز : ابتدا بر مقدمه

يادی : بر طاقم مقدمات ايرادينه
باشلادی . ۲ . بر كتابك اصل
مبنی علمنه كيريشمزدن اول

سبب تألیفی و سائر افاداتی متضمن
اوله رق یازیلان بحث و مقاله ،
ديباحه ، مدخل : مقدمة الكتاب :

مقدمه ابن خلدون . ۳ . ۴ .
اردونك ايلريده بولنان قسمی ،
مقدمة الجیش .

مقدوح { ص. عر. : « مقدوحه .
{ « قدح » دن س. عر. : غير
مقبول ، مذموم ، معيوب .

مقدور { ص. عر. : « مقدوره .
{ « قدر » دن س. عر. : قدر
اقتضاسندن اولان ، من طرف

الله تقدير اولنان . = س. عر. : ج. : مقادير . ۱ . قدر . ۲ .
بر آدمك قدرتی بتدیكي درجه
ومقدار ، الذن كن : صرف

مقدور ايتك .
س. عر. : « قرار » دن س. عر. :
مقرر { ۱ . قرار ایدیان محل ،
طوریلان بر ، قرارگاه ، محل

سكون . ۲ . اوتوریلان بر ،
اقامتگاه ، مسكن : او اورمان
حيوانات وحشيه ، مقریدر : یازلق

وقیشلق مقری آیریدر . ۳ .
مرکز کرسی ، پایتخت : فرانسه نك
مقر حکومتی پارسدر : سمرقند

تیورلنك مقری ایدی : مقر
سلطنت : مقر حکومت .
مقرر { ص. عر. : « مقرر » دن س. عر. : « قرار »
مقرر { دن س. عر. : اقرار

واعتراف ایدن ، طوغریسنی
سویلوب قباحت ویا عیبی
کیزله ، انکار ایتین : کندیس

جرنی ، عجزنی مقرر .
مقرر { ص. عر. : « مقرر » دن س. عر. : « قرار »
مقرر { اسم آلت : مقاص .

مقرر { ص. عر. : « مقرر » دن س. عر. : « قرار »
مقرر { « قرب » دن س. عر. : « تقبیل »
یا فلاشمش ، یاقین : ملك مقرب =

جناب حقه تقریله ممتاز و مشرف
اولان ملك . = س. عر. : ج. :
مقرین . بر حکمدارک خدمت

خاصه سنده اولوب هر وقت
حضورينه چقه بیان ذات ، قرین ،
قرنا : مقرین حضرت پادشاهیدن .

مقرر { ص. عر. : « مقرر » دن س. عر. : « قرار »
مقرر { « قرب » دن س. عر. : « تقبیل »
یا فلاشديران ، تقرب ایتدیرن .

مقرر { ص. عر. : « مقرر » دن س. عر. : « قرار »
مقرر { « قرار » دن س. عر. : « قرار »
قرارلشدیرلش ، قراری

ویرلش ، مصمم : بوکون عزیمت
مقرردر . ۲ . ثابت ، مسلم ، شبهه .
سز : جاهلك سوزنده خطا

ایتمی مقرردر . ۳ . تقریر و افاده
اولنش : مواد مقرر .
مقرر { ص. عر. : « مقرر » دن س. عر. : « قرار »
مقرر { « قرار » دن س. عر. : « قرار »
بر ماده بی اطرافيله ایشاح ایده .

رك آكلتان حضور همایون
درس شرفی مقرری = حضور
همایونده علمای کرام طرفندن

اجرا اولنان مدارسه ده مقررلك
ایدن ذات : مقابلی : مخاطب . =
س. عر. : درسی طلبه به تکرار

ایده رك تقریر ایدن مدرس معاونی .
مقرر { ص. عر. : « مقرر » دن س. عر. : « قرار »
مقرر { « قرار » دن س. عر. : « قرار »
سفره به مخصوص ایشله

دستمال ، اسکی طرزده پیخته ،
ال بزی . ۲ . بعض کویلی قادیلرك
باشلرينه ساردقلری نقشلی بشمال .

مقرر { ص. عر. : « مقرر » دن س. عر. : « قرار »
مقرر { درجه لری و برجلری
حاوی قبه شکنده اولان : فلك

مقرنس .
مقرر { ص. عر. : « مقرر » دن س. عر. : « قرار »
مقرر { « قرار » دن س. عر. : « قرار »
اودونج ویرلش . ۲ .

مقرن { ص. عر. : « مقرن » دن س. عر. : « قرار »
مقرن { « قرن » دن س. عر. : « قرن »
اولاشمش ، قاوشمش ، بیتشیک ،

قریب ، یاقین ، قرین : مقرن
مساعده = مساعده به مظهر ؛
مقرون صحت = صحته قریب ،

صحیح . || د. (صرف عرییده)
لغیف مقرون = حروف اصلیه .
سندن یان یانه بولنان ایکیسی

حروف علتدن اولان (فعل) .
مقرونیق حالنده .
مقرونیق { س. عر. : « مقرونیق » دن س. عر. : « قرار »
مقرونیق { « قرار » دن س. عر. : « قرار »
مقرونیق { « قرار » دن س. عر. : « قرار »

مقرونیق { « قرار » دن س. عر. : « قرار »
مقرونیق { « قرار » دن س. عر. : « قرار »
مقرونیق { « قرار » دن س. عر. : « قرار »
مقرونیق { « قرار » دن س. عر. : « قرار »

مقرونیق { « قرار » دن س. عر. : « قرار »
مقرونیق { « قرار » دن س. عر. : « قرار »
مقرونیق { « قرار » دن س. عر. : « قرار »
مقرونیق { « قرار » دن س. عر. : « قرار »

اوستندن کچیرلن اییک حرکتی
تسهیل ایتکله جر اتقالده قوللا .
نیلیز : قویو مقرره سی ؛ بر دیلی ،

ایکی دیلی مقرر . ۲ . نخته دن
ایکی اوچی چیقندیلی اوفاق
زبوانه که اوزرینه ایپلیک و صرمه

وساژه صاریلر : ایپلیک مقرر .
سی ؛ بر مقرر بیاض تیره . || مجر .
مقرر کي = کوزه ، آغزی طور .

ماز . || مقرر لری قویو برمک =
کولمکی ضبط ایده ، یوب قهقهه بی
قویارمق .

مقسط { ص. عر. : « مقسطه .
{ « قسط » دن س. عر. : « قسط »
تقسیطی ، هر بری بر وقت

مروژنده و وعده سی حلوننده
تأدیه اولغی اوزره بر قاج قسمه
منقسم ، تقسیطی : تأدیات مقسطه .

مقسط { ص. عر. : « مقسطه .
{ « قسط » دن س. عر. : « قسط »
شرطیله پارچه پارچه اوله رق :

ملزملر اعشار بدلاتی مقسطاً
خزینیه ویرلر .
مقسیم { ص. عر. : « مقسیم » دن س. عر. : « قرار »
مقسیم { « قسم » دن س. عر. : « قسم »
آیرلش ، بولنش ، اقسامه آیرلدیفی

مقسیم { ص. عر. : « مقسیم » دن س. عر. : « قرار »
مقسیم { « قسم » دن س. عر. : « قسم »
آیران ، بولن ، تقسیم ایدن . ۲ .

مقسوم { ص. عر. : « مقسوم » دن س. عر. : « قرار »
مقسوم { « قسم » دن س. عر. : « قسم »
آیرلش ، بولنش ، تقسیم اولنش .

مقسوم { ص. عر. : « مقسوم » دن س. عر. : « قرار »
مقسوم { « قسم » دن س. عر. : « قسم »
آیرلش ، بولنش ، تقسیم اولنش .

مقسوم { ص. عر. : « مقسوم » دن س. عر. : « قرار »
مقسوم { « قسم » دن س. عر. : « قسم »
آیرلش ، بولنش ، تقسیم اولنش .

مقسوم علیه = مقسومك قاجه
تقسیم اولنه جغنی کوسترن عدد .
مقسوم { ص. عر. : « مقسوم » دن س. عر. : « قرار »
مقسوم { « قسم » دن س. عر. : « قسم »
قصد اولنان شی ، مرام ، نیت :

مقصود { ص. عر. : « مقصود » دن س. عر. : « قرار »
مقصود { « قصد » دن س. عر. : « قصد »
مقصود کز نه در مقصدنی افاده به

مقتدر دکلدر ؛ بو سوزدن
مقصود شودر .
مقصود { ص. عر. : « مقصود » دن س. عر. : « قرار »
مقصود { « قصد » دن س. عر. : « قصد »
قصد و نیت اولنان ، مرام

ایدیلن : مراتب مقصوده . =
س. عر. : ج. : مقاصد . مقصد ،
نیت ، مرام : جله نك مقصودی

بر اما روایت مختلف .
مقصود { ص. عر. : « مقصود » دن س. عر. : « قرار »
مقصود { « قصد » دن س. عر. : « قصد »
قصر و حصر اولنش ، محدود ،

مختصر . ۲ . د. اوزون اولیان ،
مدسز اوقونان : الف مقصوده =
قیصه اوقونان الف که اکثریا

(ی) صورتنده یازیلر ، دعوی
و شکوی کبی . مقابلی : ممدود .
مقصوده { ص. عر. : « مقصوده » دن س. عر. : « قرار »
مقصوده { « قصد » دن س. عر. : « قصد »
مقصود اولغی اوزره بولنش

محل .
مقطر { ص. عر. : « مقطر » دن س. عر. : « قرار »
مقطر { « قطر » دن س. عر. : « قطر »
تقطیر اولنش ، ایتقدن چکامش :

ماء مقطر = ایتقدن چکامش
صو .
مقطع { ص. عر. : « مقطع » دن س. عر. : « قرار »
مقطع { « قطع » دن س. عر. : « قطع »
کسلان ویا برشیک کسلدیکی بر

مقطع { ص. عر. : « مقطع » دن س. عر. : « قرار »
مقطع { « قطع » دن س. عر. : « قطع »
کسلان ویا برشیک کسلدیکی بر

مقطع { ص. عر. : « مقطع » دن س. عر. : « قرار »
مقطع { « قطع » دن س. عر. : « قطع »
کسلان ویا برشیک کسلدیکی بر

مقطع { ص. عر. : « مقطع » دن س. عر. : « قرار »
مقطع { « قطع » دن س. عر. : « قطع »
کسلان ویا برشیک کسلدیکی بر

اوره سندن کلمش فرض اولنسیله
اوحالده ترسیم اولنان رسمی
و شکلی : مقطع طولانی : مقطع

عرضی . ۳ . د. شعرك طوراق
برلری : شعری اوقورکن مقاطعی
بللی ایتملی . ۴ . غزلک صوك
یتق ، مطلع مقابلی .

مقطع { ص. عر. : « مقطع » دن س. عر. : « قرار »
مقطع { « قطع » دن س. عر. : « قطع »
آلت . ۲ . تر . اوزرنده قلم

کسدکاری کیسکدن ویا فیل
دیشندن یاصیحه آلت . (لسانزده
بو ایکنجی معنا ایله استعمالی

غلط اولوب ، طوغریسی «مقطه»
در . || با : مقطه .
مقطع { ص. عر. : « مقطع » دن س. عر. : « قرار »
مقطع { « قطع » دن س. عر. : « قطع »
کلمش ، کسک . آیری ؛ حروف

مقطع { ص. عر. : « مقطع » دن س. عر. : « قرار »
مقطع { « قطع » دن س. عر. : « قطع »
هر بری برکله به دلالت

ایدن حرفلر و ناتمام ترکیبلر :
الح . اشارتی کبی که الی آخره
تعبیرندن کلمشدر . ۳ . ناتمام

شعر یارجه لری ، مختلف غزل
وقصیده لردن آلتش یتلر .
مقطوع { ص. عر. : « مقطوع » دن س. عر. : « قرار »
مقطوع { « قطع » دن س. عر. : « قطع »
کلمش ، کسک . ۲ . بهایی کلمش ،

بازاراق قبول ایتمز : اومغازده
مقطوع فیثآله مال صاتارلر .
۳ . وزن واولجی ایله صاتیان ،

کوتوری : بونی مقطوع آلم .
مقطوع { ص. عر. : « مقطوع » دن س. عر. : « قرار »
مقطوع { « قطع » دن س. عر. : « قطع »
کوتوری : بونی مقطوع آلم .

مقطوع { ص. عر. : « مقطوع » دن س. عر. : « قرار »
مقطوع { « قطع » دن س. عر. : « قطع »
کوتوری : بونی مقطوع آلم .

مقطوع { ص. عر. : « مقطوع » دن س. عر. : « قرار »
مقطوع { « قطع » دن س. عر. : « قطع »
کوتوری : بونی مقطوع آلم .

کتیردیکی مالک بوتونی مقطوعاً
آدم.

مِقْطَعَه { س. ع. } «قط» دن
مِقْطَعَه { اسم آت } وزرنده قلم
کسمکه مخصوص کیمک و یا فیل
دیشی پارچهسی که لسانمزدده سهواً
مقطع یازیلور.

مَقْعَد { س. ع. } «قعود» دن
مَقْعَد { س. } ۱. اوتوریله جق یر.
۲. اوتوراق یری، کری،
قیچ، دبر، با، مقاط.

مَقْعَرَه { س. ع. } «مقره»
مَقْعَرَه { «مقر» دن س. ع. } مقعره.
اورتسی چوقور اولان، کنار-
لندن باشلا بوق مرکز طوغری
تدریجاً چوقورلنن، محدب
مقابلی، فر. Concave؛ مقعر
محدب = بر طرفی مقعر و دیگر
طرفی محدب اولان، فر. Con-
cavo-convexe؛ مقعر مضاعف =
ایکی طرفی مقعر اولان، فر.
Concavo-concave.

مَقْعَرَه { یا مقی. ص. ع. } «قعود» دن
مَقْعَرَه { س. ع. } «مقر» دن س. ع. } مقعره.
صوکرلی بر لرینه موافق:
کلام مقفا: شعر موزون و مقفا
سوزدن عبارتدر.

مَقْلَب { س. ع. } «قلب» دن س. ع. } مقلوب.
قلب و تحویل ایدن، باشقه قابله
صوقان.

مَقْلَد { س. ع. } «قلده»
مَقْلَد { دن س. ع. } «قلده»
ایدن، بر شیتک عینی یاغنه
چالیشان: فلان شاعر نفعینک
مقلدیر. ۲. برینک اطوار
غریبه سنک عینی یا پهرق و یا
اونک کبی سویله رک مسخره لقی

ایدن و بوفعلیه هرکی کلندیرن،
آکسلا یان: اومقلد بر آدمدر.
مَقْلَدَانَه { س. ع. } «قلده»
مَقْلَدَانَه { تقلید ایدره رک، مقلده
یا قیاسر صورتده: بر طور
مقلدانه ایل: مقلدانه لازکی
سویله که باشلادی.

مَقْلَدَلِک { س. ع. } «مقلد آدمک حالی
مَقْلَدَلِک { فعلی، تقلید، تقلید.
جیلک، آکسلا مه: مقلدک
او آدمده بیتشد: قسطمونیلی
مقلدکنی چوق ایی یاپیور.

مَقْلَق { س. ع. } «قلیق» دن
مَقْلَق { ایدورلش عانیانه بر
اغندر } قلیق قیافتی یرنده، کله
قولا ق یرنده، یالکز قلیقی
اولوب باشقه بر فضائی اولیان،
مشکل: مقلق بر آدم.

مَقْلُوب { س. ع. } «قلب» دن س. ع. } مقلوب.
ترسنه چورلش، آتی اوستنه
ویا بیجی طیشنه دوندیرلش.
۲. دیکشدیرلش، باشقه بر حاله
قونمش: اسکی بر صهرنجیدن
مقلوب حوض: (ن) دن مقلوب
(م). ۳. حرفلری آشاییدن
یوقاری به اوقوندی حاله ینه
بر چیقان کله ویا ترکیب: دام
علی الماد کبی.

مَقْلُوع { س. ع. } «قلع» دن س. ع. } مقلوع.
اولغش، چکیلوب چیقارلش،
سوکش، قوبارلش.

مَقْمَرَه { س. ع. } «مقره»
مَقْمَرَه { دن س. ع. } «مقر»
آیدینغیله منور، مهتابی: لیله
مقمره.

مَقْنَطِیس { س. ع. } «مقنطیس»
مَقْنَطِیس { دن س. ع. } «مقنطیس»

دمیری جلب ایتک خاصه سنی
حائز جوهر، آهنربا. ۲. م.
دمیری جلب ایتک قوتی که
مرکزی قطب شمالیه قریب
بر نقطه معلومه اولغله یوصله
دینان آلتک ابره سی اوجنی او
طرفه چکرک سمتری تعیینه
یارار، سیاله برقیه: سمت مقنطیس؛
مبحث مقنطیس؛ میزان مقنطیس.
مَقْنَطِیسْلان دیر مَقْ { طیسک
تأثیرینی کچیرمک، مقنطیسله
متأثر ایتدیرمک.

مَقْنَطِیسْلان مَقْ { فل. مقنطیسک
مَقْنَطِیسْلان مَقْ { تأثیری آلتنده
بولغی، مقنطیسدن متأثر اولق:
بونون بدن مقنطیسلاندی.

مَقْنَطِیْسِی { س. ع. } «مقنطیس»
یعنی سیاله برقیه منسوب
و متعلق: جریان مقنطیسی؛
سیاله مقنطیسیه.

مَقْنَطِیْسِیْت { س. ع. } «مقنطیسیت»
مَقْنَطِیْسِیْت { مقنطیس قوت
خاصه سی، فر. Magnétisme؛
مقنطیسیت بشریه؛ مقنطیسیت
حیوانیه؛ مقنطیسیت بالضا.

مَقْنَطِرَه { س. ع. } «مقنطره»
مَقْنَطِرَه { دن س. ع. } «مقنطره»
درج [کمری، کمر شکل
و صورتده.

مَقْنَطِرَه { س. ع. } «مقنطرات»
مَقْنَطِرَه { دن س. ع. } «مقنطرات»
سیله ساعتلی کوستر معروف
آت، بسطه شمسه. ۲. افقه

مَوَازِی { س. ع. } «مواز»
مَوَازِی { دن س. ع. } «مواز»
اولنن دواثر مفروضه، فر. Al-
micantarat (عربیدن مأخوذ).

مَقْنَع { س. ع. } «مقنعه»
مَقْنَع { «قناعه» دن س. ع. } «مقنعه»
قناعت حاصل ایتدیرن، قناعت
بخش، قاندران، اقناع واسکات
ایدن: جواب مقنع؛ ادله مقنعه.
مَقْنَع { س. ع. } «مقنعه»
مَقْنَع { «قانون» دن س. ع. } «مقنعه»
وقوع ویا اجرایی منتظم صورتده
معین اولان، شامعیان، وقت
و مقداری معین: مرتب، مطرد:
چالیشمه سی یکی هر شیشی مقنندر؛
اونک توتونی کونده بش چیغاره
اولق اوزره مقنندر.

مَقْوَا { یا مقوی. ص. ع. } «قوة»
مَقْوَا { دن س. ع. } «قوة»
ورلش، صاغلاملاشدیرلش. ۲.
= س. ع. } «قوة»
کاغذک اوست اوسته یاپیشدرلش
حاصل اولان والیوم صورت
مخصوصه ده دوکیان قالین کاغذ:
مقوادن قوطی. = س. ع. } «قوة»
مقوادن معمول: مقوا قاب.

مَقْوَس { س. ع. } «مقوس»
مَقْوَس { «قوس» دن س. ع. } «مقوس»
یای کبی اگری، بولکش کمرلی:
خط مقوس.

مَقْوَل { س. ع. } «مقول»
مَقْوَل { «قول» دن س. ع. } «مقول»
بلغش، دینلش، گفته. = س. ع. } «مقول»
عمر، سولینلش، سوز، قول.
|| م. مقول قول = دیمک و سولیک
کبی بر مصدردن مشتق فلک
مفعولی حکمنده اولان جمله ویا
کلام: مقول قول ترکجه ده فعلدن
اول و عریده صکره کلیر.

مَقْوَلَه { س. ع. } «مقوله»
مَقْوَلَه { «قوله» دن س. ع. } «مقوله»
نوع، جنس، نوع،
مَقْوَلَه { درلو، جشید، قبیل:
بومقوله شیلر: اومقوله آدمیر.

مَقْوِی { س. ع. } «مقوی»
مَقْوِی { «قوة» دن س. ع. } «مقوی»
۱. قوت ویرن، قوتلندیرن،
صاغلاملاشدیران. ۲. قوت
ایچون ویران (علاج): ادویه
مقویه.
مَقْوِی { یا: مقوا.

مَقْهُور { س. ع. } «مقهوره»
مَقْهُور { «قهر» دن س. ع. } «مقهوره»
برینک قهر و جبرینه زبون او-
لان، مغلوب، محکوم: بارباروس
خیرالدین پاشا بوتون اوجتلی
مقهور ایلدی. ۲. محو و هلاک
اولان، مضحل. ۳. قهر و غضب
الهی به اغرامش: قوم عاد
مقهور اولدی.

مَقْیَاس { س. ع. } «مقیاس»
مَقْیَاس { «قیاس» دن اسم آت }
۱. اولجی آلتی، اولچمه مخصوص
آلت، یارمق و آرشین و فرسخ
کبی مسافه اولجیسی: اوزان
واکیال و مقایسک تنظیمی. ۲.
نسبت، درجه: بو مقیاسده
برشی ایسترم؛ طبق بونک کبدر
لکن مقیاسی ده بیوکدر. ۳.
خریطه تک تصویر ایتدیکی یرک
وسعتنه اولان نسبتی، فر. É-
chelle: یوز بیکده بر مقیاسنده
بر خریطه: مقیاسی ده بیوک
اولسه ایدی کوزل بر خریطه
اوله جقدی. — اصطلاحات
جدیده فنیده فرانسرجه تک
یونانجه دن مأخوذ metre ترکیبی
ترجه ایدز: مقیاس اختصار،
مقیاس الکتریک، مقیاس الحراره،
مقیاس الرطوبه، مقیاس الهوا
وساثره.

مَقْیَاس { س. ع. } «مقیاس»
مَقْیَاس { «قیاس» دن س. ع. } «مقیاس»
مقیاس، مقیاس، مقیاس قبول
ایدر، بکره دیله بیلر: بواش
باشقه ایشله مقیس دکدر.

مَقْیَاس { س. ع. } «مقیاس»
مَقْیَاس { «قیاس» دن س. ع. } «مقیاس»
مقیاس، مقیاس، مقیاس قبول
ایدر، بکره دیله بیلر: بواش
باشقه ایشله مقیس دکدر.

مَقْیَاس { س. ع. } «مقیاس»
مَقْیَاس { «قیاس» دن س. ع. } «مقیاس»
مقیاس، مقیاس، مقیاس قبول
ایدر، بکره دیله بیلر: بواش
باشقه ایشله مقیس دکدر.

مَقْیَاس { س. ع. } «مقیاس»
مَقْیَاس { «قیاس» دن س. ع. } «مقیاس»
مقیاس، مقیاس، مقیاس قبول
ایدر، بکره دیله بیلر: بواش
باشقه ایشله مقیس دکدر.

مَقْیَاس { س. ع. } «مقیاس»
مَقْیَاس { «قیاس» دن س. ع. } «مقیاس»
مقیاس، مقیاس، مقیاس قبول
ایدر، بکره دیله بیلر: بواش
باشقه ایشله مقیس دکدر.

مَقْیَاس { س. ع. } «مقیاس»
مَقْیَاس { «قیاس» دن س. ع. } «مقیاس»
مقیاس، مقیاس، مقیاس قبول
ایدر، بکره دیله بیلر: بواش
باشقه ایشله مقیس دکدر.

مَقْیَاس { س. ع. } «مقیاس»
مَقْیَاس { «قیاس» دن س. ع. } «مقیاس»
مقیاس، مقیاس، مقیاس قبول
ایدر، بکره دیله بیلر: بواش
باشقه ایشله مقیس دکدر.

مَقْیَاس { س. ع. } «مقیاس»
مَقْیَاس { «قیاس» دن س. ع. } «مقیاس»
مقیاس، مقیاس، مقیاس قبول
ایدر، بکره دیله بیلر: بواش
باشقه ایشله مقیس دکدر.

مَقْیَاس { س. ع. } «مقیاس»
مَقْیَاس { «قیاس» دن س. ع. } «مقیاس»
مقیاس، مقیاس، مقیاس قبول
ایدر، بکره دیله بیلر: بواش
باشقه ایشله مقیس دکدر.

مَقْیَاس { س. ع. } «مقیاس»
مَقْیَاس { «قیاس» دن س. ع. } «مقیاس»
مقیاس، مقیاس، مقیاس قبول
ایدر، بکره دیله بیلر: بواش
باشقه ایشله مقیس دکدر.

مَقْیَاس { س. ع. } «مقیاس»
مَقْیَاس { «قیاس» دن س. ع. } «مقیاس»
مقیاس، مقیاس، مقیاس قبول
ایدر، بکره دیله بیلر: بواش
باشقه ایشله مقیس دکدر.

مَقْیَاس { س. ع. } «مقیاس»
مَقْیَاس { «قیاس» دن س. ع. } «مقیاس»
مقیاس، مقیاس، مقیاس قبول
ایدر، بکره دیله بیلر: بواش
باشقه ایشله مقیس دکدر.

مَقْیَاس { س. ع. } «مقیاس»
مَقْیَاس { «قیاس» دن س. ع. } «مقیاس»
مقیاس، مقیاس، مقیاس قبول
ایدر، بکره دیله بیلر: بواش
باشقه ایشله مقیس دکدر.

مَقْیَاس { س. ع. } «مقیاس»
مَقْیَاس { «قیاس» دن س. ع. } «مقیاس»
مقیاس، مقیاس، مقیاس قبول
ایدر، بکره دیله بیلر: بواش
باشقه ایشله مقیس دکدر.

مَقْیَاس { س. ع. } «مقیاس»
مَقْیَاس { «قیاس» دن س. ع. } «مقیاس»
مقیاس، مقیاس، مقیاس قبول
ایدر، بکره دیله بیلر: بواش
باشقه ایشله مقیس دکدر.

مَقْیَاس { س. ع. } «مقیاس»
مَقْیَاس { «قیاس» دن س. ع. } «مقیاس»
مقیاس، مقیاس، مقیاس قبول
ایدر، بکره دیله بیلر: بواش
باشقه ایشله مقیس دکدر.

بروسه ده مقیم فلان؛ شرف
مقیم = شرفله اقامت ایدن معنایله
مستعمل قاعد سز بر ترکیبدر .
مقیسه { ص. عر. ن: مقیسه. «وق»
مقیی { دن سف. تفعلیل } ط. قو.
صدیران، قی اشدیرن: دواء
مقی. (اسم کبی ده قوللانیلیر:)
بر مقی ویردی .

مکابره { س. عر. ج: مکابرات.
«کبر» دن مص. مفاعله }
مناظرده قاعده به مغایر اوله رق
مجرد آغز غلبه لکیله خصمی
الزامه چالشمه .

مکاتب { س. عر. ج: فد:
مکتب. با: مکتب .

مکاتب { س. عر. ص. عر. «کتاب»
«کتاب» دن سف. مفاعله } برله
مکتوبلشن، هر وقت یازان،
مخبرده بولان آدم: اوراده
بر مکاتب واردر .

مکاتبه { س. عر. ج: مکاتبات.
«کتاب» دن مص. مفاعله }
بربرینه یازمه، مکتوبلشمه،
مخبره: پدرمله منتظم مکاتبه من
واردر؛ شریکمله مکاتبه بی کسدم .

مکاتیب { س. عر. ج: فد:
مکتوب. با: مکتوب .

مکار { ص. عر. ن: مکاره .
«مکر» دن سم. } پک
حیله کار، دساس، دوباره جی،
عیار: مکار آدم؛ مکاره برقاری .

مکارم { س. عر. ج: فد:
مکرم. با: مکرم .

مکاره { س. و:

مکاری { س. عر. «مکاری» دن
غلط } ۱. اشیا ولوازم
نقلیچون کرا ایل طوتیلان

حیوانات: اوراده مکاره (مکا.
ری) بولماز. ۲. کرا حیوانلرینه
بوکلش اشیا ولوازم: مکاره من
آرقه ده قالمشدی .
مکاری { س. عر. «کراء» دن
سف. مفاعله } کرا ایل
حیوان ایشلدن آدم، قاطیرجی.
(لسانمزده میم فحله قوللانیلیر.
ماده آتفه به با.)

مکاریچی { یاخود مکاره جی. س.
۱. اشیا ولوازم
نقلیچون کرا ایل حیوان ایشلدن
آدم، قاطیرجی. ۲. نقل اولنان
اشیا ولوازم عسکریه تک نقل
وحفظنه مأمور نفر .

مکاسب { س. عر. ج: فد:
مکسب. با: مکسب .
مکاشفه { س. عر. ج: مکاشفات.
«کشف» دن مص. مفاعله }
صحنیه تک کشف اولوب ظاهر
کورغمی ونور رجانی بی مشا.
هده لری: ارباب مکاشفه دن بر
ذات؛ مکاشفه ایل اوکر نمشیدی .

مکافات { یا مکافاة. س. عر.
«کفایة» دن مص. مفاعله }
برخدمت وایلیکه قارشى
ایدیلن ایلیک، ایلیکه قارشیلامه،
اجر: ابتدیی خدمتک مکافاتی
کوردی: نائل مکافاة اولدی؛
ابتدیکم ایلیک مکافاتی بومیدر؟
«عربیده» مجازات» ایل مترادف
اولدیغی حالد لسانمزده مجازات
بونک ضدی اوله رق قوللانیلیر:)

خدمت ایدنلره مکافات وقباحت
ایدنلره مجازات اولور .
مکافی { ص. عر. ن: مکافیه .
«کفایة» دن سف. مفاعله }

مساوی، برابر. ن. || س.
(هندسه ده) قطع مکافی. با:
قطع .

مکالمه { س. عر. ج: مکالمات.
«کلام» دن مص. مفاعله }
۱. سولشمه، ایکی کئی آره سنده
اولنان سوز. ۲. بر لسان
تحصیلیچون ایکی لسان اوزره
ترتیب اولنش مکالمه صورتنده
تعبیرلر: مکالمه فارسیه؛ فرانسه.
جه مکالمه. ۳. عقد مصالحه
ومعاهده ایچون ایکی دولت
مرخصلری بیننده اولنان مذا.
کره: فلان ذات مکالمه به مأمور
اولدی .

مکالمه نامه { س. فالت تحصیلیچون
بر لسان اجنبیده
لفردی ایتکه آلتشمق ایچون
ایکی لسان اوزرینه مکالمه صو.
رتنده ترتیب اولنش کتاب:
کمال پاشا مرحومک فارسی وترجه
بر مکالمه نامه سی واردر .

مکان { س. عر. ج: امکانه،
اماکن. «کون» دن سم. }

۱. بر، محل، جای: زمان ومکان
اعتباریلر. ۲. طوریلان بر،
وتوریلان محل، مقام، اقامتگاه:
اونک مکانی یوقدر؛ جناب حق
مکاندن متزهدر؛ اماکن
عسکریه = عسکره مخصوص ابنیه.
|| بی مکان = محلس، سرسری،
معین اقامتگاهی اولمیان . ||

مکانا { ح. عر. محل ویر اعتباریلر:
مکانا وزمانا بعید .

مکانت { س. عر. ۱. نفوذ،
اقتدار، قوت: مکانت
صاحبی بر آدم. ۲. وقار، آغز
باشلیق، ثبات، متانت: بویاشده

چوق مکانت کوستردی. (بو
ایکنهی معنا عربیده اولوب،
لسانمزده برنجی معنادن آلفشدر.
عربیده کی کئی محل ودرجه معنارله
بزجه قوللانماز .)

مکاید { س. عر. ج: فد: مکیده.
با: مکیده .

مکایل { س. عر. ج: فد: مکیال.
با: مکیال .

مکب { ص. عر. «کب» دن سف.
«افعال» برشیک اوزرینه
چوق دوشن، باشنی اکوب
مشغول اولان . ن.

مکتب { س. عر. ج: مکاتب.
«کتاب» دن سم. } اطفال

وشبانک تحصیل علم ایچون دوام
ابتدکاری بنا ودائرة، دارالتعالم،
دارالتدریس، مدرسه، دبستان:
مکتب ابتدائی؛ صبیان مکتبی؛
محل مکتبی؛ قیز مکتبی، مکتب
اناث؛ رشديه، اعدادیه مکتبی؛
مکاتب عالی؛ مکاتب خصوصیه؛
مکاتب عسکریه؛ مکتب (فنون)
حربییه؛ مکتب (فنون) طبیه؛
مکتب (فنون) بحریه؛ مکتب
صناع؛ حقوق، زراعت تجارت
مکتبی؛ لیلی، نهاری مکتب؛
مکتب خواجه سی؛ مکتب
آرقداشی. || مکتب کورمش =

تحصیل علم ایتش، عالم وتربیه لی؛
مکتب کورمه مش = جاهل،
تربیه سز. (عربیده اصل معنای
یازینخانه اولوب، باشلیجه یازی
اوکر نلدی کیچون، صبیان مکتبینه
دخی اطلاق اولورسه ده، سائر
مکاتبه مدرسه دینلیر. لسانمزده
مکتب ومدرسه تک مدلول ومحل
استعماللری دکیشمشدر .)

مکتبی { ص. عر. ۱. لیلی بر
مکتبده تحصیل علم
ایتکده بولنان کنج، شاکرد،
طالب: مکتبیلردن یارب بیت
آلیر. ۲. مکاتب اعدادیه وعالیه
عسکریه ده تحصیلده بولنان
شاکرد: شمدی بر مکتبی
کجدی. ۳. بر مکتبده تحصیل
علم ایتش، بر مکتبدن نشات
ایتش اولان: مکتبی قئمقام؛
مکتبی ضابط؛ مکتبیلر آلالیلر.
دن مقدمدر .

مکتسب { ص. عر. ن: مکتسبه.
«کسب» دن سف.
افتعال } قزانان، اکتساب ایدن:
مکتسب مال؛ مکتسب علم
وتربیه .

مکتسب { ص. عر. ن: مکتسبه.
«کسب» دن سم.
افتعال } قزانلان، قزانلش، اله
کچیریلن ویا کچیرلش: مال
مکتسب؛ معلومات مکتسبه .

مکتفی { ص. عر. ن: مکتفه.
«کفایة» دن سف. افتعال }
قناعت ایدن، اکتفا ایلین:
اوقدرله مکتفی اولدی .

مکتوب { ص. عر. ن: مکتوبه.
«کتاب» دن سم. }
یازلش، یازیلی، نوشته، محرر .

مکتوب { س. عر. ج: مکاتیب.
«کتاب» دن سم. } کرک ایش وکرک
عرض محبت وتبریک ویا تعزیه
وسائر ضمننده برآمدن بر
آدمه یازیلوب کوندیرلن کاغذ،
بیتیک، نامه، رساله، ورقه،
نیمقه: مکتوب یازدم. کوندردم؛
مکتوب آله مدم؛ توزیع مکاتیب؛
مکتوب سایی = مقام صدارت

عظمادن یازیلان امرنامه، امر
سای .

مکتوبچی { س. بر نظارت ویا
دیگردائرة رسمیه تک
ویا بر ولایتک امور تحریریه سنی
اداره ایتکله موظف بیوک
مأمور، مکتوبی: صدارت،
دخلیه، رسومات مکتوبچیسی؛
بفداد، خداوندکار مکتوبچیسی.
مکتوبچیلق { س. مکتوبچی ما.
موریت و صفت
ووظیفه سی: مالیه مکتوبچیلقی؛
حلب ولایتی مکتوبچیلقی .

مکتوبلا شفق { فش. بربرینه
مکتوب یازمقی،
مکاتبه، مراسله، مخبره ایتک:
طشرده بولنان پدرمله دائما
مکتوبلاشیورز .

مکتوبی { س. عر. مکتوبچی،
بر نظارت ویا دیگر
دائرة رسمیه تک یاخود برولایتک
امور تحریریه سنی اداره به مأمور
بیوک مأمور: مکتوبی صدارت
عظمی؛ مکتوبی ولایت . ||
مکتوبی قلی = بردائرة رسمیه تک
تحریرات ومخبره ایشلرینه متعلق
قلی که مکتوبچینک تحت اداره.
سند اولور: خارجیه مکتوبی
قلی خلفاسندن .

مکتوم { ص. عر. ن: مکتومه.
«کتم» دن سم. } ۱.
کتب اولنان، سر صافلانان،
اقتا اولنلانی: سر مکتوم. ۲.
کیزلن، قاجیریلان، حکومتیه
قید وتحریر ایتدیرلین: اسنان
مکتومه = قرعه دن قاجیریلق
ایچون نفوس دقربینه قید
ایتدیرلر مش افراد اهالی؛ املاک

مکتومه = تحریر ابتدایه مش
املاک؛ واردات مکتومه =
تحصیل اولنوبده قید اولغامش
واردات دولت.

مکتومات { س. ج. ع. کز.
لایلوب قید و تحریر
اولغامش و حکومتدن قاجیرلمش
افراد و یا املاک و واردات؛ بر
چوق مکتومات بولوب میدانه
اخراج ایلدی.

مکت { س. ع. طوره،
توقف، سکون، آرام؛
بش کون اوراده مکت ایلدی.
مکتیف { ص. ع. ث. مکثفه.
«کثافه» دن س. ع.
تغیل { ط. قوبولاشدیران،
کشیف حاکم قویان.

مکتل { ص. ع. ث. مکثله.
«مکتل» دن س. ع. تغیل
کل سورلمش، سورمه‌لی.

مکتدر { ص. ع. ث. مکدره.
«مکتدر» دن س. ع. تغیل
۱. بولاندیرلمش، بولانیق. ۲.
کدرلی، مغموم، محزون؛ بو
ایشدن چوق مکتدر اولدی.

مکتدر { ص. ع. ث. مکدره.
«مکتدر» دن س. ع. تغیل
۱. بولاندیران. ۲. حزن و کدر
وبرن، محزون ایدن.

مکتذب { ص. ع. ث. مکذبه.
«مکتذب» دن س. ع.
تغیل { یالانچی چیقاران، برینک
یالانچی میدانه قویان، بر خبرک
یالان و یا بر آدمک یالانچی
اولدیغنی کوسرتوب اعلان ایدن،
تکذیب ایلمش؛ احوادثی مکذب
بر اعلان رسمی.

مکر { مه. تکر لغتته اتباعاً
مکر { قوللانیلوب یووارلانغنی
تصویر ایدر؛ تکر مکر یووار.
لاندى.

مکر { س. ع. حیل، خدعه.
مکر { دوباره؛ دشمنک مکرندن
امین اولق ایچون.

مکر { د. ق. ۱. استثنا بیان
مکر { ایدر، آنجق، الا، شو
قدرکه؛ بو ایش قولای اوله.
ماز مکر سز همت ایدر سه کز.
۲. غفلتدن صکره آکلشیلان
برشی حقنده قوللانیلیر، حالبوکه؛

بن طیب آرامغه کیتدم مکر او
ایلبوب طیشاری چیقمش.
— برنجی معنا ایله مکرکه
وایکنجی معنا ایله مکرسه
صورتنده دخی قوللانیلیر؛
یارین مطلق کلیم مکرکه خسته
اولیم [دائماً فعل التزامی و یا
بونک حکمنده بر امر و یا نهی
غائب ایله قوللانیلیر]؛ بن اونی
صباح بکلیوردم مکرسه او
آقشامدن کلش. [بوخالده دائماً
صیغه روایت ایله استعمال
اولنور.]

مکرر { ص. ع. ث. مکرره.
«مکرر» دن س. ع. تغیل
۱. تکرار ایدن. ۲. هقه. ایکی
ویازیاده کره جرم ایشین، سابقه‌لی.

مکرر { ص. ع. ث. مکرره.
«مکرر» دن س. ع. تغیل
تکرار اولغش، بردها اولمش،
بربری اوستنه ایکی و یا زیاده
دفعه وقوع بولمش؛ قباحت
مکرره صاحی؛ تقطیر مکرر؛
قند مکرر = بر قاج کره قینادلش
نبات شکری.

مکرر { ح. ع. تکرار او.
مکرر { لهرق، بردها، تکرار
علی التکرار؛ مکرراً سوبلدم.

مکرر { ص. ع. ث. مکرره.
«مکرر» دن س. ع. تغیل
اکراچی، مسافره اکرام
و حرمت ایدن، آغز لایان،
مهمانواز؛ چوق مکرر آدمدر.

مکرر { ص. ع. ث. مکرره.
«مکرر» دن س. ع. تغیل
محترم، معزز، حرمت و تعظیبه
نائل؛ دستور مکرر؛ مکره
مکرره.

مکرر { ح. ع. کمال حرمت
مکرر { و تعظیبه، اکرام و اعزاز
ایده رک؛ مکرماً تشییع ایتدیلر.

مکرر { س. ع. ج. مکارم.
«مکرر» دن س. ع. می
۱. کر، سخا، جود؛ مکرمت
صاحی بر آدم. ۲. حرمت، عزت.

مکرر { یا مکرمتاؤ. ص. ۱.
«مکرر» دن س. ع. می
جواد. ۲. حرمتلی، معزز،
مکرر. — انشا لساننده مدرس
پایه‌سنده اولان علایه ویریلن
عنواندر.

مکرره { ص. ع. ث. مکروهه.
«مکرره» دن س. ع. ۱.
ایگرنج، کراحتلی، کره، منفور؛
مکرره بریر، بر ایش. ۲. ف.
شرعاً حرام اولیوب آنجق
ضرورت اولمدیغنی حالده استعمالی
تقدیر اولغیان؛ آناتی مکروهدر.

مکروهات { س. ج. ع. ۱.
«مکروهات» دن س. ع. ۲.
شرعاً استعمالی ممنوع اولیوب
آنجق مستحسن اولیان شیئر؛
مکروهات اکثنه نه مجبوریت
وارددر؟

مکروهیت { س. ع. ایگرنجاک،
منفوریت.

مکس { س. ق. سیکک، ذباب.

مکسب { س. ع. ج. مکاسب.
«مکسب» دن س. ع. می
۱. قزانج، کسب، کار. ۲. کسب
معیشت ایتکه واسطه و آلت
اولان ایش؛ بویم مکسبدر.

مکسر { ص. ع. ث. مکسره.
«مکسر» دن س. ع. تغیل
قیریق، قیرلمش، منکسر، شکسته.
|| د. (صرف عربیده) جمع مکسر =
قاعده تحتنده اولیه‌رق و مفردینک
حروف و حرکاتی مختلف صورده
تغییر اولغش جمع. مقابلی؛ جمع
سالم.

مکسوب { ص. ع. ث. مکسوبه.
«مکسوب» دن س. ع.
قزانش، کسب اولغش؛ اموال
مکسوبه.

مکسور { ص. ع. ث. مکسوره.
«مکسور» دن س. ع. ۱
قیرلمش، قیریق، شکسته، منکسر.
۲. کسره حرکه سیله متحرک،
اسره‌لی؛ جیم مکسوره؛ مکسور
العین = عین‌الفعلی اسره‌لی (فعل
عربی).

مکشوف { ص. ع. ث. مکشوفه.
«مکشوف» دن س. ع.
۱. آچلمش، آجیق، غیر مستوره؛
میدانده اولان؛ اجداد مزاکثریا
کوکسلیرینی مکشوف طونارلر
دی؛ مکشوف الرأس = باشی
آجیق. ۲. آجیق، ظاهر،
عیان، آشکار. ۳. کشف
اولغش، بولنوب معلوم اولمش،
وقتیله مجهول ایکن بعده بولغش؛

مکشوف { ص. ع. ث. مکشوفه.
«مکشوف» دن س. ع.
۱. آچلمش، آجیق، غیر مستوره؛
میدانده اولان؛ اجداد مزاکثریا
کوکسلیرینی مکشوف طونارلر
دی؛ مکشوف الرأس = باشی
آجیق. ۲. آجیق، ظاهر،
عیان، آشکار. ۳. کشف
اولغش، بولنوب معلوم اولمش،
وقتیله مجهول ایکن بعده بولغش؛

الیوم مکشوف اولان سیارات
صغیره؛ بوکون کره ارضک هر
طرفی مکشوفدر. ۴. عسکرجه
کوریلوب احوالی معلوم اولمش
اولان؛ اراضی مکشوفه ده حرب
ایتمک فائده‌سی وارددر. || غیر
مکشوف = کشف اولغامش،
مجهول؛ آمریقا ده غیر مکشوف
بر قالمشدر.

مکعب { ص. ع. ث. مکعبه.
«مکعب» دن س. ع. تغیل
۱. کعب یعنی زار شککنده
اوله‌رق مساوی آلتی وجهی
اولان و طول و عرض و ارتفاعی
بر بونان؛ جسم مکعب؛ مکعب
بر طاش، بر بنا. ۲. طول
و عرض و ارتفاعی اولان؛ بر
مکعب متره؛ بو قزان ایکی مکعب
متره صو آلیز. ۳. ایکی دفعه
کندی مثیله ضرب ایدلمش
اولان، بر عددک ایکی دفعه
کندی مثیله ضربندن حاصل
اولان (عدد)؛ ۳ عددینک
مرابی ۹ و مکعبی ۲۷در؛ جذر
مکعب = ۲۷ به نسبتله ۳ عددی.

مکفول { ص. ع. ث. مکفوله.
«مکفول» دن س. ع. ۱. مکفول
سمه. هقه. کفالتله تعهد اولنسان
(شیء و یا کیمسه).
مکفول { ص. ع. ث. مکفوله.
«مکفول» دن س. ع. ۱. مکفول
سمه. هقه. کفالتله تعهد اولنسان
(شیء و یا کیمسه).

مکفول { ص. ع. ث. مکفوله.
«مکفول» دن س. ع. ۱. مکفول
سمه. هقه. کفالتله تعهد اولنسان
(شیء و یا کیمسه).
مکفول { ص. ع. ث. مکفوله.
«مکفول» دن س. ع. ۱. مکفول
سمه. هقه. کفالتله تعهد اولنسان
(شیء و یا کیمسه).

۱. بر وظیفه اجراسنه و یا بر
رسم و ویرکی اعطاسنه مجبور
اولان؛ بالغ اولان آدم کاهه
وظائف دینیله امله مکفندر؛
اهالی مکفه = ویرکی اعطاسیله
مکف اولان اهالی؛ صبیان
نماز و اوروجه مکف دکندر.
۲. تر. تکلفاتی چوق، مکمل
صورتنده و کافیتی یانلمش،
طنطنه‌لی، دبدبه‌لی، احتشامی؛
مکف بر قوناق، بر سفره.
مکمل { ص. ع. ث. مکمله.
«مکمل» دن س. ع. تغیل
ناجلی، باشنده تاج بولنان، تاجله
مزین.

مکمل { ص. ع. ث. مکمله.
«مکمل» دن س. ع. تغیل
کاله ایردیرلمش، کمال بولمش،
تکمیل اولغش، قصورسز، تام؛
مکمل بر بنا، بر باغچه؛ مکمل
آدم، معلومات مکمله صاحی.

مکمل { س. ع. «مکمل» دن س. ع.
«مکمل» دن س. ع. «مکمل» دن س. ع.
«مکمل» دن س. ع. «مکمل» دن س. ع.

مکمل { ص. ع. ث. مکمله.
«مکمل» دن س. ع. ۱. مکمل
سمه. هقه. کفالتله تعهد اولنسان
(شیء و یا کیمسه).

مکمل { ص. ع. ث. مکمله.
«مکمل» دن س. ع. ۱. مکمل
سمه. هقه. کفالتله تعهد اولنسان
(شیء و یا کیمسه).

مکمل { ص. ع. ث. مکمله.
«مکمل» دن س. ع. ۱. مکمل
سمه. هقه. کفالتله تعهد اولنسان
(شیء و یا کیمسه).

بركنيه ايله تركنيه ايدلش،
كنيهلى: ابو الحسن كنيه سيله
مكى.

مَكُون { ص. عر. ث: مكنونه.
ط. يان، حاصل ايدن، حصوله
كثيرن: مَكُون الياف: مَكُون
لحم.

مَكُون { ص. عر. ث: مكنونه.
ط. يان، حاصل اولش، حصوله
كثيرلش، وجود بولش.

مَكُونَات { س. ج. عر. حصوله
كش وجود بولش
شيلر، موجودات، مخلوقات.

مَكَّة { س. برنوع پورتاق ديكن.

مَكَّة { س. عر. حجاز خطه
مباركه سنك مركزى وكمبه
شريفه نك بولندينى شهر مبارك كه
فخر عالم (صلم) افندمرك دخي
مسقطر اسلى و قبله مسليندر:
مكة مكرمه. || مكة يايه سى رتب
عليه نك برى. || مكة پاستكى =
معروف بر شجر طبي.

مَكِّي { ص. عر. ث: مكيه. ۱.
مكة مكرمه يه منسوب
ومتعلق: سناء مكى. ۲. مكة
مكرمه اهايسيندن اولان،
مكى.

مَكِّيَال { س. عر. ج: مكاييل.
[«كيل» دن اسم آلت]
اولچك نوعدن حبوبات اولچيسى.

مَكِيدَه { س. عر. ج: مكاييد.
حيله، خدعه، دوباره.

مَكَيِّفَات { س. ج. عر. [لفت
(مولده) كيف و برن
شيلر، سرخوشلق كثيرن و تريا.

كليك قبيلندن اولان شيلر:
توتون و انفيه و آفيون دخي
مسكرات كهي مكيفاتنددر.

مَكِيك { س. چولهالرك ايلچي
صاروب آتدقلى آلت كه
مقره كهي اولوب اورته سنده كهي
متحرك ميله ايليك صاريلير. ||
مكيك كهي بر يردنه طورماز،
متحرك. || مكيك طوقومق =
بر يردنه طور ميوب كيدوب كلك:
اقشامه قدر مكيك طوقودى.

مَكِين { ص. عر. [مكان، مكانة] دن
[ص. ۱. اوتوران، ير-
لشمش، متمكن: مكانك شرقى
مكن اعتباريله در. ۲. نفوذ
واقتدار و وقار صاحبي. ث.

مَلَا { ياخود ملا. س. عر. ۱.
طولى اوله، طوللىق، خلاء
مقابلى. ۲. غلبه لك، جماعت،
جمعيت، اجتماع. || على ملا الناس =
خلق نظر نده، انظار عامه
او كنده.

مَلَا { ياخود منلا. س. عر.
[«مولانا» دن] ۱. مولويت
صاحبي، بيوك قاضى: مكة، مصر ملا.
سى. ۲. مولويت يايه سنده بولان
ذات. ۳. بيوك عالم، خواجه:
ملا جامى = مولانا جامى: منلاى
روم = مولانا جلال الدين رومى.

۴. علوم دينيه و آليه طالبي،
طلبه علومدن اولان: كل باقلم
ملا، منلا. || ملا بك = رجال
عليه اصيل زادكانه اطلاق اولنور.

مَلَان { ص. عر. [«ملا» دن ص. ش.].
طولى، مملو، پر، مشحون.

مَلَابَسَه { يا ملايست. س. عر.
[«ابس» دن مص. مفاعله]
۱. بگزه ين ايكي شيك يكد يكرندن

فرق اولنه ميوب تشويش اولنسى،
التباس. ۲. مناسبت، وجه،
تقريب: بو ملايستله: قرابت
ملايسه سيله.

مَلَّاح { س. عر. ج: ملاحين.
[«ملح» دن سمب] كيجي،
بحرى، كهي ايله دكيزلرده سياحت
ايدن و كيجيك علنى بيلن آدم.

مَلَّاحَت { س. عر. [«ملح» دن]
كوزلك، شيرينك،
حسن، صباحت: ملاحت وجه.

مَلَّاحَت { يا ملاحه. س. عر.
كيجيك، بحريك،
سير سفتنى فنى: اسكى فنيكيلر
ملاحتده پك ايلرى وار مشلردى.

مَلَّاحِدَه { س. عر. ج. فد:
ملاحد. يا: ملحد.

مُلَاحَظَه { س. عر. ج: ملاحظات.
[«لحظ» دن مص. مفاعله]

۱. دقتله باقه. ث. ۲. ايجه
دوشونمه، صرف ذهن ايدهر ك
هر جهت دوشونمه، مطالعه،
تأمل: بوايشى اينى ملاحظه
ايتديكيزمى؟ ايشى ملاحظه ايتزدن
بيان فكر ايتمه مى. || ملاحظه.
سيله = فكريله، فكرينه بناء،
دوشونهر ك: ياغمور ياغار ملا.
حظه سيله مشمعى كيديم.

مُلَاحَظَه سِز { ص. باه حقتى ويا
سويليه جكنى اطرا.
فيله دوشونين، تأمل سز، كوته بين.

مُلَاحَظَه سِز لِق { س. تأمل سز لك،
كوته بينك،
تدبير سز لك.

مَلَّاز { س. عر. [«لواذ» دن سم].
بارينه حق و صيفينه حق
محل، تدافه صالح متين و مستحکم
موقع، مجا، پناه: اشقيا صرب

بربرى ملاذ اتخاذ ايتملردى.
مَلَّازِم { ص. عر. ث: ملازمه.
[«لزم» دن سف. مفاعله]

بر يره ويا برخصه ياپشوب
آرليان. ث. = س. عر. ۱.
بر صنف و هينته داخل اولق
مقصديه معاش سز دوام و خدمت
ايدن: فلان قلده ملازمدر، ملازم
صفتيله رسومات امانته كيردى؛
شوراي دولت ملازمى = اعضا

نامزدى. ۲. ضابطلكك اك
كوچك رتبه سنى حازر اولان
عسكرى كه چاوشك فوقنده و يوز
باشينك مادوننده اولوب اول
وثاى عنوانريله ايكيه، نغمدر:
مكتب جرييه دن ملازم ثانى
چيقوب بعده ملازم اول او-
لورلر.

مُلَازِمَت { س. عر. [«لزم» دن
مص. مفاعله] ۱. بر
شيء ويا شخصه آرملاز صورنده
الحاق ايتمه. ۲. دوام، مداومت،
برايشه صاريلوب اونكه اشتغال
ايتمه: ايكي سنه دن برى بر كتابك
استنساخنه ملازم ايتديور. ۳.
بر مأموريته كچمك اوزره بر
دايره معاش سز دوام و خدمت
ايتمه: فلان قله، كوروكه ملازم
ايتديور: اوج سنه ملازمتدن
صكره مأموريته كچدى.

مُلَازِمِيك { س. ۱. مأموريته
كچمك مقصديه
معاش سز اوله رق بردايره دوام
ايتمه: كوروكه، فلان قله
ملازمك ايتديور. ۲. رتب
عسكريه نك اك كوچكى اولان
ملازم رتبه سى: بش سنه
ملازمك ايتدى.

مَلَّال { س. عر. و:
ملا

مَلَّالَت { س. عر. اوصانج، او-
صانع، ييغمه، بيقندى،
صيقله: بوسوزلر، بوشرق انسانه
ملا كتير.

مَلَّامَت { س. عر. [«لوم» دن
مص. ميمى] چيشمه،

مَلَّاصِق { ص. عر. ث: ملاصقه.
[«لصوق» دن سف.
مفاعله] بيتشيك، ياپشيق، يان
يانه بولنان، متصل: درى اته
ملاصقدر.

مُلَاطَفَه { س. عر. [«لطف» دن
مص. مفاعله] ۱. لطف
ايله معامله، تلطيف. ۲. لطيفه
سويلشمه، شقلاشمه: ملاطفه
طريقيله برشي سويلدى.

مَلَّاعِب { س. عر. ج. فد:
ملعبه. يا: ملعبه.

مُلَاعَبَه { س. عر. ج: ملاعات.
[«لعب» دن مص. مفاعله]
اويناشمه.

مَلَّاعِين { س. عر. ج. فد:
ملعون. يا: ملعون.

مُلَاعِمَه { س. دانه لرى اوستنده
بولنان يعنى خرمانده
دوكله مش آربه صابلىرى: حيوانه
ملاعيمه يديرمك.

مُلَاقَات { س. عر. [«لقاء» دن
مص. مفاعله] —
طوغريسي: ملاقات. بولشمه،
برلشمه، كوريشمه: ايكي ايمپراطور
فلان برده ملاقات ايدجه كيردى؛
آره لنده ملاقات وقوع بوله جقدر.

مُلَاقِي { ص. عر. ث: ملاقيه.
[«لقاء» دن سف. مفاعله]
بولشان، قافوشان، كوريشن:
پدريته ملاقى اولدى.

مَلَّال { س. عر. و:
ملا

مَلَّالَت { س. عر. اوصانج، او-
صانع، ييغمه، بيقندى،
صيقله: بوسوزلر، بوشرق انسانه
ملا كتير.

مَلَّامَت { س. عر. [«لوم» دن
مص. ميمى] چيشمه،

آزارلامه، سرزنش.
مَلَّامَسَه { س. عر. [«لمس» دن
مص. مفاعله] بربرينه
طوقمه، تماس ايتمه.

مَلَّامِي { س. عر. ج. فد:
ملاميون. [«لامه» دن
سم. حكامه كاييون مسلكته
قريب بر مسلك قلندرانه اتخاذ
ايدن طر بقردن برينه تابع آدم:
كنديسى ملاميدر: ملاميوندن
بر آدم.

مَلَّاهِي { س. عر. ج. فد:
«ملهي» لسانزده قوللا
نماز [اويونلر، اكجهلر، چاللى
و جينلر، لهو و لعب: ملاهي به
طاللى: آلات ملاهي = سازلر.

مَلَّائِك { س. عر. ج. و:
ملا

مَلَّائِكَه { س. عر. ج. فد. ملك.
[«ايكيجيسى»
لسانزده، مفرد كهي ده قوللايلير.]

مَلَّائِم { ص. عر. ث: ملائمه.
[«لام» دن سف. مفاعله]
۱. اويغون، موافق، اويار:
عقله ملائمدر. ۲. ياواش، يو-
مشاق، حليم: پك ملائم آدمدر؛
ملائم طبيعتلى. ۳. اقتباضى
اولميان، غير منقبض: دائما ملائم
اولمه دقت ايتلى.

مَلَّائِمَت { س. عر. [«لام» دن
مص. مفاعله] ۱.
اويغونلق، موافقت. ۲. يومشا.
قلق، ياواشلق، حلم: او آدمك
ملايمتى فوق العاده در. ۳.
اقتباض فقداى، طبيعتك لينته
ماثل اوله سى: ملايمت و بره جك
بر علاج آللى.

مَلَّابَس { س. عر. ج: ملابس.
[«لبس» دن] كييله جك

مَلَّابَس { س. عر. ج: ملابس.
[«لبس» دن] كييله جك

بر شيك بولفسيله اولكده
بولفسه اقتصا ايدن، بر شيك
تيجه سي ويا رفيق غير مفارق
اولان : حقه ايله قلم لازم ملزوم
قيلندندر .

مَلَس { س. ص. بلي چوقور اولان
(عبيلى آت .

مَلَس { س. ص. ضيا ايله قراكتي
مَلَس { قاريشيق، آلاجه قراكتي .
(لسانزده بو معنا ايله مستعمل
اوليوب، غلط اوله رق « ملز »
صورتنده باشقه معنارله قوللا-
نيلير . با : ملز .

مَلَش { س. ص. چفته قوزيلى قويون كه
(چوق ملز .

مَلَطَف { س. ص. ا : ملطفه . ج :
(ملطفت . [ملطف دن
س. ص. تفعليل ط . يومشاديجي،
اخلاطى تليين ايدن .

مَلَبَه { س. ص. ج : ملاعب .
(« لعب دن) او يون ،
اوبونجى : ملاعبه صبيان = چوق
اوبونجى .

مَلَعَه { س. ص. ع. ر. : [« لعق دن
(اسم آلت) قاشيق . ا .

مَلَعَت { س. ص. ج : ملاعن .
(« لعن دن مص . ميمى)
لعتنه ، لعتنه مستحق فعل وحرکت :
اجراى ملعتندن خالى قالماش
ايسده نهايت تأديب ايدلمشدر .
ملعتن پيشه = ايشي کوچى ملعتندن
عبارت اولان .

مَلَعَتَكَارَانَه { س. ص. ج. ف. ا. لعتنه
(مستحق اوله حق
صورتنده : بر طاقم دسائس
ملعتنكارانه ايله ؛ بني ملعتنكارانه
افعال ايتدى .

مَلَعُون { س. ص. ع. ر. ا : ملامونه .
(« لعن دن س. ص.) لعتنه

دوچار اولان ، لعن ونفرينه
مظهر ، رحمت حقندن مطرود
ومحروم : ملامون شيطان ؛ ملامون
حريف = س. ص. ع. ر. ج :
ملاعين . ملعتنكارانه حركانده
بولنان آدم : بر طاقم ملاعينك
افتراسيدر .

مَلَف { س. ص. ا. ف. ا. ملامنا . س. ص. ع. ر. : « لغو دن
ملفى (س. ص. افعال) الفا وفتح
ايدلمش : ملفى ديوان احكام
عدليه . || د. ملفى عن العمل =
عمل ايتمز معموله تأخيرى اولماز
(طامل) .

مَلْفُوظ { س. ص. ع. ر. ا : ملفوظه .
(« لفظ دن س. ص.)
سويلمش ، سويلىنن ، تلفظ
وتقوه اولنان . || غير ملفوظ =
تلفظ اولنيان : الف ، هاء غير
ملفوظه = بر كله ده بولنوبده
اوقونميان بو حرفلر .

مَلْفُوظَات { س. ص. ج. ع. ر. برينك
(سويلىديكي سوزلر ،
اقوال ، گفتار : ملفوظات جنيد
بفدادى .

مَلْفُوف { س. ص. ع. ر. ا : ملفوفه .
(« لف دن س. ص.)
صارلمش ، دوشيرلمش ، برظرف
ويا مکتوبك ايچنه وضع اولمش :
ملفوف پوصله ؛ اوراق ملفوفه .

مَلْفُوفَا { س. ص. ع. ر. ا : تذکره ويا
(تحريرات صاريلى وظرفك
ايچننده اوله رق ، لفا : اوراق
متفرعه سي ملفوفا ارسال
اولنيور .

مَلْفُوفَات { س. ص. ج. ع. ر. بر تذکره
(ويا تحريرات صاريلى
اوراق : تحريرات ملفوفاتي چوق
اولديفندن ظرفي بوجك اولمليدر .

مَلْقَاط { ياخود ملقط . س. ص. ع. ر. :
(« لقط دن اسم آلت)
جرا . جراجلره مخصوص جبين
وماشه كي آلت فر . Ontolabe :
ملقط جنين : ملقط حصات .
مَلَقَب { س. ص. ع. ر. ا : ملقبه .
(« لقب دن س. ص. تفعليل)
لقبلانمش ، لقبلى ، تقيب اولنش :
بارباروس لقبيله ملقب خيرالدين
پاشا .

مَلِك { س. ص. ع. ر. و :
مَلِك { س. ص. ع. ر. ج : املاك . ۱ .

مَلِك { تصرف اولنان شي . اراضى
وعقار كي يرادويرن غير منقول
مال : ملكي بوقدر : بر چوق املاكه
متصرفدر ؛ ملك ميرى ، املاك
اميره = خزينه دولته عائد اراضى ؛
املاك هايون ، املاك شاهانه =
خزينه خاصه يه عائد اراضى . ۲ .
وقف اوليوب صاحبنك ملك
صريحى اولان اراضى وعقار :
بودكان ، بو او ، بو باغ وقف ميدر
يوقسه ملك مي ؟ ۳ . بر دولت
وحكمدارك تحت امر وتاييستنده
بولنان مملكت ، كشور ، قلمرو :
احياء ملك ودولت .

مَلِك { س. ص. ع. ر. ج : ملائك ،
(ملائكه . نزد الهيده بولنان
روحانيونك بهرى ، فرشته :
ملك مقرب ؛ جن ميدر ملك ميدر ؟
|| مج . پك كوزل ويا پك حليم
ومعصوم آدم : اوملكدر ؛ ملك
كي ؛ ملك خصات = ملك خويلى ؛
ملك سيما = ملك چهره لى . || ملك
الموت = عزرائيل . — جمى لساغز
ده بعضاً مفرد كي قوللايلير :
طيفاز ملائكه = پك حليم آدم ؛

مَلِك { س. ص. ع. ر. ج : ملوك .
(حكمدار .
مَلِكَانَه { س. ص. ج. ف. ا. حكمداره
(منسوب ومتعلق شاهانه .
(ملوكانه ده مستعملدر .

مَلِكْدَار { س. ص. ف. ا. ملك صاحبي
(حكمدار .

مَلِكْدَارِي { س. ص. ف. ا. حكمداره
(منسوب ومتعلق ،
شاهانه : جانب عالي ملكداري به .
= س. ص. ف. ا. حاكميت ، حكومت :
حقوق ملكداري .

مَلِكُوت { س. ص. ع. ر. ۱ .
(حكمدارلق ، سلطنت ،
پادشاهلق . ۲ . ملائكه وارواح
طامى ، عالم غيب ، عالم باطن :
سير ملكوت ؛ ملكوت السماء .

مَلِكُوتِي { س. ص. ع. ر. ا : ملكوتيه .
(ملائكه وارواح عالمه
يعنى عالم غيبه منسوب ومتعلق .
مَلِكْه { س. ص. ع. ر. تجربه وتكرارله
(وكترت اشتغال ايله
استحصال اولنان اقتدار ، ممارسه ،
 مهارت ، استادلق : جراحتقه
ملكه كسب ايتمشدر ؛ اجراى
صنعت ايچون يالكز معلومات
كفايت ايتمز ملكده لازم .

مَلِكْه { س. ص. ع. ر. قادين حكمدار
(ويا حكمدار زوجه سي ،
قراچيه : فليذك ملكه سي ؛ ملكه
چين .

مَلِكِي { س. ص. ع. ر. ا : ملكيه . ۱ .
(حكمدارلقه وبر حكمدارك
تحت امرنده بولنان ملكه منسوب
ومتعلق . ۲ . اداره مملكت
اصولنه منسوب ومتعلق ، اداره

فنه دائر : نظامات ملكيه :
اداره ملكيه ؛ مكتب فنون
ملكيه . ۳ . عسكرى وعلينك
غيرى : مأمورين ملكيه ؛ مرا .
تب ملكيه .

مَلِكِي { س. ص. ع. ر. ا : ملكيه . ملا .
(ملكيه منسوب ومتعلق
ويا شايسته ولائى اولان :
ماكى الحصال ؛ اخلاق ملكيه .

مَلِكِيَّت { س. ص. ع. ر. شام وجزيره
(جهتلزنده بولنان برخر-
ستيان مذهب مخصوصى و او
مذهبه تابع آدم .

مَلِكِيَّت { س. ص. ع. ر. صرف ملك
(اولان يعنى وقف
وميرى اولميان اراضى وعقارك
حال وصفتى : بو او ، بو باغك
ملكيتي مثبتدر .

مَلِكِيَّه { س. ص. ع. ر. دولتك اداره
(مملكت وظائف مختلفه
سيله موظف صنف وهيتى ،
عسكرى وعلى صنفلرينك غيرى
اولان صنوف مأمورين : ملكيه
مأموريني ؛ ملكيه اونيفورمه
سي ؛ ملكيه تقاعد صنديفى .

مَلِكِيَّه { س. ص. ج. ع. ر. ف. د. ملت .
(ملت : ملت .

مَلِكِيَّه { س. ص. ع. ر. ا : ملعه . (« لمع »
(دن س. ص. تفعليل) ۱ . آلا .
جه ، رنگا رنگ ، الوان مختلفه
ايله ملون . ۲ . د. هر مصرعى
ديكر بر لسانده اولان (بيت)
وبويله بيتلردن مركب (شعر) .

مَلِكِيَّه { س. ص. ع. ر. ا : ملونه .
(« لون دن س. ص. تفعليل)
۱ . رنگلى ، رنگا رنگ ، كونا
كون : ملون جام . ۲ . بويانمش
چامور .

مَلَوَان { س. ص. ع. ر. (زمان ديمك
(اولان فد . « ملا » لسا .
نمزنده قوللانماز .) كوندوز
ايله كيجه ، تون وكون : ما
اختلف ، يا ما تعاقب الملوان =
كيجه ايله كوندوز تعاقب ايتديجه .

مَلَوْت { س. ص. ع. ر. ا : ملونه .
(« لوت دن س. ص. تفعليل)
۱ . تلويت اولنش ، پس ،
مردار ، بولاشيق : اوراسى
ملوتدر ؛ اوستى باشى ملوت . ۲ .
ترتيبىز ، غير منتظم ، قارمه
قاريش : ملوت برقال : ملوت
برافلاس ايشى .

مَلَوْتِك { س. ص. ۱ . پيسلك ،
(مردارلق ، بولا .
شيقلى . ۲ . قاريشيقلى ، عدم
انتظام : بوبقالك . بوفلاس ايشنك
ملوتلكى .

مَلُوخِيَا { س. ص. ع. ر. (بو . Mo-
(لوخييا . با . ۱ . خطمى ،
كل خانم . ۲ . بوندن غلط او-
له رق ملخيه دينلن سبزه .

مَلُوك { س. ص. ج. ع. ر. فد :
(ملك . با : ملك .

مَلُوكَانَه { س. ص. ج. ف. ا. حكمداره
(منسوب ومتعلق ،
سلطاني ، شاهانه : عتبة سنيه
ملوكانه به .

مَلُول { س. ص. ع. ر. ا : ملوله .
(« ملال دن س. ص.) او-
صانمش ، اوصانچ كتيرمش ،
ييقمش ، بزمش : ملول بر آدم .

مَلُون { س. ص. ع. ر. ا : ملونه .
(« لون دن س. ص. تفعليل)
۱ . رنگلى ، رنگا رنگ ، كونا
كون : ملون جام . ۲ . بويانمش

بویالی : لاجوردله ملون .
 مَلُون { ص . عر . ث : ملونه .
 [« لون » دن سف . تفعل]
 رنگ و برن ، تلون ایدن :
 ملون دم . [یا لکز اصطلاحات
 فنی ده بولنور .]
 مَلَهَم { ص . عر . ث : مرهم « دن
 مَلَهَم { غلط } با : مرهم .
 مَلَهَم { ص . عر . ث : ملهه .
 [« لوم » دن سف . افعال]
 الهام اولنش ، من طرف الله
 ذهن و قلبه القا اولنان ، الها .
 مات الهیه مظهر : پادشاهلر
 مله مدر .
 مَلَهْمَك { فل . قوبون و قوزی
 [وکی] مه ایتک ، باغر .
 مق : قوبونلر طائل طائل
 مله میورلردی .
 مَلَهْمَه { ص . قوبون و قوزی کی
 حیوانلرک مه دیه باغر .
 مه سی : وادینک ایچندن قو .
 بونلرک مله مه سی ایشیدیلوردی .
 مَلَهْمَه { یا مله . ص . بجریکسز ،
 چپاچول .
 مَلِي { ص . عر . ث : ملیه . [« ملة »
 ملی { دن سف . } ۱ . دین و ملت
 منسوب و متعلق : آداب ملیه من .
 ۲ . [غلط اوله رق] بر قوم و
 جنسیت منسوب و متعلق : مجارلرک
 ملی قیافتلری .
 مَلِيْت { ص . عر . [لغت مولده]
 ۱ . دین ، مذهب ، ملت :
 هرکس ملیتی محافظه ایتلیر .
 ۲ . [غلط] جنسیت ، قومیت :
 زاپونیالیرک ملیتلی .
 مَلِيْس { ص . عر . ث : ملیحه .
 [« ملیح » دن سف .] کوزل ،
 شیرین ، صبیح : وجه ملیح : بر

جاریه ملیحه .
 مَلِيْسَا { ص . یو . - Melissos }
 [« آری اونی »
 اوغل اونی انواعدن یوکسک
 ساقی بر نبات که روحی باغینله
 قارش تائیرلیر .
 مَلِيْن { ص . عر . ث : ملینه .
 [« لینه » دن سف . تفعل]
 ط . یومشادان ، یومشادیجی ،
 لیت و برن .
 مَمَات { ص . عر . [« موت » دن
 مص . ممی] اولوم ، وفات ،
 مرگ : حیات و ممات ؛ بعدالمات =
 اولدکدن صکره .
 مَمَاتِي { ص . عر . ث : مماتیه . اولومه
 منسوب و متعلق .
 مَمَاتِل { ص . عر . ث : مماله .
 [« مثل » دن سف . مفاعله]
 بکزه ن ، مشابه ، مانند ، کی ،
 قیلندن اولان : بوکا ممال
 ایشلر : دکان خان و بوکا ممال
 ابنیه .
 مَمَاتِلْت { یا مماله . ص . عر .
 [« مثل » دن مص . مفا .
 عله] بکزه بیش ، مشابته .
 مَمَالِيك { ص . عر . ج . فد : مملکت .
 با : مملکت .
 مَمَالِيْعَه { یا ممالینه . ص . رو .
 [مانجه دن] قاینار صوده
 خاشلاش و او زرنه بر آز باغ
 کزدیریلیر مصر بوغدان اوندن
 یا بلش عمله یکی که اصل رومانیه ده
 قوللانیلیر .
 مَمَالِيك { ص . عر . ج . فد :
 مملوک . با : مملوک .
 مَمَانَعْت { یا ممانعه . ص . عر .
 [« منع » دن مص . مفا .
 عله] مانع اوله ، قارش طورمه ،
 مخالفت ، عدم موافقت ، راضی
 اولامه .
 مَمْتَاَز { ص . عر . ث : ممتازه .
 [« میز » دن سف . افعال]
 ۱ . دیگرلر دن آیرلش ، امثالندن
 فرقلی طوتیلان ، اقراننه فائق ،
 کزیده : اوساثرلر دن ممتازدر ؛
 ممتاز امثال و اقران ؛ ممتاز صنفی .
 ۲ . امتیازی ، صورت مخصوص

صده اداره اولنان ، کندینه
 مخصوص بر اداره ویا معامله
 نامل و مظهر : ایالت ممتازه ؛
 فلاندا اداره ممتازه سی .
 مَمْتَاَزِيْت { ص . عر . [لغت مولده]
 ممتازلی ، امتیاز ،
 اداره مخصوصه : ممتازیت اداره
 مَمْتَل { ص . عر . ث : ممتله .
 [« مثل » دن سف . افعال]
 ۱ . ناقابل ، امکان و قابلیت اولمان :
 ممتنع الحصول = حاصل اولمسی
 ممکن و آسان اولمان .
 مَمْتَل { ص . عر . ث : ممتله . [« مثل »
 دن سف . تفعل] ۱ . تمثیل
 ایدن ، بکزه دن . ۲ . کتاب
 و سائر طبع و تمثیل ایدن . ۳ .
 ط . اغذیه بی قان و اته تحویل
 ایدن . فر . Assimilateur .
 مَمْتَد { ص . عر . ث : ممتده . [« مدد » دن
 سف .] یاردم و امداد ایدن ،
 یاردمچی ، امدادچی .
 مَمْتَدُوْح { ص . عر . ث : ممدوحه .
 [« مدح » دن سف .] ۱ .
 اوگش ، مدح و ثنا اولنش ،
 برینک مدح و ثنا ایتدیکی : سعد
 ابن زکی شیخ سعدینک ممدوحیدر .
 ۲ . مدح و ستایشه شایان ،
 مقبول ، مستحسن : اخلاق
 ممدوحه ؛ ممدوح الحصال .
 مَمْتَدُوْد { ص . عر . ث : ممدوده .
 [« مد » دن سف .] اوزا .
 دیلان ، سسی اوزاده رق و قونان ،
 مدلی : الف ممدوده .
 مَمْر { ص . عر . [« مرور » دن سف .]
 ۱ . بول ، معبر :
 مر ناس = هرکس یکدیکی بول .
 ۲ . مزاج : مزاجه .
 ۳ . مزاج : مزاجه .
 ۴ . مزاج : مزاجه .
 ۵ . مزاج : مزاجه .
 ۶ . مزاج : مزاجه .
 ۷ . مزاج : مزاجه .
 ۸ . مزاج : مزاجه .
 ۹ . مزاج : مزاجه .
 ۱۰ . مزاج : مزاجه .

ریشمش ، قاریشیق ، مزج اولمش .
 مَمْسِك { ص . عر . ث : ممسکه .
 [« مسك » دن سف .] چوق
 امساك ایدن ، خیس ، بخیل ،
 الی صیقی .
 مَمْسُوْخ { ص . عر . ث : ممسوخته .
 [« مسخ » دن سف .] مسخ
 اولنش ، چرکین بر حیوان شکل
 و صورتنه صوقلش .
 مَمْس { ص . عر . ث : صیغیر بلبی ، صیغیرک
 آغزندن آقان لزوجتلی
 سالیه .
 مَمْسَا { یا ممشی . ص . عر . [« مشی »
 دن سف .] غلط قاحتی :
 ممشاخه . [آق یولی ، خلا ،
 کشف ، آبدستخانه .
 مَمْضَا { یا ممضی . ص . عر . [« مضی »
 دن سف . افعال] امضا
 اولنش ، برینک امضاسنی حاوی ،
 امضالی : ایکی امضا ايله ممضا
 بر استدثانامه .
 مَمْضِي { ص . عر . ث : ممضیه .
 [« مضی » دن سف . افعال]
 امضا ایدن ، یازلش بر شیتک
 آلتیه کندی اسمی یازان ،
 واضع امضا ، صاحب امضا : بو
 سندک ممضی کیدر ؟
 مَمْكِن { ص . عر . ث : ممکنه .
 [« مکانه » دن سف . افعال]
 امکانی اولان ، دائره امکانده
 بولنان ، اوله یلان ، اولاغان ،
 محال اولمان : آوروپای شمالیده
 اوزوم حصولی ممکن دکدر ؛
 ممکن الحصول = حاصل اولسی
 ممنوع اولمان ؛ ممکن مرتبه ده =
 ممکن اولدنی قدر ، درجه
 امکانده . || ط . ممکن الشفا = اینی
 اوله یلیر .

مناره { س. ع. } « نور » دن
مناره { س. ع. } تر. زبازدی
میک کسریله در. ۱. جوامع
شریفه نك مؤذک اذان او قومه.
سنه مخصوص یوکسک و بر یا
متعدد شرفی قله سی. ۲. با :
منار.

منازع { ص. ع. } : منازعه.
منازع { « نزاع » دن س. ع. }
نزاع و غوغا ایدن، غوغاجی،
آغزله غوغایه کیریشن، مخالفت
ایدن.

منازع فیه { ص. ع. } : منازعه.
منازع فیه { « نزاع » دن س. ع. }
اختلاف و منازعه اولان متفق
علیه اولیان، دعوالی، غوغالی :
بوعرصه، بومشله منازعه فیهدر؛
ماده منازعه فیه.

منازعه { س. ع. } : منازعات.
منازعه { « نزاع » دن مص. مفاعله }
آغز غوغاجی، نزاع، مخالفت :
آره لرده بر منازعه وقوع بولش؛
کارک تقسیمنده منازعه ایتمشله.
منازعه جی { ص. ع. } : منازعه
منازعه جی { « نزاع » دن مص. مفاعله }
مخالفت و نزاع ایدن، نزاعجی،
غوغاجی.

منازعه لی { ص. ع. } : منازعه
منازعه لی { « نزاع » دن مص. مفاعله }
زع فیه، غوغالی : منازعه لی بر
تارله.

منازل { س. ع. } : منزل.
منازل { « نزاع » دن مص. مفاعله }
منزل.

مناسب { ص. ع. } : مناسبه.
مناسب { « نسبة » دن س. ع. }
عله ۱. بر نسبت اوزره بولنان،
مناسبتلی، اویغون، موافق : بو
او نیم حال و احتیاجه مناسبدر؛

بدنه مناسب اثواب. ۲. یاقیشیر،
یاراشیق، لایق، شایان، شا.
یسته : دوشوندیککز پک منا.
سیدر : کندبسی بواشی مناسب
کورمیور.

مناسبت { س. ع. } : مناسبه.
مناسبت { « نسبة » مص. مفاعله }
۱. ایک شی آره سنده کی
نسبت، اویغونلق، موافقت :
حایله قیافتی آره سنده مناسب
یوقدر. ۲. یاقیشمه، لیاقت،
شایستگی : مناسب آلاز.
۳. علاقه، قربت، ارتباط،
منسویت : کندبسیله بر آز
مناسبتی وارددر؛ او آدمک بزه
مناسبتی وارددر. ۴. تقریب،
وسيله : بر مناسبته کندبسیله
ایشی آچدم؛ مناسب دوشرسه

سویلرم. || نه مناسب؟ = اویله
شی می اولور؟ بونک امکانی وارمی؟
= ج. ایک شخص یا هیئت
آره سنده کی معاملات و روابط :
اونکله مناسب آتیز پک اینی دکلدرد؛
دولین بیننده کی حسن مناسبات؛
بزاونکله قطع مناسبات ایتدک.
مناسبت { ص. ع. } : مناسب
مناسبت { « نسبة » دن مص. مفاعله }
۱. مناسب
اویغونلر، نایمجل : بو ایش
مناسبت اولدی. ۲. یاقیشیقیز،
یاراشماز : مناسب بر قیافت.
۳. سویلیه جککنه ویا به جفته منا.
سب وقت و حال دوشوعین، هر
قول و فعلی نایمجل اولان :
پک مناسب آدمدر. = ج.

مناسبت دوشمکیزین، بی وسیله :
بن اورایه مناسبتر کیده م.
مناسبتیزلک { س. ع. } : مناسب
مناسبتیزلک { « نسبة » دن مص. مفاعله }
۱. اویغون.
نسز ونا مناسب

فعل و حرکت : کندبسی بر
مناسبتیزلک ابتدی. ۲.
یاقیشیقیزلایق : بوقیافتک منا.
سبتیزلایق ظاهر در. ۳. هر
قول و فعلی نایمجل اولان آدمک
حالی : شریکینک مناسبتر لکینه
نه دیرسکر؟

مناسبتلی { ص. ع. } : مناسب
مناسبتلی { « نسبة » دن مص. مفاعله }
۱. اویغون، موا.
نسبت، اویغونلق، موافقت :
پک مناسبلی اولدی. ۲. یا.
قیشتیر، یاراشیر : مناسبلی بر
قیافت. = ج. مناسبلی منا.
سبتیز = مناسب اولسون
اولسون، کرک مجلنده وکرک
نایمجل اولسون : کندبسی اورایه
مناسبتلی مناسبتر کیدر.

مناسبت { س. ع. } : مناسب
مناسبت { « نسبة » دن مص. مفاعله }
۱. اویغون، موا.
نسبت، اویغونلق، موافقت :
پک مناسبلی اولدی. ۲. یا.
قیشتیر، یاراشیر : مناسبلی بر
قیافت. = ج. مناسبلی منا.
سبتیز = مناسب اولسون
اولسون، کرک مجلنده وکرک
نایمجل اولسون : کندبسی اورایه
مناسبتلی مناسبتر کیدر.

مناسبت { س. ع. } : مناسب
مناسبت { « نسبة » دن مص. مفاعله }
۱. اویغون، موا.
نسبت، اویغونلق، موافقت :
پک مناسبلی اولدی. ۲. یا.
قیشتیر، یاراشیر : مناسبلی بر
قیافت. = ج. مناسبلی منا.
سبتیز = مناسب اولسون
اولسون، کرک مجلنده وکرک
نایمجل اولسون : کندبسی اورایه
مناسبتلی مناسبتر کیدر.

وئی ایک قسه بوله، یاری
یاری به پایلاشمه.

مناصفة { ح. ع. } : یاری یاری به
مناصفة { « نصف » دن مص. مفاعله }
شو بر کوفه اوزومی
مناصفة آله م.

مناطیق { س. ع. } : منطق
مناطیق { « منطق » دن مص. مفاعله }
۱. نقایق ایتدن،
ایک یوزلیک ایدن. ۲. وقت
سعادتده یالاندن اظهار اسلام
ایدوب خفیا کفرده ثابت بو.
لنارلک بهری.

منظر { س. ع. } : منظره
منظر { « منظره » دن مص. مفاعله }
۱. منظره
۲. منظره
۳. منظره
۴. منظره
۵. منظره
۶. منظره
۷. منظره
۸. منظره
۹. منظره
۱۰. منظره

منظره { س. ع. } : منظره
منظره { « منظره » دن مص. مفاعله }
۱. منظره
۲. منظره
۳. منظره
۴. منظره
۵. منظره
۶. منظره
۷. منظره
۸. منظره
۹. منظره
۱۰. منظره

منظره { س. ع. } : منظره
منظره { « منظره » دن مص. مفاعله }
۱. منظره
۲. منظره
۳. منظره
۴. منظره
۵. منظره
۶. منظره
۷. منظره
۸. منظره
۹. منظره
۱۰. منظره

منظره { س. ع. } : منظره
منظره { « منظره » دن مص. مفاعله }
۱. منظره
۲. منظره
۳. منظره
۴. منظره
۵. منظره
۶. منظره
۷. منظره
۸. منظره
۹. منظره
۱۰. منظره

منظره { س. ع. } : منظره
منظره { « منظره » دن مص. مفاعله }
۱. منظره
۲. منظره
۳. منظره
۴. منظره
۵. منظره
۶. منظره
۷. منظره
۸. منظره
۹. منظره
۱۰. منظره

منظره { س. ع. } : منظره
منظره { « منظره » دن مص. مفاعله }
۱. منظره
۲. منظره
۳. منظره
۴. منظره
۵. منظره
۶. منظره
۷. منظره
۸. منظره
۹. منظره
۱۰. منظره

قارشی نفسانیت کوستروپ حسد
ورقابت ایتمه.

منافع { س. ع. } : منفعت
منافع { « منفعت » دن مص. مفاعله }
۱. منفعت
۲. منفعت
۳. منفعت
۴. منفعت
۵. منفعت
۶. منفعت
۷. منفعت
۸. منفعت
۹. منفعت
۱۰. منفعت

منافع { س. ع. } : منفعت
منافع { « منفعت » دن مص. مفاعله }
۱. منفعت
۲. منفعت
۳. منفعت
۴. منفعت
۵. منفعت
۶. منفعت
۷. منفعت
۸. منفعت
۹. منفعت
۱۰. منفعت

منافع { س. ع. } : منفعت
منافع { « منفعت » دن مص. مفاعله }
۱. منفعت
۲. منفعت
۳. منفعت
۴. منفعت
۵. منفعت
۶. منفعت
۷. منفعت
۸. منفعت
۹. منفعت
۱۰. منفعت

منافع { س. ع. } : منفعت
منافع { « منفعت » دن مص. مفاعله }
۱. منفعت
۲. منفعت
۳. منفعت
۴. منفعت
۵. منفعت
۶. منفعت
۷. منفعت
۸. منفعت
۹. منفعت
۱۰. منفعت

منافع { س. ع. } : منفعت
منافع { « منفعت » دن مص. مفاعله }
۱. منفعت
۲. منفعت
۳. منفعت
۴. منفعت
۵. منفعت
۶. منفعت
۷. منفعت
۸. منفعت
۹. منفعت
۱۰. منفعت

منافع { س. ع. } : منفعت
منافع { « منفعت » دن مص. مفاعله }
۱. منفعت
۲. منفعت
۳. منفعت
۴. منفعت
۵. منفعت
۶. منفعت
۷. منفعت
۸. منفعت
۹. منفعت
۱۰. منفعت

منافع { س. ع. } : منفعت
منافع { « منفعت » دن مص. مفاعله }
۱. منفعت
۲. منفعت
۳. منفعت
۴. منفعت
۵. منفعت
۶. منفعت
۷. منفعت
۸. منفعت
۹. منفعت
۱۰. منفعت

شریفه نك حصیرلی مناقصه
قوندی.

مناکحه { س. ع. } : مناکحات
مناکحه { « مناکحه » دن مص. مفاعله }
۱. مناکحه
۲. مناکحه
۳. مناکحه
۴. مناکحه
۵. مناکحه
۶. مناکحه
۷. مناکحه
۸. مناکحه
۹. مناکحه
۱۰. مناکحه

مناکحه { س. ع. } : مناکحات
مناکحه { « مناکحه » دن مص. مفاعله }
۱. مناکحه
۲. مناکحه
۳. مناکحه
۴. مناکحه
۵. مناکحه
۶. مناکحه
۷. مناکحه
۸. مناکحه
۹. مناکحه
۱۰. مناکحه

مناکحه { س. ع. } : مناکحات
مناکحه { « مناکحه » دن مص. مفاعله }
۱. مناکحه
۲. مناکحه
۳. مناکحه
۴. مناکحه
۵. مناکحه
۶. مناکحه
۷. مناکحه
۸. مناکحه
۹. مناکحه
۱۰. مناکحه

مناکحه { س. ع. } : مناکحات
مناکحه { « مناکحه » دن مص. مفاعله }
۱. مناکحه
۲. مناکحه
۳. مناکحه
۴. مناکحه
۵. مناکحه
۶. مناکحه
۷. مناکحه
۸. مناکحه
۹. مناکحه
۱۰. مناکحه

مناکحه { س. ع. } : مناکحات
مناکحه { « مناکحه » دن مص. مفاعله }
۱. مناکحه
۲. مناکحه
۳. مناکحه
۴. مناکحه
۵. مناکحه
۶. مناکحه
۷. مناکحه
۸. مناکحه
۹. مناکحه
۱۰. مناکحه

مناکحه { س. ع. } : مناکحات
مناکحه { « مناکحه » دن مص. مفاعله }
۱. مناکحه
۲. مناکحه
۳. مناکحه
۴. مناکحه
۵. مناکحه
۶. مناکحه
۷. مناکحه
۸. مناکحه
۹. مناکحه
۱۰. مناکحه

مناکحه { س. ع. } : مناکحات
مناکحه { « مناکحه » دن مص. مفاعله }
۱. مناکحه
۲. مناکحه
۳. مناکحه
۴. مناکحه
۵. مناکحه
۶. مناکحه
۷. مناکحه
۸. مناکحه
۹. مناکحه
۱۰. مناکحه

ایدن، پکن، قان، میراث قالمش،
موروت : پدرندن منتقل املاء؛
ابویندن منتقل بر مرض ۲.
وفات ایدن، متوفی .

مستقیم { ص. عر. ژ: مستقیمه. (نقم)
مستقیم { دن. س. افتعال } اخذکار
ایدن .

مستن { ص. عر. ژ: مستن. (نتابه)
مستن { دن. س. افتعال } پدس
قوکان، قوقش، متعفن، بوزوق :
میاہ منتنه. || بحر منتن = آذاق
دکیزی .

منہا { یا منتهی. س. عر. (فهی)
منہا { نہایه دن. س. افتعال } ۱.
برشیک وارہ بیلدیک اوزاق
محل، صوک درجه : منتهای
ثروت ۲. صوک، نہایت،
حاقبت، غایت، اوج : منتهای
شرق : مملکت منتهای حدودی.
|| سدرۃ المنتها. یا : سدره .

منہب { ص. عر. ژ: منتهبه.
منہب { (نہب دن. س. افتعال)
نہب و غارت ایدن، یغما ایلان،
چاپول ایدن .

منہز { ص. عر. ژ: منتهزه.
منہز { (نہز دن. س. افتعال)
وقت و فرصتی قاجرمیان .

منہج { ص. عر. ژ: منتهبه.
منہج { (نہایه دن. س. افتعال)
۱. بریرہ واروب اوتہ یکہ مین،
صوک درجه بی بولان، حد
اقصایه یتیشن، ختام بولان :
چینک سدی پکن جوارندہ بدأ
ایدوب مغولستانہ منتهی اولور؛
قرہ صو فراتہ منتهی اولور. ۲.
بیتن، ختام پذیر، نہایت بولان :

بوکون درسیمز منتهی اولدی. ۳.
اک کریدہ، نہایتہ اولان، صوک،
اخیر : منتهی صنف. ۴. برشیشی
اکال ایدن، طوندی سلی
تکمیل ایلان : منتهی شاگرداندن؛
علوم عالیہ دہ منتهیدر .

منتهی { س. عر. یا : منتها .
منتهی { ص. عر. ژ: منتهبه.
منتهی { (نہی دن. س. افتعال)
اکری، طوغری اولیان، بوککش.
|| س. (هندسہ دہ) خط منتهی =
مستقیم اولیان خط، اکری
چیزکی .

منثور { ص. عر. ژ: منثوره.
منثور { (نثر دن. س. افتعال) ۱. نثر
اولمش، صاجش، طاغش،
سربش : درر منثوره. ۲.
منظوم اولیان، نثر ایله یعنی غیر
موزون کلامہ افادہ اولنان :
کلام منثور؛ آثار منثوره .

منجذب { ص. عر. ژ: منجذبہ.
منجذب { (جذب دن. س. افتعال)
بریہ چکین، جذب و جلب
اولنان : سیارات شمسہ منجذبدر؛
مواد منجذبہ .

منجر { ص. عر. ژ: منجرہ. (جر)
منجر { دن. س. افتعال } ۱. بر
طرفه چکیلوب سوروکان، سو.
ریان، قایوب بر طرفه کیدن :
بر لوقوموتیفله برچوق واغونلر
منجر اولور. ۲. واروب
نہایت بولان، بر حالہ منتهی
و منقلب اولان : کثرت عشرت
عاقبت بر مرض مزمنہ منجر
اولور .

منجلی { ص. عر. ژ: منجلیہ.
منجلی { (جلاء دن. س. افتعال)
۱. پارلایان، پارلاق، درخشان :
سیف منجلی. ۲. ظاهرہ جیقوب
عیان کورین، آشکار، روشن،
بیدار، اهل دلہ انوار سبحانیہ
منجلی اولور؛ اسرار خلقت
کندیلرینہ منجلی اولدی .

منجم { س. عر. ج : منجمین.
منجم { (نجم دن. س. افتعال) ۱.
علم نجومی یعنی کواکب احوال
و حرکاتی فنی ای بیان و بوفله توغل
ایدوب رصد قوللان آدم، فر.
Astronome : منجم باشی = رسمی
تقویم ترتیبہ و سائر علم نجومہ متعلق
ایشلرہ مأمور علم نجوم اصحابندن
بر ذات. ۲. نجومک مواقع
واحوالندن احکام جیقارمق
زعم باطلندہ بولنان رمال، فر.
Astrologue .

منجمد { ص. عر. ژ: منجمدہ.
منجمد { (جمود دن. س. افتعال)
طوکش، طوکوق، بوز حالندہ
اولان : ماء منجمد؛ میاه منجمدہ؛
بحر منجمد شمالی و جنوبی =
قطبلردہ کی طوکوق دیکزل .

منجملک { س. منجم صفت و مسلکی؛
منجملک { باش منجملک .

منجنيق { س. عر. ج : منجنيقین.
منجنيق { (یو. Minxavixi =
ماکینہ } ۱. طوپک ایجادندن
اول قلعه دوکک اوزره آغر
طاشلر آتمغه مخصوص ماکینہ.
۲. صو طولانی. ۳. تر. ایکیجی
چیقربی .

کیفسز. ۴. س. (هندسہ دہ) ایکی
ضلعی موازی و دیگر ایکسی
غیر موازی اولان مربع : شکل
منحرف؛ شبه منحرف = بتون
ضلعلری غیر موازی اولان
مربع .

منحصر { ص. عر. ژ: منحصرہ.
منحصر { (حصر دن. س. افتعال) ۱. هر طرفی قوشادلمش،
محدود : منحصر بر محل. ۲.
بالکز برشی و یا شخصہ مخصوص
اولوب اولک خارجنه شموی
اولیان : معلوماتی مسلکته
منحصردر .

منحصرأ { ح. عر. مخصوص
منحصرأ { ومعین اوله رق، خا-
رجہ شموی اولماق اوزره بر
شیئہ مختص اوله رق : بوکون
ارباب اختصاص منحصرأ کندی
شعہ لیلہ توغل ایدرلر؛ منحصرأ
اترباسنی دعوت ایتش .

منحط { ص. عر. ژ: منخطہ.
منحط { (خط دن. س. افتعال)
انخطاط ایدن، انخطاطده بولنان،
موقعی آشاغی اولان، آچاق :
منخط بر؛ اراضی منخطہ .

منحل { ص. عر. ژ: منحلہ. (حل)
منحل { دن. س. افتعال } ۱. حل
اولمش، چوزلمش : عقدہ منحلہ.
۲. حل اولمش، مشکلی رفع
وازاله اولنه رق فصل ایدلمش
اولان : مسائل منحلہ؛ منحل
لفز، معما. ۳. آچیق، مأموری
بولنمیان، هنوز کیسه تک نصب
اولنماسیله آچیق قالمش اولان :
فلان مأموریت منحلدر؛ منحل
بر یوقدر .

منجلی { ص. عر. ژ: منجلیہ.
منجلی { (نجاه دن. س. افتعال)
قورتاریجی، تخلیص ایدن. ۲.
منجلی { ص. عر. ژ: منجلیہ.
منجلی { (نجاه دن. س. افتعال)
قورتاران. ۲.

منجیق { س. کدی کبی حیواناتک
منجیق { پنجهسی، طیرناقلی پنجه.
منجیق { یا منجیق. مه. یاغ و جا-
منجیق { مور کبی لزوجتی بر
شیک قارشیدر یلوب یوغورلمشی
تصویر و تقلید ایدوب مکرر
قوللانیلر : بر تخریر یاغی اوکنه
قویوب اللریله منجیق منجیق قا-
ریشدیروردی. = صفت کبی ده
قوللانیلر : اللری منجیق منجیق؛
صواقفلر چاموردن منجیق منجیق
اولش .

منجیقلامق { یا منجیقلامق. ق. ت.
منجیقلامق { لزوجتی بر شیئی
قارشیدر یوب یوغورمق، زیاده
الله یوب از مک : شو یاغی
منجیقلامایک؛ آرابلر صواقفاک
چامورلرینی منجیقلامشلر .

منجذب { ص. عر. ژ: منجذبہ.
منجذب { (جذب دن. س. افتعال)
قنبورلانش، اکری، کمرلی. ۲.
منجذب { ص. عر. ژ: منجذبہ.
منجذب { (حدر دن. س. افتعال)
اینیشلی، مائل، شیو .

منحرف { ص. عر. ژ: منحرفہ.
منحرف { (حرف دن. س. افتعال)
۱. انحراف ایدن، صایان، بر
طرفه میل ایدوب طوغری
کیتقین، صایه، چارپیق. ۲.
دکیشمش، متغیر. ۳. سختده
اولمیان، غیر سالم : مزاجی
منحرف، منحرف المزاج = ناسراج،

منحی { ص. عر. ژ: منحنیه.
منحی { (حنو دن. س. افتعال)
اکری، قنبورلی، کمرلی، مقوس :
خط منحنی؛ سطح منحنی .
منحوس { ص. عر. ژ: منحوسہ.
منحوس { (نحس دن. س. افتعال)
شآ منلی، بومیز .

منخر { س. عر. ج : منخار.
منخر { (نخر دن. اسم آلت)
بورن دلیکی .

منخسف { ص. عر. ژ: منخسفہ.
منخسف { (خسوف دن. س. افتعال) ۱. کره ارضک کواکب.
سنه کیرمکه کاملاً و یا قسمأ
ضیاء شمسدن محروم قالبوب
قرارمش اولان (کره قر) :
آی ساعت بشده کاملاً منخسف
اولدی. اکونش حقتندہ منکسف
دینلیر. ۲. دها مکمل بر
مذک یا بندہ بولمغله سونوک بر
حالدہ قالبوب جلب انظار دت
ایتمین : او عصرده فلان شاعرک
وجودی دیگر شعرا بی منخسف
ایتمشدر .

منخیق { ص. عر. ژ: منخیقہ.
منخیق { (خیق دن. س. افتعال)
بوغلمش، بوغوق .
مند { د. قا. اسملرک آخرینہ
مند { الحاق اولنه رق اولنلرک مد.
لولیله متصف صفتلر تشکیل
ایدر، تر. لی و فا. «ناک» کبی :
دردمند = دردلی : خردمند =
عقلی؛ سودمند = فائدہ لی .

مندار { ص. (مردار دن. غلط).
مندار { یا : مردار .

مندال { س. یا : ماندال .

مَنْدَب { س. ع. } « ندب »
مَنْدَب { د. م. م. } « ندب »
 ايله آغلامه. = باب المندب =
 بحر احمر منتهای جنوبی
 واقع بوزارکه تهاکمی سیبیل
 بویه نسیم اولمشدر.
مَنْدَبُور { ص. خ. س. } خیرسز، خیلان،
 مندوز { ص. خ. س. } یاراماز.
مَنْدَر { س. ا. م. } اوپله کره وتلری اوز
 رینه وسائر محله دوشن
 اوت ویا قبا یوگله طوایش سرت
 شله : اوپله مندری ؛ مندره
 کچمک، اوتورمق ؛ ارکان مند-
 ری = کره وتک یانی باشنه یه
 سربوب اوزرینه راحت اونو-
 ریلان مندر؛ قاربوله مندری =
 قاربوله شله لک آلتنده یایلان
 اوت مندر ؛ کوشه مندری =
 کوشه مندر ؛ آراه، قایق
 مندری = آراه و قایقده اوزرینه
 اوتوریلان کوچک مندر .
 || مندره کچمک = سدره کچوب
 قورلق .
مَنْدَرَج { ص. ع. } « مندرجه »
 { « درج » د. س. }
 انفعال درج وادخال اولمش ،
 بر شیک ایچنده بولنان ،
 صیقشدیراش : فلان غزته ده
 مندرج بر مقاله ؛ بوکتاک مواد
 مندرجه سی . [عربیده پک بو
 معنایه کلیور .]
مَنْدَرَجَات { س. ج. ع. }
 { کتاب و غزته وسا-
 ثه نیک ایچنده بولن بختلر، مینی
 علیه ، مواد مجوٹ عنها : بو
 کتابک مندرجاتی نه دن عبارتدر؛
 بوغزته نیک مندرجاتنده جدی بر
 شی کوردم .

مَنْدَرَس { ص. ع. } « مندرسه »
 { « درس » د. س. }
 انفعال [اثری قالمش : اوقاف
 مندرسه ؛ وقلری مندرس
 مکتبلر .
مَنْدَرَك { س. ج. ص. } صنی ایمان .
مَنْدَفِع { ص. ع. } « مندفعه »
 { « دفع » د. س. }
 کچمش، صاوش : خسته لق ،
 حرب، غائله مندفع اولدی ؛
 مسئله مندفعه .
مَنْدَفِعَات { س. ج. ع. }
 { « مولده » یاره لردن
 چیقان جراحت وسائر .
مَنْدَمِج { ص. ع. } « مندمج »
 { « موج » د. س. }
 انفعال [بر شیک ایچنه صوقلش
 ویا صارلمش، درج وادخال
 اولمش : بو تعبیرده مندمج
 نکات .
مَنْدُوب { ص. ع. } « مندوب »
 { « ندب » د. س. }
 اوامر وناهیدن اولوب آنجق
 ایشلمه سی مقبول و مستحسن
 اولان .
مَنْدِيل { س. } [عربی اولوب
 آنجق عربیده خاوی
 وپیچته دیکدر .] ۱. بورن ووز
 وال سیلمک مخصوص اوله رق
 جیده طاشینان پنوق یا کتن
 ویا اییکدن درت کوشه لی
 منسوج : ال، بورن مندیلی ؛
 اییک مندیل . ۲. الیه طاشینه
 جق شیلر وضعنه مخصوص بوغچه
 کبی و آنجق آستارسز بویالی
 دستمال : بر مندیل الما ؛ مندیل
 صاریلی برکتاب .

مَنْدَر { ص. ع. } « مندر »
 { « نذر » د. س. }
 طوغری یوله سوق ایتک ایچون
 افادات مقنمه بیان ایده رک
 تهدید ایدن : بشیر ومنذر .
مَنْدُور { ص. ع. } « منذور »
 { « نذر » د. س. }
 اولمش، بر مبارک یه تقدیمی
 وعد اولمش، آداق .
مَنْزَجِر { ص. ع. } « منزجره »
 { « زجر » د. س. }
 انفعال [منع ونهی اولمش .
 (عربیده بویه برکله یوقدر) .
مَنْزِل { س. ع. } « منزل »
 { « زول » د. س. }
 آدمای سیر و سیاحتده کچه زول
 اولنان یر، قوناق . ۲. ایکی
 قوناق آرمی، بر قوناق یول،
 مرحله . ۳. اقامت اولنان یر،
 مسکن، اقامتگاه، خانه : صاتیق
 وقف بر منزل . ۴. پوسته تاناری
 بیکیرلینک بواندینی محل، تانار
 قوناقی، پوسته : منزل بیکیری؛
 منزل ایله کیتدی . ۵. سربیاتک
 قطع ایتدیکی مسافه، آیم :
 طوپ منزلی؛ تفنگ منزلی . ۶. ه.
 کره قرق اطراف ارضده
 دورنده اوغرادینی یعنی حذا-
 لرنده بولندینی جل کوکیه نیک
 بهری : منازل قر . || سر
 منزل = قصد ونیت اولنان صوک
 محل . || ع. منزل یوروشی =
 سرعتی عسکر یوروشی .
مَنْزِل { ص. ع. } « منزل »
 { « زول » د. س. }
 ایندیرلمش، کوکدن ایش :
 کتب منزله .

مَنْزِلِجی { س. } منزل بیکیرلله
 { کیدن تانار، پوسته جی .
مَنْزِلْخَانَه { س. ف. } تانار بیکیر-
 لرینک طور دیرلینی
 محل، پوسته قوناقی : منزلخانه دن
 بریکیر آلدی .
مَنْزِلَه { یامزالت س. ع. } « نزول »
 { « دن » د. س. }
 درجه، مرتبه،
 پایه .
مَنْزُوع { ص. ع. } « منزوعه »
 { « نزع » د. س. }
 اولمش، قوبارلمش، رفع وازاله
 اولمش .
مَنْزُول { ص. ع. } « منزل »
 { « زول » د. س. }
 نزول اصابت ایش، نزوله
 اوغرامش، طامله ایش،
 کونوروم :
مَنْزُوی { ص. ع. } « منزویه »
 { « زوی » د. س. }
 انفعال [ازوا ایش =
 س. ع. ازوا ایش یعنی کوشه
 وحدته چکیلوب کیمسه ایل
 کوریشمین عابد ومتقی : برمنزوی
 کوردم .
مَنْزَه { ص. ع. } « منزه »
 { « نزهه » د. س. }
 بری، سالم، برصفتله اصلا متصف
 ویا برشیته محتاج اولمان : جناب
 حق مکادن منزه در .
مَنْسَجِل { ص. ع. } « منسجله »
 { « سجل » د. س. }
 انفعال [سجله یعنی محکمه دفترینه
 قید اولمش، سجله کچمش .
مَنْسَد { ص. ع. } « منسده »
 { « سد » د. س. }
 انفعال [

انساد ایش، طیقاش، طیقالی،
 قیالی .
مَنْسَاب { ص. ع. } « منسابه »
 { « ساب » د. س. }
 انفعال [ساب اولمش، راحتم
 منسل اولدی .
مَنْسَلِخ { ص. ع. } « منسلخه »
 { « سلخ » د. س. }
 صولش، یوزلمش، دریمی
 جیقارلمش . ۲. صوک کوننه بیتیش
 (شهر عربی) .
مَنْسَلْک { ص. ع. } « منسلک »
 { « سلک » د. س. }
 انفعال [بر یوله کیروب اونو
 تعقیب ایدن، بر طریقه سلک
 وبر سلک داخل اولان .
مَنْسُوب { ص. ع. } « منسوبه »
 { « نسبة » د. س. }
 بر شخص ویا شیئه نسبت و تعاقی
 اولان، متعلق . || د. اسم
 منسوب = نسبت بیان ایدن
 صفت که ترکیده اکثریا « لی »
 و عربی و فارسیده « ی »
 اداتیله اولور : بغدادی، بغدادی
 کبی .
مَنْسُوبات { س. ج. ع. }
 { تعلقات، متعلقات :
 چفتاکک منسوبانندن بر قاج
 حیوان .
مَنْسُوبِیت { س. ع. }
 { منسوبیت }
 متعلق اوله، نسبت،
 تعلق، انتساب .
مَنْسُوجَه { ص. ع. } « منسوجه »
 { « نسج » د. س. }
 طوقوش، نسج اولمش .
مَنْسُوجَات { س. ج. ع. }
 { اولمش شیلر،

طوقوشله وجوده کان معمولات،
 طوقوشله : وقتیله منسوجاتک
 چوغی هندستاندن کلیدی .
مَنْسُوح { ص. ع. } « منسوخه »
 { « نسخ » د. س. }
 نسخ اولمش، حکمسنز براغلمش،
 لغو وابطال ایدلمش .
مَنْسُوی { ص. ع. } « منسویه »
 { « نسیان » د. س. }
 نودلمش، فراموش اولمش، خا-
 طردن جیمش || نسیانسیا =
 بوس بوتون اونودیلوب کآنلم
 یکن حکمنه کچمش .
مَنْش { س. ف. } « منش »
 { « منش » د. س. }
 طبیعت : خرمش = مر-
 کب خویلی .
مَنْشَأ { س. ع. } « منشأ »
 { « نشأ » د. س. }
 منشأ اولور : منشأ اولنان
 یر، محل ظهور و صدور،
 اصل، اساس : بو ایشک،
 منشئی مجهولدر . ۲. پتیشین
 سلک، تحصیل اولنان مکتب
 وسائر . || منشأ کتاب = باب
 سرعسکری مأمورین ملکیده
 منشأ اولق اوزره مؤسس بر
 مکتب .
مَنْشَات { س. ج. ع. } « منشآت »
 { « نشأ » د. س. }
 مستعمل دکلدر [قله آلمش
 شیلر، برمنشینک یازدینی شیلر،
 فن انشایه متعلق آثار، مکتوبلر،
 محررات : تألیفاتی یوغیسه ده
 اکثر منشآت جمع وتدوین
 اولمشدر؛ فرانسزجه ده مادام
 سونیته نیک منشآت مشهوردر .

مِنْشَار { سذ. عر. } «نشر» دن
{ اسم آلت } دستره، بېجی.

مِنْشَارِي { ص. عر. } : منشاريه.
{ دستره کي دېش دېش
اولان. } [اصطلاحات فنيه ده
مستعملدر.]

مِنْشَرَح { ص. عر. } : منشرحه.
{ «شرح» دن سذ.
انفعال } آجیق، فرحلی، اکلتن،
صیقلیان : منشرح، منشرح القلب
بر آدم : خاطری، قلبی منشرح
اولی.

مِنْشَعِب { ص. عر. } : منشعبه.
{ «شعب» دن سذ.
انفعال } قوللره آیرلش، دالانش،
چتال، شعوب و فروعه منقسم :
اسکی شهرده دمیربول خطی
ایکبه منشعب اولور؛ سلجوقیلرک
نسلی چوق منشعب اولدی.

مِنْشَق { ص. عر. } : منشقه.
{ «شق» دن سذ. انفعال }
یارلش، یارمه، شقی اولمش :
بر حجر سمائی آشاغی به دوشرکن
ایکبه منشق اولمندی.

مِنْشُور { ص. عر. } : منشوره.
{ «نشر» دن سذ. } نشر
واشاعه اولمش، یایلش، شایع.
[منتشر ده مستعملدر.] =

سذ. عر. : منشیر. ۱. جانب
جلیل حضرت پادشاهیدن احسان
بیوریلان وزارت و مشیریت
رتبه سنک فرمان همایونی. ۲.
ر. [هندسه ده] مدوره شبیه
اولوبده اوستی سطوح صغیره
دن عبارت اولان شکل مجسم :
منشور قائم؛ منشور مائل؛
منشور متوازی الاضلاع؛

مِنْصِف { ص. عر. } : منصفه.
{ «نصفه» دن سذ. انفعال }

۱. انصاف ایدن، صاحب
انصاف، انصافی، عدل وحقا.
نیتدن آریایان : منصف آدمدر.
۲. تر. کوتیکده درجه اعتدالی
کیمیوب افراط ایتمین : منصف
بر خرسر.

مِنْصِفَانَه { ص. عر. } : منصفانه.
{ «انصاف وحقانیتله»
پک منصفانه حرکت ایدیور؛ بر
طرز منصفانه ده. ۲. درجه
اعتدالی کچمه رک، پک ایلری به
وارمیه رق : برآز منصفانه
اورپور.

مِنْصُوب { ص. عر. } : منصوبه.
{ «نصب» دن سذ. } ۱.
دیکلمش، قونمش، موضوع. ۲.
نصب و تعیین اولمش، مأموریتده
بولنان، معزول مقابلی : منصوب
و معزول مأمورین. ۳. ر.
[نحو عربیده] اعرابک احوال
لثه سندن نصب حالنده بولنان :
اسم منصوب.

مِنْصُوبَات { ص. عر. } : منصوبات.
[نحو عربیده] حالت
نصبده اولان معمولات. منصوب
قوللانیلان اسماء : منصوبات
فصلی.

مِنْصُور { ص. عر. } : منصوره.
{ «نصرة» دن سذ. }
جناب حقک عون و عنایتله
غالب و مظفر اولان، فتح و نصرت
نائل : هر محاربه ده منصور
اولدی.

مِنْصُورِيَّت { ص. عر. } : منصوریّت.
[مولده] جناب حقک
عونیه غالب و مظفر اوله،

غالبیت، مظفریت، موفقیت :
اعلان منصوریّت اتمک.

مِنْصُوص { ص. عر. } : منصوصه.
{ «نص» دن سذ. }
نص کرم ایله ثابت اولان،
قرآن کریمده صراحة بیان
بیوریلان، حقنده آیت کریمه
نازل اولان : شرابک تحریمی
منصوصدر.

مِنْصُوسَه { ص. عر. } : منصوسه.
{ «نص» دن سذ. } ۱. کلینک کویکه ایلک
دفعه کورندیکی وقت طور دینی
یوکسکجه محل. ۲. مح. محل
ظهور، محل تجلی : منصه آرای
ظهور اولدی.

مِنْصُج { ص. عر. } : منصج.
{ «نضج» دن سذ. انفعال }
ط. ۱. (پاره وچینیان) جرا-
حتلاندیران، ایریکلندیرن،
اولدیران. ۲. اغذیه یی معده ده
هضم ابتدیرن، هضمه مدار.

مِنْصُجَم { ص. عر. } : منصجم.
{ «ضم» دن سذ. انفعال }
صکره دن قانیلان، ضم و علاوه
اولنان، اوسته کلن، انضمام ایدن :
راحتسرلغمه برده باش آغریسی
منضم اولدی؛ مبالغ منضمه.

مِنْظَار { ص. عر. } : منظر.
[ما نظار.]

مِنْطِخ { ص. عر. } : منطخه.
{ «طبخ» دن سذ. انفعال }
طبخ اولمش، پشمش، مطبوخ. ۲.

مِنْطِيع { ص. عر. } : منطیعه.
{ «طبع» دن سذ. انفعال }
۱. طبیعتده مرکوز، جلی.
۲. باصلش، تمغالاش، مطبوع.
۳. طبعه ملائم، مطبوع،
کوزل.

مِنْطِيق { ص. عر. } : منطق.
{ «طبق» دن سذ.
انفعال } ۱. اویغون، موافق،
تمامیله بربرینه اویان. ۲. ر.

[هندسه ده] بربری اوزرینه
قونسله تمامیله اویغون کلن
وبری دیکرندن فضله ویا اکسیک
کلین ایکی خط ویا شکاک بهری.

مِنْطِيقِي { ص. عر. } : منطیقیه.
{ «طغوه» دن سذ.
انفعال } سوگمش، سونوک،
باصدیرلش.

مِنْطِيق { ص. عر. } : منطق.
{ «نطق» دن سذ.
مصب. مبی } ۱. سوز،
کلام، نطق، سخن : منطق
الطیر = قوش سوزی، قوش
دیلی. ۲. معقول سوز سونلک
اصول و قواعدندن بحث ایدن
علم مخصوص که فلسفه دن
معدوددر.

مِنْطِيقِي { ص. عر. } : منطیقی.
[و :]

مِنْطِيقَه { ص. عر. } : منطیقه.
{ «قوشاق، کمر» ۲.
ه. کره ارضک عرض جهته
اولان صره لرینک بهری :
منطقه حاره، منطقه معتدله،
منطقه بارده. || منطقه البروج =
سماده بروج اثنا عشرک صره یی
اولدقلری دائره. || مح. منطقه
سکونت = بحر محیطده خط استوا
قربنده روزکاردن خالی اولان
منطقه.

مِنْطِيقِي { ص. عر. } : منطیقیه.
{ «علم منطقه منسوب
و متعلق : قیاس منطقی، قضیه
منطقیه. ۲. مح. قواعد منطقه
موافق، معقول : منطق سوز.

مِنْطِيقِي { ص. عر. } : منطیقیه.
{ «علم منطقه منسوب
و متعلق : قیاس منطقی، قضیه
منطقیه. ۲. مح. قواعد منطقه
موافق، معقول : منطق سوز.

= سذ. عر. : منطق.
علم منطق علماسندن، علم منطق
متوغل عالم : مشاهیر منطقیه.
ندن.

مِنْطِيق { ص. عر. } : منطق.
{ «طلاق» دن سذ.
انفعال } براغملش، سربست
قالمش، قویورلش، صالیور-
لمش، آزاد.

مِنْطُوق { ص. عر. } : منطوقه.
{ «نطق» دن سذ. }
سویلمش، دینلمش، گفته. =

سذ. عر. ۱. سوز، کلام، نطق.
۲. مفهوم، مال : اراده سنیه.
نک منطوق جلیله توفیقاً.

مِنْطُوي { ص. عر. } : منطویه.
{ «طی» دن سذ.
انفعال } دیوشیرلش، طویلا-
نمش، لف اولمش.

مِنْظَر { ص. عر. } : منظر.
{ «نظر» دن سذ.
کورینش، کورینش، کورینش،
صورت، هیئت، لقا : کریمه
المنظر = کورینشی چرکین، بدلقا.
[«نظر» دن سذ. عر.]
منظر { اسم آلت } ط. بدن انسا.
نک ایچنه باقه جق آلت، فر.
Spéculum : منظر اذن.

مِنْظَرَه { ص. عر. } : منظره.
{ «نظر» دن سذ. } ۱.
باقیلوب سیر اولنان محل و مو-
قع، کوزک احاطه ایتدیکي موا-
قعک کورینشی و صورت و هیئت :
شو قیرل نه کوزل بر منظره
تشکیل ایدیور؛ بو اوک کوزل
منظره سی واردر. ۲. بویله بر
موقعی ویا برطاقم موامک هیئت
عمومیه سی تصویر ایدن رسم،
فر. Paysage. = ج. [هندسه

ورسمه) اجسام و مواد مختلفه يك بولند قلمی مواضعك قرب و بعدينه و وضعيته كوره ابراز ايلدكلى صور مختلفه : رسمه اك زياده مناظره دقت ايتك اقتضا ايدر؛ فن مناظر. فر. Perspective. منظور { ص. عر. ث : منظور. } { «نظر» دن سمه } ۱. باقيلان، نظر اولنان : منظور حاليلى بيورلق اوزره تقديم قاندى. ۲. نظره بولنان، بر توجه مظهر اولان . منظومه { ص. عر. ث : منظومه . } { «نظام، نظم» دن سمه } ۱. نظامنه قوشمش، ترتيب و تنظيم اولنمش، منظم، صره سته كيرمش. ۲. شعراً افاده اولنان، وزنلى و قافيه لى مثنوى ك ضدى : كلام منظوم . منظومه { س. عر. ج : منظوم . } { مات. ۱. صره، ديزى، طاقم. ۲. موزون حكايه، داستان، مثنوى : شاعر يچي بكك برقاج منظومه سى واردر. ۳. الكتريق حاصل ايتك ايجون مرتب الواح طاقيى . منع { س. عر. براقامه، صاومه، طورديره، جايديره، يا. ساغ ايمه : شاكردانى توتوندن منع ايتلى : قارى قطعياً منع ايتدى . || بح. منع مصادمه = سفاذك مصادمانه ميدان وير. مه مك ايجون بين الدول مختوز اصول : منع مصادمه نظامنامه سى . منعيل { ص. عر. ث : منعيله . } { «عدول» دن سمه . } { انفعال } طوغرى بولدن صامش،

عدول ايتش اولان. ۲. منعيل { ص. عر. ث : منعيله . } { «عدم» دن سمه . } { انفعال } بوق اولان، موجود اوليان، معدوم، اولان : منعزل { ص. عر. ث : منعزله . } { «عزل» دن سمه . } { انفعال } ۱. آبراش بر طرفه چكيلى . ۲. عزل اولمش، معزول، مأمو. ريتسز . منعطف { ص. عر. ث : منعطفه . } { «عطف» دن سمه . } { انفعال } صابان، بر طرفه طوغرى دون، اعطاف ايدن : نظر تقديرى منعطف اولدى . منعقد { ص. عر. ث : منعقده . } { «عقد» دن سمه . } { انفعال } ۱. باغلامش، باغلى، دوكو. ملنمش. ۲. ايك طرف بيننده رسماً قبول اولنمش، معامله رسميه سى اجرا اولنورق تقرر ايتش ويا طرفيندن امضا ايد. لمش : نكاح، معاهده، مصالحه منعقد اولدى. ۳. تشكىل ايدن، تشكىل اولنمش، قوريلان، اجتماع ايدن : مجلس، قوميسيون، قونفرانس منعقد اولدى . منعكس { ص. عر. ث : منعكسه . } { «عكس» دن سمه . } { انفعال } ۱. ترسنه دوغمش، چويرلمش، معكوس. ۲. بريده چارپوب كرى دون، عكس ايدن، انعكاس ايلن : صدا ديواردن منعكس اولور. ۳. بارلاق بر شيئه اوروب اورادن ضايبى ويا رسم وشكىل كن ويا كورين : سطح قردن منعكس اولان ضياء شمس : صورتى

۱. يالكز، تك، تنها، بر يردن التصاق و اختلاطى اوليان، كندى باشنه، آبرى : منفرد برته، بر كوشك؛ منفرد بر حالده ياشايور. ۲. الكتريكلندير. ملك اوزره اختلاطى كسلمش، فر. Isolé. منفردا { ص. عر. ۱. يالكز، و تك و تنها اولورق، كندى كندينه : باغچوان بركله يه چكلمش منفردا ياشايور. ۲. آبرى آبرى، برربر، مجتماً مقابلى : ملكتك اعيانى منفردا زيارته كلدير . منفس { س. نفس آله حق بر و آيچلق معناسيله قوللا. نلش ايسه ده، عربده يالكز تفعل بابندن بومعنايه كلديكندن غلطدر. منفذ ديملى . منفسخ { ص. عر. ث : منفسحه . } { «فسخ» دن سمه . } { انفعال } فسخ و لغو اولنمش، مفسوخ، ملغا : قانونك منفسخ ماده لرى . منفصل { ص. عر. ث : منفصله . } { «فصل» دن سمه . } { انفعال } ۱. آبرلمش، آبرى، بيتشيك اوليان، متصل ضدى. ۲. يرنندن آبرلمش، مأموريتندن چيقمش، معزول : فلان قائمقا. ملقدن منفصل . || د. حروف منفصله = آلتدن بيتشمين حروف، حروف متصله تك غيرى اولان (ا، د، ذ، ر، ز، و) حرفلى . || ضمير منفصل = [صرف عربده] ديكر كلويه بيتشيك اوليان ضمير، ضمير

متصلك غيرى : هو، انت، انا، كى . منفعت { س. عر. ج : منافع . } { «نفع» دن سمه . } { ميمى } فائده، نفع، استفاده، كار، سود، تر. آصى (آسيغ) : بوجلا بندن چوق منفعت كوردم؛ بنم بونده بر منفعت بوقدر؛ منفعت شخصيه؛ منافع عموميه . || منافع صندينى = زراعت باقه. لرنيك تاسيسندن اول جزئى فائضله اهالى به اچقه اقراضنه مخصوص بلديه به مربوط صنديق. || منفعت بخش = نافع، مفيد، استفاده لى . منفعتسز { ص. فائده سز، كارسز، غير مفيد . } منفعل { ص. فاندلى، كارلى . } { «فعل» دن سمه . } { استفاده لى : جوق منفعتلى بر ايش، بر علاجدر . } { «فعل» دن سمه . } { منفعل } ايشلمش، آلمش، متأثر، كو. جفش، خاطر مانده، مغبر : او سوزدن منفعل اولدى . منفق { ص. عر. ث : منفقه . } { «نفقه» دن سمه . } { انفعال } اتفاق ايدن، نفقه ورن، بسلين : منفق فقرا . منفك { ص. عر. ث : منفكه . } { «فك» دن سمه . } { انفعال } آبرلمش، چيقمش، سوكلش، قوشمش، انفكك ايتش : بعض يرلك دريسى قولاي منفك اولماز؛ دكلك مويرنى منفك بولدم. || غير منفك = آبرلاز، بيتشيك .

منفور { ص. عر. ث : منفور . } { «نفرة» دن سمه . } { كنديسندن نفرت اولنان، نفرت اولنه جق، سولمن، كنديسندن قاجيلان، ايكرنج : بوايش منفورمدر؛ شيطان منفور بر شخصدر . } { «فهم» دن سمه . } { انفعال } آكلاشيلان، فهم و درك اولنان : مكتوبندن منمهم اولديقه كوره . } { «نفي» دن سمه . } { نفي } اولنمش، مملكندن سورلمش، اجلا اولنمش، سوركون : جاني ايدى منقى قالدى. ۲. د. حدثك عدم وقوعنى بيان ايدن، مثبت مقابلى : كلدى ماضى منقى وكدى ماضى مثبتدر. ۳. م. الكتريقك ايكى قوتندن برى كه مثبت مقابلدر . || قطب منق = مقناطيسك منقى الكتريقى حاوى اولان اوجى . منق { س. عر. با : منفا . } { «نفي» دن سمه . } { سوركون اوله . } { «نفي» دن سمه . } { نفي صورتيله : منقياً قايه نه كوندردلى . } { «نقايه» دن سمه . } { نفي } تطهير و تصفيه اولنمش، پاك . } { «نقد» دن سمه . } { انفعال } ايقاد ايدن، مطيع، تابع، رام . } { «نقد» دن سمه . } { غاغاسى . } { «نقد» دن سمه . } { غاغا شكنده؛ منقارى الشكل . } { «نقد» دن سمه . } { غاغا شكنده؛ منقارى الشكل . }

منقاله { ص. عر. } «من قال» دن
{ غلط } سوزی پکر،
متنفذ، اعیان و اشرافدن
منقاله آدم.

منقبض { ص. عر. } : منقبضه.
{ «قبض» دن سف.
انفعال } ۱. طولانمش، چکلمش،
بوزلمش. ۲. صیقلمش، صیقند.
یلی، انقباض درونه اوغرامش.
۳. پکلی اولان، انقباضه دور.
چار. { پکک ویرجی معناسیله
قوللانمالی. }

منقب { ص. عر. } «نقب» دن اسم
{ آلت } دلکه مخصوص
بر نوع جراح آلتی.

منقبیه { ویا منقبت. س. عر. } :
{ مناقب } بر ذاتک فضل
ومزیننه دلالت ایدن فقره و بوندن
بحث ایدن مقاله و رساله. مدحیه :
منقبه جناب رسالتپناهی : منا.
قب چهاربار.

منقح { ص. عر. } : منقحه.
{ «نقح» دن سمف. تفعیل }
۱. صولمش، آبیقلانمش،
تمیزلش. ۲. الک ابی قیمی
سچلمش، منتخب، کزیده. ۳.
اداره مقصدیله فضلهسی کلمش
(مصرف). { آوروپا لسانلرنده
تقوم معناسیله مستعمل و عربیدن
ماخوذ اولدینی ظاهر اولان
Almanach لفتنک «المنقح» دن
غلط اولدینی مظنون ایسه ده،
بو تعبیرک عربلرجه او معنا ایله
مستعمل بولنمش اولدینی بیلنم.
یکندن، بوباید احتیاط لازم. }
منقرض { ص. عر. } : منقرضه.
{ «قرض» دن سف.
انفعال } نوکوروب یتمش، آرقه

سی و ذریجی کسلیش، سوگنمش :
امریقا یرلیری منقرض اولوق
اوزره در؛ ماموت دینلن فیلک
عرقی منقرض اولمشدر.

منقسیم { ص. عر. } : منقسیمه.
{ «قسمة» دن سف.
انفعال } آیرلش، بولنمش، تقسیم
اولنمش : ایکی به منقسم اولدی.
{ ص. عر. } : منقشه.
منقش { «نقش» دن سمف. تفعیل }
نقشلی، تصویرلی، رسمی.
{ ص. عر. } : منقضیه.
منقضی { «قضاء» دن سف.

انفعال } یتمش، نوکشمش، آردی
کسلیش، ختام بولمش : امتیا.
زک، سندک مدنی منقضی اولدی.

منقط { ص. عر. } : منقطه.
{ «نقطه» دن سمف. تفعیل }
نقطه قوش، نقطهلی، منقوط.
{ ص. عر. } : منقطه.
منقطع { «قطع» دن سف.
انفعال } ۱. کسلیش، کسلیک،

آره سی کسین، آره لاق ویرن،
آره لاقی، فاصلهلی : یاغموور بر
مدت منقطع اولدی. ۲. آرقه.
سی کلین، ختام بولان : سالله
چنکیز چینده منقطه در. ۳.
آیرلش، کسلیش، ارتباط و
اختلاطی قالماش : او بزدن
بوسبوتون منقطع اولدی. ۴.
هرکسدن کسلیوب یالکیز بر
ذاته انتساب و اختصاص ایدن :
فلان ذاته منقطع ایدی. { الیوم
بو معناده قوللانماز. } || غیر
منقطع = فاصله سز، متصل،
سورکلی.

منفع { ص. عر. } «نفع» دن اسم
{ آلت } ص. بعض ادویه یی
خاشلامه مخصوص قاب، فر.
Infusoir.

منقل { س. عر. } «نقل» دن
{ سم. } مانفال.

منقلب { ص. عر. } : منقلبا.
{ «قلب» دن سف. انفعال }
قلب اولنمش، دیگر بر شکل
و صورته کیرمش، دکیشمش،
مبدل : بر قاچ آعاج دیکلمکه
ارتارله باغچه به منقلب اولدی.

منقله { س. عر. } «نقل» دن اسم
{ آلت } ر. { هندسه ده }
زاویه رسم ایتمک و اولچمک
ایچون مستعمل نصف دائرة
صورتنده درجه لی آلت.

منقوش { ص. عر. } : منقوشه.
{ «نقش» دن سف. }
نقش و تصویر اولنمش، ترسیم
ایدلش، مختلف بویارله بویانمش :
طاوانلری منقوش ایدی.

منقوط { ص. عر. } : منقوطه.
{ «نقطه» دن سمف. }
نقطه لی، نقطه سی اولان، معجمه :
ظاء منقوطه. مقابلی : مهمل،
مهمله.

منقوع { ص. عر. } : منقوعه.
{ «نقع» دن سمف. } ص.
خاشلامش = س. عر. خاشلامش
نبات صوبی : چای منقوعی.

منقول { ص. عر. } : منقوله.
{ «نقل» دن سمف. } ۱.
بر بردن بزرره طاشینمش، نقل
اولنمش : دیکیلی طاش دید.
یکمز مسله مصردن منقولدر.
۲. آغزدن آغزه روایت او.
لهرق کلمش اولان، نقل و روا.
یتله بیان : معقول ایله منقولی
مزج ایتملی. ۳. بر معنادن دیگر.
ینه نقل ایدلش : منقول شرعی،
منقول عرفی.

منقولات { س. عر. } ایله بیان و نقل

و روایت مستند اولان معلومات،
حدیث و تفسیر کی علوم شریفه،
معقولات مقابلی : منقولات
ایله توغل ایدن علما.

منقب { ص. عر. } : منقبیه.
{ «نقابة» دن سف. تفعیل }
تمیزلین، تطهیر و تصفیه ایدن.

منکبج { س. یوک بوک میکیکی.

منکر { ص. عر. } : منکره.
{ ج. } منکرین. { «نکر»

{ دن سف. انفعال } ۱. اقرار
و اعتراف ایتمک، انکار ایدن :
اوقاحت کندیسنه اسناد اولنیور.
سه ده کندیس منکر در. ۲.
قبول و تصدیق ایتمک، تکذیب
ایلین، اینانیمان، ایمان سز، ملحد :
او آدم آخرتی منکر در؛ منکر

و حدایت. = س. عر. قیر
سؤاللری ایدن ایکی ملکدن
بری. دیگر یی : نکیر.
منکر { ص. عر. } «نکر» دن سمف.
{ انفعال } ۱. قبول و تصدیق
اولنیمان، رد اولنان. ۲. قبوله
شایسته اولیمان، غیر مقبول،
مردود، مکروه. ۳. شرعاً
تجویز اولنیمان، معروف مقابلی :
امر بالمعروف نهی عن المنکر. ||
غیر منکر = ناقابل انکار، مسلم :
امر غیر منکر در.

منکر { ص. عر. } : منکره.
{ «نکر» دن سمف. تفعیل }
د. { نحو عربیده } تکبیر حالنده
اولان، غیر معین و مهم بر شیشه
دلالت ایدن، معرف مقابلی.

منکرات { س. عر. } شرعاً نهی
{ و غیر جائز شیئر :
منکراتدن پک مجتنبدر.

منکسر { ص. عر. } : منکسره.
{ «کسر» دن سف. انفعال }

۱. قیرلمش، قیریق، پاره لاشمش :
آینه منکسر اولدی. ۲. مج.
قیرغین، کوجشمش، مجزون،
مکدر : قلبی منکسر اولدی :
منکسر القلب. ۳. ر. م.
استقامتی منحرف (خط، شعاع
و ساثره) : خط منکسر؛ اشعه
شمس هوا به ویا صوبه کیردیکنده
منکسر اولور.

منکسف { ص. عر. } : منکسفه.
{ «کسوف» دن سف.
انفعال } کسوفه اوغرامش، طو.
تلش، کره قرق آره به کیرمسيله
قسماً ویا کاملاً کورنمز اولمش
(کونش). { آی حقنده مخفف
دینلیر }

منکشف { ص. عر. } : منکشفه.
{ «کشف» دن سف.
انفعال } ۱. میداننه چیقمش،
ظاهرأ کورین، آچیق، غیر
مستور. ۲. کشف و لشمش،
مجهول ایکن بولسوب معلوم
اولمش، مکشوف.

منکشه { س. فا. بنفشه دن }
{ معروف کوزل رایجلی
کوچک چچک که پرده بتر بو.
وارلاجه باپراقلی بر نباتده اولوب
اکثر یا مور رنگده اولور؛
ایت، جزایر، مصر منکشه سی؛
قائمیری، هرجائی منکشه = بو
چچک انوعی، منکشه شروبی؛
منکشه موری = منکشه رنگنده
مور. = ص. منکشه رنگنده،
مور.

منکشه { س. فا. بنفشه دن }
{ معروف کوزل رایجلی
کوچک چچک که پرده بتر بو.
وارلاجه باپراقلی بر نباتده اولوب
اکثر یا مور رنگده اولور؛
ایت، جزایر، مصر منکشه سی؛
قائمیری، هرجائی منکشه = بو
چچک انوعی، منکشه شروبی؛
منکشه موری = منکشه رنگنده
مور. = ص. منکشه رنگنده،
مور.

منگل { س. ایضیک بیلزیک،
خطال.

منگنه { س. ینا. Machina دن }
۱. صیقیشدیره جق ویا
باصه جق آلت انوعی : قماش
منگنه سی = سیلندر؛ اوزوم،
زیتون، منگنه سی = معصره؛
دمیرجی، مرانفوز منگنه سی.
۲. زبرکلی ویا چرخلی آلت
انوعی : دیشجی، حجامت
منگنه سی.

منکوب { ص. عر. } : منکوبه.
{ «نکبة» دن سمف. }
۱. نکبته دوچار، بدبخت،
طالع سز، دوشکون. ۲. اعتباردن
دوشمش، انظار توجهی غائب
ایتمش.

منکوبیت { س. عر. } : منکوب
{ مولده } منکوب
اولان آدمک حالی، نکبت،
دوشکونلک.

منکوحه { س. عر. } «نکاح»
{ دن سمف. } نکاحلی،
زوجه، حلیله، رفیقه.

منکوس { ص. عر. } : منکوسه.
{ «نکس» دن سمف. }
ترسنه دوشمش، باش آشاغی،
معکوس.

منگوش { س. فا. کوبه.

منلا { س. با. ملا.

من { س. ج. عر. } : منت.

مند { س. با. مانند.

منوال { س. عر. } صورت،
{ طرز، وجه، طریق :
بر منوال محرز؛ هب بر منوال
اوزره.

مَنُورٌ { ص. عر. ث: منوره. }
 «نور» دن سفة. تفعل
 پارلادلمش، تنوير اولمش،
 ضيادار، روشن، درخشان؛
 کونش اورتلغی منور ایلدی؛
 مدینه منوره.

مَنُوطٌ { ص. عر. ث: منوطه. }
 «نوط، نياط» دن سفة.
 أصبلی، معلق، متوقف، وجودی
 دیگر بر شئک وجودینه باغلی؛
 چوققلرک تحصیل و تربیه سی بر
 این معملک بولمنسه منوطدر.

مَنُومٌ { ص. عر. ث: منومه. }
 «نوم» دن سفة. تفعل
 ط. او بودان، اوقو ورن، اوقو
 کتیرن (دوا وسائره).

مَنُوی { سذ. عر. «نية» دن }
 «سفة» مقصد، مرام،
 نیت اولنان شی: منوی ضمیری.
 «ص. عر. ث: منویه. مئی»
 مَنُوی (منسوب و متعلق: حیوانات
 منویه.

مَنُویش { س. ۱. ترمیتی آغاجی }
 «نخی» ۲. قلیچده و
 کزی کی بعض قاشلرده کوریلن
 طالع و نموج: بوقلیچک، قاشک
 کوزل بر منویشی وارددر. (بو
 ایکنخی معنا بله اصلی «مویش» در.)
 مَنُویشَلَمَک { فل. طالع له لائق، }
 «طالع له لائق»
 مَنُویشَلِ { ص. (اصلی: مویشلی) }
 «طالع له لائق»، نموج:
 منویشلی کزی، قلیچ.

مَنَه { ص. عر. ث: منه. }
 «من» حرف جریده «ه»
 ضمیر غائبندن مرکب تعبیر
 عربی اولوب «اوندن» معنا سیله
 بعض ترکیبات عربیه ده بولنور:
 مفعول منه = من حرف جریده
 افاده اولنان مفعول غیر صریح.

— کذا وایضا معنایله دخی
 بر برینی متعاقب یازیلان تاریخ
 رقی برینه قونور. بر کتابک
 هامشنه قید اولنان معلومات
 متممک نهایتنه قونیلورکه نوط
 اشارتی دیمکدر.

مَنَهَا { کذلک «من» حرف جریده }
 «ها» ضمیر غائبندن مرکب
 تعبیر عربی اولوب «عنها» اله
 برار قوللانیلیر: عنها منها =
 شوندن بوندن، شو بو. —
 حسابده دخی طرح و تزیل
 علامتیدر و اختصاراً سا-صو-
 رتنده یازیلیر.

مَنَهَاجٌ { سذ. عر. ج: مناهج. }
 «نهیج» دن ۱. بیوک
 وایشلک بول، جاده. ۲. مح.
 سلک، مسلک، طریق: مناهج
 هدایت.

مَنَهَبٌ { ص. عر. ث: منهبه. }
 «مهبوط» دن سفة. انفعال
 یوقاریدن آشاغی به ایتمش،
 دوشمش، هبوط ایتمش.

مَنَهَجٌ { سذ. عر. ج: مناهج. }
 «نهیج» دن سفة. ۱. با:
 مناهج.

مَنَهَدِمٌ { ص. عر. ث: منهدمه. }
 «هدم» دن سفة. انفعال
 هدم اولمش، ییقلمش، خراب
 اولمش: اک متین بنالر مرور
 زمانله منهدم اولور.

مَنَهَزِمٌ { ص. عر. ث: منهزمه. }
 «هزیمة» دن سفة. انفعال
 هزیمته اوغرامش، بوزلش،
 بوزغونلق و برمش، مغلوب:
 ایکی محاربندن البته بری منهزم
 اوله جقدر.

مَنَهَزِمَا { ح. عر. هزیمته اوغرا- }
 «بهرق، مغلوباً، بوزیله»
 رق، بوزغونلق و بره رک: دشمن

عسکری منهزماً رجوع ایتدی.
 { ص. عر. ث: منهبه. }
 «هضم» دن سفة. انفعال
 هضم اولنان، سین.

مَنَهَمَکٌ { ص. عر. ث: منهمکه. }
 «همک» دن سفة. انفعال
 بر ایشک اوستنه چوق دوشن،
 بر ایشله چوق توغل ایدن،
 انهماکله چالیشان: درسنه پک
 منهمک بر شاگرد.

مَنَهَبٌ { ص. عر. ث: منهبه. }
 «نهب» دن سفة. انفعال
 و غارت ایدلمش اولان: اموال
 منهبه.

مَنَهَبٌ { ص. عر. ث: منهبه. }
 «نهی» دن سفة. انفعال
 و یاساغ ایداش، شرعاً ممنوع:
 عشرت منهبدر.

مَنَهَبَاتٌ { سذ. عر. ج: منهبه. }
 «و یاساغ ایداش شیلر،
 شرعاً ممنوع احوال: منهباتندن
 اجتناب ایتملی.

مَنَهَبٌ { سذ. عر. ارکک انسان }
 «و حیواناتک نخی، نطفه»
 مَنَهَبٌ { سذ. عر. ث: منهبه. }
 «نهی» دن سفة. انفعال

مَنَهَبٌ { ص. عر. ث: منهبه. }
 «نهی» دن سفة. انفعال
 ترک ایدوب حقبه رجوع ایدن،
 انابه ایلین. ث.

مَنَهَبٌ { ص. عر. ث: منهبه. }
 «نهی» دن سفة. انفعال
 لاندیران، ضیا ورن، پارلاق،
 شمشعه دار: شمس منهب.

مَنَهَبٌ { ص. عر. ث: منهبه. }
 «نهی» دن سفة. انفعال
 طیبانیقلی، ضبطی مشکل: بر
 موقع منیع، برقله منیع.

مَنَهَبٌ { ص. عر. ث: منهبه. }
 «نهی» دن سفة. انفعال

مَوَاحِدَةٌ { سذ. عر. ج: مؤاخذات. }
 «واخذ» دن سفة. مفاعله
 ۱. چکیشد برمه، چیقیشمه،
 عتاب: کندیسنی شدیداً مؤاخذه
 ایتدی. ۲. تعریض، بر شخص
 و یا اثرک تقایصنی در میان ایدره رک
 اعتراض ایتمه، انتقاد.

مَوَادٌ { سذ. عر. ج: فدا: ماده. }
 «با: ماده»
 سذ. عر. ج: فدا: ماده.

مَوَارِدٌ { سذ. عر. ج: فدا: }
 «مورد» ۱. مورد: با: مورد.

مَوَارِدَةٌ { سذ. عر. ج: مواردات. }
 «رود» دن مص.
 مفاعله ۱. کیدوبکله، اختلاط:
 طریق مواردنی تأمین ایتمک.

مَوَاجِهُ { سذ. عر. ج: فدا: }
 «واج» ۲. واجه: با: واجه.

مَوَاجِبٌ { سذ. عر. ج: فدا: }
 «واجب» ۱. واجب: با: واجب.
 ۲. واجبه: با: واجبه.
 و بر بندن خبرلری اولقیزین
 عینله بر بیت سوبله لری: ایکی
 شاعر بیننده بر بیننده موارد
 واقع اولمشدر. = ج. بر مملکتندن
 دیگرینه نقل اولنان و ورود
 ایدن اشیا و اثخاص، فر.

مَوَارِثٌ { سذ. عر. ج: فدا: }
 «وارث» ۱. وارث: با: وارث.

مَوَازَاةٌ { سذ. عر. ج: فدا: }
 «موازاة» ۱. موازاة: با: موازاة.
 ۲. موازاة: با: موازاة.
 و قارشیلقی اوله، توازی: بو
 ایکی خط آره سننده موازاة
 وارددر.

مَوَازِنٌ { سذ. عر. ج: فدا: }
 «موازن» ۱. موازن: با: موازن.
 ۲. موازن: با: موازن.

مَوَاصِلٌ { سذ. عر. ج: فدا: }
 «مواصل» ۱. مواصل: با: مواصل.
 ۲. مواصل: با: مواصل.

مَوَاصِلٌ { سذ. عر. ج: فدا: }
 «مواصل» ۱. مواصل: با: مواصل.

وزنجه و احوال سائره جه بر
 کلسیله حاصل اولان اویغونلق،
 دئک اوله: موازنه دوله. ۳.
 بر جسمک مرکز قناتی قائم کلسکله
 طوره ییلمه سی: پنجره دن اوزانیر.
 کن موازنه نی غائب ایدوب
 دوشدی. ۴. واردات و مصارفک
 بر کله سی: بودجه موازنه سی؛
 اداره بی موازنه یه قومق. ۵.
 مقایسه، قیاس: اسکی ثروتک زله
 شمیدکی ثروتک زری موازنه ایدر.
 سه کز نه قدر ترقی ایتدیک کزی
 آکلار سکز.

مَوَازَنَه لَی { ص. عر. ۱. اویغون، }
 «موازنه لی» ۲. موازنه لی:
 رنده.

مَوَازِی { ص. عر. ث: موازیه. }
 «موازی» ۱. موازی: با: موازی.
 ۲. موازی: با: موازی.
 بری دیگرینک قارشیننده او-
 له رق بر برلینه تقرب و یا تبعد
 ایتمکسین اوزانان: خط موازی:
 خطوط موازیه.

مَوَازِین { سذ. عر. ج: فدا: }
 «موازن» ۱. موازن: با: موازن.

مَوَاسَاتٌ { سذ. عر. ۱. تسلی، تسلیت، }
 «مواسات» ۲. تسلی: با: تسلی.

مَوَاسِمٌ { سذ. عر. ج: فدا: }
 «مواسم» ۱. موسم: با: موسم.

مَوَاشِی { سذ. عر. ج: فدا: }
 «مواشی» ۱. مواشی: با: مواشی.
 ۲. مواشی: با: مواشی.

مَوَاصِلَتٌ { سذ. عر. ج: فدا: }
 «مواصلت» ۱. مواصلت: با: مواصلت.

مَوَاصِلَتٌ { سذ. عر. ج: فدا: }
 «مواصلت» ۱. مواصلت: با: مواصلت.

ساعت بشده بورايه مواصلت
ايتديلر؛ دمير يول قطارينك
مواصلتي. (بو معنا عربيده
اولسوب لساغزه مخصوصدر.
با: مواصله.)

مُواصلَه {س. ع. «وصول» دن
مص. مفاعله. — لفت

آفنه ايله بر اولديغي حالده،
لساغزده محل استعمالى آيرلشدور.
بربرينه واصل اولمه. اولاشمه،
قاوشمه، وصال: بوايكي نشاني
آره سنده مواصله ميسر اوله مدى.

مَوَاضِع {س. ع. ج. ع. ف. د.
وضع. با: موضع.

مَوَاضِعُه {س. ع. «وضع» دن
مص. مفاعله. ۱. ايكي

كشي يئىلر ندره بالاتفاق يالاندن بر
معاملهده بولمهرلى. ۲. هقه.
ايكي كشي نك بر مقصد تختنده
اصلى اولمهرلى بر تصرفى بالاخره
اظهار ايتمكي آزالنده لساناً
قرارلشد بر دقن صوكره او
تصرفى علناً اظهار ايتلملى؛
موضعه سندی = بويله بر مقصدله
بالاتفاق تخرير وامضا اولمش
يالاندن سند.

مَوَاضِعَه {ح. ع. مواضعه
طريقيله، يئىلر ندره
بالاتفاق يالاندن بر معامله ايله؛
مواضعه برسند امضا ايتملى.

مَوَاطِن {س. ع. ج. ع. ف. د.
موطن. با: موطن.

مَوَاطِب {ص. ع. ج. ع. ف. د.
«ظوب» دن سف.

مفاعله] برايشه دوام و اقدامله
چاليشان، برايشله بر دوزى به
اوغراشان: تخصيل علمه مواظب.

مَوَاطِبَت {س. ع. «ظوب»
دن مص. مفاعله] بر

ايشه على الدوام چاليشمه، بر
ايشله بر دوزى به اوغراشمه،
مداومت، اقدام: تىمادى عمر
وعافيت پادشاهى دعاسنه مواظبت
وجيبه ذمتدر.

مَوَاعِد {س. ع. ج. ع. ف. د.
ع. با: موعد.

مَوَاعِظ {س. ع. ج. ع. ف. د.
موعظه. با: موعظه.

مَوَاعِيد {س. ع. ج. ع. ف. د.
موعود. با: موعود.

مُوافِق {ص. ع. ج. ع. ف. د.
«وفى» دن سف.

مفاعله] ۱. اويغون، اويار،
مخالف و ضد اوليان: يار موا.
فق. ۲. مطابق، متناسب،
مناسب: حمله، احتياجه، طبعمه
موافق برايش. || موافق كلك =
اويغ.

مُوافِقَت {س. ع. «وفى»
دن مص. مفاعله] ۱.

اويغ، اويغون كله، اويغونلق،
توافى: آره لرنده هج موافقت
يوقدر. ۲. مطابق و مناسب
اوله، مطابقت، مناسبت، هم
آهنك اوله: چالغى آلاتى
يئىلنده موافقت شرطدر. ۳.

راضى اولمه، رضا و برمه،
مساعده: خانى صاتمغه قرار
ويدرك اما حصه دارانك برى
موافقت ايتيور. ۴. اوزلاشمه:
يئىلر ندره موافقت حاصل اولدى.

مَوَاقِف {س. ع. ج. ع. ف. د.
موقت. با: موقت.

مَوَاقِع {س. ع. ج. ع. ف. د.
موقع. با: موقع.

مَوَاقِف {س. ع. ج. ع. ف. د.
موقف. با: موقف.

مَوَاقِيت {س. ع. ج. ع. ف. د.
ميقات. با: ميقات.

مَوَاكِب {س. ع. ج. ع. ف. د.
موكب. با: موكب.

مُوالاة {س. ع. «ولى» دن
مص. مفاعله] دوستلق،

دوستانه معامله، قارشيلقى محبت
و حمايه و معاونت: يئىلر ندره كى
موالاة صميمه.

مَوَالِد {س. ع. ج. ع. ف. د.
مولد. با: مولد، ميلاد.

مَوَالِي {س. ع. ج. ع. ف. د.
مولا.

مَوَالِيد {س. ع. ج. ع. ف. د.
مولود. با: مولود.

|| مواليد ثلثه = حيوانات و نبا.
تات و معدنيات دن عبارت اولان
اجسام طبيعيه و بونلردن بحث
ايدن تاريخ طبيعى فنى.

مُواسِئَت {س. ع. «انس» دن
مص. مفاعله] ۱.

الفت، انسيت، بربرينه آليشوب
برلكنده ياشامه. ۲. مأنوسيت،
انسندن قاچايش، وحشى حيو.
نك انسانه آليشمه: بعض
حيوانلركسب موانسته مستعددر.

مَوَانِع {س. ع. ج. ع. ف. د.
مانع. با: مانع.

مَوَاهِب {س. ع. ج. ع. ف. د.
موهبة. با: موهبة.

مَوَائِد {س. ع. ج. ع. ف. د.
مائده. با: مائده.

مَوِيد {يا خود مويده. س. فا.
زردشت ديننده پيشوا

ورئيس روحانى: مويده موبدان =
دين مذكورك باش پيشواى.

مَوِيد {ص. ع. ج. ع. ف. د.
«ابده» دن سف. تفعل] ۱.

ابده قدر سورن، صوكز، ابدى:
جنتنده بر عمر مؤبدله نم مؤ.
بده يه نائل اوله جفز. ۲. عمر ك

صوكنه دك دوام ايدمه جك او.
لان، الى آخر الامر سورده جك
اولان: مؤبد كورك.

مَوِيد {ح. ع. ۱. ابده قدر،
موبدا] الى غير النهايه، صوكز
ويا ناسز اوله رق: اعمال صا.

لحه اصحان مؤبدأ بختيار اولورل.
۷. عمرى اولدقجه، الى آخر
المر: مؤبدأ كوركه قوندى.

مَوْت {س. اوغور، قوت، بخت،
طالع، سعد.

مَوْت {س. ع. اولوم، وفات،
موت ك.

مَوْت {يا موتى. س. ع. ف. د.
ميت. با: ميت.

مَوْتَف {س. افا. «موتاب» دن
۱. كچى قيلندن طو.

قوتش ويا اورلمش شى. آت. طا.
قنك قيلدن اولانلرى، چول
ويا بئىند وساثره. ۲. قيلدن چول
وساثره طوقيان ويا صانان آدم:
موتاف اصنافى.

مَوْتَلَف {ص. ع. ج. ع. ف. د.
«والفة» دن سف. افتعال]

۱. الفت و انسيت پيدا ايتمش،
مألوف، مأنوس. ۲. موافق،
اويغون، مختلف مقابلى.

مَوْتَلِي {يا موتلو. ص. اوغورلى،
قوتلى، مسعود، سعيد،

بختيار: نه موتلى آدمدر.

مَوْتَمَن {ص. ع. ج. ع. ف. د.
«امن» دن سف. افتعال]

امنيت اولنان، امنيتلى، امين،
معتمد.

مَوْتَه {س. كوكسى بهارده قيزا.
رير بر جنس سياه قوش،

بقره قوشى.
مَوْتِي {س. ع. ج. ع. ف. د.
موتا.

مَوْتِي {ص. ع. ج. ع. ف. د.
لومه منسوب و متعلق.

مَوْتَر {ص. ع. ج. ع. ف. د.
«اثر» دن سف. تفعل]

۱. تأثير ايدن، اثر براقان. ۲.
ايشاين، حكمنى اجرا ايدن:

يك مؤثر بر علاجر. ۳. ايجه
ايشاين، چوق طويلان، زياده
حسن اولنان، تأثيرلى: بوكون
مؤثر بر صوثوق واردر. ۴.

انسائك قلب و ذهندنده برطوتان،
باعث اتبياه اولان: نصيحتلرم
اولادمه مؤثر اولدى. ۵. تأثيرى

موجب، حزن و كدر و ير، طو.
قنان: يك مؤثر بر سسى واردر:

مؤثر بر سريره او قودى. ۶.
اثر صاحي، فاعل، حامل، صانع:

اثر دن مؤثره انتقال اولنور.

مَوْتُوق {ص. ع. ج. ع. ف. د.
«وثوق» دن سف.]

۱. اينانيلير، اعتماد و امنيت او.
لنور، امين، مؤتمن، معتمد:
موتوق آدم: موتوق الكلم =
سوزينه اينانيلير. ۲. صاغلام،
صحج: موتوق سوز، خبر:

روايت موتوقه.

مَوْتُوقًا {ح. ع. اينانيله جق
واعتماد و امنيت اولنه جق

صورنده: موتوقًا روايت،
استخبار اولنديغنه كوره.

مَوْتُوقِيَّت {س. ع. ج. ع. ف. د.
«امن» دن سف. افتعال]

حالى: او آدمك موتوقيتى بنجه
معلومدر. ۲. صاغلاملى، صحت:

بو خبرك موتوقيتنده شبه يوقدر.

مَوَج {س. ع. ج. ع. ف. د.
«موج زن» طا.

لغلى، متهوج.

مَوَجِب {ص. ع. ج. ع. ف. د.
«وجوب» دن سف.]

افعال] ۱. ايجاب ايدن، سبب
وباعت اولان، مؤدى: موجب

شكايت بر حال يوقدر: موجب
انديشه برايشدر: اسباب موجب =

برحالى ايجاب ايدن سببلر، بر
اعلام ويا مضبطهده و ير ين حكم
و قرارك مبنى بولنديغى اسباب.

۲. مثبت، سالب مقابلى: قضيه
موجبه. = س. ع. ج. ع. ف. د.

وسيله: يوقدر كلفته نه موجب وار؟
بلا موجب = سببىز و وسيله سز
اوله رق.

مَوَجِب {س. ع. «وجوب»
دن سف. افعال] ۱.

بركلام ويا امر ك ايجاب ايتدىكى
شى. نتيجه، مال مقتضا: حديث

شريف موجبجه: اراده سنيه،
امرنامه ساجى موجبجه: بر مو.

جب فرمان حالى. ۲. بيوك بر
مأمورك كنديسنه تقديم اولنان

اورا قك محتوياتى تصديق ايجون
ايتدىكى اشارت. ۳. بر اراده

ويا فرمانك مال و مقتضاسنى
ايضاح بوللى يازيلان تخريرات.

مَوَجِد {س. ع. ج. ع. ف. د.
«وجود» دن

س. افعال] ۱. يكي بر شى ايجاد
و اختراع ايدن آدم: تلفرازك

موجدى. ۲. كندىلك كندن
افكار و معانى ايجاد و اختراعه

مقتدر: موجد بر شاعر در.

مَوَجِدْلِك {س. ع. ج. ع. ف. د.
«وجود» دن سف. افعال]

آدمك حالى: موجدلك شرفى
او كا عائددر. ۲. كندىلك كندن

افكار و معانى ايجاد ايتك اقتدا.

ری : او شاعرك موجدلكى
فوق العاده در .
موجر { ص. عر. ث : مؤجره .
[« اجر » دن سف. افعال]
کرا ايله ورن، کرا لایان، ایجار
ایدن : برماکک مؤجر و مستأ.
جری .
موجز { ص. عر. ث : موجزه .
[« وجوز » دن سمف.]
افعال [قیسه، مختصر، ایجاز
طریقيله افاده اولنش و یا یازلش،
بجمل : موجز بر رساله، بر
افاده .
موجزن { ص. فا. [عر. موج =
مقاله، طالبه، فا. زدن = اور.
مق] طالبه، متموج .
موجع { ص. عر. ث : موجعه .
[« وجع » دن سف. افعال]
آغردان، آجیدان، وجعی :
آلام موجعه .
موجل { ص. عر. ث : مؤجله .
[« اجل » دن سمف. تفعیل]
مستقبله ایفا اولمقی اوزره
وقتی معین، مهلتی، بشین اولیان،
معجل مقابلی : مهر مؤجل =
مفارقت وقوعنده زوجیه ویر.
ملك اوزره عقد نکاح ائناسنده
تعیین اولتان مبلغ .
موجود { ص. عر. ث : موجوده .
[« وجود » دن سمف.]
۱. وار اولان، بولنان، مفقود
اولیان : موجود مال : تقود
موجوده . ۲. حاضر اولان،
غائب اولیان، حاضر بولنان :
بن مجلسه کیردیکم وقت سزده
اوراده موجود ایدیکز . =
سذ. عر. بر هیئت ترکیب ایدن
افرادک مجموعی : طابورلرک مو.

جودی حال حضریده آلتیوزی
نجاوز ایتمز : مکتبک موجودی
ایکیوزه بالغ اولبور .
موجودات { سذ. ج. عر. وار
[« اولان کافه اشیا،
مخلوقات، کائنات : مختر الموجدو.
دات = فخر کائنات افندمز .
موجور { س. ۱. یامش دمیر
[جروقی . ۲. معدن
و یا اجاج کوموری سوپورند .
یسی، قیریفی . ۳. هر شیک ایشه
یاراماز قسمی، بوجوری .
موجه { ص. عر. ث : موجهه .
[« وجه » دن سمف. تفعیل]
هرکسک توجه ایتدیکی، مقبول،
معتبر، مناسب، موافق .
موچک { س. صیان دمیری
[تمیزله مک و چامورینی
دوشورمکه مخصوص اوجی
کسکین دمیرلی دکنک .
موچوق { یاخود میجو . ۱. اسپا .
[نیولجده دن] کیلرده سر.
نله چیقمق اوزره بولندیریلان
جوجق، کوچک طائفه . ۲.
[فا. « غیجه » دن غلط] میخانه جی
چراغی .
موحد { ص. عر. ث : موحده .
[« وحده » دن سمف.]
تفعیل [۱. بر وک حالت قونمش،
توحید اولنش . ۲. بر نقطه لی :
باه موحده .
موحد { ص. سذ. عر. ث : مو.
[حده . ج. موحدین .
[« وحده » دن سف. تفعیل]
برلکنه اینانان، اهل توحیددن
اولان : مؤمن موحد، عندالمو.
حدین . = ج. مغربده حکومت
سورمش برساله .

موحش { ص. عر. ث : موحشه .
[« وحشة » دن سف.]
تفعیل [توحیش ایدن، وحشت
کترین، انسانک اصسر بر محله
حس ایتدیکی قورقوبی موجب،
وحشت انگیز : چولار پک مو.
حشدر .
موحش { ص. عر. ث : موحشه .
[« وحشة » دن سف.]
افعال [قورقو و دهشتی موجب،
وحشت انگیز .
موخر { ص. عر. ث : مؤخره .
[« اخر » دن سمف. تفعیل]
کریده بولنان، صکره واقع
اولان، صکره و کریه قالمش،
مقدم مقابلی، صکره کی : او
حرب بیک تار یخندن مؤخردر :
مقدم خبرک مؤخر مبتداسی .
مؤخر { ظر. عر. ۱. صکره .
[دن، بعده : کیدوب
مؤخرأ ینه کلدی . ۲. یاقین
وقته، اولجه، اخیراً : کندیسینی
مؤخرأ کوردم .
موخات { ص. [عر. « مخث »
[دن غلط] با : مخث .
مؤدا { یا مؤدی . سذ. عر.
[« اداء » دن سمف. تفعیل]
معنا، مال، مفهوم : فلان ضرب
مثل مؤداسنجه : عباره سی پک
دوزگون دکلسده مؤداسی پک
ابی دوشونلش .
مؤدب { ص. سذ. عر. ث : مؤدبه .
[« ادب » دن سف. تفعیل]
علم و ادب اوکردن، تربیه ایدن،
تربیه جی، برچوچک هم تحصیلنه
هم تربیه سنه مأمور خصوصی
معلم : مؤدب شاگردینه یا لکز
سوزله تربیه و برمیوب افعا.

لیله ده نمونه امتثال اولمیدر .
مؤدب { ص. عر. ث : مؤدبه .
[« ادب » دن سمف. تفعیل]
علم و ادب اوکرمش، تربیه اولمش،
ادیب، تربیه لی .
مؤدت { سذ. عر. [« ود » دن
[مص. میمی . — میمک
ضمیله غلطدر] سومه، سوکی،
محبت، حب، محادثت : بیغزده
کی مؤدت صمیمه .
مؤدتی { یا مؤدتاؤ. ص. محبتی
[محب] انشا لسانده
دون رتبه ده بولنانلره ویریلن
عنواندر .
مودع { ص. عر. ث : مودعه .
[« ودع » دن سف. افعال]
امانت و ودیعه براقان .
[ص. (فر. Modèle) نمونه،
اورنک، مشق .
مودوع { ص. عر. ث : مودوعه .
[« ودع » دن سمف.]
امانت بر اعلمش، تودیع اولنش :
عهده سنه مودوع وظیفه .
مود { ص. (فر. Mode) مرعی
[و متداول اولان طرز
و بیجم : شیکلری یکی موده به
رغبت ایدرلر . = ص. موده به
موافق و تابع اولان : بوقاش،
بو بیجم شمعی پک موده در، یکی
موده بر فیستان .
مودی { ص. عر. ث : مؤدیه .
[« اداء » دن سف. تفعیل]
ایجاب ایدن، موجب، باعث،
مسبب : بوقوقو باش آغریسی
مؤدی اولور .
مؤدی { یا : مؤدا .
[« اذان » دن
[سف. تفعیل] نماز وقتی

اعلان ایچون مناره شرفه سنده
و یا سائر محله اذان اوقومقله
موظف آدم : کوزل سسلی
بر مؤذن .
مؤذنبک { ص. سذ. مؤذن وظیفه سی،
[« اذان » ویرمه : فلان
جامعه مؤذنبک ایدیور .
مؤذی { ص. عر. ث : مؤذیه .
[« اذاء » دن سف. افعال]
— تفعیل بایندن « مؤذی »
دیعه لی زیر بو ماده عربیده
اصلا او بایندن کاز . ۱. اذیت
ویرن، اینجیدن، جفاکار : پک
مؤذی آدمدر . ۲. راحت
براقیان، راحتسز ایدن، مضر :
حویات مؤذیه . ۳. تر یوزی
کولز، صورتی آصمش، عبوس .
[ترکیده بومعنا متروکدر .]
مؤذیات { سذ. ج. عر. اذیت
[ویرن و راحتسز ایدن
شیکلر و حیوانجقلر : قیشک صو.
ثوغنه بدل یازکده بر جوق
مؤذیاتی واردر .
مؤر { ص. فا. قارنجیه، نمل : مور
[ضعیف .
[ص. ۱. ماوی ايله گوگز
مؤر آره سنده معروف بررنکده
اولان، منکشه رنکنده : مور
قطیفه . ۲. صوئوقدن یاره
لتمکدن و یاخود شدتلی بر یأس
و فتور تاثیریه بورنکه کیرمش
اولان، مؤرارمش : بونی
ایشیدینجه موس مور اولدی .
= سذ. ذکر اولنان رنک :
موری هیچ سومم : موره بو .
یامق .
مؤرارمق { قذ. ۱. مور رنکنه
[صوئوق، موره بو .

یامق : مرکبله الیرینی مورار .
تمش . ۲. قرارتمق، مظلم حالنه
قومق : شوبولوطلر هوایی مو .
رارتدی . ۳. برده مک : طیاقدن
بوتون بدنی مورارتمش .
مؤرارمق { قل. ۱. مور رنکنه
[کیرمک، موراولق :
موردوم اریکی کال بولنجه مو .
راریر . ۲. قرارمق، مظلم
اولق : هوا موراردی . ۳.
بره لنک : طیاقدن بوتون بدنی
مورارمش . ۴. مج. حزن و الم
و مأیوسیتدن بکز قرارمق :
بونی ایشیدینجه قراروب مو .
راردی .
موران { ص. ح. فا. قارنجیه
[واری، قارنجیه یا قیشیر
صورتده، عاجزانه، ناجیزانه :
مورانه بر خدمنده بولمقی اوزره :
بر تقدیمه مورانه .
مورث { ص. عر. ث : مورثه .
[« وراثه » دن سف.] ۱.
کترین، ویرن، قزاندران، ایجاب
و ایراث ایدن : مورث حزن
بر خبر : مورث خسار . ۲.
ورثیه میراث براقان .
مورچه { ص. فا. ۱. قارنجیه جی .
[۲. دمیر قارنجیه سی،
قارنجیه لانه .
مورخ { سذ. عر. ج. مور .
[خین . [« ارخ » دن سف.
تفعیل . — اصل عربیسی :
مؤرخ . ۱. تاریخ یازان آدم، علم
تاریخه متعلق کتاب و تألیف
صاحبی : ابن خلدون اک محقق
مورخلردندر : ابوالمرخین =
یونان قدیم مورخلردن مشهور
هرودوت . ۲. بروقهیه دائر

نظماً و حروف ابجد حسابیه تاریخ
سویلین .
مورخ { ص. عر. ث. : مورخه
[« تاریخ » دن سمه .
تفصیل .
— اصل عربیسی : مؤرخ .
تاریخی آئیش، سنه و آی و کو .
نی یازمیش، تاریخی : ۲۰ جاذی .
الآخره ۱۳۱۹ تاریخیه مورخ
بر مکتوب غیر مورخ = تاریخسز،
تاریخی یازنامش .
مورخا { ح. عر. برناریخه مورخ
اوله رق، سنه و شهر
و کوئی مقید اولدینی حالد :
۳ محرم ۱۳۱۹ تاریخیه مورخا
بر مکتوب آلم .
مورد { س. عر. ج. : موارد .
[« ورود » دن سمه .
ورود
ایده جک محل، یول، طریق،
واسطه .
|| مورد شهادتنامه سی =
بر متاعک واصل اولدینی بردن
کن شهادتنامه .
موردوم { یا خود مردوم . س.
مور ویشیل رنگنده
کوچک بر جنس اربک که باشلیجه
خوشانی ورجلی بابلیلر : مؤر .
دوم اربکی .
مورش { یا موریش . ص. قا .
ریش صفتنه اتباع
اولنور : قاریش مورش = قارمه
قاریشیق، پریشان، بر برینه
یکمش : سرخوشک صفالی بیغی
قاریش مورش اولمش .
مورلق { س. مور رنکی، مور
رنگنده اوله : چیبانک
اطرافنده بر مورلق وارد :
بره نک مورلنی یکمش .
مورمتراق { ص. و :
{ ص. مور رنگنه چالار،
مورمسی (مور رنگنه شیه .

موروث { ص. عر. ث. : موروثه .
[« وراثه » دن سمه .
۱. میراث قالمش، وراثت طریقیله
یکمش : مال موروث؛ پدرندن
موروث بر چوق املاک و وارد .
۲. اویشدن سرایت آیتش،
میراث کبی قالمش : فرنگی علی
اویشدن موروث قالان امرا .
ضنددر .
مورود { ص. عر. ث. : موروده .
[« ورود » دن سمه .
—
فعل لازم اولدیغندن « وارد »
دیمک دها طوغریدر .
[ورود
آیتش، گلش، وارد، واصل :
مکاتب موروده؛ فلاندن مورود
تذکره، هدیه = ذ. بر پوسته
خانه به کن مکاتب و اشیا قسمی :
عجبا او مکتوب موروده ایچنده .
میدر .
مورودات { س. ج. عر. ورود
آیتش مکتوبلر و
سائر شبلر : پوسته موروداتی .
موزوی { ص. عر. مورلی .
موره { س. ج. م. ۱. یونانک شبه
جزیره حالنده اولان
قسم جنوبیسی، پلوپونس . ۲.
علی الاطلاق یونان .
مورهلی { س. ص. موره شبه
جزیره سی و یا علی .
الاطلاق یونان اها لیسندن اولان .
مورینه { س. [یتا] شمال دکن .
لرند صید اولنان و
قره جکرندن معروف بالیق باغی
چیقان بر جنس بیوک بالیق .
موز { س. عر. اقالیم حارده
حاصل اولور معروف او .
زونجه میوه . || موز آغاجی =
بومیوهی ویرن آغاج که خرمایه
مشاهددر .

موزب { ص. عر. [معذب] دن
[غلط] اکلمک ایچون
اذیت ویرن، اذیت ویره رک
طاقیلان .
موزبلك { س. اکلمک ایچون
اذیت ویرن و اذیت
ویره رک طاقیلان آدمک حالی :
موزبلك ایتمه .
موزع { ص. عر. [« وزع » دن
[س. تفصیل] طاعیدان،
توزیع و تقسیم ایدن . = س. س. عر. ۱. پوسته مکتوبلری
اصحابنه و غریقه لری آتونه لینه
تقسیم ایدن آدم . ۲. صوقاقلرده
غزته صانان آدم .
موزعلک { س. پوسته و یا غزته
موزعی خدمتی :
موزعلک ایدیور : غزته موزعلکی .
موزون { ص. عر. ث. : موزونه .
[« وزن » دن سمه . ۱.
طارتلش، وزن اولمش . ۲.
وزنه مطابق، وزن انخا اولنان
بر مثاله کوره تصریف اولنان :
ایکنجی بایک وزنی و موزونی .
۳. وزنی پرند، هجالیلنک
عدد و ترتیبی منتظم اولان،
وزنی : کلام موزون . ۴. یا .
قیشیقی، دوزگون : قامت
موزون .
موزه { س. قا. چیزمه .
موزه { س. [فر. Musée] آثار
عتیقه و مصنعه نک وضع
و تشهرینه مخصوص بنا . [موزه .
خانه دیمکه حاجت یوقدر .
موزیقه { س. [فر. Musique]
[موسیقی] چالنی طاقی :
عسکر موزیقه سی .
موس { مه . « مو » هجاسیله
باشلار بعض ترکیه

صنترک باشنه کیروب مبالغه
بیان ایدر : مۆس مۆر .
مۆسیره { س. [یتا] ۱. اورنک،
نمونه . ۲. بردکانک
جامکاننه نمونه و جالب رغبت
اولمی اوزره بر صورت منتظمده
قونمش اشیا .
مۆسس { ص. س. س. عر. ج. :
مؤسسين . [« اساس »
دن سمه . تفصیل] ۱. تاسیس
ایدن، تمل آتان، یایی یاپان،
بانی : بو بنانک مؤسسی کیمدر ؟
۲. قوران، وجوده کتیرن :
مؤسس دوات : بو اصولک
مؤسسی .
مۆسس { ص. عر. ث. : مؤسسه .
[« اساس » دن سمه .
تفصیل] قوراش، بنا اولمش،
تملی آتیش : اساس قوی اوزرینه
مؤسس بر بنا : بو دعوی نه
اوزرینه مؤسسدر .
مؤسسات { س. ج. عر. تاسیس
اولمش اینیه،
دواتر : مؤسسات خیرییه ؛
مؤسسات علمییه .
مؤسس { س. عر. مؤسساندن
مؤسسسه { بری : بر مؤسسسه
خیرییه در .
مؤسسات کبی تعبیرلر اوتنه دن بری
یالکتر جمع صورتده قوللانیلوب، مفرد -
لری مستعمل دکل ایکن، اخیراً السنه
اجنبیه ترجمه سنده مفردلریکده استعمالنه
احتیاج کوریلوب، مثلاً Monument
و یا institution کله لرینک ترجمه سنده
مؤسسسه دینلرکه باشلاغشدر . مع هذا
غریب کوریلنیور .
موس { ص. عر. ث. : موسمه .
[« وسیع » دن سمه . تفصیل]
گکیشلدن، توسیع ایدن (دوا
وساژه .

مؤسیف { ص. عر. ث. : مؤسفه .
[« اسف » دن سمه . تفصیل]
اسف ایتدیرن، کدر ویرن،
حزن آور : بعض احوال مؤسفه .
مؤسقه { س. عر. [« نسخه » دن
[غلط] با : نسخه .
موسیقی { با : موسیقی .
مؤسیم { س. عر. ج. : مواسم .
[« وسم » دن س. ۱. بر
شیئک معین و قتی، زمان مخصوص :
اوزوم موسمی : حج موسمی . ۲.
سنه نک درت فصلندن بهری :
موسم بهار، مواسم اربعه . ۳.
یاز ایله قیش آره سنده اولان
ونت، ایلک و صوک بهار : موسم
اثنوایی . || موسم روزکاری = بر
موسم مخصوصده مقن اسن
روزکار، ملت . || ناعوسم = مو .
سنده اولمیان، هنوز زمانی
کله مش، وقتسز، یاغمل .
مؤسملك { ص. یاز ایله قیش
آره سنده اولان ایلک
و صوک بهاره مخصوص : مؤسملك
اثواب، قماش .
موسوس { ص. عر. ث. : موسوسه .
[« وسوسه » دن سمه .
دحرج] وسوسه جی، ناعمل وهم
وقوروتییه تابع .
مؤسوم { ص. عر. ث. : موسومه .
[« وسم » دن سمه .
اشارتلی، علامتلی، مارقه لی .
موسوی { ص. س. عر. ث. :
[« موسی » دن سمه .
۱. حضرت موسی (عم) نک
شریعتنه تابع، یهودی، اسرائیلی :
جماعت موسویه ؛ موسویلرک
عاداتی . ۲. امام موسی کاظم

(رضه) نک نسلنه منسوب : سادات
موسویه دن .
موسیقار { س. قا . ۱. کویا
دلیکر بولمغله روزکار اسدکجه
مختلف صدال چیقاران بر طیر
موهوم . ۲. بر صره دودوکاردن
مرکب چالنی، مصقال .
موسیقی { یا موسیقی . س. عر.
[« موسیق » بو .
الحان و نغماتک اصول و قوا .
عدندن بحث ایدن علم : علم
موسیقی . ۲. آلات موسیقیه،
چالنی طاقی، موزیقه .
موسیقی { ص. عر. ث. : موسیقیه .
[« موسیقی » علم موسیقیه و چالنی به
منسوب و متعلق : آلات
موسیقیه .
[« موسیق » ص. (فر. Monsieur)
موسیو { افندی، آغا، بک . علی .
العموم اجنبیلره ویرن عنواندر .
موش { س. قا. قاره، صیجان .
موشاباق { ص. عر. [« مشبك » دن
[غلط] قسلی، قفس
و آغ شکنده (نقش و یا تلکاری
ایشله لی کومش) .
موشامبه { س. عر. [« مشع » دن
[غلط] با : مشع .
موشق { و مرشقلق . س .
[« مزده » و « مزده لک »
دن غلط] با : مزده، مزده لک .
[« فا . مش » دن
[غلط] ۱. بومروق . ۲.
دیکچیلرک دیکدکاری شیئک
ایچنه کچیردکاری معدن طوب .
|| موشته تعلیمی = مشترنک .
[« موش » ص. عر. ث. : موشحه .
[« وشاح » دن سمه . تفصیل]

۱. سوسلشن، سوسلی، مزین
کینوب قوشانش . ۲. د.
مصر اعلى نيك برنجی حرفلری بر
كله تشكيل ایدن (شعر).

موشكار { ص. فا. (مو = قبل -
موشكار) شكار = ياربجي }
قبلي يارار كجي پاك انجه تدقيقات
اجرا ایدن، مدقق، محقق .

موشكافانه { ص. ح. فا. مدققانه .

موشموله { س. [بتا.] معروف بر
ميوه كه متعدد سرت
چكر دكلى اولوب صوك بهارده
اولور . اصل تركه بيانيسنه
دونگل و بوستانيسنه ازگيل
وايرى بر جنسونه بش بيق
ديرلر . || مج. بورشوق وعبوس
شيئن كننايه اولور : موشموله
صورتلى .

موشور { س. ع. ج. مواشير .
[زبانزدى ميمك ضميله]
با : منشور .

موصاقه { س. [عر. «مسقا» دن]
قاوولش قيمه ايله پيشمش
سبز على الخصوص باطلجان يمكى .

موصتره { س. ۱. آلانه جق
قوشلرى جلب ايجون
آوجى طرفندن كوسترين قوش
ويا قوش تقليدى . ۲. با :
موستره .

موصل { س. ع. [«وصول» دن
موصل] قاوشه جق ير ،
قاوشاق . [موصل شهرينك اصل
اسمى بودر .]

موصل { ص. ع. ث. : موصله .
[«وصول» دن س. افعال]

يتيشديرنجى، ايصال ایدن . ث. ||
موصله سلمايه = سلمايه
مدرسلكنه واسطه ارتقا اولان
بررتيه عليه؛ موصله سخن = كذا .
موصلق { س. صوبى ايستلديكى
وقت آقيدوب ايستلدي .
يكى وقت قيسامق اوزره چشمه
وسايره طاقيلان بورمه .

موصندره { س. اوطنك قيو
طرفندهكى يوزنى
ضبط ایدن بيوك طولاب كه
ايجنه يتاق وسايره قونور ؛
چنكاهه اونده موصندره آرامق =
اوليه جق يرده برشى طلب ايتك .

موصوف { ص. ع. ث. : موصوفه .
[«وصف» دن س.]
برصفتى حازر اولان، متصف :
كرم و سخاوتله ، اوصاف جيله
ايله موصوف . = س. ع. ير .
برصفت وفتى اولان اسم ،
منعوت : صفت ايله موصوف
آره سنده مطابقت لازم .

موصول { ص. ع. ث. : موصوله .
[«وصول» دن س.]
برلشمش، قاوشمش . || د. اسم
موصول = اوشتى كه ويا اوآدم كه
مناسبتى افاده ایدن ما ، من ،
الذى كجي كنايه .

موصى { ص. س. ع. [«وصاية»
موصى] دن س.] وصيت ایدن ،
بروصيت براقان آدم .

موصى به { س. ع. ير . وصيت
[اولنان شى] .

موصى له { س. ع. ير . كنديسنه
[برشى وصيت اولنان
آدم .

موضح { ص. ع. ث. : موضه .
[«وضوح» دن س.]

تفصيل [ايضاح اولمش ، آشكاره
بيان اولمش، آچيقدن و مفصلاً
افاده ايدلش .

موضحاً { ح. ع. ير . ايضاحى اولورق،
آچيقدن ، آشكاره .

موضع { س. ع. ج. : مواضع .
[«وضع» دن س.] ير ،
محل ، مكان ، جاي : بوموضده ؛
مواضع مختلفه ده .

موضعى { ص. ع. ث. : موضعيه .
[برمحل مخصوص اولان ،
عمومى اولميان : موضعى بروجع .
موضع { ص. ع. ث. : موضعه .
[«وضع» دن س.] ۱ .

قونلش، وضع اولمش، نهاده :
رافك اوزرينه موضوع اشيا .
۲. وضع و تأسيس اولمش ،
اتخاذ اولمش، مخذ، مرعى :
نظام موضوع ؛ اصول موضوعه .
۳. صحيح اولميان ، اويديرمه ،
دوزمه : حديث موضوع . =

س. ع. ير . ۱. برعلك مقصود
عنى ، اعراض ذاتيه سى . ۲. مذ .
قضيه منطقيه نك اساسى حكمنده
اولان اسم ، محول ، مسند اليه .
|| موضوع بحث = مبحث عنه ،
مبنى عليه ، بحث اولنان ماده .

موضوعات { س. ع. ج. ع. ير .
[مبحث عنه اولان
مواد ، مباني : موضوعات العلوم .

موطن { س. ع. ج. : موطن .
[«وطن» دن س.] وطن ،
ير ، محل ، مكان ، اقامتگاه .

موظف { ص. ع. ث. : موظفه .
[«وظف» دن س.]
تفصيل ۱. بر وظيفه و خدمتله
مكاف اولان ، وظيفه دار : بن

سزه خدمتله موظفم . ۲. مخصص
معاش و تميناتى اولان ، معاشلى ،
وظيفه خوار . || عساكر موظفه =
منتظم عسكر .

موعد { س. ع. ج. : مواعد .
[«وعد» دن مص.]
سوز و برمه ، وعد ، وعده : بر
طاقم مواعد كاذبه ايله بنى آلداندى .

۲. [«وعد» دن س.] سوز
ويريلن وقت ، مهلت ، ميعاد :
بوسندك دها موعدى كلدى .
|| موعده تلاقى ، موعده ملاقات
= كوريشيلوب قونلشلى اوزره
مقرر و معين محل فر . Rendez-
vous .

موعظه { س. ع. ج. : مواظ .
[«وعظ» دن مص .
ميمى] وعظ ، نصيحت ، اوكون ،
بند : مواظ مؤثره .

موعود { ص. ع. ث. : موعوده .
[«وعد» دن س.] ۱ .
وعد اولمش ، سوز و يرلش :
ترفيعى كنديسنه قلمجه موعوددر ؛
موعود اولان لطفكزه منتظرم .
۲. وعده لى ، معين ، مقدر :
اجل موعود = موت طبيعى .

موفق { ص. ع. ث. : موفقه .
[«وفق» دن س.] تفصيل]

۱. توفيق الهى به مظهر اولان ،
ايشى راست كن : تجارتجه پاك
او قدر اقتدارى بوغيسه ده موفق
آدمدر . ۲. ظفرياب ، دسترس ،
نائل ، بجزريلن ، بوله بيان ،
مقتدر : بوكتابى بيشيرمكه موفق
اولسه ؛ او قدر آرادم موفق
اوله مدم .

موفق { ص. ع. ير . [«وفق» دن
س.] تفصيل] موفق ايدن ،

توفيق صاحبي . [«صفات
اللهنددر .]

موفقيت { س. ع. ج. : مو-
فقيت] فقيت . ۱. توفيقات
سجانيه به مظهرت ، من طرف
الله موفق اوله . ۲. مظهرت ،
ناثليت ، مظهر و دسترس اوله :
موفقيتكر ايجون دها ايدرم .

موفور { ص. ع. ث. : موفوره .
[«وفور» دن س.]
چوق ، بول ، كثير ، وافر : نم
موفوره .

موقت { س. ع. ج. : موافت .
[«وقت» دن س.]
اولدن معين اولمش وقت ،
وعده ، مهل .

موقت { ص. ع. ث. : موقته .
[«وقت» دن س.] تفصيل]
بروقت معينه مخصوص اولان ،
دائمي اولميان ، آز وقت سوروب
كچن ، سوروكيز : نم دنسيويه
موقت ونم اخرويه دائميدر .

موقت { س. ع. ير . [«وقت» دن
س.] تفصيل] ۱. وقتى
وعلى الخصوص نماز وقتلريني
تعيين ايدن آدم ، موقخانه ما .
مورى . ۲. وقت و ساعت
ودقيقه لرى تماميله تعيين ايدن
عيارلى ساعت ، وقت معيارى ،
قرونومتره .

موقت { ح. ع. ير . آز بر زمان
موقت] ايجون ، شمدليك :
باغچوانمز صله دن كلنج به قدر
موقتاً بر باغچوان طودنق ؛ آفيون
روحى موقتاً صانجى نى طور .

ديردى . [تاسى اصليله اولوب
تاء تأنيث اولمديفندن ، «موقه»
صورتنده يازلمه سى خطادر .]

موقتخانه { س. فا. اكثر بيوك
موقتخانه } جوامع شريفه به
مربوط اوطنه كه ايجنده متعدد
عيارلى ساعتلر و ارتفاع آلوب
بونلرى عيار ايتكه مأمور اولان
موقت بونلور .

موقر { ص. ع. ث. : موقره .
[«وقار» دن س.] تفصيل]
آغزلاشمش ، تعظيم و تكريم
ايدلش اولان . ث .

موقط { ص. ع. ث. : موقظه .
[«يقظ» دن س.] افعال]
۱. اويانديران ، ايقاظ ايدن . ۲.
مح. غفلتنن قورتاران . ۳. ط .
تحريرك و تنبيه ايدن : دواء
موقظ .

موقع { س. ع. ج. : مواقع .
[«وقع» دن س.] ۱ .
ير ، محل ، موضع ، جاي : بو
موقعه ؛ بوسوز موقعه در . ۲ .

برشيك و قوعه كلدكى و بولنديفى
ياخودلوزوم كوستردىكى محل : موقع
حرب ؛ بوسته موقعى ؛ موقع اجرا .
۳. واپور و دميربول و تياترو

ككي عمومى بر محله و يريلن
اجرته كوره صنفي دكيشن ير :
برنجى ، ايكنجى ، اوخنجى موقع .
۴. واپور وساير وسائط نقليه ده
فضله اجرت و يرلره مخصوص

ممتاز محل : موقع قماره سى ؛
موقع بيلتى ؛ موقعه اوتورمق .
۵. عسكر اقامتگاهى : موقع
قوماندانى ؛ مواقع مسخكه .

موقع { ص. ع. ث. : موقعه .
[«وقع» دن س.] تفصيل]
طفرى هايولنه موشخ .

موقعلى { ص. برنجى موقعى يعنى
فضله اجرت و يرلره

مرکب اولوب لفظ افند
دیمکدر [۱ . بعض بیوک علما
و مشایخه ویرین عنواندر :
مولانا جلال الدین رومی؛ مو-
لانا جامی . ۲ . خطابه یاهو
مقامنده قوللانیلیر : شوکتابی
آلبور مولانا . لا : ملا، منلا .

مؤلف { مص. عرب. : مؤلف
[« الفة » دن
تفعیل] ۱. یریره کتیرلرش
برلشدیرلش. ۲. تألیف و تصنیف

فاق طاشلر : يوله مولوز دوم
مولوز دولك
مولوز دوشم
بول

موم } س. فا. بال موی، شمع.
 } بال مویی = بال اریدلده که
 آیریلان ماده که ابعیدلده
 یومشار : بال مومندن برهیکه

م م م (ص ع ر : ه ه ه)
 م م م (دن س ف ا ف ا ل) ۱ . دو
 شوندیرن ، غا ئله یی موجب ، آفر ،
 اهمیتلی : مهم ایش : مهم مسئله ؛
 امور مهمه . ۲ . اقتضای ، مقتضی ،
 لازم ، واجب : بواشیم ایچون
 پک مهمدر .

م م م (د ع ر : اولدیغی قدر :
 م م م ممکن = ممکن اولدیغی
 قدر ، ممکن مرتبه ده . [لسانزده
 مان بالکز بوتعبیرده مستعملدر .]

م م م (س ج ع ر : فد :
 مهمات) مهمه : با : مهمه .

م م م (س ج ع ر : با : مهموز .

م م م (یا مهمان . س ف ا . اوه
 مهمان) کلوب قونان آدم ، قو
 نوق ، ضیف ، مسافر : بزه مهمان
 اولدی ؛ مهمان خاص .

م م م (ص ف ا . مهمان =
 مهمانپرور) مسافر . پروردن =
 بسلک [مسافرلی حسن قبول
 ایدوب اکرام ایدن ، قیوسی
 مسافرله آجیق اولان : عربان
 پک مهمانپرور اولورلر .

م م م (ص ح ف ا .
 مهمانپروران) مسافرلی حسن
 قبول ایدوب حقیرنده اکرام
 ایدرهک ویا بویله پایان آدمه
 لایق صورته ده : بزی مهمانپرورانه
 قبول ایددی ؛ بر معامله
 مهمانپروران ايله قارشیلادی .

م م م (س ف ا . مسافرلی

م م م (حسن قبول ایته ،
 مسافرله اکرام ایدن آدمک
 جالی .

۱ . براغلمش ، ترك اولغش ،
 متروک ، اهل اولغش ، باقلامش :
 بواغ پک مهمل برخالده در . ۲ .
 نقطه سز (حرف) ، معجم مقابلی :
 جاء مهمله . ۳ . معناسز ، برشیده
 دلاک ایتمز : لفظ مهمل .

م م م (ص ع ر : ه ه ه)
 مهمل (دن س ف ا ف ا ل) اهل
 ایدن ، باقیان ، اهمیت ویرمین ،
 اهلجی .

م م م (س ج ع ر : معناسز
 مهمالات) الفاظ : انکلیزجه
 تقلیدی اولوق اوزره برطاقم
 مهملات سویلوردی .

م م م (ص ع ر : ه ه ه)
 مهموز (ه ه ه دن س ف ا) .

(صرف عربیده) همزه لی ، حروف
 اصلیه سندن بری همزه اولان :
 مهموز الفاء = ایلک حرف
 اصلیه همزه اولان : امرکی ؛
 مهموز العین = ایکنجی حرف
 اصلیه همزه اولان : سئل کی ؛
 مهموز اللام = صووک حرف
 اصلیه همزه اولان : بره کی .
 مهموز (با : ماهوز و سائره .

م م م (س ج ع ر : ه ه ه)
 مهمه (ه ه ه دن س ف ا) افعال
 غا ئله یی و مشغولیتی موجب ایش ،
 آخر و اهمیتلی ایش . || مهمه
 قلمی = دائرة صدارت عظماده
 ارادات سنیه ايله مابین هایونه
 تقدیم قلنان معروضانه مخصوص
 قلم . = ج . ۱ . اقتضای شیئر ،
 لوازم ، تدارکات : مهمات قلیه =
 لوازم قرطاسیه . ۲ . حرب
 ایچون لازم اولان فشنک
 و باروت وکله وقورشون کی

م م م (س ج ع ر : ه ه ه)
 مهمات (دن س ف ا) مسافر .

م م م (س ج ع ر : ه ه ه)
 مهمات (دن س ف ا) مسافر .

قورقلور ، مخاطردلی ، تهلکلی :
 طریق مهمب . ۲ . هیبتلی .
 م م م (ص ع ر : ه ه ه)
 مهمب (ه ه ه دن س ف ا)
 تفعلیل هیجانی موجب ، محرک :
 انشای حربده مهمب شعرلر
 اوقورلردی .

م م م (ص ع ر : ه ه ه)
 مهمین (ه ه ه دن س ف ا)
 ۱ . تحقیر و تذلیل و استخفاف
 ایدن . ۲ . حقیر ، ذلیل ، آلاق ،
 خوار . (خائن و مناسیله استعمالی
 غلط . ر .)

م م م (ص ع ر : ه ه ه)
 مهمی (ه ه ه دن س ف ا)
 ۱ . حاضرلایان ، تهنیه ایدن .
 ۲ . استعداد و قابلیت ویرن ،
 برخستله استعداد قزاندیران .

م م م (ص ع ر : ه ه ه)
 مهمی (ه ه ه دن س ف ا)
 ۱ . حاضرلایان ، تهنیه ایدن .
 ۲ . استعداد و قابلیت ویرن ،
 برخستله استعداد قزاندیران .

م م م (ص ع ر : ه ه ه)
 مهمی (ه ه ه دن س ف ا)
 ۱ . حاضرلایان ، تهنیه ایدن .
 ۲ . استعداد و قابلیت ویرن ،
 برخستله استعداد قزاندیران .

م م م (ص ع ر : ه ه ه)
 مهمی (ه ه ه دن س ف ا)
 ۱ . حاضرلایان ، تهنیه ایدن .
 ۲ . استعداد و قابلیت ویرن ،
 برخستله استعداد قزاندیران .

م م م (ص ع ر : ه ه ه)
 مهمی (ه ه ه دن س ف ا)
 ۱ . حاضرلایان ، تهنیه ایدن .
 ۲ . استعداد و قابلیت ویرن ،
 برخستله استعداد قزاندیران .

م م م (ص ع ر : ه ه ه)
 مهمی (ه ه ه دن س ف ا)
 ۱ . حاضرلایان ، تهنیه ایدن .
 ۲ . استعداد و قابلیت ویرن ،
 برخستله استعداد قزاندیران .

م م م (ص ع ر : ه ه ه)
 مهمی (ه ه ه دن س ف ا)
 ۱ . حاضرلایان ، تهنیه ایدن .
 ۲ . استعداد و قابلیت ویرن ،
 برخستله استعداد قزاندیران .

دکمی ؟ کلیرلی ؟ کله جکرمی ؟
 کلشلمی ؟ کبی .
 م م م (س ف ا . شراب ، خر ، باده .
 می || می آشام ، می خوار =
 شراب ایچن ، عشرت ایدن ،
 بکری . || می پرست = شرابی
 چوق سون . || می فروش =
 شراب صانان ، شرابی . || می
 گون = شراب رنگنده .

م م م (س ج ع ر : فد :
 میات) مائه : با : مائه .

م م م (س ج ع ر : فد :
 میادین) میدان . با : میدان .

م م م (س ج ع ر : فد :
 میال) خیال کله سنه اتباعاً
 قوللانیر : خیال میال
 برشی کوردم .

م م م (ص ع ر : ه ه ه)
 میال (دن س ف ا) زیاده میل ایدن ،
 پک مائل ، پک ایستکلی و مستعد :
 بوجوجی اویونه میالدر .

م م م (س ج ع ر : فد :
 میامین) میمنت . با : میمنت .

م م م (ص ج ع ر : فد :
 میامین) میمون . با : میمون .

م م م (س ف ا . تر . زبازدی میمک
 میان) فقیحه در ۱ . بل ، حصر :
 میانندن خبر صورارسهک اقلیم
 ملاحظده . ۲ . اورته ، وسط :
 میان راه = بولک اورته سی . ۳ .
 آره ، آرهلق ، مابین : میانزده
 جایگیر اولان ود و مصافاة .
 || میان بسته = بل باغلامش ،
 حاضر ، مهیا . || مومیان = قیل
 بللی ، اینجه بللی . ۴ . مو . شرقی
 و بسته لرك اوچنجی مصراعرلی
 [فتح میاله زبازددور .]

م م م (س ف ا . تر . زبازدی میمک
 میان) فقیحه در ۱ . بل ، حصر :
 میانندن خبر صورارسهک اقلیم
 ملاحظده . ۲ . اورته ، وسط :
 میان راه = بولک اورته سی . ۳ .
 آره ، آرهلق ، مابین : میانزده
 جایگیر اولان ود و مصافاة .
 || میان بسته = بل باغلامش ،
 حاضر ، مهیا . || مومیان = قیل
 بللی ، اینجه بللی . ۴ . مو . شرقی
 و بسته لرك اوچنجی مصراعرلی
 [فتح میاله زبازددور .]

م م م (س ف ا . تر . زبازدی میمک
 میان) فقیحه در ۱ . بل ، حصر :
 میانندن خبر صورارسهک اقلیم
 ملاحظده . ۲ . اورته ، وسط :
 میان راه = بولک اورته سی . ۳ .
 آره ، آرهلق ، مابین : میانزده
 جایگیر اولان ود و مصافاة .
 || میان بسته = بل باغلامش ،
 حاضر ، مهیا . || مومیان = قیل
 بللی ، اینجه بللی . ۴ . مو . شرقی
 و بسته لرك اوچنجی مصراعرلی
 [فتح میاله زبازددور .]

م م م (س ف ا . تر . زبازدی میمک
 میان) فقیحه در ۱ . بل ، حصر :
 میانندن خبر صورارسهک اقلیم
 ملاحظده . ۲ . اورته ، وسط :
 میان راه = بولک اورته سی . ۳ .
 آره ، آرهلق ، مابین : میانزده
 جایگیر اولان ود و مصافاة .
 || میان بسته = بل باغلامش ،
 حاضر ، مهیا . || مومیان = قیل
 بللی ، اینجه بللی . ۴ . مو . شرقی
 و بسته لرك اوچنجی مصراعرلی
 [فتح میاله زبازددور .]

م م م (س ف ا . تر . زبازدی میمک
 میان) فقیحه در ۱ . بل ، حصر :
 میانندن خبر صورارسهک اقلیم
 ملاحظده . ۲ . اورته ، وسط :
 میان راه = بولک اورته سی . ۳ .
 آره ، آرهلق ، مابین : میانزده
 جایگیر اولان ود و مصافاة .
 || میان بسته = بل باغلامش ،
 حاضر ، مهیا . || مومیان = قیل
 بللی ، اینجه بللی . ۴ . مو . شرقی
 و بسته لرك اوچنجی مصراعرلی
 [فتح میاله زبازددور .]

م م م (س ف ا . تر . زبازدی میمک
 میان) فقیحه در ۱ . بل ، حصر :
 میانندن خبر صورارسهک اقلیم
 ملاحظده . ۲ . اورته ، وسط :
 میان راه = بولک اورته سی . ۳ .
 آره ، آرهلق ، مابین : میانزده
 جایگیر اولان ود و مصافاة .
 || میان بسته = بل باغلامش ،
 حاضر ، مهیا . || مومیان = قیل
 بللی ، اینجه بللی . ۴ . مو . شرقی
 و بسته لرك اوچنجی مصراعرلی
 [فتح میاله زبازددور .]

م م م (س ف ا . تر . زبازدی میمک
 میان) فقیحه در ۱ . بل ، حصر :
 میانندن خبر صورارسهک اقلیم
 ملاحظده . ۲ . اورته ، وسط :
 میان راه = بولک اورته سی . ۳ .
 آره ، آرهلق ، مابین : میانزده
 جایگیر اولان ود و مصافاة .
 || میان بسته = بل باغلامش ،
 حاضر ، مهیا . || مومیان = قیل
 بللی ، اینجه بللی . ۴ . مو . شرقی
 و بسته لرك اوچنجی مصراعرلی
 [فتح میاله زبازددور .]

م م م (س ف ا . تر . زبازدی میمک
 میان) فقیحه در ۱ . بل ، حصر :
 میانندن خبر صورارسهک اقلیم
 ملاحظده . ۲ . اورته ، وسط :
 میان راه = بولک اورته سی . ۳ .
 آره ، آرهلق ، مابین : میانزده
 جایگیر اولان ود و مصافاة .
 || میان بسته = بل باغلامش ،
 حاضر ، مهیا . || مومیان = قیل
 بللی ، اینجه بللی . ۴ . مو . شرقی
 و بسته لرك اوچنجی مصراعرلی
 [فتح میاله زبازددور .]

|| میان بلی، کوکی = بویان بلی، بویان کوکی .

میانجی { ص. آردیه کیرن، ایکی کشینک آردیه بلی بو- لان، توسط ایدن .

میانجیلق { س. آردیه کیرمه، توسط .

میانه { س. فا. (تر. زبازدی میک قحیلدر) ۱. آورته، وسط. ۲. آره، ماین : میانه .

مزد؛ بومیانه ده = بو آره ده . ۳. حلواکی بعض مطبوخاٹ قوامی : میانه سی دها کلدی .

میواو { و میواو لاق . با : ماو، میواو ماو لاق .

میاه { س. ج. عر. فد : ماء . با : ماء . || میاه حاره =

به دن ضیاق نبغان ایدن صولر . || خط اجتماع میاه = صولری برره طولانان اراضینک حدو .

دی، فر. Thalweg . || خط تقسیم میاه = صولری مختلف جهتلره آقان اراضی ایران

صرتلر، فر. Ligne de par-tage .

میت { ص. عر. ٲ : میت . میت { «موت» دن ص. اصلی :

موت . [اولو، اولمش، مرده . = س. عر. ج. موتی، اموات .

۱. اولمش آدم، اولو. ۲. اولمش آدمک بدنی، جنازه . [اصل جنازه تجیز و تکفین اولنوب

تابوتله کونوریلن نعش، و میت ایسه هنوز تجیز و تکفین او- نمازدن یتاقده سرلمش اولان

اولودر [۳. مج. بک ضعیف و صاب صاری آدم : میت معرك . || ط. تشریح میت،

کشف میت = اولومنک اسبابی حقدنه شهه اولنان اولونک

کسیلوب معاینه اولغہ سی . ع. ع. ٲ : ایکپوز : مسین { مٲین والف تاربخنده . ٲ .

میشاق { س. عر. ج. موایق . میشاق { «وثوق» دن [عهد بیمان، سوزلشمه، آندلاشمه : طرفین

محاربین عهد ومیشاق ابتدیلر . میخانه { س. با : مانخانه .

میچو { س. با : موجو . میخ { س. فا. جیوی، اکسر .

|| چار میخ = چارمیک، و قتيله اعدام آلانندن اولان خاج آغاجی، صلیب : چارمیخه گر .

مک . || خط میخ = اسکی آتو . ریلوایرانلرجه مستعمل بولنش

بر خط که هر حرفی مختلف وضعیتده بر و یا متعدد جیوی

رسمندن عبارت ایدی، خط مسماری فر. Ecriture cunéiforme .

میخانه { س. فا. [می = شراب . میخانه { خانه = او [شراب صا .

تیلان وایچنده شراب و سائر مسکرات ایچبان دکان، خار، میکده .

میخانه جی { س. بر میخانه اداره میخانه جی { ایدن آدم، شرابیجی : میخانه جی چراغی .

میخلادیز { س. «مقناطیس» دن میخلادیز { غلط لغت عامیانه [با : مقناطیس .

میخلامق { فت. [زبازدی : مو . میخلامق { خلایق [۱. جیوی واکسر قاقق، جیوی ویا

اکسرله یاپیشدیرمق، جیویلیک : شو ایکی تختیه میخلامی . ۲ .

کوکله دیکیشله دیکمک، کوکله یاقق : شو مندیری میخلامی . میخلامق { موخلامق [۱. (جیوی واکسر و سائر) قاقق : بو

جیوی بو سرت تختیه میخلانه . ماز . ۲. جیوی واکسرله ربط اولغی : بو تختیه بودیرکک اوز .

رینه میخلانه جقدر . ۳. مج. بریره دیکیلوب قاقق، جوق اوتورمق :

بقال دکاندنه میخلاندی طوردی . میخی { ص. [زبازدی : موخی [میخی { جیوی واکسرله میخلا- نمش : بوتخته میخیلدر جیقماز .

میخوش { ص. با : مایخوش . میدان { س. عر. ج. میادین .

میدان { فارسیدن معرب [۱. شهر و قصبه داخلنده ابنیه دن خالی آجیق و گکیش دوز پر :

شهرک اورتیه سنده بیوک بر میدان واردر . ۲. علی الاطلاق آجیق و دوز پر، آجیقق، ساحه، قبر :

پارس شهری واسع بر میداندنه واقعدر؛ بر طرفی تیرله و بر طرفی میدانلرله محاطدر . ۳. برایشک وقوع واجراسنه مخصوص محل :

میدان حرب، میدان محاربه ؛ تعام میدانی؛ نشان میدانی . ۴ .

ظاهر، آشکاره : میدانه جیقدی؛ حقیقت میداندنه در . ۵. آره ، وقت، فرصت : هنزلرینی کوستر- مک میدان ویرلمدی؛ اقصاشمه

قدر میدانز واردر . ۶. اور- تعلق : میداندنه بر سبب یوقدر . ۷. بکناشی تکیه لرینک سماغنا .

نه سی . || آت میدانی = قوشی محلی . || میدانه آتلق = کندینی میدانه قویوب مقابله یه حاضر لغتی .

|| میدان اوقومق = مبارزه یه دعوت ایتک، غوغایی ایجاب ایدیه جک معامله ده بولغی .

|| میدانه جیقمق = کورینک، صاقلاماق، تظاهر ایتک ظاهر وعلنی اولغی . || میدانه جیقارمق = ۱. کشف ایتک، بولوب آجیغه

جیقارمق : نیجه حقیقتلر میدانه جیقاردی . ۲. کوسترمک، اظهار ایتک، صاقلامقدن واز کچمک :

حاقبت مالی میدانه جیقاردی . || میدان سوپورکسی = آولی بی وسائر اوخارجی برلری سوپور- مک مخصوص صابلی چالی سو- پورکسی . || میدان طاشی =

بکناشی تکیه سنک سماغنا سنده چراغلرک وضعنه مخصوص بر طاش . || میدانه قومق، کتیرمک = وجود ویرمک، حاصل ایتک :

بیوک بر اثر میدانه کتیردی . || میدان ویرمک = مهل و فرصت ویرمک، وقت ویرمک = برشی سوپولمکه، برایش کورمکه میدان ویرمدی که .

میدانلق { س. آجیق پر، آجیقق، میدانلق { میدانسی پر : اومک اوکندنه بر میدانلق واردر .

میدیه { یا میدیه . س. (ار. Mudix) اصداق میجریه دن و حیوانات ناعمه دن معروف بر کوچک حیوان که آتی

لذیذ اولوب طولیه سی و طاوه سی یاییلیر : میدیه طولیه سی؛ میدیه ایچیسی = بوسدقک ایچنده بولنان قیمتیز و عادی ایچی .

میر { س. فا. ج. : میران . (عر.) { «امیر» دن [۱. آمر، رئیس، باش . ۲. بک : میرم = بکم .

|| میر آخور، میر آلائی، میرلوا، میرمیران و سائر . مرکبلرینه با . || میر کلام = نطوق، فصیح، بلغ، کوزل لقردی سوبلر، مجلس آرا .

میر آخور { س. فا. (تر. زبازدی : میر آخور { امیر خور [خاص آخورک باشی، اصطبل طاهره مدبری : میر آخور اول، میر آخور ثانی .

میر آلائی { س. ر آلائی { عسکرک قوماندانی و بو قوماندانلغه مخصوص رتبه عسکره بی حائر امرادن ذات که قائم مقام ایله میرلوا آره سنده اولوب بک عنوانی و عزتلو

لقنی حائرر : پیاده، سواری، طویجی، ارکان حریه میر آلائی : [ژاندارمه تک کینه آلائی بکی دیرلر] || بحریه میر آلائی = برنجی صنف زرهللی سوارسی .

میر آلائیلق { س. میر آلائی قوماندانلی : میر آلائیلقه ترفیع اولندی؛ اونک میر آلائیلقه خبلی اسکیدر؛ پیاده، سواری، طویجی، بحریه میر آلائیلی .

میراث { س. عر. ج. : موار . میراث { ریث . [«وراثه، ارث» دن مص. میمی [وفات ایدن بر خصمدن قالان مال و ملک : میراث یمک، میراثه قونمق .

|| میراث یدی = میراثه قونان آدم؛ و مج. بک مسرف و ادا- ره سز آدم .

میرزا { س. ص. فا. [«امیرزاده» دن مختصر . - مرزا صورتنده تحریری غلطدر .

ایرانده و وقتيله سلاله تیمورده بر عنوان اولوب اسمدن صکره استعمالنده اورا شهزاده لرینه و اسمدن اول ذکر اولندقمه بعض اصحاب رتبه یه اطلاق او-

لنور : سام میرزا؛ میرزا محسن خان . میرلوا { س. ایکی آلایدن عبارت میرلوا { اولان بر لوا عسکرک قوماندانی و بو قوماندانلغه مخصوص رتبه بی حائر ارکان عسکره دن ذات که پاشا عنوانتی حائر اولانلرک اوچی صنفیدر . اختصاراً لوا

دخی دینلیر : لوا پاشا؛ لوا اولدی . || بحریه میرلوا سی قونتر آمیرال . میرلوالق { س. و اختصاراً لوالق .

میرلوالق { ایکی آلائی عسکر- دن مرکب برلوا یه قوماندانه ایدن ارکان عسکره دن میرلوارتیه سی و قوماندانلی : فلان تاربخنده میرلوا لقه ترفیع اولندی؛ اون سنه میرلوالق ایتدی .

میرمیران { س. فا. [بکار بکی رتبه سی باشقه در [رتب ملکیه دن پاشا عنوانتی حائر رتبه لرک ایکنیجیسی حائر اولان ذات که میرالامرا ایله روم ایله بکار بکی آره سنده در . میرلوا یه ورتیه اولی صنف ثانیسنه معادل عد اولنور .

میرمیرانلق { س. میرمیران رتبه سی، پاشالق

میرمیرانلق { س. میرمیران رتبه سی، پاشالق

میرمیرانلق { س. میرمیران رتبه سی، پاشالق

میرمیرانلق { س. میرمیران رتبه سی، پاشالق

میرمیرانلق { س. میرمیران رتبه سی، پاشالق

میرمیرانلق { س. میرمیران رتبه سی، پاشالق

میرمیرانلق { س. میرمیران رتبه سی، پاشالق

میرمیرانلق { س. میرمیران رتبه سی، پاشالق

میرمیرانلق { س. میرمیران رتبه سی، پاشالق

مِیْمَنَتِ { ص. اوغوری، برکتلی،
مِیْمَنَتِ { قوتلی، موتلی، مسعود،
مبارک، متین : مِیْمَنَتِ اولسون؛
مِیْمَنَتِ بر خانه .
مِیْمَنَه { س. عر. [«ین» دن]
اردونك صاغ قولى ،
صاغ جناح، میسرہ مقابلی .
مِیْمُون { ص. عر. ث : میونه .
مِیْمُون { «ین» دن سمه] اوغور-
لی، برکتلی، مسعود، بختیار،
قوتلی، موتلی .
مِیْمُون { میوچق . با : مایمون
وساثره .
مِیْمِی { ص. عر. ث : میمه . میم
مِیْمِی { حرفنه منسوب ومتعلق
ویا بو حرفی حاوی اولان ؛
مصدر میمی = عربیده باشنده
زائد «م» بولنان مصدر :
مدخل، میمنت کبی .
مِیْمِنَتِ { ص. مرز، مسکین :
مِیْمِنَتِ { دکانتی بر کره تمیزله مر
پک مِیْمِنَتِ بر حریف .
مِیْنَا { س. عر. لیان، مرساء
اسکله، بندر .
مِیْنَا { س. فا. ۱. شیشه، جام،
بالور، صرجه . ۲. با :
مینه . || مینافام = جام رنکنده،
ماوی، لاجورد : قبه مینافام =
سما، آسمان .
مِیْنَا قُوتُب { س. قیا بالیغنگ اوفاق
جنسی .

مِیْنُو { س. فا. جنت، اوچاق،
مِیْنُو { بهشت، فردوس . س.
مِیْمِنَه { س. فا. «مینا» دن] .
مِیْمِنَه { معادن اوزرینه اوریلان
رنکلی جام طبقه سی : قوطی،
ظرف مینه سی . ۲. ساعتک
رقلری حاوی اولان واوزرنده
عقرب ویلقوان حرکت ایدن
پوزی که بیاض و یارنکلی واکثریا
مینه لی اولور : بیاض مینه لی
ساعت ؛ بو ساعتک مینه سی
دکیشدرملی . ۳. مج. پک اینجه
و پارلاق نقش . || مینه چیچی =
۱. کوزل و متنوع رنگلی کوچک
وردن چوق قاتمراز بر جنس
چیچک . ۲. ربیعه نوعندن دیگر
بر چیچک که ایلک بهارده آچار .
مِیْنَه جی { س. معادن اوزرینه
بلوردن کوزل نقشلر
ایشلین و مینه یاپان صنعتکار .
مِیْنَه کار { س. [طوغریسی : مینا .
مینه کار [کار] مینه یاپان و مادک
اوزرینی نقش ایدن صنعتکار ،
مینه جی .
مِیْنَه کاری { ص. [طوغریسی :
مینه کاری] مینه
ایشی، مینه قیلندن : اوزرینی
مینه کاری ایشلش ؛ مینه کاری
رسم .
مِیْنَه لَمَک { فت. مینه باید بر مق ،
مینه کاری نقش ایتدیر .

مک : شوقوطی بی مینه اتملی .
مِیْنَه لَمَک { یا مینه له مک . فت. مینه
ایتمک : قوطی بی مینه لیدی .
مِیْنَه لَمَک { فتح. مینه کاری نقش
اولمقی : آلتین کوزل
مینه لنیر .
مِیْنَه لی { ص. مینه سی اولان، معدن
اوزرینه بلورله ایشلش،
مینه کاری نقش اولمش : مینه لی
ساعت قوطی .
مِیْنِی { ص. [چوچق لساننده]
کوچک، اوفاق، قو .
جامان ضدی : مینی مینی بیک .
مِیْوه { س. فا. یش، ثمر، فاکهه ؛
میوه خشک، قوری
میوه = قوری یش .
مِیْوه جی { س. یش صاتان آدم،
ماناو .
مِیْوه خُوش { س. [«میوه
قوری یش ؛ میوه خوش
کومروکی .
مِیْوه دار { ص. فا. یش ویرن،
ثمر، بار آور .
مِیْوه لَک { س. سفرده یش
وضعنه مخصوص قاب،
یش طباعی .
مِیْه { عد. عر. با : ماهه .
مِیْه مان { س. فا. با : مهمان .

ن

ن { نون . س. [عربیده س.] ترکیه
ن { الفبائک یکریمی سکرنجی حرفی
اولوب، شکل عبرانی ۵
و شکل سریانی ۶ در یونانیده
N, n ولاتینجه ده N, n شکلی
آلشدر . حروف سامیه نك
اصل صر سی اولان ابجد تر .
تیننده اون دردنجی حرف
اولمغه رقم کبی استعمالنده . ه
ایله مساویدر . تاریخده رمضان
شهر عربیسته اشارتدر .
ن { د. ترکیه ده اصل فعله ملحق
اولوب مطاوعت و بعضاً مجهول
بناسنی تشکیل ایدر : یقائقی،
آلتقی، آرائقی، کلفک کبی .
ن { د. فا. فعله داخل اولور
ادات نفی اولوب لسانزده
نادر بعض ترکیبات فارسیه ده
بولنور : خدا نکرده = الله
ایتمسین .
نا { حه . آل، ایشته، باق : نا
بر بالقی ده !
نا { د. فا. ادات سلب اولوب
صفتلرک باشنه کیرمکه منفی
معناسنی افاده ایدر . زبرده
مثاللری کوریلور :
نا { ص. فا. صاغلام
نا { ص. فا. اولیان، متانمز .

نا { نون . س. [عربیده س.] امید
نا { الفبائک یکریمی سکرنجی حرفی
اولوب، شکل عبرانی ۵
و شکل سریانی ۶ در یونانیده
N, n ولاتینجه ده N, n شکلی
آلشدر . حروف سامیه نك
اصل صر سی اولان ابجد تر .
تیننده اون دردنجی حرف
اولمغه رقم کبی استعمالنده . ه
ایله مساویدر . تاریخده رمضان
شهر عربیسته اشارتدر .
ن { د. ترکیه ده اصل فعله ملحق
اولوب مطاوعت و بعضاً مجهول
بناسنی تشکیل ایدر : یقائقی،
آلتقی، آرائقی، کلفک کبی .
ن { د. فا. فعله داخل اولور
ادات نفی اولوب لسانزده
نادر بعض ترکیبات فارسیه ده
بولنور : خدا نکرده = الله
ایتمسین .
نا { حه . آل، ایشته، باق : نا
بر بالقی ده !
نا { د. فا. ادات سلب اولوب
صفتلرک باشنه کیرمکه منفی
معناسنی افاده ایدر . زبرده
مثاللری کوریلور :
نا { ص. فا. صاغلام
نا { ص. فا. اولیان، متانمز .

نا { نون . س. [عربیده س.] امید
نا { الفبائک یکریمی سکرنجی حرفی
اولوب، شکل عبرانی ۵
و شکل سریانی ۶ در یونانیده
N, n ولاتینجه ده N, n شکلی
آلشدر . حروف سامیه نك
اصل صر سی اولان ابجد تر .
تیننده اون دردنجی حرف
اولمغه رقم کبی استعمالنده . ه
ایله مساویدر . تاریخده رمضان
شهر عربیسته اشارتدر .
ن { د. ترکیه ده اصل فعله ملحق
اولوب مطاوعت و بعضاً مجهول
بناسنی تشکیل ایدر : یقائقی،
آلتقی، آرائقی، کلفک کبی .
ن { د. فا. فعله داخل اولور
ادات نفی اولوب لسانزده
نادر بعض ترکیبات فارسیه ده
بولنور : خدا نکرده = الله
ایتمسین .
نا { حه . آل، ایشته، باق : نا
بر بالقی ده !
نا { د. فا. ادات سلب اولوب
صفتلرک باشنه کیرمکه منفی
معناسنی افاده ایدر . زبرده
مثاللری کوریلور :
نا { ص. فا. صاغلام
نا { ص. فا. اولیان، متانمز .

صوبیز. ۲. همجنس اولیان، جنسی مخالف: صحبت ناجنس. ناجی { ص. ع. ن: ناجیه. قورتاش، سلامت بولش. ۲. نار جهنمدن آزاده اولان، جهنمك: فرقه ناجیه. ناچار { ص. فا. ۱. چارهسی او. لیان، چارهسز، مجبور، مضطر: ناچار قالدی. ۲. بیچاره، زوالی. || چار ناچار = ایستر ایستمز، همه حال. ناچیز { ص. فا. لاشی، هیچ ناچیز { حکمنده اولان: ناچیز بر هدیه. ناچیزانه { ص. ح. فا. لاشی، حکمنده اولورق، حقیرانه، عاجزانه: هدیه ناچیزا، هم: ناچیزانه تقدیم قلندی. ناحق { ص. فا. حقنز، حق ناحق { وانصافه مغایر. = ح. فا. و ناحق یره = بغیر حق، حقنز اولورق. ناجیه { س. ع. ج: نواحی. ۱. یان، طرف، کنار، بولوك: صدرك ناحیه علیاسی. ۲. جوار، حوی: بونواحیده. ۳. كوچك یر، بقعه. ۴. بعض بیوك قضارك بر مدیر واسطه. سیله اداره اولنور بولوك و یا هر قضاك منقسم بولندی كوچك دواترك بهری: ناحیه مدیری: نواحی نظامنامهسی. ناخدا { ص. فا. الله، اینانیمان، منكر الوهیت، ملحد. = س. فا. [بلکه اصلی: نار خدا] قبودان، رئیس سفینه، کمی سواربسی.

ناخدا ترس { ص. فا. الاهدن قورقاز. ناخشنود { ص. فا. خشنود ورا. ناخلف { ص. فا. اولیان. سز (اولاد). ناخن { ص. فا. طیرناق، ظفر. ناخواه { ص. فا. ایستیه رك، کرها، زوراک: خواه ناخواه = ایستر ایستمز، طوعاً و کرها. ناخوش { ص. فا. ابی و مقبول اولیان، خوشه کیمین، بد، کره. ناخوشگوار { ص. فا. ۱. هضم زور. ۲. لذتسز. نادان { ص. فا. ۱. یلنز، جاهل. ۲. حدینی یلنز، قبا، نوران، تربیه سز. نادانلق { س. و: نادانی { س. فا. ۱. یلزلک، جهالت. ۲. حدینی یلزلک، قبالی، نورالملق. نادر { ص. ع. ن: نادره. [«ندرة» دن سف.] آز بولنور، بولماز، ندرتلی، سكرک: نادر الوجود = پك آز بولنان. نادرات { س. ج. ع. ن: آز شیلر: او بیوكلكده اینجی نادراندنر. نادرست { ص. فا. طوغری یا کلیش، حقنز. نادره { س. ع. ج: نودار. غریب فقره: تحف حکایه:

برنادره سویلدی؛ چوق نودار بیلیر. نادره دان { ص. فا. غریب حکایه لر و تحف فقره لر بیلن. نادره سنج { ص. فا. غریب فقره قوللانان، ظریف. نادره گو { ص. فا. غریب فقره لر و نکته لر سویلن. نادم { ص. ع. ن: نادمه. [«ندامة» دن سف.] ندامت کترین، پشیمان: کندیبی ایتد. یکنه نادم اولدی. نادى { ص. س. ع. ن: نادیه. [«نداء» دن سف.] باغران، چاگران، جارچی. نادیده { ص. فا. ۱. کورلمه مش، کورلمك، امثالسز مثلی نامسبوق. ۲. پك سكرک و قیمتلی: نادیده بر الماس. نار { س. ع. [عربیده مؤنشدن] ۱. اوت، آتش: احراق بالنار = آتشمه یاقه. ۲. جهنم: اهل نار. ۳. آتش کبی یاقیجی شی، درد، الم: نار عشق، نار فرقت. || برینک نارینه یانلق = سببندن زیان و کدره اوغرامق. نار { س. فا. معروف میوه که طاتلی و یا مایخوش بر صوبی حاوی اوافق چکر دکلی قرمزى دانه لری حاویدر، رمان: نار آغاجی، چیچکی. ناراست { ص. فا. طوغری او. نارجل { س. ع. ن: «ناركل» [دن معرب] هندستان جوزی دینان واورالده حاصل اولان بیوك بر میوه که اینجی کستانه کبی بیاض و سوت کبی

برمایبی حاوی اولور، قوقه: شجر نارجل = قوقه آغاجی. ناردنك { س. فا. ناردن وارینک والما و قزلیجی کبی بعض میوه لر دن چیقاریلان اکشی پکمز. ناردین { س. فا. سنبل رومی دینلن چیچک. نارسیده { ص. فا. ۱. یتشمه. مش، ایرمه مش، کال بولامش. ۲. هنوز بالغ اولما. مش: طفل نارسیده. نارفته { ص. فا. کلمه مش، کیمسه. نک کچمدیکی: ره نارفته. نارق { س. با: نرخ. نارگل { س. فا. با: نارجل. نارگله { س. فا. تنباکی ایچمه مخصوص طاقم که برشیشه ایله بونک آغزینه طاقیلان و لوله بی حاوی اولان برباشدن بونک بریاندنکی انبویه طاقیلان مارپیچدن عبارتدر و اساساً هندستان جوزی قبوغندن یاپلیدیجون بومیوه نك اسم فارسیسی اولان «نارگل» دن مشتق براسمه تسمیه اولمشدر: نارکله ایچمه: نارکله باشی. || مج. نارکله صوبی = پك لذتسز مشروب. نارنج { س. فا. توروئنج، پور. نارنجی { ص. ع. ن: نارنجیه. توروئنجی، توروئنج رنکمنده. ناروا { ص. فا. لایق اولیان، نامناسب، یاقیشماز، غیر جائز.

ناری { ص. ع. ن: ناریه. ۱. آتشمه منسوب و متعلق. ۲. یانار، طوتیشور، پاتلار: اسطه ناریه؛ اجزاء ناریه. نارین { ص. اینجه، ظریف، نازک، قبا اولیان: کوزل بر قایق امامک نارین: نارین آدم، بنا. — اسکی ترکیده ده ایچ واته دیمکدر: نارین قلعه = ایچ حصار؛ طاغدن نارین = طاغک اوت سنده. ماوراء جیلده. نارینلک { س. اینجه لک، ظرافت، نازکلك. ناز { س. فا. ۱. کندیبی بکندیر. مک مقصدیله ایدیلن جعلی حرکت، شیوه، عشو، جلوه: چوق ناز عاشقی اوصاندر. ۲. برشی بکنهش، استغنا، آرزو و لنان شیشی صورت مخصوصه ده قبول ایتمیوب یالوارمغه مجبوریت و برمه: بر آرناز ایتمزدن آلق ایستیمور. ۳. کثرت نعمت و رفاهدن ایلری کلن شماریقاق: ناز و نعمتله بیومش: ابونک بر نك اولادی اولدیغندن اونلره نازی کپر: بن اونک نازیجی چکهم. نازک { ص. فا. ۱. اینجه، نارین، رقیق: نازک شیشدر اویله آتلمغه کلز. ۲. کوزل، لطیف، ظریف، قبا اولیان: نازک بدن = جسمی کوزل و ظریف. ۳. تر. بیلی، سوزی و معامله سی باتماز، هرکسه التفات و ظرافتله اقردی و معامله ایدن: پك نازک آدمدر؛ نازک ادا = طور و حال نازک. نازکانه { ص. ح. فا. نازکلكه، ظرافت و لطف و نوا. زشه: نازکانه معامله؛ نازکانه

قبول ایتدی. نازکلك { س. ۱. اینجه لک، رقت، دقت، نارینلک. ۲. کوزلك، لطافت، ظرافت، قبالی ضدی. ۳. لطف و ملا. یتله معامله، ظرافتله التفات. [«نازك» لغتنك اسم فاعل و زننده اولمسيله عربی زعم اولنورق مصدريت معناسيله قوللانیلان «نازك» لغتی غلط فاحش اولوب قوللانما ملیدر.]

نازل { ص. ع. ن: نازله. [«نزول» دن سف.] این، نزول ایدن: سمان نازل اولدی.

نازلائق { فل. ۱. ناز و عشو. ۲. آرزو اولنان شیشی صورت مخصوصه ده قبول ایتمک، جلوه ایتک. ۳. سون آدملره قارشى مشکپسندك ایدوب شمارمق: آناسنه باباسنه نازلانور.

نازلی { ص. ۱. جلوه لی، عشو. کار، شیوه کار. ۲. ناز و نعمتله آلیشوب شمارمش اولان، شیماریق: نازلی آلیشمش.

نازنین { ص. فا. ۱. جلوه لی، عشو کار. ۲. پك قیمتلی اولوب ناز و نعمتله آلیشدر بولش، شیماریق: نازنینم. ۳. [مقام استخفافده] معروف، آشنا، معهود: او نازنینمده صالانه صالانه کلش. || طریق نازنین = بکتابشی طریق.

ناس { سذ. ج. عر. } انسانك
 ناس { جمی و یا اسم جمدنر }
 انسانلر، خلق، عموم، ایل،
 عالم : بین الناس، علی ملائک الناس =
 خلق آره سنده، عمومك نظاری
 اوکنده، علنا.
 ناساز { ص. فا. } اویغونسز، اویماز،
 غیر موافق، مخالف.
 ناسازکار { ص. فا. } موافقت ایتمز،
 ناموافق، مخالف.
 ناسخ { ص. عر. } ناسخه،
 { «نسخ» دن سف. } ۱. نسخ
 و لغو ایدن، ابطال ایلین : آیات
 ناسخه ایله آیات منسوخه. ۲.
 کتاب استنساخ ایدن، برکتابك
 بر نسخه-نی آلان، مستنسخ.
 ناسزا { ص. فا. } لایق و سزاوار
 اولیان، نامناسب : ناسزا
 سوز، حرکت.
 ناسفته { ص. فا. } دلفه مش،
 { دایکیز، غیر مثقوب :
 در ناسفته.
 ناسنجیده { ص. فا. } ۱. طارتلا.
 مش، وزن اولغامش،
 غیر موزون. ۲. ابی دوشونله.
 مش، تقدیر اولغامش : کلام
 ناسنجیده.
 ناسوت { سذ. عر. } انسانلق،
 انسانیت، انسانلر و
 انسانلره متعلق شیئر : عالم
 ناسوت = انسانلر عالمی، عالم
 ظاهری. مقابلی : لاهوت.
 ناسور { سذ. عر. } ط. مقعدك
 خارچندن ایچ طرفنه
 ذك آچیلان ایخه دلیك،
 فیستوله. — با : ناصیر.
 ناشاد { ص. فا. } مسرور اولیان،
 { محزون، مکدر : دل نا-
 شاد.

ناشایسته { ص. فا. } یاقیشقیز،
 { یاقیشماز، غیر لایق.
 ناشر { ص. سذ. عر. } «نشر» دن
 { سف. } ۱. طاعیدان، سرین،
 صاچان. ۲. کتاب طبع و نشر
 ایلین، برکتابك مصارف طبعیه.
 سنی و پروپ کندی حسابنه
 موقع انتشاره قویان آدم : بو
 کتابك محرری باشقه و ناشری
 باشقه در. { «صاحب» مؤلف
 معنسانده کلدیکندن، بومقامده
 یالکز ناشر قوللانسه مناسب
 اولوردی.]
 ناشسته { ص. فا. } ییقامامش.
 ناشکفته { ص. فا. } آچلامش :
 غنچه ناشکفته.
 ناشگیب { ص. فا. } و :
 ناشگیبا { ص. فا. } صبر سز، صبر
 و تحملی قالمش.
 ناشناس { ص. فا. } بیلین، طانییان :
 نعمت ناشناس = ایلك
 نلر، کافر نعمت.
 ناشنیده { ص. فا. } ایشیدله مش،
 طونلماش، وقوعی
 بوق. امثالسز، غیر مسبوق :
 حکایه ناشنیده.
 ناشی { ص. عر. } «نشئه» دن سف.]
 { نشأت ایدن، ایلری کان :
 تنبلکدن ناشی بر حالدر. =
 ح. تر. طولانی، سبیلله : یاغهور.
 دن ناشی کله مدم : بوندن ناشی
 بکا کوچمیز.
 ناصب { ص. عر. } ناصبه. ج :
 { نواصب. } «نصب» دن
 { سف. } ۱. دیکن، نصب و رکز
 ایدن. ۲. نصب و تعیین ایلین.
 { ۳. د. } (نحو عرییده) معمولانی

منصوب ایدن : حرف ناصب،
 حروف ناصبه، نواصب.
 ناصح { ص. عر. } ناصحه،
 { «نصح» دن سف. } اوکوت
 و یرن، پند و نصیحت ایدن.
 ناصر { ص. عر. } ناصره.
 ایدن، یاردیجی، معین.
 ناصل { ص. ح. } «نه اصل»
 { دن محرف } کیفیتدن
 استفهامه یارار، نیجه، نه کبی،
 نه درلو، نه جنس : ناصلسکیز؟
 پدرکز ناصل اولدی؟ بو ناصل
 ایش؟ ناصل ایده جکیز؟ || ناصلسه
 (ناصل ایسه)، هر ناصلسه =
 سبی تفصیلاتنه حاجت یوقدر،
 هر نه سببه مبنی ایسه.
 ناصواب { ص. فا. } طوغری
 اولیان، غیر صائب،
 یا کلیش، حق سز.
 ناصور { ص. فا. } یاخود :
 ناصیر { ص. الد. } و آیاقد. چوق
 ایشله دن وقوندره اور.
 مقدن حاصل اولان سرت دو-
 کوم : الم، آیاغم ناصیر اولدی.
 || ناصیر اوینامق = ناصیرلی ال
 و یا آیاغی چوق ایشله کله ناصیر
 اطرافنده کی اتلری زده لیوب
 التهاب پیدا اولق. || ناصیر
 اوق = صافتی کوزلی.
 ناصیرلایمق { فل. } ناصیر پیدا
 ایتک، ناصیرلی
 اولق : باغچه ده چالشمقدن الرم
 ناصیرلایدی.
 ناصیرلی { ص. ناصیر پیدا ایتمش،
 چوق ایشله دن دریسی
 سرتلشوب دوکوملر حاصل ایتمش :

ایشدن الری ناصیرلی ایدی.
 ناصیه { سذ. عر. } نواصی.
 { آن، جبین، جبهه،
 پیشانی : ذکایی ناصیه سندن
 بلیدر. || ناصیه حال = چهره نك
 کوستریشی : ناصیه حالندن
 خیرخواه اولدیغی آکلاشیلیور.
 ناظر { یا ناطور. سذ. عر. }
 { «نظاره» دن سف. } ۱. باغ
 و باغچه بکجیسی، باغچی، باغچوان.
 ۲. تر. حمام خدمه سنك باشی.
 ناطق { ص. عر. } ناطقه.
 { «ناطق» دن سف. } ۱.
 سویلین، لاقردی ایدن، نطقه
 کان. ۲. اعمال فکر ایدوب
 دوشونن، ذکایه مالک : حیوان
 ناطق. ۳. بر افاده بی حاوی
 و متضمن : بشیوز غروش آله جفم
 اولدیغی ناطق بر سندن. || غیر
 ناطق = سوز سویلز و دوشونمز :
 حیوانات غیر ناطقه.
 ناطقه { سذ. عر. } ۱. قوه ناطقه،
 دوشونوب سویلك خاصه.
 سی : انسان ناطقه ایله سائر
 حیواناندن تفریق اولمشدر. ۲.
 فصاحت و بلاغته سویلك قوی،
 نطوقاتی، طلاقت لسان : دعوی
 و کیلی اوله جق آدمك ناطقه سی
 اولق شرطدر.
 ناطقه پرداز { ص. فا. } و :
 ناطقه پیرا { ص. فا. } فصاحت
 و بلاغته نطق ایرادینه
 مقتدر، طلاقت لسان صاحبی،
 ناطقلی، نطوق.
 ناطقه سی { ص. قوه ناطقه سی زیاده
 ناطقه لی } اولان، فصاحت و
 بلاغت و طلاقت لسانله سویلین :
 ناطقه لی آدمدر.
 ناطور { سذ. عر. } با : ناظر.
 ناظر { ص. عر. } ناطره. { «نظر»
 { نظاره» دن سف. } ۱. باقان،
 نظر ایدن : جناب حق هر برده
 حاضر و ناظر در. ۲. نظارت
 ایدن، اداره ایلین، باقان : ناظر
 امور. ۳. پوزی و یا جبهه سی
 بر طرفه دوشمش اولان، متوجه،
 نظارتی اولان : دیکزه ناظر بر
 اوطه. = سذ. عر. ج : نظار.
 ۱. بر ایشك اداره و تمشیه سته
 باقان ذات، بر ایشده مستخدم
 کافه مأمورین و خدمه یه ریاست
 ایلین باش مأمور : رسومات
 ناظری : رژی ناظری : چفتلك
 ناظری : مكاتب عسکریه ناظری :
 محاسبات عمومیه ناظری. ۲.
 وکلاء دولندن بهری که شعبات
 امور دولندن برینه موکلدر :
 داخلیه، خارجیه، معارف، مالیه
 ناظری : هیئت نظار = هیئت
 وکلا.
 ناظم { ص. عر. } ناطمه. { «نظم»
 { دن سف. } ۱. ترتیب ایدن،
 نظامه قویان، تنظیم ایلین. ۲.
 بر حکایه و سائرده سیلك نظمه
 چکن، موزون و مقفا حالنده
 افاده ایدن، منظومه صاحبی :
 بومنظومه نك بومشوبنك ناظمی
 کیدر؟
 ناغم { ص. عر. } ناعمه. { «نعم» دن
 { سف. } ناعموشاق، کمیکسز :
 حیوانات ناعمه = کمیککی اولیان
 حیوانلر.
 ناعوره { سذ. عر. } ج : نواعیر.
 { صو طولانی. } ن

ناف { ص. فا. } کوبك، سره. ن.
 نافذ { ص. عر. } نافته. { «نفوذ»
 { دن سف. } ۱. دلوب چکن.
 ۲. ایجری به چکن، ایشلین. ۳.
 تأثیر ایدن، دیکگنلین، حکمی
 اولان، نفوذلی : سوزی نافذ :
 نافذ الکام = سوزی چکن،
 دیکگنلین.
 نافرجام { ص. فا. } اصلسز، اساسسز.
 نافع { ص. عر. } نافعه. { «نفع» دن
 { سف. } فائده لی، منفعتلی،
 یارار، کارلی : بویك صحت نافعدر :
 بك نافع برایش. || امور نافه =
 یوللر، لیمانلر، ریختلر، نهیر
 و کوللرک آچله سی کبی فائده سی
 عمومه حائد ایشلر. با : نافه.
 نافعه { سذ. عر. } «امور نافعه»
 { دن مختصر } طرق و معابر
 و سائر منافع عمومیه به متعلق
 ایشلره باقان دائرة دولت که
 وکلادن بر ذم تحت نظارتنده در :
 نظارت نافه : نافعه ناظری،
 دائرة سی.
 نافله { سذ. عر. } ج : نوافل.
 { مجبوریت تحتنده اولیه رق
 قیلان نماز و سائر : نافله نمازی.
 = ص. تر. فائده سز، بوش،
 بیهوده، واهی : نافله زحمت :
 نافله مصرف. = ح. تر. بوشنه
 بلا فائده، بیهوده : نافله یورلدنم؛
 نافله کلشز.
 نافه { ص. فا. } ۱. تیلکی و سائر
 حیوانلرک کوبك جهنندن
 چیقان کورک. ۲. بر جنس آهونك
 کوبکنده اولوب مسکی حاوی

اولان کيسه سی. ۳. مج. زلف
محبوبان.

نافی { ص. عر. ن: نافیه. «نی» دن
{ سف. د. ن: ن: وسلب ایدن:
ادات نافیه؛ لاء نافیه.

ناقابل { ص. فا. ۱. قابل و ممکن
{ اولیان، محال: اونا قابل
بر ایشدر؛ ناقابل تعریف =
تعریفی محال. ۲. قابلیت واستعداد.

دی اولیان، قبول ایتز، غیر
مستعد: ناقابل تربیه؛ ناقابل تعمیر.

ناقص { ص. عر. ن: ناقصه.
{ «نقصان» دن سف. ۱.

اکسیک، قصوری، تام و مکمل
اولیان، نقصان، ناتمام: بواش

ناقص اولدی؛ ناقص بر کتاب؛
ناقص العیار؛ ناقص العقل. ۲.

عیب و قصوری اولان قصوری،
معیوب: بر جوجفی ناقص

طوغشیدی. ۳. ن. (صرف
عرییده) لام الفعلی یعنی صوک

حرف اصلیی حروف علتدن
اولان: فعل ناقص. ۴. ن.

(حسابده) طرح و تنزیل اشارتی
(—): طقوز ناقص اوج مساوی

آلتی (۹ - ۳ = ۶). || (هند.
سده) قطع ناقص، هرم ناقص.

با: قطع، هرم.

ناقل { ص. عر. ن: نافله. ج: نقله. ج.
{ فا: ناقلان. «نقل» دن سف. ۱.

۱. طاشیان، بر یردن بر یره
کونورن: ناقل ارزاقی. ۲. نقل

وروايت ایدن، ایشیتدیکی اخبار
و حوادثی باشقه لرینه یتیشدیرن،

راوی: ناقلان اخبار؛ بو حوادثیک
ناقلی کیمدر؟ ۳. م. حرارت

والکتریک کبی قوتلرک کندیسنه

سرایتله اوتیه یکمه سنه مساعد
اولان: دمیر ناقل حرارتدر؛

جام ناقل الکتریک دکلدرد. ||
غیر ناقل = بوحاله مساعد اولیان:

رچینه لر غیر ناقل الکتریکدر.

ناقلیت { س. عر. ن: (لفت مولده)
{ م. الکتریک و حرارت

کبی قوتلرک سرایت ایدوب
یکمه سنه مساعد اوله: معادئک

ناقلیتی؛ جامک عدم ناقلیتی.

ناقوس { س. عر. ۱. کلیسا
{ چاکی. ۲. کیم. عملیات

کیمیو ده مستعمل چاک شکنده
جامدن قیاق.

ناقه { س. عر. دیشی دوه،
{ آروانه. ن.

ناقه { ص. عر. ن: ناقه. «نقاچه»
{ دن سف. ط. خسته لقدن

یکی قورتلوب هندوز ضعیف و
آریق اولان، افاقت بولمده اولان.

نالک { د. فا. بعض اسملره الحاق
{ اولنه رق مدلوللریله متصف

معناسیله صفتلر تشکیل ایدر:
دردناک = دردلی؛ غمناک = مغموم؛

حشمناک = غضبی؛ غمناک = غمی.
ناکام { ص. فا. نائل کام اولیان،

محروم، بی بهره.

ناگاه { یا ناگه. ص. ح. فا. ۱.
{ وقتیز، مناسب و قتده

اولیان. ۲. آکیز، آکیزین.
|| گاه و ناگاه = وقتلی و وقتیز.

ناکس { ص. فا. ۱. انسانیتیز،
{ بیروت، لیم، ذنی،

آلجاق. ۲. (تر. زبانزدی:
نه کس) خسیس، بخیل، جری.

ناکسلیک { س. (زبانزدی: نه.
{ کسلک) خست، بخل،

جریلک.

ناگوار { ص. فا. ۱. اکل و شره
{ غیر صالح. ۲. هضمی

زور، آغز.

ناگه { ص. ح. فا. با: ناگه.

ناگهان { ص. فا. آکیز، غیر
منتظر، غیر مترقب.

= ح. آکیزین.

ناگهانی { ص. فا. آکیز،
آکیزین واقع اولان.

نال { نالبد، نالین، نالنجی. با:
نعل و سائر.

نالان { ص. فا. ایکلین، ناله و فغان
ایدن: نالان و کریان.

نالایق { ص. فا. لایق و سزاوار
اولیان، ناشایسته.

نالش { س. ایکله، ایکلیدی، ناله،
فغان: نالش بلبل.

نال { س. فا. ایکله، ایکلیدی، فغان:
ناله سحر. || ناله زنان، ناله.

کنان = ایکلیه رک.

نام { س. فا. ۱. آد، اسم: بهلول
نامنده بر آدم. ۲. شهرت،

شان، صیت: نام آلدی؛ نام
قزاندی؛ نام وردی. ۳. توجیه،

آدرس: بنم نامه بر مکتوب
کلدی؛ سند، پولیجه سزک نامکزه

کوندولمش. ۴. وکالت: بن
سزک نامکزه اعاده زیارت

ایتدم؛ اوراقی اونک نامنه کابی
امضا ایدر. || بنام = ۱. مسمی:

رسم نامیله بنام بر قهرمان.
۲. مشهور: شجاعته بنام بر

آدم؛ مشهور و بنام. || بدنام =
کوتیلکله شهرت بولمش، رسوای.

|| کنام. با: کنام. || نیک نام =
ایسکده مشهور، خیرله یاد

اولنور. || نامنده = مسمی، آدلی:

کیره مین ارککک حالی:
ناجره لک، ناجرمیت کندیسنی

صیق صیق زیارت اتمککمه
مانع اولیور.

نامدار { ص. فا. ج: نامداران.
{ مشهور، ناملی، بنام.

نامدارلق { س. و:

نامداری { س. فا. شهرت. مشهور
اوله.

نامرد { ص. فا. ۱. انسانیتیز،
{ بیروت، لیم، ذنی الطبع.

۲. قورقاق، جبان، آلجاق،
مخت.

نامبارک { ص. فا. مبارک و برکتلی
اولیان، مشثوم.

نامصصور { ص. فا. غیر متصور،
تصور اولنه ماز، خاطر

وخیاله کلز.

نامنهای { ص. فا. حد و یایی
اولیان، صوگیز،

نهایتیز، کناری یوق. =
س. کناری و نهایتی اولیان ساحه

سما و زمان و دهر: انسان
نامتماهی قارشیدنده واله و حیران

اولور. || س. (جبرده) بردوزیه
کیدوب یتمین حسابیه علامت

اولان ∞ اشارتی.

نامحدود { ص. فا. ۱. حد و
سینوری اولیان، غیر

محدود. ۲. یک واسع، صوگیز،
پایانیز، کنارسز.

نامحرم { ص. فا. شرعاً محرم
اولیان، حرمه کیرمین:

نامحرم واردد قادینلر باشلری
اورتسین.

نامحرملک { س. و:

نامحرمیت { س. فا. شرعاً محرم
اولیان و حرمه

او مأموریه نامزددر؛ بلدی

ناجره لک، ناجرمیت کندیسنی

صیق صیق زیارت اتمککمه

مانع اولیور.

نامدار { ص. فا. ج: نامداران.

{ مشهور، ناملی، بنام.

نامدارلق { س. و:

نامداری { س. فا. شهرت. مشهور

اوله.

نامرد { ص. فا. ۱. انسانیتیز،

{ بیروت، لیم، ذنی الطبع.

۲. قورقاق، جبان، آلجاق، مخت.

نامبارک { ص. فا. مبارک و برکتلی

اولیان، مشثوم.

نامصصور { ص. فا. غیر متصور،

تصور اولنه ماز، خاطر وخیاله کلز.

نامنهای { ص. فا. حد و یایی

اولیان، صوگیز، نهایتیز، کناری

یوق. = س. کناری و نهایتی اولیان

ساحه سما و زمان و دهر: انسان

نامتماهی قارشیدنده واله و حیران

اولور. || س. (جبرده) بردوزیه

کیدوب یتمین حسابیه علامت

اولان ∞ اشارتی.

نامحدود { ص. فا. ۱. حد و سینوری

اولیان، غیر محدود. ۲. یک واسع،

صوگیز، پایانیز، کنارسز.

نامحرم { ص. فا. شرعاً محرم

اولیان، حرمه کیرمین: نامحرم

واردد قادینلر باشلری اورتسین.

نامحرملک { س. و:

نامحرمیت { س. فا. شرعاً محرم

اولیان و حرمه او مأموریه نامزددر؛

بلدی

ناجره لک، ناجرمیت کندیسنی

صیق صیق زیارت اتمککمه

مانع اولیور.

نامدار { ص. فا. ج: نامداران.

{ مشهور، ناملی، بنام.

نامدارلق { س. و:

نامداری { س. فا. شهرت. مشهور

اوله.

نامرد { ص. فا. ۱. انسانیتیز،

{ بیروت، لیم، ذنی الطبع.

۲. قورقاق، جبان، آلجاق، مخت.

نامبارک { ص. فا. مبارک و برکتلی

اولیان، مشثوم.

نامصصور { ص. فا. غیر متصور،

تصور اولنه ماز، خاطر وخیاله کلز.

نامنهای { ص. فا. حد و یایی

اولیان، صوگیز، نهایتیز، کناری

یوق. = س. کناری و نهایتی اولیان

ساحه سما و زمان و دهر: انسان

نامتماهی قارشیدنده واله و حیران

اولور. || س. (جبرده) بردوزیه

کیدوب یتمین حسابیه علامت

اولان ∞ اشارتی.

نامحدود { ص. فا. ۱. حد و سینوری

اولیان، غیر محدود. ۲. یک واسع،

صوگیز، پایانیز، کنارسز.

نامحرم { ص. فا. شرعاً محرم

اولیان، حرمه کیرمین: نامحرم

واردد قادینلر باشلری اورتسین.

نامحرملک { س. و:

نامحرمیت { س. فا. شرعاً محرم

اولیان و حرمه او مأموریه نامزددر؛

بلدی

ناجره لک، ناجرمیت کندیسنی

صیق صیق زیارت اتمککمه

مانع اولیور.

نامدار { ص. فا. ج: نامداران.

{ مشهور، ناملی، بنام.

نامدارلق { س. و:

نامداری { س. فا. شهرت. مشهور

اوله.

نامرد { ص. فا. ۱. انسانیتیز،

{ بیروت، لیم، ذنی الطبع.

۲. قورقاق، جبان، آلجاق، مخت.

نامبارک { ص. فا. مبارک و برکتلی

اولیان، مشثوم.

نامصصور { ص. فا. غیر متصور،

تصور اولنه ماز، خاطر وخیاله کلز.

نامنهای { ص. فا. حد و یایی

اولیان، صوگیز، نهایتیز، کناری

یوق. = س. کناری و نهایتی اولیان

ساحه سما و زمان و دهر: انسان

نامتماهی قارشیدنده واله و حیران

اولور. || س. (جبرده) بردوزیه

کیدوب یتمین حسابیه علامت

اولان ∞ اشارتی.

نامحدود { ص. فا. ۱. حد و سینوری

اولیان، غیر محدود. ۲. یک واسع،

صوگیز، پایانیز، کنارسز.

نامحرم { ص. فا. شرعاً محرم

اولیان، حرمه کیرمین: نامحرم

واردد قادینلر باشلری اورتسین.

نامحرملک { س. و:

نامحرمیت { س. فا. شرعاً محرم

اولیان و حرمه او مأموریه نامزددر؛

بلدی

ناجره لک، ناجرمیت کندیسنی

صیق صیق زیارت اتمککمه

مانع اولیور.

نامدار { ص. فا. ج: نامداران.

{ مشهور، ناملی، بنام.

نامدارلق { س. و:

نامداری { س. فا. شهرت. مشهور

اوله.

نامرد { ص. فا. ۱. انسانیتیز،

{ بیروت، لیم، ذنی الطبع.

۲. قورقاق، جبان، آلجاق، مخت.

نامبارک { ص. فا. مبارک و برکتلی

اولیان، مشثوم.

نامصصور { ص. فا. غیر متصور،

تصور اولنه ماز، خاطر وخیاله کلز.

نامنهای { ص. فا. حد و یایی

اولیان، صوگیز، نهایتیز، کناری

یوق. = س. کناری و نهایتی اولیان

ساحه سما و زمان و دهر: انسان

نامتماهی قارشیدنده واله و حیران

اولور. || س. (جبرده) بردوزیه

کیدوب یتمین حسابیه علامت

اولان ∞ اشارتی.

نامحدود { ص. فا. ۱. حد و سینوری

اولیان، غیر محدود. ۲. یک واسع،

صوگیز، پایانیز، کنارسز.

نامحرم { ص. فا. شرعاً محرم

اولیان، حرمه کیرمین: نامحرم

واردد قادینلر باشلری اورتسین.

نامحرملک { س. و:

نامحرمیت { س. فا. شرعاً محرم

اولیان و حرمه او مأموریه نامزددر؛

بلدی

ناجره لک، ناجرمیت کندیسنی

صیق صیق زیارت اتمککمه

مانع اولیور.

نامدار { ص. فا. ج: نامداران.

{ مشهور، ناملی، بنام.

نامدارلق { س. و:

نامداری { س. فا. شهرت. مشهور

اوله.

نامرد { ص. فا. ۱. انسانیتیز،

{ بیروت، لیم، ذنی الطبع.

۲. قورقاق، جبان، آلجاق، مخت.

نامبارک { ص. فا. مبارک و برکتلی

اولیان، مشثوم.

نامی { یا ناملو. ص. اسمی طولیش، مشهور شهر، صیت و شهر. فی اولان.

نامی { یا ناملو. س. تفك و قلع دیمیری { ای جنس لریك تمغالی و وزیرینه حاملك اسمی محكوك اوله سی وجه تسمیه سیدر.

نامناسب { ص. فا. مناسب او. میان، مناسب، مناسب، او یفونستر.

ناموافق { ص. فا. موافق و او یفون اولیان، او یماز.

نامور { ص. فا. آدی، مشهور، شهر.

ناموزون { ص. فا. ۱. آهنگز، نسبتز. ۲. وزنی اولیان، وزنی بوزوق (شعر).

ناموس { س. ع. ج. نوامیس. یو. Nómōs دن ۱.

قانون، نظام. ۲. عرض، ادب، پاکدامنك، عصمت؛ ناموسنی محافظه اتمك؛ انسان دنیاده ناموس ایچون یاشار. ۳. عفت، استقامت؛ ناموسی اولان یالان سویلز. ۴. ملك مقرب؛ ناموس اكبر = جبرائیل (عم).

ناموسسز { ص. ۱. عرض وادی، اولیان، ناپاكدامن؛ ناموسسز بر قاری. ۲. عفت و استقامتی اولیان؛ ناموسسز بر آدمك سوزینه كوگنیلهمز.

ناموسسزلیق { س. ۱. عرضسز، فقدانی. ۲. استقامتسزلك.

ناموسسكار { ص. فا. ۱. ناموسلی، عرض و ادب له متصف. ۲. طوغری، مستقیم.

ناموسكارانه { ص. ح. فا. عرض متله؛ ناموسكارانه حرکت ابتدی.

ناموسلی { ص. ۱. ناموس و عرض و ادبی اولان؛ نامو. سلی قادیلر. ۲. طوغری، مستقیم، خبیث و اعتبار صاحب؛ ناموسلی آدمدر.

نامه { س. فا. ۱. ایکی شخص بیننده تعاطی اولنان مکتوب، بیتك، رساله؛ برنامه یازدی. ۲. عشق و محبت دائر سویشنلر بیننده تعاطی اولنان مکتوب؛

نامه یازمغه مخصوص سوسلی کاغذ. ۱. نامه هایون = طرف شاهانه دن بر حکمداره یازیلان خط هایون. ۱. دیگر اسمله الحاق ایدوب او اسمك مدلو.

لنه دائر کتاب و رساله ویاورقه معنایی بیان ایدر؛ امرنامه، بیاننامه، تعریفنامه، تعلیمنامه، تلغرافنامه، سالنامه، شاهنامه، شهادتنامه، صلحنامه، عهدنامه، محبتنامه و سائر. مرکباته با.

نامه بر { ص. فا. مکتوب کتورن؛ کتورنامه بر = مکتوب کتورمه آلیشیک کوکرچین. ۱. محبتسز، سوز.

نامه رس { ص. فا. بر حکمدار. دن دیگر بر حکمداره نامه کتورمه مأمور اولان.

نامی { ص. ع. ۱. نامه. [فغو] دن سف] نشوونما بولان، بردن بیتن.

نامیه { س. ع. قوه نامه، بردن بیتك و نشوونما بولق

ناولون { س. یو. Naulon دن} کی کراسی، کی واپو.

خاصه سی. نان { س. فا. اتمك، خبز. ۱. نان غریز = لسان رسیده اتمك معناسیه مستعمل تعبیردر.

نان و نعمت = ولی نعمتدن کوریان ایلك، احسان؛ بو دولتك نان و نعمتیه بسلیمشزدر. ۱. اتمك یارچه. ۲. نان یاره به محتا. ۳. محبتش مدار اولان خدمت و مأموریت.

نانکور { ص. فا. ۱. تر. زبازدی؛ نانکور} نامکور] طوز اتمك حق بیلز، کافر نعمت.

نانکورلك { س. ۱. زبازدی؛ نانکورلك} نامکورلك] طوز اتمك حق بیلز، کفران نعمت.

نانه { س. ع. ۱. «نعم» دن] نكه قونیلان معروف کوزل قوقولی نبات. ۱. نانه روحی، صوبی = بو نباتدن چیقاریلان خلاصه و صو. ۱. نانه شکری = نانه روحی قاریشیدریش پول شکندنه شکر یارچه لری. ۱. محبت.

نانه منلا = يك قیصه بویلی و تریاکی قیافتلی آدم.

ناوچاغان { س. یو. ۱. چچی، پاطلیجان چچی.

ناودان { س. فا. اولوق، میزاب. ۱. س. فا. اوق، تیر، سهم؛ ناوك} ناوك مژگان = اوق کی اولان کیریك. ع. ۱. ناوك انداز = اوق آتان، تیر انداز.

ناولون { س. یو. Naulon دن} کی کراسی، کی واپو.

ره اشیا و یولجیلر ایچون ویریلن اجرت. ۱. عربیده یتنه یونانیدن مأخوذ نول دخی دینلیر. ۱. س. ۱. یتا. ۱. کی، قایق، تكنه.

ناهیب { ص. ع. ۱. ناهیه. ۱. «نهب» دن سف. ۱. نهب و غارت ایدن.

ناهق { ص. ع. ۱. ناهقه. ۱. «نهی» دن سف. ۱. اکریچی، مرکب سسلی؛ حیوان ناهق. ۲. مساوی و برابر اولیان.

ناهموار { ص. فا. ۱. دوز و مستوی غیر موافق، او یفونستر. ۲. اولیان، ۳. اویمان، ۴. زهره سیاه. ۵. بلوغه ایر.

ناهیید { ص. ع. ۱. زهره سیاه. ۲. بلوغه ایر. ۳. قیصه قیز. ۴. یاخودنی. ۵. قامش، ساز. ۶. اساساً قامشدن باییلان معروف اوزون دو.

نای { ص. ع. ۱. بولماز، معدوم، مفقود. ۲. مثلی بولماز، نادر.

نایب { ص. س. ع. ۱. نایبه. ۲. ج. نواب. ۳. «نوب» دن سف. ۱. وکیل، قائم مقام. ۲. قاضی وکیل، بر قضایی آره لقی صورتیه درعهده ایش اولان ذاته وکاله محنده قاضیلق ایدن مأمور شرعی؛ نائب قضا. ۳. علی الاطلاق قاضی، حاکم الشرع؛ ولایت نایبی. ۴. نوبته کلن؛ حای نایبه = نوبتلی صیغه. ۵. د. (نحو عربیده) نائب فاعل = فعل مجهولک موضوعی. ۶. ج. نواب = [هندستانده]

حکمدارک وکیللری حکمدنده اولان ایالت والی و حاکم لری. ۱. مفرد کی قوللانیلیر: ۱. نواب بهادر خان.

ناثره { س. ع. ۱. آتش، آلو، شعله؛ ناثره حرب. ۲. یا نین. ۳. فا. فی جالان، علی الخصوص مولویخانه ده فی جالان درویش؛ نایزن دده.

نائیل { ص. ع. ۱. «نیل» دن سف. ۱. دسترس و موفق اولان، مظفر؛ کار ایدرک مرامنه نائل اولدی؛ نائل مرام.

نائیلت { س. ع. ۱. لغت مولده، دسترس و مظفر اوله؛ مرامنه نائیلتنی مأمول ایدبور.

نائیم { ص. ع. ۱. نائمه. ۲. «نوم» دن سف. ۱. اویقوده اولان، اویویان.

نبا { س. ع. ۱. نبأ، خبر، پیغام. ۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۹. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۰. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۱. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۹. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۰. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۱. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۹. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۰. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۱. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۹. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۴۰. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۴۱. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۴۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۴۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۴۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۴۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۴۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۴۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۴۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۴۹. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۵۰. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۵۱. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۵۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۵۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۵۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۵۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۵۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۵۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۵۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۵۹. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۶۰. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۶۱. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۶۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۶۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۶۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۶۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۶۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۶۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۶۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۶۹. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۷۰. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۷۱. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۷۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۷۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۷۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۷۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۷۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۷۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۷۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۷۹. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۸۰. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۸۱. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۸۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۸۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۸۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۸۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۸۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۸۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۸۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۸۹. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۹۰. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۹۱. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۹۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۹۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۹۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۹۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۹۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۹۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۹۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۹۹. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۰۰. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۰۱. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۰۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۰۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۰۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۰۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۰۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۰۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۰۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۰۹. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۱۰. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۱۱. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۱۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۱۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۱۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۱۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۱۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۱۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۱۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۱۹. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۲۰. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۲۱. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۲۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۲۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۲۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۲۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۲۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۲۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۲۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۲۹. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۳۰. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۳۱. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۳۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۳۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۳۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۳۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۳۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۳۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۳۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۳۹. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۴۰. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۴۱. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۴۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۴۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۴۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۴۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۴۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۴۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۴۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۴۹. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۵۰. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۵۱. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۵۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۵۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۵۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۵۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۵۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۵۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۵۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۵۹. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۶۰. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۶۱. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۶۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۶۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۶۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۶۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۶۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۶۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۶۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۶۹. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۷۰. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۷۱. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۷۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۷۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۷۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۷۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۷۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۷۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۷۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۷۹. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۸۰. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۸۱. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۸۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۸۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۸۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۸۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۸۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۸۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۸۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۸۹. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۹۰. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۹۱. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۹۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۹۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۹۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۹۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۹۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۹۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۹۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۱۹۹. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۰۰. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۰۱. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۰۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۰۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۰۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۰۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۰۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۰۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۰۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۰۹. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۱۰. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۱۱. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۱۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۱۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۱۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۱۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۱۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۱۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۱۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۱۹. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۲۰. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۲۱. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۲۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۲۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۲۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۲۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۲۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۲۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۲۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۲۹. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۳۰. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۳۱. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۳۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۳۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۳۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۳۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۳۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۳۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۳۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۳۹. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۴۰. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۴۱. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۴۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۴۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۴۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۴۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۴۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۴۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۴۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۴۹. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۵۰. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۵۱. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۵۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۵۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۵۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۵۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۵۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۵۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۵۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۵۹. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۶۰. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۶۱. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۶۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۶۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۶۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۶۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۶۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۶۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۶۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۶۹. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۷۰. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۷۱. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۷۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۷۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۷۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۷۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۷۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۷۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۷۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۷۹. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۸۰. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۸۱. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۸۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۸۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۸۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۸۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۸۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۸۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۸۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۸۹. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۹۰. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۹۱. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۹۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۹۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۹۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۹۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۹۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۹۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۹۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۲۹۹. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۰۰. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۰۱. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۰۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۰۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۰۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۰۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۰۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۰۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۰۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۰۹. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۱۰. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۱۱. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۱۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۱۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۱۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۱۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۱۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۱۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۱۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۱۹. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۲۰. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۲۱. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۲۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۲۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۲۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۲۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۲۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۲۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۲۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۲۹. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۳۰. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۳۱. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۳۲. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۳۳. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۳۴. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۳۵. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۳۶. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۳۷. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳۳۸. س. ع. ۱. نبأ، خبر، نبأ پیغام. ۳

حضور جناب نبوی؛ حدیث نبوی؛ سیر نبویه.
 نبی { سنڌ. عر. ج: انبیاء. «نبأ» }
 نبی { دن صہ } جناب حق طرفند
 وحی اولئان حقابی خلقه تبلیغله
 دین حقہ دعوت ایدن ذات،
 پیغمبر، رسول، یولواوچ: نبی
 الله: نبی ذیشان؛ انبیاء عظام.
 «رسول» دن فرق شودرکه: رسول
 صاحب کتاب اولان پیغمبر، «نبی»
 ایسه صاحب کتاب اولیائے دخی دینبر.
 نبیذ { سنڌ. عر. خرمادن و قوری
 اوزومدن چیقاریلان برنوع
 مشروب.
 نبیر { ونیره. س. فا. نورون،
 حقیقہ. ذ.
 نبیل { سنڌ. عر. ن: نبیلہ. «نبیل» دن
 نبیل { صہ } فضل و ذکا صاحبی،
 کوزل خوبی، عاقل و تربیہ لی.
 نتاج { سنڌ. عر. یآوری طو.
 غورمه، یاوریلامہ.
 نتایج { سنڌ. عر. ج: فد: نتیجہ.
 با: نتیجہ.
 نتف { سنڌ. عر. ط. قبل یولہ.
 نتہ { یاخود نیتہ. د. که ویا کیم
 اداتیلہ برابر قوللانیلہ رق
 تشبیه و تمثیل بیان ایدر، ناصل که،
 اولدیی کی: بعض دفعہ اولہ
 اولور نہ کہ (کیم) چکن کون
 اولدی = چکن کون اولدیی کی.
 نتہ { س. [بنا] ی. یرلشدیرمه،
 باغلامہ، تسویه: نتہ ایتک.
 نتیجہ { سنڌ. عر. ج: نتایج. ۱.
 سبق ایدن احوالک ایجاب
 ایتدکاری حال، ایجاب کرده:
 عشرتک نتیجہ سی موندرد.
 ۲. خلاصہ، زبدہ، ماحصل:
 نتیجہ کلام. ۳. نمرہ، حاصل:

او ایشدن برتیجہ چیقمیدی؛
 او قدر یورغونلق بر تیجہ
 ویرمدی. ۴. صوک، عاقبت،
 نہایت: نتیجہ سنده بنہ بن مضرر
 اولدم. ۵. مہ. قیاسک ایکی
 قضیہ سندن چیقان خلاصہ. ||
 نتیجہ بخش = نتیجہ ویرن، نتیجہ سی
 کوریلن. || نتیجہ پذیر = نتیجہ لائن،
 مقصدہ مقارن اولورق ختام
 بولان. || نتیجہ کلام = الحاصل.
 نتیجہ سیز { سنڌ. عر. نتیجہ لائن، صوک
 کلین، مقصدہ وارہ.
 میان: اوایش نتیجہ سز قالدی.
 نتیجہ لائمک { فل: نتیجہ بولق،
 صوکہ و مقصدہ وار.
 مق، نتیجہ پذیر اولق: ایش
 نتیجہ لندی.
 نثار { سنڌ. عر. ۱. صاچہ،
 سرپہ، طاغیثہ: امریقا
 زنکینلری برجوق آلتینی نثار
 ایدرل. ۲. دوکونده ویا بر
 آلایدہ صاچیلان آچہ وسارہ.
 || (فارسی وصف ترکییلرله)
 صاچان، صاچیچی: زر نثار =
 آلتین صاچان.
 نثر { سنڌ. عر. ۱. صاچہ، سرپہ،
 ۲. موزون اولیان سوز،
 نظم مقابلی، کلام منشور: نثر
 و نظمده ماهر بر منشی.
 نثر { ج. عر. غیر موزون سوز
 ایلہ، کلام منشور ایلہ، نثر
 یازہرق: انسان ہر حالده نثر
 مقصدینی دہا طبیعی افادہ ایدر.
 نجابت { سنڌ. عر. صویلیق، ابی
 بر صویہ منسوبیت،
 اصالت، زادکانلق.
 نجابتی { یا نجابتلر. ص. اصالت
 و نجابتی اولان، صوی

چیقان بر جنس بلور: نجف
 طانی.
 نجف { سنڌ. عر. ج: انجال. ۱.
 اوغل، ولد، فرزند. ۲.
 ذریت، سلالہ.
 نجم { سنڌ. عر. ج: نجوم، انجم.
 کوکب، ستارہ، اختر: نجم
 ثابت: نجم سیار: نجم ثاقب.
 = ج. نجوم. با: نجوم.
 || انجم سپاہ = نجوم کی حسابیز
 عسکری اولان.
 نجمی { سنڌ. عر. ن: نجمیہ. کوکبہ
 منسوب و متعلق.
 نجوم { سنڌ. عر. ج: فد: نجم.
 با: نجوم. || علم نجوم =
 ۱. کواکبک احوال و حرکاتندن
 بحث ایدن علم حقیقی، فر. Astro-
 nomie. ۲. کواکبک مواقع
 و حرکاتندن انسانلرہ متعلق
 احکام چیقارمق علم کاذبی و ادعای
 باطلی، فر. Astrologie. || اهل
 نجوم = علم نجوم حقیقی ویا
 کاذب علمایی.
 نجومی { سنڌ. عر. ن: نجومیہ.
 علم نجوم صحیح ویا کاذبہ
 منسوب و متعلق.
 نجمہ { ونجی. با: نہجہ، نہجی.
 نجیب { سنڌ. عر. ن: نجیبہ، ج:
 نجباء صویلی، اصیل.
 نجفات { سنڌ. ج. عر. (فد. ناجی
 غیر مستعملدر. || علم نحو
 علمایی، نحو یون: طبقات النجات.
 نحاس { سنڌ. عر. ۱. باقیر. ۲.
 باقیر آچہ.
 نحاسی { سنڌ. عر. ن: نحاسیہ.
 باقیرہ منسوب و متعلق
 ویا باقیردن معمول: اوانی

نحاسیہ؛ مسکوکات نحاسیہ.
 نحافت { سنڌ. عر. آریقلاق،
 لاغراق، ضعفناک.
 نحت { سنڌ. عر. اویمہ، یونہ. ذ.
 سنڌ. عر. بوغازلامہ، کسمہ،
 نحر { ذبح ایتہ.
 نحریر { سنڌ. ص. عر. ج:
 نحریر. حاذق و ماهر
 و تجربہ لی عالم.
 نحس { سنڌ. عر. ج: نحوس.
 ۱. اوغورسزلق، شامت،
 سعد مقابلی. ۲. اوغورسز
 و مشوم و نحوس شی.
 نحل { سنڌ. عر. (اسم جنس)
 آری، زنبور.
 نحل { سنڌ. عر. ج: فد: نخلہ.
 با: نخلہ.
 نخلہ { سنڌ. عر. برتک آری.
 نخلہ { سنڌ. عر. ج: نخل. دین
 شعبہ سی، مذهب: ملل
 و نخل.
 نحو { سنڌ. عر. کلہ لک ربطیلہ
 کلام تشکیلندن و ربط
 کلامدہ آلدنلری اعرابدن بحث
 ایدن علم کہ صرفدن صکرہ
 اوقونور. عربلر عندندہ اعم
 اولوب صرفی دخی احاطہ ایدر:
 نحو عربی؛ نحو ترکی.
 نحوست { سنڌ. عر. اوغورسزلق،
 شامت.
 نحوستی { سنڌ. عر. اوغورسز، شامتلی،
 منحوس.
 نحول { سنڌ. عر. ط. یک زیادہ
 آریقلاق و لاغراق.
 نحوی { سنڌ. عر. ن: نحویہ. علم
 نحو منسوب و متعلق:
 اصطلاح نحوی؛ قواعد نحویہ.

= سنڌ. عر. ج: نحو یون،
 نحات. علم نحو ایلہ توغل ایدن
 عالم: مشاہیر نحو یوندن سیویہ.
 نحیف { سنڌ. عر. ن: نحیفہ.
 «نحافة» دن صہ. ||
 آریق، لاغر، ضعیف: یک
 نحیف بر آدم.
 نحاع { سنڌ. عر. مردار ایلک،
 منغ: نخاع شوکی.
 نحیہ { سنڌ. عر. ج: نجب. هر شیک
 منتخب و کزیدہ سی: نحیہ
 آمالی.
 نخجیر { س. فا. ۱. آو حیوانی
 و علی الخصوص بیان
 کجیسی. ۲. آو، صید. ذ.
 نخره { سنڌ. عر. ط. کیک نجنک
 چوریمی.
 نخست { سنڌ. عر. فا. و:
 نخستین { سنڌ. عر. فا. ایلک برنجی،
 اولکی.
 نخل { سنڌ. عر. (عربییدہ اسم
 جنس) ۱. خرما آچاجی.
 ۲. تر. بال مومندن معمول
 آچاج تقلیدی کہ بالآخرہ کلین
 اوطہ سنہ قونق اوزرہ کلینک
 اوکنده کتیریلیر و مصنوع
 میوہلر و شکوفہلر ایلہ و آلتین
 ویا کموش و رقلر ایلہ تزین
 اولنور ایدی.
 نخلبند { س. فا. ۱. آچاج بودا.
 بوب تنظیم ایدن آدم.
 ۲. تر. بال مومندن آچاج تقلیدی
 بابوب تزین ایدن آدم.
 نخلستان { س. فا. خرما مالق،
 خرما باغچہ سی ویا
 اورمانی.

ح. تر. رخمأ: بو ایشی بکا
نسبت یاپور. — عر تعبیراتده
«نسبه» صورتندده قولالایلیز:
بالنسبه = نسبتله. نسبه.
نسبه (ح. عر. نسبتله، قیاس
نسبه) ومقایسه اولنه رق، بالنسبه:
بو او اولنه کینه نسبه بیوکدر.
نسبتجی (بر شیء بپان: چوق
نسبتی آدمدر.
نسبی (ص. عر. نسبتیه. «نسب»
نسبی (دن سمند) نسل و نسبه
منسوب ومتعلق: شرافت نسبییه.
نسبی (ص. عر. نسبتیه. «نسبه»
نسبی (دن سمند) نسبتله واقع
اولان، قیاس ومقایسه ايله او.
لان: رسوم نسبییه = مقطوع
اولوب قیمت اوزرینه تخلف ایدن.
نسترن (س. فا. و:
نسترن (س. فا. بیانی کل و
نسترن) آغستوس کلی دینلن
چیچک.
نسج (سند. عر. ۱ طوقومه. طو.
نسج) قویش: بز نسج ایتک. ۲.
نسج. بدنده کی ات وزار ودری
کی شیلری ترکیب ایدن لیفلرک
صورت ترکی: نسج حجروی.
نسخ (سند. عر. ۱. نسخ و لغو
نسخ) ایتک، حکمیز براقه: قرآن
کریم تورائک احکامی نسخ
ایتشد. ۲. بر کتابک صورتی
آله، بر نسخه سنی چیقارمه، قویه
ایتک، استنساخ. ۳. باشلیجه کتاب
استنساخنده مستعمل ویا قوت
مستعملینک ایجاد کرده سی اولان
یازی نوعی که الیوم طباعتده دخی
باشلیجه او نوعی مستعملدر: نسخ

یازمق: خط نسخ. ۴. بشقه شکله
قومه، صورت وقالب دکیشدیرمه.
نسخ (س. عر. ج. عر. فد: نسخه.
نسخ) با: نسخه.
نسخین (س. عر. ج. عر. فد: نسخه.
نسخین) با: نسخه.
نسخه (س. عر. ج. عر. نسخ: آ.
نسخه) نسخین. ۱. یازیلی بر
شیئدن چیقاریلان صورت، بر
کتابک یازلمش صورتلرینک
بهری: حینک بر نسخه سنی آلدیم؛
او کتابک فلان کتبخانه ده دخی
بر نسخه سنی واردرد؛ مقاوله نامه یی
نسخین اوله رق امضا ایتدیلر.
۲. طاسم کی بر مرض واقفدن
محافظه ایچون یازیلان واورسته
آسیلان یاخود صوبی ایچیلن
ویا توتسیلان دما (تر زبازدی:
موسقه): نسخه یازمق: نسخه
آلمق. ۳. (به زبازدی موسقه)
بو دعالرک اکثریا قاتلاندقلری
کی اوچ کوشه لی شیء. — متنک
برکله ویا فقره سی بعض نسخه لده
باشقه درلو اولدیغی وقت او
درلوسی ده حاشیه مقامنده یا.
زیلوب ویا طبع اولنوب زیرینه
«نسخه» یازلق عادتدر. || تکمیل
نسخ ایتک = مدرسه لده تدریسی
معتاد اولان علومی اکیال ایتک.
نسخی (ص. عر. خط نسخی =
نسخ دخی دینلن معروف
خط که کتب استنساخنده اک
زیاده مستعملدر.
نسر (سند. عر. کرکس دینلن
نسر) بیرتیجی قوش. || له نسر
طائر و نسر واقع = ایکی جمله
کوکیه.
نسرین (س. فا. با: نسترن.

نسطوری (ص. س. عر. ن:
نسطوریه اسکی سر.
یانی راهبرلندن نسطور اسمنده
برینک وضع ایتدیکی خرسیتان
مذهبنه تابع اولانله اطلاق او.
لنورکه الیوم موصل طرفلرنده
بولنیورلر.
نسق (سند. عر. طرز، اسلوب،
نسق) ترتیب: بر نسق اوزره،
نسق واحدده.
نسل (سند. عر. صوی، سلاله،
نسل) ذریه، نسب: نسلی معلوم؛
کیمک نسلندندر؟
نسئاس (سند. عر. بیوک برجس
نسئاس) مایمون که غوریله و
شپازره واورانغ اوتانغ وژیون
اسملریله درت نوعه منقسمدر.
نسنه (س. س. ۱. شیء: بر نسنه،
نسنه) بعض نسنه ل. ۲. (جمله
منفیه ده) برشی، هج برشی: نسنه
بوله مدم. (اسکیمشدر).
نسوان (س. عر. ج. عر. اسم جمع
نسوان) اولوب مفردی یوقدر
قادیلر، انات، طائفه نسا:
نسوان حامی.
نسی (سند. عر. و:
نسیان (سند. عر. اونوتمه،
نسیان) اونودش، فراموش. ||
نسباً منسیاً = بوسبوتون اونوتمه.
نسیب (ص. عر. نسبتیه.
نسیب) «نسب» دن ص. نسب
صاحب، صوبلی، علی الخصوص
بابا طرفندن اصیل.
نسیجه (س. عر. ج. نسایج.
نسیجه) «نسج» دن ص. ۱.
طوقونمش شیء، طوقومه. ۲.
ن. ن. طوقونمش کی مختلف

وضعیته الیافدن مرکب زار
ویا براق وسائر، فر. Tissu.
[«نسج» رینه بونک استعمالی دها
مناسبدر.]
نسج (سند. عر. خفیف ولطیف
نسج) روزکار: نسج صبا = باد
صبا.
نسیمی (ص. عر. ن: نسیمیه.
نسیمی) خفیف ولطیف روزکاره
منسوب ومتعلق. || هوای نسیمی =
تنفسه صالح هوا.
نشا (سند. عر. نشاسته، حبوبات
نشا) ونباتنده بولنان ماده خالصه،
اوز.
نشأت (یا نشئت. س. عر. ۱.
نشأت) حاصل اوله، وجوده کله،
یتیشمه: مکتبدن نشأت ایدن
ضابطان: ابن سینا ماوراء
النهرده نشأت ایتشد. ۲.
ایلری کله، منبث اوله: بو
کنایه ل نهدن نشأت ایدیور.
(با: نشئه).
نشادر (یاخود نشادور. سند.
نشادر) عر. آمونیاک طوزی
دینلن طوزی ویا قیچی بیاض بر
ماده. || نشادر روحی = آمونیاک
دینلن کسکین بروح که ادرار
دهده بولنور.
نشادری (ص. عر. ن: نشادریه.
نشادری) کیم. نشادر روحه
یعنی آمونیاکه منسوب ومتعلق.
نشاسته (س. فا. (تر. زبازدی:
نشاسته) نشسته [بغدا ی وسائر
حبوبات اوننک خلاصه سی که
حبوبات مذکورده نک صوده
چور بدلدکن صکره ازلسمیه
وسوت کی چیقان مایه ک قورید.
یلوب ازلسمیه حاصل اولوب

طاتی وسائر اعمالنده قولالایلیز
وقوله نامیه کوملک وسائر
قوله لامغه یارار.
نشاط (سند. عر. سونج شن
نشاط) وشاد اوله، کیف: نشاطه
کلدی.
نشاطسز (ص. نشسته سی برنده
نشاطسز) اولیان، نشسته سز،
محزون، مکدر، کیفی اولیان:
کندیسی نشاطسز کوردم.
نشاطسزلق (س. نشسته سزک،
نشاطسزلق) محزونیت.
نشاطلی (ص. نشسته لی، کیفی،
نشاطلی) شاد، خرم: اوکون پک
نشاطلی ایدی.
نشان (س. فا. ۱. علامت، اثر:
نشان) نام ونشانی یادررد: نشان
براقدی. ۲. علامت فارقه،
بلی اولقی ایچون ایدیلن اشارت،
تمغا وسائر: نشان قومق: بنم
قوبونلرمک نشانی واردرد. ۳.
یاره اثری، ابی اولمش یاره نک
بلی اولان یری: قلیج یاره سنک
یوزنده نشانی قالدی. ۴. اوق
ویا قورشون وکله ايله اورامی
مطلوب اولان نقطه، هدف:
نشانه آتمق: نشان دیکمک. ۵.
هدفه اورمق اوزره سلاحک
کوزه کوتوریلوب طوغرله سی:
نشان آلمق: نشان آتمق. ۶.
سلاحک اوزرنده نشان آلمغه
مخصوص واکثریا متحرک
ودرجه لی آلت: بوتفکک نشانی
طوغری دکلد. ۷. بر قیزه
ناخرد اولان ارککک بوکا علامت
اولقی اوزره ویردیکی یوزوک
وسائر: قیزک پارمقنده نشانی
وار ایدی: قوجه سنک نشانی

یادکار صاقلا بوردی. ۸. نامزد.
لک: نکاحی اولمیوب یالکز نشانی
وار ایدی. ۹. بروقه یه علامت
اولقی اوزره دیکیلن طاش: نشان
طاشی. ۱۰. طفرای همایون،
فرمان و برانلره چکیلن اشارت:
نشان قلی. ۱۱. رجال و مامورین
و اهالیدن اصحاب لیاقه طرف
دولتدن ویریلن وکوکسه طاقیلان
علامت مخصوصه که هر دولته
انواعی وهرینک درجانی واردرد:
نشان عثمانی: نشان مجیدی: امتیاز
نشان ذیشانی: شفقت نشانی: نشان
آلمق: نشان طاقق. || نشان
ویرمک = علامتی کوریلوب بلی
اولقی.

نشان (ص. فا. (وصف ترکیبده)
نشان) ۱. طوران، یرلشن،
دیکیلن، قالان: خاطر نشان =
خاطره قالان. ۲. دیکن،
نصب ووضعی ایدن. ۳. کوسترن،
اثر وعلامت حکمنده اولان:
فرمان عدالت نشان.
نشانی (ص. س. ۱. نشان آتمده
نشانی) ماهر، هدفه اورمده
مهارتی اولان: چوق ایی
نشانیچدر. ۲. نشان قلنک
رئیس، طفراکش، توقیعی.
نشانیچاق (س. س. ۱. نشانه آتمده
نشانیچاق) مهارت، هدفه اورمق
مهارتی: اونک نشانیچاقی مشهور.
در. ۲. نشان قلنک ریاستی، طفرای
کشلک: اوج سنه نشانیچاق
ایتدی.
نشاندده (ص. فا. طورمش، طور.
نشاندده) دیرلمش، دیکلمش، نصب
اولنمش.

نِشَانِگَاه { س. فا. ۱. هدف
یری، هدف اتخاذ
اولان محل. ۲. سلاح نشان
آلغه مخصوص یری: بوتقنك
نشانكاهي بك طوغری.
نِشَانِگِیر { س. فا. چیزکی چیزمکه
مخصوص مارانفوز
آتی.

نِشَانِلامَق { فت. ۱. نشان قومق،
اشارت ایتك، بر
علامت فارقه وضع ایتك: بن
بکندیکم اشیایی نشانلادم؛
هر کس کندی قویونلری
نشانلار. ۲. نشانه آتمق، هدفه
اورمق: کوزل نشانلایور. ۳.
تأهلنی قرارلاشدیروب نامزد
ایتك: قیزی نشانلامش.

نِشَانِلامَق { قل. فج. ۱. بر نشان
و علامت فارقه ايله
اشارت اولتمق. ۲. تأهل ایچون
نامزد اولمق: فلان قیز، فلان
دلیقانی نشانلاندی.

نِشَانِلی { ص. ۱. بر نشانی و علامت
فارقه سی اولان: اونك
قویونلری نشانلیدر. ۲.
تأهل ایتك اوزره نامزد،
نشانلامش: او قیز نشانلیدر؛
قیزك نشانلیسی بوراده دکادر.

نِشَانِه { س. فا. اثر، علامت، اماره:
نشانۀ صدق و محالست.
نِشَر { س. فا. «نشرت» دن غلط
قان آلغه و جیان وسائر
یارمغه مخصوص جراح بیجاغی:
نشر اورمق.

نِشَر { س. س. ۱. طاغیته،
یاچه: بو چیك بر رایحه
طیبه نشر ایدیور. ۲. هرکسه
طوبورمه، اشاعه: حوادث

نشر ایتك. ۳. اوراق حوادث
وسائر مطبوعاتنه درج ایتمه
و یا ایتدیرمه: بعض مقالات
نافعه نشر ایتدی؛ بوحوادثی
اك اول نشر ایدن فلان غزته در.
۴. بر کتاب و غزته وسائر طبع
ایدوب انظار عامیه قومه: بر
چوق کتب مفیده نشر ایتدی؛
مطبوعه عامره طرفسدن نشر
اولنان کتابلر: کندیس بر غزته
نشر ایدیور. ۵. عمومیتشدیر.
مه، تعمیم، عمومی حالته قویمه:
نشر معارف: نشر علوم. ۶.
یوم قیامتده بتون انسانلرك
دیرلی: حشر و نشر. ۷. حشر.
|| د. لف و نشر. ۸. لف.

نِشَرِیَات { س. س. ۱. هر
کسه طویریلان شیئر،
اشاعه اولسان خبرلر: برطاقم
نشریات کاذبه ده بولمش. ۲.
اوراق حوادث وسائر مطبوعاتك
یازدغلری شیئر: اونك نشریاتی
دائما طوغریدر. ۳. طبع
ایتدیرلوب نظرگاه عمومی به وضع
اولنان آثار: نشریات نافعه سیله
شهرت بولمشدر. ۴. یالان و
اویدیرمه خبرلر، اراجیف: بر
طاقم نشریاتده بولمش.

نِشِست { س. فا. اوتورمه. ۱. ن.
= ص. فا. (وصف
ترکیبیده) اوتوران، جالس،
مقیم. «نشین» دها مستملدر.
نِشِسته { ص. فا. ۱. نشستگان.
اوتورمش، اوتوران،
جالس. ۲.
نِشِسته { س. فا. ۱. نشاسته.

نِشَف { س. س. ۱. صوتی چکوب
جذب و بلع ایتمه.
نِشَق { س. س. ۱. بورنه چکمه،
بورنله جذب ایتمه.
نِشَو { س. س. ۱. (طوغریسی:
نشی) یاخود نشو در نبات
وحیوانك بیومه سی، بیومه،
بوی آتمه: اکینلر، آغاجلر،
قوزیلر، چوققزلر نشو و نما بو.
لورلر. (باشلیجه مترادفی اولان
«نما» ايله برابر قوللانیلیر).
نِشَوَر { ص. س. ۱. «نشر» دن سم.
مبالغه ايله نشر ایدن،
چوق طاغیدان: حضور لوامع
نشور. (بویله عربی کله لردن
مرکب فارسی وصف ترکیبیلر
قوللانیلیر).

نِشَوَر { س. س. ۱. نشر: یوم
النشور = حشر و نشر کونی.
نِشَوِه { س. س. ۱. نشه.

نِشِیب { س. فا. اینیش، یوقاریدن
آشاشی به این یر، مائل:
فراز و نشیب = یوقیش اینیش.
(شو، شیو لغتی بوندن غلط
اولسه کرکدر).

نِشِیده { س. س. ۱. نشاند.
ضرب مثل حکمنه چکش
مشهور بیت و یا مصراع.

نِشِیمِن { س. فا. مجلس، محفل،
جمع، جمعیتگاه.
نِشِیمِنگاه { س. فا. محل اجتماع،
جمعیتگاه.

نِشِین { ص. فا. «نشستن» فعلنك
اصلی اولوب وصف ترکیبیده
بولنور. (اوتوران، اوتورمش،
جالس: پوست نشین = تکیه
پوستنده اوتوران: تخت نشین =
جالس سریر حکومت: مسند.

نِشِین = بر مسندده اوتوران؛
صدر نشین = باشده اوتوران و یا
مقام صدارتده بولنان؛ کوشه
نشین = منزوی.

نِشِئه { س. س. ۱. یکیدن پیدا
اولوب وجود بوله: نشئه
ثانیه، نشئه اخری = حشرده کی
یکی دیرله مز. ۲. کیف، سونج،
نشاط، خاطر کشایشی: او کون
نشئه سی وار ایدی: نشئه م
بوزلیدی: بر آرنشئه سی کلدی.
۳. خفیف سرخوشلق، کیف
اوله: آربه صوتی نشئه کتیریر،
نشئه ورور. (بوصوك ايكي ماسيله
طوغریسی: «نشوه» در).

نِشِئه سِز { ص. کیفی برنده اولیان،
محزون نشاطلر: یو
اقشام سزی نشئه سز کوربورم.
نِشِئه سِز لِك { س. نشاطلر قی،
کیف بوزوقلانی،
محزونیت: بوکون برنشئه سز لکم
واردر.

نِشِئه لَندِر مَك { فت. ۱. شنلندیر.
مك، نشاط
ویرمك: مجلسی نشئه لندیر مَك
ایچون بر طاقم تحفلقلر یایدی.
۲. خفیف صورتده سرخوشلق
کتیرمك، کیف ویرمك: خرما
صوتی آدمی نشئه لندیرر.

نِشِئه لَمَك { قل. ۱. شنلنك، نشاطه
كلك: انسان سودیکی
احبابی کورنجه نشئه لندیر. ۲.
خفیف صورتده سرخوش اولمق،
کیف اولمق: بر ایکی قدح ایچوب
نشئه لمشیدی.

نِشِئه لی { ص. ۱. شن، نشاطلی:
بوکون پك نشئه لیسکرز.
۲. خفیف صورتده سرخوش،

نِص { س. س. ۱. نص: نصوص.
صراحت، حکم صریح:
نص قانونی ايله حکم ایدلمش.
۲. قرآن کریمده و یا بر حدیث
صحیحده بر ایش حقنده اولان
صراحت و بو صراحتی حاوی
کلام: حقنده نص کریم واردر؛
نص قاطع: نص ايله ثابت.

نِصَاب { س. س. ۱. اصل،
اساس. ۲. قوام، درجه
مطلوبه: هرشی نصابنده کرکدر.
۳. بر مالک ذکات ویرمك
ایچون بالغ اولسی اقتضا ایدن
مقدار. || فارسی قاعده سنجه
وصف ترکیبی به داخل اولور:
کتاب حکمت نصاب = اصل
واساسی حکمت اولان کتاب.
نِصَار { س. س. ۱. فد: نصاری.
۲. ناصر.

نِصَارِی { یا نصاری. س. س. ۱. فد: نصاری.
۲. نصیحت.

نِصَب { س. س. ۱. دیکمه،
صایلامه، رکز: نصب
لوا. نصب علم. ۲. قومه، وضع،
القا: نصب عیون طمع ایتك.
۳. بر مأموریت و خدمته قومه،
تعیین، قایر مه: بر قائم مقاملغه
نصب ایتدیلر. ۴. بر رتبه آلمه،
بر رتبه بیکمه، ترفیع: سلک
عسکری به دخولی فلان و بوز
باشی (بوز باشلیغه) نصی فلان
تاریخده در. ۵. د. (نحو عرییده)
اسمک اعراب دینان احوال
ثله سندن بری: حالت نصب؛

نصی قعنه ايله، الفله، یا ايله
اولور.

نِصَح { س. س. ۱. نصیحت،
پند: او قدر نصح و پند
ایتدم.

نِصَر { س. س. ۱. یاردم، امداد،
عون. ۲. ظفر، مظفریت،
غالبیت، نصرت.

نِصْرَاء { س. س. ۱. فد: نصیر.
۲. نصیر.

نِصْرَانِی { س. س. ۱. نصاریه، ج: نصارا.
[حضرت عیساك مولدی اولان
«ناصر» دن] دین عیسایه تابع،
عیسوی خریستیان: نصرايلرك
اعتقاداتی: معابد نصارا: اقوام
نصرانیه.

نِصْرَانِیَّت { س. س. ۱. نصاریت،
خرستیانیق.

نِصْرَت { س. س. ۱. یاردم،
عون و علی الخصوص
عون الهی. ۲. ظفر، مظفریت،
غلبه.

نِصْرِی { ص. س. ۱. نصریه.
عون الهی و فتح وظفره
منسوب و متعلق.

نِصْف { س. س. ۱. نصفین.
یاریم، یاری، بچوق،
نیم: نصفی آلوب نصفی براقدی؛
وکیلله نصف معاش ویریلیر. ||
نصف قطر = دایره نك مرکزندن
محیطنه قدر ممتد اولان خط
مستقیم. || نصف کره = کره
ارضك ایکی به بولمش فرضیله
هر بریخی آیریمه مصور بولنان
خریطه مسطحه. || نصف -
اللیل = کجه یاریسی: نصف -
النهار = کوندوزك اورته سی،

سفره . [فر. Nette] بودن
(ما خود در).

نطقه { س. ع. بل صونی، منی،
انسان و حیوان تخمی.

نطق { س. ع. ۱. سوز، لافردی،
کلام، گفتار. ۲. سولیش،

سویک قوت و خاصه سی : انسان
نطق ایله ساثر حیوانان تنمیز
اولنور : نقطه کلدی = قوه ناطقه
کسب ایشدی : نطقی طوطلدی.

۳. تر. بر جمیته خطاباً ایراد
اولنان سوز، خطبه : المانیا
ایمپراطورینک نطقی.

نطوق { ص. ع. [«نطق» دن
سم.] ۱. قولایق نطق

ایراد ایدن، خطبه ده قوتلی،
خطیب ماهر، متکلم. ۲. فصاحت
و بلاغتله لافردی سولین،
سخنپرداز، چگهلی : نطوق آدم.

نظار { س. ع. ج. ع. ق. ف. ناظر.
با : ناظر.

نظارت { س. ع. [«نظر» دن]
۱. باقیه، باقیش، اطراقی

کورمه، سیر، مدنظر : بو اوک،
بوتیه نک کوزل نظارتی واردر؛

برنخته پرده چکوب اوک نظارتی
کسیدی. ۲. کوزمه، تفتیش،

یوقلامه، معاینه : شو عملیه
نظارت ابدیه چک بر آدم لازم.

۳. اداره، ریاست : بو ایشه کیم
نظارت ایدپور؛ بو ایش اونک

نظارتی نختنده در. ۴. دوائر
اساسیه دولتدن بهری، وکلاء

دولتدن برذاتک تحت اداره سنده
اولان دائره : داخلیه، خارجیه،

مالیه، معارف نظارتی. ۵.
رسومات و ساثر بعض اداره لک

بیوک تقسیماتدن بهری : از میر
بره سربلن حصیر ویا مشین

ظهر . || دائره نصف النهار =
کره ارضی طولاً قطع ایدن
مفروض خطوطک بهری :
پارسدن یکن دائره نصف النهار
مبدأ طول اتخاذ اولمشدر.

نصفیت { س. ع. [نوک کسریله
غلطدر.] انصاف، عدل.

حقانیت : اجرای نصفیت و عدالت.
نصفیت { س. ع. [لفت مولده]

نصفیت { یارمقی، یاری یاری به
بوله، بولشمه، مناصفه : قزنجی

نصفیت اوزره تقسیم ایدیلر.
نصفیه { س. ع. یارم نای :

نصفیه { کوزل نصفیه چالبور.
نصل { س. ع. ج. نصول.

نصل { مزارق عمرتی، مزارعک
اوجنده کی سیوری و کسکین دیر.

نصل { ح. با : ناصل.

نصوح { ص. ع. [«نصح» دن
سم.] اولوب مذکر بله

مؤتتی بردر.] خالص، صادق،
عزم قوی ایله اجرا اولنان،

قطعی : توبه نصوح = بوزله سی
محال توبه. [نصیحی معناسیله

لساغزده قولانلاز.]
نصوص { س. ع. ج. ع. ق. ف. نص.

نصوص { س. ع. ج. ع. ق. ف. نص.
نصول { س. ع. ج. ع. ق. ف. نص.

نصیب { س. ع. ۱. حصه،
نصیب { پای : هرکس کندی

نصیبی آلیر. ۲. بر آدمک نائل
ودسترس اولدنی شی، بهره :

بیچاره نک علم و تربیه دن نصیبی
یوقدر. ۳. تقدیر الهی ایله معین

اولان شی، قسمت، قدر : هر
کسک نصیبی نه ایسه اوندن نه

نظامیه { س. ع. [«اداره نظامیه»
دن مخصر] عساکر منظمه

اداره سی، دائره عسکریه : نظامیه
خزینه سی : نظامیه تخصیصاتی.

نظار { س. ع. ج. ع. ق. ف. نظیره.
با : نظیره.

نظر { س. ع. ج. انظار. ۱.
باقیه، باقیه، کوز آتمه : او

طرفه نظر ایدنی، بر نظر آندی.
۲. تأمل، ملاحظه، دوشونمه :

بوجهی نظره آلدیکیزی؟ اونی ده
نظردن دور طومایک. ۳.

التفات، توجه : نظرده اولتی؛
نظردن دوشمک. ۴. کوزدکه،

اصابت عین، چو جفی ایچون نظردن
چوق قورقیور؛ نظر دکسین. ۵.

اعتبار، بر درلو قبول ایتمه : بر
شیئه نه نظره باقرسه ک اولیه

اولور؛ بکا کوچک نظریله
بافیورسکز. ۶. عنده، نزد : کتاب

اونک نظرنده اک لزومسز بر
شیئدر؛ ثروت نظرمده هیچدر.

|| نظر اعتباره آلتی = اعتبار
ایتمک، اهمیت ویرمک : سز بنم

دیدکرمی نظر اعتباره آلدیکیز.
|| امعان نظر ایتمک = دقتله باقی،

اهمیت ویرمک. || نظر انداز =
کوز آتوب باقان. || حسن نظر =

توجه. || نظر ربا = جلب نظر
ایدن. || صرف نظر = بر طرف،

شویله طورسون : شروبدن
صرف نظر صوبیله بوله مدق.

|| صرف نظر ایتمک = واز چکمک،
نکول ایتمک : بن او ایشدن

صرف نظر ایتمک. || نظرگاه =
باقیلان ویا باقیله حق بر. || انظار

عمومیه = عمومک کوزی.

جدیده : نظامات دولت؛ نظامات
موضوعه.

نظامسز { س. ع. ۱. ترتیبسز، قاعده.
سز، غیر منظم : بک

نظامسز اودر. ۲. قانون و نظامه
منافی، مغایر قانون : نظامسز

ایش؛ نظامسز حرکت.
نظامسز لوق { س. ع. ۱. ترتیبسز لک،

قاعده سز لک، عدم
انتظام : بو اوده بر نظامسز لوقدر

کیدپور. ۲. قانون و نظامه مغایر
حرکت : نظامسز لوقدر بولنالمه

جزا و پردیلر.
نظامی { س. ع. ۱. ترتیبی، منظم.

۲. قانون و نظامه موافق.
نظامنامه { س. ع. ق. ف. بر ماده حقنده

ترتیب و اتخاذ اولنان
نظامی حاوی رساله : ژاندارمه

نظامنامه سی؛ شرکتک نظامنا.
مه سی. || نظامنامه داخلی = بر

اداره نک ویا شرکتک صورت
تشکیلله وظائفی حقنده تنظیم

اولمش نظام و اصول که خارجه
حکمی اولماز. فر. Statut.

نظامی { س. ع. ۱. نظامیه. ۱.
نظام و ترتیبه متعلق، نظام.

منده اولان، ترتیبی، مرتب،
منتظم. ۲. قانون و نظامه متعلق،

نظامات دولته مطابق، نظام
و قانون اقتضاسندن اولان :

ایجاب نظامی؛ محکمه نظامیه؛
فقره نظامیه؛ لایحه نظامیه =

نظامنامه اولتی اوزه قله آلتوب
هنوز تصدیق و موقع اجرایه

وضع اولماش لایحه. || عساکر
نظامیه = عساکر منتظمه نک اصل

موظف صنفی، نظام عسکری،
ردیف و مستحفظ مقابلی.

رسومات نظارتی؛ بغداد رژی،
دیون عمومیه نظارتی.

نظاره { س. ع. [اسم جمع]
سیرجیلر، تماشا کران.

نظافت { س. ع. تمیزک، پاکک؛
نظافته چوق دقت ایتمی.

نظام { س. ع. ۱. دیزی، صره.
۲. اصول، ترتیب، قاعده،

دوزن : ایشی نظامه قومق؛
ایشلره نظام ویرمک. ۳. احتیاج.

جات زمانیه کوره اتخاذ اولنان
قانون : نظامه توفیقاً حرکت

ایتمک. ۴. یکی اصول اوزره
مرتب و منتظم عساکر، عساکر

موظفه : نظام عسکری، اوجانی.
۵. عساکر منتظمه نک اصل

برنجی صنفی، نظامیه صنفی : ایکی
طابور نظام و اوج طابور ردیف

عسکری وار ایدی. ۶. بر ایشه
نظام و ترتیب ویرن آدم، وزیر،

دستور : نظام الملک؛ نظام العالم.
|| نظام جدید، نظام عسکری =

عساکر منتظمه، عساکر موظفه.
|| نظام ویرمک، نظامه قومق =

ترتیب و تنظیم ایتمک.
نظام { س. ع. ۱. [«نظام» دن]

نظام { سم.] نظام ویرن، نظامه
قویان، ترتیب و تنظیم ایدن :

نظام امور الجمهور.
نظاما { ح. ع. احتیاجات زمانیه

کوره ترتیب و اتخاذ
اولنان قانونه توفیقاً : شرعاً

و نظاماً جائز دکلدر؛ او ایش
نظاماً رؤیت اولنه جقدر.

نظامات { س. ع. ج. ع. احتیاجات
زمانیه کوره ترتیب

و اتخاذ اولنان قوانین : نظامات

قیامته صورہ اوفله مسی .
 نَفَقَه { س. س. ع. ۱. اوفورمه :
 نَفَقَه { نَفَقَه صور. ۲. ط. شیشمه ،
 شیشکینلک .
 نَفَر { س. س. ع. ۱. اصل جمعی اولان
 نَفَر { « انفار » لسانغزده مستعمل
 اولیوب ، « نفرات » قوللانیلور .
 ۱. بر تک آدم ، کیمسه کمنه ،
 شخص ، فرد ، کس : اهلیدن
 بر نفر کلدی . ۲. انسانلرک
 تعدادنده اسماء اعداددن صکره
 قوللانیلر ، حیواناتده رأس
 واشیاده عدد وپاره وقطعه
 اولدیفی کبی : اوچ نفر عمله . ۳.
 ضابط اولیان عسکر ، عادی
 عسکر : هر اون نفر باشنه بر
 اونباشی وارددر : نفرات عسکره .
 || دومن نفری = مکتبده صنفک
 اک کریستنه بولنان شاگرد .
 نَفَرَت { س. س. ع. ۱. اورکوب
 قاجه ، توحش . ۲.
 تیکسیفه ، اکراه ، استکراه ،
 نفر : بن فنا آدمردن ، بوبله
 جلهلی ایشلردن نفرت ایدرم :
 بویمکدن بکا نفرت کلدی .
 نَفَرین { س. س. ق. لعنت ، بد دعا ،
 نَفَرین { تبرا : نفرین اوقومق .
 نَفَرِیَه { س. س. چاوش اوزومنک
 نَفَرِیَه { بیتسنه یاقین طویلان
 کوچک صالحیلری که اوچر ددر
 دانله اولور .
 نَفَس { س. س. ع. ۱. نفوس ،
 نَفَس { انفس . ۱. روح ، جان ،
 حیات . ۲. حیات حیوانی ،
 انساندهکی حیوانیت ، شهوته
 ویوب ایچمک کبی احتیاجات
 مادییه اولان میل طبیعی :
 نفسنه مغلوب اولق : نفس
 اماره = انسانی کوتیلکه سوق

ایدن شهوت : نفس لوامه = کو .
 تیلکی ایشلکدن صکره خامتنی
 ابرازله لوم و قبیح ایدرهک معذب
 ایدن حال ، وجدان راحتزلنی :
 نفس مطمئنه = ییلکی کوتیلکدن
 فرق وتمیز ایدرهک آدمه وظیفه
 انسانی طایتدیران قوت : نفس
 ناطقه = روح انسانی . ۳. شخص ،
 ذات ، کندی : هرکس کندی
 نفسی دوشونیر ایکن فخر عالم
 افسندمز هرکسه شفاعت ایده .
 جکدر . ۴. اصل ، جوهر ، عین ،
 مایه : نفس الامر . ۵. برشیک
 ملقاتدن صرف نظرله اصل
 کندیبی ، مرکزی : نفس بغداد .
 ده ساکن . ۶. منی ، نطفه ، بل
 صوبی : بالیق نفی = اسپر .
 ماجت . || بالنفس ، بنفسه =
 بالذات . || فی نفس الامر ، نفس
 الامرده = حد ذاتنده . || کفیل
 بالنفس ، نفسنه کفیل = بر آدمک
 ایستلدیکی وقت شخصنی تسام
 اتمک اوزره کفیل اولان آدم ،
 کفیل بالمال مقابلی . || د. (صرف
 عربیده) نفس متکلم = السنه
 سائرده برنجی شخص عد اولنان
 وافصال وضماؤک سویلین آدمه
 عائد اولان حالی : نفس متکلم
 وحده = بونک مفردی : نفس
 متکلم مع الغیر = بونک تنیه
 وجهه مخصوص اولان صیفه سی .
 || نفسی نفسنه = هرکس کندیبی
 دوشونهرک ، کیمسه نک کیمسه یه
 خیری اولامه . || نفسی یمک =
 مجاهده ایل نفس و شهوته غالب
 کلک . = ج. افراد ، اشخاص ،
 افراد اهالی : نفوس مقیدی ،

قلی : تجر بر نفوس .
 نَفَس { س. س. ع. ۱. انفس . ۱.
 نَفَس { جکره آلنوب و بریان هوا ،
 صولوق ، دم : نفس آلمق =
 صولومق . ۲. بر صولوق آله حق
 قدر وقت ، آن ، دم ، لحظه :
 جناب حق بر نفسده عالی یوق
 ایده ییلر . ۳. تر . اوقوب اوفله ،
 اوفور و کچیک : نفس ابتدی .
 ۴. اوفور و کچیکک تأثیری : او
 آدمک نفسی وارددر ، نفسی
 مشهوردر . || نفس آلمق = ۱.
 صولومق . ۲. یورغونلق چیقار .
 مق ، استراحت اتمک : براق بر
 پارچه نفس آلم . || نفس آلدیر .
 مق = ۱. استراحت ایتدیرمک .
 ۲. وقت براقق ، آره لن ویرمک :
 هیچ نفس آلدیرمدی . || تک
 نفس ، ودها طوغریسی تنک
 نفس ویا طیق نفس = حیوانلره
 عارض اولان نفس طارلفی . ||
 نفس توکتمک = بیهوده یره
 جوق سولمک ، سولیوبده
 دیگنلمه مک . || صوگ نفس =
 جان ویرمه وقتی ، حالت نزاع :
 صوگ نفسنده نوبه ایتمش . ||
 نفس طارلفی = صولومهده زحمت
 چکدیرن علت ، ضیق صدر . ||
 نفس طولقی = نفس آله مامق .
 نَفَسَاء { س. س. ع. ۱. لوخوصه ، یکی
 نَفَسَاء { طوغورمش قادی .
 نَفَسَانِی { س. س. ع. ۱. نفسانیه . ۱.
 نَفَسَانِی { نفس اماره و شهوت
 وسائر میلیات حیوانیه به منسوب
 ومتعلق : میل نفسانی : حسیات
 نفسانیه . ۲. کین و غرضه متعلق
 ویا بوندن متولد : حرص نفسانی ؛
 مقاصد نفسانیه .

نَفْسَانِیَّت { س. س. ع. ۱. اغت مولده
 نَفْسَانِیَّت { کین ، غرض ، کینلی
 عداوت : قومشومزک بکافسانیتی
 وارددر .
 نَفْسَانِیَّتِجِی { س. س. ع. ۱. کین و غرض
 نَفْسَانِیَّتِجِی { کودن ، کیندار ،
 غرضکار : بزم قومشوپک نفسا .
 نیجی آدمدر .
 نَفْسَانِیَّتِلی { س. س. ع. ۱. کین و غرضله
 نَفْسَانِیَّتِلی { اولنان ، غرضکارانه :
 نفسانیلی سوز .
 نَفْسِیک { س. س. هوا آلمق ایچون
 نَفْسِیک { قولبه و انبار وسائر
 اوستنده آچش دلیک .
 نَفْسِیْمِک { فل . ۱. صولومق ،
 نَفْسِیْمِک { صولوق آلمق . ۲.
 مج . بر تهلکدن قورتولوب
 راحتلنق .
 نَفْسِی { س. س. ع. ۱. نفسیه . ۱.
 نَفْسِی { شخص و ذاته منسوب
 ومتعلق . ۲. با : نفسانی .
 نَفْط { س. س. ع. ۱. نفت . ۱. نفت .
 نَفْط { نفت نباتی = چام نفتی .
 نَفْع { س. س. ع. ۱. آسی ، فائده ،
 نَفْع { منفعت ، سود : نفع خزینه =
 خزینة دولتک فائده واستفاده سی .
 نَفَقَه { س. س. ع. ۱. تمیش ایچون
 نَفَقَه { لازم اولان آچه ، احتیاجات
 ضروریه مصرفی : چولوق چوجو .
 غنک نفقه سندن کسوب بورجی
 ویردی . ۲. یتیلره ویا تطلیق
 اولمش بر قادینه وسائر اشخاصه
 تمیشلریچون جانب شرع شریفدن
 تخصیص اولنان و ویردیرلن آچه :
 یتیلره نفقه باغلا دیر .
 نَفْذ { س. س. ع. ۱. ایچه کچه ،
 نَفْذ { ایشله : عادی کیرجله یا .
 بلش دیواردن صو نفوذ ایدر .
 ۲. بر آدمک سوزی دیگنلمه ،

سوزی کچراوله : نفوذی وارددر ،
 اصحاب نفوذ دنددر .
 نَفْذِلی { س. س. سوزی کچر ، مصرفی
 نَفْذِلی { الخاطر : اوراچه اولدججه
 نفوذلی و خاطری بر آدمدر .
 نَفْس { س. س. ع. ۱. فد : نفس .
 نَفْس { با : نفس .
 نَفْس { س. س. ع. ۱. اجلا : نفی
 نَفْس { ابدنی موقت . ۲. سلب ،
 انکار ، افعال وسائر کلهلرک
 حدیک عدم وقوعنی بیان ایدن
 حاللری : ادات نفی = « کله مک »
 ده کی « مه » کبی ادات . || ه. نفی
 ملک = برکسه بزمالی اخر کیمسه
 نک اولدیغنی اقرار ایتمه .
 نَفِیر { س. س. ع. ۱. جماعت : نفیر
 نَفِیر { عام دشمنله حرب ایچون عموم
 خلقدن تشکیل اولنان عسکر . ۲.
 اساساً عسکر جمع ایچون چالان
 بیوک بوری که باشلیجه بیوک بر
 بونوزدن عبارتدر . || یوم نفیر =
 حجاجک منادن مکبه روان
 اولدقلری کون .
 نَفِیس { س. س. ع. ۱. نفیسه .
 نَفِیس { « نفاسه » دن ص. ۱. نک
 مقبول و قیمتدار ونادیده : آنا .
 تولید نفیس خالیر یاییلر . ||
 صنایع نفیسه = رسم و هیکاتراشلق
 وموسیقی کبی هنردن معدود
 نازک و ظریف صنعتلر ، فر .
 Beaux arts : صنایع نفیسه
 مکتبی ، نمونه خانه سی .
 نَقاب { س. س. ع. ۱. یوز اورتیبی ،
 نَقاب { یچه ، یاشتی ، لثام ، حجاب .
 نَقَاب { س. س. ع. ۱. نقیبک ، وکالت ،
 نَقَابَت { ریاست : نقابت اشرف =
 شرفانک نسل ونسبی وشجره سنی
 اینی ییلوب ایشلرینه ریاست و تزد
 حکومتده وکالت ایدن نقیب

الاشرافک حال وصف و وظیفه سی .
 نَقَاد { س. س. ع. ۱. نقد « دن
 نَقَاد { س. ۱. آچه نک صاغلامنی
 قالدندن تقریق ونییز ایدن . ۲.
 برشیک ایسنی فناسندن تمیز یالین .
 ۳. مج . آثار ادیبه وعلیه نک کمال
 وقصائی آراشد بره رق محاکمه
 ایدن ، انتقاد الین : نقاد منصف
 اولیدر .
 نَقَارْخَانَه { س. س. ق. چالغی طاقی
 نَقَارْخَانَه { وحلی ، مهترخانه .
 نَقَّارَه { س. س. ق. (زبازدی :
 نَقَّارَه { « ناغاره » . طاول کبی
 اسکی بر نوع چالغی . || چفته نقاره =
 چفته دومبه مک .
 نَقَّاش { س. س. ع. ۱. نقاش « دن
 نَقَّاش { س. ۱. یاغلی ویا صولی
 بویا ایله ابنیه نک دیوار و طاووان
 وسائر سنی بویا بوب نقاش
 وچیکلر یابان صنعتکر : نقاش
 ایثی . || نقاش ازل = حق تعالی
 حضرتلری .
 نَقَّاشْلِق { س. س. ابنیه بویا یان نقاش
 نَقَّاشْلِق { صنعتی .
 نَقْط { س. س. ع. ۱. نقطه .
 نَقْط { با : نقطه . (نقط کبی .
 نَقَاهَت { س. س. ع. ۱. خسته لقدن
 نَقَاهَت { یکی قاتقوب ضعیف
 ولاغر اولق وتمامیله کسب عافیت
 ایتمه مش اولق حالی : حال نقا .
 هتدهدر .
 نَقَائِص { س. س. ع. ۱. فد :
 نَقَائِص { نقیصه . با : نقیصه .
 نَقَائِص { س. س. ع. ۱. فد :
 نَقَائِص { نقیصه . با : نقیصه .
 نَقَب { س. س. ع. ۱. دله ، دلیک ویا
 نَقَب { لنم آچه .
 نَقِیَاء { س. س. ع. ۱. فد : نقیب .
 نَقِیَاء { با : نقیب .

تَقْبِزَنَ {س. فا. دليك ويا خود لغم
تَقْبِزَنَ {آجان ايشي.
تَقْد {س. ع. ج. نقود. ۱.
تَقْد {آچه، سكه، مسكوكات. ۲.
آچه دن عبارت اولان مال
و ثروت : برخيلي املاك وار
ايسه ده تقدم يوقدر : تجارتله
اشتغال ايجون بوتون اموال
واملا كئي تقدم تحويل ايتدي.
۳. پشين آچه. || تقد جان = بك
قيمتدار شي.
تَقْدَا {ح. ع. ۱. آچه اوله رق،
تَقْدَا {آچه حالنده : مطلوبك
نصفني تقدم و نصفني ذخيره آلدن.
۲. پشين، الدن : بدلنك بر
مقداري تقدم و يروب قصور بچون
سند و بردی.
تَقْدَار {يا خود نه قدر. با. نه.
تَقْدَى {ص. ع. ۱. تقدیه. آچه به
و متعلق.
تَقْدِينَه {س. فا. (ع. «تقد» دن)
تَقْدِينَه {۱. حاضر و پشين آچه.
۲. قيمتي مال : تقدینه حيات.
تَقَر {س. ع. اوبه، حاك
تَقَر {تراش اتمه، مرمر و سايره ي
اوبه رق هيكل كئي شيلر يايه،
هيكل تراشاق، سنگ تراشاق : فن
نقر = فر. Sculpture.
تَقَرَات {س. ج. ع. شرق
تَقَرَات {بندلرينك آخرنده تكرر
ايدن بيت ويا مصر اعلر.
تَقَرِس {س. ع. ط. ال و آياق
تَقَرِس {پارمقرينه عارض اولان
وجع و شيش، فر. Goutte.
تَقَرَه {س. ع. كولچه حالده
تَقَرَه {كوش : تَقَرَه خام =
ايشله مش كوش كولچه سي.

نقش {س. ع. ج. نقوش. ۱.
نقش {رسم، تصوير، صورت :
نقوش متنوعه ايله مصو. ۲.
ابنيه ديوار و طاقوانلرينه ياغلي
ويا صولي بوي ايله ياييلان رسملر
و چيچكلر و بونلر ك ياييله سي :
ديوارلري نقش ايتك. ۳. صيرمه
ويا ايسكه ايشله : قيزله نقش
اوكرتمك : اوسته سي نقش ايشليور.
مو. بر قطة دن عبارت شرقی.
نَقْشَبَنْد {س. فا. نقش ياپان،
نَقْشَبَنْد {نقاش، رسام، مصور.
نَقْشَبَنْدِي {ص. ع. ۱. نقشبندی.
نَقْشَبَنْدِي {بهاء الدين نقشبند
حضرتلرينه منسوب طريقتيه
داخل ويا منسوب و متعلق :
طريق نقشبندی : طريقت
نقشبندی.
نَقْص {س. ع. و.
نَقْصَان {س. ع. ۱. اكسله،
نَقْصَان {اكسيك، آزله، آز.
لق : نقص دم : نقصان ثروت.
۲. يوقلق، فقدان. (نقصانی
و نقصانیت غلط در.) = ص. تر.
ناقص، اكسيك. قصورلى : نقصان
ايش، آدم.
نَقْصَانَلَق {س. ۱. اكسيك،
نَقْصَانَلَق {ناقصيت : او او ك هيچ
بر نقصانلى يوقدر. ۲. قصور،
عيب، عذر : بومالك بر نقصانلى
وارميدر؟
نَقْض {س. ع. بوزمه، چوزمه،
نَقْض {قبرمه، خلل و برمه، بر
عقدك كان لم يكن حكمنه قونمه سي :
نقض عهد : نقض پيمان. || حقه.
محاكم ابتدائيه ويا استينافيه دن
ويريلن قرارك محكمه تميزجه
بوزلسی.

بخاره منقلب اولديغي درجه
حرارت كه ميزان مذكوره
يوز درجه عد اولنور. || نقطه
نظر = هدف نظر و دقت اولان
شي ويا بر.
نُقْطَه سِز {ص. نقطه سي اوليان
(حرف).
نُقْطَه لَامَق {ف. ۱. نقطه قومق،
نُقْطَه لَامَق {نقطه لى ايتك :
«خارج» ك خاصي نقطه لا يكر.
۲. اشارت ايتك : اوراسنى
نقطه لامش.
نُقْطَه لِي {ص. نقطه سي اولان،
نُقْطَه لِي {منقوط (حرف).
نَقْل {س. ع. ۱. بر بردن بر
نَقْل {يره كوتورمه، ديكر محله
كچيرمه، طاشيحه : ذخيره ي
خرماندن انباره نقل ايتك :
خسته لري خسته خانه به نقل
ايتديلر. ۲. تبديل منزل و مكان
ايمه، طاشيحه، كوچ : بوياز
يالى به نقل ايدم جكميسكر؟ بر قاچ
كونه قدر نقل ايدم جكر. ۳.
يازي و رسم و سايره صورتى
چيقارمه، عيني آلمه، قالديرمه :
حك اولنه حق رسمى، يا زى ي
ابتدا چشيرك اوزرينه نقل
ايدرلر. ۴. حكايه، روايت :
تحف بروقه، بر سر كذشت نقل
ايتدى : سزه هندده كوردكم
احوالى نقل ايدم. ۵. آغز دن
آغزه ويا كتابلر واسطه سييله
واصل اولوب بيلن و عقل ايله
بولنه سي ممكن اوليان شي :
امور دينيه ده يالكز عقل
ايله حركت اولماز نقله ده روايت
اولنور. ۶. برلساندن ديكر بر
لسانه چويرمه، ترجمه : فرانسز.

چدن لسانه نقل اولمش بر
چوق كتابلر واردر : اسكى
يونانيلىك اكثر آثار فنيه سي
عربى به نقل اولمشدر. || نقل
خانه = اقامتگاه دكيشدبرمه، كوچ.
|| نقل مكان = ير دكيشدبرمه.
نَقْلَا {ح. ع. ۱. روايت و حكايه
(ايدمرك : سياچيندن نقلاً
بزه بعض شيلر سويلدى. ۲.
نقل و روايتله، ايشيدهرك، عقلاً
واثبات صورتيله اوليه رق :
امور دينيه ك چوغى نقلاً
ييلنر : مسكرات عقلاً و نقلاً
حرامدر.
نَقْلَه {س. ع. ج. ع. ف. د. ناقل.
نَقْلَه {با. ناقل.
نَقْلِي {ص. ع. ۱. نقلیه.
نَقْلِي {طاشيحه متعلق : مصارف
نقلیه : وسايط نقلیه. ۲. نقل
و روايتله اوكريلن، عقلى مقابلى :
علوم نقلیه.
نَقْلِيَّات {س. ج. ع. ۱. طاشيحه
نَقْلِيَّات {و كوچ ايشلري، ارزاق
و مهمات نقلی ايشلري : نقلیاتده
قوللاييلان حيوانلر. ۲. نقل
و روايتله بيلن شيلر، علوم نقلیه :
نقلیاتده يد طولی صاحبدر.
نَقْلِيَّه {س. ع. ۱. اشيا و مهمات
نَقْلِيَّه {نقلی ایشی. ۲. اشيا وار.
زاق و مهمات نقلیچون و بريلن
اجرت : نقلیه سي چوغه بالغ
اولور. ۳. ۴. ارزاق و مهمات
و عسکر طاشيحه مخصوص ترسانه
كميى.
نَقْمَت {س. ع. ع. عقوبتله بجا.
نَقْمَت {زات، اخذ ثار : كفران
نعمت جالب نعمتدر.

تَقْوِد {س. ع. ج. ع. ف. د. نقد.
تَقْوِد {با. نقد.
تَقْوُش {س. ع. ج. ع. ف. د.
تَقْوُش {نقش. با. نقش.
تَقِي {ص. ع. ۱. تقيه. (فتی) دن
تَقِي {ص. ع. — عربیده ياه مشدده
ايله. تميز، پاك.
تَقِيْب {س. ع. ج. ع. ج. تقياء.
تَقِيْب {«تقابة» دن ص. ۱. بر
قوم و قبيله ك رئيس ويا وكلى
و شجره انسابلرينك عالمي : تقيب
الاشراف = شرفلك امور و خصوص.
صانته نظارته دولته مأمور
اولان ذات. ۲. بر تكيده
سماع و مقابله ده شيخه معاونت
و وكالت ايدن قدملى درويش
و يادده.
تَقْيِر {س. ع. يك جزئي و اهميتز
تَقْيِر {شي. مترادفى : قظير.
|| تقير و قظير = جمله، هب برابر،
طاقيله، قرقاييله.
تَقْيِص {ص. ع. ۱. تقيصه.
تَقْيِص {«تقصان» دن ص. ۱.
اكسيك، ناتمام، ناقص.
تَقْيِصَه {س. ع. ج. ع. ج. تقايص.
تَقْيِصَه {اكسيك، قصور، عيب.
تَقْيِض {ص. ع. ۱. تقيضه.
تَقْيِض {«نقض» دن ص. ۱.
مخالف، ميان، ضد : مسمى
بالنقيض = اسمى حال و شائنه
ميان اولان.
تَقْيِضَه {س. ع. ج. ع. ج. تقايض.
تَقْيِضَه {مباين و مخالف شي،
ضد اولان ايش.
تَقْيِيعَه {ص. ۱. ع. (؟) حيوانات
تَقْيِيعَه {تقييعه : آتجى خرده بين
ايله كوريله بيلن حيوانلر،
حيوانات.

نقیه { ص. عر. ن: نقیه. [نقاهه] نقیه { دن ص. ط حال نقاهته بولنان، خسته لادن یکی قاقرب هنوز ضعیف ولاغر اولان.

نیکات { با: نکته. (نوگ ضمیمه غلطدر.)

نیکاح { س. عر. ۱. اولنگه نکاح { رسم شرعیسی، محکمه شرعیه دن ویا اورادن مأذون امام طرفدن طرفینک ویا وکیلرله شاهدلرینک افاده لری دیکتیلوب قید اولنق معامله سی:

نکاح قیق؛ عقد نکاح ایتمک؛ نکاحی قبیلدی؛ نکاح وارد؛ قارداش اولادینه نکاح دوشر؛ نکاح جائزدر؛ او قادین فلانک نکاحنده در؛ نکاحلیدر. ۲. عقد نکاح اثنا سنده تعیین اولنان کابین که زوجک زوجیه بورجی اولور، مهر مؤجل؛ نکاحی ویروب بوشادی. || نکاح ایتمک = ۱. اولنگه، تزوج ایتمک. ۲. اولندیرمک، تزویج ایتمک.

نکاح حسن { ص. نکاحی قیلامش، تزوج اولنش.

نکاحی { ص. نکاحی قبیلش، بر شرعی ایله باغلی، نکاحی عقد اولنش؛ نکاحی قاریسی، قوجه سی؛ دها اولندی اما نکاحلیدر.

نیکار { س. فا. ۱. رسم، تصویر، کبی کوزل محبوبه. = ص. فا. (وصف ترکیبیده) رسم اولنش، مرسم، مصور؛ خاطر نیکار = خاطرده رسم اولنش کبی پرلشن.

نیکارخانه { س. فا. و:

نیکارستان { س. فا. ۱. رسم طولی محل، رسم همیکل نمونه. خانه سی. ۲. بتلر و صغیرله مملو عیده اونان معبدی، بخانه. ۳. محب. محبوبه لری چوق محل، جمع خوبان.

نیکاریش { س. فا. رسم و تصویر پایمه. ز.

نیکارنده { ص. فا. رسم و تصویر. پایان. رسام، تصویرچی.

نیکارین { س. فا. تصویر کبی کوزل محبوبه، دلبر. زات مضمردنی حای (سوز).

نیکاشته { ص. فا. رسم و تصویر اولنش.

نیکال { س. عر. ۱. مجازات شدید. ۲. عبرت.

نیکاه { یاخود نکه. س. فا. مستانه؛ برنگاه شفقته باقدی؛ عطف نکه ایتمک = نظر آتمق.

نیکاهبان { ص. فا. با: نکهبان.

نیکاهداری { ص. فا. با: نکهدار.

نیکبت { س. عر. ۱. طالعزلک، بدبختاق، اقبالزلک؛ اولجه زنکین ایدی، تجارتده ضرر ایدرک دوچار نکبت او. لدی. ۲. دوشکونلک، فلاکت.

نیکبتزده { ص. فا. ج: نکبتز. دوشکونلک. فا. زدن = اورمق [فلاکت دوچار.

نیکته { س. عر. ج: نکات. ضمیمه آکلاشیلان اینجه ودقیق معنا، بر سوز

و عبارهدن استخراج و رمز و اشارنه افهام اولنان شی: بو سوزده بر نکته وارد؛ بو شرک نکاتی آکلامق قولای دکلدر. ۲. ای دوشونلش دقیق معنالی و ظریف سوز، مضمون: بر نکته صرف ایتدی. || نکته پرداز، نکته گو = نکته لر صرف ایدن وسویان. || نکته دان، نکته شناس = سوزک نکته لرخی آکلایان، معنای دقیق مضمردنی فهمه مقتدر.

نیکته لی { ص. نکته لری اولان، معنای دقیق ورمو. زات مضمردنی حای (سوز).

نیکران { ص. فا. باقان ناظر. ز.

نیکره { س. عر. ۱. د. ۲. نحو (عریبه) اسمک معرف

ومدلولی معین اولماسی، مهم وغیرمعین اوله، معرفه مقابلی: نکره صله سی. ۲. تر. غریب و تحف فقره، غریبه. = ص. عر. ۱. مدلولی مهم وغیرمعین اولان، معرفه مقابلی: بو اسم نکره میدر معرفه سی؟ ۲. تر. تحف سوزلر وغریب فقره لر سویلین، نکته کو: پک نکره آدمدر.

نیکره گو { ص. فا. تحف سوزلر وغریب فقره لر و نکته لر سویلین، نکته گو.

نیکس { س. عر. ط. خسته. لفک کری دونمه سی، اوسته له: صیتمه سی نکس ایتدی. ونکسلک. با: ناکس، ناکسلک.

نیکس { س. فا. ۱. خفیف صورته ایصلاقلق، آز یاشلاق: بو

نیکنده { س. فا. (تر. زبانزدی: ایله نمئی آلمی. ۲. هواده ویا بر بناتک اینجیده و دیوارلنده او. لان یاشلاق، رطوبت: هواده، بو او طه ده چوق نم وارد. ۳. کچه یاغوب اورته لغه قونان اینجه جک طامله لر، چیک، ندی، شبنم، زله: کچه نم باغار. || نم قایمق = خفیف صورته ایصلاقلق، نم طوقق. || بج. بولودن نم قایمق = جزئی شیدن متأثر اولق ویا آلتق.

نیکنده ملک { س. فا. ۱. باش آشاقی، ترسنه دوش: سر. نگون = باش آشاقی. ۲. ترس، عکسی، مخوس: بخت نگون؛ نگون بخت = طالع مز.

نیکو { ص. فا. با: نیک.

نیکول { س. عر. واز کچه، دوغه، جایه: سوزدن نیکول ایتدی.

نیکون { ص. فا. ۱. باش آشاقی، ترسنه دوش: سر. نگون = باش آشاقی. ۲. ترس، عکسی، مخوس: بخت نگون؛ نگون بخت = طالع مز.

نیکوهش { س. فا. ذم، قدح، چکیشدیرمه.

نیکه { س. فا. با: نگاه.

نیکهبان { س. ص. فا. باقان بکچی.

نیکهت { س. عر. قوقو، رایحه، بوی، هر شیک کندینه مخصوص قوقوسی.

نیکهدار { س. ص. فا. حفظ وحمایه ایدن، حافظ، حامی.

نیکیر { س. عر. قبرده اولوری استجواب ایدن ایکی ملکدن برینک اسمی اولوب دیکرینه منکر دیرلر.

نیکین { س. فا. ۱. یوزوک. ۲. مهر، خاتم.

نیم { س. فا. ۱. خفیف صورته ایصلاقلق، آز یاشلاق: بو

چاشیرده بر آزنم وارد؛ اونی ایله نمئی آلمی. ۲. هواده ویا بر بناتک اینجیده و دیوارلنده او. لان یاشلاق، رطوبت: هواده، بو او طه ده چوق نم وارد. ۳. کچه یاغوب اورته لغه قونان اینجه جک طامله لر، چیک، ندی، شبنم، زله: کچه نم باغار. || نم قایمق = خفیف صورته ایصلاقلق، نم طوقق. || بج. بولودن نم قایمق = جزئی شیدن متأثر اولق ویا آلتق.

نیماء { س. عر. ۱. آرتیه چوغاله، ۲. بوبومه، اوزانمه، نبات ویا حیوانک بوبومه سی، نمو: پک چابوق نشوونما بولدی. ۳. فئض، رح: اموال ایتاهی یا تیروب غناسی یتیمله ویرلر.

نیماء { ص. فا. [وصف ترکیبیده نما (بولور).] کوسترن، اراة ایدن، بیلدیرن: جهانما = با: جهانما؛ رهنا = یول کوسترن؛ قبله نما = قبله یی کوسترن بوسله: رونما = یوز کوسترن، ظاهر اولان.

نیمادار { ص. فا. ۱. آرتان، بویون، نشوونما بولان. ۲. فائده لی، رخ ویرن.

نیماء { س. فا. بش وقتیده اداسی نماز اهل اسلام ایچون فرض اولان ارکان معلومه لی عبادت، صلات. نماز قیق؛ صباح اوکله، اقشام نمازی. || بی نماز = نماز قیلیان، نازک صلات. || نماز بزی = قادینلرک نماز قیلارکن باشلرینه اورتدکاری بز. || نماز بوزان = اگر ائی اونی فصیله.

نیماء { س. فا. بش وقتیده اداسی نماز اهل اسلام ایچون فرض اولان ارکان معلومه لی عبادت، صلات. نماز قیق؛ صباح اوکله، اقشام نمازی. || بی نماز = نماز قیلیان، نازک صلات. || نماز بزی = قادینلرک نماز قیلارکن باشلرینه اورتدکاری بز. || نماز بوزان = اگر ائی اونی فصیله.

نیماء { س. فا. بش وقتیده اداسی نماز اهل اسلام ایچون فرض اولان ارکان معلومه لی عبادت، صلات. نماز قیق؛ صباح اوکله، اقشام نمازی. || بی نماز = نماز قیلیان، نازک صلات. || نماز بزی = قادینلرک نماز قیلارکن باشلرینه اورتدکاری بز. || نماز بوزان = اگر ائی اونی فصیله.

سندن بر نبات. نمازگاه { س. فا. نماز قیلغه مخصوص میدان که قبله جهته مجراب برینه بر دیکیلی طاشی اولور، اوستی آتیق = مسجد. تمام { ص. عر. ن: تمامه. (نم: دن سم: قوغیچی، منافق.

نمای { ص. فا. ۱. نما.

نمایان { ص. فا. کورینور، ظاهر، عیان، آشکار.

نمایش { س. فا. ۱. کوستریش، ظاهره. ۲. یالاندن کوستریش، کوز بویامه.

نمایشکار { ص. فا. کوستریشلی.

نمایشکارانه { ص. فا. کوستریش، یش ایچون بایلان، کوستریشلی، کوستریشله: بر طاقم حرکات نمایشکارانه.

نمایشلی { ص. کوستریشلی.

نمائم { س. عر. ج. فد: نیمه. با: نیمه.

نمچه { یاخود نمه. س. (اسلاوجه دیلر دیکدر) ۱. آلمان، آلمانیه لی، آوستریالی: نمچه لسانی. ۲. آلمانیه، آوستریا: نمچه امپراطورلری؛ نمچه مالکی. || نمچه آریه سی = ایچ قبوغی جیقارلش وتمیزلش بیاض آریه که عاشورا وسوتلاجی اولور.

نمچهجه { یاخود نمچهجه. ص. نمچهجه { آلمان ویا آوستریالی طرز وصول ویا لساننده او. لان، آلمانجه: نمچهجه قیافت،

نمچهجه { یاخود نمچهجه. ص. نمچهجه { آلمان ویا آوستریالی طرز وصول ویا لساننده او. لان، آلمانجه: نمچهجه قیافت،

قبوسنده نوبتی وارد. ۲. بر محل عمومی و عمل و خدمه و یا آراجه جیلر کی اصنافه نظارت ایدن و بونلری نوبته قویان آدم. || نوبتی ضابطی = اما کین و مواقع عسکریده و سفارش حربیه ده نوبته ضبط و ربطه نظارت ایدن ضابط. || ۳. نوبتی کمی = دوغایک امور خارجیه سی تسویه مأمور کی که مخصوص فلامه سندن تفریق اولنور.

نوبتجیلک { س. نوبتی خدمتی، نوبت بکاین آدمک حال و وظیفه سی: کندیدی نو. بخیلکدن معافدر.

نوبتخانه { س. ق. نوبت چالاز موسیقی طاقنک محلی، مهترخانه.

نوبر { س. ق. ۱. تر فاندیه مویه. ۲. نوباره. ۳. مهلری یکی کورنگک باشلایان نیز.

نوبه { س. ه. نفس مصر ايله حبس آره سنده واقم اولوب اليوم خطه مصریه تابع اولان خطه.

نوبی { س. ع. ۱. نویسه. نوبه { خطه سنه منسوب و متعلق و یا مملکت مذکوره اهالی سندن اولان.

نوبران { س. درشت طورلی و عنود، نازک و خاطر. شناس اولمیان: پک نوبران آدمدر.

نوبراناق { س. طبیعت درشتکی، عنوداق، نازک و خاطر شناس اولمیان آدمک حالی.

{ بویکی کله اليوم استانبولده بای عربی ايله تلفظ اولنور. } نوبه { س. با: نوبه.

نوجوان { س. ق. تازه کنج آدم، دلقانی.

نوح { س. انبیا عظامدن معروف ذات که کندیلرخی تکذیب ایدن قومنک قهریچون طوفان واقع اولوب یالکر نبی مشارالیه ايله عالمه سی برکیده قورتلشیدی؛ سفینه نوح = هر جنس انسانلر جمعی؛ عمر نوح = پک اوزون عمر؛ نوح نیدن، نوح کونندن قاله = پک قدیم.

نوحه { س. ع. اولویه سسله آغلامه، صاغو.

نوحه گر { س. ق. اولویه سسله آغلايان، صاغوجی.

نور { س. ع. ۱. انوار، نیران. ۲. نورین. ۳. آیدینلق، ایشیق، ضیا، روشنائی: کونشک نوری اطراف قاپلادی. ۲. بارلاق، شمعنه، شرف و شان: نور ایمان؛ دین اسلام نشر انوار حقیقت ایتکه باشلانجه.

|| نور افشان، نور باش = اطرافه آیدینلق ورن، اورته لقی نور ایچنده براقان. || نور بخش = بارلایان. || نور چشم، نور دیده، نور عین = پک سوکیلی و باعث اقتضار شخص. || نور طوبی، نور طامه سی = پک کوزل چوق.

|| نور ایچنده یاتسون = رحمة الله علیه. || نور علی نور = اودها ای، دها اعلی. || کوز نوری = او قویوب یازمغله و یا دیکیشله کوربان ایش: کوز نوری

دوکلک. = ت. شمس وقر. || ذی النورین = ایکی نورک صاحب. — بر برنی متعاقب بنات جناب نبویدن ایکسینی تزوج ایتدیکی مناسبتله حضرت عثمان بن عفان (رضه) لقب اولمشدر. = ص. تر. پارلاق، روشن.

نور { ق. ع. ۱. تفعلیل بایندن فعل نور { ماضی مفرد مذکر غائب اولوب بعض دعا تعبیرلنده بولنور } منور ایلسین، روشن ایلسین: نور الله قبره = الله مزارینی منور ایلسین: نور الله قلوبهم = الله یورکارینی روشن ایلسین.

نورانی { س. ع. ۱. نورانی، ضیادار، منور. ۲. منظره سی شایان حرمت و شانلی، مبارک کو. ریشتی: نورانی بر اختیار.

نورانیلت { س. ع. ۱. نورانی، ضیادار، منور. ۲. منظره سی شایان حرمت و شانلی، مبارک کو. ریشتی: نورانی بر اختیار.

نورد { س. ق. ۱. اصل فعل اولوب وصف ترکیبیده بولنور } کزن، طولاشان، طی ایدن: رهنورد = بول آلان؛ صحرا نورد = بیابانده طی مراحل ایدن.

نورس { س. ق. ۱. یکی بیتش، یکی بیتن.

نورسته { س. ق. ۱. یکی بیتش، یکی حاصل اولمش.

نورسیده { س. ق. ۱. یکی بیتش، یکی کمال بولمش.

نوروز { س. ق. ۱. اصل معنای: کوربان ایش: کوز نوری

سرنوشت = آن یازبی، قدر. نوشادر { س. با: نشادر.

نوشته { س. ق. ۱. یازمش، محرز، مکتوب. نوشکفته { س. ق. ۱. یکی آتیش (چیچک).

نوشین { س. ق. طائی، حلو.

نوطه { س. ۱. (فر. Note) ۲. موسیقی خط مخصوصی:

نوطه اوکرنگ: نوطه ايله چالغی چالغی. ۲. خط مخصوصیله یازمش بر آهنگ: یکی بر نوطه چیچمش.

نوع { س. ع. ۱. انواع. ۲. جنس: درلو، چشید: بو نوع حیوان، قاش، مال، قاشک

انواعی. ۲. تا. جنسک منقسم اولدینی طاقلرک بهری، صنف: جنس فرسک انواعی واردر.

۳. جنس: نوع بشر || نوع نوع = درلو درلو، چشید چشید.

|| بنی نوع = همجنس، انبای جنس: انسان بنی نوعه معا.

ونت ایتلیدر.

نوعا { س. ع. ۱. نوعیه، جنجه نوعی اعتباریله. || نوعاما = بدرلو، بر صورتله، بر وجهله، بر باقیمه کوره، بر درجهیه قدر، بعض مرتبه ده: بو نوعاما بکا قارشى اعلان خصوصتدر.

نوعی { س. ع. ۱. نوعیه، جنجه نوعی اعتباریله. || نوعاما = بدرلو، بر صورتله، بر وجهله، بر باقیمه کوره، بر درجهیه قدر، بعض مرتبه ده: بو نوعاما بکا قارشى اعلان خصوصتدر.

نوعی { س. ع. ۱. نوعیه، جنجه نوعی اعتباریله. || نوعاما = بدرلو، بر صورتله، بر وجهله، بر باقیمه کوره، بر درجهیه قدر، بعض مرتبه ده: بو نوعاما بکا قارشى اعلان خصوصتدر.

نوعی { س. ع. ۱. نوعیه، جنجه نوعی اعتباریله. || نوعاما = بدرلو، بر صورتله، بر وجهله، بر باقیمه کوره، بر درجهیه قدر، بعض مرتبه ده: بو نوعاما بکا قارشى اعلان خصوصتدر.

نوعی { س. ع. ۱. نوعیه، جنجه نوعی اعتباریله. || نوعاما = بدرلو، بر صورتله، بر وجهله، بر باقیمه کوره، بر درجهیه قدر، بعض مرتبه ده: بو نوعاما بکا قارشى اعلان خصوصتدر.

نوعی { س. ع. ۱. نوعیه، جنجه نوعی اعتباریله. || نوعاما = بدرلو، بر صورتله، بر وجهله، بر باقیمه کوره، بر درجهیه قدر، بعض مرتبه ده: بو نوعاما بکا قارشى اعلان خصوصتدر.

نوعی { س. ع. ۱. نوعیه، جنجه نوعی اعتباریله. || نوعاما = بدرلو، بر صورتله، بر وجهله، بر باقیمه کوره، بر درجهیه قدر، بعض مرتبه ده: بو نوعاما بکا قارشى اعلان خصوصتدر.

نوعی { س. ع. ۱. نوعیه، جنجه نوعی اعتباریله. || نوعاما = بدرلو، بر صورتله، بر وجهله، بر باقیمه کوره، بر درجهیه قدر، بعض مرتبه ده: بو نوعاما بکا قارشى اعلان خصوصتدر.

تقویم و تقویم جلالیده سنه بانی وایک بهار مبدئی اولان کون که مارت رومینک طقوزینه مصادفدر: نوروز سلطانی = سلطان جلال الدین ملکشاهاک تقویمده کی نوروز.

نوروزیه { س. ق. ۱. «نوروز» دن عربی قاعده سنجه تشکیل اولمش سنه صیغه سنده غلط تعبیردر. ۱. نوروز کونی اطبا واجزاجیلر طرفندن بایلوب طاعیلان وکویا بر مقدار تناولی کافه آلام واسقامه دوا زعم اولنان بر نوع معجون.

نوره { س. اوستی طوپراق اورتبلی صمانلی.

نورین { س. ۱. نور، فد: نور.

نوزاد { س. ق. ۱. یکی طوغمش = جوجق.

نوزمین { س. ق. ۱. یکی بر زمینده یعنی یکی طرز واسلوبده اولان: نوزمین بر شعر سولیش.

نوش { س. ق. ۱. طائی، بال. ۲. ایچکی، عشرت. || عیش و نوش = ذوق و صفا، جنبش. || نوشانوش = ایچکی ایچرک، ایچه ایچه. = ص. ق. طائی: لب نوش.

نوش { س. ق. ۱. اصل فعل اولوب وصف ترکیبیده بولنور } ایچن، ایچچی: باده نوش = شراب ایچن.

نوشاخ { س. ق. ۱. یکی بیتش، یکی بیتن. ۲. یونوزی.

نوش { س. ق. ۱. اصل فعل اولوب وصف ترکیبیده بولنور } ایچن، ایچچی: باده نوش = شراب ایچن.

نوش { س. ق. ۱. اصل فعل اولوب وصف ترکیبیده بولنور } ایچن، ایچچی: باده نوش = شراب ایچن.

نوش { س. ق. ۱. اصل فعل اولوب وصف ترکیبیده بولنور } ایچن، ایچچی: باده نوش = شراب ایچن.

نوش { س. ق. ۱. اصل فعل اولوب وصف ترکیبیده بولنور } ایچن، ایچچی: باده نوش = شراب ایچن.

نوش { س. ق. ۱. اصل فعل اولوب وصف ترکیبیده بولنور } ایچن، ایچچی: باده نوش = شراب ایچن.

نوش { س. ق. ۱. اصل فعل اولوب وصف ترکیبیده بولنور } ایچن، ایچچی: باده نوش = شراب ایچن.

نوش { س. ق. ۱. اصل فعل اولوب وصف ترکیبیده بولنور } ایچن، ایچچی: باده نوش = شراب ایچن.

نوش { س. ق. ۱. اصل فعل اولوب وصف ترکیبیده بولنور } ایچن، ایچچی: باده نوش = شراب ایچن.

نوش { س. ق. ۱. اصل فعل اولوب وصف ترکیبیده بولنور } ایچن، ایچچی: باده نوش = شراب ایچن.

نوش { س. ق. ۱. اصل فعل اولوب وصف ترکیبیده بولنور } ایچن، ایچچی: باده نوش = شراب ایچن.

نوک { س. ق. ۱. سیوری اوج. ۲. نول { س. ع. ۱. ناولون. ۲. ناولون. ۳. نوم { س. ع. ۱. اویقو، خواب. ۲. روبا.

نوم { س. ع. ۱. اویقو، خواب. ۲. روبا.

نوم { س. ع. ۱. اویقو، خواب. ۲. روبا.

نوم { س. ع. ۱. اویقو، خواب. ۲. روبا.

نوم { س. ع. ۱. اویقو، خواب. ۲. روبا.

نوم { س. ع. ۱. اویقو، خواب. ۲. روبا.

نوم { س. ع. ۱. اویقو، خواب. ۲. روبا.

نوم { س. ع. ۱. اویقو، خواب. ۲. روبا.

نوم { س. ع. ۱. اویقو، خواب. ۲. روبا.

نوم { س. ع. ۱. اویقو، خواب. ۲. روبا.

نوم { س. ع. ۱. اویقو، خواب. ۲. روبا.

نوم { س. ع. ۱. اویقو، خواب. ۲. روبا.

نوم { س. ع. ۱. اویقو، خواب. ۲. روبا.

نوم { س. ع. ۱. اویقو، خواب. ۲. روبا.

نوم { س. ع. ۱. اویقو، خواب. ۲. روبا.

نوم { س. ع. ۱. اویقو، خواب. ۲. روبا.

نوم { س. ع. ۱. اویقو، خواب. ۲. روبا.

نوم { س. ع. ۱. اویقو، خواب. ۲. روبا.

نوم { س. ع. ۱. اویقو، خواب. ۲. روبا.

نوم { س. ع. ۱. اویقو، خواب. ۲. روبا.

نوم { س. ع. ۱. اویقو، خواب. ۲. روبا.

معمول ایدی : ن ی چالاق .
ن ی { ص. عر. چیک، پیشه، مش .
نیابت { س. عر. ۱. وکیلک ،
 وکالت . ۲. قاضی وکالتی ،
 قاضیانی ، نائبک : نیابت شرعیه :
 قضا نیابتی .
نیسات { س. عر. ۱. نیت .
 نیت .
نیاز { س. فا. ۱. یالوارمه ، رجا ،
 استرحام : یوایشی کورمکری
 رجا و نیاز ایدور . ۲. دعا :
 دست نیازی بارگاه کبریاه رفع
 ایلدی . ۳. بعض طرق علیه
 درویشانک طریقچه مافوقلرینه
 ابتدکاری رسم اقتیاد و تحیه :
 کندیلرینه عرض نیاز ایدرم .
 ۴. احتیاج ، محتاجلق : بی نیاز =
 احتیاجسز ، مستغنی .
نیاز کار { ص. فا. ۱. رجا و نیاز
 ایدن ، یالواران . ۲.
 محتاج ، مستمند .
نیاز کارانه { ص. ح. فا. ۱.
 رجا و نیاز ایده .
 رک ، یالواره رق : التماس نیاز .
 کارانه . ۲. احتیاجله ، مستمندانه .
نیازمند { ص. فا. ۱. یالواران ،
 رجا و نیاز ایدن . ۲.
 محتاج ، مستمند .
نیازمندانه { ص. ح. فا. ۱.
 یالواره رق ، رجا
 و استرحامله . ۲. احتیاجله ، محتا
 جیتله ، مستمندانه .
نیام { ص. عر. ۱. نیت .
 نیت .
نیام { س. فا. قین . قلیج قینی .
نیت { س. عر. ۱. نیت .
 نیت .

مقصد : یارین آوه کیتمک نیت
 ایتمدم : سزه کیتمک نیت وار
 ایدی : بن آوه کیتمک نیتندن واز
 کچدم : اونک نیتی باشقه . ۲. نماز
 قبلیق ویا اوروج طومتق اوزره
 عزم ایدوب بوکا مخصوص تعبیری
 تلفظ ایتمه : نیتسز اوروج مقبول
 دکلدور .
نیتلی { ص. اوروج طومتق اوزره
 نیت ایتمش اولان : بو
 کون نیتلیم .
نیتیه { و نیتیه کیم . با : نته .
نیجه { ک. نه قدر ، نه چوق : نیجه
 متفقن آدملا وروپاده نایبا .
 ره به محتاجدر : نیجه کتابلر تألیف
 اولمشدر : دها نیجه نیجه مراتبه
 ناائیتکیزی نمی ایدرم . =
 ناصل ، نه درلو ، نه صورتله :
 سزک ایشکز نیجه اولدی ؟ (بو
 ایکنجی معنا ایله بزجه متروک
 حکمنه کچمکده در .)
نیچون { یا نیچین . ح. (اصلی :
 نه ایچون) ۱. سببیت
 بیان ایدر ، نه در ، نه سبیدن :
 دون نیچون کلدیکز : نیچون
 جواب ویرمیورسک ؟ ۲. علت
 غایبه بیان ایدر ، نه ، نه
 مقصدله : نیچون کیدیورسکز ؟
 بومکتوبی نیچون یازیورسکز ؟
نیر { ص. عر. ۱. نیر . « نور »
 (دن ص.) نورلی ، پارلاق ،
 ضیادار ، منیر . = س. عر.
 جسم منور ، نور مجسم : نیر
 اعظم = کونش ، شمس = :
 نیرین = شمس وقر ، آیه کونش .
نیران { س. عر. ۱. نیر .
 نیر . فا. نیر : نیر . =

فد جهنم ، نار ، دوزخ ، طامو .
 (ترکیه ده « نور » ک جمی اوله رق
 « نورل » معناسیله قوللائیور .)
نیرنج { س. عر. ۱. نیرنج .
 (فا. « نیرنک » دن مرعب)
 طلسم ، طلسمات ، طلسمه متعلق
 ایشلر .
نیرنگ { س. فا. ۱. حیلله ، خدعه ،
 دسیسه ، مکر . ۲. سحر ،
 طلسم ، افسون .
نیرو { س. فا. زور ، قوت .
نیرومند { ص. فا. زورلی ، قوتلی ،
 قوی .
نیرین { س. عر. ۱. نیر .
 با : نیر .
نیزار { س. فا. قامشلق ، سازاق
 نیستان .
نیزن { یا نازن . س. فا. فی دینان
 سازی چالان آدم :
 نیزن دده .
نیزه { س. فا. غارغی ، مزراق ،
 سونکی ، حربه .
نیزه دار { ص. س. فا. غارغی
 ایله مسلح ، مزراقلی .
نیسان { س. (سر با نیجه دن) تقویم
 رومینک مارتدن اعتباراً
 ایکنجی شهر شمسی : نیسان
 آیشده : ابر نیسان = نیسان
 بولوطی ، برکت وجود و کرمدن
 کنایه .
نیستان { س. فا. قامشلق ، سازاق ،
 نیستان .
نیسی { س. فا. یوقلق ، عدم ،
 فقدان : هسقی و نیستی =
 واراق و یوقلق .
نیش { س. فا. آری و عقرب کبی
 بوجکارک صوقدقلری ایکنه ،
 دیکن .

نیشتر { س. فا. (تر. زبازدی :
 نیشتر) نیشتر [جراحلرک قان
 آلمغه و چیبان و سائره یارمغه
 مخصوص کسکین آتی : نیشتر
 اورمق = نیشترله کیمک ، نیشتر
 قوللائمق .
نیشکر { س. فا. (ن ی) قامش .
 (شکر = م) شکر قامشی :
 قصب السكر .
نیک { ص. ح. فا. ای ، خوش ،
 طیب . = س. فا. ۱. نیکان .
 ای آدم ، صالح ، صلا .
 نیک اختر ، نیک بخت = بختیار ،
 طالعلی . || نیک خصلت ، نیک
 خو = ای طبیعتلی . || نیک خواه =
 هرکسک اییلکنی سون ،
 اییلکنده بولنان ، خیر خواه . ||
 نیک فال = طالعلی . || نیک فرجام =
 صوکی ای . || نیک منظر =
 کورینیشی کوزل . || نیک نام =
 اییلکله اسمی چیتمش ، اسمی
 خیره یاد اولنور .
نیکفور { س. (ر.) برنوع سیاه
 انجیر .
نیکل { س. (فر. Nickel) کومش
 کیمی بیاض و پارلاق
 و آنجی مبدول و اوجوز بر
 معدن که اخیراً کشف اولنوب
 چوق مستعملدر . = ص. نیکلدن
 معمول : نیکل قاشیق .
نیگو { یاخود نگو . ص. فا. ای ،
 خوش ، طیب ، جید . ||
 نیگوکار = ای ایش ایشلین ،
 اییلک ایدن .
نیل { س. عر. نائل اوله ، مراره
 ابرمه .
نیل { س. عر. چبوت : نیلگون =
 چبوت رنگمده ، ماوی :
 لاجورد .
نیل { س. م. آفریقانک اک بیوک
 انهارندن اولوب خطه
 مصریه ی اروا و احیا ایدر :
 نیل مبارک : منابع نیل .
نیلوفر { س. فا. (تر. غلطی :
 اولوفر ویا لوفر .) بیاض

وصاری و ماوی چیک آچار بر
 جنس صونباتی ، چادیر چیکی .
 = س. م. بروسه اوکندن
 آقان بر جای .
نیم { س. فا. یاریم ، نصف : نیم
 (روز = نصف النهار ، ظهر ،
 زوال : نیم نگاه = یاریم باقیش ،
 کوز اوچیسله باقیش : نیم تن =
 با : منتان . = ص. یاری .
 (وصف ترکییلرده :) نیم بمل =
 یاری بوفاز لائش : نیم بخته =
 یاری پیشمش : نیم مرده = یاری
 اولو : نیم مست = یاری سرخوش ،
 کیف .
نیمتن { س. با : منتان .
نیمه { س. فا. یاریم ، نصف : دونه
 نصفین ، ایکیه بولنش .
نیدوا { نینوی ، نینووه . س. م.
 اسکی آتوریلرک مرکزی
 اولان شهر شهیر که خرابه لری
 موصلاک قارشیسنده واقعدر .
نیه { یا نهیه . با : نه .

|| وار بجز = بخیل .
 { د. ف. ا. ۱. صاحبك و مالكيت
 وار } و اتصاف بیان ایدر : امید
 وار = امیدی ، امیدی اولان .
 ۲. تشبیه و تمثیل بیان ایدر :
 بلبل وار = بلبل کبی . بلا : واری .
 { س. ص. ع. ر. ۱. وارثه .
 وارث } ج : ورثه «وراثت» دن
 سف) اولن بر آدمك قرابت و یا
 وصایت طریقیله مال و ملکنه
 قونان، میراث بین : وارثی کیمدر ؟
 متروکاتی بین الورثه تقسیم اولندی ؛
 علما ورثه انیادار .
 { ص. ع. ر. ۱. وارده .
 وارد } «ورود» دن سف) ۱ .
 ورود ایدن ، کان ، واصل او-
 لان : وارد اولان برخیره کوره ؛
 اوراق وارده . ۲. برشیء حقنده
 صادر اولان ، تطبیق اولتان :
 بوبابده بر جوق احادیث شریفه
 وارد اولمشدر . || وارد خاطر =
 خاطره کان ، سانح .
 { س. ج. ع. ر. ۱. فند .
 واردات } «وارد» بو معنا
 ایله مستعمل دکلدور . ۱. بر آدم
 و یا غافلک املاک و عقار و تقوددن
 آلدیغی حاصلات و کرا و فائض
 کبی ایرادینک مجموعی که مصارفنک
 قارشیلغی اولور : وارداتی ادا-
 ره سنه کافدر ؛ واردات صاحبی .
 ۲. بر دولتنک ویرکی و سائرده دن
 سنوی آلدیغی مبالغ که بودجه-
 سنک ایراد قسمی تشکیل ایدر ؛
 واردات دولت ؛ تحصیل واردات ؛
 تزید واردات . ۳. خاطره کلن
 شیئر ، سانحات ؛ واردات ذهنیه .
 [بومعاده قلیل الاستعمالدر]

واردہ { س. ع. ج. : واردات .
دھنہ کن فکر و ملا .
حظہ ، سانچہ .

واردہ { ح. [بتا . Guarda]
باق ا ذقت ایت ا صا .
ول ا دستور : واردہ یولدن !
|| واردہ طوبی = لیمانہ دخولی
منع ایچون غروب شمسہ آتیلان
طوب . || واردہ قوستہ = سواحلی
محافظہ به مخصوص آخر کی ؛
و مج شیشمانچہ و شانلی آدم و یا
قادین . = س. نوبت : واردہ ده
کیم وارددر ؟

واردہ چی { س. واردہ باغرمفہ
، امور بکچی .
واردیان { س. با : غاردیان .

وارد پر مق { ق. یتیشدیرمک ،
ایصال ایتک ، ابلاغ
ایتک : ایشی او درجیه واردپر .
یاملی : مصارفی اورالزہ قدر
واردپر مش .

وارساقی { س. ۱ . وارساق دینان
تانا رقبیلہ سنہ مخصوص
بر جنس اسکی یتاغان . ۲ . بنہ
اونلرہ مخصوص بر نوع قیا باشی
ہوا .

وارستگی { س. فا . قورتلہ ،
آزادہ لک . ذ .

وارستہ { س. فا . قورتلش ،
آزادہ : غائلہ دن وا .
رستہ .

وارش { س. ۱ . وارمہ ، کیتہ ،
یتیشمہ ، وصول : بو قدر
چابوق وارش . ۲ . سرعت
انتقال ، فطانت : جوق وارشی
وارددر . || وارش کلش =
کیدوب کله ، الفت ، اختلاف .

|| وارشکہ کلشیم = مقابلہ .
وارشلی { س. سرعت انتقال
صاحبی ، فطین : یک
وارشلی آدمدر .

وارشقی { قش . کیدوب کله ،
کورشمک ، الفت ایتک .

وارلق { س. ۱ . وار اولہ ، مو .
جودیت . ۲ . زنکینک ،

ثروت : اونک وارلقی ضرر سزدر .
|| وارلق { ب. ۱ . کیدمک ، وصول
بولغی : بو کون شہرہ
واریلہ ماز . ۲ . ظفریاب اولغی ،
انتقال اولغی : اونک کنہنہ ،
حقیقتنہ وارلقی مشکدر .

وارمق { فل . چغتایچہ : بarmق
۱ . کیتک ، یتیشمک ،

وصول بولغی : عجا شہرہ وار .
دیلرچی ؟ یارین ساعت ایکیدہ
واریز . ۲ . بالغ اولغی : بو
مصرف یوز لیرایہ واردی . ۳ .
منجر ، منتهی اولغی ، نتیجہ لک :
بو ایش نہیہ وارہ حق : او آدمک
حالی نہیہ وارہ حق ؟ ۴ . یناشمق

تقرب ایتک ، مراجعت ایتک :
بانہ ، اتکنہ واردی . ۵ . انتقال
ایتک ، آکلامق ، فہم ایتک :
فرقنہ ، کنہنہ ، حقیقتنہ واردی .

۶ . طالمق ، کندینی ویرمک :
ایقویہ ، ذوقہ واردی . ۷ .
قیمتی ، جرئت ایتک ، آجیماق ،
چکفہ مک : اوسوزی سوبلک
ناصل آغزی وارپور ؟ او قدر

کوچک چوجقہ اورمغہ آدمک
الی وارماز . || آشاغی وارمق =
طرح و تنزیل ایتک . || ارہ
وارمق = قوجہ بہ وارمق ، (قیز)
اولنک . || ال وارماق = کوکل
ایستہ مہ مک . || اوستنہ وارمق =

۱ . زورلامق ، ابرام والخال ایتک .
۲ . بردن برہ کلیویرمک .

|| ائی وارمق = ۱ . سرعت
انتقال ایلہ درک ایتک . ۲ . رغما

بر ایش یایمق : ائی واردہ ده
سویلدم . || فرقنہ وارمق =

آکلامق . || فنیایہ وارمق =
نتیجہ سی وخیم اولغی . || قوجہ بہ

وارمق = (قیز) اولنک . || وارا
ہایدی ، کیت : وارا بیلدیکنکی

یاپ . || وارسون = براقی ، قو :
وارسون دیسین . || وارہرق ،
وارہ وارہ = کیت کیدہ . || وارہ

گلہ . با : وارہ گلہ .
|| وارمہ { س. وارمق ایشی . با :

|| وارمق { س. وارمق ایشی . با :

|| واروقش { س. (بجا رجبہ دن) بر
شہر وقصہ نک قلعہ
خارجندہ بولنان قسمی کہ اکثریا

خرستیان محلہ لرینی حاویدر .
|| وارون { س. فا . ترس ، معکوس ،
منحوس .

|| وارہ { د. فا . با : وارہ واری .

|| وارہ گلہ { س. برخط اوزرندہ
کیدوب کله رک

اجرای حرکت ایدن : بورندہ
ماکنہ سنک وارہ کلہ سی یک

منتظم . || وارہ کلہ خلایطی =
صندال وقایبی کیدن ساحلہ

وساحلدن کیمیہ ویا برنہردہ بر
قییدن اوبرقی بہ چکمک مخصوص

خلایط .
|| وارہ گلہ لی { س. برخط او .
زرنندہ حرکت

ایتک اوزرہ یابیش : وارہ گلہ لی
تخلیصہ سپتلی .

|| واری { د. [فا . وار] دن [بکزر ،
مشابہ . طرز و بیچینندہ :

خاچواری : آوروپا واری : صیرہ
واری = بردوزی بہ ، بر صیرہ لی ؛
چاقین واری = چاقین کبی .

|| واریت { س. (وار اسم ترکیسندن
عربی قاعدہ سنچہ تشکیل

اولنمش غلط تعبیردر) زنکینک ،
ثروت ، مال ، وارلق .

|| واریتی { س. (غلط تعبیردر)
زنکین ، مالدار ، صاحب

ثروت .
|| واریش { وواریشلی . با : وارش .

|| واریل { س. (فر . Baril) ۱ .
مستطیل شکندہ فوجی :

صو ، شراب واریلی . ۲ . بر
واریل طولوسی ، بر واریلک

استیعاب ایتدیکي مقدار : بر
واریل شراب . = ص. واریل

شکندہ : واریل جانطہ ، دوکہ .
|| واریلچی { س. واریل و فوجی
یابان صنعتکار .

|| واریوس { س. (ر.) آغز طاشچی
طوقاغی : اوتوز قرق

اوقه لقی بیوک دمیرچکیج .

|| واز { د. (فارسیدن : کری ،
تکرار .) فراغت ، ترک :

واز یکمک . واز یکمک = فراغت
ایتک ، نکول ایتک : بن او

آلش ویرشدن واز یکدم .
[یالکز بواکی فعل ایلہ قوللایلیز] .

|| وازوق { س. [بتا . Vaso] سوس
ایچون صالونہ وضع اولنان

نفیس قفقوری ویا صاقسونیہ
کوبی وصاقیسی : چین ، جاپون

وازوسی : کوزل برجفت وازو .
|| واژگون { ص. فا . و :

|| واژگونہ { ص. فا . ترس ،
معکوس ، منحوس .

|| واسط { ص. ع. ذ. : واسطہ .
[« وسط » دن سہ .]
اورتہ ده بولنان ، ایکسی اورتہ سی ،

متوسط . ذ. = س. ع. عراق
عربک اسکی برمدینہ اسلامیہ سی .

|| واسطہ { س. ع. ج. : وسائط .
۱ . ایک شی آره سندہ

آلت ارتباط و اختلاط اولان
نی : واسطہ مخارہ ، واسطہ

اختلاط . ۲ . آرمہ کیرن ، ایک
شخص ویا طرفک آره لرینی بو .

لان آدم ، میانچی : کندییی
مصالحہ لرینہ واسطہ اولدی ؛

فابریقہ ایلہ کوریشمہ مزہ واسطہ
اولہ حق بر آدم لازم . ۳ . معرفت ،

قاریشمہ ، ال : بو ایش آنجق
سزک واسطہ کزلہ اولہ بیلیر ؛

۴ . آلت ، آلت کبی قوللایلیان
شئ : اوطہ لری غاز واسطہ سیلہ

تنویر ایدیورلر ؛ بو تجارتی ایتک
ایچون لازم اولان وسائط

مفقوددر . ۵ . نسب سلسلہ سنک

هربر درجہ سی ، آبا واجدادک
بهری : اونک نسبی سکر واسطہ

ایلہ فلان ذاتہ واصل اولور .
|| بالواسطہ = طوغریدن اولیہ رق ،

برینک آرمہ بہ کیرمہ سیلہ ، برینی
آرمہ قوبہرق : تکالیف بالوا .

سطہ = کومرک ویا ج کبی صو
رتلرہ آلتان ویرکی ، رسم . || بلا

واسطہ = واسطہ سز ، طوغریدن
طوغری بہ ؛ تکالیف بلاواسطہ =

طوغریدن طوغری بہ آلتان
ویرکی .

|| واسع { ص. ع. ذ. : واسعہ .
[« وسعۃ » دن سہ .]
ککیش ، اسکی ، بول ؛ ارض الله

واسعہ = الهک یری ککیشدر .
|| واشاق { س. ۱ . کدی جسنندن
پوستی کورک یابیلیر بر

حیوان ، قرہ قولانک بیوک . ۲ .
بو حیوانک پوستندن یابیش کورک .

|| واصف { ص. ع. ذ. : واصفہ .
[« وصف » دن سہ .]
وصف و توصیف ایدن ، برینک

اوصافی ذکر و بیان ایدن . ذ .
|| واصل { ص. ع. ذ. : واصلہ . ج. :

|| واصل { س. ۱ . یتیشن ، اولاشان ،
وصول بولان : اقشام واصل

اولورز . ۲ . قاوشان ، سودیکنہ
ملاق اولان . ۳ . معرفۃ الله

ناقل اولان : واصلیندن بر ذات .
|| واضح { ص. ع. ذ. : واضعہ .

|| واضح { (« وضوح » دن سہ .)
آجیق ، آشکار ، قبالی اولیوب

آجیقدن بیان اولنان و شبہ
براقیان : واضح سوز ، عبارۃ

واضحہ .
|| واضحات { س. ج. ع. آجیق
واشکار شینلر ،

بدیہیات .

|| واضع { ص. ع. ذ. : واضعہ .
[« وضع » دن سہ .] ۱ .

قویان ، وضع ایدن : واضع امضاء
امضا قویان ، صاحب امضا . ۲ .

وضع و تأسیس ایدن : واضع
قانون = بر قانونک موجود و

مؤسسی .
|| واطوز { س. اتی بنز قالغانہ مشابہ
بر جنس بالیق کہ بر

نوعنہ ده طرپانہ دیرلر .
|| واعظ { ص. ع. [« وعظ » دن
[سہ .] پند و نصیحت ایدن .

|| واعظین { س. ع. ج. : واعظین .
جامع شریفده جماعۃ قرآن کریمدن

وكتب حديثن مواعظ ونصائح
وامور دينيه به متعلق مسائل
آكلدان عالم : واعظي ديكلمك .
(س. جوامع شريفه ده
واعظلق) وعظ ایدن ذاتك
صفت ووظيفه سي : واعظلق
هر كسك خرجي دكلدر .

واغون (س. [نكا.] دمير يول
(آراهه سي : يكرمي وا-
غوندن عبارت بر قطار : يتاقل
واغون .

وافتيز {س. ياخود :

واقيس {س. (Baptizis)
(خرستيانلرك دينلر نه
دخول علامتي وخرستيانلق
شرطي عدايتلكري رسم كه
اورتودوكس لرحه صوبه كيرمكن
وقتوليكارجه اوزر نه صو سر-
يكندن عبارتدر ، تعميد .

وافد {س. سنڌ. عر. ج. : وافدين .
(«وفده» دن سف. [برجاعت
طرفندن وكالة بربره كوندورلن
آدم . (باشليجه قبائل حرب
طرفندن مبعوثاً نزد جناب
توي به كلوب دين اسلامي قبول
ايدنلر حقنده مستملدر .]

وافر {س. عر. : وافره .
(«وفرة» دن سف. [چوق ،
كثير ، بسيار ، فراوان ، بول :
پدرندن مال وافر ، اموال
وافره بولدي . || د. بحر وافر =
عروضده بر شعر وزني .

وافي {س. عر. : وافيه . [«وفاء»
(دن سف. [۱. وفا وكفايت
ايدن ، تام ، الويرير : بو قدری
بكا كافي وافيدير . ۲. سوزنده
طوران ، عهده وفا ايدن .

واقع {س. عر. : واقعه .
(«وقوع» دن سف. [۱. وقوع
بولان ، دوشن ، تصادفاً
برحال وصورته بولنان : بعضاً
واقع اولور : بونك واقع اولديني
واردر : بكا واقع اولشدر . ۲.
اولافان ، كاش ، موجود : انسانلرك
اودرلو يشايشي اليوم آفريقاي
جنوبيده وآسترياليده واقعدر .
۳. تصادفاً بولنان : جاده او-
زرنده واقع كويلر . ۴. چكن ،
جريان ايدن : بن واقع اولان
حالي نقل ايديم . = سنڌ. عر.
۱. وقوع بولان حال ، واقعه ،
وقعه . ۲. حقيقت حال . ||
في الواقع = واقعا ، حقيقة .

واقعا {س. عر. : حقيقة ، في الواقع ،
صحیحاً : واقعا اويله اولدي :
واقعا بن او سوزي سويلدم اما
او معنا ايله سويلدم .

واقعه {س. عر. ج. : وقایع . ۱.
(وقع بولان حال ، جريان
ايدن ماده ، ماجرا : بن او
واقعه بي كوزمله كوردم . ۲.
رؤيا ، دوش : واقعه مده كوردم .
(بك عربي اولميان بو ايكنجي
معنا ايله جمعي قوللانلاز .]

واقف {س. عر. : واقفه .
(«وقف» وقف ، وقف «دن
سف. [۱. طوران ، آياقده طوران .
۲. عرفانده وقفه ده طوران .
۳. بر ايشه وقوف ومعلوماتي
اولان ، آگاه خبردار ، مطلع :
بن بو ايشه واقف دكليدم . ۴.
كوزي آچيق ، خبير ، معلوماتي :
واقف آدمدر . ۵. بر مال و
ملكي وقف ايدن ، صاحب وقف :
بوخيراتك واقفي كيدير ؟ شرط

واقف بويله در : اولاد واقفنددر .
واق {س. عر. : واقعه .
(«وقاية» دن سف. [۱. باقي
صاقلان ، وقايه ومحافظه ايدن .
۲. ط. برمرضك ظهورندن اول
وظهورينه مانع اولقي ايچون
آلان (علاج) ويا اتخاذ اولنان
(تدبير) . فر. Prophylactique .
واگته {س. [بتا.] انچه بر نوع
مشين .

والا {س. فا. يوكسك ، يوجه ،
حالي ، عالي ، بلند : مجلس والا ؛
والاشان = شاني عالي ؛ والجاه ؛
والا قدر .

والا {س. عر. : تركيب عربي . [و = دخی-
(ان = اكر . لا = دكل]
اولديني حالده ، اولمازسه ؛ والا
فلا = بويله اولمازسه اولماز .

والاصل {س. عر. : تركيب عربي . [و = دخی-
ال = حرف تعريف
- حاصل = حصول بولان]
حاصلي ، حاصل كلام ، القصه ، نتیجه ،
خلاصه .

والد {س. سنڌ. عر. : والدین .
(«ولادة» دن سف. [طو-
غورتان ، آنا ، بابا ، پدر ، اب :
والد ماجد حضرت شهر ياري .
= آنا بابا ، پدر و مادر :
والدينه حرمت ايتك .

والدعا {س. عر. : تركيب عربي . باقي دعامعنا .
(سبيله بعضاً مكتوبك
نهایتده يازيلير .

والده {س. عر. : آنا ، مادر ،
ام : والده سنه مكتوب
يازدی ؛ والده خانم ناصلدر ؟
|| اوگي والده = اوگي آنا ، پدر
زوجه سي . || قاين والده = قاين
آنا . || والده سلطان = پادشاه
ديشان والده سي حضرتلری .

والدين {س. سنڌ. عر. : والدین .
(والد : با : والد .
والسلام {س. عر. : ۱. باقي
سلام معناسيله مكتوبك
صوكنه يازيلير . ۲. آرتق ييتدي ،
ايشته بو قدر ، سوزي قيصه
كسمك تعبيری : بن كليه جكم
والسلام .

والله {س. عر. : تركيب عربي . الله ايچون ،
الله حقيچون : والله العظيم ؛
والله بالله .

واله {س. عر. : والده . [«وله»
(دن سف. - لامك فحيله
وهاء سكته ايله استعمالی
غلطدر .] وله و حيرته طالان ،
حيران ، شاشه قالمش : واله
وحيران اولدم .

والی {س. سنڌ. عر. ج. : ولایة .
(«ولاية» دن سف. [بر
ولايتك اداره سنه وضبط و
ربطنه مأمور آدم ، بر دولتك
الك بيوك تقسيمات ملكيه سندن
برقمك الك بيوك مأموري و دو-
لتك اوراجه وكيلى بولنان ذات :
والی ولايت ؛ والی پاشا : سلا-
نيك واليسى .

واليلك {س. والى صفت ووظيفه
(و مأموريتي : واليلك
ايتشدر ؛ بر واليلكه نصبي
مقرردر .

وام {س. فا. بورج ، ديني .

وامانده {س. فا. كرى قالمش ،
(كريده اولان .

وامپير {س. [فر. Vampire]
۱. كويا اولدكن صكره
جن كي مزاردن چيقوب خلقه

مضرت ايصال ايدن ودهشت
ويرن خيال موهوم ، جادی ،
قره قونجولوس . ۲. آمر يقايه
مخصوص برنوع بيوك پراسه .
(س. عر. : واقعه .
(«ومق» دن سف. [عاشق ،
سودالى ، علاقلی . = سخذ .
وامق وغذرا = مشهور بر كياه .
نك عاشقيه معشوقه سي .

واو {س. [عر. ش.] «و» حرفك
(اسم مشترك . || واو طافه
حروف عطفدن (و) اداتي .
|| واو قسم = بين ايچون قوللا
نيلان (و) ادات عربييه سي :
والله كي .

واوی {س. عر. : واويه . (و)
(حرفنه منسوب ومتعلق
ويا بوخري حاوي اولان : مثال
واوی ، اجوف واوی ، ناقص
واوی = عر. افعال معتله دن
برنجي يالكنجي ويا اوچنجي
حرف اصليسي (و) اولان فعل .
مقابلی : يائي .

واویلا {س. عر. : واويه ، حيف ،
(يازيقي ، دريغ ، دريغا ؛
= س. تر. چيفلق ، يايفره ،
فرياد : واويلا ايتك ، واويلاي
قوبارمق .

واه {س. عر. : آي ! يازيقي !
(واي ! || واه واه = آجيريم ،
يازيقي . || ايواه = واه يازيقي ؛
يازيقلر اولسون . = س. تر .
كدر ، تأسف ، فرياد ، فغان :
اولادى وفات ايتديكندن زوالی
آدم عربي آي ايله واه ايله
پكيدري .

واهب {س. عر. : واهبه .
(«وهب» دن سف. [

باغشلايان ، باغشلاييجي .
(س. عر. : واهمه .
(«وهم» دن سف. [قوران ،
وهم ايدن ، وهم وخياله تابع
اولان ؛ قوه واهمه = انسانك وهم
ايتك خاصه سي .
(س. عر. : واهمه .
(«وهم» دن مختصر [قورندي
قورمق خاصه سي .

واهين {س. عر. : واهنه .
(«وهم» دن سف. [آربي ،
لاغر ، ضعيف ، زبون .

واهي {س. عر. : واهيه .
(«وهي» دن سف. [بوش ،
معنايز ، فائده سز ، اساس سز ،
اهميتيز : برطاقم واهي سوزلر
سويلدي ؛ واهي ايشلرله اوغرا-
شيور . (عربيده اشيا حقنده
ييرنيق ويا ييقيق و اشخاص
حقنده بدلا ديمك اولوب ، بزه
مستعمل معنای بوندن ما-
خودذر .]

واي {س. عر. : واهيه ،
(ايدر ، ايواه ، يازيقي : وای
خرسك حاله ! وای آياغم ! ۲.
تر. تعجب واستغراب بيان ايدر ،
آي : وای ! سز ميكر ؟ وای
بكم ! وای اقدم !

وايه {س. فا. نصيب ، بهره . -
(فا. وصف تركيبيلدر بر
شيئن نصيب وبهره سي اولان
معناسيله كتابت رسميه ده وانشا
لساننده چوق مستملدر :
ساية معارف وايه حضرت
پادشاهيده . || بي وايه = محروم ،
بي بهره .

وايه دار {س. فا. و :

وَجِيهَ {ص. ع. : ١. وجهه. [وجه]
هة} دن ص. ١. كوزل
لطیف . ٢. مناسب ، لایق
سزا : توجیه و جیه = حسن تعبیر
حسن تفسیر .

وَحَام { سَنَد. عر. } (واوك قح
و كسرى جائزدر. ط. آش
یرمه، كبه قادیك اشتهاى.

وَحَدَانِي { سَنَد. عر. } (وحدانيه.
حق تعالایك برلكنه
و بر اولان حق تعالایه منسوب
و متعلق و باعائد اولان.

وَحْدَانِيَّت { سَنَد. عر. } (حق تعالا.
نك برايكى و وارلى:
وحدانیت اینسانی؛ وحدانیت
حقیقون.

وَحْدَت { سَنَد. عر. } (برلك،
بروكت اوله: فارسیده
«ی» بعضاً وحدت ایچون اولور.
۲. یالکزلق، انزوا، عزلت،
خلوت. ۳. صو. قرب الهی،
وصات، كثرت مقابلی.

وَحْش { سَنَد. عر. } (و حوش.
بیانی، غیر مونس، اهلی
اولیان: حمار وحش = بیان اشکی.

وَحْشَت { سَنَد. عر. } (بیانك،
وحشيك: انسانلر
برزمانلر وحشته یاشامشدر.
۲. ایصسر، تنهالى، یالکزلق:
وحشتك ویردیكى دهشت. ۳.
تنها و ایصسر برلده طوییلان
قورقو و دهشت: چولك وحشى.
۴. اوركه، قورقه، دهشت:
وحشت آمیز، وحشت انكیز =
قورقونج، مدهش.

وَحْشِي { سَنَد. عر. } (وحشیه.
وَحْشِي { لغت مولده اولوب،
اصل عربیسی مذکر و مؤنث
ایچون «وحش» در ۱۰.
بیانی، مألوف و مأنوس اولیان:
وحشى حیوان؛ وحشى کدى.
۲. وحشى حیوان کبی یاشایان،

حضرت و بدویتدن اول کی
حال ابتدائیده بولنان: وحشى
آدملر؛ اقوام وحشیه. ۳.
انسانلردن قاجار، اوركك:
او چو جق بك وحشیدر. = ۴.
تر. وحشیلکه: یوزمه وحشى
وحشى باقدی.

وَحْشِيَانِه { سَنَد. عر. } (وحشیلکه،
وحشیانیه: بیانیه: وحشیانیه بیر.
تدی. ۲. اوركوب قاجه رق:
وحشیانیه قاجدی.

وَحْشِيَّت { سَنَد. عر. } (ذاتاً عربی اولیان
«وحشى» صفتندن
اویدرلش بر لغتدر. ۱.
وحشیلک، بیانلیق. ۲. اور.
ككلك.

وَحْشِيْجِه { سَنَد. عر. } (وحشیلکه،
وحشیجه: بیانیه: وحشیجه هجوم؛
وحشیجه چکیلوب کیتدی.

وَحْشِيْلِك { سَنَد. عر. } (بیانك، وحشت:
قېلانك وحشیلکی
فوق العاده در.

وَحْل { سَنَد. عر. } (باتاق بر، باتا.
قلق، جامور.

وُحُوش { سَنَد. عر. } (وحش. عر. فد:
وحش. با: وحش.

وَحِي { سَنَد. عر. } (بر فکر و یا
امرک من طرف الله بر پیغمبره
الهام اولمسی: پیغمبر من افندمره
قرق یاشلرنده وحی کلمش، نازل
اولمشدر؛ اوامر الهیه انبیایه
وحی ایله بیلدرلشدرد. [اولیایه
اولورسه الهام دینلیر.] || امین
الوحی = من طرف الله انبیایه وحی
کثیرمکه مأمور اولان حضرت
جبرائیل (عم).

وَحِيد { سَنَد. عر. } (وحیده.
«وحدة» دن ص.)

۱. یالکز، نك، منفرد، یكتا.
۲. مثل و نظیری اولمیان،
امثالسر، یئظیر، فرید، یكانه:
وحید عصر.

وَحَامَت { سَنَد. عر. } (ضم
کوجاکی، زور هم
ایدیان شیتك حالى. ۲.
آغراق، نتیجه سی آغروتهلکه لی
اولان شیتك حالى، تهلکه،
مخاطره: هواك وخامت: او.
رانك وخامت هوایی واردرد:
بوقاربقه ایله ایش یایق وخامتی
دوشوندیم.

وَحَامَتِي { سَنَد. عر. } (ضم
کوجاکی، زور هم
ایدیان شیتك حالى. ۲.
آغراق، نتیجه سی آغروتهلکه لی
اولان شیتك حالى، تهلکه،
مخاطره: هواك وخامت: او.
رانك وخامت هوایی واردرد:
بوقاربقه ایله ایش یایق وخامتی
دوشوندیم.

وَحِيم { سَنَد. عر. } (وخیمه.
«وخامة» دن ص. ۱.
ضمی کوج، هم اولماز، آغز
[بو معنا ایله لسانزده بك
قوللا نماز] ۲. نتیجه سی تهلکه لی،
مخاطره لی: اورانك هوایی
وخیمدر؛ وخیم بر ایش.

وَد { سَنَد. عر. } (واوك حرکات
ثلاثه سیله جائزدر.] و:

وَدَاد { سَنَد. عر. } (ینه واوك حرکات
ثلاثه سیله.] سومه، سوکی،
محبت، حب، دوستلق: روابط
حب ووداد: میانه مزده کی وود
مصادقت.

وَدَاع { سَنَد. عر. } (اکثریا واوك
کسرله مستعمل اولوب،
اوحالدهده مفاعله بایندن مصدر
ثانی اولور.] ایکی کشینک بر
برینه الله اصمارلادق و خدایه
امانت اولکز دیوب آیرله.

تشکیل ایدر: سخنور = سوز
صاحب: کینه ور = کیندار: جانور =
جانلی، حیوان: هنرور = هنرلی،
هنرمند.

وَرَاء { سَنَد. عر. } (آرقه،
کری، ظهر: وراء جبل.
۲. قیچ، کری، دبر. || ماوراء =
برشیتك آرقه سنده و اوت سنده
بولنان شی: ماوراء نهر =
چیچون مجراسنك اوت سنده
اولان برل، بخارا و سمرقند
جهتلی: ماوراء الطبیعه =
فلسفه ده طبیعتك فوقنده و خار.
جنده اولان حال.

وَرَاتِيْقَه { سَنَد. عر. } (بر جنس چیچك،
ویرانه پایا دیه سی.
|| قزبل وراتیقه = مسك اونی.

وَرَاثَت { سَنَد. عر. } (تر. زیانزدی
(واوك قحیه در.)
وارث اوله، بر آدمك وفاتنده
مال متروكنه صاحب اولق حق،
میراثچیلیق: او ملك وراثت
طریقيله فلانه انتقال ایتدی.

وَرْنَه { سَنَد. عر. } (سَنَد. عر. فد:
وارث. با: وارث.

وَرْد { سَنَد. عر. } (كل. || ماء
الورد = كل صوبی، كلاب.

وَرْد { سَنَد. عر. } (سَنَد. عر. فد:
معین و قتلرده قرائتی وظیفه
معنویه صورتيله اعتیاد اولنان
اسماء حسنی و یا آیات کریمه و ادعیه
وسائره: اوراد شریفه اوقومتی.

|| ورد زبان = هر وقت ایراد
و تکرار اولنان تمنیات: ورد
زبان محالصم اولان ادعیه
خبریه لی. || دیلنه ورد ایتك =
دائماً تکرار ایدوب سونلك.

لری، استغفمه، مفارقت،
آیریلیق: وداع ایتك: رسم
وداعی ایفا ایتك: وداعه کیتك.
|| الوداع = الله اصمارلادم:
سلامت قال.

وَدَاعِلَاشْمِق { سَنَد. عر. } (فش. بر برینه الوداع
دیوب آیراق،
مفارقت ایتك، رسم و داعی اجرا
ایتك: وداعلاشمغه کیدیورم.

وَدَاعِنَامِه { سَنَد. عر. } (فا. ۱. وداع
و مفارقت مراسمی
حاوی اوله رق عزیمت ایدمك
آدمك یازدیفی نامه. ۲. بشقه
بر یره تعیین اولنان سفیرك اولکی
برك حکومتته تقدیم ایتدیکی
عزیمت امری.

وَدَاعِي { سَنَد. عر. } (فد:
ودیع. با: ودیعه.

وَدْرَه { سَنَد. عر. } (آرناؤدجه دن)
سوت کردلی، قویون
وسائر حیواناتی صاغغه مخصوص
آغزی آییق و ککیش کردل.

وَدْلَه { سَنَد. عر. } (یتا. Vitello
= طانه] طانه در یسندن
معمول سختیان که پوتین و چیزه
وسائره بایلیر. = صد مذکور
سختیاندن معمول: و دله پوتین.

وَدُود { سَنَد. عر. } («ود» دن ص.)
بك زیاده محبتلی، بك
مشفق. [صفات الله بندر.]

وَدِيعَه { سَنَد. عر. } (سَنَد. عر. فد:
«وداع» دن ص.)

حفظ ایچون امانت براغیلان شی،
امانت. || ودیعه الله = حق تعالایك
امانتی حکمنده اولان رعیه.
(د. فا. اسمك آخرینه الحاق
ور] اولنه رق اونك مدلولیله
متصف و صاحب معناسیله صفتلر

{ سَنَد. عر. } (واوك قح
کله منسوب و متعلق
|| با. فصیله وردیه = کل نو.
عندن اولان نباتات.

وَرَزْش { سَنَد. عر. } (جالبشعه، سمی.

وَرَطَه { سَنَد. عر. } (غلطدر. ۱. اوچوروم.
۲. تهلکه، مهلکه، مخاطره:
برورطیه دوشدی.

وَرَع { سَنَد. عر. } (سَنَد. عر. حرابدن
اجتناب، منهایندن توقی،
تقوی، زهد: ورع و تقواسیله
مشهور: اهل ورع.

وَرَق { سَنَد. عر. } (سَنَد. عر. فد:
۱. آفاج واوت یا راغی:
سقوط اوراق = یا راق دوکوی:
اوراق زهریه = چیچکی ترکیب
ایدن رنگلی یا راق. ۲. کاغذ
و یا کتاب یا راغی، ایکی صحیفه
دن عبارت یا راق: اوراق
آچماش بر کتاب. ۳. یازلمش
کاغذ، مکتوب، تذکره،
تحریرات: اوراق رسمیه: اوراق
متفرعه سی لفأ کوندربلیور:
اوراق اوطه سی، قلی = بر دائرة
رسمیه بك مورد و مرسل کافه
محرراتك قید و حفظنه مخصوص
دائرة: اوراق مدیری = بو
دائرة بك باش مأموری: ورق
مهر و وفا = وفادارلقدن کنایه.

۴. اکثریا برر یا راقدن عبارت
اولان مطبوع غزته و سائره:
اوراق حوادث. ۵. تر. یالیز.
لامعه سی مرهم اولنان شیشه
یابشد برلق اوزره بك بوققه
دوكلش آلتین صفحه سی و یا
تقلیدی، یالیزلامه کاغدی:

ورق یا بشدیرمق؛ ورقله
یالیزلامق.

ورقپاره { س. فا. ۱. کاغد پار.
چمسی. ۲. اهمیتسز

وناچیز بوسله ویا تذرکه: تقدیم
ورقپاره عاجزی به ابتدار قلندی.

ورقچی { س. آلتین ویا یالیز
یا براقلرینی یا بشدیران

ورقلاقمق { قد. آلتین ویا یالیز
یا براغیله یالیز. لاتمق.

ورقلامق { قد. آلتین ویا یالیز
یا براغیله یالیزلامق.

ورقچی { ص. آلتین ویا یالیز
یا براغیله یالیزلامش، یالیزلی.

ورقه { س. ع. ۱. برتک براق
۲. کاغد، مکتوب،

نامه، بوسله، تذکره: ورقه
عاجزانه مک جوابنه منتظریم. ۳.

بر غزته به درج اولمق اوزره
قارئلرندن بریشک کوندردیکی

تذکره: عیناً ورقه. || ورقه
صحیحه = سند ویا استدعا سائره به

مخصوص تمغالی کاغد که مقدا
بول یا بشدیرلمش عادی کاغد

برینه مستعمل ایدی.
ورقی { ص. ع. ۱. ورقه. ۲. یا براغه منسوب

ومتعلق ویا مشابه: ورق الشکل.
ورک { س. ع. ۱. تش. قالچه

ورلامق { فل. و:
ورلدامق { یاخود ویرلامق،

تکرار تکرار سویلوب طور.
مق: ایکی سامت ورلادی،

ورلادی.
ورلدامق { فل. کندی کندینه
سویلوب طور مق،

باش آغریسی ویره جک صورتمه
سویلمک: بودیلنجی به نه ویره سک

ینه ورلدامق سیزن کیفز.
ورلیدی { یا ورلیدی. س. باش

ورلیدی { آغریسی ویره جک صو.
رتمه سویلمه، معجزانه صیزلیدی:

بودیلنجیکده ورلیدی چکمز.
ورم { س. ع. ۱. ج: اورام.

ورم { ۱. ط. شیش، شیشمه.
۲. عو. آق جکرده و بعضاً

بدنک سائر جهتلرتمه عارض او.
لان معروف مرض مهلاک که

لسان قنده «سل» و «سل الرئه»
دینلیر: ورم علق: ورمه و غرا.

مق: غیرتلاق ورمی. = ص.
تر. سل الرئه مرض مهلاکته

مبتلا، مسلول: ورم اولدی:
ورم برقیزک حسینی.

ورود { س. ع. وارمه، کله،
وصول، یتیشمه، وارد

اوله: برمکتوب ورودایتدی:
پوسته تک وقتنده ورودی.

ورور { یا ویر ویر. س. باش
آغریسی ویره جک صو.

اکسه ده کی ایکی قالین سیکیرک
بهری.

ورید { س. ع. تش. کوچک
طامار، ایجه طامار.

وریدی { ص. ع. تش. وریدی.
طامار منسوب

وریتقه { س. ع. ج: ورققات.
۲. کوچک براق،

پاراقق.
وز { یا ویز. مه اوچان حشراتک

وز { قنادرلیله ایتدکاری سسی
تقلید و تصویر ایدر: آرلر وز

وز اوچشوردی. || وز کچمک
= چابوق کچوب قولاق آسمامق،

اهمیت ویرمه مک: سویلمه سه.
ده وز کچدی.

وزارت { س. ع. وزیرلک،
وزیر رتبه سی: فلان

ذاته وزارت ویرلیدی، رتبه
وزارت توجیه بیورلیدی.

وزارت عظمی = صدارت
عظمی.

وزان { س. فا. اسن، هیوب
ایدن: باد صبا وزان

اولدی. [مصدر کی قوللانونب
وزان ایتدی دیمک خطادر.]

وزر { س. ع. ۱. یوک، آغر.
۲. بار، صوج،

وزلدامق { یا ویزلدامق، فل. ۱.
اوچشان حشرات کی

ایجه بر سسله کورلیدی ایتک:
سیوری سیککیر وزلایوب،

وزلایوب طور یوردی. ۲. یا.
واش بر سسله لکن بلا فاصله

شکایت ایتک، صیزلانونب طور.
مق: آرتق سن ده وزلایوب

طورمه.
وزلدامق { یا ویزلدامق، فل.

وزلدامق { صیزلانونب، متصل
شکایت ایدوب طور مق: آرتق

چوق وزلداغه.
وزلیدی { یا وزلیدی. س. ۱.

وزلیدی { اوچشان حشراتک
ایتدکاری ایجه سس: آرلرک

وزلیدی. ۲. غیرمنقطع و معجز
شکایت، صیزلیدی: آرتق وزلیدی

الویرر: باقی بر وزلیدی چیقما
سون.

وزن { س. ع. ج: اوران.
۱. طارقی، طارتمه: وزن

ایتک = طارتمق. ۲. آغراق
تقات: بو طاشک وزنی نه در؟

۳. شعر و نظمک معین ثقیل
وخفیف هجالدن مرکب و بو

هجالهک صره سی بحرینه کوره
منتظم اوله: بو بیتک وزنی

وزنه چی { س. ترازوی وسائره
یاپان اوسته: وزنه.

وزنه دار { س. فا. بر دائرة
رسمیه تک صندیقنی

اداره به مأمور آدم، صندیق
امیق: مالیه، نظامیه وزنه داری.

وزنه دارلق { س. وزنه در مأمو
ریت و وظیفه سی،

صندیق امانتی: عدلیه وزنه دار
لغنه نصب اولندی.

وزیر { س. ع. ج: وزراء
«وزر» دن ص. ۱.

حکمدارک و کبلی اولوب امور
دولته باقان ذات صدراعظم:

بزرچهر نوشیروانک وزیر
ایدی. ۲. کرک بر نظرت

ووکات ویا ولایتده اولسون
وکرک معزول اولسون وزارت

رتبه سی حائر ذات: وزراء
عظام: وزراء دولت: شیخ

الوزراء = وزیرلک اک مسن
وقدملیسی.

وزیرانه { ص. ح. فا. وزیر
یا قیشیر صورت.

وزیرلک { س. وزیر رتبه و
صفی، وزارت.

وزیری { ص. ع. ۱. وزیر منسوب
ومتعلق ویا شایان اولان. ۲.

وساطتله خبر ویردم: سزک
وساطتکدرله اودانله معارفه پیدا

ایتمک ایسترم.
وساطت { س. ج. ع. فند:

وساطت { واسطه. یا: واسطه.
س. ج. ع. فند: وسیله.

وساخ { س. ع. ج: اوساخ.
کیر، پاس چرک، پیساک،

مردارلق.
وسط { س. ع. ج: اواسط.

وسط { اورت. ایکی جهندن
مساوی مسافده اولان محل

میان: وسط طریق: بولک
وسطی بولدی. ۲. آره، مرکز.

ایچ کوبک: وسط دار: اولینک
وسطنده. ۳. بل میان حصر:

بشتملی وسطه باغلادی. ۴.
ایکیسی اورتیسی اولان تش:

وسطی حال اورتله لاه.
وسطی { ص. ع. تش: وسطیه.

وسطی { ا. اورتده بولنان
آرده اولان، ایچ: آسیای

وسطی: آفریقای وسطی: وسطی
آمریقا. ۲. ایکیسی اورتیسی،

اورت حالد: خسته مزنه تک ای
نه تک کوتی وسطی برحالددر.

وسطی { ص. ع. تش: اوسط.
وسطی { یا: اوسط. «آسیای

وزنه چی { س. ترازوی وسائره
یاپان اوسته: وزنه.

وزنه دار { س. فا. بر دائرة
رسمیه تک صندیقنی

اداره به مأمور آدم، صندیق
امیق: مالیه، نظامیه وزنه داری.

وزنه دارلق { س. وزنه در مأمو
ریت و وظیفه سی،

صندیق امانتی: عدلیه وزنه دار
لغنه نصب اولندی.

وزیر { س. ع. ج: وزراء
«وزر» دن ص. ۱.

حکمدارک و کبلی اولوب امور
دولته باقان ذات صدراعظم:

بزرچهر نوشیروانک وزیر
ایدی. ۲. کرک بر نظرت

ووکات ویا ولایتده اولسون
وکرک معزول اولسون وزارت

رتبه سی حائر ذات: وزراء
عظام: وزراء دولت: شیخ

الوزراء = وزیرلک اک مسن
وقدملیسی.

وزیرانه { ص. ح. فا. وزیر
یا قیشیر صورت.

وزیرلک { س. وزیر رتبه و
صفی، وزارت.

وزیری { ص. ع. ۱. وزیر منسوب
ومتعلق ویا شایان اولان. ۲.

وساطتله خبر ویردم: سزک
وساطتکدرله اودانله معارفه پیدا

ایتمک ایسترم.
وساطت { س. ج. ع. فند:

وساطت { واسطه. یا: واسطه.
س. ج. ع. فند: وسیله.

وساخ { س. ع. ج: اوساخ.
کیر، پاس چرک، پیساک،

مردارلق.
وسط { س. ع. ج: اواسط.

وسط { اورت. ایکی جهندن
مساوی مسافده اولان محل

میان: وسط طریق: بولک
وسطی بولدی. ۲. آره، مرکز.

ایچ کوبک: وسط دار: اولینک
وسطنده. ۳. بل میان حصر:

بشتملی وسطه باغلادی. ۴.
ایکیسی اورتیسی اولان تش:

وسطی حال اورتله لاه.
وسطی { ص. ع. تش: وسطیه.

وسطی { ا. اورتده بولنان
آرده اولان، ایچ: آسیای

وسطی: آفریقای وسطی: وسطی
آمریقا. ۲. ایکیسی اورتیسی،

اورت حالد: خسته مزنه تک ای
نه تک کوتی وسطی برحالددر.

وسطی { ص. ع. تش: اوسط.
وسطی { یا: اوسط. «آسیای

وَعْدَه { س. ع. ۱. بر ایش
ایچون اوکدن تعین اولان

مدت، وقت معین : اولک وعده سی
کلدی؛ بوسندک وعده سی کچمش.
۲. بر ایشی تأخیر ایچون تعین
اولنان زمان، مهلت : ایکی آی
وعده ویردی. ۳. اجل. || وعده
ایله = مؤجلًا. ||

وَعْظ { س. ع. ۱. بند، نصیحه،
نصیحت، تشویق و تهیدله
ایلاکه سوق : اهالی به اجرای
وعظ و نصیحت ایتمک. ۲. واعظک
جامع شریفده امور دینی به
ونصایحه متعلق آیات قرآنیه
واحادیث نبویه دن مقتبس اوله رق
سویلدیکی سوزلر : وعظ دیکامکه
کیتدم : او ذاک وعظی پک
مؤثردر.

وَعِيد { س. ع. ۱. ایلاکه سوق
و تحریص و کتویلدکن
تغیر و تبعید ایچون عذابی ذکر
و تعریض تهید ایتمه : وعدو وعید
ایله قاندرمقی.

وَعَا { س. ع. ۱. کوردلی، پاتیر.
دی، عوفا : میدان حرب
و وفا.

وَعْرَه { ترکیب ع. ۱. و غیرها،
و غیره : ۲. و غیرهما، ۳.
و غیرهم. و سائر، و قس علیه.
الباقی، الی آخره.

وَفَاء { س. ع. ۱. سوزده
طورمه، تهیدی و یابورجی
ایضا وادا ایتمه، اودمه : عهده
وفا. ۲. محبتده صداقت و دوام
و ثبات : بی وفا = وفاسز. ۳.
یتیمه، کفایت، کافی وافی اوله :
خواج، مک عمری وفا ایتمدی. بیع
بالوفا = حق بر مالی آخرد حق

رد ایتمکده کیر و یرمک اوزره
صاته.

وَفَات { س. ع. ۱. ج. وفیات.
(طوغریسی : وفاة)
اولوم، فوت، موت، مرگ :
وفات ایتمک = اولمک : وفاتی کونی
دفن اولندی.

وَفَادَار { ص. ف. دوستلنده ثابت
و صادق اولان، دوستی
اونو تمیان : محب وفادارم.

وَفَادَارْلِق { س. و :

وَفَادَارِی { س. ف. دوستلنده
ثبات و دوام، وفا :
او آدمک وفادارلنی انگار اولنه
ماز : رسم وفاداری بومیدر ؟
وَفَاسِر { ص. دوستلنده و یا وعد
و تمهیدنده طور میانی :
ارنداشنک بوقدر وفاسز اولدیغنی
یتلزد.

وَفَاسِرْلِق { س. دوستلنده و وعد
و تمهیدنده طور مامه :
زوجه سنک وفاسزلنی بو دفعه
دگدی.

وَفَاشِعَار { ص. ف. وفادار، وفا
ایله مختلق.

وَفَاق { س. ع. ۱. او یغونانی،
همفکر و همراهی اوله :
ایکی دولت آرده سنده وفای بر
قراردر. ۲. باریش، صلح،
مسالمت : اعاده صلح و وفاق.

وَفْد { س. ع. ۱. ج. وفود. ۱.
ورود، وصول. ۲. ۳.

برلکده کلوب قونان جماعت. ۳.
برذات و یا جماعت طرفندن کوند
ربان هیئت و علی الخصوص قبول
اسلام ایچون نزد جناب نبوی به
ورود ایدن قبائل عرب و کیلیری،
هیئت مبموته. || فارسی قاهده.

سجیه وصف ترکیبده همدان
«نزد» لفظنه سجمیع اولنی ایچون
قوللانیلیور : نزد معالی وفد.

وَفَرْت { س. ع. بولقی، چوقلق،
کثرت : وفرت نعمت :
بو سنه کی یامغوردرک و فرنی.
|| وفرتله = پک چوق و بول
اوله رق، مبالغه ایله : وفرتله
سخاوتی واردر.

وَفَق { س. ع. ۱. او یغون
کله، او یغونلق. ۲.
دعا یازیلی اشکالی حاوی نسخه.
|| بر وفق = کوره، موافق او.
له رق : بر وفق دلخواه.

وُفُود { س. ع. ۱. گله، ورود،
وصول.

وُفُود { س. ع. ۱. ج. فد : وفد.

وُفُور { س. ع. بولقی، چوقلق،
کثرت، وفرت.

وَفِی { ص. ع. وفادار، دوستلنده
ثابت و صادق.

وَفِیق { ص. ع. « وفق » دن
ص. ع. ۱. او یغون، موافق،
همفکر.

وَفَاحَت { س. ع. کسیتاخلی،
خارشلق، اونا تمازلق.

وَقَار { س. ع. آغراق، حیثیتی
محافظه، تمکین، وقع :
کبر نه قدر مذموم ایسه وقار
او قدر لازمدر. || ساخنه وقار =
بالاندن و ناجمل وقار صانان،
متمم.

وَقَارِسِر { ص. تمکینسز، حیثیتی
محافظه ایدهمین.

وَقَارِسِرْلِق { س. وقار فقصدانی،
تمکینسزک.

وَقَارِی { ص. وقاری اولان، آخر،
تمکینلی، وقور.

وَقَائِع { س. ج. ع. فد : واقعه.
با : واقعه.

وَقَايَه { س. ع. ۱. قایر مه،
محافظه، حفظ و صیانت :
حیوانی صوئوقدن وقایه ایتمی.
۲. جایه، صاحب چیقمه. ۳. ط.
ظهوری ملحوظ اولان برمرضک
اوکنی آله : قینه قینه صیتمه دن
وقایه ایدر.

وَقْت { س. ع. ۱. ج. اوقات. ۱.
زمان، هنگام : شمعیکی
وقتده : وقت تقددر. ۲. ساعت،
کونک مختلف ساعتلری : کج وقت :
صبح، اقسام، اوکله، کجه وقت :
مجبسا وقت ناصل ؟ ۳. موسم :
اوراق وقت : آغاج دیکمه وقت.
۴. مناسب زمان : شمعی اولک
وقت دکلدر : تام وقتنده کلدی.
۵. خال زمان، مساعده، ال
دکه : شمعی و قتم بوقدر : قتم
اولورسه، وقت بولورسه
یا پارم. ۶. سعه حال، وسعت
معیشت : اونک وقتی ایدر : و قتلر
پک طاردر. ۷. زمان، دهر :
وقت هر شیئی باید بر. ۸. فرصت،
مهلت : وقت ویرمدی : دوشو.
تمکله وقت براقدی. ۹. دور،
عصر، زمان حاضر : علامه
وقت. ۱۰. معین زمان، وعده،
اجل : وقتی کلجه ویرم : وقت
وساعت. ۱۱. فرع فعل اضافی به
ملحق اولوب زمانه دلالت ایدر :
بر صیغه مرکبه تشکیل ایدر :
کور دیکمه وقت : کله جکی وقت.
|| او وقت = اوزمان، || بو وقت =
شمعی. || نه وقت = نه زمان،
چان. || هر وقت = هر زمان، دائماً.
|| وقتنده = ۱. مناسب زمانده.

۲. موستنده. || بر وقت = ۱.
کچمش و غیر معین بر زمانده :

بنده بر وقت اوله بر چفتک
آلمشیدم. ۲. کچمش زمانده،
وقتله، فوت اولمش بر زمانده :
آمریقایه زوکورت کی، وب
زمنین دونک بر وقت ایدی.
|| وقتله = ۱. زمانده : بوجیکی
وقتله دیکمه مشکدر. ۲. اسکی
زمانده، کچمش زمانده : وقتله
اوله بر تیشتمشیدم : وقتله
بزده فارسی ده چوق او قونور
دی. || وقت وقت = گاه گاه،
نوبت نوبت. || وقت و حال =
سعه حال، وسعت معیشت.
|| وقت حضر = صلح زمانی، حال
حضری. || وقت سفر = حرب
زمانی، سفر برلک حالی.
|| وقت زوالی، وقت غروب =
زوالدن و یا کونشک غروبیدن
بدأ اولندیغنه کوره حساب
اولنان وقت که برنجینه آلا.
فرانسه و ایکنجینه آلا تورقه
دخی دینلیر، زوالی ساعت،
غروب ساعت. || وقت حقیقی،
وقت نجومی، وقت وسطی =
هیئت و نجومه یا ظاهری کو.
رینشه کوره و یا ایکیسی اورتیه سی
اوله رق حساب اونان وقت.
|| هیچ بر وقت = اصلا ایدی.
|| وقتلر، وقت شریفلر خیر او.
لسون = صباح و ایشامک غیرنده
سویلیر تحیه تعبیر ایدر.

وَقْتِی { ص. مناسب وقت و زمانده
و یا موسم مخصوصنده او.
لان. || وقتلی و قنسر. با.
وقتسر.

وَقْسْ عَلِیْ هَذَا { ترکیب ع. با :

وَقْع { س. ع. ۱. محافظه حیثیت،
وقار، تمکین، آغراق.

وَقْعَه { س. ع. ۱. وقوع بولان
حال، کج ماجرا، حادثه،
وقوعات، ظهوره گلش حال.
۲. حرب، جنگ مسئله. [عربیده
بر کره دوشش دیمک اولوب،
پک بو معناله کلدیکندن، واقعه
و یا وقیعه دن غلط اولسه کرکدر.]
|| وقعه نویس = زماننده ظهور
ایدن وقایعی یازمغه مأمور رسمی
دولت مورخی.

وَقْف { س. ع. ۱. طوریش،
طورمه، حرکتدن قاه،
توقفت. ۲. هر کلام و بحثک
بر کون.

وَقْتِی { ح. ع. وقت و زمانجه،
زمانا. ۱. || وقتا من الاو.
قات = زمانک برنده، کونلرده
بر کون.

وَقْتِی { ظن. فا. او وقتکه، نه
زمانکه، اولدیغنی وقت،
چان. (نجمانه بر تعبیر اولوب،
شیوه لسانزه او یغیدندن،
شایان اعتبار دکلدر.)

وَقْتِی { ص. ۱. وقت مناسبنده
اولیان، ناهنگام : وقتسر
تیشتمشیدم. ۲. موستنده اولیان، مو.
سندن اول و یا صکره حاصل
اولان، ناموسم : وقتسر میوه.
== ظن. ۱. کج، کج وقتده : سز
وقتسر کادیکز : شمعی وقتسر در
کیدله سز. ۲. موستک خارجنده،
ناموسم اوله رق : وقتلی و قنسر =
مناسب و نامناسب زمانده، هر
وقت : او بزه وقتلی و قنسر کلیر.

وَقْتِی { ص. مناسب وقت و زمانده
و یا موسم مخصوصنده او.
لان. || وقتلی و قنسر. با.
وقتسر.

وَقْسْ عَلِیْ هَذَا { ترکیب ع. با :

وَقْع { س. ع. ۱. محافظه حیثیت،
وقار، تمکین، آغراق.

وَقْعَه { س. ع. ۱. وقوع بولان
حال، کج ماجرا، حادثه،
وقوعات، ظهوره گلش حال.
۲. حرب، جنگ مسئله. [عربیده
بر کره دوشش دیمک اولوب،
پک بو معناله کلدیکندن، واقعه
و یا وقیعه دن غلط اولسه کرکدر.]
|| وقعه نویس = زماننده ظهور
ایدن وقایعی یازمغه مأمور رسمی
دولت مورخی.

و یا ایت کریمه نك پیتدیکی برده
اشای قرائتده لزومی مقدار
طوروب کسم، طوراق: او.
قورکن وقف بر لرینی بلای ایتدی.
ملی؛ علامت وقف = طوراق
اشارتی. ۳. عربیده طوراق
محلده کله نك اعرابیز و آخری
ساکن اوقونمسی: ناء تأیث
حالت وقفده (ه) اوقونور. ۴.
بر مال و مالکی صائلماق شرطیه
بر فعل خیره تخصیص و تبرع
ایتمه: او آدم اوینی، املاک،
مالک بر قسمتی وقف ایتدی.
۵. تمامیه و بوس بشون حصر
و تخصیص ایتمه: وجودی خد.
متکزه وقف ایتدم.

وقف { س. ع. ج. اوقاف.
صاحبی طرفندن شرع
شریف معرفتیه بر فعل خیره
و خیرات و حسنه تخصیص او.
لشمش ملک و مال: وقتی حسن اداره
ایتمک: وقفه طوقونلماشدز؛
بو جامع شریفک اوقافی چوقدر.
= ص. تر. خیراته وقف ایدلمش،
صائلماق شرطیه بر فعل خیره
تخصیص و ترک اولشمش. موقوف.
وقف اراضی: وقف دکان؛ بو
او وقفدر. = ج. ۱. املاک
و اراضی موقوفه: مدرسه لک
اوقافی واردر؛ اوقاف هایون =
سلاطین عظامک ترک و تخصیص
بیوردقلری املاک و اراضی
موقوفه؛ اوقاف هایون نظارتی.
۲. اوقاف هایونی اداره و متو.
لیلرینک تحت اداره سنده بولنان
اوقاف خصوصیه نظارت ایدن
دائرة که وکلاء دولندن بر ذمه

محولدر: بوایش ارقافه حائدر؛
اوقافده بوایشم واردر.
وقفنامه { س. ق. بر ذاتک وقف
ابتدیکی اموالک صورت
صرف و اداره سنی مبین و امضا.
سیله ممضا و جانب شرعدن مصدق
اوله رق بر اقدینی ورقه و یارساله،
وقفیه.

وقفه { س. ع. طوراق.
طوراقیری. ۲. مناسک
حجدن بری که حجاجک توقف
ایتمسیره اجرا اولنور.

وقفی { ص. ع. ث. وقفیه.
منسوب و متعلق و یا عائد
اولان، موقوف: اراضی، وقفیه.

وقفیه { س. ع. بر وقفک شرا.
نظنی و صورت اداره سنی
مبین اوله رق و اوقف طرفندن
براغلمش ورقه مصدقه، وقفنامه.

وقواق { س. ع. کویامیه لری
انسان شکنده اولان
و خطاستویه قریب اقالیم بعیده ده
یتیشن موهوم بر آغاج که بعض
اسکی عرب سیاحتی طرفندن
روایت اولمشدر: شجر وقواق
نارجل دینن هندستان جوزی
و یا اتمک آغاجی کبی بر شیدن
غلط اولسه کرکدر.

وقواق { ودها طوغریبی: واق
واق. مه. اوردکک باغر.
مه سنی تقلید و تصویر ایدوب،
اصلا آجیمسزین و اهمیت ویر.
مکسزین «واه واه واه» دیه
بالاندن کوستریلن تأسفدن ده
کنایه اولور.

وقود { س. ع. یانه جی شیلر،
آتش یا قغنه یارایان او.
دون کومور کبی شیلر، محروقات،

فر. Combustible. ذ.
{ س. ع. یانه طوتشمه،
وقود یانوب آتش اوله.
{ ص. ع. «وقار» دن
وقور { س. ع. آغر، وقاری،
تمکینلی: پک وقور بر آدمدر.
{ ص. ح. ق. آغراق
وقورانه { و تمکینه: وقورانه
حرکت؛ وقورانه باقدی.

وقوع { س. ع. ۱. دوشمه،
سقوط. ۲. تصادف
ایتمه، اصابت ایتمه، ناگاه کلوب
چاته: بکا وقوع بولدی = واقع
اولدی: بونک وقوعی واردر.

۳. کچمه، حادث اوله، حدوث،
ظهور، حصول: چارشیده بر
عربیده وقوع بولمش؛ آره لرنده
بر معارضه وقوع بولمش؛ ایلمک
محاربه نك وقوعی فلان کون
اولدی. || وقوع حال = بر حادته.

بن وقوع حالی بیلدیردم. || کثیر
الوقوع = چوق و صیق واقع
و حادث اولان. || نادر الوقوع =
سکرک تصادف اولنان. || عذیم
الوقوع = هیچ واقع اولمیان،
وقوعی اولمیان.

وقوعات { س. ج. ع. ۱.
وقع و حادث اولان
حالیکن ماجرال: ترانسوال وقو.
عاتی غزته لر یازیورلر. ۲. غوغا
و عربیده ضرب و قتل و جرح کبی
حالی: وقوعات ضبطیه، برکوبه
وقوعانه میدان بر اقدی. —

لسانمزده هر ایکی معنا ایله مفرد
کبی ده قوللانیلیر: هندده بر
قولرا وقوعات اولمش.
{ س. ع. ۱. طورمه،
وقوف { طوریش، حرکتدن

قاله، توقف. ۲. بر حالده بولمه،
ترقی و یا تدنی ایتیمک بر حالده
قاله: خسته لغی وقوف حالنده.
در. (بوایی معنا ایله لسانمزده
«توقف» ده مستعملدر. ۳.
واقف و مطلع اوله، آکلامه،
خبردار اوله، اطلاع: بوایشه
وقوفم یوقدر: کسب وقوف
ایتمک. || اهل وقوف، ارباب
وقوف = برایش حقنده مکمل
معلوماتی اولانلر.

{ ص. معلوماتیز،
وقوفسیر { بخبر: پک وقوفسیر
آدمدر.

{ س. ع. ج. وقایع.
وقیعه { وانه، وقعه.
{ س. ع. در تیز در همک،
وقیه { وزن، اونه.

{ س. ع. ۱. باشقه.
وکالت { سنک ایشنی کورمه
مأمور اوله، وکیلک ۲. هقه.
بر کیمسه ایشنی بشقه سنه تفویض و
اواشده ارنی کندی یرینه افا، ایتمه:
وکالتی مقاولات محرری طرفندن
مصدق. ۳. برینک یرینه قائم
اوله، قائم مقامی: مأذون بولنان
مأموره معاونی وکالت ایدیور؛
ریاست وکالتی. ۴. وکالتی، نظا.

رت؛ باش وکالت = باش وکیلک،
رئیس وکلانک صفت و وظیفه.
سی. ۵. صدارت عظمی، صدر
اعظماتی: ذات سامی جناب وکا.
لتنپناهی. || وکالت دوریه =
باشقه سنه دور یعنی بر دیگرینی
توکیل ایتمک مأذون اولان
وکیلک وکیلکی. || دعوی وکا.
لنی = حضور محکمه ده بالوکاله
دعوی ایدن آدمک صفت

وکالت { س. ع. ج. فد:
وکلاء { وکیل. یا: وکیل.
{ س. ع. وکلاء دولندن
وکالاتی { اولتی صفت وحالی.

{ س. ع. ج. وکلاء.
وکیل { «وکاله» دن ص. ۱.
باشقه سنک ایشنی کورمه مأمور
آدم: محکمه یه بالذات کلیوب
بر وکیل کوندردی؛ کندیسی
کوبده اوتور بورسه ده شهرده
ایشلرینی کورور بروکیلی واردر.

۲. برینک نامنه سوز سویلین
وکیلک { وکیلک = رئیس وکلاء
صفتی، باش وکالت. || دعوی

وکیلک { وکیلک = بر قید و شرطه مقید
و مشروط اولمیان وکیلک.
وکالتپناهی { س. ق. پادشاهک
وکیل مطلق اولان
صدر اعظم.

{ ص. ق. پادشاهک
وکالتپناهی { وکیل مطلق او.
لان صدر اعظمه و یامقام صدرت
عظمایه منسوب و متعلق و عائد
اولان: با امر وکالتپناهی؛
حضور عالی وکالتپناهی لرنه.

{ س. ق. برینک وکیل
وکالتنامه { تعیین اولندیغنه
دائر موکلی طرفندن ویریلن
سند: مقاولات محرری طر.
فندن مصدق وکالتنامه سنی
ابراز ایتدی.

{ س. ق. برینک وکیل
وکالتنامه { تعیین اولندیغنه
دائر موکلی طرفندن ویریلن
سند: مقاولات محرری طر.
فندن مصدق وکالتنامه سنی
ابراز ایتدی.

{ س. ع. ج. ۱. وکالت
وکالت { طریقیله، وکیل اوله رق،
باشقه سنک نامنه: فلاندن
وکالت دهوی ایدیور؛ کندی
طرفندن اصالة و فلان طرفندن
وکالت تبریک ایتدم. ۲. برینک
یرینه قائم مقام اوله رق: وکالت
متصرفاتی ایدیور.

{ س. ع. ج. ۱. وکالت
وکالت { طریقیله، وکیل اوله رق،
باشقه سنک نامنه: فلاندن
وکالت دهوی ایدیور؛ کندی
طرفندن اصالة و فلان طرفندن
وکالت تبریک ایتدم. ۲. برینک
یرینه قائم مقام اوله رق: وکالت
متصرفاتی ایدیور.

{ س. ع. ج. ۱. وکالت
وکالت { طریقیله، وکیل اوله رق،
باشقه سنک نامنه: فلاندن
وکالت دهوی ایدیور؛ کندی
طرفندن اصالة و فلان طرفندن
وکالت تبریک ایتدم. ۲. برینک
یرینه قائم مقام اوله رق: وکالت
متصرفاتی ایدیور.

{ س. ع. ج. ۱. وکالت
وکالت { طریقیله، وکیل اوله رق،
باشقه سنک نامنه: فلاندن
وکالت دهوی ایدیور؛ کندی
طرفندن اصالة و فلان طرفندن
وکالت تبریک ایتدم. ۲. برینک
یرینه قائم مقام اوله رق: وکالت
متصرفاتی ایدیور.

{ س. ع. ج. ۱. وکالت
وکالت { طریقیله، وکیل اوله رق،
باشقه سنک نامنه: فلاندن
وکالت دهوی ایدیور؛ کندی
طرفندن اصالة و فلان طرفندن
وکالت تبریک ایتدم. ۲. برینک
یرینه قائم مقام اوله رق: وکالت
متصرفاتی ایدیور.

{ س. ع. ج. ۱. وکالت
وکالت { طریقیله، وکیل اوله رق،
باشقه سنک نامنه: فلاندن
وکالت دهوی ایدیور؛ کندی
طرفندن اصالة و فلان طرفندن
وکالت تبریک ایتدم. ۲. برینک
یرینه قائم مقام اوله رق: وکالت
متصرفاتی ایدیور.

{ س. ع. ج. ۱. وکالت
وکالت { طریقیله، وکیل اوله رق،
باشقه سنک نامنه: فلاندن
وکالت دهوی ایدیور؛ کندی
طرفندن اصالة و فلان طرفندن
وکالت تبریک ایتدم. ۲. برینک
یرینه قائم مقام اوله رق: وکالت
متصرفاتی ایدیور.

و یا حرکت ایدن: سزی تبریکه
بدرمدن وکیل؛ کاین گوگی
وکیلری. ۳. اصل مأموری
حاضر اولمیان بر مأموریتی مو.
قتا اداره ایدن آدم، قائم مقام:
ناظر وکیل؛ رئیس وکیل. ۴.
بر مأمورک اینکچیی، معاونی
و یا کوچکی و بر رتبه دون بولنانی:
یوز باشی وکیل؛ شهبندر وکیل؛
فونسالوس وکیل. ۵. وکلاء
دولندن اولان ذات، ناظر. (بو معنا
ایله لسانمزده اکثر بای جمعی مفرد
کبی ده قوللانیلیر. || باش وکیل =
رئیس وکلاء، رئیس نظار. || و.
کیل خرج (وکیلخرج) = بر قو.
نافده مصرف کورمه مأمور
معتبر مستخدم، کتخدا. || دعوی
وکیل محاکمه اصحاب مصالحه
اجرت مقابلنده وکالت ایتمکی
وظیفه ایدین حقوق شناس
آدم، آووقات. || وکیل مسخر =
محکمه به احضار اولنه میان مدعی
علیه محکمه طرفندن تعیین اولنان
وکیل. || وکیل مطلق = هقه.
وکالتی بر قید و شرطه مقید و
مشروط اولمیان وکیل؛ وکیل
مقید = وکالتی بر قید ایله مقید
اولان. = ج. حکمداره
وکالت ایدن ناظرلر، نظار،
وزراء: هیئت وکلاء: مجلس خاص
وکلاء. (بو معنا ایله لسانمزده
مفرد کبی ده قوللانیلیر. || وکلاء
آرا به سی.

{ س. وکیل صفت و
وکیلک { وظیفه سی، وکالت.
|| باش وکیلک = رئیس وکلاء
صفتی، باش وکالت. || دعوی

وکیلکی = وکالت دعوی، آوو قاتلق.

ولاء { سذ. عر. افندیك آزاد ایتدیك كوله و جاریه ایله اولان مناسبتی و اولنرك اوزرینه اولان حق. ذ. }

ولاء { سذ. عر. (ه ولی دن مص. ثانی مفاعله) یا قینلق، احبابلق، دوستلق، موالات. ذ. }

ولات { و طوغریسی : ولایه. سذ. ج. عر. فد : والی (لامك تشدیدله غلطدر.) }

ولاد { سذ. عر. ط. طوغورمه، وضع حل. }

ولادت { سذ. عر. (واوك قحیله غلطدر.) طوغمه، طوغش، دنیایه كله : تاریخ ولادت معلوم دكلدر : يوم ولادت = بر ذاتك طوغدینی كونه مصادف اولان كون، مولد. || ولادت مایون = ذات حضرت پادشا.

هینك دنیایه كلدیكی روز فیروزه مصادف يوم مخصوص رسمی.

ولادقه { یا ولادیق. سذ. با : لادقه. }

ولایت { سذ. عر. (بونده ولف كسری جائز و مساوی ایسهده، لسانغزده مفتوحی بو معنایه و مكسوری معناه آتییه حصر اولغشدر. ولیك، اولیاء اللهین اولان ذاتك حال و صفی : لقمانك نبوت و ولایتی مختلف فیهدر : مرتبه ولایتیه واصل اولان ذوات. || شاه ولایت = حضرت علی المرتضی (رضه). ولایت { سذ. عر. ج. : ولایات. (واوك حرکه شیخون

اولاد. }

ولائسه { یا وائسه. سذ. (روم ابلی لسانغزده مشترك اولوب اصلی اولانجه اولسه كركدر.) روم ایانده یا بیلان قالین برنوع فائله كه اینجه لری اورتی و یتاق چارشقی و قبالری آت اورتیسی كبی قوللانیلیر. }

ولو { حر. عر. (واو عاطفه ایله حرف شرطندن مركبدر.) اولسهده، حق، بیله : بن اویمکی آلوب یمدم ولو یمش اولسهده نه اولور : ولو مجبوریت تحتنده اولسون بواشی باعام. || ولو سلم = تسلم و قبول اولسهده، ایله اولدیغی حالده بیله. }

ولوح { سذ. عر. کیرمه، صوقله، دخول، خروج مقابلی. }

ولوع { سذ. عر. حرص و ابتلا، دوشگونلك. ذ. }

ولوله { سذ. عر. شمائ، كوردلی، پاتردی : برولوله قویدی. || ولوله انداز = كوردلی پاتردی ایدن. }

وله { سذ. عر. شاشیقینلق، شاشه قالسه، حیرت : صنعت و مد. نیتك او آثارینی كورنجه آدمه وله كلیر. }

وله { ترکیب عر. بودخی اونكدر معناسیله برشاعرك غزلاری و یا قطعه لری آرمه سنده «ایضا» كبی و بعضاً اونكه برابر یازیلیر : وله ایضا. }

ولهان { سذ. عر. (ه وله دن صش.) شاشه قالمش، حیره دوچار، متحیر. }

ولی { سذ. عر. بربری آرقه سندن كله و یا ظهور و وقوع بوله، تعاقب، توالی : دوكونلر بربری ولی ایتدی. (عریبسه عاذنا یا قینلق دیمكدر.) }

ولی { سذ. عر. ذ. ولیه. ج. : اولیاء. (ه ولی دن صش. }

اصلی یاء مشدهده ایله اولوب ترکیبات عربیسهده ایله قوللا نیلیر. } ۱. صاحب : ولی الامر = امر صاحبی، آمر؛ ولی نعمت = نعمت صاحبی، منعم. ۲. برچوجق و یا قادینك كرك ابونندن و یاقین اقرباسندن و كرك و صیسی اولسون ایشلرینه قاریشان و حا لندن مسئول اولان آدم : مكتهب كیتین شا كرد معذرتی مبین ولیسی طرفندن بر علم و خبر كوتور. مكه مجبوردر. ۳. حق تعالییه واصل و قربیت الهیهیه نائل اولان ذات، عزیز : لقمان حقنده كیمی نبی و کیمی ولی دیمشدر؛ ولی الله : اولیاء الله. || اولیاء امور = ایش باشنده بولنان ذوات. }

ولی { سذ. عر. بالیق قایق لرشك آغ طولامه لری، وولی : ولی چویرمك. }

ولی الله { سذ. عر. ج. : اولیاء الله. جناب حقه قربیت قزائمش اولان ذات : اولیاء اللهین بر ذات. }

ولید { سذ. عر. چوجق، او. غلان. ذ. }

ولیق { سذ. عر. و قتيله دیکز خرسز رینه مخصوص بولغش اولان بیوك یلكنلی برنوع قایق. }

ولیک { حر. فا. و. : ولیکن { حر. فا. لیکن، اما، فقط. عر. }

ولیمه { سذ. عر. ۱. دوكون ضیا. فتی. ۲. اولغمه رسمی، دوكون : ولیمه جمعی. }

ولیه { سذ. عر. ج. : ولیات. او. لیاء اللهین معدود قادین. }

وندیک { سذ. م. ابتالیانك ساحل شرقیسی شمالنده واقع مشهور بندر و وقتيله اوراده مؤسس و بیوك برقوۃ بحرییه مالک حکومت. = سذ. بو حکومته مخصوص آلتین سسكه كه وقتيله بک متداول ایدی. || وندیک کورفزی = آدریاتیق دیکزی. }

وندیگی { سذ. ص. وندیک شهری اها لیسندن و یا حکومتی تبعه سندن اولان : وندیکلر بر چوق سواحل و جزایره مالک ایدیلر. }

ونوس { یا وونوس. سذ. استقو. مری یاوربسی. }

وورمق { یا : اورمق. }

وولطه { سذ. با : اولطه. }

وه { حر. فا. با : واه. }

ولهاب { سذ. عر. (ه وهب دن سم.) مبالغه ایله هبه واحسان ایدن، زیاده باغشلا ییچی. (صفات اللهیندر :) عبد الوهاب = صاحب احسان اولان الهك قوی. }

وهابی { سذ. عر. ذ. وهابییه. ج. : وهابیون. عبد الوهاب اسمنده بری طرفندن نجد جهتلرنده ایجاد و نشر اولسان مذهب مخصوصه تابع آدم و بو

مذهب منسوب و متعلق : وهابیلرک اعتقادی : عقائد وهابییه. { سذ. عر. (ه وهج دن سم.) زیاده یا توب پک بارلایان : سراج وهاج. }

وهام { سذ. عر. (ه وهم دن سم.) وهمه زیاده تابع، پک قورندیلی. }

وهاملق { سذ. وهمه تابع اوله، قورندی. }

وهب { سذ. عر. وركی، باغشلا. مه، عطیه، احسان، هبه. }

وهبی { سذ. عر. ذ. وهییه. الهك هبه واحسانی نتیجه. سی اولان، الله ویرکیسی، خدا داد : اونك تربیه سی کسی دکل وهبیدر. }

وهله { سذ. عر. دقیقه، آن، لحظه : وهله اولاده = ایلك ابتدا، بردن بره. }

وهله { ح. عر. بردن بره، ابتدا : بونی ایشیدنجه وهله باشقه شی ظن ایتدم. }

وههم { سذ. عر. ج. : اوهام. ۱. اساسسز و باطل فکر، یا کلش ذهاب. ۲. شهیه، قورندی، تردد. ۳. ناجمل قورقه. }

وهمناك { سذ. فا. وهمه تابع، وهمی غالب، قورندیلی، متوهم. }

وهمی { سذ. عر. ذ. وهمییه. حقیقته موجود اولدیغی حالده فرض و تصور اولنان، مفروض، موهوم : خط و همی. }

وهمیات { سذ. ج. عر. حقیقته موجود و لمقسرین تصور اولنان شیئر، موهومات. }

وهمیات { سذ. ج. عر. حقیقته موجود و لمقسرین تصور اولنان شیئر، موهومات. }

وهمیات { سذ. ج. عر. حقیقته موجود و لمقسرین تصور اولنان شیئر، موهومات. }

وهمیات { سذ. ج. عر. حقیقته موجود و لمقسرین تصور اولنان شیئر، موهومات. }

وهمیات { سذ. ج. عر. حقیقته موجود و لمقسرین تصور اولنان شیئر، موهومات. }

وهمیات { سذ. ج. عر. حقیقته موجود و لمقسرین تصور اولنان شیئر، موهومات. }

وهمیات { سذ. ج. عر. حقیقته موجود و لمقسرین تصور اولنان شیئر، موهومات. }

وهمیات { سذ. ج. عر. حقیقته موجود و لمقسرین تصور اولنان شیئر، موهومات. }

وَهْنُ { سَنَد. عَرَبِي. ضَعْف، كَوْنُ }
شكاك، قوت، ترك.

وَي { حَد. وَار طافه ايله «ای»
حرف ندا سندن مرکب
اولوب، ایکسنگ معنارینی
محافظه ایتدیکی حالد باشلیجه
شعرده مستعملدر.

وَيحِق { وويحقلامق. با: منجیق،
منجیقلامق. }

وَيِدَه { س. [بنا. Vile. ۱۱] بورغولی
چيوی؛ ویده آناختاری =
ویده چویره جک اوجی یا صیحه
و کسکین آلت. ۲. بر دلیکک
ایچده کی بورغو، قولاغوز:
بوتک ویده سی بوزوق.

وَيِدَه لَامَق { فَت. ویده ايله مَخْلَا.
مَق. }

وَيِدَه لِي { ص. ویده ايله ایلشد.

وَيِرَان { ص. فا. ۱. یقیق،
خراب، غیر معنور:
ویران برخانه، برکوی. ۲. مج.
محزون، مکدر، تسلیسز: کولکی
ویران ایتدی.

وَيِرَانَلِق { س. خراب و ایصنر
محل. }

وَيِرَانَه { س. فا. ۱. ییقلش بنا
آثاری، خرابه: اوراده
بر طاقم ویرانه لر وارد. ۲.
یقلغه یوز طوتمش بنا، اسکی
خانه: بر ویرانه ده او نوربور.

وَيِرَانَه لِك { س. خرابه لری چوق
محل، خرابه زار:

وَيِرَانَه لِكِرْدَه { فَت. [زبانزدی: ویرمک]
آثار عتیقه آریاور.

وَيِرْدِرِمَك { فَت. [زبانزدی:
وردیرمک] ۱.

بالواسطه ویرمک، اعطا و تسلیم
ایتدیرمک: وکیلچر جی چاغروب
پاره نی ویردیردی. ۲. ویرمک

برافق، ویرمه سینه مساعده
ایتمک: چوق مدالیسی ویرمکه
راضی اولدی اما بابایی ویردیر.
مدی. ۳. صاندیرمق، صاعمه سینه
مساعده ایتمک: اومالی برلیرایه
ویرمکجکی آما اورتاغی ویر.
ویرمدی.

ویرگولی { یا ویرگی. س. [زبانزدی:
ورگی] ۱. ویریش،

عطیه، داد، دهش، احسان:
ویرکیسی چوقدر. ۲. خزینة
دولته ویریلن جزیه، رسم،
تکلیف: ویرکی بقایسی؛ دولته
ویرکی ویربور. ۳. الله ویرکیسی =
داد حق. ۴. ویرکی امامتی = تحریر
املاک و املاکدن آنسان رسم
امورینه باقان دائرة دولت:
ویرکی امینی = وقیله بوداژنه ک
باشی.

ویرگولی { یا ویرگیلی. ص. عطیه
و احسانی بول،

محسن: ویرکیلی آدمدر.

ویرگی { ویرکیلی. با: ویرگی،
ویرگولی. }

ویرمک { فج. [زبانزدی: ویرمک]
۱. اعطا و تسلیم اولنق:

اونک پاره سی ده ویرلدی. ۲.
صاتلق: بومال برلیرایه ویرلیر.
می؟ ۳. عطف و اسناد اولنق،
تسلیب و توجیه اولنق: بویله
ماهرانه برایش اوآدمه، اونک
قیافته ویرلز.

ویرمک { فَت. [زبانزدی: ویرمک]
۱. اعطا ایتمک: پاکتی

بکا ویرک؛ پاره نی کیمه ویردیکز؟
۲. هبه و احسان ایتمک، با.
غشلامق: فقرايه ویرر؛ او کیمسه یه
بر شی ویرمز. ۳. اوده مک،

تأدیه ایتمک: آلدیگنر اشیانک
پاره سنی ویردیکز می؟ بورجی
ویرمک ایستیمور. ۴. اقراض
ایتمک: بکا اون لیرا ویرکز ایکی
آی صکره ویرم. ۵. تسلیم
ایتمک: عاقبت دشمن قلعه نی ویردی.
۶. توجیه و تسلیب، عطف و
اسناد ایتمک: بویله بر حرکتی
سزه ویرم. ۷. چیقارمق،
نشر ایتمک: ایصالخه فنا برقوقو
ویربور. ۸. حاصل ایتمک،
حصوله کتیرمک، مقرر اولق،
ایرادی اولق: بو تارله سنده
نه ویربور؟ بانه یه یاتیریلان آخه
نه قدر فائز ویرر؟ بو آغاج
آرتق ویرمیور. ۹. حمل،
تأویل، تفسیر ایتمک: بوسوزخی
نه یه ویربورسکز؟ بکا اولان طار.
غینلغه ویربورم. ۱۰. افعال معاونه.
دن اوله رق بر (ی) الحاق
اولنان اصل فعلدن صکره
سرعت و اکال بیان ایدر:
آلیویرمک، کیدویرمک، یا.
زیویرمک، که همان آلوب کچمک
وساژنه دیمکدر. ۱۱. آتش ویر.
مک = القای حریق ایتمک، یاقق:
اورمانه آتش ویردی. ۱۲. آتسه
ویرمک = یاقق، احراق ایتمک.
۱۳. آد ویرمک = ۱. تسیمه ایتمک.
۲. آدینی خبر ویرمک. ۱۴. آره
ویرمک = فاصله ویرمک، کیمک؛
آره ویرمکسزین = بلا فاصله. ۱۵.
آرقه ویرمک = طیانق. ۱۶. آرقه
آرقه یه ویرمک = بربره طیانق،
تعاون و مظاهرت ایتمک. ۱۷. ال
ویرمک. ۱۸. ال ویرمک. ۱۹. ال
ویرمک = الی اوزادوب مصافحه

ایتمک. ۲۰. ال ویرمک = خبر
ویروب تسلیم ایتمک، سرنی
میدانه چیقاروب متضرر و یا
محبوب ایتمک: سزه سویلیسیم
اما بنی ال ویرمیک. ۲۱. الله
ویرسین = ۱. جناب حق ویر.
سین. ۲. حصولی ارزو اولنور.
۳. امان ویرمک = ۱. عفو ایتمک.
۲. مهلت ویرمک، مساعده
ایتمک. ۴. اودونج ویرمک = اقراض
ایتمک. ۵. اوسته ویرمک = ۱. مبادله
اولنان برشی ایچون فضله برشی.
ویرمک: آرایه لری ترامیه ایتمک
ایچون اوسته بر قوشوم ویردم.
۲. فائده بکار ایکن متضرر او.
لق: پاره می آلدقدن باشقه غائب
ایتدیکم شمسینه ده اوسته ویرمش
اولدق. ۳. باش ویرمک = ۱. عمرخی
فدا ایتمک، باش قومق. ۲. اوج
کوسترمک، ظهور ایتمک. ۳.
باشاقلانق، باش باغلامق. ۴.
باش باشه ویرمک = مشاوره
ایتمک. ۵. برکت ویرسین = الله
بولق ویرسین: برکت ویرسین که =
اینی که، الله شکر اولسون که.
۶. بل ویرمک = اکلک، اوکه
طوغری قنورلاشمق، بلی
چیقمق: بو دیوار بل ویرمش.
۷. بوی ویرمک = اوزامق. ۸.
بوین ویرمک = اطاعت، سرفرو
ایتمک. ۹. پای ویرمک، پایخی
ویرمک = پایلامق، چیقشمق،
سوکمک: آناسنه باباسنه پای
ویرمش = آرسلان آغزی دخی
دینان بر جنس چچک. ۱۰. پی
ویرمک = صاتین آلدیقنی تأمین
ایچون برشیتمک قیتمدن بر مقدا.

دینی اعطا ايله بنه صانانده
براقق. ۱۱. تأمینات ویرمک =
صاغلانلاشدیرمق ایچون بر
قارشینی کوسترمک. ۱۲. جان
ویرمک = ۱. اولمک، تسلیم روح
ایتمک. ۲. بک زباده آرزو ایتمک.
۳. جانی ویرمک = فدای جان
ایتمک. ۴. حق ویرمک = حقلی
بولق. ۵. خبر ویرمک = خبردار
ایتمک، بیلدیرمک، معلومات
ویرمک. ۶. دنک ویرمک = بلی
ایتمک. ۷. زحمت ویرمک = یورمق.
۸. سس ویرمک = ۱. چاغرمق،
سسلتمک. ۲. جواب ویرمک.
۳. سلام ویرمک = آشنالق ایتمک.
۴. سند ویرمک = تکفل و تعهد
ایتمک. ۵. سوز ویرمک = وعد
و تعهد ایتمک. ۶. فلان شی سوخی
ویرمک = اوکا بکرتتمک، اونک
کی طانق: حریف کند.
بنه تجار سوسی ویردی. ۷. شان
ویرمک = شهرت قزانق. ۸.
قالچامق ویرمک = ۱. فرار ایتمک.
۲. وظیفه باشنه کیمته مک. ۳.
قولاق ویرمک = دیکله مک. ۴.
معنا ویرمک = ۱. ترجمه ایتمک،
کله بکله باشقه برلسانه چویره.
۲. رک او قومق. ۳. تأویل ایتمک،
باشقه بر مقصده حمل ایتمک: نیم
سوزمه، بورایه کلشیمه معنا
ویرمش.

ویر { ص. ح. [زبانزدی:
ویره] ۱. ویره و [برکوشه دن بر
کوشه یه کیش ویا بولکش:
ویره برز: ویره قاتلامق، کیمک.
۲. [زبانزدی: ویره] ۳. تسلیم، بر قلعه و موقعک

تسلیمی: قلعه نی ویره ايله آلدیلر؛
ویره باراغی.
۱. [بنا] ۱۱. بردوزی،
ویره { کیمکسزین، آره سز، بلا
فاصله: ویره سویلیور؛ ویره
چویروردی. ۲. مج. ماچونه
وساژنه ماکینه سینگ چویرلسی
قوماددسی.

ویره جک { س. [زبانزدی: وه.
ره جک] بورج، دین،
آله جق مقابلی: آره مزده آله.
جق ویره جک قالدی.

ویره سی { س. [زبانزدی: وه.
ره سی] بدلی ایلریده
تأدیه اولنق اوزره اولنان
آلیش ویریش، بشین مقابلی:
ویره سیه آلمق، صاتمق: ویره
طویلامق، ویره سی آرقه سینه
کزمک = ویره سی آلیش ویر.
یشدن اولان مطلوبانی ایستمک.

ویریش { س. [زبانزدی: وه.
ریش] ۱. ویرمه،
اعطا. ۲. باغشلامه، ویرکی،
بخش، عطیه، احسان. ۳. صا.
قیش، فروخت. ۴. پایلامه،
چیقشیمه، تعزیر. ۵. آلیش ویریش =
۱. اخذ و اعطا، معامله. ۲. مج.
مناسبت.

ویریشدیرمک { فَت. [زبانزدی:
ویریشدیرمک] وه ریشدیرمک.
مک] چیقشیمق، سوکمک.

ویریم { س. [زبانزدی: ویریم]
محصول، نمره: بو آغاجک،
بوتارله ک ویریمی چوقدر.

ویریمی { ص. [زبانزدی: ویریمی]
محصولدار، مقرر: ویریمی
آغاج، باغ.

ویژ { ویزدی، ویزلامق. با :
ویژ { وز و سائر.

ویغله { س. [یتا.] دالیا نلرده
ترصد موقی، چناقلق.

ویق { مه. بوغیلان آدم و یا
حیوانک چیقاردی سسی
تقلید و تصویر ایدر : ویق ویق
ایتمک. || ویق دیمه مک = هیچ
سسنی چیقارماق. || ویق
دیدر مه مک = میدان و برمه مک.

ویقلامق { س. [یتا.] ۱. زیارت،
عیادت : فلانه بروزیته
و بردم، بر ویزیته بورجم وار
ایدی. [اعاده ویزیته دیمه ملی.]

ویل { س. [نکا.] یازیق، حیف،
دریغ : ویل اوصنعکاره که!
= حد. حیف! یازیق!

ویس { س. [یتا.] دومنی
[آغری یوکاری و فلوکه و
سائرینی قالدیروب ایندیرمکه
مخصوص اوله رق استیم ایله ایشلر
ماکینه : آتلی ویس ایله واپوره

۲. طیبیک برخسته بی زیارتی :
طیب اوج ویزیته ایتدی :
بو طیبیک ویزیته سی چوقدر.
۳. طیب اجرتی : او طیبیک
ویزیته سی قاج غروشدور؟

ویسنه { س. با : وشنه.

آلیر.

وینوق { س. [بلغارجه دن.] —
تلفظی : وینوق [وقتیله

دولت عثمانیه خدمت عسکریه
سندده بولمیش بلغار افرادی.

ویووده { یا وویووده. س.
[اسلاوجه دن] وقتیله

بعض محارک اداره و ضبط و
ربطنه مأمور آدمیره دینلیدی :
غلطه و یووده سی؛ افلاق، بغداد
ویووده سی.

ویووده لیق { یا وویووده لیق. س.
بر وویووده مک تحت
اداره سندده اولان یر : افلاق
ویووده لی.

وییا { س. [یتا.] دومنی
[اورتیه آلهرق کمی بی بو.
لندیفی استقامتده یورتیه،
طوغری سیر.

ه { هه، هاء. س. [عر. ش.]
ترجیه الفبائی اوتوزنجی حرفی

اولوب، خفیف برتلفظی وارد.
اصل حروف سامیه صره سندده
بشجی حرف اولغله، رقم کی
استعمالنده ه عدینه معادلدر.

شکل عبرانی ۱۶ و شکل سر-
یانیسی ۵۱ اولوب، یونانیده E, e
ولا تیجه ده E, e شکلله حرکه
یرینه کچمشدور. خطمزده دخی

اسماء عربیه مک آخرنده و حالت
وقفده (ة) دن مبدل اوله رق
وفارسی و ترکیه کله لک ده آخرنده
«هاء سکنه» و «هاء رسمیه»

اسمیه قحه کی اوقونه رق
حرف املا عد اولنور. ترکیه ده
کله مک اصلیه اذات ملحقه سی
آره سنه دخی کیروب مثلاً :

کله جک، یازهرق یازیلیر. لکن
اصل کله مک آره سندده وهله
مابعدی ساکن اولان بره جانک
ایچنره استمالیه مثلاً : گوزه

وسن یرینه «کوه زه» و «سه ن»
یازلمی عبشدر. ترکی الاصل کله.
رده حرف املا کی استعمالنده
قالین هجا ایله «ا» کی اوقو.
نورسده «ا» صورتنده یازله.

میسک؟ - ها. || ها دینجه =

سی خطادر : آله جق، یازهرق
کی.

ه { ض. عر. ه. آ. ها. ج.
هم. (کمره و یادن صکره
مکسور و سائر حالدرده مضموم
اوقونورسده لسانزده مستعمل

ترکیبات عربیه ده اکثر یا ساکن
اوقونور. او، اونک، اوکا : رحه
الله علیه؛ رحه الله؛ له الحمد؛
منازع فیها؛ مشار الیها؛ موی
الیم.

ه { حه. ۱. تنبیه و اخطار بیان
ایدر : ها! بردها یامه؛ ها!
بن اویله شیء ایستم؛ صاقین
کیتمه ها! ۲. تشویق و تعجیل

ایچون : ها! یورویک؛ ها!
باقلم : ها! بره ۳. سؤال ایچون :
کلدی ها؟ اویله ها؟ ۴. صوکره -
دن خاطره کلن شیء حقنده

قوللانیلیر : ها! سزه برشی
سویله جکدم؛ ها! صحیح اویله
ایدی. ۵. اشارت بیان ایدر،
ایشته، نا : ها! سزک ارادیفکیز

آدم؛ ها! بودر. ۶. تعجب
واستغراب بیان ایدر : ها! نه
کوزل شیء، نه بیوک آغاج. ۷.
تصدیق ایچون، اوت : کلیر.
میسک؟ - ها. || ها دینجه =

ه { ص. عر. ه. هف. دن
هاتف { س. باغران سسلن.
= سند. عر. غابدن ایشیدیلن

ه

هایدیک دینجه، لزوم کوریلجه :
ها دینجه حریده عسکر حاضر
اولمی.

ها { ض. عر. ه. با. ه.
د. فا. غیر ذی روح اشیایه
دلالت ایدن اسماء فارسییه
الحاق اولنورق جملرینی تشکیل

ایدرکه بودرلو جملر لسانزده
یک نادر قوللانیلیر : قضاها
اربعه.

ه { س. ه. حرفنک اسم
ه { عریسی؛ هاء سکنه، هاء
رسمیه = کله مک آخرنده اولوب
فتحه ی تقویه ایدن «ه» حرفی :
فاطمه، بنده کی.

ه { ص. عر. ه. هابطه.
ه { «هبوط» دن سف. آشانی
ایتن، دوشن، هبوط ایدن.
|| تدریج هابطه = د. برشی تعریف

ایدر ایکن اوصافدن یوقاریدن
باشلا یوب آشانی به ایتمک : عالم،
کاتب، خوشکوبر آدم. (عکسنه
تدریج صاعد دینیر.)

ه { س. عر. ه. هف. دن
هاتف { س. باغران سسلن.
= سند. عر. غابدن ایشیدیلن

هَتَك { سَنَد. عَر. يَرْتَمَه، يَارْمَه؛ هَتَك عَرَض = پَرْدَه نَا. مَوْسَى يَرْتَمَه، عَرَضَه طَوْقَمَه. هَتَه پَتَه { مَه. لَاقَرْدِيدَه شَا. هَتَه پَتَه { شَيْرُوب تَرْدَد اِيْتَه. هَجَاء { سَنَد. عَر. (تَر. زَبَانْزِدِي: هَجَاء { هَجَه } ۱. بِحَرَكَةِ اِيْلَه وَبَر. دَن اَوْقُونَان بِرُويَا زِيَادَه حَرْف تَرْكِبِي: بَر، اِيَكِي، اَوُج هِجَادَن مَرْكَب كَلَه. ۲. حُرُوف وَحُرَكَاتِي بَر بَر سَوِيلَه رَك اَوْقَوْمَه: هِجَا اِيْلَه اَوْقَوْمَق = هِجَالَه مَك. || حُرُوف هِجَا = اَلْفَبَائِي تَرْكِب اِيْدَن حَرْفَلَرَكِه اَوْنَلَرَه خَط يَازِيلَر. هِجَاء { سَنَد. عَر. بَا: هِجَو. هِجَالَمَك { فَنَد. (زَبَانْزِدِي: هِجَه. { لَه مَك } هِجَالَرِي يِيْتِي حُرُوف وَحُرَكَاتِي بَر بَر سَوِيلَه رَك اَوْقَوْمَق: هِجَالَه رَك اَوْقُوبُور. هِجَالِي { ص. (زَبَانْزِي: هِجَالِي) { شَوْقَدَر هِجَالِي اَوْلَان: بَر، اِيَكِي، اَوُج هِجَالِي كَلَه. هَجَر { سَنَد. عَر. (هَانَك كَسْرِيْلَه هَجَر { غَلْطَدَر } ۱. اَبْرِيَاق، فَرَاق. ۲. ط. صَاقْلَامَه، هَذِيَان. هِجْرَان { سَنَد. عَر. ۱. اَبْرِيَاق، هِجْرَان { فَرَاق. ۲. اَوُونُودْمَاز آجِي تَأْثِير، طَوْقَمَه: اَوْسُوز بَكَا هِجْرَان اَوْلَدِي: يُورَكْمَدَه هِجْرَان وَارَدَر. هِجْرَت { سَنَد. عَر. ۱. كَنْدِي هِجْرَت { مَمْلَكَتِي تَرْكَلَه بَاشَقَه بِر پَرَه كِيْتَمَه، كُوجَه، تَبْدِيل مَمْلَكَت: چَرَكْسَلَرَك چَوُغِي مَمَالِك عَثْمَانِيَه هِجْرَت اِبْتَدِيلَر. ۲. اَفْخَر عَالَم (صَلَم) اَفَنْدَمَرْك مَكَّة مَكْرَمَه دَن

مَدِينَه مَنُورَه نَقْل وَطَن يِیُورَمَه لَرِي كِه تَارِيخ اِسْلَامَك مَبْدِیْدَر: هِجْرَت نَبِيَه: هِجَر تَدَن مَقْدَم: هِجْرَتَدَن مَوْخَر. هِجْرِي { ص. عَر. ۱. هِجْرِيَه. تَارِيخ هِجْرِي = هِجْرَت سَنِيَه نَبِيَه سَنَه سَنَدَن اَعْتِبَار اَوْلَان تَارِيخ اِسْلَام: سَنَه هِجْرِيَه. هُجَبَت { سَنَد. عَر. قَصُور، عِيب هُجَبَت { كَلَام وَ لِسَان حَقْنَدَه (قَوَالِيلَر). هُجُو { سَنَد. عَر. (هَانَك كَسْرِيْلَه هُجُو { غَلْطَدَر } شَعْرَا وَ هَزَل طَرَقِيلَه ذَم: هِجُو اِيْتَك. هُجُود { سَنَد. عَر. وَ: هُجُوع { سَنَد. عَر. اَز اَوُيُومَه، اَوُيُوسُزَلَق، اَوُيَانِيَق طُورَمَه. هُجُوم { سَنَد. عَر. ۱. صَالْدِيرَمَه، اَوْسُقْنَه يُورِيَمَه، بَرْدَن قُوشَمَه، اَوْشَمَه، صَوَات: كُويَك اَوْزَرْمَه هُجُوم اِبْتَدِي: اَرِيلَر بَزَه هُجُوم اِبْتَدِيلَر. ۲. ع. حَرْب اِيْدَه رَك دَشْمَنَك اَوْزَرْمَه صَالْدِيرَمَه، بَاصَمَه: قَلْبَدَن هُجُومَلَه چِيْقَدِيلَر: سَوَارِيلَرَك پِيَادَه اَوْزَرْمَه هُجُومِي. ۳. ط. بَدَنَك بِر مَحْلَنَه قَان وَ سَاطِر اَخْلَا. طَك بَرِيَكْمَه سِي: هِجُوم دَم: هِجُوم اَخْلَاط. هِجُوي { ص. عَر. ۱. هِجُويَه. هِجُوي { هِجُو دِيْنَن ذَمَه دَاثَر شَعْرَه مَنَسُوب وَ مَتَعَلَق: اَنَامَر هِجُويَه. هِجُويَه { سَنَد. عَر. ۱. هِجُويَات. هِجُويَه { هِجُوي مَتَمَن شَعْر.

كُجَه { هِجَه لَك. بَا: هِجَا، هِجَا. هِجِين { سَنَد. عَر. ۱. عَرَب جَنَسِيْلَه دِيَكِر بِر جَنَسَدَن طُوغْمَش مَلَز آت. ۲. قُوشُودَه قَوْلَالِيلَان پَك يُورُوك بَر جَنَس دُوه، مَهَارِي دُوه سِي. هُدَا { بَا هُدِي. سَنَد. عَر. ۱. طُوغْزِي يُول، رَاه رَاسْت. ۲. دِيْن حَق، دِيْن اِسْلَام: وَ اَلْسَلَام عَلِي مَن اَتَبِع اَلْهُدَى = سَلَام دِيْن حَقَه تَابِع اَوْلَان لَرَه اَوَلُوسُون. هُدَام { سَنَد. عَر. ط. دَكِيز طُوتَمَه. هُدَايَا { سَنَد. عَر. فَد: هُدِيَه. هُدَايَت { سَنَد. عَر. ۱. طُوغْزِي يُول اَرَامَه، طُوغْزِي يُولَه كِيرَمَه. ۲. مَن طَرْفِ اَللّهِ بَرِيْنَك قَلْبَنَه اَلْهَام اَوْلَان طَرْيَق حَقِي اَرَامَق اَرْزُوسِي: كَنْدَه بَسَنَه هُدَايَت كَلَدِي: هُدَايَت وَبَانِيَه. ۳. دِيْن حَق، دِيْن اِسْلَام. هُدَب { سَنَد. عَر. ۱. اَهْدَاب. كِيرِيَك، مَوْكَان. هُدَر { سَنَد. عَر. ۱. قَانَك اِنْتَقَا. مَسَر وَ قَصَاصَسَر دُوكَلَه سِي، بِر قَتْلَك اِنْتَقَام وَ قَصَاصَسَر قَالَمَه سِي. ۲. بُوش يَرَه صَرْف اَوْلَنَه، تَلَف وَ هِبَا اَوْلَه. ۳. بَرِيْنَك قَتْلَنِي قَانُونَا مَبَاح اِيْدُوب قَاتْلَنِي مَوْاَخَذَه اِيْتَمَه مَه: اَشَقِيَاْنَك قَاتِي هُدَر اَوْلَنَدِي. هُدَف { سَنَد. عَر. ۱. نَشَان، هُدَف { نَشَانَكَا، اَمَاج: هُدَفَه اَوْرَمَق، اَصَابَت اِيْتَك. ۲. مَج. قَصْد وَ مَرَام اَوْلَان نَقْطَه: هُدَف مَقْصُودِي.

هُدَم { سَنَد. عَر. يِيَقْمَه، بَرِيْنَائِي دُوشُورَمَه، تَخْرِيْب: مَشْرَف خَرَاب اَوْلَان اِبْتِيَه يِي حَكُومَت هُدَم اِبْتَدِيرَر. هُدَهْد { سَنَد. عَر. چَاوُش قُوش. هُدِي { سَنَد. عَر. بَا: هُدَا. هُدِيَه { سَنَد. عَر. ۱. هُدَايَا. ۲. هُدِيَه اَرَمَغَان، پِيَشَكَش: هُدِيَه بِيَه: هُدَايَا كِرَانِيَا. ۲. مَحْصَف شَرِيْف بَدَلِي. (اَجَه اِيْلَه اَلْتُوب صَاغْلَامَسِي حَقْنَدَه بِر حَدِيث شَرِيْف سَرُوي اَوْلَمَلَه بَدَلِي هُدِيَه اِيْلَه تَأْوِيل اَوْلُور. — سَاثَرَكْتَب حَقْنَدَه اِسْتِعْمَالِي نَا اِمَحْلَدَر. هُدِيَه { سَنَد. عَر. اَرَمَغَان صُور. تِيْلَه، پِيَشَكَش اَوْلَه رَق. هُدِيَه لَك { ص. هُدِيَه اَوْلَه رَق نَفِيَس: هُدِيَه لَك مَالَلَر. هُذَا { ش. بُو. شُو. (بَعْض تَعْبِيرَات عَرَبِيَه دَه مَسْتَعْمَلَدَر:) لَهَذَا = بُونَك اِيْچُون؛ مَعَ هَذَا = بُونَكَلَه بَرَابَر؛ فِي يَوْمِ مَناهُذَا = بُونَكُونَكِي كُونَدَه؛ اِلَى يَوْمِ مَناهُذَا = بُونَكُونَه قَدَر. هُذِيَان { سَنَد. عَر. ۱. صَاقْلَامَه. ۲. صَاجَه، هَرْزَه، يَاوَه، خِلَاط: هُذِيَان اِيْتَك، سُونَلَك. هُز { ك. فَا. اِسْتِفْرَاق بِيَان اِيْدَر، بَر بَر اَوْلَه رَق جَمْلَه، هُز، هُز، كَل: هَرْكَشِي: هَرْ خَانَه. || هَرْ بَار = هَرْ دَفْعَه، دَاثِمَا. || هَرْ بَر = كَل وَاحِد، هَرْ: هَرْ بَرِي بَر طَرْفَه چَكِر. || هَرْ تَلْدَن چَالَار = هَرْ اِيْشْدَن اَكْلَار،

چُوق اِيْشَلَر بِيْلَر. || هَرْ چَنْد = هَرْ نَه قَدَر. || هَرْ چَه بَادَا بَاد = نَه اَوْلُور سَه اَوَلُوسُون. || هَرْ دَم = هَرْ اَن، دَاثِمَا. || هَرْ دَم بَهَار، هَرْ دَم تَازَه = بَر جَنَس چِيْچَك. || هَرْ كَس = هَرْ بَر اَدَم، بُونُون خَلَق. || هَرْ كُون = كَل يَوْم. || هَرْ كُونَلَك = اَوْدَه كِيْلَن هَادِي (اَلْبَسَه). || هَرْ كِيْم = كِيْم اَوْلُور سَه || هَرْ نَاصِل = هَرْ نَه دَرَلُو. || هَرْ نَاصِلَسَه = نَاصِل اَوْلَدِي سَه اَوْلَدِي، اَوْزَانِيَه لَم. || هَرْ نَه = هَرْ شِي: هَرْ نَه اَوْلُور سَه؛ هَرْ نَه اِيْسْتَرْسَه ك. || هَرْ نَه اِيْسَه = نَاصِلَسَه، تَفْصِيْلَا. تَه حَاجَت يُوْقَدَر. || هَرْ نَه دَن اِيْسَه = هَرْ خَانَفِي سَبِيَه مَبْنِي اِيْسَه، سَبِي لَازِم دَكَل. || هَرْ زَرْدَه = هَرْ بَر بَرْدَه. || هَرْ نَه قَدَر (هَرْ نَقْدَر) = نَه قَدَر اَوْلَسَه، كَرْچَه. || هَرْ نَه وَقْت = نَه زَمَان اَوْلَسَه، هَرْ بَر دَنَه. || هَرْ وَقْت = دَاثِمَا. || هَرْ يَانْدَن = هَرْ طَرْفَدَن. || هَرْ يَرْدَه = هَرْ مَحْلَدَه. { س. فَا. قُورْقُو قُورْقَه، هِرَاس { اَوْرَكَه: خُوف وَ هِرَاس. هِرَاسَان { ص. فَا. قُورْقَاق، هِرَاسَان { اَوْرَكَك: هِرَاسَان اَوْرَكَه رَك. { سَنَد. عَر. ۱. هِرَم. هِرَام { بَا: هِرَم. (اَهْرَام كِي). هِرَايِيْنَه { ح. فَا. اَلْبَتَه، هِيَمَه. { سَنَد. عَر. قَاجَه، فَرَار. هِرَب { سَنَد. عَر. قَارِيْشِيْقَاق، هِرَج { كُورْدِي، نَظَامَسَرَلَق،

|| هِرَج وَ مَرَج (ص. كِي) قَارْمَه قَارِيْش، اِنْتِظَامَسَر، اَلْتَاوَسْت. هِرَجَايِي { ص. فَا. هِرَرْدَه بُولُور، سَرَسَرِي، دَرَبَدَر. || هِر جَانِي بَنْفَشَه = بَر جَنَس مَنَكَشَه. هِرَزَه { س. فَا. بُوش لَاقَرْدِي، هِرَزَه { صَاجَه، هَذِيَان. || هِرَزَه كُو = صَاجَه صَايَان لَاقَرْدِيلَر سَوِيلَن، هَذِيَان اِيْدَن. || هِرَزَه وَكِيْل = وَظِيْفَه سِي خَارْجِنْدَه هِر اِيْشَه قَارِيْشَان مَنَاسَبْتَسَر اَدَم. هِرَك { س. بَاغَك دَالَرِي وَ فَدَا. هِرَك { نَلَرِي وَ فَا صُولِيَه كِي شِيْثَلَرِي بَاغْلَامَق اَوْزَرَه يَرَه دِيَكِيْلَن كُوجَك دَسْتَك: هِرَك دِيَكَمَك: هِرَكَه اَلْتَق، بَاغْلَا. مَق. هِرَك { بَا هِيرَك. س. قَرَمَان اِيْلَه هِرَك { قِيُور جِيْقَدَن مَلَز يَاصِيْچَه قُيُورُوقِي قُيُون جَنِي. هِرَكَاَه { ظ. فَا. هِر وَقْت، هِرَكَلَه { س. بَا: خِرَكَلَه. هِرَم { سَنَد. عَر. زِيَادَه اَخْتِيَارَاق، هِرَم { چُوق قُوجَامَش اَدَمَك حَالِي وَضَعِي، ضَعْف پِيرِي. هِرَم { سَنَد. عَر. ۱. هِرَام. ۲. قَدِيمَدَن قَالْمَش مَشْهُور مَخْرُو. طِي جَسِيْم اِبْنِيَه نَك بَهْرِي. ۲. ر. (هَنْدَسَه دَه) مَخْرُوطِي شَكَل: هِرَم نَاقِص = بِر طَرْفِي اَكْسِيَك مَخْرُوط. هِرَم { ص. عَر. پَك اَخْتِيَار وَ هِرَم { ضَعِيْف (اَدَم). ۲.

هـ م { یاخود هر مزد. س. فا. }
 هر مزد { اسکی ایرانیلرک عبادت
 ایتدکری ایکی معبوددن خیر
 الهی زعم ایتدکری قوت.
 هـ م { س. فا. ۱. ماده آتفهیه
 هر مزد { با: ۲. هر مزد بوغازی
 جوارلنده چیقان آتی اینجی.
 هـ م { ص. عر. ۱. هر میه. س.
 هـ م { هندسه ده } مصر اهرامی
 شکنده اولان، مخروطی:
 هـ م { ش. عر. دیشی کدی.
 هـ م { س. عر. ۱. هزیمت، اکنجه،
 هـ م { جدی اولیان سوز. ۲.
 هـ م { عد. فا. ۳. هزاران.
 هزار { بیک، الف؛ هزاربار =
 بیک کره؛ صد هزار = یوزبیک.
 || هزارفن = ۱. چوق صنعتلر
 اجراسنه مقتدر. ۲. = ج. بیکار،
 بیکارجه.
 هزار { س. فا. بابل، عنداب.
 هزارن { س. با: حیزران.
 هزارن { س. فا. } هزاررنک «
 هزارن { دن } بایراقلری دره
 اونته بکزر مختلف رنگلی بر
 جنس چچک.
 هـ م { س. عر. ط. آریقلق،
 هـ م { لاغرراق، ضعیفک.
 هـ م { س. موسیقیده بر مقام
 هـ م { مخصوص.
 هـ م { س. فا. آرسلان، شیر.
 هـ م { || مج. جسور آدم دلا.
 ور.
 هـ م { س. عر. عروض بحر.
 هـ م { لرندن بری: بحر هزج.
 || مو. بسته لرده مستعمل بر اصول.

هـ م { س. عر. ۱. لطیفه،
 هـ م { شاقه، لطیفه طریقله
 سولیلین سوز، مزاح: هزله
 مائلدر. ۲. لطیفه طریقله سو.
 یان حکایه و یا شعر. || هزل
 آمیز = مزاحله قاریشیق. || هزل
 گو = شاقه جی.
 هـ م { لطیفه قبالی و ظریفانه، هزل ایسه
 اکثر یا آچیق و آز چوق بی ادبانه اولور.
 هـ م { س. ج. عر. هزل
 هـ م { و مزاحه متعلق اشعار
 و حکایات و یا سوزلر: هزلیاتی
 چوق سور.
 هـ م { س. عر. ۱. هزیمت،
 هـ م { کیبانه «مزیه» ده
 اولور. || بوزغونلق، صیندرغی،
 مقلوبیت: دشمن عسکری
 مزیمه اوغرادى؛ بیوک بر
 هزیمته کرى دوندی.
 هـ م { س. فا. وارلاق، وجود،
 هـ م { موجودیت. ۲.
 هـ م { ص. عر. کیم. گورک،
 هـ م { قولای قیریلر.
 هـ م { س. عر. ۱. گورک،
 هـ م { گورکک.
 هـ م { عد. فا. سکر، ثمان؛
 هـ م { هشت هشت = سکر
 جنت، جنتک سکر قاتی.
 هـ م { عد. فا. سکسان. ۲.
 هـ م { ص. فا. و:
 هـ م { ص. فا. بدنجی، سامع:
 هـ م { باب هفتم = بدنجی باب؛
 سهر هفتمین = بدنجی (قات)
 کوک.
 هـ م { س. فا. (تر. زیبازدی:
 هـ م { هافتا [زمان تقسیماندن
 بدی کونک مدت، دیدن عبا.
 رت اولان کونلرک بر دوری،
 اسبوع: بو هفته؛ یکن هفته؛
 کله جک هفته؛ هر هفته؛ هفته ده
 بر؛ هفته لرحه. || هفته باشی =
 هفته نك صووک کونی، جمعه ایر.
 تی.
 هـ م { ص. [هفته لک یازمه ده
 هـ م { معنا یوقدر.] هر هفته
 و هفته ده بر واقع اولان: هفته لئ

غزته = هفته ده بر چیقان. =
 س. هفته اعتباریله و برین اجرت
 و یا آیلغه محسوباً بهر هفته
 و برین آتجه: بو مرتبک هفته
 لئی نه قدردر؟ بوکون هفته لئ
 و بریدیکز کوندر؛ مغازه هفته.
 لئی کسیدی.
 هـ م { ص. هفته لئ اجرتله
 هـ م { ایشلین: هفته لئ
 رنجیر.
 هـ م { س. عر. ۱. هفوات.
 هـ م { سورچه، آتاق قایمه.
 ۲. مج. یا کلمه، خطا. ۲.
 هـ م { س. عر. «عکام» دن
 هـ م { غلط. با: عکام.
 هـ م { س. اشیا قومغه مخصوص
 و حیوانک اگر قاشینه
 یکیریله جک صورتده ایکی طرفلی
 مشین و یا قیل و ساثره دن
 کوچک خرج، چفته طوریه.
 هـ م { ص. اوموزنده هکبه.
 هـ م { سی اولان. || هکبه لئ
 آطه = استانبول قربنده کی بک
 آطه لرنک ایکنجیسی، خالکی.
 هـ م { ح. عر. ۱. بویله جه،
 هـ م { بو صورتله. ۲. ینه
 اوله، کذلک: بن اویونی سوم
 سزده هکذا، (وغیره، الی آخره.
 وقس علی هذا البواق کی بر
 معنا ایله یعنی فر. etc. مقامنده
 استعمالی غلط فاحشدر [۰]
 هـ م { س. «حکیم» دن غلط
 هـ م { التزای طیب: کندی
 هکیمه کوسترمک: کوز هکیمی؛
 دیش هکیمی؛ فاملیا هکیمی
 [طیب دیمک و یاخود حکیم
 یازمق دها موافقدر.]
 هـ م { س. ۱. هکیم صفت
 هـ م { و وظیفه سی، طبابت:

هـ م { ص. عر. ۱. هکیمک اییدر.
 ۲. فن طب: هکیمک اوکرنیور.
 هـ م { س. عر. ۱. اوله کبر.
 هـ م { مه، فوت، مرد: بر
 چوق حیوانلر هلاک اولدی.
 ۲. صرف، تلف، محو، برباد:
 او قدر ثروت هلاک اولوب
 کیتدی. ۳. چوق بورمه، بیوک
 یورغونلق، زبون دوشمه: بو پول
 بزی هلاک ایتدی؛ چوق
 آغلايه آغلايه هلاک اولدی.
 هـ م { س. عر. یکی آی، بر
 هـ م { ایکی کونک آی || مج.
 محبوبه نك یکی آی رسمنده قاشی؛
 هلال ابرو = قاشی یکی آیه مشابه. ||
 هلال احر = اوروبالیرک صلیب
 اجری برینه دولت اسلامیه ده
 میدان حریده مجروحینی قالدیروب
 باقی وظیفه انسانیتکارانه سیله
 موظف هیئت که قرمزى برهلال
 شکلی علامت فارقه سیدر.
 هـ م { س. عر. «خلال» دن [۰]
 هـ م { ۱. دیش وقولاق قاریشد.
 بره جق چوب که نخته دن و بونو.
 زدن و کیسک و قیل دیشندن
 یا باغه دن اولوب بر طرفی سیوری
 و بر طرفی کوچک قاشیق شکلنده
 اولور. ۲. اطفالک همالدکری
 حرفلری کوسترمک ایچون کتابک
 آره سنه قودقلری ابره.
 هـ م { ص. عر. ۱. هلالیه یکی
 هـ م { ای شکنده اولان.
 هـ م { س. عر. ۱. یونانیدن
 هـ م { ۱. آخوز اوله رقی خایدونیا
 دخی دینلن نبات، قرلانچاقی.
 هـ م { س. عر. کیم الماس، کیم
 هـ م { طوکمش ماده که باشلیجه
 اتدن چیقار، فر. Gélatine.

هـ م { ص. عر. ۱. هکیمک اییدر.
 ۲. فن طب: هکیمک اوکرنیور.
 هـ م { س. عر. ۱. اوله کبر.
 هـ م { مه، فوت، مرد: بر
 چوق حیوانلر هلاک اولدی.
 ۲. صرف، تلف، محو، برباد:
 او قدر ثروت هلاک اولوب
 کیتدی. ۳. چوق بورمه، بیوک
 یورغونلق، زبون دوشمه: بو پول
 بزی هلاک ایتدی؛ چوق
 آغلايه آغلايه هلاک اولدی.
 هـ م { س. عر. یکی آی، بر
 هـ م { ایکی کونک آی || مج.
 محبوبه نك یکی آی رسمنده قاشی؛
 هلال ابرو = قاشی یکی آیه مشابه. ||
 هلال احر = اوروبالیرک صلیب
 اجری برینه دولت اسلامیه ده
 میدان حریده مجروحینی قالدیروب
 باقی وظیفه انسانیتکارانه سیله
 موظف هیئت که قرمزى برهلال
 شکلی علامت فارقه سیدر.
 هـ م { س. عر. «خلال» دن [۰]
 هـ م { ۱. دیش وقولاق قاریشد.
 بره جق چوب که نخته دن و بونو.
 زدن و کیسک و قیل دیشندن
 یا باغه دن اولوب بر طرفی سیوری
 و بر طرفی کوچک قاشیق شکلنده
 اولور. ۲. اطفالک همالدکری
 حرفلری کوسترمک ایچون کتابک
 آره سنه قودقلری ابره.
 هـ م { ص. عر. ۱. هلالیه یکی
 هـ م { ای شکنده اولان.
 هـ م { س. عر. ۱. یونانیدن
 هـ م { ۱. آخوز اوله رقی خایدونیا
 دخی دینلن نبات، قرلانچاقی.
 هـ م { س. عر. کیم الماس، کیم
 هـ م { طوکمش ماده که باشلیجه
 اتدن چیقار، فر. Gélatine.

اکثر یا مکرر قوللانیلیر: هم
سزی هم بنی ایستیور: هم بیلز
هم سونلک ایستیور. ۲. (یا لکز
قوللانیلر ق [برده، ذاتاً، شو
راسی ده وارکه: هم بن سزه
سویلدی ایدم: هم بکا قباح
بوله مازسکز: هم نازوی وار.
|| هم ده (همده) = برده: هم ده
سز بواشی درعهده ایتدیکز.
|| هم ... هم ده = برنجی معنا
ایله قوللانیلیر: هم بیلور هم ده
سونلک ایستیور. || هم دخی =
ودخی، بوندز باشقه. (اسکیمشدر).
هم (د. د. قا. فارسی و یا عربی اسملرک
هم) باشنه کلوب تر. «داش»
اداتی کبی مشارکت و رفاقت بیان
ایدر صفتلر تشکیل ایدر: هم بزم =
بر مجلسده اوتوران: هم رای =
بر فکر و رأیده بولنان: همپا =
آیاقداش: همراه = یولداش.
(ماده آفنده ده کی «هم» دن تفریق
ایچون مابعدیله بیتشیک یازمیلیدر).
هم (س. س. ع. ج. موم. ۱۰.
هم) غا، غا، مشکل ایش. ۲. ناسه،
قایغو، غم، کدر، حزن.
هم (ض. ج. ذ. ع. فد. ه. با:
هم).
هم (ض. ج. ذ. ع. فد. ه. با: ه.
هم).
هم (یا های. س. جزا بر بحر محیطده
بولنان بر قوش، جنت قوشی،
عو. دولت قوشی || مج. سعادت،
قوتلیق، نائلیت. || همپرواز =
یوکسکرده اوچان: و مج. عالی
همت. (اسکی بونانیلرک فینیکس
Phénix دینکری قوشده شر.
قده «هما» دینلور. [

همال (س. فا. قرین شریک اور.
تاق. || بی مال قرین و شریکی
اولمیان، مانندسز، بی نظیر.
همام (س. س. ع. ج. موم. ۱۰.
هم) «هم» دن ص. همت
صاحی، بلند همت، برایشه
جهد و غیرت ایدن آدم.
همام (س. س. ع. ج. موم. ۱۰.
هم) با: هم.
همان (ظ. ح. فا. تر. زبازدی:
هم) «هم» آئیده، درحال،
در عقب، چابو جاق: همان حا.
ضریا یوب کتیدی: همان صو.
ینوب یاندی. ۲. آز اول:
سرکلد بکزدده بن همان قالمشیدم:
همان یاتشیدم. ۳. دائماً، متماً،
بلا فاصله، بر دوزی به، آره سز:
همان سویلر: همان یوربور. ۴.
تقریباً، صانکه، کبی: همان قالدی =
پک آز قالدی، صانکه قالدی:
همان یوقدر = بوق کبیدر: ایکسی
همان بر در. ۵. آز قالدی:
همان دوشیوردم. ۶. یالکز،
آنجیق، تک: همان بر اومن
واردر: همان شو اییلکی وار.
در.
همانا (ح. فا. صانکه. ذ.
هماندم (ظ. فا. و:
همانگاه (ظ. فا. او آئنده، در.
همای (س. فا. با: هما.
همایون (س. فا. ۱. قوتلی، سعا.
دتل، خجسته، مبارک:
طالع هایون: نامه هایون. ۲.

بیورک: هم تکزله. ۴. توجه
معنوی، امداد روحانی: پیرک،
شیخک همتی اوستزدن اکسیک
اولسون. (بو صوک ایکی معنا
عربیده یوقدر. — عربی ترکیباتده
«همه» صورتنده ده قوللا:
نیایر. [
همتا (س. فا. دیک، مساوی،
بکزر، شبیه، نظیر. || بی
همتا = بی مثل، بی نظیر.
همج (س. ع. ۱. قویون و سائر
حیوانلرک کوزلرینه و آغز-
لرینه یاپیشوب از عاج ایدن کوچک
برجنس سینگ. ۲. مج. شاشقین
آدم، چوپله.
همجنس (س. فا. ۱. برجنسدن
اولان، جنسی بر اولان:
همجنس حیوانلر. ۲. برجنسیت
و قومیه منسوب اولان، بر
قوم افرادندن بولنان.
همجنسلیک (س. ۱. برجنسدن
اوله: او ایکی حیوان
بر برینه بکزه یورسده آره لرنده
همجنسلیک یوقدر. ۲. بر قوم
و جنسیتیه منسوبیت، بر قوم
افرادندن اوله: کندیسلیله
همجنسلیکدن باشقه بر مناسبتیز
یوقدر.
همجوار (س. فا. ۱. بر جوارده
بولنان، قوگشو. کند
بسیله همجوارز. ۲. جوارلری
تماس ایدن، محدود: همجوار
دولتله، قضالر.
همجوارلق (س. ۱. قوگشو.
۲. محدود
اوله: بخارا ایله خیره خانلری
همجوارلقلری مناسبتیه ...

همحال (س. فا. بر حالده بولنان،
حالی مشابه و یا بر
اولان: بزم ارقداشله همحال.
همحدود (س. فا. سینورلری بر
اولان، ممکنلری
ملاصق بولنان: فرانسه ایتالیا
و اسپانیه ایله همحدود در:
همحدود دولتر، ایالتلر.
همخانه (س. فا. بر او ده اوتو-
رلرک بهری: کند.
بسیله بر سنه همخانه بولندقی.
همخوی (س. فا. برخلی و طبیعتده
بولنان.
همدرد (س. فا. عین درد و کدره
دوچار اولانلرک بهری:
انسان همدردیله حاللاشه بیلیر.
همدست (س. فا. برلکده جا-
ایشان، آرقداش:
همدست وفاق ایدیلر.
همدل (س. فا. قلب و فکرلری
بر اولانلرک بهری، بر
مقصد و آرزوده بولنانلرک بهری:
همدل و همزبان ایدیلر.
همدم (س. س. فا. برلکده یاشا.
یان، رفیق، آرقداش،
ندیم.
همدیگر (ک. هرا یکینک دیکری:
او ایکی اورتاق همدیکر-
یله ایی کچنیورلر.
همراز (س. فا. سرداش، محرم
اسرار.
همراه (یا همره. س. س. فا.
بولداش، یول آرقداشی.
همرای (س. فا. بر فکر و رأیده
بولنان، هم فکر، متفق
الرأی: بن اونکله دائماً همرای
ایدیم.

همرتبه (س. فا. بررتبه ده بولنان،
رتبه لری بر اولانلرک
بهری، اقران.
همرکاب (س. فا. آتلی یان یانه
ینوب کیدن.
همرنک (س. فا. بررتکده بولنان،
رنک لری بر.
همره (س. فا. با: همراه.
همزانو (س. فا. دیز دیزه اوتو-
ران، آرقداش.
همزبان (س. فا. ۱. بر لسان
اولانلرک بهری: جمله سی همدل
و همزبان ایدیلر. ۲. عین لسانله
متکلم اولانلرک بهری: جرکملر
بر قاج طائفیه منقسم ایسه ده
جمله سی همزباندر.
همزه (س. ع. ۱. حرف مد
و یا حرف املا کبی اوقو-
نیموب یعنی قحنه ی تقویه به مخصوص
اولیوب کنددی کندینه متحرک
و یا ساکن اوقونان «ا» حرفی که
عربیده اصلا الف دینلر و اکثریا
حرکه سنه کوره اوستند و یا
آلتند (ء) اشارتی ده بولنور:
أجر، اسم، مبدأ کبی. ۲. (ء)
شکندنه یازیلان حرف که لسانمزد
«همزه الف» دخی دینلر. || اد.
(صرف عربیده) همزه وصل.
با: وصل: همزه قطع = همزه
وصلک غیری اولان همزه.
همساز (س. فا. اویان، اویقون،
موافق.
همسال (س. فا. یاشیت، همسن.
همسایه (س. س. فا. قوگشو،
جار.

همال (س. فا. قرین شریک اور.
تاق. || بی مال قرین و شریکی
اولمیان، مانندسز، بی نظیر.
همام (س. س. ع. ج. موم. ۱۰.
هم) «هم» دن ص. همت
صاحی، بلند همت، برایشه
جهد و غیرت ایدن آدم.
همام (س. س. ع. ج. موم. ۱۰.
هم) با: هم.
همان (ظ. ح. فا. تر. زبازدی:
هم) «هم» آئیده، درحال،
در عقب، چابو جاق: همان حا.
ضریا یوب کتیدی: همان صو.
ینوب یاندی. ۲. آز اول:
سرکلد بکزدده بن همان قالمشیدم:
همان یاتشیدم. ۳. دائماً، متماً،
بلا فاصله، بر دوزی به، آره سز:
همان سویلر: همان یوربور. ۴.
تقریباً، صانکه، کبی: همان قالدی =
پک آز قالدی، صانکه قالدی:
همان یوقدر = بوق کبیدر: ایکسی
همان بر در. ۵. آز قالدی:
همان دوشیوردم. ۶. یالکز،
آنجیق، تک: همان بر اومن
واردر: همان شو اییلکی وار.
در.
همانا (ح. فا. صانکه. ذ.
هماندم (ظ. فا. و:
همانگاه (ظ. فا. او آئنده، در.
همای (س. فا. با: هما.
همایون (س. فا. ۱. قوتلی، سعا.
دتل، خجسته، مبارک:
طالع هایون: نامه هایون. ۲.

«هوه» تلفظیه بعض ترکیبات عربیده بولنور [او، اول : کما هو حق = حق اولدیی کبی، حقیقه : هوسی هوسنه (تافظی : هوهه سی هوهه سنه) = طبق طبقه، تمامیه مطابق و موافق اوله رق .

(س) آنف الیایان ضمیر عربیدن هو (مأخوذ اولوب آتیق و اوی حرف مد یعنی ضمه ثقیله مقبوضه صورتده او قونور .) مطلوب کائنات اولان وجود مطلق، حق جل و علا حضرتلری : لا اله الا هو . — ذکر و مقابله درویشانک لفظه جلال مقامنده قولاندقلری تعبیردر . || یا هو ای الله، ربم ! (با : یا هو) .

(حد .) بنه عربی ضمیر منفصل هو (غایب مفرد مذکرندن مأخوذ) باقیسه ک آ، بکا باقی، ای، می : هو، زده ده سک ؟ هو چکمک = هو اسم جلالی بربری ارقمسی صره تکرار ایتک و برشیته اقدام اناسنده بواسمی تکرار ایله کلباتک چکمک . هوکشان = وقتیه یکجیری اورتلرنده بو . لنان طریق بکتاشی درویشانی || یا هو = ۱ . باقیه ک آ : یا هو ! زده ده سک ؟ ۲ . آجانی : یا هو ! بو آدمک هیچ عقلی یوقدر؛ ایته یا هو ! || یا من هو = یا هو نداسنه جواب مقامنده درویشان اصطلاحنده قولانیلیر .

(سذ . عربی : ج : اهویه .) تر . هواء (زبازدی : هاوا) ۱ . کره ارضی محدود بر ارتفاعه قدر احاطه ایدن خفیف گاز طبقه سی : هوایه قالمقی : هواده اوچقی ،

طورمق . ۲ . بو طبقه بی تشکیل ایدن خفیف غارکه حرکتده یل و ریج نامیه جسمیت و قوتی آکلاشیلیر : انسان هوا ایله یاشار : تمیز هوا تنفس ایتک : هوا باشلیجه مولدالجوضه ایله آز تدن و آز مقدارده حامض فحمذن مرکبدر . ۳ . جو هوانک حال و کیفیتی : بوکون هوا کوزل : یاغمورلی، قارلی، سیسلی، صو- ثوق، صیحاق هوا : هوا ای اولورسه یارین کیدرز : بو نه هوا : ۴ . بریرک احوال صحیه سی، انسانک صحتنه یارایوب باراماق اعتباریه هوای نسیمینک حال و کیفیتی : خفیف، آغر، صیقلی، صاغلام هوا : اورانک هوایی بکا کلدی، هوا سیله امتزاج ایتدم؛ او هوالده ضعیف آدم یاشا- یه ماز . ۵ . تر . شرقی و چالغی مقای، موسیقی آهنکی : کوزل بر هوا چالدیلر؛ آلافرانه هوالر . (لسانزه مخصوص اولان بومعنا ایله « اهویه » جمع عربی سی قو- للانمق خطادر .) ۶ . بر بنانک اوستنه چیمه می یعنی فوقانی بر قاتدها یا پدیرمق حق : دکان بنم ایسه ده هوایی باشقه سنکدر . ۷ . خفیف روزکار، ایام، هوانک حرکت و تموجی : بوکون هیچ هوا یوقدر . ۸ . بوش، پیوده، نافله، هبا : بزم سمیز هوایه کیتدی . ۹ . چالغینک مختلف صدال چیقاران درجانتک بری، پرده . ۱۰ . اسلحه ناریه نشانک مسافیه کوره تخلف ایدن درجه . سی . ۱۱ . طباعت حروفانک

یوقاری و یا آشانی کلک اوزره مختلف یوکسک کیده محکوک او- له سی، دوکه حروفات درجه سی . || آب و هوا (« سو و هوا ») بر یرک احوال صحیه سی : آب و هوایی کوزل بر یر : اورانک آب و هوا سیله امتزاج ایده مدی . || آتیق هوا = ۱ . بولوطسز هوا . ۲ . اینه خارجی . || هوا آتیق = ۱ . تنفس ایتک، تمیز هوا تنفس ایتک : شو بنجره بی آچک هوا آله م . ۲ . کرمک، تفرج ایتک، آتیق هواده طولا- شوب کسب انشراح ایتک : جیقوب بر آز هوا آله م . ۳ . هوادار اولمق، روزکارله معروض و هوانک تجدیدینه مساعد حال و وضعیتده بولمق : او کوشک اینی هوا آلیور : بو او طه هیچ هوا آلاماز . || باد هوا (« هوا بلی . تر . زبازدی : بدوا .) بدلسز، بجائاً و مج . پک اوجوز : بونی سزه باد هوا ویرم : شونی باد هوا آلمشکسز . || جو هوا = ارضی احاطه ایدن هوا طبقه سی قر . Atmosphere : علم جو هوا و اختصاراً علم الجو = هوانک احوال و علائمندن و مثلاً یاغمور و قار و رعد و شیشک و یلدریم کبی حالردن بحث ایدن علم مخصوص، فر . Météorologie . سنلی هوا = کونشسز یاغمورسز قیالیه فقط لطیف هوا . مارت هوایی = متبدل، غیر ثابت، بر قرار دکل . || هوا خوش = ناصل اولسه اولور : بنجه هوا

خوش = وظیفه ایتم . || هرکس بر هوا چالیور = هرکس عقلمنه کانی سو یلیور : بر فایر یقه که هرکس بر هوا چالیور . || هوادن = باد هوا .

هوا (یا هوی . سذ . عربی : ج : هوا) اهواء (ماده آنفه ده کی لغتله التباس ایتدیرله ملیدر .) ۱ . آرزو، میل، هوس . ۲ . عشق، علاقه . ۳ . حظوظات نفسانیه، سفاهت : نفس و هوایه تابع آدم : هوا و هوسی بولنده واریخی صرف ایتدی . (بومعنا ایله اکثریا «نفس» و یا «هوس» مترادفیه برابر قولانیلیر .) ۴ . اوگنه، تفریح .

هوایرست (ص . فا . عربی : هوا : طایق) هوا و هوسه تابع، میلیات نفسانیه به دوشکون، سفیه . هوادار (ص . فا . عربی : هوا : هوا) ایلور : هوا نسیمی . فا . داشتن = مالک اولمق (اینی هوا آلان، هوایی قولای تجدید ایدر، حر- کات هوایه به معروض : هوادار بر یر، بر کوشک، بر او طه . هوادار (ص . فا . عربی : هوا = هوا) هوس . فا . داشتن = مالک اولمق . ۱ . هوسلی، شاشق، دلداه : او قادیته هوادارلرندن ایدی . ۲ . طرفدار، طرفگیر، قفادار .

هوادارلق (سذ . اینی هوا) آنلان محل و یا بنا تک حالی : بو محک، بو اوک هوادارلری . ۲ . شاشلق، ابتلا : اوک فلان قادیته هوادارلری معلومدر . ۳ . طرفدارلق،

طرفگیر لک، قفادارلق : کوتی آدمه هوادارلق ایدن اینی آدم اوله ماز .

هواسر (ص . ۱ . اینی هوا آلاماز : هواسر) هواسر بر محل، بر او طه . ۲ . مختلف درجه و پرده لری او- لمیان : هواسر نشان، چالغی، حروفات .

هوال (سذ . قوندره قالمق یوقا . ریسنی گکیشتلتمک ایچون قونیلان طاقوز .

هوالاتدیرمق (فت . ۱ . هوا) هوالاتدیرمق (آلدیرمق، هوا . سنی تجدید ایتک : شو او طه بی هوالاتدیرمق : هر صباح بنجره . لری آچوب قوغوشلری هوا . لاندیرلر . ۲ . جو هوایه قالدیر- مق، اوچرمق : اوچورتمه بی هوالاتدیردی .

هوالاتمق (فل . ۱ . هوا آتیق، بو او طه بوکون هوالاتمدی . ۲ . هوایه قالمق، اوچق، هواده تموج ایتک : اوچورتمه، قوش هوالاتندی : سحیاق کمینک دیرکنده هوالاتیوردی .

هوایی (ص . ۱ . اینی هوا آلان محل، بر اودر . ۲ . بر درلو هوایی اولان : کوزل، صیحاق، صو ثوق هوایی بر . ۳ . درجه و پرده سی اولان : هوایی نشان، چالغی، حروفات .

هوام (سذ . ج . عربی : فذ : هامة .) با : هامة .

هوان (سذ . عربی : خوارلق، حقا . رت، ذلت . ذ .

هوایی (ص . عربی : ذ : هوایه . ۱ . هوایه منسوب و متعلق :

علامه هوته : حیوانات هوایه . ۲ . هوا رنگنده، آتیق کوك : هوایی آطلاس : هوایی ماوی = آتیق ماوی . || هوایی فشنگ = هواده پاتلایان دونما فشنگی نوعی .

هوایی (ص . عربی : ۱ . هوا وهو . سنه تابع، نفس و شهوتنه دوشکون، خفیف مزاجلی : هوایی مشرب = خفیف . ۲ . بوش، پیوده، باطل : هوایی شیلرله اوغراشده . هوایی سوز = شورادن بورادن اساسسز لقردی ایتم .

هواییلیک (سذ . هوا و هوسه تابعیت، سفاقت، خفت مزاج . مه . بردن وسرعت و خفتله هوپ) قالمق صیغرامنی تقلید و تصویر ایدر : هوپ قالمق؛ هوپ برندن فیرلادی . = چه . بردن و سرعت و خفتله قالمق صیغرامنه تشویق ایچون قوللا- نیلیر : هوپ ! قالمق : دی هوپ !

هوپی (ص . هوپ دیه هر شیته کیریشن تأملسز و خفیف مزاجلی، چوق مزاجلی، دلشمن : هوپی بر آدم : پک هوپی آلیشمش .

هوپیاله (مه . ۱ . بردن بره آتلا معنی تصویر و تقلید ایدر : بنجره دن هوپیاله آشانی به آتلدی . ۲ . طامدن دوشر کبی مناسبسز بر سوز سولین حقتده مستهزایانه قولانیلیر : هوپیاله ! هوپیاله بکم ! ۳ . کوچک چو- جققری صیغرادوب او یالار و یا او بودور ایکن سولیلیر : هوپیاله اوغلم ! اوپوسون چوجم هوپیاله !

هو پلا تمق { فته صیغراتمق، او-
هو پلا تمق { یساتمق : چو چنی
هو پلا توردی .

هو پلا تمق { قل . ۱ . خفته و بردن
هو پلا تمق { بره صیغراتمق، آلتق :
چو چنی کبی هو پلا توردی . ۲ .
بردن بره اوینامق، خجانه کلاک :
بورکم هو پلا دی .

هو دج { سذ . عر . ج : هوادج .
هو دج { قادیسلر بیتمک اوزره
دوه تک صرتنه قودق لری کوچک
محل .

هو دوفک { ص . کویلی، قبا، ناز .
هو دوفک { کانه معامله بیلز، عجمی
وغبی : طشره دن کلدیکنده پک
هودوک ایدی .

هو ر کوج { س . با : اورکوج .
هو رله { س . بورچاق جنسندن
حیوانات نوعی .

هو س { سذ . عر . ۱ . آرزو ،
هو س { ایستک ، میل : درسه
هیچ هوسی یوقدر : او یله شیلره
هوس اتجه ملی : ال یازیسی
کتابلره چوق هوسم واردر .
۲ . کلوب پکن آرزو ، نوظهور
وموقت بیل : ۱ . تک کیسی چو جتجه
برهوسدن عبارتدر . ۳ . ذوق ،
اکنجیه ، خوراردهلق : هوا
و هوسه تابع . ۱۱ . نو هوس =
مایمون اشتالی .

هو سکار { ص . فا . میل و آرزو .
هو سکار { سی اولان ، هوس
ایدن : رسمه هوسکاردر .

هو سکارلق { س . میل و آرزوسی
هو سکارلق { اولانک حالی :
علمه هوسکارلنی واردر .

هو سلی { ص . میل و آرزوسی
هو سلی { اولان ، آرزو کش :

هون { سذ . عر . ۱ . خفیلک ،
هون { اهمیتسزک . ۲ . قولایق .

هونک { یا آونک . س . آصیلوب
محافظه اولمق اوزره
بر صابه کچیرلمش میوه باغی :
برهونک اوگز ، اوزوم ، الما ،
انجیر : هونک اوزومی = آصیلوب
قیش ایچون محافظه اولنش
اوزوم .

هونگور { ح . (اصلی : اق-
هونگور { گگور } سسله ،
هیچره هیچره : هونگور هو-
نگور آغلامق .

هونگورده مک { فل . هو-
نگور آغلامق ، سسله و برنوع
عصبی خجانه آغلامق .

هونه { س . ارکک کبک وصیفین
وامثالی .

هونی { س . با : خونی .

هول { سذ . عر . ج : احوال .
هول { قورقو، قورقه، اورکه ،
دهشت : جان هولیله = جان
قورقوسیله . ۱۱ . ابوالهول = مصرده
فراعنه دن قالمه انسان قفالی
جسم آرسلان هیکی فر .
Sphinx .

هولاند { فل . فر لایوب آلتق ،
هولاند { برتاو ایتک .

هوی { سذ . عر . باغروب چاغرمه ،
هوی { شمتاه ، نمره : های
وهوی = جنبش کوردلیسی .

هوئی { سذ . عر . با : هوا .

هویت { سذ . عر . (لغت مولده)
هویت { ۱ . ماهیت ، حقیقت .

هویت { یا هیئت . سذ . عر . ج :
هویت { ۱ . هیات . شکل ، صو-
رت ، کورنیش : بو بناتک ،
بانجه نک، حیوانک هیاتی چوق
خوشه کیدور . ۲ . طوریش
وضع ، وضعیت : بو صالونی باشقه
اثبات ایده مدی : طویسلان

هوینک { ص . فا . قورقونج ،
هوینک { دهشتلی .

هوانو { سذ . فا . « آلو » دن بر
هوانو { جنس شفتالی .

علماء اصناف هیاتنده بر آدم .
۴ . حال . کیفیت : هیات اصلیه .
سنه ارجاع ایتک : هیات حاضره .
سیله قبول ایتک . ۵ . بر طوب
تشکیل ایدن افراد و اشخاصک
مجموعی : هیئت مجلس ، هیئت وکلا .
۶ . احوال سماویه دن واجرام سما-
ویه تک صورت دور و حرکتیه کره
ارضک بر سیاره اولمق اعتبا .

ريله اولان احوالندن بحث ایدن
فن : علم هیات : هیات بیلک ،
اوقومق : اهل هیات = بوفنک
علماسی . ۱۱ . هیات اصلیه = اک اولکی
شکل و صورت . ۱۱ . هیات ظا-
هره = میدانده کوریلن حال
و صورت . ۱۱ . هیاتله = هب بردن ،
مجتما : بز دائره جبه هیاتله
معایده کیتک . ۱۱ . هیات
مجموعه = بر شیتک طوبدن اولان
حال و صورتی ، تقرعات و یا
افراد واجزاسندن صرف نظرله
بوتونک ابراز ایتدیکی حال
و منظره : بوبانجه نک هر طرفی
کوزل دوزلش ایسه ده هیات
مجموعه سننده بر لطافت یوقدر .
۱۱ . هیاتیله = اولدینی کبی ، بلا
تبدیل و تغییر .

هیاکل { سذ . عر . ج . فد :
هیاکل { هیکل . با : هیکل .

هیاموله { حذ . (اصلی : ایام
هیاموله { اوله ، یاخود : می یا-
مولی } اساساً طائفه لک کی
دمیرینی آلیرکن ویا کورکچکر-
هر صنف عمله نک بر آغز دن
سویلدکاری بر تعبیردر . ۱۱ . هی-
اموله ایله = زورله ، پک چوق
مشقله : مکشک صنفلرینی هی-

هیبت { سذ . عر . ۱ . قورقو
و حرمت حسنی او باند-
بره حق حال و هیات ، مهابت : آر-
سلانک هیبتی چوقدر . ۲ . مهابتلی
بر ذاتک رؤیتندن حاصل اولان
قورقو و حرمت و تعظیم حسنی :
هیبتدن دلی طوتلیدی .

هیبتلی { ص . کورنلره قورقو
و حرمت حسنی القا
ایده جک صورتده عظمت و شانی
اولان .

هیجان { سذ . عر . درونی تلاش
و حرکت ، جوشمه ، جو-
شقونلق : بر سوزدن هیجانه
کلدی .

هیج { ص . فا . معدوم ، مفقود ،
هیج { یوق اولان ویا یوق دینله .
جک قدر آرز اولان : اوده کاتبم
دیورسه ده بنم نظر مده هیجدر .
= سذ . فا . یوقلق ، عدم : هیجدن
کله : هیجه صایمق : هیجدن اییدر .
= حذ . بوس بوتون ، اصلا ،
قطعا : او هیچ بیلز : هیچ قزاندی ؛
هیج کورمدم . ۱۱ . هیچ اولمازسه ،
هیج دکسه = افلی ، لا اقل ، باری .
۱۱ . هیچ بر = افراد واجزاتک بر
برانکاری : هیچ برایش کوره-
مدم ، هیچ بر تاجرک تثبت ایده-
جکی ایش دکدر : اومالارک هیچ
بری ایشه یاراماز . ۱۱ . هیچ بر
زمان ، هیچ بر وقت = اصلا ،
ابدأ : اونی هیچ بر وقت قبول
ایتم : سزک دیدیکز هیچ بر
زمان اولیه جقدر . ۱۱ . هیچ بر
شیء = اصلا و قطعاً : هیچ بر شیء
شیء سویلدی ؛ هیچ بر شیء

هیبت { سذ . عر . ج . فد :
هیبت { هیکل . با : هیکل .

هیبت { سذ . عر . ج . فد :
هیبت { هیکل . با : هیکل .

هیبت { سذ . عر . ج . فد :
هیبت { هیکل . با : هیکل .

ویرمدی. || هیچ کیسه = هیچ
بر آدم: هیچ کیسه کلدی؛ هیچ
کیسه بی اینجیمه ملی. || هیچدن =
۱. اصل ونسلی مجهول، صکره.
دن کورمه: هیچدن بر آدم.
۲. زحمتز قزانلش: هیچدن
برپاره در؛ هیچدن بر اوه مالک
اولدی. || هیچه صایق = صایما.
مق، اهمیت و برمه مک. —
سؤالده «هیچ کورمدیکز می؟»
کبی جمله منفیه تقلیداً جمله مثبتیه
ده دخی قوللانیلوب «وقتک
برنده» و «قضارا، تصادفاً»
کبی بر معنا افاده ایدر: او آدمی
هیچ کوردیکز می؟ هیچ آوه
کتیدیکز وارمیدر؟
هیچقرمق { یا اینجقرمق. فل.
هیچقرمه { بوغاز طیقانه جق
دریکدن ایچ چکرك آغلامق:
هیچقروب طور بوردی؛ هیچقره
هیچقره آغلادی.
هیچقرمه { بوغاز طیقانه جق
دریکدن و دریکدن
ایچ چکرك آغلامه: هیچقره
مه سی ایشیدیلوردی.
هیچقریق { ۱. آغلارکن
بوغاز طیقانیرمش
کبی کوکسدن کلوب زورچقان

رسمی حک. ایتمک صنعتی، فر.
Sculpture: هیکتراشلق صنایع
نقیسه دندر. [تقریباً ده منا
سیدر.]
هین { س. [عر. «هین» (زمان)
دن غلط.] هین اوغلی =
زمانه آدمی، چوجنی، ولدزنا،
جن فکری.

هیولاء { یا هیولی. سند. عر.
[بو. ۱۸۷۱] دن که ماده
دیگدر. حکماء قدیمه دها بنجه
کافه موجودات اصلی اولان بر
ماده ویا صورت ابتدائیه.
|| بو. مجسم عد اولمیه جق قدر
ضعیف ویا اهمیتز شخص ویا شیء.
هیولائی { ص. عر. ۱: هیو.
لائی. کافه اجسامک
اصلی و ماده ابتدائیه سی ظن
اولئان بر ماده ویا صورت
ابتدائیه منسوب و متعلق.

هیئات { حد. عر. فوت اولمش
بر شیئه تحسیر بیان ایدر،
رسمی حک ایدن هنرور، فر.
Sculpteur.
هیکتراشلق { س. و:
هیکتراشی { انسان و حیوان
صورتندده قوللانیلیر.]

ی

سز نه یا چسکز؟ ۴. یکی اما،
ای اما، شوقدر وارکه: یا کلک
ایستزسه؛ یا خبر آلیسه. ۵.
صیفه شرطیه دن صکره «آ»
برینه تأکید و تعجیل بیان ایدر:
کله یا؛ یازسه یا.

یا { حه. تعجب و استغراب بیان
ایدر، اولیه یی: یا! بزی صور.
میورسکز ها! یا! بزی او قدر
سورمشک!

یا { حر. [فارسیدن مأخوذ] تردید
بیان ایدر، یاخود: واورله
یا شمندوفرله کیدرز. مکرر
دخی قوللانیلیر: بن یا کلیم یا
کلم، یا آرا به ایل یا آتله کیتلی؛
یا بن یا سن. برنجیسی «یا» و
ایکنجیسی «یاخود» دخی او.
لور: بر ایشه یا باشلاما یاخود
یتیرمکی کوزکه آل.

یا { حد. عر. ۱. ای، هی: یا الله!
یا ربی! یا رسول الله! ۲.
استمداد و استغاثه و تأسف بیان
ایدر: یا مدد الله!

یا { س. عر. «ی» حرفک اسم
عریسیدر، به. نقطه لری
آلنده وایکی اولق اعتبارله

کسره ثقیله ماقبلنه کوره بعضاً
ضمه مقبوضه ثقیله و کسره
خفیفه دخی ضمه مقبوضه خفیفه
تلفظنه تقرب ایدر: قوزی
(قوزو)، پوری (پورو)، اولغین
(اولغون)؛ بیلیر (بیلور)، کلیر
(کلور) کبی. اساساً مکسور
اولان برچوق کلمات ترکیه الوم
بزجه مفتوح قوللاندیخی حالده
حالا «ی» ایل یازلقدن قورنله.
میور: ایل، ایلیجی، ایرمک،
ایرکن، ایتمک کبی. دیگر بعض
کله لرده ده اساساً همزه اولان
ایلمک حرف «ی» به قلب اولمشدر:
بیل، بیلان کبی اصلاری ایل
وایلاندر.

یا { د. ۱. تصدیق بیان ایدوب
[جوابده قوللانیلیر، اوت، بی،
نم: سز بزمه کله چکیمسکز؟
- یا. ۲. تأکید و تقویه ایچون
اولوب یا برنجیسی کبی جوابده
و یا تأکید اولئان سوزک آخرنده
و بعضاً مکرر اوله رق قوللا.
نیلیر: بونی سز می یازدیکز؟ -
یا؛ او یله ایسه بوسزک حق کزدرد
- یا یا؛ بندر یا؛ آلیرم یا. ۳.
نقل کلام خصوصنده و «کنجه،
کله لم» معناسیله قوللانیلیر: یا

ی { یه. س. [عر. یاء. ش] ترکیه
الفباک اونوز برنجی و صوک
حرفیدر. ترتیب اصلی اولان
ابجد صره سنده اونجی حرف
اولغه، رقم کبی استعمالنده ۱۰
عددیته معادلدر. شکل عبرانیسی
و شکل سریانیسی ۴ اولوب،
یونانی و لاتین الفبا لرده ۱
صورتی آلمشدر که جمله نک مشا.
بهتری ظاهر در. بعضاً حرف
صورتندده (یاز، یر، یوق، بی،
های کبی) و بعضاً حرکت کبی
تلفظ اولنور؛ عربیده بوا یکنجی
تقدیرده حرف مد دینلوب
کسره یی تقویه و تمدید ایدر:
ادب، بری کبی، و بعضاً کله نک
آخرنده «الف مقصوره» نامیه
«ا» کبی اوقونور که بو قبیلدن
اولان کله لر لسانزده اکثر یا
«ا» له یازیلیر: دعوی، مولی
کبی. فارسی کله لرده دخی ممدود
اوقونور: پیر، این کبی. ترکیه ده
ایسه حادثا اسره یرینی طوتوب
تمدید اولماز و اینجه هجالی کله.
لرده اینجه یعنی کسره خفیفه،
وقالین هجالی کله لرده قالین یعنی
کسره ثقیله اوقونور: کیم، ایپ،
چیل، قیل، قیش، قالین کبی.

ایضاً « یاء تحتانیه » و « یاء
مثنیه » دخی دینلیر .

یاب { ص. ق. } اصل فعل اولوب
{ وصف ترکیبده بولنور }

۱. بولان ، نائل ، دسترس :
فرصتیاب = فرصت بولان ؛
کامیاب = نائل مرام . ۲. بولنان ،
اله کچن : کیاب = آز بولن ؛
نایاب = بولناز .

یاب { ح. یاواش ، آهسته ، سسینز ،
آز آرزور : یاب یاب یوریک .

یابا { یا بالامق . با : یابه ، یابه لامق .

یابان { یابانی ، یابانچی و سائر . با :

یابس { ص. عر. ن. : یابسه .
{ « یس » دن سف. } قوری ،
نم و باش یاخود تازه اولمیان :
یابس اوت ؛ اعمار یابسه ؛ یابس
هوا = رطوبتیز ؛ رطب و یابس =
تازه و قوری ، هردرلودن .

یابه { ص. قوری اوت و صمانی
{ طویلایوب آتمغه و خرمان
صاورمغه مخصوص اوج بارمقلی
چتال شکنده تخته دن کورک .

یابه لامق { ق. صمان ویا اونی
{ یابه دینلن آتله
قادر و ب آتمق ویا صاورمق .

یاب { ویا . مه . یالکز صفتندن
یاب { اول کلوب اونک معناسنی
تأکید ایدر : یاب یالکز . یابه
یالکز = بوس بوتون یالکز
و منفرد .

یپاغی { س. با : یپاغی .

یپالاق { یا یپالاق . س. یووار .
{ لاقه بیوک برنوع پوهو
قوشی .

یایدیرمق { ق. ۱ . دیکری
{ واسطه سیله یایمق ،

اهل واریابی چالیشدیره رق
وجوده کتیرمک . اعمال ایتدیر .
مک : بر او یایدیردی ؛ بو اوابی
کیمه یایدیردیکز ؟ ۲. برینک بر
ایش یایمه سنه مانع اولماق ،
یایمغه سربست و مختار براقق :
چو قجلره اوبله شی یایدیرماملی ؛
یایدیران اولورسه اونلر یاپارلر .

یپراق { یا یپراق . س. ۱ . آغاج
{ و سائر نباتاتک آز چوق
یاصی و جنسنه کوره مختلف
الشکل جزئی که اکثر با قیشین
دو کیلوب بهارده یینه تجدد
ایدر ، ورق ، برک : چنار ، آصمه ،
اسپاناق یپراغی ؛ بشیل ، قوری

یپراق ؛ یپراغی دوکر ، دوکر
آغاج . ۲. کاغذ و کتاب و مکتوب
کبی شیلرک براقی که ایکی صحیفه بی
حاویدر ، ورق : کتابک یپراقربی
چورمک ، صایمق ؛ ایکی یپراقدن
عبارت کاغذ . ۳. قات قات او-
لان شیلرک بهراقی ، طبقه :
طاش ، مرمر یپراغی ؛ تخته

یپراغی = بر کونو کدن بیجیلن
تخته لک بهری : بو غلا صدن بر
یپراق آلمی . ۴. براق الک قاشدن
دیکمیش شیلک بهراکی : یالکن
یپراغی ؛ اوج یپراقدن یابلس
فیستان . ۵. بالخاصه آصمه و باغ
یپراغی : یپراق طولمسی ؛ یپراق
قورمق ؛ تازه یپراق . || یپراق
آشیمی = آغاجلره اوریلان
برنوع آشی که بر پارچه قبوقله چیق .

رلمش بر یپراق کوکنک آشلانه جق
آغاجک قبوغی آلتنه ادخالیه
اولور . || بیک یپراق = بر نبات

فر. Achillee . || یپراق دوکومی =
آغاجلرک یپراقلری دوکلدیکی
موسم ، صوک بهار . || سیکیری
یپراق = یارده مرهم قومقده
مستعمل سیمزه بر یپراق که
صولاق یرلده اولور . = ص.
یپراق حالنده ویا یپراقدن
مرکب : یپراق توتون = قییلماشی ؛
یپراق خالی = بر قاج یپراقدن
عبارت دیکیشلی حادی خالی . ||
یپراق یپراق = طبقه طبقه ، قات
قات .

یپراقلا تلمق { فل . یپراق پیدا
{ ایتک ، یپراقله
اورتنگ : آغاجلر یپراقلانندی ؛
اسپاناق ده یپراقلانندی .

یپراقلی { ص. ۱ . یپراقله مستور ،
یپراغی اولان ، یپراغی
چوق : زیتون آغاجی یاز قیش
یپراقلیدر ؛ یپراقلی اسپاناق . ۲.
طبقه لره منقسم ، قات قات :
یپراقلی طاش ؛ یپراقلی دمیر =
بو صورته قات قات اولان
معیوب و غیره مقبول دمیر .

یپراغان { س. چچیک یپراغی ،
{ چچیکلرک اطرافنی تشکیل
ایدن یپراققلرک بهری ، وریقه
نویجیه .

یپیش { س. جملی و ساخته طور
{ و حرکت : او یپیشلرده
بایلیم .

یپیشدیرمق { ق. باشقه سی و
{ سطه سیله یپیشدیر-
مق ، الصاق ایتدیرمک : شو
قوینک قیاغنی تنه کچی یه یا-
پیشدیرتملی ؛ شو کتابک آرقه سنه
بر کاغذ یپیشدیرتملی .

یپیشدیرمق { ح. الصاق ایدمک .
{ بودیوارلره کاغذ
یپیشدیرلرسه کوزل اولور .

یپیشدیرمق { ق. ۱ . بر شیشی
{ دیگر بر شیشک
اوزرینه قویوب قوله و سائر
ایله ثابت قیلتی ، الصاق ایتک :
دیواره کاغذ ، کاغذ بال موی
یپیشدیرمق ؛ کتابک قابنه بز ،
مشین یپیشدیرملی . ۲. طوقدیر-
مق ، لس و تماس ایتدیرمک :
النی دیواره یپیشدیردی . ۳ .

تطبیق ایتک ، یپیشدیرمک ،
آتمق ، ویرمک ، بیتشدیرمک :
بر طوقات یپیشدیردی ؛ همان
جوابی یپیشدیردی . ۴. دیواره
اعلان وضع ایتک : محکمه تک
قبوسنه فلانجه تک افلاسنه دائر
بر اعلان رسمی یپیشدیرمشر .

یپیشدیرمه { س. ۱ . یپیشدیریلان
{ شی ، یپیشدیرلش
شی ؛ اوستنده بر یپیشدیرمه سی
واردر . ۲. کلینک یوزینه یا-
پیشدیردقلری یوققه الماس و
سائر : یپیشدیرمه لک آرتق
موده سی وزمانی کچدی .

یپیشقان { ص. { اصلی : یپیشقان
{ طوقندینی شینه
یپیشان ، لزوجتلی : یپیشقان جا-
مور . ۲. آریلوب کیمیز ، معجز :
پک یپیشقان آدمدر . || یپیشقان
اوقی = یپراقلری سوزندیکی یر
یپیشیر بر جنس نبات . || دیکز
یپیشقانی = براقچ نوع اصداف
بحریه .

یپیشمق { فل . ۱ . طوقندینی
{ شینه ایلشوب آیرلامق ،
الصاق ایتک : کتابک یپراقلری

بر برینه یپیشمش ؛ چامور بوتیمغه
یپیشدی . ۲. طوقفق ، لس
و تماس ایتک : الم دیواره یا .
پشجه برودتنی حس ایتدم . ۳ .
کیریشمک ، مباشرت و تصدی
ایتک : ایشه یپیشدم . ۴. آریلوب
تصدیع و تعجیز ایتک ، چوق
اوتورمق : او برکزه یپیشدی می
کیمز ؛ معجزده یپیشدی . ۵ .

یپیشمه { س. یپیشمق ایشی ، التصاق .
{ = ص. یپیشمش ، یا-
پیشدیرلش (شی) .

یپیشیق { ص. ۱ . یپیشمش ، متصل ،
{ ملتصق : دری اته یا-
پیشقدیر . ۲. طوقنسان ، تماس
ایدن ، بیتشیک : قالله تنه یپیشیق
طورملی ؛ قولاقلری یپیشیق .

یپیشیق { ص. ۱ . زنکین ، حالی
{ خوش ، سعه حالی اولان .

۲. سرخوش .
یپیشیق { ح. ۱ . ایشلکم ، اعمال
{ اولمق ، معمول اولمق :
بو ایش بویله یاپناز . ۲. بنا ،
تأسیس ، انشا اولمق : بو او
نه وقت یاپلیدی ؟ بو کوپری ، بو
یول این یاپلماشدر . ۳. معمور
وزنکین اولمق ، سعه حال کسب
ایتک . ۴. سرخوش اولمق .
{ صوک ایکی معناده استعمال
اولنماغه باشلامشدر . }

یپیشمه { س. ۱ . ایشلمه ، اعمال اولمغه :
{ بو ماصه تک یاپله سی قو-
لایدیر . ۲. بنا و تأسیس ویا
انشا اولمغه : بو اوک ، یولک یا-
پله سی وقته محتاجدر .

یپیش { س. ۱ . یابلق طرزی ،
{ صورت اعمال : بو طو-
لابک یاپلیدی پک ماهرانه در .
۲. صورت بنا و تأسیس ، طرز
انشا : بوقله تک یاپلیدی پک لطیفدر .
یپیش { ق. ۱ . قیلتی ، ایشلکم ،
{ اعمال ایتک : بو رسمی
کیم یاپدی ؟ براقچ ، بر اثواب
یاپدی . ۲. وجوده کتیرمک ،
ایجاد و تألیف ایتک ، تصنیع
ایتک : کوزل بر ما کینه ، بر
کتاب یاپدی . ۳. بنا ، تأسیس ،
انشا ایتک : بو اوکی کیم یاپیور ؟
کوزل بر یول یاپدی . ۴. ایتک ،
ایلمک ، بر ایشله مشغول اولمق ،
بر فعل و حرکتده بولمق : نه
یاپیورسکیز ؟ دون فلان برده
نه یاپیوردیکز ؟ اورایه نه یایمغه
کید یوردیکز ؟ یایمه چوجغم !
یایمه پک ایتک دیدمسه ده
دیکمدیلر . ۵. دوزلتمک ، تعمیر
و تسویه ایتک : او بولی یاپدیله . ۶.
حاضر لامق ، دوزوب قوشمق :
آتی یاپدیکزمی ؟ او طه می ، یتاغی
یایمدیلر . ۷. تجارتده دوزمک
ویا ادخار ایتک : یوک ، ایلمک ،
ذخیره یاپیور . ۸. ایش کورمک ،
بحریمک ، موفق اولمق : یایمه مدی .
۹. اضرار ایتک : سن بکا نه
یایه بیلیرسک . ۱۰. بری
حقننده بر معامله ده بولمق :
اونک بکا یاپدیغنی بیلیرمیسکیز ؟
بن یایمه مام . || او یایمق = اوجاق
او یاندیرمق . || ایش یایمق =
۱. امور ایتک ، اهمیت ویرمک .
۲. (مقام استزاده) ایش
بوزمق : آماده ایش یاپدیکز !
|| بازار یایمق = بازارلقی ایتک ،

بدائی قرار شد بر مرق اوزره
منازعه به کبریتشک. || درس
یایق = درسی مطالعه ایدوب
حاضر لایق. || دوزمه یایق =
حیله ایتک. || قیو یایق = ۱.
طاوله اویوننده آچیق بر پولی
دیگر پول ابله اورتمک. ۲.
اوگدن فکری حاضر لایق
اوزره بر طاقم مقدمات ایراد
ایتک. || گوکل یایق = تطیب
خاطر ایتک، صوکل آلتی. ||
کیف یایق = کیف چاقی،
یتیشدیرمک. || کیفی یایق =
مماشات ایتک. || بووه سنی یایق =
حقندن کلک، تأدیب ایتک.
یایقه { س. یایق ایچی. ۱. یایق.
= ص. ۱. دوزمه ساخته،
جملی، بالاندن: یایقه بر ظرف اقله؛
اونک کوستر دیک محبت یایقه در.
۲. صنعی، طبیعی و خانی اولیان:
بو قوش یایقه در.
یاینجاق { س. ۱. آچیقده قیشلا.
باینجاق { بان آتله اورتمکاری
اوزون نویلی که. ۲. آت جوشی،
کستوان، چوقالک کوچکی.
یاینجاق { س. اساساً مرمره نك
باینجاق { بو اسمله مسما بر قریه.
سندن چیمش بر نوع اوزوم:
یاینجاق اوزومی، روم ایلی یاینجاقی.
یاینجق { فط. فل. ۱. کندی ایچون
یاینجق { یایق ویا یایدیرمق: بر
قات اثواب یاینجق. ۲. حاضر.
لایق، اوزتمک: قوش یاورسی
اوچغه یاپنور. ۳. کسب سعه
ایتک، کچمه سی قولایلاشمق. ۴.
جملی و ساخته طور و حرکته
بولتمق.

یایندش { س. ساخته و جعلی طور
یاپیش { و حرکت، یاپش.
یایوق { س. ۱. کلینک یوزینه
الماس. ۲. سابقده سپاهی تزییناتی.
یایه { مه. با: یاپ.
یایی { س. ۱. بنا: بواوک یاپیسی
صاغلاندر: یایی ابله او.
غراشمق. ۲. درست تأسیس
اولان بنا: یایی به کتدی: یاپیده در.
۳. بدنک شکل و صورتی، بنیه:
ایری، نارین یایی. || یایی طاشی =
۱. بناده قولالانیلان طاش.
۲. مج. بربرک ارکان و عناصرندن
اولان.
یایچی { ص. س. ۱. یایان، حامل،
صانع. ۲. بنا یایان،
بنا، معمار، قلفه.
یایچق { س. ۱. آتی یاغوردن محافظه
ایچون اورتمکاری بیو.
جک بله مه. ۲. وقتيله یکچیرلرک
کیدکاری قابوت.
یاییلی { ص. بر درلو بنیه سی اولان:
یاییلی { ایری یاییلی = جته لی،
قوی البنیه: نارین یاییلی =
نخیف البنیه: خفیف یاییلی =
ضعیف: قونت یاییلی = کوچلی
قوتلی.
یات { س. قالدان وزره کی تحفظ
سلاحی، پوستات: یات
یاراغ = مهمات حریه.
یات { ص. ۱. اکثر یا دال ابله قولالا.
یات { نیلورسه ده، اصلی تا ابله
اولوب، تحریک اولاندقمه دال
اولور. ۲. ییانیچی، غریب،
بیگانه، اغیار. ۲. خصم، دشمن،
معارض، خلافتکیر.

یات { س. ۱. نکا. (Iacht) چته دن
بیوک تنزه واپوری.
یاتاق { یاتاغان. با: یشاق،
یتاغان.
یاترمق { قه. ۱. یاتمه سوق
ویا اجبار ایتک، یتاغه
قومق، اویومتق: چوچنی یاتیر.
دیگرمق؟ ۲. یشاق تدارک ایتک،
یاته جق بر حاضر لایق: بو قدر
مسافری نروده یاتیره جفز؟ ۳.
بریاغه ایتک، یره دوشورمک:
روزکار، یاغمورا کینلری یاتردی.
۴. یره آتمق، ییتتمق دوشور.
مک: فلقه به یاتردیلر. ۵.
(آچقنی) فائضله ایشلمک ویا
امانت اولتی اوزره بریره تسلیم
ایتک: یاره سنی یاتقه به یاتردی.
یاتسو { یا یاتسی. س. یاتمه وقتی:
یاتی تازی = بش وقت
نمازک بری که کچه یانیله جق
وقت قیلنیر.
یاتسوین { یا یاتسین. طز. یاتسی
وقتی یاتسین کلدی.
یاتسی { ص. یاتیق، باصیق، یاصی،
دوز. — با: یاتسو.
یاتشدیرمق { قه. ۱. تسکین
ایتمک، سکونت
قراندیرمق: یاغمور روزکاری
یاتشدیردی. ۲. دوزلتمک،
تسویه ایتک: او ایچی یاتشدیر.
دم. ۳. راضی ایتک، ارضا
واماله ایتک: کندیسنی صلحه
یاتشدیردیلر.
یاتشمق { فل. ۱. کسب سکونت
ایتمک، تسکین اولتمق،
راکد اولتی، شدتی یکمک:
دکیز، فرطونه، صانیچی یاتشدی.
۲. کورلدی و قاروبیشیق مندفع
اولتی، راحت لایق.

یاتیق { س. ۱. بریاغه مائل
اکری. ۲. چوق
یاتمش. ۳. چوروک: یاتقین مال.
یاتیق { یاتقو. س. یاتوب باصلمقندن
یاتیق { پیدا اولان قیرمه، قیریم:
قاش یاتقیسی.
یاتیلق { خ. ۱. اویومتق اوزره
اوزانلق، یتاغه کیرمک،
اویومتق: شمیدن یاتلاز. ۲.
یتوت ایدمک: بوراده یاتلیری؟
یاتیق { فل. ۱. یره اوزانلق،
اویورکن یشاقده آلان
وضعیتی آلتی: بوتون کون
یاتیق ایی دکادر قالدوب کرملی.
۲. اویقوبه وارمق، اویومتق
اوزره یتاغه کیرمک: شمیدی
یاتدیلر: سز قاجده یاتارسکیز؟
۳. اگلمک، سرلمک، دوشتمک،
باصلق: اکینلر یاندی. ۴. مطا.
وعت ایتک، رام اولتی. ۵.
راضی اولتی رضا ویرمک:
دشمن صلحه یاندی. ۶. کچه بی
کچیرمک، یتوت ایتک،
قومتق: بو کچه نروده یاتنه جفز؟
۷. خسته لایق، خسته اولتی:
ایکی آی یاتدم. ۸. (کی) دمیر
آتمق، لنگر انداز اولتی:
اسکله اوکنده یاتان کیلر. ۹.
قرار بولتی، مطمئن اولتی:
بوکا ذهنم، عقلم یاندی. ۱۰.
اولو اولتی، مترارده بولتمق،
مدفون اولتی: بو تره ده کیم
یاتیور؟ ۱۱. محبوس اولتی،
حبسخانه ده قالمق: آلتی آی
یاندی. ۱۲. صیفه عطفیه دن
صکره مداومت واستمرار بیان
ایدر: دوشونوب یاتق. || اوستنه
یاتق = غصب ایتک، قبول لایق.

|| حاجی یاتماز = ناصل آتلمسه
قامادوشن بر اویونجق. || یاتوب
قالتقمق = اقامت ایتک. || یوله
یاتمق = ۱. تیز حیوان یوریلوب
راحت یوریمکه باشلامق. ۲.
ادعاسندن واز کچوب اویوشمق،
سویانن سوزی قبول ایتک.
یاتمه { س. یاتمی ایچی. با:
یاتمی.
یاتوغان. س. و:
یاتیوق { س. قانون کی قوجاغه
یاتریلان سازله دینیر.
یاتی { س. یاتمه، اویومتق اوزره
یتاغه کیرمه، کچه بی کچیرمه،
یتوت: کچه یاتیسنی = کچه
یاتمه سی: کچه یاتیسنه بیورک =
کچه یاتمی اوزره.
یاتیق { ص. ۱. یاتیرلش، اگلش.
۲. چویرلش، دوربک.
= س. یاصی صوقابی.
یاتییم { س. یاتمش و اگلش شیتک
حالی، یره سرلمش اوله.
یاتیلی { ص. یاتمش، یره سرلمش،
یاتیلش، مستوی.
یایجوج { س. ع. ۱. عبرانیجه.
دن] ماجوج ابله برابر
قصیر القامه بر قوم: سدیایجوج
وماجوج. با: سد.
یایخود { حر. فا. «یا» حرف
تریدیدله «خود» کله.
سندن مرکب] تردید و تخیر
بیان ایدر، یا: بوکون یایخود
یارین کلکیز: یایبوکون کیدرز
یایخود یارین. «و» عاطفه ابله
برابر دخی قولالانیلیر: بکا خبر

یولارسکیز و یایخود بن آدم
کوندروب صورارم.
یاد { ص. با: یات.
یاد { س. فا. ۱. آسمه، خاطره
کثیرمه: یادایت ایام شبانی که.
۲. لاقردیسنی ایتمه، ذکر:
هبنی صایدی ده اون یادیتمدی.
یادداشت { س. فا. خاطره قاله.
جق شی، برکدار،
خاطره.
یادس { س. فا. «یادداشت» دن غلط
هر کم آلداد برسه دیکرندن
بر اوگدول آلتی اوزره طو.
نیلان بحث که طاوغک اوچور.
جاق کینکینی چکوب قیرهرق
طوتیلیر: یادس طوتشتمق:
یادس کیکي = مذکور اوچور.
جاق مکیکي = حد. بو بحثده
دیکرینی آلداد برکن قولالانیلیر.
یادگار { س. فا. ۱. بر شخص
و یا حالی خاطره کتیر.
مکه یارایان شی، برکدار: بو
سزه بندن یادگار اولسون: بو
کتاب پدرمدن یادکاردر. ۲.
مج. تر. ادبیز آدم، معهود.
یادرغامق { قه. ۱. ییانیچی نظر.
ایله باقی، اجنبی عد
ایتک. ۲. (چوچق) طایندیفی
آدمدن قورقوب آغلامق: بو
چوچق نی یادرغایور.
یادلی { یایخود یاتلو. ص. ۱.
یاینجی، مجهول، نامعلوم.
۲. دشمن، خصم، مخالف. ۳.
اوغورسز، مشوم.
یار { س. ۱. یارلش بر، اوچو.
روم، جار. ۲. ورطه، کر.

داب، جای هلاک. || یاردن
آتمق. = برنده دن آتلاقمق،
بلايه دوشورمك، قضايه اوغرا.
تمق. || یاردن اوچق = آلدانوب
بلايه دوشمك. || یاربیقندیسى =
بر دوست یوزندن متضرر اوله
(ترکجه یار ايله فارسى یاردن
مشکل نکتته.)
یار { س. دلال باغرمه، اعلان،
جار. مر.
یار { س. آغز صوبی، آغزده
طویلانان صو، لعاب. (آقا.
نه صالیار دینیر.)
یار { س. فا. ج. : یاران. ۱. دو.
ست. محب : یار و قدار؛
یار و قشعار؛ یار جان = محب
صادق؛ بزم یاران. ۲. محبوب،
محبوبه، معشوق، معشوقه،
سوکیلی : یاردن آیرلوق؛ فراق
یار. ۳. بیلدک، آشنا : یار
واغیار نظرند. ۴. یاردیجی،
معین، مددکار : اللهدن باشقه
یارم یوقدر. || چهاریار = صحا.
به کرامدن خلفاء راشدین
حضراتی. || یارغار = فخر کا.
ثبات (صلیم) افندمره مغارده
رفاقت ایدن حضرت ابا بکر
صدیق (رضه). محب. محب
صادق.

یارا { س. فا. قوت، قدرت، زور،
کوج : یارای سخن = سوز
سویلک قدرتی.
یاراتمق { فت. ۱. یوقدن وار
ایتمک، خلق ایتمک : الله
یری و کوکی باراندی. ۲. ابداع
ایتمک، بر صورت بدیمده

بولوب میدانه قومق : معانی
یاراتیور.
یاراتمق { س. یارادیش، خلق،
آفرینش. = ص. یارا.
دلش، مخلوق، آفریده : اللهک
یاراتمق سیدر.
یارادان { س. یوقدن وار ایدن،
خلق ایلمق، خالق،
خلق، باری، آفریننده : عالمی،
انسانی یاردن؛ یارادان حقیقون؛
یارادانه قربان اولیم.
یارادلمق { فتح یوقدن وار ایدمک،
خلق اولمق : هر
شیء الله طرفندن یارادلمشدر.
یارادلش { س. ۱. خلق خلقت،
آفرینش : عالمک
یارادلیشی. ۲. جبلت، طبیعت،
فطرت : اونک یارادلیشی اوله.
۳. بنیه، مزاج : یارادلیشی
ضعیف.
یارادیجی { س. س. یارادان،
خالق، خلق.
یارار { س. ۱. ایشه کلیر، نافع،
مفید، لازم : یارار بر
شیء دکلدیر؛ یارار صو. ۲.
جسور، یکیت، دلاور. ۳.
اهلیتی، مقتدر، قابل.
یارارلق { س. ۱. ایشه یارامه،
نافع و مفید و لازم
اوله. ۲. جسارت، یکیتلک :
بومحاربهده چوق یارارلغی کو.
رلدی. ۳. اهلیت، قابلیت،
اقتدار : اونک یارارلغی معلو.
مدر.
یاراشدیرمق { فت. ۱. اودیر.
مق، تطبیق و
توفیق ایتمک، یاقیشدیرمق :

انوانی اوستنه یاراشدیرمق. ۲.
بزمه مک، تزین ایتمک، زیب
وزینت ویرمک : صالونی نه
کوزل یاراشدیرمق. ۳.
اصلسز برشیئی انسانی ایناندیره.
جق صورتده اسناد ایتمک.
یاراشتمق { فل. ۱. یاقیشمق،
اویمق، آبی کلک،
مطابق و موافق کلک : یاشیل
کندیسنه یاراشمور؛ او قیافت
نه کوزل یاراشمش؛ کوزله هر
شیء یاراشیر. ۲. مناسب اولمق.
اویغون کلک : او ایش سزه
یاراشماز.
یاراشمه { س. یاقیشمه، اویمه،
موافق و مناسب کله.
یاراشیق { س. یاقیشمه، اویمه،
اویغونلوق، مناسبت :
یاراشیق آلاماز.
یاراشیقسنز { س. یاقیشماز،
سبسنز : یاراشیقسنز ایش، قیا.
فت.
یاراشیقلی { س. یاقیشیر، ائی
سب.
یاراق { باخود یراغ. س. ۱.
سلاح، آلت حرب.
۲. معونه، لوازم، مهمات. ۳.
عو. آلت رجلیت. || طال یاراق =
۱. سل سیف ایتمش. ۲. همان هر
شیء بلا ملاحظه آتیلان. || بات
یاراق = اسلحه و مهمات.
یاراقلامق { فت. حرب ایچون
تجهیز ایتمک.
یاراقلامق { فل. ۱. اسلحه
و مهمات تدارک

ایتمک. ۲. حاضر لایمق، تدارک
رکات کورمک.
یاراماز { با یرامز. ص. ۱. ایشه
تکیز، خیرسز، فائده سز
۲. کوتی، شریر، مضر، خبیث.
۳. زوربا، شق. ۴. کورلدیجی،
پاتردیجی، راحت طورماز :
یاراماز چوقق.
یارامازلق { با یرامزلق. س. ۱.
ایشه کله مه، خیر.
سزلق. ۲. کوتیلک، شر،
مضرت، حیاثت. ۳. زوربالق،
شقاوت. ۴. کورلدی، پاتردی،
چوقق شمانه سی : یارامازلق
ایدن چوققی کیمسه سوز.
یارامق { فل. ۱. ایشه کلک،
قولانیله بیلیر حالده اولمق : بوبکا
یاراماز. ۲. فائده لی و نافع اولمق،
کندیسندن استفاده اولمق :
او آدم بزه چوق یارادی. ۳.
اویغون و موافق کلک، صحت
نافع اولمق : بورانک هوا سی
بکا یارادی؛ بویمک، بوضو بکا
یارامیور. ۴. لایق و شایسته
اولمق، کرکلک : اوکا ایسلاک
یاراماز.
یاران { س. شق ایدن. فا.
یارمق. || ات یاران =
طولامه دینلن چیسلاک برنوعی.
یاراتمق { فل. ۱. برینک ایشه
یارایه جق و برینه فائده لی
و نافع اوله جق حرکتده بولمق :
نه یابدیمه بزم قومشویه یارانه مدم.
۲. یالاندن برینک خوشنه
کیدمجه حرکتده بولمق :
کندیسنه یاراتمق ایچون یایور.

یارانه { س. فا. دوستانه،
محبانه.
یارانیش { س. ۱. ایشه کله،
فائده لی و نافع اوله.
۲. برینک خوشنه کیده جک
ساخته بر حرکتده بولمه.
یارب { ترکیب عر. ای ریم،
ای مولام، اللهم، آمال
یاری. (تشدیدسز دخی قوللا.
نیلیر.)
یارپوز { س. ککیکه بکزر براوت،
حقق؛ صو یاربوزی،
قرنفل یاربوزی، قوجه یاربو.
زی = بونک انواعی.
یارداق { باخود یرداخ. س. ۱.
معاون، رفیق. یماق :
حقه باز یارداغی. ۲. کوتیلکده
شریک، قفادار.
یارده { س. (نکا). انکلیز آرشینی
۳۰ یارمق و ۹۵
ساتیمه در.
یاردیرمق { فت. ۱. اورته دن
کسیدیرمک، بولدر.
مک : شونخته نی اورته دن یار.
دیرملی. ۲. کسیدیرمک، پاره.
لایمق : اودون یاردیرمق. ۳.
زیاده یاره لایمق : باشی یار.
دیردی.
یاردیم { باخود یاردیم. س. ۱.
معاونت، امداد، مظا.
هرت : کیمسه دن یاردیم کور.
مدم. ۲. مساعده : هوا
یاردیم ایتمدی. || یاردیم ایستک =
استداده ایتمک. || ال یاردیمی =
فعلاً معاونت ایتمه. || دیل یار.
دیمی : نصایح. || یاردیمه بیتیشک =
امداده کیتک.

یاردیجی { س. ص. ۱. یاردیم
ومعاونت ایدن آدم،
رفیق، معاون : بواشده هیچ
یاردیجیم بوغیدی. ۲. معین،
مددکار : یاردیجیک الله اولسون.
۳. امداده بیتیش، امدادجی :
اوبزم یاردیجیمزدر. ۴. ایشه
براز یاردیم ایتمک اوزره آرزو
اجرتله طوتیلان رنجیر.
یارش { س. با : یارش.
یارشتمق { فش. بریله تقاضل و
مسابقته کیرشتمک.
یارغوجاق { س. ال دکرمی. مر.
یارغه { س. بیوک بلج. مر.
یارغیجی { س. فصل دعوی ایدن
آدم، حاکم. مر.
یارغیلامق { فت. فصل دعوی
مر.
یارلق { س. ۱. دوستلق، محبت،
مصادقت. ۲. عاشقلق،
معشوقلق.
یارلمق { فتح. ۱. اورته دن کسیلوب
تخته، قارپوز
یارلدی. ۲. یاره لایمق، پارچه
پارچه کسملک : اودون یارلدی می؟
۳. زیاده یاره لایمق، آچلق :
باشی یارلدی.
یارلمه { س. اورته دن کسیلوب
یا برله یا پاره لایمق و یا
زیاده یاره لایمق، آچله.
یارم { س. با : یاریم.

اوزون اوزادی به یازی وحسابله
اوغراشمق .

یازمه { س . ۱ . یازمق ایثی . با :
یازمق . ۲ . برنوع یوز
شیمه سی که دفعی ایچون بعض
رقیه خوانلره یوز یازدیلیر . =

ص . ۱ . یازلش . یازیلی ، ال ایله
یازلش ، باصمه مقابلی : یازمه
کتاب . ۲ . ال ایله نقش اولمش ،
قلمکاری : یازمه یعنی ، یورغان
یوزی .

یازمه چی { س . ال ایله یعنی و یور .
غان یوزی کی شیلر
نقش ایدن قلمکاری ایشلر یاپان
آدم .

یازمه چیلق { س . یازمه و قلمکا .
ری شیلر یاپان
اصنافک صنعتی .

یازو { یازو خانه وسائر . با : یازی
وسائر .

یازی { س . ۱ . یازیلان شیء ،
خط : یازی بیلیر ؛ ترکیه ،
فرنگجه یازی ؛ چین یازیسی .

۲ . مشق ، حسن خط : یازی
اوکرنیور ؛ یازی به چالشیور .

۳ . یازمق ایثی ، یازمه : بوکون
چوق یازی یازدم . ۴ . خط
نوعی : ثلث ، رقیعه ، تعلیق

یازیسی . || آلن یازیسی = قدر ،
مقدر . || ال یازیسی = ال ایله
یازلش خط و یا کتاب ، خط

دست : بوکتاب مطبوع دکل
ال یازیسیدر . || یازی طاشی =
اوزرینه نه طاشدن قلمه یازی

یازیلان معروف سیاه طاش که
تخته دن بر جریوه ایچنده اولور .
|| قره یازی = بخت سیاه ،
طالع سزلک . || یوز یازیسی =

کویلرده کلینک یوزینه سور .
دکاری بویار و یاپیشدیردقلری
تلر و پوللر .

یازی { س . (یایمق دیمک اولان
« یازمق » دن) اووه ،
دوز بر . مر .

یازیچی { س . ۱ . یازی یازان
آدم ، کاتب . (وقتيله
یکجیری اوجاغئک خزینه دارینه
یازیچی و محاسبه چیسنه باش یازیچی
دینیردی . ۲ . تجار و صراف
وسائر کاتبی ، غیر رسمی بر
اداره ده کاتبک ایدن آدم .
(الیوم باشلیجه بومعنا ایله قوللا
نیلیور .) || گوشه باشی یازیچیسی
آجیقه اجرته عرضحال و مکتوب
وسائر یازان آدم ، عرضحالچی .
|| یوز یازیچی ، یازیچی قادین =
کلینلرک یوزنی بویایوب کویا
سولندیرن قادین ، مشاطه .

یازیچیلق { س . یازیچی ایثی و
یازیچی .

یازیخانه { س . ۱ . یازی ایله مشغول
آدمک یازی یازمغه
مخصوص اوطه سی : یازیخانه سی
کوزل طونامش . ۲ . دعوی
وکیلی کی آدملرک عمومک مرآ
جتمیون آجدقلری دائره و یا
اوطه : مکمل بر یازیخانه آچمش .
۳ . یازی یازمغه مخصوص ماصه
که اکثر یا آرقه سی چکمه لی و یا
رافلی و طولایی اولور : کوزل
بر یازیخانه یابدیردم .

یازیش { س . یازمق فعلی و طرز
وصورتی : بوناصل یا
زیش ؟ اونک اوقوناقلی بر
یازیسی واردر .

یازیق { ص . بوشنه صرف اولنان ،
یهوده یرم کیدن ، اتلاف
و اسراف ایدیلن ، هدر : اوقدر
قاش یازیق اولدی . = س . ۱ .
ضرر ، زیان ، غدر ، مفقودیت :
بکا چوق یازیق اولدی . ۲ .
آجینه جق و عیب لانه جق شیء ،
یا قشیمه جق حال : یازیق سکا :
یازیق سنک قیافتکک : یازیق
اولسون سزه ! = حد . ابواه !
حیف ! وا حیف ! واحسرنا !
دریغ ! دریغ ! یازیق یازیق !
آه یازیق ! بکاده یازیق ! یازیق
شوچوجه !

یازیلی { ص . ۱ . یازلش ، یازیسی
اولان ، یازی بی حاوی :
قوونک اوستنده یازیلی بر طاش
واردر . ۲ . یازلش ، ثبت و تحریر
اولمش ، محرر : کله جکی مکتوبک
ایچنده یازیلیدر . ۳ . دفتره
کچیرلش ، قید اولمش ، مقید :
سزده یازیلیسکر . ۴ . مقدر :
محاربه ده اوله جکم یازیلی ایسه
اولورم .

یازین { ظار . یاز و فقی ، موصف
صیفده : یازین بالیده
اونور یور ؛ یازین آوه کیدرز .

یاس { س . اولان بر آدم ایچون
ذوق و اکجه دن اجتناب
ایتمک و قره لر کیمک کی رجات
اولنان حال ، ماتم : یاس طومق ؛
یاسی واردر .

یاس { س . ۱ . امید سزلک ، نو .
میدی ، مأیوسیت : یاس
کتریمک = مأیوس اولمق ؛ کال
یاس و نومیدی ایله .

یاسا { یاخود یسا . س . و :
یاساق { یاخود یساغ . س . ۱ .
نظام ، قانون ، تنظیمات .

۲ . منع ، نهی ، زجر ، ممنوعیت :
کجه فئارسز کز مکی یاساق
ایتملریدی . = ص . ممنوع ، قانون
و نظامله منع اولمش : عسکر
قیشله سنه دخول یاساق ایدی .
|| یاساق صاوان = موقت شیء .

یاساقچی { یاخود یساقچی . س .
۱ . وقتيله بر رسمی
آدمک اوکندن کچوب هرکک
تقریبی و عمری اوزرنده طور .
مه سنی یاساق ایدن آدم ، یاور .
۲ . سفیر رقونسوس و سائر
محافظی ، قواس .

یاساقچیلق { یاخود یساقچیلق . س .
۱ . خدمتی : بر قو .
نسلوسک یاننده یاساقچیلق ایدیور .

یاسلی { طولایی ماتم طوتان ، ماتم
علامتی اوله رق سیاهه کیمش
و ذوق و اکجه دن مجتنب :
کندیسی یاسلیدر ؛ یاسلی بر
قادین .

یاسم { س . فا . و :
یاسمن { س . فا . و :
یاسمین { س . فا . کوزل قوقولی
بیاض و کوچک چیچکر
آجان صاواماشیق قیلندن بر
آغاج که چوق اوزانیر و خشکی
پک لاستیکلیدر : یاسمین آغاجی ،
چیچکی ، باغی . = ص . تر . یاسمین
آغاجندن معمول : یاسمین چپوق .

یاش { ص . ۱ . ایصلاق ، تملی ،
صولی قوروماش ، رطیب :
طوپراق یاشدر ؛ یاش چاشیر ؛
یاش لارکله طوتما . ۲ . تازه ،
یشیل ، تر ، کوربه ، رطیب ،

قورودلش اولیان : یاش میوه ؛
یاش سبزه . = س . ۱ . ایصلاق ،
نم ، رطوبت . ۲ . آغلارکن و یا
دیگر سبیدن کوزدن آقان صو ،
دمع ، اشک ، سرشک : یاشی
طورماز آقار ؛ یاشلرینی ضبط
ایده مدی . || کوز یاشی = دموع ،
اشک ؛ کوز یاشی دوکک =
آغلامق .

یاش { س . (لغت آشفه دن مأخوذ
اولوب اصل حدات و تازه .
لک دیمکدر .) عمرک مقدار
و درجه سی ، سن ، سال : یاشکر
نهر ؟ یاشنی صوران یوق ؛
اوج ، بش ، الی یاشنده ؛ کنج
یاشنده = حدیث السن ، کنج ایکن ؛
بش یاشنی تولد یردی = بتردی ؛
آتی یاشنه باصدی = کبردی .
|| یاشنی آلمش ، یاشنی یاشنی
آلمش = مسن ، سن کاله واصل .
|| یاش باصمق قوجامق ، اختیار
لامق . || یاشنده = بر یاشنده ،
بر ییللق .

یاشا { فل . (یاشامق فعلندن امر
حاضر اولوب دعا مقامنده
قوللانیلیر) یاشاسون ، معمر
اولسون : پادشاهم چوق یاشا ،
بیک یاشا .

یاشامق { ق . ۱ . یاشامه سنه بار .
دیم و یا مساعده ایتمک :
هندک هواسی انسانی چوق یاشا .
تیور ؛ بوخسته لق آدمی یاشا .
تماز . ۲ . کچیندیرمک ، اغاشه
ایتمک : چسولق چوجغنی یاشا .
تمق ایچون اوسنده ده چالیمغه
مجبوردر .

یاشارمق { فل . ۱ . ایصلامق ، نم
ورطوبت پیدا ایتمک ،

تازه لئک : بودالار یکیدن یاشار .
دی . (مخفف اوله رق « یشرمک »
ده قوللانیلیر .) ۲ . کوز یاشیله
طولق ، یاش دوکک : نیم سوز .
لری دیکرکن کوزلری یاشاردی .

یاشامق { فل . ۱ . صاغ اولق ،
عمر سورمک ، معمر
اولق : بیوک بدری حالا یاشایور .
۲ . بر درلو عمر سورمک ،
کچنک ، تعیش ایتمک : کندیسی
ای یاشایور .

یاشامه { س . ۱ . صاغ و بر حیات
اوله ، معمر اوله . ۲ .
کچنمه ، تعیش .

یاشانلق { خ . و :
یاشانلق { خ . (فاعلی مهم اوله رق)
۱ . صاغ و بر حیات
بولنق ، یاشامق ممکن اولق :
او هواده یاشانماز . ۲ . کچنک
ممکن اولق ، تعیش اولنق :
اوقدر قز انجه کوزل یاشانیر .

یاشایش { س . ۱ . عمر طرز و
اسلوبی : یاشایشی
پک منتظمدر . ۲ . کچنک
طرزی ، اسلوب معیشت : فقر
و ضرورتله یاشایش البته
مشکدر .

یاشا { ص . بر یاشده اولان ،
(یاشیت ، همسال ، همسن :
تیزه مک و غلیله یاشداشز .

یاشلق { س . ۱ . ایصلاق ، نم ،
رطوبت : بو یرده ، بو
چاشیرده بر یاشلق واردر . ۲ .
یاغورلی و رطوبتلی هوا : بو
یاشلق دوام ایدرسه ای دکلدر ،
(ص . یاشنی آلمش ، مسن :
کندیسی یاشلی آددر ،

مطر، باران، رحمت: یاغور
یاغمت؛ یاغوره طوتلق.
یاغور لامق { فل. یاغورلی
دوتمک: هوا یاغور لایه جق
کبی کورنیور.
یاغور لاق { یاخود یغور لاق.
کیلن اوستلک لباس، قاپوت،
متنع.
یاغور لی { یاخود یغور لی. ص.
یاغور یاغدی: یا.
غور لی هوا؛ یاغور لی برکون،
برکجه ایدی.
یاغیر { یاغیز. با: باغر، یاغز.
یاغته { ص. فا. ۱. بولش، بولنان.
۲. بولش، نائل اولمش:
شرف یافته = شرف بولش،
مشر ف.
یاغته { س. (لفت آنه فارسیه دن
(ماخوذ) ۱. قوطی و شیشه
اوزرینه یاغشیریلان یازلی
کاغذ: بونک یافته سی دوشمن.
۲. بعضاً محکومینک کوسلرینه
اصیلان اعلانامه.
یاقار مق { یاخود یقار مق. فل.
(یاوار مق. سوز و کداز
له رجا و نیاز ایتک: یاواروب
یاقاردم.
یاقاموز { س. (ر) کجه دکیزده
بالقارک و یا کورک کرک
حرکتندن کورین شعله که
فوسفوردن تگون ایدر.
یاقدیر مق { فت. بالواسطه یاقتی،
(احراق ایتدیر مک،
یاغنه براقی، احراقه مساعد
ایتک: آتشی به جوق اودون
یاقدیر مایک: اخذ انتقام ایچون
اوبنی یاقدیر مش.

یاقدیر مق { فت. ۱. یاغنه جق
(حاله قومی، یارا.
شدر مق، موافق و اوغون
حاله کتیر مک: کییدیکی شیشی
بدنه یاقدیر بر. ۲. تنسیب ایتک،
مناسب کورمک: بوسوزی، بو
درلو حرکتی سزه یاقدیر بر مدم.
یاقدیر مق { فل. ۱. ایتی کیتک،
(یاراشیق، کوزل طور.
مق، اوغون کلک: بو اواب
سزه یاقدیر: اسمره آجیق
رئک یاغشماز. ۲. مناسب و موا.
فق اولق، اوغتی: اوپله پرله
کیتک. بویله سوزل سونلک سزه
یاقدیر می؛ اونکه اوغراشیق بکا
یاغشماز.
یاقدیر { ص. با: یختی.
یاقدیر { س. ۱. یاراشمه، ایتی
(کیتک، اوغونلوق. ۲.
مناسبت، تنسیب: بو ایشک
یاقدیر یوقدر. ۳. کوزلک،
حسن و جمال و لطافت. ۴. یاقدیر
آلق = مناسب اولق: یاقدیر
آلبور = اوغور، مناسب دکلد.
یاقدیر آلدیر مق = تنسیب
ایتک.
یاقدیر { ص. ۱. اوغماز، کلز،
(یاراشماز: یاقدیر
برقیافت. ۲. نامناسب، مناسب
آماز: پک یاقدیر برایش
اولدی. ۳. چرکین، قبیح:
یاقدیر آدم.
یاقدیر { س. ۱. اوغماز.
(یاقدیر لاق، لاق، اوغونلوق.
لق، یاراشماز: بو قیافتک
یاقدیر لاق. ۲. مناسبلک،
عدم مناسب: معامله کرک با.

چشقیسزلقی. ۳. چرکینلک،
قبح.
یاقدیر { ص. ۱. اوپار، یاقدیر،
(یاراشیر: یاقدیر
قیافت. ۲. مناسب، مناسبتی.
۳. کوزل، حسن و جمال صاحبی،
شانی: یاقدیر آدم؛ یاقدیر
قادین.
یاقدیر مق { فت. ۱. یاقدیر
(کیتک،
یاقدیر مق، تقریب ایتک: شو
صندالیه بی دیواره یاقدیر
۲. بکرتک: یاقدیر خرقه بی
پالتویه یاقدیر ملیسکر.
یاقدیر { فل. ۱. یاقدیر کلک،
(یاقدیر، تقریب ایتک:
آتش یاقدیر: رمضان یاقدیر.
۲. بکرتک: بو قاش
جافسه یاقدیر.
یاقدیر { فج. طوتلوق، احراق
(اولق: موملر یاقدیر:
بر ساعتده او قدر اودون یا.
قیلیر می؟ فل. حسیال ایتک:
یانوب یاقدیر.
یاقدیر { فت. ۱. آتش ویرمک،
(احراق ایتک: بار اقلری
یاقدیر: بوقیش چوق اودون
یاقدیر. ۲. طوتلوق، آلو.
لندیرمک، اشعال ایتک: براز
آتش یاقدیر: صوبه بی یاقدیر می؟
موملری یاقدیر: بو آتشم قندیل
یاقدیر جقمیسکر؟ ۳. چوق
ایصیتق، چوق صیاق اولق:
بوکون کونش یاقدیر. ۴. آجیتق،
بو بر کبی کسکین بر آجی ایل
متأثر ایتک: خردال دلی
یاقدیر: بو علاج چوق یاقدیر.
۵. مج. آتش عشقه سوزان

ایتک: او قیز یچاره بی یاقدیر.
۶. مج. پک متضرر ایتک:
حریف برچورک مالی صاهر ق
بنی یاقدیر. ۱۰. باشی ناره یاقدیر =
بلایه دوشورمک. ۱۱. باشه حصیر
یاقدیر = اظهار یاس ایتک. ۱۲. عبا بی
یاقدیر = علاقه و عشق ایتک.
یاقدیر { س. یاقدیر ایشی. با: یاقدیر.
یاقدیر { س. عر. ج. یواقت.
(ذی قیمت احجاردن پک
مقبول اولان معروف طاش:
یاقدیر احر، یاقدیر رمانی، قزیل
یاقدیر = بو طاشک اک معروف
و مقبول اولان قرمز سی:
یاقدیر اصغر = طوباج؛ یاقدیر
کبود = صغیر. ۱۰. مج. یاقدیر
روان، یاقدیر مذاب = شراب.
یاقدیر { یاخود یقا. س. ۱. لباس
(بوینی، لباسک بوین کجه جک
و بوینی اورته جک بری، جیب،
کریبان: کوملک یاقدیر: صیر.
مهلی یاقدیر: یاقدیر کیری. ۲.
کنار، ساحل: دکیز یاقدیر:
روم ایل، آناتولی یاقدیر.
۳. سطح مائل: یاقدیر توتونی. ۱۱.
یاقدیر آتق = دفع ایتک، قور.
تلق. ۱۲. یاقدیر آتق = مجدد،
بکر، قوللانماش، درناسته.
یاقدیر { اله ویرمک = طوتلق،
قاجه مامق، اله کچک. ۱۱. یاقدیر
ایصیر مق = تعجب و استعاده ایتک.
یاقدیر { ایکی یاقدیر بر یره کلز =
سفیه، ایشی بیلز، مسرف.
یاقدیر { یاقدیر پاچه = سور و کلیه رک. ۱۱.
چال یاقدیر ایتک = شدله طوتق،
اخذ و توقیف ایتک، یاقدیر لاق.
یاقدیر { یاقدیر کچیرمک = اوغلغه قبول

ایتک، تینی ایتک. ۱۱. یاقدیر
سیلکمک = نفرت ایتک،
اوصانق. ۱۲. یاقدیر طوتق =
یاقدیر لاق، اخذ و گرفت ایتک.
یاقدیر { قور نازمق = قورلوق،
صیرلوق. ۱۱. یاقدیر بیرتیق = بوینی
اطرافنده ترس بر صره توپلری
اولوب اوغور سز عد اولنان آت.
یاقدیر لاق { فت. ۱. یاقدیر
(طوتق، اخذ و
گرفت ایتک، توقیف ایتک، اله
کچیرمک: خرسزرک برینی یاقدیر.
لامش. ۲. بولق، دسترس
اولق، راست کلک: کندیر سی
سوقاقده یاقدیر لاق: کوزل بر
کتاب یاقدیر لاق. ۳. مسئول
طوتق، برندن ایتک: بن سنی
یاقدیر لاق.
یاقدیر لاق { فج. طوتلق در دست
(واخذ و گرفت او.
للق: خرسز یاقدیر لاندی.
یاقدیر { ص. یاقدیر مخصوص،
(یاقدیر کان: یاقدیر
کورک. = س. ۱. قوللی
کوملک اکرتی یاقدیر: یاقدیر.
لق طاقق. ۲. فراجه یاقدیر
و زاغاره کبی دوریک اوزون
یاقدیر.
یاقدیر { س. دری قبارتوب صو
(آیتق ویا یاره ایدوب
ایشلک ایچون بدک بر یرینه
یاقدیر یلان یاقدیر شی: پهلوان،
انکیز نخود یاقدیر: یاقدیر آجیق،
یاقدیر مق. ۱۱. یاقدیر اونی = قاند.
ری، فر. Cantharides.
یاقدیر { ص. ۱. باقان، احراق
(ایدن: آتش یاقدیر.
آجیدان: بو بر، ایصیرخان

باقچی برشیدر. ۳. پک زیاده
الم و کدری موجب، سوزان،
محرق.
یاقدیر { ص. (یقین) یازما می
(وغر. «یقین» ایله التباس
ایتدیرمه می) ۱. اوزاق اولیان،
قرب، نزدیک: یاقدیر بر:
مکتب اومزه یاقدیر. ۲. قرا.
بنی زیاده اولان: یاقدیر اقربا؛
والده سی طرفندن بزه پک یاقدیر.
۳. چوق بکرتن، تقریب ایدن:
صاری به یاقدیر بر رنک. ۴. وا.
صل و بالغ اوله سنه آز بر شی
قالش اولان، قریب: سنی
اللی به یاقدیر: اوتاجرک ترونی بر
ملیونه یاقدیر. ۵. وقوعی قریب
اولان، زماناً قریب ایتش اولان،
قریب الوقوع: اقشام یاقدیر؛
مأمورینه عزیمت یاقدیر.
۱۱. = ح. قریب محله، اوزاق
اولیه رق: یاقدیر اوتوربور؛
یاقدیر کل. ۱۱. یاقدیر = ۱. قریب
محله: سسته باقیرسه یاقدیر
یلدیرم دوشمشدر. ۲. آزوقت
صوکره، چوق کچمزدن، قریب،
عن قریب: یاقدیر کله جکدر.
۳. آزوقت اول، چوق اولدی:
کندیمی صله: ن یاقدیر کلدی.
۱۱. یاقدیرده = ۱. قریب محله
برنده، جوارده: یاقدیرده
یاغور یاغش اولمدرکه هوا
سرنلندی. ۲. بو کونلرده،
کچمش ویا کله جک قریب بر زمانده:
یاقدیرده دوکونی اوله جق؛
یاقدیرده کلدی ایدی. ۱۱. یاقدیرده =
قریب محله: یاقدیر باقی،
کورمک. ۱۱. یاقدیر کلک، کیتک =
یاقدیر، قریب ایتک.

یا قینلاشدر مق { فت. یا قلا. }
تقریب ایتک.

یا قینلاش مق { فل. یا قلاش مق. }
تقریب ایتک.

یا قینلق { س. ۱. قریب اوله. }
چارشیه یا قینلی. ۲. صبق
قرابت: آره مزده یا قینلق
وارد.

یا ک { یا که، یا کاشمق وسائره. }
یا ک { با: بان وسائره. }

یا کاز { باخود یکاز، نیاز. ص. }
دائما شکایت ایدوب بر
بر شیدن ممنون اولیان، تیتیز
بدخوی: یا کاز جوجیق،
خسته.

یا کاز لاق { فل. برشی، بکتمیوب }
تیتیزک و خرچینلق ایتک: بو
جوجیق چوق یا کاز لاق.

یا کازلق { س. دائما شکایت ایدوب }
لیان آدمک حالی، تیتیزک، بد
خویلق: خسته نک یا کازلی
با قانلری اوصاندر.

یا کگی { ص. ح. اگری، چار. }
پوق، یانپوری.

یا کسیلامق { فل. و: }

یا کسیمق { فل. ۱. بان یور. }
یتک، چارپوق یور.
یتک. ۲. تقلید ایتک، مقلدک
یا قیق. مر.

یا کشق { ص. طائیز صورته. }
کوزه، آغزی یوان.
یا کشقلاق { س. طائیزجه کو. }
زملک.

یا کشالمق { فل. و: }

یا کشامق { فل. طائیزجه کو. }
زملک ایتک، طائیز.
لاق.

یا کلتماج { س. سرعتله سولنیر. }
کن یا کلتماق مشکل
اولان تعبیر که بیله کی اوپون
مقامنده سولنیه سی تکلیف او.
لنور، تکرله، شاشیرمه.

یا کلتماق { فت. خطا و غلط ایتدیر. }
مک، تغلیط ایتک،
شاشیرمق: مخصوصی یا کلتماق
ایچون بر طاقم قاریشیق سوللر
ایراد ایتدی.

یا کلماز { ص. خطا ایتز، لایخطی: }

یا کلمق { فل. ۱. سهو و خطا }
ایتک، غلط ایتک:
بالکز بر جوابده یا کلم. ۲.
بر خطا و قباحته بولمق، ایستیه.
رک بر قباحه ایتک: بو دفعه
یا کلم.

یا کیش { س. سهو، خطا، غلط: }
نسخه نک یا کیشی چوقدر: کند.
یسنک بر یا کیشی طوتم.
= ص. ۱. طوغری اولیان،
غلط: یا کیش سوز، تعبیر:
یا کیش فکر. ۲. ذکی، فطین،
احترازی موجب: یا کیش آدم:
یا کیش با قیشلی. = ح. طوغری
اولیه رق، سهو و خطا ایل:
یا کیش سولیدی: بکا یا کیش
آکلتدیلر.

یا کیشلق { س. سهو و خطا }
ایتمه، غلط ایتمه،
خطالی سوز ویا فعل و حرکت:

بز بر یا کیشلق ایتدک: بو
عبارده بر یا کیشلق وارد.

یال { س. تق. ۱. دوز، مستوی. }
۷. پارلاق، شعله دار. ۳.
چیلای، آجیق. (الیوم یا لکز
مشتقاتی مستلذد.)

یال { س. فا. ۱. بون و کردانک }
کوک، قالین جوق. ۲. مج.
قوت، زور، کوچ. ۳. یال و بال
تناسب اعضا.

یالاب { مه. پارل کی پارلامنی }
تصویر و تقلید ایدر و
اکثرا مکرر قوللایلیز: سولر
یالاب یالاب آقوردی.

یالایق { س. ۱. آلوک اوپناوب }
پارلامه سی. ۲. پار.
لامه، پارلیدی. = ص. پارلایان،
پارلایان، درخشان: یالایق
رنگ. مر.

یالایمق { فل. پارلامق، پارلدا. }
مق. مر.

یالایمق { فت. ۱. دیل ایل سولیدی. }
مک. ۲. یاقین سورته.
رک کچمک: آلو صیغای یالایمق.
۲. بشقه سنی ده بر بارچه مستفید
ایتک.

یالاق { س. حیوانلرک صو وسائره }
ایچنکری قاپ، تکنه:
کوپکک یا لای: چشمه یا لای =
حیوانلرک صو ایچنکری تکنه.

یالامق { فت. ۱. دوزلر کی سو. }
رتمک. ۲. دیل ایل
سینک: آوجنی یالادی: بو
مرکب طامله سنی یالامی. ۳.
تماس ایده رک کچمک: آلو قو.
مشونک تخته قایلما سنی یالامغه
باشلادی. || بال طوتان پارمغنی
یالار = موجب منفعت بر ایشده
بولنان اوندن مستفید اولور.

اولیان، ساخته، کاذب، جعلی،
تقلید: یالانچی دنیا: یالانچی
الماس. || یالانچی طوله = آتیز
و زیتون یاغلی لاخنه و بابراق
طولم سی.

یالانچیلق { س. بالان سولین }
آدمک حال وصفی
بالان سولیه، کذابلق: بالان.
نجیلق قدر کونی خوی بوقدر:
یالانچیلقی قبول ایتم.

یالانمق { فل. ۱. دیل ایل کنددی }
آغزنی و طودا قلینی
یالامق: طاتلی بر شی، یمش
بالانوب طور بوردی. ۲. بر پار.
چه استفاده ایتک.

یالایواج { باخود بلاواج. س. }
(طوغری سی: یولا.
واج.) برخبر تبلیغ ایتک اوز.
ره کوندلرش آدم، ساوه جی،
خبر رس. ۲. پیغمبر، رسول،
نبی. مر.

یالایچی { ص. ۱. دیل ایل }
سین، بالایان. ۲.
سورته رک اوستندن کچن. ۳.
سح. سوپوروب کونورن: یا.
یچی آتش، فر. Rasant.

یالایق { باخود بالایق. ص. یا. }
یوان، یاییلوب آچلمش:
یالیوق صو. مر.

یالییه { س. ۱. کینک عرضاً }
و یادن صالانم سی: بو
وایور چوق یالیه ایدپور: بو
کینک یالییه سی چوقدر. ۲.
یلکن کینسک روزکاره قارش
کیدم ییلک ایچون بر صاغه و بر
صوله میل ایل طولا شهرق
کیتمه سی: یالیه اورمق.

یالتاق { ص. متبصص، مداهن }
طالاقوق.

یالتاق لاق { فل. تبصص ایتک، }
تعلق ایتک، طالاق.

یالتاقیق { س. تبصص، تعلق، }
طالاقوق.

یالچین { ص. دوز، قیاب، پک }
دیک: یالچین قیا.
یالدریق { باخود یلدریق. ص. }
پارلاق، پارلایان،
مشمع.

یالیز { س. ۱. مواد مختلفه }
آلتین و یا کومش رنگ
و جلا سنی و یرمک ایچون اوزر.
لرینه سولین و یا یایشدیرلان
آلتین و کومش صوبی و یا ایجه
طبقه سی و بونلرک تقلیدی، طلا:
تخته یه یالیز سورمک: طوافی
یالیزله تزین ایتک. ۲. مج.

یالیزدن ایش، اوستون کور
ایشله، کوز بویامه، قایلماه:
اوتک تحصیلی بر یالیزدن عبا.
رت. || یالیز آلتینی = یالیز
اعماله یارایان خالص آلتین.

یالیزچی { س. ۱. مواد مختلفه }
یالیز سورمک صنعتی
اجرا ایدن آدم. ۲. اوستون
کور ایش یاپان.

یالیزچیلق { س. ۱. مواد مختلفه }
یالیز سورمک
صنعتی. ۲. اوستون کور ایش
یا قیق.

یالیز لاق { فت. یالیز سور. }
دیرمک ویا قایل.
تق، یالیزله تزین ایتدیرمک:
بو آینه نک چرچیوه سی یالیز.
لاقمی، طوا نلری کوزل یالیز.
لاقمش.

یالیز لامق { فت. ۱. یالیز سو. }
رتمک، یالیزله

قابلامق، آلتین ویا کومش رنگ و جلاستی ویرمک، تذهیب اتمک: بالذریجی بو آینه‌ی اینی یاندیزلاماش. ۲. بالاندن تزیین اتمک، کوز بوماق، قلابلامق. ۳. اوزرینه بالذریجی سورلش، بالذریزه تزیین اولمش، مذهب، زر اندود. ۴. قانی دینان ایکی تکرار لکلی آراهه‌نک تکرار لکلی. ۵. یاکوز بالکیز. ۶. یاکوز منفرد: بالکیز ایدم؛ بالکیز قالدیم؛ کندیسینی بالکیز بولدم. ۷. آرقداشسز، کندی باشنه: سز بالکیز بونی قالدیرمیلر. ۸. میسکیز؟ ۹. ساده، مجرد: بوطوله ده بالکیز برنج واردرد؛ اوطله ده بالکیز سز اکیسک اید. ۱۰. یکر. ۱۱. = ح. آتجق، فقط، مجرد: بن بالکیز خسته اولد. ۱۲. یغم وقت ایشعه کیتیم. ۱۳. بالکیزجه. ۱۴. بالکیزجه اووربور دی. ۱۵. بالکیزاق. ۱۶. = ۱. تنهالی، ۲. وحدت، عزت: او بالکیزلقدن خوشلانور؛ قیش کچه‌لری بالکیزاق چکمز. ۳. آرقداشسزلی، تکلیک، افراد: برآرقداشم اوله ایدی ده ائی تحصیل ایدردم اما بالکیزاق وار. ۴. معینسزلیک: بالکیزلغی-بیبیله عسکره آلمدی. ۵. بالکیزلی. ۶. = باقه‌جق بالکیز برارکی اولوب عسکر

ورمکدن معفو اولان (خانه، حائله). ۲. یالارمق. ۳. قذ. یالایوب سومور. ۴. مک، چکوب یوق. ۵. ص. ۶. یالمان. ۷. ۱. صarp و سیوری ۲. طاغ یالمانی. ۳. اسلحه جارحه‌نک ایکی طرفی کسکین و سیوری اوجی: قلعج یالمانی. ۴. یالوارشمق. ۵. فل. ۶. کال قضرع. ۷. مق. ۸. یالوارمق. ۹. فل. ۱۰. مستندانه رجا تمقله رجا اتمک: بواش ایچون کندیسنه چوق یالواردیم؛ یالوار ره یاقاره بیک رجا ایل. ۱۱. یالوارچی. ۱۲. ص. رجاجی، نیاز. ۱۳. یالی. ۱۴. = (بالامق) فعلندن. ۱۵. = مشتق اولوب صویک بالا. ۱۶. دینی بر دیمکدر: آتجق لسان یونانیده دخی Δέξις لغتی بومعنایه کلدیکندن، و حالبوکه هیچ بری دیکرندن مأخوذ اولمیدندن، بوده غرائب تصا. ۱۷. دقاتندرد. ۱۸. دکیز ویا ایرماق کناری، قی، ساحل، لدریا: یالی به اتمک؛ یالی بونجه کیتیمک. ۱۹. دکیز ویا ایرمان کنارندکی بازاق خانه، ساحل صفیه‌سی، ساحلخانه: بوغاز ایچنده کوزل یالیر واردرد. ۲۰. یالیت. ۲۱. حد. کاشک، نه اولور. ۲۲. یالیت دی. ۲۳. = ۱. یالیت شعری، کاشک بیل ایدم، آکلاهی بیل ایدم؛ برشی آکلاهی میورم. ۲۴. یالیم. ۲۵. = ۱. کسن آتشرک و اسلحه جارحه‌نک کسکین

طرفی: قلیچک یالیمی. ۲. مج. صوی، جنس، جوهر، مایه: یالیمی آلقاق = فرومایه. ۳. یالیک. ۴. = ۱. اوبشایان آلو، ۲. شعله، لب. ۳. پارلاق، تشمع. ۴. شمشک، چاقین، بارقه. ۵. یالیکلامق. ۶. فل. ۷. بارلامق، اتمک. ۸. یالین. ۹. = ۱. یاکوز بالیک. ۲. ص. ۳. تک، ساده: یالین قات = بر قات. ۴. چیلایق، آجیق، عربان، برهنه: یالین آباتی. ۵. = ۱. یالیک. ۶. یالینجق. ۷. = ح. و. ۸. یالینجه. ۹. = ۱. بوس بونون. ۲. بوس بونون. ۳. تون چیلایق. ۴. یالینغاج. ۵. = ۱. یاکوز بلنگج. ۲. ص. یالینغاج. ۳. قوای کبی قابونجی صو. ۴. ییلور (آجاج). ۵. = ۱. «یا ایلله باشلار بعض یام» ترکیه صفتلرک باشنه کلوب تأکید بیان ایدر: یام یاصی. ۶. یاماتمق. ۷. = ۱. قذ. یامه یاپیشدیرمق، ۲. بر پارچه یاپیشدیره‌رق ویا دیکدیره‌رق تعمیر ایتدیر. ۳. مک: اسکی چاشیرینی یاماتمق ایچون برینی آریور. ۴. یاماج. ۵. = ۱. طاعه یامامش ویا. ۲. پیشدیرلمش کبی یایریر: طاع یاماجی. ۶. یاماق. ۷. = ۱. یاکوز یماق. ۲. معاون، یاردیمچی، ایکنجی رفیق، قلعه، یارداق: آشچی یاماجی. ۸. یاماق ترکیکی سیوری بورنلی عباترک.

اسکیچی، تعمیرچی، ۲. پک خسیس و جری آدم. ۳. یامه لاق. ۴. = ۱. یامه‌لی، یامه اور. ۲. یامه لاق. ۳. = ۱. لاش، اکلی. ۲. یاریم یامه لاق = ناتمام، نقصان، قصور. ۳. لی، اهما لیل یاریم براغلمش. ۴. یامه لامق. ۵. = ۱. قذ. یامه اورمق، یامه یاپیشدیره‌رق تعمیر اتمک. ۶. یامه لاق. ۷. = ۱. یامه‌لی، یامه‌سی اولان، ۲. یامه‌لی، یامه اورلمش، یامه‌ربطیله تعمیر اولمش: یامه‌لی خرقه. ۳. یوزنده بیوجک برلکسی اولان، یوزی لکلی. ۴. یامیام. ۵. = ۱. (آفریقای وسطیده نیلک منابعی قربنده ساکن بولنان یرقومک اسمندن مأخوذ. ۲. در.) آدم اتی بین، مردخوار. ۳. یان. ۴. = ۱. یاکوز یا. ۲. اوک. ۳. یان. ۴. = ۱. و آرقه و اوست و آلتندن غیری اولان طرف، کنار، جناح: صاع یان؛ صول یان؛ یاندن. ۲. طرف، جهت، سمت: او یانده‌در؛ نه یاندن کلیور؟ ۳. قرب، جوار، یاقیناق: یانده‌در؛ یانسه کیتدی. ۴. عند. ۵. نزد، قن: بنم یانده اونک هیچ قیمتی یوقدر؛ پدرمک یانده خدمت اید. ۶. یور؛ کیمک یانده بوبودی؟ ۷. بدتک بر طرفی: بر یانی هیچ طوتمیور. ۸. = ۱. یاندن، طو. ۲. غریدن طوغری به اولمیان، اگری: یان یاقیش. ۳. = ح. بر طرفه، بریانه اگری: یان باقی. ۴. یان باقی = نظر عداوتله باقی. ۵. یان چیزمک = اصوله جق صیو.

یامامق. ۲. یاکوز یامه‌مق؛ قذ. ۱. یاصی بر پارچه یاپیشدیر. ۲. مق، یامه قویه‌رق تعمیر اتمک: خرقه‌سینی یامامش. ۳. یاپیشدیرمق، آتمق: برسله یامادی. ۴. یامان. ۵. = ۱. یاکوز یمان. ۲. کوقی، فنا، فاسد، ردی. ۳. مر. ۴. شبدید، یاکلیش، یاوز: یامان آدمدر. ۵. = ۱. ای دکل: حالی یاماندر. ۶. یاماندریمق. ۷. = ۱. قذ. یاپیشدیرمق، ۲. التصاق ایتدیر. ۳. مک: او پارچه‌ی اورایه یاماند. ۴. یردی. ۵. یامانمق. ۶. = ۱. فحج. ۲. یامه قونمق، یامه یاپیشدیرلوق، یامه ایلله تعمیر اولمق: آرتق بوکوملک یامانماز. ۳. یامانه‌جق حالی قالمامش. ۴. = فل. ۵. یناشمق، انتساب پیدا اتمک. ۶. یامچی. ۷. = ۱. (ترکی قدیمده «یام» منزل دیمکدر) ۲. سو. ۳. ریحی، مزلی. ۴. سورجی یاغسورلغی. ۵. بعض آلاترقه اکرلرک اوزرینه قونیلان بوک اورتی. ۶. یامیری. ۷. = ۱. ص. بومری صفیله برلکده قوللائیلیر: یامیری بومری = انکبه‌لک، غیر مستوی، بومریلری و چوقور. ۲. لری اولان: یامیری بومری برکره. ۳. یامه. ۴. = ۱. بر دلیکی ویا بیرنیک بریری قیابوب تعمیر اتمک. ۵. مخصوص پارچه، رقعه: یامه اورمق. ۶. = ۱. بعض آدم‌لرک یوزنده واقع لکه: یناغنده یامه‌سی واردرد. ۷. یامه‌جی. ۸. = ۱. انواب و قوندره و سائر به یامه اوران،

بشمق. ۲. یان کسیمی = جیلردن کیمسه وساعت کبی شیلر جالان خرسز، طرار. ۳. یان کلمک = چکیلوب راحت اتمک. ۴. یانسه قالمق = اشدیکی بولسز لنگ جزاسنی کورمه‌مک، جزاسز قالمق. ۵. یان یان = اگری اگری، نظر عداوتله: یان یان باقیوردی. ۶. یاندن یانه، اوجندن اوجه. ۷. بر یاندن بر یانه = بر طرفدن او بر طرفه: دیواری بر یاندن بر یانه‌لدی. ۸. یان یانه = بیتشیک، متصل: یان یانه اوئوردیلر؛ اولمر یان یانه در. ۹. یانی باشنده = پک قربنده، اتصانده: مکتب اوینک یانی باشنده‌در. ۱۰. یانی قره (اصلی: یانیق قره) = بر نوع جیبان، جره. ۱۱. یاناز. ۱۲. = ۱. با: باسگاز. ۱۳. یاناشمق. ۱۴. = ۱. یاناشدیرمق و سائر. ۲. یاناشمق: با: یناشمق و سائر. ۳. یاناق. ۴. = ۱. یاکوز یا کاق. ۲. با: یناق. ۳. یانپوری. ۴. = ۱. ص. چارپوق، اگری. ۲. بونجی کبی (آدم). ۳. یانجق. ۴. = ۱. آت زرمی، چوقال، برکتوان. ۵. یاندیرمق. ۶. = ۱. قذ. طوئیشدیرمق، ۲. یاقق، اشغال و ابعاد اتمک: قندیلی یاندیرمق. ۷. یاندیق. ۸. = ۱. ص. ۲. بیاضجه دیکن، ۳. دوه دیکنک بیوک جنسی. ۹. یانغ. ۱۰. = ۱. ص. عر. ۲. یانغه، اولمش. ۳. یانغ (کجه ایرمش، اولغوز (میوه). ۴. یانغابوج. ۵. = ۱. ص. پک اگری بونجی (آدم).

یانغین { ص . ۱ . یانمش ، یانیق ،
محترق . ۲ . عاشق ، آتش
عشق ایله سوزان ، محروق .
۳ . متضرر اولمش . = س .
امکنه واشیایه دوشن آتش ،
بونلرک طولشمه سی . حریق :
بوکیجه فلان یرده یانغین وار
ایدی : یانغین قله سی = یانغینی
کوروب خبر ویرمک اوزره
اشارت چکمه مخصوص یوکسک
قله : یانغین طوبی = یانغینی خبر
ویرمک ایچون آتیلان طوب .

یانقو { س . یاخود :

یانق { س . سسک بریره چاروبوب
یانق { کری دوغمه سی ، عکس
صدا ، انعکاس صدا ، فر . Echo .

یانقیلامق { یاخود یاقلامق .
فل . سسی کری
جویروب عکس ایتدیرمک ،
عکس صدا ایتدیرمک : طاغیر
یاقلایوردی .

یانگیج { س . با : ینگج .

یانلمق { فحج . تأسف و تلهف او .
لغتی : بوکا یانلیر . —
با : یاسکتی .

یانمق { فل . ۱ . طوتیشیق ، یار .
لامق ، آلونمک ، التهاب
واشتعال ایتک : آتش یاندی ؛
صوبه ده یانمادی . ۲ . احتراق
ایتکده اولقی ، سوزان اولقی :
اوطده صوبه یانورمی چیغاره
یانمور : مردیون باشنده بر
لامبه یانوردی . ۳ . آتشد
طوتیشوب کول اولقی ، محترق
اولقی ، طعمه نار اولقی : کاغد
منغله دوشوب یاندی ؛ بر

کونده ایکی چکی اودون یاندی
اوقوناق اوچ کره یاندی یا .
بلدی . ۴ . قابل اشتعال اولقی ،
طوتیشور حالد اولقی ، سهولته
اشتعال ایتک : بو اودون یانار .
می ؟ حجر فتیله یانماز . ۵ . آتشد
لر و مندن زیاده قالمق . چوق
بیشوب یانمش کچی اولقی : یتک ،
کولباصدی یاندی . ۶ . مج . چوق
الم و کدر ویا عشق و هجران
چکمه ، محروق و دل سوخته
اولقی . ۷ . ضرر و زیان کورمک ،
درس آلمق : آودن یاندم . ۸ .
حسجال ایتک : یانوب یاقیلمق .
۹ . قرانان صابنی کچوب اویونی
غائب ایتک : بن یاندم . ۱۰ .
تأسف ایتک ، آچیق : شو
چوجفک حالته یانیورم . ||
اسماسی = یانق = اراده الدن
کیتک . || برینک لندن یانق =
غدر و اضرارینه اوغرامق .
|| باشده آتش یانق = غالمه
و اضطراریده بولمق . || برینک
نارینه یانق = سبیدن متضرر
اولقی . || جان یانق = درس
وعبرت آله حق صورته متضرر
اولقی : آدجغزک و کیلر جیدن
جانی یانمش اورتاقلی ایستیمور .
یانوب یاقیلهرق = کال سوزشله :
دوستنک وفاتی یانوب یاقیلهرق
حکایه ایتدی . || یانه یانه ، یورک
آجیسيله .

یانمه { س . یانق ایشی . با :

یانو { س . لعنت ، بد دعا ، ایلمج ،
نفرین . مر .

یانیه { یاخود یاسکه و یا یینا . یگا .
ح . دن یانه = جهنجه ، دائر

متعلق ، کلجه ، جه : بیه جکدن
یانه صیقندیمز یوغیدی : تربیه .
دن یانه ناصلدر ؟ یازیدن یانه
پک کریدر . || یانه یانه ، با :

یانق { س . قره یانی (اصلی : یانیق) =
طاعون چیبانی ، بومروجق .
|| یانی باشنده . با : یان .

یانیق { س . ۱ . یانمش شی :
یانیق { یانیق قوقوسی . ۲ . یانق
اثری ، بدنک یانمش یرینک نشا .
فی : یوزنده بر یانیق واردر ؟
النک یانیقی . = ص . ۱ . یانمش ،
محروق . ۲ . مج . عشق و کدر
آتشله سوزان ، شوریده :
یانیق آدم . ۳ . جلیز ، سیقه :
یانیق چوجق . || یانیق قره .
با : یانی .

یانین { ح . یاندن ، قیچین ، مترد .
دانه : یانین یانین کید .
یوردی .

یاو { یاخود یاوه ، یاوی ، یاغی .
ص . ۱ . غائب ، ضایع . ۲ .
مجهول ، نامعروف . ۳ . یانجی ،
یاد ، اغیار ، غریب . ۴ . دشمن ،
عاصی . || یاوه حیوان = صا .
حبسز ، کیک اولدینی مجهول ،
ضاله . = س . ضیاع ، فقدان ،
یوقلق مر .

یاواش { ص . با : یواش .

یاوان { ص . ۱ . یاغمز ، یاغی پک
آز : یاوان ات ، چوربه .

۲ . لذتسز ، طاسنز ، بی مزه :
پک یاوان سوز .

یاور { ص . فا . یاردیمچلی ، معین ،
امدادچی : جناب حق یا .
ورکر اولسون . = س . فا . ج .
یاوران . قوماندانک معیت ورفا

یاننه آلمش : کل یاوریم : می
یاوریم می ! || یاورى آغزی =
قوزى و طانه آغزی کی طالتی
آچیق پنه رنک . || قپو یاو .
ریسی = خان و جامع قپوسی
کچی بیوک قیونک اورته سنده کی
کوچک قپوکه اکثریا یالکز اد
آچیلیر .

یاوریجق { و یاوریمجق یاخود
یاوروجق . یاوروجق .
س . کوچک یاورى . مقام محبیده
انسان حقنده ده مستعملدر :
کل یاوریمجق : ایکی یاوریمجق
واردر .

یاوریلتمق { یاخود یاورولتمق .
(حیوانی) طو
غورتمق : آطه طاوشانلری
بسیلوب یاوریلتمق .

یاوریلماق { یاخود یاورولماق .
(حیوان حقنده)
طوغورمق ، یاورى یانق :
مندرك اوزرینه کدی یاوریلا .
مش : بوقوش هر سنه بوراده
یاوریلایور .

یاور { ص . ۱ . شدتلی ، شدید .
پک سرت وتند ، یمآن .
۲ . ضدیتله [پک ابی . اعلا ،
فوق العاده یمان ، قیباق : بطش
و شدته بناء سلطان سلیم خان
اوله لقب اولمشدر .

یاورلق { ص . فا . یاردیمچلی ،
امداد ، معاونت : یا .
[ضدیتله] ایسک ، اعلاق ، فوق
العاده لک ، قیباقلق .

یاوسی { س . ایکنه لی بر جنس
چکرکه .

یاوشاق { س . هنوز سرکه دن
چیقمش بیت ، کمله

یاوریسی ، کوچکی .
یاوشان { ص . دیکنلی دیکنلری
اولان ، باتار . || یاوشان
اوتی = ورونیقه دینل نبات .

یاوق { یاخود یاغوق . س . [قریب
بیان ایدن « یاق » دن
مشتق] نشان ، نشانلامه ،
نامزدلک : بوقزک ، بودلیقانلیک
یاوغی وارمیدر ؟

یاوقلامق { ق . نشانلامق ،
نامزد ایتک : قیزی ،
اوغلنی یاوقلادی .

یاوقلانق { فل . نشانلانق ،
نامزد اولقی : او
قیز ، او آدم پک کوچک باشده
یاوقلانمشدر .

یاوقلی { ص . اولنک اوزره نشا .
نلامش ، نشانلی نامزد :
اوقیز ، اودلیقانلی ایکی سنه دن
بری یارقیلدر : یاوقلسی عسکره
کیتدی : یاوقلیسی زنگین بر
قیزدر .

یاوه { ص . با : یاو .

یاوه { ص . فا . بوش لاقردی ،
عبث سوز ، صاچه صایان ،
هذیان .

یاوه گو { ص . فا . ج . یاوه گویان .
صاچه صایان سویلین ،
هذیان ایدن .

یاهو { حد . عر . ۱ . ای الله !
اهم ! یاهو و یامن هو =
ذکر . ۲ . ای سن ، باقسه ک آ ،
بکا باق : یاهو ! بورایه کل . ۳ .
آدم ! آدملر ! آجامم : ایتیک
یاهو ! یواش یوریه لم یاهو !

یاهی { حد . ای ! می ! به می !
سویج مقامنده مستعملدر
نهر قیلر ، یاھی .

{ یای } ۱. اوق آتمه مخصوص
{ یای } معروف اکری واسنر
سلاح که باروتک ایجادندن اول
پک مستعمل ایدی، قوس، کان:
یای قورمق، کیریشله مک =
توتیر ایلک، زه ایتک؛ یای
قبضه سی = طوتیه جق یری او-
لان اورته سی؛ یای قوی = ایکی
قاشندن بهری. ۲. اسنر آلت:
آرا به یایی. ۳. یای برجی = برج
قوس که کونش نمودز آئنده بوکا
داخل اولور. = ص. یای کبی
کمری، مقوس: یای قاشلی =
کان ابرو.

{ یای } ۱. تق. یاز موسمی، صیف.
{ یای } (اورته سی) اولان نمودزه
شمسک «یای» برجنده بولغسی
سبیلله بویه تسمیه اولغشدر؛
ویاخود بوموسمه سوریلرک
یایلرده یاییلی وهر شیشکده
صیقاقدن آجلی مناسبتیه «یایق»
فعلندن مشتقد.

یایا { س. ص. (اصلی: یایاق) و:

{ یایان } ۱. ص. ۱. آباقله یورون،
{ یایان } حیواننر کیدن، پیاده،
راجل، مائی: یایا، یایان یولجی؛
یایار کیده قالدی: یایان قالمق =
آتسز قالمق. ۲. محروم، بیهره،
بی نصیب: کندیسی معارفه
پک یایاندر. || یایا چریسی =
یکچیری اواجنک پیاده صنفی.
= ح. یوریه رک، حیواننر،
ماشیا: یایا کیتک؛ یایان یوریمک.

{ یایانلق } س. آتسزاق، پیاده لک،
{ یایا } اولوق وکیتک حال:
اوزون سفردده یایانلق چکلز.

{ یایدیرمق } فت. سردیرمک، دو-
{ یایدیرمق } شتمک، فرش ایتدیر.
مک: شورایه بریایی یایدیرک.
{ یایغره } ۱. ص. ۱. یوکسک سسله
باغرمه کورلدی، ولوله،
غریو: یایغرمی باصمق = چوق
باغرمق؛ یایغره قومق = بریوک
کورلدی ایشیدمک. ۲. جزئی بر
آجی و وجع اوزرینه اولشان
تلاش و کورلدی: بر اوافق
چیپان ایچون بوقدر یایغره.

{ یایغره چی } ۱. ص. ۱. سبیلی سبیسز
{ یایغره چی } چوق باغروب و-
ویلا ایدن، ولوله یی قویاران:
پک یایغره چی بر جوجقدیر. ۲.
جزئی بر آجی به طیانهمیوب زیاده
تلاش و کورلدی ایدن: براوافق
چیپان چیقارمش آما کندیسی
یایغره چیدر.

{ یایی } ۱. ص. ۱. یه یایلان و سربان
{ یایی } شی، قوری تخته ویا طاشه
باصماق ایچون ویا اورته لقی تمیز
قالمق ایچون اکرتی اوله رق
دوشن بز وکیم وسائر: حام
یاییسی؛ یتاق یاییسی؛ سفره مک
آلتنه بر یایی آجلی.

{ یایق } ۱. ص. ۱. یاخود یاییق، ص. آجیق،
{ یایق } یایوان، منبسط: یایق قاب،
کول. = س. یاغ چیقارمق
ایچون ایچنده سوت ویا بوغورت
دوگدکری قاب که یوکسک وطار
برفوجیدن عبارت اولوب آلتی
آغزندن گکیشدر، محضه:
یایقندن بکی چیمش تره یاغی؛
یایق طوقاغی.

{ یایقامق } فت. با: ییقامق.

{ یایلا } یاخود یایله و:

{ یایلاق } س. (ترکی) قدیمه یاز
{ یایلاق } دیمک اولان «یای» دن
۱. یازین چیقیلوب اقات اولتان
یوکسک و سربین یر، طاغلرک
اوستنده کی یازلق اقامتگاه: آنا.
طولیده اکثر قصبه لیلر یازین
یایلالره، یاقلالره چیقارلر. ۲.
یازلق صرعا، یازین سوریلرک
یایلدقری صرعاق طاغ اوستلری:
حیوانلری خانگی آبدده یایلايه
چیقاریرلر؟ شمیدی سوریلر
یایله ده در. || یایلا یوزی =
طاغلردن ایندیریلن و صنعی
اولیان یوز. || یایلا چیچکی =
عنبر چیچکی.

{ یایلاقیه } س. (یایلاق اسم تر-
{ یایلاقیه } کيسندن عربی قاعده.
سنجه یایلش غلط قاحش تعبیردر.)
یازلق صرعا کراسی، میری به
حاند یایلالر ایچون سوروی
صاحبلردن آلتان رسم.

{ یایلامق } فل. ۱. یازی یایلاده
{ یایلامق } کچیرمک، یایلاده بولمق:
ارطغرل پک عشیرتیه طولمانچ
طاغلرندده یایلاردی. ۲. یایلاده
اوتلامق، یایلايه چیقارلمش
اولق: سوریلری ساحلده
قیشلایوب بالقانلرده یایلالر.

{ یایلاق } فل. فج. ۱. آجلق،
{ یایلاق } گکیشله مک، سیومک،
توسع ایتک، منبسط اولق:
بونک آغزی چوق یایلدی؛
صیقاقدن هرشی یاییلیر؛ باغ
لکسی چابوق یاییلیر. ۲. طاغلق،
صاجلق، منتشر اولق: بورسه
انشاسنه داتر بر حوادث یایلدی.
۳. اوستنده کی اشیا واثواب واسطه
وسائرینی طاغیدوب اوزانلق،

دوکیلوب صاجلق: خیدودلر
بر چایرده یایلمشلردی. ۴.
(سوری) صرعاده متفرق او-
له رق اوتلامق: قویونلر بر
بایرده یایلدیلر. ۵. سرایت ایتک،
محدود و منحصراً قالمیوب تمم
ایتک: اسکی زمانلرده تحفظ
قاعده سنه رعایت ایدلمیکندن
ظهور ایدن امراض چابوق
یایلدی. ۶. سړمک، دوشتمک:
بورایه بر کلیم یایلمیدر. ۷.
اوریلوب ویا یاییلوب دوشتمک،
سړمک: طاغ کی آدم بردن
یایلدی.

{ یایله } س. یایلق ایشی. با:
{ یایله } یایلق.

{ یایی } ۱. ص. ۱. یای واوله تیر
{ یایی } وکانه مسلح کانداز: یایی
عسکر. ۲. اسنر ویا آجیلیر
قنایر بر آلتی اولان: یایی آرايه.
{ یاییلم } ص. یاییلم آتش = بر صف
{ یاییلم } طرفندن بردن واقع اولان
سلاح انداختی.

{ یایمق } فت. ۱. آجق، اوزاتمق،
{ یایمق } بیوتک، توسیع وتمدید
ایتک: حرارت هر شیشی یایار.
۲. طاغیتق، صاجق، سړمک،
پریشان ایتک: اشیا سی هر طرفه
یایمش: بوکاغلدری بویه یایمايك.
۳. نشر وانشاعه ایتک، هرکسه
طویورمق، تعمیم ایتک: برسوز
یایمشلر: بو خبری کیم یایدی؟
بولاشیق یردن کن بر یولجی
خسته لغی یایمش. ۴. سړمک،
دوشه مک آجق، فرش ایتک:
شورایه بر یایی، بر کلیم یاییلی.
۵. (حیواناتی) صرعاده طا-
غیدوب متفرق حالده اوتلامق:

قویونلری بر بایرده یایمش. ۶.
اولو ویا یاییقن یاخود خسته
دوشورمک، سړمک: صیتمه
بوتون اوشاقلری یایدی.
{ یایمه } ۱. ص. ۱. یایمق ایشی. با:
{ یایمه } یایمق. ۲. صاتیلق اوفاقی
تفک شیتلرک سړمه سی: خردوات
یایمه سی.

{ یایمه چی } س. آجیق محللرده و
{ یایمه چی } و صوقاق کنارلرندده
اوفاق تفک شیتلر و خردوات
سروب صاتان آدم، خردوات
سړکیچیسی. = ص. طویلی اولیان،
طاغیتق، پریشان حال.

{ یاین } س. بیوجک وکوشک اتلی
{ یاین } برجنس طاتلی صو بالیغی:
یاین بالیغی.

{ یایوان } ۱. ص. ۱. آجیق، گکیش،
{ یایوان } بول، یاییش، منبسط:
یایوان قاب. ۲. طویلی اولیان،
غیر مضبوط، طاغیتق، پریشان.
|| آغزی یایوان = سر صاقلاماز،
آغزی کوشک، بوش بوغاز،
گوزه.

{ یایوانلق } ۱. ص. ۱. آجیق،
{ یایوانلق } انبساط. ۲. کوشک،
عدم تقید. ۳. طاغیتق،
پریشانلق.

{ یایی } ص. عر. ۱. یاییه. و.
{ یایی } (صرف عریضه) «ی»
حرفه منسوب و متعلق ویا بو
حرفی حادی اولان: مثال یایی =
برنجی حرف اصلیدی «ی» او-
اولان فعل: اجوف یایی = ایکنجی
حرف اصلیدی «ی» اولان
فعل: ناقص یایی = اوچنجی حرف
اصلیدی «ی» اولانی.

{ ییاب } ص. فا. ییقیق، بوزوق،
{ ییاب } خراب، ویران، تباها:
خراب و ییاب اولدی.

{ ییان } ص. فا. ۱. ایصز و غیر
{ ییان } معمور یر، بر، بریه. ۲.
معموره مک خارجی، قیر. ||
اضافته حیوانات حقنده وحشی
و نباتات حقنده خدایی نات
معناسی افاده ایدر، که هر ایکی
تقدیرده ییانی دخی دینلیر:

ییان آدمی = ییانی، وحشی،
آدم: ییان اشکی = حمار
وحش، کور؛ ییان طوموزی.
قویونی، کچیسی، کدیسی = بو
حیوانلرک اهلی اولیان وحشی
جنسلی: ییان آصمه سی، انجیری،
تره اوقی، تورپی، صارمناغی،
صوغانی، مرهینی، موروری،
هاوجی یونجه سی وسائر = بو
نباتلرک ییانی و تربیه اولغماش
خدایی نایت جنسلی. || ییانک
آدمی = و مناسبتسز آدم.
|| ییانه آتمق = اعتبار ایتمه مک،
صایماق: بو سوزی ییانه
آتماک. || ییانه سوتیک = عبت
سوتیک، خلط ایتک. || سوزم
ییانه = حاشا حضوردن، سوزم
اوگا. || بر ویبان = چول،
بیابان، بریه.

{ ییانتراق } س. طوراق اوتنک
{ ییانتراق } برنوعی.

{ ییانبجی } س. ص. ۱. یرلی اولیان،
{ ییانبجی } غریب، اجنبی، بیگانه:
بو مملکت اهالیسی ییانبجیلرله
الفت ایتزلر. ۲. مألوف و آشنا
اولیان، مناسبتی اولیان، تکلیفی،
یاد: بوزات ییانبجی دکلدردن بن
ییانبجی میم؟

یابانچلیق (س. ۱. برلی اولمایک
حالی، غریبک، بیگا-
نه لک: بورا خلقتک احوالنه
واقف اولماقغه یابانچلیق مانعدر.
۲. الف و انست ققدانی،
تکلف: بن بو اوه یابانچی کبی
کلیورم یابانچلیق قبول ایتم.
یابانلق (س. ۱. بیان یره و غیر
معمور محلهه منسوب
ومتعلق ویا بوبله یره مخصوص:
یابانلق آغاج، حیوان. ۲. مسا-
فرلکه مخصوص، مسافرلکده
کیله جک: یابانلق انواب. =
س. ایصنر و غیر معمور یر:
یابانقلرده کز یوردی.
یابانه (س. ۱. بیان.

یانی (س. ۱. برویانه و ایصنر
غیر معمور یرله مخصوص:
یانی چچک: یانی یشلر. ۲.
وحشی، غیر مأنوس، بیرنجی: یانی
کدی: یانی کچی: یانی آدم =
وحشی حالنده بولنان، بوس
بونون تربیه سز.

یانیلیک (س. وحشیک، عدم
مأنوسیت، بیرنجیلیق:
آسترالیا اهالی اصلیه سی یانیلیک
حالنده یاشارلردی: قیلانک
یانیلیکی بک زیاده در.

یبروح (س. عرب. بیا. یبروح
الصنم (و غلطی: عبد
السلام) = بر نوع طاغ طوربی،
قان قورودان، لفاق بری.

یوسست (س. س. عرب. قورولق،
نمزلک، رطوبت
فقدانی، خشکی: ییوست هوا.
یپ (د. یاه مفتوحه ایله باشلا.
پان بعض تر. صفتلره کیروب

تأکید و مبالغه بیان ایدر: یپ
یکی = بوس بوتون جدید.
ییاغی { یاخود ییاغی. و:
ییاق { یاخود ییاق. قویونک
قیشین سورن بوکی. قبا ویو.
مشاق بوک: ممالک عثمانیه دن ایی
ییاغی، ییاق چیقار.
ییاغی { س. قویون بوکی صانان
ییاغی { آدم، یوک تجارنی.
ییاق { س. ییاق یعنی بوکله مستور،
ییاق ویرن: ییاقلی حیوان =
قویون مقابلی: قیللی = کچی.
یپراق { یپراقلمق و سائر. لا.
یپراق { یپراق و سائر.
یپرمک { فل. قوشق، سرعت
و تلاشله کیتک، شتاب
و عجله ایتک. مر.

ییاغان { یاخود یاتاغان. س. (بلده کی
سلاحقلده یاتارکی وضعیتده
طوریه سی وجه تسمیه سیدر.)
اسلحه جارحه دن پک اوزون بیجا.
صفت کبی ده قوللانیلوب:
ییاغان بیجاق دینیر.

ییتاق { یاخود یاتاق. «یاتاق»
ییتاق (دن) ۱. او بومق ایچون
یایلان دوشک که بره یایلان
شله ویا شله لره اوسته آلنان
بورغان و فانه کی اورتودن و
یوز یا صد یفندن عبارتدر، فراش،
پستر: ییتاق طاقی: بنم ییتاغم
یایلدی: مسافر ییتاقلری. ۲.
اوزرنده ییتاق یایلان کرهوت،
قاریوله، سریر: دمیر، نخته
ییتاق. ۳. مکان، مییت، مجلأ،
محل مخصوص: اورانی آرسالان
ییتاقدیر: آو ییتاخی. ۴. خر-
سزلری خفیا قبول و اشیاء

مسروقه لرینی حفظ ایدن آدم:
خرسزلرک، خیدودلرک ییتاخی.
۵. نهرک آقدینی دره و خندق:
مندرسک ییتاخی. ۶. بو ایرماق
هر وقت ییتاق دیکشیدیر: اسکی
ییتاخی ترک ایتشدر. || ییتاق او-
طیه سی. ۱. ییتاق طاقلرینک
قوندینی کوچک اوطه، ییتاق
طاقلرینه مخصوص صندوق او-
طیه سی. ۲. یاتیلان اوطه، بر
ویا زیاده قاریوله قورلمش اوطه:
ییتاق اوطه لری لدوسه قارشلی
بولغیدیر. || تجار ییتاخی = تجا-
رتکاه (نهر). || دول ییتاخی =
رحم. || کمی ییتاخی = لنگرگاه،
لیمانلق.

ییتاقلق { س. ۱. اوزرنده ییتاق
یایلان کرهوت، قاریوله،
سریر. ۲. ییتاق یایغنه و قاریوله
وضعنه مخصوص کوچک حجره،
او طه لک ییتاق ایچون آیرلمش
قسمی. = ص. بر مقدار ییتاق
استیعاب ایدن: یوز ییتاقلق
خسته خانه: ییکرمی ییتاقلق قفوش.

ییتاقلی { س. ۱. ییتاخی اولان:
ییتاقلی ییتاقلی او طه. ۲. ییتاخی
یعنی مجراسی دریان اولان:
ییتاقلی ایرماق.

ییتالاق { ص. دائما اسیر فراش.

ییتامی { س. س. ج. عرب. فد. یتیم.
لا. یتیم. (ایتیم کبی).
یتیمیرمک { فت. یتیمک حال و
مقدارده کتیرمک،
کفایت ایتدیرمک.

یتیم { س. یتیشن، کافی، وافی:
یتیم بوتون قیشنه یتیم اودونمز
یوقدر. = ح. الویرر، کافی،

زیاده لازم دکل: یتیم سوبله،
آرتق یتیم.
یتیمیرمک { فت. ۱. یتیمه جک
حاله کتیرمک،
ایصال ایتک، وصول ایتدیرمک:
قوغه بی صوبه یتیمیرمکی. ۲.
قاوشدیرمق: الله چولاق چو-
جفکزه یتیمیرمک سین. ۳. وقت
وزماننده بولندیرمق، وقتنده
ایصال ایتک: قایقچی یزی ایی
یتیمیرمکی: ترزی انوایی یارماه
یتیمیرمکی. ۴. بر زماه
قدر یاشاتمق، واردیرمق، درک
ایتدیرمک: جناب حق یزی
کله جک رمضانده یتیمیرمک سین.
۵. حاضر بولندیرمق، تدارک
و استحضار ایتک: بزمه بر آرسو،
بر آرزیمک یتیمیرمک بیلیر، یسکر؟
۶. صوکره دن کوندروب قاتدیر-
مق: آرقه دن بزه برقاج سواری
یتیمیرمکی. ۷. طویورمق،
اسماع و اخبار ایتک، تبلیغ ایتک: بنم
سویلدیکمی خواجه یه یتیمیرمک-
مشلر. ۸. غرسله و تولداتله
وجوده کتیرمک، بسله مک: بر
چفتلک آچوب آغاجلر، آتله
یتیمیرمکی: عربان الیوم کوزل
آتله یتیمیرمکی: کندیسی
متصل اولاد یتیمیرمکی. ۹.
تربیه ایدوب میدانده کتیرمک،
تربیه ایتک: حربیه مکتبی دولته
ضابط یتیمیرمکی: او ذات بر
چوق طلبه یتیمیرمک مشدر.
|| سوز یتیمیرمک = جوابه مقتدر
اولمق، مقابله ایتک: اوکاسوز
یتیمیرمک نه قدر مشکل.
|| لاقدردی یتیمیرمک = دیدی

قودی ایتک، غمازلق ایتک،
= فل. (حیوان) آرت آیاغله
اوک آیاغنی اوروب یاره لامق:
بو آت یتیمیرمکی.
یتیمیش { ص. ۱. بویومش، بالغ،
ایش کورده بیله جک ویا
اولنه جک سنه واصل: یتیمیش
اوغلاری یتیمیش بر قیزی وار-
در. ۲. اولغون، کمال بولمش:
یتیمیش میوه.
یتیمشک { فل. ۱. اولاشمق،
ایرمک واصل اولمق:
باشی طاوانه یتیمیش: بو قوغه
صوبه یتیمیشور. ۲. وارمق، درک
ایتک، بر زمانه دک یاشامق:
بو بهارده یتیمیشدک. ۳. وقتنده
بولمق، وقتله واصل اولمق:
نمازه یتیمیشم: واپوره یتیمیشدک.
۴. وقت بولمق، یاه ییلمک: بوقدر
ایشه یتیمیشم. ۵. حاضر و مهیا اولمق،
بر وقتهدک یایله ییلمک: بو ایش
اقتاشمه یتیمیشم. ۶. وجوده کتک،
نشو و نما بولمق، حاصل اولمق:
بو مملکتده چوق میوه، ذخیره،
آت، قویون یتیمیشور. ۷. تربیه
اولوب میدانده کتک، نشأت ایتک:
مکاتب حربیه دن متفنن ضابطلر
یتیمیش. ۸. کفایت ایتک، کافی
اولمق، یتیمک: بو یتیمک همزه
یتیمیش. ۹. صوکره دن کیدوب
ویا بر ایشه باشلا یوب اول کیتش
ویا باشلامش اولانلره قائلق:
آرقه دن بزه یتیمیشی: سز ایشه،
بازی یه باشلا یک بن سزه یتیمیشم.
۱۰. بیومک، ایش کورده بیله جک
سنه کتک: شمیدی اوغلاری
یتیمیشی کندیسی راحت ایدیرور.
۱۱. (میوه) اولمق، کماله ایر-

مک: ده اوزولم یتیمیشی.
۱۲. بر زمانده یاشامش اولمق،
بر زمانی ویا بر ذاتی کورمش
اولمق: بن بیوک پدیرمه یتیمیشمدم:
وقت سعاده یتیمیشلر.
یتیمیشمه { س. یتیمک ایشی. لا.
یتیمک. = ص. ۱. حا-
صل اوله، وجوده کتک، منحصلا:
چکر دکدن یتیمیشه آغاج. ۲.
تربیه اولمش، نشأت ایتش:
کاتبلکدن یتیمیشه بر آدم: مکتبدن
یتیمیشه مأمور.
یتیمیش { عد. ۱. یتیمیشه اون،
سبعین، هفتاد: یتیمیش کتشی:
یتیمیش سنه: یتیمیش بر: یتیمیش بش:
بوز یتیمیش. ۲. یتیمیش یاشی، سن
سبعین: یتیمیشی چککین، یتیمیشه
قرب بر آدم.
یتیمیش { عد. هر برینه ویا هر دفعه.
یتیمیش سنده یتیمیش: اورتاقلر
یتیمیش لیرا ویردیلر: طوغه لری
یتیمیش آرا به لره بولکلتدیلر. || یتیمیش-
دن، یتیمیش یتیمیش = هر دفعه سنده
یتیمیش.
یتیمیشک { ص. ۱. یتیمیش غروش
وسائر قیتمنده یاخود
یتیمیش اوقه وسائر ثقلتمنده ویا
یتیمیش جزء دن مرکب اولان.
۲. یتیمیش یاشنده: یتیمیشک بر
اختیار. = س. یتیمیش یاره وسائر
مقداری: بوکا بر یتیمیشک ویره
یممی؟
یتیمیشلی { ص. یتیمیش جزء دن
مرکب ویا یتیمیش شیشی
حاوی اولان.
یتیمیشچی { ص. یتیمیش درجه.
یتیمیشچی سنده اولان،
آلتش طقوزنجیدن صوکره کلن:

یتمشجی سنه؛ یتمشجی دونه؛
بوز یتمشجی وسائر.

یتمک { فل. ۱. کافی ووائ اولق،
الویرمک؛ بوبکا یتر؛ بو
قدر سعی و غیرت یتزمی؟ ۲.
ایرمک، واصل اولق؛ الم اورا.
یه یتز؛ درجه علیاه یتدی. ۳.
بولقی، دکک، بالغ اولق؛
عمری طقساه یتدی. || جانه
یتک = جانه طاق ایتک. || کوج
یتک = اقتدار اولق، مقتدر
اولق؛ اوکا بنم کوجم یتز.

یتمیم { س. ص. عر. ۱. یتیمه. ج.
ایتام، یتامی. « یتیم دن
ص. ۱. باباسی ویا باباسی و آنا.
سی اولمش چوجق، اوکسر؛
یتیم برچوجق؛ یتیمه برقیز؛ شو
یتیمه یازیق؛ ایتام مجلی = باب
مشیتده اموال ایتمام اداره
وادانه سنه نظارت ایدن مجلس.
۲. یکتا، تک، فرید، نادر،
نایاب؛ دریتیم.

یتیمک { س. باباسی ویا باباسی و
آنانی اولیان چوجقک
حالی.

یتیمه { س. عر. نادر و نایاب
ایچی، دریتیم؛ یتیمه الدهر.
یتیمک { فل. [افعال بابندن
مضارع اولوب لسانزده
حال کی قوللانیلیر.] اوله بیلیر،
محتملدر، بلکه.

یتیم { س. فا. بوز، جد. ن. || یخ
پاره = بوز پارچه سی.

یتیمش { ص. [اصلی: یاقشی] یاقشیق
یتیمش { آلان، ابی، کوزل،
یمان مقابلی: یتمشی یکیت،
[سکیشدور.]

یتیمشیق { س. ایلمک، کوزلک.
یتیمش { س. [فارسیدن] قاورلمش
صوغان و سائر ایله
پیشش ات یمکی: باباس، دو.
کون، طاوق یتمشی؛ صوغانلی
صارمساقلی، نخودلی، مفدانوسلی
یتیمش.

یتیمش { س. عر. ۱. یتیمه. ج. ایدی،
ایادی. [ترکیه ده چوق دفعه
مذکر کی قوللانیلیر.] ۱. ال،
دست. ۲. مج. زور، کوج، قوت،
قدرت. ۳. امداد، یاردیم. ۴.
واسطه، معرفت؛ فلانک بدیله
ویردم. || بدید، عنید = الدن اله،
طوغریدن، معامله ایچون طو.
لاشمیه رق. || بد بیضا: حضرت
موسی (عم) ک معجزه سی اوله.
رق بیاض برال کوسترمه سی.
|| بد تصرفه، بد ضبطه کیر.
مک = تصرف، ضبط ایتک.
|| بد طولی = معلومات تامه،
وسعت معلومات، اطلاع تام؛
فقیده بد طولی صاحبی. || بد
واحد = انحصار. || ذی الید =
متصرف، بر مالی اله کچیروب
تصرف ایتکده اولان.

یتیمش { یاخود ید. س. یشم دینان
طمارلی یشیل طاش که اسکی
ترکار اوندن صغیرنی یاپارلر
واستطار ایچون صوبه آتارلر
ایدی.

یتیمک { س. ۱. حیوان چکه چک
ایب، یولار صابی. ۲.
آقندی به قارشى ساحلدن قایق
وکی چکه مخصوص ایب؛
قایق بدکه ویرمک. ۳. یولا.
رندن چکیلرک کونوریلان بوش

آت: ساییس بریدک کورتوربور.
دی. ۴. لزومی حالنده قوللا.
نلق ایچون برشیتک فضلہ بو.
لندیریلان ائی. [بو معنا ایله
صفت کی ده قوللانیلیر:] یدک
بر آناختارم واردر؛ ساعتک
بدک جامی || یدک خزینہ سی = صو
خزینہ سی طولدیغنده فضلہ سی
دوکلک اوزره یدک بولندیریلان
ایکنجی خزینہ. || یدک صو =
ماء جاری قائمه سی. || یاغ یدکی =
بیوک یاغ طولوی.

یدکچی { س. ۱. یدک بر آت
کوتورن ساییس. ۲.
آقندی به قارشى ایبله قایق چکن
آدم.

یدکک { ص. حین حاجتده قوللا.
نلق اوزره یدک بولند.
یریلان: یدکک بر چفت چیزمه
آلمیسکز.

یدککلی { ص. حین حاجتده
یرینی طوته جق بریدکی
اولان: یدککلی ساعت جامی.
یدمک { ف. ۱. (حیوانی)
یولارندن طونوب کو.
نورمک، چکمک: بر آت
یغشیدی دیکرینی یاندن یدبور.
لردی. ۲. (قایقی) آقندی به
قارشى ساحلدن رسنه چکمک:
قایق یدمکجه بوقاری چیقارمق
ممکن دکلدور.

یدنجی { ص. بدی درجه سننده
اولان، آلتنجیدن صو.
کره کلن، سابع، هفتم: هفته.
نک بدنجی کونی: یدنجی آئی؛
بدنجیسی: اون بدنجی: یوز
بدنجی.

یدی { عدد. آحاددن آلتی ایله
سکز آرمسنده کی عدد،
سبعه، هفت: بدی کون؛ بدی
قات کوک؛ اون بدی. || بدی
ویرن = سنده براق دفعه میوه
ویاچیمک ویرن آصمه وکل وسائر.
{ ص. « یتک » فعلندن ماضی
یدی { میراث بدی = میراثه قونمش؛
و مج. مسرف، حسابی یتلز.

یدیرمک { یا یدیرمک. ف. ۱.
یتک سسوق یاخود
اجبار ویا مساعده ایتک: مسا.
فرله یتک یدیردیکز می؟ حیوا.
نله نه یدیربورسکز؟ آلدینی
بیات بالینی کندیسنه یدیرملی؛
چوجقلر ایتدکری کوردلی ایله
بزه راحت یتک یدیرمدیلر. ۲.
محتاجینه یتک ویرمک، اطعام ایتک؛
خسپس دکلدور چوق یدیربور. ۳.
یوتدیرمق، سیندیرمک: یاغی
اونه یدیرمک. ۴. صرف واستهلاک
ایتک، ظائب ایتدیرمک: قاشک
فضلہ سنی دیکیشه یدیرملی. ۵.
پاره ویرمک: پاره یدردی.
۶. هضم و تحمل ایتدیرمک:
نفسنه یدیرمک = قبول ایتک،
راضی اولق.

یدیرمه { یا یدیرمه. س. یاغ
و تیرجمله کندیردن
یابلش برنوع معجون که لوکون
کی صوبوریلرینی یاپیشدیرمه
یازار.

یدیش { عدد. هر برینه ویا هر
دفعه سننده بدی: اورتاقلره
یدیش لیرا دوشدی؛ دیرکری
یدیش آراهله قودیلر.

یدیکیر { س. دب اکبری تشکیل
ایدن بدی کوک، بنات

نغن. ۱. بدی فروش و
یدیلک { لیرا وسائر فیتنده اولان:
یدیلک قاش. ۲. بدی قارشى ویا
آرشین و سائر بوینده اولان:
یدیلک دیرک. ۳. بدی اوقه
وسائر ثقلنده اولان یدیلک
قوزی. = س. ۱. بدی
فروش وسائر فیتنده سکه
حقیقه ویا مفروضه: بوکا بر
یدیلک ویرمه می؟ ۲. دوکونک
یدنجی کونی کیلمک اوزره گوگی
طرفندن کلینه یاپدیریلان قیمتلی
اثواب: کوزل بر یدیلک یاپد.
بردی.

یدیلی { ص. بدی جزءدن مرکب
ویایدی یتکی وسائر سی
اولان: یدیلی اسقامبیل کاغدی.
= س. بدی یتکی اسقامبیل
کاغدی: قوبه تک یدیلیسی.

یر { یاخود یر. س. ۱. ارض،
زمین، کوک مقالی: جناب
حق بری کوکی یاراتدی؛ یر کوک
دیتیر. ۲. اوزرنده ساکن
اولدیغنز سیاره، کره ارض:
یرکونشک اطرافنده دوز.
۳. کره ارض سطحنده قره
قشمنک یوزی، طوپراق،
ترا، زمین: یره باصق؛ یره
اوتورمق؛ یرله برابر. ۴.
ایشلنه چک ویا اوزرنده یایی
یایله جق سطح ارض پارچه سی،
اراضی، عرصه: اونک بری
چوقدر؛ مملکتنده کی یرلری
اعمار ایده چکدر؛ باباسندن
کندیسنه چوق یرقالدی؛ اوی
خراب اولدی یرینی ده صاندی؛
او پاره ایله یر آلدیم. ۵. محل،

موضع، مکان، اقامتگاه، مقام،
جای: اونک بری یوقدر؛
یرکز نرمه در؟ ۶. مملکت،
مسطط رأس، مرزبوم، منشأ:
بنم یرم روم ایلیدر؛ جنس آتلیک
اصل یرى جزیره العربدر.
۷. منصب، مسند، محل مأمو.
ریت، مقام: تعیین اولندیسده
دها یرینه کیتمدی. ۸. او.
توریله جق محل. اجرتله طوتیلان
محل: کی به ارکنجه کیروب یر
طوتلی؛ نیاتروده یرقالدی؛
اوطه ده یر بوله مدی. ۹. اثر
نشان، کچمش برشیتک قالان
علامتی: پاره بری؛ دیکیش یری؛
حک اولنان یازینک بری. ۱۰.
وسعت، ککیشک، صیفه جق
محل: اوطه ده یرقالدی؛ صا.
تجیلرک کوفه لرندن یایا قالدیر.
منده کچه چک یر قالامش؛ مسا.
فردن چکنم اما یرم یوقدر.
۱۱. طوپراق، خاک، تراب:
اوقدر اوتاندم که یره کچدم؛
کوستبک بری اویوب دلیک آچش.
بریر آچیلیرسه تعیین ایدیله چک.
۱۲. بر ایشه مخصوص محل:
بازاریری = بازار قوریلان یر؛
اکلجه بری = تزهکاه؛ یازی
یری؛ ایش یری. || یره آتمق =
اهمیت ویرمیوب براقی، یسانه
آتمق. || آچیق یر = مغل مأ.
موریت. || آرقه یره گلک = ۱.
آرقه اوستی دوشمک. ۲. مج.
یتکلمک مغلوب اولق. [علی
الخصوص کورشده.] ابر آلتی =
۱. طوبراغک ایچنده وسط
ارضک آلتنده اولان اورتیلی

ظن ایتدک اما یرطودی. || یر.
 یرنی طومتق = بر شیء ویا شخص
 یرینه کچمک، اونک ایشنی
 کورمک : هچ کیسه آنا
 یرینی طوته ماز : بزم یازبخانه
 سفره یرینی طودی. || یر
 سستی = آسریقان فستی. || یر.
 ده قالمق = باعمال اولق. || قره
 یر = مزاد، قبر. || یرنه قومق = عد
 واعتبار ایتک : دایه سنی سربنی یرینه
 قومش : شی آدم یرینه قومدی.
 || یره کچمک = چوق محبوب
 و ما یوس اولق. || بر یره کچمک
 بر مأموریتنه نصب اولق.
 || یرینه کچمک = یرینی طومتق،
 بر شیء کبی قوللانق :
 و یردی کز یاره اهدا یرینه
 کدی. || یرینه کلک = ۱. اسکی
 حالنه دوتک، بوزلش ایکن دو.
 زلمک : بکزی یرینه کدی ؛
 نه قدر بیقاندیسه یرینه کله مدی.
 ۲. ایلمشکم، کسب یر و حافیت
 ایتک، عاده صحت ایلمک : صیتمه.
 دن دها یرینه کله مدی. || یره
 یاتمق = . یراوزرنده اوزاتمق
 ۳. دوشمک بیقلق : فرطونه.
 دن سرویلر یره یاتمش. || یری
 وار = یرنده، بجا، لایق، منا.
 سبت آلیر : اویله سویلسه یری
 وار. || باش اوستنده یری وار =
 پک مقبول و معتبر و محترمدر،
 بر سر و چشم، علی الرأس والعین.
 || یریورت = مسکن، اقامتگاه.
 || یری یوردی بلورسز = سر-
 سری، دربدر.

بر اتمق { بر ادیچی و ساثره . با :
 بر اتمق { بار اتمق و ساثره .

لايوب طو شمتق ، مجادله وضا .
 ربه ايتك : غاوغا ايوب كدى
 كې يرتشمىلر .
 رتلاز } ص. پرده ادبي يرتقى ،
 عارسز، كستاخ ، ادبىز ،
 پرواسز .
 تلاق } ص. يرتلىش و مشغوق
 كې آچىق : يرتلاق
 كوز .
 يرتلىق } فل. ۱. ياربلوب باره .
 لانتقى ، شقى ايدلك ،
 چاك چاك اولقى : يانتالونى بر
 چالپه ايشوب يرتلىدى ؛ چا .
 شىرى بوتون يرتلىش . ۲. اسكيوب
 باره لانتقى : انوابى ، چاشىرى
 يرتلىش . ۳. حيونك يانلرى
 بالالترام ياربلوب مېھوزدن قور .
 قارحاله كىترلكا ، يورېمك آليشقى :
 بو طاي دھا يرتلامشدر . ۴ .
 محجوبيتى رفع اولوب آچلىق ،
 پرواسز اولقى : دھا يرتلامش
 بر چوققدىر .
 يرتله } س. يرتلىق ايشى . با :
 يرتلىق .
 يرتماچ } س. انواب و چاشىرىك
 يرتلىش كې آچىق ىرى :
 انتارى يرتماچى = ايكي يانه كان
 آچىق ىرى ؛ شىلوار يرتماچى =
 ارقەدن اوچقور اورته سنە كان
 ىرى .
 يرتقى } قۇ. ۱. بزو كاغد كې شىشى
 چىكوب باره لانتقى ، يار .
 مق ، شقى و مزق ايتك ، چاك
 ايتك : انوابى ، سىندى ، كىتابى
 يرتلىدى . ۲. يارمقى ، خندق
 يامقى ، خرق ايتك : تارلەيى
 يرتقى . ۳. طيرمالاىوب ياره
 ايتك : كدى چوچىك يوزىنى
 يرتقىش ؛ دىكنىلر اللرمزى يرتلىدى .

[illegible]

یقلا شَمَق { یا : یقلا شَمَق وسائره .
یقلا شَمَق { یا : یقلا شَمَق وسائره .

یقَمَق { یاقق و یقَمَق .
یقَمَق { یاقق و یقَمَق .

یقین { یقینا شَمَق وسائره .
یقین { یاقق و یقَمَق وسائره .

یقین { سذ . عر . شک و شبهه دن
یقین { ماری اوله رق یله . قانمش

اوله ، اطمنان ؛ علم یقین = بو
صورتله اولان بیلش و معلومات ؛

حق یقین = طوغر یلغنه اصلا
شبه اولغیان حال . (قریب

معناسنه کان « یاقین » ترکیه
اولوب بو لغت عربیه ایله اصلا

مناسبتی یوقدر .
یقینا { ح . عر . اصلا شک و شبهه یه

یقینا { محل اولیه حق صورت
ودرجهده بیلرک کمال اطمنانله ؛

یقینا بیایر .
یقینی { ص . عر . یقینه شبهه

یقینی { و تروده محل بر اقیه حق
صورتده اولان علم و اطمنانله

منسوب و متعلق : معلومات
یقینه .

یقینیات { سذ . ج . عر . علم
یقینیات { یقین ایله بیان شیلر

معلومات یقینه .
یک { ص . دها ای ، مرجع ،

یک { شایان ترجیح : قورقولی
رؤیا کورمکدن ایسه اویانقی

طور مقی یگدر . (زجه اسکیش
ایسهده بوس بوتون اونودلما .

مشر .
یک { سذ . انواب و چاشیر قوی ،

یک { آستین ، کم : بول ، اوزون
یک { یاک قیغی ؛ یکلری صیغامق .

یک { عد . فا . ۱ . بر ، واحد . ۲ .
یک { تک ، منفرد . ۳ . برک ، متحد .

(اکثریا ترکیبات فارسیهده
بولنور که زبرده ذکر اولنه یقدر .

— تحریک اولنقدنه کافی کاف
فارسی اولور . || یکدن = بردن ،

بردن بره ، دفعه ؛ یکدن زنکین
اولدی .

یک { ح . با : یانه .
یک { یگازلق ، یگازلامتی .

یک { یا : یماز وسائره .
یک { عد . فا . مکرر قوللا .

یک { نیلیر : یگن یگان =
برر بر ، آبری آبری .

یک { ص . فا . تک ، منفرد ، مجزئ
یک { یکتا : یگانه مقصدی

تحصیل علم ایتکدر .
یکایک { عد . فا . برر برر .

یک { ص . فا . برر پارچه دن
یک { عبارت ، بوتون ، پار .

یک { ص . فا . ۱ . تک ، یالکز ،
یک { منفرد : یکتا آرزوم بودر .

یک { ۲ . مثل و نظیری اولمیان ،
بیهتا : در یکتا .

یک { ص . فا . متفق الرأی ،
یک { موافق : جمله حاضرین

یکدل و یکجهت آمین خوان
اولدیلر .

یک { ص . فا . بر کوزلی ، بر
یک { کوزدن کور ، اعور .

یک { ص . فا . ال برلکیله
یک { چالیشانلرک بهری .

یک { ص . فا . قلبلری بر ، بر
یک { آرزوده بوتانلرک بهری ،

متحد القلب .
یکدیگر { ک . فا . بر برینه ، بر .

یکدیگر { ک . فا . بر برینه ، بر .
یکدیگر { ک . فا . بر برینه ، بر .

یکدیگر { ک . فا . بر برینه ، بر .
یکدیگر { ک . فا . بر برینه ، بر .

بر ، متفق الکلام : اونلر هب
یکدل و یکزباندلر .

یک { ص . فا . بر یاشنده : بر
یک { طفل یکساله .

یک { ص . فا . ۱ . دوز ،
یک { مستوی ، برابر : خاک

ایله یکسان . ۲ . بر ، مساوی .
یک { ص . فا . ۱ . یاشدن باشه ،

یک { ص . فا . ۱ . یاشدن باشه ،
یک { ص . فا . ۱ . یاشدن باشه ،

برلکده ، هب برابر .
یک { یکشامق . با :

یک { یکشامق وسائره .
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یک { ص . ح . فا . بر قلده ،
یک { ص . ح . فا . بر قلده ،

یَلَسْجَجِ } قوافی کی قیاس
چاندیوب صوبہ
آفاق

یکوه (س) چولق و بقاچه دینان
قوش .

یکله (س) (اصلی : یلک - فار .
سی «یال» ایله مناسبتی وار .
میدر، یوقسه بوتک «یل» دن
مشتق اولمسیله فارسییی بوندن می
ماخوذدر ؟ حیوانک اگسه .
سندکی سرت قیلر : آت ،
سرتلان بلایی .

یلهلی (ی) یاله لوز . ص . اگسه سنده
سرت و اوزونجه قیلاری
اولان : یلهلی آت ، سرتلان ،
قورت .

یکیم (س) قوشمه ، قوشش ، سر .
یکیم (ع) عتلی حرکت . || یلیم ییهرک =
عجله ایله ، علی جناح الاستیجال .
— با : یلیم .

یکمانی (د) مفتوح «ی» ایله باشلار
بعض ترکیه صفتلرک باشنه
کلوب مبالغه و تأکید بیان ایدر :
بیمیشیل . («یام» مخففیدر : یام
یاضی کی) .

یکم (س) («یک» «یک» دن) ۱ .
یکم (ی) ییه جک شیء ، قوت ، بردمه .
ده یین مقدار . ۲ . حیوانه
ویرین آربه واوت یاصمان ،
حیوان تعینی : بو حیوانلره ییم
ویرلیمیی ؛ بعض سواخلده کوچک
بالیقاری و بالیقارک باشلرله ایچلر .
ینی حیوانانه ییم یا بارلر . ۳ . قوش
و حیوانی جلب ایچون طوزاق
و یا قیانه قونیلان ییه جک شیء یمله :
طوزاق ییمی و مج . برینی اغفال
ایچون تهیته اولان وسائط . ۴ .
نوفک قالیه سنه قونیلان باروت ،
آغز اونی . || ییم قومق ، دوکک =
آلان هجق حیوان یا قوش و بالینی
اطماع ایچون ییه جک شیء

قوللاقیق ؛ و مج . تسویلاتله آلد .
تورق جلب ایتمک . || ییم کسیدیرمک =
حیوان یعنی ییمک . || قوش ییمی =
قوشلره یدیرین تخم ، اوزونجه
وصاری اوفاق دانلر . || بالیق
یمی = اولطه یه طاقیلان اوفاق
بالیق پارچه یی .
(س) سذ . عمر . ج : یوم . دکن .
یکم (ب) بحر ، دریا .

یماج (س) با : یاماج .
یماق (س) با : یماق .

یمامق (س) ایشیق ، یمامق . دا : یاما
مق ، یمامشقی و سائره .
یمان (س) با : یامان .

یمانی (ص) عمر . ۶ : یمانیه . جز .
یمانی (ی) یرة العربده کی یمن خطه سنه
منسوب و متعلق : خطه یمانیه ؛
حجر یمانی = بر نوع عقیق .
|| ط . دودیمانی = یمنه مخصوص
اولوب بدنک اتلری ایچنده جا .
صل اولان پک اینجه بر قورت .

یمش (س) یا یمش . س . آغاجلرده وسا .
یمش (ر) بعض نباتاتده تخمی
حاری اوله رق حاصل اولان
لذتی دانه ، میوه ، فاکه ، ثمر :
نازه ، قوری یمش ؛ آناطولینک
یمشی چوقدر || یمش آغاجی =
یمش ویرن آغاج ، اشجار مثمره ،
درخت میوه دار || قوجه یمشی =
طاغلرده اولور معروف یووار .
لاق قرمز میوه ، نابولغه ،
قطاب . || یمش ویرمک = مثمر
اولقی .

یمشچی (س) یمش صانان اصناف ،
یمشچی (م) مناو ؛ قوری یمشچی =
قوریدلش میوه لر وجوز فندق

بادم کی شیلر صانان اصناف .
یمشلیک (س) یمش ویرن آغاجلری
(ح) حاری باغچه ، اشجار
مثمره باغچه یی . ۲ . میوه لر آصوب
حفظ ایتمک مخصوص محل . ۳ .
سفرده ده میوه قومعه مخصوص
قاب ، میوه طباغی : کوزل بر
چفت یمشلیک .
(ص) میوه سی اولان ،
یمشلی (م) میوه ویرن ، مثمر ، میوه .
دار : یمشلی باغچه ، آغاج .

یمک (س) یاخود یمک . فت . فل . ۱ .
یمک (ع) تعیش و تلذذ ایتمک ایچون
آغزده چیکنیوب ، یومق اکل ،
تناول ایتمک : اتمک ، ات ، یمک ،
شکر ، میوه یمک . ۲ . یمک
یمک ، طعام ایتمک : سز یدیکیزی ؟
اونلر چوق ارکن یرلر : اوچ
کوندن بری یمدی = برشی یمدی .
۳ . گمیرمک ، آشپندیرمق ،
اومق : قوغه نک ایپی قویونک
بیلزیک طاشنی یمش . ۴ . آلوب
کوتورمک ، ییققی ، اکسیلتمک :
دکیز سواخلی یمش ؛ چای بتون
نارله یی یدى . ۵ . صرف و
استهلاک ایتمک ، بوزمق ، اسراف
ایتمک ؟ وارینی قارده یدى . ۶ .
برنجاوز یا عتاب و یا زجر و جزا .
یه اوغرامق : برطوقات یدى ؛
طایق ییه جکدر . ۷ . طوئلق ،
دوچار اولقی : اینی ریاعمور یدک ؛
غالبا صیغه یی ییه جکم . ۸ . خرج
ایتمک ، قوللاقیق ، مستفید و
متلذذ اواق : زونی وار اما
یمز : اوایی پر ایچر . ۹ . ایصیر-
مق ، صالمق ، طوقمق ، اضرار
ایتمک : بوبوجک یرمی ؟ قولار .
ینی بیرملر ، سیوری سییکسکر

یمش . ۱۰ . آلمق ، قبول ایتمک :
حرام یمک . || باشنی یمک = اولومنی
موجب اولمق : حبله کارلنی
بزم بقالک باشنی ییه جکدر ||
باشک اتنی یمک = ابرام و الحاحله
تکرارله یرق ازجاج اتمک :
شو دینلجی یه اون پاره ویرک
زیرا باشک اتنی یدى || بیوب
ایچمک = اکل و شرب ، عیش
و عشرت ایتمک . اصرار ایام اتمک :
اونکله چوق ییسوب ایچمک .
|| طوئق آباغی یمک = غیق میق
ایدوب اغزند کفی سونلک لقر
دی طوته مامق صافلا مامق ||
غیر یمک = مکدر اولمق . || کندى
کندینی یمک = کدرله هلاک ولقی ،
قهر ایتمک || میراث یمک = میراثه
قونقی || میراث یدى = ۱ . میراثه
قونمش آدم . ۲ . بول بول
و تأملنر صرف ایدن ، مسرف .
(س) یا یمک . س . ۱ . انسانک او-
یمک (ع) قات معینه ده یدیکى شیء
طعام : اوکله ، اقشام ، سحور
یمک ؛ دها یمک یمک ؛ یمک نه
وقت چیقار ؟ ۲ . انسانلر طر-
فندن یمک اوزره پیشیرلش شیء ،
سفرمه قونیلان یندی : اونک
یمکی تمکملدر ؛ بو آشیجی یمکی
بوزدی ؛ بوبله یمک می اولور ؟
۳ . دعوتلیرله و مسافرلره تقدیم
واکرام اولنان یندی ضیافت :
کمدیلرینه بریمک ویرمک کمز
ایجاب ایدیلور ؛ بزى یمک دعوت
ایشدی . ۴ . بروقتده سفرمه یه
قونیلان یندی یلرک بهری که هر
بری آیری پیشوب آریجه بر
قابه قونور : یمک صوئودی ؛
بو اقشام نه یمکیز وارد ؟

آشیجی بو یمکی اینی پیشیرر ؛
بریمک تعریف ایدى .
(ص) ۱ . برشی یمه یمش
یمکسز (س) اولان ، آج : بوکون
یمکسز ؛ اقشامه قدر یمکسز
قالدم . ۲ . طعامسز ، ضیافتسز ؛
یالکز چای ایچمک اوزره یمکسز
دهوت . = ۱ . عمدیکی
حالده ، یمکسزین ، بلا طعام :
انسان یمکسز یاشایه ماز . ۲ . یمک
ویرلمکسزین ، طعامسز : نکاح
رسمی یمکسز قبیديلر : یمکسز
اکلنمیز : یمکسز سیره کیدان .

یمکسزین (س) عمدیکی حالده
یمکسزین ، بلا طعام : برشی
یمکسزین اقشامه قدر چالیشدم
یمکک (ص) یمک مخصوص ،
ایمک قونه جق ویا بارا .
یه جق : یمکک بوغداى . =
س یمک ایچون ویرین آغجه
طعامیه : آراه جویه یمک ویر .
میوب معاشندن باشقه یمکک
ویرر .

یمکک (س) یا یمکله مک . فت . ۱ .
یمکک (ع) یمک ویرک ، یدیر-
مک ، اطعام اتمک : ققرانی
یمکک . ۲ . ضیافت چکمک ،
یمکک دعوت ایتمک .

یمکلی (ص) ۱ . طعامله برابر ،
(ع) ضیافتله مترافق : یمکلی
دعوت ، دوکون ، اکنجیه . ۲ .
شوئدر یمکدن مرکب : اون
یمکلی برضیافت .

یمکلی (ص) حیوانانه ییم اولمغه
(ع) الیریشلی و مناسب اولان
تخلی و دانلی : یمکک اوت .
= س . حیوانانه ویرین اوت
و سائره نک دوکلیکی محل که

مر ققجه بر آنکله صورتنده در ؛
بو آخورک یمکلی بوزوق .
(س) ۱ . یا یمله مه . س . ۱ . آوی ویا
یمکله (ع) بالینی جلب ایچون طوزا .
غه یا طوزاق یولنه دوکلیان ویا
اولطه طاقیلان ییم ویه جک :
طوزاغک ، اولطه نک یمله سی
وارمیدر ؟ ۲ . تفنک ویا لغمه
آتش ویرمک ایچون قالیه و
آغزه قونیلان باروت ، آغز
اونی . ۳ . برینی اغفال ایدوب
طولادیرمق ایچون کوسترین
ساحته منفعت .

یم (س) سذ . عمر اوغور موت
یمین موت . برکک بختبارلق .
سعد ممیت ، فال خیر قدو-
مکز معنی .

یم (س) سذ . عمر هم جزیره العر
یمین (ع) لک غرر جنوبی گوشه سنی
واکمنبت و کوزل جهتی تشکیل
ایدن خطه معروفه : یمن ولا .
یتی ؛ یمن قهرده سی . (نسبتی یمی
و یمانی واولور .)

یمی (ص) عمر . ۱ : یمیه . با :
یمی (ع) یمانی .

یمی (س) ۱ . اساساً یمنده پاییلان
یمی (ع) ویا یمنده پاییلوب یمن
طریقله کلن قلمکاری شیء ،
قالبله باصیلوب الایله بویامش
تولینده کندیل کی قوللایلیر
ویا قادیلر طرفندن باشه باغلا .
نیردی ، یازمه صاری ، یشیل
یمنی ؛ باشنه معنی باغلامش . ۲ .
قیصه کنارلی قرمزى ویا دیگر
رنگده قبا یا بوج که حالا عوام
کییور : یمی کییمک . || یمی
باصقیجیسی = قلمکاری معنی یابان
اصناف ، یازمه جی .

یَمَنِيَجِي { س. یعنی دینلن آرکنارلی
قبا یا پوچلری یاپان پا.
پوچجی .

یَمُورِطَلاتَمَق { یاومورطلاتمق.
یَمُورِطَلاتَمَق { ق. طاق ویا
دیگر بر دیشی قوشه یَمُورِطه
یا پدیرمق، یَمُورِطلامه سنی مو.
جب اولمق ویا تسهیل ایتک : قر.
مزی بوبرکی قیزدیرجی شیلر
طاؤقلری یَمُورِطلاتیر .

یَمُورِطَلاتَمَق { یاومورطلاتمق.
یَمُورِطَلاتَمَق { ق. فل. (قوش
وبوجک واملی حیوانلر) یَمُور.
طه یا بقی : طاؤقلر یَمُورِطلامیور.
کوکرجین هر دفعه سنده ایکی
یَمُورِطه یَمُورِطلار. || مج. جواهر
یَمُورِطلاتمق = مناسبتیز سوز
سویلك، هذیان ایتک. || یَمُورِطه
یَمُورِطلاتمق = مج. اصلیز برشی
سویلك.

یَمُورِطه { یاومورطه. س. طیور
{ وهوام و سائر بعض
حیوانانک بالاخره ایچندن بلج
ویاوری چیقمق اوزره طوغور.
دقلری دانه که ایچنده تخم ایلوانی
بسیله جک ماده بولنور، بیض :
یَمُورِطه صاریبی، آقی. || بالیق
یَمُورِطه سی = کفال بالیقندن
چیقوب صورت مخصوصه ده
حفظ اولنان معروف ماده،
بطارخ. || یَمُورِطه یا طلیجانی =
یَمُورِطه به مشابه دانه لورین
بیاض برنوع یا طلیجان که غیوب
باغچه، سوسی اوله درق یتشد.
یریلیر. || قرمزی یَمُورِطه =
باسقالیه یَمُورِطه سی.

یَمُوشاق { یومشاق و سائر. و ا :
{ یومشاق و سائر.

یَمُوق { س. یا : یوموق .

یَمُوم { س. س. ج. عر. ند : یم .
{ یا : یم .
یَمِه { یا : یه . س. یَمک ایشی . یا :
یَمک .

یَمین { س. س. ج. عر. ایمان . ۱.
{ صاغال، صاغل طرف، صاغل :
یمین و یساره باقامق = صاغه
صوله . ۲. آند. قسم، سوکند :
یمین ایتک : یمین بالله ایتک :
یمین بوزمق = نقض قسم ایتک :
یمین و یرمک = یمین ایتدیرمک،
قسم تکلیف ایتک. = آ :
یمین = ایکی صاغال : ذوالیمین =
ایکی الیه ایشلیه ییلن .

یَمینلی { س. عر. عر. ندلی :
{ یَمینلی یَم عاریت کتاب
و یرم .

یَمین { س. س. ج. عر. قد :
{ یَمینوع یا : یَمینوع .

یَمینار { س. یا : یَمینار .

یَمیناشدیرمق { ق. یا قین کتیر .
{ م. یا قلاشد .
برمق، تقریب ایتک : اسکملی
دیواره یناشدیرمق : ماکنه لری
بربرلرینه چوق یناشدیرماملی .
یَمیناشلاماز { س. ۱. یاننه واریلماز،
{ تقریب اولفاز، صارب،
چتین، منبع : یناشلاماز بربردر .
۲. تقریب اولنه میه جق صو.
رتده سرت وچتین خویلی :
یناشلاماز برحیوان .

یَمیناشلمق { ف. یاننه وارلمق،
{ یا قلاشلق، تقریب
اولفقی : او آدمه، اوقدر بهالی
ماله یناشلیله ماز : اوکا یناشلمق
ممکن دکلدیر .

یَمیناشمق { فل. ۱. یاقین کیتک،
{ یا قلاشلق، تقریب ایتک :

بکا بریسی یناشوب برشی سو.
یلدی . ۲. مج. رضا و یرمک
اولق، موافقت ایدرکی اولق،
اشتلاف بوزی کوسترمک :
کندیسی اورالر. هیچ یناشمیور :
اوبازارلقه یناشمدی . ۳. (کمی)
رامیه ایتک، بیتشمک، اوغرا .
مق : واپور اسکله به یناشدی :
بیوک واپورلر ریختمه یناشده .
میورلر .

یَمیناشمه { س. ۱. یناشمق ایشی .
{ یا : یناشمق . ۲. موقت
ایشی ورنجیر، کونده لکی :
باغچه ده یناشمه ایشیلور : حمام
یناشمه سی . ۳. کزدریوب صاتمق
اوزره یرباغ و باغچه دن محصول
ویا بریوک مغازه دن مال آلان
صاتیجی، طبله کار : اوزوی
یناشمه لره و یریور .

یَمیناشیق { س. یا قلاشمق، بیتشیک،
{ متصل : کمی ساحله،
ریختمه یناشیق ایدی .

یَمیناق { یا ناق و طوغریسی . یا کقاق .
{ س. یوزک ایکی طرفندن
بهری، خد، رخ، رخسار، عذار :
آل یناق = ینبه یناقلی : یناق
یوسریسی = الماجق : یناق چو .
قوری .

یَمینب { فل. عر. امضارع اولوب
{ یا لکیز ترکیب آتیده
مستعملدر : کا ینبغی = اقتضا
ایتدیکی کی، لایق وجهله .

یَمینبوع { س. س. ج. عر. ینابیع .
{ پیکار، قایناق، منبع :
ینبوع زلال .

یَمینلَمک { ف. ازملک، باصلق .

یَمینلَمک { ق. ۱. ازملک، باصلق
{ ۲. خردوخاش ایتک .
۳. مج. غدر ایتک .

یَمینلَمک { س. (اصلی : یانلَمک) یان
{ یورون } یان یورور
برجنس کوچک حیوان بحری که
انواعی چوقدر، جفانوس، یا .
غوریه، سرطان. || ینلَمک کی =
یانپوری، اکری بوکری (آدم).

یَمینلَمک { س. (اصلی : یانلَمک) =
{ یاندن سکیدن، یان یانه
یورون } ۱. کانه رهبرلک ایدن
قادین . ۲. برادر و عیبه وطابی
زوجه سی : او ینم ینلَمک مدر .

یَمینلَمک { یاخود ینلَمک . ف. و :

یَمینلَمک { ف. ۱. آغزله حیکنوب
{ بوتلقی، اکل اولمق، طعام
ایدلک : خام میوه ینز : بوبک
ینیر شی * دکلدیر : بو وقتده
یمک ینز . ۲. قابل اکل اولق،
اکله صالح اولق : بو آغاجک
میوه سی، بو بالیق اقی ینیری ؟
۳. آشیق، اولق : چرخک
دیشلری ینش . ۴. آلتوب
کوتورلک، ییقلق : طالفه دن
ساحل کوندن کونه ینیر . ۵.
صرف واسته لک اولمق، بوزلق،
اسراف ایدلک : اوقدر مال
ینیری ؟ ۶. برنجاوز ویا زجر
وتکدیر چکلَمک : بوراده طباق
ینز . ۷. خرج واسته مال اولمق،
قولاللق : یاره ینز سه نه ایشه
یارار ؟ || غم ینمک = کدر ایدلک .
|| میراث ینمک = میراث کچلَمک .

یَمینلَمک { ح. (زبانزدی گنه) ۱.
{ تکرار، بردها، یکیدن :
دون کان آدم بوکون ینلَمک دی :

یَمینلَمک { ح. (زبانزدی گنه) ۱.

یَمینلَمک { س. (اصلی : یانلَمک) یان
{ یورون } یان یورور
برجنس کوچک حیوان بحری که
انواعی چوقدر، جفانوس، یا .
غوریه، سرطان. || ینلَمک کی =
یانپوری، اکری بوکری (آدم).

یَمینلَمک { س. (اصلی : یانلَمک) =
{ یاندن سکیدن، یان یانه
یورون } ۱. کانه رهبرلک ایدن
قادین . ۲. برادر و عیبه وطابی
زوجه سی : او ینم ینلَمک مدر .

یَمینلَمک { یاخود ینلَمک . ف. و :

یَمینلَمک { ف. ۱. آغزله حیکنوب
{ بوتلقی، اکل اولمق، طعام
ایدلک : خام میوه ینز : بوبک
ینیر شی * دکلدیر : بو وقتده
یمک ینز . ۲. قابل اکل اولق،
اکله صالح اولق : بو آغاجک
میوه سی، بو بالیق اقی ینیری ؟
۳. آشیق، اولق : چرخک
دیشلری ینش . ۴. آلتوب
کوتورلک، ییقلق : طالفه دن
ساحل کوندن کونه ینیر . ۵.
صرف واسته لک اولمق، بوزلق،
اسراف ایدلک : اوقدر مال
ینیری ؟ ۶. برنجاوز ویا زجر
وتکدیر چکلَمک : بوراده طباق
ینز . ۷. خرج واسته مال اولمق،
قولاللق : یاره ینز سه نه ایشه
یارار ؟ || غم ینمک = کدر ایدلک .
|| میراث ینمک = میراث کچلَمک .

یَمینلَمک { ح. (زبانزدی گنه) ۱.

یَمینلَمک { س. (اصلی : یانلَمک) یان
{ یورون } یان یورور
برجنس کوچک حیوان بحری که
انواعی چوقدر، جفانوس، یا .
غوریه، سرطان. || ینلَمک کی =
یانپوری، اکری بوکری (آدم).

یَمینلَمک { س. (اصلی : یانلَمک) =
{ یاندن سکیدن، یان یانه
یورون } ۱. کانه رهبرلک ایدن
قادین . ۲. برادر و عیبه وطابی
زوجه سی : او ینم ینلَمک مدر .

یَمینلَمک { یاخود ینلَمک . ف. و :

یَمینلَمک { ف. ۱. آغزله حیکنوب
{ بوتلقی، اکل اولمق، طعام
ایدلک : خام میوه ینز : بوبک
ینیر شی * دکلدیر : بو وقتده
یمک ینز . ۲. قابل اکل اولق،
اکله صالح اولق : بو آغاجک
میوه سی، بو بالیق اقی ینیری ؟
۳. آشیق، اولق : چرخک
دیشلری ینش . ۴. آلتوب
کوتورلک، ییقلق : طالفه دن
ساحل کوندن کونه ینیر . ۵.
صرف واسته لک اولمق، بوزلق،
اسراف ایدلک : اوقدر مال
ینیری ؟ ۶. برنجاوز ویا زجر
وتکدیر چکلَمک : بوراده طباق
ینز . ۷. خرج واسته مال اولمق،
قولاللق : یاره ینز سه نه ایشه
یارار ؟ || غم ینمک = کدر ایدلک .
|| میراث ینمک = میراث کچلَمک .

یَمینلَمک { ح. (زبانزدی گنه) ۱.

ایتمک. ۲. غایتله تأسف ایتمک.
 || یورک یاغ باغلامق = ۱. بو
 حالی موجب مرصه مبتلاولمق.
 ۲. بک غائله سز و ایچی ککیش
 اولمق. || یورکی یوققه = رقتلی،
 مرحتلی.
 یورکینز { ص. قورقاق، جین،
 اودلک. = ح.
 ایستیه رک، کره، زوراک.
 یورکینز لک { ص. قورقاق،
 جیانت.
 یورکندیرمک { ق. یورک و بر.
 مک، تشجیع
 و تشویق ایتمک.
 یورکلمک { فل. جبارتلمک،
 جرأت پیدا ایتمک.
 یورکلی { ص. جسور، تشجیع،
 دلور. || یورکلی،
 قاتی یورکلی = مرحتسز، رقتسز.
 یورلمق { فل. ۱. یورغون اولمق،
 یورغونلغه دوچار
 اولمق، تب چکدک = بوکون
 چوق یورلدم؛ انسان آياده
 طورمقدن یورلور. ۲. بیهوده
 اوغراشمق، نافله چالیشمق؛ سز
 یورلماک.
 یورمق { ق. ۱. یورغونلغ
 و برمک، تبه دوچار
 ایتمک، یتساب براقق؛ بو ایش
 نی چوق یوردی. ۲. یور.
 غونلغ و زحمته مجبور ایتمک؛
 نی اورایه قدر یورمایک؛ اونی
 نیچون بورایه قدر یوردک؟ ||
 آغز یورمق = نافله سولمک.
 || ذهن یورمق = اتساب ذهن
 ایتمک، قضا قیرمق. || کندینی
 یورمق = بیهوده اوغراشمق،
 نافله چالیشمق؛ کندیکزی یور.
 مایک بو ایش اولماز. || کوز

یورمق = نافله او قومق.
 یورمق { ق. عید و جل ایتمک،
 و برمک، صایمق؛ هر
 کس کندی عقلی یورار؛ اینی
 یورمق = فال خیر عد ایتمک.
 یورمه { ص. یورغونلغ و برمه،
 اتساب.
 یورمه { فال خیر عد ایتمه، تفأل.
 یورتمک { یاخود یورتمک. ق.
 ۱. یورتمک سوق
 ویا اجبار ایتمک، مشی ایتدیرمک،
 روان ایتمک، تمشیه ایلمک؛ چوجنی،
 آتی یورتمک. ۲. ایلری سور.
 مک، ایلری کوتورمک؛ ایشی
 یورتمک؛ دعوای یورتمک؛
 ساعتی یورتمک. ۳. ایشلمک،
 محسوب ایتمک؛ فائض یورتمک.
 || صمان آلندن صو یورتمک =
 کیمسه یو یورمقسزین ایش
 کورمک.
 یورتمه { ص. یورتمک ایشی.
 با: یورتمک.
 یورفولمک { فج. ایلری سور.
 لک، تمشیه ایدلمک؛
 دعوی یورفولمک ایستر.
 یورفوک { ص. چابوق وایی یورون،
 ائی یول آلان؛ یوروک
 آت؛ یوروک واپور. = س.
 ۱. بریده طور، یوب یورون
 خلق، کوجبه، بدوی، خیمه نشین
 عشیرت. — آنا تولیده قو.
 یونلری چوق بعض ترکان
 عشارینه تخصیص اولمشدر.
 ۲. وقتله یکجیری به ردیف
 اولان یا یا عسکری بولولکری.
 یوروم { ص. فال خیر عد ایتمه، تفأل.

یورومک { یاخود یورمک. فل.
 ۱. آياقلى استمال
 ابدەرك حرکت ایتمک، مشی
 ایتمک؛ بو آت ائی یورور؛ کو.
 نده برایکی ساعت یورومک
 صحنه نافعدر؛ او طه نك ایچنده
 یورور. ۲. مشی و حرکت مقتدر
 اولمق، مشی قوتنه مالک اولمق؛
 بو چوجق یورویور؛ بعض
 چوجقلر کچ یورورلر؛ بیچاره
 منزولدر یورویه میور. ۳. پایان
 کیتک؛ سز ینک بز یورویه.
 جکر؛ بن اورایه هروقت یورو.
 بهرک کیدرم. ۴. یول آتی،
 سرعتله کیتک؛ برآز یورویه لم.
 ۵. حرکت ایتمک، ایشلمک،
 جولان ایتمک؛ آغاجلره صو،
 طامارلره قان یورومک. ۶.
 ایلرلک، ایلری کیتک، ترقی
 ایتمک؛ ایش یورویور؛ درسده
 یورومیور. ۷. صولتله هجوم
 ایتمک، آقین ایتمک؛ اردوی
 هاپون شرقه یورودی. ۸. شتم
 و عتاب، چیقیشق. ۹. اولمک،
 وفات ایتمک؛ اوده یورومش.
 || آلوب یورومک = حدتله بقتة
 کیتک. || اوزرینه یورومک =
 تهورله اخافه و تهدید ایتمک.
 || یول یورومک = قطع طریق
 ایتمک. || یورویورمک = هیچ
 برشی دیموب و طرافته باقیوب
 کیتک.
 یورفولمک { فج. مشی و حرکت
 اولمق؛ اولمق؛ اولمق یو.
 رونور؛ بوچامورده یورونمز.
 یورفولش { ص. ۱. یورومک
 ایشی، مشی، حرکت؛
 یورویش صحنه نافعدر. ۲.

یورومک طرزی رفتار؛ بو
 آتک کوزل یورویشی واردر.
 ۳. هجوم، آقین؛ قلعہ یی یورو.
 یشله آلدیلر؛ قلعہ دن یورویشله
 چیقیدیلر. ۴. بردن بره چیقوب
 یورومه، بوشانمه؛ غلبه لک
 یورویش ایتدی. || دوه یورو.
 یشی = یوش و دواملی مشی.
 || یورویش قیوسی = قلعہ نك
 بیوک قیوسی.
 یوره { ص. دیک بایر، زیاده
 یوقش.
 یوریتک { یوریمک و سائر. با:
 یوروتک و سائر.
 یوز { عد. اون کره اون که ماتک
 اساسیدر؛ یوز کشی؛
 یوز غروش؛ ایکی یوز، اوج
 یوز الخ. || یوزلرجه = یوزلرله
 صایله جق قدر چوق. || یوزده
 اون، سکر = رأس الماله نسبتله
 آلان فائض مقداری. — نسبت
 تعبیری دخی اولوب مثلاً: آلمانیه
 اها لیسندن یوزده یشی او قومق
 یازمق ییلز دینیر.
 یوز { ص. (اصلی: اوز) ۱.
 چهره، وجه، روی؛ یوزی
 کوزل؛ یوزی چرکین. ۲.
 سطح، بر شیتک خارجی کور.
 یشی؛ یوزی. ۳. برقاش
 و سائر نك طوغری طرفی،
 ترس مقابلی؛ بو قماشک یوزی
 ترسی بللی دکدر. ۴. اثوابک
 خارجی طرفی، آستار مقابلی؛
 آستاری یوزندن بهالی. ۵.
 جهت، وجه، سبب، اجل؛ بو
 یوزدن متضرر اولدق. ۶.
 جرأت، حیاسزلیق؛ بو آدمده
 نه یوز واردر؛ || یوز آتی،

صوسی = ناموس، آرو؛ بو
 ایشدن یوزمک آقيله چیققدق.
 || اکشی یوز = عبوس چهره.
 || یوز اکشیتک = عبوسلغ ایتمک،
 چهره صورت کوسترمک. || یوزه
 اورمق = بر قباحی یا بانک یو.
 زینه قارشى سولوب محجوب
 ایتمک. || یوز اوستنه براقق =
 نظامسز و نقصان برحاله براقق،
 اکال و تنظیم ایتمک. || ایچ
 یوز. ۱. سطح داخلی، برشیتک
 ایچ طرفدن اولان سطحی. ۲.
 مج. بر ایشک مستور و سر اولان
 جهتی، باطنی، سبب حقیقی؛
 مسئله نك ایچ یوزینی نیلم. || یوزه
 باقی، یوز یوزه باقی = روبرو
 کلدیکنده اوتانه جق بر سابقه اولما.
 مق = بر مرکز یوزینه باقه جقز؛
 او آدمک یوزینه باقه م؛ ناصل
 یوزینه باقه م. || یوزینه باقماز =
 ۱. بک چرکین و تقیل المنظر. ۲.
 بک کوزل، کوز قاشدیرر. || یوز
 بولق = حسن معامله دن جرأت
 آلوب ایلری وارمق. || یوزی
 بک = اوتانماز، یوزی طوتار. || یوز
 جویرمک = ترک و فراغت ایتمک،
 چکتمک، اجتناب ایتمک. || دکیز
 یوزی = سطح بحر، روی دریا.
 || یوزندن دوشن بیک بارچه
 اولور؛ بک عبوس و بد چهره.
 || یوزده = ادب سز، بک ایلری
 وارمش || یوز سورمک = رو.
 مالی ایتمک؛ خاک یا ایلرینه یوز سو.
 ریور. || صیحا یوز = جاذبه؛
 یوزی صیحا = جاذبه لی. || یوز
 ایتمک = صم. اکله جک ایکی
 آغاجی تسویه ایدوب بربرینه

اوبدیرمق. || یوز طومتق = ۱.
 اوتانماق، یوزه قارشو سولیه
 یتک. ۲. باشلامق، بدأ و مباشرت
 ایتمک، برحال پیدا ایتمک تقرب
 و تصدی ایتمک؛ ایشلمک یوز
 طوتدی؛ خرابه یوز طومتش =
 مشرف خراب؛ یوز طوتماق =
 اوتانمق. یوزینه قارشى سولیه مه.
 مک. || طیش یوز = سطح خارجی.
 یوز قره سی = ناموس سزلیق، عار.
 || یوزی قوی = یوز آشاغی به
 کله جک صور. ۵. || یوز یوزه
 کلک = بالمواجه کورشمک. || یوز
 کوروی = گوگیک کلینی ایلک کور.
 دیکنده و صانکه یوزینی کوردیکنه
 قارشى هدیه و یردیکى الماس.
 || یوز کوز اولمق = مافوقه مادون
 آره سنده حرمت و وقار قالمق،
 مناسبتسز تکلیف سزک. || کوک
 یوزی = کورین منظره سما.
 || یوزه کولمک = جعلی التفات
 کوسترمک. || گول یوز = بشا.
 شت. || نه یوزله = نه جرأتله،
 ناصل اوتانمازدن؛ نه یوزله ینه
 کلدی. || یوز و برمک = لزومندن
 زیاده التفات و یامساعده ایدوب
 شیمارتمق. || یوز یازیسى = کو.
 یلرده کلینک یوزینه قودقلری
 تل و پول و یاپیشدیرمه لر. || یوز
 یاصدینی = باش طایفه مخصوص
 یومشاق و یاصی یتاق یاصدینی.
 || بریوزی = سطح ارض، روی
 زمین. || یوزی یوق = سبق
 ایش بر فعل و حرکتندن طو.
 لای محجوب؛ یانکره کلک یوزی
 یوقدر.
 یوز { ص. ۱. ساده، یالین قات،
 قاتر اولیان؛ یوزکل سنبل.

۲. قبا، حادی، بیاضی: یوز
 آدم. ۳. بجی، تربی، اولغامش،
 صاله: یوز حیوان.
 یوز {س. فا. قباله مشابه برجس
 کوچک حیوان، پارس، تر،
 جینه.
 یوزباشی {س. اساساً یوز نردن
 عبارت بر بولوك عسکره
 قومانده ایدن ضابط: نظامیه،
 ردیف، ژاندارمه، پیاده،
 سواری یوزباشیسی.
 یوزباشلیق {بر بولوك عسکره
 قومانده ایدن ضا.
 بطك رتبه سی: یوزباشلیقه ترفیع
 اولندی؛ ارکان حرب ضابطلری
 یوزباشلیقه مکتبدن چیقارلر.
 یوزدیرمك {ج. صو يك اوز.
 رنده طور دیرلق
 ویا کزدیرمك: یکی بیت سندان
 دون دیکزه یوزدیرلدی.
 یوزدیرمك {فت. صو يك اوز.
 رینه طور دیرمق
 ویا کزدیرمك، سیاحت ایتدی.
 مك: آتی چایده یوزدیره رك اوته
 طرفه کچیردم: کچی یوزدیرمك
 قیزاقدن صوبه ایندیرمك.
 یوزدیرمك {فت. درسی چیقار.
 تمق، صویدیرمق،
 سلخ ایندیرمك: قویونلری
 کندیس بوغازلابوب آدملرینه
 یوزدیردی.
 یوزر {عد. هر برینه ویا هر دفعه
 یوزر سنده یوز: حصه لینه
 یوزر لیرا دوشدی؛ عسکری
 یوزر یوزر بولوكلره تقسیم
 ایتدی
 یوزرلك {س. با: اوزرلك.

یوزسیر {س. عارسز، اوتاماز،
 یوزی بك: عارسز یوز.
 سز آدم.
 یوزسیرلك {س. عارسزلق،
 حیاسزلق، اوتاماز.
 لق.
 یوزگج {س. ۱. یوزن، یوز.
 مك بیلیر، ساج. ۲.
 صوبه باتماز، صو يك اوزرنده
 طور، خفیف.
 یوزلشدیرمك {فت. یوزیوزه
 کتیرمك موا.
 جهه ایتك، روبرو ایتك:
 بربری حقننده بعض شیلر
 سوبلکریچون ایکینسی یوز.
 لشدیرمك ایجاب ایتدی.
 یوزلشمك {فت. یوزیوزه کلک،
 مواجهه اولق، رو
 برو اولق: بن اونکله یوزلشیرم.
 یوزلك {س. ۱. یوز غروش و
 سائر قیمتده اولان:
 یوزلك توتون؛ یوزلك آلتین.
 ۲. یوز اوقه آغزلفنده ویا یوز
 آرشین وسائر بوبنده اولان:
 یوزلك چوال. ۳. یوز یاشنده:
 یوزلك بر اختیار. = س. یوز
 یاره دگری اولان سکه: بوکا
 بر یوزلك ویرم.
 یوزلك {س. یوزی اورتن نقاب،
 ماسقه.
 یوزلك {ج. درسی چیقارلق،
 صوللق، سلخ ایدمك:
 قویون اوبله یوزلر؛ قربانلر
 یوزلیدی؟
 یوزلك {ج. صو يك اوزرنده
 طورلق ویا حرکت
 اولمق، سیاحت ایدمك: بو
 صوئوقده یوزلر؛ اوقدر مسا.
 فیه قدر یوزله مز.

یوزمك {یاخود یوزله مك. فت.
 ۱. یوزینه قارشى عتاب
 و سرزنش ایتك. ۲. یوز کچیر.
 مك: یوز یا صدقلری یوز.
 لدیکزمی؟ ۳. مواجهه ایتك،
 قارشى قارشى به کتیرمك.
 یوزلی {س. ۱. یوزی اولان:
 یوزلی آستارلی بر اثواب.
 ۲. بر یوله یاخود بر عدد ده
 یوزی وسطی اولان: درت
 یوزلی بر خانه؛ ایکی یوزلی آینه.
 || ایکی یوزلی = مرانی، ایکی طر.
 فدن بهرینه باشقه صورتده
 کورین. || بر یوزلی = یالین
 قات، ساده. || بیک یوزلی =
 پک مرانی. || پک یوزلی = او.
 تاماز، یوزی طوتار. || کولر
 یوزلی = یوزی کولر، بشوش.
 یوزلی {س. یوز جزء دن مرکب
 ویا یوز شیشی حاوی
 اولان: یوزلی بولوك؛ سکر
 یوزلی طاوور.
 یوزلیلك {س. شوقدر ویا شو
 درلو یوزی اولان
 آدم ویا شیک حالی: کولر یوز.
 لیلک؛ ایکی یوزلیلك.
 یوزمك {فت. (حیوانك) در.
 یسنی چیقارمق، صو.
 یق، سلخ ایتك: قوزی بی یوز.
 مك. || ج. دریسنى یوزمك =
 اذیت ویرمك.
 یوزمك {فل. ۱. صو يك اوزر.
 انده طوروب باتماق:
 تحت یوزر. ۲. صو يك اوزرینه
 حرکت ایتك، سیاحت ایتك،
 یوزمك بیلمیسکر؟ یوزره رك
 نهرک اوته سنه کچدی. ۳. ج.
 ایچنده یوزر کی بول بول قوالا.
 نق؛ آلتین ایچنده یوزیور.

|| طالع یوزمك = ایکی صو
 آره سنده کیمك، صو يك آلتدن
 یوزمك.
 یوزمه {س. یوزمك ایتی. با:
 یوزمك.
 یوزنجی {س. یوز درجه سنده
 اولان: یوزنجی سنه؛
 ایکی یوزنجی؛ بیک یوزنجی الخ.
 یوزولك {س. یارمغه طاقیلان
 اوستی الماس آلتین ویا
 کومش حلقه، خاتم، انکشت:
 الماس، یاقوت، زهره، یوزوك.
 || یوزوك اویونی = قنجان ظر.
 فلری آلتنده صافلی یوزوكی
 بولقی اویونی.
 یوس {یاخود یوس. مه «یو»
 ابله باشلار بعض ترجه
 صفتلرک باشنه کلوب. تاکید
 ومبالقه بیان ایدر: یوس یوار.
 لاق؛ یوس یوسری.
 یوسف {سخن. حضرت یعقوب
 (عم)ك اولادندن او.
 لوب قصه سی مشهوردر.
 س. حسن وجاهه مالک شخص:
 یوسف ثانی.
 یوسفجق {س. ۱. قومرینك كو.
 چك بر نوعی. ۲. صو
 اوزرنده اوچار بر جنس کوزل
 کلک. ۳. ماندارینه دینلن یور.
 تقال جنسی.
 یوسفی {س. وقتيله اعظم رجالك
 کیندکری قرمز تپه لی
 دستار.
 یوص {مه با: یوس.
 یوصمه {س. ظریف قیافتلی،
 ادالی، عشوعلی، عشو.
 کار.

یوصمه لق {س. ظرافت، اداه
 عشو.
 یوصون {س. ۱. طاشلرک و آفاج
 قابو قلمینك اوزرنده
 حاصل اولان چیم: طاش آفاج
 یوصون باغلامق؛ یوصونلرینی
 آیتلادق. ۲. طورغون صو.
 لرك اوزرنده حاصل اولان
 یشیل کتجک: صو یوصون
 باغلامش؛ قورباغه یوصونی.
 ۳. دیکزدن چیقان اولتر: دیکز
 یوصونی. || اسلانده یوصونی =
 دیکز قطایی. || قورسیقه بو.
 صونی = دیکز پرچنگ بر نوعی.
 یوصونلا تمق {فل. یوصون با.
 لر، آفاجلر یوصونلاندی.
 یوصونلی {س. یوصون باغلا.
 مش، یوصونله اور.
 تیلی: یوصونلی طاش، صو.
 یوغ {س. قویو، قالین، کثیف.
 مر. — «یوق» لغتک
 قاقی تحریک اولندقدغه غینه
 تحویل اولنگله او دخی یوصو.
 رته کیر: یوغیس، واری
 یوغی. با: یوق.
 یوغورت {یا یوغورت. س. یا.
 غورت یازماملی
 اکشی برمایه قاریشدیرلغه بر
 صورت مخصوصده قویو.
 لاشدیرلمش سوت، ماست: قو.
 یون، اینك مانده یوغردی؛
 طوربه یوغردی = طوربه به
 قونیلوب سوزلمش؛ یوغرت کچی =
 غایتله قویو (مابع).
 یوغرتنجی {س. یوغرت یابوب
 صانان آدم.

یوغرتلی {س. یوغرتله یابولش،
 یوغرتلی کباب.
 یوغرتمق {فت. بالواسطه قویو.
 لاشدیرمق، تخمیر
 ایندیرمك: آتجی به ایجه بو.
 غرتلی.
 یوغرتلوق {ج. قویولاشدیرلوق،
 خور ایدمك، تخمیر
 و تخمین اولمق: یوون قولای
 یوغرلاز.
 یوغورمق {یا یوغورمق. فت.
 قویولاشدیرمق،
 تخمیر و تخمین ایتك، خور
 یایمق: اونی صواله قاریشدیر.
 وب ایجه یوغرملی.
 یوغمق {فل. قویولاشمق، قا.
 لینلاشمق، طوئق،
 کسب کثافت و صلابت ایتك.
 مر.
 یوغورت {یا یوغورمق و سائر
 با: یوغرت و سائر.
 یوغون {س. ۱. قویو، قالین،
 کثیف، صلب. ۲.
 قالین، قبا، غلیظ: یوغون بو.
 بن. ۳. یونلماش، خام، قبا،
 تربیه سز: یوغون آدم. ۴.
 ابری. عظیم، جسم.
 یوغونلق {س. ۱. قویولق،
 قالینلق، کثافت،
 صلابت. ۲. قالینلق، قبالتی،
 غلظت. ۳. خاملق، تربیه سز.
 لك. ۴. ایریلک، بیولك، عظمت
 ضحامت.
 یوف {س. ۱. یوس، نافله:
 یوفنه = بوشنه. ۲. باد
 هوا، بجان، مفت: یوفه کیمك.
 ۳. محو، هدر، هبا، هلاک:

یوف اولقی. = حد. تأسیف.
تلف بیانی مقامنده مستملدر،
نو: یوف سکا! یوف اوقومق،
یورینی چالقی = برینک برشی
نیلدیکنه حکم ایتک.

یوققه { ص. ۱. اینجه، رقیق،
خفیف: یونخته لر پک
یوقه. ۲. آز لباسلی، آز
کیش، خفیف لباسلی: آرقه.
سی یوق، آرقه سی فقیر: یو.
فته آدم. || آردی یوقه =
آرقه سی یوق، آرقه سی کلز.
= اینجه آجلش خور
یاپراخی: بورك، بقلاره یوقه.
سی: یوقه آچق؛ یوقه کبابی،
یوقه به صارلوب پیشمی،
یوقه بورکی = آجلش اوله رق
صوقادن آلمان یوقه دن بورك.
{ ص. قافی تحریک اولند.
{ قده غین اولور | اولیان،
وار مقابلی، غیر موجود،
مفقود: یوق اولدی: اونی یوق
صاعلی. = اولایش،
فقدان، عدم وجود، هیچ:
یوقدن آکلمازمیسک؟ یوقدن
نه چیقار؟ = دکل، اولماز،
خیر: یوق اوله دکل. =
«وار» کی و معنا اونک ضدی
اوله رق فعل اسنادینک باشنه
کیره رک فقدان و عدم وجود
بیان ایدر، غایبه اکثریا فعل
اسنادی حذف اوله رق معنای
فعل کبی قالیر: پاره یوق: اوده
یوقلر: یوغم، یوقسک، یوقدر،
یوغز، یوقسکر، یوقدرلر: یو.
غیدم، یوغیدک الخ: یوغیش،
یوغیسه، یوغیکن. || یوق ایتک =
محور ایتک. || ایشک یوغیسه =

یهوده یر، فائده مز. || یوق
دیمک = رد وانکار ایتک، قبول
ایتمک. || یوغنه کیتک = نافه
و بوشنه ضایع اولق. || یوغنه
و یرمک = باد هوا به و پاک او.
جوز و یرمک. || وار یوق = هر
شی، مال و منال وارینی یوغنی
صرف ایشدی. || وار یوق =
پک آز وار. یوق کی. || یوق
یر = ۱. نافه، یهوده. ۲. بلا
سبب، بلا موجب. || یوزی
یوق = اولجه پک زیاده لطف
کوردیکندن تکرار بشقه برشی
ایستکه جرأت ایدمه. || نه وار
نه یوق؟ = نه خبر؟

یوقاری { ص. ۱. یوکسک،
اوستنده کی، اعلی، بالا، مرتفع
فوقانی: یوقاری محله؛ یوقاری
قات. ۲. ایلریش، مترق:
اوزدن یوقاریدر: اوچوق یو.
قاریدر. ۳. بهالی، غالی: اوسنه
ذیره فیاتی پک یوقاری ایدی
= یوکسک طرف، جهت:
یوقارینک هواسی سریندر:
آغاجلرک، طاعک یوقاریسی.
= ظم. یوکسکده، یوکسکه،
بالاده، بالایه، اوستده، اوسته،
آشاغی مقابلی: یوقاری اوتور.
مق: یوقاری چیقمق: یوقاری
قالدیرمق. || آشاغی یوقاری =
تقریباً تقریبی. || یوقاری آشاغی =
اوتوبری. || یوقاریدن آشاغی =
سرایا. || باش یوقاریده = مغرور:
سرکش. || بورنی یوقاریده =
چوق ایستین، آزه التفات ایتین.
|| یوقاری ییغمق = بهالی طوتمق.

یوقسول { یاخود یوخسول.
ص. ۱. یوقلجی چکن
فقیر، محتاج. || یوقسول اورغا.
نی = آق صارماشیق نوعی،
اوکسز اورغانی. || طایق یوقسو.
لی = محتاج تربیه، یارماز.

یوقسوللق { یا یوخسوللق. =
فقیر، احتیاج،
ضرورت.
یوقسه { یاخود یوخسه. حر.
{ یوق ایسه، یوغیسه [

۱. والا بویه اولیه ایدی:
بن بویه اولدیغنی بیلدم یوقسه
مانع اولمازدم. ۲. { جمله
استهامیه ده) یاخود یا، اولد.
یغی حالده: سز کلیرمیسکر
یوقسه بنی کله ی؟ بوکونمی
کله جک یوقسه یارینمی؟

یوقلاقمق { فت. ۱. تفتیش و تحقیق
ایتدیرمک، کمرکده صندیققری
اینجیه یوقلاعلی. ۲. یوقلامه
ایتدیرمک، صایدیرمق: عسکری
آره صره یوقلامه جیلر واسطه.
سیله یوقلادرلردی. ۳. آدم
کوندروب صورددیرمق: یو.
قلاده لمده اوده ایسه کیدرز.
۴. خاطر صورددیرمق: خسته.
لانیدی ده برکده یوقلاده مدق.

یوقلاشدیرمق { فت. اصوله
{ و طولا بیدیه
آکلامغه چالیشمق، تفقد و
تحری ایتک.

مک، تجربه و امتحان ایتک: بو
ایشی اینجه یوقلاهییم. ۴. صحتی
صورمق، استفسار خاطر ایتک:
کندبسنک کیفی زاکنی ایشیتدم
یوقلامغه کیتدم. ۵. (عسکری)
کوزدن کچیروب کتیه دفترینه
تطبیق ایتک، یوقلامه ایلک.
{ ص. ۱. یوقلامق
{ ایشی. ۲. یوقلامق.
۲. عسکرک کتیه دفترینه تطبیقاً
تدقیق و معاینه سی و بو دفترلرک
ضبطی: یوقلامه قلمی.

یوقلامه جی { کتیه دفترینه
تطبیقاً تفتیش و معاینه ایدن
ضابطه، مفتش. ۲. کتیه دفترلر.
ینی ضبط و قیودات متفرعه بنی
قید ایدن قلمک باشی: ژاندارمه
یوقلامه جیسی.

یوقلامق { فت. تفتیش و تحقیق
ایتدیرمک، معاینه
و یا اسقا.
نذیل اولمق: اوجه دها یو.
قلانیدی.

یوقلاش { ص. یوقلامق ایشی
{ و طرز واسلوبی.

یوقلق { ص. ۱. یوق اوله، بو.
{ لغامه، عدم، فقدان،
نقصان. ۲. احتیاج، فقر،
ضرورت، وارلق مقابلی: الله
یوقلق کوسترمسین.

یوقوش { ص. یوقاری به چیقیلان
{ یر، بایر. مائل یر،
شیو، اینش مقابلی: یوقوش
یوقاری: یوقوش چیقمق.

یوقوشلی { ص. یوقوشی اولان،
{ یوقاری چیقیلیر یری
اولان: یوقوشلی یول: یو.
قوشلی اینشلی = غیر مستوی،

انکبه لک.
{ ص. ۱. حیوانک و یا حمالک
{ صیرتنه قوییلان شی،
حل، بار: بیکیر یوکی: دوه
یوکی: یوک قالدیرمق، طاشیق،
کوتورمک. ۲. آغر شی، آغر.
لق، انقال: بوبر یوکدر: یو.
کلری بوراده. براقک. ۳. کبه.
لک، حل، حل. ۴. کمی و یا آرا.
به و سائر به طولدیریلان شی،
حواله: کمی یوکی چیقاردی
یوک آلیور. ۵. بش یوز بیک
غروش مبلغ: بربوک. ۶. مج. آغر
وظیفه، مسئولیت: بن بویوکک
آلتنه کیره مم. بو یوکک آلتندن
چیقمه جیم. ۷. مج. چوق
بوروب اذن و صیقان ایش،
ثقات صیقه ندی: بوده بکایوک
اولدی: بنی بویوکدن قورنارک.
|| یوک آلمق = یوک قالدیرمق.
|| یوک آلامق، یوک اوزرندن
آتمق = مسئولیت آلتنه کیر.
مه مک، مسئولیتدن قاچمق.
|| یوکک آلتندن قالته مامق =
برایشک عهده سندن کله مه مک.
|| یوک اورمق = یوک یوکله مک؛
جنس حیوانه یوک اورمق
کناهدر. || یوک اولق = زحمت
و صیقندی و یرمک، بار اولق.
|| یوک چوق = مشاغلی زیاده،
وظیفه سی آغر. || یوک حیوانی،
آرابه سی = یوک طاشیق مخصوص.
|| یوکنی طوتمش = کسب ثروت
و سامان ایشمش، زکینلنمش.
|| یوک قالدیرمق = انقال طاشیق.
{ ص. قویون توکی، صوف،
{ پشم: قویورجق، صرینوس
یوکی. { تجارتده یازین سورون

سرت نوکده یوک و قیشنه سورن
قباسنه ییباغی دیرلر سده لسان
عمومیده یوک اهم اولوب علی
الاطلاق قوللانیلیر. = ص.
بوکدن معمول: یوک چوراب؛
یوک فالله؛ خالص یوک قاش.
{ ص. ۱. طرف، جهت، یان،
{ سوی. ۲. یوز، وجه:
نه یوکدن = نه جهتدن، وجهله:
یه جک بوکندن.

یوکسک { ص. ۱. بوجه، مرتفع
{ بلند، عالی، رفیع:
یوکسک بنا، آغاج، آت، طاغ.
بولوط. ۲. موقع و مرتبه سی
عالی، رفیع، ساهی: یوکسک
مقاملره واصل اولدی. ۳. با.
غره رق سولتیلن، اوزاقدن
ایشیدیلن، بلند: یوکسک سس =
صوت بلند. ۴. بهالی، غالی:
ذخیره تک قیمتی، رایجی خیلی
یوکسکدر: اسهام بو آرائق
یوکسکدر. = س. بوجه محل
ارتفاع: یوکسکدن دوشمک؛
یوکسکه چیقمق.

یوکسکک { ص. بوجه لک، ار.
{ قناع، رفعت: بو
محک، بو آغاجک یوکسککی.

یوکسکلمک { فت. ۱. دها یو.
{ کسک یاقتی، یو.
قاری چیقارمق، ترفیع ایتک:
شودیواری برآز دها یوکسکلی؛
سز او یوکسکلمشکر. ۲.
پایه و موقعی ترفیع ایتک. ۳.
پک زیاده مدح و ثنا ایتک،
عیوقه چیقارمق: اونی او قدر
یوکسکلمک.

یوکسکلمک { فل. ۱. دها یو.
{ کسک اولق، کسب

ارتفاع پیدا ایتک : بونا چوق
یوکسلی. ۲. یوقاری قالمق
یوقاریلر چیقماق، صعود ایتک :
بعض قوشلر هواده زیاده یو-
کسلیر؛ بالون اوقدر یوکسلی که
کورغز اولدی. ۳. (سس)
زیاده لشمک، اوزاقدن ایشیدیلر
جک صورتده خیزلی چیقماق،
دیک اولماق : بسم اوقدر یو-
کسله مر. ۴. بهایه چیقماق :
آغزلاشماق : ذخیره یوکسلی؛
پیاچه خیلی یوکسلی. ۵. بحر
بر ساحلدن ویا بروندن آچماق.
یوکسله } و یوکسلش. س. یو-
کسله ایشی. با :
یوکسلک.

یوکسوک } س. دیکیش دیگرکن
ایکنه بی ایتک ایچون
پارمک اوجنه طاقیلان معدن
طرف. — اولچی خصوصنده
فلتن کنایه اولور : یوکسوکله
اولچمک.

یوکسیمک } فت. آخر. عدا ایتک،
باقق، استقال ایتک.

یوکتمک } فت. ۱. بر حیوان ویا
حماک صورتده ایشیا
و ائقال قومق، تحمیل ایتک :
یوک یوکتمک : شو چواللری
بیکیره یوکتملی. ۲. ویا آراهه.
وساژده ایشیا وساژ طولدر.
مق : او اشیاسنی آراهله
یوکتمک : ذخیره یی کمی یو-
کانتدیکز می ؟ ۳. آخر بر بار
ووظیفه قومق : بواشی ده
بزه یوکتمیلر. ۴. بر قباحق
برینه حمل واسناد ایتک : بو
نون قباحلری بکا یوکتمیلر.

یوکک } س. اوله تک بر طرفنده
یتاق وساژره وضعنه
مخصوص بیوک طولاب : بر قاج
اوله یه یوکک پایدیرملی : یئا.
قلری طولایوب یوککله قورلر.
(یوک دخی دیرلر.)
یوکلمک } یاخود یوکله مک فت.
کندی صرنه ایشیا
وائقال قومق، حمل ایتک، قا-
لدرمق : یوکلیوب کوتوردی.
یوکلمک } یا بولگله مک. فل. ۱.
دوتمک، توجه ایتک،
بر طرفه دونوب باقق، یوزینی
چورمک. ۲. قصد ویت ایتک،
عزم ایتک. ۳. اکتمک میل ایتک،
سرفرو ایتک. ۴. (قوشلر)
هواده اوچشمق مر.

یوکلمک } فج. ۱. صرنه یوک
قومق، تحمیل او-
لنق : حیوانلر، حماللر یوکلمدی
۲. ایشیا وحواله ایلر طولدیرلر :
کمی، آراهه یوکلمدی : بو قدر
کیلر محصولات محله ایلر یو-
کلمک یوکلمور. ۳. (ایشیا وائقال)
حیوانک صرنه قومق ویا کمی
و آراهه طولدیرلر : ایشیا،
ذخیره یوکلمور. ۴. حمل واسناد
اولنق : او قباح ده اوکا یو-
کلمدی. = فط. ۱. کندی
صرنه یوک آلماق : صندیغنی
یوکلمش کلیوردی. ۵. برینه
بار اولوب زجت و ثقلت ویر-
مک، مسلط اولماق : بکا چوق
یوکلمدی.

یوکلی } ص. ۱. صرنه ایشیا
وائقال بولنان، یوک
قالدیرمش، یوکلمش : حیوانلری
یوکلی براقشیر؛ بو آدم یوکلیدر.

۲. ایشیا وحواله ایلر طولدیرلش،
مشحون : یوکلی کمی، آراهه. ۳.
کبه، حامل : یوکلی قادیق، یوکلی
قیصرق. ۴. یشلی، میوه دار،
مثمر : یوکلی آغاج؛ بوسنه ویشنه
آغاجلری پک یوکلیدر. ۵. آخر
سرخوش : حریف یوکلی ایدی.
۶. بورجلی، مدبون : زیان
ایدوب چوق یوکلی دوشمش.
یوکلی } ص. ۱. یوکدن معمول :
یوکلی قاله، یوکلی قاش.
۲. یوکله طولمش : یوکلی مندر.
۳. یوک وییایغی ویرن : یوکلی
حیوان = قویون. = س. یوکدن
معمول ایخه ائوالق منسوجات
انواعی : ظریف یوکلیلر کتیرمش.
یوکول } ص. خفیف، یگنی،
سبک. مر.

یوکولتمک } فت. خفیف نظریله
باقق، استخفاف
ایتک.
یول } س. ۱. کچه جک یر، طریق،
راه : بورادن قارشیه یول
وارمیدر؛ یویول نزهه چیقار.
۲. انسان و حیوانلرک هر وقت
کچه سندن باصیلوب بللی اولان
خط، چیغر، حراط : طاغ یولی؛
کچی یولی. ۳. انسانلر و آراهلر
کچمک اوزره تهیته و تسویه
وتفریش اولنش ککیشجه خط،
طریق، سبیل : اورانک یوللری
پک منتظمدر؛ یول یا یقماق، یوللری
حسن حالده بولندیرمق. ۴.
کچه جک یر : قولاغوزلر دیکزده
کیلرک یولنی بیلیرلر. ۵. آقه جق
یر، قنال، قنات : صو یولی،
چرکاب یولی، صهرنج یولی. ۶.
چیزکی خط، صوبه : او قاشک

قرمز یوللری واردر. ۷. مج.
کیدش، سیر، سیاحت، سفر،
یولچیلیق. ۸. یوروش، حر-
کت، سرعت : بو واپورک یولی
ناصلدر؟ یولی یوقدر. ۹.
اصول، اسلوب، طرز : یویلده
برشی یا یقماق؛ او باشقه یولده در.
۱۰. رسم، حادث، آیین : بو
ایش یولنده دکلدر؛ هر ایشک
یولی واردر؛ یویلله یا یقماق. ۱۱.
مسلك، مشوار : او آدمک یولی
باشقه در؛ اوده یویلده در. ۱۲.
کیدش، طور، حال : طو بدفکز
یولی بکنیورم. ۱۳. اوغور :
سزک یولکزمه جانمی فدا ایدرم.
۱۴. واسطه، وسائط، اسباب :
زنکین اوله تک یولی واردر؛
یولنی بوله مدم. ۱۵. کرک بر
علم و صنعتده و کرک زهد
و عبادت و تصوفده بر بیوک
ذاتک وضع ایتدیکی اساس،
طریق، ارکان : خطاطلنده عمادک
یولی؛ معمارلنده سناتک یولی.
آراهه یولی = آراهه کچه ییلله جک
منتظم یول، شوسه. || یول
آرامق = تدبیر ایتک. || یول
آلماق = قطع منازل ایتک،
ایلرلک. || یولی آلماق = واروق،
واصل اولماق. || آتاق یولی =
آبدستخانه، ممشا. || یول اور-
مق = قطاع طریقدن اولماق،
راهز تک ایتک. || یوله اورمق =
تشییع ایتک. || اوزون یول =
سورکلی ویا طولاشیق. || یول
اوستی = یولک اوزرینه تصادف
ایدن، اوکندن کچله جک. ||
یول اوغراغی = یولک اوغرا دیغی،

یول اوستی. || اوغرین یول =
خرسز یولی، کیزلی یول. || اولو
یول = جاده، شاهراه. || ایشک
یول = دائمی کیدن کلنلری بولنان
طریق. || یول، یولنی بولماق =
چاره سنی بولماق. || یول بیلیر =
آداب و ارکانه واقف، تربیه لی،
مؤدب. || پایتاق یولی = یا یا
قالدیرمی. || پوسته یولی = پوسته تک
ایشلدیکی بیوک جاده. || پیر یولنه =
حسی، باد هوا. || آتار یولی = پوسته
یولی، جاده. || یول تذکره سی =
مروریه، پاسپورت. || تراموای
یولی = تراموای کچه جک صورتده
چوقور دمیرلر دوشمش یول.
|| یور یول، دمیر یول (صفت)
موصوف اولوب اضافله دمیر
یولی دیک خطادر. || بخارله
حرکت ایدر ماکنه ایلر تحریک
ایتدیکی آراهه قطاری کچمک
اوزره تراورسلر یعنی عرضا
دوشمش آغاجلر اوزرینه رایلر
یعنی طولاً تمید اولنش دمیر-
لردن عبارت دوز طریق :
آناطولی دمیر یولی. || یوله
چیقمق = عزیمت ایتک. || یوله
چیقارمق = ۱. عزیمت ایتدیرمک.
۲. تشییع ایتک. || بولدن
چیقمق = ۱. دمیر یول قطاری
ویا تراموای کندی یولندن
طیشاری فیرلامق. ۲. صایق،
ضالته دوشمک، گمراه اولماق.
|| یول خرجی = یول مصرفی،
خرجراه. || دوت یول آغری =
ایکی یولک تقاطع ایتسیله دوت
یولک مرکزی و نقطه تلاقیسی
اولان محل. || یول دوشمک =

تصادفاً کچمک، مناسبت آلتی :
یولکز دوشرسه بزه اوغرایمک.
|| یوله دوشمک = یوله چیقمق،
روان اولماق. || سیدیک یولی =
مشانه قنالی، احلیل. || یولی
شاشیرمق = نه طرفه کیده جکنی
ویا نه بیه جغنی بیهله مدمک،
مألوف عادت ترک ایتک. || یول
شاشیق = جتالاشیق، مشوش
اولماق؛ یول هیچ شاشیمور =
صایمور. || یول صالمق = دفع
ایتک. || صو یولی = صو کچمک
مخصوص بر آلتنده اورتیلی قنات.
|| طوب یولنه کیتک = هدر اولماق.
|| یول طاسی = سفر طاسی. || یول
طوتمق = سلوک ایتک، سالک
اولماق. || طوغری یول = جاده،
شاهراه. و مج. صراط مستقیم.
|| بولدن قالق = برمانع حلولیه
کیده میوب کیری قالمق.
|| یولی قیامق = سد راه
ایدوب مرور و عبوره مانع
اولماق. || جیامق یولی = بهانه،
چکلمک و سیله. || یوله قومق =
عزیمت ایتدیرمک. || یولنه
قومق = تنظیم ایتک، نظامنه
قومق. || بولدن قومق = تأخیر
ایتک، عزیمتنه مانع اولماق. || یوله
گلمک = ۱. اصلاح حال ایتک. ۲.
مطاوعت ایتک، راضی و مطیع
اولماق. || یول کورتمک = یولچیلیق
ظهور ایتک، سفر اقتضا ایتک.
|| کوزلر یولده قالمق = طول
مدت انتظار ایتک. || یول
کوسترمک = رهبرلک ایتک. ||
یول کوسترن = دلیل، رهبر. ||
یول کیتک = یولچیلیق و سیر

وسياحت ايتك. || يوله كيتك =
اويق، موافقت ايتك. || يولنه
كيرمك = اصلاح اولنق، كسب
انتظام ايتك. || يولنده = كركي
كبي، مناسب، لايق. || يول
ويرمك = ۱. اذن ويرمك، دفع
وطرد ايتك. ۲. بچ. دكرده
تصادق اولنان بر سفينه يك
ارقه سنه قالمق || يوله ياتق =
مطابقت ايدوب رضا ويرمك.
|| ياكليش يول = باطل ذهاب،
ناصواب || يول يورومك =
طى مراحل ايتك. || يول يول =
چيز كيلي: يول يول قاش. ||
يوليله = مناسب صورته، اصول
وعادته توفيقاً، لايقيه.

يولار || مقي ايجون باشنه طاقيلان
ايدن ديزكين، مهار، افسار:
يولارندن چكك، باغلامق;
يولار ك ابي.

يولاف || حيوانلره يديريلن
معروف اوزون وخفيف
جبه: آته يولاف يديرمك;
يولاف صماني.

يولجي || ۱. يوله جيگوب
ايدن مسافر، سياح:
بر يولجي به راست كقدم: يولجیلر
چكوب قوتارلر. ۲. واپور و
دمير يول قطارى كبي وسائط
نقلیه بولسا نلر: بو واپورده
يولجیلره ابي باقيورلر. ۳. بر
يوله و بر سياحته حاضر لاش
آم: كنديسي يولجيدر. ۴.
اميدسز خسته، آخرت يولاني
طوشمك آدم: بيجاره خسته،
يولجيدر || يولجي اولق = يوله
وسياحته حاضر لاشق. || يولجي

جيغارمق = تشيع ايتك.
يولچلق || سير، سياحت،
روج فرض دكلدر.
يولداش || ۱. برلكده يوله
يولداش || جيقان آدم، يول و
سياحت ارقداشي، همراه، رفيق.
۲. على الاطلاق ارقداش رفيق،
همبا. ۳. وقتيله يكيچرى اور.
ته سنك اعضاسى || قيويولدا.
شي = افنديلى مشترك اولانلرك
بهري، برقيو منتسبلرنگ بهري.
يولداشلق || ۱. يول وسياحت
هلق. ۲. ارقداشلق، رفاقت. ||
قيويولداشلق = افندي اشتراك.
|| يولداشلق ايتك = برلكده
سياحت ايتك.

يولديرمق || ۱. فته. چكوب قوپارمق،
مك: بانجهك اوتلرني يولديرمق.
يولسيز || ۱. يولنده اولميان،
مناسبستيز، ناهموار: يولسيز
ايش: يولسيز حركت. ۲. نظام
واصوله مغاير. ۳. اصناف
پيننده ويا كهيلارى طرفندن
ايشدن منع اولنق جزاسنه
اوغرادلش: فلان آرابه جيبي
يولسيز ايتديلر.

يولسيزلق || ۱. مناسبستيزلك،
نامناسب وضع و حال.
۲. نظامسيزلق، اصوله مغاير
حركت. ۳. اصناف پيننده
ايشدن ممنوعيت جزاسى.

يوللامق || ۱. فته. يوله جيغارمق،
اسبال ايتك: آدم، مكتوب،
خبر يوللادم.

يوللامه || ۱. فته. كوتدرمه، ارسال.
|| = ص. دوشمهك
اوزون ميشه اغاجي: يوللامه
درك، كيريش.
يوللاشق || ۱. فته. يول آلق،
ايتك: مكي يوللاندی. = فج.
كوتدولك، ارسال اولنق:
مكتوب يوللاندی می؟
يوللى || ۱. ص. بر درلو يولى
اولان: اوزون، قيصه
يوللى. ۲. يولنده اصولنده،
نظامنده اولان: يوللى يولسز
بر ايش اولدى. ۳. چيزيكلى،
صوبهلى: يوللى قاش: ماري
پنبه يوللى. ۴. فلان طرز
واسلوبنده اولان: نصيحت يوللى
سوزلر.

يولمق || ۱. فته. چكوب قوپارمق،
نزع، قلع ايتك: اوت،
قييل يولمق: صاجنى صفالنى
يولمق. ۲. صوبمق، طولاندير.
مق، مالى غصب ايتك: زواللى
آدمى يولديلر. || صاج، باش،
يوز يولق = اظهار باس و ماتم
ايتك، دوگمك.

يولديرمق || ۱. فته. دوجار باس
|| و ماتم ايتك،
آغلامق.

يولمق || ۱. فته. چكوب قوپارمق،
نزع، قلع ايتك: اوت،
قييل يولمق: صاجنى صفالنى
يولمق. ۲. صوبمق، طولاندير.
مق، مالى غصب ايتك: زواللى
آدمى يولديلر. || صاج، باش،
يوز يولق = اظهار باس و ماتم
ايتك، دوگمك.

يولمق || ۱. فته. چكوب قوپارمق،
نزع، قلع ايتك: اوت،
قييل يولمق: صاجنى صفالنى
يولمق. ۲. صوبمق، طولاندير.
مق، مالى غصب ايتك: زواللى
آدمى يولديلر. || صاج، باش،
يوز يولق = اظهار باس و ماتم
ايتك، دوگمك.

يوللوگن || ۱. فته. چكوب قوپارمق،
نزع، قلع ايتك: اوت،
قييل يولمق: صاجنى صفالنى
يولمق. ۲. صوبمق، طولاندير.
مق، مالى غصب ايتك: زواللى
آدمى يولديلر. || صاج، باش،
يوز يولق = اظهار باس و ماتم
ايتك، دوگمك.

يوللوگى || ۱. فته. چكوب قوپارمق،
نزع، قلع ايتك: اوت،
قييل يولمق: صاجنى صفالنى
يولمق. ۲. صوبمق، طولاندير.
مق، مالى غصب ايتك: زواللى
آدمى يولديلر. || صاج، باش،
يوز يولق = اظهار باس و ماتم
ايتك، دوگمك.

يوللومك || ۱. فته. چكوب قوپارمق،
نزع، قلع ايتك: اوت،
قييل يولمق: صاجنى صفالنى
يولمق. ۲. صوبمق، طولاندير.
مق، مالى غصب ايتك: زواللى
آدمى يولديلر. || صاج، باش،
يوز يولق = اظهار باس و ماتم
ايتك، دوگمك.

تراش ايتك.

يولويچى || ۱. فته. چكوب قوپارمق،
نزع، قلع ايتك: اوت،
قييل يولمق: صاجنى صفالنى
يولمق. ۲. صوبمق، طولاندير.
مق، مالى غصب ايتك: زواللى
آدمى يولديلر. || صاج، باش،
يوز يولق = اظهار باس و ماتم
ايتك، دوگمك.

يولم || ۱. فته. چكوب قوپارمق،
نزع، قلع ايتك: اوت،
قييل يولمق: صاجنى صفالنى
يولمق. ۲. صوبمق، طولاندير.
مق، مالى غصب ايتك: زواللى
آدمى يولديلر. || صاج، باش،
يوز يولق = اظهار باس و ماتم
ايتك، دوگمك.

يولماق || ۱. فته. چكوب قوپارمق،
نزع، قلع ايتك: اوت،
قييل يولمق: صاجنى صفالنى
يولمق. ۲. صوبمق، طولاندير.
مق، مالى غصب ايتك: زواللى
آدمى يولديلر. || صاج، باش،
يوز يولق = اظهار باس و ماتم
ايتك، دوگمك.

يولماق || ۱. فته. چكوب قوپارمق،
نزع، قلع ايتك: اوت،
قييل يولمق: صاجنى صفالنى
يولمق. ۲. صوبمق، طولاندير.
مق، مالى غصب ايتك: زواللى
آدمى يولديلر. || صاج، باش،
يوز يولق = اظهار باس و ماتم
ايتك، دوگمك.

يولماق || ۱. فته. چكوب قوپارمق،
نزع، قلع ايتك: اوت،
قييل يولمق: صاجنى صفالنى
يولمق. ۲. صوبمق، طولاندير.
مق، مالى غصب ايتك: زواللى
آدمى يولديلر. || صاج، باش،
يوز يولق = اظهار باس و ماتم
ايتك، دوگمك.

يولماق || ۱. فته. چكوب قوپارمق،
نزع، قلع ايتك: اوت،
قييل يولمق: صاجنى صفالنى
يولمق. ۲. صوبمق، طولاندير.
مق، مالى غصب ايتك: زواللى
آدمى يولديلر. || صاج، باش،
يوز يولق = اظهار باس و ماتم
ايتك، دوگمك.

يولماق || ۱. فته. چكوب قوپارمق،
نزع، قلع ايتك: اوت،
قييل يولمق: صاجنى صفالنى
يولمق. ۲. صوبمق، طولاندير.
مق، مالى غصب ايتك: زواللى
آدمى يولديلر. || صاج، باش،
يوز يولق = اظهار باس و ماتم
ايتك، دوگمك.

يولماق || ۱. فته. چكوب قوپارمق،
نزع، قلع ايتك: اوت،
قييل يولمق: صاجنى صفالنى
يولمق. ۲. صوبمق، طولاندير.
مق، مالى غصب ايتك: زواللى
آدمى يولديلر. || صاج، باش،
يوز يولق = اظهار باس و ماتم
ايتك، دوگمك.

يولماق || ۱. فته. چكوب قوپارمق،
نزع، قلع ايتك: اوت،
قييل يولمق: صاجنى صفالنى
يولمق. ۲. صوبمق، طولاندير.
مق، مالى غصب ايتك: زواللى
آدمى يولديلر. || صاج، باش،
يوز يولق = اظهار باس و ماتم
ايتك، دوگمك.

يولماق || ۱. فته. چكوب قوپارمق،
نزع، قلع ايتك: اوت،
قييل يولمق: صاجنى صفالنى
يولمق. ۲. صوبمق، طولاندير.
مق، مالى غصب ايتك: زواللى
آدمى يولديلر. || صاج، باش،
يوز يولق = اظهار باس و ماتم
ايتك، دوگمك.

يولماق || ۱. فته. چكوب قوپارمق،
نزع، قلع ايتك: اوت،
قييل يولمق: صاجنى صفالنى
يولمق. ۲. صوبمق، طولاندير.
مق، مالى غصب ايتك: زواللى
آدمى يولديلر. || صاج، باش،
يوز يولق = اظهار باس و ماتم
ايتك، دوگمك.

يولماق || ۱. فته. چكوب قوپارمق،
نزع، قلع ايتك: اوت،
قييل يولمق: صاجنى صفالنى
يولمق. ۲. صوبمق، طولاندير.
مق، مالى غصب ايتك: زواللى
آدمى يولديلر. || صاج، باش،
يوز يولق = اظهار باس و ماتم
ايتك، دوگمك.

صلابتی کسب اعتدال، دها قو-
لای ایشلیر ویا اکیلوب بوکلیر
حاله کلمک : موم صیحاقدن یو-
مشامش؛ دمیر قیزدیریلنج یو-
مشار ۳. کوشه مک، سولیوک
اولقی : یناقلری یومشامش.
۴. یواشلق و سکونت و ملایمت
کسب ایتک، حدتی چمک : اونک
سوزلرندن یومشادی.
{ مض : یویار، یور. فت.
یومق } ییقامق، غسل ایتک :
الری یومق. || مج. ال یومق =
وازلچمک، قطع مناسبت ایتک.
(ال یوم استانبولجه محبوبدر.)
یوملمق { فج کندی کندیسه
وبلا اختیار قیامتق :
کوزلی یوملدی.
{ ص. اوغورلی، یمتلی،
یوملی } میون، قدملی، میمتلی.
{ فت. قیامق : کوزلی،
یومق } آوجی یومق. || مج. کوز
یومق = کورمز لکه کلمک، مسا.
مح و تفاضل ایتک. || آغزی
آچوب کوزلی یومق = بی پروا
شتم ایتک. || کوز یوموب
آچینجه = آن واحده، بر لحظه
ده، طرفه العین.
یومورطه { یومورطلامق وسا.
تره با : یورطه و
ساره.
{ ۱۰. قبالی، شیشوب
یوموق } قیامتق : یوموق کوز
ویاری قبالی ۲. یومشاق،
تومبول : یوموق یوموق الیر.
یومه { با : یوما.
{ ص. مر. ۱. یومیه. ۱.
یومی } کونه ویا برکونه منسوب

و یا مخصوص اولان. کونده لک :
یومی تمین : معینات یومیه. ۲.
هر کون واقع اولان، کونده
برکوه وقوع بولان، هر کونلک :
یومی غزته = هر کون چیقان؛
اوراق یومیه. = ح. مر.
یومی یاخود یومیه = هر کون
کونده : یومی، یومیه بر اوقه
ایتمک و برر : یومی بر جزه بازار.
{ س. مر. ۱. هر کونلک ایش
یومیه } ایچون ویریلن اجرت،
کونده لک : رنجبرک یومیه سی
قاچ غروشدر. ۲. هر کونکی
مصارف و وارداتی کونی کونه
یازمغه مخصوص دفتر، ژورنال :
یومیه ده مقید ایسه ده آنا
دفتره کچیرله مشدر.
{ س. مر. ۱. یونیا Yovla
یونان } اسم قدیمندن محرف
اوروپانک جنوب شرقیسنده کی
شبه جزیره که شمالا نارد
(امراکیه) کورفزیله و تسالیه
ایله محدود و بر جوق جزایری ده
مشتملدر : یونان قدیم : نفس
یونان = موره شبه جزیره سیله آله.
لرک غیری { یونانستان غلطدر. }
یونانجه { ص. یونان قدیم طرز
واصولنده ویا لساننده
اولان : یونانجه لسان، کتاب
= یونان قدیم طرز ویا لسا.
ننده : یونانجه سولیمک.
یونانستان { س. فا. یونان مملکتی.
(یونان ذاتا مملکت
اسمی اولدیغندن «ستان» اداتک
علاومسی ناعجملدر. }
{ ص. مر. ۱. یونان اها لیسندن
یونانی } آدم : اسکی یونانیلر : یو
کونکی یونانیلر.

{ ص. مر. ۱. یونانیه.
یونانی } یونان مملکتته منسوب
و متعلق ویا بومملکت اها لیسندن
اولان : لسان یونانی : حکماء
یونانیه : اسکی یونانیلرک
فلسفه سی.
{ فت. (طوغریسی : یونانی).
یونانی } با : یونقی.
{ س. صولحه برلده خدایی
یونجه } نابت ویا آلمسکه حاصل
اولان پیراقلی معروف بر اوت
که حیواناته جوق یاریوب اکثریا
یشیل یدیریلیر : صاری، قزیل،
قره، اولامه یونجه = بونک
انواعی.
{ س. ۱. خرکه ایله کزن
یونند } تربیه سز و یاری یسانی
قیصراق ۲. قوروق سالان
قوشنک بر نوعی : یونند قوشی.
{ س. قوشک نوکری آلتنده
یوننده } اولان اینجه قیللری.
{ س. انبیاء بی اسرائیلدن
یونس } اولوب نینوه شهر قدیمنده
یاشامش و بر بیوک بالیق طر-
فندن یوتیلوب بنه صاغ چیمشدر.
یونس بالیقی = ذوات الثیدین
معروف بر بیوک بالی، دلفین.
{ س. بولغاری دینان چالغینک
یونغار } اوقاق نوعی، اوج تللی
باغلامه.
{ س. کسپین اودون
یونغه } وکراسته دن چیقان اوقاق
پارچلر، طلاشک ایریسی. || دمیر
یونغه سی = ایریجه دمیر طلاشی.
{ ص. ۱. ایشلمه مش.
یونلماش } تربیه اولغامش،
خام، نتراشیده.
{ ج. (وغلطی : یونتلیق)
یونلمق } کسر ورنده ایله ویا قلمه

کسیلوب ویا قازیلوب دوزدلمک،
ایشلمک : یونلش نخته، دیرک،
طاش.
{ فت. (وغلطی : یونتلیق)
یونتلیق } کسر ورنده ویا قلمه نخته
ویا طاشی کسوب دوزلتمک،
ایشلمک، اویتمق، سیمک : شو
دیرکی اینجه یونغلی : طاشک بر
طرفنی یونتلیق اقتضا ایدر.
{ فت. ییقامق، کندی
یونتلیق } کندی ییقایوب تیزلتمک،
استحمام ایتک، غسل اولتمق.
{ س. یونتلیق ایشی. با : یو
یونغه } نغ. = ص. یونلش،
ایشلمش، اویلوب دوزدلش،
تراشیده : یونغه نخته، طاش.
{ س. کچه دن کوچک تکلکی،
یونه } بلله مه نوعی.
{ س. ۱. یاخود یوا. س. ۱. قو-
یووه } شلرک و سائر بعض حیوا-
ناتک چکیلوب بارتمق ویا یورلامق
یاخود یورطلابوب پالاز چیقار-
مق اوزره صور مختلفه ده حاضر-
لادقلری بر، لانه، آشیانه،
وکر = قیرلانغیچ، سرچه، طاو-
شان یووه سی : یووه یایمق =
حاضرلامق وایدنمک : لکک
یوکسک برلده یووه یایار. ۲.
مج. کوچک و فقیرانه مسکن،
منزویانه یا شانیلان محل : اوکو-
چک اوطة یووه سی ایدی. ۳.
بر ما کینه و آنلک وقو و بنجره
وکلید کی شیلرک بر قیمنک
کیروب ایشله سته ویا برلشمسته
مخصوص دلیک و چقوری :
کلید یووه سی : رزه یووه سی.
۴. دلیک، چوقور، کوز : یووه.
لرینک اینجه قویملی. || یووه سی

یایمق = حقندن کلمک، اینجه
دوکوب اوصلا ندیرمق. یوغرت
یووه سی = یوغرت اولقی ایچون
کاسه لرینک کوملدیکی صیحاقدن بر-
یووه لامق { سرچه دیوار دلیکار
نده یووه لار.
{ حد. تریذیل و تعیب ایچون
یوها } بر آدمه قارشلی بلند صدا
ایله باغیریلیر. = س. تریذیل و
تعیب صداسی : یوها یه طومق؛
یوها چاغرمق.
{ د. «یا» اداتک مخفی اولوب
یه } باشلیجه ضرورت وزندن طو-
لانی قوللانیلیر : یه دنیا ده آچوب
بو دیده ینانی نیلرسک.
{ س. س. مر. ۱. یهود
یهود } اولوب جمع معناسیله قو-
للانیلیر { یهودیلر، بنی اسرائیل :
قوم یهود : عادات یهود.
{ س. ص. مر. ۱. یهودیه.
یهودی } حضرت یعقوبک اول-
دندن یهودایه منسوب اولان بنی
اسرائیله منسوب و متعلق ویا بو
قومک افرادندن و بونلرک دینیله
متدین اولان : اسرائیلی، مو-
سوی : اعتقاد یهودی : عادات
یهودیه : یهودیلرک تاریخی؛
یهودی محله سی، جماعتی.
{ ص. یهودی طرز و
یهودیجه } اصول ویا لساننده
اولان : یهودیجه عبادت، یازی،
کتاب. = ح. یهودی طرز و
اصول ویا لساننده : یهودیجه سو-
یلمک، آلیش ویریش ایتک. = س.
یهودیلرک سولیدکاری لسان،
الیوم بوجه تده کی یهودیلرک سو-
یلدکاری اسپانیولجه : یهودیجه

قولای بر لساندر.
{ س. ۱. یهودی دین
یهودیلمک } و مذهبی، موسویت.
۲. یهودیلره مخصوص طور و
حال.
{ فت. غائب و ضایع
یلتدیرمک } ایتک، فوت ایتک.
اضاعه و اتلاف ایتک. مر.
{ فل. غائب و ضایع اولقی،
ییتیمک } فوت اولقی، تلف و یازیق
اولقی. مر.
{ س. با : یو.
ییرتمق } یرتیب و سائر. با :
ییرتمق { یرتمق و سائر.
{ ح. ۱. ییتا } قالدیرک، چکک،
ییلسا } هایدیک ! ییسا برابر =
هایدیک بردن ! ییسا ییسا = زورله،
وار قوتی و بره رک، نهایته نهایته :
ییسا ییسا ایکوزه چیقسون
زیاده چیقماز.
{ فت. بریره کتیرتوب
یغشیدیرمق } کومه ایتدیرمک،
بریکدیرمک، تراکم و ادخار
ایتدیرمک : اوینک اوکنه کراسته
یغشیدیرمش : آدملرینه ذخیره
یغشیدیرور.
{ فت. طویلایمق،
یغشیدیرمق } جمع ایتدیرمک،
بریکدیرمک : عملی قیوسنه
یغشیدیرمش.
{ فش. بریره کلوب طو-
یغشیمق } پلاغتی، بریکوب از-
دحام ایتک : رنجبرلر قیوسنه
یغشیمش.
{ فل. ۱. طویلایمق،
یغشیمق } بریکمک، تراکم ایتک،
ازدحام ایتک : خیلی عسکر
یغشیدی : مغازه به مال یغیلوب

قالدی . ۲ . بایلوب دوشمك : صوقاڭك اورته سنده ييغلدى .
 ييغلى } ص . طويلاڭش ، بريكمش ،
 اشيا قيونك اوكنده ييغلي طو ريور .
 ييغمق } ق . طويلاوب كومه ايتك ،
 بريكدرمك ، تراكم ايتدير .
 مك ، ادخار ايتك : مال ، ذخيره
 ييغمش : او ياقم اوزره كراسته
 يي ييغمش . || يوكني يوكسك
 ييغمق = مال ادخار ايدوب
 طمعكارلقه صاتمق .
 ييغندى } س . ۱ . جمع ايدلمش
 شيلر كومه سي ، متراكم
 كومه : قيو سنىك اوكنده بر
 ييغندى كورد . ۲ . طويلاڭش
 خلق ، غلبه لك . ازدحام : صوقافده
 بر ييغندى وار ايدى .
 ييغمق } فل . ۱ . طويلاڭش ،
 بريكك ، طوب و كومه
 اولق : اشيا ييغلوب قالدى .
 ۲ . بایلوب دوشمك .
 ييغين } س . ۱ . طوب ، كومه ،
 بريكمش شيلرك تشكيل
 ايتدىكي مجموع : بر ييغين كتاب ؛
 اشيا هنوز برلشميوب ييغين
 طور يوردى . ۲ . غلبه لك ، ازد .
 حام ، طويلاوب بريكمش خلق :
 بر ييغين آدملى . || ييغينيله =
 كليتلى ، طويدن .
 ييغينلق } س . غلبه لك ، ازدحام :
 بر ييغينلق كورد .
 ييقامق } ق . (اصلى : يوقامق)
 مكرر يوقمق ، صوايله
 تمزلك ، غسل ايتك . (اليوم
 محجور اولان « يوقم » يرينه
 قوللائيلى :) ال ، آياق ، باش ،

چاشير ييقامق .
 ييقامه } س . ييقامق ايشى ، غسل :
 بو قارينك چاشير ييقا .
 مه سي بك ايتدير .
 ييقامق } ب . صوايله تطهير ايتك ،
 يوقمق ، غسل اولمق :
 بيم چاشيرم ييقامدى مي ؟ بوراسى
 دون ييقامدى . = فط . كندى
 كندى ييقامق ، اغتسال ،
 استحمام ايتك : يارين ييقانه جنم ؛
 حامده ، دكيزده ييقامق .
 ييقامه } س . و :
 ييقلش } س . ييقلش ايشى و
 طرزي ، اغتسال .
 ييقديرمق } ب . ۱ . دوشورلك ،
 يره اورديرلىق ، آشا .
 غي به آلدبراق : بوغا قولاي
 ييقديرماز . ۲ . هدم و تخريب
 ايتك ، دوشورلك ، بوزديرلىق :
 بو او خيلى مصرفله ييقديريلر .
 ييقديرمق } ق . ۱ . دوشورمك ،
 يره اورديرمق ،
 آشاغى به آلدبرمق : بوغاي
 ييقدوروب باغلاندى . ۲ . خراب
 ويران ايتديرمك ، بوزديرمق ،
 دوشورمك ، هدم و تخريب
 ايتديرمك : اسكى اوغنى ييقدوروب
 ييكدن بايدردى .
 ييقيمن } س . ۱ . دوشمش ييقلمش
 و يادوشمكه حاضر ، خراب ،
 ويران ، مشرف خراب :
 ييقيمن براو .
 ييقيم } س . بوزله ، دوشمه ، هدم ،
 خرابى ، ويرانلىق . || او
 ييقيى = خرابى يي موجب حال ،
 بيوك زبان ويا مصرف .
 ييل } س . كره ارضيك شمك
 اطرافنى بر كره دور ايتتى
 مدنى كه اون ايكي آي اعتبار
 اولنوب مواسمك تاعابنى حاوى
 اولور ، سنه ، عام ، سال : بوييل ؛
 چكن ييل ؛ يوز ييل ؛ بوللق ،

قيتاق ييلى . || ب . آيدى ييلده =
 نادر ، بك سكر ك اوله رق . ||
 ييل باشى = سنه جديده لك باشلا .
 ديفى كون : بوكون فركرك
 ييل باشيسيدر .
 ييلان } س . حيوانات زاحفه لك
 اك اوزونى اولان معروف
 زهرلى و صوثوق حيوان كه
 انواع كثيره سي اولوب اكثري
 قرده و بعض جنسلرى دكيزده
 ياشار . حيه افى ، مار : ييلان
 صوفق ، ايصيرمق ؛ انگرك ،
 اوق ، صو ييلانى ؛ چنغراقلى
 ييلان . || ييلان قاوى : ييلانك
 قابوغى كې دونه رك اوزانان
 ويا يوقارى چيقان ، حلزونى :
 ييلان قاوى زردبال = مناره زردبانى
 كې دونه رك چيقان . || ييلان
 قوروغنه باصمق = برى غصبلند .
 يرمك . || ييلان كې = بك صوثوق
 وسوسه سز . || ييلان كوملكى =
 ۱ . ييلانك بهارده دكيشوب
 صيبريلان دريسى . ۲ . بوكا
 بكزر آغ شكلنده سكر ك توليند .
 || ييلان باليى = بر جنس
 اوزونجه دكيز ويا كول باليى .
 ييلانچق } س . بوزده عارض او .
 لوب شيشمكى ودرينك
 قيزاروب پارلامه سنى موجب بر
 خسته لق . فر . Érysipèle ؛
 ييلانچق اولق = بوعلته طوتلق .
 ييلانچقچى } س . ييلانچق علتى
 بر طاقم افسونلر
 و اصلسز عاجلرله ايتى ايتك
 ادعاسنده بولنان آدم .
 ييلانچى } س . كويا افسونله
 و تركيبي سر صاقلانان
 بر شربت ايجمكه ييلانك زهرى

تأثير ايتيوب بو حيوانى طوتان
 آدم .
 ييلانچيل } س . باشليجه ييلان
 طوتوب يملكه ياشايان
 برجنس قوش
 ييلديرمق } ق . اوركوتك ، كو .
 زيني قورقوتمق ، بر
 دها قارشيسنه چيقمقه جسارت
 ايدمه يه بك صورتده قورقو
 ودهشت ويرمك : عسكرمز
 دشمنى ييلدردى ؛ اوصيته ينى
 ييلدردى .
 ييلشمق } فل . كوشوب ياناشمق ،
 اكولوب صيرتمق .
 ييلشمك } فل . صوثوق وجملى
 بر طورله صيريتوب
 بوزه كولك .
 ييلشيق } س . ۱ . ياپيشقان ، بولا .
 شان . ۲ . آدمه ياپيشير ،
 صيريتقان ، معجز : ييلشيق بر
 آدم .
 ييلشيقلق } س . ۱ . ياپيشقانلق ،
 بولا شلق . ۲ .
 صيريتقانلق ، معجزلك .
 ييلش } س . ييلش ، كوزى
 قورقش ، اوركش :
 ييلش عسكرله حرب ايتك
 مشكلدر .
 ييللاقمق } ق . ۱ . بوشاق
 سنه لك اولق ، سنه
 كچمك : ۲ . ياشنه كيرمك ، بر
 ياشنده اولق : او چوجق ، او
 قوزى دها ييللامادى . ۳ .
 بك كچ قالمق ، ياپيشوب قالمق :

كوندرديكمز آدم اوراده
 ييللادى .
 ييللاقمق } فل . برويا برقاچ سنه
 لك اولق ، اسكيمك .
 ييللق } س . ۱ . بر سنه لك ، بر
 ياشنده : ييللق قوزى .
 ۲ . شو قدر سنه لك ، حدوث
 و ظهورندن برى شو قدر سنه
 كچمش اولان : اوچ ييللق چو .
 جق ؛ بيك ييللق بنا ۳ شو
 قدر ياشنده اولان : يوز ييللق
 آدم . = س . سنه لك ، سنه ده
 بر ويرلن معاش ويا بخشش و
 سائر : چوبانلر ييلقله قبولانيرلر .
 ييللقچى } س . و :
 ييللقى } س . ص . سنه اعتباريله
 معاشه قارشى خدمت
 ايدن آدم : بزم آراهه جى ييللقچى ،
 ييلقليدر .
 ييلمك } فل . با : ييلمك .
 ييلمك } س . ييلمك ، بيش وسائر .
 با : ييلمك وسائر .
 ييلمى } س . ييلمك شى ، يلمك
 متعلق شيلر ، قوت ،
 رزق ، آزيق .
 ييلنى } س . با : يگنى .
 ييسو } س . ۱ . بر شينك كيروب
 يرلشمه سنه مخصوص اويوق
 چيزكى : جام ، چرجيوه ييوى .
 ۲ . برزوانه لك ايجنده ييلان قاوى
 صورتده طولاشه رق اوزانان
 اويوق : ششخانه ، ويده ، حيوا .
 دره ييوى ؛ طوبه ييو ياقمق ،
 آچق .

والحمد لله على التمام

می

<p>آپازلانمه { كمينك بر استقامت معينه سندن كان روزكار .</p>	<p>ميتله يانلري، بوردا مقابلي .</p>	<p>بوردا { كمينك يانلرينك سطح خارجيسي .</p>
<p>آيقق { كمي زنجيرينك چكيلوب عمودي بر وضعينه كلي .</p>	<p>آلارغه { آچيق .</p>	<p>پاپافينقو { پاپافينفو جيوغي اوز- رندەكى سره آچيلان يلكن .</p>
<p>آلابانده { كمينك يانلرينك ايچ سطحي، كمينك عمو .</p>	<p>اقرصه { كمينك پرووه سني روز- كارك اسديكي جهته يناشدير مقى .</p>	<p>پراچقؤل { ابكي اغاجي قائم بر برينه ربط ايچون قونيلان اكري اغاج ويا دمير .</p>
<p>آلاجا { كمينك يانلرينك ايچ سطحي، كمينك عمو .</p>	<p>آلاجا { كمينك يانلرينك ايچ سطحي، كمينك عمو .</p>	<p>آلاجا { كمينك يانلرينك ايچ سطحي، كمينك عمو .</p>

UNIVERSITY OF TORONTO

3 1761 01454946 3

قاموس ترکی

PL
189
S456
1901
c.1
ROBA